

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

HASAN HİLMÎ EDİRNEVÎ DÎVÂNİ (DÎVÂN-I SÂNÎ)
[BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK]

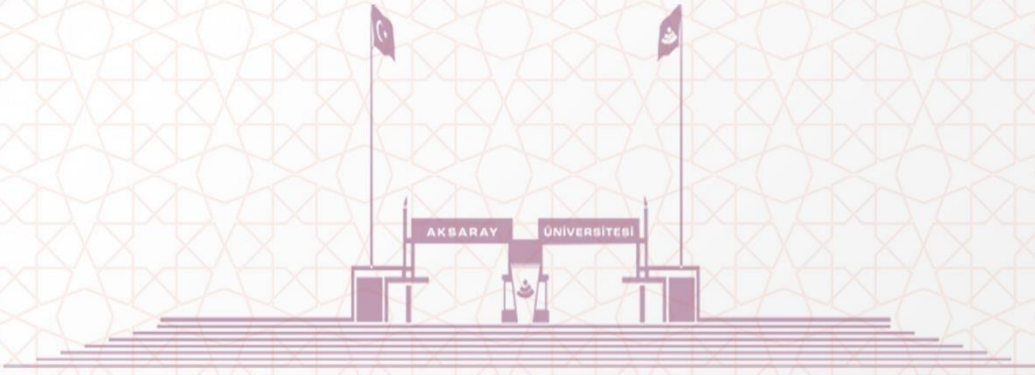
YAZAR
AHMET SARI

DANIŞMAN
DOÇ. DR. HASAN EKİCİ

AKSARAY-2024

*Evrensel düşünen
yereli gözetken...*

AHMET SARI

YÜKSEK LİSANS

AKSARAY 2024

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

YÜKSEK LİSANS
HASAN HİLMÎ EDİRNEVÎ DÎVÂNİ (DÎVÂN-I SÂNÎ)
[BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK]

YAZAR
AHMET SARI

DANIŞMAN
DOÇ. DR. HASAN EKİCİ

AKSARAY-2024

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

YÜKSEK LİSANS
HASAN HİLMÎ EDİRNEVÎ DÎVÂNİ (DÎVÂN-I SÂNÎ)
[BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK]

YAZAR
AHMET SARI

DANIŞMAN : DOÇ. DR. HASAN EKİCİ
JÜRİ ÜYESİ : PROF. DR. NAZMÎ ÖZEROL
JÜRİ ÜYESİ : DOÇ. DR. BÜNYAMİN TAŞ

AKSARAY-2024

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren(....) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Ahmet

Soyadı : SARI

Bölümü : TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

İmza :

Teslim tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Hasan Hilmî Edirnevî Dîvânı (Dîvân-ı Sâni)
[Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük]

İngilizce Adı : Hasan Hilmi Edirnevi Divanı (Divan-ı Sani)
[Contextual Index and Functional Dictionary]

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı:

İmza:

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
JÜRİ ONAY SAYFASI

Ahmet Sarı tarafından hazırlanan “Hasan Hilmî Edirnevî Dîvânı (Dîvân-ı Sâni) [Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlük]” başlıklı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: (Doç. Dr. Hasan EKİCİ)

İmza

(Türk Dili ve Edebiyatı, Aksaray Üniv.)

.....

Üye: (Prof. Dr. Nazmi ÖZEROL)

(Türk Dili ve Edebiyatı, İnönü Üniv.)

.....

Üye: (Doç. Dr. Bünyamin TAŞ)

(Türk Dili ve Edebiyatı, Aksaray Üniv.)

.....

Tez Savunma Tarihi : 26/ 06/ 2024

Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Prof. Dr. Aybala ÇAYIR

TEŞEKKÜR

Şüphesiz ilim yolu meşakkatli bir yoldur. Bu tezi hazırlama sürecinde birçok sorunla karşılaştım. Bazı sorunları aşabilmek için de desteğe ihtiyaç duydum. Bu meşakkatli yolda benden desteğini hiç esirgemeyen her türlü soruma cevap veren ve motivasyonumu sürekli yüksek tutmaya çalışan danışman hocam Doç. Dr. Hasan EKİCİ'ye yine özellikle kelimelere anlam verme konusunda bilgisine başvurduğum Doç. Dr. Bünyamin TAŞ hocama ve ders döneminde bilgilerinden istifade ettiğim Doç. Dr. Abdulmuttalip İPEK hocama çok teşekkür ederim. Ayrıca tez savunma jürisi olan ve zaman ayırıp tezimi inceleyip önerilerde bulunan Prof. Dr. Nazmi ÖZEROL hocama da teşekkür ederim.

ÖZET

Bu çalışmayla XIX. yy şairlerinden Hasan Hilmî Edirnevî'nin divanının (Dîvân-ı Sâni) bağlamalı dizin ve işlevsel sözlüğü oluşturulmuştur. Çalışma TEBDİZ projesi üzerinden yürütülmüştür. TEBDİZ yani “Türk Edebiyatı Bağlamalı Dizin ve İşlevsel Sözlük” projesi temelleri 2007 yılında atılmış bir projedir. Aslında 2007 yılından önce ilk örneklerini Prof. Dr. Günay Karaağaç'ın danışmanlığındaki tezlerde gördüğümüz bağlamalı dizin ve işlevsel sözlük çalışmaları daha sonra Prof. Dr. Cem Dilçin danışmanlığında başlayan ve Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak danışmanlığında biten Furkan Öztürk'ün hazırladığı “Baki Dîvânı Sözlüğü [bağlamalı dizin ve işlevsel sözlük]” adlı çalışmayla bugünkü halini almıştır. Proje internet ağı üzerinden yürütülmektedir. Bu çalışma sonunda da Hasan Hilmî'ye ait 343 na't anlamlandırılmıştır. Tebdiz sistemine yüklenmeyen 2 na't , 1 manzum biyografi, 3 Farsça beyit ve 2 mersiye de ayrı bir bölüm altında verilmiştir. Çalışma sonucunda Hasan Hilmî'nin üslup açısından çok başarılı bir şair olmadığı görülmüştür. Hem Arapça hem de Farsça tamlamaları kullandığı yine bunun yanında deyimlere ve kalıp ifadeler de yer verdiği görülmüştür. Aruzu kullanma konusunda pek de maharetli değildir. Hatta bazı beyitlerde neredeyse aruzu hiçe saymıştır. Daha çok nasıl anlattığına değil de ne anlattığına önem veren bir şair olarak karşımıza çıkmaktadır. Eserini araç olarak kullanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hasan Hilmi Edirnevî Dîvânı, Tebdiz, Bağlamalı Dizin, İşlevsel Sözlük.

Bilim Kodu: 31402

Sayfa Adedi: 1546

Yazar: Ahmet SARI

Danışman: Doç. Dr. Hasan Ekici

ABSTRACT

With this work, XIX. A contextual index and functional dictionary of the divan (Dîvân-ı Sâni) of Hasan Hilmî Edirnevî, one of the poets of the 19th century, was created. The study was carried out through the TEBDİZ project. TEBDİZ, or "Turkish Literature Contextual Index and Functional Dictionary" project, is a project whose foundations were laid in 2007. In fact, before 2007, the first samples were produced by Prof. Dr. The contextual index and functional dictionary studies we saw in the theses under the supervision of Günay Karaağaç were later developed by Prof. Dr. It started under the supervision of Cem Dilçin and Prof. Dr. It took its current form with the work titled "Baki Dîvânı Sözlüğü [contextual index and functional dictionary]" prepared by Furkan Öztürk, under the consultancy of İsmail Hakkı Aksoyak. The project is carried out over the internet network. At the end of this study, 343 na'ts belonging to Hasan Hilmî were interpreted. 2 na't, 1 verse biography, 3 Persian couplets and 2 elegies that are not loaded into the tabdiz system are also given under a separate section. As a result of the study, it was seen that Hasan Hilmî was not a very successful poet in terms of style. It has been observed that he uses both Arabic and Persian phrases, and also includes idioms and formulaic expressions. He is not very skillful in using the aruz. In fact, he almost disregarded the prosody in some couplets. He appears as a poet who attaches importance to what he tells, rather than how he tells it. He used his work as a tool.

Keywords: Hasan Hilmi Edirnevî Dîvânı, Tebdiz, Contextual Index, Functional Dictionary.

Science Code: 31402

Number of Pages: 1546

Author: Ahmet SARI

Supervisor: Doç. Dr. Hasan EKİCİ

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR	ix
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	x
GİRİŞ	1
BÖLÜM I	3
1.1. XIX. Yüzyıla Genel Bir Bakış	3
1.2. XIX. Yüzyılda Edebî Durum	5
1.3. Hasan Hilmi Edirnevî	6
1.3.1. Hayatı	6
1.3.2. Eserleri	11
1.3.2.1. Divân-ı Evvel	11
1.3.2.2. Aşknâme	11
1.3.2.3. Mev‘iza	11
1.3.2.4. Dîvân-ı Sâni (Hasan Hilmî Edirnevî Dîvânı)	12
1.3.2.5. Hazînetü’l-Ma‘rifet	13
1.3.2.6. Necâtü’l-Ebeveyn	13
1.3.2.7. Münzevî Risâlesi	13
1.3.2.8. Miftâhu’l-Ârifin	14
1.3.2.9. Evsâf-ı Kırcaali Baba	14
1.3.2.10. Levha-i Mühr-i Şerîf	15
1.3.3. Edebî Kişiliği	15
1.3.4. Hasan Hilmî ve Tasavvuf	16
BÖLÜM II (İNCELEME)	19
2.1. Eserin Muhtevâsı	19

BÖLÜM III (SÖZLÜK)	26
3.1. Sözlük Oluşturulurken Takip Edilen Yöntemler.....	26
SÖZLÜK.....	30
BÖLÜM IV	1520
Dizine Dahil Edilmeyen Manzumeler.....	1520
SONUÇ.....	1525
KAYNAKÇA	1527
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ TEZ DEĞERLENDİRME FORMU	1530

KISALTMALAR

Çev.:	Çeviren
DOI:	Digital Object Identifier
Ed.:	Editör
Hız. :	Hazret (i)
H.:	Hicrî
M.:	Miladî
m.b.:	Manzum Biyografi
MEB:	Millî Eğitim Bakanlığı
mec.:	Mecaz
tas.:	Tasavvuf
TDK:	Türk Dil Kurumu
TDV:	Türkiye Diyanet Vakfı
TEBDİZ:	Türk Edebiyatı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük
TTK:	Türk Tarih Kurumu
YÖK:	Yükseköğretim Kurulu
yy:	Yüzyıl

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

آ	ā	ص	ş
ا	a, e	ض	ḍ, ḏ
ب	b, p	ط	ṭ
پ	p	ظ	ẓ
ت	t	ع	‘
ث	ṯ	غ	ġ
ج	c, ç	ف	f
چ	ç	ق	ḳ
ح	ḥ	ك	k, g, ñ
خ	ḫ	ل	l
د	d	م	m
ذ	ẓ	ن	n
ر	r	و	o, ö, u, ū, ü, v
ز	z	ه	h, a, e
ژ	j	لا	la, lā
س	s	ی	ı, i, ī, y
ش	ş	ء	’

GİRİŞ

Önceleri kutsal kitaplar üzerinde denenen daha sonra da önemli edebî eserler ile devam eden bağlamlı dizin çalışmaları (Öztürk, 2007) günümüzde teknolojinin de etkisiyle epey yol katetmiştir.

Bağlamlı dizin çalışması Batı’da olumlu sonuçlar verince zamanla yaygınlaşmaya başlamıştır ve bu çalışmalara “concordance” ismi verilmiştir. İlk çalışmalar kutsal kitaplar üzerinde yapılmış daha sonraları Batı için önemli büyük edebî külliyatlar bağlamlı dizin çalışmalarına dahil edilmiştir. Bağlamlı dizin çalışmaları Doğu edebiyatında Batı’ya göre daha zayıftır. Bu anlamda Doğu edebiyatında tespit edilen tek eser Hafız Divanı’dır (Şenödeyici, 2011).

Kutsal metinler içinde ilk olarak İncil üzerinde bağlamlı dizin çalışmaları yapılmıştır. Sözcüklerin İncil içerisinde nasıl bir anlam kazandığı açıklanarak İncil’in daha iyi anlaşılması amaçlanmıştır. İncil’den sonra çeşitli kutsal eserler de bağlamlı dizin çalışmalarının konusu olmuştur. Alexander Cruden, John Eadie, F. P. Dutripon, James Strong, Newton Thompson, Raymond Stock gibi araştırmacılar bağlamlı dizin üzerine çalışmalar yapmış bazı önemli bilim insanlarıdır (Şenödeyici, 2017).

Özellikle de Batı edebiyatında temelleri atılan bağlamlı dizin çalışmaları zaman ilerledikçe Türk edebiyatında da bir ihtiyaç haline gelmiştir. Bu ihtiyaç sonucunda da 2007 yılında TEBDİZ projesi hayata geçirilmiştir. TEBDİZ ya da diğer bir ifadeyle “Türk Edebiyatı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük” projesi bu bağlamda geniş çaplı bir proje olarak karşımıza çıkmaktadır. Projenin; Türkçe yazılmış eserlerdeki sözcüklerin hem kendi anlamını hem de diğer sözcüklerle bir araya gelerek kazandığı başka anlamlarını tespit etmek, varsa folklorik unsurları ortaya çıkarmak, daha somut verilere ulaşmak, şerh çalışmalarına ışık tutmak ve Osmanlı kültürüne daha yakından ve derinlemesine bakmak gibi amaçları vardır. Ayrıca mensur, manzum ayrımı yapmadan bütün eserler üzerine daha detaylı çalışmalar yapmaya önayak olmayı amaçlayan bir projedir. Bu alanda yapılan ilk ciddi çalışma Furkan Öztürk’ün doktora tezi olarak hazırladığı “*Bâkî Divanı Sözlüğü [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük]*” adlı çalışmadır. Bu çalışmadan yaklaşık dört yıl sonra

da Özer Şenödeyici “*Naili Divanı Sözlüğü [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük]*” adlı bir doktora tezi hazırlamıştır (Türk Edebiyatı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük [TEBDİZ], 2023).

TEBDİZ projesi kapsamında şu an birçok eserin çalışması biterken birçok eserin de çalışması devam etmektedir. Proje kapsamında ele aldığımız *Hasan Hilmi Edirnevî Divanı* (Divan-ı Sâni) XIX. yüzyılda kaleme alınmış bir eserdir¹. Tasavvuf anlayışıyla kaleme alınmış bu eserde sözcükler ve sözcük grupları hem esas anlamlarıyla hem de bağlama göre kazandıkları diğer anlamlarıyla gösterilmeye çalışılmıştır. Divanda 345 na’t, 1 manzum biyografi, 3 Farsça beyit ve 2 mersiye bulunmaktadır.

Hasan Hilmi Edirnevî’nin üslubunun ve şiir tekniğinin vasat olduğu görülmektedir. Şairin sanat kaygısını ikinci planda tuttuğu ve daha çok bir vaiz edasıyla eserini kaleme aldığı görülmektedir. Şiirlerinde aruz işlemleri bakımından kusurlu olduğu yerler vardır. Genel olarak baktığımızda ise eserinde sade ve anlaşılır bir dil kullanmıştır.

Çalışma yapılırken eserin ilk önce TEBDİZ sistemine yüklenmesi gerekmektedir. Bunun için format gereği eserin tamamı *Gentium Plus* yazı tipine geçirilmiş daha sonra transkripsiyon alfabesinde bozulan kısımlar tek tek düzeltilmiştir. En son olarak da eserdeki şiirler tek tek numara verilerek vezni ve türü belirtilerek sisteme yüklenmiştir.

Anlamlandırma işleminde ise tamlamalar, kalıplaşmış ifadeler, deyimler, ayet ve hadisler, yardımcı eylemin bağlı olduğu birleşik yapılar parçalanmadan anlamlandırılmıştır. Münferit olan sözcüklere ise metnin bağlamına göre anlam verilmiştir. Özellikle klasik Türk şiirinde çok sık kullanılan tarihî ve efsanevî şahsiyetler hakkında bazen uzun bilgiler verilmeye çalışılmıştır.

Amacımız hem TEBDİZ projesine katkıda bulunmak hem de *Hasan Hilmi Edirnevî Divanı*’nın bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüğünü oluşturarak bundan sonra yapılacak olan araştırmalara bir nebze de olsa faydalı olmaktır.

¹ Divan üzerine farklı üniversitelerden 2010 yılında tamamlanmış iki adet yüksek lisans tezi bulunmaktadır. Çalışmamızda Hasan Ekici’nin hazırladığı “*Hasan Hilmi Edirnevî Divanı (İnceleme-Metin)*” adlı çalışma esas alınmıştır. Okuma farklılıklarında vezin ve anlam bakımından daha uygun olan tez tercih edilmiştir.

BÖLÜM I

1.1. XIX. Yüzyıla Genel Bir Bakış

XIX. yüzyılı anlamak için özellikle de XVIII. yüzyılın ikinci yarısına bakmak gerekir. XVII. yüzyılın ikinci ortalarında ortaya çıkan Amerikan Bağımsızlık Savaşı hem Amerika'yı hem de Avrupa'yı derinden etkilemiştir. Avrupa'da yaşanan "Fransız İhtilali ve Sanayi Devrimi" ise Avrupa'nın tamamına yayılarak bütün devletleri etkisi altına almıştır. Hatta Fransız İhtilali o kadar etkili olmuştur ki kısa bir sürede Avrupa siyasi haritasını ve güçler dengesini değiştirecektir. Diğer bir önemli olay ise "Sanayi İnkılabı"dır. 1750'li yıllarda İngiltere'de ortaya çıkan, makineli üretime geçmeyi hedefleyen Sanayi İnkılabı toplumların yaşantılarını yeniden düzenlemeye başlamıştır. Avrupa'nın tamamı, Kuzey Amerika ve Japonya Sanayi İnkılabı'ndan etkilenen yerlerdir (Şahin, 2019).

1683 İkinci Viyana Kuşatması'nda yenilgiye uğrayan Osmanlı Devleti tam anlamıyla tekrar eski gücüne kavuşamadan XIX. yüzyılın başına geldiğinde her yönden gerilemiş bir vaziyetteydi. Avrupa'nın ise tam tersine güçlenmesi, Osmanlı içindeki gayrimüslimlerin ve bazı valilerin isyana kalkışmaları Osmanlı Devleti için durumu daha da kötü hale getirmişti (Şahin, 2019).

Avrupa'da başlayan ulusçuluk hareketleri ve modernleşme çabaları zaman ilerledikçe Osmanlı Devleti'nde de görülmeye başlanmıştır. XVIII. yüzyıla kadar kaybettiği savaşlarda parça parça toprak veren Osmanlı Devleti XIX. yüzyıla gelindiğinde parça parça toprak vermek yerine egemenliğinde bulunan milletlerin bağımsızlığını kabul etmeye başlamıştır. Bu süreç ise Osmanlı için parçalanma dönemi olarak isimlendirilecektir. Bugünkü Balkan devletlerinin temeli bu dönemde atılmıştır (Armaoğlu, 2013).

Osmanlı Devleti'nde modernleşme çabaları III. Ahmet'le birlikte XVIII. yüzyılın ilk yarısından itibaren başlamıştır. Çeşitli reformlar yapılmak istenmiştir ve XIX. yüzyıla gelindiğinde bu reformların kapsamı genişletilecektir. XIX. yüzyılın ilk padişahı III. Selim ise özellikle askerî güce önem vermiş ve bu kapsamda Nizam-ı Cedid ordusunu kurmuştur. III. Selim halkın refah düzeyini daha da iyileştirmek için gayretler sarfetse de

halkın henüz yeniliklere hazır olmaması tepkilere neden olmuş ve III. Selim bu tepkilerin bedelini canıyla ödemiştir (Armaoğlu, 2013).

III. Selim'in destekçisi Alemdar Mustafa Paşa önderliğinde Sened-i İttifak imzalanmıştı ve padişahın yetkileri kısıtlanmıştı. Bu durum hem bazı gericileri hem de II. Mahmut'u rahatsız edecek ve bunun sonucu olarak da tıpkı III. Selim gibi Alemdar Mustafa Paşa da canından olacaktı. II. Mahmut bu iki acı tecrübeden sonra evvela kendi otoritesini güçlendirmek istemiş ve Yeniçeri Ocağı'nın yerine Asakir-i Mansure-i Muhammediye'yi kurmuştur. Daha sonraları ise Maliye, Dahiliye ve Hariciye nezaretleri kurulacak, vergilerin düzenli toplanması için yeni tedbirler alınacak, posta teşkilatı faaliyete geçirilecek, nüfus sayımı yapılacak, harbiye ve tıbbiye okulları açılacak, ilk resmi gazete olan Takvim-i Vekayi yayınlanacak, Avrupa'ya öğrenciler gönderilecektir (Armaoğlu, 2013).

XIX. yüzyılın en önemli olaylarından birisi olan Tanzimat Dönemi ise Abdulmecid dönemine denk gelmiştir. O dönem için büyük bir dönüm noktası kabul edilen Tanzimat, Osmanlı'da birçok şeyi değiştirecek reformların çıkış noktası kabul edilecektir. Tanzimatçılar Osmanlı'yı kurtarmak için “merkezi idare, çağdaşlaşma, Batılılaşma, hukuk ve eğitimin dinden ayrışması” gibi konular üzerine yoğunlaştıklarını belirtmişlerdir. Bu ilkeleri çoğu taklitten öteye geçemezken çoğu da yok denecek kadar az uygulanabilmiştir. Sonuç olarak da her ne kadar uğraşılsa da Tanzimat, Osmanlının parçalanmasına engel olamayacaktır (Mantran, 2010).

Sultan Abdulmecid 25 Haziran 1861 tarihinde vefat edince yerine kardeşi Abdulaziz geçmişti. Ağabeyi Abdulmecid sayesinde iyi bir eğitim almıştı. Abdulaziz döneminde Hersek ayaklanması önemli bir sorun haline geldi. Sonrasında yaşanan diğer devletlerin Osmanlı iç işlerine karışması, Bulgar ayaklanması, Selanik olayı, Avrupa'nın Türkler aleyhine propagandalar yapması, Berlin Memorandumu gibi olaylar Abdulaziz'i sonunu getirmeye yetmiştir. Tüm bu kargaşalar sonunda da 31 Mayıs 1876'da Abdulaziz tahtan indirilmiştir (Armaoğlu, 2013).

V. Murat'ın ise padişahlığı doksan üç gün sürdü. Avrupa'yı gezip gördü. Hatta Gal Prensi ile tanışıp masonluğu kabul etti. Kendisini tahta çıkaran ve ümit bağlayan aydınların beklentileri yine gerçekleşmeyince 31 Ağustos 1876 tarihinde tahttan indirilmiştir (Türk Tarih Kurumu [TTK], 2023).

XIX. yüzyılın son padişahı ise II. Abdulhamit olmuştur. V. Murat'ın akıl sağlığının yerinde olmadığı haberleri halkın arasında yayılmaya başlayınca II. Abdulhamit ve yandaşları bunu fırsat bildiler ve birtakım görüşmeler yapmaya başladılar. Abdulhamit tahta çıktığında anayasayı ilan edeceğine, ülkeyi hürriyet temelinde yöneteceğine söz verince de 31 Ağustos 1876 tarihinde tahta oturdu. Anayasa ilan edilmişti fakat hemen sonrasında yaşanan Osmanlı-Rus savaşı nedeniyle II. Abdulhamit anayasayı kendi lehine kullandı ve 13 Şubat 1878'de meclisi feshetti. Bu tarihten itibaren de otuz yıl sürecek olan istibdad dönemi başlamış oldu (Armaoğlu, 2013).

II. Abdulhamit her ne kadar kendisinin bir dahilinin olmadığını söylese de 31 Mart Vakası diye kayıtlara geçen olaylar sonucunda 27 Nisan 1909'da tahttan indirilmiştir.

1.2. XIX. Yüzyılda Edebî Durum

Bu dönemdeki edebiyat anlayışı XVIII. yüzyılın devamı niteliğindedir. Özellikle Tanzimat'ın da etkisiyle eski edebiyat gücünü iyice kaybetmiş, Fransız edebiyatının etkisi daha hissedilir hale gelmiştir. Nedim'le zirveye ulaşan “mahallî tarz” anlayışı bu dönemde de devam ettirilmek istense de başarıya ulaşamamıştır. Şiirler zevksiz bir hâl alırken İstanbul Türkçesi yerine de kaba bir dil kullanılmaya başlanmıştır. Tasavvufun etkisi devam etse de önceki yüzyıllara göre daha zayıf şiirler yazılmıştır. Yetişen şairler seviye olarak üst mertebelere çıkamayınca daha önceki yüzyıllarda ilgi gören “Sebk-i Hindi” tarzı da rağbetten düşmüştür (Şentürk ve Kartal, 2006). Bu dönemde sarayın edebiyatla ilgisi kopmuştur. Önceki yüzyıllarda padişahlar edebiyatla özellikle de şiirle ilgilenirken bu yüzyılda III. Selim dışında diğer padişahlar neredeyse hiç ilgilenmemişlerdir. (Mengi, 2016).

Her ne kadar Batı edebiyatı örnek alınarak yeni bir edebiyat anlayışı benimsenmek istense de önceki yüzyılların önemli şairleri örnek alınarak şiire yeniden can verme çabaları da görülür. Bu çabalardan en önemlisi 1861 yılında kurulan ve “Encümen-i Şuara” adı verilen şairler topluluğudur. Hatta öyle ki bu yüzyılın bazı önemli Divan şairleri bu topluluk içinden çıkmıştır (Mengi, 2016). Dönemin şairlerine bakıldığında genelde İstanbul'da yetişmiş bir şair kadrosu vardır. Diğer dikkat çekici bir husus ise bu yüzyılda artış gösteren kadın şairlerdir. Daha önceki yüzyıllarda birkaç kadın şair görülürken XIX. yüzyılda bu sayı yirmiyi aşmıştır. Bu da gösteriyor ki zihniyet dünyası değişim göstermiştir. Yetişen en önemli kadın şairler ise “Şeref Hanım, Leyla Hanım ve Adile Sultan” dır (İsen vd., 2017).

Bu dönemin nesir diline de değinecek olursak daha çok resmî dilde ve gazetede değişiklik yoluna gidilmiştir. Özellikle bu iki alanda anlaşılır, sade bir dil kullanma gereksinimi duyulmuştur. Hatta bu hususta halka danışma yoluna gidilerek fikir alışverişi içinde olunmuştur. 1832’de “Takvim-i Vekayi”nin kurulmasıyla bu sadelik arayışı alanını biraz daha genişletmiştir. Ama daha sonraları Batı dilinin etkisi altında kalınmış ve özellikle de devrin sonuna doğru Batı’dan dilimize geçen ve kullanılmaya başlanan birçok sözcük edebî eserlerde görülmeye başlanmıştır (Tanpınar, 1997).

Sonuç olarak bu asırda yenilikler yapılmak istense de pek de başarılı olunamamıştır. Bunun en önemli sebepleri arasında yeniliği getirmek isteyenler eskiye göre yetişmiş kişilerdir. Düşünce olarak yeni olmalarına rağmen birikim olarak eskiye ait olmaları birçok şair ve yazarı bu dönemde karmaşık bir sentez yapmaya zorlamıştır.

1.3. Hasan Hilmi Edirnevî

1.3.1. Hayatı

Yapılan araştırmalar sonucunda şair hakkında tezkirelerde, edebiyat tarihi kitaplarında ya da başka kaynaklarda herhangi bir bilgi bulunamamıştır. Bu zamana kadar elimizdeki tek bilgi divanındaki manzumedir. 27 beyitten teşekkül bu manzumeye göre 1869-1870 yıllarında tahsil için Rumeli’den ayrılmıştır. O zamanlar Edirne sancağına bağlı olan Hasköy kazasının Salman² köyündendir. Yine şiirindeki bilgilere göre annesinin adı Hazal, babasının adı da Ferhat’tır. Şairin kendi hayatını anlattığı manzume şöyledir:

1 “Biñ iki yüz seksen altı hicret-i taḥşîlimiz
Rûmeli’ni Rûma terk itdik vaṭandır aşlımız”

2 “Sancāğ-ı Edirne andan ḳazā-i Ḥasköy
Ḳarye-i Şalmān cemā’at-i Güllüvî mevlüdimiz”

² Bu köy günümüzde Bulgaristan topraklarındaki “Enchets” köyüdür.

- 3 “Sinnimiz on beş olunca ‘aşk-ı Mevlā ‘aqlımı itdi cünün
Kıl bizi fażlıñla memnūn ey bizim Allāh’ımız”
- 4 “Gice gündüz hasretinden kalbimiz sevdā çeker
Mālī mülki terk idüp haq saña ikrārımız”
- 5 “Karyemizde küfli taşlar hem ağaçlar şahidim
Rūz-ı mahşer şāfi‘i ol Resūlu’llāhımız”
- 6 “Ġaflet ile geçdi günler ‘aqlımız irmez iken
Nev-civānlık bir sa‘ādet şimdi çok pişmānımız”
- 7 “Gönlümüz güllerde gezdi bir vakit ol karyede
Dertliyem gel bir devā kıl ey bizim Hallāk’ımız”
- 8 “Şems-i ‘aşkıñ āsumānı re’sīme bir sāyebān
Dū-cihānı nūra ğark eyler budur fermānımız”
- 9 “Haqq-ı hayvān haqq-ı kāfir haqq-ı komşu haqq-ı Haq
Böyle yazdık ‘arz-ı hālī şahādır hacātımız”
- 10 “Bilmedik nisyān da itdik kimseyi incitmedik
Mağfired eyler kerīmdir ol bizim Ġaffār’ımız”
- 11 “Haqq-ı üstāz hem hūkū u haqqı varsa vālideyn
Bir du‘ādır ‘ālem içre sevgili aḥbābımız”

- 12 “Hüsni-zannım kendime yok nefsimiñ ‘işyānı çok
Raḥmetiniñ ḥaddi yok *lā taḳneṭū*³ imānımız”
- 13 “Kāmiliñ aşı-ı nişānı kendine bulmak kuşūr
Kimseye noḳsānı virmez böyledir irşādımız”
- 14 “Babam Ferḥād du‘ā ister baña oğlum oḳu raḥmet
Anıñ rūḥı ki şād olsun oḳundukça kitābımız”
- 15 “Beni taḥşīle gönderdi virirdi dürlü ni‘metler
Ki benden aña baḥşişler du‘ādır yādigārımız”
- 16 “Du‘ā itdi didi oğlum ki dāreynde ‘azīz ol sen
İ‘āne eyledi Allāh hidāyet oldu ‘ilmimiz”
- 17 “Anam Ḥazāl ḥānım ağlar ne şefḳatlü ḥaḳıḳatlü
Ḥelāl olsun emeklerim du‘ādır ber-güzārımız”
- 18 “Ḥelāl itdi baña ḥaḳıḳıñ didi kat kat ḥelāl olsun
Benim ‘ömrüm seniñ olsun mu‘arrā ol mekānımız”
- 19 “Seni Mevlā’ya ey oğlum emānet eyledim li’llāh
Ḥaḳıḳat aḥfezu’l-ḥuffāz olan ol pādişāhımız”

³ Zümer 39:53.

- 20 “Bi-ḥamdi’llāh du‘ā aldık bu gün İslāmbol’a geldik
Okuduk hem du‘ā itdik yazıldı ‘arṣa nāmımız”
- 21 “Ḥased itmem kibir bilmem münāfıkdan müberrāyım
Gücenmem beni zemitse bilür perverdigārımız”
- 22 “‘Ayıbdır mü‘mine mü‘min muḥālif şer‘a buğz itmek
Bilür esrār-ı ‘uṣṣākı ikrār ider imānımız”
- 23 “Ġarībem ğurbete düşdüm miḥmān Ḥālidīn-i Zeyd
Şefi‘im Eyyūbe’l-Enṣārī pek güzel sulṭānımız”
- 24 “Bāreke’llāh vaṣf olunmaz böyle bir ‘ālī maḳām
Ravza-i Daru’s-Selām’dır böyledir taṣdīkimiz”
- 25 “On sekiz yıl Fātiḥ-i Sulṭān’da taḥṣīl eyledim
Rāh-ı ‘aṣḳda at sürerdim böyledir taḳdīrimiz”
- 26 “Ḥālimiz dā‘im tevāzzu‘ ḥāk ile yeksān gibi
Ben gibi ‘āciz kūla imdād ider Allāh’ımız”
- 27 “Ey Ḥasan Ḥilmī oḳu āmentü bi’llāh dersini
Ḥaḳ risālet *Kul hūve’llāhu aḥad*⁴ burhānımız”

⁴ İhlas 112:1

Hayatıyla ilgili bazı bilgiler verdiği manzumeden de anlaşılacağı üzere on sekiz yıl Fatih'te tahsil görmüştür ve hatta bu yolda yaşlandığını söylemiştir. Eyüp semtinde bulunduğunu ve burada da çok çileler çektiğini anlatmıştır.

Hasan Hilmi'nin II. Abdulhamid dönemi şairlerinden olduğunu söylemek mümkündür. Çünkü bunu bizzat hem bir beytinde hem de dua bölümünde dile getirmiştir:

“Şerî'at tahtına mâlik sahîh **Sultân Hamîd Gâzî**

Hasan Hilmî muhib dâ'î adâlet yâ Resûla'llâh” (243/3)

Celâleddin adında bir oğlu vardır. 1891 yılında İstanbul'da dünyaya gelen oğlu, dört buçuk yıl hastalık çektikten sonra vefat etmiştir:

“Sene bin üç yüz sekiz recep ayında togmuştur

Ana sensin peder mâder şefî'î yâ Resûla'llâh” (307/3)

“Dört buçuk yıl 'ileti çekdikçe dermân gelmedi

Her devânın aslı mevtdir dünyâya kimse kalmadı”

Hasan Hilmî ayrıca Gülizar adında bir de kızının olduğunu, 1896 yılında vefat ettiğini ve kardeşinin yanına defnolunduğunu yazmıştır:

“Raḥmetu'llâh mağfîret Gül'izârım kândadır

Aç gözüñ 'ibretle baḳ Gül'izâr kızım toprakdadır”

“Bâğ-ı cennet güllerinden iki gül ekdim yire

Cennet-i a'lâda raḥmet güllerinden devşirem”

1.3.2. Eserleri⁵

Hasan Hilmî'nin günümüzde bilinen on eseri vardır. Bu eserlerin muhtevası genellikle dinî-tasavvufî konulardır. Eserlerinden kısaca bahsetmek gerekirse şöyledir:

1.3.2.1. Divân-ı Evvel

Bu esere *Divân-ı Evvel* denmesinin nedeni Hasan Hilmî'ye ait iki farklı divanın olmasıdır. Divan H.1297 / M.1880 yılında basılmıştır. Hatta eserde tam da o yıllara denk gelen 93 harbini anlatan bir manzume dahi vardır. Divanın basıldığı H.1297 / M.1880 yılı Hasan Hilmî'nin gençlik yıllarına denk geldiği için ilk yazmış olduğu manzumeleri içermektedir denilebilir. Eserde 112 manzume bulunmaktadır. Eser üzerine Ekici ve Gümüş (2020) tarafından yapılmış bir çalışma vardır.

1.3.2.2. Aşknâme

Bu eser, asıl adı “*el-Kevâkibü'd-Dürriye fî-Medhi Hayri'l-Beriyye*” olan ve edebiyatımızda *Kasîde-i Bürde* olarak bilinen şiirin şerhidir. h.1309 / m. 1892 yılında tamamlanmıştır. 530 sayfadan oluşmaktadır. “Ankara Milli Kütüphane’de 06 Mil Yz B 421/1” nolu arşiv numarasıyla kayıtlıdır.

1.3.2.3. Mev‘îza

Bu eser aslında münferid bir eser değildir. Aşknâme adlı eserin 1^b – 39^b sayfalarında derkenar şeklinde yazılan bir eserdir. Camide verilen vaazlardan oluşan eserde abdest, namaz, oruç gibi konulardan bahsedilmekle birlikte batılı mekteplerde Fransızca öğrenmenin hükmü gibi güncel konulara da yer verilmiştir.

⁵ Şairin hayatı ve eserleri ile ilgili yararlanılan kaynaklar şunlardır:

Ekici, H. (2010). *Hasan Hilmi Edirnevî Dîvânı (İnceleme-Metin)*. (Tez No. 387649) [Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Sazlık, F. (2010). *Hasan Hilmi Hayatı, Edebî Kişiliği, Dîvânı ve Dîvânının İncelenmesi* (Tez No. 265241) [Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Ekici, H., Taş, B. (2022). *Hasan Hilmi ve Münzevî Risâlesi*. Ankara: Sonçağ Yayınları.

Kaya Yiğit, B. ve Kayapınar, A. (2018). Gazi Kırcaali Baba. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi* (12), 138-183. <https://doi.org/10.29000/rumelide.472763>

1.3.2.4. Dîvân-ı Sâni (Hasan Hilmî Edirnevî Dîvânı)

Çalışmamızın da konusu olan bu eser, içerisinde 345 naat, 1 manzum biyografi ve 3 Farsça beyit bulunan bir mecmuadır. Mukaddime, tevhid ve münacât bölümlerinden sonra na‘tlara geçilmiştir. Milli Kütüphane Yazmalar Kataloğu 692. sırada yer alan bir eserdir.

Naatların büyük bir çoğunluğu üç beyitten müteşekkildir. Toplam 1272 beyit bulunan naatlara manzum biyografideki 27 beyiti de eklersek 1299 beyit etmektedir. 340 naat *Mefâ’ilün/Mefâ’ilün/Mefâ’ilün/Mefâ’ilün* vezniyle 3 naat de *Fâ’ilâtün/Fâ’ilâtün/Fâ’ilâtün/Fâ’ilün* vezniyle kaleme alınmıştır.

Şairin aruzu kullanma konusunda pek maharetli olduğu söylenemez. Bazı beyitlerde aruz kusurları bulunurken bazı beyitlerde de sözcük fazlalığının olduğu görülebilmektedir. Aşağıdaki beyitte hem vezne göre sözcük fazlalığı vardır hem de aruzun ağır kusurlarından sayılan zihâf vardır:

Mefâ’ilün/Mefâ’ilün/Mefâ’ilün/Mefâ’ilün

“İslâm ezelde mu’miniz muhabbet ehliyiz yâ Resûla’llâh

Elestü bi-Rabbikum fermânının kurbânıyız yâ Resûla’llâh” (51/1)

Aşağıdaki beyitte de hem aruz kusuru hem de hece fazlalığı bulunmaktadır:

Fâ’ilâtün/Fâ’ilâtün/Fâ’ilâtün/Fâ’ilün

“Nakşîbend nakkâşdır insân-ı kâmil fi’l-vücûd

Esbâb-ı hikmetdir muhabbet râbıtam var yâ Resûla’llâh” (19/4)

Hasan Hilmi bu eserinde iman esasları, Nakşîbendilik, ahiret hayatı, Hz. Muhammed ve diğer önemli kıssaları olan peygamberler, cennet-cehennem, kabir hayatı, dünya hayatının geçiciliği gibi pek çok konuyu ele almıştır. Bu yönüyle de divan didaktik bir eser olma özelliği gösterir (Ekici, 2010). Divan üzerine hem Ekici (2010) hem de Sazlık (2010) yüksek lisans tezi hazırlamışlardır.

1.3.2.5. Hazînetü'l-Ma'rifet

Aslında bu eserin günümüze kadar tespit edilen bir nüshası yoktur. Sadece *Münzevî Risâlesi*'nde geçen şu cümleden bu eserin varlığı hakkında bilgi sahibi olunmaktayız: “*Va'z-ı belâgata iştiyâkı olan 'ulemâ Hazînetü'l-Ma'rifetimin mütâla'asıyla meşgûl olsun.*” İfadelerden anlaşıldığı üzere bu eser Hasan Hilmî'nin sanat kaygısıyla yazdığı tek eser denilebilir.

1.3.2.6. Necâtü'l-Ebeveyn

Aslında bu eser Münzevî Risâlesi'nin 67^b – 72^a sayfaları arasında bulunmaktadır. Beş varaklık mensur bir eser olan Necâtü'l-Ebeveyn, Hz. Muhammed'in annesinin ve babasının itikat bakımından İslamiyet içerisinde değerlendirilip değerlendirilemeyeceğini konu edinen bir eserdir. Küçük bir risale tarzındadır ve en sonunda da 15 beyitlik naat vardır. Kayda göre 16 Aralık 1894 yılında yazılmıştır. Eser üzerine Ekici (2022) tarafından bir çalışma yapılmıştır.

1.3.2.7. Münzevî Risâlesi

Tasavvuf, ibadet, gündelik yaşam, itikat gibi konuların anlatıldığı nazım-nesir karışık bir eserdir. 59 manzume vardır. Hatta manzumelerin çoğu divanlarla diğer eserlerde de mevcuttur. 72 varaklı nüshanın 1^b – 67^b sayfaları arasındadır. Nüsha, “Ankara Millî Kütüphane Yazma Eserler Koleksiyonu” nda “06 Mil Yz. A 1942” kayıt numarasıyla kayıtlıdır. Eserdeki manzumeler “murabba, kıt'a, nazm, müfred, matla, dörtlük” olmak üzere farklı biçimde kaleme alınmıştır.

Eserin muhtevasının çok bütüncül olduğu söylenemez. Eseri gördüğü bir rüya üzerine yazdığını söyleyen Hasan Hilmi'nin açıkçası eseri yazma nedeni tam olarak tespit edilememiştir. Ekici ve Taş (2022) eseri kitap halinde yayımlamışlardır.

1.3.2.8. Miftâhu'l-Ârifin

Bu eser Hasan Hilmî'nin eserleri arasında en hacimli olanıdır. Eserin genelinde dinî – tasavvufî konulara yer verilmiş buna uygun manzumeler yazılmıştır.

Din ve tasavvufun yanında dönemin tarihî olaylarına, günün sosyolojik durumlarına da yer verilmiştir. Hasan Hilmî tüm bunlara ilâveten kitap yazılmadan önceki tanık olduğu olaylara da yer vermiştir. Aslında Osmanlı'nın o dönemdeki toplum yapısını araştıranlar için iyi bir kaynak olma özelliği de taşımaktadır. Eserin 1328 tarihli baskısı üzerine 600 sayfalık bir çalışma yapılmıştır (Ege vd., 1981).

1.3.2.9. Evsâf-ı Kırcaali Baba

“İstanbul Belediyesi Atatürk Kitaplığı Kemal Salih Sel Osmanlıca Koleksiyonu” içerisinde “1340” numara ile kayıtlı bir eserdir. Toplam otuz sayfadan oluşan bu eser manzum–mensur şeklinde yazılmış olmakla birlikte manzum bölümler daha fazladır. Eser klasik geleneğe uygun olarak besmele, dua, salavat ve ayet iktibasları ile başlamıştır. Bu bölümlerden sonra müslümanlara bir sesleniş vardır ve dinî tavsiyeler bulunmaktadır. Zamanın israf edilmemesinden ve dünya hayatının iyi değerlendirilmesi gerektiğinden bahsedilmiştir.

Hasan Hilmî, bu eserinde Kırca Ali Baba'nın yedilerden olduğunu söyler ve hatta onu ziyaret edenlerin mahşer günü onun sancağının altında toplanacağını anlatır. Kendisinin Kırcaali türbesinde kırk gün kaldığını ve zikir halkasına katıldığını söyler.

Şair bu eserinde Hz. Muhammed'in yanısıra Hz. Ebu Eyyüp, Münzevî Murad Efendi, II. Abdulhamid, Muhammed Bahaeddin, Vidinli Rüstem Baba gibi şahsiyetlere de yer vererek onlara övgüler yazmıştır. Eserdeki bütün şiirler naat türündedir ve üslup olarak anlaşılır bir tarzdadır. Sık sık teşbihlere ve mecazlı anlatımlara başvurulmuştur (Kaya Yiğit ve Kayapınar, 2018)

1.3.2.10. Levha-i Mühr-i Şerîf

Beş sayfalık bir eser olup Hz. Muhammed'in vücudundaki nübüvvet mührünün faziletinden ve bu mührün suretinin yanında taşımanın ne kadar önemli olduğundan bahseden bir eserdir. Bu eser de münferit bir eser olmayıp *Aşkname* ve *Mev'iza* adlı eserlerinde içinde olduğu nüshada yer almaktadır. Nüshanın 270^a – 272^a sayfaları arasında bulunmaktadır. Eserin sonunda 1911 tarihi kaydedilmiştir. Eser üzerine Taş (2022) bir makale yazmıştır.

1.3.3. Edebî Kişiliği

Hasan Hilmî eserlerini tasavvuf merkezli kaleme almış ve bu tasavvufî düşüncelerini yaymak için de eserlerini aracı olarak kullanmıştır. Tasavvufu öğretmek amacıyla yazdığı için de eserlerinde ayetlere, hadislere, menkıbelere sık sık yer vermiştir. Şiirlerinde “yâ Resûla'llâh” redifi çok sık rastlanılan bir durumdur. Bu bakımdan Hasan Hilmî'ye naat şairi demek pek de yanlış olmaz. Şair ile ilgili göze çarpan bir diğer husus ise manzumelerinin biçim bakımından klasik edebiyat geleneğiyle pek uyuşmamasıdır. Manzumelerini tasnif etmek hiç de kolay değildir. Fakat bir tasnif yapılacaksa şiirlerinin daha çok kıta ve nazm biçimlerine uygun olduğu söylenebilir. Mensur eserlerinde ise ibadet, tarikat, itikat gibi konulara ağırlık vermekle birlikte bazen dönemin sosyal yaşantısıyla da ilgili konulara değinmiştir. Hasan Hilmî'nin, aşağıda verilen bölümde dönemindeki modern mekteplere nasıl karşı çıktığını ve medreselerin önemini yitirmesinin bir bakıma onun pek hoşuna gitmediğini görebiliriz:

“bir ṯalib-i i' ṯikād 'ilm-i ehl-i s̱unnet tahs̱il itdikten soñra ta' ayyūş-i ḏunyā iç̱ün kefare mekteblerine i' ṯikāden gidüp Fransızca ta' ḻim itmekde küfṟ korkusu var mıdır? el-cevāb: küfürdür, ta' ḻim-i kefareyi ta' ḻim-i 'akā'id-i ḏin-i müḇin üzerine tercih itdigiç̱ün. bu ise ḏin-i islāmı tahḵirdir. Bir ādem ş̱imdi Fransızca okumağ̱ geçer, Ta' ayyūş-i ḏunyā v̱is'atli olur. İslāmca okumağ̱a i' ṯibār yokdur.” dise, o ādeme ş̱er'en ne lāzım gelür? el-cevāb: tecḏid-i īmān ve tecḏid-i nikāẖ lāzım gelür... Tercüme-i yunaniyye, Avrupa ve Fransa kitāblarını muṭāla'aya ruḥṣaṭ-ı ş̱er'ī var mıdır? el-cevāb: yokdur.”

Hasan Hilmî, şiirlerinde gezip gördüğü yerlerin insanlarını da anlatmıştır. Hatta bazen bu anlatımlarına mizahî ve eleştirel unsurları da katmayı ihmal etmemiştir:

“Ba'zı olur Ḵaradeñiz 'aşkından taşar

Balıkçı eşnāfı sevindiginden donuna işer

Re'is ağalar hırşından deñize düşer

Ne güzel zevḵi vardır Ḵaradeñiz'in”

Hasan Hilmî'nin edebî kişiliğinin dikkat çeken bir özelliği de döneminden yer yer şikâyetçi olmasıdır. Bu şikayetlerini dizelerine de yansıtmaktan geri durmamıştır:

“Kimseye bulma bahâne sipâriş eyle yezdâna
Bu bir âhîr zamân şimdi cemî‘ nâs uydu şeytâna

Bir ismi kaldı İslâmıñ bakılsa müslümân çokdur
Meger yüz biñde pek azdır naẓar kıl ehl-i imâna

Kimi giymiş libâsını küfürle iftiḥâr eyler
Kimi irşâd edip söyler naẓar kıl şeyḥ-i şeytâna

Herîf zâtlar şerîf oldu şerîfe i‘tibâr yokdur
Hasan Hilmî sözüñ ḥaḳdır naẓar kıl ‘aḳl-ı merdâna”

Çoğunlukla tasavvufî şiirler yazan Hasan Hilmî tam anlamıyla lirizmi yakalayamamıştır. Öğretiyi ön planda tutması ve lirizme gereken önemi vermemesi onun vasat bir şair olmasına sebep olmuştur (Ekici & Taş, 2022).

1.3.4. Hasan Hilmî ve Tasavvuf

Tasavvuf sözcüğünün tam olarak nasıl türetildiğine dair çeşitli görüşler vardır. Ebû Nuaym el-İsfahânî'ye göre beş şekilde türetilmiş olabilir: “Safâ ve vefâ sözcüklerinin birleşmesiyle, zahidlerin yediği çöl bitkisi sufâneden, Kâbe'nin hizmetinde bulunmuş olan Sûfe kabilesinden, Allah'a karşı boyun eğdiğini göstermek için uzatılan ense saçı anlamına gelen Sûfetü'l-kafâ'dan ya da son olarak ucuz olduğu için gururlanmanın önüne geçtiği düşünülen yün elbise ismi olan Sûf'tan.” Abdulkerîm el-Kuşeyrî ise Arapça kökenli bir sözcük olmayıp kalıplaşmış bir ifade kabul etmenin daha doğru olacağını söyler ve hemen arkasından âbid ve zâhidlerin mütevâzi görünmek için yün elbise giydiklerini, zamanla bu yün elbiseden dolayı onlara sûfî dendiğini ve tasavvuf kelimesinin sûf sözcüğünden türetildiğini eklemiştir. Daha sonraları ise Batı'da tasavvuf yerine mistisizm ifadesi kullanılmış ve İslam mistisizmi diye bir adlandırma ortaya çıkmıştır. Ancak zamanla tasavvufun ve mistisizmin aslında aynı amaca hizmet etmediklerini düşünenler sufizm ifadesini kullanmayı tercih etmişlerdir (Öngören, 2011).

Klasik Türk şiirinin en önemli kaynaklarından birisi de tasavvuttur. Bu alanda önemli araştırmalar yapmış, kitaplar yazmış birçok araştırmacı – edebiyatçı Divan şiirini anlatırken tasavvufa mutlaka değinmiştir. Bunun yanında şurası da bir gerçektir ki tasavvufun tarifi konusunda tam bir birliktelik yoktur. Bine yakın tarif olduğu söylenmektedir. Bütün tarifleri vermek mümkün olmasa da konunun daha iyi anlaşılması için bazı tarifleri vermek uygun olacaktır:

“Tasavvuf, güzel ahlaktır.”

“Tasavvuf, Hakk’a boyun eğmektir.”

“Tasavvuf, nefsin bütün zevklerini terk etmektir.”

“Tasavvuf, Hakk’ın seni senden öldürüp seni kendisiyle diriltmesidir.”

“Tasavvuf, kovulsa bile sevgilinin kapısına diz çökmektir.”

“Tasavvuf, yakıcı bir şimşektir.” (Üstüner, 2007)

Klasik Türk şiirinde tasavvuf denilince akla ilk gelen türlerden birisi de na‘tlardır. Sözlük manası: “Bir kimsede bulunan şeyleri vasfetmek, onu tavsifte mübâlağa etmek” olan, daha özele indirecek olursak da “Peygamber’imizin vasfı üzerinde söylenen şiir” “memdûhu Hz. Peygamber olan kasîdeye verilen isim” “Divan edebiyatında bilhassa Hz. Peygamber ve Hülefâ-yı Râşidîn vafında yazılan manzûmeler” gibi tanımlamalar yapılan şiirlerdir. Sadece Hz. Muhammed’i övmek için değil başka kişileri de övmek için yazılışlar da na‘t denilince ilk akla gelen kişi Hz. Muhammed olmuştur. Hatta divanların içinde tevhid ve münâcâtta sonra önemli bir yere sahip olan manzumelerdir. Edebiyatımızda na‘t olarak isimlendirilen bu tür Arap edebiyatında “medh” Fars edebiyatında ise “sitâyîş” olarak adlandırılmıştır (Yeniterzi, 1993).

Hasan Hilmi’nin de eserini tasavvufî bir zeminde hazırladığını açıkça görebiliriz. “Tarikat, şeriat, muhabbet, hakikat” gibi tasavvufun temel prensiplerini oluşturan sözcükleri sık sık kullanması onun mutasavvıf olduğunu göstermektedir. Şair, Nakşibendi tarikatına mensup olup tasavvuf ilmini öğrenmeye çalışmıştır. Tasavvufta dört önemli makam vardır: “şerî‘at, tarikat, hakikat, marifet.” Hasan Hilmi bu dört makamın da üstünde olan “muhabbet” kavramını eserinin temeline yerleştirip en çok bu kavrama yer vermeye çalışırken tasavvufî düşüncelerini de na‘t tarzında yazdığı şiirlerinde ortaya koymuştur.

Şairin ayet ve hadis iktibaslarına başvurması da yine onun tasavvufi öğretiyle hareket ettiğini göstermektedir. İktibasları lafzen, manen ve telmih yoluyla yapan Hasan Hilmi'nin divanında 4 surenin ismi geçerken 32 ayetten de iktibas görülür. Toplamda da 27 sûreden iktibas yapmıştır (Ekici, 2018).

Çalışmamızın da konusu olan divan üzerine tez hazırlayan Ekici (2010) ve Sazlık (2010) tasavvuf konusunu ayrıntılı bir şekilde ele almışlardır. Tekrara düşmemek adına tasavvufi unsur taşıyan beyitlerin hepsini vermek yerine bazılarını vermek daha uygun görülmüştür:

“Sarā-yı **vaḥdeti**ñ pervānesi şādık Ḥasan Ḥilmī

Dilinde zikri fikri el-mededdir yā ResūlAllāh” (276/3)

“Marazlı göñlüme tiryāk muḥabbet yā ResūlAllāh

Şifāsı ḥasta ‘uṣṣāḳıñ **şerī‘at** yā ResūlAllāh” (193/1)

“‘Acā’ib ḥastadır ‘āşık yatarsa uykular tutmaz

Ġarā’ib on sekiz yıldır **ṭarīkat** yā ResūlAllāh” (193/2)

“**Ḥaḳīkat** ḥākimi ‘aşkdır Ḥasan Ḥilmī dir eyvā’llāh

Muḥabbet bāb-ı ehlu’llāh **ma‘rifet** yā ResūlAllāh” (193/3)

“**Muḥabbet** bağıdır bildik **inābe** yā ResūlAllāh

Taṣavvūf ‘ilmidir aldık inābe yā ResūlAllāh” (131/1)

“**Fenāfi’llāh**dan seyr-i **beḳa bi’llāha** irdikçe

Ḥasan Ḥilmī ḥikmet zebān-ı Naḳşībendī yā ResūlAllāh” (282/3)

“Muḥabbet ḥançeri kesdi hevā-yı nefis-i emmārem

Tuṭuşdı **mā-sivā** yandı bilinsün yā ResūlAllāh” (204/2)

BÖLÜM II (İNCELEME)

2.1. Eserin Muhtevâsı

İçindekiler, öz, mânâ gibi anlamlara gelen muhteva kavramı edebî eserler için düşünüldüğünde eserde neler anlatılmış, nelerden bahsedilmiş gibi sorulara verilen cevapları karşılayan bir kavramdır. Şüphesiz bir eserin muhtevası o eserin müellifinin edebî kişiliğini anlamaya yarayacak en iyi malzemedir. Çünkü muhteva denilen şey müellifin ilmi ve bilgisiyle doğru orantılıdır. Bu yüzden de edebiyat alanında çalışma yapılırken müellifin edebî kişiliğini anlamak için muhtevaya bakmak elzemdir.

Hasan Hilmî'nin şiirlerine bakıldığında muhtevanın büyük bir çoğunluğunu tasavvuf olduğu görülmektedir. Mutasavvıf bir şair olan Hasan Hilmî eserini tasavvufu öğretmek için bir araç olarak kullanmıştır. İstisnalar olsa da çoğunluk itibarıyla tasavvuf içerikli bir eser ortaya koymuştur. Divanda “Allah, peygamberler, melekler, dört halife, sahabeler, sureler ve hadisler, tarihte yaşamış dinî ve tarihî önemli şahsiyetler, tarikat” gibi pek çok konu muhtevayı oluşturan hususlardır:⁶

Şair daha ilk beyitte Hz. Muhammed'i sultan olarak takdîm eder ve Allah'ın onu göndermesini bir lütuf olarak görür:

“Ne ni‘metdir bu devlet ki şadırda nûr-ı îmânı

Bize **luṭf eyledi** Allāh Muḥammed gibi **sultānı**” (1/1)

Hasan Hilmî' nin şiirlerinde tasavvufî unsurlar sık sık görülür. Bunlardan özellikle muhabbet kavramını neredeyse eserinin tamamına yaymıştır. Teşbih sanatına başvurarak “bağ, kadeh, bade, Kevser, ilim, bülbül, kılıç” gibi pek çok sözcükle muhabbeti bir arada kullanmıştır. Aşığın gönlü bir kuş gibidir ve gıdası da muhabbettir. Muhabbet gıdasını alan gönül ondan gayrı daha lezzetli bir gıdaya ulaşamaz:

“Bi-ḥamdil’lāh gönül mürğî **muhabbetle** gıdalanmış

O ni‘metden lezîz gayrî ki nem var yâ Resûla’llāh” (10/3)

⁶ Eserin muhtevâsı yapılan her iki tezde de (Ekici (2010), Sazlık (2010) ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır.

Başka bir beyitte şeriat bir ineğe, muhabbet de ondan çıkan süte benzetilmiştir. Aslında Hasan Hilmî şeriatı sürekli savunan ve Allah’a giden yolun şeriattan geçeceğine inanan bir şairdir:

“**Muhabbet** bir mübârek süddür yâ Resûla’llâh

Şerî‘at bir inek haqqâ cömerddir yâ Resûla’llâh” (145/1)

İslam inancında Allah’a inanan birisi ondan ümidini hiçbir zaman kesmemelidir. Hasan Hilmî de Hz. İbrahim’e telmih de bulunarak onun yanmasına engel olan Allah’ın kendisine de yardım edeceğinden ümitvâr olduğunu söyler:

“Halîl’e nâr-ı Nemrûd’ı gülüstân eyleyen Allâh

Gülüstânla ider **imdâd umarım** yâ ResûlAllâh” (56/2)

Mutasavvıf şairlerin eserlerinde beslendikleri en önemli kaynakların başında Kur’an ve hadislerin geldiğini daha önce de belirtmiştik. Hasan Hilmî de beyitlerinde hem ayetlerden hem de hadislerden iktibaslarda bulunmuştur:

“Beşâret sûre-i **İnnâ fetahnâ**⁷ yâ ResûlAllâh

Oğundu âyet-i fermân semi’nâ yâ ResûlAllâh” (160/1)

“**Kanâ‘at kenz-i lâ yefnâ**⁸ şabır miftâh-ı râhatdır

Velîler kîsesi kıymet-i i‘tibârî yâ ResûlAllâh” (214/2)

Kuran-ı Kerim’de yirmi sekiz peygamberin ismi geçmektedir. Tasavvuf ekseninde yazılan eserlerde de -hepsi olmasa da- birçoğunun ismini görmek mümkündür. Şair, bir beytinde şeytanın Hz. Âdem ve Hz. Havva’yı hile yaparak kandırdığını şimdi de kendisini kandırmaya çalıştığını söyler:

“Babam **Âdem**’le anam **Havvâ**’yı mekriyle aldatdı

Dönüp şimdi baña geldi şefâ‘at yâ Resûla’llâh” (69/6)

⁷ Fetih 48:1

⁸ Kana‘at tükenmez bir hazinedir (Hadis-i Şerif).

Başka bir beyitte de üç peygamberin ismini bir arada verir ve kendisinin bu üç peygamber mertebesinde olamayacağını ifade eder:

“Hasan Hilmî ne **Eyyûb**’dür ne **İsma‘îl** ne **İbrâhîm**

Velîler meslegi aşlı cefâdır yâ Resûla’llâh” (150/4)

Şiirlerini tasavvufu anlatmak için kullanan Hasan Hilmi hem İslam’dan hem de imandan birçok yerde bahsetmiştir. Bir beytinde İslam’ın beş şartına değinirken başka bir beytinde de imanın bir gereği olarak Allah’ın rahmetinden ümit kesilmeyeceğini söylemiştir:

“Yazıldı **şartı İslâm**’ın bize bilmek bu **beş** şeydir

Şalât ile biri îmân muhibdir yâ Resûla’llâh” (63/2)

“Hüsni-zannım kendime yok nefsimiñ ‘işyânı çok

Rahmetiniñ haddi yok **lâ taķnetû⁹ îmânımız**” (m.b. / 12)

Şair, özellikle cennetten bahsederken sık sık sekiz cennet olarak bahsetmiştir. Bunun sebebi ise bir hadis-i şerifte cennetin sekiz kapısı olduğundan bahsedilmiş olmasıdır:

“Şirâtı geçmege ‘aşkıñ Burak’dır yâ Resûla’llâh

Sekiz cennet işitdim pek ırakdır yâ Resûla’llâh” (215/1)

Tasavvufî eserlerde aşk şarabı, saki, meyhâne, kadeh gibi unsurlar çok sık kullanılır. Hasan Hilmi’de de bu tasavvufî semboller, remizler görülmektedir:

“Yetişdir bize imdâdı şıkıldık yâ Resûla’llâh

İçüp **‘aşkıñ şarabını** bayıldık yâ Resûla’llâh” (43/1)

⁹ Zümer 39:53

Hasan Hilmî, Nakşibendi tarikatına bağlı bir mutasavvıftır. Bu sebeple de Nakşibendi tarikatına şiirlerinde sık sık yer vermiştir. Hatta bir beytinde bu tarikata bağlı olduğunu açık bir şekilde ifade etmiştir:

“**Nakşibendî** bâb-ı feyyâz kâsesi sülle tölü

İçdi Hasan Hilmî o südden **râbıtam var** yâ Resûla’llâh” (19/7)

Hasan Hilmi, toplumu ilgilendiren konulara uzak kalmayan bir şairdir. Örneğin haşhaş, afyon, sigara gibi zararlı içeceklerin haram olduğunu söylerken kahve içmenin tam aksine şifa olduğunu söylemektedir:

“Hasan Hilmî **harâm âfyon** anıñ ekli helâl olmaz

Yudan âdem felâh bulmaz beâlet yâ Resûla’llâh (47/3)

Değil sünnet harâm olmaz şifası var içen zâta

Yürek oynar içildikçe kara **kahve** yâ Resûla’llâh” (48/4)

Birçok divan şairi gibi Hasan Hilmi de eserinde dinî ve tarihî şahsiyetlere yer vermiştir. Dört halife, ehl-i beyt, ashab-ı kehf, dört mezhep imamı gibi İslam dininin önemli karakterlerini görmekle birlikte İskender, Nemrut, Firavun gibi tarihî karakterleri de görmek mümkündür:

“**Ebûbekrî ‘Ömer ‘Osmân ‘Alî** de yâ Resûla’llâh

‘Adâletde şecâ’atde şehâda yâ Resûla’llâh (252/1)

Tâc-ı **İskender** nedir taht-ı **Süleymân** istemem

Sen şehiñ kurbânıyam yâ Muhammed Muştafâ” (133/4)

Hasan Hilmi'nin şiirlerinde görülen önemli bir hususta ülke ve şehir isimleridir. Hem Anadolu hem de Anadolu sınırları dışındaki birçok yerin ismini şiirlerinde görmek mümkündür. “Türkistan, Arabistan, İran, Seyhan, Ceyhan, İstanbul, Halep, Yemen” gibi hem ülke isimlerini hem de şehir isimlerini bu duruma örnek gösterebiliriz. Örneğin bir beytinde yaşadığı köyü terk ederek cehaletten kurtulduğunu İstanbul’a gelerek de ilme ulaştığını söyler:

“Merākım almadı **köy**de firār etdim cehāletden

Şükür **İslāmbol**’a ‘ilme yetişdim yā Resūla’llāh” (179/4)

Başka bir beyitte de Halep şehrinde şifa bağı olduğunu tabibin ise Yemen şehrinde bulunduğunu söyler:

“Şefā’atlı şifā bağı **Haleb**’de yā Resūla’llāh

Haber aldım tabīb ammā **Yemen**’de yā Resūla’llāh” (87/1)

Hasan Hilmi, Hz. Muhammed’i anlatırken onun Ehl-i beyt’ini ve ashabını da ihmal etmemiştir. “Hz. Hasan, Hz. Hüseyin, Hz. Ali ve Hz. Fatma” ya yer verdiği bir şiirinde Hz. Fatma’nın yeryüzüne güneş gibi doğduğunu söylerken hemen arkasından da Ehl-i beyt’i sevmeyenlerin lanetlenen Yezîd gibi olacağını anlatmıştır:

“Kızındır **Fâtıma** ümmî zemîne āfītāb toğdı

Ehl-i beyti sevmeyen mel’ün **Yezîd**’dir yā Resūla’llāh” (59/3)

Hasan Hilmi şiirlerinde ahlâkî unsurları da ele almıştır. “Fazilet, cömertlik, tevazu, haset, riya, izzet” gibi hem iyi hem de kötü hasletleri anlatmaya çalışmıştır. Hatta manzum biyografisinde kendisinin hasetten ve kibirden uzak olduğunu, başkalarının onun dedikodusunu yapmasının pek öneminin olmadığını, nasıl olsa Allah’ın onu bildiğini ifade etmiştir:

“**Hased** itmem **kibir** bilmem münāfıkdan müberrâyım

Gücenmem beni zemitse bilür perverdigārımız” (m.b. / 21)

Şüphesiz tasavvufun temel taşlarından birisi de vahdet-i vücûd anlayışıdır. Var olan her şeyin Allah'ın esma ve sıfatlarından ibaret olduğu, tek varlığın Allah'ın varlığının olduğu, her şeyin Allah'ın birliğini ve varlığını gösterdiği inanişına dayanan vahdet-i vücûd (Pala, 1998) anlayışı Hasan Hilmi'nin şiirlerinde de kendisini göstermektedir. Bir şiirinde Allah'ın bir olduğunu ve dostunun da arkadaşının da Allah olduğunu söylerken yine aynı şiirin başka bir beytinde de vahdet sarayının pervanesi olduğunu söyler:

“Muhabbet **Ḳul hūve'llāhu eḥad**¹⁰ dır yā Resūla'llāh

Enīsim hem celīsim **Allāhu'ş-şamed**¹¹ dir yā Resūla'llāh” (276/1)

“Sarāy-ı **vahdeti**ñ pervānesi şādık Ḥasan Ḥilmī

Dilinde zikri fikri el-mededdir yā Resūla'llāh” (276/3)

Birçok divan şairinde olduğu gibi Hasan Hilmi'de de bazı efsanevî ve kutsal mekânlar, dağlar, nehirler gibi yerlerin isimlerini görmek mümkündür. Bir şiirinde hem Cidde hem de Serendip Dağı'ndan bahsederek Kuran ve hadislerde geçmese bile genel kabul haline gelmiş olan Hz. Adem'in Serendip Adası (dağı)'na Hz. Havva'nın da Cidde'ye indirildiğine (Tural, 2020) telmih de bulunmuştur:

“Düşünce **Cidde**'ye Ḥavvā nedāmet eyledi āh āh

Didi evlādıma eyvāh şefā'at yā Resūla'llāh” (69/9)

“**Serendib** tağına Ādem inince kaldı hayretde

Didi yā Rab kuşūr bende şefā'at yā Resūla'llāh” (69/10)

¹⁰ İhlas suresi 112:1 (De ki: O Allah birdir.)

¹¹ İhlas suresi 112:2 (Allah Samed'dir: Her şey ona muhtaç, o hiçbir şeye muhtaç değildir.)

Hasan Hilmi bu eserinde yer yer arkaik (eskicil) sözcüklere de yer vermeyi ihmal etmemiştir. Günümüzde artık kullanılmayan bu sözcüklerden birkaçına örnek vermek gerekirse şöyledir:

“Hevā-yı nefis-i emmāre yokuşdur yā Resūla’llāh

‘Azābı ehl-i işyānıñ **ukış**¹² dır yā Resūla’llāh” (208/1)

“Hasan Hilmi halāşındır cihād-ı ekber eylersen

Ġurūr ehli **biniş**¹³ geymiş yemişdir yā Resūla’llāh” (208/3)

¹² Ukış (Ukuş) : Akıl, zeka, anlayış.

¹³ Biniş: Çok bol ve geniş cüppe, ferāce.

BÖLÜM III (SÖZLÜK)

3.1. Sözlük Oluşturulurken Takip Edilen Yöntemler

- I. İlk olarak divandaki şiirler TEBDİZ sistemine “*Gentium Plus*” yazı formatında yüklenmiştir.
- II. Anlamlandırma işlemi tamamen bittikten sonra çalışma “Times New Roman yazı formatında 10 punto” olacak şekilde worde aktarılmıştır.
- III. Sözcük veya söz öbeğinin asıl anlamı ilk anlam olarak verilip eğer bağlama göre başka anlamlar da verilecekse II konularak diğer anlamlar yazılmıştır. Örneğin:
hastalar: -lar
Kaside: 180
Mısra: 3
Sağlıklı olmayan. II (Bağlamda) Manevî anlamda hasta, kalben ve ruhen.
- IV. Anlamlandırma bölümünde sistemdeki anlamlar çalışmamızdaki sözcüğün anlamına uyuyorsa doğrudan eşleştirilmiştir, eğer anlam uymuyorsa ya da sistemde hiç anlam çıkmıyorsa tarafımızca anlamlandırılmıştır.
- V. Sözcükler mümkün olduğunca ekine ve köküne ayrılmaya çalışılmıştır:
ümmetleri: -ler, -i
Kaside: 1
Mısra : 3
Bir peygambere inanan topluluk

VI. Bazı sözcükler tek olarak anlamlandırılırken bazı sözcükler ise ayrılmadan iki veya daha fazla olacak şekilde birlikte anlamlandırılmıştır. Ayrılmadan birlikte anlamlandırılan sözcük grupları şu şekildedir:

- “Et-, eyle-, ol-, kıl-, buyur-” yardımcı fiilleri ile yapılan birleşik yapılar:

luḡf eyledi: -di

Kaside: **1**

Mısra: **2**

Bağışlamak, hediye etmek, ihsanda bulunmak.

- Tamlamalar (Türkçe, Farsça, Arapça):

“bağ-ı gülzârı: -ı

Kaside : **2**

Mısra : **1**

Gül bahçesi. II Cennet.”

zû’l-cenāheyndir: -dir

Kaside: **1**

Mısra : **3**

İki kanat.

- Deyimler, kalıp ifadeler, ikilemeler, ayet ve hadisler:

“Siyah bahtım: -ım

Kaside: **12**

Mısra : **1**

Kelime Tipi: **Kalıp ifade.**

Kara baht olarak da kullanılır, bahtsız.”

“**naḥnu ḳasemnā**dır: -dır

Kaside: 22

Mısra : 3

Kelime Tipi : **Ayet**

Kısımlara ayırdık (Zuhruf 43:32). ”

“**yüz yok**

Kaside: 45

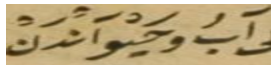
Mısra : 4

Kelime Tipi: **Deyim**

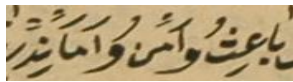
Daha önce ondan çok şey istediği ya da ona karşı bir kusuru olduğu için yeni bir şey istemeye sıkılmak. ”

VII. Eser TEBDİZ sistemine yüklenirken metnin yazma eserdeki orijinal hali esas alınmıştır. Bu durumu örneklendirecek olursak şöyledir:

- Farsça tamlamalarda izafet kesresi bazen “u” şeklinde harekelenmiştir:

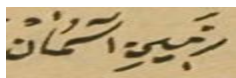

(48/5) “*āb-ı ḥayvān*” yazılması daha uygunken metinde görüldüğü gibi “*āb-u ḥayvān*” şeklinde yazıldığı için metindeki hali sisteme yüklenmiştir.

(101/1) yine bu örnekte de görüldüğü gibi bağlama göre “*bā'is-i emn u emāndır*” olması gerekirken “*bā'is-ü*” şeklinde harekelenmiştir.

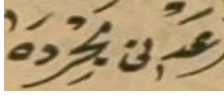
- Atıf vavları (ve bağlacı) bazen “i” şeklinde yazılmıştır:

(100/3) “*zemīn ü āsumān*” olması gerekirken “*zemīn i āsumān*” şeklinde yazılmıştır.

- Hasan Hilmi -çok olmasa da- bazen Farsça kurallara göre tamlama yapılması gerekirken bu kurala uymamıştır ve tamlamayı tersten yapmıştır.

TEBDİZ sistemine anlam girilirken bağlama göre hareket edilmiş ve anlam olması gerektiği gibi verilmiştir. Örneğin:

(187/1) bağlama göre ve aslında kurallar gereği de “*baħr-i ‘Adn*” (Aden Denizi) olması daha uygunken “*‘Adn’ı baħr*” şeklinde yazılmıştır.

SÖZLÜK

a:

1. **anda:--n, -da**

Kaside 112

Mısra: 6

" O " işaret zamiri.

Hasan Hilmî okur hasbî seniñ na 'tñ mübârekdir
Gınâi anda bulmuşdur gedâi yâ Resûla'llâh

2. **aña:--ñ, --a**

Kaside 116

Mısra: 6

" O " kişi zamiri. (Şairin kendisi, Hasan Hilmî).

Hasan Hilmî mücahiddir cihâd bâbında şeytânla
Naşîr olsun aña Allâh delîl ol yâ Resûla'llâh

3. **aña:--ñ, -a**

Kaside 117

Mısra: 3

"Ona. O işaret zamirinin yönelme hal eki
almış şekli."

Aña râzî gönül mürğî toparlar dâne-i 'aşkı
Kasemnâ rızkını münkir mükeffer yâ Resûla'llâh

4. **anıñ:--n -iñ**

Kaside 120

Mısra: 3

" O " İşaret zamiri.

Nihâyet zevk-i cismânî anıñ fevkinde zevk olmaz
Cemâli vuşlat-ı zevke nikâhdır yâ Resûla'llâh

5. **anda:--n, --da**

Kaside 166

Mısra: 6

" O " üçüncü teklik şahıs zamiri (Şairin kendisi, Hasan Hilmî).

Şefâ'atle Hasan Hilmî maķâm-ı 'aşkı tayy eyler
Taħammül kalmadı anda firâķa yâ Resûla'llâh

6. **anıñda:--n, --iñ**

Kaside 171

Mısra: 3

"O " işaret zamiri.

İner gökden gelür bir çoç anıñ da hâdimi Cibrîl
Sevindi gördi İsmâ'îl kesersem yâ Resûla'llâh

7. **andan:--n, -dan**

Kaside 177

Mısra: 2

" O " işaret zamiri.

Muħabbet mes'eleñ taħkîk muvaħḥid yâ
Resûla'llâh
Kitâb-ı ehl-i 'aşk andan tevellüd yâ Resûla'llâh

8. **anda:--n, -da**

Kaside 179

Mısra: 12

" O " işaret zamiri.

Kitâb-ı 'ilm-i nâfi'den ḥaķîķat 'ilmini taķrîr
İderken anda taḥşîli muḥibdim yâ Resûla'llâh

9. **anı:--n, --ı**

Kaside 181

Mısra: 2

" O " *İşaret zamiri.*

Çuluñ tedbîrine taqdîr irâde yâ Resûla'llâh
İrer anı qabûl iden murâda yâ Resûla'llâh

10. **anı:--n, --ı**

Kaside 181

Mısra: 5

" O " *İşaret zamiri.*

Hasan Hilmî murâd itse anı halk eyler ol Mevlâ
Gerek hayra gerek şerre irâde yâ Resûla'llâh

11. **andan:--n, --dan**

Kaside 184

Mısra: 2

"O" *işaret zamiri.*

Muhabbet meyve-i Tübâ dikildi yâ Resûla'llâh
Bu 'aşkıñ gülleri andan açıldı yâ Resûla'llâh

12. **aña:--ñ, --a**

Kaside 189

Mısra: 6

" O " 3. *tekil şahıs zamiri (Şairin kendisi, Hasan Hilmî).*

Saña 'âşık Hasan Hilmî yazarsa posta-i 'aşkı
Melekler aña şâhiddir qadîmden yâ Resûla'llâh

13. **aña:--ñ, --a**

Kaside 209

Mısra: 4

"O" *işaret zamiri.*

Muhabbet ma'deni mahfî mu'annidler arar
bulmaz

Aña mâlik muhaqqıqler münâbir yâ Resûla'llâh

14. **andan:--n, --dan**

Kaside 210

Mısra: 2

" O " *işaret zamiri.*

Muhabbet çeşme-i âb-ı hayâtdır yâ Resûla'llâh
Gönül Hızır içüp andan şebâtdır yâ Resûla'llâh

15. **andan:--n, --dan**

Kaside 210

Mısra: 3

" O " *işaret zamiri.*

Hızır İlyâs içüp anı hayâtı aldılar andan
Muhabbet ol şuyun aşlı nebâtdır yâ Resûla'llâh

16. **anı:--n, --ı**

Kaside 210

Mısra: 3

"O" *işaret zamiri.*

Hızır İlyâs içüp anı hayâtı aldılar andan
Muhabbet ol şuyun aşlı nebâtdır yâ Resûla'llâh

17. **anı:--n, --ı**

Kaside 223

Mısra: 5

"O" *işaret zamiri.*

Hasan Hilmî 'amel buğday anı tevhid dağık eyler
O ni'met cenneti haqqe'l-yaqındır yâ Resûla'llâh

18. **anı:--n, --ı**

Kaside 242

Mısra: 5

" O " İşaret zamiri (Nefis kastedilmiştir).

Hasan Hilmî nefis ma'şûm büyütme anı südden
kes

Yedi başlu ki ejderhâ kavîdir yâ Resûla'llâh

19. anı:--n, --ı

Kaside 260

Mısra: 5

"O" işaret zamiri.

Muhabbet Muşhaf-ı Kur'an kaşîdeñ anı şerh eyler
Müfessirdir Hasan Hilmî ma'kulîñ yâ Resûla'llâh

20. anıñ:--n, --ıñ

Kaside 263

Mısra: 3

"O" 3. tekil şahıs zamiri.

Anıñ 'aşık-ları sekrân gelürse rûz-ı mahşerde
Hisâb görmez 'azâb çekmez felâh'dır yâ
Resûla'llâh

21. aña:--ñ, --a

Kaside 269

Mısra: 6

"O" kişi zamiri (Hasan Hilmi).

Hasan Hilmî hâre'tle yazarsa 'aşk kitâbını
Virilmiş aña nuşretle elinde yâ Resûla'llâh

22. anı:--n, --ı

Kaside 269

Mısra: 2

"O" işaret zamiri.

Muhabbet bülbülü mahbûs kafesde yâ Resûla'llâh
Helâk eyler anı şeytân hasedde yâ Resûla'llâh

23. anıñ:--n, --ıñ

Kaside 281

Mısra: 2

"O" işaret zamiri (Muhabbet).

Muhabbet büy-ı ma'şûd-ı mu'at'tar yâ Resûla'llâh
Anıñ miski şehirlerde mu'adder yâ Resûla'llâh

24. andan:--n, --dan

Kaside 301

Mısra: 2

"O" işaret zamiri.

Cihād-ıñ gülleri gelsün görünsün yâ Resûla'llâh
Mücâhid gül şuyu andan içülsün yâ Resûla'llâh

25. ana:--n, --a

Kaside 307

Mısra: 6

"O" üçüncü tekil şahıs zamiri.

Sene biñ üç yüz sekiz receb ayında toğmuşdur
Ana sensin peder mâder şef'i yâ Resûla'llâh

26. anı:--n, --ı

Kaside 308

Mısra: 2

"O" işaret zamiri.

Cihād-ıñ zevk-ini ârzü iderdim yâ Resûla'llâh
'İbâdetde bulup anı sevindim yâ Resûla'llâh

27. anlar:

Kaside 310

Mısra: 3

T. Üçüncü çokluk şahıs zamiri, onlar.

Zulüm-kâr ehlidir anlar namâz-ı terk ider kılmaz
Günâh deryâsına talmış girîze yâ Resûla'llâh

28. **andan:-n, -dan**

Kaside 314

Mısra: 2

" O " işaret zamiri.

Cihādın şemsi dilde devrâne gelsün yâ

Resûla'llâh

Mücâhid feyz alup andan dîvâna gelsün yâ

Resûla'llâh

29. **anda:-n, -da**

Kaside 330

Mısra: 2

" O " işaret zamiri.

Muhabbet baħr-i bî-pâyân muşaddak yâ

Resûla'llâh

Cemâliñ cevheri anda muhakkaḳ yâ Resûla'llâh

30. **aña:--ñ, --a**

Kaside 331

Mısra: 2

"O" işaret zamiri.

Muhabbet 'âlemi başḳa ḥaḳâyıḳ yâ Resûla'llâh

Zebânıñ aña miftâḥ-ı deḳâyıḳ yâ Resûla'llâh

31. **anlar:**

Kaside 335

Mısra: 3

T. Üçüncü çokluk şahıs zamiri, onlar.

Ebû Bekr ü 'Ömer 'Osmân 'adâlet yıldızı anlar

'Alî'dir tâc-ı sultânlar kelâmım yâ Resûla'llâh

32. **anlar:**

Kaside 336

Mısra: 3

T. Üçüncü çokluk şahıs zamiri, onlar.

Kebâ'ir ehlidir anlar okurlar tevbeler dersin

Cemâliñ zikridir fevz i necâtım yâ Resûla'llâh

33. **andan:--n, --dan**

Kaside 338

Mısra: 3

O, işaret zamiri.

Muhabbet ḥâki mâyemdir beden andan

tereḳkübdür

Muhabbet tâhiri ḳalbi ḳadîmim yâ Resûla'llâh

a rāḥat:

1. **a rāḥat:**

Kaside 142

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Ne kadar rahat, ne kadar huzur verici!

anlamında ünlem.

Müezzinle ezân virse a rāḥat yâ Resûla'llâh

Eriḥnâ yâ Bilâl dersi sa'âdet yâ Resûla'llâh

âb u hevâsı:

1. **âb u hevâsı:**

Kaside 311

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Su ve hava, iklim şartları. II "Bir yerin insan üzerinde bıraktığı etki."

Ḥasan Ḥilmî cihād şehri muḳadder fetḥ-i

ḳudretidir

Ne hoşdur gâziye âb u hevâsı yâ Resûla'llâh

âbād:

1. **ābād:**

Kaside 186

Mısra: 3

Bakımlı, bayındır.

Eser bād-ı muḥabbetdir bu ‘aşk şehrinde her ābād

Maraḫlı gönlüme dermān bu ‘aşk mı yā

Resūla’llāh

‘abd-i mahz:

1. **‘abd-i mahz:**

Kaside 273

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Halis kul.

Ezel taḳdīrine tetbīr idince ‘abd-i mahz ‘āşık

Enībū ḥādīm-i esmā du‘āda yā Resūla’llāh

āb-ı hayāt:

1. **āb-ı hayāt:**

Kaside 217

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan
eşsanevi su.*

Muḥabbet Hızır-ı ḥikmetdir bulup āb-ı hayāt içdim

Ḥasan Ḥilmī memāt olmaz inandı yā Resūla’llāh

āb-ı nīsān:

1. **āb-ı nīsān:**

Kaside 36

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Nisan yağmuru.

Seḥāb-ı ma‘rifet nāmıñ yağar āb-ı nīsān senden

Ḥasan Ḥilmī ‘Aden şāhı şefā‘at yā Resūla’llāh

‘ābid:

1. **‘ābid:**

Kaside 54

Mısra: 7

*“İbâdet eden, kulluk eden kimse II Allah’ın
emirlerine titizlikle uyan, ibâdete düşkün, takvâ
sâhibi kimse [Bu anlamda daha çok zâhit
kelimesiyle birlikte kullanılır].”*

Riyâsız bir ‘amel işler ne ‘ābid var ne zâhid var

Ḥasan Ḥilmī mu‘în ister mücâhid yā Resūla’llāh

2. **‘ābid:**

Kaside 246

Mısra: 1

*Allah’ın emirlerine titizlikle uyan, ibadete
düşkün, takva sahibi kimse.*

Kemāle şarf ider nokşânını ‘ābid ‘ibâda yā

Resūla’llāh

Muḥabbet rahmetiñ olsun ziyâde yā Resūla’llāh

‘abir:

1. **‘abirim:--im**

Kaside 97

Mısra: 6

Bir yerden geçen, giden yolcu.

Göñül ‘aşkıñ sırâtından tecāvüz eylemek ister

Günāhkârım elim tut sen ‘abirim yā Resūla’llāh

āb-u hayāt:

1. **āb-u hayāt:**

Kaside 83

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(āb-ı hayât) İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına
inanılan efsanevi su.

Marîz gönüm muvaḥḥiddir içer āb-u hayât ḥaḳḳā
Sekiz cennet cemāl Ḥaḳḳ'ā namāzdır yā
Resūla'llāh

2. **āb-u hayāt:**

Kaside 98

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(āb-ı hayât) İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına
inanılan efsanevi su.

Ḥayālîñ ḥamr-ı ḥālîşdir baña āb-u hayât oldur
Sekiz cennet şarābından elezdir yā Resūla'llāh

3. **āb-u hayāt:**

Kaside 198

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(āb-ı hayât) İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına
inanılan efsanevi su.

“Ḥasan Ḥilmî fiyât olmaz bu bir āb-u hayât
ammā

Bu yolda sermāye-i 'ömrüm çürütdüm yā
Resūla'llāh”

4. **āb-u hayāt:**

Kaside 332

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

(āb-ı hayât) İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına
inanılan efsanevi su.

Ḥasan Ḥilmî okur ders-i muḥabbet Ḥızır İlyās'dan
İçüp āb-u hayāt andan hayâtdır yā Resūla'llāh

āb-u nīsandır:

1. **āb-u nīsandır:**

Kaside 104

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(āb-ı nīsân) Nisan yağmuru.

Ḥasan Ḥilmî gönül ḥamsî gıdāsı āb-u nīsandır
İçerse ehl-i isti'dād se'iddir yā Resūla'llāh

āb-u zülālinden:

1. **āb-u zülālinden:**

Kaside 68

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(āb-ı zülâl) Tatlı su, saf su.

İçüp āb-u zülālinden Ḥızır İlyās hayât buldı
Ḥaber İskender'in olsun naşib yok yā Resūla'llāh

aç:

1. **açmışam:-miş, -am**

Kaside 5

Mısra: 3

Açmak II göstermek.

Nīsāna açmışam ağzım 'Adın deryāsıdır ḳalbim
Ḳuşar dürdāneler ḥamsî kitābda yā Resūla'llāh

2. **açarsa:-ar, -sa**

Kaside 10

Mısra: 3

Kapalı şeyi açık hâle getirmek.

Ticâret kârübânıyam açarsa bâğbân bâbı
Muhibbim hâdim-i bâba gözüm var yâ
Resûla'llâh

3. **açıldı:-ıl, -dı**

Kaside 38

Mısra: 10

Söylemek, açıklamak.

İşitdim nefsi yâ nefsi semâdan bir bülend-âvâz
Açıldı na'tına âğâz sezâvâr yâ Resûla'llâh

4. **açarsan:-ar, -sa, -n**

Kaside 161

Mısra: 6

Açmak, açık hale getirmek.

Ekilmiş tâze gül bitdi Hâsan Hilmî koçar 'aşkıñ
Açarsan rûz-ı mahşerde dükkânımsın yâ
Resûla'llâh

5. **açarsan:-ar, -sa, -n**

Kaside 162

Mısra: 4

Açmak, açık hale getirmek.

Seher vakti okur Hâk Hâk ledünni 'ilm-i
hikmetden
Açarsan bâb-ı dergâhı şevâbdır yâ Resûla'llâh

6. **açıldı:-ıl, -dı**

Kaside 184

Mısra: 2

Açmak, çiçeklenmek.

Muhabbet meyve-i Tübâ dikildi yâ Resûla'llâh
Bu 'aşkıñ gülleri andan açıldı yâ Resûla'llâh

7. **açıldı:-ıl, -dı**

Kaside 229

Mısra: 3

Açmak, çiçeklenmek.

Açıldı meyve-i gülzâr buyursun ehl-i 'aşk gelsün
Tükenmez meyvesi zâid vakf itmiş yâ Resûla'llâh

8. **açılmış:-ıl, -mış**

Kaside 247

Mısra: 4

Açmak, çiçeklenmek.

Mürîdin Nakşibendîdir muhabbet gönçe-i gülzâr
Açılmış gülleri fevka'l-'ulâda yâ Resûla'llâh

9. **açılmış:-ıl, -mış**

Kaside 327

Mısra: 2

Açmak, çiçeklenmek.

Muhabbet gonca bir güldür dikilmiş yâ
Resûla'llâh

Muhabbet bâğçe-i kudret açılmış yâ Resûla'llâh

aç:-

1. **açar:-ar**

Kaside 71

Mısra: 14

*(Bir şeyi) Kapalı, örtülü, kilitli veya bağlı
durumdan çıkarmak.*

Sekiz cennet cemâlidir mübarek ismiñiz miftâh
Açar ebvâbı ol Fettâh habîbsin yâ Resûla'llâh

2. **açanlar:--an, --lar**

Kaside 107

Mısra: 5

Açmak, keşfetmek, bir yola girmek, bir işe koyulmak.

Şerâfetle şifâ bâğın açanlar Ka'betu'llâhda
Ebûbekrî 'Ömer 'Osmân 'Alî'dir yâ Resûla'llâh

3. **açıldı:--ıl, --dı**

Kaside 154

Mısra: 1

Açmak, çiçeklenmek. II Gönülde hissetmek.

Açıldı ma'rifet dilde çiçek mi yâ Resûla'llâh
Gönül mürğî güler oynar köçek mi yâ Resûla'llâh

4. **açarlar:--ar, --lar**

Kaside 157

Mısra: 3

Kapalı şeyi açık hâle getirmek.

Açarlar 'âşıka vakt-i şehër bâb-ı gülüstânı
Dikenli güllere cânım fedâdır yâ Resûla'llâh

5. **açıldı:--ıl, --dı**

Kaside 195

Mısra: 3

(Bağlama göre) sofrâ sermek, açmak.

Açıldı sofrâ-i 'âşkın buyursun 'âşıkân gelsün
Ta'âmı rûh-ı 'uşşâka gıdâdır yâ Resûla'llâh

6. **açılmışdır:--ıl, --mış, --dır**

Kaside 266

Mısra: 5

(Bayrak ya da sancağın) açılması.

Livâ-yı nuşretiñ İnnâ Fetahnâdan açılmışdır
Hasan Hilmî'ye o Fettâhın mefharisiñ yâ
Resûla'llâh

7. **açılmış:--ıl, --mış**

Kaside 319

Mısra: 1

*(Çiçek) açmak. II (Bağlamda) İlahi aşkın
aşığın kalbinde yer edinmesi.*

Açılmış sünbülün dilde bu Qur'an yâ Resûla'llâh
Bu sevdâ başka bir sevdâ ne reyhân yâ
Resûla'llâh

8. **açarsam:--ar, --sa, --m**

Kaside 326

Mısra: 1

*Kilit açmak. II (Bağlamda) Cennete giden
kullardan olmak.*

Muhabbet miftâh-ı cennet açarsam yâ Resûla'llâh
Medîneñ ravza-i cennet girersem yâ Resûla'llâh

'acâ'ib:

1. **'acâ'ib:**

Kaside 193

Mısra: 3

İlginç, tuhaf, hayret verici.

'Acâ'ib hastadır 'âşık yatarsa uykular tutmaz
Ġarâ'ib on sekiz yıldır tarîkat yâ Resûla'llâh

açar:

1. **açar:--sa, --n**

Kaside 14

Mısra: 4

Açmak, açık hale getirmek.

Vücüd yerde gönül gökde ziyâret ravzası kalbde
Haber vir ravza-i bâbın açarsan yâ Resûla'llâh

‘aceb:

1. ‘aceb:

Kaside 21

Mısra: 2

Acaba.

Bugün Aşhâb-ı Kehf oldum uyur mıyum yâ

Resûla’llâh

‘Aceb Kıtmîr’ine Kıtmîr olur mıyum yâ

Resûla’llâh

2. ‘aceb:

Kaside 34

Mısra: 7

*I Acaba. II Neden III Şaşırtan, hayrette
bırakan, tuhaf.*

‘Aceb gizlendi ‘ârifler sükûta vardı ehlu’l-llâh

Sa‘âdet seyfi yâ Fettâh müdevver yâ Resûla’llâh

3. ‘aceb:

Kaside 56

Mısra: 2

"Acaba" soru kelimesi.

Atıldım nâr-ı Nemrûd’a yanarım yâ Resûla’llâh

‘Aceb kimden gelür imdâd bakarım yâ

Resûla’llâh

4. ‘aceb:

Kaside 61

Mısra: 2

"Acaba" soru kelimesi.

Perişân hâli seyyâhım mekânsız yâ Resûla’llâh

‘Aceb iskânı ihsânın olur mı yâ Resûla’llâh

5. ‘aceb:

Kaside 66

Mısra: 4

"Acaba" soru kelimesi.

Habersizce gelür bir gün benim ol tuhf-e-i mevtim

‘Aceb nerden olur i‘tâ kitâbım yâ Resûla’llâh

6. ‘aceb:

Kaside 95

Mısra: 1

Acaba. II Niçin. II Nasıl.

‘Aceb nâra giriftârım yanarım yâ Resûla’llâh

İçüp ‘aşkıñ şarâbından kınarım yâ Resûla’llâh

7. ‘aceb:

Kaside 96

Mısra: 1

"Acaba" soru kelimesi.

‘Aceb ‘âşık ciger kanın içer mi yâ Resûla’llâh

Cefâdârı cemâlinde çeker mi yâ Resûla’llâh

8. ‘aceb:

Kaside 105

Mısra: 2

"Acaba" soru kelimesi.

Kanâ‘at kenzini bulsam şifâ mı yâ Resûla’llâh

‘Aceb kıldır bu hâl dertten beter mi yâ

Resûla’llâh

9. ‘aceb:

Kaside 109

Mısra: 5

Garip, acâyip, tuhaf, şaşırtıcı.

Cihân fânî ‘aceb zindân ‘azâb eyler bize şeytân

Güler dostuñ cehennemde yanarken yâ

Resûla’llâh

10. ‘aceb:

Kaside 143

Mısra: 5

Acaba, neden?

Çırılmış çārķ-ı İslām’ın ‘aceb ta ‘mūr qabūl itmez
Hasan Hilmī namāz bāb-ı kūyumdur yā
Resūla’llāh

11. ‘aceb:

Kaside 237

Mısra: 3

"Acaba" soru kelimesi.

Göñül dertli devā bulmaz ‘aceb bilmem ne
hikmetdir
‘İlācı gelse rūḥānī kerāmet yā Resūla’llāh

12. ‘aceb:

Kaside 283

Mısra: 1

"Acaba" soru kelimesi.

‘Aceb maḡfūr olur mı cürm-i ‘āşık yā Resūla’llāh
İderse tevbe-i müznib o şādık yā Resūla’llāh

13. ‘aceb:

Kaside 319

Mısra: 3

Acaba II Nasıl?

‘Aceb zīnet mümeyyizdir karanfil bāḡçesin
gezdim
Menefşe boynunu egmiş şadākān yā Resūla’llāh

14. ‘aceb:

Kaside 321

Mısra: 2

Acaba.

Göñül şahrā-yı ‘aşkıñda gezerse yā Resūla’llāh
‘Aceb Leylā’ya Mecnūn’dur göñülde yā
Resūla’llāh

15. ‘aceb:

Kaside 322

Mısra: 3

Acaba, neden?

‘Aceb nūr iktibās eyler muḥib şems-i risāletden
Şehirler yalvarır Hakk’a göñüldür yā Resūla’llāh

16. ‘aceb:

Kaside 331

Mısra: 5

"Acaba, yoksa" anlamında soru kelimesi.

Hasan Hilmī ‘aceb defter yazarsa tuḥfe-i ‘aşkıñ
Hediye virsem şāha lāyık yā Resūla’llāh

‘acīb:

1. ‘acībdir:--dir

Kaside 55

Mısra: 6

Şaşılacak derecede, acayip.

Yazılmış rūh-ı insāna üç yüz kadar ma‘nā

Üç maḡbūl-i şer‘u’llāh ‘acībdir yā Resūla’llāh

2. ‘acībim:--im

Kaside 97

Mısra: 4

Garip, acayip. II Şaşırın, garipseyen.

Oḡur vaşfiñ kitābını şehir vaktinde ‘āşıklar

Şedā eyler diler vuşlat ‘acībim yā Resūla’llāh

3. 'ac̣ibim:--im

Kaside 106

Mısra: 2

Garip, acayip. II Şaşırın, garipseyen.

Yüzüm gülse gönül ağlar yetimim yâ Resûla'llâh

Gözümünden kıatre yaş çıkmaz 'ac̣ibim yâ

Resûla'llâh

'ac̣ibu'llâh:

1. 'ac̣ibu'llâh:

Kaside 37

Mısra: 7

Allah'ın garibi.

Hasan Hilmî 'ac̣ibu'llâh hidâyetdir enîbü'llâh

Bi-emri'llâh bi-hamdi'llâh muṭî' imân yâ

Resûla'llâh

açık:

1. açıldır:--dır

Kaside 289

Mısra: 2

Açık, kapalı olmayan. II (tas.) Allah'ın rahmet kapısının açıklığı.

Muhabbet ma'den-i rahmet muşaddak yâ

Resûla'llâh

Açıkdır mağfiret bâbı muhakkaḳ yâ Resûla'llâh

2. açık:

Kaside 315

Mısra: 5

Açık, kapalı olmayan. (tas.) Allah'ın ihsan kapısının açık olması.

Hasan Hilmî teheccüd kıl açık ihsân-ı bâbu'llâh

Rümûz-ı evliyâu'llâh tefsîr-i mu'ciz yâ

Resûla'llâh

açıl:

1. açıldı:-dı

Kaside 26

Mısra: 2

(Çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.

Yanar cismim erir yağım kül oldum yâ

Resûla'llâh

Açıldı gonca gül bağım pîr oldum yâ Resûla'llâh

2. açıldı:-dı

Kaside 26

Mısra: 10

Açık hâle gelmek, küşâd olmak.

Sarây-ı lî-ma'a'llâhda Hasan Hilmî o sultânî

Açıldı perde-i ebvâb elin öpdüm yâ Resûla'llâh

3. açıldı:-dı

Kaside 118

Mısra: 3

(Ağaç için) çiçeklenmek, (çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.

Açıldı bağ-ı 'aşkıında beyâz gül kırmızı güller

Öter bakdıḳça bûlbûller şafâsın yâ Resûla'llâh

4. açılmış:-mış

Kaside 161

Mısra: 4

Açık hale gelmek, açılmak.

Muhabbet âteşi taḥîr ider çirk-âb-ı 'işyânı

Açılmış bağ-ı rûḥânî gülüstânımsın yâ Resûla'llâh

5. açıldı:--dı

Kaside 165

Mısra: 2

Açık hale gelmek, açılmak..

Dikildi Mekke'ye sancāğ bilindi yā Resūla'llāh
Sekiz cennet kapuları açıldı yā Resūla'llāh

açıl:-

1. açılma:--sa

Kaside 55

Mısra: 3

Kapalı olan bir şeyin açılması. II
(Bağlamda) Manevi anlamda açılmak, göz ruhlar
alemini görmek.

Açılma keşf-i rühānī görölse 'ālem-i ervāh
Şanurlar bī-mekān Allāh garībdır yā Resūla'llāh

2. açılmış:--mı

Kaside 62

Mısra: 7

Açık hale gelmek.

Açılmış pencere kalbde ziyā ister Hāsan Hilmī
Vücūdi nūra garq olsun ziyā vir yā Resūla'llāh

3. açıldı:--dı

Kaside 72

Mısra: 8

(Çiçek için) açmak.

Cemāliñ misk-i 'anberden utandı bağçede güller
Oğur mevlūd bülbüller açıldı yā Resūla'llāh

4. açılmışdır:--mı, --dur

Kaside 77

Mısra: 10

Açılmak. II (Bağlamda) Başlamak.

Muhabbetle gıdālanmış koğar ağzında misk yāğ
Orūc bāğı açılmışdır bu şehre yā Resūla'llāh

5. açulsun:--sun

Kaside 112

Mısra: 2

Açık hāle gelmek, küşād olmak. II Allah'ın
rahmetine nail olmak.

Bize lūtf eyle ikrām kıl rızāi yā Resūla'llāh
Açulsun bāb-ı ehlu'llāh ricāi yā Resūla'llāh

6. açılmış:--mı

Kaside 129

Mısra: 4

(Ağaç için) çiçeklenmek, (çiçek için)
büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.

Gülün koğdum diken batdı dikensiz bāğda gül
bitmez
Açılmış bülbüle ol gül Muḥammed yā Resūla'llāh

7. açılmışdır:--mı, --dır

Kaside 236

Mısra: 3

Ortaya çıkmak, bilinmek, ifşa olmak.

Rumūz-ı defter-i tevḥīd muhabbetle açılmışdır
Yazar bir bir beyān eyler temeyyüz yā Resūla'llāh

8. açılmış:--mı

Kaside 277

Mısra: 2

Açılmak (kitap sayfaları).

Yüzünde âyet-i Qur'ân yazılmış yâ Resûla'llâh
Nübüvvet muşhaf-ı kudret açılmış yâ Resûla'llâh

9. açıldı:--dı

Kaside 339

Mısra: 3

*I. Açık hale gelmek. II. (Bağlama göre)
Allah'ın lütuf ve ihsanına nail olmak.*

Muhabbet bâb-ı rahmetdir açıldı ravza-i cennet
Ebû Cehl'i helâk itdi kemâliñ yâ Resûla'llâh

‘âciz:

1. ‘âciz:

Kaside 25

Mısra: 5

*sıf. ve i. (Ar. ‘acz “gücü yetmemek”ten ‘âciz)
“I. Güçsüz, kudretsiz, zayıf (kimse): II Yeteneksiz,
beceriksiz, elinden iş gelmez (kimse): III Zavallı,
bîçâre, hakir (kimse), zebun:.”*

Gören gözler kalur hayrân lisân ‘âciz sükût eyler
Ki bi’z-zât vâşîfiñ Allâh hacîlim yâ Resûla'llâh

2. ‘âcizem:-em

Kaside 133

Mısra: 3

Güçsüz, kudretsiz, zayıf.

Sâ’ilem ihsân seniñ ‘âcizem noķşân benim
Raḥmeten li’l ‘âlemînsin yâ Muhammed Muştafâ

‘âciz kaldılar:

1. ‘âciz kaldılar:--dı, --lar

Kaside 70

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Deyim**

Aciz kalmak, yenilmek.

Tamâm kırk yıl marîz oldum tabîbler kaldılar
‘âciz
Seniñ vaşîñ bize mu‘ciz şafâdır yâ Resûla'llâh

‘âciz kalup:

1. ‘âciz kalup:-up

Kaside 69

Mısra: 25

Kelime Tipi: Deyim.

*Uğraştığı halde bir şey yapamamak,
yapmaya gücü yetmemek.*

Melekler gökde nazardı bükâsından kalup ‘âciz
Şikâyet itdiler ḥaķķa şefâ‘at yâ Resûla'llâh

‘adâlet:

1. ‘adâletle:-le

Kaside 74

Mısra: 7

*(Ar.) Hak ve hukûka uyma, herkesin hakkını
gözetme, doğruluktan ayrılmama, hakkâniyet.*

Bi-seyfi’llâh sa‘âdetdir ‘adâletle cihân tıldı
Bi-ḥamdi’llâh Ḥasan Ḥilmî meṭâlib yâ Resûla'llâh

2. ‘adâlet:

Kaside 107

Mısra: 3

*(Ar.) Hak ve hukûka uyma, herkesin hakkını
gözetme, doğruluktan ayrılmama, hakkâniyet.*

‘Adâlet burc-ı ḥikmetden gelen seyfi-i sa‘âdetle
Ebûbekrî ‘Ömer ‘Osmân ‘Alî’dir yâ Resûla'llâh

3. ‘adâlet:

Kaside 154

Mısra: 4

(Ar.) *Hak ve hukûka uyma, herkesin hakkını gözetme, doğruluktan ayrılmama, hakkâniyet.*

Göz hakkı kalmasun dersen gülüstândan ‘atâ eyle
‘Adâlet hükmü rûhânî kılıç mı yâ Resûla’llâh

4. ‘adâlet:

Kaside 237

Mısra: 2

(Ar.) *Hak ve hukûka uyma, herkesin hakkını gözetme, doğruluktan ayrılmama, hakkâniyet.*

Lisânımda feşâhatle belâgat yâ Resûla’llâh
Muhabbet bâdı esdikçe ‘adâlet yâ Resûla’llâh

5. ‘adâlet:

Kaside 243

Mısra: 6

(Ar.) *Hak ve hukûka uyma, herkesin hakkını gözetme, doğruluktan ayrılmama, hakkâniyet.*

Şerî’at tahtına mâlik şahîh Sultân Hamîd Gâzî
Hasan Hilmî muhib dâ’î ‘adâlet yâ Resûla’llâh

6. ‘adâletde:-de

Kaside 252

Mısra: 2

(Ar.) *Hak ve hukûka uyma, herkesin hakkını gözetme, doğruluktan ayrılmama, hakkâniyet.*

Ebübekrî ‘Ömer ‘Osmân ‘Alî’de yâ Resûla’llâh
‘Adâletde şecâ’atde şehâda yâ Resûla’llâh

7. ‘adâlet:

Kaside 335

Mısra: 3

(Ar.) *Hak ve hukûka uyma, herkesin hakkını gözetme, doğruluktan ayrılmama, hakkâniyet.*

Ebü Bekr ü ‘Ömer ‘Osmân ‘adâlet yıldızı anlar
‘Alî’dir tâc-ı sultânlar kelâmım yâ Resûla’llâh

‘adâlet ehline:

1. ‘adâlet ehline:-ne

Kaside 50

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Adil olan kimseler, adaletli davrananlar.

Selâmet dîn-i İslâm’da emânet ehline mahşûs
‘Adâlet ehline fermân sebebedir yâ Resûla’llâh

‘adâlet eyleyen:

1. ‘adâlet eyleyen:-y, -en

Kaside 34

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Âdil davranmak, adâlete uygun hareket etmek. Bu şekilde hareket edenler.

Hüdâ şaklar bükâlardan ‘adâlet eyleyen şahı
Tecellî kılsa ol Vehhâb mu’ammer yâ Resûla’llâh

âdem:

1. âdem:

Kaside 47

Mısra: 6

İnsan.

Hasan Hilmî harâm âfyon anıñ ekli helâl olmaz
Yudan âdem felâh bulmaz beâlet yâ Resûla’llâh

2. Âdem:

Kaside 69

Mısra: 19

“(Ar.) İlk yaratılan insan ve ilk peygamber.”

Serendib tağına Âdem inince kaldı hayretde
Didi yâ Rabb kuşur bende şefâ'at yâ Resûla'llâh

3. Âdem:

Kaside 69

Mısra: 21

“(Ar.) İlk yaratılan insan ve ilk peygamber.”

Uğandı bakmadı Âdem ki üç yüz yıl semāvāta
Unutdı dostu Havvā'yı şefâ'at yâ Resûla'llâh

4. Âdem:

Kaside 69

Mısra: 29

“(Ar.) İlk yaratılan insan ve ilk peygamber.”

Uyandı hıvāb-ı ğafletden didi Âdem ile Havvā
Ebu'l-ervāh olan esmā şefâ'at yâ Resûla'llâh

5. Âdem:

Kaside 69

Mısra: 31

“(Ar.) İlk yaratılan insan ve ilk peygamber.”

İdince zikrini Âdem nidā geldi ki 'afv itdim
Didi Âdem ki ben ni'tdim şefâ'at yâ Resûla'llâh

6. âdem:

Kaside 69

Mısra: 32

“(Ar.) İlk yaratılan insan ve ilk peygamber.”

İdince zikrini Âdem nidā geldi ki 'afv itdim
Didi Âdem ki ben ni'tdim şefâ'at yâ Resûla'llâh

7. Âdem:

Kaside 69

Mısra: 33

“(Ar.) İlk yaratılan insan ve ilk peygamber.”

Nidā geldi ki yâ Âdem Hâbîbim'le du'â kılsañ
Ebed cennetde çıkmazdın şefâ'at yâ Resûla'llâh

8. Âdem'le:-le

Kaside 69

Mısra: 11

“(Ar.) İlk yaratılan insan ve ilk peygamber.”

Babam Âdem'le anam Havvā'yı mekriyle aldatdı
Dönüp şimdi baña geldi şefâ'at yâ Resûla'llâh

9. Âdem'le:-le

Kaside 69

Mısra: 15

“(Ar.) İlk yaratılan insan ve ilk peygamber.”

Babam Âdem'le anam Havvā'yı himkir himkir
ağlatdı
Çıkardı cennet içinden şefâ'at yâ Resûla'llâh

10. âdem:

Kaside 123

Mısra: 4

İnsanoğlu.

Țutarlar emr-i fermânın okur 'ahd-ı ezel dersiñ
Unutmaz aşlını âdem ezkiyâdır yâ Resûla'llâh

‘adem:

1. ‘ademden:-den

Kaside 17

Mısra: 3

“Tasavvuf. Yokluk. Karşıtı: VÜCUT

[Vahdet-i vücud anlayışına göre var olan yalnız
Allah'tır. Var zannedilen mevcûdat ise hakikatte
yoktur.”

‘Ademden Hakk ‘anâsırla vücûdum eyledi izhâr
Gine bir gün olur ma'dûm şefâ'at yâ Resûla'llâh

2. ‘ademde:--de

Kaside 122

Mısra: 1

Yokluk, var olmama.

Yaratdı zulmeti Allāh ‘ademde yā Resūla’llāh

Görindi nūr-ı zātıdır cesedde yā Resūla’llāh

‘Aden:

1. ‘Aden:

Kaside 36

Mısra: 8

“Aden, Yemen’de bir şehir. İçinde inci
çıkartılan meşhur yer.”

Sehāb-ı ma‘rifet nāmıñ yağar āb-ı nīsān senden

Hasan Hilmī ‘Aden şāhı şefā‘at yā Resūla’llāh

‘ādet:

1. ‘ādetdir:--dir

Kaside 241

Mısra: 1

*Herkes tarafından uyulan hāl, olagelmiş,
alışılmış şey; usul, görenek.*

Ne ‘ādetdir ne hikmetdir bu şöhet yā Resūla’llāh

Ne müftī kaldı ne tadrīs ne bid‘at yā Resūla’llāh

‘adil:

1. ‘adildir:--dir

Kaside 59

Mısra: 10

Eşit, denk, muâdil.

Hasan Hilmī ezel ‘ilmi yazılmış levh-i mahfûzda

Delilim dilde lâ-yūs‘el ‘adildir yā Resūla’llāh

2. ‘adildir:--dir

Kaside 107

Mısra: 1

Eşit, denk, muâdil.

Veziñ dār-ı dünyāda ‘adildir yā Resūla’llāh

Ebübekrī ‘Ömer ‘Osmān ‘Alīdir yā Resūla’llāh

3. ‘adil:

Kaside 146

Mısra: 4

(Ar.) Adaletli.

Harāmiler girer bāğa harāb eyler kaçır tağa

O bāğın hākimi ‘adil şerī‘at yā Resūla’llāh

4. ‘adil:

Kaside 160

Mısra: 3

(Ar.) Adaletli.

Derün-ı Ka‘be’i taṭhīr iden ‘adil şerī‘atdır

Ziyāret ehl-i imāna eṭā‘nā yā Resūla’llāh

5. ‘adilīñ:--iñ

Kaside 267

Mısra: 4

Eşit, denk, muâdil.

Muḥabbet zāt muḥakḳakdır cezāke’llāhu ḥayren

hū

‘Adilīñ vaşfı na‘tında nümûde yā Resūla’llāh

‘adil olsa:

1. ‘adıl olsa:--sa

Kaside 200

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Adaletli,adil olmak.

Muhabbet seyfidir kudret kesersem nefs-i
emmārem

Hasan Hilmī ‘adıl olsa vezīrim yā Resūla’llāh

1. ‘Adın Deryāsıdır:--dır -sı

Kaside 5

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aden Denizi ya da diğer adıyla Yemen

Denizi, incisiyle meşhurdur.

Nīsāna açmışam ağzım ‘Adın deryāsıdır kalbim

Çıkar dürdāneler hamsī kitābda yā Resūla’llāh

‘Adn-i bahirde:

‘Adın Bahri:

1. ‘Adın Bahri:

Kaside 92

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*“Aden Körfezi (denizi), Afrika ile Arabistan
yarım adasında kalan ve diğer adı Yemen Denizi
olan bir körfezdur. İncisiyle meşhurdur.”*

Hasan Hilmī ‘Adın bahri namāz kıl sen çıkar dürri
Hayāt-ı ma‘nevī içse kanar mı yā Resūla’llāh

‘adın bahrında:

1. ‘Adın Bahrında:--n, --da

Kaside 104

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*“Aden Körfezi (denizi), Afrika ile Arabistan
yarım adasında kalan ve diğer adı Yemen Denizi
olan bir körfezdur. İncisiyle meşhurdur.”*

Gelür deryā-yı rahmet ol muhabbet āsumānından
‘Adın bahrında dil ehli zemindir yā Resūla’llāh

‘adın deryāsıdır:

1. ‘Adn-i bahirde:

Kaside 187

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*(bahr-i ‘Adn) Aden Denizi: Aden Denizi veya
Yemen Denizi değerli incileriyle meşhurdur.*

Biter ‘aşkıñ hūbūbātı gönülde yā Resūla’llāh

Çıkar dür-dāneler ‘Adn-i bahirde yā Resūla’llāh

‘adn-ı deryādır:

1. ‘Adn-ı deryādır:

Kaside 248

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*(deryā-yı ‘Adn) : Aden Denizi, Yemen Denizi.
İncileriyle meşhurdur.*

Muhabbet ‘Adn-ı deryādır Hasan Hilmī cedīd
dalğıç

Çıkardı dürlü cevherler bahirde yā Resūla’llāh

‘adüvv:

1. ‘adüvvī:--i

Kaside 102

Mısra: 5

Ar. is. Düşman, hasım.

Hasan Hilmî mücâhiddir ‘aduvvî nefs-i emmâre
Ġazâ eyler meded ister ‘asîrsem yâ Resûla’llâh

2. ‘aduvvi:--i

Kaside 175

Mısra: 4

Ar. is. Düşman, hasım.

Du‘â seyf -i sa‘âdetdir aşılmış kalb-i dil üzre
‘Aduvvî yâre bâr eyler cihâda yâ Resûla’llâh

‘aduvv-ı nefs-ü şeytâna:

1. ‘aduvv-ı nefs-ü şeytâna:--a

Kaside 232

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Şeytana uyan nefis düşmanı. (nefs-i şeytan).

Muhabbet seyfini çekdim ‘aduvv-ı nefs-ü ü
şeytâna
Hasan Hilmî mu‘în ister i‘tikâda yâ Resûla’llâh

afât:

1. afâtdır:--dır

Kaside 221

Mısra: 3

Belalar, musibetler.

Yağar ğam rahmeti her gün amân virmez bir
afâtdır
Muhabbet yağmuru yağsa sürûra yâ Resûla’llâh

2. afât:

Kaside 290

Mısra: 2

Belâlar, musibetler.

Muhabbet tohumını ekdim yetişdi yâ Resûla’llâh
Ġabersiz bâğıma âfât irişdi yâ Resûla’llâh

âfitâb:

1. âfitâb:

Kaside 59

Mısra: 5

Güneş.

Kızındır Fâtıma ümmî zemîne âfitâb toğdı
Ehl-i beyti sevmeyen mel‘ûn Yezîd’dir yâ
Resûla’llâh

2. âfitâbına:--ın, -a

Kaside 62

Mısra: 6

Güneş.

Güneş senden toğar her dem ki sende ğurûb eyler
Ġaķıķat âfitâbına şehâbsın yâ Resûla’llâh

3. âfitâb:

Kaside 75

Mısra: 14

(F.) Güneş.

Zemîne eylediñ teşrîf Muhammed Muştafâ’sın
sen
Cihâna âfitâb ismiñ reşîddir yâ Resûla’llâh

4. âfitâbı:--ı

Kaside 245

Mısra: 5

(F.) Güneş.

Muhabbet âfitâbı çün tulu‘ eylerse gönlümde
Hasan Hilmî düşer dellâl mezâda yâ Resûla’llâh

'afv:

1. 'afvı:-ı

Kaside 18

Mısra: 6

Af, bağışlama.

Hasan Hilmî hisâb itdi hayr şer defteriñ yırtdı
Umar 'afvı 'atâ eyler gânidir yâ Resûla'llâh

2. 'afvına:-ın, -a

Kaside 89

Mısra: 10

*(Ar.) Suç, kusur ve hatayı cezalandırmama,
bağışlama.*

Bi-izni'llâh şefâ'atle Hasan Hilmî olur mesrûr
Haşâsı 'afvına muhtâc şefâ'at yâ Resûla'llâh

'afv ider:

1. 'afv ider:--er

Kaside 289

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Affetme, bağışlama.

Hasan Hilmî haşâ ehli ricâ sultânıma geldim
Kuşûrum 'afv ider Allâh muvaffak yâ Resûla'llâh

'afv it:

1. 'afv it:

Kaside 72

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Affetmek.

Günâhkârız kara yüzlü huzûra varmağa yüz yok
Şefâ'at bahırına had yok sen 'afv it yâ Resûla'llâh

2. 'afv it:

Kaside 254

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Affetmek.

Kitâb-ı aşkı ez-berden okursam yâ Resûla'llâh
Suçum 'afv it kuşûrum var yazarsam yâ
Resûla'llâh

'afv itdim:

1. 'afv itdim:--di, --m

Kaside 69

Mısra: 31

Kelime Tipi: -

Affetmek.

İdince zikrini Âdem nidâ geldi ki 'afv itdim
Didi Âdem ki ben ni'tdim şefâ'at yâ Resûla'llâh

âfyon:

1. âfyon:

Kaside 47

Mısra: 2

*Haşhaş başlarından çıkan zehirli ve uyutucu
madde.*

Haşâret mahşeri haşhaş hasâret yâ Resûla'llâh
Mübâh der yudar âfyon cehâlet yâ Resûla'llâh

2. âfyon:

Kaside 47

Mısra: 5

Haşhaş başlarından çıkan zehirli ve uyutucu madde.

Hasan Hilmî haram âfyon anıñ ekli helâl olmaz
Yudan âdem felâh bulmaz beṭâlet yâ Resûla'llâh

âgâz:

1. âgâz:

Kaside 38

Mısra: 10

“Far. 1. Başlangıç, iptida. 2. Başlama, şürû, mübaşeret.”

İşitdim nefsi yâ nefsi semâdan bir bülend-âvâz
Açıldı na'tına âgâz sezâvâr yâ Resûla'llâh

ağız:

1. ağız:-ım

Kaside 5

Mısra: 3

Yüzde, avurtlarla iki çene arasında bulunan, ses çıkarmaya, soluk alıp vermeye yarayan ve besinlerin sindirilmeye başlandığı organ

Nîsâna açmışam ağızım 'Adın deryâsıdır kalbim
Kuşar dürdâneler hamsî kitâbda yâ Resûla'llâh

2. ağız:-ı

Kaside 45

Mısra: 17

Yüzde, avurtlarla iki çene arasında bulunan, ses çıkarmaya, soluk alıp vermeye yarayan ve besinlerin sindirilmeye başlandığı organ.

Yanar ağızı buhûrdânlık duhân misk-i
cehennemdir

Bakılsa ehl-i cennetdir sefâhet yâ Resûla'llâh

3. ağız:-ı, --n, --da

Kaside 77

Mısra: 9

Yüzde, avurtlarla iki çene arasında bulunan, ses çıkarmaya, soluk alıp vermeye yarayan ve besinlerin sindirilmeye başlandığı organ

Muḥabbetle gıdâlanmış koḡar ağızında misk yağ
Orûc bâğı açılmışdur bu şehre yâ Resûla'llâh

ağla:

1. ağlar:-r

Kaside 30

Mısra: 8

Ağlamak, gözyaşı dökmek.

Bu âhım âteşindendir semâdan katreler tamlar
Seḡâb ağlar güler yerler cömerdim yâ Resûla'llâh

2. ağlar:-r

Kaside 77

Mısra: 12

Gözyaşı dökmek, gözü yaşarmak.

Bi-ḡamdi'llâh orûc tutduk cemâlin lezzetiñ
bulduk

Bu gün ağlar iken güldük beşâret yâ Resûla'llâh

ağla:-

1. ağlar:-r

Kaside 72

Mısra: 4

(Acı ve kederden) Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Rebî'u'l-evvel ayını nice 'âşıklarıñ bekler

Giceler şubḡa dek ağlar şefâ'at yâ Resûla'llâh

2. ağlar:-r

Kaside 106

Mısra: 1

Acı, keder, pişmanlık veya sevinçten gözyaşı dökme. II Üzülmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

Yüzüm gülse gönül ağlar yetimim yâ Resûla'llâh
Gözümden kırmızı yaş çıkmaz 'acîbim yâ
Resûla'llâh

3. ağlar:-r

Kaside 118

Mısra: 6

(Acı ve kederden) Gözyaşı dökme, ağlamak.

Sa 'âdet yıldızım toğmaz siyâh bahtım beyâz
olmaz
Hasan Hilmî ağlar gülmez bilürsiñ yâ Resûla'llâh

4. ağlar:-r

Kaside 187

Mısra: 4

Ağlamak II Üzülmek.

Muhabbet 'akla geldikçe gözümde kanlı yaş
tımlar
Melekler hâlîme ağlar semâda yâ Resûla'llâh

5. ağlar:-r

Kaside 283

Mısra: 3

(Acı ve kederden) Gözyaşı dökme, ağlamak.

Eger şerh eylesem derdim zemîn i âsumân ağlar
Ümîdim hâbl-i Kur'ân râ muṭâbık yâ Resûla'llâh

ağlar:

1. ağlar:

Kaside 45

Mısra: 12

Gözyaşı dökme, gözü yaşarmak.

Nebîler içmedi bunu velîler içmedi söyler
Muhabbet ehli çok ağlar ne gayret yâ Resûla'llâh

ağlas:

1. ağlaşırlardı:-ır, -lar, -dı

Kaside 37

Mısra: 5

Beraber ağlamak.

Nüzûl itdikçe bir âyet melekler ağlaşırlardı
Bu tağlar titredi tir tir hâkîm hân yâ Resûla'llâh

ağlat:

1. ağlatdı:-dı

Kaside 69

Mısra: 15

*Birisinin ağlamasına sebep olmak, üzme,
kederlendirmek.*

Babam Âdem'le anam Havvâ'yı himkir himkir
ağlatdı
Çıkardı cennet içinden şefâ'at yâ Resûla'llâh

ağvâr:

1. ağvârda:--da

Kaside 95

Mısra: 3

Yabancı yerler, dışarı.

Gezerüm tağ u şahrâda ararım yârı ağvârda
Haber aldım mağârâda firârım yâ Resûla'llâh

âh:

1. **āhım:-ım**

Kaside 30

Mısra: 7

Āh, vâh!, meded!, heyhât! (âşığın acı, yanıp yakılma, ümitsizlik gibi psikolojik hâllerinin ateş, duman vb. benzetmeliklerle sembolü).

Bu āhım âteşindendir semâdan kaçreler tamlar
Şehâb ağlar güler yerler cömerdim yâ Resûla'llâh

āh āh:

1. **āh āh:**

Kaside 69

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Acı ve pişmanlık durumunda söylenen söz.

Düşünce Cidde'ye Havvâ nedâmet eyledi āh āh
Didi evlâdına eyvâh şefâ'at yâ Resûla'llâh

'ahd:

1. **'ahdi:-i**

Kaside 7

Mısra: 8

*"Ar. 1. Söz verme, icrasını üzerine alma. 2.
Bir hususun icrası için verilen söz, peyman. 3.
Zaman, devr: ahd-i şebâb."*

Simâ' eyler belâ kavliñ çalar kudret neyin dilde
Şadâsı 'ahdi mîşâkıñ 'azîzdir yâ Resûla'llâh

'ahd-ı ezel:

1. **'ahd-ı ezel:**

Kaside 123

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sonsuza dek sürecek olan sözleşme. II Bezm-i elest.

Țutarlar emr-i fermânıñ okur 'ahd-ı ezel dersiñ
Unutmaz aşlını Âdem ezkiyâdır yâ Resûla'llâh

'ahd-i mîşâkda:

1. **'ahd-i mîşâkda:--da**

Kaside 328

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Söz ahdî, yemin etmek.

Uyandır bahtımı ğamdan elemden yâ Resûla'llâh
Şadâsı 'ahd-i mîşâkda vefâdan yâ Resûla'llâh

âhir:

1. **âhir:**

Kaside 134

Mısra: 2

"En son, sonunda, nihayetinde" anlamında söz.

Düşündüm aşlımı bildim türâbdır yâ Resûla'llâh
Beden ma'mûr olur âhir harâbdır yâ Resûla'llâh

2. **âhir:**

Kaside 235

Mısra: 3

"(Ar.) Son, sonuncu, en sonra olan."

Haṭâ sözdür zamân âhir şerî'at kalkdı dirlerse
Ebed ma'mûr harâb olmaz şerî'at yâ Resûla'llâh

âhir zamân:

1. **âhir zamân:**

Kaside 128

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*İnanişa göre insanlığın son günleri;
kıyamete yakın yıllar ve günler.*

Zemîn ehli zevāl bulmaz zamān āhir zamān olsa

Medār-ı ‘āleme rahmet Muḥammed yā

Resūla’llāh

āhir zamāndır:

1. āhir zamāndır:-dır

Kaside 58

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Ahir zaman, İslam dininde kıyamet
öncesinde alametlerle kendisini belli eden zaman
dilimi.*

Bilinmez şüretā İslām lisānen zıkr ider tevḥīd
Mu‘allim münkiri āhir zamāndır yā Resūla’llāh

āhiret:

1. āhiret:

Kaside 191

Mısra: 1

Ahiret, öldükten sonraki alem.

Hevesdārim ‘aşk bağım āhiret yā Resūla’llāh
Yigitlik zevkidir aṣl-ı ‘ibādet yā Resūla’llāh

aḥmak:

1. aḥmaklara:-lar, -a

Kaside 182

Mısra: 8

Budala, akılsız || Gafıl, Allah'tan habersiz.

Ne rāḥat var bu dünyāda çürük yerdir binā tutmaz
Yapan aḥmaklara bakmaz ‘aḳıl da yā Resūla’llāh

Aḥmed:

1. Aḥmed’den:-den

Kaside 35

Mısra: 3

*"Pek çok methedilmiş, övülmüş kimse"
anlamında olup Hz. Muhammed (s.a.v.)'in
isimlerindendir.*

Cemālīn metni Aḥmed’den ki ben ez-berledim
‘aşkı

Okurum levḥ-i maḥfūzdan bu dersi yā Resūla’llāh

2. Aḥmed:

Kaside 36

Mısra: 5

*"Pek çok methedilmiş, övülmüş kimse"
anlamında olup Hz. Muhammed (s.a.v.)'in
isimlerindendir.*

Muḥabbet mumı ḳalbimde yanar ‘aşkıdan ey

Aḥmed

Muḥammed Muṣtafā sensiñ ḥaḳıḳat yā

Resūla’llāh

3. Aḥmed:

Kaside 43

Mısra: 5

*"Pek çok methedilmiş, övülmüş kimse"
anlamında olup Hz. Muhammed (s.a.v.)'in
isimlerindendir.*

Yağar feyz-i ḥudā gökden seniñ ismiñle ey

Aḥmed

Muḥabbetden biter Maḥmūd Muḥammed yā

Resūla’llāh

4. Aḥmed:

Kaside 75

Mısra: 3

"Pek çok methedilmiş, övülmüş kimse"
anlamında olup Hz. Muhammed (s.a.v.)'in
isimlerindendir.

Meded kıl sevdiğim Aḥmed bize vuşlât Burāk'ını
Piyāde ḳalmışam berr u yabānda yā Resūla'llāh

5. Aḥmed:

Kaside 128

Mısra: 1

"Pek çok methedilmiş, övülmüş kimse"
anlamında olup Hz. Muhammed (s.a.v.)'in
isimlerindendir.

Yazılmış 'arşa tā nāmīn Aḥmed yā Resūla'llāh
Oḳurlar ümmetiñ yerde Muḥammed yā
Resūla'llāh

Aḥmed Muḥammed:

1. Aḥmed Muḥammed:

Kaside 135

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İslam peygamberi Hz. Muhammed'in ismi.

Diregi gökleriñ Aḥmed Muḥammed yā
Resūla'llāh

Yüregi yerleriñ Aḥmed Muḥammed yā
Resūla'llāh

2. Aḥmed Muḥammed:

Kaside 135

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İslam peygamberi Hz. Muhammed'in ismi.

Diregi gökleriñ Aḥmed Muḥammed yā
Resūla'llāh

Yüregi yerleriñ Aḥmed Muḥammed yā
Resūla'llāh

3. Aḥmed Muḥammed:

Kaside 135

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İslam peygamberi Hz. Muhammed'in ismi.

Uyur mı ehl-i derd ehli arar Loḳmān 'ilāc ister
Ṭabībdır ḥastaya Aḥmed Muḥammed yā
Resūla'llāh

4. Aḥmed Muḥammed:

Kaside 135

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İslam peygamberi Hz. Muhammed'in ismi.

Hasan Ḥilmī seḥer mürğī muḥabbet bülbulün bağī
Ġidādır rūḥuna Aḥmed Muḥammed yā
Resūla'llāh

5. Aḥmed Muḥammed:

Kaside 343

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İslam peygamberi Hz. Muhammed'in ismi.

Zemīn-i Ka 'beye teşrīf idince yevm-i işneynde
Oḳundı mevlidiñ Aḥmed Muḥammed yā
Resūla'llāh

ahz it:

1. ahz it:

Kaside 49

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Almak, elde etmeye çalışmak.

Hasan Hilmî feyzi aḥz it gönül şeyḥi şerî'atdır

Biri zâhir biri bâṭın şerî'at yâ Resûla'llâh

ak:

1. **aḳ:**

Kaside 60

Mısra: 9

Ak, beyaz.

Hasan Hilmî günâhkârdır utansun aḳ şaḳalından

Yetiş maḥşerde imdâden ġarîbe yâ Resûla'llâh

2. **aḳar:-ar**

Kaside 165

Mısra: 5

Akmak, (gözyaşı) dökmek.

Hasan Hilmî aḳar dinmez gözünden seyl gibi

yaşlar

Aña cennet libâsları biçildi yâ Resûla'llâh

3. **aḳar:-ar**

Kaside 210

Mısra: 5

Akmak II dökmek.

Aḳar ḳudret puñarıdır Hasan Hilmî iḳer ḳanmaz

Tükenmez mecr-i bî-pâyân ne baḥtdır yâ

Resûla'llâh

4. **aḳarsa:-ar, -sa**

Kaside 300

Mısra: 3

Akmak (gözyaşı bağlamında).

Cihâdı râh-ı 'aşḳıñda aḳarsa ḳatre-i 'aynım

Şeb-i zulmetde ḳaldıḳça ziyâdır yâ Resûla'llâh

5. **aḳ:**

Kaside 321

Mısra: 5

Beyaz.

Hasan Hilmî ḥayâ itsün utansun aḳ şaḳalından

Su'âl-ı Münkereyne gelse ḳabirde yâ Resûla'llâh

ak-:

1. **aḳdıḳça:--dıḳça**

Kaside 167

Mısra: 5

Akmak, (gözyaşı) dökmek.

Şol 'âşık kim Hasan Hilmî gözünden yaşlar

aḳdıḳça

Anıñ her ḳatresi dürr-i 'Adin'dir yâ Resûla'llâh

2. **aḳan:-an**

Kaside 201

Mısra: 3

(sıvı maddeler için) bir yerden başka yere gitmek.

Esen yeller aḳan seyller gelür ḳalbe şafâ eyler

Gönül 'uṣşâḳ-ı rûḥânî raḥîmdir yâ Resûla'llâh

3. **aḳdıḳça:--dıḳça**

Kaside 313

Mısra: 4

Akmak, (gözyaşı) dökmek.

Cihâddır tuḥfe-i 'uṣşâḳ aña dâreyn nazîr olmaz

Gözümde yaşlar aḳdıḳça dūr-dâne olsun yâ

Resûla'llâh

‘akā‘id:

1. ‘akā‘id:

Kaside 54

Mısra: 1

*İtikad olunan hakikatlar. İtikada dâir kaziye
ve hükümler, esaslar.*

Uşûl-i i‘tikâdımdır ‘akā‘id yâ Resûla’llâh
Fürû‘-ı ictihâdımdır fevâ‘id yâ Resûla’llâh

Seher vakti ħoros söyler ki dir kum yâ eyyühâ‘l-
ğâfîl

Uyan gel sevdigim ‘âkîl yâ Allâh yâ Resûla’llâh

2. ‘akıl:

Kaside 166

Mısra: 3

Akıl, us.

Ĥayâliñ ‘âşıkâ mi‘râc ‘urûc eyler ‘akıl başdan
Süvâr oldukça devletle Burâk’a yâ Resûla’llâh

akâr:

1. akâr:

Kaside 49

Mısra: 1

Akmak, coşmak.

Akâr Nîl-i mübârekdir şerî‘at yâ Resûla’llâh
Fırât-ı bağ-ı Bağdâd’dır şerî‘at yâ Resûla’llâh

3. ‘akıl:

Kaside 182

Mısra: 8

*Düşünme, anlama, kavrama ve
davranışlarını ayarlama melekesi, us.*

Ne rāḥat var bu dünyâda çürük yerdîr binâ tutmaz
Yapan aḥmaklara bakmaz ‘akıl da yâ Resûla’llâh

‘akîd:

1. ‘akîde:--e

Kaside 182

Mısra: 10

Îman, itikat.

Yeriñ ma‘den tamarları ḥakîkat ism-i a‘zamdır
Yapış muḥkem Ḥasan Ḥilmî ‘akîde yâ Resûla’llâh

4. ‘akıl:

Kaside 231

Mısra: 5

*(Ar.) Düşünme, anlama, kavrama ve
davranışlarını ayarlama melekesi.*

‘Akıl Cebrâ‘il fikir Mikâ‘il u İsrâfîl
Teslîm-i ‘Azrâ‘îl Ḥasan Ḥilmî yâ Resûla’llâh

‘akîl:

1. ‘akîl:

Kaside 52

Mısra: 8

Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.

5. ‘akıl:

Kaside 290

Mısra: 3

*(Ar.) Düşünme, anlama, kavrama ve
davranışlarını ayarlama melekesi.*

‘Akıl şâhı ḥakîkatde bakılsa pasbân ammâ
Fikir fakrı ḥakâretle çekişdi yâ Resûla’llâh

‘akl:

1. ‘aqlım:--ım

Kaside 65

Mısra: 2

Akıl.

Vücūdum nār-ı ‘aşkınla pişirdim yâ Resûla’llâh
Bu ‘aqlım fikr-i ‘aşkınla şaşırdım yâ Resûla’llâh

2. ‘aqlım:--ım

Kaside 91

Mısra: 2

Akıl.

Taḥammül eylemez cismim za’îfdir yâ
Resûla’llâh
Ta’aḳḳul eylemez ‘aqlım ḳalîldir yâ Resûla’llâh

‘akla geldikçe:

1. ‘akla geldikçe:--dikçe

Kaside 187

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Akla gelmek, hatırlamak.

Muḥabbet ‘akla geldikçe gözümde kanlı yaş
tımlar
Melekler ḥâlîme aḡlar semâda yâ Resûla’llâh

‘akl-ı me’âd ehli:

1. ‘akl-ı me’âd ehli:

Kaside 249

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ahirete inanlar (iman edenler).

Ḥabîsdir aşlına fetvâ virir ‘akl-ı me’âd ehli
Anıñçün nakle ḥâcet yok duḡanda yâ Resûla’llâh

‘akl-ı selîmim:

1. ‘akl-ı selîmim:--ım

Kaside 338

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Hükümlerinde yanılmadan doğruyu
yanlıştan, iyiyi kötüden ayırma yeteneği, sağduyu.*

Ḥasan Ḥilmî marâzılsa muḥabbet ma’cûnı tiryâḳ
‘Atâyâ aşluhu ‘akl-ı selîmim yâ Resûla’llâh

akrân u emsâlden:

1. akrân u emsâlden:--den

Kaside 312

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Akranlar ve yaşutlar, aynı yaşta olanlar.

Muḥabbet eyledi fâ’îḳ beni akrân u emsâlden
Ḥasan Ḥilmî’ye rızau’llâh raḥîmdir yâ Resûla’llâh

‘akreb:

1. ‘akreb:

Kaside 139

Mısra: 3

*Sıcak ve nemli yerlerde yaşayan, kıvrık ve
kalkık kuyruğunda zehirli iğnesi olan bir tür
böcek.*

Yılan ‘akreb tolar ḳabri günâhdır anlarıñ toḡmı
Ḥased kibri göñül içre tutandır yâ Resûla’llâh

2. 'akreb:

Kaside 218

Mısra: 3

Sıcak ve nemli yerlerde yaşayan, kıvrık ve kalkık kuyruğunda zehirli iğnesi olan bir tür böcek.

Günâhkâr tevbesiz olsa tolar kabri yılan 'akreb
Muhabbet 'âşıka Hâk'dan hamâ'il yâ Resûla'llâh

'aks ider:

1. 'aks ider:--er

Kaside 298

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yansımak, aksetmek.

Nuḥâs-ı kâse-i kalbi Ḥasan Ḥilmî kalaylarsa
Cemâliñ 'aks ider kalbe muşahḥaş yâ Resûla'llâh

'aksi:

1. 'aksi:

Kaside 126

Mısra: 4

Ters, zıt, aykırı.

Yetîme şefkat eylerse şefâ'at kâdîya vardır
Bunuñ 'aksi cehennemdir cezâya yâ Resûla'llâh

al:

1. alsun:-sun

Kaside 39

Mısra: 8

Almak II. kullanmak (ilaç bağlamında).

Ḥasan Ḥilmî gönül Loḳmân haber vir hastalar
gelsün

Maraż ehli 'ilâc alsun ṭabîbim yâ Resûla'llâh

2. aldım:-dı, -m

Kaside 99

Mısra: 3

Kazanmak, elde etmek, sahip olmak.

İnandım aldım îmânı ezel ikrâr ı taşdîkim
Faḳîrim 'arz-ı hâl virdim pâdişâhıma yâ
Resûla'llâh

3. aldılar:-dı, -lar

Kaside 210

Mısra: 3

Almak, elde etmek, ele geçirmek, tutmak.

Ḥızır İlyâs içüp anı hayâtı aldılar andan
Muhabbet ol şuyuñ aşlı nebâtdır yâ Resûla'llâh

al-:

1. aldık:--dı, --k

Kaside 131

Mısra: 2

Kabul etmek.

Muhabbet bâğıdır bildik inâbe yâ Resûla'llâh
Taşavvûf 'ilmidir aldık inâbe yâ Resûla'llâh

'alâka:

1. 'alâkam:-m

Kaside 89

Mısra: 3

(Ar.) İki şey arasındaki bağ, ilgi, râbûta,
münasebet.

'Alâkam var 'ale't-taḳdîr muḥibbim ente
maḥbûbım

Şalât eyler vişâl ister revâ kıl yâ Resûla'llâh

2. 'alākam:-m

Kaside 166

Mısra: 2

(Ar.) İki şey arasındaki bağ, ilgi, râbûta,
münasebet.

İderken 'aşk-ı levlâke 'alâka yâ Resûla'llâh
Muzâf oldu 'alākam iştiyâka yâ Resûla'llâh

'alâka iderken:

1. 'alâka iderken:--er, --ken

Kaside 166

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İlgi duymak.

İderken 'aşk-ı levlâke 'alâka yâ Resûla'llâh
Muzâf oldu 'alākam iştiyâka yâ Resûla'llâh

'alâka idince:

1. 'alâka idince:--ince

Kaside 270

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İlgi duymak.

İdince şâh-ı maḥbûba 'alâka yâ Resûla'llâh
Süvâr oldum o devletle Burâk'a yâ Resûla'llâh

'alâka-i 'illet:

1. 'alâka-i 'illet:

Kaside 20

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dünyevi arzular hastalığı.

'Alâka-i 'illet 'ayân eyler marîz-i ma'nevî derdim
'İlâc-ı 'iliyyine tâlîb nakşibendim yâ Resûla'llâh

aldat:

1. aldatdı:-dı

Kaside 69

Mısra: 11

Aldatmak.

Babam Âdem'le anam Havvâ'yı mekriyle aldatdı
Dönüp şimdi baña geldi şefâ'at yâ Resûla'llâh

aldat:-

1. aldatdı:--dı

Kaside 121

Mısra: 2

Aldatmak, kandırmak.

Beni dünyâya bend itdi nefisdir yâ Resûla'llâh
Şabîken beni aldatdı nefisdir yâ Resûla'llâh

'âlem:

1. 'âlemde:-de

Kaside 137

Mısra: 5

Âlem, dünya, herkes.

Mürîdim ma'rifet ḥikmet Ḥasan Ḥilmî o 'âlemde
Muḥibbim münzevî ḥâlim şafâdır yâ Resûla'llâh

2. 'âlemdir:-dir

Kaside 202

Mısra: 2

Sancak, bayrak.

Yazar 'aşkı beyân eyler kalemdir yâ Resûla'llâh
Dikilmiş 'arş-ı a'lâya 'âlemdir yâ Resûla'llâh

‘alem çekmiş:

1. ‘alem çekmiş:-miş

Kaside 33

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

“Bayrak çekmek. Bayrağı gönderin en üst kısmına çıkarmak.”

Bi-ḥamdi’llāh Ḥasan Ḥilmī ‘alem çekmiş ser-

‘askerdir

Ne şübhem var olur vāşıl delîlsin yâ Resûla’llāh

‘alemdâr-ı resûla’llāh:

1. ‘alemdâr-ı resûla’llāh:

Kaside 253

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hız. Muhammed’in sancaktarı; savaşta sancağı elinde tutanı.

‘Alemdâr-ı Resûla’llāh Ebā Eyyûbe’l Enşārî

Şarâb-ı ‘aşkı rûḥânî kadeḥde yâ Resûla’llāh

‘alemdâr-ı ser-‘askerdir:

1. ‘alemdâr-ı ser-‘askerdir:--dir

Kaside 76

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ordunun başındaki komutan.

Ebā Eyyûbe’l-Enşārî şaḥābeñ yâ Resûla’llāh

‘Alemdâr-ı ser-‘askerdir şaḥābeñ yâ Resûla’llāh

‘âlem-i ervāh:

1. ‘âlem-i ervāh:

Kaside 55

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ruhlar âlemi.

Açılma keşf-i rûḥânî görölse ‘âlem-i ervāh

Şanurlar bî-mekân Allāh ğarîbdır yâ Resûla’llāh

‘âlem-i nâsa:

1. ‘âlem-i nâsa:--a

Kaside 137

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İnsanlık âlemi.

Ḥaḳîḳat ‘âlemi ḥâlim karışmam ‘âlem-i nâsa

Degil şoḥbet nazar itmek ḥatâdır yâ Resûla’llāh

‘ale’t-takdîr:

1. ‘ale’t-takdîr:

Kaside 89

Mısra: 3

Takdir üzerine, takdir edildiği gibi.

‘Alâḳam var ‘ale’t-takdîr muḥibbim ente maḥbûbum

Şalât eyler vişâl ister revâ kıl yâ Resûla’llāh

‘ale’t-tertib:

1. ‘ale’t-tertib:

Kaside 107

Mısra: 11

Bir düzen üzerine, sırasıyla.

Cihâr-ı yâr-ı güzînindir ḥalîfeñdir ‘ale’t-tertib

Ebûbekrî ‘Ömer ‘Oşmân ‘Alî’dir yâ Resûla’llāh

‘aleykum:

1. ‘aleykum:

Kaside 46

Mısra: 3

*Sizin üzerinize, size. Burada Selam sizin
üzerinize olsun anlamında.*

‘Aleykum bi’s-se‘ūd enfi sa‘ādetle haber virdiñ
Kābūl itdiñ şifā bildik ‘azīziz yā Resūla’llāh

‘alī:

1. ‘Alī:

Kaside 59

Mısra: 4

*Hız. Ali. Hız. Muhammed’in hem damadı hem
de amcasının oğlu. Dört halifeden biri.*

Hasan nūreyni ‘ayneynim Hüseyn kalb-i
hayātımdır

‘Alī dāmādınız Hakk’a velīdir yā Resūla’llāh

2. ‘Alī:

Kaside 60

Mısra: 7

*Hız. Ali. Hız. Muhammed’in hem damadı hem
de amcasının oğlu. Dört halifeden biri.*

Ebübekri ‘Ömer ‘Osmān ‘Alī ‘ālī şahābendir
Muhibbim cümle aşhāba şahābe yā Resūla’llāh

3. ‘alī:

Kaside 60

Mısra: 7

(Ar.) Yüksek olan, yüce, ulu.

Ebübekri ‘Ömer ‘Osmān ‘Alī ‘ālī şahābendir
Muhibbim cümle aşhāba şahābe yā Resūla’llāh

4. ‘alīdir:--dir

Kaside 107

Mısra: 2

*Hız. Ali. Hız. Muhammed’in hem damadı hem
de amcasının oğlu. Dört halifeden biri.*

Vezīriñ dār-ı dünyāda ‘adīldir yā Resūla’llāh
Ebübekri ‘Ömer ‘Osmān ‘Alīdir yā Resūla’llāh

5. ‘Alī’dir:--dir

Kaside 107

Mısra: 4

*Hız. Ali. Hız. Muhammed’in hem damadı hem
de amcasının oğlu. Dört halifeden biri.*

‘Adālet burc-ı hikmetden gelen seyf-i sa‘ādetle
Ebübekri ‘Ömer ‘Osmān ‘Alī’dir yā Resūla’llāh

6. ‘Alī’dir:--dir

Kaside 107

Mısra: 6

*Hız. Ali. Hız. Muhammed’in hem damadı hem
de amcasının oğlu. Dört halifeden biri.*

Şerāfetle şifā bağın açanlar Ka‘betu’llāhda
Ebübekri ‘Ömer ‘Osmān ‘Alī’dir yā Resūla’llāh

7. ‘Alī’dir:--dir

Kaside 107

Mısra: 10

*Hız. Ali. Hız. Muhammed’in hem damadı hem
de amcasının oğlu. Dört halifeden biri.*

Mine’l-mağrib ile’l-meşriğ ‘imād-ı dīn-i İslām’ın
Ebübekri ‘Ömer ‘Osmān ‘Alī’dir yā Resūla’llāh

8. 'Alī'dir:--dir

Kaside 107

Mısra: 12

Hz. Ali. Hz. Muhammed'in hem damadı hem de amcasının oğlu. Dört halifeden biri.

Cihār-ı yār-ı güzīnindir ḥalīfe'dir 'ale't-tertib
Ebūbekrī 'Ömer 'Osmān 'Alī'dir yā Resūla'llāh

9. 'Alī'dir:--dir

Kaside 107

Mısra: 14

Hz. Ali. Hz. Muhammed'in hem damadı hem de amcasının oğlu. Dört halifeden biri.

Ḥasan Ḥilmī muḥabbetlü velīdir cümle aşḥāba
Ebūbekrī 'Ömer 'Osmān 'Alī'dir yā Resūla'llāh

10. 'Alī'de:-de

Kaside 252

Mısra: 1

Hz. Ali. Hz. Muhammed'in hem damadı hem de amcasının oğlu. Dört halifeden biri.

11. 'ālī:

Kaside 258

Mısra: 2

(Ar.) Yüksek olan, yüce, ulu.

Muḥabbet mülkünün ṣāh-ı cemāli yā Resūla'llāh
Saña maḥşuş durur 'ālī kemāli yā Resūla'llāh

12. 'Alī'dir:--dir

Kaside 335

Mısra: 4

Hz. Ali. Hz. Muhammed'in hem damadı hem de amcasının oğlu. Dört halifeden biri.

Ebū Bekr ü 'Ömer 'Osmān 'adālet yıldızı anlar
'Alī'dir tāt-ı sultānlar kelāmım yā Resūla'llāh

āl-i 'abāda:

1. āl-i 'abāda:--da

Kaside 252

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

"Abā ehli", Hz. Muhammed ve ailesinden dört kişi [Kızı Hz. Fâtıma, damadı Hz. Ali ve torunları Hz. Hasan ve Hüseyin için kullanılır]."

Kaşideñ şerḥ ider 'āşık Ḥasan Ḥilmī muḥabbetle
Muḥabbet zevkidir āl-i 'abāda yā Resūla'llāh

'alī'dir:

1. 'Alī'dir:

Kaside 107

Mısra: 8

Hz. Ali. Hz. Muhammed'in hem damadı hem de amcasının oğlu. Dört halifeden biri.

Cihānı nūra ğarḳ itdi helāk itdi Ebū Cehli
Ebūbekrī 'Ömer 'Osmān 'Alī'dir yā Resūla'llāh

'alīl:

1. 'alīlem:-em

Kaside 25

Mısra: 2

Hasta.

Fenā-ender-fenā oldum marīzem yā Resūla'llāh
Beḳā-ender-beḳā buldum 'alīlem yā Resūla'llāh

‘ālim:

1. ‘ālim:

Kaside 45

Mısra: 15

Ar. sf. İlimli, bilen, bilgili, bilgiç.

Kimi ‘ālim kimi zālīm kimi şeyḥdir kimi dervīş
Duḥānı içmege gelmiş ne gılzet yâ Resûla’llāh

Allāh:

1. Allāh:

Kaside 1

Mısra: 2

Allah, Mevla, yüce yaratıcı.

Ne ni‘metdir bu devlet ki şadırdā nūr-ı îmānı
Bize lutf eyledi Allāh Muḥammed gibi sultānı

2. Allāh:

Kaside 1

Mısra: 4

Allah, Mevla, yüce yaratıcı.

Ne ni‘metdir bu devlet ki şadırdā nūr-ı îmānı
Bize lutf eyledi Allāh Muḥammed gibi sultānı
ḥüsniyyāt

3. Allāh’ı:-ı

Kaside 20

Mısra: 6

Allah, Mevla, yüce yaratıcı.

İnābe-i îmānım vehbīdir sefer der- vaṭan kıldım
Bırakdım lā’yı buldum Allāh’ı nakşibendim yâ
Resûla’llāh

4. Allāh:

Kaside 25

Mısra: 6

Allah, Mevla, yüce yaratıcı.

Gören gözler ḳalır ḥayrān lisān ‘āciz sükût eyler
Ki bi’z-zāt vāşıfıñ Allāh ḥacīlim yâ Resûla’llāh

5. Allāh:

Kaside 55

Mısra: 4

Allah, Mevla, yüce yaratıcı.

Açılsa keşf-i rūḥānī görülse ‘ālem-i ervāḥ
Şanurlar bî-mekān Allāh ḡarībdır yâ Resûla’llāh

6. Allāh:

Kaside 56

Mısra: 3

Allah, Mevla, yüce yaratıcı.

Ḥalīl’e nār-ı Nemrūd’ı gülüstān eyleyen Allāh
Gülüstānla ider imdād umarım yâ Resûla’llāh

7. Allāh:

Kaside 78

Mısra: 5

Allah, Mevla, yüce yaratıcı.

Saḥa vāşıl kılar Allāh bizi bayrām namāzıyla
Seniñ sāyende biz bulduk bu dīni yâ Resûla’llāh

8. Allāh:

Kaside 79

Mısra: 1

Allah, Mevla, yüce yaratıcı.

Bize Allāh mubaḥ kıldı nikāḥı yâ Resûla’llāh
Ṭokuz ḥātūn nikāḥ itdiñ ḥelāldır yâ Resûla’llāh

9. Allāh:

Kaside 116

Mısra: 6

Allah, Mevla, yüce yaratıcı.

Hasan Hilmî mücahiddir cihād bābında şeytānla
Naşır olsun aña Allāh delīl ol yā Resūla'llāh

10. Allāh:

Kaside 122

Mısra: 1

Allah, Mevla, yüce yaratıcı.

Yaratdı zulmeti Allāh 'ademde yā Resūla'llāh
Görindi nūr-ı zātıdır cesedde yā Resūla'llāh

11. Allāh:

Kaside 145

Mısra: 6

Allah, Mevla, yüce yaratıcı.

Hasan Hilmî içre südden beş memeli inekdir o
Dir bi'smī'llāh el-ḥamdu li'llāh Allāh kerīmdir yā
Resūla'llāh

12. Allāh:

Kaside 289

Mısra: 6

Allah, Mevla, yüce yaratıcı.

Hasan Hilmî ḥaṭā ehli ricā sultānıma geldim
Kuşurum 'afv ider Allāh muvaffak yā Resūla'llāh

Allāh Allāh'dır:

1. Allāh Allāh'dır:--dır

Kaside 159

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Nida;zikr.

Mürīdim zıkrım Allāh Allāh'dır yā Resūla'llāh
Ḥaḳīkat mürşidim Kūl huve'llāhdır yā Resūla'llāh

Allāhu ekber:

1. Allāhu ekber:

Kaside 264

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

"Allah en büyüktür" manasında zikredilen ifade.

Zehī metn-i muḥabbetdir Ḥasan Hilmî tefeyyuz
kıl
İmāme iktidā itdim Allāhu Ekber yā Resūla'llāh

2. Allāhu ekber:

Kaside 288

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

"Allah en büyüktür" manasında zikredilen ifade.

Hasan Hilmî gönül Muşḥaf yazılmış sırrıma
Kur'an
Di māşā şānī'-i kudret Allāhu ekber yā
Resūla'llāh

Allāhu's-şamed:

1. Allāhu's-şameddir:

Kaside 276

Mısra: 2

"Her şey O'na muhtaçtır; O, hiçbir şeye muhtaç değildir". İhlas 112/2.

Muḥabbet Kul hüve'llāhu aḥaddır yā Resūla'llāh
Enīsim hem celīsim Allāhu'ş-şameddir yā
Resūla'llāh

'alleme'l-esmā:

1. 'alleme'l-esmā:

Kaside 113

Mısra: 3

"Allah Adem'e bütün isimleri öğretti. Sonra onları önce meleklere arz edip: Eğer siz sözünüzde sadık iseniz, şunların isinlerini bana bildirin, dedi." (Bakara 2/31) ayetinden iktibastır.

Şefā'at mürğī rūḥ ister necātī 'alleme'l-esmā
Ḥarāretten yanar bağı şarāb vir yā Resūla'llāh

altı:

1. altı:

Kaside 63

Mısra: 9

"Altı" sayı sıfatı.

Şu altı şeye biz taşdıķ didik āmentü bi'llāhdır
Ṭarīķ-i mustakīm üzre delīldir yā Resūla'llāh

altmış:

1. altmış:

Kaside 69

Mısra: 27

60 sayısı.

Anınçün kāmēt-i Ādem kışaldı altmış arşuna
Du'ālar müstecāb oldu şefā'at yā Resūla'llāh

altun:

1. altun:

Kaside 1

Mısra: 8

Altın.

Ne şīrīn sözli vā'izdir erir kalbler kılay gibi
Baķırlar altun olmuştur sözi kimyā-yı subḥānī

a'mā:

1. a'mā:

Kaside 52

Mısra: 10

Kör II Olguları sezme ve kavrama yetisi, dikkati olmayan, bakar kör.

Ḥasan Ḥilmī zamān ehli zemīne mālīk olduķça
Yıkar kabriñ yapar bir köşk bu a'mā yā Allāh yā
Resūla'llāh

amān:

1. amān:

Kaside 43

Mısra: 12

Emin olma, korkusuzluk, güven, emniyet.
Kubbealtı Lugatı.

İki düşmān yolum kesdi saña vuşlat idi kaşdıım
Yetiş imdāda amān dostum ḥabībim yā
Resūla'llāh

2. amān:

Kaside 176

Mısra: 5

"Sakın, aman ha" anlamlarında uyarı ve tembih ifadesi.

Ḥasan Ḥilmī Ḥızır ḥaydır amān yanında ol ḥāzır
Cemī' müşküllere nāzır Ḥızır'dır yā Resūla'llāh

3. amān:

Kaside 228

Mısra: 3

"Aman, medet" anlamlarında kullanılan
yardım isteme sözü.

Amān rûz-ı cezâda dest-gîr ol ben günâhkârım
Muhabbet aşlu Hâk'dan şefâ' at yâ Resûla'llâh

4. amān:

Kaside 289

Mısra: 3

"Aman, medet" anlamlarında kullanılan
yardım isteme sözü.

Günâha ğarķ-ı dūĉârım amān imdâda muhtâcım
Virdim yâ Raĥman yâ Ğufrân mudaķķık yâ
Resûla'llâh

amān virmez:

1. amān virmez:--mez

Kaside 221

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Rahat vermek, serbest bırakmak.

Yaĝar ğam raĥmeti her gün amān virmez bir
afâtdır

Muhabbet yaĝmuru yaĝsa sürûra yâ Resûla'llâh

'amâret eyledim:

1. 'amâret eyledim:--di, --m-di, -m

Kaside 27

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İmar etmek, İnşâ etmek, kurmak. II (Gönül
evini) tamir etmek.

'Amâret eyledim rûĥum vücûd- ender- ģarâb oldu
N'ider emvâli emlâki ģarâbı yâ Resûla'llâh

'amel:

1. 'amel:

Kaside 54

Mısra: 7

"Niyet ve iradeye baĝlı olarak yapılan dünya
ve ahirette ceza ve mükâfat konusu olan iş,
davranış, ve bilinçli yapılan fiil. Amel; dinî,
ahlâkî ve ruhî fiillerin hepsini kapsar."

Riyâsız bir 'amel işler ne 'âbid var ne zâhid var
Ĥasan Ĥilmî mu'in ister mücâhid yâ Resûla'llâh

2. 'amel:

Kaside 88

Mısra: 2

Amel, iş, hareket, davranış, dinî emirleri
yerine getirme.

Civân 'ömrüm cehâletle geçürdüm yâ Resûla'llâh

'Amel toĥmum eküp kendim çürütdüm yâ
Resûla'llâh

3. 'amel:

Kaside 223

Mısra: 5

Amel, iş, hareket, davranış, dinî emirleri
yerine getirme.

Ĥasan Ĥilmî 'amel buĝday anı tevĥîd daķık eyler
O ni'met cenneti ĥaķķe'l-yaķîndir yâ Resûla'llâh

'amel bâĝı:

1. 'amel bâĝı:-ı

Kaside 113

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yapılan işlerin bahçesi. II Dünya.

Göñül mürğî şorar kısmet haber vir yâ Resûla'llâh

'Amel bâğı muhabbetden gıdâ vir yâ Resûla'llâh

'amel bâğında:

1. 'amel bâğında:-nda

Kaside 51

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Dînî emirleri yerine getirmek için yapılan iş,
fil, hareketlerin mekanı.*

Mükellef eyledi ma'bûd bizi emr-i ferâ'izle

'Amel bâğında mecbûren edâyız yâ Resûla'llâh

'amel eyler:

1. 'amel eyler:--r

Kaside 233

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

"Dînî emirleri yerine getirmek, ibadet etmek."

Hasan Hilmî 'amel eyler okursa 'ilm-i tevhîd

Çerâkı nûr-ı tevhîddir kabîrde yâ Resûla'llâh

'amel itmek:

1. 'amel itmek:--mek

Kaside 173

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Dini bir emri yerine getirmek, amel etmek,
hareket etmek, kabul edip tatbik etmek.*

Bize elzem olan şer'en mesâ'ille 'amel itmek

Mu'allim feth u bi'l-hayre delâ'il yâ Resûla'llâh

âmennâ:

1. âmennâ:

Kaside 119

Mısra: 4

"İnandık ve tasdik ettik." anlamında bir söz.

Göñül mürğî marîz oldı gam-ı aşkıñla ey Ahmed

Devâ bahri Muhammed bes âmennâ nebîdir yâ

Resûla'llâh

âmennâ ve şaddaknâ:

1. âmennâ ve şaddaknâ:

Kaside 173

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İman ettik ve doğruluğuna inandık.

Hasan Hilmî ider ta'lîm mu'allim mu'tekid

Hakk'a

Bes âmennâ ve şaddaknâ vekâ'il yâ Resûla'llâh

âmentü bi'llâh:

1. âmentü bi'llâh:

Kaside 194

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Amentü duası (Allah'a iman ettim).

Getürdi 'aşkı Cembrâ'il muhabbet bi-hamdi'llâh

Muhammed dîn-i hâtem oldı âmentü bi'llâh yâ

Resûla'llâh

âmentü bi'llâhdır:

1. āmentü bi'llāhdır:--dır

Kaside 63

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

"Allah'a, meleklerine iman ettim" anlamında

*Arapça ifade. II İslam esaslarına olan inancı
belirten bir dua, "Āmentü" duası.*

Şu altı şeye biz taşdık didik āmentü bi'llāhdır
Tarîk-i mustakîm üzre delîldir yâ Resûla'llāh

ammā:

1. ammā:

Kaside 44

Mısra: 5

Ancak, ama.

Muhabbet tüccârıyız ammā nuḳud sermāyemiz
yokdur
Seniñ haznende pek çokdur yetişdir yâ
Resûla'llāh

2. ammā:

Kaside 87

Mısra: 2

"Ama" bağlacı; ama, fakat, lakin, velakin;

ancak.

Şefâ'atlı şifâ bâğı Haleb'de yâ Resûla'llāh
Haber aldım tabîb ammā Yemen'de yâ
Resûla'llāh

3. ammā:

Kaside 149

Mısra: 9

"Ama" bağlacı.

Hayâliñ hâlîme maḥşûs gözümde bir kühel ammā
Yazılmış sırrıma ḥable'l-metîndir yâ Resûla'llāh

4. ammā:

Kaside 181

Mısra: 3

"Ama" bağlacı.

Ḥaḳîḳat gülde müstehlek bu bir cüz'î ḳalîl ammā
Ḳaviyy-i i'tiḳâdımdır irâde yâ Resûla'llāh

5. ammā:

Kaside 198

Mısra: 5

"Ama" bağlacı.

"Ḥasan Ḥilmî fiyât olmaz bu bir âb-u ḥayât
ammā
Bu yolda sermāye-i 'ömrüm çürütdüm yâ
Resûla'llāh"

6. ammā:

Kaside 207

Mısra: 3

"Ama" bağlacı.

'Îlâc dest-i ḳudretle virir Loḳmân Ḥekîm ammā
Seniñ 'aşkıñla hoş göñlüm kederden yâ
Resûla'llāh

7. ammā:

Kaside 290

Mısra: 3

"Ama" bağlacı.

'Aḳıl şâhı ḥaḳîḳatde bakılsa pasbân ammā
Fikir faḳrı ḥaḳâretle çekişdi yâ Resûla'llāh

8. ammā:

Kaside 297

Mısra: 3

"Ama" bağlacı.

Ṭulū‘-ı şems-i ‘aşkından yanar beyt-i gönül ammā
Muḥabbet ehline yerde türābım yā Resūla’llāh

9. **ammā:**

Kaside 325

Mısra: 6

"Ama" bağlacı.

Ḥasan Ḥilmī taḥiyyāt u selām itdikçe her eyyām
Ba‘īd ammā yakīn eyler ırakı yā Resūla’llāh

10. **ammā:**

Kaside 340

Mısra: 3

Ancak, ama.

Ġam-ı dīnāra ġam çekmem ḳalender ‘āşıkım
ammā
Muḥabbet kenzine mālīk mesned-perestīm yā
Resūla’llāh

aña:

1. **aña:**

Kaside 13

Mısra: 6

T. Ona.

Ḥasan Ḥilmī yetīmindir seniñ imdādına muḥtāc
Aña cū‘luḳ südi şimdi şibe‘dir yā Resūla’llāh

2. **anam:--m**

Kaside 69

Mısra: 11

Anne (Hz. Havvâ).

Babam Âdem’le anam Ḥavvâ’yı mekriyle aldatdı
Dönüp şimdi baña geldi şefâ‘at yā Resūla’llāh

3. **anam:--m**

Kaside 69

Mısra: 15

Anne (Hz. Havvâ).

Babam Âdem’le anam Ḥavvâ’yı himkir himkir
aġlatdı
Çıkarđı cennet içinden şefâ‘at yā Resūla’llāh

4. **aña:**

Kaside 165

Mısra: 6

" O " 3. tekil şahıs zamiri (Şairin kendisi,
Hasan Hilmî).

Ḥasan Ḥilmī aḳar dinmez gözünden seyl gibi
yaşlar
Aña cennet libâsları biçildi yā Resūla’llāh

5. **anam:-m**

Kaside 179

Mısra: 9

Ana, anne, valide.

“Anam babam du‘ā itdi elin öpdüm izin virdi
Didiler oġlumuz ‘āşık şefîḳīm yā Resūla’llāh”

‘anāşır:

1. **‘anāşır:-la**

Kaside 17

Mısra: 3

Unsurlar.

‘Ademden Ḥaḳḳ ‘anāşır-la vücūdum eyledi izhār
Gine bir gün olur ma‘düm şefâ‘at yā Resūla’llāh

‘anber:

1. 'anber:

Kaside 77

Mısra: 8

1. Ada balığının bağırsaklarından çıkarılan
ve misk gibi kokan madde. 2. Güzel koku.

Şararmış şamân gibi güler güller gibi yüzi
Koşar 'anber gibi sözi tıyıldı yâ Resûla'llâh

ancağ:

1. ancağ:

Kaside 84

Mısra: 4

"Sadece" anlamında edat.

Namâz mi'râc-ı mü'mindir kurulmuş minber-i
tevḥîd
Semâvâta Burâk ancağ namâzdır yâ Resûla'llâh

2. ancağ:

Kaside 84

Mısra: 6

"Sadece" anlamında edat.

Cemâ'at cân fedâ eyler Ḥasan Ḥilmî namâz ehli
İmâme'l-evliyâ ancağ namâzdır yâ Resûla'llâh

3. ancağ:

Kaside 111

Mısra: 6

"Sadece" anlamında edat.

Ḥasan Ḥilmî gönül hasta oku Qur'ân'ı tiryâkdır
Ḥaḳîkat panzehri ancağ hidâyet yâ Resûla'llâh

4. ancağ:

Kaside 200

Mısra: 3

"Sadece" anlamında edat.

Murâdım menzilim ancağ Medîne'dir meded eyle
Muḥabbet yelleri esse emînim yâ Resûla'llâh

5. ancağ:

Kaside 273

Mısra: 5

"Sadece" anlamında edat.

Ḥasan Ḥilmî gıdâ bâğı muḥabbet bâğıdır ancağ
Muḥabbetle irer 'âşık murâda yâ Resûla'llâh

anda:

1. anda:

Kaside 72

Mısra: 9

"Orada" işaret zamiri.

Yağar meclise gül yağı saçarlar gül şuyun anda
İçerler şerbeti bunda ne devlet yâ Resûla'llâh

2. anda:

Kaside 179

Mısra: 5

"Orada" işaret zamiri.

Mekânım kârye-i Güllî tevellüd eyledim anda
Binâmı Rûm-ı Ḥaşköy'dür vâṭânım yâ Resûla'llâh

andan:

1. andan:

Kaside 44

Mısra: 3

Ondan (Gönül bağlamında).

Şadef şağ oldu şadrimda çıkar andan cevâhirler
Seniñ ismiñ gönüllerde güneşdir yâ Resûla'llâh

2. andan:

Kaside 238

Mısra: 4

Bu nedenle, ondan dolayı.

Muhabbetlü 'aziz gönlüm sever aşhâbları cāndan
Şalât ile selâm andan kināye yâ Resûla'llâh

3. andan:

Kaside 332

Mısra: 6

Bu nedenle, ondan dolayı.

Hasan Hilmî okur ders-i muhabbet Hızır İlyâs'dan
İçüp âb-u hayât andan hayâtdır yâ Resûla'llâh

anı:

1. anı:

Kaside 90

Mısra: 3

" O " İşaret zamiri.

Bu 'aşk tâc-ı devletdir naşîb olsa anı geysem
Cemâliñ vuşlatıñ görsem dilerim yâ Resûla'llâh

2. anı:

Kaside 208

Mısra: 3

Onu.

Helâk eyler anı 'âşık muhabbet bâdı esdikçe
Yanar gönlüm muhabbetden bir işdir yâ
Resûla'llâh

anıñ:

1. anıñ:

Kaside 1

Mısra: 5

Onun.

Uçar ümmetleri anıñ tıyûrı zü'l-cenâheyyindir
Tarîk-i nûr-ı Qur'an'dır gönüller 'arş-ı rahmânî

2. anıñ:

Kaside 47

Mısra: 5

Onun.

Hasan Hilmî harâm âfyon anıñ ekli helâl olmaz
Yudan âdem felâh bulmaz beâlet yâ Resûla'llâh

3. anıñ:

Kaside 162

Mısra: 6

" O " üçüncü tekil şahıs zamiri (Şairin kendisi, Hasan Hilmî).

Şarâb-ı 'aşk-ı rûhânî Hasan Hilmî de içmezse
Kıyâmetde anıñ hâli harâbdır yâ Resûla'llâh

4. anıñ:

Kaside 167

Mısra: 6

" O " işaret zamiri (gözyaşı).

Şol 'âşık kim Hasan Hilmî gözünden yaşlar
ağdıka
Anıñ her kaşresi dürr-i 'Adin'dir yâ Resûla'llâh

anıñçün:

1. anıñçün:

Kaside 3

Mısra: 3

Bu sebepten dolayı, bu nedenle.

Vücûduñ nûr-ı kudretdir anıñçün sāyesi olmaz
Medîneñ bâğ-ı cennetdir girince yâ Resûla'llâh

2. anıñçün:

Kaside 42

Mısra: 8

Bu sebepten dolayı, bu nedenle.

Cemālu'llāh müsāvīdir seniñ ism-i şerīfñile
Anıñçün 'aşıqnıñ zıkrı vişāldır yā Resūla'llāh

3. anıñçün:

Kaside 69

Mısra: 27

(E.T.) Onun için, bundan dolayı.

Anıñçün kāmēt-i Ādem kışaldı altmış arşuna
Du'ālar müstecāb oldı şefā'at yā Resūla'llāh

4. anıñçün:

Kaside 74

Mısra: 6

Onun için, bu sebepten dolayı.

Bu haq kānūn-ı ilāhīdir tarīk-i dīn-i İslām'da
Anıñçün cümle tālibler oqurlar yā Resūla'llāh

5. anıñçün:

Kaside 79

Mısra: 7

(E.T.) Onun için, bundan dolayı.

Anıñçün cümle aşhāblar nikāha itdiler rağbet
Kimi kavlen kimi fi'len vesā'il yā Resūla'llāh

6. anıñçün:

Kaside 163

Mısra: 8

(E.T.) Onun için, bundan dolayı.

Mürīdi ehl-i imānıñ cemālu'llāhı görmekdir
Anıñçün çok meşakqatler çekerler yā Resūla'llāh

7. anıñçün:

Kaside 205

Mısra: 6

(E.T.) Onun için, bundan dolayı.

Hasan Hilmī muhabbetle yanarsa sīne-i 'uşşāq
Anıñçün cümle bülbüller figānda yā Resūla'llāh

8. anıñçün:

Kaside 249

Mısra: 4

(E.T.) Onun için, bundan dolayı.

Habīsdir aşlına fetvā virir 'aql-ı me'ād ehli
Anıñçün naqle hācet yok duhānda yā Resūla'llāh

9. anıñçün:

Kaside 304

Mısra: 6

(E.T.) Onun için, bundan dolayı.

Mucāhid 'ilminiñ zevki Hasan Hilmī yazar na'tıñ
Anıñçün çekdigim fırkat belası yā Resūla'llāh

'ankā:

1. **'ankā'yı:-yı**

Kaside 32

Mısra: 3

“Her hayvandan bir iz taşıyan, kırmızı altın rengi tüylü, yüzü insana benzer, güzel sesli, bir tek, efsanevi bir dağ olan Kaf dağının ardında yaşadığı söylenen erkek bir masal kuşu, Sirenk, Sîmurğ, Zümrüd, Zümrüdüanka Tuğrul, Anka-yı mugrip, devlet kuşu (Adı olup da kendisi olmayan nesne bağlamında).”

Kaçırdı aşıyanından seniñ hüsnuñ bu 'Ankā'yı
Ne çäre bir mekân tutmaz seniñçün yā Resūla'llāh

2. 'anḳā:

Kaside 185

Mısra: 5

Kaf dağında bulunduğuna inanılan, ismi olup cismi olmayan efsânevi kuş, zümrüdüankā, sîmurg.

Hasan Hilmî gönül 'Anḳā uçar konmaz yere göge
Kadāh-ı bāde-i kudret gönüldür yâ Resûla'llâh

3. 'anḳā:

Kaside 271

Mısra: 5

Anka kuşu, Simurg.

Hasan Hilmî gönül 'Anḳā cihāna rağbeti yokdur
Uçar konmaz yire göge havāda yâ Resûla'llâh

anlar:

1. **anlar:**

Kaside 71

Mısra: 10

" Onlar " üçüncü çoğul şahıs zamiri.

Ki ba'zen ta'n idüp dirler hemân 'āşık ki sen
misin
Severse söylesün anlar buyursun yâ Resûla'llâh

2. **anlar:**

Kaside 73

Mısra: 15

"Onlar" 3. çokluk şahıs zamiri.

Vaşiyyet eyleyüp didiñ ki hasta olsalar anlar
Gidüp hâlini siz şormañ buyurduñ yâ Resûla'llâh

3. **anlarıñ:-in**

Kaside 73

Mısra: 18

"Onlar" üçüncü çoğul kişi zamiri.

Vaşiyyet eyleyüp didiñ ölürse ol namâzsızlar
Namâzıñ anlarıñ kılmañ buyurduñ yâ Resûla'llâh

4. **anlar:**

Kaside 122

Mısra: 3

" Onlar " üçüncü çoğul şahıs zamiri.

Hidâyet buldı ervâhda şer'at tâlibi anlar
Haṭâ ehli dalâletdir ezelde yâ Resûla'llâh

5. **anlar:**

Kaside 123

Mısra: 2

" Onlar " üçüncü çoğul şahıs zamiri.

Cinânı isteyenler etkîyâdır yâ Resûla'llâh
Cehennem ehli anlar eşkiyâdır yâ Resûla'llâh

6. **anlar:**

Kaside 163

Mısra: 3

" Onlar " üçüncü çoğul şahıs zamiri

(Müslümanlar).

Uçar kuşlar gibi anlar girerler cennete cümle
Nice devletlere anlar irerler yâ Resûla'llâh

7. **anlar:**

Kaside 163

Mısra: 4

" Onlar " üçüncü çoğul şahıs zamiri

(Müslümanlar).

Uçar kuşlar gibi anlar girerler cennete cümle
Nice devletlere anlar irerler yâ Resûla'llâh

8. anlar:

Kaside 163

Mısra: 5

" Onlar " üçüncü çoğul şahıs zamiri
(Müslümanlar).

Çanat açmış uçar per per 'ibâdet ehlidir anlar
Mağâm-ı 'arş-ı a'lâya uçarlar yâ Resûla'llâh

ara:

1. ararım:-r, -ım

Kaside 56

Mısra: 8

Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak,
araştırmak.

Hilâfet almağa şimdi liyâkât kalmadı bende
Ümîdim mürşidim sende ararım yâ Resûla'llâh

2. ara:

Kaside 66

Mısra: 7

(Bir şeyi ya da kimseyi) bulmaya çalışmak,
elde etmeyi istemek, aramak.

Günâhkârım yüzi kara beni mahşerde sen ara
Yazıldı defterim nâra kebâbım yâ Resûla'llâh

3. ararım:-r, -ım

Kaside 95

Mısra: 3

(Bir şeyi ya da kimseyi) bulmaya çalışmak,
elde etmeyi istemek, aramak.

Gezerüm tağ u şahrâda ararım yârı ağıyârda
Haber aldım mağârâda firârım yâ Resûla'llâh

4. arar:-r

Kaside 135

Mısra: 3

(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi
istemek, aramak.

Uyur mı ehl-i derd ehli arar Lokmân 'ilâc ister
Tabîbdır hastaya Ahmed Muhammed yâ
Resûla'llâh

5. arar:-r

Kaside 209

Mısra: 3

(Bir şeyi) bulmaya çalışmak, elde etmeyi
istemek, aramak.

Muhabbet ma'deni mahfî mu'annidler arar
bulmaz
Aña mâlik muhaqqikler münâbir yâ Resûla'llâh

ara-:

1. arar:-r

Kaside 131

Mısra: 5

Bulmaya çalışmak.

Hasan Hilmî arar şeyhî mürîd olmak diler gönlü
Hakîkat 'âşıkın şeyhî inâbe yâ Resûla'llâh

2. arar:-r

Kaside 138

Mısra: 4

Bulmaya çalışmak.

Muşallî haşyetul'lâhdır teveccüh kılsa dergâha
Huzûr ehli arar kıble qarışdı yâ Resûla'llâh

a'râbî:

1. a'râbî:

Kaside 27

Mısra: 8

Çölde yaşayan göçebe Arap. (Şair Hasan Hilmi bağlamında).

Vücüd şehrini terk itdi gönül gitdi muhâcirdir
Medînenenden mekân ister bu a' rābî yâ Resûla'llâh

'arabistân:

1. **'arabistân:**

Kaside 281

Mısra: 6

Arap diyarı.

Hasan Hilmî hevâ şahrâsını terk eyle Türkistân
Muhabbetlü 'Arabistân münevver yâ Resûla'llâh

'arafât:

1. **'arafât'da:--da**

Kaside 250

Mısra: 1

*Hacıların kurban bayramı arifesinde hac
gereği olarak toplanıp vakfeye durdukları
Mekke'nin doğusundaki mukaddes dağ.*

Ne hoşdur şavt-ı lebbeyk 'Arafât'da yâ
Resûla'llâh
Bilür 'âşık olan semt-i Minâ'da yâ Resûla'llâh

'arafât tağı:

1. **'arafât tağı:-ı, -dır**

Kaside 23

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Hac gereği olarak toplanıp vakfeye durulan
Mekke'nin doğusundaki mukaddes dağ.*

Ey Hasan Hilmî o zezem ehl-i 'aşka eş-şalâ
Lebbeyk 'Arafât tağıdır yâ Resûla'llâh gönül

'arif:

1. **'arifler:-ler**

Kaside 34

Mısra: 7

*Zihni olgunluğa ve sezgi gücüne sahip bilge
kişi, ma 'rifet ehli.*

'Aceb gizlendi 'arifler sükûta vardı ehlu'l-llâh
Sa'âdet seyfi yâ Fettâh müdevver yâ Resûla'llâh

2. **'arif:**

Kaside 243

Mısra: 2

Alim, bilgin, irfan sahibi, seçkin kul.

Muhabbet aşlı fi'l-vâkı' şerî'at yâ Resûla'llâh
Bilür 'arif hidâyetdir tarîkat yâ Resûla'llâh

'arş:

1. **'arşa:--a**

Kaside 128

Mısra: 1

*İslâm inancına göre göğün en yüksek katı,
âlem tasavvurunda en yüksek nokta.*

Yazılmış 'arşa tâ nâmiñ Ahmed yâ Resûla'llâh
Okurlar ümmetiñ yerde Muhammed yâ
Resûla'llâh

2. **'arşa:-a**

Kaside 261

Mısra: 5

*(Ar.) İslâm inancına göre göğün en yüksek
katı, âlem tasavvurunda en yüksek nokta.*

Kanaat açmış gönül mürğü Hasan Hilmî uçar 'arşa
Gelür maḥbûb-u hû levḥ u kalem-den yâ
Resûla'llâh

'arşa çıkar:

1. 'arşa çıkar:--ar

Kaside 216

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Arşa çıkmak, göğe yükselmek (Manevî anlamda).

İder mi'râc-ı rûḥânî çıkar 'arşa nazar eyler
Anıñ vechi güneş gibi beyâzdır yâ Resûla'llâh

'arş-ı a'lâya:

1. 'arş-ı a'lâya:--y, --a

Kaside 159

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yüce arş; İslâm inancına göre göğün en yüksek katı, âlem tasavvurunda en yüksek nokta.

Yeşil atlâs döşenmiştir zemînden 'arş-ı a'lâya
Şeherde seyr-i mi'râcım namâzdır yâ Resûla'llâh

2. 'arş-ı a'lâya:--y, --a

Kaside 202

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yüce arş; İslâm inancına göre göğün en yüksek katı, âlem tasavvurunda en yüksek nokta.

Yazar 'aşkı beyân eyler kalem-dir yâ Resûla'llâh
Dikilmiş 'arş-ı a'lâya 'alemdir yâ Resûla'llâh

3. 'arş-ı a'lâya:--y, --a

Kaside 343

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yüce arş, İslam inancına göre göğün en yüksek katı.

Mübârek ism-i pâkiñiz yazıldı 'arş-ı a'lâya
Şadâñız geldi dünyâya tıyuldun yâ Resûla'llâh

'arş-ı hârik-i 'âde:

1. 'arş-ı hârik-i 'âde:--ı

Kaside 251

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bilinenin dışındaki arş. II Miraç Gecesi'nde Hz. Muhammed'in müşahade ettiği olaylar bağlamında.

Sarây-ı Sidre-i 'arşa mübârek bād mescidden
Çıkup seyr eylediñ 'arş-ı hârik-i 'âde yâ
Resûla'llâh

'arş-ı rahmânî:

1. 'arş-ı rahmânî:--ı

Kaside 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

En yüksek gök tabakası, Allah'ın katı.

Ne ni'metdir bu devlet ki şadırdâ nûr-ı îmânı Bize
luṭf eyledi Allâh Muḥammed gibi sultânı
ḥüsniyyât

arşlan-ı a'zamsın:

1. arşlan-ı a'zamsın:

Kaside 318

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

En büyük aslan.

Sen ol arslan-ı a'zamsın seniñle ümmetiñ maḥfûz
Ḥasan Ḥilmî sürûr eyler ne ni'met yâ Resûla'llâh

arşun:

1. arşuna:--a

Kaside 69

Mısra: 27

*Arşın. Yaklaşık 68 santimetreye eşit olan
uzunluk ölçüsü.*

Anınçün kâmet-i Âdem kışaldı altmış arşuna
Du'âlar müstecâb oldu şefâ'at yâ Resûla'llâh

art:

1. artdı:-dı

Kaside 178

Mısra: 5

Artmak, çoğalmak, fazlalaşmak.

Ḥasan Ḥilmî şuyun artdı taşan kudret pıñarıdır
Muṭahhar mâ-ı câriler gâsâ'il yâ Resûla'llâh

art-:

1. artar:-ar

Kaside 69

Mısra: 39

Artırmak, çoğalmak.

Ḥasan Ḥilmî kuluñ kemter tükenmez rahmetiñ
artar

Seni buldı şefâ'atçı şefâ'at yâ Resûla'llâh

'arz eyler:

1. 'arz eyler:--r

Kaside 179

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

*Arz eylemek, etmek: Saygı ile anlatmak,
bildirmek, ifâde etmek.*

Ḥasan Ḥilmî yazar söyler saña hâlini 'arz eyler
Muḥakkak 'ilm-i ilhâmdır murâdım yâ
Resûla'llâh

'arz olunca:

1. 'arz olunca:-unca

Kaside 48

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sunmak, sunulmak.

Ḥuzûra 'arz olunca bu kahve yâ Resûla'llâh
Buyurduñ hevâ-yı nefse bu hîle yâ Resûla'llâh

'arz olundukça:

1. 'arz olundukça:--dukça

Kaside 328

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Arz eylemek, etmek: Saygı ile anlatmak,
bildirmek, ifâde etmek.*

Yazarsam nâme-i aşkıñ Kirâmen Kâtibîn şâhid
Ḥuzûra 'arz olundukça şevâbdan yâ Resûla'llâh

ârz u niyâzım:

1. **ârz u niyâzım:--ım-ım**

Kaside 60

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Rica etmek, istemek.

Henüz ârz u niyâzım var cenâba yâ Resûla'llâh

Şalat ile selâmım var huzûra yâ Resûla'llâh

ârz-ı dünyâyı:

1. **ârz-ı dünyâyı:--yı-y, -ı**

Kaside 61

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yeryüzü, dünya.

Ğanîler ârz-ı dünyâyı karışla eylemiş taksîm

Fakîrlar şıfra çıkmışdır ğarîbdır yâ Resûla'llâh

ârz-ı hâl:

1. **ârz-ı hâl:**

Kaside 300

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hâlini arz etmek. Gönünün dileğini

söylemek, içini açmak.

Hasan Hilmî cihâd ehli muhabbet iştiyâkında

Ne hâcet 'ârz-ı hâl yazmak kefâdır yâ Resûla'llâh

ârz-ı hâl virdim:

1. **ârz-ı hâl virdim:--dı, --m**

Kaside 99

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hâlini anlatmak, derdini söylemek.

İnandım aldım îmânı ezel ikrâr ı taşdîkim

Fakîrim 'ârz-ı hâl virdim pâdişâhıma yâ

Resûla'llâh

'ârz-ı hâlimi virirsem:

1. **'ârz-ı hâlimi virirsem:--ır, --se, --m**

Kaside 256

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hâlini arz etmek. Gönünün dileğini

söylemek, içini açmak.

Muhabbet pâdişâhinem virirsem 'ârz-ı hâlimi

Oğur ihsân ider sulţân meşâdık yâ Resûla'llâh

'ârz-ı hâlini:

1. **'ârz-ı hâlini:--ın, -i**

Kaside 32

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Durumu bildirme, sunma.

Çeker hasret-i teni el-ân kara yüzli Hasan Hilmî

Virirse 'ârz-ı hâlini oku bak yâ Resûla'llâh

arzû:

1. **arzû:**

Kaside 43

Mısra: 17

Heves etmek, hasret çekmek || özlemek.

Hasan Hilmî okur fermân yazar arzû niyâz eyler

Seher vakti selâm eyler hedâyâ yâ Resûla'llâh

arzû ider:

1. arzū ider:-er

Kaside 43

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Arzulamak, istemek.

Göñül arzū ider el-ân ziyâret eylesün ravẓaň
Kuşandı bak kılıç kalkan ab l it y  Res la'll h

 arz  iderdim:

1.  arz  iderdim:--er, --di, --m

Kaside 308

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Olmasını istemek, temenni etmek.

Cih d n zevk ni  arz  iderdim y  Res la'll h
  b detde bulup anı sevindim y  Res la'll h

 arz -y  vi  l:

1.  arz -y  vi  l:

Kaside 33

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Kavuşma isteği. II Sevilen kişiye duyulan
Özlem.*

Vaţanımdan c d  d     m ęar bem y  Res la'll h
G    l  arz -y  vi  l ister ęan  k l y  Res la'll h

a :

1. açup:-up

Kaside 10

Mısra: 7

Bir engelin, zorluğun üstesinden gelmek.

A up sevd -y       la ki bir gün ravzanı görsem
E igine y    m sürsem sez  var y  Res la'll h

a -:

1. a ılm  :-- l, --m  

Kaside 175

Mısra: 3

Asmak, bir yere tutturmak.

Du   seyf -i sa   etdir a ılm   alb-i dil üzre
 Aduvv  y re b r eyler cih da y  Res la'll h

2. a m  :--m  

Kaside 182

Mısra: 5

Havada asılı tutmak.

Temelsiz yerleri t tm   direksiz gökleri a m  
Bu gün ma m r yarın v r n ar b da y 
Res la'll h

 asel:

1.  asel:

Kaside 38

Mısra: 3

Bal. II. Hz. Muhammed bala benzetilmiştir.

Gelür  v z-  r    n   asel dery s dır r    m
Cih n  bala ęar  itdi  ad s  y  Res la'll h

a   :

1. a     :-a

Kaside 60

Mısra: 8

*Hazret-i Peygamber Aleyhissel t  ve's-sel m
Efendimizi görüp  eref-i sohbetleriyle te err  f
etmiş olan müminler.*

Ebübekri 'Ömer 'Osmân 'Alî 'âlî şaḥābendir
Muḥibbim cümle aṣḥāba şaḥābe yâ Resûla'llâh

2. aṣḥāblar:-lar

Kaside 79

Mısra: 7

*Hazret-i Peygamber Aleyhisselâtü ve's-selâm
Efendimizi görüp şeref-i sohbetleriyle teşerrüf
etmiş olan müminler.*

Anınçün cümle aṣḥāblar nikāḥa itdiler rağbet
Kimi kavlen kimi fi'len vesā'il yâ Resûla'llâh

3. aṣḥāba:-a

Kaside 107

Mısra: 13

*Hazret-i Peygamber Aleyhisselâtü ve's-selâm
Efendimizi görüp şeref-i sohbetleriyle teşerrüf
etmiş olan müminler.*

Ḥasan Ḥilmî muḥabbetlü velîdir cümle aṣḥāba
Ebübekrî 'Ömer 'Osmân 'Alî'dir yâ Resûla'llâh

4. aṣḥābları:--lar, --ı

Kaside 238

Mısra: 3

*Hiz. Muhammed zamânında yaşamış, onu
görmüş ve sohbetinde bulunma şerefine ermiş
kimseler, saḥābe.*

Muḥabbetlü 'aziz gönlüm sever aṣḥābları cāndan
Şalât ile selâm andan kināye yâ Resûla'llâh

5. aṣḥāba:-a

Kaside 253

Mısra: 5

*Hiz. Muhammed'i (sav) görme ve sohbetine
erme şerefine sahip kimseler.*

Cemî' u cümle aṣḥāba muḥabbet eylemek vâcib
Kuşûr itmez Ḥasan Ḥilmî vefāda yâ Resûla'llâh

6. aṣḥāba:-a

Kaside 318

Mısra: 1

*Hazret-i Peygamber Aleyhisselâtü ve's-selâm
Efendimizi görüp şeref-i sohbetleriyle teşerrüf
etmiş olan müminler.*

Muḥibbim cümle aṣḥāba ḥaḳîkat yâ Resûla'llâh
Risâlet 'asker-i şâh-ı şerî'at yâ Resûla'llâh

aṣḥāb-ı kehf:

1. aṣḥāb-ı kehf:

Kaside 21

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'da bahsi geçen ve
devirlerinin zâlim padişahından gizlenerek ve
onun şerrine âlet olmaktan çekinerek, beraberce
bir mağaraya saklanıp, Rabb-ı Rahimlerine
(C.C.) sığınan, dindar ve makbul büyük zâtlar.
İsimleri rivâvette şöyle sıralanır: Yemlihâ,
Mekselinâ, Mislinâ, Mernüş, Debernüş, Sâzenüş,
Kefeştâtâyüş. Kendilerine sâdık köpeklerinin adı
da Kıtımîr'dir.*

Bugün Aṣḥāb-ı Kehf oldum uyur mıyum yâ
Resûla'llâh
'Aceb Kıtımîr'ine Kıtımîr olur mıyum yâ
Resûla'llâh

'aşık:

1. 'aşık:

Kaside 2

Mısra: 5

Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Şalât ile selâm eyler saña şıdķ ile bir ‘âşık
Kıyâmetde rezîl olmaz mu‘însin yâ Resûla’llâh

2. ‘âşıkı:-ı

Kaside 21

Mısra: 12

‘âşık: Sevgili’ye gönül bağı ile bağlanmış kimse (Hz. Muhammed bağlamında).

Hasan Hilmî muhabbetle şerî‘at gârına girdi
Medîneñ ‘âşıkı olsa vezîr miyüm yâ Resûla’llâh

3. ‘âşıkıñ:-ıñ

Kaside 32

Mısra: 12

Birisine aşk besleyen, yanık, tutkun; [tas.] tam bir vecd ile Allâh’ı arayan ve ondan başka kimseyi istemeyen kimse.

Hayâlîñ rûz u şeb dilde güneş gibi tûlû‘ eyler
Bu şaşkıñ ‘âşıkıñ söyler şefâ‘at yâ Resûla’llâh

4. ‘âşık:

Kaside 38

Mısra: 11

‘âşık: Sevgili’ye gönül bağı ile bağlanmış kimse (Hz. Muhammed bağlamında).

Seher vakti sa‘âdetle serer seccâdei ‘âşık
Hasan Hilmî kuluñ şâdık kefil ol yâ Resûla’llâh

5. ‘âşıkdır:-dır

Kaside 40

Mısra: 5

Aşıklar II. Hz. Muhammed sevdalıları.

Zemîn-i âsumân ehl-i hâķîkat Hâķķ’a ‘âşıkdır
Hâķîkat hâķ şerî‘atdır şerî‘at yâ Resûla’llâh

6. ‘âşık:-a

Kaside 41

Mısra: 1

Aşıklar II. Hz. Muhammed sevdalıları.

Cemâlîñ ‘âşıkı gülzâr degil mi yâ Resûla’llâh
Şerî‘at mürşid-i ‘âlem degil mi yâ Resûla’llâh

7. ‘âşık:-a

Kaside 41

Mısra: 10

Aşıklar II. Hz. Muhammed sevdalıları.

Hasan Hilmî garîb ümmet muhabbetden yazar
destân

Ma‘rifet ‘âşıkı gülîstân degil mi yâ Resûla’llâh

8. ‘âşıkıñ:-ıñ

Kaside 42

Mısra: 8

Aşıklar II. Hz. Muhammed sevdalıları.

Cemâlu’llâh müsâvîdir seniñ ism-i şerîfîñle
Anıñçün ‘âşıkıñ zikri vişâldır yâ Resûla’llâh

9. ‘âşık:

Kaside 47

Mısra: 3

Aşıklar II. Hz. Muhammed sevdalıları.

Harâm haşhaş yemez ‘âşık muhabbet haşhaşıñ
yutmuş

Devâ bulmuş devâmında kerâmet yâ Resûla’llâh

10. ‘âşık:

Kaside 65

Mısra: 3

Âşık , seven kişi.

Ezel 'atşânıdır 'âşık kı içsün zemzem-i hikmet
Şular gibi taşup şimdi köpürdüm yâ Resûla'llâh

11. 'âşık:-a

Kaside 68

Mısra: 4

*Allah'a, sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış
kimse.*

Muhabbet kevşeri meşhûr şifâdır yâ Resûla'llâh
Cefâlar 'âşık Hâk'dan şafâdır yâ Resûla'llâh

12. 'âşık:

Kaside 71

Mısra: 9

*'âşık: Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış
kimse.*

Ki ba'zen ta'n idüp dirler hemân 'âşık ki sen
misin

Severse söylesün anlar buyursun yâ Resûla'llâh

13. 'âşık:

Kaside 71

Mısra: 11

*'âşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış
kimse.*

Nidâ eyler baña ma'sûk beni medh eyledi 'âşık
Seniñ evşâfına lâyıq ne yazsam yâ Resûla'llâh

14. 'âşıkların:-lar, -ın

Kaside 72

Mısra: 3

Âşık II gönül ehli.

Rebî'u'l-evvel ayını nice 'âşıkların bekler
Giceler şubha dek ağlar şefâ'at yâ Resûla'llâh

15. 'âşık:-a

Kaside 75

Mısra: 6

*Allah'a, sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış
kimse.*

Yetişdir havz-ı kevşerden bize bir cur'acık kevşer
Şarâbın 'âşık Hâk'dan kitâbdır yâ Resûla'llâh

16. 'âşık:

Kaside 85

Mısra: 5

Allah'a gönül bağı ile bağlanmış kimse.

Kılar 'âşık Hasan Hilmî hidâyetlü 'ibâdetdir
Çerâğı kabrine pürhân namâzdır yâ Resûla'llâh

17. 'âşık:

Kaside 93

Mısra: 6

I. Âşık, seven kişi. II. Tasavvuf ehli.

Rızâya râzıyım ben de ri'yâzetle 'azâb çekdim
Cehennemde yanar 'âşık cehîmim yâ Resûla'llâh

18. 'âşık:

Kaside 96

Mısra: 1

*Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi
duyan kimse, tutkun, meftun || Derviş, veli, hak
aşığı.*

'Aceb 'âşık ciger kanın içen mi yâ Resûla'llâh
Cefâdarı cemâlinden çeker mi yâ Resûla'llâh

19. 'âşıklar:-lar

Kaside 97

Mısra: 3

*(Ar.) Allah'a, sevgiliye gönül bağı ile
bağlanmış kimse.*

Oğur vaşfın kitābını seher vaktinde ‘āşıklar
Şedā eyler diler vuşlat ‘acībim yā Resūla’llāh

20. ‘āşık:

Kaside 100

Mısra: 1

Seven, aşık.

Göñül sevdā çeker ‘āşık cemīle yā Resūla’llāh
Göñül ferdā-yı firdavs-i celīle yā Resūla’llāh

21. ‘āşık:

Kaside 101

Mısra: 5

*‘āşık: Sevgili’ye gönül bağı ile bağlanmış
kimse (Hz. Muhammed bağlamında).*

Gülistān-ı cemālinden şol ‘āşık kim ola gül-çīn
Ebed bülbül gibi kārı fīgāndır yā Resūla’llāh

22. ‘āşık:

Kaside 101

Mısra: 7

*‘āşık: Sevgili’ye gönül bağı ile bağlanmış
kimse (Hz. Muhammed bağlamında).*

N’ola ‘āşık Ḥasan Ḥilmī cemālīn ḥasretiñ çekse
‘Ayıb görme günāhkāra keremdir yā Resūla’llāh

23. ‘āşık:

Kaside 103

Mısra: 2

*‘āşık: Sevgili’ye gönül bağı ile bağlanmış
kimse (Hz. Muhammed bağlamında).*

Cemālīn cılve-i Ḥāk’dan cefādır yā Resūla’llāh
Yağarsa cānını ‘āşık şafādır yā Resūla’llāh

24. ‘āşık:

Kaside 114

Mısra: 2

Seven, aşık.

Oğur virdi tamām eyler bu ‘āşık yā Resūla’llāh
Kitāb-ı ‘aşkı ḥatm eyler bu ‘āşık yā Resūla’llāh

25. ‘āşık:

Kaside 114

Mısra: 4

Seven, aşık.

Yazar ḥikmet hidāyetdir cemālīn metn-i ‘aşkıdan
Virir şerḥ iştiyākından bu ‘āşık yā Resūla’llāh

26. ‘āşık:

Kaside 114

Mısra: 6

Seven, aşık.

Ḥasan Ḥilmī kuluñ Kıtmīr ko ‘aşkıñ eylesün tefsīr
Medīneñ ‘ilm-i şehrinden bu ‘āşık yā Resūla’llāh

27. ‘āşık:

Kaside 114

Mısra: 1

Seven, aşık.

Oğur virdi tamām eyler bu ‘āşık yā Resūla’llāh
Kitāb-ı ‘aşkı ḥatm eyler bu ‘āşık yā Resūla’llāh

28. ‘āşık:

Kaside 115

Mısra: 2

(Bağlama göre) sevgi duymak, ilgi duymak.

Muḥabbet aşı-ı mevlūduñ naşīḥat yā Resūla’llāh
Oğur mevlūdına ‘āşık bu ümmet yā Resūla’llāh

29. 'âşık:

Kaside 124

Mısra: 6

'âşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış
kimse (Hz. Muhammed bağlamında).

Hasan Hilmî riyâ şirkdir yıkar ihlâş ile şâdık
Haqîkat zâtına 'âşık gönüldür yâ Resûla'llâh

30. 'âşıkân:-iñ

Kaside 131

Mısra: 6

Seven, aşık.

Hasan Hilmî arar şeyhî mürîd olmak diler gönli
Haqîkat 'âşıkân şeyhî inâbe yâ Resûla'llâh

31. 'âşık:

Kaside 141

Mısra: 5

Âşık , seven kişi.

Bi-hamdi'llâh Hasan Hilmî mükellef emrine 'âşık
'Aţâyâ kudretu'llâhdan bi-küllî yâ Resûla'llâh

32. 'âşıkâ:--a

Kaside 151

Mısra: 1

Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse
(Hz. Muhammed bağlamında).

Marîzam 'âşıkâ 'aşkıñ devâ mı yâ Resûla'llâh
İçersem 'aşk-ı tiryâkıñ revâ mı yâ Resûla'llâh

33. 'âşık:

Kaside 152

Mısra: 3

'âşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış
kimse (Hz. Muhammed bağlamında).

Çeker hasret meded eyle bilindi hastadır 'âşık
Muhabbet ehlidir şâdık şafâdır yâ Resûla'llâh

34. 'âşıkâ:-a

Kaside 157

Mısra: 3

Allah'a, sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış
kimse.

Açarlar 'âşıkâ vaqt-i şehir bâb-ı gülüstânı

Dikenli güllere cânım fedâdır yâ Resûla'llâh

35. 'âşık:

Kaside 164

Mısra: 5

Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse
(Şairin kendisi, Hasan Hilmî).

Hasan Hilmî garîb 'âşık seniñ na'tıñla meşgûldur
Şükür imdâdı rûhânî yetişmiş yâ Resûla'llâh

36. 'âşıkâ:-a

Kaside 166

Mısra: 3

Âşık , seven kişi.

Hayâlîñ 'âşıkâ mi'râc 'urûc eyler 'aқıl başdan
Süvâr oldukça devletle Burâk'a yâ Resûla'llâh

37. 'âşık:

Kaside 167

Mısra: 5

Seven, aşık.

Şol 'âşık kim Hasan Hilmî gözünden yaşlar
aқdıқça

Anıñ her қатresi dürr-i 'Adin'dir yâ Resûla'llâh

38. 'âşık:

Kaside 169

Mısra: 4

'âşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış
kimse (Hz. Muhammed bağlamında).

Medîneñ bâb-ı rahmetdir şefâ' at zemzemi kabriñ
İçer 'âşık muhabbetle seherde yâ Resûla'llâh

39. 'âşık:

Kaside 179

Mısra: 10

Âşık II tasavvuf ehli.

Anam babam du'â itdi elin öpdüm izin viridi
Didiler oğlumuz 'âşık şefikîm yâ Resûla'llâh

40. 'âşık:

Kaside 186

Mısra: 5

Seven, aşık.

Hasan Hilmî saña 'âşık gönülde gizli ma'şuksuñ
Bu hasta kalbime 'aşkıñ şifâ mı yâ Resûla'llâh

41. 'âşık:

Kaside 189

Mısra: 5

Seven, aşık.

Saña 'âşık Hasan Hilmî yazarsa posta-i 'aşkı
Melekler aña şâhiddir kâdimden yâ Resûla'llâh

42. 'âşık:

Kaside 190

Mısra: 5

Seven, aşık.

Ġarîb 'âşık Hasan Hilmî ezel 'âşıklarındandır
Yazarsa 'aşk muhabbetle kitâbdır yâ Resûla'llâh

43. 'âşıklarındandır:--lar, --ı, --n, --dan, --dır

Kaside 190

Mısra: 5

Âşık, seven.

Ġarîb 'âşık Hasan Hilmî ezel 'âşıklarındandır
Yazarsa 'aşk muhabbetle kitâbdır yâ Resûla'llâh

44. 'âşıklar:--lar

Kaside 192

Mısra: 3

Seven, aşık. II Tasavvuf ehli.

Kemer-bend oldı 'âşıklar melekler 'askeri geldi
Getürdi 'aşkı Cebrâ'il Cebel-i Hîrâ'dan yâ
Resûla'llâh

45. 'âşık:

Kaside 193

Mısra: 3

Seven, aşık. II Tasavvuf ehli.

'Acâ'ib hastadır 'âşık yatarsa uykular tutmaz
Ġarâ'ib on sekiz yıldır tarîkat yâ Resûla'llâh

46. 'âşık:-a

Kaside 203

Mısra: 5

Âşık II tasavvuf ehli.

Muhabbet Sidre-i rûhdur medîneñ 'âşık menzil
Hasan Hilmî nüzül itse gerekdir yâ Resûla'llâh

47. 'âşıklarıñ:--lar, --ıñ

Kaside 205

Mısra: 4

Âşık, gönül ehli.

Muhabbet âteşi kudret yakar nefsi helâk eyler
Görür 'âşıkların her gün gönülde yâ Resûla'llâh

48. 'âşik:

Kaside 208

Mısra: 3

Seven, aşık.

Helâk eyler anı 'âşik muhabbet bâdı esdikçe
Yanar gönlüm muhabbetden bir işdir yâ
Resûla'llâh

49. 'âşik:

Kaside 212

Mısra: 5

Âşık II tasavvuf ehli.

Ser-â-pâ nûr olur 'âşik Hasan Hilmî sözün şâdık
Cehennem âteşi yakmaz rızâyâ yâ Resûla'llâh

50. 'âşık:-a

Kaside 212

Mısra: 1

Seven, aşık.

Muhabbet 'âşık Hâk'dan hedâyâ yâ Resûla'llâh
Bu 'aşk dersi Cenâbından 'atâyâ yâ Resûla'llâh

51. 'âşıkların:-lar, -ıñ

Kaside 212

Mısra: 3

*Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan
kimse, tutkun, meftun || Allah'a tutkun kimse.*

Ne ni'met ni'met-i pâkidir okur 'âşıkların virdi
Cemâlin bağına girdi gıdâyâ yâ Resûla'llâh

52. 'âşik:

Kaside 215

Mısra: 3

Âşık II tasavvuf ehli.

Kanât açmış uçar 'âşik gınâ-i fakra mâlikdir
Medîneñ cenneti gözden yakındır yâ Resûla'llâh

53. 'âşik:

Kaside 216

Mısra: 2

Âşık II tasavvuf ehli.

Muhabbet mescidi bâb-ı niyâzdır yâ Resûla'llâh
Gice gündüz kılar 'âşik namâzdır yâ Resûla'llâh

54. 'âşık:-a

Kaside 218

Mısra: 4

Âşık II tasavvuf ehli.

Günâhkâr tevbesiz olsa tolar kabri yılan 'akreb
Muhabbet 'âşık Hâk'dan hamâ'il yâ Resûla'llâh

55. 'âşıkın:--ıñ

Kaside 219

Mısra: 2

Seven, aşık. II Tasavvuf ehli.

Muhabbet hacc-ı cismânî ferâ'iz yâ Resûla'llâh
Kalendar 'âşıkın hâlî mu'arîz yâ Resûla'llâh

56. 'âşık:-a

Kaside 222

Mısra: 6

Âşık II tasavvuf ehli.

Hasan Hilmî yazılmışdır okursan kâinât Kur'an
Muhabbet 'âşık tefsîr hayâli yâ Resûla'llâh

57. 'âşık:-a

Kaside 226

Mısra: 4

Âşık II tasavvuf ehli.

Mücâhidler riyâzetle kırarlar mâ-sivâ küfrün
Virilmiş 'âşıkâ Hâk'dan kılıçdır yâ Resûla'llâh

58. 'âşık:

Kaside 234

Mısra: 3

Âşık II tasavvuf ehli.

Cemâliñ şerh ider 'âşık okursa sûre-i Tâhâ
Teheccüd kıldığıñ rahmet 'ayândır yâ Resûla'llâh

59. 'âşıkâ:-a

Kaside 234

Mısra: 1

Âşık II tasavvuf ehli.

Muhabbet 'âşıkâ tefsîr-i Qur'an'dır yâ Resûla'llâh
Yazarsa âyet-i esrâr beyândır yâ Resûla'llâh

60. 'âşık:

Kaside 236

Mısra: 2

Âşık II tasavvuf ehli.

Muhabbet mustakîm hasbî mümeyyiz yâ
Resûla'llâh
Gönül 'âşık okur vehbî tefeyyüz yâ Resûla'llâh

61. 'âşıkâ:-a

Kaside 236

Mısra: 5

Âşık II tasavvuf ehli.

Muhabbet 'âşıkâ mürşid gönül dervîş tonuñ geydi
Hasan Hilmî mükâfâtı telaffuz yâ Resûla'llâh

62. 'âşıkıñ:--ıñ

Kaside 246

Mısra: 3

Âşık, sevgiliye bağlanmış olan. II Tasavvuf ehli.

Metâ'-ı dâr-ı dünyâda ƣalender 'âşıkıñ hâli

Kerem kıl merhâmet eyle mezârda yâ Resûla'llâh

63. 'âşık:

Kaside 249

Mısra: 6

Âşık II tasavvuf ehli.

Hasan Hilmî kıyâs hâkdır duĥânıñ şurbu isrâfdır
Harâmdır içmesün 'âşık duĥânda yâ Resûla'llâh

64. 'âşık:

Kaside 250

Mısra: 2

Âşık II tasavvuf ehli.

Ne hoşdur şavt-ı lebbeyk 'Arafât'da yâ

Resûla'llâh

Bilür 'âşık olan semt-i Minâ'da yâ Resûla'llâh

65. 'âşık:

Kaside 252

Mısra: 5

Âşık II tasavvuf ehli.

Ƣaşideñ şerh ider 'âşık Hasan Hilmî muhabbetle
Muhabbet zevkidir âl-i 'abâda yâ Resûla'llâh

66. 'âşıkıñ:--ıñ

Kaside 253

Mısra: 2

Âşık, sevgiliye bağlanmış olan. II Tasavvuf ehli.

Muhabbet bādı esdikçe seherde yā Resūla'llāh
Uyur mı 'āşıkñ dertli yatağda yā Resūla'llāh

67. 'āşık:

Kaside 254

Mısra: 3

Āşık II tasavvuf ehli.

Muhabbet hāfızı 'āşık okur 'ilm-i ledünniden
Muhabbet Muşhafı zātñ okursam yā Resūla'llāh

68. 'āşık:-a

Kaside 255

Mısra: 2

Āşık II tasavvuf ehli.

Muhabbet māye-i cevher 'ilimdir yā Resūla'llāh
Muhabbet 'āşıkā ihsān hilimdir yā Resūla'llāh

69. 'āşıklar:--lar

Kaside 256

Mısra: 2

Āşık II [tas.] Tasavvuf ehli.

Muhabbet mürşidi nuṭkı muvāfık yā Resūla'llāh
Seniñ derdiñle 'āşıklar muṭābık yā Resūla'llāh

70. 'āşık:-a

Kaside 262

Mısra: 3

Āşık II tasavvuf ehli.

Muhabbet iştiyākında şerī'at 'āşıkā reh-ber
Ulu'l-elbāba zāhirdir penāhı yā Resūla'llāh

71. 'āşık:

Kaside 263

Mısra: 2

Āşık II tasavvuf ehli.

Muhabbet bāde-i 'aşka kadehdir yā Resūla'llāh
İçen 'āşık hüzün olmaz ferahdır yā Resūla'llāh

72. 'āşıkları:--lar, --ı

Kaside 263

Mısra: 3

Āşık II Tasavvuf ehli.

Anıñ 'āşıkları sekrān gelürse rüz-ı maşşerde
Hisāb görmez 'azāb çekmez felāhdır yā
Resūla'llāh

73. 'āşık:-a

Kaside 271

Mısra: 2

Āşık II tasavvuf ehli.

Yolında baş açık yalın ayakda yā Resūla'llāh
Şafādır 'āşıkā dürlü cefāda yā Resūla'llāh

74. 'āşık:

Kaside 273

Mısra: 3

Seven, aşık. II Tasavvuf ehli.

Ezel takdīrine tetbīr idince 'abd-i maḥz 'āşık
Enībū ḥādīm-i esmā du'āda yā Resūla'llāh

75. 'āşık:

Kaside 273

Mısra: 6

Āşık II tasavvuf ehli.

Ḥasan Ḥilmī gıdā bāğı muhabbet bāğıdır ancak
Muhabbetle irer 'āşık murāda yā Resūla'llāh

76. 'āşık:

Kaside 274

Mısra: 3

Âşık II tasavvuf ehli.

Tevekkül eyledi 'âşık su'âle rûz-ı maḥşerde
Sehîl kıl kudretim yokdur cevâba yâ Resûla'llâh

77. 'âşık:

Kaside 292

Mısra: 6

Âşık II tasavvuf ehli.

Hasan Hilmî lûb-i deryâya taldıkda cevâhirler
çıkardısa
Muḥibb-i muḥlişin 'âşık şekûruñ yâ Resûla'llâh

78. 'âşık:

Kaside 296

Mısra: 5

Âşık II tasavvuf ehli.

Hasan Hilmî nice mahrûm kalur 'âşık civârında
İdenler ravza-i pâkî ziyâret yâ Resûla'llâh

79. 'âşık:--a

Kaside 312

Mısra: 1

Seven, aşık. II Tasavvuf ehli.

Muḥabbet 'âşık Loḳmân Ḥekîm'dir yâ
Resûla'llâh
Şarâb-ı maḡfîret Ḥaḳ'dan kerîmdir yâ Resûla'llâh

80. 'âşık:

Kaside 313

Mısra: 1

Seven, aşık. II Tasavvuf ehli.

Mücâhid tâlibi 'âşık şâhâne olsun yâ Resûla'llâh
O nuşret bâdesin içsün mey-ḥâne olsun yâ
Resûla'llâh

81. 'âşık:--a

Kaside 316

Mısra: 1

Âşık II tasavvuf ehli.

Muḥabbet 'âşıkâ ḥable'l-metîndir yâ Resûla'llâh
Nübuvvet ḥâtemi ḥaḳḳe'l-yaḳîndir yâ Resûla'llâh

82. 'âşıkdır:--dır

Kaside 317

Mısra: 5

Birisine aşırı sevgi duyan kimse. II Tasavvuf ehli, aşıklar.

Hasan Hilmî kâmetin tûbâsına ḥayrân 'âşıkdır
Feṭûbâ sümme tûbâ sümme tûbâ yâ Resûla'llâh

83. 'âşık:

Kaside 327

Mısra: 4

Âşık II tasavvuf ehli.

Ḥayâtın nûr-ı kudretdür ezel bâkî ebed şolmaz
Nice gül koḳmasun 'âşık şarmış yâ Resûla'llâh

84. 'âşık:

Kaside 339

Mısra: 2

I. Seven, aşık. II. Tasavvuf ehli.

Muḥabbet muşḥafî zâtın şifâtın yâ Resûla'llâh
Oḳur 'âşık kelâmu'llâh kelâmın yâ Resûla'llâh

85. 'âşıkım:--ım

Kaside 340

Mısra: 3

I. Seven, aşık (kimse). II. Tasavvuf ehli.

Ėam-ı dīnāra ġam çekmem ġalender ‘āşıkım
ammā
Muĥabbet kenzine mālīk mesned-perestim yā
Resūla’llāh

‘āşık olan:

1. ‘āşık olan:--an-an

Kaside 111

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah'a ve resūlüne aşık olmak.

Oġur ‘āşık olan Ėur’ān kerāmet yā Resūla’llāh
Ža‘if ĥasta meded ister şefā‘at yā Resūla’llāh

2. ‘āşık olan:--an

Kaside 124

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Aşık olmak, sevdalanmak, sevgiliye gönülden
baġlanmak.*

Cemāline olan ‘āşık gönüldür yā Resūla’llāh
Vişāl ister odur ‘uşşāġ gönüldür yā Resūla’llāh

‘āşık olmakdır:

1. ‘āşık olmakdır:--maġ, --dır

Kaside 71

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Sevgiliye gönülden baġlanmak, aşk derdine
düşmek.*

Mürīd oldum ki bir şeyĥe murādım ‘āşık olmakdır
Ėilāfet saña lāyıġdır ĥaġīġat yā Resūla’llāh

‘āşık olur:

1. ‘āşık olur:--ur

Kaside 192

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Sevgiliye gönülden baġlanmak, aşk derdine
düşmek (İlahi aşk).*

Ėasan Ėilmī olur ‘āşık muĥabbet toġmu bitdikçe
Muĥabbet miskidir gelse Cebel-i Sevr’den yā
Resūla’llāh

‘āşıkān:

1. ‘āşıkān:

Kaside 39

Mısra: 6

Aşıklar II. Hz. Muhammed sevdalıları.

Seĥabı Ėul huve’llāhdan yaġar nūrānī rahmetler
Buyursun ‘āşıkān gelsün ġaddāĥim yā Resūla’llāh

2. ‘āşıkān:

Kaside 195

Mısra: 3

Ar. Āşıklar.

Aġıldı sofa-i ‘aşkıñ buyursun ‘āşıkān gelsün
Ta‘āmı rūĥ-ı ‘uşşāġa ġıdādır yā Resūla’llāh

‘āşık-ı ĥaġīġat:

1. ‘āşık-ı ĥaġīġat:

Kaside 279

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gerçek aşık, tam anlamıyla aşık.

Baġar mı şüretā ‘āşık-ı ĥaġīġat yāri gördükçe
Selām ġitsün selām gelsün ĥabībe yā Resūla’llāh

asıl:

1. aslı:-ı

Kaside 75

Mısra: 9

Asıl, esas, gerçek, hakiki.

Bir ismiñ aslı Maḥmūd'dur yazılmış cennet içinde
Maḥāmīñ cenneti Maḥmūd şerīfdir yâ Resûla'llâh

2. aslu:--u

Kaside 216

Mısra: 6

Asıl, esas, temel.

Namâzla iftiḥâr eyler Ḥasan Ḥilmî muşallîdir
Muḥabbet aslu ondan 'ivaẓdır yâ Resûla'llâh

'asîr:

1. 'asîrsem:--se, --m

Kaside 102

Mısra: 6

Güç, çetin, zor.

Ḥasan Ḥilmî mücâhiddir 'adüvvî nefsi emmâre
Ġazâ eyler meded ister 'asîrsem yâ Resûla'llâh

'asîr olmaz:

1. 'asîr olmaz:-maz

Kaside 34

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Zor olmak, güç durumla karşılaşmak.

Feteḥnâ ismine zâtîñ ezelden maẓhar olmuştur
Çeker 'asker 'asîr olmaz muḳadder yâ Resûla'llâh

âşiyân:

1. âşiyânından:-ın, -dan

Kaside 32

Mısra: 3

Yuva, ev, ikametgâh. (Hz. Muhammed bağlamında).

Kaçırdı âşiyânından seniñ ḥüsnüñ bu 'Anḳâ'yı
Ne çâre bir mekân tutmaz seniñçün yâ Resûla'llâh

2. âşiyânından:--ı, --n, --dan

Kaside 183

Mısra: 2

Yuva, ev. II Beden, vücut.

Cânım cismimde bir kuşdur emânet yâ
Resûla'llâh
Uçar kuş âşiyânından şefâ'at yâ Resûla'llâh

'aşk:

1. 'aşkıñ:-ıñ

Kaside 7

Mısra: 11

Aşk, sevgi, muhabbet.II Hz. Muhammed sevgisi.

Döner kalbim degirmendir gelür 'aşkıñ suyu
senden

Şalâtıyla selâm benden sañadır yâ Resûla'llâh

2. 'aşkıñ:-ıñ

Kaside 31

Mısra: 2

Aşk, sevgi, muhabbet.II Hz. Muhammed sevgisi.

Göñül gülzâra meyl eyler mübârek yâ Resûla'llâh
Göñül 'aşkıñ oğur ez-ber ta'âleyk yâ Resûla'llâh

3. 'aşkı:-ı

Kaside 35

Mısra: 3

*Candan sevme, ifrat-ı muhabbet, gönül
verme, alâka. (Hz. Muhammed bağlamında).*

Cemâliñ metni Ahmed'den ki ben ez-berledim
'aşkı

Oğurum levh-i mahfûzdan bu dersi yâ Resûla'llâh

4. 'aşkıñdan:-ın, -dan

Kaside 36

Mısra: 5

'aşk, candan sevme, gönül verme.

Muhabbet mumı kalbimde yanar 'aşkıñdan ey
Ahmed

Muhammed Muştafa sensiñ haqıkat yâ
Resûla'llâh

5. 'aşkıñ:-ıñ

Kaside 41

Mısra: 6

*Candan sevme, ifrat-ı muhabbet, gönül
verme, alâka. (Hz. Muhammed bağlamında).*

Tarikat sırr-ı esrârdır şer'at eylemiş mestür
Seniñ 'aşkıñ baña mesrûr degil mi yâ Resûla'llâh

6. 'aşkıñ:-ım

Kaside 68

Mısra: 2

*Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu, muhabbet,
sevi.*

Muhabbet tohumu kalbimde biterse yâ Resûla'llâh
Bu 'aşkıñ ber-güzâr olsun yolunda yâ Resûla'llâh

7. 'aşka:-a

Kaside 70

Mısra: 7

*(Ar.) Bir kimse veya bir şeye karşı duyulan
çok kuvvetli sevgi ve bağlılık, aşırı muhabbet II.
Şiddetli istek, tutku.*

Göñül 'aşka süvâr oldu muhabbet şehridir kaçdı
Muhabbet bilmeyen ümmet şâbıkdır yâ
Resûla'llâh

8. 'aşk:

Kaside 71

Mısra: 7

Sevgi, muhabbet. II İlâhi aşk.

Yanar kalbimde 'aşk mumı cihânı pür-zîyâ eyler
Hayât-ı bâkîyi söyler ziyâsı yâ Resûla'llâh

9. 'aşkıñ:-ıñ

Kaside 71

Mısra: 1

Sevgi, aşk, muhabbet. II İlâhi aşk.

Hünerdir ma'rifet 'aşkıñ yanarsa yâ Resûla'llâh
Benim kalbim bu gafletten uyanırsın yâ
Resûla'llâh

10. 'aşkıñ:-ım

Kaside 75

Mısra: 15

*Aşk, sevgi, muhabbet. II Hz. Muhammed
sevgisi.*

Hasan Hilmî bu gün şaşkıñ yazar 'aşkıñ beyân
eyler
Kitâb-ı 'aşkı şerh eyler ki haqdır yâ Resûla'llâh

11. 'aşk:

Kaside 90

Mısra: 3

(Ar.) Bir kimse veya bir şeye karşı duyulan
çok kuvvetli sevgi ve bağlılık, aşırı muhabbet II.
Şiddetli istek, tutku.

Bu 'aşk tâc-ı devletdir naşîb olsa anı geysen
Cemâliñ vuşlatıñ görsem dilerim yâ Resûla'llâh

12. 'aşkıım:--ım

Kaside 90

Mısra: 5

Aşk, sevgi, muhabbet. (Peygamber
efendimize duyulan aşk).

Sa 'âdet yıldızındandır bi-hamdi'llâh benim
'aşkıım
Hasan Hilmî odur meşkim mürîdim yâ
Resûla'llâh

13. 'aşkıñ:-ıñ

Kaside 97

Mısra: 5

Aşk, sevgi, muhabbet.

Göñül 'aşkıñ sıratından tecâvüz eylemek ister
Günâhkârım elim tut sen 'abîrim yâ Resûla'llâh

14. 'aşkıñ:-ıñ

Kaside 102

Mısra: 3

Aşk, sevgi, muhabbet.II Hz. Muhammed
sevgisi.

Cihâna cânımı virdim seniñ 'aşkıñ fedâsiçün
Ki farzdır nefsimi kurbân kesersem yâ Resûla'llâh

15. 'aşk:

Kaside 105

Mısra: 3

Aşk, İlâhî aşk.

Yazılmış levh-i mahfûzda bu 'aşk kâlû belâ derdi
Belâ bülbülleri ikrâr ider mi yâ Resûla'llâh

16. 'aşkıñ:-ıñ

Kaside 114

Mısra: 5

Aşk, sevgi, muhabbet.II Hz. Muhammed
sevgisi.

Hasan Hilmî kuluñ Kıtmîr ko 'aşkıñ eylesün tefsîr
Medîneñ 'ilm-i şehrinden bu 'aşık yâ Resûla'llâh

17. 'aşk:

Kaside 125

Mısra: 5

Aşk, İlâhî aşk.

Bi-hamdi'llâh bu 'aşk dersi bize Lokmân Hekîm
oldı
Şehir vahtı bilâ-defter okursam yâ Resûla'llâh

18. 'aşkıñla:-ıñ, -la

Kaside 134

Mısra: 4

Aşk, sevgi, muhabbet; candan sevme, gönül
verme.

Yoğırdı yaptı bir destî yediyle şânî'-i kudret
Bişer 'aşkıñla ol destî kitâbdır yâ Resûla'llâh

19. 'aşkıñ:-ıñ

Kaside 151

Mısra: 1

(Ar.) Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu,
muhabbet, sevgi.

Marîzam 'âşıkâ 'aşkıñ devâ mı yâ Resûla'llâh
İçersem 'aşk-ı tiryâkıñ revâ mı yâ Resûla'llâh

20. 'aşkıñ:-iñ

Kaside 151

Mısra: 3

Aşk, sevgi, muhabbet.

Şifadır şerbeti 'aşkıñ içen hasta bulur şıhhat
Şarābıñ hastaya rahmet 'atā mı yā Resūla'llāh

21. 'aşkıñ:-iñ

Kaside 161

Mısra: 5

*Aşk, sevgi, muhabbet. II Hz. Muhammed
sevgisi.*

Ekilmiş taze gül bitdi Hasan Hilmī koçar 'aşkıñ
Açarsan rüz-ı mahşerde dükkānımsıñ yā
Resūla'llāh

22. 'aşkıñ:-iñ

Kaside 174

Mısra: 4

Aşk, sevgi, muhabbet.

Medīneñ bāb-ı 'ilminde cevābı cānıma cennet
Mütāla' eyledim 'aşkıñ kitāba yā Resūla'llāh

23. 'aşkıñ:-iñ

Kaside 179

Mısra: 4

Aşk, sevgi, muhabbet.

Hayālīñ hātıra gelse görürdüm seni her yerde
Şabāvetden berü 'aşkıñ çekerdüm yā Resūla'llāh

24. 'aşk:

Kaside 183

Mısra: 3

'Aşk, candan sevme, gönül verme.

Bu rūhum bülbül-ü ü gül-çin gezer Kāf tağı 'aşk
üzre

Bu seyyāhda kuşūr itse kabāhat yā Resūla'llāh

25. 'aşkıñ:--iñ

Kaside 184

Mısra: 2

Sevgi, muhabbet. II İlahî aşk.

Muhabbet meyve-i Tübā dikildi yā Resūla'llāh

Bu 'aşkıñ gülleri andan açıldı yā Resūla'llāh

26. 'aşk:

Kaside 186

Mısra: 4

Aşk, İlahî aşk.

Eser bād-ı muhabbetdir bu 'aşk şehrinde her ābād
Maraşlı gönlüme dermān bu 'aşk mı yā
Resūla'llāh

27. 'aşkıñ:--iñ

Kaside 186

Mısra: 6

Aşk, sevgi, muhabbet. II İlahi aşk.

Hasan Hilmī saña 'āşık göñülde gizli ma'suksuñ
Bu hasta kalbime 'aşkıñ şifā mı yā Resūla'llāh

28. 'aşkıñ:--iñ

Kaside 187

Mısra: 1

Aşk, sevgi, muhabbet II (tas.) İlahi aşk.

Biter 'aşkıñ hubübātı göñülde yā Resūla'llāh
Çıkar dūr-dāneler 'Adn-i bahırde yā Resūla'llāh

29. 'aşkıñ:--iñ

Kaside 188

Mısra: 3

Aşk, sevgi, muhabbet II (tas.) İlahi aşk.

Sevindim söyledim 'aşkıñ südüm ehl-i
muhabbetdir
İçer dil bülbülü hâlâ kaşıkda yâ Resûla'llâh

30. 'aşkıñ:--iñ

Kaside 189

Mısra: 3

Sevgi, aşk, muhabbet. II İlahi aşk.

Eser 'aşkıñ yeli vakt-i seher bâb-ı Medînen'den
Medîneñ bâb-ı rahmetdir Raḥîm'dir yâ
Resûla'llâh

31. 'aşk:

Kaside 190

Mısra: 1

Sevgi, tutku, muhabbet.

Cemâliñ 'aşk cihânında civândır yâ Resûla'llâh
Ekilmiş bâğ-ı kudretde fidandır yâ Resûla'llâh

32. 'aşk:

Kaside 190

Mısra: 6

Sevgi, aşk, muhabbet. II İlahi aşk.

Ġarîb 'âşık Ḥasan Ḥilmî ezel 'âşıklarındandır
Yazarsa 'aşk muhabbetle kitâbdır yâ Resûla'llâh

33. 'aşk:

Kaside 192

Mısra: 2

*Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu II Allah
sevgisi.*

Muhabbet şimşegi çakdı Zî-selem'den yâ
Resûla'llâh

Bu 'aşk yelleri esdi Cebel-i Nûr'dan yâ
Resûla'llâh

34. 'aşkıdır:--dır

Kaside 193

Mısra: 5

Sevgi, muhabbet. II İlahi aşk.

Ḥaḳîkat ḥâkimi 'aşkıdır Ḥasan Ḥilmî dir eyvâ'llâh
Muhabbet bâb-ı ehlu'llâh ma'rifet yâ Resûla'llâh

35. 'aşk:

Kaside 194

Mısra: 5

Aşk, İlâhî aşk.

Ḥasan Ḥilmî o 'aşk Kur'an oku bak sûre-i
Raḥmân

Delîlim ism-i a'zam Kul huve'llâh yâ Resûla'llâh

36. 'aşkıñ:--iñ

Kaside 196

Mısra: 1

Sevgi, aşk, muhabbet. II İlahî aşk.

Şifâdır ḥastaya 'aşkıñ okunsa yâ Resûla'llâh
Ġam ehlini sürür eyler taḳınsa yâ Resûla'llâh

37. 'aşk:

Kaside 202

Mısra: 5

Sevgi, muhabbet. II İlahî aşk.

Ḥasan Ḥilmî bu 'aşk ḥâkim muhabbet pâdişâhdır
bil

O şehriñ fâtihî 'aşkı kâderdir yâ Resûla'llâh

38. 'aşkı:--ı

Kaside 202

Mısra: 1

Sevgi, muhabbet. II İlahî aşk.

Yazar ‘aşkı beyân eyler kalemdir yâ Resûla’llâh
Dikilmiş ‘arş-ı a’lâyâ ‘alemdir yâ Resûla’llâh

39. ‘aşkı:-ı

Kaside 202

Mısra: 6

Aşk, sevgi, muhabbet.

Hasan Hilmî bu ‘aşk hâkim muhabbet pâdişâhdır
bil

O şehriñ fâtihi ‘aşkı kâderdir yâ Resûla’llâh

40. ‘aşk:

Kaside 204

Mısra: 5

Sevgi, muhabbet. II İlahî aşk.

Hasan Hilmî bu ‘aşk derdi ‘ilâcıyla def’i olmaz
bil

Devâsı saña vuşlatdır bilürsin yâ Resûla’llâh

41. ‘aşkıñla:--ıñ, --la

Kaside 207

Mısra: 4

Sevgi, muhabbet. II İlahî aşk.

‘İlâcı dest-i kudretle virir Lokmân Hekîm ammâ
Seniñ ‘aşkıñla hoş gönülüm kederden yâ
Resûla’llâh

42. ‘aşk:

Kaside 211

Mısra: 5

Sevgi, muhabbet. II İlahî aşk.

Hasan Hilmî bu ‘aşk üstâz ‘ibâdet ‘ilmini öğren
Gönül hamrı muhabbetden içerse yâ Resûla’llâh

43. ‘aşk:

Kaside 212

Mısra: 2

Sevgi, muhabbet. II İlahî aşk.

Muhabbet ‘âşıkâ Hâk’dan hedâyâ yâ Resûla’llâh
Bu ‘aşk dersi Cenâbından ‘atâyâ yâ Resûla’llâh

44. ‘aşkıñ:--ıñ

Kaside 215

Mısra: 1

Sevgi, muhabbet. II İlahî aşk.

Şırâtı geçmege ‘aşkıñ Burak’dır yâ Resûla’llâh
Sekiz cennet işitdim pek ırakdır yâ Resûla’llâh

45. ‘aşk:

Kaside 219

Mısra: 3

Sevgi, muhabbet. II İlahî aşk.

Muhabbet Cebel-i ‘Arâfat ‘aşk zemzem-i ma’nâ
İçer kırmaz okur lebbeyk tefeyyüz yâ Resûla’llâh

46. ‘aşk:

Kaside 224

Mısra: 5

Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu II Allah sevgisi.

Hasan Hilmî bu ‘aşk mürşid muhabbet feyz-i
rûhânî

İçerse rûh-ı sultânı sevişdir yâ Resûla’llâh

47. ‘aşk:

Kaside 246

Mısra: 6

Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu II Allah sevgisi.

Muhabbet Ka‘besi kalbde Hasan Hilmî tavâf eyler
Bu ‘aşk üzre olan şaff-u u şafâda yâ Resûla’llâh

48. ‘aşk:

Kaside 250

Mısra: 5

Sevgi, muhabbet.

Ezel ‘aşk müftisi fetvâ virirse ey Hasan Hilmî
Muhabbet aşı-ı hikmet Muhammed Muştafa’da yâ
Resûla’llâh

49. ‘aşkıñ:--iñ

Kaside 262

Mısra: 6

1- Aşk, sevgi, muhabbet 2- (tas.) İlahi aşk.

Mine’l-meşriğ ile’l-mağrib okunsun nāmıma
na’tıñ
Hasan Hilmî giyer ‘aşkıñ külâhı yâ Resûla’llâh

50. ‘aşkıñ:--iñ

Kaside 263

Mısra: 5

Aşk II Allah aşkı.

Hasan Hilmî gelür ser-hoş içüp ‘aşkıñ şarâbından
Kadâhı kabrine rahmet mübâhdır yâ Resûla’llâh

51. ‘aşk:

Kaside 265

Mısra: 4

Aşk, İlâhî aşk.

Bu na’tıñ medhîni gökde melekler intihâb eyler
Toksan yapraklı ‘aşk şerhi cerîde yâ Resûla’llâh

52. ‘aşk:

Kaside 269

Mısra: 4

Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu II Allah sevgisi.

İ‘âne eylese lâyıq muhabbet şeyhu’l-İslâmı
Oturmuş ‘aşk hâkimi cândan cesedde yâ
Resûla’llâh

53. ‘aşk:

Kaside 269

Mısra: 5

Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu II Allah sevgisi.

Hasan Hilmî harâretle yazarsa ‘aşk kitâbını
Virilmiş aña nuşretle elinde yâ Resûla’llâh

54. ‘aşk:

Kaside 275

Mısra: 6

Aşk, İlâhî aşk.

Ne ğam çeksün Hasan Hilmî muhabbet bāğı
mekşüfdür
Çekerse ‘aşk ğamıñ çeksün ‘ibâda yâ Resûla’llâh

55. ‘aşk:

Kaside 277

Mısra: 6

Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu II Allah sevgisi.

Sen ol peygamber-i âhîr zamânsın yâ nebiyyu’llâh
Hasan Hilmî’de ‘aşk miski koğarmış yâ
Resûla’llâh

56. ‘aşk:

Kaside 290

Mısra: 5

Aşk, İlâhî aşk.

Hasan Hilmî bu 'aşk bahri yedi deryâyı
yutmuşdur
Balıklar başın çıkardıkça gülüşdi yâ Resûla'llâh

57. 'aşk:

Kaside 298

Mısra: 4

*Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu, muhabbet,
sevi.*

Hayât-ı ravzanı îmâ ider îmân u ikrârım
Üç yüz na'atlı 'aşk cildi mülâhhas yâ Resûla'llâh

58. 'aşk:

Kaside 305

Mısra: 5

*Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu II Allah
sevgisi.*

Hasan Hilmî bu 'aşk cengi 'aşk-ı Kerbelâ'dandır
Kalur mı ehl-i 'aşkıñ intikâmı yâ Resûla'llâh

59. 'aşkıñ:--ıñ

Kaside 321

Mısra: 3

Aşk, sevgi, muhabbet.

Kerem kıl kâlimi hâl eyleye bu 'aşkıñ dersi
na'tında

Cevâbı 'ilm-i hikmetden su'âle yâ Resûla'llâh

60. 'aşk:

Kaside 329

Mısra: 5

Aşk, İlâhî aşk.

Hasan Hilmî bu 'aşk dersiñ garîb âvâz ile söyler
Melekler müjde eyleser mesrûrum yâ Resûla'llâh

61. 'aşkıñ:--ıñ

Kaside 342

Mısra: 3

Sevgi, aşk, sevdâ. II. (tas.) İlâhî aşk.

Bu 'aşkıñ hîdmetiñ menzili hüdâ bildim
kerâmetdir
Ki sen peygamber-i âhîr zamâne yâ Resûla'llâh

'ask-:

1. 'aşkı:--ı

Kaside 192

Mısra: 4

I. Aşk, sevgi, muhabbet. II. Allah aşkı.

Kemer-bend oldu 'aşıklar melekler 'askeri geldi
Getürdi 'aşkı Cebrâ'il Cebel-i Hîrâ'dan yâ
Resûla'llâh

2. 'aşkı:--ı

Kaside 194

Mısra: 3

I. Aşk, sevgi, muhabbet. II. Allah aşkı.

Getürdi 'aşkı Cebrâ'il muhabbet bi-hamdi'llâh
Muhammed dîn-i hâtem oldu âmentü bi'llâh yâ
Resûla'llâh

3. 'aşkı:--ı

Kaside 271

Mısra: 4

I. Aşk, sevgi, muhabbet. II. Allah aşkı.

Ne hâcet câme-i fâhîr muhabbet ma'nevî kaftân
Tefehhür eyledim 'aşkı ezelde yâ Resûla'llâh

'ask bağım:

1. 'aşk bāğım:--m

Kaside 191

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk bahçesi. II [tas.] Ruhânî âlem, manâ âlemi.

Hevesdârim 'aşk bāğım âhiret yâ Resûla'llâh
Yigitlik zevkidir aşl-ı 'ibâdet yâ Resûla'llâh

'aşk bahrında:

1. 'aşk bahrında:--n, --da

Kaside 230

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşk denizi.

Dilim mişbâhu fi'l-mişbâh gönüldür kevkeb-i
dürrî

Bu 'aşk bahrında iskâmı 'ilâca yâ Resûla'llâh

'aşk şehrinde:

1. 'aşk şehrinde:--n, --de

Kaside 186

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk şehri.

Eser bād-ı muhabbetdir bu 'aşk şehrinde her âbâd
Maraşlı gönlüme dermân bu 'aşk mı yâ
Resûla'llâh

'aşka düşdüm:

1. 'aşka düşdüm:--dü, --m

Kaside 90

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Âşık olmak, sevdalanmak.

Tükenmez 'aşka düşdüm ben yanarım yâ

Resûla'llâh

Cemâliñ hasretiñ şimdi çekerim yâ Resûla'llâh

'asker:

1. 'asker:

Kaside 34

Mısra: 10

Asker, ordu. II ardından gidenler.

Feteñnâ ismine zâtıñ ezelden mazhar olmuşdur

Çeker 'asker 'asir olmaz muqadder yâ Resûla'llâh

2. 'askeri:--i

Kaside 192

Mısra: 3

Asker.

Kemer-bend oldı 'aşıklar melekler 'askeri geldi

Getürdi 'aşkı Cebrâ'il Cebel-i Hırâ'dan yâ

Resûla'llâh

3. 'asker:

Kaside 196

Mısra: 3

Asker, leşker.

Kılıç kesmez gazâlarda hamâ'il eylese 'asker

Cehennem âteşi yakmaz yazarsa yâ Resûla'llâh

'asker-i esmâ:

1. 'asker-i esmâ:

Kaside 94

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Esma askeri. II Allah'ın en güzel isimleri
esma-i hüsnâ.*

Kavîdir kal'a-i tevhîd müheyâ 'asker-i esmâ
Meded kıl eski düşmândan uşandım yâ
Resûla'llâh

'asker-i şâh-ı şerî'at:

1. **'asker-i şâh-ı şerî'at:**

Kaside 318

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Şeriat padişahının askeri. II Şeriata
inananlar.*

Muhibbim cümle aşhâba haqîkat yâ Resûla'llâh
Risâlet 'asker-i şâh-ı şerî'at yâ Resûla'llâh

'aşk-hâne:

1. **'aşk-hânesi:-si**

Kaside 15

Mısra: 2

Aşk, muhabbet evi.

Şifâ meyhânesi şimdi şerî'at yâ Resûla'llâh
Şafâ 'aşk-hânesi bildim tarîkat yâ Resûla'llâh

2. **'aşk-hâne:**

Kaside 313

Mısra: 6

Aşk, muhabbet evi.

Hasan Hilmî bu güftârîñ muhabbet ehline ihsân
Bu yolda bir 'aşk-hâne olsun yâ Resûla'llâh

'aşk-ı deryâdan:

1. **'aşk-ı deryâdan:--dan**

Kaside 167

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(Deryâ-yı 'aşk) Aşk denizi.

Gönül sevdâ-yı 'aşka mübtelâdır yâ Resûla'llâh
Velâkin 'aşk-ı deryâdan cüdâdır yâ Resûla'llâh

'aşk-ı dilberde:

1. **'aşk-ı dilberde:-de**

Kaside 11

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sevgilinin aşkı (mecazi aşk).

Yenildim râh-ı dilberde ki yandım yâ Resûla'llâh
Uyurdum 'aşk-ı dilberde uyandım yâ Resûla'llâh

'aşk-ı hayâliden:

1. **'aşk-ı hayâliden:--den**

Kaside 324

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşkî hayal etmek.

Hasan Hilmî semen-büyüñ koçar 'aşk-ı hayâliden
Görür rû'yâda vaşf eyler bevâkî yâ Resûla'llâh

'aşk-ı kerbelâ'dandır:

1. **'aşk-ı kerbelâ'dandır:--dan, --dır**

Kaside 305

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Kerbelâ aşkı (Hz. Hüseyin efendimizin şehit
edilmesi bağlamında).*

Hasan Hilmî bu 'aşk cengi 'aşk-ı Kerbelâ'dandır
Kalur mı ehl-i 'aşkıñ intikâmı yâ Resûla'llâh

'aşk-ı levlâke:

1. 'aşk-ı levlâke:

Kaside 166

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

"Ey habibim sen olmasaydın bu kainatı
yaratmazdım" anlamına gelen bir kutsi hadis.

İderken 'aşk-ı levlâke 'alâka yâ Resûla'llâh
Mużâf oldı 'alâkam iştiyâka yâ Resûla'llâh

'aşk-ı mevlâda:

1. 'aşk-ı mevlâda:--da

Kaside 243

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah aşkı.

Hevâ-yı nefsi terk itdim reh-güzârım 'aşk-ı
mevlâda

Kerâmet mesnedinde haq haqîkat yâ Resûla'llâh

'aşk-ı nuşretle:

1. 'aşk-ı nuşretle:--le

Kaside 168

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Yardım aşkı. II Allah'ın yardımına duyulan
aşk.*

Derûnum 'aşk-ı nuşretle yanarsa yâ Resûla'llâh
Melekler merhamet eyler okunsa yâ Resûla'llâh

'aşk-ı şerî'at:

1. 'aşk-ı şerî'at:

Kaside 323

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Şeriat aşkı, dini hükümlere karşı duyulan
bağlılık.*

Yazup nazm eylemiş 'aşk-ı şerî'at vezni der

Haqqı

Muhabbet 'ilmi miftâhı şehâdet yâ Resûla'llâh

'aşk-ı tiryâkıñ:

1. 'aşk-ı tiryâkıñ:--iñ

Kaside 151

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk ilacı.

Marîzam 'âşıkâ 'aşkıñ devâ mı yâ Resûla'llâh

İçersem 'aşk-ı tiryâkıñ revâ mı yâ Resûla'llâh

'aşkıñ:

1. 'aşkıñ:

Kaside 196

Mısra: 5

Aşk, sevgi, muhabbet II (tas.) İlahi aşk.

Hasan Hilmî taşınmışdır muhabbet tılsımı 'aşkıñ

Dirildir cümle mevtâyı okursa yâ Resûla'llâh

'aşkıñ kitabını:

1. 'aşkıñ kitabını:--nı

Kaside 75

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşkın kitabı || Kur'an.

Göñül 'aşkıñ kitābını okursa yâ Resûla'llāh
Bulur derdine dermānı şifādır yâ Resûla'llāh

2. 'aşkıñ kitābını:--n, --ı

Kaside 179

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşkın kitabı || Kur'an.

Muhabbet hāmı-ı 'aşkıñla yanardım yâ
Resûla'llāh
Okur 'aşkıñ kitābını yazardım yâ Resûla'llāh

3. 'aşkıñ kitābını:--n, --ı

Kaside 229

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Aşkın kitabı || Kur'an.

Hasan Hilmî ider ıṣṣār muhabbet meyve-i na'tıñ
Okur 'aşkıñ kitābını şevābmış yâ Resûla'llāh

'aşkıñ şarābından:

1. 'aşkıñ şarābından:-ı, -n, -dan

Kaside 95

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk şarabı. II İlahî aşk.

'Aceb nāra giriftārim yanarım yâ Resûla'llāh
İçüp 'aşkıñ şarābından kanarım yâ Resûla'llāh

'aşkıñ şarābını:

1. 'aşkıñ şarābını:-nı

Kaside 43

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İlahî aşk şarabı.

Yetişdir bize imdādı şıkıldık yâ Resûla'llāh
İçüp 'aşkıñ şarābını bayıldık yâ Resûla'llāh

'aşk-nāme:

1. 'aşk-nāme:

Kaside 164

Mısra: 4

Aşk kitabı.

Vücūd şehrinde dil mürğü seniñ vaşfıñ tāvāfiçün
Seher vaktinde 'aşk-nāme yazarmış yâ
Resûla'llāh

'aşku'llāh:

1. 'aşku'llāh:

Kaside 194

Mısra: 2

Allah aşkı.

Yazılmış kalb-i 'uşşāḳda bi'smi'llāh yâ
Resûla'llāh
Hüdā'nıñ sırr-ı esrārı 'aşku'llāh yâ Resûla'llāh

aşl:

1. aşl:-ı

Kaside 4

Mısra: 9

*Kaynak, kök, başlangıç noktası, mebde,
menşe.*

Murādım aşlı maṭlūbum naşīb oldı bi-ḥamdi'llāh
Didim ebted u bi'smi'llāh 'aṭādır yâ Resûla'llāh

2. aşlı:-ı

Kaside 17

Mısra: 2

Kaynak, kök, başlangıç noktası, mebde, menşe.

Ümîdim rahmet-i Haqq'dır şefâ'at yâ Resûla'llâh
Vücûdum aşlı toprakdır şefâ'at yâ Resûla'llâh

3. aşlını:-ı, -(n)ı

Kaside 123

Mısra: 4

Asıl, gerçek, hakikat.

Ṭutarlar emr-i fermânî'nî okur 'ahd-ı ezel dersiñ
Unutmaz aşlını Âdem ezkiyâdır yâ Resûla'llâh

4. aşlımı:-ım, -ı

Kaside 134

Mısra: 1

Kaynak, kök, başlangıç noktası, mebde, menşe.

Düşündüm aşlımı bildim türâbdır yâ Resûla'llâh
Beden ma'mûr olur âhîr harâbdır yâ Resûla'llâh

5. aşlı:-ı

Kaside 150

Mısra: 8

Ar. Bir şeyin kendisi; öz.

Ḥasan Ḥilmî ne Eyyüb'dür ne İsmâ'îl ne İbrâhîm
Velîler meslegi aşlı cefâdır yâ Resûla'llâh

6. aşluma:--um, --a

Kaside 203

Mısra: 1

Asıl, kök. II Soy.

Şıfâtın aşluma zâtın döşekdir yâ Resûla'llâh
Şıfâtın zâtını bilmez eşekdir yâ Resûla'llâh

7. aşlı:-ı

Kaside 210

Mısra: 4

Asıl, kök, temel.

Ḥızır İlyâs içüp anı ḥayâtı aldılar andan
Muḥabbet ol şuyun aşlı nebâtdır yâ Resûla'llâh

8. aşlu:--u

Kaside 228

Mısra: 4

Asıl, temel, esas, hakiki, başlangıç.

Amân rûz-ı cezâda dest-gîr ol ben günâhkârım
Muḥabbet aşlu Ḥak'dan şefâ'at yâ Resûla'llâh

9. aşlı:--ı

Kaside 243

Mısra: 1

Asıl, temel, esas, öz.

Muḥabbet aşlı fi'l-vâkı' şerî'at yâ Resûla'llâh
Bilür 'ârif hidâyetdir tarîkat yâ Resûla'llâh

10. aşlına:-ı, -n, -a

Kaside 249

Mısra: 3

Kaynak, kök, başlangıç noktası, mebde, menşe.

Ḥabîşdir aşlına fetvâ virir 'aql-ı me'âd ehli
Anıñçün naḳle ḥâcet yok duḥânda yâ Resûla'llâh

11. aşlı:-ı

Kaside 279

Mısra: 1

Ar. Bir şeyin kendisi; öz.

Muhabbet devleti aşl defîne yâ Resûla'llâh
Göñül bahrinde 'uşşâka sefine yâ Resûla'llâh

12. aşlım:-ım

Kaside 342

Mısra: 6

*Kaynak, kök, başlangıç noktası, mebde,
menşe.*

Teveccüh kııl Hasan Hilmî muhabbet Ka'besi
göñlüm
Sevindim söyledim aşlım inâbe yâ Resûla'llâh

aşlâ:

1. aşlâ:

Kaside 28

Mısra: 5

Hiç, hiçbir vakit.

Hiţâb-ı ırci'î râci'î rücu' eyler bu rûh aşlâ
Yetişdir ravzana râzî selâmı yâ Resûla'llâh

aşl-ı cennettir:

1. aşl-ı cennettir:--dir

Kaside 91

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Cennetin esas temeli, özü..

Hasan Hilmî cehâletle cehennemden hâlâş olmaz
Muhabbet aşl-ı cennettir cemîldir yâ Resûla'llâh

aşl-ı eczâsı:

1. aşl-ı eczâsı:

Kaside 197

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Asıl ilaç, gerçek devası.

Hasan Hilmî göñül mürğı muhabbetle gıdâlanmış
Vücuduñ aşl-ı eczâsı türâbdır yâ Resûla'llâh

aşl-ı hikmet:

1. aşl-ı hikmet:

Kaside 250

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hikmet (ilminin) aslı, gerçeği.

Ezel 'aşk müftisi fetvâ virirse ey Hasan Hilmî
Muhabbet aşl-ı hikmet Muhammed Muştâfâ'da yâ
Resûla'llâh

aşl-ı 'ibâdet:

1. aşl-ı 'ibâdet:

Kaside 191

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İbadetin temeli, aslı, başlangıç noktası.

Hevesdârım 'aşk bâğım âhîret yâ Resûla'llâh
Yigitlik zevkidir aşl-ı 'ibâdet yâ Resûla'llâh

aşl-ı mevlüduñ:

1. aşl-ı mevlüduñ:--uñ

Kaside 115

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Doğumun aslı, doğma sebebi.

Muhabbet aşl-ı mevlüduñ naşîhat yâ Resûla'llâh
Okur mevlüdına 'âşık bu ümmet yâ Resûla'llâh

aşl-ı mūsā'dır:

1. aşl-ı mūsā'dır:--dır

Kaside 231

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Musa'nın kendisi, Hz. Musa.

Muhabbet Tūr-ı Sīnā'dır tecellī yā Resūla'llāh

Bu ilhām aşl-ı Mūsā'dır tesellī yā Resūla'llāh

aşl-ı rūhānī:

1. aşl-ı rūhānī:

Kaside 213

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ruhsal tekamülün esası.

Esāsı dīn-i İslāmīn 'ibādet meyvesindendir

Müheyyə aşl-ı rūhānī muhabbet yā Resūla'llāh

aşlı vok:

1. aşlı yok:

Kaside 128

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Doğru değil, uydurma. II Fani, gelip geçici (dünya).

Hasan Hilmī budur erkān inanma aşlı yok dünyā

Qabūl itdik şerī'atdır Muḥammed yā Resūla'llāh

aşluhu:

1. aşluhu:

Kaside 338

Mısra: 6

Asıl olan, kökü, başlangıcı.

Hasan Hilmī marāzlansa muḥabbet ma'cūnı tiryāk

'Aṭāyā aşluhu 'aql-ı selīmim yā Resūla'llāh

āsumān:

1. āsumān:

Kaside 100

Mısra: 6

Gökyüzü.

Hasan Hilmī gönül kürsī okunmaz ehl-i 'aşk dersi

Zemīn i āsumān ehl-i rızāya yā Resūla'llāh

2. āsumānından:-i, -n, -dan

Kaside 104

Mısra: 3

Gökyüzü.

Gelür deryā-yı rahmet ol muḥabbet āsumānından

'Adın baḥrında dil ehli zemīndir yā Resūla'llāh

3. āsumānından:-i, -n, -dan

Kaside 178

Mısra: 3

Gökyüzü.

Yağar yağmur 'ināyetdir şerī'at āsumānından

Sürür eyler zemīn ehli vekā'il yā Resūla'llāh

āsumān ehli:

1. āsumān ehli:

Kaside 52

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gök ehli (Melekler bağlamında).

Yemez içmez uyumazlar nazar kıl âsumân ehli
Ki bir dem gâfil olmazlar okurlar yâ Allâh yâ
Resûla'llâh

‘âşûre-i ‘aşkı:

1. ‘âşûre-i ‘aşkı:-ı

Kaside 57

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aşk aşuresi. (Aşk aşure olarak tasavvur edilmiştir). Aşure; Tûfandan sonra Hz. Nûh'un gemisinde kalan erzâkın toplanıp karıştırılmasıyla pişirilen aşın hâtırası olarak hicrî takvimle muharrem ayının onuncu gününden sonra başta buğday olmak üzere nohut, fasulye, bakla gibi hubûbat ve fındık, ceviz, kuru incir, üzüm gibi çeşitli yiyeceklerle pişirilen, akrabâ ve komşulara da gönderilen meşhur tatlı.

Hasan Hilmî muharremdir pişir ‘âşûre-i ‘aşkı
‘İbâdetle olur mâtem hayâtım yâ Resûla'llâh

‘atâ:

1. ‘atâdır:-dır

Kaside 4

Mısra: 10

Ar. is. Verme. Bahşış olarak verme, bahşıslama, ihsan, vergi, atıyye.

Murâdım aşlı maîlûbum naşîb oldı bi-hamdi'llâh
Didim ebted u bi'smi'llâh ‘atâdır yâ Resûla'llâh

2. ‘atâ:

Kaside 20

Mısra: 11

Bağış, ihsan, bahşış.

Hasan Hilmî rücû‘ eyle hatâ itdiñ ‘atâ gelsün
Seniñ na‘tınla bi-hamdi'llâh nakşibendim yâ
Resûla'llâh

3. ‘atâdır:-dır

Kaside 137

Mısra: 2

(Ar.) Cömertçe verme, ihsan, bağış.

Şerî‘at ‘âlemi şems-i hüdâdır yâ Resûla'llâh
Tarîkat ‘âlemi Hâk’dan ‘atâdır yâ Resûla'llâh

4. ‘atâdır:-dır

Kaside 147

Mısra: 4

(Ar.) Cömertçe verme, ihsan, bağış.

Ṭavâf-ı Ka‘be-i a‘zam kerâmât ehl-i îmâna
Yetişdi meyve-i a‘mâl ‘atâdır yâ Resûla'llâh

5. ‘atâ:

Kaside 151

Mısra: 4

Af, bahşıslama. İl cömertçe verme, ihsanda bulunma, bahşış.

Şifâdır şerbeti ‘aşkıñ içen hasta bulur sıhhat
Şarâbıñ hastaya rahmet ‘atâ mı yâ Resûla'llâh

6. ‘atâdır:-dır

Kaside 152

Mısra: 6

(Ar.) Cömertçe verme, ihsan, bağış.

Hasan Hilmî cefâ ehlî cehennemden olur âzâd
‘Azâb çekmez hisâb görmez ‘atâdır yâ
Resûla'llâh

7. 'aṭadır:-dır

Kaside 157

Mısra: 6

(Ar.) Cömertçe verme, ihsan, bağış.

Mekânımdır mezâristân Ḥasan Ḥilmî yazar destân

Hediyye sâ'ile Ḥaḳ'dan 'aṭadır yâ Resûla'llâh

Kelime Tipi: -

(Ar. 'aṭâ') 1. Cömertçe verme, ihsan, bağış.

Göz ḥaḳḳı ḳalmasun dîrsen gülüstândan 'aṭâ eyle

'Adâlet ḥükmü rûḥânî kılıç mı yâ Resûla'llâh

'aṭâ eyler:

8. 'aṭâsı:-sı

Kaside 221

Mısra: 6

Bağış, ihsan, lütuf.

Ḥasan Ḥilmî kederlenme şaḳıñ dînâra ğam çekme

Ğam-ı dîniñ 'aṭâsı çok cünûna yâ Resûla'llâh

'aṭâ eyle:

1. 'aṭâ eyle:

Kaside 12

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bağışlamak, vermek, bahşetmek.

Ğurûrı ḳâl i elfâzdan müberrâ ḳıl 'aṭâ eyle

Mezârım ḥâl ile ṭolsa ḥabîbdır yâ Resûla'llâh

2. 'aṭâ eyle:

Kaside 82

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bağışlamak, vermek, bahşetmek.

Ḥasan Ḥilmî ḥuzûr ehli ḥaṭâ itse 'aṭâ eyle

Ḳuşûr ile namâz ḳılsa surûra yâ Resûla'llâh

3. 'aṭâ eyle:

Kaside 154

Mısra: 3

1. 'aṭâ eyler:--r-r

Kaside 18

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Vermek, bağışlamak.

Ḥasan Ḥilmî ḥisâb itdi ḥayr şer defteriñ yırtdı

Umar 'afvı 'aṭâ eyler ğanîdir yâ Resûla'llâh

'aṭâ ḳılsañ:

1. 'aṭâ ḳılsañ:--sa, --ñ

Kaside 70

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Cömert davranmak.

Vücûdum âteşe yandı kebâbdır yâ Resûla'llâh

Bize lütfen 'aṭâ ḳılsañ şevâbdır yâ Resûla'llâh

'aṭâ-i 'âmmе-i 'âlem:

1. 'aṭâ-i 'âmmе-i 'âlem:

Kaside 22

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Herkesе cömertçe verme, ihsan, bağış.

Murahḥaş ma'rifet Ḥaḳ'dan 'aṭâ-i 'âmmе-i 'âlem

Seḥâb-ı ḥılḳatıñ bārân-ı rahmet yâ Resûla'llâh

‘atāyā:

1. ‘atāyā:

Kaside 141

Mısra: 6

Hediyeler, ihsanlar, armağanlar.

Bi-ḥamdi’llāh Ḥasan Ḥilmī mükellef emrine ‘āşık
‘Atāyā kudretu’llāhdan bi-küllī yā Resūla’llāh

2. ‘atāyā:

Kaside 212

Mısra: 2

Hediyeler, ihsanlar, armağanlar.

Muhabbet ‘āşıkā Ḥaḳ’dan hedāyā yā Resūla’llāh
Bu ‘aşk dersi Cenābından ‘atāyā yā Resūla’llāh

3. ‘atāyā:

Kaside 338

Mısra: 6

Hediyeler, armağanlar.

Ḥasan Ḥilmī marāzılsa muhabbet ma‘cūnı tiryāk
‘Atāyā aşluhu ‘aḳl-ı selīmim yā Resūla’llāh

‘atāyā eylese:

1. ‘atāyā eylese:--se

Kaside 172

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hediyeler, armağanlar vermek.

Kesersem vācib olmuştur bu zālīm nefis-i ḡaddārı
‘Atāyā eylese Bārī gerekse yā Resūla’llāh

āteş:

1. āteşindendir:-in, -den, -dir

Kaside 30

Mısra: 7

*Aşk, ayrılık ve azabın yakıcı etkisi
bağlamında.*

Bu āhım āteşindendir semādan ḳatreler ṭamlar
Seḥāb ağlar güler yerler cömerdim yā Resūla’llāh

2. āteşdir:-dir

Kaside 44

Mısra: 2

*I. Ateş. II. Aşk, ayrılık ve azabın yakıcı etkisi
bağlamında.*

Muhabbetden ḥarāb gönlüm şuşuzdur yā
Resūla’llāh
Günāhkārın ḳara ḳalbi āteşdir yā Resūla’llāh

3. āteşde:-de

Kaside 187

Mısra: 6

Alev, od. II Gönül yangını, aşk.

Muhabbet āteşi gizli yakarsa ḳalb-i ‘uşşākı
Ḥasan Ḥilmī yazar na‘tı āteşde yā Resūla’llāh

4. āteşi:--i

Kaside 212

Mısra: 6

(Cehennem) ateşi.

Ser-ā-pā nūr olur ‘āşık Ḥasan Ḥilmī sözüñ şādık
Cehennem āteşi yakmaz rızāyā yā Resūla’llāh

āteşe yandı:

1. āteşe yandı:--dı

Kaside 70

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yanmak, tutuşmak. II Aşk ateşiyle yanmak, tutuşmak, çok acı çekmek.

Vücüdüm âteşe yandı kebâbdır yâ Resûla'llâh
Bize lütfen 'atâ kılsañ şevâbdır yâ Resûla'llâh

âteş-i 'aska:

1. âteş-i 'aşka:-a

Kaside 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk ateşi.

Yanarım âteş-i 'aşka yetiş gel yâ Resûla'llâh
Vücüdüm yandı kül oldu şavur gel yâ Resûla'llâh

2. âteş-i 'aşka:--a

Kaside 71

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk ateşi. || Aşkın acısı.

Girersem âteş-i 'aşka bişer bu lahm-i nâ-puhte
Bu meyyit ümmetiñ ister hayâtı yâ Resûla'llâh

âteş-i kudret:

1. âteş-i kudret:

Kaside 21

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kuvvet, güç, tâkat, iktidar ateşi.

Misâl-i 'aşk Mislinâ söyünmez âteş-i kudret
Murâda irdi ol Mernüş görür miyüm yâ
Resûla'llâh

'atıka:

1. 'atıkan:

Kaside 79

Mısra: 6

Eski.

Nebîler hâtemi sensiñ nebiyye ittibâ' eyledik
Nikâhen mihr-i tecdîdi 'atıkan yâ Resûla'llâh

atıl:

1. atıldım:-dım

Kaside 56

Mısra: 1

Atılmak (ateş bağlamında).

Atıldım nâr-ı Nemrûd'a yanarım yâ Resûla'llâh
'Aceb kimden gelür imdâd bakarım yâ
Resûla'llâh

'atıyye:

1. 'atıyye:

Kaside 136

Mısra: 2

Hediye, ihsan.

Hidâyet bād-ı kudretle gelürse yâ Resûla'llâh
'Atıyye ehl-i imâna bilürse yâ Resûla'llâh

atlas:

1. atlâs:

Kaside 159

Mısra: 3

*İpekten sık dokunmuş, yüzü parlak, dâima
düz renkli, üstünde motif bulunmayan, sertçe,
tüysüz, makbul bir kumaş çeşidi.*

Yeşil atlās dōşenmişdir zemīnden ‘arş-ı a‘lāya
Seherde seyr-i mi‘rācım namāzdır yā Resūla’llāh

‘atşān:

1. ‘atşānıdır:--ı, --dır

Kaside 65

Mısra: 3

Susuz, teşne || Allah'ı çokça arzulayan kimse.

Ezel ‘atşānıdır ‘aşıq ko içsün zemzem-i hikmet
Şular gibi taşup şimdi köpürdüm yā Resūla’llāh

2. ‘atşānım:--ım

Kaside 68

Mısra: 10

Susamış.

Hayātın havz-ı kevşerden baña bir nebzecik
Kevşer
Virsen ben de ‘atşānım içirim yā Resūla’llāh

3. ‘atşān:

Kaside 81

Mısra: 6

Susamış.

Muhabbet bāde-i sübhān yetişdir zevk-i ruhānī
Şarāb-ı kevşere ‘atşān sürüldi yā Resūla’llāh

4. ‘atşānını:--ın, --ı

Kaside 250

Mısra: 3

Susamış.

Hüdā sakā eylesün ‘atşānını mīz-āb-ı zemzemden
Muhabbet bādesi Ümmü’l-Kurā’da yā Resūla’llāh

āvāz:

1. āvāzla:-la

Kaside 142

Mısra: 3

Ses.

Hoş āvāzla münādiler seher vahti şalā virse
Gıdā-i hazz-ı ruhānī leţāfet yā Resūla’llāh

2. āvāz:

Kaside 329

Mısra: 5

(Fars.) Ses, seda.

Hasan Hilmī bu ‘aşk dersin ğarīb āvāz ile söyler
Melekler müjde eylerse mesrūrum yā Resūla’llāh

āvāz-ı ruhānī:

1. āvāz-ı ruhānī:

Kaside 38

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ruhla ilgili, rûha âit ses.

Gelür āvāz-ı ruhānī ‘asel deryāsıdır rûhum
Cihānı bala ğarq itdi şadāsı yā Resūla’llāh

‘avn-ı ‘ināyetden:

1. ‘avn-ı ‘ināyetden:--den

Kaside 184

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(Allah)'ın lütuf ve ihsanda bulunması.

Gönül hoş-büy-ı gülzārı koçar ‘avn-ı ‘ināyetden
Hidāyet bāğ-ı kudretten yetişdi yā Resūla’llāh

‘avret:

1. 'avret:

Kaside 79

Mısra: 9

Ar. Kadın.

Meger vâsi' olan ümmet nikâh itsün ki dört 'avret
Şerî'atda budur ruḥṣat seniyyen yâ Resûla'llâh

2. 'avret:

Kaside 79

Mısra: 13

Ar. Kadın.

Nikâh itsün Ḥasan Ḥilmî eger kâdirse dört 'avret
Ki taṭlîk eylesün dördüñ peşinen yâ Resûla'llâh

ay:

1. ay:

Kaside 32

Mısra: 7

Dünyanın uydusu, kamer.

Seniñ vaşfıñ ideñ diller ne ay ister ne yıldızlar
Karanlık gice gündüzler ki sensiz yâ Resûla'llâh

ayak:

1. ayağımdan:-ım, -dan

Kaside 121

Mısra: 3

Ayak, bacakların bilekten aşağıda bulunan
ve yere basan bölümü.

'İbâdetle kanat açsam ayağımdan tutar şalmaz
Cihâmı yutsa ol toymaz nefisdir yâ Resûla'llâh

ayakdan düşdüm:

1. ayakdan düşdüm:-dan

Kaside 25

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

1. Yıkılmak, takatsiz kalmak, kuvvetten
düşmek. 2. Aciz içinde kalmak, felakete uğramak.

Ṭabîbim derde dermânım yetiş ey şâh-ı sulṭânım
Yıkıldım düşdüm ayakdan za'îfîm yâ Resûla'llâh

'ayân:

1. 'ayândır:-dır

Kaside 234

Mısra: 4

(Ar.) Açık, âşikâr, gözle görülür, belli.

Cemâliñ şerh ider 'âşık okursa süre-i Ṭâhâ
Teheccüd kıldığıñ rahmet 'ayândır yâ Resûla'llâh

'ayân eyler:

1. 'ayân eyler:--r-r

Kaside 20

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Açıklamak, ortaya koymak, aşikâr etmek.

'Alâka-i 'illet 'ayân eyler marîz-i ma'nevî derdim
'Îlâc-ı 'iliyyine ṭâlib naḫşibendim yâ Resûla'llâh

2. 'ayân eyler:--r

Kaside 156

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Açıklamak, ortaya koymak, âşikâr etmek.

Şerî'at hâmilî Ḥaḫḫ'a bedendir yâ Resûla'llâh
Yazar Ḥaḫḫ'ı 'ayân eyler dilimdir yâ Resûla'llâh

‘ayān itdim:

1. ‘ayān itdim:--dī, --m

Kaside 238

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Açıklamak, ortaya koymak, aşikar etmek.

Muhabbet ehlidir cümle şahābe yā Resūla’llāh
Yazup vaşfiñ ‘ayān itdim kitāba yā Resūla’llāh

‘ayān oldı:

1. ‘ayān oldı:--dī

Kaside 64

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Açık, aşikar olmak.

Sevād-ı a‘zamı ta‘rīf buyurduñ mezheb-i vāhīd
‘Ayān oldı ki dört mezheb Hānife yā Resūla’llāh

‘āyān olsun:

1. ‘āyān olsun:--sun

Kaside 20

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*Görünür hale gelmek, belli olmak, açıkça
meydana çıkmak.*

Cemālīñ zerre izhār kıl cefā gitsün şafā gelsün
Mürīd mürşīd ‘āyān olsun naqşibendim yā
Resūla’llāh

āyāt:

1. āyāt:

Kaside 264

Mısra: 3

Ayetler.

Muḥakkaḳ her sözüñ āyāt medārı bā-i-bi’smi’llāh
Muḥabbet ehline Ḥaḳ’dan mükerrer yā
Resūla’llāh

‘ayb:

1. ‘aybdır:--dır

Kaside 67

Mısra: 7

Utanicacak şey, kusur, hata.

Ḥasan Ḥilmī günāhkārīñ okunmaz defteri ‘aybdır
Ġafūruñ rahmeti ğaybdur şefā‘at yā Resūla’llāh

2. ‘aybdır:--dır

Kaside 70

Mısra: 6

Utanicacak şey, kusur, hata.

Çekildi kārübān gitdi bu gün nevbet baña geldi
Bu cumhürdan girü ḳalsam ‘aybdır yā Resūla’llāh

‘ayb görmez:

1. ‘ayb görmez:--mez

Kaside 244

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ayıplamak.

Muḥabbet bilmeyen vā‘iz mücevher kıymetiñ
bilmez
Ḥasan Ḥilmī ‘ayb görmez ticāret yā Resūla’llāh

āvet:

1. **āyet:**

Kaside 37

Mısra: 5

1. Kur'ân-ı Kerim'deki sûreleri meydana
getiren kelime veya cümlelerden her biri. 2.
Kimsenin inkâr edemeyeceği alâmet, işâret, nişan.

Nüzûl itdikçe bir âyet melekler ağlaşırlardı
Bu taşlar titredi tir tir hakîm hân yâ Resûla'llâh

âyet-i esrâr:

1. **âyet-i esrâr:**

Kaside 234

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sırlarla dolu âyet.

Muhabbet 'âşıkâ tefsîr-i Qur'ân'dır yâ Resûla'llâh
Yazarsa âyet-i esrâr beyândır yâ Resûla'llâh

âyet-i fermân:

1. **âyet-i fermân:**

Kaside 160

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Emir âyeti.

Beşâret sûre-i Innâ fetâhnâ yâ Resûla'llâh
Okundu âyet-i fermân semî'nâ yâ Resûla'llâh

âyet-i Qur'ân:

1. **âyet-i Qur'ân:**

Kaside 24

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kur'an âyeti.

Cemâliñ Vâhid-i Hakk'a seneddir yâ Resûla'llâh
Yazılmış âyet-i Qur'ân kitâbdır yâ Resûla'llâh

2. **âyet-i Qur'ân:**

Kaside 277

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kur'an âyeti.

Yüzünde âyet-i Qur'ân yazılmış yâ Resûla'llâh
Nübüvvet muşhaf-ı kudret açılmış yâ Resûla'llâh

âyet-i vaşfiñ:

1. **âyet-i vaşfiñ:**

Kaside 245

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Özellik anlatan âyet. II Hz. Muhammed'den
bahseden âyetler.*

Okursam dâ'imâ na'tıñ muhabbet âyet-i vaşfiñ
Ne haddim var benim hüsn-ü ü edâda yâ
Resûla'llâh

'ayıb görme:

1. **'ayıb görme:--me**

Kaside 101

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kınamak.

N'ola 'âşık Hâsan Hilmî cemâliñ hasretiñ çekse
'Ayıb görme günâhkâra keremdir yâ Resûla'llâh

âvine-i mahbûb:

1. **āyīne-i maḥbūb:**

Kaside 267

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin aynası (Hz. Muhammed'in mübarek yüzünde Allah'ı müşahede etmek bağlamında).

Yüzün āyīne-i maḥbūb şühūda yâ Resûla'llâh
Nazîriñ gelmedi mehd-i vücūda yâ Resûla'llâh

ayır-:

1. **ayırma:--ma**

Kaside 109

Mısra: 9

Allah'tan uzak düşürme; Hak yoldan ayırma; vuslata engel olma.

Ṭarîḳ-i mustakîminden ayırma bizi yâ Rabbî
Ḥasan Ḥilmî ne hoş zâkir okurken yâ Resûla'llâh

'ayne'l-yakîn:

1. **'ayne'l-yakîndir:--dir**

Kaside 316

Mısra: 4

Bir şeyi bilmenin ikinci basamağı, tasavvufî açıdan müşahede makamına karşılık gelir. İl Gerçekten vahdete erme sırrı.

Mübârek ravzânı görsem yüzüm sürsem
ta 'aşşukla
Ḥayâtüñ hâṭıra 'ayne'l-yakîndir yâ Resûla'llâh

'ayneyn:

1. **'ayneyn:**

Kaside 343

Mısra: 13

İki göz, Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin.

Mezârîñ tütîyâ 'ayneyn melekler dâ'imâ zârî
Ṭavâf itsün Ḥasan Ḥilmî izin vir yâ Resûla'llâh

'aynî:

1. **'aynîdir:--dir**

Kaside 279

Mısra: 5

Aynı, farksız.

Ḥasan Ḥilmî şifât-ı zâtîñ ne 'aynîdir ne ğayrîdir
Muḥabbet mebd-i rahmet zemîne yâ Resûla'llâh

'ayn-ı ḥakk'dır:

1. **'ayn-ı ḥakk'dır:**

Kaside 23

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hakk'ın kaynağı, ta kendisi, zatı.

Bir kitâb-ı ma'rifetdir yâ Resûla'llâh gönül
Şerḥ olunmaz 'ayn-ı Ḥakk'dır yâ Resûla'llâh gönül

'ayn-i ḥayâtım:

1. **'ayn-i ḥayâtım:--ım**

Kaside 336

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yaşam pınarı, kaynağı.

Muḥabbet fikridir 'ayn-i ḥayâtım yâ Resûla'llâh
O ḥikmet zevkidir nûr-ı şalâtım yâ Resûla'llâh

‘ayn-i isma‘il:

1. ‘ayn-i isma‘il:

Kaside 171

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İsmail'in gözü (Hz. İsmail).

Muhabbet ‘ayn-i İsmā‘il belā İbrāhīm Ḥalīlu’llāh
Günāhım fī’l-meṣel koçdur muķırsam yā
Resūla’llāh

‘ayn-ı küldür:

1. ‘ayn-ı küldür:

Kaside 149

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bir şeyin tamamı, bütünü.

Vücūduñ nūr-ı ervāhı rūsūldür yā Resūla’llāh
Göründi cüz’-ü a ‘zam ‘ayn-ı küldür yā
Resūla’llāh

‘ayn-ı rabtım:

1. ‘ayn-ı rabtım:-ım

Kaside 19

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Müridin şeyhinden feyz almak için
bağlanması.*

Naķşibendim bende pākım rābıtam var yā
Resūla’llāh
Naķşibende ‘ayn-ı rabtım rābıtam var yā
Resūla’llāh

‘ayn-ı rahmetdir:

1. ‘ayn-ı rahmetdir:-dir

Kaside 31

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Varlığı kendinden olan rahmet. Rahmetin
kaynağı.*

Ḳırar ḳalbi münāfıķdır bu söz şer‘a muṭābıķdır
Muhabbet ‘ayn-ı rahmetdir ki sa‘deyk yā
Resūla’llāh

2. ‘ayn-ı rahmetdir:--dir

Kaside 64

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Rahmet pınarı.

Vücūduñ ‘ayn-ı rahmetdir cihāna yā Resūla’llāh
Mücevhder müsemmañız mekāna yā Resūla’llāh

3. ‘ayn-ı rahmetdir:--dir

Kaside 247

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Rahmet gözü, pınarı, kaynağı.

Zuhūruñ ‘ayn-ı rahmetdir cihāna yā Resūla’llāh
Ezelde dīde-i bahtım güşāde yā Resūla’llāh

4. ‘ayn-ı rahmetdir:--dir

Kaside 292

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Merhamet pınarı, kaynağı.

Cihāna ‘ayn-ı rahmetdir zuhūruñ yā Resūla’llāh
Risālet necm-i devletdir şuhūduñ yā Resūla’llāh

‘aynu’l-‘ayān:

1. ‘aynu’l-‘ayāndır:--dır

Kaside 299

Mısra: 3

Aşıkâr. Belli. Herkesin bilebileceği ve görebileceği.

Cihāda rüşenā ‘aynu’l-‘ayāndır hūriye-i cennet
Cemālîñ bir nefes gîtmez gözümden yâ
Resûla’llâh

‘azāb:

1. ‘azābdır:--dır

Kaside 24

Mısra: 10

Dünyada işlenen suç ve kabahate karşılık olarak ahirette çekilecek ceza, eziyet, sıkıntı.

Hasan Hilmî ciger kıranın içre nef’î cigerdendir
Talaş şirk ehline maḥşûş ‘azābdır yâ Resûla’llâh

2. ‘azābım:--ım

Kaside 66

Mısra: 2

Dünyada işlenen suç ve kabahate karşılık olarak ahirette çekilecek ceza, eziyet, sıkıntı.

Tekebbür eylemem ḥāşā tūrābım yâ Resûla’llâh
Tefekkür eylerem her dem ‘azābım yâ Resûla’llâh

3. ‘azābdır:--dır

Kaside 108

Mısra: 6

Ahirette günahkârlara verilecek ceza ve eziyet, işkence, büyük sıkıntı, elem, keder.

Ebû Tâlib taleb kıldı seniñ dîdârını gördi
Hidāyet itmedi tevfiḳ ‘azābdır yâ Resûla’llâh

4. ‘azābı:--ı

Kaside 208

Mısra: 2

Ahirette günahkârlara verilecek ceza ve eziyet, işkence, büyük sıkıntı, elem, keder.

Hevâ-yı nefis-i emmâre yokuşdur yâ Resûla’llâh
‘Azābı ehl-i ‘işyânıñ uķışdır yâ Resûla’llâh

5. ‘azāba:--a

Kaside 233

Mısra: 2

Dünyada işlenen suç ve kabahate karşılık olarak ahirette çekilecek ceza, eziyet, sıkıntı.

Meded kıl rûz-ı maḥşerde ğarîbe yâ Resûla’llâh
‘Azāba tākātım yokşdur cezâda yâ Resûla’llâh

6. ‘azāba:--a

Kaside 274

Mısra: 6

Dünyada işlenen suç ve kabahate karşılık olarak ahirette çekilecek ceza, eziyet, sıkıntı.

Ḥayâ eyler Ḥasan Hilmî meded kıl yâ Ḥabîbu’llâh
Oķunsa defter-i ‘işyân ‘azāba yâ Resûla’llâh

‘azāb çekdim:

1. ‘azāb çekdim:--dı, --m

Kaside 93

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Pişmanlık, üzüntü korku gibi şeylerin verdiği manevi sıkıntıyı hissetmek.

Rızāya rāzıyım ben de riḳāzetle ‘azāb çekdim
Cehennemde yanar ‘āşık cehīmim yā Resūla’llāh

‘azāb çekmem:

1. ‘azāb çekmem:--me, -m

Kaside 29

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Azap, eziyet çekmek.

İnābe eyledim emdüm sūdūñ kimyāya benzendim
Cehennemde ‘azāb çekmem girersem yā
Resūla’llāh

‘azāb çekmez:

1. ‘azāb çekmez:--mez

Kaside 152

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

(Bağlama göre) Cehennemde azap çekmek.

Hasan Hilmī cefā ehlī cehennemden olur āzād
‘Azāb çekmez hisāb görmez ‘atādır yā
Resūla’llāh

2. ‘azāb çekmez:--mez

Kaside 263

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

(Bağlama göre) Cehennemde azap çekmek.

Anıñ ‘āşıkları sekrān gelürse rüz-ı mahşerde
Hisāb görmez ‘azāb çekmez felāhdır yā
Resūla’llāh

‘azāb eyler:

1. ‘azāb eyler:--r

Kaside 109

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Azap vermek. Acı çektirmek, üzme.

Cihān fānī ‘aceb zindān ‘azāb eyler bize şeytān
Güler dostuñ cehennemde yanarken yā
Resūla’llāh

‘azāb itse:

1. ‘azāb itse:--se

Kaside 103

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İşkence etmek, eziyet etmek, acı çektirmek.

Cemāliñ keşf olur dilde görür güli dikenlikde
Koçarken gül ‘azāb itse revādır yā Resūla’llāh

āzād olur:

1. āzād olur:

Kaside 152

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Serbest bırakılmak, kurtulmak.

Hasan Hilmī cefā ehlī cehennemden olur āzād
‘Azāb çekmez hisāb görmez ‘atādır yā
Resūla’llāh

‘azīmet:

1. ‘azīmet:

Kaside 191

Mısra: 6

Bir yere doğru yönelme, yola çıkma.

Hasan Hilmî tedârik kıl hayâtı sen ğanîmet bil
Vefâtın vaķtı geldikde ‘azîmet yâ Resûla’llâh

‘azîz:

1. ‘azîzdir:-dir

Kaside 7

Mısra: 8

1. Yüce, kıymetli, değerli, mukaddes,
muazzez. 2. Saygı duyulan, hürmet edilen, sevgili,
dost.

Simâ‘ eyler belâ kavliñ çalar kudret neyin dilde
Şadâsı ‘ahdi mîşâķıñ ‘azîzdir yâ Resûla’llâh

2. ‘azîziz:-iz

Kaside 46

Mısra: 4

Aziz; saygın; değerli.

‘Aleykum bi’s-se‘ûd enfî sa‘âdetle haber virdiñ
Ķabûl itdiñ şifâ bildik ‘azîziz yâ Resûla’llâh

3. ‘azîzdir:-dir

Kaside 55

Mısra: 2

1. Yüce, kıymetli, değerli, mukaddes,
muazzez. 2. Saygı duyulan, hürmet edilen, sevgili,
dost.

Ķidâ-i nefis-i rûhânî lezîzdir yâ Resûla’llâh
Şafâ-yı rûh-ı sultânî ‘azîzdir yâ Resûla’llâh

4. ‘azîzdir:-dir

Kaside 75

Mısra: 12

1. Yüce, kıymetli, değerli, mukaddes,
muazzez. 2. Saygı duyulan, hürmet edilen, sevgili,
dost.

Semâvât ehli yâd eyler seniñ ismiñle ey AĶmed
Melekler iftiĶâr eyler ‘azîzdir yâ Resûla’llâh

5. ‘azîz:

Kaside 146

Mısra: 5

Aziz; saygın; değerli.

Hasan Hilmî ‘azîz ümmet seĶer vaķtı şalâ eyler
İşitmez Ķalb-i Ķâfiller Ķaķıķat yâ Resûla’llâh

6. ‘azîze:-e

Kaside 221

Mısra: 2

Saygın, değerli, muhterem kişi.

MuĶabbet ni‘meti na‘tın faķîre yâ Resûla’llâh
Ķaķîr olsam ğanî eyler ‘azîze yâ Resûla’llâh

7. ‘aziz:

Kaside 238

Mısra: 3

Aziz; saygın; değerli.

MuĶabbetlü ‘aziz göñlüm sever aşĶabları cândan
Şalât ile selâm andan kināye yâ Resûla’llâh

‘azîz eyler:

1. ‘azîz eyler:--r

Kaside 10

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Değerini yükseltmek, yüceltmek.

Ķanâ‘at var ‘azîz eyler Ķarîş olsam rezîl eyler
Hasan Hilmî muĶabbetde Ķarîş yâr yâ Resûla’llâh

‘azîz olur:

1. 'azîz olur:--ur

Kaside 94

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aziz olmak: Değeri yükselmek, Allah'ın sevgili kulu hâline gelmek.

Hasan Hilmî 'azîz olur kırarsa nefis-i şeytânı
Necâtı müjde bābında sevindim yâ Resûla'llâh

'azrâ'il:

1. 'azrâ'il:

Kaside 26

Mısra: 7

Tanrı buyruğu ile insanların canını almakla görevlendirilen melek, alıcı, can alıcı.

Ne Cebrâ'il ne Mîkâ'il ne İsrâfîl ne 'Azrâ'il
Bular bir dem öte geçmez ki gördüm yâ
Resûla'llâh

bâb:

1. bâbı:-ı

Kaside 10

Mısra: 3

Kapı (Peygamberin eşiği).

Ticâret kârubâniyam açarsa bâğbân bâbı
Muhibbim hâdim-i bâba gözüm var yâ
Resûla'llâh

2. bâbın:-ıñ

Kaside 43

Mısra: 7

Kapı (Peygamberin eşiği).

Felek burcı hidâyetden visâl bâbın küşâd kıldı
Gönül beytiñ tavâf kıldı cemâlin yâ Resûla'llâh

3. bâbı:-ı

Kaside 85

Mısra: 1

(Ar.) Kapı.

Muhabbet bâğının bâbı namâzdır yâ Resûla'llâh
Sekiz cennetlerin nûrî namâzdır yâ Resûla'llâh

4. bâbını:-ı, -n, -ı

Kaside 93

Mısra: 9

Kapı; huzur, makam.

Muhabbet bâbını fetih it kitâb-ı 'aşkı i'tâ kııl
İcâzet vir idem takrîr muhırrım yâ Resûla'llâh

5. bâbında:--ı, --n, --da

Kaside 94

Mısra: 2

Kapı. II (Bağlamda) Uğrunda, bu uğurda, yolunda.

Günâhkârım günâhımdan uşandım yâ Resûla'llâh
Cihât bâbında ceb-hânem tükettim yâ Resûla'llâh

6. bâbında:-ı, -n, -da

Kaside 94

Mısra: 6

Kapı.

Hasan Hilmî 'azîz olur kırarsa nefis-i şeytânı
Necâtı müjde bābında sevindim yâ Resûla'llâh

7. bâbdır:--dır

Kaside 120

Mısra: 15

Kapı.

Sekiz cennet sekiz bābdır sekiz beytdir nikāh na'tı
Sekiz cennetde sultānı nikāhdır yā Resūla'llāh

8. **bābı:-ı**

Kaside 146

Mısra: 1

Kapı.

Tecellī bāğının bābı muḥabbet yā Resūla'llāh
Yetişmiş meyve-i feyzi ğanīmet yā Resūla'llāh

9. **bābı:-ı**

Kaside 173

Mısra: 1

Kapı.

Ṭarīq-i mağfīret bābı mesā'il yā Resūla'llāh
Rızā-i rahmete terğīb u vesā'il yā Resūla'llāh

10. **bābında:-ı, -n, -da**

Kaside 286

Mısra: 6

Kapı II Huzur, makam.

Muḥabbet ey Ḥasan Ḥilmī livā-yı evliyāu'llāh
Rızā bābında sancākdār-ı 'aşkım yā Resūla'llāh

11. **bābı:--ı**

Kaside 289

Mısra: 2

Kapı. II Huzur, makam.

Muḥabbet ma'den-i rahmet muḥaddak yā
Resūla'llāh
Açıkdır mağfīret bābı muḥakkak yā Resūla'llāh

baba:

1. **babam:--m**

Kaside 69

Mısra: 11

Baba (Tüm insanlığın atası kabul edilen Hz. Adem).

Babam Ādem'le anam Ḥavvā'yı mekriyle aldatdı
Dönüp şimdi baña geldi şefā'at yā Resūla'llāh

2. **babam:--m**

Kaside 69

Mısra: 15

Baba (Hz. Adem).

Babam Ādem'le anam Ḥavvā'yı himkir himkir
ağlatdı
Çıkardı cennet içinden şefā'at yā Resūla'llāh

3. **babam:--m**

Kaside 106

Mısra: 4

Baba.

Diyār-ı ğurbete düşdüm bu gün öksüs yetīm
kaldım

Babam sensiñ meded eyle selīmim yā Resūla'llāh

4. **babam:-m**

Kaside 179

Mısra: 9

Baba.

Anam babam du'ā itdi elin öpdüm izin virdi
Didiler oğlumuz 'āşık şefikīm yā Resūla'llāh

bāb-ı dergāhı:

1. **bāb-ı dergāhı:--ar, --sa, --n**

Kaside 162

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Dergah kapısı. II Sevgilinin yaşadığı yerin
kapısı. II Sevgilinin huzuruna varmak.*

Seher vakti okur Haḳ Haḳ ledünnî ‘ilm-i

ḥikmetden

Açarsan bâb-ı dergâhı şevâbdır yâ Resûla’llâh

bâb-ı ehlu’llâh:

1. bâb-ı ehlu’llâh:

Kaside 112

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Allah dostlarının kapısı.

Bize lütf eyle ikrâm kıl rızâı yâ Resûla’llâh

Açulsun bâb-ı ehlu’llâh ricâi yâ Resûla’llâh

2. bâb-ı ehlu’llâh:

Kaside 193

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Allah dostlarının kapısı.

Haḳîḳat ḥâkimi ‘aşḳdır Ḥasan Ḥilmî dir eyvâ’llâh

Muḥabbet bâb-ı ehlu’llâh ma‘rifet yâ Resûla’llâh

bâb-ı feyyâz:

1. bâb-ı feyyâz:

Kaside 19

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

*Çok verimli, bereketli, çok feyizli kapı
(tarikât bağlamında).*

Naḳşibendî bâb-ı feyyâz kâsesi südle tolı

İçdi Ḥasan Ḥilmî o südden râbıṭam var yâ

Resûla’llâh

bâb-ı gülüstânı:

1. bâb-ı gülüstânı:

Kaside 157

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gül bahçesinin kapısı.

Açarlar ‘âşıkâ vaḳt-i seher bâb-ı gülüstânı

Dikenli güllere cânım fedâdır yâ Resûla’llâh

bâb-ı ‘ilminde:

1. bâb-ı ‘ilminde:-in, -de

Kaside 4

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

İlim kapısı.

Ḥasan Ḥilmî izin ister ki sensin ḥvâce-i ‘âlem

Medîneñ bâb-ı ‘ilminde gedâdır yâ Resûla’llâh

2. bâb-ı ‘ilminde:--in, --de

Kaside 174

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İlim kapısı.

Medîneñ bâb-ı ‘ilminde cevâbı cânıma cennet

Mütâla‘ eyledim ‘aşkıñ kitâba yâ Resûla’llâh

bâb-ı ḳur’ân:

1. bâb-ı ḳur’ân:

Kaside 282

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Kuran kapısı. II Kuran’ın sayfaları,
bölümleri.*

Muhabbet bāb-ı Kur'ān Nakşibendī yā
Resūla'llāh
Mürīd-i Kur'ān-şinās Nakşibendī yā Resūla'llāh

bāb-ı kūyumdur:

1. bāb-ı kūyumdur:

Kaside 143

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Köyün, semtin kapısı. II Sevgilinin yaşadığı
yerin anahtarı. II Kalbin anahtarı.*

Kırılmış çarık-ı İslām'ın 'aceb ta'mir kabül itmez
Hasan Hilmî namāz bāb-ı kūyumdur yā
Resūla'llāh

bāb-ı lütfından:

1. bāb-ı lütfından:--ın, --dan

Kaside 265

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Lütuf, ihsan kapısı.

Kerem kıl bāb-ı lütfından Hasan Hilmî vezir olsun
Yazarsa va'de-i vusluñ ümide yā Resūla'llāh

bāb-ı lütfundan:

1. bāb-ı lütfundan:--un, --dan

Kaside 291

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Lütuf, ihsan kapısı.

Murādı bāb-ı lütfundan Hasan Hilmî ümīd eyler
Muhabbet külhanından bir ta'am-ı mā-ḥazardır yā
Resūla'llāh

bāb-ı medīnen'den:

1. bāb-ı medīnen'den:--n, --den

Kaside 189

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(Kutsal şehir) Medine'nin kapısı.

Eser 'aşkıñ yeli vaqt-i şehir bāb-ı Medīnen'den
Medīneñ bāb-ı rahmetdir Raḥīm'dir yā
Resūla'llāh

bāb-ı meftūhdur:

1. bāb-ı meftūhdur:

Kaside 262

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Açılmış kapı.

Muhabbet bāb-ı meftūhdur kemāhī yā Resūla'llāh
Muhabbet mağfiret mähı günāhı yā Resūla'llāh

bāb-ı mescidde:

1. bāb-ı mescidde:--de

Kaside 142

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Mescit kapısı.

Hasan Hilmî hoş- āvāzı seniñ rūḥuñ iştikçe
Namāz için bāb-ı mescidde 'ibādet yā Resūla'llāh

bāb-ı muhabbetde:

1. bāb-ı muhabbetde:--de

Kaside 293

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Aşk kapısı II (tas.) Allah'ın kapısı.

‘Uşât-ı ümmetindendir Hasan Hilmî yazar defter
Mucîb bâb-ı muhabbetde mesâ‘il yâ Resûla’llâh

bâb-ı niyâzdır:

1. bâb-ı niyâzdır:--dır

Kaside 216

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dua kapısı.

Muhabbet mescidi bâb-ı niyâzdır yâ Resûla’llâh
Gice gündüz kılar ‘âşık namâzdır yâ Resûla’llâh

bâb-ı rahmetden:

1. bâb-ı rahmetden:--den

Kaside 272

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Rahmet kapısı.

Hasan Hilmî kılar kuşluk kâşîñ mihrâbına karşı
Muşallî bâb-ı rahmetden maķâmım yâ Resûla’llâh

bâb-ı rahmetdir:

1. bâb-ı rahmetdir:--dir

Kaside 140

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Rahmet kapısı.

Żarûret bâb-ı rahmetdir fakîr muhtâc-ı bâbu’llâh
Tükenmez kenz-i bî-pâyân tarîkat yâ Resûla’llâh

2. bâb-ı rahmetdir:--dir

Kaside 169

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Rahmet kapısı.

Medîneñ bâb-ı rahmetdir şefâ‘at zemzemi kabriñ
İçer ‘âşık muhabbetle seherde yâ Resûla’llâh

3. bâb-ı rahmetdir:--dir

Kaside 189

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Rahmet kapısı.

Eser ‘âşıkñ yeli vaķt-i seher bâb-ı Medînen’dan
Medîneñ bâb-ı rahmetdir Raķîm’dır yâ
Resûla’llâh

4. bâb-ı rahmetdir:--dir

Kaside 339

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Rahmet kapısı.

Muhabbet bâb-ı rahmetdir açıldı ravza-i cennet
Ebû Cehl’i helâk itdi kemâliñ yâ Resûla’llâh

bâb-ı risâletden:

1. bâb-ı risâletden:--den

Kaside 278

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Peygamberlik kapısı.

Girüp bâb-ı risâletden cenâb-ı ravzanı görsem
Taşın öpsem yüzüm sürsem sürûra yâ Resûla’llâh

bād:

1. **bādı:-ı**

Kaside 96

Mısra: 3

(Fars.) Rüzgâr, yel, hava.

Şafâ bādı şafâ eyler muhabbet pâdişâhımdır
Gönül manşıb vezîr olsa güler mi yâ Resûla'llâh

2. **bādı:-ı**

Kaside 208

Mısra: 3

(Fars.) Rüzgâr, yel, hava.

Helâk eyler anı 'âşık muhabbet bādı esdikçe
Yanar gönülüm muhabbetden bir işdir yâ
Resûla'llâh

3. **bādı:-ı**

Kaside 253

Mısra: 1

(Fars.) Rüzgâr, yel, hava.

Muhabbet bādı esdikçe şehirde yâ Resûla'llâh
Uyur mı 'âşıkın dertli yatakda yâ Resûla'llâh

bâde:

1. **bâdesiñ:-si, -n**

Kaside 122

Mısra: 5

(Fars.) Şarap, içki, mey.

Hidâyet bâdesiñ içdi ebed mestdir Hâsan Hilmî
Su'âl gelse cevâb virmez kabirde yâ Resûla'llâh

2. **bâdesin:-sin**

Kaside 313

Mısra: 2

Kadeh, şarap. II Aşk şarabı.

Mücâhid tâlîbi 'âşık şâhâne olsun yâ Resûla'llâh
O nuşret bâdesin içsün mey-hâne olsun yâ
Resûla'llâh

3. **bâdei:-i**

Kaside 343

Mısra: 12

Şarap, içki.

Quruldı meclis-i 'işret içildi bâde-i imân
Getürdi bâdei Cibrîl kadehsin yâ Resûla'llâh

bâde-i 'aşka:

1. **bâde-i 'aşka:--a**

Kaside 263

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk şarabı.

Muhabbet bâde-i 'aşka kadehdir yâ Resûla'llâh
İçen 'âşık hüzün olmaz ferahdır yâ Resûla'llâh

bâde-i 'aşkıñ:

1. **bâde-i 'aşkıñ:--ıñ**

Kaside 213

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk şarabı.

'İbâdet sofrâ-i kudret muhabbet yâ Resûla'llâh
Kadâhı bâde-i 'aşkıñ muhabbet yâ Resûla'llâh

bâde-i derdim:

1. **bāde-i derdim:--im**

Kaside 125

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dert şarabı (İlâhî aşk).

Çeker kâlû belâ derdiñ ezel taķsîmi ‘uşşâķa
Devâdır bāde-i derdim içerssem yâ Resûla’llâh

bāde-i hikmet:

1. **bāde-i hikmet:**

Kaside 22

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*İçinde hakikat ve gizli sırlar bulunan
bilgilerin manevi içeceği.*

Hasan Hilmî hayâ itme hayât-ı hamrî nûş eyle
Ledünnî bāde-i hikmet ne devlet yâ Resûla’llâh

bāde-i ‘ilm-i ledünnî:

1. **bāde-i ‘ilm-i ledünnî:**

Kaside 217

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Allah'ın sırlarına ait manevi bilgilerin, gayb
ilminin şarabı.*

Muhabbet bāde-i ‘ilm-i ledünnî yâ Resûla’llâh
Likâ-i len terânî udnu minnî yâ Resûla’llâh

bāde-i imān:

1. **bāde-i imān:**

Kaside 153

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İman şarabı.

Hidāyet bāde-i imān kadehi dā ‘imā Kur’ān
İçerse mu‘min-i muhliş keremdir yâ Resûla’llâh

2. **bāde-i imān:**

Kaside 343

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

İman şarabı.

Quruldu meclis-i ‘işret içildi bāde-i imān
Getürdi bādei Cibrîl kadehsin yâ Resûla’llâh

bāde-i rahmet:

1. **bāde-i rahmet:**

Kaside 306

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Rahmet şarabı. II Allah'ın rahmeti.

Cihâddır bāde-i rahmet Hasan Hilmî içir kınmaz
Gönül gülzârıdır mürğ-ı ‘andelîbi yâ Resûla’llâh

bāde-i sübhān:

1. **bāde-i sübhān:-i**

Kaside 81

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Allah'ın kadehi.

Muhabbet bāde-i sübhān yetişdir zevk-i ruḥānî
Şarāb-ı kevgere ‘aţşān sürüldi yâ Resûla’llâh

bāde-nüş:

1. **bāde-nüşum:--um**

Kaside 285

Mısra: 1

Şarap içen II Aşık.

Muhabbet mey-hānesinde bāde-nüşum yā

Resūla'llāh

Şarāb-ı 'aşk-ı Qur'ān'la bī-hüşum yā Resūla'llāh

bādī:

1. bādī:

Kaside 48

Mısra: 12

Sebep olan, sebep olucu.

Hasan Hilmī ḥabīb kahve içildikçe kırar nefsi

Helāk-ı şehvete bādī bu kahve yā Resūla'llāh

bād-ı 'aşk:

1. bād-ı 'aşk:--er, --se

Kaside 168

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk rüzgârı.

Medīneñ kabır-i ḥākinden eserse bād-ı 'aşk ḳalbe

Göñül nuşret gıdāsıyla şıba'dır yā Resūla'llāh

bād-ı kudretle:

1. bād-ı kudretle:--le

Kaside 136

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kudret rüzgarı. II Allah'ın sonsuz gücü.

Hidāyet bād-ı kudretle gelürse yā Resūla'llāh

'Atıyye ehl-i imāna bilürse yā Resūla'llāh

bād-ı muhabbetdir:

1. bād-ı muhabbetdir:

Kaside 186

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Muhabbet rüzgarı.

Eser bād-ı muhabbetdir bu 'aşk şehrinde her ābād

Maraşlı göñlüme dermān bu 'aşk mı yā

Resūla'llāh

bāğ:

1. bāğın:--ın

Kaside 2

Mısra: 7

*Bahçe, sebze ve meyve ekilip dikilen ve
üretilen yer II sevgilinin bulunduğu yer.*

Kesilmez feyzi bu bāğın memem ismi

Muḥammed'dir

Hasan Hilmī emer şimdi sūdün yā Resūla'llāh

2. bāğın:--ın

Kaside 10

Mısra: 2

*Bahçe, sebze ve meyve ekilip dikilen ve
üretilen yer II sevgilinin bulunduğu yer.*

İşitdim bāğ-ı Ravzanda üzüm var yā Resūla'llāh

O bāğın bāğbânına sözüm var yā Resūla'llāh

3. bāğın:--ın

Kaside 26

Mısra: 2

*Bahçe, sebze ve meyve ekilip dikilen ve
üretilen yer II gül bahçesi; gezinti yeri.*

Yanar cismim erir yağım kül oldum yā
Resūla'llāh
Açıldı gönca gül bāğım pīr oldum yā Resūla'llāh

4. bāğım:-ım

Kaside 65

Mısra: 7

Bağ, bahçe; gül bahçesi.

Belā bülbülleri bāğım perīşān eyledi gitdi
Gül-i hāmṛāya meyl itdim tüketdim yā
Resūla'llāh

5. bāğı:-ı

Kaside 77

Mısra: 10

Bahçe.

Muḥabbetle gıdālanmış koḡar ağzında misk yağı
Orūc bāğı açılmışdur bu şehre yā Resūla'llāh

6. bāğı:-ı

Kaside 87

Mısra: 1

Bahçe.

Şefā'atlü şifā bāğı Haleb'de yā Resūla'llāh
Ḥaber aldım ṭabīb ammā Yemen'de yā
Resūla'llāh

7. bāğıñ:--ı, --ñ

Kaside 107

Mısra: 5

Bahçe.

Şerāfetle şifā bāğıñ açanlar Ka'betu'llāhda
Ebūbekrī 'Ömer 'Osmān 'Alī'dir yā Resūla'llāh

8. bāğa:-a

Kaside 129

Mısra: 5

Bağ II bahçe.

Ḥasan Ḥilmī gül isterse şehir vaḡtı gider bāğa
Ḳoḡar güller gülüstānda Muḥammed yā
Resūla'llāh

9. bāğda:-da

Kaside 129

Mısra: 3

Bağ II bahçe.

Gülün koḡdum diken batdı dikensiz bāğda gül
bitmez
Açılmış bülbüle ol gül Muḥammed yā Resūla'llāh

10. bāğı:-ı

Kaside 135

Mısra: 5

Bağ, bahçe; sevgilinin bulunduğu yer.

Ḥasan Ḥilmī şehir mürḡı muḥabbet bülbülün bāğı
Gıdādır rūḡuna Aḡmed Muḥammed yā
Resūla'llāh

11. bāğa:--a

Kaside 146

Mısra: 3

Bağ, bahçe. II Aşığın gönlü. II Dünya.

Ḥarāmiler girer bāğa ḡarāb eyler kaçır ṭağa
O bāğıñ ḡakimi 'ādil şerī'at yā Resūla'llāh

12. bāğıñ:--ıñ

Kaside 146

Mısra: 4

Bağ, bahçe. II Aşığın gönlü. II Dünya.

Harāmiler girer bāğa harāb eyler kaçır tağa
O bāğın hākimi ‘ādil şerī‘at yā Resūla’llāh

13. **bāğma:--ı, -n, -a**

Kaside 212

Mısra: 4

Bağ, bahçe II âlem.

Ne ni‘met ni‘met-i pâkdır okur ‘âşıklarıñ virdi
Cemâliñ bāğına girdi gıdāya yā Resūla’llāh

14. **bāğın:--ıñ**

Kaside 275

Mısra: 3

Bağ, bahçe.

Bu bāğın bülbülü pervāz iderse seyr-i gülzāra
Kānā‘at Kāf’ına konmaz ziyāde yā Resūla’llāh

15. **bāğma:--ım, --a**

Kaside 290

Mısra: 2

Bağ, bahçe. II Aşığın gönlü.

Muhabbet tolmını ekdim yetişdi yā Resūla’llāh
Hābersiz bāğma āfāt irişdi yā Resūla’llāh

16. **bāğa:-a**

Kaside 319

Mısra: 5

Bağ, bahçe II âlem.

Hasan Hilmī meded ister o bāğa yeller esdikçe
Okursa dersi bülbülden şād u handān yā
Resūla’llāh

bāğbān:

1. **bāğbān:**

Kaside 10

Mısra: 3

Bağcı, bahçıvan II bekçi.

Ticāret kārubāniyam açarsa bāğbān bābı
Muhibbim hādım-i bāba gözüm var yā
Resūla’llāh

2. **bāğbānına:--ın, -a**

Kaside 10

Mısra: 2

Bahçıvan. || Aşık.

İşitdim bāğ-ı Ravzanda üzüm var yā Resūla’llāh
O bāğın bāğbānına sözüm var yā Resūla’llāh

3. **bāğbānından:--ı, --n, --dan**

Kaside 237

Mısra: 5

Bahçıvan. || Aşık.

Hasan Hilmī haber bekler muhabbet bāğbānından
Seher vakti haber gönder şefā‘at yā Resūla’llāh

bağçe:

1. **bağcede:-de**

Kaside 72

Mısra: 7

*Sebze, meyve, çiçek veya ağaç yetiştirilen
yer, bahçe II dünya.*

Cemâliñ misk-i ‘anberden uçandı bağçede güller
Okur mevlūd bülbüller açıldı yā Resūla’llāh

2. **bāğçesin:--sı, --n**

Kaside 319

Mısra: 3

Bahçe; mec. Dünya.

‘ Aceb zīnet mümeyyizdir karanfīl bāğçesin
gezdim
Menefşe boynunu egmiş şadākān yā Resūla’llāh

bāğçe-i kudret:

1. bāğçe-i kudret:

Kaside 327

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Allah'ın sonsuz gücünün bahçesi.

Muhabbet gonca bir güldür dikilmiş yā
Resūla’llāh
Muhabbet bāğçe-i kudret açılmış yā Resūla’llāh

bağdād:

1. bağdād:

Kaside 112

Mısra: 3

*Irak'ın başkenti.Bağdat ismi İslam öncesi
döneme ait yöredeki eski yerleşim alanlarıyla
ilgilidir. Yaygın kanaate göre kelime “Tanrı’nın
ihsanı veya armağanı” anlamına gelmektedir.*

Yetişdir rûhuma imdād ẖarābdır Başra ile Bağdād
Sen ihsān eyle dergāh-ı hüdāyı yā Resūla’llāh

bāğ-ı Ahmed’den:

1. bāğ-ı Ahmed’den:--den

Kaside 240

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Ahmed'in bahçesi (Hz. Muhammed'in
bahçesi).*

Tecellī bāğ-ı Ahmed’den tevellüd eyledi oğlum
Celāleddīn kōdum ismiñ mu‘abbid yā Resūla’llāh

bāğ-ı ‘aşkıñda:

1. bāğ-ı ‘aşkıñda:--ıñ, --da

Kaside 118

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk bahçesi.

Açıldı bāğ-ı ‘aşkıñda beyāz gül kırmızı güller
Öter bakdıķça bülbüller şafāsın yā Resūla’llāh

bāğ-ı belāğatda:

1. bāğ-ı belāğatda:--da

Kaside 130

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güzel ve sanatlı söyleyişler bağı.

Biten bāğ-ı şerī‘atda nebātım yā Resūla’llāh
Bu gün bāğ-ı belāğatda şebātım yā Resūla’llāh

bāğ-ı belāğı:

1. bāğ-ı belāğı:

Kaside 325

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Güzel ve sanatlı sözlerin bahçesi.

Muhabbet tağının bāğ-ı belāğı yā Resūla’llāh
Karanlık giceler rüşen çerāğı yā Resūla’llāh

bāğ-ı bostānı:

1. bāğ-ı bostānı:--ı

Kaside 152

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Bağ bahçe.

Cinânın bağ-ı bostânı rızadır yâ Resûla'llâh

Marîz ehli 'ilâc ister ricâdır yâ Resûla'llâh

bâğ-ı cennetdir:

1. bâğ-ı cennetdir:--dir

Kaside 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Cennet bahçesi.

Vücûduñ nûr-ı kudretdir anıñcün sâyesi olmaz

Medîneñ bâğ-ı cennetdir girince yâ Resûla'llâh

bâğ-ı cinânı:

1. bâğ-ı cinânı:--ı

Kaside 343

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Cennet bahçesi.

Tuyunca Hâzret-i Âdem seniñ teşrîfini bir dem

Değişdi hâbbeye bâğ-ı cinânı yâ Resûla'llâh

bâğ-ı gülzârı:

1. bâğ-ı gülzârı:--ı

Kaside 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gül bahçesi. II Cennet.

İşitdik bâğ-ı gülzârı sevindik yâ Resûla'llâh

Görünce nûr-ı beyzâı uçandık yâ Resûla'llâh

bâğ-ı hakikatde:

1. bâğ-ı hakikatde:--de

Kaside 156

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hakikat bahçesi.

Tarîkat bülbülü rûhum öter bâğ-ı hakikatde

Yetişdi meyve-i a'mâl gıdâmdır yâ Resûla'llâh

bâğ-ı kudretde:

1. bâğ-ı kudretde:--de

Kaside 41

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kuvvet, güç, tâkat bahçesi. II. İlâhi feyizlerin mekanı.

Hakîkat Hakk'da muğlağsın muhabbet bâğ-ı

kudretde

Hidâyet miftâhı sende degil mi yâ Resûla'llâh

2. bâğ-ı kudretde:--de

Kaside 190

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kuvvet, güç, tâkat bahçesi. II. Allah'ın her şeye kâdir olması, dilediği her şeyi yapması şeklinde tecellî eden sıfatı, kâinatta zâhir olan gücü.

Cemâliñ 'aşk cihânında civândır yâ Resûla'llâh

Ekilmiş bâğ-ı kudretde fidandır yâ Resûla'llâh

bâğ-ı kudretden:

1. **bāğ-ı kudretden:--den**

Kaside 184

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kuvvet, güç, tâkat bahçesi. II. Allah'ın her şeye kâdir olması, dilediği her şeyi yapması şeklinde tecellî eden sıfatı, kâinatta zâhir olan gücü.

Göñül hoş-büy-ı gülzârı koçar 'avn-ı 'inâyetden
Hidâyet bāğ-ı kudretten yetişdi yâ Resûla'llâh

bāğ-ı kudretdir:

1. **bāğ-ı kudretdir:--dir**

Kaside 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Her yeri kaplayan kudretullah'ın bahçesi.

Kemâlîñ bāğ-ı kudretdir cemâlîñ cennet-i Tübâ
Şerî'at meyve-i hüsnâ seniñdir yâ Resûla'llâh

bāğ-ı mâ-sivâdan:

1. **bāğ-ı mâ-sivâdan:**

Kaside 259

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah'tan uzaklaştıran her şeyin bahçesi.

Ferâğat eylerim bāğ-ı mâ-sivâdan yâ Resûla'llâh
Hayâ itdim muhabbet bülbülünden yâ Resûla'llâh

bāğ-ı rahmetdir:

1. **bāğ-ı rahmetdir:--dir**

Kaside 244

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Rahmet bahçesi. II Allah'ın rahmeti.

Risâlet bāğ-ı rahmetdir cihâna meyve neşr ider
Kurulmuş sofra-i kudret şehâvet yâ Resûla'llâh

bāğ-ı rahmetle:

1. **bāğ-ı rahmetle:--le**

Kaside 147

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Rahmet bahçesi. II Allah'ın rahmeti.

Risâlet rahmeti yağdı gıdâdır yâ Resûla'llâh
Nübuvvet bāğ-ı rahmetle nümâdır yâ Resûla'llâh

bāğ-ı ravzanda:

1. **bāğ-ı ravzanda:--n, -da**

Kaside 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Cennet bahçesi. II Hz. Muhammed'in

Medine'deki kabri.

İşitdim bāğ-ı Ravzanda üzüm var yâ Resûla'llâh
O bāğın bāğbânına sözüm var yâ Resûla'llâh

bāğ-ı rûhânî:

1. **bāğ-ı rûhânî:--mı**

Kaside 161

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Manevî bahçe.

Muhabbet âteşi tahtîr ider çirk-âb-ı 'işyânı
Açılmış bāğ-ı rûhânî gülüstânımsın yâ Resûla'llâh

bāğ-ı şerī'atda:

1. bāğ-ı şerī'atda:-da

Kaside 130

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şeriat bahçesi.

Biten bāğ-ı şerī'atda nebātım yā Resūla'llāh

Bu gün bāğ-ı belāğatda şebātım yā Resūla'llāh

bahir:

1. bahirde:-de

Kaside 248

Mısra: 6

Ar. Deniz.

Muhabbet 'Adn-ı deryādır Ḥasan Ḥilmī cedīd
dalğıç

Çıkardı dürlü cevherler bahirde yā Resūla'llāh

bağla:-

1. bağladı:--dı

Kaside 19

Mısra: 6

Tutulmak, yürekte sevmek, sevgi ile

bağlanmak.

Naşibendī pādīşāhı şehir-i kalbim zabt idüp

Bağladı kalbim hudāya rābıtam var yā Resūla'llāh

bahr:

1. bahr:

Kaside 51

Mısra: 5

Deniz.

Meyveciyiz bahr u berde gāh süvārī gāh piyāde

'İlm-i hikmetle ledün sultānıyız yā Resūla'llāh

bağr:

1. bağrı:-i

Kaside 113

Mısra: 4

Bağır II Aşığın gönlü.

Şefā'at mürğī rūḥ ister necātı 'alleme'l-esmā

Ḥarāretten yanar bağrı şarāb vir yā Resūla'llāh

2. bağrım:-ım

Kaside 162

Mısra: 2

(Aşığın) bağrı, gönlü.

Ledünnī ravza-i rūḥuḥ kitābdır yā Resūla'llāh

Tutuşdı yandı dil bağrım kebābdır yā Resūla'llāh

2. bahrde:-de

Kaside 53

Mısra: 3

Deniz, derya.

Sefīnem seyr ider berr i bahrde bī-reīs kaldı

Şerī'atdan kumandārı tutarım yā Resūla'llāh

3. bahırına:-ı, -n, -a

Kaside 72

Mısra: 14

(Ar.) Deniz, deryâ.

Günāhkārız kara yüzlü huzūra varmağa yüz yok

Şefā'at bahırına had yok sen 'afv it yā Resūla'llāh

4. bahri:-i

Kaside 104

Mısra: 1

Deniz, derya.

Tükenmez devletiñ baħrı derindir yâ Resûla'llâh
Yağarsa ebr-i hikmetden muhîtdir yâ Resûla'llâh

5. **baħrine:-i, -n, -e**

Kaside 132

Mısra: 1

(Ar.) Deniz.

Şerî'at baħrine sefine İmâm-ı A'zam yâ
Resûla'llâh
Hakikat 'ilmine define İmâm-ı A'zam yâ
Resûla'llâh

6. **baħri:-i**

Kaside 290

Mısra: 5

Deniz.

Hasan Hilmî bu 'aşk baħri yedi deryâyı
yutmuşdur
Balıklar başın çıkardıkça gülüşdi yâ Resûla'llâh

7. **baħrine:-i, -n, -e**

Kaside 329

Mısra: 1

(Ar.) Deniz.

Günâhıñ baħrine talmış bî-mecâlim yâ Resûla'llâh
Günâhla defterim tolmuş bî-mişâlim yâ
Resûla'llâh

baħr-i bî-pâyân:

1. **baħr-i bî-pâyân:**

Kaside 91

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Uçsuz bucaksız deniz.

Muhabbet baħr-i bî-pâyân okunmaz sırrı ma'nâdır
Şatılmaz kıymeti yokdur şakıldır yâ Resûla'llâh

2. **baħr-i bî-pâyân:**

Kaside 283

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sonsuz, tükenmez deniz.

Hasan Hilmî mezâk ehli bu Qur'ân baħr-i bî-
pâyân
Muhabbet dersine me'zûn-ı nâtik yâ Resûla'llâh

3. **baħr-i bî-pâyân:**

Kaside 330

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Uçsuz bucaksız deniz.

Muhabbet baħr-i bî-pâyân muşaddak yâ
Resûla'llâh
Cemâliñ cevheri anda muhakkağ yâ Resûla'llâh

4. **baħr-i bî-pâyân:**

Kaside 337

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Sonsuz deniz. II [tas.] Allah'ın sonsuz ve
hesapsız mutlak varlığı.*

Tükenmez baħr-i bî-pâyân nihâyetsiz derin deryâ
Hakim olmak habîbiñ ibtidâsı yâ Resûla'llâh

baħr-i 'işyândan:

1. **baħr-i 'işyândan:--dan**

Kaside 329

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Isyan denizi.

Elim tüt baħr-i 'iŝyāndan za'īfe merħamet eyle
Ėam-ı fırkatle yandıkça pür-melālim yā
Resūla'llāh

baħr-i muħabbetden:

1. baħr-i muħabbetden:--den

Kaside 308

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Muħabbet, sevgi denizi.

Cihādın mustakıl mürşid hidāyet feyz-i ħikmetdir
Yağar baħr-i muħabbetden bilürdim yā
Resūla'llāh

baht:

1. bahtdır:--dır

Kaside 210

Mısra: 6

Talih, kısmet.

Akar kudret puñarıdır Ėasan Ėilmī içer anmaz
Tükenmez mecr-i bī-pāyān ne bahtdır yā
Resūla'llāh

2. bahtım:--ım

Kaside 305

Mısra: 3

Kader, kısmet, talih.

Mücāhid burcuma bağdım ezel bahtım
mübārekdir
Ėaḫḫat cenginiñ bedr-i tamāmı yā Resūla'llāh

3. bahtımın:--ı, --n, --ın

Kaside 315

Mısra: 2

Kader, kısmet, talih.

Cihādın menzili ḫaḫ ḫuṭb-ı merkez yā Resūla'llāh
Mücāhid bahtının burcu mu'azzez yā Resūla'llāh

4. bahtımı:--ım, --ı

Kaside 328

Mısra: 1

Talih, kısmet.

Uyandır bahtımı Ėamdan elemden yā Resūla'llāh
Şadāsı 'ahd-i mīŝākda vefādan yā Resūla'llāh

baht-ı rūḫum:

1. baht-ı rūḫum:--um

Kaside 261

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ruhun talihi, kaderi. II Talih, kader, baht.

Uyanmaz baht-ı rūḫum bu Ėamdan yā Resūla'llāh
Muħabbetle uyandır sen elemden yā Resūla'llāh

bā-i-bi'smi'llāh:

1. bā-i-bi'smi'llāh:

Kaside 264

Mısra: 3

"Allah'ın adıyla" manasında

*"Bismillāhirrahmānirrahim" sözünün kısaltılmış
şekli.*

Muħaḫḫaḫ her sözün āyāt medārı bā-i-bi'smi'llāh
Muħabbet ehline Ḥaḫ'dan mükerrer yā
Resūla'llāh

ba'îd:

1. ba'îd:

Kaside 325

Mısra: 6

(Ar.) *Uzak, ırak.*

Hasan Hilmî tahıyyât u selâm itdikçe her eyyâm

Ba'îd ammâ yakîn eyler ırakı yâ Resûla'llâh

ba'îd olmak:

1. ba'îd olmak:--mak

Kaside 261

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Uzak olmak.

Ne mümkündür gönül mürğî hayâlerinden ba'îd

olmak

Neden hâlî kalur defter raķamdan yâ Resûla'llâh

bâ'is:

1. bâ'is:

Kaside 84

Mısra: 1

Neden, sebep.

Cemâliñ vuşlata bâ'is namâzdır yâ Resûla'llâh

Rızâ-i cennete miftâh namâzdır yâ Resûla'llâh

2. bâ'is:-i

Kaside 255

Mısra: 4

(Ar.) *Sebepe olucu, olan, badi.*

Metâ'-ı ma'şiyet ğaflet virir bâzâr-ı 'uşşâķa

Şefâ'at bâ'is burc-ı hameldir yâ Resûla'llâh

bâ'is-ü emn u emândır:

1. bâ'is-ü emn u emândır:--dır

Kaside 101

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Huzur ve güvenin sebebi. (bâ'is-i).

Vücûduñ rahmet-i kevn u mekândır yâ

Resûla'llâh

Zuhûruñ bâ'is-ü emn u emândır yâ Resûla'llâh

bak:

1. bak:-ar

Kaside 3

Mısra: 2

Üzerinde durmak, meyl etmek, önem vermek.

Hayâlerinden hayâ itdim görünce yâ Resûla'llâh

Bakır kalbim gözüm sende olunca yâ Resûla'llâh

2. bak:

Kaside 32

Mısra: 16

Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).

Çeker hasret-i teni el-ân kara yüzli Hasan Hilmî

Virirse 'arz-ı hâlini oku bak yâ Resûla'llâh

3. bak:

Kaside 43

Mısra: 10

Bakma eylemi. II Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).

Gönül arzû ider el-ân ziyâret eylesün ravzân

Ķuşandı bak kılıç kalkan kabûl it yâ Resûla'llâh

4. **bağarsan:-ar, -san**

Kaside 48

Mısra: 9

Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).

Şu ile kahve qarışınca bağarsan bevl-i beygirdir
Zülâl-i âb-ı hayvândan hediye yâ Resûla'llâh

5. **bağarım:-ar, -ım**

Kaside 56

Mısra: 2

Seyretmek, temaşa etmek (hikmet dolu gözlerle).

Aıldım nâr-ı Nemrûd'a yanarım yâ Resûla'llâh
'Aceb kimden gelür imdâd bağarım yâ
Resûla'llâh

6. **bağarlar:-ar, -lar**

Kaside 109

Mısra: 3

Bak-: Bakma, bakmak eylemi.

Cemî'-i zümre-i mahşer bağarlar köprü üstünde
Şırâtı yıldırım gibi geçerken yâ Resûla'llâh

7. **bağdığça:-dıkça**

Kaside 118

Mısra: 4

Bak-: Bakma, bakmak eylemi.

Aıldı bağ-ı 'aşkıında beyâz gül kırmızı güller
Öter bağdığça bülbüller şafâsın yâ Resûla'llâh

8. **bağarsam:-ar, -sa, -m**

Kaside 171

Mısra: 8

Gözleri bir şey üzerine çevirmek, nazar etmek.

Oğur tekbîr Cebrâ'il dahı tehlîl Halîlu'llâh
Okudı hamdi İsmâ'îl bağarsam yâ Resûla'llâh

9. **bağmaz:-maz**

Kaside 182

Mısra: 8

Bak-: Bakma, bakmak eylemi.

Ne râhat var bu dünyâda çürük yerdîr binâ tutmaz
Yapan ahmağlara bağmaz 'ağıl da yâ Resûla'llâh

10. **bağ:**

Kaside 194

Mısra: 5

"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem. ||

Temaşa etmek, hikmeti fark etmek bağlamında.

Hasan Hilmî o 'aşk Kur'an oku bağ süre-i
Rağmân

Delîlim ism-i a'zam Kul huve'llâh yâ Resûla'llâh

11. **bağdığça:-dıkça**

Kaside 301

Mısra: 3

Bak-: Bakma, bakmak eylemi.

Cihâdın râh-ı 'aşkıında gözüm küffâra bağdığça
Temevvüc eylesün taşsun dökülsün yâ Resûla'llâh

12. **bağdım:-dı, -m**

Kaside 305

Mısra: 3

Bakışı bir şey üzerine çevirmek; görmek; anlamak, farkına varmak.

Mücâhid burcuma bağdım ezel bağtım
mübârekdir

Hağikat cenginiñ bedr-i tamâmı yâ Resûla'llâh

bak-:

1. bakmadı:-ma, -dı

Kaside 69

Mısra: 21

Bak-: Bakma, bakmak eylemi.

Utandı bakmadı Âdem ki üç yüz yıl semāvāta
Unutdı dostu Havvā'yı şefā'at yā Resūla'llāh

2. bakdı:--dı

Kaside 225

Mısra: 3

(Fal) bakmak. Gelecekte haber vermek, müneccimlik.

Müneccim burcuma bakdı haber virdi siyāh
bahtım
Bilindi tāli'im takvā cerīde yā Resūla'llāh

3. bakar:-ar

Kaside 279

Mısra: 3

Bakışı bir şey üzerine çevirmek II bir şeyin durumunu, oluşumunu gözlemek, seyretmek.

Bakar mı şüretā 'āşık-ı haqīkat yāri gördükçe
Selām gitsün selām gelsün habībe yā Resūla'llāh

4. bakılsa:-ıl, -sa

Kaside 303

Mısra: 3

Bak, gör, fark et.

Bakılsa bu'l-'aceb ser-māyesiz bir cenk-i bī-'irfān
Bu cenk bāzārının yokdur ziyānı yā Resūla'llāh

bākī:

1. bākī:

Kaside 17

Mısra: 5

Ebedî, sonsuz.

Beden hākī ki rûh bākī bir ismi nefs-i nātıkdır
Hasan Hilmī hayāt ister şefā'at yā Resūla'llāh

2. bākī:

Kaside 130

Mısra: 6

Ar. Sonsuz, sonsuzluk.

Ġarīk-i baħr-i 'işıyanım meded senden günāh
bende
Ebed bākī Hasan Hilmī hayātım yā Resūla'llāh

3. bākī:

Kaside 171

Mısra: 12

Ebedî, sonsuz.

Şavurdum mālī emlākī vücūdum hākī eflākī
Hasan Hilmī degil bākī şanursam yā Resūla'llāh

4. bākī:

Kaside 199

Mısra: 4

Ebedî, ölümsüz, kalımlı. II Varlığını koruyan, devam eden, devamlı, sürekli II Geriye kalmak, artakalmak.

Cihānıñ mālına mağrūr neden olsun beķası yok
Muhabbet mülküdür bākī teberrā yā Resūla'llāh

5. bākī:

Kaside 315

Mısra: 3

Daima, kalıcı, sonsuz.

Mücāhid hānedir gönüm harāb olmaz ebed bākī
‘İmāret rahmeti yağdı telezzüz yā Resūla’llāh

6. bākī:

Kaside 325

Mısra: 4

Ar. Sonsuz, sonsuzluk.

Kerāmet keşf ider Hādī muḥabbet gülleriñ
koğdum
Ebed bākī dimāğ içre bayāğı yā Resūla’llāh

7. bākī:

Kaside 327

Mısra: 3

Ar. Sonsuz, sonsuzluk.

Ḥayātūñ nūr-ı kudretdür ezel bākī ebed şolmaz
Nice gül koğmasun ‘āşık şararmış yā Resūla’llāh

bakıl:

1. bakılsa:-sa

Kaside 290

Mısra: 3

Dikkat etmek, incelemek.

‘Akıl şāhı ḥaḳīkatde bakılsa pasbān ammā
Fikir faḳrı ḥaḳāretle çekişdi yā Resūla’llāh

bakılsa:

1. bakılsa:

Kaside 12

Mısra: 7

Dikkat edilse, incelense.

Refīḳim rūḥ-ı vuşlatda bakılsa ma‘nevī fark yok
Vücūdum vuşlata mānī’ marīzdir yā Resūla’llāh

2. bakılsa:

Kaside 45

Mısra: 18

Dikkat edilse, incelense.

Yanar ağız buḥūrdānlık duḥān misk-i
cehennemdir
Bakılsa ehl-i cennetdir sefāhet yā Resūla’llāh

3. bakılsa:

Kaside 48

Mısra: 5

Dikkat edilse, incelense.

Mübāḥdır bu ḳahve bakılsa terk evlādır
Ḥabāşetden müberrādır bu ḳahve yā Resūla’llāh

bakır:

1. bakırlar:-lar

Kaside 1

Mısra: 8

Bir maden çeşidi, bakır.

Ne şīrīn sözlü vā‘izdir erir ḳalbler kılay gibi
Bakırlar altun olmuşdur sözi kimyā-yı subḥānī

bal:

1. baldır:-dır

Kaside 21

Mısra: 9

Arının yaptığı tatlı madde gibi.

Kefeşütatayūş tarīḳ-i bāğ ile baldır
Mağāra bekçisi Ḳıtmīre Ḳıtmīr miyüm yā
Resūla’llāh

2. bala:-a

Kaside 38

Mısra: 4

Arının yaptığı tatlı madde II Hz.

Muhammed'in sözleri.

Gelür âvâz-ı rûhânî 'asel deryâsıdır rûhum

Cihânı bala ğarķ itdi şadâsı yâ Resûla'llâh

balık:

1. balıklar:-lar

Kaside 290

Mısra: 6

Balık. II [tas.] İşin zâhirine meyleden kul.

Hasan Hilmî bu 'aşk bahri yedi deryâyı

yutmuşdur

Balıklar başın çıkardıkça gülüşdi yâ Resûla'llâh

baña:

1. baña:

Kaside 41

Mısra: 6

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki

Tarikat sırr-ı esrârdır şerî'at eylemiş mestûr

Seniñ 'aşkıñ baña mesrûr degil mi yâ Resûla'llâh

2. baña:

Kaside 43

Mısra: 3

*Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki
almış hali, bana ('âşığın yerine).*

İnâbe eyledim saña şerî'at baña vird oldu

Baňa Qur'ân delîl oldu 'inâyet yâ Resûla'llâh

3. baña:

Kaside 43

Mısra: 4

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki

almış hali, bana ('âşığın yerine).

İnâbe eyledim saña şerî'at baña vird oldu

Baňa Qur'ân delîl oldu 'inâyet yâ Resûla'llâh

4. baña:

Kaside 87

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs zamiri (Şairin kendisi).

Hasan Hilmî okur lebbeyk seher vakti tavâf eyler

Medîne'ndir baña Ka'be Minâ'da yâ Resûla'llâh

5. baña:

Kaside 91

Mısra: 5

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali (şair, âşık).

Bilür sırrı refîkimdir baña imdâd ider şiddik

Bu sırta ırmeyen zındık hafîfdir yâ Resûla'llâh

6. baña:

Kaside 98

Mısra: 3

"Ben" birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali (şair, âşık).

Hayâlîñ hamr-ı hâlişdir baña âb-u hayât oldur

Sekiz cennet şarâbından elezdir yâ Resûla'llâh

bâr eyler:

1. bâr eyler:--r

Kaside 175

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yük olmak, eziyet etmek.

Du‘ā seyf -i sa‘ādetdir aşılmış kalb-i dil üzre
‘Aduvvı yāre bār eyler cihāda yā Resūla’llāh

bārān-ı rahmet:

1. bārān-ı rahmet:

Kaside 22

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Rahmet yağmuru.

Muraḥḥaş ma‘rifet Ḥaḳ’dan ‘aṭā-i ‘āmm-i ‘ālem
Seḥāb-ı ḥılkatıñ bārān-ı rahmet yā Resūla’llāh

bāreke’llāh:

1. bāreke’llāh:

Kaside 220

Mısra: 4

Allah mübarek etsin!

Muḥabbet mürşid-i Mevlā mürīdi müntehī eyler
Mücellā bāreke’llāh muşavver yā Resūla’llāh

bārī:

1. bārī:

Kaside 172

Mısra: 4

*"Her şeyi takdir ettiği şekle uygun olarak
yaratıp varlığa çıkaran, yaratan" anlamında
esmā-i hüsnādan (Allah'ın en güzel
isimlerinden)dir.*

Kesersem vācib olmuştur bu zālīm nefis-i ğaddārı
‘Aṭyā eylese Bārī gerekse yā Resūla’llāh

2. bārī:

Kaside 333

Mısra: 6

*"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında
bağlaç.*

Ḥasan Ḥilmī günāhıyla gelürse rüz-ı maḥşerde
Şefā‘at eylesen bārī ğarībdır yā Resūla’llāh

bār-ı ‘aşkıñ:

1. bār-ı ‘aşkıñ:--ıñ

Kaside 65

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Aşkın yükü.

Ḥasan Ḥilmī ḥammāllıktan ḥalāş olmaz ne
ḥikmetdir
Semi‘nā tā ezel bār-ı ‘aşkıñ yüklendim yā
Resūla’llāh

baş:

1. başdan:--dan

Kaside 166

Mısra: 3

Baş, kafa, ser.

Ḥayālīñ ‘āşıkā mi‘rāc ‘urūc eyler ‘aḳıl başdan
Süvār oldukça devletle Burāk’a yā Resūla’llāh

2. başın:-ı, -n

Kaside 290

Mısra: 6

Baş || akıl.

Ḥasan Ḥilmī bu ‘aşk baḥrı yedi deryāyı
yutmuştur
Balıklar başın çıkardıkça gülüşdi yā Resūla’llāh

baş açık yalın ayakda:

1. baş açık yalın ayakda:

Kaside 271

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Çok perişan bir kılıkta.

Yolında baş açık yalın ayakda yâ Resûla'llâh
Şafâdır 'âşıkâ dürlü cefâda yâ Resûla'llâh

başka:

1. başka:

Kaside 201

Mısra: 5

"Başka" anlamında belgisiz sıfat.

Hasan Hilmî şarâb-ı 'aşk bilindi başka hikmetdir
Muhabbet katre-i rahmet lezîzdir yâ Resûla'llâh

2. başka:

Kaside 319

Mısra: 2

"Başka" anlamında belgisiz sıfat.

Açılmış sünbülün dilde bu Kur'an yâ Resûla'llâh
Bu sevdâ başka bir sevdâ ne reyhân yâ
Resûla'llâh

3. başka:

Kaside 324

Mısra: 3

Başka, farklı anlamlarında belgisiz sıfat.

Ne bilsün vâ'iz-i hod-bîn muhabbet 'âlemi başka
Kamerdir ehl-i 'aşkın inşikâkı yâ Resûla'llâh

4. başka:

Kaside 331

Mısra: 1

"Başka" anlamında belgisiz sıfat.

Muhabbet 'âlemi başka hakâyık yâ Resûla'llâh
Zebânın aña miftâh-ı dekhâyık yâ Resûla'llâh

basra:

1. basra:

Kaside 112

Mısra: 3

*Güney Irak'ta Hz. Ömer tarafından kurulan
bir şehir. (Araplar'ın "Hureybe" dediği
harabeleri üzerine kurulmuştur.).*

Yetişdir rûhuma imdâd harâbdır Başra ile Bağdâd
Sen ihsân eyle dergâh-ı hüdayı yâ Resûla'llâh

bat-:

1. batdı:-dı

Kaside 129

Mısra: 3

Batmak, saplanmak.

Gülün koçdum diken batdı dikensiz bağda gül
bitmez
Açılmış bülbüle ol gül Muhammed yâ Resûla'llâh

bâtıl:

1. bātıl:

Kaside 110

Mısra: 6

*(Ar.) Doğru ve sahih olmayan, gerçekle ilgili
bulunmayan (şey).*

Hevâ ehli virir fetvâ düğünlerde cevâz varmış
Bu sözler cümlesi bātıl hatâdır yâ Resûla'llâh

bâtin:

1. bâtin:

Kaside 49

Mısra: 8

Ar. İç, gizli, derun, Allah'ın dört isminden biri. (Evvel, Ahir Zâhir, Bâtın).

Hasan Hilmî feyzi ahlz it gönül şeyhi şerî'atdır
Biri zâhir biri bâtin şerî'at yâ Resûla'llâh

bayağı:

1. bayağı:

Kaside 325

Mısra: 4

Eskisi gibi.

Kerâmet keşf ider Hādî muhabbet güllerin
koğdum
Ebed bâkî dimâğ içre bayağı yâ Resûla'llâh

bavıl:

1. bayıldık:-dı, -k

Kaside 43

Mısra: 2

Kendinden geçmek. II Aşk şarabından sarhoş olmak.

Yetişdir bize imdâdı şıkıldık yâ Resûla'llâh
İçüp 'aşkıñ şarâbını bayıldık yâ Resûla'llâh

bavıl:-

1. bayıldı:--dı

Kaside 81

Mısra: 8

Geçici bir süre için şuur kaybına uğrayarak kendinden geçmek, baygın duruma gelmek.

Muhabbet hâriq-i 'âde kerâmet kerbelâ va'de
Hasan Hilmî muhabbetden bayıldı yâ Resûla'llâh

bayrâm namâzında:

1. bayrâm namâzında:

Kaside 78

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ramazan ve Kurban bayramlarında ilk gün cemaatle kılınan iki rekatlık namaz.

Orucumuz kabûl eyler ümîdim var hüdâmızdan
Bu gün bayrâm namâzında vişâlen yâ Resûla'llâh

bayrâm namâzını:

1. bayrâm namâzını:--ar

Kaside 78

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ramazan ve Kurban bayramlarında ilk gün cemaatle kılınan iki rekatlık namaz.

Bilür mu'min olan vâcib kılar bayrâm namâzını
Cemâliñ câmi'-i cânda muşallî yâ Resûla'llâh

2. bayrâm namâzını:

Kaside 78

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ramazan ve Kurban bayramlarında ilk gün cemaatle kılınan iki rekatlık namaz.

Bu gün bayrâm namâzını kılarız yâ Resûla'llâh
Oruc tutduk şefâ'atın umarız yâ Resûla'llâh

bayrām namāzıyla:

1. bayrām namāzıyla:--y, --la

Kaside 78

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Ramazan ve Kurban bayramlarında ilk gün
cemaatle kılınan iki rekatlık namaz.*

Saňa vâsıl kılar Allāh bizi bayrām namāzıyla
Seniñ sâyende biz bulduk bu dīni yâ Resûla'llāh

bāzār:

1. bāzārında:--ın, --da

Kaside 31

Mısra: 4

Pazar. II aşk/gurbet pazarı.

Ezel bāğında rūḥānī iki maḥbūb sevişmişler
Bu gün ğurbet bāzārında ciger çāk yâ Resûla'llāh

2. bāzārı:--ı

Kaside 241

Mısra: 4

*Pazar yeri, çarşı. II Pazarlık, alışveriş. II
Âlem.*

Muḥabbet manşıbı maḥfī gezer dellāl-ı 'aşk üzre
Anıñ bāzārı ğurbetde ne 'ibret yâ Resûla'llāh

3. bāzārınıñ:--ı, --n, --ıñ

Kaside 303

Mısra: 4

Çarşı, pazar II dünya.

Bakılса bu'l-'aceb ser-māyesiz bir cenk-i bī-'irfān
Bu cenk bāzārınıñ yokdur ziyānı yâ Resûla'llāh

bāzār-ı 'uṣṣāka:

1. bāzār-ı 'uṣṣāka:--a

Kaside 255

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşıkların pazarı.

Metā'-ı ma'şiyet ğaflet virir bāzār-ı 'uṣṣāka
Şefā'at bā'ışi burc-ı ḥameldir yâ Resûla'llāh

ba'zen:

1. ba'zen:

Kaside 64

Mısra: 7

Bazen.

Bilindi Mālikī Ḥanbel ki ba'zen Şāfi'î mezheb
Diyānetler delīl ister tarīka yâ Resûla'llāh

2. ba'zen:

Kaside 71

Mısra: 9

Ara sıra, zaman zaman.

Ki ba'zen ta'n idüp dirler hemān 'āşık ki sen
misin

Severse söylesün anlar buyursun yâ Resûla'llāh

bedel:

1. bedeldir:--dir

Kaside 171

Mısra: 1

*Bir şeyin yerine verilen ve yerini tutan şey,
karşılık, ivaz.*

Bedeldir nefsimi qurbān kesersem yā Resūla'llāh
Vücüdüm mā-sivā hepden gezersem yā
Resūla'llāh

beden:

1. beden:

Kaside 17

Mısra: 5

Ten l cānı içinde taşıyan maddi varlık.

Beden hākī ki rūh bākī bir ismi nefsi nātıqdır
Hasan Hilmī hayāt ister şefā'at yā Resūla'llāh

2. beden:

Kaside 134

Mısra: 2

(Ar.) Vücut, gövde, cisim, ten.

Düşündüm aşımı bildim türābdır yā Resūla'llāh
Beden ma'mūr olur āhır harābdır yā Resūla'llāh

3. bedendir:-dir

Kaside 156

Mısra: 1

Vücut, gövde, ten, cisim.

Şerī'at hāmili Hakk'a bedendir yā Resūla'llāh
Yazar Hakk'ı 'ayān eyler dilimdir yā Resūla'llāh

4. beden:

Kaside 338

Mısra: 3

Gövde, cisim, ten.

Muhabbet hākī māyemdir beden andan
terekkübdür

Muhabbet tahirī qalbi qadīmim yā Resūla'llāh

bedestān-ı hidāyetde:

1. bedestān-ı hidāyetde:-de

Kaside 75

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kurtuluş çarşısı, doğru yolu bulma çarşısı.

Ṭulū' eyler seniñ ismiñ bedestān-ı hidāyetde
Seniñ zikriñ ziyāsına sebebdır yā Resūla'llāh

bedr-i tamāmı:

1. bedr-i tamāmı:

Kaside 305

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Tam ay, dolunay. II [tas.] Allah'ın dünyada
halifesi olan hazret-i insan, kâmil insan.*

Mücāhid burcuma baqđım ezel bahtım
mübārekdir

Hakıkat cenginiñ bedr-i tamāmı yā Resūla'llāh

beğen:

1. begendim:-di, -m

Kaside 198

Mısra: 4

*İyi ve güzel bulmak, takdir etmek, kabul
etmek.*

Göñül rūh-ı Muhammed'den alur feyzi ferāsetle
Bi-hamdi'llāh bu irşadı begendim yā Resūla'llāh

behā:

1. behāsi:-sı

Kaside 337

Mısra: 2

Değer, kıymet II Güzellik, zerafet.

Rızâ-i rahmetiñ hoşdur hevâsı yâ Resûla'llâh
O rahmet hikmetiñ yokdur behâsı yâ Resûla'llâh

behcet:

1. behcet:

Kaside 16

Mısra: 2

Sevinç, güleriyüzlülük, güzellik, şirinlik.

Şerî'at Ka'be-i hüccâca hüccet yâ Resûla'llâh
Şerî'at Ka'be-i 'uşşâka behcet yâ Resûla'llâh

bekâ:

1. bekâya:-ya

Kaside 19

Mısra: 10

*Daim ve sabit olmak; devam, evvelki hâl
üzerinde kalma. Fena zıddı olarak kullanılır.
Allâh'ın zati sıfatlarından. [tas.] Allâh'ta baki
olma, denize katılan damla gibi Hakk'ın
varlığında ebediliğe erme; kulun Allâh'ın her şeyi
ayakta tuttuğunu görmesi.*

Naşşibendîdir şerî'at rābıta şer'an şerîf
Şeyh-i fāniden bekāya rābıtam var yâ Resûla'llâh

2. bekâyı:-yı

Kaside 64

Mısra: 3

Ar. 1. Bakilik, fani olmayış.

Fenâyı nefy idüp bi'z-zât bekâyı ihtiyâr itdiñ
Bırakdñ mustakîm dîni ehl-i imāna yâ
Resûla'llâh

3. bekâda:-da

Kaside 86

Mısra: 2

Ahiret âlemi.

Fenâ-ender-fenâdârem fenâda yâ Resûla'llâh
Beķâ-ender-beķâdârem beķâda yâ Resûla'llâh

4. bekâsı:-sı

Kaside 199

Mısra: 3

Ebedilik, kalıcılık, sonsuzluk.

Cihānñ mālına mağrūr neden olsun beķası yok
Muhabbet mülküdür bâķi teberrā yâ Resûla'llâh

5. bekâ:

Kaside 235

Mısra: 5

*(Ar.) Ölmezlik, ölümsüzlük, ebediyet,
ebedilik, bâkîlik.*

Beķa mülki Ḥasan Ḥilmî muhabbet
meyvesindendir
'İmâdı dîn-i İslâm'ın şerî'at yâ Resûla'llâh

bekâ bâğı:

1. bekâ bâğı:

Kaside 158

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sonsuzluk, ebedilik bahçesi; cennet.

Ḥasan Ḥilmî bekâ bâğı hayırdır fānî dünyâda
Şevâblar defteriñ yırtar eceldir yâ Resûla'llâh

bekâ-ender-bekâ:

1. beḳā-ender-beḳā:

Kaside 25

Mısra: 2

*Bekabillah mertebesi. Allah'la baki olmak.
Salikin Fenaillahtan sonra varacağı son mertebe.*

Fenā-ender-fenā oldum marīzem yā Resūla'llāh
Beḳā-ender-beḳā buldum 'alilem yā Resūla'llāh

2. beḳā-ender-beḳādārem:

Kaside 86

Mısra: 2

*Bekabillah mertebesi. Allah'la baki olmak.
Salikin Fenaillahtan sonra varacağı son mertebe.*

Fenā-ender-fenādārem fenāda yā Resūla'llāh
Beḳā-ender-beḳādārem beḳāda yā Resūla'llāh

bekçi:

1. bekçisi:-si

Kaside 21

Mısra: 10

*Bir şeyi veya bir yeri bekleyip korumakla
görevli kimse.*

Kefeşütatayüş tarīḳ-i bāḡ ile baldır
Maḡāra bekçisi Kıtımīre Kıtımīr miyüm yā
Resūla'llāh

bekle:

1. bekler:-r

Kaside 72

Mısra: 3

*(Bir kimsenin gelmesini veya bir işin olması
için) gözler vaziyette olmak, durup kollamak II
Ummak, ümit etmek.*

Rebī'u'l-evvel ayını nice 'āşıklañ bekler
Giceler şubḫa dek ağlar şefā'at yā Resūla'llāh

bekle-:

1. bekler:--r

Kaside 117

Mısra: 5

Beklemek, durmak.

Ḥasan Ḥilmī tevekküldür ḳanā'at kūşesin bekler
Gönül zevḳ i şafā eyler mücevher yā Resūla'llāh

2. bekler:-r

Kaside 237

Mısra: 5

Beklemek, ümit etmek, ummak.

Ḥasan Ḥilmī ḫaber bekler muḫabbet bāḡbānından
Seher vakti ḫaber gönder şefā'at yā Resūla'llāh

belā:

1. belā:

Kaside 7

Mısra: 7

*İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden
çıkılması güç durum, bādire, dert, gam, keder.*

Simā' eyler belā ḳavliñ çalar kudret neyin dilde
Şadāsı 'ahdi mīşāḳıñ 'azīzdir yā Resūla'llāh

2. belā:

Kaside 65

Mısra: 7

*1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden
çıkılması güç durum, bādire, dert, gam, keder. 2.
Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet,
musibet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok
üzzen kimse veya şey.*

Belā bülbülleri bāğım perīṣān eyledi gitdi
Gül-i ḥamrāya meyl itdim tüketdim yā
Resūla'llāh

3. belādır:-dır

Kaside 103

Mısra: 5

*İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden
çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder.*

Muḥabbet bâbı fi'l-vāқи belādır fetḥ-i ebvābı
Mu'īnim zıkr-i subḥānī kefādır yā Resūla'llāh

4. belā:

Kaside 105

Mısra: 4

Dert, sıkıntı, huzursuzluk, mihnet.

Yazılmış levḥ-i maḥfūzda bu 'aşk kālū belā derdi
Belā bülbülleri ikrār ider mi yā Resūla'llāh

5. belādır:-dır

Kaside 110

Mısra: 8

Ar. Felaket, afet.

Şağā'ır gitdi ref' oldı günāhlar hep kebā'irdir
Günāha mübtelā olmuş belādır yā Resūla'llāh

6. belādır:-dır

Kaside 150

Mısra: 4

Dert, gam, keder, sıkıntı.

Şafa için uyup nefse nikāhı eyledim şer'en
Yağar yağmur gibi zevkim belādır yā Resūla'llāh

7. belā:

Kaside 171

Mısra: 9

Dert, bela, musibet, felaket.

Muḥabbet 'ayn-i İsmā'ıl belā İbrāhīm Ḥalīlu'llāh
Günāhım fi'l-meşel koçdur mu kırsam yā
Resūla'llāh

8. belāsi:-sı

Kaside 304

Mısra: 6

Dert, sıkıntı.

Mücāhid 'ilminiñ zevki Ḥasan Ḥilmī yazar na'tıñ
Anıñçün çekdigim fırkat belāsi yā Resūla'llāh

belāğat:

1. belāğat:

Kaside 237

Mısra: 1

Ar. Etkili ve yerinde söz söyleme.

Lisānımda feşāḥatle belāğat yā Resūla'llāh

Muḥabbet bādı esdikçe 'adālet yā Resūla'llāh

belā-vı gāmme-i küffār:

1. belā-yı gāmme-i küffār:

Kaside 50

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Hak din olan İslamiyet düşmanlarının
gamlarının oluşturduğu tahribat, belalar.*

Belā-yı gāmme-i küffār hücum itdi za'ıf kaldım
Yetiş imdāda rüḥānī ḥarābdır yā Resūla'llāh

ben:

1. **benden:-den**

Kaside 7

Mısra: 12

Birinci teklik şahıs zamiri.

Döner kalbim degirmendir gelür 'aşkıñ şuyu
senden
Şalâtıyla selâm benden sañadır yâ Resûla'llâh

2. **ben:**

Kaside 26

Mısra: 4

Birinci teklik şahıs zamiri.

Tükendi 'ömrümüz gitdi şararup şoldığım bildim
Şükür dünyâya ben geldim kul oldum yâ
Resûla'llâh

3. **ben:**

Kaside 35

Mısra: 3

Birinci teklik şahıs zamiri.

Cemâliñ metni Aḥmed'den ki ben ez-berledim
'aşkı
Okurum levḥ-i maḥfûzdan bu dersi yâ Resûla'llâh

4. **bende:-de**

Kaside 56

Mısra: 7

*Birinci teklik şahıs zamiri ('âşığın yerine-şâ
'ir).*

Ḥilâfet almağa şimdi liyâkât kalmadı bende
Ümîdim mürşidim sende ararım yâ Resûla'llâh

5. **bende:-de**

Kaside 60

Mısra: 5

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Elim bende gözüm sende gönül na'tıñ okur şimdi
Muḥabbetlü melek mürsel vişâle yâ Resûla'llâh

6. **benim:-im**

Kaside 62

Mısra: 2

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Muḥabbet etmegiñ ekliñ yetişdir yâ Resûla'llâh
Benim rûḥum ezel nânıñ yemişdir yâ Resûla'llâh

7. **ben:**

Kaside 65

Mısra: 6

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Uyup ebnâ-yı cinsimle nice gıybet kelâm itdim
Didim estağfiru'llâh ben tükürdüm yâ Resûla'llâh

8. **baña:-a**

Kaside 66

Mısra: 10

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ḥasan Ḥilmî ümîd eyler muḥabbet maḥşeriñ mestî
Kerem kıl baña bir desti şarâbım yâ Resûla'llâh

9. **beni:-i**

Kaside 66

Mısra: 7

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Günâhkârım yüzi kıra beni maḥşerde sen ara
Yazıldı defterim nâra kebâbım yâ Resûla'llâh

10. **benim:-im**

Kaside 66

Mısra: 3

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ḥabersizce gelür bir gün benim ol tuḥfe-i mevtim
'Aceb nerden olur i'tā kitābım yā Resūla'llāh

11. **baña:-a**

Kaside 67

Mısra: 3

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Göñül bağım yeşillenmez baña imdād olunmazsa
Yağar ümmetini nāra yazıktır yā Resūla'llāh

12. **baña:-a**

Kaside 68

Mısra: 9

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ḥayātūñ ḥavz-ı kevşerden baña bir nebzecik
Kevşer
Virsen ben de 'atşānım içerim yā Resūla'llāh

13. **ben:**

Kaside 68

Mısra: 10

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ḥayātūñ ḥavz-ı kevşerden baña bir nebzecik
Kevşer
Virsen ben de 'atşānım içerim yā Resūla'llāh

14. **baña:-a**

Kaside 69

Mısra: 10

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Utanmaz öyle bir mel'ün şğındık Ḥaḳḳ'a
şerrinden
Baña imdād iden sensiñ şefā'at yā Resūla'llāh

15. **baña:-a**

Kaside 69

Mısra: 12

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Babam Ādem'le anam Ḥavvā'yı mekriyle aldatdı
Dönüp şimdi baña geldi şefā'at yā Resūla'llāh

16. **ben:**

Kaside 69

Mısra: 3

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ki senden rahmet olmazsa yanarım ben
cehennemde
Ki sensin erḥame'l-mücrim şefā'at yā Resūla'llāh

17. **ben:**

Kaside 69

Mısra: 32

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

İdince zıkrını Ādem nidā geldi ki 'afv itdim
Didi Ādem ki ben ni'tdim şefā'at yā Resūla'llāh

18. **bende:-de**

Kaside 69

Mısra: 20

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Serendib ṭağına Ādem inince kaldı ḥayretde
Didi yā Rabb kuşur bende şefā'at yā Resūla'llāh

19. **baña:-a**

Kaside 70

Mısra: 5

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Çekildi kārübān gitdi bu gün nevbet baña geldi
Bu cumhürdan girü ḳalsam 'aybdır yā Resūla'llāh

20. **bende:-de**

Kaside 70

Mısra: 3

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Nedir bu gizli dert bende ezelden berü müştâkı
Cemâlinde vücûd şehri hârâbdır yâ Resûla'llâh

21. **baña:-a**

Kaside 71

Mısra: 11

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Nidâ eyler baña ma'şûk beni medh eyledi 'âşık
Seniñ evşâfına lâıyık ne yazsam yâ Resûla'llâh

22. **beni:-i**

Kaside 71

Mısra: 11

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Nidâ eyler baña ma'şûk beni medh eyledi 'âşık
Seniñ evşâfına lâıyık ne yazsam yâ Resûla'llâh

23. **benim:-im**

Kaside 71

Mısra: 2

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Hünerdir ma'rifet 'aşkıñ yanarsa yâ Resûla'llâh
Benim kalbim bu ğafletten uyansun yâ
Resûla'llâh

24. **ben:**

Kaside 90

Mısra: 1

" Ben " birinci tekil kişi zamiri (Aşık).

Tükenmez 'aşka düşdüm ben yanarım yâ
Resûla'llâh
Cemâliñ hasretiñ şimdi çekerim yâ Resûla'llâh

25. **benim:--im**

Kaside 90

Mısra: 5

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri (Âşık).

Sa'âdet yıldızındandır bi-hamdi'llâh benim
'aşkı
Hasan Hilmî odur meşkim mürîdim yâ
Resûla'llâh

26. **ben:**

Kaside 93

Mısra: 5

" Ben " birinci tekil kişi zamiri (Aşık).

Rızâya râzıyım ben de ri'yâzetle 'azâb çekdim
Cehennemde yanar 'âşık cehîmim yâ Resûla'llâh

27. **beni:--i**

Kaside 121

Mısra: 1

" Ben " birinci tekil kişi zamiri (Şairin
kendisi, Hasan Hilmî).

Beni dünyâya bend itdi nefisdir yâ Resûla'llâh
Şabîken beni aldatdı nefisdir yâ Resûla'llâh

28. **beni:--i**

Kaside 121

Mısra: 2

" Ben " birinci tekil kişi zamiri (Şairin
kendisi, Hasan Hilmî).

Beni dünyâya bend itdi nefisdir yâ Resûla'llâh
Şabîken beni aldatdı nefisdir yâ Resûla'llâh

29. **bende:-de**

Kaside 130

Mısra: 5

" Ben " birinci tekil kişi zamiri || Aşık.

Ğarîk-i baħr-i 'işıyanım meded senden günāh

bende

Ebed bākī Ḥasan Ḥilmī ḥayātım yā Resūla'llāh

30. **benim:--im**

Kaside 133

Mısra: 3

" Ben " birinci tekil kişi zamiri (Âşık).

Sā'ilem ihsān seniñ 'âcizem noķşān benim

Raḥmeten li'l 'ālemīnsin yā Muḥammed Muştafā

31. **benim:--im**

Kaside 153

Mısra: 1

" Ben " birinci tekil kişi zamiri (Şairin kendisi, Hasan Hilmi).

Benim imān ı ikrārım ezeldir yā Resūla'llāh

Muḥaķķaķ 'ilm u 'irfānım güzeldir yā Resūla'llāh

32. **ben:**

Kaside 228

Mısra: 3

" Ben " birinci tekil kişi zamiri (Hasan Hilmi).

Amān rüz-ı cezāda dest-gīr ol ben günāhkārım

Muḥabbet aşlu Ḥak'dan şefā'at yā Resūla'llāh

33. **benim:-im**

Kaside 245

Mısra: 4

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Oķursam dā'imā na'tiñ muḥabbet āyet-i vaşfiñ

Ne ḥaddim var benim ḥüsn-ü ü edāda yā

Resūla'llāh

34. **baña:--a**

Kaside 254

Mısra: 6

" Ben " birinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali (Hasan Hilmi).

Nihāyetsiz kütüb-ḥāne Ḥasan Ḥilmī muḥabbetdir

Baña ta'līmi ders eyle girersem yā Resūla'llāh

35. **benim:--im**

Kaside 288

Mısra: 3

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri (Hasan Hilmi).

Oķursam rūḥuma raḥmet benim kabre refiķimdir

Libās-ı ḥulle-i cennet münevver yā Resūla'llāh

36. **beni:-i**

Kaside 312

Mısra: 5

" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Muḥabbet eyledi fā'ik beni akrān u emşālden

Ḥasan Ḥilmī'ye rızau'llāh raḥimdir yā Resūla'llāh

37. **baña:-a**

Kaside 324

Mısra: 2

" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Müyesser kıl muḥabbetle iştiyāķı yā Resūla'llāh

Naşīb eyle baña ḥayru'l-mulāķı yā Resūla'llāh

bend itdi:

1. **bend itdi:--di**

Kaside 121

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kul köle yapmak, tutsak etmek.

Beni dünyāya bend itdi nefisdir yā Resūla'llāh

Şabīken beni aldatdı nefisdir yā Resūla'llāh

bende:

1. **bende:**

Kaside 19

Mısra: 1

Kul, köle, hizmetkâr l bağlulukla yolunu takip eden kimse.

Nağşibendim bende pākım rābītam var yā

Resūla'llāh

Nağşibende 'ayn-ı rabtım rābītam var yā

Resūla'llāh

2. **bendeyim:-yim**

Kaside 19

Mısra: 3

Kul, köle, hizmetkâr (müridin yerine).

Nağşibende nuş pendim bendeyim bülbül mişāl

Ehl-i virdim qalbe girdim rābītam var yā

Resūla'llāh

beni ādemlere:

1. **beni ādemlere:--ler, --e**

Kaside 276

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ademoğulları, insanlar.

Yed-i kudretle yoğrulmuş muhabbet hāk-i

cevherdir

Beni Ādemlere şeytān haseddir yā Resūla'llāh

beni'l-eşfer:

1. **beni'l-eşfer:**

Kaside 34

Mısra: 1

Arapların Bizanslılara, sonra da Avrupalılara verdikleri ad. Açık renk saçları olanın oğlu anlamına gelir.

Zuhūr itdi beni'l-eşfer mu'ayyen yā Resūla'llāh

Qıyām itdi beni'l-İşhāk mübeyyen yā Resūla'llāh

beni'l-ishāk:

1. **beni'l-ishāk:**

Kaside 34

Mısra: 2

İstanbul'u fethedecek kavim. Ebu Hurayra (radiyallahu anı) anlatıyor: "Rasulullah (aleyhissalātu vesselām) (bir gün): "Bir tarafı karada bir tarafı da denizde olan bir şehir işittiniz mi?" diye sordular. Oradakiler: "Evet!" deyince, şöyle buyurdular: "İshakoğullarından yetmiş bin kişi bu şehre sefer tertiplemedikçe kıyamet kopmaz. Askerler şehre gelince konaklarlar. Ancak silahla savaşmazlar, tek bir ok dahi atmazlar. "Lailahe illallahu vallahu ekber!" derler. Bunun üzerine şehrin deniz tarafı düşer. Sonra askerleri ikinci kere, "Lailahe illallahu vallahu ekber" derler, şehrin diğer tarafı da düşer. Sonra tekrar "Lailahe illallahu vallahu ekber!" derler. Bu sefer onlara (kapılar) açılır. Oradan şehre girerler ve şehrin ganimetini toplarlar. Ganimetleri aralarında taksim ederlerken, yanlarına bir munadi gelip: "Deccal

çıktı!" diye bağıır. Askerler her şeyi bırakıp geri dönerler" (Muslim, Fiten 78, (2920 , (18/43,44- Nevevî Şerhi).

Zuhûr itdi beni'l-eşfer mu'ayyen yâ Resûla'llâh
Kıyâm itdi beni'l-İshâk mübeyyen yâ Resûla'llâh

benim:

1. benim:

Kaside 12

Mısra: 3

Benim.

Peşinen hâli hall eyle benim bir müşkilâtım var
Mürdim mürşidim maḥbûb revâdır yâ Resûla'llâh

2. benim:

Kaside 34

Mısra: 13

Benim.

Vezîre i'timâd itme benim irşâdlı sultânım
Delîlim dilde destânım müdebber yâ Resûla'llâh

benzen:

1. benzendim:-di, -m

Kaside 29

Mısra: 3

Kendisini bir başkasına benzetmek.

Înâbe eyledim emdüm sūdûñ kimyâya benzendim
Cehennemde 'azâb çekmem girersem yâ
Resûla'llâh

beñzer:

1. beñzer:

Kaside 58

Mısra: 5

Benzemek.

Biniş geymiş geniş yenli İmâm-ı A'zam'a beñzer
Kaşîrû'l-kâme mihrâblar ḥarâbdır yâ Resûla'llâh

ber:

1. berde:-de

Kaside 51

Mısra: 5

Kara, toprak.

Meyveciyiz baḥr u berde gâh sūvârî gâh piyâde
'İlm-i ḥikmetle ledûn sultânınız yâ Resûla'llâh

berbâd:

1. berbâddur:-dur

Kaside 46

Mısra: 5

Far. Bozuk, perişan, harap, mahv edilmiş, yele verilmiş.

Duḥânîñ unfu berbâddur perîşân eyledi burnı
Kara kaṭrân tolar burnı girîziz yâ Resûla'llâh

ber-bâd:

1. ber-bâd:

Kaside 311

Mısra: 3

Bozuk, perişan, harap.

Mücâhid şüretâ ber-bâd velî ma'nâda sultândır
Kanâ'at zaḥmeti ġâzî ġidâsı yâ Resûla'llâh

ber-güzâr kalsun:

1. **ber-güzār alsun:--sun**

Kaside 102

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yediğar, hediye olarak kalmak.

Seniñ vaşfıñ kitābını yazarsam yā Resūla'llāh
Ounsun ber-güzār alsun ölürsem yā Resūla'llāh

ber-güzār olsun:

1. **ber-güzār olsun:--sun**

Kaside 68

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hediye, hatıra olmak.

Muhabbet toumu albimde biterse yā Resūla'llāh
Bu 'akım ber-güzār olsun yolunda yā Resūla'llāh

berr:

1. **berr:**

Kaside 53

Mısra: 3

Toprak, kara.

Sefnem seyr ider berr i barde bī-reīs aldı
Şerī'atdan umandāri utarım yā Resūla'llāh

2. **berr:**

Kaside 75

Mısra: 4

Ar. is. Kara. Deniz mukabili.

Meded kıl sevdiğim Amed bize vuşlāt Burā'ını
Piyāde almışam berr u yabānda yā Resūla'llāh

berü:

1. **berü:**

Kaside 179

Mısra: 4

"-den bu yana" anlamında edat.

ayālīñ ātıra gelse görürdüm seni her yerde
Şabāvetden berü 'akīñ ekerdüm yā Resūla'llāh

bes:

1. **beş:**

Kaside 63

Mısra: 3

Sayı sıfatı, beş.

Yazıldı şart-ı İslām'ın bize bilmek bu beş şeydir
Şalāt ile biri imān muhibdir yā Resūla'llāh

2. **bes:**

Kaside 119

Mısra: 4

(Fars.) Yeter, yetişir, elverir, kâfi.

Gönül mürğī marīz oldı am-ı 'akīnla ey Amed
Devā bari Muammed bes āmennā nebīdir yā
Resūla'llāh

3. **beş:**

Kaside 145

Mısra: 5

"Beş" sayı sıfatı.

asan ilmī ier südden beş memeli inekdir o
Dir bī'smī'llāh el-amdu li'llāh Allāh kerīmdir yā
Resūla'llāh

4. **bes:**

Kaside 173

Mısra: 6

Kâfi, yeter, yetişir.

Hasan Hilmî ider ta'lim mu'allim mu'tekid
Hakk'a
Bes âmennâ ve şaddaknâ vekâ'il yâ Resûla'llâh

beşâret:

1. beşâret:

Kaside 77

Mısra: 12

Müjde.

Bi-hamdi'llâh oruç tutduk cemâlin lezzetini
bulduk

Bu gün ağlar iken güldük beşâret yâ Resûla'llâh

2. beşâret:

Kaside 160

Mısra: 1

İyi haber, müjde, muştı.

Beşâret sûre-i Innâ fetâhnâ yâ Resûla'llâh

Oğundu âyet-i fermân semi'nâ yâ Resûla'llâh

beşer:

1. beşer:

Kaside 220

Mısra: 6

Ar. İnsan cinsi, insan.

Melekler beyt-i ma'mûrî tavâf eylerse göklerde
Beşer yerde melek gökde mübeşşir yâ Resûla'llâh

2. beşer:

Kaside 333

Mısra: 4

Ar. İnsan cinsi, insan.

Oğunsa nâm-ı na'tin zümre-i 'uşşâk lisânında
Melek gökde beşer yerde semi'dir yâ Resûla'llâh

beşik:

1. beşikde:-de

Kaside 188

Mısra: 1

*Bebekleri yatırmaya ve sallayarak uyutmaya
yarayan, tahta veya demirden yapılmış sallanır
bir tür küçük karyola.*

Şabî gönlüm süd ister vir beşikde yâ Resûla'llâh

Yüz üstüne süründükçe eşikte yâ Resûla'llâh

beste:

1. beste:

Kaside 294

Mısra: 4

Bağlı, bağlanmış.

Yüzüm sürsem yer öpsem her şehir dîvân-ı
ravzanda

Kıyâm el beste karşunda tursam yâ Resûla'llâh

beşâlet:

1. beşâlet:

Kaside 47

Mısra: 6

Ar. İssizlik, avarelik.

Hasan Hilmî haram âfyon anın ekli helâl olmaz
Yudan âdem felâh bulmaz beşâlet yâ Resûla'llâh

beter:

1. beter:

Kaside 105

Mısra: 2

Beter, daha kötü.

Ḳanā‘at kenzini bulsam şifā mı yā Resūla‘llāh
‘Aceb ḳāldır bu ḥāl dertden beter mi yā
Resūla‘llāh

bevākī:

1. bevākī:

Kaside 324

Mısra: 6

Kalanlar, daim olanlar.

Ḥasan Ḥilmī semen-būyūḡ ḳoḳar ‘aşḳ-ı ḥayāliden
Görür rü‘yāda vaşḫ eyler bevākī yā Resūla‘llāh

bevl-i beygirdir:

1. bevl-i beygirdir:-dir

Kaside 48

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

At idrarı, sidiḡi (kahve bağlamında).

Şu ile ḳahve ḳarışınca bakarsan bevl-i beygirdir
Zülāl-i āb-ı ḥayvāndan hediye yā Resūla‘llāh

bevān:

1. bevāndır:-dır

Kaside 234

Mısra: 2

Açıkça ortada olma durumu, apaçık.

Muḥabbet ‘āşıḳa tefsīr-i Ḳur‘ān’dır yā Resūla‘llāh
Yazarsa āyet-i esrār beyāndır yā Resūla‘llāh

bevān eyler:

1. bevān eyler:--r

Kaside 75

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Beyan eylemek, açıklamak, anlatmak.

Ḥasan Ḥilmī bu gün şaşḳıñ yazar ‘aşḳın beyān
eyler

Kitāb-ı ‘aşḳı şerḫ eyler ki ḥaḳdır yā Resūla‘llāh

2. beyān eyler:--r

Kaside 155

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Açıklamak.

Memāt ḳalbim ḥayāt buldı Ḥasan

Ḥilmī muḥayyerdir

Yazar vaşḫıñ beyān eyler ḡubārıñ yā Resūla‘llāh

3. beyān eyler:--r

Kaside 169

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Açıklamak.

Ledünnī yağmurı yağdı ḡöñülde yā Resūla‘llāh

Yazar ḥikmet beyān eyler kitābda yā Resūla‘llāh

4. beyān eyler:--r

Kaside 202

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Beyan eylemek, açıklamak, anlatmak.

Yazar ‘aşḳı beyān eyler ḳalemdir yā Resūla‘llāh

Dikilmiş ‘arş-ı a‘lāya ‘alemdir yā Resūla‘llāh

5. beyān eyler:--r

Kaside 236

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Açıklamak.

Rumûz-ı defter-i tevhîd muhabbetle açılmışdır

Yazar bir bir beyân eyler temeyyüz yâ Resûla'llâh

6. beyân eyler:--r

Kaside 331

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Beyan eylemek, açıklamak, anlatmak.

Muhabbet mustakîm medhiî kitâbından beyân
eyler

Meddâh-ı nâzım her fenne fâ'ik yâ Resûla'llâh

beyâz:

1. beyâz:

Kaside 12

Mısra: 1

Ak, beyaz, aydınlık II Nur.

Siyâh bahtım beyâz olmaz ne hâldir yâ

Resûla'llâh

Su'âl itdim cevâb gelmez ne kâldir yâ Resûla'llâh

2. beyâz:

Kaside 118

Mısra: 3

Ak, beyaz.

Açıldı bağ-ı 'aşkıında beyâz gül kırmızı güller

Öter bakdıqça bülbüller şafâsın yâ Resûla'llâh

3. beyâzdır:--dır

Kaside 216

Mısra: 4

Ak, beyaz. II Nur.

İder mi'râc-ı rûhânî çıkar 'arşa nazar eyler

Anıñ vechi güneş gibi beyâzdır yâ Resûla'llâh

beyâz eyler:

1. beyâz eyler:--r

Kaside 119

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(Manevî anlamda) kalbi günahlardan

arındırmak.

Beyâz kalbi siyâh eyler günâhdır yâ Resûla'llâh

Ğara kalbi beyâz eyler şevâbdır yâ Resûla'llâh

beyâz kalbi:

1. beyâz kalbi:--i

Kaside 119

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Günahsız, temiz kalp, gönül.

Beyâz kalbi siyâh eyler günâhdır yâ Resûla'llâh

Ğara kalbi beyâz eyler şevâbdır yâ Resûla'llâh

beyâz olmaz:

1. beyâz olmaz:

Kaside 118

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(mec.) Talihin gülmesi, güzel günler

yaşamak.

Sa'âdet yıldızım toğmaz siyâh bahtım beyâz

olmaz

Ğasan Ğilmî ağılar gülmez bilürsün yâ Resûla'llâh

beyt:

1. beytiñ:-iñ

Kaside 43

Mısra: 8

Kâbe, Beytullah, ev, yer, mekân.

Felek burcı hidâyetden visâl bâbıñ küşâd kıldı
Göñül beytiñ tavâf kıldı cemâliñ yâ Resûla'llâh

2. beytdir:--dir

Kaside 120

Mısra: 15

İki dizeden oluşan nazım birimi.

Sekiz cennet sekiz bâbdır sekiz beytdir nikâh na'tı
Sekiz cennetde sultânı nikâhdır yâ Resûla'llâh

beyt-i göñül:

1. beyt-i göñül:

Kaside 297

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül evi. II Aşığın gönlü.

Ṭulû'-ı şems-i 'aşkıdan yanar beyt-i göñül ammâ
Muhabbet ehline yerde türâbım yâ Resûla'llâh

beyt-i ma'mûrî:

1. beyt-i ma'mûrî:--ı

Kaside 220

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Kabe'nin tam üzerinde yedinci kat gökte
bulunan ve melekler tarafından tavaf edilen bir
köşk.*

Melekler beyt-i ma'mûrî tavâf eylerse göklerde
Beşer yerde melek gökde mübeşşir yâ Resûla'llâh

beyt-i ma'mûrî'l-'atîkdr:

1. beyt-i ma'mûrî'l-'atîkdr:

Kaside 23

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Ma'mûr, bayındır, bakımlı ev. Kâbe'nin üst
hizasında bulunan bir yerdir. Diğer bir adı da
"Durâh"dır. Beytü'l-Ma'mûr'dan Kur'an'ı
Kerîm'de şöyle bahsedilir: "Tür'a, yayılmış ince
deri üzerine satır satır dizilmiş Kitâb'a, bayındır
eve (beytü'l-ma'mûra), yükseltilmiş tavan gibi
göğ'e, kaynayacak denize andolsun ki, Rabbi'nin
azabı hiç şüphesiz gelecektir" (et-Tür, 52/1-7).*

Nüşa-i 'ilm-i ezel naḥnu ḳasemnâ Ka'bemiz
Beyt-i ma'mûrî'l-'atîkdr yâ Resûla'llâh göñül

beytu'llâh:

1. beytu'llâh:

Kaside 30

Mısra: 9

Kabe-i Muazzama. II Gönül evi.

Ḥasan Ḥilmî tavâf eyler göñül beytinde beytu'llâh
Mübârek ravzañız cennet buyurdum yâ
Resûla'llâh

bî'at:

1. bî'at:

Kaside 4

Mısra: 4

Kabul etme, onaylama.

Naşib oldu bi-ḥamdi'llāh enībū hırkasın geydim
Şükür bī'at elin viridin kerimsin yā Resūla'llāh

bī'at itdim:

1. **bī'at itdim:--di, --m**

Kaside 23

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Birinin egemenliğini tanımak, kabul etmek;
itaat etmek.*

Ḥacerü'l-esveddir bī'at itdim tā ezel
Gördi gönlüm pek güzel yā Resūla'llāh gönül

biç:

1. **biçer:-er**

Kaside 139

Mısra: 2

Biçmek, kesmek.

Fenā bağın gülistanı dikendir yā Resūla'llāh
Biçer rüz-ı kıyāmetde ekindir yā Resūla'llāh

biçil:

1. **biçildi:-di**

Kaside 165

Mısra: 6

Dikilecek şeyin ölçüsüne göre kesilmek.

Ḥasan Ḥilmī akar dinmez gözünden seyl gibi
yaşlar
Aña cennet libāsları biçildi yā Resūla'llāh

bid'at:

1. **bid'at:**

Kaside 241

Mısra: 2

*Dinin aslından olmayıp sonradan ilave
edilen ya da eksiltelen şeyler.*

Ne 'ādetdir ne ḥikmetdir bu şöret yā Resūla'llāh
Ne müfti kaldı ne tadrīs ne bid'at yā Resūla'llāh

bi-emri'llāh:

1. **bi-emri'llāh:**

Kaside 34

Mısra: 15

Allah'ın emriyle.

Bi-emri'llāh şerī'atla bi-izni'llāh zū'l-Fettāh
Bi-ḥamdi'llāh Ḥasan Ḥilmī müessir yā
Resūla'llāh

2. **bi-emri'llāh:**

Kaside 37

Mısra: 8

Allah'ın emriyle.

Ḥasan Ḥilmī 'acību'llāh hidāyetdir enībū'llāh
Bi-emri'llāh bi-ḥamdi'llāh muṭī' īmān yā
Resūla'llāh

bi-ḥamdi'llāh:

1. **bi-ḥamdi'llāh:**

Kaside 4

Mısra: 9

*'Allah'a şükürler olsun' anlamında kalıp dua
sözü; bkz. 'ḥamdüli'llāh' md. (fâilâtün tefilesinde
'ḥamdüli'llāh', mefâilün tefilesinde 'bi-
ḥamdi'llāh' olarak geçer.); bir yerin fethi, tahta
geçiş, içinde bulunulan duruma şükretme
bağlamlarında kullanılmıştır.*

Murâdım aşlı maṭlûbum naşîb oldı bi-ḥamdi'llâh
Didim ebted u bi'smi'llâh 'aṭâdır yâ Resûla'llâh

2. bi-ḥamdi'llâh:

Kaside 4

Mısra: 3

Allah'a şükür olsun, Allah'ın yardımıyla.

Naşîb oldı bi-ḥamdi'llâh enîbû hırkasın geydim
Şükür bî'at eliñ virdiñ kerîmsin yâ Resûla'llâh

3. bi-ḥamdi'llâh:

Kaside 8

Mısra: 7

*Ar. zf. Allah'a şükür olsun, Allah'ın
yardımıyla.*

Ḥasan Ḥilmî bi-ḥamdi'llâh muḥabbet tâcını
geymiş
Seniñ sâyendedir bî-şekk haḳîḳatdır yâ
Resûla'llâh

4. bi-ḥamdi'llâh:

Kaside 10

Mısra: 5

*Ar. zf. Allah'a şükür olsun, Allah'ın
yardımıyla.*

Bi-ḥamdi'llâh gönül mürğî muḥabbetle
ğidâlanmış
O ni'metden lezîz gayrî ki nem var yâ Resûla'llâh

5. bi-ḥamdi'llâh:

Kaside 20

Mısra: 12

*Ar. zf. Allah'a şükür olsun, Allah'ın
yardımıyla.*

Ḥasan Ḥilmî rücû' eyle ḥaṭâ itdiñ 'aṭâ gelsün
Seniñ na'tıñla bi-ḥamdi'llâh naḳşibendim yâ
Resûla'llâh

6. bi-ḥamdi'llâh:

Kaside 33

Mısra: 7

*Ar. zf. Allah'a şükür olsun, Allah'ın
yardımıyla.*

Bi-ḥamdi'llâh Ḥasan Ḥilmî 'alem çekmiş ser-
'askerdir

Ne şübhem var olur vâsıl delîlsin yâ Resûla'llâh

7. bi-ḥamdi'llâh:

Kaside 34

Mısra: 16

*Ar. zf. Allah'a şükür olsun, Allah'ın
yardımıyla.*

Bi-emri'llâh şerî'atla bi-izni'llâh zü'l-Fettâh
Bi-ḥamdi'llâh Ḥasan Ḥilmî müessir yâ
Resûla'llâh

8. bi-ḥamdi'llâhi:-i

Kaside 34

Mısra: 6

Allah'a şükür olsun, Allah'ın yardımıyla.

Uyandı uykudan sultân şerî'atla okur fermân
Bi-ḥamdi'llâhi ve'l-iḥsân müzeyyen yâ
Resûla'llâh

9. bi-ḥamdi'llâh:

Kaside 37

Mısra: 8

*Ar. zf. Allah'a şükür olsun, Allah'ın
yardımıyla.*

Ḥasan Ḥilmī ‘acību’llāh hidāyetdir enībū’llāh
Bi-emri’llāh bi-ḥamdi’llāh muṭī’ īmān yā
Resūla’llāh

10. bi-ḥamdi’llāh:

Kaside 38

Mısra: 2

*Ar. z.f. Allah'a şükür olsun, Allah'ın
yardımıyla.*

Ṭulū‘ eyler toğar şems-i hidāyet yā Resūla’llāh
Bi-ḥamdi’llāh du‘ā dilde ‘ināyet yā Resūla’llāh

11. bi-ḥamdi’llāh:

Kaside 74

Mısra: 8

*"Allah'a şükürler olsun" anlamında, Allah'ın
nimetlerine ve lütuflarına minnet ve teşekkürü
bildirmek üzere kullanılan bir ifadedir.*

Bi-seyfi’llāh sa‘ādetdir ‘adāletle cihān tldı
Bi-ḥamdi’llāh Ḥasan Ḥilmī meṭālib yā Resūla’llāh

12. bi-ḥamdi’llāh:

Kaside 77

Mısra: 11

*"Allah'a şükürler olsun" anlamında, Allah'ın
nimetlerine ve lütuflarına minnet ve teşekkürü
bildirmek üzere kullanılan bir ifadedir.*

Bi-ḥamdi’llāh orūc tıtdı cemālīñ lezzetīñ
bulduñ
Bu gün ağlar iken güldük beşāret yā Resūla’llāh

13. bi-ḥamdi’llāh:

Kaside 90

Mısra: 5

"Allah'a şükürler olsun" anlamında, Allah'ın

*nimetlerine ve lütuflarına minnet ve teşekkürü
bildirmek üzere kullanılan bir ifadedir.*

Sa‘ādet yıldızındandır bi-ḥamdi’llāh benim
‘aşkıñ

Ḥasan Ḥilmī odur meşķim mürīdim yā
Resūla’llāh

14. bi-ḥamdi’llāh:

Kaside 125

Mısra: 5

*"Allah'a şükürler olsun" anlamında, Allah'ın
nimetlerine ve lütuflarına minnet ve teşekkürü
bildirmek üzere kullanılan bir ifadedir.*

Bi-ḥamdi’llāh bu ‘aşķ dersi bize Loķmān Ḥekīm
oldı

Seher vakti bilā-defter okursam yā Resūla’llāh

15. bi-ḥamdi’llāh:

Kaside 141

Mısra: 5

*"Allah'a şükürler olsun" anlamında, Allah'ın
nimetlerine ve lütuflarına minnet ve teşekkürü
bildirmek üzere kullanılan bir ifadedir.*

Bi-ḥamdi’llāh Ḥasan Ḥilmī mükellef emrine ‘āşık
‘Aṭyā ķudretu’llāhdan bi-küllī yā Resūla’llāh

16. bi-ḥamdi’llāh:

Kaside 194

Mısra: 3

*"Allah'a şükürler olsun" anlamında, Allah'ın
nimetlerine ve lütuflarına minnet ve teşekkürü
bildirmek üzere kullanılan bir ifadedir.*

Getürdi ‘aşķı Cembrā‘il muḥabbet bi-ḥamdi’llāh
Muḥammed dīn-i ḥātem oldı āmentü bi’llāh yā
Resūla’llāh

17. bi-ḥamdi'llāh:

Kaside 198

Mısra: 4

"Allah'a şükürler olsun" anlamında, Allah'ın nimetlerine ve lütuflarına minnet ve teşekkürü bildirmek üzere kullanılan bir ifadedir.

Göñül rûḥ-ı Muḥammed'den alur feyzi ferâsetle
Bi-ḥamdi'llāh bu irşadı begendim yâ Resûla'llāh

18. bi-ḥamdi'llāh:

Kaside 265

Mısra: 1

"Allah'a şükürler olsun" anlamında, Allah'ın nimetlerine ve lütuflarına minnet ve teşekkürü bildirmek üzere kullanılan bir ifadedir.

Bi-ḥamdi'llāh yetişdik rûz-ı 'îde yâ Resûla'llāh
Muḥabbetdir irişdirdi se'îde yâ Resûla'llāh

19. bi-ḥamdi'llāh:

Kaside 320

Mısra: 5

"Allah'a şükürler olsun" anlamında, Allah'ın nimetlerine ve lütuflarına minnet ve teşekkürü bildirmek üzere kullanılan bir ifadedir.

Muḥabbet 'ilmine reh-ber bi-ḥamdi'llāh Ḥasan Ḥilmî

Medîneñ ravza-i cennet göñülde yâ Resûla'llāh

bî-hüş:

1. bî-hüşum:-um

Kaside 285

Mısra: 2

Kendini kaybetmiş (âşık bağlamında).

Muḥabbet mey-ḥânesinde bâde-nüşum yâ

Resûla'llāh

Şarâb-ı 'aşk-ı Qur'ân'la bî-hüşum yâ Resûla'llāh

bi-izni'llāh:

1. bi-izni'llāh:

Kaside 34

Mısra: 15

Allah'ın izniyle, yardımıyla.

Bi-emri'llāh şerī'atla bi-izni'llāh zû'l-Fettāh

Bi-ḥamdi'llāh Ḥasan Ḥilmî müessir yâ

Resûla'llāh

2. bi-izni'llāh:

Kaside 38

Mısra: 8

Allah'ın izniyle, yardımıyla.

Velîler eylemez imdād nebîlerden şefâ'at yok

Ümîdim var bi-izni'llāh şefî' ol yâ Resûla'llāh

3. bi-izni'llāh:

Kaside 53

Mısra: 6

Allah'ın izniyle, yardımıyla.

Ḥasan Ḥilmî emîn olma nefis i şeytân saña

düşmân

Bi-izni'llāh kılıç çekdim keserim yâ Resûla'llāh

4. bi-izni'llāh:

Kaside 89

Mısra: 9

Allah'ın izniyle, yardımıyla.

Bi-izni'llāh şefâ'atle Ḥasan Ḥilmî olur mesrûr

Ḥaṭâsı 'afvına muhtâc şefâ'at yâ Resûla'llāh

bî-küllî:

1. **bi-küllî:**

Kaside 141

Mısra: 6

Hep, bütün, tamamıyla.

Bi-ḥamdî'llāh Ḥasan Ḥilmî mükellef emrine 'āşık
'Aṭâyā ḳudretü'llāhdan bi-küllî yâ Resûla'llāh

bil:

1. **bildim:-di, -m**

Kaside 15

Mısra: 2

İdrak etmek, kavramak.

Şifâ meyḥānesi şimdi şerî'at yâ Resûla'llāh
Şafâ 'aşḳḥānesi bildim tarîḳat yâ Resûla'llāh

2. **bildim:-di, -m**

Kaside 26

Mısra: 3

İdrak etmek, kavramak.

Tükendi 'ömrümüz gitdi şararup şoldığım bildim
Şükür dünyāya ben geldim ḳul oldum yâ
Resûla'llāh

3. **bildik:-di, -k**

Kaside 46

Mısra: 4

İdrak etmek, kavramak.

'Aleykum bi's-se'ūd enfi sa'âdetle ḥaber virdiñ
Ḳabûl itdiñ şifâ bildik 'azîziz yâ Resûla'llāh

4. **biliriz:-ir, -iz**

Kaside 46

Mısra: 8

İdrak etmek, kavramak.

Ḥasan Ḥilmî ḥelâl olmaz Frenk'den gelse enfiyye
Çekilmez burna ḳaṭ'ıyyen biliriz yâ Resûla'llāh

5. **bil:**

Kaside 58

Mısra: 7

İdrak etmek, kavramak.

Ḥasan Ḥilmî naḳl i iḳrâr-i 'aḳılla mezhep olmaz
bil

Şırâtı geçmege fermân ḥudâdır yâ Resûla'llāh

6. **bilmeyen:-me, -y, -en**

Kaside 70

Mısra: 8

*Anlamak, kavramak, idrak etmek, farkında
olmak.*

Göñül 'aşḳa süvâr oldu muḥabbet şehridir ḳaşdı
Muḥabbet bilmeyen ümmet şâbıḳdır yâ
Resûla'llāh

7. **bilen:-en**

Kaside 77

Mısra: 6

Anlamak, farkında olmak, idrak etmek.

Orûc gizli 'ibâdetdir riyânîñ medḥalî yokdur
Bu esrârı bilen ḥaḳdır ḥaḳîḳat yâ Resûla'llāh

8. **bilür:-ür**

Kaside 78

Mısra: 7

*Anlamak, bilmek, farkında olmak; bilir,
anlar, farkında olur.*

Bilür mu'min olan vâcib ḳılar bayrām namâzını
Cemâliñ cāmî'-i cānda muşallî yâ Resûla'llāh

9. **bilindi:-i, -n, -di**

Kaside 87

Mısra: 3

Anlamak, idrak etmek, kavramak.

Bilindi hasta meşriqde tabîbi olsa mağribde
Uçup tayy-ı mekân eyler havâda yâ Resûla'llâh

10. **bilür:-ür**

Kaside 91

Mısra: 5

Anlamak, bilmek.

Bilür sırrı refîkimdir baña imdâd ider şıddık
Bu sırra irmeyen zındık hafîfdır yâ Resûla'llâh

11. **bilürsîn:-ür, -sin**

Kaside 118

Mısra: 6

*"Bilmek", bir şeyi anlamış veya öğrenmiş
bulunmak.*

Sa'âdet yıldızım toğmaz siyâh bahtım beyâz
olmaz
Hasan Hilmî ağlar gülmez bilürsîn yâ Resûla'llâh

12. **bildi:-di**

Kaside 129

Mısra: 2

Anlama / kavrama / idrak etme.

Viren virdi gönül virdi Muḥammed yâ Resûla'llâh
Gelen gitdi giden bildi Muḥammed yâ Resûla'llâh

13. **bildik:-di, -k**

Kaside 131

Mısra: 1

Farkında, bilincinde olmak.

Muḥabbet bâğıdır bildik inâbe yâ Resûla'llâh
Taşavvûf 'ilmidir aldık inâbe yâ Resûla'llâh

14. **bildim:-di, -m**

Kaside 134

Mısra: 1

Anlamak, fark etmek.

Düşündüm aşlımı bildim türâbdır yâ Resûla'llâh
Beden ma'mûr olur âhîr ḥarâbdır yâ Resûla'llâh

15. **bilürse:-ür, -se**

Kaside 136

Mısra: 2

Farkında, bilincinde olmak.

Hidâyet bād-ı kudretle gelürse yâ Resûla'llâh
'Aṭiyye ehl-i imâna bilürse yâ Resûla'llâh

16. **bildim:-di, -m**

Kaside 150

Mısra: 1

Anlamak, fark etmek.

Düşündüm bildim efkârım ḥaṭâdır yâ Resûla'llâh
Yazılmış levḥa taḳdîrim cefâdır yâ Resûla'llâh

17. **bilürse:-ür, -se**

Kaside 172

Mısra: 2

*Anlamak, kavramak, idrak etmek, farkında
olmak.*

Fedâyâ cânımız kurbân olursa yâ Resûla'llâh
Ḳabûlî Ḥaḳ ta'âlâdan bilürse yâ Resûla'llâh

18. **bilindi:-in, -di**

Kaside 184

Mısra: 6

Anlamak, değerlendirmek, takdir etmek.

Hasan Hilmî yazar Hakk'ı kitâb-ı mustakîmden
Küfür imânı yok eyler bilindi yâ Resûla'llâh

19. **bil:**

Kaside 202

Mısra: 5

"Anla, kavra, idrak et" anlamında bir söz.

Hasan Hilmî bu 'aşk hâkim muhabbet pâdişâhdır
bil

O şehriñ fâtihî 'aşkı kâderdir yâ Resûla'llâh

20. **bilmez:-mez**

Kaside 203

Mısra: 2

Anlamak / kavramak.

Şıfâtın aşluma zâtın döşekdir yâ Resûla'llâh

Şıfâtın zâtını bilmez eşekdir yâ Resûla'llâh

21. **bil:**

Kaside 204

Mısra: 5

"Anla, kavra, idrak et" anlamında bir söz.

Hasan Hilmî bu 'aşk derdi 'ilâcıyla def'i olmaz
bil

Devâsı saña vuşlatdır bilürsin yâ Resûla'llâh

22. **bilürsin:-ür, -sin**

Kaside 204

Mısra: 6

*"Bilmek", bir şeyi anlamış veya öğrenmiş
bulunmak.*

Hasan Hilmî bu 'aşk derdi 'ilâcıyla def'i olmaz
bil

Devâsı saña vuşlatdır bilürsin yâ Resûla'llâh

23. **bilindi:-in, -di**

Kaside 225

Mısra: 4

Anlamak, değerlendirmek, takdir etmek.

Müneccim burcuma bakdı haber virdi siyâh
bahtım

Bilindi tâli'im takvâ cerîde yâ Resûla'llâh

24. **bilmem:-me, -m**

Kaside 237

Mısra: 3

*(Sonucu) bilememek, tahmin edememek;
kararsız kalmak.*

Gönül dertli devâ bulmaz 'aceb bilmem ne
hikmetdir

'Îlâcı gelse rûhânî kerâmet yâ Resûla'llâh

25. **bilür:-ür**

Kaside 243

Mısra: 2

Anlama / kavrama / idrak etme.

Muhabbet aşlı fi'l-vâkı' şerî'at yâ Resûla'llâh
Bilür 'arif hidâyetdir tarîkat yâ Resûla'llâh

26. **bilmeyen:-me, -y, -en**

Kaside 244

Mısra: 5

Anlamak, farkına varmak, kavramak.

Muhabbet bilmeyen vâ'iz mücevher kıymetiñ
bilmez

Hasan Hilmî 'ayb görmez ticâret yâ Resûla'llâh

27. **bilürdim:-ür, -di, -m**

Kaside 308

Mısra: 4

Anlamak, kavramak, idrak etmek, farkına varmak.

Cihādın mustakıl mürşid hidāyet feyz-i hikmetdir
Yağar baħr-i muħabbetden bilürdim yā
Resūla'llāh

28. **bildim:**-di, -m

Kaside 342

Mısra: 3

Bilmek, anlamak, kavramak, idrak etmek.

Bu 'aşkıñ hidmetiñ menzili hüdā bildim
kerāmetdir

Ki sen peygamber-i āħir zamāne yā Resūla'llāh

bil-:

1. **bilmek:**-mek

Kaside 63

Mısra: 3

*"Bilmek"; bir şeyi anlamış veya öğrenmiş
bulunmak.*

Yazıldı şart-ı İslām'ın bize bilmek bu beş şeydir
Şalāt ile biri imān muhibdir yā Resūla'llāh

2. **bilindi:**--in, --di

Kaside 64

Mısra: 7

İdrak etmek, kavramak.

Bilindi Mālikī Hanbel ki ba'zen Şāfi'ī mezheb
Diyānetler delil ister tarīka yā Resūla'llāh

3. **bilürdüm:**-ür, -dü, -m

Kaside 88

Mısra: 4

Anlamak, kavramak, idrak etmek.

Çürük yerde çemen bitmez neden lāzım ekin
ekmek

Żarar vardır ticāretde bilürdüm yā Resūla'llāh

4. **bilür:**--ür

Kaside 126

Mısra: 5

Bilmek, idrak etmek, anlamak.

Hasan Hilmī degil kādī bilür müftī şerī'atdır
Bunu hükm eyleyen hākim hikāyā yā Resūla'llāh

5. **bilmez:**-mez

Kaside 244

Mısra: 5

Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.

Muħabbet bilmeyen vā'iz mücevher kıymetiñ
bilmez

Hasan Hilmī 'ayb görmez ticāret yā Resūla'llāh

6. **bilindi:**--in, --di

Kaside 247

Mısra: 6

Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.

Bilür cevherleriñ kadriñ Hasan Hilmī gönül şarrāf
Bilindi ma'deni taħte's-şerāda yā Resūla'llāh

7. **bilür:**--ür

Kaside 250

Mısra: 2

*Bir şey hakkında bilgisi, mālûmâtı olmak, o
şeyi öğrenmiş bulunmak.*

Ne hoşdur şavt-ı lebbeyk 'Arafāt'da yā
Resūla'llāh

Bilür 'āşık olan semt-i Minā'da yā Resūla'llāh

bilā-defter:

1. bilā-defter:

Kaside 125

Mısra: 6

Deftersiz, defter (kitap) olmadan.

Bi-ḥamdi'llāh bu 'aşk dersi bize Loḳmān Hekīm
oldı

Seher vakti bilā-defter okursam yā Resūla'llāh

bildim:

1. bildim:

Kaside 24

Mısra: 3

Bilmek, anlamak, kavramak, idrak etmek.

Felek devrān ider bildim Muḥammed mīlī üstünde
Görüp vechiñ iden inkār köpekdir yā Resūla'llāh

bi'l-hayr:

1. bi'l-hayre:--e

Kaside 173

Mısra: 4

İyi ve makbul olan iş.

Bize elzem olan şer'en mesā'ille 'amel itmek
Mu'allim fetḥ u bi'l-hayre delā'il yā Resūla'llāh

bilin:

1. bilindi:-di

Kaside 151

Mısra: 5

Bilinmek, anlaşılma.

Ḥasan Ḥilmī necāt bābı bilindi tevbedir şimdi
Yazılmış burc-ı kudretde kader mi yā Resūla'llāh

2. bilindi:-di

Kaside 152

Mısra: 3

Anlaşılma, bilinme.

Çeker ḥasret meded eyle bilindi ḥastadır 'āşık
Muḥabbet ehlidir şādık şafādır yā Resūla'llāh

3. bilindi:-di

Kaside 201

Mısra: 5

Anlaşılma, gerçeğine erişilme, fark etme.

Ḥasan Ḥilmī şarāb-ı 'aşk bilindi başka hikmetdir
Muḥabbet katre-i rahmet lezīzdir yā Resūla'llāh

4. bilinsün:-sün

Kaside 204

Mısra: 4

Bilinme, öğrenilme, anlaşılma.

Muḥabbet ḥançeri kesdi hevā-yı nefis-i emmārem
Tuṭuşdı mā-sivā yandı bilinsün yā Resūla'llāh

bilin:-

1. bilindi:--di

Kaside 77

Mısra: 3

Anlaşılma, kabul görme.

Bu şehre eyleyen ta'zīm bilindi şübhesiz sā'im
Geceler şubḥa dek kâ'im niyāzen yā Resūla'llāh

2. bilindi:--di

Kaside 165

Mısra: 1

Anlaşılmaq, öğrenilmek.

Dikildi Mekke'ye sancāğ bilindi yā Resūla'llāh
Sekiz cennet qapuları açıldı yā Resūla'llāh

bilinmez:

1. bilinmez:

Kaside 58

Mısra: 3

Anlaşılmayan.

Bilinmez şüretā İslām lisānen zıkr ider tevḥīd
Mu'allim münkiri āḥir zamāndır yā Resūla'llāh

bi'l-kalb:

1. bi'l-kalbde:-de

Kaside 56

Mısra: 10

*İman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün
duyguların, anlayış, duyuş, seziş yeteneklerinin
kaynağı olduğu kabul edilen, insanın mânevî
varlığının merkezi, gönül ile anlamında.*

Ḥasan Ḥilmī keser nefsiñ seniñ ismiñ suyūfiyla
Put u dünyāyı bi'l-kalbde kırarım yā Resūla'llāh

bi'l-küllî:

1. bi'l-küllî:

Kaside 120

Mısra: 2

Büsbütün, bütün bütüne, külliye.

Ḥarāmdan ḥıfz iden nefsi nikāhdır yā Resūla'llāh
Keser şeyṭānı bi'l-küllî nikāhdır yā Resūla'llāh

billur:

1. billur:

Kaside 230

Mısra: 1

Berrak, parıltılı, ışıklı.

Muḥabbet kudreti billur zücāce yā Resūla'llāh
Yanar par par qanādilde serāce yā Resūla'llāh

bilmek:

1. bilmek:

Kaside 49

Mısra: 5

Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.

Ṭarīqat ḥaḳ ḥaḳīqat Ḥaḳḳ ḥudā ma'rifet bilmek
İrān Seyḥān Maşış Ceyḥān hep şerī'at yā
Resūla'llāh

bilmeyen:

1. bilmeyen:

Kaside 58

Mısra: 1

Bilmeyen, haberdar olmayan.

Muḥabbet bilmeyen monlā yobazdır yā
Resūla'llāh

Mu'annid mezheb-i bāṭıl yobazdır yā Resūla'llāh

bilür miyüm:

1. bilür miyüm:-ür, -mi, -yüm

Kaside 21

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İdrak etmek, kavramak.

Muhabbetle vezîr olduñ sa‘âdet saña Yemlîhâ
Kerâmet Mekselînâ'da da bilür miyüm yâ
Resûla'llâh

bî-mecâl:

1. **bî-mecâlim:-im**

Kaside 329

Mısra: 1

Mecalsız, kuvvetsiz, dermansız.

Günâhın baħrine talmış bî-mecâlim yâ Resûla'llâh
Günâhla defterim tölmuş bî-miṣâlim yâ
Resûla'llâh

bî-mekân:

1. **bî-mekân:**

Kaside 55

Mısra: 4

*Mekânsız; mekânı olmayan, kendisine bir
mekân tayin edilemeyen; mekândan münezzeh.*

Açılsa keşf-i rûhânî görölse ‘âlem-i ervâh
Şanurlar bî-mekân Allâh ğarîbdır yâ Resûla'llâh

bî-miṣâl:

1. **bî-miṣâlim:--im**

Kaside 329

Mısra: 2

Eṣsiz, benzersiz, örneği olmayan.

Günâhın baħrine talmış bî-mecâlim yâ Resûla'llâh
Günâhla defterim tölmuş bî-miṣâlim yâ
Resûla'llâh

bin:

1. **binince:-ince**

Kaside 284

Mısra: 6

(Bir şeyin veya bir hayvanın üzerine çıkıp)

Ayakları sarkıtarak oturmak.

Ḥasan Ḥilmî tavâf eyler muhabbet Ka‘besin her
dem

Binince nâka-ı ‘aşka şafâ-baḥş yâ Resûla'llâh

biñ üç yüz:

1. **biñ üç yüz:**

Kaside 32

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Bin üç yüz tarihi.

Tevârîḥ şimdi biñ üç yüz dörüldi defter-i ‘uşşâḳ
Ḳara gözlü güzel bir yüz refîḳim yâ Resûla'llâh

biñ üç yüz on iki:

1. **biñ üç yüz on iki:**

Kaside 9

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Tarih.

Biñ üç yüz on iki târîḥ ğarîbdır kârübân-ı ‘aşḳ
Mürîd i mürşid-i Mevlâ ḳalîldir yâ Resûla'llâh

biñ üç yüz sekiz:

1. **biñ üç yüz sekiz:**

Kaside 307

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Sayı 1308 (Şair oğlunun doğumuna tarih
düşmüş.).*

Sene biñ üç yüz sekiz receb ayında toğmuşdur
Ana sensiñ peder mäder şefti' i yâ Resûla'llâh

binâ:

1. binâmu:--m, --l

Kaside 179

Mısra: 6

Yapı, yaşanılan ev.

Mekânım kıyâ-i Güllî tevellüd eyledim anda
Binâmı Rûm-ı Hâşküy'dür vañânım yâ Resûla'llâh

2. binâ:

Kaside 182

Mısra: 7

Bina, yapı.

Ne râhât var bu dünyâda çürük yerdür binâ tutmaz
Yapan ahmaklara bakmaz 'aql da yâ Resûla'llâh

biniş:

1. biniş:

Kaside 58

Mısra: 5

*Çok bol ve geniş cüppe, ferâce [Osmanlı
devrinde genellikle ulemâ sınıfı, yüksek rütbeli
görevliler, saray ve yeniçeri ileri gelenleri biniş
giyerlerdi.].*

Biniş geymiş geniş yenli İmâm-ı A'zam'a beñzer
Kaşîrû'l-kâme mihrâblar harâbdır yâ Resûla'llâh

2. biniş:

Kaside 208

Mısra: 6

*Çok bol ve geniş cüppe, ferâce [Osmanlı
devrinde genellikle ulemâ sınıfı, yüksek rütbeli*

*görevliler, saray ve yeniçeri ileri gelenleri biniş
giyerlerdi.].*

Hasan Hilmî halâşındır cihâd-ı ekber eylesen
Gürür ehli biniş geymiş yemişdir yâ Resûla'llâh

bi'n-nisbe:

1. bi'n-nisbe:

Kaside 127

Mısra: 5

Nisbetle, bir dereceye kadar.

Sana bi'n-nisbe bir kıatre gibidir cümleñiñ 'ilmi
Hâkîkat 'ilminiñ 'ummânı sensiñ yâ Resûla'llâh

bir:

1. bir:

Kaside 2

Mısra: 5

Bir, belgisiz sıfat.

Şalât ile selâm eyler saña şıdık ile bir 'âşık
Kıyâmetde rezil olmaz mu'însin yâ Resûla'llâh

2. bir:

Kaside 10

Mısra: 7

Bir, belgisiz sıfat.

Aşup sevdâ-yı 'aşkıñla ki bir gün ravzanı görsem
Eşigine yüzüm sürsem sezâ var yâ Resûla'llâh

3. bir:

Kaside 12

Mısra: 3

Bir.

Peşinen hâli hall eyle benim bir müşkilâtım var
Mürîdim mürşidim mañbûb revâdır yâ Resûla'llâh

4. bir:

Kaside 13

Mısra: 3

Bir.

Göñül mehdî vücūdumda ğidāsız bir yetīm
ma‘şūm
Tükenmez südlü deryāsın ki süd vir yā
Resūla’llāh

5. bir:

Kaside 17

Mısra: 4

Bir, belgisiz sıfat.

‘Ademden Hakk ‘anāşırla vücūdum eyledi izhār
Gine bir gün olur ma‘dūm şefā‘at yā Resūla’llāh

6. bir:

Kaside 17

Mısra: 5

*Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren
sayı.*

Beden hākī ki rūh bākī bir ismi nefs-i nātıkdır
Hasan Hilmī hayāt ister şefā‘at yā Resūla’llāh

7. bir:

Kaside 20

Mısra: 4

Bir, belgisiz sıfat.

Ezel meyhānesin gördüm şarāb-ı ‘aşkı nūş itdim
Ezel serhoşlarından bir nakşibendim yā
Resūla’llāh

8. bir:

Kaside 23

Mısra: 1

*Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren
sayı.*

Bir kitāb-ı ma‘rifetdir yā Resūla’llāh göñül
Şerh olunmaz ‘ayn-ı Hakk’dır yā Resūla’llāh
göñül

9. bir:

Kaside 32

Mısra: 4

Bir, belgisiz sıfat.

Kaçırdı āşiyānından seniñ hüsnuñ bu ‘Ankā’yı
Ne çäre bir mekân tutmaz seniñçün yā Resūla’llāh

10. bir:

Kaside 32

Mısra: 5

Bir, belgisiz sıfat.

Eser vuşlat yeli bir gün uçar bülbül yele karşı
Kafesde bülbülün cânı şıkıldı yā Resūla’llāh

11. bir:

Kaside 32

Mısra: 14

Bir, belgisiz sıfat.

Tevārīh şimdi biñ üç yüz dürüldi defter-i ‘uşşāk
Kara gözlü güzel bir yüz refikim yā Resūla’llāh

12. bir:

Kaside 37

Mısra: 5

Bir, belgisiz sıfat.

Nüzül itdikçe bir āyet melekler ağlaşırlardı
Bu tağlar titredir tir tir hākīm hān yā Resūla’llāh

13. **bir:**

Kaside 38

Mısra: 9

Bir, belgisiz sıfat.

İşitdim nefsi yâ nefsi semâdan bir bülend-âvâz
Açıldı na'tına âgâz sezâvâr yâ Resûla'llâh

14. **bir:**

Kaside 45

Mısra: 13

*Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren
sayı.*

Muhabbet ehli bir dem Muhammed ümmeti olsa
Duhan içmez memât olsa ne ni'met yâ Resûla'llâh

15. **bir:**

Kaside 52

Mısra: 10

Bir, belgisiz sıfat.

Hasan Hilmî zamân ehli zemîne mâlik oldukça
Yıkar kabriñ yapar bir köşk bu a'mâ yâ Allâh yâ
Resûla'llâh

16. **bir:**

Kaside 54

Mısra: 7

Bir, belgisiz sıfat.

Riyâsız bir 'amel işler ne 'âbid var ne zâhid var
Hasan Hilmî mu'tin ister mücâhid yâ Resûla'llâh

17. **biri:-i**

Kaside 63

Mısra: 4

"Bir" sayı sıfatı.

Yazıldı şart-ı İslâm'ın bize bilmek bu beş şeydir
Şalât ile biri imân muhibdir yâ Resûla'llâh

18. **bir:**

Kaside 66

Mısra: 10

"Bir" sayı sıfatı.

Hasan Hilmî ümîd eyler muhabbet mahşeriñ mestî
Kerem kıl baña bir desti şarâbım yâ Resûla'llâh

19. **bir:**

Kaside 70

Mısra: 9

*Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren
sayı.*

Marîzem bir 'ilâc gönder za'îf cismim şîhhat
bulsun
'İlâcın hastaya Hak'dan şifâdır yâ Resûla'llâh

20. **bir:**

Kaside 71

Mısra: 5

"Bir" belgisiz sıfat.

Mürîd oldum ki bir şeyhe murâdım 'âşık olmağdır
Hilâfet saña lâyıkdır hakîkat yâ Resûla'llâh

21. **biri:-i**

Kaside 73

Mısra: 4

"Bir" belgisiz zamir.

Vaşıyyet eylediñ hacı işitdik şâdmân olduk
Biri dînen biri mâlen tavâfı yâ Resûla'llâh

22. **biri:-i**

Kaside 73

Mısra: 4

"Bir" belgisiz zamir.

Vaşıyyet eylediñ hacca işitdik şādmān olduk
Biri dīnen biri mālen tavāfı yā Resūla'llāh

23. **bir:**

Kaside 75

Mısra: 9

" Bir " sayı sıfatı.

Bir ismiñ aşlı Maḥmūd'dur yazılmış cennet içinde
Maḥāmīñ cenneti Maḥmūd şerīfdır yā Resūla'llāh

24. **bir:**

Kaside 101

Mısra: 3

" Bir " belgisiz sıfat.

Ḥaḳīkat 'ilmi bir müşkil mu'ammādır tarīkatda
Zebānīñ ana miftāḥ-ı beyāndır yā Resūla'llāh

25. **bir:**

Kaside 134

Mısra: 3

*Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren
sayı.*

Yogırdı yaptı bir destī yediyle şānī'-i kudret
Bişer 'aşkıñla ol destī kitābdır yā Resūla'llāh

26. **bir:**

Kaside 145

Mısra: 1

" Bir " belgisiz sıfat.

Muḥabbet bir mübārek süddür yā Resūla'llāh
Şerī'at bir inek ḥaḳḳa cömerddir yā Resūla'llāh

27. **bir:**

Kaside 145

Mısra: 2

" Bir " belgisiz sıfat.

Muḥabbet bir mübārek süddür yā Resūla'llāh
Şerī'at bir inek ḥaḳḳa cömerddir yā Resūla'llāh

28. **bir:**

Kaside 149

Mısra: 4

" Bir " belgisiz sıfat.

Uzakdan nağme-i cānā ezeldir bülbül-i ḳudsī
Cemālīñ öyle bir gülşende güldür yā Resūla'llāh

29. **bir:**

Kaside 149

Mısra: 9

" Bir " belgisiz sıfat.

Ḥayālīñ ḥālīme maḥşūs gözümde bir kühel ammā
Yazılmış sırrıma ḥable'l-metündür yā Resūla'llāh

30. **bir:**

Kaside 171

Mısra: 3

" Bir " belgisiz sıfat.

İner gökden gelür bir çoç anıñda ḥādīmi Cibrīl
Sevindi gördi İsmā'īl kesersem yā Resūla'llāh

31. **bir:**

Kaside 181

Mısra: 3

Belgisiz sıfat.

Ḥaḳīkat gülde müstehlek bu bir cüz'ī ḳalīl ammā
Ḳaviyy-i i'tikādımdır irāde yā Resūla'llāh

32. **bir:**

Kaside 183

Mısra: 1

" Bir " belgisiz sıfat.

Cānım cismimde bir kuşdur emānet yā
Resūla'llāh
Uçar kuş āşiyānından şefā' at yā Resūla'llāh

33. bir:

Kaside 190

Mısra: 4

" Bir " belgisiz sıfat.

Hayātūñ tuḥfe-i rahmet memātūñ müjde-i ḥikmet
Ne devlet zī-sa'ādet bir dīvāndır yā Resūla'llāh

34. bir:

Kaside 191

Mısra: 3

" Bir " belgisiz sıfat.

Hedyyem bir muḥabbetdir metā'im ma'rifet
ḳabre
Mezārım nūr ile ṭolsa ne rāḥat yā Resūla'llāh

35. bir:

Kaside 198

Mısra: 5

" Bir " belgisiz sıfat.

Ḥasan Ḥilmī fiyāt olmaz bu bir āb-u ḥayāt ammā
Bu yolda sermāye-i 'ömrüm çürütdüm yā
Resūla'llāh

36. bir:

Kaside 208

Mısra: 4

Belgisiz sıfat.

Helāk eyler anı 'āşık muḥabbet bādı esdikçe
Yanar gönlüm muḥabbetden bir işdir yā
Resūla'llāh

37. bir:

Kaside 211

Mısra: 3

" Bir " belgisiz sıfat.

Muḥabbet bir melekdir kim ledünnī 'ilmine
me'mūr
Menāfi' 'ilmidir ḳalbde okursa yā Resūla'llāh

38. bir:

Kaside 221

Mısra: 3

" Bir " belgisiz sıfat.

Yağar ğam rahmeti her gün amān virmez bir
afātdır
Muḥabbet yağmurı yağsa sürūra yā Resūla'llāh

39. bir:

Kaside 291

Mısra: 6

" Bir " belgisiz sıfat.

Murādı bāb-ı lütfundan Ḥasan Ḥilmī ümīd eyler
Muḥabbet küllḥanından bir ṭa'ām-ı mā-ḥazardır yā
Resūla'llāh

40. bir:

Kaside 303

Mısra: 2

" Bir " belgisiz sıfat.

Cesed pīrdır gönül cenk-i nev-civānī yā
Resūla'llāh
Ḳapunda rū-siyāh bir şeyḥ-i fānī yā Resūla'llāh

41. bir:

Kaside 303

Mısra: 3

" Bir " belgisiz sıfat.

Bakılsa bu'l-‘aceb ser-māyesiz bir cenk-i bî-‘irfān
Bu cenk bāzārınıñ yokdur ziyānı yā Resūla’llāh

42. bir:

Kaside 309

Mısra: 2

" Bir " belgisiz sıfat.

Cihādın mācerāsı izhār-ı hāqdır yā Resūla’llāh
Tolaşmış ehl-i İslām bir hevādır yā Resūla’llāh

43. bir:

Kaside 313

Mısra: 6

" Bir " belgisiz sıfat.

Hasan Hilmī bu güftārın muḥabbet ehline iḥsān
Bu yolda bir ‘aşk-ḥāne olsun yā Resūla’llāh

44. bir:

Kaside 319

Mısra: 2

" Bir " belgisiz sıfat.

Açılmış sünbülün dilde bu Qur’ān yā Resūla’llāh
Bu sevdā başka bir sevdā ne reyḥān yā
Resūla’llāh

45. bir:

Kaside 327

Mısra: 1

" Bir " belgisiz sıfat.

Muḥabbet gonca bir güldür dikilmiş yā
Resūla’llāh
Muḥabbet bāğçe-i kudret açılmış yā Resūla’llāh

bir bir:

1. bir bir:

Kaside 88

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Tek tek, Birer birer.

Hasan Hilmī ḥarāretle ekerken toḥm-ı iḥlāşı
Biter bir bir nebātı görür idüm yā Resūla’llāh

2. bir bir:

Kaside 236

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bire birer, sırayla.

Rumūz-ı defter-i tevḥīd muḥabbetle açılmışdır
Yazar bir bir beyān eyler temeyyüz yā Resūla’llāh

bir cur‘ acık:

1. bir cur‘ acık:--cık

Kaside 75

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bir yudum.

Yetişdir ḥavz-ı kevşerden bize bir cur‘ acık kevşer
Şarābın ‘āşıkā Ḥak’dan kitābdır yā Resūla’llāh

bir dem:

1. bir dem:

Kaside 7

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bir an, bir ara.

Ezelde vuşlatuñ zevki gelince hātıra bir dem
Vücūdum tārūmār itdi hābīrsin yā Resūla'llāh

2. bir dem:

Kaside 26

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Bir zaman, bir an. II Bir an olsun, çok
kısacık.*

Ne Cebrā'il ne Mīkā'il ne İsrāfīl ne 'Azrā'il
Bular bir dem öte geçmez ki gördüm yā
Resūla'llāh

3. bir dem:

Kaside 52

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bir an bile.

Yemez içmez uyumazlar nazar kıl āsumān ehli
Ki bir dem gāfil olmazlar okurlar yā Allāh yā
Resūla'llāh

4. bir dem:

Kaside 343

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bir an.

Ṭuyunca Ḥazret-i Ādem seniñ teşrīfini bir dem
Değişdi ḥabbeye bāğ-ı cinānı yā Resūla'llāh

bir gün:

1. bir gün:

Kaside 66

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Ileride, belirsiz bir zamanda. Zamanda
belirsizlik, ancak öngörüde kesinlik ifade eder.*

Ḥabersizce gelür bir gün benim ol tuḥfe-i mevtim
'Aceb nerden olur i'tā kitābım yā Resūla'llāh

2. bir gün:

Kaside 109

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Bir gün, bir zaman.

Gönül mürğü uçar bir gün kafesden yā Resūla'llāh
Cinān ehli sürür eyler gelürken yā Resūla'llāh

bir katre:

1. bir katre:

Kaside 127

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bir damla II biraz, çok az.

Sana bi'n-nisbe bir katre gibidir cümleñiñ 'ilmi
Ḥaḳīḳat 'ilminin 'ummānı sensin yā Resūla'llāh

bir nebzecik:

1. bir nebzecik:--cik

Kaside 68

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Bir parça, az bir şey.

Ḥayātın ḥavz-ı kevşerden baña bir nebzecik
Kevşer

Virsen ben de 'atşānım içerim yā Resūla'llāh

bir nefes:

1. **bir nefes:**

Kaside 299

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bir an.

Cihāda rüşenā ‘aynu’l-‘ayāndır hūriye-i cennet
Cemāliñ bir nefes gitmez gözümdeñ yā
Resūla’llāh

bırak:

1. **bırakdım:-dı, -m**

Kaside 20

Mısra: 6

Bırakmak, vazgeçmek, elinden çıkarmak.

İnābe-i imānım vehbīdir sefer der- vaṭan kıldım
Bırakdım lā’yı buldum Allāh’ı nakşibendim yā
Resūla’llāh

2. **bırakşa:-sa**

Kaside 105

Mısra: 6

Bırakmak, vazgeçmek.

Ḥasan Ḥilmī ḵanā‘at kıl ḵasemnādan gelür rızķıñ
Bırakşa derd-i dīnārı ğanī mi yā Resūla’llāh

3. **bırakma:-ma**

Kaside 113

Mısra: 6

Bırakmak, vazgeçmek, elinden çıkarmak.

Ḥasan Ḥilmī ḥabīb olmaz ḥarābdır ḥastadır rūḥı
Bırakma ellere muḥtāc şifā vir yā Resūla’llāh

bırak:-

1. **bırakdın:-dı, --ñ**

Kaside 64

Mısra: 4

Bırakmak.

Fenāyı nefy idüp bi’z-zāt beķāyı ihtiyār itdiñ
Bırakdın mustakīm dīni ehl-i imāna yā
Resūla’llāh

bī-reīs kaldı:

1. **bī-reīs kaldı:-dı**

Kaside 53

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Lidersiz, başsız kalmak.

Sefinem seyr ider berr i baḥrde bī-reīs kaldı
Şerī‘atdan ḵumandāri ṭuṭarım yā Resūla’llāh

biri:

1. **biri:**

Kaside 10

Mısra: 16

Bir tanesi.

Esmā-i Ḥüsna’dan iki esmā mu‘īnimdir
Biri Settār biri Ğaffār ki yol var yā Resūla’llāh

2. **biri:**

Kaside 10

Mısra: 16

Bir tanesi.

Esmā-i Ḥüsna’dan iki esmā mu‘īnimdir
Biri Settār biri Ğaffār ki yol var yā Resūla’llāh

3. **biri:**

Kaside 43

Mısra: 13

Bir tanesi.

Biri nefsim biri şeytân iderler gün-be-gün tuğyân
Helâk itdi bizi her dem harâbım yâ Resûla'llâh

4. biri:

Kaside 43

Mısra: 13

Bir tanesi.

Biri nefsim biri şeytân iderler gün-be-gün tuğyân
Helâk itdi bizi her dem harâbım yâ Resûla'llâh

5. biri:

Kaside 49

Mısra: 8

Bir tanesi.

Hasan Hilmî feyzi ahlz it gönül şeyhi şerî'atdır
Biri zâhir biri bâtın şerî'at yâ Resûla'llâh

6. biri:

Kaside 49

Mısra: 8

Bir tanesi.

Hasan Hilmî feyzi ahlz it gönül şeyhi şerî'atdır
Biri zâhir biri bâtın şerî'at yâ Resûla'llâh

7. biri:

Kaside 95

Mısra: 5

"Bir diğeri" anlamına belgisiz zamir.

Qarardır qalb-i 'uşşâkı biri şöhret biri şehvet
Muhabbetle harâb itsem mi'mârım yâ Resûla'llâh

8. biri:

Kaside 95

Mısra: 5

"Bir diğeri" anlamına belgisiz zamir.

Qarardır qalb-i 'uşşâkı biri şöhret biri şehvet
Muhabbetle harâb itsem mi'mârım yâ Resûla'llâh

9. biri:

Kaside 232

Mısra: 3

"Bir diğeri" anlamına belgisiz zamir.

İki hayye vücudumda biri nefsim biri şeytân
Emerler kan-ı insânı inkiyâda yâ Resûla'llâh

10. biri:

Kaside 232

Mısra: 3

"Bir diğeri" anlamına belgisiz zamir.

İki hayye vücudumda biri nefsim biri şeytân
Emerler kan-ı insânı inkiyâda yâ Resûla'llâh

bi'r-i zemzemden:

1. bi'r-i zemzemden:--den

Kaside 147

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Zemzem kuyusu.

Hasan Hilmî muhabbetle içerse bi'r-i zemzemden
Oğur huccâc ile lebbeyk kefâdır yâ Resûla'llâh

birün-ı gayb-ı mutlakdan:

1. birün-ı gayb-ı mutlakdan:

Kaside 292

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mutlak gaybın dışında.

Şıfât-ı zât-ı haq zât-ı şıfâtından mezâhirdir
Birün-ı gayb-ı mutlakdan vürüduñ yâ Resûla'llâh

biş:

1. bişdi:-di

Kaside 14

Mısra: 5

Pişmek. II. Gönlün yanması.

Göñül yandı ciger bişdi bize vuşlat naşib olmaz
Ne hikmetdir Hasan Hilmî ko yansun yâ
Resûla'llâh

2. bişer:-er

Kaside 71

Mısra: 3

*(Yiyecekler) Isı etkisiyle çiğliği ve hamlığı
giderek yenilebilir duruma gelmek.*

Girersem âteş-i 'aşka bişer bu lahm-i nâ-puhte
Bu meyyit ümmetiñ ister hayâtı yâ Resûla'llâh

3. bişer:-er

Kaside 134

Mısra: 4

Pişmek, olgunlaşmak.

Yoğırdı yaptı bir destî yediyle şânî' -i kudret
Bişer 'aşkıñla ol destî kitâbdır yâ Resûla'llâh

4. bişdi:-di

Kaside 224

Mısra: 1

Pişmek. II. Gönlün yanması.

Ciger bişdi harâretten kebâbdır yâ Resûla'llâh
Muhabbet hamrını maḥfî yetişdir yâ Resûla'llâh

bî-şekk:

1. bî-şekk:

Kaside 8

Mısra: 8

Şüphesiz, kesinlikle.

Hasan Hilmî bi-ḥamdi'llâh muhabbet tâcını
geymiş
Seniñ sâyendedir bî-şekk ḥaḳîḳatdır yâ
Resûla'llâh

2. bî-şekk:

Kaside 160

Mısra: 5

Kuşkusuz.

Ebû Cehil cehennemde yanar bî-şekk mü'ebbetdir
Hasan Hilmî virir fetvâ ḥakemnâ yâ Resûla'llâh

bi-seyfi'llâh:

1. bi-seyfi'llâh:

Kaside 74

Mısra: 7

Allah'ın kılıcıyla.

Bi-seyfi'llâh sa'âdetdir 'adâletle cihân töldi
Bi-ḥamdi'llâh Hasan Hilmî meṭâlib yâ Resûla'llâh

bişir:

1. bişirdim:-di, -m

Kaside 53

Mısra: 1

*I. Pişirmek. II. Aşk ateşiyle yanmak (Hz.
Muhammed bağlamında).*

Cigerim nâr-ı ‘aşkıñla bişirdim yâ Resûla’llâh
Yolum şahrâ-yı ‘aşkıda şaşırđım yâ Resûla’llâh

bi-sırr-ı nûr-ı bi’smi’llâh:

1. bi-sırr-ı nûr-ı bi’smi’llâh:

Kaside 327

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Bismillah nurunun sırrıyla. II Allah'ın
ismiyle başlamanın sırrı.*

O nûrdur ey Hâsan Hilmî bi-sırr-ı nûr-ı
bi’smi’llâh
Vücûduñ hâk-i rahmetle yoğrulmuş yâ
Resûla’llâh

bi’smi’llâh:

1. bi’smi’llâh:

Kaside 4

Mısra: 10

*Allah'ın adıyla; bir işe başlarken o işin
hayırlı olması dileğiyle söylenen söz.*

Murâdım aşlı mañlûbım naşîb oldı bi-hamdi’llâh
Didim ebted u bi’smi’llâh ‘atâdır yâ Resûla’llâh

2. bi’smi’llâh:

Kaside 145

Mısra: 6

*"Allah'ın adıyla" manasında
"Bismillâhirrahmânirrahim" sözünün kısaltılmış
şekli.*

Hâsan Hilmî içet südden beş memeli inekdir o
Dir bi’smi’llâh el-hamdu li’llâh Allâh kerîmdir yâ
Resûla’llâh

3. bi’smi’llâh:

Kaside 194

Mısra: 1

*"Allah'ın adıyla" manasında
"Bismillâhirrahmânirrahim" sözünün kısaltılmış
şekli.*

Yazılmış kalb-i ‘uşşâkıda bi’smi’llâh yâ
Resûla’llâh
Hüdâ’nıñ sırr-ı esrârı ‘aşku’llâh yâ Resûla’llâh

bi’s-se’ûd:

1. bi’s-se’ûd:

Kaside 46

Mısra: 3

Buruna çekilen ilaç vb. şey, enfiye.

‘Aleykum bi’s-se’ûd enfi sa‘âdetle haber virdiñ
Kâbûl itdiñ şifâ bildik ‘azîziz yâ Resûla’llâh

bî-şübhe:

1. bî-şübhe:

Kaside 59

Mısra: 2

Şüphesiz, kesin, tereddütsüz.

Seniñ şeh-zâdeniñ ismi Hâsan’dır yâ Resûla’llâh
Dağı ihvânı bî-şübhe Hüseyn’dir yâ Resûla’llâh

2. bî-şübhe:

Kaside 156

Mısra: 5

Kesin, şüphesiz, tereddütsüz.

Hâsan Hilmî gül ekmişdir biter kabrinde bî-şübhe
Karanlık kabre mum yakmış cânımdır yâ
Resûla’llâh

bit:

1. biter:-er

Kaside 5

Mısra: 1

Büyümek, yetişmek, ortaya çıkmak.

Yağar nîsân biter kimyâ türâbda yâ Resûla'llâh
Defineler çıkar meşhûr harâbda yâ Resûla'llâh

2. biter:-er

Kaside 43

Mısra: 6

*Büyümek, ortaya çıkmak, yetişmek II Fark
edilmek, anlaşılma.*

Yağar feyz-i hudâ gökden seniñ ismiñle ey
Ahmed
Muhabbetden biter Mahmûd Muhammed yâ
Resûla'llâh

3. biter:-er

Kaside 44

Mısra: 7

Ortaya çıkmak, yetişmek.

Yağar feyz-i ferâsetden biter hasbî muhabbetler
Hasan Hilmî su'âl eyler cevâb vir yâ Resûla'llâh

4. biter:-er

Kaside 88

Mısra: 6

*(Tohum için) Filizlenip topraktan dışarıya
çıkma, yeşermek, büyüme.*

Hasan Hilmî harâretle ekerken tohum-ı ihlâş
Biter bir bir nebâtı görür idüm yâ Resûla'llâh

5. biten:-en

Kaside 130

Mısra: 1

*Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak,
yeşermek, yetişmek, büyüme.*

Biten bâğ-ı şerî' atda nebâtım yâ Resûla'llâh
Bu gün bâğ-ı belâgatda şebâtım yâ Resûla'llâh

6. biter:-er

Kaside 156

Mısra: 5

*(Tohum için) Filizlenip topraktan dışarıya
çıkma, yeşermek, büyüme.*

Hasan Hilmî gül ekmişdir biter kabrinde bî-şübhe
Karanlık kabre mum yakmış cânımdır yâ
Resûla'llâh

7. biter:-er

Kaside 205

Mısra: 2

*(Tohum için) Filizlenip topraktan dışarıya
çıkma, yeşermek, büyüme.*

Muhabbet yaksa nefsanî gönülde yâ Resûla'llâh
Yeşil otlar biter zevk-i zemînde yâ Resûla'llâh

bit:-

1. bitmez:--mez

Kaside 88

Mısra: 3

Bitkiler için yeşermek, büyüme.

Çürük yerde çemen bitmez neden lâzım ekin
ekmek
Zarar vardır ticâretde bilürdüm yâ Resûla'llâh

2. **bitmez:-mez**

Kaside 97

Mısra: 7

Sona ermek, bitmek.

Hasan Hilmî necât bulmaz şefâ'atsiz işim bitmez
Yetiş imdâda yâ Muhammed harîkim yâ
Resûla'llâh

3. **bitmez:--mez**

Kaside 129

Mısra: 3

Yetişmek, büyümek (bitki).

Gülün kôkdum diken batdı dikensiz bâğda gül
bitmez
Açılmış bülbüle ol gül Muhammed yâ Resûla'llâh

4. **bitdi:-di**

Kaside 161

Mısra: 5

Büyümek, yetişmek, ortaya çıkmak.

Ekilmiş tâze gül bitdi Hasan Hilmî kôkar 'aşkıñ
Açarsan rûz-ı mahşerde dükkânımsıñ yâ
Resûla'llâh

5. **biter:-er**

Kaside 187

Mısra: 1

Çıkmak, filizlenmek.

Biter 'aşkıñ hubûbâtı gönülde yâ Resûla'llâh
Çıkar dür-dâneler 'Adn-i bahîrde yâ Resûla'llâh

6. **bitdikçe:--dikçe**

Kaside 192

Mısra: 5

*(Tohum için) Filizlenip topraktan dışarıya
çıkma, yeşermek, yetişmek, büyüme.*

Hasan Hilmî olur 'âşık muhabbet tohumu bitdikçe
Muhabbet miskidir gelse Cebel-i Sevr'den yâ
Resûla'llâh

7. **biterse:-er, -se**

Kaside 213

Mısra: 5

*(Tohum için) Filizlenip topraktan dışarıya
çıkma, yeşermek, yetişmek, büyüme.*

'İbâdet dâne-i hikmet biterse dîn zemîninde
Hasan Hilmî ider ısrâr muhabbet yâ Resûla'llâh

8. **bitdim:--di, --m**

Kaside 341

Mısra: 6

Bitmek, tükenmek.

Hasan Hilmî yağar gökden muhabbet meyve-i
rahmet
Kazandım harcadım bitdim muhibbim yâ
Resûla'llâh

biterse:

1. **biterse:**

Kaside 68

Mısra: 1

*(bitkiler için) Filizlenip topraktan dışarıya
çıkma, yeşermek, yetişmek, büyüme.*

Muhabbet tohumu kalbimde biterse yâ Resûla'llâh
Bu 'aşkıñ ber-güzâr olsun yolunda yâ Resûla'llâh

bi't-tamâm:

1. **bi't-tamâm:**

Kaside 73

Mısra: 7

Eksiksiz olarak.

Vaşıyyet eylediñ didiñ şiyâmı bi't-tamâm tutduñ
Göñülde nûr-ı îmânım orucdur yâ Resûla'llâh

biz:

1. **bize:-e**

Kaside 1

Mısra: 4

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

Ne ni'metdir bu devlet ki şadırdı nûr-ı îmânı Bize
luğf eyledi Allâh Muḥammed gibi sultânı
hüsniyyât

2. **bize:-e**

Kaside 1

Mısra: 2

1. çokluk şahıs biz (İslam ümmeti).

Ne ni'metdir bu devlet ki şadırdı nûr-ı îmânı
Bize luğf eyledi Allâh Muḥammed gibi sultânı

3. **bize:-e**

Kaside 14

Mısra: 5

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

Göñül yandı ciger bişdi bize vuşlat naşîb olmaz
Ne hikmetdir Ḥasan Ḥilmî ko yansun yâ
Resûla'llâh

4. **bize:-e**

Kaside 22

Mısra: 3

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

Ğıdâ-i ma'nevî miftâh bize naḥnu ḳasemnâdır
Dıraht-ı meyve-i Tûbâ tarîḳat yâ Resûla'llâh

5. **bize:-e**

Kaside 40

Mısra: 1

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz (şâ'ir kendisini de dahil ederek Hz. Muhammed'e aşık 'ârifler ve dervişleri kastetmiştir.).

Bize Ḥaḳḳ'dan kerâmetdir şerî'at yâ Resûla'llâh
Bize Ḥaḳḳ'dan hidâyetdir şerî'at yâ Resûla'llâh

6. **bize:-e**

Kaside 40

Mısra: 2

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz (şâ'ir kendisini de dahil ederek Hz. Muhammed'e aşık 'ârifler ve dervişleri kastetmiştir.).

Bize Ḥaḳḳ'dan kerâmetdir şerî'at yâ Resûla'llâh
Bize Ḥaḳḳ'dan hidâyetdir şerî'at yâ Resûla'llâh

7. **bize:-e**

Kaside 40

Mısra: 4

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz (şâ'ir kendisini de dahil ederek Hz. Muhammed'e aşık 'ârifler ve dervişleri kastetmiştir.).

Şerî'atdan olup irşâd tarîḳat tâcını geydim
Bize necm-i hidâyetdir şerî'at yâ Resûla'llâh

8. **bize:-e**

Kaside 43

Mısra: 1

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz. II. Hz. Muhammed aşıkları.

Yetişdir bize imdâdı şıkdıldık yâ Resûla'llâh
İçüp 'aşkıñ şarâbını bayıldık yâ Resûla'llâh

9. **bizi:-i**

Kaside 43

Mısra: 14

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz: 'âşıklar.

Biri nefsim biri şeytân iderler gün-be-gün tuğyân
Helâk itdi bizi her dem hârâbım yâ Resûla'llâh

10. **bizi:-i**

Kaside 43

Mısra: 16

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz -âşıklar-.

Cigerler hasretiñ çekdi hârâretten hârâb oldı
Bizi ma'mûr iden üstâz ki sensiñ yâ Resûla'llâh

11. **bizi:-i**

Kaside 51

Mısra: 3

*I. Birinci çokluk şahıs zamiri, biz II. İlâhi aşk
yolunun yolcuları.*

Mükellef eyledi ma'bûd bizi emr-i ferâ'izle
'Amel bâğında mecbûren edâyız yâ Resûla'llâh

12. **biz:**

Kaside 63

Mısra: 9

"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.

Şu altı şeye biz taşdıķ didik âmentü bi'llâhdır
Tarîķ-i mustakîm üzre delîldir yâ Resûla'llâh

13. **bize:-e**

Kaside 63

Mısra: 3

"Biz" birinci çoğul kişi zamiri.

Yazıldı şart-ı İslâm'ın bize bilmek bu beş şeydir
Şalât ile biri imân muhibdir yâ Resûla'llâh

14. **bizim:-im**

Kaside 63

Mısra: 8

"Bir" birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşıklar.

Lisânen söyleriz ikrârı cânâna eyleriz taşdıķ
Bizim imânımız rûz-ı ezeldir yâ Resûla'llâh

15. **biz:**

Kaside 69

Mısra: 35

"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.

Didi yâ Rabb unutduķ biz bu esmâi okurduķ biz
Ėafûrsun saña muhtâcız şefâ'at yâ Resûla'llâh

16. **biz:**

Kaside 69

Mısra: 35

"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.

Didi yâ Rabb unutduķ biz bu esmâi okurduķ biz
Ėafûrsun saña muhtâcız şefâ'at yâ Resûla'llâh

17. **bize:--e**

Kaside 69

Mısra: 8

"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.

Şuçumı i'tirâf itdim ki sensin derde dermânım
Bize şeytân hâsed u düşmân şefâ'at yâ Resûla'llâh

18. **bize:--e**

Kaside 69

Mısra: 13

Birinci çokluk şahıs zamiri (Müslümanlar).

Ėopunca tâ kıyâmet hem bize düşmânlığı vardır
Zehirli semm-i kâtildir şefâ'at yâ Resûla'llâh

19. **bize:--e**

Kaside 70

Mısra: 2

"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.

Vücūdum âteşe yandı kebâbdır yâ Resûla'llâh
Bize lütfen 'aṭā kılsañ şevâbdır yâ Resûla'llâh

20. **bize:--e**

Kaside 70

Mısra: 18

"Biz" birinci çoğul kişi zamiri.

Hasan Hilmî zehirlense seniñ ismiñ olur tiryāk
Bunuñ terki bize kaṭ'ā ḥarâmdır yâ Resûla'llâh

21. **bize:--e**

Kaside 70

Mısra: 12

"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.

Tamām kırk yıl marîz oldum ṭabîbler kaldılar
'âciz
Seniñ vaşfiñ bize mu'ciz şafâdır yâ Resûla'llâh

22. **biz:**

Kaside 72

Mısra: 5

"Biz" Birinci çoğul şahıs zamiri. II.

Müslümanlar.

Şükür biz yevm-i işneyne yetişdik okuruz mevlūd
Seniñ ümmetine ma'būd raḥîmdir yâ Resûla'llâh

23. **bize:--e**

Kaside 73

Mısra: 1

"Biz" birinci çoğul kişi zamiri

(Müslümanlar).

Vaşıyyet eylediñ bize namâzı yâ Resûla'llâh
İnandık şübhemiz yokdur kabiltu yâ Resûla'llâh

24. **bize:--e**

Kaside 74

Mısra: 4

"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri (âşıklar).

Seḥâb-ı ḥikmet-i Ḥaḳ'dan saña vahyen nüzül itdi
Bize vaḏ'-i hidâyetdir şerī'at yâ Resûla'llâh

25. **bize:--e**

Kaside 75

Mısra: 3

"Biz" birinci çoğul kişi zamiri

(Müslümanlar).

Meded kıl sevdiğim Aḥmed bize vuşlât Burāk'ını
Piyâde kalmışam berr u yabânda yâ Resûla'llâh

26. **bize:--e**

Kaside 75

Mısra: 5

"Biz" birinci çoğul kişi zamiri

(Müslümanlar).

Yetişdir ḥavz-ı kevşerden bize bir cur'acık kevşer
Şarâbıñ 'âşıka Ḥaḳ'dan kitâbdır yâ Resûla'llâh

27. **biz:**

Kaside 78

Mısra: 6

"Biz" Birinci çoğul şahıs zamiri. II.

Müslümanlar.

Saña vâsıl kılar Allâh bizi bayrâm namâzıyla
Seniñ sâyende biz bulduk bu dîni yâ Resûla'llâh

28. **bizi:--i**

Kaside 78

Mısra: 5

*"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri
(Müslümanlar).*

Saňa vâsıl kılar Allâh bizi bayrâm namâzıyla
Seniñ säyende biz bulduk bu dîni yâ Resûla'llâh

29. **bize:--e**

Kaside 79

Mısra: 1

*"Biz" birinci çoğul kişi zamiri
(Müslümanlar).*

Bize Allâh mubaḥ kıldı nikâhı yâ Resûla'llâh
Toğuz ḥâtûn nikâḥ itdiñ ḥelâldir yâ Resûla'llâh

30. **bize:--e**

Kaside 109

Mısra: 5

*"Biz" birinci çoğul kişi zamiri
(Müslümanlar).*

Cihân fânî 'aceb zindân 'azâb eyler bize şeytân
Güler dostuñ cehennemde yanarken yâ
Resûla'llâh

31. **bizi:--i**

Kaside 109

Mısra: 9

*"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri
(Müslümanlar).*

Ṭarîḳ-i mustakîminden ayırma bizi yâ Rabbî
Ḥasan Ḥilmî ne hoş zâkir okurken yâ Resûla'llâh

32. **bize:--e**

Kaside 112

Mısra: 1

*"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri
(Müslümanlar).*

Bize lütf eyle ikrâm kıl rızâi yâ Resûla'llâh
Açulsun bâb-ı ehlu'llâh ricâi yâ Resûla'llâh

33. **bizi:--i**

Kaside 116

Mısra: 2

*"Biz" birinci çoğul kişi zamiri (Müslümanlar,
Âşıklar).*

Ḥalâş olmam bu şeytândan ḥabîr ol yâ Resûla'llâh
Helâk itdi bizi şeytân mu'în ol yâ Resûla'llâh

34. **bize:--e**

Kaside 125

Mısra: 5

Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

Bi-ḥamdi'llâh bu 'aşk dersi bize Loḳmân Ḥekîm
oldı
Seher vakti bilâ-defter okursam yâ Resûla'llâh

35. **bize:--e**

Kaside 158

Mısra: 2

*"Biz" birinci çoğul kişi zamiri
(Müslümanlar).*

Sever dünyâyı seyr eyler 'ömürdür yâ Resûla'llâh
Bize ḡaflet viren dünyâ umûrdur yâ Resûla'llâh

36. **bize:--e**

Kaside 173

Mısra: 3

*"Biz" birinci çoğul kişi zamiri
(Müslümanlar).*

Bize elzem olan şer'en mesâ'ille 'amel etmek
Mu'allim fetḥ u bi'l-ḥayre delâ'il yâ Resûla'llâh

37. **bize:--e**

Kaside 343

Mısra: 2

Birinci çokluk şahıs zamiri (Müslümanlar bağlamında).

Per açup tutduñ cihânı mürğ-ı ekbersin yâ

Resûla'llâh

Bize rûz-ı cezâda sâyebânsın yâ Resûla'llâh

bi'z-zât:

1. **bi'z-zât:**

Kaside 25

Mısra: 6

Kendi, kendisi.

Gören gözler qalur hayrân lisân 'âciz sükût eyler

Ki bi'z-zât vâsıfıñ Allâh hacîlim yâ Resûla'llâh

2. **bi'z-zât:**

Kaside 26

Mısra: 5

Kendi, kendisi.

Seni vaşf eyledi bi'z-zât şıfât-ı 'abd ile ma'bûd

Maqâmıñ cennet-i Maḥmûd hayrân oldum yâ

Resûla'llâh

3. **bi'z-zât:**

Kaside 64

Mısra: 3

Doğrudan doğruya.

Fenâyı nefy idüp bi'z-zât beḳâyı ihtiyâr itdiñ

Bırakdıñ mustaḳîm dîni ehl-i îmâna yâ

Resûla'llâh

bol eyler:

1. **bol eyler:--r**

Kaside 120

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Arttırmak.

Virir rızkını bol eyler diler 'ömrünü tûl eyler

Ḥulûş itmek 'ibâdetde nikâḥdır yâ Resûla'llâh

böyle:

1. **böyle:**

Kaside 67

Mısra: 2

"Böyle, bu şekilde" anlamında sıfat.

Günâhı işleme nefsim uşanmaz yâ Resûla'llâh

Bu nefsim böyle şeytân uşanmaz yâ Resûla'llâh

boyun:

1. **boynunu:-u, -n, -ı**

Kaside 319

Mısra: 4

Boyun.

'Aceb zînet mümeyyizdir karanfil bağçesin

gezdim

Menefşe boynunu egmiş şadâḳân yâ Resûla'llâh

bu:

1. **bu:**

Kaside 1

Mısra: 1

Bu, işaret sıfatı.

Ne ni‘metdir bu devlet ki şadırdı nūr-ı ĩmānı
Bize lutf eyledi Allāh Muḥammed gibi sultānı

2. bu:

Kaside 1

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

Ne ni‘metdir bu devlet ki şadırdı nūr-ı ĩmānı Bize
lutf eyledi Allāh Muḥammed gibi sultānı
ḥüsnıyyāt

3. bu:

Kaside 2

Mısra: 7

Bu, işaret sıfatı.

Kesilmez feyzi bu bāğın memem ismi
Muḥammed’dır
Ḥasan Ḥilmī emer şimdi sūdūn yā Resūla’llāh

4. bu:

Kaside 5

Mısra: 5

Bu, işaret sıfatı.

Ḥasan Ḥilmī mekâbirde eğer kalsun bu dünyâda
Su’âl-ender-bekâdârem cevâbda yā Resūla’llāh

5. bu:

Kaside 8

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

Göñül gözi görür ḥaḥdır ezel şehrinde görmüşdür
Bu hicrândan civân kıddim büküldi yā
Resūla’llāh

6. bu:

Kaside 27

Mısra: 8

Bu, işaret sıfatı.

Vücūd şehrinin terk itdi göñül gitdi muḥâcirdir
Medînenen mekân ister bu a’râbî yā Resūla’llāh

7. bu:

Kaside 28

Mısra: 5

Bu, işaret sıfatı.

Ḥiṭâb-ı ırci’î râci’i rücû’ eyler bu rûḥ aşı
Yetişdir ravzana râzî selâmı yā Resūla’llāh

8. bu:

Kaside 30

Mısra: 7

Bu, işaret sıfatı.

Bu âhim âteşindendir semâdan katreler tamlar
Seḥâb ağlar güler yerler cömerdim yā Resūla’llāh

9. bu:

Kaside 31

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

Ezel bāğında rûḥânî iki maḥbûb sevişmişler
Bu gün ḡurbet bâzârında ciger çâk yā Resūla’llāh

10. bu:

Kaside 31

Mısra: 7

Bu, işaret sıfatı.

Kırar kalbi münâfıktır bu söz şer‘a muṭâbıktır
Muḥabbet ‘ayn-ı rahmetdir ki sa’deyk yā
Resūla’llāh

11. bu:

Kaside 32

Mısra: 3

Bu, işaret sıfatı.

Çaçırdı âşiyânından seniñ hüsniñ bu 'Ankâ'yı
Ne çäre bir mekân tutmaz seniñçün yâ Resûla'llâh

12. bu:

Kaside 32

Mısra: 12

Bu, işaret sıfatı.

Hayâliñ rûz u şeb dilde güneş gibi tülû' eyler
Bu şaşkıñ 'âşıkıñ söyler şefâ'at yâ Resûla'llâh

13. bu:

Kaside 35

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

Cemâliñ metni Ahmed'den ki ben ez-berledim
'aşkı
Okurum levh-i mahfûzdan bu dersi yâ Resûla'llâh

14. bu:

Kaside 37

Mısra: 1

Bu, işaret sıfatı.

Ezel bâğı öteñ bülbül bu Kur'an yâ Resûla'llâh
Elestü sünbüle reyhân o fermân yâ Resûla'llâh

15. bu:

Kaside 37

Mısra: 6

Bu, işaret sıfatı.

Nüzûl itdikçe bir âyet melekler ağlaşırlardı
Bu tağlar titredi tir tir hakîm hân yâ Resûla'llâh

16. bu:

Kaside 45

Mısra: 1

İşaret sıfatı.

Duğâna mübtelâ oldı bu ümmet yâ Resûla'llâh
İçerler zehr-i zaqqumı ne millet yâ Resûla'llâh

17. bu:

Kaside 45

Mısra: 4

İşaret sıfatı.

Emer şeytân memesinden südi kaşranla karnı tok
Huzûra varmağa yüz yok bu 'illet yâ Resûla'llâh

18. bu:

Kaside 45

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

Zuhûrı üç yüz on sekizdir ki geçdi Nûh tûfânı
Bu millet oldı tuğyânı ne kısmet yâ Resûla'llâh

19. bu:

Kaside 45

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

Hayâ eyler semâ ehli içildikçe duğân yerde
Melekler kaçdılar gökde bu 'ibret yâ Resûla'llâh

20. bu:

Kaside 45

Mısra: 20

İşaret sıfatı.

Ḥasan Ḥilmī duḥān içme içeni daḥı daḥl itme
Zamān ehlini incitme bu ‘izzet yā Resūla’llāh

21. **bunı:-nı**

Kaside 45

Mısra: 11

*Bu, işaret zamiri. II. Sigara/duman
bağlamında.*

Nebîler içmedi bunı velîler içmedi söyler
Muḥabbet ehli çok ağlar ne ğayret yā Resūla’llāh

22. **bu:**

Kaside 48

Mısra: 1

Bu, işaret sıfatı.

Ḥuzūra ‘arz olunca bu ḳahve yā Resūla’llāh
Buyurduñ hevā-yı nefse bu ḥīle yā Resūla’llāh

23. **bu:**

Kaside 48

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

Ḥuzūra ‘arz olunca bu ḳahve yā Resūla’llāh
Buyurduñ hevā-yı nefse bu ḥīle yā Resūla’llāh

24. **bu:**

Kaside 48

Mısra: 5

Bu, işaret sıfatı.

Mübāḥdır bu ḳahve bakılsa terk evlādır
Ḥabāşetden müberrādır bu ḳahve yā Resūla’llāh

25. **bu:**

Kaside 48

Mısra: 6

Bu, işaret sıfatı.

Mübāḥdır bu ḳahve bakılsa terk evlādır
Ḥabāşetden müberrādır bu ḳahve yā Resūla’llāh

26. **bu:**

Kaside 48

Mısra: 12

Bu, işaret sıfatı.

Ḥasan Ḥilmī ḥabīb ḳahve içildikçe kırar nefsi
Helāk-ı şehvete bādī bu ḳahve yā Resūla’llāh

27. **bu:**

Kaside 52

Mısra: 10

Bu, işaret sıfatı.

Ḥasan Ḥilmī zamān ehli zemīne mālîk olduḳça
Yıkar ḳabriñ yapar bir köşk bu a‘mā yā Allāh yā
Resūla’llāh

28. **bu:**

Kaside 62

Mısra: 4

İşaret sıfatı.

Ezel esrārıdır gördüm kurulmuş sofrā-i zîkriñ
İçer rûḥānî şerbetler bu rûḥum yā Resūla’llāh

29. **bu:**

Kaside 63

Mısra: 3

Bu, işaret sıfatı.

Yazıldı şart-ı İslām’ıñ bize bilmek bu beş şeydir
Şalāt ile biri imān muhibdir yā Resūla’llāh

30. bu:

Kaside 65

Mısra: 2

" Bu " işaret sıfatı.

Vücūdum nār-ı ‘aşkınla pişirdim yâ Resûla’llâh
Bu ‘aqlım fikr-i ‘aşkınla şaşırdım yâ Resûla’llâh

31. bu:

Kaside 67

Mısra: 2

" Bu " işaret sıfatı.

Günâhı işleme nefsim uşanmaz yâ Resûla’llâh
Bu nefsim böyle şeytân uşanmaz yâ Resûla’llâh

32. bu:

Kaside 68

Mısra: 2

" Bu " işaret sıfatı.

Muhabbet tohumu kalbimde biterse yâ Resûla’llâh
Bu ‘aşkımla ber-güzâr olsun yolunda yâ Resûla’llâh

33. bu:

Kaside 68

Mısra: 12

" Bu " işaret sıfatı.

Hasan Hilmî ümîd eyler kapuñ mücrimlere kimyâ
Bu dünyâda günâhından uşansun yâ Resûla’llâh

34. bu:

Kaside 69

Mısra: 35

" Bu " işaret sıfatı.

Didi yâ Rabb unuttuk biz bu esmâı okurduk biz
Ğafûrsun saña muhtâcız şefâ‘at yâ Resûla’llâh

35. bu:

Kaside 69

Mısra: 37

" Bu " işaret sıfatı.

Bu gün hamd u genâ olsun sekiz cennet
ziyâlansun
Sülâlem cennete gelsün şefâ‘at yâ Resûla’llâh

36. bu:

Kaside 70

Mısra: 3

" Bu " işaret sıfatı.

Nedir bu gizli dert bende ezelden berü müştâkımla
Cemâlinden vücûd şehri harâbdır yâ Resûla’llâh

37. bu:

Kaside 70

Mısra: 6

" Bu " işaret sıfatı.

Çekildi kârübân gitdi bu gün nevbet baña geldi
Bu cumhûrdan girü kalsam ‘aybdır yâ Resûla’llâh

38. bunı:-(n)ı

Kaside 70

Mısra: 16

" Bu " işaret adlı (zamir).

Gelince ism-i tiryâkıñ ifâkat buldı hasta-i dünyâ
Bunı inkâr iden kâfir ne kördür yâ Resûla’llâh

39. bunun:-nuñ

Kaside 70

Mısra: 18

" Bu " işaret adlı (zamir).

Hasan Hilmî zehirlense seniñ ismiñ olur tiryâk
Bunun terki bize kaç‘â harâmdır yâ Resûla’llâh

40. bu:

Kaside 71

Mısra: 2

" Bu " işaret sıfatı.

Hünerdir ma'rifet 'aşkıñ yanarsa yâ Resûla'llâh
Benim qalbim bu gâfletten uyansun yâ
Resûla'llâh

41. bu:

Kaside 71

Mısra: 3

" Bu " işaret sıfatı.

Girersem âteş-i 'aşka bişer bu lahm-i nâ-puhte
Bu meyyit ümmetiñ ister hayâtı yâ Resûla'llâh

42. bu:

Kaside 71

Mısra: 4

" Bu " işaret sıfatı.

Girersem âteş-i 'aşka bişer bu lahm-i nâ-puhte
Bu meyyit ümmetiñ ister hayâtı yâ Resûla'llâh

43. bu:

Kaside 71

Mısra: 15

" Bu " işaret sıfatı.

Şifâdır dertlere dermân uşansınlar bu derdimden
Za'îf hasta Hasan Hilmî okunsun yâ Resûla'llâh

44. bu:

Kaside 74

Mısra: 5

" Bu " işaret sıfatı.

Bu haq kânûn-ı ilâhîdir tarîk-i dîn-i İslâm'da
Anıñcün cümle tâlibler okurlar yâ Resûla'llâh

45. bu:

Kaside 77

Mısra: 2

" Bu " işaret sıfatı.

Yetişdik şehir-i ramazâna ne mübârek yâ
Resûla'llâh
Bu günlerde olup şâ'im ta'âleyk yâ Resûla'llâh

46. bu:

Kaside 77

Mısra: 3

" Bu " işaret sıfatı.

Bu şehre eyleyen ta'zîm bilindi şübhesiz şâ'im
Geceler şubha dek kâ'im niyâzen yâ Resûla'llâh

47. bu:

Kaside 77

Mısra: 6

"Bu" işaret sıfatı.

Orûc gizli 'ibâdetdir riyânıñ medhâlî yokdur
Bu esrârı bilen haqdır haqîkat yâ Resûla'llâh

48. bu:--mış, --dur

Kaside 77

Mısra: 10

" Bu " işaret sıfatı.

Muhabbetle gıdâlanmış koçar ağzında misk yağı
Orûc bağı açılmışdur bu şehre yâ Resûla'llâh

49. bu:

Kaside 78

Mısra: 6

"Bu" işaret sıfatı.

Saňa vâsıl kılar Allâh bizi bayrâm namâzıyla
Seniñ sâyesinde biz bulduk bu dîni yâ Resûla'llâh

Mısra: 3

"Bu" işaret sıfatı.

Bu niyyetle idüp tekmiñ muvaffak eyledi tevfiğ
Riyâdan şaklasun Mevlâ refiğim yâ Resûla'llâh

50. **budur:-dur**

Kaside 79

Mısra: 10

" Bu " işaret zamiri.

Meger vâsi' olan ümmet nikâh itsün ki dört 'avret
Şerî'atda budur ruḥşat seniyyen yâ Resûla'llâh

55. **bunuñ:-nuñ**

Kaside 95

Mısra: 8

" Bu " işaret zamiri.

Şarâb-ı şehvet-i şeytân Ḥasan Ḥilmî ne meşhûrdur
Bunuñ terki sekiz cennet cüdâyım yâ Resûla'llâh

51. **bu:**

Kaside 86

Mısra: 5

"Bu" işaret sıfatı.

Cemâlerinden çeker hasret Ḥasan Ḥilmî bu dünyâda
Mu'in ol vuşlata irgür cinânda yâ Resûla'llâh

56. **bu:**

Kaside 105

Mısra: 2

" Bu " işaret sıfatı.

Ḳanâ'at kenzini bulsam şifâ mı yâ Resûla'llâh
'Aceb kâldır bu hâl deriden beter mi yâ
Resûla'llâh

52. **bu:**

Kaside 90

Mısra: 3

"Bu" işaret sıfatı.

Bu 'aşk tâc-ı devletdir naşib olsa anı geysem
Cemâliñ vuşlatıñ görsem dilerim yâ Resûla'llâh

57. **bu:**

Kaside 105

Mısra: 3

" Bu " işaret sıfatı.

Yazılmış levḥ-i maḥfûzda bu 'aşk kâlû belâ derdi
Belâ bülbülleri ikrâr ider mi yâ Resûla'llâh

53. **bu:**

Kaside 91

Mısra: 6

"Bu" işaret sıfatı.

Bilür sırrı refiğimdir baña imdâd ider şiddik
Bu sırı ırmeyen zındık ḥafîdîr yâ Resûla'llâh

58. **bu:**

Kaside 110

Mısra: 6

" Bu " işaret sıfatı.

Hevâ ehli virir fetvâ düğünlerde cevâz varmış
Bu sözler cümlesi bâtıl ḥaṭâdır yâ Resûla'llâh

54. **bu:**

Kaside 93

59. bu:

Kaside 114

Mısra: 1

Bu, işaret sıfatı.

Oğur virdi tamām eyler bu ‘āşık yā Resūla’llāh
Kitāb-ı ‘aşkı hātın eyler bu ‘āşık yā Resūla’llāh

60. bu:

Kaside 114

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

Oğur virdi tamām eyler bu ‘āşık yā Resūla’llāh
Kitāb-ı ‘aşkı hātın eyler bu ‘āşık yā Resūla’llāh

61. bu:

Kaside 114

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

Yazar hikmet hidāyetdir cemālīn metn-i ‘aşkından
Virir şerh iştīyākından bu ‘āşık yā Resūla’llāh

62. bu:

Kaside 114

Mısra: 6

Bu, işaret sıfatı.

Hasan Hilmī kuluñ Kıtmır ko ‘aşkıñ eylesün tefsīr
Medīneñ ‘ilm-i şehrinden bu ‘āşık yā Resūla’llāh

63. bu:

Kaside 115

Mısra: 2

" Bu " işaret sıfatı.

Muhabbet aşl-ı mevlūduñ naşihat yā Resūla’llāh
Oğur mevlūdına ‘āşık bu ümmet yā Resūla’llāh

64. bu:

Kaside 116

Mısra: 1

" Bu " işaret sıfatı.

Halāş olmam bu şeytāndan habīr ol yā Resūla’llāh
Helāk itdi bizi şeytān mu‘īn ol yā Resūla’llāh

65. bu:

Kaside 120

Mısra: 9

" Bu " işaret sıfatı.

Fakīr olmaz bu dünyāda gelür rızkı suhūletle
Ġanī eyler kanā‘atle nikāhdır yā Resūla’llāh

66. bu:

Kaside 125

Mısra: 5

" Bu " işaret sıfatı.

Bi-ḥamdi’llāh bu ‘aşk dersi bize Loḳmān Hekīm
oldı

Seher vakti bilā-defter okursam yā Resūla’llāh

67. bu:

Kaside 126

Mısra: 2

" Bu " işaret sıfatı.

Şerī‘atla şeref bulur kaḍāyā yā Resūla’llāh
Bu dīniñ zīneti kādī Süreyyā yā Resūla’llāh

68. bunı:-(n)ı

Kaside 126

Mısra: 6

" Bu " işaret adılı (zamid).

Hasan Hilmī degil kādī bilür müfti şerī‘atdır
Bunı hüküm eyleyen ḥakim hikāyā yā Resūla’llāh

69. **bunuñ:-nuñ**

Kaside 126

Mısra: 4

" Bu " işaret adlı (zahir).

Yetîme şefkat eyleser şefâ'at kâdîya vardır
Bunuñ 'aksi cehennemdir cezâyâ yâ Resûla'llâh

70. **bu:**

Kaside 127

Mısra: 1

Bu, işaret sıfatı.

Bu nefsiñ derdine dermân ki sensiñ yâ Resûla'llâh
Bu hasta kalbime Loğmân ki sensiñ yâ
Resûla'llâh

71. **bu:**

Kaside 127

Mısra: 2

Bu, işaret sıfatı.

Bu nefsiñ derdine dermân ki sensiñ yâ Resûla'llâh
Bu hasta kalbime Loğmân ki sensiñ yâ
Resûla'llâh

72. **budur:-dur**

Kaside 128

Mısra: 5

" Bu " işaret zamiri.

Hasan Hilmî budur erkân inanma aşlı yok dünyâ
Kabûl itdik şerî'atdır Muhammed yâ Resûla'llâh

73. **bunı:-(n)ı**

Kaside 149

Mısra: 8

" Bu " işaret zamiri.

Kemâliñ leyle-i Mi'râc irişdiñ kâbe kavseyne
Bunı inkâr iden kâfir Ebû Cehil'dir yâ Resûla'llâh

74. **bu:**

Kaside 172

Mısra: 3

" Bu " işaret sıfatı.

Kesersem vâcib olmuştur bu zâlim nefsi-i ğaddârı
'Atâyâ eylese Bârî gerekse yâ Resûla'llâh

75. **bu:**

Kaside 181

Mısra: 3

Bu, işaret sıfatı.

Hakîkat gülde müstehlek bu bir cüz'î kalîl ammâ
Kaviyy-i i'tikâdımdır irâde yâ Resûla'llâh

76. **bu:**

Kaside 182

Mısra: 4

" Bu " işaret sıfatı.

Yere fermân nüzûl itdi yer oynar korkusundandır
Bu mülküñ mâliki Ma'bûd yıkan da yâ
Resûla'llâh

77. **bu:**

Kaside 182

Mısra: 7

" Bu " işaret sıfatı.

Ne râhat var bu dünyâda çürük yerdir binâ tutmaz
Yapan ahmaqlara bakmaz 'akıl da yâ Resûla'llâh

78. **bu:**

Kaside 183

Mısra: 3

" Bu " işaret sıfatı.

Bu rûhum bülbül-ü ü gül-çîn gezer Kâf tağı 'aşk
üzre

Bu seyyâhda kuşûr itse kabâhat yâ Resûla'llâh

79. bu:

Kaside 183

Mısra: 4

"Bu" işaret sıfatı.

Bu rûhum bülbül-ü ü gül-çîn gezer Kâf tağı 'aşk
üzre

Bu seyyâhda kuşûr itse kabâhat yâ Resûla'llâh

80. bu:

Kaside 184

Mısra: 2

"Bu" işaret sıfatı.

Muhabbet meyve-i Tübâ dikildi yâ Resûla'llâh

Bu 'aşkıñ gülleri andan açıldı yâ Resûla'llâh

81. bu:

Kaside 186

Mısra: 3

" Bu " işaret sıfatı.

Eser bād-ı muhabbetdir bu 'aşk şehrinde her âbâd

Marazlı gönlüme dermân bu 'aşk mı yâ

Resûla'llâh

82. bu:

Kaside 186

Mısra: 4

" Bu " işaret sıfatı.

Eser bād-ı muhabbetdir bu 'aşk şehrinde her âbâd

Marazlı gönlüme dermân bu 'aşk mı yâ

Resûla'llâh

83. bu:

Kaside 186

Mısra: 6

" Bu " işaret sıfatı.

Hasan Hilmî saña 'âşık gönülde gizli ma'şuksuñ

Bu hasta kalbime 'aşkıñ şifâ mı yâ Resûla'llâh

84. bu:

Kaside 192

Mısra: 2

" Bu " işaret sıfatı.

Muhabbet şimşegi çakdı Zî-selem'den yâ

Resûla'llâh

Bu 'aşk yelleri esdi Cebel-i Nûr'dan yâ

Resûla'llâh

85. bu:

Kaside 195

Mısra: 6

" Bu " işaret sıfatı.

Bunı inkâr iden ciger ceḥîm-i târa ğarḳ olsun

Hasan Hilmî bu ikrârım Ğayyâ'dır yâ Resûla'llâh

86. bunı:-(n)ı

Kaside 195

Mısra: 5

" Bu " işaret adılı (zamir).

Bunı inkâr iden ciger ceḥîm-i târa ğarḳ olsun

Hasan Hilmî bu ikrârım Ğayyâ'dır yâ Resûla'llâh

87. bu:

Kaside 198

Mısra: 4

" Bu " işaret sıfatı.

Göñül rûh-ı Muḥammed'den alur feyzi ferâsetle
Bi-ḥamdi'llāh bu irşadı begendim yâ Resûla'llāh

88. **bu:**

Kaside 198

Mısra: 5

Bu, işaret sıfatı.

Ḥasan Ḥilmî fiyât olmaz bu bir âb-u ḥayât ammâ
Bu yolda sermāye-i 'ömrüm çürütdüm yâ
Resûla'llāh

89. **bu:**

Kaside 198

Mısra: 6

" Bu " işaret sıfatı.

Ḥasan Ḥilmî fiyât olmaz bu bir âb-u ḥayât ammâ
Bu yolda sermāye-i 'ömrüm çürütdüm yâ
Resûla'llāh

90. **bu:**

Kaside 202

Mısra: 5

" Bu " işaret sıfatı.

Ḥasan Ḥilmî bu 'aşk ḥâkim muḥabbet pâdişâhdır
bil
O şehriñ fâtihî 'aşkı kâderdir yâ Resûla'llāh

91. **bu:**

Kaside 204

Mısra: 5

Bu, işaret sıfatı.

Ḥasan Ḥilmî bu 'aşk derdi 'ilâcıyla def'i olmaz
bil
Devâsı saña vuşlatdır bilürsin yâ Resûla'llāh

92. **bunı:-(n)ı**

Kaside 209

Mısra: 2

" Bu " işaret adılı (zâmir).

Mekânı cümle zî-rûḥuñ meḳâbir yâ Resûla'llāh
Bunı taşdıķ iden cümle ekâbir yâ Resûla'llāh

93. **bu:**

Kaside 211

Mısra: 5

" Bu " işaret sıfatı.

Ḥasan Ḥilmî bu 'aşk üstâz 'ibâdet 'ilmini öğren
Göñül ḥamrı muḥabbetden içerse yâ Resûla'llāh

94. **bu:**

Kaside 212

Mısra: 2

" Bu " işaret sıfatı.

Muḥabbet 'âşıkā Ḥaḳ'dan hedâyâ yâ Resûla'llāh
Bu 'aşk dersi Cenâbından 'atâyâ yâ Resûla'llāh

95. **bu:**

Kaside 215

Mısra: 5

" Bu " işaret sıfatı.

Ṭavâf eyler Ḥasan Ḥilmî bu fakrıñ Ka'be'si her
dem
Oķur hüccâc ile lebbeyk laṭîfdir yâ Resûla'llāh

96. **bunı:-(n)ı**

Kaside 219

Mısra: 6

" Bu " işaret zamiri.

Ḥasan Ḥilmî selâm söyle bu gün yetmiş biñ
hüccâca
Bunı red eyleyen ḥaḳḳâ revâfîz yâ Resûla'llāh

97. bu:

Kaside 224

Mısra: 5

" Bu " işaret sıfatı.

Hasan Hilmî bu 'aşk mürşid muhabbet feyz-i
rûhânî
İçerse rûh-ı sultânı sevişdir yâ Resûla'llâh

98. bu:

Kaside 230

Mısra: 4

" Bu " işaret sıfatı.

Dilim mişbâhu fi'l-mişbâh gönüldür kevkeb-i
dürri
Bu 'aşk bahrında iskânı 'ilâca yâ Resûla'llâh

99. bu:

Kaside 231

Mısra: 2

" Bu " işaret sıfatı.

Muhabbet Tûr-ı Sînâ'dır tecellî yâ Resûla'llâh
Bu ilhâm aşl-ı Mûsâ'dır tesellî yâ Resûla'llâh

100. bu:

Kaside 241

Mısra: 1

" Bu " işaret sıfatı.

Ne 'âdetdir ne hikmetdir bu şöhet yâ Resûla'llâh
Ne müftî kaldı ne tadrîs ne bid'at yâ Resûla'llâh

101. bu:

Kaside 246

Mısra: 6

" Bu " işaret sıfatı.

Muhabbet Ka'besi kalbde Hasan Hilmî tavâf eyler
Bu 'aşk üzre olan şaff-u u şafâda yâ Resûla'llâh

102. buni:-(n)ı

Kaside 256

Mısra: 6

" Bu " işaret adılı (zamir).

Tecellî gülşeni dilde Hasan Hilmî muhabbetdir
Kabûl eyler bunı mu'min muvâfık yâ Resûla'llâh

103. bu:

Kaside 261

Mısra: 1

" Bu " işaret sıfatı.

Uyanmaz baht-ı rûhum bu gamdan yâ Resûla'llâh
Muhabbetle uyandır sen elemden yâ Resûla'llâh

104. bu:

Kaside 265

Mısra: 3

" Bu " işaret sıfatı.

Bu na'tın medhini gökde melekler intihâb eyler
Toğsan yapraklı 'aşk şerhi ceride yâ Resûla'llâh

105. bu:

Kaside 275

Mısra: 3

" Bu " işaret sıfatı.

Bu bâğın bülbülü pervâz iderse seyr-i gülzâra
Kanâ'at Kâf'ına konmaz ziyâde yâ Resûla'llâh

106. bu:

Kaside 283

Mısra: 5

" Bu " işaret sıfatı.

Hasan Hilmî mezâk ehli bu Qur'ân baħr-i bî-
pâyân
Muħabbet dersine me'zûn-ı nâṭık yâ Resûla'llâh

107. **bu:**

Kaside 284

Mısra: 4

"Bu" işaret sıfatı.

Onulmaz derde ğam çekmem çekilmez çilleler
çekdim
Uyutmaz renci 'uṣṣâkı bu nâliş yâ Resûla'llâh

108. **bu:**

Kaside 286

Mısra: 4

"Bu" işaret sıfatı.

Dil-i vîrânemi mi ta'mîr ider me'mûr
muħabbetdir
Bu ra'nâ hâmil-i esrâr-ı 'aşkıyım yâ Resûla'llâh

109. **bu:**

Kaside 290

Mısra: 5

"Bu" işaret sıfatı.

Hasan Hilmî bu 'aşk baħri yedi deryâyı
yutmuşdur
Balıklar başın çıkardıkça gülüşdi yâ Resûla'llâh

110. **bu:**

Kaside 303

Mısra: 4

"Bu" işaret sıfatı.

Bakılsa bu'l-'aceb ser-mâyesiz bir cenk-i bî-'irfân
Bu cenk bâzârının yokdur ziyânı yâ Resûla'llâh

111. **bu:**

Kaside 305

Mısra: 5

"Bu" işaret sıfatı.

Hasan Hilmî bu 'aşk cengi 'aşk-ı Kerbelâ'dandır
Kalur mı ehl-i 'aşkıñ intikâmı yâ Resûla'llâh

112. **bu:**

Kaside 309

Mısra: 4

"Bu" işaret sıfatı.

Muħammed şâh Bahâi'd-dîn cihâda
Naķşibendîdir
Bu dîniñ pâdişâhı ħarbe mu'indir yâ Resûla'llâh

113. **bunuñ:-n, -uñ**

Kaside 309

Mısra: 6

"Bu" işaret zamiri.

Cihâdın müftisî fetvâ virir emmâredir rehdir
ġaflet
Bunuñ terki Hasan Hilmî'de devâdır yâ
Resûla'llâh

114. **bu:**

Kaside 313

Mısra: 5

"Bu" işaret sıfatı.

Hasan Hilmî bu güftârın muħabbet ehline ihsân
Bu yolda bir 'aşk-ĥâne olsun yâ Resûla'llâh

115. **bu:**

Kaside 313

Mısra: 6

"Bu" işaret sıfatı.

Hasan Hilmî bu güftârîñ muhabbet ehline ihsân
Bu yolda bir ‘aşk-ḥâne olsun yâ Resûla’llâh

116. **bu:**

Kaside 319

Mısra: 1

"Bu" işaret sıfatı.

Açılmış sünbülün dilde bu Qur’ân yâ Resûla’llâh
Bu sevdâ başka bir sevdâ ne reyḥân yâ
Resûla’llâh

117. **bu:**

Kaside 319

Mısra: 2

"Bu" işaret sıfatı.

Açılmış sünbülün dilde bu Qur’ân yâ Resûla’llâh
Bu sevdâ başka bir sevdâ ne reyḥân yâ
Resûla’llâh

118. **bu:**

Kaside 321

Mısra: 3

Bu, işaret sıfatı.

Kerem kıl kâlimi ḥâl eyleye bu ‘aşkıñ dersi
na’tında
Cevâbı ‘ilm-i ḥikmetden su’âle yâ Resûla’llâh

119. **bu:**

Kaside 329

Mısra: 5

"Bu" işaret sıfatı.

Hasan Hilmî bu ‘aşk dersiñ garîb âvâz ile söyler
Melekler müjde eylerse mesrûrum yâ Resûla’llâh

120. **bu:**

Kaside 335

Mısra: 1

Bu, işaret sıfatı.

Muhabbetdir bu ‘ilm içre merāmım yâ Resûla’llâh
Sañadır ‘ilm-i na’tıñla selāmım yâ Resûla’llâh

121. **bu:**

Kaside 340

Mısra: 5

Bu, işaret sıfatı.

Hasan Hilmî bu yoklukla kanâ‘at haznesin buldı
Mâ-sivâ şehrinde püt-şikestim yâ Resûla’llâh

122. **bu:**

Kaside 341

Mısra: 4

Bu, işaret sıfatı.

Uşandım fânî dünyânıñ cefâsın çekmeden gayrî
Bu medḥiñ ni‘meti Ḥaḳ’dan zebânım yâ
Resûla’llâh

123. **bu:**

Kaside 342

Mısra: 3

Bu, işaret sıfatı.

Bu ‘aşkıñ ḥidmetiñ menzili ḥudâ bildim
kerâmetdir
Ki sen peygamber-i âḥir zamâne yâ Resûla’llâh

bu gün:

1. **bu gün:**

Kaside 70

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İçinde bulunulan gün.

Çekildi kārübān gitdi bu gün nevbet baña geldi
Bu cumhürdan girü kılsam ‘aybdır yā Resūla’llāh

2. bu gün:

Kaside 75

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

İçinde bulunulan gün.

Hasan Hilmī bu gün şaşkıñ yazar ‘aşkın beyān
eyler
Kitāb-ı ‘aşkı şerh eyler ki haqdır yā Resūla’llāh

3. bu gün:

Kaside 77

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

İçinde bulunulan gün.

Bi-ḥamdi’llāh orūc tutduk cemālīñ lezzetiñ
bulduk
Bu gün ağlar iken güldük beşāret yā Resūla’llāh

4. bu gün:

Kaside 78

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İçinde bulunulan gün.

Bu gün bayrām namāzını kılarız yā Resūla’llāh
Orūc tutduk şefā‘atıñ umarız yā Resūla’llāh

5. bu gün:

Kaside 78

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İçinde bulunulan gün.

Orūcumuz kabūl eyler ümīdim var ḥüdāmızdan
Bu gün bayrām namāzında vişālen yā Resūla’llāh

6. bu gün:

Kaside 80

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İçinde bulunulan gün.

Bu gün hicret günü geldi meded kıl yā Resūla’llāh
Muhācir zümre-i a‘mā delīl ol yā Resūla’llāh

7. bu gün:

Kaside 106

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İçinde bulunulan gün.

Diyār-ı gurbete düşdüm bu gün öksüs yetīm
kıldım
Babam sensiñ meded eyle selīmim yā Resūla’llāh

8. bu gün:

Kaside 130

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İçinde bulunulan gün.

Biten bāğ-ı şerī‘atda nebātım yā Resūla’llāh
Bu gün bāğ-ı belāğatda şebātım yā Resūla’llāh

9. bu gün:

Kaside 182

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İçinde bulunulan gün.

Temelsiz yerleri tutmuş direksiz gökleri aşmış
Bu gün ma‘mūr yarın vīrān ḥarāb da yā
Resūla’llāh

10. bu gün:

Kaside 219

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İçinde bulunulan gün.

Hasan Hilmî selâm söyle bu gün yetmiş biñ
hüccāca
Bunı red eyleyen haqqā revāfız yā Resūla'llāh

11. bu gün:

Kaside 317

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İçinde bulunulan gün.

İnābe eyleyen şaşmaz bu gün şeyh-i ledünniden
Enībū dā'ıye'l-llāhî eṭibbā yā Resūla'llāh

bu üç şeyle:

1. bu üç şeyle:--le-le

Kaside 78

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*(Bağlama göre üç şey) Oruç, bayram
namazı, terāvih namazı.*

Orūc farzdır namāz vācib terāvih sünnet olmuştur
Bu üç şeyle Hasan Hilmî ne mesrūr yā
Resūla'llāh

buğday:

1. buğday:

Kaside 223

Mısra: 5

Buğday.

Hasan Hilmî 'amel buğday anı tevḥid dakik eyler
O ni'met cenneti haqqe'l-yakindir yā Resūla'llāh

bugün:

1. bugün:

Kaside 7

Mısra: 13

İçinde bulunulan zaman dilimi.

Hasan Hilmî muḥabbetle bugün taht-ı
Süleymān'dır
Musahḥar kıldı rüzgārı muḥabbet yā Resūla'llāh

2. bugün:

Kaside 21

Mısra: 1

İçinde bulunulan zaman, gün.

Bugün Aşḥāb-ı Kehf oldum uyur mıyum yā
Resūla'llāh
'Aceb Kıtımîr'ine Kıtımîr olur mıyum yā
Resūla'llāh

buhûrdânlık:

1. buhûrdânlık:

Kaside 45

Mısra: 17

*İçinde tütsü yakılan özel kap. Aslı bahûrdân
olan buhurdan Arapça'da, yakılınca güzel kokulu
duman çıkaran öd ağacı ve amber gibi tütsü.*

Yanar ağız buhûrdânlık duḥān misk-i
cehennemdir
Bakılsa ehl-i cennetdir sefāhet yā Resūla'llāh

bük:

1. **büküldi:-ül, -di**

Kaside 8

Mısra: 4

Bükme (belini bükme).

Göñül gözi görür haqdır ezel şehrinde görmüşdür
Bu hicrāndan civān kıddim büküldi yā
Resūla'llāh

bükā:

1. **bükālardan:-lar, -dan**

Kaside 34

Mısra: 11

Ağlama, girye, nale.

Hüdā şaklar bükālardan 'adālet eyleyen şāhı
Tecellī kılsa ol Vehhāb mu'ammer yā Resūla'llāh

2. **bükāsından:--sı, --n, --dan**

Kaside 69

Mısra: 25

Ağlama, girye, nale.

Melekler gökde nazardı bükāsından kalup 'āciz
Şikāyet itdiler haqka şefā'at yā Resūla'llāh

bükā eyler:

1. **bükā eyler:--r**

Kaside 125

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ağlamak.

Du'a itse Hāsan Hilmī gözünden kanlı yaş tamlar
Melek gökde bükā eyler yanarsam yā Resūla'llāh

büka kıldı:

1. **büka kıldı:--dı**

Kaside 69

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Ağlamak.

Ki üç yüz yıl büka kıldı gözünden kanlar akıtdı
Kızıl kan itdi toprağı şefā'at yā Resūla'llāh

bul:

1. **buldum:-du, -m**

Kaside 20

Mısra: 6

Elde etmek, ulaşmak.

İnābe-i imānım vehbīdir sefer der- vaṭan kıldım
Bırakdım lā'yı buldum Allāh'ı nakşibendim yā
Resūla'llāh

2. **buldum:-du, -m**

Kaside 25

Mısra: 2

Elde etmek, ulaşmak.

Fenā-ender-fenā oldum marīzem yā Resūla'llāh
Beḳā-ender-beḳā buldum 'alīlem yā Resūla'llāh

3. **buldum:-du, -m**

Kaside 35

Mısra: 5

Ermek, ulaşmak.

Ledünnī kevşeriñ buldum hayāt-ı hikmeti içdim
Hāsan Hilmī memāt olmaz ki haydır yā
Resūla'llāh

4. **buldı:-dı**

Kaside 69

Mısra: 40

(Arayarak) bir şeyi elde etmek, bulmak.

Hasan Hilmî kuluñ kemter tükenmez rahmetiñ
artar

Seni buldı şefâ'atçı şefâ'at yâ Resûla'llâh

5. **bulduğ:-du, -k**

Kaside 77

Mısra: 11

Erişmek, ulaşmak.

Bi-hamdî'llâh orûc tutduğ cemâliñ lezzetiñ

bulduğ

Bu gün ağlar iken güldük beşâret yâ Resûla'llâh

6. **bulmuşdur:-muş, -dur**

Kaside 112

Mısra: 6

Ermek, ulaşmak.

Hasan Hilmî okur hasbî seniñ na'tıñ mübarekdir

Ğınâi anda bulmuşdur gedâi yâ Resûla'llâh

7. **bulan:-an**

Kaside 176

Mısra: 3

Bulmak, elde etmek, ulaşmak.

Hayât-ı âb-u hayvânı Sikender'le bulan bunlar

İçen cânlar Hızır İlyâs'dır yâ Resûla'llâh

8. **bulmaz:-maz**

Kaside 209

Mısra: 3

(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse
veya bir durumla karşılaşmak, bulmak. II Ermek,
elde etmek, ulaşmak.

Muhabbet ma'deni mahfî mu'annidler arar

bulmaz

Aña mâlik muhakkiğler münâbir yâ Resûla'llâh

9. **bulup:-up**

Kaside 217

Mısra: 5

Arayarak temin etmek; ermek, ulaşmak.

Muhabbet Hızır-ı hikmetdir bulup âb-ı hayât içdim

Hasan Hilmî memât olmaz inandı yâ Resûla'llâh

10. **buldı:-dı**

Kaside 340

Mısra: 5

Elde etmek, ulaşmak.

Hasan Hilmî bu yoklukla kanâ'at haznesin buldı

Mâ-sivâ şehrinde püt-şikestim yâ Resûla'llâh

bul:-

1. **bulduğ:-du, -k**

Kaside 78

Mısra: 6

Aradığını elde etmek, aradığına rastlamak.

II. **Olmak.**

Saňa vâşıl kılar Allâh bizi bayrâm namâzıyla

Seniñ sâyende biz bulduğ bu dîni yâ Resûla'llâh

2. **bulsam:--sa, --m**

Kaside 105

Mısra: 1

Aradığını elde etmek, bulmak.

Kanâ'at kenzini bulsam şifâ mı yâ Resûla'llâh

'Aceb kâldır bu hâl dertden beter mi yâ

Resûla'llâh

3. **buldum:-du, -m**

Kaside 259

Mısra: 4

(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse
veya bir durumla karşılaşmak.

Şarāb-ı āb-ı la'liñ nūş idince bülbul-i rūḥum
Muḥabbet ḥaznesin buldum kākülinden yā
Resūla'llāh

4. **bulup:-up**

Kaside 308

Mısra: 2

Aradığımı elde etmek, aradığına rastlamak.

II. Olmak.

Cihādın zevkünü ārzū iderdim yā Resūla'llāh
'İbādetde bulup anı sevindim yā Resūla'llāh

bü'l-'aceb:

1. **bu'l-'aceb:**

Kaside 303

Mısra: 3

Acayıplıklarle dolu, çok şaşırtıcı, çok garip,
çok tuhaf.

Bakılsa bu'l-'aceb ser-māyesiz bir cenk-i bī-'irfān
Bu cenk bāzārının yokdur ziyānı yā Resūla'llāh

bular:

1. **bular:**

Kaside 26

Mısra: 8

Bunlar.

Ne Cebrā'il ne Mīkā'il ne İsrāfīl ne 'Azrā'il
Bular bir dem öte geçmez ki gördüm yā
Resūla'llāh

2. **bular:**

Kaside 51

Mısra: 8

Bunlar.

İ'āde-i ma'dūm münkir ḥakīmler mezheb-i bāṭıl
Bular kāfir Ebū Cāhil hecāyız yā Resūla'llāh

3. **bular:**

Kaside 73

Mısra: 19

"Bunlar" işaret zamiri .

Vaşıyyetden su'āl itdik bular kim yā Resūla'llāh
Cevāb virdiñ namāzsızlar Yahūdī yā Resūla'llāh

bülbul:

1. **bülbul:**

Kaside 15

Mısra: 5

Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık (Hz.
Muhammed bağlamında).

Öter bülbul қоқар sünbül gönül mürğı şerī' atdır
Ḥasan Ḥilmī okur na'tıñ ma'rifet yā Resūla'llāh

2. **bülbul:**

Kaside 19

Mısra: 3

Güzel sesiyle bilinen kuş II 'āşık.

Naḫşibende nuşḥ pendim bendeyim bülbul mişāl
Ehl-i virdim ḳalbe girdim rābıtam var yā
Resūla'llāh

3. **bülbul:**

Kaside 32

Mısra: 5

Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.

Eser vuşlat yeli bir gün uçar bülbül yele karşı
Kafesde bülbülün cânı şıkıldı yâ Resûla'llâh

4. bülbülün:-üñ

Kaside 32

Mısra: 6

Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.

Eser vuşlat yeli bir gün uçar bülbül yele karşı
Kafesde bülbülün cânı şıkıldı yâ Resûla'llâh

5. bülbül:

Kaside 37

Mısra: 1

Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.

Ezel bâğı öteñ bülbül bu Qur'an yâ Resûla'llâh
Elestü sünbüle reyhân o fermân yâ Resûla'llâh

6. bülbülleri:-ler, -i

Kaside 65

Mısra: 7

*(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle
meşhur küçük kuş II. Aşık.*

Belâ bülbülleri bâğım perîşân eyledi gitdi
Gül-i hamrâya meyl itdim tüketdim yâ
Resûla'llâh

7. bülbüller:-ler

Kaside 72

Mısra: 8

*(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle
meşhur küçük kuş.*

Cemâliñ misk-i 'anberden uçandı bağçede güller
Oğur mevlüd bülbüller açıldı yâ Resûla'llâh

8. bülbül:

Kaside 96

Mısra: 6

*(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle
meşhur küçük kuş II. Aşık; bülbül.*

Oğur na'tın Hasan Hilmî günâhkâr
ümmetindendir

Seher vakti öteñ bülbül olur mı yâ Resûla'llâh

9. bülbül:

Kaside 101

Mısra: 6

*(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle
meşhur küçük kuş II. Aşık.*

Gülistân-ı cemâlinden sol 'âşık kim ola gül-çîn
Ebed bülbül gibi kârı fîğandır yâ Resûla'llâh

10. bülbülleri:-ler, -i

Kaside 105

Mısra: 4

*(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle
meşhur küçük kuş II. Aşık.*

Yazılmış levh-i mahfûzda bu 'aşk kâlû belâ derdi
Belâ bülbülleri ikrâr ider mi yâ Resûla'llâh

11. bülbüller:-ler

Kaside 118

Mısra: 4

*(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle
meşhur küçük kuş.*

Açıldı bâğ-ı 'aşkıñda beyâz gül kırmızı güller
Öter bakdıqça bülbüller şafasıñ yâ Resûla'llâh

12. bülbüle:-e

Kaside 129

Mısra: 4

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle
meşhur küçük kuş II. Aşık.

Gülün koçdum diken batdı dikensiz bağda gül
bitmez

Açılmış bülbüle ol gül Muhammed yâ Resûla'llâh

13. **bülbülün:--üñ**

Kaside 135

Mısra: 5

Bülbül. II Aşık.

Hasan Hilmî şehir mürğü muhabbet bülbülün bağı
Gıdâdır rûhuna Ahmed Muhammed yâ
Resûla'llâh

14. **bülbülü:-i**

Kaside 156

Mısra: 3

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle
meşhur küçük kuş II. Aşık.

Tarîkat bülbülü rûhum öter bağ-ı hakîkatde
Yetişdi meyve-i a'mâl gıdâmdır yâ Resûla'llâh

15. **bülbüllerindendir:--ler, --i, --n, --den, --dir**

Kaside 185

Mısra: 3

Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.

Gezer Kâf'dan Kâf'a kâlû belâ bülbüllerindendir
Elestü 'âlemiñ mesti gönüldür yâ Resûla'llâh

16. **bülbülü:-i**

Kaside 188

Mısra: 4

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle
meşhur küçük kuş II. Aşık.

Sevindim söyledim 'aşkıñ südüm ehl-i
muhabbetdir
İçer dil bülbülü hâlâ kaşıkda yâ Resûla'llâh

17. **bülbüller:--ler**

Kaside 205

Mısra: 6

Güzel sesiyle bilinen kuş. II Aşık.

Hasan Hilmî muhabbetle yanarsa sîne-i 'uşşâk
Anıñcün cümle bülbüller figânda yâ Resûla'llâh

18. **bülbülünden:--ü, --n, --den**

Kaside 259

Mısra: 2

Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.

Ferâgat eylerim bağ-ı mâ-sivâdan yâ Resûla'llâh
Hayâ itdim muhabbet bülbülünden yâ Resûla'llâh

19. **bülbülü:-ü**

Kaside 275

Mısra: 3

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle
meşhur küçük kuş II. Aşık.

Bu bağın bülbülü pervâz iderse seyr-i gülzâra
Kânâ'at Kâf'ına konmaz ziyâde yâ Resûla'llâh

20. **bülbülden:--den**

Kaside 319

Mısra: 6

(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle
meşhur küçük kuş. II Aşık.

Hasan Hilmî meded ister o bâga yeller esdikçe
Okursa dersi bülbülden şâd u handân yâ
Resûla'llâh

bülbül-i gülzâr-ı ‘aşkı:

1. bülbül-i gülzâr-ı ‘aşkı:--ım

Kaside 286

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk bahçesinin bülbülü II âşık.

Muhabbet bülbül-i gülzâr-ı ‘aşkı yâ Resûla’llâh
Tolaşdum mübtelâ-yı hâr-ı ‘aşkı yâ Resûla’llâh

bülbül-i kudsi:

1. bülbül-i kudsi:

Kaside 149

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kutsal, mübarek bülbül.

Uzaqdan nağme-i cânâ ezeldir bülbül-i kudsi
Cemâliñ öyle bir gülşende güldür yâ Resûla’llâh

bülbül-i rûhum:

1. bülbül-i rûhum:--ım

Kaside 259

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ruhun bülbülü II Aşığın kalbi.

Şarâb-ı âb-ı la’liñ nûş idince bülbül-i rûhum
Muhabbet haznesin buldum kâkülinden yâ
Resûla’llâh

bülbül-ü gül-çin:

1. bülbül-ü gül-çin:

Kaside 183

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gül toplayan bülbül. II Aşık.

Bu rûhum bülbül-ü ü gül-çin gezer Kâf tağı ‘aşkı
üzre

Bu seyyâhda kuşur itse kabâhat yâ Resûla’llâh

bülend-âvâz:

1. bülend-âvâz:

Kaside 38

Mısra: 9

Yüksek ses.

İşitdim nefsi yâ nefsi semâdan bir bülend-âvâz
Açıldı na’tına âğâz sezâvâr yâ Resûla’llâh

bulun:

1. bulunmaz:-maz

Kaside 248

Mısra: 2

Bulunmak, mevcut olmak, var olmak.

Muhabbet ma’cûmı hâl-i derûnı evliyâu’llâh
Bulunmaz neş’esi her bir devâda yâ Resûla’llâh

bunda:

1. bunda:

Kaside 72

Mısra: 10

"Burada" işaret zamiri.

Yağar meclise gül yağı saçarlar gül şuyun anda
İçerler şerbeti bunda ne devlet yâ Resûla’llâh

bunlar:

1. **bunlar:**

Kaside 176

Mısra: 3

İşaret zamiri [Hz. Hızır, Hz. İlyas, İskender].

Hayât-ı âb-u hayvânı Sikender'le bulan bunlar
İçen cânlar Hızır İlyâs'dır yâ Resûla'llâh

burâk:

1. **burâk'ını:--ın, --ı**

Kaside 75

Mısra: 3

Hz. Muhammed'in Mîraç'ta bindiği binek.

Meded kıl sevdiğim Ahmed bize vuslât Burâk'ını
Piyâde çalmışam berr u yabânda yâ Resûla'llâh

2. **burâkı'dır:--ı, --dır**

Kaside 77

Mısra: 13

Hz. Muhammed'in Mîraç'ta bindiği binek.

Orûc vuslât Burâkı'dır Hasan Hilmî orûc tutsun
Saña hâlini 'arz itsün şefâ'at yâ Resûla'llâh

3. **burâk:**

Kaside 84

Mısra: 4

*Burak. Hz. Muhammed'in, üzerine binerek
miraca çıkması için emrine verilen binek.*

Namâz mi'râc-ı mü'mindir kurulmuş minber-i
tevḥîd
Semâvâta Burâk ancak namâzdır yâ Resûla'llâh

4. **burâk'a:- 'a**

Kaside 166

Mısra: 4

Hz. Muhammed'in Mîraç'ta bindiği binek.

Hayâlîñ 'âşıkâ mi'râc 'urûc eyler 'aķıl başdan
Süvâr oldukça devletle Burâk'a yâ Resûla'llâh

5. **burâk'dır:--dır**

Kaside 215

Mısra: 1

Hz. Muhammed'in Mîraç'ta bindiği binek.

Sırâtı geçmege 'aşkıñ Burâk'dır yâ Resûla'llâh
Sekiz cennet işitdim pek ırâkdır yâ Resûla'llâh

6. **burâk'a:- 'a**

Kaside 270

Mısra: 2

Hz. Muhammed'in Mîraç'ta bindiği binek.

İdince şâh-ı maḥbûba 'alâķa yâ Resûla'llâh
Süvâr oldum o devletle Burâk'a yâ Resûla'llâh

burc:

1. **burcı:-ı**

Kaside 43

Mısra: 7

*Gökte Zodyak üzerinde bulunan on iki takım
yıldızına verilen ad.*

Felek burcı hidâyetden visâl bâbıñ küşâd kıldı
Gönül beytiñ tavâf kıldı cemâliñ yâ Resûla'llâh

2. **burcuma:--um, --a**

Kaside 225

Mısra: 3

*Gökte Zodyak üzerinde bulunan on iki takım
yıldızına verilen ad.*

Müneccim burcuma bakdı haber virdi siyâh
baḥtım

Bilindi tâli'im takvâ cerîde yâ Resûla'llâh

3. **burcuma:--um, --a**

Kaside 305

Mısra: 3

Gökte Zodyak üzerinde bulunan on iki takım yıldızına verilen ad.

Mücâhid burcuma bakdım ezel bahtım

mübârekdir

Haqîkat cenginiñ bedr-i tamâmı yâ Resûla'llâh

4. **burcı:-ı**

Kaside 315

Mısra: 2

Gök küresinde güneşin bir yıl zarfında devrettiği, üzerinde 12 takım yıldızın sıralandığı kuşak biçimindeki alan, Zodyak.

Cihâdın menzili haq kutb-ı merkez yâ Resûla'llâh

Mücâhid bahtının burcı mu'azzez yâ Resûla'llâh

burc-ı hameldir:

1. **burc-ı hameldir:--dir**

Kaside 255

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Koç burcu.

Metâ'-ı ma'siyet gaflet virir bâzâr-ı 'uşşâka

Şefâ'at bâ'îşi burc-ı hameldir yâ Resûla'llâh

burc-ı hikmetden:

1. **burc-ı hikmetden:**

Kaside 107

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hikmet burcu. II İlahî bilginin zirvesi.

'Adâlet burc-ı hikmetden gelen seyf-i sa'âdetle

Ebübekrî 'Ömer 'Osmân 'Alî'dir yâ Resûla'llâh

burc-ı kudretde:

1. **burc-ı kudretde:**

Kaside 151

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Allah'ın sonsuz gücünün yıldızı.

Hasan Hilmî necât bâbı bilindi tevbedir şimdi

Yazılmış burc-ı kudretde kader mi yâ Resûla'llâh

burc-ı kudretten:

1. **burc-ı kudretten:**

Kaside 318

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güç yıldızı. II Allah'ın sonsuz gücünün yıldızı.

Nübüvvet burc-ı kudretten ne yüksek fetḥ-i

yıldızdır

Toğar her gün kılıç şallar ne hikmet yâ

Resûla'llâh

burun:

1. **burna:-a**

Kaside 46

Mısra: 8

Yüzün ortasında alınla ağız arasında yer alan, çıkıntılı, iki delikli koklama organı.

Hasan Hilmî helâl olmaz Frenk'den gelse enfiyye

Çekilmez burna kaç'ıyyen biliriz yâ Resûla'llâh

2. **burnı:-ı**

Kaside 46

Mısra: 5

Yüzün ortasında alınla ağız arasında yer alan, çıkıntılı, iki delikli koklama organı.

Duḥānîñ unfu berbāddur perîşān eyledi burnı
Kara kaṭrān tolar burnı girîziz yâ Resûla'llāh

3. burnı:-ı

Kaside 46

Mısra: 6

Yüzün ortasında alınla ağız arasında yer alan, çıkıntılı, iki delikli koklama organı.

Duḥānîñ unfu berbāddur perîşān eyledi burnı
Kara kaṭrān tolar burnı girîziz yâ Resûla'llāh

4. burnımıza:--ımız, --a

Kaside 46

Mısra: 2

Koku alma organı.

Burunla bûy-ı rahmānı koḡarız yâ Resûla'llāh
Se'ûdı burnımıza çekeriz yâ Resûla'llāh

5. burunla:-la

Kaside 46

Mısra: 1

Yüzün ortasında alınla ağız arasında yer alan, çıkıntılı, iki delikli koklama organı.

Burunla bûy-ı rahmānı koḡarız yâ Resûla'llāh
Se'ûdı burnımıza çekeriz yâ Resûla'llāh

bütün:

1. bütün:

Kaside 29

Mısra: 7

Tüm,herkes anlamında belgisiz sıfat.

Ḥasan Ḥilmî sūdūñ içdi bütün dünyâyı terk itdi
Ḥayālîñ vuşlâtı kâfî görürsem yâ Resûla'llāh

2. bütün:

Kaside 131

Mısra: 4

Hepsi, tamamı.

Ḥaḡîḡat 'ilmine miftāḡ mecāzen 'ilm-i tevḡiddir
Bütün dünyâyı terk itmek inābe yâ Resûla'llāh

3. bütün:

Kaside 322

Mısra: 2

"Bütün, tamamıyla, tüm" anlamında sıfat.

Muḡabbetden kanaṡ açmış gönüldür yâ
Resûla'llāh
Bütün dünyâyı terk itmiş gönüldür yâ Resûla'llāh

bûy-ı maḡşûdı:

1. bûy-ı maḡşûdı:--ı

Kaside 281

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İstenilen şey, amaç, gaye ve maksat

izi/nişanı/belirtisi/kokusu.

Muḡabbet bûy-ı maḡşûdı mu'aṡṡar yâ Resûla'llāh
Anıñ miski şehirlerde muḡadder yâ Resûla'llāh

bûy-ı rahmānı:

1. bûy-ı rahmānı:-ı

Kaside 46

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

I. Rahman olan Allah'ın kokusu. II. Gönlün

ilgi ve baḡlantıdan (alaka ve ittisal) haberdar olması.

Burunla bŷy-ı raħmānı    arız y  Res la'll  h
Se' dı burnımıza   ekeriz y  Res la'll  h

buyur:

1. buyurdum:-du, -m

Kaside 30

Mısra: 10

Kabul etmek.

Hasan H lm  tav f eyler g    l beytinde beytu'll  h
M b rek ravza nız cennet buyurdum y 
Res la'll  h

2. buyursun:-sun

Kaside 39

Mısra: 6

"buyurun" diyerek konu u davet etmek.

Se  b   ul huve'll  hdan ya ar n r n  raħmetler
Buyursun '     n gelsün  add him y  Res la'll  h

3. buyurdu :-du, - 

Kaside 48

Mısra: 2

*Bir ŷeyin yapılmasını veya yapılmamasını
kesin olarak söylemek, emretmek; söylemek,
demek, düşüncesini bildirmek.*

H z ra 'arz olunca bu  ahve y  Res la'll  h
Buyurdu  hev -yı nefse bu h le y  Res la'll  h

4. buyurdu :-du 

Kaside 73

Mısra: 6

Emretmek, söylemek.

Va iyyet eyleyüp didi  zek tını viri   mmet
Bulur rız ına ol vus'at buyurdu  y  Res la'll  h

5. buyurdu :-du 

Kaside 73

Mısra: 10

Emretmek, söylemek.

Va iyyetdir  aber virdi  ŷa ın ümmetlerim heyh t
Nam zsız M sl m n olmaz buyurdu  y 
Res la'll  h

6. buyurdu :-du 

Kaside 73

Mısra: 12

Emretmek, söylemek.

Va iyyet eyledi  didi  Yeh di'den Na  r 'dan
 a ı n  or ma  ziy n gelmez buyurdu  y 
Res la'll  h

7. buyurdu :-du 

Kaside 73

Mısra: 14

Emretmek, söylemek.

Va iyyet söyleyüp didi  nam z  ılmayanlara
Sel m virüp sel m alma  buyurdu  y 
Res la'll  h

8. buyurdu :-du 

Kaside 73

Mısra: 16

Emretmek, söylemek.

Va iyyet eyleyüp didi  ki  asta olsalar anlar
Gidüp   lini siz ŷorma  buyurdu  y  Res la'll  h

9. buyurdu :-du 

Kaside 73

Mısra: 18

Emretmek, söylemek.

Vaşıyyet eyleyüp didiñ ölürsen ol namâzsızlar
Namâzıñ anlarıñ kılmañ buyurduñ yâ Resûla'llâh

buyur-:

1. buyursun:--sun

Kaside 71

Mısra: 10

"Gel, hadi!" anlamında, bir şeyi yapmaya
teşvik için kullanılan bir davet, çağırma sözü.

Ki ba'zen ta'n idüp dirler hemân 'âşık ki sen
misin
Severse söylesün anlar buyursun yâ Resûla'llâh

2. buyursun:-sun

Kaside 195

Mısra: 3

Gelmek; şerefliendirmek.

Açıldı sofra-i 'âşkıñ buyursun 'âşıkân gelsün
Ta'âmı rûh-ı 'uşşâka gıdâdır yâ Resûla'llâh

buyursun gelsün:

1. buyursun gelsün:

Kaside 229

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Karşı tarafı davet etmek için kullanılan saygı
ifadesi.*

Açıldı meyve-i gülzâr buyursun ehl-i 'aşk gelsün
Tükenmez meyvesi zâid vakf itmiş yâ Resûla'llâh

büyüt-:

1. büyütme:--me

Kaside 242

Mısra: 5

Yetiştirmek, bakmak II (Bağlama göre)

Nefsin arzularına yenilmek.

Hasan Hilmî nefis ma'sûm büyütme anı südden
kes

Yedi başlu ki ejderhâ kavîdir yâ Resûla'llâh

câme-i fâhir:

1. câme-i fâhir:

Kaside 271

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gösterişli elbise.

Ne hâcet câme-i fâhir muhabbet ma'nevî kaftân
Tefehhür eyledim 'aşkı ezelde yâ Resûla'llâh

câmi'-i cânda:

1. câmi'-i cânda:--da

Kaside 78

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Canlıların tümünde, hepsinde.

Bilür mu'min olan vâcib kılar bayrâm namâzını
Cemâliñ câmi'-i cânda muşallî yâ Resûla'llâh

câmi'-i cennet:

1. câmi'-i cennet:

Kaside 42

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Resûl-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm bütün
evvel ve âhir güzel isim ve ahlâkı kendisinde
cem'ettiğinden dolayı ona verilen bir isim.*

cân:

1. cân:

Kaside 37

Mısra: 4

Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı.

Oğurduñ ‘ilm-i ervāhda görünce kudretu’llāhı
Kitāb-ı levh-i mahfūzdan fedā cân yā Resūla’llāh

2. cânı:-ı

Kaside 72

Mısra: 18

"Cân" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Hasan Hilmî okur yazar seniñ mevlūdını şimdi
Saña kurbân olur cânı ta’âşuk yā Resūla’llāh

3. cânımdır:--ım-dır

Kaside 156

Mısra: 6

(Âşığın) canı, ruhu.

Hasan Hilmî gül ekmişdir biter kabrinde bî-şübhe
Karanlık kabre mum yakmış cânımdır yā
Resūla’llāh

4. cânım:-ım

Kaside 161

Mısra: 1

Far. Ruh, asl-ı hayat.

Cânım cânāna cennetde cânımsıñ yā Resūla’llāh
Gezer cismimde devr eyler kanımsıñ yā
Resūla’llāh

5. cânımız:-ımız

Kaside 172

Mısra: 1

(Âşığın) canı, ruhu.

Fedâyā cânımız kurbân olursa yā Resūla’llāh
Kabûlî Hâk ta’âlâdan bilürse yā Resūla’llāh

6. cânıma:-ım, -a

Kaside 174

Mısra: 3

(Fars.) Beden, vücut; gönül, yürek; varlık II.

*İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç,
yürek.*

Medīneñ bāb-ı ‘ilminde cevābı cânıma cennet
Mütālā’ eyledim ‘aşkıñ kitāba yā Resūla’llāh

7. cânlar:-lar

Kaside 176

Mısra: 4

Can, ruh, gönül.

Hayāt-ı āb-u hayvānı Sikender’le bulan bunlar
İçen cânlar Hızır İlyās’dır yā Resūla’llāh

8. cânım:--ım

Kaside 183

Mısra: 1

Ruh, hayat.

Cânım cismimde bir kuşdur emānet yā
Resūla’llāh

Uçar kuş âşiyānından şefā’at yā Resūla’llāh

9. cânım:-ım

Kaside 288

Mısra: 2

Far. Ruh, asl-ı hayat.

Yazılmış rûhuma Qur’ân-ı mücevher yā
Resūla’llāh

Cānım cismim o ur'ān'la muahhar yā
Resūla'llāh

cān fedā eyler:

1. cān fedā eyler:--r

Kaside 84

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Canını feda etmek, canını vermek, hiçbir şey
esirgememek.*

Cemā'at cān fedā eyler asan ilmī namāz ehli
İmāme'l-evliyā ancak namāzdır yā Resūla'llāh

cān viren:

1. cān viren:--en

Kaside 176

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Hayat vermek, canlandırmak; ihsanda
bulunmak.*

Cihāna cān viren cānān ızır'dır yā Resūla'llāh
Yeriñ göğüñ direği de ızır'dır yā Resūla'llāh

cān virsün:

1. cān virsün:--sün

Kaside 295

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Canını feda etmek, bir değer uğruna ölmek.

asan ilmī yolunda müjde-i şükrāna cān virsün
Muabbet yelleri esdi yazarsam yā Resūla'llāh

cānān:

1. cānāna:-a

Kaside 63

Mısra: 7

Sevgili, gönöl verilmiş, maşuka.

Lisānen söyleriz irārı cānāna eyleriz taşdı
Bizim imānımız rüz-ı ezeldir yā Resūla'llāh

2. cānāna:-a

Kaside 161

Mısra: 1

Sevgili, gönöl verilmiş, maşuka.

Cānım cānāna cennetde cānımsıñ yā Resūla'llāh
Gezer cismimde devr eyler anımsıñ yā
Resūla'llāh

3. cānān:

Kaside 176

Mısra: 1

1. Sevgili, gönöl verilmiş, ma'sūka.

Cihāna cān viren cānān ızır'dır yā Resūla'llāh
Yeriñ göğüñ direği de ızır'dır yā Resūla'llāh

cāndan:

1. cāndan:

Kaside 238

Mısra: 3

"İtenlikle, istekle, ilgiyle" anlamında zarf.

Muabbetlü 'aziz gönlüm sever aşabları cāndan
Şalāt ile selām andan kināye yā Resūla'llāh

2. cāndan:

Kaside 269

Mısra: 4

"İtenlikle, istekle, ilgiyle" anlamında zarf.

İ'âne eylese lâıyık muhabbet şeyhu'l-İslâmı
Oturmuş 'aşk hâkimi cāndan cesedde yâ
Resûla'llâh

cāndan olurken:

1. **cāndan olurken:--ur, --ken**

Kaside 109

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Canından olmak, ölmek, hayatını kaybetmek.

Gurûh-ı evliyâu'llâh degildir mâ-sivâ ehli
Sevindir dostunu cāndan olurken yâ Resûla'llâh

cānı şıkıldı:

1. **cānı şıkıldı:--dı-dı**

Kaside 32

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*İçi sıkılmak, yapacak bir işi olmamaktan
tedirginlik duymak; öfkelenmek; üzülmek.*

Eser vuşlat yeli bir gün uçar bülbül yele karşı
Kafesde bülbülün cānı şıkıldı yâ Resûla'llâh

cānım:

1. **cānımsıñ:--sın**

Kaside 161

Mısra: 1

Sevgili için kullanılan bir tür hitap şekli.

Cānım cānāna cennetde cānımsıñ yâ Resûla'llâh
Gezer cismimde devr eyler cānımsıñ yâ
Resûla'llâh

cānım fedâdır:

1. **cānım fedâdır:--dır**

Kaside 157

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Bir şey uğruna canından vazgeçmek, feda
etmek.*

Açarlar 'âşıkâ vaqt-i seher bâb-ı gülüstânı
Dikenli güllere cānım fedâdır yâ Resûla'llâh

cānımı virdim:

1. **cānımı virdim:--dı, --m**

Kaside 102

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Ölmek, ruhunu teslim etmek, canını feda
etmek.*

Cihāna cānımı virdim seniñ 'aşkıñ fedâsıçün
Ki farzdır nefsimi kurbân kesersem yâ Resûla'llâh

cānını yakarsa:

1. **cānını yakarsa:--ar, --sa**

Kaside 103

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Eziyet etmek, üzüntü vermek. (Aşığın kendi
nefsine eziyet etmesi).*

Cemāliñ cılve-i Hâk'dan cefâdır yâ Resûla'llâh
Yakarsa cānını 'âşık şafâdır yâ Resûla'llâh

cebel-i 'arâfat:

1. **cebel-i 'arâfat:**

Kaside 219

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hacıların kurban bayramı arifesinde hac gereği olarak toplanıp vakfeye durdukları Mekke'nin doğusundaki mukaddes dağ [Âdem ile Havvâ'nın cennetten çıkarıldıktan sonra tekrar buluştukları ve İbrâhim peygamberin Cebrâil ile konuştuğu yer olduğu da rivâyet edilir].

Muhabbet Cebel-i 'Arâfat 'aşk zemzem-i ma'nâ
İçer kırmaz okur lebbeyk tefeyyüz yâ Resûla'llâh

cebel-i hirâ'dan:

1. cebel-i hirâ'dan:--dan

Kaside 192

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mekke'ye üç mil mesafede Arafat dağlarına yakın bir dağın adıdır, aynı zamanda Hz. Muhammed'e ilk vahyin indiği yerdir.

Kemer-bend oldu 'âşıklar melekler 'askeri geldi
Getürdi 'aşkı Cebrâ'il Cebel-i Hirâ'dan yâ
Resûla'llâh

cebel-i nûr'dan:

1. cebel-i nûr'dan:--dan

Kaside 192

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Nur Dağı, Mekke'de bulunan bir dağ. Hz. Muhammed (s.a.v.)'e ilk vahiy Nur Dağı'nın tepesinde bulunan Hira Mağarası'nda gelmiştir.

Muhabbet şimşegi çağıdı Zî-selem'den yâ
Resûla'llâh
Bu 'aşk yelleri esdi Cebel-i Nûr'dan yâ
Resûla'llâh

cebel-i sevr'den:

1. cebel-i sevr'den:--den

Kaside 192

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hadis ve siyer kaynaklarında Resûlullah ile Hz. Ebû Bekir'in müşriklerden kaçarken saklandığı, Mescid-i Harâm'a güneydoğu yönünde yaklaşık 4 km. uzaklıktaki dağ.

Hasan Hilmî olur 'âşık muhabbet tohumu bitdikçe
Muhabbet miskidir gelse Cebel-i Sevr'den yâ
Resûla'llâh

ceb-hâne:

1. ceb-hânem:--m

Kaside 94

Mısra: 2

Cephane.

Günâhkârım günâhımdan utandım yâ Resûla'llâh
Cihât bâbında ceb-hânem tükettim yâ Resûla'llâh

cebhâne:

1. cebhânesidir:--sî, --dir

Kaside 302

Mısra: 1

Ateşli silâhlarla atılmak üzere hazırlanan çeşitli maddelerin, mermilerin muhafaza edildiği yer.

Gönül toğ-hâne-i 'aşkın cebhânesidir yâ
Resûla'llâh
Dergâh -ı Hakk'ın kâşânesidir yâ Resûla'llâh

2. **cebḥānesidir:--si, --dir**

Kaside 302

Mısra: 1

*Ateşli silâhlarla atılmak üzere hazırlanan
çeşitli maddelerin, mermilerin muhafaza edildiği
yer.*

Göñül toḥ-ḥāne-i ‘aşkıñ cebḥānesidir yâ
Resûla’llâh
Dilim dergâh-ı Ḥaḳḳ’ıñ kâşānesidir yâ Resûla’llâh

cebrâ’il:

1. **cebrâ’il:**

Kaside 26

Mısra: 7

*Peygamberlere emir ve vahye vasıta ve
memur olan dört büyük melekten biri.*

Ne Cebrâ’il ne Mikâ’il ne İsrâfîl ne ‘Azrâ’il
Bular bir dem öte geçmez ki gördüm yâ
Resûla’llâh

2. **cebrâ’il:**

Kaside 171

Mısra: 7

*Peygamberlere vahiy tebliḡe memur olan
melek.*

Oḡur tekbîr Cebrâ’il daḡı tehlîl Ḥalîlu’llâh
Oḡudı ḥamdı İsmâ’il baḡarsam yâ Resûla’llâh

cebrâ’il:

1. **cebrâ’il:**

Kaside 192

Mısra: 4

*Peygamberlere emir ve vahye vasıta olan
dört büyük melekten biri ,Hz.Cebrail.*

Kemer-bend oldu ‘âşıḡlar melekler ‘askeri geldi
Getürdi ‘aşkı Cebrâ’il Cebel-i Ḥirâ’dan yâ
Resûla’llâh

2. **cebrâ’il:**

Kaside 194

Mısra: 3

*Peygamberlere emir ve vahye vasıta olan
dört büyük melekten biri ,Hz.Cebrail.*

Getürdi ‘aşkı Cebrâ’il muḥabbet bi-ḥamdı’llâh
Muḥammed dîn-i ḥâtem oldu âmentü bi’llâh yâ
Resûla’llâh

3. **cebrâ’il:**

Kaside 231

Mısra: 5

*Peygamberlere emir ve vahye vasıta olan
dört büyük melekten biri ,Hz.Cebrail.*

‘Aḡıl Cebrâ’il fikir Mikâ’il u İsrâfîl
Teslîm-i ‘Azrâ’il Ḥasan Ḥilmî yâ Resûla’llâh

cedîd:

1. **cedîd:**

Kaside 248

Mısra: 5

Ar. Yeni, nev.

Muḥabbet ‘Adn-ı deryâdır Ḥasan Ḥilmî cedîd
dalḡıç
Çıḡardı dürlü cevherler baḡırde yâ Resûla’llâh

cefâ:

1. **cefâdır:-dır**

Kaside 18

Mısra: 2

Eziyet, sıkıntı, acı.

Şafâdır şûretâ hâlim şûfîdir yâ Resûla'llâh
Cefâdır sîretim seyr it sefîhdir yâ Resûla'llâh

2. **cefâ:**

Kaside 20

Mısra: 9

Eziyet, sıkıntı, acı.

Cemâliñ zerre izhâr kıl cefâ gitsün şafâ gelsün
Mürîd mürşid 'âyân olsun naķşibendim yâ
Resûla'llâh

3. **cefâlar:-lar**

Kaside 68

Mısra: 4

(□□□) i. (Ar. *cefâ*) *Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.*

Muhabbet kevseri meşhûr şifâdır yâ Resûla'llâh
Cefâlar 'âşîka Hâķ'dan şafâdır yâ Resûla'llâh

4. **cefâdır:-dır**

Kaside 70

Mısra: 14

Cefa, eziyet, incitme.

Ķasâvetden Ķara Ķalbim gönûl Ķamdan Ķalâş
olmaz
Muhabbetden tehî destim cefâdır yâ Resûla'llâh

5. **cefâda:-da**

Kaside 86

Mısra: 3

(□□□) i. (Ar. *cefâ*) *Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.*

Cefâ-ender-cefâdârem cefâda yâ Resûla'llâh
Şafâ-ender şafâdârem şafâda yâ Resûla'llâh

6. **cefâdır:-dır**

Kaside 103

Mısra: 1

*Eziyet, eza, sıkıntı. II Sevgilinin âşîğa eziyet
etmesi, zulmetmesi.*

Cemâliñ cilve-i Hâķ'dan cefâdır yâ Resûla'llâh
Yaķarsa cânını 'âşîķ şafâdır yâ Resûla'llâh

7. **cefâdır:-dır**

Kaside 150

Mısra: 2

Eziyet, sıkıntı, acı.

Düşündüm bildim efķârım ĥatâdır yâ Resûla'llâh
Yazılmış levĥa taķdîrim cefâdır yâ Resûla'llâh

8. **cefâdır:-dır**

Kaside 150

Mısra: 8

Cefa, eziyet, incitme.

Ĥasan Ĥilmî ne Eyyûb'dür ne İsmâ'îl ne İbrâĥîm
Velîler meslegi aşlı cefâdır yâ Resûla'llâh

9. **cefâda:-da**

Kaside 271

Mısra: 2

(□□□) i. (Ar. *cefâ*) *Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.*

Yolında baş açık yalın ayakda yâ Resûla'llâh
Şafâdır 'âşîka dürlü cefâda yâ Resûla'llâh

10. **cefâsın:--sı, --n**

Kaside 341

Mısra: 3

Eziyet, sıkıntı.

Uşandım fânî dünyânıñ cefâsın çekmeden gayrî
Bu medĥiñ ni'meti Hâķ'dan zebânım yâ
Resûla'llâh

cefā çekmez:

1. cefā çekmez:--mez

Kaside 120

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Eziyet, sıkıntı çekmek.

Nikāh-ı sünnete rağbet iden ümmetleriñ dā'im
Cefā çekmez şafā ehli nikāhdır yā Resūla'llāh

cefā ehli:

1. cefā ehli:

Kaside 152

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(Aşk derdiyle) eziyet, acı çekenler.

Hasan Hilmī cefā ehli cehennemden olur āzād
'Azāb çekmez hisāb görmez 'atādır yā
Resūla'llāh

cefādār:

1. cefādārı:--ı

Kaside 96

Mısra: 2

Sıkıntı, eziyet çeken.

'Aceb 'āşık ciger kanıñ içen mi yā Resūla'llāh
Cefādārı cemālinden çeker mi yā Resūla'llāh

cefā-ender-cefādārem:

1. cefā-ender-cefādārem:

Kaside 86

Mısra: 3

Sıkıntı içinde sıkıntı, zahmet içinde zahmet.

Cefā-ender-cefādārem cefāda yā Resūla'llāh
Şafā-ender şafādārem şafāda yā Resūla'llāh

cehālet:

1. cehālet:

Kaside 47

Mısra: 2

Bir şeyi bilmez olma, bilmezlik hāli;

bilgisizlik, cahillik.

Haşāret mahşeri haşhaş haşāret yā Resūla'llāh
Mübāh der yudar āfyon cehālet yā Resūla'llāh

2. cehāletle:--le

Kaside 88

Mısra: 1

Bilgisizlik, bilmezlik || Cenabıhak'tan

habersiz olma.

Civān 'ömrüm cehāletle geçürdüm yā Resūla'llāh
'Amel tohumum eküp kendim çürütdüm yā
Resūla'llāh

3. cehāletle:--le

Kaside 91

Mısra: 7

Cahillik, bilmemezlik.

Hasan Hilmī cehāletle cehennemden hālāş olmaz
Muhabbet aşl-ı cennetdir cemīldir yā Resūla'llāh

4. cehālet:

Kaside 115

Mısra: 4

1-Bir şeyi bilmez olma, bilmezlik hāli;

bilgisizlik, cahillik. 2-Ar. Cehl ile ittisaf, cahillik.

Oğunsun diñlesün ehli oğursa hasbeten li'llāh
Ğaraż dīnār-ı dünyādır cehālet yā Resūla'llāh

5. **cehâletden:-den**

Kaside 179

Mısra: 7

Ar. Cehl ile ittisaf, cahillik.

Merākım kalmadı köyde firār etdim cehâletden
Şükür İslâmbol'a 'ilme yetişdim yâ Resûla'llâh

cehennem:

1. **cehennemde:-de**

Kaside 24

Mısra: 8

*Günahkârların öldükten sonra âhirette azap
görecekları, cezâlarını çekecekları yer, tamu,
dûzah.*

Günâh kalbi kara eyler küfür imânı yok eyler
Cehennemde 'âm evvel talâktır yâ Resûla'llâh

2. **cehennemde:-de**

Kaside 29

Mısra: 4

*Günahkârların öldükten sonra âhirette azap
görecekları, cezâlarını çekecekları yer, tamu,
dûzah.*

Înâbe eyledim emdüm sūdün kimyâya benzendim
Cehennemde 'azâb çekmem girersem yâ
Resûla'llâh

3. **cehennemde:-de**

Kaside 69

Mısra: 3

Ahirette günahkârların azap görecekları yer.

Ki senden rahmet olmazsa yanarım ben
cehennemde
Ki sensin erhame'l-mücrim şefâ'at yâ Resûla'llâh

4. **cehennemden:-den**

Kaside 91

Mısra: 7

*Ahirette günahkârların azap görecekları yer
/ tamu / duzah.*

Hasan Hilmî cehâletle cehennemden hâlâş olmaz
Muhabbet aşl-ı cennettir cemîldir yâ Resûla'llâh

5. **cehennemde:-de**

Kaside 93

Mısra: 6

Ahirette günahkârların azap görecekları yer.

Rızâya râzıyım ben de riyâzetle 'azâb çekdim
Cehennemde yanar 'âşık ceħîmim yâ Resûla'llâh

6. **cehennemden:-den**

Kaside 93

Mısra: 7

*Ahirette günahkârların azap görecekları yer
/ tamu / duzah.*

Ne korkum var cehennemden ne cennetten
ümîdim var
Ümîdim rahmet-i Hâk'dır umarım yâ Resûla'llâh

7. **cehennemde:-de**

Kaside 108

Mısra: 4

Ahirette günahkârların azap görecekları yer.

Gözi kördür güneş görmez sağırdır Hâkkı işitmez
Ebû Cehil cehennemde ebeddir yâ Resûla'llâh

8. **cehennemdir:-dir**

Kaside 126

Mısra: 4

*Ahirette günahkârların ceza ve azap
göreceklere yer, tamu, düzah.*

Yetîme şefkat eyleser şefâ'at kâdîya vardır
Bunuñ 'aksi cehennemdir cezâyâ yâ Resûla'llâh

9. cehennemden:-den

Kaside 141

Mısra: 4

*Ahirette günahkârların azap göreceklere yer
/ tamu / duzah.*

Hidâyet eyledi Hâdî şîrât-ı mustakîm üzre
Cehennemden güzâr eyler muşallî yâ Resûla'llâh

10. cehennem:

Kaside 148

Mısra: 4

*Ahirette günahkârların azap göreceklere yer
/ tamu / duzah.*

Şabırdır hikmete 'ibret yazılmış levh-i mahfûzda
cehennem nefsi-i insânda kibirdir yâ Resûla'llâh

11. cehennemden:-den

Kaside 150

Mısra: 6

*Ahirette günahkârların azap göreceklere yer
/ tamu / duzah.*

Żarûretle cehennemde yanarsam dâr-ı dünyâda
Ümîdim var cehennemden ħalâşdır yâ Resûla'llâh

12. cehennemden:-den

Kaside 152

Mısra: 5

*Günahkârların öldükten sonra âhirette azap
göreceklere, cezâlarını çekecekleri yer, tamu,
düzah.*

Hasan Hilmî cefâ ehlî cehennemden olur âzâd
'Azâb çekmez ħisâb görmez 'atâdır yâ
Resûla'llâh

13. cehennemden:-den

Kaside 158

Mısra: 4

*Ahirette günahkârların azap göreceklere yer
/ tamu / duzah.*

'İbâdet zevk-i ehlu'llâh n'ider emlâk-ı dünyâyı
Cehennemden 'ubûr eyler ħayûrdur yâ
Resûla'llâh

14. cehennem:

Kaside 212

Mısra: 6

*Ahirette günahkârların azap göreceklere yer
/ tamu / duzah.*

Ser-â-pâ nûr olur 'âşık Hasan Hilmî sözün şâdık
Cehennem âteşi yakmaz rızâyâ yâ Resûla'llâh

15. cehennem:

Kaside 268

Mısra: 6

*Ahirette günahkârların azap göreceklere yer
/ tamu / duzah.*

Nübuvvet saltanat şemsi Hasan
Hilmî münevverdir
Yezîd'in ħabri fi't-taĥķķik cehennem yâ
Resûla'llâh

cehennem âteşi:

1. cehennem âteşi:

Kaside 196

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Cehennem ateşi II azabı yüksek olan ateş.

Kılıç kesmez gazâlarda hamâ‘il eylese ‘asker
Cehennem âteşi yakmaz yazarsa yâ Resûla’llâh

cehennem ehli:

1. cehennem ehli:

Kaside 123

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Cehenneme gidecek olanlar.

Cinânı isteyenler etkîyâdır yâ Resûla’llâh
Cehennem ehli anlar eşkiyâdır yâ Resûla’llâh

cehennemde yanar:

1. cehennemde yanar:--ar

Kaside 108

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Cehennem'de azap çekmek, günahlarının
bedelini ödemek.*

Hasan Hilmî Ebû Leheb haşeb hâmmâlî oldıysa
Yanar yarıñ cehennemde haşabdır yâ Resûla’llâh

2. cehennemde yanar:--ar

Kaside 139

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Cehennem'de azap çekmek, günahlarının
bedelini ödemek.*

Hasan Hilmî hâzer eyle zamân ehli fesâd olmuş
Yanar yarıñ cehennemde cesedir yâ Resûla’llâh

3. cehennemde yanar:--ar

Kaside 160

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Cehennem'de azap çekmek, günahlarının
bedelini ödemek.*

Ebû Cehil cehennemde yanar bî-şekk mü‘ebbetdir
Hasan Hilmî virir fetvâ hâkemnâ yâ Resûla’llâh

cehennemde yanarken:

1. cehennemde yanarken:--ar, --ken

Kaside 109

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Cehennem'de azap çekmek, günahlarının
bedelini ödemek.*

Cihân fânî ‘aceb zindân ‘azâb eyler bize şeytân
Güler dostuñ cehennemde yanarken yâ
Resûla’llâh

cehennemde yanarsam:

1. cehennemde yanarsam:--ar, --sa, --m

Kaside 150

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Cehennem'de azap çekmek, günahlarının
bedelini ödemek.*

Żarûretle cehennemde yanarsam dâr-ı dünyâda
Ümîdim var cehennemden hâlâşdır yâ Resûla’llâh

cehîm:

1. ceħîmim:--im

Kaside 93

Mısra: 6

Cehennem.

Rızāya rāzıyım ben de riyāzetle ‘azāb çekdim
Cehennemde yanar ‘aşıķ cehīmim yā Resūla’llāh

cehīm-i tāra:

1. cehīm-i tāra:-a

Kaside 195

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Karanlık cehennem.

Bunı inkār iden ciger cehīm-i tāra ğarķ olsun
Hasan Hilmī bu ikrārım Ğayyā’dır yā Resūla’llāh

cehl:

1. cehli:-i

Kaside 93

Mısra: 2

Bilgisizlik, bilmezlik, cahillik, cehalet.

Rızā-i bārīçün taḥṣīl iderdüm yā Resūla’llāh
İzāle eylemek cehli murādım yā Resūla’llāh

celāl:

1. celālī:-i

Kaside 123

Mısra: 5

*Allah'ın "kahhar, cebbar, mütekebbir" gibi
sertlik ve büyüklük ifade eden sıfatlarının tecellisi.*

Hasan Hilmī ḥakīkat Ḥaķķ celālī ḥaṣyetu’llāhdır
Tecellī len terānī kibriyādır yā Resūla’llāh

2. celālīn:--iñ

Kaside 339

Mısra: 6

Yücelik, ululuk.

Muḥabbet manşıb-ı a’lā Hasan Hilmī şerī’atdır
Yedi iklīme nāzırdır celālīn yā Resūla’llāh

celāleddin:

1. celāleddin:

Kaside 240

Mısra: 4

*(İslam) dininin yücesi, büyüğü. II Erkek ismi
(Hasan Hilmi'nin oğlunun ismi).*

Tecellī bāğ-ı Aḥmed’den tevellüd eyledi oğlum
Celāleddin kodum ismiñ mu’abbid yā Resūla’llāh

2. celāleddin:

Kaside 240

Mısra: 5

*(İslam) dininin yücesi, büyüğü. II Erkek ismi
(Hasan Hilmi'nin oğlunun ismi).*

Hasan Hilmī yazar remzī Celāleddin şerḥ eyler
Emānet eyledi Ḥaķķ’a muvaḥḥid yā Resūla’llāh

celālī:

1. celālī:

Kaside 222

Mısra: 1

Büyüklük, ululuk.

Muḥabbet leyle-i mi’rāc celālī yā Resūla’llāh
İrişdiñ kâbe kavseyne kemālī yā Resūla’llāh

celīs:

1. celīsdır:--dir

Kaside 226

Mısra: 6

Refik, arkadaş, yâren.

Kırar nefsi helâk eyler Hâsan Hilmî mücâhiddir
Muhabbet şâhı kalb içre celîsdir yâ Resûla'llâh

2. celîsim:-im

Kaside 276

Mısra: 2

Refik, arkadaş, yâren.

Muhabbet Kul hüve'llâhu ahaddır yâ Resûla'llâh
Enîsim hem celîsim Allâhu's-şameddir yâ
Resûla'llâh

cemâ'at:

1. cemâ'at:

Kaside 84

Mısra: 5

1. Bir yere toplanmış insan kalabalığı. 2. Bir
imama uyup namaz kılan müslümanların bütünü.
3. Aynı dinden veya aynı soydan olanların
meydana getirdiği topluluk.

Cemâ'at cân fedâ eyler Hâsan Hilmî namâz ehli
İmâme'l-evliyâ ancak namâzdır yâ Resûla'llâh

cemâl:

1. cemâliñ:-iñ

Kaside 2

Mısra: 3

*Ar. Zahirî ve batınî güzellik, Allah'ın lütuf ve
rahmet nedeni olan vasıfları.*

Kemâliñ bâğ-ı kudretdir cemâliñ cennet-i Tübâ
Şerî'at meyve-i hüsnâ seniñdir yâ Resûla'llâh

2. cemâliñ:-iñ

Kaside 6

Mısra: 3

Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.

Cemâliñ cennete mir'ât sekiz cennet medîneñdir
Çekildi kârübân yolda delîl gel yâ Resûla'llâh

3. cemâliñ:-iñ

Kaside 11

Mısra: 7

Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.

Cemâliñ defterindendir Hâsan Hilmî kitâb yazdı
Tarîk-i müstaķim üzre kitâbım yâ Resûla'llâh

4. cemâliñdir:-iñ, -dir

Kaside 16

Mısra: 4

Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz. (Hz.

Muhammed bağlamında).

Şerî'at Tûr-ı Sînâ'dır ene'llâhdan haber söyler
Cemâliñdir sekiz cennet şerî'at yâ Resûla'llâh

5. cemâliñ:-iñ

Kaside 20

Mısra: 9

Güzellik, ihsan, lütuf (Hz. Muhammed

bağlamında).

Cemâliñ zerre izhâr kıl cefâ gitsün şafâ gelsün
Mürîd mürşid 'âyân olsun nakşibendim yâ
Resûla'llâh

6. cemâliñ:-iñ

Kaside 24

Mısra: 1

Güzellik, ihsan, lütuf (Hz. Muhammed

bağlamında).

Cemāliñ Vāhid-i Hakk'a senedir yā Resūla'llāh
Yazılmış āyet-i Qur'ān kitābdır yā Resūla'llāh

7. **cemāliñ:-iñ**

Kaside 27

Mısra: 1

Güzellik, ihsan, lütuf (Hz. Muhammed bağlamında).

Cemāliñ ravza-i kalbiñ şehābı yā Resūla'llāh
Yağar dūr-dāneler kalbden kitābı yā Resūla'llāh

8. **cemāliñ:-iñ**

Kaside 31

Mısra: 6

Güzellik, hüsn ü ān. Güzel yüz. (Hz. Muhammed bağlamında).

Serindib tağına gitmem şarāb-ı Cidde'i içmem
Cemāliñ şāhı terk itmey ki lebbeyk yā
Resūla'llāh

9. **cemāliñ:-iñ**

Kaside 32

Mısra: 2

Güzellik, ihsan, lütuf (Hz. Muhammed bağlamında).

Ğıdāsı rūḥ-ı 'uṣṣāqıñ ki sensiñ yā Resūla'llāh
Cemāliñ mürğ-i dil ister ki keşf it yā Resūla'llāh

10. **cemāliñ:-iñ**

Kaside 35

Mısra: 3

Güzellik, ihsan, lütuf (Hz. Muhammed bağlamında).

Cemāliñ metni Ahmed'den ki ben ez-berledim
'aşkı
Okurum levḥ-i maḥfūzdan bu dersi yā Resūla'llāh

11. **cemālinden:-in, -den**

Kaside 35

Mısra: 2

Güzellik, hüsn ü ān. Güzel yüz. (Hz. Muhammed kastedilerek).

Güzel gözler güzel yüzün görürse yā Resūla'llāh
Cemālinden cemālu'llāhı görürler yā Resūla'llāh

12. **cemāliñ:-iñ**

Kaside 41

Mısra: 1

Güzellik, ihsan, lütuf (Hz. Muhammed bağlamında).

Cemāliñ 'āşıkā gülzār degil mi yā Resūla'llāh
Şerī'at mürşid-i 'ālem degil mi yā Resūla'llāh

13. **cemāliñ:-iñ**

Kaside 42

Mısra: 3

Güzellik, ihsan, lütuf (Hz. Muhammed bağlamında).

Cemāliñ cāmi'-i cennet muḥabbet Ka'be-i kıble
Müsāvidir sekiz cennet seniñle yā Resūla'llāh

14. **cemāliñ:-iñ**

Kaside 43

Mısra: 8

Güzellik, ihsan, lütuf (Hz. Muhammed bağlamında).

Felek burcı hidāyetden visāl bābıñ küşād kıldı
Gönül beytiñ tavāf kıldı cemāliñ yā Resūla'llāh

15. **cemālinden:-i, -n, -den**

Kaside 70

Mısra: 4

(Ar.) *Güzellik II. Yüz güzelliği, güzel yüz.*

Nedir bu gizli dert bende ezelden berü müştākım
Cemālinden vücūd şehri hārābdır yā Resūla'llāh

16. **cemālindir:--in, -dir**

Kaside 71

Mısra: 13

Güzellik, hüsn ü ān. Güzel yüz.

Sekiz cennet cemālindir mübārek ismiñiz miftāh
Açar ebvābı ol Fettāh hābībsin yā Resūla'llāh

17. **cemālīñ:--iñ**

Kaside 72

Mısra: 7

(Hz. Muhammed)'in güzel, mübarek yüzü.

Cemālīñ misk-i 'anberden utandı bağçede güller
Okur mevlūd bülbüller açıldı yā Resūla'llāh

18. **cemālīñ:--iñ**

Kaside 77

Mısra: 11

*(Ar.) Yüz güzelliği, güzel yüz II. Allah'ın
lutfedici sıfatlarının bütünü ve bu sıfatlarının
gereği olarak güzellik ve rahmetle tecellisi.*

Bi-ḥamdi'llāh orūc tıtduk cemālīñ lezzetiñ
bulduk

Bu gün ağlar iken güldük beşāret yā Resūla'llāh

19. **cemālīñ:--iñ**

Kaside 78

Mısra: 8

(Hz. Muhammed)'in güzel, mübarek yüzü.

Bilür mu'min olan vācib kılar bayrām namāzını
Cemālīñ cāmī'-i cānda muşallī yā Resūla'llāh

20. **cemāl:**

Kaside 83

Mısra: 4

*Ar. Zahirî ve batınî güzellik, Allah'ın lütuf ve
rahmet nedeni olan vasıfları.*

Marīz gönüm muvaḥḥiddir iḥer āb-u ḥayāt ḥaḳḳā
Sekiz cennet cemāl Ḥaḳḳ'ā namāzdır yā
Resūla'llāh

21. **cemālīñ:--iñ**

Kaside 84

Mısra: 1

*(Ar.) Yüz güzelliği, güzel yüz II. Allah'ın
lutfedici sıfatlarının bütünü ve bu sıfatlarının
gereği olarak güzellik ve rahmetle tecellisi.*

Cemālīñ vuşlata bā'is namāzdır yā Resūla'llāh
Rızā-i cennete miftāh namāzdır yā Resūla'llāh

22. **cemālinden:--in, --den**

Kaside 86

Mısra: 5

*Sevgilinin yüzü [(Hz. Muhammed (s.a.v)'in
güzel cemālī].*

Cemālinden çeker ḥasret Ḥasan Ḥilmī bu dünyāda
Mu'ın ol vuşlata ırgür cinānda yā Resūla'llāh

23. **cemālīñ:--iñ**

Kaside 90

Mısra: 2

(Hz. Muhammed)'in güzel, mübarek yüzü.

Tükenmez 'aşka düşdüm ben yanarım yā
Resūla'llāh
Cemālīñ ḥasretiñ şimdi çekerim yā Resūla'llāh

24. cemālîñ:--iñ

Kaside 90

Mısra: 4

(Hz. Muhammed)'in güzel, mübarek yüzü.

Bu 'aşk təc-ı devletdir naşib olsa anı geysen
Cemālîñ vuşlatıñ görsem dilerim yâ Resûla'llâh

25. cemālinden:--in, --den

Kaside 96

Mısra: 2

Güzellik, sevgilinin yüzü.

'Aceb 'aşık ciger kanıñ içer mi yâ Resûla'llâh
Cefâdarı cemālinden çeker mi yâ Resûla'llâh

26. cemālîñ:--iñ

Kaside 98

Mısra: 6

(Hz. Muhammed)'in güzel, mübarek yüzü.

Hasan Hilmî ümîd eyler vişālîñ hamrini ister
Cemālîñ 'idîne vuşlat muhaldır yâ Resûla'llâh

27. cemālîñ:--iñ

Kaside 101

Mısra: 7

(Hz. Muhammed)'in güzel, mübarek yüzü.

N'ola 'aşık Hasan Hilmî cemālîñ hasretiñ çekse
'Ayıb görme günâhkâra keremdir yâ Resûla'llâh

28. cemālîñ:--iñ

Kaside 103

Mısra: 1

(Hz. Muhammed)'in güzel, mübarek yüzü.

Cemālîñ cilde-i Hâk'dan cefâdır yâ Resûla'llâh
Yağarsa cânını 'aşık şafâdır yâ Resûla'llâh

29. cemālîñ:--iñ

Kaside 103

Mısra: 3

(Hz. Muhammed)'in güzel, mübarek yüzü.

Cemālîñ keşf olur dilde görür güli dikenlikde
Koçarken gül 'azâb itse revâdır yâ Resûla'llâh

30. cemālîñ:--iñ

Kaside 114

Mısra: 3

(Hz. Muhammed)'in güzel, mübarek yüzü.

Yazar hikmet hidâyetdir cemālîñ metn-i 'aşkından
Virir şerh iştîyâkıdan bu 'aşık yâ Resûla'llâh

31. cemālî:--i

Kaside 120

Mısra: 4

I. Güzellik, sevgilinin güzel yüzü. II. Mutlak
güzellik, Allah.

Nihâyet zevk-i cismânî anıñ fevkinde zevk olmaz
Cemālî vuşlat-ı zevke nikâhdır yâ Resûla'llâh

32. cemâline:--in, --e

Kaside 124

Mısra: 1

Hz. Muhammed'in) güzelliği, güzel yüzü.

Cemâline olan 'aşık gönüldür yâ Resûla'llâh
Vişâl ister odur 'uşşâk gönüldür yâ Resûla'llâh

33. cemālîñ:--iñ

Kaside 133

Mısra: 5

(Hz. Muhammed)'in güzel, mübarek yüzü.

Nüşa-i kudret cemālîñ enbiyâlar hâtemi
Virdim olsun tâ kıyâmet yâ Muhammed Muştâfâ

34. cemālî:--iñ

Kaside 149

Mısra: 4

(Hz. Muhammed)'in güzel, mübarek yüzü.

Uzaqdan nağme-i cānā ezeldir bülbul-i kıdsī
Cemālîñ öyle bir gülşende güldür yā Resūla'llāh

35. cemālî:--iñ

Kaside 155

Mısra: 3

(Hz. Muhammed)'in güzel, mübarek yüzü.

Semā ehli sürür eyler cemālîñ yerde turdukça
Zemīne rahmeti ravzañ türābîñ yā Resūla'llāh

36. cemālî:--iñ

Kaside 170

Mısra: 1

(Hz. Muhammed)'in güzel, mübarek yüzü.

Cemālîñ şübhesiz Kevşer şarābdır yā Resūla'llāh
Muhabbet dem-be-dem dilde kadehdir yā
Resūla'llāh

37. cemālî:--iñ

Kaside 190

Mısra: 1

(Hz. Muhammed)'in güzel, mübarek yüzü.

Cemālîñ 'aşk cihānında civāndır yā Resūla'llāh
Ekilmiş bağ-ı kudretde fidandır yā Resūla'llāh

38. cemālî:--iñ

Kaside 212

Mısra: 4

(Ar.) Yüz güzelliği, güzel yüz II. Allah'ın
lutfedici sıfatlarının bütünü ve bu sıfatlarının
gereği olarak güzellik ve rahmetle tecellisi.

Ne ni'met ni'met-i pākdır okur 'āşıklarıñ virdi
Cemālîñ bağına girdi gıdāya yā Resūla'llāh

39. cemālî:-i

Kaside 222

Mısra: 4

Güzellik, sevgilinin yüzü.

Huzūra her şehir vakti okursan toksan biñ esrārı
Hadīs-i kıdsīdir na'tıñ cemālî yā Resūla'llāh

40. cemālî:--iñ

Kaside 224

Mısra: 4

(Hz. Muhammed)'in güzel, mübarek yüzü.

Göñül 'ilme okur kanmaz nazar kılsa kanā'at yok
Cemālîñ keşf idüp gözle görüşdür yā Resūla'llāh

41. cemālî:--iñ

Kaside 234

Mısra: 3

(Hz. Muhammed)'in güzel, mübarek yüzü.

Cemālîñ şerh ider 'āşık okursa süre-i Tāhā
Teheccüd kıldığıñ rahmet 'ayāndır yā Resūla'llāh

42. cemālde:-de

Kaside 251

Mısra: 1

Güzellik, yüz güzelliği.

Muhabbet kıblesi zātıñ cemālde yā Resūla'llāh
Enisîñ mürşidiñ Haq'dır Hırā'da yā Resūla'llāh

43. cemālî:--iñ

Kaside 272

Mısra: 2

(Hz. Muhammed)'in güzel, mübarek yüzü.

Muhabbetdir gönül içre merāmım yā Resūla'llāh
Cemāliñ Ka'besi Dāru's-selāmım yā Resūla'llāh

44. **cemāliñ:--iñ**

Kaside 298

Mısra: 6

(Hz. Muhammed)'in güzel, mübarek yüzü.

Nuḥās-ı kāse-i ḳalbi Ḥasan Ḥilmī ḳalaylarsa
Cemāliñ 'aks ider ḳalbe muṣaḥḥaṣ yā Resūla'llāh

45. **cemāliñ:--iñ**

Kaside 299

Mısra: 4

(Hz. Muhammed)'in güzel, mübarek yüzü.

Cihāda rūṣenā 'aynu'l-'ayāndır ḥūriye-i cennet
Cemāliñ bir nefes gitmez gözümde yā
Resūla'llāh

46. **cemāliñ:--iñ**

Kaside 307

Mısra: 1

Güzellik || Sevgilinin yüzü.

Cemāliñ cennet-i me'vā lezīzi yā Resūla'llāh
Mücāhid mecriniñ dürr-i 'azīzi yā Resūla'llāh

47. **cemāliñ:--iñ**

Kaside 330

Mısra: 2

(Hz. Muhammed)'in güzel, mübarek yüzü.

Muhabbet baḥr-i bī-pāyān muṣaddaḳ yā
Resūla'llāh
Cemāliñ cevheri anda muḥaḳḳaḳ yā Resūla'llāh

48. **cemāliñ:--iñ**

Kaside 336

Mısra: 4

I. Güzellik, sevgilinin yüzü (Hz.

Muhammed'in mübarek yüzü bağlamında).

Kebā'ir ehlidir anlar okurlar tevbeler dersin
Cemāliñ zikridir fevz i necātım yā Resūla'llāh

cemālin:

1. **cemāliñ:-in**

Kaside 63

Mısra: 6

(Hz. Muhammed'in) güzel, mübarek yüzü.

Şıyām ile zekāt ḥaḳdır ḡanīler ḥacca gitmek farz
Cemāliñ Ka'be-i arza niyāzdır yā Resūla'llāh

cemālu'llāh:

1. **cemālu'llāhı:-ı**

Kaside 35

Mısra: 2

Allah'ın güzellik sıfatıyla tecellisi.

Güzel gözler güzel yüzün görürse yā Resūla'llāh
Cemālinden cemālu'llāhı görürler yā Resūla'llāh

2. **cemālu'llāh:**

Kaside 42

Mısra: 7

Allah'ın güzellik sıfatıyla tecellisi.

Cemālu'llāh müsāvīdir seniñ ism-i şerīfñle
Anıñçün 'āşıkıñ zikri vişāldır yā Resūla'llāh

3. **cemālu'llāhı:-ı**

Kaside 163

Mısra: 7

Allah'ın güzellik sıfatıyla tecellisi.

Mürîdi ehl-i îmânın cemâlu'llâhı görmekdir
Anıñçün çok meşakkatler çekerler yâ Resûla'llâh

cemî':

1. cemî':

Kaside 176

Mısra: 6

Ar. Bütün.

Hasan Hilmî Hızır haydır amân yanında ol hâzır
Cemî' müşküllere nâzır Hızır'dır yâ Resûla'llâh

cemî' u cümle:

1. cemî' u cümle:

Kaside 253

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bütün, hepsi, tamamı.

Cemî' u cümle aşhâba muhabbet eylemek vâcib
Kuşûr itmez Hasan Hilmî vefâda yâ Resûla'llâh

cemî'-i enbiyânî:

1. cemî'-i enbiyânî:--n, --iñ

Kaside 266

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Peygamberlerin tamamı, tüm peygamberler.

Cemî'-i enbiyânî efđalısn yâ Resûla'llâh
Ser-â-ser ins ü cin peygamberisiñ yâ Resûla'llâh

cemî'-i zümre-i mahşer:

1. cemî'-i zümre-i mahşer:

Kaside 109

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Mahşerdeki topluluğun tamamı.

Cemî'-i zümre-i mahşer bakarlar köprü üstünde
Şırâtı yıldırım gibi geçerken yâ Resûla'llâh

cemîl:

1. cemîldir:--dir

Kaside 91

Mısra: 8

1- Güzel, güzellik. 2- (tas.) Allah.

Hasan Hilmî cehâletle cehennemden halâş olmaz
Muhabbet aşl-ı cennetdir cemîldir yâ Resûla'llâh

2. cemîle:--e

Kaside 100

Mısra: 1

I. Güzel. II. Sevgili.

Gönül sevdâ çeker 'âşık cemîle yâ Resûla'llâh
Gönül ferdâ-yı firdevs-i celîle yâ Resûla'llâh

cenâb:

1. cenâba:--a

Kaside 60

Mısra: 1

Allah.

Henüz ârz u niyâzım var cenâba yâ Resûla'llâh
Şalat ile selâmım var huzûra yâ Resûla'llâh

2. cenâbından:--ın, --dan

Kaside 69

Mısra: 1

*"Şeref, onur ve büyüklük" terimi olarak
kullanılır, hazret.*

Umarım cenābından şefā‘at yā Resūla‘llāh
Kapuña sā‘ilim geldim şefā‘at yā Resūla‘llāh

3. cenābından:--in, --dan

Kaside 212

Mısra: 2

Allah(c.c.).

Muhabbet ‘āşıkā Hāk‘dan hedāyā yā Resūla‘llāh
Bu ‘aşk dersi Cenābından ‘atāyā yā Resūla‘llāh

cenāb-ı ravzani:

1. cenāb-ı ravzani:--n, --ı

Kaside 278

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Mübarek cennet bahçesi. II Hz.

Muhammed'in kabrinin olduğu yer.

Girüp bāb-ı risāletden cenāb-ı ravzani görsem
Taşın öpsem yüzüm sürsem sürūra yā Resūla‘llāh

ceng:

1. cengi:-i

Kaside 124

Mısra: 3

I. Savaş, muharebe.

Görünmez hāne-i dilde kurulmuş Kerbelā cengi
Oğunmaz hikmeti kalbde gönüldür yā Resūla‘llāh

2. cengi:--i

Kaside 305

Mısra: 5

Savaş, muharebe. II Nefisle olan mücadele.

Hasan Hilmī bu ‘aşk cengi ‘aşk-ı Kerbelā’dandır
Kalur mı ehl-i ‘aşkın intikāmı yā Resūla‘llāh

3. cenginiñ:--i, --n, --iñ

Kaside 305

Mısra: 2

Savaş, muharebe. II Nefisle olan mücadele.

Cihādın dilde mihmān-ı kirāmı yā Resūla‘llāh
Ziyāfet cenginiñ sensiñ imāmı yā Resūla‘llāh

4. cenginiñ:--i, --n, --iñ

Kaside 305

Mısra: 4

Savaş, muharebe. II Nefisle olan mücadele.

Mücāhid burcuma baқdım ezel bahtım
mübārekdir
Hākıkat cenginiñ bedr-i tamāmı yā Resūla‘llāh

cenk:

1. cenk:

Kaside 303

Mısra: 4

Far. is. Harp, muharebe.

Bakılsa bu‘l-‘aceb ser-māyesiz bir cenk-i bī-‘irfān
Bu cenk bāzārının yokdur ziyānı yā Resūla‘llāh

cenk-i bī-‘irfān:

1. cenk-i bī-‘irfān:

Kaside 303

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Bilgisiz, zevksiz savaş. II (Bağlamda) Ham
sofu gibi manevi savaş içinde olmak.*

Bakılsa bu‘l-‘aceb ser-māyesiz bir cenk-i bī-‘irfān
Bu cenk bāzārının yokdur ziyānı yā Resūla‘llāh

cenk-i nev-civānī:

1. cenk-i nev-civānī:

Kaside 303

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Genç savaştı. II Şeytanla ve nefisle savaştan
gönül.*

Cesed pîrdır gönül cenk-i nev-civānī yâ

Resûla'llâh

Çapunda rû-siyâh bir şeyh-i fânî yâ Resûla'llâh

cennet:

1. cennete:-e

Kaside 6

Mısra: 3

*Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette
müminlerin, iyi insanların gidecekleri yerdir.*

Cemâliñ cennete mir'ât sekiz cennet medîneñdir

Çekildi kârübân yolda delîl gel yâ Resûla'llâh

2. cennet:

Kaside 30

Mısra: 10

*Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette
müminlerin gidecekleri yerdir.*

Hasan Hilmî tavâf eyler gönül beytinde beytu'llâh

Mübârek ravzañız cennet buyurdum yâ

Resûla'llâh

3. cennete:-e

Kaside 42

Mısra: 5

*Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette
müminlerin gidecekleri yerdir.*

Na'imî cennete teşbîh ki hâşâ eylemem zâtın

Muhabbet meyve-i kudret ki sensin yâ Resûla'llâh

4. cennet:

Kaside 69

Mısra: 16

*(Ar.) İmanlı ve iyi kimselerin ölümünden sonra
Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve
içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü
tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu
yer.*

Babam Âdem'le anam Havvâ'yı himkir himkir
ağlatdı

Çıkardı cennet içinden şefâ'at yâ Resûla'llâh

5. cennetde:-de

Kaside 69

Mısra: 34

*(Ar.) İmanlı ve iyi kimselerin ölümünden sonra
Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve
içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü
tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu
yer.*

Nidâ geldi ki yâ Âdem Hâbîbim'le du'â kılsañ

Ebed cennetde çıkmazdın şefâ'at yâ Resûla'llâh

6. cennete:-e

Kaside 69

Mısra: 38

*(Ar.) İmanlı ve iyi kimselerin ölümünden sonra
Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve
içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü
tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu
yer.*

Bu gün hâmd u şenâ olsun sekiz cennet

ziyâlansun

Sülâlem cennete gelsün şefâ'at yâ Resûla'llâh

7. cennet:

Kaside 75

Mısra: 9

İmanlı ve iyi kimselerin ölümünden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer.

Bir ismiñ aşlı Maḥmūd'dur yazılmış cennet içinde Maḳāmıñ cenneti Maḥmūd şerîfdır yâ Resûla'llâh

8. cennetden:-den

Kaside 93

Mısra: 7

(Ar.) İmanlı ve iyi kimselerin ölümünden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer.

Ne ḵorkum var cehennemden ne cennetden
ümîdim var
Ümîdim raẖmet-i Ḥaḳ'dır umarım yâ Resûla'llâh

9. cennetle:-le

Kaside 120

Mısra: 6

(Ar.) İmanlı ve iyi kimselerin ölümünden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer.

Delîlim fenkiḥū fermân ḳabûl itdik sa'âdetdir
Temâşâ ehli cennetle nikâḥdır yâ Resûla'llâh

10. cennetde:-de

Kaside 161

Mısra: 1

Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.

Cânım cānāna cennetde cānımsıñ yâ Resûla'llâh
Gezer cismimde devr eyler ḳanımsıñ yâ
Resûla'llâh

11. cennete:-e

Kaside 163

Mısra: 3

Cennet.

Uçar kuşlar gibi anlar girerler cennete cümle
Nice devletlere anlar irerler yâ Resûla'llâh

12. cennet:

Kaside 165

Mısra: 6

(Ar.) İmanlı ve iyi kimselerin ölümünden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer.

Ḥasan Ḥilmî aḳar dinmez gözünden seyl gibi
yaşlar
Aña cennet libâsları biçildi yâ Resûla'llâh

13. cennetden:-den

Kaside 171

Mısra: 5

(Ar.) İmanlı ve iyi kimselerin ölümünden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer.

Hediye geldi Cennetden Ḥalîl'im Rabbiñ cömerd
senden

Ḳaldır İsmâ'îlim yerden seversem yâ Resûla'llâh

14. cennet:

Kaside 174

Mısra: 3

(Ar.) İmanlı ve iyi kimselerin ölümünden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer.

Medîneñ bâb-ı ‘ilminde cevâbı cânıma cennet Mütâla‘ eyledim ‘aşkıñ kitâba yâ Resûla’llâh

15. cenneti:-i

Kaside 215

Mısra: 4

(Ar.) İmanlı ve iyi kimselerin ölümünden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer.

Kanâî açmış uçar ‘âşık ğınâ-i fakra mâlikdir Medîneñ cenneti gözden yakındır yâ Resûla’llâh

16. cenneti:-i

Kaside 223

Mısra: 6

(Ar.) İmanlı ve iyi kimselerin ölümünden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer.

Hasan Hilmî ‘amel buğday anı tevḥîd daḳîk eyler O ni‘met cenneti ḥaḳḳe’l-yakındır yâ Resûla’llâh

17. cennet:

Kaside 333

Mısra: 2

(Ar.) İmanlı ve iyi kimselerin ölümünden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer.

Muḥabbet misk-i cennetdir laṭîfdır yâ Resûla’llâh Yüzüñ cennet sözüñ Kevşer-i şerîfdır yâ Resûla’llâh

cennet-i mahmūd:

1. cennet-i mahmūd:

Kaside 26

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hız. Muhammed'in cennetteki makamı.

Seni vaşf eyledi bi’z-zât şıfât-ı ‘abd ile ma‘būd Maḳâmıñ cennet-i Maḳmūd ḥayrân oldum yâ Resûla’llâh

cenneti mahmūd:

1. cenneti mahmūd:

Kaside 75

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Hız. Muhammed'in cennetteki makamı.

Bir ismiñ aşı Maḳmūd’dur yazılmış cennet içinde Maḳâmıñ cenneti Maḳmūd şerîfdır yâ Resûla’llâh

cennet-i me‘vâ:

1. cennet-i me‘vâ:

Kaside 307

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Me'vā cenneti, Kur'an-ı Kerim'de adı geçen
sekiz cennetten biri; sığınılacak yer, yurt.*

Cemāliñ cennet-i me'vā lezīzi yā Resūla'llāh
Mücāhid mecriniñ dürr-i 'azīzi yā Resūla'llāh

cennet-i tūbā:

1. cennet-i tūbā:

Kaside 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Cennetteki Tuba ağacı.

Kemāliñ bāğ-ı kudretdir cemāliñ cennet-i Tūbā
Şerī'at meyve-i hüsnā seniñdir yā Resūla'llāh

2. cennet-i tūbā:

Kaside 206

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Bütün cennete gölge saldığına inanılan, kökü
yukarıda dalları aşağıda bulunan, uzun boylu
sevgiliye benzetilen boyu uzun ağaç.*

Dikilmiş nefis-i bāğ içre mu'allak cennet-i Tūbā
Feṭūbā şümme tūbā teennī yā Resūla'llāh

cerīde:

1. cerīde:

Kaside 225

Mısra: 4

Defter, kitap. II Amel defteri. II Alın yazısı.

Müneccim burcuma bakdı haber virdi siyāh
bahtım

Bilindi tāli'im takvā cerīde yā Resūla'llāh

2. cerīde:

Kaside 265

Mısra: 4

Gazete II (Bağlama göre) Şiir mecmuası.

Bu na'tiñ medhini gökde melekler intihāb eyler
Ṭoḡsan yapraklı 'aşk şerhi cerīde yā Resūla'llāh

cesed:

1. cesedde:--de

Kaside 122

Mısra: 2

Vücut, beden.

Yaratdı zulmeti Allāh 'ademde yā Resūla'llāh
Görindi nūr-ı zātıdır cesedde yā Resūla'llāh

2. ceseddir:--dir

Kaside 139

Mısra: 6

Vücut, gövde: cesed-i bî-ruh.

Hasan Hilmī hāzer eyle zamān ehli fesād olmuş
Yanar yarın cehennemde ceseddir yā Resūla'llāh

3. cesedde:--de

Kaside 269

Mısra: 4

Vücut, beden.

İ'āne eylese lāyık muḥabbet şeyḡu'l-İslāmı
Oturmuş 'aşk hākimi cāndan cesedde yā
Resūla'llāh

4. cesed:

Kaside 303

Mısra: 1

Beden, vücut.

Cesed pîrdır gönül cenk-i nev-civânî yâ
Resûla'llâh
Kâpunda rû-siyâh bir şeyh-i fânî yâ Resûla'llâh

cevâb:

1. cevâbda:-da

Kaside 5

Mısra: 6

*Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve
ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla
verilen karşılık, yanıt.*

Hasan Hilmî mekâbirde eşer kalsun bu dünyâda
Su'âl-ender-bekâdârem cevâbda yâ Resûla'llâh

2. cevâb:

Kaside 12

Mısra: 2

Ar. Suale karşılık mukabele..

Siyâh bahtım beyâz olmaz ne hâldir yâ
Resûla'llâh
Su'âl itdim cevâb gelmez ne kâldir yâ Resûla'llâh

3. cevâbdır:-dır

Kaside 110

Mısra: 12

Cevap, yanıt.

Duḥânîñ şûrbü ısrârı şağâ'ir yok kebâ'irdir
Ḥadîşîñ sâ'ile Ḥaḳ'dan cevâbdır yâ Resûla'llâh

4. cevâbdır:-dır

Kaside 134

Mısra: 6

Cevap, yanıt.

Hasan Hilmî vücûd destî şuyu feyz-i ilâhîdir
Tükenmez çeşme-i kudret cevâbdır yâ Resûla'llâh

5. cevâb:

Kaside 174

Mısra: 5

Yanıt, karşılık.

Hasan Hilmî medînenen cevâb ister su'âl itdi
Meleklerle cevâb gelse sürûra yâ Resûla'llâh

6. cevâbı:-ı

Kaside 174

Mısra: 3

*(Ar.) Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir
durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade
yoluyla verilen karşılık, yanıt.*

Medîneñ bâb-ı 'ilminde cevâbı cânıma cennet
Mütâla'eyledim 'aşkıñ kitâba yâ Resûla'llâh

7. cevâba:-a

Kaside 274

Mısra: 4

*(Ar.) Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir
durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade
yoluyla verilen karşılık, yanıt.*

Tevekkül eyledi 'âşık su'âle rûz-ı mahşerde
Sehîl kıl kudretim yokdur cevâba yâ Resûla'llâh

8. cevâbı:-ı

Kaside 321

Mısra: 4

Ar. Suale karşılık mukabele..

Kerem kıl kâlimi hâl eyleye bu 'aşkıñ dersi
na'tında
Cevâbı 'ilm-i hikmetden su'âle yâ Resûla'llâh

9. cevâb:

Kaside 342

Mısra: 2

Ar. Suale karşılık mukabele..

Kerem kıl kudretim yok imtiḥāna yā Resūla'llāh

Su'āline cevāb na'tıñ intiḥāba yā Resūla'llāh

cevāb gelse:

1. cevāb gelse:--se

Kaside 174

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yanıt vermek.

Ḥasan Ḥilmī medīnenden cevāb ister su'āl itdi

Meleklerle cevāb gelse sürūra yā Resūla'llāh

cevāb vir:

1. cevāb vir:

Kaside 44

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Karşılık vermek, İcabet etmek.

Yağar feyz-i ferāsetden biter ḥasbī muḥabbetler

Ḥasan Ḥilmī su'āl eyler cevāb vir yā Resūla'llāh

cevāb virdiñ:

1. cevāb virdiñ:--di, --ñ

Kaside 73

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Cevaplamak, karşılık vermek; gereksinimi karşılamak.

Vaşıyyetden su'āl itdik bular kim yā Resūla'llāh

Cevāb virdiñ namāzsızlar Yahūdī yā Resūla'llāh

cevāb virmem:

1. cevāb virmem:--me, --m

Kaside 233

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Karşılık vermek, İcabet etmek.

Muḥabbet bādesindendir gezersem sekr-i lā-ya'kıl

Su'āl-i Münkir'e virmem cevāb da yā Resūla'llāh

cevāb virmez:

1. cevāb virmez:--mez

Kaside 122

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Cevaplamak, karşılık vermek; gereksinimi karşılamak.

Hidāyet bādesiñ içdi ebed mestdir Ḥasan Ḥilmī

Su'āl gelse cevāb virmez ḳabirde yā Resūla'llāh

cevāb virsem:

1. cevāb virsem:--se, --m

Kaside 66

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Karşılık vermek, İcabet etmek.

Mezāra girdiğim günde su'āl-i Münkereyn gelse

Ne şüretle cevāb virsem ḥisābım yā Resūla'llāh

cevāhir:

1. cevāhirler:-ler

Kaside 44

Mısra: 3

Cevherler II Güzel ve değerli söz.

Şadef şakı oldı şadırımda çıkar andan cevâhirler
Seniñ ismiñ gönüllerde güneşdir yâ Resûla'llâh

2. cevâhirler:-ler

Kaside 169

Mısra: 6

Cevherler II Güzel ve değerli söz.

Oğur hikmet Hasan Hilmî ledünnî Şeyhu'l-
ekberden
Yazar dürlü cevâhirler satırda yâ Resûla'llâh

3. cevâhirler:-ler

Kaside 258

Mısra: 6

Cevherler II Güzel ve değerli söz.

Muhabbet şemsi kalbinde toğarsa ey Hasan Hilmî
Cevâhirler olur peydâ makâlî yâ Resûla'llâh

4. cevâhirler:-ler

Kaside 292

Mısra: 5

Cevherler II Güzel ve değerli söz.

Hasan Hilmî lüb-i deryâya taldıkda cevâhirler
çıkdısa
Muhibb-i muhlişin 'âşık şekürün yâ Resûla'llâh

cevâz varmış:

1. cevâz varmış:--mı

Kaside 110

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Din veya törece yasaklanmamış olduğu için

*yapılmasına izin verilmiş sayılma, yasak olmama,
izin, müsaade.*

Hevâ ehli virir fetvâ düğünlerde cevâz varmış
Bu sözler cümlesi bâtil hâtdır yâ Resûla'llâh

cevher:

1. cevheri:-i

Kaside 197

Mısra: 1

(Ar.) Cevher, elmas.

Muhabbet cevheri rûh-ı ezeldir yâ Resûla'llâh
Okunsa defter-i 'aşkım güzeldir yâ Resûla'llâh

2. cevherleriñ:--ler, --iñ

Kaside 247

Mısra: 5

*Mücevher, gevher, güher II Aşıklar, ehl-i
tasavvuf.*

Bilür cevherleriñ kadriñ Hasan Hilmî gönül şarrâf
Bilindi ma'deni tahte's-serâda yâ Resûla'llâh

3. cevherler:-ler

Kaside 248

Mısra: 6

Mücevher; değerli, kıymetli.

Muhabbet 'Adn-ı deryâdır Hasan Hilmî cedîd
dalğıç
Çıkdı dürlü cevherler bahirde yâ Resûla'llâh

4. cevheri:-i

Kaside 330

Mısra: 2

Cevher, elmas || Öz, gerçek.

Muhabbet baħr-i bī-pāyān muşaddak yā
Resūla'llāh
Cemālīñ cevheri anda muħaḳḳaḳ yā Resūla'llāh

ceyhān:

1. ceyhān:

Kaside 49

Mısra: 6

*Türkiye'nin en önemli akarsularından
birisidir. Çukurova'nın iki ana hayat kaynağından
birisidir.*

Ṭarīḳat ḥaḳ ḥaḳīḳat Ḥaḳḳ ḥudāi ma'rifet bilmek
İrān Seyhān Maşīş Ceyhān hep şerī'at yā
Resūla'llāh

cezā:

1. cezāmdır:-m, -dır

Kaside 38

Mısra: 6

Ceza II Ödül.

Vücūd devrān ider derdi devā ister zehirlenmiş
Meger fermān mühürlenmiş cezāmdır yā
Resūla'llāh

2. cezāya:-y, -a

Kaside 126

Mısra: 4

*Suç işleyen bir kimseye suçunun derecesine
göre verilen acı karşılık; hüküm.*

Yetīme şefḳat eylese şefā'at kāḍīya vardır
Bunuñ 'aksi cehennemdir cezāya yā Resūla'llāh

3. cezāda:--da

Kaside 233

Mısra: 2

Ceza, karşılık. II Mahşer, kıyamet.

Meded kıl rüz-ı mahşerde ğarībe yā Resūla'llāh
'Azāba ṭāḳatim yokdur cezāda yā Resūla'llāh

cezāke'llāhu hayren hū:

1. cezāke'llāhu hayren hū:

Kaside 267

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah seni hayırla mükafatlandırsın!

Muhabbet zāt muħaḳḳaḳdır cezāke'llāhu hayren
hū
'Adīlīñ vaşfı na'tında nümūde yā Resūla'llāh

cibril:

1. cibril:

Kaside 171

Mısra: 3

*Allah'ın vahyini peygamberlere ulaştırmakla
görevli olan melek.*

İner gökden gelür bir çoç anında ḥādimi Cibril
Sevindi gördi İsmā'ıl kesersem yā Resūla'llāh

2. cibril:

Kaside 343

Mısra: 12

*Hız. Cebrail. Allah tarafından peygamberlere
vahiy getirmekle görevlendirilen, dört büyük
melekten biri.*

Ḳuruldı meclis-i 'işret içildi bāde-i imān
Getürdi bādei Cibril ḳadeḥsin yā Resūla'llāh

cidde:

1. cidde'ye:--ye

Kaside 69

Mısra: 17

*Bugün Suudi Arabistan topraklarında
bulunan bir şehir.*

Düşünce Cidde'ye Havvâ nedâmet eyledi âh âh
Didi evlâdına eyvâh şefâ'at yâ Resûla'llâh

ciger:

1. ciger:

Kaside 14

Mısra: 5

Ciğer, bağır, yürek II acı, keder.

Gönül yandı ciger bişdi bize vuşlat naşib olmaz
Ne hikmetdir Hasan Hilmî ko yansun yâ
Resûla'llâh

2. ciger:

Kaside 24

Mısra: 9

Akciğerlerle karaciğerin ortak adı; yürek, iç.

Hasan Hilmî ciger kanın içi nef'î cigerdendir
Talak şirk ehline mahşûş 'azâbdır yâ Resûla'llâh

3. cigerdendir:-den, -dir

Kaside 24

Mısra: 9

Akciğerlerle karaciğerin ortak adı; yürek, iç.

Hasan Hilmî ciger kanın içi nef'î cigerdendir
Talak şirk ehline mahşûş 'azâbdır yâ Resûla'llâh

4. cigerdir:-dir

Kaside 24

Mısra: 6

*Akciğerlerle karaciğerin ortak adı; yürek,
gönül.*

Muhabbet müstaķim kalbde haṭâ itmez ğalat
söyler

Ṭa'âm-ı cenneti evvel cigerdir yâ Resûla'llâh

5. ciger:

Kaside 31

Mısra: 4

Bagır, yürek.

Ezel bâğında rûḥânî iki maḥbûb sevişmişler
Bu gün ğurbet bâzârında ciger çâk yâ Resûla'llâh

6. cigerler:-ler

Kaside 43

Mısra: 15

Ciğer, bağır, yürek II acı, keder.

Cigerler ḥasretiñ çekdi ḥarâretten ḥarâb oldu
Bizi ma'mûr iden üstâz ki sensiñ yâ Resûla'llâh

7. cigerim:-im

Kaside 53

Mısra: 1

Ciğer, bağır, yürek II aşkınla aşğın yüreği.

Cigerim nâr-ı 'aşkıñla bişirdim yâ Resûla'llâh
Yolum şahrâ-yı 'aşkda şaşırdım yâ Resûla'llâh

8. ciger:

Kaside 195

Mısra: 5

Ciğer, bağır, yürek.

Bunı inkâr iden ciger ceḥîm-i târa ğark olsun
Hasan Hilmî bu ikrârım Ğayyâ'dır yâ Resûla'llâh

9. ciger:

Kaside 224

Mısra: 1

Ciğer, bağır, yürek. II Aşığın kalbi, bağır.

Ciger bişdi Һarāretden kebābdır yā Resūla'llāh
Muhabbet Һamrını maḥfī yetiştir yā Resūla'llāh

ciger bişdi kebāb oldu:

1. ciger bişdi kebāb oldu:--dı-di

Kaside 68

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*(Deyim) Büyük bir acıya uğramak, yüreği
yanmak, acı çekmek.*

Ciger bişdi kebāb oldu vücūd gitdi Һarāb oldu
Şeker şerbetleri senden uçandı yā Resūla'llāh

ciger kanıñ:

1. ciger Һanıñ:--er--ñ

Kaside 96

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Ciğer kanı. Aşık ciğer kanını aşkın neden
olduğu büyük üzüntü sonucunda gözünden
ağlarken akıtır.*

‘Aceb ‘āşık ciger Һanıñ içer mi yā Resūla'llāh
Cefādārı cemālinden çekerek mi yā Resūla'llāh

cihād:

1. cihāt:

Kaside 94

Mısra: 2

İslām nizâmını yeryüzünde hâkim kılma ve

*bu nizâmı savunma maksadıyle din uğrunda ve
Hak yolunda yapılan savaş, gazâ.*

Günāḥkārım günāḥımdan uçandım yā Resūla'llāh
Cihāt bābında ceb-ḥānem tükettim yā Resūla'llāh

2. cihāda:-a

Kaside 175

Mısra: 4

Din uğruna yapılan savaş, gaza.

Du‘ā seyf -i sa‘ādetdir aşılmış Һalb-i dil üzre
‘Aduvvi yāre bār eyler cihāda yā Resūla'llāh

3. cihāda:-a

Kaside 299

Mısra: 3

Din uğruna savaşma.

Cihāda rüşenā ‘aynu’l-‘ayāndır ḥūriye-i cennet
Cemāliñ bir nefes gitmez gözümden yā
Resūla'llāh

4. cihādı:-ı

Kaside 299

Mısra: 5

Savaş, mücadele.

Ḥasan Ḥilmī Һazā eyler cihādı nefsi-i ekberle
Ḥüveydādır müessirden eşerden yā Resūla'llāh

5. cihādıñ:--ıñ

Kaside 299

Mısra: 1

*İslām nizâmını yeryüzünde hâkim kılma ve
bu nizâmı savunma maksadıyle din uğrunda ve
Hak yolunda yapılan savaş, gazâ. II İnsanın kendi
nefsiyle yaptığı mücadele.*

Cihādıñ nūr-ı enverdir Һamerden yā Resūla'llāh
Yüzün şems-i ziyāverdir güneşden yā Resūla'llāh

6. cihādı:--ı

Kaside 300

Mısra: 3

Savaş, gaza, çaba, gayret.

Cihādı rāh-ı ‘aşkıñda akarsa kaatre-i ‘aynım
Şeb-i zulmetde kaldıkça ziyadır yâ Resûla’llâh

7. cihādın:--ıñ

Kaside 301

Mısra: 1

Din uğruna savaşma.

Cihādın gülleri gelsün görünsün yâ Resûla’llâh
Mücâhid gül şuyu andan içülsün yâ Resûla’llâh

8. cihādın:--ıñ

Kaside 301

Mısra: 3

Din uğruna savaşma.

Cihādın rāh-ı ‘aşkıñda gözüm küffâra bakdıkça
Temevvüc eylesün taşsun dökülsün yâ Resûla’llâh

9. cihādın:--ıñ

Kaside 302

Mısra: 3

Din uğruna savaşma.

Cihādın şeb-çerâğ-ı cevheri na’tıñ zebânımda
Mücâhid kenziniñ dūr-dânesidir yâ Resûla’llâh

10. cihād:

Kaside 304

Mısra: 2

*Din uğruna savaşma. II İnsanın kendi
nefsiyle savaşması.*

Mücâhid rāh-ı ‘aşkıñ ibtidâsı yâ Resûla’llâh
Cihād içre fenâ-ender-bekâdır intihâsı yâ
Resûla’llâh

11. cihādında:--ın, --da

Kaside 304

Mısra: 3

*Din uğruna savaşma. II İnsanın kendi
nefsiyle savaşması.*

Gamıñla dide-i giryân-ı ma’zûrum cihādında
Ğubâr-ı ravza-i hâkiñ tütüyâsı yâ Resûla’llâh

12. cihādın:--ıñ

Kaside 305

Mısra: 1

*Din uğruna savaşma. II İnsanın kendi
nefsiyle savaşması.*

Cihādın dilde mihmân-ı kirâmı yâ Resûla’llâh
Ziyâfet cenginiñ sensiñ imâmı yâ Resûla’llâh

13. cihâddır:--dır

Kaside 306

Mısra: 5

*Din uğruna savaşma. II İnsanın kendi
nefsiyle savaşması.*

Cihâddır bâde-i rahmet Hasan Hilmî içre kanmaz
Gönül güلزâridir mürğ-ı ‘andelîbi yâ Resûla’llâh

14. cihādın:--ıñ

Kaside 306

Mısra: 3

*Din uğruna savaşma. II İnsanın kendi
nefsiyle savaşması.*

Cihādın devlet-i derdi gönül mihmân sarâyında
Nübüvvet hâtemi hakkıñ habîbi yâ Resûla’llâh

15. **cihādın:--iñ**

Kaside 308

Mısra: 1

*Din uğruna savaşıma. II İnsanın kendi
nefsiyle savaşıması.*

Cihādın zevkini arzū iderdim yā Resūla'llāh
'İbādetde bulup anı sevindim yā Resūla'llāh

Mısra: 5

*Din uğruna savaşıma. II İnsanın kendi
nefsiyle savaşıması.*

Cihādın müftisī fetvā virir emmāredir rehdir
ğaflet

Bunuñ terki Ḥasan Ḥilmī'de devādır yā
Resūla'llāh

16. **cihādın:--iñ**

Kaside 308

Mısra: 3

*Din uğruna savaşıma. II İnsanın kendi
nefsiyle savaşıması.*

Cihādın mustakīl mürşid hidāyet feyz-i ḥikmetdir
Yağar baħr-i muḥabbetden bilürdim yā
Resūla'llāh

20. **cihād:**

Kaside 311

Mısra: 5

*Din uğruna savaşıma. II İnsanın kendi
nefsiyle savaşıması.*

Ḥasan Ḥilmī cihād şehri muḳadder fetḥ-i
ḳudretidir
Ne hoşdur gāzīye āb u hevāsı yā Resūla'llāh

17. **cihāda:--a**

Kaside 309

Mısra: 3

*Din uğruna savaşıma. II İnsanın kendi
nefsiyle savaşıması.*

Muḥammed šāh Bahāi'd-dīn cihāda
Naḳşībendīdir
Bu dīniñ pādīşāhı ḥarbe mu'ındır yā Resūla'llāh

21. **cihāddır:--dır**

Kaside 313

Mısra: 3

*Din uğruna savaşıma. II İnsanın kendi
nefsiyle savaşıması.*

Cihāddır tulḥe-i 'uṣṣāk aña dāreyn nazīr olmaz
Gözümden yaşlar aḳdıḳça dūr-dāne olsun yā
Resūla'llāh

18. **cihādın:--iñ**

Kaside 309

Mısra: 1

*Din uğruna savaşıma. II İnsanın kendi
nefsiyle savaşıması.*

Cihādın mācerāsı izḥār-ı ḥaḳdır yā Resūla'llāh
Tolaşmış ehl-i İslām bir hevādır yā Resūla'llāh

22. **cihādın:--iñ**

Kaside 314

Mısra: 1

*Din uğruna savaşıma. II İnsanın kendi
nefsiyle savaşıması.*

Cihādın şemsi dilde devrāne gelsün yā
Resūla'llāh
Mücāhid feyz alup andan dīvāna gelsün yā
Resūla'llāh

19. **cihādın:--iñ**

Kaside 309

23. **cihād-ıñ:--ıñ**

Kaside 315

Mısra: 1

*Din uğruna savaşıma. II İnsanın kendi
nefsiyle savaşıması.*

Cihād-ıñ menzili haq kütüb-ı merkez yâ Resûla'llâh
Mücâhid baht-ıñ burcu mu'azzez yâ Resûla'llâh

cihād bābında:

1. **cihād bābında:--n, --da**

Kaside 116

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Cihat kapısı.

Hasan Hilmî mücahiddir cihād bābında şeytānla
Naşır olsun aña Allāh delīl ol yâ Resûla'llāh

cihād ehli:

1. **cihād ehli:**

Kaside 300

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(Allah yolunda) cihad edenler, savaşanlar.

Hasan Hilmî cihād ehli muhabbet iştiyākında
Ne hâcet 'arz-ı hâl yazmak kefâdır yâ Resûla'llāh

cihād-ı 'aşkıñ:

1. **cihād-ı 'aşkıñ:--ıñ**

Kaside 311

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk için savaşmak.

Muhabbetdir cihād-ı 'aşkıñ mübtelâsı yâ
Resûla'llāh
Ezelden ibtidâsı intihâsı yâ Resûla'llāh

cihād-ı ekber:

1. **cihād-ı ekber:**

Kaside 208

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Büyük cihat. II Nefs mücadelesi.

Hasan Hilmî halâşındır cihād-ı ekber eylesen
Gurûr ehli biniş geymiş yemişdir yâ Resûla'llāh

cihād-ı haqda:

1. **cihād-ı haqda:--da**

Kaside 310

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Allah'ın savaşı, Allah için savaşmak, cihat
etmek.*

Hasan Hilmî muşallîdir cihād-ı haqda 'özl olmaz
Haqîkatden mecāza imtiyāza yâ Resûla'llāh

cihān:

1. **cihāna:--a**

Kaside 30

Mısra: 4

Dünya, kâinat. Yeryüzü, zemin.

Hafl esrār-ı 'aşkıñla çeküp vird-i sehergāhî
Cihāna münteşir oldı görürdüm yâ Resûla'llāh

2. **cihānı:--ı**

Kaside 38

Mısra: 4

Dünya, âlem, cihân.

Gelür âvâz-ı rûhânî ‘asel deryâsıdır rûhum
Cihânı bala ğarķ itdi şadâsı yâ Resûla’llâh

3. cihânı:-ı

Kaside 39

Mısra: 4

Dünya, âlem, cihân.

Görür gönlünde nûr sâlik muhabbet nûr nakş
olmuş
Cihânı ser-te-ser tutmuş o nûrum yâ Resûla’llâh

4. cihâna:-a

Kaside 64

Mısra: 1

*(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü,
evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.*

Vücûduñ ‘ayn-ı rahmetdir cihâna yâ Resûla’llâh
Mücevherdir müsemmañız mekâna yâ Resûla’llâh

5. cihânı:-+i

Kaside 71

Mısra: 7

*(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü,
evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.*

Yanar qalbimde ‘aşk mumı cihânı pür-ziyâ eyler
Hayât-ı bâķiyyi söyler ziyâsı yâ Resûla’llâh

6. cihâna:-a

Kaside 75

Mısra: 14

*(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü,
evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.*

Zemîne eylediñ teşrîf Muḥammed Muştafâ’sıñ
sen

Cihâna âfitâb ismiñ reşiddir yâ Resûla’llâh

7. cihânı:-ı

Kaside 97

Mısra: 2

*1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren,
kâinat 2. Dünya, yeryüzü.*

Diyâr-ı ğurbete düşdüm ğarîbem yâ Resûla’llâh
Cihânı ser-te-ser gezdim ḥabîrim yâ Resûla’llâh

8. cihâna:-a

Kaside 102

Mısra: 3

*(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü,
evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.*

Cihâna cânımı virdim seniñ ‘aşkıñ fedâsıçün
Ki farzdır nefsimi kurbân kesersem yâ Resûla’llâh

9. cihânı:-+i

Kaside 107

Mısra: 7

*(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü,
evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.*

Cihânı nûra ğarķ itdi helâk itdi Ebû Cehli
Ebûbekrî ‘Ömer ‘Oşmân ‘Alî’dir yâ Resûla’llâh

10. cihân:

Kaside 109

Mısra: 5

*(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü,
evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.*

Cihân fânî ‘aceb zindân ‘azâb eyler bize şeyṭân
Güler dostuñ cehennemde yanarken yâ
Resûla’llâh

11. **cihānı:-+i**

Kaside 121

Mısra: 4

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü,
evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

‘İbâdetle kanat açsam ayağımdan tutar şalmaz
Cihānı yutsa ol toymaz nefisdir yâ Resûla’llâh

12. **cihānıñ:-ıñ**

Kaside 127

Mısra: 4

Dünya, âlem, cihân.

Yüzünde pertev-i nûr-ı ilâhî oldı çün zâhir
Cihānıñ şüret-i rahmânı sensiñ yâ Resûla’llâh

13. **cihāna:-a**

Kaside 176

Mısra: 1

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü,
evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Cihāna cān viren cānān Hızır’dır yâ Resûla’llâh
Yeriñ göğün direği de Hızır’dır yâ Resûla’llâh

14. **cihānıñ:-ıñ**

Kaside 182

Mısra: 2

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü,
evren, kâinat, kosmos II. Dünya, yeryüzü.

Yeri göği yaradandır tutan da yâ Resûla’llâh
Cihānıñ Hâlik’i kudret yapan da yâ Resûla’llâh

15. **cihānında:--ı, --n, --da**

Kaside 190

Mısra: 1

Dünya, âlem, cihân.

Cemâliñ ‘aşk cihānında civândır yâ Resûla’llâh
Ekilmiş bağ-ı kudretde fidandır yâ Resûla’llâh

16. **cihāna:-a**

Kaside 227

Mısra: 3

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü,
evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Cihāna neşr olur el-ân Muḥammed ma‘deni miski
Muḥabbet miskdir eşki mübeddel yâ Resûla’llâh

17. **cihānı:-+i**

Kaside 230

Mısra: 6

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü,
evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Ḥasan Ḥilmî muḥabbet nûr gönül nûruñ ‘alâ
nûrdur

Cihānı nûra ğarķ eyler zibāca yâ Resûla’llâh

18. **cihāna:-a**

Kaside 244

Mısra: 3

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü,
evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Risâlet bağ-ı rahmetdir cihāna meyve neşr ider
Kurulmuş sofra-i kudret seḫâvet yâ Resûla’llâh

19. **cihāna:-a**

Kaside 247

Mısra: 1

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü,
evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Ẓuhûruñ ‘ayn-ı rahmetdir cihāna yâ Resûla’llâh
Ezelde dîde-i baḥtım güşâde yâ Resûla’llâh

20. **cihāna:-a**

Kaside 271

Mısra: 5

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü,
evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Hasan Hilmî gönül 'Ankâ cihāna rağbeti yokdur
Uçar konmaz yire göge havāda yâ Resûla'llāh

21. **cihāna:-a**

Kaside 277

Mısra: 3

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü,
evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Yazıldı sikke-i na'tıñ cihāna münteşir oldı
Muhabbet meyve-i Tübā yetişmiş yâ Resûla'llāh

22. **cihāna:-a**

Kaside 292

Mısra: 1

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü,
evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Cihāna 'ayn-i rahmetdir zuhûruñ yâ Resûla'llāh
Risālet necm-i devletdir şuhûduñ yâ Resûla'llāh

23. **cihānıñ:-ıñ**

Kaside 323

Mısra: 1

(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü,
evren, kâinat, kosmos II. Dünya, yeryüzü.

Cihānıñ şâ'iri şemsi şerî'at yâ Resûla'llāh
Tefehhur eylesün nâzım şefâ'at yâ Resûla'llāh

24. **cihānı:-ı**

Kaside 343

Mısra: 1

Dünya, âlem, cihân.

Per açup tutduñ cihānı mürğ-ı ekbersin yâ
Resûla'llāh
Bize rûz-ı cezāda sāyebānsın yâ Resûla'llāh

cihān tıldı:

1. **cihān tıldı:--dı**

Kaside 74

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Her yer kaplanmak.

Bi-seyfi'llāh sa'âdetdir 'adâletle cihān tıldı
Bi-hamdi'llāh Hasan Hilmî me'tālib yâ Resûla'llāh

cihānıñ:

1. **cihānıñ:**

Kaside 199

Mısra: 3

Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren,
kâinat II Dünya, yeryüzü.

Cihānıñ mālına mağrûr neden olsun be'kâsı yok
Muhabbet mülküdür bâkî teberrâ yâ Resûla'llāh

cihār-ı yār-ı güzīnindir:

1. **cihār-ı yār-ı güzīnindir:**

Kaside 107

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Seçkin dostlarından dördü (Dört büyük
halife kastediliyor).

Cihār-ı yār-ı güzīnindir hālīfeñdir 'ale't-tertīb
Ebübekrî 'Ömer 'Osmān 'Alî'dir yâ Resûla'llāh

cildi:

1. cildi:

Kaside 298

Mısra: 4

Cilt (kitap cildi).

Hayāt-ı ravzanı îmā ider îmān u ikrārım

Üç yüz na‘atlı ‘aşk cildi mülâhḥâş yâ Resûla’llâh

cilve-i hak’dan:

1. **cilve-i ḥaḳ’dan:--dan**

Kaside 103

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah (c.c.)'in tecellî etmesi, yansımaları.

Cemâliñ cilve-i Ḥaḳ’dan cefâdır yâ Resûla’llâh

Yaḳarsa cânını ‘âşık şafâdır yâ Resûla’llâh

cinân:

1. **cinânda:--da**

Kaside 86

Mısra: 6

Cennetler.

Cemâlisten çeker ḥasret Ḥasan Ḥilmî bu dünyâda

Mu‘în ol vuşlata irgür cinânda yâ Resûla’llâh

2. **cinânı:--ı**

Kaside 123

Mısra: 1

Ar. Cennetler.

Cinânı isteyenler etkîyâdır yâ Resûla’llâh

Cehennem ehli anlar eşkiyâdır yâ Resûla’llâh

3. **cinânıñ:--ıñ**

Kaside 152

Mısra: 1

Ar. Cennetler.

Cinânıñ bâğ-ı bostânı rızâdır yâ Resûla’llâh

Marîz ehli ‘ilâc ister ricâdır yâ Resûla’llâh

cinân ehli:

1. **cinân ehli:**

Kaside 109

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Cennet'e gittiği olanlar.

Gönül mürğî uçar bir gün kafesden yâ Resûla’llâh

Cinân ehli sürür eyler gelürken yâ Resûla’llâh

cisim:

1. **cismim:--im**

Kaside 7

Mısra: 1

Beden, gövde.

Taḥammül eylemez cismim za‘îfdır yâ

Resûla’llâh

Firâka tākātım yokdur meded kıl yâ Resûla’llâh

cism:

1. **cismim:--im**

Kaside 26

Mısra: 1

Beden, vücut.

Yanar cismim erir yağım kül oldum yâ

Resûla’llâh

Açıldı gonca gül bâğım pîr oldum yâ Resûla’llâh

2. **cismim:-im**

Kaside 70

Mısra: 9

(Ar.) Cismim, gövde.

Marîzem bir 'ilâc gönder za'îf cismim şîhhat
bulsun
'Îlâcîñ hastaya Hâk' dan şîfâdır yâ Resûla'llâh

3. **cismim:-(i)m**

Kaside 91

Mısra: 1

"Cisim" Beden, vücut, fizikî görünüş.

Taḥammül eylemez cismim za'îfdir yâ
Resûla'llâh
Ta'aḳḳul eylemez 'aḳlîm ḳalîldir yâ Resûla'llâh

4. **cismimde:-im, -de**

Kaside 161

Mısra: 2

"Cisim" Beden, vücut, fizikî görünüş.

Cânım cânâna cennetde cânımsıñ yâ Resûla'llâh
Gezer cismimde devr eyler ḳanımsıñ yâ
Resûla'llâh

5. **cismimde:-im, -de**

Kaside 183

Mısra: 1

"Cisim" Beden, vücut, fizikî görünüş.

Cânım cismimde bir ḳuşdur emânet yâ
Resûla'llâh
Uçar ḳuş âşiyânından şefâ'at yâ Resûla'llâh

6. **cismi:-i**

Kaside 197

Mısra: 3

(Âşığın) bedeni, cismi, vücudu.

Müzeyyen gösteren cismi ḳafesde mürğ-i
rûḥumdur
Uçarsa ḳuş ḳafes ḥâkî ḥarâbdır yâ Resûla'llâh

7. **cismim:--im**

Kaside 288

Mısra: 2

Beden, gövde, vücut II Varlık.

Yazılmış rûḥuma Ḳur'ân-ı mücevher yâ
Resûla'llâh
Cânım cismim o Ḳur'ân'la muṭahhar yâ
Resûla'llâh

civân:

1. **civân:**

Kaside 8

Mısra: 4

Genç, taze delikanlı.

Gönül gözi görür ḥaḳdır ezel şehrinde görmüşdür
Bu hicrândan civân ḳaddim büküldi yâ
Resûla'llâh

2. **civân:**

Kaside 88

Mısra: 1

(Fa.) Genç.

Civân 'ömrüm cehâletle geçürdüm yâ Resûla'llâh
'Amel toḥmum eküp kendim çürütdüm yâ
Resûla'llâh

3. **civândır:-dır**

Kaside 190

Mısra: 1

Genç, taze, diri, canlı.

Cemālîñ 'aşk cihânında civândır yâ Resûla'llâh
Ekilmiş bağ-ı kudretde fidandır yâ Resûla'llâh

4. **civānlık:-lık**

Kaside 257

Mısra: 4

Genç, taze delikanlı.

Muhabbet dersini tekmil idince on sekiz yılda
Civānlık gitdi pîr oldum mücerred yâ Resûla'llâh

civār:

1. **civārında:-ın, -da**

Kaside 296

Mısra: 5

Çevre, yöre; yakın, yakın yer, etraf II yan.

Hasan Hilmî nice mahrûm kalur 'âşık civārında
İdenler ravza-i pâkî ziyâret yâ Resûla'llâh

civār-ı dâr-ı eyyûb'da:

1. **civār-ı dâr-ı eyyûb'da:**

Kaside 257

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Eyüpsultan ya da eski adıyla Eyüp, İstanbul
ilinin Avrupa yakasında yer alan bir ilçesi, bu
semtin civarında.*

Tükenmez çilleler çekdim civār-ı dâr-ı Eyyûb'da
Hasan Hilmî'ye nuşretler teceddüd yâ Resûla'llâh

cömerd:

1. **cömerdim:-im**

Kaside 30

Mısra: 8

Eli açık II cimri olmayan.

Bu âhim âteşindendir semâdan kaçreler tamlar
Sehâb ağlar güler yerler cömerdim yâ Resûla'llâh

2. **cömerddir:--dir**

Kaside 145

Mısra: 2

Cömert, eli açık.

Muhabbet bir mübârek süddür yâ Resûla'llâh
Şerî'at bir inek haqqâ cömerddir yâ Resûla'llâh

3. **cömerd:**

Kaside 171

Mısra: 5

Cömert, eli açık.

Hediye geldi Cennetden Halîl'im Rabbiñ cömerd
senden
Kaldır İsmâ'îlim yerden seversem yâ Resûla'llâh

cüda:

1. **cüdâyım:-y, -ım**

Kaside 95

Mısra: 8

Ayrı, ayrılmış, uzak düşmüş.

Şarâb-ı şehvet-i şeytân Hasan Hilmî ne meşhûrdur
Bunuñ terki sekiz cennet cüdâyım yâ Resûla'llâh

2. **cüdâdır:-dır**

Kaside 167

Mısra: 2

(Fars.) Ayrı düşmüş, uzak kalmış, ayrı, uzak.

Gönül sevdâ-yı 'aşka mübtelâdır yâ Resûla'llâh
Velâkin 'aşk-ı deryâdan cüdâdır yâ Resûla'llâh

cüdā düşdüm:

1. cüdā düşdüm:-dü, -m

Kaside 33

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ayrı düşme, ayrılma.

Vaṭanımdan cüdā düşdüm ğarībem yā Resūla'llāh
Gönül ārzū-yı vişāl ister ğanī kıl yā Resūla'llāh

cū'luk:

1. cū'luk:

Kaside 13

Mısra: 6

Açlık II Manevi açlık.

Hasan Hilmī yetimindir seniñ imdādına muḥtāc
Aña cū'luk südi şimdi şibe'dir yā Resūla'llāh

cumhūr:

1. cumhūrdan:-dan

Kaside 70

Mısra: 6

Halk.

Çekildi kārübān gitdi bu gün nevbet baña geldi
Bu cumhūrdan girü kılsam 'aybdır yā Resūla'llāh

cümle:

1. cümle:

Kaside 60

Mısra: 8

" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Ebübekrī 'Ömer 'Osmān 'Alī 'ālī şaḥābendir
Muḥibbim cümle aşḥāba şaḥābe yā Resūla'llāh

2. cümle:

Kaside 74

Mısra: 6

" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Bu ḥaḳ kânūn-ı ilāhīdir tarīḳ-i dīn-i İslām'da
Anıñcün cümle tālibler okurlar yā Resūla'llāh

3. cümle:

Kaside 79

Mısra: 7

" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Anıñcün cümle aşḥāblar nikāḥa itdiler raġbet
Kimi ḳavlen kimi fi'len vesā'il yā Resūla'llāh

4. cümle:

Kaside 107

Mısra: 13

" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Hasan Hilmī muḥabbetlü velīdir cümle aşḥāba
Ebübekrī 'Ömer 'Osmān 'Alī'dir yā Resūla'llāh

5. cümlesi:-si

Kaside 110

Mısra: 6

Bütün, hep.

Hevā ehli virir fetvā düğünlerde cevāz varmış
Bu sözler cümlesi bāṭıl ḥaṭādır yā Resūla'llāh

6. cümle:

Kaside 111

Mısra: 3

" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Şifâdır cümle emrâza okunsa hazret-i Kur'ân
Gelür şihhat okundukça 'inâyet yâ Resûla'llâh

Mekânı cümle zî-rûhuñ mekâbir yâ Resûla'llâh
Bunı taşdıķ iden cümle ekâbir yâ Resûla'llâh

7. cümleñiñ:-(n)iñ

Kaside 127

Mısra: 5

Bütün, herkes, hepsi.

Sana bi'n-nisbe bir kaatre gibidir cümleñiñ 'ilmi
Haķıķat 'ilminiñ 'ummāni sensiñ yâ Resûla'llâh

12. cümle:

Kaside 209

Mısra: 2

" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Mekânı cümle zî-rûhuñ mekâbir yâ Resûla'llâh
Bunı taşdıķ iden cümle ekâbir yâ Resûla'llâh

8. cümle:

Kaside 163

Mısra: 3

" Hepsi, tümü " anlamında belgisiz zamir.

Uçar kuşlar gibi anlar girerler cennete cümle
Nice devletlere anlar irerler yâ Resûla'llâh

13. cümle:

Kaside 234

Mısra: 6

" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Hasan Hilmî gönül hâfız zihinde sûre-i Yâsin
Sevâbı cümle mevtâya sereyândır yâ Resûla'llâh

9. cümle:

Kaside 196

Mısra: 6

" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Hasan Hilmî taşınmışdır muhabbet tılsımı 'aşkıñ
Dirildir cümle mevtâyı okursa yâ Resûla'llâh

14. cümle:

Kaside 238

Mısra: 1

" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Muhabbet ehlidir cümle şahâbe yâ Resûla'llâh
Yazup vaşfıñ 'ayân itdim kitâba yâ Resûla'llâh

10. cümle:

Kaside 205

Mısra: 6

" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Hasan Hilmî muhabbetle yanarsa sîne-i 'uşşâķ
Anıñçün cümle bülbüller fiğānda yâ Resûla'llâh

15. cümle:

Kaside 318

Mısra: 1

" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Muhibbim cümle aşhâba haķıķat yâ Resûla'llâh
Risâlet 'asker-i şâh-ı şerî'at yâ Resûla'llâh

11. cümle:

Kaside 209

Mısra: 1

" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

cünün:

1. cünûna:-a

Kaside 221

Mısra: 6

Çılgınlık, delilik. II Aşıklık.

Hasan Hilmî kederlenme şaķıñ dīnāra ğam çekme
Ĝam-ı dīniñ ‘aťası çok cūnūna yā Resūla’llāh

2. cūnūnum:-um

Kaside 341

Mısra: 2

Çılgınlık, delilik.

Muħabbet dert-ħānesidir derūnum yā Resūla’llāh
Dīvāne neylesūn mālī cūnūnum yā Resūla’llāh

cūrm-i ‘āşık:

1. cūrm-i ‘āşık:

Kaside 283

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşığın ğünahı, kabahati.

‘Aceb maġfūr olur mı cūrm-i ‘āşık yā Resūla’llāh
İderse tevbe-i müznib o şādık yā Resūla’llāh

cūşis:

1. cūşis:

Kaside 284

Mısra: 2

Coşkunluk, coşma, galeyan, cūş.

Muħabbet derdi ‘uşşāķa sipāriş yā Resūla’llāh
Yedi deryā gibi derdim cūşis yā Resūla’llāh

cüz’i:

1. cüz’i:

Kaside 181

Mısra: 3

Az miktarda, ehemmiyetsiz.

Haķīķat ğülde müstehlek bu bir cüz’i ħalīl ammā
Ķaviyy-i i’tikādımdır irāde yā Resūla’llāh

cüz’-ü a ‘zam:

1. cüz’-ü a ‘zam:

Kaside 149

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bir bütünü oluşturan parçalar, bütünün parçası.

Vücūduñ nūr-ı ervāhı rūsüldür yā Resūla’llāh
Göründi cüz’-ü a ‘zam ‘ayn-ı küldür yā
Resūla’llāh

çak-:

1. çakdı:-dı

Kaside 192

Mısra: 1

(Şimşek) Geçici olarak parıldamak, ışıġı görünmek.

Muħabbet şimşegi çakdı Zī-selem’dan yā
Resūla’llāh

Bu ‘aşķ yelleri esdi Cebel-i Nūr’dan yā
Resūla’llāh

çāk:

1. çāk:

Kaside 31

Mısra: 4

Yarık, yırtık, çatlak. çāk çāk parça parça.

Ezel bāġında rūhānī iki maħbūb sevişmişler
Bu ğün ğurbet bāzārında ciger çāk yā Resūla’llāh

çakmak çaķarsa:

1. çakmak çaķarsa:--ar, --sa

Kaside 211

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Çakmak yakmak, ateş yakmak.

Muhabbet şimşegi çakmak çaķarsa yâ Resûla'llâh
Gönûlde mâ-sivâ kalmaz yaķarsa yâ Resûla'llâh

çal:

1. çalar:--ar

Kaside 7

Mısra: 7

*Bir müziği dinlemeyi sağlayan aleti
çalıştırmak.*

Simâ' eyler belâ kavliñ çalar kudret neyin dilde
Şadâsı 'ahdi mîşâķiñ 'azîzdir yâ Resûla'llâh

çârk-ı islâm'ın:

1. çârk-ı islâm'ın:--ıñ

Kaside 143

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İslam'ın çarkı.

Çırılmış çârk-ı İslâm'ın 'aceb ta'mîr kabûl itmez
Hasan Hilmî namâz bâb-ı kûyumdur yâ
Resûla'llâh

çayır:

1. çayırdır:--dır

Kaside 144

Mısra: 1

*Ot biten yer, otluk, hayvan otlatmaya mahsus
yer.*

Yetişdi meyve-i a'mâl çayırdır yâ Resûla'llâh
Tedârik eylemek kabre hayrdır yâ Resûla'llâh

çek:

1. çeküp:--üp

Kaside 30

Mısra: 3

Çekmek II Zikir çekmek.

Haftı esrâr-ı 'aşkıñla çeküp vird-i sehergâhî
Cihâna münteşir oldu görürdüm yâ Resûla'llâh

2. çeker:--er

Kaside 32

Mısra: 15

Katlanmak, tahammül etmek.

Çeker hasret-i teni el-ân kara yüzli Hasan Hilmî
Virirse 'arz-ı hâlini oku bak yâ Resûla'llâh

3. çeker:--er

Kaside 34

Mısra: 10

Katlanmak, tahammül etmek.

Feteĥnâ ismine zâtîñ ezelden mazhar olmuşdur
Çeker 'asker 'asîr olmaz muķadder yâ Resûla'llâh

4. çeker:--er

Kaside 96

Mısra: 2

Çek-: Güç durumlara dayanmak, katlanmak.

'Aceb 'aşıķ ciger kaniñ iķer mi yâ Resûla'llâh
Cefâdarı cemâlinde çekerek mi yâ Resûla'llâh

5. **çeker:-er**

Kaside 125

Mısra: 3

Katlanmak, tahammül etmek.

Çeker kâlû belâ derdiñ ezel taķsîmi ‘uşşâķa
Devâdır bâde-i derdim içerseñ yâ Resûla’llâh

6. **çekerdim:-er, -di, -m**

Kaside 198

Mısra: 2

Katlanmak, dayanmak, tahammül etmek.

Riyâzetle kesüp nefsi sevindim yâ Resûla’llâh
Gice gündüz nice ğuşşâ çekerdim yâ Resûla’llâh

7. **çeksün:-sün**

Kaside 275

Mısra: 5

Katlanmak, tahammül etmek.

Ne ğam çeksün Ḥasan Ḥilmî muḥabbet bâĝı
mekşüfdur
Çekerse ‘aşķ ğamıñ çeksün ‘ibâda yâ Resûla’llâh

8. **çeksün:-sün**

Kaside 275

Mısra: 6

Katlanmak, tahammül etmek.

Ne ğam çeksün Ḥasan Ḥilmî muḥabbet bâĝı
mekşüfdur
Çekerse ‘aşķ ğamıñ çeksün ‘ibâda yâ Resûla’llâh

9. **çekdim:-di, -m**

Kaside 284

Mısra: 3

Katlanmak, tahammül etmek.

Onulmaz derde ğam çekmem çekilmez çilleler
çekdim

Uyutmaz renci ‘uşşâķı bu nâliş yâ Resûla’llâh

10. **çekmez:-mez**

Kaside 293

Mısra: 1

Katlanmak, tahammül etmek.

Muḥabbet ehlidir çekmez rezâ‘il yâ Resûla’llâh
Muḥabbet zâtı taşdıķıñ ḥamâ‘il yâ Resûla’llâh

çek:-

1. **çekeriz:--er, --iz**

Kaside 46

Mısra: 2

İçine çekmek, burnuna çekmek.

Burunla bü-yı raḥmânı koķarız yâ Resûla’llâh
Se‘ûdı burnımıza çekeriz yâ Resûla’llâh

2. **çekilmez:--il, --mez**

Kaside 46

Mısra: 8

İçine çekmek, burnuna çekmek.

Ḥasan Ḥilmî ḥelâl olmaz Frenk’den gelse enfiyye
Çekilmez burna kaç‘iyyen biliriz yâ Resûla’llâh

3. **çekerler:--er, --ler**

Kaside 163

Mısra: 8

Katlanmak, tahammül etmek.

Mürîdi ehl-i îmânıñ cemâlu’llâhı görmekdir
Anıñçün çok meşakkatler çekerler yâ Resûla’llâh

4. **çekerdüm:--er, --dū, --m**

Kaside 179

Mısra: 4

Katlanmak, tahammül etmek.

Hayālîñ hâtıra gelse görürdüm seni her yerde
Şabâvetden berü 'aşkıñ çekerdüm yâ Resûla'llâh

5. **çekdim:--di, --m**

Kaside 232

Mısra: 5

Bir şeyi bulunduğu yerden çıkarmak. II
(Kılıç) çekmek.

Muhabbet seyfini çekdim 'aduvv-ı nefs-ü ü
şeytâna
Hasan Hilmî mu'tin ister i'tikâda yâ Resûla'llâh

6. **çekerse:--er, --se**

Kaside 275

Mısra: 6

(Gam) çekmek; tasalanmak, üzölmek.

Ne gam çeksün Hasan Hilmî muhabbet bağı
mekşüfdur
Çekerse 'aşk gamıñ çeksün 'ibâda yâ Resûla'llâh

7. **çekilmez:--il, -mez**

Kaside 284

Mısra: 3

Dayanmak, katlanmak.

Onulmaz derde gam çekmem çekilmez çilleler
çekdim
Uyutmaz renci 'uşşâkı bu nâliš yâ Resûla'llâh

8. **çekölmüş:--öl, --miş**

Kaside 287

Mısra: 6

Çekip götürmek, peşi sıra gitmek. (Kervanın gitmesi gibi.).

Derün-ı ravzana dâhil duhöl ister Hasan Hilmî
Çekölmüş kârübân-ı râh-ı 'aşkıız yâ Resûla'llâh

9. **çekdigim:--dig, -im**

Kaside 304

Mısra: 6

Çekmek, dayanmak, katlanmak, tahammül etmek.

Mücâhid 'ilminiñ zevki Hasan Hilmî yazar na'tıñ
Anıñçün çekdigim fırkat belâsı yâ Resûla'llâh

10. **çekmeden:--me, --den**

Kaside 341

Mısra: 3

Katlanmak, tahammül etmek.

Uşandım fânî dünyânıñ cefâsın çekmeden gayrî
Bu medhiñ ni'meti Hâk'dan zebânım yâ
Resûla'llâh

çekil:

1. **çekildi:--di**

Kaside 6

Mısra: 4

Çekilmek; bulunduğu yerden uzaklaşmak.

Cemâliñ cennete mir'ât sekiz cennet medîneñdir
Çekildi kârübân yolda delîl gel yâ Resûla'llâh

çekil-:

1. **çekildi:--di**

Kaside 80

Mısra: 3

Gitmek II yönelmek.

Henüz hicret yeli esdi çekildi kārübān yolda
Açıldı vuşlata sancāk esirge yā Resūla'llāh

2. **çekildi:-di**

Kaside 81

Mısra: 4

Gitmek II yönelmek.

Muhabbet ma'deni miskī Muhammed Muştafā
şehri
Çekildi ka'beye tüccār şatıldı yā Resūla'llāh

çekildi gitdi:

1. **çekildi gitdi:**

Kaside 70

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Çekip gitmek; ayrılıp gitmek.

Çekildi kārübān gitdi bu gün nevbet baña geldi
Bu cumhürdan girü kılsam 'aybdır yā Resūla'llāh

çekiş:-

1. **çekişdi:--di**

Kaside 290

Mısra: 4

*Anlaşmazlık içinde bulunmak, tartışmak,
münâkaşa etmek:.*

'Aqıl şāhı hākiqatde bakılsa pasbān ammā
Fikir faqrı hāķāretle çekişdi yā Resūla'llāh

çemen:

1. **çemen:**

Kaside 88

Mısra: 3

Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik.

Çürük yerde çemen bitmez neden lāzım ekin
ekmek
Zarar vardır ticāretde bilürdüm yā Resūla'llāh

çemen bitse:

1. **çemen bitse:--se**

Kaside 144

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yeşil otların büyümesi, yeşillenmesi.

Risālet rahmetindendir mezārımda çemen bitse
Mübārek ravza-i kabriñ ğayırdır yā Resūla'llāh

çerāğ:

1. **çerāğı:-ı**

Kaside 85

Mısra: 6

Mum, kandil.

Kılar 'āşık Hāsan Hilmī hidāyetlü 'ibādetdir
Çerāğı kabrine pürhān namāzıdır yā Resūla'llāh

2. **çerāğı:-ı**

Kaside 325

Mısra: 2

Çıra, kandil, mum.

Muhabbet tağının bāğ-ı belāğı yā Resūla'llāh
Karanlık giceler rüşen çerāğı yā Resūla'llāh

çerāk:

1. **çerākı:--ı**

Kaside 233

Mısra: 6

Far. is. Kandil ve mum gibi tenvir vasıtası.

Hasan Hilmî ‘amel eyler okursa ‘ilm-i tevḥîd
Çerâkı nūr-ı tevḥîddir kabîrde yâ Resûla’llâh

cesme-i âb-ı hayâtdır:

1. çeşme-i âb-ı hayâtdır:--dır

Kaside 210

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ölümsüzlük suyunun çeşmesi.

Muḥabbet çeşme-i âb-ı hayâtdır yâ Resûla’llâh
Gönül Hızır-ı içüp andan sebâtdır yâ Resûla’llâh

çeşme-i kudret:

1. çeşme-i kudret:

Kaside 134

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kudret çeşmesi (Allah'ın sonsuz gücü).

Hasan Hilmî vücûd destî şuyu feyz-i ilâhîdir
Tükenmez çeşme-i kudret cevâbdır yâ Resûla’llâh

çevir:

1. çevir:

Kaside 6

Mısra: 6

Bir şeyin yönünü değiştirmek, döndürmek.

Hasan Hilmî okur na‘tı şer‘atla yazar ‘ilmi
Kitâbım mustakîm Hakk’a çevir gel yâ
Resûla’llâh

çiçek:

1. çiçekdir:--dir

Kaside 108

Mısra: 1

Çiçek.

Muḥabbet bâğı ikrârda çiçekdir yâ Resûla’llâh
Ebû Leheb ider inkâr köpekdir yâ Resûla’llâh

2. çiçek:

Kaside 154

Mısra: 1

*Farklı renklerde ve kokularda olabilen kırmızı ve
bahçe bitkisi.*

Açıldı ma‘rifet dilde çiçek mi yâ Resûla’llâh
Gönül mürğî güler oynar köçek mi yâ Resûla’llâh

çık:

1. çıkar:--ar

Kaside 5

Mısra: 2

Görünmek.

Yağar nîsân biter kimyâ türâbda yâ Resûla’llâh
Defineler çıkar meşhûr harâbda yâ Resûla’llâh

2. çıkar:--ar

Kaside 44

Mısra: 3

Ortaya çıkmak.

Şadef şak oldu şadrimda çıkar andan cevâhirler
Seniñ ismiñ gönüllerde güneşdir yâ Resûla’llâh

3. çıkarsa:--ar, -sa

Kaside 177

Mısra: 5

*Yukarı doğru gitmek, yüksekteki bir yere
erişmek, tırmanmak.*

Gönül gökler gibi gürlere çıkarsa Tûr-ı Sînâ'ya
Hasan Hilmî nazar kılsa mu'akkid yâ Resûla'llâh

4. çıkar:-ar

Kaside 185

Mısra: 2

*Yukarı doğru gitmek, yüksekteki bir yere
erişmek, tırmanmak.*

Gülü gülzâra meyl eyler gönüldür yâ Resûla'llâh
Çıkar eflâke seyr eyler gönüldür yâ Resûla'llâh

çık-:

1. çıkmazdın:--maz, --dın

Kaside 69

Mısra: 34

Çıkmak, kovulmak.

Nidâ geldi ki yâ Âdem Habîbim'le du'â kılsañ
Ebed cennetde çıkmazdın şefâ'at yâ Resûla'llâh

2. çıkar:--ar

Kaside 187

Mısra: 2

Bir şeyin veya yerin içinden çıkmak.

Biter 'aşkın hûbûbatı gönülde yâ Resûla'llâh
Çıkar dür-dânelere 'Adn-i bahîrde yâ Resûla'llâh

3. çıkup:--up

Kaside 251

Mısra: 4

Göğe yükselmek (Miraç hadisesi).

Sarây-ı Sidre-i 'arşa mübârek bād mescidden

Çıkup seyr eylediñ 'arş-ı hârik-i 'âde yâ
Resûla'llâh

4. çıkup:-up

Kaside 270

Mısra: 3

(Göğe doğru) yükselmek.

İrişdim kâbe kavseyne çıkup mi'râc-ı rûhânî
Muhabbet mescidinden iştiyâka yâ Resûla'llâh

5. çıkardısa:--ar, --dı, --sa

Kaside 292

Mısra: 5

Bir şeyin içinden çıkarmak.

Hasan Hilmî lûb-i deryâya taldıkda cevâhirler
çıkardısa

Muhibb-i muhlîşin 'âşık şekûruñ yâ Resûla'llâh

çık-:

1. çıkar:

Kaside 92

Mısra: 5

(bir şeyi) ortaya çıkarmak.

Hasan Hilmî 'Adın bahri namâz kıl sen çıkar dürri
Hayât-ı ma'nevî içse kanar mı yâ Resûla'llâh

çık-:

1. çıkardı:-dı

Kaside 69

Mısra: 16

*(Bulunduğu yerden) Dışarı çıkmasını
sağlamak.*

Babam Âdem'le anam Havvâ'yı himkir himkir
ağlatdı
Çıkardı cennet içinden şefâ'at yâ Resûla'llâh

2. **çıkardı:-dı**

Kaside 248

Mısra: 6

(Bulunduğu yerden) Dışarı çıkmasını
sağlamak.

Muhabbet 'Adn-ı deryâdır Hasan Hilmî cedîd
dalğıç
Çıkardı dürlü cevherler bahîrde yâ Resûla'llâh

3. **çıkardıkça:--dıkça**

Kaside 290

Mısra: 6

(Başını) bir yerden uzatıp bakmak.

Hasan Hilmî bu 'aşk bahri yedi deryâyı
yutmuşdur
Balıklar başın çıkardıkça gülüşdi yâ Resûla'llâh

çille:

1. **çilleler:-ler**

Kaside 284

Mısra: 3

Çile, eziyet, sıkıntı.

Onulmaz derde gam çekmem çekilmez çilleler
çekdim
Uyutmaz renci 'uşşâkı bu nâliš yâ Resûla'llâh

çilleler çekdim:

1. **çilleler çekdim:--di, --m**

Kaside 257

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sıkıntı; dert çekmek.

Tükenmez çilleler çekdim civâr-ı dâr-ı Eyyüb'da
Hasan Hilmî'ye nuşretler teceddüd yâ Resûla'llâh

çirk-âb-ı 'işyânı:

1. **çirk-âb-ı 'işyânı:**

Kaside 161

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İsyanın kirli suyu.

Muhabbet âteşi tahtîr ider çirk-âb-ı 'işyânı
Açılmış bağ-ı rûhânî gülüstânımsiñ yâ Resûla'llâh

çocuk:

1. **çocukdur:--dur**

Kaside 242

Mısra: 1

Küçük yaştaki erkek veya kız.

Nefis emmâre-i gaflet çocukdur yâ Resûla'llâh
Kırarsa şîşe-i kalbî yazıktır yâ Resûla'llâh

çok:

1. **çok:**

Kaside 10

Mısra: 11

*T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek
ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun
olmayan azı da bulmaz.*

Sevâbım yok günâhım çok tolansam ravza-i
kabriñ

Silüp süpürsem şakalımla sevâb var yâ
Resûla'llâh

2. çok:

Kaside 33

Mısra: 6

Miktarı ziyade olan.Çok. Az karşıtı.

Göñül hicret deyüp ister hâkîkât şehrine gitmek
İrağ yoldur haramî çok esirge yâ Resûla'llâh

3. çokdur:-dur

Kaside 44

Mısra: 6

Miktarı ziyade olan.Çok. Az karşıtı.

Muhabbet tüccarıyız ammâ nuğud sermayemiz
yokdur
Seniñ haznende pek çokdur yetişdir yâ
Resûla'llâh

4. çok:

Kaside 45

Mısra: 12

Miktarı ziyade olan.Çok. Az karşıtı.

Nebîler içmedi bunu velîler içmedi söyler
Muhabbet ehli çok ağlar ne gayret yâ Resûla'llâh

5. çokdur:-dur

Kaside 72

Mısra: 16

Az olmayan, fazla, ziyade.

Güvendik dîne imâna hâkîkât şübhemiz yokdur
Ganîdir rahmeti çokdur sebebsin yâ Resûla'llâh

6. çokdur:-dur

Kaside 116

Mısra: 4

Aşırı, fazla.

İbâdet eylesek ifsâd ider nefsânî şeytân
Hafîdir hilesi çokdur hafîz ol yâ Resûla'llâh

7. çok:

Kaside 163

Mısra: 8

"Aşırı bir biçimde" anlamında sıfat.

Mürîdi ehl-i imânın cemâlu'llâhı görmektir
Anıñçün çok meşakkatler çekerler yâ Resûla'llâh

8. çok:

Kaside 221

Mısra: 6

"Aşırı bir biçimde" anlamında belgisiz sıfat.

Hasan Hilmî kederlenme şakiñ dînâra gam çekme
Gam-ı dîniñ 'atâsı çok cünûna yâ Resûla'llâh

9. çok:

Kaside 245

Mısra: 2

Miktarı ziyade olan.

Muhabbet noğşânîdir her müdde'âda yâ
Resûla'llâh
Kuşûrum çok hidâyetlü du'âda yâ Resûla'llâh

10. çok:

Kaside 251

Mısra: 6

Miktarı ziyade olan.Çok. Az karşıtı.

Karâr-ı kâbe kavseyn Hasan Hilmî işâret var
Kuşûrum çok seni medh u senâda yâ Resûla'llâh

11. çok:

Kaside 337

Mısra: 5

Miktarı ziyade olan. Çok. Az karşıtı.

Hasan Hilmî kederlenme günâhın çok dise vâ'iz
Deryâ-yı rahmetin yokdur intihâsı yâ Resûla'llâh

cün:

1. cün:

Kaside 127

Mısra: 3

Çünkü, zira.

Yüzünde pertev-i nûr-ı ilâhi oldu cün zâhir
Cihânın şüret-i rahmânı sensiñ yâ Resûla'llâh

2. cün:

Kaside 245

Mısra: 5

"Çünkü" anlamında edat.

Muhabbet âfitâbı cün tulû' eylerse gönülümde
Hasan Hilmî düşer dellâl mezâda yâ Resûla'llâh

çürük:

1. çürük:

Kaside 88

Mısra: 3

Çürümüş, sağlamlığını kaybetmiş, sağlıklı olmayan.

Çürük yerde çemen bitmez neden lâzım ekin
ekmek

Żarar vardır ticâretde bilürdüm yâ Resûla'llâh

2. çürük:

Kaside 153

Mısra: 5

Çürük, taze olmayan, bozulmuş.

Çürük südden yoğurd olmaz mişâl geldi ol

Fir'avn

Hasan Hilmî hâliş südden içendir yâ Resûla'llâh

3. çürük:

Kaside 182

Mısra: 7

1- Çürümüş, sağlamlığını kaybetmiş. 2- (Dünya bağlamında) Fânî, boş.

Ne rāhat var bu dünyâda çürük yerdür binâ tutmaz
Yapan ahmaqlara bakmaz 'akıl da yâ Resûla'llâh

çürüt-:

1. çürütdüm:--dü, --m

Kaside 88

Mısra: 2

Harcamak, heba etmek, yok etmek.

Civân 'ömrüm cehâletle geçürdüm yâ Resûla'llâh
'Amel tohmum eküp kendim çürütdüm yâ
Resûla'llâh

2. çürütdüm:--dü, --m

Kaside 198

Mısra: 6

Harcamak, heba etmek, yok etmek.

Hasan Hilmî fiyat olmaz bu bir âb-u hayât ammâ
Bu yolda sermâye-i 'ömrüm çürütdüm yâ
Resûla'llâh

da:

1. da:

Kaside 10

Mısra: 13

De, da bağlacı.

Ne miqdār mücrim olsam da şefâ'at eylemek
şânıñ
Kabul eyler niyâzını ümîd var yâ Resûla'llâh

2. **da:**

Kaside 182

Mısra: 1

"-da, -de" bağlacı.

Yeri gögi yaradandır tutan da yâ Resûla'llâh
Cihânıñ Hâlik'i kudret yapan da yâ Resûla'llâh

3. **da:**

Kaside 182

Mısra: 2

"-da, -de" bağlacı.

Yeri gögi yaradandır tutan da yâ Resûla'llâh
Cihânıñ Hâlik'i kudret yapan da yâ Resûla'llâh

4. **da:**

Kaside 182

Mısra: 4

"-da, -de" bağlacı.

Yere fermân nüzûl itdi yer oynar korkusundandır
Bu mülküñ mâliki Ma'bûd yıkan da yâ
Resûla'llâh

5. **da:**

Kaside 182

Mısra: 6

"-da, -de" bağlacı.

Temelsiz yerleri tutmuş direksiz gökleri aşmış
Bu gün ma'mûr yarın vîrân harâb da yâ
Resûla'llâh

6. **da:**

Kaside 182

Mısra: 8

De, da bağlacı.

Ne rāhat var bu dünyāda çürük yerdır binā tutmaz
Yapan ahmaqlara bakmaz 'aql da yâ Resûla'llâh

7. **da:**

Kaside 233

Mısra: 4

"-da, -de" bağlacı.

Muhabbet bâdesindendir gezersem sekr-i lâ-ya'kıl
Su'âl-i Münkîr'e virmem cevâb da yâ Resûla'llâh

dahı:

1. **dahı:**

Kaside 45

Mısra: 19

Bile, da/de.

Hasan Hilmî duhân içme içeni dahı dahl itme
Zamân ehlini incitme bu 'izzet yâ Resûla'llâh

2. **dahı:**

Kaside 59

Mısra: 2

"-da, -de, bile" bağlacı.

Seniñ şeh-zâdeniñ ismi Hasan'dır yâ Resûla'llâh
Dahı ihvânı bî-şübhe Hüseyin'dir yâ Resûla'llâh

3. **dahı:**

Kaside 72

Mısra: 11

"dahi, da/de" bağlacı.

Oğudanlar okuyanlar dağı meclisde turanlar
Günāhkār ümmetindendir meded kııl yā
Resūla'llāh

4. dağı:

Kaside 171

Mısra: 7

"-da, -de, bile" bağlacı.

Oğur tekbır Cebrā'il dağı tehlıl Halīlu'llāh
Oğudı hamdı İsmā'ıl bağarsam yā Resūla'llāh

dāhil:

1. dāhil:

Kaside 287

Mısra: 5

*Ar. İç, içinde, mevcut. II Dāhil olan, belli bir
topluluğun içinde bulunan (kimse).*

Derūn-ı ravzana dāhil duğul ister Hasan Hilmī
Çekülmiş kārübān-ı rāh-ı aşkız yā Resūla'llāh

dahl itme:

1. dahl itme:-me

Kaside 45

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Kötüleme, azarlama ve incitmek.

Hasan Hilmī duğān içme içeni dağı dahl itme
Zamān ehlini incitme bu 'izzet yā Resūla'llāh

dā'ī:

1. dā'ī:

Kaside 243

Mısra: 6

Dua eden, duacı.

Şerī'at tahtına mālīk şahīḥ Sultān Hamīd Gāzī
Hasan Hilmī muḥib dā'ī 'adālet yā Resūla'llāh

dā'im:

1. dā'im:

Kaside 18

Mısra: 3

*Her vakit, her zaman, devamlı olarak,
sürekli.*

Yazar Munkir Nekir me'mūr ḥayr şer dā'im
ef'ālim
Yazıldı dürlü 'işyānım ḥafīdır yā Resūla'llāh

2. dā'im:

Kaside 34

Mısra: 4

*Her vakit, her zaman, devamlı olarak,
sürekli.*

Vücūduñ maḥzarı ḥaḥdır şıfātıñ zāt ile ḳāim
Devā derde gelür dā'im müteḍeyyin yā
Resūla'llāh

dā'im:

1. dā'im:

Kaside 120

Mısra: 7

(Ar.) Daima, devamlı, her zaman, sürekli.

Nikāḥ-ı sünnete rağbet iden ümmetleriñ dā'im
Cefā çekmez şafā ehli nikāḥdır yā Resūla'llāh

dā'imā:

1. dā'imā:

Kaside 21

Mısra: 7

*Her vakit, her zaman, devamlı olarak,
sürekli.*

Debernüş dā'imā haqdır devā ister Ta'ālādan
Şifā-i Şāzenüş virse içer miyüm yā Resūla'llāh

2. dā'imā:

Kaside 52

Mısra: 1

*Her vakit, her zaman, devamlı olarak,
sürekli.*

Mürīdim dā'imā virdim yā Allāh yā Resūla'llāh
Mu'inim ism-i a'zamdır yā Allāh yā Resūla'llāh

dā'imā:

1. dā'imā:

Kaside 153

Mısra: 3

*(Ar.) Her vakit, her zaman, devamlı olarak,
sürekli.*

Hidāyet bāde-i imān kādehi dā'imā Qur'an
İçerse mu'min-i muhlis keremdir yā Resūla'llāh

2. dā'imā:

Kaside 245

Mısra: 3

*(Ar.) Her vakit, her zaman, devamlı olarak,
sürekli.*

Okursam dā'imā na'tiñ muhabbet āyet-i vaşfiñ
Ne haddim var benim hüsn-ü ü edāda yā
Resūla'llāh

3. dā'imā:

Kaside 343

Mısra: 13

Daima, her zaman.

Mezārīñ tūtīyā 'ayneyn melekler dā'imā zārī
Tavāf itsün Ḥasan Ḥilmī izin vir yā Resūla'llāh

dā'īye'l-llāhī:

1. dā'īye'l-llāhī:

Kaside 317

Mısra: 4

Allah'ın daveti.

İnābe eyleyen şaşmaz bu gün şeyh-i ledünniden
Enībū dā'īye'l-llāhī eṭibbā yā Resūla'llāh

daḳīk:

1. daḳīkdir:--dir

Kaside 9

Mısra: 6

İnce, zarif II İnce düşünce.

Devā dīniñ diregidir enībū sālike rahmet
Ḥasan Ḥilmī mürīd hikmet daḳīkdir yā
Resūla'llāh

daḳīk eyler:

1. daḳīk eyler:--r

Kaside 223

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(Buğdayı) öğütmek, un haline getirmek.

Ḥasan Ḥilmī 'amel buğday anı tevḥīd daḳīk eyler
O ni'met cenneti ḥaḳḳe'l-yakīndir yā Resūla'llāh

dakika:

1. **dakika:**

Kaside 252

Mısra: 3

(Ar.) Bir saatin altmışta biri değerindeki zaman birimi.

Dakika fevt olunmaz kıl kadar medhiñ
muhabbetde
Muhabbet ehline vaşfiñ rızada yâ Resûla'llâh

dalâlet:

1. **dalâletdir:--dir**

Kaside 122

Mısra: 4

Hak'tan yüz çevirmek, batıla yönelmek;
sapkınlık.

Hidâyet buldı ervâhda şerî'at tâlibi anlar
Haṭâ ehli ḍalâletdir ezelde yâ Resûla'llâh

dalğıç:

1. **dalğıç:**

Kaside 248

Mısra: 5

Teçhizatla deniz dibine inen kişi.

Muhabbet 'Adn-ı deryâdır Ḥasan Ḥilmî cedîd
dalğıç
Çıkardı dürlü cevherler baḥirde yâ Resûla'llâh

dam:

1. **dam:--ı**

Kaside 296

Mısra: 1

Dam, çatı.

Giriftâr-ı gönül damı muhabbet yâ Resûla'llâh
Tükenmez devletiñ manşıb kanâ'at yâ Resûla'llâh

dāmād:

1. **dāmādınız:--ınız**

Kaside 59

Mısra: 4

*Bir aileye göre kızları veya kızları gibi olan
bir yakınları ile evlenmiş olan erkek, güvey.*

Ḥasan nûreyni 'ayneynim Ḥüseyn ḳalb-i
ḥayâtımdır
'Alî dāmādınız Ḥaḳḳ'a velîdir yâ Resûla'llâh

dâne-i 'aşkı:

1. **dâne-i 'aşkı:**

Kaside 117

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk tanesi, aşk tohumu.

Aña râzı gönül mürğı toparlar dâne-i 'aşkı
Ḳasemnâ rızḳını münkir mükeffer yâ Resûla'llâh

dâne-i hikmet:

1. **dâne-i hikmet:**

Kaside 213

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hikmet tanesi, tohumu.

'İbâdet dâne-i hikmet bitirse dîn zemîninde
Ḥasan Ḥilmî ider ıṣṣâr muhabbet yâ Resûla'llâh

dāreyn:

1. dāreyn:

Kaside 313

Mısra: 3

İki dünya II Dünya ve ahiret.

Cihāddır tuḥfe-i ‘uṣṣāk aña dāreyn nazīr olmaz
Gözümden yaşlar ağıdıkça dūr-dāne olsun yā
Resūla’llāh

dār-ı dünyāda:

1. dār-ı dünyāda:--da

Kaside 107

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dünya, dünya evi.

Vezīriñ dār-ı dünyāda ‘adīldir yā Resūla’llāh
Ebūbekrī ‘Ömer ‘Oṣmān ‘Alīdir yā Resūla’llāh

2. dār-ı dünyāda:--da

Kaside 150

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dünya evi.

Żarūretle cehennemde yanarsam dār-ı dünyāda
Ümīdim var cehennemden ḥalāṣdır yā Resūla’llāh

3. dār-ı dünyāda:--da

Kaside 165

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dünya yurdu, yeryüzü.

İdince yevm-i işneynde tevellüd dār-ı dünyāda
Nice kāfirleriñ kaşrı yıkıldı yā Resūla’llāh

dār-ı ğurūra:

1. dār-ı ğurūra:--a

Kaside 278

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gurur kapısı. || Dünya.

Ḥasan Ḥilmī ṭavāf eyler Medīne Mekke şehrini
Düşürme dertliyi dār-ı ğurūra yā Resūla’llāh

dāru’s-selām:

1. dāru’s-selāmı:--ı

Kaside 28

Mısra: 8

*Maddî ve mânevî âfetlerden korunmuş
esenlik yurdu anlamına gelen ve Kur’ân-ı
Kerîm’de cennetin isimlerinden biri olarak geçen
tabir.*

Memāt olmaz muḥabbetdir vefâtıñ ḥayyü’l-
insāndır

Değişmem ravzana Dāru’s-Selāmı yā Resūla’llāh

2. dāru’s-selāmım:--ım

Kaside 272

Mısra: 2

*Maddî ve mânevî âfetlerden korunmuş
esenlik yurdu anlamına gelen ve Kur’ân-ı
Kerîm’de cennetin isimlerinden biri olarak geçen
tabir.*

Muḥabbetdir gönül içre merāmım yā Resūla’llāh
Cemāliñ Ka’besi Dāru’s-selāmım yā Resūla’llāh

de:

1. de:

Kaside 50

Mısra: 9

Bağlaç, dahi.

Hasan Hilmî de harb ehli okur esmâi hep kâfî
Yeter imdâda seyfu'llâh şavâbdır yâ Resûla'llâh

2. de:

Kaside 68

Mısra: 10

" dahi, de (bağlaç)".

Hayâtın havz-ı kevşerden baña bir nebzecik
Kevşer
Virsen ben de 'atşânım içirim yâ Resûla'llâh

3. de:

Kaside 93

Mısra: 5

" dahi, de (bağlaç)".

Rızâya râzıyım ben de ri'yâzetle 'azâb çekdim
Cehennemde yanar 'aşık ce'hîmim yâ Resûla'llâh

4. derdi:-r, -di

Kaside 105

Mısra: 3

Demek, söylemek, dile getirmek.

Yazılmış levh-i mahfûzda bu 'aşk kâlû belâ derdi
Belâ bülbülleri ikrâr ider mi yâ Resûla'llâh

5. de:

Kaside 162

Mısra: 5

" dahi, de (bağlaç)".

Şarâb-ı 'aşk-ı rûhânî Hasan Hilmî de içmezse
Kıyâmetde anın hâli harâbdır yâ Resûla'llâh

6. de:

Kaside 176

Mısra: 2

" dahi, de (bağlaç)".

Cihâna cân viren cânân Hızır'dır yâ Resûla'llâh
Yeriñ göğün direği de Hızır'dır yâ Resûla'llâh

7. de:

Kaside 180

Mısra: 4

" dahi, de (bağlaç)".

Şerî'atdır şifadârı okunsun hastalar gelsün
'Îlâc içsün şîhhat bulsun marîz de yâ Resûla'llâh

8. de:

Kaside 320

Mısra: 4

Dahi, de (bağlaç).

Nübüvvet zâtına mahşûş iki 'âlemde mir'âtdır
Risâletden okunmuşdur 'ilim de yâ Resûla'llâh

9. dersin:-r, -sin

Kaside 336

Mısra: 3

Demek, söylemek, dile getirmek.

Kebâ'ir ehlidir anlar okurlar tevbeler dersin
Cemâlin zikridir fevz i necâtım yâ Resûla'llâh

debernüş:

1. debernüş:

Kaside 21

Mısra: 7

Ashab-ı Kehf'ten birinin ismi.

Debernüş dâ'imâ hâkdır devâ ister Ta'âlâdan
Şifâ-i Şâzenüş virse içer miyüm yâ Resûla'llâh

def:

1. def'i:-i

Kaside 204

Mısra: 5

Def: Defetme, başından kovma, savma.

Hasan Hilmî bu 'aşk derdi 'ilâciyla def'i olmaz
bil
Devâsı saña vuşlatdır bilürsin yâ Resûla'llâh

define:

1. definelер:-ler

Kaside 5

Mısra: 2

*Gömülü kıymetli eşya - Aşığın gönlündeki
kıymetli duygular-.*

Yağar nîsân biter kimyâ türâbda yâ Resûla'llâh
Definelер çıkar meşhûr harâbda yâ Resûla'llâh

2. define:

Kaside 132

Mısra: 2

Hazine. II [tas.] Hakk'ın zâtı.

Şerî'at bahrine sefine İmâm-ı A'zam yâ
Resûla'llâh
Haqîkat 'ilmine define İmâm-ı A'zam yâ
Resûla'llâh

3. define:

Kaside 279

Mısra: 1

Hazine. II [tas.] Hakk'ın zâtı.

Muhabbet devleti aşlı define yâ Resûla'llâh
Gönül bahrinde 'uşşâka sefine yâ Resûla'llâh

defter:

1. defteri:-i

Kaside 7

Mısra: 9

Defter II Amel defteri; gözyüzü.

Okınsa defteri nâmîñ turur yerler döner gökler
Köpek gibi münâfıklar ürerler yâ Resûla'llâh

2. defteri:-i

Kaside 11

Mısra: 5

Defter, aşk defteri. - Aşığın gönlü. -.

Muhabbet defteri dilde okunmaz ma'nevî ma'nâ
Ledünnî defteri ra'nâ okundum yâ Resûla'llâh

3. defteri:-i

Kaside 11

Mısra: 6

*Defter II Ledünle ilgili, ilâhî sırlara, Tanrı
ilmine âit defter.*

Muhabbet defteri dilde okunmaz ma'nevî ma'nâ
Ledünnî defteri ra'nâ okundum yâ Resûla'llâh

4. defterindendir:-in, -den, -dir

Kaside 11

Mısra: 7

Defter. (Sevgilinin yüzü bağlamında).

Cemâliñ defterindendir Hasan Hilmî kitâb yazdı
Tarîk-i müstakîm üzre kitâbım yâ Resûla'llâh

5. **defteriñ:--iñ**

Kaside 18

Mısra: 5

Defter II Amel defteri; gözyüzü.

Hasan Hilmî hisâb itdi hayr şer defteriñ yırtdı
Umar 'afvı 'aťa eyler ganîdir yâ Resûla'llâh

6. **defterim:-(i)m**

Kaside 66

Mısra: 8

Amel defteri.

Günâhkârım yüzi kara beni maşerde sen ara
Yazıldı defterim nâra kebâbım yâ Resûla'llâh

7. **deftere:--e**

Kaside 67

Mısra: 5

Amel defteri.

Kimi egri kimi toğrı yazarlar deftere hayrı
Kırâmen Kâtibîn gayrî kitâbım yâ Resûla'llâh

8. **defteri:--i**

Kaside 67

Mısra: 7

Amel defteri.

Hasan Hilmî günâhkârıñ okunmaz defteri 'aybdır
Ġafûruñ rahmeti gaybdır şefâ'at yâ Resûla'llâh

9. **defteriñ:--i, -n**

Kaside 158

Mısra: 6

Defter II Amel defteri; gözyüzü.

Hasan Hilmî beķâ bağı hayrdır fânî dünyâda
Sevâblar defteriñ yırtar eceldir yâ Resûla'llâh

10. **defterim:-(i)m**

Kaside 174

Mısra: 1

Amel defteri.

Mesâ'il defterim yazdım kuşûra yâ Resûla'llâh
Ġacîl itme su'âl itsem Ġuzûra yâ Resûla'llâh

11. **defter:**

Kaside 217

Mısra: 4

Defter.

MuĠabbet âteşi yakdı gönülde mâ-sivâ yokdur
Yazar defter varak eyler fûnûnı yâ Resûla'llâh

12. **defteri:--i**

Kaside 225

Mısra: 1

*Defter II Ledûnle ilgili, ilâhî sırlara, Allah'ın
ilmine âit defter.*

Yazılmış defteri 'ilm-i ezelde yâ Resûla'llâh
Naşîb-dârem nüzûl fermân ferîde yâ Resûla'llâh

13. **defter:**

Kaside 261

Mısra: 4

Amel defteri.

Ne mümkündür gönül mürĠî hayâlinde ba'îd
olmak
Neden ħâlî kalur defter raķamdan yâ Resûla'llâh

14. **defteriñ:--iñ**

Kaside 278

Mısra: 1

Defter, kitap. II Şiir mecmuası.

MuĠabbet defteriñ yazdım kuşûra yâ Resûla'llâh
Ġacîl itme niyâz itdim Ġuzûra yâ Resûla'llâh

15. **defterinde:--i, --n, --de**

Kaside 285

Mısra: 4

Defter, kitap. II Levh-i Mahfuz.

Muhabbet ma‘şüm-ı āhır zamān Mehdī’ye

maḥşūşdur

Şabīler defterinde ferāmūşum yâ Resûla’llâh

16. **defter:**

Kaside 293

Mısra: 5

Defter, amel defteri.

‘Uşât-ı ümmetindendir Ḥasan Ḥilmî yazar defter

Mucîb bâb-ı muhabbetde mesâ’il yâ Resûla’llâh

17. **defterim:--im**

Kaside 329

Mısra: 2

Defter II Günahların ve sevapların

kaydedildiği sayfalar bütünü, amel defteri.

Günāhın baḥrine talmış bî-mecālim yâ Resûla’llâh

Günāhla defterim tölmuş bî-mişālim yâ

Resûla’llâh

18. **defter:**

Kaside 331

Mısra: 5

Defter, kitap. II Şiir mecmuası.

Ḥasan Ḥilmî ‘aceb defter yazarsa tuḥfe-i ‘aşkıñ

Hediyye virsem şāha lāyık yâ Resûla’llâh

defter-i ‘aşkı:

1. **defter-i ‘aşkı:**

Kaside 164

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk defteri. II Kuran-ı Kerim.

Ḥayālîñ gönlüme girmiş oturmuş yâ Resûla’llâh

Ezelden defter-i ‘aşkı okurmuş yâ Resûla’llâh

defter-i ‘aşkı:

1. **defter-i ‘aşkı:--im**

Kaside 197

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk defteri.

Muhabbet cevheri rūḥ-ı ezeldir yâ Resûla’llâh

Oķunsa defter-i ‘aşkıñ güzeldir yâ Resûla’llâh

defter-i ‘işyān:

1. **defter-i ‘işyān:**

Kaside 274

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İşyan defteri, amel defteri.

Ḥayā eyler Ḥasan Ḥilmî meded kıl yâ Ḥabîbu’llâh

Oķunsa defter-i ‘işyān ‘azāba yâ Resûla’llâh

defter-i nāmın:

1. **defter-i nāmın:**

Kaside 343

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Şan ve şöhrat defteri.

Mine’l- meşriķ ile’l- maḡrib gidince defter-i

nāmın

Dirildi kâffe-i mevtā ḥayātsın yâ Resûla’llâh

defter-i 'uṣṣāk:

1. defter-i 'uṣṣāk:

Kaside 32

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Aşıklar defteri, II aşıkların listesi.

Tevārīḥ şimdi biñ üç yüz dūrıldı defter-i 'uṣṣāk
Kara gözlü güzel bir yüz refikim yâ Resûla'llâh

degil:

1. degil:

Kaside 41

Mısra: 1

*İsim cümlesinde yükleme veya başka öğelere
olumsuzluk anlamı veren sözcük, ek fiilin
olumsuzu.*

Cemâliñ 'âşıka gülzâr degil mi yâ Resûla'llâh
Şerî'at mürşid-i 'âlem degil mi yâ Resûla'llâh

2. degil:

Kaside 41

Mısra: 2

*İsim cümlesinde yükleme veya başka öğelere
olumsuzluk anlamı veren sözcük, ek fiilin
olumsuzu.*

Cemâliñ 'âşıka gülzâr degil mi yâ Resûla'llâh
Şerî'at mürşid-i 'âlem degil mi yâ Resûla'llâh

3. degil:

Kaside 41

Mısra: 4

*İsim cümlesinde yükleme veya başka öğelere
olumsuzluk anlamı veren sözcük, ek fiilin
olumsuzu.*

Muḥabbet yâğ-ı kândilde yaḳarsa Ka'betu'llâh'da
Ziyâsı Ka'be'ye pürhân degil mi yâ Resûla'llâh

4. degil:

Kaside 41

Mısra: 6

*İsim cümlesinde yükleme veya başka öğelere
olumsuzluk anlamı veren sözcük, ek fiilin
olumsuzu.*

Ṭarîkat sırr-ı esrârdır şerî'at eylemiş mestûr
Seniñ 'aşkıñ baña mesrûr degil mi yâ Resûla'llâh

5. degil:

Kaside 41

Mısra: 8

*İsim cümlesinde yükleme veya başka öğelere
olumsuzluk anlamı veren sözcük, ek fiilin
olumsuzu.*

Hakîkat Hakk'da muḡlaḳsın muḥabbet bâğ-ı
kudretde
Hidâyet miftâhı sende degil mi yâ Resûla'llâh

6. degil:

Kaside 41

Mısra: 10

*İsim cümlesinde yükleme veya başka öğelere
olumsuzluk anlamı veren sözcük, ek fiilin
olumsuzu.*

Ḥasan Ḥilmî ḡarîb ümmet muḥabbetden yazar
destân
Ma'rifet 'âşıka gülistân degil mi yâ Resûla'llâh

7. degil:

Kaside 48

Mısra: 7

İsim cümlesinde yükleme veya başka öğelere

*olumsuzluk anlamı veren sözcük, ek fiilin
olumsuzu.*

Değil sünnet haram olmaz şifası var içen zāta
Yürek oynar içildikçe kara kahve yā Resūla'llāh

8. degildir:-dir

Kaside 109

Mısra: 7

"Değil" ek fiilin olumsuzu.

Gurūh-ı evliyāu'llāh degildir mā-sivā ehli
Sevindir dostunu cāndan olurken yā Resūla'llāh

9. degil:

Kaside 126

Mısra: 5

"Değil" ek fiilin olumsuzu.

Hasan Hilmī değil kādī bilür müftī şerī' atdır
Bunı hüküm eyleyen hākim hikāyā yā Resūla'llāh

10. degil:

Kaside 137

Mısra: 4

Değil II şöyle dursun.

Hakīkat 'ālemi hālim karışmam 'ālem-i nāsa
Değil şöhet nazar itmek hātādır yā Resūla'llāh

11. degil:

Kaside 171

Mısra: 12

Değil, olumsuzluk edatı.

Şavurdum mālī emlāki vücūdum hāki eflāki
Hasan Hilmī değil bākī şanursam yā Resūla'llāh

degirmen:

1. degirmendir:-dir

Kaside 7

Mısra: 11

Değirmen.

Döner kalbim degirmendir gelür 'aşkıñ şuyu
senden
Şalātıyla selām benden sañadır yā Resūla'llāh

değiş:

1. değışmem:-me, -m

Kaside 28

Mısra: 8

Birini diğetine tercih etmek.

Memāt olmaz muhabbetdir vefātıñ hayyü'l-
insāndır
Değışmem ravzana Dāru's-Selāmı yā Resūla'llāh

2. değışdi:-di

Kaside 343

Mısra: 4

Birini diğetine tercih etmek.

Ŧuyunca Hāzret-i Ādem seniñ teşrīfini bir dem
Değışdi habbeye bāğ-ı cināmı yā Resūla'llāh

dek:

1. dek:

Kaside 72

Mısra: 4

Kadar, değın.

Rebī'u'l-evvel ayını nice 'aşıklarıñ bekler
Giceler şubha dek ağlar şefā'at yā Resūla'llāh

2. dek:

Kaside 77

Mısra: 4

Kadar, değin, dek.

Bu şehre eyleyen ta'zīm bilindi şübhesiz sā'im
Geceler şubha dek kâ'im niyāzen yā Resūla'llāh

delā'il:

1. delā'il:

Kaside 173

Mısra: 4

Deliller.

Bize elzem olan şer'en mesā'ille 'amel itmek
Mu'allim fetḥ u bi'l-ḥayre delā'il yā Resūla'llāh

2. delā'il:

Kaside 218

Mısra: 1

Deliller.

Muḥabbet minber-i vuşlat delā'il yā Resūla'llāh
Medīne Mekke fi'l-vāḳi' vesā'il yā Resūla'llāh

delil:

1. delil:

Kaside 6

Mısra: 4

*Ar. is. Kılavuz, rehber, yol gösterici. Bir
dava ve meseleyi ispata yarayan şey, burhan.
Nişan, alâmet.*

Cemāliñ cennete mir'āt sekiz cennet medīneñdir
Çekildi kārübān yolda delil gel yā Resūla'llāh

2. delilsin:-sin

Kaside 33

Mısra: 8

Ar. is. Kılavuz, rehber, yol gösterici. Bir

*dava ve meseleyi ispata yarayan şey, burhan.
Nişan, alâmet.(Hz. Muhammed bağlamında).*

Bi-ḥamdi'llāh Ḥasan Ḥilmī 'alem çekmiş ser-
'askerdir

Ne şübhem var olur vāşıl delilsin yā Resūla'llāh

3. delilim:-im

Kaside 34

Mısra: 14

*Ar. is. Kılavuz, rehber, yol gösterici. Bir
dava ve meseleyi ispata yarayan şey, burhan.
Nişan, alâmet.*

Vezīre i'timād itme benim irşādlı sulṭānım
Delilim dilde destānım müdebber yā Resūla'llāh

4. delilim:-im

Kaside 54

Mısra: 3

*Ar. is. Kılavuz, rehber, yol gösterici. Bir
dava ve meseleyi ispata yarayan şey, burhan.
Nişan, alâmet.*

Delilim reh-berim Qur'an şifadır ḥastaya imān
Vesīle 'ilm-i 'irfāna kavā'id yā Resūla'llāh

5. delilim:--im

Kaside 59

Mısra: 10

*Bir dava ve meseleyi ispata yarayan şey,
burhan. Nişan, alâmet.*

Ḥasan Ḥilmī ezel 'ilmi yazılmış levḥ-i maḥfūẓda
Delilim dilde lā-yūs'el 'adıldır yā Resūla'llāh

6. delildir:-dir

Kaside 63

Mısra: 10

Bir meseleyi ispata yarayan şey, alâmet, kanut.

Şu altı şeye biz taşdîk didik âmentü bi'llâhdır
Tarîk-i mustakîm üzre delîldir yâ Resûla'llâh

7. delîlim:-im

Kaside 79

Mısra: 3

Ar. is. Kılavuz, rehber, yol gösterici. Bir dava ve meseleyi ispata yarayan şey, burhan. Nişan, alâmet.

Evâmirdir kabûl itdik delîlim Fenkihu'l-âyât
Menâhiden hazer kıldık nikâhen yâ Resûla'llâh

8. delîlim:-im

Kaside 120

Mısra: 5

Ar. is. Kılavuz, rehber, yol gösterici. Bir dava ve meseleyi ispata yarayan şey, burhan. Nişan, alâmet.

Delîlim fenkihu fermân kabûl itdik sa'âdetdir
Temâşâ ehli cennetle nikâhdır yâ Resûla'llâh

9. delîlim:--im

Kaside 194

Mısra: 6

Bir dava ve meseleyi ispata yarayan şey, burhan. Nişan, alâmet.

Hasan Hilmî o 'aşk Kur'an oku bak süre-i
Raḥmân

Delîlim ism-i a'zam Kul huve'llâh yâ Resûla'llâh

delîl ister:

1. delîl ister:--r

Kaside 64

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kanut getirmek.

Bilindi Mâlikî Hanbel ki ba'zen Şâfi'î mezheb
Diyânetler delîl ister tarîka yâ Resûla'llâh

delîl ol:

1. delîl ol:

Kaside 80

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yol gösteren, kılavuz, rehber olmak.

Bu gün hicret günü geldi meded kıl yâ Resûla'llâh
Muhâcir zümre-i a'mâ delîl ol yâ Resûla'llâh

2. delîl ol:

Kaside 116

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Tanık olmak.

Hasan Hilmî mücahiddir cihâd bâbında şeytânla
Naşîr olsun aña Allâh delîl ol yâ Resûla'llâh

delîl oldu:

1. delîl oldu:-dı

Kaside 43

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ar. is. Kılavuz, rehber, yol gösterici. Bir dava ve meseleyi ispata yarayan şey, burhan. Nişan, alâmet.

Înâbe eyledim saña şerî'at baña vird oldu

Baña Kur'an delîl oldu 'inâyet yâ Resûla'llâh

delîl-i ‘aşk-ı şevkiñle:

1. delîl-i ‘aşk-ı şevkiñle:

Kaside 287

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Arzulu aşkın yol göstermesi.

Delîl-i ‘aşk-ı şevkiñle dem dem-â-dem vuşlat
istersem
Mezâk-ı muhabbetle mesrûr-ı ‘aşkız yâ
Resûla’llâh

dellâl:

1. dellâl:

Kaside 245

Mısra: 6

Ilân edici. yüksek sesle bildiren. tellal.

Muhabbet âfitâbı çün tulû‘ eylerse gönümde
Hasan Hilmî düşer dellâl mezâda yâ Resûla’llâh

dellâl-ı ‘aşk:

1. dellâl-ı ‘aşk:

Kaside 241

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk tellalı.

Muhabbet manşıbı mahfî gezer dellâl-ı ‘aşk üzre
Anıñ bāzārı gurbetde ne ‘ibret yâ Resûla’llâh

dem:

1. dem:

Kaside 45

Mısra: 13

Zaman, an; nefes.

Muhabbet ehli bir dem Muḥammed ümmeti olsa
Duḥān içmez memât olsa ne ni‘met yâ Resûla’llâh

dem-â-dem:

1. dem-â-dem:

Kaside 287

Mısra: 3

(Fars.) Her vakit, dâima, her an.

Delîl-i ‘aşk-ı şevkiñle dem dem-â-dem vuşlat
istersem
Mezâk-ı muhabbetle mesrûr-ı ‘aşkız yâ
Resûla’llâh

dem-be-dem:

1. dem-be-dem:

Kaside 170

Mısra: 2

(Fars.) Her vakit, dâima, her an.

Cemâliñ şübhesiz Kevşer şarâbdır yâ Resûla’llâh
Muhabbet dem-be-dem dilde kadeḥdir yâ
Resûla’llâh

der:

1. der:

Kaside 47

Mısra: 2

Demek, söylemek, dile getirmek.

Ḥaşâret maḥşeri ḥaşḥaş ḥasâret yâ Resûla’llâh
Mübâḥ der yudar âfyon cehâlet yâ Resûla’llâh

derd:

1. derdim:-im

Kaside 20

Mısra: 7

Keder, gam, kaygı, tasa; zahmet, eziyet, meşakkat; manevi hoşnutsuzluk.

‘Alāka-i ‘illet ‘ayān eyler marīz-i ma‘nevī derdim
‘İlāc-ı ‘iliyyine t̄alib nakşibendim yā Resūla’llāh

2. derde:-e

Kaside 25

Mısra: 3

İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü, hastalık.

Tabībim derde dermānım yetiş ey şāh-ı sultānım
Yıkıldım düşdüm ayakdan za‘fīm yā Resūla’llāh

3. derde:-e

Kaside 34

Mısra: 4

1. dert, gam 2. yas 3. illet, hastalık.

Vücūduñ mazharı haqdır şifātūñ zāt ile k̄āim
Devā derde gelür dā’im mütediyyin yā
Resūla’llāh

4. derdi:-i

Kaside 38

Mısra: 5

1. dert, gam 2. yas 3. illet, hastalık.

Vücūd devrān ider derdi devā ister zehirlenmiş
Meger fermān mühürlenmiş cezāmdır yā
Resūla’llāh

5. derde:-e

Kaside 69

Mısra: 7

(Fars) İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Şuçumı i‘tirāf itdim ki sensin derde dermānım
Bize şeytān ḥased u düşmān şefā‘at yā Resūla’llāh

6. derdimden:--im, --den

Kaside 71

Mısra: 15

Keder, acı, zahmet.

Şifādır dertlere dermān uṭansınlar bu derdimden
Za‘īf ḥasta Ḥasan Ḥilmī okunsun yā Resūla’llāh

7. derdim:-im

Kaside 89

Mısra: 2

(Fars) İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Mürīdim mürşidim sensiñ meded kıl yā
Resūla’llāh

Marīzem ma‘nevī derdim devā kıl yā Resūla’llāh

8. derdi:-i

Kaside 99

Mısra: 5

*‘âşğın Sevgili’den dolayı çektiği gam, keder l
ihsân, dermân (Sevgili ile ilgili dert çekmek
‘âşğın gönül yaralarının devâsı olarak görülür.).*

Ḥasan Ḥilmī marīz oldu güzel derdidir derdi
Diler vuşlat şıḥḥat bulsa şaḥīḥe yā Resūla’llāh

9. derdidir:-i, -dir

Kaside 99

Mısra: 5

Keder, acı, zahmet.

Hasan Hilmî marîz oldu güzel derdidir derdi
Diler vuşlat şihhat bulsa şahîhe yâ Resûla'llâh

10. **derdiñ:-in**

Kaside 125

Mısra: 3

Dert, keder, sıkıntı.

Çeker kâlû belâ derdiñ ezel takşîmi 'uşşâka
Devâdır bâde-i derdim içerssem yâ Resûla'llâh

11. **derdine:-i, -n, -e**

Kaside 127

Mısra: 1

Keder, acı, zahmet.

Bu nefsiñ derdine dermân ki sensiñ yâ Resûla'llâh
Bu hasta kalbime Loğmân ki sensiñ yâ
Resûla'llâh

12. **derdi:-i**

Kaside 204

Mısra: 5

Keder, acı, zahmet.

Hasan Hilmî bu 'aşk derdi 'ilâciyla def'i olmaz
bil

Devâsı saña vuşlatdır bilürsin yâ Resûla'llâh

13. **derdiñle:-iñ, -le**

Kaside 256

Mısra: 2

Acı, üzüntü, keder, tasa, sıkıntı.

Muhabbet mürşidi nuţkı muvâfık yâ Resûla'llâh
Seniñ derdiñle 'âşıklar muţabık yâ Resûla'llâh

14. **derdim:-im**

Kaside 283

Mısra: 3

*(Fars) İnsana ıstırap veren her türlü hal,
sıkıntı, zorluk, üzüntü.*

Eger şerh eylesem derdim zemîn i âsumân ağlar
Ümîdim ħabl-i Qur'ân râ muţabık yâ Resûla'llâh

15. **derde:-e**

Kaside 284

Mısra: 3

*(Fars) İnsana ıstırap veren her türlü hal,
sıkıntı, zorluk, üzüntü.*

Onulmaz derde ğam çekmem çekilmez çilleler
çekdim

Uyutmaz renci 'uşşâkı bu nâliş yâ Resûla'llâh

16. **derdim:-im**

Kaside 284

Mısra: 2

*(Fars) İnsana ıstırap veren her türlü hal,
sıkıntı, zorluk, üzüntü.*

Muhabbet derdi 'uşşâka sipâriş yâ Resûla'llâh

Yedi deryâ gibi derdim cüşiş yâ Resûla'llâh

derd-i dînârı:

1. **derd-i dînârı:**

Kaside 105

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Para (kazanmak) derdi.

Hasan Hilmî kanâ'at kıl kasemnâdan gelür rızkıñ

Bıraksa derd-i dînârı ğanî mi yâ Resûla'llâh

derdine dermānı bulur:

1. derdine dermānı bulur:--ur

Kaside 75

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Derdine derman bulmak, sıkıntısını

gidermek.

Göñül 'aşkıñ kitābını okursa yā Resūla'llāh

Bulur derdine dermānı şifādır yā Resūla'llāh

dergāh:

1. dergāha:-a

Kaside 138

Mısra: 3

1. Tarikatlarda dervişlerin zikir ve ibâdet ettikleri ve içinde tarikatın gerektirdiği biçimde yaşadıkları yer, tekke. 2. Bir büyüğün, büyük bir yerin herkes için başvurma yeri olan kapısı, huzûru, eşiği.

Muşallî haşyetul'lāhdır teveccüh kılsa dergāha

Ḥuzûr ehli arar kıble qarışdı yā Resūla'llāh

2. dergāha:-a

Kaside 260

Mısra: 3

Huzur, makam; Allah'ın huzuru.

Muḥabbet ravza-i cennet o dergāha yüzüm sürsem

Ḥaḳīkat kaşr-ı cennetdir duḡūluñ yā Resūla'llāh

dergāh-ı ḥaḳḳ'ıñ:

1. dergāh-ı ḥaḳḳ'ıñ:--ıñ

Kaside 302

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Allah'ın dergāhı ll Allah'ın huzuru.

Göñül toḡ-ḥāne-i 'aşkıñ cebḥānesidir yā

Resūla'llāh

Dilim dergāh-ı Ḥaḳḳ'ıñ kâşānesidir yā Resūla'llāh

dergāh-ı hüdāyı:

1. dergāh-ı hüdāyı:--yı

Kaside 112

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Allah'ın dergahı.

Yetişdir rûḥuma imdād ḥarābdır Başra ile Bağdād

Sen iḥsān eyle dergāh-ı hüdāyı yā Resūla'llāh

derin:

1. derindir:-dir

Kaside 104

Mısra: 1

Derin.

Tükenmez devletiñ baḡrı derindir yā Resūla'llāh

Yağarsa ebr-i ḥikmetden muḥīṭdir yā Resūla'llāh

2. derin:

Kaside 337

Mısra: 3

Dibi yüzeyinden veya ağzından uzak olan,

derin.

Tükenmez baḡrı-i bî-pāyān nihāyetsiz derin deryā

Ḥakīm olmak ḥabibiñ ibtidāsı yā Resūla'llāh

dermān:

1. **dermān:**

Kaside 12

Mısra: 9

Çâre, devâ || Hz. Muhammed ('aşk derdinin dermânı bağlamında).

Hasan Hilmî 'ilâc ister tabîbsin dertlere dermân
Oğur Qur'ân yazar fermân muhibdir yâ
Resûla'llâh

2. **dermânım:-ım**

Kaside 25

Mısra: 3

Çâre, devâ || Hz. Muhammed ('aşk derdinin dermânı bağlamında).

Tabîbim derde dermânım yetiş ey şâh-ı sulţânım
Yıkıldım düşdüm ayakdan za'îfim yâ Resûla'llâh

3. **dermânım:-ım**

Kaside 69

Mısra: 7

(Fars.) İlâç, şifâ, devâ, çâre.

Şuçumı i'tirâf itdim ki sensin derde dermânım
Bize şeytân hased u düşmân şefâ'at yâ Resûla'llâh

4. **dermân:**

Kaside 71

Mısra: 15

(Fars.) İlâç, şifâ, devâ, çâre.

Şifâdır dertlere dermân uşansınlar bu derdimden
Za'îf hasta Hasan Hilmî okunsun yâ Resûla'llâh

5. **dermân:**

Kaside 127

Mısra: 1

İlâç, çare.

Bu nefsiñ derdine dermân ki sensiñ yâ Resûla'llâh
Bu hasta kalbime Loğmân ki sensiñ yâ
Resûla'llâh

6. **dermân:**

Kaside 186

Mısra: 4

Çare, ilâç, devâ.

Eser bād-ı muhabbetdir bu 'aşk şehrinde her âbâd
Maraşlı gönlüme dermân bu 'aşk mı yâ
Resûla'llâh

ders:

1. **dersi:-i**

Kaside 35

Mısra: 4

Bilgi, öğüt. II Levh-i mahfuzda yazılan bilgiler.

Cemâliñ metni Ahmed'den ki ben ez-berledim
'aşkı
Okurum levh-i mahfûzdan bu dersi yâ Resûla'llâh

2. **dersi:-i**

Kaside 59

Mısra: 8

(Ar.) Bir öğreticinin belli bir konuda öğrencilere verdiği bilgi.

Muhabbetlü muşibetdir kurulmuş Kerbelâ kürsî
Muğâlîf kim okur dersi pelîddir yâ Resûla'llâh

3. **dersi:-i**

Kaside 100

Mısra: 5

Bilgi, öğüt.

Hasan Hilmî gönül kürsî okunmaz ehl-i 'aşk dersi
Zemîn i âsumân ehl-i rızāya yâ Resûla'llâh

4. **dersi:--iñ**

Kaside 123

Mısra: 3

Bilgi, öğüt.

Ṭutarlar emr-i fermânîñ okur 'ahd-ı ezel dersiñ
Unutmaz aşlını Âdem ezkiyâdır yâ Resûla'llâh

5. **dersi:-i**

Kaside 125

Mısra: 5

Bilgi, öğüt.

Bi-ḥamdi'llâh bu 'aşk dersi bize Loḳmân Hekîm
oldı
Seḥer vakti bilâ-defter okursam yâ Resûla'llâh

6. **dersi:-i**

Kaside 142

Mısra: 2

Bilgi, öğüt.

Müezzînle ezân virse a rāḥat yâ Resûla'llâh
Eriḥnâ yâ Bilâl dersi sa'âdet yâ Resûla'llâh

7. **dersi:-i**

Kaside 212

Mısra: 2

Bilgi, öğüt.

Muḥabbet 'aşıḳa Ḥaḳ'dan hedâyâ yâ Resûla'llâh
Bu 'aşk dersi Cenâbından 'atâyâ yâ Resûla'llâh

8. **dersini:-i, -n, -i**

Kaside 242

Mısra: 3

Ders, bilgi.

Muḥabbet dersini ta'lîm iderken naḳşibendiden
Ġıdâsın kesdigim ḥâlde helâkdir yâ Resûla'llâh

9. **dersini:-i, -n, -i**

Kaside 257

Mısra: 3

Bilgi, ders.

Muḥabbet dersini tekmîl idince on sekiz yılda
Civânlık gitdi pîr oldum mücerred yâ Resûla'llâh

10. **dersi:-i**

Kaside 274

Mısra: 2

Bilgi, öğüt.

Muḥabbetden iden şeyḥe inâbe yâ Resûla'llâh
Ledünniden okur dersi şavâba yâ Resûla'llâh

11. **dersi:-i**

Kaside 319

Mısra: 6

(Ar.) Bir öğreticinin belli bir konuda
öğrencilere verdiği bilgi.

Hasan Hilmî meded ister o bâğa yeller esdikçe
Okursa dersi bûlbûlden şâd u ḥandân yâ
Resûla'llâh

12. **dersi:-i**

Kaside 321

Mısra: 3

Bilgi, öğüt.

Kerem kıl kâlimi ḥâl eyleye bu 'aşkıñ dersi
na'tında
Cevâbı 'ilm-i ḥikmetden su'âle yâ Resûla'llâh

13. **dersiñ:--iñ**

Kaside 329

Mısra: 5

Ders, bilgi.

Hasan Hilmî bu ‘aşk dersiñ ğarîb âvâz ile söyler
Melekler müjde eylerse mesrûrum yâ Resûla’llâh

ders eyle:

1. **ders eyle:**

Kaside 254

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ders anlatmak, ders vermek.

Nihâyetsiz kütüb-ḥâne Hasan Hilmî muḥabbetdir
Baña ta’lîmi ders eyle girersem yâ Resûla’llâh

ders-i muḥabbet:

1. **ders-i muḥabbet:**

Kaside 332

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşk dersi. II İlahi aşk.

Hasan Hilmî okur ders-i muḥabbet Hızır İlyâs’dan
İçüp âb-u ḥayât andan ḥayâtdır yâ Resûla’llâh

dert:

1. **dertlere:-ler, -e**

Kaside 12

Mısra: 9

Dert: Acı, üzüntü, keder, tasa; sıkıntı.

Hasan Hilmî ‘ilâc ister tabîbsin dertlere dermân
Okur Qur’ân yazar fermân muḥibdir yâ
Resûla’llâh

2. **dert:**

Kaside 70

Mısra: 3

Dert: Acı, üzüntü, keder, tasa; sıkıntı.

Nedir bu gizli dert bende ezelden berü müştâkım
Cemâline vüçüd şehri ḥarâbdır yâ Resûla’llâh

3. **dertlere:-ler, -e**

Kaside 71

Mısra: 15

Acı, üzüntü, keder, tasa, sıkıntı.

Şifâdır dertlere dermân uṭansınlar bu derdimden
Za’îf hasta Hasan Hilmî okunsun yâ Resûla’llâh

4. **dertden:-den**

Kaside 105

Mısra: 2

Dert, keder, acı, gam, tasa, üzüntü.

Ḳanâ‘at kenzini bulsam şifâ mı yâ Resûla’llâh
‘Aceb kâldır bu ḥâl dertden beter mi yâ
Resûla’llâh

5. **dertli:-li**

Kaside 186

Mısra: 2

Sıkıntı, bunalma, keder.

Muḥabbet misk-i minber zî Selem mi yâ
Resûla’llâh

Gönül dertli keder tutmaz elem mi yâ Resûla’llâh

6. **dertli:--li**

Kaside 189

Mısra: 1

*Izdırıp veren her türlü hâl, sıkıntı, zorluk,
üzüntü, hastalık. II Aşk derdi.*

Göñül dertli devā ister tabîbden yâ Resûla'llâh
Meleklerle 'ilâc gönder Hâbîb'den yâ Resûla'llâh

7. **derdi:-i**

Kaside 207

Mısra: 5

(Aşkın neden olduğu) keder, üzüntü, sıkıntı.

Hasan Hilmî göñül dertli muhabbet derdi pek tatlı
Muhib seccâdei serdi zü'l-minenden yâ
Resûla'llâh

8. **dertli:--li**

Kaside 207

Mısra: 5

*1- Izdırıp veren her türlü hâl, sıkıntı, zorluk,
üzüntü, hastalık. 2- Aşk derdi.*

Hasan Hilmî göñül dertli muhabbet derdi pek tatlı
Muhib seccâdei serdi zü'l-minenden yâ
Resûla'llâh

9. **dertli:-li**

Kaside 237

Mısra: 3

*İnsana ızdırıp veren her türlü hâl, sıkıntı,
zorluk, üzüntü, hastalık.*

Göñül dertli devā bulmaz 'aceb bilmem ne
hikmetdir
'İlâcî gelse rûhânî kerâmet yâ Resûla'llâh

10. **dertli:--li**

Kaside 253

Mısra: 2

*Izdırıp veren her türlü hâl, sıkıntı, zorluk,
üzüntü, hastalık. II Aşk derdi.*

Muhabbet bâdı esdikçe şehirde yâ Resûla'llâh
Uyur mı 'âşıkñ dertli yatakda yâ Resûla'llâh

dert-hâne:

1. **dert-hânesidir:--si, --dir**

Kaside 341

Mısra: 1

I. Dert evi. II. Aşığın gönlü, yüreği.

Muhabbet dert-hânesidir derûnum yâ Resûla'llâh
Dîvâne neylesün mâlî cünûnum yâ Resûla'llâh

dertli:

1. **dertliyi:--y, --i**

Kaside 278

Mısra: 6

Dert sahibi olan kimse. II Aşk.

Hasan Hilmî tavâf eyler Medîne Mekke şehrini
Düşürme dertliyi dâr-ı gurûra yâ Resûla'llâh

derûn:

1. **derûnum:--um**

Kaside 168

Mısra: 1

Göñül, insanın iç alemi.

Derûnum 'aşk-ı nuşretle yanarsa yâ Resûla'llâh
Melekler merhamet eyler okunsa yâ Resûla'llâh

2. **derûnum:--um**

Kaside 341

Mısra: 1

Gönül, insanın iç alemi.

Muhabbet dert-hânesidir derûnum yâ Resûla'llâh

Dîvâne neylesün mâlî cünûnum yâ Resûla'llâh

derûn-ı ka'be'i:

1. derûn-ı ka'be'i:--i

Kaside 160

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kâbe'nin içi.

Derûn-ı Ka'be'i tahtîr iden 'âdil şerî'atdır

Ziyâret ehl-i îmâna eṭa'nâ yâ Resûla'llâh

derûn-ı ravzana:

1. derûn-ı ravzana:--n, --a

Kaside 287

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hız. Muhammed(sav)'in kabrinin bulunduğu

yer.

Derûn-ı ravzana dâhil duḥûl ister Ḥasan Ḥilmî

Çekülmiş kârübân-ı râh-ı 'aşkız yâ Resûla'llâh

dervîş:

1. dervîş:

Kaside 45

Mısra: 15

*Tarikatlardan birinin şeyhine intisap ederek
hankahta hizmet, çile ve riyazetle uğraşan ve
dünyevi hayata itibar etmeyen kimse; tarikat
mensupları nefislerini kırmak için
ellerindekilerden vazgeçip fakir bir görünüm
sergilerlerdi.*

Kimi 'âlim kimi zâlim kimi şeyḥdir kimi dervîş

Duḥânı içmege gelmiş ne gılzet yâ Resûla'llâh

2. dervîş:

Kaside 236

Mısra: 5

Alçak gönüllü ve her şeyi hoş gören kimse.

*II. Tarikata girip bir şeyhe bağlanan, tarikat
müntesibi.*

Muhabbet 'âşıkâ mürşid gönül dervîş tonuñ geydi

Ḥasan Ḥilmî mükâfâtı telaffuz yâ Resûla'llâh

deryâ:

1. deryâsın:--sın

Kaside 13

Mısra: 4

Deniz gibi.(Hız. Muhammed bağlamında).

Gönül mehdî vücûdumda ḡidâsız bir yetîm

ma'şûm

Tükenmez südlü deryâsın ki süd vir yâ

Resûla'llâh

2. deryâsıdır:--sı, -dır

Kaside 38

Mısra: 3

Deniz || Himmet sahibi.

Gelür âvâz-ı rûḥânî 'asel deryâsıdır rûḥum

Cihânı bala ḡarḳ itdi şadâsı yâ Resûla'llâh

3. deryâsın:--sın

Kaside 188

Mısra: 6

Deniz. II Cömertlik, bolluk.

Virirsin kâse-i südle Ḥasan Ḥilmî içir kınamaz

Tükenmez südlü deryâsın inekde yâ Resûla'llâh

4. **deryāsına:-sl, -n, -a**

Kaside 310

Mısra: 4

Bahr, deniz.

Żulümķār ehlidir anlar namāzı terk ider kılmaz
Günāh deryāsına ıalmıř girize yā Resūla'llāh

5. **deryā:**

Kaside 337

Mısra: 3

Deniz.

Tükenmez baħr-i bī-pāyān nihāyetsiz derin deryā
Ĥakīm olmak ĥabībīñ ibtidāsı yā Resūla'llāh

deryā-vı 'ıřyāna:

1. **deryā-vı 'ıřyāna:-a**

Kaside 10

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İşyan denizi II Günahkar olma.

Şaşup şehvetperest oldum ıalup deryā-vı 'ıřyāna
Ricā eyler o sultāna günāhkār yā Resūla'llāh

deryā-vı rahmet:

1. **deryā-vı rahmet:**

Kaside 104

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Rahmet denizi. II [tas.] Hakk'ın engin
merhameti.*

Gelür deryā-vı rahmet ol muħabbet āsumānından
'Adın baħrında dil ehli zemindir yā Resūla'llāh

deryā-vı rahmetiñ:

1. **deryā-vı rahmetiñ:--iñ**

Kaside 337

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Rahmet denizi. II [tas.] Hakk'ın engin
merhameti.*

Ĥasan Ĥilmī kederlenme günāhıñ çok dise vā'iz
Deryā-vı rahmetiñ yokdur intihāsı yā Resūla'llāh

dest:

1. **destim:-im**

Kaside 70

Mısra: 14

*Bilekten başlayarak parmak uçlarına kadar
uzanan, iş yapmaya ve tutmaya yarayan organ, el.
II Aşığın eli.*

Ĥasāvetden kara ĥalbim gönül ĥamdan ĥalāř
olmaz

Muħabbetden tehī destim cefādır yā Resūla'llāh

destān:

1. **destānıñ:-iñ**

Kaside 30

Mısra: 1

Nağme, teganni. II Naat.

Mübārek dilde destānıñ okurdum yā Resūla'llāh
Muħabbetden olup ĥamle toğurdum yā
Resūla'llāh

2. **destānım:-im**

Kaside 34

Mısra: 14

*Milletlerin eski çağlardaki din, fazilet ve
millî kahramanlık mâcerâlarını, başlarından
geçenleri dile getiren büyük manzum hikâye ||
Şairin hayat mücadelesi.*

Vezîre i'timâd itme benim irşâdlı sultânım
Delîlim dilde destânım müdebber yâ Resûla'llâh

3. destân:

Kaside 41

Mısra: 9

*Olağanüstü kahramanlık, yararlık veya
başarı göstermek.*

Hasan Hilmî garîb ümmet muhabbetden yazar
destân
Ma'rifet 'aşîka gülistân değil mi yâ Resûla'llâh

destân yazar:

1. destân yazar:--ar

Kaside 157

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Olağanüstü kahramanlık, yararlık veya
başarı göstermek.*

Mekânımdır mezâristân Hasan Hilmî yazar destân
Hediye sâ'ile Hâk'dan 'atâdır yâ Resûla'llâh

dest-gîr ol:

1. dest-gîr ol:

Kaside 228

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Yardım etmek, destek çıkmak; şefa'atçi
olmak.*

Amân rûz-ı cezâda dest-gîr ol ben günâhkârım
Muhabbet aşlu Hâk'dan şefâ'at yâ Resûla'llâh

desti:

1. desti:

Kaside 66

Mısra: 10

*Gövdesi geniş, boğazı dar, kulplu, emzikli
veya emziksiz, topraktan yapılp fırında pişirilmiş
su kabı.*

Hasan Hilmî ümîd eyler muhabbet mahşeriñ mestî
Kerem kıl baña bir desti şarâbım yâ Resûla'llâh

2. desti:

Kaside 134

Mısra: 3

*Far. is. Topraktan su vesair mâyiât koymaya
mahsus kap, testi.*

Yoğurdu yaptı bir destî yediyle şânî' -i kudret
Bişer 'aşkıñla ol destî kitâbdır yâ Resûla'llâh

3. desti:

Kaside 134

Mısra: 4

*Far. is. Topraktan su vesair mâyiât koymaya
mahsus kap, testi.*

Yoğurdu yaptı bir destî yediyle şânî' -i kudret
Bişer 'aşkıñla ol destî kitâbdır yâ Resûla'llâh

4. desti:

Kaside 134

Mısra: 5

*Far. is. Topraktan su vesair mâyiât koymaya
mahsus kap, testi.*

Hasan Hilmî vücûd destî şuyu feyz-i ilâhîdir
Tükenmez çeşme-i kudret cevâbdır yâ Resûla'llâh

dest-i kudretle:

1. dest-i kudretle:--le

Kaside 207

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kudret eli II Allah'ın ol emri, takdiri.

‘İlâcı dest-i kudretle virir Loḳmān Ḥekīm ammā
Seniñ ‘aşkıñla hoş gönölüm kederden yâ
Resûla’llâh

devâ:

1. devâ:

Kaside 9

Mısra: 5

İlaç, derman, şifa; karşılıklı sevgi, muhabbet.

Devâ dîniñ diregidir enîbû sâlike rahmet
Ḥasan Ḥilmî mürîd hikmet daḳıḳdır yâ
Resûla’llâh

2. devâ:

Kaside 21

Mısra: 7

İlaç, derman, şifa, çare.

Debernüş dâ’imâ ḥaḳdır devâ ister Ta’âlâdan
Şifâ-i Şâzenüş virse iḳer miyüm yâ Resûla’llâh

3. devâ:

Kaside 36

Mısra: 3

İlaç, derman, şifa, çare.

Marîz gönölüm devâ ister muḥabbetlü vişâl göster
Kerâmetlü hidâyetdir tarîḳat yâ Resûla’llâh

4. devâ:

Kaside 38

Mısra: 5

İlaç, derman, şifa, çare.

Vücūd devrân ider derdi devâ ister zehirlenmiş
Meger fermân mühürlenmiş cezâmdır yâ
Resûla’llâh

5. devâdır:-dır

Kaside 125

Mısra: 4

(Ar.) İlaç, derman, şifâ.

Çeker ḳâlû belâ derdiñ ezel taḳsîmi ‘uşşâḳa
Devâdır bâde-i derdim iḳersem yâ Resûla’llâh

6. devâ:

Kaside 151

Mısra: 1

(Ar.) İlaç, derman, şifâ.

Marîzam ‘âşîḳa ‘aşkıñ devâ mı yâ Resûla’llâh
İḳersem ‘aşḳ-ı tiryâḳıñ revâ mı yâ Resûla’llâh

7. devâ:

Kaside 189

Mısra: 1

Çare / derman / çözüm. II [tas.] Hakk'a

kavuşma.

Gönül dertli devâ ister ṭabîbden yâ Resûla’llâh
Meleklerle ‘ilâc gönder Ḥabîb’den yâ Resûla’llâh

8. devâsı:-sı

Kaside 204

Mısra: 6

Çare, derman.

Hasan Hilmî bu 'aşk derdi 'ilâcıyla def'i olmaz
bil
Devâsı saña vuşlatdır bilürsin yâ Resûla'llâh

9. **devâda:--da**

Kaside 248

Mısra: 2

İlaç, derman, şifa, çare.

Muhabbet ma'cûnı hâl-i derûnı evliyâu'llâh
Bulunmaz neş'esi her bir devâda yâ Resûla'llâh

10. **devâsın:--sın**

Kaside 248

Mısra: 3

İlaç, derman, şifa, çare.

Muhabbet 'illet-i 'aşkıñ devâsın isteyen hasta
Muṭâbık düşdi Qur'ân'a şifada yâ Resûla'llâh

11. **devâdır:--dır**

Kaside 309

Mısra: 6

(Ar.) İlaç, derman, şifâ.

Cihâdın müftisî fetvâ virir emmâredir rehdir
ğaflet
Bunuñ terki Hasan Hilmî'de devâdır yâ
Resûla'llâh

devâ bahri:

1. **devâ bahri:**

Kaside 119

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İlaç, derman, çare denizi. (Manevî anlamda).

Göñül mürğî marîz oldı ğam-ı 'aşkıñla ey Ahmed
Devâ bahri Muhammed bes âmennâ nebîdir yâ
Resûla'llâh

devâ bulmaz:

1. **devâ bulmaz:--maz**

Kaside 237

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Şifa bulma / iyileşme.

Göñül dertli devâ bulmaz 'aceb bilmem ne
hikmetdir
'İlacı gelse rûhânî kerâmet yâ Resûla'llâh

devâ bulmuş:

1. **devâ bulmuş:--muş**

Kaside 47

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Maddi ve manevi anlamda şifa bulmak.

Harâm haşhaş yemez 'âşık muhabbet haşhaşın
yutmuş
Devâ bulmuş devâmında kerâmet yâ Resûla'llâh

devâ eyler:

1. **devâ eyler:**

Kaside 52

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İlaç, derman, şifa, çare eylemek.

Döner gökler devâ eyler melekler hakḫ tavâf eyler
İşitdim kâinât söyler yâ Allâh yâ Resûla'llâh

devā gelür:

1. devā gelür:-ür

Kaside 34

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Derdine derman, çare gelmek II derdine
deva bulunmak.*

Vücūduñ mazharı haqdır sıfātıñ zāt ile kâim
Devā derde gelür dā'im mütediyyin yā
Resūla'llāh

devā kıl:

1. devā kıl:

Kaside 89

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Çare bulmak II İyileştirmek, deva bulmak.

Mürīdim mürşidim sensiñ meded kıl yā
Resūla'llāh
Marīzem ma'nevī derdim devā kıl yā Resūla'llāh

devām:

1. devāmında:-ın, -da

Kaside 47

Mısra: 4

*Bir durum üzere sürüp gitme, sürme,
kesilmeme.*

Harām haşhaş yemez 'aşık muhabbet haşhaşın
yutmuş
Devā bulmuş devāmında kerāmet yā Resūla'llāh

devāt:

1. devātım:-ım

Kaside 57

Mısra: 6

*Divit, kalem koymak için uzun madenî sapı
ve ucunda bir de hokkası bulunan âlet II Şair
kendisini sevap günah yazan Kiramen Katibinin
divitine benzetmiştir.*

Hidāyet defteri hikmet-i hakīm mālīke'l-mülkdür
Kirāmen kātībīn yazsun devātım yā Resūla'llāh

devlet:

1. devlet:

Kaside 1

Mısra: 1

Mutluluk (Hz. Muhammed'in dünyaya gelişi).

Ne ni'metdir bu devlet ki şadırdı nūr-ı imānı
Bize lutf eyledi Allāh Muḥammed gibi sultānı

2. devlet:

Kaside 1

Mısra: 4

Mutluluk, talih l makam, haşmet, şan.

Ne ni'metdir bu devlet ki şadırdı nūr-ı imānı Bize
lutf eyledi Allāh Muḥammed gibi sultānı
hüsniyyāt

3. devlet:

Kaside 22

Mısra: 10

Mutluluk, talih l makam, haşmet, şan.

Hasan Hilmī hayā itme hayāt-ı hamrı nüş eyle
Ledünni bāde-i hikmet ne devlet yā Resūla'llāh

4. devletiñ:--iñ

Kaside 104

Mısra: 1

Devlet. II Talih. II Mutluluk.

Tükenmez devletiñ bahri derindir yâ Resûla'llâh
Yağarsa ebr-i hikmetden muhîtdir yâ Resûla'llâh

5. devleti:-i

Kaside 148

Mısra: 1

Devlet, saltanat.

Kerâmât devleti tacı hilimdir yâ Resûla'llâh
Kurulmuş minber-i kudret 'ilmidir yâ Resûla'llâh

6. devletlere:-ler, -e

Kaside 163

Mısra: 4

Mutluluk, talih || makam, haşmet, şan.

Uçar kuşlar gibi anlar girerler cennete cümle
Nice devletlere anlar irerler yâ Resûla'llâh

7. devletle:-le

Kaside 166

Mısra: 4

Mutluluk, talih.

Hayâliñ 'âşıkâ mi'râc 'urûc eyler 'akıl başdan
Süvâr oldukça devletle Burâk'a yâ Resûla'llâh

8. devletle:-le

Kaside 270

Mısra: 2

Mutluluk, talih.

İdince şâh-ı maḥbûba 'alâka yâ Resûla'llâh
Süvâr oldum o devletle Burâk'a yâ Resûla'llâh

9. devletiñ:-iñ

Kaside 296

Mısra: 2

Mutluluk, talih || makam, haşmet, şan.

Giriftâr-ı gönül damı muḥabbet yâ Resûla'llâh
Tükenmez devletiñ manşıb kanâ'at yâ Resûla'llâh

devleti:

1. devleti:-i

Kaside 279

Mısra: 1

Mutluluk, talih, makam, haşmet, şan.

Muḥabbet devleti aşlı defîne yâ Resûla'llâh
Gönül bahrinde 'uşşâka sefine yâ Resûla'llâh

devlet-i derdi:

1. devlet-i derdi:--i

Kaside 306

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Dert devleti. II [tas.] Zevk ehlinin Hakk'ın
inayeti olarak gördüğü manevî haller..*

Cihâdîñ devlet-i derdi gönül mihmân sarâyında
Nübüvvet hâtemi ḥaqqıñ ḥabîbi yâ Resûla'llâh

devlet-i kudret:

1. devlet-i kudret:

Kaside 226

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kudret devleti. II Kut.

Muḥabbet devlet-i kudret mübâhdır yâ
Resûla'llâh
Muḥabbet misk-i rûḥânî silâhdır yâ Resûla'llâh

devlet-me'āb:

1. devlet-me'ābım:--ım

Kaside 297

Mısra: 6

Sığınlacak makam, koruyan makam.

Hasan Hilmī hālāşındır tesellī yelleri esdi
Ricā-ı rahmetiñ devlet-me'ābım yā Resūla'llāh

devr eyler:

1. devr eyler:--r

Kaside 161

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gezip dolaşmak.

Cānım cānāna cennetde cānımsıñ yā Resūla'llāh
Gezer cismimde devr eyler kanımsıñ yā
Resūla'llāh

devrān:

1. devrāne:-e

Kaside 314

Mısra: 1

*Dervişlerin halka teşkil ederek dönmek
suretiyle yaptıkları zikir.*

Cihādıñ şemsi dilde devrāne gelsün yā
Resūla'llāh
Mücāhid feyz alup andan dīvāna gelsün yā
Resūla'llāh

devrān ider:

1. devrān ider:--er

Kaside 24

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dönmek.

Felek devrān ider bildim Muḥammed mīli üstünde
Görüp vechiñ iden inkār köpekdir yā Resūla'llāh

2. devrān ider:--er-er

Kaside 38

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Dönmek. II Bâzı tarikatlarda dervişlerin
halka teşkil ederek dönmek sûretiyle yaptıkları
zikir.*

Vücūd devrān ider derdi devā ister zehirlenmiş
Meger fermān mühürlenmiş cezāmdır yā
Resūla'llāh

devüp:

1. deyüp:

Kaside 33

Mısra: 5

Söylemek.

Göñül hicret deyüp ister ḥaḳīkat şehrine gitmek
İraḳ yoldur ḥarāmī çok esirge yā Resūla'llāh

di:

1. didim:-di, -dim

Kaside 4

Mısra: 10

Söylemek.

Murādım aşlı maṭlūbum naşīb oldu bi-ḥamdi'llāh
Didim ebted u bi'smi'llāh 'aṭādır yā Resūla'llāh

2. **didik:-dik**

Kaside 63

Mısra: 9

Söylemek.

Şu altı şeye biz taşdık didik âmentü bi'llâhdır
Tarîk-i mustakîm üzre delîldir yâ Resûla'llâh

3. **didi:-di, -**

Kaside 69

Mısra: 18

"Demek, söylemek".

Düşünce Cidde'ye Havvâ nedâmet eyledi âh âh
Didi evlâdına eyvâh şefâ'at yâ Resûla'llâh

4. **didi:-di, -**

Kaside 69

Mısra: 20

"Demek, söylemek".

Serendib tağına Âdem inince kaldı hayretde
Didi yâ Rabb kuşur bende şefâ'at yâ Resûla'llâh

5. **didi:-di, -**

Kaside 69

Mısra: 29

"Demek, söylemek".

Uyandı hıvâb-ı gâfletten didi Âdem ile Havvâ
Ebu'l-ervâh olan esmâ şefâ'at yâ Resûla'llâh

6. **didi:-di, -**

Kaside 69

Mısra: 32

"Demek, söylemek".

İdince zikrini Âdem nidâ geldi ki 'afv itdim
Didi Âdem ki ben ni'tdim şefâ'at yâ Resûla'llâh

7. **didi:-di, -**

Kaside 69

Mısra: 35

"Demek, söylemek".

Didi yâ Rabb unutduk biz bu esmâı okurduk biz
Gâfûrsun saña muhtâcız şefâ'at yâ Resûla'llâh

8. **didiñ:-di, -ñ**

Kaside 73

Mısra: 11

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Vaşiyyet eylediñ didiñ Yehūdî'den Naşārâ'dan
Şakıñ korkmañ ziyân gelmez buyurduñ yâ
Resûla'llâh

9. **didiñ:-di, -ñ**

Kaside 73

Mısra: 17

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Vaşiyyet eyleyüp didiñ ölürse ol namâzsızlar
Namâzıñ anlarıñ kılmañ buyurduñ yâ Resûla'llâh

10. **didiñ:-di, -ñ**

Kaside 73

Mısra: 15

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Vaşiyyet eyleyüp didiñ ki hasta olsalar anlar
Gidüp hâlini siz şormañ buyurduñ yâ Resûla'llâh

11. **didiñ:-di, -ñ**

Kaside 73

Mısra: 13

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Vaşiyyet söyleyüp didiñ namāz kılmayanlara
Selām virüp selām almañ buyurduñ yā
Resūla'llāh

12. **didin**:-di, -ñ

Kaside 73

Mısra: 7

Demek, dile getirmek, söylemek.

Vaşiyyet eylediñ didiñ şiyāmı bi't-tamām tutduñ
Gönülde nūr-ı imānım orucdur yā Resūla'llāh

13. **didin**:-di, -ñ

Kaside 73

Mısra: 5

Demek, dile getirmek, söylemek.

Vaşiyyet eyleyüp didiñ zekātını viriñ ümmet
Bulur rızkına ol vus'at buyurduñ yā Resūla'llāh

14. **didin**:-di, -ñ

Kaside 132

Mısra: 3

Demek, dile getirmek, söylemek.

Sirāc-ı ümmetim didiñ sözüñ ḥaḳdır ḥaber virdiñ
İmāmdır Ka'be-i dīne İmām-ı A'zam yā
Resūla'llāh

15. **dir**:-r

Kaside 145

Mısra: 6

Demek, söylemek.

Ḥasan Ḥilmī iḥcer südden beş memeli inekdir o
Dir bi'smi'llāh el-ḥamdu li'llāh Allāh kerīmdir yā
Resūla'llāh

16. **dir**:-r

Kaside 193

Mısra: 5

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ḥaḳīḳat ḥākimi 'aşḳdır Ḥasan Ḥilmī dir eyvā'llāh
Muḥabbet bāb-ı ehlu'llāh ma'rifet yā Resūla'llāh

17. **di**:

Kaside 288

Mısra: 6

1. Demek, söylemek.

Ḥasan Ḥilmī gönül Muşḥaf yazılmış sırrıma
Ḳur'ān
Di māşā şānī'-i kudret Allāhu ekber yā
Resūla'llāh

18. **dirsem**:-r, -se, -m, -

Kaside 295

Mısra: 4

Demek, söylemek.

Murādım mağfıret Ḥaḳ'dan ḥabīb senden
şefā'atdır
Ḳabül eyle ne istersem ne dirsem yā Resūla'llāh

di:-

1. **didim**:-di, -m

Kaside 65

Mısra: 6

Anlatmak, söylemek, ifade etmek.

Uyup ebnā-yı cinsimle nice ḡybet kelām itdim
Didim estaḡfiru'llāh ben tükürdüm yā Resūla'llāh

2. **dirler:-r, -ler**

Kaside 71

Mısra: 9

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ki ba'zen ta'n idüp dirler hemān 'āşık ki sen
misin
Severse söylesün anlar buyursun yâ Resûla'llāh

3. **dirsen:--r, --se, --n**

Kaside 154

Mısra: 3

Demek, söylemek II istemek.

Göz hakkı kalmasun dersen gülüstāndan 'atā eyle
'Adālet hükmü rūḥānī kılıç mı yâ Resûla'llāh

4. **didiler:--di, --ler**

Kaside 179

Mısra: 10

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Anam babam du'ā itdi elin öpdüm izin virdi
Didiler oğlumuz 'āşık şefikim yâ Resûla'llāh

5. **dirlerse:-r, -ler, -se**

Kaside 235

Mısra: 3

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ḥaṭā sözdür zamān āḥir şerī'at kılkdı dirlerse
Ebed ma'mūr ḥarāb olmaz şerī'at yâ Resûla'llāh

6. **dise:-se**

Kaside 337

Mısra: 5

Söylemek.

Ḥasan Ḥilmī kederlenme günāhın çok dise vā'iz
Deryā-yı rahmetiñ yokdur intihāsı yâ Resûla'llāh

dīdār:

1. **dīdārını:--ın, --ı**

Kaside 108

Mısra: 5

Yüz, çehre, güzel yüz (Hz. Muhammed'in
mübarek yüzü).

Ebū Ṭālib taleb kıldı seniñ dīdārını gördi
Hidāyet itmedi tevfiḳ 'azābdır yâ Resûla'llāh

dīde-i bahta:

1. **dīde-i bahta:--a**

Kaside 291

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Baht, talih gözü.

Seherde fetḥ olur feyzi vücūduñ dīde-i bahta
Firākın ḥāṭıra gelmek kederdir yâ Resûla'llāh

dīde-i bahtım:

1. **dīde-i bahtım:--ım**

Kaside 247

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bahtın gözü (şans, talih bağlamında).

Zuhūruñ 'ayn-ı rahmetdir cihāna yâ Resûla'llāh
Ezelde dīde-i bahtım güşāde yâ Resûla'llāh

dīde-i giryān-ı ma'zūrum:

1. **dide-i giryān-ı ma'zūrum:**

Kaside 304

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Günahkar ağlayan göz.

Ġamıñla dide-i giryān-ı ma'zūrum cihādında
Ġubār-ı ravza-i hākiñ tūtiyāsı yā Resūla'llāh

dik:

1. **dikilmiş:-il, -miş**

Kaside 202

Mısra: 2

Saplamak II batırmak.

Yazar 'aşkı beyān eyler kalemdir yā Resūla'llāh
Dikilmiş 'arş-ı a'lāya 'alemdir yā Resūla'llāh

2. **dikilmiş:-il, -miş**

Kaside 327

Mısra: 1

*Yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa
yerleştirmek.*

Muhabbet gonca bir güldür dikilmiş yā
Resūla'llāh
Muhabbet bağçe-i kudret açılmış yā Resūla'llāh

dik-:

1. **dikildi:--il, --di**

Kaside 165

Mısra: 1

Dikmek, yere saplamak (bayrak).

Dikildi Mekke'ye sancāğ bilindi yā Resūla'llāh
Sekiz cennet kapuları açıldı yā Resūla'llāh

2. **dikildi:--il, --di**

Kaside 184

Mısra: 1

*(Bitki bağlamında) Yetişmesi için bir yere
dikmek, ekmek.*

Muhabbet meyve-i Tübā dikildi yā Resūla'llāh
Bu 'aşkıñ gülleri andan açıldı yā Resūla'llāh

3. **dikilmiş:--il, --miş**

Kaside 206

Mısra: 3

*Yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa
yerleştirmek.*

Dikilmiş nefs-i bāğ içre mu'allak cennet-i Tübā
Feṭübā şümme ṭübā teennī yā Resūla'llāh

diken:

1. **diken:**

Kaside 129

Mısra: 3

*Bazı nebatatta bulunan sivri ve batan iğne. II
rakip.*

Gülün koçdum diken batdı dikensiz bağda gül
bitmez
Açılmış bülbüle ol gül Muhammed yā Resūla'llāh

2. **dikensiz:-siz**

Kaside 129

Mısra: 3

Bazı nebatatta bulunan sivri ve batan iğne.

Gülün koçdum diken batdı dikensiz bağda gül
bitmez
Açılmış bülbüle ol gül Muhammed yā Resūla'llāh

3. **dikendir:--dir**

Kaside 139

Mısra: 1

*Bazı nebatatta bulunan sivri ve batan iğne. II
Rakip. II Allah yolunda karşımıza çıkan engeller.*

Fenā bağın gülüstānı dikendir yā Resūla'llāh
Biçer rüz-ı kıyāmetde ekindir yā Resūla'llāh

4. **dikenli:-li**

Kaside 157

Mısra: 4

*Dikenli olan II Zor, çetin, sıkıntı veya üzüntü
veren.*

Açarlar 'aşıka vakt-i şehir bāb-ı gülüstānı
Dikenli güllere cānım fedādır yā Resūla'llāh

dikenlik:

1. **dikenlikde:**

Kaside 103

Mısra: 3

Dikenli bitkilerle kaplı yer.

Cemāliñ keşf olur dilde görür güli dikenlikde
Koçarken gül 'azāb itse revādır yā Resūla'llāh

dikilmiş:

1. **dikilmiş:**

Kaside 49

Mısra: 3

Dikilmek.

İmād-ı 'arş-ı a'lāya dikilmiş ravza-i kudret
Hayāt-ı Kūfe-i Dicle şerī'at yā Resūla'llāh

dil:

1. **dilde:-de**

Kaside 7

Mısra: 7

Gönül.

Simā' eyler belā kavliñ çalar kudret neyin dilde
Şadāsı 'ahdi mīşākıñ 'azīzdir yā Resūla'llāh

2. **dilde:-de**

Kaside 11

Mısra: 5

Gönül.

Muhabbet defteri dilde okunmaz ma'nevī ma'nā
Ledünnī defteri ra'nā okundum yā Resūla'llāh

3. **dilde:-de**

Kaside 30

Mısra: 1

Dil, lisan. Konuşma dili.

Mübārek dilde destānıñ okurdum yā Resūla'llāh
Muhabbetden olup hamle toğurdum yā
Resūla'llāh

4. **dilde:-de**

Kaside 32

Mısra: 11

Gönül.

Hayālīñ rüz u şeb dilde güneş gibi tulu' eyler
Bu şaşkıñ 'aşıkıñ söyler şefā'at yā Resūla'llāh

5. **diller:-ler**

Kaside 32

Mısra: 7

Dil, lisan. Konuşma dili.

Seniñ vaşfiñ ideñ diller ne ay ister ne yıldızlar
Karanlık gice gündüzler ki sensiz yā Resūla'llāh

6. **dilde:-de**

Kaside 34

Mısra: 14

Gönül.

Vezîre i 'timād itme benim irşâdlı sultânım
Delîlim dilde destânım müdebber yâ Resûla'llâh

7. **dilde:-de**

Kaside 38

Mısra: 2

Dil, lisan. Konuşma dili.

Ṭulû' eyler toğar şems-i hidāyet yâ Resûla'llâh
Bi-ḥamdi'llâh du'â dilde 'ināyet yâ Resûla'llâh

8. **dilde:-de**

Kaside 59

Mısra: 10

(Âşığın) gönlü.

Ḥasan Ḥilmî ezel 'ilmi yazılmış levḥ-i maḥfûzda
Delîlim dilde lâ-yüs'el 'adîldir yâ Resûla'llâh

9. **dilde:-de**

Kaside 60

Mısra: 3

(Âşığın) gönlü.

Sever sevdâ-yı 'aşkıñdır süveydâ-yı dilim dilde
Gönül her dem selâm eyler resûle yâ Resûla'llâh

10. **dilde:-de**

Kaside 103

Mısra: 3

(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Cemâliñ keşf olur dilde görür güli dikenlikde
Koçarken gül 'azâb itse revâdır yâ Resûla'llâh

11. **dilde:-de**

Kaside 140

Mısra: 2

(Âşığın) gönlü.

Perîşân itdi 'uşşâkı żarûret yâ Resûla'llâh
Mu'inim dilde imânım şerî'at yâ Resûla'llâh

12. **dilde:-de**

Kaside 154

Mısra: 1

(Âşığın) gönlü, kalbi.

Açıldı ma'rifet dilde çiçek mi yâ Resûla'llâh
Gönül mürğî güler oynar köçek mi yâ Resûla'llâh

13. **dilimdir:--(i)m, --dir**

Kaside 156

Mısra: 2

Gönül. || Âşığın gönlü.

Şerî'at ḥāmili Ḥaḳḳ'a bedendir yâ Resûla'llâh
Yazar Ḥaḳḳ'ı 'ayân eyler dilimdir yâ Resûla'llâh

14. **dil:**

Kaside 162

Mısra: 2

(Âşığın) gönlü, kalbi.

Ledünnî ravza-i rūḥuñ kitâbdır yâ Resûla'llâh
Ṭutuşdı yandı dil bağrım kebâbdır yâ Resûla'llâh

15. **dilde:-de**

Kaside 170

Mısra: 2

(Âşığın) gönlü, kalbi.

Cemālîñ şübhesiz Kevşer şarâbdır yâ Resûla'llâh
Muhabbet dem-be-dem dilde kadehdir yâ
Resûla'llâh

16. **dil:**

Kaside 188

Mısra: 4

Gönül. II Aşığın gönlü.

Sevindim söyledim 'aşkıñ südüm ehl-i
muhabbetdir
İçer dil bülbüli hâlâ kaşıqda yâ Resûla'llâh

17. **dilde:--de**

Kaside 199

Mısra: 6

Kalp, gönül. II Aşığın gönlü.

Hasan Hilmî o şöhretten geçer sen fânî dünyâda
Muhabbet manşıbı dilde matarrâ yâ Resûla'llâh

18. **dilde:--de**

Kaside 202

Mısra: 3

(Aşığın) gönlü, kalbi.

Muhabbet ma'nevî dilde güneş fi'l-meşel gökde
Ziyâsı kalbe düşdükcü hakemdir yâ Resûla'llâh

19. **dilim:-im**

Kaside 230

Mısra: 3

Gönül.

Dilim mişbâhu fi'l-mişbâh gönüldür kevkeb-i
dürri
Bu 'aşk bahrında iskânı 'ilâca yâ Resûla'llâh

20. **dilde:--de**

Kaside 256

Mısra: 5

Yürek, gönül.

Tecellî gülşeni dilde Hasan Hilmî muhabbetdir
Kabûl eyler bunu mu'min muvâfık yâ Resûla'llâh

21. **dilde:--de**

Kaside 272

Mısra: 3

Yürek, gönül.

Nazar kılsun semâ ehli muhabbet şemsine dilde
Yüzündür gurre-i bedri tamâmım yâ Resûla'llâh

22. **dilinde:-i, -n, -de**

Kaside 276

Mısra: 6

Dil, ağız. || Gönül, yürek.

Sarâ-yı vahdetiñ pervânesi şâdık Hasan Hilmî
Dilinde zikri fikri el-mededdir yâ Resûla'llâh

23. **dilim:-im**

Kaside 302

Mısra: 2

(Aşığın) gönlü, kalbi.

Gönül toğ-hâne-i 'aşkıñ cebhânesidir yâ
Resûla'llâh

Dilim dergâh-ı Hakk'ın kâşânesidir yâ Resûla'llâh

24. **dilde:--de**

Kaside 305

Mısra: 1

Yürek, gönül, kalp. II Aşığın gönlü.

Cihâdın dilde mihmân-ı kirâmı yâ Resûla'llâh
Ziyâfet cenginiñ sensiñ imâmı yâ Resûla'llâh

25. **dilde:--de**

Kaside 314

Mısra: 1

Yürek, gönül, kalp. II Aşığın gönlü.

Cihādın şemsi dilde devrâne gelsün yâ

Resûla'llâh

Mücâhid feyz alup andan dîvâna gelsün yâ

Resûla'llâh

26. **dilde:--de**

Kaside 319

Mısra: 1

Yürek, gönül, kalp. II Aşığın gönlü.

Açılmış sümbülün dilde bu Qur'an yâ Resûla'llâh

Bu sevdâ başka bir sevdâ ne reyhân yâ

Resûla'llâh

dil ehli:

1. **dil ehli:**

Kaside 104

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül ehli, âşıklar.

Gelür deryâ-yı rahmet ol muhabbet âsumânından

'Adın baırında dil ehli zemindir yâ Resûla'llâh

dil mürğ:

1. **dil mürğ:**

Kaside 164

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül kuşu II âşığın gönlü.

Vücüd şehrinde dil mürğ seniñ vaşfın tavâfiçün

Seher vaktinde 'aşk-nâme yazarmış yâ

Resûla'llâh

dil-ber:

1. **dil-ber:**

Kaside 64

Mısra: 10

(□□□□) i. (Fars. dil "gönül" ve ber "alan, götüren" ile dil-ber) Gönül kendine çeken, güzel.

Hasan Hilmî murâd ister mürîdi mürşide göster

Hakikat şeyhidir dil-ber gönülde yâ Resûla'llâh

dile:

1. **dilerim:-r, -im**

Kaside 90

Mısra: 4

Arzu etmek, istemek, talep etmek.

Bu 'aşk tâc-ı devletdir naşb olsa anı geysem

Cemâliñ vuşlatıñ görsem dilerim yâ Resûla'llâh

dile-:

1. **diler:--r**

Kaside 120

Mısra: 13

Dilemek, istemek.

Virir rızkını bol eyler diler 'ömrünü tül eyler

Hulûş itmek 'ibâdetde nikâhdır yâ Resûla'llâh

2. **diler:-r**

Kaside 131

Mısra: 5

İstemek, aramak.

Hasan Hilmî arar şeyhî mürîd olmak diler gönlü
Haqîkat 'aşîkıñ şeyhî inâbe yâ Resûla'llâh

3. **dilerse:--r, -se**

Kaside 136

Mısra: 4

Arzu etmek, istemek.

Nişânı şöhetî sevmez sevenlerden firâr eyler
Muḥayyerdir kemâl ehli dilerse yâ Resûla'llâh

dil-i vîrânemi:

1. **dil-i vîrânemi:--m, --i**

Kaside 286

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yıkık, harap gönül; üzgün gönül.

Dil-i vîrânemi mi ta'mîr ider me'mûr
muḥabbetdir

Bu ra'nâ ḥâmil-i esrâr-ı 'aşkım yâ Resûla'llâh

dimâğ:

1. **dimâğ:**

Kaside 325

Mısra: 4

(Ar.) Beyin II. Şuur, bilinç, akıl.

Kerâmet keşf ider Hâdî muḥabbet güllerin
koğdum

Ebed bâkî dimâğ içre bayâğı yâ Resûla'llâh

dîn:

1. **dîniñ:--iñ**

Kaside 9

Mısra: 5

*Ar. Bir milletin itikatça umumen tuttuğu yol:
dîn-i İslâm. dîn-i Hakk. dînî: Dine müteallik.*

Devâ dîniñ diregidir enîbû sâlike rahmet
Hasan Hilmî mürîd ḥikmet daḳîḳdır yâ
Resûla'llâh

2. **dîni:--i**

Kaside 64

Mısra: 4

(Ar.) İnsanların yaratıcı olarak kabul

*ettikleri üstün güce olan imanlarını, ona
yapacakları ibâdetlerin bütünü ve bu imâna
göre davranışlarının nasıl olması gerektiğini
düzenleyen inanış yolu.*

Fenâyı nefy idüp bi'z-zât beḳâyı ihtiyâr itdîñ
Bırakdñ mustaḳîm dîni ehl-i imâna yâ
Resûla'llâh

3. **dîne:--e**

Kaside 72

Mısra: 15

İnanç, inanma (İslâmiyet).

Güvendik dîne imâna haqîkat şübhemiz yokdur
Ġanîdir rahmeti çokdur sebebsin yâ Resûla'llâh

4. **dîni:--i**

Kaside 78

Mısra: 6

Din II İslam.

Saña vâsıl kılar Allâh bizi bayrâm namâzıyla
Seniñ sayende biz bulduk bu dîni yâ Resûla'llâh

5. **dîniñ:--iñ**

Kaside 126

Mısra: 2

Bir milletin itikatça umumen tuttuğu yol, dîn-i İslâm.

Şerî'atla şeref bulur kaḍâyâ yâ Resûla'llâh
Bu dîniñ zîneti kâḍî Süreyyâ yâ Resûla'llâh

6. dînmez:-mez

Kaside 165

Mısra: 5

Sona ermek, bitmek, durmak.

Hasan Hilmî akar dinmez gözünden seyl gibi
yaşlar

Aña cennet libâsları biçildi yâ Resûla'llâh

7. dînî:-i

Kaside 178

Mısra: 1

Bir milletin itikatça umumen tuttuğu yol, dîn-i İslâm.

Şerî'at pāk ider dînî mesâ'il yâ Resûla'llâh
Muṭahhar mâ-ı rahmetle mûmâsîl yâ Resûla'llâh

8. dîn:

Kaside 213

Mısra: 5

Din (İslam dini).

İbâdet dâne-i hikmet biterse dîn zemîninde
Hasan Hilmî ider ıṣṣâr muḥabbet yâ Resûla'llâh

9. dîniñ:--iñ

Kaside 309

Mısra: 4

Din, İslamiyet.

Muḥammed şâh Bahâi'd-dîn cihâda
Naḳşîbendîdir
Bu dîniñ pâdişâhı ḥarbe mu'indir yâ Resûla'llâh

dînâr:

1. dînâra:-a

Kaside 221

Mısra: 5

Altın liranın dörtte biri değerinde olan eski bir para.

Hasan Hilmî kederlenme şakiñ dînâra ğam çekme
Ġam-ı dîniñ 'atâsı çok cünûna yâ Resûla'llâh

dînâr-ı dünyâdır:

1. dînâr-ı dünyâdır:--dır

Kaside 115

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dinar, altın para; dünyanın parası.

Oḳunsun diñlesün ehlî oḳursa ḥasbeten li'llâh
Ġarâz dînâr-ı dünyâdır cehâlet yâ Resûla'llâh

dînen:

1. dînen:

Kaside 73

Mısra: 4

Din bakımından, dîne göre.

Vaşiyyet eylediñ ḥaccı işitdik şâdmân olduk
Biri dînen biri mâlen tavâfı yâ Resûla'llâh

dîn-i hâtem oldu:

1. dîn-i hâtem oldu:--dı

Kaside 194

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Son din olmak. (Burada kasıt İslam'ın son

hak din olması ve Hz. Muhammed'in de son
peygamber olmasıdır.).

Getürdi 'aşkı Cebrā'il muḥabbet bi-ḥamdi'llāh
Muḥammed dīn-i ḥātem oldı āmentü bi'llāh yā
Resūla'llāh

dīn-i imānıñ:

1. dīn-i imānıñ:-ıñ

Kaside 36

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Din ve iman anlamında.

Qıvāmı dīn-i imānıñ naşīḥat yā Resūla'llāh
Esāsı dīn-i İslām'ın şerī'at yā Resūla'llāh

dīn-i islām:

1. dīn-i islām:-da

Kaside 50

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İslam dini.

Selāmet dīn-i İslām'da emānet ehline maḥşūs
'Adālet ehline fermān sebebdır yā Resūla'llāh

dīn-i islāmıñ:

1. dīn-i islāmıñ:-ıñ

Kaside 213

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İslam dini.

Esāsı dīn-i İslāmıñ 'ibādet meyvesindendir
Müheyyā aşl-ı rûḥānī muḥabbet yā Resūla'llāh

dīn-i islām'ın:

1. dīn-i islām'ın:-ıñ

Kaside 36

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İslam dini.

Qıvāmı dīn-i imānıñ naşīḥat yā Resūla'llāh
Esāsı dīn-i İslām'ın şerī'at yā Resūla'llāh

2. dīn-i islām'ın:-ıñ

Kaside 63

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İslam dini.

Esāsı dīn-i İslām'ın namāzdır yā Resūla'llāh
Uşulı ehl-i imānıñ edādır yā Resūla'llāh

3. dīn-i islām'ın:-ıñ

Kaside 235

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İslam dini.

Beḳā mülki Ḥasan Ḥilmī muḥabbet
meyvesindendir

'İmādı dīn-i İslām'ın şerī'at yā Resūla'llāh

dinle:

1. diñlesün:-süñ

Kaside 115

Mısra: 3

Kulak vermek, dinlemek.

Oḳunsun diñlesün ehl-i oḳursa ḥasbeten li'llāh
Ğaraż dīnār-ı dünyādır cehālet yā Resūla'llāh

dir:

1. **dir:**

Kaside 52

Mısra: 7

Söylemek.

Seher vaḳtı ḥoros söyler ki dir ḳum yâ eyyühâ'l-
ğâfîl

Uyan gel sevdiğim 'âḳil yâ Allâh yâ Resûla'llâh

dıraht-ı meyve-i tûbâ:

1. **dıraht-ı meyve-i tûbâ:**

Kaside 22

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Cennette bulunduğuna ve bütün cennete
gölge saldığına inanılan, kökü yukarıda, dalları
aşağıda büyük ağacın meyvesi.*

Ğıdâ-i ma'nevî miftâh bize naḥnu ḳasemnâdır
Dıraht-ı meyve-i Tûbâ tarîḳat yâ Resûla'llâh

direg:

1. **direg:-i**

Kaside 135

Mısra: 1

Direk.

Diregi gökleriñ Aḥmed Muḥammed yâ
Resûla'llâh
Yüregi yerleriñ Aḥmed Muḥammed yâ
Resûla'llâh

2. **direg:-i**

Kaside 176

Mısra: 2

Direk, temel.

Cihâna cân viren cânân Hızır'dır yâ Resûla'llâh
Yeriñ göğüñ diregi de Hızır'dır yâ Resûla'llâh

diregi:

1. **diregidir:-dir**

Kaside 9

Mısra: 5

Direk, temel.

Devâ dîniñ diregidir enîbû sâlike raḥmet
Ḥasan Ḥilmî mürîd ḥikmet daḳîḳdır yâ
Resûla'llâh

direk:

1. **direksiz:--siz**

Kaside 182

Mısra: 5

Direk, sütun.

Temelsiz yerleri tutmuş direksiz gökleri aşmış
Bu gün ma'mûr yarın vîrân ḥarâb da yâ
Resûla'llâh

diril:

1. **dirildi:-di**

Kaside 343

Mısra: 8

Canlanmak, hayat bulmak.

Mine'l- meşriḳ ile'l- mağrib gidince defter-i
nâmiñ

Dirildi kâffe-i mevtâ ḥayâtsın yâ Resûla'llâh

dirilt-:

1. dirildir:-ir

Kaside 196

Mısra: 6

*Canlandırmak, yaşar duruma getirmek,
hayat vermek.*

Hasan Hilmî taķınımışdır muhabbet tılsımı 'aşkıñ
Dirildir cümle mevtâyı okursa yâ Resûla'llâh

dirler:

1. dirler:

Kaside 48

Mısra: 3

Söylemek.

Yaparlar hücre-i fücâ ki dirler ismine kahve
Muḥayyerdir içen ümmet ebâḥa yâ Resûla'llâh

diş:

1. dişim:-im

Kaside 8

Mısra: 6

Diş.

Gönül bağında mihrinden yeyince meyve-yi Tübâ
Otuz iki dişim şimdi döküldi yâ Resûla'llâh

divan:

1. dīvāndır:-dır

Kaside 190

Mısra: 4

*Büyük meclis, yüksek meclis; huzur, kat,
makam.*

Ḥayâtıñ tuḥfe-i rahmet memâtıñ müjde-i ḥikmet
Ne devlet zî-sa'âdet bir dīvāndır yâ Resûla'llâh

2. dīvāna:-a

Kaside 314

Mısra: 2

*Büyük meclis. II. Cemaatle namaz kılınan,
zikir yapılan ve çeşitli işlerin görüldüğü dini,
tasavvufi merkezler.*

Cihādıñ şemsi dilde devrâne gelsün yâ
Resûla'llâh

Mücâhid feyz alup andan dīvāna gelsün yâ
Resûla'llâh

dīvāne:

1. dīvāneyim:--y, --im

Kaside 133

Mısra: 2

'aşk ile kendinden geçmiş (kimse), 'aşk delisi.

Mürğ-ı şeb pervāneyim yâ Muḥammed Muştafâ
Rûz u şeb dīvāneyim yâ Muḥammed Muştafâ

2. dīvānesidir:--si, --dir

Kaside 302

Mısra: 6

Mecnun, deli II âşık.

Ne ğamdır ḥâne-i ḳalbim ḥarâb-ender-ḥarâb olsa
Hasan Hilmî kimiñ dīvānesidir yâ Resûla'llâh

3. dīvāne:

Kaside 341

Mısra: 2

Deli, mecnun.

Muhabbet dert-ḥānesidir derūnum yâ Resûla'llâh
Dīvāne neylesün mâlı cünūnum yâ Resûla'llâh

divān-ı ravzanda:

1. divān-ı ravzanda:--n, --da

Kaside 294

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Hz. Muhammed'in mübarek mezarının
huzuru, önü.*

Yüzüm sürsem yer öpsem her şehir divān-ı
ravzanda
Kıyām el beste karşunda tursam yâ Resûla'llâh

diyânet:

1. diyânetler:--ler

Kaside 64

Mısra: 8

*Dindarlık, dinin hükümlerine uyma ve bu
hükümlerin gerektirdiği gibi hareket etme.*

Bilindi Mâlikî Hanbel ki ba'zen Şâfi'î mezheb
Diyânetler delil ister tarîka yâ Resûla'llâh

2. diyânet:

Kaside 106

Mısra: 5

*Dindarlık, dinin hükümlerine uyma ve bu
hükümlerin gerektirdiği gibi hareket etme.*

Hasan Hilmî garîb oğluñ diyânet hidmetiñ ister
Medîneñ ravza-i cennet hadîmim yâ Resûla'llâh

diyâr:

1. diyârından:--ın, --dan

Kaside 1

Mısra: 9

Memleket, ülke, yer; yerden.

Gelüp hikmet diyârından görindi zât-ı 'uşşâka
Hasan Hilmî odur şukka oku hikmet kitabını

diyâr-ı ğurbete:

1. diyâr-ı ğurbete:

Kaside 106

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gurbet diyarı, yabancı memleket.

Diyâr-ı ğurbete düşdüm bu gün öksüs yetim
kaldım

Babam sensiñ meded eyle selîmim yâ Resûla'llâh

diyâr-ı ğurbete düşdüm:

1. diyâr-ı ğurbete düşdüm:--dü, --m

Kaside 97

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gurbet ele düşmek, vatanından ayrılmak.

Diyâr-ı ğurbete düşdüm ğarîbem yâ Resûla'llâh
Cihânı ser-te-ser gezdim habîrim yâ Resûla'llâh

diyâr-ı rûma:

1. diyâr-ı rûma:--a

Kaside 76

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Anadolu.

Diyâr-ı Rûma ol sultân şefî'-i fazl u ihsândır
Ebâ Eyyübe'l-Enşâri şahâbeñ yâ Resûla'llâh

dög:

1. döğerse:-er, -se

Kaside 121

Mısra: 5

Dövmek.

Hasan Hilmî hâlâş olmaz döğerse nefsi uşlanmaz
Günâh işler uşanmaz nefisdir yâ Resûla'llâh

dökül:

1. döküldi:-di

Kaside 8

Mısra: 6

Dökülmek II düşmek.

Göñül bağında mihrinden yeyince meyve-yi Tübâ
Otuz iki dişim şimdi döküldi yâ Resûla'llâh

dökül:-

1. dökülsün:--sün

Kaside 301

Mısra: 4

Bulunduğu yere sığmayıp dökülmek, taşmak.

Cihādın rāh-ı 'aşkıñda gözüm küffāra bakdıkça
Temevvüc eylesün taşsun dökülsün yâ Resûla'llâh

dön:

1. döner:-er

Kaside 7

Mısra: 9

Dönmek, kendi ekseninde hareket etmek.

Okınsa defteri nāmın тұrur yerler döner gökler
Köpek gibi münāfıklar ürerler yâ Resûla'llâh

2. döner:-er

Kaside 7

Mısra: 11

Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.

Döner kalbim degirmendir gelür 'aşkıñ şuyı
senden

Şalâtıyla selām benden sañadır yâ Resûla'llâh

dön:-

1. dönüp:-üp

Kaside 69

Mısra: 12

*(Bir iş veya konuyu) Yeniden ele almak. II
(Bir yere) Geri gitmek veya geri gelmek, avdet
etmek.*

Babam Âdem'le anam Havvâ'yı mekriyle aldatdı
Dönüp şimdi baña geldi şefâ'at yâ Resûla'llâh

döner:

1. döner:

Kaside 52

Mısra: 3

(Bir şeyin etrafında) dolaşmak.

Döner gökler devâ eyler melekler haqq tavâf eyler
İşitdim kâinât söyler yâ Allâh yâ Resûla'llâh

dördün:

1. dördün:

Kaside 79

Mısra: 14

Dördünü de.

Nikâh itsün Hasan Hilmî eger kâdirse dört 'avret
Ki taṭlîk eylesün dördün peşinen yâ Resûla'llâh

dört:

1. dört:

Kaside 64

Mısra: 6

"Dört" sayı sıfatı.

Sevād-ı a'zamı ta'rîf buyurduñ mezheb-i vâhid
'Ayân oldu ki dört mezheb Hanife yâ Resûla'llâh

2. dört:

Kaside 79

Mısra: 9

"Dört" sayı sıfatı.

Meger vâsi' olan ümmet nikâh itsün ki dört 'avret
Şerî'atda budur ruḥṣat seniyyen yâ Resûla'llâh

3. dört:

Kaside 79

Mısra: 13

"Dört" sayı sıfatı.

Nikâh itsün Ḥasan Ḥilmî eger kâdirse dört 'avret
Ki taṭlîk eylesün dördüñ peşinen yâ Resûla'llâh

döşe-:

1. döşenmiştir:--n, --miş, --dır

Kaside 159

Mısra: 3

Döşemek, sermek.

Yeşil atlâs döşenmiştir zemînden 'arş-ı a'lâya
Seherde seyr-i mi'râcım namâzdır yâ Resûla'llâh

döşek:

1. döşekdir:--dir

Kaside 203

Mısra: 1

Yatak.

Şifâtın aşluma zâtın döşekdir yâ Resûla'llâh
Şifâtın zâtını bilmez eşekdir yâ Resûla'llâh

dost:

1. dostum:-um

Kaside 43

Mısra: 12

Habib, Hz. Muhammet'in lakabı

Habibullah'tan mülhem.

İki düşmân yolum kesdi saña vuşlat idi kaçdım
Yetiş imdâda amân dostum habîbim yâ
Resûla'llâh

2. dostu:--u

Kaside 69

Mısra: 22

Dost II Sevgili.

Uṭandı bakmadı Âdem ki üç yüz yıl semâvâta
Unutdı dostu Havvâ'yı şefâ'at yâ Resûla'llâh

3. dostuñ:-un

Kaside 109

Mısra: 6

1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven,
her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2.
Sevgili, yâr.

Cihân fânî 'aceb zindân 'azâb eyler bize şeytân
Güler dostuñ cehennemde yanarken yâ
Resûla'llâh

4. **dostunu:--un, --ı**

Kaside 109

Mısra: 8

Dost II Sevgili.

Gurūh-ı evliyāu'llāh degildir mā-sivā ehli
Sevindir dostunu cāndan olurken yā Resūla'llāh

du'ā:

1. **du'ā:**

Kaside 38

Mısra: 2

Allah'a yalvarma; niyaz.

Tulū' eyler toğar şems-i hidāyet yā Resūla'llāh
Bi-ḥamdī'llāh du'ā dilde 'ināyet yā Resūla'llāh

2. **du'ālar:-lar**

Kaside 69

Mısra: 28

*(Ar.) Güçsüzlük ve ihtiyâcını ortaya koyarak
Allah'a yalvarma, bir şeyin olmasını veya
olmamasını isteme, yakarış, niyaz.*

Anınçün kâmet-i Ādem kışaldı altmış arşuna
Du'ālar müstecâb oldu şefâ'at yā Resūla'llāh

3. **du'ālar:-lar**

Kaside 120

Mısra: 12

*(Ar.) Güçsüzlük ve ihtiyâcını ortaya koyarak
Allah'a yalvarma, bir şeyin olmasını veya
olmamasını isteme, yakarış, niyaz.*

Muḥabbet bāğı fetḥ olsun mübârek eyle yā Rabbī
Du'ālar müstecâb eyler nikâhdır yā Resūla'llāh

4. **du'ā:**

Kaside 175

Mısra: 3

*(Ar.) Güçsüzlük ve ihtiyâcını ortaya koyarak
Allah'a yalvarma, bir şeyin olmasını veya
olmamasını isteme, yakarış, niyaz.*

Du'ā seyf -i sa'âdetdir aşılmış kalb-i dil üzre
'Aduvvi yâre bār eyler cihâda yā Resūla'llāh

5. **du'āda:--da**

Kaside 175

Mısra: 1

Allah'a yalvarma; niyaz.

Münâcât eyledik Ḥaḳḳ'a du'āda yā Resūla'llāh
Ḳabūl eyler du'āmuḫ'ibāda yā Resūla'llāh

6. **du'āmuḫ:-muz, -ı**

Kaside 175

Mısra: 2

Allah'a yalvarma; niyaz.

Münâcât eyledik Ḥaḳḳ'a du'āda yā Resūla'llāh
Ḳabūl eyler du'āmuḫ'ibāda yā Resūla'llāh

7. **du'āda:**

Kaside 245

Mısra: 2

*(Ar.) Güçsüzlük ve ihtiyâcını ortaya koyarak
Allah'a yalvarma, bir şeyin olmasını veya
olmamasını isteme, yakarış, niyaz.*

Muḥabbet nokşânıdır her müdde'āda yā
Resūla'llāh
Ḳuşûrum çok hidāyetlü du'āda yā Resūla'llāh

8. **du'āda:**

Kaside 273

Mısra: 4

(Ar.) Güçsüzlük ve ihtiyâcını ortaya koyarak

Allah'a yalvarma, bir şeyin olmasını veya olmamasını isteme, yakarış, niyaz.

Ezel takdîrine tetbîr idince 'abd-i maḥẓ 'aşık
Enîbû ḥādîm-i esmâ du'âda yâ Resûla'llâh

9. du'âda:-da

Kaside 275

Mısra: 2

Allah'a yalvarma, niyaz.

Muḥabbet mürğ-u maḥṣûdum gıdâda yâ
Resûla'llâh
Ḥayâliñ ḥâlime yoldaş du'âda yâ Resûla'llâh

du'â eyler:

1. du'â eyler:--r

Kaside 175

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Allah'a yalvarmak, niyaz etmek.

Hasan Ḥilmî yatur okur görür rû'yâda ḥayrî söyler
Uyandıkça du'â eyler murâda yâ Resûla'llâh

2. du'â eyler:--r

Kaside 255

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dua etmek.

Du'â eyler Ḥasan Ḥilmî murâdı zikr-ü ü fikrindir
Ḥuzûr-ı tuḥfe-i şâha gâzeldir yâ Resûla'llâh

du'â itdi:

1. du'â itdi:--di

Kaside 179

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Allah'a yalvarmak.

Anam babam du'â itdi elin öpdüm izin virdi
Didiler oğlumuz 'aşık şefîkîm yâ Resûla'llâh

du'â itse:

1. du'â itse:--se

Kaside 125

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Allah'tan hayır ve dilekte bulunmak, istemek.

Du'â itse Ḥasan Ḥilmî gözünden kanlı yaş tamlar
Melek gökde bükâ eyler yanarsam yâ Resûla'llâh

du'â kılsañ:

1. du'â kılsañ:--sa, --ñ

Kaside 69

Mısra: 33

Kelime Tipi: -

Dua etmek.

Nidâ geldi ki yâ Âdem Ḥabîbim'le du'â kılsañ
Ebed cennetde çıkmazdın şefâ'at yâ Resûla'llâh

düğün:

1. düğünler:-ler

Kaside 110

Mısra: 4

Düğün.

Melâhî istimâ' etmek günâhdır sen haber virdin
Düğünler meclisi hepden fıskdır yâ Resûla'llâh

2. düğünlerde:-ler, -de

Kaside 110

Mısra: 5

Düğün.

Hevâ ehli virir fetvâ düğünlerde cevâz varmış
Bu sözler cümlesi bâtil hâtdır yâ Resûla'llâh

duhân:

1. duhân:

Kaside 45

Mısra: 5

Duman, tütün.

Duhân emrâz-ı cismânî harâb eyler rûh-ı sulţânı
Hevâ-yı aşl-ı şeytânî ne hikmet yâ Resûla'llâh

2. duhân:

Kaside 45

Mısra: 9

Duman, tütün.

Hayâ eyler semâ ehli içildikçe duhân yerde
Melekler kaçdılar gökde bu 'ibret yâ Resûla'llâh

3. duhân:

Kaside 45

Mısra: 14

Duman, tütün.

Muhabbet ehli bir dem Muhammed ümmeti olsa
Duhân içmez memât olsa ne ni'met yâ Resûla'llâh

4. duhân:

Kaside 45

Mısra: 17

Duman, tütün.

Yanar ağzı buhûrdânlık duhân misk-i
cehennemdir
Bağılsa ehl-i cennetdir sefâhet yâ Resûla'llâh

5. duhân:

Kaside 45

Mısra: 19

Duman, tütün.

Hasan Hilmî duhân içme içeni dahı dahı itme
Zamân ehlini incitme bu 'izzet yâ Resûla'llâh

6. duhâna:-a

Kaside 45

Mısra: 1

Duman, tütün.

Duhâna mübtelâ oldu bu ümmet yâ Resûla'llâh
İçerler zehr-i zağkumı ne millet yâ Resûla'llâh

7. duhânı:-ı

Kaside 45

Mısra: 16

Duman, tütün.

Kimi 'âlim kimi zâlim kimi şeyhdir kimi dervîş
Duhânı içmege gelmiş ne gılzet yâ Resûla'llâh

8. duhânıñ:-ıñ

Kaside 46

Mısra: 5

Duman, tütün.

Duhânıñ unfu berbâddur perîşân eyledi burnı
Kara kaţrân tolar burnı girîziz yâ Resûla'llâh

9. duhânıñ:-ıñ

Kaside 110

Mısra: 11

Duman, tütün.

Duhânıñ şürbü ısrârı şagâ'ir yok kebâ'irdir
Hadîşin sâ'ile Hâk'dan cevâbdır yâ Resûla'llâh

10. **duḥānda:--da**

Kaside 249

Mısra: 1

Tütün.

Zehri vardır içildikçe duḥānda yâ Resûla'llâh
Ezâ vardır meleklerle duḥānda yâ Resûla'llâh

11. **duḥānda:--da**

Kaside 249

Mısra: 2

Tütün.

Zehri vardır içildikçe duḥānda yâ Resûla'llâh
Ezâ vardır meleklerle duḥānda yâ Resûla'llâh

12. **duḥānda:--da**

Kaside 249

Mısra: 4

Tütün.

Ḥabîşdir aşlına fetvâ virir 'aql-ı me'âd ehli
Anıñçün naḳle ḥâcet yok duḥānda yâ Resûla'llâh

13. **duḥānda:--da**

Kaside 249

Mısra: 6

Tütün.

Ḥasan Ḥilmî kıyâs ḥaḳdır duḥānıñ şurbu isrâfdır
Ḥarâmdır içmesün 'âşık duḥānda yâ Resûla'llâh

14. **duḥānıñ:--ıñ**

Kaside 249

Mısra: 5

Tütün.

Ḥasan Ḥilmî kıyâs ḥaḳdır duḥānıñ şurbu isrâfdır
Ḥarâmdır içmesün 'âşık duḥānda yâ Resûla'llâh

duḥûl:

1. **duḥûluñ:--uñ**

Kaside 260

Mısra: 4

Girmek, katılmak.

Muḥabbet ravza-i cennet o dergâha yüzüm sürsem
Ḥaḳîḳat kaşr-ı cennetdir duḥûluñ yâ Resûla'llâh

2. **duḥûl:**

Kaside 287

Mısra: 5

Girme, içeri girme.

Derûn-ı ravzana dâḥil duḥûl ister Ḥasan Ḥilmî
Çekülmiş kârübân-ı râh-ı 'aşkız yâ Resûla'llâh

dükkân:

1. **dükkânı:--ı**

Kaside 127

Mısra: 8

Dükkan, işyeri.

Ḥasan Ḥilmî mu'allemdir ki sen üstâz-ı rûḥânî
Muḥabbet 'ilmi dükkânı ki sensiñ yâ Resûla'llâh

2. **dükkânımsıñ:--ım, --sıñ**

Kaside 161

Mısra: 6

Dükkan. II Sevgilinin ağzı. II Meyhane.

Ekilmiş tâze gül bitdi Ḥasan Ḥilmî çoḳar 'aşkıñ
Açarsan rûz-ı maḥşerde dükkânımsıñ yâ
Resûla'llâh

dünyâ:

1. dünyāda:-da

Kaside 5

Mısra: 5

Yeryüzü, yaşadığımız alem,küre i arz.

Hasan Hilmî mekâbirde eşer kılsun bu dünyāda
Su'âl-ender-bekâdârem cevâbda yâ Resûla'llâh

2. dünyāya:-ya

Kaside 26

Mısra: 4

Yeryüzü, yaşadığımız alem,küre i arz.

Tükendi 'ömrümüz gitdi şararup şoldığımız bildim
Şükür dünyāya ben geldim kul oldum yâ
Resûla'llâh

3. dünyâyı:

Kaside 29

Mısra: 7

Yeryüzü, yaşadığımız alem,küre i arz.

Hasan Hilmî südüñ içdi bütün dünyâyı terk itdi
Hayâliñ vuşlâtı kâfi görürsem yâ Resûla'llâh

4. dünyâyı:-yı

Kaside 56

Mısra: 10

*Âlem, ahirete nispetle şimdi yaşadığımız
âlem|| insanın ölmeden önceki hayatı, bu
hayattayken ilişki içinde bulunduğu varlıklar ve
bu varlıklarla ilgili eğilimleri, tutum ve
davranışları. .*

Hasan Hilmî keser nefsiñ seniñ ismiñ suyûfiyla
Put u dünyâyı bi'l-kalbde kırarım yâ Resûla'llâh

5. dünyāda:-da

Kaside 68

Mısra: 12

*(Ar.) İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü,
yer küresi, arz, cihan.*

Hasan Hilmî ümîd eyler kapuñ mücrimlere kimyâ
Bu dünyāda günâhından uşansun yâ Resûla'llâh

6. dünyāda:-da

Kaside 86

Mısra: 5

*(Ar.) İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü,
yer küresi, arz, cihan.*

Cemâlınden çeker hasret Hasan Hilmî bu dünyāda
Mu'în ol vuşlata ırgür cinânda yâ Resûla'llâh

7. dünyāda:-da

Kaside 120

Mısra: 9

(Fani, geçici olan) dünya II dünya hayatı.

Fakîr olmaz bu dünyāda gelür rızkı suhûletle
Ġanî eyler kanâ'atle nikâhdır yâ Resûla'llâh

8. dünyāya:-(y), -a

Kaside 121

Mısra: 1

*(Ar.) İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü,
yer küresi, arz, cihan.*

Beni dünyāya bend itdi nefisdir yâ Resûla'llâh
Şabîken beni aldatdı nefisdir yâ Resûla'llâh

9. dünyâ:

Kaside 128

Mısra: 5

*(Ar.) İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü,
yer küresi, arz, cihan.*

Hasan Hilmî budur erkân inanma aşlı yok dünyâ
Kâbül itdik şerî'atdır Muḥammed yâ Resûla'llâh

10. **dünyâyı:--y, --ı**

Kaside 131

Mısra: 4

I. Yaşadığımız dünya (aslında dünyalık hevesler, boş uğraşlar.).

Haķıķat ‘ilmine miftāh mecāzen ‘ilm-i tevḥıddir
Bütün dünyâyı terk itmek inābe yā Resūla’llāh

11. **dünyā:**

Kaside 158

Mısra: 2

(Ar.) İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan.

Sever dünyâyı seyr eyler ‘ömürdür yā Resūla’llāh
Bize ğaflet viren dünyā umürdür yā Resūla’llāh

12. **dünyâyı:-y, -ı**

Kaside 158

Mısra: 1

(Ar.) İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan.

Sever dünyâyı seyr eyler ‘ömürdür yā Resūla’llāh
Bize ğaflet viren dünyā umürdür yā Resūla’llāh

13. **dünyāda:-da**

Kaside 182

Mısra: 7

(Ar.) İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan.

Ne rāḥat var bu dünyāda çürük yerdir binā tutmaz
Yapan aḥmaklara bakmaz ‘aķıl da yā Resūla’llāh

14. **dünyāda:**

Kaside 199

Mısra: 5

Dünya.

Hasan Ḥilmī o şöhetden geçer sen fānī dünyāda
Muḥabbet manşıbı dilde maṭarrā yā Resūla’llāh

15. **dünyānıñ:-nıñ**

Kaside 259

Mısra: 6

Yeryüzü, yaşadığımız alem,küre i arz.

Hasan Ḥilmī haber aldı şadā-yı mürġ-ı mu‘cizden
Uşandı fānī dünyānıñ sünbülünden yā Resūla’llāh

16. **dünyâyı:--y, --ı**

Kaside 322

Mısra: 2

(Ar.) İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. II Dünya'daki gelip geçici arzu ve istekler.

Muḥabbetden kanat açmış gönüldür yā
Resūla’llāh

Bütün dünyâyı terk itmiş gönüldür yā Resūla’llāh

17. **dünyānıñ:--n, --nıñ**

Kaside 341

Mısra: 3

Yeryüzü, yaşadığımız alem,küre i arz.

Uşandım fānī dünyānıñ cefāsın çekmeden ğayrī
Bu medḥiñ ni‘meti Ḥaķ’dan zebānım yā
Resūla’llāh

18. **dünyāya:-y, -a**

Kaside 343

Mısra: 6

Dünya, yeryüzü.

Mübārek ism-i pāķiñiz yazıldı ‘arş-ı a‘lāya
Şadāñız geldi dünyāya tıyuldun yā Resūla’llāh

dür:

1. dürlü:-lû

Kaside 271

Mısra: 2

Tür, çeşit.

Yolında baş açık yalın ayakda yâ Resûla'llâh
Şafâdır 'âşıkâ dürlü cefâda yâ Resûla'llâh

dür-dâne:

1. dür-dâneler:-ler

Kaside 27

Mısra: 2

İnci tanesi.

Cemâliñ ravza-i ƣalıbıñ şehâbı yâ Resûla'llâh
Yağar dür-dâneler ƣalıbden kitâbı yâ Resûla'llâh

2. dür-dâneler:-ler

Kaside 187

Mısra: 2

İnci tanesi. ll Gözyaşı.

Biter 'aşkıñ hıubûbatı gönûlde yâ Resûla'llâh
Çıkar dür-dâneler 'Adn-i bahırde yâ Resûla'llâh

3. dür-dânesidir:--sî, --dir

Kaside 302

Mısra: 4

İnci tanesi.

Cihâdıñ şeb-çerâğ-ı cevheri na'tıñ zebânımda
Mücâhid kenziniñ dür-dânesidir yâ Resûla'llâh

dürdâne:

1. dürdâneler:-ler

Kaside 5

Mısra: 4

İnci tanesi.

Nîsâna açmışam ağızım 'Adın deryâsıdır ƣalbim
Ƣuşar dürdâneler hamsî kitâbda yâ Resûla'llâh

dür-dâne olsun:

1. dür-dâne olsun:--sun

Kaside 313

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İnci tanesi olmak.

Cihâddır tuhf-e-i 'uşşâk aña dâreyn nazîr olmaz
Gözümde yaşlar ağıdıkça dür-dâne olsun yâ
Resûla'llâh

dürlü:

1. dürlü:

Kaside 18

Mısra: 4

Türlü, çeşitli.

Yazar Münkir Nekîr me'mûr hayr şer dâ'im
ef'âlim

Yazıldı dürlü 'işyânım hafîdir yâ Resûla'llâh

2. dürlü:

Kaside 29

Mısra: 2

Türlü, çeşitli.

Muhabbet kâsesi südle tolarısa yâ Resûla'llâh
Şifâdır dürlü emrâza içerssem yâ Resûla'llâh

3. dürlü:

Kaside 169

Mısra: 6

"Türlü", çeşit çeşit, farklı.

Oğur hikmet Hasan Hilmî ledünnî Şeyhu'l-
ekberden
Yazar dürlü cevâhirler satırda yâ Resûla'llâh

4. dürlü:

Kaside 248

Mısra: 6

"Türlü", çeşit çeşit, farklı.

Muhabbet 'Adn-ı deryâdır Hasan Hilmî cedîd
dalğış
Çıkardı dürlü cevherler bahırde yâ Resûla'llâh

dürr:

1. dürr-i-i

Kaside 92

Mısra: 5

Ar. İnci.

Hasan Hilmî 'Adın bahrı namâz kıl sen çıkar dürrü
Hayât-ı ma'nevî içse kanar mı yâ Resûla'llâh

dürr-i 'adin'dir:

1. dürr-i 'adin'dir:--dir

Kaside 167

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Cennetin incisi.

Şol 'aşık kim Hasan Hilmî gözünden yaşlar
akdıkça
Anıñ her kaşresi dürr-i 'Adin'dir yâ Resûla'llâh

dürr-i 'azîzi:

1. dürr-i 'azîzi:

Kaside 307

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kıymetli, değerli inci.

Cemâliñ cennet-i me'vâ lezîzi yâ Resûla'llâh
Mücâhid mecriniñ dürr-i 'azîzi yâ Resûla'llâh

dürr-i yektâdan:

1. dürr-i yektâdan:--dan

Kaside 330

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Eşi, benzeri olmayan inci tanesi.

Hüve'l-hak dürr-i yektâdan tulu' eyler güneş zâhir
Hüve'l-evvel hüve'l-âhîr taḥakkuk yâ Resûla'llâh

dürül:

1. dürüldi:--di

Kaside 32

Mısra: 13

Toplanmak, toplanıp kaldırılmak.

Tevârîḥ şimdi biñ üç yüz dürüldi defter-i 'uşşâk
Kara gözlü güzel bir yüz refîkim yâ Resûla'llâh

düş-:

1. düşünce:--ünce

Kaside 69

Mısra: 17

(Metin bağlamında) Hz. Havva'nın cennetten
çıkarıldıktan sonra Cidde'ye indirilmesi.

Düşünce Cidde'ye Havvâ nedâmet eyledi âh âh
Didi evlâdına eyvâh şefâ'at yâ Resûla'llâh

2. **düşdükçe:--dükçe**

Kaside 149

Mısra: 12

Düşmek. II Hissetmek.

Hasan Hilmî kuluñ kemter muhabbet şemsini
göster
Ziyâsı kalbe düşdükçe vezîrdir yâ Resûla'llâh

3. **düşdükçe:--dükçe**

Kaside 202

Mısra: 4

(kalpte) Hissetmek.

Muhabbet ma'nevî dilde güneş fi'l-meşel gökde
Ziyâsı kalbe düşdükçe hakemdir yâ Resûla'llâh

4. **düşer:-er**

Kaside 245

Mısra: 6

*(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir
yerde bulunmaya mecbur olmak.*

Muhabbet âfitâbı çün tulû' eylerse gönülümde
Hasan Hilmî düşer dellâl mezâda yâ Resûla'llâh

5. **düşerse:--er, --se**

Kaside 267

Mısra: 6

Yukarıdan aşağıya düşmek.

Hasan Hilmî yazar na'tuñ muhabbet
külhanındandır
Düşerse gülşen-i zâti'l-vaķûde yâ Resûla'llâh

6. **düşürme:--ür, --me**

Kaside 278

Mısra: 6

Müptela olmak.

Hasan Hilmî tavâf eyler Medîne Mekke şehrini
Düşürme dertliyi dâr-ı ğurûra yâ Resûla'llâh

düşdüm:

1. **düşdüm:**

Kaside 106

Mısra: 3

*İstenmeyen bir durumda, bir yerde
bulunmak. II İçinde bulunmak, dahil olmak.*

Diyâr-ı ğurbete düşdüm bu gün öksüs yetim
kaldım

Babam sensiñ meded eyle selimim yâ Resûla'llâh

düşmân:

1. **düşmân:**

Kaside 43

Mısra: 11

Düşman. II Nefis ve şeytan.

İki düşmân yolum kesdi saña vuşlat idi kaçdım
Yetiş imdâda amân dostum habîbim yâ
Resûla'llâh

2. **düşmân:**

Kaside 53

Mısra: 5

Düşman. II Nefis ve şeytan.

Hasan Hilmî emîn olma nefis i şeytân saña
düşmân
Bi-izni'llâh kılıç çekdim keserim yâ Resûla'llâh

3. düşmān:

Kaside 69

Mısra: 8

(Birine göre) iyi duygular beslemeyen,
kötülük etmek için fırsat kollayan kimse, arzu
edilmeyen, istenmeyen nesne veya kimse.

Şuçumu i'tirāf itdim ki sensin derde dermānım
Bize şeytān ḥased u düşmān şefā'at yā Resūla'llāh

4. düşmānlığı:--līg, --ı

Kaside 69

Mısra: 13

Hasım, düşman. II Rakip.

Çopunca tā kıyāmet hem bize düşmānlığı vardır
Zehirli semm-i kātildir şefā'at yā Resūla'llāh

5. düşmāndan:-dan

Kaside 94

Mısra: 4

Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret
eden, ona zarar vermeye çalışan kimse.

Çavīdir kal'a-i tevḥīd müheyā' asker-i esmā
Meded kıl eski düşmāndan uşandım yā
Resūla'llāh

6. düşmānlar:-lar

Kaside 145

Mısra: 3

Hasım, düşman.

Yılan sīretli düşmānlar süd içmezse zehr içsün
Südi inkār iden kāfir Ebū Cehil'dir yā Resūla'llāh

düşün:

1. düşündüm:-dū, -m

Kaside 134

Mısra: 1

Aklından geçirmek, göz önüne getirmek.

Düşündüm aşlımı bildim türābdır yā Resūla'llāh
Beden ma'mūr olur āḥir ḥarābdır yā Resūla'llāh

2. düşündüm:-dū, -m

Kaside 150

Mısra: 1

Aklından geçirmek, göz önüne getirmek.

Düşündüm bildim efkārım ḥatādır yā Resūla'llāh
Yazılmış levḥa taḳdīrim cefādır yā Resūla'llāh

ebā evyube'l enşārī:

1. ebā evyube'l enşārī:

Kaside 253

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Asıl adı Halid bin Zeyd bin Kuleyb'dir.

Türkçede Eyüp Sultan olarak anılan en büyük
Sahabelerden biridir. Hz. Muhammed'i
Mekke'den Medine'ye göç ettiği zaman evinde ilk
misafir eden kişidir. Uzun yaşayan sahabe Hz.
Muhammed'in "İstanbul'u fethedecek kumandan
ne güzel bir kumandan, İstanbul'u alacak asker ne
güzel asker." övgüsüne nail olmak üzere İstanbul
kuşatmasına katılır. Fakat kuşatma esnasında
şehit olur.

'Alemdār-ı Resūla'llāh Ebā Eyyube'l Enşārī
Şarāb-ı aşkı rūḥānī kādeḥde yā Resūla'llāh

ebā evyūbe'l-enşārī:

1. ebā evyūbe'l-enşārī:

Kaside 76

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Asıl adı adı Halid bin Zeyd bin Kuleyb'dir. Türkçede Eyüp Sultan olarak anılan en büyük Sahabelerden biridir. Hz. Muhammed'i Mekke'den Medine'ye göç ettiği zaman evinde ilk misafir eden kişidir. Uzun yaşayan sahabe Hz. Muhammed'in "İstanbul'u fethedecek kumandan ne güzel bir kumandan, İstanbul'u alacak asker ne güzel asker." övgüsüne nail olmak üzere İstanbul kuşatmasına katılır. Fakat kuşatma esnasında şehit olur.

Ebā Eyyübe'l-Enşāri şāḥābeñ yā Resūla'llāh
'Alemdār-ı ser-askerdir şāḥābeñ yā Resūla'llāh

2. ebā eyyübe'l-enşāri:

Kaside 76

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Asıl adı adı Halid bin Zeyd bin Kuleyb'dir. Türkçede Eyüp Sultan olarak anılan en büyük Sahabelerden biridir. Hz. Muhammed'i Mekke'den Medine'ye göç ettiği zaman evinde ilk misafir eden kişidir. Uzun yaşayan sahabe Hz. Muhammed'in "İstanbul'u fethedecek kumandan ne güzel bir kumandan, İstanbul'u alacak asker ne güzel asker." övgüsüne nail olmak üzere İstanbul kuşatmasına katılır. Fakat kuşatma esnasında şehit olur.

Diyār-ı Rūma ol sultān şeff-i faẓl u iḥsāndır
Ebā Eyyübe'l-Enşāri şāḥābeñ yā Resūla'llāh

3. ebā eyyübe'l-enşāri:

Kaside 76

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Asıl adı adı Halid bin Zeyd bin Kuleyb'dir. Türkçede Eyüp Sultan olarak anılan en büyük Sahabelerden biridir. Hz. Muhammed'i Mekke'den Medine'ye göç ettiği zaman evinde ilk

misafir eden kişidir. Uzun yaşayan sahabe Hz. Muhammed'in "İstanbul'u fethedecek kumandan ne güzel bir kumandan, İstanbul'u alacak asker ne güzel asker." övgüsüne nail olmak üzere İstanbul kuşatmasına katılır. Fakat kuşatma esnasında şehit olur.

İderdi faḫrı ile faḫrı okurdu vird-i ve'l-fecr
Ebā Eyyübe'l-Enşāri şāḥābeñ yā Resūla'llāh

4. ebā eyyübe'l-enşāri:

Kaside 76

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Asıl adı adı Halid bin Zeyd bin Kuleyb'dir. Türkçede Eyüp Sultan olarak anılan en büyük Sahabelerden biridir. Hz. Muhammed'i Mekke'den Medine'ye göç ettiği zaman evinde ilk misafir eden kişidir. Uzun yaşayan sahabe Hz. Muhammed'in "İstanbul'u fethedecek kumandan ne güzel bir kumandan, İstanbul'u alacak asker ne güzel asker." övgüsüne nail olmak üzere İstanbul kuşatmasına katılır. Fakat kuşatma esnasında şehit olur.

Ne ḥikmet hicret esbābı ne devlet geydi ol tācı
Ebā Eyyübe'l-Enşāri şāḥābeñ yā Resūla'llāh

5. ebā eyyübe'l-enşāri:

Kaside 76

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Asıl adı adı Halid bin Zeyd bin Kuleyb'dir. Türkçede Eyüp Sultan olarak anılan en büyük Sahabelerden biridir. Hz. Muhammed'i Mekke'den Medine'ye göç ettiği zaman evinde ilk misafir eden kişidir. Uzun yaşayan sahabe Hz. Muhammed'in "İstanbul'u fethedecek kumandan ne güzel bir kumandan, İstanbul'u alacak asker ne güzel asker." övgüsüne nail olmak üzere İstanbul

kuşatmasına katılır. Fakat kuşatma esnasında şehit olur.

Sefer rāhında yā Fettāh o sultān çekdi sancāğı
Ebā Eyyūbe'l-Enşāri şāhābeñ yā Resūla'llāh

6. ebā eyyūbe'l-enşāri:

Kaside 76

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

*Asıl adı adı Halid bin Zeyd bin Kuleyb'dir.
Türkçede Eyüp Sultan olarak anılan en büyük
Sahabelerden biridir. Hz. Muhammed'i
Mekke'den Medine'ye göç ettiği zaman evinde ilk
misafir eden kişidir. Uzun yaşayan sahabe Hz.
Muhammed'in "İstanbul'u fethedecek kumandan
ne güzel bir kumandan, İstanbul'u alacak asker ne
güzel asker." övgüsüne nail olmak üzere İstanbul
kuşatmasına katılır. Fakat kuşatma esnasında
şehit olur.*

Hasan Hilmī sefer eyler sözini remz ile söyler
Ebā Eyyūbe'l-Enşāri şāhābeñ yā Resūla'llāh

ebāha:

1. ebāha:

Kaside 48

Mısra: 4

*Bir şeyi yapıp yapmama konusunda seçim
hakkı verilmesi. II "Bana mücade etti" manasında
bir söz.*

Yaparlar hücre-i fücā ki dirler ismine kahve
Muḥayyerdir içen ümmet ebāha yā Resūla'llāh

ebed:

1. ebed:

Kaside 69

Mısra: 34

Ar. Sonsuza kadar, hiçbir vakit, kat'a.

Nidā geldi ki yā Ādem Ḥabībim'le du'ā kılsañ
Ebed cennetde çıkmazdñ şefā'at yā Resūla'llāh

2. ebed:

Kaside 101

Mısra: 6

Sonsuza kadar.

Gülistān-ı cemālinden şol 'āşık kim ola gül-çīn
Ebed bülbül gibi kārı figāndır yā Resūla'llāh

3. ebeddir:-dir

Kaside 108

Mısra: 4

Ebedî, sonsuz.

Gözi kördür güneş görmez sağırdır Ḥakkı işitmez
Ebū Cehil cehennemde ebeddir yā Resūla'llāh

4. ebed:

Kaside 122

Mısra: 5

Ar. Sonsuza kadar, hiçbir vakit, kat'a.

Hidāyet bādesiñ içdi ebed mestdir Ḥasan Hilmī
Su'al gelse cevāb virmez kabirde yā Resūla'llāh

5. ebed:

Kaside 130

Mısra: 6

(Ar.) Sonu olmayan gelecek zaman.

Ġarīk-i baḥr-i 'işyānım meded senden günāh
bende
Ebed bākī Ḥasan Hilmī ḥayātım yā Resūla'llāh

6. ebed:

Kaside 235

Mısra: 4

Ar. Sonsuza kadar, hiçbir vakit, kat'a.

Haṭā sözdür zamān āhir şerī'at ıalḳdı dirlerse
Ebed ma'mūr ḥarāb olmaz şerī'at yā Resūla'llāh

7. ebed:

Kaside 315

Mısra: 3

Ar. Sonsuza kadar, hiçbir vakit, kat'a.

Mücāhid ḥānedir gönlüm ḥarāb olmaz ebed bākī
'İmāret rahmeti yağdı telezzüz yā Resūla'llāh

8. ebed:

Kaside 325

Mısra: 4

Ar. Sonsuza kadar, hiçbir vakit, kat'a.

Kerāmet keşf ider Hādī muḥabbet güllerin
ıoııdum
Ebed bākī dimāğ içre bayāğı yā Resūla'llāh

9. ebed:

Kaside 327

Mısra: 3

Ar. Sonsuza kadar, hiçbir vakit, kat'a.

Ḥayātın nūr-ı kudretdür ezel bākī ebed şolmaz
Nice gül ıoıımasun 'āşık şararmış yā Resūla'llāh

ebnā-yı cinsimle:

1. ebnā-yı cinsimle:--im, --le

Kaside 65

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aynı cinsten olanlar.

Uyup ebnā-yı cinsimle nice ғыbet kelām itdim
Didim estağfiru'llāh ben tükürdüm yā Resūla'llāh

ebr-i hikmetden:

1. ebr-i hikmetden:--den

Kaside 104

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hikmet bulutu.

Tükenmez devletin bahri derindir yā Resūla'llāh
Yağarsa ebr-i hikmetden muḥīṭdir yā Resūla'llāh

ebtedü:

1. ebtedü:

Kaside 4

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Başladım.

Murādım aşlı maṭlūbum naşīb oldu bi-ḥamdi'llāh
Didim ebted u bi'smi'llāh 'aṭādır yā Resūla'llāh

ebū bekr:

1. ebū bekr:

Kaside 335

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hız. Ebūbekir, ilk halife.

Ebū Bekr ü 'Ömer 'Oğmān 'adālet yıldızı anlar
'Alī'dir tāk-ı sultānlar kelāmım yā Resūla'llāh

ebū cāhil:

1. ebū cāhil:

Kaside 51

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

I. Cahil babası. II. Allah'ı inkar eden cahiller.

İ'āde-i ma'dūm münkir hākīmler mezheb-i bātl
Bular kāfir Ebū Cāhil hecāyız yā Resūla'llāh

ebū cehil:

1. ebū cehil:

Kaside 108

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ebu Cehil, II Amr İbn-i Hişam, III İslâm'ın ilk döneminde Peygamber efendimizin en azılı düşmanı ve Kureyş'in ileri gelenlerinden biri. Asıl adı Amr b. Hişam el-Muğire olup önceleri Ebû'l-Hakem künyesiyle anılırken, Müslümanlar tarafından Ebû Cehil (cehâlet babası, bilgiden mahrum, hakikatten uzaklık) diye adlandırılmıştır.

Gözi kördür güneş görmez şağırdır Hakkı işitmez
Ebū Cehil cehennemde ebeddir yā Resūla'llāh

2. ebū cehil:

Kaside 160

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Mekke'nin eski liderlerinden biridir. Gerçek adı Amr bin Hişam'dır. Ebu Cehil ismi müslümanlar tarafından kendisine verilmiştir. İsmnin anlamı cahilliğin babası manasına gelmektedir. İslam dinin en büyük düşmanlarından biri olarak tarihe geçmiştir.

Ebū Cehil cehennemde yanar bî-şekk mü'ebbetdir
Hasan Hilmī virir fetvā hākemnā yā Resūla'llāh

ebū cehil'dir:

1. ebū cehil'dir:--dir

Kaside 145

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mekke'nin eski liderlerinden biridir. Gerçek adı Amr bin Hişam'dır. Ebu Cehil ismi müslümanlar tarafından kendisine verilmiştir. İsmnin anlamı cahilliğin babası manasına gelmektedir. İslam dinin en büyük düşmanlarından biri olarak tarihe geçmiştir.

Yılan sîretli düşmānlar sūd içmezse zehr içsün
Südi inkār iden kāfir Ebū Cehil'dir yā Resūla'llāh

2. ebū cehil'dir:--dir

Kaside 149

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mekke'nin eski liderlerinden biridir. Gerçek adı Amr bin Hişam'dır. Ebu Cehil ismi müslümanlar tarafından kendisine verilmiştir. İsmnin anlamı cahilliğin babası manasına gelmektedir. İslam dinin en büyük düşmanlarından biri olarak tarihe geçmiştir.

Kemāliñ leyle-i Mi'rāc irişdiñ kâbe kavseyne
Bumı inkār iden kāfir Ebū Cehil'dir yā Resūla'llāh

ebū cehli:

1. ebū cehli:--i

Kaside 107

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İslâm'ın ilk döneminde Peygamber efendimizin en azılı düşmanı ve Kureyş'in ileri gelenlerinden biri. Asıl adı Amr b. Hişam el-

Muğira olup önceleri Ebû'l-Hakem künyesiyle anılırken, Müslümanlar tarafından Ebû Cehil (cehâlet babası) diye adlandırılmıştır.

Cihânı nûra garķ itdi helāk itdi Ebû Cehli
Ebûbekrî 'Ömer 'Osmân 'Alî'dir yâ Resûla'llâh

ebû cehl'i:

1. ebû cehl'i:--i

Kaside 339

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İslâm'ın ilk döneminde Peygamber efendimizin en azılı düşmanı ve Kureys'in ileri gelenlerinden biri. Asıl adı Amr b. Hişâm el-Muğira olup önceleri Ebû'l-Hakem künyesiyle anılırken, Müslümanlar tarafından Ebû Cehil (cehâlet babası) diye adlandırılmıştır.

Muhabbet bâb-ı rahmetdir açıldı ravza-i cennet
Ebû Cehl'i helāk itdi kemâliñ yâ Resûla'llâh

ebû leheb:

1. ebû leheb:

Kaside 108

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ebu Leheb, Asıl adı Abduluzza bin Abdumuttalib'dir. Hz. Muhammed'in amcasıdır. İslamın ve Hz, Muhammed'in en büyük düşmanlarından biri olarak tanınır.

Muhabbet bağı ikrârda çiçekdir yâ Resûla'llâh
Ebû Leheb ider inkâr köpekdir yâ Resûla'llâh

2. ebû leheb:

Kaside 108

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ebu Leheb, Asıl adı Abduluzza bin Abdumuttalib'dir. Hz. Muhammed'in amcasıdır. İslamın ve Hz, Muhammed'in en büyük düşmanlarından biri olarak tanınır.

Hasan Hilmî Ebû Leheb hâteb hâmmâlî olduysa
Yanar yarın cehennemde hâtabdır yâ Resûla'llâh

ebû tâlib:

1. ebû tâlib:

Kaside 108

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hz. Muhammed'in amcası, Hz. Ali'nin babası.

Ebû Tâlib taleb kıldı seniñ dîdârını gördi
Hidâyet itmedi tevfiķ 'azâbdır yâ Resûla'llâh

ebûbekr:

1. ebûbekr:-+i

Kaside 60

Mısra: 7

I. Halife. Peygamberinin ölümünden sonra İslam devletinin başına geçen sahabe.

Ebûbekrî 'Ömer 'Osmân 'Alî 'âlî şaḥâbendir
Muḥibbim cümle aşḥâba şaḥâbe yâ Resûla'llâh

2. ebûbekr:-+i

Kaside 107

Mısra: 2

I. Halife. Peygamberinin ölümünden sonra İslam devletinin başına geçen sahabe.

Veziñ dâr-ı dünyâda 'adîldir yâ Resûla'llâh
Ebûbekrî 'Ömer 'Osmân 'Alîdir yâ Resûla'llâh

3. ebübekrî:-+i

Kaside 107

Mısra: 4

*I. Halife. Peygamberinin ölümünden sonra
İslam devletinin başına geçen sahabe.*

‘Adâlet burc-ı hikmetden gelen seyf-i sa‘âdetle
Ebübekrî ‘Ömer ‘Osmân ‘Alî’dir yâ Resûla’llâh

4. ebübekrî:-+i

Kaside 107

Mısra: 6

*I. Halife. Peygamberinin ölümünden sonra
İslam devletinin başına geçen sahabe.*

Şerâfetle şifâ bâğın açanlar Ka‘betu’llâhda
Ebübekrî ‘Ömer ‘Osmân ‘Alî’dir yâ Resûla’llâh

5. ebübekrî:-+i

Kaside 107

Mısra: 8

*I. Halife. Peygamberinin ölümünden sonra
İslam devletinin başına geçen sahabe.*

Cihânı nûra gark itdi helâk itdi Ebû Cehli
Ebübekrî ‘Ömer ‘Osmân ‘Alî’dir yâ Resûla’llâh

6. ebübekrî:-+i

Kaside 107

Mısra: 10

*I. Halife. Peygamberinin ölümünden sonra
İslam devletinin başına geçen sahabe.*

Mine’l-mağrib ile’l-meşriğ ‘imâd-ı dîn-i İslâm’ın
Ebübekrî ‘Ömer ‘Osmân ‘Alî’dir yâ Resûla’llâh

7. ebübekrî:-+i

Kaside 107

Mısra: 12

*I. Halife. Peygamberinin ölümünden sonra
İslam devletinin başına geçen sahabe.*

Cihâr-ı yâr-ı güzînidir halîfeñdir ‘ale’t-tertib
Ebübekrî ‘Ömer ‘Osmân ‘Alî’dir yâ Resûla’llâh

8. ebübekrî:-+i

Kaside 107

Mısra: 14

*I. Halife. Peygamberinin ölümünden sonra
İslam devletinin başına geçen sahabe.*

Hasan Hilmî muhabbetlü velîdir cümle aşhâba
Ebübekrî ‘Ömer ‘Osmân ‘Alî’dir yâ Resûla’llâh

9. ebübekrî:-+i

Kaside 252

Mısra: 1

*I. Halife. Peygamberinin ölümünden sonra
İslam devletinin başına geçen sahabe.*

Ebübekrî ‘Ömer ‘Osmân ‘Alî’de yâ Resûla’llâh
‘Adâletde şecâ‘atde şehâda yâ Resûla’llâh

ebû’l-ervâh:

1. **ebu’l-ervâh:**

Kaside 69

Mısra: 30

Ruhların atası; Hz. Muhammed.

Uyandı hıvâb-ı gâfletden didi Âdem ile Havvâ
Ebu’l-ervâh olan esmâ şefâ‘at yâ Resûla’llâh

ebvâb:

1. **ebvâbı:-ı**

Kaside 71

Mısra: 14

Kapılar.

Sekiz cennet cemālindir mübârek ismiñiz miftâh
Açar ebvâbı ol Fettâh habîbsin yâ Resûla'llâh

ecel:

1. **eceldir:--dir**

Kaside 158

Mısra: 6

Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.

Hasan Hilmî bekā bağî hayırdır fânî dünyâda
Sevâblar defteriñ yırtar eceldir yâ Resûla'llâh

edâ:

1. **edâyız:-yız**

Kaside 51

Mısra: 4

Yerine getirme.

Mükellef eyledi ma'bûd bizi emr-i ferâ'izle
'Amel bağında mecbûren edâyız yâ Resûla'llâh

2. **edâdır:-dır**

Kaside 63

Mısra: 2

*Üzerine borç olan veya borç hükmünde
bulunan şeyi yerine getirme, yapma, ifa etme.*

Esâsı dîn-i İslâm'ın namâzdır yâ Resûla'llâh
Uşûlî ehl-i imânın edâdır yâ Resûla'llâh

edâ vakti:

1. **edâ vakti:**

Kaside 85

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Ödeme zamanı, yerine getirme vakti (Namaz
kılma vakti).*

Edâ vakti minârede müezzînler nidâ eyler
İcâbet mü'mine mahşûş namâzdır yâ Resûla'llâh

edîb:

1. **edîbî:-i**

Kaside 306

Mısra: 1

Güzel ve sanatlı söz söyleyen II Şair.

Marîzem harb ider rûhum edîbî yâ Resûla'llâh
Ki sensiñ hastalar şâfi tabîbî yâ Resûla'llâh

ef'âl:

1. **ef'âlim:-im**

Kaside 18

Mısra: 3

İşler, ameller.

Yazar Münkir Nekîr me'mûr hayr şer dâ'im
ef'âlim

Yazıldı dürlü 'işyânım hafîdir yâ Resûla'llâh

efdal:

1. **efdalısın:--ı, --sın**

Kaside 266

Mısra: 1

Daha faziletli, çok üstün.

Cemî'-i enbiyânın efdalısın yâ Resûla'llâh
Ser-â-ser ins ü cin peygamberisiñ yâ Resûla'llâh

efkâr:

1. **efkārım:-ım**

Kaside 150

Mısra: 1

(Ar.) Endişe, tasa, kaygı, üzüntü, keder.

Düşündüm bildim efkārım hata'dır yâ Resûla'llâh
Yazılmış levha ta'dîrim cefâdır yâ Resûla'llâh

eflāk:

1. **eflāke:-e**

Kaside 185

Mısra: 2

Felekler; gökyüzü.

Güli gülzâra meyl eyler gönüldür yâ Resûla'llâh
Çıkar eflāke seyr eyler gönüldür yâ Resûla'llâh

eflāki:

1. **eflāki:**

Kaside 171

Mısra: 11

Gök, gökyüzü. II Eflakî: Melek.

Şavurdum mâlî emlâki vücûdum hâki eflâki
Hasan Hilmî degil bâkî şanursam yâ Resûla'llâh

eg:

1. **egmiş:-miş**

Kaside 319

Mısra: 4

Düz durumda olan bir şeyi eğik duruma
getirmek.

'Aceb zînet mümeyyizdir karanfîl bâğçesin
gezdim
Menefşe boynunu egmiş şadâkân yâ Resûla'llâh

eger:

1. **eger:**

Kaside 79

Mısra: 13

"Eğer" edatı.

Nikâh itsün Hasan Hilmî eger kâdirse dört 'avret
Ki tatlık eylesün dördün peşinen yâ Resûla'llâh

2. **eger:**

Kaside 283

Mısra: 3

"Eğer" bağlacı.

Eger şerh eylesem derdim zemîn i âsumân ağlar
Ümîdim hâbl-i Kur'an rā muṭâbık yâ Resûla'llâh

egri:

1. **egri:**

Kaside 67

Mısra: 5

Bozuk, kusurlu, hatalı.

Kimi egri kimi doğru yazarlar deftere hayrı
Kirâmen Kâtibîn gayrî kitâbım yâ Resûla'llâh

ehl:

1. **ehlî:-i**

Kaside 115

Mısra: 3

(Ar.) Ehl, bir işten anlayan.

Oğunsun dinlesün ehlî okursa hasbeten li'llâh
Ğaraż dînâr-ı dünyâdır cehâlet yâ Resûla'llâh

2. ehli:-i

Kaside 135

Mısra: 3

(Ar.) *Ehil, bir işten anlayan.*

Uyur mı ehl-i derd ehli arar Loḳmān ‘ilāc ister
Ṭabībdir ḥastaya Aḥmed Muḥammed yā
Resūla’llāh

ehli:

1. ehli:

Kaside 39

Mısra: 8

Sahip, malik; bir vasfi taşıyan / taşıyanlar.

Hasan Ḥilmī gönül Loḳmān haber vir ḥastalar
gelsün
Maraḫ ehli ‘ilāc alsun ṭabībim yā Resūla’llāh

ehl-i ‘aşk:

1. ehl-i ‘aşk:

Kaside 100

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşk ehli, âşıklar.

Hasan Ḥilmī gönül kürsî okunmaz ehl-i ‘aşk dersi
Zemīn i āsumān ehl-i rızāya yā Resūla’llāh

2. ehl-i ‘aşk:

Kaside 229

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Muhabbet sahipleri, Allah'a aşkla bağlı
olanlar; zikir ehli, dervişler.*

Açıldı meyve-i gülzār buyursun ehl-i ‘aşk gelsün
Tükenmez meyvesi zāid vāḳf itmīş yā Resūla’llāh

ehl-i ‘aşka:

1. ehl-i ‘aşka:-a

Kaside 23

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aşk ehli II Salik, derviş, mürid.

Ey Ḥasan Ḥilmī o zemzem ehl-i ‘aşka eş-şalā
Lebbeyk ‘Arafāt tağıdır yā Resūla’llāh gönül

ehl-i ‘aşkıñ:

1. ehl-i ‘aşkıñ:--iñ

Kaside 305

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Muhabbet sahipleri, Allah'a aşkla bağlı
olanlar; zikir ehli, dervişler.*

Hasan Ḥilmī bu ‘aşk cengi ‘aşk-ı Kerbelā’ dandır
Ḳalur mı ehl-i ‘aşkıñ intikāmı yā Resūla’llāh

2. ehl-i ‘aşkıñ:--iñ

Kaside 324

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Muhabbet sahipleri, Allah'a aşkla bağlı
olanlar; zikir ehli, dervişler.*

Ne bilsün vā‘iz-i ḥod-bīn muḥabbet ‘ālemi başḳa
Ḳamerdir ehl-i ‘aşkıñ inşikākı yā Resūla’llāh

ehl-i beyti:

1. ehl-i beyti:--i

Kaside 59

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Hz. Muhammed'in kızı Hz. Fatma , damadı
Hz. Ali ve onların evlatlarının dahil olduğu ailesi.*

Kızındır Fâtıma ümmî zemîne âfîtab toğdı
Ehl-i beyti sevmeyen mel'ün Yezîd'dir yâ
Resûla'llâh

ehl-i cennetdir:

1. ehl-i cennetdir:-dir

Kaside 45

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

*Cennete layık bir yaşantısı olan kişiler
(görünüşte).*

Yanar ağızı buğûrdânlık duhân misk-i
cehennemdir

Bakılса ehl-i cennetdir sefâhet yâ Resûla'llâh

ehl-i derd:

1. ehl-i derd:

Kaside 135

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dert sahibleri || âşıklar.

Uyur mı ehl-i derd ehli arar Loqmân 'ilâc ister
Tabîbdır hastaya Ahmed Muhammed yâ
Resûla'llâh

ehl-i hakikat:

1. ehl-i hakikat:

Kaside 40

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hakikat yolunun yolcusu olan âşıklar.

Zemîn-i âsumân ehl-i hakikat Hakık'a 'âşıkdır
Hakikat hak şer'i atdır şer'i at yâ Resûla'llâh

ehl-i hâlim:

1. ehl-i hâlim:-im

Kaside 20

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Derviş yaratılışlı.

Ezelden nakşibend geldim nakşibendim yâ

Resûla'llâh

Ehl-i hâlim erbâb-ı tarîkim nakşibendim yâ

Resûla'llâh

ehl-i imâna:

1. ehl-i imâna:-a

Kaside 51

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İnanan insanlar, müslümanlar.

Nübüvvet ni'met-i 'âmdır Hasan Hilmî havâş ehli

Mu'îmiz ehl-i imâna irşâd-nümâyız yâ Resûla'llâh

2. ehl-i imâna:--a

Kaside 64

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İman edenler.

Fenâyı nefy idüp bi'z-zât bekâyı ihtiyâr itdiñ

Bırakdıñ mustakîm dîni ehl-i imâna yâ

Resûla'llâh

3. ehl-i imâna:--a

Kaside 136

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İman edenler.

Hidāyet bād-ı kudretle gelürse yâ Resûla'llāh

‘Atiyye ehl-i imāna bilürse yâ Resûla'llāh

4. ehl-i imāna:--a

Kaside 147

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İman edenler.

Ṭavāf-ı Ka‘be-i a‘zam kerāmāt ehl-i imāna

Yetişdi meyve-i a‘māl ‘aṭadır yâ Resûla'llāh

5. ehl-i imāna:--a

Kaside 160

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İman edenler.

Derûn-ı Ka‘be’i taṭhîr iden ‘ādil şer‘atdır

Ziyāret ehl-i imāna eṭa‘nâ yâ Resûla'llāh

ehl-i imānî:

1. ehl-i imānî:--iñ

Kaside 63

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İman edenler.

Esāsı dîn-i İslām’ın namāzdır yâ Resûla'llāh

Uşulı ehl-i imānî edādır yâ Resûla'llāh

2. ehl-i imānî:--iñ

Kaside 82

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Allahın varlığı ve birliğine inanan kimse.

Muvahhîd mü‘min-i kâmil huşû‘ eyler namāz

kılsa

Namāzı ehl-i imānî nûrun ‘alâ nûrdur yâ

Resûla'llāh

3. ehl-i imānî:--iñ

Kaside 163

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İman edenler.

Mürîdi ehl-i imānî cemālu’llāhı görmekdir

Anıñçün çok meşakkatler çekerler yâ Resûla'llāh

ehl-i isti‘dād:

1. ehl-i isti‘dād:

Kaside 104

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kabiliyet sahipleri. II Hünerver olanlar. II

Aşıklar.

Ḥasan Ḥilmî gönül ḥamsi ğıdāsı āb-u nîsāndır

İçerse ehl-i isti‘dād se‘iddir yâ Resûla'llāh

ehl-i ‘işyânî:

1. ehl-i ‘işyânî:--iñ

Kaside 208

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Allah'a karşı gelenler.

Hevâ-yı nefis-i emmâre yokuşdur yâ Resûla'llāh

‘Azâbı ehl-i ‘işyânî uķışdır yâ Resûla'llāh

ehl-i islām:

1. ehl-i islām:

Kaside 309

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İslam ehli, Müslümanlar.

Cihādın mâcerası izhâr-ı hâkdır yâ Resûla'llâh
Tolaşmış ehl-i İslâm bir hevâdır yâ Resûla'llâh

ehl-i muhabbetdir:

1. ehl-i muhabbetdir:--dir

Kaside 188

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk ehli, Aşk ve sevginin erbabı.

Sevindim söyledim 'aşkıñ sūdüm ehl-i
muhabbetdir
İçer dil bülbülü hâlâ kaşıkda yâ Resûla'llâh

ehl-i rızāya:

1. ehl-i rızāya:--y, --a

Kaside 100

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Razı olanlar, Allah'tan gelen her şeyi kabul
edip boyun eğenler.*

Hasan Hilmî gönül kürsî okunmaz ehl-i 'aşk dersi
Zemîn i âsumân ehl-i rızāya yâ Resûla'llâh

ehl-i virdim:

1. ehl-i virdim:--im-di, -m

Kaside 19

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dua ehli, dua eden (kişi).

Naşibende nuşh pendim bendeyim bülbül mişâl
Ehl-i virdim qalbe girdim rābıtam var yâ
Resûla'llâh

ehlu'llāh:

1. ehlu'llāha:-a

Kaside 16

Mısra: 6

*Yalnız Allah'a rabt-ı kalb eden, edenler, veli
evliyâ.*

Hasan Hilmî şerî'atda muhabbet mustakîm hâkdur
Ehlu'llāha viren ilhām şerî'at yâ Resûla'llâh

2. ehlu'llāh:

Kaside 79

Mısra: 11

Hak dostları, veli, evliya.

Riyâzât ehli ehlu'llāh nefisle ictihād eyler
Tecerrüdle nikāh eyler muhabbet yâ Resûla'llâh

ehlu'l-llāh:

1. ehlu'l-llāh:

Kaside 34

Mısra: 7

Allah adamı, velî, evliyâ.

'Aceb gizlendi 'arifler sükûta vardı ehlu'l-llāh
Sa'âdet seyfi yâ Fettâh müdevver yâ Resûla'llâh

ek-:

1. **ekerken:--er, --ken**

Kaside 88

Mısra: 5

Toprağa tohum atmak veya gömmek.

Hasan Hilmî harâretle ekerken tohum-ı ihlâsı
Biter bir bir nebâtı görür idüm yâ Resûla'llâh

2. **ekmek:--mek**

Kaside 88

Mısra: 3

Toprağa tohum atmak veya gömmek.

Çürük yerde çemen bitmez neden lâzım ekin
ekmek
Zarar vardır ticâretde bilürdüm yâ Resûla'llâh

3. **eküp:--üp**

Kaside 88

Mısra: 2

Toprağa tohum atmak veya gömmek.

Civân 'ömrüm cehâletle geçürdüm yâ Resûla'llâh
'Amel tohumum eküp kendim çürütdüm yâ
Resûla'llâh

4. **ekdin:--di, --n**

Kaside 118

Mısra: 2

*Ekmek, toprağa tohum atmak veya gömmek,
toprağı ekip biçmek için kullanmak.*

Güzellerden güzel sensin güzelsin yâ Resûla'llâh
Güzeller bağına ekdin fidansın yâ Resûla'llâh

5. **ekmişdir:--miş, --dir**

Kaside 156

Mısra: 5

Toprağa tohum atmak veya gömmek.

Hasan Hilmî gül ekmişdir biter kabrinde bî-şübhe
Karanlık kabre mum yakmış cânımdır yâ
Resûla'llâh

6. **ekilmiş:--il, --miş**

Kaside 161

Mısra: 5

Toprağa tohum atmak veya gömmek.

Ekilmiş taze gül bitdi Hasan Hilmî koçar 'aşkıñ
Açarsan rûz-ı mahşerde dükkânımsın yâ
Resûla'llâh

7. **ekilmiş:--il, --miş**

Kaside 190

Mısra: 2

*Ekmek, toprağa tohum atmak veya gömmek,
toprağı ekip biçmek için kullanmak.*

Cemâliñ 'aşk cihânında civândır yâ Resûla'llâh
Ekilmiş bağ-ı kudretde fidandır yâ Resûla'llâh

8. **ekilmiş:--il, --miş**

Kaside 229

Mısra: 1

Tohum ekmek.

Muhabbet tohum-ı ihlâsıdır ekilmiş yâ Resûla'llâh
Gönül bağında ol meyve yetişmiş yâ Resûla'llâh

9. **ekdim:--di, --m**

Kaside 290

Mısra: 1

*Tohum ekmek. II Bir şeyin temelini atmak,
başlatmak.*

Muhabbet tohumını ekdim yetişdi yâ Resûla'llâh
Habersiz bağıma âfât irişdi yâ Resûla'llâh

ekābir:

1. ekābir:

Kaside 209

Mısra: 2

*Büyük adamlar, ileri gelenler; yüksek, yüce
mevki ve mertebede bulunanlar.*

Mekānı cümle zī-rūḥuñ mekābir yā Resūla'llāh
Bunı taşdıķ iden cümle ekābir yā Resūla'llāh

ekin:

1. ekin:

Kaside 88

Mısra: 3

*Buğday, arpa vb. tahılların, tohumlarının
tarlada filizlenmesinden harmana kadarki
durumlarına verilen isim.*

Çürük yerde çemen bitmez neden lāzım ekin
ekmek

Żarar vardır ticāretde bilürdüm yā Resūla'llāh

2. ekindir:--dir

Kaside 139

Mısra: 2

*Ekin (ürün). II Dünya'daki yapılan, işlenen
ameller.*

Fenā bağın gülistānı dikendir yā Resūla'llāh
Biçer rüz-ı kıyāmetde ekindir yā Resūla'llāh

ekli:

1. ekli:-i

Kaside 47

Mısra: 5

(Ar.) i. yiyecek, gıda.

Ḥasan Ḥilmī ḥarām āfyon anıñ ekli ḥelāl olmaz
Yudan ādem felāḥ bulmaz beṭālet yā Resūla'llāh

2. ekliñ:--i, --ñ

Kaside 62

Mısra: 1

(Ar.) i. yiyecek, gıda.

Muḥabbet etmegiñ ekliñ yetiştir yā Resūla'llāh
Benim rūḥum ezel nāniñ yemiştir yā Resūla'llāh

el:

1. eliñ:-iñ

Kaside 26

Mısra: 10

*Bedenin bir uzvu. (Hz. Muhammed
bağlamında).*

Sarāy-ı lī-ma'a'llāhda Ḥasan Ḥilmī o sultāniñ
Açıldı perde-i ebvāb eliñ öpdüm yā Resūla'llāh

2. elim:-im

Kaside 60

Mısra: 5

Bedenin bir uzvu olan el, yed.

Elim bende gözüm sende gönül na'tıñ okur şimdi
Muḥabbetlü melek mürsel vişāle yā Resūla'llāh

3. ellere:-ler, -e

Kaside 113

Mısra: 6

Başkaları, yabancılar.

Ḥasan Ḥilmī ḥabīb olmaz ḥarābdır ḥastadır rūḥı
Bırakma ellere muḥtāc şifā vir yā Resūla'llāh

4. **elinde:-i, -n, -de**

Kaside 269

Mısra: 6

Güç, iktidar, irade.

Hasan Hilmî harâretle yazarsa ‘aşk kitâbını
Virilmiş aña nuşretle elinde yâ Resûla’llâh

5. **el:**

Kaside 294

Mısra: 4

El (uzuv, tutma organı).

Yüzüm sürsem yer öpsem her seher dîvân-ı
ravzanda
Kıyâm el beste karşunda tursam yâ Resûla’llâh

el etdim:

1. **el etdim:-, --dim**

Kaside 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Girişmek, niyet etmek.

El etdim istedim zatın sıfâtın yâ Resûla’llâh
Külâh geydim günâhkârım rahîmsin yâ
Resûla’llâh

el-ân:

1. **el-ân:**

Kaside 32

Mısra: 15

Şimdi.

Çeker hasret-i teni el-ân kara yüzli Hasan Hilmî
Virirse ‘arz-ı hâlini oku bak yâ Resûla’llâh

2. **el-ân:**

Kaside 43

Mısra: 9

Şimdiki halde, şu anda.

Gönül arzû ider el-ân ziyâret eylesün ravzân
Kuşandı bak kılıç kalқан kabûl it yâ Resûla’llâh

3. **el-ân:**

Kaside 227

Mısra: 3

"Hâlâ, şu anda bile" anlamlarında zarf.

Cihâna neşr olur el-ân Muḥammed ma’deni miski
Muḥabbet miskdir eşki mübeddel yâ Resûla’llâh

elbet:

1. **elbetde:-de**

Kaside 7

Mısra: 3

Elbet, mutlaka.

Gönül hasta ‘ilâc ister tûrur karşunda elbetde
Kerem kıl eyle gül-deste mucîbem yâ Resûla’llâh

elem:

1. **elem:**

Kaside 186

Mısra: 2

(Ar.) Istırap, keder, gam, tasa, hüzn.

Muḥabbet misk-i minber zî Selem mi yâ
Resûla’llâh
Gönül dertli keder tutmaz elem mi yâ Resûla’llâh

2. **elemden:-den**

Kaside 261

Acı, üzüntü, keder.

Uyanmaz baht-ı rûhum bu ğamdan yâ Resûla'llâh
Muhabbetle uyandır sen elemden yâ Resûla'llâh

3. **elemden:-den**

Kaside 328

M1sra: 1

Ar. Ağrı, sızı, maddî manevî nâhoşluk.

Uyandır bahtımı ğamdan elemden yâ Resûla'llâh
Şadâsı 'ahd-i mîşâkda vefâdan yâ Resûla'llâh

elestü:

1. elestü:

Kaside 37

M1sra: 2

Kur'ân-ı Kerim'de bildirildiği üzere Allah'ın ruhları yarattıktan sonra sorduğu, “Elestü birabbiküm” (Ben sizin Rabbiniz değil miyim?) sorusunun kısaltılmış şekli.

Ezel bâğı öteñ bülbül bu Qur'an yâ Resûla'llâh
Elestü sünbüle reyhân o fermân yâ Resûla'llâh

elestü 'ālemiñ:

1. elestü 'ālemiñ:

Kaside 185

M1sra: 4

Kelime Tipi: -

Kur'ân-ı Kerim 'de bildirildiği üzere Allah 'ın ruhları yarattıktan sonra sorduğu, “Elestü birabbiküm” (Ben sizin Rabbiniz değil miyim?) sorusunun kısaltılmış şekli.

Gezer Ẹāf'dan Ẹāf'a Ẹālū belā bŭlbŭllerindendir
Elestŭ 'ālemin̄ mesti gŏnŭldŭr yā Resŭla'llāh

elestü bi-rabbikum:

1. elestü bi-rabbikum:

Kaside 273

M1sra: 2

Kelime Tipi: -

Elestü bi-Rabbikum : “Ben sizin rabbiniz değil miyim?” A'rāf 7:172.

Ġidā-i rūḥ-ı sultānı şafāda yā Resūla'llāh
Elestü bi-rabbikum kâlu belāda yā Resūla'llāh

elestü bi-rabbikum bi-rabbikum:

1. elestü bi-rabbikum bi-rabbikum:

Kaside 51

M1sra: 2

Kelime Tipi: -

*Elestü bi-Rabbikum : “Ben sizin rabbiniz
değil miyim?” A’rāf 7:172 (ﻋﻠﯩﺴﺘﯩﺒﯩ ﺭﺍﺑﺒﯩﻜﯘﻡ ﺍﻳﺎ ﺭﺍﺑﺒﯩﻨﯩﺰ
ﺩﻏﯩﻞ ﻣﯩﻴﯩﻢ؟) ﺁﺭﺍﻑ ٧:١٧٢ (ﻋﻠﯩﺴﺘﯩﺒﯩ ﺭﺍﺑﺒﯩﻜﯘﻡ ﺍﻳﺎ ﺭﺍﺑﺒﯩﻨﯩﺰ ﺩﻏﯩﻞ ﻣﯩﻴﯩﻢ؟).*

İslām ezelde mu'miñiz muḥabbet ehliyiz yā
Resūla'llāh
Elestü bi-Rabbikum fermānınıñ ḳurbānıyız yā
Resūla'llāh

elez:

1. **elezdir:-dir**

Kaside 98

Misra: 4

Daha lezzetli, en lezzetli.

Hayālîñ Һamr-ı Һālîşdir baña āb-u Һayāt oldur
 Sekiz cennet şarābından elezdir yā Resūla'llāh

el-hak:

1. **el-ḥaḳ:**

Kaside 22

Mısra: 1

Doğrusu, hakka, hak budur ki.

Mübârek müstakîm el-ḥaḳ şerî' at yâ Resûla'llâh

Muḥaḳḳaḳ meyvesi ḳalbiñ muḥabbet yâ

Resûla'llâh

Bu düstur ise, sadece ibadetler esnâsında değil, dünya ile meşgûliyyette bile gönlü Hakk'a verebilmek ve hayatın hiçbir safhasında O'ndan gâfil kalmamaktır. Böylece dâimî bir zikir hâline kavuşabilmektir.

Elim kârda gönül yârda ki yârsın yâ Resûla'llâh
Muḥabbetle gönül şem'in uyandır yâ Resûla'llâh

2. **el-ḥaḳ:**

Kaside 268

Mısra: 4

"Hak ve gerçek olan budur" anlamına gelen ifade.

Zehri virdi kılıç çekdi ḥiyânet eyledi mel'ün

Sezâdır la'nete el-ḥaḳ hezâr her dem yâ

Resûla'llâh

elim tut:

1. **elim tut:**

Kaside 97

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yardım et!.

Gönül 'aşkıñ sıratından tecâvüz eylemek ister
Günâhkârım elim tut sen 'abîrim yâ Resûla'llâh

el-ḥamdu li'llâh:

1. **el-ḥamdu li'llâh:**

Kaside 145

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Allah'a hamd olsun.

Ḥasan Ḥilmî içer südden beş memeli inekdir o

Dir bi'smî'llâh el-ḥamdu li'llâh Allâh kerîmdir yâ

Resûla'llâh

2. **elim tut:**

Kaside 329

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yardım et!.

Elim tut baḥr-i 'işyândan za'îfe merḥamet eyle
Ġam-ı fırḳatle yandıkça pür-melâlim yâ
Resûla'llâh

elim kârda gönül yârda:

1. **elim kârda gönül yârda:-da**

Kaside 13

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Tasavvufta kullanılan kalıp ifade. II Mânevî terbiyenin en mühim gâyelerinden biri de "el kârda gönül Yâr'da" düstûrunu kazandırmaktır.

3. **elim tut:**

Kaside 330

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yardım et!.

Elim tut merḥamet kıl şâha muḥtâc itme ğurbetde
Ḥasan Ḥilmî ricâ eyler muḥib müdeḳḳıḳ yâ
Resûla'llâh

elin öpdüm:

1. elin öpdüm:--dü, --m

Kaside 179

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Saygı göstermek amacıyla bir kimsenin elini öpmek.

Anam babam du‘ā itdi elin öpdüm izin virdi
Didiler oğlumuz ‘aşık şefkīm yā Resūla’llāh

eliñ virdiñ:

1. eliñ virdiñ:-di, -ñ

Kaside 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mürşidin bir şahsın tarikata girmesini kabul etmesi.

Naşīb oldı bi-ḥamdi’llāh enībū hırkasın geydim
Şükür bī‘at eliñ virdiñ kerimsin yā Resūla’llāh

el-meded:

1. el-mededdir:--dir

Kaside 276

Mısra: 6

Yardım, imdat,.

Sarā-yı vahdetiñ pervānesi şādık Ḥasan Ḥilmī
Dilinde zikri fikri el-mededdir yā Resūla’llāh

elzem olan:

1. elzem olan:--an

Kaside 173

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Pek lazım, lüzumlu, gerekli olma.

Bize elzem olan şer‘en mesā‘ille ‘amel etmek
Mu‘allim fetḥ u bi’l-ḥayre delā‘il yā Resūla’llāh

em:

1. emer:-er

Kaside 2

Mısra: 8

Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek.

Kesilmez feyzi bu bāğın memem ismi
Muḥammed’dır
Ḥasan Ḥilmī emer şimdi sūdūñ yā Resūla’llāh

2. emdi:-di

Kaside 29

Mısra: 5

Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek.

Şabī gönlüm sūdūñ emdi ḥisāben on sekiz yıldır
Şırātı geçmege vardır ümīdim yā Resūla’llāh

3. emdüm:--dü, -m

Kaside 29

Mısra: 3

Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek.

İnābe eyledim emdüm sūdūñ kimyāya benzendim
Cehennemde ‘azāb çekmem girersem yā
Resūla’llāh

4. emer:-er

Kaside 45

Mısra: 3

Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek.

Emer şeytân memesinden südi kaşranla karnı çok
Hużūra varmağa yüz yok bu ‘illet yâ Resûla’llâh

5. **emerler:-er, -ler**

Kaside 232

Mısra: 4

Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek.

İki hayye vücudumda biri nefsim biri şeytân
Emerler kan-ı insânı inkiyâda yâ Resûla’llâh

em-:

1. **emmişdir:--miş, --dır**

Kaside 154

Mısra: 5

Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek.(TDK) || Sormak.

Hasan Hilmî sūd emmişdir sūd hakkını helâl eyle
Seher vahtı selâm itsem gelür mi yâ Resûla’llâh

emânet:

1. **emânet:**

Kaside 183

Mısra: 1

*Güvenilir bir kimseye saklaması veya birine teslim etmesi için bırakılan şey veya kimse, vedia.
|| Allah’ın insanlara bir gün geri almak üzere verdiği can.*

Cânım cismimde bir kuşdur emânet yâ

Resûla’llâh

Uçar kuş aşıyânından şefâ’ at yâ Resûla’llâh

emânet ehline:

1. **emânet ehline:-ne**

Kaside 50

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Emanete sahip çıkan. Kalu Bela'da ve elest
meclisinde Allah'a verilen ahit ve bunun getirdiği sorumluluk.*

Selâmet dîn-i İslâm’da emânet ehline mahşûs
‘Adâlet ehline fermân sebebdır yâ Resûla’llâh

emânet eyledi:

1. **emânet eyledi:--di**

Kaside 240

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Bir şeyi veya bir kimseyi birine veya bir yere
bir süreliğine bırakmak.*

Hasan Hilmî yazar remzî Celâleddîn şerh eyler
Emânet eyledi Hakk’a muvaḥḥid yâ Resûla’llâh

emîn:

1. **emînim:-im**

Kaside 200

Mısra: 4

*Herhangi bir konuda tereddüt ve şüphesi
olmayan, kesin olarak kanâat getirmiş bulunan.*

Murâdım menzilim ancak Medîne’ndir meded eyle
Muḥabbet yelleri esse emînim yâ Resûla’llâh

emîn olma:

1. emîn olma:

Kaside 53

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Güvenmemek inanmamak.

Hasan Hilmî emîn olma nefis i şeytân saña

düşmân

Bi-izni'llâh kılıç çekdim keserim yâ Resûla'llâh

emlâk:

1. emlâki:-i

Kaside 27

Mısra: 6

Mülkler. II dünyadaki yerler.

'Amâret eyledim rûhum vücûd- ender- harâb oldu

N'ider emvâli emlâki harâbı yâ Resûla'llâh

2. emlâki:-i

Kaside 171

Mısra: 11

Mülkler. II dünyadaki yerler.

Şavurdum mâlî emlâki vücûdum hâki eflâki

Hasan Hilmî degil bâkî şanursam yâ Resûla'llâh

emlâk-ı dünyâyı:

1. emlâk-ı dünyâyı:--(y)ı

Kaside 158

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dünya mülkleri, dünya malı.

'İbâdet zevk-i ehlu'llâh n'ider emlâk-ı dünyâyı

Cehennemden 'ubûr eyler gayûrdur yâ

Resûla'llâh

emmâre:

1. emmâredir:--dir

Kaside 309

Mısra: 5

Emreden, zorlayan, cebreden.

Cihâdın müftisî fetvâ virir emmâredir rehdir

ğaflet

Bunun terki Hasan Hilmî'de devâdır yâ

Resûla'llâh

emmâre-i ğaflet:

1. emmâre-i ğaflet:

Kaside 242

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ğafleti emreden, yanlışla yönelten.

Nefis emmâre-i ğaflet çocukdur yâ Resûla'llâh

Kırarsa şîşe-i kalbî yazıktır yâ Resûla'llâh

emr:

1. emriyle:-iy, -le

Kaside 57

Mısra: 2

Buyruk, buyrulan şey.

Muhabbet ravza-i tohmuñ nebâtım yâ Resûla'llâh

Hüdâ emriyle hüddâmım sebâtım yâ Resûla'llâh

2. emrine:-in, -e

Kaside 141

Mısra: 5

Buyruk, buyrulan şey.

Bi-ḥamdi'llāh Ḥasan Ḥilmī mükellef emrine 'āşık
'Aṭâyā kudretu'llāhdan bi-küllī yā Resūla'llāh

emrāz:

1. **emrāza:-a**

Kaside 29

Mısra: 2

Ar. Maraz'lar, illetler, hastalıklar.

Muḥabbet kasesi südle tölarsa yā Resūla'llāh
Şifadır dürlü emrāza içerssem yā Resūla'llāh

2. **emrāza:-a**

Kaside 111

Mısra: 3

Hastalıklar, illetler, marazlar.

Şifadır cümle emrāza okunsa ḥazret-i Qur'an
Gelür şihhat okundukça 'ināyet yā Resūla'llāh

emrāz-ı cismānī:

1. **emrāz-ı cismānī:**

Kaside 45

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Bedene ait olan hastalıklar, bedenî
hastalıklar.*

Duḥān emrāz-ı cismānī ḥarāb eyler rūḥ-ı sulṭānı
Hevā-yı aşl-ı şeyṭānī ne ḥikmet yā Resūla'llāh

emr-i ferā'izle:

1. **emr-i ferā'izle:-le**

Kaside 51

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Farızalar, farz olan ibadetler.

Mükellef eyledi ma'būd bizi emr-i ferā'izle
'Amel bāğında mecbūren edāyız yā Resūla'llāh

emr-i fermānī:

1. **emr-i fermānī:--iñ**

Kaside 123

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(Allah'ın) emirleri.

Ṭutarlar emr-i fermānīñ okur 'ahd-ı ezel dersiñ
Unutmaz aşlını Ādem ezkiyadır yā Resūla'llāh

emr-i kur'an'dır:

1. **emr-i kur'an'dır:-dır**

Kaside 50

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kur'an'ın hükümleri, emirleri.

Ḥilāfet emr-i Qur'an'dır ḥıyānet eylemez sulṭān
Semi'nā eyyühā'l-insān türābdır yā Resūla'llāh

emvāl:

1. **emvāl:-i**

Kaside 27

Mısra: 6

Mal, mülk.

'Amāret eyledim rūḥum vücūd- ender- ḥarāb oldı
N'ider emvālī emlāki ḥarābı yā Resūla'llāh

enbiyā:

1. enbiyâlar:-lar

Kaside 133

Mısra: 5

(Ar.) Nebiler, peygamberler.

Nüşha-i kudret cemâliñ enbiyâlar hâtemi
Virdim olsun tâ kıyâmet yâ Muḥammed Muştafâ

ene'llâh:

1. ene'llâhdan:-dan

Kaside 16

Mısra: 3

Hallac'ın "Ben Hakk'ım" sözü. Kalbin
masivadan arınarak Hakk'ın esma, sıfat ve zılâl
nûrlarına ayna olması sonucu meydana gelen
şiddetli sevgi ve aşk sebebiyle söylenmiş bir söz.

Şerî'at Tûr-ı Sînâ'dır ene'llâhdan haber söyler
Cemâliñdir sekiz cennet şerî'at yâ Resûla'llâh

enf:

1. enfî:

Kaside 46

Mısra: 3

Burun.

'Aleykum bi's-se'ûd enfî sa'âdetle haber virdiñ
Kâbûl itdiñ şifâ bildik 'azîz yâ Resûla'llâh

enfiyye:

1. enfiyye:

Kaside 46

Mısra: 7

Buruna çekilen çürütölmüş tütün tozu.

Hasan Hilmî helâl olmaz Frenk'den gelse enfiyye
Çekilmez burna kaç'ıyyen biliriz yâ Resûla'llâh

enîbü:

1. enîbü:

Kaside 4

Mısra: 3

Yönelme.

Naşîb oldı bi-ḥamdi'llâh enîbü ḥırkasın geydim
Şükür bî'at eliñ virdiñ kerîmsin yâ Resûla'llâh

2. enîbü:

Kaside 9

Mısra: 5

Yönelmek Zümer 39:54 (

□□□□□□□□□□ □□□□□
□□□□□□□□□□).

Devâ dîniñ direğidir enîbü sâlike rahmet
Ḥasan Hilmî mürîd hikmet daḳıḳdır yâ
Resûla'llâh

3. enîbü:

Kaside 273

Mısra: 4

Allah'a yönelmek (Zümer 39:54).

Ezel taḳdîrine tetbîr idince 'abd-i maḥz 'âşık
Enîbü ḥâdîm-i esmâ du'âda yâ Resûla'llâh

4. enîbü:

Kaside 317

Mısra: 4

Yönelmek Zümer 39:54 (

□□□□□□□□□□ □□□□□
□□□□□□□□□□).

Înâbe eyleyen şaşmaz bu gün şeyḫ-i ledünniden
Enîbü dâ'ıye'l-İllâhî eṭibbâ yâ Resûla'llâh

enībū'llāh:

1. enībū'llāh:

Kaside 31

Mısra: 9

Allah'a yönelmek Zümer 39:54 (

□□□□□□□□□□ □□□□□

□□□□□□□□□□).

Muhabbetlü enībū'llāh şala yā eyyühā'l-‘uşşāk
Mu'allimdir Hasan Hilmī teberrük yā Resūla'llāh

2. enībū'llāh:

Kaside 37

Mısra: 7

Allah'a yönelmek Zümer 39:54 (

□□□□□□□□□□ □□□□□

□□□□□□□□□□).

Hasan Hilmī 'acību'llāh hidāyetdir enībū'llāh
Bi-emri'llāh bi-ḥamdi'llāh muṭī' imān yā
Resūla'llāh

enīs:

1. enīsīn:-iñ

Kaside 251

Mısra: 2

Dost, arkadaş, yâr, sırdaş.

Muhabbet kıblesi zātīn cemâlde yā Resūla'llāh
Enīsīn mürşidiñ Haḳ'dır Hırā'da yā Resūla'llāh

2. enīsīm:-im

Kaside 276

Mısra: 2

Dost, arkadaş, yâr, hemdem.

Muhabbet Kul hūve'llāhu aḥaddır yā Resūla'llāh
Enīsīm hem celīsīm Allāhu'ş-şameddir yā
Resūla'llāh

ente:

1. ente:

Kaside 89

Mısra: 3

"sen" II. tekil şahıs zamiri.

'Alāḳam var 'ale't-taḳdīr muḥibbīm ente
maḥbūbūm
Şalāt eyler vişāl ister revā kıl yā Resūla'llāh

er:

1. erir:-ir

Kaside 1

Mısra: 7

Ermek, ulaşmak.

Ne şīrīn sözli vā'izdir erir kalbler kılay gibi
Baḳırlar altun olmuştur sözi kimyā-yı subḥānī

erbāb-ı 'aşkız:

1. erbāb-ı 'aşkız:

Kaside 287

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşıklar.

Muhabbet defteri erbāb-ı 'aşkız yā Resūla'llāh
Tālib-i 'aşka kitāb-ı 'aşkız yā Resūla'llāh

erbāb-ı tarīkim:

1. **erbāb-ı ʔarīkīm:-im**

Kaside 20

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bir tarikata bağlı olan kişi.

Ezelden naķřibend geldim naķřibendim yā

Resūla'llāh

Ehl-i hālim erbāb-ı ʔarīkīm naķřibendim yā

Resūla'llāh

erenler meclisinde:

1. **erenler meclisinde:--n, --de-ler**

Kaside 285

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Allah dostlarının bir araya gelip Allah'ı
zikrettikleri yer, sohbet meclisi.*

Ḥasan Ḥilmī viřālīñ 'īd idince tā ezel sekrān

Erenler meclisinde mey-furūşum yā Resūla'llāh

erḥame'l-mücrim:

1. **erḥame'l-mücrim:**

Kaside 69

Mısra: 4

Günahkarları bağışlayan.

Ki senden rahmet olmazsa yanarım ben

cehennemde

Ki sensin erḥame'l-mücrim řefā'at yā Resūla'llāh

eri:

1. **erir:-r**

Kaside 26

Mısra: 1

Erimek, saflaştırmak.

Yanar cismim erir yağım kül oldum yā

Resūla'llāh

Açıldı gonca gül bāęım pīr oldum yā Resūla'llāh

erihnā yā bilāl:

1. **erihnā yā bilāl:**

Kaside 142

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bu, Hz. Peygamber'in (s.a.s), Bilāl'e namaz

için kamet getirmesi için söylediği bir sözdür.

Müslümanlar arasında sıkıntı, kargaşa, korku,

bitkinlik, moral bozukluğu, bezmişlik, yorgunluk

vs. hasıl olduğunda, Hz. Peygamber (s.a.s),

Bilāl'e (r.a) 'Erihnā Yā Bilāl!'... "Bizi

Rabbimizle buluştur ey Bilāl" derdi. O da namaz

için kamet getirir, Peygamber'in (s.a.s)

imametinde Müslümanlar namaz kılarlardı.

Müezzinle ezān virse a rāḥat yā Resūla'llāh

Erihnā yā Bilāl dersi sa'ādet yā Resūla'llāh

eriş:

1. **erişdi:-di**

Kaside 138

Mısra: 2

Erişmek, ulaşmak, kavuşmak.

Muḥabbet meyve-i ęudret yetiřdi yā Resūla'llāh

Mükellef ehline ḥikmet eriřdi yā Resūla'llāh

erkān:

1. **erkān:**

Kaside 128

Mısra: 5

Dinin esasları, vecibeleri.

Hasan Hilmî budur erkân inanma aşlı yok dünyâ
Kabûl itdik şerî'atdır Muhammed yâ Resûla'llâh

ervâh:

1. **ervâhda:--da**

Kaside 122

Mısra: 3

Ruhlar.

Hidâyet buldı ervâhda şerî'at tâlibi anlar
Haṭâ ehli ḍalâletdir ezelde yâ Resûla'llâh

ervâh-ı vuşlatdır:

1. **ervâh-ı vuşlatdır:-dır**

Kaside 33

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ruhların kavuşması (Ezel bağlamında).

Ḥubbu'l-vatan mine'l-îmân ḥadîşin ḥaḳ
muḥaḳḳaḳdır
Ezel ervâh-ı vuşlatdır refîḳ ol yâ Resûla'llâh

es:

1. **eser:-er**

Kaside 32

Mısra: 5

Esmek.

Eser vuşlat yeli bir gün uçar bûlbûl yele qarşu
Kafesde bûlbûlün cânı şıkıldı yâ Resûla'llâh

2. **esen:-en**

Kaside 69

Mısra: 5

*(hava için) bir yönden bir yöne doğru
hissedilir şekilde hareket etmek.*

Yağan yağmur esen rûzgâr seniñle iftiḥâr eyler
Günâhkârım saña muḥtâc şefâ'at yâ Resûla'llâh

3. **eser:-er**

Kaside 189

Mısra: 3

*(Hava için) Bir yönden bir yöne doğru
hissedilir şekilde hareket etmek.*

Eser 'aşkıñ yeli vaḳt-i seḥer bâb-ı Medînen'den
Medîneñ bâb-ı rahmetdir Raḥîm'dir yâ
Resûla'llâh

4. **esdi:-di**

Kaside 192

Mısra: 2

(Rüzgar, yel) esmek.

Muḥabbet şimşegi çaḳdı Zî-selem'den yâ
Resûla'llâh

Bu 'aşḳ yelleri esdi Cebel-i Nûr'dan yâ
Resûla'llâh

5. **esdikçe:-dikce**

Kaside 208

Mısra: 3

Esmek.

Helâk eyler anı 'aşḳ muḥabbet bâdı esdikçe
Yanar göñlüm muḥabbetden bir işdir yâ
Resûla'llâh

6. **esen:-en**

Kaside 294

Mısra: 6

*(hava için) bir yönden bir yöne doğru
hissedilir şekilde hareket etmek.*

Hasan Hilmî yedi deryâ gibi taşmış köpürmüştür
Esen yeller gibi gelsem kavuşsam yâ Resûla'llâh

7. **esdi:-di**

Kaside 295

Mısra: 6

(Hava için) Bir yönden bir yöne doğru
hissedilir şekilde hareket etmek, esmek.

Hasan Hilmî yolunda müjde-i şükrâna cân virsün
Muhabbet yelleri esdi yazarsam yâ Resûla'llâh

8. **esdi:-di**

Kaside 297

Mısra: 5

(hava için) bir yönden bir yöne doğru
hissedilir şekilde hareket etmek.

Hasan Hilmî hâlâşındır tesellî yelleri esdi
Ricâ-ı rahmetiñ devlet-me'âbım yâ Resûla'llâh

es:-

1. **esdi:--di**

Kaside 80

Mısra: 3

Esmek (rüzgâr).

Henüz hicret yeli esdi çekildi kârübân yolda
Açıldı vuslata sancâk esirge yâ Resûla'llâh

2. **eserse:--er, --se**

Kaside 168

Mısra: 3

Esmek (rüzgâr).

Medîneñ kabır-i hâkinden eserse bād-ı 'aşk kalbe
Gönlül nüşret gıdâsıyla şiba'dır yâ Resûla'llâh

3. **eser:--er**

Kaside 186

Mısra: 3

Esmek (rüzgâr).

Eser bād-ı muhabbetdir bu 'aşk şehrinde her âbād
Maraşlı gönlüme dermân bu 'aşk mı yâ
Resûla'llâh

4. **esse:-se**

Kaside 200

Mısra: 4

Esmek II uğramak.

Murādım menzirim ancak Medîneñdir meded eyle
Muhabbet yelleri esse emînim yâ Resûla'llâh

5. **esen:--en**

Kaside 201

Mısra: 3

Esmek (rüzgâr).

Esen yeller akan seyiller gelür kalbe şafâ eyler
Gönlül 'uşşâk-ı rûhânî rahîmdir yâ Resûla'llâh

6. **esdikçe:--dikçe**

Kaside 237

Mısra: 2

Esmek (rüzgâr).

Lisânımda feşâhatle belâgat yâ Resûla'llâh
Muhabbet bâdı esdikçe 'adâlet yâ Resûla'llâh

7. **eser:--er**

Kaside 239

Mısra: 1

Esmek (rüzgâr).

Eser rüzgâr gelür reyhân Yemen'den yâ
Resûla'llâh
Koşar gönlüm o reyhân-ı rahîmden yâ Resûla'llâh

8. esdikçe:--dikçe

Kaside 253

Mısra: 1

Hava bir yönden bir yöne akmak, rüzgâr olmak II ortaya çıkmak, belirtmek.

Muhabbet bâdı esdikçe şehirde yâ Resûla'llâh
Uyur mı 'âşıkîñ dertli yatağda yâ Resûla'llâh

9. esdikçe:--dikçe

Kaside 319

Mısra: 5

(Hava) esmek.

Hasan Hilmî meded ister o bâğa yeller esdikçe
Okursa dersi bülbül den şâd u handân yâ
Resûla'llâh

esâs:

1. esâsı:--ı

Kaside 36

Mısra: 2

Temel. Asıl, mebna. Asıl, hakikat.

Kıvâmı dîn-i imânîñ naşîhat yâ Resûla'llâh
Esâsı dîn-i İslâm'ın şerî'at yâ Resûla'llâh

2. esâsı:--ı

Kaside 63

Mısra: 1

Ar. Temel.

Esâsı dîn-i İslâm'ın namâzdır yâ Resûla'llâh
Uşûhı ehl-i imânîñ edâdır yâ Resûla'llâh

3. esâsı:--ı, -

Kaside 213

Mısra: 3

Bir şeyin özünü oluşturan ana öge, temel. ||

Asıl, hakikat.

Esâsı dîn-i İslâmîñ 'ibâdet meyvesindendir
Müheyyâ aşl-ı rûhânî muhabbet yâ Resûla'llâh

esbab:

1. esbâbı:--ı

Kaside 76

Mısra: 7

Sebepler, vesileler.

Ne hikmet hicret esbâbı ne devlet geydi ol tâcı
Ebâ Eyyûbe'l-Enşâri şahâbeñ yâ Resûla'llâh

esbâb-ı hikmetdir:

1. esbâb-ı hikmetdir:--dir

Kaside 19

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Hikmetin sebepleri. II Hakka uygun düşen sözlerin sebepleri.

Naşîbend naqqâşdır insân-ı kâmil fi'l-vücûd
Esbâb-ı hikmetdir muhabbet râbıtam var yâ
Resûla'llâh

eşek:

1. eşekdir:--dir

Kaside 203

Mısra: 2

Eşek, merkep.

Şıfâtın aşluma zâtın döşekdir yâ Resûla'llâh
Şıfâtın zâtını bilmez eşekdir yâ Resûla'llâh

eser:

1. eser:

Kaside 5

Mısra: 5

Eser, iz, nişan.

Hasan Hilmî mekâbirde eser kalsun bu dünyâda
Su'âl-ender-bekâdârem cevâbda yâ Resûla'llâh

2. eserden:-den

Kaside 299

Mısra: 6

Eser, yapt, iz, nişan.

Hasan Hilmî gâzâ eyler cihâdî nefsi ekberle
Hüveydâdır müessirden eserden yâ Resûla'llâh

eşik:

1. eşigine:-ine

Kaside 10

Mısra: 8

Sevgilinin kapısının önü. II Hz.

Muhammed'in kapısının önü.

Aşup sevdâ-yı 'aşkıñla ki bir gün ravzanı görsem
Eşigine yüzüm sürsem sezâ var yâ Resûla'llâh

2. eşikte:-de

Kaside 188

Mısra: 2

*Kapı boşluğunun alt yanında bulunan alçak
basamak.*

Şabî gönülüm süd ister vir beşikde yâ Resûla'llâh
Yüz üstüne süründükçe eşikte yâ Resûla'llâh

esir:

1. esirim:-im

Kaside 200

Mısra: 2

Köle, esir, tutsak.

Muhabbet râh-ı 'aşkım refikim yâ Resûla'llâh
Harâmî nefsi ile şeytân esirim yâ Resûla'llâh

esirge:

1. esirge:

Kaside 33

Mısra: 6

Kurtarmak, zor durumdan çıkarmak.

Gönül hicret deyüp ister hakikat şehrine gitmek
Irak yoldur harâmî çok esirge yâ Resûla'llâh

2. esirge:

Kaside 80

Mısra: 4

*(Manen) Korumak, himâye etmek, muhâfaza
etmek.*

Henüz hicret yeli esdi çekildi kârübân yolda
Açıldı vuslata sancâk esirge yâ Resûla'llâh

eşk:

1. eşki:-i

Kaside 227

Mısra: 4

Göz yaşı.

Cihâna neşr olur el-ân Muhammed ma'deni miski
Muhabbet miskdir eşki mübeddel yâ Resûla'llâh

eski:

1. eski:

Kaside 94

Mısra: 4

"Önceki, evvelki" anlamında sıfat.

Ḳavīdir ḳal‘a-i tevḥīd müheyḡā ‘asker-i esmā
Meded ḳıl eski düşmāndan uşandım yā
Resūla’llāh

eşkiyā:

1. eşkiyādır:--dır

Kaside 123

Mısra: 2

Haydut, Allah'ın emirlerine itaat etmeyen.

Cinānı isteyenler etḳiyādır yā Resūla’llāh
Cehennem ehli anlar eşkiyādır yā Resūla’llāh

esmā:

1. esmā:

Kaside 10

Mısra: 15

Esmā’ü'l-ḡüsnā/Esmā-yı ḡüsnā: Allah'ın her
an, her yerde ve her zerrede tecelli eden yüce
varlığını, birliğini, kainat üzerindeki mutlak
hakimiyetini ve bütün yönleriyle erişilmez bir
mükemmeliğe sahip bulunduğunu belirten ve
yalnız O'na ait olan en güzel isimler.

Esmā-i ḡüsnā'dan iki esmā mu‘īnimdir
Biri Settār biri Ğaffār ki yol var yā Resūla’llāh

2. esmā:-ı

Kaside 50

Mısra: 9

I. İsimler, adlar. II. Allah'ın adları.

Ḥasan Ḥilmī de ḡarb ehli oḡur esmāi hep ḳāfi
Yeter imdāda seyfu’llāh şavābdır yā Resūla’llāh

3. esmā:

Kaside 69

Mısra: 30

Ar. İsim'ler, adlar, namlar.

Uyandı ḡvāb-ı ḡafletden didi Ādem ile Ḥavvā
Ebu'l-ervāḡ olan esmā şefā‘at yā Resūla’llāh

4. esmā:-ı

Kaside 69

Mısra: 35

I. İsimler, adlar. II. Allah'ın adları.

Didi yā Rabb unuttuḡ biz bu esmāi oḡurduḡ biz
Ġaffürsun saña muḡtācız şefā‘at yā Resūla’llāh

5. esmā:-ı

Kaside 110

Mısra: 10

I. İsimler, adlar. II. Allah'ın adları.

İderse tevbe istiḡfār kebā‘irden olur ma‘şüm
Oḡur esmāi yā Ġaffār kitābdır yā Resūla’llāh

esmā-i ḡüsnā’dan:

1. esmā-i ḡüsnā’dan:-dan

Kaside 10

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

*Allah'ın isimleri. Kur'an-ı Kerimde "Allah,
kendisinden başka ilāh olmayandır. En güzel
isimler O'na mahsustur." (Tāhâ, 20/8).*

Esmā-i Hüsna'dan iki esmā mu'înimdir
Biri Settār biri Ğaffār ki yol var yâ Resûla'llâh

esrâr:

1. esrârîdîr:--ı, --dır

Kaside 62

Mısra: 3

Sırlar, gizler.

Ezel esrârîdîr gördüm kurulmuş sofra-i zîkriñ
İçer rûhânî şerbetler bu rûhum yâ Resûla'llâh

2. esrârî:-ı

Kaside 77

Mısra: 6

*(Ar.) Gizli olan, herkesçe bilinmeyen şeyler,
herkese açık olmayan gizlilikler, sırlar.*

Orûc gizli 'ibâdetdir riyânîñ medhalî yokdur
Bu esrârî bilen haqdır haqîkat yâ Resûla'llâh

3. esrârî:-ı

Kaside 222

Mısra: 3

*(Ar.) Gizli olan, herkesçe bilinmeyen şeyler,
herkese açık olmayan gizlilikler, sırlar.*

Huzûra her şehir vakti okursan toksan biñ esrârî
Hadîs-i kudsîdir na'tiñ cemâlî yâ Resûla'llâh

esrâr-ı 'aşkıñla:

1. esrâr-ı 'aşkıñla:-ıñ, -la

Kaside 30

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşkın sırları (Hz. Muhammed bağlamında).

Hafî esrâr-ı 'aşkıñla çeküp vird-i şehergâhî
Cihâna münteşir oldu görürdüm yâ Resûla'llâh

es-şalâ:

1. eş-şalâ:

Kaside 23

Mısra: 7

*Halkı namaza davet için kullanılan söz
manasına gelmekle beraber: "kendine güvenen
meydana çıksın!" manasında kullanılır. İl
haberdar etmek, duyurmak.*

Ey Hasan Hilmî o zemzem ehl-i 'aşka eş-şalâ
Lebbeyk 'Arafât tağıdır yâ Resûla'llâh gönül

estağfiru'llâh:

1. estağfiru'llâh:

Kaside 65

Mısra: 6

"Allah'tan af ve mağfiret dilerim"
anlamında duâ sözü.

Uyup ebnâ-yı cinsimle nice gıybet kelâm itdim
Didim estağfiru'llâh ben tükürdüm yâ Resûla'llâh

eṭa'nâ:

1. eṭa'nâ:

Kaside 160

Mısra: 4

İtaat ettik (Bakara 2:285).

Derûn-ı Ka'be'i taṭhîr iden 'âdil şerî'atdır
Ziyâret ehl-i imâna eṭa'nâ yâ Resûla'llâh

eṭibbâ:

1. eṭibbā:

Kaside 317

Mısra: 4

Tabibler, doktorlar. II (bağlamda) Manevî hekimler.

İnābe eyleyen şaşmaz bu gün şeyḥ-i ledünniden
Enîbū dā'îye'l-llāhî eṭibbā yâ Resûla'llāh

etkîyâ:

1. etkîyâdır:--dır

Kaside 123

Mısra: 1

*Allah'tan korkup gûnahtan sakınanlar,
"takî"nin cem'idir: etkîyâ-yı ümmet.*

Cinānı isteyenler etkîyâdır yâ Resûla'llāh
Cehennem ehli anlar eşkîyâdır yâ Resûla'llāh

evāmîr:

1. evāmîrdir:--dır

Kaside 79

Mısra: 3

Emirler, buyruklar.

Evāmîrdir qabûl itdik delîlim Fenkiḥu'l-âyât
Menāhîden ḥazer kıldık nikāḥen yâ Resûla'llāh

evlâ:

1. evlâdır:--dır

Kaside 48

Mısra: 5

Daha uygun, daha iyi, daha lâyık.

Mübâḥdır bu qahve bakılsa terk evlâdır
Ḥabâşetden müberrâdır bu qahve yâ Resûla'llāh

evlād:

1. evlād:

Kaside 30

Mısra: 6

Çocuklar; kişinin soyundan gelenler.

Müzekkerdim müennesle tezevvüc eyledim şer'î
Ḥelâl-zâde toğan evlād toğurdum yâ Resûla'llāh

2. evlādıma:--ım, -a

Kaside 69

Mısra: 18

Çocuklar, çocuk.

Düşünce Cidde'ye Ḥavvâ nedâmet eyledi âh âh
Didi evlādıma eyvâḥ şefâ'at yâ Resûla'llāh

evliyâu'llāh:

1. evliyâu'llāh:

Kaside 248

Mısra: 1

Allah'ın veli kulları.

Muḥabbet ma'cûnı ḥâl-i derûnı evliyâu'llāh
Bulunmaz neş'esi her bir devâda yâ Resûla'llāh

evrâd:

1. evrâdıdır:--ı, -dır

Kaside 73

Mısra: 22

Her zaman yinelenen dua.

Ṭutar ḥaḳdır vaşiyyetler Ḥasan Ḥilmî kuluñ kıtmîr
Oḳur evrâdıdır tekbîr hidâyet yâ Resûla'llāh

evşâf:

1. evşâfına:-ın, -a

Kaside 71

Mısra: 12

Vasıflar || güzellikler.

Nidâ eyler baña ma'şûk beni medh eyledi 'âşık
Seniñ evşâfına lâyıķ ne yazsam yâ Resûla'llâh

evvel:

1. evvel:

Kaside 24

Mısra: 6

İlk olarak, ilk önce.

Muhabbet müstaķīm qalbde hata itmez ğalat
söyler
Ta'am-ı cenneti evvel cigerdir yâ Resûla'llâh

2. evvel:

Kaside 24

Mısra: 8

İlk olarak, ilk önce.

Günâh qalbi qara eyler küfür imanı yok eyler
Cehennemde ta'am evvel talaktır yâ Resûla'llâh

ey:

1. ey:

Kaside 23

Mısra: 7

*Far. Edat-ı nida. (Arabî, Farisî, Türkî
kelimât ve terkebâta dahil olur: Ey aziz!, Ey dost!,
Ey sevgilim!).*

Ey Hasan Hilmî o zemzem ehl-i 'aşka eş-şalâ
Lebbeyk 'Arafât tağıdır yâ Resûla'llâh gönül

2. ey:

Kaside 25

Mısra: 3

Seslenme edatı.

Tabîbim derde dermânım yetiş ey şâh-ı sulţânım
Yıkıldım düşdüm ayakdan za'îfîm yâ Resûla'llâh

3. ey:

Kaside 36

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Muhabbet mumı qalbimde yanar 'aşkından ey
Ahmed
Muhammed Mustafa seniñ hakiķat yâ
Resûla'llâh

4. ey:

Kaside 43

Mısra: 5

Seslenme ünlemi.

Yağar feyz-i hudâ gökden seniñ ismiñle ey
Ahmed
Muhabbetden biter Mahmûd Muhammed yâ
Resûla'llâh

5. ey:

Kaside 133

Mısra: 9

" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Ey Hasan Hilmî o şâhın ümmetisin ğam yeme
Ğuşsakarım vird-i pākım yâ Muhammed Mustafa

6. ey:

Kaside 250

Mısra: 5

Seslenme ünlemi (Ey!)".

Ezel 'aşk müftisi fetvâ virirse ey Hasan Hilmî
Muhabbet aşl-ı hikmet Muhammed Muştafâ'da yâ
Resûla'llâh

7. ey:

Kaside 258

Mısra: 5

Seslenme ünlemi (Ey!)".

Muhabbet şemsi kalbinde toğarsa ey Hasan Hilmî
Cevâhirler olur peydâ makâlî yâ Resûla'llâh

8. ey:

Kaside 286

Mısra: 5

Seslenme ünlemi.

Muhabbet ey Hasan Hilmî livâ-yı evliyâu'llâh
Rızâ bâbında sancâkdâr-ı 'aşkım yâ Resûla'llâh

9. ey:

Kaside 327

Mısra: 5

" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

O nürdür ey Hasan Hilmî bi-sırr-ı nûr-ı
bi'smi'llâh
Vücûduñ hâk-i rahmetle yoğrulmuş yâ
Resûla'llâh

ey Ahmed:

1. ey Ahmed:

Kaside 75

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

H. Muhammed.

Semâvât ehli yâd eyler seniñ ismiñle ey Ahmed
Melekler iftiḥâr eyler 'azîzdir yâ Resûla'llâh

2. ey Ahmed:

Kaside 119

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

H. Muhammed (Ey Allah'ın resûlü).

Göñül mürğî marîz oldı gam-ı 'aşkıñla ey Ahmed
Devâ bahri Muhammed bes âmennâ nebîdir yâ
Resûla'llâh

eyle:

1. eyle:

Kaside 7

Mısra: 4

Eylemek, yapmak.

Göñül hasta 'ilâc ister ṭurur karşunda elbetde
Kerem kıl eyle gül-deste mucîbem yâ Resûla'llâh

2. eylersen:-r, -se, -ñ

Kaside 208

Mısra: 5

Etmek, yapmak.

Hasan Hilmî ḥalâşındır cihâd-ı ekber eylersen
Gürûr ehli biniş geymiş yemişdir yâ Resûla'llâh

eyle:-

1. eylesün:-sün

Kaside 250

Mısra: 3

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen
yardımcı fiil.

Hüdâ sakâ eylesün 'atşânını mîz-âb-ı zemzemden
Muhabbet bâdesi Ümmü'l-Kurâ'da yâ Resûla'llâh

eylemem:

1. eylemem:

Kaside 42

Mısra: 5

Etmek, eylemek.

Na'îmi cennete teşbîh ki hâşâ eylemem zâtın
Muhabbet meyve-i kudret ki sensin yâ Resûla'llâh

eyvâh:

1. eyvâh:

Kaside 69

Mısra: 18

*"Yazık" anlamında, kötü bir haber veya olay
karşısında duyulan üzüntüyü, korku, panik,
pişmanlık, esef, hayıflanma gibi duyguları ifade
etmek için kullanılan bir ünlem.*

Düşünce Cidde'ye Havvâ nedâmet eyledi âh âh
Didi evlâdına eyvâh şefâ'at yâ Resûla'llâh

eyvâ'llâh:

1. eyvâ'llâh:

Kaside 193

Mısra: 5

*"Kabul ediyorum, razıyım" anlamına gelen
bir söz. II Tarikatlarda teslimiyet, tasdik, itaat
ifadesi olarak kullanılan söz.*

Hâkıkat hâkimi 'aşkıdır Hasan Hilmî dir eyvâ'llâh
Muhabbet bâb-ı ehlu'llâh ma'rifet yâ Resûla'llâh

eyyâm:

1. eyyâm:

Kaside 28

Mısra: 9

Günler.

Hayâ eyler güneş gökde tulû' itdikçe her eyyâm
Hasan Hilmî okur şallû selâmı yâ Resûla'llâh

2. eyyâm:

Kaside 325

Mısra: 5

(Ar.) Gün, zaman.

Hasan Hilmî taḥiyyât u selâm itdikçe her eyyâm
Ba'îd ammâ yakîn eyler ırakı yâ Resûla'llâh

eyyüb:

1. eyyüb'dür:--dür

Kaside 150

Mısra: 7

Hız. Eyyub Peygamber, sabrın simgesi.

Hasan Hilmî ne Eyyüb'dür ne İsmâ'îl ne İbrâhîm
Velîler meslegi aşlı cefâdır yâ Resûla'llâh

eyyühâ'l-insân:

1. eyyühâ'l-insân:

Kaside 50

Mısra: 8

Ey insan anlamında.

Hilâfet emr-i Kur'an'dır hıyânet eylemez sultân
Semi'nâ eyyühâ'l-insân türâbdır yâ Resûla'llâh

eyyühâ'l-‘uşşâk:

1. eyyühâ'l-‘uşşâk:

Kaside 31

Mısra: 9

*Ey aşıklar, ey Hz. Muhammed aşıkları
(meâlinde hitab).*

Muhabbetlü enîbü'llâh şala yâ eyyühâ'l-‘uşşâk
Mu'allimdir Hâsan Hilmî teberrük yâ Resûla'llâh

ezâ:

1. ezâ:

Kaside 249

Mısra: 2

*Eziyet, sıkıntı verme, incitme, üzüntü, cefâ,
cevr.*

Zehri vardır içildikçe duhânda yâ Resûla'llâh
Ezâ vardır meleklerle duhânda yâ Resûla'llâh

ezân virse:

1. ezân virse:--se

Kaside 142

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ezan okumak.

Müezzînle ezân virse a rāhat yâ Resûla'llâh
Erihnâ yâ Bilâl dersi sa'âdet yâ Resûla'llâh

ez-ber:

1. ez-ber:

Kaside 31

Mısra: 2

*Gönülden gelerek, irticalen, birden bire,
düşünmeden.*

Gönül gülzâra meyl eyler mübârek yâ Resûla'llâh
Gönül 'aşkıñ okur ez-ber ta'âleyk yâ Resûla'llâh

2. ez-berden:--den

Kaside 254

Mısra: 1

Ezberleme, zihinde tutma, hıfz.

Kitâb-ı 'aşkı ez-berden okursam yâ Resûla'llâh
Şuçum 'afv it kuşurum var yazarsam yâ
Resûla'llâh

ez-berle:

1. ez-berledim:--dim

Kaside 35

Mısra: 3

Ezberlemek, hıfz etmek.

Cemâliñ metni Aḥmed'den ki ben ez-berledim
'aşkı
Okurum levḥ-i maḥfûzdan bu dersi yâ Resûla'llâh

ezel:

1. ezelde:-de

Kaside 7

Mısra: 5

*Başlangıcı olmayan, bilinemeyen geçmiş
zaman, öncesizlik, ebet karşılığı. Ezel olanın
varlığı için bir başlangıç düşünülemez, çünkü
sürekli olarak vardır ve varlığı başkasına bağlı
değildir. Ezelinin eksik varlık olması da mümkün
değildir, çünkü o kendisini daha yetkin kılabacak bir
duruma doğru değişime uğramaz.*

Ezelde vuşlatıñ zevkı gelince ḥâtıra bir dem
Vücûdum ṯarumâr itdi ḥabîrsin yâ Resûla'llâh

2. ezel:

Kaside 14

Mısra: 2

Başlangıcı olmayan, bilinemeyen geçmiş zaman, öncesizlik, ebet karşılığı. Ezel olanın varlığı için bir başlangıç düşünülemez, çünkü sürekli olarak vardır ve varlığı başkasına bağlı değildir. Ezelînin eksik varlık olması da mümkün değildir, çünkü o kendisini daha yetkin kılacak bir duruma doğru değişime uğramaz.

Gönül pervānesi kabriñ ʔolansun yā Resūla'llāh
Ezel pervānesi imān sevinşün yā Resūla'llāh

3. ezel:

Kaside 20

Mısra: 4

Çok eskiden beri II Başlangıcı belli olmayan zaman, öncesizlik II Elest Bezminden beri.

Ezel meyḥānesin gördüm şarāb-ı 'aşkı nūş itdim
Ezel serḥoşlarından bir nakşibendim yā
Resūla'llāh

4. ezelden:-den

Kaside 20

Mısra: 1

Başlangıcı olmayan, bilinemeyen geçmiş zaman, öncesizlik, ebet karşılığı. Ezel olanın varlığı için bir başlangıç düşünülemez, çünkü sürekli olarak vardır ve varlığı başkasına bağlı değildir. Ezelînin eksik varlık olması da mümkün değildir, çünkü o kendisini daha yetkin kılacak bir duruma doğru değişime uğramaz.

Ezelden nakşibend geldim nakşibendim yā
Resūla'llāh
Ehl-i ḥālīm erbāb-ı ʔarīkim nakşibendim yā
Resūla'llāh

5. ezel:

Kaside 33

Mısra: 4

Başlangıcı olmayan, bilinemeyen geçmiş zaman, öncesizlik, ebet karşılığı. Ezel olanın varlığı için bir başlangıç düşünülemez, çünkü sürekli olarak vardır ve varlığı başkasına bağlı değildir. Ezelînin eksik varlık olması da mümkün değildir, çünkü o kendisini daha yetkin kılacak bir duruma doğru değişime uğramaz.

Ḥubbu'l-vatan mine'l-īmān ḥadīşīñ ḥaḳ
muḥaḳḳaḳdır
Ezel ervāḥ-ı vūşlatdır refīḳ ol yā Resūla'llāh

6. ezelden:-den

Kaside 34

Mısra: 9

Başlangıcı olmayan, bilinemeyen geçmiş zaman, öncesizlik, ebet karşılığı. Ezel olanın varlığı için bir başlangıç düşünülemez, çünkü sürekli olarak vardır ve varlığı başkasına bağlı değildir. Ezelînin eksik varlık olması da mümkün değildir, çünkü o kendisini daha yetkin kılacak bir duruma doğru değişime uğramaz.

Feteḥnā ismine zātiñ ezelden maḫḫar olmuşdur
Çeker 'asker 'asīr olmaz muḳadder yā Resūla'llāh

7. ezelde:-de

Kaside 51

Mısra: 1

Başlangıcı olmayan, bilinemeyen geçmiş zaman, öncesizlik, ebet karşılığı. Ezel olanın varlığı için bir başlangıç düşünülemez, çünkü sürekli olarak vardır ve varlığı başkasına bağlı değildir. Ezelînin eksik varlık olması da mümkün değildir, çünkü o kendisini daha yetkin kılacak bir duruma doğru değişime uğramaz.

İslâm ezelde mu'minîz muhabbet ehliyiz yâ
Resûla'llâh
Elestü bi-Rabbikum fermânının kurbânıyız yâ
Resûla'llâh

8. ezel:

Kaside 62

Mısra: 3

*(Ar.) Başlangıcı olmayan geçmiş zaman,
başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman.*

Ezel esrârdır gördüm kurulmuş sofrâ-i zikriñ
İçer rûhânî şerbetler bu rûhum yâ Resûla'llâh

9. ezel:

Kaside 65

Mısra: 3

*(Ar.) Başlangıcı olmayan geçmiş zaman,
başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman.*

Ezel 'atşânıdır 'âşık ko içsün zemzem-i hikmet
Şular gibi taşup şimdi köpürdüm yâ Resûla'llâh

10. ezel:

Kaside 99

Mısra: 3

*Başlangıcı belli olmayan zaman mefhumu. II
Bezm-i elest.*

İnandım aldım imânı ezel ikrâr ı taşdîkim
Faķirim 'arz-ı hâl virdim pâdişâhıma yâ
Resûla'llâh

11. ezelden:-de

Kaside 122

Mısra: 4

Başlangıcı belli olmayan zaman.

Hidâyet buldı ervâhda şerî'at tâlibi anlar
Haķâ ehli dâleleddir ezelde yâ Resûla'llâh

12. ezel:

Kaside 125

Mısra: 3

*1- (Ar.) Başlangıcı olmayan geçmiş zaman,
başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2- Bezm-i
Elest.*

Çeker kâlû belâ derdiñ ezel takşîmi 'uşşâķa
Devâdır bâde-i derdim içerssem yâ Resûla'llâh

13. ezeldir:-dir

Kaside 149

Mısra: 3

*Başlangıcı olmayan geçmiş zaman. II Çok
eski zamandan beri.*

Uzakdan nağme-i cânâ ezeldir bülbül-i kudsî
Cemâliñ öyle bir gülşende güldür yâ Resûla'llâh

14. ezeldir:-dir

Kaside 153

Mısra: 1

*Başlangıcı olmayan geçmiş zaman; ruhlar
âleminin başlangıcı.*

Benim imân ı ikrârım ezeldir yâ Resûla'llâh
Muhaķķak 'ilm u 'irfânım güzeldir yâ Resûla'llâh

15. ezelden:-den

Kaside 164

Mısra: 2

*Başlangıcı olmayan geçmiş zaman,
başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. || Ruhlar
âleminin başlangıcı.*

Hayâliñ gönlüme girmiş oturmuş yâ Resûla'llâh
Ezelden defter-i 'aşkı okurmuş yâ Resûla'llâh

16. **ezel:**

Kaside 190

Mısra: 5

*Başlangıcı olmayan geçmiş zaman,
başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman II Ruhlar
âleminin başlangıcı.*

Ğarīb ‘aşık Hâsan Hilmî ezel ‘âşıklarındandır
Yazarsa ‘aşk muhabbetle kitâbdır yâ Resûla’llâh

17. **ezel:**

Kaside 240

Mısra: 2

*1- (Ar.) Başlangıcı olmayan geçmiş zaman,
başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2- Bezm-i
Elest.*

Gözüm nûrî sürûrumdur Muhammed yâ
Resûla’llâh
Gönül feyzi ezel kârî müebbed yâ Resûla’llâh

18. **ezelde:-de**

Kaside 247

Mısra: 2

*Başlangıcı belli olmayan zaman; çok önceki
zaman || Bezm-i elest.*

Żuhûruñ ‘ayn-ı rahmetdir cihâna yâ Resûla’llâh
Ezelde dîde-i bahtım güşâde yâ Resûla’llâh

19. **ezel:**

Kaside 250

Mısra: 5

Çok eskiden beri.

Ezel ‘aşk müftisi fetvâ virirse ey Hâsan Hilmî
Muhabbet aşl-ı hikmet Muhammed Muştafâ’da yâ
Resûla’llâh

20. **ezelde:-de**

Kaside 271

Mısra: 4

*Başlangıcı belli olmayan zaman; çok önceki
zaman || Bezm-i elest.*

Ne hâcet câme-i fâhîr muhabbet ma’nevî kaftân
Tefeħħur eyledim ‘aşkı ezelde yâ Resûla’llâh

21. **ezel:**

Kaside 273

Mısra: 3

*Başlangıcı olmayan. II Ruhların yaratıldığı
vakit.*

Ezel taķdîrine tetbîr idince ‘abd-i maħż ‘âşık
Enîbû ħādîm-i esmâ du’âda yâ Resûla’llâh

22. **ezel:**

Kaside 305

Mısra: 3

Başlangıcı belli olmayan geçmiş.

Mücâhid burcuma baķdım ezel baķtım
mübârekdir
Ĥaķķat cenginiñ bedr-i tamâmı yâ Resûla’llâh

23. **ezelden:-den**

Kaside 311

Mısra: 2

*(Ar.) Başlangıcı olmayan geçmiş zaman,
başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman.*

Muhabbetdir cihâd-ı ‘aşkıñ mübtelâsı yâ
Resûla’llâh
Ezelden ibtidâsı intihâsı yâ Resûla’llâh

24. **ezel:**

Kaside 327

Mısra: 3

(Ar.) Başlangıcı olmayan geçmiş zaman,
başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman.

Hayatın nūr-ı kudretdür ezel bâkî ebed şolmaz
Nice gül koymasun 'aşık şararmış yâ Resûla'llâh

ezel bâğı:

1. ezel bâğı:-ı

Kaside 37

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Ezel bâğı II Ezelden beri "Kalûbelâ"dan bu
yana.*

Ezel bâğı öteñ bülbül bu Qur'an yâ Resûla'llâh
Elestü sümbüle reyhan o fermân yâ Resûla'llâh

2. ezel bâğı:

Kaside 170

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ezel bâğı. II Bezm-i elest.

Ezel bâğı gıdâsıdır içerse rûhumuz Kevşer
Hasan Hilmî sürür eyler şafâdır yâ Resûla'llâh

ezel bâğında:

1. ezel bâğında:-ın, -da

Kaside 31

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ezel bâğı. II Ezel meclisi.

Ezel bâğında rûhânî iki maḥbûb sevişmişler
Bu gün gurbet bâzârında ciger çâk yâ Resûla'llâh

2. ezel bâğında:--n, --da

Kaside 227

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Ezel bâğı II Ezelden beri "Kalûbelâ"dan bu
yana.*

Muḥabbet mürşid-i kâmil mükemmel yâ

Resûla'llâh

Ezel bâğında ol miskden müseccel yâ Resûla'llâh

ezel meyḥânesin:

1. ezel meyḥânesin:-sin

Kaside 20

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Ezelden beri var olan meyhane, aşıkların
toplandıkları yer. II Elest meclisi.*

Ezel meyḥânesin gördüm şarâb-ı 'aşkı nûş itdim

Ezel serḥoşlarından bir nakşibendim yâ

Resûla'llâh

ezel nânî:

1. ezel nânî:-ın, -

Kaside 62

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Ezel ekmeği, yiyeceği. II Bezm-i elest
kastedilmiştir. II Yaratılmadan önceki ruhlar
alemi.*

Muḥabbet etmegiñ ekliñ yetişdir yâ Resûla'llâh

Benim rûhum ezel nânî yemiştir yâ Resûla'llâh

ezel şehrinde:

1. ezel şehrinde:-in, -de

Kaside 8

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ruhlar aleminin başlangıcı. Bezm-i ezel.

Gönül gözi görür haqdır ezel şehrinde görmüşdür

Bu hicrândan civân kıddim büküldi yâ

Resûla'llâh

2. ezel şehrinde:--n, --de

Kaside 117

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ruhlar aleminin başlangıcı. Bezm-i ezel.

Gönül fakrı u zarûretle mükedder yâ Resûla'llâh

Ezel şehrinde rızku'llâh muqadder yâ Resûla'llâh

ezelden berü:

1. ezelden berü:

Kaside 70

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ezelden beri, başlangıçtan beri, çok eskiden beri.

Nedir bu gizli dert bende ezelden berü müştâkıım

Cemâlinde vücûd şehri hârâbdır yâ Resûla'llâh

ezkiyâ:

1. ezkiyâdır:--dır

Kaside 123

Mısra: 4

Zeki insanlar (bağlama göre unutmayacak kadar zeki).

Țutarlar emr-i fermânın okur 'ahd-ı ezel dersiñ

Unutmaz aşlını Âdem ezkiyâdır yâ Resûla'llâh

fâ'ik:

1. fâ'ik:

Kaside 331

Mısra: 4

Manevî olarak üstün, ileride olan.

Muhabbet mustakîm medhiñ kitâbından beyân eyler

Meddâh-ı nâzım her fenne fâ'ik yâ Resûla'llâh

fâ'ik eyledi:

1. fâ'ik eyledi:--di

Kaside 312

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Üstün eylemek.

Muhabbet eyledi fâ'ik beni akrân u emşâlden

Hasan Hilmî'ye rızau'llâh rahîmdir yâ Resûla'llâh

fakîr:

1. fakîrler:--ler

Kaside 61

Mısra: 4

Gariban, yoksul, muhtaç, zavallı, düşkün.

Ğanîler ârz-ı dünyâyı karışla eylemiş taksîm

Fakîrler sıfra çıkmışdır garîbdır yâ Resûla'llâh

2. fakîrim:--im

Kaside 99

Mısra: 4

(mecazen) âşık.

İnandım aldım ĩmānı ezel ikrār ı taşdıķım
Faķīrim ‘arz-ı hāl virdim pādişāhıma yā
Resūla’llāh

3. faķīr:

Kaside 140

Mısra: 3

Aciz, çaresiz II Âşık.

Żarūret bāb-ı rahmetdir faķīr muhtāc-ı bābu’llāh
Tükenmez kenz-i bī-pāyān tarīkat yā Resūla’llāh

4. faķirle:--le

Kaside 214

Mısra: 5

Yoksul, muhtaç II zavallı âşık.

Hasan Hilmī teşekkür kıl faķirle iftiḥār eyle
Tevekkül medār-ı iktidārī yā Resūla’llāh

5. faķīre:-e

Kaside 221

Mısra: 1

Yoksul, muhtaç; zavallı, bîçare II âşık.

Muḥabbet ni‘meti na‘tiñ faķīre yā Resūla’llāh
Ḥaķīr olsam ģanī eyler ‘azīze yā Resūla’llāh

faķīr olmaz:

1. faķīr olmaz:--maz

Kaside 120

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Fakir hale gelmek, yoksullaşmak.

Faķīr olmaz bu dünyāda gelür rızķı suhūletle
Ģanī eyler ķanā‘atle nikāḥdır yā Resūla’llāh

faķr:

1. faķrı:-ı

Kaside 117

Mısra: 1

Fakirlik, yoksulluk.

Göñül faķrı u żarūretle mükedder yā Resūla’llāh
Ezel şehrinde rızķu’llāh muķadder yā Resūla’llāh

2. faķr:

Kaside 214

Mısra: 2

1. Fakirlik, yoksulluk. 2. Eksiklik. 3.

*tasavvuf. Kendinde varlık görmeyip her bakımdan
Allah’a muhtaç olduğunu bilme, mevhum
varlığından kurtulup ef’al, sıfat ve zâtını Allah’ın
sıfat ve zâtında fânî kılma, fenâfillâha erişme hâli,
mânevî yokluk.*

Faķrla iftiḥār itdiñ ihtiyārī yā Resūla’llāh
Şıġındıñ Zāt-ı Mevlā’ya faķr ıztırārī yā
Resūla’llāh

3. faķrla:--la

Kaside 214

Mısra: 1

1. Fakirlik, yoksulluk. 2. Eksiklik. 3.

*tasavvuf. Kendinde varlık görmeyip her bakımdan
Allah’a muhtaç olduğunu bilme, mevhum
varlığından kurtulup ef’al, sıfat ve zâtını Allah’ın
sıfat ve zâtında fânî kılma, fenâfillâha erişme hâli,
mânevî yokluk.*

Faķrla iftiḥār itdiñ ihtiyārī yā Resūla’llāh
Şıġındıñ Zāt-ı Mevlā’ya faķr ıztırārī yā
Resūla’llāh

4. fakr-ı:--ıñ

Kaside 215

Mısra: 5

Fakirlik, yoksulluk. II (tas.) Kendinde varlık görmeyip her bakımdan Allah'a muhtaç olduğunu bilme, manevî yokluk.

Tavâf eyler Hâsan Hilmî bu fakr-ıñ Ka'be'si her dem
Okur hüccâc ile lebbeyk laîfdir yâ Resûla'llâh

5. fakr-ı:--ı

Kaside 290

Mısra: 4

Yokluk, eksiklik.

'Aqıl şâhı hâkiqatde bakılsa pasbân ammâ
Fikir fakr-ı hâkâretle çekişdi yâ Resûla'llâh

6. fakre:-e

Kaside 314

Mısra: 5

Fakirlik, yoksulluk.

Hâsan Hilmî mücâhidsen ğināya şükür fakre şabr
it
Ġazā ehliyle haşre gelsün yâ Resûla'llâh

fakr ile fahr it:-

1. fakr ile fahr it:-ı

Kaside 76

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

"Yoksulluk benim övüncümdür, ben onunla övünürüm." mealinde hadis olduğu rivayet edilen söze telmihte bulunulmuştur.

İderdi fakr-ı ile fahr-ı okurdı vird-i ve'l-fecr
Ebā Eyyûbe'l-Enşâri şâhâbeñ yâ Resûla'llâh

fânî:

1. fânî:

Kaside 109

Mısra: 5

(Ar.) Ölümlü, geçici.

Cihân fânî 'aceb zindân 'azâb eyler bize şeytân
Güler dostuñ cehennemde yanarken yâ
Resûla'llâh

2. fânî:

Kaside 199

Mısra: 5

Bekası olmayan, fena bulan, devamsız.

Hâsan Hilmî o şöhretten geçer sen fânî dünyâda
Muhabbet manşıbı dilde matarrâ yâ Resûla'llâh

3. fânî:

Kaside 259

Mısra: 6

Bekası olmayan, fena bulan, devamsız.

Hâsan Hilmî haber aldı şadâ-yı mürğ-ı mu'cizden
Uşandı fânî dünyânıñ sünbülünden yâ Resûla'llâh

4. fânî:

Kaside 341

Mısra: 3

Bekası olmayan, fena bulan, devamsız.

Uşandım fânî dünyânıñ cefâsın çekmeden ğayrî
Bu medhîñ ni'meti Hâk'dan zebânım yâ
Resûla'llâh

fânî dünyâda:

1. **fānī dünyāda:--da**

Kaside 158

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gelip, geçici dünya, fani dünya, ölümlü dünya.

Hasan Hilmî beḳā bağı hayırdır fānī dünyāda
Sevāblar defteriñ yırtar eceldir yā Resūla'llāh

farḳ:

1. **farḳ:**

Kaside 12

Mısra: 7

*İki şeyin birbirinden ayrılmasını sağlayan
değişik taraf, başkalık, farklılık.II Halka Hak'sız
işaret etmek.*

Refikim rūḥ-ı vuşlatda bakılma ma'nevî farḳ yok
Vücüdüm vuşlata mānî' marîzdir yā Resūla'llāh

farz:

1. **farz:**

Kaside 63

Mısra: 5

*(Ar.) Allah'ın işlenmesi kesin gerekli,
bırakılması günah olan buyruğu, emri.*

Şıyām ile zekāt ḥaḳdır ḡanīler ḥacca gitmek farz
Cemāliñ Ka'be-i arza niyāzdir yā Resūla'llāh

2. **farzdır:-dır**

Kaside 78

Mısra: 9

*(Ar.) Allah'ın işlenmesi kesin gerekli,
bırakılması günah olan buyruğu, emri.*

Orūc farzdır namāz vācib terāvīḥ sünnet olmuştur

Bu üç şeyle Ḥasan Hilmî ne mesrūr yā

Resūla'llāh

3. **farzdır:-dır**

Kaside 102

Mısra: 4

*(Ar.) Allah'ın işlenmesi kesin gerekli,
bırakılması günah olan buyruğu, emri.*

Cihāna cānımı virdim seniñ 'aşkıñ fedāsıçün
Ki farzdır nefsimi ḳurbān kesersem yā Resūla'llāh

farz olan:

1. **farz olan:--an-an**

Kaside 63

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

*Müslümanlıkta, özür olmadıkça yapılması
zorunlu, yapılmaması günah sayılan ibadet olmak
II şart, kaçınılmaz şey olmak.*

Veliyye farz olan oldur nebiyye ittibā' itmek
Ḥasan Hilmî itā'atde ḳarībdır yā Resūla'llāh

fatih:

1. **fātihi:-i**

Kaside 202

Mısra: 6

Ar. Fetheden, zapt eden.

Ḥasan Hilmî bu 'aşḳ ḥākim muḥabbet pādīşāhdır
bil

O şehriñ fātihi 'aşkı ḳaderdir yā Resūla'llāh

fātuma:

1. **fâtıma:**

Kaside 59

Mısra: 5

Hz. Muhammed'in Hz. Hatice'den dünyaya gelen kızı.

Kızındır Fâtıma ümmî zemîne âfitâb toğdı
Ehl-i beyti sevmeyen mel'ûn Yezîd'dir yâ
Resûla'llâh

fedâ:

1. **fedâya:-ya**

Kaside 32

Mısra: 10

Bir şeyin yoluna değerli bir şeyi terk etmek, kurban.

Görüldi nev-cemâl şimdi ta'aşşuk eylesün 'uşşâk
Kesildi kebş-i 'İsmâ'îl fedâya yâ Resûla'llâh

2. **fedâ:**

Kaside 37

Mısra: 4

Bir şeyin yoluna değerli bir şeyi terk etmek, kurban.

Oğurduñ 'ilm-i ervâhda görünce kudretu'llâhı
Kitâb-ı levh-i mahfûzdan fedâ cân yâ Resûla'llâh

fedâsıçün:

1. **fedâsıçün:**

Kaside 102

Mısra: 3

Uğruna, uğruna.

Cihâna cânımı virdim seniñ 'aşkıñ fedâsıçün
Ki farzdır nefsimi kurbân kesersem yâ Resûla'llâh

fedâyâ:

1. **fedâyâ:**

Kaside 172

Mısra: 1

(Nidâ) Feda olsun!

Fedâyâ cânımız kurbân olursa yâ Resûla'llâh
Kabûlî Hâk ta'âlâdan bilürse yâ Resûla'llâh

fefirrû ile'llâhî:

1. **fefirrû ile'llâhî:**

Kaside 322

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Zariyat 51/50 : "Şu halde Allah'a sığınmın.
Şüphesiz ben sizin için O'nun tarafından apaçık
bir uyarıcıyım.*

Hârim-i lî-ma'a'llâhda Hasan Hilmî şîfâtü'z-zât
Fefirrû hâk ile'llâhî gönüldür yâ Resûla'llâh

felâh:

1. **felâhdır:--dır**

Kaside 263

Mısra: 4

Kurtuluş, selâmet, onma; mutluluk, kurtuluş.

Anıñ 'âşıkları sekrân gelirse rûz-ı mahşerde
Hisâb görmez 'azâb çekmez felâhdır yâ
Resûla'llâh

felâh bulmaz:

1. **felâh bulmaz:**

Kaside 47

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kurtuluşa, huzura eremez.

Hasan Hilmî haram âfyon anıñ ekli helâl olmaz
Yudan âdem felâh bulmaz beṭâlet yâ Resûla'llâh

felek:

1. felek:

Kaside 24

Mısra: 3

Gökyüzü, felek, devran, alem.

Felek devrân ider bildim Muhammed mîli üstünde
Görüp vechiñ iden inkâr köpekdir yâ Resûla'llâh

2. felek:

Kaside 43

Mısra: 7

*Gök, sema; talih, baht, kader. Eskilerin
inancına göre her bir gökcismine mahsus bir gök
tabakası ki dokuz adet olup sekizincisinin
sabitlere mahsus ve dokuzuncusunda yıldız
bulunmadığına inanılırdı. Batlamyus sisteminden
çıkarılan bir düşünüşe göre, dünya evrenin
merkezidir. Dünyayı dokuz kat felek çevreler.
Bunlar iç içe geçmiş bir biçimde dünyayı
çevrelemiştir. Dünya göğünden başlamak üzere
yedi tanesi yedi gezegenin feleğidir. Eskiden, kaza
ve kadere itiraz edemeyen şairler, dünyada olup
biteni feleğe isnat etmişlerdi.*

Felek burcî hidâyetden visâl bâbıñ küşâd kıldı
Göñül beytiñ tavâf kıldı cemâliñ yâ Resûla'llâh

fen:

1. fenne:--n, --e

Kaside 331

Mısra: 4

İlim II hüner, marifet.

Muḥabbet mustakîm medhiñ kitâbından beyân
eyler
Meddâh-ı nâzım her fenne fâ'ik yâ Resûla'llâh

fenâ:

1. fenâyı:-y, -ı

Kaside 64

Mısra: 3

*(Ar.) Hoşa gitmeyecek durumda olan, istenen
veya gereken nitelikte bulunmayan, kötü.*

Fenâyı nefy idüp bi'z-zât beḳâyı ihtiyâr itdiñ
Bırakdñ mustakîm dîni ehl-i imâna yâ
Resûla'llâh

2. fenâda:-da

Kaside 86

Mısra: 1

Fani dünya.

Fenâ-ender-fenâdârem fenâda yâ Resûla'llâh
Beḳâ-ender-beḳâdârem beḳâda yâ Resûla'llâh

fenâ bâğıñ:

1. fenâ bâğıñ:--ñ

Kaside 139

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yokluk / hiçlik bahçesi. II [tas.] Dünya.

Fenâ bâğıñ gülistâmı dikendir yâ Resûla'llâh
Biçer rûz-ı kıyâmetde ekindir yâ Resûla'llâh

fenâ-ender-bekâ:

1. **fenā-ender-bekādır:--dır**

Kaside 304

Mısra: 2

Varlık içinde yokluk.II (tas.) Fenâ, “Allah’a nisbetle kulun kendi varlık ve fillerini görme duyusunun yok olması”, bekâ ise “kulun dinî hükümlerde Allah’ın iradesini gözetmesi”dir. Bazı mutasavvıflara sıhhatli bir kulluğun fenâ ve bekâ ile olabileceğini, bunu gerçekleştiremeyen sūfînin kuru bir iddiacı olmaktan öteye geçemeyeceğini söyler.

Mücâhid râh-ı ‘aşkıñ ibtidâsı yâ Resûla’llâh
Cihâd içre fenâ-ender-bekâdır intihâsı yâ
Resûla’llâh

fenâ-ender-fenâ oldum:

1. **fenâ-ender-fenâ oldum:--du, --m-dum**

Kaside 25

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yokluk içinde yok olmak || Masivadan tamamen el çekmek.

Fenâ-ender-fenâ oldum marîzem yâ Resûla’llâh
Beğâ-ender-beğâ buldum ‘alîlem yâ Resûla’llâh

fenâ-ender-fenâdârem:

1. **fenâ-ender-fenâdârem:**

Kaside 86

Mısra: 1

[tas.] Kişinin cezbenin etkisiyle Hak’ta yok olduğunun farkında olmadığı hal. Yok içinde yok olmak.

Fenâ-ender-fenâdârem fenâda yâ Resûla’llâh
Beğâ-ender-beğâdârem beğâda yâ Resûla’llâh

fenâfî’llâh:

1. **fenâfî’llâhdan:--dan**

Kaside 282

Mısra: 5

Fenâfillah, tefâni sırrı da denilen, "ölmeden önce ölmüş gibi olup" yokluk sırrına ermek, Allah’ın varlığında yok olmak, erimek.

Fenâfî’llâhdan seyr-i bekâ bi’llâha irdikçe
Hasan Hilmî hikmet zebân-ı Nakşîbendî yâ
Resûla’llâh

fenkiḥū:

1. **fenkiḥū:**

Kaside 120

Mısra: 5

(Nisa suresi 4:3) Eğer, (velisi olduğunuz) yetim kızlar (ile evlenip onlar) hakkında adaletsizlik etmekten korkarsanız, (onları değil), size helal olan (başka) kadınlardan ikişer, üçer, dörder olmak üzere nikahlayın. Eğer (o kadınlar arasında da) adaletli davranmayacağınızdan korkarsanız, o taktirde bir tane alın veya sahip olduğunuz (cariyeler) ile yetinin. Bu, adaletten ayrılmamanız için daha uygundur.

Delîlim fenkiḥū fermân kabûl itdik sa’âdetdir
Temâşâ ehli cennetle nikâhdır yâ Resûla’llâh

fenkiḥu’l-âvât:

1. **fenkiḥu’l-âvât:**

Kaside 79

Mısra: 3

(Nisa suresi 4:3) Eğer, (velisi olduğunuz) yetim kızlar (ile evlenip onlar) hakkında adaletsizlik etmekten korkarsanız, (onları değil),

size helal olan (başka) kadınlardan ikişer, üçer, dörder olmak üzere nikahlayın. Eğer (o kadınlar arasında da) adaletli davranmayacağınızdan korkarsanız, o taktirde bir tane alın veya sahip olduğunuz (cariyeler) ile yetinin. Bu, adaletten ayrılmamanız için daha uygundur.

Evāmirdir kabûl itdik delîlim Fenkiḥu'l-âyât
Menâhîden ḥazer kıldık nikâḥen yâ Resûla'llâh

fennî:

1. fennî:

Kaside 132

Mısra: 5

Fenne, tekniğe uygun.

Yazar fennî Ḥasan Ḥilmî İmâm-ı A'zam
mezhebindendir

Re'îs-i evliyâ vârişi İmâm-ı A'zam yâ Resûla'llâh

ferâğat eylerim:

1. ferâğat eylerim:--r, --im

Kaside 259

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Vazgeçmek.

Ferâğat eylerim bâğ-ı mâ-sivâdan yâ Resûla'llâh
Ḥayâ itdim muḥabbet bûlbûlünden yâ Resûla'llâh

ferah:

1. feraḥdır:-dır

Kaside 263

Mısra: 2

Gönül açıklığı, sevinç, sevinme.

Muḥabbet bâde-i 'aşka kadeḥdır yâ Resûla'llâh
İçen 'âşık ḥüzûn olmaz feraḥdır yâ Resûla'llâh

ferâ'iz:

1. ferâ'iz:

Kaside 219

Mısra: 1

Farz, borç, vazife.

Muḥabbet ḥacc-ı cismânî ferâ'iz yâ Resûla'llâh
Ḳalender 'âşıkın ḥâlî mu'ârız yâ Resûla'llâh

ferâmûs:

1. ferâmûşum:--um

Kaside 285

Mısra: 4

Unutmak II unutulmuş.

Muḥabbet ma'sûm-ı âḥir zamân Mehdî'ye
maḥşûşdur

Şabîler defterinde ferâmûşum yâ Resûla'llâh

ferâset:

1. ferâsetle:--le

Kaside 198

Mısra: 3

Hemen anlama, çabuk kavrama, zihin

uyanıklığı, anlayış, sezgi, iz'an.

Gönül rûḥ-ı Muḥammed'den alur feyzi ferâsetle
Bi-ḥamdi'llâh bu irşâdı begendim yâ Resûla'llâh

ferdâ-vı firdevs-i celîle:

1. ferdâ-yı firdevs-i celîle:

Kaside 100

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Yüce cennetin yarını. II Cenneti arzulayan
gönül bağlamında.*

Gönül sevdâ çeker 'âşık cemîle yâ Resûla'llâh
Gönül ferdâ-yı firdevs-i celîle yâ Resûla'llâh

ferîde:

1. ferîde:

Kaside 225

Mısra: 2

Eşsiz, benzersiz.

Yazılmış defteri 'ilm-i ezelde yâ Resûla'llâh
Naşîb-dârem nüzûl fermân ferîde yâ Resûla'llâh

fermân:

1. fermân:

Kaside 12

Mısra: 10

*Emir ve buyruk (Kur'an-ı Kerim
bağlamında).*

Hasan Hilmî 'ilâc ister tabîbsin dertlere dermân
Okur Qur'ân yazar fermân muhibdir yâ
Resûla'llâh

2. fermân:

Kaside 34

Mısra: 5

Emir ve buyruk (Şeriat bağlamında).

Uyandı uyukudan sultân şerî'atla okur fermân
Bi-hamdi'llâhi ve'l-ihsân müzeyyen yâ
Resûla'llâh

3. fermân:

Kaside 37

Mısra: 2

*Emir ve buyruk (Kur'an-ı Kerim
bağlamında).*

Ezel bâğı öteñ bülbül bu Qur'ân yâ Resûla'llâh
Elestü sünbüle reyhân o fermân yâ Resûla'llâh

4. fermân:

Kaside 38

Mısra: 6

Emir, irade, buyruk II. fermân-ı ilâhî.

Vücûd devrân ider derdi devâ ister zehirlenmiş
Meger fermân mühürlenmiş cezâmdır yâ
Resûla'llâh

5. fermân:

Kaside 43

Mısra: 17

*Emir ve buyruk (Kur'an-ı Kerim
bağlamında).*

Hasan Hilmî okur fermân yazar arzû niyâz eyler
Seher vakti selâm eyler hedâyâ yâ Resûla'llâh

6. fermân:

Kaside 50

Mısra: 6

*Emir ve buyruk (Kur'an-ı Kerim
bağlamında).*

Selâmet dîn-i İslâm'da emânet ehline mahşûs
'Adâlet ehline fermân sebebdır yâ Resûla'llâh

7. fermânınımî:-ın, -iñ

Kaside 51

Mısra: 2

*Emir ve buyruk (Kur'an-ı Kerim
bağlamında).*

İslâm ezelde mu'miñiz muhabbet ehliyiz yâ
Resûla'llâh

Elestü bi-Rabbikum fermânınıñ qurbânıyız yâ
Resûla'llâh

8. fermân:

Kaside 58

Mısra: 8

Buyruk, emir.

Hasan Hilmî nakl i ikrâr-i 'ağılla mezhep olmaz
bil

Şırâtı geçmege fermân hudâdır yâ Resûla'llâh

9. fermân:

Kaside 120

Mısra: 5

(Ar.) Emir, buyruk.

Delilim fenkiñü fermân qabûl itdik sa'âdetdir
Temâşâ ehli cennetle nikâhdır yâ Resûla'llâh

10. fermân:

Kaside 182

Mısra: 3

(Ar.) Emir, buyruk. II Kuran-ı Kerim.

Yere fermân nüzûl itdi yer oynar korkusundandır
Bu mülküñ mâliki Ma'bûd yıkan da yâ
Resûla'llâh

11. fermân:

Kaside 225

Mısra: 2

*Emir ve buyruk (Kur'an-ı Kerim
bağlamında).*

Yazılmış defteri 'ilm-i ezelde yâ Resûla'llâh
Naşib-dârem nüzûl fermân ferîde yâ Resûla'llâh

fermân-ı len terânî:

1. fermân-ı len terânî:

Kaside 231

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*"Sen beni göremezsin." Allah'u Teala'nın
Hz.Musa'ya Tur dağında verdiği cevap.*

O nûra tākātım yokdur vücûdum tārūmār oldı
Gelince rûha fermân-ı len terânî yâ Resûla'llâh

fesâd itmez:

1. fesâd itmez:--mez

Kaside 93

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Fitne, karışıklık çıkarmak.

Hasan Hilmî fesâd itmez degildir şöhrete mâ'il
Okunsam niyyetim hâliş hâlâşım yâ Resûla'llâh

fesâd olmuş:

1. fesâd olmuş:--muş

Kaside 139

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Fesatçı olmak.

Hasan Hilmî hâzer eyile zamân ehli fesâd olmuş
Yanar yarın cehennemde cesedir yâ Resûla'llâh

fesâhat:

1. feşâhatle:-le

Kaside 237

Mısra: 1

Açık ve güzel ifadeli konuşma.

Lisânımda feşâhatle belâgat yâ Resûla'llâh
Muhabbet bâdı esdikçe 'adâlet yâ Resûla'llâh

feteĥnā:

1. feteĥnā:

Kaside 34

Mısra: 9

*Biz fethettik. “İnnâ fetahnâ leke fethan
mubînâ (mubînen).” □□□□□□
□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□
□□□□□□□□.*

Feteĥnâ ismine zâtîñ ezelden maẓhar olmuşdur
Çeker ‘asker ‘asîr olmaz muḳadder yâ Resûla’llâh

feth:

1. feth:

Kaside 173

Mısra: 4

Fetih, ele geçirmek.

Bize elzem olan şer‘en mesâ‘ille ‘amel itmek
Mu‘allim feth u bi‘l-ḥayre delâ‘il yâ Resûla’llâh

feth it:

1. feth it:

Kaside 93

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Açmak; ele geçirmek II çözmek, halletmek.

Muĥabbet bâbını feth it kitâb-ı ‘aşkı i ‘tâ kııl
İcâzet vir idem taḳrîr muḳırrım yâ Resûla’llâh

feth olsun:

1. feth olsun:--sun

Kaside 120

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Fethetmek, ele geçirmek.

Muĥabbet bâğı feth olsun mübârek eyle yâ Rabbî
Du‘âlar müstecâb eyler nikâḥdır yâ Resûla’llâh

feth olur:

1. feth olur:--ur

Kaside 291

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Açılmak, açığa çıkma.

Seĥerde feth olur feyzi vücûduñ dîde-i baĥta
Fırâķıñ ḥâtıra gelmek kederdir yâ Resûla’llâh

feth-i ebvâbı:

1. feth-i ebvâbı:--ı

Kaside 103

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Kapıları açmak, fethetmek. II Maddi, manevi
âlemler var etmek.*

Muĥabbet bâbı fi‘l-vâķi‘ belâdır feth-i ebvâbı
Mu‘înim zıkr-i subḥânî keḫâdır yâ Resûla’llâh

feth-i kudretidir:

1. feth-i kudretidir:--dir

Kaside 311

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Kudretin açılması. II Allah'ın gücünün
ortaya çıkması.*

Ḥasan Ḥilmî cihâd şehri muḳadder feth-i
kudretidir

Ne hoşdur ġâziye âb u hevâsı yâ Resûla’llâh

feth-i yıldızdır:

1. feth-i yıldızdır:

Kaside 318

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yıldızları fetheden, bütün yıldızları ele geçiren, içine alan.

Nübüvvet burc-ı kudretten ne yüksek feth-i yıldızdır

Toğar her gün kılıç şallar ne hikmet yâ

Resûla'llâh

fettâh:

1. fettâh:

Kaside 34

Mısra: 8

Ar. Kullarının kapalı işlerini açan

Cenabıhak: fettâh-ı kerîm.

'Aceb gizlendi 'ârifler sükûta vardı ehlu'l-llâh

Sa'âdet seyfi yâ Fettâh müdevver yâ Resûla'llâh

2. fettâh:

Kaside 71

Mısra: 14

Kapalı şeyleri, lutuf ve rahmet kapılarını açan, Allah'ın isimlerindendir.

Sekiz cennet cemâlidir mübarek ismiñiz miftâh

Açar ebvâbı ol Fettâh habîbsin yâ Resûla'llâh

3. fettâhıñ:--ıñ

Kaside 266

Mısra: 6

I. Açan, açıcı. II. "Kapalı şeyleri, lutuf ve

rahmet kapılarını açan" anlamında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.

Livâ-yı nuşretiñ İnnâ Fetahñadan açılmışdır

Hasan Hilmî'ye o Fettâhıñ mefharisiñ yâ

Resûla'llâh

fetübâ sümme tübâ:

1. fetübâ sümme tübâ:

Kaside 206

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ne mutlu! (Enes b. Mâlik"ten rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav), "Ne mutlu, beni görüp de iman edenlere!" sözünü bir kere söyledi. "Ne mutlu, beni görmeden iman edenlere!" ifadesini ise yedi defa tekrarladı.

Dikilmiş nefis-i bâğ içre mu'allak cennet-i Tübâ

Fetübâ sümme tübâ teennî yâ Resûla'llâh

fetübâ sümme tübâ sümme tübâ:

1. fetübâ sümme tübâ sümme tübâ:

Kaside 317

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ne mutlu! (Enes b. Mâlik"ten rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav), "Ne mutlu, beni görüp de iman edenlere!" sözünü bir kere söyledi. "Ne mutlu, beni görmeden iman edenlere!" ifadesini ise yedi defa tekrarladı.

Hasan Hilmî kâmetiñ tübâsına hayrân 'âşıkdır

Fetübâ sümme tübâ sümme tübâ yâ Resûla'llâh

fetvâ virir:

1. **fetvā virir:--ir**

Kaside 110

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bir hadise, bir muamele hakkındaki hükm-i şeri'yi ehli olanın haber vermesi ve o hükme dair verilen malumat, bilgi.

Hevā ehli virir fetvā düğünlerde cevāz varmış
Bu sözler cümlesi bātıl hātadır yā Resūla'llāh

2. **fetvā virir:--ir**

Kaside 160

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bir hadise, bir muamele hakkındaki hükm-i şeri'yi ehli olanın haber vermesi ve o hükme dair verilen malumat, bilgi.

Ebū Cehil cehennemde yanar bī-şekk mü'ebbetdir
Hasan Hilmī virir fetvā hākemnā yā Resūla'llāh

3. **fetvā virir:--ir**

Kaside 249

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bir şeyin yapılıp yapılmamasıyla ilgili dini hüküm vermek.

Habīşdir aşlına fetvā virir 'aql-ı me'ād ehli
Anıñçün nakle hācet yok duhānda yā Resūla'llāh

4. **fetvā virir:--ir**

Kaside 309

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bir hadise, bir muamele hakkındaki hükm-i şeri'yi ehli olanın haber vermesi ve o hükme dair verilen malumat, bilgi.

Cihādın müftisī fetvā virir emmāredir rehdir
ğaflet
Bunuñ terki Hasan Hilmī'de devādır yā
Resūla'llāh

fetvā virirse:

1. **fetvā virirse:--ir, --se**

Kaside 250

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sorulan bir soruya dini hükümlere uygun cevap vermek.

Ezel 'aşk müftisi fetvā virirse ey Hasan Hilmī
Muhabbet aşı-ı hikmet Muhammed Muştafā'da yā
Resūla'llāh

fevā'id:

1. **fevā'id:**

Kaside 54

Mısra: 2

Menfaatler, faydalar, kârlar, kazançlar.

Uşul-i i'tikādımdır 'aķā'id yā Resūla'llāh
Fürū'-ı ictihādımdır fevā'id yā Resūla'llāh

fevk:

1. **fevkinde:-i, -n, -de**

Kaside 120

Mısra: 3

Üstün, daha üst derece.

Nihāyet zevk-i cismānī anıñ fevkinde zevk olmaz
Cemāli vuşlat-ı zevke nikāhdır yā Resūla'llāh

fevka'l-'ulāda:

1. **fevka'l-‘ulāda:**

Kaside 247

Mısra: 4

*Alışılmış olandan ayrı, olağanüstü,
beklenmedik, görülmedik, işitilmedik.*

Mürîdîñ Nakşibendîdir muhabbet gönçe-i gülzâr
Açılmış gülleri fevka'l-‘ulāda yâ Resûla'llâh

fevt itmeme:

1. **fevt itmeme:--me, --m**

Kaside 143

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Geçirmek, kaçırmak.

Namâzı kalbime koydum kıyumdur yâ
Resûla'llâh
Kılarım vakti fevt itmeme hüyumdur yâ
Resûla'llâh

fevt itse:

1. **fevt itse:--se**

Kaside 148

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kaybetmek, harcamak.

Hasan Hilmî okur hikmet ledünnî hıvâce-i
Hak'dan
Hayâtı vakti fevt itse zulümdür yâ Resûla'llâh

fevt olunmaz:

1. **fevt olunmaz:--un, --maz**

Kaside 252

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*(Eldeki bir fırsat, bir imkân) Kaçırılmak,
yitirmek.*

Daķıķa fevt olunmaz kıl kadar medhiñ
muhabbetde
Muhabbet ehline vaşfiñ rızâda yâ Resûla'llâh

fevz:

1. **fevz:**

Kaside 336

Mısra: 4

Kurtuluş, zafer, arzu edilene kavuşmak.

Kebâ'ir ehlidir anlar okurlar tevbeler dersin
Cemâliñ zikridir fevz i necâtım yâ Resûla'llâh

fevz:

1. **fevzi:-i**

Kaside 2

Mısra: 7

Nîmet, bağış, ihsan, kerem.

Kesilmez fevzi bu bâğın memem ismi
Muhammed'dir
Hasan Hilmî emer şimdi südüñ yâ Resûla'llâh

2. **fevzi:-i**

Kaside 49

Mısra: 7

Bereket, bolluk; huzur, refah, mutluluk.

Hasan Hilmî fevzi aħz it gönül şeyhi şerî'atdır
Biri zâhir biri bâtın şerî'at yâ Resûla'llâh

3. **fevzi:-i**

Kaside 240

Mısra: 2

Bereket, bolluk; huzur, refah, mutluluk.

Gözüm nûrî sürûrumdur Muḥammed yâ
Resûla'llâh
Gönül feyzi ezel kârî müebbed yâ Resûla'llâh

4. feyzi:-i

Kaside 291

Mısra: 3

(Ar.) Bolluk, bereketlilik.

Şeherde fetḥ olur feyzi vücûduñ dīde-i baḥta
Fırâkıñ ḥâtıra gelmek kederdir yâ Resûla'llâh

feyz alup:

1. feyz alup:--up

Kaside 314

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Bilgi sahibi olmak, aydınlanmak, örnek
almak.*

Cihādın şemsi dilde devrâne gelsün yâ
Resûla'llâh
Mücâhid feyz alup andan dīvāna gelsün yâ
Resûla'llâh

feyzi alur:

1. feyzi alur:--ur

Kaside 198

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Bir kimsenin rûhâniyetinden veya ilminden
faydalanmak, feyizlenmek.*

Gönül rûḥ-ı Muḥammed'den alur feyzi ferâsetle
Bi-ḥamdî'llâh bu irşadı begendim yâ Resûla'llâh

feyz-i ferâsetden:

1. feyz-i ferâsetden:--den

Kaside 44

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Hemen anlama, çabuk kavrama, zihin
uyanıklığı, anlayış, sezgi gibi duyguların bereketi,
bolluğu.*

Yağar feyz-i ferâsetden biter ḥasbî muḥabbetler
Ḥasan Ḥilmî su'âl eyler cevâb vir yâ Resûla'llâh

feyz-i hikmetdir:

1. feyz-i hikmetdir:--dir

Kaside 308

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hikmeti bol olan.

Cihādın mustakîl mürşîd hidâyet feyz-i hikmetdir
Yağar baḥr-i muḥabbetden bilürdim yâ
Resûla'llâh

feyz-i hudâ:

1. feyz-i hudâ:

Kaside 43

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Allah'ın ihsanı.

Yağar feyz-i hudâ gökden seniñ ismiñle ey
Aḥmed

Muḥabbetden biter Maḥmûd Muḥammed yâ
Resûla'llâh

feyz-i ilâhîdir:

1. feyz-i ilâhîdir:--dir

Kaside 134

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Allah'ın bereketi; Allah tarafından kula
lütfedilen ve ilham yoluyla kalbe gelen şey.*

Hasan Hilmî vücūd destî şuyu feyz-i ilāhîdir
Tükenmez çeşme-i kudret cevâbdır yâ Resûla'llâh

feyz-i rûhânî:

1. feyz-i rûhânî:

Kaside 224

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Manevî bereket.

Hasan Hilmî bu 'aşk mürşid muhabbet feyz-i
rûhânî
İçerse rûh-ı sultânı sevişdir yâ Resûla'llâh

feyz-i tecellî:

1. feyz-i tecellî:

Kaside 141

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(Allah)'ın tecellisinin bolluğu, bereketi.

Gülüstânı güzâr eyler muşallî yâ Resûla'llâh
Hidâyet bâğıdır feyz-i tecellî yâ Resûla'llâh

fî sebîli'llâh:

1. fî sebîli'llâh:

Kaside 326

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Allah rızası için II Allah yolunda.

Hasan Hilmî riyâzetle kırar nefsi helâk eyler
Mücâhid fî sebîli'llâh gâzâ idersem yâ Resûla'llâh

fidan:

1. fidansıñ:--sıñ

Kaside 118

Mısra: 2

Fidan; sevgili.

Güzellerden güzel sensiñ güzelsiñ yâ Resûla'llâh
Güzeller bâğına ekdin fidansıñ yâ Resûla'llâh

2. fidandır:-dır

Kaside 190

Mısra: 2

Yeni yetişmiş ağaç. || Sevgili.

Cemâliñ 'aşk cihânında civândır yâ Resûla'llâh
Ekilmiş bâğ-ı kudretde fidandır yâ Resûla'llâh

fıdda:

1. fıdda:

Kaside 136

Mısra: 5

Gümüş.

Sükût etmek kerâmetdir kelâm fıdda zeheb olsa
Kalem söyler Hasan Hilmî sükût itse yâ
Resûla'llâh

figân:

1. figândır:-dır

Kaside 101

Mısra: 6

Acı inilti, çığlık.

Gülüstân-ı cemâlinden şol 'âşık kim ola gül-çîn
Ebed bûlbûl gibi kârı figândır yâ Resûla'llâh

2. **fiğānda:-da**

Kaside 205

Mısra: 6

Acı ile bağırma, haykırma, feryat.

Hasan Hilmī muhabbetle yanarsa sīne-i ‘uṣṣāk
Anıñçün cümle bülbüller fiğānda yā Resūla’llāh

fikir:

1. **fikir:**

Kaside 231

Mısra: 5

*Bir kimsenin herhangi bir hususta kendine
göre vardığı hüküm, görüş, kanâat.*

‘Aqıl Cebrā’il fikir Mikā’il u İsrāfīl
Teslīm-i ‘Azrā’il Hasan Hilmī yā Resūla’llāh

2. **fikir:**

Kaside 290

Mısra: 4

Düşünce, fikir.

‘Aqıl şāhı haqīkatde bakılsa pasbān ammā
Fikir faqrı haqāretle çekişdi yā Resūla’llāh

fikr:

1. **fikri:-i**

Kaside 276

Mısra: 6

(Ar.) Düşünce.

Sarā-yı vahdetiñ pervānesi şādık Hasan Hilmī
Dilinde zikri fikri el-mededdir yā Resūla’llāh

fikr-i ‘aşkınlā:

1. **fikr-i ‘aşkınlā:--ın, --la**

Kaside 65

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Aşk düşüncesi, aşkı her an akılda ve kalpte
hissetmek.*

Vücūdum nār-ı ‘aşkınlā pişirdim yā Resūla’llāh
Bu ‘aqlım fikr-i ‘aşkınlā şaşırdım yā Resūla’llāh

fi’len:

1. **fi’len:**

Kaside 79

Mısra: 8

*Yapmak ve işlemek sûretiyle, işleyerek, ameli
olarak, bilfiil. Karşıtı: kavlen.*

Anıñçün cümle aşhāblar nikāha itdiler rağbet
Kimi kavlen kimi fi’len vesā’il yā Resūla’llāh

fi’l-meşel:

1. **fi’l-meşel:**

Kaside 171

Mısra: 10

Diyelim ki, farz edelim ki, mesela.

Muhabbet ‘ayn-i İsmā’il belā İbrāhīm Halīlu’llāh
Günāhım fi’l-meşel koçdur mukırsam yā
Resūla’llāh

2. **fi’l-meşel:**

Kaside 202

Mısra: 3

Diyelim ki, farz edelim ki, mesela.

Muhabbet ma‘nevī dilde güneş fi’l-meşel gökde
Ziyası kalbe düşdükçe hakemdir yā Resūla’llāh

fi'l-vāki':

1. fi'l-vāki':

Kaside 103

Mısra: 5

Gerçekten, aslında.

Muhabbet bâbı fi'l-vāki' belâdır feth-i ebvâbı
Mu'inim zıkr-i subhânî kefâdır yâ Resûla'llâh

2. fi'l-vāki':

Kaside 218

Mısra: 2

Gerçekten, aslında.

Muhabbet minber-i vuşlat delâ'il yâ Resûla'llâh
Medîne Mekke fi'l-vāki' vesâ'il yâ Resûla'llâh

3. fi'l-vāki':

Kaside 243

Mısra: 1

Gerçekten, aslında.

Muhabbet aşlı fi'l-vāki' şerî'at yâ Resûla'llâh
Bilür 'arif hidâyetdir tarîkat yâ Resûla'llâh

fi'l-vücüd:

1. fi'l-vücüd:

Kaside 19

Mısra: 7

İnsan bedeni; mevcudiyette, varlıkta.

Nağşibend nağkâşdır insân-ı kâmil fi'l-vücüd
Esbâb-ı hikmetdir muhabbet râbıtam var yâ
Resûla'llâh

firāk:

1. firāk:-a

Kaside 7

Mısra: 2

Ayrılık; sevgiliden ayrı olma durumu, hicran.

Taḥammül eylemez cismim za'îfdir yâ
Resûla'llâh
Firāka tākātım yokdur meded kıl yâ Resûla'llâh

2. firāk:-a

Kaside 166

Mısra: 6

1. ayrılık, ayrılma. 2. hüzn, keder, sıkıntı.

Şefâ'atle Ḥasan Ḥilmî maḳâm-ı 'aşkı tayy eyler
Taḥammül kalmadı anda firāka yâ Resûla'llâh

3. firākıñ:-iñ

Kaside 291

Mısra: 4

Ar. ayrılık, hicran.

Seherde feth olur feyzi vücuduñ dide-i bahta
Firākıñ ḥâtıra gelmek kederdir yâ Resûla'llâh

firār:

1. firārım:--ım

Kaside 95

Mısra: 4

Kaçma.

Gezerüm tağ u şahrâda ararım yârı ağyârda
Ḥaber aldım mağârâda firārım yâ Resûla'llâh

firār etdim:

1. firār etdim:--di, --m

Kaside 179

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kaçmak, bulunulan yerden süratle ayrılmak.

Merākım kalmadı köyde firār etdim cehāletden
Şükür İslāmbol'a 'ilme yetişdim yā Resūla'llāh

firār eyler:

1. firār eyler:--r

Kaside 136

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Uzaklaşmak, kurtulmak.

Nişānı şöreti sevmez sevenlerden firār eyler
Muḥayyerdir kemāl ehli dilerse yā Resūla'llāh

firāt-ı bāğ-ı bağdād'dır:

1. firāt-ı bāğ-ı bağdād'dır:--dır

Kaside 49

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

I. Bağdat bahçesinin Fırat'ı. II. Şeriat

Bağdat'ta akan Fırat'a benzer.

Akar Nıl-i mübārekdir şerī'at yā Resūla'llāh
Fırat-ı bāğ-ı Bağdād'dır şerī'at yā Resūla'llāh

fir'avn:

1. fir'avn:

Kaside 153

Mısra: 5

Allahlık iddiāsında bulunduğu için Hz.

Mūsā'nın mücādele ettiği Mısır hükümdarı.

Çürük südden yoğurd olmaz mişāl geldi ol

Fir'avn

Hasan Hilmī ḥālīş südden içendir yā Resūla'llāh

firkāt:

1. firkat:

Kaside 304

Mısra: 6

(Ar.) Ayrılık, ayrılış, firak, hicran.

Mücāhid 'ilminiñ zevki Ḥasan Hilmī yazar na'tıñ
Anıñçün çekdiğim firkat belası yā Resūla'llāh

fisk:

1. fışkıdır:--dır

Kaside 110

Mısra: 4

(Ar.) Günah işleme, doğru yoldan sapma, günahkârlık.

Melāhī istimā' etmek günāhdır sen haber virdin
Düğünler meclisi hepden fışkıdır yā Resūla'llāh

fi't-tahkik:

1. fi't-tahkik:

Kaside 268

Mısra: 6

Şüphesiz, kesin olarak.

Nübuvvet saltanat şemsi Ḥasan

Hilmī münevverdir

Yezid'in kabri fi't-tahkik cehennem yā

Resūla'llāh

fiyât olmaz:

1. fiyât olmaz:--maz

Kaside 198

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Maddi olarak değer biçmek, fiyatı olmak.

Hasan Hilmî fiyat olmaz bu bir âb-u hayât ammâ
Bu yolda sermâye-i 'ömrüm çürütdüm yâ
Resûla'llâh

frenk:

1. frenk'den:

Kaside 46

Mısra: 7

*Avrupalı, Anglosakson, Cermen veya Latin
ırklarının birinden olan.*

Hasan Hilmî helâl olmaz Frenk'den gelse enfiyye
Çekilmez burna kaç'ıyyen biliriz yâ Resûla'llâh

fünûn:

1. fûnûnı:-ı

Kaside 217

Mısra: 4

Fenler, bilimler.

Muhabbet âteşi yakdı gönülde mâ-sivâ yokdur
Yazar defter varak eyler fûnûnı yâ Resûla'llâh

fürû'-ı ictihâdımdır:

1. fûrû'-ı ictihâdımdır:-ımdır

Kaside 54

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Şeriatın fer'i mes'elelerine âit hükümleri,
İslâm müçtehidlerinin, usulüne uygun olarak,
Kur'an ve Hadis-i Şeriflerden çıkarmaları ve
bunun için tam gayret etmiş olmaları.*

Uşûl-i i'tikâdımdır 'akâ'id yâ Resûla'llâh
Fürû'-ı ictihâdımdır fevâ'id yâ Resûla'llâh

ğadab:

1. ğadabdır:-dır

Kaside 50

Mısra: 2

Öfke, hiddet, gazap.

Şerî'at seyfi naşru'llâh kitâbdır yâ Resûla'llâh
Muḥâlîf şer'a ḳahru'llâh ğadabdır yâ Resûla'llâh

ğaffâr:

1. ğaffâr:

Kaside 10

Mısra: 16

Mağfîret edici (esmâ-i hüsnâ'dan) l Allah.

Esmâ-i Hüsnâ'dan iki esmâ mu'înimdir
Biri Settâr biri Ğaffâr ki yol var yâ Resûla'llâh

ğafil:

1. ğafildir:-dir

Kaside 143

Mısra: 3

*Ar. 1. Olandan bitenden habersiz, olanın
bitenin farkına varamayan. 2. Dikkatsiz, yaptığı
işin önemini kavrayamayan. 3. İhtiyatsız,
hazırlıksız.*

Namâzın zevkini tuymaz kılsa kalbi ğafildir
Namâz mey-ḥâne-i 'aşkın şuyumdur yâ
Resûla'llâh

ğafil olmazlar:

1. ğafil olmazlar:

Kaside 52

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Yapacağını ve bundan dolayı başına
geleceğini önceden düşünüp ihmal etmeyen,
gaflette bulunmayan.*

Yemez içmez uyumazlar nazar kıl âsumân ehli
Ki bir dem gâfil olmazlar okurlar yâ Allâh yâ
Resûla'llâh

ğaflet:

1. ğaflet:

Kaside 309

Mısra: 5

*(tas.) Hak'tan habersizlik, kalbin Hak'tan
gafil olması, O'nun zikrinden mahrum kalması.II
nefsine ve heveslerine uyarak Allah'ı ve
emirlerini unutmak.*

Cihādın müftisî fetvâ virir emmâredir rehdir
ğaflet

Bunun terki Hasan Hilmî'de devâdır yâ
Resûla'llâh

2. ğafletten:-den

Kaside 314

Mısra: 3

*(tas.) Hak'tan habersizlik, kalbin Hak'tan
gafil olması, O'nun zikrinden mahrum kalması.II
nefsine ve heveslerine uyarak Allah'ı ve
emirlerini unutmak.*

Mürîdim şeyh-i pâkimsin uyandır kalbi ğafletten
Huzûr-ı şeyhe ta'lîme gelsün yâ Resûla'llâh

ğaflet viren:

1. ğaflet viren:--en

Kaside 158

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*(İnsanı) Allah'tan uzaklaştırmak, Allah'ı
unutturmak.*

Sever dünyâyı seyr eyler 'ömürdür yâ Resûla'llâh
Bize ğaflet viren dünyâ umûrdur yâ Resûla'llâh

ğaflet virir:

1. ğaflet virir:

Kaside 255

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah'tan uzaklaştırmak, Allah'ı unutturmak.

Metâ'-ı ma'siyet ğaflet virir bâzâr-ı 'uşşâka
Şefâ'at bâ'îşi burc-ı hameldir yâ Resûla'llâh

ğafletten uyansun:

1. ğafletten uyansun:--sun

Kaside 71

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*[tas.] Hak'tan ve O'nun zikrinden mahrum
olmaktan vazgeçmek, manen ayrılmak.*

Hünerdir ma'rifet 'aşkıñ yanarsa yâ Resûla'llâh
Benim kalbim bu ğafletten uyansun yâ
Resûla'llâh

ğafür:

1. ğafürüñ:--uñ

Kaside 67

Mısra: 8

*"Çok mağfîret eden, çok şefkat gösteren,
bağışlayan, yarlıgayan" anlamında esmâ-i
hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.*

Hasan Hilmî günâhkârîñ okunmaz defteri ‘aybdır
Ġafûruñ rahmeti ġaybdur şefâ‘at yâ Resûla’llâh

2. ġafûrsun:--sun

Kaside 69

Mısra: 36

“Çok mağfîret eden, çok şefkat gösteren,
bağışlayan, yarlıgayan” anlamında esmâ-i
hüsnâdan (Allah’ın en güzel isimlerinden)dır.

Didi yâ Rabb unuttuk biz bu esmâi okurduk biz
Ġafûrsun saña muhtâcız şefâ‘at yâ Resûla’llâh

ġâh:

1. ġâh:

Kaside 51

Mısra: 5

Bazen.

Meyveciyiz baħr u berde ġâh süvârî ġâh piyâde
‘İlm-i ħikmetle ledûn sultânıyız yâ Resûla’llâh

2. ġâh:

Kaside 51

Mısra: 5

Bazen.

Meyveciyiz baħr u berde ġâh süvârî ġâh piyâde
‘İlm-i ħikmetle ledûn sultânıyız yâ Resûla’llâh

ġalat:

1. ġalat:

Kaside 24

Mısra: 5

Yanlı, sehiv.

Muħabbet müstaķîm kalbde ħatâ itmez ġalat
söyler

Ṭa‘âm-ı cenneti evvel cigerdır yâ Resûla’llâh

ġam:

1. ġamdan:--dan

Kaside 70

Mısra: 13

(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Ķasâvetden kara kalbim gönül ġamdan ħalâş
olmaz

Muħabbetden tehî destim cefâdır yâ Resûla’llâh

2. ġamdan:--dan

Kaside 261

Mısra: 1

(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Uyanmaz baħt-ı rûhum bu ġamdan yâ Resûla’llâh
Muħabbetle uyandır sen elemden yâ Resûla’llâh

3. ġam:

Kaside 275

Mısra: 5

Dert, tasa, üzüntü.

Ne ġam çeksün Hasan Hilmî muħabbet bâġı
mekşüfdur

Çekerse ‘aşķ ġamıñ çeksün ‘ibâda yâ Resûla’llâh

4. ġamıñ:--ın

Kaside 275

Mısra: 6

Dert, tasa, üzüntü.

Ne ġam çeksün Hasan Hilmî muħabbet bâġı
mekşüfdur

Çekerse ‘aşķ ġamıñ çeksün ‘ibâda yâ Resûla’llâh

5. **ġamıñla:-iñ, -la**

Kaside 304

Mısra: 3

Acı, keder, üzüntü.

Ġamıñla dīde-i giryān-ı ma'zūrum cihādında
Ġubār-ı ravza-i ħākiñ tūtiyāsı yā Resūla'llāh

6. **ġamdan:-dan**

Kaside 328

Mısra: 1

(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Uyandır bahtımı ġamdan elemden yā Resūla'llāh
Şadāsı 'ahd-i mişākda vefādan yā Resūla'llāh

ġam çekme:

1. **ġam çekme:--me**

Kaside 221

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Tasalanmak, üzölmek.

Hasan Hilmī kederlenme şakiñ dīnāra ġam çekme
Ġam-ı dīniñ 'atāsı çok cünūna yā Resūla'llāh

ġam çekmem:

1. **ġam çekmem:--me, --m**

Kaside 284

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Tasalanmak, üzölmek.

Onulmaz derde ġam çekmem çekilmez çilleler
çekdim

Uyutmaz renci 'uşşākı bu nāliş yā Resūla'llāh

2. **ġam çekmem:--me, --m**

Kaside 340

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Tasalanmak, kaygılanmak, üzölmek.

Ġam-ı dīnāra ġam çekmem kalender 'aşıkım
ammā

Muhabbet kenzine mālīk mesned-perestim yā
Resūla'llāh

ġam ehlini:

1. **ġam ehlini:--n, --i**

Kaside 196

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kederli kimseler II Aşıklar.

Şifadır hastaya 'aşkıñ okunsa yā Resūla'llāh
Ġam ehlini sürür eyler takınsa yā Resūla'llāh

ġam rahmeti:

1. **ġam rahmeti:**

Kaside 221

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dert, tasa yağmuru.

Yağar ġam rahmeti her gün amān virmez bir
afātdır

Muhabbet yağmuru yağsa sürūra yā Resūla'llāh

ġam yeme:

1. **ġam yeme:**

Kaside 133

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Gam yememek; tasa etmemek,
kaygılanmamak, üzülmemek.*

Ey Hasan Hilmî o şâhiñ ümmetisin gam yeme
Ğuşşakârım vird-i pâkim yâ Muhammed Muştafâ

gam-ı 'aşkıñla:

1. **gam-ı 'aşkıñla:--iñ, --la**

Kaside 119

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşkın derdi, kederi, tasası, üzüntüsü.

Göñül mürğî marîz oldı gam-ı 'aşkıñla ey Aḥmed
Devâ bahrı Muhammed bes âmennâ nebîdir yâ
Resûla'llâh

gam-ı dînâra:

1. **gam-ı dînâra:--a**

Kaside 340

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Para kaygısı.

Ġam-ı dînâra gam çekmem qalender 'âşıkım
ammâ
Muḥabbet kenzine mâlik mesned-perestim yâ
Resûla'llâh

gam-ı dîniñ:

1. **gam-ı dîniñ:--iñ**

Kaside 221

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

(İslam) dininin gamı, kederi.

Hasan Hilmî kederlenme şaķıñ dînâra gam çekme
Ġam-ı dîniñ 'aṭâsı çok cünûna yâ Resûla'llâh

gam-ı dünyâyı:

1. **gam-ı dünyâyı:--yı**

Kaside 119

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dünyanın kederi, tasası.

Ġam-ı ḥasretle yandıkça Hasan Hilmî şihḥat buldı
Ġam-ı dünyâyı terk itse velîdir yâ Resûla'llâh

gam-ı firqatle:

1. **gam-ı firqatle:--le**

Kaside 329

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ayrılık acısı, üzüntüsü.

Elim tut baḥr-i 'işıyândan za'îfe merḥamet eyle
Ġam-ı firqatle yandıkça pür-melâlim yâ
Resûla'llâh

gam-ı ḥasretle:

1. **gam-ı ḥasretle:**

Kaside 119

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hasret gamı. II Âşığın sevgiliden ayrı

kalmasının üzüntüsü.

Ġam-ı ḥasretle yandıkça Hasan Hilmî şihḥat buldı
Ġam-ı dünyâyı terk itse velîdir yâ Resûla'llâh

ganî:

1. **ganîdir:--dir**

Kaside 18

Mısra: 6

*Hiçbir şeye ve hiçbir kimseye muhtaç
olmayan, kullarının bütün ihtiyacını karşılayan
mutlak zengin olan Allah.*

Hasan Hilmî hisâb itdi hayr şer defteriñ yırtdı
Umar 'afvı 'atâ eyler ğanîdir yâ Resûla'llâh

2. ğanîler:--ler

Kaside 61

Mısra: 3

Zengin, varlıklı, doygun.

Ğanîler ârz-ı dünyâyı qarışla eylemiş takşîm
Faķîrler şıfra çıkmışdır ğarîbdır yâ Resûla'llâh

3. ğanîler:--ler

Kaside 63

Mısra: 5

Zengin, varlıklı, doygun.

Şıyâm ile zekât haķdır ğanîler hacca gitmek farz
Cemâliñ Ka'be-i arza niyâzdır yâ Resûla'llâh

4. ğanîdir:--dir

Kaside 72

Mısra: 16

*Hiçbir şeye ve hiçbir kimseye muhtaç
olmayan, kullarının bütün ihtiyacını karşılayan
mutlak zengin olan Allah.*

Güvendik dîne imâna haķîkat şübhemiz yokdur
Ğanîdir rahmeti çokdur sebebsin yâ Resûla'llâh

5. ğanî:

Kaside 105

Mısra: 6

1- Zengin 2- Bol, çok.

Hasan Hilmî kanâ'at kıl kasemnâdan gelür rızķıñ
Bıraķsa derd-i dînârı ğanî mi yâ Resûla'llâh

ğanî eyler:

1. ğanî eyler:--r

Kaside 120

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Zenginleştirmek.

Faķîr olmaz bu dünyâda gelür rızķı suhûletle
Ğanî eyler kanâ'atle nikâhdır yâ Resûla'llâh

2. ğanî eyler:--r

Kaside 221

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Zenginleştirmek.

Muhabbet ni'meti na'tıñ faķîre yâ Resûla'llâh
Haķîr olsam ğanî eyler 'azîze yâ Resûla'llâh

ğanî kıl:

1. ğanî kıl:

Kaside 33

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Zengin kılmak II Gönül zenginliği.

Vaţanımdan cüdâ düşdüm ğarîbem yâ Resûla'llâh
Gönül ârzü-yı vişâl ister ğanî kıl yâ Resûla'llâh

ğanîmet:

1. ğanîmet:

Kaside 146

Mısra: 2

Ganimet, kazanç.

Tecellî bâğının bâbı muhabbet yâ Resûla'llâh
Yetişmiş meyve-i feyzi ğanîmet yâ Resûla'llâh

ġanîmet bil:

1. ġanîmet bil:

Kaside 191

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Çıkan fırsattan en iyi biçimde yararlanmak,
kazanç kabul etmek.*

Hasan Hilmî tedârik kıl hayâtı sen ġanîmet bil
Vefâtın vakti geldikde 'azîmet yâ Resûla'llâh

ġâr:

1. ġârına:-ın, -a

Kaside 21

Mısra: 11

*Mağara. (Hz. Muhammed'in Hicret sırasında
gizlendiği mağara ile ilgili mucizeye telmih
vardır. bkz. mağara dostu.).*

Hasan Hilmî muhabbetle şerî'at ġârına girdi
Medîneñ 'âşıkı olsa vezîr miyüm yâ Resûla'llâh

ġarâ'ib:

1. ġarâ'ib:

Kaside 193

Mısra: 4

Şaşılacak, tuhaf şeyler.

'Acâ'ib hastadır 'âşık yatarsa uykular tutmaz
ġarâ'ib on sekiz yıldır tarîkat yâ Resûla'llâh

ġarâz:

1. ġarâz:

Kaside 115

Mısra: 4

Amaç, arzu, maksat, niyet.

Oğunsun diñlesün ehli okursa hasbeten li'llâh
ġarâz dînâr-ı dünyâdır cehâlet yâ Resûla'llâh

ġarîb:

1. ġarîbdir:-dir

Kaside 9

Mısra: 3

Kimsesiz, zavallı, biçare.

Biñ üç yüz on iki târîh ġarîbdir kârübân-ı 'aşk
Mürîd i mürşid-i Mevlâ qalildir yâ Resûla'llâh

2. ġarîbim:-im

Kaside 25

Mısra: 8

Kimsesiz, zavallı, biçare.

Gönül hasta hekîm ister şefâ'atle şifâ gönder
Hasan Hilmî kuluñ kemter ġarîbim yâ Resûla'llâh

3. ġarîbem:-em

Kaside 33

Mısra: 1

Garip, ülkesinden uzakta yalnız olan.

Vatanimdan cüdâ düşdüm ġarîbem yâ Resûla'llâh
Gönül ârzü-yı vişâl ister ġanî kıl yâ Resûla'llâh

4. ġarîb:

Kaside 41

Mısra: 9

*Gurbet ellerde kalmış, kendi ilinden ayrılmış,
bulunduğu yerde yabancı olan kimse; kimsesiz,*

*zavallı, biçare II Elest meclisine, asıl yurduna
özlem duyan aşıklar.*

Hasan Hilmî ğarîb ümmet muhabbetden yazar
destân

Ma'rifet 'âşıkâ gülistân degil mi yâ Resûla'llâh

5. ğarîbdir:-dir

Kaside 55

Mısra: 4

Garip, yalnız, kimsesiz.

Açılsa keşf-i rûhânî görülse 'âlem-i ervâh
Şanurlar bî-mekân Allâh ğarîbdir yâ Resûla'llâh

6. ğarîbe:-e

Kaside 60

Mısra: 10

Aciz / zavallı. II [tas.] Âşık.

Hasan Hilmî günâhkârdır utansun aķ şaķalından
Yetiş maşşerde imdâden ğarîbe yâ Resûla'llâh

7. ğarîbdir:-dir

Kaside 61

Mısra: 4

Garip, yalnız, kimsesiz.

Ġanîler ârz-ı dünyâyı karışla eylemiş takşîm
Fakîrlar şıfıra çıkmışdır ğarîbdir yâ Resûla'llâh

8. ğarîbem:-em

Kaside 97

Mısra: 1

Düşkün, zavallı, biçare || Aşık.

Diyâr-ı ğurbete düşdüm ğarîbem yâ Resûla'llâh
Cihânı ser-te-ser gezdim habîrim yâ Resûla'llâh

9. ğarîbe:-e

Kaside 100

Mısra: 4

Aciz / zavallı. II [tas.] Âşık.

Yazılmış levh-i dil üzre gönül gözi nazar eyler
Kerem kıl iltifât eyle ğarîbe yâ Resûla'llâh

10. ğarîb:

Kaside 106

Mısra: 5

Çaresiz, düşkün, zavallı, bî-çare. II Âşık.

Hasan Hilmî ğarîb oġluñ diyânet hîdmetiñ ister
Medîneñ ravza-i cennet hadîmim yâ Resûla'llâh

11. ğarîb:

Kaside 164

Mısra: 5

Çaresiz, düşkün, zavallı, bî-çare. II Âşık.

Hasan Hilmî ğarîb 'âşık seniñ na'tıñla meşğûldur
Şükür imdâdı rûhânî yetişmiş yâ Resûla'llâh

12. ğarîb:

Kaside 190

Mısra: 5

Çaresiz, düşkün, zavallı, bî-çare.

Ġarîb 'âşık Hasan Hilmî ezel 'âşıklarındanır
Yazarsa 'aşķ muhabbetle kitâbdır yâ Resûla'llâh

13. ğarîbe:-e

Kaside 233

Mısra: 1

Aciz / zavallı. II [tas.] Âşık.

Meded kıl rûz-ı maşşerde ğarîbe yâ Resûla'llâh
'Azâba tākātım yokdur cezâda yâ Resûla'llâh

14. ğarīb:

Kaside 329

Mısra: 5

Ar. Acayip, tuhaf. II Zavallı.

Hasan Hilmî bu 'aşk dersin ğarīb âvâz ile söyler
Melekler müjde eylerse mesrûrum yâ Resûla'llâh

15. ğarībdir:-dir

Kaside 333

Mısra: 6

Kimsesiz, zavallı, biçare.

Hasan Hilmî günâhıyla gelürse rûz-ı mahşerde
Şefâ'at eylesen bârî ğarībdir yâ Resûla'llâh

ġarîk-i baħr-i 'ișyânım:

1. ġarîk-i baħr-i 'ișyânım:--ım

Kaside 130

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Isyan denizinde boğulmak.

Ġarîk-i baħr-i 'ișyânım meded senden günâh
bende
Ebed bâkî Hasan Hilmî hayatım yâ Resûla'llâh

ġark eyler:

1. ġark eyler:--r

Kaside 230

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Boğmak II Doldurmak.

Hasan Hilmî muhabbet nûr gönül nûruñ 'alâ
nûrdur

Cihânı nûra ġark eyler zibâca yâ Resûla'llâh

ġark itdi:

1. ġark itdi:-di

Kaside 38

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bir şeyle aşırı derecede dolmuş olma.

Gelür âvâz-ı rûhânî 'asel deryâsıdır rûhum
Cihânı bala ġark itdi şadâsı yâ Resûla'llâh

2. ġark itdi:

Kaside 107

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Boğmak II tamamıyla kaplamak, sarmak.

Cihânı nûra ġark itdi helâk itdi Ebû Cehli
Ebûbekrî 'Ömer 'Osmân 'Alî'dir yâ Resûla'llâh

ġark olsun:

1. ġark olsun:--sun

Kaside 62

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Boğulmak, batmak.

Açılmış pencere kalbde ziyâ ister Hasan Hilmî
Vücûdî nûra ġark olsun ziyâ vir yâ Resûla'llâh

2. ġark olsun:

Kaside 195

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Boğulmak, batmak.

Bunı inkâr iden ciger ceħîm-i târa ġark olsun
Hasan Hilmî bu ikrârım Ğayyâ'dır yâ Resûla'llâh

ğark-ı düçârim:

1. ğark-ı düçârim:--ım

Kaside 289

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Boğulmuş, yakalanmış (Günah işleme bağlamında).

Günâha ğark-ı düçârim amân imdâda muhtâcım
Virdim yâ Rahman yâ Ğufrân mudakkiğ yâ
Resûla'llâh

ğasâ'il:

1. ğasâ'il:

Kaside 178

Mısra: 6

Yıkama, temizleme.

Hasan Hilmî şuyun arttı taşan kudret pınarıdır
Muṭahhar mâ-ı cârîler ğasâ'il yâ Resûla'llâh

ğayb:

1. ğaybdur:--dur

Kaside 67

Mısra: 8

Gizli olan, görünmeyen, belirsiz.

Hasan Hilmî günâhkârîñ okunmaz defteri 'aybdır
Ğafûruñ rahmeti ğaybdur şefâ'at yâ Resûla'llâh

ğayır:

1. ğayırır:--dır

Kaside 144

Mısra: 4

Başka, diğerlerinden farklı olan.

Risâlet rahmetindendir mezârımda çemen bitse
Mübârek ravza-i kabriñ ğayırdır yâ Resûla'llâh

ğayret:

1. ğayret:

Kaside 45

Mısra: 12

İçten gelerek çalışma, belli bir şey için çabalama, didinme, çaba.

Nebîler içmedi bunu velîler içmedi söyler
Muḥabbet ehli çok ağlar ne ğayret yâ Resûla'llâh

ğayrî:

1. ğayrî:

Kaside 10

Mısra: 6

--den başka.

Bi-ḥamdi'llâh gönül mürğî muḥabbetle
ğıdâlanmış
O ni'metden lezîz ğayrî ki nem var yâ Resûla'llâh

2. ğayrî:

Kaside 67

Mısra: 6

Artık, bundan böyle.

Kimi egri kimi doğru yazarlar deftere ḥayrî
Kirâmen Kâtibîn ğayrî kitâbım yâ Resûla'llâh

3. ğayrîdir:--dır

Kaside 279

Mısra: 5

Başka.

Hasan Hilmî şifât-ı zâtîñ ne 'aynîdir ne ğayrîdir
Muḥabbet mebd-i rahmet zemîne yâ Resûla'llâh

4. ğayrî:

Kaside 341

Mısra: 3

Artık, bundan böyle.

Uşandım fânî dünyânın cefâsın çekmeden ğayrî
Bu medhiñ ni‘meti Haḡ‘dan zebânım yâ
Resûla’llâh

ġayûr:

1. ğayûrdur:--dur

Kaside 144

Mısra: 6

Hamiyet sahibi, gayretli.

Nübüvvet şâhısın şâhım Ḥasan Ḥilmî kuluñ kem-
ter
Şalât ile selâm eyler ğayûrdur yâ Resûla’llâh

2. ğayûrdur:--dur

Kaside 158

Mısra: 4

Hamiyet sahibi, gayretli.

‘İbâdet zevk-i ehlu’llâh n’ider emlâk-ı dünyâyı
Cehennemden ‘ubûr eyler ğayûrdur yâ
Resûla’llâh

ġayvâ:

1. ġayyâ’dır:--dır

Kaside 195

Mısra: 6

*Cehennemın beşinci tabakasındaki çok
korkunç bir kuyunun adı. içine düşenin kolay
kolay kurtulamayacağı korkunç yer.*

Bunı inkâr iden ciger ceḡîm-i târa ġarḡ olsun
Ḥasan Ḥilmî bu ikrârım Ğayyâ’dır yâ Resûla’llâh

ġazâ:

1. ġazâlarda:--lar, --da

Kaside 196

Mısra: 3

*İslam dinini korumak veya yaymak amacıyla
yapılan savaş.*

Ḳılıç kesmez ġazâlarda ḡamâ’il eylese ‘asker
Cehennem âteşi yakmaz yazarsa yâ Resûla’llâh

ġazâ ehliyle:

1. ġazâ ehliyle:--y, --le

Kaside 314

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Savaşa katılanlar, Allah yolunda savaşanlar.

Ḥasan Ḥilmî mücâhidsen ġınâya şükür faḡre şabr
it
Ġazâ ehliyle ḡaşre gelsün yâ Resûla’llâh

ġazâ eyler:

1. ġazâ eyler:--r

Kaside 102

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gaza etmek, savaşmak.

Ḥasan Ḥilmî mücâhiddir ‘adüvvî nefis-i emmâre
Ġazâ eyler meded ister ‘asîrsem yâ Resûla’llâh

2. ġazâ eyler:--r

Kaside 299

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gaza etmek, savaşmak.

Hasan Hilmî gâzâ eyler cihâdî nefsi-i ekberle
Hüveydâdır müessirden eşerden yâ Resûla'llâh

gâzâ idersem:

1. **gâzâ idersem:--er, --se, --m**

Kaside 326

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*İslam dinini korumak veya yaymak amacıyla
kâfirlere karşı savaşmak.*

Hasan Hilmî riyâzetle kırar nefsi helâk eyler
Mücâhid fî sebîli'llâh gâzâ idersem yâ Resûla'llâh

gâzel:

1. **gâzeldir:-dir**

Kaside 255

Mısra: 6

*Divan şiirinde en önemli ve en çok kullanılan
nazım şeklidir.*

Du'â eyler Hasan Hilmî murâdî zîkr-ü ü fikrindir
Hużûr-ı tuhfе-i şâha gâzeldir yâ Resûla'llâh

gâzî:

1. **gâzî:**

Kaside 311

Mısra: 4

*Din uğrunda harbeden, cihadda yaralanmış
veya harbetmiş.*

Mücâhid şüretâ ber-bâd velî ma'nâda sulţandır
Kânâ' at zahmeti gâzî gîdâsı yâ Resûla'llâh

2. **gâzîye:--y, --e**

Kaside 311

Mısra: 6

*Din uğrunda harbeden, cihadda yaralanmış
veya harbetmiş.*

Hasan Hilmî cihâd şehri muqadder feth-i
kudretidir
Ne hoşdur gâzîye âb u hevâsı yâ Resûla'llâh

geç:

1. **geçmege:-meg, -e**

Kaside 29

Mısra: 6

(Bir yerden) geçmek, (bir yere) uğramak.

Şabî gönlüm südüñ emdi hisâben on sekiz yıldır
Şırâtı geçmege vardır ümîdim yâ Resûla'llâh

2. **geçdi:-di**

Kaside 45

Mısra: 7

*Zaman bağlamında aşmak, geride bırakmak,
harcamak.*

Zuhûrî üç yüz on sekizdir ki geçdi Nuh tûfânı
Bu millet oldu tuğyânî ne kısmet yâ Resûla'llâh

3. **geçerler:-er, -ler**

Kaside 163

Mısra: 2

Bir yerden başka bir yere gitmek.

Namâz-ı leyle-i Kadri kılanlar yâ Resûla'llâh
Şırâtı yıldırım gibi geçerler yâ Resûla'llâh

geç:-

1. **geçersem:-er, -se, -m**

Kaside 171

Mısra: 2

Bırakmak, vazgeçmek.

Bedeldir nefsimi kurbân kesersem yâ Resûla'llâh
Vücûdum mâ-sivâ hepden geçersem yâ
Resûla'llâh

2. **geçmege:--meg, --e**

Kaside 215

Mısra: 1

*Bir yerden başka bir yere geçme.(Sırat
köprüsü bağlamında).*

Şırâtı geçmege 'aşkıñ Burak'dır yâ Resûla'llâh
Sekiz cennet işitdim pek ırakdır yâ Resûla'llâh

geceler:

1. **geceler:-ler**

Kaside 77

Mısra: 4

*Akşam güneşin batımından gün ağarıncaya
kadar geçen süre, tün, şeb.*

Bu şehre eyleyen ta'zîm bilindi şübhesiz şâ'im
Geceler şubha dek kâ'im niyâzen yâ Resûla'llâh

geçer sen:

1. **geçer sen:**

Kaside 199

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*(geçersen) Vazgeçmek, gözden çıkarmak,
önem vermemek.*

Hasan Hilmî o şöhetden geçer sen fânî dünyâda
Muhabbet manşıbı dilde matarrâ yâ Resûla'llâh

geçmek:

1. **geçmege:-e**

Kaside 58

Mısra: 8

*Bir yerden başka bir yere geçme.(Sırat
köprüsü bağlamında).*

Hasan Hilmî nakl i ikrâr-i 'ağılla mezhep olmaz
bil

Şırâtı geçmege fermân hudâdır yâ Resûla'llâh

geçmez:

1. **geçmez:**

Kaside 26

Mısra: 8

Geçmemek.

Ne Cebrâ'il ne Mîkâ'il ne İsrâfil ne 'Azrâ'il
Bular bir dem öte geçmez ki gördüm yâ
Resûla'llâh

geçürdüm:

1. **geçürdüm:**

Kaside 88

Mısra: 1

(Zaman için) Harcamak, geçirmek.

Civân 'ömrüm cehâletle geçürdüm yâ Resûla'llâh
'Amel tohumum eküp kendim çürütdüm yâ
Resûla'llâh

gedâ:

1. **gedâdır:-dır**

Kaside 4

Mısra: 14

*Allah'ın tecellisini elde etme yolunda
dilencilik yapan kişi.*

Hasan Hilmî izin ister ki sensin hıvâce-i 'âlem
Medîne'n bâb-ı 'ilminde gedâdır yâ Resûla'llâh

gedâî:

1. gedâî:

Kaside 112

Mısra: 6

1- Dilenci 2- Âşık.

Hasan Hilmî okur hasbî seniñ na'tıñ mübârekdir
Ğınâi anda bulmuşdur gedâî yâ Resûla'llâh

gel:

1. gelüp:-üüp

Kaside 1

Mısra: 9

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

Gelüp hikmet diyârından görindi zât-ı 'uşşâka
Hasan Hilmî odur şukka oku hikmet kitâbını

2. gelür:-ür

Kaside 3

Mısra: 5

Gelmek, ortaya çıkamak.

Hasan Hilmî okur hasbî sunûhâtı gelür vehbî
Kitâbı sünneti taşdıķ idince yâ Resûla'llâh

3. gel:

Kaside 6

Mısra: 1

Gelmek. II Gel hadî!.

Yanarım âteş-i 'aşka yetiş gel yâ Resûla'llâh
Vücûdum yandı kül oldu şavur gel yâ Resûla'llâh

4. gel:

Kaside 6

Mısra: 2

Gelmek. II Gel hadî!.

Yanarım âteş-i 'aşka yetiş gel yâ Resûla'llâh
Vücûdum yandı kül oldu şavur gel yâ Resûla'llâh

5. gel:

Kaside 6

Mısra: 4

Gelmek.

Cemâliñ cennete mir'ât sekiz cennet medîneñdir
Çekildi kârübân yolda delîl gel yâ Resûla'llâh

6. gel:

Kaside 6

Mısra: 6

Gelmek.

Hasan Hilmî okur na'tı şerî'atla yazar 'ilmi
Kitâbım mustakîm Hakk'a çevir gel yâ
Resûla'llâh

7. gelür:-ür

Kaside 7

Mısra: 11

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

Döner kalbim degirmendir gelür 'aşkıñ şuyu
senden
Şalâtıyla selâm benden sañadır yâ Resûla'llâh

8. geldi:-di

Kaside 11

Mısra: 4

Ulaşmak.

Vücūdum nār-ı ‘aşkıñla yanar kırk yıl tamām oldı
Muḥabbetden ḥaber geldi sevindim yā Resūla’llāh

9. **gelmez:-mez**

Kaside 12

Mısra: 2

Gelmek.

Siyāh baḥtım beyāz olmaz ne ḥāldir yā
Resūla’llāh
Su’āl itdim cevāb gelmez ne kâldir yā Resūla’llāh

10. **geldim:-di, -m**

Kaside 20

Mısra: 1

Gelmek, ortaya çıkmak.

Ezelden naḫşibend geldim naḫşibendim yā
Resūla’llāh
Ehl-i ḥālim erbāb-ı tarīkim naḫşibendim yā
Resūla’llāh

11. **gelsün:-sün**

Kaside 20

Mısra: 9

Gelmek, ortaya çıkmak.

Cemālīñ zerre izhār kıl cefā gitsün şafā gelsün
Mürīd mürşid ‘āyān olsun naḫşibendim yā
Resūla’llāh

12. **gelsün:-sün**

Kaside 20

Mısra: 11

Gelmek, II Olmak.

Ḥasan Ḥilmī rücū‘ eyle ḥatā itdiñ ‘atā gelsün
Seniñ na‘tınla bi-ḥamdi’llāh naḫşibendim yā
Resūla’llāh

13. **geldim:-di, -m**

Kaside 26

Mısra: 4

Gelmek.

Tükendi ‘ömrimiz gitdi şararup şoldığım bildim
Şükür dünyāya ben geldim ḫul oldum yā
Resūla’llāh

14. **gelür:-ür**

Kaside 28

Mısra: 3

Gelmek l buyurmak, şereflendirmek.

Sefer sofrasına ni‘met gelür vaqt-i seḥer senden
Muḥabbet miftaḥ-ı Babu’s-Selāmı yā Resūla’llāh

15. **gelür:-ür**

Kaside 38

Mısra: 3

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

Gelür āvāz-ı rūḥānī ‘asel deryāsıdır rūḥum
Cihānı bala ğarḫ itdi şadāsı yā Resūla’llāh

16. **gelsün:-sün**

Kaside 39

Mısra: 7

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

Ḥasan Ḥilmī gönül Loḫmān ḥaber vir ḥastalar
gelsün
Marāz ehli ‘ilāc alsun ṭabībim yā Resūla’llāh

17. **gelsün:-sün**

Kaside 39

Mısra: 6

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

Seḥābı Ḫul huve’llāhdan yağar nūrānī rahmetler
Buyursun ‘āşıkān gelsün ḫaddāḥim yā Resūla’llāh

18. **gel:**

Kaside 52

Mısra: 8

Gelmek.

Seher vaḳti ḥoros söyler ki dir ḳum yā eyyühā'l-
ḡāfil

Uyan gel sevdiğim 'āḳil yā Allāh yā Resūla'llāh

19. **gelür:-ür**

Kaside 66

Mısra: 3

Gelmek.

Ḥabersizce gelür bir gün benim ol tuḥfe-i mevtim
'Aceb nerden olur i 'ṯā kitābım yā Resūla'llāh

20. **geldi:-di**

Kaside 69

Mısra: 12

(Bir maksatla) Bir yere gelmek.

Babam Ādem'le anam Ḥavvā'yı mekriyle aldatdı
Dönüp şimdi baña geldi şefā'at yā Resūla'llāh

21. **gelsün:-sün**

Kaside 69

Mısra: 38

"Gel" çağırma sözü.

Bu gün ḥamd u ḡenā olsun sekiz cennet
ziyālansun
Sülālem cennete gelsün şefā'at yā Resūla'llāh

22. **geldi:-di**

Kaside 70

Mısra: 5

(Başına) gelmek.

Çekildi kārübān gitdi bu gün nevbet baña geldi
Bu cumhürdan girü ḳalsam 'aybdır yā Resūla'llāh

23. **gelince:--ince**

Kaside 70

Mısra: 15

Beklenilen bir şeyin gelmesi.

Gelince ism-i tiryāḳıñ ifāḳat buldı ḥasta-i dünyā
Bunı inkār iden kāfir ne kördür yā Resūla'llāh

24. **gelür:-ür**

Kaside 104

Mısra: 3

Gelmek, ortaya çıkmak.

Gelür deryā-yı rahmet ol muḥabbet āsumānından
'Adın baḥrında dil ehli zemīndir yā Resūla'llāh

25. **gelürse:-ür, -se**

Kaside 136

Mısra: 1

Gelmek.

Hidāyet bād-ı ḳudretle gelürse yā Resūla'llāh
'Aṯiyye ehl-i īmāna bilürse yā Resūla'llāh

26. **gelse:-se**

Kaside 192

Mısra: 6

Gelmek, ortaya çıkmak.

Ḥasan Ḥilmī olur 'āşık muḥabbet toḥmu bitdikçe
Muḥabbet miskidir gelse Cebel-i Sevr'den yā
Resūla'llāh

27. **geldi:-di**

Kaside 204

Mısra: 2

(Bir maksatla) Bir yere gelmek.

Göñül hasta nefes ister okunsun yâ Resûla'llâh

Tabîb-i hâzîka geldi sevinşün yâ Resûla'llâh

28. **gelince:-ince**

Kaside 231

Mısra: 4

(Bir hâl bir kimseye) hâkim olmak; belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

O nûra tākātım yokdur vücūdum tārūmār oldu
Gelince rûha fermân-ı len terānî yâ Resûla'llâh

29. **gelsem:-se, -m**

Kaside 294

Mısra: 6

Gelmek, ulaşmak, varmak.

Hasan Hilmî yedi deryâ gibi taşmış köpürmüşdür
Esen yeller gibi gelsem kavuşsam yâ Resûla'llâh

30. **gelsün:-sün**

Kaside 314

Mısra: 1

(Bir yere) gelmek.

Cihādın şemsi dilde devrâne gelsün yâ
Resûla'llâh

Mücâhid feyz alup andan dīvāna gelsün yâ
Resûla'llâh

31. **gelsün:-sün**

Kaside 314

Mısra: 2

(Bir yere) gelmek.

Cihādın şemsi dilde devrâne gelsün yâ
Resûla'llâh

Mücâhid feyz alup andan dīvāna gelsün yâ
Resûla'llâh

32. **gelsün:-sün**

Kaside 314

Mısra: 4

(Bir yere) gelmek.

Mürîdim şeyh-i pâkimsiñ uyandır kalbi gâfletten
Huzûr-ı şeyhe ta'lîme gelsün yâ Resûla'llâh

33. **gelsün:-sün**

Kaside 314

Mısra: 6

(Bir yere) gelmek.

Hasan Hilmî mücâhidsen ğınāya şükür fakre şabr
it
Gazâ ehliyle haşre gelsün yâ Resûla'llâh

gel:-

1. **gelse:--se**

Kaside 66

Mısra: 5

Gelmek.

Mezâra girdiğim günde su'âl-i Münkereyn gelse
Ne şüretle cevâb vîrsem hisâbım yâ Resûla'llâh

2. **geldi:--di**

Kaside 69

Mısra: 31

Gelmek, bir yere ulaşmak.

İdince zikrini Âdem nidâ geldi ki 'afv itdim
Didi Âdem ki ben ni'tdim şefâ'at yâ Resûla'llâh

3. geldi:--di

Kaside 69

Mısra: 33

Gelmek, bir yere ulaşmak.

Nidā geldi ki yā Ādem Ḥabībim'le du'ā kılsañ
Ebed cennetde çıkmazdñ şefā'at yā Resūla'llāh

4. geldim:-di, -m

Kaside 69

Mısra: 2

Gelmek.

Umarım cenābından şefā'at yā Resūla'llāh
Kapuña sā'ilim geldim şefā'at yā Resūla'llāh

5. geldi:-di

Kaside 80

Mısra: 1

(Bir şey) Belli bir zamânın gelmesi.

Bu gün hicret günü geldi meded kıl yā Resūla'llāh
Muhācır zümre-i a'mā delîl ol yā Resūla'llāh

6. geldim:-di, -m

Kaside 89

Mısra: 5

*(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak,
ulaşmak.*

Kapuña sā'ilem geldim şefā'at yā Resūla'llāh
Günāhım yüklenüp geldim şefā'at yā Resūla'llāh

7. geldim:-di, -m

Kaside 89

Mısra: 6

*(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak,
ulaşmak.*

Kapuña sā'ilem geldim şefā'at yā Resūla'llāh
Günāhım yüklenüp geldim şefā'at yā Resūla'llāh

8. gelür:--ür

Kaside 105

Mısra: 5

Gelmek, ulaşmak.

Ḥasan Ḥilmī ḵanā'at kıl ḵasemnādan gelür rızķıñ
Bıraksa derd-i dīnārı ğanī mi yā Resūla'llāh

9. gelen:-en

Kaside 107

Mısra: 3

Gelmek.

'Adālet burc-ı ḥikmetden gelen seyf-i sa'ādetle
Ebūbekrī 'Ömer 'Osmān 'Alī'dir yā Resūla'llāh

10. gelür:--ür

Kaside 120

Mısra: 9

Gelmek, ulaşmak, nasip olmak.

Faķır olmaz bu dünyāda gelür rızķı suhūletle
Ġanī eyler ḵanā'atle nikāḥdır yā Resūla'llāh

11. gelen:--en

Kaside 129

Mısra: 2

Gelmek, bir yere varmak. II Doğmak.

Viren virdi gönül virdi Muḥammed yā Resūla'llāh
Gelen gitdi giden bildi Muḥammed yā Resūla'llāh

12. gelür:--ür

Kaside 154

Mısra: 6

Haber ulaşmak, haberdar olmak.

Ḥasan Ḥilmī sūd emmişdir sūd ḥaķķını ḥelāl eyle
Seḥer vaķtı selām itsem gelür mi yā Resūla'llāh

13. **gelür:--ür**

Kaside 168

Mısra: 5

Gelmek, ulaşmak.

Hasan Hilmî hemân nuşret gelür İnnâ fetâhnâdan
Kılıçdır kudret-i beyt-i'l-fetihtir yâ Resûla'llâh

14. **geldi:--di**

Kaside 171

Mısra: 5

Gelmek, ulaşmak.

Hediye geldi Cennetden Halîl'im Rabbiñ cömerd
senden
Kaldır İsmâ'îlim yerden seversem yâ Resûla'llâh

15. **gelür:--ür**

Kaside 171

Mısra: 3

Gelmek, ulaşmak.

İner gökden gelür bir koş anında hâdimi Cibrîl
Sevindi gördi İsmâ'îl kesersem yâ Resûla'llâh

16. **gelür:--ür**

Kaside 172

Mısra: 6

Gelmek, ulaşmak.

İbâdet seyfi 'aşkıñla idem udhiyye-i kurbân
Hedâyâ koş gelür gökden kabülse yâ Resûla'llâh

17. **gelsün:-sün**

Kaside 180

Mısra: 3

*(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak,
ulaşmak.*

Şerî'atdır şifadârı okunsun hastalar gelsün
İlac içsün sıhhat bulsun marîz de yâ Resûla'llâh

18. **geldi:--di**

Kaside 192

Mısra: 3

Gelmek, ortaya çıkmak.

Kemer-bend oldı 'âşıklar melekler 'askeri geldi
Getürdi 'aşkı Cebrâ'il Cebel-i Hîrâ'dan yâ
Resûla'llâh

19. **gelsün:-sün**

Kaside 195

Mısra: 3

*(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak,
ulaşmak.*

Açıldı sofra-i 'aşkıñ buyursun 'âşıkân gelsün
Ta'âmı rûh-ı 'uşşâka gıdâdır yâ Resûla'llâh

20. **gelür:--ür**

Kaside 201

Mısra: 3

Gelmek. II (Kalp) Hissetmek.

Esen yeller akan seyiller gelür kalbe şafâ eyler
Gönül 'uşşâk-ı rûhânî rahîmdir yâ Resûla'llâh

21. **gelse:-se**

Kaside 218

Mısra: 6

Bir sesin gelmesi, duyulması.

Hasan Hilmî muhabbetle okur lebbeyk-i rûhânî
Şadâsı gelse huccâcîñ nevâfil yâ Resûla'llâh

22. **gelür:--ür**

Kaside 225

Mısra: 6

(Rızkın) gelmesi, herkese rızkının ulaşması.

Muhabbet ma'nevî rızkî muqadderdir Hasan

Hilmi

Gelür naḥnu ḳasemnâdan vahîde yâ Resûla'llâh

23. gelse:--se

Kaside 237

Mısra: 4

Beklenen bir şeyin gelmesi.

Göñül dertli devâ bulmaz 'aceb bilmem ne

hikmetdir

'Îlâcî gelse rûḥânî kerâmet yâ Resûla'llâh

24. gelür:--ür

Kaside 239

Mısra: 1

Gelmek, bir yere ulaşmak.

Eser rüzgâr gelür reyḥân Yemen'den yâ

Resûla'llâh

Ḳoḳar göñlüm o reyḥân-ı raḥîmden yâ Resûla'llâh

25. gelür:--ür

Kaside 261

Mısra: 6

Gelmek, ulaşmak. II Ölüm vaktinin gelmesi,
ölmek.

Ḳanaṭ açmış göñül mürğî Hasan Hilmi uçar 'arşa

Gelür maḥbûb-u hû levḥ u ḳaleminden yâ

Resûla'llâh

26. gelür:--ür

Kaside 263

Mısra: 5

(Bir yere) Gelmek.

Hasan Hilmi gelür ser-ḥoş içüp 'aşkıñ şarâbından

Ḳadâhı ḳabrine rahmet mübâhdır yâ Resûla'llâh

27. gelürse:--ür, --se

Kaside 263

Mısra: 3

Gelmek, bir yere ulaşmak. II (Bağlamda)

Maḥşer günü Allah'ın huzuruna çıkmak.

Anıñ 'âşıqları sekrân gelürse rûz-ı maḥşerde

Ḥisâb görmez 'azâb çekmez felâhdır yâ

Resûla'llâh

28. geldim:--di, -m

Kaside 289

Mısra: 5

(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak,
ulaşmak.

Hasan Hilmi ḥaṭâ ehli ricâ sultânıma geldim

Ḳuşûrum 'afv ider Allâh muvaffaḳ yâ Resûla'llâh

29. gelsün:--sün

Kaside 301

Mısra: 1

(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak,
ulaşmak.

Cihâdın gülleri gelsün görünsün yâ Resûla'llâh

Mücâhid gül şuyu andan içülsün yâ Resûla'llâh

30. gelse:--se

Kaside 321

Mısra: 6

Gelmek, bir yere ulaşmak.

Hasan Hilmi ḥayâ itsün utansun aḳ şaḳalından

Su'âl-ı Münkereyne gelse ḳabirde yâ Resûla'llâh

31. **gelürse:--ür, --se**

Kaside 333

Mısra: 5

*Bir yere gelmek. II (Bağlamda) Mahşer günü
Allah'ın huzuruna gelmek.*

Hasan Hilmî günâhıyla gelürse rûz-ı mahşerde
Şefâ'at eylesen bârî garîbdır yâ Resûla'llâh

geline:

1. **geline:**

Kaside 7

Mısra: 5

Geldiğinde, gelince.

Ezelde vuşlatıñ zevki gelince hâtıra bir dem
Vücûdum tārūmār itdi habîrsin yâ Resûla'llâh

gelmiş:

1. **gelmiş:**

Kaside 45

Mısra: 16

Gelmek, toplanmak.

Kimi 'âlim kimi zâlim kimi şeyhdir kimi dervîş
Duḡânı içmege gelmiş ne gılzet yâ Resûla'llâh

gelse:

1. **gelse:**

Kaside 46

Mısra: 7

Gelmek, ulaşmak.

Hasan Hilmî helâl olmaz Frenk'den gelse enfiyye
Çekilmez burna kaç'ıyyen biliriz yâ Resûla'llâh

gelür:

1. **gelür:**

Kaside 56

Mısra: 2

*(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum
veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.*

Aıldım nâr-ı Nemrûd'a yanarım yâ Resûla'llâh
'Aceb kimden gelür imdâd bakarım yâ
Resûla'llâh

gelürken:

1. **gelürken:-ür, -ken**

Kaside 109

Mısra: 2

Gelirken II geldiği sırada.

Gönül mürğî uçar bir gün kafesden yâ Resûla'llâh
Cinân ehli sürür eyler gelürken yâ Resûla'llâh

geniş:

1. **geniş:**

Kaside 58

Mısra: 5

Eni çok olan, enli, vâsi.

Biniş geymiş geniş yenli İmâm-ı A'zam'a beñzer
Kaşîrû'l-kâme mihrâblar harâbdır yâ Resûla'llâh

gerek:

1. **gerekse:-se**

Kaside 172

Mısra: 4

*"Lazım, lüzumlu, icap" anlamlarında şart eki
almış hali.*

Kesersem vâcib olmuştur bu zâlim nefis-i ğaddârı
'Aţâyâ eylese Bârî gerekse yâ Resûla'llâh

2. **gerekdir:-dir**

Kaside 203

Mısra: 6

Elzem, lazım, olmalı.

Muhabbet Sidre-i rûhdur medîneñ 'âşıkâ menzil
Hasan Hilmî nüzûl itse gerekdir yâ Resûla'llâh

gerek gerek:

1. **gerek gerek:**

Kaside 181

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gerek...gerek...bağlacı.

Hasan Hilmî murâd itse anı hâk eyler ol Mevlâ
Gerek hayra gerek şerre irâde yâ Resûla'llâh

getür:

1. **getürdi:-di**

Kaside 343

Mısra: 12

Getirmek, nakletmek.

Quruldı meclis-i 'işret içildi bâde-i îmân
Getürdi bâdei Cibrîl kadehsin yâ Resûla'llâh

getür:-

1. **getürdi:--di**

Kaside 192

Mısra: 4

Getirmek, ulaştırmak. II (Vahiy) getirmek.

Kemer-bend oldu 'âşıklar melekler 'askeri geldi
Getürdi 'aşkı Cebrâ'il Cebel-i Hîrâ'dan yâ
Resûla'llâh

2. **getürdi:--di**

Kaside 194

Mısra: 3

Getirmek, ulaştırmak. II Vahiy getirmek.

Getürdi 'aşkı Cebrâ'il muhabbet bi-hamdi'llâh
Muhammed dîn-i hâtem oldu âmentü bi'llâh yâ
Resûla'llâh

gev:

1. **geydim:-di, -m**

Kaside 4

Mısra: 2

Giyemek.

El etdim istedim zatıñ şifâtıñ yâ Resûla'llâh
Külâh geydim günâhkârım rahîmsin yâ
Resûla'llâh

2. **geydim:-di, -m**

Kaside 4

Mısra: 3

Giyemek.

Naşib oldu bi-hamdi'llâh enîbü hırkasın geydim
Şükür bî'at elîñ virdiñ kerîmsin yâ Resûla'llâh

3. **geymiş:-miş**

Kaside 8

Mısra: 7

Takmak.

Hasan Hilmî bi-hamdi'llâh muhabbet tâcını
geymiş

Seniñ säyendedir bî-şekk haqîkatdır yâ
Resûla'llâh

4. **geydim:-di, -m**

Kaside 40

Mısra: 3

Giymek, takmak. II. Tarikata girme.

Şerî'atdan olup irşâd tarîkat tâcını geydim
Bize necm-i hidâyetdir şerî'at yâ Resûla'llâh

5. **geydi:-di**

Kaside 76

Mısra: 7

Giymek.

Ne hikmet hicret esbâbı ne devlet geydi ol tâcı
Ebâ Eyyûbe'l-Enşâri şahâbeñ yâ Resûla'llâh

6. **geysem:-sem**

Kaside 90

Mısra: 3

Giymek.

Bu 'aşk tâc-ı devletdir naşîb olsa anı geysem
Cemâliñ vuşlatıñ görsem dilerim yâ Resûla'llâh

7. **geymiş:-miş**

Kaside 208

Mısra: 6

Giymek, kuşanmak.

Hasan Hilmî halâşındır cihâd-ı ekber eyleren
Gurûr ehli biniş geymiş yemişdir yâ Resûla'llâh

gev:-

1. **geymiş:-miş**

Kaside 58

Mısra: 5

Giymek, giyinmek.

Biniş geymiş geniş yenli İmâm-ı A'zam'a beñzer
Kaşîrû'l-kâme mihrâblar harâbdır yâ Resûla'llâh

2. **geydi:-di**

Kaside 236

Mısra: 5

Giymek, bürünmek.

Muhabbet 'âşîka mürşid gönül dervîş tonuñ geydi
Hasan Hilmî mükâfâtı telaffuz yâ Resûla'llâh

gez:-

1. **gezerüm:-er, -üm**

Kaside 95

Mısra: 3

Gezmek, dolaşmak.

Gezerüm tağ u şahrâda ararım yârı ağıyârda
Haber aldım mağârâda firârim yâ Resûla'llâh

2. **gezdin:-di, -m**

Kaside 97

Mısra: 2

Gezmek II dolaşmak.

Diyâr-ı ğurbete düşdüm ğarîbem yâ Resûla'llâh
Cihânı ser-te-ser gezdin habîrim yâ Resûla'llâh

3. **gezersem:-er, -se, -m**

Kaside 125

Mısra: 2

Gezmek II dolaşmak.

Marîzem râhatım yokdur yatarsam yâ Resûla'llâh
Gönül zevk eylemez hasta gezersem yâ
Resûla'llâh

4. **gezer:-er**

Kaside 183

Mısra: 3

Bir yerde dolaşmak, yürümek, gezmek.

Bu rûhum bülbül-ü ü gül-çin gezer Kâf tağı ‘aşk
üzre

Bu seyyâhda kuşür itse kabâhat yâ Resûla’llâh

5. **gezersem:-er, -se, -m**

Kaside 233

Mısra: 3

Gezmek II dolaşmak.

Muhabbet bâdesindendir gezersem sekr-i lâ-ya ‘kıl
Su ‘âl-i Münkir’e virmem cevâb da yâ Resûla’llâh

6. **gezerse:-er, -se**

Kaside 239

Mısra: 5

Gezmek, dolaşmak.

Hasan Hilmî gülüstânı gezerse her seher vakti
Virirler zâkire güller habîbden yâ Resûla’llâh

7. **gezer:-er**

Kaside 241

Mısra: 3

Bir yerde dolaşmak, yürümek, gezmek.

Muhabbet manşıbı maḥfî gezer dellâl-ı ‘aşk üzre
Anıñ bazarı ğurbetde ne ‘ibret yâ Resûla’llâh

8. **gezdin:-di, -m**

Kaside 319

Mısra: 3

Bir yerde yürümek, dolaşmak, hareket etmek.

‘Aceb zînet mümeyyizdir karanfil bâğçesin

gezdin

Menefşe boynunu egmiş şadākān yâ Resûla’llâh

9. **gezerse:-er, -se**

Kaside 321

Mısra: 1

Gezmek, dolaşmak.

Gönül şahrâ-yı ‘aşkıñda gezerse yâ Resûla’llâh

‘Aceb Leylâ’ya Mecnûn’dur gönülde yâ

Resûla’llâh

gez:-

1. **gezer:--er**

Kaside 161

Mısra: 2

*(Bağlama göre) kan gibi damarlarda
dolaşmak.*

Cânım cânâna cennetde cânımsıñ yâ Resûla’llâh

Gezer cismimde devr eyler kanımsıñ yâ

Resûla’llâh

2. **gezer:--er**

Kaside 185

Mısra: 3

Gezmek, dolaşmak.

Gezer Kâf dan Kâf’a kâlû belâ bülbüllerindendir

Elestü ‘âlemiñ mesti gönüldür yâ Resûla’llâh

gibi:

1. **gibi:**

Kaside 1

Mısra: 4

-e benzer. Benzerlik bildirir.

Ne ni‘metdir bu devlet ki şadırdı nūr-ı ĩmānı Bize
luţf eyledi Allāh Muḥammed gibi sultānı
ḥüsniyyāt

2. gibi:

Kaside 1

Mısra: 7

Benzetme edatı.

Ne şīrīn sözlü vā‘izdir erir qalbler kılay gibi
Bakırlar altun olmuştur sözi kimyā-yı subḥānī

3. gibi:

Kaside 1

Mısra: 2

-e benzer. Benzerlik bildirir.

Ne ni‘metdir bu devlet ki şadırdı nūr-ı ĩmānı
Bize lutf eyledi Allāh Muḥammed gibi sultānı

4. gibi:

Kaside 7

Mısra: 10

Benzetme edatı.

Okınsa defteri nāmıñ turur yerler döner gökler
Köpek gibi münāfıqlar ürerler yā Resūla’llāh

5. gibi:

Kaside 8

Mısra: 2

Benzetme edatı.

Göñül göñlümde gördükçe ḥayālīñ yā Resūla’llāh
Ḥayāsından hilāl gibi tükendi yā Resūla’llāh

6. gibi:

Kaside 32

Mısra: 11

Benzetme edatı.

Ḥayālīñ rüz u şeb dilde güneş gibi tulu‘ eyler
Bu şaşkıñ ‘āşıkıñ söyler şefā‘at yā Resūla’llāh

7. gibi:

Kaside 65

Mısra: 4

"gibi" benzetme edatı.

Ezel ‘atşānıdır ‘āşık ko içsün zemzem-i ḥikmet
Şular gibi taşup şimdi köpürdüm yā Resūla’llāh

8. gibi:

Kaside 77

Mısra: 7

"Gibi" benzetme edatı.

Şararmış şamān gibi güler güller gibi yüzi
Koşar ‘anber gibi sözi tıyıldı yā Resūla’llāh

9. gibi:

Kaside 77

Mısra: 7

"Gibi" benzetme edatı.

Şararmış şamān gibi güler güller gibi yüzi
Koşar ‘anber gibi sözi tıyıldı yā Resūla’llāh

10. gibi:

Kaside 77

Mısra: 8

"Gibi" benzetme edatı.

Şararmış şamān gibi güler güller gibi yüzi
Koşar ‘anber gibi sözi tıyıldı yā Resūla’llāh

11. gibi:

Kaside 101

Mısra: 6

"Gibi" benzetme edatı.

Gülistân-ı cemâlinden şol 'âşık kim ola gül-çîn
Ebed bülbül gibi kârı figândır yâ Resûla'llâh

12. **gibidir:-dir**

Kaside 127

Mısra: 5

Benzetme edatı.

Sana bi'n-nisbe bir kaçre gibidir cümleñiñ 'ilmi
Haķıķat 'ilminiñ 'ummânı sensiñ yâ Resûla'llâh

13. **gibi:**

Kaside 150

Mısra: 4

T. Benzetme ve örnek ifade eder.

Şafa içün uyup nefse nikâhı eyledim şer'en
Yağar yağmur gibi zevkim belâdır yâ Resûla'llâh

14. **gibi:**

Kaside 163

Mısra: 3

Benzetme edatı.

Uçar kuşlar gibi anlar girerler cennete cümle
Nice devletlere anlar irerler yâ Resûla'llâh

15. **gibi:**

Kaside 165

Mısra: 5

Benzetme edatı.

Hasan Hilmî akar dinmez gözünden seyl gibi
yaşlar
Aña cennet libâsları biçildi yâ Resûla'llâh

16. **gibi:**

Kaside 177

Mısra: 5

"gibi" benzetme edatı.

Göñül gökler gibi gürler çıkarsa Tûr-ı Sînâ'ya
Hasan Hilmî nazar kılsa mu'aķķid yâ Resûla'llâh

17. **gibi:**

Kaside 216

Mısra: 4

"gibi" benzetme edatı.

İder mi'râc-ı rûhânî çıkar 'arşa nazar eyler
Anıñ vechi güneş gibi beyâzdır yâ Resûla'llâh

18. **gibi:**

Kaside 284

Mısra: 2

"gibi" benzetme edatı.

Muhabbet derdi 'uşşâķa sipâriş yâ Resûla'llâh
Yedi deryâ gibi derdim cüşiş yâ Resûla'llâh

19. **gibi:**

Kaside 294

Mısra: 5

"gibi" benzetme edatı.

Hasan Hilmî yedi deryâ gibi taşmış köpürmüşdür
Esen yeller gibi gelsem kavuşsam yâ Resûla'llâh

20. **gibi:**

Kaside 294

Mısra: 6

"Gibi" benzetme edatı.

Hasan Hilmî yedi deryâ gibi taşmış köpürmüşdür
Esen yeller gibi gelsem kavuşsam yâ Resûla'llâh

21. **gibi:**

Kaside 294

Mısra: 6

"gibi" benzetme edatı.

Hasan Hilmî yedi deryâ gibi taşmış köpürmüştür
Esen yeller gibi gelsem kavuşsam yâ Resûla'llâh

gice:

1. **gice:**

Kaside 32

Mısra: 8

Gece.

Seniñ vaşfiñ ideñ diller ne ay ister ne yıldızlar
Karanlık gice gündüzler ki sensiz yâ Resûla'llâh

2. **giceler:-ler**

Kaside 72

Mısra: 4

Gece.

Rebî'ü'l-evvel ayını nice 'âşık larıñ bekler
Giceler şubha dek ağlar şefâ'at yâ Resûla'llâh

3. **gice:**

Kaside 198

Mısra: 2

Gece II geceleyin.

Riyâzetle kesüp nefsi sevindim yâ Resûla'llâh
Gice gündüz nice güşsa çekerdim yâ Resûla'llâh

4. **giceler:-ler**

Kaside 325

Mısra: 2

Gece, gece vakti.

Muhabbet tağımın bağ-ı belâğı yâ Resûla'llâh
Karanlık giceler rüşen çerâğı yâ Resûla'llâh

gice gündüz:

1. **gice gündüz:**

Kaside 216

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gece gündüz II Aralıksız, sürekli, her zaman.

Muhabbet mescidi bâb-ı niyâzdır yâ Resûla'llâh
Gice gündüz kılar 'âşık namâzdır yâ Resûla'llâh

gid:

1. **gidince:-ince**

Kaside 343

Mısra: 7

Ulaşmak.

Mine'l- meşrik ile'l- mağrib gidince defter-i
nâmiñ
Dirildi kâffe-i mevtâ hayâtsın yâ Resûla'llâh

gid:-

1. **gidin:--en**

Kaside 129

Mısra: 2

Dünyadan gitmek, ölmek.

Viren virdi gönül virdi Muhammed yâ Resûla'llâh
Gelen gitdi giden bildi Muhammed yâ Resûla'llâh

gıdā:

1. **gıdālanmış:-lan, -mış**

Kaside 10

Mısra: 5

Manevi anlamda besin.

Bi-ḥamdi'llāh gönül mürğü muḥabbetle
ġidālanmış
O ni'metden lezīz ġayrī ki nem var yā Resūla'llāh

2. ġidāsız:-sız

Kaside 13

Mısra: 3

Manevi anlamda besin.

Gönül mehdī vücūdumda ġidāsız bir yetīm
ma'sūm
Tükenmez südlü deryāsın ki süd vir yā
Resūla'llāh

3. ġidāsı:-sı

Kaside 22

Mısra: 6

Manevi anlamda besin.

Muḥallaş mürğ-ı devlet kim giyerse tâc-ı ezkârı
Ġidāsı meyve-i vuşlat ḥaḳīḳat yā Resūla'llāh

4. ġidāsı:--sı

Kaside 32

Mısra: 1

Besin, nimet. II Manevi gıda, ruhun gıdası.

Ġidāsı rūḥ-ı 'uşşāḳıñ ki sensiñ yā Resūla'llāh
Cemālīñ mürğ-ı dil ister ki keşf it yā Resūla'llāh

5. ġidālanmış:-lan, -mış

Kaside 77

Mısra: 9

Manevi anlamda besin.

Muḥabbetle ġidālanmış koḳar aġzında misk yağı
Orūc bāġı açılmışdur bu şehre yā Resūla'llāh

6. ġidā:

Kaside 92

Mısra: 1

Manevi anlamda besin.

Namāz yā rūḥuma raḥmet ġidā mı yā Resūla'llāh
Zemīn-i ḳalbime ḥikmet namāz mı yā Resūla'llāh

7. ġidāsı:--sı

Kaside 104

Mısra: 5

Her türlü yiyecek ve içecek, besin. II Manevi anlamda besin.

Ḥasan Ḥilmī gönül ḥamsi ġidāsı āb-u nīsāndır
İçerse ehl-i isti'dād se'iddir yā Resūla'llāh

8. ġidā:

Kaside 113

Mısra: 2

Manevi anlamda besin.

Gönül mürğü şorar kısmet ḥaber vir yā Resūla'llāh
'Amel bāġı muḥabbetden ġidā vir yā Resūla'llāh

9. ġidādır:--dır

Kaside 135

Mısra: 6

Hayat kaynağı, kuvvet ve güç veren şey, besleyici unsur.

Ḥasan Ḥilmī şehir mürğü muḥabbet bülbulün bāġı
Ġidādır rūḥuna Aḥmed Muḥammed yā
Resūla'llāh

10. ġidādır:--dır

Kaside 147

Mısra: 1

Manevi anlamda besin.

Risālet rahmeti yağdı ğidādır yâ Resûla'llāh
Nübuvvet bāğ-ı rahmetle nümādır yâ Resûla'llāh

11. **ġidādır:--dır**

Kaside 157

Mısra: 2

Manevi anlamda besin.

Muhabbet müjde-i bāb-ı hüdādır yâ Resûla'llāh
Hediyye rūhuma Hāk'dan ğidādır yâ Resûla'llāh

12. **ġidāsıyla:--sı, --y, --la**

Kaside 168

Mısra: 4

Manevi anlamda besin.

Medīneñ kabır-i hākinden eserse bād-ı 'aşk ƙalbe
Göñül nuşret ġidāsıyla şiba'dır yâ Resûla'llāh

13. **ġidāsıdır:--sı, --dır**

Kaside 170

Mısra: 5

Manevi anlamda besin.

Ezel bāğı ġidāsıdır içerse rūhumuz Kevşer
Hasan Hilmî sürür eyler şafādır yâ Resûla'llāh

14. **ġidādır:--dır**

Kaside 195

Mısra: 4

Manevi anlamda besin.

Açıldı sofra-i 'aşkıñ buyursun 'āşıkān gelsün
Ta'amı rūh-ı 'uşşāka ġidādır yâ Resûla'llāh

15. **ġidālanmış:--lan, --mış**

Kaside 197

Mısra: 5

Manevi anlamda besin.

Hasan Hilmî göñül mürğı muhabbetle ġidālanmış
Vücuduñ aşl-ı eczāsı türābdır yâ Resûla'llāh

16. **ġidāya:--y, --a**

Kaside 212

Mısra: 4

Manevi anlamda besin.

Ne ni'met ni'met-i pākdır okur 'āşıklarıñ virdi
Cemāliñ bāğına girdi ġidāya yâ Resûla'llāh

17. **ġidāsın:--sı, --n**

Kaside 242

Mısra: 4

*Yiyecek, içecek. II Manevi besin, ruhun
ġidası.*

Muhabbet dersini ta'līm iderken nakşibendiden
ġidāsın kesdiğim hâlde helākdır yâ Resûla'llāh

18. **ġidāda:--da**

Kaside 275

Mısra: 1

Manevi anlamda besin.

Muhabbet mürğ-u maşşūdum ġidāda yâ
Resûla'llāh
Hayālîñ hālîme yoldaş du'āda yâ Resûla'llāh

19. **ġidāsı:--sı**

Kaside 311

Mısra: 4

*Her türlü yiyecek ve içecek, besin. II Manevi
anlamda besin.*

Mücāhid şüretā ber-bād velī ma'nāda sultāndır
Ƙanā'at zahmeti ġāzī ġidāsı yâ Resûla'llāh

ġidā bāğı:

1. ğidā bāġı:

Kaside 273

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gıda, besin bahçesi. II Manevi besin, ruhun gıdası.

Hasan Hilmî ğidā bāġı muhabbet bāġıdır ancak
Muhabbetle irer 'aşık murāda yâ Resûla'llâh

ġidā eyler:

1. ğidā eyler:--r

Kaside 223

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(Manevi) gıda.

Yazılmış sırrıma Qur'ân okur rûhum ğidā eyler
Muhammed 'ilm üstâzım yakındır yâ Resûla'llâh

ġidā-i hazz-ı rûhânî:

1. ğidā-i hazz-ı rûhânî:

Kaside 142

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Manevî zevklerin gıdası.

Hoş âvâzla münâdiler şehir vakti şalâ virse
Ġidā-i hazz-ı rûhânî leâfet yâ Resûla'llâh

ġidā-i ma'nevî:

1. ğidā-i ma'nevî:

Kaside 22

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Manevi gıda.

Ġidā-i ma'nevî miftâh bize nahnu kâsemnâdır
Dıraht-ı meyve-i Tûbâ tarîkat yâ Resûla'llâh

ġidā-i nefis-i rûhânî:

1. ğidā-i nefis-i rûhânî:

Kaside 55

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Maddî ve cismânî tarafı olmayan, mânevî özelliklere sahip nefsin gıdası.

Ġidā-i nefis-i rûhânî lezîzdir yâ Resûla'llâh
Şafâ-yı rûh-ı sultânî 'azîzdir yâ Resûla'llâh

ġidā-i rûh-ı sultânî:

1. ġidā-i rûh-ı sultânî:

Kaside 273

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sultanın ruhunun gıdası.

Ġidā-i rûh-ı sultânî şafâda yâ Resûla'llâh
Elestü bi-rabbikum kâlu belâda yâ Resûla'llâh

ġidām:

1. ġidāmdır:--dır

Kaside 156

Mısra: 4

(Îlâhî) gıda, ruhun gıdası.

Tarîkat bülbülü rûhum öter bāġ-ı hakîkatde
Yetişdi meyve-i a'mâl ġidāmdır yâ Resûla'llâh

ġulzet:

1. **ġilzet:**

Kaside 45

Mısra: 16

Kabalık.

Kimi ‘ālim kimi zālīm kimi şeyḥdir kimi dervīş
Duḡānı içmege gelmiş ne ġilzet yā Resūla’llāh

ġinā:

1. **ġinā:**

Kaside 92

Mısra: 4

Çok.

Ḳanā‘at kenz-i rūḡānī namāz kimyā-yı eczāmdır
Nuḡāsı sīm u zer itsem ġinā mı yā Resūla’llāh

2. **ġināya:--y, --a**

Kaside 238

Mısra: 6

Varlık, zenginlik.

Muḡabbet ḡākimi gönlüm Ḥasan Ḥilmī yazar
i‘lām
Medīneñ ravza-i cennet ġināya yā Resūla’llāh

3. **ġināya:-y, -a**

Kaside 314

Mısra: 5

Zenginlik.

Ḥasan Ḥilmī mücāhidsen ġināya şükür faḡre şabr
it
Ġazā ehliyle ḡaşre gelsün yā Resūla’llāh

ġināi:

1. **ġināi:**

Kaside 112

Mısra: 6

Zenginlik (manevî anlamda).

Ḥasan Ḥilmī okur ḡasbī seniñ na‘tın mübārekdir
Ġināi anda bulmuşdur gedāi yā Resūla’llāh

ġinā-i fakra:

1. **ġinā-i fakra:--a**

Kaside 215

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Fakirliğin (manevî) zenginliği.

Ḳanāt açmış uçar ‘āşık ġinā-i fakra mālīkdir
Medīneñ cenneti gözden yakındır yā Resūla’llāh

gine:

1. **gine:**

Kaside 17

Mısra: 4

Yine, tekrar.

‘Ademden Ḥaḡḡ ‘anāşırla vücūdum eyledi izḡār
Gine bir gün olur ma‘düm şefā‘at yā Resūla’llāh

gir:

1. **girdi:-di**

Kaside 15

Mısra: 3

1. Girmek, dahil olmak.

Göñül gülzārı seyr eyler şerī‘at bāġına girdi
Gül-i ḡamrāya meyl itdi ḡaḡīḡat yā Resūla’llāh

2. **girdim:-di, -m**

Kaside 19

Mısra: 4

Girmek, yer tutmak (gönül bağlamında).

Nağşibende nuşh pendim bendeyim bülbül mişâl
Ehl-i virdim kalbe girdim râbıtam var yâ
Resûla'llâh

3. **girdi:-di**

Kaside 21

Mısra: 11

1. *Girmek, dahil olmak.*

Hasan Hilmî muhabbetle şerî'at gârına girdi
Medîneñ 'âşıkı olsa vezîr miyüm yâ Resûla'llâh

4. **girersem:-er, -se, -m**

Kaside 29

Mısra: 4

1. *Girmek, dahil olmak.*

Înâbe eyledim emdüm sūdūñ kimyâya benzendim
Cehennemde 'azâb çekmem girersem yâ
Resûla'llâh

5. **girdigim:-dig, -im**

Kaside 66

Mısra: 5

Girmek, dahil olmak.

Mezâra girdigim günde su'âl-i Münkereyn gelse
Ne şüretle cevâb virsem hisâbım yâ Resûla'llâh

6. **girersem:-er, -se, -m**

Kaside 71

Mısra: 3

1. *Girmek, dahil olmak.*

Girersem âteş-i 'aşka bişer bu lahm-i nâ-puhte
Bu meyyit ümmetiñ ister hayâtı yâ Resûla'llâh

7. **girdikde:-dik, -de**

Kaside 89

Mısra: 7

Girince, girdiği zaman.

Karanlık kabre girdikde şefâ'at şem'ini gönder
Ümîdim rûz-ı mahşerde şefâ'at yâ Resûla'llâh

8. **girer:-er**

Kaside 146

Mısra: 3

1. *Girmek, dahil olmak.*

Harâmîler girer bâğa harâb eyler kaçır tağa
O bâğın hâkimi 'âdil şerî'at yâ Resûla'llâh

9. **girerler:-er, -ler**

Kaside 163

Mısra: 3

Girmek, dahil olmak.

Uçar kuşlar gibi anlar girerler cennete cümle
Nice devletlere anlar irerler yâ Resûla'llâh

10. **girmiş:-miş**

Kaside 164

Mısra: 1

Girmek, dahil olmak.

Hayâlîñ gönlüme girmiş oturmuş yâ Resûla'llâh
Ezelden defter-i 'aşkı okurmuş yâ Resûla'llâh

11. **girdi:-di**

Kaside 212

Mısra: 4

Girmek, dahil olmak.

Ne ni'met ni'met-i pâkdır okur 'âşıklarıñ virdi
Cemâliñ bâğına girdi gıdâya yâ Resûla'llâh

12. **girersem:-er, -se, -m**

Kaside 254

Mısra: 6

1. *Girmek, dahil olmak.*

Nihāyetsiz kütüb-ḥāne Ḥasan Ḥilmī muḥabbetdir

Baḥa ta ‘līmī ders eyle girersem yā Resūla’llāh

13. **girüp:-üp**

Kaside 278

Mısra: 3

Bir yere, mekana girmek; gitmek.

Girüp bāb-ı risāletden cenāb-ı ravzanı görsem

Ṭaşın öpsem yüzüm sürsem sürūra yā Resūla’llāh

14. **girersem:-er, -se, -m**

Kaside 326

Mısra: 2

1. *Girmek, dahil olmak.*

Muḥabbet miftāḥ-ı cennet açarsam yā Resūla’llāh

Medīneñ ravza-i cennet girersem yā Resūla’llāh

gir:-

1. **girmek:-mek**

Kaside 98

Mısra: 1

Girmek, dahil olmak.

Muḥabbet bāğına girmek mübāḥdır yā Resūla’llāh

Şarāb-ı ‘aşkı nūş itmek ne hoşdur yā Resūla’llāh

2. **girdikçe:-dikçe**

Kaside 297

Mısra: 2

1. *Girmek, dahil olmak.*

Şarāb-ı ḥasretiñ mest-i ḥarābım yā Resūla’llāh

Tenūr-ı ‘aşka girdikçe kebābım yā Resūla’llāh

giriṭār:

1. **giriṭārım:-ım**

Kaside 95

Mısra: 1

Esir, tutkun, düşkün. II Âşık, müptela.

‘Aceb nāra giriṭārım yanarım yā Resūla’llāh

İçüp ‘aşkıñ şarābından kanarım yā Resūla’llāh

giriṭār-ı gönül:

1. **giriṭār-ı gönül:**

Kaside 296

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönlün (aşka) tutulması.

Giriṭār-ı gönül damı muḥabbet yā Resūla’llāh

Tükenmez devletiñ manşib kanā’at yā Resūla’llāh

girince:

1. **girince:**

Kaside 3

Mısra: 4

Bir yerden başka bir yere geçmek, araya yerleşmek.

Vücūduñ nūr-ı kudretdir anıñçün sāyesi olmaz

Medīneñ bāğ-ı cennetdir girince yā Resūla’llāh

giriz:

1. **giriziz:-iz**

Kaside 46

Mısra: 6

(Fa.) Kaçmak.

Duḥānīn unfu berbāddur perīṣān eyledi burnı
Kara kaṭrān tolar burnı girīziz yā Resūla'llāh

2. **girīze:-e, -**

Kaside 310

Mısra: 4

Kaçmak.

Żulümķār ehlidir anlar namāzı terk ider kılmaz
Günāh deryāsına talmış girīze yā Resūla'llāh

girü kalsam:

1. **girü kalsam:--sa, --m**

Kaside 70

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Geride kalmak.

Çekildi kārübān gitdi bu gün nevbet baña geldi
Bu cumhūrdan girü kalsam 'aybdır yā Resūla'llāh

git:

1. **gitsün:-sün**

Kaside 20

Mısra: 9

Sona ermek.

Cemālīn zerre izhār kıl cefā gitsün şafā gelsün
Mürīd mürşid 'āyān olsun naķşibendim yā
Resūla'llāh

2. **gitdi:-di**

Kaside 26

Mısra: 3

Kaybolmak, sona ermek.

Tükendi 'ömrimiz gitdi şararup şoldığım bildim
Şükür dünyāya ben geldim ķul oldum yā
Resūla'llāh

3. **gitdi:-di**

Kaside 27

Mısra: 7

Gitmek, uzaklaşmak.

Vücūd şehirini terk itdi gönül gitdi muhācirdir
Medīnenden mekān ister bu a'rābī yā Resūla'llāh

4. **gitdi:-di**

Kaside 65

Mısra: 7

(Bir şeyden bir şeye, bir kimseden bir kimseye) gitmek, geçmek, intikal etmek; uzaklaşmak.

Belā bülbülleri bağım perīṣān eyledi gitdi
Gül-i ḥamrāya meyl itdim tüketdim yā
Resūla'llāh

5. **gider:-er**

Kaside 129

Mısra: 5

(Belli bir amaç için) Belli bir yol takip etmek.

Ḥasan Ḥilmī gül isterse şehir vakti gider bağa
Koķar güller gülüstānda Muḥammed yā
Resūla'llāh

6. **gitdi:-di**

Kaside 257

Mısra: 4

(Zaman için) Geçmek, sona ermek, yaşanıp tükenmek, bitmek.

Muhabbet dersini tekmi idince on sekiz yılda
Civānlık gitdi pır oldum mücerred yā Resūla'llāh

git-:

1. **gitdi:--di**

Kaside 68

Mısra: 5

Gitmek.

Ciger bişdi kebāb oldu vücūd gitdi hārāb oldu
Şeker şerbetleri senden uţandı yā Resūla'llāh

2. **gidüp:--üp**

Kaside 73

Mısra: 16

*(Belli bir yönde) Belli bir yol takip etmek,
yürümek, ilerlemek.*

Vaşıyyet eyleyüp didiñ ki hasta olsalar anlar
Gidüp hālını siz şormañ buyurduñ yā Resūla'llāh

3. **gitdi:--di**

Kaside 129

Mısra: 2

Gitmek. II Ölmek, sona ermek.

Viren virdi gönül virdi Muḥammed yā Resūla'llāh
Gelen gitdi giden bildi Muḥammed yā Resūla'llāh

gitmek:

1. **gitmek:**

Kaside 33

Mısra: 5

Gitmek.

Gönül hicret deyüp ister ḥaḳīḳat şehrine gitmek
İraḳ yoldur ḥarāmī çok esirge yā Resūla'llāh

gitmem:

1. **gitmem:**

Kaside 31

Mısra: 5

Gitmek, uğramak.

Serindib tağına gitmem şarāb-ı Cidde'i içmem
Cemāliñ şāhı terk itmek ki lebbeyk yā
Resūla'llāh

giy:

1. **giyerim:--er, -im**

Kaside 56

Mısra: 6

Manevi olarak giyinmek.

Libāsım zāhire yandı mürīdim ma'nevī 'uryān
Virirsen ma'nevī kaftān giyerim yā Resūla'llāh

2. **giyer:--er**

Kaside 262

Mısra: 6

Başına takmak.

Mine'l-meşriḳ ile'l-mağrib okunsun nāmıma
na'tiñ
Ḥasan Ḥilmī giyer 'aşkıñ külāhı yā Resūla'llāh

giy-:

1. **giyerse:--er, --se**

Kaside 22

Mısra: 5

Giymek II (Tacı) Kafasına takmak.

Muḥallaş mürğ-ı devlet kim giyerse tāt-ı ezkāri
Ġidāsı meyve-i vuşlat ḥaḳīḳat yā Resūla'llāh

ğıybet:

1. ğıybet:

Kaside 65

Mısra: 5

*Bir kimsenin arkasından aleyhinde bulunma,
duyacağı zaman üzüleceği bir sözü arkasından
söyleme, çekistirme, koğuculuk.*

Uyup ebnā-yı cinsimle nice ğıybet kelām itdim
Didim estağfiru'llāh ben tükürdüm yā Resūla'llāh

gizlen:

1. gizlendi:-di

Kaside 34

Mısra: 7

Saklanmak.

'Aceb gizlendi 'ārifler sükūta vardı ehlu'l-llāh
Sa'adet seyfi yā Fettāh müdevver yā Resūla'llāh

gizli:

1. gizli:

Kaside 70

Mısra: 3

Açığa vurulmak istenmeyen, gizli tutulan şey.

Nedir bu gizli dert bende ezelden berü müştākım
Cemālinden vücūd şehri hārābdır yā Resūla'llāh

2. gizli:

Kaside 77

Mısra: 5

Açığa vurulmak istenmeyen, gizli tutulan şey.

Orūc gizli 'ibādetdir riyānıñ medhālī yokdur
Bu esrārı bilen hāqdır hāqīkat yā Resūla'llāh

3. gizli:

Kaside 186

Mısra: 5

Açığa vurulmak istenmeyen, gizli tutulan şey.

Hasan Hilmī saña 'āşık gönülde gizli ma'şuksuñ
Bu hasta kalbime 'aşkın şifā mı yā Resūla'llāh

4. gizli:

Kaside 187

Mısra: 5

Açığa vurulmak istenmeyen, gizli tutulan şey.

Muhabbet āteşi gizli yakarsa kalb-i 'uşşākı
Hasan Hilmī yazar na'tı āteşte yā Resūla'llāh

gög:

1. gögün:-üñ

Kaside 176

Mısra: 2

Gök, gökyüzü.

Cihāna cān viren cānān Hızır'dır yā Resūla'llāh
Yeriñ gögün direği de Hızır'dır yā Resūla'llāh

gök:

1. gökler:-ler

Kaside 7

Mısra: 9

Gök, gökyüzü.

Okınsa defteri nāmıñ тұrur yerler döner gökler
Köpek gibi münāfıklar ürerler yā Resūla'llāh

2. gökde:-de

Kaside 14

Mısra: 3

Gök, gökyüzü.

Vücüd yerde gönül gökde ziyâret ravzası kalbde
Haber vir ravza-i bâbîñ açarsan yâ Resûla'llâh

3. **gökde:-de**

Kaside 28

Mısra: 9

Gök, gökyüzü.

Hayâ eyler güneş gökde tulû' itdikçe her eyyâm
Hasan Hilmî okur şallû selâmı yâ Resûla'llâh

4. **gökden:-den**

Kaside 43

Mısra: 5

Gökyüzü II Allah katı, Allah'ın huzuru.

Yağar feyz-i hüdâ gökden seniñ ismiñle ey
Ahmed
Muhabbetden biter Maḥmūd Muḥammed yâ
Resûla'llâh

5. **gökde:-de**

Kaside 45

Mısra: 10

Gökyüzü II Allah katı, Allah'ın huzuru.

Hayâ eyler semâ ehli içildikçe duḥân yerde
Melekler kaçdılar gökde bu 'ibret yâ Resûla'llâh

6. **gökde:-de**

Kaside 69

Mısra: 25

Gök, gökyüzü.

Melekler gökde nazardı bükâsından kalup 'âciz
Şikâyet itdiler ḥaḳḳa şefâ'at yâ Resûla'llâh

7. **gökde:-de**

Kaside 125

Mısra: 8

*Bütün gök cisimlerini içine alan sonsuz
boşluk; gökyüzü, sema.*

Du'â itse Ḥasan Hilmî gözünden kanlı yaş tamlar
Melek gökde bükâ eyler yanarsam yâ Resûla'llâh

8. **gökleriñ:-ler, -in**

Kaside 135

Mısra: 1

Gök, gökyüzü, sema.

Diregi gökleriñ Aḥmed Muḥammed yâ
Resûla'llâh
Yüregi yerleriñ Aḥmed Muḥammed yâ
Resûla'llâh

9. **gökden:-den**

Kaside 171

Mısra: 3

Gök, gökyüzü.

İner gökden gelür bir çoç anıñda ḥādimi Cibrîl
Sevindi gördi İsmâ'îl kesersem yâ Resûla'llâh

10. **gökden:-den**

Kaside 172

Mısra: 6

Gök, gökyüzü.

'İbâdet seyf-i 'aşkıñla idem uḍhiyye-i kurbân
Hedâyâ çoç gelür gökden kabülse yâ Resûla'llâh

11. **gökler:-ler**

Kaside 177

Mısra: 5

*Bütün gök cisimlerini içine alan sonsuz
boşluk; gökyüzü; sema.*

Göñül gökler gibi gürlere çıkarsa Tūr-ı Sīnā'ya
Hasan Hilmī nazar kılsa mu'aqqid yā Resūla'llāh

12. gögi:-i

Kaside 182

Mısra: 1

*Bütün gök cisimlerini içine alan sonsuz
boşluk; gökyüzü, sema.*

Yeri gögi yaradandır tutan da yā Resūla'llāh
Cihānıñ Hālik'i kudret yapan da yā Resūla'llāh

13. gökleri:-ler, -i

Kaside 182

Mısra: 5

Gök, gökyüzü.

Temelsiz yerleri tutmuş direksiz gökleri aşmış
Bu gün ma'mūr yarın vīrān hārāb da yā
Resūla'llāh

14. göge:-e

Kaside 185

Mısra: 5

*Bütün gök cisimlerini içine alan sonsuz
boşluk; gökyüzü, sema.*

Hasan Hilmī göñül 'Ankā uçar konmaz yere göge
Kadāh-ı bāde-i kudret göñüldür yā Resūla'llāh

15. gökde:-de

Kaside 202

Mısra: 3

Gökyüzü II Allah katı, Allah'ın huzuru.

Muhabbet ma'nevī dilde güneş fi'l-meşel gökde
Ziyāsi kalbe düşdükçe hakemdir yā Resūla'llāh

16. gökde:-de

Kaside 220

Mısra: 6

Gök, gökyüzü, āsmān, semā.

Melekler beyt-i ma'mūrı tavāf eylerse göklerde
Beşer yerde melek gökde mübeşşir yā Resūla'llāh

17. göklerde:-ler, -de

Kaside 220

Mısra: 5

Gök, gökyüzü, sema.

Melekler beyt-i ma'mūrı tavāf eylerse göklerde
Beşer yerde melek gökde mübeşşir yā Resūla'llāh

18. gökde:-de

Kaside 265

Mısra: 3

Gök, gökyüzü, āsmān, semā.

Bu na'tıñ medhini gökde melekler intihāb eyler
Toksan yapraklı 'aşk şerhi ceride yā Resūla'llāh

19. göge:-e

Kaside 271

Mısra: 6

Gök, gökyüzü.

Hasan Hilmī göñül 'Ankā cihāna rağbeti yokdur
Uçar konmaz yire göge havāda yā Resūla'llāh

20. gökde:-de

Kaside 333

Mısra: 4

Gökyüzü II Allah katı, Allah'ın huzuru.

Oğunsa nām-ı na'tiñ zümre-i 'uşşāk lisānında
Melek gökde beşer yerde semī'dir yā Resūla'llāh

21. **gökden:-den**

Kaside 341

Mısra: 5

Gök, gökyüzü.

Hasan Hilmî yağar gökden muhabbet meyve-i
rahmet
Kazandım harcadım bitdim muhibbim yâ
Resûla'llâh

gökler:

1. **gökler:**

Kaside 52

Mısra: 3

Gökyüzü, semâ.

Döner gökler devâ eyler melekler hakk tavâf eyler
İşitdim kâinât söyler yâ Allâh yâ Resûla'llâh

gonca:

1. **gonca:**

Kaside 26

Mısra: 2

*Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış
çiçek. || Sevgili (Hz. Muhammed bağlamında).*

Yanar cismim erir yağım kül oldum yâ
Resûla'llâh
Açıldı gonca gül bağım pîr oldum yâ Resûla'llâh

2. **gonca:**

Kaside 327

Mısra: 1

Açılmamış çiçek, tomurcuk.

Muhabbet gonca bir güldür dikilmiş yâ
Resûla'llâh
Muhabbet bağçe-i kudret açılmış yâ Resûla'llâh

gonçe-i gülzâr:

1. **gonçe-i gülzâr:**

Kaside 247

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gül bahçesinin goncası.

Mürîdîñ Nakşîbendîdir muhabbet gonçe-i gülzâr
Açılmış gülleri fevka'l-'ulâda yâ Resûla'llâh

gönder:

1. **gönder:**

Kaside 25

Mısra: 7

Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.

Gönül hasta hekîm ister şefâ'atle şifâ gönder
Hasan Hilmî kuluñ kemter garîbim yâ Resûla'llâh

2. **gönder:**

Kaside 70

Mısra: 9

Bir araçla ulaştırmak, yollamak.

Marîzem bir 'ilâc gönder za'îf cismim şıhhat
bulsun

'Îlâcın hastaya Hâk'dan şifâdır yâ Resûla'llâh

3. **gönder:**

Kaside 89

Mısra: 7

Göndermek II yollamak.

Karanlık kabre girdikde şefâ'at şem'ini gönder
Ümîdim rûz-ı mahşerde şefâ'at yâ Resûla'llâh

4. gönder:

Kaside 189

Mısra: 2

Göndermek II yollamak.

Göñül dertli devā ister tabībden yā Resūla'llāh
Meleklerle 'ilāc gönder Ḥabīb'den yā Resūla'llāh

göñl:

1. göñlüm:-üm

Kaside 23

Mısra: 6

*Sevgi, istek, düşünüş, hatır gibi kalpte var
sayılan duygu kaynağı; âşığın aşkıyla ilgili her
türlü gelişmenin algılandığı yer; yüreğin manevi
gücü II sevgilinin gönlü.*

Ḥacerü'l-esveddir bî'at itdim tā ezel
Gördi göñlüm pek güzel yā Resūla'llāh göñül

2. göñlüm:-üm

Kaside 29

Mısra: 5

Gönül, kalp, yürek.

Şabī göñlüm südüñ emdi ḥisāben on sekiz yıldır
Şırātı geçmege vardır ümīdim yā Resūla'llāh

3. göñlüm:-üm

Kaside 36

Mısra: 3

*Sevgi, istek, düşünüş, hatır gibi kalpte var
sayılan duygu kaynağı; âşığın aşkıyla ilgili her
türlü gelişmenin algılandığı yer; yüreğin manevi
gücü.*

Marīz göñlüm devā ister muḥabbetlü vişāl göster
Kerāmetlü hidāyetdir tarīkat yā Resūla'llāh

4. göñlünde:-ün, -de

Kaside 39

Mısra: 3

*Sevgi, istek, düşünüş, hatır gibi kalpte var
sayılan duygu kaynağı; âşığın aşkıyla ilgili her
türlü gelişmenin algılandığı yer; yüreğin manevi
gücü.*

Görür göñlünde nūr sālīk muḥabbet nūr nakş
olmuş

Cihānı ser-te-ser tutmuş o nūrum yā Resūla'llāh

5. göñlüm:-üm

Kaside 44

Mısra: 1

*Sevgi, istek, düşünüş, hatır gibi kalpte var
sayılan duygu kaynağı; âşığın aşkıyla ilgili her
türlü gelişmenin algılandığı yer; yüreğin manevi
gücü.*

Muḥabbetden ḥarāb göñlüm şuşuzdur yā
Resūla'llāh

Günāhkārın kara ḳalbi āteşdir yā Resūla'llāh

göñlüm:

1. göñlüm:-(ü)m

Kaside 83

Mısra: 3

(Âşığın) gönlü, kalbi, yüreği.

Marīz göñlüm muvaḥḥiddir iḳer āb-u ḥayāt ḥaḳḳā
Sekiz cennet cemāl Ḥaḳḳ'ā namāzdır yā
Resūla'llāh

2. göñlüm:-(ü)m

Kaside 207

Mısra: 4

(Âşığın) gönlü, kalbi, yüreği.

‘İlâcî dest-i kudretle virir Loḳmān Hekīm ammā
Seniñ ‘aşkıñla hoş göñlüm kederden yâ
Resûla’llâh

göñlümde:

1. göñlümde:

Kaside 8

Mısra: 1

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü.

Göñül göñlümde gördükçe hayâliñ yâ Resûla’llâh
Hayâsından hilâl gibi tükendi yâ Resûla’llâh

göñ(ü):

1. göñlüm:--üm

Kaside 342

Mısra: 5

*İnsanın duygu merkezi, kalbi. II. Aşığın
gönlü.*

Teveccüh kıl Ḥasan Ḥilmî muḥabbet Ka‘besi
göñlüm
Sevindim söyledim aşlım inābe yâ Resûla’llâh

göñül:

1. göñüller:--ler

Kaside 1

Mısra: 6

*İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
II Aşığın gönlü.*

Uçar ümmetleri anıñ tıyûrı zü‘l-cenāḥeyndir
Tarîḳ-i nûr-ı Ḳur‘ân’dır göñüller ‘arş-ı rahmānî

2. göñül:

Kaside 7

Mısra: 3

*1. Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb.
kalpte oluşan duyguların kaynağı.*

Göñül hasta ‘ilâc ister тұrur karşunda elbetde
Kerem kıl eyle gül-deste mucîbem yâ Resûla’llâh

3. göñül:

Kaside 8

Mısra: 1

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü.

Göñül göñlümde gördükçe hayâliñ yâ Resûla’llâh
Hayâsından hilâl gibi tükendi yâ Resûla’llâh

4. göñül:

Kaside 13

Mısra: 3

*Kalp, İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi
yönü.*

Göñül mehdî vücûdumda gıdâsız bir yetim
ma‘şûm
Tükenmez südlü deryâsın ki sūd vir yâ
Resûla’llâh

5. göñül:

Kaside 14

Mısra: 3

*Kalp, İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi
yönü.*

Vücûd yerde göñül gökde ziyâret ravzası ḳalbde
Ḥaber vir ravza-i bâbıñ açarsan yâ Resûla’llâh

6. göñül:

Kaside 14

Mısra: 5

*1. Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb.
kalpte oluşan duyguların kaynağı.*

Göñül yandı ciger bişdi bize vuşlat naşib olmaz
Ne hikmetdir Hasan Hilmî ko yansun yâ
Resûla'llâh

7. göñül:

Kaside 15

Mısra: 3

1. Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb.

kalpte oluşan duyguların kaynağı.

Göñül gülzârı seyr eyler şerî'at bâğına girdi
Gül-i hamrâya meyl itdi haqîkat yâ Resûla'llâh

8. göñül:

Kaside 23

Mısra: 1

1. Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb.

kalpte oluşan duyguların kaynağı.

Bir kitâb-ı ma'rifetdir yâ Resûla'llâh göñül
Şerh olunmaz 'ayn-ı Haqq'dır yâ Resûla'llâh
göñül

9. göñül:

Kaside 23

Mısra: 2

1. Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb.

kalpte oluşan duyguların kaynağı.

Bir kitâb-ı ma'rifetdir yâ Resûla'llâh göñül
Şerh olunmaz 'ayn-ı Haqq'dır yâ Resûla'llâh
göñül

10. göñül:

Kaside 23

Mısra: 4

1. Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb.

kalpte oluşan duyguların kaynağı.

Nüşa-i 'ilm-i ezel nahnu kâsemnâ Ka'bemiz
Beyt-i ma'mûrî'l-'atîkdır yâ Resûla'llâh göñül

11. göñül:

Kaside 23

Mısra: 6

1. Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb.

kalpte oluşan duyguların kaynağı.

Hacerü'l-esveddir bî'at itdim tâ ezel
Gördi gönlüm pek güzel yâ Resûla'llâh göñül

12. göñül:

Kaside 23

Mısra: 8

1. Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb.

kalpte oluşan duyguların kaynağı.

Ey Hasan Hilmî o zemzem ehl-i 'aşka eş-şalâ
Lebbeyk 'Arafât tağıdır yâ Resûla'llâh göñül

13. göñül:

Kaside 25

Mısra: 7

1. Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb.

kalpte oluşan duyguların kaynağı.

Göñül hasta hekîm ister şefâ'atle şifâ gönder
Hasan Hilmî kuluñ kemter garîbim yâ Resûla'llâh

14. göñül:

Kaside 27

Mısra: 7

1. Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb.

kalpte oluşan duyguların kaynağı.

Vücüd şehrinin terk itdi göñül gitti muhâcirdir
Medînenden mekân ister bu a'râbî yâ Resûla'llâh

15. gönül:

Kaside 31

Mısra: 1

*1. Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb.
kalpte oluşan duyguların kaynağı.*

Gönül gülzâra meyl eyler mübârek yâ Resûla'llâh
Gönül 'aşkıñ okur ez-ber ta'âleyk yâ Resûla'llâh

16. gönül:

Kaside 31

Mısra: 2

*1. Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb.
kalpte oluşan duyguların kaynağı.*

Gönül gülzâra meyl eyler mübârek yâ Resûla'llâh
Gönül 'aşkıñ okur ez-ber ta'âleyk yâ Resûla'llâh

17. gönül:

Kaside 33

Mısra: 2

*1. Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb.
kalpte oluşan duyguların kaynağı.*

Vağanımdan cüdâ düşdüm ğarîbem yâ Resûla'llâh
Gönül ârzü-yı vişâl ister ğanî kıl yâ Resûla'llâh

18. gönül:

Kaside 33

Mısra: 5

*1. Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb.
kalpte oluşan duyguların kaynağı.*

Gönül hicret deyüp ister hâkîkat şehrine gitmek
Irak yoldur harâmî çok esirge yâ Resûla'llâh

19. gönül:

Kaside 39

Mısra: 7

1. Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb.

kalpte oluşan duyguların kaynağı.

Hasan Hilmî gönül Loğmân haber vir hastalar
gelsün

Maraż ehli 'ilâc alsun tabîbim yâ Resûla'llâh

20. gönülde:-de

Kaside 42

Mısra: 9

*1. Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb.
kalpte oluşan duyguların kaynağı.*

Kütübhâne-i kudret gönülde keşf olur tekrâr
Hasan Hilmî ider ikrâr kitâbın yâ Resûla'llâh

21. gönül:

Kaside 43

Mısra: 8

*Kalp, İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi
yönü.*

Felek burcî hidâyetden visâl bâbın küşâd kıldı
Gönül beytiñ tavâf kıldı cemâliñ yâ Resûla'llâh

22. gönül:

Kaside 43

Mısra: 9

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü.

Gönül arzû ider el-ân ziyâret eylesün ravzañ
Kuşandı bak kılıç kalkın kabûl it yâ Resûla'llâh

23. gönüllerde:-ler, -de

Kaside 44

Mısra: 4

*1. Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb.
kalpte oluşan duyguların kaynağı.*

Şadef şak oldı şadırımda çıkar andan cevâhirler
Seniñ ismiñ gönüllerde güneşdir yâ Resûla'llâh

24. gönül:

Kaside 49

Mısra: 7

*I. Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatırlar vb.
kalpte oluşan duyguların kaynağı.*

Hasan Hilmî feyzi ahlâz it gönül şeyhi şerî'atdır
Biri zâhir biri bâtın şerî'at yâ Resûla'llâh

25. gönül:

Kaside 60

Mısra: 4

(Âşığın) gönlü, yüreği.

Sever sevdâ-yı 'aşkıñdır süveydâ-yı dilim dilde
Gönül her dem selâm eyler resûle yâ Resûla'llâh

26. gönül:

Kaside 60

Mısra: 5

(Âşığın) gönlü, yüreği.

Elim bende gözüm sende gönül na'tın okur şimdi
Muhabbetlü melek mürsel vişâle yâ Resûla'llâh

27. gönülde:-de

Kaside 64

Mısra: 10

(aşığın) gönlü, yüreği.

Hasan Hilmî murâd ister mürîdi mürşide göster
Haqîkat şeyhidir dil-ber gönülde yâ Resûla'llâh

28. gönül:

Kaside 70

Mısra: 7

*İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
II Aşığın gönlü.*

Gönül 'aşka süvâr oldu muhabbet şehridir kaçdı
Muhabbet bilmeyen ümmet şâbıktır yâ
Resûla'llâh

29. gönül:

Kaside 70

Mısra: 13

((Âşığın) Gönlü, yüreği.

Kasâvetden kara kalbim gönül gamdan halâş
olmaz
Muhabbetden tehî destim cefâdır yâ Resûla'llâh

30. gönülde:-de

Kaside 73

Mısra: 8

(aşığın) gönlü, yüreği.

Vaşıyyet eylediñ didiñ şiyâmı bi't-tamâm tutduñ
Gönülde nûr-ı imânım orucdur yâ Resûla'llâh

31. gönül:

Kaside 75

Mısra: 1

((Âşığın) Gönlü, yüreği.

Gönül 'aşkıñ kitâbını okursa yâ Resûla'llâh
Bulur derdine dermânı şifâdır yâ Resûla'llâh

32. gönül:

Kaside 96

Mısra: 4

((Âşığın) Gönlü, yüreği.

Şafâ bâdı şafâ eyler muhabbet pâdişâhımdır
Gönül manşıb vezîr olsa güler mi yâ Resûla'llâh

33. gönül:

Kaside 97

Mısra: 5

((Âşığın) Gönlü, yüreği.

Göñül 'aşkıñ sıratından tecävüz eylemek ister
Günāhkārım elim tut sen 'abīrim yā Resūla'llāh

34. göñül:

Kaside 100

Mısra: 1

((Âşığın) Gönlü, yüreği.

Göñül sevdā çeker 'aşık cemīle yā Resūla'llāh
Göñül ferdā-yı fırdevs-i celīle yā Resūla'llāh

35. göñül:

Kaside 100

Mısra: 2

((Âşığın) Gönlü, yüreği.

Göñül sevdā çeker 'aşık cemīle yā Resūla'llāh
Göñül ferdā-yı fırdevs-i celīle yā Resūla'llāh

36. göñül:

Kaside 100

Mısra: 5

((Âşığın) Gönlü, yüreği.

Hasan Hilmī göñül kürsī okunmaz ehl-i 'aşk dersi
Zemīn i āsumān ehl-i rızāya yā Resūla'llāh

37. göñül:

Kaside 104

Mısra: 5

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

Hasan Hilmī göñül hamsi gıdāsı āb-u nīsāndır
İçerse ehl-i isti'dād se'iddir yā Resūla'llāh

38. göñül:

Kaside 106

Mısra: 1

((Âşığın) Gönlü, yüreği.

Yüzüm gülse göñül ağlar yetīmim yā Resūla'llāh
Gözümde katre yaş çıkmaz 'acībim yā
Resūla'llāh

39. göñül:

Kaside 111

Mısra: 5

((Âşığın) gönlü ,yüreği, kendisi.

Hasan Hilmī göñül hasta oku Qur'an'ı tiryākdır
Haqīkat panzehri ancak hidāyet yā Resūla'llāh

40. göñül:

Kaside 117

Mısra: 1

((Âşığın) Gönlü, yüreği.

Göñül fakrı u zarūretle mükedder yā Resūla'llāh
Ezel şehrinde rızku'llāh muqadder yā Resūla'llāh

41. göñül:

Kaside 117

Mısra: 6

((Âşığın) Gönlü, yüreği.

Hasan Hilmī tevekküldür kanā'at küşesin bekler
Göñül zevk i şafā eyler mücevher yā Resūla'llāh

42. göñüldür:-dür

Kaside 124

Mısra: 1

Aşk ve sevginin kaynağı, yürek, kalp. II

Âşığın gönlü.

Cemāline olan 'aşık göñüldür yā Resūla'llāh
Vişāl ister odur 'uşşāk göñüldür yā Resūla'llāh

43. gönüldür:-dür

Kaside 124

Mısra: 2

Aşk ve sevginin kaynağı, yürek, kalp. II
Âşığın gönlü.

Cemāline olan ‘âşık gönüldür yâ Resûla’llâh
Vişâl ister odur ‘uşşâk gönüldür yâ Resûla’llâh

44. gönüldür:-dür

Kaside 124

Mısra: 4

Aşk ve sevginin kaynağı, yürek, kalp. II
Âşığın gönlü.

Görünmez hâne-i dilde kurulmuş Kerbelâ cengi
Okunmaz hikmeti kalbde gönüldür yâ Resûla’llâh

45. gönüldür:-dür

Kaside 124

Mısra: 6

Aşk ve sevginin kaynağı, yürek, kalp. II
Âşığın gönlü.

Hasan Hilmî riyâ şirkdir yıkar ihlâş ile şâdık
Haqîkat zâtına ‘âşık gönüldür yâ Resûla’llâh

46. gönül:

Kaside 125

Mısra: 2

((Âşığın) Gönlü, yüreği.

Marîzem râhatım yokdur yatarsam yâ Resûla’llâh
Gönül zevk eylemez hasta gezersem yâ
Resûla’llâh

47. gönül:

Kaside 129

Mısra: 1

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

Viren virdi gönül virdi Muhammed yâ Resûla’llâh
Gelen gitdi giden bildi Muhammed yâ Resûla’llâh

48. gönli:-i

Kaside 131

Mısra: 5

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

Hasan Hilmî arar şeyhî mürid olmak diler gönli
Haqîkat ‘âşıkın şeyhî inâbe yâ Resûla’llâh

49. gönül:

Kaside 139

Mısra: 4

((Âşığın) Gönlü, yüreği.

Yılan ‘akreb tolar kabri günâhdır anların tohumu
Hased kibri gönül içre tutandır yâ Resûla’llâh

50. gönüldür:-dür

Kaside 155

Mısra: 1

Gönül II Âşığın gönlü.

Gönüldür levha-i zâtın sıfatın yâ Resûla’llâh
Yazılmış hâtem-i nakş-ı kitâbın yâ Resûla’llâh

51. gönül:

Kaside 163

Mısra: 9

((Âşığın) Gönlü, yüreği.

Hasan Hilmî gönül kuşdur ‘ibâdet ol kuşun rûhı
Seher vakti okur yâ haq öterler yâ Resûla’llâh

52. gönlüme:-üm, -e

Kaside 164

Mısra: 1

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

Hayālîñ gönlüme girmiş oturmuş yâ Resûla'llâh
Ezelden defter-i 'aşkı okurmuş yâ Resûla'llâh

53. gönül:

Kaside 167

Mısra: 1

((Âşığın) Gönli, yüreği.

Gönül sevdâ-yı 'aşka mübtelâdır yâ Resûla'llâh
Velâkin 'aşk-ı deryâdan cüdâdır yâ Resûla'llâh

54. gönül:

Kaside 168

Mısra: 4

((Âşığın) Gönli, yüreği.

Medîneñ kabır-i hâkinden eserse bād-ı 'aşk ortalbe
Gönül nuşret gıdâsıyla şıba'dır yâ Resûla'llâh

55. gönülde:-de

Kaside 169

Mısra: 1

((Âşığın) gönli, yüreği.

Ledünnî yağmurı yağdı gönülde yâ Resûla'llâh
Yazar hikmet beyân eyler kitâbda yâ Resûla'llâh

56. gönül:

Kaside 177

Mısra: 5

((Âşığın) Gönli, yüreği.

Gönül gökler gibi gürlere çıkarsa Tûr-ı Sînâ'ya
Hasan Hilmî nazar kılsa mu 'aqqid yâ Resûla'llâh

57. gönül:

Kaside 184

Mısra: 3

((Âşığın) Gönli, yüreği.

Gönül hoş-büy-yı gülzârı koçar 'avn-ı 'inâyetden
Hidâyet bāğ-ı kudretten yetişdi yâ Resûla'llâh

58. gönül:

Kaside 185

Mısra: 5

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

II Aşığın gönli.

Hasan Hilmî gönül 'Ankâ uçar konmaz yere göge
Kadâh-ı bade-i kudret gönüldür yâ Resûla'llâh

59. gönüldür:-dür

Kaside 185

Mısra: 1

Aşk ve sevginin kaynağı, yürek, kalp. II

Âşığın gönli.

Gülü gülzâra meyl eyler gönüldür yâ Resûla'llâh
Çıkar eflâke seyr eyler gönüldür yâ Resûla'llâh

60. gönüldür:-dür

Kaside 185

Mısra: 2

Aşk ve sevginin kaynağı, yürek, kalp. II

Âşığın gönli.

Gülü gülzâra meyl eyler gönüldür yâ Resûla'llâh
Çıkar eflâke seyr eyler gönüldür yâ Resûla'llâh

61. gönüldür:-dür

Kaside 185

Mısra: 4

Gönül II Aşığın gönli.

Gezer Kâf'dan Kâf'a kâlû belâ bülbüllerindendir
Elestü 'âlemiñ mesti gönüldür yâ Resûla'llâh

62. gönüldür:--dür

Kaside 185

Mısra: 6

Aşk ve sevginin kaynağı, yürek, kalp. II
Âşığın gönlü.

Hasan Hilmî gönül 'Ankâ uçar konmaz yere göge
Kadâh-ı bâde-i kudret gönüldür yâ Resûla'llâh

63. gönlüme:--üm, --e

Kaside 186

Mısra: 4

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
II Aşığın gönlü.

Eser bād-ı muhabbetdir bu 'aşk şehrinde her ābād
Maraşlı gönlüme dermān bu 'aşk mı yâ
Resûla'llâh

64. gönül:

Kaside 186

Mısra: 2

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
II Aşığın gönlü.

Muhabbet misk-i minber zî Selem mi yâ
Resûla'llâh

Gönül dertli keder tutmaz elem mi yâ Resûla'llâh

65. gönülde:--de

Kaside 186

Mısra: 5

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
II Aşığın gönlü.

Hasan Hilmî saña 'aşıq gönülde gizli ma'suksuñ
Bu hasta kalbime 'aşkıñ şifâ mı yâ Resûla'llâh

66. gönülde:--de

Kaside 187

Mısra: 1

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
II Aşığın gönlü.

Biter 'aşkıñ hūbūbatı gönülde yâ Resûla'llâh
Çıkar dūr-dāneler 'Adn-i bahırde yâ Resûla'llâh

67. gönlüm:--üm

Kaside 188

Mısra: 1

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
II Aşığın gönlü.

Şabî gönlüm sūd ister vir beşikde yâ Resûla'llâh
Yüz üstüne süründükçe eşikte yâ Resûla'llâh

68. gönül:

Kaside 189

Mısra: 1

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
II Aşığın gönlü.

Gönül dertli devā ister tabībden yâ Resûla'llâh
Meleklerle 'ilāc gönder Hābīb'den yâ Resûla'llâh

69. gönlüme:--üm, --e

Kaside 193

Mısra: 1

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
II Aşığın gönlü.

Maraşlı gönlüme tiryāk muhabbet yâ Resûla'llâh
Şifâsı hasta 'uşşākıñ şerī'at yâ Resûla'llâh

70. gönül:

Kaside 198

Mısra: 3

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
II Aşığın gönlü.

Göñül rûh-ı Muhammed'den alur feyzi ferâsetle
Bi-ḥamdi'llâh bu irşadı begendim yâ Resûla'llâh

71. göñül:

Kaside 199

Mısra: 1

İnsanın duydu merkezi, yürek. II Aşığın gönlü.

Göñül kaydı meşâhirden mu'arrâ yâ Resûla'llâh
Metâ'-ı fân-i dünyâdan müberrâ yâ Resûla'llâh

72. göñül:

Kaside 199

Mısra: 1

*İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
II Aşığın gönlü.*

Göñül kaydı meşâhirden mu'arrâ yâ Resûla'llâh
Metâ'-ı fân-i dünyâdan müberrâ yâ Resûla'llâh

73. göñül:

Kaside 201

Mısra: 4

*İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
II Aşığın gönlü.*

Esen yeller akan seyler gelür kalbe şafâ eyler
Göñül 'uşşâk-ı rûhânî rahîmdir yâ Resûla'llâh

74. göñül:

Kaside 204

Mısra: 1

*İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
II Aşığın gönlü.*

Göñül hasta nefes ister okunsun yâ Resûla'llâh
Ṭabîb-i ḥâzîka geldi sevinşün yâ Resûla'llâh

75. göñülde:--de

Kaside 205

Mısra: 1

*İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
II Aşığın gönlü.*

Muḥabbet yaḳsa nefsanî göñülde yâ Resûla'llâh
Yeşil otlar biter zevk-i zemînde yâ Resûla'llâh

76. göñülde:--de

Kaside 205

Mısra: 4

*İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
II Aşığın gönlü.*

Muḥabbet âteşi kudret yaḳar nefsi helâk eyler
Görür 'âşıklarıñ her gün göñülde yâ Resûla'llâh

77. göñül:

Kaside 207

Mısra: 5

*İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
II Aşığın gönlü.*

Ḥasan Ḥilmî göñül dertli muḥabbet derdi pek tatlı
Muḥib seccâdei serdi zû'l-minenden yâ
Resûla'llâh

78. göñlüm:-üm

Kaside 208

Mısra: 4

*Aşığın gönlü. || Aşk ve sevginin kaynağı,
yürek, kalp.*

Helâk eyler anı 'âşık muḥabbet bâdı esdikçe
Yanar göñlüm muḥabbetden bir işdir yâ
Resûla'llâh

79. göñül:

Kaside 210

Mısra: 2

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

II Aşığın gönlü.

Muhabbet çeşme-i âb-ı hayâtdır yâ Resûla'llâh

Göñül Hızır içüp andan şebâtdır yâ Resûla'llâh

80. göñül:

Kaside 211

Mısra: 6

((Aşığın) Gönlü, yüreği.

Hasan Hilmî bu 'aşk üstâz 'ibâdet 'ilmini öğren

Göñül hamrî muhabbetden içerse yâ Resûla'llâh

81. göñülde:--de

Kaside 211

Mısra: 2

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

II Aşığın gönlü.

Muhabbet şimşegi çakmak çakarsa yâ Resûla'llâh

Göñülde mâ-sivâ kalmaz yakarsa yâ Resûla'llâh

82. göñülde:--de

Kaside 217

Mısra: 3

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

II Aşığın gönlü.

Muhabbet âteşi yakdı göñülde mâ-sivâ yokdur

Yazar defter varak eyler fününi yâ Resûla'llâh

83. göñül:

Kaside 224

Mısra: 3

((Aşığın) Gönlü, yüreği.

Göñül 'ilme okur kanmaz nazar kılsa kanâ'at yok

Cemâliñ keşf idüp gözle görüşdür yâ Resûla'llâh

84. göñül:

Kaside 230

Mısra: 5

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

II Aşığın gönlü.

Hasan Hilmî muhabbet nûr göñül nûruñ 'alâ

nûrdur

Cihânı nûra garq eyler zibâca yâ Resûla'llâh

85. göñüldür:--dür

Kaside 230

Mısra: 3

Göñül II Aşığın gönlü.

Dilim mişbâhu fi'l-miştâh göñüldür kevkeb-i

dürrî

Bu 'aşk bahrında iskânı 'ilâca yâ Resûla'llâh

86. göñül:

Kaside 234

Mısra: 5

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

II Aşığın gönlü.

Hasan Hilmî göñül hâfız zihinde süre-i Yâsin

Şevâbı cümle mevtâya sereyândır yâ Resûla'llâh

87. göñül:

Kaside 236

Mısra: 2

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

II Aşığın gönlü.

Muhabbet mustakîm hasbî mümeyyiz yâ

Resûla'llâh

Göñül 'aşık okur vehbî tefeyyüz yâ Resûla'llâh

88. gönül:

Kaside 236

Mısra: 5

((Aşığın) Gönli, yüreği.

Muhabbet 'aşıka mürşid gönül derviş tonuñ geydi
Hasan Hilmî mükâfâtı telaffuz yâ Resûla'llâh

89. gönül:

Kaside 237

Mısra: 3

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

II Aşığın gönlü.

Gönül dertli devâ bulmaz 'aceb bilmem ne
hikmetdir
'İlâcı gelse rûhânî kerâmet yâ Resûla'llâh

90. gönlüm:--üm

Kaside 238

Mısra: 3

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

II Aşığın gönlü.

Muhabbetlü 'aziz gönlüm sever aşhâbları cândan
Şalât ile selâm andan kinâye yâ Resûla'llâh

91. gönlüm:--üm

Kaside 238

Mısra: 5

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

II Aşığın gönlü.

Muhabbet hâkimi gönlüm Hasan Hilmî yazar
i'lâm

Medîneñ ravza-i cennet gınâya yâ Resûla'llâh

92. gönlüm:--üm

Kaside 239

Mısra: 2

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

II Aşığın gönlü.

Eser rüzgâr gelür reyhân Yemen'den yâ

Resûla'llâh

Koçar gönlüm o reyhân-ı rahîmden yâ Resûla'llâh

93. gönül:

Kaside 239

Mısra: 3

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

II Aşığın gönlü.

Gönül Üveyse'l-Karânî'dir güderse nâka-i 'aşkı
Saña şad şad selâm eyler gönlülden yâ Resûla'llâh

94. gönül:

Kaside 240

Mısra: 2

İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.

II Aşığın gönlü.

Gözüm nûrı sürûrumdur Muhammed yâ

Resûla'llâh

Gönül feyzi ezel kârı müebbed yâ Resûla'llâh

95. gönlümde:--üm, -de

Kaside 245

Mısra: 5

Aşığın gönlü.

Muhabbet âfitâbı çün tülû' eylerse gönlümde

Hasan Hilmî düşer dellâl mezâda yâ Resûla'llâh

96. gönül:

Kaside 247

Mısra: 5

((Aşığın) Gönli, yüreği.

Bilür cevherleriñ kadriñ Hasan Hilmî gönül şarrâf

Bilindi ma'deni tahte's-serâda yâ Resûla'llâh

97. gönül:

Kaside 271

Mısra: 5

*İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
II Aşığın gönlü, yüreği.*

Hasan Hilmi gönül 'Anka cihana ragbeti yokdur
Uçar konmaz yire göge havada ya Resula'llah

98. gönül:

Kaside 272

Mısra: 1

*İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
II Aşığın gönlü, yüreği.*

Muhabbetdir gönül içre meramım ya Resula'llah
Cemalin Ka'besi Daru's-selamım ya Resula'llah

99. gönül:

Kaside 280

Mısra: 3

((Aşığın) Gönlü, yüreği.

Ne hâşıl şâha minnetden gönül sultân
Süleyman'dır
Tenezzül eylemem kelb-i kebîre ya Resula'llah

100. gönül:

Kaside 288

Mısra: 5

*İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
II Aşığın gönlü.*

Hasan Hilmi gönül Muşhaf yazılmış sırrıma
Kur'an
Di mâşâ şânî' -i kudret Allahu ekber ya
Resula'llah

101. gönül:

Kaside 302

Mısra: 1

((Aşığın) Gönlü, yüreği.

Gönül toh-hâne-i 'aşkın cebhânesidir ya
Resula'llah
Dergâh -ı Hak'ın kâşânesidir ya Resula'llah

102. gönül:

Kaside 302

Mısra: 1

((Aşığın) Gönlü, yüreği.

Gönül toh-hâne-i 'aşkın cebhânesidir ya
Resula'llah
Dilim dergâh-ı Hak'ın kâşânesidir ya Resula'llah

103. gönül:

Kaside 303

Mısra: 1

((Aşığın) gönlü ,yüreği.

Cesed pîrdir gönül cenk-i nev-civânî ya
Resula'llah
Çapunda rû-siyâh bir şeyh-i fânî ya Resula'llah

104. gönül:

Kaside 306

Mısra: 3

((Aşığın) Gönlü, yüreği.

Cihadın devlet-i derdi gönül mihmân sarâyında
Nübüvvet hâtemi hak'ın habîbi ya Resula'llah

105. gönül:

Kaside 306

Mısra: 6

((Aşığın) Gönlü, yüreği.

Cihâddır bâde-i rahmet Hâsan Hilmî içer kanmaz
Gönül gülzârıdır mürğ-ı ‘andelîbi yâ Resûla’llâh

106. **gönülüm:-üm**

Kaside 315

Mısra: 3

*Aşığın gönlü || Aşk ve sevginin kaynağı,
yürek, kalp.*

Mücâhid hânedir gönülüm harâb olmaz ebed bâkî
‘Îmâret rahmeti yağdı telezzüz yâ Resûla’llâh

107. **gönülde:-de**

Kaside 320

Mısra: 6

(aşığın) gönlü, yüreği.

Muhabbet ‘ilmine reh-ber bi-hamdi’llâh Hâsan
Hilmî
Medîneñ ravza-i cennet gönülde yâ Resûla’llâh

108. **gönül:**

Kaside 321

Mısra: 1

*İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
II Aşığın gönlü.*

Gönül şahrâ-yı ‘aşkıñda gezerse yâ Resûla’llâh
‘Aceb Leylâ’ya Mecnûn’dur gönülde yâ
Resûla’llâh

109. **gönülde:--de**

Kaside 321

Mısra: 2

*İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
II Aşığın gönlü.*

Gönül şahrâ-yı ‘aşkıñda gezerse yâ Resûla’llâh
‘Aceb Leylâ’ya Mecnûn’dur gönülde yâ
Resûla’llâh

110. **gönüldür:-dür**

Kaside 322

Mısra: 1

Gönül II Aşığın gönlü.

Muhabbetden kanaat açmış gönüldür yâ
Resûla’llâh
Bütün dünyâyı terk itmiş gönüldür yâ Resûla’llâh

111. **gönüldür:-dür**

Kaside 322

Mısra: 2

Gönül II Aşığın gönlü.

Muhabbetden kanaat açmış gönüldür yâ
Resûla’llâh
Bütün dünyâyı terk itmiş gönüldür yâ Resûla’llâh

112. **gönüldür:--dür**

Kaside 322

Mısra: 4

*İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü.
II Aşığın gönlü.*

‘Aceb nûr iktibâs eyler muhib şems-i risâletden
Şehirler yalvarır Hakk’a gönüldür yâ Resûla’llâh

113. **gönüldür:-dür**

Kaside 322

Mısra: 6

Gönül II Aşığın gönlü.

Harîm-i lî-ma ‘a’llâhda Hâsan Hilmî şifâtü’z-zât
Fefirru hak ile’llâhî gönüldür yâ Resûla’llâh

gönül bağım:

1. **gönül bağım:--m**

Kaside 67

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül bahçesi.

Gönül bağım yeşillenmez baña imdād olunmazsa

Yağar ümmetini nāra yazıkdır yā Resūla'llāh

gönül bağında:

1. gönül bağında:--n, --da-ın, -da

Kaside 8

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül bahçesi. || Aşığın gönlü.

Gönül bağında mihrinden yeyince meyve-yi Tübā

Otuz iki dişim şimdi döküldi yā Resūla'llāh

2. gönül bağında:--n, --da

Kaside 229

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönül bahçesi. || Aşığın gönlü.

Muhabbet tohum-ı ihlāşdır ekilmiş yā Resūla'llāh

Gönül bağında ol meyve yetişmiş yā Resūla'llāh

gönül bahrinde:

1. gönül bahrinde:

Kaside 279

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönül denizi. II Aşığın gönlü.

Muhabbet devleti aşlı defîne yā Resūla'llāh

Gönül bahrinde 'uşşāka sefine yā Resūla'llāh

gönül beytinde:

1. gönül beytinde:-in, -de

Kaside 30

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gönül evi; gönül.

Hasan Hilmī tavāf eyler gönül beytinde beytu'llāh

Mübārek ravzañız cennet buyurdum yā

Resūla'llāh

gönül gözi:

1. gönül gözi:

Kaside 8

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Kalp gözü, manevi olgunluğun insana
verdiği uyanıklık hali, gerçeği görme, idrak
kabiliyeti.*

Gönül gözi görür haqdır ezel şehrinde görmüşdür

Bu hicrāndan civān kıddim büküldi yā

Resūla'llāh

2. gönül gözi:

Kaside 100

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Manevî temizliğin ve olgunluğun insana
verdiği uyanıklık, gördüğü şeyin gerçeğine varma
hassası, kalp gözü, sağ görüş.*

Yazılmış levh-i dil üzre gönül gözi nazar eyler

Kerem kıl iltifāt eyle ğaribe yā Resūla'llāh

gönül mürği:

1. gönül mürği:-ı

Kaside 10

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül kuşu II âşığın gönlü.

Bi-ḥamdi'llāh gönül mürğü muḥabbetle

ğıdālanmış

O ni' metden lezīz gayrī ki nem var yā Resūla'llāh

2. gönül mürğü:-ı

Kaside 15

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül kuşu II âşığın gönlü.

Öter bülbül қоқар sünbül gönül mürğü şerī' atdır

Ḥasan Ḥilmī oқur na' tıñ ma' rifet yā Resūla'llāh

3. gönül mürğü:

Kaside 109

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönül kuşu. II Aşığın gönlü. II Ruh, can.

Gönül mürğü uçar bir gün kafesden yā Resūla'llāh

Cinān ehli sürür eyler gelürken yā Resūla'llāh

4. gönül mürğü:-ı

Kaside 113

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönül kuşu: aşığın biçâre gönlü.

Gönül mürğü şorar kısmet ḥaber vir yā Resūla'llāh

'Amel bâğı muḥabbetden ғıdā vir yā Resūla'llāh

5. gönül mürğü:

Kaside 117

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül kuşu: aşığın biçâre gönlü.

Aña rāzı gönül mürğü toparlar dāne-i 'aşkı

Қасemnā rızқını münkir mükeffer yā Resūla'llāh

6. gönül mürğü:

Kaside 119

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül kuşu, aşığın gönlü.

Gönül mürğü marīz oldı ğam-ı 'aşkıñla ey Aḥmed

Devā bahri Muḥammed bes āmennā nebīdir yā

Resūla'llāh

7. gönül mürğü:

Kaside 154

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönül kuşu II âşığın gönlü.

Açıldı ma' rifet dilde çiçek mi yā Resūla'llāh

Gönül mürğü güler oynar köçek mi yā Resūla'llāh

8. gönül mürğü:

Kaside 183

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül kuşu II âşığın gönlü.

Ḥasan Ḥilmī gönül mürğü murād ister

muḥabbetden

Melekler müjde eylerse kerāmet yā Resūla'llāh

9. gönül mürğü:

Kaside 197

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül kuşu: aşığın biçâre gönlü.

Ḥasan Ḥilmī gönül mürğü muḥabbetle ғıdālanmış

Vücūduñ aşl-ı eczāsı türābdır yā Resūla'llāh

10. gönül mürği:

Kaside 261

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül kuşu: aşğın biçâre gönlü.

Kanat açmış gönül mürği Hasan Hilmî uçar ‘arşa
Gelür maḥbûb-u hû levḥ u kaleminden yâ
Resûla’llâh

11. gönül mürği:-ı

Kaside 261

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül kuşu: aşğın biçâre gönlü.

Ne mümkündür gönül mürği hayâlinde ba’îd
olmak
Neden hâlî kalur defter raḥamdan yâ Resûla’llâh

gönül pervânesi:

1. gönül pervânesi:-si

Kaside 14

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Pervane gibi dönen gönül.

Gönül pervânesi kabriñ tölansun yâ Resûla’llâh
Ezel pervânesi îman sevinşün yâ Resûla’llâh

gönül şehriñ:

1. gönül şehriñ:--ñ

Kaside 167

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül şehri II Âşğın gönlü.

Gönül şehriñ ḥarâb itdi sivâ-yı ‘asker-i ‘işyân
Yetiş imdâda ‘uşşâkıñ ḥarâbdır yâ Resûla’llâh

gönül şem’iñ:

1. gönül şem’iñ:-iñ

Kaside 13

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönül mumu II İlâhi aşk.

Elim kârda gönül yârda ki yârsın yâ Resûla’llâh
Muḥabbetle gönül şem’iñ uyandır yâ Resûla’llâh

gönülden:

1. gönülden:

Kaside 239

Mısra: 4

Candan, içten, yürekten.

Gönül Üveyse’l-Ḳarânî’dir güderse nâka-i ‘aşkı
Saña şad şad selâm eyler gönülden yâ Resûla’llâh

gör:

1. gördükçe:-dük, -çe

Kaside 8

Mısra: 1

İdrak etmek, düşünmek.

Gönül gönlümde gördükçe hayâliñ yâ Resûla’llâh
Ḥayâsından hilâl gibi tükendi yâ Resûla’llâh

2. görmüşdür:-müş, -dür

Kaside 8

Mısra: 3

İdrak etmek, düşünmek.

Göñül gözi görür haqdır ezel şehrinde görmüşdür
Bu hicrāndan civān kıaddim büküldi yā
Resūla'llāh

3. **görür:-ür**

Kaside 8

Mısra: 3

İdrak etmek, düşünmek.

Göñül gözi görür haqdır ezel şehrinde görmüşdür
Bu hicrāndan civān kıaddim büküldi yā
Resūla'llāh

4. **görsem:-sem**

Kaside 10

Mısra: 7

Görmek, idrak etmek, düşünmek.

Aşup sevdā-yı 'aşkıñla ki bir gün ravzānı görsem
Eşigine yüzüm sürsem sezā var yā Resūla'llāh

5. **gördüm:-dü, -m**

Kaside 20

Mısra: 3

İdrak etmek, düşünmek.

Ezel meyḥānesin gördüm şarāb-ı 'aşkı nüş itdim
Ezel serḥoşlarından bir naḳşibendim yā
Resūla'llāh

6. **gördi:-di**

Kaside 23

Mısra: 6

Görmek, idrak etmek, düşünmek.

Ḥacerü'l-esveddir bī'at itdim tā ezel
Gördi göñlüm pek güzel yā Resūla'llāh göñül

7. **görüp:-üp**

Kaside 24

Mısra: 4

Görmek, idrak etmek, düşünmek.

Felek devrān ider bildim Muḥammed mīli üstünde
Görüp vechiñ iden inkār köpekdir yā Resūla'llāh

8. **gördüm:-dü, -m**

Kaside 26

Mısra: 8

İdrak etmek, düşünmek.

Ne Cebrā'il ne Mīkā'il ne İsrāfil ne 'Azrā'il
Bular bir dem öte geçmez ki gördüm yā
Resūla'llāh

9. **görüldüm:-ür, -, -m**

Kaside 30

Mısra: 4

İdrak etmek, düşünmek.

Ḥafti esrār-ı 'aşkıñla çeküp vird-i seḥergāhī
Cihāna münteşir oldu görürdüm yā Resūla'llāh

10. **görürler:-ür, -ler**

Kaside 35

Mısra: 2

Görmek, idrak etmek, düşünmek.

Güzel gözler güzel yüzüñ görürse yā Resūla'llāh
Cemālinden cemālu'llāhı görürler yā Resūla'llāh

11. **görür:-ür**

Kaside 39

Mısra: 3

Görmek, idrak etmek, düşünmek.

Görür göñlünde nūr sālīk muḥabbet nūr naḳş
olmuş
Cihānı ser-te-ser tutmuş o nūrum yā Resūla'llāh

12. **görülsse:-ülse**

Kaside 55

Mısra: 3

Ortaya çıkarma, yansıma.

Açılrsa keşf-i rûhânî görölse ‘âlem-i ervâh
Şanurlar bî-mekân Allâh ğarîbdır yâ Resûla’llâh

13. **gördüm:-dü, -m**

Kaside 62

Mısra: 3

(Bir olayı) yaşamak, tecrübe edinmek.

Ezel esrârdır gördüm kurulmuş sofra-i zikriñ
İçer rûhânî şerbetler bu rûhum yâ Resûla’llâh

14. **görür:-ür**

Kaside 88

Mısra: 6

Görmek.

Hasan Hilmî harâretle ekerken tohum-ı ihlâş
Biter bir bir nebâtı görür idüm yâ Resûla’llâh

15. **görsem:-se, -m**

Kaside 90

Mısra: 4

Bakmak, görmek.

Bu ‘aşk tâc-ı devletdir naşîb olsa anı geysem
Cemâliñ vuşlatıñ görsem dilerim yâ Resûla’llâh

16. **gördi:-di**

Kaside 108

Mısra: 5

(Bir şeyi) görmek.

Ebû Tâlib taleb kıldı seniñ dîdârını gördi
Hidâyet itmedi tevfiğ ‘azâbdır yâ Resûla’llâh

17. **görmekdir:-mek, -dir**

Kaside 163

Mısra: 7

Görmek, bakmak.

Mürîdi ehl-i imânıñ cemâlu’llâhı görmekdir
Anıñçün çok meşakkatler çekerler yâ Resûla’llâh

18. **gördi:-di**

Kaside 171

Mısra: 4

(Bir şeyi) görmek.

İner gökden gelür bir çoç anıñda hâdimi Cibrîl
Sevindi gördi İsmâ’îl kesersem yâ Resûla’llâh

19. **görür:-ür**

Kaside 205

Mısra: 4

1.Görmek, idrak etmek, farketmek. 2.

Anlamak.

Muhabbet âteşi kudret yakar nefsi helâk eyler
Görür ‘âşıklarıñ her gün gönülde yâ Resûla’llâh

20. **görsem:-se, -m**

Kaside 295

Mısra: 1

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Sirâc-ı ravza-i Rıdvânı görsem yâ Resûla’llâh
Yüzüm sürsem muhabbet gülleriñ hoşsam yâ
Resûla’llâh

21. **görür:-ür**

Kaside 324

Mısra: 6

(rüya) görmek.

Hasan Hilmî semen-büyuñ koçar ‘aşk-ı hayâliden
Görür rü‘yâda vaşf eyler bevākî yâ Resûla’llâh

gör-:

1. görür:--ür

Kaside 103

Mısra: 3

Görmek.

Cemâliñ keşf olur dilde görür güli dikenlikde
Koçarken gül ‘azâb itse revâdır yâ Resûla’llâh

2. görür:--ür

Kaside 175

Mısra: 5

Görmek (rüya).

Hasan Hilmî yatur okur görür rü‘yâda hayrı söyler
Uyandıkça du‘â eyler murâda yâ Resûla’llâh

3. görürdüm:--ür, --dii, --m

Kaside 179

Mısra: 3

Görmek.

Hayâlîñ hâtıra gelse görürdüm seni her yerde
Şabâvetden berü ‘aşkıñ çekerdüm yâ Resûla’llâh

4. görsem:-se, -m

Kaside 278

Mısra: 3

Görmek, bakmak.

Girüp bāb-ı risâletden cenāb-ı ravzanı görsem
Taşın öpsem yüzüm sürsem sürûra yâ Resûla’llâh

5. gördükçe:-dükçe

Kaside 279

Mısra: 3

Bakmak, görmek, fark etmek.

Bakar mı şüretâ ‘aşık-ı haqîkat yâri gördükçe
Selām gitsün selām gelsün habîbe yâ Resûla’llâh

6. görür:--ür

Kaside 332

Mısra: 3

Bakmak, görmek.

Görür Hızır’ı muqadderdir muhabbet kalbi hayy
kılsa

Memâtdır müftîniñ kalbi harâbdır yâ Resûla’llâh

gören:

1. gören:

Kaside 25

Mısra: 5

*Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak;
belirli bir zamanın içinde bir olaya tanık olmak,
yaşamak, izlemek.*

Gören gözler kalur hayrân lisân ‘âciz sükût eyler
Ki bi’z-zât vâsıfîñ Allâh hacîlim yâ Resûla’llâh

görin:

1. görindi:-di

Kaside 1

Mısra: 9

Görünmek | ortaya çıkmak,.

Gelüp hikmet diyârından görindi zât-ı ‘uşşâka
Hasan Hilmî odur şukka oku hikmet kitâbını

2. görindi:-di

Kaside 122

Mısra: 2

Belirmek, görünmek.

Yaratdı zulmeti Allāh ‘ademde yā Resūla’llāh

Görindi nūr-ı zātıdır cesedde yā Resūla’llāh

görmek:

1. görsem:-se, -m

Kaside 316

Mısra: 3

Görmek, müşahade etmek.

Mübârek ravzanı görsem yüzüm sürsem

ta ‘aşşukla

Hayâtın hâtırâ ‘ayne’l-yaķındır yā Resūla’llāh

görün:

1. göründi:-di

Kaside 32

Mısra: 9

Görünmek II kendisini göstermek.

Göründi nev-cemāl şimdi ta ‘aşşuk cylesün ‘uşşāk

Kesildi kebş-i ‘İsmā’l fedāya yā Resūla’llāh

2. görünmez:-mez

Kaside 124

Mısra: 3

*Başkaları tarafından görülür duruma
gelmek, görülür olmak.*

Görünmez hāne-i dilde kurulmuş Kerbelā cengi

Oķunmaz hikmeti kalbde gönüldür yā Resūla’llāh

3. görünsün:-sün

Kaside 301

Mısra: 1

Görünmek, gözükmek.

Cihādın gülleri gelsün görünsün yā Resūla’llāh

Mücāhid gül şuyu andan içülsün yā Resūla’llāh

görün-:

1. göründi:--di

Kaside 149

Mısra: 2

*Görünmek, açığa çıkmak. II Anlaşılmaq,
sezilmek.*

Vücūduñ nūr-ı ervāhı rüsüldür yā Resūla’llāh

Göründi cüz’-ü a ‘zam ‘ayn-ı küldür yā

Resūla’llāh

görünce:

1. görünce:

Kaside 2

Mısra: 2

Şahid olunca.

İşitdik bağ-ı gülzārı sevindik yā Resūla’llāh

Görünce nūr-ı beyzāı uçandıķ yā Resūla’llāh

2. görünce:

Kaside 3

Mısra: 1

Şahid olunca.

Hayālinden hayā itdim görünce yā Resūla’llāh

Baķar kalbim gözüm sende olunca yā Resūla’llāh

3. görünce:

Kaside 37

Mısra: 3

Şahid olunca.

Oķurduñ ‘ilm-i ervāhda görünce ķudretu’llāhı

Kitāb-ı levh-i mahfūzdan fedā cān yā Resūla’llāh

görür miyüm:

1. görür miyüm:-ür, -mi, -yüm

Kaside 21

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Görmek, idrak etmek.

Mişāl-i ‘aşk Mislinā söyünmez âteş-i kudret
Murāda irdi ol Mernüş görür miyüm yâ
Resûla’llâh

görürse:

1. görürse:

Kaside 35

Mısra: 1

Görmek.

Güzel gözler güzel yüzün görürse yâ Resûla’llâh
Cemâinden cemâlu’llâhı görürler yâ Resûla’llâh

görüſ-:

1. görüşdür:--dür

Kaside 224

Mısra: 4

Buluſup konuſmak, konuſup sohbet etmek.

Göñül ‘ilme okur kınmaz nazar kılsa kanâ‘at yok
Cemâliñ keſf idüp gözle görüşdür yâ Resûla’llâh

göster:

1. göster:

Kaside 36

Mısra: 3

Nasip etmek.

Marîz göñlüm devâ ister muhabbetlü viſâl göster
Kerâmetlü hidâyetdir tarîkat yâ Resûla’llâh

2. göster:

Kaside 64

Mısra: 9

(Birinin) Görmesini sağlamak.

Hasan Hilmî murâd ister müridi mürşide göster
Hakîkat şeyhidir dil-ber göñülde yâ Resûla’llâh

3. gösteren:-en

Kaside 197

Mısra: 3

*Görülmesini sağlamak, görmesine yol
açmak.*

Müzeyyen gösteren cismi kafesde mürğ-i
rûhumdur
Uçarsa kuş kafes hâki harâbdır yâ Resûla’llâh

göster-:

1. göster:

Kaside 149

Mısra: 11

Açığa çıkarmak, görünür hale getirmek.

Hasan Hilmî kuluñ kemter muhabbet şemsini
göster
Ziyâsı kalbe düşdükçe vezîrdir yâ Resûla’llâh

2. göster:

Kaside 301

Mısra: 5

(Birinin) Görmesini sağlamak.

Yüzün göster Hasan Hilmî muhabbetle
mücâhiddir
Kerem eyle gözüm göñlüm açılun yâ Resûla’llâh

göz:

1. gözüm:-üm

Kaside 3

Mısra: 2

Göz, görme organı (aşığın gözü).

Hayālinden hayā itdim görünce yā Resūla'llāh
Bağar kalbim gözüm sende olunca yā Resūla'llāh

2. gözler:-ler

Kaside 25

Mısra: 5

T. Görme organı.

Gören gözler kalur hayrān lisān 'āciz sükūt eyler
Ki bi'z-zāt vāşıfıñ Allāh hacīlim yā Resūla'llāh

3. gözler:-ler

Kaside 35

Mısra: 1

T. Görme organı.

Güzel gözler güzel yüzün görürse yā Resūla'llāh
Cemālinden cemālu'llāhı görürler yā Resūla'llāh

4. gözüm:-üm

Kaside 60

Mısra: 5

Görme organı, ayn, çeşm.

Elim bende gözüm sende gönül na'tıñ oğur şimdi
Muhabbetlü melek mürsel vişāle yā Resūla'llāh

5. gözünden:-ün, -den

Kaside 69

Mısra: 23

Görme organı, ayn, çeşm.

Ki üç yüz yıl bükā kıldı gözünden kanlar akıtdı
Kızıl kan itdi toprakı şefā'at yā Resūla'llāh

6. gözümünden:-üm, -den

Kaside 106

Mısra: 2

Görme organı, göz. II Aşığın gözü.

Yüzüm gülse gönül ağlar yetimim yā Resūla'llāh
Gözümünden katre yaş çıkmaz 'acībim yā
Resūla'llāh

7. gözünden:-ün, -den

Kaside 125

Mısra: 7

Görme organı, ayn, çeşm.

Du'ā itse Hasan Hilmī gözünden kanlı yaş tamlar
Melek gökde bükā eyler yanarsam yā Resūla'llāh

8. gözümde:-(ü)m, -de

Kaside 149

Mısra: 9

(Aşığın) gözü.

Hayālīñ hālime maḥşūs gözümde bir kühel ammā
Yazılmış sırrıma ḥable'l-metindir yā Resūla'llāh

9. gözünden:-ün, -den

Kaside 165

Mısra: 5

Görme organı, ayn, çeşm.

Hasan Hilmī aḡar dinmez gözünden seyl gibi
yaşlar
Aña cennet libāsları biçildi yā Resūla'llāh

10. gözünden:-ün, -den

Kaside 167

Mısra: 5

Görme uzvu, ayn, çeşm.

Şol 'aşıq kim Hasan Hilmî gözünden yaşlar
ağıdıkça

Anıñ her kaşresi dürr-i 'Adin'dir yâ Resûla'llâh

11. **gözümden:-(ü)m, -den**

Kaside 187

Mısra: 3

(Âşığın) gözü.

Muhabbet 'aqla geldikçe gözümden kanlı yaş
tımlar

Melekler hâlime ağılar semâda yâ Resûla'llâh

12. **gözden:-den**

Kaside 215

Mısra: 4

Görme organı, bakış.

Kanât açmış uçar 'aşıq ğınâ-i fakra mâlikdir
Medîneñ cenneti gözden yakındır yâ Resûla'llâh

13. **gözle:-le**

Kaside 224

Mısra: 4

Görme uzvu, ayn, çeşm.

Gönül 'ilme okur kanmaz nazar kılsa kanâ'at yok
Cemâliñ keşf idüp gözle görüşdür yâ Resûla'llâh

14. **gözlü:-lü**

Kaside 270

Mısra: 5

T. Görme organı.

Kamer yüzlü yıldız gözlü Hasan Hilmî şirîn sözlü
Güneş yüzlü Muhammed'den mezâka yâ
Resûla'llâh

15. **gözüm:-üm**

Kaside 301

Mısra: 3

Âşığın gözü.

Cihādın rāh-ı 'aşkıñda gözüm küffāra bakdıkça
Temevvüc eylesün taşsun dökülsün yâ Resûla'llâh

16. **gözümden:-üm, -den**

Kaside 313

Mısra: 4

Görme organı, göz. II Âşığın gözü.

Cihâddır tuhf-e-i 'uşşâk aña dāreyn nazır olmaz
Gözümde yaşlar ağıdıkça dūr-dāne olsun yâ
Resûla'llâh

göz hakkı:

1. **göz hakkı:--ma, --sun**

Kaside 154

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Görüldüğünde imrenilebilecek yiyeceklerden
görenlere verilen pay.*

Göz hakkı kalmasun dırsen gülüstāndan 'atā eyle
'Adālet hükmü rūhānī kılıç mı yâ Resûla'llâh

göz yaşı:

1. **göz yaşı:**

Kaside 159

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi
hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.*

Hasan Hilmî okur na‘tın seniñ medhiñle
meşgûldur
Günâha göz yaşı mağfiretdir yâ Resûla’llâh

gözi kördür:

1. gözi kördür:--dür

Kaside 108

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Olguları sezme ve kavrama yetisi, dikkati
olmayan.*

Gözi kördür güneş görmez şağırdır Hakkı işitmez
Ebû Cehil cehennemde ebeddir yâ Resûla’llâh

gözlü:

1. gözlü:

Kaside 32

Mısra: 14

Göz(ler)i olan.

Tevârîh şimdi biñ üç yüz düdüldi defter-i ‘uşşâk
Kara gözlü güzel bir yüz refîkim yâ Resûla’llâh

gözüm gönlüm açılsun:

1. gözüm gönlüm açılsun:

Kaside 301

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İçi huzur dolmak, neşelenmek, ferahlamak.

Yüzün göster Hasan Hilmî muhabbetle
mücâhiddir
Kerem eyle gözüm gönlüm açılsun yâ Resûla’llâh

gözüm kaldı:

1. gözüm kaldı:--dı

Kaside 87

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Gözü kalmak, elde edemediği veya çok
beğendiği bir şeyi ister olmak (Aksoy 2018:
II/415).*

Muhabbetle zehirlendim nedendir hacc naşîb
olmaz
Sözüm hakdır gözüm kaldı Ümmü’l-Ğurâ’da yâ
Resûla’llâh

gözüm nûrı:

1. gözüm nûrı:

Kaside 240

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Çok sevilen kimseler için kullanılan bir hitap
(Bkz.: nûr-ı aynım, nûr-ı didem, nûr-ı çeşmim).*

Gözüm nûrı sürûrumdur Muhammed yâ
Resûla’llâh
Gönül feyzi ezel kârı müebbed yâ Resûla’llâh

gözüm var:

1. gözüm var:

Kaside 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gözü olmak. Bir şeyi arzulamak, istemek.

Ticâret kârubânyam açarsa bağbân bâbı
Muhibbim hâdim-i bâba gözüm var yâ
Resûla’llâh

gözümünden gitmez:

1. **gözümünden gitmez:--mez**

Kaside 299

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gözünün önünden gitmemek, sürekli hayalini kurmak, aklından çıkaramamak.

Cihāda rüşenā ‘aynu’l-‘ayāndır hūriye-i cennet
Cemāliñ bir nefes gitmez gözümünden yā
Resūla’llāh

ğubār:

1. **ğubārıñ:--ıñ**

Kaside 155

Mısra: 6

Toz, toprak. II mezar toprağı.

Memāt kalbim hayāt buldı Hasan
Hilmī muhayyerdir
Yazar vaşfiñ beyān eyler ğubārıñ yā Resūla’llāh

ğubār-ı ravza-i hākiñ:

1. **ğubār-ı ravza-i hākiñ:**

Kaside 304

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mezar toprağının tozu. II Hz. Muhammed'in mezarının tozu.

Ğamıñla dīde-i giryān-ı ma‘zūrum cihādında
Ğubār-ı ravza-i hākiñ tūtiyāsı yā Resūla’llāh

ğubār-ı ravzanı:

1. **ğubār-ı ravzanı:--n, --ı**

Kaside 294

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mezar tozu. II Hz. Muhammed'in mübarek kabrinin tozu.

Şakalım ravza-i hāke sürersem yā Resūla’llāh
Ğubār-ı ravzanı silsem süpürsem yā Resūla’llāh

güd-:

1. **güderse:--er, --se**

Kaside 239

Mısra: 3

Otlamak, gütmek.

Gönül Üveyse’l-Karānī’dir güderse nāka-i ‘aşkı
Saña şad şad selām eyler gönülden yā Resūla’llāh

güftār:

1. **güftārıñ:--ıñ**

Kaside 313

Mısra: 5

Söz, kelâm.

Hasan Hilmī bu güftārıñ muhabbet ehline ihsān
Bu yolda bir ‘aşk-hāne olsun yā Resūla’llāh

gül:

1. **gül:**

Kaside 26

Mısra: 2

Far. Gül, Peygamberimiz.

Yanar cismim erir yağım kül oldum yā
Resūla’llāh
Açıldı gonca gül bāğım pīr oldum yā Resūla’llāh

2. **güler:--er**

Kaside 30

Mısra: 8

Neşelenmek, gülmek.

Bu âhım âteşindendir semâdan kaçreler tamlar
Şehâb ağlar güler yerler cömerdim yâ Resûla'llâh

3. **güller:-ler**

Kaside 72

Mısra: 7

*(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok
çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.*

Cemâliñ misk-i 'anberden utandı bağçede güller
Okur mevlüd bülbüller açıldı yâ Resûla'llâh

4. **güldük:-dü, -k**

Kaside 77

Mısra: 12

Gülmek.

Bi-hamdi'llâh oruç tutduk cemâliñ lezzetiñ
bulduk
Bu gün ağlar iken güldük beşâret yâ Resûla'llâh

5. **güller:-ler**

Kaside 77

Mısra: 7

1.Çiçek 2.Bilinen çiçek,gül çiçeği,gül ağacı.

Şararmış şamân gibi güler güller gibi yüzi
Koçar 'anber gibi sözi tıyıldı yâ Resûla'llâh

6. **gül:**

Kaside 103

Mısra: 4

*"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu
olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle
"sevgili" de kastedilir.*

Cemâliñ keşf olur dilde görür güli dikenlikde
Koçarken gül 'azâb itse revâdır yâ Resûla'llâh

7. **güli:-i**

Kaside 103

Mısra: 3

Çiçek II Sevgili.

Cemâliñ keşf olur dilde görür güli dikenlikde
Koçarken gül 'azâb itse revâdır yâ Resûla'llâh

8. **güler:-er**

Kaside 109

Mısra: 6

Alaylı bir şekilde gülmek.

Cihân fânî 'aceb zindân 'azâb eyler bize şeytân
Güler dostuñ cehennemde yanarken yâ
Resûla'llâh

9. **gül:**

Kaside 118

Mısra: 3

1.Çiçek 2.Bilinen çiçek,gül çiçeği,gül ağacı.

Açıldı bağ-ı 'aşkıñda beyâz gül kırmızı güller
Öter bakdıķça bülbüller şafâsıñ yâ Resûla'llâh

10. **güller:-ler**

Kaside 118

Mısra: 3

1.Çiçek 2.Bilinen çiçek,gül çiçeği,gül ağacı.

Açıldı bağ-ı 'aşkıñda beyâz gül kırmızı güller
Öter bakdıķça bülbüller şafâsıñ yâ Resûla'llâh

11. **gülmez:-mez**

Kaside 118

Mısra: 6

Gülmek || mutlu ve mesrûr olmak.

Sa'âdet yıldızım toğmaz siyâh bahtım beyâz
olmaz
Hasan Hilmî ağlar gülmez bilürsiñ yâ Resûla'llâh

12. gül:

Kaside 129

Mısra: 3

Gül (çiçek).

Gülün koçdum diken batdı dikensiz bağda gül
bitmez

Açılmış bülbüle ol gül Muḥammed yâ Resûla'llâh

13. gül:

Kaside 129

Mısra: 4

*"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu
olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle
"insanlar" kastedilir.*

Gülün koçdum diken batdı dikensiz bağda gül
bitmez

Açılmış bülbüle ol gül Muḥammed yâ Resûla'llâh

14. gül:

Kaside 129

Mısra: 5

Gül çiçeği. II Sevgili.

Hasan Hilmî gül isterse şehir vaḳti gider bağa
Koçar güller gülüstânda Muḥammed yâ
Resûla'llâh

15. güller:-ler

Kaside 129

Mısra: 6

*"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu
olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle
"insanlar" kastedilir.*

Hasan Hilmî gül isterse şehir vaḳti gider bağa
Koçar güller gülüstânda Muḥammed yâ
Resûla'llâh

16. gülün:-ün

Kaside 129

Mısra: 3

*"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu
olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle
"sevgili" de kastedilir.*

Gülün koçdum diken batdı dikensiz bağda gül
bitmez

Açılmış bülbüle ol gül Muḥammed yâ Resûla'llâh

17. güldür:--dür

Kaside 149

Mısra: 4

1- Gül çiçeği. 2- Sevgilinin yüzü.

Uzaḳdan nağme-i cānā ezeldir bülbül-i ḳudṣī
Cemālîñ öyle bir gülşende güldür yâ Resûla'llâh

18. gül:

Kaside 156

Mısra: 5

Gül (çiçek).

Hasan Hilmî gül ekmişdir biter ḳabrinde bî-şübhe
Ḳaranlık ḳabre mum yakmış cānımdır yâ
Resûla'llâh

19. güllere:--ler, --e

Kaside 157

Mısra: 4

Gül çiçeği. II Sevgili.

Açarlar 'âşıḳa vaḳt-i şehir bāb-ı gülüstânı
Dikenli güllere cānım fedâdır yâ Resûla'llâh

20. gül:

Kaside 161

Mısra: 5

Gül (çiçek). II Sevgili.

Ekilmiş taze gül bitdi Hasan Hilmî koçar 'aşkıñ
Açarsan rüz-ı mahşerde dükkânımsıñ yâ
Resûla'llâh

21. gülde:-de

Kaside 181

Mısra: 3

*(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok
çeşidi bulunan çok makbul çiçeği II. Sevgili.*

Hakikat gülde müstehlek bu bir cüz'î kalîl ammâ
Kaviyy-i i'tikâdumdır irâde yâ Resûla'llâh

22. gülleri:--ler, --i

Kaside 184

Mısra: 2

Gül (çiçek). II Sevgili.

Muhabbet meyve-i Tübâ dikildi yâ Resûla'llâh
Bu 'aşkıñ gülleri andan açıldı yâ Resûla'llâh

23. güli:-i

Kaside 185

Mısra: 1

Gül, çiçek, sevgili.

Güli gülzâra meyl eyler gönüldür yâ Resûla'llâh
Çıkar eflâke seyr eyler gönüldür yâ Resûla'llâh

24. güller:-ler

Kaside 239

Mısra: 6

1. Çiçek 2. Bilinen çiçek, gül çiçeği, gül ağacı.

Hasan Hilmî gülüstânı gezerse her şehir vakti
Virirler zâkire güller habîbden yâ Resûla'llâh

25. gülleri:-ler, -i

Kaside 247

Mısra: 4

*Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu
olan çiçek II sevgili.*

Mürîdîñ Nakşîbendîdir muhabbet gönçe-i gülzâr
Açılmış gülleri fevka'l-'ulâda yâ Resûla'llâh

26. gülüşdi:-üş, -di

Kaside 290

Mısra: 6

Gülmek.

Hasan Hilmî bu 'aşk bahri yedi deryâyı
yutmuşdur
Bahklar başın çıkardıkça gülüşdi yâ Resûla'llâh

27. güllerîñ:--ler, --îñ

Kaside 295

Mısra: 2

Gül çiçeği.

Sirâc-ı ravza-i Rıdvânı görsem yâ Resûla'llâh
Yüzüm sürsem muhabbet güllerîñ koksam yâ
Resûla'llâh

28. gülleri:--ler, --i

Kaside 301

Mısra: 1

*Çok sevilen ve beğenilen katmerli ve kokulu
olan çiçek. II Hakk aşıkları.*

Cihâdîñ gülleri gelsün görünsün yâ Resûla'llâh
Mücâhid gül şuyu andan içülsün yâ Resûla'llâh

29. güllerîñ:--ler, --in

Kaside 325

Mısra: 3

Gül II Güzel, mahbub.

Kerâmet keşf ider Hâdî muhabbet güllerin

koğdum

Ebed bâkî dimâğ içre bayâğı yâ Resûla'llâh

30. **gül:**

Kaside 327

Mısra: 4

1.Çiçek 2.Bilinen çiçek,gül çiçeği,gül ağacı.

Hayâtın nûr-ı kudretdür ezel bâkî ebed şolmaz

Nice gül koğmasun 'âşık şarmış yâ Resûla'llâh

31. **güldür:-dür**

Kaside 327

Mısra: 1

Bilinen çiçek, gül çiçeği, gül ağacı.

Muhabbet gonca bir güldür dikilmiş yâ

Resûla'llâh

Muhabbet bâğçe-i kudret açılmış yâ Resûla'llâh

gül:-

1. **güler:-er**

Kaside 77

Mısra: 7

Gülmek.

Şarmış şamân gibi güler güller gibi yüzi

Koşar 'anber gibi sözi tıyıldı yâ Resûla'llâh

2. **güler:-er**

Kaside 96

Mısra: 4

Gülmek.

Şafâ bādî şafâ eyler muhabbet pâdişahımdır

Göñül manşib vezîr olsa güler mi yâ Resûla'llâh

gül şuyu:

1. **gül şuyu:**

Kaside 301

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gül yağı üretimi sırasında yan ürün olarak elde edilen kokulu berrak sıvı.

Cihādın gülleri gelsün görünsün yâ Resûla'llâh

Mücâhid gül şuyu andan içülsün yâ Resûla'llâh

gül şuyun:

1. **gül şuyun:--n**

Kaside 72

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gül şuyu.

Yağar meclise gül yağı saçarlar gül şuyun anda

İçerler şerbeti bunda ne devlet yâ Resûla'llâh

gül yağı:

1. **gül yağı:**

Kaside 72

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gül yağı.

Yağar meclise gül yağı saçarlar gül şuyun anda

İçerler şerbeti bunda ne devlet yâ Resûla'llâh

gül-çîn:

1. **gül-çîn:**

Kaside 101

Mısra: 5

Gül devşiren, gül toplayan.

Gülistân-ı cemâinden şol 'âşık kim ola gül-çîn
Ebed bülbül gibi kârı figândır yâ Resûla'llâh

gül-deste:

1. gül-deste:

Kaside 7

Mısra: 4

Gül demeti.

Göñül hasta 'ilâc ister turur karşunda elbetde
Kerem kıl eyle gül-deste mucîbem yâ Resûla'llâh

güler oynar:

1. güler oynar:--r

Kaside 154

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gülüp oynamak.

Açıldı ma'rifet dilde çiçek mi yâ Resûla'llâh
Göñül mürğî güler oynar köçek mi yâ Resûla'llâh

gül-i hamrâya:

1. gül-i hamrâya:-ya

Kaside 15

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kırmızı gül II Hz. Muhammed bağlamında.

Göñül gülzârı seyr eyler şer'at bāğına girdi
Gül-i hamrâya meyl itdi hâkîkat yâ Resûla'llâh

2. gül-i hamrâya:--ya

Kaside 65

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kırmızı gül.

Belâ bülbülleri bāğım perîşân eyledi gitdi
Gül-i hamrâya meyl itdim tüketdim yâ
Resûla'llâh

gülistân:

1. gülistân:

Kaside 41

Mısra: 10

Gül bahçesi, gül ağaçları çok olan bahçe, güllük; [tas.] mutlak olarak kalbin fethi ve açılışı, sâlikin gönlünün marifete ve irfana açılması.

Hasan Hilmî garîb ümmet muhabbetden yazar
destân

Ma'rifet 'âşık gülistân değil mi yâ Resûla'llâh

2. gülistânı:-ı

Kaside 139

Mısra: 1

Bahçe, gül bahçesi.

Fenâ bāğın gülistânı dikendir yâ Resûla'llâh
Biçer rûz-ı kıyâmetde ekindir yâ Resûla'llâh

gülistân-ı cemâinden:

1. gülistân-ı cemâinden:--in, --den

Kaside 101

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Güzelliğinin gül bahçesi.

Gülistân-ı cemâinden şol 'âşık kim ola gül-çîn
Ebed bülbül gibi kârı figândır yâ Resûla'llâh

gölşen:

1. **gölşende:-de**

Kaside 149

Mısra: 4

(Fars.) *Göl bahçesi, gülistan, gülzar.*

Uzakdan nağme-i cânâ ezeldir bülbül-i kudsi
Cemâliñ öyle bir gülşende güldür yâ Resûla'llâh

2. **gölşeni:-î**

Kaside 256

Mısra: 5

(Fars.) *Göl bahçesi, gülistan, gülzar.*

Tecellî gülşeni dilde Hasan Hilmî muhabbetdir
Kabûl eyler bunı mu'min muvâfık yâ Resûla'llâh

gölşen-i zâti'l-vakûde:

1. **gölşen-i zâti'l-vakûde:**

Kaside 267

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Alev alev yanan ateşi bahçesi. [Buruc 85:5
(zatü'l-vakûd).].*

Hasan Hilmî yazar na'tiñ muhabbet
külhanındandır
Düşerse gülşen-i zâti'l-vakûde yâ Resûla'llâh

gülüstân:

1. **gülüstânla:-la**

Kaside 56

Mısra: 4

Göl bahçesi.

Hâlîl'e nâr-ı Nemrûd'ı gülüstân eyleyen Allâh
Gölüstânla ider imdâd umarım yâ Resûla'llâh

2. **gülüstânda:--da**

Kaside 129

Mısra: 6

Göl bahçesi.

Hasan Hilmî gül isterse seher vakti gider bâğa
Koşar güller gülüstânda Muhammed yâ
Resûla'llâh

3. **gülüstânı:-ı**

Kaside 141

Mısra: 1

Bahçe, gül bahçesi.

Gölüstânı güzâr eyler muşallî yâ Resûla'llâh
Hidâyet bâğıdır feyz-i tecellî yâ Resûla'llâh

4. **gülüstândan:--dan**

Kaside 154

Mısra: 3

Göl bahçesi.

Göz hakkı kalmasun dersen gülüstândan 'atâ eyle
'Adâlet hükmü rûhânî kılıç mı yâ Resûla'llâh

5. **gülüstânımsıñ:--ım, --sıñ**

Kaside 161

Mısra: 4

Göl bahçesi.

Muhabbet âteşi tahtîr ider çirk-âb-ı 'işyânı
Açılmış bâğ-ı rûhânî gülüstânımsıñ yâ Resûla'llâh

6. **gülüstânı:-ı**

Kaside 239

Mısra: 5

Bahçe, gül bahçesi.

Hasan Hilmî gülüstânı gezerse her şehir vaqti
Virirler zâkire güller habîbden yâ Resûla'llâh

gülüstân eyleyen:

1. gülüstân eyleyen:-yen

Kaside 56

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Gül bahçesine çeviren. (Hz. İbrahim'in ateşe
atılması olayı bağlamında).*

Halîl'e nâr-ı Nemrûd'ı gülüstân eyleyen Allâh
Gülüstânla ider imdâd umarım yâ Resûla'llâh

gülzâr:

1. gülzârı:-ı

Kaside 15

Mısra: 3

Gül bahçesi. || Cennet bahçesi.

Göñül gülzârı seyr eyler şerî'at bâğına girdi
Gül-i hamrâya meyl itdi haqîkat yâ Resûla'llâh

2. gülzâra:-a

Kaside 31

Mısra: 1

*Gül bahçesi. II Sevgilinin bulunduğu yer.
(Hz. Muhammed bağlamında).*

Göñül gülzâra meyl eyler mübârek yâ Resûla'llâh
Göñül 'aşkıñ oğur ez-ber ta'âleyk yâ Resûla'llâh

3. gülzâr:

Kaside 41

Mısra: 1

Gül bahçesi || yüz bağlamında Hz.

Muhammed.

Cemâliñ 'aşıkâ gülzâr degil mi yâ Resûla'llâh
Şerî'at mürşid-i 'âlem degil mi yâ Resûla'llâh

4. gülzâra:-a

Kaside 185

Mısra: 1

Gül bahçesi.

Güli gülzâra meyl eyler göñüldür yâ Resûla'llâh
Çıkar eflâke seyr eyler göñüldür yâ Resûla'llâh

5. gülzâridir:-ı, -dır

Kaside 306

Mısra: 6

Gül bahçesi.

Cihâddır bâde-i rahmet Hasan Hilmî içre kanmaz
Göñül gülzâridir mürğ-ı 'andelîbi yâ Resûla'llâh

gün:

1. gün:

Kaside 10

Mısra: 7

Gün, zaman.

Aşup sevdâ-yı 'aşkıñla ki bir gün ravzanı görsem
Eşigine yüzüm sürsem sezâ var yâ Resûla'llâh

2. gün:

Kaside 17

Mısra: 4

Gün, zaman.

'Ademden Haqq 'anâsır-ı vücûdum eyledi izhâr
Gine bir gün olur ma'dûm şefâ'at yâ Resûla'llâh

3. gün:

Kaside 31

Mısra: 4

Gün, zaman.

Ezel bağında rûhânî iki maḥbûb sevişmişler
Bu gün ğurbet bâzârında ciger çāk yâ Resûla'llâh

4. gün:

Kaside 32

Mısra: 5

Gün, zaman.

Eser vuşlat yeli bir gün uçar bülbül yele karşı
Kafesde bülbülün cânı şıkıldı yâ Resûla'llâh

5. günde:-de

Kaside 66

Mısra: 5

An, vakit, zaman.

Mezâra girdiğim günde su'âl-i Münkereyn gelse
Ne şüretle cevâb virsem hisâbım yâ Resûla'llâh

6. gün:

Kaside 69

Mısra: 37

Gün.

Bu gün ḥamd u şenâ olsun sekiz cennet
ziyâlansun
Sülâlem cennete gelsün şefâ'at yâ Resûla'llâh

7. günlerde:-ler, -de

Kaside 77

Mısra: 2

Zaman, vakit.

Yetişdik şehr-i ramazâna ne mübârek yâ
Resûla'llâh
Bu günlerde olup şâ'im ta'âleyk yâ Resûla'llâh

8. günü:-i

Kaside 80

Mısra: 1

An, vakit, zaman.

Bu gün hicret günü geldi meded kıl yâ Resûla'llâh
Muhâcir zümre-i a'mâ delîl ol yâ Resûla'llâh

9. gün:

Kaside 205

Mısra: 4

(Bir) Gün II. Belirsiz zaman dilimi.

Muḥabbet âteşi kudret yaḫar nefsi helâk eyler
Görür 'âşıklaırn her gün gönülde yâ Resûla'llâh

10. gün:

Kaside 318

Mısra: 4

(Bir) Gün II. Belirsiz zaman dilimi.

Nübüvvet burc-ı kudretten ne yüksek fetḫ-i
yıldızdır
Toğar her gün kılıç şallar ne ḫikmet yâ
Resûla'llâh

günâh:

1. günâhım:-ım

Kaside 10

Mısra: 11

*Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış,
mâsiyet.*

Sevâbım yok günâhım çok tolınsam ravza-i
ḳabriñ
Silüp süpürsem şaḳalımla sevâb var yâ
Resûla'llâh

2. **günāh:**

Kaside 24

Mısra: 7

*Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış,
mâsiyet.*

Günāh kalbi kara eyler küfür imānı yok eyler
Cehennemde ta'ām evvel talağdır yâ Resûla'llāh

3. **günāhı:-ı**

Kaside 67

Mısra: 1

Suç, Allah katında yasaklanan şey.

Günāhı işleme nefsim uşanmaz yâ Resûla'llāh
Bu nefsim böyle şeytân uşanmaz yâ Resûla'llāh

4. **günāhından:-ı, -n, -dan**

Kaside 68

Mısra: 12

*Allah'ın emir ve yasaklarına uymayan
davranış.*

Hasan Hilmî ümîd eyler kapuñ mücrimlere kimyâ
Bu dünyâda günāhından uşansun yâ Resûla'llāh

5. **günāhımdan:-ım, -dan**

Kaside 94

Mısra: 1

Günah, suç.

Günāhkârım günāhımdan uşandım yâ Resûla'llāh
Cihāt bâbında ceb-hānem tükettim yâ Resûla'llāh

6. **günāha:-a**

Kaside 110

Mısra: 8

*Allah'ın istemediği şeyleri yapma; suç,
kusur, kabahat.*

Şağā'ır gitdi ref' oldı günāhlar hep kebā'irdir
Günāha mübtelâ olmuş belâdır yâ Resûla'llāh

7. **günāhdır:-dır**

Kaside 110

Mısra: 3

Suç, Allah katında yasaklanan şey.

Melāhî istimā' itmek günāhdır sen haber virdin
Dügünler meclisi hepden fışkıdır yâ Resûla'llāh

8. **günāhlar:-lar**

Kaside 110

Mısra: 7

*Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış,
mâsiyet.*

Şağā'ır gitdi ref' oldı günāhlar hep kebā'irdir
Günāha mübtelâ olmuş belâdır yâ Resûla'llāh

9. **günāhdır:-dır**

Kaside 119

Mısra: 1

Suç, Allah katında yasaklanan şey.

Beyāz kalbi siyāh eyler günāhdır yâ Resûla'llāh
Kara kalbi beyāz eyler şevābdır yâ Resûla'llāh

10. **günāh:**

Kaside 130

Mısra: 5

Allah'ın emir ve yasaklarına uymamak.

Ğarîk-i baħr-i 'işyānım meded senden günāh
bende

Ebed bâkî Hasan Hilmî hayātım yâ Resûla'llāh

11. **günāhım:-ım**

Kaside 130

Mısra: 3

*Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış,
mâsiyet.*

Kirâmen Kâtibîn yazmaz günâhım Kûh-ı Kaf olsa
Mükellef mürğ-i dil ma'şûm memâtım yâ
Resûla'llâh

12. **günâhdır:-dır**

Kaside 139

Mısra: 3

Suç, Allah katında yasaklanan şey.

Yılan 'akreb tolar kabri günâhdır anlarıñ tohmı
Hased kibri gönül içre tutandır yâ Resûla'llâh

13. **günâha:-a**

Kaside 159

Mısra: 6

*Allah'ın istemediği şeyleri yapma; suç,
kusur, kabahat.*

Hasan Hilmî okur na'tıñ seniñ medhiñle
meşgûldur
Günâha göz yaşı mağfiretdir yâ Resûla'llâh

14. **günâhım:-(i)m**

Kaside 171

Mısra: 10

Allah'ın emir ve yasaklarına uymamak.

Muhabbet 'ayn-i İsmâ'îl belâ İbrâhîm Halîlu'llâh
Günâhım fi'l-meşel çoçdur mukırsam yâ
Resûla'llâh

15. **günâhı:-ı**

Kaside 262

Mısra: 2

Allah'ın emir ve yasaklarına uymamak.

Muhabbet bâb-ı meftûhdur kemâhî yâ Resûla'llâh
Muhabbet mağfiret mâhı günâhı yâ Resûla'llâh

16. **günâha:-a**

Kaside 289

Mısra: 3

*Allah'ın istemediği şeyleri yapma; suç,
kusur, kabahat.*

Günâha ğark-ı düçârım amân imdâda muhtâcım
Virdim yâ Raḥman yâ Ğufrân mudakḳık yâ
Resûla'llâh

17. **günâh:**

Kaside 310

Mısra: 4

Allah'ın emir ve yasaklarına uymamak.

Zulûmkâr ehlidir anlar namâzı terk ider kılmaz
Günâh deryâsına talmış girîze yâ Resûla'llâh

18. **günâhıñ:-ıñ**

Kaside 329

Mısra: 1

*Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış, suç,
kusur.*

Günâhıñ baḥrine talmış bî-mecâlim yâ Resûla'llâh
Günâhla defterim tolmuş bî-mişâlim yâ
Resûla'llâh

19. **günâhla:-la**

Kaside 329

Mısra: 2

*Allah'ın emirlerine aykırı, olan davranış,
kusur.*

Günâhıñ baḥrine talmış bî-mecâlim yâ Resûla'llâh
Günâhla defterim tolmuş bî-mişâlim yâ
Resûla'llâh

20. **günāhıyla:-ı, -y, -la**

Kaside 333

Mısra: 5

Günah II suç.

Hasan Hilmî günāhıyla gelürse rûz-ı maşşerde
Şefâ'at eylesen bârî garîbdır yâ Resûla'llâh

21. **günāhıñ:-ıñ**

Kaside 337

Mısra: 5

*Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış, suç,
kusur.*

Hasan Hilmî kederlenme günāhıñ çok dise vâ'iz
Deryâ-yı rahmetiñ yokdur intihâsı yâ Resûla'llâh

günāh işler:

1. **günāh işler:--r**

Kaside 121

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Günah sayılan bir davranışta bulunmak,
hata yapmak, suç işlemek.*

Hasan Hilmî hâlâş olmaz döğerse nefsi uşlanmaz
Günāh işler uşanmaz nefisdir yâ Resûla'llâh

günāhım yüklenüp:

1. **günāhım yüklenüp:--üp**

Kaside 89

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Günahımı kabullenmek, üzerine almak.

Kapûna sâ'ilem geldim şefâ'at yâ Resûla'llâh
Günāhım yüklenüp geldim şefâ'at yâ Resûla'llâh

günāhkâr:

1. **günāhkârım:-ım**

Kaside 4

Mısra: 2

Günah işleyici, işleyen, âsim, suçlu.

El etdim istedim zatıñ şıfâtıñ yâ Resûla'llâh
Külâh geydim günāhkârım rahîmsin yâ
Resûla'llâh

2. **günāhkâr:**

Kaside 10

Mısra: 10

Günah işleyici, işleyen, âsim, suçlu.

Şaşup şehvetperest oldum talup deryâ-yı 'işyâna
Ricâ eyler o sultâna günāhkâr yâ Resûla'llâh

3. **günāhkârıñ:-ıñ**

Kaside 44

Mısra: 2

Günah işleyici, işleyen, âsim, suçlu.

Muhabbetden harâb gönlüm şuşuzdur yâ
Resûla'llâh

Günāhkârıñ kara kalbi âteşdir yâ Resûla'llâh

4. **günāhkârdır:--dır**

Kaside 60

Mısra: 9

*Günaha giren veya günah işleyen, kabahatli;
kötü yola sapmış kimse).*

Hasan Hilmî günāhkârdır utansun ak şaçalından
Yetiş maşşerde imdâden garîbe yâ Resûla'llâh

5. **günāhkârım:-ım**

Kaside 66

Mısra: 7

Günah işleyici, işleyen, âsim, suçlu.

Günâhkârım yüzi kara beni maşşerde sen ara
Yazıldı defterim nâra kebâbım yâ Resûla'llâh

6. günâhkârîñ:-îñ

Kaside 67

Mısra: 7

Günah işleyici, işleyen, âsim, suçlu.

Hasan Hilmî günâhkârîñ okunmaz defteri 'aybdır
Ġafûruñ rahmeti ġaybdur şefâ'at yâ Resûla'llâh

7. günâhkârım:-ım

Kaside 69

Mısra: 6

Günah işleyici, işleyen, âsim, suçlu.

Yağan yağmur esen rüzgâr seniñle iftiḥâr eyler
Günâhkârım saña muhtâc şefâ'at yâ Resûla'llâh

8. günâhkâr:

Kaside 72

Mısra: 12

*Allah'ın emir ve yasaklarına uymayıp
kötülüğe düşen kimse.*

Oġudanlar okuyanlar daḥı meclisde ṭuranlar
Günâhkâr ümmetindendir meded kıl yâ
Resûla'llâh

9. günâhkârız:-ız

Kaside 72

Mısra: 13

Günah işleyici, işleyen, âsim, suçlu.

Günâhkârız kara yüzlü ḥuzûra varmaġa yüz yok
Şefâ'at baḥrına ḥad yok sen 'afv it yâ Resûla'llâh

10. günâhkârım:-ım

Kaside 94

Mısra: 1

*Allah'ın emir ve yasaklarına uymayıp
kötülüğe düşen kimse.*

Günâhkârım günâhımdan uṭandım yâ Resûla'llâh
Cihât bâbında ceb-ḥânem tükettim yâ Resûla'llâh

11. günâhkâr:

Kaside 96

Mısra: 5

*Allah'ın emir ve yasaklarına uymayıp
kötülüğe düşen kimse.*

Oġur na'tıñ Hasan Hilmî günâhkâr
ümmetindendir
Seḥer vaḳti öteñ bülbül olur mı yâ Resûla'llâh

12. günâhkârım:-ım

Kaside 97

Mısra: 6

*Allah'ın emir ve yasaklarına uymayıp
kötülüğe düşen kimse.*

Göñül 'aşkıñ sırâṭından tecävüz eylemek ister
Günâhkârım elim ṭut sen 'abîrim yâ Resûla'llâh

13. günâhkâra:-a

Kaside 101

Mısra: 8

*Allah'ın emir ve yasaklarına uymayıp
kötülüğe düşen kimse.*

N'ola 'âşık Hasan Hilmî cemâliñ ḥasretiñ çekse
'Ayıb görme günâhkâra keremdir yâ Resûla'llâh

14. günâhkâr:

Kaside 218

Mısra: 3

*Allah'ın emir ve yasaklarına uymayıp
kötülüğe düşen kimse.*

Günāhkār tevbesiz olsa tolar kabri yılan 'akreb
Muḥabbet 'āşıkā Ḥak'dan ḥamā'il yā Resūla'llāh

15. günāhkārım:-ım

Kaside 228

Mısra: 3

*Allah'ın emir ve yasaklarına uymayıp
kötülüğe düşen kimse.*

Amān rüz-ı cezāda dest-gır ol ben günāhkārım
Muḥabbet aşlu Ḥak'dan şefā'at yā Resūla'llāh

gün-be-gün:

1. gün-be-gün:

Kaside 43

Mısra: 13

Günden güne, gün geçtikçe.

Biri nefsim biri şeytān iderler gün-be-gün tuğyān
Helāk itdi bizi her dem ḥarābım yā Resūla'llāh

gündüz:

1. gündüzler:-ler

Kaside 32

Mısra: 8

*Günün aydınlık olan yani güneşle
aydınlanan kısmı.*

Seniñ vaşfiñ ideñ diller ne ay ister ne yıldızlar
Karanlık gice gündüzler ki sensiz yā Resūla'llāh

2. gündüz:

Kaside 198

Mısra: 2

Gündüz.

Riyāzetle kesüp nefsi sevindim yā Resūla'llāh
Gice gündüz nice guşşa çekerdim yā Resūla'llāh

güneş:

1. güneş:

Kaside 28

Mısra: 9

*Güneş, gezegenlere ve yer yuvarlağına ısı
ve ısı veren büyük gök cismi.*

Ḥayā eyler güneş gökde tulu' itdikçe her eyyām
Ḥasan Ḥilmī okur şallū selāmı yā Resūla'llāh

2. güneş:

Kaside 32

Mısra: 11

*Güneş, gezegenlere ve yer yuvarlağına ısı
ve ısı veren büyük gök cismi.*

Ḥayālīñ rüz u şeb dilde güneş gibi tulu' eyler
Bu şaşkıñ 'āşıkıñ söyler şefā'at yā Resūla'llāh

3. güneşdir:-dir

Kaside 44

Mısra: 4

*Güneş II Hz. Muhammed'in ismi
bağlamında.*

Şadef şak oldı şadрімda çıkar andan cevāhirler
Seniñ ismiñ gönüllerde güneşdir yā Resūla'llāh

4. güneş:

Kaside 62

Mısra: 5

Güneş.

Güneş senden toğar her dem ki sende gurūb eyler
Ḥaḳīḳat āfitābına şehābsın yā Resūla'llāh

5. güneş:

Kaside 177

Mısra: 3

Güneş.

Ṭulū‘ eyler güneş na‘tın tecellî kâlbe geldikçe
Seniñ medhiñle meşgûldur mu‘abbid yâ
Resûla’llâh

6. güneş:

Kaside 202

Mısra: 3

Güneş.

Muhabbet ma‘nevî dilde güneş fi‘l-meşel gökde
Ziyâsı kâlbe düşdükçe hakemdir yâ Resûla’llâh

7. güneş:

Kaside 216

Mısra: 4

*Gezenlerin ışık ve ısı kaynağı olan büyük
gök cismi. II Sevgilinin parlak ve bembeyaz alnı.*

İder mi‘râc-ı rûhânî çıkar ‘arşa nazar eyler
Anıñ vechi güneş gibi beyâzdır yâ Resûla’llâh

8. güneşden:-den

Kaside 299

Mısra: 2

*Gezenlere ve dünyaya ışık ve ısı veren
büyük gök cismi.*

Cihâdın nûr-ı enverdir kamerden yâ Resûla’llâh
Yüzün şems-i ziyâverdir güneşden yâ Resûla’llâh

9. güneşde:-de

Kaside 320

Mısra: 2

*Gezenlere ve dünyaya ısı ve ışık veren gök
cismi.*

Muhabbet ‘ilmi kâlbimde ziyâde yâ Resûla’llâh
Mişâl olmaz ziyâsına güneşde yâ Resûla’llâh

10. güneş:

Kaside 330

Mısra: 3

Güneş.

Hüve’l-hak dürr-i yektâdan tulû‘ eyler güneş zâhir
Hüve’l-evvel hüve’l-âhîr taḥakkuk yâ Resûla’llâh

güneş görmez:

1. güneş görmez:--mez

Kaside 108

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*(Mec.) İyi olan şeyleri görmemek veya
görmezden gelmek, kalbi kararmak.*

Gözi kördür güneş görmez sağırdır Hakkı işitmez
Ebû Cehil cehennemde ebeddir yâ Resûla’llâh

güneş yüzlü:

1. güneş yüzlü:

Kaside 270

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güneş gibi parlak ve nur yüzlü.

Kamer yüzlü yıldız gözlü Hasan Hilmî şirîn sözlü
Güneş yüzlü Muhammed’dan mezâka yâ
Resûla’llâh

ğurbet:

1. ğurbet:

Kaside 31

Mısra: 4

*Yurdundan, memleketinden başka yerde
bulunma | Hz. Muhammed'den uzakta olan yer
(âşık bağlamında).*

Ezel bāğında rūhānī iki maḥbūb sevişmişler
Bu gün ğurbet bāzārında ciger çāk yā Resūla'llāh

2. ğurbetde:-de

Kaside 241

Mısra: 4

*Yurdundan, memleketinden başka yerde
bulunma.*

Muḥabbet manşıbı maḥfī gezer dellāl-ı 'aşk üzre
Anıñ bāzārı ğurbetde ne 'ibret yā Resūla'llāh

3. ğurbetde:-de

Kaside 330

Mısra: 5

*Doğup yaşanılmış olan yerden uzak yer,
ğurbetlik. II Asıl vatan olan ruhlar âlemine göre
bu dünya ve bu dünyâda bulunma durumu
(tasavvufî bağlamda).*

Elim tüt merḥamet kıl şāha muḥtāc itme ğurbetde
Ḥasan Ḥilmī ricā eyler muḥib müdeḳḳıç yā
Resūla'llāh

ğürle:-

1. ğürler:-r

Kaside 177

Mısra: 5

*Gürültü etmek. II Gök, yıldırım çakıp
dehşetli ses çıkarmak.*

Göñül gökler gibi ğürler çıkarsa Tūr-ı Sīnā'ya
Ḥasan Ḥilmī nazar kılsa mu'aḳḳid yā Resūla'llāh

ğurre-i bedri:

1. ğurre-i bedri:--i

Kaside 272

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dolunayın parlaklığı.

Nazar kılsun semā ehli muḥabbet şemsine dilde
Yüzündür ğurre-i bedri tamāmım yā Resūla'llāh

ğurūb eyler:

1. ğurūb eyler:--r

Kaside 62

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*(Güneş, ay, yıldızlar) Ufukta görünmez
olmak, batmak II Hz. Muhammed (sav)'im son
peygamber olması.*

Güneş senden toğar her dem ki sende ğurūb eyler
Ḥaḳīqat āfītābına şehābsın yā Resūla'llāh

gurūh-ı evliyāu'llāh:

1. gurūh-ı evliyāu'llāh:

Kaside 109

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Allah dostlarının topluluğu.

Gurūh-ı evliyāu'llāh degildir mā-sivā ehli
Sevindir dostunı cāndan olurken yā Resūla'llāh

ğurūr:

1. ğurūr:-ı

Kaside 12

Mısra: 5

Kendini beğenme, büyüklük taslama, boş şeylerle övünme, benlik, enâniyet, kibir, azamet.

Ğurûrî kâl i elfâzdan müberrâ kıl 'atâ eyle
Mezârım hâl ile çolsa habîbdîr yâ Resûla'llâh

ğurûr ehli:

1. ğurûr ehli:

Kaside 208

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kibirli olanlar, boş işlerle uğraşıp övünenler.

Hasan Hilmî hâlâşındır cihâd-ı ekber eylersen
Ğurûr ehli biniş geymiş yemiştir yâ Resûla'llâh

güşâde:

1. güşâde:

Kaside 247

Mısra: 2

Açık, açılmış.

Żuhûruñ 'ayn-ı rahmetdir cihâna yâ Resûla'llâh
Ezelde dîde-i bahtım güşâde yâ Resûla'llâh

ğuşsa:

1. ğuşsa:

Kaside 198

Mısra: 2

Gam, keder, tasa.

Riyâzetle kesüp nefsi sevindim yâ Resûla'llâh
Gice gündüz nice ğuşsa çekerdim yâ Resûla'llâh

ğuşsakâr:

1. ğuşsakârım:--ım

Kaside 133

Mısra: 10

Dertli, kederli.

Ey Hasan Hilmî o şâhın ümmetisin gam yeme
Ğuşsakârım vird-i pâkim yâ Muhammed Muştafâ

güven-:

1. güvendik:--di, --k

Kaside 72

Mısra: 15

İnanmak.

Güvendik dîne îmâna hâķîkat şübhemiz yokdur
Ėanîdir rahmeti çokdur sebebsin yâ Resûla'llâh

güzâr eyler:

1. güzâr eyler:--r

Kaside 141

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Geçmek, geçip gitmek.

Hidâyet eyledi Hâdî şırât-ı mustakîm üzre
Cehennemden güzâr eyler muşallî yâ Resûla'llâh

2. güzâr eyler:--r

Kaside 141

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Uğramak, geçip gitmek.

Gülüstânı güzâr eyler muşallî yâ Resûla'llâh
Hidâyet bağdır feyz-i tecellî yâ Resûla'llâh

güzel:

1. güzel:

Kaside 23

Mısra: 6

Güzel, hoş.

Hacerü'l-esveddir bî'at itdim tâ ezel
Gördi gönlüm pek güzel yâ Resûla'llâh gönül

2. güzel:

Kaside 32

Mısra: 14

*Taşıdığı üstün nitelikler veya isteğe uygun
olması sebebiyle insanda iyi etki bırakan, takdir
uyandıran kişi, dilber, sevgili.*

Tevârîh şimdi biñ üç yüz dürüldi defter-i 'uşşâk
Kara gözlü güzel bir yüz refikim yâ Resûla'llâh

3. güzel:

Kaside 35

Mısra: 1

Güzel, hoş.

Güzel gözler güzel yüzün görürse yâ Resûla'llâh
Cemâinden cemâlu'llâhı görürler yâ Resûla'llâh

4. güzel:

Kaside 35

Mısra: 1

Güzel. || Dilber.

Güzel gözler güzel yüzün görürse yâ Resûla'llâh
Cemâinden cemâlu'llâhı görürler yâ Resûla'llâh

5. güzel:

Kaside 99

Mısra: 5

"Güzel, hoş" anlamında sıfat.

Hasan Hilmî marîz oldı güzel derdidir derdi
Diler vuşlat şıhhat bulsa şahîhe yâ Resûla'llâh

6. güzel:

Kaside 118

Mısra: 1

Daha iyi, daha hoş.

Güzellerden güzel sensiñ güzelsiñ yâ Resûla'llâh
Güzeller bağına ekdin fidansıñ yâ Resûla'llâh

7. güzellerden:--ler, --den

Kaside 118

Mısra: 1

Güzel kimse, sevgili (Hz. Muhammed).

Güzellerden güzel sensiñ güzelsiñ yâ Resûla'llâh
Güzeller bağına ekdin fidansıñ yâ Resûla'llâh

8. güzelsiñ:--sin

Kaside 118

Mısra: 1

Güzel, hoş.

Güzellerden güzel sensiñ güzelsiñ yâ Resûla'llâh
Güzeller bağına ekdin fidansıñ yâ Resûla'llâh

9. güzeldir:--dir

Kaside 153

Mısra: 2

Güzel, hoş.

Benim îmân ı ikrarım ezeldir yâ Resûla'llâh
Muhaqqak 'ilm u 'irfânım güzeldir yâ Resûla'llâh

10. güzeldir:--dir

Kaside 197

Mısra: 2

Çekici, câzip, güzel, göze hoş gelen.

Muhabbet cevheri rûh-ı ezeldir yâ Resûla'llâh
Okunsa defter-i 'aşkıım güzeldir yâ Resûla'llâh

güzeller bâğına:

1. **güzeller bâğına:-ı, -n, -a**

Kaside 118

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güzellerin olduğu bahçe. II Peygamberler. II

Allah dostları.

Güzellerden güzel seniñ güzelsiñ yâ Resûla'llâh
Güzeller bâğına ekdin fidansiñ yâ Resûla'llâh

ğanî:

1. **ğanî:**

Kaside 61

Mısra: 5

Zengin, varlıklı.

Muhabbetle ğanî kalbim seniñ viridiñ sarâyımdır
Hasan Hilmî kuluñ hâdim sarâya yâ Resûla'llâh

habâset:

1. **habâsetden:-den**

Kaside 48

Mısra: 6

Habislik, kötülük, alçaklık.

Mübâhdır bu kahve bakılsa terk evlâdır
Habâsetden müberrâdır bu kahve yâ Resûla'llâh

habbe:

1. **habbeye:-y, -e**

Kaside 343

Mısra: 4

Küçük tane, buğday, arpa vb. tahıl tanesi.

Tuyunca Hazret-i Âdem seniñ teşrîfini bir dem
Değişdi habbeye bâğ-ı cinânı yâ Resûla'llâh

haber:

1. **haber:**

Kaside 11

Mısra: 4

Ar. 1. Naklolunan söz. 2. İlim, vukuf, malûmat. (vermek ve almak maddeleriyle kullanılır:Haber verdi. Haber aldım).

Vücûdum nâr-ı 'aşkıñla yanar kırk yıl tamâm oldu
Muhabbetden haber geldi sevindim yâ Resûla'llâh

2. **haber:**

Kaside 68

Mısra: 8

1. Naklolunan söz. 2. İlim, vukuf, malûmat.

İçüp âb-u zülâlınden Hızır İlyâs hayât buldı
Haber İskender'in olsun naşîb yok yâ Resûla'llâh

3. **haber:**

Kaside 237

Mısra: 5

(Ar.) Olmuş veya olmakta bulunan bir şeye dâir orada olmayanlara erişen bilgi, ondan ona nakledilen söz.

Hasan Hilmî haber bekler muhabbet bâğbânından
Şehir vakti haber gönder şefâ'at yâ Resûla'llâh

4. **habersiz:-siz**

Kaside 290

Mısra: 2

Bilgi, havadis.

Muhabbet tohumını ekdim yetişdi yâ Resûla'llâh

Ḥabersiz bâğıma âfât irişdi yâ Resûla'llâh

haber aldı:

1. haber aldı:--dı

Kaside 259

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Haber almak. II Öğrenmek, bilgi edinmek.

Ḥasan Ḥilmî haber aldı şadâ-yı mürğ-ı mu'cizden

Uşandı fânî dünyânın sünbülünden yâ Resûla'llâh

haber aldım:

1. haber aldım:--dı, --m

Kaside 87

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kendisine bildirilmek, öğrenmek, bilgi edinmek.

Şefâ'atlü şifâ bâğı Haleb'de yâ Resûla'llâh

Ḥaber aldım tabîb ammâ Yemen'de yâ

Resûla'llâh

2. haber aldım:--dı, --m

Kaside 95

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Haber almak. II Öğrenmek, bilgi edinmek.

Gezerüm tağ u şahrâda ararım yârı ağıyârda

Ḥaber aldım mağârâda firârim yâ Resûla'llâh

haber gönder:

1. haber gönder:

Kaside 237

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bilgi ulaştırmak, herhangi bir araçla bilgi sunmak veya iletmek.

Ḥasan Ḥilmî haber bekler muhabbet bâğbânından

Seher vakti haber gönder şefâ'at yâ Resûla'llâh

haber söyler:

1. haber söyler:-r

Kaside 16

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Haber vermek, haber ulaştırmak.

Şerî'at Tûr-ı Sînâ'dır ene'llâhdan haber söyler

Cemâliñdir sekiz cennet şerî'at yâ Resûla'llâh

haber vir:

1. haber vir:

Kaside 14

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bildirmek, ulaştırmak, haber etmek.

Vücūd yerde gönül gökde ziyâret ravzası kalbde

Ḥaber vir ravza-i bâbîñ açarsan yâ Resûla'llâh

2. haber vir:

Kaside 39

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ulaştırmak, bildirmek.

Hasan Hilmî gönül Loqmân haber vir hastalar
gelsün

Maraž ehli ‘ilâc alsun tabîbim yâ Resûla’llâh

3. haber vir:

Kaside 113

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Bildirmek, ulaştırmak.

Gönül mürğî sorar kısmet haber vir yâ Resûla’llâh
‘Amel bâğî muhabbetden gıdâ vir yâ Resûla’llâh

haber virdi:

1. haber virdi:--di

Kaside 225

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bildirmek, ulaştırmak.

Müneccim burcuma bakdı haber virdi siyâh
bahtım

Bilindi tîlî ‘im takvâ cerîde yâ Resûla’llâh

haber virdiñ:

1. haber virdiñ:-di, -ñ

Kaside 46

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ulaştırmak, bildirmek.

‘Aleykum bi’s-se‘ud enfî sa‘âdetle haber virdiñ
Kabûl itdiñ şifâ bildik ‘azîziz yâ Resûla’llâh

2. haber virdiñ:--di, --ñ

Kaside 73

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ulaştırmak, bildirmek.

Vaşiyyetdir haber virdiñ şaķın ümmetlerim heyhât
Namâzsız Müslümân olmaz buyurduñ yâ
Resûla’llâh

3. haber virdiñ:--di, --ñ

Kaside 82

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bildirmek, ulaştırmak.

Namâz kılsak kabûl olmaz kuşûrdur yâ
Resûla’llâh
Haber virdiñ tamâm hüccet huzûrdur yâ
Resûla’llâh

4. haber virdin:--di, --n

Kaside 110

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ulaştırmak, bildirmek.

Melâhî istimâ‘ itmek günâhdır sen haber virdin
Dügünler meclisi hepden fışkıdır yâ Resûla’llâh

5. haber virdiñ:--di, --ñ

Kaside 132

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bildirmek, ulaştırmak.

Sirâc-ı ümmetim didiñ sözüñ haķdır haber virdiñ
İmâmdır Ka‘be-i dîne İmâm-ı A‘zam yâ
Resûla’llâh

habersizce:

1. **habersizce:**

Kaside 66

Mısra: 3

Haber vermeden, aniden.

Ḥabersizce gelür bir gün benim ol tuḥfe-i mevtim
‘Aceb nerden olur i ‘ṭā kitābım yā Resūla’llāh

habīb:

1. **ḥabībdir:-dir**

Kaside 12

Mısra: 6

Sevgili. II. Hz. Muhammed(s.a.v).

Ġurūrı ḳāl i elfāzdan müberrā ḳıl ‘aṭā eyle
Mezārım ḥāl ile ṭolsa ḥabībdir yā Resūla’llāh

2. **ḥabībim:-im**

Kaside 43

Mısra: 12

Sevgili. II. Hz. Muhammed(s.a.v).

İki düşmān yolum kesdi saña vuşlat idi ḳaşdım
Yetiş imdāda amān dostum ḥabībim yā
Resūla’llāh

3. **ḥabīb:**

Kaside 48

Mısra: 11

Sevgili. II. Hz. Muhammed(s.a.v).

Ḥasan Ḥilmī ḥabīb ḳahve içildikçe ḳırar nefsi
Helāk-ı şehvete bādī bu ḳahve yā Resūla’llāh

4. **ḥabībısin:-sin**

Kaside 71

Mısra: 14

Sevgili II Hz.Muhammed.

Sekiz cennet cemālindir mübārek ismiñiz miftāḥ
Açar ebvābı ol Fettāḥ ḥabībısin yā Resūla’llāh

5. **ḥabīb’den:--den**

Kaside 189

Mısra: 2

Sevgili. II. Hz. Muhammed(s.a.v).

Gönül dertli devā ister ṭabībden yā Resūla’llāh
Meleklerle ‘ilāc gönder Ḥabīb’den yā Resūla’llāh

6. **ḥabībden:-den**

Kaside 239

Mısra: 6

Sevgili. II. Hz. Muhammed(s.a.v).

Ḥasan Ḥilmī gülüstānı gezerse her seḥer vaḳti
Virirler zākıre güller ḥabībden yā Resūla’llāh

7. **ḥabıbe:-e**

Kaside 279

Mısra: 4

Sevgili II Hz.Muhammed.

Baḳar mı şüretā ‘āşık-ı ḥaḳīḳat yāri gördükçe
Selām gitsün selām gelsün ḥabıbe yā Resūla’llāh

8. **ḥabīb:**

Kaside 295

Mısra: 3

(Allah’ın sevgilisi) Hz. Muhammed.

Murādım maḡfıret Ḥaḳ’dan ḥabīb senden
şefā’atdır

Ḳabül eyle ne istersem ne dirsem yā Resūla’llāh

9. **ḥabıbi:-i**

Kaside 306

Mısra: 4

(Allah'ın sevgilisi) Hz. Muhammed.

Cihādın devlet-i derdi gönül mihmân sarâyında
Nübüvvet hâtemi hakkın habîbi yâ Resûla'llâh

10. **habîbî:**--iñ

Kaside 337

Mısra: 4

Sevgili.

Tükenmez baır-i bî-pâyân nihâyetsiz derin deryâ
Hakim olmak habîbîñ ibtidâsı yâ Resûla'llâh

habîb olmaz:

1. **habîb olmaz:**--maz

Kaside 113

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sevgili olmak, dost olmak.

Hasan Hilmî habîb olmaz harâbdır hastadır rûhı
Bırakma ellere muhtâc şifâ vir yâ Resûla'llâh

habîbim:

1. **habîbim'le:**--le

Kaside 69

Mısra: 33

(Ar.) Sevilen kimse, sevgili, dost II. Hz.

Muhammed.

Nidâ geldi ki yâ Âdem Habîbim'le du'â kılsañ
Ebed cennette çıkmazdın şefâ'at yâ Resûla'llâh

habîr:

1. **habîrsin:**--sin

Kaside 7

Mısra: 6

Haberi olan, haberli, haberdar, vâkıf.

Ezelde vuşlatın zevkı gelince hâtıra bir dem
Vücûdum tårumâr itdi habîrsin yâ Resûla'llâh

2. **habîrim:**--im

Kaside 97

Mısra: 2

Haberdar, haberli.

Diyâr-ı ğurbete düşdüm ğarîbem yâ Resûla'llâh
Cihânı ser-te-ser gezdim habîrim yâ Resûla'llâh

habîr ol:

1. **habîr ol:**

Kaside 116

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Haberdar olmak.

Halâş olmam bu şeytândan habîr ol yâ Resûla'llâh
Helâk itdi bizi şeytân mu'în ol yâ Resûla'llâh

habîs:

1. **habîsdir:**--dir

Kaside 249

Mısra: 3

Pis, kötü.

Habîsdir aşlına fetvâ virir 'aql-ı me'âd ehli
Anıñçün nakle hâcet yok duhânda yâ Resûla'llâh

hable'l-metîn:

1. **hable'l-metîndir:**--dir

Kaside 149

Mısra: 10

1. Çok kuvvetli ip, 2. İslam dini.

Hayālîñ hâlîme maḥşûs gözümde bir kühel ammâ
Yazılmış sırrıma ḥable'l-metîndir yâ Resûla'llâh

2. ḥable'l-metîndir:--dir

Kaside 223

Mısra: 2

Çok kuvvetli ip, II İslam dini.

Ziyâfet sofrâ-i dîn-i mübîndir yâ Resûla'llâh
'İbâdet etmegi ḥable'l-metîndir yâ Resûla'llâh

3. ḥable'l-metîndir:--dir

Kaside 316

Mısra: 1

Çok kuvvetli ip. II (Bağlamda) İslamiyet.

Muḥabbet 'âşıkâ ḥable'l-metîndir yâ Resûla'llâh
Nübuvvet hâtemi ḥaḳḳe'l-yakîndir yâ Resûla'llâh

ḥable'l-metîn-i mustakîmidir:

1. ḥable'l-metîn-i mustakîmidir:--i, --dir

Kaside 308

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Doğru olan, doğru yolu gösteren sağlam ip.

II (teşmil) İslam dini, Kuran.

Mücâhid muḥlişîñ ḥable'l-metîn-i mustakîmidir
Hasan Hilmî metânetde işitdim yâ Resûla'llâh

ḥabl-i kur'ân râ:

1. ḥabl-i kur'ân râ:

Kaside 283

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kuran ipine.

Eger şerḥ eylesem derdim zemîn i âsumân ağlar
Ümîdim ḥabl-i Kur'ân râ muṭâbıḳ yâ Resûla'llâh

hacc:

1. ḥaccı:--ı

Kaside 73

Mısra: 3

(Ar.) İslam'ın şartlarından biri, Hac.

Vaşiyyet eylediñ ḥaccı işitdik şâdmân olduk
Biri dînen biri mâlen tavâfı yâ Resûla'llâh

2. ḥacc:

Kaside 87

Mısra: 5

(Ar.) İslam'ın şartlarından biri, Hac.

Muḥabbetle zehirlendim nedendir ḥacc naşîb
olmaz

Sözüm ḥaḳdır gözüm kaldı Ümmu'l-Kurâ'da yâ
Resûla'llâh

ḥacca gitmek:

1. ḥacca gitmek:--mek

Kaside 63

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hac ibadetini yerine getirmek üzere

Mekke'ye gitmek.

Şıyâm ile zekât ḥaḳdır ḡanîler ḥacca gitmek farz
Cemâliñ Ka'be-i arzâ niyâzdır yâ Resûla'llâh

ḥacc-ı cismânî:

1. **ḥacc-ı cismānī:**

Kaside 219

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Bedenen yapılan hac.

Muḥabbet ḥacc-ı cismānī ferā'iz yā Resūla'llāh

Ḳalender 'aşıķıñ ḥālī mu'arız yā Resūla'llāh

ḥacerü'l-esved:

1. **ḥacerü'l-esveddir:-dir**

Kaside 23

Mısra: 5

*Kabe'nin duvarında bulunan ve cennetten
geldiğine inanılan meşhur kara taş.*

Ḥacerü'l-esveddir bī'at itdim tā ezel

Gördi gönlüm pek güzel yā Resūla'llāh gönül

ḥacet yok:

1. **ḥacet yok:**

Kaside 249

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gerek yok.

Ḥabīṣdir aşlına fetvā virir 'aql-ı me'ād ehli

Anıñçün naķle ḥacet yok duḥānda yā Resūla'llāh

ḥacil:

1. **ḥacilim:-im**

Kaside 25

Mısra: 6

Utlanmış, mahcup olmuş.

Gören gözler ḳalır ḥayrān lisān 'āciz sükūt eyler

Ki bi'z-zāt vāşıfıñ Allāh ḥacilim yā Resūla'llāh

ḥacil itme:

1. **ḥacil itme:--me**

Kaside 174

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Utandırmak, mahcup etmek.

Mesā'il defterim yazdım ḳuşūra yā Resūla'llāh

Ḥacil itme su'al itsem ḥuzūra yā Resūla'llāh

2. **ḥacil itme:--me**

Kaside 278

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Utandırmak, mahcup etmek.

Muḥabbet defteriñ yazdım ḳuşūra yā Resūla'llāh

Ḥacil itme niyāz itdim ḥuzūra yā Resūla'llāh

ḥad:

1. **ḥad:**

Kaside 72

Mısra: 14

1. Sınır. 2. Derece, mertebe.

Günāḥkārız ḳara yüzlü ḥuzūra varmağa yüz yok

Şefā'at baḥrına ḥad yok sen 'afv it yā Resūla'llāh

hadi:

1. **hādī:**

Kaside 141

Mısra: 3

*"Kendisine ulaşan doğru yolu gösterici,
hidayet edici" anlamında esmā-i hüsnadandır.*

Hidāyet eyledi Hādī şırāt-ı mustakīm üzre
Cehennemden güzār eyler muşallī yā Resūla'llāh

2. **hādī:**

Kaside 325

Mısra: 3

*Allah'ın sıfatlarından olup "doğru yolu
gösteren, hidayet eden," anlamlarını ihtiva eder.*

Kerāmet keşf ider Hādī muḥabbet güllerin
koçdum
Ebed bākī dimāğ içre bayāğı yā Resūla'llāh

hādīm:

1. **hādīm:**

Kaside 61

Mısra: 6

(Ar.) Hizmetçi.

Muḥabbetle ḡanī kalbim seniñ virdiñ sarāyımdır
Ḥasan Ḥilmī kuluñ hādīm sarāya yā Resūla'llāh

2. **hādīmī:-i**

Kaside 103

Mısra: 8

Hizmetkâr II Boyun eğen.

Ḥasan Ḥilmī ḡasīs olma seḡāvet eyle ḡayrāt kıl
Velīler hādīmī Ḥaḡ'da vefādır yā Resūla'llāh

3. **hādīmim:-im**

Kaside 106

Mısra: 6

Hizmetkâr II Boyun eğen.

Ḥasan Ḥilmī ḡarīb oğluñ diyānet ḡidmetiñ ister
Medīneñ ravza-i cennet hādīmim yā Resūla'llāh

4. **hādīmī:-i**

Kaside 171

Mısra: 3

(Ar.) Hizmet eden, yardımcı olan kimse.

İner gökden gelür bir koç anıñda hādīmī Cibrīl
Sevindi gördi İsmā'ıl kesersem yā Resūla'llāh

5. **hādīmī:-i**

Kaside 307

Mısra: 4

(Ar.) Hizmet eden, yardımcı olan kimse.

Muḥammed ümmetindendir oğlum Receb
Celāle'd-dīn
Şerī'at hādīmī olsun şerīfī yā Resūla'llāh

hādīm-i bāba:

1. **hādīm-i bāba:-a**

Kaside 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kapı hizmetlisi.II Tarikata bağılı kimse.

Ticāret kārubānıyam açarsa bağbān bābı
Muḡıbbim hādīm-i bāba gözüm var yā
Resūla'llāh

hādīm-i esmā:

1. **hādīm-i esmā:**

Kaside 273

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Allah'ın güzel isimlerinin hizmetçisi.

Ezel taḡdīrine tetbīr idince 'abd-i maḡz 'aşıḡ
Enībū hādīm-i esmā du'āda yā Resūla'llāh

hadis:

1. hadisî:--iñ

Kaside 33

Mısra: 3

Ar. 1. Hazret-i Peygamberin kelâm-ı şerîfi.

Hubbu'l-vatan mine'l-îmân hadisîñ hak
muhaqqakdır
Ezel ervâh-ı vuslatdır refîk ol yâ Resûla'llâh

2. hadisî:--iñ

Kaside 110

Mısra: 12

Ar. 1. Hazret-i Peygamberin kelâm-ı şerîfi.

Duĥânîñ şürbü işrârı şaġâ'ir yok kebâ'irdir
Hadisîñ sâ'ile Hâk'dan cevâbdır yâ Resûla'llâh

hadis-i kudsîdir:

1. hadis-i kudsîdir:--dir

Kaside 222

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Mânâsı Allah tarafından vahyedilen, ifâdesi
Hz. Muhammed'e âit olan hadis.*

Huzûra her seher vakti okursan toksan biñ esrârı
Hadis-i kudsîdir na'tuñ cemâlî yâ Resûla'llâh

hafî:

1. hafîdir:--dir

Kaside 18

Mısra: 4

Ar. Gizli: hafî ve celî, sır-ı hafî, eltâf-ı
hafîyye. hafîyyen: Gizlice, gizli olarak.

Yazar Münkir Nekîr me'mûr hayr şer dâ'im
ef'âlim

Yazıldı dürlü 'işyânım hafîdir yâ Resûla'llâh

2. hafî:

Kaside 30

Mısra: 3

Allah'ı yüksek olmayan sesle veya içten
anma.

Hafî esrâr-ı 'aşkıñla çeküp vird-i sehergâhî
Cihâna münteşir oldı görürdüm yâ Resûla'llâh

3. hafîdir:--dir

Kaside 116

Mısra: 4

Gizli, saklı, sır.

'İbâdet eylesek ifsâd ider nefsânî şeytân
Hafîdir hilesi çokdur hafîz ol yâ Resûla'llâh

hafîf:

1. hafîfdir:--dir

Kaside 91

Mısra: 6

Az (Bağlama göre az bile kalır anlamında
kullanılmıştır.).

Bilür sırrı refîkimdir baña imdâd ider şiddik
Bu sırta ırmeyen zındık hafîfdir yâ Resûla'llâh

hafîz:

1. hafîz:

Kaside 234

Mısra: 5

Koruyan, saklayan. II Kuran-ı Kerim'i
ezbere bilen.

Hasan Hilmî gönül hâfız zihinde sûre-i Yâsin
Sevâbı cümle mevtâyâ sereyândır yâ Resûla'llâh

2. **hâfızı:-ı**

Kaside 254

Mısra: 3

Hıfzeden, aklında tutan.

Muhabbet hâfızı 'âşık okur 'ilm-i ledünniden
Muhabbet Muşhâfı zâtın okursam yâ Resûla'llâh

hafız ol:

1. **hâfız ol:**

Kaside 116

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Korumak, muhafaza olmak.

'İbâdet eylesek ifsâd ider nefsanî şeytân
Hâfidir hilesi çokdur hafız ol yâ Resûla'llâh

hak:

1. **hakdır:-dır**

Kaside 8

Mısra: 3

Doğru.

Gönül gözi görür hakdır ezel şehrinde görmüşdür
Bu hicrândan civân kıddim büküldi yâ
Resûla'llâh

2. **hakdur:-dur**

Kaside 16

Mısra: 5

Gerçek, hakiki.

Hasan Hilmî şerî'atda muhabbet mustakîm hakdur
Ehlu'llâha viren ilhâm şerî'at yâ Resûla'llâh

3. **hakdır:-dır**

Kaside 21

Mısra: 7

Doğru.

Debernüş dâ'imâ hakdır devâ ister Ta'âlâdan
Şifâ-i Şâzenüş virse içer miyüm yâ Resûla'llâh

4. **hak'dan:-dan**

Kaside 22

Mısra: 7

Ar. Allah tealâ.

Murahhas ma'rifet Hak'dan 'atâ-i 'âmme-i 'âlem
Sehâb-ı hilkatın bârân-ı rahmet yâ Resûla'llâh

5. **hak:**

Kaside 33

Mısra: 3

Doğru.

Hubbu'l-vatan mine'l-îmân hadîşin hak
muhaqqakdır
Ezel ervâh-ı vuşlatdır refîk ol yâ Resûla'llâh

6. **hakdır:-dır**

Kaside 34

Mısra: 3

*Dava ve iddiada hakikate uygunluk,
doğruluk.*

Vücuduñ mazharı hakdır şifâtın zât ile kâim
Devâ derde gelür dâ'im mütediyyin yâ
Resûla'llâh

7. **hak:**

Kaside 40

Mısra: 6

Doğru, doğru olan.

Zemīn-i āsumān ehl-i ḥaḳīkat Ḥaḳḳ'a 'āşıḳdır
Ḥaḳīkat ḥaḳ şerī'atdır şerī'at yā Resūla'llāh

8. ḥaḳ:

Kaside 49

Mısra: 5

Gerçek, hakiki.

Ṭarīkat ḥaḳ ḥaḳīkat Ḥaḳḳ ḥudāi ma'rifet bilmek
İrān Seyḥān Maşīş Ceyḥān hep şerī'at yā
Resūla'llāh

9. ḥaḳdır:-dır

Kaside 63

Mısra: 5

Doğru, gerçek.

Şıyām ile zekāt ḥaḳdır ḡanīler ḥacca gitmek farz
Cemālīn Ka'be-i arza niyāzdır yā Resūla'llāh

10. ḥaḳ'dan:-dan

Kaside 68

Mısra: 4

*"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir
değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl
olmayan" anlamında Allah'ın en güzel
isimlerindendir || Allah, Cenabıhak.*

Muḥabbet kevşeri meşhūr şifādır yā Resūla'llāh
Cefālar 'āşıḳa Ḥaḳ'dan şafādır yā Resūla'llāh

11. ḥaḳ'dan:-dan

Kaside 70

Mısra: 10

*"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir
değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl
olmayan" anlamında Allah'ın en güzel
isimlerindendir || Allah, Cenabıhak.*

Marīzem bir 'ilāc gönder za'īf cismim şıḥḥat
bulsun
'İlācın ḥastaya Ḥaḳ'dan şifādır yā Resūla'llāh

12. ḥaḳdır:-dır

Kaside 73

Mısra: 21

Doğru, gerçek.

Ṭutar ḥaḳdır vaşıyyetler Ḥasan Ḥilmī ḳuluñ ḳıtmır
Oḳur evrādıdır tekbīr hidāyet yā Resūla'llāh

13. ḥaḳ:

Kaside 74

Mısra: 5

1. Doğru, gerçek, 2. Allah.

Bu ḥaḳ ḳānūn-ı ilāhīdir ṭarīḳ-i dīn-i İslām'da
Anıñcūn cümle ṭalībler oḳurlar yā Resūla'llāh

14. ḥaḳdır:-dır

Kaside 75

Mısra: 16

Doğru, gerçek.

Ḥasan Ḥilmī bu gün şaşḳın yazar 'aşḳın beyān
eyler
Kitāb-ı 'aşḳı şerḥ eyler ki ḥaḳdır yā Resūla'llāh

15. ḥaḳ'dan:-dan

Kaside 75

Mısra: 6

*"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir
değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl
olmayan" anlamında Allah'ın en güzel
isimlerindendir || Allah, Cenabıhak.*

Yetişdir ḥavz-ı kevşerden bize bir cur'acık kevşer
Şarābın 'āşıḳa Ḥaḳ'dan kitābdır yā Resūla'llāh

16. **hakdır:-dır**

Kaside 77

Mısra: 6

Doğru.

Oruc gizli 'ibadetdir riyânın medhalı yokdur
Bu esrârı bilen hakdır hakikat yâ Resûla'llâh

17. **hak:**

Kaside 83

Mısra: 6

Gerçek, hakiki.

'Îlâc' 'ilm-i hikmetden okurdu Hazret-i Lokmân
Hasan Hilmî'ye hak Lokmân namâzdır yâ
Resûla'llâh

18. **hakdır:-dır**

Kaside 87

Mısra: 6

Doğru, gerçek.

Muhabbetle zehirlendim nedendir hacc naşib
olmaz
Sözüm hakdır gözüm kaldı Ümmü'l-Kurâ'da yâ
Resûla'llâh

19. **hak'da:--da**

Kaside 103

Mısra: 8

Allah(cc).

Hasan Hilmî hasıs olma şehâvet eyle hayrât kıl
Veliler hâdimi Hak'da vefâdır yâ Resûla'llâh

20. **hak:**

Kaside 110

Mısra: 13

Doğru, gerçek.

Kabul itmez mu'anniddir işidse hak naşihatler
Hasan Hilmî vaşiiyetle harâbdır yâ Resûla'llâh

21. **hak'dan:-dan**

Kaside 110

Mısra: 12

*"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir
değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl
olmayan" anlamında Allah'ın en güzel
isimlerindendir.*

Duḥânın şürbü ısrârı şagâ'ir yok kebâ'irdir
Hadîsin sâ'ile Hak'dan cevâbdır yâ Resûla'llâh

22. **hakdır:-dır**

Kaside 132

Mısra: 3

Doğru, hakikat, gerçek.

Sirâc-ı ümmetim didin sözün hakdır haber virdin
İmâmdır Ka'be-i dîne İmâm-ı A'zam yâ
Resûla'llâh

23. **hak'dan:-dan**

Kaside 137

Mısra: 2

*"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir
değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl
olmayan" anlamında Allah'ın en güzel
isimlerindendir || Allah, Cenabıhak.*

Şerî'at 'âlemi şems-i hüdâdır yâ Resûla'llâh
Tarikat 'âlemi Hak'dan 'atâdır yâ Resûla'llâh

24. **hak'dan:-dan**

Kaside 157

Mısra: 6

*"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir
değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl*

olmayan” anlamında Allah’ın en güzel isimlerindendir || Allah, Cenabıhak.

Mekânımdır mezâristân Hâsan Hilmî yazar destân
Hediyye sâ’ile Hâk’dan ‘atâdır yâ Resûla’llâh

25. **hak’dan:-dan**

Kaside 157

Mısra: 2

"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan” anlamında Allah’ın en güzel isimlerindendir || Allah, Cenabıhak.

Muhabbet müjde-i bâb-ı hüdâdır yâ Resûla’llâh
Hediyye rûhuma Hâk’dan gîdâdır yâ Resûla’llâh

26. **hâki:-i**

Kaside 171

Mısra: 11

(Fars.) Toprak.

Şavurdum mâlî emlâki vücûdum hâki eflâki
Hâsan Hilmî degil bâkî şanursam yâ Resûla’llâh

27. **hâki:-i**

Kaside 197

Mısra: 4

Toprak.

Müzeyyen gösteren cismi kafesde mürğ-i
rûhumdur
Uçarsa kuş kafes hâki harâbdır yâ Resûla’llâh

28. **hak’dan:-dan**

Kaside 212

Mısra: 1

Allah.

Muhabbet ‘âşîka Hâk’dan hedâyâ yâ Resûla’llâh
Bu ‘aşk dersi Cenâbından ‘atâyâ yâ Resûla’llâh

29. **hak’dan:-dan**

Kaside 218

Mısra: 4

Allah.

Günâhkâr tevbesiz olsa tolar kabri yılan ‘akreb
Muhabbet ‘âşîka Hâk’dan hamâ’il yâ Resûla’llâh

30. **hak’dan:-dan**

Kaside 226

Mısra: 4

"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan” anlamında Allah’ın en güzel isimlerindendir || Allah, Cenabıhak.

Mücâhidler riyâzetle kırarlar mâ-sivâ küfrûn
Virilmiş ‘âşîka Hâk’dan kılıçdır yâ Resûla’llâh

31. **hak’dan:-dan**

Kaside 228

Mısra: 4

"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan” anlamında Allah’ın en güzel isimlerindendir || Allah, Cenabıhak.

Amân rûz-ı cezâda dest-gîr ol ben günâhkârım
Muhabbet aşlu Hâk’dan şefâ’at yâ Resûla’llâh

32. **hak’dan:-dan**

Kaside 235

Mısra: 1

Allah.

Muhabbet vâ’izi Hâk’dan şerî’at yâ Resûla’llâh
Naşîhat ehline rahmet şerî’at yâ Resûla’llâh

33. **ḥaḳ:**

Kaside 243

Mısra: 4

Doğru.

Hevā-yı nefsi terk itdim reh-güzārım ‘aşk-ı
mevlāda

Kerāmet mesnedinde ḥaḳ ḥaḳīḳat yā Resūla’llāh

*"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir
değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl
olmayan" anlamında Allah'ın en güzel
isimlerindendir || Allah, Cenabıhak.*

Sen ol mīzān-ı maḥşerde ‘uşāt-ı ümmete Ḥaḳ’dan
Şefā’atle meded ma’denisiñ yā Resūla’llāh

34. **ḥaḳdır:-dır**

Kaside 249

Mısra: 5

Doğru, hak, müstehak.

Hasan Ḥilmī kıyās ḥaḳdır duḥānıñ şurbu isrāfdır
Ḥarāmdır içmesün ‘aşık duḥānda yā Resūla’llāh

38. **ḥaḳ’dan:-dan**

Kaside 293

Mısra: 3

Ar. Allah tealâ.

Kitāb-ı mustaḳīm Ḥaḳ’dan muḥib iṣbāta şāhiddir
Rümüz-ı evliyāu’llāha nā’il yā Resūla’llāh

35. **ḥaḳ’dır:-dır**

Kaside 251

Mısra: 2

*"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir
değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl
olmayan" anlamında Allah'ın en güzel
isimlerindendir || Allah, Cenabıhak.*

Muḥabbet kıblesi zātıñ cemālde yā Resūla’llāh
Enisiñ mürşidiñ Ḥaḳ’dır Ḥirā’da yā Resūla’llāh

39. **ḥaḳ’dan:-dan**

Kaside 295

Mısra: 3

Ar. Allah tealâ.

Murādım mağfiret Ḥaḳ’dan ḥabīb senden
şefā’atdır
Ḳabül eyle ne istersem ne dirsem yā Resūla’llāh

36. **ḥaḳ’dan:-dan**

Kaside 264

Mısra: 4

Allah.

Muḥaḳḳaḳ her sözüñ āyāt medārı bā-i-bi’smi’llāh
Muḥabbet ehline Ḥaḳ’dan mükerrer yā
Resūla’llāh

40. **ḥaḳ’dan:-dan**

Kaside 312

Mısra: 2

Ar. Allah tealâ.

Muḥabbet ‘aşıḳa Loḳmān Ḥekīm’dır yā
Resūla’llāh
Şarāb-ı mağfiret Ḥaḳ’dan kerīmdir yā Resūla’llāh

37. **ḥaḳ’dan:-dan**

Kaside 266

Mısra: 3

41. **ḥaḳ:**

Kaside 315

Mısra: 1

"Allah (c.c.)."

Cihādıñ menzili ḥaḳ ḳuṭb-ı merkez yā Resūla’llāh
Mücāhid baḥtınıñ burcı mu’azzez yā Resūla’llāh

42. **ḥāki:-i**

Kaside 316

Mısra: 5

(Fars.) Toprak.

Ḥasan Ḥilmī ḳapuñ ḥāki meger ḥüddām-ı rûḥānī
Yazarsa na'tını 'ilm-e'l-yāḳīn yā Resūla'llāh

43. **ḥaḳ:**

Kaside 322

Mısra: 6

Doğru.

Ḥarīm-i lī-ma'a'llāhda Ḥasan Ḥilmī şifātü'z-zāt
Fefirrū ḥaḳ ile'llāhī gönüldür yā Resūla'llāh

44. **ḥāki:-i**

Kaside 338

Mısra: 3

Toprak.

Muḥabbet ḥāki māyemdir beden andan
terekkübdür
Muḥabbet ṭāhiri ḳalbi ḳadīmim yā Resūla'llāh

45. **ḥaḳ'dan:--dan**

Kaside 341

Mısra: 4

Ar. Allah tealā.

Uşandım fānī dünyānıñ cefāsın çekmeden ğayrī
Bu medḥiñ ni'meti Ḥaḳ'dan zebānım yā
Resūla'llāh

hak hak:

1. **ḥaḳ ḥaḳ:**

Kaside 162

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah Allah nidasıyla dua etmek.

Seḫer vakti okur Ḥaḳ Ḥaḳ ledünnī 'ilm-i
ḥikmetden

Açarsan bāb-ı dergāhı şevābdır yā Resūla'llāh

hak ta'ālā:

1. **ḥaḳ ta'ālā:**

Kaside 317

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yüce Allah, Cenāb-ı Hak.

Vücūduñ rahmet-i 'ālem ser-ā-pā yā Resūla'llāh
Kemāliñ kerem itdi Ḥaḳ ta'ālā yā Resūla'llāh

hak ta'ālādan:

1. **ḥaḳ ta'ālādan:--dan**

Kaside 172

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yüce Allah, Cenāb-ı Hak.

Fedāyā cānımız ḳurbān olursa yā Resūla'llāh
Ḳabūlī Ḥaḳ ta'ālādan bilürse yā Resūla'llāh

hakāret:

1. **ḥaḳāretle:-le**

Kaside 290

Mısra: 4

Küçültücü söz veya davranışla onur kırma.

'Aḳıl şāhı ḥaḳiḳatde bakılsa pasbān ammā
Fikir faḳrı ḥaḳāretle çekişdi yā Resūla'llāh

hakāyik:

1. hakāyikler:--ler

Kaside 209

Mısra: 6

Hakikatler, gerçekler.

Oğur tevḥīdi remz eyler Ḥasan

Ḥilmī mudaḳḳıdır

Zuhūr eyler hakāyikler meşadır yâ Resûla'llâh

2. hakāyik:

Kaside 331

Mısra: 1

Doğru / gerçek. II [tas.] Hakk'ın mahiyeti ve hüviyeti bilinmeyen zâtı.

Muḥabbet 'âlemi başka hakāyik yâ Resûla'llâh

Zebānî aña miftāḥ-ı deḳāyik yâ Resûla'llâh

hakem:

1. hakemdir:--dir

Kaside 202

Mısra: 4

Hakim, etkisi altında bulunduran.

Muḥabbet ma'nevî dilde güneş fî'l-meşel gökde

Żiyâsı ḳalbe düşdükçe hakemdir yâ Resûla'llâh

hakemnâ:

1. hakemnâ:

Kaside 160

Mısra: 6

Biz hükmettik.

Ebū Cehil cehennemde yanar bî-şekk mü'ebbetdir

Ḥasan Ḥilmī virir fetvâ hakemnâ yâ Resûla'llâh

hākī:

1. hākī:

Kaside 17

Mısra: 5

Toprak.

Beden hākī ki rūḥ bākī bir ismi nefis-i nātıḳdır

Ḥasan Ḥilmī ḥayât ister şefâ'at yâ Resûla'llâh

hāk-i cevherdir:

1. hāk-i cevherdir:

Kaside 276

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kıymetli toprak. II Yaratılıştan gelen değer.

II (tas.) Yaratılmış şeylerin hakikati olan ve

Allah'ın ilminde ezelden mevcut bulunan sûretler.

Yed-i kudretle yoğrulmuş muḥabbet hāk-i

cevherdir

Benî Âdemlere şeytân ḥaseddir yâ Resûla'llâh

hāk-i rahmetle:

1. hāk-i rahmetle:--le

Kaside 327

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Allah'ın rahmetinin toprağı.

O nürdur ey Ḥasan Ḥilmī bi-sırr-ı nūr-ı

bi'smi'llâh

Vücūduñ hāk-i rahmetle yoğrulmuş yâ

Resûla'llâh

hakikat:

1. **hakikatdır:-dır**

Kaside 8

Mısra: 8

*Gerçek, bir şeyin doğrusu, aslı; [tas.] zahirin
ardındaki gizli ve örtülü mana, dinî hayatın en
yüksek seviyede yaşanarak ilahî sırlara aşına
olunması.*

Hasan Hilmî bi-hamdi'llâh muhabbet tâcını
geymiş
Seniñ sâyendedir bî-şekk hakikatdır yâ
Resûla'llâh

2. **hakikat:**

Kaside 15

Mısra: 4

*Gerçek, bir şeyin doğrusu, aslı; [tas.] zahirin
ardındaki gizli ve örtülü mana, dinî hayatın en
yüksek seviyede yaşanarak ilahî sırlara aşına
olunması.*

Gönül gülzârı seyr eyler şerî'at bâğına girdi
Gül-i hamrâya meyl itdi hakikat yâ Resûla'llâh

3. **hakikat:**

Kaside 22

Mısra: 6

*Gerçek, bir şeyin doğrusu, aslı; [tas.] zahirin
ardındaki gizli ve örtülü mana, dinî hayatın en
yüksek seviyede yaşanarak ilahî sırlara aşına
olunması.*

Muhallaş mürğ-ı devlet kim giyerse tâc-ı ezkârı
Gıdâsı meyve-i vuşlat hakikat yâ Resûla'llâh

4. **hakikat:**

Kaside 33

Mısra: 5

Doğru olan, asıl. Hakikat Sırrı.

Gönül hicret deyüp ister hakikat şehrine gitmek
Irak yoldur harâmî çok esirge yâ Resûla'llâh

5. **hakikat:**

Kaside 36

Mısra: 6

Gerçek; gerçekten.

Muhabbet mumı kalbimde yanar 'aşkından ey
Ahmed
Muhammed Muştafâ sensiñ hakikat yâ
Resûla'llâh

6. **hakikat:**

Kaside 40

Mısra: 6

Gerçekten, hakikaten.

Zemîn-i âsumân ehl-i hakikat Hakîk'a 'aşıktır
Hakikat hak şerî'atdır şerî'at yâ Resûla'llâh

7. **hakikat:**

Kaside 40

Mısra: 7

*Gerçek, bir şeyin doğrusu, aslı; [tas.] zahirin
ardındaki gizli ve örtülü mana, dinî hayatın en
yüksek seviyede yaşanarak ilahî sırlara aşına
olunması.*

Şerî'atdan tûlû' eyler hakikat ma'rifet şemsi
Hasan Hilmî okur şems-i şerî'at yâ Resûla'llâh

8. **hakikat:**

Kaside 41

Mısra: 7

*Gerçek, bir şeyin doğrusu, aslı; [tas.] zahirin
ardındaki gizli ve örtülü mana, dinî hayatın en
yüksek seviyede yaşanarak ilahî sırlara aşına
olunması.*

Ḥaḳīḳat Ḥaḳḳ’da muḡlaḳsın muḡabbet bāḡ-ı
ḳudretde
Hidāyet miftāhı sende degil mi yā Resūla’llāh

9. ḥaḳīḳat:

Kaside 49

Mısra: 5

*Gerçek, bir şeyin doğrusu, aslı; [tas.] zahirin
ardındaki gizli ve örtülü mana, dinî hayatın en
yüksek seviyede yaşanarak ilahî sırlara aşına
olunması.*

Ṭarīḳat ḥaḳ ḥaḳīḳat Ḥaḳḳ ḥudāı ma’rifet bilmek
İrān Seyḫān Maşîş Ceyḫān hep şerī’at yā
Resūla’llāh

10. ḥaḳīḳat:

Kaside 62

Mısra: 6

*Gerçek, bir şeyin doğrusu, aslı; [tas.] zahirin
ardındaki gizli ve örtülü mana, dinî hayatın en
yüksek seviyede yaşanarak ilahî sırlara aşına
olunması.*

Güneş senden toḡar her dem ki sende ḡurūb eyler
Ḥaḳīḳat āfītābına şehābsın yā Resūla’llāh

11. ḥaḳīḳat:

Kaside 64

Mısra: 10

(Ar.) . Asıl olan durum ve şekil, gerçek, asıl.

Ḥasan Ḥilmī murād ister mürīdi mürşide göster
Ḥaḳīḳat şeyḫidir dil-ber gönülde yā Resūla’llāh

12. ḥaḳīḳat:

Kaside 71

Mısra: 6

"Doğrusu, gerçekten" anlamlarında bir zarf.

Mürīd oldum ki bir şeyḫe murādım ‘āşık olmaḳdır
Ḥilāfet saña lāyıkdır ḥaḳīḳat yā Resūla’llāh

13. ḥaḳīḳat:

Kaside 72

Mısra: 15

"Doğrusu, gerçekten" anlamlarında bir zarf.

Güvendik dīne īmāna ḥaḳīḳat şübhemiz yokdur
Ġanīdir rahmeti çokdur sebebsin yā Resūla’llāh

14. ḥaḳīḳat:

Kaside 77

Mısra: 6

"Doğrulukla, gerçekten" anlamında zarf.

Orūc gizli ‘ibādetdir riyānīñ medḫalī yokdur
Bu esrārı bilen ḥaḳdır ḥaḳīḳat yā Resūla’llāh

15. ḥaḳīḳatdır:--dır

Kaside 80

Mısra: 5

Gerçek; gerçekten.

Ḥasan Ḥilmī muḫācirdir degil şūrī ḥaḳīḳatdır
Murādı saña vuşlatdır ḳabūl ḳıl yā Resūla’llāh

16. ḥaḳīḳat:

Kaside 111

Mısra: 6

"Doğrusu, gerçekten" anlamlarında bir zarf.

Ḥasan Ḥilmī gönül ḫasta oku Ḳur’ān’ı tiryāḳdır
Ḥaḳīḳat panzehri ancak hidāyet yā Resūla’llāh

17. ḥaḳīḳat:

Kaside 123

Mısra: 5

Doğru olan, asıl. II Gerçekten, doğrusu.

Hasan Hilmî hakikat Hakk celâli haşyetu'llâhdır
Tecellî len terânî kibriyâdır yâ Resûla'llâh

18. hakikat:

Kaside 124

Mısra: 6

"Doğrulukla, gerçekten" anlamında zarf.

Hasan Hilmî riyâ şirkdir yıkar ihlâş ile şâdık
Hakikat zâtına 'âşık gönüldür yâ Resûla'llâh

19. hakikat:

Kaside 131

Mısra: 6

*Gerçek, bir şeyin doğrusu, aslı; [tas.] zahirin
ardındaki gizli ve örtülü mana, dinî hayatın en
yüksek seviyede yaşanarak ilahî sırlara aşına
olunması.*

Hasan Hilmî arar şeyhî mürîd olmak diler gönli
Hakikat 'âşıkın şeyhî inâbe yâ Resûla'llâh

20. hakikat:

Kaside 140

Mısra: 6

"Doğrusu, gerçekten" anlamlarında bir zarf.

Zarûretle Hasan Hilmî keserse ma'rifet sîmî
Türâbı pür-zeheb eyler hakikat yâ Resûla'llâh

21. hakikat:

Kaside 146

Mısra: 6

"Doğrulukla, gerçekten" anlamında zarf.

Hasan Hilmî 'azîz ümmet seher vakti şalâ eyler
İşitmez kalb-i gâfiller hakikat yâ Resûla'llâh

22. hakikat:

Kaside 159

Mısra: 2

"Doğrulukla, gerçekten" anlamında zarf.

Mürîdim zikrim Allâh Allâh'dır yâ Resûla'llâh
Hakikat mürşidim Kul huve'llâhdır yâ Resûla'llâh

23. hakikat:

Kaside 181

Mısra: 3

*Gerçek, bir şeyin doğrusu, aslı; [tas.] zahirin
ardındaki gizli ve örtülü mana, dinî hayatın en
yüksek seviyede yaşanarak ilahî sırlara aşına
olunması.*

Hakikat gülde müstehlek bu bir cüz'î kalîl ammâ
Kaviyy-i i'tikâdımdır irâde yâ Resûla'llâh

24. hakikat:

Kaside 182

Mısra: 9

Gerçekten, hakikaten.

Yeriñ ma'den tamarları hakikat ism-i a'zamdır
Yapış muhkem Hasan Hilmî 'aķide yâ Resûla'llâh

25. hakikat:

Kaside 193

Mısra: 5

*Asıl, doğru, gerçek II Allah'ın varlıktaki
tecellisi.*

Hakikat hâkimi 'aşkdır Hasan Hilmî dir eyvâ'llâh
Muhabbet bâb-ı ehlu'llâh ma'rifet yâ Resûla'llâh

26. hakikat:

Kaside 243

Mısra: 4

Doğru olan, asıl. Hakikat Sırrı.

Hevâ-yı nefsi terk itdim reh-güzârım 'aşk-ı
mevlâda
Kerâmet mesnedinde hak hakikat yâ Resûla'llâh

27. hakikat:

Kaside 257

Mısra: 2

1-Gerçek, doğru 2- Gerçekten.

Muhabbet nâme-i 'aşkıñ Muhammed yâ
Resûla'llâh
Hakikat ism-i a'zam nâm-ı Ahmed yâ Resûla'llâh

28. hakikat:

Kaside 260

Mısra: 4

Doğru olan, asıl.

Muhabbet ravza-i cennet o dergâha yüzüm sürsem
Hakikat kaşr-ı cennettir duhûluñ yâ Resûla'llâh

29. hakikatde:-de

Kaside 290

Mısra: 3

Aslında, gerçekte.

'Akıl şâhı hakikatde bakılsa pasbân ammâ
Fikir fakrı hakaretle çekişdi yâ Resûla'llâh

30. hakikat:

Kaside 296

Mısra: 3

Asıl olan durum ve şekil, gerçek, asıl.

Hakikat secde-i 'aşkda mine'z-zâhir ile'l-bâtın
'Ubûdiyyet hulûsiyyet hüviyet yâ Resûla'llâh

31. hakikat:

Kaside 305

Mısra: 4

Asıl olan durum ve şekil, gerçek, asıl.

Mücâhid burcuma bakdım ezel bahtım
mübârekdir
Hakikat cenginiñ bedr-i tamâmı yâ Resûla'llâh

32. hakikatden:-den

Kaside 310

Mısra: 6

Asıl olan durum ve şekil, gerçek, asıl, künh.

Hasan Hilmî muşallîdir cihâd-ı hakda 'özl olmaz
Hakikatden mecâza imtiyâza yâ Resûla'llâh

33. hakikat:

Kaside 318

Mısra: 1

"Doğrulukla, gerçekten" anlamında zarf.

Muhibbim cümle aşhâba hakikat yâ Resûla'llâh
Risâlet 'asker-i şâh-ı şerî'at yâ Resûla'llâh

34. hakikatdır:--dır

Kaside 335

Mısra: 5

Doğru, gerçek.

Hasan Hilmî hakikatdır şerî'atde hatâ olmaz
Şehideyne muhabbetdir tamâmım yâ Resûla'llâh

hakikat 'alemi:

1. hakikat 'alemi:

Kaside 137

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Doğruluk, gerçeklik dünyası.

Hakikat 'alemi hâlim karışmam 'âlem-i nâsa
Degil şöhet nazar itmek hatâdır yâ Resûla'llâh

hakikat 'ilmi:

1. hakikat 'ilmi:--i

Kaside 101

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Çalışarak elde edilemeyen marifet ilmi;
vehbi ilim.*

Hakikat 'ilmi bir müşkil mu'ammadır tarikatda
Zebânî ana miftâh-ı beyândır yâ Resûla'llâh

hakikat 'ilmine:

1. hakikat 'ilmine:-i, -n, -e

Kaside 131

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Çalışarak elde edilemeyen marifet ilmi;
vehbi ilim || Hz. Muhammet'e bahşedilen Kurân
ilmi.*

Hakikat 'ilmine miftâh mecâzen 'ilm-i tevhiiddir
Bütün dünyâyı terk itmek inâbe yâ Resûla'llâh

2. hakikat 'ilmine:

Kaside 132

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Çalışarak elde edilemeyen marifet ilmi;
vehbi ilim || Hz. Muhammet'e bahşedilen Kurân
ilmi.*

Şerî'at bahrine sefine İmâm-ı A'zam yâ
Resûla'llâh

Hakikat 'ilmine define İmâm-ı A'zam yâ
Resûla'llâh

hakikat 'ilmini:

1. hakikat 'ilmini:--n, --i

Kaside 179

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

*Eşyanın gerçek ve doğru yüzünü gösteren
ilim; Kur'an ilmi.*

Kitâb-ı 'ilm-i nâfi'den hakikat 'ilmini takrîr
İderken anda tahşîli muhibdim yâ Resûla'llâh

hakikat 'ilminiñ:

1. hakikat 'ilminiñ:--n, --iñ

Kaside 127

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Çalışarak elde edilemeyen marifet ilmi;
vehbi ilim || Hz. Muhammet'e bahşedilen Kurân
ilmi.*

Sana bi'n-nisbe bir kaçre gibidir cümleñiñ 'ilmi
Hakikat 'ilminiñ 'ummâni sensiñ yâ Resûla'llâh

hakim:

1. hakim:

Kaside 37

Mısra: 6

*Hükmeden, buyruğunu yürüten, hâkimiyet
kurmuş olan, egemen.*

Nüzül itdikçe bir âyet melekler ağlaşırlardı

Bu bağlar titredir tir tir hakim hân yâ Resûla'llâh

2. hakimler:

Kaside 51

Mısra: 7

Bilge, filozof.

İ‘ade-i ma‘düm münkir hâkîmler mezheb-i bâtıl

Bular kâfir Ebû Câhil hecâyiz yâ Resûla’llâh

3. hâkim:

Kaside 126

Mısra: 6

Akıllı, bilgili, hükümleri sağlam II yargıç.

Hasan Hilmî değil kâdî bilür müftî şerî‘atdır

Bunı hükm eyleyen hâkim hikâyâ yâ Resûla’llâh

4. hâkimi:-i

Kaside 146

Mısra: 4

Hâkim, hüküm veren | hükmeden, buyruğunu yürüten.

Harâmiler girer bâğa harâb eyler kaçır tağa

O bâğın hâkimi ‘âdil şerî‘at yâ Resûla’llâh

5. hâkîm:

Kaside 180

Mısra: 6

Varlıktaki şeylerin mâhiyet ve hakikatlerini aklı ile bilen kimse. II (tas.) Eşyânın hakikatini olduğu gibi bilen, Allah ile kâinat, insanla âlem arasındaki bağları, âlemle ilgili gerçekleri kavrama ilmine sâhip kimse.

Hasan Hilmî okunmuşdur şifâlar pâdişâhında

Hâkîm hâzık şerî‘atdır vahîde yâ Resûla’llâh

6. hâkimi:-i

Kaside 193

Mısra: 5

Hükmeden, buyruğunu yürüten, hâkimiyet kurmuş olan, egemen.

Hakikat hâkimi ‘aşkıdır Hasan Hilmî dir eyvâ’llâh

Muhabbet bâb-ı ehlu’llâh ma‘rifet yâ Resûla’llâh

7. hâkim:

Kaside 202

Mısra: 5

Ar. Hâkim, yönetici, hükümdar.

Hasan Hilmî bu ‘aşk hâkim muhabbet pâdişâhdır

bil

O şehriñ fâtihi ‘aşkı kâderdir yâ Resûla’llâh

8. hâkimi:-i

Kaside 238

Mısra: 5

Hâkim, hüküm veren | hükmeden, buyruğunu yürüten.

Muhabbet hâkimi gönlüm Hasan Hilmî yazar

i‘lâm

Medîneñ ravza-i cennet gınâya yâ Resûla’llâh

9. hâkimi:-i

Kaside 269

Mısra: 4

Hâkim, hüküm veren | hükmeden, buyruğunu yürüten.

İ‘âne eylese lâyıq muhabbet şeyhu’l-İslâmı

Oturmuş ‘aşk hâkimi cândan cesedde yâ

Resûla’llâh

hâkîm olmak:

1. hâkîm olmak:--mak

Kaside 337

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hükmetmek, egemen olmak.

Tükenmez baħr-i bî-pāyān nihāyetsiz derin deryā
Hakīm olmak ħabîbîñ ibtidāsı yā Resūla'llāh

hakir olsam:

1. ħaķķir olsam:--sa, --m

Kaside 221

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*İtibarsız değersiz olmak, yenilmek, mağlup
olmak.*

Muħabbet ni'meti na'tıñ faķīre yā Resūla'llāh
Hakīr olsam ġanī eyler 'azīze yā Resūla'llāh

hak:

1. ħaķķ'a:-a

Kaside 6

Mısra: 6

Allah.

Hasan Hilmī oķur na'tı şerī'atla yazar 'ilmi
Kitābım mustaķīm Hāķķ'a çevir gel yā
Resūla'llāh

2. ħaķķ:

Kaside 17

Mısra: 3

*1. Doğru, gerçek. 2. Allah, Cenâbıhak,
Tanrı, Hudâ.*

'Ademden Hāķķ 'anāşırla vücūdum eyledi izhār
Gine bir gün olur ma'dūm şefâ'at yā Resūla'llāh

3. ħaķķ'a:-a

Kaside 40

Mısra: 5

*1. Doğru, gerçek. 2. Allah, Cenâbıhak,
Tanrı, Hudâ.*

Zemīn-i āsumān ehl-i ħaķīkat Hāķķ'a 'aşıķdır
Hāķīkat ħaķ şerī'atdır şerī'at yā Resūla'llāh

4. ħaķķ'dan:-dan

Kaside 40

Mısra: 1

*1. Doğru, gerçek. 2. Allah, Cenâbıhak,
Tanrı, Hudâ.*

Bize Hāķķ'dan kerāmetdir şerī'at yā Resūla'llāh
Bize Hāķķ'dan hidāyetdir şerī'at yā Resūla'llāh

5. ħaķķ'dan:-dan

Kaside 40

Mısra: 2

*1. Doğru, gerçek. 2. Allah, Cenâbıhak,
Tanrı, Hudâ.*

Bize Hāķķ'dan kerāmetdir şerī'at yā Resūla'llāh
Bize Hāķķ'dan hidāyetdir şerī'at yā Resūla'llāh

6. ħaķķ'da:-da

Kaside 41

Mısra: 7

*1. Doğru, gerçek. 2. Allah, Cenâbıhak,
Tanrı, Hudâ.*

Hāķīkat Hāķķ'da muğlaķsın muħabbet bāġ-ı
ķudretde

Hidāyet miftāhı sende degil mi yā Resūla'llāh

7. ħaķķ:

Kaside 49

Mısra: 5

*1. Doğru, gerçek. 2. Allah, Cenâbıhak,
Tanrı, Hudâ.*

Ṭarīkat ḥaḳ ḥaḳīkat Ḥaḳḳ ḥudā ma‘rifet bilmek
İrān Seyḥān Maşīş Ceyḥān hep şerī‘at yā
Resūla’llāh

8. ḥaḳḳ:

Kaside 52

Mısra: 3

1. Doğru, gerçek. 2. Allah, Cenâbıhak,
Tanrı, Hudâ.

Döner gökler devâ eyler melekler ḥaḳḳ tavâf eyler
İşitdim kâinât söyler yā Allāh yā Resūla’llāh

9. ḥaḳḳ’a:-a

Kaside 59

Mısra: 4

"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir
değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl
olmayan" anlamında Allah'ın en güzel
isimlerindendir || Allah, Cenabıhak.

Ḥasan nûreyni ‘ayneynim Ḥüseyn ḳalb-i
ḥayâtımdır
‘Alî dāmâdıñız Ḥaḳḳ’a velîdir yā Resūla’llāh

10. ḥaḳḳa:-a

Kaside 69

Mısra: 26

"Allah (c.c.)".

Melekler gökde nazardı bükâsından ḳalup ‘âciz
Şikâyet itdiler ḥaḳḳa şefâ‘at yā Resūla’llāh

11. ḥaḳḳ’a:-a

Kaside 69

Mısra: 9

"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir
değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl

olmayan" anlamında Allah'ın en güzel
isimlerindendir || Allah, Cenabıhak.

Utanmaz öyle bir mel‘ün şıgındık Ḥaḳḳ’a
şerrinden

Baňa imdâd iden sensiñ şefâ‘at yā Resūla’llāh

12. ḥaḳḳ’a:- ‘a

Kaside 83

Mısra: 4

Allah.

Marîz gönüm muvaḥḥiddir iḳer âb-u ḥayât ḥaḳḳâ
Sekiz cennet cemâl Ḥaḳḳ’a namâzdır yā
Resūla’llāh

13. ḥaḳḳ’a:-a

Kaside 83

Mısra: 2

"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir
değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl
olmayan" anlamında Allah'ın en güzel
isimlerindendir || Allah, Cenabıhak.

Necâtü’l-mu‘minîn Ḥaḳḳ’a namâzdır yā
Resūla’llāh

Şifâu’l-mu‘minîn Ḥaḳḳ’a namâzdır yā Resūla’llāh

14. ḥaḳḳ’a:-a

Kaside 83

Mısra: 1

"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir
değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl
olmayan" anlamında Allah'ın en güzel
isimlerindendir || Allah, Cenabıhak.

Necâtü’l-mu‘minîn Ḥaḳḳ’a namâzdır yā
Resūla’llāh

Şifâu’l-mu‘minîn Ḥaḳḳ’a namâzdır yā Resūla’llāh

15. **ḥaḳḳı:-ı**

Kaside 108

Mısra: 3

Allah.

Gözi kördür güneş görmez şağırdır Ḥaḳḳı işitmez
Ebū Cehil cehennemde ebeddir yâ Resûla'llâh

16. **ḥaḳḳ:**

Kaside 123

Mısra: 5

Allah.

Ḥasan Ḥilmî ḥaḳîḳat Ḥaḳḳ celālî ḥaşyetu'llâhdır
Tecellî len terânî kibriyâdır yâ Resûla'llâh

17. **ḥaḳḳını:-ı, -n, -ı**

Kaside 154

Mısra: 5

Birine veya bir şeye ait olan hisse, pay.

Ḥasan Ḥilmî süd emmişdir süd ḥaḳḳını ḥelâl eyle
Şehir vaḳtı selâm itsem gelür mi yâ Resûla'llâh

18. **ḥaḳḳ'a:-'a**

Kaside 156

Mısra: 1

Allah.

Şerî'at ḥāmili Ḥaḳḳ'a bedendir yâ Resûla'llâh
Yazar Ḥaḳḳ'ı 'ayân eyler dilimdir yâ Resûla'llâh

19. **ḥaḳḳ'ı:-ı**

Kaside 156

Mısra: 2

Varlığı ezelden ebede sâbit olan Allah.

Şerî'at ḥāmili Ḥaḳḳ'a bedendir yâ Resûla'llâh
Yazar Ḥaḳḳ'ı 'ayân eyler dilimdir yâ Resûla'llâh

20. **ḥaḳḳ'a:-a**

Kaside 173

Mısra: 5

"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir
değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl
olmayan" anlamında Allah'ın en güzel
isimlerindendir || Allah, Cenabıhak.

Ḥasan Ḥilmî ider ta'lîm mu'allim mu'tekid

Ḥaḳḳ'a

Bes âmennâ ve şaddaḳnâ vekâ'il yâ Resûla'llâh

21. **ḥaḳḳ'a:-a**

Kaside 175

Mısra: 1

"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir
değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl
olmayan" anlamında Allah'ın en güzel
isimlerindendir || Allah, Cenabıhak.

Münâcât eyledik Ḥaḳḳ'a du'âda yâ Resûla'llâh

Ḳabûl eyler du'âmuzu 'ibâda yâ Resûla'llâh

22. **ḥaḳḳ'ı:-ı**

Kaside 184

Mısra: 5

Allah.

Ḥasan Ḥilmî yazar Ḥaḳḳ'ı kitâb-ı mustaḳîmden

Küfür îmânı yok eyler bilindi yâ Resûla'llâh

23. **ḥaḳḳ'a:-'a**

Kaside 240

Mısra: 6

Allah.

Ḥasan Ḥilmî yazar remzî Celâleddîn şerḥ eyler

Emânet eyledi Ḥaḳḳ'a muvaḥḥid yâ Resûla'llâh

24. **ḥaḳḳıñ:-ıñ**

Kaside 306

Mısra: 4

Allah.

Cihādın devlet-i derdi gönül mihmân sarâyında
Nübüvvet hâtemi ḥaḳḳıñ ḥabîbi yâ Resûla'llâh

25. **ḥaḳḳ'a:-'a**

Kaside 322

Mısra: 4

Allah.

'Aceb nûr iktibâs eyler muhib şems-i risâletden
Seherler yalvarır Ḥaḳḳ'a gönüldür yâ Resûla'llâh

26. **ḥaḳḳı:-ı**

Kaside 323

Mısra: 3

"Varlığı ezelden ebede değişmeden sabit
olan" anlamında Allah'ın güzel isimlerinden.

Yazup nazm eylemiş 'aşk-ı şerî' at vezn ider
Ḥaḳḳı
Muḥabbet 'ilmi miftâhı şehâdet yâ Resûla'llâh

ḥakkâ:

1. **ḥaḳḳâ:**

Kaside 83

Mısra: 3

Doğrusu, gerçekten.

Marîz gönülüm muvaḥḥiddir içre âb-u ḥayât ḥaḳḳâ
Sekiz cennet cemâl Ḥaḳḳ'â namâzdır yâ
Resûla'llâh

2. **ḥaḳḳa:**

Kaside 145

Mısra: 2

Doğrusu, gerçekten.

Muḥabbet bir mübârek süddür yâ Resûla'llâh
Şerî' at bir inek ḥaḳḳa cömerddir yâ Resûla'llâh

3. **ḥaḳḳâ:**

Kaside 219

Mısra: 6

Ar. Gerçekten, doğrusu.

Ḥasan Ḥilmî selâm söyle bu gün yetmiş biñ
ḥüccâca
Bunı red eyleyen ḥaḳḳâ revâfîz yâ Resûla'llâh

ḥakke'l-yakîn:

1. **ḥaḳḳe'l-yakîndir:--dir**

Kaside 223

Mısra: 6

Gerçekliğinden hiç şüphe olmayan.

Ḥasan Ḥilmî 'amel buğday anı tevḥîd daḳîk eyler
O ni' met cenneti ḥaḳḳe'l-yakîndir yâ Resûla'llâh

2. **ḥaḳḳe'l-yakîndir:--dir**

Kaside 316

Mısra: 2

Gerçekliğinden hiç şüphe olmayan.

Muḥabbet 'âşîka ḥable'l-metîndir yâ Resûla'llâh
Nübüvvet hâtemi ḥaḳḳe'l-yakîndir yâ Resûla'llâh

hâl:

1. **hâl:**

Kaside 12

Mısra: 6

*Hal, durum, tutum, davranış. II Tasavvufiaki
hâl ehli bağlamında.*

Ğurūrı kâl i elfâzdan müberrâ kıl 'atâ eyle
Mezârım hâl ile talsa habîbdır yâ Resûla'llâh

2. **hâldir:-dir**

Kaside 12

Mısra: 1

Hâl, durum.

Siyâh bahtım beyâz olmaz ne hâldir yâ
Resûla'llâh
Su'âl itdim cevâb gelmez ne kâldır yâ Resûla'llâh

3. **hâli:-i**

Kaside 12

Mısra: 3

*Oluş, bulunuş, suret, keyfiyet, durum, içinde
bulunulan vasıf.*

Peşinen hâli hall eyle benim bir müşkilâtım var
Mürîdim mürşidim maḥbûb revâdır yâ Resûla'llâh

4. **hâlim:-im**

Kaside 18

Mısra: 1

Vaziyet, hâl, durum.

Şafâdır şüretâ hâlim şüfidir yâ Resûla'llâh
Cefâdır sîretim seyr it sefîhdır yâ Resûla'llâh

5. **hâli:-i**

Kaside 61

Mısra: 1

Hâl, durum.

Perîşân hâli seyyâhım mekânsız yâ Resûla'llâh
'Aceb iskânı iḥsânın olur mı yâ Resûla'llâh

6. **hâlini:-i, -(n)i**

Kaside 73

Mısra: 16

*Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve
niteliklerin bütünü, durum.*

Vaşiyyet eyleyüp didiñ ki ḥasta olsalar anlar
Gidüp hâlini siz şormañ buyurduñ yâ Resûla'llâh

7. **hâl:**

Kaside 105

Mısra: 2

(Manevî) Durum, vaziyet.

Ḳanâ'at kenzini bulsam şifâ mı yâ Resûla'llâh
'Aceb kâldır bu hâl dertden beter mi yâ
Resûla'llâh

8. **hâlim:-im**

Kaside 137

Mısra: 3

*(Ar.) Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve
niteliklerin bütünü, durum.*

Ḥaḳîkat 'âlemi hâlim karışmam 'âlem-i nâsa
Degil şoḥbet nazar itmek ḥaṭâdır yâ Resûla'llâh

9. **hâlim:-im**

Kaside 137

Mısra: 6

*(Ar.) Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve
niteliklerin bütünü, durum.*

Mürîdim ma'rifet ḥikmet Ḥasan Ḥilmî o 'âlemde
Muḥibbim münzevî hâlim şafâdır yâ Resûla'llâh

10. **hâlime:-im, -e**

Kaside 149

Mısra: 9

*(Ar.) Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve
niteliklerin bütünü, durum.*

Ḥayālîñ ḥālîme maḥşûs gözümde bir küḥel ammâ
Yazılmış sırrıma ḥable'l-metîndir yâ Resûla'llâh

11. ḥālî:--i

Kaside 162

Mısra: 6

Vaziyet, hâl, durum.

Şarâb-ı 'aşk-ı rûḥânî Ḥasan Ḥilmî de içmezse
Kıyâmetde anıñ ḥâlî ḥarâbdır yâ Resûla'llâh

12. ḥālîni:--in, --i

Kaside 179

Mısra: 13

*Hal, durum. II İçinde bulunduğu, o anki
yaşamı.*

Ḥasan Ḥilmî yazar söyler saña ḥālîni 'arz eyler
Muḥakkak 'ilm-i ilhâmdır murâdım yâ
Resûla'llâh

13. ḥālîme:-(i)m, -e

Kaside 187

Mısra: 4

*Durum, vaziyet. II Âşığın perişan, zavallı,
aciz vaziyeti.*

Muḥabbet 'aḳla geldikçe gözümde kanlı yaş
tımlar
Melekler ḥālîme aḡlar semâda yâ Resûla'llâh

14. ḥālî:--i

Kaside 219

Mısra: 2

Hâl, durum.

Muḥabbet ḥacc-ı cismânî ferâ'iz yâ Resûla'llâh
Ḳalender 'âşıkıñ ḥâlî mu'arîz yâ Resûla'llâh

15. ḥâlde:--de

Kaside 242

Mısra: 4

Hâl, durum.

Muḥabbet dersini ta'lîm iderken naḳşibendîden
Ġıdâsın kesdigim ḥâlde helâkdır yâ Resûla'llâh

16. ḥālî:--i

Kaside 244

Mısra: 2

Vaziyet, hâl, durum.

Mürîd-i muḥlisîñ kârı muḥabbet yâ Resûla'llâh
Muşaddak mürşidiñ ḥâlî şerî'at yâ Resûla'llâh

17. ḥālî:--i

Kaside 246

Mısra: 3

Vaziyet, hal, durum.

Metâ'-ı dâr-ı dünyâda ḳalender 'âşıkıñ ḥâlî
Kerem kıl merḥamet eyle mezârda yâ Resûla'llâh

18. ḥālîme:--im, -e

Kaside 275

Mısra: 2

*(Ar.) Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve
niteliklerin bütünü, durum.*

Muḥabbet mürġ-u maḳşûdum ġıdâda yâ
Resûla'llâh
Ḥayālîñ ḥālîme yoldaş du'âda yâ Resûla'llâh

hâl evleye:

1. ḥâl eyleye:--y, --e

Kaside 321

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Çözmek, halletmek.

Kerem kıl kâlimi hâl eyleye bu ‘aşkıñ dersi
na’tında

Cevâbı ‘ilm-i hikmetden su’âle yâ Resûla’llâh

hâlâ:

1. hâlâ:

Kaside 188

Mısra: 4

*Bu zamâna kadar, daha, henüz, şimdi bile,
hâlen.*

Sevindim söyledim ‘aşkıñ südüm ehl-i
muhabbetdir
İçer dil bülbülü hâlâ kaşıkda yâ Resûla’llâh

halâş:

1. halâşım:--um

Kaside 93

Mısra: 12

Ar. Kurtulma.

Hasan Hilmî fesâd itmez degildir şöhrete mâ‘il
Okunsam niyyetim hâliş halâşım yâ Resûla’llâh

2. halâşdır:--dır

Kaside 150

Mısra: 6

Kurtulmak, kurtuluş.

Żarûretle cehennemde yanarsam dâr-ı dünyâda
Ümîdim var cehennemden halâşdır yâ Resûla’llâh

3. halâşındır:--ın, --dır

Kaside 208

Mısra: 5

Kurtulmak, kurtuluş.

Hasan Hilmî halâşındır cihâd-ı ekber eylersen
Ėurûr ehli biniş geymiş yemişdir yâ Resûla’llâh

4. halâşındır:--ın, --dır

Kaside 297

Mısra: 5

Kurtulmak, kurtuluş.

Hasan Hilmî halâşındır tesellî yelleri esdi
Ricâ-ı rahmetiñ devlet-me‘âbım yâ Resûla’llâh

halâş olmam:

1. halâş olmam:--ma, --m

Kaside 116

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

1. Kurtulmak.

Halâş olmam bu şeytândan habîr ol yâ Resûla’llâh
Helâk itdi bizi şeytân mu‘în ol yâ Resûla’llâh

halâş olmaz:

1. halâş olmaz:--maz

Kaside 65

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

1. Kurtulmak.

Hasan Hilmî hammâllıktan halâş olmaz ne
hikmetdir
Semi‘nâ tâ ezel bâr-ı ‘aşkıñ yüklendim yâ
Resûla’llâh

2. halâş olmaz:--maz

Kaside 70

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

1. Kurtulmak.

Ḳasāvetden ḳara ḳalbim gōñül ğamdan ḥalāş
olmaz

Muḥabbetden tehī destim cefādır yā Resūla'llāh

3. ḥalāş olmaz:--maz

Kaside 91

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

1. Kurtulmak.

Ḥasan Ḥilmī cehāletle cehennemden ḥalāş olmaz
Muḥabbet aşl-ı cennetdir cemīldir yā Resūla'llāh

4. ḥalāş olmaz:--maz

Kaside 121

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

1. Kurtulmak.

Ḥasan Ḥilmī ḥalāş olmaz dögerse nefsi uşlanmaz
Günāh işler uţanmaz nefisdir yā Resūla'llāh

haleb:

1. ḥaleb'de:-de

Kaside 87

Mısra: 1

Halep şehri.

Şefā'atlü şifā bāġı Ḥaleb'de yā Resūla'llāh
Ḥaber aldım ṭabīb ammā Yemen'de yā
Resūla'llāh

hāl-i derūnı:

1. ḥāl-i derūnı:

Kaside 248

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönlün içinde bulunduġu durum, ruh hali.

Muḥabbet ma'cūnı ḥāl-i derūnı evliyāu'llāh

Bulunmaz neş'esi her bir devāda yā Resūla'llāh

hālī kalur:

1. ḥālī kalur:

Kaside 261

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Boş, eksik kalmak.

Ne mümkündür gōñül mürġı ḥayālinden ba'ıd
olmaḳ

Neden ḥālī kalur defter raḳamdan yā Resūla'llāh

halife:

1. ḥalifeñdir:-n, -dir

Kaside 107

Mısra: 11

*Ar. Hz. Muhammed'den sonra onun vekīli
olarak dīn ve dūnya işlerinde müslümanların
önderi, aynı zamanda devletin reisi olan kişi.*

Cihār-ı yār-ı güzīnindir ḥalifeñdir 'ale't-tertib
Ebūbekrī 'Ömer 'Oşmān 'Alī'dir yā Resūla'llāh

hālik:

1. ḥālik'i:--i

Kaside 182

Mısra: 2

Yaratan, Allah.

Yeri göği yaradandır tutan da yâ Resûla'llâh
Cihânîñ Hâlîk'i kudret yapan da yâ Resûla'llâh

halîl:

1. halîl'e:-e

Kaside 56

Mısra: 3

*Hız. İbrahim II Ateş dolu bir dağa atılan Hız.
İbrahim.*

Hâlîl'e nâr-ı Nemrûd'ı gülüstân eyleyen Allâh
Gülüstânla ider imdâd umarım yâ Resûla'llâh

2. halîl'im:--im

Kaside 171

Mısra: 5

*Sadık dost ll Hız. İbrahim (a.s). (Halîl, Hız.
Muhammed'in dedelerinden olup genç yaşta
peygamberlik verilen Hız. İbrahim'in diğer
ismidir.*

Hediye geldi Cennetden Hâlîl'im Rabbiñ cömerd
senden

Kaldır İsmâ'ilim yerden seversem yâ Resûla'llâh

halîlu'llâh:

1. halîlu'llâh:

Kaside 171

Mısra: 7

Allah'ın dostu || Hız. İbrahim Peygamber.

Okur tekbîr Cebrâ'il dahî tehlîl Halîlu'llâh
Okudı hamdi İsmâ'il bakarsam yâ Resûla'llâh

2. halîlu'llâh:

Kaside 171

Mısra: 9

Allah'ın dostu || Hız. İbrahim Peygamber.

Muhabbet 'ayn-i İsmâ'il belâ İbrâhîm Halîlu'llâh
Günâhım fi'l-meşel koşdur mukırsam yâ
Resûla'llâh

3. halîlu'llâh:

Kaside 260

Mısra: 2

Allah'ın dostu.

Mine'r-rahmân muhabbetdir vüşuluñ yâ
Resûla'llâh
Halîlu'llâh rahmetdir uşuluñ yâ Resûla'llâh

hâlini 'arz itsün:

1. hâlini 'arz itsün:--sün

Kaside 77

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

*Halini anlatmak, derdini söylemek, içinde
bulunduğu durumu karşı tarafa bildirmek.*

Orûc vuşlât Burâkı'dır Hâsan Hilmî orûc tutsun
Saña hâlini 'arz itsün şefâ'at yâ Resûla'llâh

hâliş:

1. hâliş:

Kaside 4

Mısra: 11

Hilesiz, saf, temiz.

Rızâdır niyyetim hâliş icâzetle mecâz oldı
Riyâî şirki terk itdim nümâdır yâ Resûla'llâh

2. hâliş:

Kaside 93

Mısra: 12

Hilesiz, saf, temiz.

Hasan Hilmî fesâd itmez degildir şöhrete mâ'il
Okunsam niyyetim hâliş halâşım yâ Resûla'llâh

3. hâliş:

Kaside 153

Mısra: 6

Saf, temiz, pâk.

Çürük südden yoğurd olmaz mişâl geldi ol
Fir'avn
Hasan Hilmî hâliş südden içendir yâ Resûla'llâh

halk eyler:

1. halk eyler:--r

Kaside 181

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yaratmak.

Hasan Hilmî murâd itse anı halk eyler ol Mevlâ
Gerek hayra gerek şerre irâde yâ Resûla'llâh

hall eyle:

1. hall eyle:

Kaside 12

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Çözüm yolu bularak sonuca
eriştirmek, halletmek.*
Peşinen hâli hall eyle benim bir müşkilâtım var
Mürîdim mürşidim maḥbûb revâdır yâ Resûla'llâh

hamâ'il:

1. hamâ'il:

Kaside 218

Mısra: 4

Muska, tılsım.

Günâhkâr tevbesiz olsa tolar kabri yılan 'akreb
Muḥabbet 'aşîka Hâk'dan hamâ'il yâ Resûla'llâh

2. hamâ'il:

Kaside 293

Mısra: 2

Muska, tılsım.

Muḥabbet ehlidir çekmez rezâ'il yâ Resûla'llâh
Muḥabbet zâtı taşdıkiñ hamâ'il yâ Resûla'llâh

hamâ'il eylese:

1. hamâ'il eylese:--se

Kaside 196

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Muskalamak, tılsımlı hale getirmek.

Kılıç kesmez gazâlarda hamâ'il eylese 'asker
Cehennem âteşi yakmaz yazarsa yâ Resûla'llâh

hamd:

1. hamdi:--i

Kaside 171

Mısra: 8

Şükretme. II Elhamdülillâh demek.

Oğur tekbîr Cembrâ'il daḥî tehlîl Halîlu'llâh
Okudı hamdi İsmâ'il bakarsam yâ Resûla'llâh

hamd u senâ olsun:

1. **ḥamd u ṣenā olsun:--sun**

Kaside 69

Mısra: 37

Kelime Tipi: -

"Şükürler olsun."

Bu gün ḥamd u ṣenā olsun sekiz cennet

ziyālansun

Sülâlem cennete gelsün şefâ'at yâ Resûla'llâh

hâmil:

1. **ḥâmili:-i**

Kaside 156

Mısra: 1

*Kendinde bulunduran, sâhip olan, yüklenmiş
olan, hâiz.*

Şerî'at ḥâmili Ḥaḳḳ'a bedendir yâ Resûla'llâh

Yazar Ḥaḳḳ'ı 'ayân eyler dilimdir yâ Resûla'llâh

ḥâmil-i esrâr-ı 'aşkı:

1. **ḥâmil-i esrâr-ı 'aşkı:--ım**

Kaside 286

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşkın sırlarının taşıyıcısı, sahibi.

Dil-i vîrânemi mi ta'mîr ider me'mûr

muḥabbetdir

Bu ra'nâ ḥâmil-i esrâr-ı 'aşkı yâ Resûla'llâh

ḥamle olup:

1. **ḥamle olup:--up**

Kaside 30

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Hamile olmak. II (Bağlamda) Kalbin
muḥabbetle dolması.*

Mübârek dilde destânîñ okurdum yâ Resûla'llâh

Muḥabbetden olup ḥamle toğurdum yâ

Resûla'llâh

ḥammâl:

1. **ḥammâllıktan:--lık, --dan**

Kaside 65

Mısra: 9

*1- Yük taşıyan, yük taşımak sanatı olan
adam. 2- (Bağlama göre) Âşığın kendisi.*

Ḥasan Ḥilmî ḥammâllıktan ḥalâş olmaz ne
ḥikmetdir

Semî'nâ tâ ezel bâr-ı 'aşkıñ yüklendim yâ

Resûla'llâh

ḥammâlî oldıysa:

1. **ḥammâlî oldıysa:--dı, --y, --sa**

Kaside 108

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Hamal olmak, yükünü taşımak.

Ḥasan Ḥilmî Ebû Leheb ḥateb ḥammâlî oldıysa

Yanar yarıñ cehennemde ḥatabdır yâ Resûla'llâh

ḥamr:

1. **ḥamrini:--i, --n, --ı**

Kaside 98

Mısra: 5

Bâde, sahbâ, şarâb.

Ḥasan Ḥilmî ümîd eyler vişâliñ ḥamrini ister

Cemâliñ 'îdine vuşlat muḥaldır yâ Resûla'llâh

2. **hamr**:--ı

Kaside 211

Mısra: 6

Şarap 11 [tas.] İlahî aşk.

Hasan Hilmî bu 'aşk üstâz 'ibâdet 'ilmini öğren
Gönül hamrî muhabbetden içerse yâ Resûla'llâh

hamr-ı 'aşkınlâ:

1. **hamr-ı 'aşkınlâ**:--ın, --la

Kaside 179

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk şarabı. II İlahî aşk.

Muhabbet hamr-ı 'aşkınlâ yanardım yâ
Resûla'llâh
Okur 'aşkınlâ kitabını yazardım yâ Resûla'llâh

hamr-ı hâlişdir:

1. **hamr-ı hâlişdir**:--dir

Kaside 98

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Katıksız, saf şekildeki (aşk) şarabı.

Hayâlîñ hamr-ı hâlişdir baña âb-u hayât oldur
Sekiz cennet şarâbından elezdir yâ Resûla'llâh

hamsî:

1. **hamsî:**

Kaside 5

Mısra: 4

Beş. II İslâmın beş esası.

Nîsâna açmışam ağzım 'Adın deryâsıdır kalbim
Kuşar dürdâneler hamsî kitâbda yâ Resûla'llâh

2. **hamsî:**

Kaside 104

Mısra: 5

*Hamsigillerden, Akdeniz, Karadeniz ve Batı
Avrupa kıyılarında avlanan, 10-12 santimetre
boyunda, ince uzun, ağzı büyük, eti çok lezzetli, 2
– 3 yıl yaşayabilen omurgalı küçük balık.*

Hasan Hilmî gönül hamsî gıdâsı âb-u nîsândır
İçerse ehl-i isti'dâd se'îddir yâ Resûla'llâh

hân:

1. **hân:**

Kaside 37

Mısra: 6

Hükümdar.

Nüzûl itdikçe bir âyet melekler ağlaşırlardı
Bu taşlar titredi tir tir hâkîm hân yâ Resûla'llâh

hanbel:

1. **hanbel:**

Kaside 64

Mısra: 7

*Ahmed b. Hanbel'in görüşleri etrafında
oluşan ve ona nisbetle anılan Hanbelî mezhebi,
gerek mezhep imamının yaşadığı dönem gerekse
mezhepleşme süreci bakımından Hanefî, Mâlikî ve
Şâfiî mezhebinden sonra ortaya çıkmış dördüncü
büyük Sünnî mezhebidir. Bu mezhebe mensup
olan fakihlere ve bu mezhebin görüşüyle amel
eden kişilere Hanbelî (çoğulu Hanâbile) denilir.*

Bilindi Mâlikî Hanbel ki ba'zen Şâfiî mezhep
Diyânetler delil ister tarîka yâ Resûla'llâh

hançer:

1. **hançeri:--i**

Kaside 204

Mısra: 3

Hançer, kılıç.

Muhabbet hançeri kesdi hevâ-yı nefs-i emmârem
Tutuşdı mâ-sivâ yandı bilinsün yâ Resûla'llâh

hâne:

1. **hânedir:--dir**

Kaside 315

Mısra: 3

Ev II Gönül evi.

Mücâhid hânedir gönüm harâb olmaz ebed bâkî
'Îmâret rahmeti yağdı telezzüz yâ Resûla'llâh

hâne-i dilde:

1. **hâne-i dilde:--de**

Kaside 124

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül evi II aşığın gönül evi.

Görünmez hâne-i dilde kurulmuş Kerbelâ cengi
Okunmaz hikmeti kalbde gönüldür yâ Resûla'llâh

hâne-i kalbde:

1. **hâne-i kalbde:--de**

Kaside 195

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönül evi II aşığın gönül..

Muhabbet hâne-i kalbde ziyâdır yâ Resûla'llâh
Ma'âza'llâh muhâlif söz riyâdır yâ Resûla'llâh

hâne-i kalbim:

1. **hâne-i kalbim:--im**

Kaside 302

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül evi II aşığın gönül..

Ne gamdır hâne-i kalbim harâb-ender-harâb olsa
Hasan Hilmî kimiñ dîvânesidir yâ Resûla'llâh

hanife:

1. **hanife:**

Kaside 64

Mısra: 6

Hanefî mezhebi.

Sevâd-ı a'zamı ta'rîf buyurduñ mezheb-i vâhid
'Ayân oldu ki dört mezheb Hanife yâ Resûla'llâh

harâb:

1. **harâbda:--da**

Kaside 5

Mısra: 2

Yıkılmış, harab olmuş, viraneye dönmüş.

Yağar nîsân biter kimyâ türâbda yâ Resûla'llâh
Defineler çıkar meşhûr harâbda yâ Resûla'llâh

2. **harâbı:--ı**

Kaside 27

Mısra: 6

Yıkılmış, harab olmuş, viraneye dönmüş.

‘Amāret eyledim rūḥum vücūd- ender- ḥarāb oldı
N’ider emvālī emlāki ḥarābı yā Resūla’llāh

3. ḥarābım:-ım

Kaside 43

Mısra: 14

Harabe, yıkık dökük yer. II Aşığın gönlü.

Biri nefsim biri şeytān iderler gün-be-gün tuğyān
Helāk itdi bizi her dem ḥarābım yā Resūla’llāh

4. ḥarāb:

Kaside 44

Mısra: 1

Yıkılmış, harab olmuş, viraneye dönmüş.

Muḥabbetden ḥarāb gönlüm şuşuzdur yā
Resūla’llāh
Günāhkārın kara kalbi āteşdir yā Resūla’llāh

5. ḥarābdır:-dır

Kaside 50

Mısra: 4

Yıkılmış, harab olmuş, viraneye dönmüş.

Belā-yı gāmme-i küffār hücum itdi za’īf kıldım
Yetiş imdāda rūḥānī ḥarābdır yā Resūla’llāh

6. ḥarābdır:-dır

Kaside 58

Mısra: 6

Bozulmuş, yıkılmış, viran.

Biniş geymiş geniş yenli İmām-ı A’zam’a beñzer
Kaşırü’l-kāme mihrāblar ḥarābdır yā Resūla’llāh

7. ḥarābdır:-dır

Kaside 70

Mısra: 4

A.Yıkıntı, yıkılmış, bakımsız.

Nedir bu gizli dert bende ezelden berü müştākım
Cemālinden vücūd şehri ḥarābdır yā Resūla’llāh

8. ḥarābdır:-dır

Kaside 110

Mısra: 14

Perişan, yorgun.

Ḳabūl itmez mu‘anniddir işidse ḥaḳ naşihatler
Ḥasan Ḥilmī vaşiiyetle ḥarābdır yā Resūla’llāh

9. ḥarābdır:-dır

Kaside 112

Mısra: 3

Yıkılmış, harab olmuş, viraneye dönmüş.

Yetişdir rūḥuma imdād ḥarābdır Başra ile Bağdād
Sen ihsān eyle dergāh-ı hüdāyı yā Resūla’llāh

10. ḥarābdır:-dır

Kaside 113

Mısra: 5

Perişan, yorgun.

Ḥasan Ḥilmī ḥabīb olmaz ḥarābdır ḥastadır rūḥı
Bıraḳma ellere muhtāc şifā vir yā Resūla’llāh

11. ḥarābdır:-dır

Kaside 134

Mısra: 2

1- Yıkık, dökük. 2- (Beden için) ölüp toprak
olmak.

Düşündüm aşlımı bildim türābdır yā Resūla’llāh
Beden ma‘mūr olur āḫir ḥarābdır yā Resūla’llāh

12. **ḥarābdır:--dır**

Kaside 162

Mısra: 6

Perişan, bitkin, yorgun.

Şarāb-ı ‘aşk-ı rūḥānī Ḥasan Ḥilmī de içmezse
Kıyāmetde anın ḥālī ḥarābdır yā Resūla’llāh

13. **ḥarābdır:--dır**

Kaside 167

Mısra: 4

Perişan, bitkin, yorgun.

Göñül şehriñ ḥarāb itdi sivā-yı ‘asker-i ‘iṣyān
Yetiş imdāda ‘uṣṣākın ḥarābdır yā Resūla’llāh

14. **ḥarāb:**

Kaside 182

Mısra: 6

*(Ar.) Yıkık dökük, yıkılmaya yüz tutmuş,
vîran.*

Temelsiz yerleri tutmuş direksiz gökleri aşmış
Bu gün ma‘mûr yarın vîrān ḥarāb da yā
Resūla’llāh

15. **ḥarābdır:--dır**

Kaside 197

Mısra: 4

Yıkılmış, harab olmuş, viraneye dönmüş.

Müzeyyen gösteren cismi kafesde mürğ-i
rūḥumdur
Uçarsa kuş kafes ḥāki ḥarābdır yā Resūla’llāh

16. **ḥarābdır:--dır**

Kaside 332

Mısra: 4

(Kalp için) üzüntülü, kederli olan; perişan.

Görür Hızır’ı muḳadderdir muḥabbet ḳalbi ḥayy
kılsa

Memātdır müftüñ ḳalbi ḥarābdır yā Resūla’llāh

harāb eyler:

1. **ḥarāb eyler:--r**

Kaside 45

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Yıkmak, dökmek, perişan etmek. II. Vücut
sağlığını yok etmek.*

Duḥān emrāz-ı cismānī ḥarāb eyler rūḥ-ı sulṭānı
Hevā-yı aṣl-ı şeyṭānī ne ḥikmet yā Resūla’llāh

2. **ḥarāb eyler:--r**

Kaside 146

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Viraneye çevirmek, yıkmak; hüzn, gam,
keder vermek.*

Ḥarāmiler girer bāğa ḥarāb eyler kaçır ṭāga
O bāğın ḥākimi ‘ādil şerī‘at yā Resūla’llāh

harāb itdi:

1. **ḥarāb itdi:--di**

Kaside 167

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yıkmak, viran etmek.

Göñül şehriñ ḥarāb itdi sivā-yı ‘asker-i ‘iṣyān
Yetiş imdāda ‘uṣṣākın ḥarābdır yā Resūla’llāh

harāb itsem:

1. **ḥarāb itsem:--se, --m**

Kaside 95

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yıkmak, viran etmek.

Ḳarardır ḳalb-i ‘uṣṣāḳı biri ṣōhret biri ṣehvet
Muḥabbetle ḥarāb itsem mi ‘mārım yā Resūla’llāh

ḥarāb oldu:

1. **ḥarāb oldu:--dı**

Kaside 43

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Yıkılmak, harap olmak.

Cigerler ḥasretiñ çekdi ḥarāretten ḥarāb oldu
Bizi ma‘mūr iden üstāz ki sensiñ yā Resūla’llāh

2. **ḥarāb oldu:--dı**

Kaside 68

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yıkılmak, tahrip olmak.

Ciger bişdi kebāb oldu vücūd gitdi ḥarāb oldu
Şeker şerbetleri senden uçandı yā Resūla’llāh

ḥarāb olmaz:

1. **ḥarāb olmaz:--maz**

Kaside 235

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

1- Harap olmak, yıkılmak. II 2- Hükmü yok saymak.

Ḥaṭā sözdür zamān āḥir şerī‘at ḳalkdı dirlerse
Ebed ma‘mūr ḥarāb olmaz şerī‘at yā Resūla’llāh

2. **ḥarāb olmaz:--maz**

Kaside 315

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Harap duruma gelmek, yıkılmak; perişan olmak, çok üzülmek.

Mücāhid ḥānedir gönlüm ḥarāb olmaz ebed bāḳī
‘İmāret rahmeti yağdı telezzüz yā Resūla’llāh

ḥarāb-ender-ḥarāb olsa:

1. **ḥarāb-ender-ḥarāb olsa:--sa**

Kaside 302

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Büsbütün yıpranmak, bozulmak.

Ne ğamdır ḥāne-i ḳalbim ḥarāb-ender-ḥarāb olsa
Ḥasan Ḥilmī kimiñ dīvānesidir yā Resūla’llāh

ḥarām:

1. **ḥarām:**

Kaside 47

Mısra: 3

Din kurallarına aykırı olan, dinî bakımdan yasak olan, helal karşıtı; yasak.

Ḥarām ḥaṣḥaṣ yemez ‘āşık muḥabbet ḥaṣḥaṣıñ
yutmuş

Devā bulmuş devāmında kerāmet yā Resūla’llāh

2. **ḥarām:**

Kaside 47

Mısra: 5

Din kurallarına aykırı olan, dinî bakımdan yasak olan, helal karşıtı; yasak.

Hasan Hilmî harām āfyon anıñ ekli helāl olmaz
Yudan ādem felāh bulmaz beṭālet yā Resūla'llāh

3. harām:

Kaside 48

Mısra: 7

Din kurallarına aykırı olan, dinî bakımdan yasak olan, helal karşıtı; yasak.

Değil sünnet harām olmaz şifası var içen zāta
Yürek oynar içildikçe kara kahve yā Resūla'llāh

4. harāmdır:-dır

Kaside 70

Mısra: 18

Din kurallarına aykırı olan, dinî bakımdan yasak olan, helal karşıtı; yasak.

Hasan Hilmî zehirlense seniñ ismiñ olur tiryāk
Bunuñ terki bize kaṭ'ā harāmdır yā Resūla'llāh

5. harāma:-a

Kaside 110

Mısra: 2

Ar. Din kurallarına aykırı olan, dinî bakımdan yasak olan, helal karşıtı; yasak.

Helāle şarf ider mālñ helāldır yā Resūla'llāh
Harāma şarf ider varñ harāmdır yā Resūla'llāh

6. harāmdır:-dır

Kaside 110

Mısra: 2

Din kurallarına aykırı olan, dinî bakımdan yasak olan, helal karşıtı; yasak.

Helāle şarf ider mālñ helāldır yā Resūla'llāh
Harāma şarf ider varñ harāmdır yā Resūla'llāh

7. harāmdan:-dan

Kaside 120

Mısra: 1

Ar. Din kurallarına aykırı olan, dinî bakımdan yasak olan, helal karşıtı; yasak.

Harāmdan hıfz iden nefsi nikāhdır yā Resūla'llāh
Keser şeyṭanı bi'l-küllî nikāhdır yā Resūla'llāh

8. harāmdır:-dur

Kaside 249

Mısra: 6

Ar. Din kurallarına aykırı olan, dinî bakımdan yasak olan, helal karşıtı; yasak.

Hasan Hilmî kıyās ḥaḳdır duḥānñ şurbu isrāfdır
Harāmdır içmesün 'āşık duḥānda yā Resūla'llāh

harāmî:

1. harāmî:

Kaside 33

Mısra: 6

Haydut , hırsız. II gönül ülkesini talan eden.

Gönül hicret deyüp ister ḥaḳīkat şehrine gitmek
İraḳ yoldur harāmî çok esirge yā Resūla'llāh

2. harāmîler:-ler

Kaside 146

Mısra: 3

Haydut , hırsız. II gönül ülkesini talan eden.

Harāmîler girer bāğa ḥarāb eyler kaçır ṭağa
O bāğñ ḥākimi 'ādil şerī'at yā Resūla'llāh

harāret:

1. harāretten:-den

Kaside 43

Mısra: 15

*Sıcak, sıcaklık; coşkunkluk, şevk II aşık
ateşiyle yürekte oluşan sıcaklık ve şevk (Hz.
Muhammed bağlamında).*

Cigerler hasretiñ çekdi harâretten harâb oldu
Bizi ma'mûr iden üstâz ki sensiñ yâ Resûla'llâh

2. harâretle:-le

Kaside 88

Mısra: 5

Zevk, şevk, aruz ve istek.

Hasan Hilmî harâretle ekerken tohum-ı ihlâş
Biter bir bir nebâtı görür idüm yâ Resûla'llâh

3. harâretten:-den

Kaside 113

Mısra: 4

Sıcaklık. || Coşkunkluk, şevk, ateşlilik.

Şefâ'at mürğî rûh ister necâtı 'alleme'l-esmâ
Harâretten yanar bağı şarâb vir yâ Resûla'llâh

4. harâretle:-le

Kaside 269

Mısra: 5

Zevk, şevk, aruz ve istek.

Hasan Hilmî harâretle yazarsa 'aşk kitâbını
Virilmiş aña nuşretle elinde yâ Resûla'llâh

harb:

1. harb:-e

Kaside 309

Mısra: 4

Savaş, cenk.

Muhammed şâh Bahâi'd-dîn cihâda

Naşîbendîdir

Bu dîniñ pâdişâhı harbe mu'indir yâ Resûla'llâh

harb ehli:

1. harb ehli:

Kaside 50

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Savaş ehli. Allah için cihad edenler. (Daha
çok nefisle mücadele bağlamında).*

Hasan Hilmî de harb ehli okur esmâi hep kâfi
Yeter imdâda seyfu'llâh şavâbdır yâ Resûla'llâh

harb ider:

1. harb ider:--er

Kaside 306

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Savaşmak. II Nefisle mücadele etmek.

Marîzem harb ider rûhum edîbi yâ Resûla'llâh
Ki sensiñ hastalar şâfi tabîbî yâ Resûla'llâh

harca:

1. harcadım:--dı, --m

Kaside 341

Mısra: 6

Harcamak, sarf etmek.

Hasan Hilmî yağar gökden muhabbet meyve-i
rahmet
Kazandım harcadım bitdim muhibbim yâ
Resûla'llâh

harik:

1. harikim:--im

Kaside 97

Mısra: 8

Yanmış (aşk ateşiyle).

Hasan Hilmî necât bulmaz şefâ'atsiz işim bitmez
Yetiş imdâda yâ Muhammed harikim yâ
Resûla'llâh

harik-i 'ade:

1. harik-i 'ade:

Kaside 81

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sıradışı.

Muhabbet harik-i 'ade kerâmet kerbelâ va'de
Hasan Hilmî muhabbetden bayıldı yâ Resûla'llâh

harim:

1. harimi:-i

Kaside 149

Mısra: 6

Ev, harem dairesi, sevgilinin kutsal mekanı.

Muhammed ism-i a'zamdır muhabbet Ka'be-i
mağşûd
Harimi sırr-ı Akşâ-yı sübüldür yâ Resûla'llâh

harim-i lî-ma'a'llâhda:

1. harim-i lî-ma'a'llâhda:

Kaside 322

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Allah'la bir olma mahremiyeti. (lî-ma'allâh:
Allah ile birlikte, "Benim Allah ile...." me'âlinde
bir hadis olup yarım iktibas yapılmıştır.).*

Harim-i lî-ma'a'llâhda Hasan Hilmî şîfâtü'z-zât
Fefirrû hak ile'llâhî gönüldür yâ Resûla'llâh

haris:

1. haris:

Kaside 10

Mısra: 18

*Bir şeyi elde etmek husûsunda aşırı derecede
istekli olan, hırslı.*

Kanâ'at var 'azîz eyler haris olsam rezil eyler
Hasan Hilmî muhabbetde haris yâr yâ Resûla'llâh

haris olsam:

1. haris olsam:--sa, --m

Kaside 10

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Hırslı olmak, çok istemek, çok arzu etmek.

Kanâ'at var 'azîz eyler haris olsam rezil eyler
Hasan Hilmî muhabbetde haris yâr yâ Resûla'llâh

has:

1. hasdır:-dır

Kaside 228

Mısra: 1

Özgü, özel.

Kebâ'ir ehline hasdır şefâ'at yâ Resûla'llâh
Meger izz-i hüdâ ile şefâ'at yâ Resûla'llâh

hāṣā:

1. hāṣā:

Kaside 42

Mısra: 5

*Olmasın, Allah göstermesin, bizden uzak
olsun. Tenzih için kullanılır.*

Na'îmi cennete teşbîh ki hāṣā eylemem zâtıñ
Muḥabbet meyve-i kudret ki sensin yâ Resûla'llâh

2. hāṣā:

Kaside 66

Mısra: 1

*"Allah göstermesin, Allah korusun!"
anlamında, söylenilen şeyin gerçekleşmesinin
istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.*

Tekebbür eylemem hāṣā türâbım yâ Resûla'llâh
Tefekkür eylerem her dem 'azâbım yâ Resûla'llâh

hasan:

1. hasan:

Kaside 59

Mısra: 3

*Hız. Muhammed'in Hız. Hüseyin'in ile birlikte
iki torunundan biri olan Hız. Hasan.*

Hasan nûreyni 'ayneynim Hüseyin kalb-i
hayâtımdır
'Alî dâmâdınız Hakk'a velîdir yâ Resûla'llâh

2. hasan'dır:--dır

Kaside 59

Mısra: 1

Peygamber efendimizin torunu.

Seniñ şeh-zâdeniñ ismi Hasan'dır yâ Resûla'llâh
Dağı ihvâmı bî-şübhe Hüseyin'dir yâ Resûla'llâh

hasan hilmî:

1. hasan hilmî:

Kaside 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Şairin mahlası.

Ne şîrîn sözli vâ'izdir erir kalbler kılay gibi
Bakırlar altun olmuşdur sözi kimyâ-yı subhânî

2. hasan hilmî:

Kaside 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Kesilmez feyzi bu bâğın memem ismi
Muḥammed'dir

Hasan Hilmî emer şimdi sūdün yâ Resûla'llâh

3. hasan hilmî:

Kaside 3

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî okur ḥasbî sunûḥatı gelür vehbî
Kitâbı sünneti taşdıķ idince yâ Resûla'llâh

4. hasan hilmî:

Kaside 4

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Şairin mahlası.

Hasan Hilmî izin ister ki sensin hıvâce-i ‘âlem
Medîneñ bâb-ı ‘ilminde gedâdır yâ Resûla’llâh

Seniñ sâyendedir bî-şekk hâkîkatdır yâ
Resûla’llâh

5. **hasan hilmî:**

Kaside 5

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî mekâbird eğer kalsun bu dünyâda
Su’âl-ender-bekâdârem cevâbda yâ Resûla’llâh

9. **hasan hilmî:**

Kaside 9

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Devâ dîniñ direğidir enîbû sâlike rahmet
Hasan Hilmî mürîd hikmet dağîkdır yâ
Resûla’llâh

6. **hasan hilmî:**

Kaside 6

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî okur na’tı şerî’atla yazar ‘ilmi
Kitâbım mustakîm Hakk’a çevir gel yâ
Resûla’llâh

10. **hasan hilmî:**

Kaside 10

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Kanâ’at var ‘azîz eyler harîş olsam rezîl eyler
Hasan Hilmî muhabbetde harîş yâr yâ Resûla’llâh

7. **hasan hilmî:**

Kaside 7

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî muhabbetle bugün taht-ı
Süleymân’dır
Musahhar kıldı rûzgârı muhabbet yâ Resûla’llâh

11. **hasan hilmî:**

Kaside 11

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Cemâliñ defterindendir Hasan Hilmî kitâb yazdı
Tarîk-i müstakîm üzre kitâbım yâ Resûla’llâh

8. **hasan hilmî:**

Kaside 8

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî bi-hamdî’llâh muhabbet tâcını
geymiş

12. **hasan hilmî:**

Kaside 12

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî ‘ilâc ister tabîbsin dertlere dermân
Okur Qur’ân yazar fermân muhibdir yâ
Resûla’llâh

13. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 13

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī yetimindir seniñ imdādına muḥtāc
Aña cū'luḡ südi şimdi şibe'dir yâ Resûla'llāh

14. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 14

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Göñül yandı ciger bişdi bize vuşlat naşīb olmaz
Ne ḥikmetdir Ḥasan Ḥilmī ḳo yansun yâ
Resûla'llāh

15. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 15

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Öter bülbül ḳoḳar sünbül göñül mürḡı şerī'atdır
Ḥasan Ḥilmī oḳur na'tıñ ma'rifet yâ Resûla'llāh

16. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 16

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī şerī'atda muḥabbet mustaḳīm ḥaḳdur
Ehlu'llāha viren ilhām şerī'at yâ Resûla'llāh

17. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 17

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Beden ḥākī ki rūḥ bākī bir ismi nefs-i nātıḳdır
Ḥasan Ḥilmī ḥayāt ister şefā'at yâ Resûla'llāh

18. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 18

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī ḥisāb itdi ḥayr şer defteriñ yırtdı
Umar 'afvı 'aṭā eyler ḡanīdir yâ Resûla'llāh

19. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 19

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Şairin mahlası.

Naḳşibendī bāb-ı feyyāz kasesi südle tolı
İçdi Ḥasan Ḥilmī o südden rābıṭam var yâ
Resûla'llāh

20. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 20

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī rücū' eyle ḥaṭā itdiñ 'aṭā gelsün
Seniñ na'tıñla bi-ḥamdi'llāh naḳşibendim yâ
Resûla'llāh

21. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 21

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî muhabbetle şerî'at gârına girdi
Medîneñ 'aşığı olsa vezîr miyüm yâ Resûla'llâh

22. hasan hilmî:

Kaside 22

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî hayâ itme hayât-ı hamrî nûş eyle
Ledünnî bâde-i hikmet ne devlet yâ Resûla'llâh

23. hasan hilmî:

Kaside 23

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ey Hasan Hilmî o zezem ehl-i 'aşka eş-şalâ
Lebbeyk 'Arafât tağıdır yâ Resûla'llâh gönül

24. hasan hilmî:

Kaside 24

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî ciger kanın içer nef'î cigerdendir
Talak şirk ehline mahşûş 'azâbdır yâ Resûla'llâh

25. hasan hilmî:

Kaside 25

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Gönül hasta hekîm ister şefâ'atle şifâ gönder
Hasan Hilmî kuluñ kemter garîbim yâ Resûla'llâh

26. hasan hilmî:

Kaside 26

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Sarây-ı lî-ma 'a'llâhda Hasan Hilmî o sultânîñ
Açıldı perde-i ebvâb eliñ öpdüm yâ Resûla'llâh

27. hasan hilmî:

Kaside 28

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hayâ eyler güneş gökde tulû' itdikçe her eyyâm
Hasan Hilmî okur şallû selâmı yâ Resûla'llâh

28. hasan hilmî:

Kaside 29

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî südüñ içdi bütün dünyâyı terk itdi
Hayâliñ vuşlâtı kâfi görürsem yâ Resûla'llâh

29. hasan hilmî:

Kaside 30

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî tavâf eyler gönül beytinde beytu'llâh
Mübârek ravzañız cennet buyurdum yâ
Resûla'llâh

30. hasan hilmî:

Kaside 31

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Muhabbetlü enîbü'llâh şala yâ eyyühâ'l-'uşşâk
Mu'allimdir Hasan Hilmî teberrük yâ Resûla'llâh

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ledünnî kevseriñ buldum hayât-ı hikmeti içdim
Hasan Hilmî memât olmaz ki haydır yâ
Resûla'llâh

31. **hasan hilmî:**

Kaside 32

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Çeker hasret-i teni el-ân kara yüzli Hasan Hilmî
Virirse 'arz-ı hâlini oku bak yâ Resûla'llâh

35. **hasan hilmî:**

Kaside 36

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Sehâb-ı ma'rifet nâmıñ yağar âb-ı nîsân senden
Hasan Hilmî 'Aden şâhı şefâ'at yâ Resûla'llâh

32. **hasan hilmî:**

Kaside 33

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Bi-hamdi'llâh Hasan Hilmî 'alem çekmiş ser-
'askerdir
Ne şühem var olur vâşıl delîlsin yâ Resûla'llâh

36. **hasan hilmî:**

Kaside 37

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Şairin mahlası.

Hasan Hilmî 'acîbu'llâh hidâyetdir enîbü'llâh
Bi-emri'llâh bi-hamdi'llâh muṭî' imân yâ
Resûla'llâh

33. **hasan hilmî:**

Kaside 34

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Bi-emri'llâh şerî'atla bi-izni'llâh zü'l-Fettâh
Bi-hamdi'llâh Hasan Hilmî müeşşir yâ
Resûla'llâh

37. **hasan hilmî:**

Kaside 37

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî 'acîbu'llâh hidâyetdir enîbü'llâh
Bi-emri'llâh bi-hamdi'llâh muṭî' imân yâ
Resûla'llâh

34. **hasan hilmî:**

Kaside 35

Mısra: 6

38. **Hasan Hilmî:**

Kaside 38

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Şairin mahlası.

Seher vakti sa'adetle serer seccâdei 'âşık
Hasan Hilmî kuluñ şâdık kefil ol yâ Resûla'llâh

39. Hasan Hilmî:

Kaside 39

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Şairin mahlası.

Hasan Hilmî gönül Loqmân haber vir hastalar
gelsün

Maraz ehli 'ilac alsun tabibim yâ Resûla'llâh

40. Hasan Hilmî:

Kaside 40

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Şairin mahlası.

Şerî'atdan tulu' eyler hakikat ma'rifet şemsi
Hasan Hilmî okur şems-i şerî'at yâ Resûla'llâh

41. Hasan Hilmî:

Kaside 41

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Şairin mahlası.

Hasan Hilmî garîb ümmet muhabbetden yazar
destân

Ma'rifet 'âşıka gülistân degil mi yâ Resûla'llâh

42. Hasan Hilmî:

Kaside 42

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Şairin mahlası.

Cemâlu'llâh müsâvîdir seniñ ism-i şerîfñle
Anıñcün 'âşıkñ zikri vişâldır yâ Resûla'llâh

43. Hasan Hilmî:

Kaside 43

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Şairin mahlası.

Hasan Hilmî okur fermân yazar arzû niyâz eyler
Seher vakti selâm eyler hedâyâ yâ Resûla'llâh

44. Hasan Hilmî:

Kaside 44

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Şairin mahlası.

Yağar feyz-i ferâsetden biter hasbî muhabbetler
Hasan Hilmî su'âl eyler cevâb vir yâ Resûla'llâh

45. Hasan Hilmî:

Kaside 45

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Şairin mahlası.

Hasan Hilmî duhân içme içeni dañl itme
Zamân ehlini incitme bu 'izzet yâ Resûla'llâh

46. Hasan Hilmî:

Kaside 46

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Şairin mahlası.

Hasan Hilmî helâl olmaz Frenk'den gelse enfiyye
Çekilmez burna kaç'ıyyen biliriz yâ Resûla'llâh

47. **Hasan Hilmî:**

Kaside 47

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Şairin mahlası.

Hasan Hilmî harâm âfyon anıñ ekli helâl olmaz
Yudan âdem felâh bulmaz beṭâlet yâ Resûla'llâh

48. **Hasan Hilmî:**

Kaside 48

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Şairin mahlası.

Hasan Hilmî habîb kahve içildikçe kırar nefsi
Helâk-ı şehvete bâdî bu kahve yâ Resûla'llâh

49. **Hasan Hilmî:**

Kaside 49

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Şairin mahlası.

Hasan Hilmî feyzi aḥz it gönül şeyḥi şerî'atdır
Biri zâhir biri bâṭın şerî'at yâ Resûla'llâh

50. **Hasan Hilmî:**

Kaside 50

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Şairin mahlası.

Hasan Hilmî de ḥarb ehli oḡur esmâi hep kâfi
Yeter imdâda seyfu'llâh şavâbdır yâ Resûla'llâh

51. **Hasan Hilmî:**

Kaside 51

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Şairin mahlası.

Nübüvvet ni'met-i 'âmdır Hasan Hilmî havâş ehli
Mu'tîñiz ehl-i îmâna irşâd-nümâyız yâ Resûla'llâh

52. **Hasan Hilmî:**

Kaside 52

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Şairin mahlası.

Hasan Hilmî zamân ehli zemîne mâlik oldukça
Yıkar kabriñ yapar bir köşk bu a'mâ yâ Allâh yâ
Resûla'llâh

53. **Hasan Hilmî:**

Kaside 53

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Şairin mahlası.

Hasan Hilmî emîn olma nefis i şeyṭân saña
düşmân

Bi-izni'llâh kılıç çekdim keserim yâ Resûla'llâh

54. **Hasan Hilmî:**

Kaside 54

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Şairin mahlası.

Riyâsız bir 'amel işler ne 'âbid var ne zâhid var
Hasan Hilmî mu'tîn ister mücâhid yâ Resûla'llâh

55. **Hasan Hilmî:**

Kaside 55

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Şairin mahlası.

Hasan Hilmî müşâhiddir mişâl-i vâsi‘u‘l-ervâh
Nefâhtu fihî min rûhî muhîtdir yâ Resûla‘llâh

56. **Hasan Hilmî:**

Kaside 56

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Şairin mahlası.

Hasan Hilmî keser nefsiñ seniñ ismiñ suyûfiyla
Put u dünyâyı bi‘l-kalbde kırarım yâ Resûla‘llâh

57. **Hasan Hilmî:**

Kaside 57

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Şairin mahlası.

Hasan Hilmî muharremdir pişir ‘âşûre-i ‘aşkı
‘İbâdetle olur mâtem hayâtım yâ Resûla‘llâh

58. **Hasan Hilmî:**

Kaside 58

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Şairin mahlası.

Hasan Hilmî nakl i ikrâr-i ‘akılla mezhep olmaz
bil

Şırâtı geçmege fermân hüdâdır yâ Resûla‘llâh

59. **Hasan Hilmî:**

Kaside 59

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî ezel ‘ilmi yazılmış levh-i mahfûzda
Delîlim dilde lâ-yüs‘el ‘adîldir yâ Resûla‘llâh

60. **Hasan Hilmî:**

Kaside 60

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî günâhkârdır utansun ak şağalından
Yetiş mahşerde imdâden garîbe yâ Resûla‘llâh

61. **Hasan Hilmî:**

Kaside 61

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Muhabbetle ganî kalbim seniñ virdiñ sarâyımdır
Hasan Hilmî kuluñ hâdim sarâya yâ Resûla‘llâh

62. **Hasan Hilmî:**

Kaside 62

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Açılmış pencere kalbde ziyâ ister Hasan Hilmî
Vücûdı nûra garķ olsun ziyâ vir yâ Resûla‘llâh

63. **Hasan Hilmî:**

Kaside 63

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Veliyye farz olan oldur nebiyye ittibâ‘ itmek
Hasan Hilmî itâ‘atde qarîbdır yâ Resûla‘llâh

64. **Hasan Hilmî:**

Kaside 64

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî murâd ister mürîdi mürşide göster
Hakîkat şeyhidir dil-ber gönülde yâ Resûla'llâh

65. **hasan hilmî:**

Kaside 65

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî hammâllıktan hâlâş olmaz ne
hikmetdir

Semî'nâ tâ ezel bâr-ı 'aşkıñ yüklendim yâ
Resûla'llâh

66. **hasan hilmî:**

Kaside 66

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî ümîd eyler muhabbet mahşeriñ mestî
Kerem kıl baña bir desti şarâbım yâ Resûla'llâh

67. **hasan hilmî:**

Kaside 67

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî günâhkârıñ okunmaz defteri 'aybdır
Gafûruñ rahmeti gaybdur şefâ'at yâ Resûla'llâh

68. **hasan hilmî:**

Kaside 68

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî ümîd eyler kapuñ mücrimlere kimyâ
Bu dünyâda günâhından uşansun yâ Resûla'llâh

69. **hasan hilmî:**

Kaside 69

Mısra: 39

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî kuluñ kemter tükenmez rahmetiñ
artar

Seni buldı şefâ'atçı şefâ'at yâ Resûla'llâh

70. **hasan hilmî:**

Kaside 70

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî zehirlense seniñ ismiñ olur tiryâk
Bunuñ terki bize kaç'â harâmdır yâ Resûla'llâh

71. **hasan hilmî:**

Kaside 71

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Şifâdır dertlere dermân uşansınlar bu derdimden
Zâ'îf hasta Hasan Hilmî okunsun yâ Resûla'llâh

72. **hasan hilmî:**

Kaside 72

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî okur yazar seniñ mevlüdını şimdi
Saña kurbân olur cânı ta'aşşuk yâ Resûla'llâh

73. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 73

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ṭutar ḥaḳdır vaşiyyetler Ḥasan Ḥilmī ḳuluñ ḳıtmır
Oḳur evrādıdır tekbir hidāyet yā Resūla'llāh

74. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 74

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Bi-seyfi'llāh sa'ādetdir 'adāletle cihān ṭoldı
Bi-ḥamdi'llāh Ḥasan Ḥilmī meṭālib yā Resūla'llāh

75. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 75

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī bu gün şaşḳıñ yazar 'aşḳın beyān
eyler
Kitāb-ı 'aşḳı şerḥ eyler ki ḥaḳdır yā Resūla'llāh

76. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 76

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī sefer eyler sözini remz ile söyler
Ebā Eyyübe'l-Enṣāri şahābeñ yā Resūla'llāh

77. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 77

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Oruc vuşlāt Burāḳı'dır Ḥasan Ḥilmī oruc ṭutsun
Saña ḥālini 'arz itsün şefā'at yā Resūla'llāh

78. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 78

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Oruc farzdır namāz vācib terāvīḥ sünnet olmuşdur
Bu üç şeyle Ḥasan Ḥilmī ne mesrūr yā
Resūla'llāh

79. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 79

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Nikāḥ itsün Ḥasan Ḥilmī eger ḳādirse dört 'avret
Ki taṭlīḳ eylesün dördüñ peşinen yā Resūla'llāh

80. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 80

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī muḥācirdir degil şūrī ḥaḳīḳatdır
Murādı saña vuşlatdır ḳabül ḳıl yā Resūla'llāh

81. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 81

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Şairin mahlası.

Muhabbet h̄arīk-i ‘āde kerāmet kербelā va‘de
Hasan Hilmī muhabbetden bayıldı yā Resūla’llāh

82. hasan hilmī:

Kaside 82

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmī huzūr ehli h̄atā itse ‘atā eyle
Kuşūr ile namāz kılsa surūra yā Resūla’llāh

83. hasan hilmī:

Kaside 84

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Cemā‘at cān fedā eyler Hasan Hilmī namāz ehli
İmāme‘l-evliyā ancak namāzdır yā Resūla’llāh

84. hasan hilmī:

Kaside 85

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Kılar ‘aşık Hasan Hilmī hidāyetlü ‘ibādetdir
Çerāğı kabrine pürhān namāzdır yā Resūla’llāh

85. hasan hilmī:

Kaside 86

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Cemālinden çeker hasret Hasan Hilmī bu dünyāda
Mu‘īn ol vuşlata irgür cinānda yā Resūla’llāh

86. hasan hilmī:

Kaside 87

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmī okur lebbeyk seher vaḳti tavāf eyler
Medīneñdir baña Ka‘be Minā‘da yā Resūla’llāh

87. hasan hilmī:

Kaside 88

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmī harāretle ekerken toḥm-ı ihlāşı
Biter bir bir nebātı görür idüm yā Resūla’llāh

88. hasan hilmī:

Kaside 89

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Bi-izni’llāh şefā‘atle Hasan Hilmī olur mesrūr
H̄atāsı ‘afvına muḥtāc şefā‘at yā Resūla’llāh

89. hasan hilmī:

Kaside 90

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Sa‘ādet yıldızındandır bi-ḥamdı’llāh benim
‘aşkım
Hasan Hilmī odur meşķim mürīdim yā
Resūla’llāh

90. hasan hilmī:

Kaside 91

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî cehâletle cehennemden hâlâş olmaz
Muhabbet aşl-ı cennetdir cemîldir yâ Resûla'llâh

91. hasan hilmî:

Kaside 92

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî 'Adın bahri namâz kıl sen çıkar dürrî
Hayât-ı ma'nevî içse kanar mı yâ Resûla'llâh

92. hasan hilmî:

Kaside 93

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî fesâd itmez degildir şöhrete mâ'il
Okunsam niyyetim hâliş hâlâşım yâ Resûla'llâh

93. hasan hilmî:

Kaside 94

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî 'azîz olur kırarsa nefis-i şeytânı
Necâtı müjde bâbında sevindim yâ Resûla'llâh

94. hasan hilmî:

Kaside 95

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Şarâb-ı şehvet-i şeytân Hasan Hilmî ne meşhûrdur
Bunuñ terki sekiz cennet cüdâyım yâ Resûla'llâh

95. hasan hilmî:

Kaside 96

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Oğur na'tıñ Hasan Hilmî günâhkâr
ümmetindendir
Seher vakti öteñ bülbül olur mı yâ Resûla'llâh

96. hasan hilmî:

Kaside 97

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî necât bulmaz şefâ'atsiz işim bitmez
Yetiş imdâda yâ Muhammed harîkim yâ
Resûla'llâh

97. hasan hilmî:

Kaside 98

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî ümîd eyler vişâliñ hamrini ister
Cemâliñ 'îdine vuşlat muhaldır yâ Resûla'llâh

98. hasan hilmî:

Kaside 99

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî marîz oldı güzel derdidir derdi
Diler vuşlat şıhhat bulsa şahîhe yâ Resûla'llâh

99. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 100

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī gönül kürsî okunmaz ehl-i ‘aşk dersi
Zemîn i âsumân ehl-i rızâya yâ Resûla’llâh

100. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 101

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

N’ola ‘âşık Ḥasan Ḥilmī cemâlin ḥasretiñ çekse
‘Ayıb görme günâhkâra keremdir yâ Resûla’llâh

101. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 102

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī mücâhiddir ‘adüvvî nefsi emmâre
Ġazâ eyler meded ister ‘asîrsem yâ Resûla’llâh

102. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 103

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī ḥasîs olma şehâvet eyle ḥayrât kıl
Velîler ḥâdimi Ḥaḳ’da vefâdır yâ Resûla’llâh

103. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 104

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī gönül ḥamsi ğidâsı âb-u nîsândır
İçerse ehl-i isti’dâd se’iddir yâ Resûla’llâh

104. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 105

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī kanâ‘at kıl ḳasemnâdan gelür rızkıñ
Bıraksa derd-i dînârî ğanî mi yâ Resûla’llâh

105. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 106

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī ğarîb oğluñ diyânet ḥidmetiñ ister
Medîneñ ravza-i cennet ḥâdimim yâ Resûla’llâh

106. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 107

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī muḥabbetlü velîdir cümle aşḥâba
Ebûbekrî ‘Ömer ‘Oşmân ‘Alî’dir yâ Resûla’llâh

107. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 108

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī Ebû Leheb ḥaṭeb ḥammâlî oldıysa
Yanar yarîñ cehennemde ḥaṭabdır yâ Resûla’llâh

108. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 109

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ṭarīḳ-i mustakīminden ayırma bizi yâ Rabbî
Ḥasan Ḥilmī ne hoş zâkir okurken yâ Resûla'llâh

109. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 110

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḳabûl itmez mu'anniddir işidse ḥaḳ naşîhatler
Ḥasan Ḥilmī vaşîyyetle ḥarâbdır yâ Resûla'llâh

110. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 111

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī gönül ḥasta oku Ḳur'ân'ı tiryâḳdır
Ḥaḳîḳat panzehri ancak hidâyet yâ Resûla'llâh

111. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 112

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī okur ḥasbî seniñ na'tıñ mübârekdir
Ġınâi anda bulmuşdur gedâi yâ Resûla'llâh

112. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 113

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī ḥabîb olmaz ḥarâbdır ḥastadır rûhı
Bırakma ellere muḥtâc şifâ vir yâ Resûla'llâh

113. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 114

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī kuluñ Ḳıtmîr ḳo 'aşkıñ eylesün tefsîr
Medîneñ 'ilm-i şehrinden bu 'aşık yâ Resûla'llâh

114. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 115

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ta'aşşuḳ ümmetindendir Ḥasan Ḥilmī okursa
ḥasbî

Muḥabbet sîm u zer kâfî şefâ'at yâ Resûla'llâh

115. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 116

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī mücahiddir cihâd bâbında şeytânla
Naşîr olsun aña Allâh delîl ol yâ Resûla'llâh

116. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 117

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî tevekküldür kanâ'at küşesin bekler
Gönül zevk i şafâ eyler mücevher yâ Resûla'llâh

117. **hasan hilmî:**

Kaside 118

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Sa'âdet yıldızım toğmaz siyâh bahtım beyâz
olmaz
Hasan Hilmî ağlar gülmez bilürsün yâ Resûla'llâh

118. **hasan hilmî:**

Kaside 119

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ğam-ı hasretle yandıkça Hasan Hilmî sıhhat buldı
Ğam-ı dünyâyı terk itse velîdir yâ Resûla'llâh

119. **hasan hilmî:**

Kaside 121

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî halâş olmaz döгерse nefsi uşlanmaz
Günâh işler utanmaz nefisdir yâ Resûla'llâh

120. **hasan hilmî:**

Kaside 122

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hidâyet bâdesiñ içdi ebed mestdir Hasan Hilmî
Su'al gelse cevâb virmez kabirde yâ Resûla'llâh

121. **hasan hilmî:**

Kaside 123

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî hakîkat Hakk celâlî haşyetu'llâhdır
Tecellî len terânî kibriyâdır yâ Resûla'llâh

122. **hasan hilmî:**

Kaside 124

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî riyâ şirkdir yıkar ihlâş ile şâdıq
Hakîkat zâtına 'âşık gönüldür yâ Resûla'llâh

123. **hasan hilmî:**

Kaside 125

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Du'â itse Hasan Hilmî gözünden kanlı yaş tamlar
Melek gökde bükâ eyler yanarsam yâ Resûla'llâh

124. **hasan hilmî:**

Kaside 126

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî degil kâğî bilür müftî şerî'atdır
Bunı hükm eyleyen hâkim hikâyâ yâ Resûla'llâh

125. **hasan hilmî:**

Kaside 127

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî mu‘allemdir ki sen üstâz-ı rûhânî
Muhabbet ‘ilmî dükkânı ki sensiñ yâ Resûla’llâh

126. **hasan hilmî:**

Kaside 128

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî budur erkân inanma aşlı yok dünyâ
Kâbül itdik şerî‘atdır Muhammed yâ Resûla’llâh

127. **hasan hilmî:**

Kaside 129

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî gül isterse şehir vakti gider bağa
Koşar güller gülistânda Muhammed yâ
Resûla’llâh

128. **hasan hilmî:**

Kaside 130

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ğarîk-i bahr-i ‘işyânım meded senden günâh
bende

Ebed bâkî Hasan Hilmî hayâtım yâ Resûla’llâh

129. **hasan hilmî:**

Kaside 131

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî arar şeyhî mürîd olmak diler gönli

Hakîkat ‘âşıkın şeyhî inâbe yâ Resûla’llâh

130. **hasan hilmî:**

Kaside 132

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Şairin mahlası.

Yazar fennî Hasan Hilmî İmâm-ı A‘zam
mezhebindendir

Re‘îs-i evliyâ vârişi İmâm-ı A‘zam yâ Resûla’llâh

131. **hasan hilmî:**

Kaside 133

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ey Hasan Hilmî o şâhın ümmetisin gam yeme
Ğuşsakârım vird-i pâkim yâ Muhammed Muştafâ

132. **hasan hilmî:**

Kaside 134

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî vücûd destî şuyu feyz-i ilâhîdir
Tükenmez çeşme-i kudret cevâbdır yâ Resûla’llâh

133. **hasan hilmî:**

Kaside 135

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî şehir mürğî muhabbet bülbülün bağî
Gıdâdır rûhuna Ahmed Muhammed yâ
Resûla’llâh

134. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 136

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Sükût etmek kerâmetdir kelâm fıddâ zeheb olsa
Kalem söyler Ḥasan Ḥilmī sükût itse yâ
Resûla'llâh

135. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 137

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Mürîdim ma'rifet ḥikmet Ḥasan Ḥilmī o 'âlemde
Muḥibbim münzevî ḥâlim şafâdır yâ Resûla'llâh

136. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 138

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī kıyâm itse melekler hıfz ider kalbiñ
Neden vesvâs ider şeytân şaşırdı yâ Resûla'llâh

137. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 139

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī hâzer eyle zamân ehli fesâd olmuş
Yanar yarıñ cehennemde cesedir yâ Resûla'llâh

138. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 140

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Żarûretle Ḥasan Ḥilmī keserse ma'rifet sîmiñ
Türâbı pür-zeheb eyler ḥaḳîḳat yâ Resûla'llâh

139. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 141

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Bi-ḥamdi'llâh Ḥasan Ḥilmī mükellef emrine 'âşık
'Aṭâyâ ḳudretu'llâhdan bi-küllî yâ Resûla'llâh

140. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 142

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī hoş- âvâzı seniñ rûḥuñ iştidikçe
Namâz için bâb-ı mescidde 'ibâdet yâ Resûla'llâh

141. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 143

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḳırılmış çârḳ-ı İslâm'ın 'aceb ta'mîr ḳabûl itmez
Ḥasan Ḥilmī namâz bâb-ı küyumdur yâ
Resûla'llâh

142. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 144

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Nübüvvet şāhısıñ şāhım Ḥasan Ḥilmī kuluñ kem-
ter
Şalāt ile selām eyler ğayūrdur yā Resūla'llāh

Ḥasan Ḥilmī okur ḥikmet ledünni ḥvāce-i
Ḥaḳ'dan
Ḥayātı vakti fevt itse zulümdür yā Resūla'llāh

143. ḥasan ḥilmī:

Kaside 145

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī iĉer südden beş memeli inekdir o
Dir bi'smi'llāh el-ḥamdu li'llāh Allāh kerīmdir yā
Resūla'llāh

147. ḥasan ḥilmī:

Kaside 149

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī kuluñ kemter muḥabbet şemsini
göster
Ziyāsı ḳalbe düşdükçe vezīrdir yā Resūla'llāh

144. ḥasan ḥilmī:

Kaside 146

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī 'azīz ümmet şehir vakti şalā eyler
İşitmez ḳalb-i ğāfiller ḥaḳīḳat yā Resūla'llāh

148. ḥasan ḥilmī:

Kaside 150

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī ne Eyyüb'dür ne İsmā'ıl ne İbrāhīm
Veliler meslegi aşı cefādır yā Resūla'llāh

145. ḥasan ḥilmī:

Kaside 147

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī muḥabbetle iĉerse bi'r-i zemzemden
Okur ḥuccāc ile lebbeyk kefādır yā Resūla'llāh

149. ḥasan ḥilmī:

Kaside 151

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī necāt bābı bilindi tevbedir şimdi
Yazılmış burc-ı ḳudretde ḳader mi yā Resūla'llāh

146. ḥasan ḥilmī:

Kaside 148

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

150. ḥasan ḥilmī:

Kaside 152

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî cefâ ehlî cehennemden olur âzâd
'Azâb çekmez hisâb görmez 'atâdır yâ
Resûla'llâh

151. **hasan hilmî:**

Kaside 153

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Çürük südden yoğurd olmaz mişâl geldi ol
Fır'avn

Hasan Hilmî hâliş südden içendir yâ Resûla'llâh

152. **hasan hilmî:**

Kaside 154

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî sūd emmişdir sūd hakkını helâl eyle
Seher vakti selâm itsem gelür mi yâ Resûla'llâh

153. **hasan hilmî:**

Kaside 155

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Memât kalbim hayât buldı Hasan

Hilmî muhayyerdir

Yazar vaşfın beyân eyler ğubârın yâ Resûla'llâh

154. **hasan hilmî:**

Kaside 156

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî gül ekmişdir biter kabrinde bî-şübhe
Karanlık kabre mum yakmış cânımdır yâ
Resûla'llâh

155. **hasan hilmî:**

Kaside 157

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Mekânımdır mezâristân Hasan Hilmî yazar destân
Hediye sa'ile Hâk'dan 'atâdır yâ Resûla'llâh

156. **hasan hilmî:**

Kaside 158

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî bekâ bağı hayırdır fânî dünyâda
Sevâblar defteriñ yırtar eceldir yâ Resûla'llâh

157. **hasan hilmî:**

Kaside 159

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî okur na'tın seniñ medhiñle
meşğuldur

Günâha göz yaşı mağfiretdir yâ Resûla'llâh

158. **hasan hilmî:**

Kaside 160

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ebü Cehil cehennemde yanar bî-şekk mü'ebbetdir
Hasan Hilmî virir fetvâ hakemnâ yâ Resûla'llâh

159. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 161

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ekilmiş taze gül bitdi Ḥasan Ḥilmī kıpır ‘aşkıñ
Açırsan rüz-ı mahşerde dükkânımsıñ yâ
Resûla’llâh

160. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 162

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Şarâb-ı ‘aşk-ı rûhânî Ḥasan Ḥilmī de içmezse
Kıyâmetde anıñ hâli harâbdır yâ Resûla’llâh

161. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 163

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī gönül kuşdur ‘ibâdet ol kuşuñ rûhı
Seher vakti okur yâ hak öterler yâ Resûla’llâh

162. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 164

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī garîb ‘âşık seniñ na‘tınla meşgûldur
Şükür imdâdı rûhânî yetişmiş yâ Resûla’llâh

163. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 165

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī aķar dinmez gözünden seyl gibi
yaşlar
Aña cennet libâsları biçildi yâ Resûla’llâh

164. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 166

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Şefâ‘atle Ḥasan Ḥilmī makâm-ı ‘aşkı tayy eyler
Taḥammül kalmadı anda firâka yâ Resûla’llâh

165. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 167

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Şol ‘âşık kim Ḥasan Ḥilmī gözünden yaşlar
akdıkça
Anıñ her kaṭresi dürr-i ‘Adin’dir yâ Resûla’llâh

166. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 168

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī hemân nuşret gelür İnnâ fetâhnâdan
Kılıçdır kudret-i beyt-i ‘l-fetiḥdir yâ Resûla’llâh

167. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 169

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Oğur hikmet Hısan Hilmî ledünnî Şeyhu'l-
ekberden

Yazar dürlü cevâhırlar satırda yâ Resûla'llâh

168. **hasan hilmî:**

Kaside 170

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ezel bâğı ğıdâsıdır içerse rûhumuz Kevşer
Hasan Hilmî sürür eyler şafâdır yâ Resûla'llâh

169. **hasan hilmî:**

Kaside 171

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Şavurdum mâlı emlâki vücûdum hâki eflâki
Hasan Hilmî degil bâkî şanursam yâ Resûla'llâh

170. **hasan hilmî:**

Kaside 173

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî ider ta'lîm mu'allim mu'tekid
Haqq'â
Bes âmennâ ve şaddaknâ vekâ'il yâ Resûla'llâh

171. **hasan hilmî:**

Kaside 174

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî medînenen cevâb ister su'âl itdi
Meleklerle cevâb gelse sürûra yâ Resûla'llâh

172. **hasan hilmî:**

Kaside 175

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî yatur okur görür rû'yâda hayrı söyler
Uyandıkça du'â eyler murâda yâ Resûla'llâh

173. **hasan hilmî:**

Kaside 176

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî Hızır haydır amân yanında ol hâzır
Cemî' müşküllere nâzır Hızır'dır yâ Resûla'llâh

174. **hasan hilmî:**

Kaside 177

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Gönül gökler gibi gürlür çıkarsa Tûr-ı Sînâ'ya
Hasan Hilmî nazar kılsa mu'aqqid yâ Resûla'llâh

175. **hasan hilmî:**

Kaside 178

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî şuyun arttı taşan kudret pînarıdır
Muṭahhar mâ-ı câriler ğasâ'il yâ Resûla'llâh

176. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 179

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī yazar söyler saña ḥālını ‘arz eyler
Muḥakkak ‘ilm-i ilhâmdır murâdım yâ
Resûla’llâh

177. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 180

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī okunmuştur şifâlar pâdişâhında
Ḥakīm ḥâzık şer‘atdır vahîde yâ Resûla’llâh

178. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 181

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī murâd itse anı ḥalk eyler ol Mevlâ
Gerek ḥayra gerek şerre irâde yâ Resûla’llâh

179. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 182

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Yeriñ ma‘den tamarları ḥakîkat ism-i a‘zamdır
Yapış muhkem Ḥasan Ḥilmī ‘aķide yâ Resûla’llâh

180. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 183

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī gönül mürğü murâd ister
muḥabbetden
Melekler müjde eylerse kerâmet yâ Resûla’llâh

181. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 184

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī yazar Ḥakk’ı kitâb-ı mustakîmden
Küfür imâni yok eyler bilindi yâ Resûla’llâh

182. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 185

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī gönül ‘Ankâ uçar konmaz yere göge
Kadâh-ı bâde-i kudret gönüldür yâ Resûla’llâh

183. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 186

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī saña ‘âşık gönülde gizli ma‘şuksuñ
Bu ḥasta ḳalbime ‘âşkıñ şifâ mı yâ Resûla’llâh

184. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 187

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Muhabbet âteşi gizli yakarsa kalb-i 'uşşâkı
Hasan Hilmî yazar na'tı âteşde yâ Resûla'llâh

185. **hasan hilmî:**

Kaside 188

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Virirsin kâse-i sülle Hasan Hilmî içre kınmaz
Tükenmez südlü deryâsın inekde yâ Resûla'llâh

186. **hasan hilmî:**

Kaside 189

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Saîna 'âşık Hasan Hilmî yazarsa posta-i 'aşkı
Melekler aîna şâhiddir kâdimden yâ Resûla'llâh

187. **hasan hilmî:**

Kaside 190

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ğarîb 'âşık Hasan Hilmî ezel 'âşıklarındandır
Yazarsa 'aşk muhabbetle kitâbdır yâ Resûla'llâh

188. **hasan hilmî:**

Kaside 191

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî tedârik kıl hayâtı sen ğanîmet bil
Vefâtın vakti geldikde 'azîmet yâ Resûla'llâh

189. **hasan hilmî:**

Kaside 192

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî olur 'âşık muhabbet tohumu bitdikçe
Muhabbet miskidir gelse Cebel-i Sevr'den yâ
Resûla'llâh

190. **hasan hilmî:**

Kaside 193

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hakîkat hâkimi 'aşkıdır Hasan Hilmî dir eyvâ'llâh
Muhabbet bâb-ı ehlu'llâh ma'rifet yâ Resûla'llâh

191. **hasan hilmî:**

Kaside 194

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî o 'aşk Kur'an oku bak süre-i
Raḥmân

Delîlim ism-i a'zam Kûl huve'llâh yâ Resûla'llâh

192. **hasan hilmî:**

Kaside 195

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Bunu inkâr iden ciger ceḥîm-i târa ğarḳ olsun
Hasan Hilmî bu ikrârım Ğayyâ'dır yâ Resûla'llâh

193. **hasan hilmî:**

Kaside 196

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî takınmışdır muhabbet tılsımı ‘aşkıñ

Dirildir cümle mevtâyı okursa yâ Resûla’llâh

194. **hasan hilmî:**

Kaside 197

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî gönül mürğü muhabbetle ğdâlanmış

Vücûduñ aşl-ı eczâsı türâbdır yâ Resûla’llâh

195. **hasan hilmî:**

Kaside 198

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî fiyât olmaz bu bir âb-u hayât ammâ

Bu yolda sermâye-i ‘ömrüm çürütdüm yâ

Resûla’llâh

196. **hasan hilmî:**

Kaside 199

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî o şöhetden geçer sen fânî dünyâda

Muhabbet manşıbı dilde matarrâ yâ Resûla’llâh

197. **hasan hilmî:**

Kaside 200

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Muhabbet seyfidir kudret kesersem nefs-i

emmârem

Hasan Hilmî ‘adîl olsa vezîrim yâ Resûla’llâh

198. **hasan hilmî:**

Kaside 201

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî şarâb-ı ‘aşk bilindi başka hikmetdir

Muhabbet katre-i rahmet lezîzdir yâ Resûla’llâh

199. **hasan hilmî:**

Kaside 202

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî bu ‘aşk hâkim muhabbet pâdişâhdır

bil

O şehriñ fâtihî ‘aşkı kâderdir yâ Resûla’llâh

200. **hasan hilmî:**

Kaside 203

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Muhabbet Sidre-i rûhdur medîneñ ‘âşıkâ menzil

Hasan Hilmî nüzûl itse gerekdir yâ Resûla’llâh

201. **hasan hilmî:**

Kaside 204

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî bu 'aşk derdi 'ilâcıyla def'i olmaz
bil

Devâsı saña vuşlatdır bilürsin yâ Resûla'llâh

202. **hasan hilmî:**

Kaside 205

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî muhabbetle yanarsa sîne-i 'uşşâk
Anıñcün cümle bülbüller figânda yâ Resûla'llâh

203. **hasan hilmî:**

Kaside 206

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî muhabbetdir yanar kandil kalbimde
Medâr-ı nûr-ı tevhiiddir temennî yâ Resûla'llâh

204. **hasan hilmî:**

Kaside 207

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî gönül dertli muhabbet derdi pek tatlı
Muhib seccâdei serdi zû'l-minenden yâ
Resûla'llâh

205. **hasan hilmî:**

Kaside 208

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî halâşındır cihâd-ı ekber eylesen
Gurûr ehli biniş geymiş yemişdir yâ Resûla'llâh

206. **hasan hilmî:**

Kaside 209

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Oğur tevhiidi remz eyler Hasan

Hilmî mudaqqıkdir

Zuhûr eyler hakâyıklar meşâdır yâ Resûla'llâh

207. **hasan hilmî:**

Kaside 210

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Akar kudret puñarıdır Hasan Hilmî içre kanmaz

Tükenmez mecr-i bî-pâyân ne bahtdır yâ

Resûla'llâh

208. **hasan hilmî:**

Kaside 211

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî bu 'aşk üstâz 'ibâdet 'ilmini öğren

Gönül hamrı muhabbetden içerse yâ Resûla'llâh

209. **hasan hilmî:**

Kaside 212

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ser-â-pâ nûr olur 'âşık Hasan Hilmî sözün şadık

Cehennem âteşi yakmaz rızâyâ yâ Resûla'llâh

210. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 213

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

‘İbâdet dâne-i ḥikmet biterse dîn zemîninde
Ḥasan Ḥilmī ider ʔsâr muḥabbet yâ Resûla’llâh

211. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 214

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī teşekkür kıl fakirle iftiḥâr eyle
Tevekkül medâr-ı iktidârî yâ Resûla’llâh

212. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 215

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ṭavâf eyler Ḥasan Ḥilmī bu fakrın Ka‘be’si her
dem

Oğur hüccâc ile lebbeyk laṭîfdır yâ Resûla’llâh

213. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 216

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Namâzla iftiḥâr eyler Ḥasan Ḥilmī muşallîdir
Muḥabbet aşlu ondan ‘ivaẓdır yâ Resûla’llâh

214. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 217

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Muḥabbet Ḥızr-ı ḥikmetdir bulup âb-ı ḥayât içdim
Ḥasan Ḥilmī memât olmaz inandı yâ Resûla’llâh

215. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 218

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī muḥabbetle oğur lebbeyk-i rûḥânî
Şadâsı gelse ḥuccâcın nevâfil yâ Resûla’llâh

216. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 219

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī selâm söyle bu gün yetmiş biñ
ḥüccâca

Bunu red eyleyen ḥaḳḳâ revâfîz yâ Resûla’llâh

217. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 220

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī muḥabbetle ṭavâf it Ka‘be-i ‘aşkı
Naşîbim iştîyâkımdır müyesser yâ Resûla’llâh

218. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 221

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî kederlenme şakîñ dînâra ğam çekme
Ġam-ı dîniñ ‘atâsı çok cünûna yâ Resûla’llâh

219. **hasan hilmî:**

Kaside 222

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî yazılmışdır okursan kâinât Qur’ân
Muhabbet ‘aşıkâ tefsîr hayâli yâ Resûla’llâh

220. **hasan hilmî:**

Kaside 223

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî ‘amel buğday anı tevhîd dakîk eyler
O ni‘met cenneti hâkķe’l-yaķındır yâ Resûla’llâh

221. **hasan hilmî:**

Kaside 224

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî bu ‘aşķ mürşid muhabbet feyz-i
rûhânî

İçerse rûh-ı sultânı sevişdir yâ Resûla’llâh

222. **hasan hilmî:**

Kaside 225

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Muhabbet ma‘nevî rızķı muķadderdir Hasan
Hilmi

Gelür naħnu ķasemnâdan vahîde yâ Resûla’llâh

223. **hasan hilmî:**

Kaside 226

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ġırar nefsi helâk eyler Hasan Hilmî mücâhiddir
Muhabbet şâhı ķalb içre celîsdir yâ Resûla’llâh

224. **hasan hilmî:**

Kaside 227

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî mübârekdir muhabbet medh-i ‘aşķ
olsun

Tecellî kılsa subhânî tebeddül yâ Resûla’llâh

225. **hasan hilmî:**

Kaside 228

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Şefâ‘at şâh-ı sultândır Hasan Hilmî saña ķurbân
Şefâ‘atle yazar medhîñ şefâ‘at yâ Resûla’llâh

226. **hasan hilmî:**

Kaside 229

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî ider İ᠑âr muhabbet meyve-i na‘tîñ
Okur ‘aşķıñ kitâbını ᠑evâbmış yâ Resûla’llâh

227. **hasan hilmî:**

Kaside 230

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî muhabbet nûr gönül nûruñ ‘alâ
nûrdur

Cihânı nûra ğarķ eyler zibāca yâ Resûla’llâh

228. **hasan hilmî:**

Kaside 231

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

‘Aķıl Cebra’ıl fikir Mikâ’ıl u İsrâfîl

Teslîm-i ‘Azrâ’ıl Hasan Hilmî yâ Resûla’llâh

229. **hasan hilmî:**

Kaside 232

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Muhabbet seyfini çekdim ‘aduvv-ı nefs-ü ü
şeytâna

Hasan Hilmî mu’tın ister i’tikâda yâ Resûla’llâh

230. **hasan hilmî:**

Kaside 233

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî ‘amel eyler okursa ‘ilm-i tevḥîd

Çerâķı nûr-ı tevḥîddir kabîrde yâ Resûla’llâh

231. **hasan hilmî:**

Kaside 234

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî gönül ḥâfız zihinde sûre-i Yâsin
Sevâbı cümle mevtâyâ sereyândır yâ Resûla’llâh

232. **hasan hilmî:**

Kaside 235

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Beķâ mülki Hasan Hilmî muhabbet
meyvesindendir

‘İmâdı dîn-i İslâm’ın şerî‘at yâ Resûla’llâh

233. **hasan hilmî:**

Kaside 236

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Muhabbet ‘âşıkā mürşid gönül dervîş tonuñ geydi

Hasan Hilmî mükâfâtı telaffuz yâ Resûla’llâh

234. **hasan hilmî:**

Kaside 237

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî ḥaber bekler muhabbet bâġbânından
Seḥer vaķti ḥaber gönder şefâ‘at yâ Resûla’llâh

235. **hasan hilmî:**

Kaside 238

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Muhabbet hâkimi gönlüm Hasan Hilmî yazar
i' lām
Medīneñ ravza-i cennet ğināya yâ Resûla'llâh

236. **hasan hilmî:**

Kaside 239

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî gülüstânı gezerse her şehir vaḳtî
Virirler zâkire güller habîbden yâ Resûla'llâh

237. **hasan hilmî:**

Kaside 240

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî yazar remzî Celâleddîn şerh eyler
Emânet eyledi Hakk'a muvaḥḥid yâ Resûla'llâh

238. **hasan hilmî:**

Kaside 241

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Gelürse hâtıra rāh-ı sırâte'l-hakk Hasan Hilmî
Muḥarrem ayı mâtemle siyâset yâ Resûla'llâh

239. **hasan hilmî:**

Kaside 242

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî nefis ma'sûm büyütme anı südden
kes

Yedi başlu ki ejderhâ kavîdir yâ Resûla'llâh

240. **hasan hilmî:**

Kaside 243

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Şerî' at tahtına mâlik şahîh Sultân Hamîd Gâzî
Hasan Hilmî muhib dâ'î 'adâlet yâ Resûla'llâh

241. **hasan hilmî:**

Kaside 244

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Muhabbet bilmeyen vâ'iz mücevher kıymetiñ
bilmez

Hasan Hilmî 'ayb görmez ticâret yâ Resûla'llâh

242. **hasan hilmî:**

Kaside 245

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Muhabbet âfitâbı çün tulu' eylerse gönlümde
Hasan Hilmî düşer dellâl mezâda yâ Resûla'llâh

243. **hasan hilmî:**

Kaside 246

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Muhabbet Ka'besi kalbde Hasan Hilmî tavâf eyler
Bu 'aşk üzre olan şaff-u u şafâda yâ Resûla'llâh

244. **hasan hilmî:**

Kaside 247

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Bilür cevherlerin kadriñ Hasan Hilmî gönül şarrâf

Bilindi ma'deni tahte'ş-şerâda yâ Resûla'llâh

245. **hasan hilmî:**

Kaside 248

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Muhabbet 'Adn-ı deryâdır Hasan Hilmî cedîd
dalğıç

Çıkardı dürlü cevherler bahirde yâ Resûla'llâh

246. **hasan hilmî:**

Kaside 249

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî kıyâs hâkdır duhânın şurbu isrâfdir

Harâmdır içmesün 'âşık duhânda yâ Resûla'llâh

247. **hasan hilmî:**

Kaside 250

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ezel 'aşk müftisi fetvâ virirse ey Hasan Hilmî

Muhabbet aşl-ı hikmet Muhammed Muştafâ'da yâ

Resûla'llâh

248. **hasan hilmî:**

Kaside 251

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Karâr-ı kâbe kavseyn Hasan Hilmî işâret var

Kuşurum çok seni medh u şenâda yâ Resûla'llâh

249. **hasan hilmî:**

Kaside 252

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Kaşideñ şerh ider 'âşık Hasan Hilmî muhabbetle

Muhabbet zevkidir âl-i 'abâda yâ Resûla'llâh

250. **hasan hilmî:**

Kaside 253

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Cemî' u cümle aşhâba muhabbet eylemek vâcib

Kuşur itmez Hasan Hilmî vefâda yâ Resûla'llâh

251. **hasan hilmî:**

Kaside 254

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Nihâyetsiz kütüb-hâne Hasan Hilmî muhabbetdir

Baňa ta'lîmi ders eyle girersem yâ Resûla'llâh

252. **hasan hilmî:**

Kaside 255

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Du'â eyler Hasan Hilmî murâdı zikr-ü ü fikrindir

Huzûr-ı tuhf-e-i şâha gâzeldir yâ Resûla'llâh

253. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 256

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Tecellî gülşeni dilde Ḥasan Ḥilmī muḥabbetdir
Kābūl eyler bunı mu‘min muvāfıḳ yâ Resûla’llâh

254. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 258

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Muḥabbet şemsi kalbinde toğarsa ey Ḥasan Ḥilmī
Cevāhirler olur peydâ maḳālî yâ Resûla’llâh

255. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 259

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī ḥaber aldı şadâ-yı mürğ-ı mu‘cizden
Uşandı fânî dünyânın sünbülünden yâ Resûla’llâh

256. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 260

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Muḥabbet Muşḥaf-ı Qur’ân kaşîdeñ anı şerḥ eyler
Müfessirdir Ḥasan Ḥilmī maḳûlîñ yâ Resûla’llâh

257. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 261

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Kanaṭ açmış gönül mürğü Ḥasan Ḥilmī uçar ‘arşa
Gelür maḥbûb-u hû levḥ u kaleminden yâ
Resûla’llâh

258. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 262

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Mine’l-meşriḳ ile’l-mağrib okunsun nāmıma
na’tıñ
Ḥasan Ḥilmī giyer ‘aşkıñ külâhı yâ Resûla’llâh

259. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 263

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī gelür ser-ḥoş içüp ‘aşkıñ şarâbından
Kadâhı kabrine rahmet mübâhdır yâ Resûla’llâh

260. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 264

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Zehî metn-i muḥabbetdir Ḥasan Ḥilmī tefeyyuz
kıll

İmāme iktidâ itdim Allāhu Ekber yâ Resûla’llâh

261. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 265

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Kerem kıl bâb-ı lütfından Hasan Hilmî vezîr olsun
Yazarsa va‘de-i vuşluñ ümîde yâ Resûla’llâh

262. **hasan hilmî:**

Kaside 267

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî yazar na‘tın muhabbet
külhanındandır
Düşerse gülşen-i zâtî‘l-vaķûde yâ Resûla’llâh

263. **hasan hilmî:**

Kaside 268

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Nübuvvet salţanat şemsi Hasan
Hilmî münevverdir
Yezîd’in kabri fi‘t-tahķîķ cehennem yâ
Resûla’llâh

264. **hasan hilmî:**

Kaside 269

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî harâretle yazarsa ‘aşķ kitâbını
Virilmiş aña nuşretle elinde yâ Resûla’llâh

265. **hasan hilmî:**

Kaside 270

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ķamer yüzlü yıldız gözlü Hasan Hilmî şirîn sözlü
Güneş yüzlü MuĶammed‘den mezâķa yâ
Resûla’llâh

266. **hasan hilmî:**

Kaside 271

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî gönül ‘Anķā cihāna raĶbeti yokdur
Uçar konmaz yire göge havāda yâ Resûla’llâh

267. **hasan hilmî:**

Kaside 272

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî kılar kuşluk ķāşın mihrābına ķarşu
Muşallî bâb-ı raĶmetden maķāmım yâ Resûla’llâh

268. **hasan hilmî:**

Kaside 273

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî Ķidā bāĶı muĶabbet bāĶıdır ancak
MuĶabbetle irer ‘āşık murāda yâ Resûla’llâh

269. **hasan hilmî:**

Kaside 274

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥayā eyler Ḥasan Ḥilmī meded kıl yā Ḥabību'llāh
Okunsa defter-i 'iṣyān 'azāba yā Resūla'llāh

270. ḥasan ḥilmī:

Kaside 275

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ne ğam çeksün Ḥasan Ḥilmī muḥabbet bağ
mekşüfdur
Çekerse 'aşk ğamın çeksün 'ibāda yā Resūla'llāh

271. ḥasan ḥilmī:

Kaside 276

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Sarā-yı vaḥdetiñ pervānesi şādık Ḥasan Ḥilmī
Dilinde zikri fikri el-mededdir yā Resūla'llāh

272. ḥasan ḥilmī:

Kaside 278

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī tavāf eyler Medīne Mekke şehrini
Düşürme dertliyi dār-ı ğurūra yā Resūla'llāh

273. ḥasan ḥilmī:

Kaside 279

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī şifāt-ı zātıñ ne 'aynīdir ne ğayrīdir
Muḥabbet mebd-i raḥmet zemīne yā Resūla'llāh

274. ḥasan ḥilmī:

Kaside 280

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī sözüñ kimyā türābı sīm u zer eyler
Nazar kıl sen sezā mā fi'l-ḥaḳīre yā Resūla'llāh

275. ḥasan ḥilmī:

Kaside 281

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī hevā şahrāsını terk eyle Türkistān
Muḥabbetlü 'Arabistān münevver yā Resūla'llāh

276. ḥasan ḥilmī:

Kaside 282

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Fenāfi'llāhdan seyr-i beḳā bi'llāha irdikçe
Ḥasan Ḥilmī ḥikmet zebān-ı Naḳşibendī yā
Resūla'llāh

277. ḥasan ḥilmī:

Kaside 283

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī mezāk ehli bu Ḳur'ān baḥr-i bī-
pāyān
Muḥabbet dersine me'zūn-ı nāṭık yā Resūla'llāh

278. ḥasan ḥilmī:

Kaside 284

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî tavâf eyler muhabbet Ka'besin her
dem

Binince nâka-ı 'aşka şafâ-bağş yâ Resûla'llâh

279. **hasan hilmî:**

Kaside 285

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî vişâliñ 'îd idince tâ ezel sekrân
Erenler meclisinde mey-furûşum yâ Resûla'llâh

280. **hasan hilmî:**

Kaside 286

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Muhabbet ey Hasan Hilmî livâ-yı evliyâu'llâh
Rızâ bâbında sancâkdâr-ı 'aşkım yâ Resûla'llâh

281. **hasan hilmî:**

Kaside 287

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Derûn-ı ravzana dâhil duhûl ister Hasan Hilmî
Çekülmiş kârübân-ı râh-ı 'aşkız yâ Resûla'llâh

282. **hasan hilmî:**

Kaside 288

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî gönül Muşhaf yazılmış sırrıma

Qur'an

Di mâşâ sâni'-i kudret Allâhu ekber yâ

Resûla'llâh

283. **hasan hilmî:**

Kaside 289

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî haṭâ ehli ricâ sultânıma geldim

Kuşûrum 'afv ider Allâh muvaffak yâ Resûla'llâh

284. **hasan hilmî:**

Kaside 290

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî bu 'aşk bahri yedi deryâyı

yutmuşdur

Balıklar başın çıkardıkça gülüşdi yâ Resûla'llâh

285. **hasan hilmî:**

Kaside 291

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Murâdı bâb-ı lütfundan Hasan Hilmî ümîd eyler

Muhabbet külhanından bir ta'am-ı mâ-ḥazardır yâ

Resûla'llâh

286. **hasan hilmî:**

Kaside 292

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî lûb-i deryâya taldıkda cevâhirler
çıkdısa
Muhibb-i muhlîşîñ ‘âşık şekûruñ yâ Resûla’llâh

287. **hasan hilmî:**

Kaside 293

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

‘Uşât-ı ümmetindendir Hasan Hilmî yazar defter
Mucîb bâb-ı muhabbetde mesâ‘il yâ Resûla’llâh

288. **hasan hilmî:**

Kaside 294

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî yedi deryâ gibi taşmış köpürmüşdür
Esen yeller gibi gelsem kavuşsam yâ Resûla’llâh

289. **hasan hilmî:**

Kaside 295

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî yolunda müjde-i şükrâna cân virsün
Muhabbet yelleri esdi yazarsam yâ Resûla’llâh

290. **hasan hilmî:**

Kaside 296

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî nice mahrûm kalur ‘âşık civârında
İdenler ravza-i pâkî ziyâret yâ Resûla’llâh

291. **hasan hilmî:**

Kaside 297

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî hâlâşındır tesellî yelleri esdi

Ricâ-ı rahmetiñ devlet-me‘âbım yâ Resûla’llâh

292. **hasan hilmî:**

Kaside 298

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Nuhâs-ı kâse-i kalbi Hasan Hilmî kalaylarsa

Cemâliñ ‘aks ider kalbe muşahhâş yâ Resûla’llâh

293. **hasan hilmî:**

Kaside 299

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî gazâ eyler cihâdî nefsi ekberle

Hüveydâdır müessirden eşerden yâ Resûla’llâh

294. **hasan hilmî:**

Kaside 300

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî cihâd ehli muhabbet iştîyâkında

Ne hâcet ‘arz-ı hâl yazmak kefâdır yâ Resûla’llâh

295. **hasan hilmî:**

Kaside 301

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Yüzün göster Hasan Hilmî muhabbetle

mücâhiddir

Kerem eyle gözüm gönlüm açılsun yâ Resûla'llâh

296. **hasan hilmî:**

Kaside 302

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ne gamdır hâne-i kalbim harâb-ender-harâb olsa

Hasan Hilmî kimiñ dīvânesidir yâ Resûla'llâh

297. **hasan hilmî:**

Kaside 303

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî içre zemzem lebiñ mîz-âb-ı

rahmetden

Yüzün kıble kaşın rûkn-i Yemânî yâ Resûla'llâh

298. **hasan hilmî:**

Kaside 304

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Mücâhid 'ilminiñ zevki Hasan Hilmî yazar na'tıñ

Anıñçün çekdigim fırkat belâsı yâ Resûla'llâh

299. **hasan hilmî:**

Kaside 305

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî bu 'aşk cengi 'aşk-ı Kerbelâ'dandır

Qalır mı ehl-i 'aşkıñ intikâmı yâ Resûla'llâh

300. **hasan hilmî:**

Kaside 306

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Cihâddır bâde-i rahmet Hasan Hilmî içre kanmaz

Göñül gülzârıdır mürğ-ı 'andelîbi yâ Resûla'llâh

301. **hasan hilmî:**

Kaside 308

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Mücâhid muhlîşin hable'l-metîn-i mustakîmidir

Hasan Hilmî metânetde işitdim yâ Resûla'llâh

302. **hasan hilmî:**

Kaside 310

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî muşallîdir cihâd-ı haqda 'özü olmaz

Haqîkatden mecâza imtiyâza yâ Resûla'llâh

303. **hasan hilmî:**

Kaside 311

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî cihâd şehri muqadder fetḥ-i

qudretidir

Ne hoşdur gâziye âb u hevâsı yâ Resûla'llâh

304. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 313

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī bu güftārın muḥabbet ehline iḥsān

Bu yolda bir ‘aşk-ḥāne olsun yā Resūla’llāh

305. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 314

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī mücāhidsen ğināya şükür faḳre şabr

it

Ġazā ehliyle ḥaşre gelsün yā Resūla’llāh

306. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 315

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī teheccüd kıl açık iḥsān-ı bābu’llāh

Rümüz-ı evliyāu’llāh tefsīr-i mu‘ciz yā

Resūla’llāh

307. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 316

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī kapuñ ḥāki meger ḥüddām-ı rûḥānī

Yazarsa na‘tını ‘ilme’l-yaḳīn yā Resūla’llāh

308. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 317

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī kāmētīñ tûbāsına ḥayrān ‘āşıḳdır

Feṭûbā şümme tûbā şümme tûbā yā Resūla’llāh

309. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 318

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Sen ol arslan-ı a‘zamsın seniñle ümmetiñ maḥfûz

Ḥasan Ḥilmī sürür eyler ne ni‘met yā Resūla’llāh

310. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 319

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī meded ister o bāğa yeller esdikçe

Oḳursa dersi bülbülden şād u ḥandān yā

Resūla’llāh

311. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 320

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Muḥabbet ‘ilmine reh-ber bi-ḥamdi’llāh Ḥasan

Ḥilmī

Medīneñ ravza-i cennet gönülde yā Resūla’llāh

312. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 321

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî hayâ itsün utansun aķ şaķalından
Su‘âl-ı Münkereyne gelse kabirde yâ Resûla’llâh

313. **hasan hilmî:**

Kaside 322

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Harîm-i lî-ma‘a’llâhda Hasan Hilmî şîfâtü’z-zât
Fefîrrü hâķ ile’llâhî göñüldür yâ Resûla’llâh

314. **hasan hilmî:**

Kaside 323

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî sa‘âdetle selâm söyler yazar na‘tın
Şu‘arâ-i ehl-i sünnet ve’l-cemâ‘at yâ Resûla’llâh

315. **hasan hilmî:**

Kaside 324

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî semen-büyuñ koķar ‘aşķ-ı hayâliden
Görür rü‘yâda vaşf eyler bevâķî yâ Resûla’llâh

316. **hasan hilmî:**

Kaside 325

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî taḥiyyât u selâm itdikçe her eyyâm
Ba‘îd ammâ yakîn eyler ırakı yâ Resûla’llâh

317. **hasan hilmî:**

Kaside 326

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî riyâzetle kırar nefsi helâķ eyler
Mücâhid fî sebîli’llâh ğazâ idersem yâ Resûla’llâh

318. **hasan hilmî:**

Kaside 327

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

O nûrdur ey Hasan Hilmî bi-sırr-ı nûr-ı
bi’smî’llâh
Vücûduñ hâķ-i rahmetle yoğrulmuş yâ
Resûla’llâh

319. **hasan hilmî:**

Kaside 328

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Muḥabbet merḥamet itmek Hasan
Hilmî hidâyetdir
Ümîdim rahmeten lî’l-‘âlemînden yâ Resûla’llâh

320. **hasan hilmî:**

Kaside 329

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Hasan Hilmî bu ‘aşķ dersiñ ğarîb âvâz ile söyler
Melekler müjde eylerse mesrûrum yâ Resûla’llâh

321. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 330

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Elim tüt merḥamet kıl şāha muḥtāc itme ğurbetde
Ḥasan Ḥilmī ricā eyler muḥib müdeḳḳıḳ yā
Resūla'llāh

322. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 331

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī 'aceb defter yazarsa tuḥfe-i 'aşkıñ
Hediyye virsem şāha lāyık yā Resūla'llāh

323. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 332

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī okur ders-i muḥabbet Ḥızr İlyās'dan
İçüp āb-u ḥayāt andan ḥayātdır yā Resūla'llāh

324. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 333

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī günāhıyla gelürse rüz-ı maḥşerde
Şefā'at eylesen bārī ğarībdir yā Resūla'llāh

325. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 335

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī ḥaḳīkatdır şerī'atde ḥaṭā olmaz
Şehīdeyne muḥabbetdir tamāmım yā Resūla'llāh

326. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 336

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī muḳarrerdir yüzi maḥşerde nūr olsun
Sükūta ḳalmadı şabrı sebātım yā Resūla'llāh

327. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 337

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī kederlenme günāhıñ çok dise vā'iz
Deryā-yı rahmetiñ yokdur intihāsı yā Resūla'llāh

328. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 338

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī marāzlansa muḥabbet ma'cūnı tiryāk
'Aṭāyā aşluhu 'aḳl-ı selīmim yā Resūla'llāh

329. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 339

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Muḥabbet manşıb-ı a'lā Ḥasan Ḥilmī şerī'atdır
Yedi iḳlīme nāzırdır celāliñ yā Resūla'llāh

330. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 340

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī bu yoklukla ḵanā‘at ḥazinesin buldı
Mā-sivā şehrinde püt-şikestim yā Resūla’llāh

331. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 341

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Ḥasan Ḥilmī yağar gökden muḥabbet meyve-i
raḥmet
Ḵazandım ḥarcadım bitdim muḥibbim yā
Resūla’llāh

332. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 342

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Teveccüh kıl Ḥasan Ḥilmī muḥabbet Ka‘besi
göñlüm
Sevindim söyledim aşlım inābe yā Resūla’llāh

333. **ḥasan ḥilmī:**

Kaside 343

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Mezārīñ tūtīyā ‘ayneyn melekler dā‘imā zārī
Ṭavāf itsün Ḥasan Ḥilmī izin vir yā Resūla’llāh

ḥasan ḥilmī’de:

1. **ḥasan ḥilmī’de:--de**

Kaside 277

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Sen ol peygamber-i āḥir zamānsın yā nebiyyu’llāh
Ḥasan Ḥilmī’de ‘aşḵ miski ḵoḵarmış yā
Resūla’llāh

2. **ḥasan ḥilmī’de:--de**

Kaside 309

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Cihādīñ müftisī fetvā virir emmāredir rehdir
ḡaflet
Bunuñ terki Ḥasan Ḥilmī’de devādır yā
Resūla’llāh

ḥasan ḥilmī’ye:

1. **ḥasan ḥilmī’ye:--y, --e**

Kaside 83

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

‘İlācı ‘ilm-i ḥikmetden okurdu Ḥazret-i Loḵmān
Ḥasan Ḥilmī’ye ḥaḵ Loḵmān namāzdır yā
Resūla’llāh

2. **ḥasan ḥilmī’ye:--y, --e**

Kaside 257

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Tükenmez çilleler çekdim civâr-ı dâr-ı Eyyüb'da
Hasan Hilmî'ye nuşretler teceddüd yâ Resûla'llâh

3. **hasan hilmî'ye:--y, --e**

Kaside 266

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Livâ-yı nuşretiñ İnnâ Fetahnâdan açılmışdır
Hasan Hilmî'ye o Fettâh'ın mefharisiñ yâ
Resûla'llâh

4. **hasan hilmî'ye:--y, --e**

Kaside 312

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

19. yüzyılda yaşamış divan şairi (Mahlas).

Muhabbet eyledi fâ'ik beni akrân u emşâlden
Hasan Hilmî'ye rızau'llâh rahîmdir yâ Resûla'llâh

hasâret:

1. **haşâret:**

Kaside 47

Mısra: 1

Ar. Zarar, ziyan. (Ekseriya maddiyatta
kullanılır). Cem'i: hasârât.

Haşâret mahşeri haşhaş hasâret yâ Resûla'llâh
Mübâh der yudar âfyon cehâlet yâ Resûla'llâh

2. **hasâret:**

Kaside 47

Mısra: 1

Ar. Zarar, ziyan. (Ekseriya maddiyatta
kullanılır). Cem'i: hasârât.

Haşâret mahşeri haşhaş hasâret yâ Resûla'llâh
Mübâh der yudar âfyon cehâlet yâ Resûla'llâh

hasbeten li'llâh:

1. **hasbeten li'llâh:**

Kaside 115

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Maddî mânevî hiçbir menfaat gözetmeksizin,
yalnız Allah rızâsı için.

Oğunsun diñlesün ehli okursa hasbeten li'llâh
Ğaraż dînâr-ı dünyâdır cehâlet yâ Resûla'llâh

hasbî:

1. **hasbî:**

Kaside 3

Mısra: 5

Bir karşılık beklemeden gönüllü olarak
yapılan, Allah rızâsı için olan, karşılıksız:.

Hasan Hilmî okur hasbî sunûhâtı gelür vehbî
Kitâbı sünneti taşdıķ idince yâ Resûla'llâh

2. **hasbî:**

Kaside 44

Mısra: 7

Bir karşılık beklemeden gönüllü olarak
yapılan, Allah rızâsı için olan, karşılıksız:.

Yağar feyz-i ferâsetden biter hasbî muhabbetler
Hasan Hilmî su'âl eyler cevâb vir yâ Resûla'llâh

3. **hasbî:**

Kaside 112

Mısra: 5

*Bir karşılık beklemeden gönüllü olarak
yapılan, Allah rızası için olan, karşılıksız.*

Hasan Hilmî okur hasbî seniñ na'tıñ mübarekdir
Gınâi anda bulmuşdur gedâi yâ Resûla'llâh

4. hasbî:

Kaside 115

Mısra: 5

*Bir karşılık beklemeden gönüllü olarak
yapılan, Allah rızası için olan, karşılıksız.*

Ta'aşşuk ümmetindendir Hasan Hilmî okursa
hasbî

Muhabbet sîm u zer kâfî şefâ'at yâ Resûla'llâh

5. hasbî:

Kaside 236

Mısra: 1

*Bir karşılık beklemeden gönüllü olarak
yapılan, Allah rızası için olan, karşılıksız.*

Muhabbet mustakîm hasbî mümeyyiz yâ
Resûla'llâh

Göñül 'âşık okur vehbî tefeyyüz yâ Resûla'llâh

hased:

1. hased:

Kaside 69

Mısra: 8

"Hased" kelimesi (Çekememezlik).

Şuçumı i'tirâf itdim ki sensin derde dermânım
Bize şeytân hased u düşmân şefâ'at yâ Resûla'llâh

2. hased:

Kaside 139

Mısra: 4

"Hased" kelimesi (Çekememezlik).

Yılan 'akreb tolar kabri günâhdır anlarıñ tohumı
Hased kibri göñül içre tutandır yâ Resûla'llâh

3. hasedde:--de

Kaside 269

Mısra: 2

Kıskanma, çekememezlik.

Muhabbet bülbülü mahbûs kafesde yâ Resûla'llâh
Helâk eyler anı şeytân hasedde yâ Resûla'llâh

4. haseddir:--dir

Kaside 276

Mısra: 4

Ar. Çekememezlik.

Yed-i kudretle yoğrulmuş muhabbet hâk-i
cevherdir

Benî Âdemlere şeytân haseddir yâ Resûla'llâh

haşhaş:

1. haşhaş:

Kaside 47

Mısra: 1

*Kapsülgillerden afyon, tohumlarından da
yağ çıkarılan bir nebat, bitki.*

Haşâret mahşeri haşhaş hasâret yâ Resûla'llâh
Mübâh der yudar âfyon cehâlet yâ Resûla'llâh

2. haşhaş:

Kaside 47

Mısra: 3

*Kapsülgillerden afyon, tohumlarından da
yağ çıkarılan bir nebat, bitki.*

Harām haşhaş yemez ‘āşık muhabbet haşhaşın
yutmuş
Devā bulmuş devāmında kerāmet yā Resūla’llāh

3. haşhaşın:-iñ

Kaside 47

Mısra: 3

*I. Kapsülgillerden afyon, tohumlarından da
yağ çıkarılan bir nebat, bitki. II. Aştığın
muhabbetin etkisiyle kendinden geçmesi.*

Harām haşhaş yemez ‘āşık muhabbet haşhaşın
yutmuş
Devā bulmuş devāmında kerāmet yā Resūla’llāh

hasīs olma:

1. hasīs olma:--ma

Kaside 103

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Cimri olmak.

Hasan Hilmī hasīs olma şehāvet eyle hayrāt kıl
Velīler hādimi Haq’da vefādır yā Resūla’llāh

haşr:

1. haşre:-e

Kaside 314

Mısra: 6

Kıyamette dirilip toplanma zamanı.

Hasan Hilmī mücāhidsen ğināya şükür fakre şabr
it
Ġazā ehliyle haşre gelsün yā Resūla’llāh

hasret çeker:

1. hasret çeker:--er

Kaside 86

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Özlem duymak, uzun süre ayrı kaldığı yere
ya da kimseye kavuşma isteği içinde olmak.*

Cemālinden çeker hasret Hasan Hilmī bu dünyāda
Mu‘ın ol vuşlata ırgür cinānda yā Resūla’llāh

2. hasret çeker:--er

Kaside 152

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Özlem duymak, uzun süre ayrı kaldığı yere
ya da kimseye kavuşma isteği içinde olmak.*

Çeker hasret meded eyle bilindi hastadır ‘āşık
Muhabbet ehlidir şādık şafādır yā Resūla’llāh

hasret-i teni:

1. hasret-i teni:-i

Kaside 32

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

*Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir kişiye
karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma
arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.*

Çeker hasret-i teni el-ān kara yüzli Hasan Hilmī
Virirse ‘arz-ı hālını oğu bak yā Resūla’llāh

hasretiñ çekdi:

1. hasretiñ çekdi:-di

Kaside 43

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Bir şeyi çok isteyip, arzulayıp ona

kavuşamamaktan gelen üzüntü, özlem duymak
(Hz. Muhammed bağlamında).

Cigerler hasretiñ çekdi harâretten harâb oldı
Bizi ma'mûr iden üstâz ki sensiñ yâ Resûla'llâh

hasretiñ çekerim:

1. hasretiñ çekerim:--er, --im

Kaside 90

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bir şeyi çok isteyip, arzulayıp ona
kavuşamamaktan gelen üzüntü, özlem duymak
(Hz. Muhammed bağlamında).

Tükenmez 'aşka düşdüm ben yanarım yâ
Resûla'llâh
Cemâliñ hasretiñ şimdi çekerim yâ Resûla'llâh

hasretiñ çekse:

1. hasretiñ çekse:--se

Kaside 101

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Bir şeyi çok isteyip, arzulayıp ona
kavuşamamaktan gelen üzüntü, özlem duymak
(Hz. Muhammed bağlamında).

N'ola 'âşık Hasan Hilmî cemâliñ hasretiñ çekse
'Ayıb görme günâhkâra keremdir yâ Resûla'llâh

hasta:

1. hasta:

Kaside 7

Mısra: 3

Aşk derdiyle dertlenmiş.

Göñül hasta 'ilâc ister тұrur karşunda elbetde
Kerem kıl eyle gül-deste mucîbem yâ Resûla'llâh

2. hasta:

Kaside 25

Mısra: 7

Aşk derdiyle hasta düşmüş, âşık.

Göñül hasta hekîm ister şefâ'atle şifâ gönder
Hasan Hilmî kuluñ kemter garîbim yâ Resûla'llâh

3. hastalar:-lar

Kaside 39

Mısra: 7

Hasta, manevi hasta | 'âşık: 'aşk derdiyle
hasta düşmüş kimse.

Hasan Hilmî göñül Loqmân haber vir hastalar
gelsün
Maraż ehli 'ilâc alsun tabîbim yâ Resûla'llâh

4. hastaya:-y, -a

Kaside 70

Mısra: 10

Hasta, | 'âşık: 'aşk derdiyle hasta düşmüş
kimse.

Marîzem bir 'ilâc gönder za'îf cismim şıhhat
bulsun
'Îlâcın hastaya Hâk'dan şifâdır yâ Resûla'llâh

5. hasta:

Kaside 71

Mısra: 16

(Fars.) Sağlığı bozuk olan, sıhhati yerinde
olmayan kimse.

Şifâdır dertlere dermân uşansınlar bu derdimden
Za'îf hasta Hasan Hilmî okunsun yâ Resûla'llâh

6. **ḥasta:**

Kaside 73

Mısra: 15

Sağlıklı olmayan, hasta.

Vaşiyyet eyleyüp didiñ ki ḥasta olsalar anlar
Gidüp ḥālını siz şormañ buyurduñ yâ Resûla'llâh

7. **ḥasta:**

Kaside 87

Mısra: 3

(Fars.) Sağlığı bozuk olan, sıhhati yerinde olmayan kimse.

Bilindi ḥasta meşriqde tabîbi olsa mağribde
Uçup tayy-ı mekân eyler havâda yâ Resûla'llâh

8. **ḥasta:**

Kaside 111

Mısra: 2

(Fars.) Sağlığı bozuk olan, sıhhati yerinde olmayan kimse.

Oğur 'âşık olan Qur'an kerâmet yâ Resûla'llâh
Zâ'if ḥasta meded ister şefâ'at yâ Resûla'llâh

9. **ḥasta:**

Kaside 111

Mısra: 5

(Fars.) Sağlığı bozuk olan, sıhhati yerinde olmayan kimse.

Ḥasan Ḥilmî gönül ḥasta oğur Qur'an'ı tiryâkdır
Ḥaḳîkat panzehri ancak hidâyet yâ Resûla'llâh

10. **ḥastadır:-dır**

Kaside 113

Mısra: 5

Sağlıklı olmayan, hasta, dertli, aşk derdiyle dertlenmiş.

Ḥasan Ḥilmî ḥabîb olmaz ḥarâbdır ḥastadır rûhı
Bırağma ellere muhtâc şifâ vir yâ Resûla'llâh

11. **ḥasta:**

Kaside 125

Mısra: 2

Hasta II Aşığın acı çeken gönlü.

Marîzem râhatım yokdur yatarsam yâ Resûla'llâh
Gönül zevk eylemez ḥasta gezersem yâ
Resûla'llâh

12. **ḥasta:**

Kaside 127

Mısra: 2

I. Sağlıklı olmayan. II. (tas.) Aşk derdiyle ızdırab çeken kalp.

Bu nefsiñ derdine dermân ki sensiñ yâ Resûla'llâh
Bu ḥasta ḳalbime Loğmân ki sensiñ yâ
Resûla'llâh

13. **ḥastaya:-y, -a**

Kaside 135

Mısra: 4

Aşk derdiyle hasta düşmüş, âşık.

Uyur mı ehl-i derd ehli arar Loğmân 'ilâc ister
Ṭabîbdır ḥastaya Aḥmed Muḥammed yâ
Resûla'llâh

14. **ḥasta:**

Kaside 151

Mısra: 3

Aşk derdiyle hasta düşmüş, âşık.

Şifâdır şerbeti 'aşkıñ içen ḥasta bulur sıhḥat
Şarâbıñ ḥastaya rahmet 'atâ mı yâ Resûla'llâh

15. **ḥastaya:-y, -a**

Kaside 151

Mısra: 4

Aşk derdiyle hasta düşmüş, âşık.

Şifâdır şerbeti ‘aşkıñ içen ḥasta bulur şıḥḥat
Şarâbıñ ḥastaya rahmet ‘atâ mı yâ Resûla’llâh

16. **ḥastadır:--dır**

Kaside 152

Mısra: 3

*Hasta, I ‘âşık: ‘aşk derdiyle hasta düşmüş
kimse.*

Çeker hasret meded eyle bilindi ḥastadır ‘âşık
Muḥabbet ehlidir şâdıḳ şafâdır yâ Resûla’llâh

17. **ḥastalar:--lar**

Kaside 180

Mısra: 3

*Sağlıklı olmayan. II (Bağlamda) Manevi
anlamda hasta, kalben ve ruhen.*

Şerî‘ atdır şifâdârı okunsun ḥastalar gelsün
‘İlâc içsün şıḥḥat bulsun marîz de yâ Resûla’llâh

18. **ḥasta:**

Kaside 186

Mısra: 6

*Sağlıklı olmayan, hasta. II Aşk derdine
düşmüş olan.*

Ḥasan Ḥilmî saña ‘âşık göñülde gizli ma‘şuksuñ
Bu ḥasta ḳalbime ‘aşkıñ şifâ mı yâ Resûla’llâh

19. **ḥasta:**

Kaside 193

Mısra: 2

Dertli, düşkün II tutkun, âşık.

Maraḫlı göñlüme tiryâḳ muḥabbet yâ Resûla’llâh
Şifâsı ḥasta ‘uşşâkıñ şerî‘at yâ Resûla’llâh

20. **ḥastadır:--dır**

Kaside 193

Mısra: 3

*Hasta, I ‘âşık: ‘aşk derdiyle hasta düşmüş
kimse.*

‘Acâ‘ib ḥastadır ‘âşık yatarsa uyḳular tutmaz
Ġarâ‘ib on sekiz yıldır tarîḳat yâ Resûla’llâh

21. **ḥastaya:-y, -a**

Kaside 196

Mısra: 1

Dertli, düşkün. II Tutkun, âşık.

Şifâdır ḥastaya ‘aşkıñ okunsa yâ Resûla’llâh
Ġam ehlini sürür eyler taḳınsa yâ Resûla’llâh

22. **ḥasta:**

Kaside 204

Mısra: 1

Hasta II Aşığın acı çeken gönlü.

Göñül ḥasta nefes ister okunsun yâ Resûla’llâh
Ṭabîb-i ḥâzıḳa geldi sevinşün yâ Resûla’llâh

23. **ḥasta:**

Kaside 248

Mısra: 3

Dertli, düşkün II tutkun, âşık.

Muḥabbet ‘illet-i ‘aşkıñ devâsın isteyen ḥasta
Muṭâbıḳ düşdi Ḳur’ân’a şifada yâ Resûla’llâh

24. **ḥastalar:--lar**

Kaside 306

Mısra: 2

*Hasta, manevi hasta | 'âşık: 'aşk derdiyle
hasta düşmüş kimse.*

Marîzem harb ider rûhum edîbi yâ Resûla'llâh
Ki sensiñ hastalar şâfi tabîbî yâ Resûla'llâh

hasta-i dünyâ:

1. hasta-i dünyâ:

Kaside 70

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

*Dünyadaki hasta. II Gönül aşk hastalığına
tutulmuş aşık.*

Gelince ism-i tiryâkıñ ifâkat buldı hasta-i dünyâ
Bunı inkâr iden kâfir ne kördür yâ Resûla'llâh

hastaya:

1. hastaya:

Kaside 54

Mısra: 3

*Sağlıklı olmayan II gönül hastası, aşk
derdiyle dertlenmiş.*

Delilim reh-berim Qur'an şifâdır hastaya imân
Vesile 'ilm-i 'irfâna kavâ'id yâ Resûla'llâh

haşyetul'lâh:

1. haşyetul'lâhdır:--dır

Kaside 138

Mısra: 3

Allah korkusu.

Muallî haşyetul'lâhdır teveccüh kılsa dergâha
Hużûr ehli arar kıble karşıdı yâ Resûla'llâh

haşyetu'llâh:

1. haşyetu'llâhdır:--dır

Kaside 123

Mısra: 5

Allah korkusu.

Hasan Hilmî hakîkat Hakık celâlî haşyetu'llâhdır
Tecellî len terânî kibriyâdır yâ Resûla'llâh

hatâ:

1. hatâsı:--sı

Kaside 89

Mısra: 10

*1. Yanlış, yanlışlık;yanılma 2. Kabahat,
kusur.*

Bi-izni'llâh şefâ'atle Hasan Hilmî olur mesrûr
Hatâsı 'afvına muhtâc şefâ'at yâ Resûla'llâh

2. hatâdır:--dır

Kaside 110

Mısra: 6

1. Yanlış, yanlışlık. 2. Yanılma.

Hevâ ehli virir fetvâ düğünlerde cevâz varmış
Bu sözler cümlesi bâtıl hatâdır yâ Resûla'llâh

3. hatâdır:--dır

Kaside 137

Mısra: 4

1. Yanlış, yanlışlık. 2. Yanılma.

Hakîkat 'âlemi hâlim karışmam 'âlem-i nâsa
Degil şöhet nazar itmek hatâdır yâ Resûla'llâh

4. hatâdır:--dır

Kaside 150

Mısra: 1

1. Yanlış, yanlışlık. 2. Yanılma.

Düşündüm bildim efkârım haţadır yâ Resûla'llâh
Yazılmış levha takdîrim cefâdır yâ Resûla'llâh

5. haţâ:

Kaside 235

Mısra: 3

Yanlış, yanlışlık.

Haţâ sözdür zamân âhîr şerî'at kalkdı dilerse
Ebed ma'mûr harâb olmaz şerî'at yâ Resûla'llâh

haţâ ehli:

1. haţâ ehli:

Kaside 122

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Günah işleyenler.

Hidâyet buldı ervâhda şerî'at tâlibi anlar
Haţâ ehli dâleletdir ezelde yâ Resûla'llâh

2. haţâ ehli:

Kaside 289

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Günah işleyenler.

Hasan Hilmî haţâ ehli ricâ sultânıma geldim
Kuşûrum 'afv ider Allâh muvaffak yâ Resûla'llâh

haţâ itdiñ:

1. haţâ itdiñ:--di, --ñ

Kaside 20

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Yanılmak, kusur işlemek.

Hasan Hilmî rücû' eyle haţâ itdiñ 'atâ gelsün
Seniñ na'tıñla bi-hamdi'llâh naķşibendim yâ
Resûla'llâh

haţâ itmez:

1. haţâ itmez:--mez

Kaside 24

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yanılmak, kusur işlemek.

Muhabbet müstaķim ħalbde haţâ itmez ħalat
söyler
Ta'am-ı cenneti evvel cigerdir yâ Resûla'llâh

haţâ itse:

1. haţâ itse:--se

Kaside 82

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yanlışlık yapmak, yanılığa düşmek 2- (tas.)

Günah işlemek.

Hasan Hilmî huzûr ehli haţâ itse 'atâ eyle
Kuşûr ile namâz kılsa surûra yâ Resûla'llâh

haţâ olmaz:

1. haţâ olmaz:--maz

Kaside 335

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yanlış olmak, kusurlu olmak.

Hasan Hilmî ħaķîķatdır şerî'atde haţâ olmaz
Şehîdeyne muhabbetdir tamāmım yâ Resûla'llâh

hatab:

1. **ḥaṭabdır:--dır**

Kaside 108

Mısra: 8

Odun, hîme.

Hasan Ḥilmî Ebû Leheb ḥaṭeb ḥammâlî oldıysa
Yanar yarın cehennemde ḥaṭabdır yâ Resûla'llâh

hateb:

1. **ḥaṭeb:**

Kaside 108

Mısra: 7

(Hatab) Odun.

Hasan Ḥilmî Ebû Leheb ḥaṭeb ḥammâlî oldıysa
Yanar yarın cehennemde ḥaṭabdır yâ Resûla'llâh

hâtem:

1. **ḥâtemi:--i**

Kaside 79

Mısra: 5

Son, en son, sonuncu.

Nebîler ḥâtemi sensiñ nebiyye ittibâ' eyledik
Nikâhen mihr-i tecdîdi 'atîkan yâ Resûla'llâh

2. **ḥâtemi:--i**

Kaside 133

Mısra: 5

En son, sonuncu.

Nüşa-i kudret cemâliñ enbiyâlar ḥâtemi
Virdim olsun tâ kıyâmet yâ Muḥammed Muştafâ

3. **ḥâtemi:--i**

Kaside 306

Mısra: 4

En son, sonuncu.

Cihâdın devlet-i derdi gönül mihmân sarâyında
Nübüvvet ḥâtemi ḥaḳḳıñ ḥabîbi yâ Resûla'llâh

hâtemi:

1. **ḥâtemi:**

Kaside 316

Mısra: 2

Son, en sonuncu. II Hz. Muhammed.

Muḥabbet 'aşîka ḥable'l-metîndir yâ Resûla'llâh
Nübuvvet ḥâtemi ḥaḳḳe'l-yaḳîndir yâ Resûla'llâh

hâtem-i naḳş-ı kitâbıñ:

1. **ḥâtem-i naḳş-ı kitâbıñ:**

Kaside 155

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kitap üzerindeki resmin mührü.

Gönüldür levḥa-i zâtıñ şıfâtıñ yâ Resûla'llâh
Yazılmış ḥâtem-i naḳş-ı kitâbıñ yâ Resûla'llâh

hâtır:

1. **ḥâtıra:-a**

Kaside 316

Mısra: 4

Akıl, fikir, düşünce II Gönül.

Mübârek ravzanı görsem yüzüm sürsem
ta'aşşukla
Ḥayâtıñ ḥâtıra 'ayne'l-yaḳîndir yâ Resûla'llâh

hâtıra:

1. hâtıra:

Kaside 7

Mısra: 5

Düşünce, gönülde olan his.

Ezelde vuşlatuñ zevki gelince hâtıra bir dem
Vücüdüm t̄arumâr itdi h̄abîrsin yâ Resûla'llâh

hâtıra gelmek:

1. hâtıra gelmek:--mek

Kaside 291

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hatırlamak, aklına gelmek.

Seherde feth olur feyzi vücuduñ dîde-i bahta
Fırâkıñ hâtıra gelmek kederdir yâ Resûla'llâh

hâtıra gelse:

1. hâtıra gelse:--se

Kaside 179

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hatırlamak, aklına gelmek.

Hayâlîñ hâtıra gelse görürdüm seni her yerde
Şabâvetden berü 'aşkıñ çekerdüm yâ Resûla'llâh

hâtıra gelürse:

1. hâtıra gelürse:--ür, --se

Kaside 241

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hatırlamak, aklına gelmek.

Gelürse hâtıra râh-ı sırâte'l-hağ Hasan Hilmî
Muharrem ayı mâtemle siyâset yâ Resûla'llâh

hatm eyler:

1. hatm eyler:--r

Kaside 114

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hatmetmek, bitirmek.

Oğur virdi tamâm eyler bu 'âşık yâ Resûla'llâh
Kitâb-ı 'aşkı hatm eyler bu 'âşık yâ Resûla'llâh

hatun:

1. hâtûn:

Kaside 79

Mısra: 2

Bayan, hanım; eş, zevce, kadın.

Bize Allâh mubağ kıldı nikâhı yâ Resûla'llâh
Tokuş hâtûn nikâh itdiñ helâldir yâ Resûla'llâh

havâ:

1. havâda:-da

Kaside 87

Mısra: 4

Boşluk, hava boşluğu, gökyüzü.

Bilindi hasta meşriğde tabîbi olsa mağribde
Uçup tayy-ı mekân eyler havâda yâ Resûla'llâh

2. havâda:-da

Kaside 271

Mısra: 6

Boşluk, hava boşluğu, gökyüzü.

Hasan Hilmî gönül 'Ankâ cihâna râğbeti yokdur
Uçar konmaz yire göge havâda yâ Resûla'llâh

havâs ehli:

1. havâs ehli:

Kaside 51

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

II. Bir toplumda okumuş yazmış olanlar sınıfı, ileri gelenler, seçkin sınıf.II. Arifler. Tasavvuf avamın değil, havâsın yoludur.

Nübüvvet ni'met-i 'âmdır Hasan Hilmî havâs ehli
Mu'tîz ehl-i imâna irşâd-nümâyız yâ Resûla'llâh

havvâ:

1. havvâ:

Kaside 69

Mısra: 17

Ar. Hazret-i Adem'in zevce-i muhteremesi, ümmü'l-beşer.

Düşünce Cidde'ye Havvâ nedâmet eyledi âh âh
Didi evlâdına eyvâh şefâ'at yâ Resûla'llâh

2. havvâ:

Kaside 69

Mısra: 29

Ar. Hazret-i Adem'in zevce-i muhteremesi, ümmü'l-beşer.

Uyandı hâb-ı gafletden didi Âdem ile Havvâ
Ebu'l-ervâh olan esmâ şefâ'at yâ Resûla'llâh

3. havvâ'yı:-y, -ı

Kaside 69

Mısra: 11

Ar. Hazret-i Adem'in zevce-i muhteremesi, ümmü'l-beşer.

Babam Âdem'le anam Havvâ'yı mekriyle aldatdı
Dönüp şimdi baña geldi şefâ'at yâ Resûla'llâh

4. havvâ'yı:-y, -ı

Kaside 69

Mısra: 15

Ar. Hazret-i Adem'in zevce-i muhteremesi, ümmü'l-beşer.

Babam Âdem'le anam Havvâ'yı himkir himkir ağlatdı
Çıkardı cennet içinden şefâ'at yâ Resûla'llâh

5. havvâ'yı:-y, -ı

Kaside 69

Mısra: 22

Ar. Hazret-i Adem'in zevce-i muhteremesi, ümmü'l-beşer.

Uğandı bakmadı Âdem ki üç yüz yıl semâvâta
Unutdı dostu Havvâ'yı şefâ'at yâ Resûla'llâh

havz-ı kevserden:

1. havz-ı kevserden:--den-den

Kaside 68

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kevser Havuzu; cennette Hz. Muhammet'e verilen ve buradan su içenlerin ebedi olarak susuzluk çekmeyeceği vadedilen havuzun adıdır.

Hayâtın havz-ı kevserden baña bir nebzecek
Kevser

Virsen ben de 'atşânım içirim yâ Resûla'llâh

2. havz-ı kevserden:--den

Kaside 75

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kevser havuzu, cennette bulunan bir havuz II hayat veren kaynak.

Yetiştir havz-ı kevserden bize bir cur'acık kevser
Şarābın 'āşıkā Hāk'dan kitābdır yā Resūla'llāh

hay:

1. haydır:-dır

Kaside 35

Mısra: 6

Diri, canlı, hayat sâhibi (kimse).

Ledünni kevseriñ buldum hayāt-ı hikmeti içdim
Hasan Hilmî memāt olmaz ki haydır yā
Resūla'llāh

2. haydır:-dır

Kaside 176

Mısra: 5

Diri, canlı, hayat sâhibi (kimse).

Hasan Hilmî Hızır haydır amān yanında ol hâzır
Cemî' müşküllere nâzır Hızır'dır yā Resūla'llāh

hayā:

1. hayāsından:-sın, -dan

Kaside 8

Mısra: 2

Kişinin utanma duygusuyla hareket etmesi ve edepli olması anlamına gelen ahlâkî erdem.

Göñül göñlümde gördükçe hayāliñ yā Resūla'llāh
Hayāsından hilāl gibi tükendi yā Resūla'llāh

hayā eyler:

1. hayā eyler:--r-r

Kaside 28

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Haya etme; utanma, edep etme.

Hayā eyler güneş gökde tülū' itdikçe her eyyām
Hasan Hilmî okur şallū selāmı yā Resūla'llāh

2. hayā eyler:-r

Kaside 45

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Utanmak, ar etmek, sıkılma, utanç.

Hayā eyler semā ehli içildikçe duhān yerde
Melekler kaçdılar gökde bu 'ibret yā Resūla'llāh

3. hayā eyler:--r

Kaside 274

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Haya etme; utanma, edep etme.

Hayā eyler Hasan Hilmî meded kıl yā Habību'llāh
Okunsa defter-i 'işyān 'azāba yā Resūla'llāh

hayā itdim:

1. hayā itdim:--di, --m

Kaside 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Utanmak, çekinmek.

Hayālınden hayā itdim görünce yā Resūla'llāh
Bağır kalbim gözüm sende olunca yā Resūla'llāh

2. **ḥayā itdim:--di, --m**

Kaside 259

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Utanmak, çekinmek.

Ferāḡat eylerim bāḡ-ı mā-sivādan yā Resūla'llāh
Ḥayā itdim muḥabbet bülbülünden yā Resūla'llāh

ḥayā itme:

1. **ḥayā itme:--me**

Kaside 22

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Utanmak, çekinmek.

Ḥasan Ḥilmī ḥayā itme ḥayāt-ı ḥamr-ı nūş eyle
Ledünni bāde-i ḥikmet ne devlet yā Resūla'llāh

ḥayā itsün:

1. **ḥayā itsün:--sün**

Kaside 321

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Utanmak, çekinmek.

Ḥasan Ḥilmī ḥayā itsün utansun aḡ şaḡalından
Su'al-ı Münkereyne gelse kabirde yā Resūla'llāh

ḥayāl:

1. **ḥayālinden:-in, -den**

Kaside 3

Mısra: 1

*Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve
gerçekleşmesi özlenen şey, imge; görüntü.*

Ḥayālinden ḥayā itdim görünce yā Resūla'llāh
Baḡar ḡalbim gözüüm sende olunca yā Resūla'llāh

2. **ḥayālīn:-iñ**

Kaside 8

Mısra: 1

*Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve
gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge || Sevgili'nin
hayali.*

Gönlül gönlümde gördükçe ḥayālīn yā Resūla'llāh
Ḥayāsından hilāl gibi tükendi yā Resūla'llāh

3. **ḥayālīn:-iñ**

Kaside 27

Mısra: 3

*Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve
gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge || Hz.
Muhammed'in hayali.*

Vücūdum ravza-i ḡabriñ ḥayālīn ḡalbde
medfündür
Ziyāret eylerem her dem türābı yā Resūla'llāh

4. **ḥayālīn:-iñ**

Kaside 29

Mısra: 8

*Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve
gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge || Hz.
Muhammed'in hayali.*

Ḥasan Ḥilmī sūdūñ içdi bütün dünyāyı terk itdi
Ḥayālīn vuşlātı kāfī görürsem yā Resūla'llāh

5. **ḥayālīn:-iñ**

Kaside 32

Mısra: 11

Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve

gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge || Hz.

Muhammed'in hayali.

Hayālîñ rûz u şeb dilde güneş gibi tûlû' eyler
Bu şaşkıñ 'âşıkıñ söyler şefâ'at yâ Resûla'llâh

6. hayâlîñ:--iñ

Kaside 149

Mısra: 9

Hayal II Sevgiliyi düşünmek.

Hayâlîñ hâlîme maşşûs gözümde bir kühel ammâ
Yazılmış sırrıma hâble'l-metîndir yâ Resûla'llâh

7. hayâlîñ:--iñ

Kaside 164

Mısra: 1

*Bir kişinin zihinde canlanan, biçimlenen
sureti (Hz. Muhammed'in hayali).*

Hayâlîñ gönülüne girmiş oturmuş yâ Resûla'llâh
Ezelden defter-i 'aşkı okurmuş yâ Resûla'llâh

8. hayâlîñ:--iñ

Kaside 166

Mısra: 3

*Bir kişinin zihinde canlanan, biçimlenen
sureti (Hz. Muhammed'in hayali).*

Hayâlîñ 'âşıkâ mi'râc 'urûc eyler 'akıl başdan
Süvâr oldukça devletle Burâk'a yâ Resûla'llâh

9. hayâlîñ:--iñ

Kaside 179

Mısra: 3

*Bir kişinin zihinde canlanan, biçimlenen
sureti (Hz. Muhammed'in hayali).*

Hayâlîñ hâtırâ gelse görürdüm seni her yerde
Şabâvetden berü 'aşkıñ çekerdüm yâ Resûla'llâh

10. hayâlî:--i

Kaside 222

Mısra: 6

Hayal, düş.

Hasan Hilmî yazılmışdır okursan kâinât Qur'an
Muhabbet 'âşıkâ tefsîr hayâlî yâ Resûla'llâh

11. hayâlinden:--in, --den

Kaside 261

Mısra: 3

(Sevgilinin) hayali, sevgiliyi düşünmek.

Ne mümkündür gönül mürğî hayâlinden ba'id
olmak
Neden hâlî kalur defter raqamdan yâ Resûla'llâh

12. hayâlîñ:--iñ

Kaside 275

Mısra: 2

*Bir kişinin zihinde canlanan, biçimlenen
sureti (Hz. Muhammed'in hayali).*

Muhabbet mürğ-u maşşûdum ğidâda yâ
Resûla'llâh
Hayâlîñ hâlîme yoldaş du'âda yâ Resûla'llâh

hayâlîñ:

1. hayâlîñ:

Kaside 98

Mısra: 3

*Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve
gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge || Hz.
Muhammed'in hayali.*

Hayâlîñ hamr-ı hâlişdir baña âb-u hayât oldur
Sekiz cennet şarâbından elezdir yâ Resûla'llâh

hayāt:

1. hayāt:

Kaside 17

Mısra: 6

Yaşam, dirilik, canlılık, sağlık, yaşayış, ömür.

Beden hākī ki rūh bākī bir ismi nefis-i nātıkdır
Hasan Hilmī hayāt ister şefā‘at yā Resūla’llāh

2. hayātım:-ım

Kaside 57

Mısra: 8

Yaşam, dirilik, canlılık, sağlık, yaşayış, ömür.

Hasan Hilmī muharremdir pişir ‘āşüre-i ‘aşkı
‘İbâdetle olur mâtem hayātım yā Resūla’llāh

3. hayātın:-ın

Kaside 68

Mısra: 9

(Ar.) Hayat, yaşam.

Hayātın havz-ı kevserden baña bir nebzecik
Kevser
Virsen ben de ‘atşânım içerim yā Resūla’llāh

4. hayatı:-ı

Kaside 71

Mısra: 4

(Ar.) Hayat, yaşam.

Girersem âteş-i ‘aşka bişer bu lahm-i nâ-puhte
Bu meyyit ümmetiñ ister hayatı yā Resūla’llāh

5. hayātım:-ım

Kaside 130

Mısra: 6

(Ar.) Doğumdan ölüme kadar geçen süre, yaşanan, yaşanmakta olan veya ileride yaşanacak zaman, ömür.

Ġarīk-i bahr-i ‘işıyanım meded senden günāh
bende
Ebed bākī Hasan Hilmī hayātım yā Resūla’llāh

6. hayatı:-ı

Kaside 148

Mısra: 6

(Ar.) Hayat, yaşam.

Hasan Hilmī okur hikmet ledünni hıvāce-i
Hak’dan
Hayatı vakti fevt itse zulümdür yā Resūla’llāh

7. hayatın:-ın

Kaside 190

Mısra: 3

(Ar.) Hayat, yaşam.

Hayatın tuhf-e-i rahmet memātın müjde-i hikmet
Ne devlet zī-sa‘âdet bir dīvandır yā Resūla’llāh

8. hayatı:-ı

Kaside 191

Mısra: 5

(Ar.) Hayat, yaşam.

Hasan Hilmī tedārik kıl hayatı sen ğanīmet bil
Vefatın vakti geldikde ‘azīmet yā Resūla’llāh

9. hayatı:-ı

Kaside 210

Mısra: 3

Hayat, yaşam. II Ab-ı hayat.

Hızır İlyās içüp anı hayatı aldılar andan
Muhabbet ol şuyun aşlı nebâtdır yā Resūla’llāh

10. **ḥayātūn:--in**

Kaside 316

Mısra: 4

(Ar.) Hayat, yaşam.

Mübârek ravzanı görsem yüzüm sürsem

ta aşşukla

Ḥayātūn ḥātıra 'ayne'l-yaḳīndır yâ Resûla'llâh

11. **ḥayātūn:--in**

Kaside 327

Mısra: 3

(Ar.) Hayat, yaşam.

Ḥayātūn nūr-ı kudretdür ezel bâkī ebed şolmaz

Nice gül қоқmasun 'âşık şararmış yâ Resûla'llâh

12. **ḥayâtdır:--dır**

Kaside 332

Mısra: 1

Yaşam, dirilik, canlılık, sağlık, yaşayış,

ömür.

Muḥabbet Ḥızır İlyâs'dır ḥayâtdır yâ Resûla'llâh

Nebîler münkîri müftî memâtdır yâ Resûla'llâh

13. **ḥayâtdır:--dır**

Kaside 332

Mısra: 6

Yaşam, dirilik, canlılık, sağlık, yaşayış,

ömür.

Ḥasan Ḥilmî okur ders-i muḥabbet Ḥızır İlyâs'dan

İçüp âb-u ḥayât andan ḥayâtdır yâ Resûla'llâh

14. **ḥayâtsın:--sın**

Kaside 343

Mısra: 8

Yaşam, dirilik, canlılık, sağlık, yaşayış,
ömür.

Mine'l- meşriḳ ile'l- maḡrib gidince defter-i
nāmın

Dirildi kâffe-i mevtâ ḥayâtsın yâ Resûla'llâh

ḥayât buldı:

1. **ḥayât buldı:--dı**

Kaside 68

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Canlanmak; maddi ve manevi sıkıntılarından
kurtulmak.

İçüp âb-u zülâlınden Ḥızır İlyâs ḥayât buldı

Ḥaber İskender'in olsun naşib yok yâ Resûla'llâh

2. **ḥayât buldı:--dı**

Kaside 155

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Canlanmak, dirilmek; sıkıntılardan
kurtulmak; isteklerine kavuşmak.

Memât kalbim ḥayât buldı Ḥasan

Ḥilmî muḥayyerdir

Yazar vaşfın beyân eyler ḡubârın yâ Resûla'llâh

ḥayât-ı âb-u ḥayvânı:

1. **ḥayât-ı âb-u ḥayvânı:--ı**

Kaside 176

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(âb-ı hayvân) Ölümsüzlük suyu. II Efsâne-ye
göre yalnız Ḥızır'ın içtiği, içeni ölümsüz kılan su,
ebedî hayat suyu.

Ḥayāt-ı āb-u ḥayvānı Sikender'le bulan bunlar
İçen cānlar Ḥızır İlyās'dır yâ Resûla'llāh

ḥayāt-ı bākīyi:

1. ḥayāt-ı bākīyi:--y, --i

Kaside 71

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ebedi hayat.

Yanar qalbimde 'aşk mumı cihānı pür-ziyā eyler
Ḥayāt-ı bākīyi söyler ziyāsı yâ Resûla'llāh

ḥayāt-ı hamrî:

1. ḥayāt-ı hamrî:

Kaside 22

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Aşk şarabının hayatı.

Ḥasan Ḥilmî ḥayā itme ḥayāt-ı hamrî nüş eyle
Ledünnî bâde-i ḥikmet ne devlet yâ Resûla'llāh

ḥayāt-ı hikmeti:

1. ḥayāt-ı hikmeti:-i

Kaside 35

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Cenâb-ıHakk'ın her şeyi yerli yerince
yaratma, her şeyi lâyık olduğu yere koyma sırrı.*

Ledünnî kevseriñ buldum ḥayāt-ı hikmeti içdim
Ḥasan Ḥilmî memât olmaz ki ḥaydır yâ
Resûla'llāh

ḥayāt-ı küfe-i dicle:

1. ḥayāt-ı küfe-i dicle:

Kaside 49

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Dicle bölgesindeki Kûfe hayatı, oradaki
sosyal yaşam.*

İmād-ı 'arş-ı a'lāya dikilmiş ravza-i kudret
Ḥayāt-ı Küfe-i Dicle şerî'at yâ Resûla'llāh

ḥayāt-ı ma'nevî:

1. ḥayāt-ı ma'nevî:

Kaside 92

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Manevî hayat, maddî olmayan insanın kendi
içinde yaşadığı ruhsal hayat.*

Ḥasan Ḥilmî 'Adın bahri namâz kıl sen çıkar dürri
Ḥayāt-ı ma'nevî içse kanar mı yâ Resûla'llāh

ḥayāt-ı ravzanı:

1. ḥayāt-ı ravzanı:--n, --ı

Kaside 298

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Bahçenin avlusu. II (bağlamda) Hz.
Muhammed'in mezarının avlusu.*

Ḥayāt-ı ravzanı îmā ider îmān u ikrārım
Üç yüz na'atlı 'aşk cildi mülâḥḥās yâ Resûla'llāh

ḥayr:

1. ḥayr:

Kaside 18

Mısra: 3

"şer" mukabili, halkın muhabbet ve rağbet
eylediği şey, iyi şey, nafi şey.

Yazar Münkir Nekîr me'mûr hayr şer dâ'im
ef'âlim
Yazıldı dürlü 'işyânım hafîdir yâ Resûla'llâh

2. hayr:

Kaside 18

Mısra: 5

Ar. "şer" mukabili, halkın muhabbet ve
rağbet eylediği şey, iyi şey, nafi şey. (Türkçede
isim olarak kullanılır. Sıfat makamında iradı
lâzım gelince hayırlı denilir).

Hasan Hilmî hisâb itdi hayr şer defteriñ yırtı
Umar 'afvı 'atâ eyler ganîdir yâ Resûla'llâh

3. hayrî:-ı

Kaside 67

Mısra: 5

Ar. İyilik.

Kimi egri kimi toğrı yazarlar deftere hayrî
Kirâmen Kâtibîn gayrî kitâbım yâ Resûla'llâh

4. hayrdır:-dır

Kaside 144

Mısra: 2

İyi, hayırlı, yararlı, faydalı.

Yetişdi meyve-i a'mâl çayırdır yâ Resûla'llâh
Tedârik eylemek kabre hayrdır yâ Resûla'llâh

5. hayrdır:-dır

Kaside 158

Mısra: 5

İyilik, iyi.

Hasan Hilmî beka bağı hayrdır fânî dünyâda
Sevâblar defteriñ yırtar eceldir yâ Resûla'llâh

6. hayrî:-ı

Kaside 175

Mısra: 5

İyi, hayırlı, yararlı, faydalı.

Hasan Hilmî yatur okur görür rû'yâda hayrî söyler
Uyandıkça du'â eyler murâda yâ Resûla'llâh

7. hayra:

Kaside 181

Mısra: 6

Hayır, güzellik, iyilik, fayda, yarar.

Hasan Hilmî murâd itse anı halk eyler ol Mevlâ
Gerek hayra gerek şerre irâde yâ Resûla'llâh

hayrân:

1. hayrân:

Kaside 317

Mısra: 5

(Ar.) Bir kimse veya bir şey karşısında
hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir
eden kimse.

Hasan Hilmî kâmetiñ tûbâsına hayrân 'âşıkdır
Fe'tûbâ şümme tûbâ şümme tûbâ yâ Resûla'llâh

hayrân kalur:

1. hayrân kalur:--ur

Kaside 25

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Çok beğenmek; şaşırıp kalmak.

Gören gözler kalur hayrân lisân 'âciz sükût eyler
Ki bi'z-zât vâsıfîñ Allâh hacîlim yâ Resûla'llâh

hayrân oldum:

1. **hayrân oldum:**--du, --m-du, -m

Kaside 26

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Çok beğenmek.

Seni vaşf eyledi bi'z-zât şîfât-ı 'abd ile ma'būd
Maḳāmıñ cennet-i Maḥmūd hayrân oldum yâ
Resûla'llâh

hayrât kıl:

1. **hayrât kıl:**

Kaside 103

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İyilik yapmak.

Hasan Hilmî ḥasîs olma seḥâvet eyle hayrât kıl
Velîler ḥâdimi Haḳ'da vefâdır yâ Resûla'llâh

hayretde kaldı:

1. **hayretde kaldı:**--dı

Kaside 69

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Şaşırmak, ne yapacağını bilememek.

Serendib taḡına Âdem inince ḳaldı hayretde
Didi yâ Rabb ḳuşûr bende şefâ'at yâ Resûla'llâh

hayru'l-mulâkı:

1. **hayru'l-mulâkı:**

Kaside 324

Mısra: 2

Hayırlı kavuşma, buluşma.

Müyesser kıl muḥabbetle iştîyâkı yâ Resûla'llâh
Naşîb eyle baña hayru'l-mulâkı yâ Resûla'llâh

hayy kılsa:

1. **hayy kılsa:**--sa

Kaside 332

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Canlı kılmak, ölümsüzleştirmek.

Görür Hızr'ı muḳadderdir muḥabbet ḳalbi hayy
kılsa
Memâtdır müftîniñ ḳalbi ḥarâbdır yâ Resûla'llâh

hayye:

1. **hayye:**

Kaside 232

Mısra: 3

Yılan.

İki hayye vücûdumda biri nefsim biri şeytân
Emerler ḳan-ı insânı inḳiyâda yâ Resûla'llâh

hayyü'l-insân:

1. **hayyü'l-insândır:**--dır

Kaside 28

Mısra: 7

Diri, canlı, hayat sâhibi kimse (Hz.

Muhammed bağlamında).

Memât olmaz muḥabbetdir vefâtıñ hayyü'l-
insândır

Deḡişmem ravzana Dâru's-Selâmi yâ Resûla'llâh

hazer eyle:

1. hazer eyle:

Kaside 139

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sakınmak, kaçınmak.

Hasan Hilmî hazer eyle zamân ehli fesâd olmuş
Yanar yarın cehennemde cesedir yâ Resûla'llâh

hazer kıldık:

1. hazer kıldık:--dı, --k

Kaside 79

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Çekinmek.

Evâmirdir qabûl itdik delîlim Fenkihu'l-âyât
Menâhiden hazer kıldık nikâhen yâ Resûla'llâh

hâzık:

1. hâzık:

Kaside 180

Mısra: 6

İşinin ehli olan doktor.

Hasan Hilmî okunmuşdur şifâlar pâdişâhında
Hakîm hâzık şerî'atdır vahîde yâ Resûla'llâh

hazine:

1. haznesin:--sî, --n

Kaside 259

Mısra: 4

Hazine.

Şarâb-ı âb-ı la'liñ nûş idince bûlbûl-i rûhum
Muhabbet haznesin buldum kâkülinden yâ
Resûla'llâh

hâzır ol:

1. hâzır ol:

Kaside 176

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hazır olmak, uygun vaziyette olmak.

Hasan Hilmî Hızır haydır amân yanında ol hâzır
Cemî' müşküllere nâzır Hızır'dır yâ Resûla'llâh

hazne:

1. haznende:-n, -de

Kaside 44

Mısra: 6

Hazine, değerli eşyaların saklandığı yer. II.

Manevi gıdaların kaynağı.

Muhabbet tüccârıyız ammâ nuşud sermâyemiz
yokdur

Seniñ haznende pek çokdur yetişdir yâ

Resûla'llâh

2. haznesin:-sî, -n

Kaside 340

Mısra: 5

Hazine, değerli eşyaların saklandığı yer.

Hasan Hilmî bu yoklukla qanâ'at haznesin buldı
Mâ-sivâ şehrinde püt-şikestim yâ Resûla'llâh

hazret-i âdem:

1. **h  zret-i   dem:**

Kaside 343

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hz.   dem Aleyhisselam.

Tuyunca H  zret-i   dem seni  te  rfini bir dem
De i di h  bbeye b   -ı cin n  y  Res la'll h

h  zret-i h  k'dan:

1. **h  zret-i h  k'dan:**

Kaside 338

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah (c.c.).

Mu abbet h  zret-i H  k'dan ra  mim y 
Res la'll h
Mu abbet n r dır n r-i   z mim y  Res la'll h

h  zret-i k r' n:

1. **h  zret-i k r' n:**

Kaside 111

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kuran-ı Kerim.

  f  dır cümle emr  za okunsa h  zret-i K r' n
Gelür      at okundukça   n yet y  Res la'll h

h  zret-i lo m n:

1. **h  zret-i lo m n:**

Kaside 83

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Hikmetli s  zleri ve hikayeleri ile e sanele ip
her derdin devasını bildiği rivayet edilen hekim.*

  l c    lm-i hikmetden okurdu H  zret-i Lo m n
Hasan H  lm 'ye h  k Lo m n nam  zdır y 
Res la'll h

hec y :

1. **hec y :**

Kaside 51

Mısra: 8

*Hicveden, birini yermek maksadıyla   ir
yazan (kimse).*

     -i ma'  m münkir h  k mler mezheb-i b   l
Bular k fir Eb  C hil hec y  y  Res la'll h

hed y :

1. **hed y :**

Kaside 43

Mısra: 18

Hediyeler.

Hasan H  lm  okur ferm n yazar arz  niy z eyler
Seçer va tı sel m eyler hed y  y  Res la'll h

2. **hed y :**

Kaside 172

Mısra: 6

Ar. Hediye.

  b det seyf-i       la idem u  hiyye-i k rb n
Hed y  ko  gelür gökden kab lse y  Res la'll h

3. **hed y :**

Kaside 212

Mısra: 1

Ar. Hediye.

Mu abbet      a H  k'dan hed y  y  Res la'll h
Bu     dersi Cen b ndan     y  y  Res la'll h

hediye:

1. hediye:

Kaside 48

Mısra: 10

(Ar.) Armağan.

Şu ile kahve qarışınca bakarsan bevl-i beygirdir
Zülâl-i âb-ı hayvândan hediye yâ Resûla'llâh

2. hediye:

Kaside 157

Mısra: 2

*Sevgi veya saygı ifâdesi olarak karşılıksız
verilen şey, armağan.*

Muhabbet müjde-i bâb-ı hüdâdır yâ Resûla'llâh
Hediye rûhuma Hâk'dan gîdâdır yâ Resûla'llâh

3. hediye:

Kaside 157

Mısra: 6

(Ar.) Armağan.

Mekânımdır mezâristân Hâsan Hilmî yazar destân
Hediye sâ'ile Hâk'dan 'atâdır yâ Resûla'llâh

4. hediye:

Kaside 171

Mısra: 5

(Ar.) Armağan.

Hediye geldi Cennetden Hâlîl'im Rabbiñ cömerd
senden
Kaldır İsmâ'ilim yerden seversem yâ Resûla'llâh

5. hediyem:-m

Kaside 191

Mısra: 3

(Ar.) Armağan.

Hediyem bir muhabbetdir metâ'im ma'rifet
qabre

Mezârım nûr ile talsa ne râhat yâ Resûla'llâh

6. hediye:

Kaside 331

Mısra: 6

(Ar.) Armağan.

Hâsan Hilmî 'aceb defter yazarsa tuhfe-i 'aşkıñ
Hediye virsem şâha lâyıq yâ Resûla'llâh

hekîm:

1. hekîm:

Kaside 25

Mısra: 7

*Hekim, doktor. (Manevi hastalıkları tedavi
etme).*

Gönül hasta hekîm ister şefâ'atle şifâ gönder
Hâsan Hilmî kuluñ kemter garîbim yâ Resûla'llâh

helâk:

1. helâki:-i

Kaside 232

Mısra: 2

Mahvetmek, perişan etmek, yok etmek.

Muhabbet ehli pâdişâhdır inzivâda yâ Resûla'llâh
Helâki nefis-ü ü şeytânın inzivâda yâ Resûla'llâh

2. helâkdır:--dır

Kaside 242

Mısra: 4

Mahvolma, perişan olmak.

Muhabbet dersini ta'lim iderken nakşibendiden
Gıdâsın kesdiğim hâlde helâktır yâ Resûla'llâh

helâk eyler:

1. helâk eyler:--r

Kaside 205

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yok etmek, öldürmek, mahvetmek.

Muhabbet âteşi kudret yaçar nefsi helâk eyler
Görür 'âşıkların her gün gönülde yâ Resûla'llâh

2. helâk eyler:--r

Kaside 208

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Mahvetmek, perişan etmek.

Helâk eyler anı 'âşık muhabbet bādı esdikçe
Yanar gönlüm muhabbetden bir işdir yâ
Resûla'llâh

3. helâk eyler:--r

Kaside 226

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Mahvetmek, perişan etmek, öldürmek.

Kırar nefsi helâk eyler Hasan Hilmî mücâhiddir
Muhabbet şahı kalb içre celîsdir yâ Resûla'llâh

4. helâk eyler:--r

Kaside 269

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mahvetmek, perişan etmek.

Muhabbet bülbülü maḥbûs kafesde yâ Resûla'llâh
Helâk eyler anı şeytân ḥasedde yâ Resûla'llâh

5. helâk eyler:--r

Kaside 326

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Mahvetmek, perişan etmek.

Hasan Hilmî riyâzetle kırar nefsi helâk eyler
Mücâhid fî sebîli'llâh gâzâ idersem yâ Resûla'llâh

helâk itdi:

1. helâk itdi:--di

Kaside 43

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Mahvetmek, yok etmek.

Biri nefsim biri şeytân iderler gün-be-gün tuğyân
Helâk itdi bizi her dem ḥarâbım yâ Resûla'llâh

2. helâk itdi:--di

Kaside 107

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Helâk etmek (eylemek): Mahvetmek, yok etmek.

Cihânı nûra ğarḳ itdi helâk itdi Ebū Cehli
Ebûbekrî 'Ömer 'Osmân 'Alî'dir yâ Resûla'llâh

3. helâk itdi:--di

Kaside 116

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mahvetmek, perişan etmek.

Helâş olmam bu şeytândan habîr ol yâ Resûla'llâh
Helâk itdi bizi şeytân mu'in ol yâ Resûla'llâh

4. **helâk itdi:--di**

Kaside 339

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mahvetmek, perişan etmek.

Muhabbet bâb-ı rahmetdir açıldı ravza-i cennet
Ebû Cehl'i helâk itdi kemâliñ yâ Resûla'llâh

helâk-ı şehvete:

1. **helâk-ı şehvete:-e**

Kaside 48

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Şehvetin yok edilmesi.

Hasan Hilmî habîb kahve içildikçe kırar nefsi
Helâk-ı şehvete bâdî bu kahve yâ Resûla'llâh

helâl:

1. **helâldir:-dir**

Kaside 79

Mısra: 2

Dinin yasaklamadığı (şey, hareket ve davranış).

Bize Allâh mubaḥ kıldı nikâhı yâ Resûla'llâh
Toğuz hâtûn nikâh itdiñ helâldir yâ Resûla'llâh

2. **helâldır:-dır**

Kaside 110

Mısra: 1

Dinsel yönden yasaklanmamış olan, dinin kurallarına aykırı olmayan, dince izin verilen.

Helâle şarf ider mâliñ helâldır yâ Resûla'llâh
Harâma şarf ider varîñ harâmdır yâ Resûla'llâh

3. **helâle:-e**

Kaside 110

Mısra: 1

Dini yönden yasaklanmamış olan, dinin kurallarına aykırı olmayan.

Helâle şarf ider mâliñ helâldır yâ Resûla'llâh
Harâma şarf ider varîñ harâmdır yâ Resûla'llâh

helâl eyle:

1. **helâl eyle:**

Kaside 154

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(Yaptığı veya verdiği şeyi) Cân ü gönülden bağışlamak, verdiği kimsenin hakkı olarak kabul etmek.

Hasan Hilmî sūd emmişdir sūd hakkını helâl eyle
Seher vakti selâm itsem gelür mi yâ Resûla'llâh

helâl olmaz:

1. **helâl olmaz:-maz**

Kaside 46

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Allah'ın yasakladığı şeyler (haram anlamında).

Hasan Hilmî helâl olmaz Frenk'den gelse enfiyye
Çekilmez burna kaç'ıyyen biliriz yâ Resûla'llâh

2. **helâl olmaz:**

Kaside 47

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Haram olmak.

Hasan Hilmî harâm âfyon anıñ ekli helâl olmaz
Yudan âdem felâh bulmaz beâlet yâ Resûla'llâh

helâl-zâde:

1. helâl-zâde:

Kaside 30

Mısra: 6

*Nâmuslu bir âileden geldiğini belli edecek
tarzda hareket eden, dürüst ve doğru kimse. Helal
süt emmiş.*

Müzekkerdim müenneşle tezevvüc eyledim şer'î
Helâl-zâde toğan evlâd toğurdum yâ Resûla'llâh

hem:

1. hem:

Kaside 69

Mısra: 13

"Aynı zamanda , ayrıca, üstelik"
anlamlarında bağlaç.

Çopunca tâ kıyâmet hem bize düşmânlığı vardır
Zehirli semm-i kâtildir şefâ'at yâ Resûla'llâh

2. hem:

Kaside 276

Mısra: 2

"-da, -de" bağlacı.

Muhabbet Kul hüve'llâhu ahaddır yâ Resûla'llâh
Enîsim hem celîsim Allâhu's-şameddir yâ
Resûla'llâh

hemân:

1. hemân:

Kaside 71

Mısra: 9

*"Derhal, çabucak, hemen, hiç vakit
geçirmeden" anlamlarında zarf.*

Ki ba'zen ta'n idüp dirler hemân 'âşık ki sen
misin

Severse söylesün anlar buyursun yâ Resûla'llâh

2. hemân:

Kaside 168

Mısra: 5

"Derhal, çabucak, hemen, birden"
anlamlarında zarf.

Hasan Hilmî hemân nuşret gelür Innâ fetâhnâdan
Kılıçdır kudret-i beyt-i'l-fetihtir yâ Resûla'llâh

henüz:

1. henüz:

Kaside 60

Mısra: 1

Daha, hâlâ.

Henüz ârz u niyâzım var cenâba yâ Resûla'llâh
Şalat ile selâmım var huzûra yâ Resûla'llâh

2. henüz:

Kaside 80

Mısra: 3

"Daha şimdi, yeni" anlamlarında zarf.

Henüz hicret yeli esdi çekildi kârübân yolda
Açıldı vuşlata sancâk esirge yâ Resûla'llâh

hep:

1. hep:

Kaside 49

Mısra: 6

Sürekli olarak, her zaman, daima.

Ṭarīkat ḥaḳ ḥaḳīkat Ḥaḳḳ ḥudāi ma‘rifet bilmek
İrān Seyḥān Maşīş Ceyḥān hep şerī‘at yā
Resūla’llāh

2. hep:

Kaside 50

Mısra: 9

Sürekli olarak, her zaman, daima.

Ḥasan Ḥilmī de ḥarb ehli oḳur esmāi hep kāfī
Yeter imdāda seyfu’llāh şavābdır yā Resūla’llāh

3. hep:

Kaside 110

Mısra: 7

Hepsi, tamamı.

Şaġā‘ir ġitdi ref‘ oldı ġünāhlar hep kebā‘irdir
ġünāha mübtelā olmuş belādır yā Resūla’llāh

hepden:

1. hepden:

Kaside 110

Mısra: 4

Hep birlikte.

Melāhī istimā‘ itmek ġünāhdır sen ḥaber virdin
Düġünler meclisi hepden fışkıdır yā Resūla’llāh

2. hepden:

Kaside 171

Mısra: 2

Hepten, bütünüyle.

Bedeldir nefsimi ḳurbān kesersem yā Resūla’llāh
Vücūdum mā-sivā hepden geçersem yā
Resūla’llāh

her:

1. her:

Kaside 28

Mısra: 9

Belgisiz sıfat, her.

Ḥayā eyler ġüneş gökde ṭulū‘ itdikçe her eyyām
Ḥasan Ḥilmī oḳur şallū selāmı yā Resūla’llāh

2. her:

Kaside 167

Mısra: 6

" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Şol ‘aşık kim Ḥasan Ḥilmī gözünden yaşlar
aḳdıḳça
Anıñ her ḳaṭresi dürr-i ‘Adin’dir yā Resūla’llāh

3. her:

Kaside 179

Mısra: 3

" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Ḥayālīñ ḥāṭıra gelse görürdüm seni her yerde
Şabāvetden berü ‘aşkıñ çekerdüm yā Resūla’llāh

4. her:

Kaside 186

Mısra: 3

" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Eser bād-ı muḥabbetdir bu ‘aşk şehrinde her ābād
Maraẓlı gönölüme dermān bu ‘aşk mı yā
Resūla’llāh

5. her:

Kaside 205

Mısra: 4

" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Muḥabbet āteşi kudret yaḳar nefsi helāk eyler
Görür ‘aşıklarañ her gün gönölde yā Resūla’llāh

6. her:

Kaside 222

Mısra: 3

" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Ḥuzūra her şehir vakti okursan toḳsan biñ esrārı
Ḥadīṣ-i ḳudsīdir na‘tın cemālī yā Resūla’llāh

7. her:

Kaside 239

Mısra: 5

" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Ḥasan Ḥilmī gülüstānı gezerse her şehir vakti
Virirler zākıre güller ḥabībden yā Resūla’llāh

8. her:

Kaside 245

Mısra: 1

" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Muḥabbet noḳşānıdır her müdde‘āda yā
Resūla’llāh
Ḳuşūrum çok hidāyetlü du‘āda yā Resūla’llāh

9. her:

Kaside 264

Mısra: 3

" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Muḥaḳḳaḳ her sözüñ āyāt medārı bā-i-bi’smi’llāh
Muḥabbet ehline Ḥaḳ’dan mükerrer yā
Resūla’llāh

10. her:

Kaside 294

Mısra: 3

" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Yüzüm sürsem yer öpsem her şehir dīvān-ı
ravzanda
Ḳıyām el beste ḳarşunda ṭırsam yā Resūla’llāh

11. her:

Kaside 318

Mısra: 4

" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Nübüvvet burc-ı kudretten ne yüksek feth-i
yıldızdır
Toḡar her gün ḳılıç şallar ne ḥikmet yā
Resūla’llāh

12. her:

Kaside 325

Mısra: 5

" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Ḥasan Ḥilmī taḥiyyāt u selām itdikçe her eyyām
Ba‘īd ammā yaḳın eyler ıraḳı yā Resūla’llāh

13. her:

Kaside 331

Mısra: 4

" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Muhabbet mustakim medhiñ kitabiñdan beyân
eyler
Meddâh-ı nâzım her fenne fâ'ik yâ Resûla'llâh

her bir:

1. her bir:

Kaside 248

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hepsi, tüm.

Muhabbet ma'cûmî hâl-i derûnı evliyâu'llâh
Bulunmaz neş'esi her bir devâda yâ Resûla'llâh

her dem:

1. her dem:

Kaside 27

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Her zaman.

Vücûdum ravza-i kabriñ hayâliñ kalbde
medfûndur
Ziyâret eylerem her dem türâbı yâ Resûla'llâh

2. her dem:

Kaside 43

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Her an; daima.

Biri nefsim biri şeytân iderler gün-be-gün tuğyân
Helâk itdi bizi her dem harâbım yâ Resûla'llâh

3. her dem:

Kaside 60

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Her zaman, daima.

Sever sevdâ-yı 'aşkıñdır süveydâ-yı dilim dilde
Gönül her dem selâm eyler resûle yâ Resûla'llâh

4. her dem:

Kaside 62

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Her zaman, daima.

Güneş senden toğar her dem ki sende gürüb eyler
Hakikat âfitâbına şehâbsın yâ Resûla'llâh

5. her dem:

Kaside 66

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Her zaman, daima.

Tekebbür eylemem hâşâ türâbım yâ Resûla'llâh
Tefekkür eylerem her dem 'azâbım yâ Resûla'llâh

6. her dem:

Kaside 215

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Her zaman, daima.

Ṭavâf eyler Ḥasan Ḥilmî bu fakırñ Ka'be'si her
dem

Oğur hüccâc ile lebbeyk laṭîfdır yâ Resûla'llâh

7. her dem:

Kaside 268

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Her zaman, daima.

Zehri virdi kılıç çekdi hıyānet eyledi mel'ün
Sezādır la'nete el-ḥaḡ hezār her dem yā
Resūla'llāh

8. her dem:

Kaside 284

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Her zaman, her an.

Ḥasan Ḥilmī ṭavāf eyler muḥabbet Ka'besin her
dem
Binince nāḡa-ı 'aşḡa şafā-baḡş yā Resūla'llāh

her gün:

1. her gün:

Kaside 221

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Her gün, her zaman, daima.

Yaḡar ḡam rahmeti her gün amān virmez bir
afātdır
Muḥabbet yaḡmurı yaḡsa sürūra yā Resūla'llāh

hevā:

1. hevā:

Kaside 281

Mısra: 5

(Nefisten gelen) Arzu, iptilā.

Ḥasan Ḥilmī hevā şahrāsını terk eyle Türkistān
Muḥabbetlü 'Arabistān münevver yā Resūla'llāh

2. hevādır:-dır

Kaside 309

Mısra: 2

Heves, arzu, istek.

Cihādın mācerāsı izhār-ı ḡaḡdır yā Resūla'llāh
Ṭolaşmış ehl-i İslām bir hevādır yā Resūla'llāh

3. hevāsı:-sı

Kaside 337

Mısra: 1

Arzu, heves.

Rızā-i rahmetiñ hoşdur hevāsı yā Resūla'llāh
O rahmet ḡikmetiñ yokdur behāsı yā Resūla'llāh

hevā ehli:

1. hevā ehli:

Kaside 110

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Nefis düşkünü; arzu ve istekleri peşinde
koşan kimseler.*

Hevā ehli virir fetvā düğünlerde cevāz varmış
Bu sözler cümlesi bāṭıl ḡaṭādır yā Resūla'llāh

hevā-yı aşl-ı şeytānī:

1. hevā-yı aşl-ı şeytānī:

Kaside 45

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Şeytana uyan nefsin asıl isteḡi.

Duḡān emrāz-ı cismānī ḡarāb eyler rūḡ-ı sulṭānı
Hevā-yı aşl-ı şeytānī ne ḡikmet yā Resūla'llāh

hevā-yı nefse:

1. hevā-yı nefse:-e

Kaside 48

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Nefsin kötü istekleri.

Ḥużūra ‘arz olunca bu kahve yā Resūla’llāh
Buyurduñ hevā-yı nefse bu hîle yā Resūla’llāh

hevā-yı nefsi:

1. hevā-yı nefsi:--i

Kaside 243

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Nefsin istekleri.

Hevā-yı nefsi terk itdim reh-güzārım ‘aşk-ı
mevlāda
Kerāmet mesnedinde ḥaḳ ḥaḳīḳat yā Resūla’llāh

hevā-yı nefsi-i emmāre:

1. hevā-yı nefsi-i emmāre:

Kaside 208

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Nefsin yedi mertebesinden en alt derecesi

[Bu mertebede nefis insana kötülükleri, günâhı, şehveti emreder ve kişi her türlü günâhı pişmanlık duymadan işleyebilir]. Bu mertebenin istek ve arzuları.

Hevā-yı nefsi-i emmāre yokuşdur yā Resūla’llāh
‘Azābı ehl-i ‘işyânın uķışdır yā Resūla’llāh

hevā-yı nefsi-i emmārem:

1. hevā-yı nefsi-i emmārem:--m

Kaside 204

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Nefsin yedi mertebesinden en alt derecesi

[Bu mertebede nefis insana kötülükleri, günâhı, şehveti emreder ve kişi her türlü günâhı pişmanlık duymadan işleyebilir]. Bu mertebenin istek ve arzuları.

Muḥabbet ḥançeri kesdi hevā-yı nefsi-i emmārem
Ṭuṭuşdı mā-sivā yandı bilinsün yā Resūla’llāh

hevesdār:

1. hevesdārım:--ım

Kaside 191

Mısra: 1

Hevesli olmak, istemek.

Hevesdārım ‘aşk bāğım āḥiret yā Resūla’llāh
Yigitlik zevkidir aşl-ı ‘ibādet yā Resūla’llāh

hevhāt:

1. heyhāt:

Kaside 73

Mısra: 9

"Yazık, ne yazık" anlamında kullanılan bir söz.

Vaşıyyetdir ḥaber virdiñ şaḳın ümmetlerim heyhāt
Namāzsız Müslümān olmaz buyurduñ yā
Resūla’llāh

hezār:

1. hezār:

Kaside 268

Mısra: 4

"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.

Zehri virdi kılıç çekdi hıyānet eyledi mel'ün
Sezādır la'nete el-ḥaḫ hezār her dem yā
Resūla'llāh

hicrān:

1. hicrāndan:-dan

Kaside 8

Mısra: 4

Ayrılık, ayrılık acısı.

Göñül gözi görür ḥaḫdır ezel şehrinde görmüşdür
Bu hicrāndan civān ḫaddim бүküldi yā
Resūla'llāh

hicret:

1. hicret:

Kaside 33

Mısra: 5

*Göç, sefer. Kişinin beden memleketinden
ayrılıp ruhaniler vatanına göç etmesi II Sufinin
nefisten hakikata doğru yaptığı yolculuk.*

Göñül hicret deyüp ister ḥaḫikat şehrine gitmek
İraḫ yoldur ḥarāmī çok esirge yā Resūla'llāh

2. hicret:

Kaside 76

Mısra: 7

Bir yerden başka bir yere göç etme, sefer.

Ne ḫikmet hicret esbābı ne devlet geydi ol tācı
Ebā Eyyūbe'l-Enşāri şaḫābeñ yā Resūla'llāh

3. hicret:

Kaside 80

Mısra: 1

Bir yerden başka bir yere göç etme, sefer.

Bu gün hicret günü geldi meded kıl yā Resūla'llāh
Muhācir zümre-i a'mā delīl ol yā Resūla'llāh

4. hicret:

Kaside 80

Mısra: 3

Bir yerden başka bir yere göç etme.

Henüz hicret yeli esdi çekildi kārübān yolda
Açıldı vuşlata sancāḫ esirge yā Resūla'llāh

hidāyet:

1. hidāyetdir:-dir

Kaside 36

Mısra: 4

*1. Doğru yola irşat, delâlet. 2. Doğru yola
sülûk. Hakk'a muvassal olan tariki bulmak.*

Marîz göñlüm devā ister muḥabbetlü vişāl göster
Kerāmetlü hidāyetdir ṭarīḫat yā Resūla'llāh

2. hidāyetdir:

Kaside 37

Mısra: 7

*1. Doğru yola irşat, delâlet. 2. Doğru yola
sülûk. Hakk'a muvassal olan tariki bulmak.*

Ḥasan Ḥilmī 'acību'llāh hidāyetdir enībū'llāh
Bī-emri'llāh bi-ḥamdi'llāh muṭī' īmān yā
Resūla'llāh

3. hidāyetdir:-dir

Kaside 40

Mısra: 2

*1. Doğru yola irşat, delâlet. 2. Doğru yola
sülûk. Hakk'a muvassal olan tariki bulmak.*

Bize Ḥaḫḫ'dan kerāmetdir şerī'at yā Resūla'llāh
Bize Ḥaḫḫ'dan hidāyetdir şerī'at yā Resūla'llāh

4. hidāyet:

Kaside 41

Mısra: 8

1. Doğru yola irşat, delâlet. 2. Doğru yola sülûk. Hakk'a muvassal olan tariki bulmak.

Haķıķat Haķķ'da muğlaķsın muħabbet bāğ-ı kudretde

Hidāyet miftāhı sende degil mi yā Resūla'llāh

5. hidāyetden:-den

Kaside 43

Mısra: 7

Kurtuluş, necat, doğru yol.

Felek burcı hidāyetden visāl bābın küşād kıldı
Gönül beytiñ tavāf kıldı cemāliñ yā Resūla'llāh

6. hidāyet:

Kaside 73

Mısra: 22

(Ar.) Doğru yolu gösterme, hakka sevk etme.

Tutar haķdır vaşiiyetler Ḥasan Ḥilmī kuluñ kıtmır
Okur evrādıdır tekбір hidāyet yā Resūla'llāh

7. hidāyet:

Kaside 111

Mısra: 6

1. Doğru yolu gösterme, hakka sevk etme, 2. Doğru yol, hak yolu, Müslümanlık.

Ḥasan Ḥilmī gönül hasta oķu Qur'an'ı tiryāķdır
Haķıķat panzehri ancaķ hidāyet yā Resūla'llāh

8. hidāyetdir:--dir

Kaside 114

Mısra: 3

Hidayet, doğru yola girme, kurtuluşa erme.

Yazar hikmet hidāyetdir cemāliñ metn-i 'aşķından
Virir şerh iştiiyāķından bu 'aşık yā Resūla'llāh

9. hidāyet:

Kaside 122

Mısra: 5

(Ar.) Doğru yolu gösterme, hakka sevk etme.

Hidāyet bādesiñ içdi ebed mestdir Ḥasan Ḥilmī
Su'al gelse cevāb virmez kabirde yā Resūla'llāh

10. hidāyet:

Kaside 136

Mısra: 1

(Ar.) Doğru yolu gösterme, hakka sevk etme.

Hidāyet bād-ı kudretle gelürse yā Resūla'llāh
'Atıyye ehl-i imāna bilürse yā Resūla'llāh

11. hidāyet:

Kaside 153

Mısra: 3

(Ar.) Doğru yolu gösterme, hakka sevk etme.

Hidāyet bāde-i imān ķadehi dā'imā Qur'an
İçerse mu'min-i muħliş keremdir yā Resūla'llāh

12. hidāyet:

Kaside 184

Mısra: 4

1. Doğru yolu gösterme, hakka sevk etme, 2. Doğru yol, hak yolu, Müslümanlık.

Gönül hoş-büy-ı gülzārı ķoķar 'avn-ı ināyetden
Hidāyet bāğ-ı kudretten yetişdi yā Resūla'llāh

13. hidāyetdir:--dir

Kaside 243

Mısra: 2

Hidayet, doğru yola girme, kurtuluşa erme.

Muhabbet aşlı fi'l-vāki' şerī'at yā Resūla'llāh

Bilür 'ārif hidāyetdir tarīkat yā Resūla'llāh

14. hidāyet:

Kaside 308

Mısra: 3

(Ar.) Doğru yolu gösterme, hakka sevk etme.

Cihādın mustakīl mürşid hidāyet feyz-i hikmetdir

Yağar bahr-i muhabbetden bilürdim yā

Resūla'llāh

15. hidāyetdir:--dir

Kaside 328

Mısra: 5

Hidayet, doğru yola girme, kurtuluşa erme.

Muhabbet merhamet itmek Hasan

Hilmī hidāyetdir

Ümüdüm rahmeten li'l-'āleminden yā Resūla'llāh

hidāyet bağdır:

1. hidāyet bağdır:--ı, -dır

Kaside 141

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kurtuluşa erme bahçesi, doğru yolu bulma.

Gülüstānı güzār eyler muşallī yā Resūla'llāh

Hidāyet bağdır feyz-i tecellī yā Resūla'llāh

hidāyet buldı:

1. hidāyet buldı:--dı

Kaside 122

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Doğru yolu bulmak.

Hidāyet buldı ervāhda şerī'at tālībī anlar

Haṭā ehli ḍalāletdir ezelde yā Resūla'llāh

hidāyet defteri:

1. hidāyet defteri:

Kaside 57

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Doğru yolu bulma defteri.

Hidāyet defteri hikmet-i ḥakīm mālike'l-mülkdür

Kirāmen kātībīn yazsun devātım yā Resūla'llāh

hidāyet eyledi:

1. hidāyet eyledi:--dı

Kaside 141

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Doğru yolu göstermek.

Hidāyet eyledi Hādī şırāt-ı mustakīm üzre

Cehennemden güzār eyler muşallī yā Resūla'llāh

hidāyet itmedi:

1. hidāyet itmedi:--me, --dı

Kaside 108

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Doğru yolu göstermek; kurtuluşa erdirmek.

Ebū Tālīb taleb kıldı seniñ dīdārını gördi

Hidāyet itmedi tevfiḳ 'azābdır yā Resūla'llāh

hidāyetlü:

1. hidāyetlü:

Kaside 85

Mısra: 5

Doğru yola ulaşmış.

Ƙıılar ‘āşık Ƙasan Ƙilmī hidāyetlü ‘ibādetdir
Çerāğı ƙabrine pürhān namāzdır yā Resūla’llāh

2. hidāyetlü:

Kaside 245

Mısra: 2

Doğru yola ulaşmış.

Muhabbet noşşānīdır her mūdde‘āda yā
Resūla’llāh
Ƙuşūrum çok hidāyetlü du‘āda yā Resūla’llāh

hidmet:

1. hidmetiñ:-in

Kaside 106

Mısra: 5

*1. hizmet; 2. sevilen birinin ihtiyacını can
atarak gidermeyi isteme.*

Ƙasan Ƙilmī ğarīb oğluñ diyānet hidmetiñ ister
Medīneñ ravza-i cennet hādīmim yā Resūla’llāh

2. hidmetiñ:-iñ

Kaside 342

Mısra: 3

Hizmet, görev, vazife.

Bu ‘aşkıñ hidmetiñ menzili hüdā bildim
kerāmetdir
Ki sen peygamber-i āhir zamāne yā Resūla’llāh

hıfz iden:

1. hıfz iden:--en

Kaside 120

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Korumak, saklamak, muhafaza etmek.

Ƙarāmdan hıfz iden nefsi nikāhdır yā Resūla’llāh
Keser şeytānı bi’l-küllī nikāhdır yā Resūla’llāh

hıfz ider:

1. hıfz ider:--er

Kaside 138

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Korumak.

Ƙasan Ƙilmī kıyām itse melekler hıfz ider ƙalbiñ
Neden vesvās ider şeytān şaşırđı yā Resūla’llāh

hikāvā:

1. hikāyā:

Kaside 126

Mısra: 6

Hikāye, öykü.

Ƙasan Ƙilmī deĝil ƙādī bilür müftī şerī‘ atdır
Bunı hüküm eyleyen hākim hikāyā yā Resūla’llāh

hikmet:

1. hikmet:

Kaside 1

Mısra: 9

Hakikat sırrı, bilgelik, öz.

Gelüp hikmet diyârından görindi zât-ı ‘uşşâka
Hasan Hilmî odur şukka oku hikmet kitabını

2. hikmet:

Kaside 1

Mısra: 9

Hakikat sırrı, bilgelik, öz.

Gelüp hikmet diyârından görindi zât-ı ‘uşşâka
Hasan Hilmî odur şukka oku hikmet kitabını

3. hikmet:

Kaside 9

Mısra: 6

İlim ve hilmin ictimaından mütehassıl.

Devâ dîniñ diregidir enîbû sâlike rahmet
Hasan Hilmî mürîd hikmet dakîkdir yâ
Resûla’llâh

4. hikmet:

Kaside 45

Mısra: 6

*Bir şeyin oluşundaki akıl erdirilemeyen
sebepler, gizli sebepler.*

Duḥân emrâz-ı cismânî ḥarâb eyler rûḥ-ı sultânî
Hevâ-yı aşl-ı şeytânî ne hikmet yâ Resûla’llâh

5. hikmet:

Kaside 54

Mısra: 5

Hakikat sırrı, bilgelik, öz.

Muḥabbet ma’nevî hikmet ledünnî sırr-ı tevḥîddir
Şer’at şerḥ ider ister şevâhid yâ Resûla’llâh

6. hikmetdir:--dir

Kaside 65

Mısra: 9

Hikmet, sır.

Hasan Hilmî ḥammâllıktan ḥalâş olmaz ne
hikmetdir

Semî’ nâ tâ ezel bâr-ı ‘aşkıñ yüklendim yâ
Resûla’llâh

7. hikmet:

Kaside 92

Mısra: 2

*Tasavvufa göre hikmet, ilâhî sırların ve
gerçeklerin bilgisi, varlıkların var oluş
amaçlarının kavranması, sebeplerle bunların
sonuçları arasındaki ilişkilerde ilâhî iradenin
rolünün keşfedilmesidir.*

Namâz yâ rûḥuma rahmet gıdâ mı yâ Resûla’llâh
Zemîn-i ḳalbime hikmet namâz mı yâ Resûla’llâh

8. hikmet:

Kaside 114

Mısra: 3

*Allah’ın kulun kalbine eşyânın hakikati
hakkında koyduğu, akılla elde edilemeyen kalbî
ilim, eşyânın hakikatini olduğu gibi bilme.*

Yazar hikmet hidâyetdir cemâliñ metn-i ‘aşkıñdan
Virir şerḥ iştîyâkıñdan bu ‘âşık yâ Resûla’llâh

9. hikmeti:-i

Kaside 124

Mısra: 4

Hakikat sırrı, bilgelik, öz.

Görünmez ḥâne-i dilde kurulmuş Kerbelâ cengi
Okunmaz hikmeti ḳalbde gönüldür yâ Resûla’llâh

10. hikmet:

Kaside 148

Mısra: 5

Hakikat sırrı, bilgelik, öz.

Hasan Hilmî okur hikmet ledünnî hıvâce-i

Hak'dan

Hayâtı vakti fevt itse zulümdür yâ Resûla'llâh

11. hikmete:-e

Kaside 148

Mısra: 3

Hakikat sırrı, bilgelik, öz.

Şabırdır hikmete 'ibret yazılmış levh-i mahfûzda
cehennem nefsi-i insânda kibirdir yâ Resûla'llâh

12. hikmet:

Kaside 169

Mısra: 2

Hakikat sırrı, bilgelik, öz.

Ledünnî yağmuru yağdı gönülde yâ Resûla'llâh
Yazar hikmet beyân eyler kitâbda yâ Resûla'llâh

13. hikmet:

Kaside 169

Mısra: 5

Hakikat sırrı, bilgelik, öz.

Oğur hikmet Hasan Hilmî ledünnî Şeyhu'l-
ekberden

Yazar dürlü cevâhirler satırda yâ Resûla'llâh

14. hikmetdir:-dir

Kaside 201

Mısra: 5

Hakikat sırrı, bilgelik, öz.

Hasan Hilmî şarâb-ı 'aşk bilindi başka hikmetdir
Muhabbet katre-i rahmet lezîzdir yâ Resûla'llâh

15. hikmetdir:--dir

Kaside 241

Mısra: 1

Hikmet, sır.

Ne 'âdetdir ne hikmetdir bu şöhet yâ Resûla'llâh
Ne müftî kaldı ne tadrîs ne bid'at yâ Resûla'llâh

16. hikmet:

Kaside 282

Mısra: 6

Bilgelik, hakikat sırrı.

Fenâfi'llâhdan seyr-i beka bi'llâha irdikçe
Hasan Hilmî hikmet zebân-ı Nakşîbendî yâ
Resûla'llâh

17. hikmet:

Kaside 336

Mısra: 2

Hakikat sırrı, bilgelik, öz.

Muhabbet fikridir 'ayn-i hayâtım yâ Resûla'llâh
O hikmet zevkidir nûr-ı şalâtım yâ Resûla'llâh

18. hikmetiñ:--iñ

Kaside 337

Mısra: 2

Bilme, ilim, hakikat sırrı.

Rızâ-i rahmetiñ hoşdur hevâsı yâ Resûla'llâh
O rahmet hikmetiñ yokdur behâsı yâ Resûla'llâh

hikmet-i hakîm:

1. hikmet-i hakîm:

Kaside 57

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Her şeye hükmeden Allah'ın hikmeti, ledünnî ilmi.

Hidâyet defteri hikmet-i hakîm mâlike'l-mülkdür
Kirâmen kâtibin yazsun devâtım yâ Resûla'llâh

hikmetu'l-‘ayn-ı cihâddır:

1. hikmetu'l-‘ayn-ı cihâddır:--dır

Kaside 300

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hikmetin cihad pınarı.

Zebânım hikmetu'l-‘ayn-ı cihâddır yâ Resûla'llâh
Kelâmım lu‘lu‘-i Hakk’a mişâldır yâ Resûla'llâh

hilâfet:

1. hilâfet:

Kaside 50

Mısra: 7

Halifelik.

Hilâfet emr-i Qur‘ân’dır hıyânet eylemez sultân
Semi‘nâ eyyühâ'l-insân türâbdır yâ Resûla'llâh

2. hilâfet:

Kaside 71

Mısra: 6

Halifelik.

Mürîd oldum ki bir şeyhe murâdım ‘âşık olmaqdır
Hilâfet saña lâyıkdır hakîkat yâ Resûla'llâh

hilâfet almağa:

1. hilâfet almağa:-a

Kaside 56

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Tarîkatlarda bir şeyhten izin almak sûretiyle
şeyhlik görev ve sorumluluğunu üstlenme işi.*

Hilâfet almağa şimdi liyâkât kalmadı bende
Ümîdim mürşidim sende ararım yâ Resûla'llâh

hilâl:

1. hilâl:

Kaside 8

Mısra: 2

Hilâl. || İki büküm.

Gönül gönlümde gördükçe hayâlîñ yâ Resûla'llâh
Hayâsından hilâl gibi tükendi yâ Resûla'llâh

hîle:

1. hîle:

Kaside 48

Mısra: 2

Hile, aldatma, tuzak.

Huzûra ‘arz olunca bu çahve yâ Resûla'llâh
Buyurduñ hevâ-yı nefse bu hîle yâ Resûla'llâh

2. hilesi:-si

Kaside 116

Mısra: 4

*Bir kimseyi aldatmak, kandırmak ve
yanıltmak amacıyla yapılan tertip, düzen.*

‘İbâdet eylesek ifsâd ider nefsânî şeytân
Hafîdir hilesi çokdur hafîz ol yâ Resûla'llâh

hilim:

1. hilimdir:--dır

Kaside 148

Mısra: 1

Huy yumuşaklığı, yumuşak huyluluk, öfke ve hiddet gerektiren durumlarda kendini yenerek sâkin ve serinkanlı olma.

Kerâmât devleti tâcı hîlimdir yâ Resûla'llâh
Kurulmuş minber-i kudret 'ilmidir yâ Resûla'llâh

2. hîlimdir:--dir

Kaside 255

Mısra: 2

Huy yumuşaklığı, yumuşak huyluluk, öfke ve hiddet gerektiren durumlarda kendini yenerek sâkin ve serinkanlı olma.

Muhabbet mâye-i cevher 'ilmidir yâ Resûla'llâh
Muhabbet 'aşîka ihsân hîlimdir yâ Resûla'llâh

himkir himkir:

1. himkir himkir:

Kaside 69

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Hüngür hüngür, çok yüksek sesle içten gelerek.

Babam Âdem'le anam Havvâ'yı himkir himkir ağlatdı

Çıkardı cennet içinden şefâ'at yâ Resûla'llâh

hirâ:

1. hirâ'da:--da

Kaside 251

Mısra: 2

Hiz. Muhammed'e ilk vahyin indirildiği ve peygamberliğin verildiği Hira Dağı'ndaki mağara.

Muhabbet kıblesi zâtın cemâlde yâ Resûla'llâh
Enîsin mürşidiñ Hâk'dır Hirâ'da yâ Resûla'llâh

hırka:

1. hırkasın:--sın

Kaside 4

Mısra: 3

Dervişlerin üstlerine giydikleri, biçimi ve rengi mensup oldukları tarıkata göre değişen, kollu, yakasız, pamuklu giyecek.

Naşib oldı bi-hamdi'llâh enîbû hırkasın geydim
Şükür bî'at elin virdin kerimsin yâ Resûla'llâh

hisâb:

1. hisâbım:--ım

Kaside 66

Mısra: 6

Bir şeyin hesabını vermek, hesap günü.

Mezâra girdiğim günde su'âl-i Münkereyn gelse
Ne şüretle cevâb virsem hisâbım yâ Resûla'llâh

hisâb görmez:

1. hisâb görmez:--mez

Kaside 152

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Mahşer günü Allah'ın huzurunda hesap vermek.

Hasan Hilmî cefâ ehlî cehennemden olur âzâd
'Azâb çekmez hisâb görmez 'atâdır yâ Resûla'llâh

2. **hısāb görmez:--mez**

Kaside 263

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mahşer günü Allah'ın huzurunda hesap vermek.

Anıñ 'aşıkları sekrān gelürse rüz-ı mahşerde
Hısāb görmez 'azāb çekmez felāhdır yā
Resūla'llāh

hısāb itdi:

1. **hısāb itdi:--di**

Kaside 18

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Düşünmek, Ölçmek biçmek.

Hasan Hilmī hısāb itdi hayr şer defteriñ yırtdı
Umar 'afvı 'atā eyler ganīdır yā Resūla'llāh

hısāben:

1. **hısāben:**

Kaside 29

Mısra: 5

Hesap, yaklaşık olarak, takriben.

Şabī gönlüm sūdūñ emdi hısāben on sekiz yıldır
Şırātı geçmege vardır ümīdim yā Resūla'llāh

hiṭāb-ı irci'ī:

1. **hiṭāb-ı irci'ī:**

Kaside 28

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Geri dön hitabı. II "İrci'î ilâ rabbiki
râdiyeten mardıyyeh." "Hem hoşnut edici, hem*

*de hoşnut edilmiş olarak Rabbine dön." Fecr,
89/28.*

Hiṭāb-ı irci'ī rāci'ī rücū' eyler bu rūḥ ašlā
Yetişdir ravzana rāzī selāmı yā Resūla'llāh

hiyānet eyledi:

1. **hiyānet eyledi:--di**

Kaside 268

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İhanet etmek.

Zehri virdi kılıç çekdi hiyānet eyledi mel'ün
Sezādır la'nete el-ḥaḫ hezār her dem yā
Resūla'llāh

hiyānet eylemez:

1. **hiyānet eylemez:**

Kaside 50

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Emanete hiyanet etmeyen kimse.

Hiḷāfet emr-i Qur'ān'dır hiyānet eylemez sulṭān
Semi'nā eyyühā'l-insān türābdır yā Resūla'llāh

hızır:

1. **hızır:**

Kaside 176

Mısra: 4

*Ab-ı hayatı içtiği için ölümsüzlüğe kavuşan
Peygamber ya da veli.*

Hayāt-ı āb-u hayvānı Sikender'le bulan bunlar
İçen cānlar Hızır İlyās'dır yā Resūla'llāh

2. hıızır:

Kaside 176

Mısra: 5

*Ab-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine,
bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında
imdâdına yetiştiğine inanılan peygamber veya velî
olan zat.*

Hasan Hilmî Hızır haydır amân yanında ol hâzır
Cemî' müşküllere nâzır Hızır'dır yâ Resûla'llâh

3. hıızır'dır:-'dır

Kaside 176

Mısra: 1

*Ab-ı hayatı içtiği için ölümsüzlüğe kavuşan
Peygamber ya da veli.*

Cihâna cân viren cânân Hızır'dır yâ Resûla'llâh
Yeriñ göğün direği de Hızır'dır yâ Resûla'llâh

4. hıızır'dır:--dır

Kaside 176

Mısra: 2

*Hızır, Hz. Musa (as.) döneminde yaşadığı, Allah
tarafından kendisine ilahi bilgi ve hikmet
öğretildiği, ölümsüzlük suyu (ab-ı hayat) içip
ölümsüzlüğe kavuştuğuna inanılan ve peygamber
ya da veli olduğu ileri sürülen bir zattır. Bereketi
temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdadına
yetiştiğine inanılmaktadır. Kelime olarak da
"yeşillik, yeşerme ve tazelik" anlamları olan
Hızır, onun gezdiği yerlerin yeşerdiği inancını
doğurmuştur.*

Cihâna cân viren cânân Hızır'dır yâ Resûla'llâh
Yeriñ göğün direği de Hızır'dır yâ Resûla'llâh

5. hıızır'dır:-'dır

Kaside 176

Mısra: 6

*Ab-ı hayatı içtiği için ölümsüzlüğe kavuşan
Peygamber ya da veli.*

Hasan Hilmî Hızır haydır amân yanında ol hâzır
Cemî' müşküllere nâzır Hızır'dır yâ Resûla'llâh

6. hıızır:

Kaside 210

Mısra: 3

*Ab-ı hayatı içtiği için ölümsüzlüğe kavuşan
Peygamber ya da veli.*

Hızır İlyâs içüp anı hayâtı aldılar andan
Muhabbet ol şuyun aşlı nebâtdır yâ Resûla'llâh

hıızır ilyâs:

1. hıızır ilyâs:

Kaside 68

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Halk inancına göre peygamber olan ve
ölümsüzlüğe sahip Hızır ile İlyas, her yıl sadece
bir kez buluşuyor. Hızır peygamberin karada
darda kalan kişilere yardım ettiği, onlara
kılavuzluk ettiği, aynı zamanda bolluk ve bereket
getirdiğine, İlyas peygamberin de suların
koruyucusu olduğuna inanılıyor.*

İçüp âb-u zülâlınden Hızır İlyâs hayât buldı
Haber İskender'in olsun naşib yok yâ Resûla'llâh

hıızır:

1. hıızır:-ı

Kaside 210

Mısra: 2

*Ab-ı hayatı içerek ölümsüz olduğuna
inanılan peygamber.*

Muhabbet çeşme-i âb-ı hayâtdır yâ Resûla'llâh
Göñül Hızır içüp andan şebâtdır yâ Resûla'llâh

2. **hızr:**

Kaside 332

Mısra: 1

*Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine,
bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında
imdadına yettiğine inanılan kimse.*

Muhabbet Hızır İlyâs'dır hayâtdır yâ Resûla'llâh
Nebîler münkîri müftî memâtdır yâ Resûla'llâh

3. **hızr:**

Kaside 332

Mısra: 5

*Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine,
bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında
imdadına yettiğine inanılan kimse.*

Hasan Hilmî okur ders-i muhabbet Hızır İlyâs'dan
İçüp âb-u hayât andan hayâtdır yâ Resûla'llâh

4. **hızr'ı:-'ı**

Kaside 332

Mısra: 3

*Ab-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine,
bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında
imdadına yettiğine inanılan, bir görüşe göre
peygamber, bir görüşe göre veli olan zat.*

Görür Hızır'ı muqadderdir muhabbet kalbi hayy
kılsa
Memâtdır müftîniñ kalbi harâbdir yâ Resûla'llâh

hızr-ı hikmetdir:

1. **hızr-ı hikmetdir:--dir**

Kaside 217

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hızır aleyhisselama ithafen) hikmetin Hızırı.

Muhabbet Hızır-ı hikmetdir bulup âb-ı hayât içdim
Hasan Hilmî memât olmaz inandı yâ Resûla'llâh

horos:

1. **horos:**

Kaside 52

Mısra: 7

Horoz.

Seher vakti horos söyler ki dir kum yâ eyyühâ'l-
gâfil
Uyan gel sevdiğim 'âkil yâ Allâh yâ Resûla'llâh

hoş:

1. **hoş:**

Kaside 142

Mısra: 3

*(Fars.) Duyguları okşayan, zevk veren,
beğenilen, güzel, iyi, latif.*

Hoş âvâzla münâdiler seher vakti şalâ virse
Gıdâ-i hazz-ı rûhânî leâfet yâ Resûla'llâh

2. **hoş:**

Kaside 207

Mısra: 4

İyi, güzel, latif, a'lâ. II Mutlu, huzurlu.

'İlâcı dest-i kudretle virir Lokmân Hekîm ammâ
Seniñ 'aşkıñla hoş göñlüm kederden yâ
Resûla'llâh

3. **hoşdur:-dur**

Kaside 337

Mısra: 1

İyi, güzel, lâtîf, a'lâ.

Rızâ-i rahmetiñ hoşdur hevâsı yâ Resûla'llâh
O rahmet hikmetiñ yokdur behâsı yâ Resûla'llâh

hoş-:

1. **hoşdur:--dur, -**

Kaside 250

Mısra: 1

*(Fars.) Duyguları okşayan, zevk veren,
beğenilen, güzel, iyi, latîf.*

Ne hoşdur şavt-ı lebbeyk 'Arafât'da yâ
Resûla'llâh
Bilür 'aşık olan semt-i Minâ'da yâ Resûla'llâh

hoş- âvâzı:

1. **hoş- âvâzı:--ı**

Kaside 142

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Güzel ses. II Ezan.

Hasan Hilmî hoş- âvâzı seniñ rûhuñ işitdikçe
Namâz için bâb-ı mescidde 'ibâdet yâ Resûla'llâh

hoş-büy-ı gülzârı:

1. **hoş-büy-ı gülzârı:**

Kaside 184

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gül bahçesinin güzel kokusu.

Göñül hoş-büy-ı gülzârı çoğar 'avn-ı 'inâyetden
Hidâyet bâğ-ı kudretten yetişdi yâ Resûla'llâh

hubbu'l-vatan mine'l-îmân:

1. **hubbu'l-vatan mine'l-îmân:**

Kaside 33

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

" Vatan sevgisi imandandır." hadisi.

Hubbu'l-vatan mine'l-îmân hadîsiñ hak
muhaqqıktır
Ezel ervâh-ı vuslatdır refîk ol yâ Resûla'llâh

hubûbât:

1. **hubûbâtı:--ı**

Kaside 187

Mısra: 1

*(Ar.) Buğday, arpa, mısır vb. taneli bitkiler,
tahıl.*

Biter 'aşkıñ hubûbâtı gönülde yâ Resûla'llâh
Çıkar dür-dâneler 'Adn-i bahırde yâ Resûla'llâh

huccâc:

1. **huccâc:**

Kaside 147

Mısra: 6

Ar. Hacılar.

Hasan Hilmî muhabbetle içerse bi'r-i zemzemden
Oğur huccâc ile lebbeyk kefâdır yâ Resûla'llâh

2. **huccâc:**

Kaside 215

Mısra: 6

Ar. Hacılar.

Ṭavāf eyler Ḥasan Ḥilmī bu fakrın Ka‘be’si her
dem
Oğur hüccāc ile lebbeyk laṭīfdır yā Resūla’llāh

3. **ḥuccāciñ:--iñ**

Kaside 218

Mısra: 6

Hacılar.

Ḥasan Ḥilmī muḥabbetle oğur lebbeyk-i rūḥānī
Şadāsı gelse ḥuccāciñ nevāfil yā Resūla’llāh

4. **ḥuccāca:-a**

Kaside 219

Mısra: 5

Hacılar.

Ḥasan Ḥilmī selām söyle bu gün yetmiş biñ
ḥuccāca
Bunı red eyleyen ḥaqqā revāfız yā Resūla’llāh

hüccet:

1. **ḥüccet:**

Kaside 16

Mısra: 1

Ar. 1. Delil, burhan. 2. Hükümname-i şer’i.

Şerī‘at Ka‘be-i ḥuccāca ḥüccet yā Resūla’llāh
Şerī‘at Ka‘be-i ‘uşşāka behcet yā Resūla’llāh

2. **ḥüccet:**

Kaside 82

Mısra: 2

*Delil, vesika, senet, belge II İnsanların doğru
yolu bulmaları için Allah’ın ortaya koyduğu delil.*

Namāz kılsak kabūl olmaz kuşurdur yā
Resūla’llāh

Ḥaber virdiñ tamām ḥüccet ḥuzūrdur yā
Resūla’llāh

hücre-i fücā:

1. **ḥücre-i fücā:**

Kaside 48

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Hücreler arası boşluk. II Modern tıpta ödem
(vücutta sıvı birikmesi) olarak geçiyor.*

Yaparlar ḥücre-i fücā ki dirler ismine kahve
Muḥayyerdir içen ümmet ebāḥa yā Resūla’llāh

hücüm itdi:

1. **hücüm itdi:-di**

Kaside 50

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Saldırmak, saldırıya geçmek. (Manevi
anlamda).*

Belā-yı gāmme-i küffār hücüm itdi za‘īf kaldım
Yetiş imdāda rūḥānī ḥarābdır yā Resūla’llāh

hudā:

1. **ḥudāya:-, -**

Kaside 19

Mısra: 6

*Far. 1. Allahü azîm’ü-şan. 2. Sahip, malik:
hudâ-yı hâne.*

Nağşibendî pâdişâhı şehr-i ḳalbim zabt idüp
Bağladı ḳalbim ḥudāya râbıtam var yā Resūla’llāh

2. **hüdâ:**

Kaside 34

Mısra: 11

Allahü azîm'ü-şan.

Hüdâ şağlar bükâlardan 'adâlet eyleyen şâhı
Tecellî kılsa ol Vehhâb mu'ammer yâ Resûla'llâh

3. **hudâi:-ı**

Kaside 49

Mısra: 5

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan. 2. Sahip, malik:
hudâ-yı hâne.

Tarîkat hak hakikat Hakk hudâi ma'rifet bilmek
İrân Seyhân Maşîş Ceyhân hep şerî'at yâ
Resûla'llâh

4. **hüdâ:**

Kaside 57

Mısra: 2

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan. 2. Sahip, malik:
hudâ-yı hâne.

Muhabbet ravza-i tohmuñ nebâtım yâ Resûla'llâh
Hüdâ emriyle hüddâmım sebâtım yâ Resûla'llâh

5. **hudâdır:-dır**

Kaside 58

Mısra: 8

Far. 1. Allahü azîm'ü-şan. 2. Sahip, malik:
hudâ-yı hâne.

Hasan Hilmî nakl i ikrâr-i 'ağılla mezhep olmaz
bil
Şırâtı geçmege fermân hudâdır yâ Resûla'llâh

6. **hüdamızdan:--mız, --dan**

Kaside 78

Mısra: 3

Allah (c.c.), Cenâbıhak.

Orucumuz kabûl eyler ümîdim var hüdamızdan
Bu gün bayrâm namâzında vişâlen yâ Resûla'llâh

7. **hüdâ'nın:-nın**

Kaside 194

Mısra: 2

Allah, Cenâb-ı Hak.

Yazılmış kalb-i 'uşşâkda bi'smi'llâh yâ
Resûla'llâh
Hüdâ'nın sırr-ı esrârı 'aşku'llâh yâ Resûla'llâh

8. **hüdâ:**

Kaside 250

Mısra: 3

Allah (c.c).

Hüdâ sakâ eylesün 'atşânını mîz-âb-ı zemzemden
Muhabbet bâdesi Ümmü'l-Kurâ'da yâ Resûla'llâh

9. **hüdâ:**

Kaside 298

Mısra: 2

Allah (c.c), Cenâb-ı Hak.

Muhabbet meleke mâlik muraḥḥaş yâ Resûla'llâh
Hüdâ virmiş saña meb'ûs-ı muḥaşşas yâ
Resûla'llâh

10. **hüdâ:**

Kaside 342

Mısra: 3

Allah (c.c).

Bu 'aşkıñ hîdmetiñ menzili hüdâ bildim
kerâmetdir
Ki sen peygamber-i âḥir zamâne yâ Resûla'llâh

hüddām:

1. hüddāmım:-ım

Kaside 57

Mısra: 2

Hizmetçiler. "hâdim"in cem'idir.

Muhabbet ravza-i tohmuñ nebâtım yâ Resûla'llâh

Hüdâ emriyle hüddāmım şebâtım yâ Resûla'llâh

hüddām-ı rûhânî:

1. hüddām-ı rûhânî:

Kaside 316

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Manevi hizmetçiler, hizmet edenler.

Hasan Hilmî kapuñ hâki meger hüddām-ı rûhânî

Yazarsa na'tını 'ilme'l-yakîn yâ Resûla'llâh

hükm:

1. hükmü:-ü

Kaside 154

Mısra: 4

Hüküm, karar.

Göz hakkı kalmasun dirsen gülüstândan 'atâ eyle

'Adâlet hükmü rûhânî kılıç mı yâ Resûla'llâh

hükm eyleyen:

1. hükm eyleyen:--y, --en

Kaside 126

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hakkında karar vermek.

Hasan Hilmî değil kâdî bilür müftî şerî'atdır

Bunı hükm eyleyen hâkim hikâyâ yâ Resûla'llâh

hulûş itmek:

1. hulûş itmek:--mek

Kaside 120

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Kalp temizliği yapmak.

Virir rızkını bol eyler diler 'ömrünü tûl eyler

Hulûş itmek 'ibâdetde nikâhdır yâ Resûla'llâh

hulûşiyet:

1. hulûşiyet:

Kaside 296

Mısra: 4

Samimi, candan dostluk.

Hakikat secde-i 'aşkda mine'z-zâhir ile'l-bâtın

'Ubûdiyyet hulûşiyet hüviyet yâ Resûla'llâh

hüner:

1. hünerdir:-dir

Kaside 71

Mısra: 1

Maharet, marifet, ustalık.

Hünerdir ma'rifet 'aşkıñ yanarsa yâ Resûla'llâh

Benim kalbim bu gafletten uyansun yâ

Resûla'llâh

hürîye-i cennet:

1. hürîye-i cennet:

Kaside 299

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Cennet hurisi, cennet kızı.

Cihāda rüşenā ‘aynu’l-‘ayandır hūriye-i cennet
Cemālīñ bir nefes gitmez gözümde yā
Resūla’llāh

hüseyn:

1. hüseyn:

Kaside 59

Mısra: 3

H. Peygamberin torunu.

Hasan nūreyne ‘ayneynim Hüseyn kalb-i
hayātımdır
‘Alī dāmādınız Hakk’a velīdir yā Resūla’llāh

2. hüseyn’dir:-dir

Kaside 59

Mısra: 2

*H. Muhammed’in (s.a.s.) torunudur. (H.
Hüseyn, H. Fatıma’nın ikinci oğlu olup Hicretin
dördüncü yılında dünyaya geldi. Hicretin 61. yılı
Muharrem ayında vefat etti.).*

Seniñ şeh-zādeniñ ismi Hasan’dır yā Resūla’llāh
Dağı ihvānı bī-şübhe Hüseyn’dir yā Resūla’llāh

hüsn:

1. hüsnüñ:-üñ

Kaside 32

Mısra: 3

*Güzellik. (H. Muhammed’in güzelliği
kastedilmiştir.).*

Kaçırdı aşiyānından seniñ hüsnüñ bu ‘Ankā’yı
Ne çāre bir mekān tutmaz seniñçün yā Resūla’llāh

hüsniyyāt:

1. hüsniyyāt:

Kaside 1

Mısra: 1

Güzellikler.

hüsniyyāt

2. hüsniyyāt:

Kaside 1

Mısra: 3

Güzellikler.

Ne ni‘ metdir bu devlet ki şadırdā nūr-ı imānı Bize
luṭf eyledi Allāh Muhammed gibi sultānı
hüsniyyāt

hüsn-ü edāda:

1. hüsn-ü edāda:--da

Kaside 245

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

(hüsn-i edā) Üslup, söyleyiş güzelliği.

Oḳursam dā‘imā na‘tīñ muḥabbet āyet-i vaşfiñ
Ne ḥaddim var benim hüsn-ü ü edāda yā
Resūla’llāh

huşū‘ eyler:

1. huşū‘ eyler:--r

Kaside 82

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*1- Varlığının farkında olamayacak derecede
kendini karşısında bulunduğu şeyin heybet ve
câzibesine kaptırma. 2- Alçak gönüllülük*

gösterme, tevâzu. 3- (din. ve tasavvuf.) Allah'ın azameti karşısında kulun alçak gönüllü olup nefsinin hor ve hakir görmesi, yüreği ürperme ve korku ile dolu olarak Cenâbıhakk'a boyun eğmesi.

Muvaḥḥid mü'min-i kâmil ḥuşû' eyler namâz kılsa
Namâzı ehl-i îmânın nûrun 'alâ nûrdur yâ
Resûla'llâh

hüve'l-âhir:

1. hüve'l-âhir:

Kaside 330

Mısra: 4

O, her şey helâk olduktan sonra geriye kalacak olandır, âhirdir.

Hüve'l-ḥak dürr-i yektâdan ṭulû' eyler güneş zâhir
Hüve'l-evvel hüve'l-âhir taḥakkuk yâ Resûla'llâh

hüve'l-evvel:

1. hüve'l-evvel:

Kaside 330

Mısra: 4

O İlk'tir :Bir sonu olmadığı gibi bir başlangıcı da bulunmayan, bütün mevcûdâta nispetle her şeyden önce var olan" mânâsında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dir.

Hüve'l-ḥak dürr-i yektâdan ṭulû' eyler güneş zâhir
Hüve'l-evvel hüve'l-âhir taḥakkuk yâ Resûla'llâh

hüve'l-ḥak:

1. hüve'l-ḥak:

Kaside 330

Mısra: 3

"Hak sadece odur, O Hakk'tır" anlamında Allah'ın ismi.

Hüve'l-ḥak dürr-i yektâdan ṭulû' eyler güneş zâhir
Hüve'l-evvel hüve'l-âhir taḥakkuk yâ Resûla'llâh

hüveydâ:

1. hüveydâdır:-dır

Kaside 299

Mısra: 6

Açık, ortada.

Hasan Ḥilmî ğazâ eyler cihâdı nefsi ekberle
Hüveydâdır müessirden eşerden yâ Resûla'llâh

hüviyet:

1. hüviyet:

Kaside 296

Mısra: 4

Mâhiyet, hakikat II Cenâbıhakk'ın hiçbir şekilde nitelenemeyen mutlak hakikati.

Ḥakikat secde-i 'aşkda mine'z-zâhir ile'l-bâtın
'Ubûdiyyet ḥulûşîyyet hüviyet yâ Resûla'llâh

hüy:

1. hüyumdur:-um, -dur

Kaside 143

Mısra: 2

Mizaç, tabiat, yaratılış; alışkanlık, adet.

Namâzı kalbime koydum hüyumdur yâ
Resûla'llâh
Kılarım vakti fevt itmam hüyumdur yâ
Resûla'llâh

hüzün olmaz:

1. hüzün olmaz:--maz

Kaside 263

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dertli, kederli olmak.

Muhabbet bâde-i 'aşka kadehdir yâ Resûla'llâh
İçen 'âşık hüzün olmaz ferahtır yâ Resûla'llâh

huzûr:

1. huzûra:-a

Kaside 48

Mısra: 1

Önemli bir makâmın veya kişinin var olduğu, bulunduğ yeri, o makam veya şahsın önü, katı, yanı- (Hz. Muhammed'in huzuru).

Huzûra 'arz olunca bu kahve yâ Resûla'llâh
Buyurduñ hevâ-yı nefse bu hîle yâ Resûla'llâh

2. huzûra:-a

Kaside 60

Mısra: 2

Bir makam sahibinin veya hükümdarın katına çıkmak, onun yanına varmak.

Henüz ârz u niyâzım var cenâba yâ Resûla'llâh
Şalat ile selâmım var huzûra yâ Resûla'llâh

3. huzûrdur:-dur

Kaside 82

Mısra: 2

Huzur, gönül rahatlığı.

Namâz kılsak kabûl olmaz kuşûrdur yâ
Resûla'llâh

Haber virdiñ tamâm hüccet huzûrdur yâ
Resûla'llâh

4. huzûra:-a

Kaside 174

Mısra: 2

Makam, kat.

Mesâ'il defterim yazdım kuşûra yâ Resûla'llâh
Hacil itme su'âl itsem huzûra yâ Resûla'llâh

5. huzûra:-a

Kaside 222

Mısra: 3

Önemli bir makamın veya kişinin var olduğu, bulunduğu yer; ön, yan, kat, makam, yamaç.

Huzûra her şehir vakti okursan toksan biñ esrârı
Hadis-i kudsidir na'tiñ cemâlî yâ Resûla'llâh

6. huzûra:-a

Kaside 278

Mısra: 2

Bir makam sahibinin veya hükümdarın katına çıkmak, onun yanına varmak.

Muhabbet defteriñ yazdım kuşûra yâ Resûla'llâh
Hacil itme niyâz itdim huzûra yâ Resûla'llâh

7. huzûra:-a

Kaside 328

Mısra: 4

Makam, kat.

Yazarsam nâme-i 'aşkıñ Kirâmen Kâtibîn şahid
Huzûra 'arz olundukça gevâbdan yâ Resûla'llâh

huzûr ehli:

1. **huzûr ehli:**

Kaside 82

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Allah'a gerçek manada iman etmiş kişiler.

Hasan Hilmî huzûr ehli haţâ itse 'atâ eyle
Kuşûr ile namâz kılsa surûra yâ Resûla'llâh

2. **huzûr ehli:**

Kaside 138

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Huzur ehli (Allah'a gerçek manada iman etmiş kişiler.).

Muşallî haşyetul'lâhdır teveccüh kılsa dergâha
Huzûr ehli arar kıble qarışdı yâ Resûla'llâh

huzûra varmağa:

1. **huzûra varmağa:--a**

Kaside 45

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Önemli bir makâmın veya kişinin var olduğu, bulunduğu yer, o makam veya şahsın önü, katı, yanı.

Emer şeytân memesinden südi kaţranla karnı tok
Huzûra varmağa yüz yok bu 'illet yâ Resûla'llâh

2. **huzûra varmağa:--a**

Kaside 72

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Önemli bir makâmın veya kişinin var olduğu, bulunduğu yer, o makam veya şahsın önü, katı, yanı.

Günâhkârız kara yüzlü huzûra varmağa yüz yok
Şefâ'at bahırına had yok sen 'afv it yâ Resûla'llâh

huzûr-ı şeyhe:

1. **huzûr-ı şeyhe:--e**

Kaside 314

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Şeyhin huzuru, makamı.

Mürîdim şeyh-i pâkimsiñ uyandır kalbi ğafletten
Huzûr-ı şeyhe ta'îme gelsün yâ Resûla'llâh

huzûr-ı tuhfe-i şâha:

1. **huzûr-ı tuhfe-i şâha:**

Kaside 255

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

(Tuhfe-i huzûr-ı şâh) Padişahın huzurunun hediyesi.

Du'â eyler Hasan Hilmî murâdı zikr-ü ü fikrindir
Huzûr-ı tuhfe-i şâha ğazeldir yâ Resûla'llâh

hVâb-ı ğafletden:

1. **hVâb-ı ğafletden:--den**

Kaside 69

Mısra: 29

Kelime Tipi: -

Gaflet uykusu.

Uyandı hVâb-ı ğafletden didi Âdem ile Havvâ
Ebu'l-ervâh olan esmâ şefâ'at yâ Resûla'llâh

hVâce-i 'âlem:

1. **hVāce-i ‘ālem:**

Kaside 4

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Kainatın hocası, mürşidi.

Hasan Hilmî izin ister ki sensin hVāce-i ‘ālem
Medîneñ bāb-ı ‘ilminde gedâdır yâ Resûla’llâh

hVāce-i hak’dan:

1. **hVāce-i hak’dan:--dan**

Kaside 148

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Allah’ın hocası.

Hasan Hilmî okur hikmet ledünnî hVāce-i
Hak’dan
Hayâtı vakti fevt itse zulümdür yâ Resûla’llâh

harâmî:

1. **harâmî:**

Kaside 200

Mısra: 2

Yol kesen, haydut, hırsız.

Muhabbet rāh-ı ‘aşkım refikim yâ Resûla’llâh
Harâmî nefis ile şeytân esîrim yâ Resûla’llâh

harâret:

1. **harâretden:-den**

Kaside 224

Mısra: 1

*Sıcak, sıcaklık. II Aşk ateşiyle yürekte oluşan
sıcaklık ve şevk.*

Ciger bişdi harâretten kebâbdır yâ Resûla’llâh
Muhabbet hamrını mahfî yetiştir yâ Resûla’llâh

hikmet:

1. **hikmet:**

Kaside 137

Mısra: 5

Akalla elde edilemeyen kalbî ilim.

Mürîdim ma’rifet hikmet Hasan Hilmî o ‘âlemde
Muhibbim münzevî hâlim şafâdır yâ Resûla’llâh

2. **hikmet:**

Kaside 138

Mısra: 2

Akalla elde edilemeyen kalbî ilim.

Muhabbet meyve-i kudret yetişdi yâ Resûla’llâh
Mükellef ehline hikmet erişdi yâ Resûla’llâh

ısrar:

1. **ısrarı:-ı**

Kaside 110

Mısra: 11

*Direnme, ayak direme, üsteleme, üstünde
durma.*

Duḥānîñ şürbü ısrarı şağā’ır yok kebā’irdir
Hadişin sā’ile Hak’dan cevâbdır yâ Resûla’llâh

ıztırârî:

1. **ıztırârî:**

Kaside 214

Mısra: 2

*Mecbur ve çaresiz olma, çaresizlik,
mecburiyet.*

Fakrla iftilhâr itdiñ ihtiyârî yâ Resûla'llâh
Şıgındıñ Zât-ı Mevlâ'ya fakr ıztırârî yâ
Resûla'llâh

i:

1. i:

Kaside 53

Mısra: 3

(ü) ve bağlacı.

Sefinem seyr ider berr i baħrde bî-reîs qaldı
Şerî' atdan kumandârı tuţarım yâ Resûla'llâh

2. i:

Kaside 53

Mısra: 5

(ü) ve bağlacı.

Hasan Hilmî emîn olma nefis i şeytân saña
düşmân

Bi-izni'llâh kılıç çekdim keserim yâ Resûla'llâh

3. i:

Kaside 58

Mısra: 7

"ve" bağlacı.

Hasan Hilmî naql i ikrâr-i 'aқılla mezhep olmaz
bil

Şırâtı geçmege fermân hudâdır yâ Resûla'llâh

4. i:

Kaside 99

Mısra: 3

"ve" bağlacı.

İnandım aldım imânı ezel ikrâr ı taşdîkim
Fakîrim 'arz-ı hâl virdim pâdişâhıma yâ
Resûla'llâh

5. i:

Kaside 100

Mısra: 6

"ve" bağlacı.

Hasan Hilmî gönül kürsî okunmaz ehl-i 'aşq dersi
Zemîn i âsumân ehl-i rızâya yâ Resûla'llâh

6. i:

Kaside 153

Mısra: 1

(u) ve bağlacı.

Benim imân ı ikrârım ezeldir yâ Resûla'llâh
Muhaqqak 'ilm u 'irfânım güzeldir yâ Resûla'llâh

7. i:

Kaside 214

Mısra: 4

(ü) ve bağlacı.

Kanâ'at kenz-i lâ yefnâ şabır miftâh-ı rāhatdır
Velîler kîsesi kıymet i i'tibârî yâ Resûla'llâh

8. i:

Kaside 336

Mısra: 4

"ve" bağlacı.

Kebâ'ir ehlidir anlar oқurlar tevbeler dersin
Cemâliñ zikridir fevz i necâtım yâ Resûla'llâh

'ibād:

1. 'ibāda:-a

Kaside 175

Mısra: 2

Kullar.

Münâcât eyledik Hakk'a du'âda yâ Resûla'llâh
Kabûl eyler du'âmuzı 'ibâda yâ Resûla'llâh

2. 'ibâda:-a

Kaside 246

Mısra: 1

Kullar.

Kemâle şarf ider noğşânını 'âbid 'ibâda yâ
Resûla'llâh
Muhabbet rahmetiñ olsun ziyâde yâ Resûla'llâh

3. 'ibâda:-a

Kaside 275

Mısra: 6

Kullar.

Ne gam çeksün Hasan Hilmî muhabbet bâğı
mekşûfdur
Çekerse 'aşk gamıñ çeksün 'ibâda yâ Resûla'llâh

'ibâdet:

1. 'ibâdetdir:-dir

Kaside 77

Mısra: 5

*Kulun Allah'ın rızasını kazanmak ve ona
yakınlaşmak için yaptığı iş ve davranışlar.*

Oruç gizli 'ibâdetdir riyânıñ medhâlî yokdur
Bu esrârı bilen haktır hakikat yâ Resûla'llâh

2. 'ibâdetdir:-dir

Kaside 85

Mısra: 5

*Kulun Allah'ın rızasını kazanmak ve ona
yakınlaşmak için yaptığı iş ve davranışlar.*

Kılar 'âşık Hasan Hilmî hidâyetlü 'ibâdetdir
Çerâğı kabrine pürhân namâzdır yâ Resûla'llâh

3. 'ibâdetle:-le

Kaside 121

Mısra: 3

*Allah'a kulluk etmek, Allah'ın emir ve
yasaklarına uymak, O'nun isteklerini yerine
getirmek.*

'İbâdetle kanat açsam ayağımdan tutar şalmaz
Cihânı yutsa ol toymaz nefisdir yâ Resûla'llâh

4. 'ibâdet:

Kaside 142

Mısra: 6

*Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet
etme.*

Hasan Hilmî hoş- âvâzı seniñ rûhuñ işitdikçe
Namâz için bâb-ı mescidde 'ibâdet yâ Resûla'llâh

5. 'ibâdet:

Kaside 158

Mısra: 3

*Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet
etme.*

'İbâdet zevk-i ehlu'llâh n'ider emlak-ı dünyâyı
Cehennemden 'ubûr eyler gayûrdur yâ
Resûla'llâh

6. 'ibâdet:

Kaside 163

Mısra: 9

*Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet
etme.*

Hasan Hilmî gönül kuşdur 'ibâdet ol kuşuñ rûhı
Şehir vakti okur yâ hak öterler yâ Resûla'llâh

7. 'ibādet:

Kaside 172

Mısra: 5

Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet etme.

'İbādet seyf-i 'aşkıñla idem uğhiyye-i kurbān
Hedāyā қоç gelür gökden kabülse yā Resūla'llāh

8. 'ibādet:

Kaside 211

Mısra: 5

Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet etme.

Hasan Hilmī bu 'aşk üstāz 'ibādet 'ilmini öğren
Göñül hamrı muhabbetden içerse yā Resūla'llāh

9. 'ibādet:

Kaside 213

Mısra: 1

Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet etme.

'İbādet sofra-i kudret muhabbet yā Resūla'llāh
Kadāhı bāde-i 'aşkıñ muhabbet yā Resūla'llāh

10. 'ibādet:

Kaside 213

Mısra: 3

Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet etme.

Esāsı dīn-i İslāmıñ 'ibādet meyvesindendir
Müheyyā aşl-ı rūhānī muhabbet yā Resūla'llāh

11. 'ibādet:

Kaside 213

Mısra: 5

Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet etme.

'İbādet dāne-i hikmet biterse dīn zemīninde
Hasan Hilmī ider ıṣār muhabbet yā Resūla'llāh

'ibādet ehlidir:

1. 'ibādet ehlidir:--dir

Kaside 163

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İbadet edenler. Allah'ın emirlerine uyanlar.

Kanat açmış uçar per per 'ibādet ehlidir anlar
Maḳām-ı 'arş-ı a'lāya uçarlar yā Resūla'llāh

'ibret:

1. 'ibret:

Kaside 45

Mısra: 10

Bir olaydan çıkarılan göz açıcı, uyarıcı ders.

Hayā eyler semā ehli içildikçe duḫān yerde
Melekler kaçdılar gökde bu 'ibret yā Resūla'llāh

2. 'ibret:

Kaside 241

Mısra: 4

(Ar.) Bir olaydan çıkarılan göz açıcı, uyarıcı ders.

Muhabbet manşıbı mahfī gezer dellāl-ı 'aşk üzre
Anıñ bāzārı gurbetde ne 'ibret yā Resūla'llāh

ibtidā:

1. ibtidāsı:--sı

Kaside 304

Mısra: 1

Başlama, başlangıç.

Mücâhid rāh-ı ‘aşkıñ ibtidāsı yâ Resûla’llâh
Cihād içre fenâ-ender-bekâdır intihâsı yâ
Resûla’llâh

2. **ibtidâsı:-sı**

Kaside 311

Mısra: 2

Başlama, başlangıç.

Muhabbetdir cihād-ı ‘aşkıñ mübtelâsı yâ
Resûla’llâh
Ezelden ibtidâsı intihâsı yâ Resûla’llâh

3. **ibtidâsı:-sı**

Kaside 337

Mısra: 4

Başlama, başlangıç.

Tükenmez baır-i bî-pâyân nihâyetsiz derin deryâ
Hakîm olmak habîbîñ ibtidâsı yâ Resûla’llâh

ic:

1. **içer:-er**

Kaside 24

Mısra: 9

Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Hasan Hilmî ciger kıanın içre nef’î cigerdendir
Talağ şirk ehline maşşuş ‘azâbdır yâ Resûla’llâh

2. **içdi:-di**

Kaside 29

Mısra: 7

Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Hasan Hilmî sūdün içdi bütün dünyâyı terk itdi
Hayâlîñ vuşlâtı kâfî görürsem yâ Resûla’llâh

3. **içersem:-er, -, -m**

Kaside 29

Mısra: 2

Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Muhabbet kâsesi sūdle talarsa yâ Resûla’llâh
Şifâdır dürlü emrâza içersem yâ Resûla’llâh

4. **içdim:-di, -m**

Kaside 35

Mısra: 5

İçmek II İdrak etmek.

Ledünnî kevşeriñ buldum hayât-ı hikmeti içdim
Hasan Hilmî memât olmaz ki haydır yâ
Resûla’llâh

5. **içeni:-en, -i**

Kaside 45

Mısra: 19

İçmek. (Sigara/duman bağlamında).

Hasan Hilmî duhân içme içeni dağı dağı itme
Zamân ehlini incitme bu ‘izzet yâ Resûla’llâh

6. **içildikçe:-il, -dikçe**

Kaside 45

Mısra: 9

İçmek II. Sigara/duman içmek.

Hayâ eyler semâ ehli içildikçe duhân yerde
Melekler kaçdılar gökde bu ‘ibret yâ Resûla’llâh

7. **içmedi:-me, -di**

Kaside 45

Mısra: 11

İçmek II sigara/duman bağlamında.

Nebîler içmedi bunı velîler içmedi söyler
Muhabbet ehli çok ağlar ne ğayret yâ Resûla'llâh

8. içmedi:-me, -di

Kaside 45

Mısra: 11

İçmek. II. Sigara/duman.

Nebîler içmedi bunı velîler içmedi söyler
Muhabbet ehli çok ağlar ne ğayret yâ Resûla'llâh

9. içildikçe:-il, -dikçe

Kaside 48

Mısra: 8

Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak (kahve bağlamında).

Değil sünnet harâm olmaz şifâsı var içen zâta
Yürek oynar içildikçe kara kahve yâ Resûla'llâh

10. içildikçe:-il, -dikçe

Kaside 48

Mısra: 11

Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Hasan Hilmî habîb kahve içildikçe kırar nefsi
Helâk-ı şehvete bâdî bu kahve yâ Resûla'llâh

11. içsün:-sün

Kaside 65

Mısra: 3

Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak II içmek.

Ezel 'atşânıdır 'âşık kı içsün zemzem-i hikmet
Şular gibi taşup şimdi köpürdüm yâ Resûla'llâh

12. içer:-er

Kaside 83

Mısra: 3

Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Marîz gönlüm muvahhiddir içer âb-u hayât hakkâ
Sekiz cennet cemâl Hakk'â namâzdır yâ
Resûla'llâh

13. içsün:-sün

Kaside 145

Mısra: 3

Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Yılan sîretli düşmânlar süd içmezse zehr içsün
Südi inkâr iden kâfir Ebû Cehil'dir yâ Resûla'llâh

14. içsün:-sün

Kaside 180

Mısra: 4

Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak II içmek.

Şerî'atdır şifadârı okunsun hastalar gelsün
'Îlâc içsün sıhhat bulsun marîz de yâ Resûla'llâh

15. içer:-er

Kaside 210

Mısra: 5

İçmek.

Akar kudret puñarıdır Hasan Hilmî içer kanmaz
Tükenmez mecr-i bî-pâyân ne bahtdır yâ
Resûla'llâh

16. içildikçe:-il, -dikçe

Kaside 249

Mısra: 1

İçmek II. Sigara/duman içmek.

Zehri vardır içildikçe duhânda yâ Resûla'llâh
Ezâ vardır meleklerle duhânda yâ Resûla'llâh

17. **ıçer:-er**

Kaside 306

Mısra: 5

[tas.] Manen zevk etmek, tatmak.

Cihâddır bâde-i rahmet Hâsan Hilmî ıçer kıanmaz
Göñül gülzârıdır mürğ-ı ‘andelîbi yâ Resûla’llâh

ıç:-

1. **ıçer:-er**

Kaside 62

Mısra: 4

Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak, ıçmek.

Ezel esrârıdır gördüm kurulmuş sofra-i zikriñ
İçer rûhânî şerbetler bu rûhum yâ Resûla’llâh

2. **ıçerim:--er, --im**

Kaside 68

Mısra: 10

İçmek.

Hayâtıñ havz-ı kevşerden baña bir nebzecek
Kevşer
Virsen ben de ‘atşânım ıçerim yâ Resûla’llâh

3. **ıçerler:-er, -ler**

Kaside 72

Mısra: 10

Bir sıvıyı ağza alıp yutmak.

Yağar meclise gül yağşı şaçarlar gül şuyun anda
İçerler şerbeti bunda ne devlet yâ Resûla’llâh

4. **ıçse:--se**

Kaside 92

Mısra: 6

Mecazi anlamda ıçmek.

Hâsan Hilmî ‘Adın bahri namâz kıl sen çıkar dürri
Hayât-ı ma‘nevî ıçse kıanar mı yâ Resûla’llâh

5. **ıçer:--er**

Kaside 96

Mısra: 1

İçmek, yudumlamak.

‘Aceb ‘âşık ciger kıanıñ ıçer mi yâ Resûla’llâh
Cefâdârı cemâinden çeker mi yâ Resûla’llâh

6. **ıçdi:--di**

Kaside 122

Mısra: 5

(Mecazi anlamda) ıçmek.

Hidâyet bâdesiñ içdi ebed mestdir Hâsan Hilmî
Su‘âl gelse cevâb virmez kıbirde yâ Resûla’llâh

7. **ıçersem:--er, --se, --m**

Kaside 125

Mısra: 4

(Aşk şarabını) ıçmek.

Çeker kıâlû belâ derdiñ ezel takşîmi ‘uşşâka
Devâdır bâde-i derdim ıçersem yâ Resûla’llâh

8. **ıçer:--er**

Kaside 145

Mısra: 5

İçmek, yudumlamak. II (bağlamda) Şeriati
kabul etmek.

Hâsan Hilmî ıçer südden beş memeli inekdir o
Dir bi’smi’llâh el-hamdu li’llâh Allâh kerîmdir yâ
Resûla’llâh

9. **ıçmezse:-mez, -se**

Kaside 145

Mısra: 3

Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Yılan sıretli düşmānlar sūd içmezse zehr içsün
Südi inkār iden kāfir Ebū Cehil'dir yā Resūla'llāh

10. içerse:--er, --se

Kaside 147

Mısra: 5

İçmek, yudumlamak. II Aşk şarabı içmek.

Hasan Hilmī muhabbetle içerse bi'r-i zemzemden
Oğur huccāc ile lebbeyk kefādır yā Resūla'llāh

11. içen:--en

Kaside 151

Mısra: 3

Yudumlamak, içmek. II Aşk şarabını içmek.

Şifādır şerbeti 'aşkıñ içen hasta bulur sıhhat
Şarābıñ hastaya rahmet 'atā mı yā Resūla'llāh

12. içendir:--en, --dir

Kaside 153

Mısra: 6

Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Çürük südden yoğurd olmaz mişāl geldi ol
Fir'avn
Hasan Hilmī hālīş südden içendir yā Resūla'llāh

13. içmezse:--mez, --se

Kaside 162

Mısra: 5

İçmek, yudumlamak. II Aşk şarabını içmek.

Şarāb-ı 'aşk-ı rūhānī Hasan Hilmī de içmezse
Kıyāmetde anıñ hālī harābdır yā Resūla'llāh

14. içerse:--er, --se

Kaside 170

Mısra: 5

İçmek, yudumlamak. II Aşk şarabını içmek.

Ezel bāğı gıdāsıdır içerse rūhumuz Kevşer
Hasan Hilmī sürür eyler şafādır yā Resūla'llāh

15. içer:--er

Kaside 188

Mısra: 5

İçmek, yudumlamak. II Aşk şarabı içmek.

Virirsin kāse-i sūdle Hasan Hilmī içir kınmaz
Tükenmez sūdli deryāsın inekde yā Resūla'llāh

16. içerse:--er, --se

Kaside 211

Mısra: 6

*Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak. II (tas.)
İlāhī aşkın şarabını içmek, Allah aşkını kalpte
hissetmek.*

Hasan Hilmī bu 'aşk üstāz 'ibādet 'ilmini öğren
Gönül hamrı muhabbetden içerse yā Resūla'llāh

17. içdim:--di, --m

Kaside 217

Mısra: 5

İçmek, yudumlamak.

Muhabbet Hızr-ı hikmetdir bulup āb-ı hayāt içdim
Hasan Hilmī memāt olmaz inandı yā Resūla'llāh

18. içmesün:--me, --sün

Kaside 249

Mısra: 6

(Tütün) içmek, dumanı içine çekmek.

Hasan Hilmī kıyās hākdır duḡānıñ şurbu isrāfdır
Harāmdır içmesün 'āşık duḡānda yā Resūla'llāh

19. içen:-en

Kaside 263

Mısra: 2

Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak || Aşk şarabını içmek bağlamında aşka düşmek.

Muhabbet bāde-i 'aşka kadehdir yâ Resûla'llâh
İçen 'âşık hüzün olmaz ferahdır yâ Resûla'llâh

20. içüp:--üp

Kaside 263

Mısra: 5

Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak. II Aşk şarabını içmek bağlamında aşka düşmek.

Hasan Hilmî gelür ser-hoş içüp 'aşkın şarabından
Kadâhı kabrine rahmet mübâhdır yâ Resûla'llâh

21. içülsün:--ül, --sün

Kaside 301

Mısra: 2

Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Cihādın gülleri gelsün görünsün yâ Resûla'llâh
Mücâhid gül şuyu andan içülsün yâ Resûla'llâh

22. içer:-er

Kaside 303

Mısra: 5

Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak, içmek.

Hasan Hilmî içer zezem lebiñ mîz-âb-ı
rahmetden
Yüzün kıble kaşın rûkn-i Yemânî yâ Resûla'llâh

23. içsün:--sün

Kaside 313

Mısra: 2

Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak. II (mec.)

Aşk şarabı içmek.

Mücâhid tâlîbi 'âşık şâhâne olsun yâ Resûla'llâh

O nuşret bādesin içsün mey-hâne olsun yâ

Resûla'llâh

24. içildi:--il, --di

Kaside 343

Mısra: 11

İçmek, yudumlamak.

Quruldı meclis-i 'işret içildi bāde-i imân
Getürdi bādei Cibrîl kadehsin yâ Resûla'llâh

icâbet:

1. icâbet:

Kaside 85

Mısra: 4

Bir çağrıyı yerine getirme, bir çağrıya gitme.

Edâ vakti minârede müezzînler nidâ eyler
İcâbet mü'mine mahşûş namâzdır yâ Resûla'llâh

icâzet:

1. icâzetle:-le

Kaside 4

Mısra: 11

İzin, ruhsat.

Rızâdır niyyetim hâliş icâzetle mecâz oldı
Riyâî şirki terk itdim nümâdır yâ Resûla'llâh

içen:

1. içen:

Kaside 48

Mısra: 4

İçme eylemini yapan (kişi).

Yaparlar hücre-i fücā ki dirler ismine kâhve
Muḥayyerdir içen ümmet ebāḥa yâ Resûla'llâh

2. için:

Kaside 48

Mısra: 7

İçme eylemini yapan (kişi).

Degil sünnet ḥarām olmaz şifāsı var içen zāta
Yürek oynar içildikçe kâra kâhve yâ Resûla'llâh

içer miyüm:

1. **içer miyüm:**-er, -, -yüm

Kaside 21

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak. II Manevi
sıvı.*

Debernüş dā'imā ḥaḳdır devā ister Ta'ālādan
Şifā-i Şāzenüş virse içer miyüm yâ Resûla'llâh

için:

1. için:

Kaside 142

Mısra: 6

*"-den ötürü, -den dolayı" anlamında sebep
bildirir.*

Ḥasan Ḥilmī hoş- āvāzı seniñ rûḥuñ işitdikçe
Namāz için bāb-ı mescidde 'ibādet yâ Resûla'llâh

içinde:

1. içinde:

Kaside 75

Mısra: 9

İçinde, içine.

Bir ismiñ aşlı Maḥmūd'dur yazılmış cennet içinde
Maḳāmıñ cenneti Maḥmūd şerīfdir yâ Resûla'llâh

içme:

1. içme:

Kaside 45

Mısra: 19

İçmek. II. Sigara/duman.

Ḥasan Ḥilmī duḥān içme içeni daḥı daḥl itme
Zamān ehlini incitme bu 'izzet yâ Resûla'llâh

içmege:

1. içmege:

Kaside 45

Mısra: 16

İçmek (sigara/duman).

Kimi 'ālim kimi zālīm kimi şeyḥdir kimi dervīş
Duḥānı içmege gelmiş ne ḡılzet yâ Resûla'llâh

içmem:

1. içmem:

Kaside 31

Mısra: 5

İçmek, yudumlamak.

Serindib taḡına gitmem şarāb-ı Cidde'i içmem
Cemāliñ şāhı terk itmek ki lebbeyk yâ
Resûla'llâh

içmez:

1. içmez:

Kaside 45

Mısra: 14

İçmemek.

Muhabbet ehli bir dem Muhammed ümmeti olsa
Duhan içmez memât olsa ne ni‘met yâ Resûla’llâh

2. içmez:

Kaside 52

Mısra: 5

1. İçmeyen (Melekler bağlamında).

Yemez içmez uyumazlar nazâr kıl âsumân ehli
Ki bir dem gâfil olmazlar okurlar yâ Allâh yâ
Resûla’llâh

içre:

1. içre:

Kaside 139

Mısra: 4

İçinde.

Yılan ‘akreb tolar kabri günâhdır anlarıñ tohumı
Hased kibri gönül içre tutandır yâ Resûla’llâh

2. içre:

Kaside 206

Mısra: 3

İçinde.

Dikilmiş nefsi-i bâğ içre mu‘allağ cennet-i Tübâ
Feţübâ şümme tûbâ teennî yâ Resûla’llâh

3. içre:

Kaside 226

Mısra: 6

"İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/-da" bulunma hâli eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Kırar nefsi helâk eyler Hasan Hilmî mücâhiddir
Muhabbet şâhı kalb içre celîsdir yâ Resûla’llâh

4. içre:

Kaside 272

Mısra: 1

"İçinde" anlamına gelen ve "-de/-da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Muhabbetdir gönül içre merâmım yâ Resûla’llâh
Cemâliñ Ka‘besi Dâru’s-selâmım yâ Resûla’llâh

5. içre:

Kaside 304

Mısra: 2

"-de/-da", içinde.

Mücâhid râh-ı ‘aşkıñ ibtidâsı yâ Resûla’llâh
Cihâd içre fenâ-ender-bekâdır intihâsı yâ
Resûla’llâh

6. içre:

Kaside 325

Mısra: 4

"İçinde" anlamına gelen ve "-de/-da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Kerâmet keşf ider Hādî muhabbet gülleriñ
koğdum
Ebed bâkî dimâğ içre bayâğı yâ Resûla’llâh

7. içre:

Kaside 335

Mısra: 1

İçinde.

Muhabbetdir bu 'ilm içre merāmım yā Resūla'llāh
Sañadır 'ilm-i na'tiñla selāmım yā Resūla'llāh

ictihād eyler:

1. ictihād eyler:--r

Kaside 79

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

*Güçü kuvveti yettiği kadar çalışmak,
mücadele etmek.*

Riyāzāt ehli ehlu'llāh nefisle ictihād eyler
Tecerrüdle nikāh eyler muhabbet yā Resūla'llāh

içün:

1. içün:

Kaside 150

Mısra: 3

İçin edatı.

Şafa içün uyup nefse nikāhı eyledim şer'en
Yağar yağmur gibi zevkim belādır yā Resūla'llāh

id:

1. ideñ:-eñ

Kaside 32

Mısra: 7

Etmek, eylemek.

Seniñ vaşfiñ ideñ diller ne ay ister ne yıldızlar
Karanlık gice gündüzler ki sensiz yā Resūla'llāh

2. idince:-ince

Kaside 285

Mısra: 5

Etmek, eylemek.

Hasan Hilmī vişāliñ 'id idince tā ezel sekrān
Erenler meclisinde mey-furūşum yā Resūla'llāh

'id:

1. 'idine:-i, -n, -e

Kaside 98

Mısra: 6

Bayram.

Hasan Hilmī ümīd eyler vişāliñ hamrini ister
Cemāliñ 'idine vuşlat muhaldır yā Resūla'llāh

2. 'id:

Kaside 285

Mısra: 5

Bayram.

Hasan Hilmī vişāliñ 'id idince tā ezel sekrān
Erenler meclisinde mey-furūşum yā Resūla'llāh

idi:

1. idi:

Kaside 43

Mısra: 11

*İsim soylu kelimlerin cümlede yüklem olarak
kullanılmasını sağlayan yardımcı fiil, ekfiil.*

İki düşmān yolum kesdi saña vuşlat idi kaçdım
Yetiş imdāda amān dostum habībim yā
Resūla'llāh

idüm:

1. idüm:

Kaside 88

Mısra: 6

I- ek fiili görülen geçmiş zaman.

Hasan Hilmî harâretle ekerken tohum-ı ihlâsı
Biter bir bir nebâtı görür idüm yâ Resûla'llâh

ifâkat buldı:

1. ifâkat buldı:--dı

Kaside 70

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

İyileşmek II şifa bulmak II atlatmak.

Gelince ism-i tiryâkıñ ifâkat buldı hasta-i dünyâ
Bunu inkâr iden kâfir ne kördür yâ Resûla'llâh

ifnâ idüp:

1. ifnâ idüp:--üp

Kaside 19

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Yok etmek, tüketmek.

Naş-ı kalbi kalbe rabt it şüreti ifnâ idüp
Put-perest olmam muşaddağ râbıtam var yâ
Resûla'llâh

ifsâd ider:

1. ifsâd ider:--er

Kaside 116

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Düzeni bozmak, kötülüğe sürüklemek.

‘İbâdet eylesek ifsâd ider nefsanî şeytân
Hafîdir hilesi çokdur hafız ol yâ Resûla'llâh

iftihâr eyle:

1. iftiḥâr eyle:

Kaside 214

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Övünmek, gurur duymak.

Hasan Hilmî teşekkür kıl fakirle iftiḥâr eyle
Tevekkül medâr-ı iktidârî yâ Resûla'llâh

iftihâr eyler:

1. iftiḥâr eyler:--r

Kaside 69

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Övünmek.

Yağan yağmur esen rüzgâr seniñle iftiḥâr eyler
Günâhkârım saña muhtâc şefâ‘at yâ Resûla'llâh

2. iftiḥâr eyler:--r

Kaside 75

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Övünmek.

Semâvât ehli yâd eyler seniñ ismiñle ey Aḥmed
Melekler iftiḥâr eyler ‘azîzdir yâ Resûla'llâh

3. iftiḥâr eyler:--r

Kaside 216

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Övünmek, gurur duymak.

Namâzla iftiḥâr eyler Hasan Hilmî muşallîdir
Muḥabbet aşlu ondan ‘ivâzdır yâ Resûla'llâh

iftihār itdiñ:

1. iftiḥār itdiñ:--di, --ñ

Kaside 214

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Övünmek.

Fakrla iftiḥār itdiñ iḥtiyārī yā Resūla'llāh
Şıgındıñ Zāt-ı Mevlā'ya fakr ıztırārī yā
Resūla'llāh

ihlās:

1. iḥlāş:

Kaside 124

Mısra: 5

(Ar.) Riyâsız ve yapmacıksız inanış, çok
samîmî bağluluk, katışıksız tam doğruluk.

Hasan Hilmî riyâ şirkdir yıkar iḥlâş ile şâdık
Haḳîkat zâtına 'âşık gönüldür yā Resūla'llāh

ihsân:

1. iḥsânıñ:--iñ

Kaside 61

Mısra: 2

Cömertlik, lutuf, bağış, hediye, iyilik.

Perişân ḥâli seyyâhım mekânsız yā Resūla'llāh
'Aceb iskânı iḥsânıñ olur mı yā Resūla'llāh

2. iḥsân:

Kaside 133

Mısra: 3

(Ar.) Bağışlama, bağıştta bulunma.

Sâ'ilem iḥsân seniñ 'âcizem noḳşân benim

Raḥmeten li'l 'âlemînsin yā Muḥammed Muştafâ

3. iḥsân:

Kaside 255

Mısra: 2

Bağışlama, lutuf || Allah'ın kullarına iyilik ve
keremi.

Muḥabbet mâye-i cevher 'ilimdir yā Resūla'llāh
Muḥabbet 'âşık iḥsân ḥilimdir yā Resūla'llāh

4. iḥsân:

Kaside 313

Mısra: 5

Bağışlama, lütuf, kerem.

Hasan Hilmî bu güftârıñ muḥabbet ehline iḥsân
Bu yolda bir 'aşk-ḥâne olsun yā Resūla'llāh

ihsân eyle:

1. iḥsân eyle:

Kaside 112

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bağışlamak, armağan etmek, vermek,
bahşetmek.

Yetişdir rûḥuma imdād ḥarâbdır Başra ile Bağdād
Sen iḥsân eyle dergâh-ı hüdayı yā Resūla'llāh

ihsân ider:

1. iḥsân ider:--er

Kaside 256

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Bağışlamak, armağan etmek, vermek,
bahşetmek.*

Muhabbet pâdişâhinem virirsem ‘arz-ı hâlimi
Okur ihsân ider sultân meşâdık yâ Resûla’llâh

ihsân-ı bâbu’llâh:

1. ihsân-ı bâbu’llâh:

Kaside 315

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Allah'ın kapısının lutfu, keremi.

Hasan Hilmî tehecçüd kıl açık ihsân-ı bâbu’llâh
Rümûz-ı evliyâu’llâh tefsîr-i mu‘ciz yâ
Resûla’llâh

ihtiyâr itdiñ:

1. ihtiyâr itdiñ:--di, --ñ

Kaside 64

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Seçmek, yeğlemek.

Fenâyı nefy idüp bi’z-zât beķâyı ihtiyâr itdiñ
Bırakdñ mustakîm dîni ehl-i îmâna yâ
Resûla’llâh

ihvân:

1. ihvânı:-ı

Kaside 59

Mısra: 2

Kardeşler.

Seniñ şeh-zâdeniñ ismi Hasan’dır yâ Resûla’llâh
Dağı ihvânı bî-şübhe Hüseyin’dir yâ Resûla’llâh

iken:

1. iken:

Kaside 77

Mısra: 12

Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.

Bi-hamdi’llâh orûc tutduk cemâliñ lezzetiñ
bulduk

Bu gün ağlar iken güldük beşâret yâ Resûla’llâh

iki:

1. iki:

Kaside 10

Mısra: 15

İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.

Esmâ-i Hüsna’dan iki esmâ mu‘inimdir
Biri Settâr biri Ğaffâr ki yol var yâ Resûla’llâh

2. iki:

Kaside 31

Mısra: 3

İki, sayı sıfatı.

Ezel bâğında rûhânî iki maḥbûb sevişmişler
Bu gün ğurbet bâzârında ciger çâk yâ Resûla’llâh

3. iki:

Kaside 232

Mısra: 3

" İki " sayı sıfatı.

İki ḥayye vücûdumda biri nefsim biri şeytân
Emerler kan-ı insânı inḳiyâda yâ Resûla’llâh

iki ‘âlemde:

1. iki 'ālemde:--de

Kaside 320

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dünya ve ahiret.

Nübüvvet zātına maḥşûş iki 'ālemde mir'ātdır
Risāletden okunmuştur 'ilim de yâ Resûla'llāh

ikrām kıl:

1. ikrām kıl:

Kaside 112

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*İkramda bulunmak, hürmet göstermek,
değer vermek.*

Bize lütf eyle ikrām kıl rızâi yâ Resûla'llāh
Açulsun bâb-ı ehlu'llāh ricâi yâ Resûla'llāh

ikrār:

1. ikrārı:-ı

Kaside 63

Mısra: 7

Kabul ve tasdik etmek.

Lisānen söyleriz ikrārı cānāna eyleriz taşdıķ
Bizim imānımız rûz-ı ezeldir yâ Resûla'llāh

2. ikrār:

Kaside 99

Mısra: 3

Kabul etmek.

İnandım aldım imānı ezel ikrār ı taşdıķım
Faķirim 'arz-ı hāl virdim pâdişāhıma yâ
Resûla'llāh

3. ikrārda:-da

Kaside 108

Mısra: 1

Açıktan söylemek; kabul ve tasdik etmek.

Muḥabbet bâğı ikrārda çiçekdir yâ Resûla'llāh
Ebû Leheb ider inkār köpekdir yâ Resûla'llāh

4. ikrārım:-ım

Kaside 153

Mısra: 1

Açıktan söylemek; kabul ve tasdik etmek.

Benim imān ı ikrārım ezeldir yâ Resûla'llāh
Muḥakkak 'ilm u 'irfānım güzeldir yâ Resûla'llāh

5. ikrārım:-ım

Kaside 195

Mısra: 6

Açıktan söylemek; kabul ve tasdik etmek.

Bunı inkār iden ciger ceḥīm-i tārā ğarķ olsun
Hasan Hilmī bu ikrārım Ğayyā'dır yâ Resûla'llāh

6. ikrārım:-ım

Kaside 298

Mısra: 3

Kabul etme / tasdik etme. II İman.

Ḥayāt-ı ravzânı imā ider imān u ikrārım
Üç yüz na'atlı 'aşķ cildi mülāḥḥāş yâ Resûla'llāh

ikrār ider:

1. ikrār ider:

Kaside 42

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kabul ve tasdik etmek.

Kütübhâne-i kudret gönülde keşf olur tekrār
Hasan Hilmî ider ikrār kitābın yâ Resûla'llāh

2. **ikrār ider:--er**

Kaside 105

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kabul ve tasdik etmek.

Yazılmış levh-i mahfûzda bu 'aşk kâlû belâ derdi
Belâ bûlbûlleri ikrār ider mi yâ Resûla'llāh

ikrār-i 'akılla:

1. **ikrār-i 'akılla:--la**

Kaside 58

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Akılla karar vermek II (Bağlamda) Kişinin
kendi aklıyla, düşüncesiyle.*

Hasan Hilmî nakl i ikrār-i 'akılla mezhep olmaz
bil

Şirâtı geçmege fermân hüdâdır yâ Resûla'llāh

iktibās eyler:

1. **iktibās eyler:--r**

Kaside 322

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Alıp faydalanmak.

'Aceb nûr iktibās eyler muhib şems-i risâletden
Şehirler yalvarır Hakk'a gönüldür yâ Resûla'llāh

iktidâ itdim:

1. **iktidâ itdim:--di, --m**

Kaside 264

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Uymak; tabi olmak.

Zehî metn-i muhabbetdir Hasan Hilmî tefeyyuz
kıl

İmâme iktidâ itdim Allāhu Ekber yâ Resûla'llāh

'ilâc:

1. **'ilâc:**

Kaside 7

Mısra: 3

Hız. Muhammed'in devası.

Gönül hasta 'ilâc ister тұrur karşunda elbetde
Kerem kıl eyle gül-deste mucibem yâ Resûla'llāh

2. **'ilâc:**

Kaside 12

Mısra: 9

Derman, ilaç, çare, şifa.

Hasan Hilmî 'ilâc ister tabıbsin dertlere dermân
Okur Qur'ân yazar fermân muhibdir yâ
Resûla'llāh

3. **'ilâc:**

Kaside 39

Mısra: 8

*Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için
tүrlü yollarla kullanılan madde; çare, derman.*

Hasan Hilmî gönül Loqmân haber vir hastalar
gelsün

Maraż ehli 'ilâc alsun tabibim yâ Resûla'llāh

4. 'ilāc:

Kaside 70

Mısra: 9

Ar. İlaç.

Marîzem bir 'ilāc gönder za'îf cismim şıhhat
bulsun
'İlāciñ hastaya Hâk' dan şifadır yâ Resûla'llâh

5. 'ilâc:-ı

Kaside 83

Mısra: 5

*Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için
türlü yollardan kullanılan madde.*

'İlâcî 'ilm-i hikmetden okurdu Hâzret-i Loğmân
Hasan Hilmî'ye hâk Loğmân namâzdır yâ
Resûla'llâh

6. 'ilāc:

Kaside 135

Mısra: 3

*Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için
türlü yollardan kullanılan madde.*

Uyur mı ehl-i derd ehli arar Loğmân 'ilāc ister
Tabîbdır hastaya Aḥmed Muḥammed yâ
Resûla'llâh

7. 'ilāc:

Kaside 152

Mısra: 2

*Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için
türlü yollardan kullanılan madde || Çare, deva,
şifa.*

Cinânîñ bağ-ı bostânı rızâdır yâ Resûla'llâh
Marîz ehli 'ilāc ister ricâdır yâ Resûla'llâh

8. 'ilāc:

Kaside 180

Mısra: 4

Ar. İlaç.

Şerî' atdır şifadârı okunsun hastalar gelsün
'İlāc içsün şıhhat bulsun marîz de yâ Resûla'llâh

9. 'ilāc:

Kaside 189

Mısra: 2

Çare, derman, deva.

Gönül dertli devâ ister tabîbden yâ Resûla'llâh
Meleklerle 'ilāc gönder Hâbîb'den yâ Resûla'llâh

10. 'ilâciyla:--ı, --y, --la

Kaside 204

Mısra: 5

Derman, ilaç, çare, şifa.

Hasan Hilmî bu 'aşk derdi 'ilâciyla def'i olmaz
bil
Devâsı saña vuşlatdır bilürsin yâ Resûla'llâh

11. 'ilāca:-a

Kaside 230

Mısra: 4

Çare, derman. II Kurtuluş.

Dilim mişbâhu fi'l-mişbâh gönüldür kevkib-i
dürri

Bu 'aşk bahrında iskânı 'ilāca yâ Resûla'llâh

12. 'ilâc:-ı

Kaside 237

Mısra: 4

Çare, deva, şifa.

Göñül dertli devā bulmaz ‘aceb bilmem ne
hikmetdir
‘İlâcî gelse rûhânî kerâmet yâ Resûla’llâh

i’lâm:

1. i’lâm:

Kaside 238

Mısra: 5

*Bildirme, anlatma. II Bir haberi duyurma,
insanlara yayma.*

Muhabbet hâkimi gönlüm Hasan Hilmî yazar
i’lâm
Medîneñ ravza-i cennet ğınāya yâ Resûla’llâh

ile:

1. ile:

Kaside 2

Mısra: 5

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik,
işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum
anlatan cümleler yapmaya yarar.*

Şalât ile selâm eyler saña şıdķ ile bir ‘âşık
Kıyâmetde rezîl olmaz mu‘însin yâ Resûla’llâh

2. ile:

Kaside 12

Mısra: 6

İle edatı.

Ġurûrî kâl i elfâzdan müberrâ kıl ‘atâ eyle
Mezârım hâl ile tolsa habîbdir yâ Resûla’llâh

3. ile:

Kaside 21

Mısra: 9

Bağlama edatı.

Kefeşütatayüş tarîķ-i bâğ ile baldır
Mağāra bekçisi Kıtımîre Kıtımîr miyüm yâ
Resûla’llâh

4. ile:

Kaside 26

Mısra: 5

Birliktelik bildiren ile edatı.

Seni vaşf eyledi bi’z-zât şıfât-ı ‘abd ile ma’būd
Maķāmıñ cennet-i Maħmūd hayrân oldum yâ
Resûla’llâh

5. ile:

Kaside 34

Mısra: 3

Birlikte.

Vücuduñ mazharı haķdır şıfâtıñ zât ile kâim
Devâ derde gelür dâ’im mütedeyyin yâ
Resûla’llâh

6. ile:

Kaside 48

Mısra: 9

İle bağlacı.

Şu ile kahve karışınca bakarsan bevl-i beygirdir
Zülâl-i âb-ı hayvândan hediye yâ Resûla’llâh

7. ile:

Kaside 63

Mısra: 4

"Araç, vasıta" anlamında edat.

Yazıldı şart-ı İslâm’ıñ bize bilmek bu beş şeydir
Şalât ile biri imân muhibdir yâ Resûla’llâh

8. ile:

Kaside 63

Mısra: 5

" *Ve*" bağlacı.

Şıyām ile zekāt hâkîdîr ğanîler haccâ gitmek farz
Cemâliñ Ka'be-i arzâ niyâzdır yâ Resûla'llâh

13. ile:

Kaside 124

Mısra: 5

" *Ve*" bağlacı.

Hasan Hilmî riyâ şirkdir yıkar ihlâş ile şâdık
Haqîkat zâtına 'âşık gönüldür yâ Resûla'llâh

9. ile:

Kaside 69

Mısra: 29

" *Ve*" bağlacı.

Uyandı hıvâb-ı ğafletden didi Âdem ile Havvâ
Ebu'l-ervâh olan esmâ şefâ'at yâ Resûla'llâh

14. ile:

Kaside 147

Mısra: 6

" *İle*" edatı.

Hasan Hilmî muhabbetle içerse bi'r-i zemzemden
Okur huccâc ile lebbeyk kefâdır yâ Resûla'llâh

10. ile:

Kaside 76

Mısra: 11

İle edatı.

Hasan Hilmî sefer eyler sözini remz ile söyler
Ebâ Eyyûbe'l-Enşâri şahâbeñ yâ Resûla'llâh

15. ile:

Kaside 191

Mısra: 4

" *Araç, vasıta*" anlamında edat.

Hediyem bir muhabbetdir metâ'im ma'rifet
qabre
Mezârım nûr ile talsa ne râhat yâ Resûla'llâh

11. ile:

Kaside 82

Mısra: 6

" *İle*" edatı.

Hasan Hilmî huzûr ehli hatâ itse 'atâ eyle
Kuşûr ile namâz kılsa surûra yâ Resûla'llâh

16. ile:

Kaside 200

Mısra: 2

" *Ve*" bağlacı.

Muhabbet râh-ı 'aşkım refîkim yâ Resûla'llâh
Harâmî nefis ile şeytân esîrim yâ Resûla'llâh

12. ile:

Kaside 112

Mısra: 3

" *İle*" bağlacı.

Yetişdir rûhuma imdâd harâbdır Başra ile Bağdâd
Sen ihsân eyle dergâh-ı hüdâyı yâ Resûla'llâh

17. ile:

Kaside 215

Mısra: 6

" *İle*" edatı.

Ṭavāf eyler Ḥasan Ḥilmī bu fakrın Ka‘be’si her
dem
Okur hüccāc ile lebbeyk laṭīfdir yā Resūla’llāh

18. **ile:**

Kaside 228

Mısra: 2

"İle" edatı.

Kebā‘ir ehline ḥaşdır şefā‘at yā Resūla’llāh
Meger izn-i ḥüdā ile şefā‘at yā Resūla’llāh

19. **ile:**

Kaside 329

Mısra: 5

"İle" edatı.

Ḥasan Ḥilmī bu ‘aşk dersiñ garīb āvāz ile söyler
Melekler müjde eylerse mesrûrum yā Resūla’llāh

ilhām viren:

1. **ilhām viren:--en-en**

Kaside 16

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*İçine doğmasına sebep olmak. II İçine
doğmak, esinlenmek. II İlâhi feyz.*

Ḥasan Ḥilmī şerī‘atda muḥabbet mustakīm ḥaḫdur
Ehlu’llāha viren ilhām şerī‘at yā Resūla’llāh

‘ilim:

1. **‘ilimdir:--dir**

Kaside 180

Mısra: 2

Bilim, bilgi.

Şerī‘at mürşid-i kâmil mürīde yā Resūla’llāh
Şerī‘at ‘ilimdir nāfi‘ zekīde yā Resūla’llāh

2. **‘ilimdir:--dir**

Kaside 255

Mısra: 1

*1- Bilme, biliş. 2- Okumakla elde edilen
nazarî bilgi.*

Muḥabbet māye-i cevher ‘ilimdir yā Resūla’llāh
Muḥabbet ‘aşıka iḥsān ḥilimdir yā Resūla’llāh

3. **‘ilim:**

Kaside 320

Mısra: 4

Bilim, bilgi.

Nübüvvet zâtına maḥşûş iki ‘âlemde mir‘âtdır
Risâletden okunmuşdur ‘ilim de yā Resūla’llāh

‘illet:

1. **‘illet:**

Kaside 45

Mısra: 4

Hastalık II Muḥabbet derdi.

Emer şeytân memesinden südi kaṭranla karnı tok
Ḥuzûra varmağa yüz yok bu ‘illet yā Resūla’llāh

‘illet-i ‘aşkıñ:

1. **‘illet-i ‘aşkıñ:--iñ**

Kaside 248

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk hastalığı, aşk belası.

Muḥabbet ‘illet-i ‘aşkıñ devāsın isteyen ḥasta
Muṭābık düşdi Qur‘ân’a şifada yā Resūla’llāh

‘ilm:

1. ‘ilmi:-i

Kaside 6

Mısra: 5

Bilim, bilgi, marifet.

Hasan Hilmî okur na‘tı şer‘atla yazar ‘ilmi
Kitâbım mustakîm Hakk’a çevir gel yâ
Resûla’llâh

2. ‘ilm:

Kaside 223

Mısra: 4

Bilim, bilgi, marifet.

Yazılmış sırrıma Qur‘ân okur rûhum gıdâ eyler
Muhammed ‘ilm üstâzım yakındır yâ Resûla’llâh

3. ‘ilme:-e

Kaside 224

Mısra: 3

İlim, bilme, bilgi, marifet.

Göñül ‘ilme okur kanmaz nazar kılsa kanâ‘at yok
Cemâliñ keşf idüp gözle görüşdür yâ Resûla’llâh

4. ‘ilminiñ:--î, --n, --iñ

Kaside 304

Mısra: 5

*Bilgi, ilim; okumakla veya görmek ve
dinlemekle veya ihsan-ı Hak‘la elde edilen bilgi.*

Mücâhid ‘ilminiñ zevki Hasan Hilmî yazar na‘tın
Anıñcün çekdiğim fırkat belâsı yâ Resûla’llâh

5. ‘ilmi:-i

Kaside 320

Mısra: 1

Bilim, bilgi, marifet.

Muhabbet ‘ilmi kalbimde ziyâde yâ Resûla’llâh
Mişâl olmaz ziyâsına güneşde yâ Resûla’llâh

‘ilm u ‘irfânım:

1. ‘ilm u ‘irfânım:

Kaside 153

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İlim ve irfan II Zahir ve batın bütün ilimler.

Benim îmân ı ikrârım ezeldir yâ Resûla’llâh
Muhaqqak ‘ilm u ‘irfânım güzeldir yâ Resûla’llâh

‘ilme‘l-yakîn:

1. ‘ilme‘l-yakîn:

Kaside 316

Mısra: 6

*Bir şeyi bilmenin ilk basamağı, akıl yoluyla
bir şeyin bilgisini kavramak.*

Hasan Hilmî kapuñ hâki meger hüddâm-ı rûhânî
Yazarsa na‘tını ‘ilme‘l-yakîn yâ Resûla’llâh

‘ilm-i ervâhda:

1. ‘ilm-i ervâhda:-da

Kaside 37

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ruhlarla ilgili ilim.

Oğurduñ ‘ilm-i ervâhda görünce kudretu’llâhı
Kitâb-ı levh-i mahfûzdan fedâ cân yâ Resûla’llâh

‘ilmi ezal:

1. ‘ilmi ezal:-i

Kaside 59

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Ezel ilmi, ezelden beri mevcut olan ilim II
Allah'ın ezelden beri mevcut olan ilmi.*

Hasan Hilmî ezel ‘ilmi yazılmış levh-i mahfûzda
Delîlim dilde lâ-yüs‘el ‘adîldir yâ Resûla’llâh

‘ilm-i ezalde:

1. ‘ilm-i ezalde:--de

Kaside 225

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Ezel ilmi, ezelden beri mevcut olan ilim II
Allah'ın ezelden beri mevcut olan ilmi.*

Yazılmış defteri ‘ilm-i ezalde yâ Resûla’llâh
Naşîb-dârem nüzûl fermân ferîde yâ Resûla’llâh

‘ilm-i hikmetden:

1. ‘ilm-i hikmetden:

Kaside 83

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Hikmet ilmi; Allah'ın kulun kalbine eşyanın
hakikati hakkında koyduğu, akılla elde
edilemeyen kalbî ilim.*

‘Îlâcî ‘ilm-i hikmetden okurdu Hâzret-i Loqmân
Hasan Hilmî'ye hak Loqmân namâzdır yâ
Resûla’llâh

2. ‘ilm-i hikmetden:--den

Kaside 162

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Hikmet ilmi; Allah'ın kulun kalbine eşyanın
hakikati hakkında koyduğu, akılla elde
edilemeyen kalbî ilim.*

Seher vakti okur Hâk Hâk ledünnî ‘ilm-i
hikmetden

Açarsan bâb-ı dergâhı şevâbdır yâ Resûla’llâh

3. ‘ilm-i hikmetden:

Kaside 321

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Hikmet ilmi; Allah'ın kulun kalbine eşyanın
hakikati hakkında koyduğu, akılla elde
edilemeyen kalbî ilim.*

Kerem kıl kâlimi hâl eyleye bu ‘aşkıñ dersi
na’tında

Cevâbı ‘ilm-i hikmetden su’âle yâ Resûla’llâh

‘ilm-i ilhâmdır:

1. ‘ilm-i ilhâmdır:--dır

Kaside 179

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

*Allah tarafından kulun gönlünde doğan bilgi,
sezgi.*

Hasan Hilmî yazar söyler saña hâlini ‘arz eyler
Muhaqqak ‘ilm-i ilhâmdır murâdım yâ
Resûla’llâh

‘ilm-i ‘irfâna:

1. 'ilm-i 'irfāna:-a

Kaside 54

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gerçeği anlama husûsundaki güçlü seziş yeteneği, görgü ve sezişten gelen ruh uyanıklığını ifade eden ilim.

Delilim reh-berim Qur'ân şifadır hastaya imân
Vesile 'ilm-i 'irfāna kavā'id yâ Resûla'llâh

'ilm-i ledünniden:

1. 'ilm-i ledünniden:--den

Kaside 254

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah'ın sırlarına ait manevi bilgi, gayb ilmi.

Muhabbet hâfızı 'aşık okur 'ilm-i ledünniden
Muhabbet Muşafı zâtın okursam yâ Resûla'llâh

'ilm-i na 'tûla:

1. 'ilm-i na 'tûla:

Kaside 335

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Na't ilmi. II Hz. Muhammed'e yazılan övgü.

Muhabbetdir bu 'ilm içre merâmım yâ Resûla'llâh
Sañadır 'ilm-i na 'tûla selâmım yâ Resûla'llâh

'ilm-i şehrinden:

1. 'ilm-i şehrinden:

Kaside 114

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

(şehr-i 'ilm) İlim şehri. II (Bağlamda)

Medine şehri, Yesrib.

Hasan Hilmî kuluñ Kıtmîr ko 'aşkın eylesün tefsîr
Medîneñ 'ilm-i şehrinden bu 'aşık yâ Resûla'llâh

'ilm-i tevhid:

1. 'ilm-i tevhid:--r, --sa

Kaside 233

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Tevhid ilmi, Allah'ın birliği başta olmak üzere inanç esaslarını ele alan ilim.

Hasan Hilmî 'amel eyler okursa 'ilm-i tevhid
Çerâkı nûr-ı tevhidir kabîrde yâ Resûla'llâh

'ilm-i tevhidir:

1. 'ilm-i tevhidir:--dir

Kaside 131

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah'ın birliğini ispatlayan ilim.

Hakîkat 'ilmine miftâh mecâzen 'ilm-i tevhidir
Bütün dünyâyı terk etmek inâbe yâ Resûla'llâh

iltifât eyle:

1. iltifât eyle:

Kaside 100

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İltifat etmek; güler yüz göstermek, gönlünü alacak şekilde davranmak.

Yazılmış levh-i dil üzre gönül gözi nazar eyler
Kerem kıl iltifât eyle garîbe yâ Resûla'llâh

İmā ider:

1. İmā ider:--er

Kaside 298

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İşaret etmek; üstü kapalı olarak anlatmak, dokundurmak.

Hayāt-ı ravzanı İmā ider İmān u ikrārım
Üç yüz na‘atlı ‘aşk cildi mülahhās yā Resūla’llāh

‘imād-ı dīn-i islām’ın:

1. ‘imād-ı dīn-i islām’ın:--ıñ

Kaside 107

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İslam dininin direği.

Mine’l-mağrib ile’l-meşriğ ‘imād-ı dīn-i İslām’ın
Ebübekrî ‘Ömer ‘Osmān ‘Alî’dir yā Resūla’llāh

imām:

1. imāmı:

Kaside 305

Mısra: 2

En önde bulunan kimse, önder, imam, klavuz, rehber.

Cihādın dilde mihmān-ı kirāmı yā Resūla’llāh
Ziyāfet cenginiñ sensiñ imāmı yā Resūla’llāh

İmān:

1. İmān:

Kaside 14

Mısra: 2

İnanmak, kalben itikat ve lisanen ikrar etmek.

Gönül pervānesi kabriñ tölansun yā Resūla’llāh
Ezel pervānesi İmān sevinsün yā Resūla’llāh

2. İmānı:--ı

Kaside 24

Mısra: 7

Din. Allah’ın birliğini, melekleri, mukaddes kitapları, peygamberleri, kıyāmet gününü, kaderi, ölümden sonra dirilmeyi kalp ile tasdik ve dil ile ikrar etme, kalben inanma ve dil ile söyleme.

Günāh kalbi kara eyler küfür İmānı yok eyler
Cehennemde ta‘ām evvel talağdır yā Resūla’llāh

3. İmān:

Kaside 37

Mısra: 8

İnanmak, kalben itikat ve lisanen ikrar etmek.

Hasan Hilmī ‘acību’llāh hidāyetdir enībū’llāh
Bi-emri’llāh bi-ḥamdi’llāh muṭī’ İmān yā
Resūla’llāh

4. İmān:

Kaside 54

Mısra: 3

İnanmak, kalben itikat ve lisanen ikrar etmek.

Delilim reh-berim Qur’ān şifādır ḥastaya İmān
Vesīle ‘ilm-i ‘irfāna kavā’id yā Resūla’llāh

5. İmān:

Kaside 63

Mısra: 4

Allah’a inanıp tam anlamıyla teslim olma.

Yazıldı şart-ı İslâm'ın bize bilmek bu beş şeydir
Şalât ile biri imân muhibdir yâ Resûla'llâh

6. **imânımız:-ı, -mız**

Kaside 63

Mısra: 8

Allah'a inanma, inanç.

Lisânen söyleriz ikrârı cânâna eyleriz taşdıķ
Bizim imânımız rûz-ı ezeldir yâ Resûla'llâh

7. **imâna:-a**

Kaside 72

Mısra: 15

Allah'a inanmak, iman etme, dînî inanç.

Güvendik dîne imâna haķîkat şübhemiz yokdur
Ėanîdir rahmeti çokdur sebebsin yâ Resûla'llâh

8. **imânı:-ı**

Kaside 99

Mısra: 3

İnanmak, kalben itikat ve lisanen ikrar etmek.

İnandım aldım imânı ezel ikrâr ı taşdıķım
Faķîrim 'arz-ı hâl virdim pâdişâhıma yâ
Resûla'llâh

9. **imânım:-ım**

Kaside 140

Mısra: 2

Allah'a inanmak, iman etme, dînî inanç.

Perişân itdi 'uşşâķı zarûret yâ Resûla'llâh
Mu'inim dilde imânım şerî'at yâ Resûla'llâh

10. **imân:**

Kaside 153

Mısra: 1

Allah'a inanma, dînî inanç.

Benim imân ı ikrârım ezeldir yâ Resûla'llâh
Muhaķķaķ 'ilm u 'irfânım güzeldir yâ Resûla'llâh

11. **imânı:-ı**

Kaside 184

Mısra: 6

Allah'a inanma, kalben itikat ve lisan ile ikrar etme.

Ėasan Ėilmî yazar Ėaķķ'ı kitâb-ı mustaķîmden
Küfür imânı yok eyler bilindi yâ Resûla'llâh

12. **imân:**

Kaside 298

Mısra: 3

Allah'a inanma, dînî inanç.

Ėayât-ı ravzanı imâ ider imân u ikrârım
Üç yüz na'atlı 'aşķ cildi mûlaĖĖâş yâ Resûla'llâh

imâret:

1. **'imâret:**

Kaside 315

Mısra: 4

Bayındır ve mamur.

Mücâhid Ėânedir gönüm Ėarâb olmaz ebed bâķî
'İmâret rahmeti yağdı telezzüz yâ Resûla'llâh

imdâd:

1. **imdâdına:-ın, -a**

Kaside 13

Mısra: 5

Ar. Yardım etmek, meded-res olmak.

Hasan Hilmî yetimindir seniñ imdâdına muhtâc
Aña cû'luğ südi şimdi şibe'dir yâ Resûla'llâh

2. imdâda:-a

Kaside 43

Mısra: 12

Medet ve yardım isteme (Hz. Muhammed bağlamında).

İki düşmân yolum kesdi saña vuşlat idi kaçdım
Yetiş imdâda amân dostum habîbim yâ
Resûla'llâh

3. imdâdı:-ı

Kaside 43

Mısra: 1

Ar. Yardım etmek, meded-res olmak.

Yetişdir bize imdâdı şıkkıldık yâ Resûla'llâh
İçüp 'aşkıñ şarâbını bayıldık yâ Resûla'llâh

4. imdâda:-a

Kaside 50

Mısra: 4

Medet ve yardım isteme (Hz. Muhammed bağlamında).

Belâ-yı gâmmе-i küffâr hücum itdi za'îf kaldım
Yetiş imdâda rûhânî harâbdır yâ Resûla'llâh

5. imdâda:-a

Kaside 50

Mısra: 10

Ar. Yardım etmek, meded-res olmak.

Hasan Hilmî de harb ehli okur esmâi hep kâfî
Yeter imdâda seyfu'llâh şavâbdır yâ Resûla'llâh

6. imdâd:

Kaside 56

Mısra: 2

Ar. Yardım etmek, meded-res olmak.

Aıldım nâr-ı Nemrûd'a yanarım yâ Resûla'llâh
'Aceb kimden gelür imdâd bakarım yâ
Resûla'llâh

7. imdâden:--en

Kaside 60

Mısra: 10

Yardım, yardım istemek.

Hasan Hilmî günâhkârdır utansun aķ şaķalından
Yetiş maşşerde imdâden ğarîbe yâ Resûla'llâh

8. imdâda:-a

Kaside 97

Mısra: 8

Yardım.

Hasan Hilmî necât bulmaz şefâ'atsiz işim bitmez
Yetiş imdâda yâ Muhammed harîkim yâ
Resûla'llâh

9. imdâdı:-ı

Kaside 164

Mısra: 6

Yardım, yardım istemek.

Hasan Hilmî ğarîb 'aşık seniñ na'tıñla meşğûldur
Şükür imdâdı rûhânî yetişmiş yâ Resûla'llâh

10. imdâda:-a

Kaside 167

Mısra: 4

Yardım.

Gönül şehriñ harâb itdi sivâ-yı 'asker-i 'işyân
Yetiş imdâda 'uşşâkıñ harâbdır yâ Resûla'llâh

imdād eylemez:

1. imdād eylemez:--mez

Kaside 38

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yardım etmek.

Veliler eylemez imdād nebîlerden şefâ‘at yok
Ümîdim var bi-izni‘llāh şefî‘ol yâ Resûla‘llāh

imdād iden:

1. imdād iden:--en

Kaside 69

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yardım etmek, yardıma yetişmek.

Utanmaz öyle bir mel‘ün şıgındık Hakk’a
şerrinden
Baña imdād iden sensiñ şefâ‘at yâ Resûla‘llāh

imdād ider:

1. imdād ider:--er

Kaside 56

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yardım etmek, yardıma yetişmek.

Halîl’e nâr-ı Nemrûd’ı gülüstân eyleyen Allāh
Gülüstânla ider imdād umarım yâ Resûla‘llāh

2. imdād ider:--er

Kaside 91

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yardım etmek, yardıma yetişmek.

Bilür sırrı refîkimdir baña imdād ider şiddik
Bu sırı ırmeyen zındık hafîdîr yâ Resûla‘llāh

imdād olunmazsa:

1. imdād olunmazsa:--maz, --sa

Kaside 67

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Yardım etmek, yardıma muhtaç olana
yardımda bulunmak.*

Gönül bağım yeşillenmez baña imdād olunmazsa
Yağar ümmetini nâra yazıkdır yâ Resûla‘llāh

imdād yetişdir:

1. imdād yetişdir:--dir

Kaside 112

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Yardım etmek, yardıma muhtaç olana
yardımda bulunmak.*

Yetişdir rûhuma imdād hārâbdır Başra ile Bağdād
Sen ihsân eyle dergâh-ı hüdâyı yâ Resûla‘llāh

imtiyâz:

1. imtiyâza:--a

Kaside 310

Mısra: 6

Ayrıcalık, seçkinlik.

Hasan Hilmî muşallîdir cihād-ı hağda ‘özü olmaz
Hağikatden mecâza imtiyâza yâ Resûla‘llāh

in:

1. **inince:-ince**

Kaside 69

Mısra: 19

Yukarıdan aşağıya doğru gelmek.

Serendib tağına Âdem inince kaldı hayretde
Didi yâ Rabb kuşur bende şefâ'at yâ Resûla'llâh

in-:

1. **iner:-er**

Kaside 171

Mısra: 3

Yukarıdan aşağıya doğru gelmek.

İner gökden gelür bir қоç anıñda hâdimi Cibrîl
Sevindi gördi İsmâ'îl kesersem yâ Resûla'llâh

inâbe iden:

1. **inâbe iden:--en**

Kaside 274

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Her türlü günahlardan kaçınacağına Allah
ve Resûl'ü ve o tarikatın pîri nâmına söz vererek
bir şeyhe bağlanmak.*

Muhabbetden iden şeyhe inâbe yâ Resûla'llâh
Ledünniden okur dersi şavâba yâ Resûla'llâh

inan:

1. **inandım:-dı, -m**

Kaside 39

Mısra: 1

*Inanmak, güvenmek, (bir kimsenin veya bir
şeyin) doğruluğundan emin olmak.*

İnâbem nûr-ı îmândır inandım yâ Resûla'llâh
O nûra râbîtam vardır mu kırrım yâ Resûla'llâh

2. **inandık:-dı, -k**

Kaside 73

Mısra: 2

*Bir şeyin doğruluğuna güvenmek,
onaylamak, kabul etmek.*

Vaşıyyet eylediñ bize namâzı yâ Resûla'llâh
İnandık şübhemiz yokdur kabiltu yâ Resûla'llâh

3. **inanma:-ma**

Kaside 128

Mısra: 5

*(Bir şeyi) Doğru olarak kabul etmek II
güvenmek, itimat etmek.*

Hasan Hilmî budur erkân inanma aşlı yok dünyâ
Kabûl itdik şerî'atdır Muhammed yâ Resûla'llâh

inan-:

1. **inandım:-dı, -m**

Kaside 99

Mısra: 3

*Bir şeyi doğru olarak benimsemek; bir şeyin
varlığını, doğruluğunu kabul etmek; güvenmek.*

İnandım aldım îmânı ezel ikrâr ı taşıdıkım
Faķirim 'arz-ı hâl virdim pâdişâhıma yâ
Resûla'llâh

2. **inandı:--dı**

Kaside 217

Mısra: 6

*Inanmak, güvenmek, (bir kimsenin veya bir
şeyin) doğruluğundan emin olmak.*

Muhabbet Hızır-ı hikmetdir bulup âb-ı hayât içdim
Hasan Hilmî memât olmaz inandı yâ Resûla'llâh

‘ināyet:

1. ‘ināyet:

Kaside 38

Mısra: 2

İyilik, lütuf, ihsan. Allah'ın kulunu koruması.

Ṭulū‘ eyler toğar şems-i hidāyet yā Resūla’llāh
Bi-ḥamdi’llāh du‘ā dilde ‘ināyet yā Resūla’llāh

2. ‘ināyet:

Kaside 43

Mısra: 4

Himmet, lütuf.

İnābe eyledim saña şerī‘at baña vird oldı
Baña Qur’ān delīl oldı ‘ināyet yā Resūla’llāh

3. ‘ināyetdir:--dir

Kaside 178

Mısra: 3

Lütuf, ihsan, iyilik, yardım.

Yağar yağmur ‘ināyetdir şerī‘at āsumānından
Sürür eyler zemīn ehli vekā‘il yā Resūla’llāh

incit:

1. incitme:--me

Kaside 45

Mısra: 20

*Kötü söz veya davranışla birini kırmak,
üzmek.*

Ḥasan Ḥilmī duḥān içme içeni daḥı daḥl itme
Zamān ehlini incitme bu ‘izzet yā Resūla’llāh

inek:

1. inek:

Kaside 145

Mısra: 2

Dişi sığır.

Muḥabbet bir mübārek süddür yā Resūla’llāh
Şerī‘at bir inek ḥaḳḳa cömerddir yā Resūla’llāh

2. inekdir:--dir

Kaside 145

Mısra: 5

Dişi sığır.

Ḥasan Ḥilmī içer südden beş memeli inekdir o
Dir bi’smī’llāh el-ḥamdu li’llāh Allāh kerīmdir yā
Resūla’llāh

3. inekde:--de

Kaside 188

Mısra: 6

Dişi sığır, inek.

Virirsin kâse-i südle Ḥasan Ḥilmī içer ḳanmaz
Tükenmez südli deryāsın inekde yā Resūla’llāh

inkār iden:

1. inkār iden:--en

Kaside 24

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İnkâr etmek, kabul etmemek.

Felek devrân ider bildim Muḥammed mīlî üstünde
Görüp vechiñ iden inkār köpekdir yā Resūla’llāh

2. inkār iden:--en

Kaside 70

Mısra: 16

Kelime Tipi: -
Reddetmek.

Gelince ism-i tiryākın ifākat buldı hasta-i dünyā
Bunı inkār iden kāfir ne kördür yā Resūla'llāh

3. inkār iden:--en

Kaside 145

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Reddetmek.

Yılan sîretli düşmānlar sūd içmezse zehr içsün
Südi inkār iden kāfir Ebū Cehil'dir yā Resūla'llāh

4. inkār iden:--en

Kaside 149

Mısra: 8

Kelime Tipi: -
Reddetmek.

Kemālîñ leyle-i Mi'rāc irişdiñ kâbe kavseyne
Bunı inkār iden kāfir Ebū Cehil'dir yā Resūla'llāh

5. inkār iden:--en

Kaside 195

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Reddetmek.

Bunı inkār iden ciger ceḥīm-i tāra ğarḳ olsun
Ḥasan Ḥilmī bu ikrārım Ğayyā'dır yā Resūla'llāh

inkār ider:

1. inkār ider:--er

Kaside 108

Mısra: 2

Kelime Tipi: -
Reddetmek.

Muḥabbet bāğı ikrārda çiçekdir yā Resūla'llāh
Ebū Leheb ider inkār köpekdir yā Resūla'llāh

inkiyād:

1. inḳiyāda:--a

Kaside 232

Mısra: 4

İtaat, bağlanma, boyun eğme, tabi olma.

İki ḥayye vücūdumda biri nefsim biri şeytān
Emerler kan-ı insānı inḳiyāda yā Resūla'llāh

ins ü cin:

1. ins ü cin:

Kaside 266

Mısra: 2

Kelime Tipi: -
İnsanlar ve cinler.

Cemī'-i enbiyānıñ efḍalısıñ yā Resūla'llāh
Ser-ā-ser ins ü cin peygamberisiñ yā Resūla'llāh

insān-ı kāmīl:

1. insān-ı kāmīl:

Kaside 19

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Olgun yetkin kişi. II Gavs, kutup, hakiki mürşit III Hz. Muhammed'in nuru.

Naḳşibend naḳḳāşıdır insān-ı kāmīl fi'l-vücūd
Esbāb-ı ḥikmetdir muḥabbet rābıtam var yā
Resūla'llāh

inşikāk:

1. inşikâkı:--ı

Kaside 324

Mısra: 4

İkiye ayrılma (ayın ikiye ayrılması bağlamında).

Ne bilsün vâ'iz-i hod-bîn muhabbet 'âlemi başka
Kamerdir ehl-i 'aşkıñ inşikâkı yâ Resûla'llâh

intihâ:

1. intihâsı:--sı

Kaside 337

Mısra: 6

Son, nihayet.

Hasan Hilmî kederlenme günâhıñ çok dise vâ'iz
Deryâ-yı rahmetiñ yokdur intihâsı yâ Resûla'llâh

intihâb:

1. intihâba:--a

Kaside 342

Mısra: 2

Seçmek.

Kerem kıl kudretim yok imtihâna yâ Resûla'llâh
Su'âline cevâb na'tıñ intihâba yâ Resûla'llâh

intihâb eyler:

1. intihâb eyler:--r

Kaside 265

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Seçmek.

Bu na'tıñ medhîni gökde melekler intihâb eyler
Toksân yapraklı 'aşk şerhi cerîde yâ Resûla'llâh

intikâm:

1. intikâmı:--ı

Kaside 305

Mısra: 6

Öç alma, yapılan bir kötülüğe gereken karşılığı verip acısını çıkarma.

Hasan Hilmî bu 'aşk cengi 'aşk-ı Kerbelâ'dandır
Kalur mı ehl-i 'aşkıñ intikâmı yâ Resûla'llâh

inzivâ:

1. inzivâda:--da

Kaside 232

Mısra: 1

Bir işe karışmamak, dünya işlerini bırakmak, bir köşeye çekilmek.

Muhabbet ehli pâdişâhdır inzivâda yâ Resûla'llâh
Helâki nefis-ü ü şeytânıñ inzivâda yâ Resûla'llâh

2. inzivâda:--da

Kaside 232

Mısra: 2

Bir işe karışmamak, dünya işlerini bırakmak, bir köşeye çekilmek.

Muhabbet ehli pâdişâhdır inzivâda yâ Resûla'llâh
Helâki nefis-ü ü şeytânıñ inzivâda yâ Resûla'llâh

ir-:

1. irgür:--gür

Kaside 86

Mısra: 6

"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Cemālinden çeker hasret H̱asan H̱ilmī bu dünyāda
Mu‘īn ol vus̱lata ırgūr cinānda yā Resūla’llāh

2. **irerler:-er, -ler**

Kaside 163

Mısra: 4

"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasil
olmak.

Uçar kuşlar gibi anlar girerler cennete cümle
Nice devletlere anlar irerler yā Resūla’llāh

3. **irdikçe:--dikçe**

Kaside 282

Mısra: 5

Ulaşmak, vâsil olmak.

Fenāfī’llāhdan seyr-i bekā bi’llāha irdikçe
H̱asan H̱ilmī hikmet zebān-ı Nakşībendī yā
Resūla’llāh

irāde:

1. **irāde:**

Kaside 181

Mısra: 1

*Bir şeyi yapıp yapmama hususunda karar
verebilme ve bunu uygulama gücü.*

Ḳuluñ tedbīrine taḳdīr irāde yā Resūla’llāh
İrer anı ḳabūl iden murāda yā Resūla’llāh

2. **irāde:**

Kaside 181

Mısra: 4

*Bir şeyi yapıp yapmama hususunda karar
verebilme ve bunu uygulama gücü.*

H̱aḳīḳat gülde müstehlek bu bir cüz’ī ḳalīl ammā
Ḳaviyy-i i‘tikādımdır irāde yā Resūla’llāh

3. **irāde:**

Kaside 181

Mısra: 6

*Bir şeyi yapıp yapmama hususunda karar
verebilme ve bunu uygulama gücü.*

H̱asan H̱ilmī murād itse anı ḥalḳ eyler ol Mevlā
Gerek ḥayra gerek şerre irāde yā Resūla’llāh

irak:

1. **irak:**

Kaside 33

Mısra: 6

Uzak.

Göñül hicret deyüp ister ḥaḳīḳat şehrine gitmek
İrak yoldur ḥarāmī çok esirge yā Resūla’llāh

2. **ırakdır:-dır**

Kaside 215

Mısra: 2

Uzak.

Şırātı geçmege ‘aşḳıñ Burak’dır yā Resūla’llāh
Sekiz cennet işitdim pek ırakdır yā Resūla’llāh

3. **ırakı:-ı**

Kaside 325

Mısra: 6

Uzak.

H̱asan H̱ilmī taḥiyyāt u selām itdikçe her eyyām
Ba‘īd ammā yaḳīn eyler ırakı yā Resūla’llāh

iriş:-

1. **irişdiñ:--di, --ñ**

Kaside 149

Mısra: 7

Erişmek, yetişmek, ulaşmak.

Kemālîñ leyle-i Mi‘râc irişdiñ kâbe kavseyne
Bunı inkâr iden kâfir Ebû Cehil’dir yâ Resûla’llâh

2. **irîşdiñ:--di, --ñ**

Kaside 222

Mısra: 2

Erişmek, yetişmek, ulaşmak.

Muhabbet leyle-i mi‘râc celâlî yâ Resûla’llâh
İrişdiñ kâbe kavseyne kemâlî yâ Resûla’llâh

3. **irîşdirdi:--dir, --di**

Kaside 265

Mısra: 2

Erişmek, yetişmek, ulaşmak.

Bi-hamdi’llâh yetişdik rûz-ı ‘îde yâ Resûla’llâh
Muhabbetdir irîşdirdi se‘îde yâ Resûla’llâh

irşâd:

1. **irşâdlı:--lı**

Kaside 34

Mısra: 13

*Doğru yolu gösterme, doğru yola sevk,
uyarma; [tas.] bir velinin, talibe tarikatı ve
Allah’a yakınlık yolunu öğretmesi.*

Vezîre i‘timâd itme benim irşâdlı sultânım
Delîlim dilde destânım müdebber yâ Resûla’llâh

2. **irşâdı:--ı**

Kaside 198

Mısra: 4

Doğru yolu gösterme, hak yolu gösterme.

Göñül rûh-ı Muhammed’dan alur feyzi ferâsetle
Bi-hamdi’llâh bu irşâdı begendim yâ Resûla’llâh

irşâd olup:

1. **irşâd olup:--up**

Kaside 40

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Mânen aydınlanmak, hak yolunu bulmak,
gafletten uyanmak.*

Şerî’atdan olup irşâd tarîkat tâcını geydim
Bize necm-i hidâyetdir şerî’at yâ Resûla’llâh

irşâd-nümâ:

1. **irşâd-nümâyız:--yız**

Kaside 51

Mısra: 10

*Mânen aydınlatma, hak yolunu gösterme,
gafletten uyandırma, uyarma.*

Nübüvvet ni‘met-i ‘âmdır Hâsan Hilmî havâş ehli
Mu‘tîniz ehl-i îmâna irşâd-nümâyız yâ Resûla’llâh

iş:

1. **işim:--im**

Kaside 97

Mısra: 7

Bir maksatla yapılan faâliyet, çalışma, amel.

Hâsan Hilmî necât bulmaz şefâ‘atsiz işim bitmez
Yetiş imdâda yâ Muhammed harîkim yâ
Resûla’llâh

2. **işdir:--dir**

Kaside 208

Mısra: 4

Yapılan şey, davranış, eylem.

Helāk eyler anı ‘āşık muhabbet bādı esdikçe
Yanar gönlüm muhabbetden bir işdir yâ
Resûla’llâh

îsâr ider:

1. îsâr ider:--er

Kaside 213

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İkramda bulunmak.

‘İbâdet dâne-i hikmet bitirse dîn zemîninde
Hasan Hilmî ider îsâr muhabbet yâ Resûla’llâh

2. îsâr ider:--er

Kaside 229

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İkramda bulunmak.

Hasan Hilmî ider îsâr muhabbet meyve-i na’tiñ
Okur ‘aşkıñ kitâbını şevâbmış yâ Resûla’llâh

îşâret:

1. îşâret:

Kaside 251

Mısra: 5

Alamet, belirti, gösterge, haber.

Karâr-ı kâbe kavseyn Hasan Hilmî işâret var
Kuşûrum çok seni medh u şenâda yâ Resûla’llâh

îsbât:

1. îsbâta:--a

Kaside 293

Mısra: 3

(Ar.) Tanık ve delil göstererek bir şeyin
doğruluğunu şüpheye yer bırakmayacak,
reddedilemeyecek şekilde ortaya koyma.

Kitâb-ı mustakîm Hâk’dan muhib işbâta şahiddir
Rümûz-ı evliyâu’llâha nâ’il yâ Resûla’llâh

îsfehân:

1. îsfehân’ından:--n, --dan

Kaside 312

Mısra: 4

*İsfahan şehri. Bugün İran sınırları içinde yer
almaktadır. Çok süslü ve mamur bir şehir olduğu
için güzelliği temsil eder.*

Zehirli ma’siyet olsa muqâbil tevbedir tiryâk
Medîneñ İsfehân’ından na’îmdir yâ Resûla’llâh

îşid:

1. îşidse:--se

Kaside 110

Mısra: 13

Duymak, dinlemek.

Kabûl itmez mu’anniddir işidse hak naşihatler
Hasan Hilmî vaşîyyetle harâbdır yâ Resûla’llâh

îsim:

1. îsmine:--in, -e

Kaside 48

Mısra: 3

Ad.

Yaparlar hücre-i fücâ ki dirler ismine kahve
Muhayyerdir içen ümmet ebâha yâ Resûla’llâh

ışit:

1. ışitdik:-di, -k

Kaside 2

Mısra: 1

İşitmek, duymak.

İşitdik bağ-ı gülzârı sevindik yâ Resûla'llâh
Görünce nûr-ı beyzâî uţandıķ yâ Resûla'llâh

2. ışitdik:-di, -k

Kaside 73

Mısra: 3

Haber almak, öğrenmek.

Vaşıyyet eylediñ hacı işitdik şâdmân olduk
Biri dînen biri mâlen tavâfı yâ Resûla'llâh

3. ışitdim:-di, -m

Kaside 308

Mısra: 6

Duymak, haber almak.

Mücâhid muhlîşîñ hâble'l-metîn-i mustakîmidir
Hasan Hilmî metânetde işitdim yâ Resûla'llâh

ışit:-

1. ışitmez:-mez

Kaside 108

Mısra: 3

*Dinlemek, söylenen sözü dikkate alıp ona
göre davranmak, kabul etmek, uymak, itaat etmek.*

Gözi kördür güneş görmez şağırdır Hakkı ışitmez
Ebû Cehil cehennemde ebeddir yâ Resûla'llâh

iskân:

1. iskân:--ı

Kaside 61

Mısra: 2

(bir yerde) oturma, ikamet etme.

Perîşân hâli seyyâhım mekânsız yâ Resûla'llâh
'Aceb iskânı ihsânıñ olur mı yâ Resûla'llâh

2. iskân:--ı

Kaside 230

Mısra: 4

(bir yerde) oturma, ikamet etme.

Dilim mişbâhu fi'l-mişbâh gönüldür kevkeb-i
dürri

Bu 'aşķ baķrında iskânı 'ilâca yâ Resûla'llâh

işle:

1. işleme:-me

Kaside 67

Mısra: 1

Yapmak.

Günâhı işleme nefsim uşanmaz yâ Resûla'llâh
Bu nefsim böyle şeytân uţanmaz yâ Resûla'llâh

işler:

1. işler:

Kaside 54

Mısra: 7

I. İş, hareket (İbadet bağlamında).

Riyâsız bir 'amel işler ne 'âbid var ne zâhid var
Hasan Hilmî mu'în ister mücâhid yâ Resûla'llâh

ism:

1. **ismi:-i**

Kaside 2

Mısra: 7

Ad, nam.

Kesilmez feyzi bu bāğın memem ismi
Muḥammed'dir
Ḥasan Ḥilmī emer şimdi sūdün yā Resūla'llāh

2. **ismi:-i**

Kaside 17

Mısra: 5

Ad, nam.

Beden ḥākī ki rūḥ bākī bir ismi nefs-i nātıktır
Ḥasan Ḥilmī ḥayāt ister şefā'at yā Resūla'llāh

3. **ismine:-in, -e**

Kaside 34

Mısra: 9

Ad, isim.

Feteḥnā ismine zātın ezelden maẓhar olmuşdur
Çeker 'asker 'asīr olmaz muḳadder yā Resūla'llāh

4. **ismiñle:-iñ, -le**

Kaside 43

Mısra: 5

Ad, isim II Hz. Muhammed'in ismi.

Yağar feyz-i ḥudā gökden seniñ ismiñle ey
Aḥmed
Muḥabbetden biter Maḥmūd Muḥammed yā
Resūla'llāh

5. **ismiñ:-iñ**

Kaside 44

Mısra: 4

Ad, nam. (Hz. Muhammed'in ismi).

Şadef şaḳ oldu şadırmıda çıkar andan cevāhirler
Seniñ ismiñ gönüllerde güneşdir yā Resūla'llāh

6. **ismiñ:-in**

Kaside 70

Mısra: 17

(Ar.) Ad, nam, unvan.

Ḥasan Ḥilmī zehirlense seniñ ismiñ olur tiryāk
Bunuñ terki bize kaṭ'ā ḥarāmdır yā Resūla'llāh

7. **ismiñiz:--iñiz**

Kaside 71

Mısra: 13

Ad, nam.

Sekiz cennet cemālindir mübarek ismiñiz miftāḥ
Açar ebvābı ol Fettāḥ ḥabībsin yā Resūla'llāh

8. **ismiñ:-iñ**

Kaside 75

Mısra: 7

Ad, nam. (Hz. Muhammed'in ismi).

Ṭulū' eyler seniñ ismiñ bedestān-ı hidāyetde
Seniñ zıkrıñ ziyāsına sebebdır yā Resūla'llāh

9. **ismiñ:-in**

Kaside 75

Mısra: 9

(Ar.) Ad, nam, unvan.

Bir ismiñ aşlı Maḥmūd'dur yazılmış cennet içinde
Maḳāmıñ cenneti Maḥmūd şerīfdır yā Resūla'llāh

10. **ismiñ:-iñ**

Kaside 75

Mısra: 14

Ad, nam. (Hz. Muhammed'in ismi).

Zemīne eylediñ teşrīf Muḥammed Muştafā'sıñ
sen
Cihāna āfitāb ismiñ reşiddir yā Resūla'llāh

11. ismiñle:-iñ, -le

Kaside 75

Mısra: 11

Ad, isim II Hz. Muhammed'in ismi.

Semāvāt ehli yād eyler seniñ ismiñle ey Aḥmed
Melekler iftiḥār eyler 'azīzdir yā Resūla'llāh

ism-i a'zam:

1. ism-i a'zam:

Kaside 194

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*En büyük isim; Allah'ın bütün isimlerini
kendinde toplayan ismi (Allah'ın isimlerinden
hangisi olduğu bilinmeyen bu isim söylendikten
sonra dilenen her şey yerine gelirmiş).*

Ḥasan Ḥilmī o 'aşk Kır'ān oku bak süre-i

Raḥmān

Delilim ism-i a'zam Kul huve'llāh yā Resūla'llāh

2. ism-i a'zam:

Kaside 257

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*En yüce isim; Allah'ın bütün isimlerini
kendinde toplayan ismi. (Allah'ın isimlerinden
hangisi olduğu bilinmeyen bu isim söylendikten
sonra dilenen her şey yerine gelirmiş.).*

Muḥabbet nāme-i 'aşkıñ Muḥammed yā

Resūla'llāh

Ḥaḳīkat ism-i a'zam nām-ı Aḥmed yā Resūla'llāh

ism-i a'zamdır:

1. ism-i a'zamdır:-dır

Kaside 52

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*I. En büyük isim, ulu ad. II. Allah'ın tüm
isimlerini içine alan isim.*

Mürīdim dā'imā virdim yā Allāh yā Resūla'llāh

Mu'inim ism-i a'zamdır yā Allāh yā Resūla'llāh

2. ism-i a'zamdır:--dır

Kaside 149

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

En büyük isim (Hz. Muhammed'in ismi).

Muḥammed ism-i a'zamdır muḥabbet Ka'be-i
maḳşūd

Ḥarīmī sırr-ı Aḳşā-yı sübüldür yā Resūla'llāh

3. ism-i a'zamdır:--dır

Kaside 182

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*En yüce isim; Allah'ın bütün isimlerini
kendinde toplayan ismi. (Allah'ın isimlerinden
hangisi olduğu bilinmeyen bu isim söylendikten
sonra dilenen her şey yerine gelirmiş.).*

Yeriñ ma'den tamarları ḥaḳīkat ism-i a'zamdır

Yapış muḥkem Ḥasan Ḥilmī 'aḳīde yā Resūla'llāh

ism-i pākīñiz:

1. ism-i pākīñiz:--iñiz

Kaside 343

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Temiz, şerefli isim.

Mübârek ism-i pâkiñiz yazıldı ‘arş-ı a‘lâya
Şadāñız geldi dünyāya tıyuldun yâ Resûla’llâh

ism-i şerîfñle:

1. ism-i şerîfñle:-ñ, -le

Kaside 42

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hız. Muhammed'in mübarek ismi.

Na‘îmi cennete teşbîh ki hâşâ eylemem zâtıñ
Muhabbet meyve-i kudret ki sensin yâ Resûla’llâh

ism-i tiryâkıñ:

1. ism-i tiryâkıñ:-ın

Kaside 70

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

İlacın ismi, ilaç, deva.

Gelince ism-i tiryâkıñ ifâkât buldı hasta-i dünyâ
Bunı inkâr iden kâfir ne kördür yâ Resûla’llâh

ismiñ:

1. ismiñ:

Kaside 56

Mısra: 9

Ad, nam. (Hız. Muhammed'in ismi).

Hasan Hilmî keser nefsiñ seniñ ismiñ suyûfiyla
Put u dünyâyı bi'l-ğalbde kırarım yâ Resûla’llâh

isrâf:

1. isrâfdir:--dır

Kaside 249

Mısra: 5

Ar. Hadden ziyade, lüzumsuz olarak sarf etmek, edilmek.

Hasan Hilmî kıyâs hâkdır duğñıñ şurbu isrâfdir
Harâmdır içmesün ‘âşık duğñda yâ Resûla’llâh

iste:

1. istedim:-di, -m

Kaside 4

Mısra: 1

Talep etmek.

El etdim istedim zâtıñ şıfâtıñ yâ Resûla’llâh
Külâh geydim günâhkârım rahîmsin yâ
Resûla’llâh

2. ister:-r

Kaside 4

Mısra: 13

Talep etmek.

Hasan Hilmî izin ister ki sensin hıvâce-i ‘âlem
Medîneñ bâb-ı ‘ilminde gedâdır yâ Resûla’llâh

3. ister:-r

Kaside 7

Mısra: 3

Talep etmek.

Gönül hasta ‘ilâc ister tıurur karşıunda elbetde
Kerem kıl eyle gül-deste mucîbem yâ Resûla’llâh

4. ister:-r

Kaside 12

Mısra: 9

Talep etmek.

Hasan Hilmî 'ilâc ister tabîbsin dertlere dermân
Okur Qur'ân yazar fermân muhibdir yâ
Resûla'llâh

5. ister:-r

Kaside 17

Mısra: 6

Talep etmek.

Beden hâkî ki rûh bâkî bir ismi nefs-i nâtıkdır
Hasan Hilmî hayât ister şefâ'at yâ Resûla'llâh

6. ister:-r

Kaside 21

Mısra: 7

Talep etmek.

Debernüş dâ'imâ hâkdır devâ ister Ta'âlâdan
Şifâ-i Şâzenüş virse içer miyüm yâ Resûla'llâh

7. ister:-r

Kaside 25

Mısra: 7

Talep etmek.

Göñül hasta hekim ister şefâ'atle şifâ gönder
Hasan Hilmî kuluñ kemter garîbim yâ Resûla'llâh

8. ister:-r

Kaside 27

Mısra: 8

Talep etmek.

Vücüd şehrini terk itdi göñül gitdi muhâcirdir
Medînenden mekân ister bu a'râbî yâ Resûla'llâh

9. ister:

Kaside 32

Mısra: 2

Talep etmek.

Gıdâsı rûh-ı 'uşşâkıñ ki sensiñ yâ Resûla'llâh
Cemâliñ mürğ-ı dil ister ki keşf it yâ Resûla'llâh

10. ister:

Kaside 32

Mısra: 7

Talep etmek.

Seniñ vaşfiñ ideñ diller ne ay ister ne yıldızlar
Karanlık gice gündüzler ki sensiz yâ Resûla'llâh

11. ister:-r

Kaside 33

Mısra: 2

Talep etmek.

Vaatanımdan cüdâ düşdüm garîbem yâ Resûla'llâh
Göñül ârzü-yı vişâl ister ganî kıl yâ Resûla'llâh

12. ister:-r

Kaside 33

Mısra: 5

Talep etmek.

Göñül hicret deyüp ister hakîkat şehrine gitmek
Irak yoldur harâmî çok esirge yâ Resûla'llâh

13. ister:-r

Kaside 36

Mısra: 3

Talep etmek.

Marîz göñlüm devâ ister muhabbetlü vişâl göster
Kerâmetlü hidâyetdir tarîkat yâ Resûla'llâh

14. ister:

Kaside 38

Mısra: 5

Talep etmek.

Vücūd devrân ider derdi devâ ister zehirlenmiş
Meger fermân mühürlenmiş cezâmdır yâ
Resûla'llâh

15. **ister:-r**

Kaside 62

Mısra: 7

(Bir şeyin için) istek duymak, arzulamak.

Açılmış pencere kalbde ziyâ ister Hasan Hilmî
Vücûdî nûra garķ olsun ziyâ vir yâ Resûla'llâh

16. **ister:-r**

Kaside 97

Mısra: 5

İstemek, talep etmek.

Göñül 'aşkıñ sıratından tecâvüz eylemek ister
Günâhkârım elim tut sen 'abîrim yâ Resûla'llâh

17. **ister:-r**

Kaside 98

Mısra: 5

İstemek, talep etmek.

Hasan Hilmî ümîd eyler vişâliñ hamrini ister
Cemâliñ 'îdine vuşlat muhaldır yâ Resûla'llâh

18. **ister:-r**

Kaside 106

Mısra: 5

(Bir şeyin için) istek duymak, arzulamak.

Hasan Hilmî garîb oğluñ diyânet hîdmetiñ ister
Medîneñ ravza-i cennet hadîmim yâ Resûla'llâh

19. **ister:-r**

Kaside 113

Mısra: 3

İstemek, talep etmek.

Şefâ'at mürğî rûh ister necâtî 'alleme'l-esmâ
Harâretten yanar bağı şarâb vir yâ Resûla'llâh

20. **isteyenler:-y, -en, -ler**

Kaside 123

Mısra: 1

(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi)

arzulamak, arzu etmek.

Cinânı isteyenler etkîyâdır yâ Resûla'llâh
Cehennem ehli anlar eşkiyâdır yâ Resûla'llâh

21. **isterse:-r, -se**

Kaside 129

Mısra: 5

(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi)

arzulamak, arzu etmek.

Hasan Hilmî gül isterse şehir vakti gider bâğa
Koķar güller gülüstânda Muhammed yâ
Resûla'llâh

22. **istemem:-me, -m**

Kaside 133

Mısra: 7

(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi)

arzulamak, arzu etmek.

Tâc-ı İskender nedir taht-ı Süleymân istemem
Sen şehiñ kurbânyam yâ Muhammed Muşafâ

23. **ister:-r**

Kaside 135

Mısra: 3

İstemek, talep etmek.

Uyur mı ehl-i derd ehli arar Loḳmān ‘ilāc ister
Ṭabībdir ḥastaya Aḥmed Muḥammed yā
Resūla’llāh

24. **ister:-r**

Kaside 152

Mısra: 2

İstemek, talep etmek.

Cinānıñ bağ-ı bostānı rızādır yā Resūla’llāh
Marīz ehli ‘ilāc ister ricādır yā Resūla’llāh

25. **ister:-r**

Kaside 174

Mısra: 5

İstemek, talep etmek.

Ḥasan Ḥilmī medīnenden cevāb ister su‘āl itdi
Meleklerle cevāb gelse sürūra yā Resūla’llāh

26. **ister:-r**

Kaside 189

Mısra: 1

Arzu etmek, dilemek, talep etmek.

Göñül dertli devā ister ṭabībden yā Resūla’llāh
Meleklerle ‘ilāc gönder Ḥabīb’den yā Resūla’llāh

27. **ister:-r**

Kaside 204

Mısra: 1

İstemek, talep etmek.

Göñül ḥasta nefes ister okunsun yā Resūla’llāh
Ṭabīb-i ḥazīka geldi sevinşün yā Resūla’llāh

28. **isteyen:-y, -en**

Kaside 248

Mısra: 3

Amaçlamak, arzulamak.

Muḥabbet ‘illet-i ‘aşkıñ devāsın isteyen ḥasta
Muṭābık düşdi Ḳur’ān’a şifada yā Resūla’llāh

iste:-

1. **ister:-r**

Kaside 71

Mısra: 4

(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi)

arzulamak, arzu etmek.

Girersem âteş-i ‘aşka bişer bu laḥm-i nā-puḥte
Bu meyyit ümmetiñ ister ḥayātı yā Resūla’llāh

2. **ister:-r**

Kaside 188

Mısra: 1

(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi)

arzulamak, arzu etmek.

Şabī göñlüm süd ister vir beşikde yā Resūla’llāh
Yüz üstüne süründükçe eşikte yā Resūla’llāh

3. **ister:-r**

Kaside 232

Mısra: 6

(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi)

arzulamak, arzu etmek.

Muḥabbet seyfini çekdim ‘aduvv-ı nefis-ü ü
şeytāna
Ḥasan Ḥilmī mu‘īn ister i’tikāda yā Resūla’llāh

4. **ister:-r**

Kaside 287

Mısra: 5

(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi)
arzulamak, arzu etmek.

Derûn-ı ravzana dâhil duhûl ister Hâsan Hilmî
Çekûlmiş kârûbân-ı râh-ı ‘aşkız yâ Resûla’llâh

5. **istersem:-r, -se, -m**

Kaside 287

Mısra: 3

(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi)
arzulamak, arzu etmek.

Delîl-i ‘aşk-ı şevkiñle dem dem-â-dem vuşlat
istersem
Mezâk-ı muhabbetle mesrûr-ı ‘aşkız yâ
Resûla’llâh

ister:

1. **ister:**

Kaside 54

Mısra: 6

İstemek, talep etmek. II Gerekmek.

Muhabbet ma‘nevî hikmet ledünnî sırr-ı tevhiiddir
Şer‘at şerh ider ister şevâhid yâ Resûla’llâh

2. **ister:**

Kaside 54

Mısra: 8

İstek duymak, arzulamak.

Riyâsız bir ‘amel işler ne ‘âbid var ne zâhid var
Hâsan Hilmî mu‘în ister mücâhid yâ Resûla’llâh

istimâ‘ itmek:

1. **istimâ‘ itmek:--mek**

Kaside 110

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İşitmek, dinlemek.

Melâhî istimâ‘ itmek günâhdır sen haber virdin
Düğünler meclisi hepden fışkırdı yâ Resûla’llâh

istiyâk:

1. **istiyâkımdan:--ı, --n, --dan**

Kaside 114

Mısra: 4

Şiddetli arzu, özlem.

Yazar hikmet hidâyetdir cemâlin metn-i ‘aşkımdan
Virir şerh istiyâkımdan bu ‘aşık yâ Resûla’llâh

2. **istiyâka:-a**

Kaside 166

Mısra: 2

Şiddetli arzu, özlem.

İderken ‘aşk-ı levlâke ‘alâka yâ Resûla’llâh
Muzâf oldu ‘alâkam istiyâka yâ Resûla’llâh

3. **istiyâkımdır:--ım, --dır**

Kaside 220

Mısra: 8

Büyük arzu duyma, özlem.

Hâsan Hilmî muhabbetle tavâf it Ka‘be-i ‘aşkı
Naşîbim istiyâkımdır müyesser yâ Resûla’llâh

4. **istiyâkımda:--ı, --n, --da**

Kaside 262

Mısra: 3

Büyük arzu duyma, özlem.

Muhabbet istiyâkımda şer‘at ‘aşığa reh-ber
Ulu’l-elbâba zâhirdir penâhı yâ Resûla’llâh

5. **ıştiyāka:-a**

Kaside 270

Mısra: 4

Büyük arzu duyma, özlem.

İrişdim kâbe kavseyne çıkup mi' rāc-ı rûhânî
Muhabbet mescidinden ıştiyāka yâ Resûla'llâh

6. **ıştiyākında:--l, --n, --da**

Kaside 300

Mısra: 5

Büyük arzu duyma, özlem.

Hasan Hilmî cihād ehli muhabbet ıştiyākında
Ne hâcet 'arz-ı hâl yazmak kefâdır yâ Resûla'llâh

7. **ıştiyākı:-ı**

Kaside 324

Mısra: 1

Arzu, heves, özlem.

Müyesser kıl muhabbetle ıştiyākı yâ Resûla'llâh
Naşîb eyle baña hayru'l-mulākı yâ Resûla'llâh

ışyân:

1. **ışyânım:-ım**

Kaside 18

Mısra: 4

*Emre uymama, itaat etmeme, itaatsizlik
etme, başkaldırma; Allah ve peygamberinin
emirlerine uymamak, itaat etmemek.*

Yazar Münkir Nekîr me' mûr hayr şer dâ'im
ef'âlim
Yazıldı dürlü 'ışyânım hafîdir yâ Resûla'llâh

it:-

1. **itdi:-di**

Kaside 69

Mısra: 24

*"Etmek" yardımcı fiili, "... duruma getirmek"
anlamı katar.*

Ki üç yüz yıl büka kıldı gözünden kanlar akıtdı
Kızıl kan itdi toprağı şefâ'at yâ Resûla'llâh

2. **idem:-em**

Kaside 172

Mısra: 5

Etmek, eylemek.

'İbâdet seyf-i 'aşkıñla idem uğhiyye-i kurbân
Hedâyâ koç gelür gökden kabülse yâ Resûla'llâh

i'tâ kıl:

1. **i'tâ kıl:**

Kaside 93

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Vermek.

Muhabbet bâbını feth it kitâb-ı 'aşkı i'tâ kıl
İcâzet vir idem takrîr muķırrım yâ Resûla'llâh

i'tâ olur:

1. **i'tâ olur:--ur**

Kaside 66

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Vermek, verilmek.

Habersizce gelür bir gün benim ol tuhfe-i mevtim
'Aceb nerden olur i'tâ kitâbım yâ Resûla'llâh

itā'at:

1. itā'atde:-de

Kaside 63

Mısra: 12

Söz dinleme, emirlere uyma.

Veliyye farz olan oldur nebiyye ittibā' etmek
Hasan Hilmī itā'atde qarībdır yā Resūla'llāh

i'tikād:

1. i'tikāda:-a

Kaside 232

Mısra: 6

*İnanma, gönülden tasdik ederek inanma,
iman, inanç.*

Muhabbet seyfini çekdim 'aduvv-ı nefis-ü ü
şeytāna

Hasan Hilmī mu'in ister i'tikāda yā Resūla'llāh

i'timād itme:

1. i'timād itme:--me

Kaside 34

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

İnanmak, güvenmek.

Vezīre i'timād itme benim irşādı sultānım
Delilim dilde destānım müdebber yā Resūla'llāh

i'tirāf itdim:

1. i'tirāf itdim:--di, --m

Kaside 69

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*İtiraf etmek, başkaları tarafından bilinmesi
kendi için sakıncalı görülen bir gerçeği
saklamaktan vazgeçip açıklamak, söylemek,
bildirmek II Kabul etmek, kabullenmek.*

Şuçumu i'tirāf itdim ki sensin derde dermānım

Bize şeytān hāsed u düşmān şefā'at yā Resūla'llāh

ittibā' eyledik:

1. ittibā' eyledik:--di, --k

Kaside 79

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Uyma, peşinden gitme, tabi olma.

Nebiler hātemi sensiñ nebiyye ittibā' eyledik
Nikāhen mihr-i tecdīdi 'atīkan yā Resūla'llāh

ittibā' etmek:

1. ittibā' etmek:--mek-mek

Kaside 63

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Uymak, tâbi olmak.

Veliyye farz olan oldur nebiyye ittibā' etmek
Hasan Hilmī itā'atde qarībdır yā Resūla'llāh

ivāz:

1. 'ivāzdır:--dır

Kaside 216

Mısra: 6

Karşılık, bedel.

Namāzla iftiḥār eyler Hasan Hilmī muşallīdır
Muhabbet aşlu ondan 'ivāzdır yā Resūla'llāh

‘iyd-i ekberdir:

1. **‘iyd-i ekberdir:--dir**

Kaside 326

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

En büyük bayram.

Ƨutup şavmi şalâtıyla vişâliñ ‘iyd-i ekberdir
ƧoƧuz tekbîrle şalât-ı ‘îd kılırsam yâ Resûla’llâh

izhâr eyledi:

1. **izhâr eyledi:--di-di**

Kaside 17

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ortaya çıkarmak, görünmesini sağlamak.

‘Ademden Hakk ‘anâşır-la vücûdum eyledi izhâr
Gine bir gün olur ma‘dûm şefâ‘at yâ Resûla’llâh

izhâr kıl:

1. **izhâr kıl:**

Kaside 20

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Görünmek, ortaya çıkmak.

Cemâliñ zerre izhâr kıl cefâ gitsün şafâ gelsün
Mürîd mürşid ‘âyân olsun nağşibendim yâ
Resûla’llâh

izhâr-ı haktır:

1. **izhâr-ı haktır:--dır**

Kaside 309

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah'ın hakikatlerini ortaya çıkarma.

Cihâdiñ mâcerâsı izhâr-ı haktır yâ Resûla’llâh
Ƨolaşmış ehl-i İslâm bir hevâdır yâ Resûla’llâh

izin:

1. **izin:**

Kaside 4

Mısra: 13

Bir şeye ruhsat vermek.

Hasan Hilmî izin ister ki sensin hıvâce-i ‘âlem
Medîneñ bâb-ı ‘ilminde gedâdır yâ Resûla’llâh

izin vir:

1. **izin vir:**

Kaside 343

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

*Bir şey yapmak için verilen özgürlük,
müsaade.*

Mezârîñ tütîyâ ‘ayneyn melekler dâ‘imâ zârî
Ƨavâf itsün Hasan Hilmî izin vir yâ Resûla’llâh

izin virdi:

1. **izin virdi:--di**

Kaside 179

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Bir şey yapmak için verilen özgürlük,
müsaade.*

Anam babam du‘â itdi elin öpdüm izin virdi
Didiler oğlumuz ‘âşık şefîkîm yâ Resûla’llâh

izn-i hüdā:

1. izn-i hüdā:

Kaside 228

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Allah'ın izni.

Kebā'ir ehline haşdır şefā'at yā Resūla'llāh
Meger izn-i hüdā ile şefā'at yā Resūla'llāh

'izzet:

1. 'izzet:

Kaside 45

Mısra: 20

Değeri yüce olma, şeref.

Hasan Hilmī duhān içme içeni dahı dahl itme
Zamān ehlini incitme bu 'izzet yā Resūla'llāh

i'āde-i ma'dūm:

1. i'āde-i ma'dūm:

Kaside 51

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Mevcut olmayan şeylerin varlığını inkar
eden batıl inanç.*

İ'āde-i ma'dūm münkir hākīmler mezheb-i bātıl
Bular kāfir Ebū Cāhil hecāyiz yā Resūla'llāh

i'āne eylese:

1. i'āne eylese:--se

Kaside 269

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yardım etmek. imdat etmek.

İ'āne eylese lāyık muhabbet şeyhu'l-İslāmı
Oturmuş 'aşk hākimi cāndan cesedde yā
Resūla'llāh

'ibādet:

1. 'ibādetle:-le

Kaside 57

Mısra: 8

*Kulun Allah'ın rızasını kazanmak ve ona
yakınlaşmak için yaptığı iş ve davranışlar.*

Hasan Hilmī muharremdir pişir 'āşüre-i 'aşkı
'İbādetle olur mātem hayātım yā Resūla'llāh

2. 'ibādetde:-de

Kaside 120

Mısra: 14

*Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet
etme.*

Virir rızkını bol eyler diler 'ömrünü tül eyler
Hulūş itmek 'ibādetde nikāhdır yā Resūla'llāh

3. 'ibādetde:-de

Kaside 308

Mısra: 2

*Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet
etme.*

Cihādın zevkını arzū iderdim yā Resūla'llāh
'İbādetde bulup anı sevindim yā Resūla'llāh

'ibādet etmegi:

1. 'ibādet etmegi:--meg, --i

Kaside 223

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Allah'ın emirlerini yerine getirme, tapma, tapınma.

Żiyāfet sofrā-i dīn-i mübīndir yā Resūla'llāh
'İbādet etmegi ḥable'l-metīndir yā Resūla'llāh

'ibādet eylesek:

1. 'ibādet eylesek:--se, --k

Kaside 116

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ibadet etmek.

'İbādet eylesek ifsād ider nefsānī şeyṭān
Ḥafīdır ḥilesi çokdur ḥafīz ol yā Resūla'llāh

ibrāhīm:

1. ibrāhīm:

Kaside 150

Mısra: 7

Hazreti İbrahim: Kur'an-ı Kerim'de Allah'ın "Halil" yani "dost" olarak buyurduğu, Nemrut'la olan mücadelesi, Kâbe'yi inşa etmesi ve bilhassa ateşe atılması yönüyle klasik şiire konu edilen İbrahim peygamber.

Ḥasan Ḥilmī ne Eyyüb'dür ne İsmā'īl ne İbrāhīm
Velīler meslegi aşı cefādır yā Resūla'llāh

2. ibrāhīm:

Kaside 171

Mısra: 9

İbrahim Peygamber.

Muḥabbet 'ayn-i İsmā'īl belā İbrāhīm Ḥalīlu'llāh
Günāhım fī'l-meşel çoçdur muḫırsam yā
Resūla'llāh

'ibret:

1. 'ibret:

Kaside 148

Mısra: 3

Ders alma, uyarılma.

Şabırdır ḥikmete 'ibret yazılmış levḥ-i maḥfūzda
cehennem nefs-i insānda kibirdir yā Resūla'llāh

iç:

1. içerler:-er, -ler

Kaside 45

Mısra: 2

Sigara içmek.

Duḥāna mübtelā oldu bu ümmet yā Resūla'llāh
İçerler zehr-i zaḳḳumı ne millet yā Resūla'llāh

2. içüp:-üp

Kaside 68

Mısra: 7

İçmek, yudumlamak.

İçüp āb-u zülālinden Hızır İlyās ḥayāt buldı
Ḥaber İskender'in olsun naşīb yok yā Resūla'llāh

3. içinden:-i, -n, -den

Kaside 69

Mısra: 16

(bir yerin, mekanın, meydanın, şehrin) içi.

Babam Ādem'le anam Ḥavvā'yı himkir himkir
ağlatdı
Çıkardı cennet içinden şefā'at yā Resūla'llāh

4. içerse:-er, -se

Kaside 104

Mısra: 6

İçmek, yudumlamak.

Hasan Hilmî gönül hamsi gıdâsı âb-u nîsândır
İçerse ehl-i isti'dâd se'îddir yâ Resûla'llâh

ic-:

1. içüp:--üp

Kaside 95

Mısra: 2

Sıvıyı içmek, yudumlamak. II (mec.) Aşk şarabını içmek.

'Aceb nâra giriftârim yanarım yâ Resûla'llâh
İçüp 'aşkıñ şarâbından kanarım yâ Resûla'llâh

2. içerse:--er, --se, --m

Kaside 151

Mısra: 2

Yudumlamak, içmek. II Aşk şarabını içmek.

Marîzam 'âşıka 'aşkıñ devâ mı yâ Resûla'llâh
İçersem 'aşk-ı tiryâkıñ revâ mı yâ Resûla'llâh

3. içerse:--er, --se

Kaside 153

Mısra: 4

1- Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak. 2- (tas.) İlâhî aşkın şarabını içmek.

Hidâyet bâde-i imân kadehi dâ'imâ Kur'an
İçerse mu'min-i muhlîş keremdir yâ Resûla'llâh

4. içer:--er

Kaside 169

Mısra: 4

İçmek, yudumlamak. II Aşk şarabını içmek.

Medîneñ bâb-ı rahmetdir şefâ'at zemzemi kabriñ
İçer 'âşık muhabbetle seherde yâ Resûla'llâh

5. içen:--en

Kaside 176

Mısra: 4

İçmek, yudumlamak. II Ab-ı hayat suyunu içmek.

Hayât-ı âb-u hayvânı Sikender'le bulan bunlar
İçen cânlar Hızır İlyâs'dır yâ Resûla'llâh

6. içer:--er

Kaside 188

Mısra: 4

İçmek, yudumlamak. II Aşk şarabı içmek.

Sevindim söyledim 'aşkıñ südüm ehl-i
muhabbetdir
İçer dil bülbülü hâlâ kaşıkda yâ Resûla'llâh

7. içüp:--üp

Kaside 210

Mısra: 2

İçmek.

Muhabbet çeşme-i âb-ı hayâtdır yâ Resûla'llâh
Gönül Hızır içüp andan şebâtdır yâ Resûla'llâh

8. içüp:--üp

Kaside 210

Mısra: 3

İçmek.

Hızır İlyâs içüp anı hayâtı aldılar andan
Muhabbet ol şuyun aşlı nebâtdır yâ Resûla'llâh

9. içer:--er

Kaside 219

Mısra: 4

İçmek, yudumlamak. II [tas.] Manen zevk etmek, tatmak.

Muhabbet Cebel-i ‘Arāfat ‘aşk zemzem-i ma‘nā
İçer kırmaz okur lebbeyk tefeyyüz yâ Resûla’llâh

10. içerse:--er, --se

Kaside 224

Mısra: 6

*Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak. (tas.) İlâhî
aşkın şarabını içmek.*

Hasan Hilmî bu ‘aşk mürşid muhabbet feyz-i
rûhânî
İçerse rûh-ı sultânı sevişdir yâ Resûla’llâh

11. içüp:--üp

Kaside 332

Mısra: 6

*Bir sıvıyı yudumlamak. II (tas.) Ab-ı hayat
suyunu içmek.*

Hasan Hilmî okur ders-i muhabbet Hızır İlyâs’dan
İçüp âb-u hayât andan hayâtdır yâ Resûla’llâh

icâzet vir:

1. icâzet vir:

Kaside 93

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İzin vermek, müsaade etmek.

Muhabbet bâbını feth it kitâb-ı ‘aşkı i’tâ kııl
İcâzet vir idem takrîr mukırrım yâ Resûla’llâh

içdi:

1. içdi:

Kaside 19

Mısra: 14

İçmek II Manevi feyz.

Nakşibendî bâb-ı feyyâz kâsesi südle tolı
İçdi Hasan Hilmî o südden râbıtam var yâ
Resûla’llâh

içüp:

1. içüp:

Kaside 43

Mısra: 2

*İçmek, yudumlamak (aşk şarabı
bağlamında).*

Yetişdir bize imdâdı şıkıldık yâ Resûla’llâh
İçüp ‘aşkın şarabını bayıldık yâ Resûla’llâh

ihtiyârî:

1. ihtiyârî:

Kaside 214

Mısra: 1

Bilerek, isteğe bağlı.

Fakrla iftihâr itdiñ ihtiyârî yâ Resûla’llâh
Şıgındıñ Zât-ı Mevlâ’ya fakr ıztırârî yâ
Resûla’llâh

ikâmet:

1. ikâmetde:-de

Kaside 4

Mısra: 5

Bir yerde yerleşip oturma, mukim olma.

İkâmetde taḥiyyatda teşehhüdde takarrüb var
Müsâvidir müsemmânız vaḥidsin yâ Resûla’llâh

iki:

1. iki:

Kaside 43

Mısra: 11

İki, sayı sıfatı.

İki düşmân yolum kesdi saña vuşlat idi kaçdım

Yetiş imdâda amân dostum habîbim yâ

Resûla'llâh

ilâ yevmi'l-cezādârı:

1. ilâ yevmi'l-cezādârı:

Kaside 258

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ceza gününün sahibine kadar. II Allah'a kadar.

‘Ulûm-i evvelîn âhîr muhabbetle olur zâhir

İlâ yevmi'l-cezādârı me‘âlî yâ Resûla'llâh

‘ilâc:

1. ‘ilâcın:--ıñ

Kaside 70

Mısra: 10

Deva, şifa.

Marîzem bir ‘ilâc gönder za‘îf cismim şıhhat
bulsun

‘İlâcın hastaya Hâk’dan şifâdır yâ Resûla'llâh

2. ‘ilâcı:--ı

Kaside 207

Mısra: 3

Derman, ilaç, çare.

‘İlâcı dest-i kudretle virir Lokmân Hekîm ammâ

Seniñ ‘aşkıñla hoş gönlüm kederden yâ

Resûla'llâh

‘ilâc-ı ‘iliyyine:

1. ‘ilâc-ı ‘iliyyine:

Kaside 20

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yedinci kat gökte, arşın altında bulunan bir yer veya Cennet.

‘Alâka-i ‘illet ‘ayân eyler marîz-i ma‘nevî derdim

‘İlâc-ı ‘iliyyine tâlib nakşibendim yâ Resûla'llâh

ilhām:

1. ilhām:

Kaside 231

Mısra: 2

(Ar.) Ruhta meydana gelen ve yaratıcılığa iten coşku, içe doğma, esin.

Muhabbet Tûr-ı Sînâ’dır tecellî yâ Resûla'llâh

Bu ilhām aşl-ı Mūsâ’dır tesellî yâ Resûla'llâh

‘ilm:

1. ‘ilmi:--i

Kaside 127

Mısra: 5

İlim, bilgi.

Sana bi’n-nisbe bir kıatre gibidir cümleñiñ ‘ilmi
Hâkîkat ‘ilminiñ ‘ummâni sensin yâ Resûla'llâh

2. ‘ilmi:--i

Kaside 127

Mısra: 8

İlim, bilgi.

Hasan Hilmî mu'allemdir ki sen üstâz-ı rûhânî
Muhabbet 'ilmi dükkânı ki sensiñ yâ Resûla'llâh

3. 'ilmidir:-i, -dir

Kaside 148

Mısra: 2

Bilme, bilgi, biliş, ilim.

Kerâmât devleti tâcî hîlmdir yâ Resûla'llâh
Kuruluş minber-i kudret 'ilmidir yâ Resûla'llâh

4. 'ilme:-e

Kaside 179

Mısra: 8

*Bilgi, ilim; okumakla veya görmek ve
dinlemekle veya ihsan-ı Hak'la elde edilen bilgi.*

Merākım kalmadı köyde firâr etdim cehâletden
Şükür İslâmbol'a 'ilme yetiştim yâ Resûla'llâh

5. 'ilmini:-i, -n, -i

Kaside 211

Mısra: 5

İlim, bilme, bilgi, marifet.

Hasan Hilmî bu 'aşk üstâz 'ibâdet 'ilmini öğren
Gönül hamrî muhabbetden içerse yâ Resûla'llâh

6. 'ilmine:-i, -n, -e

Kaside 320

Mısra: 5

*Bilme, bilgi, biliş, ilim. II Dinî ve tasavvufi
bilgi.*

Muhabbet 'ilmine reh-ber bi-hamdî'llâh Hasan
Hilmî

Medîneñ ravza-i cennet gönülde yâ Resûla'llâh

7. 'ilm:

Kaside 335

Mısra: 1

Fen, ilim, bilgi.

Muhabbetdir bu 'ilm içre merāmım yâ Resûla'llâh
Sañadır 'ilm-i na'tıñla selāmım yâ Resûla'llâh

'ilm-i hikmetle:

1. 'ilm-i hikmetle:-le

Kaside 51

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Cenâb-ı Hakk'ın her şeyi yerli yerince
yaratma, her şeyi lâıyk olduğı yere koyma sırrı,
âlemin insanlar tarafından anlaşılamayan gizli
amacının ilmi.*

Meyveciyiz baħr u berde gâh süvârî gâh piyâde
'İlm-i hikmetle ledün sulţanıyız yâ Resûla'llâh

ilyās:

1. ilyās'dır:--dır

Kaside 176

Mısra: 4

*İlyas peygamber. Âb-ı hayât hikayesine göre
ölümsüzlük suyunu bulduktan sonra Hızır karada,
İlyas da suda yaşamını sürdürmektedir.*

Hayât-ı âb-u hayvânı Sikender'le bulan bunlar
İçen cânlar Hızır İlyās'dır yâ Resûla'llâh

2. ilyās:

Kaside 210

Mısra: 3

*İlyas peygamber. Âb-ı hayât hikayesine göre
ölümsüzlük suyunu bulduktan sonra Hızır karada,
İlyas da suda yaşamını sürdürmektedir.*

Hızır İlyās içüp anı hayâtı aldılar andan
Muhabbet ol şuyun aşlı nebâtdır yâ Resûla'llâh

3. ilyās'dan:--dan

Kaside 332

Mısra: 5

*İlyas peygamber. Âb-ı hayât hikayesine göre
ölümsüzlük suyunu bulduktan sonra Hızır karada,
İlyas da suda yaşamını sürdürmektedir.*

Hasan Hilmî okur ders-i muhabbet Hızır İlyās'dan
İçüp âb-u hayât andan hayâtdır yâ Resûla'llâh

4. ilyās'dır:--dır

Kaside 332

Mısra: 1

*İlyas peygamber. Âb-ı hayât hikayesine göre
ölümsüzlük suyunu bulduktan sonra Hızır karada,
İlyas da suda yaşamını sürdürmektedir.*

Muhabbet Hızır İlyās'dır hayâtdır yâ Resûla'llâh
Nebîler münkîri müftî memâtdır yâ Resûla'llâh

imād:

1. imādı:--ı

Kaside 235

Mısra: 6

Direk,

Beķā mülki Hasan Hilmî muhabbet
meyvesindendir
imādı dîn-i İslâm'ın şerî'at yâ Resûla'llâh

imād-ı arş-ı a'lāya:

1. imād-ı arş-ı a'lāya:--ya

Kaside 49

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*I. Yüce göğün direği. II. Göğün en yüksek
tabakası, ikinci bir anlam olarak da Allâh katı
anlamına gelir.*

imād-ı arş-ı a'lāya dikilmiş ravza-i kudret
Hayât-ı Kûfe-i Dicle şerî'at yâ Resûla'llâh

imām:

1. imāmdır:--dır

Kaside 132

Mısra: 4

İmam, önder.

Sirâc-ı ümmetim didiñ sözüñ haķdır haber virdiñ
İmāmdır Ka'be-i dîne İmām-ı A'zam yâ
Resûla'llâh

2. imāme:--e

Kaside 264

Mısra: 6

*1. Namazda kendisine uyulan kimse. 2. Önde
bulunan, önyak olan kimse.*

Zehî metn-i muhabbetdir Hasan Hilmî tefeyyuz
kıl
İmāme iktidâ itdim Allâhu Ekber yâ Resûla'llâh

imāme'l-evliyā:

1. imāme'l-evliyā:

Kaside 84

Mısra: 6

Evliyaların imamı.

Cemā'at cān fedā eyler Hasan Hilmî namāz ehli
İmāme'l-evliyā ancak namāzdır yâ Resûla'llâh

imām-ı a‘zam:

1. imām-ı a‘zam:

Kaside 132

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

En büyük imam. İslam ilim ve kültüründe herhangi bir ilim dalında önderliği, üstünlüğü kabul edilen kimse; Hanefi mezhebinin kurucusu Ebu Hanife.

Şerī‘at bahrine sefine İmām-ı A‘zam yâ

Resûla’llâh

Haqîkat ‘ilmine define İmām-ı A‘zam yâ

Resûla’llâh

2. imām-ı a‘zam:

Kaside 132

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

En büyük imam. İslam ilim ve kültüründe herhangi bir ilim dalında önderliği, üstünlüğü kabul edilen kimse; Hanefi mezhebinin kurucusu Ebu Hanife.

Şerī‘at bahrine sefine İmām-ı A‘zam yâ

Resûla’llâh

Haqîkat ‘ilmine define İmām-ı A‘zam yâ

Resûla’llâh

3. imām-ı a‘zam:

Kaside 132

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

En büyük imam. İslam ilim ve kültüründe herhangi bir ilim dalında önderliği, üstünlüğü kabul edilen kimse; Hanefi mezhebinin kurucusu Ebu Hanife.

Sirâc-ı ümmetim didiñ sözüñ haktır haber virdiñ

İmâmdır Ka‘be-i dîne İmām-ı A‘zam yâ

Resûla’llâh

4. imām-ı a‘zam:

Kaside 132

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

En büyük imam. İslam ilim ve kültüründe herhangi bir ilim dalında önderliği, üstünlüğü kabul edilen kimse; Hanefi mezhebinin kurucusu Ebu Hanife.

Yazar fennî Hasan Hilmî İmām-ı A‘zam

mezhebındendir

Re‘îs-i evliyâ vârişi İmām-ı A‘zam yâ Resûla’llâh

5. imām-ı a‘zam:

Kaside 132

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

En büyük imam. İslam ilim ve kültüründe herhangi bir ilim dalında önderliği, üstünlüğü kabul edilen kimse; Hanefi mezhebinin kurucusu Ebu Hanife.

Yazar fennî Hasan Hilmî İmām-ı A‘zam

mezhebındendir

Re‘îs-i evliyâ vârişi İmām-ı A‘zam yâ Resûla’llâh

imām-ı a‘zam’a:

1. imām-ı a‘zam’a:-a

Kaside 58

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İmamı Azam (Büyük İmam) Ebu Hanife.

Biniş geymiş geniş yenli İmām-ı A‘zam’a beñzer

Kaşırû’l-kâme mihrâblar harâbdır yâ Resûla’llâh

imāmu'l-‘aşk:

1. imāmu'l-‘aşk:

Kaside 310

Mısra: 2

Aşkın imamı.

Mücāhid ehli mescidde niyāza yā Resūla'llāh
İmāmu'l-‘aşk şürū‘ itmiş namāza yā Resūla'llāh

imdād:

1. imdāda:-a

Kaside 289

Mısra: 3

*(Ar.)Tehlikede veya çâresiz durumda olan
birine yapılan yardım.*

Günāha ğarķ-ı dūçārim amān imdāda muhtācım
Virdim yā Raḥman yā Ğufrān mudakķik yā
Resūla'llāh

imtiḥān:

1. imtiḥāna:-a

Kaside 342

Mısra: 1

*Tecrübe etme, tecrübeden geçirme, sinama,
deneme.*

Kerem kıl ķudretim yok imtiḥāna yā Resūla'llāh
Su‘āline cevāb na‘tın intiḥāba yā Resūla'llāh

inābe:

1. inābem:-m

Kaside 39

Mısra: 1

Günahlara tövbe edip Hak yoluna dönme.

İnābem nūr-ı imāndır inandım yā Resūla'llāh
O nūra rābıṭam vardır muķırrım yā Resūla'llāh

2. inābe:

Kaside 131

Mısra: 1

Günahlara tövbe edip Hak yoluna dönme.

Muḥabbet bāĝıdır bildik inābe yā Resūla'llāh
Taşavvūf ‘ilmidir aldık inābe yā Resūla'llāh

3. inābe:

Kaside 131

Mısra: 2

Günahlara tövbe edip Hak yoluna dönme.

Muḥabbet bāĝıdır bildik inābe yā Resūla'llāh
Taşavvūf ‘ilmidir aldık inābe yā Resūla'llāh

4. inābe:

Kaside 131

Mısra: 4

Günahlara tövbe edip Hak yoluna dönme.

Ḥaķıķat ‘ilmine miftāḥ mecāzen ‘ilm-i tevḥıddir
Bütün dünyāyı terk itmek inābe yā Resūla'llāh

5. inābe:

Kaside 131

Mısra: 6

Günahlara tövbe edip Hak yoluna dönme.

Ḥasan Ḥilmī arar şeyḫī mürīd olmak diler gönli
Ḥaķıķat ‘aşıkın şeyḫī inābe yā Resūla'llāh

6. inābe:

Kaside 342

Mısra: 6

Günahlara tövbe edip Hak yoluna dönme.

Teveccüh kıl Hasan Hilmî muhabbet Ka‘besi
gönlüm
Sevindim söyledim aşlım inābe yâ Resûla’llâh

inābe eyledim:

1. **inābe eyledim:**--di, --m-di, -m

Kaside 29

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Tövbe etmek.

İnābe eyledim emdüm sūdūn kimyāya benzendim
Cehennemde ‘azāb çekmem girersem yâ
Resûla’llâh

2. **inābe eyledim:**--di, --m-di, -m

Kaside 43

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Tövbe etmek.

İnābe eyledim saña şerī‘at baña vird oldı
Baña Qur‘ân delîl oldı ‘ināyet yâ Resûla’llâh

3. **inābe eyledim:**--di, --m

Kaside 99

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Tövbe etmek.

İnābe eyledim Qur‘ân kitāba yâ Resûla’llâh
Oğur şallū selām virdim resûle yâ Resûla’llâh

inābe eyleyen:

1. **inābe eyleyen:**--y, --en

Kaside 317

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Tövbe etmek.

İnābe eyleyen şaşmaz bu gün şeyh-i ledünniden
Enbû dā‘iye‘l-llāhî eṭibbā yâ Resûla’llâh

inābe-i imānım:

1. **inābe-i imānım:**--ım

Kaside 20

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Günahlardan ve her şeyden yüz çevirip

Hakk’a dönme.

İnābe-i imānım vehbîdir sefer der- vaṭan kıldım
Bırakdım lâ‘yı buldum Allāh’ı nakşibendim yâ
Resûla’llâh

‘ināyet:

1. **‘ināyet:**

Kaside 111

Mısra: 4

(Ar.) Lutuf, ihsan, iyilik.

Şifâdır cümle emrāza okunsa hâzret-i Qur‘ân
Gelür şıḥḥat okundukça ‘ināyet yâ Resûla’llâh

innā fetāḥnādan:

1. **innā fetāḥnādan:**

Kaside 168

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Şüphesiz fetih verdik. (Fetih 48:1).

Hasan Hilmî hemân nuşret gelür Innā fetāḥnādan
Kılıçdır kudret-i beyt-i‘l-fetiḥdir yâ Resûla’llâh

2. innā fetaḥnādan:

Kaside 266

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

"Elbette biz fetih verdik." Fetih, 48/1.

Livā-yı nuşretiñ İnnā Fetaḥnādan açılmışdır
Ḥasan Ḥilmī'ye o Fettāḥıñ mefḥarisiñ yā
Resūla'llāh

intihā:

1. intihāsı:-sı

Kaside 304

Mısra: 2

Son bulma, sona erme II Tükenme, bitme II
Son, nihâyet. Karşıtı: İptida.

Mücâhid rāh-ı 'aşkıñ ibtidāsı yā Resūla'llāh
Cihād içre fenā-ender-beḳādır intihāsı yā
Resūla'llāh

2. intihāsı:-sı

Kaside 311

Mısra: 2

Son bulma, sona erme II Tükenme, bitme II
Son, nihâyet. Karşıtı: İptida.

Muḥabbetdir cihād-ı 'aşkıñ mübtelāsı yā
Resūla'llāh
Ezelden ibtidāsı intihāsı yā Resūla'llāh

ir:

1. irişdim:-iş, -di, -m

Kaside 270

Mısra: 3

"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl
olmak.

İrişdim kâbe kavseyne çıkup mi'râc-ı rûḥānî
Muḥabbet mescidinden iştiyağa yā Resūla'llāh

2. irişdi:-iş, -di, -

Kaside 290

Mısra: 2

1. Yetişmek, yetişip dokunmak. 2. Belli bir
yere varmak, ulaşmak. 3. Belli bir merhaleye
ulaşmak.

Muḥabbet toḥmını ekdim yetişdi yā Resūla'llāh
Ḥabersiz bâğıma âfât irişdi yā Resūla'llāh

irân:

1. irân:

Kaside 49

Mısra: 6

İran ülkesi.

Tarîkat ḥaḳ ḥaḳîkat Ḥaḳḳ ḥudâi ma'rifet bilmek
İrân Seyḥân Maşîş Ceyḥân hep şer'at yā
Resūla'llāh

işit:

1. işitdim:-di, -m

Kaside 10

Mısra: 1

Duymak, haber almak.

İşitdim bâğ-ı Ravzanda üzüm var yā Resūla'llāh
O bâğın bâğbânına sözüm var yā Resūla'llāh

2. işitdim:-di, -m

Kaside 38

Mısra: 9

Duymak, haber almak.

İşitdim nefsi yâ nefsi semâdan bir bülend-âvâz
Açıldı na‘tına âğâz sezâvâr yâ Resûla’llâh

3. **işitdim:-di, -m**

Kaside 52

Mısra: 4

İşitmek, duymak; haber almak.

Döner gökler devâ eyler melekler hakk tavaif eyler
İşitdim kâinât söyler yâ Allâh yâ Resûla’llâh

4. **işitmez:-mez**

Kaside 146

Mısra: 6

Dinlemek, kulak asmak.

Hasan Hilmî ‘azîz ümmet şehir vakti şalâ eyler
İşitmez kalb-i gâfiller hakikat yâ Resûla’llâh

5. **işitdim:-di, -m**

Kaside 215

Mısra: 2

Duymak, haber almak.

Şırâtı geçmege ‘aşkıñ Burak’dır yâ Resûla’llâh
Sekiz cennet işitdim pek ırakdır yâ Resûla’llâh

işit:-

1. **işitdikçe:-dikçe**

Kaside 142

Mısra: 5

Dinlemek, duymak, işitmek, kulak vermek.

Hasan Hilmî hoş- âvâzı seniñ rûhuñ işitdikçe
Namâz için bâb-ı mescidde ‘ibâdet yâ Resûla’llâh

iskender:

1. **iskender’iñ:--iñ**

Kaside 68

Mısra: 8

Hızr ile birlikte âb-ı hayatı arayan kral.

İçüp âb-u zülâlınden Hızır İlyâs hayât buldı
Haber İskender’iñ olsun naşib yok yâ Resûla’llâh

islâm:

1. **islâm:**

Kaside 51

Mısra: 1

Allah’ın Kur’an ile vahyettiği ve esasları Hz.

*Muhammed tarafından bildirilen din,
müslümanlık.*

İslâm ezelde mu’miniz muhabbet ehliyiz yâ
Resûla’llâh
Elestü bi-Rabbikum fermânının kurbânıyız yâ
Resûla’llâh

2. **islâm:**

Kaside 58

Mısra: 3

Allah’ın Kur’an ile vahyettiği ve esasları Hz.

*Muhammed tarafından bildirilen din,
müslümanlık.*

Bilinmez şüretâ İslâm lisânen zıkr ider tevhiid
Mu’allim münkiri âhir zamandır yâ Resûla’llâh

islâmbol:

1. **islâmbol’a:-a**

Kaside 179

Mısra: 8

İstanbul.

Merâkım kalmadı köyde firâr etdim cehâletden
Şükür İslâmbol’a ‘ilme yetişdim yâ Resûla’llâh

ism:

1. **ismi:-i**

Kaside 59

Mısra: 1

(Ar.) *Ad, nam, unvan.*

Seniñ şeh-zâdeniñ ismi Hasan'dır yâ Resûla'llâh
Dağı ihvânı bî-şübhe Hüseyin'dir yâ Resûla'llâh

2. **ismiñ:-iñ**

Kaside 240

Mısra: 4

İsim, ad, nam.

Tecellî bâğ-ı Aḥmed'den tevellüd eyledi oğlum
Celâleddîn kodum ismiñ mu'abbid yâ Resûla'llâh

ismâ'il:

1. **isma'il:**

Kaside 150

Mısra: 7

Hız. İsmâ'il, Hız. İbrahim'in oğlu.

Hasan Ḥilmî ne Eyyüb'dür ne İsmâ'il ne İbrâhîm
Velîler meslegi aşlı cefâdır yâ Resûla'llâh

2. **isma'il:**

Kaside 171

Mısra: 4

Hız. İsmâ'il, Hız. İbrahim'in oğlu.

İner gökden gelür bir kaç anıñda ḥâdimi Cibrîl
Sevindi gördi İsmâ'il kesersem yâ Resûla'llâh

3. **isma'il:**

Kaside 171

Mısra: 8

Hız. İsmâ'il, Hız. İbrahim'in oğlu.

Oğur tekbîr Cebrâ'il dağı tehlîl Ḥalîlu'llâh
Okudı ḥamdı İsmâ'il bakarsam yâ Resûla'llâh

4. **isma'ilim:--im**

Kaside 171

Mısra: 6

Hız. İsmail, Hız. İbrahim'in oğlu.

Hediye geldi Cennetden Ḥalîl'im Rabbiñ cömerd
senden

Ḳaldır İsmâ'ilim yerden seversem yâ Resûla'llâh

isrâfîl:

1. **isrâfîl:**

Kaside 26

Mısra: 7

*Kıyametin kopacağını boru ile yaşayan ve
ölmüş olan herkese bildirecek olan melek.*

Ne Cebrâ'il ne Mîkâ'il ne İsrâfîl ne 'Azrâ'il
Bular bir dem öte geçmez ki gördüm yâ
Resûla'llâh

2. **isrâfîl:**

Kaside 231

Mısra: 5

*Kıyamet gününü, sûr adı verilen boruyu
üfleyip bildirmekle görevli melek.*

'Aḳıl Cebrâ'il fikir Mîkâ'il u İsrâfîl
Teslîm-i 'Azrâ'il Ḥasan Ḥilmî yâ Resûla'llâh

iste:

1. **istersem:-r, -se, -m**

Kaside 295

Mısra: 4

Arzu etmek, dilemek, talep etmek.

Murādım mağfîret Hâk' dan hâbîb senden

şefâ' atdır

Qabûl eyle ne istersem ne dirsem yâ Resûla'llâh

i' tibârî:

1. i' tibârî:

Kaside 214

Mısra: 4

Önem verme, saygı gösterme.

Kanâ' at kenz-i lâ yefnâ şabır miftâh-ı rāhatdır

Velîler kîsesi kıymet i i' tibârî yâ Resûla'llâh

izâle eylemek:

1. izâle eylemek:--mek

Kaside 93

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gidermek, yok etmek, ortadan kaldırmak.

Rızâ-i bârîcün taşşîl iderdüm yâ Resûla'llâh

İzâle eylemek cehli murādım yâ Resûla'llâh

kabâhat:

1. kabâhat:

Kaside 183

Mısra: 4

Kabahat, suç, hata.

Bu rûhum bülbül-ü ü gül-çin gezer Qâf tağı 'aşk
üzre

Bu seyyâhda kuşur itse kabâhat yâ Resûla'llâh

ka' be:

1. ka' bemiz:-miz

Kaside 23

Mısra: 3

*Bütün müslümanların kablesi ve ziyâret yeri
olan, Allah'ın nurunun sürekli tecelli ettiği
inanılan Mekke şehrindeki mukaddes binâ,
beytullah; aşkların yöneldiği, sevgilinin
bulunduğu mekan.*

Nüşa-i 'ilm-i ezel naḥnu ḳasemnâ Ka' bemiz

Beyt-i ma' mûrî'l- 'atîḳdır yâ Resûla'llâh gönül

2. ka' be'ye:-ye

Kaside 41

Mısra: 4

*Müslümanlarca kutsal kabul edilen Mekke'de
bulunan bina II Hz. Muhamrd'in sevgisi.*

Muḥabbet yâğ-ı ḳandilde yaḳarsa Ka' betu'llâh'da

Ziyâsı Ka' be'ye pürhân degil mi yâ Resûla'llâh

3. ka' beye:-y, -e

Kaside 81

Mısra: 4

*Bütün müslümanların kablesi ve ziyâret yeri
olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.*

Muḥabbet ma' deni miskî Muḥammed Muştafâ
şehri

Çekildi ka' beye tüccâr şatıldı yâ Resûla'llâh

4. ka' be:

Kaside 87

Mısra: 8

*Bütün müslümanların kablesi ve ziyaret yeri
olan Mekke şehrindeki kutsal bina.*

Hasan Hilmî okur lebbeyk seher vakti tavâf eyler
Medîne'ndir baña Ka'be Minâ'da yâ Resûla'llâh

5. ka'be'si:--si

Kaside 215

Mısra: 5

*Bütün müslümanların kiblesi ve ziyâret yeri
olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.*

Tavâf eyler Hasan Hilmî bu fakrın Ka'be'si her
dem

Okur hüccâc ile lebbeyk laţîfdır yâ Resûla'llâh

6. ka'besi:-si

Kaside 246

Mısra: 5

*Bütün müslümanların kiblesi ve ziyâret yeri
olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.*

Muhabbet Ka'besi kalbde Hasan Hilmî tavâf eyler
Bu 'aşk üzre olan şaff-u u şafâda yâ Resûla'llâh

7. ka'besi:-si

Kaside 272

Mısra: 2

*Bütün müslümanların kiblesi ve ziyâret yeri
olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.*

Muhabbetdir gönül içre merâmım yâ Resûla'llâh
Cemâliñ Ka'besi Dâru's-selâmım yâ Resûla'llâh

8. ka'besin:-si, -n

Kaside 284

Mısra: 5

*Bütün müslümanların kiblesi ve ziyâret yeri
olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.*

Hasan Hilmî tavâf eyler muhabbet Ka'besin her
dem

Binince nâka-ı 'aşka şafâ-bağş yâ Resûla'llâh

9. ka'besi:-si

Kaside 342

Mısra: 5

*Mekke'de bulunan, Müslümanlarca kible
olarak kabul edilen ve hac ibadeti yapılırken tavaf
edilen kutsal yer. II Âşığın gönlü.*

Teveccüh kıl Hasan Hilmî muhabbet Ka'besi
gönlüm

Sevindim söyledim aşlım inâbe yâ Resûla'llâh

kâbe kavseyn:

1. kâbe kavseyn:

Kaside 203

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*"Araları iki yay ucu kadar veya daha az
kaldı" (Necm 53:9).*

Mağâmın zât-ı ev ednâ 'urûcuñ Sidre-i a'lâ
Nüzûluñ kâbe kavseyn şerefdır yâ Resûla'llâh

kâbe kavseyne:

1. kâbe kavseyne:

Kaside 149

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Necm Suresi 9. ayet: "İki yay aralığı kadar
yakın oldu". Ayetin özgün şekli: "Fe kâne kâbe
kavseyne ev ednâ" dır. (Kurân-ı Kerîm, 53/9).*

Kemâliñ leyle-i Mi'rac irişdiñ kâbe kavseyne
Bunu inkâr iden kâfir Ebû Cehil'dir yâ Resûla'llâh

2. kâbe kavseyne:

Kaside 222

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İki yay boyu. Hz. Muhammed'in Allah'a yaklaşması (Necm 53:9).

Muhabbet leyle-i mi'rac celali ya Resula'llah
İrişdiñ kâbe kavseyne kemali ya Resula'llah

3. kâbe kavseyne:--e

Kaside 270

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

"Araları iki yay ucu kadar veya daha az kaldı", Necm suresi, 9. ayet.

İrişdim kâbe kavseyne çıkup mi'rac-ı rûhânî
Muhabbet mescidinden iştiyaka ya Resula'llah

ka'be-i arza:

1. ka'be-i arza:--a-a

Kaside 63

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bütün müslümanların kiblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.

Şıyâm ile zekât haktır gâniler hacca gitmek farz
Cemâliñ Ka'be-i arza niyâzdır ya Resula'llah

ka'be-i aşkı:

1. ka'be-i aşkı:--ı

Kaside 220

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aşk Kâbesi. || Kalp.

Hasan Hilmî muhabbetle tavâf it Ka'be-i aşkı
Naşîbim iştiyâkımdır müyesser ya Resula'llah

ka'be-i dîne:

1. ka'be-i dîne:--e

Kaside 132

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İslam dininin (kiblesi) Kabe.

Sirâc-ı ümmetim didiñ sözüñ haktır haber virdiñ
İmâmdır Ka'be-i dîne İmâm-ı A'zam ya
Resula'llah

ka'be-i hüccâca:

1. ka'be-i hüccâca:--a-a

Kaside 16

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hacıların Ka'besi.

Şerî'at Ka'be-i hüccâca hüccet ya Resula'llah
Şerî'at Ka'be-i 'uşşâka behcet ya Resula'llah

ka'be-i kiblem:

1. ka'be-i kiblem:

Kaside 42

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kâbe-i Muazzamanın bulunduğu Mekke-i Mükerreme ciheti. Kible tarafı, güney.

ka'be-i kudret:

1. ka'be-i kudret:

Kaside 220

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Kudret Kabesi. II Her şeye gücü yeten
Allah'ın Kabe'si.*

Muhabbet Ka'be-i kudret muḳadder yā
Resūla'llāh
Ḳoḳarsam misk-i ḳudretten mu'anber yā
Resūla'llāh

ka'be-i maksūd:

1. ka'be-i maksūd:

Kaside 149

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Erişilmek istenen Kabe. || Kabe gibi kutsal
olan sevgiliye kavuşma arzusu.*

Muḥammed ism-i a'zamdır muhabbet Ka'be-i
maksūd
Ḥarīmi sırr-ı Akşā-yı sübüldür yā Resūla'llāh

ka'be-i 'uṣṣāka:

1. ka'be-i 'uṣṣāka:-a

Kaside 16

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşıkların Kâbesi.

Şerī'at Ka'be-i ḥüccāca ḥüccet yā Resūla'llāh
Şerī'at Ka'be-i 'uṣṣāka behcet yā Resūla'llāh

ka'betu'llāh:

1. ka'betu'llāh'da:-da

Kaside 41

Mısra: 3

Allah'ın evi II. Kabe.

Muhabbet yāğ-ı ḳandilde yaḳarsa Ka'betu'llāh'da
Ziyāsi Ka'be'ye pürhān degil mi yā Resūla'llāh

2. ka'betu'llāhda:-da

Kaside 107

Mısra: 5

Allah'ın evi II. Kabe.

Şerāfetle şifā bāğ-ı açanlar Ka'betu'llāhda
Ebūbekrī 'Ömer 'Osmān 'Alī'dir yā Resūla'llāh

ḳabiltu:

1. ḳabiltu:--tu

Kaside 73

Mısra: 2

*Kabul ettik (kabul etmek filinin -di li geçmiş
zaman çekimi).*

Vaşıyyet eyledin bize namāzı yā Resūla'llāh
İnandık şübhemiz yokdur ḳabiltu yā Resūla'llāh

ḳabir:

1. ḳabirde:-de

Kaside 122

Mısra: 6

Ar. Kabir, mezar.

Hidāyet bādesin içdi ebed mestdir Ḥasan Ḥilmī
Su'al gelse cevāb virmez ḳabirde yā Resūla'llāh

2. ḳabirde:-de

Kaside 233

Mısra: 6

Ar. Kabir, mezar.

Ḥasan Ḥilmī 'amel eyler okursa 'ilm-i tevḥīd
Çerāḳı nūr-ı tevḥīddir ḳabirde yā Resūla'llāh

3. ḳabirde:-de

Kaside 321

Mısra: 6

Mezar.

Hasan Hilmî hayâ itsün utansun aķ şaķalından
Su‘âl-ı Münkereyne gelse kabirde yâ Resûla’llâh

kabr:

1. kabriñ:-iñ

Kaside 14

Mısra: 1

Kabir, mezar.II Hz. Muhammed'in kabri.

Göñül pervânesi kabriñ tölansun yâ Resûla’llâh
Ezel pervânesi îmân sevinstün yâ Resûla’llâh

2. kabriñ:-iñ

Kaside 52

Mısra: 10

Mezar.

Hasan Hilmî zamân ehli zemîne mâlik olduķça
Yıķar kabriñ yapar bir köşk bu a‘ mâ yâ Allâh yâ
Resûla’llâh

3. kabrine:--i, --n, --e

Kaside 85

Mısra: 6

Ar. Kabir, mezar.

Ėıılar ‘âşık Hasan Hilmî hidâyetlü ‘ibâdetdir
Çerâğı kabrine pürhân namâzdır yâ Resûla’llâh

4. kabre:-e

Kaside 89

Mısra: 7

(Ar.) Kabir, mezar.

Ėaranlık kabre girdikte şefâ‘at şem‘ini gönder
Ümîdim rüz-ı maşşerde şefâ‘at yâ Resûla’llâh

5. kabri:-i

Kaside 139

Mısra: 3

Ar. Kabir, mezar.

Yılan ‘akreb tolar kabri günâhdır anlarıñ toľmı
Ėased kibri göñül içre tutandır yâ Resûla’llâh

6. kabre:-e

Kaside 144

Mısra: 2

(Ar.) Kabir, mezar.

Yetişdi meyve-i a‘ mâl çayırdır yâ Resûla’llâh
Tedârik eylemek kabre haydır yâ Resûla’llâh

7. kabre:-e

Kaside 156

Mısra: 6

(Ar.) Kabir, mezar.

Hasan Hilmî gül ekmişdir biter kabrinde bî-şübhe
Ėaranlık kabre mum yakmış cânımdır yâ
Resûla’llâh

8. kabrinde:--i, --n, --de

Kaside 156

Mısra: 5

Ar. Kabir, mezar.

Hasan Hilmî gül ekmişdir biter kabrinde bî-şübhe
Ėaranlık kabre mum yakmış cânımdır yâ
Resûla’llâh

9. kabriñ:-iñ

Kaside 169

Mısra: 3

Kabir, mezar.II Hz. Muhammed'in kabri.

Medīneñ bāb-ı rahmetdir şefā‘at zemzemi kabriñ
İçer ‘āşık muhabbetle şehirde yā Resūla’llāh

10. **ḳabre:-e**

Kaside 191

Mısra: 3

(Ar.) *Kabir, mezar.*

Hediyyem bir muhabbetdir metā‘ım ma‘rifet
ḳabre

Mezārım nūr ile ṭolsa ne rāḥat yā Resūla’llāh

11. **ḳabri:-i**

Kaside 218

Mısra: 3

Ar. *Kabir, mezar.*

Günāhkār tevbesiz olsa ṭolar kabri yılan ‘akreb
Muhabbet ‘āşıkā Ḥaḳ’dan ḥamā‘il yā Resūla’llāh

12. **ḳabrine:-i, -n, -e**

Kaside 263

Mısra: 6

Ar. *Kabir, mezar.*

Ḥasan Ḥilmī gelür ser-ḥoş içüp ‘aşkıñ şarābından
Ḳadāhı ḳabrine rahmet mübāhdır yā Resūla’llāh

13. **ḳabri:-i**

Kaside 268

Mısra: 6

Ar. *Kabir, mezar.*

Nübuvvet saltanat şemsi Ḥasan
Ḥilmī münevverdir
Yezīd’iñ kabri fi’t-taḥḳīḳ cehennem yā
Resūla’llāh

14. **ḳabre:-e**

Kaside 288

Mısra: 3

(Ar.) *Kabir, mezar.*

Oḳursam rūḥuma rahmet benim ḳabre refiḳimdir
Libās-ı ḥulle-i cennet münevver yā Resūla’llāh

ḳabr-i ḥākinden:

1. **ḳabr-i ḥākinden:--in, --den**

Kaside 168

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(Hz. Muhammed)’in kabrinin toprağı.

Medīneñ ḳabr-i ḥākinden eserse bād-ı ‘aşḳ ḳalbe
Gönül nuşret gıdāsiyla şiba‘dır yā Resūla’llāh

ḳabül:

1. **ḳabülü:--ı**

Kaside 172

Mısra: 2

Kabul, razı olma, alma.

Fedāyā cānımız ḳurbān olursa yā Resūla’llāh
Ḳabülü Ḥaḳ ta‘ālādan bilürse yā Resūla’llāh

2. **ḳabülse:--se**

Kaside 172

Mısra: 6

Kabul, razı olma, alma.

‘İbādet seyfi ‘aşkıñla idem uḏḥiyye-i ḳurbān
Hedāyā ḳoç gelür gökden ḳabülse yā Resūla’llāh

ḳabül eyle:

1. **ḳabūl eyle:**

Kaside 295

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kabul etmek, razı olmak.

Murādım mağfıret Hāḳ'dan ḥabīb sende
şefā'atdır
Ḳabūl eyle ne istersem ne dirsem yā Resūla'llāh

kabul eyler:

1. **ḳabul eyler:--r**

Kaside 10

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Kabul etmek, razı olmak.

Ne miḳdār mücrim olsam da şefā'at eylemek
şānıñ
Ḳabul eyler niyāzını ümīd var yā Resūla'llāh

2. **ḳabūl eyler:--r**

Kaside 78

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kabul etmek, razı olmak.

Orūcumuz ḳabūl eyler ümīdim var ḥūdāmızdan
Bu gün bayrām namāzında vişālen yā Resūla'llāh

3. **ḳabūl eyler:--r**

Kaside 175

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kabul etmek, razı olmak.

Münācāt eyledik Hāḳḳ'a du'āda yā Resūla'llāh
Ḳabūl eyler du'āmuzu 'ibāda yā Resūla'llāh

4. **ḳabūl eyler:--r**

Kaside 256

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kabul etmek, razı olmak.

Tecellī gülşeni dilde Ḥasan Ḥilmī muḥabbetdir
Ḳabūl eyler bunu mu'min muvāfiḳ yā Resūla'llāh

kabul iden:

1. **ḳabūl iden:--en**

Kaside 181

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kabul etmek, razı olmak.

Ḳuluñ tedbīrine taḳdīr irāde yā Resūla'llāh
İrer anı ḳabūl iden murāda yā Resūla'llāh

kabul it:

1. **ḳabūl it:**

Kaside 43

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kabul etmek II Onaylamak.

Göñül arzū ider el-ān ziyāret eylesün ravḫāñ
Ḳuşandı baḳ kılıç ḳalkān ḳabūl it yā Resūla'llāh

kabul itdik:

1. **ḳabūl itdik:--di, --k**

Kaside 79

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Rıza göstermek.

Evāmirdir ḳabūl itdik delīlim Fenḳiḫu'l-āyāt
Menāhiden ḥazer ḳıldık nikāḫen yā Resūla'llāh

2. **ḳabūl itdik:--di, --k**

Kaside 120

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Rıza göstermek.

Delīlim fenkiḥū fermān ḳabūl itdik sa‘ādetdir
Temāşā ehli cennetle nikāḥdır yā Resūla’llāh

3. **ḳabūl itdik:--di, --k**

Kaside 128

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Rıza göstermek.

Ḥasan Ḥilmī budur erkān inanma aşlı yok dünyā
Ḳabūl itdik şerī‘atdır Muḥammed yā Resūla’llāh

ḳabūl itdiñ:

1. **ḳabūl itdiñ:-di, -ñ**

Kaside 46

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bir şeye rıza göstermek, razı olmak.

‘Aleykum bi’s-se‘ūd enfi sa‘ādetle ḥaber virdiñ
Ḳabūl itdiñ şifā bildik ‘azīziz yā Resūla’llāh

ḳabūl itmez:

1. **ḳabūl itmez:--mez**

Kaside 110

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Rıza göstermek.

Ḳabūl itmez mu‘anniddir işidse ḥaḳ naşīhatler
Ḥasan Ḥilmī vaşiiyyetle ḥarābdır yā Resūla’llāh

2. **ḳabūl itmez:--mez**

Kaside 143

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Rıza göstermek.

Ḳırılmış çārḳ-ı İslām’ıñ ‘aceb ta‘mīr ḳabūl itmez
Ḥasan Ḥilmī namāz bāb-ı kūyumdur yā
Resūla’llāh

ḳabūl kıl:

1. **ḳabūl kıl:**

Kaside 80

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kabul etmek, onaylamak, razı olmak.

Ḥasan Ḥilmī muḥācirdir degil şūrī ḥaḳīḳatdır
Murādı saña vuşlatdır ḳabūl kıl yā Resūla’llāh

ḳabūl olmaz:

1. **ḳabūl olmaz:--maz**

Kaside 82

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kabul edilmek, onaylanmak.

Namāz kılsak ḳabūl olmaz ḳuşūrdur yā
Resūla’llāh
Ḥaber virdiñ tamām ḥüccet ḥuzūrdur yā
Resūla’llāh

ḳaç:

1. **ḳaçdılar:-di, -lar**

Kaside 45

Mısra: 10

Kaçmak II uzak durmak.

Hayā eyler semā ehli içildikçe duhān yerde
Melekler kaçdılar gökde bu ‘ibret yā Resūla’llāh

kaçır:

1. kaçırđı:-dı

Kaside 32

Mısra: 3

Uzaklaştırmak.

Kaçırdı aşiyānından seniñ hüsniñ bu ‘Ankā’yı
Ne çāre bir mekān tutmaz seniñçün yā Resūla’llāh

kadāh:

1. kadāhı:-ı

Kaside 213

Mısra: 2

Kadeh.

‘İbādet sofa-i kudret muhabbet yā Resūla’llāh
Kadāhı bāde-i ‘aşkıñ muhabbet yā Resūla’llāh

2. kadāhı:-ı

Kaside 263

Mısra: 6

Kadeh.

Hasan Hilmī gelür ser-hoş içüp ‘aşkıñ şarābından
Kadāhı kabrine rahmet mübāhdır yā Resūla’llāh

kadāh-ı bāde-i kudret:

1. kadāh-ı bāde-i kudret:

Kaside 185

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

(Allah)'ın sonsuz gücünün şarabının kadehi.

Hasan Hilmī gönül ‘Ankā uçar konmaz yere göge
Kadāh-ı bāde-i kudret gönüldür yā Resūla’llāh

kadar:

1. kadar:

Kaside 55

Mısra: 5

*Ölçüsünde, derecesinde. Nitelik ve nicelik
karşılaştırmasında eşitlik, denklik ilgisi kurar.*

Yazılmış rüh-ı insāna üç yüz kadar ma’nā
Üçi maqbül-i şer’u’llāh ‘acıbdır yā Resūla’llāh

kadāvā:

1. kadāvā:

Kaside 126

Mısra: 1

Davalar, sorunlar,.

Şerī‘atla şeref bulur kadāvā yā Resūla’llāh
Bu dīniñ zīneti kādī Süreyyā yā Resūla’llāh

kadd:

1. kaddim:-im

Kaside 8

Mısra: 4

Boy, endam.

Gönül gözi görür haqdır ezel şehrinde görmüşdür
Bu hicrāndan civān kaddim büküldi yā
Resūla’llāh

kaddāh:

1. **ḳaddāḥim:--im**

Kaside 39

Mısra: 6

Kötüleyen, yeren, zemmeden kimse II.

Günahkar, kusurlu kişi.

Seḥābı Ḳul huve'llāhdan yağar nūrānī rahmetler

Buyursun 'āşıkān gelsün ḳaddāḥim yā Resūla'llāh

kadeh:

1. **ḳadeḥi:--i**

Kaside 153

Mısra: 3

Kadeh (İlāhî aşkı içme bağlamında).

Hidāyet bāde-i imān ḳadeḥi dā'imā Ḳur'ān

İçerse mu'min-i muḥliş keremdir yā Resūla'llāh

2. **ḳadeḥdir:--dir**

Kaside 170

Mısra: 2

I. (Ar. Kadeh) 1. İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piyale (Aşk şarabını içmek bağlamında).

Cemāliñ şübhesiz Kevşer şarābdır yā Resūla'llāh

Muḥabbet dem-be-dem dilde ḳadeḥdir yā

Resūla'llāh

3. **ḳadeḥde:--de**

Kaside 253

Mısra: 4

Kadeh.

'Alemdār-ı Resūla'llāh Ebā Eyyube'l Enşārī

Şarāb-ı 'aşkı rūḥānī ḳadeḥde yā Resūla'llāh

4. **ḳadeḥdir:--dir**

Kaside 263

Mısra: 1

1. Büyük kâse, üskûre 2. Kulpsuz su bardağı, piyâle.

Muḥabbet bāde-i 'aşka ḳadeḥdir yā Resūla'llāh

İçen 'āşık ḥüzün olmaz feraḥdır yā Resūla'llāh

5. **ḳadeḥsin:--sin**

Kaside 343

Mısra: 12

Kadeh.

Ḳuruldı meclis-i 'işret içildi bāde-i imān

Getürdi bādei Cibrîl ḳadeḥsin yā Resūla'llāh

kader:

1. **ḳader:**

Kaside 151

Mısra: 6

Allah tarafından ezelde belirlenen hükümlerin bütünü, alın yazısı,kısmet.

Ḥasan Ḥilmī necāt bābı bilindi tevbedir şimdi

Yazılmış burc-ı ḳudretde ḳader mi yā Resūla'llāh

2. **ḳaderdir:--dir**

Kaside 202

Mısra: 6

İnanılması iman esaslarından olmak üzere, Allah'ın ebede kadar olacak şeyleri, bunların zaman ve yerini, özellik ve niteliklerini ezelde bilip o şekilde sınırlaması ve takdir etmesi, alın yazısı.

Ḥasan Ḥilmī bu 'aşk ḥākim muḥabbet pādīşāhdır bil

O şehriñ fātiḥi 'aşkı ḳaderdir yā Resūla'llāh

kādī:

1. kādī:

Kaside 126

Mısra: 2

Kadı, Hakim.

Şerī‘atla şeref bulur kaḍāyā yā Resūla’llāh
Bu dīnīn zīnetī kādī Süreyyā yā Resūla’llāh

2. kādī:

Kaside 126

Mısra: 5

1-İslām hukukuyla yönetilen devletlerde halk arasında çıkan anlaşmazlıkları, her türlü dâvâyı halletmek üzere devlet tarafından tayin edilen memur. 2-Hakim.

Hasan Hilmī değil kādī bilür müftī şerī‘atdır
Bunı hükm eyleyen hâkim hikâyā yā Resūla’llāh

3. kādīya:-y, -a

Kaside 126

Mısra: 3

Hâkim, şeriat hükümlerine göre davalara bakan kimse.

Yetīme şefkat eyleser şefā‘at kādīya vardır
Bunuñ ‘aksi cehennemdir cezāya yā Resūla’llāh

kadīm:

1. kadīmden:-den

Kaside 189

Mısra: 6

I. Başlangıcı geçmişin derinliklerinde bulunan ve çok eskilere uzanan. II. Eski söz, verilen yemin.(Tasavvuf inancına göre tüm insanlığın "Elest Bezm" in de Allah' a verdiği söz.

Saḥa ‘aşık Hasan Hilmī yazarsa posta-i ‘aşkı
Melekler aña şahiddir kadīmden yā Resūla’llāh

2. kadīmim:--im

Kaside 338

Mısra: 4

Eski zamandan beri.

Muḥabbet hâki māyemdir beden andan
terekkübdür
Muḥabbet tâhiri kalbi kadīmim yā Resūla’llāh

kādīr:

1. kādīrse:-se

Kaside 79

Mısra: 13

Muktedir, gücü yeten.

Nikāh itsün Hasan Hilmī eger kādīrse dört ‘avret
Ki taḥlīk eylesün dördün peşinen yā Resūla’llāh

kadriñ bilür:

1. kadriñ bilür:--ür

Kaside 247

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kıymet, değer bilmek.

Bilür cevherleriñ kadriñ Hasan Hilmī gönül şarrāf
Bilindi ma‘deni taḥte’s-şerāda yā Resūla’llāh

kāf:

1. kāf’ına:--ı, --n, --a

Kaside 275

Mısra: 4

*Ankâ kuşunun yaşadığı ve yeryüzünü
çepçevre kuşattığı kabul edilen efsânevi dağ.*

Bu bâğın bülbülü pervâz iderse seyr-i gülzâra
Kânâ'at Kâf'ına konmaz ziyâde yâ Resûla'llâh

kâf tağı:

1. kâf tağı:

Kaside 183

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Kaf Dağı; Anka kuşunun yaşadığı ve
dünyanın etrafını çevrelediğine ve aşılmasının
imkansız olduğuna inanılan dağlar zinciri.*

Bu rûhum bülbül-ü ü gül-çîn gezer Kâf tağı 'aşk
üzre
Bu seyyâhda kuşur itse kabâhat yâ Resûla'llâh

kâf'dan kâf'a:

1. kâf'dan kâf'a:

Kaside 185

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*I. Kaf dağından Kaf dağına kadar II. Bir
uçtan bir uca, tamamen.*

Gezer Kâf'dan Kâf'a kâlû belâ bülbüllerindendir
Elestü 'âlemiñ mesti gönüldür yâ Resûla'llâh

kafes:

1. kafesde:-de

Kaside 32

Mısra: 6

Kafes ll içinde can bulunan beden.

Eser vuşlat yeli bir gün uçar bülbül yele karşı
Kafesde bülbülün cânı şıkıldı yâ Resûla'llâh

2. kafesden:-den

Kaside 109

Mısra: 1

Beden, vücut.

Gönül mürğ-i uçar bir gün kafesden yâ Resûla'llâh
Cinân ehli sürür eyler gelürken yâ Resûla'llâh

3. kafes:

Kaside 197

Mısra: 4

*Kafes ll içinde can bulunan göğüs kafesi,
beden.*

Müzeyyen gösteren cismi kafesde mürğ-i
rûhumdur
Uçarsa kuş kafes hâki harâbdır yâ Resûla'llâh

4. kafesde:-de

Kaside 197

Mısra: 3

*Kafes ll içinde can bulunan göğüs kafesi,
beden.*

Müzeyyen gösteren cismi kafesde mürğ-i
rûhumdur
Uçarsa kuş kafes hâki harâbdır yâ Resûla'llâh

5. kafesde:-de

Kaside 269

Mısra: 1

*Kafes ll içinde can bulunan göğüs kafesi,
beden.*

Muhabbet bülbülü maḥbûs kafesde yâ Resûla'llâh
Helâk eyler anı şeytân ḥasedde yâ Resûla'llâh

kâffe-i mevtâ:

1. kâffe-i mevtâ:

Kaside 343

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ölülerin hepsi, bütün ölüler.

Mine'l- meşriḳ ile'l- maḡrib gidince defter-i
nāmıñ

Dirildi kâffe-i mevtâ ḡayâtsın yâ Resûla'llâh

kâfi:

1. kâfi:

Kaside 50

Mısra: 9

Yeten, yetişen, elveren, yeterli, kifâyet eden.

Ḥasan Ḥilmî de ḡarb ehli okur esmâi hep kâfi
Yeter imdâda seyfu'llâh şavâbdır yâ Resûla'llâh

2. kâfi:

Kaside 115

Mısra: 6

"Yeter, yeterli, fazlasına gerek yok"

anlamlarında bir söz.

Ta'aşşuḳ ümmetindendir Ḥasan Ḥilmî okursa
ḡasbî

Muḡabbet sîm u zer kâfi şefâ'at yâ Resûla'llâh

kâfi görürsem:

1. kâfi görürsem:--ür, --se, --m-ür, -, -m

Kaside 29

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kifâyet etmek, yeterli görmek.

Ḥasan Ḥilmî sūdün içdi bütün dünyâyı terk itdi
Ḥayâlîñ vuşlâtı kâfi görürsem yâ Resûla'llâh

kâfir:

1. kâfir:

Kaside 51

Mısra: 8

Allah'ın varlığını inkar eden.

İ'âde-i ma'dûm münkir ḡakîmler mezheb-i bâtıl
Bular kâfir Ebû Câhil hecâyiz yâ Resûla'llâh

2. kâfir:

Kaside 70

Mısra: 16

(Ar.) Allah'ın varlığına ve birliğine, Hz.

*Muhammed'in peygamberliğine ve Allah'tan
getirdiklerine inanmayan yahut bunlardan birini
inkâr eden kimse.*

Gelince ism-i tiryâkıñ ifâkat buldı ḡasta-i dünyâ
Bunı inkâr iden kâfir ne kördür yâ Resûla'llâh

3. kâfir:

Kaside 145

Mısra: 4

(Ar.) Allah'ın varlığına ve birliğine, Hz.

*Muhammed'in peygamberliğine ve Allah'tan
getirdiklerine inanmayan yahut bunlardan birini
inkâr eden kimse.*

Yılan sîretli düşmânlar sūd içmezse zehr içsün
Südi inkâr iden kâfir Ebû Cehil'dir yâ Resûla'llâh

4. kâfir:

Kaside 149

Mısra: 8

(Ar.) Allah'ın varlığına ve birliğine, Hz.

*Muhammed'in peygamberliğine ve Allah'tan
getirdiklerine inanmayan yahut bunlardan birini
inkâr eden kimse.*

Kemālîñ leyle-i Mi' rāc iriŝdiñ kâbe kavseyne
Bunı inkâr iden kâfir Ebû Cehil'dir yâ Resûla'llâh

5. **kâfirleriñ:-ler, -iñ**

Kaside 165

Mısra: 4

Allah'ın varlığını inkar eden.

İdince yevm-i işneynde tevellüd dâr-ı dünyâda
Nice kâfirleriñ kaşrı yıkıldı yâ Resûla'llâh

kaftân:

1. **kaftân:**

Kaside 56

Mısra: 6

*Daha çok mükafat ve taltif olarak giydirilen
süslü üstlük elbise.*

Libâsım zâhire yandı mürîdim ma'nevî 'uryân
Virirsen ma'nevî kaftân giyerim yâ Resûla'llâh

2. **kaftân:**

Kaside 271

Mısra: 3

*Çoğu ipekten yapılan, bir tür uzun, süslü üst
giysisi; padişahların gönül almak, ödüllendirmek
için birine giydirdikleri değerli kumaş veya
kürkten yapılmış giysi.*

Ne hâcet câme-i fâhîr muhabbet ma'nevî kaftân
Tefeñhur eyledim 'aşkı ezelde yâ Resûla'llâh

kahru'llâh:

1. **kahru'llâh:**

Kaside 20

Mısra: 2

Allah'ın kahrı, azabı.

Şerî'at seyfi naşru'llâh kitâbdır yâ Resûla'llâh
Muñâlîf şer'a kahrı'llâh ğadabdır yâ Resûla'llâh

kahve:

1. **kahve:**

Kaside 48

Mısra: 1

*Sıcak iklimlerde yetişen, kök boyasıgillerden
bir ağacın çekirdeklerinin kavrulup çekilmesiyle
elde edilen tozla hazırlanan içecek.*

Huzûra 'arz olunca bu kahve yâ Resûla'llâh
Buyurduñ hevâ-yı nefse bu hîle yâ Resûla'llâh

2. **kahve:**

Kaside 48

Mısra: 3

*Sıcak iklimlerde yetişen, kök boyasıgillerden
bir ağacın çekirdeklerinin kavrulup çekilmesiyle
elde edilen tozla hazırlanan içecek.*

Yaparlar hücre-i fücâ ki dirler ismine kahve
Muñayyerdır içen ümmet ebâha yâ Resûla'llâh

3. **kahve:**

Kaside 48

Mısra: 5

*Sıcak iklimlerde yetişen, kök boyasıgillerden
bir ağacın çekirdeklerinin kavrulup çekilmesiyle
elde edilen tozla hazırlanan içecek.*

Mübâhdır bu kahve bakılsa terk evlâdır
Hâbâşetden müberrâdır bu kahve yâ Resûla'llâh

4. **kahve:**

Kaside 48

Mısra: 6

Sıcak iklimlerde yetişen, kök boyasıgillerden

bir ağacın çekirdeklerinin kavrulup çekilmesiyle elde edilen tozla hazırlanan içecek.

Mübâhdır bu kahve bakılsa terk evlâdır
Hâbâşetden müberrâdır bu kahve yâ Resûla'llâh

5. kahve:

Kaside 48

Mısra: 8

Sıcak iklimlerde yetişen, kök boyasıgillerden bir ağacın çekirdeklerinin kavrulup çekilmesiyle elde edilen tozla hazırlanan içecek.

Değil sünnet harâm olmaz şifâsı var içen zâta
Yürek oynar içildikçe kara kahve yâ Resûla'llâh

6. kahve:

Kaside 48

Mısra: 9

Maruf tohum ki kavrulup tahn olunduktan sonra kaynatılıp içilir. Bu tohumun şerbetine de kahve denilir.

Şu ile kahve karışınca bakarsan bevl-i beygirdir
Zülâl-i âb-ı hayvândan hediye yâ Resûla'llâh

7. kahve:

Kaside 48

Mısra: 11

Sıcak iklimlerde yetişen, kök boyasıgillerden bir ağacın çekirdeklerinin kavrulup çekilmesiyle elde edilen tozla hazırlanan içecek.

Hasan Hilmî habîb kahve içildikçe kırar nefsi
Helâk-ı şehvete bādî bu kahve yâ Resûla'llâh

8. kahve:

Kaside 48

Mısra: 12

Sıcak iklimlerde yetişen, kök boyasıgillerden

bir ağacın çekirdeklerinin kavrulup çekilmesiyle elde edilen tozla hazırlanan içecek.

Hasan Hilmî habîb kahve içildikçe kırar nefsi
Helâk-ı şehvete bādî bu kahve yâ Resûla'llâh

kâim:

1. kâim:

Kaside 34

Mısra: 3

Ayakta duran, ayakta dimdik sağlam duran.

Vücuduñ mazharı haqdır şifâtın zât ile kâim
Devâ derde gelür dâ'im mütediyyin yâ
Resûla'llâh

kâ'im:

1. kâ'im:

Kaside 77

Mısra: 4

Ayakta duran, ayakta dimdik sağlam duran.

Bu şehre eyleyen ta'zîm bilindi şübhesiz şâ'im
Geceler şubha dek kâ'im niyâzen yâ Resûla'llâh

kâinât:

1. kâinât:

Kaside 52

Mısra: 4

Âlem || herkes, bütün varlıklar.

Döner gökler devâ eyler melekler haqq tavâf eyler
İşitdim kâinât söyler yâ Allâh yâ Resûla'llâh

2. kâinât:

Kaside 222

Mısra: 5

(Ar.) Yaratılmış şeylerin hepsi, yer gök bütün varlıklar ve bütün mahlûkat, âlem, evren.

Hasan Hilmî yazılmışdır okursan kâinât Kur'ân Muhabbet 'âşîka tefsîr hayâli yâ Resûla'llâh

kâkül:

1. kâkülinden:-in, -den

Kaside 259

Mısra: 4

Saç, yüzün iki yanına sarkan saç.

Şarâb-ı âb-ı la'liñ nûş idince bülbül-i rûhum Muhabbet haznesin buldum kâkülinden yâ Resûla'llâh

kâl:

1. kâldir:-dir

Kaside 12

Mısra: 2

Ar. Söz, lakırdı, laf.

Siyâh bahtım beyâz olmaz ne hâldir yâ Resûla'llâh Su'al itdim cevâb gelmez ne kâldir yâ Resûla'llâh

2. kâldır:-dır

Kaside 105

Mısra: 2

(Bir sebepten dolayı) Yapacağı şeyi yapamamak, gideceği yere gidememek, yapmaktan veya gitmekten mahrum olmak.

Ėanâ'at kenzini bulsam şifâ mı yâ Resûla'llâh 'Aceb kâldır bu hâl deriden beter mi yâ Resûla'llâh

3. kâldım:-dı, -m

Kaside 106

Mısra: 3

Bir durumun içinde olmak, bulunmak.

Diyâr-ı Ėurbete düşdüm bu gün öksüs yetim kâldım

Babam sensiñ meded eyle selîmim yâ Resûla'llâh

4. kâlmasun:-masun

Kaside 154

Mısra: 3

Sürmek, devam etmek, durmunu muhafaza etmek.

Göz hakkı kâlmasun dersen gülüstândan 'atâ eyle 'Adâlet hükmü rûhânî kılıç mı yâ Resûla'llâh

5. kâldıkça:-dıkça

Kaside 300

Mısra: 4

Kalmak; bir yerde durmak.

Cihâdî râh-ı 'aşkıñda akarsa katre-i 'aynım Şeb-i zulmetde kâldıkça ziyâdır yâ Resûla'llâh

6. kâlimi:-im, -i

Kaside 321

Mısra: 3

Ar. Söz, lakırdı, laf.

Kerem kıl kâlimi hâl eyleye bu 'aşkıñ dersi na'tında Cevâbı 'ilm-i hikmetden su'âle yâ Resûla'llâh

kâl:-

1. kâlmaz:-maz

Kaside 211

Mısra: 2

Bulunmak, var olmak, mevcut halde olmak.

Muhabbet şimşegi çakmak çakarsa yâ Resûla'llâh
Gönülde mâ-sivâ kalmaz yakarsa yâ Resûla'llâh

2. **kalı:**--dı

Kaside 241

Mısra: 2

(Geriye) kalmak, mevcut olmak.

Ne 'âdetdir ne hikmetdir bu şöret yâ Resûla'llâh
Ne müftî kalı ne tadrîs ne bid'at yâ Resûla'llâh

3. **kalur:**--ur

Kaside 305

Mısra: 6

Bir olayı, bir durumu unutmamak, akılda kalmak.

Hasan Hilmî bu 'aşk cengi 'aşk-ı Kerbelâ'dandır
Kalur mı ehl-i 'aşkıñ intikâmı yâ Resûla'llâh

kâl i elfâzdan:

1. **kal i elfâzdan:**

Kaside 12

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*(kâl ü elfaz) Sözler, kelimalar. II Tasavvufi
kâl ehli bağlamında.*

Gurûrî kâl i elfâzdan müberrâ kıl 'atâ eyle
Mezârım hâl ile talsa habîbdır yâ Resûla'llâh

kal'a-i tevhid:

1. **kal'a-i tevhid:**

Kaside 94

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Tevhid kalesi.

Kavîdir kal'a-i tevhid müheyyâ 'asker-i esmâ
Meded kıl eski düşmândan uşandım yâ
Resûla'llâh

kalay:

1. **kalay:**

Kaside 1

Mısra: 7

*(Kalay) Gümüş beyazlığında, kolay
işlenebilen, yumuşak bir element.*

Ne şîrîn sözli vâ'izdir erir kalbler kalay gibi
Bakırlar altun olmuşdur sözi kimyâ-yı subhânî

2. **kalaylarsa:**--la, --r, --sa

Kaside 298

Mısra: 5

*Bilhassa bakır mutfak eşyalarını kaplamak
için kullanılan, gümüş beyazlığında, kolay
işlenebilen, yumuşak bir element.*

Nuhâs-ı kâse-i kalbi Hasan Hilmî kalaylarsa
Cemâliñ 'aks ider kalbe muşahhaş yâ Resûla'llâh

kalb:

1. **kalbler:**--ler

Kaside 1

Mısra: 7

Kalp || gönül, insanın iç âlemi.

Ne şîrîn sözli vâ'izdir erir kalbler kalay gibi
Bakırlar altun olmuşdur sözi kimyâ-yı subhânî

2. **kalbim:**--im

Kaside 3

Mısra: 2

Kalp || gönül, insanın iç âlemi.

Hayâlınden hayâ itdim görüncə yâ Resûla'llâh
Bağar kalbim gözüm sende olunca yâ Resûla'llâh

3. **kalbim:-im**

Kaside 5

Mısra: 3

Kalp || gönül, insanın iç âlemi.

Nîsâna açmışam ağzım 'Adın deryâsıdır kalbim
Kuşar dürdâneler hamsî kitâbda yâ Resûla'llâh

4. **kalbim:-im**

Kaside 7

Mısra: 11

Kalp || gönül.

Döner kalbim degirmendir gelür 'aşkıñ şuyu
senden
Şalâtiyla selâm benden sañadır yâ Resûla'llâh

5. **kalbde:-de**

Kaside 14

Mısra: 3

Kalp || gönül, insanın iç âlemi.

Vücüd yerde gönül gökde ziyâret ravzası kalbde
Haber vir ravza-i bâbîñ açarsan yâ Resûla'llâh

6. **kalbe:-e**

Kaside 19

Mısra: 4

Kalp || gönül, insanın iç âlemi.

Nakşibende nuş pendim bendeyim bülbül mişâl
Ehl-i virdim kalbe girdim râbıtam var yâ
Resûla'llâh

7. **kalbe:-e**

Kaside 19

Mısra: 11

Kalp || gönül, insanın iç âlemi.

Nakş-ı kalbi kalbe rabt it şüreti ifnâ idüp
Put-perest olmam muşaddağ râbıtam var yâ
Resûla'llâh

8. **kalbim:-im**

Kaside 19

Mısra: 6

Kalp || gönül, insanın iç âlemi.

Nakşibendî pâdişâhı şehir-i kalbim zabt idüp
Bağladı kalbim hudâya râbıtam var yâ Resûla'llâh

9. **kalbiñ:-iñ**

Kaside 22

Mısra: 2

Kalp || gönül.

Mübârek müstakîm el-hağ şerî'at yâ Resûla'llâh
Muhağğak meyvesi kalbiñ muhabbet yâ
Resûla'llâh

10. **kalbde:**

Kaside 24

Mısra: 5

Kalp || gönül.

Muhabbet müstakîm kalbde hağ itmez ğalat
söyler
Ta'âm-ı cenneti evvel cigerdir yâ Resûla'llâh

11. **kalbi:-i**

Kaside 24

Mısra: 7

Kalp || gönül.

Günāh albi ara eyler küfür  m n  yok eyler
Cehennemde a‘ m evvel alad r y  Res la‘ ll h

12. albde:-de

Kaside 27

Mısra: 3

Kalp   gönül.

V c dum ravza-i abri  ay li  albde
medf ndur
Ziy ret eylerem her dem t r b  y  Res la‘ ll h

13. albd n:-den

Kaside 27

Mısra: 2

Kalp   gönül.

Cem li  ravza-i albi  se b  y  Res la‘ ll h
Yaar d r-d neler albd n kit b  y  Res la‘ ll h

14. albi:-i

Kaside 31

Mısra: 7

Kalp   gönül.

ırar albi m n f d r bu söz er‘a m t b d r
M abbet ‘ayn-ı rahmetdir ki sa‘deyk y 
Res la‘ ll h

15. albimde:-im, -de

Kaside 36

Mısra: 5

Kalp   gönül.

M abbet mum  albimde yanar ‘ ından ey
Amed
Muammed Mutafa sens i  aiat y 
Res la‘ ll h

16. albde:-de

Kaside 62

Mısra: 7

Gönül    nsanın i alemi, manev  yönü.

Aılm   pencere albde ziy  ister asan ilm 
V c d  n ra ar olsun ziy  vir y  Res la‘ ll h

17. albmimde:-im, -de

Kaside 71

Mısra: 7

Gönül, yürek, sine, kalp. II  ıın gönlü.

Yanar albmimde ‘  mum  cih n  p r-ziy  eyler
ay t-ı b iy  söyler ziy s  y  Res la‘ ll h

18. albde:--de

Kaside 124

Mısra: 4

Gönül,  ıın gönlü.

Görünmez  ne-i dilde urulmu Kerbel  cengi
Ounmaz ikmeti albde gönüldür y  Res la‘ ll h

19. albime:-im, -e

Kaside 127

Mısra: 2

Gönül, yürek, sine, kalp. II  ıın gönlü.

Bu nefsi  derdine derm n ki sens i  y  Res la‘ ll h
Bu asta albime Lom n ki sens i  y 
Res la‘ ll h

20. albi :-i 

Kaside 138

Mısra: 5

Gönül, yürek. II  ıın gönlü.

asan ilm  kıyam itse melekler h fz ider albi 
Neden vesv s ider eyt n aırd  y  Res la‘ ll h

21. **kalbi:-i**

Kaside 143

Mısra: 3

Gönül, yürek. II Âşığın gönlü.

Namāzın zevkını tuymaz kılar sa kalbi gāfildir

Namāz mey-hāne-i ‘aşkıñ şuyumdur yā

Resūla’llāh

22. **kalbe:-e**

Kaside 168

Mısra: 3

Gönül, âşığın gönlü.

Medīneñ kabır-i hākinden eserse bād-ı ‘aşk kalbe

Gönül nuşret gıdāsıyla şıba’dır yā Resūla’llāh

23. **kalbe:-e**

Kaside 201

Mısra: 3

Kalp l gönül, insanın iç âlemi.

Esen yeller akan seyiller gelür kalbe şafā eyler

Gönül ‘uşşāk-ı rûhānī rahīmdir yā Resūla’llāh

24. **kalbe:-e**

Kaside 202

Mısra: 4

Gönül, âşığın gönlü.

Muhabbet ma’nevī dilde güneş fi’l-meşel gökde

Żiyāsı kalbe düşdükçe hakemdir yā Resūla’llāh

25. **kalbimde:-im, -de**

Kaside 206

Mısra: 5

Gönül, yürek, sine, kalp. II Âşığın gönlü.

Hasan Hilmī muhabbetdir yanar kandil kalbimde

Medār-ı nūr-ı tevḥiddir temennī yā Resūla’llāh

26. **kalbde:--de**

Kaside 211

Mısra: 4

Gönül, âşığın gönlü.

Muhabbet bir melekdir kim ledünnī ‘ilmine

me’mūr

Menāfi ‘ilmidir kalbde okursa yā Resūla’llāh

27. **kalb:**

Kaside 226

Mısra: 6

Yürek, gönül.

Kırar nefsi helāk eyler Hasan Hilmī mücāhiddir

Muhabbet şāhı kalb içre celīsdır yā Resūla’llāh

28. **kalbde:--de**

Kaside 246

Mısra: 5

Gönül, âşığın gönlü.

Muhabbet Ka’besi kalbde Hasan Hilmī tavāf eyler

Bu ‘aşk üzre olan şaff-u u şafāda yā Resūla’llāh

29. **kalbinde:-in, -de**

Kaside 258

Mısra: 5

Yürek, gönül.

Muhabbet şemsi kalbinde toğarsa ey Hasan Hilmī

Cevāhirler olur peydā maḳālī yā Resūla’llāh

30. **kalbe:-e**

Kaside 298

Mısra: 6

Gönül, âşığın gönlü.

Nuhâs-ı kâse-i kalbi Hasan Hilmî kalaylarsa
Cemâliñ ‘aks ider kalbe muşahhaş yâ Resûla’llâh

31. **kalbi:-i**

Kaside 314

Mısra: 3

Gönül || insanın iç âlemi.

Mürîdim şeyh-i pâkimsiñ uyandır kalbi gafletden
Huzûr-ı şeyhe ta’lîme gelsün yâ Resûla’llâh

32. **kalbimde:-im, -de**

Kaside 320

Mısra: 1

Gönül, yürek, sine, kalp. II Âşığın gönlü.

Muhabbet ‘ilmi kalbimde ziyâde yâ Resûla’llâh
Mişâl olmaz ziyâsına güneşde yâ Resûla’llâh

33. **kalbi:-i**

Kaside 332

Mısra: 3

Gönül, yürek. II Âşığın gönlü.

Görür Hızır’ı muqadderdir muhabbet kalbi hayy
kılsa
Memâtdır müftîniñ kalbi harâbdır yâ Resûla’llâh

34. **kalbi:-i**

Kaside 338

Mısra: 4

Yürek, gönül.

Muhabbet hâki mâyemdir beden andan
terekkübdür
Muhabbet tâhiri kalbi kadîmim yâ Resûla’llâh

kalbe geldikçe:

1. **kalbe geldikçe:--dikçe**

Kaside 177

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönülde hissedilmek.

Tulû‘ eyler güneş na’tiñ tecellî kalbe geldikçe
Seniñ medhiñle meşgûldur mu‘abbid yâ
Resûla’llâh

kalb-i dil:

1. **kalb-i dil:**

Kaside 175

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül, Âşığın gönlü.

Du‘â seyf -i sa‘âdetdir aşılmış kalb-i dil üzre
‘Aduvvi yâre bâr eyler cihâda yâ Resûla’llâh

kalb-i gâfiller:

1. **kalb-i gâfiller:--ler**

Kaside 146

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gafil kalp, habersiz kalp.

Hasan Hilmî ‘azîz ümmet seher vahtı şalâ eyler
İşitmez kalb-i gâfiller hakîkat yâ Resûla’llâh

kalb-i hayâtımdır:

1. **kalb-i hayâtımdır:**

Kaside 59

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hayatın kalbi. II Hayat, yaşam.

Hasan nûreyni ‘ayneynim Hüseyn kalb-i

hayâtımdır

‘Alî dâmâdınız Hakk’a velîdir yâ Resûla’llâh

kalb-i ‘uşşâka:

1. kalb-i ‘uşşâka:--a

Kaside 201

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşıkların kalbi.

Muhabbet kalb-i ‘uşşâka mu‘ındir yâ Resûla’llâh

Yazılmış levh-i mahfûzda naşîrdir yâ Resûla’llâh

kalb-i ‘uşşâkda:

1. kalb-i ‘uşşâkda:--da

Kaside 194

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşıkların kalbi.

Yazılmış kalb-i ‘uşşâkda bi’smi’llâh yâ

Resûla’llâh

Hüdâ’nın sırr-ı esrârı ‘aşku’llâh yâ Resûla’llâh

2. kalb-i ‘uşşâkda:--da

Kaside 206

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşıkların kalbi.

Muhabbet nûr-ı kudretidir tesellî yâ Resûla’llâh

Yanarsa kalb-i ‘uşşâkda tecellî yâ Resûla’llâh

kalb-i ‘uşşâkı:

1. kalb-i ‘uşşâkı:--ı

Kaside 95

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşıkların kalbi.

Karardır kalb-i ‘uşşâkı biri şöhret biri şehvet

Muhabbetle harâb itsem mi‘mârım yâ Resûla’llâh

2. kalb-i ‘uşşâkı:--ı

Kaside 187

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşıkların kalbi.

Muhabbet âteşi gizli yakarsa kalb-i ‘uşşâkı

Hasan Hilmî yazar na‘tî âteşde yâ Resûla’llâh

kalbim:

1. kalbim:-im

Kaside 61

Mısra: 5

(Âşığın) gönlü, yüreği.

Muhabbetle ganî kalbim seniñ virdiñ sarâyımdır

Hasan Hilmî kuluñ hâdim sarâya yâ Resûla’llâh

2. kalbim:-im

Kaside 71

Mısra: 2

(Âşığın) gönlü, yüreği.

Hünerdir ma‘rifet ‘aşkıñ yanarsa yâ Resûla’llâh

Benim kalbim bu gafletten uyan sun yâ

Resûla’llâh

3. **kalbim:-im**

Kaside 155

Mısra: 5

(Âşığın) gönü, yüreği.

Memât kalbim hayât buldı Hasan

İlmî muhayyerdir

Yazar vaşîñ beyân eyler ğubârîñ yâ Resûla'llâh

kalbime:

1. **kalbime:-im, -e**

Kaside 186

Mısra: 6

Gönül, âşığın gönü.

Hasan İlmî saña 'âşık gönülde gizli ma'suksuñ

Bu hasta kalbime 'aşkın şifâ mı yâ Resûla'llâh

kalbime koydum:

1. **kalbime koydum:--du, --m**

Kaside 143

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönülde yer vermek, iz bırakmak.

Namâzı kalbime koydum kıyumdur yâ

Resûla'llâh

Kılarım vakti fevt itmey hüyumdur yâ

Resûla'llâh

kaldır:

1. **kaldır:**

Kaside 171

Mısra: 6

Bir şeyi bulunduğu yerden yükseğe veya
başka bir yere taşımak; yukarı doğru hareket
ettirmek.

Hediye geldi Cennetden Halîl'im Rabbiñ cömerd
senden

Kaldır İsmâ'îlim yerden seversem yâ Resûla'llâh

kalem:

1. **kalem:**

Kaside 136

Mısra: 6

Kalem, hâme.

Sükût etmek kerâmetdir kelâm fıdâ zeheb olsa

Kalem söyler Hasan İlmî sükût itse yâ

Resûla'llâh

2. **kalemdir:-dir**

Kaside 202

Mısra: 1

Kalem, hâme.

Yazar 'aşkı beyân eyler kalemdir yâ Resûla'llâh

Dikilmiş 'arş-ı a'lâya 'alemdir yâ Resûla'llâh

kalender:

1. **kalender:**

Kaside 219

Mısra: 2

(Fars.) Dünya malına önem vermeyen,
müsâmahakâr, yumuşak huylu, alçak gönüllü,
olur olmaz şeyin üstünde durmayan kimse II.
Derviş.

Muhabbet hacc-ı cismânî ferâ'iz yâ Resûla'llâh

Kalender 'aşkın hâlî mu'arız yâ Resûla'llâh

2. **kalender:**

Kaside 246

Mısra: 3

(Fars.) Dünya malına önem vermeyen,
müsâmahakâr, yumuşak huylu, alçak gönüllü,
olur olmaz şeyin üstünde durmayan kimse II.
Derviş.

Metâ'-ı dâr-ı dünyâda kâlender 'âşıkîñ hâli
Kerem kıl merhâmet eyle mezârda yâ Resûla'llâh

3. kâlender:

Kaside 340

Mısra: 3

(Fars.) Dünya malına önem vermeyen,
müsâmahakâr, yumuşak huylu, alçak gönüllü,
olur olmaz şeyin üstünde durmayan kimse II.
Derviş.

Ġam-ı dînâra ġam çekmem kâlender 'âşıkım
ammâ
Muhabbet kenzine mâlik mesned-perestim yâ
Resûla'llâh

kâlîl:

1. kâlîldir:

Kaside 9

Mısra: 4

Az.

Biñ üç yüz on iki târîh ġarîbdir kârübân-ı 'aşk
Mürîd i mürşid-i Mevlâ kâlîldir yâ Resûla'llâh

2. kâlîldir:--dir

Kaside 91

Mısra: 2

Az, noksan, eksik.

Taḥammül eylemez cismim za'îfdır yâ
Resûla'llâh
Ta'aḳkûl eylemez 'aḳlım kâlîldir yâ Resûla'llâh

3. kâlîl:

Kaside 181

Mısra: 3

Az, noksan, eksik.

Hâḳîḳat gülde müstehlek bu bir cüz'î kâlîl ammâ
Ḳaviyy-i i'tiḳâdımdır irâde yâ Resûla'llâh

kalk-:

1. kalkdı:-dı

Kaside 235

Mısra: 3

Kalkmak II Ortadan kalkmak.

Ḥaḫâ sözdür zamân âḫir şerî'at kalkdı dirlerse
Ebed ma'mûr ḫarâb olmaz şerî'at yâ Resûla'llâh

kalkan:

1. kalkan:

Kaside 43

Mısra: 10

Kalkan (Eski savaşlarda savaşcının kılıç,
kargı, mızrak ve ok darbelerine karşı kendini
korumak için sol elinde tutarak kullandığı siper).

Gönül arzû ider el-ân ziyâret eylesün ravzañ
Ḳuşandı baḳ kılıç kalkan ḳabûl it yâ Resûla'llâh

kalma:

1. kalmadı:-dı

Kaside 179

Mısra: 7

Var olmamak, yok olmak.

Merâḳım kalmadı köyde firâr etdim cehâletden
Şükûr İslâmbol'a 'ilme yetişdim yâ Resûla'llâh

kalma-:

1. kalmadi:--dı

Kaside 56

Mısra: 7

Var olmamak, yok olmak.

Hilâfet almağa şimdi liyâkât kalmadı bende
Ümüdüm mürşidim sende ararım yâ Resûla'llâh

kalp:

1. kalbimde:-im, -de

Kaside 68

Mısra: 1

Gönül, kalp, yürek.

Muhabbet tohumu kalbimde biterse yâ Resûla'llâh
Bu 'aşkı ber-güzâr olsun yolunda yâ Resûla'llâh

2. kalbe:-e

Kaside 149

Mısra: 12

Kalp, gönül.

Hasan Hilmî kuluñ kemter muhabbet şemsini
göster
Ziyâsı kalbe düşdükçe vezîrdir yâ Resûla'llâh

3. kalbi:-i

Kaside 332

Mısra: 4

Gönül, kalp, yürek.

Görür Hızır'ı muqadderdir muhabbet kalbi hayy
kılsa
Memâtdır müftüniñ kalbi harâbdır yâ Resûla'llâh

kalsun:

1. kalsun:

Kaside 5

Mısra: 5

Bulunmak.

Hasan Hilmî mekâbirde eşer kalsun bu dünyâda
Su'âl-ender-bekâdârem cevâbda yâ Resûla'llâh

kâlû belâ:

1. kâlû belâ:

Kaside 105

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ruhların, yaratıldıktan sonra, Allah'ın "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" sorusuna verdikleri "Evet" cevabı.

Yazılmış levh-i mahfûzda bu 'aşk kâlû belâ derdi
Belâ bülbülleri ikrâr ider mi yâ Resûla'llâh

2. kâlû belâ:

Kaside 125

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

"Evet dediler". Ruhların, yaratıldıktan sonra Allah'ın "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" sorusuna verdikleri "Evet" cevabı. A'raf 7/172 ayetinden iktibastır.

Çeker kâlû belâ derdiñ ezel takşîmi 'uşşâka
Devâdır bâde-i derdim içerse yâ Resûla'llâh

3. kâlû belâ:

Kaside 185

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ruhların, yaratıldıktan sonra, Allah'ın "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" sorusuna verdikleri "Evet" cevabı.

Gezer Kāf'dan Kāf'a kālū belā bülbüllerindendir
Elestü 'ālemiñ mesti gönüldür yā Resūla'llāh

kālu belāda:

1. kālu belāda:--da

Kaside 273

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ruhların, yaratıldıktan sonra, Allah'ın "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" sorusuna verdikleri "Evet" cevabı.

Ġidā-i rūḥ-ı sultānı şafāda yā Resūla'llāh
Elestü bi-rabbikum kālu belāda yā Resūla'llāh

kamer:

1. kamer:

Kaside 291

Mısra: 2

Ar. Ay, māh.

Žuhūruñ sırrıma nūr-ı beşerdür yā Resūla'llāh
Yüzüñ şems u kamer māh u melekdir yā
Resūla'llāh

2. kamerden:--den

Kaside 299

Mısra: 1

Ar. Ay, māh.

Cihādıñ nūr-ı enverdir kamerden yā Resūla'llāh
Yüzüñ şems-i ziyāverdir güneşden yā Resūla'llāh

3. kamerdir:--dir

Kaside 324

Mısra: 4

Ay.

Ne bilsün vā'iz-i ḥod-bīn muḥabbet 'ālemi başka
Kamerdir ehl-i 'aşkıñ inşikākı yā Resūla'llāh

kamer yüzlü:

1. kamer yüzlü:

Kaside 270

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ay yüzlü ll Yüzü ay gibi parlak sevgili.

Kamer yüzlü yıldız gözlü Ḥasan Ḥilmī şırın sözlü
Güneş yüzlü Muhammed'den mezāka yā
Resūla'llāh

kāmet:

1. kāmetiñ:--iñ

Kaside 317

Mısra: 5

Boy, endam II Sevgilinin boyu.

Ḥasan Ḥilmī kāmetiñ tūbāsına ḥayrān 'āşıkdır
Feṭūbā şümme tūbā şümme tūbā yā Resūla'llāh

kāmet-i ādem:

1. kāmet-i ādem:

Kaside 69

Mısra: 27

Kelime Tipi: -

Adem aleyhisselamın boyu.

Anıñcün kāmet-i Ādem kışaldı altmış arşuna
Du'ālar müstecāb oldu şefā'at yā Resūla'llāh

kamu:

1. kamū:

Kaside 74

Mısra: 2

"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

Şerī'at 'ilmini taḥṣīl ideriz yā Resūla'llāh

Kamū müşkillere miftāḥ ideriz yā Resūla'llāh

kan:

1. kanın:-ın

Kaside 24

Mısra: 9

İnsan ve hayvanların damarlarında dolaşan, böylece hücreleri besleyerek hayatın devamını sağlayan, plazma ve yuvarlardan meydana gelen kırmızı sıvı, dem, hûn.

Hasan Hilmî ciger kanın içere nef'î cigerdendir

Ṭalak şirk ehline maḥṣûş 'azâbdır yā Resūla'llāh

2. kan:

Kaside 69

Mısra: 24

1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı, kan.

Ki üç yüz yıl bûka kıldı gözünden kanlar akıtdı

Ḳızıl kan itdi topraḳı şefâ'at yā Resūla'llāh

3. kanımsın:--ım, --sın

Kaside 161

Mısra: 2

Vücuttaki hayati sıvı.

Cânım cānāna cennetde cānımsın yā Resūla'llāh

Gezer cismimde devr eyler kanımsın yā

Resūla'llāh

4. kanlı:-lı

Kaside 187

Mısra: 3

Kan, kan gibi kıpkırmızı renk.

Muḥabbet 'aḳla geldikçe gözümde kanlı yaş
tamlar

Melekler ḥālime aḡlar semāda yā Resūla'llāh

kan-:

1. kanar:-ar

Kaside 92

Mısra: 6

Doymak, kanmak.

Hasan Hilmî 'Adın baḡrı namāz kıl sen çıkar dūrri

Ḥayāt-ı ma'nevî içse kanar mı yā Resūla'llāh

2. kanarım:--ar, --ım

Kaside 95

Mısra: 2

Bir gereksinimini, bir isteğini yeteri kadar karşılamış olmak, doymak.

'Aceb nāra giriftārim yanarım yā Resūla'llāh

İçüp 'aşḳıñ şarābından kanarım yā Resūla'llāh

3. kanmaz:-maz

Kaside 188

Mısra: 5

Bir arzusunu yeteri kadar karşılayıp tatmin olmak, yeterince haz alarak bir şeye doymak.

Virirsin kâse-i südle Hasan Hilmî içere kanmaz

Tükenmez südli deryāsın inekde yā Resūla'llāh

4. kanmaz:-maz

Kaside 210

Mısra: 5

Bir arzusunu yeteri kadar karşılayıp tatmin olmak, yeterince haz alarak bir şeye doymak.

Akar kudret puñarıdır Hasan Hilmî içer kıanmaz
Tükenmez mecr-i bî-pâyân ne bahtdır yâ
Resûla'llâh

5. **kıanmaz:-maz**

Kaside 219

Mısra: 4

Bir arzusunu yeteri kadar karşılayıp tatmin olmak, yeterince haz alarak bir şeye doymak.

Muhabbet Cebel-i 'Arâfat 'aşk zemzem-i ma'nâ
İçer kıanmaz okur lebbeyk tefeyyüz yâ Resûla'llâh

6. **kıanmaz:-maz**

Kaside 224

Mısra: 3

Bir arzusunu yeteri kadar karşılayıp tatmin olmak, yeterince haz alarak bir şeye doymak.

Göñül 'ilme okur kıanmaz nazar kılsa kıanâ'at yok
Cemâliñ keşf idüp gözle görüşdür yâ Resûla'llâh

7. **kıanmaz:-maz**

Kaside 306

Mısra: 5

Bir arzusunu yeteri kadar karşılayıp tatmin olmak, yeterince haz alarak bir şeye doymak.

Cihâddır bâde-i rahmet Hasan Hilmî içer kıanmaz
Göñül gülzârıdır mürğ-ı 'andelîbi yâ Resûla'llâh

kıanâ'at:

1. **kıanâ'at:**

Kaside 10

Mısra: 17

(□□□□□) i. (Ar. kıanâ'at) 1. Elindekinden

hoşnut olup fazlasını istememe, kısmetine,
kendisine verilene râzı olma: 2. Az şeyle yetinme,
iktisatlı davranma. 3. Görüş, fikir, zan, kanı:.

Kıanâ'at var 'azîz eyler harîş olsam rezîl eyler
Hasan Hilmî muhabbetde harîş yâr yâ Resûla'llâh

2. **kıanâ'at:**

Kaside 92

Mısra: 3

Elindekinden hoşnut olup fazlasını istememe, kısmetine, kendisine verilene razı olma.

Kıanâ'at kenz-i rûhânî namâz kimyâ-yı eczâmdır
Nuḥâsı sîm u zer itsem ğinâ mı yâ Resûla'llâh

3. **kıanâ'at:**

Kaside 105

Mısra: 1

Elindekinden hoşnut olup fazlasını istememe, kısmetine, kendisine verilene razı olma.

Kıanâ'at kenzini bulsam şifâ mı yâ Resûla'llâh
'Aceb kâldır bu hâl dertden beter mi yâ
Resûla'llâh

4. **kıanâ'at:**

Kaside 117

Mısra: 5

(□□□□□) i. (Ar. kıanâ'at) 1. Elindekinden
hoşnut olup fazlasını istememe, kısmetine,
kendisine verilene râzı olma: 2. Az şeyle yetinme,
iktisatlı davranma. 3. Görüş, fikir, zan, kanı:.

Hasan Hilmî tevekküldür kıanâ'at küşesin bekler
Göñül zevk i şafâ eyler mücevher yâ Resûla'llâh

5. **kıanâ'atle:-le**

Kaside 120

Mısra: 10

Azla yetinme, kismete razı olma.

Fakîr olmaz bu dünyâda gelür rızkî suhûletle
Ġanî eyler kanâ'atle nikâhdır yâ Resûla'llâh

6. kanâ'at:

Kaside 224

Mısra: 3

Az şeyle yetinme, çok istememe, kanaat.

Göñül 'ilme okur kanmaz nazar kılsa kanâ'at yok
Cemâliñ keşf idüp gözle görüşdür yâ Resûla'llâh

7. kanâ'at:

Kaside 275

Mısra: 4

Azla yetinme, kismete razı olma.

Bu bâğın bülbülü pervâz iderse seyr-i gülzâra
Kanâ'at Kâf'ına konmaz ziyâde yâ Resûla'llâh

8. kanâ'at:

Kaside 296

Mısra: 2

Az şeyle yetinme, çok istememe, kanaat.

Giriftâr-ı göñül damı muhabbet yâ Resûla'llâh
Tükenmez devletiñ manşıb kanâ'at yâ Resûla'llâh

9. kanâ'at:

Kaside 311

Mısra: 4

Az şeyle yetinme, çok istememe, kanaat.

Mücâhid şüretâ ber-bâd velî ma'nâda sulţandır
Kanâ'at zahmeti ġazî ġidâsı yâ Resûla'llâh

10. kanâ'at:

Kaside 340

Mısra: 5

Azla yetinme, kismete razı olma.

Hasan Hilmî bu yoklukla kanâ'at haznesin buldı
Mâ-sivâ şehrinde püt-şikestim yâ Resûla'llâh

kanâ'at kenz-i lâ yefnâ:

1. kanâ'at kenz-i lâ yefnâ:

Kaside 214

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kanaat tükenmez bir hazinedir (Hadis-i Şerif).

Kanâ'at kenz-i lâ yefnâ şabır miftâh-ı râhatdır
Velîler kîsesi kıymet i i' tibârî yâ Resûla'llâh

kanâ'at kıl:

1. kanâ'at kıl:

Kaside 105

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kismete razı olmak, bir şeyi yeter görüp fazlasını istememek, yetinmek.

Hasan Hilmî kanâ'at kıl kasemnâdan gelür rızkıñ
Bıraksa derd-i dînârî ġanî mi yâ Resûla'llâh

kanâdil:

1. kanâdilde:--de

Kaside 230

Mısra: 2

Kandiller II Gözler.

Muhabbet kudreti billür zücâce yâ Resûla'llâh
Yanar par par kanâdilde serâce yâ Resûla'llâh

kanat açmış:

1. kanat açmış:--mış

Kaside 163

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Uçmak, kanatlanmak. II Ruhunu teslim etmek.

Ƙanat açmış uçar per per ‘ibâdet ehlidir anlar
Mağâm-ı ‘arş-ı a‘lâya uçarlar yâ Resûla’llâh

2. kanât açmış:--mış

Kaside 215

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Uçmak, kanatlanmak. II Ruhunu teslim etmek.

Ƙanât açmış uçar ‘âşık ğınâ-i fakra mâlikdir
Medîneñ cenneti gözden yakındır yâ Resûla’llâh

3. kanat açmış:--mış

Kaside 261

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Uçmak, kanatlanmak. II Ruhunu teslim etmek.

Ƙanat açmış gönül mürĝı Ƙasan Ƙilmî uçar ‘arşa
Gelür mağbûb-u hû levh u kalemde yâ
Resûla’llâh

4. kanat açmış:

Kaside 322

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Uçmaya yeltenmek II Aşka düşmek.

Muhabbetden kanat açmış gönüldür yâ

Resûla’llâh

Bütün dünyâyı terk itmiş gönüldür yâ Resûla’llâh

kanat açsam:

1. kanat açsam:--sa, --m

Kaside 121

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kanat açmak II Uçmaya yeltenmek.

‘İbâdetle kanat açsam ayağımdan tutar şalmaz
Cihânı yutsa ol toymaz nefisdir yâ Resûla’llâh

kandil:

1. kandil:

Kaside 206

Mısra: 5

*Ar. Sıvı halindeki yağa batırılmış bir fitilin
yanması suretiyle ışık veren aydınlatma aracı,
çerağ.*

Ƙasan Ƙilmî muhabbetdir yanar kandil kalbimde
Medâr-ı nûr-ı tevĥiddir temennî yâ Resûla’llâh

kan-ı insânı:

1. kan-ı insânı:--ı

Kaside 232

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İnsan kanı.

İki hayye vücûdumda biri nefsim biri şeytân
Emerler kan-ı insânı inkiyâda yâ Resûla’llâh

kanlar akıtdı:

1. **kanlar ağıttı:--dı**

Kaside 69

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Kanlı gözyaşı dökmek.

Ki üç yüz yıl büka kıldı gözünden kanlar ağıttı
Kızıl kan itdi toprağı şefâ'at yâ Resûla'llâh

kanlı yaş:

1. **kanlı yaş:**

Kaside 125

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Kanlı gözyaşı; çok acıdan kaynaklanan,
gözden artık kan gelecek biçimde ağlamak.*

Du'â itse Hâsan Hilmî gözünden kanlı yaş tamlar
Melek gökde bükâ eyler yanarsam yâ Resûla'llâh

kânûn-ı ilâhîdir:

1. **kânûn-ı ilâhîdir:--dir**

Kaside 74

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İlahi kanun.

Bu haq kânûn-ı ilâhîdir tarîk-i dîn-i İslâm'da
Anıñçün cümle tâlibler okurlar yâ Resûla'llâh

kapu:

1. **kapuñ:-ñ**

Kaside 68

Mısra: 11

"Kapı" || Makam, huzur.

Hâsan Hilmî ümîd eyler kapuñ mücrimlere kimyâ
Bu dünyâda günâhından utansun yâ Resûla'llâh

2. **kapuña:-ñ, -a**

Kaside 69

Mısra: 2

*"Kapı", makam, huzur || Sevgilinin kapısı,
huzuru.*

Umarım cenâbından şefâ'at yâ Resûla'llâh
Kapuña sâ'ilim geldim şefâ'at yâ Resûla'llâh

3. **kapuña:-ñ, -a**

Kaside 89

Mısra: 5

*"Kapı", makam, huzur || Sevgilinin kapısı,
huzuru.*

Kapuña sâ'ilem geldim şefâ'at yâ Resûla'llâh
Günâhım yüklenüp geldim şefâ'at yâ Resûla'llâh

4. **kapuları:-lar, -ı**

Kaside 165

Mısra: 2

Kapı.

Dikildi Mekke'ye sancâğ bilindi yâ Resûla'llâh
Sekiz cennet kapuları açıldı yâ Resûla'llâh

5. **kapunda:-ñ, -da**

Kaside 303

Mısra: 2

"Kapı" || Huzur, makam.

Cesed pîrdir gönül cenk-i nev-civânî yâ
Resûla'llâh
Kapun-da rû-siyâh bir şeyh-i fânî yâ Resûla'llâh

6. **kapuñ:-ñ**

Kaside 316

Mısra: 5

"Kapı" || Makam, huzur.

Hasan Hilmî kapuñ hâki meger hüddâm-ı rûhânî
Yazarsa na‘tını ‘ilme’l-yakîn yâ Resûla’llâh

kâr:

1. kârı:-ı

Kaside 101

Mısra: 6

Amel, davranış, iş.

Gülistân-ı cemâlerinden şol ‘âşık kim ola gül-çîn
Ebed bülbül gibi kârı fîgândır yâ Resûla’llâh

2. kârı:-ı

Kaside 240

Mısra: 2

*(Fars.) Bir iş sonucunda elde edilen fayda,
çıkar.*

Gözüm nûrî sürûrumdur Muhammed yâ
Resûla’llâh

Gönül feyzi ezel kârı müebbed yâ Resûla’llâh

3. kârı:--ı

Kaside 244

Mısra: 1

*İş, güç, uğraş. II (Fars.) Bir iş sonucunda
elde edilen fayda, çıkar.*

Mürîd-i muhlisîñ kârı muhabbet yâ Resûla’llâh
Muşaddak mürşidiñ hâli şerî‘at yâ Resûla’llâh

kara:

1. kara:

Kaside 32

Mısra: 14

Siyah.

Tevārîh şimdi biñ üç yüz düdüldi defter-i ‘uşşâk
Kara gözlü güzel bir yüz refîkim yâ Resûla’llâh

2. kara:

Kaside 32

Mısra: 15

Kara, siyah II günahkar.

Çeker hasret-i teni el-ân kara yüzli Hasan Hilmî
Virirse ‘arz-ı hâlini oku bak yâ Resûla’llâh

3. kara:

Kaside 46

Mısra: 6

I siyah II kötü, değersiz.

Duĥânîñ unfu berbâddur perîşân eyledi burnı
Kara kaṭrân ṭolar burnı girîziz yâ Resûla’llâh

4. kara:

Kaside 48

Mısra: 8

Kara, siyah (kahve bağlamında).

Degil sünnet ḥarâm olmaz şifâsı var içen zâta
Yürek oynar içildikçe kara kahve yâ Resûla’llâh

kara eyler:

1. kara eyler:--r

Kaside 24

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Karartmak, kötü yapmak.

Günâh kalbi kara eyler küfür îmânı yok eyler
Cehennemde ta‘âm evvel ṭalaḫdır yâ Resûla’llâh

kara kalbi:

1. **ḳara ḳalbi:**

Kaside 44

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Günahdan kalbin kararması, günahkarlık.

Muḥabbetden ḥarāb gönlüm şuşuzdur yâ

Resûla'llāh

Günāhkārın ḳara ḳalbi āteşdir yâ Resûla'llāh

2. **ḳara ḳalbi:--i**

Kaside 119

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Günahdan kalbin kararması, günahkarlık.

Beyāz ḳalbi siyāh eyler günāhdır yâ Resûla'llāh

Ḳara ḳalbi beyāz eyler gevābdır yâ Resûla'llāh

ḳara ḳalbim:

1. **ḳara ḳalbim:-im**

Kaside 70

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Günahdan kalbin kararması, günahkarlık.

Ḳasāvetden ḳara ḳalbim gönül ğamdan ḥalāş

olmaz

Muḥabbetden tehī destim cefādır yâ Resûla'llāh

ḳara yüzlü:

1. **ḳara yüzlü:**

Kaside 72

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Utanılacak bir durumda olan.

Günāhkārız ḳara yüzlü ḥuzūra varmağa yüz yok

Şefā'at baḥrına ḥad yok sen 'afv it yâ Resûla'llāh

ḳaranfil:

1. **ḳaranfil:**

Kaside 319

Mısra: 3

Güzel kokulu bir çiçek. II. Ḳaranfil.

'Aceb zīnet mümeyyizdir ḳaranfil bāğçesin
gezdin

Menefşe boynunu egmiş şadākān yâ Resûla'llāh

ḳaranfil yağıyla:

1. **ḳaranfil yağıyla:-yla**

Kaside 57

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*I. Ḳaranfil tomurcuklarından elde edilen,
uyarıcı ve antiseptik hassalara sāhip, keskin
kokulu uçucu yağ. II. Güzel kokulu ḳaranfil yağı.*

Türāb-ı ravza-i ḳabriñ ḳaranfil yağıyla maḥlūt

Melekler neşrine meb'ūs memātım yâ Resûla'llāh

ḳaranlık:

1. **ḳaranlık:**

Kaside 32

Mısra: 8

Işıksız. Aydınlik olmayan.

Seniñ vaşfiñ ideñ diller ne ay ister ne yıldızlar

Ḳaranlık gice gündüzler ki sensiz yâ Resûla'llāh

2. **ḳaranlık:**

Kaside 89

Mısra: 7

Aydınlık olmayan, ışıksız.

Ƙaranlık ƙabre girdikde ŧefā‘at ŧem‘ini gönder
Ümīdim rüz-ı maŧŧerde ŧefā‘at yā Resūla‘llāh

3. ƙaranlık:

Kaside 156

Mısra: 6

Aydınlık olmayan, ışıksız.

Hasan Hilmī gül ekmiŧdir biter ƙabrinde bī-ŧübhe
Ƙaranlık ƙabre mum yakmıŧ cānımdır yā
Resūla‘llāh

4. ƙaranlık:

Kaside 325

Mısra: 2

Aydınlık olmayan, ışıksız.

Muħabbet taġınının bāġ-ı belāġı yā Resūla‘llāh
Ƙaranlık ġiceler rüŧen çerāġı yā Resūla‘llāh

ƙarār-ı ƙābe ƙavseyn:

1. ƙarār-ı ƙābe ƙavseyn:

Kaside 251

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*"Onunla arasındaki mesafe iki yay kadar,
hattā daha az kaldı." Necm, 53/9 āyetine iŧāret
edilmektedir.*

Ƙarār-ı ƙābe ƙavseyn Hasan Hilmī iŧāret var
Ƙuŧurum çok seni medĥ u ŧenāda yā Resūla‘llāh

ƙarart-:

1. ƙarardır:--ır

Kaside 95

Mısra: 5

*Mec. Kederlendirmek, gamlı ve tasalı
duruma getirmek.*

Ƙarardır ƙalb-i ‘uŧŧāķı biri ŧöhret biri ŧehvet
Muħabbetle ĥarāb itsem mi‘mārım yā Resūla‘llāh

ƙarīb:

1. ƙarībdir:--dir

Kaside 63

Mısra: 12

Yakın.

Veliyye farz olan oldur nebiyye ittībā‘ itmek
Hasan Hilmī itā‘atde ƙarībdir yā Resūla‘llāh

ƙarın:

1. ƙarın:--ı

Kaside 45

Mısra: 3

*İnsan ve hayvanlarda gövdenin kaburga
kenarlarından kasıklara kadar olan ön bölgesi II
boġazına düşkünlük, yiyip içmeyi çok sevme.II.
Sigara/tütün kullananların ƙarını.*

Emer ŧeytān memesinden südi ƙatranla ƙarını tok
Ĥuzūra varmaġa yüz yok bu ‘illet yā Resūla‘llāh

ƙarış:

1. ƙarışınca:--ınca

Kaside 48

Mısra: 9

*İki veya ikiden çok ŧey bir araya gelip
birbirinin içinde daġılmak, birbirinin içine
girmek.*

ŧu ile ƙahve ƙarışınca baķarsan bevl-i beygirdir
Zülāl-i āb-ı ĥayvāndan hediyye yā Resūla‘llāh

2. **karışla:--la**

Kaside 61

Mısra: 3

Parmakları açık ve gergin durumdaki bir elin baş parmağı ile serçe parmağının uçları arasındaki mesâfe.

Ġanîler ârz-ı dünyâyı karışla eylemiş taksîm
Faķîrlar sıfra çıkmışdır ġarîbdır yâ Resûla'llâh

karış-:

1. **karışmam:-ma, -m**

Kaside 137

Mısra: 3

Müdahale etmek, araya girmek.

Hakîkat 'âlemi hâlim karışmam 'âlem-i nâsa
Degil şöhet nazar itmek hâţadır yâ Resûla'llâh

2. **karışdı:-dı**

Kaside 138

Mısra: 4

Karışmak; birleşmek, imtizaç olmak.

Muşallî haşyetul'lâhdır teveccüh kılsa dergâha
Hużûr ehli arar kıble karışdı yâ Resûla'llâh

karşu:

1. **karşunda:-n, -da**

Kaside 7

Mısra: 3

Katında, yanında, nezdinde.

Gönül hasta 'ilâc ister тұrur karşunda elbetde
Kerem kıl eyle gül-deste mucîbem yâ Resûla'llâh

2. **karşu:**

Kaside 32

Mısra: 5

Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.

Eser vuşlat yeli bir gün uçar bülbül yele karşu
Ġafesde bülbülün cânı şıkıldı yâ Resûla'llâh

3. **karşu:**

Kaside 272

Mısra: 5

"-e karşı, -e doğru" anlamında kullanılan edat.

Ĥasan Ĥilmî kılar kuşluk kâşın mihrâbına karşu
Muşallî bâb-ı rahmetden maķâmım yâ Resûla'llâh

4. **karşunda:-ñ, -da**

Kaside 294

Mısra: 4

(Sevgilinin) önü, katı, huzuru.

Yüzüm sürsem yer öpsem her seher dîvân-ı
ravzanda

Ġıyâm el beste karşunda тұrsam yâ Resûla'llâh

kârübân:

1. **kârübân:**

Kaside 6

Mısra: 4

(Fa.) Kervan.

Cemâliñ cennete mir'ât sekiz cennet medîneñdir
Çekildi kârübân yolda delîl gel yâ Resûla'llâh

2. **kârübâniyam:-ıyam**

Kaside 10

Mısra: 3

(Fa.) Kervan.

Ticâret kârübâniyam açarsa bâğbân bâbı
Muhibbim hâdim-i bâba gözüm var yâ
Resûla'llâh

3. kârübân:

Kaside 70

Mısra: 5

(Fa.) Kervan.

Çekildi kârübân gitdi bu gün nevbet baña geldi
Bu cumhûrdan girü kalsam 'aybdır yâ Resûla'llâh

4. kârübân:

Kaside 80

Mısra: 3

(Fa.) Kervan.

Henüz hicret yeli esdi çekildi kârübân yolda
Açıldı vuşlata sancâk esirge yâ Resûla'llâh

kârübân-ı 'aşk:

1. kârübân-ı 'aşk:

Kaside 9

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk kervanı.

Biñ üç yüz on iki târîh garîbdır kârübân-ı 'aşk
Mürîd i mürşid-i Mevlâ kalîldir yâ Resûla'llâh

kârübân-ı râh-ı 'aşkı:

1. kârübân-ı râh-ı 'aşkı:

Kaside 287

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Aşk yolunun kervanı. II Aşıklar.

Derûn-ı ravzana dâhil duhûl ister Hâsan Hilmî
Çekülmiş kârübân-ı râh-ı 'aşkı yâ Resûla'llâh

karye-i gülli:

1. karye-i gülli:

Kaside 179

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Güllü Köyü. (Hasan Hilmî Edirnevî'nin
köyünün adı. Günümüzde Bulgaristan sınırları
içerisindedir.).*

Mekânım karye-i Güllî tevellüd eyledim anda
Binâmı Rûm-ı Hâşköy'dür vaţânım yâ Resûla'llâh

kaş:

1. kaşî: -iñ

Kaside 272

Mısra: 5

*Göz çukurunun üstünde bulunan ve şekil
itibariyle yaya benzeyen kıllar. II Sevgilinin kaşı.*

Hâsan Hilmî kılar kuşluk kaşîñ mihrâbına karşı
Muşallî bâb-ı rahmetden makâmım yâ Resûla'llâh

2. kaşî: -iñ

Kaside 303

Mısra: 6

*Göz çukurunun üstünde bulunan ve şekil
itibariyle yaya benzeyen kıllar. II Sevgilinin kaşı.*

Hâsan Hilmî içre zemzem lebiñ mîz-âb-ı
rahmetden
Yüzün kıble kaşîñ rûkn-i Yemânî yâ Resûla'llâh

kāşāne:

1. **kāşānesidir:--si, --dir**

Kaside 302

Mısra: 2

Köşk, saray.

Göñül toḃ-ḥāne-i ‘aşkıñ cebḥānesidir yā

Resūla’llāh

Dilim dergāh-ı Ḥaḳḳ’ın kāşānesidir yā Resūla’llāh

kaşāvet:

1. **kaşāvetden:--den**

Kaside 70

Mısra: 13

Gönül darlığı, tasa.

Kaşāvetden kara ḳalbim göñül ḡamdan ḥalās

olmaz

Muḥabbetden tehī destim cefādır yā Resūla’llāh

kaşdı:

1. **kaşdı:--ım**

Kaside 43

Mısra: 11

Bilerek bir işe girişmek, niyetlenmek.

İki düşmān yolum kesdi saña vuşlat idi kaşdı

Yetiş imdāda amān dostum ḥabībim yā

Resūla’llāh

2. **kaşdı:--ı**

Kaside 70

Mısra: 7

(Ar.) Niyet, istek, amaç, ḡāye.

Göñül ‘aşka süvār oldu muḥabbet şehridir kaşdı

Muḥabbet bilmeyen ümmet şābıḳdır yā

Resūla’llāh

kāse:

1. **kāsesi:--si**

Kaside 19

Mısra: 13

1. Yayvan kap, tas.

Naḳşibendī bāb-ı feyyāz kāsesi südle toḻı

İçdi Ḥasan Ḥilmī o südden rābıṭam var yā

Resūla’llāh

2. **kāsesi:--si**

Kaside 29

Mısra: 1

Kāse. II gönül.

Muḥabbet kāsesi südle toḻarsa yā Resūla’llāh

Şifādır dürlü emrāza içerse yā Resūla’llāh

kāse-i südle:

1. **kāse-i südle:**

Kaside 188

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Süt dolu kāse. II İhsan, lütuf.

Virirsin kāse-i südle Ḥasan Ḥilmī içir ḳanmaz

Tükenmez südli deryāsın inekde yā Resūla’llāh

kaşemnā:

1. **kaşemnādan:--dan**

Kaside 105

Mısra: 5

“ahnu kasemnâ beynehum maişetehum fil
hayâtîd dunyâ” (Dünya hayatında onların
maişetlerini aralarında biz paylaştırdık. Zuhruf,
43/32) âyetine işaret edilmektedir.

Hasan Hilmî kanâ‘at kıl kasemnâdan gelür rızkıñ
Bıraksa derd-i dînârı ğanî mi yâ Resûla’llâh

2. kasemnâ:

Kaside 117

Mısra: 4

"Biz and içtik" ayeti. Zuhruf Suresi 32. Ayet.

Aña râzî gönül mürğî toparlar dâne-i ‘aşkı
Kasemnâ rızkını münkir mükeffer yâ Resûla’llâh

kaşide:

1. kaşideñ:-ñ

Kaside 252

Mısra: 5

Beyit sayısı 15’den az olmayan, belli bir
maksatla ve bilhassa birini veya bir şeyi övmek
için aruz vezniyle yazılmış, bütün beyitlerinin
ikinci mısra’sı ilk beyitle kâfiyeli manzume.

Kaşideñ şerh ider ‘âşık Hasan Hilmî muhabbetle
Muhabbet zevkidir âl-i ‘abâda yâ Resûla’llâh

2. kaşideñ:-ñ

Kaside 260

Mısra: 5

Beyit sayısı 15’den az olmayan, belli bir
maksatla ve bilhassa birini veya bir şeyi övmek
için aruz vezniyle yazılmış, bütün beyitlerinin
ikinci mısra’sı ilk beyitle kâfiyeli manzume.

Muhabbet Muşhaf-ı Qur’ân kaşideñ anı şerh eyler
Müfessirdir Hasan Hilmî maqûlñ yâ Resûla’llâh

kaşık:

1. kaşıkda:--da

Kaside 188

Mısra: 4

Sulu veya taneli şeyleri yemeye mahsus, ağza
giren kısmı genişçe ve çukurca, saplı sofr aleti.

Sevindim söyledim ‘aşkıñ südüm ehl-i
muhabbetdir

İçer dil bülbülü hâlâ kaşıkda yâ Resûla’llâh

kaşirü’l-kāme:

1. kaşirü’l-kāme:

Kaside 58

Mısra: 6

Kısa boylu. Boyu kısa olan.

Biniş geymiş geniş yenli İmâm-ı A‘zam’a beñzer
Kaşirü’l-kāme mihrâblar harâbdır yâ Resûla’llâh

kaşr:

1. kaşrı:-ı

Kaside 165

Mısra: 4

Ar. Köşk, küçük saray.

İdince yevm-i işneynde tevellüd dâr-ı dünyâda
Nice kâfirleriñ kaşrı yıkıldı yâ Resûla’llâh

kaşr-ı cennetdir:

1. kaşr-ı cennetdir:--dir

Kaside 260

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Cennet köşkü.

Muhabbet ravza-i cennet o dergāha yüzüm sürsem
Hakikat kaşr-ı cennetdir duhūluñ yâ Resûla'llāh

kat'ā:

1. kaṭ'ā:

Kaside 70

Mısra: 18

Asla, hiç, katiyyen.

Hasan Hilmî zehirlense seniñ ismiñ olur tiryāk
Bunuñ terki bize kaṭ'ā ḥarāmdır yâ Resûla'llāh

kat'iyen:

1. kaṭ'iyen:

Kaside 46

Mısra: 8

I. Kat'i ve kesin olarak. II. Aslâ, hiçbir zaman.

Hasan Hilmî helâl olmaz Frenk'den gelse enfiyye
Çekilmez burna kaṭ'iyen biliriz yâ Resûla'llāh

katran:

1. kaṭranla:-la

Kaside 45

Mısra: 3

Ar. Çam ağacından damlatılarak çıkarılan siyah mayi. (Kaynamışına zift denilir.) II. Sigara/tütün bağlamında.

Emer şeytân memesinden südi kaṭranla karnı tok
Huṣûra varmağa yüz yok bu 'illet yâ Resûla'llāh

2. kaṭrān:

Kaside 46

Mısra: 6

Ar. Çam ağacından damlatılarak çıkarılan siyah mayi. (Kaynamışına zift denilir.).

Duḥāniñ unfu berbâddur perîşân eyledi burnı
Kara kaṭrān tolar burnı girîziz yâ Resûla'llāh

katre:

1. kaṭreler:-ler

Kaside 30

Mısra: 7

Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.

Bu āhim āteşindendir semādan kaṭreler tamlar
Seḥāb ağlar güler yerler cömerdim yâ Resûla'llāh

2. kaṭre:

Kaside 106

Mısra: 2

(Ar.) Damla.

Yüzüm gülse gönül ağlar yetimim yâ Resûla'llāh
Gözümünden kaṭre yaş çıkmaz 'acîbim yâ Resûla'llāh

3. kaṭresi:-si

Kaside 167

Mısra: 6

(Ar.) Damla.

Şol 'aşık kim Hasan Hilmî gözünden yaşlar
ağdıqça

Anıñ her kaṭresi dürr-i 'Adin'dir yâ Resûla'llāh

katre-i 'aynım:

1. kaṭre-i 'aynım:--ım

Kaside 300

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gözyaşı.

Cihādı rāh-ı ‘aşkıñda akarsa katre-i ‘aynım
Şeb-i zulmetde kaldıkça ziyādır yā Resūla’llāh

katre-i rahmet:

1. katre-i rahmet:

Kaside 201

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Rahmet damlası, Allah'ın rahmeti.

Hasan Hilmī şarāb-ı ‘aşk bilindi başka hikmetdir
Muhabbet katre-i rahmet lezīzdir yā Resūla’llāh

kavā'id:

1. kavā'id:

Kaside 54

Mısra: 4

Kaideler.

Delilim reh-berim Qur’ān şifadır hastaya imān
Vesile ‘ilm-i ‘irfāna kavā'id yā Resūla’llāh

kavī:

1. kavīdir:-dir

Kaside 94

Mısra: 3

Güçlü, kuvvetli.

Kavīdir kal‘a-i tevḥīd müheyyā ‘asker-i esmā
Meded kıl eski düşmāndan uşandım yā
Resūla’llāh

2. kavīdir:-dir

Kaside 242

Mısra: 6

Güçlü, kuvvetli.

Hasan Hilmī nefis ma‘şūm büyütme anı südden
kes

Yedi başlu ki ejderhā kavīdir yā Resūla’llāh

kaviyy-i i‘tikādımdır:

1. kaviyy-i i‘tikādımdır:--ım, --dır

Kaside 181

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İnancın gücü, kuvveti.

Hakīkat gülde müstehlek bu bir cüz’i kalil ammā
Kaviyy-i i‘tikādımdır irāde yā Resūla’llāh

kavl:

1. kavliñ:-iñ

Kaside 7

Mısra: 7

Söz, kelām.

Simā‘ eyler belā kavliñ çalar kudret neyin dilde
Şadāsı ‘ahdi mīşākıñ ‘azīzdir yā Resūla’llāh

kavlen:

1. kavlen:

Kaside 79

Mısra: 8

(Ar.) Sözlü olarak, sözle, söz yoluyla.

Anıñcün cümle aşḥāblar nikāḥa itdiler rağbet
Kimi kavlen kimi fi‘len vesā‘il yā Resūla’llāh

kavuş-:

1. **ķavuşsam:--sa, --m**

Kaside 294

Mısra: 6

Kavuşmak, buluşmak.

Hasan Hilmî yedi deryâ gibi taşmış köpürmüştür
Esen yeller gibi gelsem ķavuşsam yâ Resûla'llâh

kaydı:

1. **ķaydı:**

Kaside 199

Mısra: 1

Bağ, zincir. II Tasa, endişe, kaygı.

Gönül kaydî meşâhirden mu'arrâ yâ Resûla'llâh
Metâ'-ı fân-i dünyâdan müberrâ yâ Resûla'llâh

kazan-:

1. **ķazandım:-dı, -m**

Kaside 341

Mısra: 6

Kazanç sağlamak.

Hasan Hilmî yağar gökden muhabbet meyve-i
rahmet
Ķazandım ħarcadım bitdim muhibbim yâ
Resûla'llâh

kebâb:

1. **kebâbım:-ım**

Kaside 66

Mısra: 8

*Yanmış, kavrulmuş; acı ve keder ile dolu
olan. Kebap gibi kavrulmuş gönül.*

Günâhkârım yüzi kara beni maşerde sen ara
Yazıldı defterim nâra kebâbım yâ Resûla'llâh

2. **kebâbdır:--dır**

Kaside 70

Mısra: 1

*Yanmış, kavrulmuş; acı ve keder ile dolu
olan.*

Vücûdum âteşe yandı kebâbdır yâ Resûla'llâh
Bize lütfen 'atâ kılsañ şevâbdır yâ Resûla'llâh

3. **kebâbdır:--dır**

Kaside 162

Mısra: 2

*Yanmış, kavrulmuş (kastedilen yangın gönül
yangınıdır ve manevi ıztıraba delalettir).*

Ledünnî ravza-i rûhuñ kitâbdır yâ Resûla'llâh
Tutuşdı yandı dil bağrım kebâbdır yâ Resûla'llâh

4. **kebâbdır:--dır**

Kaside 224

Mısra: 1

*Yanmış, kavrulmuş (kastedilen yangın gönül
yangınıdır ve manevi ıztıraba delalettir).*

Ciger bişdi ħarâretten kebâbdır yâ Resûla'llâh
Muhabbet ħamrını maĥfî yetişdir yâ Resûla'llâh

5. **kebâbım:-ım**

Kaside 297

Mısra: 2

*Ateşe karşı kızartılmış et, büryan. || Aşk
derdiyle yanmış yürek.*

Şarâb-ı ħasretiñ mest-i ħarâbım yâ Resûla'llâh
Tenûr-ı 'aşka girdikçe kebâbım yâ Resûla'llâh

kebâ'ir:

1. **kebā'irden:-den**

Kaside 110

Mısra: 9

Hakkında açık hüküm bulunan büyük günahlar, kebîreler.

İderse tevbe istiğfâr kebā'irden olur ma'sûm
Okur esmâi yâ Ğaffâr kitâbdır yâ Resûla'llâh

2. **kebā'irdir:--dir**

Kaside 110

Mısra: 7

Hakkında açık hüküm bulunan büyük günahlar, kebîreler.

Şağā'ir gitdi ref' oldu günâhlar hep kebā'irdir
Günâha mübtelâ olmuş belâdır yâ Resûla'llâh

3. **kebā'irdir:--dir**

Kaside 110

Mısra: 11

Hakkında açık hüküm bulunan büyük günahlar, kebîreler.

Duĥânîñ şûrbü ısrârı şağā'ir yok kebā'irdir
Ĥadîşîñ sâ'ile Ĥaĥ'dan cevâbdır yâ Resûla'llâh

kebā'ir ehlidir:

1. **kebā'ir ehlidir:--dir**

Kaside 336

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Günahkârlar zümresi, büyük günahları işleyenler.

Kebā'ir ehlidir anlar okurlar tevbeler dersin
Cemâliñ zikridir fevz i necâtım yâ Resûla'llâh

kebā'ir ehline:

1. **kebā'ir ehline:--n, --e**

Kaside 228

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Günahkârlar zümresi, büyük günahları işleyenler.

Kebā'ir ehline ĥaşdır şefâ'at yâ Resûla'llâh
Meger ızın-i ĥüdâ ile şefâ'at yâ Resûla'llâh

kebs-i 'ismâ'il:

1. **kebs-i 'ismâ'il:**

Kaside 32

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Hız. İbrahim (as) tarafından kurban edilmek istenen Hz. İsmail (as)'in yerine gökten indirilen koç.

Göründi nev-cemâl şimdi ta'aşşuĥ eylesün 'uşşâĥ
Kesildi kebs-i 'İsmâ'il fedâya yâ Resûla'llâh

keder:

1. **keder:**

Kaside 186

Mısra: 2

Gam, keder, elem, hüzn.

Muĥabbet misk-i minber zî Selem mi yâ
Resûla'llâh

Gönül dertli keder tutmaz elem mi yâ Resûla'llâh

2. **kederden:-den**

Kaside 207

Mısra: 4

Acı, üzüntü, dert, sıkıntı, ızdırıp, tasa, gam.

‘İlâcî dest-i kudretle virir Lokmân Hekîm ammâ
Seniñ ‘aşkıñla hoş gönüm kederden yâ
Resûla’llâh

3. **kederlenme:-len , -me**

Kaside 221

Mısra: 5

Gam, ısırap, elem, hüzn.

Hasan Hilmî kederlenme şakıñ dînâra ğam çekme
Ġam-ı dîniñ ‘atâsı çok cünûna yâ Resûla’llâh

4. **kederdir:-dir**

Kaside 291

Mısra: 4

Acı, üzüntü, dert, sıkıntı, ızdırıp, tasa, gam.

Şeherde feth olur feyzi vücuduñ dîde-i bahta
Fırâkıñ hâtıra gelmek kederdir yâ Resûla’llâh

5. **kederlenme:-len , -me**

Kaside 337

Mısra: 5

Gam, ısırap, elem, hüzn.

Hasan Hilmî kederlenme günâhıñ çok dise vâ‘iz
Deryâ-yı rahmetiñ yokdur intihâsı yâ Resûla’llâh

kefâ:

1. **kefâdır:--dır**

Kaside 103

Mısra: 6

Yeter, yetmek.

Muhabbet bâbı fi‘l-vâkı‘ belâdır feth-i ebvâbı
Mu‘înim zıkr-i subhânî kefâdır yâ Resûla’llâh

2. **kefâdır:--dır**

Kaside 147

Mısra: 6

Yeter, yetmek.

Hasan Hilmî muhabbetle içerse bi‘r-i zemzemden
Oğur huccâc ile lebbeyk kefâdır yâ Resûla’llâh

3. **kefâdır:--dır**

Kaside 300

Mısra: 6

Kafi, yeterli.

Hasan Hilmî cihâd ehli muhabbet iştiyâkıñda
Ne hâcet ‘arz-ı hâl yazmak kefâdır yâ Resûla’llâh

kefeşütatavûs:

1. **kefeşütatavûs:**

Kaside 21

Mısra: 9

Ashab-ı Kehf’ten birinin ismi.

Kefeşütatavûs tarîk-i bâğ ile baldır
Mağâra bekçisi Kıtmîre Kıtmîr miyüm yâ
Resûla’llâh

kefil ol:

1. **kefil ol:**

Kaside 38

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

*Bir kimsenin iyi hâli, iyi ahlâkı husûsunda
garanti vermek. II. Hz. Muhammed’den yardım ve
inayet isteme.*

Şeher vakti sa‘âdetle serer seccâdei ‘âşık
Hasan Hilmî kuluñ şâdık kefil ol yâ Resûla’llâh

kelām:

1. kelāmı:-ı

Kaside 28

Mısra: 1

Ar. söz; Kurân-ı Kerîm.

Medîneñ menzîli Mevlâ kelâmı yâ Resûla'llâh

Melâ'ikler okur şallû selâmı yâ Resûla'llâh

2. kelām:

Kaside 136

Mısra: 5

(Ar.) Tek kelime veya kelimelerden meydana gelmiş söz, ifade.

Sükût etmek kerâmetdir kelâm fıdâ zeheb olsa

Çalem söyler Hasan Hilmî sükût itse yâ

Resûla'llâh

3. kelāmım:-ım

Kaside 300

Mısra: 2

Bir düşünceyi ifade eden kelime dizisi, söz, kavil. II Şiir.

Zebânım hikmetü'l-'ayn-ı cihâddır yâ Resûla'llâh

Kelāmım lu'lu'-i Hakk'a mişâldır yâ Resûla'llâh

4. kelāmım:-ım

Kaside 335

Mısra: 4

Söz, kavil. II Şiir.

Ebü Bekr ü 'Ömer 'Osmân 'adâlet yıldızı anlar

'Alî'dir tâc-ı sultânlar kelāmım yâ Resûla'llâh

5. kelāmıñ:--ıñ

Kaside 339

Mısra: 2

I. Söz, kavil. II. Ayet.

Muhabbet muşhafı zâtıñ şıfâtıñ yâ Resûla'llâh

Okur 'âşık kelāmu'llāh kelāmıñ yâ Resûla'llāh

kelām itdim:

1. kelām itdim:--di, --m

Kaside 65

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Konuşmak.

Uyup ebnâ-yı cinsimle nice ğıybet kelām itdim

Didim estağfiru'llāh ben tükürdüm yâ Resûla'llāh

kelāmu'llāh:

1. kelāmu'llāh:

Kaside 339

Mısra: 2

Kurân-ı kerîm.

Muhabbet muşhafı zâtıñ şıfâtıñ yâ Resûla'llāh

Okur 'âşık kelāmu'llāh kelāmıñ yâ Resûla'llāh

kelb-i kebîre:

1. kelb-i kebîre:--e

Kaside 280

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Büyük köpek.

Ne hâşıl şâha minnetden gönül sultân

Süleymân'dır

Tenezzül eylemem kelb-i kebîre yâ Resûla'llāh

kemāhī:

1. kemāhī:

Kaside 262

Mısra: 1

Hakkıyla, tam manasıyla.

Muhabbet bāb-ı meftūhdur kemāhī yā Resūla'llāh
Muhabbet mağfired mähı günāhı yā Resūla'llāh

kemāl:

1. kemālīn:-iñ

Kaside 2

Mısra: 3

Olgunluk, yetkinlik, tamlık, eksiksizlik; en yüksek değer, mükemmellik.

Kemālīn bağ-ı kudretdir cemālīn cennet-i Tübā
Şerī'at meyve-i hüsnā seniñdir yā Resūla'llāh

2. kemālīn:

Kaside 149

Mısra: 7

1. En olgun, en yetişkin döneminde olma, olgunluk. 2. Bir şeyin tam ve noksansız dereceye erişmiş olması durumu, mükemmellik, tamlık.

Kemālīn leyle-i Mi'rāc irişdiñ kâbe kavseyne
Bunı inkār iden kâfir Ebū Cehl'dir yā Resūla'llāh

3. kemālī:-i

Kaside 222

Mısra: 2

Erginlik, olgunluk II Kusursuzluk.

Muhabbet leyle-i mi'rāc celālī yā Resūla'llāh
İrişdiñ kâbe kavseyne kemālī yā Resūla'llāh

4. kemāle:-e

Kaside 246

Mısra: 1

1. En olgun, en yetişkin döneminde olma, olgunluk 2. Bir şeyin tam ve noksansız dereceye erişmiş olması durumu, mükemmellik, tamlık.

Kemāle şarf ider noğşānını 'ābid 'ibāda yā
Resūla'llāh
Muhabbet rahmetiñ olsun ziyāde yā Resūla'llāh

5. kemālī:-i

Kaside 258

Mısra: 2

Erginlik, olgunluk.

Muhabbet mülkünün şāh-ı cemālī yā Resūla'llāh
Saña mağşūş durur 'ālī kemālī yā Resūla'llāh

6. kemālīn:-in

Kaside 317

Mısra: 2

Olgunluk, yetkinlik, tamlık, eksiksizlik.

Vücūduñ rahmet-i 'ālem ser-ā-pā yā Resūla'llāh
Kemālīn kerem itdi Haka ta'ālā yā Resūla'llāh

7. kemālīn:-iñ

Kaside 339

Mısra: 4

Olgunluk, yetkinlik, tamlık, eksiksizlik; en yüksek değer, mükemmellik.

Muhabbet bāb-ı rahmetdir açıldı ravza-i cennet
Ebū Cehl'i helāk itdi kemālīn yā Resūla'llāh

kemāl ehli:

1. kemāl ehli:

Kaside 136

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İlim, irfan sahibi kimse. II Olgun insan.

Nişânı şöhreti sevmez sevenlerden firâr eyler
Muhayyerdir kemâl ehli dilerse yâ Resûla'llâh

kemer-bend oldu:

1. kemer-bend oldu:--dı

Kaside 192

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Kemer bağı olmak II birlikte, yakın olmak,
dost olmak.*

Kemer-bend oldu 'âşıklar melekler 'askeri geldi
Getürdi 'aşkı Cebra'il Cebel-i Hîrâ'dan yâ
Resûla'llâh

kem-ter:

1. kem-ter:

Kaside 144

Mısra: 5

Âciz, hakim, eksik.

Nübüvvet şâhısın şâhım Hasan Hilmî kuluñ kem-
ter

Şalât ile selâm eyler gayûrdur yâ Resûla'llâh

kemter:

1. kemter:

Kaside 25

Mısra: 8

*Çok değersiz, çok aşağı, pek itibarsız, en
hakir.*

Göñül hasta hekim ister şefâ'atle şifâ gönder
Hasan Hilmî kuluñ kemter garîbim yâ Resûla'llâh

2. kemter:

Kaside 69

Mısra: 39

*(Fars. kem "kötü, değersiz" ve -ter ekiyle
kem-ter) Çok değersiz, çok aşağı, pek itibarsız, en
hakir.*

Hasan Hilmî kuluñ kemter tükenmez rahmetiñ
artar

Seni buldı şefâ'atçı şefâ'at yâ Resûla'llâh

3. kemter:

Kaside 149

Mısra: 11

*(Fars. kem "kötü, değersiz" ve -ter ekiyle
kem-ter) Çok değersiz, çok aşağı, pek itibarsız, en
hakir.*

Hasan Hilmî kuluñ kemter muhabbet şemsini
göster

Ziyâsı kalbe düşdükçe vezîrdir yâ Resûla'llâh

kendi:

1. kendim:-m

Kaside 88

Mısra: 2

*"Kendi" dönüşlülük zamiri (Kişinin öz
varlığı / zâtı).*

Civân 'ömrüm cehâletle geçürdüm yâ Resûla'llâh
'Amel tohumum eküp kendim çürütdüm yâ
Resûla'llâh

kenz:

1. kenzini:-i, -ni

Kaside 105

Mısra: 1

Hazine.

Ḳanā‘at kenzini bulsam şifā mı yā Resūla‘llāh
‘Aceb ḳāldır bu ḥāl dertden beter mi yā
Resūla‘llāh

2. **kenziniñ:--i, --n, --iñ**

Kaside 302

Mısra: 4

Hazine.

Cihādın şeb-çerāğ-ı cevheri na‘tın zebânımda
Mücāhid kenziniñ dūr-dānesidir yā Resūla‘llāh

3. **kenzine:--i, --n, --e**

Kaside 340

Mısra: 4

Hazine.

Ġam-ı dīnāra ġam çekmem ḳalender ‘āşıkım
ammā
Muḥabbet kenzine mālīk mesned-perestim yā
Resūla‘llāh

kenz-i bī-pāyān:

1. **kenz-i bī-pāyān:**

Kaside 140

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Sonsuz hazine. II [tas.] Hakk'ın zâtına ait
olan isim ve fiiller.*

Żarūret bāb-ı rahmetdir fakīr muḥtāc-ı bābu‘llāh
Tükenmez kenz-i bī-pāyān ṭarīḳat yā Resūla‘llāh

kenz-i rūḥāni:

1. **kenz-i rūḥāni:**

Kaside 92

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ruhun hazinesi, manevî hazine.

Ḳanā‘at kenz-i rūḥāni namāz kimyā-yı eczāmdır
Nuḥāsı sīm u zer itsem ġinā mı yā Resūla‘llāh

kerāmāt:

1. **kerāmāt:**

Kaside 147

Mısra: 3

*Kerametler. II Allah'ın bir ikramı olarak,
onun sevgili kullarında görünen olağanüstü hâl
ve fiiller.*

Ṭavāf-ı Ka‘be-i a‘zam kerāmāt ehl-i imāna
Yetişdi meyve-i a‘māl ‘atādır yā Resūla‘llāh

2. **kerāmāt:**

Kaside 148

Mısra: 1

*(Ar.) Kerâmetler, ermişlerden zuhur eden
olağanüstü haller.*

Kerāmāt devleti tâc-ı ḥilimdir yā Resūla‘llāh
Ḳurulmuş minber-i ḳudret ‘ilmidir yā Resūla‘llāh

kerāmet:

1. **kerāmet:**

Kaside 21

Mısra: 4

*Bir ermişin, Allah'ın kendisine yakın
kullarına lutfettiği olağanüstü şeyler yapma gücü
ile ortaya koyduğu, akıl sınırlarını aşan tabiat
üstü iş, hârikulâde hal. Kubbealtı Lügatı.*

Muhabbetle vezîr olduñ sa‘âdet saña Yemlîhâ
Kerâmet Mekselînâ'da da bilür miyüm yâ
Resûla'llâh

2. kerâmetlü:-lî

Kaside 36

Mısra: 4

*Bir ermişin, Allah'ın kendisine yakın
kullarına lutfettiği olağanüstü şeyler yapma gücü
ile ortaya koyduğu, akıl sınırlarını aşan tabiat
üstü iş, hârikulâde hal. Kubbealtı Lügatı.*

Marîz gönüm devâ ister muhabbetlü vişâl göster
Kerâmetlü hidâyetdir tarîkat yâ Resûla'llâh

3. kerâmetdir:-dir

Kaside 40

Mısra: 1

Cömertlik, lütuf, iyilik.

Bize Hakk'dan kerâmetdir şerî'at yâ Resûla'llâh
Bize Hakk'dan hidâyetdir şerî'at yâ Resûla'llâh

4. kerâmet:

Kaside 47

Mısra: 4

Cömertlik, lütuf, iyilik.

Harâm haşhaş yemez 'âşık muhabbet haşhaşın
yutmuş

Devâ bulmuş devâmında kerâmet yâ Resûla'llâh

5. kerâmet:

Kaside 81

Mısra: 7

*(Ar.) Bir ermişin, Allah'ın kendisine yakın
kullarına lutfettiği olağanüstü şeyler yapma gücü
ile ortaya koyduğu, akıl sınırlarını aşan tabiat
üstü iş, hârikulâde hal.*

Muhabbet hârik-i 'âde kerâmet kerbelâ va'de
Hasan Hilmî muhabbetden bayıldı yâ Resûla'llâh

6. kerâmet:

Kaside 111

Mısra: 1

*Akıl sınırlarını aşan tabiat üstü iş,
hârikulâde hal.*

Okur 'âşık olan Qur'ân kerâmet yâ Resûla'llâh
Za'if hasta meded ister şefâ'at yâ Resûla'llâh

7. kerâmetdir:-dir

Kaside 136

Mısra: 5

*Akıl sınırlarını aşan tabiat üstü iş,
hârikulâde hal.*

Sükût etmek kerâmetdir kelâm fıddâ zeheb olsa
Kalem söyler Hasan Hilmî sükût itse yâ
Resûla'llâh

8. kerâmet:

Kaside 183

Mısra: 6

*(Ar.) Bir ermişin, Allah'ın kendisine yakın
kullarına lutfettiği olağanüstü şeyler yapma gücü
ile ortaya koyduğu, akıl sınırlarını aşan tabiat
üstü iş, hârikulâde hal.*

Hasan Hilmî gönül mürğü murâd ister
muhabbetden

Melekler müjde eylerse kerâmet yâ Resûla'llâh

9. kerâmet:

Kaside 237

Mısra: 4

*Akıl sınırlarını aşan tabiat üstü iş,
hârikulâde hal.*

Göñül dertli devā bulmaz ‘aceb bilmem ne
hikmetdir
‘İlâcî gelse rûhânî kerâmet yâ Resûla’llâh

10. kerâmet:

Kaside 243

Mısra: 4

(Ar.) Bir ermişin, Allah’ın kendisine yakın
kullarına lutfettiği olağanüstü şeyler yapma gücü
ile ortaya koyduğu, akıl sınırlarını aşan tabiat
üstü iş, hârikulâde hal.

Hevâ-yı nefsi terk itdim reh-güzârım ‘aşk-ı
mevlâda

Kerâmet mesnedinde hak hakikat yâ Resûla’llâh

11. kerâmet:

Kaside 325

Mısra: 3

(Ar.) Bir ermişin, Allah’ın kendisine yakın
kullarına lutfettiği olağanüstü şeyler yapma gücü
ile ortaya koyduğu, akıl sınırlarını aşan tabiat
üstü iş, hârikulâde hal.

Kerâmet keşf ider Hâdî muhabbet güllerin
koçdum

Ebed bâkî dimâğ içre bayâğı yâ Resûla’llâh

12. kerâmetdir:--dir

Kaside 342

Mısra: 3

Bir ermişin, Allah’ın kendisine yakın
kullarına lutfettiği olağanüstü şeyler yapma gücü
ile ortaya koyduğu, akıl sınırlarını aşan tabiat
üstü iş, hârikulâde hal.

Bu ‘aşkıñ hizmetin menzili hüdâ bildim
kerâmetdir

Ki sen peygamber-i âhir zamâne yâ Resûla’llâh

kerbelâ:

1. kerbelâ:

Kaside 59

Mısra: 7

Ar. Irak'ta Bağdat dolaylarında Hz.

Hüseyin'in şehit edildiği ve türbesinin bulunduğu
yer.

Muhabbetlü müşibetdir kurulmuş Kerbelâ kürsî
Muhalif kim okur dersi pelâddir yâ Resûla’llâh

2. kerbelâ:

Kaside 81

Mısra: 7

Ar. Irak'ta Bağdat dolaylarında Hz.

Hüseyin'in şehit edildiği ve türbesinin bulunduğu
yer.

Muhabbet hârik-i ‘âde kerâmet kerbelâ va‘de
Hasan Hilmî muhabbetden bayıldı yâ Resûla’llâh

3. kerbelâ:

Kaside 124

Mısra: 3

Ar. Irak'ta Bağdat dolaylarında Hz.

Hüseyin'in şehit edildiği ve türbesinin bulunduğu
yer.

Görünmez hâne-i dilde kurulmuş Kerbelâ cengi
Okunmaz hikmeti kalbde gönüldür yâ Resûla’llâh

kerem:

1. keremdir:--dir

Kaside 101

Mısra: 8

Cömertlik, lütuf, iyilik.

N'ola 'āşık H̱asan H̱ilmī cemālīñ hasretiñ çekse
'Ayıb görme günāhkāra keremdir yā Resūla'llāh

2. **keremdir:-dir**

Kaside 153

Mısra: 4

Cömertlik, lütuf, iyilik.

Hidāyet bāde-i imān kadehi dā'imā Qur'an
İçerse mu'min-i muhlis keremdir yā Resūla'llāh

kerem eyle:

1. **kerem eyle:**

Kaside 301

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Cömertlik etmek, iyilik etmek.

Yüzüñ göster H̱asan H̱ilmī muhabbetle
mücāhiddir
Kerem eyle gözüm gönüm açılsun yā Resūla'llāh

kerem itdi:

1. **kerem itdi:--di**

Kaside 317

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Lutf etmek, iyilikte bulunmak.

Vücūduñ rahmet-i 'ālem ser-ā-pā yā Resūla'llāh
Kemālīñ kerem itdi H̱aḳ ta'ālā yā Resūla'llāh

kerem kıl:

1. **kerem kıl:**

Kaside 7

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bağışlamak, lütfetmek, cömertlik göstermek.

Gönül hasta 'ilāc ister тұrur karşunda elbetde
Kerem kıl eyle gül-deste mucibem yā Resūla'llāh

2. **kerem kıl:**

Kaside 66

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Lütfet, bağışla.

H̱asan H̱ilmī ümīd eyler muhabbet mahşeriñ mestī
Kerem kıl baña bir desti şarābım yā Resūla'llāh

3. **kerem kıl:**

Kaside 100

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Lütfet, bağışla.

Yazılmış levh-i dil üzre gönül gözi nazar eyler
Kerem kıl iltifāt eyle ğaribe yā Resūla'llāh

4. **kerem kıl:**

Kaside 246

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Lutfet, cömertlik göster.

Metā'-ı dār-ı dünyāda ƙalender 'āşıkıñ hālī
Kerem kıl merhāmet eyle mezārda yā Resūla'llāh

5. **kerem kıl:**

Kaside 265

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Cömertlik etmek, ihsan ve ināyet göstermek.

Kerem kıl bāb-ı lütfından H̱asan H̱ilmī vezir olsun
Yazarsa va'de-i vuşluñ ümīde yā Resūla'llāh

6. kerem kı1:

Kaside 321

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Lütfet, bağışla.

Kerem kı1 kı1ımı hâl eyleye bu ‘aşkıñ dersi
na‘tında

Cevâbı ‘ilm-i hikmetden su‘âle yâ Resûla’llâh

7. kerem kı1:

Kaside 342

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Lütfet, bağışla.

Kerem kı1 kudretim yok imtihâna yâ Resûla’llâh

Su‘âline cevâb na‘tın intihâba yâ Resûla’llâh

kerim:

1. kerimsin:-sin

Kaside 4

Mısra: 4

Kerem sahibi, cömert (Hz. Muhammed).

Naşib oldu bi-hamdi’llâh enîbû hırkasın geydim

Şükür bî‘at elin virdin kerimsin yâ Resûla’llâh

2. kerimdir:-dir

Kaside 145

Mısra: 6

Cömert, kerem sahibi olan Allah.

Hasan Hilmî içet südden beş memeli inekdir o

Dir bi’smi’llâh el-hamdu li’llâh Allâh kerimdir yâ

Resûla’llâh

3. kerimdir:-dir

Kaside 312

Mısra: 2

Kerem sahibi, cömert, soylu.

Muhabbet ‘âşıkâ Lokmân Hekim’dır yâ

Resûla’llâh

Şarâb-ı mağfiret Hâk’dan kerimdir yâ Resûla’llâh

kes:

1. keserim:-er, -im

Kaside 53

Mısra: 6

I. Kesici bir aletle ayırmak. II. Nefis ve şeytanla mücadele etmek.

Hasan Hilmî emîn olma nefis i şeytân saña

düşmân

Bi-izni’llâh kılıç çekdim keserim yâ Resûla’llâh

2. kesüp:-üp

Kaside 198

Mısra: 1

Yok etmek, üstesinden gelmek.

Riyâzetle kesüp nefsi sevindim yâ Resûla’llâh

Gice gündüz nice guşsa çekerdim yâ Resûla’llâh

kes-:

1. keser:

Kaside 120

Mısra: 2

Öüne geçmek, galip gelmek, kazanmak.

Harâmdan hıfz iden nefsi nikâhdır yâ Resûla’llâh

Keser şeytânı bi’l-küllî nikâhdır yâ Resûla’llâh

2. **keserse:--er, --se**

Kaside 140

Mısra: 5

Ayırmak, koparmak.

Žarüretle Ḥasan Ḥilmī keserse ma‘rifet sīmiñ
Türābı pür-zeheb eyler ḥaḳīḳat yā Resūla‘llāh

3. **kesersem:--er, --se, --m**

Kaside 171

Mısra: 1

Kesici bir aletle ayırmak (Kurban kesmek).

Bedeldir nefsimce ḳurbān kesersem yā Resūla‘llāh
Vücūdum mā-sivā hepden geçerse yā
Resūla‘llāh

4. **kesersem:--er, --se, --m**

Kaside 171

Mısra: 4

*Başı gövdeden ayırmak, kesici bir aletle
parçalamak.*

İner gökden gelür bir ḳoç anıñda ḥādimi Cibrīl
Sevindi gördi İsmā‘īl kesersem yā Resūla‘llāh

5. **kesersem:--er, --se, --m**

Kaside 172

Mısra: 3

Kesici bir aletle ayırmak (Kurban kesmek).

Kesersem vācib olmuşdur bu zālīm nefsi-ḡaddārı
‘Aṭāyā eylese Bārī gerekse yā Resūla‘llāh

6. **kesersem:--er, --se, --m**

Kaside 200

Mısra: 5

*Kesmek. II (Bağlamda) Galip gelmek, nefse
uymamak.*

Muḥabbet seyfidir ḳudret kesersem nefsi-i
emmārem
Ḥasan Ḥilmī ‘adīl olsa vezīrim yā Resūla‘llāh

7. **kesdi:--di**

Kaside 204

Mısra: 3

*1- Engel olmak, önüne geçmek. 2- Nefsin
isteklerine uymamak.*

Muḥabbet ḥançeri kesdi hevā-yı nefsi-i emmārem
Ṭuṭuşdı mā-sivā yandı bilinsün yā Resūla‘llāh

8. **kesdigim:--dig, --im**

Kaside 242

Mısra: 4

Bir şeyden yoksun bırakmak, vermemek.

Muḥabbet dersini ta‘līm iderken naḳşibendiden
Ġıdāsın kesdigim ḥālde helāḳdır yā Resūla‘llāh

keser:

1. **keser:**

Kaside 56

Mısra: 9

*Galip gelmek II Nefsin istek ve arzularına
uymamak.*

Ḥasan Ḥilmī keser nefsiñ seniñ ismiñ suyūfiyla
Put u dünyāyı bi‘l-ḳalbde ḳırarım yā Resūla‘llāh

keşf ider:

1. **keşf ider:--er**

Kaside 325

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Meydana çıkarmak; bulmak; bir sırrı

öğrenmek; (tas.) kalp gözünün açılmasıyla gayb âlemini, gizli olan şeyleri görmek II Allah tarafından ilham olunmak.

Kerâmet keşf ider Hādī muḥabbet güllerin
koğdum
Ebed bākī dimāğ içre bayāğī yā Resūla'llāh

keşf idüp:

1. keşf idüp:--üüp

Kaside 224

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ortaya çıkarmak || Açığa çıkarmak, keşfetmek.

Göñül 'ilme okur kanmaz nazar kılsa kanā'at yok
Cemāliñ keşf idüp gözle görüşdür yā Resūla'llāh

keşf it:

1. keşf it:

Kaside 32

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Açmak, göstermek.

Ğıdāsı rūḥ-ı 'uşşākīñ ki sensiñ yā Resūla'llāh
Cemāliñ mürğ-ı dil ister ki keşf it yā Resūla'llāh

keşf olur:

1. keşf olur:--ur

Kaside 42

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Olacak bir şeyi evvelden anlamak. Gizli kalmış bir şeyin Cenab-ı Hak tarafından birisine

ilham olunması ile o gizli şeyin meydana çıkarılması.

Cemālu'llāh müsāvīdir seniñ ism-i şerīfñle
Anıñçün 'āşıkīñ zikri vişāldır yā Resūla'llāh

2. keşf olur:--ur

Kaside 103

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Anlaşılmak, bilinmek; açığa çıkmak, görünür olmak.

Cemāliñ keşf olur dilde görür güli dikenlikde
Koğarken gül 'azāb itse revādır yā Resūla'llāh

keşf-i rūḥānī:

1. keşf-i rūḥānī:

Kaside 55

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Meleklerle ait vasıfların ortaya çıkması.

Açılsa keşf-i rūḥānī görölse 'ālem-i ervāḥ
Şanurlar bī-mekān Allāh garībdır yā Resūla'llāh

kesil:

1. kesildi:--di

Kaside 32

Mısra: 10

Kesici bir aletle ayırmak.

Göründi nev-cemāl şimdi ta 'aşşuk eylesün 'uşşāk
Kesildi kebş-i 'İsmā'il fedāya yā Resūla'llāh

kesilmez:

1. kesilmez:

Kaside 2

Mısra: 7

*Ayrılmak, uzaklaşmak, ilgiyi kesmek,
vazgeçmek.*

Kesilmez feyzi bu bağın memem ismi
Muhammed'dir
Hasan Hilmi emer şimdi südüñ yâ Resûla'llâh

kesme:

1. kesmez:

Kaside 196

Mısra: 3

Bir aletle ayırmak, koparmak, parçalamak.

Kılıç kesmez gazâlarda hamâ'il eylese 'asker
Cehennem âteşi yakmaz yazarsa yâ Resûla'llâh

kevkeb-i dürrî:

1. kevkeb-i dürrî:

Kaside 230

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Parlak yıldız II İncilerin yıldızı (Değerli bir
çeşit elmas).*

Dilim mişbâhu fi'l-mișbâh gönüldür kevkeb-i
dürrî

Bu 'aşk bahrında iskânı 'ilâca yâ Resûla'llâh

kevser:

1. kevseriñ:-iñ

Kaside 35

Mısra: 5

*'Kimi hadislere göre cennette bir ırmak,
kimine göre de Hz. Muhammed'in göge çıkışında*

*gösterilen ona özgü bir havuz; bazı kaynaklarda
da suyu baldan tatlı, süttan ak, kaymaktan
yumuşak, kardan soğuk olarak tanımlanmıştır.
Bunu içen bir daha susuzluk duymazmış. ' Bkz.
AND 1998, s. 39; ONAY, s. 291-292; ayrıca bkz.
'çeşme-i Kevser', 'hür u Kevser' md.*

Ledünni kevseriñ buldum hayât-ı hikmeti içdim
Hasan Hilmi memât olmaz ki haydır yâ
Resûla'llâh

2. kevser:

Kaside 68

Mısra: 9

*(Ar.) Cennette bir nehir veya havuz II. Cana
can katan, hayat veren, saf, temiz, tatlı su .*

Hayâtın havz-ı kevserden baña bir nebzecek
Kevser
Virsen ben de 'atşânım içirim yâ Resûla'llâh

3. kevseri:-i

Kaside 68

Mısra: 3

*Cennet suyu. II [tas.] Gönle can katan ilahî
tecelliler.*

Muhabbet kevseri meşhûr şifâdır yâ Resûla'llâh
Cefâlar 'âşıkâ Hâk'dan şafâdır yâ Resûla'llâh

4. kevser:

Kaside 75

Mısra: 5

*(Ar.) Cennette bir nehir veya havuz II. Cana
can katan, hayat veren, saf, temiz, tatlı su .*

Yetişdir havz-ı kevserden bize bir cur'acık kevser
Şarâbın 'âşıkâ Hâk'dan kitâbdır yâ Resûla'llâh

5. **kevşer:**

Kaside 170

Mısra: 1

Cennette bir nehir ismi. II Sevgilinin dudağı.

Cemāliñ şübhesiz Kevşer şarābdır yā Resūla'llāh
Muḥabbet dem-be-dem dilde ḳadeḥdir yā
Resūla'llāh

6. **kevşer:**

Kaside 170

Mısra: 5

Cennette bir nehir veya havuz. II (mec.)

Cana can katan, hayat veren, saf, temiz, tatlı su.

Ezel bāğı ğıdāsıdır içerse rūḥumuz Kevşer
Ḥasan Ḥilmī sürür eyler şafādır yā Resūla'llāh

kevşer-i şerīfdir:

1. **kevşer-i şerīfdir:-dir**

Kaside 333

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mübarek Kevşer: Cennette bulunduğu

inanılan kutsal ırmak, havuz veya çeşme.

Muḥabbet misk-i cennetdir laṭīfdir yā Resūla'llāh
Yüzüñ cennet sözüñ Kevşer-i şerīfdir yā
Resūla'llāh

ki:

1. **ki:**

Kaside 1

Mısra: 4

T. Ki bağlacı.

Ne ni' metdir bu devlet ki şadırdı nūr-ı imānı Bize
luṭf eyledi Allāh Muḥammed gibi sultānı
ḥüsniyyāt

2. **ki:**

Kaside 1

Mısra: 1

T. Ki bağlacı.

Ne ni' metdir bu devlet ki şadırdı nūr-ı imānı
Bize lutf eyledi Allāh Muḥammed gibi sultānı

3. **ki:**

Kaside 4

Mısra: 13

T. Ki bağlacı.

Ḥasan Ḥilmī izin ister ki sensin ḥvāce-i 'ālem
Medīneñ bāb-ı 'ilminde gedādır yā Resūla'llāh

4. **ki:**

Kaside 10

Mısra: 6

T. Ki bağlacı.

Bi-ḥamdi'llāh gönül mürğü muḥabbetle
ğıdālanmış
O ni' metden lezīz ğayrī ki nem var yā Resūla'llāh

5. **ki:**

Kaside 10

Mısra: 7

T. Ki bağlacı.

Aşup sevdā-yı 'aşkıñla ki bir gün ravzanı görsem
Eşigine yüzüm sürsem sezā var yā Resūla'llāh

6. **ki:**

Kaside 10

Mısra: 16

T. Ki bağlacı.

Esmā-i Hüsna'dan iki esmā mu'înimdir
Biri Settār biri Ğaffār ki yol var yā Resūla'llāh

7. ki:

Kaside 11

Mısra: 1

T. Ki bağlacı.

Yenildim rāh-ı dilberde ki yandım yā Resūla'llāh
Uyurdum 'aşk-ı dilberde uyandım yā Resūla'llāh

8. ki:

Kaside 13

Mısra: 1

T. Ki bağlacı.

Elim kārda gönül yārda ki yārsın yā Resūla'llāh
Muhabbetle gönül şem'in uyandır yā Resūla'llāh

9. ki:

Kaside 13

Mısra: 4

T. Ki bağlacı.

Gönül mehdî vücūdumda ğıdāsız bir yetim
ma'sūm
Tükenmez südlü deryāsın ki süd vir yā
Resūla'llāh

10. ki:

Kaside 17

Mısra: 5

T. Ki bağlacı.

Beden hākī ki rūh bākī bir ismi nefs-i nātıkdır
Hasan Hilmī hayāt ister şefā'at yā Resūla'llāh

11. ki:

Kaside 25

Mısra: 6

T. Ki bağlacı.

Gören gözler kalur hayrān lisān 'aciz sükūt eyler
Ki bi'z-zāt vāşıfın Allāh hacilim yā Resūla'llāh

12. ki:

Kaside 26

Mısra: 8

T. Ki bağlacı.

Ne Cebrā'il ne Mikā'il ne İsrāfil ne 'Azrā'il
Bular bir dem öte geçmez ki gördüm yā
Resūla'llāh

13. ki:

Kaside 31

Mısra: 6

T. Ki bağlacı.

Serindib tağına gitmem şarāb-ı Cidde'i içmem
Cemāliñ şāhı terk itmeme ki lebbeyk yā
Resūla'llāh

14. ki:

Kaside 31

Mısra: 8

T. Ki bağlacı.

Kırar kalbi münāfıkdır bu söz şer'a muṭābıkdır
Muhabbet 'ayn-ı rahmetdir ki sa'deyk yā
Resūla'llāh

15. ki:

Kaside 32

Mısra: 1

T. Ki bağlacı.

Ğıdāsı rūh-ı 'uşşākın ki sensiñ yā Resūla'llāh
Cemāliñ mürğ-ı dil ister ki keşf it yā Resūla'llāh

16. ki:

Kaside 32

Mısra: 8

T. Ki bağlacı.

Seniñ vaşfıñ ideñ diller ne ay ister ne yıldızlar
Karanlık gice gündüzler ki sensiz yâ Resûla'llâh

17. ki:

Kaside 32

Mısra: 2

T. Ki bağlacı.

Gıdâsı rûh-ı 'uşşâkıñ ki sensiñ yâ Resûla'llâh
Cemâliñ mürğ-ı dil ister ki keşf it yâ Resûla'llâh

18. ki:

Kaside 35

Mısra: 3

T. Ki bağlacı.

Cemâliñ metni Aḥmed'den ki ben ez-berledim
'aşkı
Oğurum levḥ-i maḥfûzdan bu dersi yâ Resûla'llâh

19. ki:

Kaside 35

Mısra: 6

T. Ki bağlacı.

Ledünnî kevşeriñ buldum ḥayât-ı ḥikmeti içdim
Ḥasan Ḥilmî memât olmaz ki ḥaydır yâ
Resûla'llâh

20. ki:

Kaside 42

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Na'imî cennete teşbîh ki ḥâşâ eylemem zâtıñ
Muḥabbet meyve-i kudret ki sensin yâ Resûla'llâh

21. ki:

Kaside 42

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Na'imî cennete teşbîh ki ḥâşâ eylemem zâtıñ
Muḥabbet meyve-i kudret ki sensin yâ Resûla'llâh

22. ki:

Kaside 43

Mısra: 16

T. Ki bağlacı.

Cigerler ḥasretiñ çekdi ḥarâretten ḥarâb oldu
Bizi ma'mûr iden üstâz ki sensiñ yâ Resûla'llâh

23. ki:

Kaside 45

Mısra: 7

T. Ki bağlacı.

Zuhûrî üç yüz on sekizdir ki geçdi Nûḥ tûfânı
Bu millet oldu tuğyânî ne kısmet yâ Resûla'llâh

24. ki:

Kaside 48

Mısra: 3

T. Ki bağlacı.

Yaparlar hücre-i fücâ ki dirler ismine ḳahve
Muḥayyerdir içen ümmet ebâḥa yâ Resûla'llâh

25. ki:

Kaside 52

Mısra: 6

T. Ki bağlacı.

Yemez içmez uyumazlar nazar kıl āsumān ehli
Ki bir dem ġāfīl olmazlar oqurlar yā Allāh yā
Resūla'llāh

26. ki:

Kaside 52

Mısra: 7

T. Ki bağlacı.

Seher vaḳti ḥoros söyler ki dir kum yā eyyühā'l-
ġāfīl
Uyan gel sevdigim 'āḳil yā Allāh yā Resūla'llāh

27. ki:

Kaside 62

Mısra: 5

" Ki bağlacı".

Güneş senden toġar her dem ki sende ġurūb eyler
Ḥaḳīḳat āfītābına seḥābsın yā Resūla'llāh

28. ki:

Kaside 64

Mısra: 7

" Ki bağlacı".

Bilindi Mālīkī Ḥanbel ki ba'zen Şāfi'ī mezheb
Diyānetler delīl ister tarīḳa yā Resūla'llāh

29. ki:

Kaside 64

Mısra: 6

" Ki bağlacı".

Sevād-ı a'zamı ta'rīf buyurduñ mezheb-i vāḥid
'Ayān oldu ki dört mezheb Ḥanife yā Resūla'llāh

30. ki:

Kaside 69

Mısra: 3

" Ki bağlacı".

Ki senden rahmet olmazsa yanarım ben
cehennemde
Ki sensin erḥame'l-mücrim şefā'at yā Resūla'llāh

31. ki:

Kaside 69

Mısra: 4

" Ki bağlacı".

Ki senden rahmet olmazsa yanarım ben
cehennemde
Ki sensin erḥame'l-mücrim şefā'at yā Resūla'llāh

32. ki:

Kaside 69

Mısra: 7

" Ki bağlacı".

Şuçumı i'tirāf itdim ki sensin derde dermānım
Bize şeytān ḥased u düşmān şefā'at yā Resūla'llāh

33. ki:

Kaside 69

Mısra: 21

" Ki bağlacı".

Uṭandı bakmadı Ādem ki üç yüz yıl semāvāta
Unutdı dostu Ḥavvā'yı şefā'at yā Resūla'llāh

34. ki:

Kaside 69

Mısra: 23

" Ki bağlacı".

Ki üç yüz yıl büka kıldı gözünden kanlar akıtdı
Kızıl kan itdi toprakı şefā'at yā Resūla'llāh

35. ki:

Kaside 69

Mısra: 31

" Ki bağlacı".

İdince zikrini Âdem nidâ geldi ki 'afv itdim
Didi Âdem ki ben ni'tdim şefâ'at yâ Resûla'llâh

36. ki:

Kaside 69

Mısra: 32

" Ki bağlacı".

İdince zikrini Âdem nidâ geldi ki 'afv itdim
Didi Âdem ki ben ni'tdim şefâ'at yâ Resûla'llâh

37. ki:

Kaside 69

Mısra: 33

" Ki bağlacı".

Nidâ geldi ki yâ Âdem Hâbîbim'le du'â kılsañ
Ebed cennetde çıkmazdın şefâ'at yâ Resûla'llâh

38. ki:

Kaside 71

Mısra: 9

" Ki bağlacı".

Ki ba'zen ta'n idüp dirler hemân 'âşık ki sen
misin
Severse söylesün anlar buyursun yâ Resûla'llâh

39. ki:

Kaside 71

Mısra: 9

" Ki bağlacı".

Ki ba'zen ta'n idüp dirler hemân 'âşık ki sen
misin
Severse söylesün anlar buyursun yâ Resûla'llâh

40. ki:

Kaside 71

Mısra: 5

" Ki bağlacı".

Mürîd oldum ki bir şeyhe murâdım 'âşık olmağdır
Hilâfet saña lâyıkdır haqîkat yâ Resûla'llâh

41. ki:

Kaside 73

Mısra: 15

" Ki bağlacı".

Vaşıyyet eyleyüp didiñ ki hasta olsalar anlar
Gidüp hâlini siz şormañ buyurduñ yâ Resûla'llâh

42. ki:

Kaside 75

Mısra: 16

" Ki bağlacı".

Hasan Hilmî bu gün şaşkıñ yazar 'aşkın beyân
eyler
Kitâb-ı 'aşkı şerh eyler ki haqdır yâ Resûla'llâh

43. ki:

Kaside 79

Mısra: 9

" Ki bağlacı".

Meger vâsi' olan ümmet nikâh itsün ki dört 'avret
Şerî'atda budur ruḥşat seniyyen yâ Resûla'llâh

44. ki:

Kaside 79

Mısra: 14

" Ki bağlacı".

Nikāh itsün Ḥasan Ḥilmī eger kâdirse dört ‘avret
Ki tatlık eylesün dördün peşinen yâ Resûla’llâh

45. ki:

Kaside 102

Mısra: 4

" *Ki bağlacı*".

Cihāna cānımı virdim seniñ ‘aşkıñ fedâsıçün
Ki farzdır nefsimi kurbân kesersem yâ Resûla’llâh

46. ki:

Kaside 127

Mısra: 1

T. Ki bağlacı.

Bu nefsiñ derdine dermân ki sensiñ yâ Resûla’llâh
Bu hasta qalbime Loqmân ki sensiñ yâ
Resûla’llâh

47. ki:

Kaside 127

Mısra: 2

T. Ki bağlacı.

Bu nefsiñ derdine dermân ki sensiñ yâ Resûla’llâh
Bu hasta qalbime Loqmân ki sensiñ yâ
Resûla’llâh

48. ki:

Kaside 127

Mısra: 7

T. Ki bağlacı.

Ḥasan Ḥilmī mu‘allemdir ki sen üstâz-ı rûhânî
Muḥabbet ‘ilmi dükkânı ki sensiñ yâ Resûla’llâh

49. ki:

Kaside 127

Mısra: 8

T. Ki bağlacı.

Ḥasan Ḥilmī mu‘allemdir ki sen üstâz-ı rûhânî
Muḥabbet ‘ilmi dükkânı ki sensiñ yâ Resûla’llâh

50. ki:

Kaside 242

Mısra: 6

" *Ki bağlacı*".

Ḥasan Ḥilmī nefis ma‘şüm büyütme anı südden
kes

Yedi başlu ki ejderhâ kavîdir yâ Resûla’llâh

51. ki:

Kaside 306

Mısra: 2

" *Ki bağlacı*".

Marîzem ḥarb ider rûḥum edîbi yâ Resûla’llâh
Ki sensiñ hastalar şâfi tabîbî yâ Resûla’llâh

52. ki:

Kaside 342

Mısra: 4

T. Ki bağlacı.

Bu ‘aşkıñ ḥidmetiñ menzili hüdâ bildim
kerâmetdir

Ki sen peygamber-i âḥir zamâne yâ Resûla’llâh

kibir:

1. **kibirdir:--dir**

Kaside 148

Mısra: 4

*Büyüklük taslama, kendini herkesten üstün
görme.*

Şabırdır hikmete ‘ibret yazılmış levh-i maḥfûzda
cehennem nefs-i insānda kibirdir yâ Resûla’llâh

kible:

1. kible:

Kaside 138

Mısra: 4

*Müslümanların namazda yöneldikleri taraf,
Kâbe II herkesin teveccüh ederek başvurduğu yer;
sevgilinin bulunduğu yer.*

Muşallî ḥaşyetul’lâhdır teveccüh kılsa dergâha
Ḥuzûr ehli arar kible karşıdı yâ Resûla’llâh

2. kıblesi:-si

Kaside 251

Mısra: 1

*Müslümanların namazda yöneldikleri taraf,
Kâbe II herkesin teveccüh ederek başvurduğu yer;
sevgilinin bulunduğu yer.*

Muḥabbet kıblesi zâtın cemâlde yâ Resûla’llâh
Enîsin mürşidîn Ḥaḳ’dır Ḥirâ’da yâ Resûla’llâh

3. kible:

Kaside 303

Mısra: 6

(Ar.) Namaz kılariken dönülen Kâbe.

Ḥasan Ḥilmî içre zezem lebiñ mîz-âb-ı
rahmetden

Yüzün kible kaşıñ rûkn-i Yemânî yâ Resûla’llâh

kibr:

1. kibri:-i

Kaside 139

Mısra: 4

Ar. Büyükleme, büyüklük satma, gurur.

Yılan ‘akreb tolar kabri günâhdır anların toḥmı
Ḥased kibri gönül içre tutandır yâ Resûla’llâh

kibriyâ:

1. kibriyâdır:--dır

Kaside 123

Mısra: 6

*Büyüklük, ululuk, azamet.(Allah,
Cenâbıhak).*

Ḥasan Ḥilmî ḥaḳîḳat Ḥaḳḳ celâlî ḥaşyetu’llâhdır
Tecellî len terânî kibriyâdır yâ Resûla’llâh

kıl:

1. kılmayanlara:-ma, -y, -an, -lar, -a

Kaside 73

Mısra: 13

Yapmak, etmek, kılmak.

Vaşiyyet söyleyüp didiñ namâz kılmayanlara
Selâm virüp selâm almañ buyurduñ yâ
Resûla’llâh

2. kıl:

Kaside 315

Mısra: 5

Yapmak, etmek (namaz).

Ḥasan Ḥilmî teheccüd kıl açık iḥsân-ı bâbu’llâh
Rûmüz-ı evliyâu’llâh tefsîr-i mu‘ciz yâ
Resûla’llâh

kıl:-

1. **kılmāñ:-ma, -ñ**

Kaside 73

Mısra: 18

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen
yardımcı fiil.

Vaşıyyet eyleyüp didiñ öürse ol namāzsızlar
Namāzıñ anlarıñ kılmāñ buyurduñ yā Resūla'llāh

2. **kılar:**

Kaside 78

Mısra: 7

Kılmak (namaz), edâ etmek.

Bilür mu'min olan vâcib kılar bayrām namāzını
Cemāliñ cāmī'-i cānda muşallī yā Resūla'llāh

3. **kılarız:--ar, --ız**

Kaside 78

Mısra: 1

Kılmak (namaz), edâ etmek, yerine getirmek.

Bu gün bayrām namāzını kılarız yā Resūla'llāh
Orüc tıtduk şefā'atıñ umarız yā Resūla'llāh

4. **kılar:--ar**

Kaside 85

Mısra: 5

Namazı edâ etmek. (Namaz kılmak).

Kılar 'āşık Ḥasan Ḥilmī hidāyetlü 'ibādetdir
Çerāğı kabrine pürhān namāzdır yā Resūla'llāh

5. **kılarım:--ar, --ım**

Kaside 143

Mısra: 2

(Namaz) kılmak.

Namāzı kalbime koydum kıyumdur yā
Resūla'llāh

Kılarım vaḳti fevt itmeme hūyumdur yā
Resūla'llāh

6. **kılanlar:--an, --lar**

Kaside 163

Mısra: 1

Kılmak, edâ etmek (namaz).

Namāz-ı leyle-i Ḳadri kılanlar yā Resūla'llāh
Şırātı yıldırım gibi geçerler yā Resūla'llāh

7. **kılar:--ar**

Kaside 216

Mısra: 2

Kılmak (namaz), edâ etmek.

Muḥabbet mescidi bāb-ı niyāzdır yā Resūla'llāh
Gice gündüz kılar 'āşık namāzdır yā Resūla'llāh

8. **kılar:--ar**

Kaside 272

Mısra: 5

Namazı edâ etmek. (Namaz kılmak).

Ḥasan Ḥilmī kılar kuşluk kâşın mihrābına karşı
Muşallī bāb-ı rahmetden maḳāmım yā Resūla'llāh

kıl kadar:

1. **kıl kadar:**

Kaside 252

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kıl kadar: Hiç denemek kadar az, çok az.

Daḳıka fevt olunmaz kıl kadar medhiñ
muḥabbetde

Muḥabbet ehline vaşfiñ rızāda yā Resūla'llāh

kılıç:

1. kılıç:

Kaside 43

Mısra: 10

Kılıç. || Güç, iktidar.

Göñül arzū ider el-ān ziyāret eylesün ravẓāñ
Kuşandı bak kılıç kalkan qabūl it yā Resūla'llāh

2. kılıç:

Kaside 154

Mısra: 4

*Çelikten yapılmış, eğri veya düz, uzun kesici
silah.*

Göz hakkı kalmasun dirsən gülüstāndan 'atā eyle
'Adālet hükmü rūhānī kılıç mı yā Resūla'llāh

3. kılıçdır:--dır

Kaside 168

Mısra: 6

Kılıç (savaş aleti).

Hasan Hilmī hemān nuşret gelür Innā fetāhñādan
Kılıçdır kudret-i beyt-i'l-fetiħdir yā Resūla'llāh

4. kılıç:

Kaside 196

Mısra: 3

*Çelikten yapılmış, eğri veya düz, uzun kesici
silah.*

Kılıç kesmez gāzālarda hamā'il eylese 'asker
Cehennem āteşi yakmaz yazarsa yā Resūla'llāh

5. kılıçdır:--dır

Kaside 226

Mısra: 4

*Kılıç; uzun, düz veya eğri, ucu sivri, bir veya
her iki yüzü keskin, kın içinde bele takılan,
çelikten silah.*

Mücāhidler riyāzetle kırarlar mā-sivā küfrūñ
Virilmiş 'āşıkā Hāk'dan kılıçdır yā Resūla'llāh

kılıç çekdi:

1. kılıç çekdi:--dı

Kaside 268

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Kılıcı kınından çekip çıkarmak, hücum
kalkmak.*

Zehri virdi kılıç çekdi hıyānet eyledi mel'ün
Sezādır la'nete el-hāk hezār her dem yā
Resūla'llāh

kılıç çekdim:

1. kılıç çekdim:--dim

Kaside 53

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*I. Kılıç çekmek, savaşmak. II. Nefis ve
şeytanla mücadele etmek.*

Hasan Hilmī emīn olma nefis i şeytān saña
düşmān

Bi-izni'llāh kılıç çekdim keserim yā Resūla'llāh

kılıç şallar:

1. kılıç şallar:--r

Kaside 318

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Savaşmak.

Nübüvvet burc-ı kudretten ne yüksek feth-i
yıldızdır
Toğar her gün kılıç şallar ne hikmet yâ
Resûla'llâh

kim:

1. kim:

Kaside 22

Mısra: 5

"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

Muhallaş mürğ-ı devlet kim giyerse tâc-ı ezkârı
Gıdâsı meyve-i vuşlat haqîkat yâ Resûla'llâh

2. kim:

Kaside 59

Mısra: 8

"Ki" bağlaç.

Muhabbetlü müşîbetdir kurulmuş Kerbelâ kürsî
Muhalîf kim okur dersi pelîddir yâ Resûla'llâh

3. kim:

Kaside 73

Mısra: 19

"Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Vaşıyyetden su'âl itdik bular kim yâ Resûla'llâh
Cevâb virdiñ namâzsızlar Yahûdî yâ Resûla'llâh

4. kim:

Kaside 101

Mısra: 5

"Ki" bağlaç.

Gülistân-ı cemâlinden şol 'âşık kim ola gül-çîn
Ebed bülbül gibi kârı figândır yâ Resûla'llâh

5. kim:

Kaside 167

Mısra: 5

"Ki" bağlaç.

Şol 'âşık kim Hasan Hilmî gözünden yaşlar
ağdıqça
Anıñ her kaşresi dürr-i 'Adin'dir yâ Resûla'llâh

6. kim:

Kaside 211

Mısra: 3

"Ki" bağlaç.

Muhabbet bir melekdir kim ledünnî 'ilmine
me'mûr
Menâfi 'ilmidir qalbde okursa yâ Resûla'llâh

7. kimiñ:--iñ

Kaside 302

Mısra: 6

*"Hangi kişi?, Hangi kimse?" anlamında
kullanılan soru zamiri.*

Ne ğamdır hâne-i qalbim harâb-ender-harâb olsa
Hasan Hilmî kimiñ dîvânesidir yâ Resûla'llâh

kimden:

1. kimden:

Kaside 56

Mısra: 2

"Hangi kişi" anlamında soru zamiri.

Aıldım nâr-ı Nemrûd'a yanarım yâ Resûla'llâh
'Aceb kimden gelür imdâd bakarım yâ
Resûla'llâh

kimi:

1. kimi:

Kaside 45

Mısra: 15

Bazısı.

Kimi 'ālim kimi zālīm kimi şeyḥdir kimi dervīş
Duḥānı içmege gelmiş ne gılzet yā Resūla'llāh

2. kimi:

Kaside 45

Mısra: 15

Bazısı.

Kimi 'ālim kimi zālīm kimi şeyḥdir kimi dervīş
Duḥānı içmege gelmiş ne gılzet yā Resūla'llāh

3. kimi:

Kaside 45

Mısra: 15

Bazısı.

Kimi 'ālim kimi zālīm kimi şeyḥdir kimi dervīş
Duḥānı içmege gelmiş ne gılzet yā Resūla'llāh

4. kimi:

Kaside 45

Mısra: 15

Bazısı.

Kimi 'ālim kimi zālīm kimi şeyḥdir kimi dervīş
Duḥānı içmege gelmiş ne gılzet yā Resūla'llāh

5. kimi:

Kaside 67

Mısra: 5

"Bazıları" anlamında belgisiz zamir.

Kimi egri kimi doğru yazarlar deftere ḥayr
Kirāmen Kātibīn ḡayrī kitābım yā Resūla'llāh

6. kimi:

Kaside 67

Mısra: 5

"Bazıları" anlamında belgisiz zamir.

Kimi egri kimi doğru yazarlar deftere ḥayr
Kirāmen Kātibīn ḡayrī kitābım yā Resūla'llāh

7. kimi:

Kaside 79

Mısra: 8

"Bazıları" anlamında belgisiz zamir.

Anıñcün cümle aşḥāblar nikāḥa itdiler rağbet
Kimi ḳavlen kimi fi'len vesā'il yā Resūla'llāh

8. kimi:

Kaside 79

Mısra: 8

"Bazıları" anlamında belgisiz zamir.

Anıñcün cümle aşḥāblar nikāḥa itdiler rağbet
Kimi ḳavlen kimi fi'len vesā'il yā Resūla'llāh

kimyā:

1. kimyā:

Kaside 5

Mısra: 1

*Bakır, kurşun vb. âdî mâdenleri iksir denilen
maddeyi ilâve ederek gümüş veya altına
dönüştürme ilmi, simyâ. II kalbi halis etme ilmi,
sırrı.*

Yağar nīsān biter kimyā türābda yā Resūla'llāh
Defineler çıkar meşhūr ḥarābda yā Resūla'llāh

2. kimyāya:-ya

Kaside 29

Mısra: 3

*Bakır, kurşun vb. âdî mâdenleri iksir denilen
maddeyi ilâve ederek gümüş veya altına
dönüştürme ilmi, simyâ. II kalbi halis etme ilmi,
sırrı.*

İnâbe eyledim emdüm sūdūñ kimyâya benzendim
Cehennemde ‘azâb çekmem girersem yâ
Resûla’llâh

3. kimyâ:

Kaside 68

Mısra: 11

İksir, ilaç.

Hasan Hilmî ümîd eyler kapuñ mücrimlere kimyâ
Bu dünyâda günâhından utansun yâ Resûla’llâh

4. kimyâ:

Kaside 280

Mısra: 5

*Bakır, kurşun vb. âdî mâdenleri iksir denilen
maddeyi ilâve ederek gümüş veya altına
dönüştürme ilmi, simyâ.*

Hasan Hilmî sözūñ kimyâ türâbı sîm u zer eyler
Nazar kıl sen sezâ mâ fi’l-ḥaḳîre yâ Resûla’llâh

kimyâ-yı eczâmdır:

1. kimyâ-yı eczâmdır:

Kaside 92

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Cüzlerin kimyası. II (Bağlamda) Vücudun
her zerresinin iksiri.*

Ḳanâ’at kenz-i rûḫânî namâz kimyâ-yı eczâmdır
Nuḫâsı sîm u zer itsem ğinâ mı yâ Resûla’llâh

kimyâ-yı subḫânî:

1. kimyâ-yı subḫânî:

Kaside 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Allah'a ait olan kimyasal değişim.

Uçar ümmetleri anıñ tıyûrı zü’l-cenâḫeyndir
Ṭarîḳ-i nûr-ı Ḳur’ân’dır gönüller ‘arş-ı rahmânî

kinâye:

1. kinâye:

Kaside 238

Mısra: 4

*Doğrudan doğruya söylenmeyip dolaylı bir
anlam ifade eden söz.*

Muḫabbetlü ‘aziz gönîlüm sever aşḫâbları cândan
Şalât ile selâm andan kinâye yâ Resûla’llâh

kır:

1. kırarım:-ar, -ım

Kaside 56

Mısra: 10

I. Kırmak. II. Nefsi öldürmek, helak etmek.

Hasan Hilmî keser nefsiñ seniñ ismiñ suyûfiyla
Put u dünyâyı bi’l-ḳalbde kırarım yâ Resûla’llâh

kır-:

1. kırarsa:--ar, --sa

Kaside 94

Mısra: 5

Yok etmek, galip gelmek, yenmek.

Hasan Hilmî 'azîz olur kırsa nefsi-i şeytânı
Necâtı müjde bâbında sevindim yâ Resûla'llâh

2. **kırar:--ar**

Kaside 226

Mısra: 5

*Yok etmek, öldürmek. II Galip gelmek,
yenilmemek.*

Kırar nefsi helâk eyler Hasan Hilmî mücâhiddir
Muhabbet şâhı kalb içre celîsdir yâ Resûla'llâh

3. **kırarlar:--ar, --lar**

Kaside 226

Mısra: 3

Yok etmek, üstün gelmek.

Mücâhidler riyâzetle kırarlar mâ-sivâ küfrün
Virilmiş 'âşıkâ Hâk'dan kılıçdır yâ Resûla'llâh

4. **kırsa:--ar, --sa**

Kaside 242

Mısra: 2

*Kırmak, parçalamak II Gönül kırmak,
incitmek.*

Nefis emmâre-i gâflet çocuğdur yâ Resûla'llâh
Kırsa şişe-i kalbî yazıktır yâ Resûla'llâh

5. **kırar:--ar**

Kaside 326

Mısra: 5

*(Nefsin) isteklerinin önüne geçmek, nefse
uymamak.*

Hasan Hilmî riyâzetle kırar nefsi helâk eyler
Mücâhid fî sebîli'llâh gâzâ idersem yâ Resûla'llâh

kirâmen kâtibîn:

1. **kirâmen kâtibîn:**

Kaside 57

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Kirâmen Kâtibîn melekleri, İslam'a göre, iki
tanedir. Bu meleklerden biri kişinin solundadır ve
kötü davranışlarını yazar, diğeri ise kişinin
sağındadır ve iyi davranışları yazar. Bu
meleklerin varlığı Kur'an'da geçmektedir.*

Hidâyet defteri hikmet-i hakîm mâlike'l-mülkdür
Kirâmen kâtibîn yazsun devâtım yâ Resûla'llâh

2. **kirâmen kâtibîn:**

Kaside 67

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*İnsanların iki tarafında bulunup, sevablarını
ve günahlarını yazan meleklerin adı.*

Kimi egri kimi doğru yazarlar deftere hayrı
Kirâmen Kâtibîn gayrî kitâbım yâ Resûla'llâh

3. **kirâmen kâtibîn:**

Kaside 130

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*İnsanların iki tarafında bulunup, sevablarını
ve günahlarını yazan meleklerin adı.*

Kirâmen Kâtibîn yazmaz günâhım Kûh-ı Kaf olsa
Mükellef mürğ-i dil ma'sûm memâtım yâ
Resûla'llâh

4. **kirâmen kâtibîn:**

Kaside 328

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*İnsanların iki tarafında bulunup, sevablarını
ve günahlarını yazan meleklerin adı.*

Yazarsam nāme-i ‘aşkıñ Kirāmen Kātibīn šāhid
Huzūra ‘arz olunduğça şevābdan yā Resūla’llāh

kırar:

1. kırar:

Kaside 31

Mısra: 7

Öldürmek, yok etmek, imha etmek.

Kırar kalbi münāfıktır bu söz şer‘a muṭābıktır
Muḥabbet ‘ayn-ı rahmetdir ki sa‘deyk yā
Resūla’llāh

kırılmış:

1. kırılmış:-miş

Kaside 143

Mısra: 5

Kırılmak, parçalanmak, zarar görmek.

Kırılmış çārķ-ı İslām’ın ‘aceb ta‘mīr qabūl itmez
Hasan Hilmī namāz bāb-ı kūyumdur yā
Resūla’llāh

kırk:

1. kırk:

Kaside 11

Mısra: 3

Sayı; Kırk.

Vücūdum nār-ı ‘aşkıñla yanar kırk yıl tamām oldu
Muḥabbetden ḥaber geldi sevindim yā Resūla’llāh

2. kırk:

Kaside 70

Mısra: 11

"Kırk" sayı sıfatı.

Tamām kırk yıl marīz oldum ṭabībler qaldılar
‘aciz
Seniñ vaşfıñ bize mu‘ciz şafādır yā Resūla’llāh

kırmızı:

1. kırmızı:

Kaside 118

Mısra: 3

Al, kızıl renk.

Açıldı bāğ-ı ‘aşkıñda beyāz gül kırmızı güller
Öter baqdıqça bülbüller şafāsıñ yā Resūla’llāh

kısa:

1. kışaldı:--l, --dı

Kaside 69

Mısra: 27

Kısa.

Anıñcün kāmēt-i Ādem kışaldı altmış arşuna
Du‘ālar müstecāb oldu şefā‘at yā Resūla’llāh

kīse:

1. kīsesi:-sī

Kaside 214

Mısra: 4

Kese, torba.

Qanā‘at kenz-i lā yefnā şabır miftāḥ-ı rāḥatdır
Veliler kīsesi kıymet i i‘tibārī yā Resūla’llāh

kısmet:

1. kısmet:

Kaside 45

Mısra: 8

Nasip, kader, mukadder olan şey.

Zuhûrî üç yüz on sekizdir ki geçdi Nûh tûfânı
Bu millet oldı tuğyânî ne kısmet yâ Resûla'llâh

2. kısmet:

Kaside 113

Mısra: 1

1. Takdir edilmiş olan şey, nasip.

Göñül mürğî şorar kısmet haber vir yâ Resûla'llâh
'Amel bâğî muhabbetden gıdâ vir yâ Resûla'llâh

kitâb:

1. kitâbım:-ım, -ı

Kaside 1

Mısra: 9

İlim irfan.

Gelüp hikmet diyârından görindi zât-ı 'uşşâka
Hasan Hilmî odur şukka oku hikmet kitâbını

2. kitâbı:--ı

Kaside 3

Mısra: 6

Kitap. II Kuran-ı Kerim.

Hasan Hilmî okur hasbî sunûhâtı gelür vehbî
Kitâbı sünneti taşdıķ idince yâ Resûla'llâh

3. kitâbda:-da

Kaside 5

Mısra: 4

Kitap II Kur'an-ı Kerim II ilim irfan.

Nîsâna açmışam ağzım 'Adın deryâsıdır ƙalbim
Ƙuşar dürdâneler hamsî kitâbda yâ Resûla'llâh

4. kitâbım:-ım

Kaside 6

Mısra: 6

Kitap II Kur'an-ı Kerim II ilim irfan.

Hasan Hilmî okur na'tı şerî'atla yazar 'ilmi
Kitâbım mustakîm Hakk'a çevir gel yâ
Resûla'llâh

5. kitâb:

Kaside 11

Mısra: 7

*Kitap. Herhangi bir konuda mensur veya
manzum olarak yazılmış ve basılmış olan eser.*

Cemâliñ defterindendir Hasan Hilmî kitâb yazdı
Tarîķ-i müstaķim üzre kitâbım yâ Resûla'llâh

6. kitâbım:-ım

Kaside 11

Mısra: 8

*Kitap. Herhangi bir konuda mensur veya
manzum olarak yazılmış ve basılmış olan eser.*

Cemâliñ defterindendir Hasan Hilmî kitâb yazdı
Tarîķ-i müstaķim üzre kitâbım yâ Resûla'llâh

7. kitâbdır:-dır

Kaside 24

Mısra: 2

Kitap II Kur'an-ı Kerim II ilim irfan.

Cemâliñ Vâhid-i Hakk'a seneddir yâ Resûla'llâh
Yazılmış âyet-i Ƙur'ân kitâbdır yâ Resûla'llâh

8. kitâbı:-ı

Kaside 27

Mısra: 2

Yazılmış ve basılmış eser. || İlim irfan.

Cemālîñ ravza-i ƙalbîñ seĥābı yâ Resûla'llâh
Yağar dūr-dâneler ƙalbden kitâbı yâ Resûla'llâh

9. **kitâbîñ:--ıñ**

Kaside 42

Mısra: 10

Kitap II Kur'an-ı Kerîm II ilim irfan.

Kütübĥâne-i ƣudret göñülde keşf olur tekrâr
Ĥasan Ĥilmî ider ikrâr kitâbîñ yâ Resûla'llâh

10. **kitâbdır:--dır**

Kaside 50

Mısra: 1

Kitap II Ku'an.

Şerî'at seyfi naşru'llâh kitâbdır yâ Resûla'llâh
Muĥâlîf şer'a ƣahru'llâh ģađabdır yâ Resûla'llâh

11. **kitâbım:--ım**

Kaside 66

Mısra: 4

1. (Bağlama göre) Defter-i a'mal: İnsanların iyi veya kötü, yaptıkları her şeyin kaydedildiği, âhirette ona göre muâmele görecekları mânevî hesap defteri. 2- Bir araya getirilmiş yazılı veya basılı yapraklardan meydana gelen bütün; herhangi bir konuda yazılmış manzum veya mensur eser.

Ĥabersizce gelür bir gün benim ol tuĥfe-i mevtim
'Aceb nerden olur i'ğâ kitâbım yâ Resûla'llâh

12. **kitâbım:--ım**

Kaside 67

Mısra: 6

1. (Bağlama göre) Amel defteri. 2. Yazılmış ve basılmış eser.

Kimi egri kimi toğrı yazarlar deftere ĥayrı
Kırâmen Kâtibîn ģayrı kitâbım yâ Resûla'llâh

13. **kitâbdır:--dır**

Kaside 75

Mısra: 6

Kitap.

Yetişdir ĥavz-ı kevşerden bize bir cur'acık kevşer
Şarâbîñ 'âşıƣa Ĥaƣ'dan kitâbdır yâ Resûla'llâh

14. **kitâbım:--ı, --n, --ı**

Kaside 97

Mısra: 3

Kitap. II Şiir mecmuası.

Oğur vaşfiñ kitâbım seĥer vağtinde 'âşığlar
Şedâ eyler diler vuşlat 'acîbim yâ Resûla'llâh

15. **kitâbım:--ı, -n, -ı**

Kaside 102

Mısra: 1

Ar. Kitap.

Seniñ vaşfiñ kitâbım yazarsam yâ Resûla'llâh
Oğunsun ber-güzâr ƣalsun ölürsem yâ Resûla'llâh

16. **kitâbdır:--dır**

Kaside 110

Mısra: 10

Kitap II Kur'an-ı Kerîm II ilim irfan.

İderse tevbe istiğfâr kebâ'irden olur ma'sûm
Oğur esmâi yâ Ģaffâr kitâbdır yâ Resûla'llâh

17. **kitâbdır:--dır**

Kaside 134

Mısra: 4

Kitap II Kur'an-ı Kerîm II ilim irfan.

Yogırdı yapıdı bir destî yediyle şânî‘ -i kudret
Bişer ‘aşkıñla ol destî kitâbdır yâ Resûla’llâh

18. **kitâbdır:--dır**

Kaside 162

Mısra: 1

Kitap II Kur'an-ı Kerîm II ilim irfan.

Ledünnî ravza-i rûhuñ kitâbdır yâ Resûla’llâh
Tutuşdı yandı dil bağrım kebâbdır yâ Resûla’llâh

19. **kitâbda:--da**

Kaside 169

Mısra: 2

Kitap II Kur'an-ı Kerîm II ilim irfan.

Ledünnî yağmuru yağdı gönülde yâ Resûla’llâh
Yazar hikmet beyân eyler kitâbda yâ Resûla’llâh

20. **kitâba:--a**

Kaside 174

Mısra: 4

Kitap. II Kur'an-ı Kerim.

Medîneñ bâb-ı ‘ilminde cevâbı cânıma cennet
Mütâla‘ eyledim ‘aşkıñ kitâba yâ Resûla’llâh

21. **kitâbdır:--dır**

Kaside 190

Mısra: 6

Kitap.

Ġarîb ‘âşık Ġasan Ġilmî ezel ‘âşıklarındanır
Yazarsa ‘aşk muhabbetle kitâbdır yâ Resûla’llâh

22. **kitâba:--a**

Kaside 238

Mısra: 2

Herhangi bir konuda yazılmış manzum veya mensur eser.

Muhabbet ehlidir cümle şahâbe yâ Resûla’llâh
Yazup vaşfiñ ‘ayân itdim kitâba yâ Resûla’llâh

23. **kitâbını:--ı, -n, -ı**

Kaside 269

Mısra: 5

Ar. Kitap.

Ġasan Ġilmî ħarâretle yazarsa ‘aşk kitâbını
Virilmiş aña nuşretle elinde yâ Resûla’llâh

kitâb-ı ‘aşkı:

1. **kitâb-ı ‘aşkı:--ı**

Kaside 75

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Aşk kitabı II Kur'an- ı Kerim.

Ġasan Ġilmî bu gün şaşkıñ yazar ‘aşkın beyân
eyler
Kitâb-ı ‘aşkı şerh eyler ki ħağdır yâ Resûla’llâh

2. **kitâb-ı ‘aşkı:--ı**

Kaside 93

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Aşk kitabı.

Muhabbet bâbını fetħ it kitâb-ı ‘aşkı i‘tâ kııl
İcâzet vir idem takrîr muķırrım yâ Resûla’llâh

3. **kitâb-ı ‘aşkı:--ı**

Kaside 114

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk kitabı. II Kur'an- ı Kerim.

Oğur virdi tamām eyler bu ‘āşık yâ Resûla’llâh
Kitâb-ı ‘aşkı hâtm eyler bu ‘āşık yâ Resûla’llâh

4. **kitâb-ı ‘aşkı:--i--ı**

Kaside 254

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk kitabı. II Kuran-ı Kerim.

Kitâb-ı ‘aşkı ez-berden okursam yâ Resûla’llâh
Şuçum ‘afv it kuşurum var yazarsam yâ
Resûla’llâh

kitâb-ı ‘aşkı:

1. **kitâb-ı ‘aşkı:--ı**

Kaside 287

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk kitabı II Kur'an- ı Kerim.

Muhabbet defteri erbâb-ı ‘aşkı yâ Resûla’llâh
Tâlib-i ‘aşka kitâb-ı ‘aşkı yâ Resûla’llâh

kitâb-ı ehl-i ‘aşk:

1. **kitâb-ı ehl-i ‘aşk:**

Kaside 177

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk ehlinin kitabı.

Muhabbet mes‘eleñ taḥkîk muvaḥḥid yâ
Resûla’llâh

Kitâb-ı ehl-i ‘aşk andan tevellüd yâ Resûla’llâh

kitâb-ı hVâceğân-ı naḫşibendî:

1. **kitâb-ı hVâceğân-ı naḫşibendî:**

Kaside 282

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Naḫşibendî tarikatının hocalarının
(mürşitlerinin) kitabı.*

Seniñ ‘uşşâk-ı müştâkıñ seniñ na‘tñla meşğuldur
Kitâb-ı hVâceğân-ı Naḫşibendî yâ Resûla’llâh

kitâb-ı ‘ilm-i nâfi‘den:

1. **kitâb-ı ‘ilm-i nâfi‘den:--den**

Kaside 179

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Hayırlı ilimlerin kitabı.

Kitâb-ı ‘ilm-i nâfi‘den ḥaḳîḳat ‘ilmini taḳrîr
İderken anda taḫşîli muḥibdim yâ Resûla’llâh

kitâb-ı levh-i mahfûzdan:

1. **kitâb-ı levh-i mahfûzdan:--dan**

Kaside 37

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*İslam dininde kader olarak isimlendirilen,
geçmiş ve gelecek tüm olaylar ve varlıklar Allah
katında bulunan Levh-i Mahfuz'da yazılı
bulunmaktadır. İbn-i Kemal'e göre, Levh-i
mahfuz, korunmuş levha demektir. Olmuş ve
olacak her şeyin yazılı olduğu kitap anlamındadır.
Melekler, Levh-i Mahfûz'u görürler.*

Oğurduñ ‘ilm-i ervâḥda görünce ḳudretu’llâhı
Kitâb-ı levh-i mahfûzdan fedâ cân yâ Resûla’llâh

kitâb-ı ma‘rifetdir:

1. **kitāb-ı ma‘rifetdir:-dir**

Kaside 23

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Marifet kitabı.

Bir kitāb-ı ma‘rifetdir yā Resūla’llāh gönül
Şerh olunmaz ‘ayn-ı Hakk’dır yā Resūla’llāh
gönül

kitāb-ı mustakīm:

1. **kitāb-ı mustakīm:**

Kaside 293

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Hak olan kitap, doğruluk kitabı (Kuran-ı
Kerim).*

Kitāb-ı mustakīm Hakk’dan muhib işbāta şahiddir
Rümüz-ı evliyāu’llāha nā’il yā Resūla’llāh

kitāb-ı mustakīmden:

1. **kitāb-ı mustakīmden:--den**

Kaside 184

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Hak olan kitap, doğruluk kitabı (Kuran-ı
Kerim).*

Hasan Hilmī yazar Hakk’ı kitāb-ı mustakīmden
Küfür imānı yok eyler bilindi yā Resūla’llāh

kitāp:

1. **kitābından:-ı, -n, -dan**

Kaside 331

Mısra: 3

Kitap.

Muhabbet mustakīm medhiñ kitābından beyān
eyler

Meddāh-ı nāzım her fenne fā’ik yā Resūla’llāh

kıtmır:

1. **kıtmır:**

Kaside 21

Mısra: 2

*Yedi uyurlar olarak da bilinen Ashab-ı
Kehf’in köpeğinin ismidir.*

Bugün Aşhāb-ı Kehf oldum uyur mıyum yā
Resūla’llāh
‘Aceb Kıtmır’ine Kıtmır olur mıyum yā
Resūla’llāh

2. **kıtmire:-e**

Kaside 21

Mısra: 10

*Yedi uyurlar olarak da bilinen Ashab-ı
Kehf’in köpeğinin ismidir.*

Kefeşütatayüş tarık-i bağ ile baldır
Mağāra bekçisi Kıtmire Kıtmır miyüm yā
Resūla’llāh

3. **kıtmır’ine:-ine**

Kaside 21

Mısra: 2

*Yedi uyurlar olarak da bilinen Ashab-ı
Kehf’in köpeğinin ismidir.*

Bugün Aşhāb-ı Kehf oldum uyur mıyum yā
Resūla’llāh
‘Aceb Kıtmır’ine Kıtmır olur mıyum yā
Resūla’llāh

4. kıtmır:

Kaside 73

Mısra: 21

*Ashâb-ı Kehf'in köpeğinin adı olup tevâzu
sözü olarak kullanılır.*

Țutar haqdır vaşiiyetler Ĥasan Ĥilmî kuluñ kıtmır
Okur evrâdıdır tekbîr hidâyet yâ Resûla'llâh

5. kıtmır:

Kaside 114

Mısra: 5

*Ashâb-ı Kehf'in köpeğinin adı olup tevâzu
sözü olarak kullanılır.*

Ĥasan Ĥilmî kuluñ Kıtmır kıo 'aşkıñ eylesün tefsîr
Medîneñ 'ilm-i şehrinde bu 'âşık yâ Resûla'llâh

kıtmır miyüm:

1. kıtmır miyüm:-mi, -yüm

Kaside 21

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ashab-ı Kehf'in sadık köpeği.

Kefeşütatayüş tarîk-i bâğ ile baldır
Mağara bekçisi Kıtmire Kıtmır miyüm yâ
Resûla'llâh

kıvâm:

1. kıvâmı:-ı

Kaside 36

Mısra: 1

*Her şeyin kendine göre olan en uygun
derecesi ve zamânı, istenen ölçü.*

Kıvâmı dîn-i îmânîñ naşîhat yâ Resûla'llâh
Esâsı dîn-i İslâm'ın şerî'at yâ Resûla'llâh

kıvâm:

1. kıyâm:

Kaside 294

Mısra: 4

(Ar.) Ayağa kalkma, ayakta durma.

Yüzüm sürsem yer öpsem her şehir dîvân-ı
ravzanda

Kıyâm el beste karşunda tursam yâ Resûla'llâh

kıvâm itdi:

1. kıyâm itdi:-di

Kaside 34

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Ayağa kalkma, ayakta durma. II Baş
kaldırma, karşı gelme, ayaklanma, isyan.*

Zuhûr itdi beni'l-eşfer mu'ayyen yâ Resûla'llâh

Kıyâm itdi beni'l-İshâk mübeyyen yâ Resûla'llâh

kıvâm itse:

1. kıyâm itse:--se

Kaside 138

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ayağa kalkmak, ayaklanmak II kalkışmak.

Ĥasan Ĥilmî kıyâm itse melekler hıfz ider qalbiñ
Neden vesvâs ider şeytân şaşırdı yâ Resûla'llâh

kıvâmet:

1. kıyâmetde:-de

Kaside 2

Mısra: 6

Öteki dünyada bütün ölülerin kalkıp
dirilmesi.

Şalât ile selâm eyler saña şıdķ ile bir ‘aşık
Kıyâmetde rezîl olmaz mu‘însin yâ Resûla’llâh

2. kıyâmet:

Kaside 69

Mısra: 13

(Ar.) Semâvî dinlerdeki ortak inanişâ göre
takdir edilen zamânı gelince bu âlemin ve bu
âlemdeki canlı cansız her şeyin bir anda
mahvolup yok olması, ölülerin dirilmesi, âhiret
hayâtının başlaması olayı ve bu olayın meydana
geldiği zaman.

Kopunca tâ kıyâmet hem bize düşmânlığı vardır
Zehirli semm-i kâtildir şefâ‘at yâ Resûla’llâh

3. kıyâmet:

Kaside 133

Mısra: 6

(Ar.) Semâvî dinlerdeki ortak inanişâ göre
takdir edilen zamânı gelince bu âlemin ve bu
âlemdeki canlı cansız her şeyin bir anda
mahvolup yok olması, ölülerin dirilmesi, âhiret
hayâtının başlaması olayı ve bu olayın meydana
geldiği zaman.

Nüşha-i kudret cemâliñ enbiyâlar hâtemi
Virdim olsun tâ kıyâmet yâ Muḥammed Muştafâ

4. kıyâmetde:-de

Kaside 162

Mısra: 6

(Ar.) Semâvî dinlerdeki ortak inanişâ göre
takdir edilen zamânı gelince bu âlemin ve bu
âlemdeki canlı cansız her şeyin bir anda
mahvolup yok olması, ölülerin dirilmesi, âhiret

hayâtının başlaması olayı ve bu olayın meydana
geldiği zaman.

Şarâb-ı ‘aşķ-ı rûḥânî Ḥasan Ḥilmî de içmezse
Kıyâmetde anıñ ḥâlî ḥarâbdır yâ Resûla’llâh

kıyâs:

1. kıyâs:

Kaside 249

Mısra: 5

Âyet veya hadis bulunmayan meseleler
hakkında âyet veya hadis olan benzerlerine göre
hüküm verme.

Ḥasan Ḥilmî kıyâs ḥaķdır duḥânıñ şurbu isrâfdır
Ḥarâmdır içmesün ‘aşık duḥânda yâ Resûla’llâh

kıymet:

1. kıymet:

Kaside 214

Mısra: 4

Değer, kıymet.

Ḳanâ‘at kenz-i lâ yefnâ şabır miftâḥ-ı rāḥatdır
Velîler kîsesi kıymet i i‘tibârî yâ Resûla’llâh

2. kıymetiñ:-in

Kaside 244

Mısra: 5

Değer, kıymet.

Muḥabbet bilmeyen vâ‘iz mücevher kıymetiñ
bilmez

Ḥasan Ḥilmî ‘ayb görmez ticâret yâ Resûla’llâh

kıymeti yokdur:

1. kıymeti yokdur:--dur

Kaside 91

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Değersiz, önemi yok.

Muhabbet baħr-i bî-pâyân okunmaz sırrı ma' nâdır
Şatılmaz kıymeti yokdur şakıldır yâ Resûla'llâh

kız:

1. kızındır:--ın, --dır

Kaside 59

Mısra: 5

Kız çocuğu, kız evlat.

Kızındır Fâtıma ümmî zemîne âfitâb toğdı
Ehl-i beyti sevmeyen mel'un Yezîd'dir yâ
Resûla'llâh

kızıl:

1. kızıl:

Kaside 69

Mısra: 24

1. Kızıl, al, kırmızı.

Ki üç yüz yıl büka kıldı gözünden kanlar akıtdı
Kızıl kan itdi toprağı şefâ'at yâ Resûla'llâh

ko:

1. ko:

Kaside 14

Mısra: 6

Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.

Gönül yandı ciger bişdi bize vuşlat naşîb olmaz
Ne hikmetdir Hasan Hilmî ko yansun yâ
Resûla'llâh

2. ko:

Kaside 65

Mısra: 3

"Bırak ! Boşver!" anlamına gelir.

Ezel 'atşânıdır 'âşık ko içsün zemzem-i hikmet
Şular gibi taşup şimdi köpürdüm yâ Resûla'llâh

3. ko:

Kaside 114

Mısra: 5

*"Bırak, izin ver, değme" anlamlarına gelen
teşvik sözü.*

Hasan Hilmî kuluñ Kıtmîr ko 'aşkıñ cylesün tefsîr
Medîneñ 'ilm-i şehriden bu 'âşık yâ Resûla'llâh

ko-:

1. kodum:--du, --m

Kaside 240

Mısra: 4

Koymak (Çocuğa isim vermek).

Tecellî bağ-ı Aħmed'den tevellüd eyledi oğlum
Celâleddîn kodum ismiñ mu'abbid yâ Resûla'llâh

koc:

1. koç:

Kaside 171

Mısra: 3

Damızlık erkek koyun.

İner gökden gelür bir koç anıñda hâdimi Cibrîl
Sevindi gördi İsmâ'îl kesersem yâ Resûla'llâh

2. koçdur:--dur

Kaside 171

Mısra: 10

Damızlık erkek koyun.

Muhabbet ‘ayn-i İsmā’l belā İbrāhīm Ḥalīlu’llāh
Günāhım fi’l-meḡel koşdur muķırsam yā
Resūla’llāh

3. koş:

Kaside 172

Mısra: 6

*Damızlık erkek koyun (Hz. İbrahim'e Hz.
İsmail yerine kesmesi için Allah tarafından
gönderilen erkek koyun.).*

‘İbādet seyf-i ‘aşkıñla idem uğhiyye-i kurbān
Hedāyā koş gelür gökden kabülse yā Resūla’llāh

köçek:

1. köçek:

Kaside 154

Mısra: 2

*Ağırbaşlı davranışları olmayan kimse; müzik
eşliğinde oynayan.*

Açıldı ma’rifet dilde çiçek mi yā Resūla’llāh
Göñül mürḡı güler oynar köçek mi yā Resūla’llāh

kok-:

1. koşarken:--ar, -ken

Kaside 103

Mısra: 4

Kokmak, koku çıkarmak.

Cemāliñ keşf olur dilde görür güli dikenlikde
Koşarken gül ‘azāb itse revādır yā Resūla’llāh

2. koşarsam:--ar, --sa, --m

Kaside 220

Mısra: 2

Kokmak, koku çıkarmak.

Muhabbet Ka‘be-i kudret muķadder yā
Resūla’llāh
Koķarsam misk-i kudretten mu‘anber yā
Resūla’llāh

3. koşar:--ar

Kaside 239

Mısra: 2

Kokmak (güzel koku yaymak).

Eser rüzḡār gelür reyḡān Yemen’den yā
Resūla’llāh
Koķar göñlüm o reyḡān-ı rahīmden yā Resūla’llāh

4. koşarmış:--ar, --mı

Kaside 277

Mısra: 6

Kokmak, etrafa koku yaymak.

Sen ol peyḡamber-i āḡir zamānsın yā nebiyyu’llāh
Ḥasan Ḥilmī’de ‘aşk miski koşarmış yā
Resūla’llāh

5. koşsam:--sa, --m

Kaside 295

Mısra: 2

*Kokmak, etrafa koku yaymak (güzel koku
bağlamında).*

Sirāc-ı ravza-i Rıdvānı görsem yā Resūla’llāh
Yüzüm sürsem muhabbet güllerin koşsam yā
Resūla’llāh

6. koşar:--ar

Kaside 324

Mısra: 5

Kokmak (güzel koku yaymak).

Hasan Hilmî semen-büyüñ қоқар ‘aşk-ı hayāliden
Görür rü‘yâda vaşf eyler bevākî yâ Resûla’llâh

7. **қоқдум:--du, --m**

Kaside 325

Mısra: 3

Kokmak, etrafa (güzel) koku yaymak.

Kerâmet keşf ider Hādî muhabbet güllerin
қоқдум
Ebed bākî dimāğ içre bayāğı yâ Resûla’llâh

8. **қоқмасun:--ma, --sun**

Kaside 327

Mısra: 4

Kokmak, (güzel) koku yaymak.

Hayâtın nûr-ı kudretdür ezel bākî ebed şolmaz
Nice gül қоқмасun ‘āşık şararmış yâ Resûla’llâh

kok:

1. **қоқар:--ar**

Kaside 15

Mısra: 5

Koku.

Öter bülbül қоқар sünbül gönül mürğî şerî‘atdır
Hasan Hilmî okur na‘tın ma‘rifet yâ Resûla’llâh

2. **қоқарız:--ar, -ız**

Kaside 46

Mısra: 1

I. Kokmak. II. İlâhi esintilerin kokusu.

Burunla büy-ı rahmânı қоқарız yâ Resûla’llâh
Se‘ûdı burnımıza çekeriz yâ Resûla’llâh

3. **қоқар:--ar**

Kaside 77

Mısra: 8

Kokmak.

Şararmış şamân gibi güler güller gibi yüzi
Қоқар ‘anber gibi sözi tuyuldı yâ Resûla’llâh

4. **қоқар:--ar**

Kaside 129

Mısra: 6

Kokmak.

Hasan Hilmî gül isterse şehir vaqti gider bağa
Қоқар güller gülüstânda Muhammed yâ
Resûla’llâh

5. **қоқдум:--du, -m**

Kaside 129

Mısra: 3

Koklamak, kokusunu içine çekmek.

Gülün қоқдум diken batdı dikensiz bağda gül
bitmez
Açılmış bülbüle ol gül Muhammed yâ Resûla’llâh

6. **қоқар:--ar**

Kaside 161

Mısra: 5

Koku çıkarmak.

Ekilmiş tâze gül bitdi Hasan Hilmî қоқар ‘aşkıñ
Açarsan rûz-ı mahşerde dükkânımsın yâ
Resûla’llâh

7. **қоқар:--ar**

Kaside 184

Mısra: 3

Kokmak.

Göñül hoş-büy-yı gülzârı koçar ‘avn-ı ‘ināyetden
Hidāyet bāğ-ı kudretten yetişdi yâ Resûla’llâh

koçar:

1. koçar:

Kaside 77

Mısra: 9

Kokmak, koku vermek.

Muhabbetle gıdālanmış koçar ağzında misk yağı
Orûc bāğı açılmışdur bu şehre yâ Resûla’llâh

kon:

1. konmaz:-maz

Kaside 271

Mısra: 6

Konmak (kuş ve sinek bağlamında).

Hasan Hilmî göñül ‘Ankâ cihāna râğbeti yokdur
Uçar konmaz yire göge havāda yâ Resûla’llâh

kon-:

1. konmaz:-maz

Kaside 185

Mısra: 5

Konmak (kuş bağlamında).

Hasan Hilmî göñül ‘Ankâ uçar konmaz yere göge
Kadāh-ı bāde-i kudret göñüldür yâ Resûla’llâh

2. konmaz:-maz

Kaside 275

Mısra: 4

Konmak (kuş bağlamında).

Bu bāğın bülbülü pervāz iderse seyr-i gülzāra
Kānā‘at Kāf‘ına konmaz ziyāde yâ Resûla’llâh

kop-:

1. kopunca:-unca

Kaside 69

Mısra: 13

Kıyametin kopması, haşrolmak.

Kopunca tâ kıyāmet hem bize düşmānlığı vardır
Zehirli semm-i kâtildir şefā‘at yâ Resûla’llâh

köpek:

1. köpek:

Kaside 7

Mısra: 10

*Davranışları kötü olan kimse için sövgü sözü
olarak kullanılır.*

Oқinsa defteri nāmın turur yerler döner gökler
Köpek gibi münāfıklar ürerler yâ Resûla’llâh

2. köpekdir:-dir

Kaside 24

Mısra: 4

*Köpek II Davranışları kötü olan kimse için
sövgü sözü olarak kullanılır.*

Felek devrān ider bildim Muḥammed mīli üstünde
Görüp vechiñ iden inkār köpekdir yâ Resûla’llâh

3. köpekdir:-dir

Kaside 108

Mısra: 2

*Köpek II Davranışları kötü olan kimse için
sövgü sözü olarak kullanılır.*

Muhabbet bāğı ikrārda çiçekdir yâ Resûla’llâh
Ebū Leheb ider inkār köpekdir yâ Resûla’llâh

köprü:

1. köprü:

Kaside 109

Mısra: 3

(Bağlama göre) Sırat köprüsü.

Cemî‘-i zümre-i mahşer bakaırlar köprü üstünde
Şıratı yıldırım gibi geçerken yâ Resûla‘llâh

köpür-:

1. köpürdüm:--dü, --m

Kaside 65

Mısra: 4

*Köpürmek, kabarmak. II Aşırı miktarda
çoğalmak, bollaşmak.*

Ezel ‘atşânıdır ‘âşık ko içsün zemzem-i hikmet
Şular gibi taşup şimdi köpürdüm yâ Resûla‘llâh

2. köpürmüşdür:--müş, --dür

Kaside 294

Mısra: 5

*Köpürmek, kabarmak. II Aşırı miktarda
çoğalmak, bollaşmak.*

Hasan Hilmî yedi deryâ gibi taşmış köpürmüşdür
Esen yeller gibi gelsem kavuşsam yâ Resûla‘llâh

kör:

1. kördür:--dür

Kaside 70

Mısra: 16

*Görmez. II hakikat sırrını görmeyen,
ferasetsiz.*

Gelince ism-i tiryâkıñ ifâkât buldı hâsta-i dünyâ
Bunu inkâr iden kâfir ne kördür yâ Resûla‘llâh

korkmañ:

1. korkmañ:

Kaside 73

Mısra: 12

Korkmayın.

Vaşıyyet eylediñ didiñ Yehûdî‘den Naşârâ‘dan
Şakıñ korkmañ ziyân gelmez buyurduñ yâ
Resûla‘llâh

korku:

1. korkum:--m

Kaside 93

Mısra: 7

*Korkmak, ürkmek, dehşete kapılmak. II
Endişelenmek, kaygılanmak, tedirgin olmak.*

Ne korkum var cehennemden ne cennetden
ümîdim var

Ümîdim rahmet-i Hâk‘dır umarım yâ Resûla‘llâh

2. korkusundandır:--su, --n, --dan, --dır

Kaside 182

Mısra: 3

Korku, endişe.

Yere fermân nüzûl itdi yer oynar korkusundandır
Bu mülküñ mâlikî Ma‘bûd yıkan da yâ
Resûla‘llâh

köşk:

1. köşk:

Kaside 52

Mısra: 10

I. Köşk, kasır, büyük süslü ev. II. Dünyaya meyletme.

Hasan Hilmî zamân ehli zemîne mâlik olduğça
Yıkar kabriñ yapar bir köşk bu a' mā yâ Allâh yâ
Resûla'llâh

köy:

1. köyde:-de

Kaside 179

Mısra: 7

Köy, mahalli idare teşkilatının en küçük yerleşim yeri.

Merākım kalmadı köyde firâr etdim cehâletden
Şükür İslâmbol'a 'ilme yetişdim yâ Resûla'llâh

kudret:

1. kudret:

Kaside 7

Mısra: 7

Ar. 1. İktidar, takat, tab ü tüvân, kuvvet.

Simâ' eyler belâ kavliñ çalar kudret neyin dilde
Şadâsı 'ahdi mîşâkiñ 'azîzdir yâ Resûla'llâh

2. kudret:

Kaside 178

Mısra: 5

Allah'a nispet edilen "subûti" sıfatlardan biri için "dilediğini eksik ya da fazlasını düşünmeksizin hikmet kimliği ile yapmak" anlamında kullanılan terim.

Hasan Hilmî şuyun artdı taşan kudret pınarıdır
Muṭahhar mâ-ı cārîler ğasâ'il yâ Resûla'llâh

3. kudret:

Kaside 182

Mısra: 2

Allah'ın her şeye kadir olması, dilediği her şeyi yapması şeklinde tecelli eden sıfatı, kainatta zahir olan gücü.

Yeri göği yaradandır tutan da yâ Resûla'llâh
Cihânîñ Hâlik'i kudret yapan da yâ Resûla'llâh

4. kudret:

Kaside 200

Mısra: 5

Allah'ın ezeli gücü.

Muḥabbet seyfidir kudret kesersem nefsi-i
emmârem
Hasan Hilmî 'adîl olsa vezîrim yâ Resûla'llâh

5. kudret:

Kaside 205

Mısra: 3

(Ar.) Kuvvet, güç, takat, iktidar.

Muḥabbet âteşi kudret yaḫar nefsi helâk eyler
Görür 'âşıklarıñ her gün gönülde yâ Resûla'llâh

6. kudret:

Kaside 210

Mısra: 5

Allah'ın ezeli gücü.

Aḫar kudret pınarıdır Hasan Hilmî içre ḫanmaz
Tükenmez mecr-i bî-pâyân ne baḫtdır yâ
Resûla'llâh

7. kudreti:-i

Kaside 230

Mısra: 1

(Ar.) Kuvvet, güç, takat, iktidar.

Muhabbet kudreti billür zücāce yā Resūla'llāh
Yanar par par kanādilde serāce yā Resūla'llāh

8. **kudretim:-im**

Kaside 274

Mısra: 4

Güç, kuvvet, takat.

Tevekkül eyledi 'āşık su'āle rûz-ı maḥşerde
Sehîl kıl kudretim yokdur cevāba yā Resūla'llāh

9. **kudretim:-im**

Kaside 342

Mısra: 1

Güç, kuvvet, takat.

Kerem kıl kudretim yok imtiḥāna yā Resūla'llāh
Su'āline cevāb na'tıñ intiḥāba yā Resūla'llāh

kudret-i beyt-i'l-fetiḥdir:

1. **kudret-i beyt-i'l-fetiḥdir:**

Kaside 168

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Fetih evinin gücü. II Fethin gücü.

Hasan Ḥilmī hemān nuşret gelür İnnā fetāḥnādan
Kılıçdır kudret-i beyt-i'l-fetiḥdir yā Resūla'llāh

kudretu'llāh:

1. **kudretu'llāh:-ı**

Kaside 37

Mısra: 3

Allah'ın kudreti, gücü.

Oğurduñ 'ilm-i ervāḥda görünce kudretu'llāhı
Kitāb-ı levḥ-i maḥfûzdan fedā cān yā Resūla'llāh

2. **kudretu'llāhdan:-dan**

Kaside 141

Mısra: 6

Allah'ın kudreti, gücü.

Bi-ḥamdi'llāh Ḥasan Ḥilmī mükellef emrine 'āşık
'Aṭāyā kudretu'llāhdan bi-küllī yā Resūla'llāh

küffār:

1. **küffāra:-a**

Kaside 301

Mısra: 3

(Ar.) Kâfirler.

Cihādın rāḥ-ı 'aşkıñda gözüm küffāra bakdıkça
Temevvüc eylesün taşsun dökülsün yā Resūla'llāh

küfr:

1. **küfrün:-iñ**

Kaside 226

Mısra: 3

*Allah'ın varlığını, birliğini, peygamberlerini,
vahyettiği esasları inkar etme.*

Mücāhidler riyāzetle kırarlar mā-sivā küfrün
Virilmiş 'āşıkā Ḥaḳ'dan kılıçdır yā Resūla'llāh

küfür:

1. **küfür:**

Kaside 24

Mısra: 7

*Allah'ın varlığını, birliğini kabul etmeme,
dinin esaslarına inanmama.*

Günāḥ kalbi kara eyler küfür imānı yok eyler
Cehennemde ta'ām evvel ṭalaḳdır yā Resūla'llāh

2. küfür:

Kaside 184

Mısra: 6

Allah'a inanmama, dinsizlik, imansızlık.

Hasan Hilmî yazar Hakk'ı kitab-ı mustakîmden
Küfür imanı yok eyler bilindi yâ Resûla'llâh

kühel:

1. kühel:

Kaside 149

Mısra: 9

Kühl - Kuhl, Göze çekilen sürme.

Hayâliñ hâlime mahşûs gözümde bir kühel ammâ
Yazılmış sırrıma hâble'l-metîndir yâ Resûla'llâh

küh-ı kaf:

1. küh-ı kaf:

Kaside 130

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Kaf Dağı: Dünyanın etrafını çevrelediğine,
aşılmasının imkansızlığına inanılan ve Anka
kuşunun yaşadığı yer olarak kabul edilen efsanevi
bir dağdır.*

Kirâmen Kâtibîn yazmaz günâhım Kûh-ı Kaf olsa
Mükellef mürğ-i dil ma'sûm memâtım yâ
Resûla'llâh

kul:

1. kuluñ:-uñ

Kaside 25

Mısra: 8

*Köle, esir || Sevgili'ye duyduğu 'aşk yüzünden
tutsak düşmüş: 'âşık.*

Göñül hasta hekîm ister şefâ'atle şifâ gönder
Hasan Hilmî kuluñ kemter garîbim yâ Resûla'llâh

2. kul:

Kaside 26

Mısra: 4

*Allah'a itaat ve ibadet eden, hizmetkar,
yaratılmış.*

Tükendi 'ömrümüz gitdi şararup soldığım bildim
Şükür dünyâya ben geldim kul oldum yâ
Resûla'llâh

3. kuluñ:-uñ

Kaside 38

Mısra: 12

Köle II Aşık (Hz. Muhammed sevdalıları).

Şeher vakti sa'âdetle serer seccâdei 'âşık
Hasan Hilmî kuluñ şâdık kefil ol yâ Resûla'llâh

4. kuluñ:--uñ

Kaside 61

Mısra: 6

*1. Allah tarafından yaratılmış olan insan,
abd. 2. Köle 3. Âşık (sevgilinin kuludur.).*

Muhabbetle ganî kalbim seniñ virdiñ sarâyımdır
Hasan Hilmî kuluñ hâdim sarâya yâ Resûla'llâh

5. kuluñ:--uñ

Kaside 69

Mısra: 39

*1. Allah tarafından yaratılmış olan insan,
abd. 2. Köle 3. Âşık (sevgilinin kuludur.).*

Hasan Hilmî kuluñ kemter tükenmez rahmetiñ
artar

Seni buldı şefâ'atçı şefâ'at yâ Resûla'llâh

6. **ķuluñ:--uñ**

Kaside 73

Mısra: 21

Bendeniz, köleniz, aşığınız.

Tutar haķdır vaşıyyetler Ĥasan Ĥilmî ķuluñ ķıtmîr
Oķur evrâdıdır tekbîr hidâyet yâ Resûla'llâh

7. **ķuluñ:--uñ**

Kaside 114

Mısra: 5

*Köle, esir || Sevğili'ye duyduķu 'aşk yüzünden
tutsak düşmüş: 'âşık.*

Ĥasan Ĥilmî ķuluñ Ĥıtmîr ķo 'aşkıñ eylesün tefsîr
Medîneñ 'ilm-i şehrinden bu 'âşık yâ Resûla'llâh

8. **ķuluñ:--uñ**

Kaside 144

Mısra: 5

*Sevgiliye aşık olan kişi, şairin kendisi (Hz.
Muhammed'e aşık).*

Nübüvvet şâhısın şâhım Ĥasan Ĥilmî ķuluñ kem-
ter
Şalât ile selâm eyler ģayûrdur yâ Resûla'llâh

9. **ķuluñ:--uñ**

Kaside 149

Mısra: 11

Bendeniz, köleniz, aşığınız.

Ĥasan Ĥilmî ķuluñ kemter muĥabbet şemsini
göster
Ziyâsı ķalbe düşdükçe vezîrdir yâ Resûla'llâh

10. **ķuluñ:--uñ**

Kaside 181

Mısra: 1

Abd, kul. II Aşık.

Ĥuluñ tedbîrine taķdîr irâde yâ Resûla'llâh
İrer anı ķabûl iden murâda yâ Resûla'llâh

ķul huve'llâh:

1. **ķul huve'llâh:**

Kaside 194

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

(Ar.) De: O Allahtır. (İhlas suresi 112/ 1).

Ĥasan Ĥilmî o 'aşķ Ĥur'ân oķu baķ sûre-i
Raĥmân

Delîlim ism-i a 'zam Ĥul huve'llâh yâ Resûla'llâh

ķul huve'llâhdan:

1. **ķul huve'llâhdan:-bulut**

Kaside 39

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Ĥul huve'llâh "De ki O Allâh (birdir.)" İhlâs
112:1 (□□□□ □□□□ □□□□□□).*

Seĥâbı Ĥul huve'llâhdan yaģar nûrânî raĥmetler
Buyursun 'âşıkân gelsün ķaddâĥım yâ Resûla'llâh

ķul huve'llâhdır:

1. **ķul huve'llâhdır:--dır**

Kaside 159

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*İhlas Sûresi 112/1. " De ki; O Allah bir
tektir."*

Mürîdim zikrim Allâh Allâh'dır yâ Resûla'llâh

Ĥaķîķat mürşidim Ĥul huve'llâhdır yâ Resûla'llâh

kul hüve'llāhu aḥaddır:

1. kul hüve'llāhu aḥaddır:

Kaside 276

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

De ki: O Allah birdir. İhlas 112/1.

Muḥabbet Kul hüve'llāhu aḥaddır yâ Resûla'llāh
Enîsim hem celîsim Allāhu's-şameddir yâ
Resûla'llāh

kül oldu:

1. kül oldu:-dı

Kaside 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yok olmak, helak olmak.

Yanarım âteş-i 'aşka yetiş gel yâ Resûla'llāh
Vücüdüm yandı kül oldu şavur gel yâ Resûla'llāh

kül oldum:

1. kül oldum:-du, -m

Kaside 26

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Perişan hale gelmek, çok kötü olmak.

Yanar cismim erir yağım kül oldum yâ
Resûla'llāh
Açıldı gönca gül bağım pîr oldum yâ Resûla'llāh

külâh:

1. külâh:

Kaside 4

Mısra: 2

Başta takılan takke, şapka veya taç.

El etdim istedim zatîñ şıfâtîñ yâ Resûla'llāh
Külâh geydim günâhkârım rahîmsin yâ
Resûla'llāh

2. külâhı:-ı

Kaside 262

Mısra: 6

*Askerler ve her tabakadan halk tarafından
asırlar boyunca giyilmiş olan, genellikle tepesi
sivri, dikişsiz, tek parça keçeden baş giyeceği.*

Mine'l-meşriḳ ile'l-mağrib okunsun nāmıma
na'tıñ
Ḥasan Ḥilmî giyer 'aşkıñ külâhı yâ Resûla'llāh

külhan:

1. külhanındandır:--ı, --n, --dan, --dır

Kaside 267

Mısra: 5

*Ocak, hamamlardaki ocak. II Azap, keder
veren yer.*

Ḥasan Ḥilmî yazar na'tıñ muḥabbet
külhanındandır
Düşerse gülşen-i zâti'l-vaḳûde yâ Resûla'llāh

2. külhanından:--ı, --n, --dan

Kaside 291

Mısra: 6

Ocak (yemek pişirilen).

Murâdı bâb-ı lütfundan Ḥasan Ḥilmî ümîd eyler
Muḥabbet külhanından bir ta'âm-ı mâ-ḥazardır yâ
Resûla'llāh

kum yā eyyühā'l-ğāfil:

1. kum yā eyyühā'l-ğāfil:

Kaside 52

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kalkın ey gafiller anlamındaki Arapça ibare.

Seher vaḳti ḥoros söyler ki dir kum yā eyyühā'l-ğāfil

Uyan gel sevdiğim 'ākil yā Allāh yā Resūla'llāh

kumandān:

1. kumandān:--ı

Kaside 53

Mısra: 4

Komutan.

Sefnem seyr ider berr i baḥrde bī-reīs ḳaldı

Şerī'atdan kumandānı tıtarım yā Resūla'llāh

kur:

1. kurulmuş:-ul, -muş

Kaside 84

Mısra: 3

Kurma, hazır hale gelme.

Namāz mi' rāc-ı mü'mindir kurulmuş minber-i tevḥīd

Semāvāta Burāḳ ancak namāzdır yā Resūla'llāh

2. kurulmuş:-ul, -muş

Kaside 148

Mısra: 2

Kurma, hazır hale gelme.

Kerāmāt devleti tācı ḥilimdir yā Resūla'llāh

Ḳurulmuş minber-i ḳudret 'ilmidir yā Resūla'llāh

3. kurulmuş:-ul, -muş

Kaside 281

Mısra: 3

Kurma, hazır hale gelme.

Livā-yı leşker-i şahrā kurulmuş kurb-ı rahmetde

Muḥabbet dersi yā hūdan muḳarrer yā Resūla'llāh

kur-:

1. kurulmuş:--ul, --muş

Kaside 244

Mısra: 4

Hazırlamak, (sofra) kurmak, sermek.

Risālet bāğ-ı rahmetdir cihāna meyve neşr ider

Ḳurulmuş sofrā-i ḳudret şehāvet yā Resūla'llāh

kur'an:

1. kur'an:

Kaside 12

Mısra: 10

Allah tarafından Hz. Muhammed'e vahyedilen kutsal kitap, İslam dininin temel kitabı, kelam-ı kadim, Kur'an-ı Kerim.

Ḥasan Ḥilmī 'ilāc ister ṭabībsin dertlere dermān

Oḳur Ḳur'an yazar fermān muḥibdir yā

Resūla'llāh

2. kur'an:

Kaside 37

Mısra: 1

Allah tarafından Hz. Muhammed'e

vahyedilen kutsal kitap, İslam dininin temel kitabı, kelam-ı kadim, Kur'an-ı Kerim.

Ezel bağı öteñ bülbül bu Qur'an yâ Resûla'llâh
Elestü sünbüle reyhân o fermân yâ Resûla'llâh

3. Qur'an:

Kaside 43

Mısra: 4

*Allah tarafından Hz. Muhammed'e
vahyedilen kutsal kitap, İslam dininin temel kitabı, kelam-ı kadim, Kur'an-ı Kerim.*

İnâbe eyledim saña şerî'at baña vird oldu
Baña Qur'an delîl oldu 'inâyet yâ Resûla'llâh

4. Qur'an:

Kaside 54

Mısra: 3

*Allah tarafından Hz. Muhammed'e
vahyedilen kutsal kitap, İslam dininin temel kitabı, kelam-ı kadim, Kur'an-ı Kerim.*

Delîlim reh-berim Qur'an şifâdır hastaya îmân
Vesîle 'ilm-i 'irfâna kavâ'id yâ Resûla'llâh

5. Qur'an:

Kaside 111

Mısra: 1

*Allah tarafından Hz. Muhammed'e
vahyedilen kutsal kitap, İslam dininin temel kitabı, kelam-ı kadim, Kur'an-ı Kerim.*

Oğur 'âşık olan Qur'an kerâmet yâ Resûla'llâh
Zâ'if hasta meded ister şefâ'at yâ Resûla'llâh

6. Qur'an'ı:-ı

Kaside 111

Mısra: 5

Allah tarafından Hz. Muhammed'e

vahyedilen kutsal kitap, İslam dininin temel kitabı, kelam-ı kadim, Kur'an-ı Kerim.

Hasan Hilmî gönül hasta oku Qur'an'ı tiryâkıdır
Hakîkat panzehri ancak hidâyet yâ Resûla'llâh

7. Qur'an:

Kaside 153

Mısra: 3

*Allah tarafından Hz. Muhammed'e
gönderilen kutsal kitap, İslam dininin temel kitabı, Kur'an-ı Kerim.*

Hidâyet bâde-i îmân kadehi dâ'imâ Qur'an
İçerse mu'min-i muhlîş keremdir yâ Resûla'llâh

8. Qur'an:

Kaside 194

Mısra: 5

*Allah tarafından Hz. Muhammed'e
vahyedilen kutsal kitap, İslam dininin temel kitabı, kelam-ı kadim, Kur'an-ı Kerim.*

Hasan Hilmî o 'aşk Qur'an oku bak süre-i
Raḥmân
Delîlim ism-i a'zam Kul huve'llâh yâ Resûla'llâh

9. Qur'an:

Kaside 222

Mısra: 5

*Allah tarafından Hz. Muhammed'e
gönderilen kutsal kitap, İslam dininin temel kitabı, Kur'an-ı Kerim.*

Hasan Hilmî yazılmışdır okursan kâinât Qur'an
Muḥabbet 'âşıkâ tefsîr hayâli yâ Resûla'llâh

10. Qur'an:

Kaside 223

Mısra: 3

*Allah tarafından Hz. Muhammed'e
vahyedilen kutsal kitap, İslam dininin temel
kitabı, kelam-ı kadim, Kur'an-ı Kerim.*

Yazılmış sırrıma Qur'an okur rûhum gîdâ eyler
Muhammed 'ilm üstâzım yakındır yâ Resûla'llâh

11. kur'an'a:-a

Kaside 248

Mısra: 4

*Allah tarafından Hz. Muhammed'e
vahyedilen kutsal kitap, İslam dininin temel
kitabı, kelam-ı kadim, Kur'an-ı Kerim.*

Muhabbet 'illet-i 'aşkıñ devâsın isteyen hasta
Muṭâbık düşdi Qur'an'a şifada yâ Resûla'llâh

12. kur'an:

Kaside 283

Mısra: 5

*Allah tarafından Hz. Muhammed'e
gönderilen kutsal kitap, İslam dininin temel
kitabı, Kur'an-ı Kerim.*

Hasan Hilmî mezâk ehli bu Qur'an baḥr-i bî-
pâyân
Muhabbet dersine me'zûn-ı nâṭık yâ Resûla'llâh

13. kur'an:

Kaside 288

Mısra: 5

*Allah tarafından Hz. Muhammed'e
gönderilen kutsal kitap, İslam dininin temel
kitabı, Kur'an-ı Kerim.*

Hasan Hilmî gönül Muşhaf yazılmış sırrıma
Qur'an
Di mâşâ şânî' -i kudret Allâhu ekber yâ
Resûla'llâh

14. kur'an'la:- 'la

Kaside 288

Mısra: 2

*Allah tarafından Hz. Muhammed'e
vahyedilen kutsal kitap, İslam dininin temel
kitabı, kelam-ı kadim, Kur'an-ı Kerim.*

Yazılmış rûhuma Qur'an-ı mücevher yâ
Resûla'llâh
Cânım cismim o Qur'an'la muṭahhar yâ
Resûla'llâh

15. kur'an:

Kaside 319

Mısra: 1

*Allah tarafından Hz. Muhammed'e
gönderilen kutsal kitap, İslam dininin temel
kitabı, Kur'an-ı Kerim.*

Açılmış sünbülün dilde bu Qur'an yâ Resûla'llâh
Bu sevdâ başka bir sevdâ ne reyḥân yâ
Resûla'llâh

kur'an kitâba:

1. kur'an kitâba:

Kaside 99

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kuran'a yemin olsun anlamında kullanılmış.

Înâbe eyledim Qur'an kitâba yâ Resûla'llâh
Okur şallû selâm virdim resûle yâ Resûla'llâh

kur'an-ı mücevher:

1. kur'an-ı mücevher:

Kaside 288

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kuran-ı Kerim (çok değerli bağlamında).

Yazılmış rûhuma Qur'ân-ı mücevher yâ
Resûla'llâh
Cânım cismim o Qur'ân'la muṭahhar yâ
Resûla'llâh

kurbân:

1. kurbânıyız:-ı, -yız

Kaside 51

Mısra: 2

Kurban olma \ canını feda etme.

İslâm ezelde mu'miñiz muḥabbet ehliyiz yâ
Resûla'llâh
Elestü bi-Rabbikum fermânınıñ kurbânıyız yâ
Resûla'llâh

2. kurbânıyam:-y, -am

Kaside 133

Mısra: 8

Kurban: II Aşık.

Tâc-ı İskender nedir taht-ı Süleymân istemem
Sen şehiñ kurbânıyam yâ Muhammed Muştafâ

3. kurbân:

Kaside 171

Mısra: 1

*Yakın olma, yaklaşma, takarrüb II Sevap için
boğazlanan hayvan, zebîha.*

Bedeldir nefsim kurbân kesersem yâ Resûla'llâh
Vücûdum mâ-sivâ hepden geçersen yâ
Resûla'llâh

4. kurbân:

Kaside 228

Mısra: 5

"Kurban olayım!" sözünün kısaltılmış biçimi.

Şefâ'at şâh-ı sultândır Hasan Hilmî saña kurbân
Şefâ'atle yazar medhiñ şefâ'at yâ Resûla'llâh

kurbân kesersem:

1. kurbân kesersem:--er, --se, --m

Kaside 102

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Kurban kesmek. (Bağlama göre aşığın aşkı
için kendisini feda etmesi).*

Cihâna cânımı virdim seniñ 'aşkıñ fedâsıçün
Ki farzdır nefsimi kurbân kesersem yâ Resûla'llâh

kurbân olur:

1. kurbân olur:--ur

Kaside 72

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

*Bir kimse ya da bir şey için kendini feda
etmek, canından vazgeçmek.*

Hasan Hilmî okur yazar seniñ mevlûdını şimdi
Saña kurbân olur cânı ta'aşşuk yâ Resûla'llâh

kurbân olursa:

1. kurbân olursa:--ur, --sa

Kaside 172

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Bir kimse ya da bir şey için kendini feda
etmek, canından vazgeçmek.*

Fedâyâ cânımız kurbân olursa yâ Resûla'llâh
Kabûlî Hâk ta'âlâdan bilürse yâ Resûla'llâh

kurb-ı rahmetde:

1. kurb-ı rahmetde:--de

Kaside 281

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(Allah)'ın rahmetinin yakını.

Livā-yı leşker-i şahrā kurulmuş kurb-ı rahmetde
Muhabbet dersi yā hūdan muḳarrer yā Resūla'llāh

kürsî:

1. kürsî:

Kaside 59

Mısra: 7

Arş'ın altında bulunan, yeri ve gökleri
kaplayan sekizinci felek. Levh-i Mahfuz'un
bulunduğu yer.

Muhabbetlü muşîbetdir kurulmuş Kerbelā kürsî
Muḳālîf kim okur dersi pelîddir yā Resūla'llāh

2. kürsî:

Kaside 100

Mısra: 5

Kürsü, konuşma yapılacak yüksekçe yer.

Ḥasan Ḥilmî gönül kürsî okunmaz ehl-i 'aşk dersi
Zemîn i âsumân ehl-i rızāya yā Resūla'llāh

kurul:

1. kuruldı:-dı

Kaside 4

Mısra: 7

Kurma işi yapılmak, oluşturulmak.

Ḳuruldı meclis-i tilmîz müderrisler muḳakkıḳdır
Ne maḥzūnem ne mesrūem rızâdır yā Resūla'llāh

2. kurulmuş:-muş

Kaside 59

Mısra: 7

1) Tertip edilmek, organize edilmek. 2)

Hazırlanmak. 3) İnşa edilmek.

Muhabbetlü muşîbetdir kurulmuş Kerbelā kürsî
Muḳālîf kim okur dersi pelîddir yā Resūla'llāh

3. kurulmuş:-muş

Kaside 62

Mısra: 3

1) Tertip edilmek, organize edilmek. 2)

Hazırlanmak. 3) İnşa edilmek.

Ezel esrârıdır gördüm kurulmuş sofra-i zikriñ
İçer rûḥânî şerbetler bu rûḥum yā Resūla'llāh

kurul:-

1. kurulmuş:--muş

Kaside 124

Mısra: 3

(Mecâzî anlamda) 1) Tertip edilmek,

organize edilmek. 2) Hazırlanmak. 3) İnşa
edilmek.

Görünmez ḥâne-i dilde kurulmuş Kerbelā cengi
Okunmaz ḥikmeti ḳalbde gönüldür yā Resūla'llāh

2. kuruldı:-dı

Kaside 343

Mısra: 11

Kurulmak, yapılmak, hazırlanmak.

Ḳuruldı meclis-i 'işret içildi bâde-i îmân
Getürdi bâdei Cibrîl ḳadeḥsin yā Resūla'llāh

kuş:

1. kuşar:-ar

Kaside 5

Mısra: 4

*Kusmak. II İçindeki nesne ya da varlığı
dışarı vermek.*

Nîsâna açmışam ağzım 'Adın deryâsıdır kalbim
Kuşar dürdâneler hamsî kitâbda yâ Resûla'llâh

2. kuşdur:--dur

Kaside 163

Mısra: 9

Kuş. II Aşığın gönlü.

Hasan Hilmî gönül kuşdur 'ibâdet ol kuşuñ rûhı
Seher vakti okur yâ hak öterler yâ Resûla'llâh

3. kuşlar:-lar

Kaside 163

Mısra: 3

Kuş.

Uçar kuşlar gibi anlar girerler cennete cümle
Nice devletlere anlar irerler yâ Resûla'llâh

4. kuşuñ:--uñ

Kaside 163

Mısra: 9

Kuş. II Aşığın gönlü.

Hasan Hilmî gönül kuşdur 'ibâdet ol kuşuñ rûhı
Seher vakti okur yâ hak öterler yâ Resûla'llâh

5. kuş:

Kaside 183

Mısra: 2

Kuş. II Ruh, can.

Cânım cismimde bir kuşdur emânet yâ

Resûla'llâh

Uçar kuş âşiyânından şefâ'at yâ Resûla'llâh

6. kuşdur:--dur

Kaside 183

Mısra: 1

Kuş. II Ruh.

Cânım cismimde bir kuşdur emânet yâ

Resûla'llâh

Uçar kuş âşiyânından şefâ'at yâ Resûla'llâh

7. kuş:

Kaside 197

Mısra: 4

Kuş II Ruh.

Müzeyyen gösteren cismi kafesde mürğ-i
rûhumdur

Uçarsa kuş kafes hâki harâbdır yâ Resûla'llâh

küşâd kıldı:

1. küşâd kıldı:-dı

Kaside 43

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Açık, ferah kılmak.

Felek burcî hidâyetden visâl bâbıñ küşâd kıldı

Gönül beytiñ tavâf kıldı cemâliñ yâ Resûla'llâh

kuşan:

1. kuşandı:-dı

Kaside 43

Mısra: 10

(Kılıç, kemer, kuşak vb. şeyleri) Beline bağlamak.

Göñül arzû ider el-ân ziyâret eylesün ravzañ
Kuşandı bak kılıç kalkan kabûl it yâ Resûla'llâh

küşe:

1. küşesin:-(s)i, -n

Kaside 117

Mısra: 5

Köşe, bucak.

Hasan Hilmî tevekküldür kanâ'at küşesin bekler
Göñül zevk i şafâ eyler mücevher yâ Resûla'llâh

kuşluk:

1. kuşluk:

Kaside 272

Mısra: 5

Günün sabahla öğle arasındaki saatleri, kuşluk vakti.

Hasan Hilmî kılar kuşluk kâşîñ mihrâbına karşı
Muşallî bâb-ı rahmetden maķâmım yâ Resûla'llâh

kuşûr:

1. kuşûr:

Kaside 69

Mısra: 20

Kabahat, suç; eksiklik.

Serendib tağına Âdem inince kaldı hayretde
Didi yâ Rabb kuşûr bende şefâ'at yâ Resûla'llâh

2. kuşûr:

Kaside 82

Mısra: 6

Eksik / noksan.

Hasan Hilmî huzûr ehli hata itse 'atâ eyle
Kuşûr ile namâz kılsa surûra yâ Resûla'llâh

3. kuşûrdur:--dur

Kaside 82

Mısra: 1

Eksik, noksan; kasırlar.

Namâz kılsaķ kabûl olmaz kuşûrdur yâ
Resûla'llâh

Haber virdiñ tamâm hüccet huzûrdur yâ
Resûla'llâh

4. kuşûra:-a

Kaside 174

Mısra: 1

Hata, kusur, günah.

Mesâ'il defterim yazdım kuşûra yâ Resûla'llâh
Hacil itme su'al itsem huzûra yâ Resûla'llâh

5. kuşûrum:-um

Kaside 245

Mısra: 2

Kabahat, suç; eksiklik.

Muhabbet nokşânıdır her müdde'âda yâ
Resûla'llâh
Kuşûrum çok hidâyetlü du'âda yâ Resûla'llâh

6. kuşûrum:-um

Kaside 251

Mısra: 6

Kusur, eksik, noksan.

Karâr-ı kâbe kavseyn Hasan Hilmî işâret var
Kuşûrum çok seni medh u şenâda yâ Resûla'llâh

7. **kuşûrum:--um**

Kaside 254

Mısra: 2

Kabahat, suç; eksiklik.

Kitâb-ı ‘aşkı ez-berden okursam yâ Resûla’llâh
Şuçum ‘afv it kuşûrum var yazarsam yâ
Resûla’llâh

8. **kuşûra:-a**

Kaside 278

Mısra: 1

Hata, kusur, günah.

Muhabbet defteriñ yazdım kuşûra yâ Resûla’llâh
Hacil itme niyâz itdim huzûra yâ Resûla’llâh

9. **kuşûrum:--um**

Kaside 289

Mısra: 6

Hata, suç, kabahat. II Günah.

Hasan Hilmî hañâ ehli ricâ sultânıma geldim
Kuşûrum ‘afv ider Allâh muvaffak yâ Resûla’llâh

kuşûr itmez:

1. **kuşûr itmez:--mez**

Kaside 253

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kusur etmek, hata yapmak.

Cemî‘ u cümle aşhâba muhabbet eylemek vâcib
Kuşûr itmez Hasan Hilmî vefâda yâ Resûla’llâh

kuşûr itse:

1. **kuşûr itse:--se**

Kaside 183

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hata yapmak, günah işlemek.

Bu rûhum bülbül-ü ü gül-çin gezer Kâf tağı ‘aşk
üzre

Bu seyyâhda kuşûr itse kabâhat yâ Resûla’llâh

kutb-ı merkez:

1. **kuṭb-ı merkez:**

Kaside 315

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Tasavvuf. Mânevî mertebelerin en
yükseğinde bulunan kimse; zâhir ve bâtın
âlemlerinin idârecisi, âlemin kalbi, âlemde
Hakk’ın halîfesi vaziyetindeki insân-ı kâmil [Her
devirde bir tâne olduğu kabul edilir].*

Cihâdñ menzili haḳ kuṭb-ı merkez yâ Resûla’llâh
Mücâhid bahtınıñ burcu mu‘azzez yâ Resûla’llâh

kütüb-hâne:

1. **kütüb-hâne:**

Kaside 254

Mısra: 5

*Kitaplık, kitap satılan dükkân, kitap evi,
kitaphâne.*

Nihâyetsiz kütüb-hâne Hasan Hilmî muhabbetdir
Baña ta‘îmi ders eyle girersem yâ Resûla’llâh

kütüb-hâne-i kudret:

1. **kütüb-hâne-i kudret:**

Kaside 42

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Her yeri kaplayan kudretullahın ilmi.

Cemālu'llāh müsāvīdir seniñ ism-i şerīfīñle
Anıñçün 'āşıkıñ zıkrı vişāldır yā Resūla'llāh

kuy:

1. **ķuyumdur:--um, --dur**

Kaside 143

Mısra: 1

Far. 1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle.

Namāzı ķalbime ķoydum ķuyumdur yā
Resūla'llāh
Ķılarım vaķtı fevt itmem ķūyumdur yā
Resūla'llāh

lā:

1. **lā'yı:-yı**

Kaside 20

Mısra: 6

*Inkar, kabul edilmemişlik anlamlarında
"hayır, yok, değil."*

İnābe-i ĩmānım vehbīdir sefer der- vaţan ķıldım
Bırakdım lā'yı buldum Allāh'ı naķşibendim yā
Resūla'llāh

laķm-i nā-puķte:

1. **laķm-i nā-puķte:**

Kaside 71

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Pişmemiş, çiğ et (aşıkın kalbi).

Girersem āteş-i 'aşķa bişer bu laķm-i nā-puķte
Bu meyyit ümmetiñ ister ķayātı yā Resūla'llāh

la'nete:

1. **la'nete:-e**

Kaside 268

Mısra: 4

*Allah'ın rahmetinden, af ve merhametinden
mahrum olma.*

Zehri virdi ķılıķ çekdi ķiyānet eyledi mel'ün
Sezādır la'nete el-ķaķ hezār her dem yā
Resūla'llāh

laţif:

1. **laţifdir:-dir**

Kaside 9

Mısra: 2

*Ar. Letafetli, mülāyemetli, hoş, yumuşak,
nazik: simā-yı laţif, sūhan-ı laţife, cism-i laţif,
et'ime-i laţife. (Esmā-i hüsnadandır: Abdüllatıf).*

Şecere-i zencīriñ şerīfdır yā Resūla'llāh
Muķabbet meyve-yi ma'nā laţifdir yā Resūla'llāh

2. **laţifdir:-dir**

Kaside 215

Mısra: 6

Hoş, güzel.

Ĥavāf eyler Ĥasan Ĥilmī bu fakrıñ Ka'be'si her
dem

Oķur hüccāc ile lebbeyk laţifdir yā Resūla'llāh

3. **laţifdir:-dir**

Kaside 333

Mısra: 1

Hoş, güzel.

Muhabbet misk-i cennettir latîfdır yâ Resûla'llâh
Yüzün cennet sözün Kevser-i şerîfdır yâ
Resûla'llâh

lâyık:

1. lâyıķ:

Kaside 71

Mısra: 12

(Ar.) Uygun, yaraşır.

Nidâ eyler baña ma'sûķ beni medh eyledi 'âşık
Seniñ evşâfına lâyıķ ne yazsam yâ Resûla'llâh

2. lâyıķdır:-dır

Kaside 71

Mısra: 6

1. Uygun, yaraşır, münâsip 2. Nitelikleriyle
bir şeye hak kazanacak seviyede olan, bir şeyi hak
edecek nitelikte bulunan.

Mürîd oldum ki bir şeyhe murâdım 'âşık olmakdır
Hilâfet saña lâyıķdır hâķîķat yâ Resûla'llâh

3. lâyıķ:

Kaside 269

Mısra: 3

Ar. Uygun, yaraşır.

İ'âne eylese lâyıķ muhabbet şeyhu'l-İslâmı
Oturmuş 'aşķ hâķimi cândan cesedde yâ
Resûla'llâh

4. lâyıķ:

Kaside 331

Mısra: 6

(Ar.) Uygun, yaraşır.

Hasan Hilmî 'aceb defter yazarsa tuhfe-i 'aşķıñ
Hediye virsem şâha lâyıķ yâ Resûla'llâh

lâ-yüs'el:

1. lâ-yüs'el:

Kaside 59

Mısra: 10

Sorumluluk gerektirmeyen, sorumsuz.

Hasan Hilmî ezel 'ilmi yazılmış levh-i mahfûzda
Delîlim dilde lâ-yüs'el 'adîldır yâ Resûla'llâh

lâzım:

1. lâzım:

Kaside 88

Mısra: 3

Gerekli.

Çürük yerde çemen bitmez neden lâzım ekin
ekmek
Zarar vardır ticâretde bilürdüm yâ Resûla'llâh

leb:

1. lebiñ:-iñ

Kaside 303

Mısra: 5

(Fars.) Dudak.

Hasan Hilmî içer zemzem lebiñ mîz-âb-ı
rahmetden
Yüzün kıble kaşın rûkn-i Yemânî yâ Resûla'llâh

lebbeyk:

1. lebbeyk:

Kaside 23

Mısra: 8

"Buyurun efendim, emredin" anlamlarında
bir seslenme sözü.

Ey Hasan Hilmî o zemzem ehl-i 'aşka eş-şalâ
Lebbeyk 'Arafât tağıdır yâ Resûla'llâh gönül

2. lebbeyk:

Kaside 31

Mısra: 6

"Buyurun efendim, emredin" anlamlarında
bir seslenme sözü.

Serindib tağına gitmem şarâb-ı Cidde'i içmem
Cemâliñ şâhı terk itmeme ki lebbeyk yâ
Resûla'llâh

3. lebbeyk:

Kaside 87

Mısra: 7

Hac veya umre niyetiyle ihrama giren
kimsenin Allah'a hitaben söylediği, "Emrindeyim,
burada hizmetindeyim" anlamında telbiye
sözüdür.

Hasan Hilmî okur lebbeyk şehir vakti tavâf eyler
Medîne'dir bâna Ka'be Minâ'da yâ Resûla'llâh

4. lebbeyk:

Kaside 215

Mısra: 6

"Buyurun efendim, emredin" anlamlarında
bir seslenme sözü.

Tavâf eyler Hasan Hilmî bu fakrın Ka'be'si her
dem

Okur hüccâc ile lebbeyk laîfdir yâ Resûla'llâh

5. lebbeyk:

Kaside 219

Mısra: 4

"Buyurun efendim, emredin" anlamlarında
bir seslenme sözü.

Muhabbet Cebel-i 'Arâfat 'aşk zemzem-i ma'nâ
İçer kanmaz okur lebbeyk tefeyyüz yâ Resûla'llâh

lebbeyk okur:

1. lebbeyk okur:--r

Kaside 147

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hac sırasında Cenâbıhakk'a hitâben
söylenen, "Senin emrini yerine getirmeye hazırım,
maksadım dâima sensin Allah'ım" manasına gelen
ifadeyi söylemek.

Hasan Hilmî muhabbetle içerse bi'r-i zemzemden
Okur hüccâc ile lebbeyk kefâdır yâ Resûla'llâh

lebbeyk-i rûhânî:

1. lebbeyk-i rûhânî:

Kaside 218

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hac veya umre niyetiyle ihrama giren
kimsenin Cenâbıhakk'a hitaben söylediği,
"emrindeyim, burada hizmetindeyim !" anlamında
telbiye sözüdür.

Hasan Hilmî muhabbetle okur lebbeyk-i rûhânî
Şadâsı gelse hüccâcın nevâfil yâ Resûla'llâh

ledün:

1. ledün:

Kaside 51

Mısra: 6

Gayb ilmi, ilahi esrarı öğreten ilimle ilgili.

Meyveciyiz baħr u berde gâh süvârî gâh piyâde
'İlm-i hikmetle ledün sulţânıyız yâ Resûla'llâh

ledünnî:

1. ledünnî:

Kaside 11

Mısra: 6

Gayb ilmi, ilahi esrarı öğreten ilimle ilgili.

Muhabbet defteri dilde okunmaz ma'nevî ma'nâ

Ledünnî defteri ra'nâ okundum yâ Resûla'llâh

2. ledünnî:

Kaside 22

Mısra: 10

Gayb ilmi, ilahi esrarı öğreten ilimle ilgili.

Hasan Hilmî hayâ itme hayât-ı hamrî nûş eyle

Ledünnî bâde-i hikmet ne devlet yâ Resûla'llâh

3. ledünnî:

Kaside 35

Mısra: 5

Gayb ilmi, ilahi esrarı öğreten ilimle ilgili.

Ledünnî kevşeriñ buldum hayât-ı hikmeti içdim

Hasan Hilmî memât olmaz ki haydır yâ

Resûla'llâh

4. ledünnî:

Kaside 54

Mısra: 5

Gayb ilmi, ilahi esrarı öğreten ilimle ilgili.

Muhabbet ma'nevî hikmet ledünnî sırr-ı tevhi'ddir

Şerî'at şerh ider ister şevâhid yâ Resûla'llâh

5. ledünnî:

Kaside 148

Mısra: 5

Gayb ilmi, ilahi esrarı öğreten ilimle ilgili.

Hasan Hilmî okur hikmet ledünnî h'vâce-i

Hak'dan

Hayâtı vakti fevt itse zulümdür yâ Resûla'llâh

6. ledünnî:

Kaside 162

Mısra: 1

(Ar.) Sır dolu, ilâhî.

Ledünnî ravza-i rûhuñ kitâbdır yâ Resûla'llâh

Tutuşdı yandı dil bağrım kebâbdır yâ Resûla'llâh

7. ledünnî:

Kaside 162

Mısra: 3

(Ar.) Sır dolu, ilâhî.

Seher vakti okur Hak Hak ledünnî 'ilm-i

hikmetden

Açarsan bâb-ı dergâhı şevâbdır yâ Resûla'llâh

8. ledünnî:

Kaside 169

Mısra: 1

Gayb ilmi, ilahi esrarı öğreten ilimle ilgili.

Ledünnî yağmuru yağdı gönülde yâ Resûla'llâh

Yazar hikmet beyân eyler kitâbda yâ Resûla'llâh

9. ledünnî:

Kaside 169

Mısra: 5

(Ar.) Sır dolu, ilâhî.

Okur hikmet Hasan Hilmî ledünnî Şeyhu'l-

ekberden

Yazar dürlü cevâhirler satırda yâ Resûla'llâh

10. **ledünniden:-den**

Kaside 274

Mısra: 2

Gayb ilmi, ilahi esrarı öğreten ilimle ilgili.

Muhabbetden iden şeyhe inābe yâ Resûla'llâh

Ledünniden okur dersi şavāba yâ Resûla'llâh

ledünnî 'ilmine:

1. **ledünnî 'ilmine:--n, --e**

Kaside 211

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah ile ilgili bilgi ve sırlara ait ilim, gayb ve mârifet ilmidir.

Muhabbet bir melektir kim ledünnî 'ilmine

me'mûr

Menâfi ' ilmidir kalbde okursa yâ Resûla'llâh

len terânî:

1. **len terânî:**

Kaside 123

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

"(Musa dedi ki): Yâ Rab bana kendini göster de sana bakayım. (Allah) Beni göremezsın." Araf suresi 7:143.

Hasan Hilmî hakîkat Hakk celālî haşyetu'llâhdır

Tecellî len terânî kibriyâdır yâ Resûla'llâh

leţâfet:

1. **leţâfet:**

Kaside 142

Mısra: 4

(Ar.) Hoşluk, güzellik, incelik.

Hoş âvâzla münâdiler seher vakti şalâ virse

Gıdâ-i hazz-ı rûhânî leţâfet yâ Resûla'llâh

levh:

1. **levha:-a**

Kaside 150

Mısra: 2

Allah tarafından takdir edilen kutsal yazgı belgesi.

Düşündüm bildim efkârım hatâdır yâ Resûla'llâh

Yazılmış levha takdîrim cefâdır yâ Resûla'llâh

levh u kalemden:

1. **levh u kalemden:--den**

Kaside 261

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Levh-i mahfuz, Allah tarafından takdir edilen şeylerin yazılı bulunduğu manevi levha.

Kanat açmış gönül mürğî Hasan Hilmî uçar 'arşa

Gelür maḥbûb-u hû levh u kalemden yâ

Resûla'llâh

levha-i zâtîñ:

1. **levha-i zâtîñ:--ıñ**

Kaside 155

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Zatın levhası. II Görüntü, görünüş.

Gönüldür levha-i zâtîñ şıfâtîñ yâ Resûla'llâh

Yazılmış hâtem-i naqş-ı kitâbîñ yâ Resûla'llâh

levh-i dil:

1. levh-i dil:

Kaside 100

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül levhası. II Aşığın gönlü.

Yazılmış levh-i dil üzre gönül gözi nazar eyler

Kerem kıl iltifât eyle garîbe yâ Resûla'llâh

levh-i mahfûzda:

1. levh-i mahfûzda:--da

Kaside 59

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Allah'ın takdir ettiği, olmuş ve olacak bütün şeylerin üzerinde yazılı bulunduğu kabul edilen levha.

Hasan Hilmî ezel 'ilmî yazılmış levh-i mahfûzda
Delîlim dilde lâ-yüs'el 'adîldir yâ Resûla'llâh

2. levh-i mahfûzda:--da

Kaside 105

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah'ın takdir ettiği, olmuş ve olacak bütün şeylerin üzerinde yazılı bulunduğu kabul edilen levha.

Yazılmış levh-i mahfûzda bu 'aşk kâlû belâ derdi
Belâ bülbülleri ikrâr ider mi yâ Resûla'llâh

3. levh-i mahfûzda:--da

Kaside 148

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah'ın takdir ettiği, olmuş ve olacak bütün şeylerin üzerinde yazılı bulunduğu kabul edilen levha.

Şabırdır hikmete 'ibret yazılmış levh-i mahfûzda
cehennem nefsi-i insânda kibirdir yâ Resûla'llâh

4. levh-i mahfûzda:--da

Kaside 201

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Allah'ın takdir ettiği, olmuş ve olacak bütün şeylerin üzerinde yazılı bulunduğu kabul edilen levha.

Muhabbet kalb-i 'uşşâka mu'indir yâ Resûla'llâh
Yazılmış levh-i mahfûzda naşîrdır yâ Resûla'llâh

levh-i mahfûzdan:

1. levh-i mahfûzdan:--dan

Kaside 35

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Allah'ın takdir ettiği, olmuş ve olacak bütün şeylerin üzerinde yazılı bulunduğu kabul edilen levha.

Cemâliñ metni Ahmed'den ki ben ez-berledim
'aşkı
Okurum levh-i mahfûzdan bu dersi yâ Resûla'llâh

levlâ:

1. leylâ'ya:--y, --a

Kaside 321

Mısra: 2

Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin kadın kahramanı. II Sevgili.

Gönül şahrâ-yı 'aşkıñda gezerse yâ Resûla'llâh
'Aceb Leylâ'ya Mecnûn'dur gönülde yâ
Resûla'llâh

leyle-i mi' rāc:

1. leyle-i mi' rāc:

Kaside 149

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Miraç gecesi. II Hz. Muhammed'in yedi kat semâyı aşıp Hak huzuruna vardığı ve O'nunla görüştüğü gece. II [tas.] Seyr u sülûk neticesinde ruhun Hakk'a yaklaştığı vakit.

Kemâliñ leyle-i Mi' rāc irişdiñ kâbe kavseyne
Bunu inkâr iden kâfir Ebû Cehil'dir yâ Resûla'llâh

2. leyle-i mi' rāc:

Kaside 222

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Miraç gecesi. II Hz. Muhammed'in yedi kat semâyı aşıp Hak huzuruna vardığı ve O'nunla görüştüğü gece. II [tas.] Seyr u sülûk neticesinde ruhun Hakk'a yaklaştığı vakit.

Muhabbet leyle-i mi' rāc celālî yâ Resûla'llâh
İrişdiñ kâbe kavseyne kemālî yâ Resûla'llâh

leziz:

1. leziz:

Kaside 10

Mısra: 6

Lezzetli, tatlı, hoş.

Bi-ḥamdi'llâh gönül mürğî muhabbetle
gıdalanmış

O ni'metden leziz gayrî ki nem var yâ Resûla'llâh

2. lezizdir:-dir

Kaside 55

Mısra: 1

I. Tatlı, hoş giden, vazgeçilmesi güç olan.

II. Manevi gıdaların (ibadet, zikir) verdiği lezzet.

Gıdâ-i nefis-i rûḥânî lezizdir yâ Resûla'llâh

Şafâ-yı rûḥ-ı sultânî 'azîzdir yâ Resûla'llâh

3. lezizdir:-dir

Kaside 201

Mısra: 6

Lezzetli, tatlı, hoş.

Hasan Hilmî şarâb-ı 'aşk bilindi başka hikmetdir
Muhabbet katre-i rahmet lezizdir yâ Resûla'llâh

4. leziz:-i

Kaside 307

Mısra: 1

Lezzetli, tatlı, hoş.

Cemâliñ cennet-i me'vâ lezizî yâ Resûla'llâh
Mücâhid mecriniñ dürr-i 'azizî yâ Resûla'llâh

lezzet:

1. lezzetîñ:--iñ

Kaside 77

Mısra: 11

Tat. zevk. haz.

Bi-ḥamdi'llâh oruç tutduk cemâliñ lezzetîñ
bulduk

Bu gün ağlar iken güldük beşâret yâ Resûla'llâh

libās:

1. libāsım:-ım

Kaside 56

Mısra: 5

Elbise,giysi.

Libāsım zāhire yandı mürīdim ma‘nevī ‘uryān
Virirsen ma‘nevī kaftān giyerim yā Resūla’llāh

2. **libāsları:--lar, --ı**

Kaside 165

Mısra: 6

Elbise,giysi.

Hasan Hilmī aķar dinmez gözünden seyl gibi
yaşlar

Aña cennet libāsları biçildi yā Resūla’llāh

libās-ı hulle-i cennet:

1. **libās-ı hulle-i cennet:**

Kaside 288

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Cennette giyilen elbise, cennet elbisesi.

Oķursam rūhuma rahmet benim ķabre refīķimdir

Libās-ı hulle-i cennet münevver yā Resūla’llāh

likā-i len terānī udnu minnī:

1. **likā-i len terānī udnu minnī:**

Kaside 217

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*"Benim yüzümü göremezsin bana yaklaş"
anlamına gelen, Miraç olayında Allah (cc)'ın Hz.
Muhammed (sav)'e böyle seslendiği rivayet edilir.*

Muhabbet bāde-i ‘ilm-i ledünnī yā Resūla’llāh

Likā-i len terānī udnu minnī yā Resūla’llāh

lisān:

1. **lisān:**

Kaside 25

Mısra: 5

*Düşünce ve duyguları bildirmeye yarayan
herhangi bir anlatım aracı, dil.*

Gören gözler ķalur hayrān lisān ‘āciz sūkūt eyler

Ki bi’z-zāt vāşifīn Allāh hacīlim yā Resūla’llāh

2. **lisānımda:-ım, -da**

Kaside 237

Mısra: 1

*Düşünce ve duyguları bildirmeye yarayan
herhangi bir anlatım aracı, dil.*

Lisānımda feşāhatle belāgat yā Resūla’llāh

Muhabbet bādı esdikçe ‘adālet yā Resūla’llāh

3. **lisānında:-ı, -n, -da**

Kaside 333

Mısra: 3

Dil, lisan.

Oķunsa nām-ı na’tiñ zümre-i ‘uşşāk lisānında

Melek gökde beşer yerde semī’dir yā Resūla’llāh

lisānen:

1. **lisānen:**

Kaside 58

Mısra: 3

Konuşarak, sözlü.

Bilinmez şüretā İslām lisānen zıkr ider tevḥīd

Mu‘allim münkiri āḫir zamāndır yā Resūla’llāh

2. **lisānen:**

Kaside 63

Mısra: 7

Konuşarak, sözlü.

Lisānen söyleriz ikrārı cānāna eyleriz taşdıķ
Bizim imānımız rûz-ı ezeldir yâ Resûla'llāh

livā-yı evliyāu'llāh:

1. livā-yı evliyāu'llāh:

Kaside 286

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Allah'ın velî kullarının sancağı, bayrağı.

Muhabbet ey Ḥasan Ḥilmî livā-yı evliyāu'llāh
Rızā bābında sancākdār-ı 'aşķım yâ Resûla'llāh

livā-yı leşker-i şahrā:

1. livā-yı leşker-i şahrā:

Kaside 281

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Karadaki askerlerin bayrağı, sancağı.

Livā-yı leşker-i şahrā kurulmuş kurb-ı rahmetde
Muhabbet dersi yâ hūdan muķarrer yâ Resûla'llāh

livā-vı nusretiñ:

1. livā-yı nuşretiñ:--iñ

Kaside 266

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yardım bayrağı.

Livā-yı nuşretiñ İnnā Fetaḥnādan açılmışdır
Ḥasan Ḥilmî'ye o Fettāḥıñ mefḥarisiñ yâ
Resûla'llāh

liyākat:

1. liyākāt:

Kaside 56

Mısra: 7

Layık, yaraşır, uygun olmak.

Ḥilāfet almağa şimdi liyākāt kalmadı bende
Ümīdim mürşidim sende ararım yâ Resûla'llāh

loķmān:

1. loķmān:

Kaside 39

Mısra: 7

*Hikmetli sözleri ve hikayeleri ile efsaneleşip
her derdin devasını bildiği rivayet edilen hekim.*

Ḥasan Ḥilmî gönül Loķmān haber vir ḥastalar
gelsün

Maraż ehli 'ilāc alsun ṭabībim yâ Resûla'llāh

2. loķmān:

Kaside 83

Mısra: 6

*Bir nebî veya velî olduğu ihtilâflı; ancak
çoğunluğun tercihine göre hakim bir şahsiyet.
Kur'ân-ı Kerîm'de Lokman adı iki yerde geçer
(Lokman, 31/12 ve 13). Kelime, aynı zamanda
Mekkî bir surenin adıdır. Bu sûrenin nüzul sebebi
Kureyşlilerin Lokman'ı Hz. Peygamber (s.a.s)'e
sormalarıdır.*

'İlācî 'ilm-i hikmetden okurdu Ḥazret-i Loķmān
Ḥasan Ḥilmî'ye ḥaķ Loķmān namāzdır yâ
Resûla'llāh

3. loķmān:

Kaside 127

Mısra: 2

*Kur'an'da ve halk efsanelerinde bahsi geçen,
hikmet sahibi olduğuna inanılan kişi.*

Bu nefsiñ derdine dermân ki sensiñ yâ Resûla'llâh
Bu hasta kalbime Loqmân ki sensiñ yâ
Resûla'llâh

4. loqmân:

Kaside 135

Mısra: 3

Bir nebî veya velî olduğu ihtilâflı; ancak çoğunluğun tercihinine göre hakim bir şahsiyet. Kur'ân-ı Kerîm'de Lokman adı iki yerde geçer (Lokman, 31/12 ve 13). Kelime, aynı zamanda Mekki bir surenin adıdır. Bu sûrenin nüzul sebebi Kureyşlilerin Lokman'ı Hz. Peygamber (s.a.s)'e sormalarıdır.

Uyur mı ehl-i derd ehli arar Loqmân 'ilâc ister
Tabîbdır hastaya Ahmed Muhammed yâ
Resûla'llâh

loqmân hekîm:

1. loqmân hekîm:

Kaside 125

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kur'an'da ve halk efsanelerinde bahsi geçen, hikmet sahibi olduğuna inanılan Peygamber veya velî.

Bi-hamdî'llâh bu 'aşk dersi bize Loqmân Hekîm
oldı
Seher vakti bilâ-defter okursam yâ Resûla'llâh

2. loqmân hekîm:

Kaside 207

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kur'an'da ve halk efsanelerinde bahsi

*geçen, hikmet sahibi olduğuna inanılan
Peygamber veya velî.*

'İlacı dest-i kudretle virir Loqmân Hekîm ammâ
Seniñ 'aşkıñla hoş gönlüm kederden yâ
Resûla'llâh

loqmân hekîm'dir:

1. loqmân hekîm'dir:

Kaside 312

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Büyük bir hekim, kıymetli sözleri ve hikâyeleriyle ün salmış bir hakîm olan efsânevi şahsın ismi olup dilimizde "hâzık tabip" ve "feylesof" anlamında kullanılır.

Muhabbet 'âşık Loqmân Hekîm'dir yâ
Resûla'llâh

Şarâb-ı mağfiret Hâk'dan kerîmdir yâ Resûla'llâh

lûb-i deryâya:

1. lûb-i deryâya:--y, --a

Kaside 292

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Denizin özü, denizin ortası.

Hasan Hilmî lûb-i deryâya taldıkda cevâhirler
çıkdısa
Muhibb-i muhlîşîñ 'âşık şekûruñ yâ Resûla'llâh

lu'lu'-i hâk'a:

1. lu'lu'-i hâk'a:--a

Kaside 300

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Allah'ın inci sözleri, Kuran-ı Kerim.

Zebânım hikmetu'l-'ayn-ı cihâddır yâ Resûla'llâh
Kelâmım lu'lu'-'i Hakk'a mişâldır yâ Resûla'llâh

lutf eyle:

1. lutf eyle:

Kaside 112

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte
bulunmak.*

Bize lutf eyle ikrâm kıl rızâi yâ Resûla'llâh
Açulsun bâb-ı ehlu'llâh ricâi yâ Resûla'llâh

lutf eyledi:

1. lutf eyledi:

Kaside 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Bağışlamak, hediye etmek, ihsanda
bulunmak.*

hüsniyyât

lutfen:

1. lutfen:

Kaside 70

Mısra: 2

*"Lütuf olarak" anlamına gelerek "dilerim,
rica ederim" anlamında kullanılan bir temenni
sözü.*

Vücüdüm âteşe yandı kebâbdır yâ Resûla'llâh
Bize lutfen 'aât kıl sağ şevâbdır yâ Resûla'llâh

lutf eyledi:

1. lutf eyledi:-di

Kaside 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İhsanda, iyilikte bulunmak.

Ne ni'metdir bu devlet ki şadırdı nûr-ı imânı
Bize lutf eyledi Allâh Muhammed gibi sultânı

mâ fi'l-hakire:

1. mâ fi'l-hakire:--e

Kaside 280

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Tevazu anlamında kullanılan bendeniz, bu
kulunuz anlamında bir ifade.*

Hasan Hilmî sözün kimyâ türâbı sîm u zer eyler
Nazar kıl sen sezâ mâ fi'l-hakire yâ Resûla'llâh

ma'âza'llah:

1. ma'âza'llah:

Kaside 195

Mısra: 2

*Allah korusun! Allah esirgesin! anlamı
taşıyan ünlem ifadesi.*

Muhabbet hâne-i kalbde ziyâdır yâ Resûla'llâh
Ma'âza'llâh muhâlif söz riyâdır yâ Resûla'llâh

ma'būd:

1. ma'būd:

Kaside 26

Mısra: 5

*Kayıtsız şartsız kulluk edilmeye lâyık olan,
kendisine ibâdet olunan varlık, ilâh, Allah.*

Seni vaşf eyledi bi'z-zât şıfât-ı 'abd ile ma'būd
Maḳāmıñ cennet-i Maḥmūd ḥayrân oldum yâ
Resûla'llâh

2. ma'būd:

Kaside 51

Mısra: 3

*Kayıtsız şartsız kulluk edilmeye lâyık olan,
kendisine ibâdet olunan varlık, ilâh, Allah.*

Mükellef eyledi ma'būd bizi emr-i ferâ'izle
'Amel bâğında mecbûren edâyız yâ Resûla'llâh

3. ma'būd:

Kaside 72

Mısra: 6

*Kayıtsız şartsız kulluk edilmeye lâyık olan,
kendisine ibâdet olunan varlık, ilâh, Allah.*

Şükür biz yevm-i işneyne yetişdik okuruz mevlūd
Seniñ ümmetine ma'būd raḥîmdir yâ Resûla'llâh

4. ma'būd:

Kaside 182

Mısra: 4

*Kayıtsız şartsız kulluk edilmeye lâyık olan,
kendisine ibâdet olunan varlık, ilâh, Allah.*

Yere fermân nüzûl itdi yer oynar korkusundandır
Bu mülküñ mâliki Ma'būd yıkan da yâ
Resûla'llâh

mâcerâ:

1. mâcerâsı:--ı

Kaside 309

Mısra: 1

*Baştan geçen ilginç olay veya olaylar zinciri,
serüven.*

Cihādıñ mâcerâsı izhâr-ı ḥaḳdır yâ Resûla'llâh
Tolaşmış ehl-i İslâm bir hevâdır yâ Resûla'llâh

ma'cün:

1. ma'cünü:--ı

Kaside 248

Mısra: 1

Macun II Deva, ilaç.

Muḥabbet ma'cünü ḥâl-i derûnı evliyâu'llâh
Bulunmaz neş'esi her bir devâda yâ Resûla'llâh

2. ma'cünü:--ı

Kaside 338

Mısra: 5

Karışma, hamur gibi olma.

Ḥasan Ḥilmî maraḫlansa muḥabbet ma'cünü tiryâḳ
'Aṭyâ aşluhu 'aḳl-ı selîmim yâ Resûla'llâh

ma'den:

1. ma'deni:--ı

Kaside 209

Mısra: 3

Ar. Maden, kaynak II [tas.] Hakikat.

Muḥabbet ma'deni maḥfî mu'annidler arar
bulmaz
Aña mâlik muḥaḳḳıḳler münâbir yâ Resûla'llâh

2. ma'deni:--ı

Kaside 247

Mısra: 6

Ar. Maden, kaynak II [tas.] Hakikat.

Bilür cevherleriñ kadriñ Hasan Hilmî gönül şarrâf
Bilindi ma‘deni tahte’ş-serâda yâ Resûla’llâh

3. **ma‘denisiñ:--î, --siñ**

Kaside 266

Mısra: 4

Maden, kaynak.

Sen ol mîzân-ı maşşerde ‘uşât-ı ümmete Hâk’dan
Şefâ‘atle meded ma‘denisiñ yâ Resûla’llâh

ma‘den tamarları:

1. **ma‘den tamarları:**

Kaside 182

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*(Ar.) Kendine has parlaklığa sahip, dövülüp
haddelenebilen, ince levha ve tel hâline
getirilebilen, asitler ve bazlarla birleşebilen
demir, altın, bakır gibi elementlerin ortak adı,
metal.*

Yeriñ ma‘den tamarları haqîkat ism-i a‘zamdır
Yapış muhkem Hasan Hilmî ‘aķide yâ Resûla’llâh

ma‘deni:

1. **ma‘deni:**

Kaside 81

Mısra: 3

Ar. Maden, kaynak II [tas.] Hakikat.

Muhabbet ma‘deni miskî Muhammed Muştafâ
şehri
Çekildi ka‘beye tüccâr satıldı yâ Resûla’llâh

2. **ma‘deni:**

Kaside 227

Mısra: 3

Ar. Maden, kaynak II [tas.] Hakikat.

Cihâna neşr olur el-ân Muhammed ma‘deni miski
Muhabbet miskdir eşki mübeddel yâ Resûla’llâh

ma‘den-i rahmet:

1. **ma‘den-i rahmet:**

Kaside 289

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Rahmet madeni, kaynağı. II Allah'ın rahmeti.

Muhabbet ma‘den-i rahmet muşaddak yâ
Resûla’llâh
Açıkdır mağfîret bâbı muhaqqak yâ Resûla’llâh

mâder:

1. **mâder:**

Kaside 307

Mısra: 6

(Fars.) Anne, valide.

Sene biñ üç yüz sekiz receb ayında toğmuşdur
Ana sensiñ peder mâder şefî‘i yâ Resûla’llâh

ma‘düm olur:

1. **ma‘düm olur:--ur**

Kaside 17

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yok olmak.

‘Ademden Hâkķ ‘anâsırla vücûdum eyledi izhâr
Gine bir gün olur ma‘düm şefâ‘at yâ Resûla’llâh

mağāra:

1. mağāra:

Kaside 21

Mısra: 10

*Dağlarda, kayalarda vaki hücre tarzında
oyuk, kehf, gar. Cem'i "magarât"tır.*

Kefeşütatayüş tarîk-i bāğ ile baldır
Mağāra bekçisi Kıtımîre Kıtımîr miyüm yâ
Resûla'llāh

2. mağārāda:-da

Kaside 95

Mısra: 4

*Bir yamaca veya kaya içine doğru uzanan,
barınak olarak kullanılabilen yer kovuğu.*

Gezerüm tağ u şahrāda ararım yârı ağıyārda
Haber aldım mağārāda firārim yâ Resûla'llāh

mağfîret:

1. mağfîretidir:-dir

Kaside 159

Mısra: 6

Bağışlama.

Hasan Hilmî okur na'tın seniñ medhiñle
meşgûldur
Günāha göz yaşı mağfîretidir yâ Resûla'llāh

2. mağfîret:

Kaside 262

Mısra: 2

*(Ar.) Allah'ın lutuf ve merhamet ederek
kullarının günahlarını affetmesi, bağışlaması,
yarlıgama.*

Muhabbet bāb-ı meftûhdur kemāhî yâ Resûla'llāh
Muhabbet mağfîret māhı günāhı yâ Resûla'llāh

3. mağfîret:

Kaside 289

Mısra: 2

*Allah'ın, kullarının günahlarını bağışlaması,
yarlıgaması.*

Muhabbet ma'den-i rahmet muşaddak yâ
Resûla'llāh
Açıkdır mağfîret bābı muhakkağ yâ Resûla'llāh

4. mağfîret:

Kaside 295

Mısra: 3

*(Ar.) Allah'ın lutuf ve merhamet ederek
kullarının günahlarını affetmesi, bağışlaması,
yarlıgama.*

Murādım mağfîret Hāk'dan habîb senden
şefâ' atdır
Kabûl eyle ne istersem ne dirsem yâ Resûla'llāh

mağfûr olur:

1. mağfûr olur:--ur

Kaside 283

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Allah tarafından günahların bağışlanmış
olması.*

'Aceb mağfûr olur mı cürm-i 'âşık yâ Resûla'llāh
İderse tevbe-i müznib o şâdık yâ Resûla'llāh

mağrib:

1. mağribde:-de

Kaside 87

Mısra: 3

*Ar. Güneşin gurup ettiği yer, batı, garp
ciheti.*

Bilindi hasta meşriqde tabîbi olsa mağribde
Uçup tayy-ı mekân eyler havâda yâ Resûla'llâh

mağrûr olsun:

1. mağrûr olsun:--sun

Kaside 199

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

1. Aldanmak 2. tafra atmak, kibirlenmek.

Cihânıñ mālına mağrûr neden olsun beğası yok
Muhabbet mülküdür bâkî teberrâ yâ Resûla'llâh

mâh:

1. mâhı:--ı

Kaside 262

Mısra: 2

*Ay, kamer II Bir takvim yılının on ikide biri,
ay, şehri.*

Muhabbet bâb-ı meftûhdur kemâhî yâ Resûla'llâh
Muhabbet mağfîret mâhî günâhî yâ Resûla'llâh

2. mâh:

Kaside 291

Mısra: 2

(Fars.) Gökteki ay, kamer.

Žuhûruñ sırrıma nûr-ı beşerdir yâ Resûla'llâh
Yüzüñ şems u kamer mâh u melekdir yâ
Resûla'llâh

maḥbûb:

1. maḥbûb:

Kaside 12

Mısra: 4

Sevilen, sevgili.

Peşinen ḥâli ḥall eyle benim bir müşkilâtım var
Mürîdim mürşidim maḥbûb revâdır yâ Resûla'llâh

2. maḥbûb:

Kaside 31

Mısra: 3

Sevilen, sevgili.

Ezel bâğında rûḥânî iki maḥbûb sevişmişler
Bu gün ğurbet bâzârında ciger çâk yâ Resûla'llâh

3. maḥbûbum:-um

Kaside 89

Mısra: 3

*Muhabbet duyulan, sevilen, sevgili II Hz.
Muhammed.*

‘Alâkam var ‘ale’t-taḥdîr muḥibbim ente
maḥbûbum
Şalât eyler vişâl ister revâ kıl yâ Resûla'llâh

maḥbûb-u hû:

1. maḥbûb-u hû:

Kaside 261

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

(maḥbûb-ı hû) Allah'ın sevgilisi, dostu.

Ķanaṭ açmış gôñûl mürĝı Ḥasan Ḥilmî uçar ‘arşa
Gelür maḥbûb-u hû levḥ u ḳaleminden yâ
Resûla'llâh

maḥbūs:

1. maḥbūs:

Kaside 269

Mısra: 1

Ar. Hapsedilmiş, mahkum.

Muḥabbet bülbulü maḥbūs kafesde yâ Resûla'llâh
Helâk eyler anı şeytân ḥasedde yâ Resûla'llâh

maḥfî:

1. maḥfî:

Kaside 209

Mısra: 3

Gizlenmiş, gizli, saklı.

Muḥabbet ma'deni maḥfî mu'annidler arar
bulmaz

Aña mâlik muḥaqqikler münâbir yâ Resûla'llâh

2. maḥfî:

Kaside 224

Mısra: 2

Ar. Gizli, gizlice.

Ciger bişdi ḥarâretten kebâbdır yâ Resûla'llâh
Muḥabbet ḥamrını maḥfî yetiştir yâ Resûla'llâh

3. maḥfî:

Kaside 241

Mısra: 3

Ar. Gizli, gizlice.

Muḥabbet manşıbı maḥfî gezer dellâl-ı 'aşk üzre
Anıñ bāzârı gurbetde ne 'ibret yâ Resûla'llâh

maḥfûz:

1. maḥfûz:

Kaside 318

Mısra: 5

Saklanmış, korunmuş, muḥâfaza edilmiş.

Sen ol arslan-ı a'zamsın seniñle ümmetiñ maḥfûz
Ḥasan Ḥilmî sürür eyler ne ni'met yâ Resûla'llâh

maḥlût:

1. maḥlût:

Kaside 57

Mısra: 3

Karışmış, karışık.

Türâb-ı ravza-i kabriñ karanfil yağıyla maḥlût
Melekler neşrine meb'ûs memâtım yâ Resûla'llâh

maḥmûd:

1. maḥmûd:

Kaside 43

Mısra: 6

1. Övülmüş. 2. Hz. Muhammed'in isimlerinden.

Yağar feyz-i ḥudâ gökden seniñ ismiñle ey
Aḥmed
Muḥabbetden biter Maḥmûd Muḥammed yâ
Resûla'llâh

2. maḥmûd'dur:--dur

Kaside 75

Mısra: 9

1. Övülmüş. 2. Hz. Muhammed'in isimlerinden.

Bir ismiñ aşı Maḥmûd'dur yazılmış cennet içinde
Maḥâmîñ cenneti Maḥmûd şerîfdir yâ Resûla'llâh

mahrûm kalur:

1. mahrûm kalur:--ur

Kaside 296

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bir şeyden nasibini alamamak, istediğini elde edememek, yoksun kalmak.

Hasan Hilmî nice mahrûm kalur 'âşık civârında
İdenler ravza-i pâkî ziyâret yâ Resûla'llâh

maşer:

1. maşeri:

Kaside 47

Mısra: 1

Toplanma yeri; bütün canlı varlıkların ölümünden sonra Allah'ın emriyle dirilip toplanacakları yer, Arasat meydanı, kıyamet.

Haşâret maşeri haşhaş hasâret yâ Resûla'llâh
Mübâh der yudar âfyon cehâlet yâ Resûla'llâh

2. maşerde:-de

Kaside 60

Mısra: 10

(Ar.) Âhiret hayâtında bütün insanların, dünyada yaptıklarının hesabını Allah huzurunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.

Hasan Hilmî günâhkârdır utansun aq şağalından
Yetiş maşerde imdâden garîbe yâ Resûla'llâh

3. maşerde:-de

Kaside 66

Mısra: 7

(Ar.) Âhiret hayâtında bütün insanların,

dünyada yaptıklarının hesabını Allah huzurunda vermek üzere tekrar dirilip toplanacakları yer.

Günâhkârım yüzi kara beni maşerde sen ara
Yazıldı defterim nâra kebâbım yâ Resûla'llâh

4. maşeriñ:-in

Kaside 66

Mısra: 9

(Ar.) Maşer, kıyamet yeri.

Hasan Hilmî ümîd eyler muhabbet maşeriñ mestî
Kerem kıl baña bir desti şarâbım yâ Resûla'llâh

5. maşerde:-de

Kaside 336

Mısra: 5

Toplanma yeri; bütün canlı varlıkların ölümünden sonra Allah'ın emriyle dirilip toplanacakları yer, Arasat meydanı, kıyamet.

Hasan Hilmî muqarrerdir yüzi maşerde nûr olsun
Sükûta kalmadı şabrı şebâtım yâ Resûla'llâh

maşûs:

1. maşûs:

Kaside 24

Mısra: 10

Yalnız bir kimse, bir nesne veya bir yere âit olan, başkasında bulunmayan, husûsileşmiş, has, özgü.

Hasan Hilmî ciger kanın içere nef'î cigerdendir
Talak şirk ehline maşûs 'azâbdır yâ Resûla'llâh

2. maşûs:

Kaside 50

Mısra: 5

1. Birine ayrılmış olan. 2. Layık. 3. Özel.

Selâmet dîn-i İslâm'da emânet ehline maḥşûs
'Adâlet ehline fermân sebebdır yâ Resûla'llâh

3. maḥşûş:

Kaside 85

Mısra: 4

(Ar.) Yalnız bir kimse, bir nesne veya bir
yere âit olan, başkasında bulunmayan,
husûsîleşmiş, has, özgü.

Edâ vakti minârede müezzînler nidâ eyler
İcâbet mü'mine maḥşûş namâzdır yâ Resûla'llâh

4. maḥşûs:

Kaside 149

Mısra: 9

(Ar.) Yalnız bir kimse, bir nesne veya bir
yere âit olan, başkasında bulunmayan,
husûsîleşmiş, has, özgü.

Ḥayâlîñ ḥâlime maḥşûs gözümde bir kühel ammâ
Yazılmış sırrıma ḥable'l-metîndir yâ Resûla'llâh

5. maḥşûşdur:-dur

Kaside 285

Mısra: 3

(Ar.) Yalnız bir kimse, bir nesne veya bir
yere âit olan, başkasında bulunmayan,
husûsîleşmiş, has, özgü.

Muḥabbet ma'şûm-ı âḥîr zamân Mehdî'ye
maḥşûşdur

Şabîler defterinde ferâmûşum yâ Resûla'llâh

6. maḥşûş:

Kaside 320

Mısra: 3

(Ar.) Yalnız bir kimse, bir nesne veya bir

yere âit olan, başkasında bulunmayan,
husûsîleşmiş, has, özgü.

Nübüvvet zâtına maḥşûş iki 'âlemde mir'âtdır
Risâletden okunmuştur 'ilim de yâ Resûla'llâh

maḥşûş durur:

1. maḥşûş durur:

Kaside 258

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(Ar.) Yalnız bir kimse, bir nesne veya bir
yere âit olan, başkasında bulunmayan,
husûsîleşmiş, has, özgü. (durur kısmı aslında -dur
ekidir, mahsusdur).

Muḥabbet mülkünün şâh-ı cemâli yâ Resûla'llâh
Saña maḥşûş durur 'âlî kemâli yâ Resûla'llâh

maḥzûn:

1. maḥzûnem:-em

Kaside 4

Mısra: 8

Hüzünlü, üzgün.

Ḳuruldı meclis-i tilmîz müderrisler muḥaḳḳıkdır
Ne maḥzûnem ne mesrûrem rızâdır yâ Resûla'llâh

mâ-ı cârîler:

1. mâ-ı cârîler:--ler

Kaside 178

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Akar su.

Ḥasan Ḥilmî şuyun arttı taşan ḳudret pınarıdır
Muṭahhar mâ-ı cârîler ğasâ'il yâ Resûla'llâh

mā-ı rahmetle:

1. mā-ı rahmetle:--le

Kaside 178

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Rahmet suyu.

Şerī‘at pāk ider dīnī mesā‘il yā Resūla‘llāh
Muṭahhar mā-ı rahmetle mūmāsīl yā Resūla‘llāh

Seni vaşf eyledi bi‘z-zāt şıfāt-ı ‘abd ile ma‘būd
Maḳāmıñ cennet-i Maḥmūd ḥayrān oldum yā
Resūla‘llāh

2. maḳāmıñ:--ıñ

Kaside 75

Mısra: 10

Mekan, yer, derece.

Bir ismiñ aşlı Maḥmūd’dur yazılmış cennet içinde
Maḳāmıñ cenneti Maḥmūd şerīfdır yā Resūla‘llāh

mā‘il degildir:

1. mā‘il degildir:--dir

Kaside 93

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Bir şeye istekli olmak, meyletmek.

Ḥasan Ḥilmī fesād itmez degildir şöhrete mā‘il
Okunsam niyyetim ḥālīş ḥalāşım yā Resūla‘llāh

3. maḳāmıñ:--ıñ

Kaside 203

Mısra: 3

Derece, mekan, yer. (Hz. Muhammed bağlamında).

Maḳāmıñ zāt-ı ev ednā ‘urūcuñ Sidre-i a‘lā
Nüzuluñ kâbe kavseyn şerefdır yā Resūla‘llāh

maḳālī:

1. maḳālī:

Kaside 258

Mısra: 6

Söze ait olan, şifâhî.

Muḥabbet şemsi kalbinde toğarsa ey Ḥasan Ḥilmī
Cevāhirler olur peydā maḳālī yā Resūla‘llāh

4. maḳāmım:--ım

Kaside 272

Mısra: 6

Durulacak yer, durak; mertebe, derece.

Ḥasan Ḥilmī kılar kuşluk kâşıñ mihrābına karşı
Muşallī bāb-ı rahmetden maḳāmım yā Resūla‘llāh

maḳām-ı ‘arş-ı a‘lāya:

1. maḳām-ı ‘arş-ı a‘lāya:--ar, --lar

Kaside 163

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yüce arş makamı: İslam inancına göre göğün en yüksek katı II Gökyüzü.

Kanat açmış uçar per per ‘ibâdet ehlidir anlar
Maḳām-ı ‘arş-ı a‘lāya uçarlar yā Resūla‘llāh

maḳām:

1. maḳāmıñ:--ıñ

Kaside 26

Mısra: 6

Derece, mekan, yer. (Hz. Muhammed bağlamında).

maḳām-ı ‘aşkı:

1. maḳām-ı ‘aşkı:--ı

Kaside 166

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşk makamı. II. Hakk'ı seymenin derecesi / rütbesi.

Şefâ‘atle Ḥasan Ḥilmî maḳām-ı ‘aşkı tayy eyler
Taḥammül kalmadı anda firāḳa yâ Resûla’llâh

maḳbûl-i şer‘u’llâh:

1. maḳbûl-i şer‘u’llâh:

Kaside 55

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Allah'ın hükümlerine uygun, geçerli olan.

Yazılmış rûh-ı insâna üç yüz kadar ma‘nâ
Üçü maḳbûl-i şer‘u’llâh ‘acîbdır yâ Resûla’llâh

maḳûl:

1. maḳûlî:--ıñ

Kaside 260

Mısra: 6

Akla uygun, mantıklı, akıllıca.

Muḥabbet Muşḥaf-ı Qur‘ân kaşîdeñ anı şerḥ eyler
Müfessirdir Ḥasan Ḥilmî maḳûlîñ yâ Resûla’llâh

māl:

1. mālî:--ıñ

Kaside 110

Mısra: 1

Mal, mülk II Değerli şey.

Ḥelâle şarf ider mālîñ ḥelâldır yâ Resûla’llâh
Ḥarâma şarf ider varîñ ḥarâmdır yâ Resûla’llâh

2. mālî:--ı

Kaside 171

Mısra: 11

Varlık, servet.

Şavurdum mālî emlâki vücûdum ḥâki eflâki
Ḥasan Ḥilmî degil bâḳî şanursam yâ Resûla’llâh

3. mālîna:--ı, -n, -a

Kaside 199

Mısra: 3

Mal, mülk, varlık.

Cihânîñ mālîna mağrûr neden olsun beḳâsı yok
Muḥabbet mülküdür bâḳî teberrâ yâ Resûla’llâh

4. mālî:--ı

Kaside 341

Mısra: 2

Varlık, servet.

Muḥabbet dert-ḥânesidir derûnum yâ Resûla’llâh
Dîvâne neylesün mālî cünûnum yâ Resûla’llâh

mâlen:

1. mâlen:

Kaside 73

Mısra: 4

Mâl ile yapılan, kazanılan mal ile alakalı.

Vaşiyyet eylediñ ḥaccı işitdik şâdmân olduk
Biri dînen biri mâlen tavâfî yâ Resûla’llâh

mâlik:

1. **mālikî:-i**

Kaside 182

Mısra: 4

Sahip.

Yere fermān nüzûl itdi yer oynar k rkusundandır
Bu m lk  n m lik  Ma b d yıkan da y 
Res la ll h

2. **m lik:**

Kaside 209

Mısra: 4

Bir şeye malik olan (kimse), sahip.

Mu abbet ma deni ma ff  mu annidler arar
bulmaz
A na m lik mu a     ler m n bir y  Res la ll h

3. **m likdir:-dir**

Kaside 215

Mısra: 3

Sahip.

K n  t a m    uçar         n -i fakra m likdir
Med ne  cenneti gözden yakındır y  Res la ll h

4. **m lik:**

Kaside 243

Mısra: 5

Bir şeye malik olan (kimse), sahip.

 er  at ta tına m lik  a    Sult n H m d G z 
Hasan H lm  mu  b d     ad let y  Res la ll h

5. **m lik:**

Kaside 298

Mısra: 1

Sahip.

Mu abbet meleke m lik mura    y  Res la ll h
H d  virm   sa na meb   -  mu      y 
Res la ll h

6. **m lik:**

Kaside 340

Mısra: 4

Sahip.

 am-  d n ra  am çekmem  alender       m
amm 
Mu abbet kenzine m lik mesned-perestim y 
Res la ll h

m lik oldukça:

1. **m lik oldukça:**

Kaside 52

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Sahip oldukça (dünyaya meyleden, ahireti
unutan    ler bağlamında).*

H san H lm  zam n ehli zem ne m lik oldukça
Y kar  abri  yapar bir k    bu a m  y  All h y 
Res la ll h

m like l-mülk:

1. **m like l-mülkdür:--d r**

Kaside 57

Mısra: 5

Mülkün sahibi (Allah).

H d yet defteri hükmet-i h k m m like l-mülkdür
K r men k tib n yazsun dev t m y  Res la ll h

m lik :

1. **mālikī:**

Kaside 64

Mısra: 7

İmam Mālik b. Enes'in mezhebine mensup olan kimse.

Bilindi Mālikī Hānbel ki ba'zen Şāfi'ī mezheb
Diyānetler delil ister tarīka yā Resūla'llāh

ma'mūr:

1. **ma'mūr:**

Kaside 182

Mısra: 6

Abat, imar edilmiş.

Temelsiz yerleri tutmuş direksiz gökleri aşmış
Bu gün ma'mūr yarın vīrān hārāb da yā
Resūla'llāh

2. **ma'mūr:**

Kaside 235

Mısra: 4

Bayındır, şenlikli, harap olmayan, kusursuz.

Haṭā sözdür zamān āhīr şerī'at kalkdı dirlerse
Ebed ma'mūr hārāb olmaz şerī'at yā Resūla'llāh

ma'mūr iden:

1. **ma'mūr iden:-en**

Kaside 43

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Gönlü şenlendirmek, manevi gıdalara ulaşmak.

Cigerler ḥasretiñ çekdi hārāretten hārāb oldı
Bizi ma'mūr iden üstāz ki sensiñ yā Resūla'llāh

ma'mūr olur:

1. **ma'mūr olur:--ur**

Kaside 134

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gelişip güzelleşmek.

Düşündüm aşlımı bildim türābdır yā Resūla'llāh
Beden ma'mūr olur āhīr hārābdır yā Resūla'llāh

ma'nā:

1. **ma'nā:**

Kaside 11

Mısra: 5

Anlam, kavram.

Muḥabbet defteri dilde okunmaz ma'nevī ma'nā
Ledünnī defteri ra'nā okundum yā Resūla'llāh

2. **ma'nā:**

Kaside 55

Mısra: 5

Anlam, kavram.

Yazılmış rūh-ı insāna üç yüz kadar ma'nā
Üçü maqbūl-i şer'u'llāh 'acībdır yā Resūla'llāh

3. **ma'nādır:--dır**

Kaside 91

Mısra: 3

Anlam, kavram, hakikat.

Muḥabbet baḥr-i bī-pāyān okunmaz sırrı ma'nādır
Şatılmaz kıymeti yokdur şaķıldır yā Resūla'llāh

4. **ma'nāda:-da**

Kaside 311

Mısra: 3

Anlam, iç yüz, hakikat.

Mücâhid şüretâ ber-bâd velî ma'nâda sulţandır
Kânâ'at zahmeti gâzî gıdâsı yâ Resûla'llâh

ma'nevî:

1. ma'nevî:

Kaside 11

Mısra: 5

Görülmeven, duyularla sezilebilen, soyut, ruhani, tinsel, maddi karşıtı.

Muhabbet defteri dilde okunmaz ma'nevî ma'nâ
Ledünnî defteri ra'nâ okundum yâ Resûla'llâh

2. ma'nevî:

Kaside 12

Mısra: 7

Görülmeven, duyularla sezilebilen, soyut, ruhani, tinsel, maddi karşıtı.

Refîkim rûh-ı vuşlatda bakılsa ma'nevî fark yok
Vücûdum vuşlata mâni' marîzdir yâ Resûla'llâh

3. ma'nevî:

Kaside 54

Mısra: 5

Görülmeven, duyularla sezilebilen, soyut, ruhani, tinsel, maddi karşıtı.

Muhabbet ma'nevî hikmet ledünnî sırr-ı tevîddir
Şerî'at şerh ider ister şevâhid yâ Resûla'llâh

4. ma'nevî:

Kaside 56

Mısra: 5

Görülmeven, duyularla sezilebilen, soyut, ruhani, tinsel, maddi karşıtı.

Libâsım zâhire yandı mürîdim ma'nevî 'uryân
Virirsen ma'nevî kaftân giyerim yâ Resûla'llâh

5. ma'nevî:

Kaside 56

Mısra: 6

Görülmeven, duyularla sezilebilen, soyut, ruhani, tinsel, maddi karşıtı.

Libâsım zâhire yandı mürîdim ma'nevî 'uryân
Virirsen ma'nevî kaftân giyerim yâ Resûla'llâh

6. ma'nevî:

Kaside 89

Mısra: 2

(Ar.) Gözle görülüp elle tutulamayan, madde ve cisimle ilgisi bulunmayan, içe, öze, rûha âit.

Mürîdim mürşidim sensiñ meded kıl yâ
Resûla'llâh

Marîzem ma'nevî derdim devâ kıl yâ Resûla'llâh

7. ma'nevî:

Kaside 202

Mısra: 3

(Ar.) Gözle görülüp elle tutulamayan, madde ve cisimle ilgisi bulunmayan, içe, öze, rûha âit.

Muhabbet ma'nevî dilde güneş fi'l-meşel gökde
Ziyâsı kalbe düşdükçe hakemdir yâ Resûla'llâh

8. ma'nevî:

Kaside 225

Mısra: 5

Gözle görülüp elle tutulamayan, madde ve cisimle ilgisi bulunmayan, içe, öze, rûha âit.

Muhabbet ma'nevî rızkı muqadderdir Hasan
Hilmi

Gelür naḥnu kasemnâdan vahîde yâ Resûla'llâh

9. ma‘nevî:

Kaside 271

Mısra: 3

(Ar.) Gözle görölüp elle tutulamayan, madde
ve cisimle ilgisi bulunmayan, içe, öze, rûha âit.

Ne hâcet câme-i fâhîr muhabbet ma‘nevî kaftân
Tefehhür eyledim ‘aşkı ezelde yâ Resûla’llâh

mâni’:

1. mâni’:

Kaside 12

Mısra: 8

Bir şeyin yapılmasını önleyen şey, engel.

Refîkim rûh-ı vuşlatda bakılsa ma‘nevî fark yok
Vücûdum vuşlata mâni’ marîzdir yâ Resûla’llâh

manşib:

1. manşib:

Kaside 96

Mısra: 4

Makam.

Şafâ bādı şafâ eyler muhabbet pâdişâhımdır
Gönül manşib vezîr olsa güler mi yâ Resûla’llâh

2. manşibı:-ı

Kaside 199

Mısra: 6

(Ar.) Makam,rütbe, derece.

Hasan Hilmî o şöhretten geçer sen fânî dünyâda
Muhabbet manşibı dilde matarrâ yâ Resûla’llâh

3. manşibı:-ı

Kaside 241

Mısra: 3

Makam,rütbe, derece.

Muhabbet manşibı mahfî gezer dellâl-ı ‘aşk üzre
Anıñ bazarı ğurbetde ne ‘ibret yâ Resûla’llâh

4. manşib:

Kaside 296

Mısra: 2

(Ar.) Makam,rütbe, derece.

Giriftâr-ı gönül damı muhabbet yâ Resûla’llâh
Tükenmez devletiñ manşib kanâ‘at yâ Resûla’llâh

manşib-ı a‘lâ:

1. manşib-ı a‘lâ:

Kaside 339

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

En yüce, ulvî makam.

Muhabbet manşib-ı a‘lâ Hasan Hilmî şer‘atdır
Yedi iklîme nâzırdır celâliñ yâ Resûla’llâh

maraz:

1. maraz:

Kaside 39

Mısra: 8

Hastalık II Manevi hastalık.

Hasan Hilmî gönül Loğmân haber vir hastalar
gelsün

Maraz ehli ‘ilâc alsun tabîbim yâ Resûla’llâh

2. marazlı:--ı

Kaside 186

Mısra: 4

Hastalık II Manevi hastalık.

Eser bād-ı muhabbetdir bu 'aşk şehrinde her ābād
Marażlı gönlüme dermān bu 'aşk mı yā
Resūla'llāh

3. marażlı:--lı

Kaside 193

Mısra: 1

Hastalık II Manevi hastalık.

Marażlı gönlüme tiryāk muhabbet yā Resūla'llāh
Şifası hasta 'uşşākıñ şerī'at yā Resūla'llāh

4. marażlansa:--lan, --sa

Kaside 338

Mısra: 5

Hastalık II Manevi hastalık.

Hasan Hilmī marażlansa muhabbet ma'cūnı tiryāk
'Aţāyā aşluhu 'aql-ı selīmim yā Resūla'llāh

ma'rifet:

1. ma'rifet:

Kaside 15

Mısra: 6

*Tasavvufta dörde ayrılan mertebelerden
sonuncusu. (Şeriat, tarikat, hakikat ve marifet).
Bir şeyi tefekkür ve eserini tedebbür ile bilmektir.*

Öter bülbül kıoşar sünbül gönül mürğı şerī'atdır
Hasan Hilmī okur na'tıñ ma'rifet yā Resūla'llāh

2. ma'rifet:

Kaside 22

Mısra: 7

*Tasavvufta dörde ayrılan mertebelerden
sonuncusu. (Şeriat, tarikat, hakikat ve marifet).
Bir şeyi tefekkür ve eserini tedebbür ile bilmektir.*

Muraḥḥaş ma'rifet Ḥaḳ'dan 'aţā-i 'āmm-i 'ālem
Seḥāb-ı ḥılqatıñ bārān-ı rahmet yā Resūla'llāh

3. ma'rifet:

Kaside 40

Mısra: 7

*Tasavvufta dörde ayrılan mertebelerden
sonuncusu. (Şeriat, tarikat, hakikat ve marifet).
Bir şeyi tefekkür ve eserini tedebbür ile bilmektir.*

Şerī'atdan tūlū'eyler ḥaḳīkat ma'rifet şemsi
Hasan Hilmī okur şems-i şerī'at yā Resūla'llāh

4. ma'rifet:

Kaside 41

Mısra: 10

*Tasavvufta dörde ayrılan mertebelerden
sonuncusu. (Şeriat, tarikat, hakikat ve marifet).
Bir şeyi tefekkür ve eserini tedebbür ile bilmektir.*

Hasan Hilmī ğarīb ümmet muhabbetden yazar
destān

Ma'rifet 'aşıka gülistān degil mi yā Resūla'llāh

5. ma'rifet:

Kaside 49

Mısra: 5

*Tasavvufta dörde ayrılan mertebelerden
sonuncusu. (Şeriat, tarikat, hakikat ve marifet).
Bir şeyi tefekkür ve eserini tedebbür ile bilmektir.*

Tarīkat ḥaḳ ḥaḳīkat Ḥaḳḳ ḥudāi ma'rifet bilmek
İrān Seyḥān Maşīş Ceyḥān hep şerī'at yā
Resūla'llāh

6. ma'rifet:

Kaside 71

Mısra: 1

(Ar.) Bilgi, bilme, irfan II. Varlıkların

hakikatini ve ilâhî sırları tefekkür, keşif ve ilham yoluyla kavrama, gerçeği bilme, irfan.

Hünerdir ma‘rifet ‘aşkıñ yanarsa yâ Resûla’llâh
Benim kalbim bu gafletten uyansun yâ
Resûla’llâh

7. ma‘rifet:

Kaside 137

Mısra: 5

(Ar.) Bilgi, bilme, irfan II. Varlıkların
hakikatini ve ilâhî sırları tefekkür, keşif ve ilham yoluyla kavrama, gerçeği bilme, irfan.

Mürîdim ma‘rifet hikmet Hasan Hilmî o ‘âlemde
Muhibbim münzevî hâlim şafâdır yâ Resûla’llâh

8. ma‘rifet:

Kaside 140

Mısra: 5

(Ar.) Bilgi, bilme, irfan II. Varlıkların
hakikatini ve ilâhî sırları tefekkür, keşif ve ilham yoluyla kavrama, gerçeği bilme, irfan.

Żarûretle Hasan Hilmî keserse ma‘rifet sîmiñ
Türâbı pür-zeheb eyler hâkikat yâ Resûla’llâh

9. ma‘rifet:

Kaside 154

Mısra: 1

(Ar.) Bilgi, bilme, irfan II. Varlıkların
hakikatini ve ilâhî sırları tefekkür, keşif ve ilham yoluyla kavrama, gerçeği bilme, irfan.

Açıldı ma‘rifet dilde çiçek mi yâ Resûla’llâh
Gönül mürğî güler oynar köçek mi yâ Resûla’llâh

10. ma‘rifet:

Kaside 191

Mısra: 3

Bilgi || Varlıkların hakikatini ve ilâhî sırları tefekkür, keşif ve ilham yoluyla kavrama, gerçeği bilme, irfan.

Hediyem bir muhabbetdir metâ‘ım ma‘rifet
kabre
Mezârım nûr ile talsa ne rāhat yâ Resûla’llâh

11. ma‘rifet:

Kaside 193

Mısra: 6

(Ar.) Bilgi, bilme, irfan II. Varlıkların
hakikatini ve ilâhî sırları tefekkür, keşif ve ilham yoluyla kavrama, gerçeği bilme, irfan.

Hâkikat hâkimi ‘aşkıdır Hasan Hilmî dir eyvâ’llâh
Muhabbet bâb-ı ehlu’llâh ma‘rifet yâ Resûla’llâh

marîz:

1. marîzdir:-dir

Kaside 12

Mısra: 8

Hasta, illetli. II Dertli.

Refîkim rûh-ı vuşlatda bakılsa ma‘nevî fark yok
Vücûdum vuşlata mâni‘ marîzdir yâ Resûla’llâh

2. marîzem:-em

Kaside 25

Mısra: 1

Marazlı, rencur, hastalıklı; aşık, sevda illetine düşmüş (Manevi aşk yolculuğu).

Fenâ-ender-fenâ oldum marîzem yâ Resûla’llâh
Beķā-ender-beķā buldum ‘alîlem yâ Resûla’llâh

3. marîz:

Kaside 36

Mısra: 3

*Marazlı, rencur, hastalıklı; aşık, sevda
illette düşmüş (Manevi aşk yolculuğu).*

Marîz gönlüm devâ ister muhabbetlü vişâl göster
Kerâmetlü hidâyetdir tarîkat yâ Resûla'llâh

4. marîzem:--em

Kaside 70

Mısra: 9

Hasta. II Aşk derdine tutulmuş kimse.

Marîzem bir 'ilâc gönder za'îf cismim şîhhat
bulsun

'Îlâcın hastaya Hâk'dan şîfâdır yâ Resûla'llâh

5. marîz:

Kaside 83

Mısra: 3

Dertli, kederli, hasta.

Marîz gönlüm muvaḥḥiddir içer âb-u hayât ḥaḳḳâ
Sekiz cennet cemâl Ḥaḳḳ'â namâzdır yâ
Resûla'llâh

6. marîzem:--em

Kaside 89

Mısra: 2

Hasta.

Mürîdim mürşidim sensiñ meded kıl yâ
Resûla'llâh
Marîzem ma'nevî derdim devâ kıl yâ Resûla'llâh

7. marîzem:--em

Kaside 125

Mısra: 1

Hasta.

Marîzem râḥatım yokdur yatarsam yâ Resûla'llâh
Göñül zevk eylemez hasta gezersem yâ
Resûla'llâh

8. marîzam:--am

Kaside 151

Mısra: 1

Marazlı, rencûr, hastalıklı.

Marîzam 'âşîka 'aşkıñ devâ mı yâ Resûla'llâh
İçersem 'aşk-ı tiryâkıñ revâ mı yâ Resûla'llâh

9. marîz:

Kaside 180

Mısra: 4

Dertli, kederli, hasta.

Şerî'atdır şîfâdarı okunsun hastalar gelsün
'Îlâc içsün şîhhat bulsun marîz de yâ Resûla'llâh

10. marîzem:--em

Kaside 306

Mısra: 1

Hasta. II Aşk derdine tutulmuş kimse.

Marîzem ḥarb ider rûḥum edîbi yâ Resûla'llâh
Ki sensiñ hastalar şâfi ṭabîbî yâ Resûla'llâh

marîz ehli:

1. marîz ehli:

Kaside 152

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dertli olanlar (âşıklar).

Cinânın bâğ-ı bostânı rızâdır yâ Resûla'llâh
Marîz ehli 'ilâc ister ricâdır yâ Resûla'llâh

marîz oldı:

1. marîz oldı:--dı

Kaside 99

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

1- Hasta olmak, hastalanmak. 2- İlahi aşkla ıztırap çekmek.

Hasan Hilmî marîz oldu güzel derdidir derdi
Diler vuslat şıhhat bulsa şahîhe yâ Resûla'llâh

2. marîz oldu:--dı

Kaside 119

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(Bağlama göre) ıztırap çekmek.

Göñül mürğî marîz oldu ğam-ı 'aşkıñla ey Aḥmed
Devâ bahri Muḥammed bes âmennâ nebîdir yâ
Resûla'llâh

marîz oldum:

1. marîz oldum:--du, --m

Kaside 70

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Hastalanmak.

Tamâm kırk yıl marîz oldum ṭabîbler kaldılar
'âciz

Seniñ vaşfiñ bize mu'ciz şafâdır yâ Resûla'llâh

marîz-i ma'nevî:

1. marîz-i ma'nevî:

Kaside 20

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Manevi hastalık.

'Alâka-i 'illet 'ayân eyler marîz-i ma'nevî derdim
'Îlâc-ı 'iliyyine ṭâlib nakşibendim yâ Resûla'llâh

mâşâ:

1. mâşâ:

Kaside 288

Mısra: 6

Maşaallah sözünün kısaltılmış hali.

"Allah'ın dilediği olur".

Hasan Hilmî göñül Muşhaf yazılmış sırrıma
Ḳur'ân
Di mâşâ sâni'-i kudret Allâhu ekber yâ
Resûla'llâh

maşîş:

1. maşîş:

Kaside 49

Mısra: 6

Günümüzde Ermenistan'da bulunan bir
kasaba.

Ṭarîkat ḥaḳ ḥaḳîkat Ḥaḳḳ ḥudâi ma'rifet bilmek
Îrân Seyḥân Maşîş Ceyḥân hep şerî'at yâ
Resûla'llâh

mâ-sivâ:

1. mâ-sivâ:

Kaside 171

Mısra: 2

1. Bir şeyin dışında kalan ve ondan başka
olan her şey. 2. (Mâsivallah sözünden
kısaltılarak) Allah'ın zâtı dışındaki bütün
varlıklar.

Bedeldir nefsime ḳurbân kesersem yâ Resûla'llâh
Vücûdum mâ-sivâ hepden geçersem yâ
Resûla'llâh

2. mā-sivā:

Kaside 204

Mısra: 4

Allah'tan başka her şey; insanı Allah'tan uzaklaştıran, dünyaya bağlayan her şey.

Muhabbet hançeri kesdi hevā-yı nefis-i emmārem
Tutuşdı mā-sivā yandı bilinsün yā Resūla'llāh

3. mā-sivā:

Kaside 211

Mısra: 2

Allah'tan başka her şey.

Muhabbet şimşegi çakmak çakarsa yā Resūla'llāh
Gönülde mā-sivā kalmaz yakarsa yā Resūla'llāh

4. mā-sivā:

Kaside 217

Mısra: 3

Allah dışındaki her şey.

Muhabbet âteşi yakdı gönülde mā-sivā yokdur
Yazar defter varak eyler fününü yā Resūla'llāh

5. mā-sivā:

Kaside 226

Mısra: 3

Allah dışındaki her şey.

Mücâhidler riyâzetle kırarlar mā-sivā küfrün
Virilmiş 'âşıkā Hâk'dan kılıçdır yā Resūla'llāh

6. mā-sivā:

Kaside 340

Mısra: 6

Allah'tan başka her şey; insanı Allah'tan uzaklaştıran, dünyaya bağlayan her şey.

Hasan Hilmî bu yoklukla kanâ'at haznesin buldı
Mā-sivā şehrinde püt-şikestim yā Resūla'llāh

mā-sivā ehli:

1. mā-sivā ehli:

Kaside 109

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İnsanı Allah'tan uzaklaştıran şeylerle uğraşanlar.

Gurūh-ı evliyāu'llāh degildir mā-sivā ehli
Sevindir dostunu cāndan olurken yā Resūla'llāh

ma'şiyet:

1. ma'şiyet:

Kaside 312

Mısra: 3

Günah.

Zehirli ma'şiyet olsa muķābil tevbedir tiryāk
Medīneñ İşfehān'ından na'ımdır yā Resūla'llāh

ma'şūk:

1. ma'şūk:

Kaside 71

Mısra: 11

(Ar.) Sevilmiş, sevgili, dildâr.

Nidā eyler baña ma'şūk beni medh eyledi 'âşık
Seniñ evşāfına lāyık ne yazsam yā Resūla'llāh

2. ma'şūk-suñ:--suñ

Kaside 186

Mısra: 5

Aşkla sevilen, âşık olunan kimse.

Hasan Hilmî saña 'âşık gönülde gizli ma'şūk-suñ
Bu hasta kalbime 'aşkın şifa mı yā Resūla'llāh

ma‘şüm:

1. ma‘şüm:

Kaside 13

Mısra: 3

Suçsuz, kabahatsiz; kimsesiz, zavallı; küçük çocuk.

Göñül mehdî vücudumda ğidāsız bir yetim
ma‘şüm
Tükenmez südlü deryāsın ki süd vir yâ
Resûla’llâh

2. ma‘şüm:

Kaside 130

Mısra: 4

Suçsuz, günahsız.

Kirâmen Kâtibîn yazmaz günâhım Kûh-ı Kâf olsa
Mükellef mürğ-i dil ma‘şüm memâtım yâ
Resûla’llâh

3. ma‘şüm:

Kaside 242

Mısra: 5

Suçsuz, günahsız; temiz.

Hasan Hilmî nefis ma‘şüm büyütme anı südden
kes
Yedi başlu ki ejderhâ kavîdir yâ Resûla’llâh

ma‘şüm olur:

1. ma‘şüm olur:--ur

Kaside 110

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Suçsuz, kabahatsiz olma.

İderse tevbe istiğfâr kebâ’irden olur ma‘şüm
Okur esmâi yâ Ğaffâr kitâbdır yâ Resûla’llâh

ma‘şüm-ı âhir zamân:

1. ma‘şüm-ı âhir zamân:

Kaside 285

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Son zamanın günahsız. İslam inancına göre
ahir zaman denilen kıyametin kopmasına yakın
zaman ve bu zamanda geleceğine inanılan Hz.
İsa.*

Muhabbet ma‘şüm-ı âhir zamân Mehdî’ye
maḥşûşdur
Şabîler defterinde ferâmûşum yâ Resûla’llâh

maṭarrâ:

1. maṭarrâ:

Kaside 199

Mısra: 6

Yağmur yağmak, yağdırmak.

Hasan Hilmî o şöhretten geçer sen fânî dünyâda
Muhabbet manşıbı dilde maṭarrâ yâ Resûla’llâh

mâtem:

1. mâtem:

Kaside 57

Mısra: 8

*Hüzün ve musibet zamanındaki ağlama;
hüzün, keder.*

Hasan Hilmî muharremdir pişir ‘âşûre-i ‘aşkı
‘İbâdetle olur mâtem hayatım yâ Resûla’llâh

2. mātēmlē:-le

Kaside 241

Mısra: 6

Acı, yas.

Gelürse hâṭıra rāh-ı şırāṭe'l-ḥaḳ Ḥasan Ḥilmī
Muḥarrem ayı mātēmlē siyāset yā Resūla'llāh

3. mātēm:

Kaside 268

Mısra: 2

Gam, üzüntü, keder.

Muḥabbet mebdē-i māh-ı muḥarrem yā
Resūla'llāh
Yazılmış sırrıma mātēm mükerrrem yā Resūla'llāh

maṭlūb:

1. maṭlūbum:-um

Kaside 4

Mısra: 9

*Ar. 1. Talep olunan, istenilen şey, maksut. 2.
Alacak. Cem'i: Metālīb, maṭlūbāt.*

Murādım aşlı maṭlūbum naṣīb oldı bi-ḥamdi'llāh
Didim ebted u bi'smi'llāh 'aṭādır yā Resūla'llāh

māye:

1. māyemdir:--m, --dir

Kaside 338

Mısra: 3

Maya, öz, asıl, cevher.

Muḥabbet ḥāki māyemdir beden andan
terekkūbdür
Muḥabbet ṭāhiri ḳalbi ḳadīmim yā Resūla'llāh

māye-i cevher:

1. māye-i cevher:

Kaside 255

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Cevherin mayası; elmasın özü.

Muḥabbet māye-i cevher 'ilimdir yā Resūla'llāh
Muḥabbet 'aşıḳa iḥsān ḥilimdir yā Resūla'llāh

mazhar:

1. mazharı:-ı

Kaside 34

Mısra: 3

*1. Bir şeyin görünür duruma geldiği,
göründüğü, açığa çıktığı, zâhir olduğu yer veya
kimse, tecellî yeri. 2. Ulaşan, erişen, nâil olan.*

Vücūduñ mazharı ḥaḳdır şifātın zāt ile ḳāim
Devā derde gelür dā'im mütedeyyin yā
Resūla'llāh

mazhar olmuşdur:

1. mazhar olmuşdur:--muş, --dur-muş, -dur

Kaside 34

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Erişmek, ulaşmak, nâil olmak.

Feteḥnā ismine zātın ezelden mazhar olmuşdur
Çeker 'asker 'asır olmaz muḳadder yā Resūla'llāh

me'ālī:

1. me'ālī:

Kaside 258

Mısra: 4

Yücelikler, şerefler, ululuklar, yüce ve üstün dereceler. II Beşer idrâkinin üstünde olan yüce fikirler, ancak ilim ve irfan sâhiplerinin çözebileceği ince ve derin düşünceler.

‘Ulüm-i evvelîn âhîr muhabbetle olur zâhir
İlâ yevmi’l-cezâdârı me‘âlî yâ Resûla’llâh

mebde-i mâh-ı muharrem:

1. mebde-i mâh-ı muharrem:

Kaside 268

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Muharrem ayının başlangıcı.

Muhabbet mebde-i mâh-ı muharrem yâ
Resûla’llâh
Yazılmış sırrıma mâtem mükerrerem yâ Resûla’llâh

mebde-i rahmet:

1. mebde-i rahmet:

Kaside 279

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Rahmet kaynağı. II Allah'ın rahmeti.

Hasan Hilmî şîfât-ı zâtıñ ne ‘aynîdir ne ğayrîdir
Muhabbet mebde-i rahmet zemîne yâ Resûla’llâh

meb‘ûs:

1. meb‘ûs:

Kaside 57

Mısra: 4

Gönderilmiş, gönderilen.

Türâb-ı ravza-i kabriñ karanfil yağıyla mañlût
Melekler neşrine meb‘ûs memâtım yâ Resûla’llâh

meb‘ûs-ı muhaşşas:

1. meb‘ûs-ı muhaşşas:

Kaside 298

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönderilmiş vekil. II Hz. Muhammed.

Muhabbet meleke mâlik muraññaş yâ Resûla’llâh
Hüdâ virmiş saña meb‘ûs-ı muhaşşas yâ
Resûla’llâh

mecâz:

1. mecâza:-a

Kaside 310

Mısra: 6

Gerçek dışı.

Hasan Hilmî muşallîdir cihâd-ı hağda ‘ömr olmaz
Hağikatden mecâza imtiyâza yâ Resûla’llâh

mecâz oldu:

1. mecâz oldu:--dı

Kaside 4

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Gerçek olmamak, hakikat dışı olmak.

Rızâdır niyyetim hâliş icâzetle mecâz oldu
Riyâî şirki terk itdim nümâdır yâ Resûla’llâh

mecâzen:

1. mecâzen:

Kaside 131

Mısra: 3

Mecazi olarak.

Hakikat 'ilmine miftah mecazen 'ilm-i tevhidir
Bütün dünyayı terk etmek inabe ya Resula'llah

mecburen:

1. mecburen:

Kaside 51

Mısra: 4

Zorunlu olarak.

Mükellef eyledi ma'bud bizi emr-i ferâ'izle
'Amel bağında mecburen edâyız ya Resula'llah

meclis:

1. meclisde:-de

Kaside 72

Mısra: 11

Aşk meclisi.

Oğudanlar okuyanlar dahı meclisde turanlar
Günâhkâr ümmetindendir meded kıl ya
Resula'llah

2. meclise:--e

Kaside 72

Mısra: 9

*1- Ar. Toplanılan yer. 2- Aşıkların toplandığı
meclis.*

Yağar meclise gül yağı saçarlar gül şuyun anda
İçerler şerbeti bunda ne devlet ya Resula'llah

3. meclisi:-i

Kaside 110

Mısra: 4

*Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa
toplantısı.*

Melâhî istimâ' etmek günâhdır sen haber virdin
Düğünler meclisi hepden fışkırdı ya Resula'llah

meclis-i 'işret:

1. meclis-i 'işret:

Kaside 343

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

*(Manevi anlamda) içki meclisi. Aşk
şarabının içildiği yer.*

Kuruldu meclis-i 'işret içildi bade-i imân
Getürdi badei Cibrîl kadehsin ya Resula'llah

meclis-i tilmîz:

1. meclis-i tilmîz:

Kaside 4

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Çırac, talebe meclisi.

Kuruldu meclis-i tilmîz müderrisler muhakkıktır
Ne mahzûnem ne mesrûrem rızâdır ya Resula'llah

mecnûn:

1. mecnûn'dur:--dur

Kaside 321

Mısra: 2

*Leylâ ile Mecnun hikâyesinin erkek
kahramanı olan Kays. II Âşık.*

Gönül şahrâ-yı 'aşkında gezerse ya Resula'llah
'Aceb Leylâ'ya Mecnûn'dur gönülde ya
Resula'llah

mecr:

1. **mecriniñ:--i, --n, --iñ**

Kaside 307

Mısra: 2

Çok olan asker. Asker-i azim.

Cemāliñ cennet-i me‘vā lezīzi yā Resūla’llāh
Mücāhid mecriniñ dürr-i ‘azīzi yā Resūla’llāh

mecr-i bī-pāyān:

1. **mecr-i bī-pāyān:**

Kaside 210

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sonsuza dek akan.

Akar kudret puñarıdır Hasan Hilmī içer kırmaz
Tükenmez mecr-i bī-pāyān ne bahtdır yā
Resūla’llāh

medār:

1. **medārı:--ı**

Kaside 264

Mısra: 3

Dayanak, destek.

Muḥakkak her sözün āyāt medārı bā-i-bi’smi’llāh
Muḥabbet ehline Hāk’dan mükerrer yā
Resūla’llāh

medār-ı ‘āleme:

1. **medār-ı ‘āleme:--e**

Kaside 128

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Alemin dayanağı, alemin (yaratılma) sebebi.

Zemīn ehli zevāl bulmaz zamān āhīr zamān olsa
Medār-ı ‘āleme raḥmet Muḥammed yā
Resūla’llāh

medār-ı iktidārı:

1. **medār-ı iktidārı:**

Kaside 214

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gücün kaynağı, sebebi (manevî güç).

Hasan Hilmī teşekkür kıl fakirle iftiḥār eyle
Tevekkül medār-ı iktidārı yā Resūla’llāh

medār-ı nūr-ı tevḥīddir:

1. **medār-ı nūr-ı tevḥīddir:**

Kaside 206

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Tevhid nurunun dayanağı.

Hasan Hilmī muḥabbetdir yanar kandil kalbimde
Medār-ı nūr-ı tevḥīddir temennî yā Resūla’llāh

meddāh-ı nāzım:

1. **meddāh-ı nāzım:**

Kaside 331

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Şairin övgüsü.

Muḥabbet mustakīm medḥiñ kitābından beyān
eyler
Meddāh-ı nāzım her fenne fā‘ik yā Resūla’llāh

meded:

1. meded:

Kaside 130

Mısra: 5

Yardım.

Ğarîk-i baħr-i 'işyânım meded senden günâh
bende
Ebed bâķî Ĥasan Ĥilmî ĥayâtım yâ Resûla'llâh

2. meded:

Kaside 266

Mısra: 4

Ar. 1. Yardım, imdat, iâne, nusret. 2. "el-gıyâs" avâzesi, "aman!" gibi nidâ.

Sen ol mîzân-ı maĥşerde 'uşât-ı ümmete Ĥaķ'dan
Şefâ'atle meded ma'denisiñ yâ Resûla'llâh

meded eyle:

1. meded eyle:

Kaside 106

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yardım etmek ve lütufta bulunmak.

Diyâr-ı ģurbete düşdüm bu ģün öksüs yetim
kaldım
Babam sensiñ meded eyle selimim yâ Resûla'llâh

2. meded eyle:

Kaside 152

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yardım etmek ve lütufta bulunmak.

Çeker ĥasret meded eyle bilindi ĥastadır 'âŝıķ
Muĥabbet ehlidir şâdık şafâdır yâ Resûla'llâh

3. meded eyle:

Kaside 200

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yardım etmek ve lütufta bulunmak.

Murâdım menzilim ancak Medîne'dir meded eyle
Muĥabbet yelleri esse eminim yâ Resûla'llâh

meded ister:

1. meded ister:--r

Kaside 102

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yardım istemek.

Ĥasan Ĥilmî mücâhiddir 'adüvvî nefsi emmâre
Ĥazâ eyler meded ister 'asirsem yâ Resûla'llâh

2. meded ister:--r

Kaside 111

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yardım istemek.

Oķur 'âŝıķ olan Ĥur'ân kerâmet yâ Resûla'llâh
Za'if ĥasta meded ister şefâ'at yâ Resûla'llâh

3. meded ister:--r

Kaside 319

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yardım istemek.

Ĥasan Ĥilmî meded ister o bâĝa yeller esdikçe
Oķursa dersi bülbülden şâd u ĥandân yâ
Resûla'llâh

meded kıl:

1. meded kıl:

Kaside 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yardım etmek, ihsanda bulunmak.

Taḥammül eylemez cismim za‘îfdir yâ

Resûla’llâh

Firâka tâkâtım yokdur meded kıl yâ Resûla’llâh

2. meded kıl:

Kaside 72

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Yardım etmek, iyilik, ihsanda bulunmak.

Oḡudanlar oḡuyanlar daḡı meclisde tûranlar

Günâhkâr ümmetindendir meded kıl yâ

Resûla’llâh

3. meded kıl:

Kaside 75

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yardım etmek, iyilik, ihsanda bulunmak.

Meded kıl sevdiğim Aḡmed bize vuşlât Burâḡ’ını

Piyâde ḡalmışam berr u yabânda yâ Resûla’llâh

4. meded kıl:

Kaside 80

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yardım etmek, iyilik, ihsanda bulunmak.

Bu gün hicret günü geldi meded kıl yâ Resûla’llâh

Muhâcir zümre-i a‘mâ delîl ol yâ Resûla’llâh

5. meded kıl:

Kaside 89

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yardım etmek, iyilik, ihsanda bulunmak.

Mürîdim mürşidim sensiñ meded kıl yâ

Resûla’llâh

Marîzem ma‘nevî derdim devâ kıl yâ Resûla’llâh

6. meded kıl:

Kaside 94

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yardım etmek, iyilikte bulunmak; aman göstermek, suçunu bağışlamak.

Ḳavîdir ḡal‘a-i tevḡîd müheyyâ ‘asker-i esmâ

Meded kıl eski düşmândan uşandım yâ

Resûla’llâh

7. meded kıl:

Kaside 233

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yardım etmek, iyilik, ihsanda bulunmak.

Meded kıl rûz-ı maḡşerde ḡarîbe yâ Resûla’llâh

‘Azâba tâkâtım yokdur cezâda yâ Resûla’llâh

8. meded kıl:

Kaside 274

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yardım etmek, iyilik, ihsanda bulunmak.

Ḥayâ eyler Ḥasan Ḥilmî meded kıl yâ Ḥabîbu’llâh

Oḡunsa defter-i ‘işyân ‘azâba yâ Resûla’llâh

medfün:

1. medfündür:-dur

Kaside 27

Mısra: 3

Toprağa gömülmüş, defnedilmiş (ölü).

Vücüdum ravza-i kabriñ hayālîñ kalbde
medfündür
Ziyâret eylerem her dem türâbı yâ Resûla'llâh

medh:

1. medhiñle:-in, -le

Kaside 159

Mısra: 5

Ar. Övgü.

Hasan Hilmî okur na'tıñ seniñ medhiñle
meşgûldur
Günâha göz yaşı mağfiretdir yâ Resûla'llâh

2. medhiñle:-in, -le

Kaside 177

Mısra: 4

Ar. Övgü.

Tulû' eyler güneş na'tıñ tecellî kalbe geldikçe
Seniñ medhiñle meşgûldur mu'abbid yâ
Resûla'llâh

3. medhiñ:-iñ

Kaside 228

Mısra: 6

Övgü.

Şefâ'at şâh-ı sulţandır Hasan Hilmî saña kurbân
Şefâ'atle yazar medhiñ şefâ'at yâ Resûla'llâh

4. medhiñ:-iñ

Kaside 252

Mısra: 3

Övme, övgü (Hz. Muhammed'i övme).

Daķıka fevt olunmaz kıl kadar medhiñ
muḥabbetde
Muḥabbet ehline vaşfiñ rızâda yâ Resûla'llâh

5. medhini:-i, -n, -i

Kaside 265

Mısra: 3

*Bir kimse veya bir şeyin iyiliklerini, üstün
niteliklerini söyleyerek değerini yüceltme, övme,
övgü, sena.*

Bu na'tıñ medhini gökde melekler intihâb eyler
Toķsan yapraklı 'aşk şerhi ceride yâ Resûla'llâh

6. medhiñ:-iñ

Kaside 331

Mısra: 3

Övme, övgü (Hz. Muhammed'i övme).

Muḥabbet mustakîm medhiñ kitâbıñdan beyân
eyler
Meddâh-ı nâzım her fenne fâ'ik yâ Resûla'llâh

7. medhiñ:-iñ

Kaside 341

Mısra: 4

(Ar.) Övme, övgü.

Uşandım fânî dünyânıñ cefâsın çekmeden gayrî
Bu medhiñ ni'meti Ḥaķ'dan zebânım yâ
Resûla'llâh

medh eyledi:

1. medh eyledi:--di

Kaside 71

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Övmek.

Nidā eyler baña ma‘şūk beni medh eyledi ‘āşık
Seniñ evşāfına lāyık ne yazsam yā Resūla’llāh

medh u senāda:

1. medh u senāda:

Kaside 251

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Övme, yüceltme.

Qarār-ı qābe kavseyn Hāsan Hilmī işāret var
Quşūrum çok seni medh u senāda yā Resūla’llāh

medhal:

1. medhālī:-i

Kaside 77

Mısra: 5

Müdahale, karışma.

Orūc gizli ‘ibādetdir riyānīñ medhālī yokdur
Bu esrārı bilen hāqdır hāqīqat yā Resūla’llāh

medh-i ‘aşk:

1. medh-i ‘aşk:

Kaside 227

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşkın övülmesi, aşkı yüceltmek.

Hāsan Hilmī mübārekdir muḥabbet medh-i ‘aşk
olsun

Tecellī kılsa subḥānī tebeddül yā Resūla’llāh

medīne:

1. medīneñ:-ñ

Kaside 3

Mısra: 4

Ar. 1. Büyük şehir, şehri-i azīm. 2. Ravza-i
Mutahhara'nın bulunduğu belde-i mübâreke.
Medīne-i Münevvere, Yesrib.

Vücūduñ nūr-ı kudretdir anıñçün sāyesi olmaz
Medīneñ bāğ-ı cennetdir girince yā Resūla’llāh

2. medīneñ:-ñ

Kaside 4

Mısra: 14

Ar. 1. Büyük şehir, şehri-i azīm. 2. Ravza-i
Mutahhara'nın bulunduğu belde-i mübâreke.
Medīne-i Münevvere, Yesrib.

Hāsan Hilmī izin ister ki sensin hūvāce-i ‘ālem
Medīneñ bāb-ı ‘ilminde gedādır yā Resūla’llāh

3. medīneñdir:-ñ, -dir

Kaside 6

Mısra: 3

Ar. 1. Büyük şehir, şehri-i azīm. 2. Ravza-i
Mutahhara'nın bulunduğu belde-i mübâreke.
Medīne-i Münevvere, Yesrib.

Cemālīñ cennete mir’āt sekiz cennet medīneñdir
Çekildi kārübān yolda delīl gel yā Resūla’llāh

4. medīneñ:-ñ

Kaside 21

Mısra: 12

Ar. 1. Büyük şehir, şehri-i azīm. 2. Ravza-i
Mutahhara'nın bulunduğu belde-i mübâreke.
Medīne-i Münevvere, Yesrib.

Hasan Hilmî muhabbetle şerî‘at gârına girdi
Medîneñ ‘âşıkı olsa vezîr miyüm yâ Resûla’llâh

5. medînenen:-n, -den

Kaside 27

Mısra: 8

*Ar. 1. Büyük şehir, şehir-i azîm. 2. Ravza-i
Mutahhara'nın bulunduğu belde-i mübâreke.
Medîne-i Münevvere, Yesrib.*

Vücûd şehrini terk itdi gönül gitdi muhâcirdir
Medînenen mekân ister bu a‘râbî yâ Resûla’llâh

6. medîneñ:-ñ

Kaside 28

Mısra: 1

*Ar. 1. Büyük şehir, şehir-i azîm. 2. Ravza-i
Mutahhara'nın bulunduğu belde-i mübâreke.
Medîne-i Münevvere, Yesrib.*

Medîneñ menzîli Mevlâ kelâmı yâ Resûla’llâh
Melâ’ikler okur şallû selâmı yâ Resûla’llâh

7. medîneñdir:-ñ, -dir

Kaside 87

Mısra: 8

*Ar. 1. Büyük şehir, şehir-i azîm. 2. Ravza-i
Mutahhara'nın bulunduğu belde-i mübâreke.
Medîne-i Münevvere, Yesrib.*

Hasan Hilmî okur lebbeyk şehir vakti tavâf eyler
Medîneñdir baña Ka‘be Minâ’da yâ Resûla’llâh

8. medîneñ:-ñ

Kaside 106

Mısra: 6

*Ar. 1. Büyük şehir, şehir-i azîm. 2. Ravza-i
Mutahhara'nın bulunduğu belde-i mübâreke.
Medîne-i Münevvere, Yesrib.*

Hasan Hilmî garîb oğluñ diyânet hîdmetiñ ister
Medîneñ ravza-i cennet hâdimim yâ Resûla’llâh

9. medîneñ:-ñ

Kaside 114

Mısra: 6

*Ar. 1. Büyük şehir, şehir-i azîm. 2. Ravza-i
Mutahhara'nın bulunduğu belde-i mübâreke.
Medîne-i Münevvere, Yesrib.*

Hasan Hilmî kuluñ Kıtmîr ko ‘aşkıñ eylesün tefsîr
Medîneñ ‘ilm-i şehrinden bu ‘âşık yâ Resûla’llâh

10. medîneñ:-ñ

Kaside 168

Mısra: 3

*Ar. 1. Büyük şehir, şehir-i azîm. 2. Ravza-i
Mutahhara'nın bulunduğu belde-i mübâreke.
Medîne-i Münevvere, Yesrib.*

Medîneñ kabır-i hâkinden eserse bād-ı ‘aşk kalbe
Gönül nuşret gıdâsıyla şîba’dır yâ Resûla’llâh

11. medîneñ:-ñ

Kaside 169

Mısra: 3

*Ar. 1. Büyük şehir, şehir-i azîm. 2. Ravza-i
Mutahhara'nın bulunduğu belde-i mübâreke.
Medîne-i Münevvere, Yesrib.*

Medîneñ bâb-ı rahmetdir şefâ‘at zemzemi kabriñ
İçer ‘âşık muhabbetle şehirde yâ Resûla’llâh

12. medîneñ:-ñ

Kaside 174

Mısra: 3

*Ar. 1. Büyük şehir, şehir-i azîm. 2. Ravza-i
Mutahhara'nın bulunduğu belde-i mübâreke.
Medîne-i Münevvere, Yesrib.*

Medîneñ bâb-ı ‘ilminde cevâbı cânıma cennet
Mütâla‘ eyledim ‘aşkıñ kitâba yâ Resûla’llâh

13. **medînen**: -n, -den

Kaside 174

Mısra: 5

*Ar. 1. Büyük şehir, şehir-i azîm. 2. Ravza-i
Mutahhara'nın bulunduğu belde-i mübâreke.
Medîne-i Münevvere, Yesrib.*

Hasan Hilmî medînenen cevâb ister su‘âl itdi
Meleklerle cevâb gelse sürûra yâ Resûla’llâh

14. **medîneñdir**: --ñ, --dir

Kaside 200

Mısra: 3

Medine şehri, Yesrib.

Murâdım menzilim ancak Medîneñdir meded eyle
Muhabbet yelleri esse emînim yâ Resûla’llâh

15. **medîneñ**: --ñ

Kaside 203

Mısra: 5

Medine şehri, Yesrib.

Muhabbet Sidre-i rûhdur medîneñ ‘âşıkâ menzil
Hasan Hilmî nüzûl itse gerekdir yâ Resûla’llâh

16. **medîneñ**: --ñ

Kaside 215

Mısra: 4

Medine şehri, Yesrib.

Kanât açmış uçar ‘âşık gınâ-i fakra mâlikdir
Medîneñ cenneti gözden yakındır yâ Resûla’llâh

17. **medîne**:

Kaside 218

Mısra: 2

Medine şehri, Yesrib.

Muhabbet minber-i vuşlat delâ‘il yâ Resûla’llâh
Medîne Mekke fi’l-vâkı‘ vesâ‘il yâ Resûla’llâh

18. **medîneñ**: --ñ

Kaside 238

Mısra: 6

Medine şehri, Yesrib.

Muhabbet hâkimi gönlüm Hasan Hilmî yazar
i‘lâm

Medîneñ ravza-i cennet gınâya yâ Resûla’llâh

19. **medîne**:

Kaside 278

Mısra: 5

Medine şehri, Yesrib.

Hasan Hilmî tavâf eyler Medîne Mekke şehrini
Düşürme dertliyi dâr-ı gurûra yâ Resûla’llâh

20. **medîneñ**: --ñ

Kaside 312

Mısra: 4

Medine şehri, Yesrib.

Zehirli ma‘şîyet olsa muķâbil tevbedir tiryâķ
Medîneñ İşfehân’ından na‘îmdir yâ Resûla’llâh

21. **medîneñ**: --ñ

Kaside 320

Mısra: 6

Medine şehri, Yesrib.

Muhabbet ‘ilmine reh-ber bi-hamdî’llâh Hasan
Hilmî

Medîneñ ravza-i cennet gönülde yâ Resûla’llâh

22. **medīneñ:--ñ**

Kaside 326

Mısra: 2

Medine şehri, Yesrib.

Muhabbet miftāh-ı cennet açarsam yâ Resûla'llâh
Medīneñ ravza-i cennet girersem yâ Resûla'llâh

medīneñ:

1. **medīneñ:**

Kaside 189

Mısra: 4

Medine şehri, Yesrib.

Eser 'aşkıñ yeli vaqt-i şehir bāb-ı Medīnen'den
Medīneñ bāb-ı rahmetdir Raḥīm'dir yâ
Resûla'llâh

mefhar:

1. **mefḥariñ:--i, --siñ**

Kaside 266

Mısra: 6

Övünç vesilesi.

Livā-yı nuşretiñ İnnâ Fetaḥnâdan açılmışdır
Ḥasan Ḥilmî'ye o Fettāḥıñ mefḥariñ yâ
Resûla'llâh

meger:

1. **meger:**

Kaside 38

Mısra: 6

Aslında, oysa ki.

Vücüd devrân ider derdi devâ ister zehirlenmiş
Meger fermân mühürlenmiş cezâmdır yâ
Resûla'llâh

2. **meger:**

Kaside 79

Mısra: 9

"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.

Meger vâsi' olan ümmet nikāḥ itsün ki dört 'avret
Şerî' atda budur ruḥşat seniyyen yâ Resûla'llâh

3. **meger:**

Kaside 228

Mısra: 2

"Aslında, işin aslı" anlamlarında bağlaç.

Kebā'ir ehline ḥaşdır şefā'at yâ Resûla'llâh
Meger izz-i ḥüdā ile şefā'at yâ Resûla'llâh

4. **meger:**

Kaside 316

Mısra: 5

"Aslında" anlamında kullanılan bağlaç.

Ḥasan Ḥilmî kapuñ ḥāki meger ḥüddām-ı rûḥānī
Yazarsa na'tını 'ilme'l-yakīn yâ Resûla'llâh

mehdī:

1. **mehdī:**

Kaside 13

Mısra: 3

Beşik, Doğru yola iletme.

Gönül mehdī vücūdumda ğidāsız bir yetīm
ma'sūm
Tükenmez südlü deryāsın ki süd vir yâ
Resûla'llâh

2. **mehdī'ye:- 'ye**

Kaside 285

Mısra: 3

*Kıyamet gününden önce gökten Allah'ın izni
ve emriyle inerek bütün insanları hidayete
kavuşturacağına, Süfyan'ı öldürerek yeryüzünü
sonsuz bir barış ve sevinçle dolduracağına
inanılan ermiş.*

Muhabbet ma'şüm-ı âhîr zamân Mehdî'ye
mağşûşdur
Şabîler defterinde ferâmûşum yâ Resûla'llâh

mehd-i vücûda gelmedi:

1. mehd-i vücûda gelmedi:

Kaside 267

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Varlık beşiğine gelmek (dünyaya gelmek,
doğmak bağlamında).*

Yüzün âyine-i maḥbûb şühûda yâ Resûla'llâh
Nazîrin gelmedi mehd-i vücûda yâ Resûla'llâh

mekâbir:

1. mekâbirde:-de

Kaside 5

Mısra: 5

Mezarlar.

Ḥasan Ḥilmî mekâbirde eṣer kıalsun bu dünyâda
Su'âl-ender-beḳâdârem cevâbda yâ Resûla'llâh

2. mekâbir:

Kaside 209

Mısra: 1

Mezarlıklar.

Mekânı cümle zî-rûḥuñ mekâbir yâ Resûla'llâh
Bunu taṣdîḳ iden cümle ekâbir yâ Resûla'llâh

mekân:

1. mekân:

Kaside 27

Mısra: 8

*1. Yer, mahal. 2. Durulan, oturulan yer, ev,
mesken, ikâmetgâh.*

Vücûd şehrinin terk itdi gönül gitti muhâcirdir
Medînenen mekân ister bu a'râbî yâ Resûla'llâh

2. mekân:

Kaside 32

Mısra: 4

*1. Yer, mahal. 2. Durulan, oturulan yer, ev,
mesken, ikâmetgâh.*

Kaçırdı âşiyânından seniñ ḥüsnüñ bu 'Anḳâ'yı
Ne çâre bir mekân tutmaz seniñçün yâ Resûla'llâh

3. mekânsız:-sız

Kaside 61

Mısra: 1

*Yer, mahal; (belirli bir yeri olan
bağlamında).*

Perîşân ḥâlî seyyâḥım mekânsız yâ Resûla'llâh
'Aceb iskânı iḥsânıñ olur mı yâ Resûla'llâh

4. mekâna:-a

Kaside 64

Mısra: 2

Yer, mahal, dünya.

Vücûduñ 'ayn-ı rahmetdir cihâna yâ Resûla'llâh
Mücevherdir müsemmañız mekâna yâ Resûla'llâh

5. mekânımdır:--ım, --dır

Kaside 157

Mısra: 5

1. Yer, mahal. 2. Durulan, oturulan yer, ev, mesken, ikâmetgâh.

Mekânımdır mezâristân Hasan Hilmî yazar destân
Hediye sa'ile Hâk'dan 'atâdır yâ Resûla'llâh

6. mekânım:--ım

Kaside 179

Mısra: 5

Yurt, vatan.

Mekânım kârye-i Güllî tevellüd eyledim anda
Binâmı Rûm-ı Hâşköy'dür va'tânım yâ Resûla'llâh

7. mekânı:--ı

Kaside 209

Mısra: 1

Yer, mahal. II Durulan, oturulan yer, ev, mesken, ikâmetgâh.

Mekânı cümle zî-rûhuñ mekâbir yâ Resûla'llâh
Bunu taşdîk iden cümle ekâbir yâ Resûla'llâh

mekke:

1. mekke'ye:-ye

Kaside 165

Mısra: 1

Hz. Peygamber (s.a.v.)'in doğduğu ve içinde Kâbe'nin bulunduğu Müslümanların kutsal şehri.

Dikildi Mekke'ye sancâğ bilindi yâ Resûla'llâh
Sekiz cennet kapuları açıldı yâ Resûla'llâh

2. mekke:

Kaside 218

Mısra: 2

Hz. Peygamber (s.a.v.)'in doğduğu ve içinde Kâbe'nin bulunduğu Müslümanların kutsal şehri.

Muhabbet minber-i vuşlat delâ'il yâ Resûla'llâh
Medîne Mekke fi'l-vâkı' vesâ'il yâ Resûla'llâh

3. mekke:

Kaside 278

Mısra: 5

Hz. Peygamber (s.a.v.)'in doğduğu ve içinde Kâbe'nin bulunduğu Müslümanların kutsal şehri.

Hasan Hilmî tavâf eyler Medîne Mekke şehrini
Düşürme dertliyi dâr-ı gurûra yâ Resûla'llâh

mekr:

1. mekriyle:-i, -y, -ile

Kaside 69

Mısra: 11

Ar. Aldatma, hile.

Babam Âdem'le anam Havvâ'yı mekriyle aldatdı
Dönüp şimdi baña geldi şefâ'at yâ Resûla'llâh

mekselinâ:

1. mekşelinâ'da:--da

Kaside 21

Mısra: 4

Ashab-ı Kehften birisi.

Muhabbetle vezîr olduñ sa'âdet saña Yemlîhâ
Kerâmet Mekşelinâ'da da bilür miyüm yâ Resûla'llâh

mekşûf:

1. mekşûfdur:--dur

Kaside 275

Mısra: 5

Ar. Açığa çıkarılmış, açık, âşikâr.

Ne ğam çeksün Hâsan Hilmî muhabbet bâğı
mekşûfdur
Çekerse 'aşk ğamın çeksün 'ibâda yâ Resûla'llâh

melâhî:

1. melâhî:

Kaside 110

Mısra: 3

Oyunlar, eğlenceler.

Melâhî istimâ' itmek günâhdır sen haber virdin
Düğünler meclisi hepden fışkırdı yâ Resûla'llâh

melâ'ik:

1. melâ'ikler:-ler

Kaside 28

Mısra: 2

Melekler.

Medîneñ menzîli Mevlâ kelâmı yâ Resûla'llâh
Melâ'ikler okur şallû selâmı yâ Resûla'llâh

melek:

1. melekler:-ler

Kaside 37

Mısra: 5

*Allah katında bulunan ve nur olarak
yaratılan varlıkların her biri.*

Nüzûl itdikçe bir âyet melekler ağlaşırlardı
Bu tağlar titredi tir tir hâkîm hân yâ Resûla'llâh

2. melekler:-ler

Kaside 45

Mısra: 10

*Allah katında bulunan ve nur olarak
yaratılan varlıkların her biri.*

Hâyâ eyler semâ ehli içildikçe duhân yerde
Melekler kaçdılar gökde bu 'ibret yâ Resûla'llâh

3. melekler:-ler

Kaside 52

Mısra: 3

*Allah katında bulunan ve nur olarak
yaratılan varlıkların her biri.*

Döner gökler devâ eyler melekler hâkîk tavâf eyler
İşitdim kâinât söyler yâ Allâh yâ Resûla'llâh

4. melek:

Kaside 60

Mısra: 6

*(Ar.) Gözle görülüp elle tutulmayan, yiyip
içmeyen, cinsiyet farkı bulunmayan, sâdece
Allah'a itâat etmek ve dâima hayra vâsıta olmak
üzere yaratılmış olan sayısız nûrânî varlıklardan
her biri.*

Elim bende gözüm sende gönül na'tın okur şimdi
Muhabbetlü melek mürsel vişâle yâ Resûla'llâh

5. melekler:-ler

Kaside 69

Mısra: 25

*Allah (cc)'un nurdan yaratmış olduğu
mahluklardan her biri.*

Melekler gökde nazardı bükâsından kalup 'âciz
Şikâyet itdiler hâkîk şefâ'at yâ Resûla'llâh

6. melek:

Kaside 125

Mısra: 8

(Ar.) Gözle görülüp elle tutulmayan, yiyip

içmeyen, cinsiyet farkı bulunmayan, sâdece Allah'a itâat etmek ve dâima hayra vâsita olmak üzere yaratılmış olan sayısız nûrânî varlıklardan her biri.

Du'â itse Hâsan Hilmî gözünden kanlı yaş tamlar
Melek gökde bükâ eyler yanarsam yâ Resûla'llâh

7. melekler:-ler

Kaside 138

Mısra: 5

Allah (cc)'un nurdan yaratmış olduğu mahluklardan her biri.

Hâsan Hilmî kıyâm itse melekler hıfz ider kalbî
Neden vesvâs ider şeytân şaşırır yâ Resûla'llâh

8. melekler:-ler

Kaside 168

Mısra: 2

Allah (cc)'un nurdan yaratmış olduğu mahluklardan her biri.

Derûnum 'aşk-ı nuşretle yanarsa yâ Resûla'llâh
Melekler merhâmet eyler okunsa yâ Resûla'llâh

9. meleklerle:-ler, -le

Kaside 174

Mısra: 6

Melek, Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.

Hâsan Hilmî medînenen cevâb ister su'âl itdi
Meleklerle cevâb gelse sürûra yâ Resûla'llâh

10. melekler:-ler

Kaside 183

Mısra: 6

Allah (cc)'un nurdan yaratmış olduğu mahluklardan her biri.

Hâsan Hilmî gönül mürğü murâd ister
muhabbetden
Melekler müjde eylerse kerâmet yâ Resûla'llâh

11. melekler:-ler

Kaside 187

Mısra: 4

Allah (cc)'un nurdan yaratmış olduğu mahluklardan her biri.

Muhabbet 'ağla geldikçe gözümde kanlı yaş
tamlar
Melekler hâlîme ağlar semâda yâ Resûla'llâh

12. melekler:-ler

Kaside 189

Mısra: 6

Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan günahsız varlıklardan her biri.

Saîna 'âşık Hâsan Hilmî yazarsa posta-i 'aşkı
Melekler aîna şahiddir kadîmden yâ Resûla'llâh

13. meleklerle:-ler, -le

Kaside 189

Mısra: 2

Hak katında bulunan ve nurdan yaratılan varlık.

Gönül dertli devâ ister tabîbden yâ Resûla'llâh
Meleklerle 'ilâc gönder Hâbîb'den yâ Resûla'llâh

14. melekler:-ler

Kaside 192

Mısra: 3

Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.

Kemer-bend oldu 'aşıklar melekler 'askeri geldi
Getürdi 'aşkı Cebra'il Cebel-i Hırā'dan yā
Resūla'llāh

15. **melekdir:-dir**

Kaside 211

Mısra: 3

*Allah katında bulunan ve nur olarak
yaratılan varlıkların her biri.*

Muhabbet bir melektir kim ledünni 'ilmine
me'mür
Menāfi' 'ilmidir kâlbde okursa yā Resūla'llāh

16. **melek:**

Kaside 220

Mısra: 6

*(Ar.) Gözle görülüp elle tutulmayan, yiyip
içmeyen, cinsiyet farkı bulunmayan, sâdece
Allah'a itâat etmek ve dâima hayra vâsita olmak
üzere yaratılmış olan sayısız nûrânî varlıklardan
her biri.*

Melekler beyt-i ma'mûri tavâf eylerse göklerde
Beşer yerde melek gökde mübeşşir yā Resūla'llāh

17. **melekler:-ler**

Kaside 220

Mısra: 5

*Allah (cc)'un nurdan yaratmış olduğu
mahluklardan her biri.*

Melekler beyt-i ma'mûri tavâf eylerse göklerde
Beşer yerde melek gökde mübeşşir yā Resūla'llāh

18. **meleklerle:-ler, -e**

Kaside 249

Mısra: 2

*Allah katında bulunan ve nur olarak
yaratılan varlıkların her biri.*

Zehri vardır içildikçe duhânda yā Resūla'llāh
Ezâ vardır meleklerle duhânda yā Resūla'llāh

19. **melekler:-ler**

Kaside 265

Mısra: 3

*Allah (cc)'un nurdan yaratmış olduğu
mahluklardan her biri.*

Bu na'tın medhîni gökde melekler intihâb eyler
Toksan yapraklı 'aşk şerhi cerîde yā Resūla'llāh

20. **melekdir:--dir**

Kaside 291

Mısra: 2

*Allah katında bulunan ve nur olarak
yaratılan varlıklar II Sevgili.*

Żuhûruñ sırrıma nûr-ı beşerdir yā Resūla'llāh
Yüzün şems u kamer mâh u melektir yā
Resūla'llāh

21. **melekler:-ler**

Kaside 329

Mısra: 6

*Allah (cc)'un nurdan yaratmış olduğu
mahluklardan her biri.*

Hasan Hilmî bu 'aşk dersin ğarîb âvâz ile söyler
Melekler müjde eylerse mesrûrum yā Resūla'llāh

22. **melek:**

Kaside 333

Mısra: 4

*(Ar.) Gözle görülüp elle tutulmayan, yiyip
içmeyen, cinsiyet farkı bulunmayan, sâdece
Allah'a itâat etmek ve dâima hayra vâsita olmak*

üzere yaratılmış olan sayısız nûrânî varlıklardan
her biri.

Oğunsa nām-ı na‘tiñ zümre-i ‘uşşâk lisânında
Melek gökde beşer yerde semî‘dir yâ Resûla’llâh

23. melekler:-ler

Kaside 343

Mısra: 13

Allah katında bulunan ve nur olarak
yaratılan varlıkların her biri.

Mezârîñ tûtiyâ ‘ayneyn melekler dâ‘imâ zârî
Tavâf itsün Hâsan Hilmî izin vir yâ Resûla’llâh

meleke:

1. meleke:

Kaside 298

Mısra: 1

Bir kimsenin sâhip olduğu her şey, varı yoğu,
mal varlığı.

Muhabbet meleke mâlik murahhâş yâ Resûla’llâh
Hüdâ virmiş saña meb‘ûs-ı muhaşşâş yâ
Resûla’llâh

melekler:

1. melekler:

Kaside 57

Mısra: 4

Gözle görülüp elle tutulmayan, yiyip
içmeyen, cinsiyet farkı bulunmayan, sadece
Allah’a itaat etmek ve Allah’tı tespih etmek üzere
yaratılmış nurani varlıklar.

Türâb-ı ravza-i kabriñ karanfil yağıyla maḥlûṭ
Melekler neşrine meb‘ûs memâṭım yâ Resûla’llâh

2. melekler:

Kaside 75

Mısra: 12

Allah (cc)’un nurdan yaratmış olduğu
mahluklardan her biri.

Semâvât ehli yâd eyler seniñ ismiñle ey Aḥmed
Melekler iftiḥâr eyler ‘azîzdir yâ Resûla’llâh

mel’ün:

1. mel’ün:

Kaside 59

Mısra: 6

Allah’ın lanetine uğramış, rahmetinden
mahrum kalmış, lanetlenmiş, lanetli.

Kızındır Fâtıma ümmî zemîne âfîṭâb toğdı
Ehl-i beyti sevmeyen mel’ün Yezîd’dir yâ
Resûla’llâh

2. mel’ün:

Kaside 69

Mısra: 9

Allah’ın lanetine uğramış, rahmetinden
mahrum kalmış, lanetlenmiş, lanetli.

Utanmaz öyle bir mel’ün şıgındık Hakk’a
şerrinden

Baṇa imdâd iden sensiñ şefâ‘at yâ Resûla’llâh

3. mel’ün:

Kaside 268

Mısra: 3

Allah’ın lanetine uğramış, rahmetinden
mahrum kalmış, lanetlenmiş, lanetli.

Zehri virdi kılıç çekdi ḥiyânet eyledi mel’ün
Sezâdır la‘nete el-ḥaḥ hezâr her dem yâ
Resûla’llâh

memāt:

1. memāt:

Kaside 28

Mısra: 7

Ölüm.

Memāt olmaz muḥabbetdir vefātın ḥayyü'l-
insāndır
Değişmem ravzana Dāru's-Selāmı yā Resūla'llāh

2. memātım:-ım

Kaside 57

Mısra: 4

Ölüm.

Türāb-ı ravza-i kabriñ karanfil yağıyla maḥlūt
Melekler neşrine meb'ūs memātım yā Resūla'llāh

3. memātım:-ım

Kaside 130

Mısra: 4

Ölüm.

Kirāmen Kātibin yazmaz günāhım Kūh-ı Kaf olsa
Mükellef mürğ-i dil ma'sūm memātım yā
Resūla'llāh

4. memāt:

Kaside 155

Mısra: 5

Ölü, ölmüş.

Memāt ḳalbim ḥayāt buldı Ḥasan
Ḥilmī muḥayyerdir
Yazar vaşfiñ beyān eyler ğubārın yā Resūla'llāh

5. memātın:--ın

Kaside 190

Mısra: 3

Ölüm, mevt.

Ḥayātın tuḥfe-i raḥmet memātın müjde-i ḥikmet
Ne devlet zī-sa'adet bir dīvāndır yā Resūla'llāh

6. memātdır:--dır

Kaside 332

Mısra: 2

Ölü, ölmüş.

Muḥabbet Ḥızır İlyās'dır ḥayātdır yā Resūla'llāh
Nebiler münkiri müfti memātdır yā Resūla'llāh

7. memātdır:--dır

Kaside 332

Mısra: 4

Ölü, ölmüş.

Görür Ḥızır'ı muḳadderdir muḥabbet ḳalbi ḥayy
kılsa
Memātdır müftiñin ḳalbi ḥarābdır yā Resūla'llāh

memāt olmaz:

1. memāt olmaz:--maz-maz

Kaside 35

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ölmek, tükenmek.

Ledünni kevşeriñ buldum ḥayāt-ı ḥikmeti içdim
Ḥasan Ḥilmī memāt olmaz ki ḥaydır yā
Resūla'llāh

2. memāt olmaz:--maz

Kaside 217

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ölmek, tükenmek.

Muhabbet Hızr-ı hikmetdir bulup âb-ı hayât içdim
Hasan Hilmî memât olmaz inandı yâ Resûla'llâh

memât olsa:

1. memât olsa:-sa

Kaside 45

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ölmek, tükenmek.

Muhabbet ehli bir dem Muhammed ümmeti olsa
Duḥān içmez memât olsa ne ni'met yâ Resûla'llâh

memem:

1. memem:-m

Kaside 2

Mısra: 7

Göğüs (süt veren).

Kesilmez feyzi bu bâğın memem ismi
Muḥammed'dir
Hasan Hilmî emer şimdi südüñ yâ Resûla'llâh

2. memesinden:-si, -n, -den

Kaside 45

Mısra: 3

*İnsanların ve memeli hayvanların dişilerinde
bulunan ve süt salgılayarak yavruların
emzirilmesine yarayan organ.*

Emer şeytân memesinden südi kaṭranla karnı tok
Huḫûra varmağa yüz yok bu 'illet yâ Resûla'llâh

3. memeli:--li

Kaside 145

Mısra: 5

İnsanların ve memeli hayvanların dişilerinde

*bulunan ve süt salgılayarak yavruların
emzirilmesine yarayan organ.*

Hasan Hilmî içre südden beş memeli inekdir o
Dir bi'smi'llâh el-ḥamdu li'llâh Allâh kerîmdir yâ
Resûla'llâh

me'mûr:

1. me'mûr:

Kaside 18

Mısra: 3

Herhangi bir işi yapmakla emrolunmuş kişi.

Yazar Münkir Nekîr me'mûr ḥayr şer dâ'im
ef'âlim
Yazıldı dürlü 'işyânım ḥafîdir yâ Resûla'llâh

me'mûr:

1. me'mûr:

Kaside 211

Mısra: 3

*(Ar.) Bir işi yapmakla görevlendirilen
(kimse), görevli.*

Muhabbet bir melektir kim ledünnî 'ilmine
me'mûr
Menâfî 'ilmidir ḳalbde okursa yâ Resûla'llâh

me'mûr:

1. me'mûr:

Kaside 286

Mısra: 3

Herhangi bir işi yapmakla emrolunmuş kişi.

Dil-i vîrânemi mi ta'mîr ider me'mûr
muḥabbetdir
Bu ra'nâ ḥâmil-i esrâr-ı 'aşkım yâ Resûla'llâh

menāfi ‘ilmidir:

1. menāfi ‘ilmidir:--i, --dir

Kaside 211

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yararlı, faydalı, kârlı ilim.

Muhabbet bir melektir kim ledünni ‘ilmine
me‘mür

Menāfi ‘ilmidir kalbde okursa yâ Resûla’llâh

menāhi:

1. menāhiden:-den

Kaside 79

Mısra: 4

Ar. Dînin yasakladığı şeyler.

Evāmirdir kabûl itdik delîlim Fenkihu’l-âyât
Menāhiden hâzer kıldık nikâhen yâ Resûla’llâh

menefşe:

1. menefşe:

Kaside 319

Mısra: 4

(Çiçek) Menekşe.

‘Aceb zînet mümeyyizdir karanfil bâğçesin
gezdim
Menefşe boynunu egmiş şadâkân yâ Resûla’llâh

menzil:

1. menzili:--i

Kaside 28

Mısra: 1

Varılacak yer, hedef. II Yer, mekan.

Medîneñ menzili Mevlâ kelâmı yâ Resûla’llâh
Melâ’ikler okur şallû selâmı yâ Resûla’llâh

2. menzilim:-im

Kaside 200

Mısra: 3

Varılacak yer, mesafe.

Murâdım menzilim ancak Medîneñdir meded eyle
Muhabbet yelleri esse emînim yâ Resûla’llâh

3. menzil:

Kaside 203

Mısra: 5

Hedef, varılacak yer.

Muhabbet Sidre-i rûhdur medîneñ ‘âşıkâ menzil
Hasan Hilmî nüzûl itse gerekdir yâ Resûla’llâh

4. menzili:--i

Kaside 315

Mısra: 1

Durak, varılmak istenen yer, hedef.

Cihâdın menzili hâk kutb-ı merkez yâ Resûla’llâh
Mücâhid bahtının burcu mu‘azzez yâ Resûla’llâh

menzili:

1. menzili:

Kaside 342

Mısra: 3

Yer, mekan. II Varılmak istenen hedef.

Bu ‘aşkıñ hîdmetiñ menzili hüdâ bildim
kerâmetdir
Ki sen peygamber-i âhîr zamâne yâ Resûla’llâh

merāk:

1. merākım:--ım

Kaside 179

Mısra: 7

Düşkünlük, heves.

Merākım kalmadı köyde firār etdim cehāletden
Şükür İslāmbol'a 'ilme yetişdim yā Resūla'llāh

merām:

1. merāmım:--ım

Kaside 272

Mısra: 1

İstek, maksat, niyet, amaç.

Muhabbetdir gönül içre merāmım yā Resūla'llāh
Cemāliñ Ka'besi Dāru's-selāmım yā Resūla'llāh

2. merāmım:--ım

Kaside 335

Mısra: 1

İstek, niyet, maksat.

Muhabbetdir bu 'ilm içre merāmım yā Resūla'llāh
Sañadır 'ilm-i na'tıñla selāmım yā Resūla'llāh

merhamet eyle:

1. merhamet eyle:

Kaside 246

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Merhamet etmek, acımak.

Metā'-ı dār-ı dünyāda qalender 'āşıkıñ hālī
Kerem kıl merhamet eyle mezārda yā Resūla'llāh

2. merhamet eyle:

Kaside 329

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Merhamet etmek, acımak.

Elim tūt baħr-i 'işıyāndan za'ife merhamet eyle
Ġam-ı fırkatle yandıkça pür-melālīm yā
Resūla'llāh

merhamet eyler:

1. merhamet eyler:--r

Kaside 168

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Merhamet etmek, acımak.

Derūnum 'aşk-ı nuşretle yanarsa yā Resūla'llāh
Melekler merhamet eyler okunsa yā Resūla'llāh

merhamet itmek:

1. merhamet itmek:--mek

Kaside 328

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

"acımak, şefkat göstermek".

Muhabbet merhamet itmek Ḥasan
Ḥilmī hidāyetdir
Ümīdim rahmeten li'l-'ālemīnden yā Resūla'llāh

merhamet kıl:

1. merhamet kıl:

Kaside 330

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Acımak, şefkat göstermek.

Elim tūt merhamet kıl şāha muhtāc itme ğurbetde
Ḥasan Ḥilmī ricā eyler muhib müdekkik yā
Resūla'llāh

mernûş:

1. mernûş:

Kaside 21

Mısra: 6

Ashab-ı Kehf'ten birinin ismi.

Mişâl-i 'aşk Mislinâ söyünmez âteş-i kudret
Murâda irdi ol Mernûş görür miyüm yâ
Resûla'llâh

meşâdik:

1. meşâdik:

Kaside 256

Mısra: 4

Sadaka.

Muhabbet pâdişâhinem virirsem 'arz-ı hâlimi
Oğur ihsân ider sultân meşâdik yâ Resûla'llâh

meşâdır:

1. meşâdır:

Kaside 209

Mısra: 6

Kaynak, esas.

Oğur tevhîdi remz eyler Hasan
Hilmî mudaqqıktır
Zuhûr eyler haqâyikler meşâdır yâ Resûla'llâh

meşâhîr:

1. meşâhîrden:-den

Kaside 199

Mısra: 1

Şöhretli kimseler, meşhurlar.

Göñül kaydı meşâhîrden mu'arrâ yâ Resûla'llâh
Metâ'-ı fân-i dünyâdan müberrâ yâ Resûla'llâh

mesâ'il:

1. mesâ'il:

Kaside 173

Mısra: 1

Meseleler, mevzular.

Tarîk-i mağfîret bâbı mesâ'il yâ Resûla'llâh
Rızâ-i rahmete terğîb u vesâ'il yâ Resûla'llâh

2. mesâ'ille:--le

Kaside 173

Mısra: 3

Meseleler.

Bize elzem olan şer'en mesâ'ille 'amel etmek
Mu'allim feth u bi'l-hayre delâ'il yâ Resûla'llâh

3. mesâ'il:

Kaside 174

Mısra: 1

Meseleler, mevzular. II Ameller, yapılan işler.

Mesâ'il defterim yazdım kuşûra yâ Resûla'llâh
Hacîl itme su'âl itsem huzûra yâ Resûla'llâh

4. mesâ'il:

Kaside 178

Mısra: 1

Meseleler, mevzular.

Şerî'at pāk ider dīnī mesâ'il yâ Resûla'llâh
Muṭahhar mā-ı rahmetle mūmāşīl yâ Resûla'llâh

5. mesā'il:

Kaside 293

Mısra: 6

Meseleler, mevzular.

‘Uşāt-ı ümmetindendir Hâsan Hilmî yazar defter
Mucîb bâb-ı muhabbetde mesā'il yâ Resûla'llâh

meşakkat:

1. meşakkatler:-ler

Kaside 163

Mısra: 8

Zahmet, sıkıntı.

Mürîdi ehl-i imânîñ cemâlu'llâhı görmektir
Anıñçün çok meşakkatler çekerler yâ Resûla'llâh

mescid:

1. mescidi:-i

Kaside 216

Mısra: 1

Mescid, namaz kılınan yer.

Muhabbet mescidi bâb-ı niyâzdır yâ Resûla'llâh
Gice gündüz kılar 'âşık namâzdır yâ Resûla'llâh

2. mescidden:-den

Kaside 251

Mısra: 3

Mescid, namaz kılınan yer.

Sarây-ı Sidre-i 'arşa mübârek bād mescidden
Çıkup seyr eylediñ 'arş-ı hâriķ-i 'âde yâ
Resûla'llâh

3. mescidde:-de

Kaside 310

Mısra: 1

Mescid, namaz kılınan yer.

Mücâhid ehli mescidde niyâza yâ Resûla'llâh
İmâmu'l-'aşk şürû' itmiş namâza yâ Resûla'llâh

mes'ele:

1. mes'eleñ:--ñ

Kaside 177

Mısra: 1

Konu, mevzu.

Muhabbet mes'eleñ taḥḳîķ muvahḥid yâ
Resûla'llâh
Kitâb-ı ehl-i 'aşk andan tevellüd yâ Resûla'llâh

meşgûl:

1. meşgûldur:-dür

Kaside 159

Mısra: 5

Bir işle uğraşan, iş görmekte olan.

Hâsan Hilmî okur na'tıñ seniñ medḥiñle
meşgûldur
Günâha göz yaşı mağfiretdir yâ Resûla'llâh

2. meşgûldur:-dür

Kaside 164

Mısra: 5

Bir işle uğraşan, iş görmekte olan.

Hâsan Hilmî garîb 'âşık seniñ na'tıñla meşgûldur
Şükür imdâdı rûḥânî yetişmiş yâ Resûla'llâh

3. meşgûldur:-dür

Kaside 177

Mısra: 4

Bir işle uğraşan, iş görmekte olan.

Ṭulū‘ eyler güneş na‘tın tecellî kâlbe geldikçe
Seniñ medhiñle meşgûldur mu‘abbid yâ
Resûla’llâh

4. meşgûldur:-dür

Kaside 282

Mısra: 3

Bir işle uğraşan, iş görmekte olan.

Seniñ ‘uşşâk-ı müştâkîn seniñ na‘tınla meşgûldur
Kitâb-ı hıvâcegân-ı Nakşibendî yâ Resûla’llâh

meşhûr:

1. meşhûr:

Kaside 5

Mısra: 2

*Yayılmış, herkesin bildiği ve tanıdığı, adlı
sanlı, şöhretli, ün salmış.*

Yağar nîsân biter kimyâ türâbda yâ Resûla’llâh
Defneler çıkar meşhûr harâbda yâ Resûla’llâh

2. meşhûr:

Kaside 68

Mısra: 3

*Ar. Şöhretli, namlı, şâyi’, herkesin bildiği:
galat-ı meşhûr, edîb-i meşhûr.*

Muhabbet kevseri meşhûr şifâdır yâ Resûla’llâh
Cefâlar ‘âşıkâ Hâk’dan şafâdır yâ Resûla’llâh

3. meşhûrdur:-dur

Kaside 95

Mısra: 7

Herkesçe bilinen bir şey, bilindik.

Şarâb-ı şehvet-i şeytân Hasan Hilmî ne meşhûrdur
Bunuñ terki sekiz cennet cüdâyım yâ Resûla’llâh

meşk:

1. meşkim:--im

Kaside 90

Mısra: 6

Ders, gayret.

Sa‘âdet yıldızındandır bi-hamdi’llâh benim
‘aşkım
Hasan Hilmî odur meşkim mürîdim yâ
Resûla’llâh

meslek:

1. meslegi:-i

Kaside 150

Mısra: 8

Tutulan, benimsenen, tâbi olunan yol, tarik.

Hasan Hilmî ne Eyyüb’dür ne İsmâ’îl ne İbrâhîm
Velîler meslegi aşlı cefâdır yâ Resûla’llâh

mesned:

1. mesnedinde:-i, -n, -de

Kaside 243

Mısra: 4

Makam, rütbe, paye; dayanak.

Hevâ-yı nefsi terk itdim reh-güzârım ‘aşk-ı
mevlâda

Kerâmet mesnedinde hak hakikat yâ Resûla’llâh

mesned-perest:

1. mesned-perestim:

Kaside 340

Mısra: 4

Makam düşküniü, makam isteyen. II Aşk makamına talip olan.

Ėam-ı dīnāra Ėam çekmem kalendar ‘āşıkım
ammā
Muḥabbet kenzine mālīk mesned-perestim yā
Resūla’llāh

mesrik:

1. meşrikde:-de

Kaside 87

Mısra: 3

Doğru.

Bilindi ḥasta meşrikde tabībi olsa mağribde
Uçup tayy-ı mekân eyler havāda yā Resūla’llāh

mesrūr:

1. mesrūrem:-em

Kaside 4

Mısra: 8

Sevinçli.

Kuruldu meclis-i tilmīz müderrisler muḥakkıktır
Ne maḥzūnem ne mesrūrem rızādır yā Resūla’llāh

2. mesrūr:

Kaside 41

Mısra: 6

Sevinçli, mutlu.

Ṭarīkat sırr-ı esrārdır şerī‘at eylemiş mestūr
Seniñ ‘aşkıñ baña mesrūr degil mi yā Resūla’llāh

3. mesrūr:

Kaside 78

Mısra: 10

(Ar.) Sevinçli, mutlu.

Orūc farzdır namāz vācib terāvīḥ sūnnet olmuşdur
Bu üç şeyle Ḥasan Ḥilmī ne mesrūr yā
Resūla’llāh

4. mesrūrum:-um

Kaside 329

Mısra: 6

Sevinçli, mutlu.

Ḥasan Ḥilmī bu ‘aşk dersiñ Ėarīb āvāz ile söyler
Melekler müjde eylerse mesrūrum yā Resūla’llāh

mesrūr olur:

1. mesrūr olur:--ur

Kaside 89

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevinmek, memnun olmak.

Bi-izni’llāh şefā‘atle Ḥasan Ḥilmī olur mesrūr
Ḥaṭāsı ‘afvına muḥtāc şefā‘at yā Resūla’llāh

mesrūr-ı ‘aşkız:

1. mesrūr-ı ‘aşkız:

Kaside 287

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşktan dolayı mutlu olanlar, aşıkalar.

Delīl-i ‘aşk-ı şevķiñle dem dem-ā-dem vuşlat
istersem
Mezāk-ı muḥabbetle mesrūr-ı ‘aşkız yā
Resūla’llāh

mest:

1. mestî:-i

Kaside 66

Mısra: 9

(Aşk, sevgi, zevk vb. bir duygudan dolayı)

aklı başından gitmiş, kendinden geçmiş.

Hasan Hilmî ümîd eyler muhabbet maşşerîñ mestî
Kerem kıl baña bir destî şarâbım yâ Resûla'llâh

2. mestdir:-dir

Kaside 122

Mısra: 5

(Aşk, sevgi, zevk vb. bir duygudan dolayı)

aklı başından gitmiş, kendinden geçmiş.

Hidâyet bâdesiñ içdi ebed mestdir Hasan Hilmî
Su'âl gelse cevâb virmez kabirde yâ Resûla'llâh

3. mesti:-i

Kaside 185

Mısra: 4

Aşk sarhoşu II kendinden geçmiş II âşık.

Gezer Kâf'dan Kâf'a kâlû belâ bülbüllerindendir
Elestü 'âlemiñ mesti gönüldür yâ Resûla'llâh

4. mestim:-im

Kaside 340

Mısra: 1

Sarhoş, kendinden geçmek.

Şarâb-ı 'aşkıñla mestim yâ Resûla'llâh
Muhabbet şadrında post-nişînim yâ Resûla'llâh

mest-i harâbım:

1. mest-i harâbım:--ım

Kaside 297

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşkla kendinden geçmiş, aşk sarhoşu. II

Tasavvuf ehli.

Şarâb-ı hasretiñ mest-i harâbım yâ Resûla'llâh
Tenûr-ı 'aşka girdikçe kebâbım yâ Resûla'llâh

mestür eylemiş:

1. mestür eylemiş:

Kaside 41

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Örtmek, gizlemek.

Tarîkat sırr-ı esrârdır şerî'at eylemiş mestür
Seniñ 'aşkıñ baña mesrûr degil mi yâ Resûla'llâh

metâ':

1. metâ'im:-ım

Kaside 191

Mısra: 3

Maddî, manevî sermâye, varlık.

Hediyem bir muhabbetdir metâ'im ma'rifet
kabre
Mezârım nûr ile talsa ne râhat yâ Resûla'llâh

metâ'-ı dâr-ı dünyâda:

1. metâ'-ı dâr-ı dünyâda:--da

Kaside 246

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dünya evinin malı, serveti.

Metâ'-ı dâr-ı dünyâda kalender 'âşkıñ hâli
Kerem kıl merhamet eyle mezârda yâ Resûla'llâh

metā'-ı fān-i dünyādan:

1. metā'-ı fān-i dünyādan:--dan

Kaside 199

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dünya'nın gelip geçici malları.

Göñül kaydı meşāhirden mu'arrā yā Resūla'llāh

Metā'-ı fān-i dünyādan müberrā yā Resūla'llāh

metā'-ı ma'şiyet:

1. metā'-ı ma'şiyet:

Kaside 255

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Günah sermayesi; günahın malı.

Metā'-ı ma'şiyet ğaflet virir bāzār-ı 'uşşāka

Şefā'at bā' işi burc-ı hameldir yā Resūla'llāh

metālib:

1. metālib:

Kaside 74

Mısra: 8

Taleb edilen şeyler.

Bi-seyfi'llāh sa'ādetdir 'adāletle cihān tōldı

Bi-hamdi'llāh Ḥasan Ḥilmī metālib yā Resūla'llāh

metānet:

1. metānetde:--de

Kaside 308

Mısra: 6

Kötülükler veya zorluklar karşısında

yılmamak, yılgınlık göstermemek, güçlü, dayanıklı ve metin olmak, dayanmak.

Mücāhid muhlisīn ḥable'l-metn-i mustakīmīdir

Ḥasan Ḥilmī metānetde işitdim yā Resūla'llāh

metn:

1. metni:-i

Kaside 35

Mısra: 3

Metin. II Hz. Muhammed'in yüzü metne

teşbih edilmiştir.

Cemāliñ metni Aḥmed'den ki ben ez-berledim

'aşkı

Oğurum levḥ-i maḥfūzdan bu dersi yā Resūla'llāh

metn-i 'aşkından:

1. metn-i 'aşkından:--ın, --dan

Kaside 114

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk metni.

Yazar ḥikmet hidāyetdir cemāliñ metn-i 'aşkından

Virir şerḥ iştiyākından bu 'aşık yā Resūla'llāh

metn-i muḥabbetdir:

1. metn-i muḥabbetdir:

Kaside 264

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşk metni. II Kuran-ı Kerim.

Zehī metn-i muḥabbetdir Ḥasan Ḥilmī tefeyyuz

kıl

İmāme iktidā itdim Allāhu Ekber yā Resūla'llāh

mevlā:

1. mevlā:

Kaside 28

Mısra: 1

Allah.

Medīneñ menzīli Mevlā kelāmı yā Resūla'llāh
Melā'ikler oğur şallū selāmı yā Resūla'llāh

mevlā:

1. mevlā:

Kaside 93

Mısra: 4

Allah (c.c).

Bu niyyetle idüp tekmlil muvaffaq eyledi tevfiğ
Riyādan şaklasun Mevlā refiğim yā Resūla'llāh

2. mevlā:

Kaside 181

Mısra: 5

Allah (c.c).

Hasan Hilmī murād itse anı hālk eyler ol Mevlā
Gerek hayra gerek şerre irāde yā Resūla'llāh

mevlid:

1. mevlidiñ:-in

Kaside 343

Mısra: 10

*Hz. Peygamber'in doğumunu anlatan
manzum eser, dini manzume.*

Zemīn-i Ka'beye teşrīf idince yevm-i işneynde
Oğundi mevlidiñ Aḥmed Muḥammed yā
Resūla'llāh

mevlūd:

1. mevlūd:

Kaside 72

Mısra: 5

*Mevlid: Hz. Muhammed'in dünyâya gelişini
ve onun hayâtındaki peygamber olma, mîrâca
çıkma gibi önemli olayları anlatan manzum eser.*
Şükür biz yevm-i işneyne yetişdik oğuruz mevlūd
Seniñ ümmetine ma'būd raḥîmdir yā Resūla'llāh

2. mevlūd:

Kaside 72

Mısra: 8

*Mevlid: Hz. Muhammed'in dünyâya gelişini
ve onun hayâtındaki peygamber olma, mîrâca
çıkma gibi önemli olayları anlatan manzum eser.*
Cemāliñ misk-i 'anberden uçandı bağçede güller
Oğur mevlūd bülbüller açıldı yā Resūla'llāh

3. mevlūdını:--ın, --ı

Kaside 72

Mısra: 17

*Mevlid: Hz. Muhammed'in dünyâya gelişini
ve onun hayâtındaki peygamber olma, mîrâca
çıkma gibi önemli olayları anlatan manzum eser.*
Hasan Hilmī oğur yazar seniñ mevlūdını şimdi
Saña kurbān olur cāmı ta'aşşuk yā Resūla'llāh

4. mevlūdına:--ın, --a

Kaside 115

Mısra: 2

*Mevlid: Hz. Muhammed'in dünyâya gelişini
ve onun hayâtındaki peygamber olma, mîrâca
çıkma gibi önemli olayları anlatan manzum eser.*

Muhabbet aşı-ı mevlüduñ naşihat yâ Resûla'llâh
Oğur mevlüdına 'âşık bu ümmet yâ Resûla'llâh

mevtâ:

1. mevtâyı:-y, -ı

Kaside 196

Mısra: 6

Ölü II Âşık.

Hasan Hilmî taçınmışdır muhabbet tılsımı 'aşkıñ
Dirildir cümle mevtâyı okursa yâ Resûla'llâh

2. mevtâya:-ya

Kaside 234

Mısra: 6

Ölü, ölüler.

Hasan Hilmî gönül hâfız zihinde sûre-i Yâsin
Sevâbı cümle mevtâyâ sereyândır yâ Resûla'llâh

mev-furûş:

1. mev-furûşum:--um

Kaside 285

Mısra: 6

(Aşk) şarabı dağıtan.

Hasan Hilmî vişâliñ 'îd idince tâ ezel sekrân
Erenler meclisinde mev-furûşum yâ Resûla'llâh

mev-hâne:

1. mev-hâne:

Kaside 313

Mısra: 2

İçki içilen yer. II (mec.) İlahi aşk; tekke, dergâh.

Mücâhid tâlîbi 'âşık şâhâne olsun yâ Resûla'llâh
O nuşret bâdesin içsün mev-hâne olsun yâ
Resûla'llâh

mevhâne:

1. mevhânesi:-si

Kaside 15

Mısra: 1

1. İçki içilen yer. 2. mec. İlahi aşk; tekke, dergâh.

Şifâ mevhânesi şimdi şerî'at yâ Resûla'llâh
Şafâ 'aşkhânesi bildim tarikat yâ Resûla'llâh

mev-hâne-i 'aşkıñ:

1. mev-hâne-i 'aşkıñ:--ıñ

Kaside 143

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşk meyhanesi, âşıkların mest olduğu yer.

Namâzıñ zevkîni tuymaz kılsarâ kalbi gâfildir
Namâz mev-hâne-i 'aşkıñ şuyumdur yâ
Resûla'llâh

mevl eyler:

1. mevl eyler:--r-r

Kaside 31

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yönelmek, eğilimli olmak.

Gönül gülzâra mevl eyler mübârek yâ Resûla'llâh
Gönül 'aşkıñ okur ez-ber ta'âleyk yâ Resûla'llâh

2. meyl eyler:--r

Kaside 185

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yönelmek, eğilimli olmak.

Gülü gülzāra meyl eyler gönüldür yā Resūla'llāh

Çıkar eflāke seyr eyler gönüldür yā Resūla'llāh

meyl itdi:

1. meyl itdi:-di

Kaside 15

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül bağlamak || sevmek, aşık olmak, can vermek.

Gönül gülzārı seyr eyler şerī'at bāğına girdi

Gül-i hamrāya meyl itdi haqīkat yā Resūla'llāh

meyl itdim:

1. meyl itdim:--di, --m

Kaside 65

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gönül bağlamak || sevmek, aşık olmak, can vermek.

Belā bülbülleri bāğım perīşān eyledi gitdi

Gül-i hamrāya meyl itdim tüketdim yā

Resūla'llāh

meyve:

1. meyvesi:-si

Kaside 22

Mısra: 2

Meyve, mahsul II Manevi gıda.

Mübārek müstaķīm el-ḥaḳ şerī'at yā Resūla'llāh

Muḥaḳḳaḳ meyvesi ḳalbiñ muḥabbet yā

Resūla'llāh

2. meyvesindendir:--si, --n, --den, --dir

Kaside 213

Mısra: 3

Meyve, mahsul. II Kalpteki ilahî aşk.

Esāsı dīn-i İslāmīñ 'ibādet meyvesindendir

Müheyyā aşl-ı rūḥānī muḥabbet yā Resūla'llāh

3. meyve:

Kaside 229

Mısra: 2

Meyve, mahsul II Gönüldeki aşk.

Muḥabbet toḥm-ı ihlāşdır ekilmiş yā Resūla'llāh

Gönül bāğında ol meyve yetişmiş yā Resūla'llāh

4. meyvesi:--si

Kaside 229

Mısra: 4

Meyve, mahsul II Gönüldeki aşk.

Açıldı meyve-i gülzār buyursun ehl-i 'aşk gelsün

Tükenmez meyvesi zāid vaḳf itmiş yā Resūla'llāh

5. meyvesindendir:--si, --n, --den, --dir

Kaside 235

Mısra: 5

Meyve, mahsul. II Kalpteki ilahî aşk.

Beḳā mülki Ḥasan Ḥilmī muḥabbet

meyvesindendir

'İmādı dīn-i İslām'ın şerī'at yā Resūla'llāh

6. meyve:

Kaside 244

Mısra: 3

Meyve, mahsul II Gönüldeki aşk.

Risālet bāğ-ı rahmetdir cihāna meyve neşr ider
Kurulmuş sofra-i kudret şehāvet yā Resūla'llāh

meyveci:

1. meyveciyiz:-yiz

Kaside 51

Mısra: 5

Gönül meyvesini toplayan aşıklar.

Meyveciyiz baħr u berde gāh süvārī gāh piyāde
'İlm-i hikmetle ledün sultānıyız yā Resūla'llāh

meyve-i a' māl:

1. meyve-i a' māl:

Kaside 144

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Âmellerin meyvesi.

Yetişdi meyve-i a' māl çayırdır yā Resūla'llāh
Tedārik eylemek kabre hayırdır yā Resūla'llāh

2. meyve-i a' māl:

Kaside 147

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Âmellerin meyvesi.

Ṭavāf-ı Ka'be-i a' zām kerāmāt ehl-i imāna
Yetişdi meyve-i a' māl 'aṭādır yā Resūla'llāh

3. meyve-i a' māl:

Kaside 156

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Amellerin meyvesi. II Yapılan işler.

Ṭarīkat bülbülü rūḥum öter bāğ-ı ḥaḳīkatde
Yetişdi meyve-i a' māl gıdāmdır yā Resūla'llāh

meyve-i feyzi:

1. meyve-i feyzi:--i

Kaside 146

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İhsan, bolluk, bereket meyvesi.

Tecellī bāğının bābı muḥabbet yā Resūla'llāh
Yetişmiş meyve-i feyzi gānīmet yā Resūla'llāh

meyve-i gülzār:

1. meyve-i gülzār:

Kaside 229

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gül bahçesinin meyvesi.

Açıldı meyve-i gülzār buyursun ehl-i 'aşk gelsün
Tükenmez meyvesi zāid vaḳf itmiş yā Resūla'llāh

meyve-i hüsnā:

1. meyve-i hüsnā:

Kaside 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

En güzel meyve (iyi amel ve hasletler).

Kemālīn bāğ-ı kudretdir cemālīn cennet-i Ṭübā
Şerī'at meyve-i hüsnā seniñdir yā Resūla'llāh

meyve-i kudret:

1. meyve-i kudret:

Kaside 42

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Kudret, güç meyvesi II Maneviyatı
güçlendiren gıda.*

Cemâliñ cāmî‘-i cennet muhabbet Ka‘be-i kıblem
Müsâvîdir sekiz cennet seniñle yâ Resûla‘llâh

2. meyve-i kudret:

Kaside 138

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Kudret, güç meyvesi II Maneviyatı
güçlendiren gıda.*

Muhabbet meyve-i kudret yetişdi yâ Resûla‘llâh
Mükellef ehline hikmet erişdi yâ Resûla‘llâh

meyve-i na‘tûn:

1. meyve-i na‘tûn:--tûn

Kaside 229

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(Peygamber Efendimizi) övmenin meyvesi.

Hasan Hilmî ider işâr muhabbet meyve-i na‘tûn
Okur ‘aşkıñ kitâbını şevâbmış yâ Resûla‘llâh

meyve-i rahmet:

1. meyve-i rahmet:

Kaside 341

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Rahmet meyvesi. II. Allah'ın lütfu, ihsanı.

Hasan Hilmî yağar gökden muhabbet meyve-i
rahmet

Kazandım harcadım bitdim muhibbim yâ
Resûla‘llâh

meyve-i tûbâ:

1. meyve-i tûbâ:

Kaside 184

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Cennette bulunduğu ve bütün cennete
gölge saldığına inanılan, kökü yukarıda, dalları
aşağıda büyük ağacın meyvesi.*

Muhabbet meyve-i Tûbâ dikildi yâ Resûla‘llâh
Bu ‘aşkıñ gülleri andan açıldı yâ Resûla‘llâh

2. meyve-i tûbâ:

Kaside 277

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Cennette bulunduğu ve bütün cennete
gölge saldığına inanılan, kökü yukarıda, dalları
aşağıda büyük ağacın meyvesi.*

Yazıldı sikke-i na‘tûn cihâna münteşir oldu
Muhabbet meyve-i Tûbâ yetişmiş yâ Resûla‘llâh

meyve-i vuşlat:

1. meyve-i vuşlat:

Kaside 22

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Kavuşma meyvesi II Hakk'a ermek, kemale
ermek, olgunlaşma, seyr u süluku tamamlak.*

Muħallaş mürġ-1 devlet kim giyerse t̃ac-1 ezkārı
Ġıdāsı meyve-i vuşlat haķıķat yā Resūla'llāh

meyve-yi ma'nā:

1. meyve-yi ma'nā:

Kaside 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hakikat, sır, marifet meyvesi.

Şecere-i zencīriñ şerīfdir yā Resūla'llāh
Muħabbet meyve-yi ma'nā laṭīfdir yā Resūla'llāh

meyve-yi tūbā:

1. meyve-yi tūbā:

Kaside 8

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Cennette olduğu düşünölen Tuba ağacının
meyvesi.*

Göñöl bağında mihrinden yeyince meyve-yi Tūbā
Otuz iki dişim şimdi dököldi yā Resūla'llāh

meyyit:

1. meyyit:

Kaside 71

Mısra: 4

Ar. Ölü, ölmüş insan, mürde.

Girersem âteş-i 'aşķa bişer bu laħm-i nā-puħte
Bu meyyit ümmetiñ ister hayātı yā Resūla'llāh

mezād:

1. mezāda:-a

Kaside 245

Mısra: 6

*Alicıların toplu olarak bulunduğu bir yerde
arttırma yoluyla yapılan satış.*

Muħabbet âfıtābı çün tūlū' eylerse göñlümde
Ĥasan Ĥilmī düşer dellāl mezāda yā Resūla'llāh

mezāhir:

1. mezāhirdir:--dir

Kaside 292

Mısra: 3

*Ortaya çıkma, görünme, tecelli etme yerleri.
II Varlıklar, mevcudat.*

Şıfāt-ı zāt-ı haķ zāt-ı şıfātından mezāhirdir
Birün-ı ġayb-ı muṭlaķdan vüröduñ yā Resūla'llāh

mezāk:

1. mezākā:-a

Kaside 270

Mısra: 6

Zevk, tat.

Ĥamer yüzlü yıldız gözlü Ĥasan Ĥilmī şirīn sözlü
Güneş yüzlü Muħammed'den mezākā yā
Resūla'llāh

mezāk ehli:

1. mezāk ehli:

Kaside 283

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*AĞzının tadını bilenler, zevk sahipleri. II
Aşıklar.*

Hasan Hilmî mezâk ehli bu Qur'ân baħr-i bî-
pâyân
Muhabbet dersine me'zûn-ı nâṭık yâ Resûla'llâh

mezâk-ı muhabbetle:

1. mezâk-ı muhabbetle:--le

Kaside 287

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşkın lezzeti, hazzı.

Delîl-i 'aşk-ı şevkiñle dem dem-â-dem vuşlat
istersem
Mezâk-ı muhabbetle mesrûr-ı 'aşkız yâ
Resûla'llâh

mezâr:

1. mezârım:-ım

Kaside 12

Mısra: 6

*Bir kimsenin öldükten sonra gömüldüğü yer,
kabir.*

Ġurûrî kâl i elfâzdan müberrâ kıl 'atâ eyle
Mezârım hâl ile ٲolsa habîbdır yâ Resûla'llâh

2. mezâra:-a

Kaside 66

Mısra: 5

Ölünün gömülü olduğı yer, kabir.

Mezâra girdiğim günde su'âl-i Münkereyn gelse
Ne şüretle cevâb virsem hisâbım yâ Resûla'llâh

3. mezârımda:-ım, -da

Kaside 144

Mısra: 3

*Bir kimsenin öldükten sonra gömüldüğü yer,
kabir.*

Risâlet rahmetindendir mezârımda çemen bitse
Mübârek ravza-i kabriñ ğayırdır yâ Resûla'llâh

4. mezârım:-ım

Kaside 191

Mısra: 4

*Bir kimsenin öldükten sonra gömüldüğü yer,
kabir.*

Hediyem bir muhabbetdir metâ'im ma'rifet
kabre
Mezârım nûr ile ٲolsa ne râhat yâ Resûla'llâh

5. mezârda:-da

Kaside 246

Mısra: 4

*Bir kimsenin öldükten sonra gömüldüğü yer,
kabir.*

Metâ'-ı dâr-ı dünyâda  alender 'âşıkıñ hâli
Kerem kıl merhamet eyle mezârda yâ Resûla'llâh

6. mezârıñ:-ıñ, -

Kaside 343

Mısra: 13

*Bir kimsenin öldükten sonra gömüldüğü yer,
kabir.*

Mezârıñ  ütîyâ 'ayneyn melekler dâ'imâ zârî
 avâf itsün Hasan Hilmî izin vir yâ Resûla'llâh

mezâristân:

1. mezâristân:

Kaside 157

Mısra: 5

Mezarların toplu olarak bulunduğu yer,
kabristan.

Mekânımdır mezâristân Hasan Hilmî yazar destân
Hediyye sâ'ile Hâk'dan 'atâdır yâ Resûla'llâh

mezheb:

1. mezheb:

Kaside 64

Mısra: 6

*Ar. Bir dinde belirli görüş ve anlayış
farklılıklarından doğan kollardan her biri. II
Benimsenen yol.*

Sevâd-ı a'zamı ta'rîf buyurduñ mezheb-i vâhid
'Ayân oldu ki dört mezheb Hanife yâ Resûla'llâh

2. mezheb:

Kaside 64

Mısra: 7

*Ar. Bir dinde belirli görüş ve anlayış
farklılıklarından doğan kollardan her biri. II
Benimsenen yol.*

Bilindi Mâlikî Hanbel ki ba'zen Şâfi'î mezheb
Diyânetler delil ister tarîka yâ Resûla'llâh

3. mezhebindendir:--î, --n, --den, --dir

Kaside 132

Mısra: 5

*Bir dinin görüş, yorum ve anlayış ayrılıkları
sebebiyle ortaya çıkan kollarından her biri II. Yol,
usûl.*

Yazar fennî Hasan Hilmî İmâm-ı A'zam
mezhebindendir

Re'îs-i evliyâ vârişi İmâm-ı A'zam yâ Resûla'llâh

mezheb-i bâtl:

1. mezheb-i bâtl:

Kaside 51

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Doğru ve sahih olmayan, gerçekle ilgisi
bulunmayan yol, mezhep.*

İ'ade-i ma'dûm münkir hakîmler mezheb-i bâtl
Bular kâfir Ebû Câhil hecâyiz yâ Resûla'llâh

2. mezheb-i bâtl:

Kaside 58

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*I.Batıl mezhep.II. Kuran ve sünnete uymayan
mezheplere batıl yani hak olmayan mezhep denir.*

Muhabbet bilmeyen monlâ yobazdır yâ
Resûla'llâh

Mu'annid mezheb-i bâtl yobazdır yâ Resûla'llâh

mezheb-i vâhid:

1. mezheb-i vâhid:

Kaside 64

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Tek mezhep, Hz. Muhammed zamanında
mezhepler yoktu.*

Sevâd-ı a'zamı ta'rîf buyurduñ mezheb-i vâhid
'Ayân oldu ki dört mezheb Hanife yâ Resûla'llâh

mezhep:

1. mezhep:

Kaside 58

Mısra: 7

I. Gidilen yol. II. Bir dinde belirli görüş ve anlayış farklılıklarından doğan kollardan her biri.

Hasan Hilmî nakl i ikrâr-i 'ağılla mezhep olmaz
bil

Şırâtı geçmege fermân hudâdır yâ Resûla'llâh

me'zûn-ı nâţık:

1. me'zûn-ı nâţık:

Kaside 283

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Anlatmaya, konuşmaya izinli.

Hasan Hilmî mezâk ehli bu Qur'ân baħr-i bî-
pâyân

Muhabbet dersine me'zûn-ı nâţık yâ Resûla'llâh

mi:

1. mi:

Kaside 41

Mısra: 2

Sonuna getirildiği cümleye veya kelimeye,
söyleyiş biçimine ve tonlamaya göre soru, şaşma
veya inkâr anlamı verir.

Cemâliñ 'âşıkā gülzâr degil mi yâ Resûla'llâh
Şerî'at mürşid-i 'âlem degil mi yâ Resûla'llâh

2. mi:

Kaside 41

Mısra: 1

Sonuna getirildiği cümleye veya kelimeye,
söyleyiş biçimine ve tonlamaya göre soru, şaşma
veya inkâr anlamı verir.

Cemâliñ 'âşıkā gülzâr degil mi yâ Resûla'llâh
Şerî'at mürşid-i 'âlem degil mi yâ Resûla'llâh

3. mi:

Kaside 41

Mısra: 10

Sonuna getirildiği cümleye veya kelimeye,
söyleyiş biçimine ve tonlamaya göre soru, şaşma
veya inkâr anlamı verir.

Hasan Hilmî garîb ümmet muhabbetden yazar
destân

Ma'rifet 'âşıkā gülistân degil mi yâ Resûla'llâh

4. mi:

Kaside 41

Mısra: 8

Sonuna getirildiği cümleye veya kelimeye,
söyleyiş biçimine ve tonlamaya göre soru, şaşma
veya inkâr anlamı verir.

Hakikat Hakık'da muğlağsın muhabbet bağ-ı
kudretde

Hidâyet miftâhı sende degil mi yâ Resûla'llâh

5. mi:

Kaside 41

Mısra: 6

Sonuna getirildiği cümleye veya kelimeye,
söyleyiş biçimine ve tonlamaya göre soru, şaşma
veya inkâr anlamı verir.

Tarikat sırr-ı esrârdır şerî'at eylemiş mestür
Seniñ 'âşıkñ baña mesrûr degil mi yâ Resûla'llâh

6. mi:

Kaside 41

Mısra: 4

Sonuna getirildiği cümleye veya kelimeye,
söyleyiş biçimine ve tonlamaya göre soru, şaşma
veya inkâr anlamı verir.

Muhabbet yâğ-ı kandilde yakarsa Ka'betu'llâh'da
Ziyâsı Ka'be'ye pürhân degil mi yâ Resûla'llâh

7. mî:

Kaside 61

Mısra: 2

" Mî " soru eki.

Perîşân hâli seyyâhım mekânsız yâ Resûla'llâh
' Aceb iskâmı ihsânıñ olur mı yâ Resûla'llâh

8. misin:-sin

Kaside 71

Mısra: 9

" Mî " soru eki.

Ki ba'zen ta'n idüp dirler hemân 'âşık ki sen
misin
Severse söylesün anlar buyursun yâ Resûla'llâh

9. mî:

Kaside 92

Mısra: 1

" Mî " soru eki.

Namâz yâ rûhuma rahmet gıdâ mı yâ Resûla'llâh
Zemîn-i kalbime hikmet namâz mı yâ Resûla'llâh

10. mî:

Kaside 92

Mısra: 2

" Mî " soru eki.

Namâz yâ rûhuma rahmet gıdâ mı yâ Resûla'llâh
Zemîn-i kalbime hikmet namâz mı yâ Resûla'llâh

11. mî:

Kaside 92

Mısra: 4

" Mî " soru eki.

Ķanâ'at kenz-i rûhânî namâz kimyâ-yı eczâmdır
NuĶâsı sîm u zer itsem ĝinâ mı yâ Resûla'llâh

12. mî:

Kaside 92

Mısra: 6

" Mî " soru eki.

Ħasan Ħilmî 'Adın baĦri namâz kıl sen çıkar dürri
Ħayât-ı ma'nevî içse Ķanar mı yâ Resûla'llâh

13. mî:

Kaside 96

Mısra: 1

" Mî " soru eki.

' Aceb 'âşık ciger Ķanıñ içer mi yâ Resûla'llâh
Cefâdârı cemâlinden çeker mi yâ Resûla'llâh

14. mî:

Kaside 96

Mısra: 2

" Mî " soru eki.

' Aceb 'âşık ciger Ķanıñ içer mi yâ Resûla'llâh
Cefâdârı cemâlinden çeker mi yâ Resûla'llâh

15. mî:

Kaside 96

Mısra: 4

" Mî " soru eki.

Şafâ bâdî şafâ eyler muĦabbet pâdişâhımdır
Göñül manşıb vezîr olsa güler mi yâ Resûla'llâh

16. mî:

Kaside 96

Mısra: 6

" Mı " soru eki.

Oğur na'tın Ḥasan Ḥilmī günāhkār
ümmetindendir
Seher vakti öteñ bülbül olur mı yâ Resûla'llāh

17. mi:

Kaside 105

Mısra: 1

" Mı " soru eki.

Ḳanā'at kenzini bulsam şifâ mı yâ Resûla'llāh
'Aceb kâldır bu hâl dertden beter mi yâ
Resûla'llāh

18. mi:

Kaside 105

Mısra: 6

" Mı " soru eki.

Ḥasan Ḥilmī ḳanā'at kıl ḳasemnādan gelür rızķın
Bıraḳsa derd-i dīnārī ḡanī mı yâ Resûla'llāh

19. mi:

Kaside 105

Mısra: 2

" Mı " soru eki.

Ḳanā'at kenzini bulsam şifâ mı yâ Resûla'llāh
'Aceb kâldır bu hâl dertden beter mi yâ
Resûla'llāh

20. mi:

Kaside 105

Mısra: 4

" Mı " soru eki.

Yazılmış levḥ-i maḥfûzda bu 'aşḳ ḳālū belā derdi
Belā bülbülleri iḳrār ider mi yâ Resûla'llāh

21. mi:

Kaside 135

Mısra: 3

" Mı " soru eki.

Uyur mı ehl-i derd ehli arar Loḳmān 'ilāc ister
Ṭabībdır ḡastaya Aḡmed Muḡammed yâ
Resûla'llāh

22. mi:

Kaside 151

Mısra: 6

" Mı " soru eki.

Ḥasan Ḥilmī necāt bābı bilindi tevbedir şimdi
Yazılmış burc-ı ḳudretde ḳader mı yâ Resûla'llāh

23. mi:

Kaside 151

Mısra: 1

" Mı " soru eki.

Marīzam 'āşıḳa 'aşḳın devā mı yâ Resûla'llāh
İçersem 'aşḳ-ı tiryāḳın revā mı yâ Resûla'llāh

24. mi:

Kaside 151

Mısra: 2

" Mı " soru eki.

Marīzam 'āşıḳa 'aşḳın devā mı yâ Resûla'llāh
İçersem 'aşḳ-ı tiryāḳın revā mı yâ Resûla'llāh

25. mi:

Kaside 151

Mısra: 4

" Mı " soru eki.

Şifâdır şerbeti ‘aşkıñ içen hasta bulur şıhhat
Şarâbıñ hastaya rahmet ‘atâ mı yâ Resûla’llâh

26. mi:

Kaside 154

Mısra: 6

" Mi " soru eki.

Hasan Hilmî sūd emmişdir sūd haqqını helâl eyle
Seher vaqti selâm itsem gelür mi yâ Resûla’llâh

27. mı:

Kaside 154

Mısra: 4

" Mı " soru eki.

Göz haqqı kalmasun dirsən gülüstândan ‘atâ eyle
‘Adâlet hükmü rûhânî kılıç mı yâ Resûla’llâh

28. mi:

Kaside 154

Mısra: 2

" Mi " soru eki.

Açıldı ma ‘rifet dilde çiçek mi yâ Resûla’llâh
Göñül mürğü güler oynar köçek mi yâ Resûla’llâh

29. mi:

Kaside 154

Mısra: 1

" Mi " soru eki.

Açıldı ma ‘rifet dilde çiçek mi yâ Resûla’llâh
Göñül mürğü güler oynar köçek mi yâ Resûla’llâh

30. mi:

Kaside 186

Mısra: 1

Soru eki.

Muhabbet misk-i minber zî Selem mi yâ
Resûla’llâh
Göñül dertli keder tutmaz elem mi yâ Resûla’llâh

31. mi:

Kaside 186

Mısra: 2

" Mi " soru eki.

Muhabbet misk-i minber zî Selem mi yâ
Resûla’llâh
Göñül dertli keder tutmaz elem mi yâ Resûla’llâh

32. mı:

Kaside 186

Mısra: 4

" Mı " soru eki.

Eser bād-ı muhabbetdir bu ‘aşk şehrinde her âbâd
Maraşlı göñlüme dermân bu ‘aşk mı yâ
Resûla’llâh

33. mı:

Kaside 186

Mısra: 6

" Mı " soru eki.

Hasan Hilmî saña ‘âşık göñülde gizli ma ‘şukşuñ
Bu hasta kalbime ‘aşkıñ şifâ mı yâ Resûla’llâh

34. mı:

Kaside 253

Mısra: 2

" Mı " soru eki.

Muhabbet bādı esdikçe şehirde yâ Resûla’llâh
Uyur mı ‘âşkıñ dertli yatağda yâ Resûla’llâh

35. mı:

Kaside 279

Mısra: 3

" Mı " soru eki.

Bakar mı şüretâ 'âşık-ı hakikat yâri gördükçe
Selâm gitsün selâm gelsün habîbe yâ Resûla'llâh

36. mı:

Kaside 283

Mısra: 1

" Mı " soru eki.

' Aceb mağfûr olur mı cürm-i 'âşık yâ Resûla'llâh
İderse tevbe-i müznib o şâdık yâ Resûla'llâh

37. mı:

Kaside 305

Mısra: 6

" Mı " soru eki.

Hasan Hilmî bu 'aşk cengi 'aşk-ı Kerbelâ'dandır
Kalur mı ehl-i 'aşkıñ intikâmı yâ Resûla'llâh

miftâh:

1. miftâh:

Kaside 22

Mısra: 3

Manevi kapıları açan anahtar.

Ğidâ-i ma'nevî miftâh bize nahnu kâsemnâdır
Dıraht-ı meyve-i Tübâ tarikat yâ Resûla'llâh

2. miftâhı:-ı

Kaside 41

Mısra: 8

Manevi kapıları açan anahtar.

Hakikat Hakık'da muğlağsın muhabbet bâğ-ı
kudretde
Hidâyet miftâhı sende degil mi yâ Resûla'llâh

3. miftâh:

Kaside 71

Mısra: 13

Anahtar.

Sekiz cennet cemâlidir mübarek ismiñiz miftâh
Açar ebvâbı ol Fettâh habîbsin yâ Resûla'llâh

4. miftâh:

Kaside 84

Mısra: 2

1. Anahtar 2. Sebep.

Cemâliñ vuşlata bâ'îş namâzdır yâ Resûla'llâh
Rızâ-i cennete miftâh namâzdır yâ Resûla'llâh

5. miftâh:

Kaside 131

Mısra: 3

Ar. 1. Anahtar. 2. Şifre, hurûf anahtarı.

Hakikat 'ilmine miftâh mecâzen 'ilm-i tevhiiddir
Bütün dünyâyı terk itmek inâbe yâ Resûla'llâh

6. miftâhı:-ı

Kaside 323

Mısra: 4

Anahtar.

Yazup nazm eylemiş 'aşk-ı şerî'at vezn ider
Hakıkı
Muhabbet 'ilmi miftâhı şehâdet yâ Resûla'llâh

miftâh ıderiz:

1. miftāh ıderiz:--er, --iz

Kaside 74

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(Bağlama göre) sorunlara çözüm bulmak.

Şerī‘at ‘ilmini taḥṣīl ıderiz yā Resūla’llāh

Ḳamū müşkillere miftāh ıderiz yā Resūla’llāh

miftah-ı babu’s-selāmı:

1. miftah-ı babu’s-selāmı:--ı

Kaside 28

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Hız. Peygamberin Mekke’ye ilk girişlerinde
Mescid-i Haram’a girerken kullandıkları kapı
olan Babü’s-Selām beyitte, muhabbetin
anahtarıolarak değerlendirilmiştir.*

Sefer sofrasına ni‘met gelür vaḳt-i seḫer senden
Muḫabbet miftah-ı Babu’s-Selāmı yā Resūla’llāh

miftāh-ı bevāndır:

1. miftāh-ı bevāndır:

Kaside 101

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Sözün anahtarı. II (Bağlamda) Herkesin
anlayamayacağı, gizli olan anlamları aralayan
anahtar.*

Ḥaḳīḳat ‘ilmi bir müşkil mu‘ammādır tarīḳatda
Zebānıñ ana miftāh-ı bevāndır yā Resūla’llāh

miftāh-ı cennet:

1. miftāh-ı cennet:

Kaside 326

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Cennetin anahtarı.

Muḫabbet miftāh-ı cennet açarsam yā Resūla’llāh
Medīneñ ravṣa-i cennet girersem yā Resūla’llāh

miftāh-ı dekāyık:

1. miftāh-ı dekāyık:

Kaside 331

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Anlaşılması güç olan inceliklerin anahtarı.

Muḫabbet ‘ālemi başḳa ḫaḳāyık yā Resūla’llāh
Zebānıñ aña miftāh-ı dekāyık yā Resūla’llāh

miftāh-ı rāḫatdır:

1. miftāh-ı rāḫatdır:--dır

Kaside 214

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Rahatlığın, huzurun anahtarı.

Ḳanā‘at kenz-i lā yefnā ṣabır miftāh-ı rāḫatdır
Velīler kīsesi kıymet i i‘tibārī yā Resūla’llāh

mihmān:

1. mihmān:

Kaside 306

Mısra: 3

(Fars.) Misafir, konuk.

Cihādıñ devlet-i derdi gönül mihmān sarāyında
Nübüvvet ḫātemi ḫaḳḳıñ ḫabībi yā Resūla’llāh

mihmān-ı kirāmı:

1. mihmān-ı kirāmı:

Kaside 305

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şerefli, ulu misafir.

Cihādın dilde mihmān-ı kirāmı yâ Resûla'llâh
Ziyâfet cenginiñ sensiñ imāmı yâ Resûla'llâh

mihr:

1. mihrinden:-in, -den

Kaside 8

Mısra: 5

Sevgi, muhabbet, aşk.

Göñül bağında mihrinden yeyince meyve-yi Tübâ
Otuz iki dişim şimdi döküldi yâ Resûla'llâh

mihrâb:

1. mihrâblar:-lar

Kaside 58

Mısra: 6

*Cami ve mescitlerin kible tarafındaki
duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer.*

Biniş geymiş geniş yenli İmām-ı A'zam'a beñzer
Kaşırü'l-kāme mihrâblar harâbdır yâ Resûla'llâh

2. mihrâbına:-ı, -n, -a

Kaside 272

Mısra: 5

*Mescit ve cami derûnunda kible tarafında
bulunan tak, imamın durduğu yer. II Sevgilinin
kaşları.*

Hasan Hilmî kılar kuşluk kâşın mihrâbına karşı
Muşallî bâb-ı rahmetden maķāmım yâ Resûla'llâh

mihr-i tecdîdi:

1. mihr-i tecdîdi:

Kaside 79

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Yenilenmiş mehir (nikahta). II Günümüzde
nikah tazelemek.*

Nebîler hâtemi sensiñ nebiyye ittibâ' eyledik
Nikâhen mihr-i tecdîdi 'atıķan yâ Resûla'llâh

mikâ'il:

1. mikâ'il:

Kaside 26

Mısra: 7

Dünya işlerini düzenlemekle görevli melek.

Ne Cebrâ'il ne Mikâ'il ne İsrâfîl ne 'Azrâ'il
Bular bir dem öte geçmez ki gördüm yâ
Resûla'llâh

mikâ'il:

1. mikâ'il:

Kaside 231

Mısra: 5

Tabiat olaylarından sorumlu olan melek.

'Akıl Cebrâ'il fikir Mikâ'il u İsrâfîl
Teslîm-i 'Azrâ'il Hasan Hilmî yâ Resûla'llâh

mikdâr:

1. **miḳdār:**

Kaside 10

Mısra: 13

Miktar, derece, kıymet, değer.

Ne miḳdār mücrim olsam da şefâ'at eylemek
şânıñ
Kabul eyler niyâzını ümîd var yâ Resûla'llâh

mîl:

1. **mîli:--i**

Kaside 24

Mısra: 3

*Bir cismin etrâfında döndüğü bir hareketi
iletmeye, başka bir harekete dönüştürmeye
yarayan makine parçası.*

Felek devrân ider bildim Muḥammed mîli üstünde
Görüp vechiñ iden inkâr köpekdir yâ Resûla'llâh

millet:

1. **millet:**

Kaside 45

Mısra: 2

Ar. Bir dine, bir kavmiyete mensup topluluk.

II. Sigara içenler.

Duḥâna mübtelâ oldu bu ümmet yâ Resûla'llâh
İçerler zehr-i zaḳḳumı ne millet yâ Resûla'llâh

2. **millet:**

Kaside 45

Mısra: 8

*Millet, bir dine, bir kavmiyete mensup
topluluk.*

Zuhûrı üç yüz on sekizdir ki geçdi Nûḥ tûfânı
Bu millet oldu tuḡyânı ne kısmet yâ Resûla'llâh

mî' mār:

1. **mî' mārım:**

Kaside 95

Mısra: 6

Imar eden kimse.II sevgili.

Ḳarardır ḳalb-i 'uşşâkı biri şöhret biri şehvet
Muḥabbetle ḥarâb itsem mî' mārım yâ Resûla'llâh

minā:

1. **minā'da:-da**

Kaside 87

Mısra: 8

*Mekke ile Müzdelife arasında Mescid-i
Harâm'ın yaklaşık 7 km. kuzeydoğusunda ve
Harem sınırları içinde bulunan Mina şeytan
taşlama, kurban kesme, bayram günlerinde
konaklama gibi hac ibadetlerinin (menâsik)
yapıldığı yer.*

Ḥasan Ḥilmî okur lebbeyk şehir vaḳtı tavâf eyler
Medîneñdir baña Ka'be Minā'da yâ Resûla'llâh

mināre:

1. **minārede:-de**

Kaside 85

Mısra: 3

*Ar. Camilerde müezzinin ezan okuduğu, sela
verdiği, şerefesi olan, çoğunlukla taştan, yüksek
ve ince yapı.*

Edâ vaḳtı minārede müezzinler nidâ eyler
İcâbet mü'mine maḥşûş namâzdır yâ Resûla'llâh

minber-i kudret:

1. minber-i kudret:

Kaside 148

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kudret minberi. II Yüce mevki, makam.

Kerāmāt devleti tacı hîlimdir yâ Resûla'llâh
Kurulmuş minber-i kudret 'ilmidir yâ Resûla'llâh

minber-i tevhid:

1. minber-i tevhid:

Kaside 84

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Tevhid minberi. II Rivayete göre Hz.

*Muhammed Miraç Gecesi'nde günümüzde Nebi
Minberi de denilen yerde bütün peygamberlere
namaz kaldırmış ve göğe yükselmiştir.*

Namâz mi'râc-ı mü'mindir kurulmuş minber-i
tevhid
Semāvâta Burâk ancak namâzdır yâ Resûla'llâh

minber-i vuslat:

1. minber-i vuslat:

Kaside 218

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kavuşma minberi.

Muhabbet minber-i vuslat delâ'il yâ Resûla'llâh
Medîne Mekke fi'l-vâkı' vesâ'il yâ Resûla'llâh

mine'l- meşrik ile'l- mağrib:

1. mine'l- meşrik ile'l- mağrib:

Kaside 343

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Doğudan batıya.

Mine'l- meşrik ile'l- mağrib gidince defter-i
nāmıñ

Dirildi kâffe-i mevtâ hayâtsın yâ Resûla'llâh

mine'l-mağrib ile'l-meşrik:

1. mine'l-mağrib ile'l-meşrik:

Kaside 107

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Doğudan Batıya kadar.

Mine'l-mağrib ile'l-meşrik 'imād-ı dîn-i İslâm'ıñ
Ebûbekrî 'Ömer 'Osmân 'Alî'dir yâ Resûla'llâh

mine'l-meşrik ile'l-mağrib:

1. mine'l-meşrik ile'l-mağrib:

Kaside 262

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Maşrıktan mağribe...Doğudan batıya....

Mine'l-meşrik ile'l-mağrib okunsun nāmıma
na'tıñ

Hasan Hilmî giyer 'aşkıñ külâhı yâ Resûla'llâh

mine'r-rahmân:

1. mine'r-rahmân:

Kaside 260

Mısra: 1

Rahman olan Allah'tan.

Mine'r-rahmân muhabbetdir vüşuluñ yâ
Resûla'llâh

Halîlu'llâh rahmetdir uşuluñ yâ Resûla'llâh

mine'z-zāhir ile'l-bāṭın:

1. mine'z-zāhir ile'l-bāṭın:

Kaside 296

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Görülen ve görülmeven her şey. (Allah her şeydir, her yerdedir anlamında.).

Hakikat secde-i 'aşkda mine'z-zāhir ile'l-bāṭın
'Ubūdiyyet hūlūsiyyet hüviyet yā Resūla'llāh

minnet:

1. minnetden:-den

Kaside 280

Mısra: 3

*Bir iyiliğe, bir iyilik yapana karşı kendini
borçlu görme.*

Ne hāşıl şāha minnetden gönül sultān

Süleymān'dır

Tenezzül eylemem kelb-i kebire yā Resūla'llāh

mi'rāc:

1. mi'rāc:

Kaside 166

Mısra: 3

*Yükseliş, göğe çıkma II Hz. Muhammed'in
Allah'ın huzuruna yükseldiği ve bütün kâinat
âlemlerini gezdiği yolculuk.*

Hayālîñ 'āşıkā mi'rāc 'urūc eyler 'aқıl başdan
Süvār oldukça devletle Burāk'a yā Resūla'llāh

mi'rāc-ı mü'mindir:

1. mi'rāc-ı mü'mindir:

Kaside 84

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*İman edenlerin miracı. (Namaz müminin
miracıdır hadis-i şerifine telmih yapılmıştır.).*

Namāz mi'rāc-ı mü'mindir kurulmuş minber-i
tevḥīd

Semāvāta Burāk ancak namāzdır yā Resūla'llāh

mi'rāc-ı rūḥānī:

1. mi'rāc-ı rūḥānī:

Kaside 270

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Manevî yükselme. II [tas.] Seyr u sülūk.

İrişdim kâbe kavseyne çıkup mi'rāc-ı rūḥānī
Muḥabbet mescidinden iştiyāka yā Resūla'llāh

mi'rāc-ı rūḥānī ider:

1. mi'rāc-ı rūḥānī ider:--er

Kaside 216

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Manevî yükselme. II [tas.] Seyr u sülūk.

İder mi'rāc-ı rūḥānī çıkar 'arşa nazar eyler
Anıñ vechi güneş gibi beyāzdır yā Resūla'llāh

mir'āt:

1. mir'āt:

Kaside 6

Mısra: 3

Ayna.

Cemāliñ cennete mir'āt sekiz cennet medīneñdir
Çekildi kārübān yolda delīl gel yā Resūla'llāh

mir'āt:

1. mir'ātdır:--dır

Kaside 320

Mısra: 3

*Ayna; tas. Allah'ın güzelliğini yansıtan
varoluş evreni; insanın gönlü (ABTS, 46).*

Nübüvvet zātına maḥşūş iki 'ālemde mir'ātdır
Risāletden okunmuştur 'ilim de yā Resūla'llāh

mīr-i vezīre:

1. mīr-i vezīre:--e

Kaside 280

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Vezirlerin başındaki kişi, sadrazam.

Muḥabbet eyledim pīr-i münīre yā Resūla'llāh
Tabaşbuş eylemem mīr-i vezīre yā Resūla'llāh

mīsāk:

1. mīsākıñ:--ıñ

Kaside 7

Mısra: 8

Söz, ahd, yemin, peymân.

Simā' eyler belā kavliñ çalar kudret neyin dilde
Şadāsı 'ahdi mīsākıñ 'azīzdir yā Resūla'llāh

misāl:

1. misāl:

Kaside 19

Mısra: 3

Gibi, benzer.

Naḳşibende nuşḥ pendim bendeyim bülbul mişāl
Ehl-i virdim ḳalbe girdim rābıtam var yā
Resūla'llāh

2. mişāldır:--dır

Kaside 300

Mısra: 2

Örnek, benzer.

Zebānım ḥikmetu'l-'ayn-ı cihāddır yā Resūla'llāh
Kelāmım lu'lu'-i Ḥaḳḳ'a mişāldır yā Resūla'llāh

misāl geldi:

1. mişāl geldi:--di

Kaside 153

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Örnek olarak, örneğin.

Çürük südden yoğurd olmaz mişāl geldi ol
Fir'avn
Ḥasan Ḥilmī ḥālīş südden içendir yā Resūla'llāh

misāl olmaz:

1. mişāl olmaz:--maz

Kaside 320

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Benzeri olmak. II Örnek olmak.

Muḥabbet 'ilmi ḳalbimde ziyāde yā Resūla'llāh
Mişāl olmaz ziyāsına güneşde yā Resūla'llāh

misāl-i 'aşk:

1. **mişāl-i ‘aşk:**

Kaside 21

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşk gibi.

Mişāl-i ‘aşk Mislinā söyünmez âteş-i kudret
Murāda irdi ol Mernüş görür miyüm yā
Resūla’llāh

mişāl-i vāsi‘u’l-ervāh:

1. **mişāl-i vāsi‘u’l-ervāh:**

Kaside 55

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ruhların genişliği, çokluğu gibi.

Hasan Hilmī müşāhiddir mişāl-i vāsi‘u’l-ervāh
Nefahtu fihī min rūhī muhīt̄dir yā Resūla’llāh

mişbāhu fi’l-mişbāh:

1. **mişbāhu fi’l-mişbāh:**

Kaside 230

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kandil içinde kandil. II Aşğın gönlü.

Dilim mişbāhu fi’l-mişbāh gönüldür kevkeb-i
dürri

Bu ‘aşk bahrında iskānı ‘ilāca yā Resūla’llāh

misk:

1. **miski:-i**

Kaside 81

Mısra: 1

Bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki

bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; güzel koku.

Muhabbet miski neşr oldu tıyıldı yā Resūla’llāh
Ne hācet misk-i māçine saçıldı yā Resūla’llāh

2. **miskī:-i**

Kaside 81

Mısra: 3

*Bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki
bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; güzel koku.*

Muhabbet ma‘deni miskī Muhammed Muştafā
şehri

Çekildi ka‘beye tüccār şatıldı yā Resūla’llāh

3. **miskidir:--i, --dir**

Kaside 192

Mısra: 6

*Asya’nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür
erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden
çıkarılan güzel kokulu madde.*

Hasan Hilmī olur ‘āşık muhabbet tohumu bitdikçe
Muhabbet miskidir gelse Cebel-i Sevr’den yā
Resūla’llāh

4. **miskden:--den**

Kaside 227

Mısra: 2

*Bir çeşit güzel koku (Asya dağlarında
yaşayan bir ceylan cinsinin erkeğinde karın derisi
altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde
edilen güzel kokulu siyah madde.).*

Muhabbet mürşid-i kāmīl mükemmel yā
Resūla’llāh

Ezel bağında ol miskden müseccel yā Resūla’llāh

5. **miskdir:--dir**

Kaside 227

Mısra: 4

Bir çeşit güzel koku (Asya dağlarında yaşayan bir ceylan cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde.).

Cihāna neşr olur el-ān Muḥammed ma‘deni miski
Muḥabbet miskdir eşki mübeddel yā Resūla’llāh

6. **miski:--i**

Kaside 227

Mısra: 3

Bir çeşit güzel koku (Asya dağlarında yaşayan bir ceylan cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde.).

Cihāna neşr olur el-ān Muḥammed ma‘deni miski
Muḥabbet miskdir eşki mübeddel yā Resūla’llāh

7. **miski:--i**

Kaside 277

Mısra: 6

Bir çeşit güzel koku (Asya dağlarında yaşayan bir ceylan cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde.).

Sen ol peygamber-i āḥir zamānsın yā nebiyyu’llāh
Ḥasan Ḥilmī’de ‘aşk miski koḡarmış yā
Resūla’llāh

8. **miski:--i**

Kaside 281

Mısra: 2

Bir çeşit güzel koku (Asya dağlarında yaşayan bir ceylan cinsinin erkeğinde karın derisi

altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde.).

Muḥabbet bŷy-ı maḡşŷdŷ mu‘aṡṡar yā Resūla’llāh
Anıñ miski şehirlerde muḡadder yā Resūla’llāh

misk yağŷ:

1. **misk yağŷ:**

Kaside 77

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Asya dağlarında yaşayan bir ceylān cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde, misk.

Muḥabbetle gıdālanmış koḡar aḡzında misk yağŷı
Orŷc bāḡŷı açılmışdur bu şehre yā Resūla’llāh

misk-i ‘anberden:

1. **misk-i ‘anberden:--den**

Kaside 72

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Misk ve amber kokusu, güzel koku.

Cemālŷñ misk-i ‘anberden uṡandı bāḡçede güller
Oḡur mevlŷd bŷlbŷller açıldı yā Resūla’llāh

misk-i cehennemdir:

1. **misk-i cehennemdir:--dir**

Kaside 45

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Cehennnem kokusu (duman/ sigara bağlamında).

Yanar ağız buhürdânlık duhân misk-i
cehennemdir
Bağılsa ehl-i cennetdir sefâhet yâ Resûla'llâh

misk-i cennetdir:

1. misk-i cennetdir:--dir

Kaside 333

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Cennet kokusu, cennetin güzel kokusu.

Muhabbet misk-i cennetdir laîfdir yâ Resûla'llâh
Yüzün cennet sözüñ Kevşer-i şerîfdir yâ
Resûla'llâh

misk-i kudretiden:

1. misk-i kudretiden:

Kaside 220

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Kudret miski. II Her şeye gücü yeten Allah'ın
miski.*

Muhabbet Ka'be-i kudret muḳadder yâ
Resûla'llâh
Ḳoḳarsam misk-i kudretiden mu'anber yâ
Resûla'llâh

misk-i mâçine:

1. misk-i mâçine:

Kaside 81

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Maçin Miski: Günümüzde Romanya sınırları
içerisinde bulunan bir yer. Burada yaşayan misk
geyiğinin, karın derisinin hemen altında ve*

*yumruk büyüklüğünde ter bezleri gibi bir bez
yaratılmış olup, işte bu organ, siyaha yakın renkli
bir salgı salgılamakta ve kokuların şahı bu
salgıdan imal edilmektedir.*

Muhabbet miski neşr oldı tıyuldu yâ Resûla'llâh
Ne hâcet misk-i mâçine şaçıldı yâ Resûla'llâh

misk-i minber:

1. misk-i minber:

Kaside 186

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Minberin güzel kokusu.

Muhabbet misk-i minber zî Selem mi yâ
Resûla'llâh
Gönül dertli keder tutmaz elem mi yâ Resûla'llâh

misk-i rûhânî:

1. misk-i rûhânî:

Kaside 226

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Manevi (güzel) koku.

Muhabbet devlet-i kudret mübâhdır yâ
Resûla'llâh
Muhabbet misk-i rûhânî silâhdır yâ Resûla'llâh

mislinâ:

1. mislinâ:

Kaside 21

Mısra: 5

Ashab-ı Kehf'ten birinin ismi.

Miṣāl-i ‘aşk Mislinā söyünmez âteş-i kudret
Murāda irdi ol Mernüş görür miyüm yâ
Resûla’llâh

mîz-âb-ı rahmetden:

1. mîz-âb-ı rahmetden:--den

Kaside 303

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Rahmet oluğu (Kabedeki "Altın Oluk" ile
ilinitili olarak).*

Ḥasan Ḥilmî içer zemzem lebiñ mîz-âb-ı

rahmetden

Yüzün kıble kaşın rûkn-i Yemânî yâ Resûla’llâh

mîz-âb-ı zemzemden:

1. mîz-âb-ı zemzemden:--den

Kaside 250

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Zemzem suyunun yolu.

Ḥüdâ sakâ eylesün ‘aştânını mîz-âb-ı zemzemden

Muḥabbet bâdesi Ümmü’l-Kurâ’da yâ Resûla’llâh

mîzân-ı mahşerde:

1. mîzân-ı mahşerde:--de

Kaside 266

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Mahşer günü kurulacak olan terazi.

Sen ol mîzân-ı mahşerde ‘uşât-ı ümmete Ḥaḳ’dan

Şefâ’atle meded ma’denisiñ yâ Resûla’llâh

monlâ:

1. monlâ:

Kaside 58

Mısra: 1

Din bilgini, dini bilgilere sahip kimse.

Muḥabbet bilmeyen monlâ yobazdır yâ

Resûla’llâh

Mu’annid mezheb-i bâṭıl yobazdır yâ Resûla’llâh

mu‘abbid:

1. mu‘abbid:

Kaside 177

Mısra: 4

Allah'a kulluk eden, velî kimse.

Ṭulû‘ eyler güneş na’tın tecellî kalbe geldikçe

Seniñ medhiñle meşgûldur mu‘abbid yâ

Resûla’llâh

2. mu‘abbid:

Kaside 240

Mısra: 4

Allah'a kulluk eden, velî kimse.

Tecellî bâğ-ı Aḥmed’dan tevellüd eyledi oğlum

Celâleddin kodum ismiñ mu‘abbid yâ Resûla’llâh

mu‘akkid:

1. mu‘akkid:

Kaside 177

Mısra: 6

Açık ve net olmayan, muğlak.

Gönül gökler gibi gürler çıkarsa Ṭür-ı Sînâ’ya

Ḥasan Ḥilmî nazar kılsa mu‘akkid yâ Resûla’llâh

mu'allak:

1. mu'allak:

Kaside 206

Mısra: 3

Asılı kalmış, boşta duran.

Dikilmiş nefis-i bāğ içre mu'allak cennet-i Tübā
Feṭübā ḡümme ṭübā teennī yā Resūla'llāh

mu'alleme:

1. mu'alleme:-dir

Kaside 127

Mısra: 7

Eğitilmiş, yetiştirilmiş.

Ḥasan Ḥilmī mu'allemdir ki sen üstāz-ı rūḥānī
Muḥabbet 'ilmi dükkānı ki sensiñ yā Resūla'llāh

mu'allim:

1. mu'allimdir:-dir

Kaside 31

Mısra: 10

Öğretmen, hoca.

Muḥabbetlü enībū'llāh şala yā eyyühā'l-'uşşāk
Mu'allimdir Ḥasan Ḥilmī teberrük yā Resūla'llāh

2. mu'allim:

Kaside 58

Mısra: 4

Öğreten, tâlim eden, öğretici, eğitici kimse,
hoca.

Bilinmez şüretā İslām lisānen zıkr ider tevḥīd
Mu'allim münkiri āḥir zamāndır yā Resūla'llāh

3. mu'allim:

Kaside 173

Mısra: 4

Öğreten, tâlim eden, öğretici, eğitici kimse,
hoca.

Bize elzem olan şer'en mesā'ille 'amel itmek
Mu'allim fetḥ u bi'l-ḥayre delā'il yā Resūla'llāh

4. mu'allim:

Kaside 173

Mısra: 5

Öğreten, tâlim eden, öğretici, eğitici kimse,
hoca.

Ḥasan Ḥilmī ider ta'līm mu'allim mu'tekid
Ḥaḳḳ'ā
Bes āmennā ve şaddaḳnā vekā'il yā Resūla'llāh

mu'ammā:

1. mu'ammādır:--dır

Kaside 101

Mısra: 3

Anlaşılmayan, bilinmeyen şey.

Ḥaḳīḳat 'ilmi bir müşkil mu'ammādır tarīḳatda
Zebānıñ ana miftāḥ-ı beyāndır yā Resūla'llāh

mu'ammer:

1. mu'ammer:

Kaside 34

Mısra: 12

Yaşayan.

Ḥüdā şaḳlar bükālardan 'adālet eyleyen şāhı
Tecellī kılsa ol Vehhāb mu'ammer yā Resūla'llāh

mu'anber:

1. mu'anber:

Kaside 220

Mısra: 2

Amber karıştırılmış, amber sürülmüş, amber kokan, amberli, güzel kokulu.

Muhabbet Ka'be-i kudret muqadder yâ

Resûla'llâh

Koğarsam misk-i kudretten mu'anber yâ

Resûla'llâh

mu'annid:

1. mu'annid:

Kaside 58

Mısra: 2

İnat eden (kimse), inatçı, muânid.

Muhabbet bilmeyen monlâ yobazdır yâ

Resûla'llâh

Mu'annid mezheb-i bâtlı yobazdır yâ Resûla'llâh

2. mu'anniddir:--dir

Kaside 110

Mısra: 13

İnat eden (kimse), inatçı, muânid.

Kabûl itmez mu'anniddir işidse hak naşihatler

Hasan Hilmî vaşiiyetle harâbdır yâ Resûla'llâh

3. mu'annidler:--ler

Kaside 209

Mısra: 3

İnat eden (kimse), inatçı, muânid.

Muhabbet ma'deni mahfî mu'annidler arar

bulmaz

Aña mâlik muhakkiğler münâbir yâ Resûla'llâh

mu'arız:

1. mu'arız:

Kaside 219

Mısra: 2

Karşı gelen, muhalefet eden.

Muhabbet hacc-ı cismânî ferâ'iz yâ Resûla'llâh

Kalender 'âşıkın hâlî mu'arız yâ Resûla'llâh

mu'arrâ:

1. mu'arrâ:

Kaside 199

Mısra: 1

Arınmış, berî.

Gönül kaydı meşâhirden mu'arrâ yâ Resûla'llâh

Metâ'-ı fân-i dünyâdan müberrâ yâ Resûla'llâh

mu'attar:

1. mu'attar:

Kaside 281

Mısra: 1

Ar. Ta'tir edilmiş, güzel kokulu, ıtırli.

Muhabbet büy-ı maşşûdı mu'attar yâ Resûla'llâh

Anın miski şehirlerde muqadder yâ Resûla'llâh

mu'ayyen:

1. mu'ayyen:

Kaside 34

Mısra: 1

Meşhur, bilinen.

Zuhūr itdi beni'l-eşfer mu'ayyen yā Resūla'llāh
Kıyām itdi beni'l-İshāk mübeyyen yā Resūla'llāh

mu'azzez:

1. mu'azzez:

Kaside 315

Mısra: 2

Değerli, kıymetli, yüce.

Cihādın menzili haq kûtb-ı merkez yā Resūla'llāh
Mücāhid bahtının burcu mu'azzez yā Resūla'llāh

mübāh:

1. mübāh:

Kaside 47

Mısra: 2

İşlenmesinde sevab ve günah olmayan şey.

Haşāret maḥşeri haşhaş ḥasāret yā Resūla'llāh
Mübāh der yudar āfyon cehālet yā Resūla'llāh

2. mübāhdır:--dır

Kaside 48

Mısra: 5

İşlenmesinde sevab ve günah olmayan şey.

Mübāhdır bu qahve bakılsa terk evlādır
Ḥabāşetden müberrādır bu qahve yā Resūla'llāh

3. mübāhdır:--dır

Kaside 98

Mısra: 1

İşlenmesinde sevab ve günah olmayan şey.

Muḥabbet bāğına girmek mübāhdır yā Resūla'llāh
Şarāb-ı 'aşkı nūş itmek ne hoşdur yā Resūla'llāh

4. mübāhdır:--dır

Kaside 226

Mısra: 1

İşlenmesinde sevab ve günah olmayan şey.

Muḥabbet devlet-i kudret mübāhdır yā
Resūla'llāh
Muḥabbet misk-i rûḥānī silāhdır yā Resūla'llāh

5. mübāhdır:--dır

Kaside 263

Mısra: 6

*Dinî bakımdan yapılmasında sakınca
olmayan.*

Ḥasan Ḥilmī gelür ser-ḥoş içüp 'aşkıñ şarābından
Kadāhı kabrine rahmet mübāhdır yā Resūla'llāh

mubah kıldı:

1. mubah kıldı:--dı

Kaside 79

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Bir işi yapmakta sakınca görmemek.

Bize Allāh mubah kıldı nikāhı yā Resūla'llāh
Tokuḫ ḥātūn nikāh itdiñ ḥelāldir yā Resūla'llāh

mübārek:

1. mübārek:

Kaside 22

Mısra: 1

*1. Bereketlendirilmiş. 2. Uğurlu,
müteyemmem.*

Mübârek müstakîm el-ḥaḳ şerî‘at yâ Resûla’llâh
Muḥakkak meyvesi ḳalbiñ muḥabbet yâ
Resûla’llâh

2. mübârek:

Kaside 30

Mısra: 1

Bereketlendirilmiş, uğurlu.

Mübârek dilde destânîñ okurdum yâ Resûla’llâh
Muḥabbetden olup ḥamle toğurdum yâ
Resûla’llâh

3. mübârek:

Kaside 30

Mısra: 10

*1. Bereketlendirilmiş. 2. Uğurlu,
müteyemm.*

Ḥasan Ḥilmî tavâf eyler gönül beytinde beytu’llâh
Mübârek ravzañız cennet buyurdum yâ
Resûla’llâh

4. mübârek:

Kaside 31

Mısra: 1

Bereketlendirilmiş, uğurlu.

Gönül gülzâra meyl eyler mübârek yâ Resûla’llâh
Gönül ‘aşkıñ okur ez-ber ta‘âleyk yâ Resûla’llâh

5. mübârek:

Kaside 71

Mısra: 13

*1. Bereketlendirilmiş. 2. Uğurlu,
müteyemm.*

Sekiz cennet cemâlidir mübârek ismiñiz miftâḥ
Açar ebvâbı ol Fettâḥ ḥabîbsin yâ Resûla’llâh

6. mübârek:

Kaside 72

Mısra: 1

Bereketli, kutsal.

Mübârek yevm-i mevlidiñ okuruz yâ Resûla’llâh
Ṭulû‘-ı şems-i ismiñle sürürüz yâ Resûla’llâh

7. mübârek:

Kaside 77

Mısra: 1

Ar. Bereketlendirilmiş, kutsal.

Yetişdik şehr-i ramazâna ne mübârek yâ
Resûla’llâh
Bu günlerde olup şa‘im ta‘âleyk yâ Resûla’llâh

8. mübârekdir:-dir

Kaside 112

Mısra: 5

Hayırlı, uğurlu.

Ḥasan Ḥilmî okur ḥasbî seniñ na‘tîñ mübârekdir
Ġınâi anda bulmuşdur gedâi yâ Resûla’llâh

9. mübârek:

Kaside 144

Mısra: 4

*1. Bereketlendirilmiş. 2. Uğurlu,
müteyemm.*

Risâlet rahmetindendir mezârımda çemen bitse
Mübârek ravza-i ḳabriñ ğayırdır yâ Resûla’llâh

10. mübârek:

Kaside 145

Mısra: 1

*1. Bereketlendirilmiş. 2. Uğurlu,
müteyemm.*

Muhabbet bir mübarek süddür yâ Resûla'llâh
Şerî'at bir inek haqqâ cömerddir yâ Resûla'llâh

11. mübarek:

Kaside 170

Mısra: 3

*1. Bereketlendirilmiş. 2. Uğurlu,
müteyemm.*

Nüzül itdi muşaffâdır mübarek sûre-i Kevser
Şarâb-ı 'ayn-ı kudretten şifâdır yâ Resûla'llâh

12. mübarekdir:--dir

Kaside 227

Mısra: 5

Mübarek, değerli.

Hasan Hilmî mübarekdir muhabbet medh-i 'aşk
olsun
Tecellî kılrsa subhânî tebeddül yâ Resûla'llâh

13. mübarekdir:-dir

Kaside 305

Mısra: 3

*1. Bereketlendirilmiş. 2. Uğurlu,
müteyemm.*

Mücâhid burcuma bakdım ezel bahtım
mübarekdir
Haqîkat cenginiñ bedr-i tamâmı yâ Resûla'llâh

14. mübarek:

Kaside 316

Mısra: 3

Ar. Bereketlendirilmiş, kutsal.

Mübarek ravzanı görsem yüzüm sürsem
ta'aşşukla
Hayâtın hâtırâ 'ayne'l-yakîndir yâ Resûla'llâh

15. mübarek:

Kaside 343

Mısra: 5

*1. Bereketlendirilmiş. 2. Uğurlu,
müteyemm.*

Mübarek ism-i pâkiñiz yazıldı 'arş-ı a'lâya
Şadânız geldi dünyâya tıyuldun yâ Resûla'llâh

mübarek bād:

1. mübarek bād:

Kaside 251

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*"Mübarek olsun, hayırlı ve uğurlu olsun!"
anlamlarında bir söz.*

Sarây-ı Sidre-i 'arşa mübarek bād mescidden
Çıkup seyr eylediñ 'arş-ı hâriq-i 'âde yâ
Resûla'llâh

mübarek eyle:

1. mübarek eyle:

Kaside 120

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Kutlu, bereketli kılmak.

Muhabbet bâğı fetḥ olsun mübarek eyle yâ Rabbî
Du'âlar müstecâb eyler nikâhdır yâ Resûla'llâh

mübeddel:

1. mübeddel:

Kaside 227

Mısra: 4

(Ar.) Değişmiş olmak, değiştirilmiş olmak.

Cihāna neşr olur el-ān Muḥammed ma‘deni miski
Muḥabbet miskdir eşki mübeddel yā Resūla’llāh

müberra:

1. müberradır:-dır

Kaside 48

Mısra: 6

Arınmış.

Mübāhdır bu qahve bakılsa terk evlādır
Ḥabāsetden müberradır bu qahve yā Resūla’llāh

2. müberra:

Kaside 199

Mısra: 2

Arınmış, arındırılmış, berî, münezzeh.

Gönül kaydı meşāhirden mu‘arrā yā Resūla’llāh
Metā‘-ı fān-i dünyādan müberra yā Resūla’llāh

müberra kıl:

1. müberra kıl:

Kaside 12

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Arınmış, temizlenmiş; dünyevî ilgi ve
alakadan sıyrılma.*

Ğurūrî kāl i elfāzdan müberra kıl ‘atā eyle
Mezārım hāl ile tōlsa ḥabībdır yā Resūla’llāh

mübeşşir:

1. mübeşşir:

Kaside 220

Mısra: 6

Müjde veren, müjdeleyen (kimse), müjdecî.

Melekler beyt-i ma‘mūrî tavāf eylerse göklerde
Beşer yerde melek gökde mübeşşir yā Resūla’llāh

mübeyyen:

1. mübeyyen:

Kaside 34

Mısra: 2

Açıkça ortaya konulmuş (beyan edilmiş).

Zuhūr itdi beni’l-eşfer mu‘ayyen yā Resūla’llāh
Kıyām itdi beni’l-İşhāk mübeyyen yā Resūla’llāh

mübtelâ:

1. mübtelâdır:-dır

Kaside 167

Mısra: 1

*(Bir derde, bir hastalığa) tutulmuş, aşık,
tutkun, düşkün.*

Gönül sevdâ-yı ‘aşka mübtelâdır yā Resūla’llāh
Velâkin ‘aşk-ı deryâdan cüdâdır yā Resūla’llāh

2. mübtelâsı:-sı

Kaside 311

Mısra: 1

Bağımlı, tutkun, kendini kaptırmış. || Aşık.

Muḥabbetdir cihād-ı ‘aşkıñ mübtelâsı yā
Resūla’llāh
Ezelden ibtidâsı intihâsı yā Resūla’llāh

mübtelâ oldı:

1. mübtelâ oldı:

Kaside 45

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yakalanmak.

Duḥāna mübtelā oldu bu ümmet yâ Resûla'llâh
İçerler zehr-i zaḳkumı ne millet yâ Resûla'llâh

mübtelâ olmuş:

1. mübtelâ olmuş:--muş

Kaside 110

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Düşkün olmak, tutulmak.

Şaḡā'ir gitdi ref' oldu günâhlar hep kebâ'irdir
Günâha mübtelâ olmuş belâdır yâ Resûla'llâh

mübtelâ-yı hâr-ı 'aşkım:

1. mübtelâ-yı hâr-ı 'aşkım:--ım

Kaside 286

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk dikeninin düşkünü, hayranı. II Aşk.

Muḥabbet bülbül-i gülzâr-ı 'aşkım yâ Resûla'llâh
Tolaşdum mübtelâ-yı hâr-ı 'aşkım yâ Resûla'llâh

mücâhid:

1. mücâhid:

Kaside 54

Mısra: 8

*Mücahitler, Allah yolunda savaşırlar,
nefisle mücadele edenler.*

Riyâsız bir 'amel işler ne 'âbid var ne zâhid var
Ḥasan Ḥilmî mu'în ister mücâhid yâ Resûla'llâh

2. mücâhiddir:--dir

Kaside 102

Mısra: 5

*Mücahitler, Allah yolunda savaşırlar,
nefisle mücadele edenler.*

Ḥasan Ḥilmî mücâhiddir 'adüvvî nefis-i emmâre
Ġazâ eyler meded ister 'asîrsem yâ Resûla'llâh

3. mücahiddir:--dir

Kaside 116

Mısra: 5

*Mücahitler, Allah yolunda savaşırlar,
nefisle mücadele edenler.*

Ḥasan Ḥilmî mücahiddir cihâd bâbında şeytânla
Naşîr olsun aña Allâh delîl ol yâ Resûla'llâh

4. mücâhiddir:--dir

Kaside 226

Mısra: 5

*Mücahitler, Allah yolunda savaşırlar,
nefisle mücadele edenler.*

Qırar nefsi helâk eyler Ḥasan Ḥilmî mücâhiddir
Muḥabbet şâhı kalb içre celîsdir yâ Resûla'llâh

5. mücâhid:

Kaside 301

Mısra: 2

Allah yolunda cihat eden.

Cihâdın gülleri gelsün görünsün yâ Resûla'llâh
Mücâhid gül şuyu andan içülsün yâ Resûla'llâh

6. mücâhiddir:--dir

Kaside 301

Mısra: 5

*Mücahit; Allah yolunda savaşırlar, nefisle
mücadele edenler.*

Yüzün göster Hasan Hilmî muhabbetle
mücâhiddir
Kerem eyle gözüm gönlüm açilsun yâ Resûla'llâh

7. mücâhid:

Kaside 302

Mısra: 4

Allah yolunda cihat eden.

Cihâdın şeb-çerâğ-ı cevheri na'tın zebânımda
Mücâhid kenzinin dür-dânesidir yâ Resûla'llâh

8. mücâhid:

Kaside 304

Mısra: 1

*Allah yolunda savaşırlar. II Allah rızası için
nefsiyle mücadele içinde olanlar.*

Mücâhid râh-ı aşkın ibtidâsı yâ Resûla'llâh
Cihâd içre fenâ-ender-bekâdır intihâsı yâ
Resûla'llâh

9. mücâhid:

Kaside 304

Mısra: 5

*Allah yolunda savaşırlar. II Allah rızası için
nefsiyle mücadele içinde olanlar.*

Mücâhid 'ilminiñ zevki Hasan Hilmî yazar na'tın
Anıñçün çekdigim firkat belâsı yâ Resûla'llâh

10. mücâhid:

Kaside 305

Mısra: 3

*Allah yolunda savaşırlar. II Allah rızası için
nefsiyle mücadele içinde olanlar.*

Mücâhid burcuma bakdım ezel bahtım
mübârekdir

Hakîkat cenginiñ bedr-i tamâmı yâ Resûla'llâh

11. mücâhid:

Kaside 307

Mısra: 2

*Allah yolunda savaşırlar. II Allah rızası için
nefsiyle mücadele içinde olanlar.*

Cemâlin cennet-i me'vâ lezîzi yâ Resûla'llâh
Mücâhid mecriniñ dürr-i 'azîzi yâ Resûla'llâh

12. mücâhid:

Kaside 308

Mısra: 5

*Allah yolunda savaşırlar. II Allah rızası için
nefsiyle mücadele içinde olanlar.*

Mücâhid muhlîşin hâle'l-metîn-i mustakîmidir
Hasan Hilmî metânetde işitdim yâ Resûla'llâh

13. mücâhid:

Kaside 311

Mısra: 3

*Allah yolunda savaşırlar. II Allah rızası için
nefsiyle mücadele içinde olanlar.*

Mücâhid şüretâ ber-bâd velî ma'nâda sulţandır
Kânâ'at zaḥmeti ġâzî ġıdâsı yâ Resûla'llâh

14. mücâhid:

Kaside 313

Mısra: 1

*Allah yolunda savaşırlar. II Allah rızası için
nefsiyle mücadele içinde olanlar.*

Mücâhid tâlîbi 'âşık şâhâne olsun yâ Resûla'llâh
O nuşret bâdesin içsün mey-ḥâne olsun yâ
Resûla'llâh

15. mücâhid:

Kaside 314

Mısra: 2

*Allah yolunda savaşırlar. II Allah rızası için
nefsiyle mücadele içinde olanlar.*

Cihādın şemsi dilde devrâne gelsün yâ

Resûla'llâh

Mücâhid feyz alup andan dîvâna gelsün yâ

Resûla'llâh

16. **mücâhidsen:--se, --n**

Kaside 314

Mısra: 5

*Mücahitler, Allah yolunda savaşırlar,
nefsiyle mücadele edenler.*

Hasan Hilmî mücâhidsen ğināya şükür fakre şabr
it

Ġazā ehliyle haşre gelsün yâ Resûla'llâh

17. **mücâhid:**

Kaside 315

Mısra: 2

*Allah yolunda savaşırlar. II Allah rızası için
nefsiyle mücadele içinde olanlar.*

Cihādın menzili haḳ kûṭb-ı merkez yâ Resûla'llâh

Mücâhid bahtının burcı mu'azzez yâ Resûla'llâh

18. **mücâhid:**

Kaside 315

Mısra: 3

*Allah yolunda savaşırlar. II Allah rızası için
nefsiyle mücadele içinde olanlar.*

Mücâhid hânedir gönlüm harâb olmaz ebed bâkî

‘İmâret rahmeti yağdı telezzüz yâ Resûla'llâh

19. **mücâhid:**

Kaside 326

Mısra: 6

*Allah yolunda savaşırlar. II Allah rızası için
nefsiyle mücadele içinde olanlar.*

Hasan Hilmî riyâzetle kırar nefsi helâk eyler

Mücâhid fî sebîli'llâh ğazā idersem yâ Resûla'llâh

mücâhid ehli:

1. **mücâhid ehli:-i**

Kaside 310

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Savaş ehli, savaşırlar. II Allah yolunda
mücadele edenler.*

Mücâhid ehli mescidde niyâza yâ Resûla'llâh

İmâmu'l-'aşḳ şürû' itmiş namâza yâ Resûla'llâh

mücâhidler:

1. **mücâhidler:-ler**

Kaside 226

Mısra: 3

*Allah yolunda din, vatan, millet uğruna
savaşırlar, cihat eden kimse.*

Mücâhidler riyâzetle kırarlar mâ-sivâ küfrün

Virilmiş 'aşîḳa Haḳ'dan kılıçdır yâ Resûla'llâh

mücellâ:

1. **mücellâ:**

Kaside 220

Mısra: 4

Parlak, cilalı.

Muḥabbet mürşid-i Mevlâ mürîdi müntehî eyler

Mücellâ bâreke'llâh muşavver yâ Resûla'llâh

mücerred:

1. mücerred:

Kaside 257

Mısra: 4

Tek başına.

Muhabbet dersini tekml idince on sekiz yılda
Civānlık gitdi pīr oldum mücerred yā Resūla'llāh

mücevher:

1. mücevherdir:-dir

Kaside 64

Mısra: 2

Cevher ile süslenmiş, çok kıymetli.

Vücūduñ 'ayn-ı rahmetdir cihāna yā Resūla'llāh
Mücevherdir müsemmañız mekāna yā Resūla'llāh

2. mücevher:

Kaside 117

Mısra: 6

*Değerli taşlarla süslenmiş II parlak, süslü;
kıymetli.*

Hasan Hilmī tevekküldür kanā'at küşesin bekler
Göñül zevk i şafā eyler mücevher yā Resūla'llāh

3. mücevher:

Kaside 244

Mısra: 5

Cevher, elmas.

Muhabbet bilmeyen vā'iz mücevher kıymetiñ
bilmez
Hasan Hilmī 'ayb görmez ticāret yā Resūla'llāh

mucib:

1. mucibem:-em

Kaside 7

Mısra: 4

*Ar. İcâbet eden, kabul eden, matlûbu is'âf
eden. (Esmâ-i hüsnâdandır: mucibü't-deavât.).*

Göñül hasta 'ilâc ister тұrur qarşunda elbetde
Kerem kıl eyle gül-deste mucibem yā Resūla'llāh

2. mucib:

Kaside 293

Mısra: 6

Dilekleri yerine getiren, yapan (Allah).

'Uşât-ı ümmetindendir Hasan Hilmī yazar defter
Mucib bāb-ı muhabbetde mesā'il yā Resūla'llāh

mu'ciz:

1. mu'ciz:

Kaside 70

Mısra: 12

*Benzerini yapmak veya taklit etmek isteyen
herkesi acze düşüren, âciz bırakan, kimsenin
yapamayacağı şekilde olan, mucize.*

Tamām kırk yıl marîz oldum tabîbler kaldılar
'âciz
Seniñ vaşfıñ bize mu'ciz şafâdır yā Resūla'llāh

mücrim:

1. mücrimlere:-ler, -e

Kaside 68

Mısra: 11

*(Ar.) Cürüm ve kabahat işleyen, kabahatli,
suçlu.*

Hasan Hilmî ümîd eyler kapuñ mücrimlere kimyâ
Bu dünyâda günâhından uşansun yâ Resûla'llâh

mücrim olsam:

1. **mücrim olsam:**--sa, --m-sa, -m

Kaside 10

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Suçlu olan, günahkar olan.

Ne miqdâr mücrim olsam da şefâ'at eylemek
şânıñ

Kabul eyler niyâzını ümîd var yâ Resûla'llâh

mudakkik:

1. **mudakkikdir:**--dir

Kaside 209

Mısra: 5

Dikkatli, ölçülü ve ince düşünen.

Oğur tevhlîdi remz eyler Hasan

Hilmî mudakkikdir

Zuhûr eyler hakâyikler meşâdır yâ Resûla'llâh

2. **mudakkik:**

Kaside 289

Mısra: 4

Dikkatli, ölçülü ve ince düşünen.

Günâha ğark-ı dūçârım amân imdâda muhtâcım

Virdim yâ Raḥman yâ Ğufrân mudakkik yâ

Resûla'llâh

müdde'a:

1. **müdde'âda:**--da

Kaside 245

Mısra: 1

İddia olunan şey, maksat.

Muḥabbet nokşânîdır her müdde'âda yâ

Resûla'llâh

Kuşûrum çok hidâyetlü du'âda yâ Resûla'llâh

müdebber:

1. **müdebber:**

Kaside 34

Mısra: 14

*İş ve davranışlarının sonucunu inceden
inceye düşünerek hareket eden, tedbirli ve
ihtiyatlı davranan.*

Vezîre i'timâd itme benim irşâdlı sultânım

Delîlim dilde destânım müdebber yâ Resûla'llâh

müdekkik:

1. **müdekkik:**

Kaside 330

Mısra: 6

*En ufak gizli şeyleri bilmeğe, görmeğe
çalışan.*

Elim tut merḥamet kıl şâha muhtâc itme ğurbetde

Hasan Hilmî ricâ eyler muḥib müdekkik yâ

Resûla'llâh

müderris:

1. **müderrisler:**--ler

Kaside 4

Mısra: 7

*Medrese ve büyük câmilerde yüksek seviyede
ders okutan icâzetli âlim, medrese hocası.*

Kuruldu meclis-i tilmîz müderrisler muḥakkikdir

Ne maḥzûnem ne mesrûrem rızâdır yâ Resûla'llâh

müdevver:

1. müdevver:

Kaside 34

Mısra: 8

Devredilmiş, geçirilmiş.

‘Aceb gizlendi ‘ārifler sükūta vardı ehlu’l-llāh
Sa‘ādet seyfi yā Fettāh müdevver yā Resūla’llāh

müebbed:

1. müebbed:

Kaside 240

Mısra: 2

Sonsuz, ebedî, dâimî.

Gözüm nûrı sürürumdur Muḥammed yā
Resūla’llāh
Gönül feyzi ezel kârı müebbed yā Resūla’llāh

mü‘ebbet:

1. mü‘ebbetdir:--dir

Kaside 160

Mısra: 5

Sonsuz, ebedî, dâimî.

Ebū Cehil cehennemde yanar bî-şekk mü‘ebbetdir
Ḥasan Ḥilmî virir fetvā ḥakemnā yā Resūla’llāh

müennes:

1. müennesle:-le

Kaside 30

Mısra: 5

Dişi, bayan.

Müzekkerdim müennesle tezevvüc eyledim şer‘î
Ḥelāl-zāde toğan evlād toğurdum yā Resūla’llāh

müessir:

1. müessir:

Kaside 34

Mısra: 16

Tesirli, etkili.

Bi-emri’llāh şer‘atla bi-izni’llāh zū’l-Fettāh
Bi-ḥamdi’llāh Ḥasan Ḥilmî müessir yā
Resūla’llāh

2. müessirden:--den

Kaside 299

Mısra: 6

Tesirli, etkili.

Ḥasan Ḥilmî ğazā eyler cihādı nefsi ekberle
Hüveydâdır müessirden eşerden yā Resūla’llāh

müezzin:

1. müezzinler:-ler

Kaside 85

Mısra: 3

Ar. Ezan okuyan.

Edā vakti minārede müezzinler nidā eyler
İcābet mü‘mine maḥşuş namāzıdır yā Resūla’llāh

2. müezzinle:--le

Kaside 142

Mısra: 1

Ezan okuyan (kişi).

Müezzinle ezān virse a rāḥat yā Resūla’llāh
Erihnā yā Bilāl dersi sa‘ādet yā Resūla’llāh

müfessir:

1. müfessirdir:--dir

Kaside 260

Mısra: 6

Tefsir eden, yorumlayan, açıklayan.

Muhabbet Muşhaf-ı Qur'ân kaşideñ anı şerh eyler
Müfessirdir Hasan Hilmî maqûlñ yâ Resûla'llâh

müfti:

1. müfti:

Kaside 126

Mısra: 5

*Dinî hususlarla ilgili soruları cevaplandıran
ve meseleleri fetvâ vermek sûretiyle halleden fıkıh
âlimi. || Şeyhülislâm sözünün yaygınlaşmasından
önce onun yerine kullanılan tâbir.*

Hasan Hilmî değil kâdî bilür müftî şerî' atdır
Bunu hüküm eyleyen hâkim hikâyâ yâ Resûla'llâh

2. müfti:

Kaside 241

Mısra: 2

*Dinî hususlarla ilgili soruları cevaplandıran
ve meseleleri fetvâ vermek sûretiyle halleden fıkıh
âlimi. || Şeyhülislâm sözünün yaygınlaşmasından
önce onun yerine kullanılan tâbir.*

Ne 'âdetdir ne hikmetdir bu şöhrat yâ Resûla'llâh
Ne müftî kaldı ne tadrîs ne bid'at yâ Resûla'llâh

3. müftisi:--si

Kaside 250

Mısra: 5

Dini konularda fetva veren görevli.

Ezel 'aşk müftisi fetvâ virirse ey Hasan Hilmî
Muhabbet aşl-ı hikmet Muhammed Muştafâ'da yâ
Resûla'llâh

4. müftisi:--si

Kaside 309

Mısra: 5

Dini konularda fetva veren görevli.

Cihâdñ müftisi fetvâ virir emmâredir rehdir
ğaflet

Bunuñ terki Hasan Hilmî'de devâdır yâ
Resûla'llâh

5. müfti:

Kaside 332

Mısra: 2

*Dini hususlarla ilgili soruları cevaplandıran
ve meseleleri fetva vermek suretiyle halleden fıkıh
alimi.*

Muhabbet Hızır İlyâs'dır hayâtdır yâ Resûla'llâh
Nebiler münkiri müftî memâtdır yâ Resûla'llâh

6. müftiniñ:--n, --iñ

Kaside 332

Mısra: 4

*Dini hususlarla ilgili soruları cevaplandıran
ve meseleleri fetva vermek suretiyle halleden fıkıh
alimi.*

Görür Hızır'ı muqadderdir muhabbet qalbi hayy
kılsa

Memâtdır müftiniñ qalbi harâbdır yâ Resûla'llâh

muğlak:

1. muğlaqsın:--sın

Kaside 41

Mısra: 7

Kapalı, anlaşılmaz.

Hakikat Hakık'da muğlağsın muhabbet bağ-ı
kudretde
Hidāyet miftāhı sende değil mi yā Resūla'llāh

muhabbet:

1. muhabbet:

Kaside 7

Mısra: 14

Sevgi, aşk, sevda.

Hasan Hilmī muhabbetle bugün taht-ı
Süleymān'dır
Musahhhar kıldı rüzgārı muhabbet yā Resūla'llāh

2. muhabbetle:-le

Kaside 7

Mısra: 13

Sevgi, aşk, sevda.

Hasan Hilmī muhabbetle bugün taht-ı
Süleymān'dır
Musahhhar kıldı rüzgārı muhabbet yā Resūla'llāh

3. muhabbet:

Kaside 8

Mısra: 7

Sevgi, aşk, sevda.

Hasan Hilmī bi-ḥamdi'llāh muhabbet təcını
geymiş
Seniñ sāyendedir bī-şekk hakikatdır yā
Resūla'llāh

4. muhabbet:

Kaside 9

Mısra: 2

Sevgi, aşk, sevda.

Şecere-i zenciriñ şerifdir yā Resūla'llāh
Muhabbet meyve-yi ma'nā laṭifdir yā Resūla'llāh

5. muhabbetde:-de

Kaside 10

Mısra: 18

Sevgi, aşk, sevda.

Ḳanā'at var 'aziz eyler ḥariş olsam rezil eyler
Hasan Hilmī muhabbetde ḥariş yār yā Resūla'llāh

6. muhabbetle:-le

Kaside 10

Mısra: 5

Sevgi, aşk, sevda.

Bi-ḥamdi'llāh gönül mürği muhabbetle
ğidālanmış
O ni'metden leziz ḡayrī ki nem var yā Resūla'llāh

7. muhabbet:

Kaside 11

Mısra: 5

Sevgi, aşk, sevda.

Muhabbet defteri dilde okunmaz ma'nevī ma'nā
Ledünni defteri ra'nā okundum yā Resūla'llāh

8. muhabbetden:-den

Kaside 11

Mısra: 4

Sevgi, aşk, sevda.

Vücudum nār-ı 'aşkıñla yanar kırk yıl tamām oldu
Muhabbetden haber geldi sevindim yā Resūla'llāh

9. muḥabbetle:-le

Kaside 13

Mısra: 2

Sevgi, aşk, sevda.

Elim kârda gönül yârda ki yârsın yâ Resûla'llâh
Muḥabbetle gönül şem'in uyandır yâ Resûla'llâh

10. muḥabbet:

Kaside 16

Mısra: 5

Sevgi, aşk, sevda.

Ḥasan Ḥilmî şerî'atda muḥabbet mustakîm ḥaḳdur
Ehlu'llâha viren ilhâm şerî'at yâ Resûla'llâh

11. muḥabbet:

Kaside 19

Mısra: 8

Sevgi, aşk, sevda.

Naḳşibend naḳḳâşıdır insân-ı kâmil fi'l-vücûd
Esbâb-ı ḥikmetdir muḥabbet râbıtam var yâ
Resûla'llâh

12. muḥabbetle:-le

Kaside 21

Mısra: 3

Sevgi, aşk, sevda.

Muḥabbetle vezîr olduñ sa'âdet saña Yemlîhâ
Kerâmet Mekşelînâ'da da bilür miyüm yâ
Resûla'llâh

13. muḥabbetle:-le

Kaside 21

Mısra: 11

Sevgi, aşk, sevda.

Ḥasan Ḥilmî muḥabbetle şerî'at ğârına girdi
Medîneñ 'âşığı olsa vezîr miyüm yâ Resûla'llâh

14. muḥabbet:

Kaside 22

Mısra: 2

Sevgi, aşk, sevda.

Mübârek müstaḳîm el-ḥaḳ şerî'at yâ Resûla'llâh
Muḥaḳḳaḳ meyvesi ḳalbiñ muḥabbet yâ
Resûla'llâh

15. muḥabbet:

Kaside 24

Mısra: 5

Sevgi, aşk, sevda.

Muḥabbet müstaḳîm ḳalbde ḥaṭâ itmez ğalat
söyler
Ṭa'âm-ı cenneti evvel cigerdir yâ Resûla'llâh

16. muḥabbet:

Kaside 28

Mısra: 4

Sevgi, aşk, sevda.

Sefer sofrasına ni'met gelür vaḳt-i seḫer senden
Muḥabbet miftaḥ-ı Babu's-Selâmı yâ Resûla'llâh

17. muḥabbetdir:-dir

Kaside 28

Mısra: 7

Sevgi, aşk, sevda.

Memât olmaz muḥabbetdir vefâtıñ ḥayyü'l-
insândır

Değişmem ravzana Dâru's-Selâmı yâ Resûla'llâh

18. muḥabbet:

Kaside 29

Mısra: 1

Sevgi, aşk, sevda.

Muhabbet kasesi südle tolarsa yâ Resûla'llâh
Şifâdır dürlü emrâza içersem yâ Resûla'llâh

19. **muhabbetden:-den**

Kaside 30

Mısra: 2

Sevgi, aşk, sevda.

Mübârek dilde destânın okurdum yâ Resûla'llâh
Muhabbetden olup hamle toğurdum yâ
Resûla'llâh

20. **muhabbet:**

Kaside 31

Mısra: 8

Sevgi, aşk, sevda.

Kırar kalbi münâfıktır bu söz şer'a muṭâbıktır
Muhabbet 'ayn-ı rahmetdir ki sa'deyk yâ
Resûla'llâh

21. **muhabbetlü:-lü**

Kaside 31

Mısra: 9

Sevgi, aşk, sevda.

Muhabbetlü enîbü'llâh şala yâ eyyühâ'l-'uşşâk
Mu'allimdir Ḥasan Ḥilmî teberrük yâ Resûla'llâh

22. **muhabbet:**

Kaside 36

Mısra: 5

Sevgi, aşk, sevda. II İlahî aşk.

Muhabbet mumı kalbimde yanar 'aşkından ey
Aḥmed
Muḥammed Muṣṭafâ sensiñ ḥaḳîkat yâ
Resûla'llâh

23. **muhabbetlü:-lü**

Kaside 36

Mısra: 3

Sevgi, aşk, sevda.

Marîz gönlüm devâ ister muhabbetlü vişâl göster
Kerâmetlü hidâyetdir tarîkat yâ Resûla'llâh

24. **muhabbet:**

Kaside 39

Mısra: 3

Sevgi, aşk, sevda.

Görür gönlünde nûr sâlik muhabbet nûr naḳş
olmuş
Cihânı ser-te-ser tutmuş o nûrum yâ Resûla'llâh

25. **muhabbet:**

Kaside 41

Mısra: 3

Sevgi, aşk, sevda.

Muhabbet yâğ-ı kandilde yakarsa Ka'betu'llâh'da
Ziyâsı Ka'be'ye pürhân degil mi yâ Resûla'llâh

26. **muhabbet:**

Kaside 41

Mısra: 7

Sevgi, aşk, sevda.

Ḥaḳîkat Ḥaḳḳ'da muğlaḳsın muhabbet bâğ-ı
kudretde
Hidâyet miftâhı sende degil mi yâ Resûla'llâh

27. **muhabbetden:-den**

Kaside 41

Mısra: 9

Sevgi, aşk, sevda.

Hasan Hilmî ğarīb ümmet muhabbetden yazar
destân
Ma‘rifet ‘aşıka gülistân degil mi yâ Resûla’llâh

28. muhabbet:

Kaside 42

Mısra: 3

Sevgi, aşk, sevda.

Cemâliñ câmi‘-i cennet muhabbet Ka‘be-i kıblem
Müsâvîdir sekiz cennet seniñle yâ Resûla’llâh

29. muhabbet:

Kaside 42

Mısra: 6

Sevgi, aşk, sevda.

Na‘îmi cennete teşbîh ki hâşâ eylemem zâtıñ
Muhabbet meyve-i kudret ki sensin yâ Resûla’llâh

30. muhabbetden:-den

Kaside 43

Mısra: 6

Sevgi, aşk, sevda.

Yağar feyz-i hudâ gökden seniñ ismiñle ey
Aḥmed
Muhabbetden biter Maḥmûd Muḥammed yâ
Resûla’llâh

31. muhabbet:

Kaside 44

Mısra: 5

Sevgi, aşk, sevda.

Muhabbet tüccârıyız ammâ nuḳud sermâyemiz
yoḳdur
Seniñ haznende pek çoḳdur yetişdir yâ
Resûla’llâh

32. muhabbetden:-den

Kaside 44

Mısra: 1

Sevgi, aşk, sevda.

Muhabbetden ḥarâb göñlüm şuşuzdur yâ
Resûla’llâh
Günâhkârıñ ḳara ḳalbi âteşdir yâ Resûla’llâh

33. muhabbetler:-ler

Kaside 44

Mısra: 7

Sevgi, aşk, sevda.

Yağar feyz-i ferâsetden biter ḥasbî muhabbetler
Hasan Hilmî su‘âl eyler cevâb vir yâ Resûla’llâh

34. muhabbet:

Kaside 47

Mısra: 3

Sevgi, aşk, sevda.

Ḥarâm ḥaşḥaş yemez ‘aşık muhabbet ḥaşḥaşıñ
yutmuş
Devâ bulmuş devâmında kerâmet yâ Resûla’llâh

35. muhabbet:

Kaside 54

Mısra: 5

Sevgi, aşk, sevda.

Muhabbet ma‘nevî ḥikmet ledünnî sırr-ı tevḥiddir
Şer‘î at şerḥ ider ister şevâhid yâ Resûla’llâh

36. muhabbet:

Kaside 57

Mısra: 1

Sevgi, aşk, sevda.

Muhabbet ravza-i toḫmuñ nebâtım yâ Resûla’llâh
Ḥüdâ emriyle ḥüddâmım şebâtım yâ Resûla’llâh

37. **muḥabbet:**

Kaside 58

Mısra: 1

Sevgi, aşk, sevd.

Muḥabbet bilmeyen monlā yobazdır yā

Resūla'llāh

Mu'annid mezheb-i bāṭıl yobazdır yā Resūla'llāh

38. **muḥabbetle:-le**

Kaside 61

Mısra: 5

Aşk, sevgi, ilgi; sohbet, yakınlık.

Muḥabbetle ḡanī ḡalbim seniñ viridiñ sarāyımdır

Ḥasan Ḥilmī ḡuluñ ḡādim sarāya yā Resūla'llāh

39. **muḥabbet:**

Kaside 66

Mısra: 9

(Ar.) Sevgi.

Ḥasan Ḥilmī ümīd eyler muḥabbet maḡşeriñ mestī

Kerem kıl baña bir desti şarābım yā Resūla'llāh

40. **muḥabbet:**

Kaside 68

Mısra: 1

(Ar.) Sevgi.

Muḥabbet toḡmu ḡalbimde biterse yā Resūla'llāh

Bu 'aşkı ber-ḡüzār olsun yolunda yā Resūla'llāh

41. **muḥabbet:**

Kaside 68

Mısra: 3

(Ar.) Sevgi.

Muḥabbet kevşeri meşhūr şifādır yā Resūla'llāh

Cefālar 'aşıḡa Ḥaḡ'dan şafādır yā Resūla'llāh

42. **muḥabbet:**

Kaside 70

Mısra: 8

(Ar.) Sevgi.

Göñül 'aşḡa süvār oldı muḥabbet şehridir ḡaşdı

Muḥabbet bilmeyen ümmet şābıḡdır yā

Resūla'llāh

43. **muḥabbetden:-den**

Kaside 70

Mısra: 14

Ar. Sevgi.

Ḥasāvetden ḡara ḡalbim göñül ḡamdan ḡalāş

olmaz

Muḥabbetden tehī destim cefādır yā Resūla'llāh

44. **muḥabbetle:-le**

Kaside 77

Mısra: 9

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbetle ḡıdālanmış ḡoḡar aḡzında misk yāḡı

Orüc bāḡı açılmışdur bu şehre yā Resūla'llāh

45. **muḥabbet:**

Kaside 79

Mısra: 12

I. Sevgi, aşk, sevd. II. İlahi aşk.

Riyāzāt ehli ehlu'llāh nefisle ictihād eyler

Tecerrüdle nikāḡ eyler muḥabbet yā Resūla'llāh

46. **muḥabbet:**

Kaside 81

Mısra: 1

(Ar.) Sevgi.

Muhabbet miski neşr oldı tıyıldı yâ Resûla'llâh
Ne hâcet misk-i mâçîne saçıldı yâ Resûla'llâh

47. muhabbet:

Kaside 81

Mısra: 3

(Ar.) Sevgi.

Muhabbet ma'deni miskî Muhammed Muştafâ
şehri
Çekildi ka'beye tüccâr şatıldı yâ Resûla'llâh

48. muhabbet:

Kaside 81

Mısra: 5

İlahi aşk.

Muhabbet bâde-i sübhân yetiştir zevk-i ruhânî
Şarâb-ı kevsere 'atşân sürüldi yâ Resûla'llâh

49. muhabbet:

Kaside 81

Mısra: 7

İlahi aşk.

Muhabbet hâriq-i 'âde kerâmet kerbelâ va'de
Hasan Hilmî muhabbetden bayıldı yâ Resûla'llâh

50. muhabbetden:--den

Kaside 81

Mısra: 8

[tas.] İlahî aşk.

Muhabbet hâriq-i 'âde kerâmet kerbelâ va'de
Hasan Hilmî muhabbetden bayıldı yâ Resûla'llâh

51. muhabbetle:-le

Kaside 87

Mısra: 5

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbetle zehirlendim nedendir hacc naşib
olmaz

Sözüm hakdır gözüm kaldı Ümmü'l-Kurâ'da yâ
Resûla'llâh

52. muhabbet:

Kaside 91

Mısra: 3

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet baħr-i bî-pâyân okunmaz sırrı ma'nâdır
Şatılmaz kıymeti yokdur şakıldır yâ Resûla'llâh

53. muhabbet:

Kaside 91

Mısra: 8

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Hasan Hilmî cehâletle cehennemden halâş olmaz
Muhabbet aşl-ı cennettir cemîldir yâ Resûla'llâh

54. muhabbet:

Kaside 93

Mısra: 9

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet bâbını feth it kitâb-ı 'aşkı i'tâ kııl
İcâzet vir idem takrîr muķırrım yâ Resûla'llâh

55. muhabbetle:-le

Kaside 95

Mısra: 6

Aşk, sevgi, ilgi; sohbet, yakınlık.

Karardır kalb-i 'uşşâkı biri şöhret biri şehvet
Muhabbetle harâb itsem mi'mârım yâ Resûla'llâh

56. **muḥabbet:**

Kaside 96

Mısra: 3

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Şafâ bādı şafâ eyler muḥabbet pâdişâhımdır
Göñül manşıb vezîr olsa güler mi yâ Resûla'llâh

57. **muḥabbet:**

Kaside 104

Mısra: 3

I. Sevgi, aşk, sevdâ. II. (tas.) İlahî aşk.

Gelür deryâ-yı rahmet ol muḥabbet âsumânından
'Adın baḥrında dil ehli zemîndir yâ Resûla'llâh

58. **muḥabbetden:-den**

Kaside 113

Mısra: 2

Sevgi, aşk, sevdâ.

Göñül mürğî şorar kısmet ḥaber vir yâ Resûla'llâh
'Amel bâğî muḥabbetden ğidâ vir yâ Resûla'llâh

59. **muḥabbet:**

Kaside 115

Mısra: 1

Sohbet, muḥabbet. II Sevgi, aşk.

Muḥabbet aşı-ı mevlûduñ naşîḥat yâ Resûla'llâh
Oğur mevlûdına 'âşık bu ümmet yâ Resûla'llâh

60. **muḥabbet:**

Kaside 115

Mısra: 6

Aşk, sevdâ, sevgi.

Ta 'aşşuk ümmetindendir Ḥasan Ḥilmî okursa
ḥasbî

Muḥabbet sîm u zer kâfî şefâ'at yâ Resûla'llâh

61. **muḥabbet:**

Kaside 127

Mısra: 8

I. Sevgi, aşk, muḥabbet. II. İlahî aşk.

Ḥasan Ḥilmî mu'allemdir ki sen üstâz-ı rûḥânî
Muḥabbet 'ilmi dükkânı ki sensiñ yâ Resûla'llâh

62. **muḥabbet:**

Kaside 135

Mısra: 5

Aşk, sevdâ, sevgi.

Ḥasan Ḥilmî seḥer mürğî muḥabbet bûlbûlûñ bâğî
Ġidâdır rûḥuna Aḥmed Muḥammed yâ
Resûla'llâh

63. **muḥabbet:**

Kaside 138

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet meyve-i kudret yetişdi yâ Resûla'llâh
Mükellef ehline ḥikmet erişdi yâ Resûla'llâh

64. **muḥabbet:**

Kaside 145

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet bir mübârek süddür yâ Resûla'llâh
Şerî'at bir inek ḥaḳḳa cömerddir yâ Resûla'llâh

65. **muḥabbet:**

Kaside 146

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Tecellî bâğının bâbı muhabbet yâ Resûla'llâh
Yetişmiş meyve-i feyzi ğanîmet yâ Resûla'llâh

66. **muhabbetle:-le**

Kaside 147

Mısra: 5

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Hasan Hilmî muhabbetle içerse bi'r-i zemzemden
Okur huccâc ile lebbeyk kefâdır yâ Resûla'llâh

67. **muhabbet:**

Kaside 149

Mısra: 5

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhammed ism-i a'zamdır muhabbet Ka'be-i
mağşûd
Harîmi sırr-ı Akşâ-yı sübüldür yâ Resûla'llâh

68. **muhabbet:**

Kaside 149

Mısra: 11

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Hasan Hilmî kuluñ kemter muhabbet şemsini
göster
Ziyâsı kalbe düşdükçe vezîrdir yâ Resûla'llâh

69. **muhabbet:**

Kaside 157

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet müjde-i bâb-ı hüdâdır yâ Resûla'llâh
Hediyye rûhuma Hak'dan ğidâdır yâ Resûla'llâh

70. **muhabbetle:-le**

Kaside 169

Mısra: 4

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Medîneñ bâb-ı rahmetdir şefâ'at zemzemi kabriñ
İçer 'âşık muhabbetle seherde yâ Resûla'llâh

71. **muhabbet:**

Kaside 170

Mısra: 2

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Cemâliñ şübhesiz Kevşer şarâbdır yâ Resûla'llâh
Muhabbet dem-be-dem dilde kadehdir yâ
Resûla'llâh

72. **muhabbet:**

Kaside 171

Mısra: 9

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet 'ayn-i İsmâ'îl belâ İbrâhîm Halîlu'llâh
Günâhım fi'l-meşel koçdur mukırsam yâ
Resûla'llâh

73. **muhabbet:**

Kaside 177

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet mes'eleñ tahkîk muvahhîd yâ
Resûla'llâh

Kitâb-ı ehl-i 'aşk andan tevellüd yâ Resûla'llâh

74. **muhabbet:**

Kaside 179

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet hamr-ı ‘aşkınla yanardım yâ
Resûla’llâh
Okur ‘aşkıñ kitâbını yazardım yâ Resûla’llâh

75. **muhabbetden:--den**

Kaside 183

Mısra: 5

1- *Sevgi, aşk* 2- *(tas.) İlahî aşk.*

Hasan Hilmî gönül mürğü murâd ister
muhabbetden
Melekler müjde eylerse kerâmet yâ Resûla’llâh

76. **muhabbet:**

Kaside 184

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet meyve-i Tübâ dikildi yâ Resûla’llâh
Bu ‘aşkıñ gülleri andan açıldı yâ Resûla’llâh

77. **muhabbet:**

Kaside 186

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet misk-i minber zî Selem mi yâ
Resûla’llâh
Gönül dertli keder tutmaz elem mi yâ Resûla’llâh

78. **muhabbet:**

Kaside 187

Mısra: 3

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet ‘aqla geldikçe gözümde kanlı yaş
tımlar
Melekler hâlîme ağlar semâda yâ Resûla’llâh

79. **muhabbetle:-le**

Kaside 190

Mısra: 6

Sevgi, aşk, sevda.

Ğarîb ‘âşık Hasan Hilmî ezel ‘âşıklarındandır
Yazarsa ‘aşk muhabbetle kitâbdır yâ Resûla’llâh

80. **muhabbetdir:--dir**

Kaside 191

Mısra: 3

Sevgi, aşk, sohbet. II [tas.] İlahî aşk.

Hediyem bir muhabbetdir metâ’ım ma’rifet
kâbre
Mezârım nûr ile talsa ne râhat yâ Resûla’llâh

81. **muhabbet:**

Kaside 192

Mısra: 1

Sevgi, aşk, sevda.

Muhabbet şimşegi çakdı Zî-selem’den yâ
Resûla’llâh
Bu ‘aşk yelleri esdi Cebel-i Nûr’dan yâ
Resûla’llâh

82. **muhabbet:**

Kaside 192

Mısra: 5

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Hasan Hilmî olur ‘âşık muhabbet tohumu bitdikçe
Muhabbet miskidir gelse Cebel-i Sevr’den yâ
Resûla’llâh

83. **muhabbet:**

Kaside 192

Mısra: 6

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Hasan Hilmî olur 'âşık muhabbet tohumu bitdikçe
Muhabbet miskidir gelse Cebel-i Sevr'den yâ
Resûla'llâh

84. muhabbet:

Kaside 193

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Maraşlı gönülüne tiryâk muhabbet yâ Resûla'llâh
Şifâsı hasta 'uşşâkıñ şerî'at yâ Resûla'llâh

85. muhabbet:

Kaside 193

Mısra: 6

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Hakîkat hâkimi 'aşkıdır Hasan Hilmî dir eyvâ'llâh
Muhabbet bâb-ı ehlu'llâh ma'rifet yâ Resûla'llâh

86. muhabbet:

Kaside 194

Mısra: 3

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Getürdi 'aşkı Cebra'il muhabbet bi-hamdi'llâh
Muhammed dîn-i hâtem oldı âmentü bi'llâh yâ
Resûla'llâh

87. muhabbet:

Kaside 195

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet hâne-i kalbde ziyâdır yâ Resûla'llâh
Ma'âza'llâh muhâlif söz riyâdır yâ Resûla'llâh

88. muhabbet:

Kaside 196

Mısra: 5

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Hasan Hilmî taçınmışdır muhabbet tılsımı 'aşkıñ
Dirildir cümle mevtâyı okursa yâ Resûla'llâh

89. muhabbet:

Kaside 197

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet cevheri rûh-ı ezeldir yâ Resûla'llâh
Okunsa defter-i 'aşkım güzeldir yâ Resûla'llâh

90. muhabbetle:-le

Kaside 197

Mısra: 5

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Hasan Hilmî gönül mürğü muhabbetle gıdalanmış
Vücuduñ aşl-ı eczâsı türâbdır yâ Resûla'llâh

91. muhabbet:

Kaside 199

Mısra: 4

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Cihânın mālına mağrûr neden olsun beğâsı yok
Muhabbet mülküdür bâkî teberrâ yâ Resûla'llâh

92. muhabbet:

Kaside 199

Mısra: 6

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Hasan Hilmî o şöhretten geçer sen fânî dünyâda
Muhabbet manşıbı dilde matarrâ yâ Resûla'llâh

93. muhabbet:

Kaside 200

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet rāh-ı ‘aşkım refiğim yâ Resûla’llâh
Harâmî nefis ile şeytân esîrim yâ Resûla’llâh

94. **muhabbet:**

Kaside 200

Mısra: 4

Sevgi, aşk, sevda. II İlahî aşk.

Murâdım menzilim ancak Medîne’dir meded eyle
Muhabbet yelleri esse emînim yâ Resûla’llâh

95. **muhabbet:**

Kaside 200

Mısra: 5

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet seyfidir kudret kesersem nefis-i
emmârem
Hasan Hilmî ‘adîl olsa vezîrim yâ Resûla’llâh

96. **muhabbet:**

Kaside 201

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet kalb-i ‘uşşâka mu‘indir yâ Resûla’llâh
Yazılmış levh-i mahfûzda naşîrdır yâ Resûla’llâh

97. **muhabbet:**

Kaside 201

Mısra: 6

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Hasan Hilmî şarâb-ı ‘aşk bilindi başka hikmetdir
Muhabbet katre-i rahmet lezîzdir yâ Resûla’llâh

98. **muhabbet:**

Kaside 202

Mısra: 3

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet ma‘nevî dilde güneş fi’l-meşel gökde
Ziyâsı kalbe düşdükçe hakemdir yâ Resûla’llâh

99. **muhabbet:**

Kaside 202

Mısra: 5

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Hasan Hilmî bu ‘aşk hâkim muhabbet pâdişâhdır
bil

O şehriñ fâtihî ‘aşkı kâderdir yâ Resûla’llâh

100. **muhabbet:**

Kaside 203

Mısra: 5

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet Sidre-i rûhdur medîneñ ‘âşıka menzil
Hasan Hilmî nüzûl itse gerekdir yâ Resûla’llâh

101. **muhabbet:**

Kaside 204

Mısra: 3

Sevgi, aşk, sevda. II İlahî aşk.

Muhabbet hançeri kesdi hevâ-yı nefis-i emmârem
Tuşdı mâ-sivâ yandı bilinsün yâ Resûla’llâh

102. **muhabbet:**

Kaside 205

Mısra: 1

Sevgi, aşk II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet yaksa nefsanî gönûlde yâ Resûla’llâh
Yeşil otlar biter zevk-i zemînde yâ Resûla’llâh

103. **muḥabbetle:-le**

Kaside 205

Mısra: 5

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Ḥasan Ḥilmî muḥabbetle yanarsa sîne-i ‘uṣṣāk
Anıñçün cümle bülbüller fiğānda yâ Resûla’llâh

104. **muḥabbet:**

Kaside 206

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet nûr-ı kudretidir tesellî yâ Resûla’llâh
Yanarsa qalb-i ‘uṣṣākda tecellî yâ Resûla’llâh

105. **muḥabbetdir:--dir**

Kaside 206

Mısra: 5

Sevgi, aşk II [tas.] İlahî aşk.

Ḥasan Ḥilmî muḥabbetdir yanar qandîl qalbimde
Medâr-ı nûr-ı tevḥîddir temennî yâ Resûla’llâh

106. **muḥabbet:**

Kaside 207

Mısra: 5

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Ḥasan Ḥilmî gönül dertli muḥabbet derdi pek tatlı
Muḥib seccâdei serdi zû'l-minenden yâ
Resûla’llâh

107. **muḥabbet:**

Kaside 208

Mısra: 3

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Helâk eyler anı ‘âşık muḥabbet bâdı esdikçe
Yanar gönüm muḥabbetden bir işdir yâ
Resûla’llâh

108. **muḥabbetden:--den**

Kaside 208

Mısra: 4

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Helâk eyler anı ‘âşık muḥabbet bâdı esdikçe
Yanar gönüm muḥabbetden bir işdir yâ
Resûla’llâh

109. **muḥabbet:**

Kaside 209

Mısra: 3

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet ma‘deni maḥfî mu‘annidler arar
bulmaz
Aña mâlik muḥakḳikler münâbir yâ Resûla’llâh

110. **muḥabbet:**

Kaside 210

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet çeşme-i âb-ı hayâtdır yâ Resûla’llâh
Gönül Hızır içüp andan şebâtdır yâ Resûla’llâh

111. **muḥabbet:**

Kaside 210

Mısra: 4

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Hızır İlyâs içüp anı hayâtı aldılar andan
Muḥabbet ol şuyuñ aslı nebâtdır yâ Resûla’llâh

112. muḥabbet:

Kaside 211

Mısra: 1

Sevgi, aşk II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet şimşegi çakmak çakarsa yâ Resûla'llâh
Göñülde mâ-sivâ kalmaz yakarsa yâ Resûla'llâh

113. muḥabbet:

Kaside 211

Mısra: 3

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet bir melekdir kim ledünnî 'ilmine
me 'mür
Menâfî ' ilmidir ƣalbde okursa yâ Resûla'llâh

114. muḥabbetden:--den

Kaside 211

Mısra: 6

Sevgi, muhabbet. II (tas.) İlahî aşk.

Hasan Hilmî bu 'aşk üstâz 'ibâdet 'ilmini öğren
Göñül ƣamrî muḥabbetden içerse yâ Resûla'llâh

115. muḥabbet:

Kaside 212

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet 'âşıka Hâk'dan hedâyâ yâ Resûla'llâh
Bu 'aşk dersi Cenâbından 'aţâyâ yâ Resûla'llâh

116. muḥabbet:

Kaside 213

Mısra: 1

Sevgi, aşk, sevdâ. II İlahî aşk.

'İbâdet sofrâ-i kudret muḥabbet yâ Resûla'llâh
Ƙadâhı bâde-i 'aşkıñ muḥabbet yâ Resûla'llâh

117. muḥabbet:

Kaside 213

Mısra: 2

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

'İbâdet sofrâ-i kudret muḥabbet yâ Resûla'llâh
Ƙadâhı bâde-i 'aşkıñ muḥabbet yâ Resûla'llâh

118. muḥabbet:

Kaside 213

Mısra: 4

Sevgi, aşk II [tas.] İlahî aşk.

Esâsı dîn-i İslâmıñ 'ibâdet meyvesindendir
Müheyyâ aşl-ı rûhânî muḥabbet yâ Resûla'llâh

119. muḥabbet:

Kaside 213

Mısra: 6

Sevgi, aşk II [tas.] İlahî aşk.

'İbâdet dâne-i hikmet biterse dîn zemîninde
Hasan Hilmî ider ısrâr muḥabbet yâ Resûla'llâh

120. muḥabbet:

Kaside 216

Mısra: 1

Sevgi, aşk, muhabbet. II İlahî aşk.

Muḥabbet mescidi bâb-ı niyâzdır yâ Resûla'llâh
Gice gündüz kılar 'âşık namâzdır yâ Resûla'llâh

121. muḥabbet:

Kaside 216

Mısra: 6

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Namâzla iftiḥâr eyler Hasan Hilmî muşallîdir
Muḥabbet aşlu ondan 'ivazdır yâ Resûla'llâh

122. **muḥabbet:**

Kaside 217

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet bâde-i ‘ilm-i ledünnî yâ Resûla’llâh
Likâ-i len terânî udnu minnî yâ Resûla’llâh

123. **muḥabbet:**

Kaside 217

Mısra: 5

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet Hızır-ı hikmetdir bulup âb-ı hayât içdim
Hasan Hilmî memât olmaz inandı yâ Resûla’llâh

124. **muḥabbet:**

Kaside 218

Mısra: 1

Sevgi, aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet minber-i vuşlat delâ’il yâ Resûla’llâh
Medîne Mekke fi’l-vâkı’ vesâ’il yâ Resûla’llâh

125. **muḥabbet:**

Kaside 218

Mısra: 4

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Günâhkâr tevbesiz olsa tolar kabri yılan ‘akreb
Muḥabbet ‘âşıka Hâk’dan hamâ’il yâ Resûla’llâh

126. **muḥabbetle:--le**

Kaside 218

Mısra: 5

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Hasan Hilmî muḥabbetle okur lebbeyk-i rûhânî
Şadâsı gelse huccâcîñ nevâfil yâ Resûla’llâh

127. **muḥabbet:**

Kaside 219

Mısra: 1

Sevgi, aşk II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet ḥacc-ı cismânî ferâ’iz yâ Resûla’llâh
Kâlender ‘âşıkîñ hâlî mu’ârız yâ Resûla’llâh

128. **muḥabbet:**

Kaside 219

Mısra: 3

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet Cebel-i ‘Arâfat ‘aşk zemzem-i ma’nâ
İçer kanmaz okur lebbeyk tefeyyüz yâ Resûla’llâh

129. **muḥabbet:**

Kaside 220

Mısra: 1

Sevgi, aşk II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet Ka’be-i kudret muḥaddet yâ
Resûla’llâh
Koḫarsam misk-i kudretten mu’anber yâ
Resûla’llâh

130. **muḥabbet:**

Kaside 220

Mısra: 3

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet mürşid-i Mevlâ mürîdi müntehî eyler
Mücellâ bâreke’llâh muşavver yâ Resûla’llâh

131. **muḥabbetle:-le**

Kaside 220

Mısra: 7

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Hasan Hilmî muhabbetle tavâf it Ka'be-i 'aşkı
Naşîbim iştîyâkımdır müyesser yâ Resûla'llâh

132. **muhabbet:**

Kaside 221

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet ni'meti na'tıñ fakîre yâ Resûla'llâh
Hâkîr olsam ğanî eyler 'azîze yâ Resûla'llâh

133. **muhabbet:**

Kaside 222

Mısra: 1

Sevgi, aşk II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet leyle-i mi'râc celâlî yâ Resûla'llâh
İrişdiñ kâbe kavseyne kemâlî yâ Resûla'llâh

134. **muhabbet:**

Kaside 222

Mısra: 6

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Hasan Hilmî yazılmışdır okursan kâinât Qur'an
Muhabbet 'âşîka tefsîr hayâlî yâ Resûla'llâh

135. **muhabbet:**

Kaside 224

Mısra: 5

Sevgi, aşk, sevdâ. II İlahî aşk.

Hasan Hilmî bu 'aşk mürşid muhabbet feyz-i
rûhânî

İçerse rûh-ı sultânı sevişdir yâ Resûla'llâh

136. **muhabbet:**

Kaside 225

Mısra: 5

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet ma'nevî rızkı muḳadderdir Hasan
Hilmî

Gelür naḥnu ḳasemnâdan vahîde yâ Resûla'llâh

137. **muhabbet:**

Kaside 226

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet devlet-i kudret mübâhdır yâ

Resûla'llâh

Muhabbet misk-i rûhânî silâhdır yâ Resûla'llâh

138. **muhabbet:**

Kaside 226

Mısra: 2

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet devlet-i kudret mübâhdır yâ

Resûla'llâh

Muhabbet misk-i rûhânî silâhdır yâ Resûla'llâh

139. **muhabbet:**

Kaside 226

Mısra: 6

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Ḳırar nefsi helâk eyler Hasan Hilmî mücâhiddir

Muhabbet şâhı ḳalb içre celîsdir yâ Resûla'llâh

140. **muhabbet:**

Kaside 227

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet mürşid-i kâmil mükemmel yâ

Resûla'llâh

Ezel bâğında ol miskden müseccel yâ Resûla'llâh

141. **muḥabbet:**

Kaside 227

Mısra: 4

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Cihāna neşr olur el-ān Muḥammed ma'deni miski
Muḥabbet miskdir eşki mübeddel yâ Resûla'llâh

142. **muḥabbet:**

Kaside 227

Mısra: 5

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Hasan Hilmî mübârekdir muḥabbet medh-i 'aşk
olsun
Tecellî kılsa subhânî tebeddül yâ Resûla'llâh

143. **muḥabbet:**

Kaside 228

Mısra: 4

Sevgi, aşk II [tas.] İlahî aşk.

Amân rûz-ı cezâda dest-gîr ol ben günâhkârım
Muḥabbet aşlu Hâk'dan şefâ'at yâ Resûla'llâh

144. **muḥabbet:**

Kaside 229

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet tohum-ı ihlâşdır ekilmiş yâ Resûla'llâh
Göñül bağında ol meyve yetişmiş yâ Resûla'llâh

145. **muḥabbet:**

Kaside 229

Mısra: 5

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Hasan Hilmî ider İsrâ muḥabbet meyve-i na'tiñ
Okur 'aşkıñ kitâbını şevâbmış yâ Resûla'llâh

146. **muḥabbet:**

Kaside 230

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet kudreti billûr zücâce yâ Resûla'llâh
Yanar par par kanâdilde serâce yâ Resûla'llâh

147. **muḥabbet:**

Kaside 230

Mısra: 5

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Hasan Hilmî muḥabbet nûr göñül nûruñ 'alâ
nûrdur
Cihânı nûra garç eyler zibâca yâ Resûla'llâh

148. **muḥabbet:**

Kaside 231

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet Tûr-ı Sînâ'dır tecellî yâ Resûla'llâh
Bu ilhâm aşl-ı Mûsâ'dır tesellî yâ Resûla'llâh

149. **muḥabbet:**

Kaside 234

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet 'âşıka tefsîr-i Qur'an'dır yâ Resûla'llâh
Yazarsa âyet-i esrâr beyândır yâ Resûla'llâh

150. **muḥabbet:**

Kaside 235

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet vâ'izi Hâk'dan şerî'at yâ Resûla'llâh
Naşîhat ehline rahmet şerî'at yâ Resûla'llâh

151. **muhabbet:**

Kaside 235

Mısra: 5

Sevgi, aşk. II (tas.) İlahî aşk.

Beķā mülki Hâsan Hilmî muhabbet
meyvesindendir

İmâdî dîn-i İslâm'ın şerî'at yâ Resûla'llâh

152. **muhabbet:**

Kaside 236

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet mustakîm hasbî mümeyyiz yâ
Resûla'llâh

Göñül 'âşık okur vehbî tefeyyüz yâ Resûla'llâh

153. **muhabbet:**

Kaside 236

Mısra: 5

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet 'âşıkâ mürşid göñül dervîş tonuñ geydi
Hâsan Hilmî mükâfâtı telaffuz yâ Resûla'llâh

154. **muhabbetle:-le**

Kaside 236

Mısra: 3

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Rumûz-ı defter-i tevhîd muhabbetle açılmışdır
Yazar bir bir beyân eyler temeyyüz yâ Resûla'llâh

155. **muhabbet:**

Kaside 237

Mısra: 5

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Hâsan Hilmî haber bekler muhabbet bâğbânından
Seher vakti haber gönder şefâ'at yâ Resûla'llâh

156. **muhabbet:**

Kaside 238

Mısra: 5

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet hâkimi göñlüm Hâsan Hilmî yazar
i'lâm

Medîneñ ravza-i cennet ğınāya yâ Resûla'llâh

157. **muhabbet:**

Kaside 241

Mısra: 3

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet manşıbı mahfî gezer dellâl-ı 'aşk üzre
Anıñ bâzârı ğurbetde ne 'ibret yâ Resûla'llâh

158. **muhabbet:**

Kaside 242

Mısra: 3

Sevgi, aşk, sevda. II İlahî aşk.

Muhabbet dersini ta'lîm iderken nakşibendîden
Ġidâsın kesdigim hâlde helâkdır yâ Resûla'llâh

159. **muhabbet:**

Kaside 243

Mısra: 1

Sevgi, aşk II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet aşlı fi'l-vâkı' şerî'at yâ Resûla'llâh
Bilür 'arif hidâyetdir tarîkat yâ Resûla'llâh

160. **muḥabbet:**

Kaside 244

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Mürîd-i muhlisîñ kârı muḥabbet yâ Resûla'llâh

Muşaddaḳ mürşidiñ ḥâlî şerî'at yâ Resûla'llâh

161. **muḥabbet:**

Kaside 244

Mısra: 5

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet bilmeyen vâ'iz mücevher kıymetiñ

bilmez

Ḥasan Ḥilmî 'ayb görmez ticâret yâ Resûla'llâh

162. **muḥabbet:**

Kaside 245

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet noḳşânîdır her müdde'âda yâ

Resûla'llâh

Ḳuşûrum çok hidâyetlü du'âda yâ Resûla'llâh

163. **muḥabbet:**

Kaside 245

Mısra: 3

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Oḳursam dâ'imâ na'tıñ muḥabbet âyet-i vaşfiñ

Ne ḥaddim var benim ḥüsn-ü ü edâda yâ

Resûla'llâh

164. **muḥabbet:**

Kaside 245

Mısra: 5

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet âfitâbı çün tülû' eylerse göñlümde

Ḥasan Ḥilmî düşer dellâl mezâda yâ Resûla'llâh

165. **muḥabbet:**

Kaside 246

Mısra: 2

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Kemâle şarf ider noḳşânını 'âbid 'ibâda yâ

Resûla'llâh

Muḥabbet rahmetiñ olsun ziyâde yâ Resûla'llâh

166. **muḥabbet:**

Kaside 246

Mısra: 5

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet Ka'besi ḳalbde Ḥasan Ḥilmî tavâf eyler

Bu 'aşk üzre olan şaff-u u şafâda yâ Resûla'llâh

167. **muḥabbet:**

Kaside 247

Mısra: 3

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Mürîdiñ Naḳşîbendîdir muḥabbet gönçe-i gülzâr

Açılmış gülleri fevḳa'l-'ulâda yâ Resûla'llâh

168. **muḥabbet:**

Kaside 248

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet ma'cûmı ḥâl-i derûnı evliyâu'llâh

Bulunmaz neş'esi her bir devâda yâ Resûla'llâh

169. **muḥabbet:**

Kaside 248

Mısra: 3

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet 'illet-i 'aşkıñ devāsın isteyen hısta
Muṭābık düşdi Qur'ān'a şifada yā Resūla'llāh

170. **muhabbet:**

Kaside 248

Mısra: 5

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet 'Adn-ı deryādır Hasan Hilmî cedīd
dalğıç
Çıkardı dürlü cevherler bahırde yā Resūla'llāh

171. **muhabbet:**

Kaside 250

Mısra: 6

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Ezel 'aşk müftisi fetvā virirse ey Hasan Hilmî
Muhabbet aşı-ı hikmet Muhammed Muştafā'da yā
Resūla'llāh

172. **muhabbet:**

Kaside 251

Mısra: 1

Sevgi, aşk, sevdā. II İlahî aşk.

Muhabbet kıblesi zātın cemālde yā Resūla'llāh
Enīsīñ mürşidiñ Haq'dır Hırā'da yā Resūla'llāh

173. **muhabbet:**

Kaside 252

Mısra: 6

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Kaşideñ şerh ider 'āşık Hasan Hilmî muhabbetle
Muhabbet zevkidir āl-i 'abāda yā Resūla'llāh

174. **muhabbetde:--de**

Kaside 252

Mısra: 3

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Daķıka fevt olunmaz kıl kadar medhīñ

muhabbetde

Muhabbet ehline vaşfın rızāda yā Resūla'llāh

175. **muhabbetle:-le**

Kaside 252

Mısra: 5

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Kaşideñ şerh ider 'āşık Hasan Hilmî muhabbetle
Muhabbet zevkidir āl-i 'abāda yā Resūla'llāh

176. **muhabbet:**

Kaside 253

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet bādı esdikçe şehirde yā Resūla'llāh

Uyur mı 'āşıkñ dertli yataķda yā Resūla'llāh

177. **muhabbet:**

Kaside 254

Mısra: 3

Sevgi, aşk II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet hāfızı 'āşık okur 'ilm-i ledünniden
Muhabbet Muşhafı zātın okursam yā Resūla'llāh

178. **muhabbet:**

Kaside 254

Mısra: 4

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet hāfızı 'āşık okur 'ilm-i ledünniden
Muhabbet Muşhafı zātın okursam yā Resūla'llāh

179. **muḥabbetdir:--dir**

Kaside 254

Mısra: 5

Sevgi, aşk II [tas.] İlahî aşk.

Nihâyetsiz kütüb-ḥâne Ḥasan Ḥilmî muḥabbetdir
Baña ta‘îmi ders eyle girersem yâ Resûla’llâh

180. **muḥabbet:**

Kaside 255

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet mâye-i cevher ‘ilimdir yâ Resûla’llâh
Muḥabbet ‘âşîka iḥsân ḥilimdir yâ Resûla’llâh

181. **muḥabbet:**

Kaside 255

Mısra: 2

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet mâye-i cevher ‘ilimdir yâ Resûla’llâh
Muḥabbet ‘âşîka iḥsân ḥilimdir yâ Resûla’llâh

182. **muḥabbet:**

Kaside 256

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet mürşidi nuṭṭı muvâfık yâ Resûla’llâh
Seniñ derdiñle ‘âşıklar muṭâbık yâ Resûla’llâh

183. **muḥabbet:**

Kaside 256

Mısra: 3

Sevgi, aşk II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet pâdişâhinem virirsem ‘arz-ı ḥâlimi
Oğur iḥsân ider sultân meşâdık yâ Resûla’llâh

184. **muḥabbetdir:--dir**

Kaside 256

Mısra: 5

Sevgi, aşk II [tas.] İlahî aşk.

Tecellî gülşeni dilde Ḥasan Ḥilmî muḥabbetdir
Ḳabûl eyler bunu mu‘min muvâfık yâ Resûla’llâh

185. **muḥabbet:**

Kaside 257

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet nâme-i ‘aşkıñ Muḥammed yâ
Resûla’llâh
Ḥaḳîḳat ism-i a‘zam nâm-ı Aḥmed yâ Resûla’llâh

186. **muḥabbet:**

Kaside 257

Mısra: 3

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet dersini tekmîl idince on sekiz yılda
Civânlık gitdi pîr oldum mücerred yâ Resûla’llâh

187. **muḥabbet:**

Kaside 258

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet mülkünün şâh-ı cemâli yâ Resûla’llâh
Saña maḥşûş durur ‘âlî kemâli yâ Resûla’llâh

188. **muḥabbetle:-le**

Kaside 258

Mısra: 3

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

‘Ulüm-i evvelîn âhîr muḥabbetle olur zâhir
İlâ yevmi’l-cezâdârı me‘âlî yâ Resûla’llâh

189. **muḥabbet:**

Kaside 259

Mısra: 2

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Ferâğat eylerim bâğ-ı mâ-sivâdan yâ Resûla’llâh
Ḥayâ itdim muḥabbet bülbülünden yâ Resûla’llâh

190. **muḥabbet:**

Kaside 259

Mısra: 4

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Şarâb-ı âb-ı la’lîñ nûş idince bülbül-i rûḥum
Muḥabbet ḥaznesin buldum kâkülünden yâ
Resûla’llâh

191. **muḥabbet:**

Kaside 260

Mısra: 3

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet ravza-i cennet o dergâha yüzüm sürsem
Ḥaḳîkat kaşr-ı cennetdir duḫûluñ yâ Resûla’llâh

192. **muḥabbet:**

Kaside 260

Mısra: 5

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet Muşhaf-ı Qur’ân kaşîdeñ anı şerḥ eyler
Müfessirdir Ḥasan Ḥilmî maḳûlîñ yâ Resûla’llâh

193. **muḥabbetdir:--dir**

Kaside 260

Mısra: 1

Sevgi, aşk II [tas.] İlahî aşk.

Mine’r-raḥmân muḥabbetdir vüṣûluñ yâ

Resûla’llâh

Ḥalîlu’llâh raḥmetdir uşûluñ yâ Resûla’llâh

194. **muḥabbetle:-le**

Kaside 261

Mısra: 2

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Uyanmaz baht-ı rûḥum bu ğamdan yâ Resûla’llâh
Muḥabbetle uyandır sen elemden yâ Resûla’llâh

195. **muḥabbet:**

Kaside 262

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet bâb-ı meftûḥdur kemâhî yâ Resûla’llâh
Muḥabbet mağfîret mâhı günâhı yâ Resûla’llâh

196. **muḥabbet:**

Kaside 262

Mısra: 2

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet bâb-ı meftûḥdur kemâhî yâ Resûla’llâh
Muḥabbet mağfîret mâhı günâhı yâ Resûla’llâh

197. **muḥabbet:**

Kaside 262

Mısra: 3

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet iştîyâkıñda şerî‘at ‘âşıka reh-ber
Ulu’l-elbâba zâhirdir penâhı yâ Resûla’llâh

198. **muḥabbet:**

Kaside 263

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet bâde-i ‘aşka kadeḥdir yâ Resûla’llâh

İçen ‘âşık hüzün olmaz feraḥdır yâ Resûla’llâh

199. **muḥabbet:**

Kaside 264

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet resm-i ‘Osmânî muşavver yâ

Resûla’llâh

Yazılmış sırr-ı ‘uşşâkda muḥarrer yâ Resûla’llâh

200. **muḥabbetdir:--dir**

Kaside 265

Mısra: 2

Sevgi, aşk II [tas.] İlahî aşk.

Bi-ḥamdi’llâh yetişdik rûz-ı ‘îde yâ Resûla’llâh

Muḥabbetdir irişdirdi se’îde yâ Resûla’llâh

201. **muḥabbet:**

Kaside 267

Mısra: 3

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet zât muḥakkaḥdır cezâke’llâhu ḥayren

hû

‘Adilîñ vaşfı na’tında nümûde yâ Resûla’llâh

202. **muḥabbet:**

Kaside 267

Mısra: 5

Sevgi, aşk, sevda. II İlahî aşk.

Ḥasan Ḥilmî yazar na’tıñ muḥabbet

külḥanındandır

Düşerse gülşen-i zâti’l-vaḳûde yâ Resûla’llâh

203. **muḥabbet:**

Kaside 268

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet mebd-i mâh-ı muḥarrem yâ

Resûla’llâh

Yazılmış sırrıma mâtem mükerrrem yâ Resûla’llâh

204. **muḥabbet:**

Kaside 269

Mısra: 3

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

İ’âne eylese lâyıḳ muḥabbet şeyḥu’l-İslâmı

Oturmuş ‘aşk ḥâkimi cândan cesedde yâ

Resûla’llâh

205. **muḥabbet:**

Kaside 271

Mısra: 3

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Ne ḥâcet câme-i fâḥir muḥabbet ma’nevî kaftân

Tefeḥḥur eyledim ‘aşkı ezelde yâ Resûla’llâh

206. **muḥabbetdir:--dir**

Kaside 272

Mısra: 1

Sevgi, aşk II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbetdir gönül içre merâmım yâ Resûla’llâh

Cemâliñ Ka’besi Dâru’s-selâmım yâ Resûla’llâh

207. **muḥabbetle:-le**

Kaside 273

Mısra: 6

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Ḥasan Ḥilmî ğidā bağî muḥabbet bağıdır ancak
Muḥabbetle irer ‘āşık murāda yâ Resûla’llâh

208. **muḥabbetden:--den**

Kaside 274

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbetden iden şeyḥe inābe yâ Resûla’llâh
Ledünniden okur dersi şavāba yâ Resûla’llâh

209. **muḥabbet:**

Kaside 275

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet mürğ-u maḳşûdum ğidāda yâ
Resûla’llâh
Ḥayālîñ ḥâlîme yoldaş du ‘āda yâ Resûla’llâh

210. **muḥabbet:**

Kaside 276

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet Kûl hüve’llâhu aḥaddır yâ Resûla’llâh
Enîsim hem celîsim Allâhu’ş-şameddir yâ
Resûla’llâh

211. **muḥabbet:**

Kaside 276

Mısra: 3

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Yed-i kudretle yoğrulmuş muḥabbet ḥāk-i
cevherdir
Benî Âdemlere şeyṭân ḥaseddir yâ Resûla’llâh

212. **muḥabbet:**

Kaside 277

Mısra: 4

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Yazıldı sikke-i na‘tîñ cihāna münteşir oldu
Muḥabbet meyve-i Tûbâ yetişmiş yâ Resûla’llâh

213. **muḥabbet:**

Kaside 278

Mısra: 1

Sevgi, aşk, sevdâ.

Muḥabbet defteriñ yazdım kuşûra yâ Resûla’llâh
Ḥacîl itme niyâz itdim ḥuzûra yâ Resûla’llâh

214. **muḥabbet:**

Kaside 279

Mısra: 1

Sevgi, aşk, sevdâ. II İlahî aşk.

Muḥabbet devleti aşlı defîne yâ Resûla’llâh
Gönül baḥrinde ‘uşşâka sefîne yâ Resûla’llâh

215. **muḥabbet:**

Kaside 279

Mısra: 6

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Ḥasan Ḥilmî şîfât-ı zâtîñ ne ‘aynîdir ne ğayrîdir
Muḥabbet mebd-i rahmet zemîne yâ Resûla’llâh

216. **muḥabbet:**

Kaside 281

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet bûy-ı maşşûdî mu‘aţtar yâ Resûla’llâh
Anıñ miski şehirlerde muḳadder yâ Resûla’llâh

217. **muhabbet:**

Kaside 282

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet bâb-ı Ḳur’ân Nakşibendî yâ
Resûla’llâh
Mürîd-i Ḳur’ân-şinâs Nakşibendî yâ Resûla’llâh

218. **muhabbet:**

Kaside 284

Mısra: 5

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Ḥasan Ḥilmî tavâf eyler muhabbet Ka‘besin her
dem
Binince nâka-ı ‘aşka şafâ-baḥş yâ Resûla’llâh

219. **muhabbet:**

Kaside 285

Mısra: 3

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet ma‘şûm-ı âḥir zamân Mehdî’ye
maḥşûşdur
Şabîler defterinde ferâmûşum yâ Resûla’llâh

220. **muhabbet:**

Kaside 286

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet bülbül-i gülzâr-ı ‘aşkı yâ Resûla’llâh
Ṭolaşdum mübtelâ-yı ḥâr-ı ‘aşkı yâ Resûla’llâh

221. **muhabbet:**

Kaside 286

Mısra: 5

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet ey Ḥasan Ḥilmî livâ-yı evliyâu’llâh
Rızâ bâbında sancâkdâr-ı ‘aşkı yâ Resûla’llâh

222. **muhabbetdir:--dir**

Kaside 286

Mısra: 3

Sevgi, aşk II [tas.] İlahî aşk.

Dil-i vîrânemi mi ta‘mîr ider me‘mûr
muhabbetdir
Bu ra‘nâ ḥâmil-i esrâr-ı ‘aşkı yâ Resûla’llâh

223. **muhabbet:**

Kaside 289

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet ma‘den-i rahmet muşaddak yâ
Resûla’llâh
Açıkdır maḡfîret bâbı muḥakkaḳ yâ Resûla’llâh

224. **muhabbet:**

Kaside 290

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet toḥmını ekdim yetişdi yâ Resûla’llâh
Ḥabersiz bâḡıma âfât irişdi yâ Resûla’llâh

225. **muhabbet:**

Kaside 291

Mısra: 6

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Murâdı bâb-ı lütfundan Hâsan Hilmî ümîd eyler
Muhabbet külhânından bir ta‘âm-ı mâ-ḥazardır yâ
Resûla’llâh

226. **muhabbet:**

Kaside 293

Mısra: 2

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet ehlidir çekmez rezâ‘il yâ Resûla’llâh
Muhabbet zâtı taşdıkiñ ḥamâ‘il yâ Resûla’llâh

227. **muhabbet:**

Kaside 295

Mısra: 2

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Sîrâc-ı ravza-i Rıdvânı görsem yâ Resûla’llâh
Yüzüm sürsem muhabbet güllerin ḳoḳsam yâ
Resûla’llâh

228. **muhabbet:**

Kaside 295

Mısra: 6

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Hâsan Hilmî yolunda müjde-i şükrâna cân virsün
Muhabbet yelleri esdi yazarsam yâ Resûla’llâh

229. **muhabbet:**

Kaside 296

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Giriftâr-ı gönül damı muhabbet yâ Resûla’llâh
Tükenmez devletiñ manşıb kanâ‘at yâ Resûla’llâh

230. **muhabbet:**

Kaside 298

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet meleke mâlik muraḥḥaş yâ Resûla’llâh
Ḥüdâ virmiş saña meb‘ûs-ı muḥaşşaş yâ
Resûla’llâh

231. **muhabbet:**

Kaside 300

Mısra: 5

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Hâsan Hilmî cihâd ehli muhabbet iştîyâḳında
Ne ḥâcet ‘arz-ı ḥâl yazmaḳ keḫâdır yâ Resûla’llâh

232. **muhabbetle:-le**

Kaside 301

Mısra: 5

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Yüzün göster Hâsan Hilmî muhabbetle
mücâhiddir

Kerem eyle gözüm gönülüm açılsun yâ Resûla’llâh

233. **muhabbetdir:--dir**

Kaside 311

Mısra: 1

Sevgi, aşk II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbetdir cihâd-ı ‘aşkıñ mübtelâsı yâ
Resûla’llâh

Ezelden ibtidâsı intihâsı yâ Resûla’llâh

234. **muhabbet:**

Kaside 312

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet ‘âşıḳa Loḳmân Ḥekîm’dir yâ
Resûla’llâh

Şarâb-ı maḡfîret Ḥaḳ’dan kerîmdir yâ Resûla’llâh

235. **muḥabbet:**

Kaside 312

Mısra: 5

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet eyledi fâ'ik benî akrân u emsâlden
Ḥasan Ḥilmî'ye rızau'llâh rahîmdir yâ Resûla'llâh

236. **muḥabbet:**

Kaside 316

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet 'âşıka ḥable'l-metîndir yâ Resûla'llâh
Nübuvvet ḥâtemi ḥaḳḳe'l-yakîndir yâ Resûla'llâh

237. **muḥabbet:**

Kaside 320

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet 'ilmi ḳalbmde ziyâde yâ Resûla'llâh
Mişâl olmaz ziyâsına güneşde yâ Resûla'llâh

238. **muḥabbet:**

Kaside 320

Mısra: 5

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet 'ilmine reh-ber bi-ḥamdi'llâh Ḥasan
Ḥilmî
Medîneñ ravza-i cennet gönülde yâ Resûla'llâh

239. **muḥabbetden:--den**

Kaside 322

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbetden ḳanat açmış gönüldür yâ

Resûla'llâh

Bütün dünyâyı terk itmiş gönüldür yâ Resûla'llâh

240. **muḥabbetle:-le**

Kaside 324

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Müyesser kıl muḥabbetle iştiyâkı yâ Resûla'llâh
Naşîb eyle baña ḥayru'l-mulâkı yâ Resûla'llâh

241. **muḥabbet:**

Kaside 325

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet tağının bâğ-ı belâğı yâ Resûla'llâh
Ḳaranlık giceler rûşen çerâğı yâ Resûla'llâh

242. **muḥabbet:**

Kaside 325

Mısra: 3

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Kerâmet keşf ider Hādî muḥabbet güllerin
ḳokdum

Ebed bâķî dimâğ içre bayâğı yâ Resûla'llâh

243. **muḥabbet:**

Kaside 326

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muḥabbet miftâh-ı cennet açarsam yâ Resûla'llâh
Medîneñ ravza-i cennet girersem yâ Resûla'llâh

244. **muḥabbet:**

Kaside 327

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet gonca bir güldür dikilmiş yâ

Resûla'llâh

Muhabbet bâğçe-i kudret açılmış yâ Resûla'llâh

245. **muhabbet:**

Kaside 327

Mısra: 2

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet gonca bir güldür dikilmiş yâ

Resûla'llâh

Muhabbet bâğçe-i kudret açılmış yâ Resûla'llâh

246. **muhabbet:**

Kaside 328

Mısra: 5

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet merhamet itmek Hasan

Hilmî hidâyetdir

Ümîdim rahmeten li'l-âlemînden yâ Resûla'llâh

247. **muhabbet:**

Kaside 330

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet baır-i bî-pâyân muşaddak yâ

Resûla'llâh

Cemâliñ cevheri anda muhaqqak yâ Resûla'llâh

248. **muhabbet:**

Kaside 331

Mısra: 3

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet mustakîm medhiñ kitâbından beyân
eyler

Meddâh-ı nâzım her fenne fâ'ik yâ Resûla'llâh

249. **muhabbet:**

Kaside 332

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet Hızır İlyâs'dır hayâtdır yâ Resûla'llâh

Nebîler münkîri müftî memâtdır yâ Resûla'llâh

250. **muhabbet:**

Kaside 332

Mısra: 3

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Görür Hızır'ı muqadderdir muhabbet kalbi hayy
kılsa

Memâtdır müftîniñ kalbi harâbdır yâ Resûla'llâh

251. **muhabbet:**

Kaside 333

Mısra: 1

Sevgi / aşk. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbet misk-i cennetdir latîfdır yâ Resûla'llâh

Yüzüñ cennet sözüñ Kevşer-i şerîfdır yâ

Resûla'llâh

252. **muhabbetdir:--dir**

Kaside 335

Mısra: 1

Sevgi, aşk, sohbet. II [tas.] İlahî aşk.

Muhabbetdir bu 'ilm içre merâmım yâ Resûla'llâh

Saînadır 'ilm-i na'tiñla selâmım yâ Resûla'llâh

253. **muḥabbetdir:--dir**

Kaside 335

Mısra: 6

1- Sevgi, aşk, sohbet. 2- [tas.] İlahi aşk.

Ḥasan Ḥilmī ḥaḳīḳatdır şerī' atde ḥaṭā olmaz
Şehīdeyne muḥabbetdir tamāmım yā Resūla'llāh

254. **muḥabbet:**

Kaside 338

Mısra: 1

I. Sevgi, aşk, sevdā. II. (tas.) İlahi aşk.

Muḥabbet ḥazret-i Ḥaḳ'dan raḥīmim yā
Resūla'llāh
Muḥabbet nūrıdır nūr-i 'aẓīmim yā Resūla'llāh

255. **muḥabbet:**

Kaside 338

Mısra: 2

I. Sevgi, aşk, sevdā. II. (tas.) İlahi aşk.

Muḥabbet ḥazret-i Ḥaḳ'dan raḥīmim yā
Resūla'llāh
Muḥabbet nūrıdır nūr-i 'aẓīmim yā Resūla'llāh

256. **muḥabbet:**

Kaside 338

Mısra: 3

I. Sevgi, aşk, sevdā. II. (tas.) İlahi aşk.

Muḥabbet ḥāki māyemdir beden andan
terekkübdür
Muḥabbet tāhiri ḳalbi ḳadīmim yā Resūla'llāh

257. **muḥabbet:**

Kaside 338

Mısra: 4

I. Sevgi, aşk, sevdā. II. (tas.) İlahi aşk.

Muḥabbet ḥāki māyemdir beden andan
terekkübdür
Muḥabbet tāhiri ḳalbi ḳadīmim yā Resūla'llāh

258. **muḥabbet:**

Kaside 338

Mısra: 5

I. Sevgi, aşk, sevdā. II. (tas.) İlahi aşk.

Ḥasan Ḥilmī marāzlansa muḥabbet ma'cūnı tiryāk
'Aṭyā aşluhu 'aḳl-ı selīmim yā Resūla'llāh

259. **muḥabbet:**

Kaside 339

Mısra: 1

I. Sevgi, aşk, sevdā. II. (tas.) İlahi aşk.

Muḥabbet muşḥafı zātın şıfātın yā Resūla'llāh
Oḳur 'aşıḳ kelāmu'llāh kelāmın yā Resūla'llāh

260. **muḥabbet:**

Kaside 339

Mısra: 3

I. Sevgi, aşk, sevdā. II. (tas.) İlahi aşk.

Muḥabbet bāb-ı raḥmetdir açıldı ravza-i cennet
Ebū Cehl'i helāk itdi kemālın yā Resūla'llāh

261. **muḥabbet:**

Kaside 339

Mısra: 5

I. Sevgi, aşk, sevdā. II. (tas.) İlahi aşk.

Muḥabbet manşıb-ı a'lā Ḥasan Ḥilmī şerī' atdır
Yedi iḳlīme nāzırdır celālın yā Resūla'llāh

262. **muḥabbet:**

Kaside 340

Mısra: 2

I. Sevgi, aşk, sevda. II. (tas.) İlahi aşk.

Şarāb-ı ‘aşkınlı mestim yā Resūla’llāh

Muḥabbet şadrında post-nişnīm yā Resūla’llāh

263. **muḥabbet:**

Kaside 340

Mısra: 4

I. Sevgi, aşk, sevda. II. (tas.) İlahi aşk.

Ġam-ı dīnāra ğam çekmem ḳalender ‘āşıkım
ammā

Muḥabbet kenzine mālīk mesned-perestim yā
Resūla’llāh

264. **muḥabbet:**

Kaside 341

Mısra: 1

I. Sevgi, aşk, sevda. II. (tas.) İlahi aşk.

Muḥabbet dert-ḥānesidir derūnum yā Resūla’llāh
Dīvāne neylesūn mālī cūnūnum yā Resūla’llāh

265. **muḥabbet:**

Kaside 341

Mısra: 5

I. Sevgi, aşk, sevda. II. (tas.) İlahi aşk.

Ḥasan Ḥilmī yaġar gökden muḥabbet meyve-i
raḥmet

Ḳazandım ḥarcadım bitdim muḥibbim yā
Resūla’llāh

266. **muḥabbet:**

Kaside 342

Mısra: 5

I. Sevgi, aşk, sevda. II. (tas.) İlahi aşk.

Teveccüh ḳıl Ḥasan Ḥilmī muḥabbet Ka‘besi
gönlüm

Sevindim söyledim aşlım inābe yā Resūla’llāh

muḥabbet ‘ālemi:

1. **muḥabbet ‘ālemi:-i**

Kaside 324

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk alemi, sevgi ve aşk dünyası.

Ne bilsün vā‘iz-i ḥod-bīn muḥabbet ‘ālemi başḳa
Ḳamerdir ehl-i ‘aşkıñ inşīḳākı yā Resūla’llāh

2. **muḥabbet ‘ālemi:-i**

Kaside 331

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk alemi, sevgi ve aşk dünyası.

Muḥabbet ‘ālemi başḳa ḥaḳāyīḳ yā Resūla’llāh
Zebānıñ aña miftāḥ-ı deḳāyīḳ yā Resūla’llāh

muḥabbet āteşi:

1. **muḥabbet āteşi:--er**

Kaside 161

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk ateşi.

Muḥabbet āteşi taḥḥīr ider çirk-āb-ı ‘işyānı
Açılmış bāġ-ı rūḥānī gülüstānımsıñ yā Resūla’llāh

2. **muḥabbet āteşi:**

Kaside 187

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşk ateşi.

Muhabbet âteşi gizli yakarsa kalb-i 'uşşâkı
Hasan Hilmî yazar na'tı âteşte yâ Resûla'llâh

3. muhabbet âteşi:

Kaside 205

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk ateşi.

Muhabbet âteşi kudret yakar nefsi helâk eyler
Görür 'âşıkların her gün gönülde yâ Resûla'llâh

4. muhabbet âteşi:--dı

Kaside 217

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk ateşi. II İlahî aşk.

Muhabbet âteşi yakdı gönülde mâ-sivâ yokdur
Yazar defter varak eyler fününi yâ Resûla'llâh

muhabbet bâbı:

1. muhabbet bâbı:

Kaside 103

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

1- Muhabbet kapısı. 2- (tas.) İlahî aşk.

Muhabbet bâbı fi'l-vâkı' belâdır feth-i ebvâbı
Mu'înim zıkr-i subhânî kefâdır yâ Resûla'llâh

muhabbet bâdesi:

1. muhabbet bâdesi:--sî

Kaside 250

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşk şarabı II İlahî aşk.

Hüdâ sakâ eylesün 'atşânını mîz-âb-ı zemzemden
Muhabbet bâdesi Ümmü'l-Kurâ'da yâ Resûla'llâh

muhabbet bâdesindendir:

1. muhabbet bâdesindendir:--n, --den, --dir

Kaside 233

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk şarabı.

Muhabbet bâdesindendir gezersem sekr-i lâ-ya'kıl
Su'âl-i Münkir'e virmem cevâb da yâ Resûla'llâh

muhabbet bâdı:

1. muhabbet bâdı:

Kaside 237

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk rüzgarı.

Lisânımda feşâhatle belâgat yâ Resûla'llâh

Muhabbet bâdı esdikçe 'adâlet yâ Resûla'llâh

muhabbet bâğı:

1. muhabbet bâğı:

Kaside 108

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgi bahçesi, aşk bahçesi.

Muhabbet bâğı ikrârda çiçekdir yâ Resûla'llâh

Ebû Leheb ider inkâr köpekdir yâ Resûla'llâh

2. muḥabbet bāğı:

Kaside 120

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Sevgi bahçesi, aşk bahçesi.

Muḥabbet bāğı feth olsun mübârek eyle yâ Rabbî
Du‘âlar müstecâb eyler nikâhdır yâ Resûla’llâh

3. muḥabbet bāğı:-ı

Kaside 275

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sevgi bahçesi, aşk bahçesi.

Ne ğam çeksün Ḥasan Ḥilmî muḥabbet bāğı
mekşûfdur
Çekerse ‘aşk ğamın çeksün ‘ibâda yâ Resûla’llâh

muḥabbet bāğıdır:

1. muḥabbet bāğıdır:--dır

Kaside 131

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgi bahçesi, aşk bahçesi.

Muḥabbet bāğıdır bildik inâbe yâ Resûla’llâh
Taşavvûf ‘ilmidir aldık inâbe yâ Resûla’llâh

2. muḥabbet bāğıdır:

Kaside 273

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sevgi bahçesi, aşk bahçesi.

Ḥasan Ḥilmî ğidâ bāğı muḥabbet bāğıdır ancak
Muḥabbetle irer ‘âşık murâda yâ Resûla’llâh

muḥabbet bāğına:

1. muḥabbet bāğına:--n, --a

Kaside 98

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgi bahçesi, aşk bahçesi.

Muḥabbet bāğına girmek mübâhdır yâ Resûla’llâh
Şarâb-ı ‘aşkı nûş etmek ne hoşdur yâ Resûla’llâh

muḥabbet bāğınıñ:

1. muḥabbet bāğınıñ:--nıñ

Kaside 85

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgi bahçesi, aşk bahçesi.

Muḥabbet bāğınıñ bâbı namâzdır yâ Resûla’llâh
Sekiz cennetlerin nûrı namâzdır yâ Resûla’llâh

muḥabbet bülbülü:

1. muḥabbet bülbülü:--ü

Kaside 269

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk bülbülü.

Muḥabbet bülbülü mahbûs kafesde yâ Resûla’llâh
Helâk eyler anı şeytân ḥasedde yâ Resûla’llâh

muḥabbet defteri:

1. muḥabbet defteri:

Kaside 287

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk defteri. II Kuran-ı Kerim.

Muhabbet defteri erbâb-ı ‘aşkız yâ Resûla’llâh

Ṭâlib-i ‘aşka kitâb-ı ‘aşkız yâ Resûla’llâh

muhabbet derdi:

1. muhabbet derdi:-i

Kaside 284

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk derdi, aşk üzüntüsü, aşk tasası.

Muhabbet derdi ‘uşşâka sipâriş yâ Resûla’llâh

Yedi deryâ gibi derdim cûşîş yâ Resûla’llâh

muhabbet dersi:

1. muhabbet dersi:

Kaside 281

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşk dersi, öğretisi.

Livâ-yı leşker-i şahrâ kurulmuş kurb-ı rahmetde

Muhabbet dersi yâ hûdan muqarrer yâ Resûla’llâh

muhabbet dersine:

1. muhabbet dersine:

Kaside 283

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Aşk dersi, öğretisi.

Hasan Hilmî mezâk ehli bu Qur’ân baḥr-i bî-

pâyân

Muhabbet dersine me’zûn-ı nâṭık yâ Resûla’llâh

muhabbet ehli:

1. muhabbet ehli:

Kaside 45

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

İlahi aşka sahip olan kişiler.

Nebîler içmedi bunı velîler içmedi söyler

Muhabbet ehli çok ağlar ne gayret yâ Resûla’llâh

2. muhabbet ehli:

Kaside 45

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

İlahi aşk anlayışına sahip kişiler.

Muhabbet ehli bir dem Muḥammed ümmeti olsa

Duḥân içmez memât olsa ne ni‘met yâ Resûla’llâh

3. muhabbet ehli:

Kaside 232

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk ehli II İlahi aşkı kalbinde hissedem

aşıklar.

Muhabbet ehli pâdişâhdır inzivâda yâ Resûla’llâh

Helâki nefs-ü ü şeytânın inzivâda yâ Resûla’llâh

muhabbet ehlidir:

1. muhabbet ehlidir:--dir

Kaside 152

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşk ehli; ilahi aşk anlayışına sahip kişiler.

Çeker hasret meded eyle bilindi hastadır 'âşık
Muhabbet ehlidir şâdık şafâdır yâ Resûla'llâh

2. muhabbet ehlidir:--dir

Kaside 238

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk ve sevgi ehli, âşıklar.

Muhabbet ehlidir cümle şahâbe yâ Resûla'llâh
Yazup vaşfîñ 'ayân itdim kitâba yâ Resûla'llâh

3. muhabbet ehlidir:--dir

Kaside 293

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk ehli; ilahi aşk anlayışına sahip kişiler.

Muhabbet ehlidir çekmez rezâ'il yâ Resûla'llâh
Muhabbet zâtı taşdîkiñ hamâ'il yâ Resûla'llâh

muhabbet ehline:

1. muhabbet ehline:--n, --e

Kaside 252

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*I. Seven kişi, âşık. II. Allah aşkıyla yanan
âşıklar.*

Daķıķa fevt olunmaz kıl kadar medhîñ
muhabbetde
Muhabbet ehline vaşfîñ rızâda yâ Resûla'llâh

2. muhabbet ehline:--n, --e

Kaside 264

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşk ve sevgi ehli, âşıklar.

Muħakķak her sözün âyât medârı bā-i-bi'smî'llāh
Muħabbet ehline Hāk'dan mükerrer yā
Resūla'llāh

3. muhabbet ehline:--n, --e

Kaside 297

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Aşk ehli II İlāhi aşkı kalbinde hissedēn
âşıklar.*

Ṭulū'-ı şems-i 'aşkıñdan yanar beyt-i gönül ammā
Muħabbet ehline yerde türābım yā Resūla'llāh

4. muhabbet ehline:--n, --e

Kaside 313

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşk ve sevgi ehli, âşıklar.

Hasan Hilmî bu güftārıñ muħabbet ehline ihsān
Bu yolda bir 'aşķ-ḥāne olsun yā Resūla'llāh

muhabbet ehliyiz:

1. muhabbet ehliyiz:-yiz

Kaside 51

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*I. Seven kişi, âşık. II. Allah aşkıyla yanan
âşıklar.*

İslām ezelde mu'miñiz muħabbet ehliyiz yā
Resūla'llāh
Elestü bi-Rabbikum fermānıñıñ kurbānıyız yā
Resūla'llāh

muhabbet etmegiñ:

1. muḥabbet etmegiñ:--iñ--meg, --iñ

Kaside 62

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgi duymak, bağlanmak.

Muḥabbet etmegiñ ekliñ yetiştir yâ Resûla'llâh
Benim rûḥum ezel nânıñ yemiştir yâ Resûla'llâh

muḥabbet eyledim:

1. muḥabbet eyledim:--di, --m

Kaside 280

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgi ve saygısını göstermek.

Muḥabbet eyledim pîr-i münîre yâ Resûla'llâh
Tabaşbuş eylemem mîr-i vezîre yâ Resûla'llâh

muḥabbet eylemek:

1. muḥabbet eylemek:--mek

Kaside 253

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sevgi ve saygısını göstermek.

Cemî' u cümle aşhâba muḥabbet eylemek vâcib
Kuşûr itmez Ḥasan Ḥilmî vefâda yâ Resûla'llâh

muḥabbet fikridir:

1. muḥabbet fikridir:--i, --dir

Kaside 336

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk düşüncesi. II İlahi aşk.

Muḥabbet fikridir 'ayn-i ḥayâtım yâ Resûla'llâh
O ḥikmet zevkidir nûr-ı şalâtım yâ Resûla'llâh

muḥabbet hamrını:

1. muḥabbet hamrını:--n, --ı

Kaside 224

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk şarabı II İlahi aşk şarabı.

Ciger bişdi harâretten kebâbdır yâ Resûla'llâh
Muḥabbet hamrını maḥfî yetiştir yâ Resûla'llâh

muḥabbet 'ilmi:

1. muḥabbet 'ilmi:--i

Kaside 323

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşk ilmi, bilgisi. II İlahi aşk.

Yazup nazm eylemiş 'aşk-ı şerî'at vezn ider
Ḥakkı

Muḥabbet 'ilmi miftâhı şehâdet yâ Resûla'llâh

muḥabbet mescidinden:

1. muḥabbet mescidinden:

Kaside 270

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşk mescidi.

İrişdim kâbe kavseyne çıkup mi'râc-ı rûḥânî
Muḥabbet mescidinden iştiyâka yâ Resûla'llâh

muḥabbet mey-hânesinde:

1. muḥabbet mey-hânesinde:--si, --n, --de

Kaside 285

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk meyhanesi, aşk meclisi. II Tekke, zaviye, mescit.

Muhabbet mey-hānesinde bāde-nūşum yā

Resūla'llāh

Şarāb-ı 'aşk-ı Qur'an'la bī-hūşum yā Resūla'llāh

muhabbet şehridir:

1. muhabbet şehridir:--dir--i, --dir

Kaside 70

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevda memleketi; gönül.

Gönül 'aşka süvār oldu muhabbet şehridir kaçdı

Muhabbet bilmeyen ümmet şābıktır yā

Resūla'llāh

muhabbet şemsi:

1. muhabbet şemsi:

Kaside 258

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşk güneşi II İlahi aşk.

Muhabbet şemsi kalbinde toğarsa ey Hāsan Hilmī

Cevāhirler olur peydā maḳālī yā Resūla'llāh

muhabbet şemsine:

1. muhabbet şemsine:--i, --n, --e

Kaside 272

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk güneşi II İlahi aşk.

Nazar kılsun semā ehli muhabbet şemsine dilde

Yüzündür gurre-i bedri tamāmım yā Resūla'llāh

muhabbet seyfini:

1. muhabbet seyfini:

Kaside 232

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşk kılıcı.

Muhabbet seyfini çekdim 'aduvv-ı nefs-ü ü

şeytāna

Hāsan Hilmī mu'in ister i'tikāda yā Resūla'llāh

muhabbet yağmuru:

1. muhabbet yağmuru:--sa

Kaside 221

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşk yağmuru.

Yağar ğam rahmeti her gün amān virmez bir

afātdır

Muhabbet yağmuru yağsa sürūra yā Resūla'llāh

muhabbetlü:

1. muhabbetlü:

Kaside 59

Mısra: 7

Sevgi dolu.

Muhabbetlü muşibetdir kurulmuş Kerbelā kürsī

Muḥālif kim okur dersi pelīddir yā Resūla'llāh

2. muhabbetlü:

Kaside 60

Mısra: 6

Sevgi dolu.

Elim bende gözüm sende gönül na'tıñ oğur şimdi
Muhabbetlü melek mürsel vişäle yâ Resûla'llâh

3. muhabbetlü:

Kaside 107

Mısra: 13

Sevgi dolu.

Hasan Hilmî muhabbetlü velîdir cümle aşhâba
Ebûbekrî 'Ömer 'Osmân 'Alî'dir yâ Resûla'llâh

4. muhabbetlü:

Kaside 238

Mısra: 3

Sevgi dolu.

Muhabbetlü 'aziz gönlüm sever aşhâbları cândan
Şalât ile selâm andan kinâye yâ Resûla'llâh

5. muhabbetlü:

Kaside 281

Mısra: 6

Sevgi dolu.

Hasan Hilmî hevâ şahrâsını terk eyle Türkistân
Muhabbetlü 'Arabistân münevver yâ Resûla'llâh

muhâcîr:

1. muhâcirdir:-dir

Kaside 27

Mısra: 7

*Yerinden yurdundan ayrılıp başka bir ülkeye
yerleşmek için giden, göç eden kimse, göçmen.*

Vücûd şehrini terk itdi gönül gitdi muhâcirdir
Medînenden mekân ister bu a'râbî yâ Resûla'llâh

2. muhâcîr:

Kaside 80

Mısra: 2

Göç etmiş kişi. II Medineli Müslümanlar.

Bu gün hicret günü geldi meded kıl yâ Resûla'llâh
Muhâcîr zümre-i a'mâ delîl ol yâ Resûla'llâh

3. muhâcirdir:-dir

Kaside 80

Mısra: 5

*Yerinden yurdundan ayrılıp başka bir ülkeye
yerleşmek için giden, göç eden kimse, göçmen.*

Hasan Hilmî muhâcirdir değil şûrî hakîkatdır
Murâdî saña vuşlatdır kabûl kıl yâ Resûla'llâh

muhakkak:

1. muhakkağ:

Kaside 22

Mısra: 2

*Tahkik olunmuş, doğruluğu anlaşılmış, belli,
müspet.*

Mübârek müstaķîm el-hak şerî'at yâ Resûla'llâh
Muhakkak meyvesi kalbîñ muhabbet yâ
Resûla'llâh

2. muhakkağdır:-dır

Kaside 33

Mısra: 3

*Tahkik olunmuş, doğruluğu anlaşılmış, belli,
müspet.*

Hubbu'l-vatan mine'l-îmân hadîsiñ hak
muhakkakdır
Ezel ervâh-ı vuşlatdır refîk ol yâ Resûla'llâh

3. muḥakḳak:

Kaside 153

Mısra: 2

Kesin olarak, kesinlikle, şüphesiz.

Benim îmân ı ikrârım ezeldir yâ Resûla'llâh
Muḥakḳak 'ilm u 'irfânım güzeldir yâ Resûla'llâh

4. muḥakḳak:

Kaside 179

Mısra: 14

Kesin olarak, kesinlikle, şüphesiz.

Hasan Hilmî yazar söyler saña ḥâlini 'arz eyler
Muḥakḳak 'ilm-i ilhâmdır murâdım yâ
Resûla'llâh

5. muḥakḳak:

Kaside 264

Mısra: 3

Kesin olarak, kesinlikle, şüphesiz.

Muḥakḳak her sözüñ âyât medârı bâ-i-bi'smi'llâh
Muḥabbet ehline Ḥak'dan mükerrer yâ
Resûla'llâh

6. muḥakḳakdır:-dır

Kaside 267

Mısra: 3

Şüphesiz, tereddütsüz, mutlaka, kesinlikle.

Muḥabbet zât muḥakḳakdır cezâke'llâhu ḥayren
hû
'Adilîñ vaşfı na'tında nümûde yâ Resûla'llâh

7. muḥakḳak:

Kaside 289

Mısra: 2

(Ar.) Doğru olduğu kesin olarak bilinen,

doğruluğunda şüphe bulunmayan, doğru, gerçek
II. Şüphesiz, kesinlikle, ne olursa olsun, mutlaka.

Muḥabbet ma'den-i rahmet muşaddak yâ
Resûla'llâh
Açıkdır mağfîret bâbı muḥakḳak yâ Resûla'llâh

8. muḥakḳak:

Kaside 330

Mısra: 2

Doğru olduğu kesin olarak bilinen,
doğruluğunda şüphe bulunmayan, doğru, gerçek
II şüphesiz, kesinlikle, ne olursa olsun, mutlaka.

Muḥabbet baḥr-i bî-pâyân muşaddak yâ
Resûla'llâh
Cemâliñ cevheri anda muḥakḳak yâ Resûla'llâh

muḥakḳik:

1. muḥakḳikdir:-dir

Kaside 4

Mısra: 7

Tahkik eden.

Quruldı meclis-i tilmîz müderrisler muḥakḳikdir
Ne maḥzûnem ne mesrûrem rızâdır yâ Resûla'llâh

2. muḥakḳikler:-ler

Kaside 209

Mısra: 4

Tahkik ve tetkik eden, hakikati, gerçeği
arayıp meydana çıkaran; (tas.) Marifet ve keşif
yoluyla varlıkların, meselelerin hakikatini bilme
seviyesine erişen kimse.

Muḥabbet ma'deni maḥfî mu'annidler arar
bulmaz
Aña mâlik muḥakḳikler münâbir yâ Resûla'llâh

muhal:

1. muhaldır:--dır

Kaside 98

Mısra: 6

Olması, gerçekleşmesi, yapılması mümkün olmayan, imkânsız.

Hasan Hilmî ümîd eyler vişâliñ hamrini ister
Cemâliñ 'îdine vuşlat muhaldır yâ Resûla'llâh

muhallaş:

1. muhallaş:

Kaside 22

Mısra: 5

Yılan veya böcek sokmasına karşı kullanılan bir bitki.

Muhallaş mürğ-ı devlet kim giyerse tâc-ı ezkârı
Gıdâsı meyve-i vuşlat haqîkat yâ Resûla'llâh

muhâlif:

1. muhâlif:

Kaside 50

Mısra: 2

Ar. Muhâlefet eden, uymayan, uygun olmayan, zıt.

Şerî'at seyfi naşru'llâh kitâbdır yâ Resûla'llâh
Muhâlif şer'a kahru'llâh gâdabdır yâ Resûla'llâh

Muhammed:

1. Muhammed:

Kaside 1

Mısra: 4

İslam Peygamberi.

Ne ni'metdir bu devlet ki şadırdâ nûr-ı îmânı Bize
luţf eyledi Allâh Muhammed gibi sultânı
hüsniyyât

2. muhâlif:

Kaside 59

Mısra: 8

1. Uygun olmayan, uymayan, benzemeyen (şey), aykırı, zıt. 2. Karşı çıkan, karşı koyan (kimse).

Muhabbetlü muşîbetdir kurulmuş Kerbelâ kürsî
Muhâlif kim okur dersi pelîddir yâ Resûla'llâh

2. Muhammed:

Kaside 1

Mısra: 2

İslam Peygamberi.

Ne ni'metdir bu devlet ki şadırdâ nûr-ı îmânı
Bize luţf eyledi Allâh Muhammed gibi sultânı

3. muhâlif:

Kaside 195

Mısra: 2

Aykırı, farklı görüşte olan.

Muhabbet hâne-i kalbde ziyâdır yâ Resûla'llâh
Ma'âza'llâh muhâlif söz riyâdır yâ Resûla'llâh

3. Muhammed'dir:-dir

Kaside 2

Mısra: 7

İslam Peygamberi.

Kesilmez feyzi bu bâğıñ memem ismi
Muhammed'dir
Hasan Hilmî emer şimdi südüñ yâ Resûla'llâh

4. Muḥammed:

Kaside 24

Mısra: 3

Hz. Muhammed (sav).

Felek devrān ider bildim Muḥammed mīlī üstünde
Görüp vechiñ iden inkār köpekdir yā Resūla'llāh

*"Birçok defa hamd ü sena olunmuş,
defalarca övülmüş" anlamında olup İslam'ın son
peygamberi Hz. Muhammed.*

Yazılmış 'arşa tā nāmīñ Aḥmed yā Resūla'llāh
Oğurlar ümmetiñ yerde Muḥammed yā
Resūla'llāh

5. Muḥammed:

Kaside 43

Mısra: 6

Hz. Muhammed (sav).

Yağar feyż-i ḥudā gökden seniñ ismiñle ey
Aḥmed
Muḥabbetden biter Maḥmūd Muḥammed yā
Resūla'llāh

9. Muḥammed:

Kaside 128

Mısra: 4

*"Birçok defa hamd ü sena olunmuş,
defalarca övülmüş" anlamında olup İslam'ın son
peygamberi Hz. Muhammed.*

Zemīn ehli zevāl bulmaz zamān āḥir zamān olsa
Medār-ı 'āleme rahmet Muḥammed yā
Resūla'llāh

6. Muḥammed:

Kaside 45

Mısra: 13

İslam Peygamberi.

Muḥabbet ehli bir dem Muḥammed ümmeti olsa
Duḥān içmez memāt olsa ne ni'met yā Resūla'llāh

10. Muḥammed:

Kaside 128

Mısra: 6

*"Birçok defa hamd ü sena olunmuş,
defalarca övülmüş" anlamında olup İslam'ın son
peygamberi Hz. Muhammed.*

Ḥasan Ḥilmī budur erkān inanma aşlı yok dünyā
Ḳabūl itdik şerī'atdır Muḥammed yā Resūla'llāh

7. Muḥammed:

Kaside 119

Mısra: 4

*"Birçok defa hamd ü sena olunmuş,
defalarca övülmüş" anlamında olup İslam'ın son
peygamberi Hz. Muhammed.*

Göñül mürğī marīz oldı ğam-ı 'aşkıñla ey Aḥmed
Devā bahri Muḥammed bes āmennā nebīdir yā
Resūla'llāh

11. Muḥammed:

Kaside 129

Mısra: 2

*"Birçok defa hamd ü sena olunmuş,
defalarca övülmüş" anlamında olup İslam'ın son
peygamberi Hz. Muhammed.*

Viren virdi göñül virdi Muḥammed yā Resūla'llāh
Gelen gitdi giden bildi Muḥammed yā Resūla'llāh

8. Muḥammed:

Kaside 128

Mısra: 2

12. Muḥammed:

Kaside 129

Mısra: 6

*"Birçok defa hamd ü sena olunmuş,
defalarca övülmüş" anlamında olup İslam'ın son
peygamberi Hz. Muhammed.*

Hasan Hilmî gül isterse şehir vaḳtı gider bāḡa
Koḡar güller gülüstānda Muḥammed yā
Resūla'llāh

13. Muḥammed:

Kaside 129

Mısra: 4

*"Birçok defa hamd ü sena olunmuş,
defalarca övülmüş" anlamında olup İslam'ın son
peygamberi Hz. Muhammed.*

Gülün koḡdum diken batdı dikensiz bāḡda gül
bitmez
Açılmış bülbüle ol gül Muḥammed yā Resūla'llāh

14. Muḥammed:

Kaside 129

Mısra: 1

*"Birçok defa hamd ü sena olunmuş,
defalarca övülmüş" anlamında olup İslam'ın son
peygamberi Hz. Muhammed.*

Viren virdi göñül virdi Muḥammed yā Resūla'llāh
Gelen gitdi giden bildi Muḥammed yā Resūla'llāh

15. Muḥammed:

Kaside 149

Mısra: 5

*"Birçok defa hamd ü sena olunmuş,
defalarca övülmüş" anlamında olup İslam'ın son
peygamberi Hz. Muhammed.*

Muḥammed ism-i a'zamdır muḥabbet Ka'be-i
maḡşūd

Ḥarîmi sırr-ı Aḡşā-yı sübüldür yā Resūla'llāh

16. Muḥammed:

Kaside 194

Mısra: 4

*"Birçok defa hamd ü sena olunmuş,
defalarca övülmüş" anlamında olup İslam'ın son
peygamberi Hz. Muhammed.*

Getürdi 'aşḡı Cebrā'il muḥabbet bi-ḡamdi'llāh
Muḥammed dīn-i ḡātem oldı āmentü bi'llāh yā
Resūla'llāh

17. Muḥammed:

Kaside 223

Mısra: 4

*"Birçok defa hamd ü sena olunmuş,
defalarca övülmüş" anlamında olup İslam'ın son
peygamberi Hz. Muhammed (s.a.v.).*

Yazılmış sırrıma Ḳur'ān okur rūḡum ḡidā eyler
Muḥammed 'ilm üstāzım yakındır yā Resūla'llāh

18. Muḥammed:

Kaside 227

Mısra: 3

*"Birçok defa hamd ü sena olunmuş,
defalarca övülmüş" anlamında olup İslam'ın son
peygamberi Hz. Muhammed.*

Cihāna neşr olur el-ān Muḥammed ma'deni miski
Muḥabbet miskdir eşki mübeddel yā Resūla'llāh

19. Muḥammed:

Kaside 240

Mısra: 1

"Birçok defa hamd ü sena olunmuş,

defalarca övülmüş" anlamında olup İslam'ın son peygamberi Hz. Muhammed.

Gözüm nûrî sürûrumdur Muḥammed yâ
Resûla'llâh

Göñül feyzi ezel kârî müebbed yâ Resûla'llâh

20. Muḥammed:

Kaside 257

Mısra: 1

*"Birçok defa hamd ü sena olunmuş,
defalarca övülmüş" anlamında olup İslam'ın son
peygamberi Hz. Muhammed.*

Muḥabbet nâme-i 'aşkıñ Muḥammed yâ
Resûla'llâh
Ḥaḳîkat ism-i a'zam nâm-ı Aḥmed yâ Resûla'llâh

21. Muḥammed'den:-den

Kaside 270

Mısra: 6

Hz. Muhammed (sav).

Ḳamer yüzlü yıldız gözlü Ḥasan Ḥilmî şîrîn sözlü
Güneş yüzlü Muḥammed'den mezâka yâ
Resûla'llâh

22. Muḥammed:

Kaside 307

Mısra: 3

*"Birçok defa hamd ü sena olunmuş,
defalarca övülmüş" anlamında olup İslam'ın son
peygamberi Hz. Muhammed.*

Muḥammed ümmetindendir oğlum Receb
Celâle'd-dîn
Şerî'at ḥâdimi olsun şerîfî yâ Resûla'llâh

Muḥammed muştafâ:

1. Muḥammed muştafâ:

Kaside 36

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*İslam dininin peygamberi Hz. Muhammed
Mustafa.*

Muḥabbet mumı ḳalbimde yanar 'aşkıñdan ey
Aḥmed

Muḥammed Muştafâ sensiñ ḥaḳîkat yâ
Resûla'llâh

2. Muḥammed muştafâ:

Kaside 81

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*İslam dininin peygamberi Hz. Muhammed
Mustafa.*

Muḥabbet ma'deni miskî Muḥammed Muştafâ
şehri
Çekildi ka'beye tüccâr şatıldı yâ Resûla'llâh

Muḥammed muştafâ'da:

1. Muḥammed muştafâ'da:--da

Kaside 250

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hz. Muhammed son peygamber.

Ezel 'aşḳ müftisi fetvâ virirse ey Ḥasan Ḥilmî
Muḥabbet aṣl-ı ḥikmet Muḥammed Muştafâ'da yâ
Resûla'llâh

Muḥammed muştafâ'sıñ:

1. Muḥammed muştafâ'sıñ:--sın

Kaside 75

Mısra: 13

Kelime Tipi: -
İslam dininin peygamberi Hz. Muhammed Mustafa.

Zemîne eylediñ teşrîf Muhammed Muştafâ'sın
sen

Cihâna âfîtab ismiñ reşiddir yâ Resûla'llâh

Muhammed şâh bahâi'd-dîn:

1. Muhammed şâh bahâi'd-dîn:

Kaside 309

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Nakşibendi tarikatının kurucusu.

Muhammed şâh Bahâi'd-dîn cihâda

Nakşibendîdir

Bu dîniñ pâdişâhı harbe mu'îndir yâ Resûla'llâh

muharrem:

1. muharremdir:-dir

Kaside 57

Mısra: 7

Ar. 1. Tahrîm olunmuş, haram kılınmış. 2. Şühûr-ı Arabiyyenin iptidaki ayı: muharremü'l-haram. muharremiyye: Yılbaşı bahşışı ve tebrik-i sâl için söylenilen kaside.

Hasan Hilmî muharremdir pişir 'âşûre-i 'aşkı
'İbâdetle olur mâtem hayâtım yâ Resûla'llâh

muharrem ayı:

1. muharrem ayı:

Kaside 241

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kerbelâ vakasının yaşandığı ay.

Gelürse hâtıra râh-ı şîrâte'l-hağ Hasan Hilmî
Muharrem ayı mâtemle siyâset yâ Resûla'llâh

muharrer:

1. muharrer:

Kaside 264

Mısra: 2

Kaleme alınmış, yazılmış.

Muhabbet resm-i 'Osmânî muşavver yâ
Resûla'llâh

Yazılmış sırr-ı 'uşşâkda muharrer yâ Resûla'llâh

muhayyer:

1. muhayyerdir:-dir

Kaside 48

Mısra: 4

İstedğini seçmekte, dilediği gibi davranmakta, herhangi bir şeyi kabul edip etmemekte serbest olan.

Yaparlar hücre-i fücâ ki dirler ismine çahve
Muhayyerdir içen ümmet ebâha yâ Resûla'llâh

2. muhayyerdir:-dir

Kaside 136

Mısra: 4

İstedğini seçmekte, dilediği gibi davranmakta, herhangi bir şeyi kabul edip etmemekte serbest olan.

Nişânı şöhreti sevmez sevenlerden firâr eyler
Muhayyerdir kemâl ehli dilerse yâ Resûla'llâh

3. muhayyerdir:-dir

Kaside 155

Mısra: 5

*İstedğini seçmekte, dilediği gibi
davranmakta, herhangi bir şeyi kabul edip
etmemekte serbest olan.*

Memât kalbim hayât buldı Hasan
Hilmî muhayyerdir
Yazar vaşfın beyân eyler ğubârın yâ Resûla'llâh

müheyyâ:

1. müheyyâ:

Kaside 94

Mısra: 3

*Belirli bir iş için hazır durumda olan, hazır,
amade.*

Kavîdir kal'a-i tevhîd müheyyâ 'asker-i esmâ
Meded kıl eski düşmândan uşandım yâ
Resûla'llâh

2. müheyyâ:

Kaside 213

Mısra: 4

Hazır, hazırlanmış olan.

Esâsı dîn-i İslâmın 'ibâdet meyvesindendir
Müheyyâ aşl-ı rûhânî muhabbet yâ Resûla'llâh

muhib:

1. muhibdir:-dir

Kaside 12

Mısra: 10

Ar. Muhabbet edici, eden, dost.

Hasan Hilmî 'ilâc ister tabîbsin dertlere dermân
Okur Qur'an yazar fermân muhibdir yâ
Resûla'llâh

2. muhibdir:-dir

Kaside 63

Mısra: 4

Ar. Muhabbet edici, eden, dost.

Yazıldı şart-ı İslâm'ın bize bilmek bu beş şeydir
Şalât ile biri imân muhibdir yâ Resûla'llâh

3. muhibdim:--di, --m

Kaside 179

Mısra: 12

Seven, sevgi besleyen, dost.

Kitâb-ı 'ilm-i nâfi'den haqîkat 'ilmini taqrîr
İderken anda taşşîli muhibdim yâ Resûla'llâh

4. muhib:

Kaside 207

Mısra: 6

Seven, âşık.

Hasan Hilmî gönül dertli muhabbet derdi pek tatlı
Muhib seccâdei serdi zû'l-minenden yâ
Resûla'llâh

5. muhib:

Kaside 243

Mısra: 6

*(Ar.) Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven
(kimse). II Aşık.*

Şerî' at tahtına mâlik şahîh Sultân Hamîd Gâzî
Hasan Hilmî muhib dâ'î 'adâlet yâ Resûla'llâh

6. muhib:

Kaside 293

Mısra: 3

*(Ar.) Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven
(kimse). II Aşık.*

Kitāb-ı mustakīm Hāḡ'dan muhib iḡbāta ṣāhiddir
Rūmūz-ı evliyāu'llāha nā'il yā Resūla'llāh

Ebūbekri 'Ömer 'Oṣmān 'Alī 'ālī ṣaḡābendir
Muḡibbim cümle aṣḡāba ṣaḡābe yā Resūla'llāh

7. **muhib:**

Kaside 322

Mısra: 3

(Ar.) *Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven*
(kimse). II Aṣḡık.

'Aceb nūr iḡtibās eyler muhib ṣems-i risāletden
Seḡerler yalvarır Hāḡḡ'a ḡöñüldür yā Resūla'llāh

3. **muḡibbim:--im**

Kaside 89

Mısra: 3

Seven, sevgi besleyen, dost. II Hz.
Muhammed.

'Alāḡam var 'ale't-taḡdīr muḡibbim ente
maḡbūbum
Ṣalāt eyler viṣāl ister revā kıl yā Resūla'llāh

8. **muhib:**

Kaside 330

Mısra: 6

(Ar.) *Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven*
(kimse).

Elim tūt merḡamet kıl ṣāha muḡtāc itme ḡurbetde
Ḥasan Ḥilmī ricā eyler muhib müdeḡḡık yā
Resūla'llāh

4. **muḡibbim:-im**

Kaside 137

Mısra: 6

Muhabbet eden, dost. II Tarikatı ve tarikat
ehlini seven kimse.

Mürīdim ma'rifet ḡikmet Ḥasan Ḥilmī o 'ālemde
Muḡibbim münzevī ḡālim ṣafādır yā Resūla'llāh

muḡibb:

1. **muḡibbim:-im**

Kaside 10

Mısra: 4

Muhabbet eden, dost. II Tarikatı ve tarikat
ehlini seven kimse.

Ticāret kārübānıyam açarsa bāḡbān bābı
Muḡibbim ḡādım-i bāba ḡözüm var yā
Resūla'llāh

2. **muḡibbim:-(i)m**

Kaside 60

Mısra: 8

Muhabbetli, seven, sevgi besleyen, dost.

5. **muḡibbim:-im**

Kaside 318

Mısra: 1

Muhabbet eden, dost. II Tarikatı ve tarikat
ehlini seven kimse.

Muḡibbim cümle aṣḡāba ḡaḡīḡat yā Resūla'llāh
Risālet 'asker-i ṣāh-ı ṣerī'at yā Resūla'llāh

6. **muḡibbim:--im**

Kaside 341

Mısra: 6

Seven, sevgi besleyen, dost. II Hz.
Muhammed.

Ḥasan Ḥilmī yaḡar ḡökden muḡabbet meyve-i
raḡmet

Qazandım hırcadım bitdim muhibbim yâ
Resûla'llâh

muhibb-i muhlişin:

1. muhibb-i muhlişin:--iñ

Kaside 292

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Samimi dost.

Hasan Hilmî lüb-i deryâya taldıkda cevâhirler
çıkardısa
Muhibb-i muhlişin 'âşık şekûruñ yâ Resûla'llâh

muhtâc:

1. muhtâcdir:-dir

Kaside 55

Mısra: 8

İhata eden, bir şeyin etrafını alan, kuşatan.

Hasan Hilmî müşâhidir mişâl-i vâsi' u'l-ervâh
Nefahtu fihî min rûhî muhtâcdir yâ Resûla'llâh

2. muhtâcdir:-dir

Kaside 104

Mısra: 2

İhata eden, bir şeyin etrafını alan, kuşatan.

Tükenmez devletiñ bahri derindir yâ Resûla'llâh
Yağarsa ebr-i hikmetden muhtâcdir yâ Resûla'llâh

muhkem:

1. muhkem:

Kaside 182

Mısra: 10

(Ar.) Dayanıklı, güçlü duruma getirilmiş,
sağlamlaştırılmış, sağlam, kuvvetli, metin.

Yeriñ ma'den tamarları hâkikat ism-i a'zamdır
Yapış muhkem Hasan Hilmî 'aķide yâ Resûla'llâh

muhlis:

1. muhlişin:-in

Kaside 308

Mısra: 5

*İnanç, düşünce ve davranışlarında gösteriş
ve iki yüzlülük bulunmayan, dostluğu içten ve
samimî olan (kimse).*

Mücâhid muhlişin hâble'l-metîn-i mustakimdir
Hasan Hilmî metânetde işitdim yâ Resûla'llâh

muhtâc:

1. muhtâc:

Kaside 13

Mısra: 5

*Bir şeye veya kimseye ihtiyacı olan, ihtiyaç
duyan II Hz. Muhammed bağlamında.*

Hasan Hilmî yetimindir seniñ imdâdına muhtâc
Aña cû'luğ südi şimdi şibe'dir yâ Resûla'llâh

2. muhtâc:

Kaside 69

Mısra: 6

(Bir kimseye) ihtiyaç duyan kimse. II Âşık.

Yağan yağmur esen rüzgâr seniñle iftihâr eyler
Günâhkârım saña muhtâc şefâ'at yâ Resûla'llâh

3. muhtâcız:-iz

Kaside 69

Mısra: 36

İhtiyaç duyan, âciz.

Didi yâ Rabb unutduk biz bu esmâı okurduk biz
Ğafûrsun saña muhtâcız şefâ'at yâ Resûla'llâh

4. muhtâc:

Kaside 89

Mısra: 10

(Bir kimseye) ihtiyaç duyan kimse. II Âşık.

Bi-izni'llâh şefâ'atle Hasan Hilmî olur mesrûr
Haşâsı 'afvına muhtâc şefâ'at yâ Resûla'llâh

5. muhtâc:

Kaside 113

Mısra: 6

(Bir kimseye) ihtiyaç duyan kimse. II Âşık.

Hasan Hilmî habîb olmaz harâbdır hastadır rûhı
Bırakma ellere muhtâc şifâ vir yâ Resûla'llâh

6. muhtâcım:-im

Kaside 289

Mısra: 3

Muhtaç, İhtiyacı olan.

Günâha ğark-ı düçarım amân imdâda muhtâcım
Virdim yâ Rahman yâ Ğufrân mudakķık yâ
Resûla'llâh

muhtâc itme:

1. muhtâc itme:--me

Kaside 330

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bir kimseye, bir şeye muhtaç hâle getirmek.

Elim tut merhamet kıl şâha muhtâc itme ğurbetde
Hasan Hilmî ricâ eyler muhib müdeķķik yâ
Resûla'llâh

muhtâc-ı bâbu'llâh:

1. muhtâc-ı bâbu'llâh:

Kaside 140

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah'ın kapısına muhtaç olan, ihtiyaç duyan.

Żarûret bâb-ı rahmetdir fakîr muhtâc-ı bâbu'llâh
Tükenmez kenz-i bî-pâyân tarîkat yâ Resûla'llâh

mühür:

1. mühürlenmiş:-len, -miş

Kaside 38

Mısra: 6

Mühür, damga. II. İlâhi mühür, takdir.

Vücûd devrân ider derdi devâ ister zehirlenmiş
Meger fermân mühürlenmiş cezâmdır yâ
Resûla'llâh

mu'în:

1. mu'însin:-sin

Kaside 2

Mısra: 6

Yardım eden (Hz. Muhammed).

Şalât ile selâm eyler saña şıdķ ile bir 'âşık
Kıyâmetde rezîl olmaz mu'însin yâ Resûla'llâh

2. mu'înimdir:-im, -dir

Kaside 10

Mısra: 15

“Herkesin yardımcısı, herkese yardım eden”
anlamında Allah için kullanılır.

Esmā-i Hüsna’dan iki esmā mu‘inimdir
Biri Settār biri Ğaffār ki yol var yâ Resûla’llâh

3. mu‘înz:-iz

Kaside 51

Mısra: 10

*I. Yardım eden, yardımcı. II. İman sahibi
insanlara yardım eden.*

Nübüvvet ni‘met-i ‘âmdır Hasan Hilmî havâş ehli
Mu‘înz ehl-i imāna irşād-nümâyız yâ Resûla’llâh

4. mu‘inim:-im

Kaside 52

Mısra: 2

*İane edici, eden. Yardımcı: Allah muininiz
olsun.*

Mürîdim dâ’imâ virdim yâ Allâh yâ Resûla’llâh
Mu‘inim ism-i a‘zamdır yâ Allâh yâ Resûla’llâh

5. mu‘în:

Kaside 54

Mısra: 8

Yardım eden, yardımcı (Allah).

Riyâsız bir ‘amel işler ne ‘âbid var ne zâhid var
Hasan Hilmî mu‘în ister mücâhid yâ Resûla’llâh

6. mu‘inim:-im

Kaside 103

Mısra: 6

Yardımcı.

Muhabbet bâbı fi’l-vâkı‘ belâdır fetḥ-i ebvâbı
Mu‘inim zıkr-i subḥânî kefâdır yâ Resûla’llâh

7. mu‘inim:-im

Kaside 140

Mısra: 2

Yardımcı.

Perîşân itdi ‘uşşâkı zarûret yâ Resûla’llâh
Mu‘inim dilde imānım şer‘at yâ Resûla’llâh

8. mu‘indir:--dir

Kaside 201

Mısra: 1

İane eden, yardımcı.

Muhabbet kalb-i ‘uşşâka mu‘indir yâ Resûla’llâh
Yazılmış levḥ-i maḥfûzda naşîrdir yâ Resûla’llâh

9. mu‘în:

Kaside 232

Mısra: 6

Yardım eden, yardımcı.

Muhabbet seyfini çekdim ‘aduvv-ı nefs-ü ü
şeytâna
Hasan Hilmî mu‘în ister i’tikâda yâ Resûla’llâh

10. mu‘indir:--dir

Kaside 309

Mısra: 4

İane eden, yardımcı.

Muḥammed şâh Bahâi’d-dîn cihâda
Naḳşîbendîdir
Bu dîniñ pâdişâhı ḥarbe mu‘indir yâ Resûla’llâh

mu‘în ol:

1. mu‘în ol:

Kaside 86

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yardımcı olmak.

Cemālinden çeker hasret Hāsan Hilmī bu dünyāda
Mu‘īn ol vuslata ırgūr cinānda yā Resūla’llāh

2. mu‘īn ol:

Kaside 116

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yardımcı olmak.

Hālāş olmam bu şeytāndan ḥabīr ol yā Resūla’llāh
Helāk itdi bizi şeytān mu‘īn ol yā Resūla’llāh

müjde:

1. müjde:

Kaside 94

Mısra: 6

İyi haber, sevinçli haber.

Hāsan Hilmī ‘azīz olur kırsarsa nefis-i şeytānı
Necātı müjde bābında sevindim yā Resūla’llāh

müjde eylerse:

1. müjde eylerse:--r, --se

Kaside 183

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Müjdelemek, sevinçli bir haber vermek.

Hāsan Hilmī gönül mürğı murād ister
muḥabbetden
Melekler müjde eylerse kerāmet yā Resūla’llāh

2. müjde eylerse:--r, --se

Kaside 329

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Müjdelemek, sevinçli bir haber vermek.

Hāsan Hilmī bu ‘aşk dersin ḡarīb āvāz ile söyler
Melekler müjde eylerse mesrūrum yā Resūla’llāh

müjde-i bāb-ı hüdādır:

1. müjde-i bāb-ı hüdādır:--dır

Kaside 157

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah'ın kapısının müjdesi.

Muḥabbet müjde-i bāb-ı hüdādır yā Resūla’llāh
Hediyye rūḥuma Ḥaḡ’dan ḡidādır yā Resūla’llāh

müjde-i hikmet:

1. müjde-i hikmet:

Kaside 190

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İlahî ilmin müjdesi.

Ḥayātın tuḡfe-i rahmet memātın müjde-i hikmet
Ne devlet zī-sa‘ādet bir dīvāndır yā Resūla’llāh

müjde-i şükrāna:

1. müjde-i şükrāna:

Kaside 295

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Güzel, sevinçli olan habere teşekkür etmek.

Hāsan Hilmī yolunda müjde-i şükrāna cān virsün
Muḥabbet yelleri esdi yazarsam yā Resūla’llāh

muḳadder:

1. muḳadder:

Kaside 34

Mısra: 10

Takdir edilmiş, uygun (reva)görölmüş kader, alın yazısı.

Feteḥnā ismine zātın ezelde maẓhar olmuşdur
Çeker ‘asker ‘asir olmaz muḳadder yā Resūla’llāh

2. muḳadder:

Kaside 117

Mısra: 2

(Ar.) Allah tarafından ezelde belirlenip takdir edilen, alın yazısında bulunan (şey).

Göñül faqrı u zarüretle mükedder yā Resūla’llāh
Ezel şehrinde rızqu’llāh muḳadder yā Resūla’llāh

3. muḳadder:

Kaside 220

Mısra: 1

(Ar.) Allah tarafından ezelde belirlenip takdir edilen, alın yazısında bulunan (şey).

Muḥabbet Ka‘be-i ḳudret muḳadder yā
Resūla’llāh
Ḳoḳarsam misk-i ḳudretten mu‘anber yā
Resūla’llāh

4. muḳadderdır:-dir

Kaside 225

Mısra: 5

Yazgıda var olan, yazgı ile ilgili olan, alında yazılı olan.

Muḥabbet ma‘nevī rızkı muḳadderdır Ḥasan
Ḥilmi
Gelür naḥnu ḳasemnādan vaḥīde yā Resūla’llāh

5. muḳadder:

Kaside 281

Mısra: 2

(Ar.) Allah tarafından ezelde belirlenip takdir edilen, alın yazısında bulunan (şey).

Muḥabbet büy-ı maḳşūdı mu‘aṭṭar yā Resūla’llāh
Anın miski şehirlerde muḳadder yā Resūla’llāh

6. muḳadder:

Kaside 311

Mısra: 5

Takdir edilmiş, uygun görölmüş (Allah tarafından).

Ḥasan Ḥilmī cihād şehri muḳadder feth-i
ḳudretdir

Ne hoşdur ğāzīye āb u hevāsı yā Resūla’llāh

7. muḳadderdır:-dir

Kaside 332

Mısra: 3

Yazgıda var olan, yazgı ile ilgili olan, alında yazılı olan.

Görür Ḥızır’ı muḳadderdır muḥabbet ḳalbi ḥayy
ḳılsa
Memātdır müftünin ḳalbi ḥarābdır yā Resūla’llāh

mükāfāt:

1. mükāfātı:-ı

Kaside 236

Mısra: 6

Bir başarının, iyi ve güzel bir davranışın karşılığı olan şey, ödül.

Muhabbet ‘aşık mürşid gönül derviş tonuñ geydi
Hasan Hilmî mükâfâtı telaffuz yâ Resûla’llâh

mukarrer:

1. muḳarrer:

Kaside 281

Mısra: 4

(Ar.) Kararlaştırılmış, kesin, kuşkuuz.

Livâ-yı leşker-i şahrâ kurulmuş kurb-ı rahmetde
Muhabbet dersi yâ hûdan muḳarrer yâ Resûla’llâh

2. muḳarrerdir:-dir

Kaside 336

Mısra: 5

Kesin, süphesiz.

Hasan Hilmî muḳarrerdir yüzi maḫşerde nûr olsun
Sükûta ḳalmadı şabrı sebâtım yâ Resûla’llâh

mükedder:

1. mükedder:

Kaside 117

Mısra: 1

Ar. Kederli, gamlı.

Gönül faḳrı u zarûretle mükedder yâ Resûla’llâh
Ezel şehrinde rızḳu’llâh muḳadder yâ Resûla’llâh

mükeffer:

1. mükeffer:

Kaside 117

Mısra: 4

Nimete şükretmeyen kimse.

Aña râzı gönül mürḡı toparlar dâne-i ‘aşḳı
Ḳasemnâ rızḳını münkir mükeffer yâ Resûla’llâh

mükellef:

1. mükellef:

Kaside 130

Mısra: 4

Bir şeyi yapmaya mecbur olan, yükümlü.

Kirâmen Kâtibîn yazmaz günâhım Kûh-ı Ḳaf olsa
Mükellef mürḡ-i dil ma‘şûm memâtım yâ
Resûla’llâh

2. mükellef:

Kaside 141

Mısra: 5

*Allah'ın emir ve yasaklarını, dinî ibâdetleri
yerine getirmekle vazîfeli olmak.*

Bi-ḫamdi’llâh Hasan Hilmî mükellef emrine ‘aşḳ
‘Aṭâyâ ḳudretu’llâhdan bi-küllî yâ Resûla’llâh

mükellef ehline:

1. mükellef ehline:

Kaside 138

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Sorumlu olanlar, görevi yerine getirmekle
yükümlü olanlar. II Müslümanlar.*

Muhabbet meyve-i ḳudret yetişdi yâ Resûla’llâh
Mükellef ehline ḫikmet erişdi yâ Resûla’llâh

mükellef eyledi:

1. mükellef eyledi:-di

Kaside 51

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Bir işi yapmak zorunda olan (kimse),
yükümlü eylemek, sorumluluk.*

Mükellef eyledi ma'būd bizi emr-i ferā'izle
'Amel bāğında mecbūren edāyız yā Resūla'llāh

mükemmel:

1. mükemmel:

Kaside 227

Mısra: 1

Ar. Tekmil edilmiş, bitirilmiş, tam, noksansız.

Muhabbet mürşid-i kāmīl mükemmel yā
Resūla'llāh
Ezel bāğında ol miskden müseccel yā Resūla'llāh

mükerrem:

1. mükerrem:

Kaside 268

Mısra: 2

A. saygıdeğer.

Muhabbet mebd-i māh-ı muharrem yā
Resūla'llāh
Yazılmış sırrıma mātem mükerrem yā Resūla'llāh

mükerrer:

1. mükerrer:

Kaside 264

Mısra: 4

*Ar. Tekrar edilmiş, tekrarlanmış. II Sürekli,
her daim.*

Muhaqqak her sözüñ āyāt medārı bā-i-bi'smi'llāh
Muhabbet ehline Hāk'dan mükerrer yā
Resūla'llāh

mukır:

1. mukırsam:--sa, --m

Kaside 171

Mısra: 10

İkrar eden, onaylayan.

Muhabbet 'ayn-i İsmā'il belā İbrāhīm Hālīlu'llāh
Günāhım fi'l-meşel koşdur mukırsam yā
Resūla'llāh

mukırr:

1. mukırrım:-im

Kaside 39

Mısra: 2

*İkrar eden, doğruyu söyleyen "vardır, evet
öyledir" diyen, kusurunu, kabahatini gizlemeyen;
birinin kendisinde hakkı olduğunu haber veren
(kimse).*

İnābem nūr-ı ĩmāndır inandım yā Resūla'llāh
O nūra rābıtam vardır mukırrım yā Resūla'llāh

2. mukırrım:-ım

Kaside 93

Mısra: 10

*Gerçeği yahut suçunu bütün açıklığıyla
dosdoğru söyleyen, ikrar ve itiraf eden (kimse).*

Muhabbet bābını fetḥ it kitāb-ı 'aşkı i'tā kıl
İcāzet vir idem takrır mukırrım yā Resūla'llāh

mukābil:

1. mukābil:

Kaside 312

Mısra: 3

Bir şeye karşılık olarak yapılan.

Zehirli ma'şīyet olsa muḳābil tevbedir tiryāk
Medīneñ İşfehān'ından na'īmdir yā Resūla'llāh

mūlahhās:

1. mūlahhās:

Kaside 298

Mısra: 4

Özetlenmiş, özeti çıkartılmış.

Ḥayāt-ı ravzanı īmā ider īmān u ikrārım
Üç yüz na'atlı 'aşk cildi mūlahhās yā Resūla'llāh

mülk:

1. mülkün:--üñ

Kaside 182

Mısra: 4

Kainat, her şey.

Yere fermān nüzül itdi yer oynar ḳorḳusundandır
Bu mülkün mālīki Ma'būd yıḳan da yā
Resūla'llāh

2. mülküdür:--ü, --dür

Kaside 199

Mısra: 4

Memleket, ülke.

Cihānıñ mālına maḡrūr neden olsun beḳāsı yok
Muḥabbet mülküdür bāḳī teberrā yā Resūla'llāh

3. mülki:-i

Kaside 235

Mısra: 5

Memleket, ülke.

Beḳā mülki Ḥasan Ḥilmī muḥabbet
meyvesindendir
'İmādı dīn-i İslām'ın şerī'at yā Resūla'llāh

4. mülkünüñ:--ü, --n, --üñ

Kaside 258

Mısra: 1

(Ar.) Memleket, ülke II. Varlık, mal.

Muḥabbet mülkünüñ şāh-ı cemāli yā Resūla'llāh
Saña maḥşuş durur 'ālī kemāli yā Resūla'llāh

mum:

1. mumı:-ı

Kaside 36

Mısra: 5

Mum, şem, çerağ.

Muḥabbet mumı ḳalbimde yanar 'aşkından ey
Aḥmed
Muḥammed Muştafā sensiñ ḥaḳıḳat yā
Resūla'llāh

2. mumı:-ı

Kaside 71

Mısra: 7

Mum, şem, çerağ.

Yanar ḳalbimde 'aşk mumı cihānı pür-ziyā eyler
Ḥayāt-ı bāḳīyi söyler ziyāsı yā Resūla'llāh

3. mum:

Kaside 156

Mısra: 6

Mum, şem'.

Ḥasan Ḥilmī gül ekmişdir biter ḳabrinde bī-şübhe
Ḳaranlık ḳabre mum yakmış cānımdır yā
Resūla'llāh

mümāsıl:

1. **mümāsıl:**

Kaside 178

Mısra: 2

Ar. Benzer, müşabih, andırır.

Şerī'at pāk ider dīnī mesā'il yā Resūla'llāh
Muṭahhar mā-ı rahmetle mümāsıl yā Resūla'llāh

mümeyyiz:

1. **mümeyyiz:**

Kaside 236

Mısra: 1

*İyi kötüden, doğruyu yanlıştan ayıran, ayırt
eden, temyiz yeteneğine sâhip olan.*

Muḥabbet mustakīm ḥasbī mümeyyiz yā

Resūla'llāh

Göñül 'āşık okur vehbī tefeyyüz yā Resūla'llāh

2. **mümeyyizdir:--dir**

Kaside 319

Mısra: 3

*İyi kötüden, doğruyu yanlıştan ayırt
edebilme gücüne sahip.*

'Aceb zīnet mümeyyizdir karanfil bāğçesin
gezdim

Menefşe boynunu egmiş şadāḳān yā Resūla'llāh

mü'min:

1. **mu'min:**

Kaside 256

Mısra: 6

*(Ar.) Allah'ın varlığına, birliğine, Hz.
Muhammed'in O'nun kulu ve peygamberi
olduğuna ve İslâmiyet'in diğer iman esaslarına
inanana, iman sâhibi kimse, müslüman.*

Tecellî gülşeni dilde Ḥasan Ḥilmî muḥabbetdir
Ḳabûl eyler bunu mu'min muvâfiḳ yā Resūla'llāh

mu'miñ:

1. **mu'miñiz:-iz**

Kaside 51

Mısra: 1

*İman eden, inanan, kalp ile tasdik, dil ile
ikrar eden.*

İslâm ezelde mu'miñiz muḥabbet ehliyiz yā

Resūla'llāh

Elestü bi-Rabbikum fermânının kurbânıyız yā

Resūla'llāh

2. **mü'mine:-e**

Kaside 85

Mısra: 4

(Ar.) İman eden, dindar.

Edâ vaḳti minârede müezzînler nidâ eyler

İcâbet mü'mine maḥşûş namâzdır yā Resūla'llāh

mu'min olan:

1. **mu'min olan:--an**

Kaside 78

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Allah'ın varlığı ve birliğine inanmak.

Bilür mu'min olan vâcib kılar bayrām namâzını

Cemâliñ cāmi'-i cānda muşallî yā Resūla'llāh

mü'min-i kâmil:

1. **mü'min-i kâmil:**

Kaside 82

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kemâl ve fazilet sahibi mü'min.

Muvahhîd mü'min-i kâmil huşû' eyler namâz
kılsa

Namâzı ehl-i îmânın nûrun 'alâ nûrdur yâ
Resûla'llâh

mu'min-i muhlis:

1. mu'min-i muhlis:

Kaside 153

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Saf ve temiz bir şekilde Allah'a inananlar.

Hidâyet bâde-i îmân kadehi dâ'imâ Qur'ân
İçerse mu'min-i muhlis keremdir yâ Resûla'llâh

münâbir:

1. münâbir:

Kaside 209

Mısra: 4

(menâbir) Minberler.

Muhabbet ma'deni mahfî mu'annidler arar
bulmaz

Aña mâlik muhakkiğler münâbir yâ Resûla'llâh

münâcât eyledik:

1. münâcât eyledik:--di, --k

Kaside 175

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Allah'a yalvarıp yakarma, duâ ve niyazda
bulunma.*

Münâcât eyledik Hakk'a du'âda yâ Resûla'llâh

Qabûl eyler du'amuzı 'ibâda yâ Resûla'llâh

münâdî:

1. münâdiler:-ler

Kaside 142

Mısra: 3

Ar. Nidâ edici, çağırıcı, dellâl.

Hoş âvâzla münâdiler şehir vakti şalâ virse
Gıdâ-i hazz-ı rûhânî leâfet yâ Resûla'llâh

münâfık:

1. münâfıklar:-lar

Kaside 7

Mısra: 10

1. Zahiren müslim ve bâtinen kâfir olan:

Münâfıkların yeri cehennem derk-i esfelidir. 3. İkiyüzlü. münâfıkane münâfıkçasına: Sohbetleri pek münâfıktır. 1. Zahiren müslim ve bâtinen kâfir olan: Münâfıkların yeri cehennem derk-i esfelidir. 3. İkiyüzlü. münâfıkane münâfıkçasına: Sohbetleri pek münâfıktır. Müdâm içen münâfıkdur dimiş minberde bir vâ'iz Müdâm içen münâfıkdur dimiş minberde bir vâ'iz Müdâm içen münâfıkdur dimiş minberde bir vâ'iz.

Okınsa defteri nâmın тұrur yerler döner gökler
Köpek gibi münâfıklar ürerler yâ Resûla'llâh

2. münâfıkdır:-dır

Kaside 31

Mısra: 7

*İçer başka, dışı başka olan, özü sözüne
uymayan, iki yüzlü, ara bozucu (kimse).*

Kırar kalbi münāfıktır bu söz şer‘a muṭābıktır
Muḥabbet ‘ayn-ı rahmetdir ki sa‘deyk yā
Resūla’llāh

müneccim:

1. müneccim:

Kaside 225

Mısra: 3

*1. İlm-i nücûma aşına olan. 2. Yıldızların
seyir ve hareketinden ahkâm çıkaran.*

Müneccim burcuma bakdı haber virdi siyāh
bahtım
Bilindi ṭālī ‘im taḳvā cerīde yā Resūla’llāh

münevver:

1. münevverdir:--dir

Kaside 268

Mısra: 5

Nurlu, parlak, ziyadâr, dırahşân.

Nübuvvet salṭanat şemsi Ḥasan
Ḥilmī münevverdir
Yezīd’iñ kabri fi’t-taḥkīk cehennem yā
Resūla’llāh

2. münevver:

Kaside 281

Mısra: 6

Ar. Aydınlik, parlak.

Ḥasan Ḥilmī hevā şahrāsını terk eyle Türkistān
Muḥabbetlü ‘Arabistān münevver yā Resūla’llāh

3. münevver:

Kaside 288

Mısra: 4

Aydınlık, parlak, nurlu.

Oḳursam rûḥuma rahmet benim kabre refiḳimdir
Libās-ı ḥulle-i cennet münevver yā Resūla’llāh

münkir:

1. münkir:

Kaside 51

Mısra: 7

*İslâm dînindeki îman esaslarını inkâr eden,
inanmayan (kimse), îmansız, reddeden, kabul ve
itiraf etmeyen (kimse).*

İ‘āde-i ma‘dûm münkir ḥakîmler mezheb-i bâṭıl
Bular kāfir Ebū Cāhil hecāyız yā Resūla’llāh

2. münkir:

Kaside 117

Mısra: 4

Allah'a inanmayan.

Aña rāzı gönül mürğı toparlar dāne-i ‘aşkı
Ḳasemnā rızkını münkir mükeffer yā Resūla’llāh

3. münkiri:-i

Kaside 332

Mısra: 2

*İnkâr eden, öyle değildir diyen, kabul
etmeyen, tanımayan.*

Muḥabbet Ḥıẓr İlyās’dır ḥayâtdır yā Resūla’llāh
Nebîler münkiri müftî memâtdır yā Resūla’llāh

münkir nekîr:

1. münkir nekîr:

Kaside 18

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ölen kimseyi mezarında sorguya çeken ve gerektiğinde onu cezalandıran iki Melek.

Yazar Münkir Nekîr me'mûr hayr şer dâ'im
ef'âlim

Yazıldı dürlü 'işyânım hafîdir yâ Resûla'llâh

münkiri:

1. münkiri:

Kaside 58

Mısra: 4

*İnkâr eden, öyle değildir diyen, kabul
etmeyen, tanımayan.*

Bilinmez şüretâ İslâm lisānen zıkr ider tevhîd
Mu'allim münkiri âhîr zamāndır yâ Resûla'llâh

müntehî eyler:

1. müntehî eyler:--r

Kaside 220

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Son dereceye ulaşan, zirveye erişen kimse
(olmak) II (tas.) Melevilik'te bin bir günlük çileyi
doldurup dedelik payesine erişen derviş (olmak).*

Muhabbet mürşid-i Mevlâ mürîdî müntehî eyler
Mücellâ bâreke'llâh muşavver yâ Resûla'llâh

müntesir oldu:

1. müntesir oldu:--dı-dı

Kaside 30

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yayılmış, duyulmuş olmak.

Hafî esrâr-ı 'aşkıñla çeküp vird-i şehergâhî
Cihāna münteşir oldu görürdüm yâ Resûla'llâh

2. münteşir oldu:--dı

Kaside 277

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yayılmış, duyulmuş olmak.

Yazıldı sikke-i na'tıñ cihāna münteşir oldu
Muhabbet meyve-i Tübâ yetişmiş yâ Resûla'llâh

münzevî:

1. münzevî:

Kaside 137

Mısra: 6

*(Kişi için) köşesine çekilip halktan kaçınmış
olan; kimseyle görüşmeden tek başına yaşayan;
bu tür yaşayıştan hoşlanan; bir kenara çekilip
topluluktan uzak duran; yalnızlığı tercih eden.*

Mürîdim ma'rifet hikmet Hasan Hilmî o 'âlemde
Muhibbim münzevî hâlim şafâdır yâ Resûla'llâh

murâd:

1. murâdım:--ım

Kaside 71

Mısra: 5

*(Ar.) Erişilmek istenen, olması,
gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç.*

Mürîd oldum ki bir şeyhe murâdım 'âşık olmakdır
Hilâfet saña lâyıkdır hakîkat yâ Resûla'llâh

2. murâdı:--ı

Kaside 80

Mısra: 6

(Ar.) Erişilmek istenen, olması,
gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç.

Hasan Hilmî muhâcirdir değil şürî hakîkatdır
Murâdı saña vuşlatdır qabûl kıl yâ Resûla'llâh

3. **murâdım:-ım**

Kaside 93

Mısra: 2

(Ar.) Erişilmek istenen, olması,
gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç.

Rızâ-i bârîcün tahşîl iderdüm yâ Resûla'llâh
İzâle eylemek cehli murâdım yâ Resûla'llâh

4. **murâda:-a**

Kaside 175

Mısra: 6

Erişilmek istenen, gerçekleşmesi arzu edilen
şey, istek, dilek, amaç.

Hasan Hilmî yatur okur görür rû' yâda hayrî söyler
Uyandıqça du'â eyler murâda yâ Resûla'llâh

5. **murâdım:-ım**

Kaside 179

Mısra: 14

(Ar.) Erişilmek istenen, olması,
gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç.

Hasan Hilmî yazar söyler saña hâlini 'arz eyler
Muhaqqak 'ilm-i ilhâmdır murâdım yâ
Resûla'llâh

6. **murâdım:-ım**

Kaside 200

Mısra: 3

(Ar.) Erişilmek istenen, olması,
gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç.

Murâdım menzîlim ancak Medîne'ndir meded eyle
Muhabbet yelleri esse emînim yâ Resûla'llâh

7. **murâdı:-ı**

Kaside 255

Mısra: 5

(Ar.) Erişilmek istenen, olması,
gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç.

Du'â eyler Hasan Hilmî murâdı zikr-ü ü fikrindir
Hużûr-ı tuhfe-i şâha gazeldir yâ Resûla'llâh

8. **murâdı:-ı**

Kaside 291

Mısra: 5

(Ar.) Erişilmek istenen, olması,
gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç.

Murâdı bâb-ı lütfundan Hasan Hilmî ümîd eyler
Muhabbet külhanından bir ta'âm-ı mâ-ğazardır yâ
Resûla'llâh

9. **murâdım:-ım**

Kaside 295

Mısra: 3

(Ar.) Erişilmek istenen, olması,
gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç.

Murâdım mağfîret Hâk'dan habîb senden
şefâ' atdır
Qabûl eyle ne istersem ne dîrsem yâ Resûla'llâh

murâd ister:

1. **murâd ister:--r**

Kaside 64

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Dileğinin gerçekleşmesini istemek.

Hasan Hilmî murâd ister mürîdi mürşide göster
Hakîkat şeyhidir dil-ber gönülde yâ Resûla'llâh

2. **murâd ister:--r**

Kaside 183

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Murat istemek, dilekte bulunmak.

Hasan Hilmî gönül mürğî murâd ister
muhabbetden
Melekler müjde eylerse kerâmet yâ Resûla'llâh

murâd itse:

1. **murâd itse:--se**

Kaside 181

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İstemek, dilemek.

Hasan Hilmî murâd itse anı halk eyler ol Mevlâ
Gerek hayra gerek şerre irâde yâ Resûla'llâh

murâda irdi:

1. **murâda irdi:--di-a**

Kaside 21

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Arzusuna kavuşmak, istediği şeyi elde etmek.

Mişâl-i 'aşk Mislinâ söyünmez âteş-i kudret
Murâda irdi ol Mernûş görür miyüm yâ
Resûla'llâh

murâda irer:

1. **murâda irer:--er-er**

Kaside 273

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Arzusuna kavuşmak, istediği şeyi elde etmek.

Hasan Hilmî gıdâ bâğı muhabbet bâğıdır ancak
Muhabbetle irer 'âşık murâda yâ Resûla'llâh

murâda irer:

1. **murâda irer:--er**

Kaside 181

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İstedigine kavuşmak.

Kuluñ tedbîrine takdîr irâde yâ Resûla'llâh
İrer anı kabûl iden murâda yâ Resûla'llâh

murâdı:

1. **murâdım:--m**

Kaside 4

Mısra: 9

Dilek, istek, talep; maksat, meram.

Murâdım aşlı maflûbum naşîb oldu bi-hamdi'llâh
Didim ebted u bi'smi'llâh 'atâdır yâ Resûla'llâh

murahhas:

1. **murahhas:**

Kaside 22

Mısra: 7

Ar. Terhîs edilmiş, ruhsat verilmiş, mezun.

*(Ekseriya bir devlet tarafından mezûniyyet-i
tâmme ile gönderilen sefîre veya memûr-ı
mahsûsa ıtlâk olunur.) Cem'i: murahhasîn.*

Muraḥḥaş ma‘rifet Ḥaḳ’dan ‘aṭā-i ‘āmm-i ‘ālem
Seḥāb-ı ḥilḳatıñ bārān-ı rahmet yā Resūla’llāh

2. muraḥḥaş:

Kaside 298

Mısra: 1

Izinli, ruhsat verilmiş.

Muḥabbet meleke mālīk muraḥḥaş yā Resūla’llāh
Ḥüdā virmiş saña meb‘ûs-ı muḥaşşaş yā
Resūla’llāh

mürğ:

1. mürğ:-ı

Kaside 113

Mısra: 3

Kuş.

Şefā‘at mürğī rūḥ ister necātı ‘alleme’l-esmā
Ḥarāretten yanar bağı şarāb vir yā Resūla’llāh

2. mürğ:-ı

Kaside 135

Mısra: 5

Far. Kuş.

Ḥasan Ḥilmī seḥer mürğī muḥabbet bülbulün bağı
Ġidādır rūḥuna Aḥmed Muḥammed yā
Resūla’llāh

mürğ-ı ‘andelibi:

1. mürğ-ı ‘andelibi:--ı

Kaside 306

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bülbul kuşu. II Aşık.

Cihāddır bāde-i rahmet Ḥasan Ḥilmī içeḳanmaz
Gönül güلزādır mürğ-ı ‘andelibi yā Resūla’llāh

mürğ-ı devlet:

1. mürğ-ı devlet:

Kaside 22

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Devlet kuşu.

Muḥallaş mürğ-ı devlet kim giyerse tāc-ı ezkāḳı
Ġidāsı meyve-i vuşlat ḥaḳıḳat yā Resūla’llāh

mürğ-ı dil:

1. mürğ-ı dil:

Kaside 32

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönül kuşu.

Ġidāsı rūḥ-ı ‘uşşāḳıñ ki sensiñ yā Resūla’llāh
Cemālīñ mürğ-ı dil ister ki keşf it yā Resūla’llāh

2. mürğ-i dil:

Kaside 130

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül kuşu.

Kirāmen Kātībīn yazmaz günāḥım Kūh-ı Ḳaf olsa
Mükellef mürğ-i dil ma‘şūm memātım yā
Resūla’llāh

mürğ-ı ekbersin:

1. mürğ-ı ekbersin:--sin

Kaside 343

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

En büyük kuş.

Per açup tutduñ cihânı mürğ-ı ekbersin yâ

Resûla'llâh

Bize rûz-ı cezâda sâiebânsın yâ Resûla'llâh

mürğ-i rûhumdur:

1. mürğ-i rûhumdur:--um, --dur

Kaside 197

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Can kuşu II Can, ruh.

Müzeyyen gösteren cismi kafesde mürğ-i

rûhumdur

Uçarsa kuş kafes hâki harâbdır yâ Resûla'llâh

mürğ-ı şeb:

1. mürğ-ı şeb:

Kaside 133

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gece kuşu.

Mürğ-ı şeb pervaneyim yâ Muhammed Muştafâ

Rûz u şeb dîvaneyim yâ Muhammed Muştafâ

mürğ-u makşûdum:

1. mürğ-u makşûdum:-um

Kaside 275

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(Mürğ-ı maksûd) İstek, emel kuşu.

Muhabbet mürğ-u makşûdum gîdâda yâ

Resûla'llâh

Hayâlîñ hâlîme yoldaş du'âda yâ Resûla'llâh

mürîd:

1. mürîd:

Kaside 9

Mısra: 6

Tarikatte bir şeyh ve mürşide bağlanarak kendisinden usul ve tasavvuf yolunu öğrenen kimse.

Devâ dîniñ diregidir enîbû sâlike rahmet

Hasan Hilmî mürîd hikmet dağîkdır yâ

Resûla'llâh

2. mürîdim:-im

Kaside 12

Mısra: 4

Tarikatte bir şeyh ve mürşide bağlanarak kendisinden usul ve tasavvuf yolunu öğrenen kimse.

Peşînen hâli hall eyle benim bir müşkilâtım var

Mürîdim mürşidim maḥbûb revâdır yâ Resûla'llâh

3. mürîd:

Kaside 20

Mısra: 10

Tarikatte bir şeyh ve mürşide bağlanarak kendisinden usul ve tasavvuf yolunu öğrenen kimse.

Cemâlîñ zerre izhâr kıl cefâ gitsün şafâ gelsün

Mürîd mürşid 'âyân olsun nakşibendim yâ

Resûla'llâh

4. mürîdim:-im

Kaside 52

Mısra: 1

Tarikatte bir şeyh ve mürşide bağlanarak kendisinden usul ve tasavvuf yolunu öğrenen kimse.

Mürîdim dâ'imā virdim yâ Allāh yâ Resûla'llāh
Mu'înim ism-i a'zamdır yâ Allāh yâ Resûla'llāh

5. mürîdim:-im

Kaside 56

Mısra: 5

Tarikatte bir şeyh ve mürşide bağlanarak kendisinden usul ve tasavvuf yolunu öğrenen kimse.

Libāsım zāhire yandı mürîdim ma'nevî 'uryān
Virirsen ma'nevî kaftān giyerim yâ Resûla'llāh

6. mürîdi:-i

Kaside 64

Mısra: 9

(Ar.) Tarikata girip bir mürşide bağlanan kimse, kendi irâdesini Hakk'ın irâdesine terkdebilmek için bir mürşidin terbiyesine giren derviş.

Hasan Hilmî murâd ister mürîdi mürşide göster
Hakîkat şeyhidir dil-ber gönûlde yâ Resûla'llāh

7. mürîdim:-im

Kaside 89

Mısra: 1

Tarikatte bir şeyh ve mürşide bağlanarak kendisinden usul ve tasavvuf yolunu öğrenen kimse.

Mürîdim mürşidim sensiñ meded kıl yâ
Resûla'llāh
Marîzem ma'nevî derdim devā kıl yâ Resûla'llāh

8. mürîdim:-im

Kaside 90

Mısra: 6

Tarikatte bir şeyh ve mürşide bağlanarak kendisinden usul ve tasavvuf yolunu öğrenen kimse.

Sa'âdet yıldızındandır bi-ḥamdi'llāh benim
'aşkı
Hasan Hilmî odur meşkim mürîdim yâ
Resûla'llāh

9. mürîdim:--im

Kaside 137

Mısra: 5

[tas.] Allah'ın ahlâkıyla ahlâklanmak için bir şeyhe (mürşide) bağlanan öğrenci.

Mürîdim ma'rifet hikmet Hasan Hilmî o 'âlemde
Muḥibbim münzevî hâlim şafâdır yâ Resûla'llāh

10. mürîdim:--im

Kaside 159

Mısra: 1

Mürîd, rehber, öncü.

Mürîdim zıkrım Allāh Allāh'dır yâ Resûla'llāh
Hakîkat mürşidim Kûl huve'llāhdır yâ Resûla'llāh

11. mürîdi:--i

Kaside 163

Mısra: 7

Tarikatte bir şeyh ve mürşide bağlanarak kendisinden usul ve tasavvuf yolunu öğrenen kimse. II Dileyen, isteyen. II (bağlamda) Dilek, istek, arzu.

Mürîdi ehl-i imānıñ cemālu'llāhı görmektir
Anıñçün çok meşakkatler çekerler yâ Resûla'llāh

12. **mürîde:-e**

Kaside 180

Mısra: 1

*Ar. Tarikata girmiş olan şeyhin veya
mürşidin şakirdi, talebesi.*

Şerî‘at mürşid-i kâmil mürîde yâ Resûla’llâh
Şerî‘at ‘ilimdir nâfi‘ zekîde yâ Resûla’llâh

13. **mürîdi:-i**

Kaside 220

Mısra: 3

*(Ar.) Tarikata girip bir mürşide bağlanan
kimse, kendi irâdesini Hakk’ın irâdesine
terkedebilmek için bir mürşidin terbiyesine giren
derviş.*

Muhabbet mürşid-i Mevlâ mürîdi muntelhî eyler
Mücellâ bâreke’llâh muşavver yâ Resûla’llâh

14. **mürîdiñ:--iñ**

Kaside 247

Mısra: 3

*Tarikatte bir şeyh ve mürşide bağlanarak
kendisinden usul ve tasavvuf yolunu öğrenen
kimse.*

Mürîdiñ Nakşibendîdir muhabbet gönçe-i gülzâr
Açılmış gülleri fevka’l-‘ulâda yâ Resûla’llâh

15. **mürîdim:--im**

Kaside 314

Mısra: 3

Mürîd, rehber, öncü.

Mürîdim şeyh-i pâkimsiñ uyandır kalbi gafletden
Huzûr-ı şeyhe ta’lîme gelsün yâ Resûla’llâh

mürîd i mürşid-i mevlâ:

1. **mürîd i mürşid-i mevlâ:**

Kaside 9

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Allah (yolundaki) talebe ve hoca. [Mürîd ve
Mürşid].*

Biñ üç yüz on iki târîh garîbdır kârübân-ı ‘aşk
Mürîd i mürşid-i Mevlâ kalîldir yâ Resûla’llâh

mürîd oldum:

1. **mürîd oldum:--du, --m**

Kaside 71

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İntisap etmek, bağlanmak.

Mürîd oldum ki bir şeyhe murâdım ‘âşık olmağdır
Hilâfet saña lâyıkdır hâkîkat yâ Resûla’llâh

mürîd olmak:

1. **mürîd olmak:--mağ**

Kaside 131

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İntisap etmek, bağlanmak.

Hasan Hilmî arar şeyhî mürîd olmak diler göñli
Hâkîkat ‘âşıkıñ şeyhî inâbe yâ Resûla’llâh

mürîd-i kur’ân-şinâs:

1. **mürîd-i kur’ân-şinâs:**

Kaside 282

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kuran bilen öğrenci, talebe.

Muhabbet bâb-ı Kır'ân Nakşibendî yâ

Resûla'llâh

Mürîd-i Kır'ân-şinâs Nakşibendî yâ Resûla'llâh

mürîd-i muhlisî:

1. mürîd-i muhlisî:--iñ

Kaside 244

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Halis mürit. II Sevgiliye yürekten bağlı olan âşık.

Mürîd-i muhlisî kârî muhabbet yâ Resûla'llâh

Muşaddak mürşidiñ hâli şerî'at yâ Resûla'llâh

mürsel:

1. mürsel:

Kaside 60

Mısra: 6

Ar. 1. İrsal edilmiş, gönderilmiş. 2. Resul, peygamber.

Elim bende gözüm sende gönül na'tuñ okur şimdi

Muhabbetlü melek mürsel vişâle yâ Resûla'llâh

mürşid:

1. mürşidim:-im

Kaside 12

Mısra: 4

İrşat eden, doğru yol gösteren.

Peşinen hâli hall eyle benim bir müşkilâtım var

Mürîdim mürşidim maḥbûb revâdır yâ Resûla'llâh

2. mürşid:

Kaside 20

Mısra: 10

İrşat eden, doğru yol gösteren.

Cemâliñ zerre izhâr kıl cefâ gitsün şafâ gelsün

Mürîd mürşid 'âyân olsun nakşibendim yâ

Resûla'llâh

3. mürşidim:-im

Kaside 56

Mısra: 8

Rehber, delil, kılavuz, yol gösteren. II [tasavvuf]. a. Sırat-ı müstakimi gösteren, dalaletten önce hak yoluna ileten. b. Hak ve hakîkate erişme yolunda müritlerine örnek olan, onları irşat eden, rehberlik eden kimse; şeyh, veli, pir, er, eren.

Ḥilâfet almağa şimdi liyâkât kalmadı bende

Ümîdim mürşidim sende ararım yâ Resûla'llâh

4. mürşide:-e

Kaside 64

Mısra: 9

(Ar.) Hak ve hakîkate erişme yolunda müritlerine örnek olan, onları irşat eden, rehberlik eden kimse, şeyh.

Ḥasan Ḥilmî murâd ister mürîdi mürşide göster

Ḥakîkat şeyhidir dil-ber gönülde yâ Resûla'llâh

5. mürşidim:-im

Kaside 89

Mısra: 1

Doğru yolu gösteren kimse, kılavuz.

Mürîdim mürşidim sensiñ meded kıl yâ

Resûla'llâh

Marîzem ma'nevî derdim devâ kıl yâ Resûla'llâh

6. mürşidim:-im

Kaside 159

Mısra: 2

Doğru yolu gösteren kimse, kılavuz.

Mürîdim zıkrım Allâh Allâh'dır yâ Resûla'llâh
Hakîkat mürşidim Kûl huve'llâhdır yâ Resûla'llâh

7. mürşid:

Kaside 224

Mısra: 5

*(Ar.) Rehber, kılavuz, önder II. Hak ve
hakikate erişme yolunda müritlerine örnek olan,
onları irşat eden, rehberlik eden kimse, şeyh.*

Hasan Hilmî bu 'aşk mürşid muhabbet feyz-i
rûhânî
İçerse rûh-ı sultânı sevişdir yâ Resûla'llâh

8. mürşid:

Kaside 236

Mısra: 5

İrşat eden, doğru yol gösteren.

Muhabbet 'aşık mürşid gönül dervîş tonuñ geydi
Hasan Hilmî mükâfâtı telaffuz yâ Resûla'llâh

9. mürşidiñ:-iñ

Kaside 244

Mısra: 2

Doğru yolu gösteren kimse, kılavuz.

Mürîd-i muhlisîñ kârı muhabbet yâ Resûla'llâh
Muşaddak mürşidiñ hâli şerî'at yâ Resûla'llâh

10. mürşidiñ:-iñ

Kaside 251

Mısra: 2

Doğru yolu gösteren kimse, kılavuz.

Muhabbet kıblesi zâtıñ cemâlde yâ Resûla'llâh
Enîsiñ mürşidiñ Hak'dır Hîrâ'da yâ Resûla'llâh

11. mürşidi:-i

Kaside 256

Mısra: 1

Doğru yolu gösteren kimse, kılavuz.

Muhabbet mürşidi nuṭkı muvâfık yâ Resûla'llâh
Seniñ derdiñle 'âşıklar muṭâbık yâ Resûla'llâh

12. mürşid:

Kaside 308

Mısra: 3

*(Ar.) Rehber, kılavuz, önder II. Hak ve
hakikate erişme yolunda müritlerine örnek olan,
onları irşat eden, rehberlik eden kimse, şeyh.*

Cihâdın mustakîl mürşid hidâyet feyz-i hikmetdir
Yağar baḥr-i muhabbetden bilürdim yâ
Resûla'llâh

mürşid-i 'âlem:

1. mürşid-i 'âlem:

Kaside 41

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yeryüzündekileri irşad eden kanunlar.

Cemâliñ 'aşık gülzâr degil mi yâ Resûla'llâh
Şerî'at mürşid-i 'âlem degil mi yâ Resûla'llâh

mürşid-i kâmil:

1. mürşid-i kâmil:

Kaside 180

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Tasavvufta seyr-i sülukunu tamamlayıp irşad
görevinde bulunan kişi, manevi terbiye edici. Şeyh
ile aynı manaya gelir.*

Şerī‘at mürşid-i kâmil mürīde yâ Resûla‘llâh
Şerī‘at ‘ilimdir nâfi‘ zekīde yâ Resûla‘llâh

2. mürşid-i kâmil:

Kaside 227

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Tasavvufta seyr-i sülukunu tamamlayıp irşad
görevinde bulunan kişi, manevi terbiye edici. Şeyh
ile aynı manaya gelir.*

Muhabbet mürşid-i kâmil mükemmel yâ
Resûla‘llâh
Ezel bâğında ol miskden müseccel yâ Resûla‘llâh

mürşid-i mevlâ:

1. mürşid-i mevlâ:

Kaside 220

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hak yolunu gösteren.

Muhabbet mürşid-i Mevlâ mürīdi müntehī eyler
Mücellâ bâreke‘llâh muşavver yâ Resûla‘llâh

muşaddak:

1. muşaddak:

Kaside 19

Mısra: 12

Doğrulanmış, tasdik edilmiş.

Nağş-ı kalbi kalbe rabt it şüreti ifnâ idüp
Put-perest olmam muşaddak râbıtam var yâ
Resûla‘llâh

2. muşaddak:

Kaside 244

Mısra: 2

Doğrulanmış, tasdik edilmiş.

Mürīd-i muhlisîñ kârı muhabbet yâ Resûla‘llâh
Muşaddak mürşidiñ hâli şerī‘at yâ Resûla‘llâh

3. muşaddak:

Kaside 289

Mısra: 1

*Doğru ve gerçek olduğunda kimsenin
şüphesi kalmamış, doğrulanmış, onaylanmış,
tasdik edilmiş, onaylı.*

Muhabbet ma‘den-i rahmet muşaddak yâ
Resûla‘llâh
Açıkdır mağfired bābı muhakkağ yâ Resûla‘llâh

4. muşaddak:

Kaside 330

Mısra: 1

*Doğru ve gerçek olduğunda kimsenin
şüphesi kalmamış, doğrulanmış, onaylanmış,
tasdik edilmiş, onaylı.*

Muhabbet baħr-i bī-pāyān muşaddak yâ
Resûla‘llâh
Cemālîñ cevheri anda muhakkağ yâ Resûla‘llâh

muşaffâ:

1. muşaffâdır:-dır

Kaside 170

Mısra: 3

Saf, duru, arı.

Nüzul itdi muşaffâdır mübarek süre-i Kevşer
Şarâb-ı ‘ayn-ı kudretten şifâdır yâ Resûla‘llâh

musahhar kıldı:

1. musahhar kıldı:--dı-dı

Kaside 7

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Boyun eğdirilmiş, emir ve itâat altına alınmış.

Hasan Hilmî muhabbetle bugün taht-ı

Süleymân'dır

Musahhar kıldı rûzgârı muhabbet yâ Resûla'llâh

muşahhas:

1. muşahhas:

Kaside 298

Mısra: 6

Somut, apaçık ortada olan.

Nuhâs-ı kâse-i kalbi Hasan Hilmî kalaylarsa

Cemâliñ 'aks ider kalbe muşahhas yâ Resûla'llâh

müşâhid:

1. müşâhiddir:--dir

Kaside 55

Mısra: 7

Gören. seyreden.

Hasan Hilmî müşâhiddir mişâl-i vâsi' u'l-ervâh

Nefahtu fihî min rûhî muhîtdir yâ Resûla'llâh

muşallî:

1. muşallî:

Kaside 78

Mısra: 8

Ar. Beş vakit namazını kılan kimse.

Bilür mu'min olan vâcib kılar bayrâm namâzını

Cemâliñ câmi'-i cânda muşallî yâ Resûla'llâh

2. muşallî:

Kaside 138

Mısra: 3

Ar. Beş vakit namazını kılan kimse.

Muşallî haşyetul'lâhdır teveccüh kılsa dergâha

Hûzûr ehli arar kıble karşıdı yâ Resûla'llâh

3. muşallî:

Kaside 141

Mısra: 1

Ar. Beş vakit namazını kılan kimse.

Gülüstânı güzâr eyler muşallî yâ Resûla'llâh

Hidâyet bâğıdır feyz-i tecellî yâ Resûla'llâh

4. muşallî:

Kaside 141

Mısra: 4

Ar. Beş vakit namazını kılan kimse.

Hidâyet eyledi Hâdî şîrât-ı mustakîm üzre

Cehennemden güzâr eyler muşallî yâ Resûla'llâh

5. muşallîdir:--dir

Kaside 216

Mısra: 5

Beş vakit namazını kılan kimse.

Namâzla iftihâr eyler Hasan Hilmî muşallîdir

Muhabbet aşlu ondan 'ivâzdır yâ Resûla'llâh

6. muşallî:

Kaside 272

Mısra: 6

Ar. Beş vakit namazını kılan kimse.

Hasan Hilmî kılar kuşluk kâşın mihrâbına karşı
Muşallî bâb-ı rahmetden makâmım yâ Resûla'llâh

7. **muşallîdir:--dir**

Kaside 310

Mısra: 5

Beş vakit namazını kılan (kimse, Müslüman).

Hasan Hilmî muşallîdir cihâd-ı hâkda 'özü olmaz
Hâkîkatden mecâza imtiyâza yâ Resûla'llâh

müsâvî:

1. **müsâvîdir:-dir**

Kaside 4

Mısra: 6

Birbirinden ne fazla ne eksik olan, eşit.

İkâmetde tahîyyatda teşehhüde takarrüb var
Müsâvîdir müsemmañız vahîdsin yâ Resûla'llâh

2. **müsâvîdir:-dir**

Kaside 42

Mısra: 4

Birbirine denk olmak, aynı seviyede olmak.

Denk, aynı derecede.Eşit, eş olmak.

Cemâliñ câmi'-i cennet muhabbet Ka'be-i kıblem
Müsâvîdir sekiz cennet seniñle yâ Resûla'llâh

3. **müsâvîdir:-dir**

Kaside 42

Mısra: 7

Birbirine denk olmak, aynı seviyede olmak.

Denk, aynı derecede.Eşit, eş olmak.

Cemâlu'llâh müsâvîdir seniñ ism-i şerîfiñle
Anıñçün 'âşıkıñ zikri vişâldır yâ Resûla'llâh

muşavver:

1. **muşavver:**

Kaside 220

Mısra: 4

*Tasvir edilmiş, suret verilmiş, bir surete
konulmuş, nakşedilmiş.*

Muhabbet mürşid-i Mevlâ mürîdi müntehî eyler
Mücellâ bâreke'llâh muşavver yâ Resûla'llâh

2. **muşavver:**

Kaside 264

Mısra: 1

Nakışlanmış, süslenmiş.

Muhabbet resm-i 'Osmânî muşavver yâ
Resûla'llâh
Yazılmış sırr-ı 'uşşâkda muharrer yâ Resûla'llâh

müseccel:

1. **müseccel:**

Kaside 227

Mısra: 2

*Tescil edilmiş, deftere yazılmış (Levh-i
Mahfuz).*

Muhabbet mürşid-i kâmil mükemmel yâ
Resûla'llâh
Ezel bâğında ol miskden müseccel yâ Resûla'llâh

müsemma:

1. **müsemmañız:-ñ, -iz**

Kaside 4

Mısra: 6

*Ar. Tesmiye edilmiş, isim verilmiş, ad
konulmuş, mevsum.*

İkâmetde taḥiyyatda teşehhüdde taḳarrüb var
Müsâvîdir müsemmânız vaḥîdsin yâ Resûla'llâh

2. **müsemmânız:--ñız**

Kaside 64

Mısra: 2

*Ar. Tesmiye edilmiş, isim verilmiş, ad
konulmuş, mevsûm.*

Vücûduñ 'ayn-ı rahmetdir cihâna yâ Resûla'llâh
Mücevherdir müsemmânız mekâna yâ Resûla'llâh

muşhaf:

1. **muşhafı:-ı**

Kaside 254

Mısra: 4

Kitap.

Muḥabbet ḥâfızı 'âşık okur 'ilm-i ledünniden
Muḥabbet Muşhafa zâtın okursam yâ Resûla'llâh

2. **muşhaf:**

Kaside 288

Mısra: 5

Kitap II Kur'an.

Ḥasan Ḥilmî gönül Muşhaf yazılmış sırrıma
Ḳur'ân
Di mâşâ şânî'-i kudret Allâhu ekber yâ
Resûla'llâh

3. **muşhafı:-ı**

Kaside 339

Mısra: 1

Kitap.

Muḥabbet muşhafa zâtın şıfâtın yâ Resûla'llâh
Okur 'âşık kelâmu'llâh kelâmın yâ Resûla'llâh

muşhaf-ı kudret:

1. **muşhaf-ı kudret:**

Kaside 277

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kudret kitabı, kudret sayfası.

Yüzünde âyet-i Ḳur'ân yazılmış yâ Resûla'llâh
Nübüvvet muşhaf-ı kudret açılmış yâ Resûla'llâh

muşhaf-ı kur'ân:

1. **muşhaf-ı kur'ân:**

Kaside 260

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kur'an'ın sayfaları. II Kur'an-ı Kerîm.

Muḥabbet Muşhaf-ı Ḳur'ân kaşîdeñ anı şerḥ eyler
Müfessirdir Ḥasan Ḥilmî maḳûlın yâ Resûla'llâh

muşibet:

1. **muşibetdir:--dir**

Kaside 59

Mısra: 7

*İnsanın başına ansızın gelen belâ, felâket,
dert, sıkıntı.*

Muḥabbetlü muşibetdir kurulmuş Kerbelâ kürsî
Muḥâlif kim okur dersi pelîddir yâ Resûla'llâh

müşkil:

1. **müşkillere:--ler, --e**

Kaside 74

Mısra: 2

Sorun, engel, mesele, zorluk.

Şerî'at 'ilmini taḥşîl ideriz yâ Resûla'llâh
Kamû müşkillere miftâḥ ideriz yâ Resûla'llâh

2. müşkil:

Kaside 101

Mısra: 3

(Ar.) Zor, güç, çetin.

Ḥaḳḳat 'ilmi bir müşkil mu'ammâdır tarîkatda
Zebânî ana miftâḥ-ı beyândır yâ Resûla'llâh

müşkilât:

1. müşkilâtım:-ım

Kaside 12

Mısra: 3

Zorluklar, güçlükler; sıkıntılar.

Peşinen ḥâli ḥall eyle benim bir müşkilâtım var
Mürîdim mürşidim maḥbûb revâdır yâ Resûla'llâh

müşkül:

1. müşküllere:--ler, --e

Kaside 176

Mısra: 6

Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş
veya mesele, zorluk, güçlük.

Ḥasan Ḥilmî Ḥızır ḥaydır amân yanında ol ḥâzır
Cemî' müşküllere nâzır Ḥızır'dır yâ Resûla'llâh

müslümân:

1. müslümân:

Kaside 73

Mısra: 10

İslam dininden olan kimse.

Vaşıyyetdir ḥaber virdiñ şaḳın ümmetlerim heyhât
Namâzsız Müslümân olmaz buyurduñ yâ
Resûla'llâh

müştak:

1. müştakım:-ım

Kaside 70

Mısra: 3

Şiddetle arzu eden, özleyen, hasretini çeken,
gönülden isteyen.

Nedir bu gizli dert bende ezelden berü müştakım
Cemâlinde vücûd şehri ḥarâbdır yâ Resûla'llâh

müstakîl:

1. mustakîl:

Kaside 308

Mısra: 3

Ar. Tek başına.

Cihâdî mustakîl mürşîd hidâyet feyz-i ḥikmetdir
Yağar baḥr-i muḥabbetden bilürdim yâ
Resûla'llâh

mustakîm:

1. mustakîm:

Kaside 6

Mısra: 6

İstikametli, doğru, rast: sırât-ı müstakîm.
müstakîmâne müstakimcesine.

Ḥasan Ḥilmî okur na'tı şerî'atla yazar 'ilmi
Kitâbım mustakîm Ḥaḳḳ'a çevir gel yâ
Resûla'llâh

2. **mustakîm:**

Kaside 16

Mısra: 5

*İstikametli, doğru, rast: sırât-ı müstakîm.
müstakîmâne müstakimcesine.*

Hasan Hilmî şerî'atda muhabbet mustakîm haqdur
Ehlu'llâha viren ilhâm şerî'at yâ Resûla'llâh

3. **müstakîm:**

Kaside 22

Mısra: 1

*İstikametli, doğru, rast: sırât-ı müstakîm.
müstakîmâne müstakimcesine.*

Mübârek müstakîm el-hağ şerî'at yâ Resûla'llâh
Muhaqqak meyvesi kalbiñ muhabbet yâ
Resûla'llâh

4. **müstakîm:**

Kaside 24

Mısra: 5

Doğru, düz, dik; temiz.

Muhabbet müstakîm kalbde hağ itmez gâlat
söyler
Ta'am-ı cenneti evvel cigerdir yâ Resûla'llâh

5. **mustakîm:**

Kaside 64

Mısra: 4

Doğru, düzgün, dürüst.

Fenâyı nefy idüp bi'z-zât beğâyı ihtiyâr itdiñ
Bırakdıñ mustakîm dîni ehl-i imāna yâ
Resûla'llâh

6. **mustakîm:**

Kaside 236

Mısra: 1

Doğru, düz, gerçek, hak.

Muhabbet mustakîm hasbî mümeyyiz yâ
Resûla'llâh
Gönül 'âşık okur vehbî tefeyyüz yâ Resûla'llâh

7. **mustakîm:**

Kaside 331

Mısra: 3

Doğru, düz, gerçek, hak.

Muhabbet mustakîm medhiñ kitâbıñdan beyân
eyler
Meddâh-ı nâzım her fenne fâ'ik yâ Resûla'llâh

müstecâb eyler:

1. **müstecâb eyler:--r**

Kaside 120

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kabul buyurmak.

Muhabbet bâğı fetğ olsun mübârek eyle yâ Rabbî
Du'âlar müstecâb eyler nikâhdır yâ Resûla'llâh

müstecâb oldu:

1. **müstecâb oldu:--dı**

Kaside 69

Mısra: 28

Kelime Tipi: -

Kabul olmak.

Anıñcün kâmet-i Âdem kışaldı altmış arşuna
Du'âlar müstecâb oldu şefâ'at yâ Resûla'llâh

müstehlek:

1. müstehlek:

Kaside 181

Mısra: 3

*Yiyip içilmek veya sarfedilmek sûretiyle
tüketilen, tüketilmiş.*

Haḳîkat gülde müstehlek bu bir cüz'î ḳalîl ammâ
Ḳaviyy-i i'tikâdumdır irâde yâ Resûla'llâh

mutâbık:

1. mutâbıktır:--dır

Kaside 31

Mısra: 7

Uygun, münasip, muvâfık.

Ḳırar ḳalbi münâfıktır bu söz şer'a mutâbıktır
Muḥabbet 'ayn-ı rahmetdir ki sa'deyk yâ
Resûla'llâh

2. mutâbık:

Kaside 256

Mısra: 2

Birbirine uyan, uygun, uyumlu.

Muḥabbet mürşidi nuṭkı muvâfık yâ Resûla'llâh
Seniñ derdiñle 'âşıqlar mutâbık yâ Resûla'llâh

3. mutâbık:

Kaside 283

Mısra: 4

(Birbirine) Uyan, uygun, uyumlu.

Eger şerḥ eylesem derdim zemîn i âsumân aḡlar
Ümîdim ḥabl-i Ḳur'an râ mutâbık yâ Resûla'llâh

mutâbık düşdi:

1. mutâbık düşdi:--di

Kaside 248

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Uyuşmak, uygun gelmek.

Muḥabbet 'illet-i 'aşkıñ devâsın isteyen ḥasta
Mutâbık düşdi Ḳur'an'a şifada yâ Resûla'llâh

mutahhar:

1. mutahhar:

Kaside 178

Mısra: 2

*Ar. Tathîr edilmiş, maddî ve manevî
temizlenmiş.*

Şerî'at pāk ider dînî mesâ'il yâ Resûla'llâh
Mutahhar mâ-ı rahmetle mûmâşîl yâ Resûla'llâh

2. mutahhar:

Kaside 178

Mısra: 6

*Ar. Tathîr edilmiş, maddî ve manevî
temizlenmiş.*

Ḥasan Ḥilmî şuyun artdı taşan ḳudret pîñarıdır
Mutahhar mâ-ı cārîler ḡasâ'il yâ Resûla'llâh

3. mutahhar:

Kaside 288

Mısra: 2

*Ar. Tathîr edilmiş, maddî ve manevî
temizlenmiş.*

Yazılmış rūḥuma Ḳur'an-ı mücevher yâ
Resûla'llâh
Cânım cismim o Ḳur'an'la mutahhar yâ
Resûla'llâh

mütâla'e eyledim:

1. mütâla‘ eyledim:--di, --m

Kaside 174

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Üzerinde düşünmek.

Medîneñ bâb-ı ‘ilminde cevâbı cânıma cennet

Mütâla‘ eyledim ‘aşkıñ kitâba yâ Resûla’llâh

mütedeyyin:

1. mütedeyyin:

Kaside 34

Mısra: 4

Dindar, dinine bağlı kimse.

Vücûduñ mazharı haqdır şıfâtıñ zât ile kâim

Devâ derde gelür dâ’im mütedeyyin yâ

Resûla’llâh

mu‘tekid:

1. mu‘tekid:

Kaside 173

Mısra: 5

Ar. İnancı, dini bütün kişi.

Hasan Hilmî ider ta‘lîm mu‘allim mu‘tekid

Hakk’a

Bes âmennâ ve şaddaknâ vekâ’il yâ Resûla’llâh

mufti’:

1. mufti’:

Kaside 37

Mısra: 8

Itaat eden, itaatkâr.

Hasan Hilmî ‘acîbu’llâh hidâyetdir enîbü’llâh

Bi-emri’llâh bi-hamdi’llâh mufti’ imân yâ

Resûla’llâh

muvaffak:

1. muvaffak:

Kaside 289

Mısra: 6

Allah'ın yardımına ulaşmış.

Hasan Hilmî haât ehli ricâ sultânıma geldim

Kuşurum ‘afv ider Allâh muvaffak yâ Resûla’llâh

muvaffak eyledi:

1. muvaffak eyledi:--di

Kaside 93

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Başarmak, başarılı olmak.

Bu niyetle idüp tekmi muvaffak eyledi tevfiğ

Riyâdan şaklasun Mevlâ refiğim yâ Resûla’llâh

muvâfık:

1. muvâfık:

Kaside 256

Mısra: 1

Münasip, uygun; yerinde.

Muhabbet mürşidi nuţkı muvâfık yâ Resûla’llâh

Seniñ derdiñle ‘âşıklar muţabık yâ Resûla’llâh

2. muvâfık:

Kaside 256

Mısra: 6

Uygun, münasip.

Tecellî gülşeni dilde Hasan Hilmî muhabbetdir

Kabûl eyler bunı mu‘min muvâfık yâ Resûla’llâh

muvaḥḥid:

1. muvaḥḥid:

Kaside 82

Mısra: 3

(Ar.) Allah'ın birliğine inanan.

Muvaḥḥid mü'min-i kâmil ḥuṣû' eyler namâz
kılrsa

Namâzı ehl-i îmânîñ nûrun 'alâ nûrdur yâ

Resûla'llâh

2. muvaḥḥiddir:-dir

Kaside 83

Mısra: 3

Allah'ın birliğine inanan.

Marîz gön'lüm muvaḥḥiddir içer âb-u ḥayât ḥaḳḳâ

Sekiz cennet cemâl Ḥaḳḳ'a namâzdır yâ

Resûla'llâh

3. muvaḥḥid:

Kaside 177

Mısra: 1

(Ar.) Allah'ın birliğine inanan.

Muḥabbet mes'eleñ taḥḳîḳ muvaḥḥid yâ

Resûla'llâh

Kitâb-ı ehl-i 'aşḳ andan tevellüd yâ Resûla'llâh

4. muvaḥḥid:

Kaside 240

Mısra: 6

(Ar.) Allah'ın birliğine inanan.

Ḥasan Ḥilmî yazar remzî Celâleddîn şerḥ eyler

Emânet eyledi Ḥaḳḳ'a muvaḥḥid yâ Resûla'llâh

müyesser:

1. müyesser:

Kaside 220

Mısra: 8

1. Kolay olan. 2. Nasip olan.

Ḥasan Ḥilmî muḥabbetle ṭavâf it Ka'be-i 'aşḳı

Naşîbim iştîyâkımdır müyesser yâ Resûla'llâh

müyesser kıl:

1. müyesser kıl:

Kaside 324

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kolaylaştırma, Nasip etme.

Müyesser kıl muḥabbetle iştîyâkı yâ Resûla'llâh

Naşîb eyle baña ḥayru'l-mulâkı yâ Resûla'llâh

muzâf oldu:

1. muzâf oldu:

Kaside 166

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İzâfe olmuş, bağlanmış.

İderken 'aşḳ-ı levlâke 'alâḳa yâ Resûla'llâh

Muzâf oldu 'alâḳam iştîyâḳa yâ Resûla'llâh

müzekker:

1. müzekkerdim:-di, -m

Kaside 30

Mısra: 5

Eril, erkek.

Müzekkerdim müenneşle tezevvüc eyledim şer'î
Helâl-zâde toğan evlâd toğurdum yâ Resûla'llâh

müzeyyen:

1. müzeyyen:

Kaside 34

Mısra: 6

Bezenmiş, süslenmiş.

Uyandı uykudan sultân şer'î atla okur fermân
Bi-hamdî'llâhi ve'l-ihsân müzeyyen yâ
Resûla'llâh

2. müzeyyen:

Kaside 197

Mısra: 3

(Ar.) Süslenmiş, bezenmiş, süslü.

Müzeyyen gösteren cismi kafesde mürğ-i
rûhumdur
Uçarsa kuş kafes hâki harâbdır yâ Resûla'llâh

na'at:

1. na'atlı:--lı

Kaside 298

Mısra: 4

*Hiz. Muhammed'i övmek için yazılan kaside,
na't.*

Hayât-ı ravzanı imâ ider imân u ikrârım
Üç yüz na'atlı 'aşk cildi mülâhhas yâ Resûla'llâh

nâfi':

1. nâfi':

Kaside 180

Mısra: 2

Ar. Yararlı.

Şer'î at mürşid-i kâmil mürîde yâ Resûla'llâh
Şer'î at 'ilimdir nâfi' zekîde yâ Resûla'llâh

nağme-i cânâ:

1. nağme-i cânâ:

Kaside 149

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgilinin güzel, hoş sesi.

Uzaqdan nağme-i cânâ ezeldir bülbül-i kudsî
Cemâliñ öyle bir gülşende güldür yâ Resûla'llâh

nahnu kasemnâ:

1. nahnu kasemnâ:

Kaside 23

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Kısımlara ayırdık. Zuhurf 43:32 (□□□□□□
□□□□□□□□□□).*

Nüşa-i 'ilm-i ezel nahnu kasemnâ Ka'bemiz
Beyt-i ma'mûrî'l-'atîkdır yâ Resûla'llâh gönül

nahnu kasemnâdan:

1. nahnu kasemnâdan:--dan

Kaside 225

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Kısımlara ayırdık. Zuhurf Suresi 32. ayet:
"Biz onların dünya hayatında maişetlerini
geçimlerini bölüştürdük. Ayetin özgün şekli:
"Nahnu kasemnâ beynehum maîşetehum fîl
hayâtid dunyâ" (Kurân-ı Kerîm, 43/32).*

Muhabbet ma'nevî rızkı muqadderdir Hasan
Hilmi
Gelür naḥnu kasemnâdan vaḥîde yâ Resûla'llâh

nahnu kasemnâdır:

1. nahnu kasemnâdır:--dır

Kaside 22

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Naḥnu kasemnâ: Kısımlara ayırdık. Zuhruḥ

43:32 (□□□□□□ □□□□□□□□□□).

Ġidâ-i ma'nevî miftâḥ bize naḥnu kasemnâdır
Dıraḥt-ı meyve-i Tûbâ tarîkat yâ Resûla'llâh

nâ'il:

1. nâ'il:

Kaside 293

Mısra: 4

*İstediği şeye erişen, arzu ettiğini ele geçiren,
murâdına eren.*

Kitâb-ı mustakîm Ḥaḳ'dan muhib iṣbâta şâhiddir
Rümûz-ı evliyâu'llâha nâ'il yâ Resûla'llâh

na'im:

1. na'im:--i

Kaside 42

Mısra: 5

Nimet || cennetlerden biri.

Na'im cennete teşbîḥ ki ḥâşâ eylemem zâtıñ
Muhabbet meyve-i kudret ki sensin yâ Resûla'llâh

2. na'imdir:--dir

Kaside 312

Mısra: 4

Bolluk içinde olan, müreffeh.

Zehirli ma'siyet olsa muḳâbil tevbedir tiryāk
Medîneñ İşfehân'ından na'imdir yâ Resûla'llâh

nâka-ı 'aşka:

1. nâka-ı 'aşka:--a

Kaside 284

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Aşk(ın) devesi. (Veysel Karanî'nin deve

çobanlığı yapmasına ithafen).

Hasan Hilmi tavâf eyler muhabbet Ka'besin her
dem

Binince nâka-ı 'aşka şafâ-baḥş yâ Resûla'llâh

nâka-i 'aşkı:

1. nâka-i 'aşkı:--ı

Kaside 239

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Aşk(ın) devesi. (Veysel Karanî'nin deve
çobanlığı yapmasına ithafen).*

Gönül Üveyse'l-Ḳarânî'dir güderse nâka-i 'aşkı
Saña şad şad selâm eyler gönülden yâ Resûla'llâh

nakkâş:

1. nakkâşdır:--ı, -dır

Kaside 19

Mısra: 7

Süsleme ustası II İnsan-ı kamil bağlamında.

Naḳşibend naḳḳâşdır insân-ı kâmil fi'l-vücûd
Esbâb-ı ḥikmetdir muhabbet râbıtam var yâ
Resûla'llâh

nakl:

1. nakl:

Kaside 58

Mısra: 7

Anlatmak, rivayet etmek, hikayet etmek.

Hasan Hilmî nakl i ikrâr-i ‘aqlılla mezhep olmaz
bil

Şırâtı geçmege fermân hudâdır yâ Resûla’llâh

2. nakle:--e

Kaside 249

Mısra: 4

*İslâm dîninde âyet ve hadislere dayanan ve
rivâyet yoluyla zamânımıza ulaşan dînî esaslara
verilen isim.*

Habîsdir aşlına fetvâ virir ‘aql-ı me’âd ehli
Anıñçün nakle hâcet yok duhânda yâ Resûla’llâh

nakş olmuş:

1. nakş olmuş:--muş-muş

Kaside 39

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Süs, resim. II İz bırakmak. II Hakk'ın
tecellileri(şekli, yansıması).*

Görür gönlünde nûr sâlik muhabbet nûr nakş
olmuş

Cihânı ser-te-ser tutmuş o nûrum yâ Resûla’llâh

nakş-ı kalbi:

1. nakş-ı kalbi:-i

Kaside 19

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

*Kalbin, gönlün nakşedilmesi (nakşibendi
bağlamında).*

Nakş-ı kalbi kalbe rabt it şüreti ifnâ idüp
Put-perest olmam muşaddak rābıtam var yâ
Resûla’llâh

nakşibend:

1. nakşibend:

Kaside 19

Mısra: 7

*Bahâüddin Nakşibendi Hazretlerine nisbet
olunan ve Tayfuriyye'den neş'et ettiği söylenen
tarikât.*

Nakşibend nakşkâşdır insân-ı kâmil fi'l-vücûd
Esbâb-ı hikmetdir muhabbet rābıtam var yâ
Resûla’llâh

2. nakşibende:-e

Kaside 19

Mısra: 2

*Bahâüddin Nakşibendi Hazretlerine nisbet
olunan ve Tayfuriyye'den neş'et ettiği söylenen
tarikât.*

Nakşibendim bende pākım rābıtam var yâ
Resûla’llâh
Nakşibende ‘ayn-ı rabtım rābıtam var yâ
Resûla’llâh

3. nakşibende:-e

Kaside 19

Mısra: 3

*Bahâüddin Nakşibendi Hazretlerine nisbet
olunan ve Tayfuriyye'den neş'et ettiği söylenen
tarikât.*

Nakşibende nuş pendim bendeyim bülbül mişâl
Ehl-i virdim kalbe girdim râbıtam var yâ
Resûla'llâh

4. **nakşibendim:-im**

Kaside 19

Mısra: 1

*Bahaüddin Nakşbendi Hazretlerine nisbet
olunan ve Tayfuriyye'den neş'et ettiği söylenen
tarikât.*

Nakşibendim bende pākım râbıtam var yâ
Resûla'llâh
Nakşibende 'ayn-ı rabtım râbıtam var yâ
Resûla'llâh

5. **nakşibend:**

Kaside 20

Mısra: 1

*Bahaüddin Nakşbendi Hazretlerine nisbet
olunan ve Tayfuriyye'den neş'et ettiği söylenen
tarikât.*

Ezelden nakşibend geldim nakşibendim yâ
Resûla'llâh
Ehl-i hâlim erbâb-ı tarîkim nakşibendim yâ
Resûla'llâh

6. **nakşibendim:-im**

Kaside 20

Mısra: 10

*Bahaüddin Nakşbendi Hazretlerine nisbet
olunan ve Tayfuriyye'den neş'et ettiği söylenen
tarikata bağlı mürid.*

Cemâliñ zerre izhâr kıl cefâ gitsün şafâ gelsün
Mürîd mürşid 'âyân olsun nakşibendim yâ
Resûla'llâh

nakşibendî:

1. **nakşibendî:**

Kaside 19

Mısra: 5

*Bahaüddin Nakşbendi Hazretlerine nisbet
olunan ve Tayfuriyye'den neş'et ettiği söylenen
tarikât.*

Nakşibendî pâdişâhı şehr-i kalbim zabt idüp
Bağladı kalbim hudâya râbıtam var yâ Resûla'llâh

2. **nakşibendî:**

Kaside 19

Mısra: 13

*Bahaüddin Nakşbendi Hazretlerine nisbet
olunan ve Tayfuriyye'den neş'et ettiği söylenen
tarikât.*

Nakşibendî bâb-ı feyyâz kâsesi südle tolı
İçdi Hasan Hilmî o südden râbıtam var yâ
Resûla'llâh

3. **nakşibendîdir:-dir**

Kaside 19

Mısra: 9

*Bahaüddin Nakşbendi Hazretlerine nisbet
olunan ve Tayfuriyye'den neş'et ettiği söylenen
tarikât.*

Nakşibendîdir şerî'at râbıta şer'an şerîf
Şeyh-i fâniden beķāya râbıtam var yâ Resûla'llâh

4. **nakşibendîden:-den**

Kaside 242

Mısra: 3

Nakşibendî tarikâtı.

Muhabbet dersini ta'lim iderken nakşibendiden
Gıdâsın kesdigim hâlde helâkdır yâ Resûla'llâh

5. nakşibendîdir:-dir

Kaside 247

Mısra: 3

*Bahâüddin Nakşibendi Hazretlerine nisbet
olunan ve Tayfuriyye'den neş'et ettiği söylenen
tarikât.*

Mürîdîñ Nakşibendîdir muhabbet gonçe-i gülzâr
Açılmış gülleri fevka'l-'ulâda yâ Resûla'llâh

6. nakşibendî:

Kaside 282

Mısra: 1

*Bahâüddin Nakşibendi Hazretlerine nisbet
olunan ve Tayfuriyye'den neş'et ettiği söylenen
tarikât.*

Muhabbet bâb-ı Kur'an Nakşibendî yâ
Resûla'llâh

Mürîd-i Kur'an-şinâs Nakşibendî yâ Resûla'llâh

7. nakşibendî:

Kaside 282

Mısra: 2

*Bahâüddin Nakşibendi Hazretlerine nisbet
olunan ve Tayfuriyye'den neş'et ettiği söylenen
tarikât.*

Muhabbet bâb-ı Kur'an Nakşibendî yâ
Resûla'llâh

Mürîd-i Kur'an-şinâs Nakşibendî yâ Resûla'llâh

8. nakşibendîdir:-dir

Kaside 309

Mısra: 3

Bahâüddin Nakşibendi Hazretlerine nisbet

*olunan ve Tayfuriyye'den neş'et ettiği söylenen
tarikât.*

Muhammed şâh Bahâi'd-dîn cihâda

Nakşibendîdir

Bu dîniñ pâdişâhı harbe mu'indir yâ Resûla'llâh

nakşibendim:

1. nakşibendim:

Kaside 20

Mısra: 1

*Bahâüddin Nakşibendi Hazretlerine nisbet
olunan ve Tayfuriyye'den neş'et ettiği söylenen
tarikata bağlı mürid.*

Ezelden nakşibend geldim nakşibendim yâ
Resûla'llâh
Ehl-i hâlim erbâb-ı tarîkim nakşibendim yâ
Resûla'llâh

2. nakşibendim:

Kaside 20

Mısra: 2

*Bahâüddin Nakşibendi Hazretlerine nisbet
olunan ve Tayfuriyye'den neş'et ettiği söylenen
tarikata bağlı mürid.*

Ezelden nakşibend geldim nakşibendim yâ
Resûla'llâh
Ehl-i hâlim erbâb-ı tarîkim nakşibendim yâ
Resûla'llâh

3. nakşibendim:

Kaside 20

Mısra: 4

*Bahâüddin Nakşibendi Hazretlerine nisbet
olunan ve Tayfuriyye'den neş'et ettiği söylenen
tarikata bağlı mürid.*

Ezel meyḥānesin gördüm şarāb-ı ‘aşkı nūş itdim
Ezel serḥoşlarından bir naḳşibendim yā
Resūla’llāh

4. naḳşibendim:

Kaside 20

Mısra: 6

*Bahāüddin Nakşibendi Hazretlerine nisbet
olunan ve Tayfuriyye'den neş'et ettiği söylenen
tarikata bağlı mürid.*

İnābe-i imānım vehbīdir sefer der- vaṭan kıldım
Bırakdım lā’yı buldum Allāh’ı naḳşibendim yā
Resūla’llāh

5. naḳşibendim:

Kaside 20

Mısra: 8

*Bahāüddin Nakşibendi Hazretlerine nisbet
olunan ve Tayfuriyye'den neş'et ettiği söylenen
tarikata bağlı mürid.*

‘Alāḳa-i ‘illet ‘ayān eyler marīz-i ma‘nevī derdim
‘İlāc-ı ‘iliyyine ṭalib naḳşibendim yā Resūla’llāh

6. naḳşibendim:

Kaside 20

Mısra: 12

*Bahāüddin Nakşibendi Hazretlerine nisbet
olunan ve Tayfuriyye'den neş'et ettiği söylenen
tarikata bağlı mürid.*

Ḥasan Ḥilmī rücū‘ eyle ḥaṭā itdiñ ‘aṭā gelsün
Seniñ na‘tınla bi-ḥamdi’llāh naḳşibendim yā
Resūla’llāh

nāliş:

1. nāliş:

Kaside 284

Mısra: 4

İnilti, inleme, figan.

Onulmaz derde ḡam çekmem çekilmez çilleler
çekdim

Uyutmaz renci ‘uşşākı bu nāliş yā Resūla’llāh

nām:

1. nāmıñ:-ıñ

Kaside 7

Mısra: 9

Ad II Şan,şöhret.

Oğınsa defteri nāmıñ тұrur yerler döner gökler
Köpek gibi münāfıklar ürerler yā Resūla’llāh

2. nāmıñ:-ıñ

Kaside 36

Mısra: 7

Ad II Şan,şöhret (Hz. Muhammed).

Seḥāb-ı ma‘rifet nāmıñ yağar āb-ı nīsān senden
Ḥasan Ḥilmī ‘Aden şāhı şefā‘at yā Resūla’llāh

3. nāmıñ:-ıñ

Kaside 128

Mısra: 1

Ad II Şan,şöhret (Hz. Muhammed).

Yazılmış ‘arşa tā nāmıñ Aḥmed yā Resūla’llāh
Oğurlar ümmetiñ yerde Muḥammed yā
Resūla’llāh

4. nāmıma:-ım, -a

Kaside 262

Mısra: 5

Ad, şöhret.

Mine'l-meşriḳ ile'l-mağrib okunsun nāmıma
na'tıñ
Ḥasan Ḥilmī giyer 'aşḳıñ külāhı yā Resūla'llāh

namāz:

1. namāzdır:-dır

Kaside 63

Mısra: 1

İslām dīnince belli kurallara göre günde beş vakit yapılması müslümanlar üzerine farz kılınmış olan ve İslām'ın beş şartından birini teşkil eden ibâdet.

Esâsı dīn-i İslām'ın namāzdır yā Resūla'llāh
Uşûl-i imānıñ edādır yā Resūla'llāh

2. namāz:

Kaside 73

Mısra: 13

Beş vakitte icrası mümine farz olan kıyām, kuûd, rükû ve sücut ile tesbihten oluşan ibadet.

Vaşiyyet söyleyüp didiñ namāz kılmayanlara
Selām virüp selām almañ buyurduñ yā
Resūla'llāh

3. namāzı:-ı

Kaside 73

Mısra: 1

Beş vakitte icrası müminine farz olan kıyām ve kuûd ve rükû ve sücut ile tesbihten ibaret olan ibadet, salât.

Vaşiyyet eylediñ bize namāzı yā Resūla'llāh
İnandık şübhemiz yokdur qabiltu yā Resūla'llāh

4. namāzıñ:--ıñ

Kaside 73

Mısra: 18

Namaz ibadeti (bağlama göre cenaze namazı).

Vaşiyyet eyleyüp didiñ ölürse ol namāzsızlar
Namāzıñ anlarıñ kıılmañ buyurduñ yā Resūla'llāh

5. namāzsız:-sız

Kaside 73

Mısra: 10

İslām'ın en önemli şartlarından birisi, Müslümanların üzerine günde beş vakit yapılması farz kılınan bir ibadet .

Vaşiyyetdir haber virdiñ şaḳın ümmetlerim heyhât
Namāzsız Müslümân olmaz buyurduñ yā
Resūla'llāh

6. namāz:

Kaside 78

Mısra: 9

(Bağlama göre kastedilen) bayram namazları.

Orûc farzdır namāz vâcib terāvîḥ sünnet olmuşdur
Bu üç şeyle Ḥasan Ḥilmī ne mesrûr yā
Resūla'llāh

7. namāzı:-ı

Kaside 82

Mısra: 4

Beş vakitte icrası müminine farz olan kıyām ve kuûd ve rükû ve sücut ile tesbihten ibaret olan ibadet, salât.

Muvaḥḥid mü'min-i kâmil ḥuşû' eyler namāz
kılsa

Namāzı ehl-i imānıñ nûrun 'alâ nûrdur yā
Resūla'llāh

8. namâzdır:-dır

Kaside 83

Mısra: 1

İslâm dînincede belli kurallara göre günde beş vakit yapılması müslümanlar üzerine farz kılınmış olan ve İslâm'ın beş şartından birini teşkil eden ibâdet.

Necâtü'l-mu'minîn Hakk'a namâzdır yâ

Resûla'llâh

Şifâu'l-mu'minîn Hakk'a namâzdır yâ Resûla'llâh

9. namâzdır:-dır

Kaside 83

Mısra: 2

İslâm dînincede belli kurallara göre günde beş vakit yapılması müslümanlar üzerine farz kılınmış olan ve İslâm'ın beş şartından birini teşkil eden ibâdet.

Necâtü'l-mu'minîn Hakk'a namâzdır yâ

Resûla'llâh

Şifâu'l-mu'minîn Hakk'a namâzdır yâ Resûla'llâh

10. namâzdır:-dır

Kaside 83

Mısra: 4

İslâm dînincede belli kurallara göre günde beş vakit yapılması müslümanlar üzerine farz kılınmış olan ve İslâm'ın beş şartından birini teşkil eden ibâdet.

Marîz gönlüm muvaḥḥiddir içre âb-u ḥayât ḥakkâ

Sekiz cennet cemâl Hakk'â namâzdır yâ

Resûla'llâh

11. namâzdır:-dır

Kaside 83

Mısra: 6

İslâm dînincede belli kurallara göre günde beş

vakit yapılması müslümanlar üzerine farz kılınmış olan ve İslâm'ın beş şartından birini teşkil eden ibâdet.

‘Îlâcî ‘ilm-i ḥikmetden okurdu Ḥazret-i Loḳmân

Ḥasan Ḥilmî'ye ḥakk Loḳmân namâzdır yâ

Resûla'llâh

12. namâz:

Kaside 84

Mısra: 3

Beş vakitte icrası mümine farz olan kıyâm, kuûd, rükû ve sücut ile tesbihten oluşan ibadet.

Namâz mi'râc-ı mü'mindir kurulmuş minber-i tevḥîd

Semâvâta Burâk ancak namâzdır yâ Resûla'llâh

13. namâzdır:-dır

Kaside 84

Mısra: 4

İslâm dînincede belli kurallara göre günde beş vakit yapılması müslümanlar üzerine farz kılınmış olan ve İslâm'ın beş şartından birini teşkil eden ibâdet.

Namâz mi'râc-ı mü'mindir kurulmuş minber-i tevḥîd

Semâvâta Burâk ancak namâzdır yâ Resûla'llâh

14. namâzdır:-dır

Kaside 84

Mısra: 6

İslâm dînincede belli kurallara göre günde beş vakit yapılması müslümanlar üzerine farz kılınmış olan ve İslâm'ın beş şartından birini teşkil eden ibâdet.

Cemâ'at cân fedâ eyler Ḥasan Ḥilmî namâz ehli

İmâme'l-evliyâ ancak namâzdır yâ Resûla'llâh

15. **namāzdır:-dır**

Kaside 84

Mısra: 2

İslâm dînince belli kurallara göre günde beş vakit yapılması müslümanlar üzerine farz kılınmış olan ve İslâm'ın beş şartından birini teşkil eden ibâdet.

Cemâliñ vuşlata bâ'ış namāzdır yâ Resûla'llâh
Rızâ-i cennete miftâh namāzdır yâ Resûla'llâh

16. **namāzdır:-dır**

Kaside 84

Mısra: 1

İslâm dînince belli kurallara göre günde beş vakit yapılması müslümanlar üzerine farz kılınmış olan ve İslâm'ın beş şartından birini teşkil eden ibâdet.

Cemâliñ vuşlata bâ'ış namāzdır yâ Resûla'llâh
Rızâ-i cennete miftâh namāzdır yâ Resûla'llâh

17. **namāzdır:-dır**

Kaside 85

Mısra: 1

İslâm dînince belli kurallara göre günde beş vakit yapılması müslümanlar üzerine farz kılınmış olan ve İslâm'ın beş şartından birini teşkil eden ibâdet.

Muhabbet bâğınınñ bâbı namāzdır yâ Resûla'llâh
Sekiz cennetleriñ nûrı namāzdır yâ Resûla'llâh

18. **namāzdır:-dır**

Kaside 85

Mısra: 2

İslâm dînince belli kurallara göre günde beş vakit yapılması müslümanlar üzerine farz kılınmış

olan ve İslâm'ın beş şartından birini teşkil eden ibâdet.

Muhabbet bâğınınñ bâbı namāzdır yâ Resûla'llâh
Sekiz cennetleriñ nûrı namāzdır yâ Resûla'llâh

19. **namāzdır:-dır**

Kaside 85

Mısra: 4

İslâm dînince belli kurallara göre günde beş vakit yapılması müslümanlar üzerine farz kılınmış olan ve İslâm'ın beş şartından birini teşkil eden ibâdet.

Edâ vaḳti minârede müezzînler nidâ eyler
İcâbet mü'mine maḥşûş namāzdır yâ Resûla'llâh

20. **namāzdır:-dır**

Kaside 85

Mısra: 6

İslâm dînince belli kurallara göre günde beş vakit yapılması müslümanlar üzerine farz kılınmış olan ve İslâm'ın beş şartından birini teşkil eden ibâdet.

Ḳılar 'âşık Ḥasan Ḥilmî hidâyetlü 'ibâdetdir
Çerâğı ḳabrîne pürhân namāzdır yâ Resûla'llâh

21. **namâz:**

Kaside 92

Mısra: 1

Beş vakitte icrası mümine farz olan kıyâm, kuûd, rükû ve sücut ile tesbihten oluşan ibadet.

Namâz yâ rûhuma rahmet gıdâ mı yâ Resûla'llâh
Zemîn-i ḳalbime ḥikmet namâz mı yâ Resûla'llâh

22. **namâz:**

Kaside 92

Mısra: 2

*Beş vakitte icrası mümine farz olan kıyâm,
kuûd, rûkû ve sücut ile tesbihten oluşan ibadet.*

Namâz yâ rûhuma rahmet ğidâ mı yâ Resûla'llâh
Zemîn-i kalbime hikmet namâz mı yâ Resûla'llâh

23. namâz:

Kaside 92

Mısra: 3

*Beş vakitte icrası mümine farz olan kıyâm,
kuûd, rûkû ve sücut ile tesbihten oluşan ibadet.*

Ķanâ'at kenz-i rûhânî namâz kimyâ-yı eczâmdır
NuĶâsî sîm u zer itsem ğinâ mı yâ Resûla'llâh

24. namâz:

Kaside 142

Mısra: 6

*Beş vakitte icrası mümine farz olan kıyâm,
kuûd, rûkû ve sücut ile tesbihten oluşan ibadet.*

Ķasan Ķilmî hoş- âvâzı seniñ rûĶuñ iştîdikçe
Namâz için bâb-ı mescidde 'ibâdet yâ Resûla'llâh

25. namâzı:-ı

Kaside 143

Mısra: 1

*Beş vakitte icrası müminîne farz olan kıyâm
ve kuûd ve rûkû ve sücut ile tesbihten ibaret olan
ibadet, salât.*

Namâzı kalbime koydum kıyumdur yâ
Resûla'llâh
Ķılarım vakti fevt itmey hûyumdur yâ
Resûla'llâh

26. namâzdır:-dır

Kaside 159

Mısra: 4

İslâm dînincede belli kurallara göre günde beş

*vakit yapılması müslümanlar üzerine farz kılınmış
olan ve İslâm'ın beş şartından birini teşkil eden
ibâdet.*

Yeşil atlâs döşenmiştir zemînden 'arş-ı a'lâya
Seherde seyr-i mi'râcım namâzdır yâ Resûla'llâh

27. namâzdır:-dır

Kaside 216

Mısra: 2

*İslâm dînincede belli kurallara göre günde beş
vakit yapılması müslümanlar üzerine farz kılınmış
olan ve İslâm'ın beş şartından birini teşkil eden
ibâdet.*

MuĶabbet mescidi bâb-ı niyâzdır yâ Resûla'llâh
Gice gündüz kılar 'âşîk namâzdır yâ Resûla'llâh

28. namâzla:--la

Kaside 216

Mısra: 5

*İslâm dînincede belli kurallara göre günde beş
vakit yapılması müslümanlar üzerine farz kılınmış
olan ve İslâm'ın beş şartından birini teşkil eden
ibâdet.*

Namâzla iftiĶâr eyler Ķasan Ķilmî muşallîdir
MuĶabbet aşlu ondan 'ivâzdır yâ Resûla'llâh

29. namâza:-a

Kaside 310

Mısra: 2

*İslâm dînincede belli kurallara göre günde beş
vakit yapılması Müslümanlar üzerine farz kılınmış
olan ve İslâm'ın beş şartından birini teşkil eden
ibadet.*

Mücâhid ehli mescidde niyâza yâ Resûla'llâh
İmâmu'l-'aşķ şürû' itmiş namâza yâ Resûla'llâh

namāz ehli:

1. namāz ehli:

Kaside 84

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Namaz kılanlar.

Cemā‘at cān fedā eyler Ḥasan Ḥilmī namāz ehli
İmāme‘l-evliyā ancak namāzdır yā Resūla‘llāh

namāz kıl:

1. namāz kıl:

Kaside 92

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Namaz kılmak.

Ḥasan Ḥilmī ‘Adın bahri namāz kıl sen çıkar dūrri
Ḥayāt-ı ma‘nevī içse kanar mı yā Resūla‘llāh

namāz kılsa:

1. namāz kılsa:--sa

Kaside 82

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Namaz kılmak.

Muvaḥḥid mü‘min-i kāmīl ḥuṣū‘ eyler namāz
kılsa

Namāzı ehl-i ĩmānıñ nūrun ‘alā nūrdur yā
Resūla‘llāh

2. namāz kılsa:--sa

Kaside 82

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Namaz kılmak.

Ḥasan Ḥilmī ḥuzūr ehli ḥatā itse ‘atā eyle
Ḳuşūr ile namāz kılsa surūra yā Resūla‘llāh

namāz kılsak:

1. namāz kılsak:--sa, --k

Kaside 82

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Namaz kılmak.

Namāz kılsak kabūl olmaz kuşūrdur yā
Resūla‘llāh
Ḥaber virdiñ tamām ḥüccet ḥuzūrdur yā
Resūla‘llāh

namāzı kılmaz:

1. namāzı kılmaz:--maz-ı

Kaside 310

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Namaz ibâdetini yerine getirmek.

Zulümķâr ehlidir anlar namāzı terk ider kılmaz
Günāh deryāsına talmış girize yā Resūla‘llāh

namāz-ı leyle-i kâdri:

1. namāz-ı leyle-i kâdri:--an, --lar

Kaside 163

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kadir gecesi namazı.

Namāz-ı leyle-i Kâdri kılanlar yā Resūla‘llāh
Şırātı yıldırım gibi geçerler yā Resūla‘llāh

namāzıñ kılsa:

1. namāzıñ kılsa:--ar, --sa

Kaside 143

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Namaz ibadetini yerine getirmek.

Namāzıñ zevkini tuymaz kılsa kalbi gāfildir

Namāz mey-hāne-i ‘aşkıñ şuyumdur yā

Resūla’llāh

namāzsız:

1. namāzsızlar:--lar

Kaside 73

Mısra: 17

Namazı kılmayanlar.

Vaşıyyet eyleyüp didiñ ölürse ol namāzsızlar

Namāzıñ anlarıñ kılmañ buyurduñ yā Resūla’llāh

2. namāzsızlar:--lar

Kaside 73

Mısra: 20

Namazı kılmayanlar.

Vaşıyyetden su’āl itdik bular kim yā Resūla’llāh

Cevāb virdiñ namāzsızlar Yahūdī yā Resūla’llāh

namāz:

1. namāz:

Kaside 143

Mısra: 4

Beş vakitte icrası müminîne farz olan kıyâm ve kuûd ve rükû ve sücut ile tesbihten ibaret olan ibadet, salât.

Namāzıñ zevkini tuymaz kılsa kalbi gāfildir

Namāz mey-hāne-i ‘aşkıñ şuyumdur yā

Resūla’llāh

2. namāz:

Kaside 143

Mısra: 6

Beş vakitte icrası müminîne farz olan kıyâm ve kuûd ve rükû ve sücut ile tesbihten ibaret olan ibadet, salât.

Çırılmış çârķ-ı İslām’ın ‘aceb ta’mîr kabûl itmez

Hasan Hilmî namāz bāb-ı küyumdur yā

Resūla’llāh

nāme-i ‘aşkıñ:

1. nāme-i ‘aşkıñ:--ıñ

Kaside 257

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk mektubu, aşk kitabı.

Muhabbet nāme-i ‘aşkıñ Muḥammed yā

Resūla’llāh

Ḥaḳīkat ism-i a’zam nām-ı Ahmed yā Resūla’llāh

2. nāme-i ‘aşkıñ:--ıñ

Kaside 328

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk mektubu, aşk kitabı.

Yazarsam nāme-i ‘aşkıñ Kirāmen Kātibîn şāhid

Ḥuḏūra ‘arz olundukça gevābdan yā Resūla’llāh

nām-ı Ahmed:

1. nām-ı Aḥmed:

Kaside 257

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Bir diğ̃er adı Ahmet olan İslam peygamberi
Hz. Muhammed'in adı.*

Muḥabbet nāme-i 'aşkıñ Muḥammed yâ

Resûla'llâh

Ḥaḳîḳat ism-i a'zam nām-ı Aḥmed yâ Resûla'llâh

nām-ı na'tiñ:

1. nām-ı na'tiñ:--iñ

Kaside 333

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Natın ismi. II Hz. Muhammed'e yazılan övgü.

Oḳunsa nām-ı na'tiñ zümre-i 'uşşâḳ lisânında

Melek gökde beşer yerde semî'dir yâ Resûla'llâh

nâr:

1. nâr:-a

Kaside 66

Mısra: 8

(Ar.) Ateş, od.

Günâhkârım yüzi kara beni maḥşerde sen ara

Yazıldı defterim nâra kebâbım yâ Resûla'llâh

2. nâr:-a

Kaside 67

Mısra: 4

(Ar.) Ateş, od.

Gönül bâğım yeşillenmez baña imdâd olunmazsa

Yağar ümmetini nâra yazıktır yâ Resûla'llâh

3. nâr:-a

Kaside 95

Mısra: 1

(Ar.) Ateş, od.

'Aceb nâra giriftârım yanarım yâ Resûla'llâh

İçüp 'aşkıñ şarâbından kanarım yâ Resûla'llâh

nâr-ı 'aşkıñla:

1. nâr-ı 'aşkıñla:-iñ, -la

Kaside 11

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk ateşi II Hz. Muhammed aşkının ateşi.

Vücûdum nâr-ı 'aşkıñla yanar kırk yıl tamâm oldu

Muḥabbetden haber geldi sevindim yâ Resûla'llâh

2. nâr-ı 'aşkıñla:-iñ, -la

Kaside 53

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk ateşi (Hz. Muhammed aşkı bağlamında).

Cigerim nâr-ı 'aşkıñla bîşirdim yâ Resûla'llâh

Yolum şahrâ-yı 'aşkda şaşırdım yâ Resûla'llâh

3. nâr-ı 'aşkıñla:--ın, --la

Kaside 65

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

'aşk ateşi.

Vücûdum nâr-ı 'aşkıñla pişirdim yâ Resûla'llâh

Bu 'aqlım fikr-i 'aşkıñla şaşırdım yâ Resûla'llâh

nâr-ı nemrûd'a:

1. nār-ı nemrūd'a:-a

Kaside 56

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hız. İbrâhim'i ateşe attıran ve Bâbil'in kurucusu olduğu söylenen hükümdarın ateşi.

Atıldım nār-ı Nemrūd'a yanarım yâ Resûla'llâh
'Aceb kimden gelür imdâd bakarım yâ
Resûla'llâh

nār-ı nemrūd'ı:

1. nār-ı nemrūd'ı:-ı

Kaside 56

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hız. İbrâhim'i ateşe attıran ve Bâbil'in kurucusu olduğu söylenen hükümdarın ateşi.

Halâl'e nār-ı Nemrūd'ı gülüstân eyleyen Allâh
Gülüstânla ider imdâd umarım yâ Resûla'llâh

naşārâ:

1. naşārâ'dan:--dan

Kaside 73

Mısra: 11

Hristiyan tâ'ifesi, nasrânîler.

Vaşıyyet eylediñ didiñ Yehūdî'den Naşārâ'dan
Şakiñ korqmañ ziyân gelmez buyurduñ yâ
Resûla'llâh

naşîb:

1. naşîbim:-im

Kaside 220

Mısra: 8

(Ar.) Bir kimsenin payına düşen şey, hisse.

Hasan Hilmî muhabbetle tavâf it Ka'be-i 'aşkı
Naşîbim iştîyâkımdır müyesser yâ Resûla'llâh

naşîb eyle:

1. naşîb eyle:

Kaside 324

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Nasip etmek, kısmet etmek.

Müyesser kıl muhabbetle iştîyâkı yâ Resûla'llâh
Naşîb eyle baña hayru'l-mulâkı yâ Resûla'llâh

naşîb oldu:

1. naşîb oldu:--dı-dı

Kaside 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(Bir şey bir kimseye) Kader olarak

belirlenmiş olmak, onun kısmeti hâline gelmek.

Naşîb oldu bi-hamdi'llâh enîbû hırkasın geydim
Şükür bî'at eliñ virdiñ kerîmsin yâ Resûla'llâh

2. naşîb oldu:--dı-dı

Kaside 4

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

(Bir şey bir kimseye) Kader olarak

belirlenmiş olmak, onun kısmeti hâline gelmek.

Murâdım aşlı maîlûbüm naşîb oldu bi-hamdi'llâh
Didim ebted u bi'smi'llâh 'atâdır yâ Resûla'llâh

naşîb olmaz:

1. **naşīb olmaz:--maz-maz**

Kaside 14

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kısmet olmak, uygun düşmek.

Göñül yandı ciger bişdi bize vuşlat naşīb olmaz
Ne hikmetdir Hasan Hilmî қо yansun yā
Resūla'llāh

2. **naşīb olmaz:--maz**

Kaside 87

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kısmet olmak, uygun düşmek.

Muhabbetle zehirlendim nedendir hacc naşīb
olmaz
Sözüm haqdır gözüm qaldı Ümmü'l-Kurā'da yā
Resūla'llāh

naşīb olsa:

1. **naşīb olsa:--sa**

Kaside 90

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kısmet olmak.

Bu 'aşk tāt-ı devletdir naşīb olsa anı geysem
Cemālîñ vuşlatıñ görsem dilerim yā Resūla'llāh

naşīb yok:

1. **naşīb yok:**

Kaside 68

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Nasip, kısmet olmamak; elvermemek.

İçüp āb-u zülālinden Hızır İlyās hayāt buldı
Haber İskender'in olsun naşīb yok yā Resūla'llāh

naşīb-dārem:

1. **naşīb-dārem:**

Kaside 225

Mısra: 2

Nasibi olan.

Yazılmış defteri 'ilm-i ezelde yā Resūla'llāh
Naşīb-dārem nüzül fermān ferīde yā Resūla'llāh

naşihat:

1. **naşihat:**

Kaside 36

Mısra: 1

Öğüt, tavsiye.

Kıvāmı dīn-i imānîñ naşihat yā Resūla'llāh
Esāsı dīn-i İslām'ın şerī'at yā Resūla'llāh

2. **naşihatler:-ler**

Kaside 110

Mısra: 13

Öğüt, tavsiye.

Kabul itmez mu'anniddir işidse haq naşihatler
Hasan Hilmî vaşiiyetle hārābdır yā Resūla'llāh

3. **naşihat:**

Kaside 115

Mısra: 1

*Bir kimseye doğru yolu göstermek, yapması
ve yapmaması gereken şeyler üzerine dikkatini
çekmek için söylenen söz, öğüt, pend.*

Muhabbet aşl-ı mevlüduñ naşihat yā Resūla'llāh
Okur mevlüdına 'aşıq bu ümmet yā Resūla'llāh

naşihat ehline:

1. naşihat ehline:--n, --e

Kaside 235

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Nasihat edenler, faydalı sözler söyleyen
kimselerden olmak.*

Muhabbet vâ'izi Hâk'dan şerî'at yâ Resûla'llâh

Naşihat ehline rahmet şerî'at yâ Resûla'llâh

naşir:

1. naşirdir:--dir

Kaside 201

Mısra: 2

(Ar.) Yardımcı, yardım eden.

Muhabbet kalb-i 'uşşâka mu'ındir yâ Resûla'llâh

Yazılmış levh-i mahfûzda naşirdir yâ Resûla'llâh

naşir olsun:

1. naşir olsun:--sun

Kaside 116

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yardım etmek, yardımcı olmak.

Hasan Hilmî mücahiddir cihâd bâbında şeytânla

Naşir olsun aña Allâh delîl ol yâ Resûla'llâh

naşru'llâh:

1. naşru'llâh:

Kaside 50

Mısra: 1

Allah'ın yardımı.

Şerî'at seyfi naşru'llâh kitâbdır yâ Resûla'llâh

Muhâlif şer'a qahrû'llâh gâdabdır yâ Resûla'llâh

na't:

1. na'tı:-ı

Kaside 6

Mısra: 5

*Peygamberimizi methetmek amacıyla yazılan
kaside.*

Hasan Hilmî okur na'tı şerî'atla yazar 'ilmi

Kitâbım mustakîm Hakk'a çevir gel yâ

Resûla'llâh

2. na'tıñ:-ıñ

Kaside 15

Mısra: 6

*Peygamberimizi methetmek amacıyla yazılan
kaside.*

Öter bülbül kıoqar sünbül gönül mürğı şerî'atdır

Hasan Hilmî okur na'tıñ ma'rifet yâ Resûla'llâh

3. na'tıñla:-ıñ, -la

Kaside 20

Mısra: 12

*Peygamberimizi methetmek amacıyla yazılan
kaside.*

Hasan Hilmî rücû' eyle hata itdiñ 'atâ gelsün

Seniñ na'tıñla bi-hamdi'llâh naqşibendim yâ

Resûla'llâh

4. na'tına:-ın, -a

Kaside 38

Mısra: 10

*Peygamberimizi methetmek amacıyla yazılan
kaside. II. Methoderek söz söyleme.*

İşitdim nefsi yâ nefsi semâdan bir bülend-âvâz
Açıldı na'tına âgâz sezâvâr yâ Resûla'llâh

5. na'tîñ:-iñ

Kaside 112

Mısra: 5

*Peygamberimizi methetmek amacıyla yazılan
kaside.*

Hasan Hilmî okur hasbî seniñ na'tıñ mübârekdir
Gınâi anda bulmuşdur gedâi yâ Resûla'llâh

6. na'tı:-ı

Kaside 120

Mısra: 15

*Hız. Muhammed'i övmek için yazılan
manzume.*

Sekiz cennet sekiz bâbdır sekiz beytdir nikâh na'tı
Sekiz cennetde sultânı nikâhdır yâ Resûla'llâh

7. na'tîñ:-iñ

Kaside 159

Mısra: 5

*Peygamberimizi methetmek amacıyla yazılan
kaside.*

Hasan Hilmî okur na'tıñ seniñ medhiñle
meşgûldur
Günâha göz yaşı mağfiretdir yâ Resûla'llâh

8. na'tîñla:-iñ, -la

Kaside 164

Mısra: 5

*Peygamberimizi methetmek amacıyla yazılan
kaside.*

Hasan Hilmî garîb 'âşık seniñ na'tîñla meşgûldur
Şükür imdâdı rûhânî yetişmiş yâ Resûla'llâh

9. na'tîñ:-iñ

Kaside 177

Mısra: 3

*Peygamberimizi methetmek amacıyla yazılan
kaside.*

Ṭulû' eyler güneş na'tıñ tecellî kâlbe geldikçe
Seniñ medhiñle meşgûldur mu'abbid yâ
Resûla'llâh

10. na'tı:-ı

Kaside 187

Mısra: 6

*Peygamberimizi methetmek amacıyla yazılan
kaside.*

Muhabbet âteşi gizli yakarsa kâlbi 'uşşâkı
Hasan Hilmî yazar na'tı âteşte yâ Resûla'llâh

11. na'tîñ:-iñ

Kaside 221

Mısra: 1

*Peygamberimizi methetmek amacıyla yazılan
kaside.*

Muhabbet ni'meti na'tıñ fakîre yâ Resûla'llâh
Hakîr olsam ğanî eyler 'azîze yâ Resûla'llâh

12. na'tîñ:-iñ

Kaside 222

Mısra: 4

*Peygamberimizi methetmek amacıyla yazılan
kaside.*

Huzûra her seher vakti okursan toksan biñ esrârı
Hadîs-i kudsîdir na'tıñ cemâlî yâ Resûla'llâh

13. na'tîñ:-iñ

Kaside 245

Mısra: 3

Peygamberimizi methetmek amacıyla yazılan kaside.

Okursam dā'imā na'tiñ muḥabbet āyet-i vaṣfiñ
Ne ḥaddim var benim ḥüsn-ü ü edāda yā
Resūla'llāh

14. na'tiñ:-iñ

Kaside 262

Mısra: 5

Peygamberimizi methetmek amacıyla yazılan kaside.

Mine'l-meşriḳ ile'l-mağrib okunsun nāmıma
na'tiñ
Ḥasan Ḥilmī giyer 'aşkıñ külāhı yā Resūla'llāh

15. na'tiñ:-iñ

Kaside 265

Mısra: 3

Peygamberimizi methetmek amacıyla yazılan kaside.

Bu na'tiñ medḥini gökde melekler intihāb eyler
Toḳsan yapraklı 'aşk şerḥi cerīde yā Resūla'llāh

16. na'tiñ:-iñ

Kaside 267

Mısra: 5

Peygamberimizi methetmek amacıyla yazılan kaside.

Ḥasan Ḥilmī yazar na'tiñ muḥabbet
külḥanındandır
Düşerse gülşen-i zāti'l-vaḳūde yā Resūla'llāh

17. na'tiñda:--iñ, --da

Kaside 267

Mısra: 4

Hız. Muhammed'i övmek için yazılan manzume.

Muḥabbet zāt muḥakḳakdır cezāke'llāhu ḥayren
hū
'Adilīñ vaṣfı na'tiñda nümūde yā Resūla'llāh

18. na'tiñla:-iñ, -la

Kaside 282

Mısra: 3

Peygamberimizi methetmek amacıyla yazılan kaside.

Seniñ 'uşşāk-ı müştākıñ seniñ na'tiñla meşgūldur
Kitāb-ı ḥvācegān-ı Naḳşibendī yā Resūla'llāh

19. na'tiñ:-iñ

Kaside 302

Mısra: 3

Peygamberimizi methetmek amacıyla yazılan kaside.

Cihādıñ şeb-çerāğ-ı cevheri na'tiñ zebānımda
Mücāhid kenziniñ dūr-dānesidir yā Resūla'llāh

20. na'tiñ:-iñ

Kaside 304

Mısra: 5

Peygamberimizi methetmek amacıyla yazılan kaside.

Mücāhid 'ilminiñ zevki Ḥasan Ḥilmī yazar na'tiñ
Anıñçün çekdigim fırḳat belası yā Resūla'llāh

21. na'tiñ:-iñ, -ı

Kaside 316

Mısra: 6

Peygamberimizi methetmek amacıyla yazılan kaside.

Hasan Hilmî kapuñ hâki meger hüddâm-ı rûhânî
Yazarsa na'tını 'ilme'l-yakîn yâ Resûla'llâh

22. na'tında:--ın, --da

Kaside 321

Mısra: 3

*Hz. Muhammed'i övmek için yazılan
manzume.*

Kerem kıl kâlimi hâl eyleye bu 'aşkıñ dersi
na'tında
Cevâbı 'ilm-i hikmetden su'âle yâ Resûla'llâh

23. na'tıñ:--ıñ

Kaside 323

Mısra: 5

*Peygamberimizi methetmek amacıyla yazılan
kaside.*

Hasan Hilmî sa'âdetle selâm söyler yazar na'tıñ
Şu'arâ-i ehl-i sünnet ve'l-cemâ'at yâ Resûla'llâh

24. na'tıñ:--ıñ

Kaside 342

Mısra: 2

*Peygamberimizi methetmek amacıyla yazılan
kaside.*

Kerem kıl kudretim yok imtihâna yâ Resûla'llâh
Su'âline cevâb na'tıñ intiḥâba yâ Resûla'llâh

na'tın:

1. na'tıñ:--ın

Kaside 60

Mısra: 5

Peygamberimizi methederek yazılan kaside.
Elim bende gözüm sende gönül na'tıñ okur şimdi
Muḥabbetlü melek mürsel vişâle yâ Resûla'llâh

2. na'tıñ:--ın

Kaside 96

Mısra: 5

Peygamberimizi methederek yazılan kaside.

Oğur na'tıñ Hasan Hilmî günâhkâr
ümmetindendir
Seher vakti öteñ bülbül olur mı yâ Resûla'llâh

nazar:

1. nazardı:--dı

Kaside 69

Mısra: 25

Bakmak.

Melekler gökde nazardı bükâsından kalup 'âciz
Şikâyet itdiler ḥaḳḳa şefâ'at yâ Resûla'llâh

nazar eyler:

1. nazar eyler:--r

Kaside 100

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bakmak.

Yazılmış levḥ-i dil üzre gönül gözi nazar eyler
Kerem kıl iltifât eyle ḡarîbe yâ Resûla'llâh

2. nazar eyler:--r

Kaside 216

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bakmak.

İder mi'râc-ı rûhânî çıkar 'arşa nazar eyler
Anıñ vechi güneş gibi beyâzdır yâ Resûla'llâh

nazar itmek:

1. nazar itmek:--mek

Kaside 137

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bakmak.

Hakikat 'alemi hâlim karışmam 'âlem-i nâsa
Degil şohbet nazar itmek hâdîr yâ Resûla'llâh

nazar kıl:

1. nazar kıl:

Kaside 52

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Hak nuru ile bakış, lutufkar ve keremli bakış,
teveccüh ile bakma.*

Yemez içmez uyumazlar nazar kıl âsumân ehli
Ki bir dem gâfil olmazlar okurlar yâ Allâh yâ
Resûla'llâh

2. nazar kıl:

Kaside 280

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bakmak, bakış.

Hasan Hilmî sözün kimyâ türâbı sîm u zer eyler
Nazar kıl sen sezâ mâ fi'l-hakîre yâ Resûla'llâh

nazar kılsa:

1. nazar kılsa:--sa

Kaside 177

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bakmak, bakış.

Gönül gökler gibi gürler çıkarsa Tûr-ı Sînâ'ya
Hasan Hilmî nazar kılsa mu'aqqid yâ Resûla'llâh

2. nazar kılsa:--sa

Kaside 224

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bakmak, bakış.

Gönül 'ilme okur kanmaz nazar kılsa kanâ'at yok
Cemâliñ keşf idüp gözle görüşdür yâ Resûla'llâh

nazar kılsun:

1. nazar kılsun:--sun

Kaside 272

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bakmak, bakış.

Nazar kılsun semâ ehli muhabbet şemsine dilde
Yüzündür gurre-i bedri tamâmım yâ Resûla'llâh

nâzım:

1. nâzım:

Kaside 323

Mısra: 2

Vezinli, kâfiyeli söz dizisi. Şiir.

Cihânın şâ'iri şemsi şer'at yâ Resûla'llâh
Tefehhur eylesün nâzım şefâ'at yâ Resûla'llâh

nâzır:

1. nâzır:

Kaside 176

Mısra: 6

1- Bakan, nazar eden 2- Sorunları çözen.

Hasan Hilmî Hızır haydır amân yanında ol hâzır
Cemî' müşküllere nâzır Hızır'dır yâ Resûla'llâh

2. **naẓīriñ:--iñ**

Kaside 267

Mısra: 2

Eş, benzer.

Yüzüñ âyine-i maḥbûb şühûda yâ Resûla'llâh
Naẓiriñ gelmedi mehd-i vücûda yâ Resûla'llâh

3. **nâẓırdır:--dır**

Kaside 339

Mısra: 6

Bakan, nazar eden.

Muḥabbet manşib-ı a'lâ Hasan Hilmî şerî'atdır
Yedi iklîme nâẓırdır celâliñ yâ Resûla'llâh

naẓır olmaz:

1. **naẓır olmaz:--maz**

Kaside 313

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Benzememek, eş olmamak.

Cihâddır tuḥfe-i 'uşşâk aña dâreyn naẓır olmaz
Gözümden yaşlar aqdıkça dūr-dâne olsun yâ
Resûla'llâh

nazm eylemiş:

1. **nazm eylemiş:--miş**

Kaside 323

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Nazım eylemek, şiir yazmak.

Yazup nazm eylemiş 'aşk-ı şerî'at vezn ider
Hakkı
Muḥabbet 'ilmi miftâhı şehâdet yâ Resûla'llâh

ne:

1. **ne:**

Kaside 1

Mısra: 4

T. Öyle bir.

Ne ni' metdir bu devlet ki şadırdı nūr-ı imānı Bize
luṭf eyledi Allāh Muḥammed gibi sultānı
ḥüsniyyât

2. **ne:**

Kaside 1

Mısra: 7

Öyle bir, nasıl.

Ne şîrîn sözlü vâ'izdir erir kalbler kılay gibi
Bakırlar altun olmuşdur sözi kimyâ-yı subḥānî

3. **ne:**

Kaside 1

Mısra: 1

T. Öyle bir.

Ne ni' metdir bu devlet ki şadırdı nūr-ı imānı
Bize luṭf eyledi Allāh Muḥammed gibi sultānı

4. **ne:**

Kaside 10

Mısra: 13

Ne kadar, oldukça.

Ne miqdār mücrim olsam da şefâ‘at eylemek
şânıñ
Ḵabul eyler niyâzını ümîd var yâ Resûla’llâh

5. ne:

Kaside 12

Mısra: 1

Nasıl.

Siyâh bahtım beyâz olmaz ne hâldir yâ
Resûla’llâh
Su’âl itdim cevâb gelmez ne kâldir yâ Resûla’llâh

6. ne:

Kaside 12

Mısra: 2

Nasıl.

Siyâh bahtım beyâz olmaz ne hâldir yâ
Resûla’llâh
Su’âl itdim cevâb gelmez ne kâldir yâ Resûla’llâh

7. ne:

Kaside 22

Mısra: 10

Öyle bir.

Hasan Hilmî hayâ itme hayât-ı hamrî nûş eyle
Ledünnî bâde-i hikmet ne devlet yâ Resûla’llâh

8. ne:

Kaside 33

Mısra: 8

Ne (yok anlamında) Şüphem yok.

Bi-hamdi’llâh Hasan Hilmî ‘alem çekmiş ser-
‘askerdir
Ne şübhem var olur vâsıl delîlsin yâ Resûla’llâh

9. ne:

Kaside 45

Mısra: 2

Nasıl bir?.

Duḥâna mübtelâ oldu bu ümmet yâ Resûla’llâh
İçerler zehr-i zaḳḳumı ne millet yâ Resûla’llâh

10. ne:

Kaside 45

Mısra: 16

Nasıl.

Kimi ‘âlim kimi zâlim kimi şeyḥdir kimi dervîş
Duḥânı içmege gelmiş ne gılzet yâ Resûla’llâh

11. ne:

Kaside 45

Mısra: 14

Nasıl.

Muḥabbet ehli bir dem Muḥammed ümmeti olsa
Duḥân içmez memât olsa ne ni‘met yâ Resûla’llâh

12. ne:

Kaside 45

Mısra: 12

Nasıl.

Nebîler içmedi bunu velîler içmedi söyler
Muḥabbet ehli çok ağlar ne gayret yâ Resûla’llâh

13. ne:

Kaside 45

Mısra: 8

Nasıl.

Zuhûrî üç yüz on sekizdir ki geçdi Nûḥ tûfânı
Bu millet oldu tuḡyânî ne kısmet yâ Resûla’llâh

14. ne:

Kaside 45

Mısra: 6

Nasıl bir?

Duḥān emrāz-ı cismānī ḥarāb eyler rūḥ-ı sulṭānī
Hevā-yı aṣl-ı şeyṭānī ne ḥikmet yā Resūla'llāh

15. ne:

Kaside 65

Mısra: 9

"Nasıl bir şeydir?" anlamında soru sıfatı.

Ḥasan Ḥilmī ḥammālīkdan ḥalāṣ olmaz ne
ḥikmetdir
Semi'nā tā ezel bār-ı 'aşkıñ yüklendim yā
Resūla'llāh

16. ne:

Kaside 70

Mısra: 16

Ne kadar, oldukça fazla anlamında.

Gelince ism-i tiryākīñ ifākat buldı ḥasta-i dünyā
Bunı inkār iden kāfir ne kördür yā Resūla'llāh

17. nedir:-dir

Kaside 70

Mısra: 3

"Nasıl bir şey?" anlamında kelime.

Nedir bu gizli dert bende ezelden berü müştākım
Cemālinden vücūd şehri ḥarābdır yā Resūla'llāh

18. ne:

Kaside 71

Mısra: 12

"Nasıl bir şey?" anlamında soru zamiri.

Nidā eyler baña ma'sūk beni medḥ eyledi 'āşık
Seniñ evşāfına lāyık ne yazsam yā Resūla'llāh

19. ne:

Kaside 77

Mısra: 1

*"Aşırı, çok, oldukça fazla" anlamı içeren
sıfat.*

Yetişdik şehir-i ramazāna ne mübārek yā
Resūla'llāh
Bu günlerde olup şā'im ta'āleyk yā Resūla'llāh

20. ne:

Kaside 78

Mısra: 10

*"Aşırı, çok, oldukça fazla" anlamı katan
sıfat.*

Orūc farzdır namāz vācib terāvīḥ sünnet olmuştur
Bu üç şeyle Ḥasan Ḥilmī ne mesrūr yā
Resūla'llāh

21. ne:

Kaside 95

Mısra: 7

*"Aşırı, çok, oldukça fazla" anlamı içeren
sıfat.*

Şarāb-ı şehvet-i şeyṭān Ḥasan Ḥilmī ne meşhūrdur
Bunuñ terki sekiz cennet cüdāyım yā Resūla'llāh

22. ne:

Kaside 191

Mısra: 4

*"Aşırı, çok, oldukça fazla" anlamı içeren
sıfat.*

Hediyem bir muḥabbetdir metā'im ma'rifet
ḳabre
Mezārım nūr ile ṭolsa ne rāḥat yā Resūla'llāh

23. **neden:-den**

Kaside 199

Mısra: 3

"Neden, hangi sebepten?" anlamında soru zarfı.

Cihānıñ mālına mağrūr neden olsun beķāsı yok
Muḥabbet mülküdür bākī teberrā yā Resūla'llāh

24. **ne:**

Kaside 210

Mısra: 6

"Nasıl bir şeydir?" anlamında soru sıfatı.

Aķar ķudret puñarıdır Ḥasan Ḥilmī iķer ķanmaz
Tūkenmez mecr-i bī-pāyān ne baḥtdır yā
Resūla'llāh

25. **ne:**

Kaside 212

Mısra: 3

T. Öyle bir.

Ne ni'met ni'met-i pākđır oķur 'āşıklarıñ virdi
Cemālīñ bāğına girdi gıdāya yā Resūla'llāh

26. **ne:**

Kaside 241

Mısra: 2

"Nasıl bir şeydir?" anlamında soru sıfatı.

Ne 'ādetdir ne ḥikmetdir bu şöhret yā Resūla'llāh
Ne müftī ķaldı ne tedrīs ne bid'at yā Resūla'llāh

27. **ne:**

Kaside 241

Mısra: 4

"Nasıl bir şeydir?" anlamında soru sıfatı.

Muḥabbet manşıbı maḥfī gezer dellāl-ı 'aşķ üzre
Anıñ bāzārı ğurbetde ne 'ibret yā Resūla'llāh

28. **ne:**

Kaside 250

Mısra: 1

"Aşırı, çok, oldukça fazla" anlamı içeren sıfat.

Ne hoşdur şavt-ı lebbeyk 'Arafāt'da yā
Resūla'llāh
Bilür 'aşık olan semt-i Minā'da yā Resūla'llāh

29. **ne:**

Kaside 275

Mısra: 5

Niçin, neden.

Ne ğam ķeksün Ḥasan Ḥilmī muḥabbet bāğı
mekşüfdür
Çekerse 'aşķ ğamıñ ķeksün 'ibāda yā Resūla'llāh

30. **ne:**

Kaside 318

Mısra: 3

Ne kadar, oldukça fazla anlamında.

Nübüvvet burc-ı ķudretten ne yüksek feth-i
yıldızdır
Toğar her gün kılıç şallar ne ḥikmet yā
Resūla'llāh

31. **ne:**

Kaside 319

Mısra: 2

Ne güzel, ne kadar güzel!.

Açılmış sünbülün dilde bu Ḳur'an yā Resūla'llāh
Bu sevdā başka bir sevdā ne reyḥān yā
Resūla'llāh

ne bilsün:

1. ne bilsün:

Kaside 324

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ne bilsin? (Bilmez, bilemez...).

Ne bilsün vâ 'iz-i hod-bîn muhabbet 'âlemi başka
Kamerdir ehl-i 'aşkıñ inşikâkı yâ Resûla'llâh

Ne hikmet hicret esbâbı ne devlet geydi ol tâcı
Ebâ Eyyûbe'l-Enşâri şahâbeñ yâ Resûla'llâh

3. ne devlet:

Kaside 190

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ne kadar büyük mutluluk / saadet ki.

Hayâtıñ tuhfe-i rahmet memâtıñ müjde-i hikmet
Ne devlet zî-sa'âdet bir dîvândır yâ Resûla'llâh

ne çäre:

1. ne çäre:

Kaside 32

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Çaresi yok, elden ne gelir.

Kaçırđı aşiyânından seniñ hüsniñ bu 'Ankâ'yı
Ne çäre bir mekân tutmaz seniñçün yâ Resûla'llâh

ne ğamdır:

1. ne ğamdır:--dır

Kaside 302

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gam değıl!

Ne ğamdır hâne-i kalbim harâb-ender-harâb olsa
Hasan Hilmî kimiñ dîvânesidir yâ Resûla'llâh

ne devlet:

1. ne devlet:

Kaside 72

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ne büyük saadettir.

Yağar meclise gül yağı saçarlar gül şuyun anda
İçerler şerbeti bunda ne devlet yâ Resûla'llâh

ne hâcet:

1. ne hâcet:

Kaside 81

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gereğı yok, gerek kalmadı.

Muhabbet miski neşr oldu tıyıldı yâ Resûla'llâh
Ne hâcet misk-i mâçîne saçıldı yâ Resûla'llâh

2. ne devlet:

Kaside 76

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ne talih, ne bahttır (kimseye nasip olmaz anlamında.).

2. ne hâcet:

Kaside 271

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Neden, ne sebepten.

Ne hâcet câme-i fâhîr muhabbet ma'nevî kaftân
Tefehhur eyledim 'aşkı ezelde yâ Resûla'llâh

3. ne hâcet:

Kaside 300

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ne gerek, ne lüzumu var!.

Hasan Hilmî cihâd ehli muhabbet iştiyâkında
Ne hâcet 'arz-ı hâl yazmak kefâdır yâ Resûla'llâh

ne haddim var:

1. ne haddim var:

Kaside 245

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*"Haddim değil, söz söyleyecek konumda
değilim" anlamlarında kullanılan kalıp ifade.*

Okursam dâ'imâ na'tîñ muhabbet âyet-i vaşfiñ
Ne haddim var benim hüs-n-ü ü edâda yâ
Resûla'llâh

ne hâşıl:

1. ne hâşıl:

Kaside 280

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ne çıkar!, ne olur!.

Ne hâşıl şâha minnetden gönül sultân
Süleymân'dır
Tenezzül eylemem kelb-i kebîre yâ Resûla'llâh

ne hikmet:

1. ne hikmet:

Kaside 76

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Bilinmeyen bir sebepten dolayı, nedense.

Ne hikmet hicret esbâbı ne devlet geydi ol tâcı
Ebâ Eyyûbe'l-Enşâri şahâbeñ yâ Resûla'llâh

2. ne hikmet:

Kaside 318

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bu nasıl bir hikmettir, sırdır ki.

Nübüvvet burc-ı kudretten ne yüksek fetḥ-i
yıldızdır
Toğar her gün kılıç şallar ne hikmet yâ
Resûla'llâh

ne hikmetdir:

1. ne hikmetdir:--dir

Kaside 14

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Her ne hikmetse; bilinmeyen bir gerekçeye
istinaden.*

Gönül yandı ciger bişdi bize vuşlat naşîb olmaz
Ne hikmetdir Hasan Hilmî ko yansun yâ
Resûla'llâh

2. ne hikmetdir:--dir-dir

Kaside 237

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bilinmeyen bir sebepten dolayı, nedense.

Göñül dertli devā bulmaz ‘aceb bilmem ne
hikmetdir
‘İlâcî gelse rûhânî kerâmet yâ Resûla’llâh

ne hoş:

1. ne hoş:

Kaside 109

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Çok güzel.

Ṭarîḳ-i mustakîminden ayırma bizi yâ Rabbî
Ḥasan Ḥilmî ne hoş zâkir okurken yâ Resûla’llâh

ne hoşdur:

1. ne hoşdur:

Kaside 98

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ne hoş, ne kadar güzel.

Muhabbet bâğına girmek mübâhdır yâ Resûla’llâh
Şarâb-ı ‘aşkı nûş itmek ne hoşdur yâ Resûla’llâh

2. ne hoşdur:--dur

Kaside 311

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ne kadar güzel.

Ḥasan Ḥilmî cihâd şehri muḳadder feth-i
ḳudretidir

Ne hoşdur gâziye âb u hevâsı yâ Resûla’llâh

ne mümkündür:

1. ne mümkündür:--dür

Kaside 261

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*"Mümkün mü, mümkün değil" anlamlarına
gelen ifade.*

Ne mümkündür göñül mürği hayâlınden ba‘îd
olmak

Neden hâlî ḳalır defter raḳamdan yâ Resûla’llâh

ne ne:

1. ne ne:

Kaside 4

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer
alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde
bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.*

Ḳuruldu meclis-i tilmîz müderrisler muḥaḳḳıḳdır
Ne maḥzûnem ne mesrûrem rızâdır yâ Resûla’llâh

2. ne ne:

Kaside 32

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer
alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde
bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.*

Seniñ vaşfıñ ideñ diller ne ay ister ne yıldızlar

Ḳaranlık gice gündüzler ki sensiz yâ Resûla’llâh

3. ne ne:

Kaside 54

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ne ... ne bağlacı.

Riyāsız bir ‘amel işler ne ‘ābid var ne zāhid var
Hasan Hilmī mu‘īn ister mücāhid yā Resūla’llāh

4. ne ne:

Kaside 93

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ne ... ne bağlacı.

Ne korkum var cehennemden ne cennetden
ümüdüm var
Ümüdüm rahmet-i Hāk’dır umarım yā Resūla’llāh

5. ne ne:

Kaside 241

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ne ... ne bağlacı.

Ne ‘ādetdir ne hikmetdir bu şöhet yā Resūla’llāh
Ne müfti kaldı ne tadrīs ne bid‘at yā Resūla’llāh

6. ne ne:

Kaside 241

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

Ne ‘ādetdir ne hikmetdir bu şöhet yā Resūla’llāh
Ne müfti kaldı ne tadrīs ne bid‘at yā Resūla’llāh

7. ne ne:

Kaside 279

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ne ... ne bağlacı.

Hasan Hilmī şifāt-ı zātın ne ‘aynīdır ne gayrīdır
Muḥabbet mebd-e-i rahmet zemīne yā Resūla’llāh

8. ne ne:

Kaside 295

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ne ... ne bağlacı.

Murādım mağfıret Hāk’dan ḥabīb senden
şefā’atdır
Qabūl eyle ne istersem ne dirsem yā Resūla’llāh

ne ne ne:

1. ne ne ne:

Kaside 150

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ne...ne bağlacı.

Hasan Hilmī ne Eyyüb’dür ne İsmā’ıl ne İbrāhīm
Veliler meslegi aşı cefādır yā Resūla’llāh

ne ne ne ne:

1. ne ne ne ne:

Kaside 26

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Farklı birimleri birbirine bağlayan "... ne ...ne" olumsuzluk bağlacı.

Ne Cebrā’il ne Mīkā’il ne İsrāfīl ne ‘Azrā’ıl
Bular bir dem öte geçmez ki gördüm yā
Resūla’llāh

ne ni‘met:

1. ne ni‘met:

Kaside 318

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ne güzel bir nimet! anlamında kalıp bir söz.

Sen ol arslan-ı a‘zamsın seniñle ümmetiñ maḥfūz
Ḥasan Ḥilmī sürür eyler ne ni‘met yā Resūla’llāh

ne rāḥat var:

1. ne rāḥat var:

Kaside 182

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

"Rahat yok" anlamında kalıp ifade.

Ne rāḥat var bu dünyāda çürük yerdir binā tutmaz
Yapan aḥmaḳlara bakmaz ‘aḳıl da yā Resūla’llāh

ne şüretle:

1. ne şüretle:-le

Kaside 66

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Nasıl! Hangi yüzle!.

Mezāra girdiğim günde su‘āl-i Münkereyn gelse
Ne şüretle cevāb virsem ḥisābım yā Resūla’llāh

nebāt:

1. nebātım:-ım

Kaside 57

Mısra: 1

I. Ot, çalı, ağaç gibi yerden biten şey, canlı olmaksızın yetişen şey, bitki. II. Tasavvufta yeme içmeye düşkün olanlar, nebat aşamasındadır.

Muḥabbet ravza-i toḥmuñ nebātım yā Resūla’llāh
Ḥüdā emriyle ḥüddāmım şebātım yā Resūla’llāh

2. nebātı:-ı

Kaside 88

Mısra: 6

Ar. bitki.

Ḥasan Ḥilmī ḥarāretle ekerken toḥm-ı iḥlāşı
Biter bir bir nebātı görür idüm yā Resūla’llāh

3. nebātım:-ım

Kaside 130

Mısra: 1

(Ar.) Bitki.

Biten bāğ-ı şerī‘ atda nebātım yā Resūla’llāh
Bu gün bāğ-ı belāğatda şebātım yā Resūla’llāh

4. nebātdır:--dır

Kaside 210

Mısra: 4

Topraktan yetişen, biten her çeşit şey. Bitki.

Ḥızır İlyās içüp anı ḥayātı aldılar andan
Muḥabbet ol şuyuñ aşlı nebātdır yā Resūla’llāh

nebī:

1. nebīlerden:-ler, -den

Kaside 38

Mısra: 7

Allah'ın buyruğunu kullara bildiren kimse, peygamberler.

Veliler eylemez imdād nebīlerden şefā‘at yok
Ümīdim var bi-izni’llāh şefī‘ ol yā Resūla’llāh

2. **nebîler:-ler**

Kaside 45

Mısra: 11

Peygamber.

Nebîler içmedi bunı velîler içmedi söyler
Muhabbet ehli çok ağlar ne ğayret yâ Resûla'llâh

3. **nebiyye:-y, -y, -e**

Kaside 63

Mısra: 11

Allah buyruğunu kullara bildiren kimse,
peygamber.

Veliyye farz olan oldur nebiyye ittibâ' etmek
Hasan Hilmî itâ' atde karîbdır yâ Resûla'llâh

4. **nebîler:-ler**

Kaside 79

Mısra: 5

(Ar.) Haber veren, bilgi getiren, haberci;
peygamber.

Nebîler hâtemi sensiñ nebiyye ittibâ' eyledik
Nikâhen mihr-i tecdîdi 'atîkan yâ Resûla'llâh

5. **nebîdir:--dir**

Kaside 119

Mısra: 4

Allah'ın buyruğunu kullara bildiren kimse,
peygamber (Hz. Muhammed).

Göñül mürğî marîz oldu ğam-ı 'aşkıñla ey Aḥmed
Devâ bahri Muhammed bes âmennâ nebîdir yâ
Resûla'llâh

6. **nebîler:-ler**

Kaside 332

Mısra: 2

(Ar.) Haber veren, bilgi getiren, haberci;
peygamber.

Muhabbet Hızır İlyâs'dır hayâtdır yâ Resûla'llâh
Nebîler münkîri müftî memâtdır yâ Resûla'llâh

nebiy:

1. **nebiyye:--y, --e**

Kaside 79

Mısra: 5

Peygamber. II Hz. Muhammed (s.a.v).

Nebîler hâtemi sensiñ nebiyye ittibâ' eyledik
Nikâhen mihr-i tecdîdi 'atîkan yâ Resûla'llâh

necât:

1. **necâtı:-ı**

Kaside 94

Mısra: 6

(Ar.) Kurtulma, kurtuluş, halâs.

Hasan Hilmî 'azîz olur kırarsa nefis-i şeytânı
Necâtı müjde bâbında sevindim yâ Resûla'llâh

2. **necâtı:-ı**

Kaside 113

Mısra: 3

Kurtuluş.

Şefâ'at mürğî rûḥ ister necâtı 'alleme'l-esmâ
Harâretten yanar bağı şarâb vir yâ Resûla'llâh

3. **necâtım:-ım**

Kaside 336

Mısra: 4

Kurtuluş.

Kebâ'ir ehlidir anlar okurlar tevbeler dersin
Cemâliñ zikridir fevz i necâtım yâ Resûla'llâh

necât bâbı:

1. necât bâbı:

Kaside 151

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kurtuluş kapısı; kurtuluşa açılan kapı.

Hasan Hilmi necât bâbı bilindi tevbedir şimdi
Yazılmış burc-ı kudretde kader mi yâ Resûla'llâh

necât bulmaz:

1. necât bulmaz:--maz

Kaside 97

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Kurtuluş yolu bulmak, çözüme kavuşmak,
derman bulmak.*

Hasan Hilmi necât bulmaz şefâ'atsiz işim bitmez
Yetiş imdâda yâ Muhammed harîkim yâ
Resûla'llâh

necâtü'l-mu' minîn:

1. necâtü'l-mu' minîn:--în

Kaside 83

Mısra: 1

Müminlerin kurtuluşu, selamete ermesi.

Necâtü'l-mu' minîn Hakk'a namâzdır yâ
Resûla'llâh
Şifâu'l-mu' minîn Hakk'a namâzdır yâ Resûla'llâh

necm-i devletdir:

1. necm-i devletdir:--dir

Kaside 292

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Saadet, mutluluk yıldızı.

Cihâna 'ayn-i rahmetdir zühürüñ yâ Resûla'llâh
Risâlet necm-i devletdir şuhûduñ yâ Resûla'llâh

necm-i hidâyetdir:

1. necm-i hidâyetdir:--dir

Kaside 40

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Doğru yolu gösteren yıldız. (Şariat
bağlamında).*

Şerî'atdan olup irşâd tarîkat tâcını geydim
Bize necm-i hidâyetdir şerî'at yâ Resûla'llâh

nedâmet eyledi:

1. nedâmet eyledi:--di

Kaside 69

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Pişman olmak, hayıflanmak.

Düşünce Cidde'ye Havvâ nedâmet eyledi âh âh
Didi evlâdına eyvâh şefâ'at yâ Resûla'llâh

neden:

1. nedendir:--dir

Kaside 87

Mısra: 5

"Niçin" soru zarfı.

Muhabbetle zehirlendim nedendir hacc naşib
olmaz
Sözüm hakdır gözüm kaldı Ümmü'l-Kurâ'da yâ
Resûla'llâh

2. neden:

Kaside 88

Mısra: 3

Niçin, hangi sebepten.

Çürük yerde çemen bitmez neden lâzım ekin
ekmek

Żarar vardır ticâretde bilürdüm yâ Resûla'llâh

3. neden:

Kaside 138

Mısra: 6

"Niçin" anlamında zarf.

Hasan Hilmî kıyâm itse melekler hıfz ider kalbîñ
Neden vesvâs ider şeytân şaşırđı yâ Resûla'llâh

4. neden:

Kaside 261

Mısra: 4

"Niçin" anlamında zarf.

Ne mümkündür gönül mürğı hayâlinden ba'îd
olmak

Neden hâlî kalur defter raķamdan yâ Resûla'llâh

nedir:

1. nedir:

Kaside 133

Mısra: 7

*'Ne ki' anlamında üstünlük belirten bir
sözcük.*

Tâc-ı İskender nedir taķt-ı Süleymân istemem
Sen şehiñ kurbâniyam yâ Muhammed Muştafa

nefahtu fihî min rūhî:

1. nefahtu fihî min rūhî:

Kaside 55

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

"İnsanlara kendi ruhumdan üfürdüm." Sad

38:72 (□□□□□□□□ □□□□ □□□
□□□□□□).

Hasan Hilmî müşâhiddir mişâl-i vâsi' u'l-ervâh
Nefahtu fihî min rūhî muhîtdir yâ Resûla'llâh

nefes:

1. nefes:

Kaside 204

Mısra: 1

*Soluk, nefes. II Şifa amacıyla hastaya okuyup
üfleme.*

Gönül hasta nefes ister okunsun yâ Resûla'llâh
Tabîb-i hâzıķa geldi sevinşün yâ Resûla'llâh

nef'î:

1. nef'î:

Kaside 24

Mısra: 9

Fayda, menfaat.

Hasan Hilmî ciger kanın içer nef'î cigerdendir
Talak şirk ehline mahşuş 'azâbdır yâ Resûla'llâh

nefis:

1. nefisle:--le

Kaside 79

Mısra: 11

*Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği,
kişiliği.*

Riyāzāt ehli ehlu'llāh nefisle ictihād eyler
Tecerrüdle nikāh eyler muḥabbet yā Resūla'llāh

2. **nefisdir:--dir**

Kaside 121

Mısra: 1

*Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği,
kişiliği.*

Beni dünyāya bend itdi nefisdir yā Resūla'llāh
Şabīken beni aldatdı nefisdir yā Resūla'llāh

3. **nefisdir:--dir**

Kaside 121

Mısra: 2

*Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği,
kişiliği.*

Beni dünyāya bend itdi nefisdir yā Resūla'llāh
Şabīken beni aldatdı nefisdir yā Resūla'llāh

4. **nefisdir:--dir**

Kaside 121

Mısra: 4

*Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği,
kişiliği.*

‘İbādetle kanat açsam ayağımdan tutar şalmaz
Cihānı yutsa ol toymaz nefisdir yā Resūla'llāh

5. **nefisdir:--dir**

Kaside 121

Mısra: 6

*Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği,
kişiliği.*

Hasan Hilmī ḥalāş olmaz döğerse nefsi uşlanmaz
Günāh işler uşanmaz nefisdir yā Resūla'llāh

6. **nefis:**

Kaside 242

Mısra: 1

*Benlik, kişilik. II [tas.] Kulun kötü huyları ve
çirkin vasıflarının merkezi.*

Nefis emmāre-i ḡaflet çocukdur yā Resūla'llāh
Kırarsa şīşe-i ḡalbī yazıktır yā Resūla'llāh

7. **nefis:**

Kaside 242

Mısra: 5

*Benlik, kişilik. II [tas.] Kulun kötü huyları ve
çirkin vasıflarının merkezi.*

Hasan Hilmī nefis ma‘şūm büyütme anı südden
kes
Yedi başlu ki ejderhā kavīdir yā Resūla'llāh

nefs:

1. **nefsim:-im**

Kaside 43

Mısra: 13

*Tasavvuf. Kulun kötü, beğenilmeyen, bayağı
ve hayvânî arzuları, huy ve fiilleri, kibir gazap,
kin, haset, hırs, tahammülsüzlük, hasislik,
dedikodu, şehvet, ihtiras, hevâ vü heves gibi
zaaflarının merkezi.*

Biri nefsim biri şeytân iderler gün-be-gün tuğyān
Helāk itdi bizi her dem ḡarābım yā Resūla'llāh

2. **nefs:**

Kaside 53

Mısra: 5

*Kulun kötü, beğenilmeyen, bayağı ve hayvani
arzuları, huy ve fiilleri, kibir gazap, kin, haset,
hırs, tahammülsüzlük, hasislik, dedikodu, şehvet,
ihtiras, hevâ vü heves gibi zaafının merkezi.*

Hasan Hilmî emîn olma nefis i şeytân saña
düşmân
Bi-izni'llâh kılıç çekdim keserim yâ Resûla'llâh

3. nefsiñ:-iñ

Kaside 56

Mısra: 9

*Tasavvuf. Kulun kötü, beğenilmeyen, bayağı
ve hayvânî arzuları, huy ve fiilleri, kibir gazap,
kin, haset, hırs, tahammülsüzlük, hasislik,
dedikodu, şehvet, ihtiras, hevâ vü heves gibi
zaaflarının merkezi.*

Hasan Hilmî keser nefsiñ seniñ ismiñ suyûfiyla
Put u dünyâyı bi'l-ğalbde kırarım yâ Resûla'llâh

4. nefsim:-im

Kaside 67

Mısra: 1

*Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği,
kişiliği.*

Günâhı işleme nefsim uşanmaz yâ Resûla'llâh
Bu nefsim böyle şeytân uşanmaz yâ Resûla'llâh

5. nefsim:-im

Kaside 67

Mısra: 2

*Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği,
kişiliği.*

Günâhı işleme nefsim uşanmaz yâ Resûla'llâh
Bu nefsim böyle şeytân uşanmaz yâ Resûla'llâh

6. nefsimi:---im, --i

Kaside 102

Mısra: 4

*Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği,
kişiliği (Aşığın kendisi).*

Cihâna cânımı virdim seniñ 'aşkıñ fedâsıçün
Ki farzdır nefsimi qurbân kesersem yâ Resûla'llâh

7. nefsi:-i

Kaside 120

Mısra: 1

*(Nefis) Can, kişi, kendi, öz varlık. Bir şeyin
zâtı olan, kendisi.*

Harâmdan hıfz iden nefsi nikâhdır yâ Resûla'llâh
Keser şeytânı bi'l-küllî nikâhdır yâ Resûla'llâh

8. nefsi:-i

Kaside 121

Mısra: 5

*(Nefis) Can, kişi, kendi, öz varlık. Bir şeyin
zâtı olan, kendisi.*

Hasan Hilmî halâş olmaz döгерse nefsi uşlanmaz
Günâh işler uşanmaz nefsidir yâ Resûla'llâh

9. nefsiñ:--iñ

Kaside 127

Mısra: 1

*I. Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği,
kişiliği. II. (tas.) Kulun kötü, beğenilmeyen,
bayağı ve hayvânî arzuları, huy ve fiilleri, kibir
gazap, kin, haset, hırs, tahammülsüzlük, hasislik,
dedikodu, şehvet, ihtiras, hevâ vü heves gibi
zaaflarının merkezi.*

Bu nefsiñ derdine dermân ki sensiñ yâ Resûla'llâh
Bu hasta qalbime Loqmân ki sensiñ yâ
Resûla'llâh

10. nefsimi:-im, -e

Kaside 171

Mısra: 1

(Ar.) Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği, kişiliği.

Bedeldir nefsim keşersem yâ Resûla'llâh
Vücûdum mâ-sivâ hepden geçerse yâ
Resûla'llâh

11. **nefsi:-i**

Kaside 198

Mısra: 1

Benlik, kişilik. II [tas.] Kulun kötü huyları ve çirkin vasıflarının merkezi.

Riyâzetle kesüp nefsi sevindim yâ Resûla'llâh
Gice gündüz nice güşa çekerdim yâ Resûla'llâh

12. **nefs:**

Kaside 200

Mısra: 2

Benlik, kişilik. II [tas.] Kulun kötü huyları ve çirkin vasıflarının merkezi.

Muhabbet râh-ı 'aşkı refîkim yâ Resûla'llâh
Harâmî nefis ile şeytân esîrim yâ Resûla'llâh

13. **nefsi:-i**

Kaside 205

Mısra: 3

Benlik, kişilik. II [tas.] Kulun kötü huyları ve çirkin vasıflarının merkezi.

Muhabbet âteşi kudret yakar nefsi helâk eyler
Görür 'aşıkların her gün gönülde yâ Resûla'llâh

14. **nefsi:-i**

Kaside 226

Mısra: 5

Kulun kötü, beğenilmeyen, bayağı ve hayvânî arzuları, huy ve fiilleri, kibir gazap, kin, haset,

hırs, tahammülsüzlük, hasislik, dedikodu, şehvet, ihtiras, hevâ vü heves gibi zaafının merkezi.

Kırar nefsi helâk eyler Hasan Hilmî mücâhiddir
Muhabbet şâhı kalb içre celîsdir yâ Resûla'llâh

15. **nefsim:-im**

Kaside 232

Mısra: 3

Benlik, kişilik. II [tas.] Kulun kötü huyları ve çirkin vasıflarının merkezi.

İki hayye vücûdumda biri nefsim biri şeytân
Emerler kan-ı insânı inkiyâda yâ Resûla'llâh

16. **nefsi:-i**

Kaside 326

Mısra: 5

Benlik, kişilik. II [tas.] Kulun kötü huyları ve çirkin vasıflarının merkezi.

Hasan Hilmî riyâzetle kırar nefsi helâk eyler
Mücâhid fî sebîli'llâh ğazâ idersem yâ Resûla'llâh

nefsânî:

1. **nefsânî:**

Kaside 205

Mısra: 1

Nefse ait, nefisle ilgili.

Muhabbet yaksa nefsânî gönülde yâ Resûla'llâh
Yeşil otlar biter zevk-i zemînde yâ Resûla'llâh

nefsânî şeytân:

1. **nefsânî şeytân:**

Kaside 116

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İnsanın kendi öz benliği, iç dünyası (Şeytana benzetilmiş).

‘İbâdet eylesek ifsâd ider nefsanî şeytân
Hafîdir hilesi çokdur hafîz ol yâ Resûla’llâh

nefse uyup:

1. nefse uyup:--up

Kaside 150

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bedenin isteklerine uymak, günah işlemek.

Şafa için uyup nefse nikâhı eyledim şer‘en
Yağar yağmur gibi zevkim belâdır yâ Resûla’llâh

nefsi:

1. nefsi:

Kaside 38

Mısra: 9

Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği, kişiliği.

İşitdim nefsi yâ nefsi semâdan bir bülend-âvâz
Açıldı na‘tına âğâz sezâvâr yâ Resûla’llâh

2. nefsi:

Kaside 38

Mısra: 9

Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği, kişiliği.

İşitdim nefsi yâ nefsi semâdan bir bülend-âvâz
Açıldı na‘tına âğâz sezâvâr yâ Resûla’llâh

nefs-i bâğ:

1. nefs-i bâğ:

Kaside 206

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(bâğ-ı nefis) Nefis bahçesi, nefis.

Dikilmiş nefs-i bâğ içre mu‘allak cennet-i Tübâ
Feţübâ şümme tûbâ teennî yâ Resûla’llâh

nefs-i ekberle:

1. nefs-i ekberle:--le

Kaside 299

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

En büyük nefis, kişinin kendi nefsi, özü, benliği.

Hasan Hilmî gâzâ eyler cihâdı nefs-i ekberle
Hüveydâdır müessirden eşerden yâ Resûla’llâh

nefs-i emmâre:

1. nefs-i emmâre:

Kaside 102

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Nefsin yedi mertebesinden en alt derecesi
[Bu mertebede nefis insana kötülükleri, günâhı, şehveti emreder ve kişi her türlü günâhı pişmanlık duymadan işleyebilir].*

Hasan Hilmî mücâhiddir ‘adüvvî nefs-i emmâre
Gâzâ eyler meded ister ‘asîrsem yâ Resûla’llâh

nefs-i emmârem:

1. nefs-i emmârem:

Kaside 200

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Nefsin yedi mertebesinden en alt derecesi
[Bu mertebede nefis insana kötülükleri, günâhı,
şehveti emreder ve kişi her türlü günâhı pişmanlık
duymadan işleyebilir].*

Muhabbet seyfidir kudret kesersem nefs-i
emmârem

Hasan Hilmî 'adîl olsa vezîrim yâ Resûla'llâh

nefs-i ğaddârı:

1. nefs-i ğaddârı:--ı

Kaside 172

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Zulmeden nefis.

Kesersem vâcib olmuştur bu zâlim nefs-i ğaddârı
'Aţâyâ eylese Bârî gerekse yâ Resûla'llâh

nefs-i insânda:

1. nefs-i insânda:--da

Kaside 148

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*İnsanın nefsi; bir kimsenin öz varlığı, öz
benliği, kişiliği, ruhu, ruhsal özellikleri.*

Şabırdır hikmete 'ibret yazılmış levh-i maḥfûzda
cehennem nefs-i insânda kibirdir yâ Resûla'llâh

nefsi kırar:

1. nefsi kırar:--ar

Kaside 48

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Nefsin istek ve arzularına uymamak.

Hasan Hilmî ḥabîb ḳahve içildikçe kırar nefsi
Helâk-ı şehvete bādî bu ḳahve yâ Resûla'llâh

nefs-i nâtıkdır:

1. nefs-i nâtıkdır:--dır

Kaside 17

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*1-Konuşan nefis (Tasavvufî manada
maddeden mücerret fakat maddeyle etkileşim
halindeki cevher) 2-Düşünüp söyleme, konuşma
hassası; düzgün, dokunaklı söz söyleme arzu ve
isteği.*

Beden ḥākî ki rūḥ bākî bir ismi nefs-i nâtıkdır
Hasan Hilmî ḥayât ister şefâ'at yâ Resûla'llâh

nefs-i şeytânı:

1. nefs-i şeytânı:--ı-i

Kaside 94

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Şeytani nefis. Kötülüğü isteyen nefis.

Hasan Hilmî 'azîz olur kırarsa nefs-i şeytânı
Necâtı müjde bâbında sevindim yâ Resûla'llâh

nefs-ü şeytânî:

1. nefs-ü şeytânî:--ıñ

Kaside 232

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(Nefs-i şeytan) Şeytana uyan nefis.

Muhabbet ehli pâdişâhdır inzivâda yâ Resûla'llâh
Helâki nefs-ü ü şeytânîñ inzivâda yâ Resûla'llâh

nefy idüp:

1. nefy idüp:--üüp

Kaside 64

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

1- İnkâr etmek. 2- Uzaklaştırma, gönderme, kovma.

Fenâyı nefy idüp bi'z-zât beķâyı ihtiyâr itdiñ
Bırakdıñ mustakîm dîni ehl-i îmāna yâ
Resûla'llāh

nem:

1. nem:

Kaside 10

Mısra: 6

Neyim; hangi eşyam, değerim.

Bi-ḥamdi'llāh gönül mürğü muḥabbetle
ğıdālanmış
O ni'metden lezîz ğayrî ki nem var yâ Resûla'llāh

nere:

1. nerden:-den

Kaside 66

Mısra: 4

"Hangi yer, hangi taraf" anlamında soru zamiri.

Ḥabersizce gelür bir gün benim ol tuḥfe-i mevtim
'Aceb nerden olur i'tā kitābım yâ Resûla'llāh

neş'e:

1. neş'esi:--si

Kaside 248

Mısra: 2

Neşe, keyif, sevinç.

Muḥabbet ma'cûnı ḥāl-i derûnı evliyâu'llāh
Bulunmaz neş'esi her bir devāda yâ Resûla'llāh

nesr:

1. neşrine:-in, -e

Kaside 57

Mısra: 4

Yayma, dağıtma, saçma.

Türâb-ı ravza-i kabriñ karanfil yağıyla maḥlûṭ
Melekler neşrine meb'ûs memâtım yâ Resûla'llāh

neşr ider:

1. neşr ider:--er

Kaside 244

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yaymak, dağıtmak, saçmak.

Risâlet bâğ-ı rahmetdir cihāna meyve neşr ider
Kurulmuş sofrâ-i kudret şehâvet yâ Resûla'llāh

neşr oldı:

1. neşr oldı:--dı

Kaside 81

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yayılmak, dağılmak.

Muḥabbet miski neşr oldı tıyuldu yâ Resûla'llāh
Ne ḥâcet misk-i mâçîne saçıldı yâ Resûla'llāh

neşr olur:

1. neşr olur:--ur

Kaside 227

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yayılmak, dağılmak.

Cihāna neşr olur el-ān Muḥammed ma‘deni miski
Muḥabbet miskdir eşki mübeddel yā Resūla’llāh

nevāfil:

1. nevāfil:

Kaside 218

Mısra: 6

*Farz ve vācip olanlar dışında sırf Allah
rızâsını kazanmak için yapılan ibâdetler.*

Ḥasan Ḥilmî muḥabbetle okur lebbeyk-i rūḥānî
Şadâsı gelse ḥuccâcîñ nevāfil yā Resūla’llāh

nevbet:

1. nevbet:

Kaside 70

Mısra: 5

(Ar.) Nöbet.

Çekildi kārübān gitdi bu gün nevbet baña geldi
Bu cumhürdan girü kılsam ‘aybdır yā Resūla’llāh

nev-cemāl:

1. nev-cemāl:

Kaside 32

Mısra: 9

*Farkına yeni varılan güzellik (Hz.
Muhammed bağlamında).*

Göründi nev-cemāl şimdi ta‘aşşuk eylesün ‘uşşāk
Kesildi kebş-i ‘İsmā’l fedāya yā Resūla’llāh

ney:

1. neyin:-in

Kaside 7

Mısra: 7

*Kamıştan yapılmış bir arşın uzunluğunda
nefesli çalgı II Aşık.*

Simā‘ eyler belā kıvliñ çalar kudret neyin dilde
Şadâsı ‘ahdi mîşākıñ ‘azîzdir yā Resūla’llāh

neylesün:

1. neylesün:

Kaside 341

Mısra: 2

Ne yapsın?.

Muḥabbet dert-ḥānesidir derūnum yā Resūla’llāh
Dīvāne neylesün mālî cünūnum yā Resūla’llāh

nice:

1. nice:

Kaside 65

Mısra: 5

" Pek çok, bir çok" anlamında belgisiz sıfat.

Uyup ebnā-yı cinsimle nice ğıybet kelām itdim
Didim estağfiru’llāh ben tükürdüm yā Resūla’llāh

2. nice:

Kaside 72

Mısra: 3

" Pek çok, bir çok" anlamında belgisiz sıfat.

Rebî‘u’l-evvel ayını nice ‘aşık larıñ bekler
Giceler şubḥa dek ağlar şefā‘at yā Resūla’llāh

3. nice:

Kaside 163

Mısra: 4

"Birçok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.

Uçar kuşlar gibi anlar girerler cennete cümle

Nice devletlere anlar irerler yâ Resûla'llâh

4. nice:

Kaside 165

Mısra: 4

" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.

İdince yevm-i işneynde tevellüd dâr-ı dünyâda

Nice kâfirlerin kaçır yıkıldı yâ Resûla'llâh

5. nice:

Kaside 198

Mısra: 2

" Pek çok, bir çok" anlamında belgisiz sıfat.

Riyâzetle kesüp nefsi sevindim yâ Resûla'llâh

Gice gündüz nice guşşa çekerdim yâ Resûla'llâh

6. nice:

Kaside 296

Mısra: 5

Öyle bir.

Hasan Hilmî nice mahrûm kalur 'âşık civârında

İdenler ravza-i pâkî ziyâret yâ Resûla'llâh

7. nice:

Kaside 327

Mısra: 4

Nasıl.

Hayâtın nûr-ı kudretdür ezel bâkî ebed şolmaz

Nice gül koçmasun 'âşık şararmış yâ Resûla'llâh

n'id:

1. n'ider:-er

Kaside 158

Mısra: 3

"Ne yapar, ne eder?" . II. Gerektir, lazım değildir.

'İbâdet zevk-i ehlu'llâh n'ider emlâk-ı dünyâyı

Cehennemden 'ubûr eyler gayûrdur yâ

Resûla'llâh

nidâ:

1. nidâ:

Kaside 69

Mısra: 31

1. Çağırma, ses etme. 2. Gaipten gelen ses.

İdince zikrini Âdem nidâ geldi ki 'afv itdim

Didi Âdem ki ben ni'tdim şefâ'at yâ Resûla'llâh

2. nidâ:

Kaside 69

Mısra: 33

1. Çağırma, ses etme. 2. Gaipten gelen ses.

Nidâ geldi ki yâ Âdem Hâbîbim'le du'â kılsañ

Ebed cennetde çıkmazdın şefâ'at yâ Resûla'llâh

nidâ eyler:

1. nidâ eyler:--r

Kaside 71

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Seslenmek, çağırma.

Nidā eyler baña ma‘şūk beni medh eyledi ‘āşık
Seniñ evşāfına lāyık ne yazsam yā Resūla’llāh

2. **nidā eyler:--r**

Kaside 85

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Seslenmek, çağırarak.

Edā vakti minārede müezzınler nidā eyler
İcābet mü’mine maḥşūş namāzdır yā Resūla’llāh

n’ider:

1. **n’ider:**

Kaside 27

Mısra: 6

Ne yapar.

‘Amāret eyledim rūḥum vüçüd- ender- ḥarāb oldı
N’ider emvāli emlāki ḥarābı yā Resūla’llāh

nihāyet:

1. **nihāyet:**

Kaside 120

Mısra: 3

1. Son. 2. Sonunda, en sonunda.

Nihāyet zevk-i cismānī anıñ fevkinde zevk olmaz
Cemāli vuşlat-ı zevke nikāhdır yā Resūla’llāh

2. **nihāyetsiz:--siz**

Kaside 254

Mısra: 5

Son, sınır.

Nihāyetsiz kütüb-ḥāne Ḥasan Ḥilmī muḥabbetdir
Baña ta‘līmī ders eyle girersem yā Resūla’llāh

3. **nihāyetsiz:--siz**

Kaside 337

Mısra: 3

Son, sınır.

Tükenmez baḥr-i bī-pāyān nihāyetsiz derin deryā
Ḥakīm olmaḥ ḥabībīñ ibtidāsı yā Resūla’llāh

nikāh:

1. **nikāha:-a**

Kaside 79

Mısra: 7

*Bir erkekle bir kadının evlilik birliği
kurmasını sağlayacak yasal işlem.*

Anıñcün cümle aşḥāblar nikāha itdiler rağbet
Kimi ḳavlen kimi fi‘len vesā‘il yā Resūla’llāh

2. **nikāh:**

Kaside 120

Mısra: 15

*Hayatını birlikte idame ettirmek için verilen
söz, bağlılık yemini.*

Sekiz cennet sekiz bābdır sekiz beytdir nikāh na‘tı
Sekiz cennetde sultānı nikāhdır yā Resūla’llāh

3. **nikāhdır:--dır**

Kaside 120

Mısra: 1

*Hayatını birlikte idame ettirmek için verilen
söz, bağlılık yemini.*

Ḥarāmdan ḥıfz iden nefsi nikāhdır yā Resūla’llāh
Keser şeytānı bi‘l-küllī nikāhdır yā Resūla’llāh

4. **nikāhdır:--dır**

Kaside 120

Mısra: 2

Hayatını birlikte idame ettirmek için verilen söz, bağlılık yemini.

Harāmdan hıfz iden nefsi nikāhdır yā Resūla'llāh
Keser şeytānı bi'l-küllī nikāhdır yā Resūla'llāh

5. nikāhdır:--dır

Kaside 120

Mısra: 4

Hayatını birlikte idame ettirmek için verilen söz, bağlılık yemini.

Nihāyet zevk-i cismānī anıñ fevkinde zevk olmaz
Cemāli vuşlat-ı zevke nikāhdır yā Resūla'llāh

6. nikāhdır:--dır

Kaside 120

Mısra: 6

Hayatını birlikte idame ettirmek için verilen söz, bağlılık yemini.

Delīlim fenkiḥū fermān kabūl itdik sa'ādetdir
Temāşā ehli cennetle nikāhdır yā Resūla'llāh

7. nikāhdır:--dır

Kaside 120

Mısra: 8

Hayatını birlikte idame ettirmek için verilen söz, bağlılık yemini.

Nikāḥ-ı sūnnete raġbet iden ümmetleriñ dā'im
Cefā çekmez şafā ehli nikāhdır yā Resūla'llāh

8. nikāhdır:--dır

Kaside 120

Mısra: 10

Hayatını birlikte idame ettirmek için verilen söz, bağlılık yemini.

Fakīr olmaz bu dünyāda gelür rızkı suhūletle
Ġanī eyler ḵanā'atle nikāhdır yā Resūla'llāh

9. nikāhdır:--dır

Kaside 120

Mısra: 12

Hayatını birlikte idame ettirmek için verilen söz, bağlılık yemini.

Muḥabbet bāġı fetḥ olsun mübārek eyle yā Rabbī
Du'ālar müstecāb eyler nikāhdır yā Resūla'llāh

10. nikāhdır:--dır

Kaside 120

Mısra: 14

Hayatını birlikte idame ettirmek için verilen söz, bağlılık yemini.

Virir rızkını bol eyler diler 'ömrünü tül eyler
Ḥulūş itmek 'ibādetde nikāhdır yā Resūla'llāh

11. nikāhdır:--dır

Kaside 120

Mısra: 16

Hayatını birlikte idame ettirmek için verilen söz, bağlılık yemini.

Sekiz cennet sekiz bābdır sekiz beytdir nikāḥ na'tı
Sekiz cennetde sultānı nikāhdır yā Resūla'llāh

nikāḥ eyler:

1. nikāḥ eyler:--r

Kaside 79

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Nikah kıymak, evlenmek.

Riyāzāt ehli ehlu'llāh nefisle ictihād eyler
Tecerrüdle nikāḥ eyler muḥabbet yā Resūla'llāh

nikāh itdiñ:

1. nikāh itdiñ:--di, --ñ

Kaside 79

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Evlenmek.

Bize Allāh mubaḥ kıldı nikāhı yā Resūla'llāh
Toḡuz ḡātūn nikāh itdiñ ḡelāldir yā Resūla'llāh

nikāh itsün:

1. nikāh itsün:--sün

Kaside 79

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Evlenmek.

Meger vāsi' olan ümmet nikāh itsün ki dört 'avret
Şerī'atda budur ruḡṣat seniyyen yā Resūla'llāh

2. nikāh itsün:--sün

Kaside 79

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Evlenmek.

Nikāh itsün Ḥasan Ḥilmī eger ḡādirse dört 'avret
Ki taṭlīḡ eylesün dördüñ peşinen yā Resūla'llāh

nikāhen:

1. nikāhen:

Kaside 79

Mısra: 4

(-en eki alarak) Nikahlanarak, nikah yoluyla.

Evāmirdir ḡabūl itdik delīlim Fenḡiḡu'l-āyāt
Menāḡiden ḡazer kıldıḡ nikāhen yā Resūla'llāh

2. nikāhen:

Kaside 79

Mısra: 6

(-en eki alarak) Nikahlanarak, nikah yoluyla.

Nebīler ḡātemi sensiñ nebiyye ittibā' eyledik
Nikāhen mihr-i tecdīdi 'atīḡan yā Resūla'llāh

nikāh-ı sünnete:

1. nikāh-ı sünnete:-e

Kaside 120

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sünnet olan nikah. II Hz. Muhammed'in

sünneti olan nikah.

Nikāh-ı sünnete raḡbet iden ümmetleriñ dā'im
Cefā çekmez şafā ehli nikāḡdır yā Resūla'llāh

nikāh:

1. nikāh:-ı

Kaside 79

Mısra: 1

Bir erkekle bir kadının evlilik birliḡi

kurmasını saḡlayacak yasal işlemler, evlilik akdi.

Bize Allāh mubaḥ kıldı nikāhı yā Resūla'llāh

Toḡuz ḡātūn nikāh itdiñ ḡelāldir yā Resūla'llāh

2. nikāh:-ı

Kaside 150

Mısra: 3

Bir erkekle bir kadının evlilik birliḡi

kurmasını saḡlayacak yasal işlemler, evlilik akdi.

Şafa için uyup nefse nikâhı eyledim şer‘en
Yağar yağmur gibi zevkim belâdır yâ Resûla’llâh

nîl-i mübarekdir:

1. nîl-i mübarekdir:-dir

Kaside 49

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*I. Mısır ülkesindeki büyük nehir. II. Mübarek
Nîl nehri (şeriat bağlamında).*

Akar Nîl-i mübarekdir şer‘at yâ Resûla’llâh
Fırât-ı bağ-ı Bağdâd’dır şer‘at yâ Resûla’llâh

ni‘met:

1. ni‘metdir:-dir

Kaside 1

Mısra: 4

İyilik, lütuf, ihsan.

Ne ni‘metdir bu devlet ki şadırdı nûr-ı îmânı Bize
luţf eyledi Allâh Muhammed gibi sultânı
hüsniyyât

2. ni‘metden:-den

Kaside 10

Mısra: 6

*1. Refah, rahat, hoş dirilik. 2. Ferah,
meserret: ni‘met-i ilâhiyye. 3. Allâh’ın kuluna
verdiği her şey.*

Bi-hamdi’llâh gönül mürğü muhabbetle
gıdalanmış
O ni‘metden lezîz gayrî ki nem var yâ Resûla’llâh

3. ni‘met:

Kaside 28

Mısra: 3

Nimet, bahşedilmiş rızık.

Sefer sofrasına ni‘met gelür vakt-i seher senden
Muhabbet miftah-ı Babu’s-Selâmı yâ Resûla’llâh

4. ni‘met:

Kaside 45

Mısra: 14

*1. Refah, rahat, hoş dirilik. 2. Ferah,
meserret: ni‘met-i ilâhiyye. 3. Allâh’ın kuluna
verdiği her şey.*

Muhabbet ehli bir dem Muhammed ümmeti olsa
Duhan içmez memât olsa ne ni‘met yâ Resûla’llâh

5. ni‘met:

Kaside 212

Mısra: 3

İhsan, bağış, iyilik, lütuf.

Ne ni‘met ni‘met-i pâkdır okur ‘âşıkların virdi
Cemâliñ bāğına girdi gıdāya yâ Resûla’llâh

6. ni‘meti:-i

Kaside 221

Mısra: 1

(Ar.) Allah’ın kuluna verdiği her şey.

Muhabbet ni‘meti na‘tın fakîre yâ Resûla’llâh
Hakîr olsam ganî eyler ‘azîze yâ Resûla’llâh

7. ni‘met:

Kaside 223

Mısra: 6

*Allah’ın kullarına bağışı olan yiyecek içecek
vb., özellikle ekmek.*

Hasan Hilmî ‘amel buğday anı tevhid dakik eyler
O ni‘met cenneti hakke’l-yakindir yâ Resûla’llâh

8. ni‘meti:-i

Kaside 341

Mısra: 4

İyilik, lütuf, ihsan.

Uşandım fânî dünyânın cefâsın çekmeden gayrî
Bu medhiñ ni‘meti Haq‘dan zebânım yâ
Resûla‘llâh

ni‘met-i ‘âmdır:

1. ni‘met-i ‘âmdır:--dır

Kaside 51

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Herkese âit lutuf eseri olan iyilik, ihsan,
bağış.*

Nübüvvet ni‘met-i ‘âmdır Hasan Hilmî havâş ehli
Mu‘tîz ehl-i îmâna irşâd-nümâyız yâ Resûla‘llâh

ni‘met-i pâkdir:

1. ni‘met-i pâkdir:--dır

Kaside 212

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Temiz nimet.

Ne ni‘met ni‘met-i pâkdir okur ‘âşıkların virdi
Cemâliñ bağına girdi gıdâya yâ Resûla‘llâh

nîsân:

1. nîsân:

Kaside 5

Mısra: 1

Nisan ayı II Nisan yağmuru, bereket.

Yağar nîsân biter kimyâ türâbda yâ Resûla‘llâh
Defineler çıkar meşhûr harâbda yâ Resûla‘llâh

2. nîsâna:-a

Kaside 5

Mısra: 3

Nisan ayı II Nisan yağmuru, bereket.

Nîsâna açmışam ağzım ‘Adın deryâsıdır qalbim
Kuşar dürdâneler hamsî kitâbda yâ Resûla‘llâh

3. nişânı:--ı

Kaside 136

Mısra: 3

*Devlet adamlarına veya saygın kişilere
devlet tarafından verilen ve göğse takılan
madalya.*

Nişânı şöhreti sevmez sevenlerden firâr eyler
Muhayyerdir kemâl ehli dilerse yâ Resûla‘llâh

ni’tdim:

1. ni’tdim:

Kaside 69

Mısra: 32

Ne yaptım?

İdince zikrini Âdem nidâ geldi ki ‘afv itdim
Didi Âdem ki ben ni’tdim şefâ‘at yâ Resûla‘llâh

niyâz:

1. niyâzını:-ın, -ı

Kaside 10

Mısra: 14

*Yalvarma, rica, istirham; büyüklerden
birinin huzurunda edeple bulunmak|| bazı tarikat
dervişlerinin tarikat yolunda kendisinden üstün*

*birine kendini teslim etmesi; derviş armağanı;
hediye, ihsan, sadaka (Pakalın, 1983. 701).*

Ne miḳdār mücrim olsam da şefā‘at eylemek
şānıñ

Ḳabul eyler niyāzını ümīd var yā Resūla‘llāh

2. niyāzdır:--dır

Kaside 63

Mısra: 6

*Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma,
yakarma, rica, dua.*

Şıyām ile zekāt ḥaḳdır ḡanīler ḥacca gitmek farz
Cemālīñ Ka‘be-i arza niyāzdır yā Resūla‘llāh

3. niyāza:-a

Kaside 310

Mısra: 1

*(Allah’a)Yalvarma, yakarma (Dua etmek
bağlamında).*

Mücāhid ehli mescidde niyāza yā Resūla‘llāh
İmāmu‘l-‘aşḳ şürū‘ itmiş namāza yā Resūla‘llāh

niyāz eyler:

1. niyāz eyler:-r

Kaside 43

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Yalvarmak, ricada bulunmak.

Ḥasan Ḥilmī oḡur fermān yazar arzū niyāz eyler
Seḡer vaḳti selām eyler hedāyā yā Resūla‘llāh

niyāz itdim:

1. niyāz itdim:--di, --m

Kaside 278

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dua etmek, dilemek.

Muḡabbet defteriñ yazdım ḳuşūra yā Resūla‘llāh
Ḥacīl itme niyāz itdim ḥuzūra yā Resūla‘llāh

niyāzen:

1. niyāzen:

Kaside 77

Mısra: 4

(-en eki gelmiş) Dua ederek.

Bu şehre eyleyen ta‘zīm bilindi şübhesiz şā‘im
Geceler şubḡa dek ḳā‘im niyāzen yā Resūla‘llāh

niyyet:

1. niyyetim:-im

Kaside 4

Mısra: 11

İstek II amaç.

Rızādır niyyetim ḡālīş icāzetle mecāz oldu
Riyāi şirki terk itdim nümādır yā Resūla‘llāh

2. niyyetim:-im

Kaside 93

Mısra: 12

Ar. Niyet, maksat.

Ḥasan Ḥilmī fesād itmez degildir şöhrete mā‘il
Oḡunsam niyyetim ḡālīş ḡalāşım yā Resūla‘llāh

3. niyyetle:-le

Kaside 93

Mısra: 3

Ar. Niyet, maksat.

Bu niyyetle idüp teknil muvaffak eyledi tevfiğ
Riyâdan şaklasun Mevlâ refiğim yâ Resûla'llâh

ni' met:

1. ni' metdir:--dir

Kaside 1

Mısra: 1

İyilik, lütuğ, ihsan.

Ne ni' metdir bu devlet ki şadırdâ nür-i imânı
Bize lutf eyledi Allâh Muhammed gibi sultânı

noğşân:

1. noğşân:

Kaside 133

Mısra: 3

(Ar.) Eksiklik, kusur.

Sâ'ilem ihsân seniñ 'âcizem noğşân benim
Rağmeten li'l 'âlemînsin yâ Muhammed Muştafâ

2. noğşânını: -i, -n, -i

Kaside 246

Mısra: 1

Eksiklik, kusur.

Kemâle şarf ider noğşânını 'âbid 'ibâda yâ
Resûla'llâh
Muğabbet rağmetiñ olsun ziyâde yâ Resûla'llâh

noğşânî:

1. noğşânîdir:--dir

Kaside 245

Mısra: 1

Eksik, yetersiz, kusurlu.

Muğabbet noğşânîdir her müdde'âda yâ
Resûla'llâh
Kuşurum çok hidâyetlü du'âda yâ Resûla'llâh

n'ola:

1. n'ola:

Kaside 101

Mısra: 7

Çok mu? Ne çıkar?.

N'ola 'âşık Hâsan Hilmî cemâliñ hasretiñ çekse
'Ayıb görme günâhkâra keremdir yâ Resûla'llâh

nübüvvet:

1. nübüvvet:

Kaside 51

Mısra: 9

*Nebilik, peygamberlik: mansıb-ı nübüvvet,
esrâr-ı nübüvvet.*

Nübüvvet ni' met-i 'âmdır Hâsan Hilmî havâş ehli
Mu'îmiz ehl-i imâna irşâd-nümâyız yâ Resûla'llâh

2. nübüvvet:

Kaside 144

Mısra: 5

Nebilik, peygamberlik.

Nübüvvet şâhısıñ şâhım Hâsan Hilmî kuluñ kem-
ter

Şalât ile selâm eyler gayûrdur yâ Resûla'llâh

3. nübüvvet:

Kaside 147

Mısra: 2

Nebilik, peygamberlik.

Risālet rahmeti yağdı ğidādır yā Resūla'llāh
Nübuvvet bāğ-ı rahmetle nümādır yā Resūla'llāh

4. nübuvvet:

Kaside 268

Mısra: 5

Nebîlik, peygamberlik.

Nübuvvet saltanat şemsi Hâsan
Hilmî münevverdir
Yezîd'in kabri fi't-tahkîk cehennem yâ
Resūla'llāh

5. nübüvvet:

Kaside 277

Mısra: 2

Nebîlik, peygamberlik.

Yüzünde âyet-i Qur'ân yazılmış yâ Resūla'llāh
Nübüvvet muşhaf-ı kudret açılmış yâ Resūla'llāh

6. nübüvvet:

Kaside 306

Mısra: 4

Nebîlik, peygamberlik.

Cihādî devlet-i derdi gönül mihmân sarâyında
Nübüvvet hâtemi hakkın habîbi yâ Resūla'llāh

7. nübuvvet:

Kaside 316

Mısra: 2

Nebîlik, peygamberlik.

Muhabbet 'aşîka hâble'l-metindir yâ Resūla'llāh
Nübuvvet hâtemi hakke'l-yakındır yâ Resūla'llāh

8. nübüvvet:

Kaside 318

Mısra: 3

Nebîlik, peygamberlik.

Nübüvvet burc-ı kudretten ne yüksek feth-i
yıldızdır
Toğar her gün kılıç şallar ne hikmet yâ
Resūla'llāh

9. nübüvvet:

Kaside 320

Mısra: 3

Nebîlik, peygamberlik.

Nübüvvet zâtına maşşûş iki 'âlemde mir'âtdır
Risāletden okunmuştur 'ilim de yâ Resūla'llāh

nüh tûfânı:

1. nüh tûfânı:

Kaside 45

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Nuh Tufanı ve Hz. Nuh'un kıssası.

Zuhûrî üç yüz on sekizdir ki geçdi Nüh tûfânı
Bu millet oldu tuğyânî ne kısmet yâ Resūla'llāh

nühâs:

1. nuhâsı:-ı

Kaside 92

Mısra: 4

Bakır denilen maden.

Ķanā'at kenz-i rûhānî namāz kimyā-yı eczāmdır
Nuhâsı sîm u zer itsem ğinā mı yâ Resūla'llāh

nuhâs-ı kâse-i kalbi:

1. nuḥās-ı kâse-i ḳalbi:--i

Kaside 298

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kalp kasesinin bakır. II Aşığın kalbi, gönlü.

Nuḥās-ı kâse-i ḳalbi Ḥasan Ḥilmî ḳalaylarsa
Cemâliñ ‘aks ider ḳalbe muşahḥaş yâ Resûla’llâh

nukud:

1. nukud:

Kaside 44

Mısra: 5

Nakit para, elinde hazır para.

Muḥabbet tüccârıyız ammâ nukud sermâyemiz
yokdur
Seniñ haznende pek çokdur yetişdir yâ
Resûla’llâh

nümâ:

1. nümâdır:-dır

Kaside 4

Mısra: 12

Görünen, meydanda olan, ayan, âşikâr.

Rızâdır niyyetim ḥâlîş icâzetle mecâz oldu
Riyâî şirki terk itdim nümâdır yâ Resûla’llâh

2. nümâdır:-dır

Kaside 147

Mısra: 2

Görünen, meydanda olan, ayan, âşikâr.

Risâlet rahmeti yağdı gıdâdır yâ Resûla’llâh
Nübuvvet bâğ-ı rahmetle nümâdır yâ Resûla’llâh

nümûde:

1. nümûde:

Kaside 267

Mısra: 4

Görünmüş, gösterilmiş.

Muḥabbet zât muḥakḳaḳdır cezâke’llâhu ḥayren
hû
‘Adîliñ vaşfı na‘tında nümûde yâ Resûla’llâh

nûr:

1. nûr:

Kaside 39

Mısra: 3

*Aydınlık, ziyâ l İlâhi bir güç tarafından
gönderildiğine inanılan parlaklık, mübâreklik
(TDK- Güncel Türkçe Sözlük).*

Görür gönlünde nûr sâlik muḥabbet nûr nakş
olmuş
Cihânı ser-te-ser tutmuş o nûrum yâ Resûla’llâh

2. nûr:

Kaside 39

Mısra: 3

*Aydınlık, ziyâ l İlâhi bir güç tarafından
gönderildiğine inanılan parlaklık, mübâreklik
(TDK- Güncel Türkçe Sözlük).*

Görür gönlünde nûr sâlik muḥabbet nûr nakş
olmuş
Cihânı ser-te-ser tutmuş o nûrum yâ Resûla’llâh

3. nûra:-a

Kaside 39

Mısra: 2

Aydınlık, ziyâ l İlâhi bir güç tarafından

*gönderildiğine inanılan parlaklık, mübâreklik
(TDK- Güncel Türkçe Sözlük).*

İnâbem nûr-ı îmândır inandım yâ Resûla'llâh
O nûra râbıtam vardır muķırrım yâ Resûla'llâh

4. nûrum:-um

Kaside 39

Mısra: 4

*Aydınlık, ziyâ || İlâhi bir güç tarafından
gönderildiğine inanılan parlaklık, mübâreklik
(TDK- Güncel Türkçe Sözlük).*

Görür gönlünde nûr sâlik muḥabbet nûr nakş
olmuş
Cihânı ser-te-ser tutmuş o nûrum yâ Resûla'llâh

5. nûra:-a

Kaside 62

Mısra: 8

1. Işık, ziya, aydınlık, nur.

Açılmış pencere ıalbede ziyâ ister Ḥasan Ḥilmî
Vücûdî nûra ğarķ olsun ziyâ vir yâ Resûla'llâh

6. nûrı:-ı

Kaside 85

Mısra: 2

1. Işık, ziya, aydınlık, nur.

Muḥabbet bâğının bâbı namâzdır yâ Resûla'llâh
Sekiz cennetlerin nûrî namâzdır yâ Resûla'llâh

7. nûra:-a

Kaside 107

Mısra: 7

Işık, ziya, aydınlık, nur.

Cihânı nûra ğarķ itdi helâk itdi Ebû Cehli
Ebûbekrî 'Ömer 'Oşmân 'Alî'dir yâ Resûla'llâh

8. nûr:

Kaside 191

Mısra: 4

Aydınlık, ıışık, parıltı, ziya.

Hedıyyem bir muḥabbetdir metâ'im ma'rifet
ķabre

Mezârım nûr ile ıolsa ne rāḥat yâ Resûla'llâh

9. nûr:

Kaside 230

Mısra: 5

1-Işık, ziya, aydınlık II 2- İman dolu gönül.

Ḥasan Ḥilmî muḥabbet nûr göñül nûruñ 'alâ
nûrdur

Cihânı nûra ğarķ eyler zibâca yâ Resûla'llâh

10. nûra:-a

Kaside 230

Mısra: 6

1. Işık, ziya, aydınlık, nur.

Ḥasan Ḥilmî muḥabbet nûr göñül nûruñ 'alâ
nûrdur

Cihânı nûra ğarķ eyler zibâca yâ Resûla'llâh

11. nûra:-a

Kaside 231

Mısra: 3

1. Işık, ziya, aydınlık, nur.

O nûra ıâķatim yokdur vücûdum tārümâr oldı
Gelince rûḥa fermân-ı len terânî yâ Resûla'llâh

12. nûr:

Kaside 322

Mısra: 3

A. nur, ıışık.

‘Aceb nūr iktibās eyler muhib şems-i risāletden
Şehirler yalvarır Hakk’a göñüldür yâ Resûla’llâh

13. **nûrdur:-dur**

Kaside 327

Mısra: 5

*Aydınlık, ıstık, parıltı, ziya; İlahi bir güç
tarafından gönderildiğine inanılan parlaklık.*

O nûrdur ey Hasan Hilmî bi-sırr-ı nûr-ı
bi’smi’llâh
Vücûduñ hâk-i rahmetle yoğrulmuş yâ
Resûla’llâh

14. **nûrıdır:-ı, -dır**

Kaside 338

Mısra: 2

Işıkt, aydınlık. II Allah'ın nûru.

Muhabbet hazret-i Hakk’dan rahîmim yâ
Resûla’llâh
Muhabbet nûrıdır nûr-i ‘azîmim yâ Resûla’llâh

nûr olsun:

1. **nûr olsun:--sun**

Kaside 336

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Nurlanmak, aydınlanmak, parlamak.

Hasan Hilmî muqarrerdir yüzi maşşerde nûr olsun
Sükûta kalmadı şabırı şebâtım yâ Resûla’llâh

nûr olur:

1. **nûr olur:--ur**

Kaside 212

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Nurlanmak, aydınlanmak, parlamak.

Ser-â-pâ nûr olur ‘aşık Hasan Hilmî sözün şadık
Cehennem âteşi yakmaz rızâyâ yâ Resûla’llâh

nûrânî:

1. **nûrânî:**

Kaside 39

Mısra: 5

Parlak. mec. Temiz, mübârek, nurlu.

Şehâbı Kûl huve’llâhdan yağar nûrânî rahmetler
Buyursun ‘aşıkân gelsün kaddâhim yâ Resûla’llâh

nûreyni ‘ayneynim:

1. **nûreyni ‘ayneynim:--im**

Kaside 59

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İki gözümün nuru.

Hasan nûreyni ‘ayneynim Hüseyn kalb-i
hayâtımdır
‘Alî dâmâdıñız Hakk’a velîdir yâ Resûla’llâh

nûr-i ‘azîmim:

1. **nûr-i ‘azîmim:--im**

Kaside 338

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Haşmetli, yüce nur sahibi, nurun kendisi.

Muhabbet hazret-i Hakk’dan rahîmim yâ
Resûla’llâh
Muhabbet nûrıdır nûr-i ‘azîmim yâ Resûla’llâh

nūr-ı beşerdir:

1. nūr-ı beşerdir:

Kaside 291

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İnsanlığın nuru. II Hz. Muhammed.

Žuhūruñ sırrıma nūr-ı beşerdir yā Resūla'llāh

Yüzüñ şems u kamer māh u melekdir yā

Resūla'llāh

nūr-ı beyzāi:

1. nūr-ı beyzāi:

Kaside 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Beyaz nur--nefsin 4. mertebesi mutmainnenin
rengi, tecellisi.*

İşitdik bağ-ı gülzārı sevindik yā Resūla'llāh

Görünce nūr-ı beyzāi utandık yā Resūla'llāh

nūr-ı enverdir:

1. nūr-ı enverdir:--dir

Kaside 299

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

En parlak ışık.

Cihādıñ nūr-ı enverdir kamerden yā Resūla'llāh

Yüzüñ şems-i ziyāverdir güneşden yā Resūla'llāh

nūr-ı ervāhı:

1. nūr-ı ervāhı:--ı

Kaside 149

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ruhların nuru.

Vücūduñ nūr-ı ervāhı rüsūldür yā Resūla'llāh

Göründi cüz'-ü a'zam 'ayn-ı küldür yā

Resūla'llāh

nūr-ı imāndır:

1. nūr-ı imāndır:--dır

Kaside 39

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İman nuru.

İnābem nūr-ı imāndır inandım yā Resūla'llāh

O nūra rābıtam vardır muķırrım yā Resūla'llāh

nūr-ı imānı:

1. nūr-ı imānı:--ı

Kaside 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İman nuru.

Ne ni'metdir bu devlet ki şadırdı nūr-ı imānı

Bize lutf eyledi Allāh Muħammed gibi sultānı

2. nūr-ı imānı:--ı

Kaside 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İman nuru.

hüsniyyāt

nūr-ı imānım:

1. **nūr-ı İmānım:--ım**

Kaside 73

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İman nuru.

Vaşıyyet eylediñ didiñ şiyâmı bi't-tamām tutduñ
Göñülde nūr-ı İmānım orucdur yâ Resûla'llâh

nūr-ı kudretidir:

1. **nūr-ı kudretidir:--dir**

Kaside 3

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güç veren nurdur.

Vücûduñ nūr-ı kudretidir anıñçün sâyesi olmaz
Medîneñ bağ-ı cennetdir girince yâ Resûla'llâh

2. **nūr-ı kudretidir:--dir**

Kaside 206

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah'ın ezeli gücünün nuru.

Muhabbet nūr-ı kudretidir tesellî yâ Resûla'llâh
Yanarsa kalb-i 'uşşâkda tecellî yâ Resûla'llâh

nūr-ı kudretdür:

1. **nūr-ı kudretdür:--dür**

Kaside 327

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah'ın ezeli gücünün nuru.

Hayâtıñ nūr-ı kudretdür ezel bâkî ebed şolmaz
Nice gül koymasun 'aşıq şararmış yâ Resûla'llâh

nūr-ı şalâtım:

1. **nūr-ı şalâtım:--ım**

Kaside 336

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Namazın nuru.

Muhabbet fikridir 'ayn-i hayâtım yâ Resûla'llâh
O hikmet zevkidir nūr-ı şalâtım yâ Resûla'llâh

nūr-ı tevhîddir:

1. **nūr-ı tevhîddir:--dir**

Kaside 233

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Allah'ın birliğinin nuru.

Hasan Hilmî 'amel eyler okursa 'ilm-i tevhîd
Çerâkı nūr-ı tevhîddir kabîrde yâ Resûla'llâh

nūr-ı zâtıdır:

1. **nūr-ı zâtıdır:--dır**

Kaside 122

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Zatının nuru. Allah'ın kendi zatının nuru.

Yaratdı zulmeti Allâh 'ademde yâ Resûla'llâh
Görindi nūr-ı zâtıdır cesedde yâ Resûla'llâh

nūrun 'alâ nūrdur:

1. **nūrun 'alâ nūrdur:--dur**

Kaside 82

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

“Nur üstüne nur”, Kur’ân-ı Kerîm, Nûr
(24)/35.

Muvahhîd mü’min-i kâmil huşû‘ eyler namâz
kılsa
Namâzı ehl-i îmânîñ nûrun ‘alâ nûrdur yâ
Resûla’llâh

2. nûruñ ‘alâ nûrdur:--dur

Kaside 230

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

“Nur üstüne nur”, Kur’ân-ı Kerîm, Nûr
(24)/35.

Hasan Hilmî muhabbet nûr göñül nûruñ ‘alâ
nûrdur
Cihâmı nûra garq eyler zibâca yâ Resûla’llâh

nûş eyle:

1. nûş eyle:

Kaside 22

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İçmek.

Hasan Hilmî hayâ itme hayât-ı hamrî nûş eyle
Ledünnî bâde-i hikmet ne devlet yâ Resûla’llâh

nûş idince:

1. nûş idince:--ince

Kaside 259

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İçmek, Yudumlamak.

Şarâb-ı âb-ı la’lîñ nûş idince bülbül-i rûhum
Muhabbet haznesin buldum kâkülinden yâ
Resûla’llâh

nûş itdim:

1. nûş itdim:--di, --m

Kaside 20

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İçmek (aşk şarabı).

Ezel meyhânesin gördüm şarâb-ı ‘aşkı nûş itdim
Ezel serhoşlarından bir nakşibendim yâ
Resûla’llâh

nûş itmek:

1. nûş itmek:--mek

Kaside 98

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İçmek.

Muhabbet bâğına girmek mübâhdır yâ Resûla’llâh
Şarâb-ı ‘aşkı nûş itmek ne hoşdur yâ Resûla’llâh

nûş:

1. nûş:

Kaside 19

Mısra: 3

Ar. nasihat, öğüt.

Nakşibende nûş pendim bendeyim bülbül mişâl
Ehl-i virdim kalbe girdim râbıtam var yâ
Resûla’llâh

nûsha-i ‘ilm-i ezel:

1. nûsha-i ‘ilm-i ezel:

Kaside 23

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ezel ilminin nüshası, sûreti.

Nüşha-i ‘ilm-i ezel naḥnu kaṣemnā Ka‘bemiz
Beyt-i ma‘mūrī-l-‘atīkdır yâ Resûla’llâh gönül

nüşha-i kudret:

1. nüşha-i kudret:

Kaside 133

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*(Allah)'ın kudretinin sayfası (bağlama göre
Allah'ın tecelli etmesi).*

Nüşha-i kudret cemâliñ enbiyâlar hâtemi
Virdim olsun tâ kıyâmet yâ Muḥammed Muṣṭafâ

nuşret:

1. nuşret:

Kaside 168

Mısra: 4

Yardım. II Allah'ın yardımı.

Medîneñ kabr-i ḥâkinden eserse bād-ı ‘aşk ḳalbe
Gönül nuşret ğidâsıyla şiba‘dır yâ Resûla’llâh

2. nuşret:

Kaside 168

Mısra: 5

Yardım. II Allah'ın yardımı.

Ḥasan Ḥilmî hemân nuşret gelür İnnâ fetâḥnâdan
Ḳılıçdır kudret-i beyt-i'l-fetiḥdir yâ Resûla’llâh

3. nuşretler:-ler

Kaside 257

Mısra: 6

*Başarı, üstünlük, zafer; Allâh'ın yardımı ile
galip gelme.*

Tükenmez çilleler çekdim civâr-ı dâr-ı Eyyüb'da
Ḥasan Ḥilmî'ye nuşretler teceddüd yâ Resûla’llâh

4. nuşretle:-le

Kaside 269

Mısra: 6

*Başarı, üstünlük, zafer; Allâh'ın yardımı ile
galip gelme.*

Ḥasan Ḥilmî ḥarâretle yazarsa ‘aşk kitâbını
Virilmiş aña nuşretle elinde yâ Resûla’llâh

5. nuşret:

Kaside 313

Mısra: 2

Allah'ın yardımı. II Zafer, galibiyet.

Mücâhid tâlîbi ‘âşık şâhâne olsun yâ Resûla’llâh
O nuşret bâdesin içsün mey-ḥâne olsun yâ
Resûla’llâh

nutk:

1. nutk:-ı

Kaside 256

Mısra: 1

Konuşma, söz, kelam.

Muḥabbet mürşidi nutkı muvâfık yâ Resûla’llâh
Seniñ derdiñle ‘âşıklar muṭâbık yâ Resûla’llâh

nüzül:

1. nüzülüñ:--uñ

Kaside 203

Mısra: 4

1-Aşağıya inme. 2- Hz. Muhammed'in doğumu.

Maḳāmiñ zāt-ı ev ednā 'urūcuñ Sidre-i a'lā
Nüzülüñ kâbe kavseyn şerefdır yâ Resûla'llâh

2. nüzül:

Kaside 225

Mısra: 2

Aşağıya inme (Ayet inme anlamında).

Yazılmış defteri 'ilm-i ezelde yâ Resûla'llâh
Naşib-dârem nüzül fermân ferîde yâ Resûla'llâh

nüzül itdi:

1. nüzül itdi:--di

Kaside 74

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yukarıdan aşağıya inmek; (Âyetler
peygamberlere) bildirilmek.

Seḫâb-ı hikmet-i Hâk'dan saña vahyen nüzül itdi
Bize vaz'-i hidâyetdir şerî'at yâ Resûla'llâh

2. nüzül itdi:--di

Kaside 170

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yukarıdan aşağıya inmek; (Âyetler
peygamberlere) bildirilmek.

Nüzül itdi muşaffâdır mübârek sûre-i Kevşer
Şarâb-ı 'ayn-ı kudretten şifâdır yâ Resûla'llâh

3. nüzül itdi:--di

Kaside 182

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yukarıdan aşağıya inmek. II Ayet inmek.

Yere fermân nüzül itdi yer oynar korkusundandır
Bu mülküñ mâliki Ma'bûd yıkan da yâ
Resûla'llâh

nüzül itdikçe:

1. nüzül itdikçe:--dikçe

Kaside 37

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yukarıdan aşağıya inmek; (Âyetler
peygamberlere) bildirilmek.

Nüzül itdikçe bir âyet melekler ağlaşırlardı
Bu tağlar titredi tir tir hâkîm hân yâ Resûla'llâh

nüzül itse:

1. nüzül itse:--se

Kaside 203

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

1-Konaklamak, inmek. 2-Erişmek, ulaşmak.

Muḫabbet Sidre-i rûhdur medîneñ 'aşîka menzil
Ḥasan Ḥilmî nüzül itse gerekdir yâ Resûla'llâh

o:

1. odur:-dur

Kaside 1

Mısra: 9

T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.

Gelüp hikmet diyârından görindi zāt-ı 'uşşâka
Ḥasan Ḥilmî odur şukka oku hikmet kitâbını

2. o:

Kaside 10

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

İşitdim bağ-ı Ravzanda üzüm var yâ Resûla'llâh

O bağın bağbânına sözüm var yâ Resûla'llâh

3. o:

Kaside 10

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Şaşup şehvetperest oldum talup deryâ-yı 'işyâna

Ricâ eyler o sultâna günâhkâr yâ Resûla'llâh

4. o:

Kaside 10

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Bi-hamdi'llâh gönül mürğü muhabbetle

gıdâlanmış

O ni'metden lezîz gayrî ki nem var yâ Resûla'llâh

5. o:-di

Kaside 19

Mısra: 14

O, işaret sıfatı.

Naşîbendî bâb-ı feyyâz kâsesi südle tolu

İçdi Hasan Hilmî o südden râbıtam var yâ

Resûla'llâh

6. o:

Kaside 23

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Ey Hasan Hilmî o zezem ehl-i 'aşka eş-şalâ

Lebbe'k 'Arafât tağıdır yâ Resûla'llâh gönül

7. o:

Kaside 26

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Sarây-ı lî-ma 'a'llâhda Hasan Hilmî o sultânın

Açıldı perde-i ebvâb elin öpdüm yâ Resûla'llâh

8. o:

Kaside 37

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Ezel bağı öteñ bülbül bu Kur'an yâ Resûla'llâh

Elestü sünbüle reyhân o fermân yâ Resûla'llâh

9. o:

Kaside 39

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

İnâbem nûr-ı îmândır inandım yâ Resûla'llâh

O nûra râbıtam vardır mu'ırrim yâ Resûla'llâh

10. o:

Kaside 39

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Görür gönlünde nûr sâlik muhabbet nûr naşş

olmuş

Cihânı ser-te-ser tutmuş o nûrum yâ Resûla'llâh

11. o:

Kaside 76

Mısra: 9

" O " işaret sıfatı.

Sefer rāhında yā Fettāh o sultān çekdi sancāğı
Ebā Eyyūbe'l-Enşāri şahābeñ yā Resūla'llāh

12. **odur:--dur**

Kaside 90

Mısra: 6

"O" 3. teklik kişi zamiri. (Hz. Muhammed).

Sa'ādet yıldızındandır bi-ḥamdi'llāh benim
'aşkı
Ḥasan Ḥilmī odur meşķim mürīdim yā
Resūla'llāh

13. **ana:-ñ, -a**

Kaside 101

Mısra: 4

"O" kişi zamiri.

Ḥaķīķat 'ilmi bir müşķil mu'ammādır tarīķatda
Zebānī ana miftāh-ı beyāndır yā Resūla'llāh

14. **odur:--dur**

Kaside 124

Mısra: 2

"O" 3. tekil kişi zamiri.

Cemāline olan 'āşık gönüldür yā Resūla'llāh
Vişāl ister odur 'uşşāk gönüldür yā Resūla'llāh

15. **o:**

Kaside 133

Mısra: 9

"O" işaret sıfatı.

Ey Ḥasan Ḥilmī o şāhīñ ümmetisin ğam yeme
Ġuşşakārım vird-i pākım yā Muḥammed Muşţafā

16. **o:**

Kaside 137

Mısra: 5

"O" işaret sıfatı.

Mürīdim ma'rifet ḥikmet Ḥasan Ḥilmī o 'ālemde
Muḥibbim münzevī ḥālim şafādır yā Resūla'llāh

17. **o:**

Kaside 145

Mısra: 5

"O" işaret zamiri.

Ḥasan Ḥilmī iķer südden beş memeli inekdir o
Dir bi'smi'llāh el-ḥamdu li'llāh Allāh kerīmdir yā
Resūla'llāh

18. **o:**

Kaside 146

Mısra: 4

"O" işaret sıfatı.

Ḥarāmīler girer bāġa ḥarāb eyler kaçır taġa
O bāġīñ ḥākimi 'ādil şerī'at yā Resūla'llāh

19. **o:**

Kaside 194

Mısra: 5

"O" işaret sıfatı.

Ḥasan Ḥilmī o 'aşķ Kur'an oku bak süre-i
Raḥmān

Delīlim ism-i a'zam Kul huve'llāh yā Resūla'llāh

20. **o:**

Kaside 199

Mısra: 5

"O" işaret sıfatı.

Ḥasan Ḥilmī o şöhretten geķer sen fānī dünyāda
Muḥabbet manşıbı dilde maţarrā yā Resūla'llāh

21. o:

Kaside 202

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Hasan Hilmî bu 'aşk hâkim muhabbet pâdişâhdır
bil
O şehriñ fâtihi 'aşkı kaderdir yâ Resûla'llâh

22. anıñ:-n, -iñ

Kaside 216

Mısra: 4

" O " 3. tekil şahıs zamiri .

İder mi' râc-ı rûhânî çıkar 'arşa nazar eyler
Anıñ vechi güneş gibi beyâzdır yâ Resûla'llâh

23. o:

Kaside 223

Mısra: 6

" O " işaret sıfatı.

Hasan Hilmî 'amel buğday anı tevhîd dakîk eyler
O ni' met cenneti hâkî'e-l-yakîndir yâ Resûla'llâh

24. o:

Kaside 231

Mısra: 3

" O " işaret sıfatı.

O nûra tākātım yokdur vücūdum tārūmār oldı
Gelince rûha fermân-ı len terânî yâ Resûla'llâh

25. o:

Kaside 239

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Eser rüzgâr gelür reyhân Yemen'den yâ
Resûla'llâh
Koçar gönlüm o reyhân-ı rahîmden yâ Resûla'llâh

26. anıñ:-n, -iñ

Kaside 241

Mısra: 4

" O " 3. tekil şahıs zamiri .

Muhabbet manşıbı mahfî gezer dellâl-ı 'aşk üzre
Anıñ bâzârı ğurbetde ne 'ibret yâ Resûla'llâh

27. o:

Kaside 260

Mısra: 3

" O " işaret sıfatı.

Muhabbet ravza-i cennet o dergâha yüzüm sürsem
Hâkîkat kaşr-ı cennetdir duhûluñ yâ Resûla'llâh

28. o:

Kaside 266

Mısra: 6

" O " işaret sıfatı.

Livâ-yı nuşretiñ İnnâ Fetahnâdan açılmışdır
Hasan Hilmî'ye o Fettâhıñ mefharisiñ yâ
Resûla'llâh

29. o:

Kaside 270

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

İdince şâh-ı mahbûba 'alâka yâ Resûla'llâh
Süvâr oldum o devletle Burâk'a yâ Resûla'llâh

30. o:

Kaside 283

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

‘ Aceb mağfūr olur mı cürm-i ‘āşık yā Resūla’llāh
İderse tevbe-i müznib o şādık yā Resūla’llāh

31. o:

Kaside 288

Mısra: 2

"O" işaret sıfatı.

Yazılmış rūhuma Qur’ān-ı mücevher yā
Resūla’llāh
Cānım cismim o Qur’ān’la muṭahhar yā
Resūla’llāh

32. aña:-ñ, -a

Kaside 313

Mısra: 3

" O " kişi zamiri.

Cihāddır tulhfe-i ‘uṣṣāḳ aña dāreyn nazīr olmaz
Gözümden yaşlar aḳdıḳça dūr-dāne olsun yā
Resūla’llāh

33. o:

Kaside 313

Mısra: 2

" O " işaret sıfatı.

Mücāhid ṭālībī ‘āşık şāhāne olsun yā Resūla’llāh
O nuṣret bādesin içsün mey-ḥāne olsun yā
Resūla’llāh

34. o:

Kaside 319

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Ḥasan Ḥilmī meded ister o bāḡa yeller esdikçe
Okursa dersi bülbulden şād u ḥandān yā
Resūla’llāh

35. o:

Kaside 327

Mısra: 5

" O " işaret sıfatı.

O nūrdur ey Ḥasan Ḥilmī bi-sırr-ı nūr-ı
bi’smi’llāh
Vücūduñ ḥāk-i rahmetle yoḡrulmuş yā
Resūla’llāh

36. o:

Kaside 336

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Muḥabbet fikridir ‘ayn-i ḥayātım yā Resūla’llāh
O ḥikmet zevḳidir nūr-ı şalātım yā Resūla’llāh

37. o:

Kaside 337

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Rızā-i rahmetiñ hoşdur hevāsı yā Resūla’llāh
O rahmet ḥikmetiñ yokdur behāsı yā Resūla’llāh

oğul:

1. oğluñ:--uñ

Kaside 106

Mısra: 5

Erkek evlat (manevî anlamda).

Ḥasan Ḥilmī ḡarīb oğluñ diyānet ḥidmetiñ ister
Medīneñ ravḡa-i cennet ḥadīmim yā Resūla’llāh

2. oğlum:-um

Kaside 240

Mısra: 3

Cinsiyeti erkek olan evlât, oğul.

Tecellî bâğ-ı Aḥmed'den tevellüd eyledi oğlum
Celâleddîn ḳodum ismiñ mu'abbid yâ Resûla'llâh

3. oğlum:-um

Kaside 307

Mısra: 3

Cinsiyeti erkek olan evlât, oğul.

Muḥammed ümmetindendir oğlum Receb
Celâle'd-dîn
Şerî'at ḥâdimi olsun şerîfî yâ Resûla'llâh

oğul:-

1. oğlumuz:-umuz

Kaside 179

Mısra: 10

Cinsiyeti erkek olan evlât.

Anam babam du'â itdi elin öpdüm izin viridi
Didiler oğlumuz 'âşık şefîḳîm yâ Resûla'llâh

okı:

1. okınsa:-n, -sa

Kaside 7

Mısra: 9

*Yazılmış bir metnin iletmek istediği şeyleri
öğrenmek II görmek, bir şeye erişmek.*

Okınsa defteri nâmiñ turur yerler döner gökler
Köpek gibi münâfıklar ürerler yâ Resûla'llâh

oku:

1. oku:

Kaside 1

Mısra: 9

*Okumak || pelesenk olacak şekilde okumak
(dâyima ve her zaman bağlamında).*

Gelüp ḥikmet diyârından görindi zât-ı 'uşşâḳa
Ḥasan Ḥilmî odur şukḳa oḳu ḥikmet kitâbını

2. okur:-r

Kaside 3

Mısra: 5

*Okumak || pelesenk olacak şekilde okumak
(dâyima ve her zaman bağlamında).*

Ḥasan Ḥilmî oḳur ḥasbî sunûḥâtı gelür vehbî
Kitâbı sünneti taşdîḳ idince yâ Resûla'llâh

3. okur:-r

Kaside 6

Mısra: 5

Okumak, söylemek.

Ḥasan Ḥilmî oḳur na'tı şerî'atla yazar 'ilmi
Kitâbım mustaḳîm Ḥaḳḳ'a çevir gel yâ
Resûla'llâh

4. okunmaz:-n, -maz

Kaside 11

Mısra: 5

Okumak || Anlamak, idrak etmek.

Muḥabbet defteri dilde okunmaz ma'nevî ma'nâ
Ledünnî defteri ra'nâ okundum yâ Resûla'llâh

5. okur:-r

Kaside 12

Mısra: 10

*Okumak || pelesenk olacak şekilde okumak
(dâyima ve her zaman bağlamında).*

Ḥasan Ḥilmî 'ilâc ister ṭabîbsin dertlere dermân
Oḳur Ḳur'ân yazar fermân muḥibdir yâ
Resûla'llâh

6. **okur:-r**

Kaside 15

Mısra: 6

*Okumak || pelesenk olacak şekilde okumak
(dâyima ve her zaman bağlamında).*

Öter bülbül kıkar sünbül gönül mürğî şerî' atdır
Hasan Hilmî okur na'tuñ ma'rifet yâ Resûla'llâh

7. **okur:-r**

Kaside 28

Mısra: 2

(Dua) okumak.

Medîneñ menzîli Mevlâ kelâmı yâ Resûla'llâh
Melâ'ikler okur şallû selâmı yâ Resûla'llâh

8. **okur:-r**

Kaside 28

Mısra: 10

*Okumak || pelesenk olacak şekilde okumak
(dâyima ve her zaman bağlamında).*

Hayâ eyler güneş gökde tülû' itdikçe her eyyâm
Hasan Hilmî okur şallû selâmı yâ Resûla'llâh

9. **okurdum:-r, -, -m**

Kaside 30

Mısra: 1

*Okumak || pelesenk olacak şekilde okumak
(dâyima ve her zaman bağlamında).*

Mübârek dilde destânıñ okurdum yâ Resûla'llâh
Muhabbetden olup hamle toğurdum yâ
Resûla'llâh

10. **okur:**

Kaside 31

Mısra: 2

*Okumak || pelesenk olacak şekilde okumak
(dâyima ve her zaman bağlamında).*

Gönül gülzâra meyl eyler mübârek yâ Resûla'llâh
Gönül 'aşkıñ okur ez-ber ta'âleyk yâ Resûla'llâh

11. **oku:**

Kaside 32

Mısra: 16

Okumak.

Çeker hasret-i teni el-ân kara yüzli Hasan Hilmî
Virirse 'arz-ı hâlini oku bak yâ Resûla'llâh

12. **okur:-r**

Kaside 34

Mısra: 5

Okumak II Şeriata göre hareket etme.

Uyandı uykudan sultân şerî' atla okur fermân
Bi-hamdi'llâhi ve'l-ihsân müzeyyen yâ
Resûla'llâh

13. **okurum:-r, -um**

Kaside 35

Mısra: 4

*Yazılmış bir şeyi gözden geçirip anlamaya
çalışmak ve bunu sesli veya sessiz olarak
söylemek, kıraat etmek.*

Cemâliñ metni Ahmed'den ki ben ez-berledim
'aşkı
Okurum levh-i mahfûzdan bu dersi yâ Resûla'llâh

14. **okunsun:-n, -sun**

Kaside 71

Mısra: 16

Okumak, sesli olarak söylemek.

Şifâdır dertlere dermân uşansınlar bu derdimden
Zâ'îf hasta Hasan Hilmî okunsun yâ Resûla'llâh

15. **oğur:-r**

Kaside 72

Mısra: 8

Bir metni seslendirmek, kıraat etmek.

Cemāliñ misk-i ‘anberden uçandı ba  cede güller
Oğur mevl d bülbüller açıldı y  Res la’ll h

16. **oğur:-r**

Kaside 72

Mısra: 17

Bir metni seslendirmek, kıraat etmek.

Hasan H lm  oğur yazar seniñ mevl dını Şimdi
Sa a  urb n olur c m  ta’a  u  y  Res la’ll h

17. **o uruz:-r, -uz**

Kaside 72

Mısra: 5

Okumak, söylemek.

Ő  k r biz yevm-i i neyne yetiŐ dik o uruz mevl d
Seniñ ümmetine ma’b d ra  mdir y  Res la’ll h

18. **o uruz:-r, -uz**

Kaside 72

Mısra: 1

Okumak.

M b rek yevm-i mevlidiñ o uruz y  Res la’ll h
T l ’-ı Şems-i ismiñle s r ruz y  Res la’ll h

19. **oğur:-r**

Kaside 73

Mısra: 22

(Dua) okumak.

T tar ha dır vaŐ yyetler Hasan H lm   uluñ  ıtm r
O ur evradıdır tekb r hid yet y  Res la’ll h

20. **o ursa:-r, -sa**

Kaside 75

Mısra: 1

Okumak.

G  n l ‘a  iñ kit bını o ursa y  Res la’ll h
Bulur derdine derm n  Őif dır y  Res la’ll h

21. **o urdu:-r, -dı**

Kaside 76

Mısra: 5

Okumak.

 derdi fa rı ile fa rı o urdu vird-i ve’l-fecr
Eb  Eyy be’l-EnŐ ari Őa  beñ y  Res la’ll h

22. **o urdu:-r, -dı**

Kaside 83

Mısra: 5

Okumak.

 l c  ‘ilm-i h kmetden o urdu H zret-i Lo m n
Hasan H lm ’ye ha  Lo m n nam zdır y 
Res la’ll h

23. **oğur:-r**

Kaside 87

Mısra: 7

(Evradını) okumak.

Hasan H lm  oğur lebbeyk Ő her va ti tav f eyler
Med ne dir ba a Ka’be Min ’da y  Res la’ll h

24. **oğur:-r**

Kaside 96

Mısra: 5

(gazel, kaside) okumak.

Oğur na‘tın Ħasan Ħilmî günâhkâr
ümmetindendir
Seher vaqtı öteñ bülbül olur mı yâ Resûla’llâh

25. oğur:-r

Kaside 97

Mısra: 3

Okumak.

Oğur vaşfın kitâbını seher vaqtinde ‘âşıklar
Şedâ eyler diler vuşlat ‘acîbim yâ Resûla’llâh

26. oğurken:-r, -ken

Kaside 109

Mısra: 10

Bir metni seslendirmek, yüksek sesle kırâat etmek.

Tarîk-i mustakîminden ayırma bizi yâ Rabbî
Ħasan Ħilmî ne hoş zâkir oğurken yâ Resûla’llâh

27. oğur:

Kaside 111

Mısra: 5

(Kur'an) okumak.

Ħasan Ħilmî gönül ĥasta oğur Kur’ân’ı tiryâkıdır
Ħaķîkat panzehri ancak hidâyet yâ Resûla’llâh

28. oğundukça:-n, -dukça

Kaside 111

Mısra: 4

Okumak.

Şifâdır cümle emrâza okunsa ĥazret-i Kur’ân
Gelür şıhhat oğundukça ‘inâyet yâ Resûla’llâh

29. oğur:-r

Kaside 111

Mısra: 1

Okumak.

Oğur ‘âşık olan Kur’ân kerâmet yâ Resûla’llâh
Zâ‘if ĥasta meded ister şefâ‘at yâ Resûla’llâh

30. oğur:-r

Kaside 112

Mısra: 5

(gazel, kaside) okumak.

Ħasan Ħilmî oğur ĥasbî seniñ na‘tın mübârekdir
Ġınâi anda bulmuşdur gedâi yâ Resûla’llâh

31. oğur:-r

Kaside 114

Mısra: 1

Okumak.

Oğur virdi tamâm eyler bu ‘âşık yâ Resûla’llâh
Kitâb-ı ‘aşkı ĥatm eyler bu ‘âşık yâ Resûla’llâh

32. oğur:-r

Kaside 115

Mısra: 2

(gazel, kaside) okumak.

Muĥabbet aşı-ı mevlüduñ naşîhat yâ Resûla’llâh
Oğur mevlüdına ‘âşık bu ümmet yâ Resûla’llâh

33. oğur:-r

Kaside 123

Mısra: 3

Okumak.

Tutarlar emr-i fermânın oğur ‘ahd-ı ezel dersiñ
Unutmaz aşlını Âdem ezkiyâdır yâ Resûla’llâh

34. oğunmaz:-n, -maz

Kaside 124

Mısra: 4

Okumak ||Anlamak, idrak etmek.

Görünmez hâne-i dilde kurulmuş Kerbelâ cengi
Okunmaz hikmeti kalbde gönüldür yâ Resûla'llâh

35. **okur:-r**

Kaside 148

Mısra: 5

Okumak.

Hasan Hilmî okur hikmet ledünnî hıvâce-i
Hak'dan
Hayatı vakti fevt itse zulümdür yâ Resûla'llâh

36. **okur:-r**

Kaside 162

Mısra: 3

(Dua) okumak.

Seher vakti okur Hak Hak ledünnî 'ilm-i
hikmetden
Açarsan bâb-ı dergâhı şevâbdır yâ Resûla'llâh

37. **okur:-r**

Kaside 169

Mısra: 5

Okumak.

Okur hikmet Hasan Hilmî ledünnî Şeyhu'l-
ekberden
Yazar dürlü cevâhirler satırda yâ Resûla'llâh

38. **okudı:-dı**

Kaside 171

Mısra: 8

Okumak.

Okur tekbîr Cebra' il dahı tehlîl Halîlu'llâh
Okudı hamdi İsmâ'îl bakarsam yâ Resûla'llâh

39. **okur:-r**

Kaside 171

Mısra: 7

Okumak.

Okur tekbîr Cebra' il dahı tehlîl Halîlu'llâh
Okudı hamdi İsmâ'îl bakarsam yâ Resûla'llâh

40. **okur:-r**

Kaside 175

Mısra: 5

(Evradını) okumak.

Hasan Hilmî yatur okur görür rû' yâda hayrı söyler
Uyandıkça du'â eyler murâda yâ Resûla'llâh

41. **okur:-r**

Kaside 179

Mısra: 2

Okumak.

Muhabbet hamr-ı 'aşkınla yanardım yâ
Resûla'llâh
Okur 'aşkıñ kitâbını yazardım yâ Resûla'llâh

42. **oku:**

Kaside 194

Mısra: 5

Okumak.

Hasan Hilmî o 'aşk Kur'an oku bak süre-i
Raḥmân
Delîlim ism-i a'zam Kul huve'llâh yâ Resûla'llâh

43. **okunsun:-n, -sun**

Kaside 204

Mısra: 1

Okumak.

Göñül hasta nefes ister okunsun yâ Resûla'llâh
Tabîb-i hâzîka geldi sevinşün yâ Resûla'llâh

44. **oğur:-r**

Kaside 209

Mısra: 5

(Evradını) okumak.

Oğur tevḥîdi remz eyler Ḥasan
Ḥilmî mudaḳḳıḳdır
Zuhûr eyler ḥaḳâyıḳler meşâdır yâ Resûla'llâh

45. **oğursa:--r, --sa**

Kaside 211

Mısra: 4

1-Okumak, dua etmek. 2- Hissetmek, (kalp)te
yaşamak.

Muḥabbet bir melekdir kim ledünnî 'ilmine
me'mûr
Menâfi' 'ilmidir ḳalbe oğursa yâ Resûla'llâh

46. **oğur:-r**

Kaside 218

Mısra: 5

Okumak.

Ḥasan Ḥilmî muḥabbetle oğur lebbeyk-i rûḥânî
Şadâsı gelse ḥuccâcîñ nevâfil yâ Resûla'llâh

47. **oğur:-r**

Kaside 219

Mısra: 4

Okumak.

Muḥabbet Cebel-i 'Arâfat 'aşḳ zemzem-i ma'nâ
İçer ḳanmaz oğur lebbeyk tefeyyûz yâ Resûla'llâh

48. **oğursan:-r, -sa, -ñ**

Kaside 222

Mısra: 3

(Dua) okumak.

Ḥuzûra her seḥer vakti oğursan toḳsan biñ esrârı
Ḥadîs-i ḳudsîdir na'tıñ cemâlî yâ Resûla'llâh

49. **oğur:-r**

Kaside 223

Mısra: 3

Okumak.

Yazılmış sırrıma Ḳur'ân oğur rûḥum ğidâ eyler
Muḥammed 'ilm üstâzım yakîndir yâ Resûla'llâh

50. **oğur:-r**

Kaside 224

Mısra: 3

Okumak.

Göñül 'ilme oğur ḳanmaz naẓar kılsa ḳanâ'at yok
Cemâlîñ keşf idüp gözle görüşdür yâ Resûla'llâh

51. **oğursa:-r, -sa**

Kaside 233

Mısra: 5

Okumak.

Ḥasan Ḥilmî 'amel eyler oğursa 'ilm-i tevḥîd
Çerâḳı nûr-ı tevḥîddir ḳabîrde yâ Resûla'llâh

52. **oğur:-r**

Kaside 236

Mısra: 2

Okumak.

Muḥabbet mustaḳîm ḥasbî mümeyyiz yâ
Resûla'llâh
Göñül 'aşḳ oğur vehbî tefeyyûz yâ Resûla'llâh

53. **oğur:-r**

Kaside 254

Mısra: 3

Bir metni seslendirmek, kırâat etmek.

Muhabbet hâfızı ‘aşık oğur ‘ilm-i ledünniden
Muhabbet Muşafı zâtın oğursam yâ Resûla’llâh

54. **oğursam:-r, -sa, -m**

Kaside 254

Mısra: 1

Okumak.

Kitâb-ı ‘aşkı ez-berden oğursam yâ Resûla’llâh
Şuçum ‘afv it kuşurum var yazarsam yâ
Resûla’llâh

55. **oğursam:-r, -sa, -m**

Kaside 254

Mısra: 4

Okumak.

Muhabbet hâfızı ‘aşık oğur ‘ilm-i ledünniden
Muhabbet Muşafı zâtın oğursam yâ Resûla’llâh

56. **oğur:-r**

Kaside 256

Mısra: 4

Okumak.

Muhabbet pâdişâhinem virirsem ‘arz-ı hâlimi
Oğur ihsân ider sultân meşâdık yâ Resûla’llâh

57. **oğursam:--r, --sa, --m**

Kaside 288

Mısra: 3

Okumak (Kuran).

Oğursam rûhuma rahmet benim kabre refîkimdir
Libâs-ı hulle-i cennet münevver yâ Resûla’llâh

58. **oğurlar:-r, -lar**

Kaside 336

Mısra: 3

Okumak.

Kebâ’ir ehlidir anlar oğurlar tevbeler dersin
Cemâliñ zikridir fevz i necâtım yâ Resûla’llâh

oku:-

1. **oğur:-r**

Kaside 59

Mısra: 8

Bir metni seslendirmek, yüksek sesle kıraat etmek.

Muhabbetlü muşibetdir kurulmuş Kerbelâ kürsî
Muhalif kim oğur dersi pelâddir yâ Resûla’llâh

2. **oğur:-r**

Kaside 60

Mısra: 5

Bir metni seslendirmek, yüksek sesle kıraat etmek.

Elim bende gözümlü sende gönül na’tın oğur şimdi
Muhabbetlü melek mürsel vişâle yâ Resûla’llâh

3. **oğurduğ:--r, --du, --k**

Kaside 69

Mısra: 35

Okumak.

Didi yâ Rabb unuttuğ biz bu esmâi oğurduğ biz
Gâfûrsun saña muhtâcız şefâ’at yâ Resûla’llâh

4. **okuyanlar:** -y, -an, -lar

Kaside 72

Mısra: 11

Okumak.

Oğudanlar okuyanlar dahı meclisde turanlar
Günāhkār ümmetindendir meded kıl yā
Resūla'llāh

5. **okurlar:** -r, --lar

Kaside 74

Mısra: 6

Okumak.

Bu haq kânûn-ı ilāhîdir tarîk-i dîn-i İslām'da
Anıñçün cümle tâlibler okurlar yā Resūla'llāh

6. **okunmaz:** -n, --maz

Kaside 91

Mısra: 3

Okumak.

Muhabbet baħr-i bî-pâyân okunmaz sırrı ma'nâdır
Şatılmaz kıymeti yokdur şakîldir yā Resūla'llāh

7. **okunmaz:** -n, --maz

Kaside 100

Mısra: 5

Okumak.

Hasan Hilmî gönül kürsî okunmaz ehl-i 'aşk dersi
Zemîn i âsumân ehl-i rızâya yā Resūla'llāh

8. **okur:** -r

Kaside 110

Mısra: 10

Okumak II Zikretmek, dua etmek.

İderse tevbe istiğfâr kebâ'irden olur ma'sûm
Okur esmâi yā Ğaffâr kitâbdır yā Resūla'llāh

9. **okursa:** -r, --sa

Kaside 115

Mısra: 3

(Kaside) okumak.

Oğunsun diñlesün ehlî okursa hasbeten li'llāh
Ğaraẓ dînâr-ı dünyâdır cehâlet yā Resūla'llāh

10. **okursa:** -r, --sa

Kaside 115

Mısra: 5

(Kaside) okumak.

Ta'aşşuk ümmetindendir Hasan Hilmî okursa
hasbî
Muhabbet sîm u zer kâfi şefâ'at yā Resūla'llāh

11. **okursam:** -r, --sa, --m

Kaside 125

Mısra: 6

Okumak, sesli olarak söylemek.

Bi-ħamdi'llāh bu 'aşk dersi bize Loğmân Hekîm
oldı
Seher vakti bilâ-defter okursam yā Resūla'llāh

12. **okurlar:** -r, --lar

Kaside 128

Mısra: 2

(Bağlama göre) söylemek, telaffuz etmek.

Yazılmış 'arşa tâ nāmıñ Aħmed yā Resūla'llāh
Okurlar ümmetiñ yerde Muhammed yā
Resūla'llāh

13. **okur:** -r

Kaside 159

Mısra: 5

(Kaside) okumak.

Hasan Hilmî okur na‘tın seniñ medhiñle
meşgûldur
Günâha göz yaşı mağfiretdir yâ Resûla’llâh

14. okur:--r

Kaside 163

Mısra: 10

Okumak (dua).

Hasan Hilmî gönül kuşdur ‘ibâdet ol kuşuñ rûhı
Seher vakti okur yâ hak öterler yâ Resûla’llâh

15. okurmuş:--r, --muş

Kaside 164

Mısra: 2

Okumak, söylemek.

Hayâlîñ gönülüne girmiş oturmuş yâ Resûla’llâh
Ezelden defter-i ‘aşkı okurmuş yâ Resûla’llâh

16. okunmuştur:--n, --muş, --dur

Kaside 180

Mısra: 5

Okumak, sesli olarak söylemek.

Hasan Hilmî okunmuştur şifâlar pâdişâhında
Hakîm hâzık şer‘atdır vahîde yâ Resûla’llâh

17. okursa:--r, --sa

Kaside 196

Mısra: 6

(Dua) Okumak.

Hasan Hilmî taşınmışdır muhabbet tılsımı ‘aşkıñ
Dirildir cümle mevtâyı okursa yâ Resûla’llâh

18. okur:--r

Kaside 212

Mısra: 3

1-Okumak. 2-(Bağlama göre) aşkı kalbinde
hissetmek.

Ne ni‘met ni‘met-i pâkdır okur ‘aşıklarıñ virdi
Cemâliñ bāğına girdi gıdāya yâ Resûla’llâh

19. okur:--r

Kaside 215

Mısra: 6

Okumak, söylemek.

Tavâf eyler Hasan Hilmî bu fakrın Ka‘be’si her
dem

Okur hüccâc ile lebbeyk laîfdır yâ Resûla’llâh

20. okursan:--r, --sa, --n

Kaside 222

Mısra: 5

Okumak (Kuran).

Hasan Hilmî yazılmışdır okursan kâinât Kur‘ân
Muhabbet ‘aşıkâ tefsîr hayâli yâ Resûla’llâh

21. okur:--r

Kaside 229

Mısra: 6

Okumak.

Hasan Hilmî ider ısrar muhabbet meyve-i na‘tın
Okur ‘aşkıñ kitâbını şevâbmış yâ Resûla’llâh

22. okursa:--r, --sa

Kaside 234

Mısra: 3

(Sûre) okumak.

Cemâliñ şerh ider ‘aşık okursa sûre-i Tâhâ
Teheccüd kıldığını rahmet ‘ayândır yâ Resûla’llâh

23. **okursam:--r, --sa, --m**

Kaside 245

Mısra: 3

Okumak, sesli olarak söylemek.

Okursam dā'imā na'tiñ muḥabbet āyet-i vaşfiñ
Ne ḥaddim var benim ḥüsn-ü ü edāda yā
Resūla'llāh

24. **okunsun:--n, --sun**

Kaside 262

Mısra: 5

(Kaside) okumak.

Mine'l-meşriḳ ile'l-mağrib okunsun nāmıma
na'tiñ
Ḥasan Ḥilmī giyer 'aşkıñ külāhı yā Resūla'llāh

25. **okur:--r**

Kaside 274

Mısra: 2

Okumak, öğrenmek.

Muḥabbetden iden şeyḥe inābe yā Resūla'llāh
Ledünniden okur dersi şavāba yā Resūla'llāh

26. **okursa:--r, --sa**

Kaside 319

Mısra: 6

Okumak. II Öğrenmek.

Ḥasan Ḥilmī meded ister o bāğa yeller esdikçe
Okursa dersi bülbülden şād u ḥandān yā
Resūla'llāh

27. **okunmuşdur:--n, --muş, --dur**

Kaside 320

Mısra: 4

Okumak, öğrenmek, talim etmek.

Nübüvvet zātına maḥşuş iki 'ālemde mir'ātdır
Risāletden okunmuşdur 'ilim de yā Resūla'llāh

28. **okur:--r**

Kaside 332

Mısra: 5

Okumak II öğrenmek.

Ḥasan Ḥilmī okur ders-i muḥabbet Ḥıẓr İlyās'dan
İçüp āb-u ḥayāt andan ḥayātdır yā Resūla'llāh

29. **okur:--r**

Kaside 339

Mısra: 2

Okumak.

Muḥabbet muşḥafı zātıñ şıfātıñ yā Resūla'llāh
Okur 'aşık kelāmu'llāh kelāmıñ yā Resūla'llāh

okudan:

1. **okudanlar:--lar**

Kaside 72

Mısra: 11

Okumak, söylemek; okutmak, söyletmek.

Okudanlar okuyanlar daḥı meclisde ṭuranlar
Günāhkār ümmetindendir meded kııl yā
Resūla'llāh

okun:

1. **okundum:--du, --m**

Kaside 11

Mısra: 6

Güzel, hoş, latif bir şekilde anılmak.

Muḥabbet defteri dilde okunmaz ma'nevī ma'nā
Ledünnī defteri ra'nā okundum yā Resūla'llāh

2. **o unmaz:-maz**

Kaside 67

Mısra: 7

(Bir metin) Seslendirilmek, yüksek sesle
kıraat edilmek.

Hasan Hilm  g n hk r n  o unmaz defteri ‘aybdır
Gaf ru  rahmeti gaybdur  efa‘at y  Res la’ll h

3. **o unsun:-sun**

Kaside 102

Mısra: 2

Okuma içine konu olmak.

Seni  va  n  kitab n  yazarsam y  Res la’ll h
O unsun ber-g z r  alsun ölürsem y  Res la’ll h

4. **o unsa:-sa**

Kaside 111

Mısra: 3

Okuma içine konu olmak.

 if dır cümle emr za o unsa  azret-i  ur’ n
Gelür  ih at o unduk a ‘in yet y  Res la’ll h

5. **o unsa:-sa**

Kaside 168

Mısra: 2

Okuma içine konu olmak.

Der num ‘a  -ı nu retle yanarsa y  Res la’ll h
Melekler mer amet eyler o unsa y  Res la’ll h

6. **o unsa:-sa**

Kaside 196

Mısra: 1

Okunmak, söylenmek.

 if dır  astaya ‘a  n  o unsa y  Res la’ll h
 am ehlini s r r eyler  ak nsa y  Res la’ll h

7. **o unsa:-sa**

Kaside 197

Mısra: 2

Okunmak, söylenmek.

Mu abbet cevheri r  -ı ezeldir y  Res la’ll h
O unsa defter-i ‘a  ım g zeldir y  Res la’ll h

8. **o unsa:-sa**

Kaside 274

Mısra: 6

Okunmak, söylenmek.

 ay  eyler Hasan Hilm  meded k l y  H b bu’ll h
O unsa defter-i ‘i y n ‘az ba y  Res la’ll h

okun:-

1. **o unsam:--sa, --m**

Kaside 93

Mısra: 12

Okuma içine konu olmak.

Hasan Hilm  fes d itmez degildir   hrete m ‘ l
O unsam niyyetim   li    l  ım y  Res la’ll h

2. **o unsun:-sun**

Kaside 115

Mısra: 3

Okuma içine konu olmak.

O unsun di les n ehli o ursa  asbeten li’ll h
 ara  d n r-ı d ny dır ceh let y  Res la’ll h

3. **o undu:-du**

Kaside 160

Mısra: 2

Okuma içine konu olmak.

Beşâret sûre-i Innâ fetâhnâ yâ Resûla'llâh
Oğundu âyet-i fermân semi'nâ yâ Resûla'llâh

4. **oğunsun:-sun**

Kaside 180

Mısra: 3

Okuma işine konu olmak.

Şerî'atdır şifâdârı oğunsun hastalar gelsün
'Îlâc içsün şıhhat bulsun marîz de yâ Resûla'llâh

5. **oğunsa:--sa**

Kaside 333

Mısra: 3

Okuma işine konu olmak. II Kaside okumak.

Oğunsa nâm-ı na'tiñ zümre-i 'uşşâk lisânında
Melek gökde beşer yerde semi'dir yâ Resûla'llâh

6. **oğundi:-dı**

Kaside 343

Mısra: 10

Seslendirilmek, yüksek sesle kırâat edilmek.

Zemîn-i Ka'beye teşrîf idince yevm-i işneynde
Oğundi mevlidiñ Aḥmed Muḥammed yâ
Resûla'llâh

okur:

1. **oğurduñ:-duñ**

Kaside 37

Mısra: 3

Okumak, çağırmak, söylemek.

Oğurduñ 'ilm-i ervâhda görünce kudretu'llâhı
Kitâb-ı levḥ-i maḥfûzdan fedâ cân yâ Resûla'llâh

2. **oğur:**

Kaside 40

Mısra: 8

Okumak II Şeriata göre hareket etme.

Şerî'atdan tûlû' eyler ḥaḳîḳat ma'rifet şemsi
Ḥasan Ḥilmî okur şems-i şerî'at yâ Resûla'llâh

3. **oğur:**

Kaside 43

Mısra: 17

Okumak II Şeriata göre hareket etme.

Ḥasan Ḥilmî okur fermân yazar arzû niyâz eyler
Seher vaḳti selâm eyler hedâyâ yâ Resûla'llâh

4. **oğur:**

Kaside 50

Mısra: 9

I. Okur, çağırır, seslenir. II. Zikir, vird.

Ḥasan Ḥilmî de ḥarb ehli okur esmâi hep kâfî
Yeter imdâda seyfu'llâh şavâbdır yâ Resûla'llâh

okurlar:

1. **okurlar:**

Kaside 52

Mısra: 6

I. Okumak. II. Zikretmek.

Yemez içmez uyumazlar nazar kıl âsumân ehli
Ki bir dem gâfil olmazlar okurlar yâ Allâh yâ
Resûla'llâh

ol:

1. **olmuşdur:-muş, -dur**

Kaside 1

Mısra: 8

Olmak.

Ne şîrîn sözli vâ'izdir erir kalbler kılay gibi
Bakırlar altun olmuşdur sözi kimyâ-yı subhânî

2. **olmaz:-maz**

Kaside 12

Mısra: 1

Olmak.

Siyâh bahtım beyâz olmaz ne hâldir yâ

Resûla'llâh

Su'al itdim cevâb gelmez ne kâldir yâ Resûla'llâh

3. **olmam:-ma, -m**

Kaside 19

Mısra: 12

Olmak.

Nağş-ı kalbi kalbe rabt it şüreti ifnâ idüp

Put-perest olmam müşaddağ rābıtam var yâ

Resûla'llâh

4. **ol:**

Kaside 21

Mısra: 6

Işaret sıfatı "o".

Mişâl-i 'aşk Mislinâ söyünmez âteş-i kudret

Murâda irdi ol Mernüş görür miyüm yâ

Resûla'llâh

5. **oldum:-du, -m**

Kaside 21

Mısra: 1

Olmak.

Bugün Aşhâb-ı Kehf oldum uyur mıyum yâ

Resûla'llâh

'Aceb Kıtımîr'ine Kıtımîr olur mıyum yâ

Resûla'llâh

6. **ol:**

Kaside 34

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

Hüdâ şaklar bükâlardan 'adâlet eyleyen şahı

Tecellî kılsa ol Vehhâb mu'ammer yâ Resûla'llâh

7. **olsa:-sa**

Kaside 45

Mısra: 13

Olmak.

Muhabbet ehli bir dem Muhammed ümmeti olsa

Duḥân içmez memât olsa ne ni'met yâ Resûla'llâh

8. **olmaz:-maz**

Kaside 48

Mısra: 7

Olmak.

Degil sünnet ḥarâm olmaz şifâsı var içen zâta

Yürek oynar içildikçe kara çahve yâ Resûla'llâh

9. **olur:-ur**

Kaside 57

Mısra: 8

Olmak.

Ḥasan Ḥilmî muḥarremdir pişir 'aşûre-i 'aşkı

'İbâdetle olur mâtem hayâtım yâ Resûla'llâh

10. **olur:-ur**

Kaside 61

Mısra: 2

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Periřān hāli seyyāhım mekānsız yā Resūla'llāh
'Aceb iskāmı ihsānıñ olur mı yā Resūla'llāh

11. **oldur:-dur**

Kaside 63

Mısra: 11

"O" işaret zamiri.

Veliyye farz olan oldur nebiyye ittibā' itmek
Hasan Hilmī itā'atde karībdır yā Resūla'llāh

12. **ol:**

Kaside 66

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Habersizce gelür bir gün benim ol tuhfe-i mevtim
'Aceb nerden olur i'tā kitābım yā Resūla'llāh

13. **olan:-an**

Kaside 69

Mısra: 30

"Ol" yardımcı fiil.

Uyandı hıvāb-ı ğafletden didi Ādem ile Havvā
Ebu'l-ervāh olan esmā şefā'at yā Resūla'llāh

14. **ol:**

Kaside 71

Mısra: 14

O, işaret sıfatı.

Sekiz cennet cemālindir mübārek ismiñiz miftāh
Açar ebvābı ol Fettāh habıbsin yā Resūla'llāh

15. **ol:**

Kaside 73

Mısra: 6

"O " 3. teklik kişi zamiri .

Vaşıyyet eyleyüp didiñ zekātını viriñ ümmet
Bulur rızkına ol vus'at buyurduñ yā Resūla'llāh

16. **ol:**

Kaside 73

Mısra: 17

"O" işaret sıfatı (Yahudiler ve Hristiyanlar
kastediliyor).

Vaşıyyet eyleyüp didiñ ölürse ol namāzsızlar
Namāzıñ anlarıñ kılmañ buyurduñ yā Resūla'llāh

17. **olmaz:-maz**

Kaside 73

Mısra: 10

"Ol-" fiilinin geniş zaman kipinin olumsuzu.

Vaşıyyetdir haber virdiñ şaķın ümmetlerim heyhāt
Namāzsız Müslümān olmaz buyurduñ yā
Resūla'llāh

18. **ölürse:-ür, -se**

Kaside 73

Mısra: 17

Can vermek.

Vaşıyyet eyleyüp didiñ ölürse ol namāzsızlar
Namāzıñ anlarıñ kılmañ buyurduñ yā Resūla'llāh

19. **ol:**

Kaside 76

Mısra: 3

"O" işaret sıfatı.

Diyyār-ı Rūma ol sultān şefi'-i fażl u ihsāndır
Ebā Eyyübe'l-Enşāri şahābeñ yā Resūla'llāh

20. **ol:**

Kaside 76

Mısra: 7

"O" işaret sıfatı.

Ne hikmet hicret esbâbı ne devlet geydi ol tâcı
Ebâ Eyyûbe'l-Enşâri şahâbeñ yâ Resûla'llâh

21. **olmuşdur:-muş, -dur**

Kaside 78

Mısra: 9

"Ol-" yardımcı fiili.

Orûc farzdır namâz vâcib terâvîh sünnet olmuşdur
Bu üç şeyle Hasan Hilmî ne mesrûr yâ
Resûla'llâh

22. **olsa:-sa**

Kaside 87

Mısra: 3

Olmak.

Bilindi hasta meşrikte tabîbi olsa mağribde
Uçup tayy-ı mekân eyler havâda yâ Resûla'llâh

23. **olur:-ur**

Kaside 96

Mısra: 6

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Oğur na'tın Hasan Hilmî günâhkâr
ümmetindendir
Seher vakti öteñ bülbül olur mı yâ Resûla'llâh

24. **oldur:-dur**

Kaside 98

Mısra: 3

"O" işaret zamiri.

Hayâlin hamr-ı hâlişdir baña âb-u hayât oldur
Sekiz cennet şarâbından elezdır yâ Resûla'llâh

25. **ol:**

Kaside 104

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Gelür deryâ-yı rahmet ol muhabbet âsumânından
'Adın bahrında dil ehli zemîndir yâ Resûla'llâh

26. **ol:**

Kaside 121

Mısra: 4

"o" işaret zamiri.

'İbâdetle kanat açsam ayağımdan tutar şalmaz
Cihânı yutsa ol toymaz nefisdir yâ Resûla'llâh

27. **oldı:-dı**

Kaside 125

Mısra: 5

Olmak.

Bi-hamdi'llâh bu 'aşk dersi bize Loqmân Hekîm
oldı

Seher vakti bilâ-defter okursam yâ Resûla'llâh

28. **olsa:-sa**

Kaside 128

Mısra: 3

Olmak.

Zemîn ehli zevâl bulmaz zamân âhîr zamân olsa
Medâr-ı 'âleme rahmet Muhammed yâ
Resûla'llâh

29. **ol:**

Kaside 129

Mısra: 4

"O " işaret sıfatı.

Gülün koçdum diken batdı dikensiz bağda gül
bitmez
Açılmış bülbüle ol gül Muhammed yâ Resûla'llâh

30. **olsa:-sa**

Kaside 130

Mısra: 3

Olmak.

Kirâmen Kâtibîn yazmaz günâhım Kûh-ı Kâf olsa
Mükellef mürğ-i dil ma'sûm memâtım yâ
Resûla'llâh

31. **ol:**

Kaside 134

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Yoğırdı yaptı bir destî yediyle şânî'-i kudret
Bişer 'aşkınlâ ol destî kitâbdır yâ Resûla'llâh

32. **olsa:-sa**

Kaside 136

Mısra: 5

Olmak.

Sükût etmek kerâmetdir kelâm fıddâ zeheb olsa
Kalem söyler Hasan Hilmî sükût itse yâ
Resûla'llâh

33. **ol:**

Kaside 153

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Çürük südden yoğurd olmaz mişâl geldi ol
Fir'avn
Hasan Hilmî hâliş südden içendir yâ Resûla'llâh

34. **olmaz:-maz**

Kaside 153

Mısra: 5

"Ol" fülînin geniş zaman kipi.

Çürük südden yoğurd olmaz mişâl geldi ol
Fir'avn
Hasan Hilmî hâliş südden içendir yâ Resûla'llâh

35. **ol:**

Kaside 163

Mısra: 9

"O" işaret sıfatı.

Hasan Hilmî gönül kuşdur 'ibâdet ol kuşun rûhı
Seher vakti okur yâ hak öterler yâ Resûla'llâh

36. **ol:**

Kaside 181

Mısra: 5

"O" işaret sıfatı.

Hasan Hilmî murâd itse anı halk eyler ol Mevlâ
Gerek hayra gerek şerre irâde yâ Resûla'llâh

37. **ol:**

Kaside 210

Mısra: 4

"O" işaret sıfatı.

Hızır İlyâs içüp anı hayâtı aldılar andan
Muhabbet ol şuyun aşlı nebâtdır yâ Resûla'llâh

38. **ol:**

Kaside 227

Mısra: 2

"O" işaret sıfatı.

Muhabbet mürşid-i kâmil mükemmel yâ
Resûla'llâh
Ezel bağında ol miskden müseccel yâ Resûla'llâh

39. **olsun:-sun**

Kaside 227

Mısra: 5

"Ol-" yardımcı fiil.

Hasan Hilmî mübârekdir muhabbet medh-i 'aşk
olsun

Tecellî kılrsa subhânî tebeddül yâ Resûla'llâh

40. **ol:**

Kaside 229

Mısra: 2

"O" işaret sıfatı.

Muhabbet tohum-ı ihlâşdır ekilmiş yâ Resûla'llâh
Gönül bağında ol meyve yetişmiş yâ Resûla'llâh

41. **olsun:-sun**

Kaside 246

Mısra: 2

"Ol-" yardımcı fiil.

Kemâle şarf ider nokşânını 'âbid 'ibâda yâ

Resûla'llâh

Muhabbet rahmetiñ olsun ziyâde yâ Resûla'llâh

42. **olan:-an**

Kaside 250

Mısra: 2

"Ol" yardımcı fiil.

Ne hoşdur şavt-ı lebbeyk 'Arafât'da yâ

Resûla'llâh

Bilür 'âşık olan semt-i Minâ'da yâ Resûla'llâh

43. **ol:**

Kaside 266

Mısra: 3

"O" işaret sıfatı.

Sen ol mîzân-ı mahşerde 'uşât-ı ümmete Hâk'dan
Şefâ'atle meded ma'denisiñ yâ Resûla'llâh

44. **ol:**

Kaside 277

Mısra: 5

"O" işaret sıfatı.

Sen ol peygamber-i âhîr zamânsın yâ nebiyyu'llâh

Hasan Hilmî'de 'aşk miski koçarmış yâ

Resûla'llâh

45. **olsun:-sun**

Kaside 307

Mısra: 4

"Ol" yardımcı fiil.

Muhammed ümmetindendir oğlum Receb

Celâle'd-dîn

Şerî'at hâdimi olsun şerîfi yâ Resûla'llâh

46. **olsa:-sa**

Kaside 312

Mısra: 3

"Ol" yardımcı fiil.

Zehirli ma'şîyet olsa muqâbil tevbedir tiryāk

Medîneñ İşfehân'ından na'îmdir yâ Resûla'llâh

47. **olsun:-sun**

Kaside 313

Mısra: 2

"Ol" yardımcı fiil.

Mücâhid tâlîbi 'âşık şâhâne olsun yâ Resûla'llâh

O nuşret bâdesin içsün mey-hâne olsun yâ

Resûla'llâh

48. **olsun:-sun**

Kaside 313

Mısra: 6

"Ol" yardımcı fiili.

Hasan Hilmî bu güftârîñ muhabbet ehline ihsân

Bu yolda bir ‘aşk-ḥâne olsun yâ Resûla’llâh

49. **ol:**

Kaside 318

Mısra: 5

"O" işaret sıfatı.

Sen ol arslan-ı a‘zamsın seniñle ümmetiñ maḥfûz

Hasan Hilmî sürûr eyler ne ni‘met yâ Resûla’llâh

ol-:

1. **oldum:-du, -m**

Kaside 26

Mısra: 4

Olmak.

Tükendi ‘ömrimiz gitdi şararup şoldığım bildim

Şükür dünyâya ben geldim kul oldum yâ

Resûla’llâh

2. **olsun:-sun**

Kaside 68

Mısra: 8

"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi; bir duruma, vasfa sahip olmak.

İçüp âb-u zülâlınden Hızır İlyâs ḥayât buldı

Haber İskender’iñ olsun naşîb yok yâ Resûla’llâh

3. **ola:-a**

Kaside 101

Mısra: 5

Olmak.

Gülistân-ı cemâlinden şol ‘âşık kim ola gül-çîn

Ebed bülbül gibi kârı fîğândır yâ Resûla’llâh

4. **ölürsem:-ür, -se, -m**

Kaside 102

Mısra: 2

Can vermek, hayatını kaybetmek.

Seniñ vaşfiñ kitâbını yazarsam yâ Resûla’llâh

Oḡunsun ber-güzâr ḡalsun ölürsem yâ Resûla’llâh

5. **olsun:-sun**

Kaside 133

Mısra: 6

Olmak.

Nüşḡa-i ḡudret cemâliñ enbiyâlar ḡâtemi

Virdim olsun tâ ḡıyâmet yâ Muḡammed Muştaḡâ

6. **olmaz:-maz**

Kaside 204

Mısra: 5

Olmak.

Hasan Hilmî bu ‘aşk derdi ‘ilâcıyla def‘i olmaz

bil

Devâsı saña vuşlatdır bilürsin yâ Resûla’llâh

olmaz:

1. **olmaz:**

Kaside 3

Mısra: 3

Meydana gelmek, varlık kazanmak, vuku bulmak.

Vücûduñ nûr-ı ḡudretdir anıñçün sāyesi olmaz

Medîneñ bâḡ-ı cennetdir girince yâ Resûla’llâh

2. olmaz:

Kaside 28

Mısra: 7

Olmamak.

Memāt olmaz muḥabbetdir vefātın ḥayyü'l-
insandır
Değişmem ravzana Dāru's-Selāmı yā Resūla'llāh

3. olmaz:

Kaside 58

Mısra: 7

Olmamak.

Hasan Ḥilmī naql i ikrār-i 'aқılla mezhep olmaz
bil
Şırātı geçmege fermān ḥudādır yā Resūla'llāh

olsa:

1. olsa:

Kaside 21

Mısra: 12

Olmak.

Hasan Ḥilmī muḥabbetle şerī'at gārına girdi
Medīneñ 'āşıkı olsa vezīr miyüm yā Resūla'llāh

olsalar:

1. olsalar:

Kaside 73

Mısra: 15

Olsalar.

Vaşıyyet eyleyüp didiñ ki ḥasta olsalar anlar
Gidüp ḥālını siz şormañ buyurduñ yā Resūla'llāh

olunca:

1. olunca:

Kaside 3

Mısra: 2

Olmak, vuku bulmak, meydana gelmek.

Ḥayālinden ḥayā itdim görünce yā Resūla'llāh
Baқar қalbim gözüm sende olunca yā Resūla'llāh

olur mıyum:

1. olur mıyum:-ur, -miyum

Kaside 21

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Olmak.

Bugün Aşḥāb-ı Kehf oldum uyur mıyum yā
Resūla'llāh
'Aceb Qıtmır'ine Qıtmır olur mıyum yā
Resūla'llāh

on-:

1. onulmaz:--ul, --maz

Kaside 284

Mısra: 3

Feraha ermek, mutlu olmak.

Onulmaz derde ḡam çekmem çekilmez çilleler
çekdim
Uyutmaz renci 'uşşākı bu nāliş yā Resūla'llāh

on sekiz:

1. on sekiz:

Kaside 29

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sayı, on sekiz.

Şabî gönüm südüñ emdi hisāben on sekiz yıldır
Sırātı geçmege vardır ümīdim yā Resūla'llāh

2. on sekiz:

Kaside 193

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sayı, On sekiz.

‘Acā‘ib hastadır ‘āşık yatarsa uykular tutmaz
Ġarā‘ib on sekiz yıldır tarīkat yā Resūla'llāh

3. on sekiz:

Kaside 257

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sayı, On sekiz.

Muhabbet dersini tekmil idince on sekiz yılda
Civānlık gitdi pīr oldum mücerred yā Resūla'llāh

ondan:

1. ondan:

Kaside 216

Mısra: 6

Bu sebepten.

Namāzla iftiḥār eyler Ḥasan Ḥilmī muşallīdir
Muhabbet aşlu ondan ‘ivāzdır yā Resūla'llāh

onlar:

1. anlarıñ:-iñ

Kaside 139

Mısra: 3

"Onlar" üçüncü çoğul şahıs zamiri.

Yılan ‘akreb tōlar kabri günāhdır anlarıñ toḥmı
Ḥased kibri gönül içre tūtandır yā Resūla'llāh

oruc:

1. orucdur:--dur

Kaside 73

Mısra: 8

İslamın beş şartlarından biri, oruç.

Vaşiyyet eylediñ didiñ şiyāmı bi't-tamām tūtduñ
Gönülde nūr-ı imānım orucdur yā Resūla'llāh

2. oruc:

Kaside 77

Mısra: 5

Allah'a ibadet amacıyla yeme, içme vb.
şeylerden belli bir süre veya biçimlerde kendini
alıkoymak.

Oruc gizli ‘ibādetdir riyānıñ medḥalī yokdur
Bu esrārı bilen ḥaḳdır ḥaḳīkat yā Resūla'llāh

3. oruc:

Kaside 77

Mısra: 10

Allah'a ibadet amacıyla yeme, içme vb.
şeylerden belli bir süre veya biçimlerde kendini
alıkoymak.

Muhabbetle ğıdālanmış koḳar ağzında misk yāğı
Oruc bāğı açılmışdur bu şehre yā Resūla'llāh

4. oruc:

Kaside 77

Mısra: 13

Allah'a ibadet amacıyla yeme, içme vb.
şeylerden belli bir süre veya biçimlerde kendini
alıkoymak.

Oruc vuşlāt Burāḳı'dır Ḥasan Ḥilmī oruc tūtusun
Saña ḥālını ‘arz itsün şefā‘at yā Resūla'llāh

5. oruç:

Kaside 78

Mısra: 9

*Allah'a ibadet amacıyla yeme, içme vb.
şeylerden belli bir süre veya biçimlerde kendini
alıkoymak.*

Oruç farzdır namâz vâcib terâvîh sünnet olmuştur

Bu üç şeyle Hasan Hilmi ne mesrûr yâ

Resûla'llâh

oruç tutsun:

1. oruç tutsun:--sun

Kaside 77

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Oruç ibadetini yerine getirmek.

Oruç vuşlât Burâkı'dır Hasan Hilmi oruç tutsun

Saňa hâlini 'arz itsün şefâ'at yâ Resûla'llâh

6. oruçumuz:--(u)muz

Kaside 78

Mısra: 3

İslamın beş şartlarından biri, oruç.

Oruçumuz kabûl eyler ümîdim var hüdâmızdan

Bu gün bayrâm namâzında vişâlen yâ Resûla'llâh

'osmân:

1. 'osmân:

Kaside 60

Mısra: 7

Dört halifeden üçüncüsü olan Hz. Osman.

Ebübekri 'Ömer 'Osmân 'Alî 'âlî şahâbendir

Muhibbim cümle aşhâba şahâbe yâ Resûla'llâh

oruç tıtduk:

1. oruç tıtduk:--duğ

Kaside 77

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Oruç ibadetini yerine getirmek.

Bi-hamdi'llâh oruç tıtduk cemâliñ lezzetiñ

bulduğ

Bu gün ağlar iken güldük beşâret yâ Resûla'llâh

2. 'osmân:

Kaside 107

Mısra: 2

*Edep ve hayası ile bilinen İslam dininin
üçüncü halifesi Hz.Osman (ra).*

Veziriñ dâr-ı dünyâda 'adîldir yâ Resûla'llâh

Ebübekrî 'Ömer 'Osmân 'Alîdir yâ Resûla'llâh

2. oruç tıtduk:--du, --ğ

Kaside 78

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Oruç ibadetini yerine getirmek.

Bu gün bayrâm namâzını kılarız yâ Resûla'llâh

Oruç tıtduk şefâ'atıñ umarız yâ Resûla'llâh

3. 'osmân:

Kaside 107

Mısra: 4

*Edep ve hayası ile bilinen İslam dininin
üçüncü halifesi Hz.Osman (ra).*

'Adâlet burc-ı hikmetden gelen seyf-i sa'âdetle

Ebübekrî 'Ömer 'Osmân 'Alî'dir yâ Resûla'llâh

4. 'oṣmān:

Kaside 107

Mısra: 6

*Edep ve hayası ile bilinen İslam dininin
üçüncü halifesi Hz.Osman (ra).*

Şerāfetle şifā bāğın açanlar Ka'betu'llāhda
Ebūbekrī 'Ömer 'Oṣmān 'Alī'dir yā Resūla'llāh

5. 'oṣmān:

Kaside 107

Mısra: 8

*Edep ve hayası ile bilinen İslam dininin
üçüncü halifesi Hz.Osman (ra).*

Cihānı nūra garḫ itdi helāk itdi Ebū Cehli
Ebūbekrī 'Ömer 'Oṣmān 'Alī'dir yā Resūla'llāh

6. 'oṣmān:

Kaside 107

Mısra: 10

*Edep ve hayası ile bilinen İslam dininin
üçüncü halifesi Hz.Osman (ra).*

Mine'l-mağrib ile'l-meşriḫ 'imād-ı dīn-i İslām'ın
Ebūbekrī 'Ömer 'Oṣmān 'Alī'dir yā Resūla'llāh

7. 'oṣmān:

Kaside 107

Mısra: 12

*Edep ve hayası ile bilinen İslam dininin
üçüncü halifesi Hz.Osman (ra).*

Cihār-ı yār-ı güzīnindir ḫalīfeñdir 'ale't-tertib
Ebūbekrī 'Ömer 'Oṣmān 'Alī'dir yā Resūla'llāh

8. 'oṣmān:

Kaside 107

Mısra: 14

*Edep ve hayası ile bilinen İslam dininin
üçüncü halifesi Hz.Osman (ra).*

Ḥasan Ḥilmī muḥabbetlü velīdir cümle aşḫāba
Ebūbekrī 'Ömer 'Oṣmān 'Alī'dir yā Resūla'llāh

9. 'oṣmān:

Kaside 252

Mısra: 1

*Edep ve hayası ile bilinen İslam dininin
üçüncü halifesi Hz.Osman (ra).*

Ebūbekrī 'Ömer 'Oṣmān 'Alī'de yā Resūla'llāh
'Adāletde şecā'atde şehāda yā Resūla'llāh

10. 'oṣmān:

Kaside 335

Mısra: 3

Hız. Osman. Üçüncü İslam halifesi.

Ebū Bekr ü 'Ömer 'Oṣmān 'adālet yıldızı anlar
'Alī'dir tāk-ı sultānlar kelāmım yā Resūla'llāh

otur:

1. oturmuş:-muş

Kaside 164

Mısra: 1

Bulunmak, yer almak.

Ḥayālīñ gönölüme girmiş oturmuş yā Resūla'llāh
Ezelden defter-i 'aşkı okurmuş yā Resūla'llāh

otur-:

1. oturmuş:--muş

Kaside 269

Mısra: 4

*Bulunmak, yer almak. II Aşkın kalpte
bulunması.*

İ'âne eylese lâıyık muhabbet şeyhu'l-İslâmı
Oturmuş 'aşk hâkimi cândan cesedde yâ
Resûla'llâh

otuz iki:

1. otuz iki:

Kaside 8

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Otuz iki (sayı).

Göñül bağında mihrinden yeyince meyve-yi Tübâ
Otuz iki dişim şimdi döküldi yâ Resûla'llâh

oynar:

1. oynar:

Kaside 182

Mısra: 3

*Kımıldamak, hareket etmek. II Deprem,
zelzele (yer).*

Yere fermân nüzûl itdi yer oynar korkusundandır
Bu mülküñ mâliki Ma'bûd yıkan da yâ
Resûla'llâh

öğren:

1. öğren:

Kaside 211

Mısra: 5

Anlamak, kavramak, bilgi edinmek.

Hasan Hilmî bu 'aşk üstâz 'ibâdet 'ilmini öğren
Göñül hamrı muhabbetden içerse yâ Resûla'llâh

öksüz:

1. öksüz:

Kaside 106

Mısra: 3

*Annesi veya hem annesi hem babası ölmüş
kimse; zavallı, kimsesiz, garip.*

Diyâr-ı gurbete düşdüm bu gün öksüz yetim
kaldım

Babam sensiñ meded eyle selîmim yâ Resûla'llâh

'ömer:

1. 'ömer:

Kaside 60

Mısra: 7

*Adaletiyle bilinen İslam'ın ikinci halifesi
Hazreti Ömer.*

Ebübekri 'Ömer 'Osmân 'Alî 'âlî şahâbendir
Muhibbim cümle aşhâba şahâbe yâ Resûla'llâh

2. 'ömer:

Kaside 107

Mısra: 2

*Adaletiyle bilinen İslam'ın ikinci halifesi
Hazreti Ömer.*

Vezîriñ dâr-ı dünyâda 'adîldir yâ Resûla'llâh
Ebübekrî 'Ömer 'Osmân 'Alîdir yâ Resûla'llâh

3. 'ömer:

Kaside 107

Mısra: 4

*Adaletiyle bilinen İslam'ın ikinci halifesi
Hazreti Ömer.*

'Adâlet burc-ı hikmetden gelen seyf-i sa'âdetle
Ebübekrî 'Ömer 'Osmân 'Alî'dir yâ Resûla'llâh

4. 'ömer:

Kaside 107

Mısra: 6

*Adaletiyle bilinen İslam'ın ikinci halifesi
Hazreti Ömer.*

Şerâfetle şifâ bâğın açanlar Ka'betu'llâhda
Ebûbekrî 'Ömer 'Osmân 'Alî'dir yâ Resûla'llâh

5. 'ömer:

Kaside 107

Mısra: 8

*Adaletiyle bilinen İslam'ın ikinci halifesi
Hazreti Ömer.*

Cihânı nûra garğ itdi helâk itdi Ebû Cehli
Ebûbekrî 'Ömer 'Osmân 'Alî'dir yâ Resûla'llâh

6. 'ömer:

Kaside 107

Mısra: 10

*Adaletiyle bilinen İslam'ın ikinci halifesi
Hazreti Ömer.*

Mine'l-mağrib ile'l-meşriğ 'imâd-ı dîn-i İslâm'ın
Ebûbekrî 'Ömer 'Osmân 'Alî'dir yâ Resûla'llâh

7. 'ömer:

Kaside 107

Mısra: 12

*Adaletiyle bilinen İslam'ın ikinci halifesi
Hazreti Ömer.*

Cihâr-ı yâr-ı güzînindir halîfeñdir 'ale't-tertib
Ebûbekrî 'Ömer 'Osmân 'Alî'dir yâ Resûla'llâh

8. 'ömer:

Kaside 107

Mısra: 14

*Adaletiyle bilinen İslam'ın ikinci halifesi
Hazreti Ömer.*

Hasan Hilmî muhabbetlü velîdir cümle aşhâba
Ebûbekrî 'Ömer 'Osmân 'Alî'dir yâ Resûla'llâh

9. 'ömer:

Kaside 252

Mısra: 1

*Adaletiyle bilinen İslam'ın ikinci halifesi
Hazreti Ömer.*

Ebûbekrî 'Ömer 'Osmân 'Alî'de yâ Resûla'llâh
'Adâletde şecâ'atde şehâda yâ Resûla'llâh

10. 'ömer:

Kaside 335

Mısra: 3

İkinci halife. Hz. Ömer.

Ebû Bekr ü 'Ömer 'Osmân 'adâlet yıldızı anlar
'Alî'dir tâc-ı sultânlar kelâmım yâ Resûla'llâh

'ömr:

1. 'ömrümüz:-imiz

Kaside 26

Mısra: 3

Ömür, hayat.

Tükendi 'ömrümüz gitdi şararup şoldığım bildim
Şükür dünyâya ben geldim kul oldum yâ
Resûla'llâh

2. 'ömrüm:-üm

Kaside 88

Mısra: 1

(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin
yaşadığı müddet, hayat.

Civān ‘ömrüm cehâletle geçürdüm yâ Resûla’llâh
‘Amel toḥmum eküp kendim çürütdüm yâ
Resûla’llâh

3. ‘ömrüni:-ü, -n, -i

Kaside 120

Mısra: 13

Ömür, hayat, yaşama; yaşama müddeti.

Virir rızkını bol eyler diler ‘ömrüni tül eyler
Ḥulûş itmek ‘ibâdetde nikâhdır yâ Resûla’llâh

‘ömrü:

1. ‘ömürdür:-dür

Kaside 158

Mısra: 1

Hayat.

Sever dünyâyı seyr eyler ‘ömürdür yâ Resûla’llâh
Bize ğaflet viren dünyâ umûrdur yâ Resûla’llâh

öp:

1. öpdüm:-dü, -m

Kaside 26

Mısra: 10

El öpmek. II Sevgi, saygı, bağlılık belirtmek.

Sarây-ı lî-ma‘a’llâhda Ḥasan Ḥilmî o sultânîñ
Açıldı perde-i ebvâb eliñ öpdüm yâ Resûla’llâh

2. öpsem:-se, -m

Kaside 278

Mısra: 4

*Sevgi ve saygısını göstermek üzere
dudaklarını bir şeye değdirmek.*

Girüp bâb-ı risâletden cenâb-ı ravzanı görsem
Taşın öpsem yüzüm sürsem sürûra yâ Resûla’llâh

3. öpsem:-se, -m

Kaside 294

Mısra: 3

Öpmek.

Yüzüm sürsem yer öpsem her seher dîvân-ı
ravzanda
Kıyâm el beste karşunda tursam yâ Resûla’llâh

öt:

1. öterler:--er, --ler

Kaside 163

Mısra: 10

(Kuşların ötmesi bağlamında) dua etmek.

Ḥasan Ḥilmî gönül kuşdur ‘ibâdet ol kuşuñ rûhı
Seher vakti okur yâ haq öterler yâ Resûla’llâh

2. otlar:-lar

Kaside 205

Mısra: 2

Ot, bitki.

Muḥabbet yaksa nefsânî gönülde yâ Resûla’llâh
Yeşil otlar biter zevk-i zemînde yâ Resûla’llâh

öteñ:

1. öteñ:--eñ

Kaside 96

Mısra: 6

Kuşların değişik tonlarda nağmeli şakıması.

Okur na‘tîñ Ḥasan Ḥilmî günâhkâr
ümmetindendir
Seher vakti öteñ bülbül olur mı yâ Resûla’llâh

2. öter:-er

Kaside 156

Mısra: 3

Ötmek, ses çıkarmak.

Ṭarīkat bülbülü rūḥum öter bāğ-ı ḥaḳīkatde
Yetiſdi meyve-i a‘māl ğidāmdır yā Resūla’llāh

öte:

1. öte:

Kaside 26

Mısra: 8

İleriye.

Ne Cebrā’il ne Mīkā’il ne İsrāfil ne ‘Azrā’il
Bular bir dem öte geçmez ki gördüm yā
Resūla’llāh

öteñ:

1. öteñ:

Kaside 37

Mısra: 1

Ötmek II Okumak.

Ezel bāğı öteñ bülbül bu Ḳur’ān yā Resūla’llāh
Elestü sünbüle reyḥān o fermān yā Resūla’llāh

öter:

1. öter:-er

Kaside 15

Mısra: 5

Ötmek.

Öter bülbül қоқар sünbül gönül mürğı şerī‘atdır
Ḥasan Ḥilmī oқur na‘tın ma‘rifet yā Resūla’llāh

2. öter:-er

Kaside 118

Mısra: 4

(Bülbül için) değişik tonlarda nağmeli sesler çıkarması.

Açıldı bāğ-ı ‘aşkıında beyāz gül kırmızı güller
Öter baқdıқça bülbüller şafasıñ yā Resūla’llāh

öyle:

1. öyle:

Kaside 149

Mısra: 4

"Bu şekilde, böyle" anlamlarına gelen işaret sıfatı.

Uzakdan nağme-i cānā ezeldir bülbül-i ḳudsī
Cemāliñ öyle bir gülşende güldür yā Resūla’llāh

öyle bir:

1. öyle bir:

Kaside 69

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Bu denli.

Utanmaz öyle bir mel‘ün şıgındık Ḥaḳḳ’a
şerrinden

Baḥa imdād iden sensin şefā‘at yā Resūla’llāh

‘özü olmaz:

1. ‘özü olmaz:--maz

Kaside 310

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Özür, mazeret olmak (Bir durumdan mesul olmama bağlamında.).

Hasan Hilmî muşallîdir cihād-ı hâkda ‘özü olmaz
Haqîkatden mecāza imtiyāza yâ Resûla’llâh

pâdişâh:

1. pâdişâhı:--ı

Kaside 19

Mısra: 5

Sultan I manevi alemin sultanı.

Naşşibendî pâdişâhı şehr-i kâlbim zabt idüp
Bağladı kâlbim hüdāya râbıtam var yâ Resûla’llâh

2. pâdişâhımdır:--ım, --dır

Kaside 96

Mısra: 3

Padişah II sevgili.

Şafâ bādı şafâ eyler muhabbet pâdişâhımdır
Gönül manşıb vezîr olsa güler mi yâ Resûla’llâh

3. pâdişâhıma:--ım, --a

Kaside 99

Mısra: 4

Büyük hükümdar, Allah (c.c.), sevgili.

İnandım aldım imānı ezel ikrār ı taşdîkim
Faķîrim ‘arz-ı hâl virdim pâdişâhıma yâ
Resûla’llâh

4. pâdişâhında:--ı, --n, --da

Kaside 180

Mısra: 5

Hükümdar (sevgili).

Hasan Hilmî okunmuşdur şifâlar pâdişâhında
Hakîm hâzık şerî‘atdır vahîde yâ Resûla’llâh

5. pâdişâhdır:--dır

Kaside 202

Mısra: 5

Sultan, padişah.

Hasan Hilmî bu ‘aşk hâkim muhabbet pâdişâhdır
bil
O şehriñ fâtihi ‘aşkı kaderdir yâ Resûla’llâh

6. pâdişâhdır:--dır

Kaside 232

Mısra: 1

Sultan, padişah.

Muhabbet ehli pâdişâhdır inzivâda yâ Resûla’llâh
Helâki nefis-ü ü şeytânıñ inzivâda yâ Resûla’llâh

7. pâdişâhinem:--ı, --n, --em

Kaside 256

Mısra: 3

Padişah. II Aşık.

Muhabbet pâdişâhinem virirsem ‘arz-ı hâlimi
Okur ihsân ider sultân meşâdık yâ Resûla’llâh

8. pâdişâhı:--ı

Kaside 309

Mısra: 4

*Hükümdar, sultan. II (Bağlamda) Allah
(c.c.).*

Muhammed şâh Bahâî’d-dîn cihâda

Naşşibendîdir

Bu dîniñ pâdişâhı harbe mu‘indir yâ Resûla’llâh

pâk:

1. pâkım:--ım

Kaside 19

Mısra: 1

Far. Temiz, saf.

Nağşibendim bende pākım rābıtam var yā

Resūla'llāh

Nağşibende 'ayn-ı rabtım rābıtam var yā

Resūla'llāh

pāk ider:

1. pāk ider:--er

Kaside 178

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Temizlemek.

Şerī'at pāk ider dīnī mesā'il yā Resūla'llāh

Muṭahhar mā-ı rahmetle mūmāsīl yā Resūla'llāh

panzehr:

1. panzehri:--i

Kaside 111

Mısra: 6

Zehirin tesirini yok eden ilaç.

Ḥasan Ḥilmī gönül ḥasta oḡu Ḳur'ān'ı tiryāḡdır

Ḥaḡīḡat panzehri ancak hidāyet yā Resūla'llāh

par par:

1. par par:

Kaside 230

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Parıl parıl, alev alev, parlayarak.

Muḡabbet ḡudreti billūr zūcāce yā Resūla'llāh

Yanar par par ḡanādilde serāce yā Resūla'llāh

pāsbān:

1. pāsbān:

Kaside 290

Mısra: 3

Nöbetçi, bekçi.

'Aḡıl şāhı ḡaḡīḡatde bākılsa pāsbān ammā

Fikir faḡrı ḡaḡāretle çekışdi yā Resūla'llāh

peder:

1. peder:

Kaside 307

Mısra: 6

Far. Baba.

Sene biñ üç yüz sekiz receb ayında toḡmuşdur

Ana sensiñ peder māder şefī'i yā Resūla'llāh

pek:

1. pek:

Kaside 23

Mısra: 6

Çok, çok fazla.

Ḥacerü'l-esveddir bī'at itdim tā ezel

Gördi gönüm pek güzel yā Resūla'llāh gönül

2. pek:

Kaside 44

Mısra: 6

"oldukça" anlamında kullanılan bir zarf.

Muḡabbet tüccāriyız ammā nuḡud sermāyemiz
yoḡdur

Seniñ ḡaznende pek çokdur yetiştir yā

Resūla'llāh

3. **pek:**

Kaside 207

Mısra: 5

"Çok fazla, oldukça" anlamında kullanılan
bir zarf.

Hasan Hilmî gönül dertli muhabbet derdi pek tatlı
Muhib seccâdei serdi zü'l-minenden yâ
Resûla'llâh

4. **pek:**

Kaside 215

Mısra: 2

"Çok fazla, oldukça" anlamında kullanılan
sıfat.

Şırâtı geçmege 'aşkıñ Burak'dır yâ Resûla'llâh
Sekiz cennet işitdim pek ırakdır yâ Resûla'llâh

pelîd:

1. **pelîddir:--dir**

Kaside 59

Mısra: 8

Pis, murdar, alçak kimse.

Muhabbetlü müşîbetdir kurulmuş Kerbelâ kürsî
Muḥâlif kim okur dersi pelîddir yâ Resûla'llâh

penâh:

1. **penâhı:-ı**

Kaside 262

Mısra: 4

Koruyucu, kollayan, gözeten.

Muhabbet iştiyâkında şerî'at 'âşıkâ reh-ber
Ulu'l-elbâba zâhirdir penâhı yâ Resûla'llâh

pencere:

1. **pencere:**

Kaside 62

Mısra: 7

(tas.) Gözler [Gözler kalbin penceresi kabul
edilirler.].

Açılmış pencere kalbde ziyâ ister Hasan Hilmî
Vücûdî nûra ğarķ olsun ziyâ vir yâ Resûla'llâh

pênd:

1. **pendim:-im**

Kaside 19

Mısra: 3

Nasihat, öğüt.

Naķşibende nuşh pendim bendeyim bülbül mişâl
Ehl-i virdim kalbe girdim râbıtam var yâ
Resûla'llâh

per açup:

1. **per açup:--up**

Kaside 343

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kanat açmak.

Per açup tıtduñ cihânı mürğ-ı ekbersin yâ
Resûla'llâh

Bize rûz-ı cezâda sâye bânşın yâ Resûla'llâh

per per:

1. **per per:**

Kaside 163

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kanat çırparak anlamında ikileme.

Kanat açmış uçar per per 'ibâdet ehlidir anlar
Maķâm-ı 'arş-ı a'lâya uçarlar yâ Resûla'llâh

perde-i ebvâb:

1. perde-i ebvâb:

Kaside 26

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*Kapıların perdesi (Engellerin kalkması
bağlamında).*

Sarây-ı lî-ma'a'llâhda Hâsan Hilmî o sultânî
Açıldı perde-i ebvâb eliñ öpdüm yâ Resûla'llâh

perişân:

1. perişân:

Kaside 61

Mısra: 1

*1. Dağınık, düzensiz, karmakarışık 2. mec.
Acınacak durumda, zavallı, kederli, muhtarip.*

Perişân hâli seyyâhım mekânsız yâ Resûla'llâh
'Aceb iskânı ihsânıñ olur mı yâ Resûla'llâh

perişân eyledi:

1. perişân eyledi:-di

Kaside 46

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Dağıtmak, karmakarışık etmek, bir şeyin
düzenini bozmak.*

Duğânıñ unfu berbâddur perişân eyledi burnı
Kara kaķrân tolar burnı giriziz yâ Resûla'llâh

2. perişân eyledi:--di

Kaside 65

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sıkıntılı ve kederli eylemek.

Belâ bülbülleri bāğım perişân eyledi gitdi
Gül-i hamrâya meyl itdim tüketdim yâ
Resûla'llâh

perişân itdi:

1. perişân itdi:--di

Kaside 140

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Dağıtmak, düzenini bozmak II acınacak
duruma getirmek.*

Perişân itdi 'uşşâķı zarûret yâ Resûla'llâh
Mu'înim dilde îmânım şer'at yâ Resûla'llâh

pertev-i nûr-ı ilâhi:

1. pertev-i nûr-ı ilâhi:

Kaside 127

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İlahî nurun parlaklığı.

Yüzünde pertev-i nûr-ı ilâhi oldı çün zâhir
Cihânıñ şüret-i rahmânı sensiñ yâ Resûla'llâh

pervâne:

1. pervânesi:-sî

Kaside 14

Mısra: 2

Geceleri mum lamba vb. ışık kaynaklarına

yaklaşarak çevresinde sürekli uçan kanatlı küçük
bir böcek, gece kelebeği. Edebiyatımızda
sevdiğine kavuşmak için çırpınan âşığı temsil
eder; ı ışık da bir tanrısal ışık sayılan aşkın
timsalidir.

Göñül pervānesi kabriñ tölansun yā Resūla'llāh
Ezel pervānesi imān sevinşün yā Resūla'llāh

2. pervāneyim:-y, -im

Kaside 133

Mısra: 1

(Fars.) Geceleri ışık etrafında dönerek uçan
küçük kelebek.

Mürğ-ı şeb pervāneyim yā Muḥammed Muştafā
Rüz u şeb dīvāneyim yā Muḥammed Muştafā

3. pervānesi:-si

Kaside 276

Mısra: 5

1. Geceleri ışığın etrafında dönen küçük
kelebek. 2. Gönül, âşık.

Sarā-yı vahdetiñ pervānesi şādık Ḥasan Ḥilmī
Dilinde zikri fikri el-mededdir yā Resūla'llāh

pervāz iderse:

1. pervāz iderse:--er, --se

Kaside 275

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Uçmak, uçuş.

Bu bağiñ bülbülü pervāz iderse seyr-i gülzāra
Kānā'at Kāf'ına konmaz ziyāde yā Resūla'llāh

peşinen:

1. peşinen:

Kaside 12

Mısra: 3

Peşin olarak, önceden, başlangıçta.

Peşinen hāli ḥall eyle benim bir müşkilātım var
Mürīdim mürşidim maḥbūb revādır yā Resūla'llāh

2. peşinen:

Kaside 79

Mısra: 14

Peşin olarak, önceden, başlangıçta.

Nikāḥ itsün Ḥasan Ḥilmī eger kādirse dört 'avret
Ki taṭlīk eylesün dördün peşinen yā Resūla'llāh

peydā olur:

1. peydā olur:--ur

Kaside 258

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ortaya çıkmak, belirlemek, görünmek.

Muḥabbet şemsi kalbinde toğarsa ey Ḥasan Ḥilmī
Cevāhirler olur peydā maḳālī yā Resūla'llāh

peygamber:

1. peygamberisiñ:--i, --siñ

Kaside 266

Mısra: 2

Peygamber, Allah tarafından insanları
doğruya yöneltmek için gönderilen elçi.

Cemī'-i enbiyāniñ efḍalısiñ yā Resūla'llāh
Ser-ā-ser ins ü cin peygamberisiñ yā Resūla'llāh

peygamber-i āhir zamāne:

1. peygamber-i āhîr zamâne:

Kaside 342

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ahîr-zaman peygamberi, son peygamber
(Hz. Muhammet Mustafa SAV).

Bu ‘aşkıñ hîdmetiñ menzili hüdâ bildim
kerâmetdir

Ki sen peygamber-i āhîr zamâne yâ Resûla’llâh

peygamber-i āhîr zamânsın:

1. peygamber-i āhîr zamânsın:--sın

Kaside 277

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ahîr zaman peygamberi, son peygamber (Hz.
Muhammet).

Sen ol peygamber-i āhîr zamânsın yâ nebiyyu’llâh
Hasan Hilmî’de ‘aşk miski kôkarmış yâ
Resûla’llâh

pînar:

1. pînarıdır:--ı, --dır

Kaside 178

Mısra: 5

Su kaynağı, memba (Allah’ın sonsuz rahmeti
için kullanılmış).

Hasan Hilmî şuyun arttı taşan kudret pînarıdır
Muṭahhar mâ-ı cārîler ğasâ’il yâ Resûla’llâh

pîr:

1. pîrdir:--dür

Kaside 303

Mısra: 1

Far. Yaşlı, ihtiyar. II Manevî ululuk sahibi.

Cesed pîrdir gönül cenk-i nev-civânî yâ
Resûla’llâh
Kıpunda rû-siyâh bir şeyh-i fânî yâ Resûla’llâh

pîr oldum:

1. pîr oldum:--du, --m

Kaside 26

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yaşlanmak, olgunlaşmak.

Yanar cismim erir yağım kül oldum yâ
Resûla’llâh
Açıldı ğonca gül bāğım pîr oldum yâ Resûla’llâh

2. pîr oldum:--du, --m

Kaside 257

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yaşlanmak.

Muḥabbet dersini tekmîl idince on sekiz yılda
Civânlık gitdi pîr oldum mücerred yâ Resûla’llâh

pîr-i münîre:

1. pîr-i münîre:--e

Kaside 280

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yol gösteren, kamil olma yolunda mürşitlik
eden üstat.

Muḥabbet eyledim pîr-i münîre yâ Resûla’llâh
Tabaşbuş eylemem mîr-i vezîre yâ Resûla’llâh

piş-:

1. **pişirdim:--ir, --di, --m**

Kaside 65

Mısra: 1

(Mecazen) Aşkın ateşiyle yanmak, ızdırap çekmek, olgunlaşmak.

Vücūdum nār-ı 'aşkınla pişirdim yâ Resûla'llâh
Bu 'aqlım fikr-i 'aşkınla şaşırdım yâ Resûla'llâh

pişir:

1. **pişir:**

Kaside 57

Mısra: 7

Pişirmek (Aşure bağlamında).

Hasan Hilmî muhârremdir pişir 'âşûre-i 'aşkı
'İbâdetle olur mâtem hayâtım yâ Resûla'llâh

piyâde:

1. **piyâde:**

Kaside 51

Mısra: 5

Yaya, ayağıyla yürüyerek giden II Yaya
olarak savaştan askerlerin oluşturduğu sınıf. III.
İlahi aşk yolcuları.

Meyveciyiz baħr u berde gâh süvârî gâh piyâde
'İlm-i hikmetle ledün sultânıyız yâ Resûla'llâh

piyâde kalmışam:

1. **piyâde kalmışam:--mı, --am**

Kaside 75

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yaya kalmak.

Meded kıl sevdiğim Aħmed bize vuşlât Burāk'ını
Piyâde kalmışam berr u yabânda yâ Resûla'llâh

posta-i 'aşkı:

1. **posta-i 'aşkı:--ı**

Kaside 189

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşk mektubu.

Saña 'âşık Hasan Hilmî yazarsa posta-i 'aşkı
Melekler aña şâhiddir kadîmden yâ Resûla'llâh

post-nişîn:

1. **post-nişînim:--im**

Kaside 340

Mısra: 2

Bir tekkede şeyhlik postuna oturan, şeyh
makâmına geçen kimse.

Şarâb-ı 'aşkınla mestim yâ Resûla'llâh
Muħabbet şadrında post-nişînim yâ Resûla'llâh

puñar:

1. **puñarıdır:--ı, --dır**

Kaside 210

Mısra: 5

Pınar, çeşme.

Akar kudret puñarıdır Hasan Hilmî içer kanmaz
Tükenmez mecr-i bî-pâyân ne baħtdır yâ
Resûla'llâh

pürhân:

1. pürhân:

Kaside 41

Mısra: 4

*Bürhân: (a.i.c. berâhîn) Delil, ispat, tanık.
(metinde pürhân olarak yazılmış.).*

Muhabbet yâğ-ı kândilde yağırsa Ka‘betu’llâh’da
Ziyâsı Ka‘be’ye pürhân degil mi yâ Resûla’llâh

2. pürhân:

Kaside 85

Mısra: 6

*Bürhân: (a.i.c. berâhîn) Delil, ispat, tanık.
(metinde pürhân olarak yazılmış.).*

Çılgınlar ‘aşık Hâsan Hilmî hidâyetlü ‘ibâdetdir
Çerâğ-ı kabrine pürhân namâzdır yâ Resûla’llâh

pür-melâl:

1. pür-melâlim:--im

Kaside 329

Mısra: 4

Gamlı, kederli, sıkıntılı, üzüntülü.

Elim tut baîr-i ‘işyândan za‘îfe merhâmet eyle
Ğam-ı fırkatle yandıkça pür-melâlim yâ
Resûla’llâh

pür-zeheb eyler:

1. pür-zeheb eyler:--r

Kaside 140

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Altınla doldurmak, altına çevirmek.

Zarûretle Hâsan Hilmî keserse ma‘rifet sîmîñ
Türâbı pür-zeheb eyler haqîkat yâ Resûla’llâh

pür-ziyâ eyler:

1. pür-ziyâ eyler:--r

Kaside 71

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Işıkla doldurmak, ışıktandırmak.

Yanar kalbimde ‘aşk mumı cihânı pür-ziyâ eyler
Hayât-ı bâkîyi söyler ziyâsı yâ Resûla’llâh

put:

1. put:-de

Kaside 56

Mısra: 10

Büt, heykel, sanem.

Hâsan Hilmî keser nefsin senin ismin suyûfiyla
Put u dünyâyı bi’l-kalbde kırarım yâ Resûla’llâh

put-perest:

1. put-perest:

Kaside 19

Mısra: 12

Putu tapan kimse.

Nağş-ı kalbi kalbe rabt it şüreti ifnâ idüp
Put-perest olmam muşaddağ râbıtam var yâ
Resûla’llâh

püt-şikest:

1. püt-şikestim:

Kaside 340

Mısra: 6

Put kırmak.

Hasan Hilmî bu yoklukla kanâ'at haznesin buldı
Mâ-sivâ şehrinde püt-şikestim yâ Resûla'llâh

rabb:

1. rabbiñ:-iñ

Kaside 171

Mısra: 5

*Bütün mahlûkâtı yetiştiren, kayıran,
besleyen, terbiye eden Cenâbıhak, Allah.*

Hediye geldi Cennetden Halîl'im Rabbiñ cömerd
senden
Kaldır İsmâ'îlim yerden seversem yâ Resûla'llâh

râbîta:

1. râbîta:

Kaside 19

Mısra: 9

*Bağlayan şey, bağ, ilişki II Dervişin şeyhine
suret-i mahsusada teveccühü. Şeyhin suret ve
şeklini zihinde tahayyül ve tasavvurla kalbe feyz
geleceğine inanmak.*

Nakşibendîdir şerî'at râbîta şer'an şerîf
Şeyh-i fânîden bekâya râbîtam var yâ Resûla'llâh

2. râbîtam:-m

Kaside 19

Mısra: 1

*Bağlayan şey, bağ, ilişki II Dervişin şeyhine
suret-i mahsusada teveccühü. Şeyhin suret ve
şeklini zihinde tahayyül ve tasavvurla kalbe feyz
geleceğine inanmak.*

Nakşibendim bende pākım râbîtam var yâ
Resûla'llâh

Nakşibende 'ayn-ı rabtım râbîtam var yâ
Resûla'llâh

3. râbîtam:-m

Kaside 19

Mısra: 2

*Bağlayan şey, bağ, ilişki II Dervişin şeyhine
suret-i mahsusada teveccühü. Şeyhin suret ve
şeklini zihinde tahayyül ve tasavvurla kalbe feyz
geleceğine inanmak.*

Nakşibendim bende pākım râbîtam var yâ
Resûla'llâh
Nakşibende 'ayn-ı rabtım râbîtam var yâ
Resûla'llâh

4. râbîtam:-m

Kaside 39

Mısra: 2

*Bağlayan şey, bağ, ilişki II Dervişin şeyhine
suret-i mahsusada teveccühü. Şeyhin suret ve
şeklini zihinde tahayyül ve tasavvurla kalbe feyz
geleceğine inanmak.*

İnâbem nûr-ı îmândır inandım yâ Resûla'llâh
O nûra râbîtam vardır mukırrım yâ Resûla'llâh

râbîtam:

1. râbîtam:

Kaside 19

Mısra: 4

*Bağlayan şey, bağ, ilişki II Dervişin şeyhine
suret-i mahsusada teveccühü. Şeyhin suret ve
şeklini zihinde tahayyül ve tasavvurla kalbe feyz
geleceğine inanmak.*

Nakşibende nuşh pendim bendeyim bülbul mişâl
Ehl-i virdim kalbe girdim râbîtam var yâ
Resûla'llâh

2. rābıtam:

Kaside 19

Mısra: 6

*Bağlayan şey, bağ, ilişki II Dervişin şeyhine
suret-i mahsusada teveccühü. Şeyhin suret ve
şeklini zihinde tahayyül ve tasavvurla kalbe feyz
geleceğine inanmak.*

Nağşibendî pâdişâhı şehir-i kalbim zabt idüp
Bağladı kalbim hüdâya rābıtam var yâ Resûla'llâh

3. rābıtam:

Kaside 19

Mısra: 8

*Bağlayan şey, bağ, ilişki II Dervişin şeyhine
suret-i mahsusada teveccühü. Şeyhin suret ve
şeklini zihinde tahayyül ve tasavvurla kalbe feyz
geleceğine inanmak.*

Nağşibend nağkâşıdır insân-ı kâmil fi'l-vücüd
Esbâb-ı hikmetdir muhabbet rābıtam var yâ
Resûla'llâh

4. rābıtam:

Kaside 19

Mısra: 10

*Bağlayan şey, bağ, ilişki II Dervişin şeyhine
suret-i mahsusada teveccühü. Şeyhin suret ve
şeklini zihinde tahayyül ve tasavvurla kalbe feyz
geleceğine inanmak.*

Nağşibendîdir şer'at rābıta şer'an şerîf
Şeyh-i fâniden bekâya rābıtam var yâ Resûla'llâh

5. rābıtam:

Kaside 19

Mısra: 12

*Bağlayan şey, bağ, ilişki II Dervişin şeyhine
suret-i mahsusada teveccühü. Şeyhin suret ve*

*şeklini zihinde tahayyül ve tasavvurla kalbe feyz
geleceğine inanmak.*

Nağş-ı kalbi kalbe rabt it şüreti ifnâ idüp
Put-perest olmam muşaddağ rābıtam var yâ
Resûla'llâh

6. rābıtam:

Kaside 19

Mısra: 14

*Bağlayan şey, bağ, ilişki II Dervişin şeyhine
suret-i mahsusada teveccühü. Şeyhin suret ve
şeklini zihinde tahayyül ve tasavvurla kalbe feyz
geleceğine inanmak.*

Nağşibendî bâb-ı feyyâz kâsesi südle tolı
İçdi Hasan Hilmî o südden rābıtam var yâ
Resûla'llâh

rabt it:

1. rabt it:

Kaside 19

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

*Aralarında bir bağ, bir beraberlik
oluşturmak, bağlamak.*

Nağş-ı kalbi kalbe rabt it şüreti ifnâ idüp
Put-perest olmam muşaddağ rābıtam var yâ
Resûla'llâh

râci'i:

1. râci'i:

Kaside 28

Mısra: 5

İlgisi olan.

Hıfâb-ı irci'î râci'i rücû' eyler bu rûh aşlâ
Yetişdir ravzana râzî selâmı yâ Resûla'llâh

rağbet iden:

1. rağbet iden:--en

Kaside 120

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İlgi göstermek, önemsemek.

Nikâh-ı sünnete rağbet iden ümmetleriñ dâ'im
Cefâ çekmez şafâ ehli nikâhdır yâ Resûla'llâh

rağbet itdiler:

1. rağbet itdiler:--di, --ler

Kaside 79

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Rağbet etmek, ilgi göstermek.

Anınçün cümle aşhâblar nikâha itdiler rağbet
Kimi kavlen kimi fi'len vesâ'il yâ Resûla'llâh

rağbeti yokdur:

1. rağbeti yokdur:--dur

Kaside 271

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İlgi gösterilmez, değer verilmez.

Hasan Hilmî gönül 'Ankâ cihâna rağbeti yokdur
Uçar konmaz yire göge havâda yâ Resûla'llâh

râh:

1. râhında:-ı, -n, -da

Kaside 76

Mısra: 9

Yol, istikâmet.

Sefer râhında yâ Fettâh o sultân çekdi sancâğı
Ebâ Eyyûbe'l-Enşâri şahâbeñ yâ Resûla'llâh

râhat:

1. râhatım:--ım

Kaside 125

Mısra: 1

Ar. Huzurlu, rahat.

Marîzem râhatım yokdur yatarsam yâ Resûla'llâh
Gönül zevk eylemez hasta gezersem yâ
Resûla'llâh

2. râhat:

Kaside 191

Mısra: 4

Ar. Huzurlu, rahat.

Hediyem bir muhabbetdir metâ'im ma'rifet
qabre
Mezârım nûr ile talsa ne râhat yâ Resûla'llâh

râh-ı 'aşkım:

1. râh-ı 'aşkım:--ım

Kaside 200

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk yolu.

Muhabbet râh-ı 'aşkım refîkim yâ Resûla'llâh
Harâmî nefis ile şeytân esîrim yâ Resûla'llâh

râh-ı 'aşkıñ:

1. râh-ı 'aşkıñ:--ıñ

Kaside 304

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk yolu.

Mücâhid rāh-ı ‘aşkıñ ibtidāsı yâ Resûla’llāh

Cihād içre fenâ-ender-bekâdır intihâsı yâ

Resûla’llāh

rāh-ı ‘aşkıñda:

1. rāh-ı ‘aşkıñda:--iñ, --da

Kaside 300

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk yolu.

Cihādı rāh-ı ‘aşkıñda akarsa kaçre-i ‘aynım

Şeb-i zulmetde kaldıkça ziyâdır yâ Resûla’llāh

2. rāh-ı ‘aşkıñda:--iñ, --da

Kaside 301

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk yolu.

Cihādın rāh-ı ‘aşkıñda gözüm küffâra bakdıkça

Temevvüc eylesün taşsun dökülsün yâ Resûla’llāh

rāh-ı dilberde:

1. rāh-ı dilberde:--de

Kaside 11

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yolu.

Yenildim rāh-ı dilberde ki yandım yâ Resûla’llāh

Uyurdum ‘aşk-ı dilberde uyandım yâ Resûla’llāh

rāh-ı şırâte’l-hak:

1. rāh-ı şırâte’l-hak:

Kaside 241

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yüce Allah’ın dosdoğru olan yolu.

Gelürse hâtıra rāh-ı şırâte’l-hak Hasan Hilmî

Muḥarrem ayı mâtemle siyâset yâ Resûla’llāh

rahim:

1. rahîmsin:--sin

Kaside 4

Mısra: 2

Merhamet edici (Hz. Muhammed).

El etdim istedim zatın şıfâtın yâ Resûla’llāh

Külâh geydim günâhkârım rahîmsin yâ

Resûla’llāh

2. rahîmdir:--dir

Kaside 72

Mısra: 6

Bütün canlıları koruyan ve esirgeyen Allah.

Şükür biz yevm-i işneyne yetişdik okuruz mevlûd

Seniñ ümmetine ma‘bûd rahîmdir yâ Resûla’llāh

3. rahîm’dır:--dir

Kaside 189

Mısra: 4

Acıyan, merhamet eden, esirgeyen Allah.

Eser ‘aşkıñ yeli vâkt-i seḥer bâb-ı Medînen’dan

Medîneñ bâb-ı rahmetdir Rahîm’dır yâ

Resûla’llāh

4. rahîmdir:--dir

Kaside 201

Mısra: 4

Merhamet edici, eden II Allah.

Esen yeller akan seyler gelir kalbe şafâ eyler
Gönül 'uşşâk-ı rûhânî rahîmdir yâ Resûla'llâh

5. rahîmdir:--dir

Kaside 312

Mısra: 6

Merhamet edici, eden II Allah.

Muhabbet eyledi fâ'ik beni akrân u emsâlden
Hasan Hilmî'ye rızau'llâh rahîmdir yâ Resûla'llâh

6. rahîmim:--im

Kaside 338

Mısra: 1

Bütün canlıları koruyan ve esirgeyen Allah.

Muhabbet hazret-i Hâk'dan rahîmim yâ
Resûla'llâh
Muhabbet nûrudur nûr-i 'azîmim yâ Resûla'llâh

rahmet:

1. rahmet:

Kaside 9

Mısra: 5

Esirgeme, kollama, merhamet.

Devâ dîniñ diregidir enîbû sâlike rahmet
Hasan Hilmî mürîd hikmet daîkidir yâ
Resûla'llâh

2. rahmetler:--ler

Kaside 39

Mısra: 5

*1. Esirgemek, rikkat, şefkat. 2. Cenâb-ı
hakkın kuluna ihsanı, hüsn-i mu'amelesi.
(Ekseriya mâ-bade'l-mevte sarf olunur.) : Allah*

*ruhunu garîk-i lücce-i rahmet eylesin. rahmetu'l-
lahi aleyh Allahın rahmeti üzerine olsun. "aleyh"
deki zamir "rahmetullah"da olduğu gibi merciin
ihtilâfına göre değişir. "rahmet" mecazen
"yağmur" manasında müstemeldir.*

Sehâbı Kul huve'llâhdan yağar nûrânî rahmetler
Buyursun 'aşîkân gelsün kaddâhim yâ Resûla'llâh

3. rahmeti:--i

Kaside 67

Mısra: 8

*1. Esirgemek, rikkat, şefkat. 2. Cenâb-ı
hakkın kuluna ihsanı, hüsn-i mu'amelesi.*

Hasan Hilmî günâhkârın okunmaz defteri 'aybdır
Gafûruñ rahmeti gaybdur şefâ'at yâ Resûla'llâh

4. rahmetiñ:--iñ

Kaside 69

Mısra: 39

*(Ar.) Allah'ın yaratıklarına olan merhameti,
acıma ve esirgemesi.*

Hasan Hilmî kuluñ kemter tükenmez rahmetiñ
artar
Seni buldı şefâ'atçı şefâ'at yâ Resûla'llâh

5. rahmeti:--i

Kaside 72

Mısra: 16

*1. Esirgemek, rikkat, şefkat. 2. Cenâb-ı
hakkın kuluna ihsanı, hüsn-i mu'amelesi.*

Güvendik dîne îmâna hâkîkat şübhemiz yokdur
Ganîdir rahmeti çokdur sebebsin yâ Resûla'llâh

6. rahmet:

Kaside 92

Mısra: 1

(Allah) Merhamet / acıma / esirgeme. II
[tas.] Hakk'ın cemâl tecellisiyle lütufta
bulunması.

Namâz yâ rûhuma rahmet gıdâ mı yâ Resûla'llâh
Zemîn-i kalbime hikmet namâz mı yâ Resûla'llâh

7. rahmet:

Kaside 128

Mısra: 4

(Allah'ın) rahmeti, esirgemesi, acıması.

Zemîn ehli zevâl bulmaz zamân âhîr zamân olsa
Medâr-ı âleme rahmet Muhammed yâ
Resûla'llâh

8. rahmetindendir:--in, --den, --dir

Kaside 144

Mısra: 3

Lütuf, ihsan.

Risâlet rahmetindendir mezârımda çemen bitse
Mübârek ravza-i kabriñ gayırdır yâ Resûla'llâh

9. rahmeti:-i

Kaside 147

Mısra: 1

Esirgeme, kollama, merhamet.

Risâlet rahmeti yağdı gıdâdır yâ Resûla'llâh
Nübuvvet bâğ-ı rahmetle nümâdır yâ Resûla'llâh

10. rahmet:

Kaside 151

Mısra: 4

(Bağlama göre) devâ, ilaç.

Şifâdır şerbeti 'aşkıñ içen hasta bulur sıhhat
Şarâbıñ hastaya rahmet 'atâ mı yâ Resûla'llâh

11. rahmeti:-i

Kaside 155

Mısra: 4

Merhamet, bağışlama.

Semâ ehli sürür eyler cemâliñ yerde turdukça
Zemîne rahmeti ravzañ türâbıñ yâ Resûla'llâh

12. rahmet:

Kaside 234

Mısra: 4

(Allah'ın) rahmeti, esirgemesi, acıması.

Cemâliñ şerh ider 'âşık okursa süre-i Tâhâ
Teheccüd kıldığıñ rahmet 'ayândır yâ Resûla'llâh

13. rahmet:

Kaside 235

Mısra: 2

(Allah'ın) rahmeti, esirgemesi, acıması.

Muhabbet vâ'izi Hâk'dan şerî'at yâ Resûla'llâh
Naşîhat ehline rahmet şerî'at yâ Resûla'llâh

14. rahmetiñ:-iñ

Kaside 246

Mısra: 2

Allah'ın yaratıklarına olan merhameti,
acıma ve esirgemesi.

Kemâle şarf ider nokşânını 'âbid 'ibâda yâ
Resûla'llâh
Muhabbet rahmetiñ olsun ziyâde yâ Resûla'llâh

15. rahmetdir:-dir

Kaside 260

Mısra: 2

Allah'ın yarattıklarına karşı olan acıma,
bağışlama, lütuf ve merhameti.

Mine'r-rahmān muḥabbetdir vüṣūluñ yā
Resūla'llāh
Ḥalīlu'llāh rahmetdir uṣūluñ yā Resūla'llāh

16. rahmet:

Kaside 263

Mısra: 6

(Allah'ın) rahmeti, esirgemesi, acıması.

Hasan Ḥilmī gelür ser-ḥoş içüp 'aşkıñ şarābından
Kadāhı kabrine rahmet mübāhdır yā Resūla'llāh

17. rahmet:

Kaside 288

Mısra: 3

Esirgeme, kollama, merhamet.

Okursam rūḥuma rahmet benim kabre refiķimdir
Libās-ı ḥulle-i cennet münevver yā Resūla'llāh

18. rahmet:

Kaside 337

Mısra: 2

Esirgeme, kollama, merhamet.

Rızā-i rahmetiñ ḥoşdur hevāsı yā Resūla'llāh
O rahmet ḥikmetiñ yoķdur behāsı yā Resūla'llāh

rahmet olmazsa:

1. rahmet olmazsa:--maz, --sa

Kaside 69

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Esirgemek, kollamak, merhamet etmek.

Ki senden rahmet olmazsa yanarım ben
cehennemde

Ki sensin erḥame'l-mücrim şefā'at yā Resūla'llāh

rahmeten li'l 'ālemīnsin:

1. rahmeten li'l 'ālemīnsin:

Kaside 133

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

"Biz seni ancak alemlere rahmet olarak
gönderdik." Enbiya 21:107.

Sā'ilem iḥsān seniñ 'ācizem noķsān benim
Rahmeten li'l 'ālemīnsin yā Muḥammed Muṣṭafā

rahmeten li'l- 'ālemīnden:

1. rahmeten li'l- 'ālemīnden:--den

Kaside 328

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Alemlere rahmet. Enbiya 21:107.

Muḥabbet merḥamet itmek Ḥasan

Ḥilmī hidāyetdir

Ümīdim rahmeten li'l- 'ālemīnden yā Resūla'llāh

rahmet-i 'ālem:

1. rahmet-i 'ālem:

Kaside 317

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Alemlere rahmet.

Vücūduñ rahmet-i 'ālem ser-ā-pā yā Resūla'llāh
Kemāliñ kerem itdi Ḥaķ ta'ālā yā Resūla'llāh

rahmet-i ḥaķ'dır:

1. rahmet-i ḥaķ'dır:--dır

Kaside 93

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Allah'ın merhameti.

Ne korkum var cehennemden ne cennetten

ümîdim var

Ümîdim rahmet-i Hâk'dır umarım yâ Resûla'llâh

rahmet-i hakıdır:

1. rahmet-i hakıdır:--dır

Kaside 17

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah'ın rahmeti.

Ümîdim rahmet-i Hâk'dır şefâ'at yâ Resûla'llâh

Vücûdum aşlı toprakdır şefâ'at yâ Resûla'llâh

rahmet-i kevn u mekândır:

1. rahmet-i kevn u mekândır:--dır

Kaside 101

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kainatın, var olan her şeyin rahmeti.

(Enbiyâ 21:107 telmih yapılmış).

Vücûduñ rahmet-i kevn u mekândır yâ

Resûla'llâh

Zuhûruñ bâ'îş-ü emn u emândır yâ Resûla'llâh

rahmeti yağdı:

1. rahmeti yağdı:--dı

Kaside 315

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Allah'ın rahmetine nail olmak, bağışlanmak.

Mücâhid hânedir gönülüm harâb olmaz ebed bâkî

İmâret rahmeti yağdı telezzüz yâ Resûla'llâh

rakam:

1. rakamdan:--dan

Kaside 261

Mısra: 4

Yazı.

Ne mümkündür gönül mürğî hayâlinde ba'îd

olmak

Neden hâlî kalur defter rakamdan yâ Resûla'llâh

ra'nâ:

1. ra'nâ:

Kaside 11

Mısra: 6

Hoş, güzel, parlak.

Muhabbet defteri dilde okunmaz ma'nevî ma'nâ

Ledünnî defteri ra'nâ okundum yâ Resûla'llâh

2. ra'nâ:

Kaside 286

Mısra: 4

Güzel, hoş, latif.

Dil-i vîrânemi mi ta'mîr ider me'mûr

muhabbetdir

Bu ra'nâ hâmil-i esrâr-ı aşkım yâ Resûla'llâh

ravza:

1. ravzanı:--nı

Kaside 10

Mısra: 7

Cennet bahçesi.

Aşup sevdâ-yı 'aşkıñla ki bir gün ravzanı görsem
Eşigine yüzüm sürsem sezâ var yâ Resûla'llâh

2. **ravzası:-sı**

Kaside 14

Mısra: 3

Hz. Muhammed'in kabri.

Vücûd yerde gönül gökde ziyâret ravzası kalbde
Haber vir ravza-i bâbîñ açarsan yâ Resûla'llâh

3. **ravzana:-na**

Kaside 28

Mısra: 6

Hz. Muhammed'in kabri.

Hiţâb-ı irci'î râci'î rücû' eyler bu rûh aşlâ
Yetişdir ravzana râzî selâmı yâ Resûla'llâh

4. **ravzana:-na**

Kaside 28

Mısra: 8

Hz. Muhammed'in kabri.

Memât olmaz muhabbetdir vefâtıñ hayyü'l-
insândır
Değişmem ravzana Dâru's-Selâmı yâ Resûla'llâh

5. **ravzañız:-ñız**

Kaside 30

Mısra: 10

Bahçe, cennet, Hz. Muhammed'in kabri.

Hasan Hilmî tavâf eyler gönül beytinde beytu'llâh
Mübârek ravzañız cennet buyurdum yâ
Resûla'llâh

6. **ravzañ:-ñ**

Kaside 43

Mısra: 9

Hz. Muhammed'in kabri.

Gönül arzû ider el-ân ziyâret eylesün ravzañ
Kuşandı bak kılıç kalkan kabûl it yâ Resûla'llâh

7. **ravzanı:--n, --ı**

Kaside 316

Mısra: 3

Bahçe; cennet II Hz. Muhammed'in kabri.

Mübârek ravzanı görsem yüzüm sürsem
ta'aşşukla
Hayâtıñ hâtıra 'ayne'l-yaķındır yâ Resûla'llâh

ravza-i bâbîñ:

1. **ravza-i bâbîñ:-ıñ**

Kaside 14

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Bâb-ı ravza şeklinde olmalı II Bahçenin
kapısı (Hz. Muhammed bağlamında).*

Vücûd yerde gönül gökde ziyâret ravzası kalbde
Haber vir ravza-i bâbîñ açarsan yâ Resûla'llâh

ravza-i cennet:

1. **ravza-i cennet:**

Kaside 106

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Cennet bahçesi.

Hasan Hilmî ğarîb oğluñ diyânet hîdmetiñ ister
Medîneñ ravza-i cennet hadîmim yâ Resûla'llâh

2. **ravza-i cennet:**

Kaside 238

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Cennet bahçesi.

Muhabbet hâkimi gönlüm Hasan Hilmî yazar
i'lâm

Medîneñ ravza-i cennet ğınāya yâ Resûla'llâh

3. ravza-i cennet:

Kaside 260

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Cennet bahçesi.

Muhabbet ravza-i cennet o dergâha yüzüm sürsem
Haqîkat kaşr-ı cennetdir duhûluñ yâ Resûla'llâh

4. ravza-i cennet:

Kaside 320

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Cennet bahçesi.

Muhabbet 'ilmine reh-ber bi-hamdi'llâh Hasan
Hilmî

Medîneñ ravza-i cennet gönülde yâ Resûla'llâh

5. ravza-i cennet:

Kaside 326

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Cennet bahçesi.

Muhabbet miftâh-ı cennet açarsam yâ Resûla'llâh
Medîneñ ravza-i cennet girersem yâ Resûla'llâh

6. ravza-i cennet:

Kaside 339

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Cennet bahçesi.

Muhabbet bâb-ı rahmetdir açıldı ravza-i cennet
Ebû Cehl'i helâk itdi kemâliñ yâ Resûla'llâh

ravza-i hâke:

1. ravza-i hâke:--e

Kaside 294

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(hâk-i ravza) Mezar toprağı. II Hz.

Muhammed'in mezarının toprağı.

Şaçalım ravza-i hâke sürersem yâ Resûla'llâh
Ğubâr-ı ravzanı silsem süpürsem yâ Resûla'llâh

ravza-i kabriñ:

1. ravza-i kabriñ:--iñ

Kaside 10

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

H. Muhammed'in Medîne'deki kabri:.

Sevâbım yok günâhım çok tolansam ravza-i
kabriñ

Silüp süpürsem şaçalımla sevâb var yâ
Resûla'llâh

2. ravza-i kabriñ:--iñ

Kaside 27

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kabir toprağı. II Hz. Muhammed'in kabrinin

toprağı.

Vücûdum ravza-i kabriñ hayâliñ kalbde
medfûndur

Ziyâret eylerem her dem türâbı yâ Resûla'llâh

3. ravza-i kabriñ:--iñ

Kaside 144

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hz. Muhammed'in Medîne'deki kabri:.

Risâlet rahmetindendir mezârımda çemen bitse
Mübârek ravza-i kabriñ ğayırdır yâ Resûla'llâh

ravza-i kalbiñ:

1. ravza-i kalbiñ:-iñ

Kaside 27

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Cennet bahçesine benzeyen kalp, gönül (Hz.
Muhammed bağlamında).*

Cemâliñ ravza-i kalbiñ şehâbı yâ Resûla'llâh
Yağar dür-dâneler kalbden kitâbı yâ Resûla'llâh

ravza-i kudret:

1. ravza-i kudret:

Kaside 49

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

I. Kudret bahçesi. II. Cennet.

İmâd-ı 'arş-ı a'lâya dikilmiş ravza-i kudret
Hayât-ı Kûfe-i Dicle şerî'at yâ Resûla'llâh

ravza-i pâkî:

1. ravza-i pâkî:

Kaside 296

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Halis, saf olan huzurun yeri; Hz.

Muhammed'in Medine'deki kabri.

Hasan Hilmî nice mahrûm kalur 'âşık civârında
İdenler ravza-i pâkî ziyâret yâ Resûla'llâh

ravza-i rûhuñ:

1. ravza-i rûhuñ:

Kaside 162

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ruh bahçesi. II Beden, vücüt.

Ledünnî ravza-i rûhuñ kitâbdır yâ Resûla'llâh
Tutuşdı yandı dil bağrım kebâbdır yâ Resûla'llâh

ravza-i tohmuñ:

1. ravza-i tohmuñ:-uñ

Kaside 57

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Tohum bahçesi. (Muhabbet tohumu, tasavvuf
bahçesine sebep olur).*

Muhabbet ravza-i tohmuñ nebâtım yâ Resûla'llâh
Hüdâ emriyle hüddâmım şebâtım yâ Resûla'llâh

ravzan:

1. ravzan:

Kaside 155

Mısra: 4

Bahçe, cennet, Hz. Muhammed'in kabri.

Semâ ehli sürûr eyler cemâliñ yerde turdukça
Zemîne rahmeti ravzan türâbiñ yâ Resûla'llâh

rāzī:

1. rāzī:

Kaside 28

Mısra: 6

Rıza gösterici, rıza veren.

Hiṭāb-ı irci 'ī rāci 'i rüçü 'eyler bu rûḥ aṣlā
Yetiştir ravzana rāzī selāmı yā Resūla'llāh

2. rāzıyım:-yım

Kaside 93

Mısra: 5

*Ar. Kabul eden, uygun bulup benimseyen,
olana boyun eğen.*

Rızāya rāzıyım ben de riḳāzetle 'azāb çekdim
Cehennemde yanar 'āşık cehīmim yā Resūla'llāh

3. rāzı:

Kaside 117

Mısra: 3

*(Ar.) Kabul eden, uygun bulup benimseyen,
olana boyun eğip rızâ gösteren.*

Aña rāzı gönül mürğı toparlar dāne-i 'aşkı
Kasemnā rızkını münkir mükeffer yā Resūla'llāh

rebī' u'l-evvel ayını:

1. rebī' u'l-evvel ayını:--nı

Kaside 72

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İlkbahar, Arabi ayların üçüncüsü.

Rebī' u'l-evvel ayını nice 'āşıklarıñ bekler
Giceler şubḥa dek ağlar şefā 'at yā Resūla'llāh

receb ayında:

1. receb ayında:--n, --da

Kaside 307

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Arabi ayların yedincisi ve "üç aylar"ın
birincisi.*

Sene biñ üç yüz sekiz receb ayında toğmuşdur
Ana sensiñ peder māder şefī 'i yā Resūla'llāh

receb celāle'd-dīn:

1. receb celāle'd-dīn:

Kaside 307

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Eserin müellifi olan Hasan Hilmi
Edirnevî'nin oğlu.*

Muḥammed ümmetindendir oğlum Receb
Celāle'd-dīn

Şerī 'at ḥādimi olsun şerīfī yā Resūla'llāh

red eyleyen:

1. red eyleyen:--y, --en

Kaside 219

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Reddetmek, kabul etmemek.

Ḥasan Ḥilmī selām söyle bu gün yetmiş biñ
ḥüccāca

Bunı red eyleyen ḥakkā revāfız yā Resūla'llāh

ref' oldı:

1. ref' oldu:--dı

Kaside 110

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ortadan kaldırmak, hükümsüz kılmak.

Şağā'ir gitdi ref' oldu günāhlr hep kebā'irdir
Günāha mübtelā olmuş belādır yā Resūla'llāh

refik:

1. refikim:-im

Kaside 12

Mısra: 7

Arkadaş, yol arkadaşı, yoldaş, hempâ.

Refikim rūḥ-ı vuşlatda bakılsa ma'nevî fark yok
Vücūdum vuşlata māni' marîzdir yā Resūla'llāh

2. refikim:-im

Kaside 32

Mısra: 14

Arkadaş, yol arkadaşı, yoldaş, hempâ.

Tevārîḥ şimdi biñ üç yüz düdüldi defter-i 'uşşāk
Kara gözlü güzel bir yüz refikim yā Resūla'llāh

3. refikimdir:--im, --dir

Kaside 91

Mısra: 5

Arkadaş, yol arkadaşı, yoldaş, hempâ.

Bilür sırrı refikimdir baña imdād ider şiddik
Bu sırı ırmeyen zındık ḥafıfdir yā Resūla'llāh

4. refikim:-im

Kaside 93

Mısra: 4

Arkadaş, yol arkadaşı, yoldaş, hempâ.

Bu niyyetle idüp tekmi muvaffak eyledi tevfiḳ
Riyādan şaklasun Mevlā refikim yā Resūla'llāh

5. refikim:-im

Kaside 200

Mısra: 1

Arkadaş, yol arkadaşı, yoldaş, hempâ.

Muḥabbet rāḥ-ı 'aşkım refikim yā Resūla'llāh
Ḥarāmī nefis ile şeytān esīrim yā Resūla'llāh

6. refikimdir:--im, --dir

Kaside 288

Mısra: 3

Arkadaş, yol arkadaşı, yoldaş, hempâ.

Oḳursam rūḥuma rahmet benim kabre refikimdir
Libās-ı ḥulle-i cennet münevver yā Resūla'llāh

refik ol:

1. refik ol:

Kaside 33

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dost, arkadaş olmak.

Ḥubbu'l-vatan mine'l-īmān ḥadıṣiñ ḥaḳ
muḥaḳḳaḳdır

Ezel ervāḥ-ı vuşlatdır refik ol yā Resūla'llāh

reh-ber:

1. reh-berim:-im

Kaside 54

Mısra: 3

Kılavuz, yol gösterici.

Delilim reh-berim Qur'an şifadır ḥastaya imān
Vesile 'ilm-i 'irfāna ḳavā'id yā Resūla'llāh

2. reh-ber:

Kaside 262

Mısra: 3

Kılavuz, yol gösterici.

Muhabbet iştiyākında şerī‘at ‘āşıkā reh-ber
Ulu‘l-elbāba zāhirdir penāhı yā Resūla‘llāh

3. reh-ber:

Kaside 320

Mısra: 5

Kılavuz, yol gösterici.

Muhabbet ‘ilmine reh-ber bi-ḥamdı‘llāh Ḥasan
Ḥilmī
Medīneñ ravza-i cennet gönülde yā Resūla‘llāh

reh-güzār:

1. reh-güzārım:-ım

Kaside 243

Mısra: 3

Geçilen yol, geçit.

Hevā-yı nefsi terk itdim reh-güzārım ‘aşk-ı
mevlāda
Kerāmet mesnedinde ḥaḳ ḥaḳīḳat yā Resūla‘llāh

re‘īs-i evliyā:

1. re‘īs-i evliyā:

Kaside 132

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Velilerin başı.

Yazar fennī Ḥasan Ḥilmī İmām-ı A‘zam
mezhebındendir
Re‘īs-i evliyā vārişi İmām-ı A‘zam yā Resūla‘llāh

remz:

1. remz:

Kaside 76

Mısra: 11

Gizlice işaret, ima.

Ḥasan Ḥilmī sefer eyler sözini remz ile söyler
Ebā Eyyübe‘l-Enşāri şahābeñ yā Resūla‘llāh

2. remzī:-i

Kaside 240

Mısra: 5

Gizli işaret, ima.

Ḥasan Ḥilmī yazar remzī Celāleddīn şerḥ eyler
Emānet eyledi Ḥaḳḳ’a muvaḥḥid yā Resūla‘llāh

remz eyler:

1. remz eyler:--r

Kaside 209

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İşaret etmek.

Oḳur tevḥīdi remz eyler Ḥasan
Ḥilmī mudaḳḳıḳdır
Zuhūr eyler ḥaḳāyikler meşādır yā Resūla‘llāh

renc:

1. renci:-i

Kaside 284

Mısra: 4

Zahmet, eziyet, ıstırap, dert.

Onulmaz derde ğam çekmem çekilmez çilleler
çekdim
Uyutmaz renci 'uşşâkı bu nâliš yâ Resûla'llâh

resîd:

1. reşiddir:--dir

Kaside 75

Mısra: 14

Doğru yolu gösteren.

Zemîne eylediñ teşrîf Muḥammed Muştafâ'sın
sen

Cihâna âfitâb ismiñ reşiddir yâ Resûla'llâh

resm-i 'osmânî:

1. resm-i 'osmânî:

Kaside 264

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Hiz. Osman döneminde, Kur'an-ı Kerim'in
yeniden yazılıp çoğaltılmasında sahabelerden
oluşan yazım komisyonunun kabul ettiği ve
Kur'an-ı Kerim'in okunmasında uyulması zorunlu
olan imla, yazı şekli.*

Muḥabbet resm-i 'Osmânî muşavver yâ

Resûla'llâh

Yazılmış sırr-ı 'uşşâkı muḥarrer yâ Resûla'llâh

resûle:

1. resûle:-e

Kaside 260

Mısra: 4

Allah'ın elçisi Hiz. Muhammed.

Sever sevdâ-yı 'aşkıñdır süveydâ-yı dilim dilde
Gönül her dem selâm eyler resûle yâ Resûla'llâh

2. resûle:-e

Kaside 99

Mısra: 2

Allah'ın elçisi Hiz. Muhammed.

Înâbe eyledim Qur'ân kitâba yâ Resûla'llâh

Oğur şallû selâm virdim resûle yâ Resûla'llâh

revâ:

1. revâdır:-dır

Kaside 12

Mısra: 4

Uygun, yaraşır.

Peşinen ḥâli ḥall eyle benim bir müşkilâtım var

Mürîdim mürşidim maḥbûb revâdır yâ Resûla'llâh

2. revâdır:-dır

Kaside 103

Mısra: 4

(Fars.) Lâyık, uygun, yerinde, münâsip.

Cemâliñ keşf olur dilde görür güli dikenlikde

Çokarken gül 'azâb itse revâdır yâ Resûla'llâh

3. revâ:

Kaside 151

Mısra: 2

(Fars.) Lâyık, uygun, yerinde, münâsip.

Marîzam 'âşıkâ 'aşkıñ devâ mı yâ Resûla'llâh

İçersem 'aşk-ı tiryâkıñ revâ mı yâ Resûla'llâh

revâ kıl:

1. revâ kıl:

Kaside 89

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Uygun görmek.

‘Alāḳam var ‘ale’t-taḳdīr muḥibbim ente
maḥbūbum
Şalāt eyler vişāl ister revā ḳıl yā Resūla’llāh

revāfız:

1. revāfız:

Kaside 219

Mısra: 6

*Râfıziler (Hz. Ebû Bekir, Ömer ve Osman ’ın
hilâfetlerini kabul etmeyip reddeden Şii
fırkasından olanlar).*

Hasan Ḥilmī selām söyle bu gün yetmiş biñ
ḥüccāca
Bunı red eyleyen ḥaḳḳā revāfız yā Resūla’llāh

reyḥān:

1. reyḥān:

Kaside 27

Mısra: 2

Fesleḡen denilen güzel kokulu bir bitki.

Ezel bāḡı öteñ bülbül bu Ḳur’ān yā Resūla’llāh
Elestü sünbüle reyḥān o fermān yā Resūla’llāh

2. reyḥān:

Kaside 239

Mısra: 1

*Diğer adı fesleḡen olan güzel kokulu bir
bitki.*

Eser rüzgār gelür reyḥān Yemen’den yā
Resūla’llāh
Ḳoḡar gönlüm o reyḥān-ı raḥīmden yā Resūla’llāh

3. reyḥān:

Kaside 319

Mısra: 2

*Diğer adı fesleḡen olan güzel kokulu bir
bitki.*

Açılmış sünbülün dilde bu Ḳur’ān yā Resūla’llāh
Bu sevdā başka bir sevdā ne reyḥān yā
Resūla’llāh

reyḥān-ı raḥīmden:

1. reyḥān-ı raḥīmden:--den

Kaside 239

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Resûlullah ’a nisbet edilen, “Rahmânın
nefesini Yemen ’den alıyorum” sözüyle Veysel
Karanî ’nin kastedildiği söylenmiştir.*

Eser rüzgār gelür reyḥān Yemen’den yā
Resūla’llāh
Ḳoḡar gönlüm o reyḥān-ı raḥīmden yā Resūla’llāh

rezā’il:

1. rezā’il:

Kaside 293

Mısra: 1

Rezillikler.

Muḥabbet ehlidir çekmez rezā’il yā Resūla’llāh
Muḥabbet zātı taşdıḳıñ ḥamā’il yā Resūla’llāh

rezil eyler:

1. rezil eyler:--r

Kaside 10

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

*İsteyerek veya istemeyerek birini çok
utanacak güç bir duruma sokmak.*

Ḳanā‘at var ‘azîz eyler ḥarîş olsam rezîl eyler
Ḥasan Ḥilmî muḥabbetde ḥarîş yâr yâ Resûla’llâh

rezîl olmaz:

1. rezîl olmaz:--maz

Kaside 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Çok utanacak bir duruma gelmek.

Şalât ile selâm eyler saña şıdḳ ile bir ‘âşık
Ḳıyâmetde rezîl olmaz mu‘însin yâ Resûla’llâh

ricâ:

1. ricâi:--i

Kaside 112

Mısra: 2

Ar. Dilek, istek.

Bize lütf eyle ikrâm kıl rızâi yâ Resûla’llâh
Açulsun bâb-ı ehlu’llâh ricâi yâ Resûla’llâh

2. ricâdır:--dır

Kaside 152

Mısra: 2

(Ar.) Dilek, istek.

Cinânîñ bâḡ-ı bostânı rızâdır yâ Resûla’llâh
Marîz ehli ‘ilâc ister ricâdır yâ Resûla’llâh

3. ricâ:

Kaside 289

Mısra: 5

Duâ, niyâz.

Ḥasan Ḥilmî ḥaṭâ ehli ricâ sultânıma geldim
Ḳuşûrum ‘afv ider Allâh muvaffaḳ yâ Resûla’llâh

ricâ eyler:

1. ricâ eyler:--r

Kaside 10

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yalvarma, niyazda bulunma.

Şaşup şehvetperest oldum talup deryâ-yı ‘işyâna
Ricâ eyler o sultâna günâhkâr yâ Resûla’llâh

2. ricâ eyler:--r

Kaside 330

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Birinden bir şeyin yapılmasını istemek,
dilemek.*

Elim tût merḥamet kıl şâha muḥtâc itme ğurbetde
Ḥasan Ḥilmî ricâ eyler muḥib müdeḳḳık yâ
Resûla’llâh

ricâ-ı rahmetiñ:

1. ricâ-ı rahmetiñ:--iñ

Kaside 297

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Rahmet istemek, Allah'tan bağışlanmayı
dilemek.*

Ḥasan Ḥilmî ḥalâşındır tesellî yelleri esdi
Ricâ-ı rahmetiñ devlet-me‘âbım yâ Resûla’llâh

risâlet:

1. risālet:

Kaside 144

Mısra: 3

*Ar. İnsanları dine davet etme işi,
peygamberlik, resullük; elçilik. II Hz. Muhammed.*

Risālet rahmetindendir mezārımda çemen bitse
Mübārek ravza-i kabriñ ğayırdır yā Resūla'llāh

2. risālet:

Kaside 147

Mısra: 1

Resullük, peygamberlik.

Risālet rahmeti yağdı ğidādır yā Resūla'llāh
Nübuvvet bāğ-ı rahmetle nümādır yā Resūla'llāh

3. risālet:

Kaside 244

Mısra: 3

*Ar. İnsanları dine davet etme işi,
peygamberlik, resullük; elçilik. II Hz. Muhammed.*

Risālet bāğ-ı rahmetdir cihāna meyve neşr ider
Kuruluş sofa-i kudret şehāvet yā Resūla'llāh

4. risālet:

Kaside 292

Mısra: 2

*Ar. İnsanları dine davet etme işi,
peygamberlik, resullük; elçilik. II Hz. Muhammed.*

Cihāna 'ayn-i rahmetdir zuhūruñ yā Resūla'llāh
Risālet necm-i devletdir şuhūduñ yā Resūla'llāh

5. risālet:

Kaside 318

Mısra: 2

*Ar. İnsanları dine davet etme işi,
peygamberlik, resullük; elçilik. II Hz. Muhammed.*

Muhibbim cümle aşhāba haqīkat yā Resūla'llāh
Risālet 'asker-i şāh-ı şerī'at yā Resūla'llāh

6. risāletden:--den

Kaside 320

Mısra: 4

Resullük, peygamberlik.

Nübuvvet zātına mahşūş iki 'ālemde mir'ātdır
Risāletden okunmuştur 'ilim de yā Resūla'llāh

riyā:

1. riyā:-ı

Kaside 4

Mısra: 12

*Özü sözü bir olmama, ikiyüzlülük, yalandan
gösteriş; sırf Allah rızası için yapılması gereken
ibadetleri ve güzel davranışları kendini
beğendirmek ve insanlara göstermek amacıyla
yapma, ihlâsı terk etme.*

Rızadır niyyetim hâliş icāzetle mecāz oldu
Riyāi şirki terk itdim nümādır yā Resūla'llāh

2. riyānıñ:-nın

Kaside 77

Mısra: 5

İki yüzlülük, gösteriş yapma.

Orūc gizli 'ibādetdir riyānıñ medhālī yokdur
Bu esrārı bilen haqdır haqīkat yā Resūla'llāh

3. riyādan:-dan

Kaside 93

Mısra: 4

*(tas.) Hak rızası için yapılmayan
samimiyetsiz ibadetler.*

Bu niyyetle idüp teknil muvaffak eyledi tevfiğ
Riyâdan şaklasun Mevlâ refiğim yâ Resûla'llâh

4. riyâ:

Kaside 124

Mısra: 5

*1. Olduğundan başka türlü görünme, özü
sözü bir olmama, iki yüzlülük 2. din. Bir ibâdet
veya iyiliğin Allah rızası için değil gösteriş için
yapılması.*

Hasan Hilmî riyâ şirkdir yıkar ihlâş ile şâdık
Haqîkat zâtına 'âşık gönüldür yâ Resûla'llâh

5. riyâdır:-dır

Kaside 195

Mısra: 2

*Gösteriş / iki yüzlülük. II [tas.] Hak rızası
için yapılmayan samimiyetsiz ibadetler.*

Muhabbet hâne-i kalbde ziyâdır yâ Resûla'llâh
Ma'âza'llâh muhâlif söz riyâdır yâ Resûla'llâh

riyâsız:

1. riyâsız:

Kaside 54

Mısra: 7

Riyâsız: İki yüzlü davranmadan.

Riyâsız bir 'amel işler ne 'âbid var ne zâhid var
Hasan Hilmî mu'tin ister mücâhid yâ Resûla'llâh

riyâzât ehli:

1. riyâzât ehli:

Kaside 79

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

*Dünya nimetlerinden elini eteğini çekerek
ölmeyecek kadar yiyip içenler.*

Riyâzât ehli ehlu'llâh nefisle ictihâd eyler
Tecerrüdle nikâh eyler muhabbet yâ Resûla'llâh

riyâzet:

1. riyâzetle:-le

Kaside 93

Mısra: 5

*Dünya nimetlerinden elini eteğini çekerek
ölmeyecek kadar yiyip içme.*

Rızâya râzıyım ben de riyâzetle 'azâb çekdim
Cehennemde yanar 'âşık ceñimim yâ Resûla'llâh

2. riyâzetle:-le

Kaside 198

Mısra: 1

*Dünya nimetlerinden elini eteğini çekerek
ölmeyecek kadar yiyip içme.*

Riyâzetle kesüp nefsi sevindim yâ Resûla'llâh
Gice gündüz nice güşşa çekdim yâ Resûla'llâh

3. riyâzetle:-le

Kaside 226

Mısra: 3

*Az yiyip içme, az uyuma, çok ibâdet etme,
nefsin arzuladığı şeylerin aksini yapma, dünya
lezzetlerinden sakınmak sûretiyle nefsi terbiye
etme, ahlâkı güzelleştirme.*

Mücâhidler riyâzetle kırarlar mâ-sivâ küfrün
Virilmiş 'âşıkâ Hâk'dan kılıçdır yâ Resûla'llâh

4. riyâzetle:-le

Kaside 326

Mısra: 5

*Az yiyip içme, az uyuma, çok ibâdet etme,
nefsin arzuluğu şeylerin aksini yapma, dünya
lezzetlerinden sakınmak sûretiyle nefsi terbiye
etme, ahlâkı güzelleştirme.*

Hasan Hilmî riyâzetle kırar nefsi helâk eyler
Mücâhid fî sebîli'llâh gâzâ idersem yâ Resûla'llâh

rızâ:

1. rızâdır:-dır

Kaside 4

Mısra: 8

Ar. Razi olma, razılık, istek, hoşnutluk.

Quruldı meclis-i tilmîz müderrisler muhakkıktır
Ne mahzûnem ne mesrûrem rızâdır yâ Resûla'llâh

2. rızâdır:-dır

Kaside 4

Mısra: 11

Allah'ın rızası.

Rızâdır niyyetim hâliş icâzetle mecâz oldu
Riyâi şirki terk itdim nümâdır yâ Resûla'llâh

3. rızâyâ:-(y)a

Kaside 93

Mısra: 5

Allah'ın rızası.

Rızâyâ râzıyım ben de riyâzetle 'azâb çekdim
Cehennemde yanar 'âşık ceħimim yâ Resûla'llâh

4. rızâi:--ı

Kaside 112

Mısra: 1

*Razi olma, razılık, hoşnutluk || Allah'ın
rızası.*

Bize lütf eyle ikrâm kıl rızâi yâ Resûla'llâh
Açulsun bâb-ı ehlu'llâh ricâi yâ Resûla'llâh

5. rızâdır:-dır

Kaside 152

Mısra: 1

Allah'ın rızası.

Cinânın bâğ-ı bostânı rızâdır yâ Resûla'llâh
Marîz ehli 'ilâc ister ricâdır yâ Resûla'llâh

6. rızâyâ:-y, -a

Kaside 212

Mısra: 6

*Allah'ın kulundan ve yapmışolduğu
amellerden hoşnut olması.*

Ser-â-pâ nûr olur 'âşık Hasan Hilmî sözüñ şâdık
Cehennem âteşi yakmaz rızâyâ yâ Resûla'llâh

7. rızâda:-da

Kaside 252

Mısra: 4

*Hoşnutluk durumu || Allah'ın kulun hâli ve
yaptıkları karşısında duyduğu hoşnutluk.*

Daķıka fevt olunmaz kıl kadar medħiñ
muħabbetde

Muħabbet ehline vaşfiñ rızâda yâ Resûla'llâh

8. rızâ:

Kaside 286

Mısra: 6

*Hoşnutluk durumu || Allah'ın kulun hâli ve
yaptıkları karşısında duyduğu hoşnutluk.*

Muħabbet ey Hasan Hilmî livâ-yı evliyâu'llâh
Rızâ bâbında sancâkdâr-ı 'aşkım yâ Resûla'llâh

rızā-i bārīcün:

1. rızā-i bārīcün:

Kaside 93

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah rızası.

Rızā-i bārīcün taḥṣīl iderdüm yā Resūla'llāh
İzāle eylemek cehli murādım yā Resūla'llāh

rızā-i cennete:

1. rızā-i cennete:-e

Kaside 84

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Cennet'e girmek için Allah'ın razı olması.

Cemāliñ vuṣlata bā'ış namāzdır yā Resūla'llāh
Rızā-i cennete miftāḥ namāzdır yā Resūla'llāh

rızā-i rahmete:

1. rızā-i rahmete:--e

Kaside 173

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(Allah)'ın rahmetine nail olma, onun rıza göstermesi.

Ṭarīḳ-i mağfired bābı mesā'il yā Resūla'llāh
Rızā-i rahmete terğīb u vesā'il yā Resūla'llāh

rızā-i rahmetiñ:

1. rızā-i rahmetiñ:--iñ

Kaside 337

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(Allah)'ın rahmetine nail olma, onun rıza göstermesi.

Rızā-i rahmetiñ hoşdur hevāsı yā Resūla'llāh
O rahmet ḥikmetiñ yokdur behāsı yā Resūla'llāh

rızāu'llāh:

1. rızāu'llāh:

Kaside 312

Mısra: 6

Allah'ın rızası, hoşnutluğu.

Muḥabbet eyledi fā'ik beni akrān u emṣālden
Ḥasan Ḥilmī'ye rızāu'llāh raḥīmdir yā Resūla'llāh

rızık:

1. rızıkına:-ı, -n, -a

Kaside 73

Mısra: 6

Allah tarafından herkese takdir edilen nîmet.

Vaṣıyyet eyleyüp didiñ zekātını viriñ ümmet
Bulur rızıkına ol vus'at buyurduñ yā Resūla'llāh

2. rızıkıñ:-ın

Kaside 105

Mısra: 5

Allah'ın bütün yarattıklarına verdiği nimet.

Ḥasan Ḥilmī ḳanā'at ḳıl ḳasemnādan gelür rızıkıñ
Bıraksa derd-i dīnārı ḡanī mi yā Resūla'llāh

3. rızıkını:-ı, -n, -ı

Kaside 117

Mısra: 4

Allah tarafından herkese takdir edilen nîmet.

Aña rāzı gönül mürğü toparlar dāne-i ‘aşkı
Kasemnā rızkını münkir mükeffer yā Resūla’llāh

4. rızkı:-ı

Kaside 120

Mısra: 9

*Allah'ın, mahlukatına hayatını devam
ettirebilmesi için tayin ettiği yiyecek ve içecek,
rızkı.*

Fakır olmaz bu dünyāda gelür rızkı suhūletle
Ganī eyler kanā’atle nikāhdır yā Resūla’llāh

5. rızkını:--ı, --n, --ı

Kaside 120

Mısra: 13

Allah'ın bütün yarattıklarına verdiği nimet.

Virir rızkını bol eyler diler ‘ömrünü tül eyler
Hulūş itmek ‘ibādetde nikāhdır yā Resūla’llāh

6. rızkı:-ı

Kaside 225

Mısra: 5

Ar. Yiyecek, içecek şey.

Muhabbet ma‘nevī rızkı muqadderdir Hasan
Hilmi
Gelür naḥnu kasemnādan vahīde yā Resūla’llāh

rızku’llāh:

1. rızku’llāh:

Kaside 117

Mısra: 2

Allah'ın rızkı.

Gönül fakrı u zarūretle mükedder yā Resūla’llāh
Ezel şehrinde rızku’llāh muqadder yā Resūla’llāh

rücū’ eyle:

1. rücū’ eyle:

Kaside 20

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Geri dönme, vazgeçme.

Hasan Hilmi rücū’ eyle ḥatā itdiñ ‘atā gelsün
Seniñ na‘tınla bi-ḥamdi’llāh naḫşibendim yā
Resūla’llāh

rücū’ eyler:

1. rücū’ eyler:--r-r

Kaside 28

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Geri dönmek.

Hiṭāb-ı irci’i rāci’i rücū’ eyler bu rūḥ aṣlā
Yetişdir ravzana rāzī selāmı yā Resūla’llāh

rūḥ:

1. rūḥ:

Kaside 17

Mısra: 5

*İnsan ve hayvanda vücûdu canlı kılan, bilen,
duyan ve idrak eden hayat gücü, hayat cevheri,
can.*

Beden ḥākī ki rūḥ bākī bir ismi nefs-i nāṭıkdır
Hasan Hilmi ḥayāt ister şefā’at yā Resūla’llāh

2. rūḥum:-um

Kaside 27

Mısra: 5

Can, nefes.

‘Amāret eyledim rūḥum vüçüd- ender- ḥarāb oldu
N’ider emvālî emlākî ḥarābî yâ Resûla’llāh

3. rūḥ:

Kaside 28

Mısra: 5

*İnsan ve hayvanda vüçüdu canlı kılan, bilen,
duyan ve idrak eden hayat gücü, hayat cevheri,
can.*

Ḥiṭāb-ı irci’î rāci’î rüçü’ eyler bu rūḥ aślā
Yetiştir ravzana rāzî selāmı yâ Resûla’llāh

4. rūḥum:-um

Kaside 38

Mısra: 3

*İnsan ve hayvanda vüçüdu canlı kılan, hayat
veren, can.*

Gelür āvāz-ı rūḥānî ‘asel deryāsıdır rūḥum
Cihānı bala ğarḳ itdi şadāsı yâ Resûla’llāh

5. rūḥum:-um

Kaside 62

Mısra: 2

*Allah tarafından yaratıldıktan sonra insan
bedenine üflenlen, ölümden sonra da varlığı
devam eden ve mâhiyeti tam olarak bilinmeyen
ilâhî ve mânevî cevher II aşığın ruhu.*

Muḥabbet etmegiñ ekliñ yetiştir yâ Resûla’llāh
Benim rūḥum ezel nānıñ yemiştir yâ Resûla’llāh

6. rūḥum:-(u)m

Kaside 62

Mısra: 4

(Âşığın) canı, ruhu.

Ezel esrārıdır gördüm kurulmuş sofrı-i zikriñ
İçer rūḥānî şerbetler bu rūḥum yâ Resûla’llāh

7. rūḥuma:-um, -a

Kaside 92

Mısra: 1

*(Ar.) Allah tarafından yaratıldıktan sonra
insan bedenine üflenlen, ölümden sonra da varlığı
devam eden ve mâhiyeti tam olarak bilinmeyen
ilâhî ve mânevî cevher.*

Namāz yâ rūḥuma rahmet ğidā mı yâ Resûla’llāh
Zemîn-i ḳalbime ḥikmet namāz mı yâ Resûla’llāh

8. rūḥuma:-um, -a

Kaside 112

Mısra: 3

*(Ar.) Allah tarafından yaratıldıktan sonra
insan bedenine üflenlen, ölümden sonra da varlığı
devam eden ve mâhiyeti tam olarak bilinmeyen
ilâhî ve mânevî cevher.*

Yetiştir rūḥuma imdād ḥarābdır Başra ile Bağdād
Sen iḥsān eyle dergāh-ı hüdāyı yâ Resûla’llāh

9. rūḥ:

Kaside 113

Mısra: 3

Can.

Şefā‘at mürġı rūḥ ister necātı ‘alleme’l-esmā
Ḥarāretten yanar bağı şarāb vir yâ Resûla’llāh

10. rūḥı:--ı

Kaside 113

Mısra: 5

Can, nefis.

Ḥasan Ḥilmî ḥabīb olmaz ḥarābdır ḥastadır rūḥı
Bırakma ellere muḥtāc şifā vir yâ Resûla’llāh

11. **rūḥuna:-u, -n, -a**

Kaside 135

Mısra: 6

*Allah tarafından yaratıldıktan sonra insan
bedenine üflenen, ölümden sonra da varlığı
devam eden ve mahiyeti tam olarak bilinemeyen
İlahi ve manevi cevher; can.*

Hasan Hilmî şehir mürğî muḥabbet bülbülün bâğı
Ġıdâdır rūḥuna Aḥmed Muḥammed yâ
Resûla'llâh

12. **rūḥuñ:-uñ**

Kaside 142

Mısra: 5

*Allah tarafından yaratıldıktan sonra insan
bedenine üflenen, ölümden sonra da varlığı
devam eden ve mahiyeti tam olarak bilinemeyen
ilahi ve manevi cevher.*

Hasan Hilmî hoş- âvâzı seniñ rūḥuñ işitdikçe
Namâz için bâb-ı mescidde 'ibâdet yâ Resûla'llâh

13. **rūḥum:-(u)m**

Kaside 156

Mısra: 3

(Âşığın) canı, ruhu.

Ṭarîkat bülbülü rūḥum öter bâğ-ı ḥaḳîkatde
Yetişdi meyve-i a'mâl Ġıdâmdır yâ Resûla'llâh

14. **rūḥuma:--um, --a**

Kaside 157

Mısra: 2

(Âşığın) ruhu, gönlü, kalbi.

Muḥabbet müjde-i bâb-ı ħudâdır yâ Resûla'llâh
Hediye rūḥuma Ḥaḳ'dan Ġıdâdır yâ Resûla'llâh

15. **rūḥı:-ı**

Kaside 163

Mısra: 9

Can II ruh.

Hasan Hilmî gönül kuşdur 'ibâdet ol kuşuñ rūḥı
Şehir vakti okur yâ ḥaḳ öterler yâ Resûla'llâh

16. **rūḥumuz:-u, -muz**

Kaside 170

Mısra: 5

Ruh, can.

Ezel bâğı Ġıdâsıdır içerse rūḥumuz Kevşer
Hasan Hilmî sürür eyler şafâdır yâ Resûla'llâh

17. **rūḥum:-um**

Kaside 183

Mısra: 3

Can, nefes.

Bu rūḥum bülbül-ü ü gül-çın gezer Ḳâf tağı 'aşk
üzre

Bu seyyâhda kuşur itse kabâḥat yâ Resûla'llâh

18. **rūḥum:--um**

Kaside 223

Mısra: 3

Can, nefes. II Aşık.

Yazılmış sırrıma Ḳur'ân okur rūḥum Ġıdâ eyler
Muḥammed 'ilm üstâzım yakındır yâ Resûla'llâh

19. **rūḥa:-a**

Kaside 231

Mısra: 4

Can, nefes.

O nûra ṭâḳatim yokdur vücûdum târumâr oldı
Gelince rūḥa fermân-ı len terânî yâ Resûla'llâh

20. **rûḥuma**:-um, -a

Kaside 288

Mısra: 1

Can, nefes.

Yazılmış rûḥuma Qur'ân-ı mücevher yâ
Resûla'llâh
Cânım cismim o Qur'ân'la muṭahhar yâ
Resûla'llâh

21. **rûḥuma**:-um, -a

Kaside 288

Mısra: 3

*(Ar.) Allah tarafından yaratıldıktan sonra
insan bedenine üflen, ölümden sonra da varlığı
devam eden ve mahiyeti tam olarak bilinmeyen
ilahî ve manevî cevher; gönül.*

Oğursam rûḥuma rahmet benim kabre refikimdir
Libâs-ı hülle-i cennet münevver yâ Resûla'llâh

22. **rûḥum**:-um

Kaside 306

Mısra: 1

*Allah tarafından yaratıldıktan sonra insan
bedenine üflen, ölümden sonra da varlığı
devam eden ve mâhiyeti tam olarak bilinmeyen
ilâhî ve mânevî cevher II aşîğın ruhu.*

Marîzem ḥarb ider rûḥum edîbi yâ Resûla'llâh
Ki sensiñ ḥastalar şâfi ṭabîbî yâ Resûla'llâh

rûḥânî:

1. **rûḥânî:**

Kaside 31

Mısra: 3

*Ar. 1. Ruha müteallik, cismânî değil: zevk-i
rûḥânî. 2. Melek ve cin. Cem'i: Rûḥâniyyûn,*

*rûḥâniyyûn. (Üslûb-ı Fârisî üzere cem'i olan
"rûḥaniyân" tahfîf ile dir).*

Ezel bâğında rûḥânî iki maḥbûb sevişmişler
Bu gün ğurbet bâzârında ciger çâk yâ Resûla'llâh

2. **rûḥânî:**

Kaside 50

Mısra: 4

*Ruhla ilgili, rûḥa âit; maddî ve cismânî
tarafı olmayan, mânevî.*

Belâ-yı ğamme-i küffâr hücûm itdi za'îf kaldım
Yetiş imdâda rûḥânî ḥarâbdır yâ Resûla'llâh

3. **rûḥânî:**

Kaside 62

Mısra: 4

Manevî.

Ezel esrâridır gördüm kurulmuş sofra-i zîkriñ
İçer rûḥânî şerbetler bu rûḥum yâ Resûla'llâh

4. **rûḥânî:**

Kaside 154

Mısra: 4

Manevî.

Göz ḥaqqı kalmasun dîrsen gülüstândan 'atâ eyle
'Adâlet ḥukmü rûḥânî kılıç mı yâ Resûla'llâh

5. **rûḥânî:**

Kaside 164

Mısra: 6

Manevî.

Hasan Ḥilmî ğarîb 'aşîk seniñ na'tıñla meşğûldur
Şükür imdâdı rûḥânî yetişmiş yâ Resûla'llâh

6. rūḥānī:

Kaside 237

Mısra: 4

Manevi.

Göñül dertli devā bulmaz ‘aceb bilmem ne
ḥikmetdir
‘İlâcı gelse rūḥānī kerāmet yâ Resûla’llâh

7. rūḥānī:

Kaside 253

Mısra: 4

Manevi.

‘Alemdâr-ı Resûla’llâh Ebâ Eyyube’l Enşârî
Şarâb-ı ‘aşkı rūḥānī kadeḥde yâ Resûla’llâh

rûḥ-ı ezeldir:

1. rūḥ-ı ezeldir:--dir

Kaside 197

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*En başta var olan ruh (Herşeyden önce
Allah'ın Hz. Muhammed Peygamberin
ruhunu/nurunu yarattığı hakikatına atfen).*
Muḥabbet cevheri rūḥ-ı ezeldir yâ Resûla’llâh
Okunsa defter-i ‘aşkım güzeldir yâ Resûla’llâh

rûḥ-ı insāna:

1. rūḥ-ı insāna:-a

Kaside 55

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*I. İnsan ve hayvanda vücûdu canlı kılan,
bilen, duyan ve idrak eden hayat gücü, hayat
cevheri, can. II. İnsan ruhu.*

Yazılmış rūḥ-ı insāna üç yüz kadar ma‘nâ
Üçü maḳbûl-i şer‘u’llâh ‘acîbdır yâ Resûla’llâh

rûḥ-ı Muhammed’dan:

1. rūḥ-ı Muhammed’dan:

Kaside 198

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hz. Muhammed (s.a.v.)’in ruhu.

Göñül rūḥ-ı Muhammed’dan alur feyzi ferâsetle
Bi-ḥamdi’llâh bu irşâdı begendim yâ Resûla’llâh

rûḥ-ı sultânı:

1. rūḥ-ı sultânı:-ı

Kaside 45

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Sultanın vücûdu canlı kılan, bilen, duyan ve
idrak eden hayat gücü, hayat cevheri, II.
Sigara/tütünün insan bedenine ve ruhuna
zararları bağlamında.*

Duḥân emrâz-ı cismânî ḥarâb eyler rūḥ-ı sultânı
Hevâ-yı aşl-ı şeytânî ne ḥikmet yâ Resûla’llâh

2. rūḥ-ı sultânı:--ı

Kaside 224

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*[tas]. Ruhun üst derecelerinden biri (Bu
mertebeye yükselen ruh, nefsi kontrol altına alıp
her zerrede Cenâbıhakk’ın tecellilerini müşahede
edecek bir seviyeye ulaşarak şüphe, korku vb.
zaaflardan kurtulur ve gerçek huzura kavuşur).*

Hasan Hilmî bu 'aşk mürşid muhabbet feyz-i
rûhânî
İçerse rûh-ı sultânı sevişdir yâ Resûla'llâh

rûh-ı 'uşşâka:

1. rûh-ı 'uşşâka:--a

Kaside 195

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşıkların canı, ruhu.

Açıldı sofa-i 'aşkıñ buyursun 'aşıkân gelsün
Ta'âmı rûh-ı 'uşşâka gıdâdır yâ Resûla'llâh

rûh-ı 'uşşâkıñ:

1. rûh-ı 'uşşâkıñ:--ıñ

Kaside 32

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşıkların canı, ruhu.

Gıdâsı rûh-ı 'uşşâkıñ ki sensiñ yâ Resûla'llâh
Cemâliñ mürğ-i dil ister ki keşf it yâ Resûla'llâh

rûh-ı vuşlat:

1. rûh-ı vuşlat:

Kaside 12

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Ruhun (canın) Allah'a ulaşması II Bir şeye
irtibat kurmak, sonra onda yoğunlaşmak.*

Refîkim rûh-ı vuşlatda bakılsa ma'nevî fark yok
Vücûdum vuşlata mâni' marîzdir yâ Resûla'llâh

ruhşat:

1. ruhşat:

Kaside 79

Mısra: 10

Ar. İzin, icazet, cevaz.

Meger vâsi' olan ümmet nikâh itsün ki dört 'avret
Şerî' atda budur ruhşat seniyyen yâ Resûla'llâh

rûkn-i yemânî:

1. rûkn-i yemânî:

Kaside 303

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Kabe'nin Yemen tarafına düşen köşesi. Hz.
İbrahim ve oğlu İsmail tarafından Kâ'be bina
olunmuş, daha sonra bir köşesine, doğuya isabet
ettiği için "Rûkn-i Şarkî" veya Hacer'ul-Esved o
köşede bulunduğu için "Rûkn-i Hacerül-Esved",
bir köşesine, Irak tarafına isabet ettiği için "Rûkn-
i Irâkî", bir köşesine, Şam cihetine isabet ettiği
için "Rûkn-i Şâmî", bir köşesine de, Yemen
tarafına isabet ettiğinden dolayı, "Rûkn-i Yemânî"
denilmiştir. Rûkn-i Hacer ile Rûkn-i Irâkî arası
biraz kuzeye meyilli olup, İbrahim Makamı,
Zemzem Kuyusu, Benu Şeybe Kapısı, Kâ'be'nin bu
tarafındadır. Kuzey cihetini oluşturan Rûkn-i
Irâkî ile Rûkn-i Şâmî arası biraz batıya meyilli
olup, Hicr, Altın oluk ve Hanefî Makâmı bu
tarafındadır. Batı tarafı yani Rûkn-i Şâmî ile Rûkn-i
Yemânî arası, bir parça güneye meyillidir. Umre
Kapısı, Veda Kapısı ve İbrahim Kapısı bu tarafta
bulunmaktadır. Güneş ciheti yani Rûkn-i Yemânî
ile Rûkn-i Hacer arası birazcık doğuya meyillidir:
Safa kapısı ile güneydeki diğer kapılar bu
tarafındadır.*

Hasan Hilmî içre zemzem lebiñ mîz-âb-ı
rahmetden

Yüzüñ kıble kaşın rûkn-i Yemânî yâ Resûla'llâh

rûm-ı haşkøy'dür:

1. rûm-ı haşkøy'dür:

Kaside 179

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Hasan Hilmî Edirnevî'nin köyünün bağlı
olduğu o dönemdeki Edirne kazası olan Hasköy.*

Mekânım kıyâre-i Güllî tevellüd eyledim anda
Binâmı Rûm-ı Haşkøy'dür vâtanım yâ Resûla'llâh

rumûz-ı defter-i tevhid:

1. rumûz-ı defter-i tevhid:

Kaside 236

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Tevhid defterinin (kitabının) gizli anlamları,
sırları. II Kuran-ı Kerim'in sırları.*

Rumûz-ı defter-i tevhid muhabbetle açılmışdır
Yazar bir bir beyân eyler temeyyüz yâ Resûla'llâh

rûmûz-ı evliyâu'llâh:

1. rûmûz-ı evliyâu'llâh:

Kaside 315

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Allah dostlarına malum olan manevi sırlar.

Hasan Hilmî teheccüd kıl açık ihsân-ı bâbu'llâh
Rûmûz-ı evliyâu'llâh tefsîr-i mu'ciz yâ
Resûla'llâh

rûmûz-ı evliyâu'llâha:

1. rûmûz-ı evliyâu'llâha:--a

Kaside 293

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Allah dostlarına malum olan manevi sırlar.

Kitâb-ı mustakîm Haq'dan muhib işbâta şahiddir
Rûmûz-ı evliyâu'llâha nâ'il yâ Resûla'llâh

rûşen:

1. rûşen:

Kaside 325

Mısra: 2

Aydın, parlak II açık, belli, aşikâr.

Muhabbet tağının bâğ-ı belâğı yâ Resûla'llâh
Karanlık geceler rûşen çerâğı yâ Resûla'llâh

rûşenâ:

1. rûşenâ:

Kaside 299

Mısra: 3

Aydın, ışıklı, münevver, rûşen.

Cihâda rûşenâ 'aynu'l-'ayandır hûriye-i cennet
Cemâliñ bir nefes gitmez gözümde yâ
Resûla'llâh

rû-siyâh:

1. rû-siyâh:

Kaside 303

Mısra: 2

Yüzü kara, günahkâr.

Cesed pîrdır gönül cenk-i nev-civânî yâ
Resûla'llâh
Kıpunda rû-siyâh bir şeyh-i fânî yâ Resûla'llâh

rüsül:

1. rüsüldür:-dür

Kaside 149

Mısra: 1

*Peygamberler, resüller. Bir kitapla gelen
nebiler.*

Vücûduñ nûr-ı ervâhı rüsüldür yâ Resûla'llâh
Göründi cüz'-ü a'zam 'ayn-ı küldür yâ
Resûla'llâh

ru'yâ:

1. rü'yâda:-da

Kaside 175

Mısra: 5

Uyku içinde görülen keyfiyet, düş.

Hasan Hilmî yatur okur görür rü'yâda hayrı söyler
Uyandıqça du'â eyler murâda yâ Resûla'llâh

2. rü'yâda:--da

Kaside 324

Mısra: 6

*Uykuda görülen şey, düş. II Tasavvufî
bağlamda ileride olabilecek bazı hadiselerin
kişiyeye malum olması, öngörü.*

Hasan Hilmî semen-büyuñ koçar 'aşk-ı hayâliden
Görür rü'yâda vaşf eyler bevâkî yâ Resûla'llâh

rüz:

1. rüz:

Kaside 133

Mısra: 2

Gün, gündüz.

Mürğ-ı şeb pervâneym yâ Muhammed Muştafâ
Rüz u şeb dîvâneym yâ Muhammed Muştafâ

rüz u şeb:

1. rüz u şeb:

Kaside 32

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece.

Hayâlîñ rüz u şeb dilde güneş gibi tulu' eyler
Bu şaşkıñ 'aşkıñ söyler şefâ'at yâ Resûla'llâh

rüzgâr:

1. rüzgârı:-ı

Kaside 7

Mısra: 14

Devir, zaman; esinti,yel.

Hasan Hilmî muhabbetle bugün taht-ı
Süleymân'dır
Musahhar kıldı rüzgârı muhabbet yâ Resûla'llâh

2. rüzgâr:

Kaside 69

Mısra: 5

Esinti, yel.

Yağan yağmur esen rüzgâr seniñle iftihâr eyler
Günâhkârım saña muhtâc şefâ'at yâ Resûla'llâh

3. rüzgâr:

Kaside 239

Mısra: 1

Esinti, yel.

Eser rüzgār gelür reyḥān Yemen'den yā
Resūla'llāh
Koķar gönlüm o reyḥān-ı raḥimden yā Resūla'llāh

rüz-ı cezāda:

1. rüz-ı cezāda:--da

Kaside 228

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kıyamet günü, mahşer.

Amān rüz-ı cezāda dest-gır ol ben günāhkārim
Muḥabbet aşlu Ḥak'dan şefā'at yā Resūla'llāh

2. rüz-ı cezāda:--da

Kaside 343

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kıyamet günü.

Per açup tütduñ cihānı mürğ-ı ekbersin yā
Resūla'llāh
Bize rüz-ı cezāda sāyebānsın yā Resūla'llāh

rüz-ı ezeldir:

1. rüz-ı ezeldir:--dir

Kaside 63

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Allah'ın bütün ruhları topladığı gün, elest
bezmi.*

Lisānen söyleriz ikrārı cānāna eyleriz taşdıķ
Bizim imānımız rüz-ı ezeldir yā Resūla'llāh

rüz-ı 'ide:

1. rüz-ı 'ide:--e

Kaside 265

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Bayram günü.

Bi-ḥamdi'llāh yetişdik rüz-ı 'ide yā Resūla'llāh
Muḥabbetdir iriştirdi se'ide yā Resūla'llāh

rüz-ı kıyāmetde:

1. rüz-ı kıyāmetde:--de

Kaside 139

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kıyamet günü.

Fenā bağın gülüstānı dikendir yā Resūla'llāh
Biçer rüz-ı kıyāmetde ekindir yā Resūla'llāh

rüz-ı mahşerde:

1. rüz-ı mahşerde:--de

Kaside 89

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mahşer günü, kıyamet günü.

Ķaranlık ĳabre girdikde şefā'at şem'ini gönder
Ümüdüm rüz-ı mahşerde şefā'at yā Resūla'llāh

2. rüz-ı mahşerde:--de

Kaside 161

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Mahşer günü, kıyamet günü.

Ekilmiş taze gül bitdi Ḥasan Ḥilmī koķar 'aşķın
Açarsan rüz-ı mahşerde dükkānımsın yā
Resūla'llāh

3. rûz-ı mahşerde:--de

Kaside 233

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Mahşer günü, kıyâmet koptuktan sonra
insanların diriltip hesâb için toplandıkları gün,
kıyâmet günü.*

Meded kıl rûz-ı mahşerde ğarîbe yâ Resûla'llâh
'Azâba tākātım yokdur cezâda yâ Resûla'llâh

4. rûz-ı mahşerde:--de

Kaside 263

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Mahşer günü, kıyâmet koptuktan sonra
insanların diriltip hesâb için toplandıkları gün,
kıyâmet günü.*

Anıñ 'aşıkları sekrân gelürse rûz-ı mahşerde
Hisâb görmez 'azâb çekmez felâhdır yâ
Resûla'llâh

5. rûz-ı mahşerde:--de

Kaside 274

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Mahşer günü, kıyâmet koptuktan sonra
insanların diriltip hesâb için toplandıkları gün,
kıyâmet günü.*

Tevekkül eyledi 'aşık su'âle rûz-ı mahşerde
Sehîl kıl kudretim yokdur cevâba yâ Resûla'llâh

6. rûz-ı mahşerde:--de

Kaside 333

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Mahşer günü, kıyâmet koptuktan sonra

*insanların diriltip hesâb için toplandıkları gün,
kıyâmet günü.*

Hasan Hilmî günâhıyla gelürse rûz-ı mahşerde
Şefâ'at eylesen bârî ğarîbdır yâ Resûla'llâh

sa'âdet:

1. sa'âdet:

Kaside 21

Mısra: 3

Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.

Muhabbetle vezîr olduñ sa'âdet saña Yemlîhâ
Kerâmet Mekşelînâ'da da bilür miyüm yâ
Resûla'llâh

2. sa'âdet:

Kaside 34

Mısra: 8

Mutluluk, bahtiyarlık.

'Aceb gizlendi 'ârifler sükûta vardı ehlu'l-llâh
Sa'âdet seyfi yâ Fettâh müdevver yâ Resûla'llâh

3. sa'âdetle:-le

Kaside 38

Mısra: 11

Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.

Seher vakti sa'âdetle serer seccâdei 'aşık
Hasan Hilmî kuluñ şâdık kefil ol yâ Resûla'llâh

4. sa'âdetdir:--dir

Kaside 74

Mısra: 7

Mutluluk, bahtiyarlık.

Bi-seyfi'llâh sa'âdetdir 'adâletle cihân tldı
Bi-hamdi'llâh Hasan Hilmî meâlîb yâ Resûla'llâh

5. sa'âdet:

Kaside 90

Mısra: 5

(Ar.) Mutlu olma, mutlu ve mesut yaşama,
mutluluk, bahtiyarlık.

Sa'âdet yıldızındandır bi-ḥamdi'llāh benim
'aşkı
Ḥasan Ḥilmî odur meşkim mürîdim yâ
Resûla'llāh

6. sa'âdet:

Kaside 118

Mısra: 5

Mutluluk.

Sa'âdet yıldızım toğmaz siyâh bahtım beyâz
olmaz
Ḥasan Ḥilmî ağlar gülmez bilürsün yâ Resûla'llāh

7. sa'âdetdir:-dir

Kaside 120

Mısra: 5

Mutluluk, bahtiyarlık.

Delîlim fenkiḥü fermân ḳabûl itdik sa'âdetdir
Temâşâ ehli cennetle nikâhdır yâ Resûla'llāh

8. sa'âdet:

Kaside 142

Mısra: 2

Mutluluk.

Müezzinle ezân virse a rāḥat yâ Resûla'llāh
Erihnâ yâ Bilâl dersi sa'âdet yâ Resûla'llāh

9. sa'âdetle:-le

Kaside 323

Mısra: 5

(Ar.) Mutlu olma, mutlu ve mesut yaşama,
mutluluk, bahtiyarlık.

Ḥasan Ḥilmî sa'âdetle selām söyler yazar na'tın
Şu'arâ-i ehl-i sünnet ve'l-cemâ'at yâ Resûla'llāh

sa'âdetle:

1. sa'âdetle:

Kaside 46

Mısra: 3

Mutluluk ile, huzurla.

'Aleykum bi's-se'ûd enfi sa'âdetle ḥaber virdin
Ḳabûl itdin şifâ bildik 'azîziz yâ Resûla'llāh

şabâvet:

1. şabâvetden:-den

Kaside 179

Mısra: 4

Çocukluk.

Ḥayâlin ḥâtıra gelse görürdüm seni her yerde
Şabâvetden berü 'aşkın çekerdüm yâ Resûla'llāh

şabî:

1. şabî:

Kaside 29

Mısra: 5

Küçük çocuk. II Günahsız, tertemiz.

Şabî gönlüm südün emdi ḥisâben on sekiz yıldır
Şırâtı geçmege vardır ümîdim yâ Resûla'llāh

2. şabîken:--ken

Kaside 121

Mısra: 2

Küçük çocuk.

Beni dünyāya bend itdi nefisdir yā Resūla'llāh
Şabīken beni aldatdı nefisdir yā Resūla'llāh

3. şabī:

Kaside 188

Mısra: 1

Küçük çocuk. II Günahsız, tertemiz.

Şabī gönülüm süd ister vir beşikde yā Resūla'llāh
Yüz üstüne süründükçe eşikde yā Resūla'llāh

4. şabīler:--ler

Kaside 285

Mısra: 4

*Küçük çocuk. II Günahsız, günah yazılmayan
kullar.*

Muhabbet ma'sūm-ı āhīr zamān Mehdī'ye
maḥşūşdur
Şabīler defterinde ferāmūşum yā Resūla'llāh

şabık:

1. şabıkdır:--dır

Kaside 70

Mısra: 8

*Zaman bakımından geride kalan, geçen,
geçmiş.*

Gönül 'aşka süvār oldı muhabbet şehridir kaçdı
Muhabbet bilmeyen ümmet şabıkdır yā
Resūla'llāh

şabır:

1. şabırdır:--dır

Kaside 148

Mısra: 3

Dayanma, katlanma, tahammül gösterme.

Şabırdır hikmete 'ibret yazılmış levh-i maḥfūzda
cehennem nefis-i insānda kibirdir yā Resūla'llāh

2. şabır:

Kaside 214

Mısra: 3

*Ar. Dayanma, katlanma, tahammül
gösterme.*

Ḳanā'at kenz-i lā yefnā şabır miftāh-ı rāḥatdır
Veliler kīsesi kıymet i i'tibārī yā Resūla'llāh

şabr it:

1. şabr it:

Kaside 314

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sabır göstermek, tahammül etmek.

Hasan Hilmī mücāhidsen ğınāya şükür fakre şabr
it

Ġazā ehliyle ḥaşre gelsün yā Resūla'llāh

şabrı kalmadı:

1. şabrı kalmadı:--dı

Kaside 336

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Artık katlanamaz, dayanamaz duruma
gelmek.*

Hasan Hilmī muḳarrerdır yüzi maḥşerde nūr olsun
Sükūta kalmadı şabrı şebātım yā Resūla'llāh

şac-:

1. **şacılar:-ar, -lar**

Kaside 72

Mısra: 9

Saçmak, serpmek, dökmek.

Yağar meclise gül yağı saçarlar gül şuyun anda
İçerler şerbeti bunda ne devlet yâ Resûla'llâh

şacıl:

1. **şacıldı:-dı**

Kaside 81

Mısra: 2

Dağılmak, yayılmak.

Muhabbet miski neşr oldı tıyıldı yâ Resûla'llâh
Ne hâcet misk-i mâçîne şacıldı yâ Resûla'llâh

şad şad:

1. **şad şad:**

Kaside 239

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Binlerce.

Göñül Üveyse'l-Karânî'dir güderse nâka-i 'aşkı
Saña şad şad selâm eyler göñülden yâ Resûla'llâh

şadâ:

1. **şadâsı:-sı**

Kaside 7

Mısra: 8

Ses, avaz || yankı.

Simâ' eyler belâ kıvıln çalar kudret neyin dilde
Şadâsı 'ahdi mîşâkıñ 'azîzdir yâ Resûla'llâh

2. **şadâsı:-sı**

Kaside 38

Mısra: 4

Ses, avaz || yankı, etki (Hz. Muhammed bağlamında).

Gelür âvâz-ı rûhânî 'asel deryâsıdır rûhum
Cihânı bala ğarķ itdi şadâsı yâ Resûla'llâh

3. **şadâsı:-sı**

Kaside 218

Mısra: 6

Seda, ses, avaz.

Hasan Hilmî muhabbetle okur lebbeyk-i rûhânî
Şadâsı gelse huccâcîñ nevâfil yâ Resûla'llâh

4. **şadâsı:-sı**

Kaside 328

Mısra: 2

Seda, ses, avaz.

Uyandır bahtımı ğamdan elemden yâ Resûla'llâh
Şadâsı 'ahd-i mîşâķda vefâdan yâ Resûla'llâh

şadākā:

1. **şadākān:--n**

Kaside 319

Mısra: 4

Karşılık beklenmeden sadece Allah rızası için fakirlere verilen para, mal vb. II Özellikle dilencilere verilen para.

'Aceb zînet mümeyyizdir kıranfil bağçesin
gezdin

Menefşe boynunu egmiş şadākān yâ Resûla'llâh

şadāñız geldi:

1. şadāñız geldi:

Kaside 343

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ses gelmek.

Mübârek ism-i pâkiñiz yazıldı ‘arş-ı a‘lâya
Şadāñız geldi dünyāya tıyuldun yâ Resûla‘llâh

şadā-yı mürğ-ı mu‘cizden:

1. şadā-yı mürğ-ı mu‘cizden:--den

Kaside 259

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Mucize kuşunun sesi.

Hasan Hilmî haber aldı şadā-yı mürğ-ı mu‘cizden
Uşandı fânî dünyānıñ sünbülünden yâ Resûla‘llâh

şadef:

1. şadef:

Kaside 44

Mısra: 3

*İçinden inci çıkan deniz hayvanı. (aşığın
gönlü).*

Şadef şak oldu şadırmıda çıkar andan cevâhirler
Seniñ ismiñ gönüllerde güneşdir yâ Resûla‘llâh

sa‘devk:

1. sa‘deyk:

Kaside 31

Mısra: 8

Buyur, emret (Hz. Muhammet bağlamında).

Kırar qalbi münâfıktır bu söz şer‘a muţâbıktır
Muhabbet ‘ayn-ı rahmetdir ki sa‘deyk yâ
Resûla‘llâh

şadık:

1. şadık:

Kaside 38

Mısra: 12

*Dostluğunda samîmî ve vefâlı olan, dostluk
bağlarının gerektirdiği vefâyı gösteren, sadâkatli
(kimse).*

Şehir vakti sa‘âdetle serer seccâdei ‘âşık
Hasan Hilmî kuluñ şadık kefil ol yâ Resûla‘llâh

2. şadık:

Kaside 124

Mısra: 5

*(Ar.) Dostluğunda samîmî ve vefâlı olan,
dostluk bağlarının gerektirdiği vefâyı gösteren,
sadâkatli (kimse).*

Hasan Hilmî riyâ şirkdir yıkar ihlâş ile şadık
Haķîkat zâtına ‘âşık gönüldür yâ Resûla‘llâh

3. şadık:

Kaside 152

Mısra: 4

*(Ar.) Dostluğunda samîmî ve vefâlı olan,
dostluk bağlarının gerektirdiği vefâyı gösteren,
sadâkatli (kimse).*

Çeker hasret meded eyle bilindi hastadır ‘âşık
Muhabbet ehlidir şadık şafâdır yâ Resûla‘llâh

4. şadık:

Kaside 212

Mısra: 5

*Ar. Sahih, doğru, gerçek: merd-i sâdık, kavlı-
i sadık. sâdıkul-kavl: Doğru sözlü.*

Ser-â-pâ nûr olur ‘âşık Hâsan Hilmî sözün şâdık
Cehennem âteşi yakmaz rızâyâ yâ Resûla’llâh

5. şâdık:

Kaside 276

Mısra: 5

(Ar.) Dostluğunda samîmî ve vefâlı olan,
dostluk bağlarının gerektirdiği vefâyı gösteren,
sadâkatli (kimse).

Sarâ-yı vahdetiñ pervânesi şâdık Hâsan Hilmî
Dilinde zikri fikri el-mededdir yâ Resûla’llâh

6. şâdık:

Kaside 283

Mısra: 2

(Ar.) Dostluğunda samîmî ve vefâlı olan,
dostluk bağlarının gerektirdiği vefâyı gösteren,
sadâkatli (kimse).

‘Aceb mağfûr olur mı cürm-i ‘âşık yâ Resûla’llâh
İderse tevbe-i müznib o şâdık yâ Resûla’llâh

şadır:

1. şadırda:-da

Kaside 1

Mısra: 1

İmanın kaynağı olan gönül.

Ne ni‘metdir bu devlet ki şadırda nûr-ı îmânı
Bize lutf eyledi Allâh Muḥammed gibi sultânı

2. şadırda:--da

Kaside 1

Mısra: 4

Kalp, gönül.

Ne ni‘metdir bu devlet ki şadırda nûr-ı îmânı Bize
lutf eyledi Allâh Muḥammed gibi sultânı
hüsniyyât

şadr:

1. şadrında:-ım, -da

Kaside 44

Mısra: 3

I. Kalb, göğüs. bağır. II. Gönül.

Şadef şakı oldı şadrında çıkar andan cevâhirler
Seniñ ismiñ gönüllerde güneşdir yâ Resûla’llâh

2. şadrında:-ı, -n, -da

Kaside 340

Mısra: 2

Makam.

Şarâb-ı ‘aşkınla mestim yâ Resûla’llâh
Muḥabbet şadrında post-nişinim yâ Resûla’llâh

şafâ:

1. şafâ:

Kaside 15

Mısra: 2

Gönül huzuru/şenliği.

Şifâ meyḥânesi şimdi şerî‘at yâ Resûla’llâh
Şafâ ‘aşḫânesi bildim tarîkat yâ Resûla’llâh

2. şafâdır:-dır

Kaside 18

Mısra: 1

Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.

Şafâdır şüretâ ḫâlim şüfidir yâ Resûla’llâh
Cefâdır sîretim seyr it sefhidir yâ Resûla’llâh

3. şafâ:

Kaside 20

Mısra: 9

Gönül huzuru/şenliği.

Cemâliñ zerre izhâr kıl cefâ gitsün şafâ gelsün
Mürîd mürşid ‘âyân olsun nakşibendim yâ
Resûla’llâh

4. şafâdır:-dır

Kaside 68

Mısra: 4

*(Ar.) Gönül şenliği, rahat, huzur II. Eğlence,
neşe, zevk.*

Muhabbet kevseri meşhûr şifâdır yâ Resûla’llâh
Cefâlar ‘âşîka Hâk’dan şafâdır yâ Resûla’llâh

5. şafâdır:-dır

Kaside 70

Mısra: 12

*(Ar.) Gönül şenliği, rahat, huzur II. Eğlence,
neşe, zevk.*

Tamâm kırk yıl marîz oldum tabîbler kaldılar
‘âciz
Seniñ vaşîñ bize mu‘ciz şafâdır yâ Resûla’llâh

6. şafâda:-da

Kaside 86

Mısra: 4

Eğlence, neşe, zevk.

Cefâ-ender-cefâdârem cefâda yâ Resûla’llâh
Şafâ-ender şafâdârem şafâda yâ Resûla’llâh

7. şafâ:

Kaside 96

Mısra: 3

(Ar.) Gönül şenliği, rahat, huzur, kedsizlik.

Şafâ bâdı şafâ eyler muhabbet pâdişâhımdır
Gönül manşib vezîr olsa güler mi yâ Resûla’llâh

8. şafâdır:-dır

Kaside 103

Mısra: 2

*(Ar.) Gönül şenliği, rahat, huzur II. Eğlence,
neşe, zevk.*

Cemâliñ cilve-i Hâk’dan cefâdır yâ Resûla’llâh
Yağarsa cânını ‘âşîk şafâdır yâ Resûla’llâh

9. şafâsıñ:-(s)ı, -n

Kaside 118

Mısra: 4

*1. Gönül şenliği, rahat, huzur, kedsizlik. 2.
Eğlence, neşe, zevk. 3. Sağlık, berraklık.*

Açıldı bâğ-ı ‘aşkıñda beyâz gül kırmızı güller
Öter bakdıkça bülbüller şafâsıñ yâ Resûla’llâh

10. şafâdır:-dır

Kaside 137

Mısra: 6

*(Ar.) Gönül şenliği, rahat, huzur II. Eğlence,
neşe, zevk.*

Mürîdim ma‘rifet hikmet Hasan Hilmî o ‘âlemde
Muhibbim münzevî hâlim şafâdır yâ Resûla’llâh

11. şafa:

Kaside 150

Mısra: 3

Gönül huzuru.

Şafa içün uyup nefse nikâhı eyledim şer‘en
Yağar yağmur gibi zevkim belâdır yâ Resûla’llâh

12. **şafâdır:-dır**

Kaside 152

Mısra: 4

(Ar.) *Gönül şenliği, rahat, huzur II. Eğlence, neşe, zevk.*

Çeker hasret meded eyle bilindi hastadır 'aşık
Muhabbet ehlidir şadık şafâdır yâ Resûla'llâh

13. **şafâdır:-dır**

Kaside 170

Mısra: 6

(Ar.) *Gönül şenliği, rahat, huzur II. Eğlence, neşe, zevk.*

Ezel bâğı gıdâsıdır içerse rûhumuz Kevşer
Hasan Hilmî sürür eyler şafâdır yâ Resûla'llâh

14. **şafâdır:-dır**

Kaside 271

Mısra: 2

(Ar.) *Gönül şenliği, rahat, huzur II. Eğlence, neşe, zevk.*

Yolında baş açık yalın ayakda yâ Resûla'llâh
Şafâdır 'aşıkâ dürlü cefâda yâ Resûla'llâh

15. **şafâda:-da**

Kaside 273

Mısra: 1

Eğlence, zevk, neşe; gönül şenliği, huzur.

Gıdâ-i rûh-ı sultânı şafâda yâ Resûla'llâh
Elestü bi-rabbikum kâlu belâda yâ Resûla'llâh

şafâ ehli:

1. **şafâ ehli:**

Kaside 120

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kalbi temiz kimseler (Müslümanlar).

Nikâh-ı sünnete rağbet iden ümmetleriñ dâ'im
Cefâ çekmez şafâ ehli nikâhdır yâ Resûla'llâh

şafâ eyler:

1. **şafâ eyler:--r**

Kaside 96

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Huzurlu etmek, neşelendirmek.

Şafâ bādı şafâ eyler muhabbet pâdişahımdır
Gönül manşıb vezîr olsa güler mi yâ Resûla'llâh

2. **şafâ eyler:--r**

Kaside 201

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül şenliği vermek, neşelendirmek.

Esen yeller akan seyler gelür kalbe şafâ eyler
Gönül 'uşşâk-ı rûhânî rahîmdir yâ Resûla'llâh

şafâ-bahş:

1. **şafâ-bahş:**

Kaside 284

Mısra: 6

Gönle huzur bahşeden.

Hasan Hilmî tavâf eyler muhabbet Ka'besin her
dem
Binince nâka-ı 'aşka şafâ-bahş yâ Resûla'llâh

şafâ-ender şafâdârem:

1. şafâ-ender şafâdârem:

Kaside 86

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Huzur içinde huzur.

Cefâ-ender-cefâdârem cefâda yâ Resûla'llâh

Şafâ-ender şafâdârem şafâda yâ Resûla'llâh

şafâ-yı rûh-ı sultânî:

1. şafâ-yı rûh-ı sultânî:

Kaside 55

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sultanın (mürşidin) ruhundaki muthuluk, maneviyat.

Ğıdâ-i nefis-i rûhânî lezîzdir yâ Resûla'llâh

Şafâ-yı rûh-ı sultânî 'azîzdir yâ Resûla'llâh

şaff-u şafâda:

1. şaff-u şafâda:

Kaside 246

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Safa'nın saffi. II Hac sırasında Safa ve Merve arasında tavaf kastedilmiştir.

Muhabbet Ka'besi kalbde Hasan Hilmî tavâf eyler

Bu 'aşk üzre olan şaff-u u şafâda yâ Resûla'llâh

şagâ'ir gitdi:

1. şagâ'ir gitdi:--di

Kaside 110

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Hakkında açık hüküm bulunmayan küçük günahların görmezden gelinmesi.

Şagâ'ir gitdi ref' oldu günâhlar hep kebâ'irdir
Günâha mübtelâ olmuş belâdır yâ Resûla'llâh

şagâ'ir yok:

1. şagâ'ir yok:

Kaside 110

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

(Küçük günah değildir!) anlamında kullanılmıştır.

Duḡânîñ şürbü ısrârı şagâ'ir yok kebâ'irdir
Ḥadîşin sâ'ile Ḥaḡ'dan cevâbdır yâ Resûla'llâh

şagır:

1. şagırdır:--dır

Kaside 108

Mısra: 3

Kulağı duymayan, işitmeyen II Umursamaz, duygusuz.

Gözi kördür güneş görmez şagırdır Ḥaḡḡı işitmez
Ebû Cehil cehennemde ebeddir yâ Resûla'llâh

şahâbe:

1. şahâbe:

Kaside 60

Mısra: 8

Ar. Hz. Muhammed'i görmüş ve onun sohbetinde bulunmuş müslümanlar.

Ebübekri 'Ömer 'Osmân 'Alî 'âlî şahâbendir
Muḡıbbim cümle aşḡâba şahâbe yâ Resûla'llâh

2. **şahābendir:--n, --dir**

Kaside 60

Mısra: 7

*Hz. Muhammed zamanında yaşıyıp,onunla
sohbet edenler ve onun yolunu tutanlar.*

Ebūbekri 'Ömer 'Osmān 'Alī 'ālī şahābendir
Muḥibbim cümle aşhāba şahābe yā Resūla'llāh

3. **şahābeñ:-ñ**

Kaside 76

Mısra: 1

*Hz. Muhammed zamanında yaşıyıp,onunla
sohbet edenler ve onun yolunu tutanlar.*

Ebā Eyyūbe'l-Enşāri şahābeñ yā Resūla'llāh
'Alemdār-ı ser-'askerdir şahābeñ yā Resūla'llāh

4. **şahābeñ:-ñ**

Kaside 76

Mısra: 2

*Hz. Muhammed zamanında yaşıyıp,onunla
sohbet edenler ve onun yolunu tutanlar.*

Ebā Eyyūbe'l-Enşāri şahābeñ yā Resūla'llāh
'Alemdār-ı ser-'askerdir şahābeñ yā Resūla'llāh

5. **şahābeñ:-ñ**

Kaside 76

Mısra: 4

*Hz. Muhammed zamanında yaşıyıp,onunla
sohbet edenler ve onun yolunu tutanlar.*

Diyār-ı Rūma ol sultān şeffi'-i fazl u ihsāndır
Ebā Eyyūbe'l-Enşāri şahābeñ yā Resūla'llāh

6. **şahābeñ:-ñ**

Kaside 76

Mısra: 6

*Hz. Muhammed zamanında yaşıyıp,onunla
sohbet edenler ve onun yolunu tutanlar.*

İderdi fakrı ile fahrı okurdu vird-i ve'l-fecr
Ebā Eyyūbe'l-Enşāri şahābeñ yā Resūla'llāh

7. **şahābeñ:-ñ**

Kaside 76

Mısra: 8

*Hz. Muhammed zamanında yaşıyıp,onunla
sohbet edenler ve onun yolunu tutanlar.*

Ne hikmet hicret esbābı ne devlet geydi ol tācı
Ebā Eyyūbe'l-Enşāri şahābeñ yā Resūla'llāh

8. **şahābeñ:-ñ**

Kaside 76

Mısra: 10

*Hz. Muhammed zamanında yaşıyıp,onunla
sohbet edenler ve onun yolunu tutanlar.*

Sefer rāhında yā Fettāh o sultān çekdi sancāğı
Ebā Eyyūbe'l-Enşāri şahābeñ yā Resūla'llāh

9. **şahābeñ:-ñ**

Kaside 76

Mısra: 12

*Hz. Muhammed zamanında yaşıyıp,onunla
sohbet edenler ve onun yolunu tutanlar.*

Hasan Hilmī sefer eyler sözini remz ile söyler
Ebā Eyyūbe'l-Enşāri şahābeñ yā Resūla'llāh

10. **şahābe:**

Kaside 238

Mısra: 1

*Ar. Hz. Muhammed'i görmüş ve onun
sohbetinde bulunmuş müslümanlar.*

Muḥabbet ehlidir cümle şahābe yā Resūla'llāh
Yazup vaşfiñ 'ayān itdim kitāba yā Resūla'llāh

şahîh:

1. **şahîhe:--e**

Kaside 99

Mısra: 6

Gerçek, doğru.

Hasan Hilmî marîz oldı güzel derdidir derdi
Diler vuşlat şıhhat bulsa şahîhe yâ Resûla'llâh

2. **şahîh:**

Kaside 243

Mısra: 5

Doğru, gerçek, hakikî.

Şerî'at tahtına mâlik şahîh Sultân Hamîd Gâzî
Hasan Hilmî muhib dâ'î 'adâlet yâ Resûla'llâh

şahrâ:

1. **şahrâda:-da**

Kaside 95

Mısra: 3

Çöl, susuz ve ıssız geniş arazi.

Gezerüm tağ u şahrâda ararım yârı ağıyârda
Haber aldım mağârâda firârim yâ Resûla'llâh

2. **şahrâsını:--sı, --n, --ı**

Kaside 281

Mısra: 5

Çöl. II Savaş alanı.

Hasan Hilmî hevâ şahrâsını terk eyle Türkistân
Muhabbetlü 'Arabistân münevver yâ Resûla'llâh

şahrâ-yı 'aşkda:

1. **şahrâ-yı 'aşkda:-da**

Kaside 53

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk çölü. (Hz. Muhammed aşıkları bağlamında).

Cigerim nâr-ı 'aşkıñla bişirdim yâ Resûla'llâh
Yolum şahrâ-yı 'aşkda şaşırđım yâ Resûla'llâh

şahrâ-yı 'aşkıñda:

1. **şahrâ-yı 'aşkıñda:--ıñ, --da**

Kaside 321

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk çölü.

Gönül şahrâ-yı 'aşkıñda gezerse yâ Resûla'llâh
'Aceb Leylâ'ya Mecnûn'dur gönülde yâ
Resûla'llâh

sâ'il:

1. **sâ'ilim:-im**

Kaside 69

Mısra: 2

Dilenci.

Umarım cenâbından şefâ'at yâ Resûla'llâh

Çapuña sâ'ilim geldim şefâ'at yâ Resûla'llâh

2. **sâ'ilem:--em**

Kaside 89

Mısra: 5

Dilenci.

Çapuña sâ'ilem geldim şefâ'at yâ Resûla'llâh
Günâhım yüklenüp geldim şefâ'at yâ Resûla'llâh

3. sâ'ile:-e

Kaside 110

Mısra: 12

Sual eden, soran.

Duḥānīn şürbü ısrārı şağā'ir yok kebā'irdir
Ḥadīşin sâ'ile Ḥaḳ'dan cevābdır yâ Resûla'llāh

Kelime Tipi: -

Oruç tutmak.

Yetişdik şehir-i ramazāna ne mübārek yâ
Resûla'llāh
Bu günlerde olup şâ'im ta'āleyk yâ Resûla'llāh

sakā:

4. sâ'ilem:--em

Kaside 133

Mısra: 3

Dilenci.

Sâ'ilem ihsân seniñ 'âcizem noḳşân benim
Raḥmeten li'l 'âlemînsin yâ Muḥammed Muştafâ

1. saḳā:

Kaside 250

Mısra: 3

Ar. sucu, su dağıtıcısı.

Ḥüdā saḳā eylesün 'atşânını mîz-âb-ı zemzemden
Muḥabbet bâdesi Ümmü'l-Ḳurâ'da yâ Resûla'llāh

5. sâ'ile:--e

Kaside 157

Mısra: 6

Dilenci.

Mekânımdır mezâristân Ḥasan Ḥilmî yazar destân
Hediyye sâ'ile Ḥaḳ'dan 'atâdır yâ Resûla'llāh

şakal:

1. şaḳalımla:-ım, -la

Kaside 10

Mısra: 12

*Yetişkin erkeklerde yanak ve alt çenede çıkan
kılların tümü.*

Sevâbım yok günâhım çok tolınsam ravza-i
ḳabriñ
Silüp süpürsem şaḳalımla sevâb var yâ
Resûla'llāh

şâ'im:

1. şâ'im:

Kaside 77

Mısra: 3

Oruç tutan (kimse), oruçlu.

Bu şehre eyleyen ta'zîm bilindi şübhesiz şâ'im
Geceler şubḥa dek ḳâ'im niyâzen yâ Resûla'llāh

2. şaḳalından:-ı, -n, -dan

Kaside 60

Mısra: 9

Sakal, insan yüzündeki kıllar.

Ḥasan Ḥilmî günâhkârdır utansun aḳ şaḳalından
Yetiş maḥşerde imdâden ḡarîbe yâ Resûla'llāh

şâ'im olup:

1. şâ'im olup:--up

Kaside 77

Mısra: 2

3. şaḳalım:-ım

Kaside 294

Mısra: 1

Sakal, insan yüzündeki kullar.

Şakalım ravza-i hâke sürersem yâ Resûla'llâh
Ğubâr-ı ravzanı silsem süpürsem yâ Resûla'llâh

4. **şakalından:-ı, -n, -dan**

Kaside 321

Mısra: 5

*Yetişkin erkeklerde yanak ve alt çenede çıkan
kulların tümü.*

Hasan Hilmî hayâ itsün utansun ak şakalından
Su'âl-ı Münkereyne gelse kabirde yâ Resûla'llâh

sakil:

1. **şakıldır:**

Kaside 91

Mısra: 4

Ağır.

Muhabbet baħr-i bî-pâyân okunmaz sırrı ma'nâdır
Şatılmaz kıymeti yokdur şakıldır yâ Resûla'llâh

şakın:

1. **şakın:**

Kaside 73

Mısra: 9

"Aman ha!", "dikkat et!".

Vaşiyyetdir haber virdiñ şakın ümmetlerim heyhât
Namâzsız Müslümân olmaz buyurduñ yâ
Resûla'llâh

2. **şakıñ:**

Kaside 73

Mısra: 12

*"Asla, hiçbir zaman" anlamlarında bir
ünlem.*

Vaşiyyet eylediñ didiñ Yehūdî'den Naşārâ'dan
Şakıñ korkmañ ziyân gelmez buyurduñ yâ
Resûla'llâh

3. **şakıñ:**

Kaside 221

Mısra: 5

"Aman ha!", "dikkat et!".

Hasan Hilmî kederlenme şakıñ dînâra ğam çekme
Ğam-ı dîniñ 'atâsı çok cünûna yâ Resûla'llâh

sakla:

1. **şaklar:-r**

Kaside 34

Mısra: 11

Gizlemek. II korumak, muhafaza etmek.

Hüdâ şaklar bükâlardan 'adâlet eyleyen şahı
Tecellî kılsa ol Vehhâb mu'ammer yâ Resûla'llâh

2. **şaklasun:-sun**

Kaside 93

Mısra: 4

Korumak II sakınmak.

Bu niyyetle idüp tekmiñ muvaffak eyledi tevfiķ
Riyâdan şaklasun Mevlâ refiķim yâ Resûla'llâh

şal:

1. **şalmaz:-maz**

Kaside 121

Mısra: 3

Bırakmak, göndermek.

‘İbâdetle kanat açsam ayağımdan tutar şalmaz
Cihânı yutsa ol toymaz nefisdir yâ Resûla’llâh

şala:

1. şala:

Kaside 31

Mısra: 9

Çağrı, davet.

Muhabbetlü enîbü’llâh şala yâ eyyühâ’l-‘uşşâk
Mu’allimdir Hasân Hilmî teberrük yâ Resûla’llâh

şalâ eyler:

1. şalâ eyler:--r

Kaside 146

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Çağırma, davet etmek. II Sabah ezanı.

Hasan Hilmî ‘azîz ümmet seher vakti şalâ eyler
İşitmez kalb-i gâfiller hakîkat yâ Resûla’llâh

şalâ virse:

1. şalâ virse:--se

Kaside 142

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Müslümanları namaza çağırma, bir
kimsenin ölümünü duyurma, haber vermek
amacıyla minarelerde okunan dua. II Ses vermek.*

Hoş âvâzla münâdiler seher vakti şalâ virse
Gıdâ-i hazz-ı rûhânî letâfet yâ Resûla’llâh

şalât:

1. şalât:

Kaside 63

Mısra: 4

*(Ar.) Namaz II. Hz. Muhammed’e sevgi ve
saygı göstermek, onu övmek, şefâatine erişmek
amacıyla okunan duâ.*

Yazıldı şart-ı İslâm’ın bize bilmek bu beş şeydir
Şalât ile biri imân muhibdir yâ Resûla’llâh

2. şalâtıyla:--ı, --y, --la

Kaside 326

Mısra: 3

*Namaz. II Hz. Muhammed’e sevgi ve saygı
göstermek, onu övmek, şefâatine erişmek
amacıyla okunan duâ. Daha çok "salât ü selâm"
şeklinde kullanılır.*

Tutup şavmi şalâtıyla vişâlin ‘iyd-i ekberdir
Toğuz tekbirle şalât-ı ‘îd kılsam yâ Resûla’llâh

şalât eyler:

1. şalât eyler:--r

Kaside 89

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*I. Namaz kılmak II. Hz. Muhammed’e sevgi
ve saygı göstermek, onu övmek, şefâatine erişmek
amacıyla dua okumak.*

‘Alâkam var ‘ale’t-takdîr muhibbim ente
maḥbûbüm

Şalât eyler vişâl ister revâ kıl yâ Resûla’llâh

şalât ile selâm:

1. şalât ile selâm:

Kaside 238

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hz. Muhammed için okunan ve değişik şekilleri bulunan, "Allâhümme salli alâ Muhammed" ve "Aleyhi's-salâtü ve's-selâm" gibi salât cümlelerinden her biri.

Muhabbetlü 'aziz gönlüm sever aşhâbları cândan
Şalât ile selâm andan kinâye yâ Resûla'llâh

şalât ile selâm eyler:

1. şalât ile selâm eyler:

Kaside 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Salât ü selâm getirmek; Hz. Muhammed'e
salât ü selâm okumak.*

Şalât ile selâm eyler saña şıdık ile bir 'âşık
Kıyâmetde rezîl olmaz mu'însin yâ Resûla'llâh

2. şalât ile selâm eyler:

Kaside 144

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Hz. Muhammed'e sevgi ve saygı göstermek,
onu övmek, şefâatine erişmek amacıyla okunan
duâ. Daha çok "salât ü selâm" şeklinde kullanılır.*

Nübüvvet şâhısın şâhım Hasan Hilmî kuluñ kem-
ter

Şalât ile selâm eyler gayûrdur yâ Resûla'llâh

şalat ile selâmım:

1. şalat ile selâmım:--ım-ım

Kaside 60

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hz. Muhammed'e sevgi ve saygı göstermek,

*onu övmek, şefâatine erişmek amacıyla okunan
duâ.*

Henüz ârz u niyâzım var cenâba yâ Resûla'llâh
Şalat ile selâmım var huzûra yâ Resûla'llâh

şalât-ı 'îd kılarsam:

1. şalât-ı 'îd kılarsam:--ar, --sa, --m

Kaside 326

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bayram namazını kılmak, eda etmek.

Tutup şavmi şalâtıyla vişâlin 'îyd-i ekberdir
Tokuз tekbirle şalât-ı 'îd kılarsam yâ Resûla'llâh

şalâtıyla selâm:

1. şalâtıyla selâm:-ıyla

Kaside 7

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

*Hz. Muhammed'e sevgi ve saygı göstermek,
onu övmek, şefâatine erişmek amacıyla okunan
duâ. Daha çok "salât ü selâm" şeklinde kullanılır.*

Döner kalbim degirmendir gelür 'aşkın suyu
senden

Şalâtıyla selâm benden sañadır yâ Resûla'llâh

sâlik:

1. sâlike:-e

Kaside 9

Mısra: 5

*1.Sülûk edici, eden: 2. Tarikatlerden birine
bağlı olan.*

Devā dīnīñ diregidir enībū sālike rahmet
Ḥasan Ḥilmī mürīd ḥikmet daḳıḳdır yā
Resūla'llāh

2. sālik:

Kaside 39

Mısra: 3

*Bir yolda giden, bir yol takip eden || bir
tarikata dâhil olup hidayet yolunu takip eden,
seyir hâlinde bulunan mürit.*

Görür gönlünde nūr sālik muḥabbet nūr naḳş
olmuş
Cihānı ser-te-ser tütmuş o nūrum yā Resūla'llāh

şallū:

1. şallū:

Kaside 28

Mısra: 2

Peygamberimize salat ve selam okuma.

Medīneñ menzīli Mevlā kelāmı yā Resūla'llāh
Melā'ikler okur şallū selāmı yā Resūla'llāh

2. şallū:

Kaside 28

Mısra: 10

Peygamberimize salat ve selam okuma.

Ḥayā eyler güneş gökde tülū' itdikçe her eyyām
Ḥasan Ḥilmī okur şallū selāmı yā Resūla'llāh

şallū okur:

1. şallū okur:--r

Kaside 99

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sall ü bârîk dualarını okumak.

İnābe eyledim Ḳur'ân kitāba yā Resūla'llāh
Okur şallū selām virdim resūle yā Resūla'llāh

saltanat:

1. saltanat:

Kaside 268

Mısra: 5

*Güç, kuvvet; zenginlik, bolluk, servet;
saltanat, hükümdarlık.*

Nübuvvet saltanat şemsi Ḥasan
Ḥilmī münevverdir
Yezīd'in ḳabri fi't-taḥḳīḳ cehennem yā
Resūla'llāh

samān:

1. şamān:

Kaside 77

Mısra: 7

*Ekinlerin harmanda dövülüp taneleri
ayrıldıktan sonra kalan, hayvanlara yedirilen
ufalanmış sapları.*

Şararmış şamān gibi güler güller gibi yüzi
Ḳoḳar 'anber gibi sözi tıyuldu yā Resūla'llāh

şan-:

1. şanursam:--ur, --sa, --m

Kaside 171

Mısra: 12

Zannetmek.

Şavurdum mālı emlāki vücūdum ḥāki eflāki
Ḥasan Ḥilmī degil bâḳī şanursam yā Resūla'llāh

saña:

1. saña:-iñ

Kaside 2

Mısra: 5

*Sen zamirinin yönelme durumu eki almış
biçimi.*

Şalât ile selâm eyler saña şıdık ile bir 'aşık
Kıyâmetde rezîl olmaz mu'însin yâ Resûla'llâh

2. sañadır:-dır

Kaside 7

Mısra: 12

*Sen, ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme
durumu eki almış biçimi (Hz. Muhammed yerine).*

Döner kalbim degirmendir gelür 'aşkıñ şuyu
senden

Şalâtiyla selâm benden sañadır yâ Resûla'llâh

3. saña:

Kaside 21

Mısra: 3

*Sen zamirinin yönelme durumu eki almış
biçimi.*

Muhabbetle vezîr olduñ sa'âdet saña Yemlîhâ
Kerâmet Mekşelînâ'da da bilür miyüm yâ
Resûla'llâh

4. saña:

Kaside 43

Mısra: 3

*Sen, ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme
durumu eki almış biçimi (Hz. Muhammed yerine).*

Înâbe eyledim saña şerî'at baña vird oldu
Baña Qur'ân delîl oldu 'inâyet yâ Resûla'llâh

5. saña:

Kaside 43

Mısra: 11

*Sen, ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme
durumu eki almış biçimi (Hz. Muhammed yerine).*

İki düşmân yolum kesdi saña vuşlat idi kaçdım
Yetiş imdâda amân dostum habîbim yâ
Resûla'llâh

6. saña:

Kaside 53

Mısra: 5

*I.Sen zamirinin yönelme durumu eki almış
biçimi. II. Şairin kendisi (Hasan Hilmi).*

Hasan Hilmî emîn olma nefis i şeytân saña
düşmân
Bi-izni'llâh kılıç çekdim keserim yâ Resûla'llâh

7. saña:

Kaside 77

Mısra: 14

*" Sen " ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme
durumu eki almış hali (Hz. Muhammed).*

Orûc vuşlât Burâkı'dır Hasan Hilmî orûc tutsun
Saña hâlini 'arz itsün şefâ'at yâ Resûla'llâh

8. saña:

Kaside 78

Mısra: 5

*" Sen " ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme
durumu eki almış hali (Hz. Muhammed).*

Saña vâsıl kılar Allâh bizi bayrâm namâziyla
Seniñ sâyende biz bulduk bu dîni yâ Resûla'llâh

9. saña:

Kaside 80

Mısra: 6

" Sen " ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış hali (Hz. Muhammed).

Hasan Hilmî muhâcirdir degil şūrî haķîķatdır
Murādı saña vuşlatdır ķabûl kıl yâ Resûla'llâh

10. saña:

Kaside 179

Mısra: 13

" Sen " ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış hali (Hz. Muhammed).

Hasan Hilmî yazar söyler saña hâlini 'arz eyler
Muḥaķķaķ 'ilm-i ilhâmdır murâdım yâ
Resûla'llâh

11. saña:

Kaside 186

Mısra: 5

" Sen " ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış hali (Hz. Muhammed).

Hasan Hilmî saña 'âşık göñülde gizli ma'şuksuñ
Bu ḥasta ķalbime 'aşķıñ şifâ mı yâ Resûla'llâh

12. saña:

Kaside 189

Mısra: 5

" Sen " ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış hali (Hz. Muhammed).

Saña 'âşık Hasan Hilmî yazarsa posta-i 'aşķı
Melekler aña şâhiddir ķadîmden yâ Resûla'llâh

13. saña:

Kaside 204

Mısra: 6

" Sen " ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış hali (Hz. Muhammed).

Hasan Hilmî bu 'aşķ derdi 'ilâcıyla def'i olmaz
bil

Devâsı saña vuşlatdır bilürsin yâ Resûla'llâh

14. saña:

Kaside 228

Mısra: 5

" Sen " ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış hali (Hz. Muhammed).

Şefâ'at şâh-ı sulţândır Hasan Hilmî saña ķurbân
Şefâ'atle yazar medḥiñ şefâ'at yâ Resûla'llâh

15. saña:

Kaside 239

Mısra: 4

" Sen " ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış hali (Hz. Muhammed).

Göñül Üveyse'l-Ķarânî'dir güderse nâķa-i 'aşķı
Saña şad şad selâm eyler göñülden yâ Resûla'llâh

16. sañadır:-dır

Kaside 335

Mısra: 2

Sen, ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi (Hz. Muhammed yerine).

Muḥabbetdir bu 'ilm içre merâmım yâ Resûla'llâh
Sañadır 'ilm-i na'tıñla selâmım yâ Resûla'llâh

sancāğ:

1. sancāğ:

Kaside 165

Mısra: 1

1. Bayrak 2. Genellikle askeri birliklere

verilen, üzeri yazı işlemeli, kenarları saçaklı,
gönderli bayrak.

Dikildi Mekke'ye sancāğ bilindi yâ Resûla'llâh
Sekiz cennet kapuları açıldı yâ Resûla'llâh

sancāğı çekdi:

1. sancāğı çekdi:--di

Kaside 76

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Savaşa giderken sancağı taşımak.

Sefer rāhında yâ Fettāh o sultān çekdi sancāğı
Ebā Eyyübe'l-Enşāri şahābeñ yâ Resûla'llâh

sancāk açıldı:

1. sancāk açıldı:

Kaside 80

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Bayrağı taşımak, en önde gitmek. II Bir ülkü
yolunda toplanmaya çağırarak.*

Henüz hicret yeli esdi çekildi kārübān yolda
Açıldı vuşlata sancāk esirge yâ Resûla'llâh

sancākdār-ı 'aşkım:

1. sancākdār-ı 'aşkım:--ım

Kaside 286

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Aşkın sancakdarı, aşkın bayrak taşıyıcısı.

Muhabbet ey Hasan Hilmî livā-yı evliyāu'llâh
Rızā bābında sancākdār-ı 'aşkım yâ Resûla'llâh

şānī'-i kudret:

1. şānī'-i kudret:

Kaside 134

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sonsuz güç sahibi olan Allah'ın sanatı.

Yoğırdı yaptı bir destî yediyle şānī'-i kudret
Bişer 'aşkıñla ol destî kitābdır yâ Resûla'llâh

2. şānī'-i kudret:

Kaside 288

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Allah'ın kudretinin sanatı.

Hasan Hilmî gönül Muşhaf yazılmış sırrıma
Kur'an
Di mâşā şānī'-i kudret Allāhu ekber yâ
Resûla'llâh

şanurlar:

1. şanurlar:

Kaside 55

Mısra: 4

Şanurlar, zannederler.

Açılsa keşf-i rûhānî görölse 'ālem-i ervāh
Şanurlar bî-mekān Allāh garībdır yâ Resûla'llâh

şarar:

1. şararup:--up

Kaside 26

Mısra: 3

Sararmak.II. Ömrün bitmesi, solması.

Tükendi 'ömrümüz gitdi şararup şoldığım bildim
Şükür dünyāya ben geldim kul oldum yā
Resūla'llāh

2. **şararmış:-miş**

Kaside 77

Mısra: 7

Rengi sarıya dönmek.

Şararmış şamān gibi güler güller gibi yüzi
Koçar 'anber gibi sözi tıyıldı yā Resūla'llāh

3. **şararmış:-miş**

Kaside 327

Mısra: 4

*Sarı olmak, rengi sarıya dönmek; korku,
üzüntü vb. sebeplerle yüzün rengi solmak.*

Hayatın nūr-ı kudretdür ezel bākī ebed şolmaz
Nice gül koçmasun 'aşık şararmış yā Resūla'llāh

sarây:

1. **sarāya:-a**

Kaside 61

Mısra: 6

Far. Saray.

Muhabbetle ganī kalbim seniñ viridin sarâyımdır
Hasan Hilmī kuluñ hādım sarāya yā Resūla'llāh

2. **sarâyımdır:--ım, --dır**

Kaside 61

Mısra: 5

Saray.

Muhabbetle ganī kalbim seniñ viridin sarâyımdır
Hasan Hilmī kuluñ hādım sarāya yā Resūla'llāh

3. **sarâyında:-ı, -n, -da**

Kaside 306

Mısra: 3

Far. Saray.

Cihādın devlet-i derdi gönül mihmān sarâyında
Nübüvvet hātemi haqqın habibi yā Resūla'llāh

sarây-ı lî-ma 'a'llāhda:

1. **sarây-ı lî-ma 'a'llāhda:-da**

Kaside 26

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Allah ile birlikte olma sarayı, mekanı.

Sarây-ı lî-ma 'a'llāhda Hasan Hilmī o sultānıñ
Açıldı perde-i ebvāb elin öpdüm yā Resūla'llāh

sarây-ı sidre-i 'arşa:

1. **sarây-ı sidre-i 'arşa:--a**

Kaside 251

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Arşın Sidre (katındaki) sarayı.

Sarây-ı Sidre-i 'arşa mübārek bād mescidden
Çıkup seyr eylediñ 'arş-ı hāriḳ-i 'āde yā
Resūla'llāh

sarā-yı vahdetiñ:

1. **sarā-yı vahdetiñ:--iñ**

Kaside 276

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Birlik sarayı. II [tas.] Vahdet makamı.

Sarā-yı vahdetiñ pervānesi şādık Hasan Hilmī
Dilinde zikri fikri el-mededdir yā Resūla'llāh

şarf ider:

1. şarf ider:--er

Kaside 110

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kullanmak, tüketmek.

Helâle şarf ider mâlîñ helâldır yâ Resûla'llâh

Harâma şarf ider varîñ harâmdır yâ Resûla'llâh

2. şarf ider:--er

Kaside 110

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kullanmak, tüketmek.

Helâle şarf ider mâlîñ helâldır yâ Resûla'llâh

Harâma şarf ider varîñ harâmdır yâ Resûla'llâh

3. şarf ider:--er

Kaside 246

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Tüketmek, harcamak, kullanmak.

Kemâle şarf ider nokşânını 'âbid 'ibâda yâ

Resûla'llâh

Muhabbet rahmetiñ olsun ziyâde yâ Resûla'llâh

sarrâf:

1. şarrâf:

Kaside 247

Mısra: 5

1. Altın, mâdenî ve kâğıt paraları birbiriyle değiştirmeyi, bozmayı, tahvil alış verişini yapmayı meslek edinmiş kimse. 2. Bir şeyden iyi anlayan, o şeyin ehli olan kimse.

Bilür cevherlerinî kadriñ Hasan Hilmî gönül şarrâf

Bilindi ma'deni tahte's-serâda yâ Resûla'llâh

sat:

1. satılmaz:-ıl, -maz

Kaside 91

Mısra: 4

Bir malı veya mülkü para karşılığı elden çıkarmak.

Muhabbet bahr-i bî-pâyân okunmaz sırrı ma'nâdır

Satılmaz kıymeti yokdur şakıldır yâ Resûla'llâh

sat:-

1. şatıldı:-ıl, -dı

Kaside 81

Mısra: 4

Bir malı veya mülkü para karşılığı elden çıkarmak.

Muhabbet ma'deni miskî Muhammed Muştafâ şehri

Çekildi ka'beye tüccâr şatıldı yâ Resûla'llâh

satır:

1. satırda:-da

Kaside 169

Mısra: 6

Yazı sırası, dizisi.

Oğur hikmet Hasan Hilmî ledünnî Şeyhu'l-ekberden

Yazar dürlü cevâhirler satırda yâ Resûla'llâh

şavâb:

1. **şavābdır:--dır**

Kaside 50

Mısra: 10

Doğruluk, dürüstlük.

Hasan Hilmî de harb ehli okur esmâi hep kâfi
Yeter imdâda seyfu'llâh şavābdır yâ Resûla'llâh

2. **şavāba:--a**

Kaside 274

Mısra: 2

*İyi ve güzel davranışlar karşılığında Allah
tarafından verilen mükâfat.*

Muhabbetden iden şeyhe inâbe yâ Resûla'llâh
Ledünniden okur dersi şavāba yâ Resûla'llâh

şavmi tutup:

1. **şavmi tutup:--up**

Kaside 326

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Oruç tutmak.

Tutup şavmi şalâtıyla vişâliñ 'iyd-i ekberdir
Toğuz tekbirle şalât-ı 'id kıalarsam yâ Resûla'llâh

şavt-ı lebbeyk:

1. **şavt-ı lebbeyk:**

Kaside 250

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Hac veya umre niyetiyle ihrama giren
kimsenin Allah'a hitaben söylediği, "Emrindeyim,
burada hizmetindeyim" anlamında telbiye
sözüdür.*

Ne hoşdur şavt-ı lebbeyk 'Arafât'da yâ
Resûla'llâh
Bilür 'aşık olan semt-i Minâ'da yâ Resûla'llâh

şavur:

1. **şavur:**

Kaside 6

Mısra: 2

*(Rüzgar) Önüne gelen bir şeyi havaya
kaldırıp sağa sola uçurmak. II Bir yerden başka
bir yere sürüklemek.*

Yanarım âteş-i 'aşka yetiş gel yâ Resûla'llâh
Vücüdüm yandı kül oldu şavur gel yâ Resûla'llâh

şavur:-

1. **şavurdum:--du, --m**

Kaside 171

Mısra: 11

*Boşuna ve çok miktarda harcamak. II
Vazgeçmek, önem vermemek.*

Şavurdum mâlı emlâki vücüdüm hâki eflâki
Hasan Hilmî değil bâkî şanursam yâ Resûla'llâh

sāye:

1. **sāyesi:-si**

Kaside 3

Mısra: 3

Far. Gölge.

Vücuduñ nūr-ı kudretidir anıñçün sāyesi olmaz
Medîneñ bağ-ı cennetdir girince yâ Resûla'llâh

sāyebān:

1. **sāyebānsın:--sın**

Kaside 343

Mısra: 2

Gölgelik, koruyan, şemsiye.

Per açup tutduñ cihānı mürğ-ı ekbersin yā

Resūla'llāh

Bize rüz-ı cezāda sāyebānsın yā Resūla'llāh

sāyende:

1. **sāyendedir:-dir**

Kaside 8

Mısra: 8

(Biri veya bir şey) Sebebiyle, yardımıyla, desteğiyle.

Hasan Hilmī bi-ḥamdi'llāh muḥabbet tācını

geymiş

Seniñ sāyendedir bī-şekk ḥaḳīḳatdır yā

Resūla'llāh

2. **sāyende:**

Kaside 78

Mısra: 6

(Biri veya bir şey) Sebebiyle, yardımıyla, desteğiyle.

Saḥa vāşıl kılar Allāh bizi bayrām namāzıyla

Seniñ sāyende biz bulduḳ bu dīni yā Resūla'llāh

sebāt:

1. **sebātım:-ım**

Kaside 57

Mısra: 2

Sözünden veya kararlarından dönmeme, bir işi sonuna değin sürdürme.

Muḥabbet ravza-i toḥmuñ nebātım yā Resūla'llāh

Hüdā emriyle hüddāmım sebātım yā Resūla'llāh

2. **sebātım:-ım**

Kaside 130

Mısra: 2

Sözünden veya kararlarından dönmeme, bir işi sonuna değin sürdürme.

Biten bāğ-ı şerī'atda nebātım yā Resūla'llāh

Bu gün bāğ-ı belāğatda sebātım yā Resūla'llāh

3. **sebātıdır:-dır**

Kaside 210

Mısra: 2

Karârından ve sözünden dönmeme, bir iş veya davranışta azim ve kararlılık gösterme.

Muḥabbet çeşme-i āb-ı ḥayātıdır yā Resūla'llāh

Göñül Hızırı içüp andan sebātıdır yā Resūla'llāh

4. **sebātım:-ım**

Kaside 336

Mısra: 6

Sözünden veya kararlarından dönmeme, bir işi sonuna değin sürdürme.

Hasan Hilmī muḥarrerdır yüzi maḥşerde nūr olsun

Sükūta ḳalmadı şabrı sebātım yā Resūla'llāh

sebeb:

1. **sebebdır:-dır**

Kaside 50

Mısra: 6

Bir olayın meydana gelmesine neden olan şey, neden.

Selāmet dīn-i İslām'da emānet ehline maḥşūs

'Adālet ehline fermān sebebdır yā Resūla'llāh

2. sebebsin:-sin

Kaside 72

Mısra: 16

Bir durumun ortaya çıkmasına neden olan şey.

Güvendidik dīne īmāna ḥaḳīḳat şübhemiz yokdur
Ġanīdir raḥmeti çokdur sebebsin yā Resūla'llāh

3. sebebdir:--dir

Kaside 75

Mısra: 8

Bir olayın meydana gelmesine neden olan şey, neden.

Ṭulū' eyler seniñ ismiñ bedestān-ı hidāyetde
Seniñ zikriñ ziyāsına sebebdir yā Resūla'llāh

seccāde:

1. seccādei:-(y)i

Kaside 38

Mısra: 11

Üzerinde bir kişinin namaz kılacağı büyüklükte, halı, kilim, kumaş, hasır vb. inden yapılmış, daha çok dikdörtgen biçimindeki yaygı, namazlık.

Seher vakti sa'ādetle serer seccādei 'āşık
Hasan Hilmī ḳuluñ şādık kefil ol yā Resūla'llāh

2. seccādei:-(y)i

Kaside 207

Mısra: 6

Üzerinde bir kişinin namaz kılacağı büyüklükte, halı, kilim, kumaş, hasır vb. inden yapılmış, daha çok dikdörtgen biçimindeki yaygı, namazlık.

Hasan Hilmī gönül dertli muḥabbet derdi pek tatlı
Muḥib seccādei serdi zū'l-minenden yā
Resūla'llāh

secde-i 'aşkda:

1. secde-i 'aşkda:--da

Kaside 296

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk secdesi (Allah'a secde etmek bağlamında).

Ḥaḳīḳat secde-i 'aşkda mine'z-zāhir ile'l-bāṭın
'Ubūdiyyet ḥulūşıyyet hüviyet yā Resūla'llāh

şedā eyler:

1. şedā eyler:--r

Kaside 97

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ses çıkarmak, avaz etmek.

Oḳur vaşfiñ kitābını seher vaktinde 'āşıklar
Şedā eyler diler vuşlat 'acībim yā Resūla'llāh

sefāhet:

1. sefāhet:

Kaside 45

Mısra: 18

Zevk ve eğlenceye ve yasak şeylere düşkünlük, akılsızlık edip lüzumsuz yere, sonunu düşünmeden, hazz-ı nefis için masraf etme.

Yanar ağızı buḥūrdānlık duḡān misk-i
cehennemdir
Bağılsa ehl-i cennettir sefāhet yā Resūla'llāh

sefer:

1. sefer:

Kaside 28

Mısra: 3

Yolculuk, seyahat.

Sefer sofrasına ni‘met gelür vaqt-i seher senden
Muhabbet miftah-ı Babu’s-Selâmı yâ Resûla’llâh

2. sefer:

Kaside 76

Mısra: 9

*Ar. Yolculuk. II Ülke dışına yapılan askeri
harekât, savaşa gitme, savaş.*

Sefer râhında yâ Fettâh o sultân çekdi sancâğı
Ebâ Eyyûbe’l-Enşâri şahâbeñ yâ Resûla’llâh

sefer der- vağan kıldım:

1. sefer der- vağan kıldım:--dı, --m-dı, -m

Kaside 20

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Vatanda sefer II Tasavvufta sâlikin kötü
huylarından ve nefsanî sıfatlarından sıyrılıp iyi
huyların ve melekî sıfatların yurdu olan aslî
vatanına sefer etmesi.*

İnâbe-i imânım vehbîdir sefer der- vağan kıldım
Bırakdım lâ’yı buldum Allâh’ı nakşibendim yâ
Resûla’llâh

sefer eyler:

1. sefer eyler:--r

Kaside 76

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Yolculuğa çıkmak, göç etmek, gitmek. ||

Dünyadan göçmek.

Hasan Hilmî sefer eyler sözünü remz ile söyler
Ebâ Eyyûbe’l-Enşâri şahâbeñ yâ Resûla’llâh

sefih:

1. sefihdir:-dir

Kaside 18

Mısra: 2

*Zevk ve eğlenceye düşkün, parasını pulunu
israf eden akılsız.*

Şafâdır şüretâ hâlim şüfidir yâ Resûla’llâh
Cefâdır sîretim seyr it sefihdir yâ Resûla’llâh

sefine:

1. sefinem:-m

Kaside 53

Mısra: 3

Gemi II Aşık.

Sefinem seyr ider berr i baırde bî-reîs kaldı
Şerî‘ atdan kumandârı tutarım yâ Resûla’llâh

2. sefine:

Kaside 132

Mısra: 1

1. Gemi. 2. Âşık.

Şerî‘ at baırine sefine İmâm-ı A‘zam yâ
Resûla’llâh
Hakîkat ‘ilmine define İmâm-ı A‘zam yâ
Resûla’llâh

3. sefine:

Kaside 279

Mısra: 2

Gemi, keşti.

Muhabbet devleti aşlı defîne yâ Resûla'llâh
Göñül bahrinde 'uşşâka sefine yâ Resûla'llâh

sehâ:

1. sehâda:-da

Kaside 252

Mısra: 2

Cömertlik, el açıklığı, sahavet.

Ebübekrî 'Ömer 'Osmân 'Alî'de yâ Resûla'llâh
'Adâletde şecâ'atde sehâda yâ Resûla'llâh

sehâb:

1. sehâbı:-ı

Kaside 27

Mısra: 1

Bulut.

Cemâliñ ravza-i kalbiñ sehâbı yâ Resûla'llâh
Yağar dür-dâneler kalbden kitâbı yâ Resûla'llâh

2. sehâb:

Kaside 30

Mısra: 8

Bulut (ağlamak bağlamında).

Bu âhim âteşindendir semâdan kaçreler tamlar
Sehâb ağlar güler yerler cömerdim yâ Resûla'llâh

3. sehâbı:-ı

Kaside 39

Mısra: 5

Bulut II ilahi rahmetler, ihsanlar.

Sehâbı Kûl huve'llâhdan yağar nûrânî rahmetler
Buyursun 'âşıkân gelsün kıddâhim yâ Resûla'llâh

4. sehâbsın:--sın

Kaside 62

Mısra: 6

Bulut.

Güneş senden toğar her dem ki sende gürüb eyler
Hakîkat âfitâbına sehâbsın yâ Resûla'llâh

sehâb-ı hikmet-i hak'dan:

1. sehâb-ı hikmet-i hak'dan:-dan

Kaside 74

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah'ın hikmet bulutu.

Sehâb-ı hikmet-i Hak'dan saña vahyen nüzûl itdi
Bize vaz'-i hidâyetdir şerî'at yâ Resûla'llâh

sehâb-ı hilkatıñ:

1. sehâb-ı hilkatıñ:-ıñ

Kaside 22

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yaratılışın bulutu. II. İnsana ruh üfleyen

*Rabb'in nefesi aşkın şiddetin dolayı parlayan bir
buluta dönüşür. (Füsusu'l-Hikem).*

Muraḥḥaş ma'rifet Hak'dan 'atâ-i 'âmme-i 'âlem
Sehâb-ı hilkatıñ bārân-ı rahmet yâ Resûla'llâh

sehâb-ı ma'rifet:

1. sehâb-ı ma'rifet:

Kaside 36

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*İç tecrübeyle vasıtasız olarak elde edilen
bilginin bulutu, rahmeti.*

Sehâb-ı ma‘rifet nâmiñ yağar âb-ı nîsân senden
Hasan Hilmî ‘Aden şâhı şefâ‘at yâ Resûla’llâh

sehâvet:

1. sehâvet:

Kaside 244

Mısra: 4

Cömertlik, el açıklığı.

Risâlet bâğ-ı rahmetdir cihâna meyve neşr ider
Kurulmuş sofrâ-i kudret sehâvet yâ Resûla’llâh

sehâvet eyle:

1. sehâvet eyle:

Kaside 103

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Cömert olmak, ikram etmek, eli açık olmak.

Hasan Hilmî hasîs olma sehâvet eyle hayrât kıl
Velîler hâdimi Hâk‘da vefâdır yâ Resûla’llâh

seher:

1. seher:

Kaside 135

Mısra: 5

(Ar. Fa.) Seher vakti, tan atarken.

Hasan Hilmî seher mürğî muhabbet bülbülün bâğ
Gıdâdır rûhuna Ahmed Muhammed yâ
Resûla’llâh

2. seherde:-de

Kaside 159

Mısra: 4

Gün doğmadan önceki zaman, seher vakti.

Yeşil atlâs döşenmiştir zemînden ‘arş-ı a‘lâya
Seherde seyr-i mi‘râcım namâzdır yâ Resûla’llâh

3. seherde:-de

Kaside 169

Mısra: 4

Gün doğmadan önceki zaman, seher vakti.

Medîneñ bâb-ı rahmetdir şefâ‘at zemzemi kabriñ
İçer ‘âşık muhabbetle seherde yâ Resûla’llâh

4. seherde:-de

Kaside 253

Mısra: 1

Gün doğmadan önceki zaman, seher vakti.

Muhabbet bâdı esdikçe seherde yâ Resûla’llâh
Uyur mı ‘âşıkñ dertli yatağda yâ Resûla’llâh

5. seherlerde:-ler, -de

Kaside 281

Mısra: 2

*Sabahın güneş doğmadan önceki zamanı,
seher vakti II sabah rüzgarı.*

Muhabbet büy-ı makşûdı mu‘atâr yâ Resûla’llâh
Anıñ miski seherlerde muqadder yâ Resûla’llâh

6. seherde:-de

Kaside 291

Mısra: 3

Gün doğmadan önceki zaman, seher vakti.

Seherde feth olur feyzi vücûduñ dîde-i bahta
Fırâkñ hâtıra gelmek kederdir yâ Resûla’llâh

7. seher:

Kaside 294

Mısra: 3

(Ar. Fa.) Seher vakti, tan atarken.

Yüzüm sürsem yer öpsem her seher dīvān-ı

ravzanda

Kıyām el beste karşunda tursam yâ Resûla'llâh

8. seherler:-ler

Kaside 322

Mısra: 4

Sabah olmaya başladığı vakit, sabah vakti.

‘Aceb nûr iktibās eyler muhib şems-i risâletden

Seherler yalvarır Hakk’a göñüldür yâ Resûla'llâh

seher vakti:

1. seher vakti:

Kaside 38

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Seher vakti; ikinci fecrin doğumu öncesi vakittir. Yani takvimlerde imsak diye bildirilen saat gelmeden önceki vakit.

Seher vakti sa‘âdetle serer seccâdei ‘âşık

Hasan Hilmî kuluñ şâdık kefil ol yâ Resûla'llâh

2. seher vakti:

Kaside 43

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Seher vakti; ikinci fecrin doğumu öncesi vakittir. Yani takvimlerde imsak diye bildirilen saat gelmeden önceki vakit.

Hasan Hilmî okur fermân yazar arzû niyâz eyler

Seher vakti selâm eyler hedâyâ yâ Resûla'llâh

3. seher vakti:

Kaside 52

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.

Seher vakti horos söyler ki dir kum yâ eyyühâ'l-ğâfil

Uyan gel sevdiğim ‘âkil yâ Allâh yâ Resûla'llâh

4. seher vakti:

Kaside 87

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sabahın gün doğmadan öncesi, tan vakti.

Hasan Hilmî okur lebbeyk seher vakti tavâf eyler

Medîneñdir baña Ka‘be Minâ‘da yâ Resûla'llâh

5. seher vakti:

Kaside 96

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sabahın gün doğmadan öncesi, tan vakti.

Oğur na‘tın Hasan Hilmî günâhkâr

ümmetindendir

Seher vakti öteñ bülbül olur mı yâ Resûla'llâh

6. seher vakti:

Kaside 125

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sabahın gün doğmadan öncesi, tan vakti.

Bi-hamdi'llâh bu ‘aşk dersi bize Loqmân Hekîm oldı

Seher vakti bilâ-defter okursam yâ Resûla'llâh

7. seher vaqti:

Kaside 129

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sabahın gün doğmadan öncesi, tan vakti.

Hasan Hilmî gül isterse seher vaqti gider bāğa
Koşar güller gülistānda Muḥammed yā
Resūla'llāh

8. seher vaqti:

Kaside 142

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sabahın gün doğmadan öncesi, tan vakti.

Hoş āvāzla münādiler seher vaqti şalā virse
Ġidā-i ḥazz-ı rūḥānī leṭāfet yā Resūla'llāh

9. seher vaqti:

Kaside 146

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sabahın gün doğmadan öncesi, tan vakti.

Hasan Hilmî 'azīz ümmet seher vaqti şalā eyler
İşitmez kalb-i gāfiller ḥaḳīḳat yā Resūla'llāh

10. seher vaqti:

Kaside 154

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sabahın gün doğmadan öncesi, tan vakti.

Hasan Hilmî sūd emmişdir sūd ḥaḳḳını ḥelāl eyle
Seher vaqti selām itsem gelür mi yā Resūla'llāh

11. seher vaqti:

Kaside 162

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sabahın gün doğmadan öncesi, tan vakti.

Seher vaqti okur Ḥaḳ Ḥaḳ ledünni 'ilm-i

ḥikmetden

Açarsan bāb-ı dergāhı şevābdır yā Resūla'llāh

12. seher vaqti:

Kaside 163

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sabahın gün doğmadan öncesi, tan vakti.

Hasan Hilmî gönül kuşdur 'ibādet ol kuşuñ rūḥı

Seher vaqti okur yā ḥaḳ öterler yā Resūla'llāh

13. seher vaqti:

Kaside 207

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sabahın gün doğmadan öncesi, tan vakti.

Selām geldi Zī-selem'den yā Resūla'llāh

Seher vaqti ṭa'āmidır zū'n-ni'amdan yā

Resūla'llāh

14. seher vaqti:

Kaside 222

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sabahın gün doğmadan öncesi, tan vakti.

Huzūra her seher vaqti okursan toḳsan biñ esrārı

Ḥadīṣ-i ḳudsīdir na'tıñ cemālī yā Resūla'llāh

15. seher vaqti:

Kaside 237

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sabahın gün doğmadan öncesi, tan vakti.

Hasan Hilmî haber bekler muhabbet bâğbânından

Şehir vakti haber gönder şefâ'at yâ Resûla'llâh

16. şehir vakti:

Kaside 239

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sabahın gün doğmadan öncesi, tan vakti.

Hasan Hilmî gülüstânı gezerse her şehir vakti

Virirler zâkire güller habîbden yâ Resûla'llâh

şehir vaktinde:

1. şehir vaktinde:--n, --de

Kaside 97

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sabahın gün doğmadan öncesi, tan vakti.

Oğur vaşfîñ kitâbını şehir vaktinde 'âşıklar

Şedâ eyler diler vuşlat 'acîbim yâ Resûla'llâh

2. şehir vaktinde:--n, --de

Kaside 164

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sabahın gün doğmadan öncesi, tan vakti.

Vücûd şehrinde dil mürğî seniñ vaşfîñ tavâfîcün

Şehir vaktinde 'aşk-nâme yazarmış yâ

Resûla'llâh

sehîl kıl:

1. sehîl kıl:

Kaside 274

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kolaylaştırmak.

Tevekkül eyledi 'âşık su'âle rûz-ı maşşerde

Sehîl kıl kudretim yokdur cevâba yâ Resûla'llâh

se'îd:

1. se'îddir:-dir

Kaside 104

Mısra: 6

Mutlu.

Hasan Hilmî gönül hamsi gıdâsı âb-u nîsândır

İçerse ehl-i isti'dâd se'îddir yâ Resûla'llâh

2. se'îde:

Kaside 265

Mısra: 2

Kutlu, uğurlu, mübarek, said.

Bi-hamdi'llâh yetişdik rûz-ı 'îde yâ Resûla'llâh

Muhabbetdir irişdirdi se'îde yâ Resûla'llâh

sekiz:

1. sekiz:

Kaside 120

Mısra: 15

"Sekiz" sayı sıfatı.

Sekiz cennet sekiz bâbdır sekiz beytdir nikâh na'tı

Sekiz cennetde sultânı nikâhdır yâ Resûla'llâh

2. sekiz:

Kaside 120

Mısra: 15

"Sekiz" sayı sıfatı.

Sekiz cennet sekiz bâbdır sekiz beytdir nikâh na‘tı
Sekiz cennetde sultânı nikâhdır yâ Resûla’llâh

sekiz cennet:

1. sekiz cennet:

Kaside 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İslam inancında sekiz adet cennet olduğu genel kabul görmektedir. Bunun başlıca nedeni ise Kur'an'da cennet isimleri olarak; Cennet, Dâru'l-Âhiret, Cennetü'l-Huld, Dâru's-Selâm, Dâru'l-Mukâme, Hüsnâ, Firdevs Cenneti, Me'vâ Cenneti, Naîm Cenneti, Adn Cenneti gibi adların kullanılması ve çoğu din adamının bu adlardan yola çıkarak cennetin sekiz derece ya da adet olduğunu söylemesidir.

Cemâliñ cennete mir'ât sekiz cennet medîneñdir
Çekildi kârübân yolda delîl gel yâ Resûla’llâh

2. sekiz cennet:

Kaside 16

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İslam inancında sekiz adet cennet olduğu genel kabul görmektedir. Bunun başlıca nedeni ise Kur'an'da cennet isimleri olarak; Cennet, Dâru'l-Âhiret, Cennetü'l-Huld, Dâru's-Selâm, Dâru'l-Mukâme, Hüsnâ, Firdevs Cenneti, Me'vâ Cenneti, Naîm Cenneti, Adn Cenneti gibi adların kullanılması ve çoğu din adamının bu adlardan yola çıkarak cennetin sekiz derece ya da adet olduğunu söylemesidir.

Şerî'at Tûr-ı Sînâ'dır ene'llâhdan haber söyler
Cemâliñdir sekiz cennet şerî'at yâ Resûla’llâh

3. sekiz cennet:

Kaside 42

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Cennetin sekiz kapısı. II. Cennetin sekiz kapısı vardır. Hadislerde "Cennetin sekiz kapısı olduğu" açıkça ifade edilmiştir, (bk. İbn Hacer, VII/28).

4. sekiz cennet:

Kaside 69

Mısra: 37

Kelime Tipi: -

Sekiz cennet (Cennetü'l-me'va, Cennet-i adn, Darü'l- huld, Firdevs, Darü's-selam, Darü'l-mukame, Cennatü'n-naîm, El-makamü'l-emin).

Bu gün hamd u şenâ olsun sekiz cennet
ziyâlansun

Sülâlem cennete gelsün şefâ'at yâ Resûla’llâh

5. sekiz cennet:

Kaside 71

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Sekiz cennet (Cennetü'l-me'va, Cennet-i adn, Darü'l- huld, Firdevs, Darü's-selam, Darü'l-mukame, Cennatü'n-naîm, El-makamü'l-emin).

Sekiz cennet cemâlidir mübarek isminiz miftâh
Açar ebvâbı ol Fettâh habîbsin yâ Resûla’llâh

6. sekiz cennet:

Kaside 83

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sekiz cennet (Cennetü'l-me'va, Cennet-i adn, Darü'l- huld, Firdevs, Darü's-selam, Darü'l-mukame, Cennatü'n-naîm, El-makamü'l-emin).

Marîz gönüm muvaḥḥiddir iḥer āb-u ḥayât ḥaḳḳā
Sekiz cennet cemāl Ḥaḳḳ'ā namāzdır yā
Resūla'llāh

7. sekiz cennet:

Kaside 95

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Sekiz cennet (Cennetü'l-me'va, Cennet-i adn,
Darü'l- huldı, Firdevs, Darü's-selam, Darü'l-
mukame, Cennatü'n-naim, El-makamü'l-emin).*

Şarâb-ı şehvet-i şeyṭân Ḥasan Ḥilmî ne meşhûrdur
Bunuñ terki sekiz cennet cüdâyım yā Resūla'llāh

8. sekiz cennet:

Kaside 98

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Sekiz cennet (Cennetü'l-me'va, Cennet-i adn,
Darü'l- huldı, Firdevs, Darü's-selam, Darü'l-
mukame, Cennatü'n-naim, El-makamü'l-emin).*

Ḥayālîñ ḥamr-ı ḥālîşdir baña āb-u ḥayât oldur
Sekiz cennet şarâbından elezdır yā Resūla'llāh

9. sekiz cennet:

Kaside 120

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

*Sekiz cennet (Cennetü'l-me'va, Cennet-i adn,
Darü'l- huldı, Firdevs, Darü's-selam, Darü'l-
mukame, Cennatü'n-naim, El-makamü'l-emin).*

Sekiz cennet sekiz bâbdır sekiz beytdir nikâh na'tı
Sekiz cennetde sultânı nikâhdır yā Resūla'llāh

10. sekiz cennet:

Kaside 165

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Sekiz cennet (Cennetü'l-me'va, Cennet-i adn,
Darü'l- huldı, Firdevs, Darü's-selam, Darü'l-
mukame, Cennatü'n-naim, El-makamü'l-emin).*

Dikildi Mekke'ye sancâğ bilindi yā Resūla'llāh
Sekiz cennet ḳapuları açıldı yā Resūla'llāh

11. sekiz cennet:

Kaside 215

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Sekiz cennet (Cennetü'l-me'va, Cennet-i adn,
Darü'l- huldı, Firdevs, Darü's-selam, Darü'l-
mukame, Cennatü'n-naim, El-makamü'l-emin).*

Şırâtı geçmege 'aşkıñ Burak'dır yā Resūla'llāh
Sekiz cennet işitdim pek ırakdır yā Resūla'llāh

sekiz cennetde:

1. sekiz cennetde:--de

Kaside 120

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

*Sekiz cennet (Cennetü'l-me'va, Cennet-i adn,
Darü'l- huldı, Firdevs, Darü's-selam, Darü'l-
mukame, Cennatü'n-naim, El-makamü'l-emin).*

Sekiz cennet sekiz bâbdır sekiz beytdir nikâh na'tı
Sekiz cennetde sultânı nikâhdır yā Resūla'llāh

sekiz cennetleriñ:

1. sekiz cennetleriñ:

Kaside 85

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sekiz cennet (Cennetü'l-me'va, Cennet-i adn,

Darü'l- huldı, Firdevs, Darü's-selam, Darü'l- mukame, Cennatü'n-naim, El-makamü'l-emin).

Muhabbet bağınıñ bābı namāzdır yā Resūla'llāh
Sekiz cennetleriñ nūrı namāzdır yā Resūla'llāh

sekrān:

1. sekrān:

Kaside 263

Mısra: 3

Mest, sarhoş.

Anıñ 'aşıqları sekrān gelürse rüz-ı mahşerde
Hisāb görmez 'azāb çekmez felāhdır yā
Resūla'llāh

2. sekrān:

Kaside 285

Mısra: 5

Mest, sarhoş.

Hasan Hilmī vişāliñ 'id idince tā ezel sekrān
Erenler meclisinde mey-furūşum yā Resūla'llāh

sekr-i lā-ya 'kıl:

1. sekr-i lā-ya 'kıl:

Kaside 233

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aklı başından gitmiş, sarhoş bir biçimde.

Muhabbet bādesindendir gezersem sekr-i lā-ya 'kıl
Su'al-i Münkir'e virmem cevāb da yā Resūla'llāh

selām:

1. selāmı:-ı

Kaside 28

Mısra: 2

Esenlik dileme sözü.

Medīneñ menzili Mevlā kelāmı yā Resūla'llāh
Melā'ikler okur şallū selāmı yā Resūla'llāh

2. selāmı:-ı

Kaside 28

Mısra: 6

*Hazret-i Muhammed(As), 'ın kabrinin
bulunduğu Ravza-i Mutahhara'nın en bilinen
kapısı. II selam söyleme.*

Hiṭāb-ı irci'ī rāci'ī rüçü' eyler bu rüh aşı
Yetişdir ravzana rāzī selāmı yā Resūla'llāh

3. selāmı:-ı

Kaside 28

Mısra: 10

Esenlik dileme sözü, selam olsun.

Hayā eyler güneş gökde tülū' itdikçe her eyyām
Hasan Hilmī okur şallū selāmı yā Resūla'llāh

4. selāmım:-ım

Kaside 335

Mısra: 2

*Bir kimseye veya bir topluluğa yakınlık,
sevgi ve nezaket göstermek, sağlık, esenlik ve
başarı dilemek için söylenen söz.*

Muhabbetdir bu 'ilm içre merāmım yā Resūla'llāh
Sañadır 'ilm-i na'tıñla selāmım yā Resūla'llāh

selām almañ:

1. selām almañ:

Kaside 73

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Birinin selamına karşılık vermek, “ve aleyküm selâm” diyerek, cevap vermek.

Vaşıyyet söyleyüp didiñ namāz kılmayanlara
Selām virüp selām almañ buyurduñ yā
Resūla’llāh

selām eyler:

1. selām eyler:--r

Kaside 43

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Huzur, güven, sağlık, selâmet, dua.

Hasan Hilmî okur fermân yazar arzû niyâz eyler
Seher vaqti selām eyler hedâyâ yā Resūla’llāh

2. selām eyler:--r-r

Kaside 60

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

1- Selam vermek. 2- Hz. Peygamber için okunan ve Allah’ın rahmet ve selamının onun üzerine olması dileğini ifade eden duaları dile getirmek.

Sever sevdâ-yı ‘aşkıñdır süveydâ-yı dilim dilde
Gönül her dem selām eyler resüle yā Resūla’llāh

3. selām eyler:--r

Kaside 239

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Uzakta olan birine esenlik dilemek, selam söylemek.

Gönül Üveyse’l-Karānî’dir güderse nâka-i ‘aşkı
Saña şad şad selām eyler gönülden yā Resūla’llāh

selām geldi:

1. selām geldi:--di

Kaside 207

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Selam ulaşmak, esenlik gelmek.

Selām geldi Zî-selem’den yā Resūla’llāh
Seher vaqti ta‘āmıdır zû’n-ni‘amdan yā
Resūla’llāh

selām gelsün:

1. selām gelsün:--sün

Kaside 279

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Selamı ulaşmak, sevgiliden ilgi görmek.

Bakar mı şüretâ ‘aşık-ı haqîkat yâri gördükçe
Selām gitsün selām gelsün habîbe yā Resūla’llāh

selām gitsün:

1. selām gitsün:--sün

Kaside 279

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Selam göndermek, esenlik dilemek.

Bakar mı şüretâ ‘aşık-ı haqîkat yâri gördükçe
Selām gitsün selām gelsün habîbe yā Resūla’llāh

selām itsem:

1. selām itsem:--se, --m

Kaside 154

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Selam söylemek. Selamını birine götürmesini söylemek.

Hasan Hilmî sūd emmişdir sūd hakkını helâl eyle
Seher vakti selâm itsem gelür mi yâ Resûla'llâh

selâm söyle:

1. selâm söyle:

Kaside 219

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bir kimseye, selamını birine götürmesini söylemek.

Hasan Hilmî selâm söyle bu gün yetmiş biñ
hüccāca

Bunı red eyleyen hakkā revāfîz yâ Resûla'llâh

selâm söyler:

1. selâm söyler:--r

Kaside 323

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Birisine selamını göndermek.

Hasan Hilmî sa'âdetle selâm söyler yazar na'tıñ
Şu'arâ-i ehl-i sünnet ve'l-cemā'at yâ Resûla'llâh

selâm virdim:

1. selâm virdim:--di, --m

Kaside 99

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Birini selamlamak (Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed (s.a.v) ve ashabını dua okumak.

İnâbe eyledim Qur'ân kitāba yâ Resûla'llâh
Oğur şallū selâm virdim resûle yâ Resûla'llâh

selâm virüp:

1. selâm virüp:--üp

Kaside 73

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Birini selamlamak.

Vaşiyyet söyleyüp didiñ namâz kılmayanlara
Selâm virüp selâm almañ buyurduñ yâ
Resûla'llâh

selâmet:

1. selâmet:

Kaside 50

Mısra: 5

1. Salimlik, emnlik, korku ve endişeden uzak olma. 2. Selamete çıkma, kurtulma. 3. İyi netice. 4. Kurtulma.

Selâmet dîn-i İslâm'da emānet ehline mahşûs
'Adâlet ehline fermān sebebdır yâ Resûla'llâh

selîm:

1. selîmim:--im

Kaside 106

Mısra: 4

Sağlam, doğru, ayıp ve kusuru olmayan.

Diyâr-ı gurbete düşdüm bu gün öksüs yetîm
kaldım

Babam sensiñ meded eyle selîmim yâ Resûla'llâh

semâ:

1. **semādan:-dan**

Kaside 30

Mısra: 7

Gök, âsmân.

Bu âhım âteşindendir semādan kaçreler tamlar
Sehāb ağlar güler yerler cömerdim yâ Resûla'llāh

2. **semādan:-dan**

Kaside 38

Mısra: 9

Gök, âsmân.

İşitdim nefsi yâ nefsi semādan bir bülend-âvâz
Açıldı na'tına âgâz sezâvâr yâ Resûla'llāh

3. **semāda:-da**

Kaside 187

Mısra: 4

Gök, gökyüzü.

Muhabbet 'aqla geldikçe gözümde kanlı yaş
tamlar
Melekler hâlime ağlar semāda yâ Resûla'llāh

semā ehli:

1. **semā ehli:**

Kaside 45

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gök ehli, melekler ve ruhanîler.

Hayâ eyler semā ehli içildikçe duhân yerde
Melekler kaçdılar gökde bu 'ibret yâ Resûla'llāh

2. **semā ehli:**

Kaside 155

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gök ehli, melekler ve ruhanîler.

Semā ehli sürür eyler cemāliñ yerde turdukça
Zemîne rahmeti ravzañ türâbıñ yâ Resûla'llāh

3. **semā ehli:**

Kaside 272

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gök ehli, melekler ve ruhanîler.

Naẓar kılsun semā ehli muhabbet şemsine dilde
Yüzündür gurre-i bedri tamāmım yâ Resûla'llāh

semāvāt:

1. **semāvāta:-a**

Kaside 69

Mısra: 21

Gök, gökyüzü.

Uğandı bakmadı Âdem ki üç yüz yıl semāvāta
Unutdı dostu Havvâ'yı şefâ'at yâ Resûla'llāh

2. **semāvāta:-a**

Kaside 84

Mısra: 4

Gök, gökyüzü.

Namāz mi'râc-ı mü'mindir kurulmuş minber-i
tevḥîd
Semāvāta Burāk ancak namāzdır yâ Resûla'llāh

semāvāt ehli:

1. **semāvāt ehli:**

Kaside 75

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Gökyüzündeki her şey.

Semāvāt ehli yād eyler seniñ ismiñle ey Ahmed
Melekler iftiḥār eyler ‘azīzdir yā Resūla’llāh

semen-bū:

1. semen-būyūñ:--y, --uñ

Kaside 324

Mısra: 5

Yasemin gibi güzel kokan (sevgili).

Hasan Hilmī semen-būyūñ koḡar ‘aşk-ı ḡayāliden
Görür rü‘yāda vaşf eyler bevākī yā Resūla’llāh

semi’:

1. semi’dır:--dir

Kaside 333

Mısra: 4

İşitmek, duymak.

Oḡunsa nām-ı na’tiñ zümre-i ‘uşşāk lisānında
Melek gökde beşer yerde semi’dır yā Resūla’llāh

semi’nā:

1. semi’nā:

Kaside 50

Mısra: 8

İşittik.

Ḥilāfet emr-i Qur’ān’dır ḡıyānet eylemez sulṭān
Semi’nā eyyühā’l-insān türābdır yā Resūla’llāh

2. semi’nā:

Kaside 65

Mısra: 10

İşittik.

Ḥasan Hilmī ḡammālīḡdan ḡalāş olmaz ne
ḡikmetdir

Semi’nā tā ezel bār-ı ‘aşkıñ yüklendim yā
Resūla’llāh

3. semi’nā:

Kaside 160

Mısra: 2

İşittik (Bakara 2:285).

Beşāret sūre-i İnnā fetāḡnā yā Resūla’llāh
Oḡundu āyet-i fermān semi’nā yā Resūla’llāh

semm-i kātildir:

1. semm-i kātildir:--dir-dir

Kaside 69

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Öldürücü zehir.

Ḳopunca tā ḡıyāmet hem bize düşmānlıḡı vardır
Zehirli semm-i kātildir şefā‘at yā Resūla’llāh

semt-i minā’da:

1. semt-i minā’da:--da

Kaside 250

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Mekke ile Müzdelife arasında Mescid-i
Harām’ın yaklaşık 7 km. kuzeydoğusunda ve
Harem sınırları içinde bulunan Mina şeytan
taşlama, kurban kesme, bayram günlerinde
konaklama gibi hac ibadetlerinin (menāsik)
yapıldığı yer.*

Ne ḡoşdur şavt-ı lebbeyk ‘Arafāt’da yā
Resūla’llāh

Bilür ‘aşık olan semt-i Minā’da yā Resūla’llāh

sen:

1. sende:-de

Kaside 3

Mısra: 2

II. tekil şahıs zamiri - Hz. Muhammed yerine.

Hayālinden hayā itdim görünce yā Resūla'llāh
Bağar kalbim gözüm sende olunca yā Resūla'llāh

2. sensin:-sin

Kaside 4

Mısra: 13

İkinci tekil şahıs zamiri (Hz. Muhammed (as.) yerine).

Hasan Hilmī izin ister ki sensin hıvāce-i 'ālem
Medīneñ bāb-ı 'ilminde gedādır yā Resūla'llāh

3. senden:-den

Kaside 7

Mısra: 11

İkinci tekil şahıs zamiri (Hz. Muhammed'in yerine).

Döner kalbim degirmendir gelür 'aşkıñ şuyu
senden
Şalātıyla selām benden sañadır yā Resūla'llāh

4. seniñ:-iñ

Kaside 8

Mısra: 8

İkinci tekil şahıs zamiri (Hz. Muhammed için).

Hasan Hilmī bi-ḥamdi'llāh muḥabbet tācını
geymiş
Seniñ sāyendedir bī-şekk ḥaḳīḳatdır yā
Resūla'llāh

5. seniñ:-iñ

Kaside 13

Mısra: 5

II. tekil şahıs zamiri - Hz. Muhammed yerine.

Hasan Hilmī yetimindir seniñ imdādına muḥtāc
Aña cū'luḳ südi şimdi şibe'dir yā Resūla'llāh

6. seniñ:-iñ

Kaside 20

Mısra: 12

İkinci tekil şahıs zamiri (Hazret-i Muhammed kastedilerek).

Hasan Hilmī rücū' eyle ḥaṭā itdiñ 'aṭā gelsün
Seniñ na'tıñla bi-ḥamdi'llāh naḳşibendim yā
Resūla'llāh

7. seni:-i

Kaside 26

Mısra: 5

İkinci tekil şahıs zamiri (Hz. Muhammed (as.) yerine).

Seni vaşf eyledi bi'z-zāt şıfāt-ı 'abd ile ma'būd
Maḳāmıñ cennet-i Maḥmūd ḥayrān oldum yā
Resūla'llāh

8. senden:-den

Kaside 28

Mısra: 3

II. tekil şahıs zamiri - Hz. Muhammed yerine.

Sefer sofrasına ni'met gelür vaḳt-i seḥer senden
Muḥabbet miftaḥ-ı Babu's-Selāmı yā Resūla'llāh

9. seniñ:-iñ

Kaside 32

Mısra: 3

II. tekil şahıs zamiri - Hz. Muhammed yerine.

Kaçırdı âşiyânından seniñ hüsniñ bu ‘Ankâ’yı
Ne çäre bir mekân tutmaz seniñçün yâ Resûla’llâh

10. **seniñ:**

Kaside 32

Mısra: 7

II. tekil şahıs zamiri - Hz. Muhammed yerine.

Seniñ vaşñıñ ideñ diller ne ay ister ne yıldızlar
Karanlık gice gündüzler ki sensiz yâ Resûla’llâh

11. **sensiñ:-siñ**

Kaside 32

Mısra: 1

*İkinci tekil şahıs zamiri (Hz. Muhammed
(as.) yerine).*

Ğıdâsı rûh-ı ‘uşşâkıñ ki sensiñ yâ Resûla’llâh
Cemâliñ mürğ-ı dil ister ki keşf it yâ Resûla’llâh

12. **senden:-den**

Kaside 36

Mısra: 7

*İkinci tekil şahıs (Hz. Muhammed
bağlamında).*

Şehâb-ı ma’rifet nâmıñ yağar âb-ı nîsân senden
Hasan Hilmî ‘Aden şâhı şefâ‘at yâ Resûla’llâh

13. **sende:-de**

Kaside 41

Mısra: 8

II. tekil şahıs zamiri - Hz. Muhammed yerine.

Hakîkat Hakık’da muğlaqsın muhabbet bâğ-ı
kudretde
Hidâyet miftâhı sende değil mi yâ Resûla’llâh

14. **seniñ:-iñ**

Kaside 41

Mısra: 6

II. tekil şahıs zamiri - Hz. Muhammed yerine.

Ṭarîkat sırr-ı esrârdır şerî‘at eylemiş mestür
Seniñ ‘aşkıñ baña mesrûr değil mi yâ Resûla’llâh

15. **seniñ:-iñ**

Kaside 42

Mısra: 7

II. tekil şahıs zamiri - Hz. Muhammed yerine.

Cemâlu’llâh müsâvîdir seniñ ism-i şerîfñle
Anıñçün ‘aşkıñ zikri vişâldır yâ Resûla’llâh

16. **sensin:-sin**

Kaside 42

Mısra: 6

II. tekil şahıs zamiri - Hz. Muhammed yerine.

Na‘îmi cennete teşbîh ki hâşâ eylemem zâtıñ
Muhabbet meyve-i kudret ki sensin yâ Resûla’llâh

17. **seniñ:-iñ**

Kaside 43

Mısra: 5

II. tekil şahıs zamiri - Hz. Muhammed yerine.

Yağar feyz-i hudâ gökden seniñ ismiñle ey
Aḥmed
Muhabbetden biter Maḥmûd Muhammed yâ
Resûla’llâh

18. **sensiñ:-siñ**

Kaside 43

Mısra: 16

II. tekil şahıs zamiri - Hz. Muhammed yerine.

Cigerler hasretiñ çekdi harâretiden harâb oldu
Bizi ma'mûr iden üstâz ki sensiñ yâ Resûla'llâh

19. **seniñ:-iñ**

Kaside 44

Mısra: 4

II. tekil şahıs zamiri - Hz. Muhammed yerine.

Şadef şak oldu şadımnda çıkar andan cevâhirler
Seniñ ismiñ gönüllerde güneşdir yâ Resûla'llâh

20. **seniñ:-iñ**

Kaside 44

Mısra: 6

II. tekil şahıs zamiri - Hz. Muhammed yerine.

Muhabbet tüccârıyız ammâ nuqûd sermâyemiz
yokdur
Seniñ haznende pek çokdur yetişdir yâ
Resûla'llâh

21. **sende:-de**

Kaside 56

Mısra: 8

İkinci tekil şahıs zamiri (Hz. Muhammed yerine).

Ĥilâfet almağa şimdi liyâkât kalmadı bende
Ümîdim mürşidim sende ararım yâ Resûla'llâh

22. **seniñ:-iñ**

Kaside 56

Mısra: 9

İkinci tekil şahıs zamiri (Hz. Muhammed bağlamında).

Hasan Ĥilmî keser nefsiñ seniñ ismiñ suyûfiyla
Put u dünyâyı bi'l-kalbde kırarım yâ Resûla'llâh

23. **seniñ:-iñ**

Kaside 59

Mısra: 1

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Hz. Muhammed).

Seniñ şeh-zâdeniñ ismi Ĥasan'dır yâ Resûla'llâh
Dağı ihvânı bî-şübhe Ĥuseyn'dir yâ Resûla'llâh

24. **sende:-de**

Kaside 60

Mısra: 5

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Elim bende gözüm sende gönül na'tıñ okur şimdi
Muhabbetlü melek mürsel vişâle yâ Resûla'llâh

25. **seniñ:-iñ**

Kaside 61

Mısra: 5

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri.

Muhabbetle ģanî kalbim seniñ virdiñ sarâyımdır
Ĥasan Ĥilmî kuluñ ĥâdim sarâya yâ Resûla'llâh

26. **sende:-de**

Kaside 62

Mısra: 5

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Güneş senden toğar her dem ki sende ģurûb eyler
Ĥaĥîkat âfitâbına şehâbsın yâ Resûla'llâh

27. **senden:-den**

Kaside 62

Mısra: 5

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Güneş senden toğar her dem ki sende ģurûb eyler
Ĥaĥîkat âfitâbına şehâbsın yâ Resûla'llâh

28. **sen:**

Kaside 66

Mısra: 7

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Günāhkārım yüzi k̄ara beni maḥşerde sen ara
Yazıldı defterim nāra kebābım yā Resūla'llāh

29. **senden:-den**

Kaside 68

Mısra: 6

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Ciger bişdi kebāb oldu vücūd gitdi ḥarāb oldu
Şeker şerbetleri senden uṭandı yā Resūla'llāh

30. **saña:-a**

Kaside 69

Mısra: 6

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Yağan yağmur esen rüzgār seniñle iftiḥār eyler
Günāhkārım saña muḥtāc şefā'at yā Resūla'llāh

31. **saña:-a**

Kaside 69

Mısra: 36

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Didi yā Rabb unutduḡ biz bu esmāi oḡurduḡ biz
Ġafūrsun saña muḥtācız şefā'at yā Resūla'llāh

32. **senden:-den**

Kaside 69

Mısra: 3

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Ki senden raḥmet olmazsa yanarım ben
cehennemde
Ki sensin erḥame'l-mücrim şefā'at yā Resūla'llāh

33. **seni:-i**

Kaside 69

Mısra: 40

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Ḥasan Ḥilmī kuluñ kemter tükenmez raḥmetiñ
artar
Seni buldı şefā'atçı şefā'at yā Resūla'llāh

34. **seniñle:-iñ, -le**

Kaside 69

Mısra: 5

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri.

Yağan yağmur esen rüzgār seniñle iftiḥār eyler
Günāhkārım saña muḥtāc şefā'at yā Resūla'llāh

35. **sensin:-sin**

Kaside 69

Mısra: 4

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Ki senden raḥmet olmazsa yanarım ben
cehennemde
Ki sensin erḥame'l-mücrim şefā'at yā Resūla'llāh

36. **sensin:-sin**

Kaside 69

Mısra: 7

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Şuçumı i'tirāf itdim ki sensin derde dermānım
Bize şeytān ḥased u düşmān şefā'at yā Resūla'llāh

37. **sensiñ:-sin**

Kaside 69

Mısra: 10

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Utanmaz öyle bir mel'ün şıgındık Hakk'a
şerrinden

Baňa imdād iden sensiñ şefā'at yā Resūla'llāh

38. **sensiñ:-iñ**

Kaside 70

Mısra: 17

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri.

Hasan Hilmī zehirlense seniñ ismiñ olur tiryāk
Bunuñ terki bize kaç'ā harāmdır yā Resūla'llāh

39. **sensiñ:-iñ**

Kaside 70

Mısra: 12

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri.

Tamām kırk yıl marīz oldum tabībler kaldılar
'āciz

Seniñ vaşfiñ bize mu'ciz şafādır yā Resūla'llāh

40. **saña:-a**

Kaside 71

Mısra: 6

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Mürīd oldum ki bir şeyhe murādım 'āşık olmaqdır
Hilāfet saña lāyıkdır haqīkat yā Resūla'llāh

41. **sen:**

Kaside 71

Mısra: 9

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Ki ba'zen ta'n idüp dirler hemān 'āşık ki sen
misin

Severse söylesün anlar buyursun yā Resūla'llāh

42. **sensiñ:-iñ**

Kaside 71

Mısra: 12

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri.

Nidā eyler baňa ma'şūk beni medh eyledi 'āşık
Seniñ evşāfına lāyıq ne yazsam yā Resūla'llāh

43. **saña:-a**

Kaside 72

Mısra: 18

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Hasan Hilmī okur yazar seniñ mevlūdını şimdi
Saña kurbān olur cānı ta'aşşuk yā Resūla'llāh

44. **sen:**

Kaside 72

Mısra: 14

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Günāhkārız kara yüzlü huzūra varmağa yüz yok
Şefā'at baħrına had yok sen 'afv it yā Resūla'llāh

45. **sensiñ:-iñ**

Kaside 72

Mısra: 6

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri.

Şükür biz yevm-i işneyne yetişdik okuruz mevlūd
Seniñ ümmetine ma'būd rahīmdır yā Resūla'llāh

46. **sensiñ:-iñ**

Kaside 72

Mısra: 17

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri.

Hasan Hilmî okur yazar seniñ mevlüdını şimdi
Saña qurbân olur cânı ta' aşşuq yâ Resûla'llâh

47. saña:-a

Kaside 74

Mısra: 3

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Sehâb-ı hikmet-i Hâk'dan saña vahyen nüzûl itdi
Bize vaz'-i hidâyetdir şerî' at yâ Resûla'llâh

48. sen:

Kaside 75

Mısra: 13

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Hz.

Muhammed).

Zemîne eylediñ teşrîf Muḥammed Muṣṭafâ'sıñ
sen

Cihâna âfitâb ismiñ reşiddir yâ Resûla'llâh

49. seniñ:-iñ

Kaside 75

Mısra: 8

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Hz.

Muhammed).

Ṭulû' eyler seniñ ismiñ bedestân-ı hidâyetde
Seniñ zikriñ ziyâsına sebebdır yâ Resûla'llâh

50. seniñ:-iñ

Kaside 75

Mısra: 7

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Hz.

Muhammed).

Ṭulû' eyler seniñ ismiñ bedestân-ı hidâyetde
Seniñ zikriñ ziyâsına sebebdır yâ Resûla'llâh

51. seniñ:-iñ

Kaside 75

Mısra: 11

"Sen" ikinci tekil kişi zamiri. || Hz.

Muhammed.

Semâvât ehli yâd eyler seniñ ismiñle ey Aḥmed
Melekler iftiḥâr eyler 'azîzdir yâ Resûla'llâh

52. seniñ:-iñ

Kaside 78

Mısra: 6

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Hz.

Muhammed).

Saña vâsıl kılar Allâh bizi bayrâm namâzıyla
Seniñ sâyende biz bulduq bu dîni yâ Resûla'llâh

53. sensiñ:-sin

Kaside 79

Mısra: 5

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Hz.

Muhammed).

Nebîler ḥâtemi sensiñ nebiyye ittibâ' eyledik
Nikâḥen mihr-i tecdîdi 'atîḳan yâ Resûla'llâh

54. sensiñ:-sin

Kaside 89

Mısra: 1

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Mürîdim mürşidim sensiñ meded kıl yâ
Resûla'llâh
Marîzem ma'nevî derdim devâ kıl yâ Resûla'llâh

55. sen:

Kaside 92

Mısra: 5

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (şair.).

Hasan Hilmî ' Adın bahri namâz kıl sen çıkar dürri
Hayât-ı ma'nevî içse kanar mı yâ Resûla'llâh

56. sen:

Kaside 97

Mısra: 6

" Sen " ikinci tekil şahıs zamir,

Hz.Muhammed.

Göñül 'aşkıñ sıratından tecâvüz eylemek ister
Günâhkârım elim tut sen 'abîrim yâ Resûla'llâh

57. seniñ:-iñ

Kaside 102

Mısra: 1

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Hz.

Muhammed).

Seniñ vaşfıñ kitâbını yazarsam yâ Resûla'llâh
Okunsun ber-güzâr kılsun ölürsem yâ Resûla'llâh

58. seniñ:-iñ

Kaside 102

Mısra: 3

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Hz.

Muhammed).

Cihâna cânımı virdim seniñ 'aşkıñ fedâsıçün
Ki farzdır nefsimi kırbân kesersem yâ Resûla'llâh

59. sensiñ:-sin

Kaside 106

Mısra: 4

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Hz.

Muhammed).

Diyâr-ı gurbete düşdüm bu gün öksüs yetim
kaldım

Babam sensiñ meded eyle selimim yâ Resûla'llâh

60. seniñ:-iñ

Kaside 108

Mısra: 5

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Hz.

Muhammed).

Ebû Tâlib taleb kıldı seniñ dîdârını gördi
Hidâyet itmedi tevfiğ 'azâbdır yâ Resûla'llâh

61. sen:

Kaside 110

Mısra: 3

" Sen " ikinci tekil şahıs zamir,

Hz.Muhammed.

Melâhî istimâ' etmek günâhdır sen haber virdin
Düğünler meclisi hepden fışkırdı yâ Resûla'llâh

62. sen:

Kaside 112

Mısra: 4

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri

(Hz.Muhammed).

Yetişdir rûhuma imdâd harâbdır Başra ile Bağdâd
Sen ihsân eyle dergâh-ı hüdayı yâ Resûla'llâh

63. seniñ:-iñ

Kaside 112

Mısra: 5

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Hz.

Muhammed).

Hasan Hilmî okur hasbî seniñ na'tıñ mübarekdir
Gınâi anda bulmuştur gedâi yâ Resûla'llâh

64. **sensiñ:-sin**

Kaside 118

Mısra: 1

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Hz. Muhammed).

Güzellerden güzel sensiñ güzelsiñ yâ Resûla'llâh
Güzeller bâğına ekdin fidansiñ yâ Resûla'llâh

65. **sana:--a**

Kaside 127

Mısra: 5

İkinci tekil şahıs zamiri (Hz. Muhammet yerine).

Sana bi'n-nisbe bir kaçre gibidir cümleñiñ 'ilmi
Haqqat 'ilminiñ 'ummâni sensiñ yâ Resûla'llâh

66. **sen:**

Kaside 127

Mısra: 7

İkinci tekil şahıs zamiri (Hz. Muhammet).

Hasan Hilmî mu'allemdir ki sen üstâz-ı rûhânî
Muhabbet 'ilmi dükkânı ki sensiñ yâ Resûla'llâh

67. **senden:-den**

Kaside 130

Mısra: 5

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Hz. Muhammed).

Ğarîk-i baħr-i işyanım meded senden günâh
bende
Ebed bâkî Hasan Hilmî hayâtım yâ Resûla'llâh

68. **sen:**

Kaside 133

Mısra: 8

" Sen " ikinci tekil şahıs zamir,

Hz.Muhammed.

Tâc-ı İskender nedir taht-ı Süleymân istemem
Sen şehiñ kurbânıyam yâ Muhammed Muştafâ

69. **seniñ:-iñ**

Kaside 133

Mısra: 3

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Hz. Muhammed).

Sâ'ilem ihsân seniñ 'âcizem noķşân benim
Raħmeten li'l 'âlemînsin yâ Muhammed Muştafâ

70. **seniñ:--iñ**

Kaside 142

Mısra: 5

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Şairin kendisi, Hasan Hilmî).

Hasan Hilmî hoş- âvâzı seniñ rûhuñ işitdikçe
Namâz için bâb-ı mescidde 'ibâdet yâ Resûla'llâh

71. **seniñ:-iñ**

Kaside 159

Mısra: 5

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Hz. Muhammed).

Hasan Hilmî okur na'tıñ seniñ medhiñle
meşgûldur
Günâha göz yaşı mağfiretdir yâ Resûla'llâh

72. **seniñ:-iñ**

Kaside 164

Mısra: 5

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Hz. Muhammed).

Hasan Hilmî ğarīb ‘āşık seniñ na‘tınla meşğuldur
Şükür imdādı rûhânî yetişmiş yâ Resûla’llâh

73. **seniñ:-iñ**

Kaside 164

Mısra: 3

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Hz.
Muhammed).

Vücüd şehrinde dil mürğı seniñ vaşfıñ tavâfiçün
Seher vaktinde ‘aşk-nâme yazarmış yâ
Resûla’llâh

74. **senden:--den**

Kaside 171

Mısra: 5

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Hz.
İbrahim).

Hediye geldi Cennetden Halîl’im Rabbiñ cömerd
senden
Kaldır İsmâ’ilim yerden seversem yâ Resûla’llâh

75. **seniñ:-iñ**

Kaside 177

Mısra: 4

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Hz.
Muhammed).

Tulû‘ eyler güneş na‘tın tecellî kâlbe geldikçe
Seniñ medhiñle meşğuldur mu‘abbid yâ
Resûla’llâh

76. **seni:--i**

Kaside 179

Mısra: 3

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Hz.
Muhammed).

Hayâlîñ hâtıra gelse görürdüm seni her yerde
Şabâvetden berü ‘aşkıñ çekerdüm yâ Resûla’llâh

77. **sen:**

Kaside 191

Mısra: 5

" Sen " ikici teklik şahıs zamiri (Şairin
kendisi, Hasan Hilmi).

Hasan Hilmî tedârik kıl hayâtı sen ğanîmet bil
Vefâtın vakti geldikde ‘azîmet yâ Resûla’llâh

78. **seniñ:-iñ**

Kaside 207

Mısra: 4

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Hz.
Muhammed).

‘İlâcı dest-i kudretle virir Loqmân Hekîm ammâ
Seniñ ‘aşkıñla hoş gönlüm kederden yâ
Resûla’llâh

79. **seni:--i**

Kaside 251

Mısra: 6

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Hz.
Muhammed).

Karâr-ı kâbe kavseyn Hasan Hilmî işâret var
Kuşurum çok seni medh u şenâda yâ Resûla’llâh

80. **seniñ:-iñ**

Kaside 256

Mısra: 2

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Hz.
Muhammed).

Muhabbet mürşidi nutkı muvâfık yâ Resûla’llâh
Seniñ derdiñle ‘âşıklar muṭâbık yâ Resûla’llâh

81. **saña:--a**

Kaside 258

Mısra: 2

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Hz. Muhammed).

Muhabbet mülkünün şāh-ı cemāli yā Resūla'llāh
Saña maḥşūş durur 'ālī kemāli yā Resūla'llāh

82. **sen:**

Kaside 261

Mısra: 2

" Sen " ikinci tekil şahıs zamir, Hz. Muhammed.

Uyanmaz baht-ı rūḥum bu ḡamdan yā Resūla'llāh
Muhabbetle uyandır sen elemden yā Resūla'llāh

83. **sen:**

Kaside 266

Mısra: 3

" Sen " ikinci tekil şahıs zamir, Hz. Muhammed.

Sen ol mīzān-ı maḥşerde 'uşāt-ı ümmete Ḥaḡ'dan
Şefā'atle meded ma'denisiñ yā Resūla'llāh

84. **sen:**

Kaside 277

Mısra: 5

" Sen " ikinci tekil şahıs zamir, Hz. Muhammed.

Sen ol peygamber-i āḡir zamānsın yā nebiyyu'llāh
Ḥasan Ḥilmī'de 'aşḡ miski ḡoḡarmış yā
Resūla'llāh

85. **sen:**

Kaside 280

Mısra: 6

" Sen " ikinci tekil şahıs zamir, Hz.

Muhammed.

Ḥasan Ḥilmī sözün kimyā tūrābı sīm u zer eyler
Nazar kıl sen sezā mā fi'l-ḡaḡāre yā Resūla'llāh

86. **seniñ:-iñ**

Kaside 282

Mısra: 3

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Hz. Muhammed).

Seniñ 'uşşāḡ-ı müştāḡiñ seniñ na'tıñla meşḡıldur
Kitāb-ı ḡvāceḡān-ı Naḡşibendī yā Resūla'llāh

87. **seniñ:-iñ**

Kaside 282

Mısra: 3

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Hz. Muhammed).

Seniñ 'uşşāḡ-ı müştāḡiñ seniñ na'tıñla meşḡıldur
Kitāb-ı ḡvāceḡān-ı Naḡşibendī yā Resūla'llāh

88. **senden:-den**

Kaside 295

Mısra: 3

" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Hz. Muhammed).

Murādım maḡfiret Ḥaḡ'dan ḡabīb senden
şefā'atdır
Ḥabūl eyle ne istersem ne dirsem yā Resūla'llāh

89. **saña:-a**

Kaside 298

Mısra: 2

T. İkinci teklik şahıs zamiri.

Muḥabbet meleke mālīk muraḥḥaṣ yā Resūla'llāh
Ḥüdā virmiş saña meb'ūs-ı muḥaṣṣaṣ yā
Resūla'llāh

90. **sensiñ:-sin**

Kaside 305

Mısra: 2

"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Hz.
Muhammed).

Cihādın dilde miḥmān-ı kirāmı yā Resūla'llāh
Ziyāfet cenginiñ sensiñ imāmı yā Resūla'llāh

91. **sensiñ:-sin**

Kaside 306

Mısra: 2

"Sen " ikici teklik şahıs zamiri.

Marīzem ḥarb ider rūḥum edībi yā Resūla'llāh
Ki sensiñ ḥastalar şāfi ṭabībī yā Resūla'llāh

92. **sensiñ:-sin**

Kaside 307

Mısra: 6

"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Hz.
Muhammed).

Sene biñ üç yüz sekiz receb ayında toğmuşdur
Ana sensiñ peder māder şefi'i yā Resūla'llāh

93. **sen:**

Kaside 318

Mısra: 5

"Sen " ikinci tekil şahıs zamir, Hz.
Muhammed.

Sen ol arslan-ı a'zamsın seniñle ümmetiñ maḥfūz
Ḥasan Ḥilmī sürür eyler ne ni'met yā Resūla'llāh

94. **seniñle:-in, -le**

Kaside 318

Mısra: 5

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Hz.
Muhammed s.a.v.).

Sen ol arslan-ı a'zamsın seniñle ümmetiñ maḥfūz
Ḥasan Ḥilmī sürür eyler ne ni'met yā Resūla'llāh

95. **sen:**

Kaside 342

Mısra: 4

İkinci tekil şahıs (Hz. Muhammed
bağlamında).

Bu 'aşkıñ ḥidmetiñ menzili ḥüdā bildim
kerāmetdir
Ki sen peygamber-i āḥir zamāne yā Resūla'llāh

96. **seniñ:--iñ**

Kaside 343

Mısra: 3

İkinci tekil şahıs zamiri (Hz. Muhammed
bağlamında).

Tuyunca Ḥazret-i Ādem seniñ teşrifiñi bir dem
Değişti ḥabbeye bāğ-ı cinānı yā Resūla'llāh

sen:-

1. **sensiñ:-sin**

Kaside 127

Mısra: 1

İkinci tekil şahıs zamiri (Hz. Muhammed
yerine).

Bu nefsiñ derdine dermān ki sensiñ yā Resūla'llāh
Bu ḥasta ḳalbime Loḳmān ki sensiñ yā
Resūla'llāh

2. **sensiñ:-sin**

Kaside 127

Mısra: 2

İkinci tekil şahıs zamiri (Hz. Muhammed yerine).

Bu nefsiñ derdine dermān ki sensiñ yā Resūla'llāh
Bu hasta qalbime Loqmān ki sensiñ yā
Resūla'llāh

3. **sensiñ:-sin**

Kaside 127

Mısra: 4

İkinci tekil şahıs zamiri (Hz. Muhammed yerine).

Yüzünde pertev-i nūr-ı ilāhi oldı çün zāhir
Cihānıñ şüret-i rahmānı sensiñ yā Resūla'llāh

4. **sensiñ:-sin**

Kaside 127

Mısra: 6

İkinci tekil şahıs zamiri (Hz. Muhammed yerine).

Sana bi'n-nisbe bir kaatre gibidir cümleñiñ 'ilmi
Haqqat 'ilminiñ 'ummānı sensiñ yā Resūla'llāh

5. **sensiñ:-sin**

Kaside 127

Mısra: 8

İkinci tekil şahıs zamiri (Hz. Muhammed yerine).

Hasan Hilmī mu'allemdir ki sen üstāz-ı rūhānī
Muhabbet 'ilmi dükkānı ki sensiñ yā Resūla'llāh

sene:

1. **sene:**

Kaside 307

Mısra: 5

Ar. Sene, yıl.

Sene biñ üç yüz sekiz receb ayında toğmuşdur
Ana sensiñ peder māder şeft'i yā Resūla'llāh

sened:

1. **seneddir:-dir**

Kaside 24

Mısra: 1

Dayanak, dayanılacak şey II Delil.

Cemāliñ Vāhid-i Haqq'a senedir yā Resūla'llāh
Yazılmış āyet-i Qur'an kitābdır yā Resūla'llāh

seniñ:

1. **seniñdir:-dir**

Kaside 2

Mısra: 4

Teklik ikinci kişi zamiri, sen.

Kemāliñ bağ-ı kudretidir cemāliñ cennet-i Tübā
Şer'i at meyve-i hüsna seniñdir yā Resūla'llāh

seniñçün:

1. **seniñçün:**

Kaside 32

Mısra: 4

Senin için.

Kaçırdı āşiyānından seniñ hüsnuñ bu 'Ankā'yı
Ne çäre bir mekân tutmaz seniñçün yā Resūla'llāh

seniñle:

1. **seniñle:**

Kaside 42

Mısra: 4

Seninle II. Hz. Muhammed ile.

Cemāliñ cāmi' -i cennet muḥabbet Ka'be-i kıblem
Müsāvidir sekiz cennet seniñle yâ Resûla'llâh

seniyyen:

1. **seniyyen:**

Kaside 79

Mısra: 10

Övülmüş olarak.

Meger vâsi' olan ümmet nikâh itsün ki dört 'avret
Şerî'atda budur ruḥşat seniyyen yâ Resûla'llâh

sensiñ:

1. **sensiñ:**

Kaside 36

Mısra: 6

*İkinci tekil şahıs zamiri (Hz. Muhammed
yerine).*

Muḥabbet mumı kalbimde yanar 'aşkından ey
Aḥmed
Muḥammed Muştafâ sensiñ ḥaқиkat yâ
Resûla'llâh

sensiz:

1. **sensiz:**

Kaside 32

Mısra: 8

Sen olmadan (Hz. Muhammed bağlamında).

Seniñ vaşfiñ ideñ diller ne ay ister ne yıldızlar
Karanlık gice gündüzler ki sensiz yâ Resûla'llâh

ser-:

1. **serdi:-di**

Kaside 207

Mısra: 6

Sermek, yere düzmek.

Ḥasan Ḥilmî gönül dertli muḥabbet derdi pek tatlı
Muḥib seccâdei serdi zü'l-minenden yâ
Resûla'llâh

serâce:

1. **serâce:**

Kaside 230

Mısra: 2

Ateş.

Muḥabbet kudreti billür zücâce yâ Resûla'llâh
Yanar par par kanâdilde serâce yâ Resûla'llâh

ser-â-pâ:

1. **ser-â-pâ:**

Kaside 212

Mısra: 5

*"Baştan ayağa, büsbütün, tamamen"
anlamında zarf.*

Ser-â-pâ nûr olur 'âşık Ḥasan Ḥilmî sözün şadık
Cehennem âteşi yakmaz rızâyâ yâ Resûla'llâh

2. **ser-â-pâ:**

Kaside 317

Mısra: 1

*"Baştan ayağa, büsbütün, tamamen"
anlamında zarf.*

Vücûduñ rahmet-i 'âlem ser-â-pâ yâ Resûla'llâh
Kemâliñ kerem itdi Hâk ta'âlâ yâ Resûla'llâh

ser-â-ser:

1. ser-â-ser:

Kaside 266

Mısra: 2

Baştan ayağa, tamamen.

Cemî'-i enbiyânıñ efdalıñ yâ Resûla'llâh
Ser-â-ser ins ü cin peygamberisiñ yâ Resûla'llâh

ser- 'asker:

1. ser- 'askerdir:-dir

Kaside 33

Mısra: 7

Ordunun başı, ordu kumandanı.

Bi-ḥamdi'llâh Ḥasan Ḥilmî 'âlem çekmiş ser-
'askerdir
Ne şübhem var olur vâsıl delîlsin yâ Resûla'llâh

serendib tağına:

1. serendib tağına:

Kaside 69

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Serendip Dağı. Adem tepesi olarak da bilinir. Günümüzde Sri Lanka sınırları içerisinde ve Hz. Adem'in bu tepeye indirildiğine inanılır.

Serendib tağına Âdem inince kaldı ḥayretde
Didi yâ Rabb kuşur bende şefâ'at yâ Resûla'llâh

sereyân:

1. sereyândır:--dır

Kaside 234

Mısra: 6

Yayılmak, göndermek, dağılmak.

Ḥasan Ḥilmî gönül ḥâfız zihinde sûre-i Yâsin
Sevâbı cümle mevtâya sereyândır yâ Resûla'llâh

ser-hoš:

1. ser-hoš:

Kaside 263

Mısra: 5

Kendinden geçmiş, mahmur.

Ḥasan Ḥilmî gelür ser-hoš içüp 'aşkıñ şarâbından
Kadâhı kabrine rahmet mübâhdır yâ Resûla'llâh

serhoş:

1. serhoşlarından:-lar, -ın, -dan

Kaside 20

Mısra: 4

Sarhoş.II İlâhi aşk şarabını içmiş kişi.

Ezel meyḥânesin gördüm şarâb-ı 'aşkı nûş itdim
Ezel serhoşlarından bir nakşibendim yâ
Resûla'llâh

serindib tağına:

1. serindib tağına:-na

Kaside 31

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Serendip.. Rivâyetlere nazaran, Hindistân'ın doğu tarafında bulunan, seksen fersah uzunluğunda, Hindistan'ın en uzak adası. Doğu tarafından Hind adalarının en sonuncusu. Hz. Âdem'in (as) indirildiği yer.

Serindib ağına gitmem řarāb-ı Cidde'i içmem
Cemāliñ řāhı terk itmem ki lebbeyk yā
Resūla'llāh

ser-māye:

1. ser-māyesiz:--siz

Kaside 303

Mısra: 3

Varlık ı ömür, can sermayesi.

Bakılsa bu'l-‘aceb ser-māyesiz bir cenk-i bī-‘irfān
Bu cenk bāzārının yokdur ziyānı yā Resūla'llāh

sermāye:

1. sermāyemiz:--miz

Kaside 44

Mısra: 5

*Bir servetin para ile ifade edilen kısmı, ana
para, servet.*

Muhabbet tüccārıyız ammā nuķud sermāyemiz
yokdur
Seniñ hāznende pek çokdur yetişdir yā
Resūla'llāh

sermāye-i ‘ömrüm:

1. sermāye-i ‘ömrüm:--üm

Kaside 198

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ömür sermayesi. II Yaşanılan zaman.

Hasan Hilmī fiyat olmaz bu bir āb-u hayāt ammā
Bu yolda sermāye-i ‘ömrüm çürütdüm yā
Resūla'llāh

ser-te-ser:

1. ser-te-ser:

Kaside 39

Mısra: 4

Baştan başa, büsbütün.

Görür gönlünde nūr sālīk muhabbet nūr naķş
olmuş
Cihānı ser-te-ser tutmuş o nūrum yā Resūla'llāh

2. ser-te-ser:

Kaside 97

Mısra: 2

Baştan başa, büsbütün.

Diyār-ı gurbete düřdüm ğarībem yā Resūla'llāh
Cihānı ser-te-ser gezdim habīrim yā Resūla'llāh

settār:

1. settār:

Kaside 10

Mısra: 16

Ayıpları örten Allah.

Esmā-i Hüsna'dan iki esmā mu‘inimdir
Biri Settār biri Ğaffār ki yol var yā Resūla'llāh

se‘ūd:

1. se‘ūd:--ı

Kaside 46

Mısra: 2

Buruna çekilen ilaç vb. şey, enfiye.

Burunla büy-ı rahmānı koķarız yā Resūla'llāh
Se‘üdü burnımıza çekeriz yā Resūla'llāh

sev:

1. **sevmeyen:-me, -y, -en**

Kaside 59

Mısra: 6

*(Bir kimseye veya bir şeye) Sevgi duymak,
gönül vermek.*

Kızındır Fâtıma ümmî zemîne âfitâb toğdı
Ehl-i beyti sevmeyen mel'ûn Yezîd'dir yâ
Resûla'llâh

2. **sever:-er**

Kaside 60

Mısra: 3

*(Bir kimseye veya bir şeye) Sevgi duymak,
gönül vermek.*

Sever sevdâ-yı 'aşkıñdır süveydâ-yı dilim dilde
Gönül her dem selâm eyler resûle yâ Resûla'llâh

3. **sevmez:-mez**

Kaside 136

Mısra: 3

*(Bir kimseye veya bir şeye) Sevgi duymak,
gönül vermek.*

Nişânı şöhreti sevmez sevenlerden firâr eyler
Muḥayyerdir kemâl ehli dilerse yâ Resûla'llâh

4. **sever:-er**

Kaside 158

Mısra: 1

*(Bir kimseye veya bir şeye) Sevgi duymak,
gönül vermek.*

Sever dünyâyı seyr eyler 'ömürdür yâ Resûla'llâh
Bize ğaflet viren dünyâ umûrdur yâ Resûla'llâh

5. **seversem:-er, -se, -m**

Kaside 171

Mısra: 6

Sevgi beslemek, dostluk göstermek.

Hediye geldi Cennetden Ḥalîl'im Rabbiñ cömerd
senden

Ḳaldır İsmâ'îlim yerden seversem yâ Resûla'llâh

6. **sever:-er**

Kaside 238

Mısra: 3

*(Bir kimseye veya bir şeye) Sevgi duymak,
gönül vermek.*

Muḥabbetlü 'aziz göñlüm sever aşḥâbları cândan
Şalât ile selâm andan kināye yâ Resûla'llâh

sev-:

1. **severse:-er, -se**

Kaside 71

Mısra: 10

*(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak,
gönülünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek, âşık
olmak.*

Ki ba'zen ta'n idüp dirler hemân 'âşık ki sen
misin

Severse söylesün anlar buyursun yâ Resûla'llâh

sevâb:

1. **sevâb:**

Kaside 10

Mısra: 12

*Allah (c.c.) tarafından mükafatlandırılacak
doğruluk ve iyilik karşılığı. Allah'ın (c.c.) rızasını
kazanmaya mahsus iyi amel ve hayırlı işler.*

Sevābım yok günāhım çok tolansam ravza-i
ķabriñ
Silüp süpürsem şaķalımla sevāb var yā
Resūla'llāh

2. **sevābım:**

Kaside 10

Mısra: 11

*Allah (c.c.) tarafından mükafatlandırılacak
doğruluk ve iyilik karşılığı. Allah'ın (c.c.) rızasını
kazanmaya mahsus iyi amel ve hayırlı işler.*

Sevābım yok günāhım çok tolansam ravza-i
ķabriñ
Silüp süpürsem şaķalımla sevāb var yā
Resūla'llāh

3. **sevābdır:-dır**

Kaside 70

Mısra: 2

Sevap, doğruluk ve iyiliğin karşılığı.

Vücūdum āteşe yandı kebābdır yā Resūla'llāh
Bize lütfen 'atā kılsañ sevābdır yā Resūla'llāh

4. **sevābdır:-dır**

Kaside 119

Mısra: 2

*Allah (c.c.) tarafından mükafatlandırılacak
doğruluk ve iyilik karşılığı. Allah'ın (c.c.) rızasını
kazanmaya mahsus iyi amel ve hayırlı işler.*

Beyāz ķalbi siyāh eyler günāhdır yā Resūla'llāh
Kara ķalbi beyāz eyler sevābdır yā Resūla'llāh

5. **sevāblar:-lar**

Kaside 158

Mısra: 6

Allah (c.c.) tarafından mükafatlandırılacak

*doğruluk ve iyilik karşılığı. Allah'ın (c.c.) rızasını
kazanmaya mahsus iyi amel ve hayırlı işler.*

Hasan Hilmī beķā bağı hayırdır fānī dünyāda
Sevāblar defteriñ yırtar eceldir yā Resūla'llāh

6. **sevābdır:-dır**

Kaside 162

Mısra: 4

*Allah (c.c.) tarafından mükafatlandırılacak
doğruluk ve iyilik karşılığı. Allah'ın (c.c.) rızasını
kazanmaya mahsus iyi amel ve hayırlı işler.*

Seher vakti okur Hāķ Hāķ ledünnī 'ilm-i
hikmetden
Açarsan bāb-ı dergāhı sevābdır yā Resūla'llāh

7. **sevābmış:--mı**

Kaside 229

Mısra: 6

*Allah (c.c.) tarafından mükafatlandırılacak
doğruluk ve iyilik karşılığı. Allah'ın (c.c.) rızasını
kazanmaya mahsus iyi amel ve hayırlı işler.*

Hasan Hilmī ider iṣār muḥabbet meyve-i na'tıñ
Okur 'aşkıñ kitābını sevābmış yā Resūla'llāh

8. **sevābı:-ı**

Kaside 234

Mısra: 6

Sevap, fayda, kazanç, hayır işleme.

Hasan Hilmī gönül ḥāfız zihinde süre-i Yāsin
Sevābı cümle mevtāya sereyāndır yā Resūla'llāh

9. **sevābdan:**

Kaside 328

Mısra: 4

*Allah (c.c.) tarafından mükafatlandırılacak
doğruluk ve iyilik karşılığı.*

Yazarsam nāme-i ‘aşkıñ Kirāmen Kātibīn şāhid
Hużūra ‘arz olunduğa şevābdan yā Resūla’llāh

sevād-ı a‘zamı:

1. sevād-ı a‘zamı:--ı

Kaside 64

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Büyük görünümlü şehir [Mekke için
kullanılır].*

Sevād-ı a‘zamı ta‘rīf buyurduñ mezheb-i vāhid
‘Ayān oldı ki dört mezheb Hanife yā Resūla’llāh

sevdā:

1. sevdā:

Kaside 319

Mısra: 2

(Ar.) Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet.

Açılmış sünbülün dilde bu Qur‘ān yā Resūla’llāh
Bu sevdā başka bir sevdā ne reyhān yā
Resūla’llāh

2. sevdā:

Kaside 319

Mısra: 2

(Ar.) Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet.

Açılmış sünbülün dilde bu Qur‘ān yā Resūla’llāh
Bu sevdā başka bir sevdā ne reyhān yā
Resūla’llāh

sevdā çeker:

1. sevdā çeker:--er

Kaside 100

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Âşık olup içten içe aşk ıstırapıyla yanmak. II
Arzu duymak.*

Gönül sevdā çeker ‘âşık cemīle yā Resūla’llāh
Gönül ferdā-yı firdevs-i celīle yā Resūla’llāh

sevdā-yı ‘aşka:

1. sevdā-yı ‘aşka:--a

Kaside 167

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk hevesi; kara sevdā.

Gönül sevdā-yı ‘aşka mübtelādır yā Resūla’llāh
Velākin ‘aşk-ı deryādan cüdādır yā Resūla’llāh

sevdā-yı ‘aşkıñdır:

1. sevdā-yı ‘aşkıñdır:--dır--ıñ, --dır

Kaside 60

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk hevesi II Kara sevdā.

Sever sevdā-yı ‘aşkıñdır süveydā-yı dilim dilde
Gönül her dem selām eyler resūle yā Resūla’llāh

sevdā-yı ‘aşkıñla:

1. sevdā-yı ‘aşkıñla:--ıñ, -la

Kaside 10

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet.

Aşup sevdā-yı ‘aşkıñla ki bir gün ravzanı görsem
Eşigine yüzüm sürsem sezā var yā Resūla’llāh

sevdigim:

1. sevdigim:

Kaside 52

Mısra: 8

Sevilen kişi.

Seher vaḳtı ḥoros söyler ki dir ḳum yâ eyyühâ'l-
ğâfîl

Uyan gel sevdigim 'âḳil yâ Allâh yâ Resûla'llâh

2. sevdigim:

Kaside 75

Mısra: 3

Sevgili (Hz. Muhammed).

Meded kıl sevdigim Aḥmed bize vuşlât Burâḳ'ını

Piyâde ḳalmışam berr u yabânda yâ Resûla'llâh

seven:

1. sevenlerden:-ler, -den

Kaside 136

Mısra: 3

Gönül veren (kişi).

Nişânı şöhreti sevmez sevenlerden firâr eyler
Muḥayyerdir kemâl ehli dilerse yâ Resûla'llâh

sevin:

1. sevindik:-dik

Kaside 2

Mısra: 1

Sevinmek II mutlu olmak.

İşitdik bâḡ-ı gülzârı sevindik yâ Resûla'llâh

Görünce nûr-ı beyzâı uçandık yâ Resûla'llâh

2. sevindim:-di, -m

Kaside 11

Mısra: 4

Sevinmek II mutlu olmak.

Vücûdum nâr-ı 'aşḳıñla yanar ḳırḳ yıl tamâm oldu
Muḥabbetden ḥaber geldi sevindim yâ Resûla'llâh

3. sevinsün:-sün

Kaside 14

Mısra: 2

Sevinç duymak; memnun, hoşnut olmak.

Gönül pervânesi ḳabriñ ṭolansun yâ Resûla'llâh
Ezel pervânesi îmân sevinsün yâ Resûla'llâh

4. sevindir:-dir

Kaside 109

Mısra: 8

Sevinmek II mutlu olmak.

Gurûh-ı evliyâu'llâh degildir mâ-sivâ ehli
Sevindir dostunı cândan olurken yâ Resûla'llâh

5. sevindi:-di

Kaside 171

Mısra: 4

*İstenen veya hoşâ giden bir şeyin olmasıyla
duyulan coşku.*

İner gökden gelür bir ḳoç anıñda ḥâdimi Cibrîl
Sevindi gördi İsmâ'îl kesersem yâ Resûla'llâh

6. sevinsün:-sün

Kaside 204

Mısra: 2

Mutlu olmak, hoşnut olmak.

Gönül ḥasta nefes ister oḳunsun yâ Resûla'llâh
Ṭabîb-i ḥâzıḳa geldi sevinsün yâ Resûla'llâh

7. **sevindim:-di, -m**

Kaside 342

Mısra: 6

Sevinmek II mutlu olmak.

Teveccüh kıl Hasan Hilmî muhabbet Ka‘besi
gönlüm
Sevindim söyledim aşım inābe yâ Resûla’llâh

sevin:-

1. **sevindim:-di, -m**

Kaside 94

Mısra: 6

Sevinç duymak; memnun, hoşnut olmak.

Hasan Hilmî ‘azîz olur kırarsa nefis-i şeytânı
Necâtı müjde bābında sevindim yâ Resûla’llâh

2. **sevindim:-di, -m**

Kaside 188

Mısra: 3

Sevinç duymak.

Sevindim söyledim ‘aşkıñ sūdüm ehl-i
muhabbetdir
İçer dil bülbülü hālâ kaşıkda yâ Resûla’llâh

3. **sevindim:-di, -m**

Kaside 198

Mısra: 1

Sevinç duymak.

Riyâzetle kesüp nefsi sevindim yâ Resûla’llâh
Gice gündüz nice gūşsa çekerdim yâ Resûla’llâh

4. **sevindim:-di, -m**

Kaside 308

Mısra: 2

Sevinç duymak; memnun, hoşnut olmak.

Cihādın zevkini ârzü iderdim yâ Resûla’llâh
‘İbâdetde bulup anı sevindim yâ Resûla’llâh

sevis:

1. **sevişdir:-dir**

Kaside 224

Mısra: 6

Sevimli.

Hasan Hilmî bu ‘aşk mürşid muhabbet feyz-i
rūhânî
İçerse rūh-ı sultânı sevişdir yâ Resûla’llâh

sevişmiş:

1. **sevişmişler:-miş, -ler**

Kaside 31

Mısra: 3

Karşılıklı sevme, muhabbet.

Ezel bāğında rūhânî iki maḥbūb sevişmişler
Bu gün gurbet bāzârında ciger çāk yâ Resûla’llâh

seyf:

1. **seyfi:-i**

Kaside 34

Mısra: 8

Ar. Kılıç.

‘Aceb gizlendi ‘arifler sūkūta vardı ehlu’l-llâh
Sa‘âdet seyfi yâ Fettāh müdevver yâ Resûla’llâh

2. **seyfi:-i**

Kaside 50

Mısra: 1

Kılıç (şeriat bağlamında).

Şerī‘at seyfi naşru’llāh kitābdır yā Resūla’llāh
Muḥālif şer‘a ƣahru’llāh ƣaḍabdır yā Resūla’llāh

3. **seyfidir:--i, --dir**

Kaside 200

Mısra: 5

Ar. Kılıç.

Muḥabbet seyfidir ƣudret kesersem nefis-i
emmārem

Ḥasan Ḥilmī ‘adīl olsa vezīrim yā Resūla’llāh

seyf -i sa‘ādetdir:

1. **seyf -i sa‘ādetdir:--dir**

Kaside 175

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Mutluluk kılıcı.

Du‘ā seyf -i sa‘ādetdir aşılmış ƣalb-i dil üzre
‘Aduvvi yāre bār eyler cihāda yā Resūla’llāh

seyf-i ‘aşkıñla:

1. **seyf-i ‘aşkıñla:--ıñ, --la**

Kaside 172

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşk kılıcı.

‘İbādet seyf-i ‘aşkıñla idem uđḥiyye-i ƣurbān
Hedāyā ƣoç gelür gökden ƣabūlse yā Resūla’llāh

seyf-i sa‘ādetle:

1. **seyf-i sa‘ādetle:--le**

Kaside 107

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Mutluluk kılıcı.

‘Adālet burc-ı ḥikmetden gelen seyf-i sa‘ādetle
Ebūbekrī ‘Ömer ‘Osmān ‘Alī’dir yā Resūla’llāh

seyfu’llāh:

1. **seyfu’llāh:**

Kaside 50

Mısra: 10

Allah'ın kılıcı.

Ḥasan Ḥilmī de ḥarb ehli oƣur esmāı hep ƣāfı
Yeter imdāda seyfu’llāh şavābdır yā Resūla’llāh

seyhān:

1. **seyhān:**

Kaside 49

Mısra: 6

*Seyhan Nehri Türkiye'nin Akdeniz'e dökülen
ırmaklarının en büyüğü ve en önemlisidir.*

Ṭarīƣat ḥaƣ ḥaƣīƣat Ḥaƣƣ ḥudāı ma‘rifet bilmek
İrān Seyhān Maşış Ceyhān hep şerī‘at yā
Resūla’llāh

seyl:

1. **seyl:**

Kaside 165

Mısra: 5

Sel.

Ḥasan Ḥilmī aƣar dinmez gözünden seyl gibi
yaşlar

Aña cennet libāsları biçildi yā Resūla’llāh

2. seyller:-ler

Kaside 201

Mısra: 3

Sel II gözyaşı.

Esen yeller akan seyller gelür kalbe şafâ eyler
Gönül 'uşşâk-ı rûhânî rahîmdir yâ Resûla'llâh

seyr eylediñ:

1. seyr eylediñ:--di, --ñ

Kaside 251

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Seyretmek, bakmak.

Sarây-ı Sidre-i 'arşa mübârek bâd mescidden
Çıkup seyr eylediñ 'arş-ı hâriķ-i 'âde yâ
Resûla'llâh

seyr eyler:

1. seyr eyler:-r

Kaside 15

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gezmek, gezinmek l temaşa etmek.

Gönül gülzârı seyr eyler şerî'at bâğına girdi
Gül-i hamrâya meyl itdi hâķîķat yâ Resûla'llâh

2. seyr eyler:--r

Kaside 158

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gezmek, gezinmek l temaşa etmek.

Sever dünyâyı seyr eyler 'ömürdür yâ Resûla'llâh
Bize gaflet viren dünyâ umûrdur yâ Resûla'llâh

3. seyr eyler:--r

Kaside 185

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bakmak, temaşa etmek.

Güli gülzâra meyl eyler gönüldür yâ Resûla'llâh
Çıkar eflâke seyr eyler gönüldür yâ Resûla'llâh

seyr ider:

1. seyr ider:

Kaside 53

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gezmek, gezinmek l temaşa etmek.

Sefînem seyr ider berr i baħrde bî-reîs ķaldı
Şerî'atdan kumandârı tutarım yâ Resûla'llâh

seyr it:

1. seyr it:

Kaside 18

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Yürüyüş, yürüme, gidiş. II (tas.) Bir insanın
vahdet aleminden kesret alemine ve bu kesret
aleminden tekrar Hakk'a yükselmek için yaptığı
manevî yolculuk.*

Şafâdır şüretâ hâlim şüfidir yâ Resûla'llâh
Cefâdır sîretim seyr it sefîhdür yâ Resûla'llâh

seyr-i bekâ bi'llâha:

1. seyr-i bekâ bi'llâha:--a

Kaside 282

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(tas.) Kişinin kendini Allah'ta yok ettiği "fena fi'llah"dan sonraki makam, Allah'ın varlığında beka bulmak için yapılan manevi yolculuk.

Fenāfi'llāhdan seyr-i bekā bi'llāha irdikçe
Ḥasan Ḥilmī ḥikmet zebān-ı Nakşībendī yā
Resūla'llāh

seyr-i gülzāra:

1. seyr-i gülzāra:--a

Kaside 275

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gül bahçesini gezme, seyretme.

Bu bāğın bülbülü pervāz iderse seyr-i gülzāra
Ḳanā'at Ḳāf'ına konmaz ziyāde yā Resūla'llāh

seyr-i mi'rācım:

1. seyr-i mi'rācım:

Kaside 159

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Mirac'ı gezmek, temaşa etmek. II Namaz
müminin miracıdır hadis-i şerifine telmih.*

Yeşil atlās dōşenmişdir zemīnden 'arş-ı a'lāya
Seherde seyr-i mi'rācım namāzdır yā Resūla'llāh

seyyāh:

1. seyyāhım:-ım

Kaside 61

Mısra: 1

Gezen, gezgin.

Perişān ḥālī seyyāhım mekānsız yā Resūla'llāh
'Aceb iskānı iḥsānıñ olur mı yā Resūla'llāh

2. seyyāhda:--da

Kaside 183

Mısra: 4

1- Gezgin 2- Aşk ülkesini gezen aşık.

Bu rūḥum bülbül-ü ü gül-çin gezer Ḳāf tağı 'aşk
üzre

Bu seyyāhda kuşūr itse ḳabāḥat yā Resūla'llāh

sezā:

1. sezādır:-dır

Kaside 268

Mısra: 4

Layık, uygun, münasip.

Zehri virdi kılıç çekdi ḥiyānet eyledi mel'ün
Sezādır la'nete el-ḥaḳ hezār her dem yā
Resūla'llāh

2. sezā:

Kaside 280

Mısra: 6

Lâyık. II Daha iyi daha hayırlı.

Ḥasan Ḥilmī sözüñ kimyā türābı sīm u zer eyler
Nazar kı l sen sezā mā fi'l-ḥaḳıre yā Resūla'llāh

sezā var:

1. sezā var:

Kaside 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yaraşmak, layık olmak.

Aşup sevdā-yı 'aşkıñla ki bir gün ravzanı görsem
Eşigine yüzüm sürsem sezā var yā Resūla'llāh

sezāvār:

1. sezāvār:

Kaside 38

Mısra: 10

Münasib, uygun, layık, şayan.

İşitdim nefsi yâ nefsi semâdan bir bülend-âvâz
Açıldı na‘tına âğâz sezāvâr yâ Resûla’llâh

şiddik:

1. şiddik:

Kaside 91

Mısra: 5

*I. Çok samimi, inançlı, sadakatli. II. Sözü'nün
eri kimse.*

Bilür sırrı refikimdir baña imdâd ider şiddik
Bu sırırmeyen zındık hafîdîr yâ Resûla’llâh

şidk:

1. şidk:

Kaside 2

Mısra: 5

İçten bağlılık, doğruluk, sadakat.

Şalât ile selâm eyler saña şidk ile bir ‘âşık
Kıyâmetde rezîl olmaz mu‘însin yâ Resûla’llâh

sidre-i a‘lâ:

1. sidre-i a‘lâ:

Kaside 203

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hiz. Muhammed’in mîraç gecesinde Cebrâil

*ile birlikte yükseldiği yedinci kat semâda bir
makam.*

Mağâmın zât-ı ev ednâ ‘urûcuñ Sidre-i a‘lâ
Nüzûluñ kâbe kavseyn şerefdîr yâ Resûla’llâh

sidre-i rûhdur:

1. sidre-i rûhdur:--dur

Kaside 203

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Ruhun sidresi. (Hz. Muhammed’in mîraç
gecesinde Cebrâil ile birlikte yükseldiği yedinci
kat semâda bir makam olan Sidret’ül-Münteha’yı
kastederek.).*

Muhabbet Sidre-i rûhdur medîneñ ‘âşık menzil
Hasan Hilmî nüzûl itse gerekdir yâ Resûla’llâh

şifât:

1. şifâtıñ:--iñ

Kaside 4

Mısra: 1

*Bir kimse veya şeyin sâhip olduğu nitelik,
ona âit olan özellik, hal ve vasıf.*

El etdim istedim zâtıñ şifâtıñ yâ Resûla’llâh
Külâh geydim günâhkârım rahîmsin yâ
Resûla’llâh

2. şifâtıñ:--iñ

Kaside 34

Mısra: 3

*Bir kimse veya şeyin sâhip olduğu nitelik,
ona âit olan özellik, hal ve vasıf.*

Vücûduñ mazharı haqdır şifâtıñ zât ile kâim
Devâ derde gelür dâ‘im mütediyyin yâ
Resûla’llâh

3. **şifātūn:--iñ**

Kaside 155

Mısra: 1

*Bir kimse veya şeyin sâhip olduğu nitelik,
ona âit olan özellik, hal ve vasıf.*

Gönüldür levha-i zātūñ şifātūñ yâ Resûla'llâh
Yazılmış hâtem-i nakş-ı kitâbıñ yâ Resûla'llâh

4. **şifātūn:--iñ**

Kaside 203

Mısra: 1

Vasıf, özellik. II Yüz, surat, çehre.

Şifātūñ aşluma zātūñ döşekdir yâ Resûla'llâh
Şifātūñ zātını bilmez eşekdir yâ Resûla'llâh

5. **şifātūn:--iñ**

Kaside 203

Mısra: 2

*Bir kimse veya şeyin sâhip olduğu nitelik,
ona âit olan özellik, hal ve vasıf.*

Şifātūñ aşluma zātūñ döşekdir yâ Resûla'llâh
Şifātūñ zātını bilmez eşekdir yâ Resûla'llâh

6. **şifātūn:--iñ**

Kaside 339

Mısra: 1

*Bir kimse veya şeyin sâhip olduğu nitelik,
ona âit olan özellik, hal ve vasıf.*

Muhabbet muşhafi zātūñ şifātūñ yâ Resûla'llâh
Okur 'aşık kelâmu'llâh kelâmıñ yâ Resûla'llâh

şifât-ı 'abd:

1. **şifât-ı 'abd:**

Kaside 26

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Abd, kul vasfıyla Hz. Muhammed.

Seni vaşf eyledi bi'z-zât şifât-ı 'abd ile ma'būd
Maķāmıñ cennet-i Maķmūd hayrân oldum yâ
Resûla'llâh

şifât-ı zât-ı hak:

1. **şifât-ı zât-ı hak:**

Kaside 292

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah'ın zâtının şifâtı.

Şifât-ı zât-ı hak zât-ı şifâtından mezâhirdir
Birün-ı gayb-ı muṭlaķdan vürüduñ yâ Resûla'llâh

şifât-ı zātūñ:

1. **şifât-ı zātūñ:--iñ**

Kaside 279

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Zatın şifâtı. II Karakter özellikleri.

Hasan Hilmî şifât-ı zātūñ ne 'aynîdir ne gayrîdir
Muhabbet mebd-i rahmet zemîne yâ Resûla'llâh

şifâtü'z-zât:

1. **şifâtü'z-zât:**

Kaside 322

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Zat şifâtlar. II Allah'ın zat şifâtları.

Harîm-i lî-ma'a'llâhda Hasan Hilmî şifâtü'z-zât
Fefirrü hak ile'llâhî gönüldür yâ Resûla'llâh

şıfra çıkmıştır:

1. **şıfra çıkmıştır:--mı, --dır**

Kaside 61

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

1- Hiçbir değer ifâde etmemek. 2- (Bağlama göre) Hiçbir şeye sahip olmamak.

Ğanîler ârz-ı dünyâyı karışla eylemiş takسیم
Fakîrlar şıfra çıkmıştır ğarîbdir yâ Resûla'llâh

sığın-:

1. **şıgındık:-dık**

Kaside 69

Mısra: 9

(Birinin veya bir makâmın) Himâyesine, kolu kanadı altına girmek.

Utanmaz öyle bir mel'ün şıgındık Hakk'a
şerrinden
Baña imdâd iden sensiñ şefâ'at yâ Resûla'llâh

2. **şıgındıñ:--dı, --ñ**

Kaside 214

Mısra: 2

Sığınmak, dayanmak, güvenmek.

Fakrla iftihâr itdiñ ihtiyârî yâ Resûla'llâh
Şıgındıñ Zât-ı Mevlâ'ya fakr ıztırârî yâ
Resûla'llâh

şihhat buldı:

1. **şihhat buldı:--dı**

Kaside 119

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sağlık bulmak, iyileşmek.

Ğam-ı hasretle yandıkça Hasan Hilmî şihhat buldı
Ğam-ı dünyâyı terk itse velîdir yâ Resûla'llâh

şihhat bulsa:

1. **şihhat bulsa:--sa**

Kaside 99

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sağlık bulmak, iyileşmek.

Hasan Hilmî marîz oldı güzel derdidir derdi
Diler vuşlat şihhat bulsa şahîhe yâ Resûla'llâh

şihhat bulsun:

1. **şihhat bulsun:--sun**

Kaside 70

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İyileşmek.

Marîzem bir 'ilâc gönder za'îf cismim şihhat
bulsun
'Îlâcın hastaya Hakk'dan şifâdır yâ Resûla'llâh

2. **şihhat bulsun:--sun**

Kaside 180

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İyileşmek.

Şerî'atdır şifâdarı okunsun hastalar gelsün
'Îlâc içsün şihhat bulsun marîz de yâ Resûla'llâh

şihhat bulur:

1. **şıhhat bulur:--ur**

Kaside 151

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sağlık bulmak, iyileşmek.

Şifadır şerbeti 'aşkıñ içen hasta bulur şıhhat
Şarābın hastaya rahmet 'atā mı yā Resūla'llāh

şıhhat gelür:

1. **şıhhat gelür:--ür**

Kaside 111

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sağlığı kavuşmak, iyileşmek.

Şifadır cümle emrāza okunsa hāzret-i Qur'ān
Gelür şıhhat okundukça 'ināyet yā Resūla'llāh

sikender:

1. **sikender'le:--le**

Kaside 176

Mısra: 3

*Hızır ile birlikte ab-ı hayatı aradığı rivayet
edilen büyük Makedonya kralı İskender.*

Hayāt-ı āb-u hayvānı Sikender'le bulan bunlar
İçen cānlar Hızır İlyās'dır yā Resūla'llāh

sıkıl:

1. **şıkıldık:-dı, -k**

Kaside 43

Mısra: 1

Bunalmak II daralmak.

Yetişdir bize imdādı şıkıldık yā Resūla'llāh
İçüp 'aşkıñ şarābını bayıldık yā Resūla'llāh

sikke-i na'tıñ:

1. **sikke-i na'tıñ:**

Kaside 277

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Natın sikkesi, damgası.

Yazıldı sikke-i na'tıñ cihāna münteşir oldu
Muhabbet meyve-i Tūbā yetişmiş yā Resūla'llāh

sil-:

1. **silüp:-üp**

Kaside 10

Mısra: 12

Silmek, temizlemek.

Sevābım yok günāhım çok tolansam ravza-i
kabrīñ
Silüp süpürsem şaçalımla sevāb var yā
Resūla'llāh

2. **silsem:--se, --m**

Kaside 294

Mısra: 2

Silmek, temizlemek.

Şaçalım ravza-i hāke sürersem yā Resūla'llāh
Ğubār-ı ravzanı silsem süpürsem yā Resūla'llāh

silāh:

1. **silāhdır:--dır**

Kaside 226

Mısra: 2

*Savaş aleti || Nefisle veya şeytanla mücadele
için gerekli olan manevî güç.*

Muhabbet devlet-i kudret mübâhdır yâ
Resûla'llâh
Muhabbet misk-i rûhânî silâhdır yâ Resûla'llâh

sîm:

1. sîm:

Kaside 115

Mısra: 6

Ar. Gümüş, fidda.

Ta' aşşuḳ ümmetindendir Ḥasan Ḥilmî okursa
ḥasbî
Muhabbet sîm u zer kâfî şefâ' at yâ Resûla'llâh

2. sîmiñ: -în

Kaside 140

Mısra: 5

Ar. Gümüş, fidda.

Żarüretle Ḥasan Ḥilmî keserse ma' rifet sîmiñ
Türâbı pür-zeheb eyler ḥaḳîḳat yâ Resûla'llâh

sîm u zer eyler:

1. sîm u zer eyler: --r

Kaside 280

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gümüş ve altına çevirmek, benzetmek.

Ḥasan Ḥilmî sözüñ kimyâ türâbı sîm u zer eyler
Naẓar ḳıl sen sezâ mâ fi'l-ḥaḳîre yâ Resûla'llâh

sîm u zer itsem:

1. sîm u zer itsem: --se, --m

Kaside 92

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Altın ve gümüş hâline getirmek.

Ḳanâ' at kenz-i rûhânî namâz kimyâ-yı eczâmdır
Nuḥâsı sîm u zer itsem ğinâ mı yâ Resûla'llâh

simâ' eyler:

1. simâ' eyler: --r-r

Kaside 7

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dinlemek, kulak kesilmek.

Simâ' eyler belâ ḳavliñ çalar kudret neyin dilde
Şadâsı 'ahdi mîşâḳıñ 'azîzdir yâ Resûla'llâh

sîne-i 'uşşâḳ:

1. sîne-i 'uşşâḳ:

Kaside 205

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Âşıkların gönlü. II Âşıkların bağı.

Ḥasan Ḥilmî muhabbetle yanarsa sîne-i 'uşşâḳ
Anıñçün cümle bülbüller fiğânda yâ Resûla'llâh

sipâriş:

1. sipâriş:

Kaside 284

Mısra: 1

*Yapılmasını veya gönderilmesini isteme,
ısmarlama.*

Muhabbet derdi 'uşşâḳa sipâriş yâ Resûla'llâh
Yedi deryâ gibi derdim cûşîş yâ Resûla'llâh

sirāc-ı ravża-i rıdvānı:

1. sirāc-ı ravża-i rıdvānı:--ı

Kaside 295

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Cennet bahçesinin ışığı.

Sirāc-ı ravża-i Rıdvānı görsem yâ Resûla'llâh
Yüzüm sürsem muhabbet güllerin hoşsam yâ
Resûla'llâh

sirāc-ı ümmetim:

1. sirāc-ı ümmetim:--im

Kaside 132

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ümmetin ışığı.

Sirāc-ı ümmetim didin sözün hakdır haber virdin
İmāmdır Ka'be-i dīne İmām-ı A'zam yâ
Resûla'llâh

sırāt:

1. sırātı:--ı

Kaside 29

Mısra: 6

*Cehennem üzerine kurulmuş ve bütün
insanların geçmek zorunda oldukları köprü.*

Şabî gönülüm südüñ emdi hisāben on sekiz yıldır
Şırātı geçmege vardır ümîdim yâ Resûla'llâh

2. sırātı:--ı

Kaside 58

Mısra: 8

*Cehennem üzerine kurulmuş ve bütün
insanların geçmek zorunda oldukları köprü.*

Hasan Hilmî nakl i ikrār-i 'ağılla mezhep olmaz
bil

Şırātı geçmege fermān hüdādır yâ Resûla'llâh

3. sırātından:--ı, --n, --dan

Kaside 97

Mısra: 5

(Ar.) Yol, düz yol II. Sırat köprüsü.

Gönül 'aşkıñ sırātından tecāvüz eylemek ister
Günāhkārım elim tut sen 'abīrim yâ Resûla'llâh

4. sırātı:--ı

Kaside 163

Mısra: 2

*Sırat köprüsü, cehennem üzerine kurulmuş
ve bütün insanların geçmek zorunda oldukları
köprü.*

Namāz-ı leyle-i Qadri kılanlar yâ Resûla'llâh
Şırātı yıldırım gibi geçerler yâ Resûla'llâh

5. sırātı:--ı

Kaside 215

Mısra: 1

(Ar.) Yol, düz yol II. Sırat köprüsü.

Şırātı geçmege 'aşkıñ Burak'dır yâ Resûla'llâh
Sekiz cennet işitdim pek ırakdır yâ Resûla'llâh

sırātı geçerken:

1. sırātı geçerken:--er, --ken

Kaside 109

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sırat köprüsünü geçmek. Âhirette cehennem

üzerinde kurulacak olan, müminlerin üstünden kolayca geçerek cennete gireceklerine; kâfirlerin ise üzerinden cehenneme düşeceklerine inanılan köprü.

Cemî-i zümre-i mahşer baçarlar köprü üstünde
Şırâtı yıldırım gibi geçerken yâ Resûla'llâh

şırât-ı mustakîm:

1. şırât-ı mustakîm:

Kaside 141

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah'ın razı olduğu en doğru yol, Hak yolu, İslamiyet yolu.

Hidâyet eyledi Hâdî şırât-ı mustakîm üzre
Cehennemden güzâr eyler muşallî yâ Resûla'llâh

sîret:

1. sîretim:-im

Kaside 18

Mısra: 2

İnsanın manen tuttuğu yol, meslek.

Şafâdır şüretâ hâlim şüfîdir yâ Resûla'llâh
Cefâdır sîretim seyr it sefîhdir yâ Resûla'llâh

2. sîretli:-li

Kaside 145

Mısra: 3

Bir kimsenin ahlakı, karakteri.

Yılan sîretli düşmânlar süd içmezse zehr içsün
Südi inkâr iden kâfir Ebû Cehil'dir yâ Resûla'llâh

sırr:

1. sırrı:-ı

Kaside 91

Mısra: 3

Varlığı veya bazı yönleri açığa vurulmak istenmeyen, gizli kalan, gizli tutulan şey.

Muhabbet baħr-i bî-pâyân okunmaz sırrı ma'nâdır
Şatılmaz kıymeti yokdur şakıldır yâ Resûla'llâh

2. sırrı:-ı

Kaside 91

Mısra: 5

Varlığı veya bazı yönleri açığa vurulmak istenmeyen, gizli kalan, gizli tutulan şey.

Bilür sırrı refîkimdir baña imdâd ider şıddık
Bu sırra ırmeyen zındık hafîfdir yâ Resûla'llâh

3. sırrıma:--ım, --a

Kaside 223

Mısra: 3

Sır. II Allah ile sevdiği kulları arasında gizli kalan hal ve maddî-manevî varlıklar hakkında Cenâbıhak tarafından sadece gönül ehline bildirilen hakikatler.

Yazılmış sırrıma Kır'ân okur rûhum gıdâ eyler
Muhammed 'ilm üstâzım yakındır yâ Resûla'llâh

4. sırrıma:--ım, --a

Kaside 268

Mısra: 2

Sır. II Allah ile sevdiği kulları arasında gizli kalan hal ve maddî-manevî varlıklar hakkında Cenâbıhak tarafından sadece gönül ehline bildirilen hakikatler.

Muhabbet mebd-i mâh-ı muharrem yâ
Resûla'llâh

Yazılmış sırrıma mâtem mükerrerem yâ Resûla'llâh

5. **sırrıma:--ım, --a**

Kaside 288

Mısra: 5

Sır. II Allah ile sevdiği kulları arasında gizli kalan hal ve maddî-manevî varlıklar hakkında Cenâbıhak tarafından sadece gönül ehline bildirilen hakikatler.

Hasan Hilmî gönül Muşhaf yazılmış sırrıma
Kur'ân

Di mâşâ şânî' -i kudret Allâhu ekber yâ
Resûla'llâh

6. **sırrıma:--ım, --a**

Kaside 291

Mısra: 1

Sır. II Allah ile sevdiği kulları arasında gizli kalan hal ve maddî-manevî varlıklar hakkında Cenâbıhak tarafından sadece gönül ehline bildirilen hakikatler.

Żuhûruñ sırrıma nûr-ı beşerdir yâ Resûla'llâh
Yüzüñ şems u kâmer mâh u melekdir yâ
Resûla'llâh

sırta ırmeyen:

1. **sırta ırmeyen:-me, -y, -en**

Kaside 91

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Aklın erişemediği, açıklanamayan veya
çözölemeyen şeye, gize, gizeme ermek.*

Bilür sırrı refîkimdir baña imdâd ider şıddık
Bu sırta ırmeyen zındık hafıfdir yâ Resûla'llâh

sırr-ı akşâ-yı sübüldür:

1. **sırr-ı akşâ-yı sübüldür:--dür**

Kaside 149

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Mescid-i Akşa'ya giden yolun sırrı. II
Mescid-i Akşa'nın ilk kible olması bağlamında.*

Muhammed ism-i a'zamdır muhabbet Ka'be-i
mağşûd

Harîmi sırr-ı Akşâ-yı sübüldür yâ Resûla'llâh

sırr-ı esrârdır:

1. **sırr-ı esrârdır:-dır**

Kaside 41

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Sırların sırrı II. Tarikatta herkese aşikar
olmayan gizli sırlar.*

Tarîkat sırr-ı esrârdır şerî'at eylemiş mestür
Seniñ 'aşkıñ baña mesrûr degil mi yâ Resûla'llâh

sırr-ı esrârı:

1. **sırr-ı esrârı:--ı**

Kaside 194

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Sırların sırrı II. Tarikatta herkese aşikar
olmayan gizli sırlar.*

Yazılmış kalb-i 'uşşâkda bi'smi'llâh yâ

Resûla'llâh

Hüdâ'nın sırr-ı esrârı 'aşku'llâh yâ Resûla'llâh

sırr-ı tevâhîddir:

1. **sırr-ı tevâhîddir:-dir**

Kaside 54

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Allah'ın birliğine inanma, bir ve tek
olduğunu kabul edip söyleme sırrı.*

Muhabbet ma'nevî hikmet ledünnî sırr-ı tevhîddir
Şerî'at şerh ider ister şevâhid yâ Resûla'llâh

sırr-ı 'uşşâkda:

1. sırr-ı 'uşşâkda:--da

Kaside 264

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşıkların sırrı.

Muhabbet resm-i 'Osmânî muşavver yâ
Resûla'llâh
Yazılmış sırr-ı 'uşşâkda muharrer yâ Resûla'llâh

sırrıma:

1. sırrıma:--ım, -a

Kaside 149

Mısra: 10

Sır. gizli hakikat.

Hayâlîñ hâlîme maşşûs gözümde bir kühel ammâ
Yazılmış sırrıma hâble'l-metîndir yâ Resûla'llâh

sivâ-yı 'asker-i 'işyân:

1. sivâ-yı 'asker-i 'işyân:

Kaside 167

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İsyan askerinden başka.

Gönül şehriñ harâb itdi sivâ-yı 'asker-i 'işyân
Yetiş imdâda 'uşşâkñ harâbdır yâ Resûla'llâh

siyâh bahtım:

1. siyâh bahtım:

Kaside 12

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kara baht olarak da kullanılır, bahtsız.

Siyâh bahtım beyâz olmaz ne hâldir yâ

Resûla'llâh

Su'âl itdim cevâb gelmez ne kâldir yâ Resûla'llâh

2. siyâh bahtım:--maz

Kaside 118

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kara baht olarak da kullanılır, bahtsız.

Sa'âdet yıldızım toğmaz siyâh bahtım beyâz
olmaz

Hasan Hilmi ağlar gülmez bilürsiñ yâ Resûla'llâh

3. siyâh bahtım:--ım

Kaside 225

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kara baht olarak da kullanılır, bahtsız.

Müneccim burcuma bakdı haber virdi siyâh
bahtım

Bilindi tâli'im takvâ cerîde yâ Resûla'llâh

siyâh eyler:

1. siyâh eyler:--r

Kaside 119

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(Kalbin) kararması, günahlar karşısında
duyarsızlaşması.

Beyâz kalbi siyâh eyler günâhdır yâ Resûla'llâh
Kara kalbi beyâz eyler sevâbdır yâ Resûla'llâh

şiyâm:

1. şiyâm:

Kaside 63

Mısra: 5

(Ar.) Oruç.

Şiyâm ile zekât hâkdır ğanîler hacca gitmek farz
Cemâliñ Ka'be-i arza niyâzdır yâ Resûla'llâh

şiyâmı tutduñ:

1. şiyâmı tutduñ:--tu, --ñ

Kaside 73

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Oruç tutmak.

Vaşiyyet eylediñ didiñ şiyâmı bi't-tamâm tutduñ
Göñülde nûr-ı îmanım orucdur yâ Resûla'llâh

siyâset:

1. siyâset:

Kaside 241

Mısra: 6

İdam cezası (Hz. Hüseyin'in şehit edilmesine
telmih vardır.).

Gelürse hâtıra râh-ı sırâte'l-hağ Hasan Hilmî
Muharrem ayı mâtemle siyâset yâ Resûla'llâh

siz:

1. siz:

Kaside 73

Mısra: 16

"Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri

(Müslümanlara hitaben).

Vaşiyyet eyleyüp didiñ ki hasta olsalar anlar
Gidüp hâlini siz şormañ buyurduñ yâ Resûla'llâh

sofra:

1. sofrasına:--sın, -a

Kaside 28

Mısra: 3

Sofra. II Manevi gıda.

Sefer sofrasına ni'met gelür vaqt-i seher senden
Muhabbet miftah-ı Babu's-Selâmı yâ Resûla'llâh

sofra-i aşkıñ:

1. sofr-a-i aşkıñ:--ıñ

Kaside 195

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk sofrası.

Açıldı sofr-a-i aşkıñ buyursun aşıkân gelsün
Ta'amı rûh-ı uşşâka gıdâdır yâ Resûla'llâh

sofra-i dîn-i mübîndir:

1. sofr-a-i dîn-i mübîndir:--dir

Kaside 223

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Her şeyi açıkça ortaya koyan (İslam) dininin
sofrası.

Ziyâfet sofr-a-i dîn-i mübîndir yâ Resûla'llâh
İbâdet etmegi hâble'l-metîndir yâ Resûla'llâh

sofra-i kudret:

1. sofr-i kudret:

Kaside 213

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(Allah)'ın sonsuz gücünün sofrası.

‘İbâdet sofr-i kudret muhabbet yâ Resûla’llâh
Kadâhı bâde-i ‘aşkıñ muhabbet yâ Resûla’llâh

2. sofr-i kudret:

Kaside 244

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

(Allah)'ın sonsuz gücünün sofrası.

Risâlet bâğ-ı rahmetdir cihâna meyve neşr ider
Kurulmuş sofr-i kudret şehâvet yâ Resûla’llâh

sofra-i zikriñ:

1. sofr-i zikriñ:--iñ-in

Kaside 62

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

1- Zikir sofrası 2- Tarikata mensup kişilerin
çember şeklinde oturarak dualar etmesi, zikir
çekmesi.

Ezel esrârdır gördüm kurulmuş sofr-i zikriñ
İçer rûhânî şerbetler bu rûhum yâ Resûla’llâh

sohbet:

1. şöhet:

Kaside 137

Mısra: 4

(Ar.) İki veya daha çok kimse arasında

karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan
konuşma, hasbihal, musâhabe.

Hakikat ‘âlemi hâlim karışmam ‘âlem-i nâsa
Degil şöhet nazar itmek hâdîr yâ Resûla’llâh

sol:-

1. şolmaz:--maz

Kaside 327

Mısra: 3

Işığını, parlaklığını yitirmek.

Hayâtın nûr-ı kudretdür ezel bâkî ebed şolmaz
Nice gül koğmasun ‘âşık şarmış yâ Resûla’llâh

şol:

1. şoldığım:-dığ, -ım

Kaside 26

Mısra: 3

Tazeliğini, diriliğini, rengini yitirmek (ömür
bağlamında).

Tükendi ‘ömrümüz gitti şararup şoldığım bildim
Şükür dünyâya ben geldim kul oldum yâ
Resûla’llâh

2. şol:

Kaside 101

Mısra: 5

" Şu " işaret sıfatı.

Gülistân-ı cemâinden şol ‘âşık kim ola gül-çîn
Ebed bülbül gibi kârı fiğândır yâ Resûla’llâh

3. şol:

Kaside 167

Mısra: 5

Şu, o, bu.

Şol 'aşık kim Hasan Hilmî gözünden yaşlar
ağdıķça
Anıñ her kaçresi dürr-i 'Adin'dir yâ Resûla'llâh

sor:

1. şormañ:-ma, -ñ

Kaside 73

Mısra: 16

Sormak, sual etmek II soru yönelterek bilgi istemek.

Vaşıyyet eyleyüp didiñ ki hasta olsalar anlar
Gidüp hâlini siz şormañ buyurduñ yâ Resûla'llâh

2. şorar:-ar

Kaside 113

Mısra: 1

Sormak, aramak.

Göñül mürğî şorar kısmet haber vir yâ Resûla'llâh
'Amel bâğî muhabbetden gıdâ vir yâ Resûla'llâh

söyle:

1. söyler:-r

Kaside 24

Mısra: 5

Söylemek, dile getirmek.

Muhabbet müstaķīm ķalbde ģatâ itmez ģalať
söyler
Ta'am-ı cenneti evvel cigerdir yâ Resûla'llâh

2. söyler:-r

Kaside 32

Mısra: 12

Söylemek, demek.

Ĥayâliñ rûz u şeb dilde güneş gibi tulu' eyler
Bu şaşķiñ 'aşıkıñ söyler şefâ'at yâ Resûla'llâh

3. söyler:-r

Kaside 32

Mısra: 12

Söylemek, zikretmek.

Ĥayâliñ rûz u şeb dilde güneş gibi tulu' eyler
Bu şaşķiñ 'aşıkıñ söyler şefâ'at yâ Resûla'llâh

4. söyler:-r

Kaside 45

Mısra: 11

Demek, ifade etmek.

Nebîler içmedi bunu velîler içmedi söyler
Muhabbet ehli çok ağlar ne ģayret yâ Resûla'llâh

5. söyler:-r

Kaside 52

Mısra: 4

I. Söylemek, demek. II. Zikretmek.

Döner gökler devâ eyler melekler ģaķķ tavâf eyler
İşitdim kâinât söyler yâ Allâh yâ Resûla'llâh

6. söyleriz:-r, -iz

Kaside 63

Mısra: 7

Demek, söylemek.

Lisânen söyleriz iķrârı cânâna eyleriz taşdıķ
Bizim îmânımız rûz-ı ezeldir yâ Resûla'llâh

7. söylesün:-sün

Kaside 71

Mısra: 10

Demek, söylemek.

Ki ba‘zen ta‘n idüp dirler hemân ‘âşık ki sen
misin
Severse söylesün anlar buyursun yâ Resûla’llâh

8. söyler:-r

Kaside 76

Mısra: 11

(Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirme.

Hasan Hilmî sefer eyler sözini remz ile söyler
Ebâ Eyyûbe’l-Enşâri şahâbeñ yâ Resûla’llâh

9. söyler:-r

Kaside 175

Mısra: 5

Demek, söylemek.

Hasan Hilmî yatur okur görür rû‘yâda hayrı söyler
Uyandıkça du‘â eyler murâda yâ Resûla’llâh

10. söyledim:-di, -m

Kaside 342

Mısra: 6

Söylemek, dile getirmek.

Teveccüh kıl Hasan Hilmî muhabbet Ka‘besi
gönlüm
Sevindim söyledim aşlım inâbe yâ Resûla’llâh

söyle:-

1. söyler:-r

Kaside 71

Mısra: 8

(Anlatmak istediği şeyi) bildirmek.

Yanar kalbimde ‘aşk mumı cihânı pür-ziyâ eyler
Hayât-ı bâkîyi söyler ziyâsı yâ Resûla’llâh

2. söyler:--r

Kaside 136

Mısra: 6

Söylemek, anlatmak. II Yazmak (kalem).

Sükût etmek kerâmetdir kelâm fıdâ zehab olsa
Kalem söyler Hasan Hilmî sükût itse yâ
Resûla’llâh

3. söyler:-r

Kaside 179

Mısra: 13

(Anlatmak istediği şeyi) dile getirmek.

Hasan Hilmî yazar söyler saña hâlini ‘arz eyler
Muhaqqak ‘ilm-i ilhâmdır murâdım yâ
Resûla’llâh

4. söyledim:-di, -m

Kaside 188

Mısra: 3

(Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirme.

Sevindim söyledim ‘aşkıñ sūdüm ehl-i
muhabbetdir
İçer dil bülbüli hâlâ kaşıkda yâ Resûla’llâh

5. söyler:--r

Kaside 329

Mısra: 5

Söylemek, anlatmak, ifade etmek.

Hasan Hilmî bu ‘aşk dersin garîb âvâz ile söyler
Melekler müjde eylerse mesrûrum yâ Resûla’llâh

söyler:

1. söyler:

Kaside 52

Mısra: 7

(Anlatmak istediği şeyi) bildirmek (horoz bağlamında).

Seher vakti horos söyler ki dir kum yā eyyühā'l-ğāfil

Uyan gel sevdiğim 'ākil yā Allāh yā Resūla'llāh

söyünmez:

1. söyünmez:

Kaside 21

Mısra: 5

Sönmez.

Mişāl-i 'aşk Mislinā söyünmez āteş-i kudret
Murāda irdi ol Mernüş görür miyüm yā
Resūla'llāh

söz:

1. sözi:-i

Kaside 1

Mısra: 8

Söz, söylem.

Ne şîrîn sözlî vā'izdir erir qalbler kılay gibi
Bakırlar altun olmuşdur sözi kimyā-yı subhānī

2. sözli:-li

Kaside 1

Mısra: 7

Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Ne şîrîn sözlî vā'izdir erir qalbler kılay gibi
Bakırlar altun olmuşdur sözi kimyā-yı subhānī

3. sözüm:-üm

Kaside 10

Mısra: 2

Bir düşüncüyü eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavl.

İşitdim bāğ-ı Ravzanda üzüm var yā Resūla'llāh
O bāğın bāğbānına sözüm var yā Resūla'llāh

4. söz:

Kaside 31

Mısra: 7

Bir düşüncüyü eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavl.

Kırar qalbi münāfıkdır bu söz şer'a muṭābıkdır
Muḥabbet 'ayn-ı rahmetdir ki sa'deyk yā
Resūla'llāh

5. sözünü:-i, -n, -i

Kaside 76

Mısra: 11

Kelam, laf.

Hasan Hilmī sefer eyler sözünü remz ile söyler
Ebā Eyyübe'l-Enşāri şāḥābeñ yā Resūla'llāh

6. sözi:--i

Kaside 77

Mısra: 8

Söz, kelam.

Şarmış şamān gibi güler güller gibi yüzi
Koşar 'anber gibi sözi tıyıldı yā Resūla'llāh

7. sözüm:-üm

Kaside 87

Mısra: 6

Söz. || Şiir.

Muḥabbetle zehirlendim nedendir ḥacc naşīb
olmaz

Sözüm haqdır gözüm kaldı Ümmü'l-Kurâ'da yâ
Resûla'llâh

8. **sözler:-ler**

Kaside 110

Mısra: 6

1. Bir fikri, bir isteği yazılı veya sözlü olarak
anlatmaya, açıklamaya yarayan kelimeler yâhut
cümleler dizisi, kelâm, kavi, lakırdı 2. Doğruluğu
kesinlik kazanmamış haber, söylenti, rivâyet,
şâyia.

Hevâ ehli virir fetvâ düğünlerde cevâz varmış
Bu sözler cümlesi bâtil haftadır yâ Resûla'llâh

9. **sözün:-ün**

Kaside 132

Mısra: 3

I. Söz, laf, kelam, kavi. II. Sevgilinin
ağızından çıkan her bir kelime.

Sirâc-ı ümmetim didiñ sözün haqdır haber virdiñ
İmâmdır Ka'be-i dîne İmâm-ı A'zam yâ
Resûla'llâh

10. **söz:**

Kaside 195

Mısra: 2

Bir düşüncüyü anlatan kelime dizisi, kelam.

Muhabbet hâne-i kalbde ziyâdır yâ Resûla'llâh
Ma'âza'llâh muhâlif söz riya'dır yâ Resûla'llâh

11. **sözün:-ün**

Kaside 212

Mısra: 5

Bir işi yapacağını kesin olarak vadetme.

Ser-â-pâ nûr olur 'âşık Hasan Hilmî sözün şadık
Cehennem âteşi yakmaz rızâyâ yâ Resûla'llâh

12. **sözdür:-dür**

Kaside 235

Mısra: 3

Laf, kelam, konuşma.

Hafta sözdür zamân âhir şerî'at kalkdı dirlerse
Ebed ma'mûr harâb olmaz şerî'at yâ Resûla'llâh

13. **sözün:-ün**

Kaside 264

Mısra: 3

Bir düşüncüyü anlatan kelime dizisi, kelam.

Muhakkak her sözün âyât medârı bâ-i-bi'smi'llâh
Muhabbet ehline Haq'dan mükerrer yâ
Resûla'llâh

14. **sözün:-ün**

Kaside 280

Mısra: 5

Kelam, laf, ifade, söylem.

Hasan Hilmî sözün kimyâ türâbı sîm u zer eyler
Nazar kıl sen sezâ mâ fi'l-hakîre yâ Resûla'llâh

15. **sözün:-ün**

Kaside 333

Mısra: 2

Kelâm, konuşma, söylem, sohbet.

Muhabbet misk-i cennettir laîfdır yâ Resûla'llâh
Yüzün cennet sözün Kevser-i şerîfdır yâ
Resûla'llâh

su:

1. **şuyu:-yu**

Kaside 7

Mısra: 11

Su.

Döner kalbim degirmendir gelür 'aşkıñ şuyu
senden
Şalâtıyla selâm benden sañadır yâ Resûla'llâh

2. şu:

Kaside 48

Mısra: 9

*T. Hidrojen ve oksijen karışımından oluşan,
sıvı durumda bulunan, bütün varlıkların yaşam
kaynağı olan akıcı madde.*

Şu ile kahve karışınca bakarsan bevl-i beygirdir
Zülâl-i âb-ı hayvândan hediye yâ Resûla'llâh

3. şu:

Kaside 63

Mısra: 9

" Şu " işaret sıfatı.

Şu altı şeye biz taşdıķ didik âmentü bi'llâhdır
Tarîķ-i mustakîm üzre delîldir yâ Resûla'llâh

4. şular:-lar

Kaside 65

Mısra: 4

Ab, su.

Ezel 'atşânıdır 'aşık ķo içsün zemzem-i hikmet
Şular gibi taşup şimdi köpürdüm yâ Resûla'llâh

5. şuyu:-y, -u

Kaside 134

Mısra: 5

*T. Hidrojen ve oksijen karışımından oluşan,
sıvı durumda bulunan, bütün varlıkların yaşam
kaynağı olan akıcı madde.*

Hasan Hilmî vücüd destî şuyu feyz-i ilâhîdir
Tükenmez çeşme-i kudret cevâbdır yâ Resûla'llâh

6. şuyumdur:--y, --um, --dur

Kaside 143

Mısra: 4

Hayatî sıvı, su. II Aşk şarabı.

Namâzıñ zevkîni tuymaz kılsa kalbi gâfildir
Namâz mey-hâne-i 'aşkıñ şuyumdur yâ
Resûla'llâh

7. şuyun:--y, --un

Kaside 178

Mısra: 5

Âb, su. II Gözyaşı.

Hasan Hilmî şuyun artdı taşan kudret pînarıdır
Muṭahhar mâ-ı cârîler ğasâ'il yâ Resûla'llâh

8. şuyun:--y, --un

Kaside 210

Mısra: 4

(Bağlama göre) ab-ı hayat.

Hızır İlyâs içüp anı hayâtı aldılar andan
Muḥabbet ol şuyun aşlı nebâtdır yâ Resûla'llâh

su'âl:

1. su'âle:-e

Kaside 274

Mısra: 3

Soru, soru sorma.

Tevekkül eyledi 'aşık su'âle rûz-ı mahşerde
Sehil kıl kudretim yokdur cevâba yâ Resûla'llâh

2. su'āle:-e

Kaside 321

Mısra: 4

Sorma, sorgulama.

Kerem kıl kālīmī ḥāl eyleye bu 'aşkıñ dersi
na'tında
Cevābı 'ilm-i ḥikmetden su'āle yā Resūla'llāh

3. su'āline:--in, --e

Kaside 342

Mısra: 2

Ar. soru.

Kerem kıl ḳudretim yok imtiḥāna yā Resūla'llāh
Su'āline cevāb na'tıñ intiḥāba yā Resūla'llāh

su'āl evler:

1. su'āl eyler:-r

Kaside 44

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Soru sormak II. Yardım istemek, şefaāt
isteği.*

Yağar feyz-i ferāsetden biter ḥasbī muḥabbetler
Ḥasan Ḥilmī su'āl eyler cevāb vir yā Resūla'llāh

su'āl gelse:

1. su'āl gelse:--se

Kaside 122

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sorulmak.

Hidāyet bādesiñ içdi ebed mestdir Ḥasan Ḥilmī
Su'āl gelse cevāb virmez ḳabirde yā Resūla'llāh

su'āl itdi:

1. su'āl itdi:--di

Kaside 174

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Soru sormak.

Ḥasan Ḥilmī medīnenden cevāb ister su'āl itdi
Meleklerle cevāb gelse sürūra yā Resūla'llāh

su'āl itdik:

1. su'āl itdik:--di, --k

Kaside 73

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Soru sormak.

Vaşıyyetden su'āl itdik bular kim yā Resūla'llāh
Cevāb virdiñ namāzsızlar Yahūdī yā Resūla'llāh

su'āl itdim:

1. su'āl itdim:--di, --m-di, -m

Kaside 12

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Soru sormak.

Siyāh baḥtım beyāz olmaz ne ḥāldir yā
Resūla'llāh

Su'āl itdim cevāb gelmez ne ḳāldir yā Resūla'llāh

su'āl itsem:

1. su'āl itsem:--se, --m

Kaside 174

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Soru sormak.

Mesā'il defterim yazdım kuşūra yâ Resûla'llâh

Ḥacîl itme su'âl itsem ḥuzûra yâ Resûla'llâh

su'âl-ender-bekâdâr:

1. su'âl-ender-bekâdârem:-em

Kaside 5

Mısra: 6

Soru içinde baki olma,.

Ḥasan Ḥilmî mekâbirde eşer kalsun bu dünyâda

Su'âl-ender-bekâdârem cevâbda yâ Resûla'llâh

su'âl-i münkereyn:

1. su'âl-i münkereyn:

Kaside 66

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Münker ve Nekir meleklerinin sorguya çekmesi.

Mezâra girdiğim günde su'âl-i Münkereyn gelse

Ne şüretle cevâb virsem hisâbım yâ Resûla'llâh

su'âl-ı münkereyne:

1. su'âl-ı münkereyne:

Kaside 321

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Münker ve Nekir meleklerinin sorguya çekmesi.

Ḥasan Ḥilmî hayâ itsün utansun aķ şaķalından

Su'âl-ı Münkereyne gelse kabirde yâ Resûla'llâh

su'âl-i münkir'e:

1. su'âl-i münkir'e:--e

Kaside 233

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İnsanı ölümünden sonra sorguya çeken iki melekten biri [Diğeri Nekir'dir].

Muḥabbet bâdesindendir gezersem sekr-i lâ-ya'kıl

Su'âl-i Münkir'e virmem cevâb da yâ Resûla'llâh

şubh:

1. şubha:-a

Kaside 72

Mısra: 4

Sabah.

Rebî'u'l-evvel ayını nice 'âşıklaırn bekler

Giceler şubha dek ağlar şefâ'at yâ Resûla'llâh

2. şubha:-a

Kaside 77

Mısra: 4

Sabah.

Bu şehre eyleyen ta'zîm bilindi şubhesiz şâ'im

Geceler şubha dek kâ'im niyâzen yâ Resûla'llâh

subhân:

1. subhânî:-î

Kaside 227

Mısra: 6

"Her türlü kusurdan, noksandan, beşerî nitelik ve zaafılardan uzak olan" anlamında Allah'ın isimlerindendir.

Hasan Hilmî mübârekdir muhabbet medh-i ‘aşk
olsun
Tecellî kılsa subhânî tebeddül yâ Resûla’llâh

suç:

1. suçumı:-um, -i

Kaside 69

Mısra: 7

Kabahat, günah.

Şuçumı i’tirâf itdim ki sensin derde dermânım
Bize şeytân hâsed u düşmân şefâ‘at yâ Resûla’llâh

2. suçum:-um

Kaside 254

Mısra: 2

Kabahat, hata.

Kitâb-ı ‘aşkı ez-berden okursam yâ Resûla’llâh
Şuçum ‘afv it kuşurum var yazarsam yâ
Resûla’llâh

süd:

1. südüñ:-üñ

Kaside 2

Mısra: 8

Süt.

Kesilmez feyzi bu bâğın memem ismi
Muhammed’dır
Hasan Hilmî emer şimdi südüñ yâ Resûla’llâh

2. süd:

Kaside 13

Mısra: 4

Süt II Manevi gıda.

Göñül mehdî vücudumda gıdâsız bir yetim
ma’sûm
Tükenmez südlü deryâsın ki süd vir yâ
Resûla’llâh

3. südi:-i

Kaside 13

Mısra: 6

Süt II Manevi gıda.

Hasan Hilmî yetimindir seniñ imdâdına muhtâc
Aña cû’luk südi şimdi şibe’dır yâ Resûla’llâh

4. südlü:-lî

Kaside 13

Mısra: 4

Süt.

Göñül mehdî vücudumda gıdâsız bir yetim
ma’sûm
Tükenmez südlü deryâsın ki süd vir yâ
Resûla’llâh

5. südden:-den

Kaside 19

Mısra: 14

Süt II Manevi gıda.

Naşibendî bâb-ı feyyâz kâsesi südle tolı
İçdi Hasan Hilmî o südden râbıtam var yâ
Resûla’llâh

6. südle:-le

Kaside 19

Mısra: 13

Süt II Manevi gıda.

Naşibendî bâb-ı feyyâz kâsesi südle tolı
İçdi Hasan Hilmî o südden râbıtam var yâ
Resûla’llâh

7. südle:-le

Kaside 29

Mısra: 1

Süt II Manevi gıda. Tasavvuf edebiyatında su, süt, bal şerbeti ve şarap farklı derecelerdeki ilim, mârifet, aşk ve mestliğin simgeleri diye kullanılır. Nitekim Hz. Peygamber bir rüyasını anlatırken kendisine sunulan bir kadehten süt içtiğini, artan kısmını Hz. Ömer'e verdiğini ifade ettikten sonra sütün ilmin simgesi olduğunu söylemiştir (Buhârî, "Ta'bîr", 15, "Müsâkât", 1; Tirmizî, "Rü'yâ", 9; Nesâî, "Şîyâm", 54).

Muhabbet kâsesi südle tölarsa yâ Resûla'llâh
Şifâdır dürlü emrâza içersem yâ Resûla'llâh

8. südüñ:

Kaside 29

Mısra: 3

Süt II Manevi gıda. Tasavvuf edebiyatında su, süt, bal şerbeti ve şarap farklı derecelerdeki ilim, mârifet, aşk ve mestliğin simgeleri diye kullanılır. Nitekim Hz. Peygamber bir rüyasını anlatırken kendisine sunulan bir kadehten süt içtiğini, artan kısmını Hz. Ömer'e verdiğini ifade ettikten sonra sütün ilmin simgesi olduğunu söylemiştir (Buhârî, "Ta'bîr", 15, "Müsâkât", 1; Tirmizî, "Rü'yâ", 9; Nesâî, "Şîyâm", 54).

İnâbe eyledim emdüm südüñ kimyâya benzendim
Cehennemde 'azâb çekmem girersem yâ
Resûla'llâh

9. südüñ:

Kaside 29

Mısra: 5

Süt II Manevi gıda. Tasavvuf edebiyatında su, süt, bal şerbeti ve şarap farklı derecelerdeki ilim, mârifet, aşk ve mestliğin simgeleri diye

kullanılır. Nitekim Hz. Peygamber bir rüyasını anlatırken kendisine sunulan bir kadehten süt içtiğini, artan kısmını Hz. Ömer'e verdiğini ifade ettikten sonra sütün ilmin simgesi olduğunu söylemiştir (Buhârî, "Ta'bîr", 15, "Müsâkât", 1; Tirmizî, "Rü'yâ", 9; Nesâî, "Şîyâm", 54).

Şabî gönülüm südüñ emdi hisâben on sekiz yıldır
Şırâtı geçmege vardır ümîdim yâ Resûla'llâh

10. südüñ:

Kaside 29

Mısra: 7

Süt II Manevi gıda. Tasavvuf edebiyatında su, süt, bal şerbeti ve şarap farklı derecelerdeki ilim, mârifet, aşk ve mestliğin simgeleri diye kullanılır. Nitekim Hz. Peygamber bir rüyasını anlatırken kendisine sunulan bir kadehten süt içtiğini, artan kısmını Hz. Ömer'e verdiğini ifade ettikten sonra sütün ilmin simgesi olduğunu söylemiştir (Buhârî, "Ta'bîr", 15, "Müsâkât", 1; Tirmizî, "Rü'yâ", 9; Nesâî, "Şîyâm", 54).

Hasan Hilmî südüñ içdi bütün dünyâyı terk itdi
Hayâlîñ vuşlâtı kâfî görürsem yâ Resûla'llâh

11. südi:-i

Kaside 45

Mısra: 3

Süt, memeli dişi hayvanların yavrularını beslemek için memelerinden gelen, besin değeri yüksek beyaz sıvı.II. Şeytanın memesi bağlamında (sigara/tütün kullananlar için).

Emer şeytân memesinden südi kaşranla karnı tok
Huzûra varmağa yüz yok bu 'illet yâ Resûla'llâh

12. süd:

Kaside 145

Mısra: 3

Süt II Manevi gıda. Tasavvuf edebiyatında su, süt, bal şerbeti ve şarap farklı derecelerdeki ilim, mârifet, aşk ve mestliğin simgeleri diye kullanılır. Nitekim Hz. Peygamber bir rüyasını anlatırken kendisine sunulan bir kadehten süt içtiğini, artan kısmını Hz. Ömer'e verdiğini ifade ettikten sonra sütün ilmin simgesi olduğunu söylemiştir (Buhârî, "Ta'bîr", 15, "Müsâkât", 1; Tirmizî, "Rü'yâ", 9; Nesâî, "Şıyâm", 54). südüñ sūd Süt II Manevi gıda. Tasavvuf edebiyatında su, süt, bal şerbeti ve şarap farklı derecelerdeki ilim, mârifet, aşk ve mestliğin simgeleri diye kullanılır. Nitekim Hz. Peygamber bir rüyasını anlatırken kendisine sunulan bir kadehten süt içtiğini, artan kısmını Hz. Ömer'e verdiğini ifade ettikten sonra sütün ilmin simgesi olduğunu söylemiştir (Buhârî, "Ta'bîr", 15, "Müsâkât", 1; Tirmizî, "Rü'yâ", 9; Nesâî, "Şıyâm", 54). Süt II Manevi gıda. Tasavvuf edebiyatında su, süt, bal şerbeti ve şarap farklı derecelerdeki ilim, mârifet, aşk ve mestliğin simgeleri diye kullanılır. Nitekim Hz. Peygamber bir rüyasını anlatırken kendisine sunulan bir kadehten süt içtiğini, artan kısmını Hz. Ömer'e verdiğini ifade ettikten sonra sütün ilmin simgesi olduğunu söylemiştir.

Yılan sîretli düşmânlar sūd içmezse zehr içsün
Südi inkâr iden kâfir Ebû Cehil'dir yâ Resûla'llâh

13. südden:-den

Kaside 145

Mısra: 5

Süt.

Hasan Hilmî içir südden beş memeli inekdir o
Dir bi'smi'llâh el-hamdu li'llâh Allâh kerîmdir yâ
Resûla'llâh

14. süddür:-dür

Kaside 145

Mısra: 1

Süt.

Muhabbet bir mübarek süddür yâ Resûla'llâh
Şerî'at bir inek haqqâ cömerddir yâ Resûla'llâh

15. südi:-i

Kaside 145

Mısra: 4

Süt II Manevi gıda.

Yılan sîretli düşmânlar sūd içmezse zehr içsün
Südi inkâr iden kâfir Ebû Cehil'dir yâ Resûla'llâh

16. südden:-den

Kaside 153

Mısra: 5

Süt II Manevi gıda.

Çürük südden yoğurd olmaz mişâl geldi ol
Fir'avn
Hasan Hilmî hâliş südden içendir yâ Resûla'llâh

17. südden:-den

Kaside 153

Mısra: 6

Süt II Manevi gıda.

Çürük südden yoğurd olmaz mişâl geldi ol
Fir'avn
Hasan Hilmî hâliş südden içendir yâ Resûla'llâh

18. sūd:

Kaside 154

Mısra: 5

Süt.

Hasan Hilmî sūd emmişdir sūd haqqını helâl eyle
Seher vakti selâm itsem gelür mi yâ Resûla'llâh

19. sūd:

Kaside 154

Mısra: 5

Sūt.

Hasan Hilmī sūd emmişdir sūd hakkını helāl eyle
Seher vaḳtı selām itsem gelür mi yâ Resûla'llâh

*Yavrunun emzirilmesine son verilmesi. II
(Bağlama göre) nefsanî isteklere uymamak.*

Hasan Hilmī nefis ma'sûm büyütme anı südden
kes

Yedi başlu ki ejderhâ kavîdir yâ Resûla'llâh

sūfi:

20. sūd:

Kaside 188

Mısra: 1

Sūt.

Şabî gönlüm sūd ister vir beşikde yâ Resûla'llâh
Yüz üstüne süründükçe eşikte yâ Resûla'llâh

1. şüfîdir:-dir

Kaside 18

Mısra: 1

Tasavvuf ehli, eren, ermiş, gönlü saf kişi.

Şafâdır şüretâ hâlim şüfîdir yâ Resûla'llâh
Cefâdır sîretim seyr it sefîhdir yâ Resûla'llâh

21. sūdli:--li

Kaside 188

Mısra: 6

Sūt.

Virirsin kâse-i sūdle Hasan Hilmī içre kanmaz
Tükenmez sūdli deryâsın inekde yâ Resûla'llâh

sühûlet:

1. suhûletle:-le

Kaside 120

Mısra: 9

Kolaylık.

Fakîr olmaz bu dünyâda gelür rızkı suhûletle
Ġanî eyler kanâ'atle nikâhdır yâ Resûla'llâh

22. sūdüm:-üm

Kaside 188

Mısra: 3

Sūt.

Sevindim söyledim 'aşkıñ sūdüm ehl-i
muhabbetdir
İçer dil bülbülü hâlâ kaşıkda yâ Resûla'llâh

sükût:

1. sükûta:-a

Kaside 34

Mısra: 7

Sakinlik II sessizlik.

'Aceb gizlendi 'ârifler sükûta vardı ehlu'l-llâh
Sa'âdet seyfi yâ Fettâh müdevver yâ Resûla'llâh

südden kes:

1. südden kes:

Kaside 242

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

2. sükûta:-a

Kaside 336

Mısra: 6

Susma, suskunluk.

Hasan Hilmî muḳarrerdır yüzi maḥşerde nûr olsun
Sükûta ḳalmadı şabrı şebâtım yâ Resûla'llâh

sükût etmek:

1. sükût etmek:--mek

Kaside 136

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Susma. II [tas.] Allah'ın hükmüne râzı olma /
kanâat etme.*

Sükût etmek kerâmetdir kelâm fıḍḍa zeheb olsa
Ḳalem söyler Hasan Hilmî sükût itse yâ
Resûla'llâh

sükût eyler:

1. sükût eyler:--r

Kaside 25

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Susmak.

Gören gözler ḳalır ḥayrân lisân 'âciz sükût eyler
Ki bi'z-zât vâşıfîñ Allâh ḥacîlim yâ Resûla'llâh

sükût itse:

1. sükût itse:--se

Kaside 136

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Susmak, sessizliğini korumak.

Sükût etmek kerâmetdir kelâm fıḍḍa zeheb olsa
Ḳalem söyler Hasan Hilmî sükût itse yâ
Resûla'llâh

sülâle:

1. sülâlem:--m

Kaside 69

Mısra: 38

Soy, sop, nesil.

Bu gün ḥamd u ḡenâ olsun sekiz cennet
ziyâlansun
Sülâlem cennete gelsün şefâ'at yâ Resûla'llâh

sultân:

1. sultânı:--ı

Kaside 1

Mısra: 4

Padişah l Sevgili; gönül sultânı.

Ne ni'metdir bu devlet ki şadırdâ nûr-ı îmânı Bize
luḡ eyledi Allâh Muḥammed gibi sultânı
ḥüsniyyât

2. sultâna:--a

Kaside 10

Mısra: 10

Sultan ll Hz. Muhammed (sav).

Şaşup şehvetperest oldum ṭalup deryâ-yı 'işyâna
Ricâ eyler o sultâna günâhkâr yâ Resûla'llâh

3. sultânıñ:--ıñ

Kaside 26

Mısra: 9

Sultan ll Hz. Muhammed (sav).

Sarây-ı lî-ma'a'llâhda Hasan Hilmî o sultânıñ
Açıldı perde-i ebvâb eliñ öpdüm yâ Resûla'llâh

4. **sulṭān:**

Kaside 34

Mısra: 5

Padişah Ḳ Sevgili; gönül sultânı.

Uyandı uyğudan sulṭān şerīʿatla okur fermān
Bi-ḥamdiʿllāhi veʿl-iḥsān müzeyyen yâ
Resûlaʿllāh

5. **sulṭānım:-ım**

Kaside 34

Mısra: 13

Padişah Ḳ Sevgili; gönül sultânı.

Vezīre iʿtimād itme benim irşādı sulṭānım
Delīlim dilde destānım müdebber yâ Resûlaʿllāh

6. **sulṭān:**

Kaside 50

Mısra: 7

Padişah Ḳ Sevgili; gönül sultânı.

Ḥilāfet emr-i Qurʿānʾdır ḥıyānet eylemez sulṭān
Semiʿnâ eyyühāʿl-insān türābdır yâ Resûlaʿllāh

7. **sulṭānıyız:-ı, -ıyız**

Kaside 51

Mısra: 6

Padişah Ḳ Sevgili; gönül sultânı.

Meyveciyiz baḥr u berde gâh süvārī gâh piyāde
ʿİlm-i ḥikmetle ledün sulṭānıyız yâ Resûlaʿllāh

8. **sulṭān:**

Kaside 76

Mısra: 3

*Padişah, sultan. (Ebu Eyyûbeʿl-Ensari
kastediliyor).*

Diyār-ı Rûma ol sulṭān şefīʿ-i faẓl u iḥsāndır
Ebā Eyyûbeʿl-Ensāri şāḥābeñ yâ Resûlaʿllāh

9. **sulṭān:**

Kaside 76

Mısra: 9

Padişah, hükümdar.

Sefer rāhında yâ Fettāḥ o sulṭān çekdi sancāğı
Ebā Eyyûbeʿl-Ensāri şāḥābeñ yâ Resûlaʿllāh

10. **sulṭānı:-ı**

Kaside 120

Mısra: 16

Padişah Ḳ Sevgili; gönül sultânı.

Sekiz cennet sekiz bâbdır sekiz beytdir nikāḥ naʿt
Sekiz cennetde sulṭānı nikāḥdır yâ Resûlaʿllāh

11. **sulṭān:**

Kaside 256

Mısra: 4

Hükümdar / padişah. II [tas.] Allah.

Muḥabbet pâdişāhinem virirsem ʿarz-ı ḥālimi
Okur iḥsān ider sulṭān meşādik yâ Resûlaʿllāh

12. **sulṭānıma:--ım, --a**

Kaside 289

Mısra: 5

Padişah, hükümdar. II Allah.

Ḥasan Ḥilmī ḥaṭā ehli ricā sulṭānıma geldim
Kuşûrum ʿafv ider Allāh muvaffaq yâ Resûlaʿllāh

13. **sulṭāndır:-dur**

Kaside 311

Mısra: 3

Ar. Manevi yüceliğe sahip kişi.

Mücāhid şüretā ber-bād velī maʿnāda sulṭāndır
Kānāʿat zaḥmeti gāzī gıdāsı yâ Resûlaʿllāh

sultân hamîd gâzî:

1. sultân hamîd gâzî:

Kaside 243

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

II. Abdulhamid, Osmanlı'nın 34. padişahı.

Şerî'at tahtına mâlik şahîh Sultân Hamîd Gâzî
Hasan Hilmî muhib dâ'î 'adâlet yâ Resûla'llâh

sultân süleymân'dır:

1. sultân süleymân'dır:--dır

Kaside 280

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Kanuni Sultan Süleyman (Osmanlı
İmparatorluğu'nun onuncu padişahı (ö.
974/1566)).*

Ne hâşıl şâha minnetden gönül sultân
Süleymân'dır
Tenezzül eylemem kelb-i kebîre yâ Resûla'llâh

sünbül:

1. sünbül:

Kaside 15

Mısra: 5

*Maruf çiçek, sünbül; sevgilinin saçına
benzetilen çiçek.*

Öter bülbül kıkar sünbül gönül mürğî şerî'atdır
Hasan Hilmî okur na'tuñ ma'rifet yâ Resûla'llâh

2. sünbüle:-e

Kaside 37

Mısra: 2

Far. Maruf çiçek, sünbül.

Ezel bâğı öteñ bülbül bu Qur'an yâ Resûla'llâh
Elestü sünbüle reyhân o fermân yâ Resûla'llâh

3. sünbülünden:-ün, -den

Kaside 259

Mısra: 6

*Güzel ve keskin kokulu çiçekler açan,
zambakgillerden otsu bir süs bitkisi. II Sevgilinin
saçı.*

Hasan Hilmî haber aldı şadâ-yı mürğ-ı mu'cizden
Uşandı fânî dünyânın sünbülünden yâ Resûla'llâh

4. sünbülün:-üñ

Kaside 319

Mısra: 1

*Daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel
kokulu çiçek. II Sevgilinin dağınık ve kıvrımlı olan
saçı.*

Açılmış sünbülün dilde bu Qur'an yâ Resûla'llâh
Bu sevdâ başka bir sevdâ ne reyhân yâ
Resûla'llâh

sünnet:

1. sünneti:-i

Kaside 3

Mısra: 6

*Hız. Muhammed'in ehl-i İslam için örnek olan
veya ders alınan sözleri ve davranışları.*

Hasan Hilmî okur hasbî sunühâtı gelür vehbî
Kitâbı sünneti taşdık idince yâ Resûla'llâh

2. sünnet:

Kaside 48

Mısra: 7

*Hz. Muhammed'in Müslümanlarca uyulması
gerekli sayılan davranışları ve herhangi bir
konuda söylemiş olduğu söz.*

Degil sünnet haram olmaz şifası var içen zâta
Yürek oynar içildikçe kara kahve yâ Resûla'llâh

3. sünnet:

Kaside 78

Mısra: 9

*Ar. Hz. Muhammed'in örnek iş ve
davranışlarının tamamı.*

Oruç farzdır namâz vâcib terâvîh sünnet olmuştur
Bu üç şeyle Hasan Hilmî ne mesrûr yâ
Resûla'llâh

sunûhât:

1. sunûhâtı:-ı

Kaside 3

Mısra: 5

Kalbe gelen manalar,doğuşlar.

Hasan Hilmî okur hasbî sunûhâtı gelür vehbî
Kitâbı sünneti taşdîk idince yâ Resûla'llâh

süpür:

1. süpürsem:-se, -m

Kaside 10

Mısra: 12

Süpürmek, temizlemek.

Sevâbım yok günâhım çok tolansam ravza-i
qabriñ
Silüp süpürsem şakalımla sevâb var yâ
Resûla'llâh

2. süpürsem:-se, -m

Kaside 294

Mısra: 2

Süpürmek, temizlemek.

Şakalım ravza-i hâke sürersem yâ Resûla'llâh
Gubâr-ı ravzanı silsem süpürsem yâ Resûla'llâh

sür:

1. sürsem:-se, -m

Kaside 294

Mısra: 3

Sürmek, dokundurmak, değdirmek.

Yüzüm sürsem yer öpsem her şehir dîvân-ı
ravzanda
Kıyâm el beste karşunda tursam yâ Resûla'llâh

2. sürsem:-se, -m

Kaside 295

Mısra: 2

Sürmek, dokundurmak, değdirmek.

Sirâc-ı ravza-i Rıdvânı görsem yâ Resûla'llâh
Yüzüm sürsem muhabbet güllerin koksam yâ
Resûla'llâh

sür-:

1. sürersem:--er, --se, --m

Kaside 294

Mısra: 1

Dokundurmak, değdirmek.

Şakalım ravza-i hâke sürersem yâ Resûla'llâh
Gubâr-ı ravzanı silsem süpürsem yâ Resûla'llâh

sûre-i innâ fetâhnâ:

1. sūre-i innā fetāḥnā:

Kaside 160

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şüphesiz biz fetih verdik. (Fetih 48:1).

Beşâret sūre-i İnnā fetāḥnā yâ Resûla'llâh
Okundu âyet-i fermân semî'nâ yâ Resûla'llâh

sūre-i kevser:

1. sūre-i kevser:

Kaside 170

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kevser Suresi. Mekke döneminde nâzil olmuştur. Üç âyettir. Kevser, aynı zamanda cennette bir havuzdur. Adını ilk âyetteki aynı kelimedenden almıştır.

Nüzül itdi muşaffâdır mübârek sūre-i Kevser
Şarâb-ı 'ayn-ı kudretten şifâdır yâ Resûla'llâh

sūre-i rahmân:

1. sūre-i rahmân:

Kaside 194

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Rahman suresi; Kur'an'ın edebi değeri açısından en üst seviye olarak örnek gösterilen bir suredir.

Hasan Hilmî o 'aşk Kur'an oku bak sūre-i
Rahmân
Delîlim ism-i a'zam Kul huve'llâh yâ Resûla'llâh

sūre-i tâhâ:

1. sūre-i tâhâ:

Kaside 234

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Taha suresi.

Cemâliñ şerḥ ider 'âşık okursa sūre-i Tâhâ
Teheccüd kıldığıñ rahmet 'ayândır yâ Resûla'llâh

sūre-i yâsin:

1. sūre-i yâsin:

Kaside 234

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yasin suresi.

Hasan Hilmî gönül hâfız zihinde sūre-i Yâsin
Sevâbı cümle mevtâyâ sereyândır yâ Resûla'llâh

şûret:

1. şûreti:-i

Kaside 19

Mısra: 11

Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.

Nağş-ı kalbi kalbe rabṭ it şûreti ifnâ idüp
Put-perest olmam muşaddaḳ rābıtam var yâ
Resûla'llâh

şûretâ:

1. şûretâ:

Kaside 18

Mısra: 1

Dış görünüşe göre, görünüşte, zâhiren.

Şafâdır şûretâ hâlim şûfidir yâ Resûla'llâh
Cefâdır sîretim seyr it sefhidir yâ Resûla'llâh

2. **şüretâ:**

Kaside 58

Mısra: 3

Dış görünüşe göre, görünüşte, zâhiren.

Bilinmez şüretâ İslâm lisānen zıkr ider tevhl̄d
Mu'allim münkiri āhir zamāndır yā Resūla'llāh

3. **şüretâ:**

Kaside 279

Mısra: 3

(Ar.) Dış görünüşe göre, görünüşte, zâhiren.

Bakar mı şüretâ 'āşık-ı hāqīkat yāri gördükçe
Selām gitsün selām gelsün hābībe yā Resūla'llāh

4. **şüretâ:**

Kaside 311

Mısra: 3

(Ar.) Dış görünüşe göre, görünüşte, zâhiren.

Mücāhid şüretâ ber-bād velī ma'nāda sulţāndır
Kānā'at zahmeti ġāzī ġidāsı yā Resūla'llāh

şüret-i rahmānı:

1. **şüret-i rahmānı:--ı**

Kaside 127

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Allah'ın yüzü, tecellisi. II Hurufilik: Allah
insanı kendi sureti üzerine yaratmıştır. Hurufiler
Allah'ın kelimelerini yüzlerinde hatlar üzerinden
hesaplar yaparak aramışlardır.*

Yüzünde pertev-i nūr-ı ilāhī oldı çün zāhir
Cihānıñ şüret-i rahmānı sensiñ yā Resūla'llāh

süreyyâ:

1. **süreyyâ:**

Kaside 126

Mısra: 2

*Gökyüzünün kuzey yarım küresindeki Boğa
burcunda yer alan ve yedi yıldızdan oluşan bir
yıldız takımı, Ülker, Pervin.*

Şerī'atla şeref bulur kaçāyā yā Resūla'llāh
Bu dīnīñ zīneti kaçāī Süreyyā yā Resūla'llāh

şürī degil:

1. **şürī degil:**

Kaside 80

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yapmacık değil, gerçekten samimi.

Hasan Hilmī muhācirdir degil şürī hāqīkatdır
Murādı saña vuşlatdır qābül kıl yā Resūla'llāh

sürül-:

1. **sürüldi:-di**

Kaside 81

Mısra: 6

Uzaklaştırılmak, kovulmak.

Muhabbet bāde-i sübhān yetişdir zevk-i ruhānī
Şarāb-ı kevşere 'atşān sürüldi yā Resūla'llāh

sürün-:

1. **süründükçe:--dükçe**

Kaside 188

Mısra: 2

Yerde sürünmek. II (bağlamda) Yardım istemek, yalvarmak.

Şabî gönüm süd ister vir beşikde yâ Resûla'llâh
Yüz üstüne süründükçe eşikte yâ Resûla'llâh

sürür:

1. sürürüz:--uz

Kaside 72

Mısra: 2

Sevinç, mutluluk.

Mübârek yevm-i mevlidiñ okuruz yâ Resûla'llâh
Tulû'-ı şems-i ismiñle sürürüz yâ Resûla'llâh

2. sürûra:-a

Kaside 82

Mısra: 6

Sevinç / mutluluk. II [tas.] Gönülde müşâhede kapılarını açan zevk hali.

Hasan Hilmî huzûr ehli haţâ itse 'aţâ eyle
Kuşûr ile namâz kılsa sürûra yâ Resûla'llâh

3. sürûra:-a

Kaside 174

Mısra: 6

Sevinç, mutluluk .

Hasan Hilmî medînenen cevâb ister su'âl itdi
Meleklerle cevâb gelse sürûra yâ Resûla'llâh

4. sürûra:-a

Kaside 221

Mısra: 4

Sevinç / mutluluk. II [tas.] Gönülde müşâhede kapılarını açan zevk hali.

Yağar ğam rahmeti her gün amân virmez bir
afâtdır

Muhabbet yağmurı yağsa sürûra yâ Resûla'llâh

5. sürürumdur:--um, --dur

Kaside 240

Mısra: 1

Sevinç, mutluluk.

Gözüm nûrı sürürumdur Muhammed yâ
Resûla'llâh

Gönül feyzi ezel kârı müebbed yâ Resûla'llâh

6. sürûra:-a

Kaside 278

Mısra: 4

Sevinç / mutluluk. II [tas.] Gönülde müşâhede kapılarını açan zevk hali.

Girüp bâb-ı risâletden cenâb-ı ravzanı görsem
Taşın öpsem yüzüm sürsem sürûra yâ Resûla'llâh

sürür eyler:

1. sürür eyler:--r

Kaside 109

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Neşelenmek, sevinmek.

Gönül mürğî uçar bir gün kafesden yâ Resûla'llâh
Cinân ehli sürür eyler gelürken yâ Resûla'llâh

2. sürür eyler:--r

Kaside 155

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Neşelenmek, sevinmek.

Semā ehli sürür eyler cemālîñ yerde tırdıqça
Zemîne rahmeti ravzañ tūrābîñ yâ Resûla'llâh

3. sürür eyler:--r

Kaside 170

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Neşelenmek, sevinmek.

Ezel bâğı ğıdâsıdır içerse rûhumuz Kevşer
Hasan Hilmî sürür eyler şafâdır yâ Resûla'llâh

4. sürür eyler:--r

Kaside 178

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Neşelenmek, sevinmek.

Yağar yağmur 'inâyetdir şerî'at âsumânından
Sürür eyler zemîn ehli vekâ'il yâ Resûla'llâh

5. sürür eyler:--r

Kaside 196

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Neşelenmek, sevinmek.

Şifâdır hastaya 'aşkıñ okunsa yâ Resûla'llâh
Ġam ehlini sürür eyler taķınsa yâ Resûla'llâh

6. sürür eyler:--r

Kaside 318

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Neşelenmek, sevinmek.

Sen ol arslan-ı a'zamsın seniñle ümmetiñ maḥfûz
Hasan Hilmî sürür eyler ne ni'met yâ Resûla'llâh

şusuz:

1. şusuzdur:--dur

Kaside 44

Mısra: 1

*Susuz, sudan yoksun.II. Hz. Muhammed'e
tutkun aşıklar.*

Muḥabbetden ḥarâb göñlüm şusuzdur yâ
Resûla'llâh
Günâhkârîñ kara ḳalbi âteşdir yâ Resûla'llâh

süvâr oldı:

1. süvâr oldı:--dı

Kaside 70

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*At vb. bir binek hayvanına veya bir taşıta
binmek.*

Göñül 'aşka süvâr oldı muḥabbet şehridir ḳaşdı
Muḥabbet bilmeyen ümmet şâbıḳdır yâ
Resûla'llâh

süvâr oldukça:

1. süvâr oldukça:--duḳça

Kaside 166

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Binmek.

Ḥayālîñ 'âşıḳa mi'râc 'urûc eyler 'aḳıl başdan
Süvâr oldukça devletle Burâḳ'a yâ Resûla'llâh

süvâr oldum:

1. **süvār oldum:**--du, --m

Kaside 270

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

At vb. bir binek hayvanına veya bir taşıta binmek.

İdince şāh-ı maḥbūba ‘alāka yā Resūla’llāh
Süvār oldum o devletle Burāk’a yā Resūla’llāh

süvārī:

1. **süvārī:**

Kaside 51

Mısra: 5

I. Süvari, atlı asker II. İlahi aşk yolcuları.

Meyveciyiz baḥr u berde gāh süvārī gāh piyāde
‘İlm-i ḥikmetle ledün sulṭānıyız yā Resūla’llāh

süveydā-yı dilim:

1. **süveydā-yı dilim:**--im

Kaside 60

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kalbin ortasındaki bütün damarların birleştiği kara nokta, sevād-ı kalb. II Kendisiyle, mümin kalbine tecellî eden Cenâbıhakk’ın müşâhede edildiği ve kalbin tam ortasında bulunduğu kabul edilen siyah nokta, insan varlığında ilâhî tecellînin odak noktası (tasavvufî bağlamda).

Sever sevdā-yı ‘aşkıñdır süveydā-yı dilim dilde
Gönül her dem selām eyler resüle yā Resūla’llāh

suyûf:

1. **suyûfiyla:**-ıy, -la

Kaside 56

Mısra: 9

Kılıçlar. (Nefsi kesme bağlamında).

Ḥasan Ḥilmî keser nefsiñ seniñ ismiñ suyûfiyla
Put u dünyâyı bi’l-ḳalbde kırarım yā Resūla’llāh

şād u ḥandān:

1. **şād u ḥandān:**

Kaside 319

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Mutlu ve mesrur (sevinçli).

Ḥasan Ḥilmî meded ister o bâğa yeller esdikçe
Okursa dersi bülbülden şād u ḥandān yā Resūla’llāh

şādmān olduk:

1. **şādmān olduk:**--du, --k

Kaside 73

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevinmek, mutlu olmak.

Vaşiyyet eylediñ ḥaccı işitdik şādmān olduk
Biri dīnen biri mālen tavāfi yā Resūla’llāh

şāfi:

1. **şāfi:**

Kaside 306

Mısra: 2

(Ar.) Şifâ veren, iyileştirici (kimse).

Marîzem ḥarb ider rūḥum edîbi yā Resūla’llāh
Ki sensiñ ḥastalar şāfi ṭabîbî yā Resūla’llāh

şâfi'î:

1. şâfi'î:

Kaside 64

Mısra: 7

İmam Muhammed bin İdris eş-Şâfi'î'nin fikirleri etrâfında gelişen ve İslâm dîninin ameli esaslarını ehl-i bid'ata karşı ehl-i sünnet anlayışına göre savunan ameli dört hak mezhepten biri.

Bilindi Mâlikî Hânel ki ba'zen Şâfi'î mezheb
Diyânetler delîl ister tarîka yâ Resûla'llâh

şâh:

1. şâhı:-ı

Kaside 31

Mısra: 6

Padişah, hükümdar l sevgili (Hz. Muhammed).

Serindib tağına gitmem şarâb-ı Cidde'i içmem
Cemâliñ şâhı terk itmey ki lebbeyk yâ
Resûla'llâh

2. şâhı:-ı

Kaside 34

Mısra: 11

Padişah, hükümdar l sevgili.

Hüdâ şaklar bükâlardan 'adâlet eyleyen şâhı
Tecellî kılma ol Vehhâb mu'ammer yâ Resûla'llâh

3. şâhı:-ı

Kaside 36

Mısra: 8

Şah, sultan.

Sehâb-ı ma'rifet nâmiñ yağar âb-ı nîsân senden
Hasan Hilmî 'Aden şâhı şefâ'at yâ Resûla'llâh

4. şâhıñ:-iñ

Kaside 133

Mısra: 9

Padişah (Hz. Muhammed bağlamında).

Ey Hasan Hilmî o şâhıñ ümmetisin gam yeme
Guşşakârım vird-i pâkim yâ Muhammed Muştafâ

5. şâhım:--ım

Kaside 144

Mısra: 5

Padişah, hükümdar. II Hz. Muhammed.

Nübüvvet şâhısıñ şâhım Hasan Hilmî kuluñ kem-
ter
Şalât ile selâm eyler gayürdür yâ Resûla'llâh

6. şâhısıñ:--ı, --sıñ

Kaside 144

Mısra: 5

Padişah, hükümdar l sevgili.

Nübüvvet şâhısıñ şâhım Hasan Hilmî kuluñ kem-
ter
Şalât ile selâm eyler gayürdür yâ Resûla'llâh

7. şâhı:-ı

Kaside 226

Mısra: 6

Padişah, hükümdar l sevgili.

Kırar nefsi helâk eyler Hasan Hilmî mücâhiddir
Muhabbet şâhı kalb içre celîsdir yâ Resûla'llâh

8. şâha:-a

Kaside 280

Mısra: 3

(Fars.) Pâdişah, hükümdar.

Ne hâşıl şâha minnetden gönül sultân

Süleymân'dır

Tenezzül eylemem kelb-i kebîre yâ Resûla'llâh

9. şâhı:-ı

Kaside 290

Mısra: 3

(Ar.) Padişah, hükümdar.

'Akıl şâhı hâkiqatde bakılsa pasbân ammâ

Fikir faqrı hâkâretle çekişdi yâ Resûla'llâh

10. şâha:-a

Kaside 330

Mısra: 5

(Fars.) Pâdişah, hükümdar.

Elim tût merhamet kıl şâha muhtâc itme gurbetde

Hasan Hilmî ricâ eyler muhib müdekkik yâ

Resûla'llâh

11. şâha:-a

Kaside 331

Mısra: 6

(Fars.) Pâdişah, hükümdar.

Hasan Hilmî 'aceb defter yazarsa tuhfe-i 'aşkıñ

Hediye virsem şâha lâıyık yâ Resûla'llâh

şâhâne olsun:

1. şâhâne olsun:--sun

Kaside 313

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Harika, çok güzel, mükemmel olmak.

Mücâhid tâlîbi 'âşık şâhâne olsun yâ Resûla'llâh

O nuşret bâdesin içsün mey-hâne olsun yâ

Resûla'llâh

şâh-ı cemâli:

1. şâh-ı cemâli:--i

Kaside 258

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Güzellik padişahı.

Muhabbet mülkünün şâh-ı cemâli yâ Resûla'llâh

Saňa maşşûş durur 'âlî kemâli yâ Resûla'llâh

şâh-ı maḥbûba:

1. şâh-ı maḥbûba:--a

Kaside 270

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgililerin sultanı. II (tas.) Allah.

İdince şâh-ı maḥbûba 'alâka yâ Resûla'llâh

Süvâr oldum o devletle Burâk'a yâ Resûla'llâh

şâh-ı sultândır:

1. şâh-ı sultândır:--dır

Kaside 228

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sultanların şahi, padişahların en büyüğü olmak.

Şefâ'at şâh-ı sultândır Hasan Hilmî saňa kurbân

Şefâ'atle yazar medhiñ şefâ'at yâ Resûla'llâh

şâh-ı sultânım:

1. **şāh-ı sulṭānım:-ım**

Kaside 25

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sultanların şahı (Hz. Muhammed bağlamında).

Tabībim derde dermānım yetiş ey şāh-ı sulṭānım
Yıkıldım düşdüm ayakdan za‘īfım yā Resūla’llāh

şāhid:

1. **şāhiddir:-dir**

Kaside 189

Mısra: 6

(Ar.) Bir şeyin olduğu yerde hazır bulunup olanları gören kimse II. Tanık.

Saṇa ‘āşık Ḥasan Ḥilmī yazarsa posta-i ‘aşkı
Melekler aṇa şāhiddir kādīmden yā Resūla’llāh

2. **şāhiddir:-dir**

Kaside 293

Mısra: 3

Şahit, tanık.

Kitāb-ı mustakīm Ḥaḳ’dan muhib işbāta şāhiddir
Rümüz-ı evliyāu’llāha nā‘il yā Resūla’llāh

3. **şāhid:**

Kaside 328

Mısra: 3

(Ar.) Bir şeyin olduğu yerde hazır bulunup olanları gören kimse.

Yazarsam nāme-i ‘aşkıñ Kirāmen Kātibīn şāhid
Ḥuzūra ‘arz olunduḳça şevābdan yā Resūla’llāh

şā‘ir:

1. **şā‘iri:--i**

Kaside 323

Mısra: 1

Şiir söyleyen, şair. II Aşık.

Cihānıñ şā‘iri şemsi şerī‘at yā Resūla’llāh
Tefeḥḥur eylesün nāzım şefā‘at yā Resūla’llāh

şak oldu:

1. **şak oldu:-dı**

Kaside 44

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yarma, yarılma, açılma.

Şadeş şak oldu şadımında çıkar andan cevāhirler
Seniñ ismiñ gönüllerde güneşdir yā Resūla’llāh

şān:

1. **şānıñ:-ıñ**

Kaside 10

Mısra: 13

Büyüklik, ululuk, azamet.

Ne miḳdār mücrim olsam da şefā‘at eylemek
şānıñ

Ḳabul eyler niyāzını ümīd var yā Resūla’llāh

şarāb:

1. **şarābım:-ım**

Kaside 66

Mısra: 10

Ar. 1. İçilecek şey, içecek: ta‘ām u şarab. 2.

Sarhoşluk veren mahut mayi, bâde, mey.

Ḥasan Ḥilmī ümīd eyler muḥabbet maḥşeriñ mestī
Kerem kıl baña bir desti şarābım yā Resūla’llāh

2. **şarābīn:-in**

Kaside 75

Mısra: 6

Bade, mey, sarhoşluk veren içecek; aşk bağlamında "aşk, sevgi şarabı".

Yetişdir havz-ı kevşerden bize bir cur'acık kevşer
Şarābīn 'āşika Hāk'dan kitābdır yā Resūla'llāh

3. **şarābından:-in, -dan**

Kaside 98

Mısra: 4

(Aşk) şarabı.

Hayālīn hamr-ı hālīşdir baña āb-u hayāt oldur
Sekiz cennet şarābından elezdir yā Resūla'llāh

4. **şarābīn:--iñ**

Kaside 151

Mısra: 4

Aşk bağlamında "aşk, sevgi şarabı".

Şifādır şerbeti 'aşkıñ içen hasta bulur sıhhat
Şarābīn hastaya rahmet 'atā mı yā Resūla'llāh

5. **şarābdır:--dır**

Kaside 170

Mısra: 1

1. İçilecek şey, içecek. 2. Sarhoşluk veren sıvı.

Cemālīn şübhesiz Kevşer şarābdır yā Resūla'llāh
Muhabbet dem-be-dem dilde kadehdir yā
Resūla'llāh

6. **şarābından:-in, -dan**

Kaside 263

Mısra: 5

(Aşk) şarabı.

Hasan Hilmī gelür ser-hoş içüp 'aşkıñ şarābından
Kadāhı kabrine rahmet mübāhdır yā Resūla'llāh

şarāb vir:

1. **şarāb vir:**

Kaside 113

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

(Aşk) şarabı vermek, sunmak.

Şefā'at mürği rūh ister necātı 'alleme'l-esmā
Harāretten yanar bağı şarāb vir yā Resūla'llāh

şarāb-ı āb-ı la'liñ:

1. **şarāb-ı āb-ı la'liñ:--iñ**

Kaside 259

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgilinin kırmızı dudağının şarabı.

Şarāb-ı āb-ı la'liñ nūş idince bülbül-i rūhum
Muhabbet haznesin buldum kākülinden yā
Resūla'llāh

şarāb-ı 'aşk:

1. **şarāb-ı 'aşk:**

Kaside 201

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşk şarabı (İlahî aşk).

Hasan Hilmī şarāb-ı 'aşk bilindi başka hikmetdir
Muhabbet katre-i rahmet lezizdir yā Resūla'llāh

şarāb-ı 'aşkı:

1. **şarāb-ı ‘aşkı:--ı**

Kaside 20

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk, sevgi şarabı.

Ezel meyhānesin gördüm şarāb-ı ‘aşkı nüş itdim

Ezel serhoşlarından bir nakşibendim yâ

Resûla’llâh

2. **şarāb-ı ‘aşkı:--ı**

Kaside 98

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk, sevgi şarabı.

Muhabbet bâğına girmek mübâhdır yâ Resûla’llâh

Şarāb-ı ‘aşkı nüş itmek ne hoşdur yâ Resûla’llâh

3. **şarāb-ı ‘aşkı:--ı**

Kaside 253

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşk şarabı (İlahî aşk).

‘Alemdâr-ı Resûla’llâh Ebâ Eyyube’l Enşârî

Şarāb-ı ‘aşkı rûhânî kadehde yâ Resûla’llâh

şarāb-ı ‘aşk-ı kur’ân’la:

1. **şarāb-ı ‘aşk-ı kur’ân’la:--la**

Kaside 285

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kuran aşkının şarabı.

Muhabbet mey-hānesinde bāde-nüşum yâ

Resûla’llâh

Şarāb-ı ‘aşk-ı Kur’ân’la bî-hüşum yâ Resûla’llâh

şarāb-ı ‘aşk-ı rûhânî:

1. **şarāb-ı ‘aşk-ı rûhânî:**

Kaside 162

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Manevî aşkın şarabı. II İlahi aşk şarabı.

Şarāb-ı ‘aşk-ı rûhânî Hasan Hilmî de içmezse

Kıyâmetde anıñ hâli harâbdır yâ Resûla’llâh

şarāb-ı ‘aşkınla:

1. **şarāb-ı ‘aşkınla:--ın, --la**

Kaside 340

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk şarabı.

Şarāb-ı ‘aşkınla mestim yâ Resûla’llâh

Muhabbet şadrında post-nişînim yâ Resûla’llâh

şarāb-ı ‘ayn-ı kudretten:

1. **şarāb-ı ‘ayn-ı kudretten:**

Kaside 170

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

(Allah’ın) Sonsuz güç pınarının şarabı.

Nüzûl itdi muşaffâdır mübârek sûre-i Kevşer

Şarāb-ı ‘ayn-ı kudretten şifâdır yâ Resûla’llâh

şarāb-ı cidde’i:

1. **şarāb-ı cidde’i:**

Kaside 31

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Cidde şarabı, içeceği.

Serindib tağına gitmem şarāb-ı Cidde’i içmem

Cemālīn şāhı terk itmeyim ki lebbeyk yā

Resūla’llāh

şarāb-ı hasretiñ:

1. şarāb-ı hasretiñ:

Kaside 297

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hasret şarabı. II Özlemek.

Şarāb-ı hasretiñ mest-i harābım yā Resūla’llāh

Tenūr-ı ‘aşka girdikçe kebābım yā Resūla’llāh

şarāb-ı kevsere:

1. şarāb-ı kevsere:--e

Kaside 81

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*!- Kevser şarabı. 2- Cennette aktığına
inanılan sonsuzluk ırmağının şarabı.*

Muhabbet bāde-i sübhān yetişdir zevk-i ruḥānī

Şarāb-ı kevsere ‘atşān sürüldi yā Resūla’llāh

şarāb-ı mağfiret:

1. şarāb-ı mağfiret:

Kaside 312

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Bağışlanma şarabı (Allah'ın bağışlaması
bağlamında.).*

Muhabbet ‘āşıkā Loḳmān Ḥekīm’dir yā

Resūla’llāh

Şarāb-ı mağfiret Ḥaḳ’dan kerīmdir yā Resūla’llāh

şarāb-ı şehvet-i şeytān:

1. şarāb-ı şehvet-i şeytān:

Kaside 95

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Şeytanî isteklerin şarabı (İlahi aşk şarabının
zıttı).*

Şarāb-ı şehvet-i şeytān Ḥasan Ḥilmī ne meşhūrdur

Bunuñ terki sekiz cennet cüdāyım yā Resūla’llāh

şart-ı islām’ıñ:

1. şart-ı islām’ıñ:--ıñ

Kaside 63

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İslam'ın şartı.

Yazıldı şart-ı İslām’ıñ bize bilmek bu beş şeydir

Şalāt ile biri imān muhibdir yā Resūla’llāh

şas:

1. şaşup:-up

Kaside 10

Mısra: 9

*Nasıl davranacağını bilememek II
Sersemlemek, akli başında olmamak.*

Şaşup şehvetperest oldum talup deryā-yı ‘işyāna

Ricā eyler o sultāna günāhkār yā Resūla’llāh

2. **şşırdım:-ır, -dı, -m**

Kaside 65

Mısra: 2

Güç bir işin içinden çıkamamak, ne yapacağını, nasıl davranacağını bilememek.

Vücüdüm nâr-ı ‘aşkınla pişirdim yâ Resûla’llâh
Bu ‘aqlım fikr-i ‘aşkınla şşırdım yâ Resûla’llâh

şas:-

1. **şşmaz:--maz**

Kaside 317

Mısra: 3

Nasıl davranacağını bilememek. II (tas.) Allah’ın yolundan çıkmak.

İnâbe eyleyen şşmaz bu gün şeyh-i ledünniden
Enîbû dâ’iye’l-illâhî etîbbâ yâ Resûla’llâh

şasır:

1. **şşırdım:-dı, -m**

Kaside 53

Mısra: 2

I. Yolunu kaybetmek. II. Şşırmak, hayret etmek.

Cigerim nâr-ı ‘aşkıñla bişirdim yâ Resûla’llâh
Yolum şahrâ-yı ‘aşkda şşırdım yâ Resûla’llâh

2. **şşırdı:-dı**

Kaside 138

Mısra: 6

Şşırmak, hayret etmek.

Hasan Hilmî kıyâm itse melekler hıfz ider kalbîñ
Neden vesvâs ider şeytân şşırdı yâ Resûla’llâh

şşkıñ:

1. **şşkıñ:**

Kaside 32

Mısra: 12

Sersemlemiş, akli başında olmayan.

Hayâlîñ rûz u şeb dilde güneş gibi tûlû‘ eyler
Bu şşkıñ ‘aşkıñ söyler şefâ‘at yâ Resûla’llâh

2. **şşkıñ:**

Kaside 75

Mısra: 15

Düşünceleri dağılmış, karışmış, ne yapacağını bilemez duruma gelmiş; akılsız, sersem, budala.

Hasan Hilmî bu gün şşkıñ yazar ‘aşkın beyân eyler
Kitâb-ı ‘aşkı şerh eyler ki hâkdır yâ Resûla’llâh

şeb:

1. **şeb:**

Kaside 133

Mısra: 2

Gece.

Mürğ-ı şeb pervaneyim yâ Muhammed Muştafâ
Rûz u şeb dîvaneyim yâ Muhammed Muştafâ

şeb-çerâğ-ı cevheri:

1. **şeb-çerâğ-ı cevheri:-i**

Kaside 302

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gece parlayan kıymetli taş. II Bektâşî

tekkelerinde her köşesi bir imamın sembolü kabul edilen on iki köşeli kandil.

Cihādın şeb-çerâğ-ı cevheri na'tuñ zebânımda
Mücâhid kenziniñ dür-dânesidir yâ Resûla'llâh

şeb-i zulmetde:

1. şeb-i zulmetde:--de

Kaside 300

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Karanlık gece.

Cihādı rāh-ı 'aşkıñda akarsa kıatre-i 'aynım
Şeb-i zulmetde kaldıkça ziyâdır yâ Resûla'llâh

şecâ'at:

1. şecâ'atde:--de

Kaside 252

Mısra: 2

Cesaret, yiğitlik.

Ebübekrî 'Ömer 'Osmân 'Alî'de yâ Resûla'llâh
'Adâletde şecâ'atde şehâda yâ Resûla'llâh

şecere-i zencîriñ:

1. şecere-i zencîriñ:--iñ

Kaside 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Silsile ağacı II Hz. Muhammed'in silsilesi.

Şecere-i zencîriñ şerîfdir yâ Resûla'llâh
Muhabbet meyve-yi ma'nâ laîfdir yâ Resûla'llâh

şefâ'at:

1. şefâ'at:

Kaside 17

Mısra: 2

1. Bir suçun bağışlanması veya bir isteğin yerine getirilmesi için aracı olma. 2. din. Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.

Ümîdim rahmet-i Hakk'dır şefâ'at yâ Resûla'llâh
Vücûdum aklı toprakdır şefâ'at yâ Resûla'llâh

2. şefâ'at:

Kaside 17

Mısra: 1

1. Bir suçun bağışlanması veya bir isteğin yerine getirilmesi için aracı olma. 2. din. Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.

Ümîdim rahmet-i Hakk'dır şefâ'at yâ Resûla'llâh
Vücûdum aklı toprakdır şefâ'at yâ Resûla'llâh

3. şefâ'at:

Kaside 17

Mısra: 6

1. Bir suçun bağışlanması veya bir isteğin yerine getirilmesi için aracı olma. 2. din. Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.

Beden hâkî ki rûh bâkî bir ismi nefs-i nâîk'dır
Hasan Hilmî hayât ister şefâ'at yâ Resûla'llâh

4. şefâ'at:

Kaside 17

Mısra: 4

1. Bir suçun bağışlanması veya bir isteğin

yerine getirilmesi için aracı olma. 2. din.
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.

'Ademden Hakk' anâsırla vücüdüm eyledi izhâr
Gine bir gün olur ma'düm şefâ'at yâ Resûla'llâh

5. şefâ'atle:-le

Kaside 25

Mısra: 7

1. Bir suçun bağışlanması veya bir isteğin
yerine getirilmesi için aracı olma. 2. din.
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.

Göñül hasta hekîm ister şefâ'atle şifâ gönder
Hasan Hilmî kuluñ kemter garîbim yâ Resûla'llâh

6. şefâ'at:

Kaside 32

Mısra: 12

1. Bir suçun bağışlanması veya bir isteğin
yerine getirilmesi için aracı olma. 2. din.
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.

Hayâlîñ rûz u şeb dilde güneş gibi tulu' eyler
Bu şaşkıñ 'âşıkıñ söyler şefâ'at yâ Resûla'llâh

7. şefâ'at:

Kaside 36

Mısra: 8

1. Bir suçun bağışlanması veya bir isteğin
yerine getirilmesi için aracı olma. 2. din.
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.

Sehâb-ı ma'rifet nâmiñ yağar âb-ı nîsân senden
Hasan Hilmî 'Aden şâhı şefâ'at yâ Resûla'llâh

8. şefâ'at:

Kaside 38

Mısra: 7

1. Bir suçun bağışlanması veya bir isteğin
yerine getirilmesi için aracı olma. 2. din.
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.

Velîler eylemez imdâd nebîlerden şefâ'at yok
Ümîdim var bi-izni'llâh şefî' ol yâ Resûla'llâh

9. şefâ'at:

Kaside 67

Mısra: 8

Allah'ın izni ölçüsünde peygamberlerin ve
bazı Allah dostlarının günahkar kulların affı için
aracılık etmesi.

Hasan Hilmî günâhkârıñ okunmaz defteri 'aybdır
Gâfuruñ rahmeti gaybdur şefâ'at yâ Resûla'llâh

10. şefâ'at:

Kaside 69

Mısra: 40

Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
aracılık etmeleri.

Hasan Hilmî kuluñ kemter tükenmez rahmetiñ
artar

Seni buldı şefâ'atçı şefâ'at yâ Resûla'llâh

11. şefâ'at:

Kaside 69

Mısra: 38

*Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
aracılık etmeleri.*

Bu gün hamd u şenā olsun sekiz cennet
ziyālansun
Sülālem cennete gelsün şefā'at yā Resūla'llāh

12. şefā'at:

Kaside 69

Mısra: 36

*Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
aracılık etmeleri.*

Didi yā Rabb unuttuk biz bu esmāi okurduk biz
Ġafūrsun saña muhtācız şefā'at yā Resūla'llāh

13. şefā'at:

Kaside 69

Mısra: 34

*Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
aracılık etmeleri.*

Nidā geldi ki yā Ādem Ḥabībim'le du'ā kılsañ
Ebed cennetde çıkmazdıñ şefā'at yā Resūla'llāh

14. şefā'at:

Kaside 69

Mısra: 32

*Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
aracılık etmeleri.*

İdince zikrini Ādem nidā geldi ki 'afv itdim
Didi Ādem ki ben ni'tdim şefā'at yā Resūla'llāh

15. şefā'at:

Kaside 69

Mısra: 30

*Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
aracılık etmeleri.*

Uyandı ḥvāb-ı ğafletden didi Ādem ile Ḥavvā
Ebu'l-ervāḥ olan esmā şefā'at yā Resūla'llāh

16. şefā'at:

Kaside 69

Mısra: 28

*Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
aracılık etmeleri.*

Anıñcün kāmēt-i Ādem kışaldı altmış arşuna
Du'ālar müstecāb oldu şefā'at yā Resūla'llāh

17. şefā'at:

Kaside 69

Mısra: 26

*Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
aracılık etmeleri.*

Melekler gökde nazardı bükāsından kalup 'āciz
Şikāyet itdiler ḥaḳḳa şefā'at yā Resūla'llāh

18. şefā'at:

Kaside 69

Mısra: 24

*Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
aracılık etmeleri.*

Ki üç yüz yıl büka kıldı gözünden kanlar akıtdı
Kızıl kan itdi toprakı şefā'at yā Resūla'llāh

19. şefā'at:

Kaside 69

Mısra: 22

*Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
aracılık etmeleri.*

Uğandı bakmadı Âdem ki üç yüz yıl semâvâta
Unutdı dostu Havvâ'yı şefâ'at yâ Resûla'llâh

20. şefâ'at:

Kaside 69

Mısra: 18

*Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
aracılık etmeleri.*

Düşünce Cidde'ye Havvâ nedâmet eyledi âh âh
Didi evlâdına eyvâh şefâ'at yâ Resûla'llâh

21. şefâ'at:

Kaside 69

Mısra: 20

*Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
aracılık etmeleri.*

Serendib tağına Âdem inince kaldı hayretde
Didi yâ Rabb kuşur bende şefâ'at yâ Resûla'llâh

22. şefâ'at:

Kaside 69

Mısra: 1

*Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
aracılık etmeleri.*

Umarım cenâbından şefâ'at yâ Resûla'llâh
Kapuña sâ'ilim geldim şefâ'at yâ Resûla'llâh

23. şefâ'at:

Kaside 69

Mısra: 2

*Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
aracılık etmeleri.*

Umarım cenâbından şefâ'at yâ Resûla'llâh
Kapuña sâ'ilim geldim şefâ'at yâ Resûla'llâh

24. şefâ'at:

Kaside 69

Mısra: 4

*Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
aracılık etmeleri.*

Ki senden rahmet olmazsa yanarım ben
cehennemde
Ki sensin erhame'l-mücrim şefâ'at yâ Resûla'llâh

25. şefâ'at:

Kaside 69

Mısra: 6

*Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
aracılık etmeleri.*

Yağan yağmur esen rüzgâr seniñle iftiḥâr eyler
Günâhkârım saña muhtâc şefâ'at yâ Resûla'llâh

26. şefâ'at:

Kaside 69

Mısra: 10

*Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
aracılık etmeleri.*

Utanmaz öyle bir mel'un şıgındık Hakk'a
şerrinden
Baña imdâd iden sensiñ şefâ'at yâ Resûla'llâh

27. şefâ'at:

Kaside 69

Mısra: 12

*Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
aracılık etmeleri.*

Babam Âdem'le anam Havvâ'yı mekriyle aldatdı
Dönüp şimdi baña geldi şefâ'at yâ Resûla'llâh

28. şefâ'at:

Kaside 69

Mısra: 14

*Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
aracılık etmeleri.*

Kopunca tâ kıyâmet hem bize düşmânlığı vardır
Zehirli semm-i kâtildir şefâ'at yâ Resûla'llâh

29. şefâ'at:

Kaside 69

Mısra: 16

*Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
aracılık etmeleri.*

Babam Âdem'le anam Havvâ'yı himkir himkir
ağlatdı
Çıkardı cennet içinden şefâ'at yâ Resûla'llâh

30. şefâ'at:

Kaside 69

Mısra: 8

*Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
aracılık etmeleri.*

Şuçumı i'tirâf itdim ki sensin derde dermânım
Bize şeytân hâsed u düşmân şefâ'at yâ Resûla'llâh

31. şefâ'atçı:--çı

Kaside 69

Mısra: 40

*Ar. Suçlu veya muhtaç olan için af veya
ihsan ricası.*

Hasan Hilmî kuluñ kemter tükenmez rahmetiñ
artar

Seni buldı şefâ'atçı şefâ'at yâ Resûla'llâh

32. şefâ'at:

Kaside 72

Mısra: 4

*Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
aracılık etmeleri.*

Rebî'u'l-evvel ayını nice 'âşıklarıñ bekler
Giceler şubha dek ağlar şefâ'at yâ Resûla'llâh

33. şefâ'at:

Kaside 72

Mısra: 14

*Allah'ın mahşer gününde izin verdiği
kişilerin günahkâr kullar için aracılık etmesi.*

Günâhkârız kara yüzlü huzûra varmağa yüz yok
Şefâ'at bahrına had yok sen 'afv it yâ Resûla'llâh

34. şefâ'at:

Kaside 77

Mısra: 14

*Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
aracılık etmeleri.*

Oruç vuşlât Burâkı'dır Hasan Hilmî oruç tutsun
Saña hâlini 'arz itsün şefâ'at yâ Resûla'llâh

35. şefâ'atî:--îñ

Kaside 78

Mısra: 2

Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için aracılık etmeleri.

Bu gün bayrām namāzını kılarız yâ Resûla'llâh
Orûc tutduk şefâ'atîñ umarız yâ Resûla'llâh

36. şefâ'atlü:--lû

Kaside 87

Mısra: 1

1. Bir suçun bağışlanması veya bir isteğin yerine getirilmesi için aracı olma. 2. din. Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbîhak katında aracılık etmeleri.

Şefâ'atlü şifâ bâğı Haleb'de yâ Resûla'llâh
Haber aldım tabîb ammâ Yemen'de yâ
Resûla'llâh

37. şefâ'at:

Kaside 89

Mısra: 5

Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için aracılık etmeleri.

Ķapuña sâ'ilem geldim şefâ'at yâ Resûla'llâh
Günâhım yüklenüp geldim şefâ'at yâ Resûla'llâh

38. şefâ'at:

Kaside 89

Mısra: 6

Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için aracılık etmeleri.

Ķapuña sâ'ilem geldim şefâ'at yâ Resûla'llâh
Günâhım yüklenüp geldim şefâ'at yâ Resûla'llâh

39. şefâ'at:

Kaside 89

Mısra: 7

Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için aracılık etmeleri.

Ķaranlık ĳabre girdikde şefâ'at şem'ini gönder
Ümîdim rûz-ı mahşerde şefâ'at yâ Resûla'llâh

40. şefâ'at:

Kaside 89

Mısra: 8

Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için aracılık etmeleri.

Ķaranlık ĳabre girdikde şefâ'at şem'ini gönder
Ümîdim rûz-ı mahşerde şefâ'at yâ Resûla'llâh

41. şefâ'at:

Kaside 89

Mısra: 10

Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için aracılık etmeleri.

Bi-izni'llâh şefâ'atle Ķasan Ķilmî olur mesrûr
Ķaĳâsı 'afvına muĳtâc şefâ'at yâ Resûla'llâh

42. şefâ'atle:-le

Kaside 89

Mısra: 9

Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbîhak katında aracılık etmeleri.

Bi-izni'llâh şefâ'atle Ķasan Ķilmî olur mesrûr
Ķaĳâsı 'afvına muĳtâc şefâ'at yâ Resûla'llâh

43. şefâ'atsiz:-siz

Kaside 97

Mısra: 7

*Ar. Suçlu veya muhtaç olan için af veya
ihسان ricası.*

Hasan Hilmî necât bulmaz şefâ'atsiz işim bitmez
Yetiş imdâda yâ Muhammed harîkim yâ
Resûla'llâh

44. şefâ'at:

Kaside 111

Mısra: 2

*Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
aracılık etmeleri.*

Oğur 'âşık olan Kır'ân kerâmet yâ Resûla'llâh
Za'if hasta meded ister şefâ'at yâ Resûla'llâh

45. şefâ'at:

Kaside 113

Mısra: 3

*Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
aracılık etmeleri.*

Şefâ'at mürğî rûh ister necâtı 'alleme'l-esmâ
Harâretten yanar bağı şarâb vir yâ Resûla'llâh

46. şefâ'at:

Kaside 115

Mısra: 6

*Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
aracılık etmeleri.*

Ta'âşşuk ümmetindendir Hasan Hilmî okursa
hasbî
Muhabbet sîm u zer kâfî şefâ'at yâ Resûla'llâh

47. şefâ'at:

Kaside 126

Mısra: 3

*Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
aracılık etmeleri.*

Yetîme şefkat eylerse şefâ'at kâdîya vardır
Bunun 'aksi cehennemdir cezâyâ yâ Resûla'llâh

48. şefâ'atle:-le

Kaside 166

Mısra: 5

*Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
Cenâb-ı Hak katında aracılık etmeleri.*

Şefâ'atle Hasan Hilmî makâm-ı 'aşkı tayy eyler
Taħammül kalmadı anda firâka yâ Resûla'llâh

49. şefâ'at:

Kaside 169

Mısra: 3

*Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
aracılık etmeleri.*

Medîneñ bâb-ı rahmetdir şefâ'at zemzemi kabriñ
İçer 'âşık muhabbetle şehirde yâ Resûla'llâh

50. şefâ'at:

Kaside 183

Mısra: 2

Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği

kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için aracılık etmeleri.

Cânım cismimde bir kuşdur emânet yâ
Resûla'llâh
Uçar kuş âşiyânından şefâ'at yâ Resûla'llâh

51. şefâ'at:

Kaside 228

Mısra: 2

Allah'ın mahşer gününde izin verdiği kişilerin günahkâr kullar için aracılık etmesi.

Kebâ'ir ehline haşdır şefâ'at yâ Resûla'llâh
Meger izz-i hüda ile şefâ'at yâ Resûla'llâh

52. şefâ'at:

Kaside 228

Mısra: 6

Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için aracılık etmeleri.

Şefâ'at şâh-ı sultândır Hasan Hilmî saña kurbân
Şefâ'atle yazar medhiñ şefâ'at yâ Resûla'llâh

53. şefâ'at:

Kaside 228

Mısra: 5

Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için aracılık etmeleri.

Şefâ'at şâh-ı sultândır Hasan Hilmî saña kurbân
Şefâ'atle yazar medhiñ şefâ'at yâ Resûla'llâh

54. şefâ'at:

Kaside 228

Mısra: 4

Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği

kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için aracılık etmeleri.

Amân rûz-ı cezâda dest-gîr ol ben günâhkârım
Muhabbet aşlu Hak'dan şefâ'at yâ Resûla'llâh

55. şefâ'at:

Kaside 228

Mısra: 1

Allah'ın mahşer gününde izin verdiği kişilerin günahkâr kullar için aracılık etmesi.

Kebâ'ir ehline haşdır şefâ'at yâ Resûla'llâh
Meger izz-i hüda ile şefâ'at yâ Resûla'llâh

56. şefâ'atle:--le

Kaside 228

Mısra: 6

Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.

Şefâ'at şâh-ı sultândır Hasan Hilmî saña kurbân
Şefâ'atle yazar medhiñ şefâ'at yâ Resûla'llâh

57. şefâ'at:

Kaside 237

Mısra: 6

Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için aracılık etmeleri.

Hasan Hilmî haber bekler muhabbet bâğbânından
Seher vakti haber gönder şefâ'at yâ Resûla'llâh

58. şefâ'at:

Kaside 255

Mısra: 4

Allah'ın mahşer gününde izin verdiği kişilerin günahkâr kullar için aracılık etmesi.

Metā‘-ı ma‘şiyet ğaflet virir bāzār-ı ‘uṣṣāka
Şefā‘at bā‘işī burc-ı ḥameldir yā Resūla’llāh

59. şefā‘atle:-le

Kaside 266

Mısra: 4

*Peygamberlerin ve Allah’ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.*

Sen ol mizân-ı mahşerde ‘uṣât-ı ümmete Hâk’dan
Şefā‘atle meded ma‘denişñ yā Resūla’llāh

60. şefā‘atdır:-dir

Kaside 295

Mısra: 3

*Peygamberlerin ve Allah’ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.*

Murādım mağfîret Hâk’dan ḥabîb senden
şefā‘atdır

Qabûl eyle ne istersem ne dirsem yā Resūla’llāh

61. şefā‘at:

Kaside 323

Mısra: 2

*(Ar.) Peygamberlerin ve Allah’ın izin
vereceği kimselerin, kulların suçlarının
bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık
etmeleri II. Bir suçun bağışlanması veya bir
isteğin yerine getirilmesi için aracı olma.*

Cihānıñ şā‘iri şemsi şerī‘at yā Resūla’llāh
Tefehḥur eylesün nāzım şefā‘at yā Resūla’llāh

şefā‘at eylemek:

1. şefā‘at eylemek:--mek

Kaside 10

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

*1. Bir suçun bağışlanması veya bir isteğin
yerine getirilmesi için aracı olmak. 2.
Peygamberlerin ve Allah’ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için
Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.*

Ne miqdār mücrim olsam da şefā‘at eylemek
şānıñ

Qabul eyler niyāzını ümîd var yā Resūla’llāh

şefā‘at eylesen:

1. şefā‘at eylesen:--se, --n

Kaside 333

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Birinin suçunun bağışlanması veya dileğinin
yerine getirilmesi için aracılık etmek.*

Ḥasan Ḥilmî günâhıyla gelürse rüz-ı mahşerde
Şefā‘at eylesen bārī ğarîbdır yā Resūla’llāh

şefî‘:

1. şefî‘i:-i

Kaside 307

Mısra: 6

*Şefa‘at eden, bir kimsenin affı uğraması için
aracılık eden kimse, şefa‘atçi.*

Sene biñ üç yüz sekiz receb ayında toğmuşdur
Ana sensin peder māder şefî‘i yā Resūla’llāh

şefî‘ ol:

1. **şefî' ol:**

Kaside 38

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Şefaati olmak. II. Hz. Muhammed

bağlamında.

Veliler eylemez imdād nebîlerden şefâ'at yok
Ümîdim var bi-izni'llāh şefî' ol yâ Resûla'llāh

şefî'-i fazl u ihsândır:

1. **şefî'-i fazl u ihsândır:--dır**

Kaside 76

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İyilik ve cömertlik yapan.

Diyâr-ı Rûma ol sultân şefî'-i fazl u ihsândır
Ebâ Eyyûbe'l-Enşâri şahâbeñ yâ Resûla'llāh

şefîk:

1. **şefîkîm:--im**

Kaside 179

Mısra: 10

Şefkatli.

Anam babam du'â itdi elin öpdüm izin virdi
Didiler oğlumuz 'âşık şefîkîm yâ Resûla'llāh

şefkat eylerse:

1. **şefkat eylerse:--r, --se**

Kaside 126

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Merhamet etmek, acımak; yardımda

bulunmak, destek olmak.

Yetîme şefkat eylerse şefâ'at kâdıya vardır

Bunuñ 'aksi cehennemdir cezâya yâ Resûla'llāh

seh:

1. **şehîñ:--iñ**

Kaside 133

Mısra: 8

Hükümdar. II Allah.

Tâc-ı İskender nedir taht-ı Süleymân istemem
Sen şehîñ kurbâniyam yâ Muhammed Muştafâ

şehâdet:

1. **şehâdet:**

Kaside 323

Mısra: 4

Şehadet getirmek, iman etmek. II Şehit olma, şehitlik.

Yazup nazm eylemiş 'aşk-ı şerî'at vezn ider

Hakkı

Muhabbet 'ilmi miftâhı şehâdet yâ Resûla'llāh

şehîdevn:

1. **şehîdeyne:--e**

Kaside 335

Mısra: 6

İki şehit (Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin).

Hasan Hilmî hakîkatdır şerî'atde haţâ olmaz

Şehîdeyne muhabbetdir tamāmım yâ Resûla'llāh

sehr:

1. **sehrine:--in, -e**

Kaside 33

Mısra: 5

Şehir, memleket II Gönül şehri.

Gönül hicret deyüp ister hakikat şehrine gitmek
Irak yoldur harāmī çok esirge yâ Resûla'llâh

2. **şehre:--e**

Kaside 77

Mısra: 3

Otuz günlük zaman dilimi, ay.

Bu şehre eyleyen ta'zīm bilindi şubhesiz şā'im
Geceler şubha dek kâ'im niyāzen yâ Resûla'llâh

3. **şehre:--e**

Kaside 77

Mısra: 10

Otuz günlük zaman dilimi, ay.

Muhabbetle gıdālanmış koķar ağzında misk yağı
Orūc bāğı açılmışdur bu şehre yâ Resûla'llâh

4. **şehri:--i**

Kaside 81

Mısra: 3

Kent, şehir (Bağlamda Mekke).

Muhabbet ma'deni miskī Muhammed Muşafā
şehri
Çekildi ka'beye tüccār satıldı yâ Resûla'llâh

5. **şehriñ:--iñ**

Kaside 202

Mısra: 6

Şehir, kent. II Gönül şehri, aşğın gönlü.

Hasan Hilmī bu 'aşk hākim muhabbet pādīşāhdır
bil
O şehriñ fātihī 'aşkı kaderdir yâ Resûla'llâh

6. **şehrini:--i, -n, -i**

Kaside 278

Mısra: 5

*İnsanların toplu olarak yaşadığı yerleşim
yeri, kent.*

Hasan Hilmī tavāf eyler Medīne Mekke şehrini
Düşürme dertliyi dār-ı gurūra yâ Resûla'llâh

7. **şehri:--i**

Kaside 311

Mısra: 5

Otuz günlük zaman dilimi, ay.

Hasan Hilmī cihād şehri muķadder fetḥ-i
ķudretidir
Ne hoşdur ġāzīye āb u hevāsı yâ Resûla'llâh

8. **şehrinde:--i, -n, -de**

Kaside 340

Mısra: 6

Kent, şehir.

Hasan Hilmī bu yoklukla ķanā'at haznesin buldı
Mā-sivā şehrinde püt-şikestim yâ Resûla'llâh

şehr-i kalbim:

1. **şehr-i kalbim:--im**

Kaside 19

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kalp, gönül mekanı.

Naķşibendī pādīşāhı şehr-i kalbim zabt idüp
Bağladı kalbim hudāya rābıtam var yâ Resûla'llâh

şehr-i ramazāna:

1. **şehr-i ramazāna:--a**

Kaside 77

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ramazan ayı.

Yetişdik şehr-i ramazāna ne mübārek yā

Resūla'llāh

Bu günlerde olup şā'im ta'āleyk yā Resūla'llāh

şehvet:

1. **şehvet:**

Kaside 95

Mısra: 5

İstek, şiddetli arzu.

Karardır kalb-i 'uşşākı biri şöhret biri şehvet

Muhabbetle harāb itsem mi'mārım yā Resūla'llāh

şehvetperest oldum:

1. **şehvetperest oldum:--du, --m**

Kaside 10

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Nefsinin isteklerine uymak, şehvete

kapılmak.

Şaşup şehvetperest oldum talup deryā-yı 'işyāna

Ricā eyler o sulţāna günāhkār yā Resūla'llāh

şeh-zāde:

1. **şeh-zādeniñ:--niñ**

Kaside 59

Mısra: 1

*Padişah oğlu veya padişah ailesinden olan
erkek çocuk (Peygamber efendimizin torunları
için kullanılmış).*

Seniñ şeh-zādeniñ ismi Hasan'dır yā Resūla'llāh

Dağı ihvāmı bī-şübhe Hüseyin'dir yā Resūla'llāh

şeker şerbetleri:

1. **şeker şerbetleri:--ler, --i**

Kaside 68

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bir tür tatlı şerbet; şeker şerbeti.

Ciger bişdi kebāb oldu vücūd gitti harāb oldu

Şeker şerbetleri senden utandı yā Resūla'llāh

şekür:

1. **şekürüñ:--uñ**

Kaside 292

Mısra: 6

Çok şükreden.

Hasan Hilmī lüb-i deryāya taldıkda cevāhirler

çı kardısa

Muhibb-i muhlişin 'āşık şekürüñ yā Resūla'llāh

şem':

1. **şem'ini:--i, --n, --i**

Kaside 89

Mısra: 7

Mum.

Karanlık kabre girdikde şefā'at şem'ini gönder

Ümüdüm rüz-ı mahşerde şefā'at yā Resūla'llāh

şems:

1. **şemsini:--i, --ni**

Kaside 149

Mısra: 11

Güneş.

Hasan Hilmî kuluñ kemter muhabbet şemsini
göster

Žiyası kalbe düşdükçe vezirdir yâ Resûla'llâh

2. şemsi:-i

Kaside 268

Mısra: 5

(Ar.) Güneş.

Nübuvvet saltanat şemsi Hasan

Hilmî münevverdir

Yezîd'in kabri fi't-tahkîk cehennem yâ

Resûla'llâh

3. şems:

Kaside 291

Mısra: 2

(Ar.) Güneş.

Žuhûruñ sırrıma nûr-ı beşerdir yâ Resûla'llâh

Yüzüñ şems u kamer mâh u melekdir yâ

Resûla'llâh

4. şemsi:-i

Kaside 314

Mısra: 1

(Ar.) Güneş.

Cihādın şemsi dilde devrâne gelsün yâ

Resûla'llâh

Mücâhid feyz alup andan dîvâna gelsün yâ

Resûla'llâh

5. şemsi:-i

Kaside 323

Mısra: 1

(Ar.) Güneş.

Cihânın şâ'iri şemsi şerî'at yâ Resûla'llâh

Tefehhür eylesün nâzım şefâ'at yâ Resûla'llâh

şemsi:

1. şemsi:

Kaside 40

Mısra: 7

Güneşe ait. (Marifet bağlamında).

Şerî'atdan tülû' eyler hakîkat ma'rifet şemsi

Hasan Hilmî okur şems-i şerî'at yâ Resûla'llâh

şems-i hidâyet:

1. şems-i hidâyet:

Kaside 38

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Hidayet güneşi. II. Doğru yol, hak yolu,
Müslümanlık.*

Tülû' eyler toğar şems-i hidâyet yâ Resûla'llâh

Bi-hamdî'llâh du'â dilde 'inâyet yâ Resûla'llâh

şems-i hüdâdır:

1. şems-i hüdâdır:--dır

Kaside 137

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allahın güneşi.

Şerî'at 'âlemi şems-i hüdâdır yâ Resûla'llâh

Ṭarîkat 'âlemi Hâk'dan 'atâdır yâ Resûla'llâh

şems-i risâletden:

1. **şems-i risâletden:--den**

Kaside 322

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Peygamberlik güneşi. II Hz. Muhammed.

‘Aceb nûr iktibâs eyler muhib şems-i risâletden
Şehirler yalvarır Hakk’a gönüldür yâ Resûla’llâh

şems-i şerî‘at:

1. **şems-i şerî‘at:**

Kaside 40

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Şeriat güneşi. II. Hakikat esaslarının nuru,
aydınlığı.*

Şerî‘atdan tûlû‘ eyler hakikat ma‘rifet şemsi
Hasan Hilmî okur şems-i şerî‘at yâ Resûla’llâh

şems-i ziyâverdir:

1. **şems-i ziyâverdir:--dir**

Kaside 299

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Işık sahibi, ıyık saçan güneş.

Cihâdın nûr-ı enverdir kamerden yâ Resûla’llâh
Yüzün şems-i ziyâverdir güneşden yâ Resûla’llâh

şer:

1. **şer:**

Kaside 18

Mısra: 3

Kötülük, fenâlık.

Yazar Münkir Nekîr me‘mûr hayr şer dâ‘im
ef‘âlim

Yazıldı dürlü ‘işyanım hafîdir yâ Resûla’llâh

2. **şer:**

Kaside 18

Mısra: 5

Kötülük, fenâlık.

Hasan Hilmî hisâb itdi hayr şer defteriñ yırtdı
Umar ‘afvı ‘atâ eyler ganîdir yâ Resûla’llâh

3. **serer:-er**

Kaside 38

Mısra: 11

*Yaymak, düz hale getirmek. II. Namaz kılmak
için seccade sermek.*

Şehir vakti sa‘âdetle serer seccâdei ‘âşık
Hasan Hilmî kuluñ şâdık kefil ol yâ Resûla’llâh

şer‘:

1. **şer‘a:-a**

Kaside 31

Mısra: 7

Şeriata, Allah’ın hükümleri.

Kırar kalbi münâfıktır bu söz şer‘a mu‘tabıktır
Muhabbet ‘ayn-ı rahmetdir ki sa‘deyk yâ
Resûla’llâh

2. **şer‘a:-a**

Kaside 50

Mısra: 2

Şer‘i hükümler, Allah’ın emir ve yasakları.

Şerî‘at seyfi naşru’llâh kitâbdır yâ Resûla’llâh
Muhalif şer‘a kahru’llâh gâdabdır yâ Resûla’llâh

şerāfet:

1. şerāfetle:--le

Kaside 107

Mısra: 5

(Ar.) Şereflî olma, şereflilik.

Şerāfetle şifā bāğın açanlar Ka‘betu’llāhda
Ebūbekrī ‘Ömer ‘Osmān ‘Alī’dır yā Resūla’llāh

şer‘an:

1. şer‘an:

Kaside 19

Mısra: 9

Şeriat bakımından.

Naşşibendīdir şerī‘at rābıta şer‘an şerīf
Şeyh-i fāniden bekāya rābıtam var yā Resūla’llāh

şerbet:

1. şerbetler:--ler

Kaside 62

Mısra: 4

Şerbeti l vasl bağlamında sevgiliden ayrı
kalmış hastanın (âşığın) ilacı.

Ezel esrārıdır gördüm kurulmuş sofrā-i zikrīn
İçer rûhānī şerbetler bu rûhum yā Resūla’llāh

2. şerbeti:--i

Kaside 72

Mısra: 10

1- Tatlı içecek. 2- (tas.) Aşk şerbeti.

Yağar meclise gül yağı saçarlar gül şuyun anda
İçerler şerbeti bunda ne devlet yā Resūla’llāh

3. şerbeti:--i

Kaside 151

Mısra: 3

Tatlı içecek. II Aşk şerbeti.

Şifādır şerbeti ‘aşkın içen hasta bulur şıhhat
Şarābın hastaya rahmet ‘atā mı yā Resūla’llāh

şeref:

1. şerefdir:--dir

Kaside 203

Mısra: 4

Bir kimseye gösterilen saygının dayandığı
manevi yücelik, manevi ululuk, onur, haysiyet.

Maķāmın zāt-ı ev ednā ‘urūcuñ Sidre-i a’lā
Nüzuluñ kâbe kavseyn şerefdir yā Resūla’llāh

şeref bulur:

1. şeref bulur:--ur

Kaside 126

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şeref kazanmak, kıymet ve itibarı artmak.

Şerī‘atla şeref bulur kaḍāyā yā Resūla’llāh
Bu dīnīn zīneti kaḍī Süreyyā yā Resūla’llāh

şer‘en:

1. şer‘en:

Kaside 173

Mısra: 3

Şeriata uygun, şeriata göre.

Bize elzem olan şer‘en mesā‘ille ‘amel etmek
Mu‘allim fetḥ u bi’l-ḥayre delā‘il yā Resūla’llāh

şer‘en eyledim:

1. şer‘en eyledim:--di, --m

Kaside 150

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Şeriata uygun davranmak, uygun hale getirmek.

Şafa için uyup nefse nikâhı eyledim şer‘en
Yağar yağmur gibi zevkim belâdır yâ Resûla’llâh

şerh:

1. şerhi:-i

Kaside 265

Mısra: 4

Açıklama.

Bu na‘tın medhîni gökde melekler intihâb eyler
Toksan yapraklı ‘aşk şerhi cerîde yâ Resûla’llâh

şerh eyler:

1. şerh eyler:--r

Kaside 75

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Açıklamak, anlatmak.

Hasan Hilmî bu gün şaşkıñ yazar ‘aşkın beyân
eyler
Kitâb-ı ‘aşkı şerh eyler ki hâkdır yâ Resûla’llâh

2. şerh eyler:--r

Kaside 240

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Açıklamak, anlatmak.

Hasan Hilmî yazar remzî Celâleddîn şerh eyler
Emânet eyledi Hakk’a muvaḥḥid yâ Resûla’llâh

3. şerh eyler:--r

Kaside 260

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Açıklamak, anlatmak.

Muḥabbet Muşḥaf-ı Qur’ân kaşîdeñ anı şerh eyler
Müfessirdir Hasan Hilmî maḳûlın yâ Resûla’llâh

şerh eylesem:

1. şerh eylesem:--se, --m

Kaside 283

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Açıklamak, anlatmak.

Eger şerh eylesem derdim zemîn i âsumân ağlar
Ümîdim ḥabl-i Qur’ân râ muṭâbık yâ Resûla’llâh

şerh ider:

1. şerh ider:

Kaside 54

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Açıklamak.

Muḥabbet ma‘nevî ḥikmet ledünnî sırr-ı tevḥîddir
Şerî‘at şerh ider ister şevâhid yâ Resûla’llâh

2. şerh ider:--er

Kaside 234

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Açıklamak, etraflıca anlatmak.

Cemālîñ şerh ider 'âşık okursa sûre-i Tâhâ
Teheccüd kıldığıñ rahmet 'ayândır yâ Resûla'llâh

3. **şerh ider:--er**

Kaside 252

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Açıklamak, etraflıca anlatmak.

Kaşideñ şerh ider 'âşık Hasan Hilmî muhabbetle
Muhabbet zevkidir âl-i 'abâda yâ Resûla'llâh

şerh olunmaz:

1. **şerh olunmaz:--maz**

Kaside 23

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Açıklanmak, anlatılmak.

Bir kitâb-ı ma'rifetdir yâ Resûla'llâh gönül
Şerh olunmaz 'ayn-ı Hakk'dır yâ Resûla'llâh
gönül

şerh virir:

1. **şerh virir:--ir**

Kaside 114

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Bir metni, bir kitabı ayrıntılarına inerek
açıklama, yorumlama.*

Yazar hikmet hidâyetdir cemâlîñ metn-i 'aşkıñdan
Virir şerh iştiyâkıñdan bu 'âşık yâ Resûla'llâh

şer'i:

1. **şer'i:**

Kaside 30

Mısra: 5

Doğru yol. Hak din yolu. II Şeriata uygun.

Müzekkerdim müenneşle tezevvüc eyledim şer'i
Helâl-zâde toğan evlâd toğurdum yâ Resûla'llâh

şer'i at:

1. **şer'i at:**

Kaside 2

Mısra: 4

A. Doğru yol. Hak din yolu.

Kemâlîñ bâğ-ı kudretdir cemâlîñ cennet-i Tübâ
Şer'i at meyve-i hüsnâ seniñdir yâ Resûla'llâh

2. **şer'i atla:-la**

Kaside 6

Mısra: 5

A. Doğru yol. Hak din yolu.

Hasan Hilmî okur na'tı şer'i atla yazar 'ilmi
Kitâbım mustakîm Hakk'a çevir gel yâ
Resûla'llâh

3. **şer'i at:**

Kaside 15

Mısra: 1

*Peygamberler aracılığıyla Allah tarafından
konulan kanunlar.*

Şifâ meyhânesi şimdi şer'i at yâ Resûla'llâh
Şafâ 'aşkhanesi bildim tarikat yâ Resûla'llâh

4. **şer'i atdır:-dır**

Kaside 15

Mısra: 5

Peygamberler aracılığıyla Allah tarafından konulan kanunlar.

Öter bülbül koçar sünbül gönül mürğı şerī' atdır
Hasan Hilmī oğur na'tıñ ma'rifet yā Resūla'llāh

5. şerī' at:

Kaside 16

Mısra: 1

Peygamberler aracılığıyla Allah tarafından konulan kanunlar.

Şerī' at Ka'be-i hüccāca hüccet yā Resūla'llāh
Şerī' at Ka'be-i 'uşşāka behcet yā Resūla'llāh

6. şerī' at:

Kaside 16

Mısra: 2

Peygamberler aracılığıyla Allah tarafından konulan kanunlar.

Şerī' at Ka'be-i hüccāca hüccet yā Resūla'llāh
Şerī' at Ka'be-i 'uşşāka behcet yā Resūla'llāh

7. şerī' at:

Kaside 16

Mısra: 3

Peygamberler aracılığıyla Allah tarafından konulan kanunlar.

Şerī' at Tūr-ı Sīnā'dır ene'llāhdan haber söyler
Cemālīndir sekiz cennet şerī' at yā Resūla'llāh

8. şerī' at:

Kaside 16

Mısra: 4

Peygamberler aracılığıyla Allah tarafından konulan kanunlar.

Şerī' at Tūr-ı Sīnā'dır ene'llāhdan haber söyler
Cemālīndir sekiz cennet şerī' at yā Resūla'llāh

9. şerī' at:

Kaside 16

Mısra: 6

Peygamberler aracılığıyla Allah tarafından konulan kanunlar.

Hasan Hilmī şerī' atda muḥabbet mustakīm ḥaḳdur
Ehlu'llāha viren ilhām şerī' at yā Resūla'llāh

10. şerī' atda:-da

Kaside 16

Mısra: 5

Peygamberler aracılığıyla Allah tarafından konulan kanunlar.

Hasan Hilmī şerī' atda muḥabbet mustakīm ḥaḳdur
Ehlu'llāha viren ilhām şerī' at yā Resūla'llāh

11. şerī' at:

Kaside 19

Mısra: 9

Peygamberler aracılığıyla Allah tarafından konulan kanunlar.

Naḳşibendīdir şerī' at rābıta şer'an şerīf
Şeyḫ-i fānīden beḳāya rābıtam var yā Resūla'llāh

12. şerī' at:

Kaside 21

Mısra: 11

Peygamberler aracılığıyla Allah tarafından konulan kanunlar.

Hasan Hilmī muḥabbetle şerī' at gārına girdi
Medīneñ 'āşıkı olsa vezīr miyüm yā Resūla'llāh

13. şerī' at:

Kaside 22

Mısra: 1

Peygamberler aracılığıyla Allah tarafından konulan kanunlar.

Mübârek müstakîm el-ḥaḳ şerî'at yâ Resûla'llâh
Muḥakkak meyvesi ḳalbiñ muḥabbet yâ
Resûla'llâh

14. şerî'atla:-la

Kaside 34

Mısra: 5

Peygamberler aracılığıyla Allah tarafından konulan kanunlar.

Uyandı uyḳudan sulṭân şerî'atla okur fermân
Bi-ḥamdi'llâhi ve'l-iḥsân müzeyyen yâ
Resûla'llâh

15. şerî'atla:-la

Kaside 34

Mısra: 15

Peygamberler aracılığıyla Allah tarafından konulan kanunlar.

Bi-emri'llâh şerî'atla bi-izni'llâh zü'l-Fettâh
Bi-ḥamdi'llâh Ḥasan Ḥilmî müessir yâ
Resûla'llâh

16. şerî'at:

Kaside 36

Mısra: 2

Peygamberler aracılığıyla Allah tarafından konulan kanunlar.

Ḳıvâmı dîn-i imânîñ naşîḥat yâ Resûla'llâh
Esâsı dîn-i İslâm'ın şerî'at yâ Resûla'llâh

17. şerî'at:

Kaside 40

Mısra: 1

Peygamberler aracılığıyla Allah tarafından konulan kanunlar.

Bize Ḥakk'dan kerâmetdir şerî'at yâ Resûla'llâh
Bize Ḥakk'dan hidâyetdir şerî'at yâ Resûla'llâh

18. şerî'at:

Kaside 40

Mısra: 2

Peygamberler aracılığıyla Allah tarafından konulan kanunlar.

Bize Ḥakk'dan kerâmetdir şerî'at yâ Resûla'llâh
Bize Ḥakk'dan hidâyetdir şerî'at yâ Resûla'llâh

19. şerî'at:

Kaside 40

Mısra: 4

Peygamberler aracılığıyla Allah tarafından konulan kanunlar.

Şerî'atdan olup irşâd tarîkat tâcını geydim
Bize necm-i hidâyetdir şerî'at yâ Resûla'llâh

20. şerî'at:

Kaside 40

Mısra: 6

Peygamberler aracılığıyla Allah tarafından konulan kanunlar.

Zemîn-i âsumân ehl-i ḥaḳîkat Ḥakk'a 'âşıḳdır
Ḥaḳîkat ḥaḳ şerî'atdır şerî'at yâ Resûla'llâh

21. şerî'atdan:-dan

Kaside 40

Mısra: 3

Peygamberler aracılığıyla Allah tarafından konulan kanunlar.

Şerî'atdan olup irşâd tarîkat tâcını geydim
Bize necm-i hidâyetdir şerî'at yâ Resûla'llâh

22. şerî'atdan:-dan

Kaside 40

Mısra: 7

Peygamberler aracılığıyla Allah tarafından konulan kanunlar.

Şerî'atdan tülû' eyler haqîkat ma'rifet şemsi
Hasan Hilmî okur şems-i şerî'at yâ Resûla'llâh

23. şerî'atdır:-dır

Kaside 40

Mısra: 6

Peygamberler aracılığıyla Allah tarafından konulan kanunlar.

Zemîn-i âsumân ehl-i haqîkat Haqq'a 'âşıkdır
Haqîkat haq şerî'atdır şerî'at yâ Resûla'llâh

24. şerî'at:

Kaside 41

Mısra: 2

Peygamberler aracılığıyla Allah tarafından konulan kanunlar.

Cemâliñ 'âşîka gülzâr degil mi yâ Resûla'llâh
Şerî'at mürşid-i 'âlem degil mi yâ Resûla'llâh

25. şerî'at:

Kaside 41

Mısra: 5

Peygamberler aracılığıyla Allah tarafından konulan kanunlar.

Tarîkat sırr-ı esrârdır şerî'at eylemiş mestûr
Seniñ 'aşkıñ baña mesrûr degil mi yâ Resûla'llâh

26. şerî'at:

Kaside 43

Mısra: 3

Peygamberler aracılığıyla Allah tarafından konulan kanunlar.

Înâbe eyledim saña şerî'at baña vird oldu
Baña Qur'ân delîl oldu 'inâyet yâ Resûla'llâh

27. şerî'at:

Kaside 49

Mısra: 1

Yesevî'nin tasavvuf düşüncesindeki dört kapı kırk makam inancının ilk kapısıdır. Allah'a iman getirdikten sonra dinin şer'i emirlerini öğrenip uygulamayı içeren ve bu doğrultuda on emri barındıran kapıdır.

Akar Nîl-i mübarekdir şerî'at yâ Resûla'llâh
Fırât-ı bâğ-ı Bağdâd'dır şerî'at yâ Resûla'llâh

28. şerî'at:

Kaside 49

Mısra: 2

Yesevî'nin tasavvuf düşüncesindeki dört kapı kırk makam inancının ilk kapısıdır. Allah'a iman getirdikten sonra dinin şer'i emirlerini öğrenip uygulamayı içeren ve bu doğrultuda on emri barındıran kapıdır.

Akar Nîl-i mübarekdir şerî'at yâ Resûla'llâh
Fırât-ı bâğ-ı Bağdâd'dır şerî'at yâ Resûla'llâh

29. şerî'at:

Kaside 49

Mısra: 4

Yesevî'nin tasavvuf düşüncesindeki dört kapı kırk makam inancının ilk kapısıdır. Allah'a iman getirdikten sonra dinin şer'i emirlerini öğrenip uygulamayı içeren ve bu doğrultuda on emri barındıran kapıdır.

'Îmâd-ı 'arş-ı a'lâya dikilmiş ravza-i kudret
Hayât-ı Kûfe-i Dicle şerî'at yâ Resûla'llâh

30. şerî'at:

Kaside 49

Mısra: 6

Yesevî'nin tasavvuf düşüncesindeki dört kapı kırk makam inancının ilk kapısıdır. Allah'a iman getirdikten sonra dinin şer'î emirlerini öğrenip uygulamayı içeren ve bu doğrultuda on emri barındıran kapıdır.

Ṭarīkat ḥaḳ ḥaḳīkat Ḥaḳḳ ḥudā ma'rifet bilmek
İrān Seyhān Maşīş Ceyhān hep şerî'at yâ
Resûla'llāh

31. şerî'at:

Kaside 49

Mısra: 8

Yesevî'nin tasavvuf düşüncesindeki dört kapı kırk makam inancının ilk kapısıdır. Allah'a iman getirdikten sonra dinin şer'î emirlerini öğrenip uygulamayı içeren ve bu doğrultuda on emri barındıran kapıdır.

Ḥasan Ḥilmî feyzi aḥz it gönül şeyḫi şerî'atdır
Biri zâhir biri bâṭın şerî'at yâ Resûla'llāh

32. şerî'atdır:

Kaside 49

Mısra: 7

Yesevî'nin tasavvuf düşüncesindeki dört kapı kırk makam inancının ilk kapısıdır. Allah'a iman getirdikten sonra dinin şer'î emirlerini öğrenip uygulamayı içeren ve bu doğrultuda on emri barındıran kapıdır.

Ḥasan Ḥilmî feyzi aḥz it gönül şeyḫi şerî'atdır
Biri zâhir biri bâṭın şerî'at yâ Resûla'llāh

33. şerî'at:

Kaside 50

Mısra: 1

Yesevî'nin tasavvuf düşüncesindeki dört kapı kırk makam inancının ilk kapısıdır. Allah'a iman getirdikten sonra dinin şer'î emirlerini öğrenip uygulamayı içeren ve bu doğrultuda on emri barındıran kapıdır.

Şerî'at seyfi naşru'llāh kitâbdır yâ Resûla'llāh
Muḥālîf şer'a ḳahru'llāh ḡaḍabdır yâ Resûla'llāh

34. şerî'atdan:-dan

Kaside 53

Mısra: 4

Peygamberler aracılığıyla Allah tarafından konulan kanunlar.

Sefinem seyr ider berr i baḥrde bî-reîs ḳaldı
Şerî'atdan ḳumandârı tutarım yâ Resûla'llāh

35. şerî'at:

Kaside 54

Mısra: 6

Peygamberler aracılığıyla Allah tarafından konulan kanunlar.

Muḥabbet ma'nevî ḥikmet ledünnî sırr-ı tevḥîddir
Şerî'at şerḥ ider ister şevâhid yâ Resûla'llāh

36. şerî'at:

Kaside 74

Mısra: 4

Açık, doğru ve düz yol; tas. Allah'a erişme yolundaki dört makamdan (şeriat, tarikat, hakikat, marifet) birincisi; kulların Allah'a vasil olabilmesi için uyulması gereken kulluk hükümlerini yerine getirme makamı.

Seḥâb-ı ḥikmet-i Ḥaḳ'dan saña vahyen nüzül itdi
Bize vâz'-i hidâyetdir şerî'at yâ Resûla'llāh

37. **şerī' atda:--da**

Kaside 79

Mısra: 10

Din kuralları, şeriat.

Meger vāsi' olan ümmet nikāh itsün ki dört 'avret
Şerī' atda budur ruḥṣat seniyyen yā Resūla'llāh

38. **şerī' at:**

Kaside 122

Mısra: 3

A. Doğru yol, Hak yolu.

Hidāyet buldı ervāhda şerī' at tālibi anlar
Ḥaṭā ehli ḡalāletdir ezelde yā Resūla'llāh

39. **şerī' atdır:--dır**

Kaside 126

Mısra: 5

*Doğru yol, Hak yolu. II Dinin zahirī (dış
şekil) yönüne ait kaideleri veya dinin hukuk
kuralları.*

Ḥasan Ḥilmī değil kāḡī bilür müftī şerī' atdır
Buni ḥükm eyleyen ḥākim ḥikāyā yā Resūla'llāh

40. **şerī' atla:--la**

Kaside 126

Mısra: 1

*Doğru yol, Hak yolu. II Dinin zahirī (dış
şekil) yönüne ait kaideleri veya dinin hukuk
kuralları.*

Şerī' atla şeref bulur kaḡāyā yā Resūla'llāh
Bu dīniñ zīneti kāḡī Ṣüreyyā yā Resūla'llāh

41. **şerī' atdır:--dır**

Kaside 128

Mısra: 6

Doğru yol, Hak yolu. II Dinin zahirī (dış

*şekil) yönüne ait kaideleri veya dinin hukuk
kuralları.*

Ḥasan Ḥilmī budur erkān inanma aşlı yok dünyā
Ḳabūl itdik şerī' atdır Muḥammed yā Resūla'llāh

42. **şerī' at:**

Kaside 132

Mısra: 1

Ar. Şer'i kurallar bütünü.

Şerī' at baḡrine seḡine İmām-ı A'zam yā
Resūla'llāh

Ḥaḡīḡat 'ilmine deḡine İmām-ı A'zam yā
Resūla'llāh

43. **şerī' at:**

Kaside 140

Mısra: 2

Dinin hukuk kuralları.

Periṣān itdi 'uṣṣāḡı zarūret yā Resūla'llāh
Mu'īnim dilde imānım şerī' at yā Resūla'llāh

44. **şerī' at:**

Kaside 145

Mısra: 2

Din kuralları.

Muḡabbet bir mübārek süddür yā Resūla'llāh
Şerī' at bir inek ḡaḡa cömerddir yā Resūla'llāh

45. **şerī' at:**

Kaside 146

Mısra: 4

Din kuralları.

Ḥarāmiler girer bāḡa ḡarāb eyler kaçır ṭaḡa
O bāḡıñ ḡākimi 'ādil şerī' at yā Resūla'llāh

46. şerī‘ at:

Kaside 156

Mısra: 1

Din kuralları.

Şerī‘ at hāmili Hakk’a bedendir yā Resūla’llāh
Yazar Hakk’ı ‘ayān eyler dilimdir yā Resūla’llāh

51. şerī‘ at:

Kaside 180

Mısra: 1

Din kuralları.

Şerī‘ at mürşid-i kāmīl mürīde yā Resūla’llāh
Şerī‘ at ‘ilimdir nāfi‘ zekīde yā Resūla’llāh

47. şerī‘ atdır:--dır

Kaside 160

Mısra: 3

Din kuralları.

Derūn-ı Ka‘be’i taṭhīr iden ‘ādīl şerī‘ atdır
Ziyāret ehl-i imāna eṭa‘ nā yā Resūla’llāh

52. şerī‘ atdır:--dır

Kaside 180

Mısra: 3

Din kuralları.

Şerī‘ atdır şifādārı okunsun ḥastalar gelsün
‘İlāc içsün şıḥḥat bulsun marīz de yā Resūla’llāh

48. şerī‘ at:

Kaside 178

Mısra: 1

Din kuralları.

Şerī‘ at pāk ider dīnī mesā‘il yā Resūla’llāh
Muṭahhar mā-ı rahmetle mümāşīl yā Resūla’llāh

53. şerī‘ atdır:--dır

Kaside 180

Mısra: 6

Din kuralları.

Hasan Hilmī okunmuşdur şifālar pādīşāhında
Hakīm ḥāzık şerī‘ atdır vaḥīde yā Resūla’llāh

49. şerī‘ at:

Kaside 178

Mısra: 3

Din kuralları.

Yağar yağmur ‘ināyetdir şerī‘ at āsumānından
Sürür eyler zemīn ehli vekā‘il yā Resūla’llāh

54. şerī‘ at:

Kaside 193

Mısra: 2

*Doğru yol, Hak yolu. II Dinin zahirî (dış
şekil) yönüne ait kaideleri veya dinin hukuk
kuralları.*

Marazlı gönlüme tiryāk muḥabbet yā Resūla’llāh
Şifāsı ḥasta ‘uşşākīn şerī‘ at yā Resūla’llāh

50. şerī‘ at:

Kaside 180

Mısra: 2

Din kuralları.

Şerī‘ at mürşid-i kāmīl mürīde yā Resūla’llāh
Şerī‘ at ‘ilimdir nāfi‘ zekīde yā Resūla’llāh

55. şerī‘ at:

Kaside 235

Mısra: 6

Din kuralları.

Beḳā mülki Ḥasan Ḥilmī muḥabbet
meyvesindendir
‘İmādī dīn-i İslām’ın şerī‘at yā Resūla’llāh

56. şerī‘at:

Kaside 235

Mısra: 4

Din kuralları.

Ḥaṭā sözdür zamān āḥir şerī‘at ḳalḳdı dirlerse
Ebed ma‘mūr ḥarāb olmaz şerī‘at yā Resūla’llāh

57. şerī‘at:

Kaside 235

Mısra: 3

Din kuralları.

Ḥaṭā sözdür zamān āḥir şerī‘at ḳalḳdı dirlerse
Ebed ma‘mūr ḥarāb olmaz şerī‘at yā Resūla’llāh

58. şerī‘at:

Kaside 235

Mısra: 2

Din kuralları.

Muḥabbet vā‘izi Ḥaḳ’dan şerī‘at yā Resūla’llāh
Naṣīḥat ehline raḥmet şerī‘at yā Resūla’llāh

59. şerī‘at:

Kaside 235

Mısra: 1

Din kuralları.

Muḥabbet vā‘izi Ḥaḳ’dan şerī‘at yā Resūla’llāh
Naṣīḥat ehline raḥmet şerī‘at yā Resūla’llāh

60. şerī‘at:

Kaside 243

Mısra: 1

Din kuralları.

Muḥabbet aşlı fi’l-vāḳi‘ şerī‘at yā Resūla’llāh
Bilür ‘arif hidāyetdir ṭarīḳat yā Resūla’llāh

61. şerī‘at:

Kaside 243

Mısra: 5

Din kuralları.

Şerī‘at taḥtına mālīk şaḥīḥ Sultān Ḥamīd Ġāzī
Ḥasan Ḥilmī muḥib dā‘ī ‘adālet yā Resūla’llāh

62. şerī‘at:

Kaside 244

Mısra: 2

Din kuralları.

Mürīd-i muḥlisiñ kārī muḥabbet yā Resūla’llāh
Muṣaddaḳ mürşidiñ ḥālī şerī‘at yā Resūla’llāh

63. şerī‘at:

Kaside 262

Mısra: 3

Din kuralları.

Muḥabbet iṣṭiyākında şerī‘at ‘āşıḳa reh-ber
Ulu’l-elbāba zāhirdir penāhı yā Resūla’llāh

64. şerī‘at:

Kaside 307

Mısra: 4

Din kuralları.

Muḥammed ümmetindendir oğlum Receb
Celāle’d-dīn
Şerī‘at ḥādīmī olsun şerīfī yā Resūla’llāh

65. **şerī' at:**

Kaside 323

Mısra: 1

Din kuralları.

Cihānıñ şā'iri şemsī şerī' at yā Resūla'llāh
Tefeħħur eylesün nāzım şefā' at yā Resūla'llāh

66. **şerī' atde:--de**

Kaside 335

Mısra: 5

Din kuralları.

Hasan Hilmī haķīkatdır şerī' atde haķā olmaz
Şehīdeyne muħabbetdir tamāmım yā Resūla'llāh

67. **şerī' atdır:--dır**

Kaside 339

Mısra: 5

Din kuralları.

Muħabbet manşīb-ı a'lā Hasan Hilmī şerī' atdır
Yedi iķlīme nāzırdır celālīñ yā Resūla'llāh

şerī' at 'ālemi:

1. **şerī' at 'ālemi:**

Kaside 137

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Şeriat dūnyası, dinī kuralların uygulandığı
dūnya, topluluk.*

Şerī' at 'ālemi şems-i hūdādır yā Resūla'llāh
Tarīķat 'ālemi Haķ'dan 'aķādır yā Resūla'llāh

şerī' at bāğına:

1. **şerī' at bāğına:--n, --a-in, -a**

Kaside 15

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Şeriat bahçesi. II İslamiyet.

Gönül gülzārı seyr eyler şerī' at bāğına girdi
Gül-i ħamrāya meyl itdi haķīķat yā Resūla'llāh

şerī' at 'ilmini:

1. **şerī' at 'ilmini:--ni**

Kaside 74

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Şeriat ilmi; Allah'ın kulları için
peygamberleri vāsitasıyla koymuş olduğu iman,
ahlāk, ibâdet ve hukukla ilgili kural ve
hükümlerin bütünü, din II (tas.) Allah'a erişme
yolundaki dört makamdan (şeriat, tarīķat,
hakīķat, mârifet) birincisi; kulların Allah'a vâsıl
olabilmesi için uyulması gereken kulluk
hükümlerini yerine getirme makâmı.*

Şerī' at 'ilmini taħşīl ideriz yā Resūla'llāh
Ķamū müşkillere miftāh ideriz yā Resūla'llāh

şerīf:

1. **şerīfdir:--dir**

Kaside 9

Mısra: 1

Şerefli, saygın II Asil, soylu.

Şecere-i zencīrīñ şerīfdir yā Resūla'llāh
Muħabbet meyve-yi ma'nā laķīfdir yā Resūla'llāh

2. **şerīf:**

Kaside 19

Mısra: 9

Şerefli, saygın II Asil, soylu.

Naķşibendîdir şerî'at rābıta şer'an şerîf
Şeyh-i fāniden beķāya rābıtam var yā Resūla'llāh

3. şerîfdir:-dir

Kaside 75

Mısra: 10

Şerefli, saygın II Asil, soylu.

Bir ismiñ aşlı Maħmūd'dur yazılmış cennet içinde
Maķāmiñ cenneti Maħmūd şerîfdir yā Resūla'llāh

4. şerîfi:-i

Kaside 307

Mısra: 4

Şerefli, kutsal, mübarek.

Muħammed ümmetindendir oğlum Receb
Celāle'd-dīn
Şerî'at hādimi olsun şerîfi yā Resūla'llāh

şerr:

1. şerrinden:-i, -n, -den

Kaside 69

Mısra: 9

Kötülük, fenâlık.

Utanmaz öyle bir mel'un şıgındık Hakk'a
şerrinden

Baņa imdād iden sensiñ şefā'at yā Resūla'llāh

2. şerre:-e

Kaside 181

Mısra: 6

Kötülük, fenâlık.

Hasan Hilmî murād itse anı halk eyler ol Mevlā
Gerek hayra gerek şerre irāde yā Resūla'llāh

şevāhid:

1. şevāhid:

Kaside 54

Mısra: 6

Ar. Delil ve bürhân manasına olan "şâhid" in cem'i.

Muħabbet ma'nevî hikmet ledünnî sırr-ı tevħîddir
Şerî'at şerh ider ister şevāhid yā Resūla'llāh

şey:

1. şeydir:-dir

Kaside 63

Mısra: 3

Belli bir nesne, oluş veya düşünceyi belirtmeyen, anlamı kendinden önceki ve sonraki kelimelerle ortaya çıkan; söz, olay, iş, durum, husus, madde, eşyâ vb. yerine kullanılan belirsiz kelime.

Yazıldı şart-ı İslām'ıñ bize bilmek bu beş şeydir
Şalāt ile biri imān muhibdir yā Resūla'llāh

2. şeye:-e

Kaside 63

Mısra: 9

Belli bir nesne, oluş veya düşünceyi belirtmeyen, anlamı kendinden önceki ve sonraki kelimelerle ortaya çıkan; söz, olay, iş, durum, husus, madde, eşyâ vb. yerine kullanılan belirsiz kelime.

Şu altı şeye biz taşdıķ didik āmentü bi'llāhdır
Tarîķ-i mustakîm üzre delîldir yā Resūla'llāh

şeyh:

1. şeyhdir:-dir

Kaside 45

Mısra: 15

Bir tekke veya zaviyede reislik eden ve müritleri bulunan kimse.

Kimi ‘ālim kimi zālīm kimi şeyhdir kimi dervīş
Duḥānı içmege gelmiş ne gılzet yā Resūla’llāh

2. şeyhi:-i

Kaside 49

Mısra: 7

Tarikatta müridlerin reisi. (Gönül bağlamında kullanılmıştır.).

Hasan Hilmī feyzi aḥz it gönül şeyhi şerī‘atdır
Biri zāhir biri bāṭın şerī‘at yā Resūla’llāh

3. şeyhidir:-i, -dir

Kaside 64

Mısra: 10

Bir tekke veya zaviyede reislik eden ve müritleri bulunan kimse.

Hasan Hilmī murād ister mürīdi mürşide göster
Ḥaḳīkat şeyhidir dil-ber gönülde yā Resūla’llāh

4. şeyhe:-e

Kaside 71

Mısra: 5

(Ar.) Bir tarīkata girip seyr ü sülūkünü tamamladıktan sonra o tarīkatın başı durumundaki en yüksek mertebeye çıkan bulunan ve kendisine dervīş yetiştirme (irşat) izni verilen kimse; tāliplere rehberlik edip onları tarīkat usûllerine göre irşat etmek ehliyetine sâhip kâmil insan.

Mürīd oldum ki bir şeyhe murādım ‘āşık olmakdır
Ḥilāfet saña lâyıkdır ḥaḳīkat yā Resūla’llāh

5. şeyhi:-i

Kaside 131

Mısra: 5

Tarikatta müridlerin reisi.

Hasan Hilmī arar şeyhī mürīd olmak diler gönli
Ḥaḳīkat ‘āşıkın şeyhī inābe yā Resūla’llāh

6. şeyhi:-i

Kaside 131

Mısra: 6

Tarikatta müridlerin reisi.

Hasan Hilmī arar şeyhī mürīd olmak diler gönli
Ḥaḳīkat ‘āşıkın şeyhī inābe yā Resūla’llāh

7. şeyhe:-e

Kaside 274

Mısra: 1

Bir tekke veya zaviyede reislik eden ve müritleri bulunan kimse II zâhit.

Muḥabbetden iden şeyhe inābe yā Resūla’llāh
Ledünniden okur dersi şavāba yā Resūla’llāh

sevh-i fānī:

1. şeyh-i fānī:

Kaside 303

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Fani olan şeyh, mürşit. Fena fi’ş-şeyh makamı. Müridin mürşitte, dervişin pirinde fani olması.

Cesed pīrdır gönül cenk-i nev-civānī yā
Resūla’llāh

Ḳapunda rû-siyāh bir şeyh-i fānī yā Resūla’llāh

seyh-i fâniden:

1. şeyh-i fâniden:--den

Kaside 19

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Fani olan şeyh, mürşit. Fena fi'-şeyh makamı. Müridin mürşitte, dervişin pirinde fani olması.

Nakşibendîdir şerî'at rābıta şer'an şerîf
Şeyh-i fâniden be'âyâ rābıtam var yâ Resûla'llâh

seyh-i ledünniden:

1. şeyh-i ledünniden:--den

Kaside 317

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah'ın bildirdiği kadarıyla gayb ilmini bilen, hikmetli sırları öğrenen önder, şeyh.

İnâbe eyleyen şaşmaz bu gün şeyh-i ledünniden
Enîbû dâ'îye'l-llâhî e'tıbbâ yâ Resûla'llâh

seyh-i pâkimsiñ:

1. şeyh-i pâkimsiñ:--im, --siñ

Kaside 314

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Temiz, iyi huylu şeyh.

Mürîdim şeyh-i pâkimsiñ uyandır kalbi gafletten
Huzûr-ı şeyhe ta'lîme gelsün yâ Resûla'llâh

seyhu'l-ekber:

1. şeyhu'l-ekberden:--den

Kaside 169

Mısra: 5

Büyük âlim, velî, rehber. Evliyânın büyüklerinden Muhyiddîn-i Arabî hazretlerinin lakabı.

Oğur hikmet Hasan Hilmî ledünnî Şeyhu'l-ekberden

Yazar dürlü cevâhirler satırda yâ Resûla'llâh

seyhu'l-islâm:

1. şeyhu'l-islâmı:--ı

Kaside 269

Mısra: 3

Osmanlı Devleti'nde dînî kurumların, şeriat mahkemelerinin ve ilmiye sınıfının başı durumunda olup bunlara nezâret eden en yüksek rütbeli din adamına verilen unvan.

İ'âne eylese lâıyık muhabbet şeyhu'l-İslâmı
Oturmuş 'aşk hâkimi cândan cesedde yâ Resûla'llâh

seytân:

1. şeytân:

Kaside 43

Mısra: 13

İnsanları iğvâ ve izlâl eden, azdıran mel'un-ı şehîr, iblis, dîv.

Biri nefsim biri şeytân iderler gün-be-gün tuğyân
Helâk itdi bizi her dem hârebîm yâ Resûla'llâh

2. şeytân:

Kaside 45

Mısra: 3

Hız. Âdem'e secde etmediği için cennetten

*kovulan, insanları Allah'ın emirlerine karşı
kışkırtan, kötülüğe yönelten cin, iblis.*

Emer şeytân memesinden südi kaşranla karnı tok
Huzûra varmağa yüz yok bu 'illet yâ Resûla'llâh

3. şeytân:

Kaside 53

Mısra: 5

*Hiz. Âdem'e secde etmediği için cennetten
kovulan, insanları Allah'ın emirlerine karşı
kışkırtan, kötülüğe yönelten cin, iblis.*

Hasan Hilmî emîn olma nefis i şeytân saña
düşmân
Bi-izni'llâh kılıç çekdim keserim yâ Resûla'llâh

4. şeytân:

Kaside 67

Mısra: 2

A. şeytan.

Günâhı işleme nefsim uşanmaz yâ Resûla'llâh
Bu nefsim böyle şeytân uşanmaz yâ Resûla'llâh

5. şeytândan:-dan

Kaside 116

Mısra: 1

*1. Meleklerin başı ve hocası olduğu halde
isyan edip Allah'ın emirlerine karşı geldiği için
huzurdan kovulan ve rahmetten uzak kalan âsî
varlık, iblis. 2. Bu varlığın devâmı olarak insanda
bulunan ve ona musallat olup doğru yoldan
uzaklaştıran, dâima fenâlığa, isyâna teşvik eden
kötü kuvvet.*

Halâş olmam bu şeytândan habîr ol yâ Resûla'llâh
Helâk itdi bizi şeytân mu'în ol yâ Resûla'llâh

6. şeytânla:--la

Kaside 116

Mısra: 5

*İblis. İnsanları günaha sevk eden ve dinden
çıkarmaya çalışan isyankar mahluk. Şeytan.*

Hasan Hilmî mücahiddir cihâd bâbında şeytânla
Naşîr olsun aña Allâh delîl ol yâ Resûla'llâh

7. şeytânı:--ı

Kaside 120

Mısra: 2

*Âdem'e secde etmediği için cennetten
kovulan, insanları Allah'ın emirlerine karşı
kışkırtan, kötülüğe yönelten cin, iblis.*

Harâmdan hıfz iden nefsi nikâhdır yâ Resûla'llâh
Keser şeytânı bi'l-küllî nikâhdır yâ Resûla'llâh

8. şeytân:

Kaside 200

Mısra: 2

*İblis, insanları Allah yolundan uzaklaştırmak
için uğraşan, lanetlenmiş mahluk.*

Muhabbet râh-ı 'aşkım refîkim yâ Resûla'llâh
Harâmî nefis ile şeytân esîrim yâ Resûla'llâh

şeytân:

1. şeytân:

Kaside 69

Mısra: 8

*Âdem'e secde etmediği için cennetten
kovulan, insanları Allah'ın emirlerine karşı
kışkırtan, kötülüğe yönelten cin, iblis.*

Suçumu i'tirâf itdim ki sensin derde dermânım
Bize şeytân hased u düşmân şefâ'at yâ Resûla'llâh

2. şeytân:

Kaside 109

Mısra: 5

*Âdem'e secde etmediği için cennetten
kovulan, insanları Allah'ın emirlerine karşı
kıskırtan, kötülüğe yönelten cin, iblis.*

Cihân fânî 'aceb zindân 'azâb eyler bize şeytân
Güler dostuñ cehennemde yanarken yâ
Resûla'llâh

3. şeytân:

Kaside 116

Mısra: 2

*Âdem'e secde etmediği için cennetten
kovulan, insanları Allah'ın emirlerine karşı
kıskırtan, kötülüğe yönelten cin, iblis.*

Halâş olmam bu şeytândan habîr ol yâ Resûla'llâh
Helâk itdi bizi şeytân mu'în ol yâ Resûla'llâh

4. şeytân:

Kaside 138

Mısra: 6

*Âdem'e secde etmediği için cennetten
kovulan, insanları Allah'ın emirlerine karşı
kıskırtan, kötülüğe yönelten cin, iblis.*

Hasan Hilmî kıyâm itse melekler hıfz ider kalbîñ
Neden vesvâs ider şeytân şaşırdı yâ Resûla'llâh

5. şeytân:

Kaside 232

Mısra: 3

*Âdem'e secde etmediği için cennetten
kovulan, insanları Allah'ın emirlerine karşı
kıskırtan, kötülüğe yönelten cin, iblis.*

İki hayye vücudumda biri nefsim biri şeytân
Emerler kan-ı insânı inkiyâda yâ Resûla'llâh

6. şeytân:

Kaside 269

Mısra: 2

*Âdem'e secde etmediği için cennetten
kovulan, insanları Allah'ın emirlerine karşı
kıskırtan, kötülüğe yönelten cin, iblis.*

Muhabbet bülbülü mahbûs kafesde yâ Resûla'llâh
Helâk eyler anı şeytân hasedde yâ Resûla'llâh

7. şeytân:

Kaside 276

Mısra: 4

*Âdem'e secde etmediği için cennetten
kovulan, insanları Allah'ın emirlerine karşı
kıskırtan, kötülüğe yönelten cin, iblis.*

Yed-i kudretle yoğrulmuş muhabbet hâk-i
cevherdir
Benî Âdemlere şeytân haseddir yâ Resûla'llâh

şiba':

1. **şiba'dır:**

Kaside 168

Mısra: 4

Tokluk.

Medîneñ kabır-i hâkinden eserse bād-ı 'aşk kalbe
Gönül nuşret gıdâsıyla şiba'dır yâ Resûla'llâh

şibe':

1. **şibe'dir:-dir**

Kaside 13

Mısra: 6

Doyuran II Manevi olarak doyuran.

Hasan Hilmî yetimindir seniñ imdâdına muhtâc
Aña cû'luğ südi şimdi şibe'dir yâ Resûla'llâh

şifâ:

1. şifâ:

Kaside 15

Mısra: 1

*İyileştirici, çare olan şey; aşığın gönlündeki
tasa ve kederi gideren şey.*

Şifâ meyhânesi şimdi şerî'at yâ Resûla'llâh
Şafâ 'aşkhanesi bildim tarîkat yâ Resûla'llâh

2. şifâ:

Kaside 25

Mısra: 7

*İyileştirici, çare olan şey; aşığın gönlündeki
tasa ve kederi gideren şey.*

Göñül hasta hekim ister şefâ'atle şifâ gönder
Hasan Hilmî kuluñ kemter ğarîbim yâ Resûla'llâh

3. şifâdır:-dır

Kaside 29

Mısra: 2

*Hastalıktan kurtulma, iyi olma; çare, ilaç,
deva.*

Muhabbet kâsesi südle tolarsa yâ Resûla'llâh
Şifâdır dürlü emrâza içerse yâ Resûla'llâh

4. şifâ:

Kaside 46

Mısra: 4

*İyileştirici, çare olan şey; aşığın gönlündeki
tasa ve kederi gideren şey.*

'Aleykum bi's-se'ûd enfi sa'âdetle haber virdiñ
Kabûl itdiñ şifâ bildik 'azîziz yâ Resûla'llâh

5. şifâsı:-sı

Kaside 48

Mısra: 7

Hastalıktan kurtulma, sağalma.

Degil sünnet harâm olmaz şifâsı var içen zâta
Yürek oynar içildikçe kara kahve yâ Resûla'llâh

6. şifâdır:

Kaside 54

Mısra: 3

*İyileştirici, çare olan şey; aşığın gönlündeki
tasa ve kederi gideren şey(Kur'an-ı Kerim
bağlamında).*

Delilim reh-berim Kur'an şifâdır hastaya imân
Vesîle 'ilm-i 'irfâna kavâ'id yâ Resûla'llâh

7. şifâdır:-dır

Kaside 68

Mısra: 3

(Ar.) Derman, ilaç, deva.

Muhabbet kevşeri meşhûr şifâdır yâ Resûla'llâh
Cefâlar 'âşıka Hâk'dan şafâdır yâ Resûla'llâh

8. şifâdır:-dır

Kaside 70

Mısra: 10

(Ar.) Derman, ilaç, deva.

Marîzem bir 'ilâc gönder za'îf cismim şıhhat
bulsun
'İlâcın hastaya Hâk'dan şifâdır yâ Resûla'llâh

9. şifâdır:-dır

Kaside 71

Mısra: 15

(Ar.) Derman, ilaç, deva.

Şifâdır dertlere dermân uşansınlar bu derdimden
Za‘îf hasta Hâsan Hilmî okunsun yâ Resûla’llâh

10. şifâdır:-dır

Kaside 75

Mısra: 2

(Ar.) Derman, ilaç, deva.

Göñül ‘aşkıñ kitâbını okursa yâ Resûla’llâh
Bulur derdine dermânı şifâdır yâ Resûla’llâh

11. şifâ:

Kaside 87

Mısra: 1

Hastalıktan kurtulma, sağalma.

Şefâ‘atlü şifâ bâğı Haleb’de yâ Resûla’llâh
Haber aldım tabîb ammâ Yemen’de yâ
Resûla’llâh

12. şifâ:

Kaside 105

Mısra: 1

Derman, ilâç, devâ.

Kanâ‘at kenzini bulsam şifâ mı yâ Resûla’llâh
‘Aceb kâldır bu hâl dertden beter mi yâ
Resûla’llâh

13. şifâ:

Kaside 107

Mısra: 5

Hastalıktan kurtulma, sağalma.

Şerâfetle şifâ bâğıñ açanlar Ka‘betu’llâhda
Ebûbekrî ‘Ömer ‘Osman ‘Alî’dir yâ Resûla’llâh

14. şifâdır:-dır

Kaside 111

Mısra: 3

(Ar.) Derman, ilaç, deva.

Şifâdır cümle emrâza okunsa hâzret-i Kur‘ân
Gelür şıhhat okunduğça ‘inâyet yâ Resûla’llâh

15. şifâ:

Kaside 113

Mısra: 6

Hastalıktan kurtulma, sağalma.

Hâsan Hilmî habîb olmaz harâbdır hastadır rûhı
Bırakma ellere muhtâc şifâ vir yâ Resûla’llâh

16. şifâdır:-dır

Kaside 151

Mısra: 3

(Ar.) Derman, ilaç, deva.

Şifâdır şerbeti ‘aşkıñ içen hasta bulur şıhhat
Şarâbın hastaya rahmet ‘atâ mı yâ Resûla’llâh

17. şifâdır:-dır

Kaside 170

Mısra: 4

(Ar.) Derman, ilaç, deva.

Nüzül itdi muşaffâdır mübârek sûre-i Kevser
Şarâb-ı ‘ayn-ı kudretten şifâdır yâ Resûla’llâh

18. şifâlar:-lar

Kaside 180

Mısra: 5

Derman, ilâç, devâ.

Hâsan Hilmî okunmuşdur şifâlar pâdişâhında
Hakîm hâzık şer‘atdır vahîde yâ Resûla’llâh

19. şifâ:

Kaside 186

Mısra: 6

Ar. Şifâ, iyileşme.

Hasan Hilmî saña ‘aşık gönülde gizli ma‘şuksuñ
Bu hasta kalbime ‘aşkın şifâ mı yâ Resûla’llâh

20. şifâsı:--sı

Kaside 193

Mısra: 2

Derman, ilaç, deva.

Maraşlı gönlüme tiryâk muhabbet yâ Resûla’llâh
Şifâsı hasta ‘uşşâkın şerî‘at yâ Resûla’llâh

21. şifâdır:--dır

Kaside 196

Mısra: 1

(Ar.) Derman, ilaç, deva.

Şifâdır hastaya ‘aşkın okunsa yâ Resûla’llâh
Gam ehlini sürür eyler takınsa yâ Resûla’llâh

22. şifada:--da

Kaside 248

Mısra: 4

Deva, çare, derman II İlâhi aşk acısına çare.

Muhabbet ‘illet-i ‘aşkın devâsın isteyen hasta
Mu‘âbık düşdi Qur‘ân’a şifada yâ Resûla’llâh

şifadâr:

1. şifadârı:--ı

Kaside 180

Mısra: 3

Şifalı.

Şerî‘atdır şifadârı okunsun hastalar gelsün
‘Îlâc içsün sıhhat bulsun marîz de yâ Resûla’llâh

şifâ-i şâzenûş:

1. şifâ-i şâzenûş:

Kaside 21

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ashab-ı Kehften biri olan Şazenuş'un şifası.

Hastalıktan kurtulma, sağalma.

Debernüş dâ‘imâ hâkdır devâ ister Ta‘âlâdan
Şifâ-i Şâzenûş virse içer miyüm yâ Resûla’llâh

şifâu’l-mu‘minîn:

1. şifâu’l-mu‘minîn:

Kaside 83

Mısra: 2

İman eden kişilerin şifası, dermanı.

Necâtü’l-mu‘minîn Hâkk’a namâzdır yâ
Resûla’llâh

Şifâu’l-mu‘minîn Hâkk’a namâzdır yâ Resûla’llâh

şikâvet itdiler:

1. şikâyet itdiler:--dı, --ler

Kaside 69

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

Şikayet etmek, yakınmak.

Melekler gökde nazardı bükâsından kalup ‘âciz
Şikâyet itdiler hâkka şefâ‘at yâ Resûla’llâh

şimdi:

1. şimdi:

Kaside 2

Mısra: 8

İçinde bulunulan zamanda, bu anda, el'an.

Kesilmez feyzi bu bâğıñ memem ismi

Muhammed'dir

Hasan Hilmi emer şimdi sūdūñ yā Resūla'llāh

2. şimdi:

Kaside 8

Mısra: 6

"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında zaman zarfı.

Göñül bağında mihrinden yeyince meyve-yi Tübā

Otuz iki dişim şimdi döküldi yā Resūla'llāh

3. şimdi:

Kaside 13

Mısra: 6

Şimdi, artık.

Hasan Hilmi yetimindir seniñ imdādına muhtāc

Aña cū'luk sūdi şimdi şibe'dir yā Resūla'llāh

4. şimdi:

Kaside 15

Mısra: 1

İçinde bulunulan zamanda, bu anda, el'an.

Şifā meyhānesi şimdi şerī'at yā Resūla'llāh

Şafā aşkhanesi bildim tarikat yā Resūla'llāh

5. şimdi:

Kaside 32

Mısra: 9

İçinde bulunulan zamanda, bu anda, el'an.

Görüldi nev-cemāl şimdi ta'aşşuk eylesün 'uşşāk

Kesildi kebş-i 'İsmā'il fedāya yā Resūla'llāh

6. şimdi:

Kaside 32

Mısra: 13

İçinde bulunulan zamanda, bu anda, el'an.

Tevārīh şimdi biñ üç yüz dūrıldı defter-i 'uşşāk

Ğara gözlü güzel bir yüz refiğim yā Resūla'llāh

7. şimdi:

Kaside 56

Mısra: 7

İçinde bulunulan zamanda, bu anda, el'an.

Hilāfet almağa şimdi liyākāt kalmadı bende

Ümīdim mürşidim sende ararım yā Resūla'llāh

8. şimdi:

Kaside 60

Mısra: 5

"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

Elim bende gözüm sende göñül na'tıñ okur şimdi

Muhabbetlü melek mürsel vişāle yā Resūla'llāh

9. şimdi:

Kaside 65

Mısra: 4

"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

Ezel 'atşānıdır 'āşık ko içsün zemzem-i hikmet

Şular gibi taşup şimdi köpürdüm yā Resūla'llāh

10. şimdi:

Kaside 69

Mısra: 12

"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

Babam Âdem'le anam Havvâ'yı mekriyle aldatdı
Dönüp şimdi baña geldi şefâ'at yâ Resûla'llâh

Bu 'aşk yelleri esdi Cebel-i Nûr'dan yâ
Resûla'llâh

11. **şimdi:**

Kaside 72

Mısra: 17

"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an"

anlamlarında bir zaman zarfı.

Hasan Hilmî okur yazar seniñ mevlüdını şimdi
Saña qurbân olur cânı ta'aşşuk yâ Resûla'llâh

2. **şimşegi:--i**

Kaside 211

Mısra: 1

Berk, şimşek.

Muhabbet şimşegi çaķmak çaķarsa yâ Resûla'llâh
Gönülde mâ-sivâ kalmaz yaķarsa yâ Resûla'llâh

şîrîn:

12. **şimdi:**

Kaside 90

Mısra: 2

"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an"

anlamlarında bir zaman zarfı.

Tükenmez 'aşka düşdüm ben yanarım yâ
Resûla'llâh
Cemâliñ hasretiñ şimdi çekerim yâ Resûla'llâh

1. **şîrîn:**

Kaside 1

Mısra: 7

Tatlı, hoş, güzel.

Ne şîrîn sözlü vâ'izdir erir kalbler kılay gibi
Bakırlar altun olmuşdur sözi kimyâ-yı subhânî

şîrîn sözlü:

13. **şimdi:**

Kaside 151

Mısra: 5

"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an"

anlamlarında bir zaman zarfı.

Hasan Hilmî necât bâbı bilindi tevbedir şimdi
Yazılmış burc-ı kudretde kader mi yâ Resûla'llâh

1. **şîrîn sözlü:**

Kaside 270

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Tatlı dilli, hoş giden sözler söyleyen.

Kamer yüzlü yıldız gözlü Hasan Hilmî şîrîn sözlü
Güneş yüzlü Muhammed'den mezâķa yâ
Resûla'llâh

şimşek:

1. **şimşegi:--i**

Kaside 192

Mısra: 1

Berk, şimşek.

Muhabbet şimşegi çaķdı Zî-selem'den yâ
Resûla'llâh

şirk:

1. **şirki:--i**

Kaside 4

Mısra: 12

Allah'a eş ve ortak koşma, ortak isnat etme.

Rızâdır niyyetim hâliş icâzetle mecâz oldı
Riyâî şirki terk itdim nümâdır yâ Resûla'llâh

2. **şirkdir:-dir**

Kaside 124

Mısra: 5

Allah'a eş ve ortak koşma, ortak isnat etme.

Hasan Hilmî riya şirkdir yıkar ihlâş ile şâdık
Haķıķat zâtına 'âşık gönüldür yâ Resûla'llâh

şirk ehline:

1. **şirk ehline:**

Kaside 24

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Allah'a ortak koşanlar, müşrikler.

Hasan Hilmî ciger kanın içe nef'î cigerdendir
Talak şirk ehline maḥşûş 'azâbdır yâ Resûla'llâh

şîşe-i kalbî:

1. **şîşe-i kalbî:--i**

Kaside 242

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönül şîşesi, kalp şîşesi. II Âşığın gönlü.

Nefis emmâre-i ğaflet çocukdur yâ Resûla'llâh
Kırarsa şîşe-i kalbî yazıķdır yâ Resûla'llâh

şöhret:

1. **şöhrete:-e**

Kaside 93

Mısra: 11

*Her yerde herkesçe tanınma, meşhurluk, ün,
san, nam || Riyâset tutkusu.*

Hasan Hilmî fesâd itmez degildir şöhrete mâ'il
Okunsam niyyetim hâliş ḥalâşım yâ Resûla'llâh

2. **şöhret:**

Kaside 95

Mısra: 5

*Her yerde herkesçe tanınma, meşhurluk, ün,
san, nam.*

Qarardır kalb-i 'uşşâkı biri şöhret biri şehvet
Muḥabbetle ḥarâb itsem mi 'mârim yâ Resûla'llâh

3. **şöhreti:-i**

Kaside 136

Mısra: 3

Ar. Halk arasında söylenme, ünlenme, ün.

Nişânı şöhreti sevmez sevenlerden firâr eyler
Muḥayyerdir kemâl ehli dilerse yâ Resûla'llâh

4. **şöhretiden:--den**

Kaside 199

Mısra: 5

Meşhurluk, ün II övünme, övünç.

Hasan Hilmî o şöhretiden geçer sen fânî dünyâda
Muḥabbet manşıbı dilde maṭarrâ yâ Resûla'llâh

5. **şöhret:**

Kaside 241

Mısra: 1

Ar. şöhret, ün.

Ne 'âdetdir ne ḥikmetdir bu şöhret yâ Resûla'llâh
Ne müftî kaldı ne tadrîs ne bid'at yâ Resûla'llâh

şu‘arā-i ehl-i sünnet:

1. şu‘arā-i ehl-i sünnet:

Kaside 323

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Peygamber Efendimiz Hz. Muhammet

(s.a.v.)'in sünnetine uyan şairler.

Hasan Hilmî sa‘âdetle selâm söyler yazar na‘tın
Şu‘arā-i ehl-i sünnet ve‘l-cemā‘at yâ Resûla’llâh

şübhe:

1. şübhem:-m

Kaside 33

Mısra: 8

*"Öyle mi yoksa değil mi" diye bir hususu
kestirememek hâli, zihinde hâsıl olan tereddüt.*

Bi-hamdi’llâh Hasan Hilmî ‘alem çekmiş ser-
‘askerdir
Ne şübhem var olur vâşıl delîlsin yâ Resûla’llâh

2. şübhemiz:-miz

Kaside 72

Mısra: 15

Tereddüt etme, endişelenme durumu.

Güvendik dîne imāna hakîkat şübhemiz yokdur
Ġanîdir rahmeti çokdur sebebsin yâ Resûla’llâh

3. şübhemiz:-miz

Kaside 73

Mısra: 2

*Bir hususla ilgili gerçek veya doğrunun ne
olduğuna kesin biçimde karar verememe durumu,
bu kararsızlıktan doğan ve tam bir hüküm vermeyi
engelleyen tereddüt, kuşku, şek.*

Vaşıyyet eylediñ bize namāzı yâ Resûla’llâh
İnandık şübhemiz yokdur kabiltu yâ Resûla’llâh

4. şübhesiz:-siz

Kaside 170

Mısra: 1

Kuşku.

Cemâliñ şübhesiz Kevşer şarâbdır yâ Resûla’llâh
Muhabbet dem-be-dem dilde kadehdir yâ
Resûla’llâh

şübhesiz:

1. şübhesiz:

Kaside 77

Mısra: 3

Kuşkusuz, kesinlikle.

Bu şehre eyleyen ta‘zîm bilindi şübhesiz şâ‘im
Geceler şubha dek kâ‘im niyâzen yâ Resûla’llâh

şühûd:

1. şühûda:--a

Kaside 267

Mısra: 1

*Müşahede etme, görme, şahit olma. II
(tas.)İlâhî tecellilere şâhit olma, mânâ âlemini
seyretme.*

Yüzüñ âyîne-i maḥbûb şühûda yâ Resûla’llâh
Naẓîriñ gelmedi mehd-i vücûda yâ Resûla’llâh

2. şühûduñ:-uñ

Kaside 292

Mısra: 2

*Vücut bulma, mevcut olma, meydana gelme,
göze görünme.*

Cihāna ‘ayn-i rahmetdir zuhūruñ yā Resūla’llāh
Risālet necm-i devletdir şuhūduñ yā Resūla’llāh

şukka:

1. şukka:

Kaside 1

Mısra: 9

Bayrak, kumaş parçası.

Gelüp hikmet diyarından görindi zāt-ı ‘uşşāka
Hasan Hilmī odur şukka oku hikmet kitābını

şükür:

1. şükür:

Kaside 4

Mısra: 4

*Görülen nimete mukabil izhar olunan
kıymet-şinâslık.*

Naşib oldu bi-ḥamdi’llāh enbū hırkasın geydim
Şükür bī‘at elin virdin kerimsin yā Resūla’llāh

2. şükür:

Kaside 26

Mısra: 4

*Görülen nimete mukabil izhar olunan
kıymet-şinâslık.*

Tükendi ‘ömrümüz gitdi şararup şoldığım bildim
Şükür dünyāya ben geldim kul oldum yā
Resūla’llāh

3. şükür:

Kaside 72

Mısra: 5

"Allah'a hamd olsun" anlamında dua ifadesi.

Şükür biz yevm-i işneyne yetişdik okuruz mevlūd
Senin ümmetine ma‘būd rahīmdır yā Resūla’llāh

4. şükür:

Kaside 164

Mısra: 6

"Allah'a hamd olsun" anlamında dua ifadesi.

Hasan Hilmī garīb ‘aşık senin na‘tınla meşguldur
Şükür imdādı rûḥānī yetişmiş yā Resūla’llāh

5. şükür:

Kaside 179

Mısra: 8

"Allah'a hamd olsun" anlamında dua ifadesi.

Merākım kalmadı köyde firār etdim cehāletten
Şükür İslāmbol’a ‘ilme yetişdim yā Resūla’llāh

6. şükür:

Kaside 314

Mısra: 5

Şükür, Allah'a duyulan minnet.

Hasan Hilmī mücāhidsen ğināya şükür fakre şabr
it
Ġazā ehliyle ḥaşre gelsün yā Resūla’llāh

şurb:

1. şurbü:-u

Kaside 110

Mısra: 11

İçmek.

Duḥānın şurbü ısrarı şaġā‘ır yok kebā‘irdir
Ḥadīşin sā‘ile Ḥaḳ’dan cevābdır yā Resūla’llāh

2. şurbu:--u

Kaside 249

Mısra: 5

İçmek (tütün).

Hasan Hilmî kıyās hâkdır duḥānıñ şurbu isrâfdır
Harâmdır içmesün ‘aşık duḥānda yâ Resûla’llâh

şürû‘ itmiş:

1. şürû‘ itmiş:--miş

Kaside 310

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Başlamak.

Mücâhid ehli mescidde niyâza yâ Resûla’llâh
İmâmu’l-‘aşk şürû‘ itmiş namâza yâ Resûla’llâh

tâ:

1. tâ:

Kaside 69

Mısra: 13

"Dek, değin, kadar" anlamında edat.

Kopunca tâ kıyâmet hem bize düşmânlığı vardır
Zehirli semm-i kâtildir şefâ‘at yâ Resûla’llâh

2. tâ:

Kaside 128

Mısra: 1

"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.

Yazılmış ‘arşa tâ nâmıñ Aḥmed yâ Resûla’llâh
Okurlar ümmetiñ yerde Muḥammed yâ
Resûla’llâh

3. tâ:

Kaside 133

Mısra: 6

"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.

Nüşa-i kudret cemâliñ enbiyâlar hâtemi
Virdim olsun tâ kıyâmet yâ Muḥammed Muştafâ

tâ ezel:

1. tâ ezel:

Kaside 23

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ezelden beri.

Hacerü’l-esveddir bî‘at itdim tâ ezel
Gördi gönlüm pek güzel yâ Resûla’llâh gönül

2. tâ ezel:

Kaside 65

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ezelden beri. II Bezm-i elest.

Hasan Hilmî hammâllıktan ḥalâş olmaz ne
ḥikmetdir
Semi‘nâ tâ ezel bâr-ı ‘aşkıñ yüklendim yâ
Resûla’llâh

3. tâ ezel:

Kaside 285

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ezelden beri.

Hasan Hilmî vişâliñ ‘îd idince tâ ezel sekrân
Erenler meclisinde mey-furûşum yâ Resûla’llâh

ta‘akkul eylemez:

1. **ta‘aḳḳul eylemez:--mez**

Kaside 91

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Akıl etmek, idrak etmek, kavramak.

Taḥammül eylemez cismim za‘îfdir yâ

Resûla’llâh

Ta‘aḳḳul eylemez ‘aḳlım ḳalîldir yâ Resûla’llâh

ta‘âlâ:

1. **ta‘âlâdan:-dan**

Kaside 21

Mısra: 7

Yüce Allah.

Debernüş dâ‘imâ ḥaḳdır devâ ister Ta‘âlâdan

Şifâ-i Şâzenüş virse içer miyüm yâ Resûla’llâh

ta‘âleyk:

1. **ta‘âleyk:**

Kaside 31

Mısra: 2

Buyrun (Hz. Muhammed'e hitaben).

Göñül gülzâra meyl eyler mübârek yâ Resûla’llâh

Göñül ‘aşḳıñ oḳur ez-ber ta‘âleyk yâ Resûla’llâh

2. **ta‘âleyk:**

Kaside 77

Mısra: 2

Buyrun (Hz. Muhammed'e hitaben).

Yetişdik şehr-i ramazâna ne mübârek yâ

Resûla’llâh

Bu günlerde olup şâ‘im ta‘âleyk yâ Resûla’llâh

ta‘âm:

1. **ta‘âm:**

Kaside 24

Mısra: 8

Ar. Yiyecek şey, yemek.

Günâh ḳalbi ḳara eyler küfür îmnâı yok eyler

Cehennemde ta‘âm evvel ṭalaḳdır yâ Resûla’llâh

2. **ta‘âmı:-ı**

Kaside 195

Mısra: 4

Ar. Yiyecek şey, yemek.

Açıldı sofra-i ‘aşḳıñ buyursun ‘âşḳân gelsün

Ṭa‘âmı rûḥ-ı ‘uşşâḳa ḡıdâdır yâ Resûla’llâh

3. **ta‘âmıdır:-ı, -dır**

Kaside 207

Mısra: 2

Yemek, aş.

Selâm geldi Zî-selem’den yâ Resûla’llâh

Seher vaḳtı ta‘âmıdır zû’n-ni‘amdan yâ

Resûla’llâh

ta‘âm-ı cenneti:

1. **ta‘âm-ı cenneti:-ı**

Kaside 24

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Cennet yemeḡi, ḡıdası.

Muḥabbet müstaḳîm ḳalbde ḥaṭâ itmez ḡalaṭ

söyler

Ṭa‘âm-ı cenneti evvel cigerdir yâ Resûla’llâh

ta‘ām-ı mā-ḥazardır:

1. ta‘ām-ı mā-ḥazardır:--dır

Kaside 291

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hazır yemek.

Murādı bāb-ı lütfundan Ḥasan Ḥilmī ümīd eyler
Muḥabbet küllhanından bir ta‘ām-ı mā-ḥazardır yâ
Resûla’llâh

ta‘aşşuk:

1. ta‘aşşuk:

Kaside 72

Mısra: 18

Aşık olma, gönül verme.

Ḥasan Ḥilmī okur yazar seniñ mevlüdını şimdi
Saña qurbân olur cânı ta‘aşşuk yâ Resûla’llâh

2. ta‘aşşuk:

Kaside 115

Mısra: 5

Aşık olma, gönül verme.

Ta‘aşşuk ümmetindendir Ḥasan Ḥilmī okursa
ḥasbî
Muḥabbet sîm u zer kâfî şefâ‘at yâ Resûla’llâh

3. ta‘aşşukla:--la

Kaside 316

Mısra: 3

Aşık olma, aşık olarak.

Mübârek ravzanı görsem yüzüm sürsem
ta‘aşşukla
Ḥayâtıñ ḥâtıra ‘ayne‘l-yaķındır yâ Resûla’llâh

ta‘aşşuk eylesün:

1. ta‘aşşuk eylesün:--sün

Kaside 32

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Aşık olmak.

Göründi nev-cemâl şimdi ta‘aşşuk eylesün ‘uşşâķ
Kesildi kebş-i ‘İsmâ‘îl fedâya yâ Resûla’llâh

tabaşbuş eylemem:

1. tabaşbuş eylemem:--me, --m

Kaside 280

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Köpeğin kuyruk sallaması (mecazen
yalakalık yapmak).*

Muḥabbet eyledim pîr-i münîre yâ Resûla’llâh
Tabaşbuş eylemem mîr-i vezîre yâ Resûla’llâh

tabîb:

1. tabîbsin:--sîn

Kaside 12

Mısra: 9

Hekim doktor | Hz. Muhammed bağlamında.

Ḥasan Ḥilmī ‘ilâc ister tabîbsin dertlere dermân
Okur Qur‘ân yazar fermân muḥibdir yâ
Resûla’llâh

2. tabîbim:--im

Kaside 25

Mısra: 3

*Hastalara bakan, dertlere deva olan (Hz.
Muhammed).*

Ṭabībim derde dermānım yetiş ey şāh-ı sultānım
Yıkıldım düşdüm ayakdan za'īfım yā Resūla'llāh

3. **ṭabībim:-im**

Kaside 39

Mısra: 8

Hastalara bakan, dertlere deva olan (Hz. Muhammed).

Ḥasan Ḥilmī gönül Loḳmān haber vir hastalar
gelsün
Maraż ehli 'ilāc alsun ṭabībim yā Resūla'llāh

4. **ṭabībler:-ler**

Kaside 70

Mısra: 11

Doktor, hekim.

Tamām kırk yıl marīz oldum ṭabībler kaldılar
'āciz
Seniñ vaşfiñ bize mu'ciz şafādır yā Resūla'llāh

5. **ṭabīb:**

Kaside 87

Mısra: 2

(Ar.) Hekim, doktor.

Şefā'atlü şifā bāḡı Ḥaleb'de yā Resūla'llāh
Ḥaber aldım ṭabīb ammā Yemen'de yā
Resūla'llāh

6. **ṭabībdir:--dir**

Kaside 135

Mısra: 4

Hekim doktor || sevgili.

Uyur mı ehl-i derd ehli arar Loḳmān 'ilāc ister
Ṭabībdir hastaya Aḥmed Muḥammed yā
Resūla'llāh

7. **ṭabībden:-den**

Kaside 189

Mısra: 1

Doktor, hekim || sevgili.

Gönül dertli devā ister ṭabībden yā Resūla'llāh
Meleklerle 'ilāc gönder Ḥabīb'den yā Resūla'llāh

8. **ṭabīb:-i**

Kaside 306

Mısra: 2

Doktor.

Marīzem ḥarb ider rūḥum edībi yā Resūla'llāh
Ki sensiñ hastalar şāfi ṭabībī yā Resūla'llāh

ṭabībī:

1. **ṭabībī:**

Kaside 87

Mısra: 3

(Ar.) Hekim, doktor.

Bilindi hasta meşriḳde ṭabībī olsa maḡribde
Uçup tayy-ı mekān eyler havāda yā Resūla'llāh

ṭabīb-i ḥāzıka:

1. **ṭabīb-i ḥāzıka:--a**

Kaside 204

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Maharetli doktor. || Sevgili.

Gönül hasta nefes ister okunsun yā Resūla'llāh
Ṭabīb-i ḥāzıka geldi sevinşün yā Resūla'llāh

tāc:

1. **tācını:-ını**

Kaside 8

Mısra: 7

Taç. II manevi makam ve mevki.

Hasan Hilmî bi-ḥamdî'llâh muḥabbet tâcını
geymiş
Seniñ sāyendedir bî-şekk ḥaḳîḳatdır yâ
Resûla'llâh

2. **tâcını:-ın, -i**

Kaside 40

Mısra: 3

*Taç. II manevi makam ve mevki, tarikata
girme.*

Şerî'atdan olup irşād tarîḳat tâcını geydim
Bize necm-i hidāyetdir şerî'at yâ Resûla'llâh

3. **tâcı:--ı**

Kaside 76

Mısra: 7

*I.Hükümdarların başlarına giydikleri
mücevherli ve kıymetli taşlarla süslü başlık. II.
Manevi anlamda Allah katında kazanılan makam,
mevki.*

Ne ḥikmet hicret esbâbı ne devlet geydi ol tâcı
Ebâ Eyyûbe'l-Enşâri şaḥâbeñ yâ Resûla'llâh

4. **tâcı:--ı**

Kaside 148

Mısra: 1

Taç.

Kerāmât devleti tâcı ḥilimdir yâ Resûla'llâh
Kurulmuş minber-i ḳudret 'ilmidir yâ Resûla'llâh

tâc-ı devletdir:

1. **tâc-ı devletdir:--dır**

Kaside 90

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Saadet tacı.

Bu 'aşḳ tâc-ı devletdir naşb olsa anı geysem
Cemâliñ vuşlatıñ görsem dilerim yâ Resûla'llâh

tâc-ı ezkârı:

1. **tâc-ı ezkârı:--ı**

Kaside 22

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Zikirler tacı. II Allah'ı zikretmek şerefine nail
olmak bağlamında.*

Muḥallaş mürğ-ı devlet kim giyerse tâc-ı ezkârı
Ġıdâsı meyve-i vuşlat ḥaḳîḳat yâ Resûla'llâh

tâc-ı iskender:

1. **tâc-ı iskender:**

Kaside 133

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*İskender'in tacı. Efsanevî Makedonya kralı
İskender'in tacı gücü simgeler. Tâc kimdeyse güç
ondadır.*

Tâc-ı İskender nedir taht-ı Süleymân istemem
Sen şehiñ ḳurbānıyam yâ Muḥammed Muştafâ

tâc-ı sultânlar:

1. **tâc-ı sultânlar:**

Kaside 335

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sultanların tacı. II Hz. Ali.

Ebū Bekr ü ‘Ömer ‘Osmān ‘adālet yıldızı anlar
‘Alī’dır tāt-ı sulṭānlar kelāmım yā Resūla’llāh

tağ:

1. tağlar:-lar

Kaside 37

Mısra: 6

Dağ(lar). II dağlar taşlar.

Nüzul itdikçe bir āyet melekler ağlaşırlardı
Bu tağlar titredi tir tir ḥakīm ḥān yā Resūla’llāh

2. tağ:

Kaside 95

Mısra: 3

Dağ.

Gezerüm tağ u ṣaḥrāda ararım yāri āgyārda
Ḥaber aldım mağārāda firārım yā Resūla’llāh

3. tağının:--ı, --n, --n

Kaside 325

Mısra: 1

Dağ.

Muḥabbet tağının bāğ-ı belāğı yā Resūla’llāh
Ḳaranlık giceler rüşen çerāğı yā Resūla’llāh

tağa kaçır:

1. tağa kaçır:--ar

Kaside 146

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Eşkiyalık etmek, devlete baş kaldırmak.

Ḥarāmiler girer bāğa ḥarāb eyler kaçır tağa
O bāğın ḥākimi ‘ādil ṣerī‘at yā Resūla’llāh

tahakkuk:

1. tahakkuk:

Kaside 330

Mısra: 4

*Bir şeyin doğruluğunun meydana çıkması.
Gerçekleşmek. Delil ile isbat edilmek. Sabit ve
hakikat olduğu aşikâr olmak.*

Hüve’l-ḥaḳ dürr-i yektādan ṭulū‘ eyler güneş zāhir
Hüve’l-evvel hüve’l-āḥir tahakkuk yā Resūla’llāh

taḥammül eylemez:

1. taḥammül eylemez:--mez-mez

Kaside 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dayanmak, katlanmak, sabretmek.

Taḥammül eylemez cismim za‘īfdir yā

Resūla’llāh

Firāḳa tāḳatim yokdur meded kıl yā Resūla’llāh

2. taḥammül eylemez:--mez

Kaside 91

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sabretmek, dayanmak.

Taḥammül eylemez cismim za‘īfdir yā

Resūla’llāh

Ta‘aḳḳul eylemez ‘aḳlım ḳalīldir yā Resūla’llāh

taḥammül kalmaz:

1. taḥammül ḳalmadı:--dı

Kaside 166

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dayanma gücü kalmamak.

Şefâ'atle Ḥasan Ḥilmî maḳâm-ı 'aşkı tayy eyler
Taḥammül ḳalmadı anda firâḳa yâ Resûla'llâh

tâhir:

1. tâhiri:--i

Kaside 338

Mısra: 4

Temiz, pak, arık.

Muḥabbet ḥâki mâyemdir beden andan
terekkübdür
Muḥabbet tâhiri ḳalbi ḳadîmim yâ Resûla'llâh

tahiyyat:

1. taḥiyyatda:--da

Kaside 4

Mısra: 5

Namazda oturup dua okuma.

İḳâmetde taḥiyyatda teşehhüdde taḳarrüb var
Müsâvidir müsemmañız vaḥîdsin yâ Resûla'llâh

tahiyyât u selâm itdikçe:

1. taḥiyyât u selâm itdikçe:--dikçe

Kaside 325

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hayır dua ve selam etmek.

Ḥasan Ḥilmî taḥiyyât u selâm itdikçe her eyyâm
Ba'id ammâ yakîn eyler ırâḳı yâ Resûla'llâh

taḥḳîk:

1. taḥḳîk:

Kaside 177

Mısra: 1

(Ar.) Kesin, şüphesiz, gerçekten, kesinlikle.

Muḥabbet mes'eleñ taḥḳîḳ muvaḥḥid yâ
Resûla'llâh
Kitâb-ı ehl-i 'aşḳ andan tevellüd yâ Resûla'llâh

taḥşîl iderdüm:

1. taḥşîl iderdüm:--er, --dü, --m

Kaside 93

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İlim öğrenmek.

Rızâ-i bârîcün taḥşîl iderdüm yâ Resûla'llâh
İzâle eylemek cehli murâdım yâ Resûla'llâh

taḥşîl ideriz:

1. taḥşîl ideriz:--er, --iz

Kaside 74

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Öğrenim yapmak.

Şerî'at 'ilmini taḥşîl ideriz yâ Resûla'llâh
Ḳamû müşkillere miftâḥ ideriz yâ Resûla'llâh

taḥşîli iderken:

1. taḥşîli iderken:--er, --ken

Kaside 179

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Öğrenim yapmak.

Kitāb-ı ‘ilm-i nāfi‘den haqīkat ‘ilmini taqrīr
İderken anda taḥṣīlī muḥibdim yā Resūla’llāh

taht:

1. **tahtına:--l, --n, --a**

Kaside 243

Mısra: 5

Taht, makam.

Şerī‘at tahtına mālīk ṣaḥīḥ Sultān Ḥamīd Ġāzī
Ḥasan Ḥilmī muḥib dā‘ī ‘adālet yā Resūla’llāh

tahte’s-serā:

1. **tahte’s-serāda:-da**

Kaside 247

Mısra: 6

Toprak altı.

Bilür cevherleriñ ḳadriñ Ḥasan Ḥilmī gönül şarrāf
Bilindi ma‘deni tahte’s-serāda yā Resūla’llāh

taht-ı süleymān:

1. **taht-ı süleymān:**

Kaside 133

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Hız. Süleyman’ın havada uçtuğu söylenen
tahtı.*

Tāc-ı İskender nedir taht-ı Süleymān istemem
Sen şehiñ ḳurbānıyam yā Muḥammed Muṣṭafā

taht-ı süleymān’dır:

1. **taht-ı süleymān’dır:-dır**

Kaside 7

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Hız. Süleyman’ın tahtı.

Ḥasan Ḥilmī muḥabbetle bugün taht-ı
Süleymān’dır
Musahḥar kıldı rüzgārı muḥabbet yā Resūla’llāh

tak:

1. **taḳınsa:-ın, -sa**

Kaside 196

Mısra: 2

*Süslenmek yahut korunmak amacıyla bir şey
takmak.*

Şifādır ḥastaya ‘aşkıñ okınsa yā Resūla’llāh
Ġam ehlini sürür eyler taḳınsa yā Resūla’llāh

taḳarrüb:

1. **taḳarrüb:**

Kaside 4

Mısra: 5

*Yaklaşma, yakınlaşma. Tanıkta Allah’a
yaklaşma anlamında kullanılmıştır.*

İḳāmetde taḥiyyatda teşehhüdde taḳarrüb var
Müsāvidir müsemmañız vaḥīdsin yā Resūla’llāh

takat:

1. **taḳatim:-im**

Kaside 7

Mısra: 2

Kuvvet, derman, dayanma gücü.

Taḥammül eylemez cismim za‘îfdir yâ
Resûla’llâh
Fırâka tâkâtım yokdur meded kıl yâ Resûla’llâh

2. **tâkâtım:-im**

Kaside 231

Mısra: 3

*Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet,
derman.*

O nûra tâkâtım yokdur vücûdum târumâr oldı
Gelince rûḥa fermân-ı len terânî yâ Resûla’llâh

3. **tâkâtım:-im**

Kaside 233

Mısra: 2

*Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet,
derman.*

Meded kıl rûz-ı maḥşerde ğarîbe yâ Resûla’llâh
‘Azâba tâkâtım yokdur cezâda yâ Resûla’llâh

takdîr:

1. **taḳdîrim:-im**

Kaside 150

Mısra: 2

Kader, yazgı.

Düşündüm bildim efkârım ḥaṭâdır yâ Resûla’llâh
Yazılmış levḥa taḳdîrim cefâdır yâ Resûla’llâh

2. **taḳdîr:**

Kaside 181

Mısra: 1

A. takdir, değerlendirme.

Ḳuluñ tedbîrine taḳdîr irâde yâ Resûla’llâh
İrer anı ḳabûl iden murâda yâ Resûla’llâh

3. **taḳdîrine:-i, -n, -e**

Kaside 273

Mısra: 3

Kader, yazgı.

Ezel taḳdîrine tetbîr idince ‘abd-i maḥẓ ‘âşık
Enîbû ḥâdîm-i esmâ du‘âda yâ Resûla’llâh

takîn:-

1. **taḳînmişdir:--mı, --dır**

Kaside 196

Mısra: 5

*Süslenmek yahut korunmak amacıyla bir şey
takmak.*

Ḥasan Ḥilmî taḳînmişdir muḥabbet tılsımı ‘âşkıñ
Dirildir cümle mevtâyı okursa yâ Resûla’llâh

takrîr:

1. **taḳrîr:**

Kaside 179

Mısra: 11

Anlatma, anlatış, ders verme.

Kitâb-ı ‘ilm-i nâfi‘den ḥaḳîḳat ‘ilmini taḳrîr
İderken anda taḥşîli muḥibdim yâ Resûla’llâh

takrîr idem:

1. **taḳrîr idem:--em**

Kaside 93

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İfade etmek.

Muḥabbet bâbını feth it kitâb-ı ‘aşkı i‘ṭâ kıl
İcâzet vir idem taḳrîr muḳırrım yâ Resûla’llâh

taksīm:

1. takṣīmi:-i

Kaside 125

Mısra: 3

Bölme, parçalara ayırma. II Pay etme.

Çeker kâlû belâ derdiñ ezel takṣīmi ‘uṣṣāka
Devâdır bâde-i derdim içersem yâ Resûla’llâh

taksīm eylemiş:

1. takṣīm eylemiş:--miş

Kaside 61

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

1-Bölmek, bölüştürmek, pay etmek.

Ġanîler ârz-ı dünyâyı karışla eylemiş takṣīm
Faķîrler sıfra çıķmıṣdır ġarîbdır yâ Resûla’llâh

takvâ:

1. takvâ:

Kaside 225

Mısra: 4

*(Ar.) Allah korkusu ile Allah’ın yasakladığı
şeylerden, önce şirkten, sonra da günahdan,
günah ve haram olması ihtimâli bulunan şüpheli
durumlardan, gereksiz şeylerden korunma,
sakınma.*

Müneccim burcuma baķdı haber virdi siyâh
bahtım
Bilindi tâli‘im takvâ ceride yâ Resûla’llâh

tal:

1. talmıṣ:--mıṣ

Kaside 310

Mısra: 4

*Çok günaha girmek; günah denizinde
boğulmak anlamında.*

Zulümķâr ehlidir anlar namâzı terk ider kılmaz
Günâh deryâsına talmıṣ girize yâ Resûla’llâh

tal-:

1. tılap:--up

Kaside 10

Mısra: 9

Dalmak II (Bağlamda) günaha girmek.

Şaşup şehvetperest oldum tılap deryâ-yı ‘iṣyâna
Ricâ eyler o sulţâna günâhkâr yâ Resûla’llâh

2. taldıķda:--dıķda

Kaside 292

Mısra: 5

Dalmak (deniz).

Ĥasan Ĥilmî lüb-i deryâya taldıķda cevâhirler
çıķardısa
Muĥibb-i muĥliṣiñ ‘âşık şekûruñ yâ Resûla’llâh

3. talmıṣ:--mıṣ

Kaside 329

Mısra: 1

Dalmak, suya girmek. II Günah işlemek.

Günâhıñ baħrine talmıṣ bî-mecâlim yâ Resûla’llâh
Günâhla defterim tılmıṣ bî-miṣâlim yâ
Resûla’llâh

talak:

1. **ṭalaḳ:**

Kaside 24

Mısra: 10

Boşamak, boşanmak.

Ḥasan Ḥilmī ciger ẓanın iḥer nef'ī cigerdendir
Ṭalaḳ şirk ehline maḥşüş 'azābdır yâ Resûla'llâh

2. **ṭalaḳdır:-dır**

Kaside 24

Mısra: 8

Boşamak, boşanmak.

Günâh ẓalbi kara eyler küfür îmanı yok eyler
Cehennemde ṭa'âm evvel ṭalaḳdır yâ Resûla'llâh

ṭaleb kıldı:

1. **ṭaleb kıldı:--dı**

Kaside 108

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Talep etmek, istemek.

Ebû Ṭalib ṭaleb kıldı seniñ dîdârını gördi
Hidāyet itmedi tevfiḳ 'azābdır yâ Resûla'llâh

ṭali:

1. **ṭali'im:-im**

Kaside 225

Mısra: 4

Baht, kısmet, kader.

Müneccim burcuma baḳdı ḥaber virdi siyâh
baḥtım
Bilindi ṭali'im taḳvâ cerîde yâ Resûla'llâh

ṭalib:

1. **ṭalib:**

Kaside 20

Mısra: 8

*I Talep eden, bekleyen, isteyen. II Tasavvuf
okuluna yeni başlayan kimse.*

'Alâḳa-i 'illet 'ayân eyler marîẓ-i ma'nevî derdim
'Îlâc-ı 'iliyyine ṭalib naḳşibendim yâ Resûla'llâh

2. **ṭalibler:-ler**

Kaside 74

Mısra: 6

(Ar.) İsteyen, talep eden, istekli olan kimse.

Bu ḥaḳ ḳânûn-ı ilâhîdir ṭarîḳ-i dîn-i İslâm'da
Anıñçün cümle ṭalibler okurlar yâ Resûla'llâh

3. **ṭalibi:-i**

Kaside 122

Mısra: 3

*I Talep eden, bekleyen, isteyen. II Tasavvuf
okuluna yeni başlayan kimse.*

Hidāyet buldı ervâḥda şerî'at ṭalibi anlar
Ḥaṭâ ehli ḍalâletdir ezelde yâ Resûla'llâh

4. **ṭalibi:-i**

Kaside 313

Mısra: 1

Talep eden, bekleyen, isteyen.

Mücâhid ṭalibi 'âşık şâḥâne olsun yâ Resûla'llâh
O nuşret bâdesin içsün mey-ḥâne olsun yâ
Resûla'llâh

ṭalib-i 'aşka:

1. **ṭalib-i 'aşka:--a**

Kaside 287

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşkın talibi, aşkı arzulayan.

Muhabbet defteri erbâb-ı 'aşkız yâ Resûla'llâh

Ṭâlib-i 'aşka kitâb-ı 'aşkız yâ Resûla'llâh

ta'lim:

1. ta'limi:--i

Kaside 254

Mısra: 6

Öğrenme, öğretme.

Nihâyetsiz kütüb-hâne Ḥasan Ḥilmî muhabbetdir

Ba'na ta'limi ders eyle girersem yâ Resûla'llâh

2. ta'lime:-e

Kaside 314

Mısra: 4

Öğretme, öğrenme.

Mürîdim şeyh-i pâkimsiñ uyandır qalbi ğafletten

Ḥuzûr-ı şeyhe ta'lime gelsün yâ Resûla'llâh

ta'lim ider:

1. ta'lim ider:--er

Kaside 173

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Öğrenmek.

Ḥasan Ḥilmî ider ta'lim mu'allim mu'tekid

Ḥaqq'â

Bes âmennâ ve şaddaḡnâ vekâ'il yâ Resûla'llâh

ta'lim iderken:

1. ta'lim iderken:--er, --ken

Kaside 242

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Öğretmek, bilgilendirmek.

Muhabbet dersini ta'lim iderken naḡşibendiden

Ġidâsın kesdigim hâlde helâkdir yâ Resûla'llâh

tamâm:

1. tamâm:

Kaside 70

Mısra: 11

I. Evet, tamam II. Tam olarak.

Tamâm kırk yıl marîz oldum ṭabîbler qaldılar

'âciz

Seniñ vaşfiñ bize mu'ciz şafâdır yâ Resûla'llâh

2. tamâm:

Kaside 82

Mısra: 2

I. Evet, tamam II. Tam olarak.

Namâz kılsak qabûl olmaz kuşûrdur yâ

Resûla'llâh

Ḥaber virdiñ tamâm hüccet ḥuzûrdur yâ

Resûla'llâh

3. tamâmım:--ım

Kaside 272

Mısra: 4

Tam olarak, bütünüyle.

Naẓar kılsun semâ ehli muhabbet şemsine dilde

Yüzüñdür ğurre-i bedri tamâmım yâ Resûla'llâh

4. tamâmım:--ım

Kaside 335

Mısra: 6

Tam olarak, bütünüyle.

Hasan Hilmî hakîkatdır şerî'atde haṭā olmaz
Şehîdeyne muḥabbetdir tamāmım yâ Resûla'llâh

tamām eyler:

1. **tamām eyler:--r**

Kaside 114

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Tamamlamak, bitirmek.

Oḡur virdi tamām eyler bu 'âşık yâ Resûla'llâh
Kitâb-ı 'aşkı ḥatm eyler bu 'âşık yâ Resûla'llâh

tamām oldu:

1. **tamām oldu:--dı**

Kaside 11

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Eksiksiz, tam olmak, tamamlanmak.

Vücûdum nâr-ı 'aşkıñla yanar kırk yıl tamām oldu
Muḥabbetden ḥaber geldi sevindim yâ Resûla'llâh

ta'mîr:

1. **ta'mîr:**

Kaside 143

Mısra: 5

Ar. Onarma, onarım.

Ḳırılmış çârḡ-ı İslâm'ın 'aceb ta'mîr ḡabûl itmez
Hasan Hilmî namâz bâb-ı kûyumdur yâ
Resûla'llâh

ta'mîr ider:

1. **ta'mîr ider:--er**

Kaside 286

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Onarmak.

Dil-i vîrânemi mi ta'mîr ider me'mûr
muḥabbetdir
Bu ra'nâ ḡâmil-i esrâr-ı 'aşkıım yâ Resûla'llâh

ṭamla:

1. **ṭamlar:--r**

Kaside 30

Mısra: 7

Damlamak.

Bu âhım âteşindendir semâdan ḡatreler ṭamlar
Seḡâb aḡlar güler yerler cömerdim yâ Resûla'llâh

ṭamla:-

1. **ṭamlar:--r**

Kaside 125

Mısra: 7

Damlamak, (gözyaşının) akması.

Du'â itse Hasan Hilmî gözünden ḡanlı yaş ṭamlar
Melek gökde bükâ eyler yanarsam yâ Resûla'llâh

2. **ṭamlar:--r**

Kaside 187

Mısra: 3

Damlamak, (gözyaşının) akması.

Muḥabbet 'aḡla geldikçe gözümde ḡanlı yaş
ṭamlar
Melekler ḡâlîme aḡlar semâda yâ Resûla'llâh

ta‘n idüp:

1. ta‘n idüp:--üip

Kaside 71

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kınamak, yermek, ayıplamak, zemmetmek.

Ki ba‘zen ta‘n idüp dirler hemân ‘âşık ki sen
misin

Severse söylesün anlar buyursun yâ Resûla’llâh

ta‘rif buyurduñ:

1. ta‘rif buyurduñ:--du, --ñ

Kaside 64

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Tarif etmek, açıklamak. .

Sevâd-ı a‘zamı ta‘rif buyurduñ mezheb-i vâhid
‘Ayân oldu ki dört mezheb Hanife yâ Resûla’llâh

târîh:

1. târîh:

Kaside 9

Mısra: 3

Bir olayın meydana geldiği gün ve yıl.

Biñ üç yüz on iki târîh gâribdir kârubân-ı ‘aşk
Mürîd i mürşid-i Mevlâ kalıldır yâ Resûla’llâh

tarîk:-

1. tarîka:-a

Kaside 64

Mısra: 8

Allah’a ulaşmak amacıyla tutulan yol, İlâhî yol.

Bilindi Mâlikî Hanbel ki ba‘zen Şâfi‘î mezheb
Diyânetler delîl ister tarîka yâ Resûla’llâh

tarîkat:

1. tarîkat:

Kaside 15

Mısra: 2

*Hak ve hakikat erleri tarafından tutulan ve
gösterilen meslek, yol.*

Şifâ meyhânesi şimdi şerî‘at yâ Resûla’llâh
Şafâ ‘aşkhanesi bildim tarîkat yâ Resûla’llâh

2. tarîkat:

Kaside 22

Mısra: 4

*Hak ve hakikat erleri tarafından tutulan ve
gösterilen meslek, yol.*

Gıdâ-i ma‘nevî miftâh bize naḥnu kâsemnâdır
Dıraht-ı meyve-i Tübâ tarîkat yâ Resûla’llâh

3. tarîkat:

Kaside 36

Mısra: 4

*Hak ve hakikat erleri tarafından tutulan ve
gösterilen meslek, yol.*

Marîz gönlüm devâ ister muhabbetlü vişâl göster
Kerâmetlü hidâyetdir tarîkat yâ Resûla’llâh

4. tarîkat:

Kaside 40

Mısra: 3

*Hak ve hakikat erleri tarafından tutulan ve
gösterilen meslek, yol.*

Şerî'atdan olup irşād tarīkat təcımı geydim
Bize necm-i hidāyetdir şerî'at yâ Resûla'llâh

5. tarīkat:

Kaside 41

Mısra: 5

*Hak ve hakikat erleri tarafından tutulan ve
gösterilen meslek, yol.*

Tarīkat sırr-ı esrârdır şerî'at eylemiş mestûr
Seniñ aşkıñ baña mesrûr degil mi yâ Resûla'llâh

6. tarīkat:

Kaside 49

Mısra: 5

*Yesevî'nin tasavvuf düşüncesindeki dört kapı
kırk makam inancının ikinci kapısıdır. Kulun
Allah'a doğru yolculuğunu ifade eder. Tövbe edip
bir pîre bağlanmakla birlikte tarikat adabına göre
hareket etmeye dair on emrin bulunduğu kapıdır.*

Tarīkat hak hakikat Hakk hudâi ma'rifet bilmek
İrân Seyhân Maşîş Ceyhân hep şerî'at yâ
Resûla'llâh

7. tarīkat:

Kaside 140

Mısra: 4

*(Ar.) Allah'a ulaşmak amacıyla tutulan yol,
İlâhî yol.*

Żarûret bâb-ı rahmetdir fakîr muhtâc-ı bâbu'llâh
Tükenmez kenz-i bî-pâyân tarīkat yâ Resûla'llâh

8. tarīkat:

Kaside 156

Mısra: 3

*(Ar.) Allah'a ulaşmak amacıyla tutulan yol,
İlâhî yol.*

Tarīkat bülbüli rûhum öter bâğ-ı hakikatde
Yetişdi meyve-i a'mâl gıdâmdır yâ Resûla'llâh

9. tarīkat:

Kaside 193

Mısra: 4

*(Ar.) Allah'a ulaşmak amacıyla tutulan yol,
İlâhî yol.*

'Acâ'ib hastadır 'âşık yatarsa uykular tutmaz
Ġarâ'ib on sekiz yıldır tarīkat yâ Resûla'llâh

10. tarīkat:

Kaside 243

Mısra: 2

*(Ar.) Allah'a ulaşmak amacıyla tutulan yol,
İlâhî yol.*

Muhabbet aşlı fi'l-vâkı' şerî'at yâ Resûla'llâh
Bilür 'arif hidāyetdir tarīkat yâ Resûla'llâh

tarīkat:-

1. tarīkatda:--da

Kaside 101

Mısra: 3

*(Ar.) Allah'a ulaşmak amacıyla tutulan yol,
İlâhî yol.*

Hakikat 'ilmi bir müşkil mu'ammâdır tarīkatda
Zebânın ana miftâh-ı beyândır yâ Resûla'llâh

tarīkat 'âlemi:

1. tarīkat 'âlemi:

Kaside 137

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

1-Tarikat dünyası 2- (Ar.) Allah'a ulaşmak
amacıyla tutulan yollar, İlâhî yollar.

Şerî'at 'âlemi şems-i hüdadır yâ Resûla'llâh
Tarîkat 'âlemi Hâk'dan 'atâdır yâ Resûla'llâh

tarîk-i bâğ:

1. tarîk-i bâğ:

Kaside 21

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Bağ, bahçe yolu.

Kefeşütatayûş tarîk-i bâğ ile baldır
Mağara bekçisi Kıtımîre Kıtımîr miyüm yâ
Resûla'llâh

tarîk-i dîn-i islâm'da:

1. tarîk-i dîn-i islâm'da:

Kaside 74

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İslam dininin yolu.

Bu hak kânûn-ı ilâhîdir tarîk-i dîn-i İslâm'da
Anıñcün cümle tâlibler okurlar yâ Resûla'llâh

tarîk-i mağfîret:

1. tarîk-i mağfîret:

Kaside 173

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Bağışlanma yolu, Allah'ın kullarını
affetmesi.*

Tarîk-i mağfîret bâbı mesâ'il yâ Resûla'llâh
Rızâ-i rahmete terğîb u vesâ'il yâ Resûla'llâh

tarîk-i müstakîm:

1. tarîk-i müstakîm:

Kaside 11

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dosdoğru yol II İslam esasları üzere olan.

Cemâliñ defterindendir Hasan Hilmî kitâb yazdı
Tarîk-i müstakîm üzre kitâbım yâ Resûla'llâh

2. tarîk-i mustakîm:

Kaside 63

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Dosdoğru yol II İslam esasları üzere olan.

Şu altı şeye biz taşdıķ didik âmentü bi'llâhdır
Tarîk-i mustakîm üzre delîldir yâ Resûla'llâh

tarîk-i mustakîminden:

1. tarîk-i mustakîminden:--in, --den

Kaside 109

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Dosdoğru yol II İslam esasları üzere olan.

Tarîk-i mustakîminden ayırma bizi yâ Rabbî
Hasan Hilmî ne hoş zâkir okurken yâ Resûla'llâh

tarîk-i nûr-ı kûr'ân'dır:

1. tarîk-i nûr-ı kûr'ân'dır:--dır

Kaside 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kur'an nurunun yolu.

Ne ni‘metdir bu devlet ki şadırdı nūr-ı ĩmānı Bize
luţf eyledi Allāh Muḥammed gibi sultānı
ḥüsnıyyāt

tārumār itdi:

1. tārūmār itdi:--di-di

Kaside 7

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dağıtmak, perişan etmek.

Ezelde vuşlatıñ zevkı gelince ḥātıra bir dem
Vücūdum tārūmār itdi ḥabırsın yā Resūla’llāh

tārūmār oldı:

1. tārūmār oldı:--dı

Kaside 231

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dağılmak, karışmak, perişan olmak.

O nūra tākātım yokdur vücūdum tārūmār oldı
Gelince rūḥa fermān-ı len terānı yā Resūla’llāh

taş:

1. taşup:-up

Kaside 65

Mısra: 4

*Akarsu veya denizin yatağından çıkarak
çevresini kaplaması.*

Ezel ‘atşānıdır ‘aşıq ko içsün zemzem-i ḥikmet
Şular gibi taşup şimdi köpürdüm yā Resūla’llāh

2. taşın:-ın

Kaside 278

Mısra: 4

Taş, kaya.

Girüp bāb-ı risāletden cenāb-ı ravzanı görsem
Taşın öpsem yüzüm sürsem sürūra yā Resūla’llāh

3. taşsun:-sun

Kaside 301

Mısra: 4

Taşmak II bulunduğu alana sığmamak.

Cihādın rāh-ı ‘aşkıñda gözüm küffāra bakdıkça
Temevvüc eylesün taşsun dökülsün yā Resūla’llāh

taş:-

1. taşan:--an

Kaside 178

Mısra: 5

Taşmak, sığmamak.

Ḥasan Ḥilmī şuyun artdı taşan kudret pınarıdır
Muṭahhar mā-ı cāriler ğasā’il yā Resūla’llāh

2. taşmış:-mış

Kaside 294

Mısra: 5

Taşmak II bulunduğu alana sığmamak.

Ḥasan Ḥilmī yedi deryā gibi taşmış köpürmüşdür
Esen yeller gibi gelsem kavuşsam yā Resūla’llāh

taşavvūf ‘ilmidir:

1. taşavvūf ‘ilmidir:-i, -dir

Kaside 131

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*İnsanın, Allah’ın birliğinin zevkini bütün
benliğinde hissederek kendi iç âleminin*

*derinliklerine ve dış âlemin sırlarına ermek için
tâkip ettiği düşünce ve amel sistemi.*

Muhabbet bâğıdır bildik inâbe yâ Resûla'llâh
Taşavvûf 'ilmidir aldık inâbe yâ Resûla'llâh

tasdik:

1. taşdik:

Kaside 63

Mısra: 9

*Doğru ve yerinde bularak kabul etme,
onaylama, onama, tasvip etme.*

Şu altı şeye biz taşdik didik âmentü bi'llâhdır
Tarîk-i mustakîm üzre delîldir yâ Resûla'llâh

2. taşdikim:--im

Kaside 99

Mısra: 3

Onaylamak.

İnandım aldım imâni ezel ikrâr ı taşdikim
Faķirim 'arz-ı hâl virdim pâdişâhıma yâ
Resûla'llâh

3. taşdikiñ:-in

Kaside 293

Mısra: 2

Onaylamak.

Muhabbet ehlidir çekmez rezâ'il yâ Resûla'llâh
Muhabbet zâtı taşdikiñ hamâ'il yâ Resûla'llâh

taşdik eyleriz:

1. taşdik eyleriz:--r, --iz

Kaside 63

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Onaylamak.

Lisânen söyleriz ikrârı cânâna eyleriz taşdik
Bizim imânımız rûz-ı ezeldir yâ Resûla'llâh

taşdik iden:

1. taşdik iden:--en

Kaside 209

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Onaylamak, doğrulamak.

Mekânı cümle zî-rûhuñ meķâbir yâ Resûla'llâh
Bunu taşdik iden cümle ekâbir yâ Resûla'llâh

taşdik idince:

1. taşdik idince:--ince

Kaside 3

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Onaylamak, doğrulamak.

Hasan Hilmî okur hasbî sunûhâtı gelür vehbî
Kitâbı sünneti taşdik idince yâ Resûla'llâh

tathîr iden:

1. tathîr iden:--en

Kaside 160

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Maddi ve manevi olarak temizlemek.

Derûn-ı Ka'be'i tathîr iden 'âdil şerî'atdır
Ziyâret ehl-i imâna eṭa'nâ yâ Resûla'llâh

tathîr ider:

1. tathîr ider:--er

Kaside 161

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Maddi ve manevi olarak temizlemek.

Muhabbet âteşi tathîr ider çirk-âb-ı 'işyânı
Açılmış bağ-ı rûhânî gülüstânımsın yâ Resûla'llâh

Vaşıyyet eylediñ haccı işitdik şâdmân olduk
Biri dînen biri mâlen tavâfı yâ Resûla'llâh

2. tavâfîcün:

Kaside 164

Mısra: 3

Ar. Etrafını dolaşmak, etrafı dolaşılma.

Vücûd şehrinde dil mürğî seniñ vaşfıñ tavâfîcün
Seher vaktinde 'aşk-nâme yazarmış yâ
Resûla'llâh

tatlı:

1. tatlı:

Kaside 207

Mısra: 5

Sevimli, hoş; zevkli.

Hasan Hilmî gönül dertli muhabbet derdi pek tatlı
Muhib seccâdei serdi zü'l-minenden yâ
Resûla'llâh

tavâf eyler:

1. tavâf eyler:--r-r

Kaside 30

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Etrafında dolaşmak, dönmek.

Hasan Hilmî tavâf eyler gönül beytinde beytu'llâh
Mübârek ravzañız cennet buyurdum yâ
Resûla'llâh

tatlık eylesün:

1. tatlık eylesün:--sün

Kaside 79

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Eşini boşamak.

Nikâh itsün Hasan Hilmî eger kâdirse dört 'avret
Ki tatlık eylesün dördüñ peşinen yâ Resûla'llâh

2. tavâf eyler:

Kaside 52

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Hacerü'l-Esved'in köşesinden başlayarak
Kâbe'nin etrafını usûlüne göre yedi defa dolaşma,
dönme.*

Döner gökler devâ eyler melekler haqq tavâf eyler
İşitdim kâinât söyler yâ Allâh yâ Resûla'llâh

tavâf:

1. tavâfı:-ı

Kaside 73

Mısra: 4

Ar. Etrafını dolaşmak, etrafı dolaşılma.

3. tavâf eyler:--r

Kaside 87

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Etrafında dönmek, Kabe'nin etrafında dönmek.

Hasan Hilmî okur lebbeyk şehir vakti tavâf eyler
Medîne'dir baña Ka'be Minâ'da yâ Resûla'llâh

4. tavâf eyler:--r

Kaside 215

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Etrafında dönmek, Kabe'nin etrafında dönmek.

Tavâf eyler Hasan Hilmî bu fakrın Ka'be'si her
dem
Okur hüccâc ile lebbeyk latîfdir yâ Resûla'llâh

5. tavâf eyler:--r

Kaside 246

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Etrafında dönmek, Kabe'nin etrafında dönmek.

Muhabbet Ka'besi kalbde Hasan Hilmî tavâf eyler
Bu 'aşk üzre olan şaff-u u şafâda yâ Resûla'llâh

6. tavâf eyler:--r

Kaside 278

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Etrafında dönmek, Kabe'nin etrafında dönmek.

Hasan Hilmî tavâf eyler Medîne Mekke şehrini
Düşürme dertliyi dâr-ı gurûra yâ Resûla'llâh

7. tavâf eyler:--r

Kaside 284

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Etrafında dönmek, Kabe'nin etrafında dönmek.

Hasan Hilmî tavâf eyler muhabbet Ka'besin her
dem

Binince nâka-ı 'aşka şafâ-bahş yâ Resûla'llâh

tavâf eylerse:

1. tavâf eylerse:--r, --se

Kaside 220

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Etrafında dönmek, Kabe'nin etrafında dönmek.

Melekler beyt-i ma'mûrî tavâf eylerse göklerde
Beşer yerde melek gökde mübeşşir yâ Resûla'llâh

tavâf it:

1. tavâf it:

Kaside 220

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Etrafını dolaşmak | Kabe'nin etrafını dolaşmak.

Hasan Hilmî muhabbetle tavâf it Ka'be-i 'aşkı
Naşbim iştiyâkımdır müyesser yâ Resûla'llâh

tavâf itsün:

1. tavâf itsün:--sün

Kaside 343

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Etrafında dolaşmak, çevresinde olmak.

Mezārın tūtüyā 'ayneyn melekler dā'imā zārī
Tavāf itsün Hāsan Hilmī izin vir yā Resūla'llāh

tavāf kıldı:

1. **tavāf kıldı:--dı-dı**

Kaside 43

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kutsal sayıp çevresini dolaşmak, ziyaret etmek.

Felek burcı hidāyetden visāl bābın küşād kıldı
Gönül beytiñ tavāf kıldı cemālın yā Resūla'llāh

tavāf-ı ka'be-i a'zam:

1. **tavāf-ı ka'be-i a'zam:**

Kaside 147

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yüce olan Kabe'yi tavaf etmek, etrafında dönmek.

Tavāf-ı Ka'be-i a'zam kerāmāt ehl-i imāna
Yetişdi meyve-i a'māl 'atādır yā Resūla'llāh

ṭayy eyler:

1. **ṭayy eyler:--r**

Kaside 166

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşmak, katetmek.

Şefā'atle Hāsan Hilmī maḳām-ı 'aşkı ṭayy eyler
Taḥammül ḳalmadı anda firāḳa yā Resūla'llāh

ṭayy-ı mekân eyler:

1. **ṭayy-ı mekân eyler:--r**

Kaside 87

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kerâmet sahibi insanların yaşadığına inanılan kısa sürede çok uzak yerlere gitmek.

Bilindi ḥasta meşriḳde ṭabībi olsa maḡribde
Uçup ṭayy-ı mekân eyler havāda yā Resūla'llāh

tāze:

1. **tāze:**

Kaside 161

Mısra: 5

"Yeni, taze" anlamında sıfat.

Ekilmiş tāze gül bitdi Hāsan Hilmī ḳoḳar 'aşkıñ
Açarsan rüz-ı maḡşerde dükkânımsın yā
Resūla'llāh

ta'zīm eyleyen:

1. **ta'zīm eyleyen:--y, --en**

Kaside 77

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Saygı göstermek, hürmet etmek.

Bu şehre eyleyen ta'zīm bilindi şübhesiz şā'im
Geceler şubḥa dek ḳā'im niyāzen yā Resūla'llāh

tebeddül:

1. **tebeddül:**

Kaside 227

Mısra: 6

Başka şekle girme, değişme, tagayyür.

Hasan Hilmî mübârekdir muhabbet medh-i 'aşk
olsun
Tecellî kılsa subhânî tebeddül yâ Resûla'llâh

teberrâ:

1. teberrâ:

Kaside 199

Mısra: 4

*Uzaklaşma, uzak durma; sevmeyip yüz
çevirme.*

Cihânın mālına mağrûr neden olsun beķası yok
Muhabbet mülküdür bâķî teberrâ yâ Resûla'llâh

teberrük:

1. teberrük:

Kaside 31

Mısra: 10

Uğur sayma.

Muhabbetlü enîbü'llâh şala yâ eyyühâ'l-'uşşâķ
Mu'allimdir Hasan Hilmî teberrük yâ Resûla'llâh

tecāvüz eylemek:

1. tecāvüz eylemek:--r

Kaside 97

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Bir sınır ve hizânın ötesine geçmek, belli bir
haddi aşmak.*

Göñül 'aşķın şırâtından tecāvüz eylemek ister
Günâhkârım elim tut sen 'abîrim yâ Resûla'llâh

teceddüd:

1. teceddüd:

Kaside 257

Mısra: 6

Tazelenme, yenilenme.

Tükenmez çilleler çekdim civâr-ı dâr-ı Eyyüb'da
Hasan Hilmî'ye nuşretler teceddüd yâ Resûla'llâh

tecellî:

1. tecellî:

Kaside 123

Mısra: 6

*1.Hakk'ın varlığının çeşitli mertebelerde
zuhur etmesi, sâlikin keşf yoluyla bu zuhuru idrak
etmesi anlamında tasavvuf terimi. 2.Sâlikin
kalbine doğan ledünnî bilgiler ve nurlar.*

Hasan Hilmî hakîkat Hakk celâlî haşyetu'llâhdır
Tecellî len terânî kibriyâdır yâ Resûla'llâh

2. tecellî:

Kaside 177

Mısra: 3

*(Ar.) Görünme, belirme, görünür olma,
zuhur etme.*

Ṭulû' eyler güneş na'tın tecellî kalbe geldikçe
Senin medhiñle meşgûldur mu'abbid yâ
Resûla'llâh

3. tecellî:

Kaside 206

Mısra: 2

*1. Görünme, zahir olma. 2. Kudret ve ilahi
sırrın varlıklarda görünmesi.*

Muhabbet nûr-ı kudretdir tesellî yâ Resûla'llâh
Yanarsa kalb-i 'uşşâķda tecellî yâ Resûla'llâh

4. tecellî:

Kaside 231

Mısra: 1

Belirme, görünme, ortaya çıkma, zuhur etme.
II [tas.] Allah'ın kudretinin ve sırlarının kişilerde
ya da nesnelerde görünmesi.

Muhabbet Tûr-ı Sînâ'dır tecellî yâ Resûla'llâh
Bu ilhâm aşl-ı Mûsâ'dır tesellî yâ Resûla'llâh

5. tecellî:

Kaside 240

Mısra: 3

(Ar.) Görünme, belirme, görünür olma,
zuhur etme.

Tecellî bâğ-ı Ahmed'den tevellüd eyledi oğlum
Celâleddîn kodum ismiñ mu'abbid yâ Resûla'llâh

6. tecellî:

Kaside 256

Mısra: 5

1. Görünme, zahir olma. 2. Kudret ve ilahi
sırrın varlıklarda görünmesi.

Tecellî gülşeni dilde Hasan Hilmî muhabbetdir
Kabûl eyler bunı mu'min muvâfık yâ Resûla'llâh

tecellî bâğının:

1. tecellî bâğının:--ı, --n, --nî

Kaside 146

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ortaya çıkma, görünme bahçesi. II Kainat. II
Dünya.

Tecellî bâğının bâbı muhabbet yâ Resûla'llâh
Yetişmiş meyve-i feyzî ganîmet yâ Resûla'llâh

tecellî kılsa:

1. tecellî kılsa:-sa

Kaside 34

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Görünmek, ortaya çıkmak.

Hüdâ şaklar bükâlardan 'adâlet eyleyen şahı
Tecellî kılsa ol Vehhâb mu'ammer yâ Resûla'llâh

2. tecellî kılsa:--sa

Kaside 227

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Allah'ın kudretinin ve sırlarının kişilerde ya
da nesnelerde görünmesi.

Hasan Hilmî mübârekdir muhabbet medh-i 'aşk
olsun

Tecellî kılsa subhânî tebeddül yâ Resûla'llâh

tecerrüd:

1. tecerrüdle:-le

Kaside 79

Mısra: 12

Dünya ile ilişkiyi kesmek.

Riyâzât ehli ehlu'llâh nefisle ictihâd eyler

Tecerrüdle nikâh eyler muhabbet yâ Resûla'llâh

tedârik eylemek:

1. tedârik eylemek:--mek

Kaside 144

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hazırlık yapmak.

Yetişdi meyve-i a‘māl çayırdır yâ Resûla‘llâh
Tedârik eylemek kabre hayırdır yâ Resûla‘llâh

tedârik kıl:

1. tedârik kıl:

Kaside 191

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hazırlık yapmak, hazırlanmak.

Hasan Hilmî tedârik kıl hayatı sen ganîmet bil
Vefâtın vakti geldikde ‘azîmet yâ Resûla‘llâh

tedbîr:

1. tedbîrine:-i, -n, -e

Kaside 181

Mısra: 1

Önlem alma.

Ğuluñ tedbîrine tağdîr irâde yâ Resûla‘llâh
İrer anı kabûl iden murâda yâ Resûla‘llâh

tadrîs:

1. tadrîs:

Kaside 241

Mısra: 2

Eğitim - Öğretim.

Ne ‘âdetdir ne hikmetdir bu şöhet yâ Resûla‘llâh
Ne müftî kaldı ne tadrîs ne bid‘at yâ Resûla‘llâh

teennî:

1. teennî:

Kaside 206

Mısra: 4

*Ar. İhtiyatlı davranarak acele etmeden iş
görme, düşünceli hareket etme.*

Dikilmiş nefis-i bâğ içre mu‘allağ cennet-i Tübâ
Feţübâ şümme ţübâ teennî yâ Resûla‘llâh

tefeh hur eyledim:

1. tefe       eyledim:--di, --m

Kaside 271

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

        .

Ne h   et c       f       mu      et ma‘nev   ka      
Tefe       eyledim ‘a           y   Res          

tefeh       eyles   :

1. tefe       eyles   :--      

Kaside 323

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

        .

Cih       ş       ş         at y   Res          

Tefe       eyles    n       ş       at y   Res          

tefek       eylemem:

1. tefek       eylemem:--r, --em

Kaside 66

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Tefek       eylemek. d          . fikre getirmek.

Teke       eylemem h       t         y   Res          

Tefek       eylemem her dem ‘az       y   Res          

tefeyyüz:

1. tefeyyüz:

Kaside 219

Mısra: 4

Feyz bulma, ilerleme.

Muhabbet Cebel-i 'Arāfat 'aşk zemzem-i ma'nā
İçer kırmaz okur lebbeyk tefeyyüz yā Resūla'llāh

2. tefeyyüz:

Kaside 236

Mısra: 2

Feyz bulma, ilerleme.

Muhabbet mustakīm ḥasbī mümeyyiz yā
Resūla'llāh
Gönül 'aşık okur vehbī tefeyyüz yā Resūla'llāh

tefeyyüz kıl:

1. tefeyyüz kıl:

Kaside 264

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Feyz almak, faydalanmak.

Zehī metn-i muhabbetdir Ḥasan Ḥilmī tefeyyüz
kıl
İmāme iktidā itdim Allāhu Ekber yā Resūla'llāh

tefsîr:

1. tefsîr:

Kaside 222

Mısra: 6

Yorumlama, yorum.

Ḥasan Ḥilmī yazılmışdır okursan kâināt Qur'an
Muhabbet 'aşık tefsîr hayālî yā Resūla'llāh

tefsîr eylesün:

1. tefsîr eylesün:--sün

Kaside 114

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Tefsir etmek, açıklamak, yorumlamak.

Ḥasan Ḥilmī kuluñ Kıtmîr kı 'aşkın eylesün tefsîr
Medîneñ 'ilm-i şehrinden bu 'aşık yā Resūla'llāh

tefsîr-i kur'an'dır:

1. tefsîr-i kur'an'dır:--dır

Kaside 234

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kur'an'ı Kerîm'in mana bakımından izahı.

Muhabbet 'aşık tefsîr-i Qur'an'dır yā Resūla'llāh
Yazarsa âyet-i esrâr beyândır yā Resūla'llāh

tefsîr-i mu'ciz:

1. tefsîr-i mu'ciz:

Kaside 315

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Benzersiz, aynısı olmayan tefsir. II Kuran-ı

Kerim tefsiri.

Ḥasan Ḥilmī teheccüd kıl açık ihsân-ı bâbu'llāh
Rümüz-ı evliyâu'llāh tefsîr-i mu'ciz yā
Resūla'llāh

teheccüd:

1. teheccüd:

Kaside 315

Mısra: 5

Geceleyin kılınan nâfile namazı.

Hasan Hilmî teheccüd kıl açık ihsân-ı bâbu'llâh

Rümûz-ı evliyâu'llâh tefsîr-i mu'ciz yâ

Resûla'llâh

teheccüd kıldığını:

1. teheccüd kıldığını:--dığ, --ıñ

Kaside 234

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Geceleyin kalkıp kılınan nâfile namaz.

Cemâliñ şerh ider 'âşık okursa sûre-i Tâhâ

Teheccüd kıldığını rahmet 'ayândır yâ Resûla'llâh

tehî:

1. tehî:

Kaside 70

Mısra: 14

(İçi) boş.

Kasâvetden kara kalbim gönül gâmdan hâlâş
olmaz

Muhabbetden tehî destim cefâdır yâ Resûla'llâh

tehlîl:

1. tehlîl:

Kaside 171

Mısra: 7

"Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur"

mânâsındaki "lâ ilâhe illallah" sözünü söylemek.

Okur tekbîr Cebra'il dahî tehlîl Halîlu'llâh

Okudı hamdi İsmâ'îl bakarsam yâ Resûla'llâh

tekbîr:

1. tekbîr:

Kaside 73

Mısra: 22

*(Ar.) İslâm dininde Allah'ın büyüklüğünü
belirtmek için söylenen "Allâhu ekber" sözü.*

Țutar hâkdır vaşîyyetler Hasan Hilmî kuluñ kıtmîr
Okur evrâdıdır tekbîr hidâyet yâ Resûla'llâh

2. tekbîr:

Kaside 171

Mısra: 7

*Allah büyüklüğünü hatırlama ve "Allahu
ekber" deme.*

Okur tekbîr Cebra'il dahî tehlîl Halîlu'llâh

Okudı hamdi İsmâ'îl bakarsam yâ Resûla'llâh

tekebbür eylemem:

1. tekebbür eylemem:--me, --m

Kaside 66

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kibirlenmek.

Tekebbür eylemem hâşâ türâbım yâ Resûla'llâh

Tefekkür eylerem her dem 'azâbım yâ Resûla'llâh

tekmîl idince:

1. tekmîl idince:--ince

Kaside 257

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Öğrenmek ve tamamlamak. || Eğitim görmek.

Muhabbet dersini tekml idince on sekiz yılda
Civānlık gitdi pır oldum mücerred yā Resūla'llāh

tekml idüp:

1. tekml idüp:--üüp

Kaside 93

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Tamamlamak, eksiksiz hale getirmek.

Bu niyyetle idüp tekml muvaffak eyledi tevfiķ
Riyādan şaklasun Mevlā refiķim yā Resūla'llāh

tekrār:

1. tekrār:

Kaside 42

Mısra: 9

Yine, bir daha, yeniden, mükerrer olarak. .

Kütübhāne-i ķudret gönülde keşf olur tekrār
Hasan Hilmī ider iķrār kitābın yā Resūla'llāh

telaffuz:

1. telaffuz:

Kaside 236

Mısra: 6

Söyleme, söyleyiş.

Muhabbet 'āşıķa mürşid gönül derviş tonuñ geydi
Hasan Hilmī mükāfātı telaffuz yā Resūla'llāh

telezzüz:

1. telezzüz:

Kaside 315

Mısra: 4

Lezzet ve zevk almak.

Mücāhid hānedir gönüm harāb olmaz ebed bākī
'İmāret rahmeti yağdı telezzüz yā Resūla'llāh

temāşā ehli:

1. temāşā ehli:

Kaside 120

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Maddi ve mânevî âlemlerdeki ilâhî

*güzellikleri, Allah'ın tecellilerini kalp gözüyle
görenler ve idrak edenler. II Cennete gidenler.*

Delilim fenkiķū fermān ķabül itdik sa'ādetdir
Temāşā ehli cennetle nikāhdır yā Resūla'llāh

temel:

1. temelsiz:--siz

Kaside 182

Mısra: 5

*Bir yapının toprak altında kalan ve yapıya
dayanak olan duvar, taban .*

Temelsiz yerleri tutmuş direksiz gökleri aşmış
Bu gün ma'mūr yarın vīrān harāb da yā
Resūla'llāh

temennī:

1. temennī:

Kaside 206

Mısra: 6

Dua, niyaz, istek.

Hasan Hilmī muhabbetdir yanar ķandil ķalbimde
Medār-ı nūr-ı tevḥiddir temennī yā Resūla'llāh

temevvüc eylesün:

1. temevvüc eylesün:--sün

Kaside 301

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dalgalanmak II Coşmak.

Cihādın rāh-ı ‘aşkında gözüm küffāra bakdıkça
Temevvüc eylesün taşsun dökülsün yâ Resûla’llāh

temeyyüz:

1. temeyyüz:

Kaside 236

Mısra: 4

Üstünlük sahibi, diğerlerine göre öne çıkan.

Rumûz-ı defter-i tevhîd muhabbetle açılmışdır
Yazar bir bir beyân eyler temeyyüz yâ Resûla’llāh

tenezzül eylemem:

1. tenezzül eylemem:--me, --m

Kaside 280

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Kendi seviye ve haysiyetine aykırı düşen bir
şeyi kabul etmek, alçaltıcı bir duruma râzı olmak.*

Ne hâşıl şāha minnetden gönül sultān
Süleymān’dır
Tenezzül eylemem kelb-i kebîre yâ Resûla’llāh

tenür-ı ‘aşka:

1. tenür-ı ‘aşka:--a

Kaside 297

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk fırını.

Şarāb-ı hasretiñ mest-i harābım yâ Resûla’llāh
Tenür-ı ‘aşka girdikçe kebābım yâ Resûla’llāh

terāvîh:

1. terāvîh:

Kaside 78

Mısra: 9

*Ramazanda yatsı namazından sonra kılınan
sünnet namaz.*

Orûc farzdır namāz vâcib terāvîh sünnet olmuştur
Bu üç şeyle Ḥasan Ḥilmî ne mesrûr yâ
Resûla’llāh

terekküb:

1. terekkübdür:--dür

Kaside 338

Mısra: 3

Meydana gelmek, birleşmek.

Muhabbet ḥāki māyemdir beden andan
terekkübdür
Muhabbet tāhiri ḳalbi ḳadīmim yâ Resûla’llāh

tergîb:

1. tergîb:

Kaside 173

Mısra: 2

Rağbet ettirmek, ettirmek.

Ṭarîḳ-i mağfîret bâbı mesâ’il yâ Resûla’llāh
Rızâ-i rahmete tergîb u vesâ’il yâ Resûla’llāh

terk:

1. terk:

Kaside 48

Mısra: 5

Terk etme, bırakma.

Mübâhdır bu qahve bakılsa terk evlâdır

Ḥabâşetden müberrâdır bu qahve yâ Resûla'llâh

2. terki:-i

Kaside 70

Mısra: 18

Bırakma, ayrılma.

Ḥasan Ḥilmî zehirlense seniñ ismiñ olur tiryâk

Bunuñ terki bize kaṭ'â ḥarâmdır yâ Resûla'llâh

3. terki:-i

Kaside 95

Mısra: 8

Terk etme, bırakma.

Şarâb-ı şehvet-i şeyṭân Ḥasan Ḥilmî ne meşhûrdur

Bunuñ terki sekiz cennet cüdâyım yâ Resûla'llâh

4. terki:-i

Kaside 309

Mısra: 6

Bırakma, ayrılma; vazgeçme.

Cihâdın müftisî fetvâ virir emmâredir rehdir

ğaflet

Bunuñ terki Ḥasan Ḥilmî'de devâdır yâ

Resûla'llâh

terk eyle:

1. terk eyle:

Kaside 281

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bırakmak, vazgeçmek, uzaklaşmak.

Ḥasan Ḥilmî hevâ şahrâsını terk eyle Türkistân

Muḥabbetlü 'Arabistân münevver yâ Resûla'llâh

terk ider:

1. terk ider:--er

Kaside 310

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bırakmak, vazgeçmek.

Ẓulümķâr ehlidir anlar namâzı terk ider kılmaz

Günâh deryâsına ṭalmış girîze yâ Resûla'llâh

terk itdi:

1. terk itdi:-di

Kaside 27

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Bırakmak, vazgeçmek.

Vücüd şehrinin terk itdi gönül gitti muhâcirdir

Medînenen mekân ister bu a'râbî yâ Resûla'llâh

2. terk itdi:-di

Kaside 29

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Bırakmak, vazgeçmek.

Ḥasan Ḥilmî südüñ içdi bütün dünyâyı terk itdi

Ḥayâlîñ vuşlâtı kâfi görürsem yâ Resûla'llâh

terk itdim:

1. **terk itdim:**-di, -m

Kaside 4

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Bırakmak, vazgeçmek.

Rızâdır niyyetim hâliš icâzetle mecâz oldu

Riyâî şirki terk itdim nümâdır yâ Resûla'llâh

2. **terk itdim:**--di, --m

Kaside 243

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Terk etmek, vazgeçmek, bırakmak.

Hevâ-yı nefsi terk itdim reh-güzârım 'aşk-ı

mevlâda

Kerâmet mesnedinde hâk hâkîkat yâ Resûla'llâh

terk itmek:

1. **terk itmek:**--mek

Kaside 131

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bırakmak, vazgeçmek.

Hâkîkat 'ilmine miftâh mecâzen 'ilm-i tevhîddir

Bütün dünyâyı terk itmek inâbe yâ Resûla'llâh

terk itmem:

1. **terk itmem:**-me, -m

Kaside 31

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bırakmak, vazgeçmek.

Serindib tağına gitmem şarâb-ı Cidde'i içmem

Cemâliñ şâhı terk itmem ki lebbeyk yâ

Resûla'llâh

terk itmiş:

1. **terk itmiş:**--miş

Kaside 322

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bırakmak, vazgeçmek.

Muhabbetden kanaat açmış gönüldür yâ

Resûla'llâh

Bütün dünyâyı terk itmiş gönüldür yâ Resûla'llâh

terk itse:

1. **terk itse:**--se

Kaside 119

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Terk etmek, vazgeçmek, bırakmak.

Ėam-ı hasretle yandıkça Hasan Hilmî şihhat buldı

Ėam-ı dünyâyı terk itse velîdir yâ Resûla'llâh

teşbih:

1. **teşbih:**

Kaside 42

Mısra: 5

Benzetme, kıyas etme.

Na'îmi cennete teşbih ki hâşâ eylemem zâtın

Muhabbet meyve-i kudret ki sensin yâ Resûla'llâh

teşhüd:

1. teşehhüdde:-de

Kaside 4

Mısra: 5

Namazda tahıyyat duasını okuma ve bu süre zarfında oturmak.

İkâmetde tahıyyatda teşehhüdde takarrüb var
Müsâvîdir müsemmânız vahîdsin yâ Resûla'llâh

tesekkür kıl:

1. teşekkür kıl:

Kaside 214

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Teşekkür etmek, şükretmek.

Hasan Hilmî teşekkür kıl fakirle iftihâr eyle
Tevekkül medâr-ı iktidârî yâ Resûla'llâh

teselli:

1. teselli:

Kaside 206

Mısra: 1

Teselli, avuntu.

Muhabbet nûr-ı kudretdir tesellî yâ Resûla'llâh
Yanarsa kalb-i 'uşşâkda tecellî yâ Resûla'llâh

2. teselli:

Kaside 231

Mısra: 2

*(Ar.) Sıkıntısını ve acısını unutturmaya
çalışma, avutma II. Avutan söz veya davranış.*

Muhabbet Tûr-ı Sînâ'dır tecellî yâ Resûla'llâh
Bu ilhâm aşl-ı Mûsâ'dır tesellî yâ Resûla'llâh

3. tesellî:

Kaside 297

Mısra: 5

*(Ar.) Sıkıntısını ve acısını unutturmaya
çalışma, avutma II. Avutan söz veya davranış.*

Hasan Hilmî halâşındır tesellî yelleri esdi
Ricâ-ı rahmetiñ devlet-me'âbım yâ Resûla'llâh

teslîm-i 'azrâ'îl:

1. teslîm-i 'azrâ'îl:

Kaside 231

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Azrail (a.s.)'ma teslim olma, ölmek.

'Akıl Cebrâ'îl fikir Mikâ'îl u İsrâfîl
Teslîm-i 'Azrâ'îl Hasan Hilmî yâ Resûla'llâh

teşrîf:

1. teşrîfini:--in, --i

Kaside 343

Mısra: 3

Şereflelendirmek, şeref vermek.

Tuyunca Hâzret-i Âdem seniñ teşrîfini bir dem
Değişdi hâbbeye bâğ-ı cinânı yâ Resûla'llâh

teşrîf eylediñ:

1. teşrîf eylediñ:--di, --ñ

Kaside 75

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Gelerek şeref vermek, şereflelendirmek.

Zemîne eylediñ teşrîf Muhammed Muştafâ'sın
sen

Cihâna âfitâb ismiñ reşîddir yâ Resûla'llâh

teşrîf idince:

1. teşrîf idince:--ince

Kaside 343

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Bir yere gelerek şereflendirmek.

Zemîn-i Ka'beye teşrîf idince yevm-i işneynde
Oğundı mevlidîñ Aḥmed Muḥammed yâ
Resûla'llâh

tetbîr idince:

1. tetbîr idince:--ince

Kaside 273

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Önlemine almak.

Ezel takdîrine tetbîr idince 'abd-i maḥẓ 'âşık
Enîbû ḥādîm-i esmâ du'âda yâ Resûla'llâh

tevârîh:

1. tevârîh:

Kaside 32

Mısra: 13

Ar. "târih" in çoğulu.

Tevârîh şimdi biñ üç yüz dürtüldi defter-i 'uşşâk
Kara gözlü güzel bir yüz refîkim yâ Resûla'llâh

tevbe:

1. tevbedir:--dir

Kaside 151

Mısra: 5

*Günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a
sığınmak.*

Ḥasan Ḥilmî necât bâbı bilindi tevbedir şimdi
Yazılmış burc-ı kudretde kader mi yâ Resûla'llâh

2. tevbedir:--dir

Kaside 312

Mısra: 3

*Günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a
sığınmak.*

Zehirli ma'siyet olsa muḳâbil tevbedir tiryāk
Medîneñ İşfehân'ından na'îmdir yâ Resûla'llâh

3. tevbeler:--ler

Kaside 336

Mısra: 3

*Günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a
sığınmak.*

Kebâ'ir ehlidir anlar okurlar tevbeler dersin
Cemâliñ zikridir fevz i necâtım yâ Resûla'llâh

tevbe istiğfâr iderse:

1. tevbe istiğfâr iderse:--er, --se

Kaside 110

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Allah'a tövbe edip bağışlanmayı dilemek.

İderse tevbe istiğfâr kebâ'irden olur ma'sûm
Okur esmâi yâ Ğaffâr kitâbdır yâ Resûla'llâh

tevbe-i müznib iderse:

1. tevbe-i müznib iderse:--er, --se

Kaside 283

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Günahkar (kimsenin) tövbe etmesi,
günahlarından pişman olması.*

‘Aceb mağfûr olur mı cürm-i ‘âşık yâ Resûla’llâh
İderse tevbe-i müznib o şâdık yâ Resûla’llâh

tevbessiz olsa:

1. tevbessiz olsa:--sa-siz

Kaside 218

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Günahlarından dolayı pişman olup tövbe
etmemek.*

Günâhkâr tevbessiz olsa tolar kabri yılan ‘akreb
Muhabbet ‘âşıkâ Hâk’dan hamâ’il yâ Resûla’llâh

teveccüh kıl:

1. teveccüh kıl:

Kaside 342

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

[tas.] Kalben Hakk’a yönelme.

Teveccüh kıl Hasan Hilmî muhabbet Ka‘besi
gönlüm
Sevindim söyledim aşlım inâbe yâ Resûla’llâh

teveccüh kılsa:

1. teveccüh kılsa:--sa

Kaside 138

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bir tarafa doğru yönelmek, doğrulmak.

Muşallî haşyetul’lâhdır teveccüh kılsa dergâha
Huzûr ehli arar kıble karşıdı yâ Resûla’llâh

tevekkül:

1. tevekküldür:--dür

Kaside 117

Mısra: 5

*Her türlü gerekli sebebe baş vurduktan
sonra kadere razı olup sonucu Allah’tan bekleme,
işini Allah’a bırakma.*

Hasan Hilmî tevekküldür kanâ‘at küşesin bekler
Gönlül zevk i şafâ eyler mücevher yâ Resûla’llâh

2. tevekkül:

Kaside 214

Mısra: 6

*Allah’tan gelene razı olmak. Kendine ait
vazifeyi yaptıktan sonra neticelerini Allah’dan
istemek.*

Hasan Hilmî teşekkür kıl fakirle iftihâr eyle
Tevekkül medâr-ı iktidârî yâ Resûla’llâh

tevekkül eyledi:

1. tevekkül eyledi:--di

Kaside 274

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Herhangi bir işte elinden geleni yapıp daha
sonrasını Allah’a bırakmak; kadere, yazgıya
boyun eğmek.*

Tevekkül eyledi ‘âşık su‘âle rûz-ı mahşerde
Sehil kıl kudretim yokdur cevâba yâ Resûla’llâh

tevellüd:

1. tevellüd:

Kaside 177

Mısra: 2

Doğmak, meydana gelmek.

Muhabbet mes'eleñ taḥkīk muvaḥḥid yā

Resūla'llāh

Kitāb-ı ehl-i 'aşk andan tevellüd yā Resūla'llāh

tevellüd eyledi:

1. tevellüd eyledi:--di

Kaside 240

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Doğmak, dünyaya gelmek.

Tecellî bağ-ı Aḥmed'den tevellüd eyledi oğlum

Celāleddīn ḳodum ismiñ mu'abbid yā Resūla'llāh

tevellüd eyledim:

1. tevellüd eyledim:--di, --m

Kaside 179

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Doğmak, dünyaya gelmek.

Mekānım ḳarye-i Güllî tevellüd eyledim anda

Bināmı Rūm-ı Ḥaşkōy'dür vaṭānım yā Resūla'llāh

tevellüd idince:

1. tevellüd idince:--ince

Kaside 165

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Doğmak.

İdince yevm-i işneynde tevellüd dār-ı dünyāda

Nice kāfirleriñ ḳaşrı yıkıldı yā Resūla'llāh

tevfik:

1. tevfik:

Kaside 93

Mısra: 3

Allah'ın yardımı.

Bu niyyetle idüp tekmlil muvaffaḳ eyledi tevfik

Riyādan şaḳlasun Mevlā refikim yā Resūla'llāh

2. tevfik:

Kaside 108

Mısra: 6

Uygun, uygun duruma getirme.

Ebū Ṭālib ṭaleb ḳıldı seniñ dīdārını gördi

Hidāyet itmedi tevfik 'azābdır yā Resūla'llāh

tevḥid:

1. tevḥid:

Kaside 58

Mısra: 3

Allah'ın birliğine inanma, bir ve tek

olduğunu kabul edip söyleme.

Bilinmez şüretā İslām lisānen zıkr ider tevḥid

Mu'allim münkiri āḫir zamāndır yā Resūla'llāh

2. tevḥidi:-i

Kaside 209

Mısra: 5

Allah'ın birliğine inanma, bir etme.

Oḳur tevḥidi remz eyler Ḥasan

Ḥilmī mudaḳḳıḳdır

Zuhūr eyler ḥaḳāyikler meşādır yā Resūla'llāh

3. tevḥīd:

Kaside 223

Mısra: 5

Allah'ı zatında, sıfatlarında ve fiillerinde tek kabul edip; aynı şekilde zatında, sıfatlarında ve fiillerinde başka hiçbir şeyi, kimseyi ona ortak koşmamak.

Hasan Hilmî 'amel buğday anı tevḥīd dakik eyler
O ni'met cenneti ḥaḳḳe'l-yakīndir yâ Resûla'llâh

tezevvüc eyledim:

1. tezevvüc eyledim:--di, --m-di, -m

Kaside 30

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Evlenmek.

Müzekkerdim müenneşle tezevvüc eyledim şer'î
Helâl-zâde toğan evlâd toğurdum yâ Resûla'llâh

ticâret:

1. ticâret:

Kaside 10

Mısra: 3

Manevi kazanç amacıyla yürütülen etkinlik.

Ticâret kârubânyam açarsa bağbân bâbı
Muḥibbim ḥâdim-i bâba gözüm var yâ
Resûla'llâh

2. ticâretde:-de

Kaside 88

Mısra: 4

Kazanç amacıyla yürütülen alım satım etkinliği.

Çürük yerde çemen bitmez neden lâzım ekin
ekmek

Żarar vardır ticâretde bilürdüm yâ Resûla'llâh

3. ticâret:

Kaside 244

Mısra: 6

(Ar.) Ticaret, alış-veriş.

Muḥabbet bilmeyen vâ'iz mücevher kıymetiñ
bilmez

Hasan Hilmî 'ayb görmez ticâret yâ Resûla'llâh

tılsım:

1. tılsımı:--ı

Kaside 196

Mısra: 5

Muska, dua.

Hasan Hilmî taḳınmışdır muḥabbet tılsımı 'aşkıñ
Dirildir cümle mevtâyı okursa yâ Resûla'llâh

tir tir titredi:

1. tir tir titredi:

Kaside 37

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Çok korkmak. II (Bağlamda) Allah'ın kudretine dağların bile dayanamaması.

Nüzûl itdikçe bir âyet melekler ağlaşırlardı
Bu tağlar titredi tir tir ḥakīm ḥân yâ Resûla'llâh

tiryāk:

1. tiryākıdır:-dır

Kaside 111

Mısra: 5

İlaç, panzehir.

Hasan Hilmi gönül hasta oku Kur'an'ı tiryâkdır
Haqîkat panzehri ancak hidâyet yâ Resûla'llâh

2. tiryâk:

Kaside 193

Mısra: 1

I. Panzehir. II. Derde deva, en etkili çare.

Maraşlı gönülme tiryâk muhabbet yâ Resûla'llâh
Şifası hasta 'uşşâkıñ şerî' at yâ Resûla'llâh

3. tiryâk:

Kaside 312

Mısra: 3

İlaç, çare, deva.

Zehirli ma'siyet olsa muqâbil tevbedir tiryâk
Medîneî İşfehân'ından na'imdir yâ Resûla'llâh

4. tiryâk:

Kaside 338

Mısra: 5

İlaç, panzehir.

Hasan Hilmi marâzılsa muhabbet ma'cûnı tiryâk
'Atâyâ aşluhu 'aql-ı selîmim yâ Resûla'llâh

tiryâk olur:

1. tiryâk olur:--ur

Kaside 70

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Panzehir olmak, çare olmak.

Hasan Hilmi zehirlense seniñ ismiñ olur tiryâk
Bunuñ terki bize kaç'â harâmdır yâ Resûla'llâh

tob-hâne-i 'aşkıñ:

1. tob-hâne-i 'aşkıñ:

Kaside 302

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Aşkın tophanesi. II (mec.) Aşk askerlerinin
eğiltidiği yer. II Gönül.*

Gönül tob-hâne-i 'aşkıñ cebhânesidir yâ
Resûla'llâh
Dilim dergâh-ı Haqq'ın kâşânesidir yâ Resûla'llâh

toğ:

1. toğan:-an

Kaside 30

Mısra: 6

*T. 1. Doğmak. 2. Ortaya çıkmak. 3. Dünyaya
gelmek.*

Müzekkerdim müenneşle tezevvüc eyledim şer'î
Helâl-zâde toğan evlâd toğurdum yâ Resûla'llâh

2. toğar:-ar

Kaside 38

Mısra: 1

Doğmak, ortaya çıkmak.

Tulû' eyler toğar şems-i hidâyet yâ Resûla'llâh
Bi-hamdi'llâh du'â dilde 'inâyet yâ Resûla'llâh

3. toğmuşdur:--muş, --dur

Kaside 307

Mısra: 5

Doğmak, dünyaya gelmek.

Sene biñ üç yüz sekiz receb ayında toğmuşdur
Ana sensiñ peder mâder şefî'i yâ Resûla'llâh

4. **toğar:--ar**

Kaside 318

Mısra: 4

(Güneş, ay, yıldızlar) Ufuktan yükselerek
gökyüzünde görünmek, tulû etmek.

Nübüvvet burc-ı kudretten ne yüksek feth-i
yıldızdır

Toğar her gün kılıç şallar ne hikmet yâ
Resûla'llâh

toğ-:

1. **toğdı:--dı**

Kaside 59

Mısra: 5

Doğmak (Güneş, ay).

Kızındır Fâtıma ümmî zemîne âfitâb toğdı
Ehl-i beyti sevmeyen mel'un Yezîd'dir yâ
Resûla'llâh

2. **toğar:--ar**

Kaside 62

Mısra: 5

Doğmak (Güneş, ay).

Güneş senden toğar her dem ki sende gurûb eyler
Hakîkat âfitâbına şehâbsın yâ Resûla'llâh

3. **toğmaz:--maz**

Kaside 118

Mısra: 5

Doğmak. II Nasip olmak, kismetinde olmak.

Sa'adet yıldızım toğmaz siyâh bahtım beyâz
olmaz
Hasan Hilmî ağlar gülmez bilürsün yâ Resûla'llâh

4. **toğarsa:--ar, --sa**

Kaside 258

Mısra: 5

Doğmak, tecelli etmek. II (Bağlamda)
hissetmek, gönülde yaşatmak.

Muhabbet şemsi kalbinde toğarsa ey Hasan Hilmî
Cevâhirler olur peydâ makâlî yâ Resûla'llâh

toğrı:

1. **toğrı:**

Kaside 67

Mısra: 5

Akla, mantığa ve duruma uygun, yerinde,
münasip.

Kimi egri kimi toğrı yazarlar deftere hayrı
Kirâmen Kâtibîn gayrî kitâbım yâ Resûla'llâh

toğur:

1. **toğurdum:--du, -m**

Kaside 30

Mısra: 2

Ortaya çıkmasına yol açmak, sebep olmak.

Mübârek dilde destânîñ okurdum yâ Resûla'llâh
Muhabbetden olup hamle toğurdum yâ
Resûla'llâh

2. **toğurdum:--du, -m**

Kaside 30

Mısra: 6

Ortaya çıkmasına yol açmak, sebep olmak.

Müzekkerdim müenneşle tezevvüc eyledim şer'î
Helâl-zâde toğan evlâd toğurdum yâ Resûla'llâh

tohm:

1. **tohmı:-u**

Kaside 68

Mısra: 1

Tohum.

Muhabbet tohmı kalbimde biterse yâ Resûla'llâh
Bu 'aşkı ber-güzâr olsun yolunda yâ Resûla'llâh

2. **tohmum:-um**

Kaside 88

Mısra: 2

Tohum.

Civân 'ömrüm cehâletle geçürdüm yâ Resûla'llâh
'Amel tohmum eküp kendim çürütdüm yâ
Resûla'llâh

3. **tohmı:-ı**

Kaside 139

Mısra: 3

Tohum.

Yılan 'akreb tolar kabri günâhdır anlarıñ tohmı
Hased kibri gönül içre tutandır yâ Resûla'llâh

4. **tohmı:-u**

Kaside 192

Mısra: 5

Tohum.

Hasan Hilmî olur 'âşık muhabbet tohmı bitdikçe
Muhabbet miskidir gelse Cebel-i Sevr'den yâ
Resûla'llâh

5. **tohmını:--ı, --n, --ı**

Kaside 290

Mısra: 1

Tohum.

Muhabbet tohmını ekdim yetişdi yâ Resûla'llâh
Hâbersiz bâğıma âfât irişdi yâ Resûla'llâh

tohm-ı ihlâşdır:

1. **tohm-ı ihlâşdır:--dır**

Kaside 229

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*İhlas tohumu. (İhlas:Kulun bütün amel,
ibâdet ve davranışlarının şirk ve riyâdan uzak
olarak sâdece Allah için olması.).*

Muhabbet tohm-ı ihlâşdır ekilmiş yâ Resûla'llâh
Gönül bâğında ol meyve yetişmiş yâ Resûla'llâh

tohm-ı ihlâşı:

1. **tohm-ı ihlâşı:-ı**

Kaside 88

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*İhlas tohumu. (İhlas:Kulun bütün amel,
ibâdet ve davranışlarının şirk ve riyâdan uzak
olarak sâdece Allah için olması.).*

Hasan Hilmî harâretle ekerken tohm-ı ihlâşı
Biter bir bir nebâti görür idüm yâ Resûla'llâh

tok:

1. **tok:**

Kaside 45

Mısra: 3

*Açlığını gidermiş, doymuş, aç karşıtı. II.
Sigara/tütün kullananların karnı katranla tok
olur.*

Emer şeytân memesinden südi kaṭranla karnı tok
Huṣûra varmağa yüz yok bu 'illet yâ Resûla'llâh

toksan:

1. tokṣan:

Kaside 265

Mısra: 4

"Doksan" sayı sıfatı.

Bu na'tıñ medḥini gökde melekler intihâb eyler
Tokṣan yapraklı 'aşk şerhi ceride yâ Resûla'llâh

tokṣan biñ:

1. tokṣan biñ:

Kaside 222

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Doksan bin sayısı. II. Hz. Muhammed'in

*Miraç'ta Allâh ile doksan bin kelim/sır
konuşmasına gönderme yapılmaktadır.*

Huṣûra her şehir vakti okursan tokṣan biñ esrârı
Hadîs-i qudsîdir na'tıñ cemâlî yâ Resûla'llâh

tokuz:

1. tokuz:

Kaside 79

Mısra: 2

9 sayısı.

Bize Allâh mubaḥ kıldı nikâhı yâ Resûla'llâh
Tokuz hâtûn nikâh itdiñ helâldir yâ Resûla'llâh

tokuz tekbirle:

1. tokuz tekbirle:--le

Kaside 326

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dokuz tekbir (Bayram namazı

kastedilmektedir).

Tutup şavmi şalâtıyla vişâliñ 'iyd-i ekberdir
Tokuz tekbirle şalât-ı 'îd kılsam yâ Resûla'llâh

tol:

1. tolarsa:-ar, -sa

Kaside 29

Mısra: 1

Dolmak, dolup taşmak.

Muḥabbet kâsesi südle tolarsa yâ Resûla'llâh
Şifâdır dürlü emrâza içersam yâ Resûla'llâh

2. tolar:-ar

Kaside 46

Mısra: 6

T. Birikmek, bir araya gelmek.

Duḥânıñ unfu berbâddur perîşân eyledi burnı
Kara kaṭrân tolar burnı giriziz yâ Resûla'llâh

3. tolar:-ar

Kaside 139

Mısra: 3

Bir şeyle baştan başa kaplanmak, dolmak.

Yılan 'akreb tolar kabri günâhdır anlarıñ toḥmı
Ḥased kibri gönül içre tutandır yâ Resûla'llâh

4. tolar:-ar

Kaside 218

Mısra: 3

Bir şeyle baştan başa kaplanmak, dolmak.

Günāhkār tevbesiz olsa ʔolar kabri yılan ‘akreb
Muḥabbet ‘aşıka Ḥaḳ’dan ḥamā‘il yā Resūla’llāh

5. ʔolmuş:--muş

Kaside 329

Mısra: 2

Birirmek, bir araya gelmek.

Günāhıñ baḥrine ʔalmış bī-mecālim yā Resūla’llāh
Günāhla defterim ʔolmuş bī-miṣālim yā
Resūla’llāh

ʔol:-

1. ʔolsa:--sa

Kaside 12

Mısra: 6

Dolmak, kaplamak.

Ġurūrī kāl i elfāzdan müberrā kıl ‘atā eyle
Mezārım ḥāl ile ʔolsa ḥabībdır yā Resūla’llāh

2. ʔolsa:--sa

Kaside 191

Mısra: 4

Bir yere iyice yayılmak, kaplamak.

Hedıyyem bir muḥabbetdir metā‘ım ma‘rifet
ḳabre
Mezārım nūr ile ʔolsa ne rāḥat yā Resūla’llāh

ʔolan:

1. ʔolansam:--sa, -m

Kaside 10

Mısra: 11

*Dolanmak, dolaşmak II it rakibin sevgilinin
semtinde bulunması sebebiyle uzaktan uzağa
sevgili semtinin çevresinde seyretmek.*

Sevābım yok günāhım çok ʔolansam ravza-i
ḳabriñ
Silüp süpürsem şaḳalımla sevāb var yā
Resūla’llāh

2. ʔolansun:--sun

Kaside 14

Mısra: 1

*Dolanmak, dolaşmak. II Hz. Muhammed'in
kabri.*

Gönül pervānesi ḳabriñ ʔolansun yā Resūla’llāh
Ezel pervānesi imān sevinşün yā Resūla’llāh

ʔolas:-

1. ʔolaşdum:--du, --m

Kaside 286

Mısra: 2

Dolaşmak, gezinmek, dolanmak.

Muḥabbet bülbül-i gülzār-ı ‘aşkıım yā Resūla’llāh
ʔolaşdum mübtelā-yı ḥār-ı ‘aşkıım yā Resūla’llāh

2. ʔolaşmış:--muş

Kaside 309

Mısra: 2

*Dolaşmak, gezinmek, dolanmak. II
(Bağlamda) Allah'ı anlatmak için hicret etmek,
diyar diyar gezinmek.*

Cihādıñ mācerāsı izhār-ı ḥaḳdır yā Resūla’llāh
ʔolaşmış ehl-i İslām bir hevādır yā Resūla’llāh

ʔolı:

1. ʔolı:

Kaside 19

Mısra: 13

*Süt ile doldurulmuş, içinde süt bulunan kase
ve teşmil yoluyla kasenin içindeki süt.*

Nağşibendî bâb-ı feyyâz kâsesi südle tolı
İçdi Hasan Hilmî o südden râbıtam var yâ
Resûla'llâh

ton:

1. tonuñ:-uñ

Kaside 236

Mısra: 5

Elbise, giysi, libas, kıyafet.

Muhabbet 'aşıkâ mürşid gönül dervîş tonuñ geydi
Hasan Hilmî mükâfâtı telaffuz yâ Resûla'llâh

toparla-:

1. toparlar:--r

Kaside 117

Mısra: 3

Bir araya getirmek, tek tek toplamak.

Aña râzî gönül mürğî toparlar dâne-i 'aşkı
Kasemnâ rızkını münkir mükeffer yâ Resûla'llâh

toprak:

1. toprağdır:-dır

Kaside 17

Mısra: 2

*Evrenin etrafını kaplayan katı madde, hâk,
türâb.*

Ümîdim rahmet-i Hağğdır şefâ'at yâ Resûla'llâh
Vücûdum aşlı toprağdır şefâ'at yâ Resûla'llâh

2. toprağı:-ı

Kaside 69

Mısra: 24

Evrenin etrafını kaplayan katı madde.

Ki üç yüz yıl büka kıldı gözünden kanlar akıtdı
Kızıl kan itdi toprağı şefâ'at yâ Resûla'llâh

toy:

1. toymaz:-maz

Kaside 121

Mısra: 4

Doymak, yetinmek.

'İbâdetle kanat açsam ayağımdan tutar şalmaz
Cihânı yutsa ol toymaz nefisdir yâ Resûla'llâh

tübâ:

1. túbāsına:--sı, --n, --a

Kaside 317

Mısra: 5

*Bütün cennete gölge saldığına inanılan, kökü
yukarıda dalları aşağıda bulunan ağaç l güzelin
boyu.*

Hasan Hilmî kâmetiñ túbāsına hayrân 'âşıkdır
Feţübâ şümme túbâ şümme túbâ yâ Resûla'llâh

tüccâr:

1. tüccâriyız:-ı, -yız

Kaside 44

Mısra: 5

*Tacirler, satıcılar. Ticaret yapanlar. II.
Manevi kazanç peşinde koşan aşıklar.*

Muhabbet tüccâriyız ammâ nuğud sermâyemiz
yoğdur

Seniñ haznende pek çoğdur yetişdir yâ
Resûla'llâh

2. tüccār:

Kaside 81

Mısra: 4

Ar. Ticâretle uğraşan kimse, tâcir.

Muhabbet ma'deni miskî Muhammed Muştafâ
şehri
Çekildi ka'beye tüccâr şatıldı yâ Resûla'llâh

tuğyân iderler:

1. tuğyân iderler:

Kaside 43

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Başkaldırmak, isyan etmek.

Biri nefsim biri şeytân iderler gün-be-gün tuğyân
Helâk itdi bizi her dem hârâbım yâ Resûla'llâh

tuğyânî oldı:

1. tuğyânî oldı:--dı

Kaside 45

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Haddi aşmak, azgınlık.

Zuhûrî üç yüz on sekizdir ki geçdi Nûh tûfânı
Bu millet oldı tuğyânî ne kısmet yâ Resûla'llâh

tuhfe-i 'aşkıñ:

1. tuhfe-i 'aşkıñ:--ıñ

Kaside 331

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşkın hediyesi.

Hasan Hilmî 'aceb defter yazarsa tuhfe-i 'aşkıñ
Hediye virsem şâha lâyıq yâ Resûla'llâh

tuhfe-i mevtim:

1. tuhfe-i mevtim:--im-im

Kaside 66

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ölüm hediyesi, ölmek.

Habersizce gelür bir gün benim ol tuhfe-i mevtim
'Aceb nerden olur i'tâ kitâbım yâ Resûla'llâh

tuhfe-i rahmet:

1. tuhfe-i rahmet:

Kaside 190

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(Allah)'ın rahmetinin hediyesi.

Hayâtıñ tuhfe-i rahmet memâtıñ müjde-i hikmet
Ne devlet zî-sa'âdet bir dīvandır yâ Resûla'llâh

tuhfe-i 'uşşāk:

1. tuhfe-i 'uşşāk:

Kaside 313

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşıkların hediyesi, ödülü.

Cihâddır tuhfe-i 'uşşāk aña dâreyn nazîr olmaz
Gözümden yaşlar ağıdıkça dūr-dâne olsun yâ
Resûla'llâh

tüken:

1. tükendi:-di

Kaside 8

Mısra: 2

Bitmek, sona ermek, kalmamak.

Göñül göñlümde gördükçe hayālîñ yâ Resûla'llâh
Hayâsından hilâl gibi tükendi yâ Resûla'llâh

2. tükenmez:-mez

Kaside 69

Mısra: 39

Bitmek, sona ermek, kalmamak.

Hasan Hilmî kuluñ kemter tükenmez rahmetiñ
artar
Seni buldı şefâ'atçı şefâ'at yâ Resûla'llâh

3. tükenmez:-mez

Kaside 104

Mısra: 1

Bitmek, sona ermek, kalmamak.

Tükenmez devletiñ bahri derindir yâ Resûla'llâh
Yağarsa ebr-i hikmetden muhîtdir yâ Resûla'llâh

4. tükenmez:-mez

Kaside 134

Mısra: 6

Bitmek, sona ermek, kalmamak.

Hasan Hilmî vücüd destî şuyu feyz-i ilâhîdir
Tükenmez çeşme-i kudret cevâbdır yâ Resûla'llâh

5. tükenmez:-mez

Kaside 140

Mısra: 4

Bitmek, sona ermek, kalmamak.

Zarûret bâb-ı rahmetdir fakîr muhtâc-ı bâbu'llâh
Tükenmez kenz-i bî-pâyân tarîkat yâ Resûla'llâh

6. tükenmez:-mez

Kaside 229

Mısra: 4

Bitmek, sona ermek, kalmamak.

Açıldı meyve-i gülzâr buyursun ehl-i 'aşk gelsün
Tükenmez meyvesi zâid vakf itmiş yâ Resûla'llâh

7. tükenmez:-mez

Kaside 257

Mısra: 5

Bitmek, sona ermek, kalmamak.

Tükenmez çilleler çekdim civâr-ı dâr-ı Eyyüb'da
Hasan Hilmî'ye nuşretler teceddüd yâ Resûla'llâh

8. tükenmez:-mez

Kaside 296

Mısra: 2

Bitmek, sona ermek, kalmamak.

Giriftâr-ı göñül damı muhabbet yâ Resûla'llâh
Tükenmez devletiñ manşib kanâ'at yâ Resûla'llâh

9. tükenmez:-mez

Kaside 337

Mısra: 3

Bitmek, sona ermek.

Tükenmez bahr-i bî-pâyân nihâyetsiz derin deryâ
Hakîm olmak habîbiñ ibtidâsı yâ Resûla'llâh

tüken:-

1. tükendi:-di

Kaside 26

Mısra: 3

Bitmek, sona ermek, kalmamak.

Tükendi 'ömrümüz gitdi şararup şoldığım bildim
Şükür dünyāya ben geldim kul oldum yā
Resūla'llāh

2. **tükenmez:-mez**

Kaside 90

Mısra: 1

Bitmek, sona ermek, kalmamak.

Tükenmez 'aşka düşdüm ben yanarım yā
Resūla'llāh
Cemāliñ hasretiñ şimdi çekerim yā Resūla'llāh

3. **tükenmez:-mez**

Kaside 188

Mısra: 6

Bitmek, sona ermek, kalmamak.

Virirsin kāse-i südle Ḥasan Ḥilmī içer kınmaz
Tükenmez südlü deryāsın inekde yā Resūla'llāh

4. **tükenmez:-mez**

Kaside 210

Mısra: 6

Bitmek, sona ermek, kalmamak.

Aķar kıdret puñarıdır Ḥasan Ḥilmī içer kınmaz
Tükenmez mecr-i bī-pāyān ne baķtdır yā
Resūla'llāh

tükenmez:

1. **tükenmez:**

Kaside 13

Mısra: 4

Tükenmeyen, bitmeyen.

Göñül mehdī vücūdumda gıdāsız bir yetim
ma'süm

Tükenmez südlü deryāsın ki süd vir yā
Resūla'llāh

tüket:

1. **tükettim:-ti-m**

Kaside 94

Mısra: 2

Bitirmek, harcamak.

Günāhkārım günāhımdan uñandım yā Resūla'llāh
Cihāt bābında ceb-ḥānem tükettim yā Resūla'llāh

tüket:-

1. **tükeddim:--di, --m**

Kaside 65

Mısra: 8

Bitirmek, harcamak.

Belā bülbülleri bağım perīşān eyledi gitdi
Gül-i ḥamrāya meyl itdim tükeddim yā
Resūla'llāh

tükür:-

1. **tükürdüm:--dü, --m**

Kaside 65

Mısra: 6

1- Tükürmek. 2- (Mecazen) günahından
pişmanlık duymak.

Uyup ebnā-yı cinsimle nice gıybet kelām itdim
Didim estāğfiru'llāh ben tükürdüm yā Resūla'llāh

tül eyler:

1. **tül eyler:--r**

Kaside 120

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Uzun eylemek, uzatmak (zaman olarak).

Virir rızkını bol eyler diler 'ömrünü tül eyler
Hulûş itmek 'ibâdetde nikâhdır yâ Resûla'llâh

tulû' eyler:

1. tulû' eyler:--r-r

Kaside 32

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

(Güneş) doğmak. II (mec.) Kalbe doğmak, hissetmek.

Hayâlîñ rûz u şeb dilde güneş gibi tulû' eyler
Bu şaşkıñ 'âşıkıñ söyler şefâ' at yâ Resûla'llâh

2. tulû' eyler:-r

Kaside 38

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Doğma, ortaya çıkma.

Tulû' eyler toğar şems-i hidâyet yâ Resûla'llâh
Bi-hamdi'llâh du'â dilde 'inâyet yâ Resûla'llâh

3. tulû' eyler:-r

Kaside 40

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Doğmak, kaynaklanmak.

Şerî'atdan tulû' eyler haqîkat ma'rifet şemsi
Hasan Hilmî okur şems-i şerî'at yâ Resûla'llâh

4. tulû' eyler:--r

Kaside 75

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Doğmak.

Tulû' eyler seniñ ismiñ bedestân-ı hidâyetde
Seniñ zikriñ ziyâsına sebebdır yâ Resûla'llâh

5. tulû' eyler:

Kaside 177

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Doğmak, görünmek.

Tulû' eyler güneş na'tıñ tecellî kalbe geldikçe
Seniñ medhiñle meşgûldur mu'abbid yâ
Resûla'llâh

6. tulû' eyler:--r

Kaside 330

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Doğmak, görünmek.

Hüve'l-hağ dürr-i yektâdan tulû' eyler güneş zâhir
Hüve'l-evvel hüve'l-âhîr taḥaḥḫuk yâ Resûla'llâh

tulû' eylerse:

1. tulû' eylerse:--r, --se

Kaside 245

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Doğmak, görünmek.

Muḥabbet âfitâbı çün tulû' eylerse gönlümde
Ḥasan Ḥilmî düşer dellâl mezâda yâ Resûla'llâh

tulû' itdikçe:

1. tulû' itdikçe:--dikçe

Kaside 28

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Doğmak, ortaya çıkmak, varlık göstermek.

Hayā eyler güneş gökde tulū itdikçe her eyyām

Hasan Hilmī okur şallū selāmı yā Resūla'llāh

tulū '-ı şems-i 'aşkından:

1. tulū '-ı şems-i 'aşkından:--ın, --dan

Kaside 297

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk güneşinin doğuşu.

Tulū '-ı şems-i 'aşkından yanar beyt-i gönül ammā

Muhabbet ehline yerde türābım yā Resūla'llāh

tulū '-ı şems-i ismiñle:

1. tulū '-ı şems-i ismiñle:--iñ, --le-iñ, -le

Kaside 72

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İsminin güneşinin doğuşu (Hz. Muhammet bağlamında).

Mübārek yevm-i mevlidiñ okuruz yā Resūla'llāh

Tulū '-ı şems-i ismiñle sürürüz yā Resūla'llāh

tur:

1. turur:-ur

Kaside 7

Mısra: 3

T. Durmak, beklemek.

Gönül hasta ilāc ister turur karşunda elbetde

Kerem kıl eyle gül-deste mucibem yā Resūla'llāh

2. turduqça:-dukça

Kaside 155

Mısra: 3

Bir yerde olmak veya bulunmak; varlığını sürdürmek.

Semā ehli sürür eyler cemāliñ yerde turduqça

Zemīne rahmeti ravzañ türābıñ yā Resūla'llāh

3. tursam:-sa, -m

Kaside 294

Mısra: 4

Beklemek, kalmak, belli bir durumu sürdürmek.

Yüzüm sürsem yer öpsem her şehir dīvān-ı

ravzanda

Kıyām el beste karşunda tursam yā Resūla'llāh

türāb:

1. türābda:-da

Kaside 5

Mısra: 1

Toprak, hāk.

Yağar nīsān biter kimyā türābda yā Resūla'llāh

Defineler çıkar meşhūr hārābda yā Resūla'llāh

2. türābı:-ı

Kaside 27

Mısra: 4

Toprak, hāk (Hz. Muhammed'in kabri).

Vücūdum ravza-i kabriñ hayāliñ qalbde

medfındur

Ziyāret eylerem her dem türābı yā Resūla'llāh

3. türābdır:-dır

Kaside 50

Mısra: 8

Toprak, hâk.

Hilâfet emr-i Kur'an'dır hıyânet eylemez sultân
Semi'nâ eyyühâ'l-insân türâbdır yâ Resûla'llâh

4. türâbım:-ım

Kaside 66

Mısra: 1

Toprak, hâk.

Tekebbür eylemem hâşâ türâbım yâ Resûla'llâh
Tefekkür eylerem her dem 'azâbım yâ Resûla'llâh

5. türâbdır:-dır

Kaside 134

Mısra: 1

Toprak, hâk.

Düşündüm aşlımı bildim türâbdır yâ Resûla'llâh
Beden ma'mûr olur âhîr harâbdır yâ Resûla'llâh

6. türâbı:-ı

Kaside 140

Mısra: 6

Ar. Toprak.

Żarûretle Hasan Hilmî keserse ma'rifet sîmiñ
Türâbı pür-zeheb eyler haķîkat yâ Resûla'llâh

7. türâbıñ:-ıñ

Kaside 155

Mısra: 4

Toprak.

Semâ ehli sürûr eyler cemâliñ yerde turdukça
Zemîne rahmeti ravzañ türâbıñ yâ Resûla'llâh

8. türâbdır:-dır

Kaside 197

Mısra: 6

Toprak, hâk.

Hasan Hilmî gönül mürğı muhabbetle ğıdâlanmış
Vücûduñ aşl-ı eczâsı türâbdır yâ Resûla'llâh

9. türâbı:-ı

Kaside 280

Mısra: 5

Ar. Toprak.

Hasan Hilmî sözün kimyâ türâbı sîm u zer eyler
Nazar kıll sen sezâ mâ fi'l-haķîre yâ Resûla'llâh

10. türâbım:-ım

Kaside 297

Mısra: 4

Toprak, hâk.

Ṭulû'-ı şems-i 'aşkıñdan yanar beyt-i gönül ammâ
Muhabbet ehline yerde türâbım yâ Resûla'llâh

türâb-ı ravza-i kabriñ:

1. türâb-ı ravza-i kabriñ:-iñ

Kaside 57

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hız. Muhammed'in kabrinin olduğu bahçenin

toprağı.

Türâb-ı ravza-i kabriñ karanfil yağıyla maḥlûṭ
Melekler neşrine meb'ûş memâtım yâ Resûla'llâh

turanlar:

1. turanlar:

Kaside 72

Mısra: 11

Bir mecliste bulunan kimseler.

Oğudanlar okuyanlar dahı meclisde turanlar
Günâhkâr ümmetindendir meded kıl yâ
Resûla'llâh

tür-ı sînâ'dır:

1. tür-ı sînâ'dır:

Kaside 16

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Hz. Mûsâ'nın vahiy ve tecellîye mazhar
olduğu dağ, Sînâ dağı.*

Şerî'at Tûr-ı Sînâ'dır ene'llâhdan haber söyler
Cemâliñdir sekiz cennet şerî'at yâ Resûla'llâh

2. tür-ı sînâ'dır:--dır

Kaside 231

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Musâ Peygamberin (A.S.) Allah (C.C.)
kelâmına nâil olduğu, Süveyş ile Akabe Körfezi
arasındaki bir yer ve bir dağ ismi. Cebel-i Musa
veya Tur-u Sînâ da denir.*

Muhabbet Tûr-ı Sînâ'dır tecellî yâ Resûla'llâh
Bu ilhâm aşl-ı Mûsâ'dır tesellî yâ Resûla'llâh

tür-ı sînâ'ya:

1. tür-ı sînâ'ya:--ya

Kaside 177

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Hz. Mûsâ'nın vahiy ve tecellîye mazhar
olduğu dağ, Sînâ dağı.*

Göñül gökler gibi gürler çıkarsa Tûr-ı Sînâ'ya
Hasan Hilmî nazar kılsa mu'akkid yâ Resûla'llâh

türkistân:

1. türkistân:

Kaside 281

Mısra: 5

Türkistan memleketi; Türk yurdu.

Hasan Hilmî hevâ şahrâsını terk eyle Türkistân
Muhabbetlü 'Arabistân münevver yâ Resûla'llâh

turur:

1. turur:

Kaside 7

Mısra: 9

Bildirme eki.

Okınsa defteri nâmın turur yerler döner gökler
Köpek gibi münâfıklar ürerler yâ Resûla'llâh

tut:

1. tutmuş:-muş

Kaside 39

Mısra: 4

Donamak, doldurmak.

Görür gönlünde nûr sâlik muhabbet nûr nakş
olmuş
Cihânı ser-te-ser tutmuş o nûrum yâ Resûla'llâh

2. tutarlar:-ar, -lar

Kaside 123

Mısra: 3

Uymak; kabul etmek.

Tutarlar emr-i fermânın okur 'ahd-ı ezel dersiñ
Unutmaz aşlını Âdem ezkiyâdır yâ Resûla'llâh

3. **ṭutan:-an**

Kaside 182

Mısra: 1

Sabit kalmasını sağlamak.

Yeri göği yaradandır ṭutan da yâ Resûla'llâh
Cihânın Ḥâlik'i kıdret yapan da yâ Resûla'llâh

tut:-

1. **ṭuṭarım:--ar, --ım**

Kaside 53

Mısra: 4

Tutmak, elinde bulundurmak, yönetmek.

Sefinem seyr ider berr i baḥrde bî-reîs ḳaldı
Şerî'atdan ḳumandârı ṭuṭarım yâ Resûla'llâh

2. **ṭutar:-ar**

Kaside 73

Mısra: 21

Benimsemek.

Ṭutar ḥaḳdır vaṣıyyetler Ḥasan Ḥilmî ḳuluñ ḳıtmîr
Oḳur evrâdıdır tekbîr hidâyet yâ Resûla'llâh

3. **ṭutar:--ar**

Kaside 121

Mısra: 3

Tutmak, elinde bulundurmak.

İbâdetle ḳanat açsam ayağımdan ṭutar şalmaz
Cihânı yutsa ol ṭoymaz nefisdir yâ Resûla'llâh

4. **ṭutandır:--an, --dır**

Kaside 139

Mısra: 4

Kaplamak, sarmak.

Yılan 'aḳreb ṭolar ḳabri günâhdır anlarıñ toḫmı
Ḥased kibri gönül içre ṭutandır yâ Resûla'llâh

5. **ṭutmaz:-maz**

Kaside 182

Mısra: 7

Bir yerde sabit kalmasını sağlamak, hareket etmesine mani olmak.

Ne rāḥat var bu dünyâda çürük yerdir binâ ṭutmaz
Yapan aḥmaḳlara baḳmaz 'aḳıl da yâ Resûla'llâh

6. **ṭutmuş:--muş**

Kaside 182

Mısra: 5

Ayakta tutmak.

Temelsiz yerleri ṭutmuş direksiz gökleri aşmış
Bu gün ma'mûr yarın vîrân ḥarâb da yâ
Resûla'llâh

7. **ṭutmaz:-maz**

Kaside 186

Mısra: 2

Durmak, tutunmak.

Muḥabbet misk-i minber zî Selem mi yâ
Resûla'llâh

Gönül dertli keder ṭutmaz elem mi yâ Resûla'llâh

8. **ṭutduñ:--du, --ñ**

Kaside 343

Mısra: 1

Korumak, sahip çıkmak.

Per açup ṭutduñ cihânı mürğ-ı ekbersin yâ
Resûla'llâh

Bize rûz-ı cezâda sāyebānsın yâ Resûla'llâh

tütivâ:

1. **tütüyāsı:--sı**

Kaside 304

Mısra: 4

*Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı
tozu | Güzelin ayak tozu.*

Ğamıñla dīde-i giryān-ı ma'zūrum cihādında
Ğubār-ı ravza-i hākiñ tütüyāsı yā Resūla'llāh

2. **tütüyā:**

Kaside 343

Mısra: 13

*Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı
tozu | Güzelin ayak tozu.*

Mezārīñ tütüyā 'ayneyn melekler dā'imā zārī
Ṭavāf itsün Ḥasan Ḥilmī izin vir yā Resūla'llāh

tutmaz:

1. **ṭutmaz:**

Kaside 32

Mısra: 4

Zabt edememek II durduramamak.

Kaçırdı āşiyānından seniñ ḥüsnüñ bu 'Ankā'yı
Ne çäre bir mekān ṭutmaz seniñçün yā Resūla'llāh

tutuş:

1. **ṭutuşdı:-dı**

Kaside 162

Mısra: 2

*Yanmak, ateş almak | 'aşk ateşiyle yanıp
tutuşmak.*

Ledünnī ravza-i rūḥuñ kitābdır yā Resūla'llāh
Ṭutuşdı yandı dil bağırm kebābdır yā Resūla'llāh

2. **ṭutuşdı:-dı**

Kaside 204

Mısra: 4

*Yanmak, ateş almak | 'aşk ateşiyle yanıp
tutuşmak.*

Muḥabbet ḥançeri kesdi hevā-yı nefis-i emmārem
Ṭutuşdı mā-sivā yandı bilinsün yā Resūla'llāh

tuy:

1. **ṭuyunca:-unca**

Kaside 343

Mısra: 3

Duymak, işitmek.

Ṭuyunca Ḥazret-i Ādem seniñ teşrīfini bir dem
Değişdi ḥabbeye bāğ-ı cināmı yā Resūla'llāh

tuyul:-

1. **ṭuyuldun:--du, --n**

Kaside 343

Mısra: 6

İşitilmek, duyulmak.

Mübārek ism-i pākiñiz yazıldı 'arş-ı a'lāya
Şadāñız geldi dünyāya ṭuyuldun yā Resūla'llāh

ṭuyuldı:

1. **ṭuyuldı:-ul, -dı**

Kaside 77

Mısra: 8

Duymak, duyulmak.

Şararmış şamān gibi güler güller gibi yüzi
Koçar 'anber gibi sözi ṭuyuldı yā Resūla'llāh

2. **ıyuldu:-ul, -di**

Kaside 81

Mısra: 1

Duymak, duyulmak.

Muhabbet miski neşr oldı ıyuldu yâ Resûla'llâh

Ne hâcet misk-i mâçîne şaçıldı yâ Resûla'llâh

ıyûr:

1. **ıyûr:-ı**

Kaside 1

Mısra: 5

Kuşlar; "ıayr"ın cem'idir.

Uçar ümmetleri anıñ ıyûrı zü'l-cenâheyndir

Tarîk-i nûr-ı Qur'an'dır gönüller 'arş-ı rahmânî

u:

1. **u:**

Kaside 51

Mısra: 5

"ve" bağlacı.

Meyveciyiz baır u berde gâh süvârî gâh piyâde

'İlm-i hikmetle ledün sultânıyız yâ Resûla'llâh

2. **u:**

Kaside 56

Mısra: 10

Ve.

Hasan Hilmî keser nefsiñ seniñ ismiñ suyûfiyla

Put u dünyâyı bi'l-kalbde kırarım yâ Resûla'llâh

3. **u:**

Kaside 75

Mısra: 4

" Ve" bağlacı.

Meded kıl sevdiğim Aımed bize vuslât Burâk'ını

Piyâde kalmışam berr u yabânda yâ Resûla'llâh

4. **u:**

Kaside 95

Mısra: 3

" Ve" bağlacı.

Gezerüm tağ u şahrâda ararım yârı ağıârda

Haber aldım mağârâda fîrârım yâ Resûla'llâh

5. **u:**

Kaside 115

Mısra: 6

"ve" bağlacı.

Ta 'aşşuk ümmetindendir Hasan Hilmî okursa

hasbî

Muhabbet sîm u zer kâfî şefâ'at yâ Resûla'llâh

6. **u:**

Kaside 133

Mısra: 2

"ve" bağlacı.

Mürğ-ı şeb pervâneym yâ Muhammed Muştafâ

Rûz u şeb dîvâneym yâ Muhammed Muştafâ

7. **u:**

Kaside 173

Mısra: 4

"ve" bağlacı.

Bize elzem olan şer'en mesâ'ille 'amel itmek

Mu'allim feth u bi'l-hayre delâ'il yâ Resûla'llâh

8. **u:**

Kaside 231

Mısra: 5

" *Ve*" bağlacı.

‘Akıl Cebrā’ıl fikir Mikā’ıl u İsrāfīl

Teslīm-i ‘Azrā’ıl Ḥasan Ḥilmī yā Resūla’llāh

9. u:

Kaside 291

Mısra: 2

" *Ve*" bağlacı.

Žuhūruñ sırrıma nūr-ı beşerdır yā Resūla’llāh

Yüzüñ şems u kamer māh u melekdir yā

Resūla’llāh

10. u:

Kaside 291

Mısra: 2

" *Ve*" bağlacı.

Žuhūruñ sırrıma nūr-ı beşerdır yā Resūla’llāh

Yüzüñ şems u kamer māh u melekdir yā

Resūla’llāh

11. u:

Kaside 298

Mısra: 3

Ve bağlacı.

Ḥayāt-ı ravzanı imā ider imān u ikrārım

Üç yüz na‘atlı ‘aşk cildi mülāḥḥāş yā Resūla’llāh

12. ü:

Kaside 335

Mısra: 3

Ve.

Ebū Bekr ü ‘Ömer ‘Oşmān ‘adālet yıldızı anlar

‘Alī’dır tāt-ı sulṭānlar kelāmım yā Resūla’llāh

‘ubūdiyyet:

1. ‘ubūdiyyet:

Kaside 296

Mısra: 4

Allah'a kul olmak.

Ḥakīkat secde-i ‘aşkda mine’z-zāhir ile’l-bāṭın

‘Ubūdiyyet ḥulūşıyyet hüviyet yā Resūla’llāh

‘ubūr eyler:

1. ‘ubūr eyler:--r

Kaside 158

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Geçmek.

‘İbādet zevk-i ehlu’llāh n’ider emlāk-ı dünyāyı

Cehennemden ‘ubūr eyler ğayūrdur yā

Resūla’llāh

uç:

1. uçar:--ar

Kaside 1

Mısra: 5

Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.

Uçar ümmetleri anıñ tıyūrı zū’l-cenāḥeyndir

Ṭarīk-i nūr-ı Qur’ān’dır gönüller ‘arş-ı raḥmānī

2. uçar:--ar

Kaside 32

Mısra: 5

Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.

Eser vuşlat yeli bir gün uçar bülbül yele qarşu

Ḳafesde bülbülün cānı şıkkıldı yā Resūla’llāh

3. üçü:-i

Kaside 55

Mısra: 6

Üç (sayı).

Yazılmış rûh-ı insāna üç yüz kadar ma' nā
Üçü maqbûl-i şer'u'llāh 'acîbdir yâ Resûla'llāh

4. uçar:--ar

Kaside 163

Mısra: 3

Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.

Uçar kuşlar gibi anlar girerler cennete cümle
Nice devletlere anlar irerler yâ Resûla'llāh

5. uçar:--ar, -sa

Kaside 197

Mısra: 4

Uçmak. II Ölmek, nefesini vermek.

Müzeyyen gösteren cismi kafesde mürğ-i
rûhumdur
Uçarsa kuş kafes hâki hârâbdır yâ Resûla'llāh

6. uçar:--ar

Kaside 271

Mısra: 6

Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.

Hasan Hilmî gönül 'Ankâ cihāna râğbeti yokdur
Uçar konmaz yire göge havāda yâ Resûla'llāh

uç:-

1. uçup:--up

Kaside 87

Mısra: 4

1- Havada yol almak, havada gitmek. 2-

(Bağlama göre) Mecaz anlamda uçmak, tayy-ı
mekan etmek.

Bilindi hasta meşrikte tabîbi olsa mağribde
Uçup tayy-ı mekân eyler havāda yâ Resûla'llāh

2. uçar:--ar

Kaside 109

Mısra: 1

Havaya kalkıp gitmek, uçmak. II (Bağlamda)
ölmek, can vermek.

Gönül mürğ-i uçar bir gün kafesden yâ Resûla'llāh
Cinān ehli sürür eyler gelürken yâ Resûla'llāh

3. uçar:--ar

Kaside 163

Mısra: 5

Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek. II
Ölmek.

Kanat açmış uçar per per 'ibâdet ehlidir anlar
Maķâm-ı 'arş-ı a'lāya uçarlar yâ Resûla'llāh

4. uçarlar:--ar, --lar

Kaside 163

Mısra: 6

Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek. II
Ölmek.

Kanat açmış uçar per per 'ibâdet ehlidir anlar
Maķâm-ı 'arş-ı a'lāya uçarlar yâ Resûla'llāh

5. uçar:--er

Kaside 183

Mısra: 2

Havaya kalkıp uçmak. II Ölüm, ölmek.

Cânım cismimde bir kuşdur emānet yâ
Resûla'llāh

Uçar kuş âşiyânından şefâ'at yâ Resûla'llāh

6. uçar:--ar

Kaside 185

Mısra: 5

Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.

Hasan Hilmî gönül 'Ankâ uçar konmaz yere göge
Kadâh-ı bâde-i kudret gönüldür yâ Resûla'llâh

7. uçar:--ar

Kaside 215

Mısra: 3

Uçmak. II Ölmek.

Kanât açmış uçar 'âşık gınâ-i fakra mâlikdir
Medîneñ cenneti gözden yakındır yâ Resûla'llâh

8. uçar:--ar

Kaside 261

Mısra: 5

*Kuşun uçması. II (mec.) Can kuşunun
bedenden uçması, ölüm.*

Kanât açmış gönül mürğî Hasan Hilmî uçar 'arşa
Gelür maḥbûb-u hû levḥ u qalem-den yâ
Resûla'llâh

udhiyye-i kurbân:

1. uḏhiyye-i kurbân:

Kaside 172

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kurban etmek, kurban kesmek.

'İbâdet seyfi 'aşkıñla idem uḏhiyye-i kurbân
Hedâyâ koç gelür gökden kabûlse yâ Resûla'llâh

ukı:

1. ukışdır:--dır

Kaside 208

Mısra: 2

Akıl.

Hevâ-yı nefsi emmâre yokuşdur yâ Resûla'llâh
'Azâbı ehl-i 'işyânın ukışdır yâ Resûla'llâh

'ulûm-i evvelîn âhir:

1. 'ulûm-i evvelîn âhir:

Kaside 258

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Öncekilerin ve sonrakilerin ilimleri II
Geçmiş ve gelecek insanların sahip olduğu
ilimler.*

'Ulûm-i evvelîn âhir muḥabbetle olur zâhir
İlâ yevmi'l-cezâdârı me'âlî yâ Resûla'llâh

um:

1. umarım:--ar, -ım

Kaside 69

Mısra: 1

Beklemek, umut etmek.

Umarım cenâbından şefâ'at yâ Resûla'llâh

Kapuña sâ'ilim geldim şefâ'at yâ Resûla'llâh

2. umarız:--ar, -ız

Kaside 78

Mısra: 2

1. Ümit etmek. 2. Beklemek.

Bu gün bayrâm namâzını kılarız yâ Resûla'llâh
Orûc tutduk şefâ'atın umarız yâ Resûla'llâh

3. **umarım:-ar, -ım**

Kaside 93

Mısra: 8

Beklemek, umut etmek.

Ne korkum var cehennemden ne cennetden
ümüdüm var
Ümüdüm rahmet-i Haq'dır umarım yâ Resûla'llâh

umar:

1. **umar:**

Kaside 18

Mısra: 6

Ummak, beklemek, ümit etmek.

Hasan Hilmî hisâb itdi hayr şer defteriñ yırtdı
Umar 'afvı 'atâ eyler ganîdir yâ Resûla'llâh

2. **umarım:-ım**

Kaside 56

Mısra: 4

Istemek II ümit etmek.

Halîl'e nâr-ı Nemrûd'ı gülüstân eyleyen Allâh
Gülüstânla ider imdâd umarım yâ Resûla'llâh

'ummân:

1. **'ummânı:-ı**

Kaside 127

Mısra: 6

Okyanus; büyük deniz.

Sana bi'n-nisbe bir kaatre gibidir cümleñiñ 'ilmi
Haqîkat 'ilminin 'ummânı sensin yâ Resûla'llâh

umûr:

1. **umûrdur:--dur**

Kaside 158

Mısra: 2

1- İşler. 2- (Bağlama göre) Dünyalık işler,
fani işler.

Sever dünyâyı seyr eyler 'ömürdür yâ Resûla'llâh
Bize gaflet viren dünyâ umûrdur yâ Resûla'llâh

unf:

1. **unfu:--u**

Kaside 46

Mısra: 5

*Sertlik, kabalık. II Yiyecek ve içeceğin sert
olması, vücuda ağır gelmesi.*

Duḥânın unfu berbâddur perîşân eyledi burnı
Kara kaṭrân tolar burnı girîziz yâ Resûla'llâh

unut:-

1. **unutdı:-dı**

Kaside 69

Mısra: 22

*(bildiği, öğrendiği bir şey) aklında
kalmamak, iradesi dışında hatırandan çıkmak.*

Uṭandı bakmadı Âdem ki üç yüz yıl semâvâta
Unutdı dostu Havvâ'yı şefâ'at yâ Resûla'llâh

unut:

1. **unutdu:-du**

Kaside 69

Mısra: 35

Akılda kalmamak.

Didi yâ Rabb unutduḡ biz bu esmâi okurduḡ biz
Ġafûrsun saña muḥtâcız şefâ'at yâ Resûla'llâh

2. **unuşmaz:-maz**

Kaside 123

Mısra: 4

Aklında kalmamak, hatırlamamak.

Ťutarlar emr-i fermānıñ oğur ‘ahd-ı ezel dersin
Unuřmaz ařlını Ādem ezkiyādır yā Resūla’llāh

‘urūc:

1. **‘urūcuñ:-uñ**

Kaside 203

Mısra: 3

Yukarı çıkmak, yükselmek II Hz.

Muhammed'in miracı.

Maķāmıñ zāt-ı ev ednā ‘urūcuñ Sidre-i a’lā
Nüzūluñ ķābe ķavseyn şerefdır yā Resūla’llāh

‘urūc eyler:

1. **‘urūc eyler:**

Kaside 166

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Yukarı çıkmak, yükselmek. II (Aklını)
yitirmek.*

Ĥayālīñ ‘ařıķa mi’rāc ‘urūc eyler ‘aķıl başdan
Süvār olduķça devletle Burāķ’a yā Resūla’llāh

‘uryān:

1. **‘uryān:**

Kaside 56

Mısra: 5

Çıplak. II maddi varlığı olmayan.

Libāsım zāhire yandı mürīdim ma‘nevī ‘uryān
Virirsen ma‘nevī ķaftān ģiyerim yā Resūla’llāh

usan:

1. **uşanmaz:-maz**

Kaside 67

Mısra: 1

*(Bir kimse veya şeyden) Sıkılıp artık ondan
hoşlanmaz, onu istemez duruma gelmek, bıkmak,
bezmek.*

Günāhı işleme nefsim uřanmaz yā Resūla’llāh
Bu nefsim böyle řeytān uřanmaz yā Resūla’llāh

2. **uşandım:-dı, -m**

Kaside 94

Mısra: 4

*(Bir kimse veya şeyden) Sıkılıp artık ondan
hoşlanmaz, onu istemez duruma gelmek, bıkmak,
bezmek.*

Ĥavīdir ķal‘a-i tevĥīd müheyyā ‘asker-i esmā
Meded ķıl eski dūřmāndan uřandım yā
Resūla’llāh

3. **uşandı:-dı**

Kaside 259

Mısra: 6

*(Bir kimse veya şeyden) Sıkılıp artık ondan
hoşlanmaz, onu istemez duruma gelmek, bıkmak,
bezmek.*

Ĥasan Ĥilmī ģaber aldı řadā-yı mürġ-ı mu‘cizden
Uřandı fāni dünyānıñ sünbülünden yā Resūla’llāh

4. **uşandım:-dı, -m**

Kaside 341

Mısra: 3

Bıkmak.

Uşandım fânî dünyânın cefâsın çekmeden gayrî

Bu medhiñ ni‘meti Hâk‘dan zebânım yâ

Resûla‘llâh

‘uşât-ı ümmete:

1. ‘uşât-ı ümmete:--e

Kaside 266

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ümmetin günahkarları.

Sen ol mîzân-ı mahşerde ‘uşât-ı ümmete Hâk‘dan

Şefâ‘atle meded ma‘denisiñ yâ Resûla‘llâh

‘uşât-ı ümmetindendir:

1. ‘uşât-ı ümmetindendir:--in, --den, --dir

Kaside 293

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ümmetin âsi kimseleri II günahkar

Müslümanlar.

‘Uşât-ı ümmetindendir Hasan Hilmî yazar defter

Mucîb bâb-ı muhabbetde mesâ‘il yâ Resûla‘llâh

uşlan:

1. uşlanmaz:-maz

Kaside 121

Mısra: 5

Akıllanmak, aklı başına gelmek.

Hasan Hilmî hâlâş olmaz döгерse nefsi uşlanmaz

Günâh işler uşanmaz nefisdir yâ Resûla‘llâh

‘uşşâk:

1. ‘uşşâk:

Kaside 32

Mısra: 9

Aşıklar.

Göründi nev-cemâl şimdi ta‘aşşuk eylesün ‘uşşâk

Kesildi kebş-i ‘İsmâ‘îl fedâya yâ Resûla‘llâh

2. ‘uşşâk:

Kaside 124

Mısra: 2

(Ar.) Âşık kelimesinin çoğulu II. Âşıklar.

Cemâline olan ‘âşık gönüldür yâ Resûla‘llâh

Vişâl ister odur ‘uşşâk gönüldür yâ Resûla‘llâh

3. ‘uşşâka:-a

Kaside 125

Mısra: 3

Aşıklar.

Çeker kâlû belâ derdiñ ezel taķsîmi ‘uşşâka

Devâdır bâde-i derdim içerseñ yâ Resûla‘llâh

4. ‘uşşâkı:-ı

Kaside 140

Mısra: 1

(Ar.) Âşık kelimesinin çoğulu II. Âşıklar.

Perişân itdi ‘uşşâkı zarûret yâ Resûla‘llâh

Mu‘înim dilde îmânım şerî‘at yâ Resûla‘llâh

5. ‘uşşâkıñ:-ıñ

Kaside 167

Mısra: 4

(Ar.) Âşık kelimesinin çoğulu II. Âşıklar.

Göñül şehriñ harāb itdi sivā-yı ‘asker-i ‘ișyān
Yetiș imdāda ‘ușșāķiñ harābdır yā Resūla’llāh

6. ‘ușșāķiñ:--iñ

Kaside 193

Mısra: 2

(Ar.) *Âşık kelimesinin çoğulu II. Âşıklar.*

Maraźlı göñlüme tiryāk muhabbet yā Resūla’llāh
Şifāsı hasta ‘ușșāķiñ şerī‘at yā Resūla’llāh

7. ‘ușșāķa:-a

Kaside 279

Mısra: 2

(Ar.) *Âşıklar.*

Muhabbet devleti aşlı defîne yā Resūla’llāh
Göñül baħrinde ‘ușșāķa sefine yā Resūla’llāh

8. ‘ușșāķa:-a

Kaside 284

Mısra: 1

Âşıklar.

Muhabbet derdi ‘ușșāķa sipāriș yā Resūla’llāh
Yedi deryā gibi derdim cūșiș yā Resūla’llāh

9. ‘ușșāķı:-ı

Kaside 284

Mısra: 4

Âşıklar.

Onulmaz derde ğam çekmem çekilmez çilleler
çekdim
Uyutmaz renci ‘ușșāķı bu nāliș yā Resūla’llāh

‘ușșāķ-ı müştāķiñ:

1. ‘ușșāķ-ı müştāķiñ:--iñ

Kaside 282

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hasret çeken, gönülden isteyen aşıklar.

Seniñ ‘ușșāķ-ı müştāķiñ seniñ na ‘tuñla meşğöldür
Kitāb-ı hūvāceğān-ı Naķşībendī yā Resūla’llāh

‘ușșāķ-ı rühānī:

1. ‘ușșāķ-ı rühānī:

Kaside 201

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Manevi aşıklar.

Esen yeller akan seyler gelür kalbe şafā eyler
Göñül ‘ușșāķ-ı rühānī rahīmdir yā Resūla’llāh

ușūl:

1. ușūl:--ı

Kaside 63

Mısra: 2

*Bir amaca erişmek için tutulan yol, yöntem;
takip edilen metot.*

Esāsı dīn-i İslām’ıñ namāzdır yā Resūla’llāh
Ușūlı ehl-i imānıñ edādır yā Resūla’llāh

2. ușūluñ:--uñ

Kaside 260

Mısra: 2

*Takip edilmesi gereken ve alışılmış olan
davranış tarzı, âdet, kaide.*

Mine’r-rahmān muhabbetdir vüșūluñ yā
Resūla’llāh
Halīlu’llāh rahmetdir ușūluñ yā Resūla’llāh

uṣūl-i i'tikādımdır:

1. uṣūl-i i'tikādımdır:-ım, -dır

Kaside 54

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İnanç ile ilgili esaslar, tarz, yöntem.

Uṣūl-i i'tikādımdır 'aḳā'id yā Resūla'llāh

Fürū'-ı ictihādımdır fevā'id yā Resūla'llāh

utan:-

1. uṭanmaz:

Kaside 67

Mısra: 2

Çekinmek.

Günāhı işleme nefsim uṣanmaz yā Resūla'llāh

Bu nefsim böyle şeytān uṭanmaz yā Resūla'llāh

uṭan:

1. uṭandık:-dık

Kaside 2

Mısra: 2

Mahcup olmak.

İṣitdik bāğ-ı gülzārı sevindik yā Resūla'llāh

Görünce nūr-ı beyzāı uṭandık yā Resūla'llāh

2. uṭansun:-sun

Kaside 60

Mısra: 9

Utanmak.

Hasan Hilmī günāhkārdır utansun aḳ ṣaḳalından

Yetiş maḥşerde imdāden ġarībe yā Resūla'llāh

3. uṭandı:-dı

Kaside 68

Mısra: 6

Utanmak, çekinmek, mahcup olmak.

Ciger bişdi kebāb oldu vücūd gitdi ḥarāb oldu

Şeker şerbetleri senden uṭandı yā Resūla'llāh

4. uṭansun:-sun

Kaside 68

Mısra: 12

Utanmak.

Hasan Hilmī ümīd eyler ḳapuñ mücrimlere kimyā

Bu dünyāda günāhından uṭansun yā Resūla'llāh

5. uṭandı:-dı

Kaside 69

Mısra: 21

Çekinmek.

Uṭandı baḳmadı Ādem ki üç yüz yıl semāvāta

Unutdı dostu Ḥavvā'yı şefā'at yā Resūla'llāh

6. uṭanmaz:-maz

Kaside 69

Mısra: 9

Çekinmek, mahcup olmak.

Uṭanmaz öyle bir mel'un şıgındık Ḥaḳḳ'a

şerrinden

Baṅa imdād iden sensiñ şefā'at yā Resūla'llāh

7. uṭansınlar:-sın , -lar

Kaside 71

Mısra: 15

Utanmak.

Şifādır dertlere dermān uṭansınlar bu derdimden

Ẓa'īf ḥasta Ḥasan Hilmī oḳunsun yā Resūla'llāh

8. **uṭandı:-dı**

Kaside 72

Mısra: 7

Çekinmek, mahçup olmak.

Cemālîñ misk-i ‘anberden uṭandı bağçede güller
Oğur mevlüd bülbüller açıldı yâ Resûla’llâh

9. **uṭandım:-dı, -m**

Kaside 94

Mısra: 1

Çekinmek, mahçup olmak.

Günâhkârım günâhımdan uṭandım yâ Resûla’llâh
Cihât bâbında ceb-ḥānem tükettim yâ Resûla’llâh

10. **uṭanmaz:-maz**

Kaside 121

Mısra: 6

Çekinmek, mahçup olmak.

Ḥasan Ḥilmî ḥalâş olmaz döгерse nefsi uşlanmaz
Günâh işler uṭanmaz nefisdir yâ Resûla’llâh

11. **utansun:-sun**

Kaside 321

Mısra: 5

Utanmak.

Ḥasan Ḥilmî ḥayâ itsün utansun aḳ şaḳalından
Su‘âl-ı Münkereyne gelse kabirde yâ Resûla’llâh

uy:-

1. **uyup:-up**

Kaside 65

Mısra: 5

Aynı şekilde hareket etmek, uygunluk.

Uyup ebnâ-yı cinsimle nice gıybet kelâm itdim
Didim estağfiru’llâh ben tükürdüm yâ Resûla’llâh

uyan:

1. **uyandım:-dı, -m**

Kaside 11

Mısra: 2

*Gaflet içinde ve olup bitenden habersiz
durumda iken gerçeklerin farkına varmaya
başlamak, hakikati görmek, gözü açılmak.*

Yenildim rāh-ı dilberde ki yandım yâ Resûla’llâh
Uyurdum ‘aşḳ-ı dilberde uyandım yâ Resûla’llâh

2. **uyandır:-dır**

Kaside 13

Mısra: 2

*Gaflet içinde ve olup bitenden habersiz
durumda iken gerçeklerin farkına varmaya
başlamak, hakikati görmek, gözü açılmak.*

Elim kârda gönül yârda ki yârsın yâ Resûla’llâh
Muḥabbetle gönül şem‘in uyandır yâ Resûla’llâh

3. **uyandı:-dı**

Kaside 34

Mısra: 5

*Gaflet içinde ve olup bitenden habersiz
durumda iken gerçeklerin farkına varmaya
başlamak, hakikati görmek, gözü açılmak.*

Uyandı uyḳudan sultān şerī‘atla oğur fermān
Bi-ḥamdı’llāhi ve’l-iḥsān müzeyyen yâ
Resûla’llâh

4. **uyan:**

Kaside 52

Mısra: 8

*Gaflet içinde ve olup bitenden habersiz
durumda iken gerçeklerin farkına varmaya
başlamak, hakikati görmek, gözü açılmak.*

Seher vakti ħoros söyler ki dir kum yâ eyyühâ'l-
ġāfil

Uyan gel sevdiğim 'ākıl yâ Allāh yâ Resūla'llāh

5. uyandır:-dı

Kaside 69

Mısra: 29

(Uykudan) uyanmak.

Uyandı ħvāb-ı ġafletden didi Ādem ile Ĥavvā
Ebu'l-ervāh olan esmā şefā'at yâ Resūla'llāh

6. uyandıkça:--dıkça

Kaside 175

Mısra: 6

Uyku durumundan çıkmak, uyanmak.

Ĥasan Ĥilmī yatur okur görür rû'yāda ħayrı söyler
Uyandıkça du'ā eyler murāda yâ Resūla'llāh

7. uyandır:-dır

Kaside 261

Mısra: 2

*Gaflet içinde ve olup bitenden habersiz
durumda iken gerçeklerin farkına varmaya
başlamak, hakikati görmek, gözü açılmak.*

Uyanmaz baht-ı rûhum bu ġamdan yâ Resūla'llāh
Muĥabbetle uyandır sen elemden yâ Resūla'llāh

8. uyanmaz:-maz

Kaside 261

Mısra: 1

[tas.] (Mānen) Ayılmak, ġafletten kurtulmak.

Uyanmaz baht-ı rûhum bu ġamdan yâ Resūla'llāh
Muĥabbetle uyandır sen elemden yâ Resūla'llāh

9. uyandır:-dır

Kaside 314

Mısra: 3

*Gaflet içinde ve olup bitenden habersiz
durumda iken gerçeklerin farkına varmaya
başlamak, hakikati görmek, gözü açılmak.*

Mürīdim şeyh-i pākimsiñ uyandır ħalbi ġafletten
Ĥużūr-ı şeyhe ta'līme gelsün yâ Resūla'llāh

10. uyandır:-dır

Kaside 328

Mısra: 1

*Gaflet içinde ve olup bitenden habersiz
durumda iken gerçeklerin farkına varmaya
başlamak, hakikati görmek, gözü açılmak.*

Uyandır bahtımı ġamdan elemden yâ Resūla'llāh
Şadāsı 'ahd-i mīşākda vefādan yâ Resūla'llāh

uyku:

1. uykudan:-dan

Kaside 34

Mısra: 5

Uyku II Gaflet uykusu.

Uyandı uykudan sultān şerī'atla okur fermān
Bi-ĥamdi'llāhi ve'l-iĥsān müzeyyen yâ
Resūla'llāh

uykular tutmaz:

1. uykular tutmaz:--maz

Kaside 193

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Uyumak.

‘Acā‘ib ḥastadır ‘āşık yatarsa uyķular tutmaz
Ġarā‘ib on sekiz yıldır tarīķat yā Resūla’llāh

uyu:

1. **uyur:-r**

Kaside 135

Mısra: 3

Gaflet içinde olmak, bilmemek.

Uyur mı ehl-i derd ehli arar Loķmān ‘ilāc ister
Ṭabībdır ḥastaya Aḥmed Muḥammed yā
Resūla’llāh

2. **uyur:-r**

Kaside 253

Mısra: 2

Uyumak, uyku halini almak.

Muḥabbet bādı esdikçe seḥerde yā Resūla’llāh
Uyur mı ‘āşıkıñ dertli yataķda yā Resūla’llāh

uyumaz:

1. **uyumazlar:-lar**

Kaside 52

Mısra: 5

*Uyumaya ihtiyaç duymaz. Uyumadan
müstagni (Melekler bağlamında).*

Yemez içmez uyumazlar nażar kıl āsumān ehli
Ki bir dem ġāfil olmazlar okurlar yā Allāh yā
Resūla’llāh

uyur:

1. **uyurdum:-du, -m**

Kaside 11

Mısra: 2

Gaflet içinde olmak, bilmemek.

Yenildim rāh-ı dilberde ki yandım yā Resūla’llāh
Uyurdum ‘aşķ-ı dilberde uyandım yā Resūla’llāh

uyur mıyum:

1. **uyur mıyum:-r , -mıyum**

Kaside 21

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Uyumak, uyku halini almak.

Bugün Aşķāb-ı Kehf oldum uyur mıyum yā
Resūla’llāh
‘Aceb Kıtmīr’ine Kıtmīr olur mıyum yā
Resūla’llāh

uyut:-

1. **uyutmaz:--maz**

Kaside 284

Mısra: 4

(Acıları) dindirmek, azaltmak.

Onulmaz derde ġam çekmem çekilmez ķilleler
çekdim
Uyutmaz renci ‘uşşākı bu nāliş yā Resūla’llāh

uzak:

1. **uzaķdan:-dan**

Kaside 149

Mısra: 3

Uzak yerden, uzaklardan.

Uzaķdan naġme-i cānā ezeldir bülbul-i ķudsī
Cemāliñ öyle bir gülşende güldür yā Resūla’llāh

üç yüz:

1. üç yüz:

Kaside 55

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sayı grubu.

Yazılmış rûh-ı insâna üç yüz kadar ma'nâ
Üçü maqbûl-i şer'u'llâh 'acîbdır yâ Resûla'llâh

2. üç yüz:

Kaside 69

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Üç yüz.

Uğandı bakmadı Âdem ki üç yüz yıl semâvâta
Unutdı dostu Havvâ'yı şefâ'at yâ Resûla'llâh

3. üç yüz:

Kaside 69

Mısra: 23

Kelime Tipi: -

Üç yüz.

Ki üç yüz yıl büka kıldı gözünden kanlar akıtdı
Kızıl kan itdi toprağı şefâ'at yâ Resûla'llâh

4. üç yüz:

Kaside 298

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Üç Yüz (300) sayısı.

Hayât-ı ravzanı îmâ ider îmân u ikrârim
Üç yüz na'atlı 'aşk cildi mülahhâş yâ Resûla'llâh

üç yüz on sekizdir:

1. üç yüz on sekizdir:--dir

Kaside 45

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sayı grubu, 318.

Zuhûrî üç yüz on sekizdir ki geçdi Nûh tûfânı
Bu millet oldu tuğyânî ne kısmet yâ Resûla'llâh

ülü'l-elbâb:

1. ulu'l-elbâba:-a

Kaside 262

Mısra: 4

Akıl sahipleri.

Muhabbet iştiyâkında şerî'at 'âşıkâ reh-ber
Ulu'l-elbâba zâhirdir penâhı yâ Resûla'llâh

ümîd:

1. ümîd:

Kaside 10

Mısra: 14

Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.

Ne miqdâr mücrim olsam da şefâ'at eylemek
şânıñ

Kabul eyler niyâzını ümîd var yâ Resûla'llâh

2. ümîdim:-im

Kaside 17

Mısra: 1

1. Arzu edilen, olması istenen bir şeyin
gerçekleşebileceği ihtimâlinin verdiği rahatlatıcı,
ferahlatıcı duygu, olması istenen bir şeye duyulan
beklenti, umut.

Ümîdim rahmet-i Hakk'dır şefâ'at yâ Resûla'llâh
Vücûdum aşlı toprakdır şefâ'at yâ Resûla'llâh

3. ümîdim:-im

Kaside 29

Mısra: 6

*1. Arzu edilen, olması istenen bir şeyin
gerçekleşebileceği ihtimâlinin verdiği rahatlatıcı,
ferahlatıcı duygu, olması istenen bir şeye duyulan
beklenti, umut.*

Şabî gönüm südüñ emdi hisâben on sekiz yıldır
Şırâtı geçmege vardır ümîdim yâ Resûla'llâh

4. ümîdim:-im

Kaside 38

Mısra: 8

*1. Arzu edilen, olması istenen bir şeyin
gerçekleşebileceği ihtimâlinin verdiği rahatlatıcı,
ferahlatıcı duygu, olması istenen bir şeye duyulan
beklenti, umut.*

Velîler eylemez imdâd nebîlerden şefâ'at yok
Ümîdim var bi-izni'llâh şefî' ol yâ Resûla'llâh

5. ümîdim:-im

Kaside 56

Mısra: 8

*1. Arzu edilen, olması istenen bir şeyin
gerçekleşebileceği ihtimâlinin verdiği rahatlatıcı,
ferahlatıcı duygu, olması istenen bir şeye duyulan
beklenti, umut.*

Hilâfet almağa şimdi liyâkât kalmadı bende
Ümîdim mürşidim sende ararım yâ Resûla'llâh

6. ümîdim:-im

Kaside 89

Mısra: 8

*(Fars.) Arzu edilen, olması istenen bir şeyin
gerçekleşebileceği ihtimâlinin verdiği rahatlatıcı,
ferahlatıcı duygu, olması istenen bir şeye duyulan
beklenti, umut.*

Karanlık kabre girdikde şefâ'at şem'ini gönder
Ümîdim rûz-ı mahşerde şefâ'at yâ Resûla'llâh

7. ümîdim:-im

Kaside 93

Mısra: 7

*(Fars.) Arzu edilen, olması istenen bir şeyin
gerçekleşebileceği ihtimâlinin verdiği rahatlatıcı,
ferahlatıcı duygu, olması istenen bir şeye duyulan
beklenti, umut.*

Ne korkum var cehennemden ne cennetden
ümîdim var
Ümîdim rahmet-i Hakk'dır umarım yâ Resûla'llâh

8. ümîdim:-im

Kaside 93

Mısra: 8

*(Fars.) Arzu edilen, olması istenen bir şeyin
gerçekleşebileceği ihtimâlinin verdiği rahatlatıcı,
ferahlatıcı duygu, olması istenen bir şeye duyulan
beklenti, umut.*

Ne korkum var cehennemden ne cennetden
ümîdim var
Ümîdim rahmet-i Hakk'dır umarım yâ Resûla'llâh

9. ümîdim:-im

Kaside 150

Mısra: 6

Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.

Żarûretle cehennemde yanarsam dâr-ı dünyâda
Ümîdim var cehennemden ħalâşdır yâ Resûla'llâh

10. **ümide:-e**

Kaside 265

Mısra: 6

Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.

Kerem kıl bâb-ı lütfından Hasan Hilmî vezîr olsun
Yazarsa va'de-i vuşluñ ümîde yâ Resûla'llâh

11. **ümîdim:-im**

Kaside 283

Mısra: 4

*(Fars.) Arzu edilen, olması istenen bir şeyin
gerçekleşebileceği ihtimâlinin verdiği rahatlatıcı,
ferahlaticı duygu, olması istenen bir şeye duyulan
beklenti, umut.*

Eger şerh eylesem derdim zemîn i âsumân ağlar
Ümîdim hâbl-i Qur'ân râ muṭâbık yâ Resûla'llâh

12. **ümîdim:-im**

Kaside 328

Mısra: 6

*(Fars.) Arzu edilen, olması istenen bir şeyin
gerçekleşebileceği ihtimâlinin verdiği rahatlatıcı,
ferahlaticı duygu, olması istenen bir şeye duyulan
beklenti, umut.*

Muḥabbet merḥamet itmek Hasan
Hilmî hidâyetdir
Ümîdim rahmeten li'l-'âlemînden yâ Resûla'llâh

ümîd eyler:

1. **ümîd eyler:--r**

Kaside 66

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Ümit etmek. Bir şeyin olmasını beklemek,
ummak.*

Hasan Hilmî ümîd eyler muḥabbet mahşeriñ mestî
Kerem kıl baña bir desti şarâbım yâ Resûla'llâh

2. **ümîd eyler:--r**

Kaside 68

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

*Ümit etmek. Bir şeyin olmasını beklemek,
ummak.*

Hasan Hilmî ümîd eyler kapuñ mücrimlere kimyâ
Bu dünyâda günâhından uṭansun yâ Resûla'llâh

3. **ümîd eyler:--r**

Kaside 98

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Ümit etmek. Bir şeyin olmasını beklemek,
ummak.*

Hasan Hilmî ümîd eyler vişâliñ ḥamrini ister
Cemâliñ 'îdine vuşlat muḥaldır yâ Resûla'llâh

4. **ümîd eyler:--r**

Kaside 291

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Ümit etmek. Bir şeyin olmasını beklemek,
ummak.*

Murâdı bâb-ı lütfundan Hasan Hilmî ümîd eyler
Muḥabbet külḥanından bir ṭa'âm-ı mâ-ḥazardır yâ
Resûla'llâh

ümîdim var:

1. **ümîdim var:**

Kaside 78

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Arzu edilenin olacağına dair beklenti içinde olma.

Orucumuz kabûl eyler ümidim var hüdâımızdan
Bu gün bayrâm namâzında vişâlen yâ Resûla'llâh

ümme:

1. ümmetleri:-ler, -i

Kaside 1

Mısra: 5

Bir peygambere inanan topluluk.

Uçar ümmetleri anıñ tıyûrı zû'l-cenâheyyindir
Tarîk-i nûr-ı Qur'ân'dır gönüller 'arş-ı rahmânî

2. ümmet:

Kaside 41

Mısra: 9

Bir peygamberin kendi dinine davet etmekle görevli olduğu topluluk, kendilerine peygamber gönderilen topluluk.

Hasan Hilmî garîb ümmet muhabbetden yazar
destân

Ma'rifet 'aşıkâ gülistân degil mi yâ Resûla'llâh

3. ümmet:

Kaside 45

Mısra: 1

Bir peygamberin kendi dinine davet etmekle görevli olduğu topluluk, kendilerine peygamber gönderilen topluluk.

Duḥâna mübtelâ oldu bu ümmet yâ Resûla'llâh
İçerler zehr-i zaḳḳumı ne millet yâ Resûla'llâh

4. ümmeti:-i

Kaside 45

Mısra: 13

Bir peygamberin kendi dinine davet etmekle görevli olduğu topluluk, kendilerine peygamber gönderilen topluluk II Hz. Muhammed'in ümmeti.

Muhabbet ehli bir dem Muhammed ümmeti olsa
Duḥân içmez memât olsa ne ni'met yâ Resûla'llâh

5. ümmet:

Kaside 48

Mısra: 4

Bir peygamberin kendi dinine davet etmekle görevli olduğu topluluk, kendilerine peygamber gönderilen topluluk.

Yaparlar hücre-i fücâ ki dirler ismine kahve
Muḥayyerdir içen ümmet ebâḥa yâ Resûla'llâh

6. ümmetini:--in, --i

Kaside 67

Mısra: 4

Hz. Muhammed'e inanarak, onun yaptıklarını ve söylediklerini uygulayarak çevresinde toplanan Müslümanların tümü.

Gönül bağım yeşillenmez baña imdâd olunmazsa
Yaḳar ümmetini nâra yazıkdır yâ Resûla'llâh

7. ümmet:

Kaside 70

Mısra: 8

(Ar.) Bir peygambere îman edenlerin, onun getirdiklerine inanıp tâbi olanların meydana getirdiği topluluk.

Gönül 'aşka süvâr oldu muhabbet şehridir kaçdı
Muhabbet bilmeyen ümmet şâbıkdır yâ
Resûla'llâh

8. **ümmetiñ:--in**

Kaside 71

Mısra: 4

(Ar.) Bir peygambere îman edenlerin, onun
getirdiklerine inanıp tâbi olanların meydana
getirdiği topluluk.

Girersem âteş-i 'aşka bişer bu lahm-i nâ-puhte
Bu meyyit ümmetiñ ister hayâtı yâ Resûla'llâh

9. **ümmetindendir:--in, --den, --dir**

Kaside 72

Mısra: 12

Bir peygambere inanan topluluk
(Müslümanlar).

Oğudanlar okuyanlar dağı meclisde turanlar
Günâhkâr ümmetindendir meded kıl yâ
Resûla'llâh

10. **ümmetine:--in, --e**

Kaside 72

Mısra: 6

Bir peygambere inanan topluluk
(Müslümanlar).

Şükür biz yevm-i işneyne yetişdik okuruz mevlûd
Seniñ ümmetine ma'bûd rahîmdir yâ Resûla'llâh

11. **ümmet:**

Kaside 73

Mısra: 5

(Ar.) Bir peygambere îman edenlerin, onun
getirdiklerine inanıp tâbi olanların meydana
getirdiği topluluk (Müslümanlar).

Vaşiyyet eyleyüp didiñ zekâtını viriñ ümmet
Bulur rızkına ol vus'at buyurduñ yâ Resûla'llâh

12. **ümmetlerim:--ler, --im**

Kaside 73

Mısra: 9

Bir peygambere inanan topluluk
(Müslümanlar).

Vaşiyyetdir haber virdiñ şağın ümmetlerim heyhât
Namâzsız Müslümân olmaz buyurduñ yâ
Resûla'llâh

13. **ümmet:**

Kaside 79

Mısra: 9

(Ar.) Bir peygambere îman edenlerin, onun
getirdiklerine inanıp tâbi olanların meydana
getirdiği topluluk (Müslümanlar).

Meger vâsi' olan ümmet nikâh itsün ki dört 'avret
Şerî'atda budur ruḥşat seniyyen yâ Resûla'llâh

14. **ümmetindendir:--in, --den, --dir**

Kaside 96

Mısra: 5

Bir peygambere inanan topluluk
(Müslümanlar).

Oğur na'tıñ Ḥasan Ḥilmî günâhkâr
ümmetindendir
Seher vakti öteñ bülbül olur mı yâ Resûla'llâh

15. **ümmet:**

Kaside 115

Mısra: 2

(Ar.) Bir peygambere îman edenlerin, onun
getirdiklerine inanıp tâbi olanların meydana
getirdiği topluluk (Müslümanlar).

Muḥabbet aşı-ı mevlûduñ naşîhat yâ Resûla'llâh
Oğur mevlûdına 'âşık bu ümmet yâ Resûla'llâh

16. **ümmetindendir:--in, --den, --dir**

Kaside 115

Mısra: 5

*Bir peygambere inanan topluluk
(Müslümanlar).*

Ta‘aşşuḡ ümmetindendir Ḥasan Ḥilmī oḡursa
ḥasbī
Muḥabbet sīm u zer kāfī şefā‘at yā Resūla’llāh

17. **ümmetleriñ:--ler, --iñ**

Kaside 120

Mısra: 7

*(Ar.) Bir peygambere îman edenlerin, onun
getirdiklerine inanıp tâbi olanların meydana
getirdiği topluluk (Müslümanlar).*

Nikāḥ-ı sünnete raḡbet iden ümmetleriñ dā‘im
Cefā çekmez şafā ehli nikāḥdır yā Resūla’llāh

18. **ümmetiñ:--iñ**

Kaside 128

Mısra: 2

*Bir peygamberin kendi dinine davet etmekle
görevli olduḡu topluluk, kendilerine peygamber
gönderilen topluluk II Hz. Muhammed'in ümmeti.*

Yazılmış ‘arşa tā nāmīñ Aḥmed yā Resūla’llāh
Oḡurlar ümmetiñ yerde Muḥammed yā
Resūla’llāh

19. **ümmetisin:--i, --sin**

Kaside 133

Mısra: 9

*Bir peygambere inanan topluluk
(Müslümanlar).*

Ey Ḥasan Ḥilmī o şāhiñ ümmetisin ḡam yeme
Ḡuşşakārım vird-i pākım yā Muḥammed Muşţafā

20. **ümmet:**

Kaside 146

Mısra: 5

*(Ar.) Bir peygambere îman edenlerin, onun
getirdiklerine inanıp tâbi olanların meydana
getirdiği topluluk (Müslümanlar).*

Ḥasan Ḥilmī ‘azīz ümmet seḡer vaḡti şalā eyler
İşitmez ḡalb-i ḡāfiller ḡaḡīḡat yā Resūla’llāh

21. **ümmetindendir:--in, --den, --dir**

Kaside 307

Mısra: 3

*Bir peygambere inanan topluluk
(Müslümanlar).*

Muḥammed ümmetindendir oḡlum Receb
Celāle’d-dīn
Şerī‘at ḡādimi olsun şerīfī yā Resūla’llāh

22. **ümmetiñ:--iñ**

Kaside 318

Mısra: 5

*(Ar.) Bir peygambere îman edenlerin, onun
getirdiklerine inanıp tâbi olanların meydana
getirdiği topluluk. II Müslümanlar.*

Sen ol arslan-ı a‘ḡamsın seniñle ümmetiñ maḡfūz
Ḥasan Ḥilmī sürür eyler ne ni‘met yā Resūla’llāh

ümmī:

1. **ümmī:**

Kaside 59

Mısra: 5

Ar. Far.1. Okuma yazma bilmeyen.

Ḳızındır Fāḡıma ümmī zemīne āfitāb toḡdı
Ehl-i beyti sevmeyen mel‘ün Yezīd’dır yā
Resūla’llāh

ümmü'l-kurâ:

1. ümmü'l-kurâ'da:--da

Kaside 87

Mısra: 6

Mekke-i Mükەرreme'nin isimlerinden biri.

Muhabbetle zehirlendim nedendir hacc naşib
olmaz
Sözüm hakdır gözüm kaldı Ümmü'l-Kurâ'da yâ
Resûla'llâh

2. ümmü'l-kurâ'da:--da

Kaside 250

Mısra: 4

Mekke-i Mükەرreme'nin isimlerinden biri.

Hüdâ sakâ eylesün 'atşânını mîz-âb-ı zezemden
Muhabbet bâdesi Ümmü'l-Kurâ'da yâ Resûla'llâh

üre:

1. ürerler:-er, -ler

Kaside 7

Mısra: 10

Havlamak;köpek.

Okınsa defteri nâmîñ turur yerler döner gökler
Köpek gibi münâfıklar ürerler yâ Resûla'llâh

üst:

1. üstünde:--ün, -de

Kaside 109

Mısra: 3

Bir şeyin yukarı kısmı II üzeri.

Cemî'-i zümre-i mahşer bakarlar köprü üstünde
Şıra'tı yıldırım gibi geçerken yâ Resûla'llâh

üstâz:

1. üstâz:

Kaside 43

Mısra: 16

Üstad, usta. II Hz. Muhammed.

Cigerler hasretiñ çekdi harâretten harâb oldu
Bizi ma'mûr iden üstâz ki sensiñ yâ Resûla'llâh

2. üstâz:

Kaside 211

Mısra: 5

Üstad, usta.

Hasan Hilmî bu 'aşk üstâz 'ibâdet 'ilmini öğren
Gönül hamrı muhabbetden içerse yâ Resûla'llâh

3. üstâzım:--ım

Kaside 223

Mısra: 4

Üstad, öğretmen, rehber.

Yazılmış sırrıma Kur'an okur rûhum gîdâ eyler
Muhammed 'ilm üstâzım yakındır yâ Resûla'llâh

üstâz-ı rûhânî:

1. üstâz-ı rûhânî:

Kaside 127

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Manevi üstad, yol gösteren rehber. II Hz.

Muhammed.

Hasan Hilmî mu'allemdir ki sen üstâz-ı rûhânî
Muhabbet 'ilmi dükkânı ki sensiñ yâ Resûla'llâh

üstünde:

1. üstünde:

Kaside 24

Mısra: 3

Üstünde, üzerinde.

Felek devrân ider bildim Muḥammed mîli üstünde
Görüp vechiñ iden inkâr köpekdir yâ Resûla'llâh

üveyse'l-karânî:

1. üveyse'l-karânî'dir:--dir

Kaside 239

Mısra: 3

*Anadolu halk kültüründe Veysel Karanî diye
anılan Üveys el-Karanî.*

Gönül Üveyse'l-Karânî'dir güderse nâka-i 'aşkı
Saña şad şad selâm eyler gönülden yâ Resûla'llâh

üzere:

1. üzre:

Kaside 11

Mısra: 8

Gibi, olduğu yolda, olduğu biçimde.

Cemâliñ defterindendir Ḥasan Ḥilmî kitâb yazdı
Ṭarîk-i müstaḳîm üzre kitâbım yâ Resûla'llâh

üzre:

1. üzre:

Kaside 63

Mısra: 10

"Doğrultusunda" anlamında "üzere" edatı.

Şu altı şeye biz taşdıḳ didik âmentü bi'llâhdır
Ṭarîk-i müstaḳîm üzre delîldir yâ Resûla'llâh

2. üzre:

Kaside 100

Mısra: 3

Üzere, üzerine.

Yazılmış levḥ-i dil üzre gönül gözi nazar eyler
Kerem kıl iltifât eyle ğarîbe yâ Resûla'llâh

3. üzre:

Kaside 141

Mısra: 3

Üzere, o istikamette.

Hidâyet eyledi Hādî şırât-ı müstaḳîm üzre
Cehennemden güzâr eyler muşallî yâ Resûla'llâh

4. üzre:

Kaside 175

Mısra: 3

Üzerine.

Du'â seyf -i sa'âdetdir aşılmış kalb-i dil üzre
'Aduvvi yâre bâr eyler cihâda yâ Resûla'llâh

5. üzre:

Kaside 183

Mısra: 3

*"(Bir hâl) üzere; bir durumun içerisinde"
anlamında edat.*

Bu rûḥum bülbül-ü ü gül-çîn gezer Ḳâf tağı 'aşk
üzre

Bu seyyâḥda kuşûr itse ḳabâḥat yâ Resûla'llâh

6. üzre:

Kaside 241

Mısra: 3

"(Bir hâl) üzere; bir durumun içerisinde"
anlamında edat.

Muhabbet manşıbı maḥfî gezer dellâl-ı 'aşk üzre
Anıñ bāzārı ğurbetde ne 'ibret yâ Resûla'llâh

üzre olan:

1. üzre olan:--an

Kaside 246

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

"(Bir hâl) üzere; bir durumun içerisinde"
olmak, o istikamette hareket etmek.

Muhabbet Ka'besi qalbede Ḥasan Ḥilmî ṭavâf eyler
Bu 'aşk üzre olan şaff-u u şafâda yâ Resûla'llâh

üzüm:

1. üzüm:

Kaside 10

Mısra: 1

Üzüm meyvesi.

İşitdim bâğ-ı Ravzanda üzüm var yâ Resûla'llâh
O bâğın bâğbânına sözüm var yâ Resûla'llâh

vâcib:

1. vâcib:

Kaside 78

Mısra: 7

Farz kadar kesin olmamakla birlikte
İslamiyette Allah'ın emrettiği ve Müslümanların
da muhakkak yapmakla mükellef oldukları
buyruk.

Bilür mu'min olan vâcib kılar bayrâm namâzını
Cemâliñ câmi'-i cânda muşallî yâ Resûla'llâh

2. vâcib:

Kaside 78

Mısra: 9

Farz kadar kesin olmamakla birlikte
İslamiyette Allah'ın emrettiği ve Müslümanların
da muhakkak yapmakla mükellef oldukları
buyruk.

Oruç farzdır namâz vâcib terâvîḥ sünnet olmuşdur
Bu üç şeyle Ḥasan Ḥilmî ne mesrûr yâ
Resûla'llâh

3. vâcib:

Kaside 253

Mısra: 5

Farz kadar kesin olmamakla birlikte
İslamiyette Allah'ın emrettiği ve Müslümanların
da muhakkak yapmakla mükellef oldukları
buyruk.

Cemî' u cümle aşḥâba muhabbet eylemek vâcib
Kuşûr itmez Ḥasan Ḥilmî vefâda yâ Resûla'llâh

vâcib olmuşdur:

1. vâcib olmuşdur:--muş, --dur

Kaside 172

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İslam dinine göre yapılması gerekli olmak.

Kesersem vâcib olmuşdur bu zâlim nefs-i ğaddârı
'Aṭâyâ eylese Bârî gerekse yâ Resûla'llâh

va'de:

1. va'de:

Kaside 81

Mısra: 7

Ahit, söz. II Ecel, vakit.

Muhabbet hâriḳ-i 'âde kerâmet kerbelâ va'de
Hasan Hilmî muhabbetden bayıldı yâ Resûla'llâh

va'de-i vuşluñ:

1. va'de-i vuşluñ:--uñ

Kaside 265

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kavuşma sözü verme.

Kerem kıl bâb-ı lütfından Hasan Hilmî vezîr olsun
Yazarsa va'de-i vuşluñ ümîde yâ Resûla'llâh

vahîd:

1. vahîdsin:-sin

Kaside 4

Mısra: 6

Bir, tek.

İkâmetde taḫiyyatda teşehhüdde taḳarrüb var
Müsâvidir müsemmânız vahîdsin yâ Resûla'llâh

2. vahîde:-e

Kaside 180

Mısra: 6

Ar. Yalnız ve tek olan Allah.

Hasan Hilmî okunmuşdur şifâlar pâdişâhında
Hakîm hâzîḳ şerî'atdır vahîde yâ Resûla'llâh

3. vahîde:-e

Kaside 225

Mısra: 6

Ar. Yalnız ve tek olan Allah.

Muhabbet ma'nevî rızḳı muḳadderdir Hasan

Hilmî

Gelür naḫnu ḳasemnâdan vahîde yâ Resûla'llâh

vāhid-i hakk'a:

1. vāhid-i ḥaḳḳ'a:-a

Kaside 24

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah'ın Vahid (ek olma) ismi.

Cemâliñ Vāhid-i Ḥaḳḳ'a seneddîr yâ Resûla'llâh
Yazılmış âyet-i Ḳur'ân kitâbdır yâ Resûla'llâh

vahy:

1. vahyen:

Kaside 74

Mısra: 3

Vahiy yoluyla.

Seḥâb-ı ḥikmet-i Ḥaḳ'dan saña vahyen nüzûl itdi
Bize vaz'-i hidâyetdir şerî'at yâ Resûla'llâh

vā'iz:

1. vā'izdir:-dir

Kaside 1

Mısra: 7

Ar. Vaaz eden, nâsîh.

Ne şîrîn sözlî vā'izdir erir ḳalbler kılay gibi
Baḳırlar altun olmuşdur sözi kimyâ-yı subḥânî

2. vā'izi:-i

Kaside 235

Mısra: 1

Ar. Vaaz eden, nâsîh.

Muhabbet vā'izi Hāk'dan şerī'at yā Resūla'llāh
Naşihat ehline rahmet şerī'at yā Resūla'llāh

3. vā'iz:

Kaside 244

Mısra: 5

Ar. Vaaz eden, nâsih.

Muhabbet bilmeyen vā'iz mücevher kıymetiñ
bilmez

Hasan Hilmî 'ayb görmez ticâret yā Resūla'llāh

4. vā'iz:

Kaside 337

Mısra: 5

*İbadet yerlerinde öğüt niteliğinde dinî
konuşmalar yapan kimse, öğütçü II zâhit.*

Hasan Hilmî kederlenme günâhıñ çok dise vā'iz
Deryâ-yı rahmetiñ yokdur intihâsı yā Resūla'llāh

vā'iz-i hod-bîn:

1. vā'iz-i hod-bîn:

Kaside 324

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bencil, kendini beğenmiş vaiz.

Ne bilsün vā'iz-i hod-bîn muhabbet 'âlemi başka
Kamerdir ehl-i 'aşkıñ inşikâkı yā Resūla'llāh

vakf itmiş:

1. vakf itmiş:--miş

Kaside 229

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bağışlamak.

Açıldı meyve-i gülzâr buyursun ehl-i 'aşk gelsün
Tükenmez meyvesi zâid vakf itmiş yā Resūla'llāh

vakt:

1. vakti:-i

Kaside 143

Mısra: 2

Namaz vakti; vakit, zaman.

Namâzı kalbime koydum kıyumdur yā
Resūla'llāh

Kılarım vakti fevt itmem hüyumdur yā
Resūla'llāh

2. vakti:-i

Kaside 148

Mısra: 6

(Ar.) An, zaman.

Hasan Hilmî okur hikmet ledünnî hıvâce-i
Hāk'dan

Hayâtı vakti fevt itse zulümdür yā Resūla'llāh

vakti geldikde:

1. vakti geldikde:--dikde

Kaside 191

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Zamanı gelmek, süresi dolmak.

Hasan Hilmî tedârik kıl hayâtı sen ğanîmet bil
Vefâtıñ vakti geldikde 'azîmet yā Resūla'llāh

vakt-i seher:

1. vakt-i seher:

Kaside 28

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Seher vakti.

Sefer sofrasına ni‘met gelür vaqt-i seher senden
Muhabbet miftah-ı Babu’s-Selâmi yâ Resûla’llâh

2. vaqt-i seher:

Kaside 157

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sabah olmaya başladığı vakit, seher vakti.

Açarlar ‘aşıkça vaqt-i seher bâb-ı gülüstânı
Dikenli güllere cânım fedâdır yâ Resûla’llâh

3. vaqt-i seher:

Kaside 189

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Seher vakti. II [tas.] Kur'an'da bereketine
işaret edilip Hz. Muhammed ve sufilerce de özel
önem atfedilen; zikir, namaz, murakabe gibi
ibadetlerin de yapıldığı gecenin sabaha dönük
vakti.*

Eser ‘aşkın yeli vaqt-i seher bâb-ı Medînen’den
Medîneñ bâb-ı rahmetdir Raḥîm’dir yâ
Resûla’llâh

var:

1. var:

Kaside 4

Mısra: 5

Var: Var, yokun karşısı.

İkâmetde taḥiyyatda teşehhüdde takarrüb var
Müsâvidir müsemmañız vaḥîdsin yâ Resûla’llâh

2. var:

Kaside 10

Mısra: 1

Var: Var, yokun karşısı.

İşitdim bâğ-ı Ravzanda üzüm var yâ Resûla’llâh
O bâğın bâğbânına sözüm var yâ Resûla’llâh

3. var:

Kaside 10

Mısra: 17

Var: Var, yokun karşısı.

Ḳanā‘at var ‘azîz eyler ḥarîş olsam rezîl eyler
Ḥasan Ḥilmî muhabbetde ḥarîş yâr yâ Resûla’llâh

4. var:

Kaside 10

Mısra: 16

Var: Var, yokun karşısı.

Esmâ-i Ḥüsna’dan iki esmâ mu‘înimdir
Biri Settâr biri Ğaffâr ki yol var yâ Resûla’llâh

5. var:

Kaside 10

Mısra: 14

Var: Var, yokun karşısı.

Ne miqdâr mücrim olsam da şefâ‘at eylemek
şânın
Ḳabul eyler niyâzını ümîd var yâ Resûla’llâh

6. var:

Kaside 10

Mısra: 12

Var: Var, yokun karşısı.

Sevâbım yok günâhım çok ṭolansam ravza-i
ḳabriñ

Silüp süpürsem şaḳalımla ḡevāb var yā
Resūla'llāh

7. var:

Kaside 10

Mısra: 6

Var: Var, yokun karşıtı.

Bi-ḥamdi'llāh göñül mürḡı muḥabbetle
ḡıdālanmış

O ni'metden lezīz ḡayrī ki nem var yā Resūla'llāh

8. var:

Kaside 10

Mısra: 2

Var: Var, yokun karşıtı.

İşitdim bāḡ-ı Ravzanda üzüm var yā Resūla'llāh

O bāḡiñ bāḡbānına sözümler var yā Resūla'llāh

9. var:

Kaside 12

Mısra: 3

Var: Var, yokun karşıtı.

Peşinen ḡālī ḡall eyle benim bir müşkilātım var
Mürīdim mürşīdim maḡbūb revādır yā Resūla'llāh

10. var:

Kaside 19

Mısra: 1

Var: Var, yokun karşıtı.

Naḡşibendim bende pākım rābıtam var yā
Resūla'llāh
Naḡşibende 'ayn-ı rabtım rābıtam var yā
Resūla'llāh

11. var:

Kaside 19

Mısra: 2

Var: Var, yokun karşıtı.

Naḡşibendim bende pākım rābıtam var yā
Resūla'llāh
Naḡşibende 'ayn-ı rabtım rābıtam var yā
Resūla'llāh

12. var:

Kaside 19

Mısra: 4

Var: Var, yokun karşıtı.

Naḡşibende nuşḡ pendim bendeyim bülbul mişāl
Ehl-i virdim ḡalbe girdim rābıtam var yā
Resūla'llāh

13. var:

Kaside 19

Mısra: 6

Var: Var, yokun karşıtı.

Naḡşibendī pādīşāhı şehir-i ḡalbim zabt idüp
Baḡladı ḡalbim ḡudāya rābıtam var yā Resūla'llāh

14. var:

Kaside 19

Mısra: 8

Var: Var, yokun karşıtı.

Naḡşibend naḡḡāşıdır insān-ı kāmīl fi'l-vücūd
Esbāb-ı ḡikmetdir muḥabbet rābıtam var yā
Resūla'llāh

15. var:

Kaside 19

Mısra: 10

Var: Var, yokun karşıtı.

Naķşibendîdir şerî‘at rābıta şer‘an şerîf
Şeyh-i fāniden beķāya rābıtam var yā Resūla’llāh

16. var:

Kaside 19

Mısra: 12

Var: Var, yokun karşıtı.

Naķş-ı ķalbi ķalbe rabt it şūreti ifnā idüp
Put-perest olmam muşaddaķ rābıtam var yā
Resūla’llāh

17. var:

Kaside 19

Mısra: 14

Var: Var, yokun karşıtı.

Naķşibendî bāb-ı feyyāz kāsesi sūdle tōlı
İçdi Ḥasan Ḥilmī o südden rābıtam var yā
Resūla’llāh

18. vardır:-dır

Kaside 29

Mısra: 6

Var: Var, yokun karşıtı.

Şabî gönľüm sūdūñ emdi ḥisāben on sekiz yıldır
Şıratı geçmege vardır ümīdim yā Resūla’llāh

19. var:

Kaside 33

Mısra: 8

Var: Var, yokun karşıtı.

Bi-ḥamdi’llāh Ḥasan Ḥilmī ‘alem çekmiş ser-
‘askerdir
Ne şūbhem var olur vāşıl delīlsin yā Resūla’llāh

20. vardır:-dı

Kaside 34

Mısra: 7

Bulunmakta.

‘Aceb gizlendi ‘ārifler sūkūta vardı ehlu’l-llāh
Sa‘ādet seyfi yā Fettāh müdevver yā Resūla’llāh

21. var:

Kaside 38

Mısra: 8

Var: Var, yokun karşıtı.

Veliler eylemez imdād nebīlerden şefā‘at yok
Ümīdim var bi-izni’llāh şefi‘ ol yā Resūla’llāh

22. vardır:-dır

Kaside 39

Mısra: 2

Var: Var, yokun karşıtı.

İnābem nūr-ı ĩmāndır inandım yā Resūla’llāh
O nūra rābıtam vardır muķırrım yā Resūla’llāh

23. var:

Kaside 48

Mısra: 7

Var: Var, yokun karşıtı.

Degil sūnnet ḥarām olmaz şifāsı var içen zāta
Yürek oynar içildikçe ķara ķahve yā Resūla’llāh

24. var:

Kaside 54

Mısra: 7

Var: Var, yokun karşıtı.

Riyāsız bir ‘amel işler ne ‘ābid var ne zāhid var
Ḥasan Ḥilmī mu‘īn ister mücāhid yā Resūla’llāh

25. var:

Kaside 54

Mısra: 7

Var: Var, yokun karşıtı.

Riyāsız bir ‘amel işler ne ‘ābid var ne zāhid var
Ḥasan Ḥilmī mu‘īn ister mücāhid yā Resūla’llāh

26. var:

Kaside 60

Mısra: 1

Var: Var, yokun karşıtı.

Henüz ārz u niyāzım var cenāba yā Resūla’llāh
Şalat ile selāmım var ḥuzūra yā Resūla’llāh

27. var:

Kaside 60

Mısra: 2

1-Bulunma durumu, mevcut.

Henüz ārz u niyāzım var cenāba yā Resūla’llāh
Şalat ile selāmım var ḥuzūra yā Resūla’llāh

28. vardır:-dır

Kaside 69

Mısra: 13

*Bir şeyin veya herhangi bir durumun var
olmasında kullanılan ifade, bulunma durumu,
mevcut II sahip olmak.*

Ḳopunca tā kıyāmet hem bize düşmānlığı vardır
Zehirli semm-i kıtıldır şefā‘at yā Resūla’llāh

29. vardır:-dır

Kaside 88

Mısra: 4

*Bir şeyin veya herhangi bir durumun var
olmasında kullanılan ifade, bulunma durumu,
mevcut II sahip olmak.*

Çürük yerde çemen bitmez neden lāzım ekin
ekmek
Zarar vardır ticāretde bilürdüm yā Resūla’llāh

30. var:

Kaside 89

Mısra: 3

Var: Var, yokun karşıtı.

‘Alāḳam var ‘ale’t-taḳdīr muḥibbim ente
maḥbūbum
Şalāt eyler vişāl ister revā kıl yā Resūla’llāh

31. var:

Kaside 93

Mısra: 7

*"Ne...ne..." ile kullanılarak "yok" anlamı
kazandırmıştır.*

Ne ḳorḳum var cehennemden ne cennetden
ümīdim var
Ümīdim rahmet-i Ḥaḳ’dır umarım yā Resūla’llāh

32. var:

Kaside 93

Mısra: 7

*"Ne...ne..." ile kullanılarak "yok" anlamı
kazandırmıştır.*

Ne ḳorḳum var cehennemden ne cennetden
ümīdim var
Ümīdim rahmet-i Ḥaḳ’dır umarım yā Resūla’llāh

33. varıñ:--ıñ

Kaside 110

Mısra: 2

Elde bulunan her şey, zenginlik, servet.

Ḥelāle şarf ider mālın ḥelāldır yā Resūla’llāh
Ḥarāma şarf ider varıñ ḥarāmdır yā Resūla’llāh

34. vardır:-dır

Kaside 126

Mısra: 3

Var, mevcut, bulunmakta.

Yetîme şefkat eylerse şefâ'at kâdîya vardır
Bunuñ 'aksi cehennemdir cezâyâ yâ Resûla'llâh

35. var:

Kaside 150

Mısra: 6

Var: Var, yokun karşıtı.

Żarûretle cehennemde yanarsam dâr-ı dünyâda
Ümîdim var cehennemden ħalâşdır yâ Resûla'llâh

36. vardır:-dır

Kaside 249

Mısra: 1

*Bir şeyin veya herhangi bir durumun var
olmasında kullanılan ifade, bulunma durumu,
mevcut II sahip olmak.*

Zehri vardır içildikçe duĥânda yâ Resûla'llâh
Ezâ vardır meleklerle duĥânda yâ Resûla'llâh

37. vardır:-dır

Kaside 249

Mısra: 2

*Bir şeyin veya herhangi bir durumun var
olmasında kullanılan ifade, bulunma durumu,
mevcut II sahip olmak.*

Zehri vardır içildikçe duĥânda yâ Resûla'llâh
Ezâ vardır meleklerle duĥânda yâ Resûla'llâh

38. var:

Kaside 251

Mısra: 5

1-Bulunma durumu, mevcut.

Ķarâr-ı kâbe kavseyn Ħasan Ħilmî işâret var
Ķuşûrum çok seni medĥ u şenâda yâ Resûla'llâh

39. var:

Kaside 254

Mısra: 2

Var: Var, yokun karşıtı.

Kitâb-ı 'aşķı ez-berden okursam yâ Resûla'llâh
Şuçum 'afv it kuşûrum var yazarsam yâ
Resûla'llâh

varak eyler:

1. varak eyler:--r

Kaside 217

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Yaprak haline getirmek. II Kitap haline
getirmek.*

Muĥabbet âteşi yakdı gönûlde mâ-sivâ yokdur
Yazar defter varak eyler fûnûnı yâ Resûla'llâh

vâris:

1. vârişi:-i

Kaside 132

Mısra: 6

İlim ve marifette mirasçı.

Yazar fennî Ħasan Ħilmî İmâm-ı A'zam
mezhebındendir
Re'îs-i evliyâ vârişi İmâm-ı A'zam yâ Resûla'llâh

vaşf:

1. vaşfiñ:-iñ

Kaside 32

Mısra: 7

Nitelik, özellik, ayrıcalık.

Seniñ vaşfiñ ideñ diller ne ay ister ne yıldızlar
Karanlık gice gündüzler ki sensiz yâ Resûla'llâh

2. vaşfiñ:-iñ

Kaside 70

Mısra: 12

*(Bir şey veya kimsenin) durumunu, sıfatlarını
ve niteliklerini sayarak tarif etme; övme; nitelik,
özellik.*

Tamâm kırk yıl marîz oldum tabîbler kaldılar
'âciz
Seniñ vaşfiñ bize mu'ciz şafâdır yâ Resûla'llâh

3. vaşfiñ:-iñ

Kaside 97

Mısra: 3

Nitelik, özellik, ayrıcalık.

Oğur vaşfiñ kitâbını seher vaqtinde 'âşıklar
Şedâ eyler diler vuşlat 'acîbim yâ Resûla'llâh

4. vaşfiñ:-iñ

Kaside 102

Mısra: 1

*(Bir şey veya kimsenin) durumunu, sıfatlarını
ve niteliklerini sayarak tarif etme; övme; nitelik,
özellik.*

Seniñ vaşfiñ kitâbını yazarsam yâ Resûla'llâh
Okunsun ber-güzâr qalsun ölürsem yâ Resûla'llâh

5. vaşfiñ:-iñ

Kaside 155

Mısra: 6

Nitelik, özellik, ayrıcalık.

Memât qalbim hayât buldı Hasan
Hilmî muhayyerdir
Yazar vaşfiñ beyân eyler ğubârıñ yâ Resûla'llâh

6. vaşfiñ:-iñ

Kaside 164

Mısra: 3

*(Bir şey veya kimsenin) durumunu, sıfatlarını
ve niteliklerini sayarak tarif etme; övme; nitelik,
özellik.*

Vücüd şehrinde dil mürğü seniñ vaşfiñ tawâfiçün
Seher vaqtinde 'aşq-nâme yazarmış yâ
Resûla'llâh

7. vaşfiñ:-iñ

Kaside 238

Mısra: 2

*(Bir şey veya kimsenin) durumunu, sıfatlarını
ve niteliklerini sayarak tarif etme; övme; nitelik,
özellik.*

Muhabbet ehlidir cümle şahâbe yâ Resûla'llâh
Yazup vaşfiñ 'ayân itdim kitâba yâ Resûla'llâh

8. vaşfiñ:--iñ

Kaside 252

Mısra: 4

Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, niteli.

Daķıķa fevt olunmaz kıl kadar medhîñ
muhabbetde
Muhabbet ehline vaşfiñ rızâda yâ Resûla'llâh

9. vaşfi:-ı

Kaside 267

Mısra: 4

Nitelik, özellik.

Muhabbet zāt muhaqqıqdır cezāke'llāhu hayren
hū

'Adilīn vaşfı na'tında nümüde yā Resūla'llāh

vaşf eyledi:

1. vaşf eyledi:--di-di

Kaside 26

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Tarīfetmek; övmek, metthetmek.

Seni vaşf eyledi bi'z-zāt şifāt-ı 'abd ile ma'būd
Maqāmıñ cennet-i Maḥmūd hayrān oldum yā
Resūla'llāh

vaşf eyler:

1. vaşf eyler:--r

Kaside 324

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Övmek l güzelliğini dile getirmek.

Ḥasan Ḥilmī semen-būyuñ koqar 'aşq-ı hayāliden
Görür rü'yāda vaşf eyler bevākī yā Resūla'llāh

vāsi' olan:

1. vāsi' olan:--an

Kaside 79

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Geniş olmak. II (Bağlamda) Gücü yeten,
durumu iyi olan.*

Meger vāsi' olan ümmet nikāh itsün ki dört 'avret
Şerī'atda budur ruḥşat seniyyen yā Resūla'llāh

vāşif:

1. vāşifin:--iñ

Kaside 25

Mısra: 6

Övücü.

Gören gözler kalur hayrān lisān 'āciz sükūt eyler
Ki bi'z-zāt vāşifin Allāh hacīlim yā Resūla'llāh

vāşıl kılar:

1. vāşıl kılar:--ar

Kaside 78

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kavuşturma.

Saḥa vāşıl kılar Allāh bizi bayrām namāzıyla
Seniñ sayende biz bulduq bu dīni yā Resūla'llāh

vāşıl olur:

1. vāşıl olur:--ur

Kaside 33

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ulaşmak, erişmek.

Bi-ḥamdi'llāh Ḥasan Ḥilmī 'alem çekmiş ser-
'askerdir

Ne şübhem var olur vāşıl delilsin yā Resūla'llāh

vaşiiyet:

1. vaşiiyetden:--den

Kaside 73

Mısra: 19

Bir kimsenin ölümünden sonra yapılmasını istediği şey,.

Vaşiyyetden su‘āl itdik bular kim yā Resūla’llāh
Cevāb virdiñ namāzsızlar Yahūdī yā Resūla’llāh

2. vaşiyyetdir:

Kaside 73

Mısra: 9

Ar. Nasihat, öğüt.

Vaşiyyetdir haber virdiñ şaķın ümmetlerim heyhāt
Namāzsız Müslümān olmaz buyurduñ yā
Resūla’llāh

3. vaşiyyetler:-ler

Kaside 73

Mısra: 21

Bir kimsenin ölümünden sonra yapılmasını istediği şey,.

Ṭutar haķdır vaşiyyetler Ḥasan Ḥilmī kuluñ kıtmır
Oķur evrādıdır tekbīr hidāyet yā Resūla’llāh

4. vaşiyyetle:--le

Kaside 110

Mısra: 14

Nasihat, öğüt.

Ḳabūl itmez mu‘anniddir işidse haķ naşıhatler
Ḥasan Ḥilmī vaşiyyetle ḥarābdır yā Resūla’llāh

vaşiyyet eylediñ:

1. vaşiyyet eylediñ:--di, --ñ

Kaside 73

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Öldükten sonra ne yapılmasını istediğini bildirmek.

Vaşiyyet eylediñ bize namāzı yā Resūla’llāh
İnandık şübhemiz yokdur ḳabiltu yā Resūla’llāh

2. vaşiyyet eylediñ:--di, --ñ

Kaside 73

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Öldükten sonra ne yapılmasını istediğini bildirmek.

Vaşiyyet eylediñ ḥaccı işitdik şādmān olduķ
Biri dīnen biri mālen ṭavāfi yā Resūla’llāh

3. vaşiyyet eylediñ:--di, --ñ

Kaside 73

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Öldükten sonra ne yapılmasını istediğini bildirmek.

Vaşiyyet eylediñ didiñ şeyāmı bi’t-tamām ṭutduñ
Gönülde nūr-ı imānım orucdur yā Resūla’llāh

4. vaşiyyet eylediñ:--di, --ñ

Kaside 73

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Öldükten sonra ne yapılmasını istediğini bildirmek.

Vaşiyyet eylediñ didiñ Yehūdī’dan Naşārā’dan
Şaķıñ ḳorķmañ ziyān gelmez buyurduñ yā
Resūla’llāh

vaşiyyet eyleyüp:

1. vaşiyyet eyleyüp:--y, --üp

Kaside 73

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Öldükten sonra ne yapılmasını istediğini bildirmek.

Vaşiyyet eyleyüp didiñ zekâtını viriñ ümmet
Bulur rızıkına ol vus'at buyurduñ yâ Resûla'llâh

2. vaşiyyet eyleyüp:--y, --üp

Kaside 73

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Öldükten sonra ne yapılmasını istediğini bildirmek.

Vaşiyyet eyleyüp didiñ ki hasta olsalar anlar
Gidüp hâlini siz şormañ buyurduñ yâ Resûla'llâh

3. vaşiyyet eyleyüp:--y, --üp

Kaside 73

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Öldükten sonra ne yapılmasını istediğini bildirmek.

Vaşiyyet eyleyüp didiñ ölürse ol namâzsızlar
Namâzıñ anlarıñ kılmañ buyurduñ yâ Resûla'llâh

vaşiyyet söyleyüp:

1. vaşiyyet söyleyüp:--y, --üp

Kaside 73

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Vasiyet etmek, öğütlemek.

Vaşiyyet söyleyüp didiñ namâz kılmayanlara
Selâm virüp selâm almañ buyurduñ yâ
Resûla'llâh

vağan:

1. vağanımdan:--ım, --dan

Kaside 33

Mısra: 1

*Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı yer,
memleket-İnsan rûhunun bu âleme gelmeden önce
bulunduğu ruhlar âlemi-.*

Vağanımdan cüdâ düşdüm ğarîbem yâ Resûla'llâh
Göñül ârzü-yı vişâl ister ğanî kıl yâ Resûla'llâh

2. vağanım:--ım

Kaside 179

Mısra: 6

*Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı yer,
memleket.*

Mekânım karye-i Güllî tevellüd eyledim anda
Binâmı Rûm-ı Haşkôy'dür vağanım yâ Resûla'llâh

važ'-i hidāyetdir:

1. važ'-i hidāyetdir:--dir

Kaside 74

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Doğru yolu bulmak için verilen öğüt.

Sehâb-ı hikmet-i Hâk'dan saña vahyen nüzül itdi
Bize važ'-i hidāyetdir şerî'at yâ Resûla'llâh

vech:

1. vechiñ:--iñ

Kaside 24

Mısra: 4

Hz. Muhammed'in hoş sureti.

Felek devrân ider bildim Muḥammed mîlî üstünde
Görüp vechiñ iden inkâr köpekdir yâ Resûla'llâh

vechi:

1. vechi:

Kaside 216

Mısra: 4

Çehre, yüz.

İder mi'râc-ı rûḥânî çıkar 'arşa nazar eyler
Anıñ vechi güneş gibi beyâzdır yâ Resûla'llâh

vefâ:

1. vefâdır:-dır

Kaside 103

Mısra: 8

(Ar.) Sözünde durma, verilen sözü yerine
getirme II. Dostluk ve muhabbette sebat etme,
sevgide süreklilik, bağlılık ve sadakat.

Hasan Hilmî ḥasîs olma şehâvet eyle ḥayrât kıl
Velîler ḥâdimi Ḥaḳ'da vefâdır yâ Resûla'llâh

2. vefâda:-da

Kaside 253

Mısra: 6

Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide
süreklilik, bağlılık ve sadakat.

Cemî' u cümle aşḫâba muḥabbet eylemek vâcib
Kuşûr itmez Hasan Hilmî vefâda yâ Resûla'llâh

3. vefâdan:-dan

Kaside 328

Mısra: 2

(Ar.) Sözünde durma, verilen sözü yerine

getirme II. Dostluk ve muhabbette sebat etme,
sevgide süreklilik, bağlılık ve sadakat.

Uyandır bahtımı ğamdan elemden yâ Resûla'llâh
Şadâsı 'ahd-i mîşâḳda vefâdan yâ Resûla'llâh

vefât:

1. vefâtîñ:-îñ

Kaside 28

Mısra: 7

Ölüm. II Hz. Muhammed'in vefatı.

Memât olmaz muḥabbetdir vefâtîñ ḥayyü'l-
insândır
Değişmem ravzana Dâru's-Selâmı yâ Resûla'llâh

2. vefâtîñ:--îñ

Kaside 191

Mısra: 6

(Ar.) Ölüm.

Hasan Hilmî tedârik kıl ḥayâtı sen ğanîmet bil
Vefâtîñ vakti geldikde 'azîmet yâ Resûla'llâh

vehbî:

1. vebî:-ür

Kaside 3

Mısra: 5

Çalışmakla kazanılmayan Allah'ın lütfu.

Hasan Hilmî okur ḥasbî sunûḥâtı gelür vebî
Kitâbı sünneti taşdıḳ idince yâ Resûla'llâh

2. vebîdir:-dir

Kaside 20

Mısra: 5

Çalışmakla kazanılmayan Allah'ın lütfu.

İnābe-i ĩmānım vehbīdir sefer der- vātan kıldım
Bırakdım lā'yı buldum Allāh'ı nakşibendim yā
Resūla'llāh

3. vehbī:

Kaside 236

Mısra: 2

Allah vergisi, doğuştan gelen şey.

Muḥabbet mustakīm ḥasbī mümeyyiz yā
Resūla'llāh

Göñül 'aşık okur vehbī tefeyyüz yā Resūla'llāh

vehhāb:

1. vehhāb:

Kaside 34

Mısra: 12

*Ziyade hibe edici, lutf ve ihsan edici olan
bārī-yi müte'āl hazretleri. Esmā-yı hüsnādandır.*

Ḥüdā şaklar bükālardan 'adālet eyleyen şāhı
Tecellī kılsa ol Vehhāb mu'ammer yā Resūla'llāh

vekā'il:

1. vekā'il:

Kaside 173

Mısra: 6

Vekiller.

Ḥasan Ḥilmī ider ta'līm mu'allim mu'tekid
Ḥaḫḫ'a

Bes āmennā ve şaddaḫnā vekā'il yā Resūla'llāh

2. vekā'il:

Kaside 178

Mısra: 4

Vekiller.

Yağar yağmur 'ināyetdir şerī'at āsumānından
Sürür eyler zemīn ehli vekā'il yā Resūla'llāh

velākin:

1. velākin:

Kaside 167

Mısra: 2

*"Ama, ancak, lakin" anlamlarında bir
bağlaç.*

Göñül sevdā-yı 'aşka mübtelādır yā Resūla'llāh
Velākin 'aşk-ı deryādan cüdādır yā Resūla'llāh

ve'l-cemā'at:

1. ve'l-cemā'at:

Kaside 323

Mısra: 6

Cemaatler.

Ḥasan Ḥilmī sa'ādetle selām söyler yazar na'tuñ
Şu'arā-i ehl-i sünnet ve'l-cemā'at yā Resūla'llāh

velī:

1. velīler:-ler

Kaside 38

Mısra: 7

*Cenāb-ı Hakk'a yakınlık mertebesini
kazanmış olan seçkin kul, Allah'ın dostu ve sevgili
kulu.*

Velīler eylemez imdād nebīlerden şefā'at yok
Ümīdim var bi-izni'llāh şefī' ol yā Resūla'llāh

2. velīler:-ler

Kaside 45

Mısra: 11

*Cenâb-ı Hakk'a yakınlık mertebesini
kazanmış olan seçkin kul, Allah'ın dostu ve sevgili
kulu.*

Nebîler içmedi bunu velîler içmedi söyler
Muhabbet ehli çok ağlar ne ğayret yâ Resûla'llâh

3. velîdir:--dir

Kaside 59

Mısra: 4

*(Ar.) Cenâb-ı Hakk'a yakınlık mertebesini
kazanmış olan seçkin kul, Allah'ın dostu ve sevgili
kulu.*

Hasan nûreyni 'ayneynim Hüseyin kalb-i
hayâtımdır
'Alî dâmâdınız Hakk'a velîdir yâ Resûla'llâh

4. veliyye:-y, -ye

Kaside 63

Mısra: 11

Ermiş kişi, velî.

Veliyye farz olan oldur nebiyye ittibâ' etmek
Hasan Hilmî itâ'atde qarîbdır yâ Resûla'llâh

5. velîler:--ler

Kaside 103

Mısra: 8

*(Ar.) Cenâb-ı Hakk'a yakınlık mertebesini
kazanmış olan seçkin kul, Allah'ın dostu ve sevgili
kulu.*

Hasan Hilmî hasîs olma şehâvet eyle hayrât kıl
Velîler hâdimi Hakk'da vefâdır yâ Resûla'llâh

6. velîdir:--dir

Kaside 107

Mısra: 13

(Ar.) Cenâb-ı Hakk'a yakınlık mertebesini

*kazanmış olan seçkin kul, Allah'ın dostu ve sevgili
kulu.*

Hasan Hilmî muhabbetlü velîdir cümle aşhâba
Ebûbekrî 'Ömer 'Osmân 'Alî'dir yâ Resûla'llâh

7. velîdir:--dir

Kaside 119

Mısra: 6

*Cenâb-ı Hakk'a yakınlık mertebesini
kazanmış olan seçkin kul, Allah'ın dostu ve sevgili
kulu.*

Ėam-ı hasretle yandıkça Hasan Hilmî şîhhat buldı
Ėam-ı dünyâyı terk itse velîdir yâ Resûla'llâh

8. velîler:--ler

Kaside 150

Mısra: 8

*(Ar.) Cenâb-ı Hakk'a yakınlık mertebesini
kazanmış olan seçkin kul, Allah'ın dostu ve sevgili
kulu.*

Hasan Hilmî ne Eyyüb'dür ne İsmâ'îl ne İbrâhîm
Velîler meslegi aşlı cefâdır yâ Resûla'llâh

9. velîler:--ler

Kaside 214

Mısra: 4

*(Ar.) Cenâb-ı Hakk'a yakınlık mertebesini
kazanmış olan seçkin kul, Allah'ın dostu ve sevgili
kulu.*

Ėanâ'at kenz-i lâ yefnâ şabır miftâh-ı râhatdır
Velîler kîsesi kıymet i i'tibârî yâ Resûla'llâh

10. velî:

Kaside 311

Mısra: 3

"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Mücâhid şüretâ ber-bâd velî ma'nâda sulţândır
Kânâ'at zahmeti gâzî gıdâsı yâ Resûla'llâh

ve'l-ihsân:

1. ve'l-ihsân:

Kaside 34

Mısra: 6

Bağışlanan şey, bahşiş, atıye.

Uyandı uykudan sulţân şerî'atla okur fermân
Bi-hamdî'llâhi ve'l-ihsân müzeyyen yâ
Resûla'llâh

vesâ'il:

1. vesâ'il:

Kaside 79

Mısra: 8

Sebep.

Anınçün cümle aşhâblar nikâhı itdiler rağbet
Kimi kavlen kimi fi'len vesâ'il yâ Resûla'llâh

2. vesâ'il:

Kaside 173

Mısra: 2

Sebep.

Ṭarîk-i mağfîret bâbı mesâ'il yâ Resûla'llâh
Rızâ-i rahmete terğîb u vesâ'il yâ Resûla'llâh

3. vesâ'il:

Kaside 218

Mısra: 2

Sebep.

Muhabbet minber-i vuşlat delâ'il yâ Resûla'llâh
Medîne Mekke fi'l-vâkı' vesâ'il yâ Resûla'llâh

vesîle:

1. vesîle:

Kaside 54

Mısra: 4

Yol, vasıta II Bahane, sebep.

Delîlim reh-berim Qur'ân şifâdır hastaya îmân
Vesîle 'ilm-i 'irfâna kavâ'id yâ Resûla'llâh

vesvâs ider:

1. vesvâs ider:--er

Kaside 138

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Vesvese etmek.

Ḥasan Ḥilmî kıyâm itse melekler hıfz ider kalbîn
Neden vesvâs ider şeytân şaşırdı yâ Resûla'llâh

vezîr:

1. vezîre:-e

Kaside 34

Mısra: 13

Vezir I makam, mevki.

Vezîre i'timâd itme benim irşâdlı sulţânım
Delîlim dilde destânım müdebber yâ Resûla'llâh

2. vezîriñ:--iñ

Kaside 107

Mısra: 1

1- Osmanlılarda sivil ve askerî yetkileri olan ve paşa sanına erişmiş bulunan en yüksek aşamalı görevli. 2- (Bağlama göre) Dört halife.

Vezîrîñ dâr-ı dünyâda ‘adîldir yâ Resûla’llâh
Ebûbekrî ‘Ömer ‘Osmân ‘Alîdir yâ Resûla’llâh

3. **vezîrdir:--dir**

Kaside 149

Mısra: 12

Vezir.

Hasan Hilmî kuluñ kemter muhabbet şemsini
göster
Ziyâsı kalbe düşdükçe vezîrdir yâ Resûla’llâh

4. **vezîrim:--im**

Kaside 200

Mısra: 6

Vezir, padişah. II Önder, rehber.

Muhabbet seyfidir kudret kesersem nefsi-i
emmârem
Hasan Hilmî ‘adîl olsa vezîrim yâ Resûla’llâh

vezîr miyüm:

1. **vezîr miyüm:--mi, -yüm**

Kaside 21

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

*I.Osmanlı Devleti’nde askerî ve idârî yetkisi
olan en yüksek rütbedeki devlet memuru, vezirlik
rütbesine sâhip kimse II Manevi makam.*

Hasan Hilmî muhabbetle şerî‘at gârına girdi
Medîneñ ‘âşıkı olsa vezîr miyüm yâ Resûla’llâh

vezîr olduñ:

1. **vezîr olduñ:--du, --ñ-du, -ñ**

Kaside 21

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Vezir olmak. II Makam, mevki sahibi olmak.

Muhabbetle vezîr olduñ sa‘âdet saña Yemlîhâ
Kerâmet Mekşelînâ‘da da bilür miyüm yâ
Resûla’llâh

vezîr olsa:

1. **vezîr olsa:--sa**

Kaside 96

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Vezirlik makamında bulunmak.

Şafâ bâdı şafâ eyler muhabbet pâdişâhımdır
Gönül manşıb vezîr olsa güler mi yâ Resûla’llâh

vezîr olsun:

1. **vezîr olsun:--sun**

Kaside 265

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Vezirlik makamına gelmek.

Kerem kıl bâb-ı lütfından Hasan Hilmî vezîr olsun
Yazarsa va‘de-i vuşluñ ümîde yâ Resûla’llâh

vezn ider:

1. **vezn ider:--er**

Kaside 323

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Manzum hale getirmek, vezin ölçüsü.

Yazup nazm eylemiş ‘aşk-ı şerî‘at vezn ider
Hakkı
Muhabbet ‘ilmi miftâhı şehâdet yâ Resûla’llâh

vir:

1. vir:

Kaside 13

Mısra: 4

Bağışlamak, ihsan etmek.

Göñül mehdî vücūdumda ğıdāsız bir yetīm
ma‘şūm
Tükenmez südlü deryāsın ki süd vir yâ
Resûla’llâh

2. virirse:-ir, -se

Kaside 32

Mısra: 16

Bağışlamak, ihsan etmek.

Çeker hasret-i teni el-ân kara yüzli Hâsan Hilmî
Virirse ‘arz-ı hâlini oku bak yâ Resûla’llâh

3. virirsen:-ir, -sen

Kaside 56

Mısra: 6

Bağışlamak, ihsan etmek.

Libâsım zâhire yandı mürîdim ma‘nevî ‘uryân
Virirsen ma‘nevî kaftân giyerim yâ Resûla’llâh

4. vir:

Kaside 62

Mısra: 8

"Vermek" || Bahşetmek, bağışlamak.

Açılmış pencere kalbde ziyâ ister Hâsan Hilmî
Vücûdî nûra ğark olsun ziyâ vir yâ Resûla’llâh

5. virsen:-se, -ñ

Kaside 68

Mısra: 10

Vermek.

Hayâtın havz-ı kevşerden baña bir nebzecik
Kevşer
Virsen ben de ‘atşânım içirim yâ Resûla’llâh

6. vir:

Kaside 113

Mısra: 2

I. Vermek. II. Bağışlamak, ihsan etmek.

Göñül mürġî şorar kısmet haber vir yâ Resûla’llâh
‘Amel bâġı muhâbbetden ğidâ vir yâ Resûla’llâh

7. viren:-en

Kaside 129

Mısra: 1

Vermek.

Viren virdi göñül virdi Muḥammed yâ Resûla’llâh
Gelen gitdi giden bildi Muḥammed yâ Resûla’llâh

8. vir:

Kaside 188

Mısra: 1

"Vermek" || Bahşetmek, bağışlamak.

Şabî göñlüm süd ister vir beşikde yâ Resûla’llâh
Yüz üstüne süründükçe eşikde yâ Resûla’llâh

9. virirsin:-ir, -sin

Kaside 188

Mısra: 5

"Vermek" || Bahşetmek, sunmak, ihsan etmek.

Virirsin kâse-i südle Hâsan Hilmî içir kanmaz
Tükenmez südlü deryāsın inekde yâ Resûla’llâh

10. **virir:-ir**

Kaside 207

Mısra: 3

1. *Vermek.*

‘İlâcı dest-i kudretle virir Lokmân Hekîm ammâ
Seniñ ‘aşkıñla hoş gönlüm kederden yâ
Resûla’llâh

11. **virilmiş:-il, -miş**

Kaside 226

Mısra: 4

*"Vermek"; bağışlamak, bahşetmek || Allah'ın
kullarına lütuf ve keremi.*

Mücâhidler riyâzetle kırarlar mâ-sivâ küfrün
Virilmiş ‘âşıkâ Hâk’dan kılıçdır yâ Resûla’llâh

12. **virilmiş:-il, -miş**

Kaside 269

Mısra: 6

"Vermek" || Bahşetmek, ihsan etmek.

Hasan Hilmî harâretle yazarsa ‘aşk kitabını
Virilmiş aña nuşretle elinde yâ Resûla’llâh

vir:-

1. **virin:-iñ**

Kaside 73

Mısra: 5

Bağışlamak, ihsan etmek.

Vaşıyyet eyleyüp didiñ zekâtını viriñ ümmet
Bulur rızkına ol vus‘at buyurduñ yâ Resûla’llâh

2. **vir:**

Kaside 113

Mısra: 6

Bağışlamak, ihsan etmek.

Hasan Hilmî habîb olmaz harâbdır hastadır rûhı
Bırakma ellere muhtâc şifâ vir yâ Resûla’llâh

3. **virir:--ir**

Kaside 120

Mısra: 13

Vermek, bağışlamak, ihsanda bulunmak.

Virir rızkını bol eyler diler ‘ömrünü tûl eyler
Hulûş itmek ‘ibâdetde nikâhdır yâ Resûla’llâh

4. **virirler:--ir, --ler**

Kaside 239

Mısra: 6

"Vermek"; bağışlamak, bahşetmek.

Hasan Hilmî gülüstânı gezerse her seher vahtı
Virirler zâkire güller habîbden yâ Resûla’llâh

5. **virmiş:--miş**

Kaside 298

Mısra: 2

Vermek, bahşetmek.

Muhabbet meleke mâlik muraḥḥaş yâ Resûla’llâh
Hüdâ virmiş saña meb‘ûs-ı muḥaşşaş yâ
Resûla’llâh

6. **virsem:-se, -m**

Kaside 331

Mısra: 6

Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.

Hasan Hilmî ‘aceb defter yazarsa tuḥfe-i ‘aşkıñ
Hediye virsem şâha lâıyık yâ Resûla’llâh

virân:

1. **vîrân:**

Kaside 182

Mısra: 6

Far. Yıkık, dökük harap.

Temelsiz yerleri tütmuş direksiz gökleri aşmış
Bu gün ma'mûr yarın vîrân hārâb da yâ
Resûla'llâh

vird:

1. **virdim:--im**

Kaside 52

Mısra: 1

*Günlük dualar, düzenli bir şekilde belli
zamanlarda okunmak üzere ayet, hadis ve
ermişlerin sözlerinden derlenmiş dualar.*

Mürîdim dâ'imâ virdim yâ Allâh yâ Resûla'llâh
Mu'inim ism-i a'zamdır yâ Allâh yâ Resûla'llâh

2. **virdiñ:--iñ**

Kaside 61

Mısra: 5

Zikir, dua.

Muhabbetle ğanî kalbim seniñ virdiñ sarâyımdır
Hasan Hilmî kuluñ hâdim sarâya yâ Resûla'llâh

3. **virdi:--i**

Kaside 114

Mısra: 1

Dua, zikir.

Oğur virdi tamâm eyler bu 'âşık yâ Resûla'llâh
Kitâb-ı 'aşkı hatm eyler bu 'âşık yâ Resûla'llâh

4. **virdi:--i**

Kaside 129

Mısra: 1

Dua, zikir.

Viren virdi gönül virdi Muḥammed yâ Resûla'llâh
Gelen gitdi giden bildi Muḥammed yâ Resûla'llâh

5. **virdi:--i**

Kaside 129

Mısra: 1

Dua, zikir.

Viren virdi gönül virdi Muḥammed yâ Resûla'llâh
Gelen gitdi giden bildi Muḥammed yâ Resûla'llâh

6. **virdim:--im**

Kaside 133

Mısra: 6

Dua, zikir.

Nüşa-i kudret cemâliñ enbiyâlar hâtemi
Virdim olsun tâ kıyâmet yâ Muḥammed Muştafâ

7. **virdi:--i**

Kaside 212

Mısra: 3

Dua, zikir.

Ne ni'met ni'met-i pâkdır okur 'âşıklarıñ virdi
Cemâliñ bâğına girdi ğıdâya yâ Resûla'llâh

8. **virdim:--im**

Kaside 289

Mısra: 4

Dua, zikir.

Günâha ğarķ-ı düçârım amân imdâda muhtâcım
Virdim yâ Raḥman yâ Ğufrân mudaķķık yâ
Resûla'llâh

vird oldı:

1. vird oldı:-dı

Kaside 43

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Diline dolamak, sürekli tekrar etmek, zikir etmek.

İnābe eyledim saña şerī‘at baña vird oldı
Baña Qur‘ān delīl oldı ‘ināyet yā Resūla’llāh

vird-i pākım:

1. vird-i pākım:--im

Kaside 133

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Temiz dua, içten yapılan samimi dua.

Ey Hasan Hilmī o şāhiñ ümmetisin ğam yeme
Ġuşşakārım vird-i pākım yā Muḥammed Muşţafā

vird-i şehergāhī:

1. vird-i şehergāhī:

Kaside 30

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Seher vaktinde zikir çekmek, Allah'ı anmak.

Haftı esrār-ı ‘aşkıñla çeküp vird-i şehergāhī
Cihāna münteşir oldı görürdüm yā Resūla’llāh

vird-i ve’l-fecr:

1. vird-i ve’l-fecr:

Kaside 76

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Fecr suresi. "Fecre yemin olsun" anlamında
Fecr suresi 1. ayet.*

İderdi fakrı ile fahrı okurdu vird-i ve’l-fecr
Ebā Eyyūbe’l-Enşāri şāḫābeñ yā Resūla’llāh

virse:

1. virse:

Kaside 21

Mısra: 8

Bahşetmek.

Debernüş dā’imā ḫaḫdır devā ister Ta‘ālādan
Şifā-i Şāzenüş virse içer miyüm yā Resūla’llāh

vişāl:

1. vişāl:

Kaside 36

Mısra: 3

Buluşma, yâre kavuşma, vuslat.

Marîz gönlüm devā ister muḫabbetlü vişāl göster
Kerāmetlü hidāyetdir tarîḫat yā Resūla’llāh

2. vişāldır:-dır

Kaside 42

Mısra: 8

Kavuşma. II Hz. Muhammed'e kavuşma.

Cemālu’llāh müsāvīdir seniñ ism-i şerīfñle
Anıñçün ‘aşıkıñ zikri vişāldır yā Resūla’llāh

3. vişāl:

Kaside 43

Mısra: 7

Buluşma, yâre kavuşma, vuslat.

Felek burcı hidāyetden vişāl bābıñ küşād kıldı
Göñül beytiñ tavāf kıldı cemālīñ yā Resūla'llāh

4. vişāle:-e

Kaside 60

Mısra: 6

(Ar.) Sevdigine kavuşma, vuslat.

Elim bende gözüm sende göñül na'tıñ okur şimdi
Muhabbetlü melek mürsel vişāle yā Resūla'llāh

5. vişālen:--en

Kaside 78

Mısra: 4

Buluşma; sevdigine kavuşma.

Orucumuz qabul eyler ümidim var hüdāmızdan
Bu gün bayrām namāzında vişālen yā Resūla'llāh

6. vişālīñ:-iñ

Kaside 98

Mısra: 5

Ulaşmak, kavuşmak.

Hasan Hilmī ümīd eyler vişālīñ hamrini ister
Cemālīñ 'ıdine vuşlat muhaldır yā Resūla'llāh

7. vişālīñ:-iñ

Kaside 285

Mısra: 5

(Ar.) Sevdigine kavuşma, vuslat.

Hasan Hilmī vişālīñ 'ıd idince tā ezel sekrān
Erenler meclisinde mey-furūşum yā Resūla'llāh

8. vişālīñ:-iñ

Kaside 326

Mısra: 3

(Ar.) Sevdigine kavuşma, vuslat.

Tutup şavmi şalātıyla vişālīñ 'ıyd-i ekberdir
Toğuz tekbirle şalāt-ı 'ıd kıarsam yā Resūla'llāh

vişāl ister:

1. vişāl ister:--r

Kaside 89

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kavuşmayı isteme.

'Alāqam var 'ale't-tağdır muhibbim ente
maḥbūbım

Şalāt eyler vişāl ister revā kıl yā Resūla'llāh

2. vişāl ister:--r

Kaside 124

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kavuşmayı isteme.

Cemāline olan 'āşık göñüldür yā Resūla'llāh
Vişāl ister odur 'uşşāk göñüldür yā Resūla'llāh

vücūd:

1. vücūduñ:-uñ

Kaside 3

Mısra: 3

Varlık, mevcudiyet.

Vücūduñ nūr-ı kudretdir anıñçün sāyesi olmaz
Medīneñ bağ-ı cennetdir girince yā Resūla'llāh

2. vücūdum:-um

Kaside 6

Mısra: 2

Beden, cisim, varlık.

Yanarım âteş-i ‘aşka yetiş gel yâ Resûla’llâh
Vücûdum yandı kül oldu şavur gel yâ Resûla’llâh

3. **vücûdum:-um**

Kaside 7

Mısra: 6

İnsan bedeni; mevcudiyet, varlık.

Ezelde vuşlatuñ zevki gelince hâtıra bir dem
Vücûdum ṯarumâr itdi habîrsin yâ Resûla’llâh

4. **vücûdum:-um**

Kaside 11

Mısra: 3

Beden, cisim, varlık.

Vücûdum nâr-ı ‘aşkıñla yanar kırk yıl tamâm oldu
Muhabbetden haber geldi sevindim yâ Resûla’llâh

5. **vücûdum:-um**

Kaside 12

Mısra: 8

İnsan bedeni; mevcudiyet, varlık.

Refîkim rûh-ı vuşlatda bakılsa ma‘nevî fark yok
Vücûdum vuşlata mâni‘ marîzdir yâ Resûla’llâh

6. **vücûdumda:-um, -da**

Kaside 13

Mısra: 3

İnsan bedeni; mevcudiyet, varlık.

Göñül mehdî vücûdumda gıdâsız bir yetim
ma‘şûm
Tükenmez südlü deryâsın ki süd vir yâ
Resûla’llâh

7. **vücûd:**

Kaside 14

Mısra: 3

İnsan bedeni; mevcudiyet, varlık.

Vücûd yerde göñül gökde ziyâret ravzası kalbde
Haber vir ravza-i bâbıñ açarsan yâ Resûla’llâh

8. **vücûdum:-um**

Kaside 17

Mısra: 2

İnsan bedeni; mevcudiyet, varlık.

Ümîdim rahmet-i Hakk’dır şefâ‘at yâ Resûla’llâh
Vücûdum aşlı toprakdır şefâ‘at yâ Resûla’llâh

9. **vücûdum:-um**

Kaside 17

Mısra: 3

İnsan bedeni; mevcudiyet, varlık.

‘Ademden Hakk ‘anâsırla vücûdum eyledi izhâr
Gine bir gün olur ma‘dûm şefâ‘at yâ Resûla’llâh

10. **vücûdum:-um**

Kaside 27

Mısra: 3

Beden, cisim, varlık.

Vücûdum ravza-i kabriñ hayâliñ kalbde
medfûndur

Ziyâret eylerem her dem türâbı yâ Resûla’llâh

11. **vücûduñ:-uñ**

Kaside 34

Mısra: 3

*İnsan gövdesi, ten, cisim, beden. Tanıkların
tümünde ilk “var olma” anlamını da tasavvufî
anlamda düşündürecek karineler bulunmaktadır.
(Hz. Muhammed bağlamında).*

Vücūduñ mazharı haqđır sıfātūñ zāt ile kâim
Devā derde gelür dā'im mütediyyin yā
Resūla'llāh

12. vücūd:

Kaside 38

Mısra: 5

İnsan bedeni; mevcudiyet, varlık.

Vücūd devrān ider derdi devā ister zehirlenmiş
Meger fermān mühürlenmiş cezāmdır yā
Resūla'llāh

13. vücūdı:-ı

Kaside 62

Mısra: 8

Beden gövde.

Açılmış pencere kalbde ziyā ister Hāsan Hilmī
Vücūdı nūra ğarq olsun ziyā vir yā Resūla'llāh

14. vücūduñ:-uñ

Kaside 64

Mısra: 1

(Hz. Muhammed'in) bedeni, varlığı.

Vücūduñ 'ayn-ı rahmetdir cihāna yā Resūla'llāh
Mücevhderdir müsemmañız mekāna yā Resūla'llāh

15. vücūdum:-(u)m

Kaside 65

Mısra: 1

Beden, cisim, gövde. II Âşığın kendisi.

Vücūdum nār-ı 'aşkınla pişirdim yā Resūla'llāh
Bu 'aqlım fikr-i 'aşkınla şaşırdım yā Resūla'llāh

16. vücūd:

Kaside 68

Mısra: 5

Beden.

Ciger bişdi kebāb oldu vücūd gitti ħarāb oldu
Şeker şerbetleri senden uçandı yā Resūla'llāh

17. vücūdum:-(u)m

Kaside 70

Mısra: 1

Beden, cisim, gövde. II Âşığın kendisi.

Vücūdum âteşe yandı kebābdır yā Resūla'llāh
Bize lütfen 'atā kılsañ şevābdır yā Resūla'llāh

18. vücūduñ:-uñ

Kaside 101

Mısra: 1

(Hz. Muhammed'in) bedeni, varlığı.

Vücūduñ rahmet-i kevn u mekāndır yā
Resūla'llāh
Zuhūruñ bā'is-ü emn u emāndır yā Resūla'llāh

19. vücūd:

Kaside 134

Mısra: 5

Beden, cisim, varlık.

Hāsan Hilmī vücūd destī şuyu feyz-i ilāhīdir
Tükenmez çeşme-i kudret cevābdır yā Resūla'llāh

20. vücūduñ:-uñ

Kaside 149

Mısra: 1

(Hz. Muhammed'in) bedeni, varlığı.

Vücūduñ nūr-ı ervāhı rüsüldür yā Resūla'llāh
Göründi cüz'-ü a'zam 'ayn-ı küldür yā
Resūla'llāh

21. **vücūdum:-(u)m**

Kaside 171

Mısra: 2

(Âşığın) bedeni, cismi.

Bedeldir nefsim keşersem yâ Resûla'llâh
Vücūdum mâ-sivâ hepden geçersen yâ
Resûla'llâh

22. **vücūdum:-(u)m**

Kaside 171

Mısra: 11

(Âşığın) bedeni, cismi.

Şavurdum mâlî emlakî vücūdum hâki eflâki
Hasan Hilmî değil bâkî şanursam yâ Resûla'llâh

23. **vücūduñ:-uñ**

Kaside 197

Mısra: 6

Beden, cisim, gövde.

Hasan Hilmî gönül mürğî muhabbetle ğdâlanmış
Vücūduñ aşl-ı eczâsı türâbdır yâ Resûla'llâh

24. **vücūdum:-(u)m**

Kaside 231

Mısra: 3

(Âşığın) bedeni, cismi.

O nûra tākātım yokdur vücūdum tārūmâr oldı
Gelince rûha fermân-ı len terânî yâ Resûla'llâh

25. **vücūdumda:-um, -da**

Kaside 232

Mısra: 3

Vücut, beden, gövde. II Âşığın bedeni.

İki hayye vücūdumda biri nefsim biri şeytân
Emerler kan-ı insânı inkiyâda yâ Resûla'llâh

26. **vücūduñ:-uñ**

Kaside 291

Mısra: 3

Beden, cisim, varlık.

Seherde fetḥ olur feyzi vücūduñ dīde-i baḥta
Fırâkıñ ḥâtıra gelmek kederdir yâ Resûla'llâh

27. **vücūduñ:-uñ**

Kaside 317

Mısra: 1

(Hz. Muhammed'in) bedeni, varlığı.

Vücūduñ rahmet-i 'âlem ser-â-pâ yâ Resûla'llâh
Kemâliñ kerem itdi Ḥaḳ ta'âlâ yâ Resûla'llâh

28. **vücūduñ:-uñ**

Kaside 327

Mısra: 6

(Hz. Muhammed'in) bedeni, varlığı.

O nürdur ey Hasan Hilmî bi-sırr-ı nûr-ı
bi'smi'llâh
Vücūduñ ḥâk-i rahmetle yoğrulmuş yâ
Resûla'llâh

vücūd- ender- harâb oldu:

1. **vücūd- ender- harâb oldu:-dı**

Kaside 27

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Salikin mecazi vücuddan soyulup hakiki
vücudla mevcut olması.

'Amâret eyledim rûhum vücūd- ender- harâb oldu
N'ider emvâlî emlakî harâbı yâ Resûla'llâh

vücüd şehri:

1. vücüd şehri:-i

Kaside 70

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Beden şehri II Şairin kendisi.

Nedir bu gizli dert bende ezelden berü müştâkıım
Cemâline vüçüd şehri hârâbdır yâ Resûla'llâh

vücüd şehrinde:

1. vücüd şehrinde:--n, --de

Kaside 164

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Beden şehri II Âşığın kendisi.

Vücüd şehrinde dil mürğî seniñ vaşfıñ tavâfiçün
Şeher vaqtinde 'aşk-nâme yazarmış yâ
Resûla'llâh

vücüd şehrinin:

1. vücüd şehrinin:-in, -i

Kaside 27

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Beden şehri II Âşığın kendisi.

Vücüd şehrinin terk itdi gönül gitdi muhâcirdir
Medînenen mekân ister bu a 'râbî yâ Resûla'llâh

vürüd:

1. vürüduñ:-uñ

Kaside 292

Mısra: 4

Gelme, ulaşma.

Şıfât-ı zât-ı haq zât-ı şıfâtından mezâhirdir
Bîrûn-ı ğayb-ı muṭlaqdan vürüduñ yâ Resûla'llâh

vus'at bulur:

1. vus'at bulur:--ur

Kaside 73

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Genişliğe (Manevi sırları idrak kapasitesi)
erişmek, ulaşmak.*

Vaşıyyet eyleyüp didiñ zekâtını viriñ ümmet
Bulur rızqına ol vus'at buyurduñ yâ Resûla'llâh

vuşlat:

1. vuşlatıñ:-uñ

Kaside 7

Mısra: 5

Kavuşma günü, sevgiliye kavuşma günü.

Ezelde vuşlatıñ zevki gelince hâṭıra bir dem
Vücüdüm ṭarumâr itdi ḥabîrsin yâ Resûla'llâh

2. vuşlata:-a

Kaside 12

Mısra: 8

Kavuşma (Allah'a ulaşma bağlamında).

Refîkîm rûḥ-ı vuşlatda bakılsa ma'nevî fark yok
Vücüdüm vuşlata mâni' marîzdir yâ Resûla'llâh

3. vuşlat:

Kaside 14

Mısra: 5

Kavuşma (Hz. Muhammed bağlamında).

Göñül yandı eager bişdi bize vuşlat naşib olmaz
Ne hikmetdir Hasan Hilmî ko yansun yâ
Resûla'llâh

4. vuşlâtı:-ı

Kaside 29

Mısra: 8

Kavuşmak, ulaşmak.

Hasan Hilmî südüñ içdi bütün dünyâyı terk itdi
Hayâliñ vuşlâtı kâfi görürsem yâ Resûla'llâh

5. vuşlat:

Kaside 32

Mısra: 5

Kavuşma (Hz. Muhammed bağlamında).

Eser vuşlat yeli bir gün uçar bülbül yele karşı
Kafesde bülbülün cânı şıkıldı yâ Resûla'llâh

6. vuşlat:

Kaside 43

Mısra: 11

Kavuşma (Hz. Muhammed bağlamında).

İki düşmân yolum kesdi saña vuşlat idi kaçdım
Yetiş imdâda amân dostum habîbim yâ
Resûla'llâh

7. vuşlât:

Kaside 75

Mısra: 3

(Ar.) Kavuşma, ulaşma.

Meded kıl sevdiğim Ahmed bize vuşlât Burâk'ını
Piyâde kalmışam berr u yabânda yâ Resûla'llâh

8. vuşlât:

Kaside 77

Mısra: 13

(Ar.) Kavuşma, ulaşma.

Oruç vuşlât Burâk'ıdır Hasan Hilmî oruç tutsun
Saña hâlini 'arz itsün şefâ'at yâ Resûla'llâh

9. vuşlata:-a

Kaside 80

Mısra: 4

(Ar.) Kavuşma, ulaşma.

Henüz hicret yeli esdi çekildi kârübân yolda
Açıldı vuşlata sancâk esirge yâ Resûla'llâh

10. vuşlatdır:-dır

Kaside 80

Mısra: 6

Kavuşmak, ulaşmak.

Hasan Hilmî muhâcirdir değil şûrî hakîkatdır
Murâdı saña vuşlatdır kabûl kıl yâ Resûla'llâh

11. vuşlata:-a

Kaside 84

Mısra: 1

(Ar.) Kavuşma, ulaşma.

Cemâliñ vuşlata bâ'is namâzdır yâ Resûla'llâh
Rızâ-i cennete miftâh namâzdır yâ Resûla'llâh

12. vuşlata:-a

Kaside 86

Mısra: 6

(Ar.) Kavuşma, ulaşma.

Cemâlisten çeker hasret Hasan Hilmî bu dünyâda
Mu'in ol vuşlata ırgür cinânda yâ Resûla'llâh

13. vuşlatıñ:-ıñ

Kaside 90

Mısra: 4

Kavuşmak, birleşmek, bir şeye ulaşmak. II
Sevgiliye kavuşmak.

Bu 'aşk tãc-ı devletdir naşib olsa anı geysen
Cemâliñ vuşlatıñ görsem dilerim yâ Resûla'llâh

14. vuşlat:

Kaside 98

Mısra: 6

(Ar.) Kavuşma, ulaşma.

Hasan Hilmî ümîd eyler vişâliñ hamrini ister
Cemâliñ 'îdine vuşlat muhaldır yâ Resûla'llâh

15. vuşlatdır:--dır

Kaside 204

Mısra: 6

Kavuşmak, ulaşmak.

Hasan Hilmî bu 'aşk derdi 'ilâciyla def'i olmaz
bil
Devâsı saña vuşlatdır bilürsin yâ Resûla'llâh

16. vuşlat:

Kaside 287

Mısra: 3

(Sevgiliye) kavuşma, ulaşma.

Delîl-i 'aşk-ı şevkiñle dem dem-â-dem vuşlat
istersem
Mezâk-ı muhabbetle mesrûr-ı 'aşkız yâ
Resûla'llâh

vuşlat diler:

1. vuşlat diler:--r

Kaside 97

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kavuşmayı istemek.

Oğur vaşfiñ kitâbını şehir vaktinde 'aşıklar
Şedâ eyler diler vuşlat 'acîbim yâ Resûla'llâh

2. vuşlat diler:--r

Kaside 99

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kavuşmayı istemek.

Hasan Hilmî marîz oldı güzel derdidir derdi
Diler vuşlat şihhat bulsa şahîhe yâ Resûla'llâh

vuşlat-ı zevke:

1. vuşlat-ı zevke:--e

Kaside 120

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Zevke ulaşmak.

Nihâyet zevk-i cismânî anıñ fevkinde zevk olmaz
Cemâli vuşlat-ı zevke nikâhdır yâ Resûla'llâh

vüşül:

1. vüşülüñ:--uñ

Kaside 260

Mısra: 1

Vasıl olma, varma, kavuşma, erme.

Mine'r-rahmân muhabbetdir vüşülüñ yâ
Resûla'llâh
Halîlu'llâh rahmetdir uşülüñ yâ Resûla'llâh

yâ:

1. yā:

Kaside 31

Mısra: 9

Ünl. Duygu ve düşüncüyü güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlelerin başında kullanılır.

Muḥabbetlū enībū'llāh şala yā eyyühā'l-'uşşāk
Mu'allimdir Ḥasan Ḥilmī teberrük yā Resūla'llāh

2. yā:

Kaside 34

Mısra: 8

Ünl. Duygu ve düşüncüyü güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlelerin başında kullanılır.

'Aceb gizlendi 'ārifler sükūta vardı ehlu'l-llāh
Sa'adet seyfi yā Fettāh müdevver yā Resūla'llāh

3. yā:

Kaside 38

Mısra: 9

Nida, ey.

İşitdim nefsi yā nefsi semādan bir bülend-āvāz
Açıldı na'tına āğāz sezāvār yā Resūla'llāh

4. yā:

Kaside 69

Mısra: 33

" Ey! " anlamında bir seslenme sözü.

Nidā geldi ki yā Ādem Ḥabībim'le du'ā kılsañ
Ebed cennetde çıkmazdın şefā'at yā Resūla'llāh

5. yā:

Kaside 92

Mısra: 1

Ve yahut, veya.

Namāz yā rūḥuma rahmet ğidā mı yā Resūla'llāh
Zemīn-i ḳalbime ḥikmet namāz mı yā Resūla'llāh

yā Allāh:

1. yā Allāh:

Kaside 52

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ım, ey Rabbim.

Yemez içmez uyumazlar nazar kıl āsumān ehli
Ki bir dem ğāfil olmazlar okurlar yā Allāh yā
Resūla'llāh

2. yā Allāh:

Kaside 52

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ım, ey Rabbim.

Mürīdim dā'imā virdim yā Allāh yā Resūla'llāh
Mu'ınim ism-i a'zamdır yā Allāh yā Resūla'llāh

3. yā Allāh:

Kaside 52

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ım, ey Rabbim.

Mürīdim dā'imā virdim yā Allāh yā Resūla'llāh
Mu'ınim ism-i a'zamdır yā Allāh yā Resūla'llāh

4. yā Allāh:

Kaside 52

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ım, ey Rabbim.

Döner gökler devā eyler melekler ḥaḳḳ tavāf eyler
İşitdim kāināt söyler yā Allāh yā Resūla'llāh

5. **yā Allāh:**

Kaside 52

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ım, ey Rabbim.

Seher vakti horos söyler ki dir kum yā eyyühā'l-
ğāfil

Uyan gel sevdiğim 'ākil yā Allāh yā Resūla'llāh

6. **yā Allāh:**

Kaside 52

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ım, ey Rabbim.

Hasan Hilmī zamān ehli zemīne mālīk oldukça
Yıkar kabriñ yapar bir köşk bu a'mā yā Allāh yā
Resūla'llāh

yā fettāh:

1. **yā fettāh:**

Kaside 76

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Kullarının kapalı işlerini açan Cenabıhak:
Ya fettāh-ı kerīm.*

Sefer rāhında yā Fettāh o sultān çekdi sancāğı
Ebā Eyyūbe'l-Enşāri şāhābeñ yā Resūla'llāh

yā ğaffār:

1. **yā ğaffār:**

Kaside 110

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey çok bağışlayıcı olan (Allah'ım).

İderse tevbe istiğfār kebā'irden olur ma'sūm
Okur esmāı yā Ğaffār kitābdır yā Resūla'llāh

yā ğufrān:

1. **yā ğufrān:**

Kaside 289

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey affeden, bağışlayan Allah'ım.

Günāha ğark-ı dūçārım amān imdāda muhtācım
Virdim yā Raḥman yā Ğufrān mudaḳḳıḳ yā
Resūla'llāh

yā ḥabību'llāh:

1. **yā ḥabību'llāh:**

Kaside 274

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın sevgilisi (Hz. Muhammed)!

Ḥayā eyler Ḥasan Hilmī meded kıl yā Ḥabību'llāh
Okunsa defter-i 'iṣyān 'azāba yā Resūla'llāh

yā ḥak:

1. **yā ḥak:**

Kaside 163

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allahım!

Hasan Hilmī gönül kuşdur 'ibādet ol kuşuñ rūhı
Seher vakti okur yā ḥak öterler yā Resūla'llāh

yā hūdān:

1. yā hūdan:--dan

Kaside 281

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'im!.

Livā-yı leşker-i şahrā kurulmuş kurb-ı rahmetde
Muhabbet dersi yā hūdan muḳarrer yā Resūla'llāh

yā Muhammed:

1. yā Muḥammed:

Kaside 97

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Muhammed!.

Ḥasan Ḥilmī necāt bulmaz şefā'atsiz işim bitmez
Yetiş imdāda yā Muḥammed ḥarīkim yā
Resūla'llāh

yā Muhammed muştafā:

1. yā Muḥammed muştafā:

Kaside 133

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Muhammed Mustafa.

Mürğ-ı şeb pervāneyim yā Muḥammed Muştafā
Rüz u şeb dīvāneyim yā Muḥammed Muştafā

2. yā Muḥammed muştafā:

Kaside 133

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Muhammed Mustafa.

Mürğ-ı şeb pervāneyim yā Muḥammed Muştafā
Rüz u şeb dīvāneyim yā Muḥammed Muştafā

3. yā Muḥammed muştafā:

Kaside 133

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Muhammed Mustafa.

Sā'ilem iḥsān seniñ 'ācizem noḳşān benim
Raḥmeten li'l 'ālemīnsin yā Muḥammed Muştafā

4. yā Muḥammed muştafā:

Kaside 133

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Muhammed Mustafa.

Nüşa-i kudret cemāliñ enbiyālar ḥātemi
Virdim olsun tā kıyāmet yā Muḥammed Muştafā

5. yā Muḥammed muştafā:

Kaside 133

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Muhammed Mustafa.

Tāc-ı İskender nedir taḥt-ı Süleymān istemem
Sen şehiñ kurbānıyam yā Muḥammed Muştafā

6. yā Muḥammed muştafā:

Kaside 133

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Muhammed Mustafa.

Ey Ḥasan Ḥilmī o şāhiñ ümmetisin ğam yeme
Ġuşşakārım vird-i pākım yā Muḥammed Muştafā

yā nebiyyu'llāh:

1. yā nebiyyu'llāh:

Kaside 277

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın elçisi.

Sen ol peygamber-i āhîr zamānsın yā nebiyyu'llāh
Hasan Hilmî'de 'aşk miski koçarmış yā
Resûla'llāh

2. yā rabbî:

Kaside 120

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Ey Rabbim.

Muhabbet bāğ-ı fetḥ olsun mübârek eyle yā Rabbî
Du'âlar müstecâb eyler nikâhdır yā Resûla'llāh

yā rabbî:

1. yā rabbî:

Kaside 69

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Ey Rabbim.

Serendib tağına Âdem inince kaldı hayretde
Didi yā Rabb kuşūr bende şefâ'at yā Resûla'llāh

1. yā rahman:

Kaside 289

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey acıyan, esirgeyen, bağışlayan Allah'ım.

Günâha ğarḳ-ı düçârim amân imdâda muhtâcım
Virdim yā Rahman yā Ğufrân mudakḳık yā
Resûla'llāh

2. yā rabbî:

Kaside 69

Mısra: 35

Kelime Tipi: -

Ey Rabbim.

Didi yā Rabb unutduk biz bu esmâı okurduk biz
Ğafûrsun saña muhtâcız şefâ'at yā Resûla'llāh

yā resûla'llāh:

1. yā resûla'llāh:

Kaside 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

İşitdik bāğ-ı gülzârı sevindik yā Resûla'llāh
Görünce nûr-ı beyzâı uçandık yā Resûla'llāh

yā rabbî:

1. yā rabbî:

Kaside 109

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ey Rabbim.

Ṭarîḳ-i mustakîminden ayırma bizi yā Rabbî
Hasan Hilmî ne hoş zâkir okurken yā Resûla'llāh

2. yā resûla'llāh:

Kaside 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

İşitdik bağ-ı gülzârı sevindik yâ Resûla'llâh
Görünce nûr-ı beyzâı uçandık yâ Resûla'llâh

3. yâ resûla'llâh:

Kaside 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Kemâliñ bağ-ı kudretdir cemâliñ cennet-i Tübâ
Şerî'at meyve-i hüsnâ seniñdir yâ Resûla'llâh

4. yâ resûla'llâh:

Kaside 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şalât ile selâm eyler saña şıdık ile bir 'âşık
Kıyâmetde rezîl olmaz mu'însin yâ Resûla'llâh

5. yâ resûla'llâh:

Kaside 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Kesilmez feyzi bu bağiñ memem ismi
Muhammed'dir
Hasan Hilmî emer şimdi sūdūñ yâ Resûla'llâh

6. yâ resûla'llâh:

Kaside 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hayâlinden hayâ itdim görünce yâ Resûla'llâh
Bağar kalbim gözüm sende olunca yâ Resûla'llâh

7. yâ resûla'llâh:

Kaside 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hayâlinden hayâ itdim görünce yâ Resûla'llâh
Bağar kalbim gözüm sende olunca yâ Resûla'llâh

8. yâ resûla'llâh:

Kaside 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Vücūdūñ nûr-ı kudretdir anıñçün sāyesi olmaz
Medîneñ bağ-ı cennetdir girince yâ Resûla'llâh

9. yâ resûla'llâh:

Kaside 3

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî okur hasbî sunūhâtı gelür vehbî
Kitâbı sünneti taşdıķ idince yâ Resûla'llâh

10. yâ resûla'llâh:

Kaside 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

El etdim istedim zatıñ şıfâtıñ yâ Resûla'llâh
Külâh geydim günâhkârım rahîmsin yâ
Resûla'llâh

11. yâ resûla'llâh:

Kaside 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

El etdim istedim zatın şıfâtın yâ Resûla'llâh

Külâh geydim günâhkârım rahîmsin yâ

Resûla'llâh

12. yâ resûla'llâh:

Kaside 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Naşîb oldı bi-ḥamdi'llâh enîbû hırkasın geydim

Şükür bî'at elin virdin kerîmsin yâ Resûla'llâh

13. yâ resûla'llâh:

Kaside 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

İkâmetde taḥiyyatda teşehhüdde taḥarrüb var

Müsâvîdir müsemmânız vaḥîdsin yâ Resûla'llâh

14. yâ resûla'llâh:

Kaside 4

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḳuruldı meclis-i tilmîz müderrisler muḥakkıḳdır

Ne maḥzûnem ne mesrûrem rızâdır yâ Resûla'llâh

15. yâ resûla'llâh:

Kaside 4

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Murâdım aşlı maṭlûbum naşîb oldı bi-ḥamdi'llâh

Didim ebted u bi'smi'llâh 'aṭâdır yâ Resûla'llâh

16. yâ resûla'llâh:

Kaside 4

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Rızâdır niyyetim ḥâliş icâzetle mecâz oldı

Riyâî şirki terk itdim nümâdır yâ Resûla'llâh

17. yâ resûla'llâh:

Kaside 4

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmî izin ister ki sensin ḥvâce-i 'âlem

Medîneñ bâb-ı 'ilminde gedâdır yâ Resûla'llâh

18. yâ resûla'llâh:

Kaside 5

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yağar nîsân biter kimyâ türâbda yâ Resûla'llâh

Defîneler çıkar meşhûr ḥarâbda yâ Resûla'llâh

19. yâ resûla'llâh:

Kaside 5

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yağar nîsân biter kimyâ türâbda yâ Resûla'llâh

Defîneler çıkar meşhûr ḥarâbda yâ Resûla'llâh

20. yā resūla'llāh:

Kaside 5

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Nīsāna açmışam ağızım 'Adın deryāsıdır albim
uşar d rd neler ams  kitabda y  Res la'll h

21. y  res la'll h:

Kaside 5

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

asan ilm  me birde e er alsun bu d ny da
Su'al-ender-be d rem cev bda y  Res la'll h

22. y  res la'll h:

Kaside 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yanarım  te -i 'a  a yeti  gel y  Res la'll h
V c dum yandı k l oldu  avur gel y  Res la'll h

23. y  res la'll h:

Kaside 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yanarım  te -i 'a  a yeti  gel y  Res la'll h
V c dum yandı k l oldu  avur gel y  Res la'll h

24. y  res la'll h:

Kaside 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cem li  cennete mir' t sekiz cennet med ne dir
ekildi k r b n yolda del l gel y  Res la'll h

25. y  res la'll h:

Kaside 6

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

asan ilm  okur na'tı  er 'atla yazar 'ilmi
Kit bım mustaq m a  'a çevir gel y 
Res la'll h

26. y  res la'll h:

Kaside 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Taamm l eylemez cismim za' fdir y 
Res la'll h
Fir  a  katim yokdur meded  l y  Res la'll h

27. y  res la'll h:

Kaside 7

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ezelde vu lat n zev i gelince  t ra bir dem
V c dum  rum r itdi  b rsin y  Res la'll h

28. y  res la'll h:

Kaside 7

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Simā‘ eyler belā qavliñ çalar kudret neyin dilde
Şadāsı ‘ahdi mīşākıñ ‘azīzdir yā Resūla’llāh

Taḥammül eylemez cismim za‘īfdir yā
Resūla’llāh
Fırāka tākātım yokdur meded kıl yā Resūla’llāh

29. yā resūla’llāh:

Kaside 7

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Okınsa defteri nāmıñ turur yerler döner gökler
Köpek gibi münāfıqlar ürerler yā Resūla’llāh

33. yā resūla’llāh:

Kaside 7

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Göñül ḥasta ‘ilāc ister turur qarşunda elbetde
Kerem kıl eyle gül-deste mucībem yā Resūla’llāh

30. yā resūla’llāh:

Kaside 7

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Döner qalbim degirmendir gelür ‘aşkıñ şuyu
senden
Şalātıyla selām benden sañadır yā Resūla’llāh

34. yā resūla’llāh:

Kaside 8

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Göñül gönlümde gördükçe ḥayālīñ yā Resūla’llāh
Ḥayāsından hilāl gibi tükendi yā Resūla’llāh

31. yā resūla’llāh:

Kaside 7

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmī muḥabbetle bugün taht-ı
Süleymān’dır
Musahḥar kıldı rüzgārı muḥabbet yā Resūla’llāh

35. yā resūla’llāh:

Kaside 8

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Göñül gönlümde gördükçe ḥayālīñ yā Resūla’llāh
Ḥayāsından hilāl gibi tükendi yā Resūla’llāh

32. yā resūla’llāh:

Kaside 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

36. yā resūla’llāh:

Kaside 8

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Göñül gözi görür ḥaḳdır ezel şehrinde görmüşdür
Bu hicrāndan civān ḳaddim büküldi yā
Resūla’llāh

37. yā resūla'llāh:

Kaside 8

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Göñül bağında mihrinden yeyince meyve-yi Tübā
Otuz iki dişim şimdi döküldi yā Resūla'llāh

38. yā resūla'llāh:

Kaside 8

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hasan Hilmī bi-ḥamdi'llāh muḥabbet təcını
geymiş
Seniñ sāyendedir bī-şekk ḥaḳīḳatdır yā
Resūla'llāh

39. yā resūla'llāh:

Kaside 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Şecere-i zenciriñ şerīfdir yā Resūla'llāh
Muḥabbet meyve-yi ma'nā laṭīfdir yā Resūla'llāh

40. yā resūla'llāh:

Kaside 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Şecere-i zenciriñ şerīfdir yā Resūla'llāh
Muḥabbet meyve-yi ma'nā laṭīfdir yā Resūla'llāh

41. yā resūla'llāh:

Kaside 9

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Biñ üç yüz on iki tārīḥ ğarībdir kārübān-ı 'aşḳ
Mürīd i mürşid-i Mevlā ḳalīldir yā Resūla'llāh

42. yā resūla'llāh:

Kaside 9

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Devā dīniñ diregidir enībū sālike raḥmet
Ḥasan Hilmī mürīd ḥikmet daḳīḳdır yā
Resūla'llāh

43. yā resūla'llāh:

Kaside 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

İşitdim bağ-ı Ravzanda üzüm var yā Resūla'llāh
O bağiñ bağbānına sözüm var yā Resūla'llāh

44. yā resūla'llāh:

Kaside 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

İşitdim bağ-ı Ravzanda üzüm var yā Resūla'llāh
O bağiñ bağbānına sözüm var yā Resūla'llāh

45. yā resūla'llāh:

Kaside 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ticâret kârubâniyam açarsa bâğbân bâbı

Muhibbim hâdim-i bâba gözüm var yâ

Resûla'llâh

46. yâ resûla'llâh:

Kaside 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Bi-hamdi'llâh gönül mürğü muhabbetle

ğidâlanmış

O ni'metden lezîz gayrî ki nem var yâ Resûla'llâh

47. yâ resûla'llâh:

Kaside 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Aşup sevdâ-yı 'aşkıñla ki bir gün ravzânı görsem

Eşigine yüzüm sürsem sezâ var yâ Resûla'llâh

48. yâ resûla'llâh:

Kaside 10

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şaşup şehvetperest oldum talup deryâ-yı 'işyâna

Ricâ eyler o sultâna günâhkâr yâ Resûla'llâh

49. yâ resûla'llâh:

Kaside 10

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Sevâbım yok günâhım çok tolansam ravza-i

ķabriñ

Silüp süpürsem şakalımla sevâb var yâ

Resûla'llâh

50. yâ resûla'llâh:

Kaside 10

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ne miķdâr mücrim olsam da şefâ'at eylemek

şânıñ

ķabul eyler niyâzını ümîd var yâ Resûla'llâh

51. yâ resûla'llâh:

Kaside 10

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Esmâ-i Hüsna'dan iki esmâ mu'înimdir

Biri Settâr biri Ğaffâr ki yol var yâ Resûla'llâh

52. yâ resûla'llâh:

Kaside 10

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

ķanâ'at var 'azîz eyler ħarîş olsam rezîl eyler

Ħasan Ħilmî muhabbetde ħarîş yâr yâ Resûla'llâh

53. yâ resûla'llâh:

Kaside 11

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yenildim rāh-ı dilberde ki yandım yā Resūla'llāh
Uyurdum 'aşk-ı dilberde uyandım yā Resūla'llāh

54. yā resūla'llāh:

Kaside 11

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yenildim rāh-ı dilberde ki yandım yā Resūla'llāh
Uyurdum 'aşk-ı dilberde uyandım yā Resūla'llāh

55. yā resūla'llāh:

Kaside 11

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Vücūdum nār-ı 'aşkıñla yanar kırk yıl tamām oldı
Muhabbetden haber geldi sevindim yā Resūla'llāh

56. yā resūla'llāh:

Kaside 11

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet defteri dilde okunmaz ma'nevī ma'nā
Ledünnī defteri ra'nā okundum yā Resūla'llāh

57. yā resūla'llāh:

Kaside 11

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cemāliñ defterindendir Hasan Hilmī kitāb yazdı
Tarīk-i müstaķīm üzre kitābım yā Resūla'llāh

58. yā resūla'llāh:

Kaside 12

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Siyāh bahtım beyāz olmaz ne hāldir yā
Resūla'llāh
Su'āl itdim cevāb gelmez ne kāldir yā Resūla'llāh

59. yā resūla'llāh:

Kaside 12

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Siyāh bahtım beyāz olmaz ne hāldir yā
Resūla'llāh
Su'āl itdim cevāb gelmez ne kāldir yā Resūla'llāh

60. yā resūla'llāh:

Kaside 12

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Peşinen hāli hall eyle benim bir müşkilātım var
Mürīdim mürşidim maḥbūb revādır yā Resūla'llāh

61. yā resūla'llāh:

Kaside 12

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ġurūrı kāl i elfāzdan müberrā kıl 'atā eyle
Mezārım hāl ile tōlsa ḥabībdir yā Resūla'llāh

62. yā resūla'llāh:

Kaside 12

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Refîkîm rûh-ı vuşlatda bakılsa ma'nevî fark yok
Vücûdum vuşlata mâni' marîzdir yâ Resûla'llâh

63. yâ resûla'llâh:

Kaside 12

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî 'ilâc ister tabîbsin dertlere dermân
Okur Kur'ân yazar fermân muhibdir yâ
Resûla'llâh

64. yâ resûla'llâh:

Kaside 13

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Elim kârda gönül yârda ki yârsın yâ Resûla'llâh
Muhabbetle gönül şem'in uyandır yâ Resûla'llâh

65. yâ resûla'llâh:

Kaside 13

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Elim kârda gönül yârda ki yârsın yâ Resûla'llâh
Muhabbetle gönül şem'in uyandır yâ Resûla'llâh

66. yâ resûla'llâh:

Kaside 13

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Gönül mehdî vücûdumda gıdâsız bir yetim

ma'sûm

Tükenmez südlü deryâsın ki süd vir yâ

Resûla'llâh

67. yâ resûla'llâh:

Kaside 13

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî yetimindir seniñ imdâdına muhtâc
Aña cû'luğ südi şimdi şibe'dir yâ Resûla'llâh

68. yâ resûla'llâh:

Kaside 14

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Gönül pervânesi kabriñ tölansun yâ Resûla'llâh
Ezel pervânesi imân sevinsün yâ Resûla'llâh

69. yâ resûla'llâh:

Kaside 14

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Gönül pervânesi kabriñ tölansun yâ Resûla'llâh
Ezel pervânesi imân sevinsün yâ Resûla'llâh

70. yâ resûla'llâh:

Kaside 14

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Vücûd yerde gönül gökde ziyâret ravzası kalbde
Haber vir ravza-i bâbiñ açarsan yâ Resûla'llâh

71. yā resūla'llāh:

Kaside 14

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Göñül yandı ciger bişdi bize vuşlat naşib olmaz
Ne hikmetdir Hasan Hilmî ko yansun yâ
Resūla'llāh

72. yā resūla'llāh:

Kaside 15

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Şifā meyḥānesi şimdi şerī'at yā Resūla'llāh
Şafā 'aşḫānesi bildim tarīkat yā Resūla'llāh

73. yā resūla'llāh:

Kaside 15

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Şifā meyḥānesi şimdi şerī'at yā Resūla'llāh
Şafā 'aşḫānesi bildim tarīkat yā Resūla'llāh

74. yā resūla'llāh:

Kaside 15

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Göñül gülzârı seyr eyler şerī'at bāğına girdi
Gül-i ḥamrāya meyl itdi ḥaḳīkat yā Resūla'llāh

75. yā resūla'llāh:

Kaside 15

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Öter bülbül koḳar sünbül göñül mürğî şerī'atdır
Hasan Hilmî okur na'tıñ ma'rifet yā Resūla'llāh

76. yā resūla'llāh:

Kaside 16

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Şerī'at Ka'be-i ḥüccāca ḥüccet yā Resūla'llāh
Şerī'at Ka'be-i 'uşşāḳa behcet yā Resūla'llāh

77. yā resūla'llāh:

Kaside 16

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Şerī'at Ka'be-i ḥüccāca ḥüccet yā Resūla'llāh
Şerī'at Ka'be-i 'uşşāḳa behcet yā Resūla'llāh

78. yā resūla'llāh:

Kaside 16

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Şerī'at Tūr-ı Sīnā'dır ene'llāhdan ḥaber söyler
Cemāliñdir sekiz cennet şerī'at yā Resūla'llāh

79. yā resūla'llāh:

Kaside 16

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hasan Hilmî şerî'atda muhabbet mustakîm haqqdur
Ehlu'llâha viren ilhâm şerî'at yâ Resûla'llâh

80. yâ resûla'llâh:

Kaside 17

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ümîdim rahmet-i Haqqdır şefâ'at yâ Resûla'llâh
Vücûdum aşlı topraqdır şefâ'at yâ Resûla'llâh

81. yâ resûla'llâh:

Kaside 17

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ümîdim rahmet-i Haqqdır şefâ'at yâ Resûla'llâh
Vücûdum aşlı topraqdır şefâ'at yâ Resûla'llâh

82. yâ resûla'llâh:

Kaside 17

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

'Ademden Haqq 'anâşırıla vücûdum eyledi izhâr
Gine bir gün olur ma'dûm şefâ'at yâ Resûla'llâh

83. yâ resûla'llâh:

Kaside 17

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Beden hâkî ki rûh bâkî bir ismi nefs-i nâtıqdır
Hasan Hilmî hayât ister şefâ'at yâ Resûla'llâh

84. yâ resûla'llâh:

Kaside 18

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şafâdır şüretâ hâlim şüfidir yâ Resûla'llâh
Cefâdır sîretim seyr it sefhidir yâ Resûla'llâh

85. yâ resûla'llâh:

Kaside 18

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şafâdır şüretâ hâlim şüfidir yâ Resûla'llâh
Cefâdır sîretim seyr it sefhidir yâ Resûla'llâh

86. yâ resûla'llâh:

Kaside 18

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yazar Münkir Nekîr me'mûr hayr şer dâ'im
ef'âlim
Yazıldı dürlü 'işyânım hafîdir yâ Resûla'llâh

87. yâ resûla'llâh:

Kaside 18

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî hisâb itdi hayr şer defteriñ yırtıdı
Umar 'afvı 'atâ eyler ganîdir yâ Resûla'llâh

88. yâ resûla'llâh:

Kaside 19

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Nağşibendî pâdişâhı şehri-ı kalbim zabt idüp
Bağladı kalbim hudâya râbıtam var yâ Resûla'llâh

89. yâ resûla'llâh:

Kaside 19

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Nağşibend nağkâşıdır insân-ı kâmil fi'l-vücûd
Esbâb-ı hikmetdir muhabbet râbıtam var yâ
Resûla'llâh

90. yâ resûla'llâh:

Kaside 19

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Nağşibendîdir şerî'at râbıta şer'an şerîf
Şeyh-i fâniden beğâya râbıtam var yâ Resûla'llâh

91. yâ resûla'llâh:

Kaside 19

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Nağş-ı kalbi kalbe rabt it şüreti ifnâ idüp
Put-perest olmam muşaddak râbıtam var yâ
Resûla'llâh

92. yâ resûla'llâh:

Kaside 19

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Nağşibendî bâb-ı feyyâz kâsesi südle tolı
İçdi Hasan Hilmî o südden râbıtam var yâ
Resûla'llâh

93. yâ resûla'llâh:

Kaside 19

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Nağşibendim bende pâkım râbıtam var yâ
Resûla'llâh
Nağşibende 'ayn-ı rabtım râbıtam var yâ
Resûla'llâh

94. yâ resûla'llâh:

Kaside 19

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Nağşibendim bende pâkım râbıtam var yâ
Resûla'llâh
Nağşibende 'ayn-ı rabtım râbıtam var yâ
Resûla'llâh

95. yâ resûla'llâh:

Kaside 19

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Nağşibende nuşh pendim bendeyim bülbül mişâl
Ehl-i virdim kalbe girdim râbıtam var yâ
Resûla'llâh

96. yâ resûla'llâh:

Kaside 20

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ezelden naķşibend geldim naķşibendim yā

Resūla'llāh

Ehl-i hālīm erbāb-ı tarīķim naķşibendim yā

Resūla'llāh

97. yā resūla'llāh:

Kaside 20

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ezelden naķşibend geldim naķşibendim yā

Resūla'llāh

Ehl-i hālīm erbāb-ı tarīķim naķşibendim yā

Resūla'llāh

98. yā resūla'llāh:

Kaside 20

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ezel meyhānesin gördüm şarāb-ı 'aşkı nūş itdim

Ezel serhoşlarından bir naķşibendim yā

Resūla'llāh

99. yā resūla'llāh:

Kaside 20

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

İnābe-i imānım vehbīdir sefer der- vaţan kıldım

Bırakdım lā'yı buldum Allāh'ı naķşibendim yā

Resūla'llāh

100. yā resūla'llāh:

Kaside 20

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

'Alāķa-i 'illet 'ayān eyler marīz-i ma'nevī derdim

'İlāc-ı 'iliyyine tālib naķşibendim yā Resūla'llāh

101. yā resūla'llāh:

Kaside 20

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cemāliñ zerre izhār kıl cefā gitsün şafā gelsün

Mürīd mürşid 'āyān olsun naķşibendim yā

Resūla'llāh

102. yā resūla'llāh:

Kaside 20

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmī rücū' eyle haţā itdiñ 'aţā gelsün

Seniñ na'tıñla bi-hamdi'llāh naķşibendim yā

Resūla'llāh

103. yā resūla'llāh:

Kaside 21

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Bugün Aşhāb-ı Kehf oldum uyur mıyum yā

Resūla'llāh

'Aceb Kıtımīr'ine Kıtımīr olur mıyum yā

Resūla'llāh

104. yā resūla'llāh:

Kaside 21

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Bugün Aşhāb-ı Kehf oldum uyur mıyum yā
Resūla'llāh
'Aceb Kıtımīr'ine Kıtımīr olur mıyum yā
Resūla'llāh

105. yā resūla'llāh:

Kaside 21

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbetle vezīr olduñ sa'ādet saña Yemlīhā
Kerāmet Mekşelīnā'da da bilür miyüm yā
Resūla'llāh

106. yā resūla'llāh:

Kaside 21

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Miṣāl-i 'aşk Mislinā söyünmez āteş-i kudret
Murāda irdi ol Mernüş görür miyüm yā
Resūla'llāh

107. yā resūla'llāh:

Kaside 21

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Debernüş dā'imā ḥaḳdır devā ister Ta'ālādan
Şifā-i Şāzenüş virse içer miyüm yā Resūla'llāh

108. yā resūla'llāh:

Kaside 21

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Kefeşütatayüş tarīḳ-i bāğ ile baldır
Mağāra bekçisi Kıtımīre Kıtımīr miyüm yā
Resūla'llāh

109. yā resūla'llāh:

Kaside 21

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmī muhabbetle şerī'at gārına girdi
Medīneñ 'āşıkı olsa vezīr miyüm yā Resūla'llāh

110. yā resūla'llāh:

Kaside 22

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mübārek müstaḳīm el-ḥaḳ şerī'at yā Resūla'llāh
Muḥaḳḳaḳ meyvesi ḳalbiñ muhabbet yā
Resūla'llāh

111. yā resūla'llāh:

Kaside 22

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mübārek müstaḳīm el-ḥaḳ şerī'at yā Resūla'llāh
Muḥaḳḳaḳ meyvesi ḳalbiñ muhabbet yā
Resūla'llāh

112. yā resūla'llāh:

Kaside 22

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ġidā-i ma'nevī miftāh bize naḥnu ḳasemnādır
Dıraht-ı meyve-i Tübā tarīḳat yā Resūla'llāh

113. yā resūla'llāh:

Kaside 22

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muḥallaş mürġ-ı devlet kim giyerse tāk-ı ezkārı
Ġidāsı meyve-i vuşlat ḥaḳīḳat yā Resūla'llāh

114. yā resūla'llāh:

Kaside 22

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muraḥḥaş ma'rifet Ḥaḳ'dan 'atā-i 'āmmē-i 'ālem
Seḥāb-ı ḥilḳatn bārān-ı raḥmet yā Resūla'llāh

115. yā resūla'llāh:

Kaside 22

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ḥasan Ḥilmī ḥayā itme ḥayāt-ı ḥamrı nūş eyle
Ledünnī bāde-i ḥikmet ne devlet yā Resūla'llāh

116. yā resūla'llāh:

Kaside 23

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Bir kitāb-ı ma'rifetdir yā Resūla'llāh gönül
Şerḥ olunmaz 'ayn-ı Ḥaḳḳ'dır yā Resūla'llāh gönül

117. yā resūla'llāh:

Kaside 23

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Bir kitāb-ı ma'rifetdir yā Resūla'llāh gönül
Şerḥ olunmaz 'ayn-ı Ḥaḳḳ'dır yā Resūla'llāh gönül

118. yā resūla'llāh:

Kaside 23

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Nüşa-i 'ilm-i ezel naḥnu ḳasemnā Ka'bemiz
Beyt-i ma'mūrı'l-'atīḳdır yā Resūla'llāh gönül

119. yā resūla'llāh:

Kaside 23

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ḥacerü'l-esveddir bī'at itdim tā ezel
Gördi gönlüm pek güzel yā Resūla'llāh gönül

120. yā resūla'llāh:

Kaside 23

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ey Hasan Hilmî o zemzem ehl-i 'aşka eş-şalâ
Lebbeyk 'Arafât tağıdır yâ Resûla'llâh gönül

121. yâ resûla'llâh:

Kaside 24

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cemâliñ Vâhid-i Hakk'a senedir yâ Resûla'llâh
Yazılmış âyet-i Qur'ân kitâbdır yâ Resûla'llâh

122. yâ resûla'llâh:

Kaside 24

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cemâliñ Vâhid-i Hakk'a senedir yâ Resûla'llâh
Yazılmış âyet-i Qur'ân kitâbdır yâ Resûla'llâh

123. yâ resûla'llâh:

Kaside 24

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Felek devrân ider bildim Muhammed mîli üstünde
Görüp vechiñ iden inkâr köpekdir yâ Resûla'llâh

124. yâ resûla'llâh:

Kaside 24

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet müstakîm kalbde hata itmez gâlat
söyler
Ta'am-ı cenneti evvel cigerdır yâ Resûla'llâh

125. yâ resûla'llâh:

Kaside 24

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Günâh kalbi kara eyler küfür imânı yok eyler
Cehennemde ta'am evvel talağdır yâ Resûla'llâh

126. yâ resûla'llâh:

Kaside 24

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî ciger kanın içen nef'î cigerdendir
Talağ şirk ehline maşşûş 'azâbdır yâ Resûla'llâh

127. yâ resûla'llâh:

Kaside 25

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Fenâ-ender-fenâ oldum marîzem yâ Resûla'llâh
Beğâ-ender-beğâ buldum 'alîlem yâ Resûla'llâh

128. yâ resûla'llâh:

Kaside 25

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Fenâ-ender-fenâ oldum marîzem yâ Resûla'llâh
Beğâ-ender-beğâ buldum 'alîlem yâ Resûla'llâh

129. yâ resûla'llâh:

Kaside 25

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Tabîbim derde dermânım yetiş ey şâh-ı sultânım
Yıkıldım düşdüm ayakdan za'îfim yâ Resûla'llâh

130. yâ resûla'llâh:

Kaside 25

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Gören gözler kalur hayrân lisân 'âciz sükût eyler
Ki bi'z-zât vâsıfıñ Allâh hacîlim yâ Resûla'llâh

131. yâ resûla'llâh:

Kaside 25

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Göñül hasta hekîm ister şefâ'atle şifâ gönder
Hasan Hilmî kuluñ kemter garîbim yâ Resûla'llâh

132. yâ resûla'llâh:

Kaside 26

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yanar cismim erir yağım kül oldum yâ
Resûla'llâh
Açıldı gönca gül bağım pîr oldum yâ Resûla'llâh

133. yâ resûla'llâh:

Kaside 26

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yanar cismim erir yağım kül oldum yâ

Resûla'llâh

Açıldı gönca gül bağım pîr oldum yâ Resûla'llâh

134. yâ resûla'llâh:

Kaside 26

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Tükendi 'ömrümüz gitdi şararup soldığım bildim
Şükür dünyâya ben geldim kul oldum yâ
Resûla'llâh

135. yâ resûla'llâh:

Kaside 26

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Seni vaşf eyledi bi'z-zât sıfât-ı 'abd ile ma'bûd
Mağâmıñ cennet-i Maḥmûd hayrân oldum yâ
Resûla'llâh

136. yâ resûla'llâh:

Kaside 26

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ne Cebrâ'il ne Mikâ'il ne İsrâfil ne 'Azrâ'il
Bular bir dem öte geçmez ki gördüm yâ
Resûla'llâh

137. yâ resûla'llâh:

Kaside 26

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Sarāy-ı lī-ma‘a‘llāhda Ḥasan Ḥilmī o sulṭānīñ
Açıldı perde-i ebvāb elīñ öpdüm yā Resūla‘llāh

138. yā resūla‘llāh:

Kaside 27

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cemāliñ ravza-i ḳalbiñ seḥābı yā Resūla‘llāh
Yağar dūr-dāneler ḳalbden kitābı yā Resūla‘llāh

139. yā resūla‘llāh:

Kaside 27

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cemāliñ ravza-i ḳalbiñ seḥābı yā Resūla‘llāh
Yağar dūr-dāneler ḳalbden kitābı yā Resūla‘llāh

140. yā resūla‘llāh:

Kaside 27

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Vücūdum ravza-i ḳabriñ ḥayālīñ ḳalbde
medfūndur
Ziyāret eylerem her dem türābı yā Resūla‘llāh

141. yā resūla‘llāh:

Kaside 27

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

‘Amāret eyledim rūḥum vücūd- ender- ḥarāb oldı
N’ider emvāli emlāki ḥarābı yā Resūla‘llāh

142. yā resūla‘llāh:

Kaside 27

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Vücūd şehrini terk itdi gönül gitdi muḥācirdir
Medīnenden mekān ister bu a‘rābı yā Resūla‘llāh

143. yā resūla‘llāh:

Kaside 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Medīneñ menzīli Mevlā kelāmı yā Resūla‘llāh
Melā’ikler oğur şallū selāmı yā Resūla‘llāh

144. yā resūla‘llāh:

Kaside 28

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Medīneñ menzīli Mevlā kelāmı yā Resūla‘llāh
Melā’ikler oğur şallū selāmı yā Resūla‘llāh

145. yā resūla‘llāh:

Kaside 28

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Sefer sofrasına ni‘met gelür vaqt-i seḥer senden
Muḥabbet miftaḥ-ı Babu’s-Selāmı yā Resūla‘llāh

146. yā resūla‘llāh:

Kaside 28

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hiṭāb-ı ırcı'ı rāci'ı rücu' eyler bu rûḥ aṣlā
Yetiştir ravzana rāzī selāmı yā Resūla'llāh

147. yā resūla'llāh:

Kaside 28

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Memāt olmaz muḥabbetdir vefātın ḥayyü'l-
insāndır
Değişmem ravzana Dāru's-Selāmı yā Resūla'llāh

148. yā resūla'llāh:

Kaside 28

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ḥayā eyler güneş gökde ṭulū' itdikçe her eyyām
Ḥasan Ḥilmī oğur ṣallū selāmı yā Resūla'llāh

149. yā resūla'llāh:

Kaside 29

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muḥabbet kāsesi südle ṭolarsa yā Resūla'llāh
Şifādır dürlü emrāza içerssem yā Resūla'llāh

150. yā resūla'llāh:

Kaside 29

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muḥabbet kāsesi südle ṭolarsa yā Resūla'llāh
Şifādır dürlü emrāza içerssem yā Resūla'llāh

151. yā resūla'llāh:

Kaside 29

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

İnābe eyledim emdüm südüñ kimyāya benzendim
Cehennemde 'azāb çekmem girersem yā
Resūla'llāh

152. yā resūla'llāh:

Kaside 29

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Şabī göñlüm südüñ emdi ḥisāben on sekiz yıldır
Şırāṭı geçmege vardır ümīdim yā Resūla'llāh

153. yā resūla'llāh:

Kaside 29

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ḥasan Ḥilmī südüñ içdi bütün dünyāyı terk itdi
Ḥayālīñ vuṣlātı kāfi görürsem yā Resūla'llāh

154. yā resūla'llāh:

Kaside 30

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Mübārek dilde destānıñ okurdum yā Resūla'llāh
Muḥabbetden olup ḥamle ṭoğurdum yā
Resūla'llāh

155. **yâ resûla'llâh:**

Kaside 30

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Mübârek dilde destânın okurdum yâ Resûla'llâh

Muhabbetden olup hamle toğurdum yâ

Resûla'llâh

156. **yâ resûla'llâh:**

Kaside 30

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Haftı esrâr-ı 'aşkıñla çeküp vird-i sehgâhî

Cihâna münteşir oldı görürdüm yâ Resûla'llâh

157. **yâ resûla'llâh:**

Kaside 30

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Müzekkerdim müenneşle tezevvüc eyledim şer'î

Helâl-zâde toğan evlâd toğurdum yâ Resûla'llâh

158. **yâ resûla'llâh:**

Kaside 30

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Bu âhım âteşindendir semâdan katreler tamlar

Sehâb ağlar güler yerler cömerdim yâ Resûla'llâh

159. **yâ resûla'llâh:**

Kaside 30

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hasan Hilmî tavâf eyler gönül beytinde beytu'llâh

Mübârek ravzañız cennet buyurdum yâ

Resûla'llâh

160. **yâ resûla'llâh:**

Kaside 31

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Gönül gülzâra meyl eyler mübârek yâ Resûla'llâh

Gönül 'aşkıñ oğur ez-ber ta'âleyk yâ Resûla'llâh

161. **yâ resûla'llâh:**

Kaside 31

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Gönül gülzâra meyl eyler mübârek yâ Resûla'llâh

Gönül 'aşkıñ oğur ez-ber ta'âleyk yâ Resûla'llâh

162. **yâ resûla'llâh:**

Kaside 31

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ezel bâğında rûhânî iki maḥbûb sevişmişler

Bu gün ğurbet bâzârında ciger çâk yâ Resûla'llâh

163. **yâ resûla'llâh:**

Kaside 31

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Serindib ağına gitmem řarāb-ı Cidde'i içmem
Cemāliñ řāhı terk itmey ki lebbeyk yā
Resūla'llāh

164. yā resūla'llāh:

Kaside 31

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Kırar kalbi münāfıktır bu söz şer'a muṭābıktır
Muḥabbet 'ayn-ı rahmetdir ki sa'deyk yā
Resūla'llāh

165. yā resūla'llāh:

Kaside 31

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbetlü enībū'llāh řala yā eyyühā'l-'uřřāk
Mu'allimdir Ḥasan Ḥilmī teberrük yā Resūla'llāh

166. yā resūla'llāh:

Kaside 32

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ġıdāsı rüḥ-ı 'uřřākıñ ki sensiñ yā Resūla'llāh
Cemāliñ mürġ-ı dil ister ki keř it yā Resūla'llāh

167. yā resūla'llāh:

Kaside 32

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ġıdāsı rüḥ-ı 'uřřākıñ ki sensiñ yā Resūla'llāh
Cemāliñ mürġ-ı dil ister ki keř it yā Resūla'llāh

168. yā resūla'llāh:

Kaside 32

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Kaçırđı āşiyānından seniñ ḥüsnüñ bu 'Ankā'yı
Ne çāre bir mekān tutmaz seniñçün yā Resūla'llāh

169. yā resūla'llāh:

Kaside 32

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Eser vuşlat yeli bir gün uçar bülbül yele karşı
Kafesde bülbülün cānı şıkıldı yā Resūla'llāh

170. yā resūla'llāh:

Kaside 32

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Seniñ vařfıñ ideñ diller ne ay ister ne yıldızlar
Karanlık gice gündüzler ki sensiz yā Resūla'llāh

171. yā resūla'llāh:

Kaside 32

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Göründi nev-cemāl şimdi ta'aşşuk eylesün 'uřřāk
Kesildi keř-i 'İsmā'il fedāya yā Resūla'llāh

172. yā resūla'llāh:

Kaside 32

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥayālīñ rûz u şeb dilde güneş gibi tûlû' eyler
Bu şaşkıñ 'âşıkıñ söyler şefâ'at yâ Resûla'llâh

173. yâ resûla'llâh:

Kaside 32

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Tevārīḥ şimdi biñ üç yüz dūrıldı defter-i 'uşşâk
Kara gözlü güzel bir yüz refîkim yâ Resûla'llâh

174. yâ resûla'llâh:

Kaside 32

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Çeker ḥasret-i teni el-ân kara yüzli Ḥasan Ḥilmî
Virirse 'arz-ı ḥâlini oku bak yâ Resûla'llâh

175. yâ resûla'llâh:

Kaside 33

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Vaṭanımdan cüdâ düşdüm ğarîbem yâ Resûla'llâh
Göñül ârzû-yı vişâl ister ğanî kıl yâ Resûla'llâh

176. yâ resûla'llâh:

Kaside 33

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Vaṭanımdan cüdâ düşdüm ğarîbem yâ Resûla'llâh
Göñül ârzû-yı vişâl ister ğanî kıl yâ Resûla'llâh

177. yâ resûla'llâh:

Kaside 33

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥubbu'l-vatan mine'l-îmân ḥadîşîñ ḥaḳ
muḥaḳḳaḳdır
Ezel ervâḥ-ı vuşlatdır refîḳ ol yâ Resûla'llâh

178. yâ resûla'llâh:

Kaside 33

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Göñül hicret deyüp ister ḥaḳîkat şehrine gitmek
Irâḳ yoldur ḥarâmî çok esirge yâ Resûla'llâh

179. yâ resûla'llâh:

Kaside 33

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Bi-ḥamdi'llâh Ḥasan Ḥilmî 'alem çekmiş ser-
'askerdir
Ne şübhem var olur vâşıl delîlsin yâ Resûla'llâh

180. yâ resûla'llâh:

Kaside 34

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Zuhûr itdi beni'l-eşfer mu'ayyen yâ Resûla'llâh
Kıyâm itdi beni'l-îşḥâḳ mübeyyen yâ Resûla'llâh

181. **yā resūla'llāh:**

Kaside 34

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Zuhūr itdi beni'l-eşfer mu'ayyen yā Resūla'llāh
Kıyām itdi beni'l-İşhāk mübeyyen yā Resūla'llāh

182. **yā resūla'llāh:**

Kaside 34

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Vücūduñ maẓharı haḫdır şifātūñ zāt ile kâim
Devā derde gelür dā'im müteyyin yā
Resūla'llāh

183. **yā resūla'llāh:**

Kaside 34

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Uyandı uyḫudan sulṭān şerī'atla oḫur fermān
Bi-ḫamdi'llāhi ve'l-iḫsān müzeyyen yā
Resūla'llāh

184. **yā resūla'llāh:**

Kaside 34

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

'Aceb gizlendi 'ārifler sükūta vardı ehlu'l-llāh
Sa'adet seyfi yā Fettāh müdevver yā Resūla'llāh

185. **yā resūla'llāh:**

Kaside 34

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Feteḫnā ismine zātūñ ezelden maẓhar olmuşdur
Çeker 'asker 'asir olmaz muḫadder yā Resūla'llāh

186. **yā resūla'llāh:**

Kaside 34

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥüdā şaklar bükālardan 'adālet eyleyen şāhı
Tecellī kılsa ol Vehhāb mu'ammer yā Resūla'llāh

187. **yā resūla'llāh:**

Kaside 34

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Vezire i'timād itme benim irşadlı sulṭānım
Delilim dilde destānım müdebber yā Resūla'llāh

188. **yā resūla'llāh:**

Kaside 34

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Bi-emri'llāh şerī'atla bi-izni'llāh zū'l-Fettāh
Bi-ḫamdi'llāh Ḥasan Ḥilmī müessir yā
Resūla'llāh

189. **yā resūla'llāh:**

Kaside 35

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Güzel gözler güzel yüzün görürse yâ Resûla'llâh
Cemâlerinden cemâlu'llâhı görürler yâ Resûla'llâh

190. yâ resûla'llâh:

Kaside 35

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Güzel gözler güzel yüzün görürse yâ Resûla'llâh
Cemâlerinden cemâlu'llâhı görürler yâ Resûla'llâh

191. yâ resûla'llâh:

Kaside 35

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cemâliñ metni Ahmed'den ki ben ez-berledim
'aşkı

Oğurum levh-i mahfûzdan bu dersi yâ Resûla'llâh

192. yâ resûla'llâh:

Kaside 35

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ledünnî kevseriñ buldum hayât-ı hikmeti içdim
Hasan Hilmî memât olmaz ki haydır yâ
Resûla'llâh

193. yâ resûla'llâh:

Kaside 36

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Qıvâmı dîn-i imâniñ naşihat yâ Resûla'llâh
Esâsı dîn-i İslâm'ın şerî'at yâ Resûla'llâh

194. yâ resûla'llâh:

Kaside 36

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Qıvâmı dîn-i imâniñ naşihat yâ Resûla'llâh
Esâsı dîn-i İslâm'ın şerî'at yâ Resûla'llâh

195. yâ resûla'llâh:

Kaside 36

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Marîz gönüm devâ ister muhabbetlü vişâl göster
Kerâmetlü hidâyetdir tarîkat yâ Resûla'llâh

196. yâ resûla'llâh:

Kaside 36

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet mumı kalbimde yanar 'aşkıñdan ey
Ahmed
Muhammed Muştafâ sensiñ haқиkat yâ
Resûla'llâh

197. yâ resûla'llâh:

Kaside 36

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şehâb-ı ma'rifet nâmiñ yağar âb-ı nîsân senden
Hasan Hilmî 'Aden şâhı şefâ'at yâ Resûla'llâh

198. yâ resûla'llâh:

Kaside 37

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ezel bâğı öteñ bülbül bu Qur'ân yâ Resûla'llâh

Elestü sünbüle reyhân o fermân yâ Resûla'llâh

199. yâ resûla'llâh:

Kaside 37

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ezel bâğı öteñ bülbül bu Qur'ân yâ Resûla'llâh

Elestü sünbüle reyhân o fermân yâ Resûla'llâh

200. yâ resûla'llâh:

Kaside 37

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Oğurduñ 'ilm-i ervâhda görünce kudretu'llâhı

Kitâb-ı levh-i mahfûzdan fedâ cân yâ Resûla'llâh

201. yâ resûla'llâh:

Kaside 37

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Nüzül itdikçe bir âyet melekler ağlaşırlardı

Bu tağlar titredi tir tir hâkîm hân yâ Resûla'llâh

202. yâ resûla'llâh:

Kaside 37

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hasan Hilmî 'acîbu'llâh hidâyetdir enîbü'llâh

Bi-emri'llâh bi-hamdi'llâh muṭî' imân yâ

Resûla'llâh

203. yâ resûla'llâh:

Kaside 38

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ṭulû' eyler toğar şems-i hidâyet yâ Resûla'llâh

Bi-hamdi'llâh du'â dilde 'inâyet yâ Resûla'llâh

204. yâ resûla'llâh:

Kaside 38

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Gelür âvâz-ı rûhânî 'asel deryâsıdır rûhum

Cihânı bala ğarḳ itdi şadâsı yâ Resûla'llâh

205. yâ resûla'llâh:

Kaside 38

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Vücüd devrân ider derdi devâ ister zehirlenmiş

Meger fermân mühürlenmiş cezâmdır yâ

Resûla'llâh

206. yâ resûla'llâh:

Kaside 38

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ṭulū‘ eyler toğar şems-i hidāyet yā Resūla’llāh
Bi-ḥamdi’llāh du‘ā dilde ‘ināyet yā Resūla’llāh

207. yā resūla’llāh:

Kaside 38

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Veliler eylemez imdād nebīlerden şefā‘at yok
Ümīdim var bi-izni’llāh şefī‘ ol yā Resūla’llāh

208. yā resūla’llāh:

Kaside 38

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

İşitdim nefsi yā nefsi semādan bir bülend-āvāz
Açıldı na‘tına āğāz sezāvār yā Resūla’llāh

209. yā resūla’llāh:

Kaside 38

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Seher vakti sa‘adetle serer seccādei ‘āşık
Ḥasan Ḥilmī kuluñ şādık kefil ol yā Resūla’llāh

210. yā resūla’llāh:

Kaside 39

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

İnābem nūr-ı imāndır inandım yā Resūla’llāh
O nūra rābıṭam vardır muḳırrım yā Resūla’llāh

211. yā resūla’llāh:

Kaside 39

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

İnābem nūr-ı imāndır inandım yā Resūla’llāh
O nūra rābıṭam vardır muḳırrım yā Resūla’llāh

212. yā resūla’llāh:

Kaside 39

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Görür gönlünde nūr sālİK muḥabbet nūr nakş
olmuş
Cihānı ser-te-ser tutmuş o nūrum yā Resūla’llāh

213. yā resūla’llāh:

Kaside 39

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Seḥābı Ḳul huve’llāhdan yağar nūrānī rahmetler
Buyursun ‘āşıkān gelsün ḳaddāḥım yā Resūla’llāh

214. yā resūla’llāh:

Kaside 39

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmī gönül Loḳmān haber vir ḥastalar
gelsün
Maraż ehli ‘ilāc alsun ṭabībım yā Resūla’llāh

215. yā resūla’llāh:

Kaside 40

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Bize Hakk'dan kerâmetdir şerî'at yâ Resûla'llâh

Bize Hakk'dan hidâyetdir şerî'at yâ Resûla'llâh

216. yâ resûla'llâh:

Kaside 40

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Bize Hakk'dan kerâmetdir şerî'at yâ Resûla'llâh

Bize Hakk'dan hidâyetdir şerî'at yâ Resûla'llâh

217. yâ resûla'llâh:

Kaside 40

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şerî'atdan olup irşâd tarîkat tâcını geydim

Bize necm-i hidâyetdir şerî'at yâ Resûla'llâh

218. yâ resûla'llâh:

Kaside 40

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Zemîn-i âsumân ehl-i hakîkat Hakk'a 'âşıkdır

Hakîkat hak şerî'atdır şerî'at yâ Resûla'llâh

219. yâ resûla'llâh:

Kaside 40

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şerî'atdan tûlû' eyler hakîkat ma'rifet şemsi

Hasan Hilmî okur şems-i şerî'at yâ Resûla'llâh

220. yâ resûla'llâh:

Kaside 41

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cemâliñ 'âşıka gülzâr degil mi yâ Resûla'llâh

Şerî'at mürşid-i 'âlem degil mi yâ Resûla'llâh

221. yâ resûla'llâh:

Kaside 41

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cemâliñ 'âşıka gülzâr degil mi yâ Resûla'llâh

Şerî'at mürşid-i 'âlem degil mi yâ Resûla'llâh

222. yâ resûla'llâh:

Kaside 41

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet yâğ-ı kandilde yağırsa Ka'betu'llâh'da

Ziyâsı Ka'be'ye pürhân degil mi yâ Resûla'llâh

223. yâ resûla'llâh:

Kaside 41

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Tarîkat sırr-ı esrârdır şerî'at eylemiş mestür

Seniñ 'aşkıñ baña mesrûr degil mi yâ Resûla'llâh

224. yā resūla'llāh:

Kaside 41

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hakikat Hak' da muğlağsın muhabbet bağ-ı
kudretde

Hidāyet miftāhı sende degil mi yā Resūla'llāh

225. yā resūla'llāh:

Kaside 41

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmī ğarīb ümmet muhabbetden yazar
destān

Ma'rifet 'aşıka gülistān degil mi yā Resūla'llāh

226. yā resūla'llāh:

Kaside 42

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cemālīn cāmī'-i cennet muhabbet Ka'be-i kıble
Müsāvidir sekiz cennet seniñle yā Resūla'llāh

227. yā resūla'llāh:

Kaside 42

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Na'imi cennete teşbīh ki hāşā eylemem zātın
Muhabbet meyve-i kudret ki sensin yā Resūla'llāh

228. yā resūla'llāh:

Kaside 42

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cemālu'llāh müsāvidir seniñ ism-i şerīfñle
Anıñcün 'aşıkıñ zikri vişāldır yā Resūla'llāh

229. yā resūla'llāh:

Kaside 42

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Kütübhāne-i kudret gönülde keşf olur tekrār
Hasan Hilmī ider ikrār kitābın yā Resūla'llāh

230. yā resūla'llāh:

Kaside 43

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yetişdir bize imdādı şıkıldık yā Resūla'llāh
İçüp 'aşıkıñ şarābını bayıldık yā Resūla'llāh

231. yā resūla'llāh:

Kaside 43

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yetişdir bize imdādı şıkıldık yā Resūla'llāh
İçüp 'aşıkıñ şarābını bayıldık yā Resūla'llāh

232. yā resūla'llāh:

Kaside 43

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

İnābe eyledim saña şerī‘at baña vird oldı
Baña Qur‘ān delīl oldı ‘ināyet yā Resūla’llāh

233. yā resūla’llāh:

Kaside 43

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yağar feyz-i hüdā gökden seniñ ismiñle ey
Ahmed
Muhabbetden biter Mahmūd Muhammed yā
Resūla’llāh

234. yā resūla’llāh:

Kaside 43

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Felek burcı hidāyetden visāl bābıñ küşād kıldı
Göñül beytiñ tavāf kıldı cemāliñ yā Resūla’llāh

235. yā resūla’llāh:

Kaside 43

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Göñül arzū ider el-ān ziyāret eylesün ravzañ
Kuşandı bak kılıç kalқан kabūl it yā Resūla’llāh

236. yā resūla’llāh:

Kaside 43

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

İki düşmān yolum kesdi saña vuşlat idi kaçdım
Yetiş imdāda amān dostum habībim yā
Resūla’llāh

237. yā resūla’llāh:

Kaside 43

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Biri nefsim biri şeytān iderler gün-be-gün tuğyān
Helāk itdi bizi her dem harābım yā Resūla’llāh

238. yā resūla’llāh:

Kaside 43

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cigerler hasretiñ çekdi harāretten harāb oldı
Bizi ma‘mūr iden üstāz ki sensiñ yā Resūla’llāh

239. yā resūla’llāh:

Kaside 43

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmī okur fermān yazar arzū niyāz eyler
Seher vakti selām eyler hedāyā yā Resūla’llāh

240. yā resūla’llāh:

Kaside 44

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbetden harāb göñlüm şuşuzdur yā
Resūla’llāh
Günāhkārıñ kara kalbi āteşdir yā Resūla’llāh

241. **yā resūla'llāh:**

Kaside 44

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muhabbetden harāb gönlüm şuşuzdur yā

Resūla'llāh

Günāhkārın kara kalbi āteşdir yā Resūla'llāh

242. **yā resūla'llāh:**

Kaside 44

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Şadef şakı oldı şadımda çıkar andan cevāhirler

Senin ismin gönüllerde güneşdir yā Resūla'llāh

243. **yā resūla'llāh:**

Kaside 44

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muhabbet tüccārınız ammā nuḡud sermāyemiz

yoḡdur

Senin haznende pek çokdur yetişdir yā

Resūla'llāh

244. **yā resūla'llāh:**

Kaside 44

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Yağar feyz-i ferāsetden biter hasbī muhabbetler

Hasan Hilmī su'āl eyler cevāb vir yā Resūla'llāh

245. **yā resūla'llāh:**

Kaside 45

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Duḡāna mübtelā oldı bu ümmet yā Resūla'llāh

İçerler zehr-i zaḡḡumı ne millet yā Resūla'llāh

246. **yā resūla'llāh:**

Kaside 45

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Duḡāna mübtelā oldı bu ümmet yā Resūla'llāh

İçerler zehr-i zaḡḡumı ne millet yā Resūla'llāh

247. **yā resūla'llāh:**

Kaside 45

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Emer şeytān memesinden südi kaṡranla ḡarnı toḡ

Ḥuzūra varmaḡa yüz yoḡ bu 'illet yā Resūla'llāh

248. **yā resūla'llāh:**

Kaside 45

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Duḡān emrāz-ı cismānī harāb eyler rūḡ-ı sulṡānı

Hevā-yı aṡl-ı şeytānī ne ḡikmet yā Resūla'llāh

249. **yā resūla'llāh:**

Kaside 45

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Zuhûrî üç yüz on sekizdir ki geçdi Nûh tûfânı
Bu millet oldu tuğyânî ne kısmet yâ Resûla'llâh

250. yâ resûla'llâh:

Kaside 45

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hayâ eyler semâ ehli içildikçe duhân yerde
Melekler kaçdılar gökde bu 'ibret yâ Resûla'llâh

251. yâ resûla'llâh:

Kaside 45

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Nebîler içmedi bunı velîler içmedi söyler
Muhabbet ehli çok ağlar ne gayret yâ Resûla'llâh

252. yâ resûla'llâh:

Kaside 45

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet ehli bir dem Muhammed ümmeti olsa
Duhân içmez memât olsa ne ni'met yâ Resûla'llâh

253. yâ resûla'llâh:

Kaside 45

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Kimi 'âlim kimi zâlim kimi şeyhdir kimi dervîş
Duhânı içmege gelmiş ne gîlzet yâ Resûla'llâh

254. yâ resûla'llâh:

Kaside 45

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yanar ağzı buhûrdânlık duhân misk-i
cehennemdir
Bakılsa ehl-i cennetdir sefâhet yâ Resûla'llâh

255. yâ resûla'llâh:

Kaside 45

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî duhân içme içeni dahı dahı itme
Zamân ehlini incitme bu 'izzet yâ Resûla'llâh

256. yâ resûla'llâh:

Kaside 46

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Burunla büy-ı rahmânı koğarız yâ Resûla'llâh
Se'ûdı burnımıza çekeriz yâ Resûla'llâh

257. yâ resûla'llâh:

Kaside 46

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Burunla büy-ı rahmânı koğarız yâ Resûla'llâh
Se'ûdı burnımıza çekeriz yâ Resûla'llâh

258. yâ resûla'llâh:

Kaside 46

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

‘Aleykum bi’s-se‘ūd enfi sa‘ādetle haber virdiñ
Kābūl itdiñ şifā bildik ‘azīziz yā Resūla’llāh

259. yā resūla’llāh:

Kaside 46

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Duḡāniñ unfu berbāddur perīşān eyledi burnı
Kara kaṭrān ṭolar burnı girīziz yā Resūla’llāh

260. yā resūla’llāh:

Kaside 46

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmī ḫelāl olmaz Frenk’den gelse enfiyye
Çekilmez burna kaṭ‘iyyen biliriz yā Resūla’llāh

261. yā resūla’llāh:

Kaside 47

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥaşāret maḥşeri ḫaşḫaş ḫasāret yā Resūla’llāh
Mübāḫ der yudar āfyon cehālet yā Resūla’llāh

262. yā resūla’llāh:

Kaside 47

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥaşāret maḥşeri ḫaşḫaş ḫasāret yā Resūla’llāh
Mübāḫ der yudar āfyon cehālet yā Resūla’llāh

263. yā resūla’llāh:

Kaside 47

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥarām ḫaşḫaş yemez ‘āşık muḫabbet ḫaşḫaşın
yutmuş
Devā bulmuş devāmında kerāmet yā Resūla’llāh

264. yā resūla’llāh:

Kaside 47

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmī ḫarām āfyon anıñ ekli ḫelāl olmaz
Yudan ādem felāḫ bulmaz beṭālet yā Resūla’llāh

265. yā resūla’llāh:

Kaside 48

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥuzūra ‘arz olunca bu ḳahve yā Resūla’llāh
Buyurduñ hevā-yı nefse bu ḫile yā Resūla’llāh

266. yā resūla’llāh:

Kaside 48

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥuzūra ‘arz olunca bu ḳahve yā Resūla’llāh
Buyurduñ hevā-yı nefse bu ḫile yā Resūla’llāh

267. **yā resūla'llāh:**

Kaside 48

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Yaparlar hücre-i fücā ki dirler ismine ahve
Muayyerdır ien mmet ebāa yā Resūla'llāh

268. **yā resūla'llāh:**

Kaside 48

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Mübādır bu ahve baılsa terk evlādır
abāetden müberrādır bu ahve yā Resūla'llāh

269. **yā resūla'llāh:**

Kaside 48

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Degil sūnnet arām olmaz ifāsi var ien zāta
Yürek oynar iildike ara ahve yā Resūla'llāh

270. **yā resūla'llāh:**

Kaside 48

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

u ile ahve arışınca baarsan bevl-i beygirdir
Zülāl-i āb-ı ayvāndan hediye yā Resūla'llāh

271. **yā resūla'llāh:**

Kaside 48

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

asan ilmī abīb ahve iildike kırar nefsi
Helāk-ı ehvete bādī bu ahve yā Resūla'llāh

272. **yā resūla'llāh:**

Kaside 49

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Aar Nīl-i mübārekdir erī'at yā Resūla'llāh
Fırāt-ı bā-ı Badād'dır erī'at yā Resūla'llāh

273. **yā resūla'llāh:**

Kaside 49

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Aar Nīl-i mübārekdir erī'at yā Resūla'llāh
Fırāt-ı bā-ı Badād'dır erī'at yā Resūla'llāh

274. **yā resūla'llāh:**

Kaside 49

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

īmād-ı 'ar-ı a'lāya dikilmiş ravza-i udret
ayāt-ı Kūfe-i Dicle erī'at yā Resūla'llāh

275. **yā resūla'llāh:**

Kaside 49

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ṭarīkat ḥaḳ ḥaḳīkat Ḥaḳḳ ḥudāi ma‘rifet bilmek
İrān Seyḥān Maṣīṣ Ceyḥān hep ṣerī‘at yā
Resūla’llāh

276. yā resūla’llāh:

Kaside 49

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmī feyzi aḥz it gönül şeyḥi ṣerī‘atdır
Biri zāhir biri bāṭın ṣerī‘at yā Resūla’llāh

277. yā resūla’llāh:

Kaside 50

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ṣerī‘at seyfi naṣru’llāh kitābdır yā Resūla’llāh
Muḥālif ṣer‘a ḳahru’llāh ḡaḍabdır yā Resūla’llāh

278. yā resūla’llāh:

Kaside 50

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ṣerī‘at seyfi naṣru’llāh kitābdır yā Resūla’llāh
Muḥālif ṣer‘a ḳahru’llāh ḡaḍabdır yā Resūla’llāh

279. yā resūla’llāh:

Kaside 50

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Belā-yı ḡämme-i küffār hücüm itdi za‘īf ḳaldım
Yetiṣ imdāda rūḥānī ḥarābdır yā Resūla’llāh

280. yā resūla’llāh:

Kaside 50

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Selāmet dīn-i İslām’da emānet ehline maḥṣūs
‘Adālet ehline fermān sebebdır yā Resūla’llāh

281. yā resūla’llāh:

Kaside 50

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥilāfet emr-i Ḳur‘ān’dır ḥıyānet eylemez sulṭān
Semi‘nā eyyühā’l-insān türābdır yā Resūla’llāh

282. yā resūla’llāh:

Kaside 50

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmī de ḥarb ehli oḳur esmāi hep kāfī
Yeter imdāda seyfu’llāh ṣavābdır yā Resūla’llāh

283. yā resūla’llāh:

Kaside 51

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

İslām ezelde mu‘miñiz muḥabbet ehliyiz yā
Resūla’llāh
Elestü bi-Rabbikum fermānınıñ ḳurbānyız yā
Resūla’llāh

284. yā resūla’llāh:

Kaside 51

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

İslâm ezelde mu'mîñiz muḥabbet ehliyiz yâ

Resûla'llâh

Elestü bi-Rabbikum fermânının kurbânıyız yâ

Resûla'llâh

285. yâ resûla'llâh:

Kaside 51

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Mükellef eyledi ma'bûd bizi emr-i ferâ'izle

'Amel bâğında mecbûren edâyız yâ Resûla'llâh

286. yâ resûla'llâh:

Kaside 51

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Meyveciyiz baḥr u berde gâh süvârî gâh piyâde

'İlm-i ḥikmetle ledün sultânıyız yâ Resûla'llâh

287. yâ resûla'llâh:

Kaside 51

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

İ'âde-i ma'dûm münkir ḥakîmler mezheb-i bâtı

Bular kāfir Ebû Cāhil hecâyız yâ Resûla'llâh

288. yâ resûla'llâh:

Kaside 51

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Nübüvvet ni'met-i 'âmdır Ḥasan Ḥilmî ḥavâş ehli

Mu'tîñiz ehl-i imāna irşād-nümâyız yâ Resûla'llâh

289. yâ resûla'llâh:

Kaside 52

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Mürîdim dâ'imâ virdim yâ Allâh yâ Resûla'llâh

Mu'tînim ism-i a'zamdır yâ Allâh yâ Resûla'llâh

290. yâ resûla'llâh:

Kaside 52

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Mürîdim dâ'imâ virdim yâ Allâh yâ Resûla'llâh

Mu'tînim ism-i a'zamdır yâ Allâh yâ Resûla'llâh

291. yâ resûla'llâh:

Kaside 52

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Döner gökler devâ eyler melekler ḥaḳḳ tavâf eyler

İşitdim kâinât söyler yâ Allâh yâ Resûla'llâh

292. yâ resûla'llâh:

Kaside 52

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Yemez içmez uyumazlar nazar kıl āsumān ehli
Ki bir dem ġāfīl olmazlar oqurlar yā Allāh yā
Resūla'llāh

293. yā resūla'llāh:

Kaside 52

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Seher vaḳti ḥoros söyler ki dir ḳum yā eyyühā'l-
ġāfīl

Uyan gel sevdiğim 'āḳil yā Allāh yā Resūla'llāh

294. yā resūla'llāh:

Kaside 52

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmī zamān ehli zemīne mālīk olduğça
Yıḳar ḳabriñ yapar bir köşk bu a' mā yā Allāh yā
Resūla'llāh

295. yā resūla'llāh:

Kaside 53

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cigerim nār-ı 'aşḳıñla bişirdim yā Resūla'llāh
Yolum şahrā-yı 'aşḳda şaşırdım yā Resūla'llāh

296. yā resūla'llāh:

Kaside 53

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cigerim nār-ı 'aşḳıñla bişirdim yā Resūla'llāh
Yolum şahrā-yı 'aşḳda şaşırdım yā Resūla'llāh

297. yā resūla'llāh:

Kaside 53

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Sefinem seyr ider berr i baḫrde bī-reīs ḳaldı
Şerī' atdan ḳumandarı tutarım yā Resūla'llāh

298. yā resūla'llāh:

Kaside 53

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmī emīn olma nefis i şeyṭān saña
düşmān

Bi-izni'llāh ḳılıç çekdim keserim yā Resūla'llāh

299. yā resūla'llāh:

Kaside 54

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Uşul-i i'tiḳādımdır 'aḳā'id yā Resūla'llāh
Fürü'-ı ictihādımdır fevā'id yā Resūla'llāh

300. yā resūla'llāh:

Kaside 54

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Uşul-i i'tiḳādımdır 'aḳā'id yā Resūla'llāh
Fürü'-ı ictihādımdır fevā'id yā Resūla'llāh

301. yā resūla'llāh:

Kaside 54

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Delilim reh-berim Qur'ân şifadır hastaya imân

Vesile 'ilm-i 'irfâna kavâ'id yâ Resûla'llāh

302. yā resūla'llāh:

Kaside 54

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muhabbet ma'nevî hikmet ledünnî sırr-ı tevhîddir

Şerî'at şerh ider ister şevâhid yâ Resûla'llāh

303. yā resūla'llāh:

Kaside 54

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Riyâsız bir 'amel işler ne 'âbid var ne zâhid var

Hasan Hilmî mu'tin ister mücâhid yâ Resûla'llāh

304. yā resūla'llāh:

Kaside 55

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ğıdâ-i nefis-i rûhânî lezîzdir yâ Resûla'llāh

Şafâ-yı rûh-ı sultânî 'azîzdir yâ Resûla'llāh

305. yā resūla'llāh:

Kaside 55

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ğıdâ-i nefis-i rûhânî lezîzdir yâ Resûla'llāh

Şafâ-yı rûh-ı sultânî 'azîzdir yâ Resûla'llāh

306. yā resūla'llāh:

Kaside 55

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Açılma keşf-i rûhânî görölse 'âlem-i ervâh

Şanurlar bî-mekân Allāh ğarîbdır yâ Resûla'llāh

307. yā resūla'llāh:

Kaside 55

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Yazılmış rûh-ı insâna üç yüz kadar ma'nâ

Üçü maqbûl-i şer'u'llāh 'acîbdır yâ Resûla'llāh

308. yā resūla'llāh:

Kaside 55

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hasan Hilmî müşâhiddir mişâl-i vâsi'u'l-ervâh

Nefahtu fihî min rûhî muhîtdir yâ Resûla'llāh

309. yā resūla'llāh:

Kaside 56

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Aıldım nār-ı Nemrūd'a yanarım yā Resūla'llāh
'Aceb kimden gelür imdād baqarım yā
Resūla'llāh

310. yā resūla'llāh:

Kaside 56

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Aıldım nār-ı Nemrūd'a yanarım yā Resūla'llāh
'Aceb kimden gelür imdād baqarım yā
Resūla'llāh

311. yā resūla'llāh:

Kaside 56

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Halīl'e nār-ı Nemrūd'ı gülüstān eyleyen Allāh
Gülüstānla ider imdād umarım yā Resūla'llāh

312. yā resūla'llāh:

Kaside 56

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Libāsım zāhire yandı mürīdim ma'nevī 'uryān
Virirsen ma'nevī kaftān giyerim yā Resūla'llāh

313. yā resūla'llāh:

Kaside 56

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hilāfet almağa şimdi liyākāt kalmadı bende
Ümīdim mürşīdim sende ararım yā Resūla'llāh

314. yā resūla'llāh:

Kaside 56

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmī keser nefsiñ seniñ ismiñ suyūfiyla
Put u dünyāyı bi'l-ķalbde kırarım yā Resūla'llāh

315. yā resūla'llāh:

Kaside 57

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet ravza-i toħmuñ nebātım yā Resūla'llāh
Hüdā emriyle hūddāmım şebātım yā Resūla'llāh

316. yā resūla'llāh:

Kaside 57

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet ravza-i toħmuñ nebātım yā Resūla'llāh
Hüdā emriyle hūddāmım şebātım yā Resūla'llāh

317. yā resūla'llāh:

Kaside 57

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Türāb-ı ravza-i ķabriñ ķaranfil yağıyla maħlūt
Melekler neşrine meb'ūs memātım yā Resūla'llāh

318. yā resūla'llāh:

Kaside 57

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hidāyet defteri hikmet-i hakīm mālīke'l-mülkdür
Kirāmen kātībīn yazsun devātım yā Resūla'llāh

319. yā resūla'llāh:

Kaside 57

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hasan Hilmī muharremdir pişir 'aşüre-i 'aşkı
'İbâdetle olur mâtem hayâtım yā Resūla'llāh

320. yā resūla'llāh:

Kaside 58

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muhabbet bilmeyen monlā yobazdır yā
Resūla'llāh

Mu'annid mezheb-i bâtl yobazdır yā Resūla'llāh

321. yā resūla'llāh:

Kaside 58

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muhabbet bilmeyen monlā yobazdır yā
Resūla'llāh

Mu'annid mezheb-i bâtl yobazdır yā Resūla'llāh

322. yā resūla'llāh:

Kaside 58

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Bilinmez şuretā İslām lisānen zıkr ider tevḥīd
Mu'allim münkiri āḥir zamāndır yā Resūla'llāh

323. yā resūla'llāh:

Kaside 58

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Biniş geymiş geniş yenli İmām-ı A'zam'a beñzer
Kaşîrû'l-kāme mihrāblar ḥarābdır yā Resūla'llāh

324. yā resūla'llāh:

Kaside 58

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hasan Hilmī naql i ikrār-i 'aқılla mezhep olmaz
bil

Şrātı geçmege fermān ḥudādır yā Resūla'llāh

325. yā resūla'llāh:

Kaside 59

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Seniñ şeh-zādeniñ ismi Hasan'dır yā Resūla'llāh
Daḥı ihvāmı bī-şübhe Hüseyn'dir yā Resūla'llāh

326. yā resūla'llāh:

Kaside 59

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Seniñ şeh-zādeniñ ismi Hasan'dır yā Resūla'llāh
Daḥı ihvāmı bī-şübhe Hüseyn'dir yā Resūla'llāh

327. yâ resûla'llâh:

Kaside 59

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan nûreyni 'ayneynim Hüseyn kalb-i

hayâtımdır

'Alî dâmâdınız Hakk'a velîdir yâ Resûla'llâh

328. yâ resûla'llâh:

Kaside 59

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Kızındır Fâtıma ümmî zemîne âfitâb toğdı

Ehl-i beyti sevmeyen mel'un Yezîd'dir yâ

Resûla'llâh

329. yâ resûla'llâh:

Kaside 59

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbetlü müşîbetdir kurulmuş Kerbelâ kürsî

Muhalîf kim okur dersi pelîddir yâ Resûla'llâh

330. yâ resûla'llâh:

Kaside 59

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî ezel 'ilmi yazılmış levh-i mahfûzda

Delîlim dilde lâ-yüs'el 'adîldir yâ Resûla'llâh

331. yâ resûla'llâh:

Kaside 60

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Henüz ârz u niyâzım var cenâba yâ Resûla'llâh

Şalat ile selâmım var huzûra yâ Resûla'llâh

332. yâ resûla'llâh:

Kaside 60

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Henüz ârz u niyâzım var cenâba yâ Resûla'llâh

Şalat ile selâmım var huzûra yâ Resûla'llâh

333. yâ resûla'llâh:

Kaside 60

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Sever sevdâ-yı 'aşkıñdır süveydâ-yı dilim dilde

Gönül her dem selâm eyler resûle yâ Resûla'llâh

334. yâ resûla'llâh:

Kaside 60

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Elim bende gözüm sende gönül na'tın okur şimdi

Muhabbetlü melek mürsel vişâle yâ Resûla'llâh

335. yâ resûla'llâh:

Kaside 60

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ebübekri 'Ömer 'Osmān 'Alī 'ālī şahābendir
Muḥibbim cümle aşḥāba şahābe yā Resūla'llāh

336. yā resūla'llāh:

Kaside 60

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmī günāhkārdır utansun aḳ şaḳalından
Yetiş maḥşerde imdāden ġarībe yā Resūla'llāh

337. yā resūla'llāh:

Kaside 61

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Perīşān ḥālī seyyāḥım mekānsız yā Resūla'llāh
'Aceb iskānı iḥsānıñ olur mı yā Resūla'llāh

338. yā resūla'llāh:

Kaside 61

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Perīşān ḥālī seyyāḥım mekānsız yā Resūla'llāh
'Aceb iskānı iḥsānıñ olur mı yā Resūla'llāh

339. yā resūla'llāh:

Kaside 61

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ġanīler ārz-ı dünyāyı karışla eylemiş takṣīm
Faḳīrlar şıfra çıkmışdır ġarībdır yā Resūla'llāh

340. yā resūla'llāh:

Kaside 61

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbetle ġanī ḳalbim seniñ virdiñ sarāyımdır
Ḥasan Ḥilmī ḳuluñ ḥādım sarāya yā Resūla'llāh

341. yā resūla'llāh:

Kaside 62

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet etmegiñ ekliñ yetişdir yā Resūla'llāh
Benim rūḥum ezel nānıñ yemişdir yā Resūla'llāh

342. yā resūla'llāh:

Kaside 62

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet etmegiñ ekliñ yetişdir yā Resūla'llāh
Benim rūḥum ezel nānıñ yemişdir yā Resūla'llāh

343. yā resūla'llāh:

Kaside 62

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ezel esrārıdır gördüm ḳurulmuş sofra-i zikriñ
İçer rūḥānī şerbetler bu rūḥum yā Resūla'llāh

344. yā resūla'llāh:

Kaside 62

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Güneş senden toğar her dem ki sende gürüb eyler
Hakikat âfıtâbına şehâbsın yâ Resûla'llâh

345. yâ resûla'llâh:

Kaside 62

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Açılmış pencere kalbde ziyâ ister Hasan Hilmî
Vücûdî nûra garķ olsun ziyâ vir yâ Resûla'llâh

346. yâ resûla'llâh:

Kaside 63

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yazıldı şart-ı İslâm'ın bize bilmek bu beş şeydir
Şalât ile biri imân muhibdir yâ Resûla'llâh

347. yâ resûla'llâh:

Kaside 63

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şıyâm ile zekât haktır ganîler hacca gitmek farz
Cemâliñ Ka'be-i arzâ niyâzdır yâ Resûla'llâh

348. yâ resûla'llâh:

Kaside 63

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Lisânen söyleriz ikrârı cânâna eyleriz taşdik
Bizim imânımız rûz-ı ezeldir yâ Resûla'llâh

349. yâ resûla'llâh:

Kaside 63

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şu altı şeye biz taşdik didik âmentü bi'llâhdır
Tarîķ-i mustakîm üzre delîldir yâ Resûla'llâh

350. yâ resûla'llâh:

Kaside 63

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Veliyye farz olan oldur nebiyye ittibâ' etmek
Hasan Hilmî itâ'atde karîbdır yâ Resûla'llâh

351. yâ resûla'llâh:

Kaside 63

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Esâsı dîn-i İslâm'ın namâzdır yâ Resûla'llâh
Uşulı ehl-i imânın edâdır yâ Resûla'llâh

352. yâ resûla'llâh:

Kaside 63

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Esâsı dîn-i İslâm'ın namâzdır yâ Resûla'llâh
Uşulı ehl-i imânın edâdır yâ Resûla'llâh

353. yâ resûla'llâh:

Kaside 64

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Vücūduñ 'ayn-ı rahmetdir cihāna yā Resūla'llāh
Mücevhendir müsemmānız mekāna yā Resūla'llāh

354. yā resūla'llāh:

Kaside 64

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Vücūduñ 'ayn-ı rahmetdir cihāna yā Resūla'llāh
Mücevhendir müsemmānız mekāna yā Resūla'llāh

355. yā resūla'llāh:

Kaside 64

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Fenāyı nefy idüp bi'z-zāt bekāyı ihtiyār itdiñ
Bırakdıñ mustakīm dīni ehl-i imāna yā
Resūla'llāh

356. yā resūla'llāh:

Kaside 64

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Sevād-ı a'zamı ta'rīf buyurduñ mezheb-i vāhid
'Ayān oldu ki dört mezheb Hanife yā Resūla'llāh

357. yā resūla'llāh:

Kaside 64

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Bilindi Mālikī Hanbel ki ba'zen Şāfi'ī mezheb
Diyānetler delil ister tarīka yā Resūla'llāh

358. yā resūla'llāh:

Kaside 64

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmī murād ister mürdi mürşide göster
Hakikat şeyhidir dil-ber gönülde yā Resūla'llāh

359. yā resūla'llāh:

Kaside 65

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Vücūdum nār-ı 'aşkınla pişirdim yā Resūla'llāh
Bu 'aqlım fikr-i 'aşkınla şaşırdım yā Resūla'llāh

360. yā resūla'llāh:

Kaside 65

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Vücūdum nār-ı 'aşkınla pişirdim yā Resūla'llāh
Bu 'aqlım fikr-i 'aşkınla şaşırdım yā Resūla'llāh

361. yā resūla'llāh:

Kaside 65

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ezel 'atşāmıdır 'aşık ko içsün zemzem-i hikmet
Şular gibi taşup şimdi köpürdüm yā Resūla'llāh

362. yā resūla'llāh:

Kaside 65

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Uyup ebnā-yı cinsimle nice gıybet kelām itdim
Didim estağfiru'llāh ben tükürdüm yā Resūla'llāh

366. yā resūla'llāh:

Kaside 66

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Tekebbür eylemem hāşā türābım yā Resūla'llāh
Tefekkür eylerem her dem 'azābım yā Resūla'llāh

363. yā resūla'llāh:

Kaside 65

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Belā bülbülleri bağım perīşān eyledi gitdi
Gül-i hamrāya meyl itdim tüketdim yā
Resūla'llāh

367. yā resūla'llāh:

Kaside 66

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Habersizce gelür bir gün benim ol tuhf-e-i mevtim
'Aceb nerden olur i'tā kitābım yā Resūla'llāh

364. yā resūla'llāh:

Kaside 65

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmī hammallıktan hālāş olmaz ne
hikmetdir
Semi'nā tā ezel bār-ı 'aşkıñ yüklendim yā
Resūla'llāh

368. yā resūla'llāh:

Kaside 66

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mezāra girdiğim günde su'āl-i Münkereyn gelse
Ne şüretle cevāb virsem hisābım yā Resūla'llāh

365. yā resūla'llāh:

Kaside 66

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Tekebbür eylemem hāşā türābım yā Resūla'llāh
Tefekkür eylerem her dem 'azābım yā Resūla'llāh

369. yā resūla'llāh:

Kaside 66

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Günāhkārım yüzi kıra beni maşşerde sen ara
Yazıldı defterim nāra kebābım yā Resūla'llāh

370. yā resūla'llāh:

Kaside 66

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî ümîd eyler muhabbet mahşeriñ mestî
Kerem kıl baña bir desti şarâbım yâ Resûla'llâh

371. yâ resûla'llâh:

Kaside 67

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Günâhı işleme nefsim uşanmaz yâ Resûla'llâh
Bu nefsim böyle şeytân uşanmaz yâ Resûla'llâh

372. yâ resûla'llâh:

Kaside 67

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Günâhı işleme nefsim uşanmaz yâ Resûla'llâh
Bu nefsim böyle şeytân uşanmaz yâ Resûla'llâh

373. yâ resûla'llâh:

Kaside 67

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Gönül bağım yeşillenmez baña imdâd olunmazsa
Yağar ümmetini nâra yazıkdır yâ Resûla'llâh

374. yâ resûla'llâh:

Kaside 67

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Kimi egri kimi doğru yazarlar deftere hayrı
Kırâmen Kâtibîn gayrî kitâbım yâ Resûla'llâh

375. yâ resûla'llâh:

Kaside 67

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî günâhkârîñ okunmaz defteri 'aybdır
Ġafûruñ rahmeti ğaybdır şefâ'at yâ Resûla'llâh

376. yâ resûla'llâh:

Kaside 68

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet kevşeri meşhûr şifâdır yâ Resûla'llâh
Cefâlar 'âşîka Hâk'dan şafâdır yâ Resûla'llâh

377. yâ resûla'llâh:

Kaside 68

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet tohumu kalbimde biterse yâ Resûla'llâh
Bu 'aşkı ber-güzâr olsun yolunda yâ Resûla'llâh

378. yâ resûla'llâh:

Kaside 68

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet tohumu kalbimde biterse yâ Resûla'llâh
Bu 'aşkı ber-güzâr olsun yolunda yâ Resûla'llâh

379. yâ resûla'llâh:

Kaside 68

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet kevşeri meşhûr şifâdır yâ Resûla'llâh

Cefâlar 'âşıka Hâk'dan şafâdır yâ Resûla'llâh

380. yâ resûla'llâh:

Kaside 68

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ciger bişdi kebâb oldu vücûd gitdi hârâb oldu

Şeker şerbetleri senden uçandı yâ Resûla'llâh

381. yâ resûla'llâh:

Kaside 68

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

İçüp âb-u zülâlinden Hızır İlyâs hayât buldı

Haber İskender'in olsun naşib yok yâ Resûla'llâh

382. yâ resûla'llâh:

Kaside 68

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hayâtın havz-ı kevşerden baña bir nebzecik

Kevşer

Virsen ben de 'atşânım içerim yâ Resûla'llâh

383. yâ resûla'llâh:

Kaside 68

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî ümîd eyler kapuñ mücrimlere kimyâ

Bu dünyâda günâhından uşansun yâ Resûla'llâh

384. yâ resûla'llâh:

Kaside 69

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Umarım cenâbından şefâ'at yâ Resûla'llâh

Kapuña sâ'ilim geldim şefâ'at yâ Resûla'llâh

385. yâ resûla'llâh:

Kaside 69

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Umarım cenâbından şefâ'at yâ Resûla'llâh

Kapuña sâ'ilim geldim şefâ'at yâ Resûla'llâh

386. yâ resûla'llâh:

Kaside 69

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ki senden rahmet olmazsa yanarım ben

cehennemde

Ki sensin erhame'l-mücrim şefâ'at yâ Resûla'llâh

387. yâ resûla'llâh:

Kaside 69

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yağan yağmur esen rüzgâr seniñle iftihâr eyler

Günâhkârım saña muhtâc şefâ'at yâ Resûla'llâh

388. yâ resûla'llâh:

Kaside 69

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Şuçumı i'tirâf itdim ki sensin derde dermânım
Bize şeytân hâsed u düşmân şefâ'at yâ Resûla'llâh

389. yâ resûla'llâh:

Kaside 69

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Utanmaz öyle bir mel'un şıgındık Hakk'a
şerrinden
Baña imdâd iden sensin şefâ'at yâ Resûla'llâh

390. yâ resûla'llâh:

Kaside 69

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Babam Âdem'le anam Havvâ'yı mekriyle aldatdı
Dönüp şimdi baña geldi şefâ'at yâ Resûla'llâh

391. yâ resûla'llâh:

Kaside 69

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Kopunca tâ kıyâmet hem bize düşmânlığı vardır
Zehirli semm-i kâtildir şefâ'at yâ Resûla'llâh

392. yâ resûla'llâh:

Kaside 69

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Babam Âdem'le anam Havvâ'yı himkir himkir
ağlatdı
Çıkardı cennet içinden şefâ'at yâ Resûla'llâh

393. yâ resûla'llâh:

Kaside 69

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Düşünce Cidde'ye Havvâ nedâmet eyledi âh âh
Didi evlâdına eyvâh şefâ'at yâ Resûla'llâh

394. yâ resûla'llâh:

Kaside 69

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Serendib tağına Âdem inince kaldı hayretde
Didi yâ Rabb kuşur bende şefâ'at yâ Resûla'llâh

395. yâ resûla'llâh:

Kaside 69

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Uğandı bakmadı Âdem ki üç yüz yıl semâvâta
Unutdı dostu Havvâ'yı şefâ'at yâ Resûla'llâh

396. yâ resûla'llâh:

Kaside 69

Mısra: 24

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ki üç yüz yıl büka kıldı gözünden kanlar ağıttı
Kızıl kan itdi toprağı şefâ'at yâ Resûla'llâh

397. yâ resûla'llâh:

Kaside 69

Mısra: 26

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Melekler gökde nazardı bükâsından kalup 'âciz
Şikâyet itdiler hağğa şefâ'at yâ Resûla'llâh

398. yâ resûla'llâh:

Kaside 69

Mısra: 28

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Anınçün kâmet-i Âdem kışaldı altmış arşuna
Du'âlar müstecâb oldu şefâ'at yâ Resûla'llâh

399. yâ resûla'llâh:

Kaside 69

Mısra: 30

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Uyandı hıvâb-ı gafletden didi Âdem ile Havvâ
Ebu'l-ervâh olan esmâ şefâ'at yâ Resûla'llâh

400. yâ resûla'llâh:

Kaside 69

Mısra: 32

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

İdince zikrini Âdem nidâ geldi ki 'afv itdim
Didi Âdem ki ben ni'tdim şefâ'at yâ Resûla'llâh

401. yâ resûla'llâh:

Kaside 69

Mısra: 34

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Nidâ geldi ki yâ Âdem Hâbîbim'le du'â kılsañ
Ebed cennetde çıkmazdın şefâ'at yâ Resûla'llâh

402. yâ resûla'llâh:

Kaside 69

Mısra: 36

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Didi yâ Rabb unuttuğ biz bu esmâı okurduğ biz
Ğafürsun saña muhtâcız şefâ'at yâ Resûla'llâh

403. yâ resûla'llâh:

Kaside 69

Mısra: 38

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Bu gün hamd u şenâ olsun sekiz cennet
ziyâlansun
Sülâlem cennete gelsün şefâ'at yâ Resûla'llâh

404. yâ resûla'llâh:

Kaside 69

Mısra: 40

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî kuluñ kemter tükenmez rahmetiñ
artar
Seni buldı şefâ'atçı şefâ'at yâ Resûla'llâh

405. yâ resûla'llâh:

Kaside 70

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Vücūdum âteşe yandı kebâbdır yâ Resûla'llâh

Bize lütfen 'atâ kılsañ şevâbdır yâ Resûla'llâh

406. yâ resûla'llâh:

Kaside 70

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Vücūdum âteşe yandı kebâbdır yâ Resûla'llâh

Bize lütfen 'atâ kılsañ şevâbdır yâ Resûla'llâh

407. yâ resûla'llâh:

Kaside 70

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Nedir bu gizli dert bende ezelden berü müştâkı

Cemâline vücd şehri hârâbdır yâ Resûla'llâh

408. yâ resûla'llâh:

Kaside 70

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Çekildi kârübân gitti bu gün nevbet baña geldi

Bu cumhürdan girü kılsam 'aybdır yâ Resûla'llâh

409. yâ resûla'llâh:

Kaside 70

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Göñül 'aşka süvâr oldı muhabbet şehridir kaçdı

Muhabbet bilmeyen ümmet şabıkdır yâ

Resûla'llâh

410. yâ resûla'llâh:

Kaside 70

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Marîzem bir 'ilâc gönder za'îf cismim şıhhat

bulsun

'İlâcın hastaya Hâk'dan şifâdır yâ Resûla'llâh

411. yâ resûla'llâh:

Kaside 70

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Tamâm kırk yıl marîz oldum tabîbler kaldılar

'âciz

Seniñ vaşfın bize mu'ciz şafâdır yâ Resûla'llâh

412. yâ resûla'llâh:

Kaside 70

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Kasâvetden kara kalbim göñül gamdan hâlâş

olmaz

Muhabbetden tehî destim cefâdır yâ Resûla'llâh

413. yâ resûla'llâh:

Kaside 70

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Gelince ism-i tiryākın ifākāt buldı hasta-i dünyā
Bunı inkār iden kāfir ne kördür yā Resūla'llāh

414. yā resūla'llāh:

Kaside 70

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmī zehirlense seniñ ismiñ olur tiryāk
Bunuñ terki bize kaç'ā harāmdır yā Resūla'llāh

415. yā resūla'llāh:

Kaside 71

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hünerdir ma'rifet 'aşkıñ yanarsa yā Resūla'llāh
Benim qalbim bu gâfletten uyansun yā
Resūla'llāh

416. yā resūla'llāh:

Kaside 71

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hünerdir ma'rifet 'aşkıñ yanarsa yā Resūla'llāh
Benim qalbim bu gâfletten uyansun yā
Resūla'llāh

417. yā resūla'llāh:

Kaside 71

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Girersem âteş-i 'aşka bişer bu lahm-i nā-puhte
Bu meyyit ümmetiñ ister hayātı yā Resūla'llāh

418. yā resūla'llāh:

Kaside 71

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mürīd oldum ki bir şeyhe murādım 'āşık olmaqdır
Hilāfet saña lāyıkdır haqīkat yā Resūla'llāh

419. yā resūla'llāh:

Kaside 71

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yanar qalbimde 'aşk mumı cihānı pür-ziyā eyler
Hayāt-ı bākīyi söyler ziyāsı yā Resūla'llāh

420. yā resūla'llāh:

Kaside 71

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ki ba'zen ta'n idüp dirler hemān 'āşık ki sen
misin

Severse söylesün anlar buyursun yā Resūla'llāh

421. yā resūla'llāh:

Kaside 71

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Nidā eyler baña ma'sūk beni medh eyledi 'āşık
Seniñ evşāfına lāyık ne yazsam yā Resūla'llāh

422. yā resūla'llāh:

Kaside 71

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Sekiz cennet cemālindir mübârek ismiñiz miftâh

Açar ebvâbı ol Fettâh habîbsin yâ Resûla'llâh

423. yâ resûla'llâh:

Kaside 71

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şifâdır dertlere dermân uşansınlar bu derdimden

Ża'îf hasta Hâsan Hilmî okunsun yâ Resûla'llâh

424. yâ resûla'llâh:

Kaside 72

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mübârek yevm-i mevlidiñ okuruz yâ Resûla'llâh

Ṭulû'-ı şems-i ismiñle sürürüz yâ Resûla'llâh

425. yâ resûla'llâh:

Kaside 72

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mübârek yevm-i mevlidiñ okuruz yâ Resûla'llâh

Ṭulû'-ı şems-i ismiñle sürürüz yâ Resûla'llâh

426. yâ resûla'llâh:

Kaside 72

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şükür biz yevm-i işneyne yetişdik okuruz mevlûd

Seniñ ümmetine ma'bûd rahîmdir yâ Resûla'llâh

427. yâ resûla'llâh:

Kaside 72

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cemâliñ misk-i 'anberden uşandı bağçede güller

Oğur mevlûd bülbüller açıldı yâ Resûla'llâh

428. yâ resûla'llâh:

Kaside 72

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yağar meclise gül yağı saçarlar gül şuyun anda

İçerler şerbeti bunda ne devlet yâ Resûla'llâh

429. yâ resûla'llâh:

Kaside 72

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Oğudanlar okuyanlar dağı meclisde turanlar

Günâhkâr ümmetindendir meded kıl yâ

Resûla'llâh

430. yâ resûla'llâh:

Kaside 72

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Günâhkârız kara yüzlü huzûra varmağa yüz yok

Şefâ'at bahırına had yok sen 'afv it yâ Resûla'llâh

431. **yā resūla'llāh:**

Kaside 72

Mısra: **16**

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Güvendik dīne īmāna ḥaḳīḳat şübhemiz yokdur
Ġanīdir raḥmeti çokdur sebebsin yā Resūla'llāh

432. **yā resūla'llāh:**

Kaside 72

Mısra: **18**

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmī okur yazar seniñ mevlūdını şimdi
Saña ḳurbān olur cāmī ta'aşşuḳ yā Resūla'llāh

433. **yā resūla'llāh:**

Kaside 72

Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Rebī'u'l-evvel ayını nice 'āşıklarıñ bekler
Giceler şubḥa dek ağlar şefā'at yā Resūla'llāh

434. **yā resūla'llāh:**

Kaside 73

Mısra: **1**

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Vaşiyyet eylediñ bize namāzı yā Resūla'llāh
İnandık şübhemiz yokdur ḳabiltu yā Resūla'llāh

435. **yā resūla'llāh:**

Kaside 73

Mısra: **2**

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Vaşiyyet eylediñ bize namāzı yā Resūla'llāh
İnandık şübhemiz yokdur ḳabiltu yā Resūla'llāh

436. **yā resūla'llāh:**

Kaside 73

Mısra: **4**

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Vaşiyyet eylediñ ḥaccı işitdik şādmān olduk
Biri dīnen biri mālen tavāfı yā Resūla'llāh

437. **yā resūla'llāh:**

Kaside 73

Mısra: **6**

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Vaşiyyet eyleyüp didiñ zekātını viriñ ümmet
Bulur rızḳına ol vus'at buyurduñ yā Resūla'llāh

438. **yā resūla'llāh:**

Kaside 73

Mısra: **8**

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Vaşiyyet eylediñ didiñ şiyāmı bi't-tamām tutduñ
Gönülde nūr-ı īmānım orucdur yā Resūla'llāh

439. **yā resūla'llāh:**

Kaside 73

Mısra: **10**

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Vaşıyyetdir haber virdiñ şaķın ümmetlerim heyhāt
Namāzsız Müslümān olmaz buyurduñ yā
Resūla'llāh

440. yā resūla'llāh:

Kaside 73

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Vaşıyyet eylediñ didiñ Yehūdī'den Naşārā'dan
Şaķıñ kōrkmañ ziyān gelmez buyurduñ yā
Resūla'llāh

441. yā resūla'llāh:

Kaside 73

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Vaşıyyet söyleyüp didiñ namāz kılmayanlara
Selām virüp selām almañ buyurduñ yā
Resūla'llāh

442. yā resūla'llāh:

Kaside 73

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Vaşıyyet eyleyüp didiñ ki hasta olsalar anlar
Gidüp hālını siz şormañ buyurduñ yā Resūla'llāh

443. yā resūla'llāh:

Kaside 73

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Vaşıyyet eyleyüp didiñ ölürse ol namāzsızlar
Namāzıñ anlarıñ kılmañ buyurduñ yā Resūla'llāh

444. yā resūla'llāh:

Kaside 73

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Vaşıyyetden su'āl itdik bular kim yā Resūla'llāh
Cevāb virdiñ namāzsızlar Yahūdī yā Resūla'llāh

445. yā resūla'llāh:

Kaside 73

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Vaşıyyetden su'āl itdik bular kim yā Resūla'llāh
Cevāb virdiñ namāzsızlar Yahūdī yā Resūla'llāh

446. yā resūla'llāh:

Kaside 73

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Țutar haķdır vaşıyyetler Ḥasan Ḥilmī kuluñ kıtmır
Oķur evrādıdır tekbīr hidāyet yā Resūla'llāh

447. yā resūla'llāh:

Kaside 74

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şerī'at 'ilmini taḥşīl ideriz yā Resūla'llāh
Ķamū müşkillere miftāḥ ideriz yā Resūla'llāh

448. yā resūla'llāh:

Kaside 74

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şerī'at 'ilmini taḥṣīl ideriz yā Resūla'llāh

Ḳamū müṣkillere miftāḥ ideriz yā Resūla'llāh

449. yā resūla'llāh:

Kaside 74

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Seḥāb-ı ḥikmet-i Ḥaḳ'dan saña vaḥyen nüzül itdi

Bize vaḳ'-i hidāyetdir şerī'at yā Resūla'llāh

450. yā resūla'llāh:

Kaside 74

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Bu ḥaḳ ḳānūn-ı ilāhīdir tārīḳ-i dīn-i İslām'da

Anıñçün cümle tālibler oḳurlar yā Resūla'llāh

451. yā resūla'llāh:

Kaside 74

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Bi-seyfi'llāh sa'ādetdir 'adāletle cihān ṭoldı

Bi-ḥamdi'llāh Ḥasan Ḥilmī meṭālib yā Resūla'llāh

452. yā resūla'llāh:

Kaside 75

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Göñül 'aşkıñ kitābını oḳursa yā Resūla'llāh

Bulur derdine dermānı şifadır yā Resūla'llāh

453. yā resūla'llāh:

Kaside 75

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Göñül 'aşkıñ kitābını oḳursa yā Resūla'llāh

Bulur derdine dermānı şifadır yā Resūla'llāh

454. yā resūla'llāh:

Kaside 75

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Meded kıl sevdiğim Aḥmed bize vuṣlāt Burāk'ını

Piyāde ḳalmışam berr u yabānda yā Resūla'llāh

455. yā resūla'llāh:

Kaside 75

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yetişdir ḥavz-ı kevşerden bize bir cur'acık kevşer

Şarābın 'āşıkā Ḥaḳ'dan kitābdır yā Resūla'llāh

456. yā resūla'llāh:

Kaside 75

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ṭulū' eyler seniñ ismiñ bedestān-ı hidāyetde

Seniñ zikriñ ziyāsına sebebedir yā Resūla'llāh

457. **yā resūla'llāh:**

Kaside 75

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Semāvāt ehli yād eyler seniñ ismiñle ey Aḥmed
Melekler iftiḥār eyler 'azīzdir yā Resūla'llāh

458. **yā resūla'llāh:**

Kaside 75

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Zemīne eylediñ teşrīf Muḥammed Muṣṭafā'sıñ
sen

Cihāna āfitāb ismiñ reşīddir yā Resūla'llāh

459. **yā resūla'llāh:**

Kaside 75

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmī bu gün şaşkıñ yazar 'aşkın beyān
eyler

Kitāb-ı 'aşkı şerḥ eyler ki ḥaḳdır yā Resūla'llāh

460. **yā resūla'llāh:**

Kaside 75

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Bir ismiñ aşı Maḥmūd'dur yazılmış cennet içinde
Maḳāmıñ cenneti Maḥmūd şerīfdir yā Resūla'llāh

461. **yā resūla'llāh:**

Kaside 76

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ebā Eyyūbe'l-Enşāri şaḥābeñ yā Resūla'llāh
'Alemdār-ı ser-'askerdir şaḥābeñ yā Resūla'llāh

462. **yā resūla'llāh:**

Kaside 76

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ebā Eyyūbe'l-Enşāri şaḥābeñ yā Resūla'llāh
'Alemdār-ı ser-'askerdir şaḥābeñ yā Resūla'llāh

463. **yā resūla'llāh:**

Kaside 76

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Diyār-ı Rūma ol sultān şeft'-i faẓl u iḥsāndır
Ebā Eyyūbe'l-Enşāri şaḥābeñ yā Resūla'llāh

464. **yā resūla'llāh:**

Kaside 76

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

İderdi faḳrı ile faḥrı okurdu vird-i ve'l-fecr
Ebā Eyyūbe'l-Enşāri şaḥābeñ yā Resūla'llāh

465. **yā resūla'llāh:**

Kaside 76

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ne hikmet hicret esbâbı ne devlet geydi ol tâcı
Ebâ Eyyûbe'l-Enşâri şâhâbeñ yâ Resûla'llâh

466. yâ resûla'llâh:

Kaside 76

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Sefer râhında yâ Fettâh o sultân çekdi sancâğı
Ebâ Eyyûbe'l-Enşâri şâhâbeñ yâ Resûla'llâh

467. yâ resûla'llâh:

Kaside 76

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî sefer eyler sözini remz ile söyler
Ebâ Eyyûbe'l-Enşâri şâhâbeñ yâ Resûla'llâh

468. yâ resûla'llâh:

Kaside 77

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yetişdik şehr-i ramazâna ne mübârek yâ
Resûla'llâh

Bu günlerde olup şâ'im ta'âleyk yâ Resûla'llâh

469. yâ resûla'llâh:

Kaside 77

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yetişdik şehr-i ramazâna ne mübârek yâ

Resûla'llâh

Bu günlerde olup şâ'im ta'âleyk yâ Resûla'llâh

470. yâ resûla'llâh:

Kaside 77

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Bu şehre eyleyen ta'zîm bilindi şübhesiz şâ'im
Geceler şubha dek kâ'im niyâzen yâ Resûla'llâh

471. yâ resûla'llâh:

Kaside 77

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Oruç gizli 'ibâdetdir riyânîñ medhâlî yokdur
Bu esrârı bilen hâkdır hâkîkat yâ Resûla'llâh

472. yâ resûla'llâh:

Kaside 77

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şararmış şamân gibi güler güller gibi yûzi
Koçar 'anber gibi sözi tıyıldı yâ Resûla'llâh

473. yâ resûla'llâh:

Kaside 77

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbetle gıdâlanmış koçar ağzında misk yâğı
Oruç bâğı açılmışdur bu şehre yâ Resûla'llâh

474. yâ resûla'llâh:

Kaside 77

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Bi-ḥamdi'llâh orûc tutduk cemâliñ lezzetiñ

bulduk

Bu gün ağlar iken güldük beşâret yâ Resûla'llâh

475. yâ resûla'llâh:

Kaside 77

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Orûc vuşlât Burâkı'dır Ḥasan Ḥilmî orûc tutsun

Saňa ḥâlini 'arz itsün şefâ'at yâ Resûla'llâh

476. yâ resûla'llâh:

Kaside 78

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Bu gün bayrâm namâzını kılarız yâ Resûla'llâh

Orûc tutduk şefâ'atıñ umarız yâ Resûla'llâh

477. yâ resûla'llâh:

Kaside 78

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Bu gün bayrâm namâzını kılarız yâ Resûla'llâh

Orûc tutduk şefâ'atıñ umarız yâ Resûla'llâh

478. yâ resûla'llâh:

Kaside 78

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Orûcumuz ḳabûl eyler ümîdim var ḥüdâmızdan

Bu gün bayrâm namâzında vişâlen yâ Resûla'llâh

479. yâ resûla'llâh:

Kaside 78

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Saňa vâşıl kılar Allâh bizi bayrâm namâzıyla

Seniñ sâyende biz bulduk bu dîni yâ Resûla'llâh

480. yâ resûla'llâh:

Kaside 78

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Bilür mu'min olan vâcib kılar bayrâm namâzını

Cemâliñ câmi'-i cânda muşallî yâ Resûla'llâh

481. yâ resûla'llâh:

Kaside 78

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Orûc farzdır namâz vâcib terâvîḥ sünnet olmuşdur

Bu üç şeyle Ḥasan Ḥilmî ne mesrûr yâ

Resûla'llâh

482. yâ resûla'llâh:

Kaside 79

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Bize Allāh mubaḥ kıldı nikāhı yā Resūla'llāh
Toḡuz ḥātūn nikāḥ itdiñ ḥelāldir yā Resūla'llāh

483. yā resūla'llāh:

Kaside 79

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Bize Allāh mubaḥ kıldı nikāhı yā Resūla'llāh
Toḡuz ḥātūn nikāḥ itdiñ ḥelāldir yā Resūla'llāh

484. yā resūla'llāh:

Kaside 79

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Evāmirdir qabūl itdik delīlim Fenkiḥu'l-āyāt
Menāhīden ḥazer kıldıḡ nikāḥen yā Resūla'llāh

485. yā resūla'llāh:

Kaside 79

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Nebīler ḥātemi sensiñ nebiyye ittibā' eyledik
Nikāḥen mihr-i tecdīdi 'atīḡan yā Resūla'llāh

486. yā resūla'llāh:

Kaside 79

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Anıñçün cümle aşḥāblar nikāḥa itdiler raḡbet
Kimi qavlen kimi fī'len vesā'il yā Resūla'llāh

487. yā resūla'llāh:

Kaside 79

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Meger vāsi' olan ümmet nikāḥ itsün ki dört 'avret
Şerī' atda budur ruḡṣat seniyyen yā Resūla'llāh

488. yā resūla'llāh:

Kaside 79

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Riyāzāt ehli ehlu'llāh nefisle ictihād eyler
Tecerrüdle nikāḥ eyler muḥabbet yā Resūla'llāh

489. yā resūla'llāh:

Kaside 79

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Nikāḥ itsün Ḥasan Ḥilmī eger qādirse dört 'avret
Ki taṭlīḡ eylesün dördüñ peşinen yā Resūla'llāh

490. yā resūla'llāh:

Kaside 80

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Bu gün hicret günü geldi meded kıl yā Resūla'llāh
Muhācir zümre-i a' mā delīl ol yā Resūla'llāh

491. yā resūla'llāh:

Kaside 80

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Bu gün hicret günü geldi meded kıl yâ Resûla'llâh
Muhâcir zümre-i a'mâ delîl ol yâ Resûla'llâh

492. yâ resûla'llâh:

Kaside 80

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Henüz hicret yeli esdi çekildi kârübân yolda
Açıldı vuşlata sancâk esirge yâ Resûla'llâh

493. yâ resûla'llâh:

Kaside 80

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî muhâcirdir değil şürî hakîkatdır
Murâdı saña vuşlatdır kabûl kıl yâ Resûla'llâh

494. yâ resûla'llâh:

Kaside 81

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet miski neşr oldı tıyuldu yâ Resûla'llâh
Ne hâcet misk-i mâçîne saçıldı yâ Resûla'llâh

495. yâ resûla'llâh:

Kaside 81

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet miski neşr oldı tıyuldu yâ Resûla'llâh
Ne hâcet misk-i mâçîne saçıldı yâ Resûla'llâh

496. yâ resûla'llâh:

Kaside 81

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet ma'deni miskî Muhammed Muştafâ
şehri
Çekildi ka'beye tüccâr şatıldı yâ Resûla'llâh

497. yâ resûla'llâh:

Kaside 81

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet bâde-i sübhân yetişdir zevk-i ruhânî
Şarâb-ı kevşere 'atşân sürüldü yâ Resûla'llâh

498. yâ resûla'llâh:

Kaside 81

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet hârik-i 'âde kerâmet kerbelâ va'de
Hasan Hilmî muhabbetden bayıldı yâ Resûla'llâh

499. yâ resûla'llâh:

Kaside 82

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Namâz kılsak kabûl olmaz kuşûrdur yâ
Resûla'llâh
Haber virdiñ tamâm hüccet huzûrdur yâ
Resûla'llâh

500. yā resūla'llāh:

Kaside 82

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Namāz kılsak kabūl olmaz kuşūrdur yā

Resūla'llāh

Haber virdiñ tamām hüccet huzūrdur yā

Resūla'llāh

504. yā resūla'llāh:

Kaside 83

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Necātü'l-mu'minīn Hakk'a namāzdır yā

Resūla'llāh

Şifāu'l-mu'minīn Hakk'a namāzdır yā Resūla'llāh

501. yā resūla'llāh:

Kaside 82

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muvahhid mü'min-i kāmīl huşū' eyler namāz

kılsa

Namāzı ehl-i imānıñ nūrun 'alā nūrdur yā

Resūla'llāh

505. yā resūla'llāh:

Kaside 83

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mariz gönlüm muvahhidir iher āb-u hayāt hakkā

Sekiz cennet cemāl Hakk'a namāzdır yā

Resūla'llāh

502. yā resūla'llāh:

Kaside 82

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmī huzūr ehlī haṭā itse 'aṭā eyle

Kuşūr ile namāz kılsa surūra yā Resūla'llāh

506. yā resūla'llāh:

Kaside 83

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

'İlācı 'ilm-i hikmetden okurdu Hāzret-i Loqmān

Hasan Hilmī'ye hak Loqmān namāzdır yā

Resūla'llāh

503. yā resūla'llāh:

Kaside 83

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Necātü'l-mu'minīn Hakk'a namāzdır yā

Resūla'llāh

Şifāu'l-mu'minīn Hakk'a namāzdır yā Resūla'llāh

507. yā resūla'llāh:

Kaside 84

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cemāliñ vuşlata bā'is namāzdır yā Resūla'llāh

Rızā-i cennete miftāh namāzdır yā Resūla'llāh

508. **yā resūla'llāh:**

Kaside 84

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Cemāliñ vuşlata bā'ış namāzdır yā Resūla'llāh

Rızā-i cennete miftāh namāzdır yā Resūla'llāh

509. **yā resūla'llāh:**

Kaside 84

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Namāz mi'rāc-ı mü'mindir kurulmuş minber-i
tevhīd

Semāvāta Burāk ancak namāzdır yā Resūla'llāh

510. **yā resūla'llāh:**

Kaside 84

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Cemā'at cān fedā eyler Ḥasan Ḥilmī namāz ehli

İmāme'l-evliyā ancak namāzdır yā Resūla'llāh

511. **yā resūla'llāh:**

Kaside 85

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muḥabbet bāğının bābı namāzdır yā Resūla'llāh

Sekiz cennetlerin nūrı namāzdır yā Resūla'llāh

512. **yā resūla'llāh:**

Kaside 85

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muḥabbet bāğının bābı namāzdır yā Resūla'llāh

Sekiz cennetlerin nūrı namāzdır yā Resūla'llāh

513. **yā resūla'llāh:**

Kaside 85

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Edā vakti minārede müezzinler nidā eyler

İcābet mü'mine maḥşuş namāzdır yā Resūla'llāh

514. **yā resūla'llāh:**

Kaside 85

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ḳılar 'āşık Ḥasan Ḥilmī hidāyetlü 'ibādetdir

Çerāğı kabrine pürhān namāzdır yā Resūla'llāh

515. **yā resūla'llāh:**

Kaside 86

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Fenā-ender-fenādārem fenāda yā Resūla'llāh

Beḳā-ender-beḳādārem beḳāda yā Resūla'llāh

516. **yā resūla'llāh:**

Kaside 86

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Fenā-ender-fenādārem fenāda yā Resūla'llāh

Beḳā-ender-beḳādārem beḳāda yā Resūla'llāh

517. **yā resūla'llāh:**

Kaside 86

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cefā-ender-cefādārem cefāda yā Resūla'llāh

Şafā-ender şafādārem şafāda yā Resūla'llāh

518. **yā resūla'llāh:**

Kaside 86

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cefā-ender-cefādārem cefāda yā Resūla'llāh

Şafā-ender şafādārem şafāda yā Resūla'llāh

519. **yā resūla'llāh:**

Kaside 86

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cemālinden çeker hasret Hasan Hilmī bu dünyāda

Mu'ın ol vuşlata ırgür cinānda yā Resūla'llāh

520. **yā resūla'llāh:**

Kaside 87

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şefā'atlü şifā bāğı Haleb'de yā Resūla'llāh

Ḥaber aldım ṭabīb ammā Yemen'de yā

Resūla'llāh

521. **yā resūla'llāh:**

Kaside 87

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şefā'atlü şifā bāğı Haleb'de yā Resūla'llāh

Ḥaber aldım ṭabīb ammā Yemen'de yā

Resūla'llāh

522. **yā resūla'llāh:**

Kaside 87

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Bilindi ḥasta meşriḳde ṭabībī olsa mağribde

Uçup ṭayy-ı mekân eyler havāda yā Resūla'llāh

523. **yā resūla'llāh:**

Kaside 87

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbetle zehirlendim nedendir ḥacc naşīb

olmaz

Sözüm ḥaḳdır gözüm ḳaldı Ümmu'l-Ḳurā'da yā

Resūla'llāh

524. **yā resūla'llāh:**

Kaside 87

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Hilmī okur lebbeyk seher vakti ṭavāf eyler

Medīneñdir baña Ka'be Minā'da yā Resūla'llāh

525. **yā resūla'llāh:**

Kaside 88

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Civân 'ömrüm cehâletle geçürdüm yâ Resûla'llâh
'Amel tohumum eküp kendim çürütdüm yâ
Resûla'llâh

526. yâ resûla'llâh:

Kaside 88

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Civân 'ömrüm cehâletle geçürdüm yâ Resûla'llâh
'Amel tohumum eküp kendim çürütdüm yâ
Resûla'llâh

527. yâ resûla'llâh:

Kaside 88

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Çürük yerde çemen bitmez neden lâzım ekin
ekmek
Zarar vardır ticâretde bilürdüm yâ Resûla'llâh

528. yâ resûla'llâh:

Kaside 88

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî harâretle ekerken tohum-ı ihlâş
Biter bir bir nebâtı görür idüm yâ Resûla'llâh

529. yâ resûla'llâh:

Kaside 89

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mürîdim mürşidim sensiñ meded kıl yâ
Resûla'llâh
Marîzem ma'nevî derdim devâ kıl yâ Resûla'llâh

530. yâ resûla'llâh:

Kaside 89

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mürîdim mürşidim sensiñ meded kıl yâ
Resûla'llâh
Marîzem ma'nevî derdim devâ kıl yâ Resûla'llâh

531. yâ resûla'llâh:

Kaside 89

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

'Alâkam var 'ale't-tağdîr muhibbim ente
maḥbûbüm
Şalât eyler vişâl ister revâ kıl yâ Resûla'llâh

532. yâ resûla'llâh:

Kaside 89

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Çapuña sâ'ilem geldim şefâ'at yâ Resûla'llâh
Günâhım yüklenüp geldim şefâ'at yâ Resûla'llâh

533. yâ resûla'llâh:

Kaside 89

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Kapıña sâ'ilem geldim şefâ'at yâ Resûla'llâh
Günâhım yüklenüp geldim şefâ'at yâ Resûla'llâh

534. yâ resûla'llâh:

Kaside 89

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Karanlık kabre girdikde şefâ'at şem'ini gönder
Ümidim rûz-ı mahşerde şefâ'at yâ Resûla'llâh

535. yâ resûla'llâh:

Kaside 89

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Bi-izni'llâh şefâ'atle Hasan Hilmî olur mesrûr
Hâşâsı 'afvına muhtâc şefâ'at yâ Resûla'llâh

536. yâ resûla'llâh:

Kaside 90

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Tükenmez 'aşka düşdüm ben yanarım yâ
Resûla'llâh
Cemâliñ hasretiñ şimdi çekerim yâ Resûla'llâh

537. yâ resûla'llâh:

Kaside 90

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Tükenmez 'aşka düşdüm ben yanarım yâ

Resûla'llâh

Cemâliñ hasretiñ şimdi çekerim yâ Resûla'llâh

538. yâ resûla'llâh:

Kaside 90

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Bu 'aşk tâc-ı devletdir naşîb olsa anı geysem
Cemâliñ vuşlatıñ görsem dilerim yâ Resûla'llâh

539. yâ resûla'llâh:

Kaside 90

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Sa'âdet yıldızındandır bi-hamdi'llâh benim
'aşkı
Hasan Hilmî odur meşkim mürîdim yâ
Resûla'llâh

540. yâ resûla'llâh:

Kaside 91

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Tahammül eylemez cismim za'îfdir yâ
Resûla'llâh

Ta'aqqul eylemez 'aqlım kalîldir yâ Resûla'llâh

541. yâ resûla'llâh:

Kaside 91

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Taḥammül eylemez cismim za'îfdir yâ
Resûla'llâh
Ta'aḳḳul eylemez 'aqlım ḳalîldir yâ Resûla'llâh

542. yâ resûla'llâh:

Kaside 91

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet baḥr-i bî-pâyân oḳunmaz sırrı ma'nâdır
Şatılmaz kıymeti yokdur şaḳîldir yâ Resûla'llâh

543. yâ resûla'llâh:

Kaside 91

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Bilür sırrı refîkimdir baña imdâd ider şıddık
Bu sırı ırmeyen zındık ḥafîfdir yâ Resûla'llâh

544. yâ resûla'llâh:

Kaside 91

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmî cehâletle cehennemden ḥalâş olmaz
Muḥabbet aşl-ı cennetdir cemîldir yâ Resûla'llâh

545. yâ resûla'llâh:

Kaside 92

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Namâz yâ rûḥuma raḥmet ğidâ mı yâ Resûla'llâh
Zemîn-i ḳalbime ḥikmet namâz mı yâ Resûla'llâh

546. yâ resûla'llâh:

Kaside 92

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Namâz yâ rûḥuma raḥmet ğidâ mı yâ Resûla'llâh
Zemîn-i ḳalbime ḥikmet namâz mı yâ Resûla'llâh

547. yâ resûla'llâh:

Kaside 92

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḳanâ'at kenz-i rûḥânî namâz kimyâ-yı eczâmdır
Nuḥâsî sîm u zer itsem ğinâ mı yâ Resûla'llâh

548. yâ resûla'llâh:

Kaside 92

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmî 'Adın baḥrî namâz ḳıl sen çıkar dürri
Ḥayât-ı ma'nevî içse ḳanar mı yâ Resûla'llâh

549. yâ resûla'llâh:

Kaside 93

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Rızâ-i bârîçün taḥşîl iderdüm yâ Resûla'llâh
İzâle eylemek cehli murâdım yâ Resûla'llâh

550. yâ resûla'llâh:

Kaside 93

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Rızâ-i bârîçün tahşil iderdüm yâ Resûla'llâh

İzâle eylemek cehli murâdım yâ Resûla'llâh

551. yâ resûla'llâh:

Kaside 93

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Bu niyyetle idüp tekmiil muvaffak eyledi tevfiğ

Riyâdan şaklasun Mevlâ refikim yâ Resûla'llâh

552. yâ resûla'llâh:

Kaside 93

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Rızâya râzıyım ben de riyâzetle 'azâb çekdim

Cehennemde yanar 'âşık ceñimim yâ Resûla'llâh

553. yâ resûla'llâh:

Kaside 93

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ne korkum var cehennemden ne cennetden

ümîdim var

Ümîdim rahmet-i Hağ'dır umarım yâ Resûla'llâh

554. yâ resûla'llâh:

Kaside 93

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet bâbını fetğ it kitâb-ı 'aşkı i'tâ kııl

İcâzet vir idem takrîr muğırrım yâ Resûla'llâh

555. yâ resûla'llâh:

Kaside 93

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî fesâd itmez degildir şöhrete mâ'il

Oğunsam niyyetim hâliş halâşım yâ Resûla'llâh

556. yâ resûla'llâh:

Kaside 94

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Günâhkârım günâhımdan uşandım yâ Resûla'llâh

Cihât bâbında ceb-hânem tükettim yâ Resûla'llâh

557. yâ resûla'llâh:

Kaside 94

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Günâhkârım günâhımdan uşandım yâ Resûla'llâh

Cihât bâbında ceb-hânem tükettim yâ Resûla'llâh

558. yâ resûla'llâh:

Kaside 94

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Kavîdir kal'a-i tevğid müheyyâ 'asker-i esmâ

Meded kııl eski düşmândan uşandım yâ

Resûla'llâh

559. yā resūla'llāh:

Kaside 94

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî 'azîz olur kırarsa nefis-i şeytânı
Necâtı müjde bâbında sevindim yâ Resûla'llâh

560. yā resūla'llāh:

Kaside 95

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

'Aceb nâra giriftârım yanarım yâ Resûla'llâh
İçüp 'aşkıñ şarâbından kınarım yâ Resûla'llâh

561. yā resūla'llāh:

Kaside 95

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

'Aceb nâra giriftârım yanarım yâ Resûla'llâh
İçüp 'aşkıñ şarâbından kınarım yâ Resûla'llâh

562. yā resūla'llāh:

Kaside 95

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Gezerüm tağ u şahrâda ararım yârı ağyârda
Haber aldım mağârâda firârım yâ Resûla'llâh

563. yā resūla'llāh:

Kaside 95

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Qarardır qalb-i 'uşşâkı biri şöhret biri şehvet
Muhabbetle harâb itsem mi 'mârim yâ Resûla'llâh

564. yā resūla'llāh:

Kaside 95

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şarâb-ı şehvet-i şeytân Hasan Hilmî ne meşhûrdur
Bunuñ terki sekiz cennet cüdâyım yâ Resûla'llâh

565. yā resūla'llāh:

Kaside 96

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

'Aceb 'âşık ciger kanıñ içer mi yâ Resûla'llâh
Cefâdârı cemâlinden çeker mi yâ Resûla'llâh

566. yā resūla'llāh:

Kaside 96

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

'Aceb 'âşık ciger kanıñ içer mi yâ Resûla'llâh
Cefâdârı cemâlinden çeker mi yâ Resûla'llâh

567. yā resūla'llāh:

Kaside 96

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şafâ bâdı şafâ eyler muhabbet pâdişâhımdır
Gönül manşıb vezîr olsa güler mi yâ Resûla'llâh

568. **yā resūla'llāh:**

Kaside 96

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Oğur na'tın Ḥasan Ḥilmī günāhkār

ümmetindendir

Seher vaḳti öteñ bülbül olur mı yā Resūla'llāh

569. **yā resūla'llāh:**

Kaside 97

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Diyār-ı gurbete düşdüm ğarībem yā Resūla'llāh

Cihānı ser-te-ser gezdım ḥabīrim yā Resūla'llāh

570. **yā resūla'llāh:**

Kaside 97

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Diyār-ı gurbete düşdüm ğarībem yā Resūla'llāh

Cihānı ser-te-ser gezdım ḥabīrim yā Resūla'llāh

571. **yā resūla'llāh:**

Kaside 97

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Oğur vaḣfın kitābını seher vaḳtinde 'āşıklar

Şedā eyler diler vuşlat 'acībim yā Resūla'llāh

572. **yā resūla'llāh:**

Kaside 97

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Göñül 'aşkıñ şırātından tecāvüz eylemek ister

Günāhkārım elim tut sen 'abīrim yā Resūla'llāh

573. **yā resūla'llāh:**

Kaside 97

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ḥasan Ḥilmī necāt bulmaz şefā'atsiz işim bitmez

Yetiş imdāda yā Muḥammed ḥarīkim yā

Resūla'llāh

574. **yā resūla'llāh:**

Kaside 98

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muḥabbet bāğına girmek mübāḥdır yā Resūla'llāh

Şarāb-ı 'aşkı nüş itmek ne hoşdur yā Resūla'llāh

575. **yā resūla'llāh:**

Kaside 98

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muḥabbet bāğına girmek mübāḥdır yā Resūla'llāh

Şarāb-ı 'aşkı nüş itmek ne hoşdur yā Resūla'llāh

576. **yā resūla'llāh:**

Kaside 98

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ḥayālîñ ḥamr-ı ḥālîşdir baña âb-u ḥayât oldur
Sekiz cennet şarâbindan elezdir yâ Resûla'llâh

577. yâ resûla'llâh:

Kaside 98

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmî ümîd eyler vişâlîñ ḥamrini ister
Cemâlîñ 'îdine vuşlat muḥaldır yâ Resûla'llâh

578. yâ resûla'llâh:

Kaside 99

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Înâbe eyledim Ḳur'ân kitâba yâ Resûla'llâh
Oḡur şallû selâm virdim resûle yâ Resûla'llâh

579. yâ resûla'llâh:

Kaside 99

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Înâbe eyledim Ḳur'ân kitâba yâ Resûla'llâh
Oḡur şallû selâm virdim resûle yâ Resûla'llâh

580. yâ resûla'llâh:

Kaside 99

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Înandım aldım îmânı ezel îkrâr ı taşdîķim
Faķîrim 'arz-ı ḥâl virdim pâdişâhuma yâ
Resûla'llâh

581. yâ resûla'llâh:

Kaside 99

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmî marîz oldı güzel derdidir derdi
Diler vuşlat şıḥḥat bulsa şaḥîḥe yâ Resûla'llâh

582. yâ resûla'llâh:

Kaside 100

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Göñül sevdâ çeker 'âşık cemîle yâ Resûla'llâh
Göñül ferdâ-yı firdevs-i celîle yâ Resûla'llâh

583. yâ resûla'llâh:

Kaside 100

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Göñül sevdâ çeker 'âşık cemîle yâ Resûla'llâh
Göñül ferdâ-yı firdevs-i celîle yâ Resûla'llâh

584. yâ resûla'llâh:

Kaside 100

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yazılmış levḥ-i dil üzre göñül gözi nazar eyler
Kerem kıl iltifât eyle ġarîbe yâ Resûla'llâh

585. yâ resûla'llâh:

Kaside 100

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî gönül kürsî okunmaz ehl-i 'aşk dersi

Zemîn i âsumân ehl-i rızâya yâ Resûla'llâh

586. yâ resûla'llâh:

Kaside 101

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Vücûduñ rahmet-i kevn u mekândır yâ

Resûla'llâh

Ẓuhûruñ bâ'is-ü emn u emândır yâ Resûla'llâh

587. yâ resûla'llâh:

Kaside 101

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Vücûduñ rahmet-i kevn u mekândır yâ

Resûla'llâh

Ẓuhûruñ bâ'is-ü emn u emândır yâ Resûla'llâh

588. yâ resûla'llâh:

Kaside 101

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Haqîkat 'ilmi bir müşkil mu'ammâdır tarîkatda

Zebânîñ ana miftâh-ı beyândır yâ Resûla'llâh

589. yâ resûla'llâh:

Kaside 101

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Gülistân-ı cemâlinden şol 'âşık kim ola gül-çîn

Ebed bülbül gibi kârı fîğândır yâ Resûla'llâh

590. yâ resûla'llâh:

Kaside 101

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

N'ola 'âşık Hasan Hilmî cemâlîñ hasretiñ çekse

'Ayıb görme günâhkâra keremdir yâ Resûla'llâh

591. yâ resûla'llâh:

Kaside 102

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Seniñ vaşfîñ kitâbını yazarsam yâ Resûla'llâh

Oğunsun ber-güzâr kılsun ölürsem yâ Resûla'llâh

592. yâ resûla'llâh:

Kaside 102

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Seniñ vaşfîñ kitâbını yazarsam yâ Resûla'llâh

Oğunsun ber-güzâr kılsun ölürsem yâ Resûla'llâh

593. yâ resûla'llâh:

Kaside 102

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cihâna cânımı virdim seniñ 'aşkıñ fedâsıçün

Ki farzdır nefsimi kırbân kesersem yâ Resûla'llâh

594. yā resūla'llāh:

Kaside 102

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hasan Hilmī mücāhiddir 'adüvvī nefis-i emmāre
Gazā eyler meded ister 'asirsem yā Resūla'llāh

595. yā resūla'llāh:

Kaside 103

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Cemāliñ cilve-i Hāk'dan cefādır yā Resūla'llāh
Yağarsa cānını 'āşık şafādır yā Resūla'llāh

596. yā resūla'llāh:

Kaside 103

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Cemāliñ cilve-i Hāk'dan cefādır yā Resūla'llāh
Yağarsa cānını 'āşık şafādır yā Resūla'llāh

597. yā resūla'llāh:

Kaside 103

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Cemāliñ keşf olur dilde görür güli dikenlikde
Koçarken gül 'azāb itse revādır yā Resūla'llāh

598. yā resūla'llāh:

Kaside 103

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muḥabbet bābı fi'l-vāḳi' belādır feth-i ebvābı
Mu'īnim zıkr-i subḥānī kefādır yā Resūla'llāh

599. yā resūla'llāh:

Kaside 103

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hasan Hilmī ḥasīs olma seḥāvet eyle ḥayrāt kıl
Velīler ḥādimi Hāk'da vefādır yā Resūla'llāh

600. yā resūla'llāh:

Kaside 104

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Tükenmez devletiñ baḥri derindir yā Resūla'llāh
Yağarsa ebr-i ḥikmetden muḥīṭdir yā Resūla'llāh

601. yā resūla'llāh:

Kaside 104

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Tükenmez devletiñ baḥri derindir yā Resūla'llāh
Yağarsa ebr-i ḥikmetden muḥīṭdir yā Resūla'llāh

602. yā resūla'llāh:

Kaside 104

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hasan Hilmī gönül ḥamsi gıdāsı āb-u nīsāndır
İçerse ehl-i isti'dād se'iddir yā Resūla'llāh

603. yā resūla'llāh:

Kaside 104

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Gelür deryā-yı rahmet ol muhabbet āsumānından
'Adın baħrında dil ehli zemīndir yā Resūla'llāh

604. yā resūla'llāh:

Kaside 105

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ḳanā'at kenzini bulsam şifā mı yā Resūla'llāh
'Aceb kâldır bu hâl dertden beter mi yā
Resūla'llāh

605. yā resūla'llāh:

Kaside 105

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ḳanā'at kenzini bulsam şifā mı yā Resūla'llāh
'Aceb kâldır bu hâl dertden beter mi yā
Resūla'llāh

606. yā resūla'llāh:

Kaside 105

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Yazılmış levh-i maḥfūzda bu 'aşk kâlū belā derdi
Belā bülbülleri ikrār ider mi yā Resūla'llāh

607. yā resūla'llāh:

Kaside 105

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ḥasan Ḥilmī ḳanā'at kıl ḳasemnādan gelür rızķıñ
Bıraksa derd-i dīnārı ğanī mi yā Resūla'llāh

608. yā resūla'llāh:

Kaside 106

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Yüzüm gülse gönül ağlar yetīmim yā Resūla'llāh
Gözümünden ḳatre yaş çıkmaz 'acībim yā
Resūla'llāh

609. yā resūla'llāh:

Kaside 106

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Yüzüm gülse gönül ağlar yetīmim yā Resūla'llāh
Gözümünden ḳatre yaş çıkmaz 'acībim yā
Resūla'llāh

610. yā resūla'llāh:

Kaside 106

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Diyār-ı ğurbete düşdüm bu gün öksüs yetīm
ḳaldım
Babam sensiñ meded eyle selīmim yā Resūla'llāh

611. yā resūla'llāh:

Kaside 106

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî ğarīb oğluñ diyānet hıdmetiñ ister
Medīneñ ravza-i cennet hadīmim yā Resūla'llāh

612. yā resūla'llāh:

Kaside 107

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Vezīriñ dār-ı dünyāda 'adıldır yā Resūla'llāh
Ebūbekrī 'Ömer 'Osmān 'Alī'dir yā Resūla'llāh

613. yā resūla'llāh:

Kaside 107

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Vezīriñ dār-ı dünyāda 'adıldır yā Resūla'llāh
Ebūbekrī 'Ömer 'Osmān 'Alī'dir yā Resūla'llāh

614. yā resūla'llāh:

Kaside 107

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

'Adālet burc-ı hikmetden gelen seyf-i sa'ādetle
Ebūbekrī 'Ömer 'Osmān 'Alī'dir yā Resūla'llāh

615. yā resūla'llāh:

Kaside 107

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şerāfetle şifā bāğın açanlar Ka'betu'llāhda
Ebūbekrī 'Ömer 'Osmān 'Alī'dir yā Resūla'llāh

616. yā resūla'llāh:

Kaside 107

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cihānı nūra ğarķ itdi helāk itdi Ebū Cehli
Ebūbekrī 'Ömer 'Osmān 'Alī'dir yā Resūla'llāh

617. yā resūla'llāh:

Kaside 107

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mine'l-mağrib ile'l-meşriķ 'imād-ı dīn-i İslām'ın
Ebūbekrī 'Ömer 'Osmān 'Alī'dir yā Resūla'llāh

618. yā resūla'llāh:

Kaside 107

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cihār-ı yār-ı güzīnindir ḫalīfeñdir 'ale't-tertib
Ebūbekrī 'Ömer 'Osmān 'Alī'dir yā Resūla'llāh

619. yā resūla'llāh:

Kaside 107

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî muḫabbetlü velīdir cümle aşḫāba
Ebūbekrī 'Ömer 'Osmān 'Alī'dir yā Resūla'llāh

620. **yā resūla'llāh:**

Kaside 108

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet bāğı ikrārda çiçekdir yā Resūla'llāh
Ebū Leheb ider inkār köpekdir yā Resūla'llāh

621. **yā resūla'llāh:**

Kaside 108

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet bāğı ikrārda çiçekdir yā Resūla'llāh
Ebū Leheb ider inkār köpekdir yā Resūla'llāh

622. **yā resūla'llāh:**

Kaside 108

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Gözi kördür güneş görmez şağırdır Hakkı işitmez
Ebū Cehil cehennemde ebeddir yā Resūla'llāh

623. **yā resūla'llāh:**

Kaside 108

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ebū Tālib taleb kıldı seniñ dīdārını gördi
Hidāyet itmedi tevfiķ 'azābdır yā Resūla'llāh

624. **yā resūla'llāh:**

Kaside 108

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmī Ebū Leheb haṭeb hāmmālı oldıysa
Yanar yarıñ cehennemde haṭabdır yā Resūla'llāh

625. **yā resūla'llāh:**

Kaside 109

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Gönül mürğü uçar bir gün kafesden yā Resūla'llāh
Cinān ehli sürür eyler gelürken yā Resūla'llāh

626. **yā resūla'llāh:**

Kaside 109

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Gönül mürğü uçar bir gün kafesden yā Resūla'llāh
Cinān ehli sürür eyler gelürken yā Resūla'llāh

627. **yā resūla'llāh:**

Kaside 109

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cemī'-i zümre-i maḥşer baqarlar köprü üstünde
Şırāṭı yıldırım gibi geçerken yā Resūla'llāh

628. **yā resūla'llāh:**

Kaside 109

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cihān fānī ‘aceb zindān ‘azāb eyler bize şeytān
Güler dostuñ cehennemde yanarken yā
Resūla’llāh

629. **yā resūla’llāh:**

Kaside 109

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Gurūh-ı evliyāu’llāh degildir mā-sivā ehli
Sevindir dostuñ cāndan olurken yā Resūla’llāh

630. **yā resūla’llāh:**

Kaside 109

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ṭarīḳ-i mustakīminden ayırma bizi yā Rabbī
Ḥasan Ḥilmī ne hoş zākir okurken yā Resūla’llāh

631. **yā resūla’llāh:**

Kaside 110

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥelāle şarf ider mālīñ ḥelāldır yā Resūla’llāh
Ḥarāma şarf ider varīñ ḥarāmdır yā Resūla’llāh

632. **yā resūla’llāh:**

Kaside 110

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥelāle şarf ider mālīñ ḥelāldır yā Resūla’llāh
Ḥarāma şarf ider varīñ ḥarāmdır yā Resūla’llāh

633. **yā resūla’llāh:**

Kaside 110

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Melāhī istimā‘ itmek günāhdır sen ḥaber virdin
Dügünler meclisi hepden fışkıdır yā Resūla’llāh

634. **yā resūla’llāh:**

Kaside 110

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hevā ehli virir fetvā dügünlerde cevāz varmış
Bu sözler cümlesi bāṭıl ḥaṭādır yā Resūla’llāh

635. **yā resūla’llāh:**

Kaside 110

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şagā‘ir gitdi ref‘ oldu günāhlar hep kebā‘irdir
Günāha mübtelā olmuş belādır yā Resūla’llāh

636. **yā resūla’llāh:**

Kaside 110

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

İderse tevbe istiğfār kebā‘irden olur ma‘şūm
Okur esmāi yā Ğaffār kitābdır yā Resūla’llāh

637. **yā resūla’llāh:**

Kaside 110

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Duḥānīn şürbü ısrarı şağā'ir yok kebā'ir dir
Ḥadīşin sā'ile Ḥaḳ'dan cevābdır yā Resūla'llāh

638. yā resūla'llāh:

Kaside 110

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḳabūl itmez mu'anniddir işidse ḥaḳ naşihatler
Ḥasan Ḥilmī vaşiiyetle ḥarābdır yā Resūla'llāh

639. yā resūla'llāh:

Kaside 111

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Oḳur 'āşık olan Ḳur'ān kerāmet yā Resūla'llāh
Ẓa'if ḥasta meded ister şefā'at yā Resūla'llāh

640. yā resūla'llāh:

Kaside 111

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şifādır cümle emrāza oḳunsa ḥazret-i Ḳur'ān
Gelür şihhat oḳundukça 'ināyet yā Resūla'llāh

641. yā resūla'llāh:

Kaside 111

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmī gönül ḥasta oḳu Ḳur'ān'ı tiryākdır
Ḥaḳīkat panzehri ancak hidāyet yā Resūla'llāh

642. yā resūla'llāh:

Kaside 111

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Oḳur 'āşık olan Ḳur'ān kerāmet yā Resūla'llāh
Ẓa'if ḥasta meded ister şefā'at yā Resūla'llāh

643. yā resūla'llāh:

Kaside 112

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Bize lütf eyle ikrām kıl rızāi yā Resūla'llāh
Açulsun bāb-ı ehlu'llāh ricāi yā Resūla'llāh

644. yā resūla'llāh:

Kaside 112

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Bize lütf eyle ikrām kıl rızāi yā Resūla'llāh
Açulsun bāb-ı ehlu'llāh ricāi yā Resūla'llāh

645. yā resūla'llāh:

Kaside 112

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yetişdir rūḥuma imdād ḥarābdır Başra ile Bağdād
Sen ihsān eyle dergāh-ı hüdāyı yā Resūla'llāh

646. yā resūla'llāh:

Kaside 112

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî okur hasbî seniñ na'tıñ mübârekdir
Gınâi anda bulmuşdur gedâi yâ Resûla'llâh

647. yâ resûla'llâh:

Kaside 113

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Göñül mürğî şorar kısmet haber vir yâ Resûla'llâh
'Amel bâğî muhabbetden gıdâ vir yâ Resûla'llâh

648. yâ resûla'llâh:

Kaside 113

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Göñül mürğî şorar kısmet haber vir yâ Resûla'llâh
'Amel bâğî muhabbetden gıdâ vir yâ Resûla'llâh

649. yâ resûla'llâh:

Kaside 113

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şefâ'at mürğî rûh ister necâtî 'alleme'l-esmâ
Harâretten yanar bağı şarâb vir yâ Resûla'llâh

650. yâ resûla'llâh:

Kaside 113

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî habîb olmaz harâbdır hastadır rûhı
Bırağma ellere muhtâc şifâ vir yâ Resûla'llâh

651. yâ resûla'llâh:

Kaside 114

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Oğur virdi tamâm eyler bu 'âşık yâ Resûla'llâh
Kitâb-ı 'aşkı hatm eyler bu 'âşık yâ Resûla'llâh

652. yâ resûla'llâh:

Kaside 114

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Oğur virdi tamâm eyler bu 'âşık yâ Resûla'llâh
Kitâb-ı 'aşkı hatm eyler bu 'âşık yâ Resûla'llâh

653. yâ resûla'llâh:

Kaside 114

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yazar hikmet hidâyetdir cemâliñ metn-i 'aşkıñdan
Virir şerh iştîyâkıñdan bu 'âşık yâ Resûla'llâh

654. yâ resûla'llâh:

Kaside 114

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî kuluñ Kıtmîr ço 'aşkıñ eylesün tefsîr
Medîneñ 'ilm-i şehrinden bu 'âşık yâ Resûla'llâh

655. yâ resûla'llâh:

Kaside 115

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet aşl-ı mevlüduñ naşihat yâ Resûla'llâh

Oğur mevlüdına 'âşık bu ümmet yâ Resûla'llâh

656. yâ resûla'llâh:

Kaside 115

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet aşl-ı mevlüduñ naşihat yâ Resûla'llâh

Oğur mevlüdına 'âşık bu ümmet yâ Resûla'llâh

657. yâ resûla'llâh:

Kaside 115

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Oğunsun diñlesün ehli oğursa hasbeten li'llâh

Ğaraž dīnār-ı dünyādır cehālet yâ Resûla'llâh

658. yâ resûla'llâh:

Kaside 115

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ta'aşşuk ümmetindendir Hasan Hilmî oğursa

hasbî

Muhabbet sîm u zer kâfî şefâ'at yâ Resûla'llâh

659. yâ resûla'llâh:

Kaside 116

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Halâş olmam bu şeytândan habîr ol yâ Resûla'llâh

Helâk itdi bizi şeytân mu'ın ol yâ Resûla'llâh

660. yâ resûla'llâh:

Kaside 116

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Halâş olmam bu şeytândan habîr ol yâ Resûla'llâh

Helâk itdi bizi şeytân mu'ın ol yâ Resûla'llâh

661. yâ resûla'llâh:

Kaside 116

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

'İbâdet eylesek ifsâd ider nefsânî şeytân

Hafîdir hilesi çokdur hafîz ol yâ Resûla'llâh

662. yâ resûla'llâh:

Kaside 116

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî mücahiddir cihâd bâbında şeytânla

Naşîr olsun aña Allâh delîl ol yâ Resûla'llâh

663. yâ resûla'llâh:

Kaside 117

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Gönül fakrı u zarûretle mükedder yâ Resûla'llâh

Ezel şehrinde rızku'llâh muqadder yâ Resûla'llâh

664. yā resūla'llāh:

Kaside 117

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Göñül faķrı u zarüretle mükedder yā Resūla'llāh
Ezel şehrinde rızķu'llāh muķadder yā Resūla'llāh

665. yā resūla'llāh:

Kaside 117

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Aña rāzı göñül mürġı toparlar dāne-i 'aşķı
Kasemnā rızķını münkir mükeffer yā Resūla'llāh

666. yā resūla'llāh:

Kaside 117

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hasan Hilmī tevekküldür ķanā'at kūşesin bekler
Göñül zevķ i şafā eyler mücevher yā Resūla'llāh

667. yā resūla'llāh:

Kaside 118

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Güzellerden güzel sensiñ güzelsiñ yā Resūla'llāh
Güzeller bağına ekdin fidansiñ yā Resūla'llāh

668. yā resūla'llāh:

Kaside 118

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Güzellerden güzel sensiñ güzelsiñ yā Resūla'llāh
Güzeller bağına ekdin fidansiñ yā Resūla'llāh

669. yā resūla'llāh:

Kaside 118

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Açıldı bağ-ı 'aşķıñda beyāz gül kırmızı güller
Öter baķdıķça bülbüller şafasıñ yā Resūla'llāh

670. yā resūla'llāh:

Kaside 118

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Sa'adet yıldızım toġmaz siyāh baķtım beyāz
olmaz
Hasan Hilmī aġlar gülmez bilürsiñ yā Resūla'llāh

671. yā resūla'llāh:

Kaside 119

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Beyāz ķalbi siyāh eyler günāhdır yā Resūla'llāh
Kara ķalbi beyāz eyler şevābdır yā Resūla'llāh

672. yā resūla'llāh:

Kaside 119

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Beyāz kalbi siyāh eyler günāhdır yā Resūla'llāh
Kara kalbi beyāz eyler sevābdır yā Resūla'llāh

673. yā resūla'llāh:

Kaside 119

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Gönül mürğü marīz oldı ğam-ı 'aşkıñla ey Aḥmed
Devā bahri Muḥammed bes āmennā nebīdir yā
Resūla'llāh

674. yā resūla'llāh:

Kaside 119

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ğam-ı ḥasretle yandıkça Ḥasan Ḥilmī şıḥḥat buldı
Ğam-ı dünyāyı terk itse velīdir yā Resūla'llāh

675. yā resūla'llāh:

Kaside 120

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥarāmdan ḥıfz iden nefsi nikāhdır yā Resūla'llāh
Keser şeyṭanı bi'l-küllī nikāhdır yā Resūla'llāh

676. yā resūla'llāh:

Kaside 120

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥarāmdan ḥıfz iden nefsi nikāhdır yā Resūla'llāh
Keser şeyṭanı bi'l-küllī nikāhdır yā Resūla'llāh

677. yā resūla'llāh:

Kaside 120

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Nihāyet zevk-i cismānī anıñ fevkinde zevk olmaz
Cemāli vuşlat-ı zevke nikāhdır yā Resūla'llāh

678. yā resūla'llāh:

Kaside 120

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Delīlim fenkiḥū fermān ḡabūl itdik sa'ādetdir
Temāşā ehli cennetle nikāhdır yā Resūla'llāh

679. yā resūla'llāh:

Kaside 120

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Nikāḥ-ı sünnete raġbet iden ümmetleriñ dā'im
Cefā çekmez şafā ehli nikāhdır yā Resūla'llāh

680. yā resūla'llāh:

Kaside 120

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Faḡīr olmaz bu dünyāda gelür rızķı suhūletle
Ġanī eyler ḡanā'atle nikāhdır yā Resūla'llāh

681. yā resūla'llāh:

Kaside 120

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet bağı feth olsun mübarek eyle yâ Rabbî
Du'âlar müstecâb eyler nikâhdır yâ Resûla'llâh

682. yâ resûla'llâh:

Kaside 120

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Virir rızkını bol eyler diler 'ömrünü tül eyler
Hulûş itmek 'ibâdetde nikâhdır yâ Resûla'llâh

683. yâ resûla'llâh:

Kaside 120

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Sekiz cennet sekiz bâbdır sekiz beytdir nikâh na'tı
Sekiz cennetde sulţânı nikâhdır yâ Resûla'llâh

684. yâ resûla'llâh:

Kaside 121

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Beni dünyâya bend itdi nefisdir yâ Resûla'llâh
Şabîken beni aldatdı nefisdir yâ Resûla'llâh

685. yâ resûla'llâh:

Kaside 121

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Beni dünyâya bend itdi nefisdir yâ Resûla'llâh
Şabîken beni aldatdı nefisdir yâ Resûla'llâh

686. yâ resûla'llâh:

Kaside 121

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

'İbâdetle kanat açsam ayağımdan tutar şalmaz
Cihânı yutsa ol toymaz nefisdir yâ Resûla'llâh

687. yâ resûla'llâh:

Kaside 121

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî halâş olmaz dögerse nefsi uşlanmaz
Günâh işler uşanmaz nefisdir yâ Resûla'llâh

688. yâ resûla'llâh:

Kaside 122

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yaratdı zulmeti Allâh 'ademde yâ Resûla'llâh
Görindi nûr-ı zâtıdır cesedde yâ Resûla'llâh

689. yâ resûla'llâh:

Kaside 122

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yaratdı zulmeti Allâh 'ademde yâ Resûla'llâh
Görindi nûr-ı zâtıdır cesedde yâ Resûla'llâh

690. yâ resûla'llâh:

Kaside 122

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hidāyet buldı ervāhda şerī'at tālībī anlar
Ḥaṭā ehli ḍalāletdir ezelde yā Resūla'llāh

691. yā resūla'llāh:

Kaside 122

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hidāyet bādesiñ içdi ebed mestdir Ḥasan Ḥilmī
Su'al gelse cevāb virmez kabirde yā Resūla'llāh

692. yā resūla'llāh:

Kaside 123

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cinānı isteyenler etkīyādır yā Resūla'llāh
Cehennem ehli anlar eşkiyādır yā Resūla'llāh

693. yā resūla'llāh:

Kaside 123

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cinānı isteyenler etkīyādır yā Resūla'llāh
Cehennem ehli anlar eşkiyādır yā Resūla'llāh

694. yā resūla'llāh:

Kaside 123

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ṭutarlar emr-i fermāniñ okur 'ahd-ı ezel dersiñ
Unuṭmaz aşlını Ādem ezkiyādır yā Resūla'llāh

695. yā resūla'llāh:

Kaside 123

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmī ḥaḳīkat Ḥaḳḳ celālī ḥaşyetu'llāhdır
Tecellī len terānī kibriyādır yā Resūla'llāh

696. yā resūla'llāh:

Kaside 124

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cemāline olan 'āşık gönüldür yā Resūla'llāh
Vişāl ister odur 'uşşāk gönüldür yā Resūla'llāh

697. yā resūla'llāh:

Kaside 124

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cemāline olan 'āşık gönüldür yā Resūla'llāh
Vişāl ister odur 'uşşāk gönüldür yā Resūla'llāh

698. yā resūla'llāh:

Kaside 124

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Görünmez ḥāne-i dilde kurulmuş Kerbelā cengi
Okunmaz ḥikmeti ḳalbde gönüldür yā Resūla'llāh

699. yā resūla'llāh:

Kaside 124

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî riya şirkdir yıkar ihlâş ile şadık
Haqîkat zâtına 'âşık gönüldür yâ Resûla'llâh

700. yâ resûla'llâh:

Kaside 125

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Marîzem râhatım yokdur yatarsam yâ Resûla'llâh
Gönül zevk eylemez hasta gezersem yâ
Resûla'llâh

701. yâ resûla'llâh:

Kaside 125

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Marîzem râhatım yokdur yatarsam yâ Resûla'llâh
Gönül zevk eylemez hasta gezersem yâ
Resûla'llâh

702. yâ resûla'llâh:

Kaside 125

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Çeker kâlû belâ derdiñ ezel taqsîmi 'uşşâka
Devâdır bâde-i derdim içerseñ yâ Resûla'llâh

703. yâ resûla'llâh:

Kaside 125

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Bi-hamdi'llâh bu 'aşk dersi bize Loqmân Hekîm
oldı

Seher vakti bilâ-defter okursam yâ Resûla'llâh

704. yâ resûla'llâh:

Kaside 125

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Du'â itse Hasan Hilmî gözünden kanlı yaş tamlar
Melek gökde bükâ eyler yanarsam yâ Resûla'llâh

705. yâ resûla'llâh:

Kaside 126

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şerî'atla şeref bulur kağâyâ yâ Resûla'llâh
Bu dîniñ zîneti kađî Süreyyâ yâ Resûla'llâh

706. yâ resûla'llâh:

Kaside 126

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şerî'atla şeref bulur kağâyâ yâ Resûla'llâh
Bu dîniñ zîneti kađî Süreyyâ yâ Resûla'llâh

707. yâ resûla'llâh:

Kaside 126

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yetîme şefkat eylerse şefâ'at kağîya vardır
Bunuñ 'aksi cehennemdir cezâyâ yâ Resûla'llâh

708. yâ resûla'llâh:

Kaside 126

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî degil kâdî bilür müftî şerî' atdır
Bunı hüküm eyleyen hâkim hikâyâ yâ Resûla'llâh

709. yâ resûla'llâh:

Kaside 127

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Bu nefsiñ derdine dermân ki sensiñ yâ Resûla'llâh
Bu hasta kalbime Loqmân ki sensiñ yâ
Resûla'llâh

710. yâ resûla'llâh:

Kaside 127

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Bu nefsiñ derdine dermân ki sensiñ yâ Resûla'llâh
Bu hasta kalbime Loqmân ki sensiñ yâ
Resûla'llâh

711. yâ resûla'llâh:

Kaside 127

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yüzünde pertev-i nûr-ı ilâhi oldı çün zâhir
Cihânın şüret-i rahmânı sensiñ yâ Resûla'llâh

712. yâ resûla'llâh:

Kaside 127

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Sana bi'n-nisbe bir kaçre gibidir cümleñ 'ilmi
Haķıķat 'ilminiñ 'ummânı sensiñ yâ Resûla'llâh

713. yâ resûla'llâh:

Kaside 127

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî mu' allemdir ki sen üstâz-ı rûhânî
Muhabbet 'ilmi dükkânı ki sensiñ yâ Resûla'llâh

714. yâ resûla'llâh:

Kaside 128

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yazılmış 'arşa tâ nâmiñ Aḥmed yâ Resûla'llâh
Oḡurlar ümmetiñ yerde Muḥammed yâ
Resûla'llâh

715. yâ resûla'llâh:

Kaside 128

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yazılmış 'arşa tâ nâmiñ Aḥmed yâ Resûla'llâh
Oḡurlar ümmetiñ yerde Muḥammed yâ
Resûla'llâh

716. yâ resûla'llâh:

Kaside 128

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Zemîn ehli zevâl bulmaz zamân âhîr zamân olsa

Medâr-ı 'âleme rahmet Muḥammed yâ

Resûla'llâh

717. yâ resûla'llâh:

Kaside 128

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ḥasan Ḥilmî budur erkân inanma aşlı yok dünyâ

Ḳabûl itdik şerî' atdır Muḥammed yâ Resûla'llâh

718. yâ resûla'llâh:

Kaside 129

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Viren virdi gönül virdi Muḥammed yâ Resûla'llâh

Gelen gitdi giden bildi Muḥammed yâ Resûla'llâh

719. yâ resûla'llâh:

Kaside 129

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Viren virdi gönül virdi Muḥammed yâ Resûla'llâh

Gelen gitdi giden bildi Muḥammed yâ Resûla'llâh

720. yâ resûla'llâh:

Kaside 129

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Gülüñ koçdum diken batdı dikensiz bâğda gül

bitmez

Açılmış bülbüle ol gül Muḥammed yâ Resûla'llâh

721. yâ resûla'llâh:

Kaside 129

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ḥasan Ḥilmî gül isterse seḥer vakti gider bâğa

Ḳoḳar güller gülüstânda Muḥammed yâ

Resûla'llâh

722. yâ resûla'llâh:

Kaside 130

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Biten bâğ-ı şerî' atda nebâtım yâ Resûla'llâh

Bu gün bâğ-ı belâğatda şebâtım yâ Resûla'llâh

723. yâ resûla'llâh:

Kaside 130

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Biten bâğ-ı şerî' atda nebâtım yâ Resûla'llâh

Bu gün bâğ-ı belâğatda şebâtım yâ Resûla'llâh

724. yâ resûla'llâh:

Kaside 130

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Kirāmen Kātibīn yazmaz günāhım Kūh-ı Kāf olsa
Mükellef mürğ-i dil ma‘şūm memātım yā
Resūla’llāh

725. yā resūla’llāh:

Kaside 130

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ġarīk-i baħr-i ‘ișyānım meded senden günāh
bende
Ebed bākī Ḥasan Ḥilmī ḥayātım yā Resūla’llāh

726. yā resūla’llāh:

Kaside 131

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet bāğdır bildik inābe yā Resūla’llāh
Taşavvūf ‘ilmidir aldık inābe yā Resūla’llāh

727. yā resūla’llāh:

Kaside 131

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet bāğdır bildik inābe yā Resūla’llāh
Taşavvūf ‘ilmidir aldık inābe yā Resūla’llāh

728. yā resūla’llāh:

Kaside 131

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥaḳīkat ‘ilmine miftāḥ mecāzen ‘ilm-i tevḥīddir
Bütün dünyāyı terk itmek inābe yā Resūla’llāh

729. yā resūla’llāh:

Kaside 131

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmī arar şeyḫī mürīd olmak diler göñli
Ḥaḳīkat ‘āşıkıñ şeyḫī inābe yā Resūla’llāh

730. yā resūla’llāh:

Kaside 132

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şerī‘at baħrine sefine İmām-ı A‘zam yā
Resūla’llāh
Ḥaḳīkat ‘ilmine define İmām-ı A‘zam yā
Resūla’llāh

731. yā resūla’llāh:

Kaside 132

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şerī‘at baħrine sefine İmām-ı A‘zam yā
Resūla’llāh
Ḥaḳīkat ‘ilmine define İmām-ı A‘zam yā
Resūla’llāh

732. yā resūla’llāh:

Kaside 132

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Sirāc-ı ümmetim didiñ sözüñ haktır haber virdiñ
İmāmdır Ka‘be-i dīne İmām-ı A‘zam yā
Resūla’llāh

733. yā resūla’llāh:

Kaside 132

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yazar fennī Hasan Hilmī İmām-ı A‘zam
mezhebindendir

Re‘is-i evliyā vārişi İmām-ı A‘zam yā Resūla’llāh

734. yā resūla’llāh:

Kaside 134

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Düşündüm aşlımı bildim türābdır yā Resūla’llāh
Beden ma‘mūr olur āhir harābdır yā Resūla’llāh

735. yā resūla’llāh:

Kaside 134

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Düşündüm aşlımı bildim türābdır yā Resūla’llāh
Beden ma‘mūr olur āhir harābdır yā Resūla’llāh

736. yā resūla’llāh:

Kaside 134

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yoğırdı yaptı bir destī yediyle şānī‘-i kudret
Bişer ‘aşkıñla ol destī kitābdır yā Resūla’llāh

737. yā resūla’llāh:

Kaside 134

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmī vücūd destī şuyu feyz-i ilāhīdir
Tükenmez çeşme-i kudret cevābdır yā Resūla’llāh

738. yā resūla’llāh:

Kaside 135

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Diregi gökleriñ Aḥmed Muḥammed yā
Resūla’llāh
Yüregi yerleriñ Aḥmed Muḥammed yā
Resūla’llāh

739. yā resūla’llāh:

Kaside 135

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Diregi gökleriñ Aḥmed Muḥammed yā
Resūla’llāh
Yüregi yerleriñ Aḥmed Muḥammed yā
Resūla’llāh

740. yā resūla’llāh:

Kaside 135

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Uyur mı ehl-i derd ehli arar Loḳmān ‘ilāc ister
Ṭabībdir ḥastaya Aḥmed Muḥammed yā
Resūla’llāh

741. yā resūla’llāh:

Kaside 135

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ḥasan Ḥilmī seḥer mürḡı muḥabbet bülbulün baḡı
Ġidādır rūḥuna Aḥmed Muḥammed yā
Resūla’llāh

742. yā resūla’llāh:

Kaside 136

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hidāyet bād-ı ḳudretle gelürse yā Resūla’llāh
‘Aṭiyye ehl-i imāna bilürse yā Resūla’llāh

743. yā resūla’llāh:

Kaside 136

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hidāyet bād-ı ḳudretle gelürse yā Resūla’llāh
‘Aṭiyye ehl-i imāna bilürse yā Resūla’llāh

744. yā resūla’llāh:

Kaside 136

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Nişānı şöhreti sevmez sevenlerden firār eyler
Muḥayyerdir kemāl ehli dilerse yā Resūla’llāh

745. yā resūla’llāh:

Kaside 136

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Sükūt etmek kerāmetdir kelām fıḍḍa zeheb olsa
Ḳalem söyler Ḥasan Ḥilmī sükūt itse yā
Resūla’llāh

746. yā resūla’llāh:

Kaside 137

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Şerī‘at ‘ālemi şems-i hüdādır yā Resūla’llāh
Ṭarīḳat ‘ālemi Ḥaḳ’dan ‘aṭādır yā Resūla’llāh

747. yā resūla’llāh:

Kaside 137

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Şerī‘at ‘ālemi şems-i hüdādır yā Resūla’llāh
Ṭarīḳat ‘ālemi Ḥaḳ’dan ‘aṭādır yā Resūla’llāh

748. yā resūla’llāh:

Kaside 137

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ḥaḳīḳat ‘ālemi ḥālim ḳarışmam ‘ālem-i nāsa
Degil şöḥbet nazar itmek ḥaṭādır yā Resūla’llāh

749. yā resūla’llāh:

Kaside 137

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mürîdim ma'rifet hikmet Hasan Hilmî o 'âlemde
Muhibbim münzevî hâlim şafâdır yâ Resûla'llâh

750. yâ resûla'llâh:

Kaside 138

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet meyve-i kudret yetişdi yâ Resûla'llâh
Mükellef ehline hikmet erişdi yâ Resûla'llâh

751. yâ resûla'llâh:

Kaside 138

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet meyve-i kudret yetişdi yâ Resûla'llâh
Mükellef ehline hikmet erişdi yâ Resûla'llâh

752. yâ resûla'llâh:

Kaside 138

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muşallî haşyetul'lâhdır teveccüh kılsa dergâha
Huzûr ehli arar kıble karşıdı yâ Resûla'llâh

753. yâ resûla'llâh:

Kaside 138

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî kıyâm itse melekler hıfz ider kalbîñ
Neden vesvâs ider şeytân şaşırdı yâ Resûla'llâh

754. yâ resûla'llâh:

Kaside 139

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Fenâ bâğîñ gülistânı dikendir yâ Resûla'llâh
Biçer rûz-ı kıyâmetde ekindir yâ Resûla'llâh

755. yâ resûla'llâh:

Kaside 139

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Fenâ bâğîñ gülistânı dikendir yâ Resûla'llâh
Biçer rûz-ı kıyâmetde ekindir yâ Resûla'llâh

756. yâ resûla'llâh:

Kaside 139

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yılan 'akreb tolar kabri günâhdır anlarıñ tohumı
Hased kibri gönül içre tutandır yâ Resûla'llâh

757. yâ resûla'llâh:

Kaside 139

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî hâzer eyle zamân ehli fesâd olmuş
Yanar yarıñ cehennemde ceseddir yâ Resûla'llâh

758. yā resūla'llāh:

Kaside 140

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Perişān itdi 'uşşāķı żarūret yā Resūla'llāh
Mu'inim dilde imānım şerī'at yā Resūla'llāh

759. yā resūla'llāh:

Kaside 140

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Perişān itdi 'uşşāķı żarūret yā Resūla'llāh
Mu'inim dilde imānım şerī'at yā Resūla'llāh

760. yā resūla'llāh:

Kaside 140

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Żarūret bāb-ı rahmetdir faķır muhtāc-ı bābu'llāh
Tükenmez kenz-i bī-pāyān tarīķat yā Resūla'llāh

761. yā resūla'llāh:

Kaside 140

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Żarūretle Ḥasan Ḥilmī keserse ma'rifet sīmiñ
Türābı pür-zeheb eyler ḥaķīķat yā Resūla'llāh

762. yā resūla'llāh:

Kaside 141

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Gülüstānı güzār eyler muşallī yā Resūla'llāh
Hidāyet bāğıdır feyz-i tecellī yā Resūla'llāh

763. yā resūla'llāh:

Kaside 141

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Gülüstānı güzār eyler muşallī yā Resūla'llāh
Hidāyet bāğıdır feyz-i tecellī yā Resūla'llāh

764. yā resūla'llāh:

Kaside 141

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hidāyet eyledi Hādī şırāt-ı mustaķīm üzre
Cehennemden güzār eyler muşallī yā Resūla'llāh

765. yā resūla'llāh:

Kaside 141

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Bi-ḥamdi'llāh Ḥasan Ḥilmī mükellef emrine 'āşık
'Aţāyā ķudretu'llāhdan bi-küllī yā Resūla'llāh

766. yā resūla'llāh:

Kaside 142

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Müezzinle ezān virse a rāḥat yā Resūla'llāh
Erihnā yā Bilāl dersi sa'ādet yā Resūla'llāh

767. yâ resûla'llâh:

Kaside 142

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Müezzınle ezân virse a rāḥat yâ Resûla'llâh

Eriḥnâ yâ Bilâl dersi sa'âdet yâ Resûla'llâh

768. yâ resûla'llâh:

Kaside 142

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hoş âvâzla münâdiler seher vaḳti şalâ virse

Ġidâ-i ḥaẓẓ-ı rûḥânî leṭâfet yâ Resûla'llâh

769. yâ resûla'llâh:

Kaside 142

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmî hoş- âvâzı seniñ rûḥuñ işitdikçe

Namâz için bâb-ı mescidde 'ibâdet yâ Resûla'llâh

770. yâ resûla'llâh:

Kaside 143

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Namâzı kalbime koydum kıyumdur yâ

Resûla'llâh

Ḳılarım vaḳti fevt itmey hûyumdur yâ

Resûla'llâh

771. yâ resûla'llâh:

Kaside 143

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Namâzı kalbime koydum kıyumdur yâ

Resûla'llâh

Ḳılarım vaḳti fevt itmey hûyumdur yâ

Resûla'llâh

772. yâ resûla'llâh:

Kaside 143

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Namâzıñ zevkini tuymaz kılarısa kalbi gâfildir

Namâz mey-hâne-i 'aşkıñ şuyumdur yâ

Resûla'llâh

773. yâ resûla'llâh:

Kaside 143

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḳırılmış çârḳ-ı İslâm'ın 'aceb ta'mîr ḳabûl itmez

Ḥasan Ḥilmî namâz bâb-ı küyumdur yâ

Resûla'llâh

774. yâ resûla'llâh:

Kaside 144

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yetişdi meyve-i a'mâl çayırdır yâ Resûla'llâh

Tedârik eylemek ḳabre ḥayrdır yâ Resûla'llâh

775. yā resūla'llāh:

Kaside 144

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Yetişdi meyve-i a' māl çayırdır yā Resūla'llāh
Tedārik eylemek kabre hayırdır yā Resūla'llāh

776. yā resūla'llāh:

Kaside 144

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Risālet rahmetindendir mezārımda çemen bitse
Mübārek ravza-i kabriñ gayırdır yā Resūla'llāh

777. yā resūla'llāh:

Kaside 144

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Nübüvvet şāhısıñ şāhım Ḥasan Ḥilmī kuluñ kem-
ter

Şalāt ile selām eyler gayırdur yā Resūla'llāh

778. yā resūla'llāh:

Kaside 145

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muḥabbet bir mübārek süddür yā Resūla'llāh
Şerī'at bir inek ḥaḳḳa cömerddir yā Resūla'llāh

779. yā resūla'llāh:

Kaside 145

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muḥabbet bir mübārek süddür yā Resūla'llāh
Şerī'at bir inek ḥaḳḳa cömerddir yā Resūla'llāh

780. yā resūla'llāh:

Kaside 145

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Yılan sîretli düşmānlar süd içmezse zehr içsün
Südi inkār iden kāfir Ebū Cehil'dir yā Resūla'llāh

781. yā resūla'llāh:

Kaside 145

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ḥasan Ḥilmī içer südden beş memeli inekdir o
Dir bi'smi'llāh el-ḥamdu li'llāh Allāh kerīmdir yā
Resūla'llāh

782. yā resūla'llāh:

Kaside 146

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Tecellī bāğımñ bābı muḥabbet yā Resūla'llāh
Yetişmiş meyve-i feyzi ğanīmet yā Resūla'llāh

783. yā resūla'llāh:

Kaside 146

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Tecellî bâğının bâbı muhabbet yâ Resûla'llâh
Yetişmiş meyve-i feyzi ğanîmet yâ Resûla'llâh

784. yâ resûla'llâh:

Kaside 146

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Harâmîler girer bâğa harâb eyler kaçır tağa
O bâğın hâkimi 'âdil şerî'at yâ Resûla'llâh

785. yâ resûla'llâh:

Kaside 146

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî 'azîz ümmet seher vahtı şalâ eyler
İşitmez kalb-i ğâfiller hâkîkat yâ Resûla'llâh

786. yâ resûla'llâh:

Kaside 147

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Risâlet rahmeti yağdı ğidâdır yâ Resûla'llâh
Nübuvvet bâğ-ı rahmetle nümâdır yâ Resûla'llâh

787. yâ resûla'llâh:

Kaside 147

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Risâlet rahmeti yağdı ğidâdır yâ Resûla'llâh
Nübuvvet bâğ-ı rahmetle nümâdır yâ Resûla'llâh

788. yâ resûla'llâh:

Kaside 147

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ṭavâf-ı Ka'be-i a'zam kerâmât ehl-i îmāna
Yetişdi meyve-i a'mâl 'atâdır yâ Resûla'llâh

789. yâ resûla'llâh:

Kaside 147

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî muhabbetle içerse bi'r-i zemzemden
Okur huccâc ile lebbeyk kefâdır yâ Resûla'llâh

790. yâ resûla'llâh:

Kaside 148

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Kerâmât devleti tâcî hîlimdir yâ Resûla'llâh
Kurulmuş minber-i kudret 'ilmidir yâ Resûla'llâh

791. yâ resûla'llâh:

Kaside 148

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Kerâmât devleti tâcî hîlimdir yâ Resûla'llâh
Kurulmuş minber-i kudret 'ilmidir yâ Resûla'llâh

792. yâ resûla'llâh:

Kaside 148

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şabırdır hikmete 'ibret yazılmış levh-i mahfûzda
cehennem nefs-i insânda kibirdir yâ Resûla'llâh

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Uzakdan nağme-i cânâ ezeldir bülbül-i kudsî
Cemâliñ öyle bir gülşende güldür yâ Resûla'llâh

793. yâ resûla'llâh:

Kaside 148

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî okur hikmet ledünnî hıvâce-i
Hak'dan
Hayâtı vakti fevt itse zulümdür yâ Resûla'llâh

797. yâ resûla'llâh:

Kaside 149

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhammed ism-i a'zamdır muhabbet Ka'be-i
maşşûd
Harîmi sırr-ı Akşâ-yı sübüldür yâ Resûla'llâh

794. yâ resûla'llâh:

Kaside 149

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Vücûduñ nûr-ı ervâhı rûsüldür yâ Resûla'llâh
Görüñdi cüz'-ü a'zam 'ayn-ı küldür yâ
Resûla'llâh

798. yâ resûla'llâh:

Kaside 149

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Kemâliñ leyle-i Mi'râc irişdiñ kâbe kavseyne
Bunı inkâr iden kâfir Ebû Cehil'dir yâ Resûla'llâh

795. yâ resûla'llâh:

Kaside 149

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Vücûduñ nûr-ı ervâhı rûsüldür yâ Resûla'llâh
Görüñdi cüz'-ü a'zam 'ayn-ı küldür yâ
Resûla'llâh

799. yâ resûla'llâh:

Kaside 149

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hayâliñ hâlîme maşşûs gözümde bir kühel ammâ
Yazılmış sırrıma hâble'l-metîndir yâ Resûla'llâh

796. yâ resûla'llâh:

Kaside 149

Mısra: 4

800. yâ resûla'llâh:

Kaside 149

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî kuluñ kemter muhabbet şemsini
göster
Ziyâsı kalbe düşdükçe vezirdir yâ Resûla'llâh

801. yâ resûla'llâh:

Kaside 150

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Düşündüm bildim efkârım hâşadır yâ Resûla'llâh
Yazılmış levha takdîrim cefâdır yâ Resûla'llâh

802. yâ resûla'llâh:

Kaside 150

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Düşündüm bildim efkârım hâşadır yâ Resûla'llâh
Yazılmış levha takdîrim cefâdır yâ Resûla'llâh

803. yâ resûla'llâh:

Kaside 150

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şafa içün uyup nefse nikâhı eyledim şer'en
Yağar yağmur gibi zevkim belâdır yâ Resûla'llâh

804. yâ resûla'llâh:

Kaside 150

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Zarûretle cehennemde yanarsam dâr-ı dünyâda
Ümîdim var cehennemden halâşdır yâ Resûla'llâh

805. yâ resûla'llâh:

Kaside 150

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî ne Eyyüb'dür ne İsmâ'îl ne İbrâhîm
Velîler meslegi aşlı cefâdır yâ Resûla'llâh

806. yâ resûla'llâh:

Kaside 151

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Marîzam 'âşıkâ 'aşkıñ devâ mı yâ Resûla'llâh
İçersem 'aşk-ı tiryâkıñ revâ mı yâ Resûla'llâh

807. yâ resûla'llâh:

Kaside 151

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Marîzam 'âşıkâ 'aşkıñ devâ mı yâ Resûla'llâh
İçersem 'aşk-ı tiryâkıñ revâ mı yâ Resûla'llâh

808. yâ resûla'llâh:

Kaside 151

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şifâdır şerbeti 'aşkıñ içen hasta bulur sıhhat
Şarâbıñ hastaya rahmet 'atâ mı yâ Resûla'llâh

809. yâ resûla'llâh:

Kaside 151

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî necât bâbı bilindi tevbedir şimdi
Yazılmış burc-ı kudretde kader mi yâ Resûla'llâh

810. yâ resûla'llâh:

Kaside 152

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cinânîñ bağ-ı bostânı rızâdır yâ Resûla'llâh
Marîz ehli 'ilâc ister ricâdır yâ Resûla'llâh

811. yâ resûla'llâh:

Kaside 152

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cinânîñ bağ-ı bostânı rızâdır yâ Resûla'llâh
Marîz ehli 'ilâc ister ricâdır yâ Resûla'llâh

812. yâ resûla'llâh:

Kaside 152

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Çeker hasret meded eyle bilindi hastadır 'âşık
Muhabbet ehlidir şâdık şafâdır yâ Resûla'llâh

813. yâ resûla'llâh:

Kaside 152

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî cefâ ehli cehennemden olur âzâd
'Azâb çekmez hisâb görmez 'atâdır yâ
Resûla'llâh

814. yâ resûla'llâh:

Kaside 153

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Benim îmân ı ikrârım ezeldir yâ Resûla'llâh
Muhaqqak 'ilm u 'irfânım güzeldir yâ Resûla'llâh

815. yâ resûla'llâh:

Kaside 153

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Benim îmân ı ikrârım ezeldir yâ Resûla'llâh
Muhaqqak 'ilm u 'irfânım güzeldir yâ Resûla'llâh

816. yâ resûla'llâh:

Kaside 153

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hidâyet bâde-i îmân kadehi dâ'imâ Qur'an
İçerse mu'min-i muhliş keremdir yâ Resûla'llâh

817. yâ resûla'llâh:

Kaside 153

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Çürük südden yoğurd olmaz mişâl geldi ol
Fir'avn
Hasan Hilmî hâliş südden içendir yâ Resûla'llâh

818. yā resūla'llāh:

Kaside 154

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Açıldı ma'rifet dilde çiçek mi yā Resūla'llāh
Göñül mürğü güler oynar köçek mi yā Resūla'llāh

819. yā resūla'llāh:

Kaside 154

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Açıldı ma'rifet dilde çiçek mi yā Resūla'llāh
Göñül mürğü güler oynar köçek mi yā Resūla'llāh

820. yā resūla'llāh:

Kaside 154

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Göz hakkı kalmasun dersen gülüstāndan 'atā eyle
'Adālet hükmü rūḥānī kılıç mı yā Resūla'llāh

821. yā resūla'llāh:

Kaside 154

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Ḥilmī sūd emmişdir sūd hakkını ḥelāl eyle
Seḥer vakti selām itsem gelür mi yā Resūla'llāh

822. yā resūla'llāh:

Kaside 155

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Göñüldür levḥa-i zātın şıfātın yā Resūla'llāh
Yazılmış ḥātem-i naḳş-ı kitābın yā Resūla'llāh

823. yā resūla'llāh:

Kaside 155

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Göñüldür levḥa-i zātın şıfātın yā Resūla'llāh
Yazılmış ḥātem-i naḳş-ı kitābın yā Resūla'llāh

824. yā resūla'llāh:

Kaside 155

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Semā ehli sürür eyler cemālīn yerde tırdukça
Zemīne raḥmeti ravzañ tūrābın yā Resūla'llāh

825. yā resūla'llāh:

Kaside 155

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Memāt ḳalbim ḥayāt buldı Ḥasan
Ḥilmī muḥayyerdir
Yazar vaşfın beyān eyler ḡubārın yā Resūla'llāh

826. yā resūla'llāh:

Kaside 156

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şerī‘at hāmili Hakk’a bedendir yā Resūla’llāh
Yazar Hakk’ı ‘ayān eyler dilimdir yā Resūla’llāh

827. yā resūla’llāh:

Kaside 156

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şerī‘at hāmili Hakk’a bedendir yā Resūla’llāh
Yazar Hakk’ı ‘ayān eyler dilimdir yā Resūla’llāh

828. yā resūla’llāh:

Kaside 156

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ṭarīkat bülbuli rūḥum öter bāğ-ı ḥaḳīkatde
Yetişdi meyve-i a‘māl gıdāmdır yā Resūla’llāh

829. yā resūla’llāh:

Kaside 156

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmī gül ekmişdir bitir kabrinde bī-şübhe
Karanlık kabre mum yakmış cānımdır yā
Resūla’llāh

830. yā resūla’llāh:

Kaside 157

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet müjde-i bāb-ı ḥüdādır yā Resūla’llāh
Hediyye rūḥuma Ḥaḳ’dan gıdādır yā Resūla’llāh

831. yā resūla’llāh:

Kaside 157

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet müjde-i bāb-ı ḥüdādır yā Resūla’llāh
Hediyye rūḥuma Ḥaḳ’dan gıdādır yā Resūla’llāh

832. yā resūla’llāh:

Kaside 157

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Açarlar ‘āşığa vakt-i seḥer bāb-ı gülüstānı
Dikenli güllere cānım fedādır yā Resūla’llāh

833. yā resūla’llāh:

Kaside 157

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mekānımdır mezāristān Ḥasan Hilmī yazar destān
Hediyye sā‘ile Ḥaḳ’dan ‘aṭādır yā Resūla’llāh

834. yā resūla’llāh:

Kaside 158

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Sever dünyāyı seyr eyler ‘ömürdür yā Resūla’llāh
Bize ḡaflet viren dünyā umūrdur yā Resūla’llāh

835. yā resūla’llāh:

Kaside 158

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Sever dünyâyı seyr eyler 'ömürdür yâ Resûla'llâh

Bize ğaflet viren dünyâ umûrdur yâ Resûla'llâh

836. yâ resûla'llâh:

Kaside 158

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

'İbâdet zevk-i ehlu'llâh n'ider emlak-ı dünyâyı

Cehennemden 'ubûr eyler ğayûrdur yâ

Resûla'llâh

837. yâ resûla'llâh:

Kaside 158

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hasan Hilmî beķā bağî ğayrdır fânî dünyâda

Sevâblar defteriñ yırtar eceldir yâ Resûla'llâh

838. yâ resûla'llâh:

Kaside 159

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Mürîdim zikrim Allâh Allâh'dır yâ Resûla'llâh

Haķıķat mürşidim Kûl huve'llâhdır yâ Resûla'llâh

839. yâ resûla'llâh:

Kaside 159

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Mürîdim zikrim Allâh Allâh'dır yâ Resûla'llâh

Haķıķat mürşidim Kûl huve'llâhdır yâ Resûla'llâh

840. yâ resûla'llâh:

Kaside 159

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Yeşil atlâs döşenmişdir zemînden 'arş-ı a'lâya

Şeherde seyr-i mi'râcım namâzdır yâ Resûla'llâh

841. yâ resûla'llâh:

Kaside 159

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hasan Hilmî okur na'tıñ seniñ medhiñle

meşğûldur

Günâha göz yaşı mağfiretdir yâ Resûla'llâh

842. yâ resûla'llâh:

Kaside 160

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Beşâret sûre-i İnnâ fetâhnâ yâ Resûla'llâh

Oķundu âyet-i fermân semi'nâ yâ Resûla'llâh

843. yâ resûla'llâh:

Kaside 160

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Beşâret sûre-i İnnâ fetâhnâ yâ Resûla'llâh

Oķundu âyet-i fermân semi'nâ yâ Resûla'llâh

844. yâ resûla'llâh:

Kaside 160

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Derûn-ı Ka'be'i tahtîr iden 'âdil şerî'atdır

Ziyâret ehl-i imâna eṭa'nâ yâ Resûla'llâh

845. yâ resûla'llâh:

Kaside 160

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ebû Cehil cehennemde yanar bî-şekk mü'ebbetdir

Ḥasan Ḥilmî virir fetvâ ḥakemnâ yâ Resûla'llâh

846. yâ resûla'llâh:

Kaside 161

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Cânım cânâna cennetde cânımsıñ yâ Resûla'llâh

Gezer cismimde devr eyler kanımsıñ yâ

Resûla'llâh

847. yâ resûla'llâh:

Kaside 161

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Cânım cânâna cennetde cânımsıñ yâ Resûla'llâh

Gezer cismimde devr eyler kanımsıñ yâ

Resûla'llâh

848. yâ resûla'llâh:

Kaside 161

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muḥabbet âteşi tahtîr ider çirk-âb-ı 'işyânı

Açılmış bâğ-ı rûḥânî gülüstânımsıñ yâ Resûla'llâh

849. yâ resûla'llâh:

Kaside 161

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ekilmiş tâze gül bitdi Ḥasan Ḥilmî koḡar 'aşkıñ

Açarsan rûz-ı maḥşerde dükkânımsıñ yâ

Resûla'llâh

850. yâ resûla'llâh:

Kaside 162

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ledünnî ravza-i rûḥuñ kitâbdır yâ Resûla'llâh

Ṭutuşdı yandı dil bağırm kebâbdır yâ Resûla'llâh

851. yâ resûla'llâh:

Kaside 162

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ledünnî ravza-i rûḥuñ kitâbdır yâ Resûla'llâh

Ṭutuşdı yandı dil bağırm kebâbdır yâ Resûla'llâh

852. yâ resûla'llâh:

Kaside 162

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Seher vakti okur Haḫ Haḫ ledünni ‘ilm-i
hikmetden
Aḫarsan bāb-ı dergāhı şevābdır yā Resūla’llāh

853. yā resūla’llāh:

Kaside 162

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şarāb-ı ‘aşḫ-ı rūḫānī Ḥasan Ḥilmī de içmezse
Ḳıyāmetde anıñ ḫālī ḫarābdır yā Resūla’llāh

854. yā resūla’llāh:

Kaside 163

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Namāz-ı leyle-i Ḳadri kılanlar yā Resūla’llāh
Şırātı yıldırım gibi geçerler yā Resūla’llāh

855. yā resūla’llāh:

Kaside 163

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Namāz-ı leyle-i Ḳadri kılanlar yā Resūla’llāh
Şırātı yıldırım gibi geçerler yā Resūla’llāh

856. yā resūla’llāh:

Kaside 163

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Uçar kuşlar gibi anlar girerler cennete cümle
Nice devletlere anlar irerler yā Resūla’llāh

857. yā resūla’llāh:

Kaside 163

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḳanat açmış uçar per per ‘ibādet ehlidir anlar
Maḫām-ı ‘arş-ı a’lāya uçarlar yā Resūla’llāh

858. yā resūla’llāh:

Kaside 163

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mürīdi ehl-i imānıñ cemālu’llāhı görmekdir
Anıñçün çok meşakkatler çekerler yā Resūla’llāh

859. yā resūla’llāh:

Kaside 163

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmī gönül kuşdur ‘ibādet ol kuşuñ rūḫı
Seher vakti okur yā ḫaḫ öterler yā Resūla’llāh

860. yā resūla’llāh:

Kaside 164

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥayālīñ gönülüne girmiş oturmuş yā Resūla’llāh
Ezelden defter-i ‘aşḫı okurmuş yā Resūla’llāh

861. yā resūla’llāh:

Kaside 164

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hayālîñ gönölüne girmiş oturmuş yâ Resûla'llâh

Ezelden defter-i 'aşkı okurmuş yâ Resûla'llâh

862. yâ resûla'llâh:

Kaside 164

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Vücüd şehrinde dil mürğî seniñ vaşfîñ tavâfiçün

Seher vaktinde 'aşk-nâme yazarmış yâ

Resûla'llâh

863. yâ resûla'llâh:

Kaside 164

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hasan Hilmî ğarîb 'âşık seniñ na 'tîñla meşğuldur

Şükür imdâdî rûhânî yetişmiş yâ Resûla'llâh

864. yâ resûla'llâh:

Kaside 165

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Dikildi Mekke'ye sancâğ bilindi yâ Resûla'llâh

Sekiz cennet kapuları açıldı yâ Resûla'llâh

865. yâ resûla'llâh:

Kaside 165

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Dikildi Mekke'ye sancâğ bilindi yâ Resûla'llâh

Sekiz cennet kapuları açıldı yâ Resûla'llâh

866. yâ resûla'llâh:

Kaside 165

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

İdince yevm-i işneynde tevellüd dâr-ı dünyâda

Nice kâfirleriñ kaşrı yıkıldı yâ Resûla'llâh

867. yâ resûla'llâh:

Kaside 165

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hasan Hilmî akar dinmez gözünden seyl gibi

yaşlar

Aña cennet libâsları biçildi yâ Resûla'llâh

868. yâ resûla'llâh:

Kaside 166

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

İderken 'aşk-ı levlâke 'alâka yâ Resûla'llâh

Muzâf oldu 'alâkam iştiyâka yâ Resûla'llâh

869. yâ resûla'llâh:

Kaside 166

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

İderken 'aşk-ı levlâke 'alâka yâ Resûla'llâh

Muzâf oldu 'alâkam iştiyâka yâ Resûla'llâh

870. yā resūla'llāh:

Kaside 166

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hayālîñ 'aşîka mi'râc 'urûc eyler 'aқıl başdan
Süvâr oldukça devletle Burâk'a yâ Resûla'llāh

871. yā resūla'llāh:

Kaside 166

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şefâ'atle Ḥasan Ḥilmî maқâm-ı 'aşkı tayy eyler
Taḥammül qalmadı anda firâka yâ Resûla'llāh

872. yā resūla'llāh:

Kaside 167

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Göñül sevdâ-yı 'aşka mübtelâdır yâ Resûla'llāh
Velâkin 'aşk-ı deryâdan cüdâdır yâ Resûla'llāh

873. yā resūla'llāh:

Kaside 167

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Göñül sevdâ-yı 'aşka mübtelâdır yâ Resûla'llāh
Velâkin 'aşk-ı deryâdan cüdâdır yâ Resûla'llāh

874. yā resūla'llāh:

Kaside 167

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Göñül şehriñ ḥarâb itdi sivâ-yı 'asker-i 'işyân
Yetiş imdâda 'uşşâkıñ ḥarâbdır yâ Resûla'llāh

875. yā resūla'llāh:

Kaside 167

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şol 'aşık kim Ḥasan Ḥilmî gözünden yaşlar
aқdıqça
Anıñ her қатresi dürr-i 'Adin'dir yâ Resûla'llāh

876. yā resūla'llāh:

Kaside 168

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Derûnum 'aşk-ı nuşretle yanarsa yâ Resûla'llāh
Melekler merḥamet eyler oқunsa yâ Resûla'llāh

877. yā resūla'llāh:

Kaside 168

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Derûnum 'aşk-ı nuşretle yanarsa yâ Resûla'llāh
Melekler merḥamet eyler oқunsa yâ Resûla'llāh

878. yā resūla'llāh:

Kaside 168

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Medīneñ qabr-i hākinden eserse bād-ı ‘aşq qalbe
Gönül nuşret gıdāsıyla şiba’dır yâ Resûla’llâh

879. yâ resûla’llâh:

Kaside 168

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî hemân nuşret gelür İnnâ fetâhnâdan
Kılıçdır kudret-i beyt-i'l-fetihtir yâ Resûla’llâh

880. yâ resûla’llâh:

Kaside 169

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ledünnî yağmuru yağdı gönülde yâ Resûla’llâh
Yazar hikmet beyân eyler kitâbda yâ Resûla’llâh

881. yâ resûla’llâh:

Kaside 169

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ledünnî yağmuru yağdı gönülde yâ Resûla’llâh
Yazar hikmet beyân eyler kitâbda yâ Resûla’llâh

882. yâ resûla’llâh:

Kaside 169

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Medīneñ bāb-ı rahmetdir şefâ‘at zemzemi kabriñ
İçer ‘aşık muhabbetle seherde yâ Resûla’llâh

883. yâ resûla’llâh:

Kaside 169

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Oğur hikmet Hasan Hilmî ledünnî Şeyhu’l-
ekberden

Yazar dürlü cevâhirler satırda yâ Resûla’llâh

884. yâ resûla’llâh:

Kaside 170

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cemâliñ şübhesiz Kevser şarâbdır yâ Resûla’llâh
Muhabbet dem-be-dem dilde kadehtir yâ
Resûla’llâh

885. yâ resûla’llâh:

Kaside 170

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cemâliñ şübhesiz Kevser şarâbdır yâ Resûla’llâh
Muhabbet dem-be-dem dilde kadehtir yâ
Resûla’llâh

886. yâ resûla’llâh:

Kaside 170

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Nüzül itdi muşaffâdır mübarek sûre-i Kevser
Şarâb-ı ‘ayn-ı kudretten şifâdır yâ Resûla’llâh

887. yâ resûla'llâh:

Kaside 170

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ezel bâğı ğidâsıdır içerse rûhumuz Kevġer
Ĥasan Ĥilmî sürür eyler şafâdır yâ Resûla'llâh

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hediyye geldi Cennetden Ĥalîl'im Rabbiñ cömerd
senden

Ĥaldır İsmâ'ilim yerden seversem yâ Resûla'llâh

888. yâ resûla'llâh:

Kaside 171

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Bedeldir nefsim e ħurbân kesersem yâ Resûla'llâh
Vücûdum mâ-sivâ hepden geçers e yâ
Resûla'llâh

892. yâ resûla'llâh:

Kaside 171

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Oġur tekbîr Cebrâ'il daġı tehlîl Ĥalîlu'llâh
Oġudı ħamdi İsmâ'il baġarsam yâ Resûla'llâh

889. yâ resûla'llâh:

Kaside 171

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Bedeldir nefsim e ħurbân kesersem yâ Resûla'llâh
Vücûdum mâ-sivâ hepden geçers e yâ
Resûla'llâh

893. yâ resûla'llâh:

Kaside 171

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muġabbet 'ayn-i İsmâ'il belâ İbrâġim Ĥalîlu'llâh
Günâġım fi'l-meşel ħoġdur muġırsam yâ
Resûla'llâh

890. yâ resûla'llâh:

Kaside 171

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

İner gökden gelür bir ħoġ anıñda ħâdimi Cibrîl
Sevindi ġördi İsmâ'il kesersem yâ Resûla'llâh

894. yâ resûla'llâh:

Kaside 171

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şavurdum mâlı emlâki vücûdum ħâki eflâki
Ĥasan Ĥilmî degil bâġı şanursam yâ Resûla'llâh

891. yâ resûla'llâh:

Kaside 171

895. yâ resûla'llâh:

Kaside 172

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Fedâyâ cânımız kurbân olursa yâ Resûla'llâh
Kâbulı Hâk ta'âlâdan bilürse yâ Resûla'llâh

896. yâ resûla'llâh:

Kaside 172

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Fedâyâ cânımız kurbân olursa yâ Resûla'llâh
Kâbulı Hâk ta'âlâdan bilürse yâ Resûla'llâh

897. yâ resûla'llâh:

Kaside 172

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Kesersem vâcib olmuşdur bu zâlim nefs-i gaddârı
'Aţâyâ eylese Bârî gerekse yâ Resûla'llâh

898. yâ resûla'llâh:

Kaside 172

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

'İbâdet seyf-i aşkıñla idem udhiyye-i kurbân
Hedâyâ çoç gelür gökden kabülse yâ Resûla'llâh

899. yâ resûla'llâh:

Kaside 173

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ṭarîk-i mağfîret bâbı mesâ'il yâ Resûla'llâh
Rızâ-i rahmete terğîb u vesâ'il yâ Resûla'llâh

900. yâ resûla'llâh:

Kaside 173

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ṭarîk-i mağfîret bâbı mesâ'il yâ Resûla'llâh
Rızâ-i rahmete terğîb u vesâ'il yâ Resûla'llâh

901. yâ resûla'llâh:

Kaside 173

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Bize elzem olan şer'en mesâ'il ile 'amel etmek
Mu'allim fetḥ u bi'l-ḥayre delâ'il yâ Resûla'llâh

902. yâ resûla'llâh:

Kaside 173

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmî ider ta'lîm mu'allim mu'tekid
Ḥakk'â
Bes âmennâ ve şaddaknâ vekâ'il yâ Resûla'llâh

903. yâ resûla'llâh:

Kaside 174

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mesâ'il defterim yazdım kuşûra yâ Resûla'llâh
Ḥacîl itme su'al itsem ḥuzûra yâ Resûla'llâh

904. yâ resûla'llâh:

Kaside 174

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mesā'il defterim yazdım kuşūra yā Resūla'llāh

Ḥacīl itme su'āl itsem ḥuzūra yā Resūla'llāh

905. yā resūla'llāh:

Kaside 174

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Medīneñ bāb-ı 'ilminde cevābı cānıma cennet

Müṭāla' eyledim 'aşkıñ kitāba yā Resūla'llāh

906. yā resūla'llāh:

Kaside 174

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmī medīnenden cevāb ister su'āl itdi

Meleklerle cevāb gelse sürūra yā Resūla'llāh

907. yā resūla'llāh:

Kaside 175

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Münācāt eyledik Ḥaqq'a du'āda yā Resūla'llāh

Ḳabūl eyler du'āmuzu 'ibāda yā Resūla'llāh

908. yā resūla'llāh:

Kaside 175

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Münācāt eyledik Ḥaqq'a du'āda yā Resūla'llāh

Ḳabūl eyler du'āmuzu 'ibāda yā Resūla'llāh

909. yā resūla'llāh:

Kaside 175

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Du'ā seyf -i sa'ādetdir aşılmış kalb-i dil üzre

'Aduvvi yāre bār eyler cihāda yā Resūla'llāh

910. yā resūla'llāh:

Kaside 175

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmī yatur okur görür rü'yāda ḥayrı söyler

Uyandıkça du'ā eyler murāda yā Resūla'llāh

911. yā resūla'llāh:

Kaside 176

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cihāna cān viren cānān Ḥızır'dır yā Resūla'llāh

Yeriñ göğüñ direği de Ḥızır'dır yā Resūla'llāh

912. yā resūla'llāh:

Kaside 176

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cihāna cān viren cānān Ḥızır'dır yā Resūla'llāh

Yeriñ göğüñ direği de Ḥızır'dır yā Resūla'llāh

913. yā resūla'llāh:

Kaside 176

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hayāt-ı āb-u hayvānı Sikender'le bulan bunlar
İçen cānlar Hızır İlyās'dır yā Resūla'llāh

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ṭulū' eyler güneş na'tıñ tecellī kalbe geldikçe
Seniñ medhiñle meşğuldur mu'abbid yā
Resūla'llāh

914. yā resūla'llāh:

Kaside 176

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmī Hızır haydır amān yanında ol hāzır
Cemī' müşküllere nāzır Hızır'dır yā Resūla'llāh

918. yā resūla'llāh:

Kaside 177

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Gönül gökler gibi gürlür çıkarsa Ṭūr-ı Sīnā'ya
Hasan Hilmī nazar kılsa mu'aqqid yā Resūla'llāh

915. yā resūla'llāh:

Kaside 177

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet mes'eleñ taḥkīk muvaḥḥid yā
Resūla'llāh
Kitāb-ı ehl-i 'aşk andan tevellüd yā Resūla'llāh

919. yā resūla'llāh:

Kaside 178

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şerī' at pāk ider dīnī mesā'il yā Resūla'llāh
Muṭahhar mā-ı rahmetle mümāşīl yā Resūla'llāh

916. yā resūla'llāh:

Kaside 177

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet mes'eleñ taḥkīk muvaḥḥid yā
Resūla'llāh
Kitāb-ı ehl-i 'aşk andan tevellüd yā Resūla'llāh

920. yā resūla'llāh:

Kaside 178

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şerī' at pāk ider dīnī mesā'il yā Resūla'llāh
Muṭahhar mā-ı rahmetle mümāşīl yā Resūla'llāh

917. yā resūla'llāh:

Kaside 177

921. yā resūla'llāh:

Kaside 178

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yağar yağmur ‘ināyetdir şerī‘at āsumānından
Sürür eyler zemīn ehli vekā‘il yā Resūla’llāh

922. yā resūla’llāh:

Kaside 178

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hasan Hilmī şuyun artdı taşan kudret pınarıdır
Muṭahhar mā-ı cāriler ğasā‘il yā Resūla’llāh

923. yā resūla’llāh:

Kaside 179

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muḥabbet ḥamr-ı ‘aşkınlā yanardım yā
Resūla’llāh

Oğur ‘aşkıñ kitābını yazardım yā Resūla’llāh

924. yā resūla’llāh:

Kaside 179

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muḥabbet ḥamr-ı ‘aşkınlā yanardım yā
Resūla’llāh

Oğur ‘aşkıñ kitābını yazardım yā Resūla’llāh

925. yā resūla’llāh:

Kaside 179

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ḥayālīñ ḥāṭıra gelse görürdüm seni her yerde
Şabāvetden berü ‘aşkıñ çekerdüm yā Resūla’llāh

926. yā resūla’llāh:

Kaside 179

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Mekānım karye-i Güllī tevellüd eyledim anda
Bināmı Rüm-ı Ḥaşköy’dür vaṭānım yā Resūla’llāh

927. yā resūla’llāh:

Kaside 179

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Merākım kalmadı köyde firār etdim cehāletden
Şükür İslāmbol’a ‘ilme yetişdim yā Resūla’llāh

928. yā resūla’llāh:

Kaside 179

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Anam babam du‘ā itdi elin öpdüm izin virdi
Didiler oğlumuz ‘āşık şefikīm yā Resūla’llāh

929. yā resūla’llāh:

Kaside 179

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Kitāb-ı ‘ilm-i nāfi‘den ḥaḳīḳat ‘ilmini taḳrīr
İderken anda taḥşīli muḥibdim yā Resūla’llāh

930. yā resūla’llāh:

Kaside 179

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî yazar söyler saña hâlini 'arz eyler

Muḥakkak 'ilm-i ilhâmdır murâdım yâ

Resûla'llâh

931. yâ resûla'llâh:

Kaside 180

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şerî'at mürşid-i kâmil mürîde yâ Resûla'llâh

Şerî'at 'ilimdir nâfi' zekîde yâ Resûla'llâh

932. yâ resûla'llâh:

Kaside 180

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şerî'at mürşid-i kâmil mürîde yâ Resûla'llâh

Şerî'at 'ilimdir nâfi' zekîde yâ Resûla'llâh

933. yâ resûla'llâh:

Kaside 180

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şerî'atdır şifâdârı okunsun ḥastalar gelsün

'Îlâc içsün şîḥḥat bulsun marîz de yâ Resûla'llâh

934. yâ resûla'llâh:

Kaside 180

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî okunmuşdur şifâlar pâdişâhında

Hakîm ḥâzık şerî'atdır vahîde yâ Resûla'llâh

935. yâ resûla'llâh:

Kaside 181

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḳuluñ tedbîrine taḳdîr irâde yâ Resûla'llâh

İrer anı ḳabûl iden murâda yâ Resûla'llâh

936. yâ resûla'llâh:

Kaside 181

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḳuluñ tedbîrine taḳdîr irâde yâ Resûla'llâh

İrer anı ḳabûl iden murâda yâ Resûla'llâh

937. yâ resûla'llâh:

Kaside 181

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥakîḳat gülde müstehlek bu bir cüz'î ḳalîl ammâ

Ḳaviyy-i i'tikâdımdır irâde yâ Resûla'llâh

938. yâ resûla'llâh:

Kaside 181

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî murâd itse anı ḥalk eyler ol Mevlâ

Gerek ḥayra gerek şerre irâde yâ Resûla'llâh

939. yā resūla'llāh:

Kaside 182

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yeri göği yaradandır tutan da yā Resūla'llāh
Cihānīn Hālik'i kudret yapan da yā Resūla'llāh

940. yā resūla'llāh:

Kaside 182

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yeri göği yaradandır tutan da yā Resūla'llāh
Cihānīn Hālik'i kudret yapan da yā Resūla'llāh

941. yā resūla'llāh:

Kaside 182

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yere fermān nüzūl itdi yer oynar qorqusundandır
Bu mülküñ mālīki Ma'būd yıkan da yā
Resūla'llāh

942. yā resūla'llāh:

Kaside 182

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Temelsiz yerleri tutmuş direksiz gökleri aşmış
Bu gün ma'mūr yarın vīrān hārāb da yā
Resūla'llāh

943. yā resūla'llāh:

Kaside 182

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ne rāḥat var bu dünyāda çürük yerdır binā tutmaz
Yapan aḥmaklara bakmaz 'aql da yā Resūla'llāh

944. yā resūla'llāh:

Kaside 182

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yeriñ ma'den tamarları ḥaḳīḳat ism-i a'zamdır
Yapış muḥkem Ḥasan Ḥilmī 'aḳīde yā Resūla'llāh

945. yā resūla'llāh:

Kaside 183

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cānım cismimde bir kuşdur emānet yā
Resūla'llāh
Uçar kuş āşiyānından şefā'at yā Resūla'llāh

946. yā resūla'llāh:

Kaside 183

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Bu rūḥum bülbül-ü ü gül-çin gezer Ḳāf taḡı 'aşk
üzre
Bu seyyāḥda kuşūr itse ḳabāḥat yā Resūla'llāh

947. yā resūla'llāh:

Kaside 183

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî gönül mürğü murād ister

muḥabbetden

Melekler müjde eylerse kerāmet yâ Resûla'llāh

948. yâ resûla'llāh:

Kaside 183

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cânım cismimde bir kuşdur emānet yâ

Resûla'llāh

Uçar kuş âşiyânından şefâ'at yâ Resûla'llāh

949. yâ resûla'llāh:

Kaside 184

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet meyve-i Tübā dikildi yâ Resûla'llāh

Bu 'aşkıñ gülleri andan açıldı yâ Resûla'llāh

950. yâ resûla'llāh:

Kaside 184

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet meyve-i Tübā dikildi yâ Resûla'llāh

Bu 'aşkıñ gülleri andan açıldı yâ Resûla'llāh

951. yâ resûla'llāh:

Kaside 184

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Gönül hoş-büy-ı gülzârı koçar 'avn-ı 'ināyetden

Hidāyet bāğ-ı kudretten yetişdi yâ Resûla'llāh

952. yâ resûla'llāh:

Kaside 184

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî yazar Hakk'ı kitāb-ı mustakîmden

Küfür imānı yok eyler bilindi yâ Resûla'llāh

953. yâ resûla'llāh:

Kaside 185

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Gülü gülzâra meyl eyler gönüldür yâ Resûla'llāh

Çıkar eflâke seyr eyler gönüldür yâ Resûla'llāh

954. yâ resûla'llāh:

Kaside 185

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Gülü gülzâra meyl eyler gönüldür yâ Resûla'llāh

Çıkar eflâke seyr eyler gönüldür yâ Resûla'llāh

955. yâ resûla'llāh:

Kaside 185

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Gezer Kâf'dan Kâf'a kâlû belâ bülbüllerindendir

Elestü 'âlemiñ mesti gönüldür yâ Resûla'llāh

956. yā resūla'llāh:

Kaside 185

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hasan Hilmī gönül 'Ankâ uçar konmaz yere göge
Kadâh-ı bâde-i kudret gönüldür yā Resūla'llāh

957. yā resūla'llāh:

Kaside 186

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muhabbet misk-i minber zī Selem mi yā
Resūla'llāh
Gönül dertli keder tutmaz elem mi yā Resūla'llāh

958. yā resūla'llāh:

Kaside 186

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Eser bād-ı muhabbetdir bu 'aşk şehrinde her ābād
Marażlı gönülüne dermān bu 'aşk mı yā
Resūla'llāh

959. yā resūla'llāh:

Kaside 186

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hasan Hilmī saña 'aşık gönülde gizli ma'suksuñ
Bu hasta kalbime 'aşkıñ şifā mı yā Resūla'llāh

960. yā resūla'llāh:

Kaside 186

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muhabbet misk-i minber zī Selem mi yā
Resūla'llāh
Gönül dertli keder tutmaz elem mi yā Resūla'llāh

961. yā resūla'llāh:

Kaside 187

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Biter 'aşkıñ hubübâtı gönülde yā Resūla'llāh
Çıkar dūr-dāneler 'Adn-i bahırde yā Resūla'llāh

962. yā resūla'llāh:

Kaside 187

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Biter 'aşkıñ hubübâtı gönülde yā Resūla'llāh
Çıkar dūr-dāneler 'Adn-i bahırde yā Resūla'llāh

963. yā resūla'llāh:

Kaside 187

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muhabbet 'aqla geldikçe gözümden kanlı yaş
tımlar
Melekler hālime ağlar semāda yā Resūla'llāh

964. yā resūla'llāh:

Kaside 187

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet âteşi gizli yakarsa kalb-i 'uşşâkı
Hasan Hilmî yazar na'tı âteşte yâ Resûla'llâh

965. yâ resûla'llâh:

Kaside 188

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şabî gönlüm sūd ister vir beşikde yâ Resûla'llâh
Yüz üstüne süründükçe eşikte yâ Resûla'llâh

966. yâ resûla'llâh:

Kaside 188

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şabî gönlüm sūd ister vir beşikde yâ Resûla'llâh
Yüz üstüne süründükçe eşikte yâ Resûla'llâh

967. yâ resûla'llâh:

Kaside 188

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Sevindim söyledim 'aşkıñ sūdüm ehl-i
muhabbetdir
İçer dil bülbülü hâlâ kaşıkda yâ Resûla'llâh

968. yâ resûla'llâh:

Kaside 188

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Virirsin kâse-i sūdle Hasan Hilmî içer kanmaz
Tükenmez sūdli deryâsın inekde yâ Resûla'llâh

969. yâ resûla'llâh:

Kaside 189

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Göñül dertli devâ ister tabîbden yâ Resûla'llâh
Meleklerle 'ilâc gönder Habîb'den yâ Resûla'llâh

970. yâ resûla'llâh:

Kaside 189

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Göñül dertli devâ ister tabîbden yâ Resûla'llâh
Meleklerle 'ilâc gönder Habîb'den yâ Resûla'llâh

971. yâ resûla'llâh:

Kaside 189

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Eser 'aşkıñ yeli vaqt-i seher bâb-ı Medînen'den
Medîneñ bâb-ı rahmetdir Raḥîm'dir yâ
Resûla'llâh

972. yâ resûla'llâh:

Kaside 189

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Saña 'aşık Hasan Hilmî yazarsa posta-i 'aşkı
Melekler aña şâhiddir qadîmden yâ Resûla'llâh

973. yā resūla'llāh:

Kaside 190

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Cemāliñ 'aşk cihānında civāndır yā Resūla'llāh
Ekilmiş bağ-ı kudretde fidandır yā Resūla'llāh

974. yā resūla'llāh:

Kaside 190

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Cemāliñ 'aşk cihānında civāndır yā Resūla'llāh
Ekilmiş bağ-ı kudretde fidandır yā Resūla'llāh

975. yā resūla'llāh:

Kaside 190

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ḥayātūñ tuḥfe-i raḥmet memātūñ müjde-i ḥikmet
Ne devlet zī-sa'adet bir dīvāndır yā Resūla'llāh

976. yā resūla'llāh:

Kaside 190

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ġarīb 'āşık Ḥasan Ḥilmī ezel 'āşıklarındandır
Yazarsa 'aşk muḥabbetle kitābdır yā Resūla'llāh

977. yā resūla'llāh:

Kaside 191

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hevesdārım 'aşk bāğım āḥiret yā Resūla'llāh
Yigitlik zevkidir aşl-ı 'ibadet yā Resūla'llāh

978. yā resūla'llāh:

Kaside 191

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hevesdārım 'aşk bāğım āḥiret yā Resūla'llāh
Yigitlik zevkidir aşl-ı 'ibadet yā Resūla'llāh

979. yā resūla'llāh:

Kaside 191

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hediyem bir muḥabbetdir metā'im ma'rifet
qābre

Mezārım nūr ile talsa ne rāḥat yā Resūla'llāh

980. yā resūla'llāh:

Kaside 191

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ḥasan Ḥilmī tedārik kıl ḥayātı sen ḡanīmet bil
Vefātūñ vaḳti geldikde 'azīmet yā Resūla'llāh

981. yā resūla'llāh:

Kaside 192

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muhabbet şimşegi çağıdı Zî-selem'den yâ
Resûla'llâh
Bu 'aşk yelleri esdi Cebel-i Nûr'dan yâ
Resûla'llâh

982. yâ resûla'llâh:

Kaside 192

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet şimşegi çağıdı Zî-selem'den yâ
Resûla'llâh
Bu 'aşk yelleri esdi Cebel-i Nûr'dan yâ
Resûla'llâh

983. yâ resûla'llâh:

Kaside 192

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Kemer-bend oldı 'âşıklar melekler 'askeri geldi
Getürdi 'aşkı Cebra'il Cebel-i Hîrâ'dan yâ
Resûla'llâh

984. yâ resûla'llâh:

Kaside 192

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî olur 'âşık muhabbet tohumu bitdikçe
Muhabbet miskidir gelse Cebel-i Sevr'den yâ
Resûla'llâh

985. yâ resûla'llâh:

Kaside 193

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Maraşlı gönlüme tiryâk muhabbet yâ Resûla'llâh
Şifâsı hasta 'uşşâkıñ şerî'at yâ Resûla'llâh

986. yâ resûla'llâh:

Kaside 193

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Maraşlı gönlüme tiryâk muhabbet yâ Resûla'llâh
Şifâsı hasta 'uşşâkıñ şerî'at yâ Resûla'llâh

987. yâ resûla'llâh:

Kaside 193

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

'Acâ'ib hastadır 'âşık yatarsa uykuşlar tutmaz
Ğarâ'ib on sekiz yıldır tarîkat yâ Resûla'llâh

988. yâ resûla'llâh:

Kaside 193

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hakîkat hâkimi 'aşkıdır Hasan Hilmî dir eyvâ'llâh
Muhabbet bâb-ı ehlu'llâh ma'rifet yâ Resûla'llâh

989. yâ resûla'llâh:

Kaside 194

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yazılmış kalb-i ‘uşşâkda bi’smi’llâh yâ
Resûla’llâh
Hüdâ’nın sırr-ı esrârı ‘aşku’llâh yâ Resûla’llâh

990. yâ resûla’llâh:

Kaside 194

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yazılmış kalb-i ‘uşşâkda bi’smi’llâh yâ
Resûla’llâh
Hüdâ’nın sırr-ı esrârı ‘aşku’llâh yâ Resûla’llâh

991. yâ resûla’llâh:

Kaside 194

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Getürdi ‘aşkı Cebrâ’il muhabbet bi-hamdi’llâh
Muhammed dîn-i hâtem oldu âmentü bi’llâh yâ
Resûla’llâh

992. yâ resûla’llâh:

Kaside 194

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî o ‘aşk Kur’ân oku bak süre-i
Raḥmân
Delîlim ism-i a‘zam Kul huve’llâh yâ Resûla’llâh

993. yâ resûla’llâh:

Kaside 195

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet hâne-i kalbde ziyâdır yâ Resûla’llâh
Ma‘âza’llâh muhâlif söz riyâdır yâ Resûla’llâh

994. yâ resûla’llâh:

Kaside 195

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet hâne-i kalbde ziyâdır yâ Resûla’llâh
Ma‘âza’llâh muhâlif söz riyâdır yâ Resûla’llâh

995. yâ resûla’llâh:

Kaside 195

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Açıldı sofrâ-i ‘aşkıñ buyursun ‘âşıkân gelsün
Ta‘âmı rûḥ-ı ‘uşşâka gıdâdır yâ Resûla’llâh

996. yâ resûla’llâh:

Kaside 195

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Bunu inkâr iden ciger ceḥîm-i târa garḳ olsun
Hasan Hilmî bu ikrârım Ğayyâ’dır yâ Resûla’llâh

997. yâ resûla’llâh:

Kaside 196

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şifâdır hastaya ‘aşkıñ okunsa yâ Resûla’llâh
Ĝam ehlini sürür eyler taḳınsa yâ Resûla’llâh

998. yâ resûla'llâh:

Kaside 196

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şifâdır hastaya 'aşkıñ okunsa yâ Resûla'llâh
Gam ehlini sürür eyler taķınsa yâ Resûla'llâh

999. yâ resûla'llâh:

Kaside 196

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

ķılıķ kesmez ğazâlarda hamâ'il eylese 'asker
Cehennem âteşi yakmaz yazarsa yâ Resûla'llâh

1000. yâ resûla'llâh:

Kaside 196

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî taķınmışdır muhabbet tılsımı 'aşkıñ
Dirildir cümle mevtâyı okursa yâ Resûla'llâh

1001. yâ resûla'llâh:

Kaside 197

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet cevheri rûh-ı ezeldir yâ Resûla'llâh
Okunsa defter-i 'aşkıñ güzeldir yâ Resûla'llâh

1002. yâ resûla'llâh:

Kaside 197

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet cevheri rûh-ı ezeldir yâ Resûla'llâh
Okunsa defter-i 'aşkıñ güzeldir yâ Resûla'llâh

1003. yâ resûla'llâh:

Kaside 197

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Müzeyyen gösteren cismi kafesde mürĝ-i
rûhumdur
Uçarsa kuş kafes hâki harâbdır yâ Resûla'llâh

1004. yâ resûla'llâh:

Kaside 197

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî gönül mürĝi muhabbetle ğidâlanmış
Vücuduñ aşl-ı eczâsı türâbdır yâ Resûla'llâh

1005. yâ resûla'llâh:

Kaside 198

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Riyâzetle kesüp nefsi sevindim yâ Resûla'llâh
Gice gündüz nice ğuşşa çekerdim yâ Resûla'llâh

1006. yâ resûla'llâh:

Kaside 198

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Riyāzetle kesüp nefsi sevindim yâ Resûla'llâh
Gice gündüz nice guşşa çekerdim yâ Resûla'llâh

1007. yâ resûla'llâh:

Kaside 198

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Göñül rûh-ı Muhammed'den alur feyzi ferâsetle
Bi-ḥamdi'llâh bu irşadı begendim yâ Resûla'llâh

1008. yâ resûla'llâh:

Kaside 198

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmî fiyât olmaz bu bir âb-u ḥayât ammâ
Bu yolda sermâye-i 'ömrüm çürütdüm yâ
Resûla'llâh

1009. yâ resûla'llâh:

Kaside 199

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Göñül kaydı meşâhirden mu'arrâ yâ Resûla'llâh
Metâ'-ı fân-i dünyâdan müberrâ yâ Resûla'llâh

1010. yâ resûla'llâh:

Kaside 199

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Göñül kaydı meşâhirden mu'arrâ yâ Resûla'llâh
Metâ'-ı fân-i dünyâdan müberrâ yâ Resûla'llâh

1011. yâ resûla'llâh:

Kaside 199

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cihânîñ mālına mağrûr neden olsun beḳası yok
Muḥabbet mülküdür bâḳî teberrâ yâ Resûla'llâh

1012. yâ resûla'llâh:

Kaside 199

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmî o şöhretten geḳer sen fânî dünyâda
Muḥabbet manşıbı dilde maṭarrâ yâ Resûla'llâh

1013. yâ resûla'llâh:

Kaside 200

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet rāh-ı 'aşḳım refiḳim yâ Resûla'llâh
Ḥarāmî nefis ile şeyṭān esīrim yâ Resûla'llâh

1014. yâ resûla'llâh:

Kaside 200

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet rāh-ı 'aşḳım refiḳim yâ Resûla'llâh
Ḥarāmî nefis ile şeyṭān esīrim yâ Resûla'llâh

1015. yâ resûla'llâh:

Kaside 200

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Murādım menzîlim ancak Medīne'ndir meded eyle
Muḥabbet yelleri esse emīnim yâ Resûla'llâh

1016. yâ resûla'llâh:

Kaside 200

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet seyfidir kudret kesersem nefis-i
emmârem

Ḥasan Ḥilmî 'adîl olsa vezîrim yâ Resûla'llâh

1017. yâ resûla'llâh:

Kaside 201

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet kalb-i 'uşşâka mu'indir yâ Resûla'llâh
Yazılmış levh-i maḥfûzda naşîrdır yâ Resûla'llâh

1018. yâ resûla'llâh:

Kaside 201

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet kalb-i 'uşşâka mu'indir yâ Resûla'llâh
Yazılmış levh-i maḥfûzda naşîrdır yâ Resûla'llâh

1019. yâ resûla'llâh:

Kaside 201

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Esen yeller akan seyiller gelür kalbe şafâ eyler
Göñül 'uşşâk-ı rûḥânî rahîmdir yâ Resûla'llâh

1020. yâ resûla'llâh:

Kaside 201

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmî şarâb-ı 'aşk bilindi başka hikmetdir
Muḥabbet katre-i rahmet lezîzdir yâ Resûla'llâh

1021. yâ resûla'llâh:

Kaside 202

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yazar 'aşkı beyân eyler kalemdir yâ Resûla'llâh
Dikilmiş 'arş-ı a'lâya 'alemdir yâ Resûla'llâh

1022. yâ resûla'llâh:

Kaside 202

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yazar 'aşkı beyân eyler kalemdir yâ Resûla'llâh
Dikilmiş 'arş-ı a'lâya 'alemdir yâ Resûla'llâh

1023. yâ resûla'llâh:

Kaside 202

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet ma'nevî dilde güneş fi'l-meşel gökde
Ziyâsı kalbe düşdükçe ḥakemdir yâ Resûla'llâh

1024. yâ resûla'llâh:

Kaside 202

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hasan Hilmî bu 'aşk hâkim muhabbet pâdişâhdır
bil

O şehriñ fâtihî 'aşkı kaderdir yâ Resûla'llâh

1025. yâ resûla'llâh:

Kaside 203

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Şıfâtıñ aşluma zâtıñ döşekdir yâ Resûla'llâh

Şıfâtıñ zâtını bilmez eşekdir yâ Resûla'llâh

1026. yâ resûla'llâh:

Kaside 203

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Şıfâtıñ aşluma zâtıñ döşekdir yâ Resûla'llâh

Şıfâtıñ zâtını bilmez eşekdir yâ Resûla'llâh

1027. yâ resûla'llâh:

Kaside 203

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Maķâmıñ zât-ı ev ednâ 'urûcuñ Sidre-i a'lâ

Nüzûluñ ķabe ķavseyn şerefdir yâ Resûla'llâh

1028. yâ resûla'llâh:

Kaside 203

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muhabbet Sidre-i rûhdur medîneñ 'aşıkâ menzil

Hasan Hilmî nüzûl itse gerekdir yâ Resûla'llâh

1029. yâ resûla'llâh:

Kaside 204

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Gönül hasta nefes ister okunsun yâ Resûla'llâh

Tabîb-i hâzıkâ geldi sevinşün yâ Resûla'llâh

1030. yâ resûla'llâh:

Kaside 204

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Gönül hasta nefes ister okunsun yâ Resûla'llâh

Tabîb-i hâzıkâ geldi sevinşün yâ Resûla'llâh

1031. yâ resûla'llâh:

Kaside 204

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muhabbet hançeri kesdi hevâ-yı nefis-i emmârem

Tuţuşdı mâ-sivâ yandı bilinsün yâ Resûla'llâh

1032. yâ resûla'llâh:

Kaside 204

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hasan Hilmî bu 'aşk derdi 'ilâcıyla def'i olmaz
bil
Devâsı saña vuşlatdır bilürsin yâ Resûla'llâh

1033. yâ resûla'llâh:

Kaside 205

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet yaksa nefsanî gönülde yâ Resûla'llâh
Yeşil otlar biter zevk-i zemînde yâ Resûla'llâh

1034. yâ resûla'llâh:

Kaside 205

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet yaksa nefsanî gönülde yâ Resûla'llâh
Yeşil otlar biter zevk-i zemînde yâ Resûla'llâh

1035. yâ resûla'llâh:

Kaside 205

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet âteşi kudret yaçar nefsi helâk eyler
Görür 'âşıkların her gün gönülde yâ Resûla'llâh

1036. yâ resûla'llâh:

Kaside 205

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî muhabbetle yanarsa sîne-i 'uşşâk
Anıñçün cümle bülbüller figânda yâ Resûla'llâh

1037. yâ resûla'llâh:

Kaside 206

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet nûr-ı kudretdir tesellî yâ Resûla'llâh
Yanarsa kalb-i 'uşşâkda tecellî yâ Resûla'llâh

1038. yâ resûla'llâh:

Kaside 206

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet nûr-ı kudretdir tesellî yâ Resûla'llâh
Yanarsa kalb-i 'uşşâkda tecellî yâ Resûla'llâh

1039. yâ resûla'llâh:

Kaside 206

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Dikilmiş nefs-i bâğ içre mu'allak cennet-i Tübâ
Feţübâ şümme tûbâ teennî yâ Resûla'llâh

1040. yâ resûla'llâh:

Kaside 206

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî muhabbetdir yanar kandil kalbimde
Medâr-ı nûr-ı tevhiiddir temennî yâ Resûla'llâh

1041. yâ resûla'llâh:

Kaside 207

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Selām geldi Zî-selem'den yâ Resûla'llâh
Seher vakti ta'âmıdır zü'n-ni'amdan yâ
Resûla'llâh

1042. yâ resûla'llâh:

Kaside 207

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Selām geldi Zî-selem'den yâ Resûla'llâh
Seher vakti ta'âmıdır zü'n-ni'amdan yâ
Resûla'llâh

1043. yâ resûla'llâh:

Kaside 207

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

‘Îlâcı dest-i kudretle virir Lokmân Hekîm ammâ
Senîñ ‘aşkıñla hoş gönlüm kederden yâ
Resûla'llâh

1044. yâ resûla'llâh:

Kaside 207

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî göñül dertli muhabbet derdi pek tatlı
Muhib seccâdei serdi zü'l-minenden yâ
Resûla'llâh

1045. yâ resûla'llâh:

Kaside 208

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hevâ-yı nefs-i emmâre yoğuşdur yâ Resûla'llâh
‘Azâbı ehl-i ‘işyânın uķışdır yâ Resûla'llâh

1046. yâ resûla'llâh:

Kaside 208

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hevâ-yı nefs-i emmâre yoğuşdur yâ Resûla'llâh
‘Azâbı ehl-i ‘işyânın uķışdır yâ Resûla'llâh

1047. yâ resûla'llâh:

Kaside 208

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Helâk eyler anı ‘âşık muhabbet bâdı esdikçe
Yanar gönlüm muhabbetden bir işdir yâ
Resûla'llâh

1048. yâ resûla'llâh:

Kaside 208

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî hâlâşındır cihâd-ı ekber eylersen
Gürür ehli biniş geymiş yemişdir yâ Resûla'llâh

1049. yâ resûla'llâh:

Kaside 209

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mekānı cümle zī-rūḥuñ mekābir yā Resūla'llāh
Bunı taşdıķ iden cümle ekābir yā Resūla'llāh

1050. yā resūla'llāh:

Kaside 209

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mekānı cümle zī-rūḥuñ mekābir yā Resūla'llāh
Bunı taşdıķ iden cümle ekābir yā Resūla'llāh

1051. yā resūla'llāh:

Kaside 209

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet ma'deni maḥfi mu'annidler arar
bulmaz

Aña mālīk muḥaqqīķler münābir yā Resūla'llāh

1052. yā resūla'llāh:

Kaside 209

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Oķur tevḥīdi remz eyler Ḥasan

Ḥilmī mudaqqīķdir

Zuhūr eyler ḥaķāyīķler meşādır yā Resūla'llāh

1053. yā resūla'llāh:

Kaside 210

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet çeşme-i āb-ı ḥayātdır yā Resūla'llāh
Göñül Hızır içüp andan şebātdır yā Resūla'llāh

1054. yā resūla'llāh:

Kaside 210

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet çeşme-i āb-ı ḥayātdır yā Resūla'llāh
Göñül Hızır içüp andan şebātdır yā Resūla'llāh

1055. yā resūla'llāh:

Kaside 210

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hızır İlyās içüp anı ḥayātı aldılar andan
Muḥabbet ol şuyun aşlı nebātdır yā Resūla'llāh

1056. yā resūla'llāh:

Kaside 210

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Aķar kudret puñarıdır Ḥasan Ḥilmī iķer ķanmaz
Tükenmez mecr-i bī-pāyān ne baḥtdır yā
Resūla'llāh

1057. yā resūla'llāh:

Kaside 211

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet şimşegi çaķmaķ çaķarsa yā Resūla'llāh
Göñülde mā-sivā ķalmaz yaķarsa yā Resūla'llāh

1058. yā resūla'llāh:

Kaside 211

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet şimşegi çakmak çakarsa yâ Resûla'llâh
Gönülde mâ-sivâ kalmaz yakarsa yâ Resûla'llâh

1059. yâ resûla'llâh:

Kaside 211

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet bir melektir kim ledünnî 'ilmine
me'mûr
Menâfî' 'ilmidir qalbde okursa yâ Resûla'llâh

1060. yâ resûla'llâh:

Kaside 211

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî bu 'aşk üstâz 'ibâdet 'ilmini öğren
Gönül hamrı muhabbetden içerse yâ Resûla'llâh

1061. yâ resûla'llâh:

Kaside 212

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet 'âşîka Hâk'dan hedâyâ yâ Resûla'llâh
Bu 'aşk dersi Cenâbından 'atâyâ yâ Resûla'llâh

1062. yâ resûla'llâh:

Kaside 212

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet 'âşîka Hâk'dan hedâyâ yâ Resûla'llâh
Bu 'aşk dersi Cenâbından 'atâyâ yâ Resûla'llâh

1063. yâ resûla'llâh:

Kaside 212

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ne ni'met ni'met-i pâkdır okur 'âşîklarıñ virdi
Cemâliñ bâğına girdi gıdâya yâ Resûla'llâh

1064. yâ resûla'llâh:

Kaside 212

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ser-â-pâ nûr olur 'âşîk Hasan Hilmî sözüñ şâdık
Cehennem âteşi yakmaz rızâyâ yâ Resûla'llâh

1065. yâ resûla'llâh:

Kaside 213

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

'İbâdet sofrâ-i kudret muhabbet yâ Resûla'llâh
Kadâhı bâde-i 'aşkıñ muhabbet yâ Resûla'llâh

1066. yâ resûla'llâh:

Kaside 213

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

'İbâdet sofrâ-i kudret muhabbet yâ Resûla'llâh
Kadâhı bâde-i 'aşkıñ muhabbet yâ Resûla'llâh

1067. yâ resûla'llâh:

Kaside 213

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Esâsı dîn-i İslâmî'nin 'ibâdet meyvesindendir
Müheyyâ aşl-ı rûhânî muhabbet yâ Resûla'llâh

1068. yâ resûla'llâh:

Kaside 213

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

'İbâdet dâne-i hikmet bitirse dîn zemîninde
Hasan Hilmî ider işâr muhabbet yâ Resûla'llâh

1069. yâ resûla'llâh:

Kaside 214

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Fağrla iftihâr itdiñ ihtiyârî yâ Resûla'llâh
Şıgındıñ Zât-ı Mevlâ'ya fakr ıztırârî yâ
Resûla'llâh

1070. yâ resûla'llâh:

Kaside 214

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Fağrla iftihâr itdiñ ihtiyârî yâ Resûla'llâh
Şıgındıñ Zât-ı Mevlâ'ya fakr ıztırârî yâ
Resûla'llâh

1071. yâ resûla'llâh:

Kaside 214

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Çanâ'at kenz-i lâ yefnâ şabır miftâh-ı rāhatdır
Veliler kîsesi kıymet i i'tibârî yâ Resûla'llâh

1072. yâ resûla'llâh:

Kaside 214

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hasan Hilmî teşekkür kıl fakirle iftihâr eyle
Tevekkül medâr-ı iktidârî yâ Resûla'llâh

1073. yâ resûla'llâh:

Kaside 215

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Şırâtı geçmege 'aşkıñ Burak'dır yâ Resûla'llâh
Sekiz cennet işitdim pek ırakdır yâ Resûla'llâh

1074. yâ resûla'llâh:

Kaside 215

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Şırâtı geçmege 'aşkıñ Burak'dır yâ Resûla'llâh
Sekiz cennet işitdim pek ırakdır yâ Resûla'llâh

1075. yâ resûla'llâh:

Kaside 215

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ḳanāṭ açmış uçar ‘āşık ğınā-i fakra mālīkdir
Medīneñ cenneti gözden yakındır yâ Resûla’llâh

1076. yâ resûla’llâh:

Kaside 215

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ṭavâf eyler Ḥasan Ḥilmî bu fakrın Ka‘be’si her
dem

Oğur hüccâc ile lebbeyk laṭîfdır yâ Resûla’llâh

1077. yâ resûla’llâh:

Kaside 216

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet mescidi bâb-ı niyâzdır yâ Resûla’llâh

Gice gündüz kılar ‘āşık namâzdır yâ Resûla’llâh

1078. yâ resûla’llâh:

Kaside 216

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet mescidi bâb-ı niyâzdır yâ Resûla’llâh

Gice gündüz kılar ‘āşık namâzdır yâ Resûla’llâh

1079. yâ resûla’llâh:

Kaside 216

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

İder mi‘râc-ı rûḥânî çıkar ‘arşa nazar eyler

Anıñ vechi güneş gibi beyâzdır yâ Resûla’llâh

1080. yâ resûla’llâh:

Kaside 216

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Namâzla iftiḥâr eyler Ḥasan Ḥilmî muşallîdir

Muḥabbet aşlu ondan ‘ivâzdır yâ Resûla’llâh

1081. yâ resûla’llâh:

Kaside 217

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet bâde-i ‘ilm-i ledünnî yâ Resûla’llâh

Liḳâ-i len terânî udnu minnî yâ Resûla’llâh

1082. yâ resûla’llâh:

Kaside 217

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet bâde-i ‘ilm-i ledünnî yâ Resûla’llâh

Liḳâ-i len terânî udnu minnî yâ Resûla’llâh

1083. yâ resûla’llâh:

Kaside 217

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet âteşi yakdı gönülde mâ-sivâ yokdur

Yazar defter varak eyler fûnûnı yâ Resûla’llâh

1084. yâ resûla’llâh:

Kaside 217

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet Hızr-ı hikmetdir bulup âb-ı hayât içdim
Hasan Hilmî memât olmaz inandı yâ Resûla'llâh

1085. yâ resûla'llâh:

Kaside 218

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet minber-i vuşlat delâ'il yâ Resûla'llâh
Medîne Mekke fi'l-vâkı' vesâ'il yâ Resûla'llâh

1086. yâ resûla'llâh:

Kaside 218

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet minber-i vuşlat delâ'il yâ Resûla'llâh
Medîne Mekke fi'l-vâkı' vesâ'il yâ Resûla'llâh

1087. yâ resûla'llâh:

Kaside 218

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Günâhkâr tevbesiz olsa tolar kabri yılan 'akreb
Muhabbet 'âşıka Hâk'dan hamâ'il yâ Resûla'llâh

1088. yâ resûla'llâh:

Kaside 218

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî muhabbetle okur lebbeyk-i rûhânî
Şadâsı gelse huccâcî'nî nevâfil yâ Resûla'llâh

1089. yâ resûla'llâh:

Kaside 219

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet hacc-ı cismânî ferâ'iz yâ Resûla'llâh
Kalendar 'âşıkî'nî hâlî mu'arîz yâ Resûla'llâh

1090. yâ resûla'llâh:

Kaside 219

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet hacc-ı cismânî ferâ'iz yâ Resûla'llâh
Kalendar 'âşıkî'nî hâlî mu'arîz yâ Resûla'llâh

1091. yâ resûla'llâh:

Kaside 219

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet Cebel-i 'Arâfat 'aşk zemzem-i ma'nâ
İçer kanmaz okur lebbeyk tefeyyüz yâ Resûla'llâh

1092. yâ resûla'llâh:

Kaside 219

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî selâm söyle bu gün yetmiş biñ
hüccâca
Bunu red eyleyen hâkka revâfîz yâ Resûla'llâh

1093. yâ resûla'llâh:

Kaside 220

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet Ka'be-i kudret muḳadder yā
Resūla'llāh
Ḳoḳarsam misk-i kudretten mu'anber yā
Resūla'llāh

1094. yā resūla'llāh:

Kaside 220

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet Ka'be-i kudret muḳadder yā
Resūla'llāh
Ḳoḳarsam misk-i kudretten mu'anber yā
Resūla'llāh

1095. yā resūla'llāh:

Kaside 220

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet mürşid-i Mevlā mürīdi müntehī eyler
Mücellā bāreke'llāh muşavver yā Resūla'llāh

1096. yā resūla'llāh:

Kaside 220

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Melekler beyt-i ma'mūrī ṭavāf eylerse göklerde
Beşer yerde melek gökde mübeşşir yā Resūla'llāh

1097. yā resūla'llāh:

Kaside 220

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmī muhabbetle ṭavāf it Ka'be-i 'aşḳı
Naşībim iştiyākımdır müyesser yā Resūla'llāh

1098. yā resūla'llāh:

Kaside 221

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet ni'meti na'tnı faḳīre yā Resūla'llāh
Ḥaḳīr olsam ḡanī eyler 'azīze yā Resūla'llāh

1099. yā resūla'llāh:

Kaside 221

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet ni'meti na'tnı faḳīre yā Resūla'llāh
Ḥaḳīr olsam ḡanī eyler 'azīze yā Resūla'llāh

1100. yā resūla'llāh:

Kaside 221

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yaḡar ḡam raḥmeti her gün amān virmez bir
afātdır

Muhabbet yağmurı yağsa sürūra yā Resūla'llāh

1101. yā resūla'llāh:

Kaside 221

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî kederlenme şakîñ dînâra ğam çekme
Ğam-ı dîniñ 'atâsı çok cünûna yâ Resûla'llâh

1102. yâ resûla'llâh:

Kaside 222

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet leyle-i mi'râc celâlî yâ Resûla'llâh
İrişdiñ kâbe kavseyne kemâlî yâ Resûla'llâh

1103. yâ resûla'llâh:

Kaside 222

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet leyle-i mi'râc celâlî yâ Resûla'llâh
İrişdiñ kâbe kavseyne kemâlî yâ Resûla'llâh

1104. yâ resûla'llâh:

Kaside 222

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hużûra her seher vakti okursan toksan biñ esrârı
Hadîs-i kudsîdir na'tiñ cemâlî yâ Resûla'llâh

1105. yâ resûla'llâh:

Kaside 222

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî yazılmışdır okursan kâinât Qur'ân
Muhabbet 'aşîka tefsîr hayâlî yâ Resûla'llâh

1106. yâ resûla'llâh:

Kaside 223

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Żiyâfet sofrâ-i dîn-i mübîndir yâ Resûla'llâh
'İbâdet etmegi hâble'l-metîndir yâ Resûla'llâh

1107. yâ resûla'llâh:

Kaside 223

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Żiyâfet sofrâ-i dîn-i mübîndir yâ Resûla'llâh
'İbâdet etmegi hâble'l-metîndir yâ Resûla'llâh

1108. yâ resûla'llâh:

Kaside 223

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yazılmış sırrıma Qur'ân okur rûhum ğidâ eyler
Muhammed 'ilm üstâzım yakîndir yâ Resûla'llâh

1109. yâ resûla'llâh:

Kaside 223

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî 'amel buĝday anı tevĥîd daķık eyler
O ni'met cenneti ĥaķķe'l-yakîndir yâ Resûla'llâh

1110. yâ resûla'llâh:

Kaside 224

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ciger bişdi Һarāretden kebābdır yā Resūla'llāh
MuҺabbet Һamrını maҺfı yetişdir yā Resūla'llāh

1111. yā resūla'llāh:

Kaside 224

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ciger bişdi Һarāretden kebābdır yā Resūla'llāh
MuҺabbet Һamrını maҺfı yetişdir yā Resūla'llāh

1112. yā resūla'llāh:

Kaside 224

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Göñül 'ilme okur Һanmaz nazar kılsa Һanā'at yok
Cemāliñ keşf idüp gözle görüşdür yā Resūla'llāh

1113. yā resūla'llāh:

Kaside 224

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Һasan Һilmī bu 'aşk mürşid muҺabbet feyz-i
rūhānī

İçerse rūh-ı sultānı sevişdir yā Resūla'llāh

1114. yā resūla'llāh:

Kaside 225

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yazılmış defteri 'ilm-i ezelde yā Resūla'llāh

Naşīb-dārem nüzül fermān ferīde yā Resūla'llāh

1115. yā resūla'llāh:

Kaside 225

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yazılmış defteri 'ilm-i ezelde yā Resūla'llāh

Naşīb-dārem nüzül fermān ferīde yā Resūla'llāh

1116. yā resūla'llāh:

Kaside 225

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Müneccim burcuma baқdı Һaber virdi siyāh
bahtım

Bilindi tāli'im taқvā cerīde yā Resūla'llāh

1117. yā resūla'llāh:

Kaside 225

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

MuҺabbet ma'nevī rızkı muқadderdir Һasan
Һilmi

Gelür naҺnu Һasemnādan vaҺīde yā Resūla'llāh

1118. yā resūla'llāh:

Kaside 226

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet devlet-i kudret mübâhdır yâ
Resûla'llâh
Muhabbet misk-i rûhânî silâhdır yâ Resûla'llâh

Muhabbet mürşid-i kâmil mükemmel yâ
Resûla'llâh
Ezel bâğında ol miskden müseccel yâ Resûla'llâh

1119. yâ resûla'llâh:

Kaside 226

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet devlet-i kudret mübâhdır yâ
Resûla'llâh
Muhabbet misk-i rûhânî silâhdır yâ Resûla'llâh

1123. yâ resûla'llâh:

Kaside 227

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet mürşid-i kâmil mükemmel yâ
Resûla'llâh
Ezel bâğında ol miskden müseccel yâ Resûla'llâh

1120. yâ resûla'llâh:

Kaside 226

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mücâhidler riyâzetle kırarlar mâ-sivâ küfrün
Virilmiş 'âşıka Hâk'dan kılıçdır yâ Resûla'llâh

1124. yâ resûla'llâh:

Kaside 227

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cihâna neşr olur el-ân Muḥammed ma'deni miski
Muhabbet miskdir eşki mübeddel yâ Resûla'llâh

1121. yâ resûla'llâh:

Kaside 226

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Kırar nefsi helâk eyler Ḥasan Ḥilmî mücâhiddir
Muhabbet şâhı kalb içre celîsdir yâ Resûla'llâh

1125. yâ resûla'llâh:

Kaside 227

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmî mübârekdir muhabbet medḥ-i 'aşk
olsun
Tecellî kılsa subḥânî tebeddül yâ Resûla'llâh

1122. yâ resûla'llâh:

Kaside 227

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

1126. yâ resûla'llâh:

Kaside 228

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Kebā'ir ehline haşdır şefā'at yā Resūla'llāh
Meger izn-i hūdā ile şefā'at yā Resūla'llāh

1127. yā resūla'llāh:

Kaside 228

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Kebā'ir ehline haşdır şefā'at yā Resūla'llāh
Meger izn-i hūdā ile şefā'at yā Resūla'llāh

1128. yā resūla'llāh:

Kaside 228

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Amān rüz-ı cezāda dest-gır ol ben günāhkārım
Muḥabbet aşlu Ḥak'dan şefā'at yā Resūla'llāh

1129. yā resūla'llāh:

Kaside 228

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şefā'at şāh-ı sultāndır Ḥasan Ḥilmī saña kurbān
Şefā'atle yazar medḥiñ şefā'at yā Resūla'llāh

1130. yā resūla'llāh:

Kaside 229

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet toḥm-ı iḥlāşdır ekilmiş yā Resūla'llāh
Gönül bağında ol meyve yetişmiş yā Resūla'llāh

1131. yā resūla'llāh:

Kaside 229

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet toḥm-ı iḥlāşdır ekilmiş yā Resūla'llāh
Gönül bağında ol meyve yetişmiş yā Resūla'llāh

1132. yā resūla'llāh:

Kaside 229

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Açıldı meyve-i gülzār buyursun ehl-i 'aşk gelsün
Tükenmez meyvesi zāid vakf itmiş yā Resūla'llāh

1133. yā resūla'llāh:

Kaside 229

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmī ider iṣār muḥabbet meyve-i na'tın
Okur 'aşkıñ kitābını sevābmış yā Resūla'llāh

1134. yā resūla'llāh:

Kaside 230

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet kudreti billūr zücāce yā Resūla'llāh
Yanar par par kanādilde serāce yā Resūla'llāh

1135. yā resūla'llāh:

Kaside 230

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet kudreti billür zücāce yā Resūla'llāh

Yanar par par kanādilde serāce yā Resūla'llāh

1136. yā resūla'llāh:

Kaside 230

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Dilim mişbāhu fi'l-miṣbāḥ gönüldür kevkeb-i

dürrī

Bu 'aşk bahrında iskānı 'ilāca yā Resūla'llāh

1137. yā resūla'llāh:

Kaside 230

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmī muhabbet nūr gönül nūruñ 'alā

nūrdur

Cihānı nūra ğarḳ eyler zibāca yā Resūla'llāh

1138. yā resūla'llāh:

Kaside 231

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet Ṭūr-ı Sīnā'dır tecellī yā Resūla'llāh

Bu ilhām aṣl-ı Mūsā'dır tesellī yā Resūla'llāh

1139. yā resūla'llāh:

Kaside 231

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet Ṭūr-ı Sīnā'dır tecellī yā Resūla'llāh

Bu ilhām aṣl-ı Mūsā'dır tesellī yā Resūla'llāh

1140. yā resūla'llāh:

Kaside 231

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

O nūra ṭāḳatim yokdur vücūdum tārumār oldı

Gelince rūḥa fermān-ı len terānī yā Resūla'llāh

1141. yā resūla'llāh:

Kaside 231

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

'Aḳıl Cebrā'il fikir Mikā'il u İsrāfīl

Teslīm-i 'Azrā'il Ḥasan Ḥilmī yā Resūla'llāh

1142. yā resūla'llāh:

Kaside 232

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet ehli pādişāhdır inzivāda yā Resūla'llāh

Helāki nefis-ü ü şeyṭānıñ inzivāda yā Resūla'llāh

1143. yā resūla'llāh:

Kaside 232

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet ehli pādişāhdır inzivāda yā Resūla'llāh

Helāki nefis-ü ü şeyṭānıñ inzivāda yā Resūla'llāh

1144. yâ resûla'llâh:

Kaside 232

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

İki hayye vücudumda biri nefsim biri şeytân
Emerler kan-ı insânı inkiyâda yâ Resûla'llâh

1145. yâ resûla'llâh:

Kaside 232

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet seyfini çekdim 'aduvv-ı nefs-ü ü
şeytâna
Hasan Hilmî mu'tın ister i'tikâda yâ Resûla'llâh

1146. yâ resûla'llâh:

Kaside 233

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Meded kıl rûz-ı mahşerde garîbe yâ Resûla'llâh
'Azâba tâkatim yokdur cezâda yâ Resûla'llâh

1147. yâ resûla'llâh:

Kaside 233

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Meded kıl rûz-ı mahşerde garîbe yâ Resûla'llâh
'Azâba tâkatim yokdur cezâda yâ Resûla'llâh

1148. yâ resûla'llâh:

Kaside 233

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet bâdesindendir gezersem sekr-i lâ-ya'kıl
Su'âl-i Münkîr'e virmem cevâb da yâ Resûla'llâh

1149. yâ resûla'llâh:

Kaside 233

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî 'amel eyler okursa 'ilm-i tevḥîd
Çerâkı nûr-ı tevḥîddir kabîrde yâ Resûla'llâh

1150. yâ resûla'llâh:

Kaside 234

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet 'âşıkâ tefsîr-i Qur'an'dır yâ Resûla'llâh
Yazarsa âyet-i esrâr beyândır yâ Resûla'llâh

1151. yâ resûla'llâh:

Kaside 234

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet 'âşıkâ tefsîr-i Qur'an'dır yâ Resûla'llâh
Yazarsa âyet-i esrâr beyândır yâ Resûla'llâh

1152. yâ resûla'llâh:

Kaside 234

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cemâliñ şerḥ ider 'âşık okursa sûre-i Tâhâ
Teheccüd kıldığın rahmet 'ayândır yâ Resûla'llâh

1153. yâ resûla'llâh:

Kaside 234

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî gönül hâfız zihinde sûre-i Yâsin
Sevâbı cümle mevtâyâ sereyândır yâ Resûla'llâh

1154. yâ resûla'llâh:

Kaside 235

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet vâ'izi Hâk'dan şerî'at yâ Resûla'llâh
Naşihat ehline rahmet şerî'at yâ Resûla'llâh

1155. yâ resûla'llâh:

Kaside 235

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet vâ'izi Hâk'dan şerî'at yâ Resûla'llâh
Naşihat ehline rahmet şerî'at yâ Resûla'llâh

1156. yâ resûla'llâh:

Kaside 235

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ha tâ sözdür zamân âhîr şerî'at kalkdı dirlerse
Ebed ma'mûr harâb olmaz şerî'at yâ Resûla'llâh

1157. yâ resûla'llâh:

Kaside 235

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Be kâ mülki Hasan Hilmî muhabbet

meyvesindendir

'Îmâdı dîn-i İslâm'ın şerî'at yâ Resûla'llâh

1158. yâ resûla'llâh:

Kaside 236

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet mustakîm hasbî mümeyyiz yâ

Resûla'llâh

Gönül 'âşık okur vehbî tefeyyüz yâ Resûla'llâh

1159. yâ resûla'llâh:

Kaside 236

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet mustakîm hasbî mümeyyiz yâ

Resûla'llâh

Gönül 'âşık okur vehbî tefeyyüz yâ Resûla'llâh

1160. yâ resûla'llâh:

Kaside 236

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Rumûz-ı defter-i tevâhid muhabbetle açılmışdır

Yazar bir bir beyân eyler temeyyüz yâ Resûla'llâh

1161. yâ resûla'llâh:

Kaside 236

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet 'aşıkā mürşid gönül dervîş tonuñ geydi
Hasan Hilmî mükâfâtı telaffuz yâ Resûla'llâh

1162. yâ resûla'llâh:

Kaside 237

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Lisânımda feşâhatle belâgat yâ Resûla'llâh
Muhabbet bâdı esdikçe 'adâlet yâ Resûla'llâh

1163. yâ resûla'llâh:

Kaside 237

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Lisânımda feşâhatle belâgat yâ Resûla'llâh
Muhabbet bâdı esdikçe 'adâlet yâ Resûla'llâh

1164. yâ resûla'llâh:

Kaside 237

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Gönül dertli devâ bulmaz 'aceb bilmem ne
hikmetdir
'İlâcî gelse rûhânî kerâmet yâ Resûla'llâh

1165. yâ resûla'llâh:

Kaside 237

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî haber bekler muhabbet bâğbânından
Seher vakti haber gönder şefâ'at yâ Resûla'llâh

1166. yâ resûla'llâh:

Kaside 238

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet ehlidir cümle şahâbe yâ Resûla'llâh
Yazup vaşfiñ 'ayân itdim kitâba yâ Resûla'llâh

1167. yâ resûla'llâh:

Kaside 238

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet ehlidir cümle şahâbe yâ Resûla'llâh
Yazup vaşfiñ 'ayân itdim kitâba yâ Resûla'llâh

1168. yâ resûla'llâh:

Kaside 238

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbetlü 'aziz gönüm sever aşhâbları cândan
Şalât ile selâm andan kinâye yâ Resûla'llâh

1169. yâ resûla'llâh:

Kaside 238

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet hâkimi gönüm Hasan Hilmî yazar
i'lâm
Medîneñ ravza-i cennet ğınâya yâ Resûla'llâh

1170. yā resūla'llāh:

Kaside 239

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Eser rüzgār gelür reyḥān Yemen'den yā

Resūla'llāh

Koşar gönlüm o reyḥān-ı raḥīmiden yā Resūla'llāh

1171. yā resūla'llāh:

Kaside 239

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Eser rüzgār gelür reyḥān Yemen'den yā

Resūla'llāh

Koşar gönlüm o reyḥān-ı raḥīmiden yā Resūla'llāh

1172. yā resūla'llāh:

Kaside 239

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Göñül Üveyse'l-Ḳarānī'dir güderse nāḳa-i 'aşkı

Saḥa şad şad selām eyler göñülden yā Resūla'llāh

1173. yā resūla'llāh:

Kaside 239

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmī gülüstānı gezerse her seher vakti

Virirler zākıre güller ḥabībden yā Resūla'llāh

1174. yā resūla'llāh:

Kaside 240

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Gözüm nūrı sürürumdur Muḥammed yā

Resūla'llāh

Göñül feyzi ezel kārı müebbed yā Resūla'llāh

1175. yā resūla'llāh:

Kaside 240

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Gözüm nūrı sürürumdur Muḥammed yā

Resūla'llāh

Göñül feyzi ezel kārı müebbed yā Resūla'llāh

1176. yā resūla'llāh:

Kaside 240

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Tecellī bāğ-ı Aḥmed'den tevellüd eyledi oğlum

Celāleddīn ḳodum ismiñ mu'abbid yā Resūla'llāh

1177. yā resūla'llāh:

Kaside 240

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmī yazar remzī Celāleddīn şerḥ eyler

Emānet eyledi Ḥaḳḳ'a muvaḥḥid yā Resūla'llāh

1178. yā resūla'llāh:

Kaside 241

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ne 'âdetdir ne hikmetdir bu şöhet yâ Resûla'llâh

Ne müftî kaldı ne tadrîs ne bid'at yâ Resûla'llâh

1179. yâ resûla'llâh:

Kaside 241

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ne 'âdetdir ne hikmetdir bu şöhet yâ Resûla'llâh

Ne müftî kaldı ne tadrîs ne bid'at yâ Resûla'llâh

1180. yâ resûla'llâh:

Kaside 241

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet manşıbı maḥfî gezer dellâl-ı 'aşk üzre

Anıñ bāzārı ğurbetde ne 'ibret yâ Resûla'llâh

1181. yâ resûla'llâh:

Kaside 241

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Gelürse ḥatıra rāh-ı şırāte'l-ḥaḳ Ḥasan Ḥilmî

Muḥarrem ayı mâtemle siyâset yâ Resûla'llâh

1182. yâ resûla'llâh:

Kaside 242

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Nefis emmâre-i ğaflet çocuḳdur yâ Resûla'llâh

Ḳırarsa şîşe-i ḳalbî yazıḳdır yâ Resûla'llâh

1183. yâ resûla'llâh:

Kaside 242

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Nefis emmâre-i ğaflet çocuḳdur yâ Resûla'llâh

Ḳırarsa şîşe-i ḳalbî yazıḳdır yâ Resûla'llâh

1184. yâ resûla'llâh:

Kaside 242

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet dersini ta'lîm iderken naḳşibendiden

Ġıdâsın kesdigim ḥâlde helâḳdır yâ Resûla'llâh

1185. yâ resûla'llâh:

Kaside 242

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmî nefis ma'sûm büyütmeye anı südden
kes

Yedi başlu ki ejderhâ kavîdir yâ Resûla'llâh

1186. yâ resûla'llâh:

Kaside 243

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet aşlı fi'l-vâḳi' şerî'at yâ Resûla'llâh

Bilür 'ârif hidâyetdir tarîḳat yâ Resûla'llâh

1187. yâ resûla'llâh:

Kaside 243

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet aşlı fi'l-vāḳi' şerī'at yā Resūla'llāh

Bilür 'ārif hidāyetdir tarīkat yā Resūla'llāh

1188. yā resūla'llāh:

Kaside 243

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hevā-yı nefsi terk itdim reh-güzārım 'aşḳ-ı

mevlāda

Kerāmet mesnedinde ḥaḳ ḥaḳīkat yā Resūla'llāh

1189. yā resūla'llāh:

Kaside 243

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şerī'at tahtına mālīk şahīḥ Sultān Ḥamīd Ġāzī

Ḥasan Ḥilmī muḥib dā'ī 'adālet yā Resūla'llāh

1190. yā resūla'llāh:

Kaside 244

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mürīd-i muḥlisiñ kārı muḥabbet yā Resūla'llāh

Muşaddaḳ mürşidiñ ḥālī şerī'at yā Resūla'llāh

1191. yā resūla'llāh:

Kaside 244

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mürīd-i muḥlisiñ kārı muḥabbet yā Resūla'llāh

Muşaddaḳ mürşidiñ ḥālī şerī'at yā Resūla'llāh

1192. yā resūla'llāh:

Kaside 244

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Risālet bāğ-ı rahmetdir cihāna meyve neşr ider

Ḳurulmuş sofrā-i ḳudret şehāvet yā Resūla'llāh

1193. yā resūla'llāh:

Kaside 244

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet bilmeyen vā'iz mücevher kıymetiñ

bilmez

Ḥasan Ḥilmī 'ayb görmez ticāret yā Resūla'llāh

1194. yā resūla'llāh:

Kaside 245

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet nokşānīdır her müdde'āda yā

Resūla'llāh

Ḳuşūrum çok hidāyetlü du'āda yā Resūla'llāh

1195. yā resūla'llāh:

Kaside 245

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet noķşānīdır her mūdde‘āda yā
Resūla‘llāh
Kuşūrum çok hidāyetlū du‘āda yā Resūla‘llāh

Kemāle şarf ider noķşānını ‘ābid ‘ibāda yā
Resūla‘llāh
Muhabbet rahmetiñ olsun ziyāde yā Resūla‘llāh

1196. yā resūla‘llāh:

Kaside 245

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Oķursam dā‘imā na‘tiñ muhabbet āyet-i vaşfiñ
Ne ĥaddim var benim ĥüsn-ü ü edāda yā
Resūla‘llāh

1200. yā resūla‘llāh:

Kaside 246

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Metā‘-ı dār-ı dünyāda қalender ‘āşıkıñ ĥālī
Kerem kıl merĥamet eyle mezārda yā Resūla‘llāh

1197. yā resūla‘llāh:

Kaside 245

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet āfitābı çün tülū‘ eylerse göñlümde
Ĥasan Ĥilmī düşer dellāl mezārda yā Resūla‘llāh

1201. yā resūla‘llāh:

Kaside 246

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet Ka‘besi қalbde Ĥasan Ĥilmī tavāf eyler
Bu ‘aşq üzre olan şaff-u u şafāda yā Resūla‘llāh

1198. yā resūla‘llāh:

Kaside 246

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Kemāle şarf ider noķşānını ‘ābid ‘ibāda yā
Resūla‘llāh
Muhabbet rahmetiñ olsun ziyāde yā Resūla‘llāh

1202. yā resūla‘llāh:

Kaside 247

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Żuhūruñ ‘ayn-ı rahmetdir cihāna yā Resūla‘llāh
Ezelde dīde-i baĥtım gūşāde yā Resūla‘llāh

1199. yā resūla‘llāh:

Kaside 246

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

1203. yā resūla‘llāh:

Kaside 247

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Żuhūruñ ‘ayn-ı rahmetdir cihāna yā Resūla‘llāh
Ezelde dīde-i baĥtım gūşāde yā Resūla‘llāh

1204. yā resūla'llāh:

Kaside 247

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mürîdîñ Nakşîbendîdir muhabbet gönçe-i gülzâr

Açılmış gülleri fevka'l-'ulâda yâ Resûla'llāh

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet 'Adn-ı deryâdır Ḥasan Ḥilmî cedîd
dalğıç

Çıkardı dürlü cevherler bahirde yâ Resûla'llāh

1205. yā resūla'llāh:

Kaside 247

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Bilür cevherleriñ kadriñ Ḥasan Ḥilmî gönül şarrâf

Bilindi ma'deni tahte's-serâda yâ Resûla'llāh

1209. yā resūla'llāh:

Kaside 249

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Zehri vardır içildikçe duhânda yâ Resûla'llāh

Ezâ vardır meleklerle duhânda yâ Resûla'llāh

1206. yā resūla'llāh:

Kaside 248

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet ma'cûnı hâl-i derûnı evliyâu'llāh

Bulunmaz neş'esi her bir devâda yâ Resûla'llāh

1210. yā resūla'llāh:

Kaside 249

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Zehri vardır içildikçe duhânda yâ Resûla'llāh

Ezâ vardır meleklerle duhânda yâ Resûla'llāh

1207. yā resūla'llāh:

Kaside 248

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet 'illet-i aşkıñ devâsın isteyen ḥasta

Mutâbık düşdi Qur'an'a şifada yâ Resûla'llāh

1211. yā resūla'llāh:

Kaside 249

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥabîsdir aşlına fetvâ virir 'aql-ı me'âd ehli

Anıñçün nakle hâcet yok duhânda yâ Resûla'llāh

1212. yā resūla'llāh:

Kaside 249

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

1208. yā resūla'llāh:

Kaside 248

Mısra: 6

Hasan Hilmî kıyās hâkdır duḥānîñ şurbu isrâfdır
Harâmdır içmesün 'âşık duḥānda yâ Resûla'llâh

1213. yâ resûla'llâh:

Kaside 250

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ne hoşdur şavt-ı lebbeyk 'Arafât'da yâ
Resûla'llâh
Bilür 'âşık olan semt-i Minâ'da yâ Resûla'llâh

1214. yâ resûla'llâh:

Kaside 250

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ne hoşdur şavt-ı lebbeyk 'Arafât'da yâ
Resûla'llâh
Bilür 'âşık olan semt-i Minâ'da yâ Resûla'llâh

1215. yâ resûla'llâh:

Kaside 250

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hüdâ sakâ eylesün 'atşânını mîz-âb-ı zemzemden
Muḥabbet bâdesi Ümmü'l-Kurâ'da yâ Resûla'llâh

1216. yâ resûla'llâh:

Kaside 250

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ezel 'aşk müftisi fetvâ virirse ey Hasan Hilmî
Muḥabbet aşl-ı hikmet Muḥammed Muştafâ'da yâ
Resûla'llâh

1217. yâ resûla'llâh:

Kaside 251

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet kıblesi zâtıñ cemâlde yâ Resûla'llâh
Enîsiñ mürşidiñ Hâk'dır Hîrâ'da yâ Resûla'llâh

1218. yâ resûla'llâh:

Kaside 251

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet kıblesi zâtıñ cemâlde yâ Resûla'llâh
Enîsiñ mürşidiñ Hâk'dır Hîrâ'da yâ Resûla'llâh

1219. yâ resûla'llâh:

Kaside 251

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Sarây-ı Sidre-i 'arşa mübârek bād mescidden
Çıkup seyr eylediñ 'arş-ı hâriḳ-i 'âde yâ
Resûla'llâh

1220. yâ resûla'llâh:

Kaside 251

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Karâr-ı kâbe kavseyn Hasan Hilmî işâret var
Kuşurum çok seni medḥ u şenâda yâ Resûla'llâh

1221. yā resūla'llāh:

Kaside 252

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ebübekrî 'Ömer 'Osmân 'Alî'de yā Resūla'llāh
'Adāletde şecā'atde şehāda yā Resūla'llāh

1222. yā resūla'llāh:

Kaside 252

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ebübekrî 'Ömer 'Osmân 'Alî'de yā Resūla'llāh
'Adāletde şecā'atde şehāda yā Resūla'llāh

1223. yā resūla'llāh:

Kaside 252

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Daķıķa fevt olunmaz kıl ķadar medħiñ
muħabbetde
Muħabbet ehline vaşfiñ rızāda yā Resūla'llāh

1224. yā resūla'llāh:

Kaside 252

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ķaşıdeñ şerħ ider 'āşık Ħasan Ħilmī muħabbetle
Muħabbet zevķidir āl-i 'abāda yā Resūla'llāh

1225. yā resūla'llāh:

Kaside 253

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muħabbet bādı esdikçe şehirde yā Resūla'llāh
Uyur mı 'āşıkıñ dertli yataķda yā Resūla'llāh

1226. yā resūla'llāh:

Kaside 253

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muħabbet bādı esdikçe şehirde yā Resūla'llāh
Uyur mı 'āşıkıñ dertli yataķda yā Resūla'llāh

1227. yā resūla'llāh:

Kaside 253

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

'Alemdār-ı Resūla'llāh Ebā Eyyube'l Enşārī
Şarāb-ı 'aşkı rūħānī ķadeħde yā Resūla'llāh

1228. yā resūla'llāh:

Kaside 253

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Cemī' u cümle aşķāba muħabbet eylemek vācib
Ķuşūr itmez Ħasan Ħilmī vefāda yā Resūla'llāh

1229. yā resūla'llāh:

Kaside 254

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Kitāb-ı ‘aşkı ez-berden okursam yâ Resûla’llâh
Şuçum ‘afv it kuşûrum var yazarsam yâ
Resûla’llâh

1230. yâ resûla’llâh:

Kaside 254

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Kitāb-ı ‘aşkı ez-berden okursam yâ Resûla’llâh
Şuçum ‘afv it kuşûrum var yazarsam yâ
Resûla’llâh

1231. yâ resûla’llâh:

Kaside 254

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet hâfızı ‘âşık okur ‘ilm-i ledünniden
Muhabbet Muşhâfı zâtın okursam yâ Resûla’llâh

1232. yâ resûla’llâh:

Kaside 254

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Nihâyetsiz kütüb-hâne Hasan Hilmî muhabbetdir
Baña ta‘îmi ders eyle girersem yâ Resûla’llâh

1233. yâ resûla’llâh:

Kaside 255

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet mâye-i cevher ‘ilimdir yâ Resûla’llâh
Muhabbet ‘âşıkâ ihsân hilimdir yâ Resûla’llâh

1234. yâ resûla’llâh:

Kaside 255

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet mâye-i cevher ‘ilimdir yâ Resûla’llâh
Muhabbet ‘âşıkâ ihsân hilimdir yâ Resûla’llâh

1235. yâ resûla’llâh:

Kaside 255

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Metâ‘-ı ma‘şiyet gaflet virir bâzâr-ı ‘uşşâka
Şefâ‘at bâ‘îşi burc-ı hameldir yâ Resûla’llâh

1236. yâ resûla’llâh:

Kaside 255

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Du‘â eyler Hasan Hilmî murâdı zikr-ü ü fikrindir
Hużûr-ı tuhfе-i şâha gazeldir yâ Resûla’llâh

1237. yâ resûla’llâh:

Kaside 256

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet mürşidi nuţkı muvâfık yâ Resûla’llâh
Seniñ derdiñle ‘âşıklar muţabık yâ Resûla’llâh

1238. yâ resûla’llâh:

Kaside 256

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet mürşidi nuṭḡı muvāfık yâ Resûla'llâh
Seniñ derdiñle 'âşıkla muṭâbık yâ Resûla'llâh

1239. yâ resûla'llâh:

Kaside 256

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet pâdişâhinem virirsem 'arz-ı hâlimi
Oḡur ihsân ider sultân meşâdık yâ Resûla'llâh

1240. yâ resûla'llâh:

Kaside 256

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Tecellî gülşeni dilde Ḥasan Ḥilmî muhabbetdir
Ḳabûl eyler bunı mu'min muvâfık yâ Resûla'llâh

1241. yâ resûla'llâh:

Kaside 257

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet nâme-i 'aşkıñ Muḥammed yâ
Resûla'llâh
Ḥaḳîḳat ism-i a'zam nâm-ı Aḥmed yâ Resûla'llâh

1242. yâ resûla'llâh:

Kaside 257

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet nâme-i 'aşkıñ Muḥammed yâ

Resûla'llâh

Ḥaḳîḳat ism-i a'zam nâm-ı Aḥmed yâ Resûla'llâh

1243. yâ resûla'llâh:

Kaside 257

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet dersini tekmîl idince on sekiz yılda
Civânlık gitdi pîr oldum mücerred yâ Resûla'llâh

1244. yâ resûla'llâh:

Kaside 257

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Tükenmez çilleler çekdim civâr-ı dâr-ı Eyyüb'da
Ḥasan Ḥilmî'ye nuşretler teceddüd yâ Resûla'llâh

1245. yâ resûla'llâh:

Kaside 258

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet mülkünün şâh-ı cemâli yâ Resûla'llâh
Saña maḥşuş durur 'âlî kemâli yâ Resûla'llâh

1246. yâ resûla'llâh:

Kaside 258

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet mülkünün şâh-ı cemâli yâ Resûla'llâh
Saña maḥşuş durur 'âlî kemâli yâ Resûla'llâh

1247. yâ resûla'llâh:

Kaside 258

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

'Ulûm-i evvelîn âhîr muhabbetle olur zâhir
Îlâ yevmi'l-cezâdârî me'âlî yâ Resûla'llâh

1248. yâ resûla'llâh:

Kaside 258

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet şemsi kalbinde toğarsa ey Hasan Hilmî
Cevâhîrler olur peydâ maḳâlî yâ Resûla'llâh

1249. yâ resûla'llâh:

Kaside 259

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ferâḡat eylerim bâḡ-ı mâ-sivâdan yâ Resûla'llâh
Ḥayâ itdim muhabbet bülbülünden yâ Resûla'llâh

1250. yâ resûla'llâh:

Kaside 259

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ferâḡat eylerim bâḡ-ı mâ-sivâdan yâ Resûla'llâh
Ḥayâ itdim muhabbet bülbülünden yâ Resûla'llâh

1251. yâ resûla'llâh:

Kaside 259

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şarâb-ı âb-ı la'liñ nûş idince bülbül-i rûḥum
Muhabbet ḥaznesin buldum kâkülünden yâ
Resûla'llâh

1252. yâ resûla'llâh:

Kaside 259

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Hilmî haber aldı şadâ-yı mürḡ-ı mu'cizden
Uşandı fânî dünyânın sünbülünden yâ Resûla'llâh

1253. yâ resûla'llâh:

Kaside 260

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mine'r-raḥmân muhabbetdir vüṣûluñ yâ
Resûla'llâh
Ḥalîlu'llâh rahmetdir uşûluñ yâ Resûla'llâh

1254. yâ resûla'llâh:

Kaside 260

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mine'r-raḥmân muhabbetdir vüṣûluñ yâ
Resûla'llâh
Ḥalîlu'llâh rahmetdir uşûluñ yâ Resûla'llâh

1255. yâ resûla'llâh:

Kaside 260

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet ravza-i cennet o dergāha yüzüm sürsem
Haḳīkat kaşr-ı cennetdir duḫūluñ yā Resūla'llāh

1256. yā resūla'llāh:

Kaside 260

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet Muşhaf-ı Qur'ān kaşideñ anı şerḥ eyler
Müfessirdir Ḥasan Ḥilmī maḳūlūñ yā Resūla'llāh

1257. yā resūla'llāh:

Kaside 261

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Uyanmaz baht-ı rūḥum bu ğamdan yā Resūla'llāh
Muhabbetle uyandır sen elemden yā Resūla'llāh

1258. yā resūla'llāh:

Kaside 261

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Uyanmaz baht-ı rūḥum bu ğamdan yā Resūla'llāh
Muhabbetle uyandır sen elemden yā Resūla'llāh

1259. yā resūla'llāh:

Kaside 261

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ne mümkündür gönül mürğī ḥayālinden ba'īd
olmaḳ

Neden ḥālī ḳalır defter raḳamdan yā Resūla'llāh

1260. yā resūla'llāh:

Kaside 261

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḳanaṭ açmış gönül mürğī Ḥasan Ḥilmī uçar 'arşa
Gelür maḥbūb-u hū levḥ u ḳalemden yā
Resūla'llāh

1261. yā resūla'llāh:

Kaside 262

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet bāb-ı meftūḥdur kemāhī yā Resūla'llāh
Muhabbet maḡfired māhı günāhı yā Resūla'llāh

1262. yā resūla'llāh:

Kaside 262

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet bāb-ı meftūḥdur kemāhī yā Resūla'llāh
Muhabbet maḡfired māhı günāhı yā Resūla'llāh

1263. yā resūla'llāh:

Kaside 262

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet iştīyāḳında şerī'at 'aşıḳa reh-ber
Ulu'l-elbāba zāhirdir penāhı yā Resūla'llāh

1264. yā resūla'llāh:

Kaside 262

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Mine'l-meşriḳ ile'l-mağrib okunsun nāmıma
na'tıñ

Hasan Hilmī giyer 'aşkıñ külāhı yā Resūla'llāh

1265. yā resūla'llāh:

Kaside 263

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muḥabbet bāde-i 'aşḳa ḳadehdir yā Resūla'llāh
İçen 'āşık hüzün olmaz feraḥdır yā Resūla'llāh

1266. yā resūla'llāh:

Kaside 263

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muḥabbet bāde-i 'aşḳa ḳadehdir yā Resūla'llāh
İçen 'āşık hüzün olmaz feraḥdır yā Resūla'llāh

1267. yā resūla'llāh:

Kaside 263

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Anıñ 'āşıkları sekrān gelürse rüz-ı maḥşerde
Hisāb görmez 'azāb çekmez felāḥdır yā
Resūla'llāh

1268. yā resūla'llāh:

Kaside 263

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hasan Hilmī gelür ser-ḥoş içüp 'aşkıñ şarābından
Ḳadāhı ḳabrine raḥmet mübāḥdır yā Resūla'llāh

1269. yā resūla'llāh:

Kaside 264

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muḥabbet resm-i 'Osmānī muşavver yā
Resūla'llāh
Yazılmış sırr-ı 'uşşāḳda muḥarrer yā Resūla'llāh

1270. yā resūla'llāh:

Kaside 264

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muḥabbet resm-i 'Osmānī muşavver yā
Resūla'llāh
Yazılmış sırr-ı 'uşşāḳda muḥarrer yā Resūla'llāh

1271. yā resūla'llāh:

Kaside 264

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muḥaḳḳaḳ her sözüñ āyāt medārı bā-i-bi'smi'llāh
Muḥabbet ehline Ḥaḳ'dan mükerrer yā
Resūla'llāh

1272. yā resūla'llāh:

Kaside 264

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Zehī metn-i muḥabbetdir Ḥasan Ḥilmī tefeyyūz
kıl

İmāme iktidā itdim Allāhu Ekber yā Resūla'llāh

1273. yā resūla'llāh:

Kaside 265

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Bi-ḥamdi'llāh yetişdik rûz-ı 'îde yā Resūla'llāh

Muḥabbetdir irişdirdi se'îde yā Resūla'llāh

1274. yā resūla'llāh:

Kaside 265

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Bi-ḥamdi'llāh yetişdik rûz-ı 'îde yā Resūla'llāh

Muḥabbetdir irişdirdi se'îde yā Resūla'llāh

1275. yā resūla'llāh:

Kaside 265

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Bu na'tıñ medḥini gökde melekler intihāb eyler
Toksan yapraklı 'aşk şerhi cerîde yā Resūla'llāh

1276. yā resūla'llāh:

Kaside 265

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Kerem kıl bâb-ı lütfından Ḥasan Ḥilmī vezîr olsun

Yazarsa va'de-i vuşluñ ümîde yā Resūla'llāh

1277. yā resūla'llāh:

Kaside 266

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Cemî'-i enbiyânîñ efḍalısn̄ yā Resūla'llāh

Ser-â-ser ins ü cin peygamberisn̄ yā Resūla'llāh

1278. yā resūla'llāh:

Kaside 266

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Cemî'-i enbiyânîñ efḍalısn̄ yā Resūla'llāh

Ser-â-ser ins ü cin peygamberisn̄ yā Resūla'llāh

1279. yā resūla'llāh:

Kaside 266

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Sen ol mîzân-ı maḥşerde 'uşât-ı ümmete Ḥaḳ'dan

Şefâ'atle meded ma'denisn̄ yā Resūla'llāh

1280. yā resūla'llāh:

Kaside 266

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Livā-yı nuşretiñ İnnā Fetaḥnādan açılmışdır
Ḥasan Ḥilmī'ye o Fettāḥıñ mefḥarisiñ yā
Resūla'llāh

Ḥasan Ḥilmī yazar na'tıñ muḥabbet
küḷḥanındandır
Düşerse gülşen-i zāti'l-vaḳūde yā Resūla'llāh

1281. yā resūla'llāh:

Kaside 267

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yüzüñ āyine-i maḥbūb şühūda yā Resūla'llāh
Naẓiriñ gelmedi mehd-i vücūda yā Resūla'llāh

1285. yā resūla'llāh:

Kaside 268

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet mebd-i māh-ı muḥarrem yā
Resūla'llāh
Yazılmış sırrıma mātem mükerrerrem yā Resūla'llāh

1282. yā resūla'llāh:

Kaside 267

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yüzüñ āyine-i maḥbūb şühūda yā Resūla'llāh
Naẓiriñ gelmedi mehd-i vücūda yā Resūla'llāh

1286. yā resūla'llāh:

Kaside 268

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet mebd-i māh-ı muḥarrem yā
Resūla'llāh
Yazılmış sırrıma mātem mükerrerrem yā Resūla'llāh

1283. yā resūla'llāh:

Kaside 267

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet zāt muḥaḳḳaḳdır cezāke'llāhu ḥayren
hū
'Adilīñ vaşfi na'tıñda nümūde yā Resūla'llāh

1287. yā resūla'llāh:

Kaside 268

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Zehri virdi kılıç çekdi ḥiyānet eyledi mel'ün
Sezādır la'nete el-ḥaḳ hezār her dem yā
Resūla'llāh

1284. yā resūla'llāh:

Kaside 267

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

1288. yā resūla'llāh:

Kaside 268

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Nübuvvet saltanat şemsi Hasan
Hilmî münevverdir
Yezîd'in kabri fi't-tahkîk cehennem yâ
Resûla'llâh

1289. yâ resûla'llâh:

Kaside 269

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet bülbülü maḥbûs kafesde yâ Resûla'llâh
Helâk eyler anı şeytân ḥasedde yâ Resûla'llâh

1290. yâ resûla'llâh:

Kaside 269

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet bülbülü maḥbûs kafesde yâ Resûla'llâh
Helâk eyler anı şeytân ḥasedde yâ Resûla'llâh

1291. yâ resûla'llâh:

Kaside 269

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

İ'âne eylese lâyık muhabbet şeyḥu'l-İslâmı
Oturmuş 'aşk hâkimi cândan cesedde yâ
Resûla'llâh

1292. yâ resûla'llâh:

Kaside 269

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî ḥarâretle yazarsa 'aşk kitabını
Virilmiş aña nuşretle elinde yâ Resûla'llâh

1293. yâ resûla'llâh:

Kaside 270

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

İdince şâh-ı maḥbûba 'alâka yâ Resûla'llâh
Süvâr oldum o devletle Burâk'a yâ Resûla'llâh

1294. yâ resûla'llâh:

Kaside 270

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

İdince şâh-ı maḥbûba 'alâka yâ Resûla'llâh
Süvâr oldum o devletle Burâk'a yâ Resûla'llâh

1295. yâ resûla'llâh:

Kaside 270

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

İrişdim kâbe kavseyne çıkup mi'râc-ı rûḥânî
Muhabbet mescidinden iştiyâka yâ Resûla'llâh

1296. yâ resûla'llâh:

Kaside 270

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ẕamer yüzlü yıldız gözlü Hasan Hilmî şîrîn sözlü
Güneş yüzlü Muhammed'den mezâka yâ
Resûla'llâh

1297. **yā resūla'llāh:**

Kaside 271

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yolında baş açık yalın ayağda yā Resūla'llāh
Şafâdır 'âşıkâ dürlü cefâda yā Resūla'llāh

1298. **yā resūla'llāh:**

Kaside 271

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yolında baş açık yalın ayağda yā Resūla'llāh
Şafâdır 'âşıkâ dürlü cefâda yā Resūla'llāh

1299. **yā resūla'llāh:**

Kaside 271

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ne hâcet câme-i fâhîr muhabbet ma'nevî kaftân
Tefehhûr eyledim 'aşkı ezelde yā Resūla'llāh

1300. **yā resūla'llāh:**

Kaside 271

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî gönül 'Ankâ cihâna râğbeti yokdur
Uçar konmaz yire göge havâda yā Resūla'llāh

1301. **yā resūla'llāh:**

Kaside 272

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbetdir gönül içre merâmım yā Resūla'llāh
Cemâliñ Ka'besi Dâru's-selâmım yā Resūla'llāh

1302. **yā resūla'llāh:**

Kaside 272

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbetdir gönül içre merâmım yā Resūla'llāh
Cemâliñ Ka'besi Dâru's-selâmım yā Resūla'llāh

1303. **yā resūla'llāh:**

Kaside 272

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Nazar kılsun semâ ehli muhabbet şemsine dilde
Yüzündür ğurre-i bedri tamâmım yā Resūla'llāh

1304. **yā resūla'llāh:**

Kaside 272

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî kılar kuşluk kâşın mihrâbına karşı
Muşallî bâb-ı rahmetden maķâmım yā Resūla'llāh

1305. **yā resūla'llāh:**

Kaside 273

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ġidâ-i rûh-ı sultânı şafâda yā Resūla'llāh
Elestü bi-rabbikum ķâlu belâda yā Resūla'llāh

1306. **yā resūla'llāh:**

Kaside 273

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ġıdā-i rūḥ-ı sultānı şafāda yā Resūla'llāh
Elestü bi-rabbikum kâlu belāda yā Resūla'llāh

1307. **yā resūla'llāh:**

Kaside 273

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ezel taḳdīrine tetbīr idince 'abd-i maḥẓ 'āşık
Enībū ḥādīm-i esmā du'āda yā Resūla'llāh

1308. **yā resūla'llāh:**

Kaside 273

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ḥasan Ḥilmī ğıdā bağı muḥabbet bağıdır ancak
Muḥabbetle irer 'āşık murāda yā Resūla'llāh

1309. **yā resūla'llāh:**

Kaside 274

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muḥabbetden iden şeyḥe inābe yā Resūla'llāh
Ledünniden okur dersi şavāba yā Resūla'llāh

1310. **yā resūla'llāh:**

Kaside 274

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muḥabbetden iden şeyḥe inābe yā Resūla'llāh
Ledünniden okur dersi şavāba yā Resūla'llāh

1311. **yā resūla'llāh:**

Kaside 274

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Tevekkül eyledi 'āşık su'āle rüz-ı maḥşerde
Sehīl kıl ḳudretim yokdur cevāba yā Resūla'llāh

1312. **yā resūla'llāh:**

Kaside 274

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ḥayā eyler Ḥasan Ḥilmī meded kıl yā Ḥabību'llāh
Okunsa defter-i 'işyān 'azāba yā Resūla'llāh

1313. **yā resūla'llāh:**

Kaside 275

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muḥabbet mürğ-u maḳşūdum ğıdāda yā
Resūla'llāh
Ḥayālīñ ḥālime yoldaş du'āda yā Resūla'llāh

1314. **yā resūla'llāh:**

Kaside 275

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muhabbet mürğ-u maşşūdum ğıdāda yā
Resūla'llāh
Hayālīñ hālime yoldaş du'āda yā Resūla'llāh

Muhabbet Kul hūve'llāhu aḥaddır yā Resūla'llāh
Enīsim hem celīsim Allāhu's-şameddir yā
Resūla'llāh

1315. yā resūla'llāh:

Kaside 275

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Bu bāğın bülbülü pervāz iderse seyr-i gülzāra
Kānā'at Kāf'ına konmaz ziyāde yā Resūla'llāh

1319. yā resūla'llāh:

Kaside 276

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yed-i kudretle yoğrulmuş muhabbet hāk-i
cevherdir
Beni Ādemlere şeytān ḥaseddir yā Resūla'llāh

1316. yā resūla'llāh:

Kaside 275

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ne ğam çeksün Ḥasan Ḥilmī muhabbet bāğı
mekşüfdur
Çekerse 'aşk ğamın çeksün 'ibāda yā Resūla'llāh

1320. yā resūla'llāh:

Kaside 276

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Sarā-yı vaḥdetiñ pervānesi şādık Ḥasan Ḥilmī
Dilinde zikri fikri el-mededdir yā Resūla'llāh

1317. yā resūla'llāh:

Kaside 276

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet Kul hūve'llāhu aḥaddır yā Resūla'llāh
Enīsim hem celīsim Allāhu's-şameddir yā
Resūla'llāh

1321. yā resūla'llāh:

Kaside 277

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yüzünde āyet-i Qur'an yazılmış yā Resūla'llāh
Nübüvvet muşḥaf-ı kudret açılmış yā Resūla'llāh

1318. yā resūla'llāh:

Kaside 276

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

1322. yā resūla'llāh:

Kaside 277

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yüzünde āyet-i Qur'an yazılmış yā Resūla'llāh
Nübüvvet muşḥaf-ı kudret açılmış yā Resūla'llāh

1323. yâ resûla'llâh:

Kaside 277

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Yazıldı sikke-i na 'tîñ cihâna münteşir oldı

Muhabbet meyve-i Tûbâ yetişmiş yâ Resûla'llâh

1324. yâ resûla'llâh:

Kaside 277

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Sen ol peygamber-i âhîr zamânsın yâ nebiyyu'llâh

Hasan Hilmî'de 'aşk miski koçarmış yâ

Resûla'llâh

1325. yâ resûla'llâh:

Kaside 278

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muhabbet defteriñ yazdım kuşûra yâ Resûla'llâh

Hacîl itme niyâz itdim huzûra yâ Resûla'llâh

1326. yâ resûla'llâh:

Kaside 278

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muhabbet defteriñ yazdım kuşûra yâ Resûla'llâh

Hacîl itme niyâz itdim huzûra yâ Resûla'llâh

1327. yâ resûla'llâh:

Kaside 278

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Girüp bâb-ı risâletden cenâb-ı ravzanı görsem

Taşın öpsem yüzüm sürsem sürûra yâ Resûla'llâh

1328. yâ resûla'llâh:

Kaside 278

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hasan Hilmî tavâf eyler Medîne Mekke şehrini

Düşürme dertliyi dâr-ı gurûra yâ Resûla'llâh

1329. yâ resûla'llâh:

Kaside 279

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muhabbet devleti aşlı defîne yâ Resûla'llâh

Gönül baħrinde 'uşşâka sefine yâ Resûla'llâh

1330. yâ resûla'llâh:

Kaside 279

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muhabbet devleti aşlı defîne yâ Resûla'llâh

Gönül baħrinde 'uşşâka sefine yâ Resûla'llâh

1331. yâ resûla'llâh:

Kaside 279

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Bakar mı şüretâ 'âşık-ı haķīkat yâri gördükçe
Selâm gitsün selâm gelsün habîbe yâ Resûla'llâh

1332. yâ resûla'llâh:

Kaside 279

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî şîfât-ı zâtıñ ne 'aynîdir ne ğayrîdir
Muhabbet mebd-e-i rahmet zemîne yâ Resûla'llâh

1333. yâ resûla'llâh:

Kaside 280

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet eyledim pîr-i münîre yâ Resûla'llâh
Tabaşbuş eylemem mîr-i vezîre yâ Resûla'llâh

1334. yâ resûla'llâh:

Kaside 280

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet eyledim pîr-i münîre yâ Resûla'llâh
Tabaşbuş eylemem mîr-i vezîre yâ Resûla'llâh

1335. yâ resûla'llâh:

Kaside 280

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ne hâşıl şâha minnetden gönül sultân

Süleymân'dır

Tenezzül eylemem kelb-i kebîre yâ Resûla'llâh

1336. yâ resûla'llâh:

Kaside 280

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî sözün kimyâ türâbı sîm u zer eyler
Nazar kıl sen sezâ mâ fi'l-ḥaķîre yâ Resûla'llâh

1337. yâ resûla'llâh:

Kaside 281

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet büy-ı maķşûdı mu'aṭṭar yâ Resûla'llâh
Anıñ miski şehirlerde muḳadder yâ Resûla'llâh

1338. yâ resûla'llâh:

Kaside 281

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet büy-ı maķşûdı mu'aṭṭar yâ Resûla'llâh
Anıñ miski şehirlerde muḳadder yâ Resûla'llâh

1339. yâ resûla'llâh:

Kaside 281

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Livâ-yı leşker-i şahrâ kurulmuş kurb-ı rahmetde
Muhabbet dersi yâ hûdan muḳarrer yâ Resûla'llâh

1340. yâ resûla'llâh:

Kaside 281

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî hevâ şahrâsını terk eyle Türkistân
Muhabbetlü 'Arabistân münevver yâ Resûla'llâh

1341. yâ resûla'llâh:

Kaside 282

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet bâb-ı Kur'an Nakşibendî yâ
Resûla'llâh
Mürîd-i Kur'an-şinâs Nakşibendî yâ Resûla'llâh

1342. yâ resûla'llâh:

Kaside 282

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet bâb-ı Kur'an Nakşibendî yâ
Resûla'llâh
Mürîd-i Kur'an-şinâs Nakşibendî yâ Resûla'llâh

1343. yâ resûla'llâh:

Kaside 282

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Seniñ 'uşşâk-ı müştâkıñ seniñ na 'tîla meşgûldur
Kitâb-ı hıvâceğân-ı Nakşibendî yâ Resûla'llâh

1344. yâ resûla'llâh:

Kaside 282

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Fenâfî'llâhdan seyr-i beķā bi'llâha irdikçe
Hasan Hilmî hikmet zebân-ı Nakşibendî yâ
Resûla'llâh

1345. yâ resûla'llâh:

Kaside 283

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

'Aceb mağfûr olur mı cürm-i 'âşık yâ Resûla'llâh
İderse tevbe-i müznib o şâdiķ yâ Resûla'llâh

1346. yâ resûla'llâh:

Kaside 283

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

'Aceb mağfûr olur mı cürm-i 'âşık yâ Resûla'llâh
İderse tevbe-i müznib o şâdiķ yâ Resûla'llâh

1347. yâ resûla'llâh:

Kaside 283

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Eger şerh eylesem derdim zemîn i âsumân ağlar
Ümîdim hâbl-i Kur'an rā muṭâbık yâ Resûla'llâh

1348. yâ resûla'llâh:

Kaside 283

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî mezâķ ehli bu Kur'an baħr-i bî-
pâyân
Muhabbet dersine me'zûn-ı nâṭık yâ Resûla'llâh

1349. yā resūla'llāh:

Kaside 284

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet derdi 'uşşāka sipāriş yā Resūla'llāh
Yedi deryā gibi derdim cūşiş yā Resūla'llāh

1350. yā resūla'llāh:

Kaside 284

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet derdi 'uşşāka sipāriş yā Resūla'llāh
Yedi deryā gibi derdim cūşiş yā Resūla'llāh

1351. yā resūla'llāh:

Kaside 284

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Onulmaz derde ğam çekmem çekilmez çilleler
çekdim
Uyutmaz renci 'uşşākı bu nāliş yā Resūla'llāh

1352. yā resūla'llāh:

Kaside 284

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmī tavāf eyler muhabbet Ka'besin her
dem
Binince nāka-ı 'aşka şafā-baḥş yā Resūla'llāh

1353. yā resūla'llāh:

Kaside 285

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet mey-hānesinde bāde-nūşum yā
Resūla'llāh
Şarāb-ı 'aşk-ı Kur'an'la bī-hūşum yā Resūla'llāh

1354. yā resūla'llāh:

Kaside 285

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet mey-hānesinde bāde-nūşum yā
Resūla'llāh
Şarāb-ı 'aşk-ı Kur'an'la bī-hūşum yā Resūla'llāh

1355. yā resūla'llāh:

Kaside 285

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet ma'sūm-ı āḥir zamān Mehdī'ye
maḥşūşdur
Şabīler defterinde ferāmūşum yā Resūla'llāh

1356. yā resūla'llāh:

Kaside 285

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmī vişāliñ 'id idince tā ezel sekrān
Erenler meclisinde mey-furūşum yā Resūla'llāh

1357. **yā resūla'llāh:**

Kaside 286

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet bülbül-i gülzār-ı 'aşkım yā Resūla'llāh

Ṭolaşdum mübtelā-yı hār-ı 'aşkım yā Resūla'llāh

1358. **yā resūla'llāh:**

Kaside 286

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet bülbül-i gülzār-ı 'aşkım yā Resūla'llāh

Ṭolaşdum mübtelā-yı hār-ı 'aşkım yā Resūla'llāh

1359. **yā resūla'llāh:**

Kaside 286

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Dil-i vīrānemi mi ta'mūr ider me'mūr

muhabbetdir

Bu ra'nā hāmīl-i esrār-ı 'aşkım yā Resūla'llāh

1360. **yā resūla'llāh:**

Kaside 286

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet ey Ḥasan Ḥilmī livā-yı evliyāu'llāh

Rızā bābında sancākdār-ı 'aşkım yā Resūla'llāh

1361. **yā resūla'llāh:**

Kaside 287

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet defteri erbāb-ı 'aşkız yā Resūla'llāh

Ṭālib-i 'aşka kitāb-ı 'aşkız yā Resūla'llāh

1362. **yā resūla'llāh:**

Kaside 287

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet defteri erbāb-ı 'aşkız yā Resūla'llāh

Ṭālib-i 'aşka kitāb-ı 'aşkız yā Resūla'llāh

1363. **yā resūla'llāh:**

Kaside 287

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Delīl-i 'aşk-ı şevkiñle dem dem-ā-dem vuşlat
istersem

Mezāk-ı muhabbetle mesrūr-ı 'aşkız yā
Resūla'llāh

1364. **yā resūla'llāh:**

Kaside 287

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Derūn-ı ravzana dāhīl duhūl ister Ḥasan Ḥilmī

Çekülmiş kārübān-ı rāh-ı 'aşkız yā Resūla'llāh

1365. **yā resūla'llāh:**

Kaside 288

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yazılmış rûhuma Kıur'ân-ı mücevher yâ
Resûla'llâh
Cânım cismim o Kıur'ân'la mu'tahhar yâ
Resûla'llâh

1366. yâ resûla'llâh:

Kaside 288

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yazılmış rûhuma Kıur'ân-ı mücevher yâ
Resûla'llâh
Cânım cismim o Kıur'ân'la mu'tahhar yâ
Resûla'llâh

1367. yâ resûla'llâh:

Kaside 288

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Okırsam rûhuma rahmet benim kabre refîkimdir
Libâs-ı hulle-i cennet münevver yâ Resûla'llâh

1368. yâ resûla'llâh:

Kaside 288

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî gönül Muşhaf yazılmış sırrıma
Kıur'ân
Di mâşâ şânî' -i kudret Allâhu ekber yâ
Resûla'llâh

1369. yâ resûla'llâh:

Kaside 289

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet ma'den-i rahmet muşaddak yâ
Resûla'llâh
Açıkdır mağfired bâbı muhakkağ yâ Resûla'llâh

1370. yâ resûla'llâh:

Kaside 289

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet ma'den-i rahmet muşaddak yâ
Resûla'llâh
Açıkdır mağfired bâbı muhakkağ yâ Resûla'llâh

1371. yâ resûla'llâh:

Kaside 289

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Günâha ğark-ı düçârım amân imdâda muhtâcım
Virdim yâ Rahman yâ Gufrân mudağķık yâ
Resûla'llâh

1372. yâ resûla'llâh:

Kaside 289

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî ha'tâ ehli ricâ sultânıma geldim
Kıuşûrum 'afv ider Allâh muvaffağ yâ Resûla'llâh

1373. yâ resûla'llâh:

Kaside 290

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet tohumını ekdim yetişdi yâ Resûla'llâh

Habersiz bağuma âfât irişdi yâ Resûla'llâh

1374. yâ resûla'llâh:

Kaside 290

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet tohumını ekdim yetişdi yâ Resûla'llâh

Habersiz bağuma âfât irişdi yâ Resûla'llâh

1375. yâ resûla'llâh:

Kaside 290

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

‘Akıl şâhı hâkikatde bakılsa pasbân ammâ

Fikir fakrı hâkâretle çekişdi yâ Resûla'llâh

1376. yâ resûla'llâh:

Kaside 290

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî bu ‘aşk bahri yedi deryâyı

yutmuşdur

Balıklar başın çıkardıkça gülüşdi yâ Resûla'llâh

1377. yâ resûla'llâh:

Kaside 291

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Žuhûruñ sırrıma nûr-ı beşerdîr yâ Resûla'llâh

Yüzüñ şems u kamer mâh u melekdir yâ

Resûla'llâh

1378. yâ resûla'llâh:

Kaside 291

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Žuhûruñ sırrıma nûr-ı beşerdîr yâ Resûla'llâh

Yüzüñ şems u kamer mâh u melekdir yâ

Resûla'llâh

1379. yâ resûla'llâh:

Kaside 291

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Seherde feth olur feyzi vücûduñ dîde-i bahta

Firâkıñ hâtıra gelmek kederdir yâ Resûla'llâh

1380. yâ resûla'llâh:

Kaside 291

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Murâdı bâb-ı lûtfundan Hasan Hilmî ümîd eyler

Muhabbet külhanından bir ta‘âm-ı mâ-ğazardır yâ

Resûla'llâh

1381. yâ resûla'llâh:

Kaside 292

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cihāna ‘ayn-i rahmetdir zuhūruñ yā Resūla’llāh
Risālet necm-i devletdir şuhūduñ yā Resūla’llāh

1382. yā resūla’llāh:

Kaside 292

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cihāna ‘ayn-i rahmetdir zuhūruñ yā Resūla’llāh
Risālet necm-i devletdir şuhūduñ yā Resūla’llāh

1383. yā resūla’llāh:

Kaside 292

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şıfāt-ı zāt-ı haq zāt-ı şıfātından mezāhirdir
Birün-ı ğayb-ı muṭlaqdan vürüduñ yā Resūla’llāh

1384. yā resūla’llāh:

Kaside 292

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmī lüb-i deryāya ṭaldıqda cevāhirler
çıkdısa
Muḥibb-i muḥlişin ‘āşık şekūruñ yā Resūla’llāh

1385. yā resūla’llāh:

Kaside 293

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet ehlidir çekmez rezā‘il yā Resūla’llāh
Muḥabbet zātı taşdıķın ḥamā‘il yā Resūla’llāh

1386. yā resūla’llāh:

Kaside 293

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet ehlidir çekmez rezā‘il yā Resūla’llāh
Muḥabbet zātı taşdıķın ḥamā‘il yā Resūla’llāh

1387. yā resūla’llāh:

Kaside 293

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Kitāb-ı mustakīm Ḥaḳ’dan muḥib iṣbāta şahiddir
Rümüz-ı evliyāu’llāha nā‘il yā Resūla’llāh

1388. yā resūla’llāh:

Kaside 293

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

‘Uşāt-ı ümmetindendir Ḥasan Hilmī yazar defter
Mucīb bāb-ı muḥabbetde mesā‘il yā Resūla’llāh

1389. yā resūla’llāh:

Kaside 294

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şaḳalım ravza-i ḥāke sürersem yā Resūla’llāh
Ġubār-ı ravzanı silsem süpürsem yā Resūla’llāh

1390. yā resūla’llāh:

Kaside 294

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şaḳalım ravza-i ḥāke sürersem yâ Resûla'llâh
Ġubâr-ı ravzanı silsem süpürsem yâ Resûla'llâh

1391. yâ resûla'llâh:

Kaside 294

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yüzüm sürsem yer öpsem her seḥer dîvân-ı
ravzanda
Kıyâm el beste karşıda tursam yâ Resûla'llâh

1392. yâ resûla'llâh:

Kaside 294

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Ḥilmî yedi deryâ gibi taşmış köpürmüşdür
Esen yeller gibi gelsem kavuşsam yâ Resûla'llâh

1393. yâ resûla'llâh:

Kaside 295

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Sîrâc-ı ravza-i Rıdvanı görsem yâ Resûla'llâh
Yüzüm sürsem muḥabbet güllerin ḳoḳsam yâ
Resûla'llâh

1394. yâ resûla'llâh:

Kaside 295

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Sîrâc-ı ravza-i Rıdvanı görsem yâ Resûla'llâh
Yüzüm sürsem muḥabbet güllerin ḳoḳsam yâ
Resûla'llâh

1395. yâ resûla'llâh:

Kaside 295

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Murâdım maġfîret Ḥaḳ'dan ḥabîb senden
şefâ' atdır
Ḳabûl eyle ne istersem ne dirsem yâ Resûla'llâh

1396. yâ resûla'llâh:

Kaside 295

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Ḥilmî yolunda müjde-i şükrâna cân virsün
Muḥabbet yelleri esdi yazarsam yâ Resûla'llâh

1397. yâ resûla'llâh:

Kaside 296

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Giriftâr-ı gönül damı muḥabbet yâ Resûla'llâh
Tükenmez devletin manşib kanâ' at yâ Resûla'llâh

1398. yâ resûla'llâh:

Kaside 296

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Giriftâr-ı gönül damı muḥabbet yâ Resûla'llâh
Tükenmez devletin manşib kanâ' at yâ Resûla'llâh

1399. yâ resûla'llâh:

Kaside 296

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Haķıķat secde-i 'aşķda mine'z-zâhir ile'l-bâṭın
'Ubûdiyyet ḥulûṣıyyet hüviyet yâ Resûla'llâh

1400. yâ resûla'llâh:

Kaside 296

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hasan Ḥilmî nice mahrûm ḳalur 'âşık civârında
İdenler ravza-i pâkî ziyâret yâ Resûla'llâh

1401. yâ resûla'llâh:

Kaside 297

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Şarâb-ı ḥasretiñ mest-i ḥarâbım yâ Resûla'llâh
Tenûr-ı 'aşķa girdikçe kebâbım yâ Resûla'llâh

1402. yâ resûla'llâh:

Kaside 297

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Şarâb-ı ḥasretiñ mest-i ḥarâbım yâ Resûla'llâh
Tenûr-ı 'aşķa girdikçe kebâbım yâ Resûla'llâh

1403. yâ resûla'llâh:

Kaside 297

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ṭulû'-ı şems-i 'aşķından yanar beyt-i gönül ammâ
Muḥabbet ehline yerde türâbım yâ Resûla'llâh

1404. yâ resûla'llâh:

Kaside 297

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hasan Ḥilmî ḥalâşındır tesellî yelleri esdi
Ricâ-ı rahmetiñ devlet-me'âbım yâ Resûla'llâh

1405. yâ resûla'llâh:

Kaside 298

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muḥabbet meleke mâlik muraḥḥaş yâ Resûla'llâh
Ḥüdâ virmiş saña meb'ûs-ı muḥaşşaş yâ
Resûla'llâh

1406. yâ resûla'llâh:

Kaside 298

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muḥabbet meleke mâlik muraḥḥaş yâ Resûla'llâh
Ḥüdâ virmiş saña meb'ûs-ı muḥaşşaş yâ
Resûla'llâh

1407. yâ resûla'llâh:

Kaside 298

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Ḥayāt-ı ravzanı îmā ider îmān u ikrārım
Üç yüz na‘atlı ‘aşk cildi mülahhâş yâ Resûla’llâh

1408. yâ resûla’llâh:

Kaside 298

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Nuḥâs-ı kâse-i kalbi Ḥasan Ḥilmî kalaylarsa
Cemâliñ ‘aks ider kalbe muşahhâş yâ Resûla’llâh

1409. yâ resûla’llâh:

Kaside 299

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cihādîñ nûr-ı enverdir kâmerden yâ Resûla’llâh
Yüzüñ şems-i ziyâverdir güneşden yâ Resûla’llâh

1410. yâ resûla’llâh:

Kaside 299

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cihādîñ nûr-ı enverdir kâmerden yâ Resûla’llâh
Yüzüñ şems-i ziyâverdir güneşden yâ Resûla’llâh

1411. yâ resûla’llâh:

Kaside 299

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cihâda rüşenâ ‘aynu’l-‘ayândır ḥüriye-i cennet
Cemâliñ bir nefes gitmez gözümden yâ
Resûla’llâh

1412. yâ resûla’llâh:

Kaside 299

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmî ğazâ eyler cihâdî nefsi-i ekberle
Hüveydâdır müessirden eşerden yâ Resûla’llâh

1413. yâ resûla’llâh:

Kaside 300

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Zebânım hikmetu’l-‘ayn-ı cihâddır yâ Resûla’llâh
Kelâmım lu’lu’-i Ḥaḳḳ’a mişâldır yâ Resûla’llâh

1414. yâ resûla’llâh:

Kaside 300

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Zebânım hikmetu’l-‘ayn-ı cihâddır yâ Resûla’llâh
Kelâmım lu’lu’-i Ḥaḳḳ’a mişâldır yâ Resûla’llâh

1415. yâ resûla’llâh:

Kaside 300

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cihâdî râh-ı ‘aşkıñda aḳarsa ḳatre-i ‘aynım
Şeb-i zulmetde ḳaldıḳça ziyâdır yâ Resûla’llâh

1416. yâ resûla’llâh:

Kaside 300

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî cihād ehli muhabbet iştiyākında
Ne hâcet 'arz-ı hâl yazmak kefâdır yâ Resûla'llâh

1417. yâ resûla'llâh:

Kaside 301

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cihādın gülleri gelsün görünsün yâ Resûla'llâh
Mücâhid gül şuyu andan içülsün yâ Resûla'llâh

1418. yâ resûla'llâh:

Kaside 301

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cihādın gülleri gelsün görünsün yâ Resûla'llâh
Mücâhid gül şuyu andan içülsün yâ Resûla'llâh

1419. yâ resûla'llâh:

Kaside 301

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cihādın râh-ı 'aşkında gözüm küffâra bakdıkça
Temevvüc eylesün taşsun dökülsün yâ Resûla'llâh

1420. yâ resûla'llâh:

Kaside 301

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yüzün göster Hasan Hilmî muhabbetle
mücâhiddir

Kerem eyle gözüm gönüm açılun yâ Resûla'llâh

1421. yâ resûla'llâh:

Kaside 302

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Gönül toḫ-hâne-i 'aşkıñ cebhânesidir yâ
Resûla'llâh
Dergâh -ı Hakk'ın kâşânesidir yâ Resûla'llâh

1422. yâ resûla'llâh:

Kaside 302

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Gönül toḫ-hâne-i 'aşkıñ cebhânesidir yâ
Resûla'llâh
Dilim dergâh-ı Hakk'ın kâşânesidir yâ Resûla'llâh

1423. yâ resûla'llâh:

Kaside 302

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Gönül toḫ-hâne-i 'aşkıñ cebhânesidir yâ
Resûla'llâh
Dilim dergâh-ı Hakk'ın kâşânesidir yâ Resûla'llâh

1424. yâ resûla'llâh:

Kaside 302

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cihādın şeb-çerâğ-ı cevheri na‘tın zebânımda
Mücâhid kenziniñ dūr-dānesidir yâ Resûla’llâh

1425. yâ resûla’llâh:

Kaside 302

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ne ğamdır hâne-i kalbim harâb-ender-harâb olsa
Hasan Hilmî kimiñ dīvānesidir yâ Resûla’llâh

1426. yâ resûla’llâh:

Kaside 303

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cesed pîrdır gönül cenk-i nev-civânî yâ
Resûla’llâh

Çapunda rû-siyâh bir şeyh-i fânî yâ Resûla’llâh

1427. yâ resûla’llâh:

Kaside 303

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cesed pîrdır gönül cenk-i nev-civânî yâ
Resûla’llâh

Çapunda rû-siyâh bir şeyh-i fânî yâ Resûla’llâh

1428. yâ resûla’llâh:

Kaside 303

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Bakılsa bu'l-‘aceb ser-māyesiz bir cenk-i bî-‘irfân
Bu cenk bâzârının yokdur ziyânı yâ Resûla’llâh

1429. yâ resûla’llâh:

Kaside 303

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî içer zemzem lebiñ mîz-âb-ı
rahmetden

Yüzün kıble kaşın rûkn-i Yemânî yâ Resûla’llâh

1430. yâ resûla’llâh:

Kaside 304

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mücâhid rāh-ı ‘aşkıñ ibtidāsı yâ Resûla’llâh
Cihād içre fenā-ender-bekādır intihāsı yâ
Resûla’llâh

1431. yâ resûla’llâh:

Kaside 304

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mücâhid rāh-ı ‘aşkıñ ibtidāsı yâ Resûla’llâh
Cihād içre fenā-ender-bekādır intihāsı yâ
Resûla’llâh

1432. yâ resûla’llâh:

Kaside 304

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ğamıñla dīde-i giryân-ı ma‘zûrum cihādında
Ğubār-ı ravza-i hâkiñ tütüyāsı yâ Resûla’llâh

1433. yā resūla'llāh:

Kaside 304

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mücāhid 'ilminiñ zevki Ḥasan Ḥilmī yazar na'tıñ
Anıñçün çekdigim fırkat belası yā Resūla'llāh

1434. yā resūla'llāh:

Kaside 305

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cihādın dilde mihmān-ı kirāmı yā Resūla'llāh
Ziyāfet cenginiñ sensiñ imāmı yā Resūla'llāh

1435. yā resūla'llāh:

Kaside 305

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cihādın dilde mihmān-ı kirāmı yā Resūla'llāh
Ziyāfet cenginiñ sensiñ imāmı yā Resūla'llāh

1436. yā resūla'llāh:

Kaside 305

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mücāhid burcuma baqđım ezel bahtım
mübārekdir
Ḥaqqat cenginiñ bedr-i tamāmı yā Resūla'llāh

1437. yā resūla'llāh:

Kaside 305

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmī bu 'aşk cengi 'aşk-ı Kerbelā'dandır
Qalur mı ehl-i 'aşkıñ intikāmı yā Resūla'llāh

1438. yā resūla'llāh:

Kaside 306

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Marīzem ḥarb ider rūḥum edībi yā Resūla'llāh
Ki sensiñ hastalar şāfi tabībī yā Resūla'llāh

1439. yā resūla'llāh:

Kaside 306

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Marīzem ḥarb ider rūḥum edībi yā Resūla'llāh
Ki sensiñ hastalar şāfi tabībī yā Resūla'llāh

1440. yā resūla'llāh:

Kaside 306

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cihādın devlet-i derdi gönül mihmān sarāyında
Nübüvvet ḥātemi ḥaqqıñ ḥabībī yā Resūla'llāh

1441. yā resūla'llāh:

Kaside 306

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cihāddır bāde-i raḥmet Ḥasan Ḥilmī içer qanmaz
Gönül gülzārıdır mürğ-ı 'andelībi yā Resūla'llāh

1442. yā resūla'llāh:

Kaside 307

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Cemāliñ cennet-i me'vā lezīzi yā Resūla'llāh
Mücāhid mecriniñ dürr-i 'azīzi yā Resūla'llāh

1443. yā resūla'llāh:

Kaside 307

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Cemāliñ cennet-i me'vā lezīzi yā Resūla'llāh
Mücāhid mecriniñ dürr-i 'azīzi yā Resūla'llāh

1444. yā resūla'llāh:

Kaside 307

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muḥammed ümmetindendir oğlum Receb
Celāle'd-dīn
Şerī'at ḥādimi olsun şerīfī yā Resūla'llāh

1445. yā resūla'llāh:

Kaside 307

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Sene biñ üç yüz sekiz receb ayında toğmuşdur
Ana sensiñ peder māder şeft'i yā Resūla'llāh

1446. yā resūla'llāh:

Kaside 308

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Cihādın zevkini ārzū iderdim yā Resūla'llāh
'İbādetde bulup anı sevindim yā Resūla'llāh

1447. yā resūla'llāh:

Kaside 308

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Cihādın zevkini ārzū iderdim yā Resūla'llāh
'İbādetde bulup anı sevindim yā Resūla'llāh

1448. yā resūla'llāh:

Kaside 308

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Cihādın mustakīl mürşīd hidāyet feyz-i ḥikmetdir
Yağar baḥr-i muḥabbetden bilürdim yā
Resūla'llāh

1449. yā resūla'llāh:

Kaside 308

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Mücāhid muḥlişin ḥable'l-metīn-i mustakīmīdir
Ḥasan Ḥilmī metānetde işitdim yā Resūla'llāh

1450. yā resūla'llāh:

Kaside 309

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Cihādın mâcerâsı izhâr-ı hâkdır yâ Resûla'llâh
Tolaşmış ehl-i İslâm bir hevâdır yâ Resûla'llâh

1451. yâ resûla'llâh:

Kaside 309

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cihādın mâcerâsı izhâr-ı hâkdır yâ Resûla'llâh
Tolaşmış ehl-i İslâm bir hevâdır yâ Resûla'llâh

1452. yâ resûla'llâh:

Kaside 309

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhammed şâh Bahâi'd-dîn cihâda
Naşşîbendîdir
Bu dînin pâdişâhı harbe mu'îndir yâ Resûla'llâh

1453. yâ resûla'llâh:

Kaside 309

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cihādın müftisî fetvâ virir emmâredir rehdir
ğaflet
Bunun terki Hasan Hilmî'de devâdır yâ
Resûla'llâh

1454. yâ resûla'llâh:

Kaside 310

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mücâhid ehli mescidde niyâza yâ Resûla'llâh
İmâmu'l-'aşk şürû' itmiş namâza yâ Resûla'llâh

1455. yâ resûla'llâh:

Kaside 310

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mücâhid ehli mescidde niyâza yâ Resûla'llâh
İmâmu'l-'aşk şürû' itmiş namâza yâ Resûla'llâh

1456. yâ resûla'llâh:

Kaside 310

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Zulümkâr ehlidir anlar namâzı terk ider kılmaz
Günâh deryâsına talmış girîze yâ Resûla'llâh

1457. yâ resûla'llâh:

Kaside 310

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî muşallîdir cihâd-ı hâkda 'özü olmaz
Hâkîkatden mecâza imtiyâza yâ Resûla'llâh

1458. yâ resûla'llâh:

Kaside 311

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbetdir cihâd-ı 'aşkın mübtelâsı yâ
Resûla'llâh
Ezelden ibtidâsı intihâsı yâ Resûla'llâh

1459. yā resūla'llāh:

Kaside 311

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbetdir cihād-ı 'aşkıñ mübtelâsı yâ

Resūla'llāh

Ezelden ibtidâsı intihâsı yâ Resūla'llāh

1463. yā resūla'llāh:

Kaside 312

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet 'âşıkā Lokmān Hekīm'dir yâ

Resūla'llāh

Şarāb-ı mağfîret Hâk'dan kerîmdir yâ Resūla'llāh

1460. yā resūla'llāh:

Kaside 311

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mücâhid şüretâ ber-bād velî ma'nâda sulţandır

Ķanâ'at zaĶmeti ĝâzî ĝidâsı yâ Resūla'llāh

1464. yā resūla'llāh:

Kaside 312

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Zehirli ma'siyet olsa muĶâbil tevbedir tiryāk

Medîneñ İşfehân'ından na'imdir yâ Resūla'llāh

1461. yā resūla'llāh:

Kaside 311

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ķasan Ķilmî cihād şehri muĶadder feth-i

Ķudretdir

Ne Ķoşdur ĝâziye āb u hevâsı yâ Resūla'llāh

1465. yā resūla'llāh:

Kaside 312

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet eyledi fâ'ik beni akrân u emşâlden

Ķasan Ķilmî'ye rızau'llāh raĶîmdir yâ Resūla'llāh

1462. yā resūla'llāh:

Kaside 312

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet 'âşıkā Lokmān Hekīm'dir yâ

Resūla'llāh

Şarāb-ı mağfîret Hâk'dan kerîmdir yâ Resūla'llāh

1466. yā resūla'llāh:

Kaside 313

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mücâhid tâlîbi 'âşık şāhâne olsun yâ Resūla'llāh

O nuşret bâdesin içsün mey-Ķâne olsun yâ

Resūla'llāh

1467. yā resūla'llāh:

Kaside 313

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mücâhid ṯalibi 'âşık şāhāne olsun yā Resūla'llāh
O nuşret bādesin içsün mey-ḥāne olsun yā
Resūla'llāh

1468. yā resūla'llāh:

Kaside 313

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cihāddır tuḥfe-i 'uşşāk aña dāreyn nazīr olmaz
Gözümden yaşlar aḍdıḳça dūr-dāne olsun yā
Resūla'llāh

1469. yā resūla'llāh:

Kaside 313

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmī bu güftārın muḥabbet ehline iḥsān
Bu yolda bir 'aşḳ-ḥāne olsun yā Resūla'llāh

1470. yā resūla'llāh:

Kaside 314

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cihādın şemsi dilde devrāne gelsün yā
Resūla'llāh
Mücâhid feyz alup andan dīvāna gelsün yā
Resūla'llāh

1471. yā resūla'llāh:

Kaside 314

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cihādın şemsi dilde devrāne gelsün yā
Resūla'llāh
Mücâhid feyz alup andan dīvāna gelsün yā
Resūla'llāh

1472. yā resūla'llāh:

Kaside 314

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mürīdim şeyḥ-i pākimsiñ uyandır ḳalbi ḡafletden
Ḥuzūr-ı şeyḥe ta'līme gelsün yā Resūla'llāh

1473. yā resūla'llāh:

Kaside 314

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmī mücāhidsen ḡināya şükür faḳre şabr
it
Ġazā ehliyle ḥaşre gelsün yā Resūla'llāh

1474. yā resūla'llāh:

Kaside 315

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cihādın menzili ḥaḳ ḳuṭb-ı merkez yā Resūla'llāh
Mücâhid baḥtının burcı mu'azzez yā Resūla'llāh

1475. yā resūla'llāh:

Kaside 315

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Cihādın menzili haḳ ḳuṭb-ı merkez yā Resūla'llāh
Mücāhid baḥtının burcı mu'azzez yā Resūla'llāh

1476. yā resūla'llāh:

Kaside 315

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mücāhid ḥānedir gönlüm ḥarāb olmaz ebed bākī
'İmāret rahmeti yağdı telezzüz yā Resūla'llāh

1477. yā resūla'llāh:

Kaside 315

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmī teheccüd kıl açık iḥsān-ı bābu'llāh
Rümüz-ı evliyāu'llāh tefsīr-i mu'ciz yā
Resūla'llāh

1478. yā resūla'llāh:

Kaside 316

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet 'āşıka ḥable'l-metindir yā Resūla'llāh
Nübuvvet ḥātemi ḥaḳḳe'l-yaḳındır yā Resūla'llāh

1479. yā resūla'llāh:

Kaside 316

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet 'āşıka ḥable'l-metindir yā Resūla'llāh
Nübuvvet ḥātemi ḥaḳḳe'l-yaḳındır yā Resūla'llāh

1480. yā resūla'llāh:

Kaside 316

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mübārek ravzanı görsem yüzüm sürsem
ta'aşşuḳla
Ḥayātın ḥātıra 'ayne'l-yaḳındır yā Resūla'llāh

1481. yā resūla'llāh:

Kaside 316

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmī kapuñ ḥāki meger ḥüddām-ı rūḥānī
Yazarsa na'tını 'ilme'l-yaḳın yā Resūla'llāh

1482. yā resūla'llāh:

Kaside 317

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Vücūduñ rahmet-i 'ālem ser-ā-pā yā Resūla'llāh
Kemāliñ kerem itdi Ḥaḳ ta'ālā yā Resūla'llāh

1483. yā resūla'llāh:

Kaside 317

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Vücūduñ rahmet-i 'ālem ser-ā-pā yā Resūla'llāh
Kemāliñ kerem itdi Ḥaḳ ta'ālā yā Resūla'llāh

1484. yâ resûla'llâh:

Kaside 317

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Înâbe eyleyen şaşmaz bu gün şeyh-i ledünniden
Enîbû dâ'îye'l-llâhî eţibbâ yâ Resûla'llâh

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Nübüvvet burc-ı kudretten ne yüksek feth-i
yıldızdır
Toğar her gün kılıç şallar ne hikmet yâ
Resûla'llâh

1485. yâ resûla'llâh:

Kaside 317

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî kâmetiñ tûbâsına hayrân 'aşıkdır
Feţûbâ şümme tûbâ şümme tûbâ yâ Resûla'llâh

1489. yâ resûla'llâh:

Kaside 318

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Sen ol arslan-ı a'zamsın seniñle ümmetiñ maḥfûz
Hasan Hilmî sürür eyler ne ni'met yâ Resûla'llâh

1486. yâ resûla'llâh:

Kaside 318

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥibbim cümle aşḥâba ḥaḳîḳat yâ Resûla'llâh
Risâlet 'asker-i şâh-ı şerî'at yâ Resûla'llâh

1490. yâ resûla'llâh:

Kaside 319

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Açılmış sünbülün dilde bu Qur'an yâ Resûla'llâh
Bu sevdâ başka bir sevdâ ne reyḥân yâ
Resûla'llâh

1487. yâ resûla'llâh:

Kaside 318

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥibbim cümle aşḥâba ḥaḳîḳat yâ Resûla'llâh
Risâlet 'asker-i şâh-ı şerî'at yâ Resûla'llâh

1491. yâ resûla'llâh:

Kaside 319

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Açılmış sünbülün dilde bu Qur'an yâ Resûla'llâh
Bu sevdâ başka bir sevdâ ne reyḥân yâ
Resûla'llâh

1488. yâ resûla'llâh:

Kaside 318

Mısra: 4

1492. yâ resûla'llâh:

Kaside 319

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

‘Aceb zînet mümeyyizdir karanfil bāğçesin
gezdin

Menefşe boynunu egmiş şadākān yā Resūla’llāh

1493. yā resūla’llāh:

Kaside 319

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hasan Hilmī meded ister o bāğa yeller esdikçe
Okursa dersi bülbülden şād u hāndān yā
Resūla’llāh

1494. yā resūla’llāh:

Kaside 320

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muhabbet ‘ilmi qalbimde ziyāde yā Resūla’llāh
Mişāl olmaz ziyāsına güneşde yā Resūla’llāh

1495. yā resūla’llāh:

Kaside 320

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muhabbet ‘ilmi qalbimde ziyāde yā Resūla’llāh
Mişāl olmaz ziyāsına güneşde yā Resūla’llāh

1496. yā resūla’llāh:

Kaside 320

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Nübüvvet zātına maḥşūş iki ‘ālemde mir‘ātdır
Risāletden okunmuşdur ‘ilim de yā Resūla’llāh

1497. yā resūla’llāh:

Kaside 320

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muhabbet ‘ilmine reh-ber bi-ḥamdi’llāh Ḥasan
Hilmī
Medīneñ ravza-i cennet gönülde yā Resūla’llāh

1498. yā resūla’llāh:

Kaside 321

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Gönül şahrā-yı ‘aşkıñda gezerse yā Resūla’llāh
‘Aceb Leylā’ya Mecnūn’dur gönülde yā
Resūla’llāh

1499. yā resūla’llāh:

Kaside 321

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Gönül şahrā-yı ‘aşkıñda gezerse yā Resūla’llāh
‘Aceb Leylā’ya Mecnūn’dur gönülde yā
Resūla’llāh

1500. yā resūla’llāh:

Kaside 321

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Kerem kıl kâlimi hâl eyleye bu ‘aşkıñ dersi
na‘tında
Cevâbı ‘ilm-i hikmetden su‘âle yâ Resûla’llâh

1501. yâ resûla’llâh:

Kaside 321

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hasan Hilmî hayâ itsün utansun ak şağalından
Su‘âl-ı Münkereyne gelse kabirde yâ Resûla’llâh

1502. yâ resûla’llâh:

Kaside 322

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muhabbetden kanaat açmış gönüldür yâ
Resûla’llâh

Bütün dünyâyı terk itmiş gönüldür yâ Resûla’llâh

1503. yâ resûla’llâh:

Kaside 322

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muhabbetden kanaat açmış gönüldür yâ
Resûla’llâh

Bütün dünyâyı terk itmiş gönüldür yâ Resûla’llâh

1504. yâ resûla’llâh:

Kaside 322

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

‘Aceb nûr iktibâs eyler muhib şems-i risâletden
Şehirler yalvarır Hakk’a gönüldür yâ Resûla’llâh

1505. yâ resûla’llâh:

Kaside 322

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hârîm-i lî-ma‘a’llâhda Hasan Hilmî şîfâtü’z-zât
Fefîrrü hak ile’llâhî gönüldür yâ Resûla’llâh

1506. yâ resûla’llâh:

Kaside 323

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Cihânın şâ‘iri şemsi şerî‘at yâ Resûla’llâh
Tefehhur eylesün nâzım şefâ‘at yâ Resûla’llâh

1507. yâ resûla’llâh:

Kaside 323

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Cihânın şâ‘iri şemsi şerî‘at yâ Resûla’llâh
Tefehhur eylesün nâzım şefâ‘at yâ Resûla’llâh

1508. yâ resûla’llâh:

Kaside 323

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Yazup nazm eylemiş ‘aşk-ı şerî‘at vezn ider
Hakkı
Muhabbet ‘ilmi miftâhı şehâdet yâ Resûla’llâh

1509. yā resūla'llāh:

Kaside 323

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmī sa'ādetle selām söyler yazar na'tın
Şu'arā-i ehl-i sünnet ve'l-cemā'at yā Resūla'llāh

1510. yā resūla'llāh:

Kaside 324

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Müyesser kıl muhabbetle iştiyākı yā Resūla'llāh
Naşīb eyle baña hayru'l-mulākı yā Resūla'llāh

1511. yā resūla'llāh:

Kaside 324

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Müyesser kıl muhabbetle iştiyākı yā Resūla'llāh
Naşīb eyle baña hayru'l-mulākı yā Resūla'llāh

1512. yā resūla'llāh:

Kaside 324

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ne bilsün vā'iz-i ḥod-bīn muhabbet 'ālemi başka
Kamerdir ehl-i 'aşkıñ inşikākı yā Resūla'llāh

1513. yā resūla'llāh:

Kaside 324

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmī semen-büyüñ kōkar 'aşk-ı hayāliden
Görür rü'yāda vaşf eyler bevākī yā Resūla'llāh

1514. yā resūla'llāh:

Kaside 325

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet tağımın bağ-ı belāğı yā Resūla'llāh
Karanlık giceler rüşen çerāğı yā Resūla'llāh

1515. yā resūla'llāh:

Kaside 325

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet tağımın bağ-ı belāğı yā Resūla'llāh
Karanlık giceler rüşen çerāğı yā Resūla'llāh

1516. yā resūla'llāh:

Kaside 325

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Kerāmet keşf ider Hādī muhabbet güllerin
kōkdum
Ebed bākī dimāğ içre bayāğı yā Resūla'llāh

1517. yā resūla'llāh:

Kaside 325

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmī taḥiyyāt u selām itdikçe her eyyām
Ba'īd ammā yaḳīn eyler ıraḳı yā Resūla'llāh

1518. yā resūla'llāh:

Kaside 326

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet miftāḥ-ı cennet açarsam yā Resūla'llāh
Medīneñ ravza-i cennet girersem yā Resūla'llāh

1519. yā resūla'llāh:

Kaside 326

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet miftāḥ-ı cennet açarsam yā Resūla'llāh
Medīneñ ravza-i cennet girersem yā Resūla'llāh

1520. yā resūla'llāh:

Kaside 326

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Tuṭup şavmi şalātuyla vişālīñ 'ıyd-i ekberdir
Toḳuz tekbirle şalāt-ı 'īd kılarım yā Resūla'llāh

1521. yā resūla'llāh:

Kaside 326

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmī riyāzetle kırar nefsi helāk eyler
Mücāhid fī sebīli'llāh ğazā idersem yā Resūla'llāh

1522. yā resūla'llāh:

Kaside 327

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet ğonca bir güldür dikilmiş yā
Resūla'llāh
Muḥabbet bāĝçe-i kudret açılmış yā Resūla'llāh

1523. yā resūla'llāh:

Kaside 327

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet ğonca bir güldür dikilmiş yā
Resūla'llāh
Muḥabbet bāĝçe-i kudret açılmış yā Resūla'llāh

1524. yā resūla'llāh:

Kaside 327

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥayātın nūr-ı kudretdür ezel bākī ebed şolmaz
Nice gül koḳmasun 'āşık şararmış yā Resūla'llāh

1525. yā resūla'llāh:

Kaside 327

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

O nürdür ey Ḥasan Ḥilmī bi-sırr-ı nūr-ı
bi'smi'llāh
Vücūdün ḥāk-i rahmetle yoĝrulmuş yā
Resūla'llāh

1526. yā resūla'llāh:

Kaside 328

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Uyandır bahtımı ğamdan elemden yā Resūla'llāh

Şadāsı 'ahd-i mīşākda vefādan yā Resūla'llāh

1527. yā resūla'llāh:

Kaside 328

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Uyandır bahtımı ğamdan elemden yā Resūla'llāh

Şadāsı 'ahd-i mīşākda vefādan yā Resūla'llāh

1528. yā resūla'llāh:

Kaside 328

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Yazarsam nāme-i 'aşkıñ Kirāmen Kātibīn şahid

Ḥuzūra 'arz olundukça şevābdan yā Resūla'llāh

1529. yā resūla'llāh:

Kaside 328

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet merḥamet itmek Ḥasan

Ḥilmī hidāyetdir

Ümīdim rahmeten li'l-'ālemīnden yā Resūla'llāh

1530. yā resūla'llāh:

Kaside 329

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Günāhıñ baḥrine talmış bī-mecālim yā Resūla'llāh

Günāhla defterim talmuş bī-miṣālim yā

Resūla'llāh

1531. yā resūla'llāh:

Kaside 329

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Günāhıñ baḥrine talmış bī-mecālim yā Resūla'llāh

Günāhla defterim talmuş bī-miṣālim yā

Resūla'llāh

1532. yā resūla'llāh:

Kaside 329

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Elim tut baḥr-i 'iṣyāndan za'īfe merḥamet eyle

Ġam-ı firḳatle yandıkça pür-melālim yā

Resūla'llāh

1533. yā resūla'llāh:

Kaside 329

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmī bu 'aşk dersin ğarīb āvāz ile söyler

Melekler müjde eylerse mesrūrum yā Resūla'llāh

1534. yā resūla'llāh:

Kaside 330

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet baħr-i bī-pāyān muşaddaċ yā
Resūla'llāh
Cemāliñ cevheri anda muħaċċaċ yā Resūla'llāh

1535. yā resūla'llāh:

Kaside 330

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet baħr-i bī-pāyān muşaddaċ yā
Resūla'llāh
Cemāliñ cevheri anda muħaċċaċ yā Resūla'llāh

1536. yā resūla'llāh:

Kaside 330

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hüve'l-ħaċ dürr-i yektādan ŧulū' eyler güneş zāhir
Hüve'l-evvel hüve'l-āħir taħaċċuċ yā Resūla'llāh

1537. yā resūla'llāh:

Kaside 330

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Elim ŧut merħamet kıl şāha muħtāc itme ğurbetde
Ĥasan Ĥilmī ricā eyler muħib müdeċċiċ yā
Resūla'llāh

1538. yā resūla'llāh:

Kaside 331

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet 'ālemi başċa ĥaċāyık yā Resūla'llāh
Zebāniñ aña miftāħ-ı deċāyık yā Resūla'llāh

1539. yā resūla'llāh:

Kaside 331

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet 'ālemi başċa ĥaċāyık yā Resūla'llāh
Zebāniñ aña miftāħ-ı deċāyık yā Resūla'llāh

1540. yā resūla'llāh:

Kaside 331

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet mustaċīm medħiñ kitābıñdan beyān
eyler

Meddāħ-ı nāzım her fenne fā'ik yā Resūla'llāh

1541. yā resūla'llāh:

Kaside 331

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ĥasan Ĥilmī 'aceb defter yazarsa tuħfe-i 'aşċıñ
Hediyye virsem şāha lāyık yā Resūla'llāh

1542. yā resūla'llāh:

Kaside 332

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet Hızır İlyās'dır hayâtdır yâ Resûla'llâh
Nebîler münkîri müftî memâtdır yâ Resûla'llâh

1543. yâ resûla'llâh:

Kaside 332

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet Hızır İlyās'dır hayâtdır yâ Resûla'llâh
Nebîler münkîri müftî memâtdır yâ Resûla'llâh

1544. yâ resûla'llâh:

Kaside 332

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Görür Hızır'ı muqadderdir muhabbet kalbi hayy
kılsa
Memâtdır müftîniñ kalbi harâbdır yâ Resûla'llâh

1545. yâ resûla'llâh:

Kaside 332

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî okur ders-i muhabbet Hızır İlyās'dan
İçüp âb-u hayât andan hayâtdır yâ Resûla'llâh

1546. yâ resûla'llâh:

Kaside 333

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet misk-i cennetdir laîfdır yâ Resûla'llâh
Yüzün cennet sözüñ Kevşer-i şerîfdır yâ
Resûla'llâh

1547. yâ resûla'llâh:

Kaside 333

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet misk-i cennetdir laîfdır yâ Resûla'llâh
Yüzün cennet sözüñ Kevşer-i şerîfdır yâ
Resûla'llâh

1548. yâ resûla'llâh:

Kaside 333

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Oğunsa nâm-ı na'tiñ zümre-i 'uşşâk lisânında
Melek gökde beşer yerde semi'dir yâ Resûla'llâh

1549. yâ resûla'llâh:

Kaside 333

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî günâhıyla gelürse rûz-ı mahşerde
Şefâ'at eylesen bârî garîbdır yâ Resûla'llâh

1550. yâ resûla'llâh:

Kaside 335

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbetdir bu 'ilm içre merâmım yâ Resûla'llâh
Sañadır 'ilm-i na'tiñla selâmım yâ Resûla'llâh

1551. yâ resûla'llâh:

Kaside 335

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbetdir bu 'ilm içre merāmım yā Resūla'llāh

Saḥādır 'ilm-i na'tiḥla selāmım yā Resūla'llāh

1552. yā resūla'llāh:

Kaside 335

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ebū Bekr ü 'Ömer 'Osmān 'adālet yıldızı anlar

'Alī'dir tāc-ı sulṭānlar kelāmım yā Resūla'llāh

1553. yā resūla'llāh:

Kaside 335

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmī ḥaḳīḳatdır şerī' atde ḥaṭā olmaz

Şehīdeyne muhabbetdir tamāmım yā Resūla'llāh

1554. yā resūla'llāh:

Kaside 336

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet fikridir 'ayn-i ḥayātım yā Resūla'llāh

O ḥikmet zevḳidir nūr-ı şalātım yā Resūla'llāh

1555. yā resūla'llāh:

Kaside 336

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muhabbet fikridir 'ayn-i ḥayātım yā Resūla'llāh

O ḥikmet zevḳidir nūr-ı şalātım yā Resūla'llāh

1556. yā resūla'llāh:

Kaside 336

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Kebā'ir ehlidir anlar oḳurlar tevbeler dersin

Cemāliḥ zikridir fevz i necātım yā Resūla'llāh

1557. yā resūla'llāh:

Kaside 336

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmī muḳarrerdır yūzi maḥşerde nūr olsun

Sükūta ḳalmadı şabrı şebātım yā Resūla'llāh

1558. yā resūla'llāh:

Kaside 337

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Rızā-i rahmetiḥ ḥoşdur hevāsı yā Resūla'llāh

O rahmet ḥikmetiḥ yoḳdur behāsı yā Resūla'llāh

1559. yā resūla'llāh:

Kaside 337

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Rızā-i rahmetiḥ ḥoşdur hevāsı yā Resūla'llāh

O rahmet ḥikmetiḥ yoḳdur behāsı yā Resūla'llāh

1560. yâ resûla'llâh:

Kaside 337

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Tükenmez baħr-i bî-pâyân nihâyetsiz derin deryâ
Hakîm olmak ħabîbîñ ibtidâsı yâ Resûla'llâh

1561. yâ resûla'llâh:

Kaside 337

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hasan Hilmî kederlenme günâhın çok dise vâ'iz
Deryâ-yı rahmetiñ yokdur intihâsı yâ Resûla'llâh

1562. yâ resûla'llâh:

Kaside 338

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muħabbet ħazret-i Ĥaĥ'dan rahîmim yâ
Resûla'llâh
Muħabbet nûrıdır nûr-i 'azîmim yâ Resûla'llâh

1563. yâ resûla'llâh:

Kaside 338

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muħabbet ħazret-i Ĥaĥ'dan rahîmim yâ
Resûla'llâh
Muħabbet nûrıdır nûr-i 'azîmim yâ Resûla'llâh

1564. yâ resûla'llâh:

Kaside 338

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muħabbet ħâki mâyemdir beden andan
tereĥkübdür
Muħabbet tãhiri ħalbi ħadîmim yâ Resûla'llâh

1565. yâ resûla'llâh:

Kaside 338

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Hasan Hilmî marazlansa muħabbet ma'cûnı tiryâĥ
'Aťâyâ aşluhu 'aĥl-ı selîmim yâ Resûla'llâh

1566. yâ resûla'llâh:

Kaside 339

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muħabbet muşħafı zâtıñ şıfâtıñ yâ Resûla'llâh
Oĥur 'âşık kelâmu'llâh kelâmıñ yâ Resûla'llâh

1567. yâ resûla'llâh:

Kaside 339

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muħabbet muşħafı zâtıñ şıfâtıñ yâ Resûla'llâh
Oĥur 'âşık kelâmu'llâh kelâmıñ yâ Resûla'llâh

1568. yâ resûla'llâh:

Kaside 339

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!.

Muḥabbet bāb-ı rahmetdir açıldı ravza-i cennet
Ebū Cehl'i helāk itdi kemālīñ yā Resūla'llāh

1569. yā resūla'llāh:

Kaside 339

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet manşib-ı a'lā Ḥasan Ḥilmī şerī'atdır
Yedi iqlīme nāzırdır celālīñ yā Resūla'llāh

1570. yā resūla'llāh:

Kaside 340

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şarāb-ı 'aşkıñla mestim yā Resūla'llāh
Muḥabbet şadrında post-nişīnim yā Resūla'llāh

1571. yā resūla'llāh:

Kaside 340

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Şarāb-ı 'aşkıñla mestim yā Resūla'llāh
Muḥabbet şadrında post-nişīnim yā Resūla'llāh

1572. yā resūla'llāh:

Kaside 340

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ġam-ı dīnāra ġam çekmem kalendar 'āşıkım
ammā

Muḥabbet kenzine mālīk mesned-perestim yā
Resūla'llāh

1573. yā resūla'llāh:

Kaside 340

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḥasan Ḥilmī bu yoqluqla ḵanā'at ḥaznesin buldı
Mā-sivā şehrinde püt-şikestim yā Resūla'llāh

1574. yā resūla'llāh:

Kaside 341

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet dert-ḥānesidir derūnum yā Resūla'llāh
Dīvāne neylesün mālī cünūnum yā Resūla'llāh

1575. yā resūla'llāh:

Kaside 341

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Muḥabbet dert-ḥānesidir derūnum yā Resūla'llāh
Dīvāne neylesün mālī cünūnum yā Resūla'llāh

1576. yā resūla'llāh:

Kaside 341

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Uşandım fānī dünyānıñ cefāsın çekmeden ġayrī
Bu medḥiñ ni'meti Ḥaḵ'dan zebānım yā
Resūla'llāh

1577. yā resūla'llāh:

Kaside 341

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Hasan Hilmî yağar gökden muhabbet meyve-i
rahmet

Çazandım ħarcadım bitdim muħibbim yâ
Resûla'llâh

1578. yâ resûla'llâh:

Kaside 342

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Kerem kıl ħudretim yok imtiħâna yâ Resûla'llâh
Su'âline cevâb na'tıñ intiħâba yâ Resûla'llâh

1579. yâ resûla'llâh:

Kaside 342

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Kerem kıl ħudretim yok imtiħâna yâ Resûla'llâh
Su'âline cevâb na'tıñ intiħâba yâ Resûla'llâh

1580. yâ resûla'llâh:

Kaside 342

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Bu 'aşkıñ ħidmetiñ menzili ħudâ bildim
kerâmetdir
Ki sen peygamber-i âħir zamâne yâ Resûla'llâh

1581. yâ resûla'llâh:

Kaside 342

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Teveccüh kıl ħasan ħilmî muħabbet Ka'besi
gönlüm

Sevindim söyledim aşlım inâbe yâ Resûla'llâh

1582. yâ resûla'llâh:

Kaside 343

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Per açup tıtduñ cihânı mürğ-ı ekbersin yâ
Resûla'llâh

Bize rûz-ı cezâda sâyebânsın yâ Resûla'llâh

1583. yâ resûla'llâh:

Kaside 343

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Per açup tıtduñ cihânı mürğ-ı ekbersin yâ
Resûla'llâh

Bize rûz-ı cezâda sâyebânsın yâ Resûla'llâh

1584. yâ resûla'llâh:

Kaside 343

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ṭuyunca Ħazret-i Âdem seniñ teşrîfini bir dem
Değişdi ħabbeye bâğ-ı cinânı yâ Resûla'llâh

1585. yâ resûla'llâh:

Kaside 343

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mübârek ism-i pâkiñiz yazıldı 'arş-ı a'lâya
Şadāñız geldi dünyāya tıyuldun yâ Resûla'llâh

1586. yâ resûla'llâh:

Kaside 343

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mine'l- meşriğ ile'l- mağrib gidince defter-i
nāmıñ

Dirildi kâffe-i mevtâ hayâtsın yâ Resûla'llâh

1587. yâ resûla'llâh:

Kaside 343

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Zemîn-i Ka'beye teşrîf idince yevm-i işneynde
Oğundi mevlidiñ Aḥmed Muḥammed yâ
Resûla'llâh

1588. yâ resûla'llâh:

Kaside 343

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Ḳuruldu meclis-i 'işret içildi bâde-i imân
Getürdi bâdei Cibrîl ḳadeḥsin yâ Resûla'llâh

1589. yâ resûla'llâh:

Kaside 343

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Rasulü!

Mezâriñ tütîyâ 'ayneyn melekler dâ'imâ zârî
Ṭavâf itsün Ḥasan Ḥilmî izin vir yâ Resûla'llâh

yâbân:

1. yabânda:-da

Kaside 75

Mısra: 4

Başka yer, dışarı, uzak.

Meded kıl sevdiğim Aḥmed bize vuşlât Burâḳ'ını
Piyâde ḳalmışam berr u yabânda yâ Resûla'llâh

yâd eyler:

1. yâd eyler:--r

Kaside 75

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Hatırlamak, anmak.

Semâvât ehli yâd eyler seniñ ismiñle ey Aḥmed
Melekler iftiḥâr eyler 'azîzdir yâ Resûla'llâh

yağ:

1. yağar:-ar

Kaside 5

Mısra: 1

Yağmur, kar, dolu gökten düşmek.

Yağar nîsân biter kimyâ türâbda yâ Resûla'llâh
Definelere çıkar meşhûr ḥarâbda yâ Resûla'llâh

2. yağım:-ım

Kaside 26

Mısra: 1

Vücuttaki yağ.

Yanar cismim erir yağım kül oldum yâ
Resûla'llâh
Açıldı gönca gül bâğım pîr oldum yâ Resûla'llâh

3. **yağar:-ar**
Kaside 27
Mısra: 2
Yağmak.

Cemâliñ ravza-i kalbiñ şehâbı yâ Resûla'llâh
Yağar dür-dâneler kalbden kitâbı yâ Resûla'llâh

4. **yağar:-ar**
Kaside 36
Mısra: 7
Yağmur, kar, dolu gökten düşmek; üst üste ve çok gelmek.

Şehâb-ı ma'rifet nâmiñ yağar âb-ı nîsân senden
Hasan Hilmî 'Aden şâhı şefâ'at yâ Resûla'llâh

5. **yağar:-ar**
Kaside 39
Mısra: 5
Yağmak(İlahi rahmetlerin yağması bağlamında).

Şehâbı Kul huve'llâhdan yağar nûrânî rahmetler
Buyursun 'âşıkân gelsün kıddâhım yâ Resûla'llâh

6. **yağan:-an**
Kaside 69
Mısra: 5
(Yağmur, kar, dolu vb.) Gökten yere düşmek.

Yağan yağmur esen rüzgâr seniñle iftihar eyler
Günâhkârım saña muhtâc şefâ'at yâ Resûla'llâh

7. **yağarsa:-ar, -sa**
Kaside 104
Mısra: 2
Yağmak.

Tükenmez devletiñ bahri derindir yâ Resûla'llâh
Yağarsa ebr-i hikmetden muhîtdir yâ Resûla'llâh

8. **yağdı:--dı**
Kaside 147
Mısra: 1
Yağmak. II Nasip olmak.

Risâlet rahmeti yağdı gıdâdır yâ Resûla'llâh
Nübuvvet bâğ-ı rahmetle nümâdır yâ Resûla'llâh

9. **yağar:-ar**
Kaside 150
Mısra: 4
Yağmak. II Çok miktarda, arka arkaya gelmek.

Şafa için uyup nefse nikâhı eyledim şer'en
Yağar yağmur gibi zevkim belâdır yâ Resûla'llâh

yağ-:

1. **yağar:--ar**
Kaside 72
Mısra: 9
(Mecazen) yağmur gibi yağmak.

Yağar meclise gül yağı saçarlar gül şuyun anda
İçerler şerbeti bunda ne devlet yâ Resûla'llâh

2. **yağdı:--dı**
Kaside 169
Mısra: 1
Yağmak (yağmur). II Allah'ın rahmeti.

Ledünnî yağmuru yağdı gönülde yâ Resûla'llâh
Yazar hikmet beyân eyler kitâbda yâ Resûla'llâh

3. yağar:--ar

Kaside 221

Mısra: 3

*Yağmak (yağmur). II (bağlamda) Üst üste
çok fazla olmak, sürekli dertli olmak.*

Yağar gam rahmeti her gün amân virmez bir
afâtdır

Muhabbet yağmuru yağsa sürûra yâ Resûla'llâh

4. yağsa:--sa

Kaside 221

Mısra: 4

*Yağmak (yağmur). II (bağlamda) Aşka
tutulmak, aşk yağmurunun kalbe yağması.*

Yağar gam rahmeti her gün amân virmez bir
afâtdır

Muhabbet yağmuru yağsa sürûra yâ Resûla'llâh

5. yağar:--ar

Kaside 308

Mısra: 4

(Mecazen) yağmur gibi yağmak.

Cihâdîñ mustakîl mürşîd hidâyet feyz-i hikmetdir
Yağar baħr-i muhabbetden bilürdim yâ
Resûla'llâh

6. yağar:--ar

Kaside 341

Mısra: 5

*Yağmak, yukarıdan düşmek. II (mec.)
Allah'ın rahmetine nail olmak.*

Hasan Hilmî yağar gökden muhabbet meyve-i
rahmet

Kazandım harcadım bitdim muhibbim yâ
Resûla'llâh

yağar:

1. yağar:

Kaside 43

Mısra: 5

*Yağmak(İlahi rahmetlerin yağması
bağlamında).*

Yağar feyz-i ħudâ gökden seniñ ismiñle ey
Aħmed

Muhabbetden biter Maħmūd Muħammed yâ
Resûla'llâh

2. yağar:

Kaside 44

Mısra: 7

*Yağmak(İlahi rahmetlerin yağması
bağlamında).*

Yağar feyz-i ferâsetden biter ħasbî muhabbetler
Ĥasan Ĥilmî su'âl eyler cevâb vir yâ Resûla'llâh

yâğ-ı kandilde:

1. yâğ-ı kandilde:-de

Kaside 41

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kandil yağı II. Nurun mekanı, kaynağı.

Muhabbet yâğ-ı kandilde yaķarsa Ka'betu'llâh'da
Ziyası Ka'be'ye pürhân degil mi yâ Resûla'llâh

yagmur:

1. yağmur:

Kaside 69

Mısra: 5

Yağmur.

Yağan yağmur esen rüzgâr seniñle iftihâr eyler
Günâhkârım saña muhtâc şefâ‘at yâ Resûla’llâh

2. yağmur:

Kaside 150

Mısra: 4

Yağmur.

Şafa içün uyup nefse nikâhı eyledim şer‘en
Yağar yağmur gibi zevkim belâdır yâ Resûla’llâh

3. yağmuru:-ı

Kaside 169

Mısra: 1

Yağmur || Allah'ın rahmeti.

Ledünnî yağmuru yağdı gönülde yâ Resûla’llâh
Yazar hikmet beyân eyler kitâbda yâ Resûla’llâh

yağmur yağar:

1. yağmur yağar:--ar

Kaside 178

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(mec.) Yağmur gibi yağmak, çok olmak.

Yağar yağmur ‘inâyetdir şer‘at âsumânından
Sürür eyler zemîn ehli vekâ‘il yâ Resûla’llâh

yahûdî:

1. yahûdî:

Kaside 73

Mısra: 20

Yahudi.

Vaşiyyetden su‘âl itdik bular kim yâ Resûla’llâh
Cevâb virdiñ namâzsızlar Yahûdî yâ Resûla’llâh

yak:

1. yakarsa:-ar, -sa

Kaside 41

Mısra: 3

*Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol
açmak, tutuşturmak II güçlü sevgi uyandırmak,
âşık etmek.*

Muhabbet yağ-ı kandilde yakarsa Ka‘betu’llâh‘da
Ziyâsı Ka‘be‘ye pürhân degil mi yâ Resûla’llâh

2. yakar:-ar

Kaside 67

Mısra: 4

(Ateş) yakmak.

Gönül bağım yeşillenmez baña imdâd olunmazsa
Yağar ümmetini nâra yazıkdır yâ Resûla’llâh

3. yakarsa:-ar, -sa

Kaside 187

Mısra: 5

*Ateşe vermek, tutuşturmak; acı, keder
vermek; aşk ateşiyle yakmak.*

Muhabbet âteşi gizli yakarsa kalb-i ‘uşşâkı
Hasan Hilmî yazar na‘tî âteşde yâ Resûla’llâh

4. yakmaz:-maz

Kaside 196

Mısra: 4

Ateşe vermek, tutuşturmak.

Kılıç kesmez gazâlarda hamâ'îl eylese 'asker
Cehennem âteşi yakmaz yazarsa yâ Resûla'llâh

5. **yağsa:-sa**

Kaside 205

Mısra: 1

*Yakmak || gönlü tutuşturmak, ıstırap
çektirmek.*

Muhabbet yağsa nefsanî gönülde yâ Resûla'llâh
Yeşil otlar biter zevk-i zemînde yâ Resûla'llâh

6. **yağarsa:-ar, -sa**

Kaside 211

Mısra: 2

*Ateşe vermek, tutuşturmak; acı, keder
vermek; aşk ateşiyle yakmak.*

Muhabbet şimşegi çakmak çakarsa yâ Resûla'llâh
Gönülde mâ-sivâ kalmaz yağarsa yâ Resûla'llâh

7. **yağdı:-dı**

Kaside 217

Mısra: 3

*Yakmak || gönlü tutuşturmak, ıstırap
çektirmek.*

Muhabbet âteşi yağdı gönülde mâ-sivâ yokdur
Yazar defter varak eyler fûnûnı yâ Resûla'llâh

yak:-

1. **yağar:-ar**

Kaside 205

Mısra: 3

*(Bağlama göre) nefsanî duyguları
baskılamak.*

Muhabbet âteşi kudret yağar nefsi helâk eyler
Görür 'âşıkların her gün gönülde yâ Resûla'llâh

2. **yağmaz:--maz**

Kaside 212

Mısra: 6

(Cehennemde) yanmak, acı çekmek.

Ser-â-pâ nûr olur 'âşık Hasan Hilmî sözün şadık
Cehennem âteşi yakmaz rızâyâ yâ Resûla'llâh

yakın:

1. **yağındır:--dır**

Kaside 215

Mısra: 4

Yakın, arada az mesafe bulunan.

Kanât açmış uçar 'âşık ğınâ-i fakra mâlikdir
Medîneñ cenneti gözden yağındır yâ Resûla'llâh

2. **yağındır:--dır**

Kaside 223

Mısra: 4

*1- Bir şeyi şüphesiz olarak tam ve doğru
şekilde bilme. 2- Kesin ve sağlam bilgi 3-(tas.)
Herhangi bir delile bağlı olmaksızın sâdece îman
kuvvetiyle âşikâr olarak görme, müşâhede ederek
bilme.*

Yazılmış sırrıma Kur'an okur rûhum gıdâ eyler
Muhammed 'ilm üstâzım yağındır yâ Resûla'llâh

yakîn eyler:

1. **yağın eyler:--r**

Kaside 325

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yakınlaştırmak.

Hasan Hilmî taḥiyyât u selâm itdikçe her eyyâm
Ba'îd ammâ yakîn eyler ırakı yâ Resûla'llâh

yakmış:

1. **yakmış:**

Kaside 156

Mısra: 6

Yakmak, ateşe vermek.

Hasan Hilmî gül ekmişdir biter kabrinde bî-şübhe
Karanlık kabre mum yakmış cânımdır yâ
Resûla'llâh

yalvar-:

1. **yalvarır:--ır**

Kaside 322

Mısra: 4

*Birinden ısrarlı bir biçimde bir şey istemek,
rica ve niyaz etmek.*

'Aceb nûr iktibâs eyler muḥib şems-i risâletden
Şehirler yalvarır Hakk'a göñüldür yâ Resûla'llâh

yan:

1. **yanarım:-ar, -ım**

Kaside 6

Mısra: 1

*Gönül den acı çekmek, gönü yanmak l
ızdırıp duymak, kahrolmak, eleminden dolayı
sızlanmak.*

Yanarım âteş-i 'aşka yetiş gel yâ Resûla'llâh
Vücüdüm yandı kül oldu şavur gel yâ Resûla'llâh

2. **yandı:-dı**

Kaside 6

Mısra: 2

Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.

Yanarım âteş-i 'aşka yetiş gel yâ Resûla'llâh
Vücüdüm yandı kül oldu şavur gel yâ Resûla'llâh

3. **yanar:-ar**

Kaside 11

Mısra: 3

Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.

Vücüdüm nâr-ı 'aşkıñla yanar kırk yıl tamâm oldu
Muḥabbetden haber geldi sevindim yâ Resûla'llâh

4. **yandım:-dı, -m**

Kaside 11

Mısra: 1

Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.

Yenildim râh-ı dilberde ki yandım yâ Resûla'llâh
Uyurdum 'aşk-ı dilberde uyandım yâ Resûla'llâh

5. **yandı:**

Kaside 14

Mısra: 5

Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.

Göñül yandı ciger bişdi bize vuşlat naşib olmaz
Ne hikmetdir Hasan Hilmî ko yansun yâ
Resûla'llâh

6. **yansun:-sun**

Kaside 14

Mısra: 6

Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.

Göñül yandı ciger bişdi bize vuşlat naşib olmaz
Ne hikmetdir Hasan Hilmî ko yansun yâ
Resûla'llâh

7. **yanar:-ar**

Kaside 36

Mısra: 5

Yanmak I 'aşk ateşiyle yanmak.

Muhabbet mumı kalbimde yanar 'aşkından ey
Ahmed
Muhammed Muştafa sensiñ haқиkat yā
Resūla'llāh

8. **yanarım:-ar, -ım**

Kaside 56

Mısra: 1

I. Yanmak. II. Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.

Aıldım nār-ı Nemrūd'a yanarım yā Resūla'llāh
'Aceb kimden gelür imdād baқarım yā
Resūla'llāh

9. **yandı:-dı**

Kaside 56

Mısra: 5

Yanmak.

Libāsım zāhire yandı mürīdim ma'nevī 'uryān
Virirsen ma'nevī kaftān giyerim yā Resūla'llāh

10. **yanarım:-ar, -ım**

Kaside 90

Mısra: 1

Çok acı çekmek, üzüntü duymak.

Tükenmez 'aşka düşdüm ben yanarım yā
Resūla'llāh
Cemāliñ hasretiñ şimdi çekerim yā Resūla'llāh

11. **yanar:-ar**

Kaside 113

Mısra: 4

Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.

Şefā'at mürği rūh ister necātı 'alleme'l-esmā
Harāretten yanar bağı şarāb vir yā Resūla'llāh

12. **yanarsam:-ar, -sa, -m**

Kaside 125

Mısra: 8

Yanmak, tutuşmak. II Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.

Du'ā itse Hasan Hilmī gözünden kanlı yaş tamlar
Melek gökde bükā eyler yanarsam yā Resūla'llāh

13. **yandı:-dı**

Kaside 162

Mısra: 2

Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.

Ledünnī ravza-i rūhuñ kitābdır yā Resūla'llāh
Tutuşdı yandı dil bağırim kebābdır yā Resūla'llāh

14. **yanında:-ı, -n, -da**

Kaside 176

Mısra: 5

"Yanında, huzurunda" anlamına gelir.

Hasan Hilmī Hızır haydır amān yanında ol hāzır
Cemī' müşküllere nāzır Hızır'dır yā Resūla'llāh

15. **yanardım:-ar, -dı, -m**

Kaside 179

Mısra: 1

Yanmak. II 'Aşk ateşiyle yanmak.

Muhabbet hamr-ı 'aşkıyla yanardım yā
Resūla'llāh
Okur 'aşkıñ kitābını yazardım yā Resūla'llāh

16. **yanar:-ar**

Kaside 208

Mısra: 4

(Aşk ateşiyle) yanmak. II Çok elem, keder çekmek.

Helāk eyler anı ‘aşıq muhabbet bādı esdikçe
Yanar gönlüm muhabbetden bir işdir yâ
Resûla’llâh

yan-:

1. **yanarım:-ar, -ım**

Kaside 69

Mısra: 3

Ateşte yanmak; çok güçlü ve derin bir aşkla sevmek, aşk ateşine düşmek.

Ki senden rahmet olmazsa yanarım ben
cehennemde
Ki sensin erhame’l-mücrim şefâ’at yâ Resûla’llâh

2. **yanar:--ar**

Kaside 93

Mısra: 6

(Cehennemde) yanmak.

Rızāya rāzıyım ben de ri-yāzetle ‘azāb çekdim
Cehennemde yanar ‘aşıq ceḥīmim yâ Resûla’llâh

3. **yanarım:-ar, -ım**

Kaside 95

Mısra: 1

Acı çekmek, üzüntü duymak.

‘Aceb nāra giriftārım yanarım yâ Resûla’llâh
İçüp ‘aşkıñ şarābından kanarım yâ Resûla’llâh

4. **yandıkça:--dıkça**

Kaside 119

Mısra: 5

Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.

Ġam-ı hasretle yandıkça Ḥasan Ḥilmî şıḥḥat buldı
Ġam-ı dünyâyı terk itse velīdir yâ Resûla’llâh

5. **yanarsa:--ar, --sa**

Kaside 168

Mısra: 1

Gönülden acı çekmek, gönlü yanmak l
ızdırıp duymak, kahrolmak, eleminden dolayı
sızlanmak.

Derūnum ‘aşk-ı nuşretle yanarsa yâ Resûla’llâh
Melekler merḥamet eyler okunsa yâ Resûla’llâh

6. **yandı:-dı**

Kaside 204

Mısra: 4

Yanmak ll tutuşmak.

Muhabbet ḥançeri kesdi hevā-yı nefis-i emmārem
Tutuşdı mā-sivā yandı bilinsün yâ Resûla’llâh

7. **yanarsa:--ar, --sa**

Kaside 205

Mısra: 5

Gönülden acı çekmek, gönlü yanmak l
ızdırıp duymak, kahrolmak, eleminden dolayı
sızlanmak.

Ḥasan Ḥilmî muhabbetle yanarsa sīne-i ‘uşşāk
Anıñçün cümle bülbüller figānda yâ Resûla’llâh

8. **yanar:-ar**

Kaside 206

Mısra: 5

(Meşale, kandil vb.) ateş yanar halde olmak,
ışık saçmak.

Hasan Hilmî muhabbetdir yanar kandil kalbimde
Medâr-ı nûr-ı tevhiiddir temennî yâ Resûla'llâh

9. **yanarsa:--ar, --sa**

Kaside 206

Mısra: 2

*Gönülden acı çekmek, gönlü yanmak l
ızdırıp duymak, kahrolmak, eleminden dolayı
sızlanmak.*

Muhabbet nûr-ı kudretidir tesellî yâ Resûla'llâh
Yanarsa kalb-i 'uşşâkda tecellî yâ Resûla'llâh

10. **yanar:--ar**

Kaside 230

Mısra: 2

*Yanmak, ısı ve ışık saçmak. II Elem ve keder
çekmek.*

Muhabbet kudreti billûr zücâce yâ Resûla'llâh
Yanar par par kanâdilde serâce yâ Resûla'llâh

11. **yandıkça:--dıkça**

Kaside 329

Mısra: 4

Acı çekmek, derin üzüntü duymak.

Elim tut bahr-i 'işyândan za'îfe merhamet eyle
Ġam-ı fırkatle yandıkça pür-melâlim yâ
Resûla'llâh

yana:

1. **yanar:--r**

Kaside 71

Mısra: 7

(aşk ateşiyle) yanmak.

Yanar kalbimde 'aşk mumı cihânı pür-ziyâ eyler
Hayât-ı bâkîyi söyler ziyâsı yâ Resûla'llâh

2. **yanar:--r**

Kaside 297

Mısra: 3

(aşk ateşiyle) yanmak.

Ṭulû'-ı şems-i 'aşkından yanar beyt-i gönül ammâ
Muhabbet ehline yerde türâbım yâ Resûla'llâh

yanar:

1. **yanar:**

Kaside 26

Mısra: 1

Yanmak.

Yanar cismim erir yağım kül oldum yâ
Resûla'llâh
Açıldı gonca gül bâğım pîr oldum yâ Resûla'llâh

2. **yanar:**

Kaside 45

Mısra: 17

Yanmak; zarar görmek.

Yanar ağzı buhûrdânlık duhân misk-i
cehennemdir
Bakılsa ehl-i cennetdir sefâhet yâ Resûla'llâh

3. **yanarsa:--sa**

Kaside 71

Mısra: 1

Alev almak, tutuşmak, kül hâline gelmek.

Hünerdir ma'rifet 'aşkıñ yanarsa yâ Resûla'llâh
Benim kalbim bu ġafletten uyanısun yâ
Resûla'llâh

yap:

1. **yaparlar:-ar, -lar**

Kaside 48

Mısra: 3

Yapmak II etmek.

Yaparlar hücre-i fücā ki dirler ismine kahve
Muḥayyerdir iḥen ümmet ebāḥa yā Resūla'llāh

yap-:

1. **yapdı:-dı**

Kaside 134

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

Yoğırdı yapdı bir destī yediyle şānī' -i ḳudret
Bişer 'aşḳıñla ol destī kitābdır yā Resūla'llāh

2. **yapan:-an**

Kaside 182

Mısra: 2

Yapmak.

Yeri gögi yaradandır tutan da yā Resūla'llāh
Cihānıñ Ḥālik'i ḳudret yapan da yā Resūla'llāh

3. **yapan:--an**

Kaside 182

Mısra: 8

*(Bağlama göre) bina eden, aslında sanki
Dünya ebediymiş gibi davranıp mal, mülk peşinde
koşanları kastediyor.*

Ne rāḥat var bu dünyāda çürük yerdir binā tutmaz
Yapan aḥmaḳlara bakmaz 'aḳıl da yā Resūla'llāh

yapar:

1. **yapar:**

Kaside 52

Mısra: 10

*Ortaya koymak, gerçekleştirmek,
oluşturmak, meydana getirmek.*

Ḥasan Ḥilmī zamān ehli zemīne mālik olduḳça
Yıkar ḳabriñ yapar bir köşk bu a' mā yā Allāh yā
Resūla'llāh

yapıs:

1. **yapış:**

Kaside 182

Mısra: 10

*(Bir işi) Büyük bir gayretle, istekle ele
almak.*

Yeriñ ma' den ṭamarları ḥaḳīḳat ism-i a' zamdır
Yapış muḥkem Ḥasan Ḥilmī 'aḳīde yā Resūla'llāh

yaprak:

1. **yapraklı:--lı**

Kaside 265

Mısra: 4

Sayfa, varak.

Bu na'tıñ medḥini gökde melekler intiḥāb eyler
Ṭoḳsan yapraklı 'aşḳ şerḥi cerīde yā Resūla'llāh

yār:

1. **yār:**

Kaside 10

Mısra: 18

Sevgili l dost.

Ḳanā'at var 'azīz eyler ḥarīş olsam rezīl eyler
Ḥasan Ḥilmī muḥabbetde ḥarīş yār yā Resūla'llāh

2. yārsın:-sın

Kaside 13

Mısra: 1

Sevgili II Hz. Muhammed bağlamında.

Elim kârda gönül yârda ki yârsın yâ Resûla'llâh
Muhabbetle gönül şem'in uyandır yâ Resûla'llâh

3. yâri:-ı

Kaside 95

Mısra: 3

1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Gezerüm tağ u şahrâda ararım yâri ağıyârda
Haber aldım mağârâda firârim yâ Resûla'llâh

4. yâre:-e

Kaside 175

Mısra: 4

Sevgili l dost.

Du'â seyf-i sa'âdetdir aşılımış kalb-i dil üzre
'Aduvvi yâre bâr eyler cihâda yâ Resûla'llâh

5. yâri:-i

Kaside 279

Mısra: 3

(Far.) Sevgili; dost.

Bakar mı şüretâ 'âşık-ı hakikat yâri gördükçe
Selâm gitsün selâm gelsün habîbe yâ Resûla'llâh

yarad:-

1. yaradandır:--an, --dır

Kaside 182

Mısra: 1

Yaratmak, yoktan var etmek.

Yeri gögi yaradandır tutan da yâ Resûla'llâh
Cihânın Hâlik'i kudret yapan da yâ Resûla'llâh

yarat:

1. yaratdı:-dı

Kaside 122

Mısra: 1

(Allah) Yoktan var etmek, halk etmek.

Yaratdı zulmeti Allâh 'ademde yâ Resûla'llâh
Görindi nûr-ı zâtıdır cesedde yâ Resûla'llâh

yariñ:

1. yariñ:

Kaside 108

Mısra: 8

Gelecek, ilerideki zaman. II (Bağlamda)

Ahiret hayatı.

Hasan Hilmî Ebû Leheb hâteb hammâlî oldıysa
Yanar yariñ cehennemde hâtabdır yâ Resûla'llâh

2. yariñ:

Kaside 139

Mısra: 6

(Bağlama göre) Ahirette.

Hasan Hilmî hâzer eyle zamân ehli fesâd olmuş
Yanar yariñ cehennemde ceseddır yâ Resûla'llâh

3. yarın:

Kaside 182

Mısra: 6

1-Ertesi gün, yarın. 2-Kıyamet günü.

Temelsiz yerleri tutmuş direksiz gökleri aşmış
Bu gün ma'mûr yarın vîrân harâb da yâ
Resûla'llâh

yaş:

1. yaşlar:-lar

Kaside 165

Mısra: 5

(Âşığın) Gözyaşı.

Hasan Hilmî akar dinmez gözünden seyl gibi
yaşlar
Aña cennet libâsları biçildi yâ Resûla'llâh

2. yaşlar:-lar

Kaside 167

Mısra: 5

Gözyaşı.

Şol 'âşık kim Hasan Hilmî gözünden yaşlar
ağdıqça
Anıñ her kaçresi dürr-i 'Adin'dir yâ Resûla'llâh

3. yaş:

Kaside 187

Mısra: 3

(Âşığın) Gözyaşı.

Muhabbet 'akla geldikçe gözümde kanlı yaş
taamlar
Melekler hâlîme ağlar semâda yâ Resûla'llâh

4. yaşlar:-lar

Kaside 313

Mısra: 4

Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Cihâddır tuhf-e-i 'uşşâk aña dâreyn nazîr olmaz
Gözümde yaşlar ağdıqça dür-dâne olsun yâ
Resûla'llâh

yaş çıkmaz:

1. yaş çıkmaz:--maz

Kaside 106

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gözyaşının akması.

Yüzüm gülse gönül ağlar yetimim yâ Resûla'llâh
Gözümde kaçtre yaş çıkmaz 'acîbim yâ
Resûla'llâh

yat:-

1. yatarsam:--ur, --sa, --m

Kaside 125

Mısra: 1

Yatmak, uyumak.

Marîzem râhatım yokdur yatarsam yâ Resûla'llâh
Gönül zevk eylemez hasta gezersem yâ
Resûla'llâh

2. yatur:-ur

Kaside 175

Mısra: 5

*Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu
boyunca uzanmak; uyumak veya dinlenmek.*

Hasan Hilmî yatur okur görür rû' yâda hayrı söyler
Uyandıqça du'â eyler murâda yâ Resûla'llâh

3. yatarsa:-ur, -sa

Kaside 193

Mısra: 3

*Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu
boyunca uzanmak; uyumak veya dinlenmek.*

‘Acā‘ib hâstadır ‘âşık yatarsa uykular tutmaz
Ġarā‘ib on sekiz yıldır tarīkat yâ Resûla’llâh

yatak:

1. yatağda:-da

Kaside 253

Mısra: 2

Uyuma, dinlenme vb. amaçlarla üzerine veya içine yatırılan eşya, döşek.

Muhabbet bâdı esdikçe şehirde yâ Resûla’llâh
Uyur mı ‘âşıkıñ dertli yatağda yâ Resûla’llâh

yaz:

1. yazar:-ar

Kaside 6

Mısra: 5

Kaleme almak.

Hasan Hilmî okur na‘tı şer‘atla yazar ‘ilmi
Kitâbım mustakîm Hakk’a çevir gel yâ
Resûla’llâh

2. yazdı:-dı

Kaside 11

Mısra: 7

Kaleme almak.

Cemâliñ defterindendir Hasan Hilmî kitâb yazdı
Tarîk-i müstaķim üzre kitâbım yâ Resûla’llâh

3. yazar:-ar

Kaside 12

Mısra: 10

Yazmak.

Hasan Hilmî ‘ilâc ister tabîbsin dertlere dermân
Okur Kur‘ân yazar fermân muhibdir yâ
Resûla’llâh

4. yazar:-ar

Kaside 18

Mısra: 3

*Not etmek, yazmak, deftere geçirmek
(günahların yazılması).*

Yazar Münkir Nekîr me’mûr hayr şer dâ’im
ef’âlim

Yazıldı dürlü ‘işyânım hafîdir yâ Resûla’llâh

5. yazıldı:-ıl, -dı

Kaside 18

Mısra: 4

*Not etmek, yazmak, deftere geçirmek
(günahların yazılması).*

Yazar Münkir Nekîr me’mûr hayr şer dâ’im
ef’âlim

Yazıldı dürlü ‘işyânım hafîdir yâ Resûla’llâh

6. yazar:-ar

Kaside 41

Mısra: 9

Yazmak II. Başarı elde etmek.

Hasan Hilmî Ġarîb ümmet muhabbetden yazar
destân

Ma‘rifet ‘âşıkâ gülistân degil mi yâ Resûla’llâh

7. yazıldı:-ıl, -dı

Kaside 63

Mısra: 3

(Bir söz veya düşüncüyü) Belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek II Yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak.

Yazıldı şart-ı İslâm'ın bize bilmek bu beş şeydir
Şalât ile biri imân muhibdir yâ Resûla'llâh

8. **yazıldı:-ıl, -dı**

Kaside 66

Mısra: 8

(Bir söz veya düşünceyi) Belli işâret ve
harflerle bir yere geçirmek II Yazıya geçirmek,
yazı ile anlatmak.

Günâhkârım yüzi kara beni maşşerde sen ara
Yazıldı defterim nâra kebâbım yâ Resûla'llâh

9. **yazar:-ar**

Kaside 72

Mısra: 17

Kaleme almak II yazmak.

Hasan Hilmî okur yazar seniñ mevlûdını şimdi
Saña kurbân olur cânı ta'aşşuk yâ Resûla'llâh

10. **yazar:-ar**

Kaside 75

Mısra: 15

Kaleme alır, yazıya geçirir.

Hasan Hilmî bu gün şaşkın yazar 'aşkın beyân
eyler
Kitâb-ı 'aşkı şerh eyler ki hâkdır yâ Resûla'llâh

11. **yazarsam:-ar, -sa, -m**

Kaside 102

Mısra: 1

Kaleme almak, yazmak.

Seniñ vaşfiñ kitâbını yazarsam yâ Resûla'llâh
Okunsun ber-güzâr kılsun ölürsem yâ Resûla'llâh

12. **yazar:-ar**

Kaside 114

Mısra: 3

Kaleme almak II yazmak.

Yazar hikmet hidâyetdir cemâlin metn-i 'aşkıdan
Virir şerh iştiyâkıdan bu 'aşık yâ Resûla'llâh

13. **yazar:-ar**

Kaside 132

Mısra: 5

Kaleme almak, yazmak, çizmek.

Yazar fennî Hasan Hilmî İmâm-ı A'zam
mezhebındendir
Re'îs-i evliyâ vârişi İmâm-ı A'zam yâ Resûla'llâh

14. **yazar:-ar**

Kaside 155

Mısra: 6

Yazmak, kaleme almak.

Memât kılbim hayât buldı Hasan
Hilmî muhayyerdir
Yazar vaşfiñ beyân eyler ğubârın yâ Resûla'llâh

15. **yazar:-ar**

Kaside 156

Mısra: 2

Yazmak, kaleme almak.

Şer'at hāmili Hakk'a bedendir yâ Resûla'llâh
Yazar Hakk'ı 'ayân eyler dilimdir yâ Resûla'llâh

16. **yazar:-ar**

Kaside 169

Mısra: 6

Kaleme almak II yazmak.

Oğur hikmet Hasan Hilmî ledünnî Şeyhu'l-
ekberden
Yazar dürlü cevâhirler satırda yâ Resûla'llâh

17. **yazar:-ar**

Kaside 179

Mısra: 13

Kaleme almak II yazmak.

Hasan Hilmî yazar söyler saña hâlini 'arz eyler
Muhaqqak 'ilm-i ilhâmdır murâdım yâ
Resûla'llâh

18. **yazar:-ar**

Kaside 184

Mısra: 5

Yazmak, kaleme almak.

Hasan Hilmî yazar Hakk'ı kitâb-ı mustakîmden
Küfür imânı yok eyler bilindi yâ Resûla'llâh

19. **yazar:-ar**

Kaside 187

Mısra: 6

Yazmak, kaleme almak.

Muhabbet âteşi gizli yakarsa kalb-i 'uşşâkı
Hasan Hilmî yazar na'tı âteşde yâ Resûla'llâh

20. **yazarsa:-ar, -sa**

Kaside 189

Mısra: 5

Kaleme almak,yazmak.

Saňa 'âşık Hasan Hilmî yazarsa posta-i 'aşkı
Melekler aña şahiddir kadîmden yâ Resûla'llâh

21. **yazarsa:-ar, -sa**

Kaside 190

Mısra: 6

Kaleme almak,yazmak.

Ğarîb 'âşık Hasan Hilmî ezel 'âşıklarındandır
Yazarsa 'aşk muhabbetle kitâbdır yâ Resûla'llâh

22. **yazarsa:-ar, -sa**

Kaside 196

Mısra: 4

Yazmak, çizmek, nakşetmek.

Çılıç kesmez ğazâlarda hamâ'il eylese 'asker
Cehennem âteşi yakmaz yazarsa yâ Resûla'llâh

23. **yazar:-ar**

Kaside 202

Mısra: 1

Yazmak, kaleme almak.

Yazar 'aşkı beyân eyler kalemdir yâ Resûla'llâh
Dikilmiş 'arş-ı a'lâya 'alemdir yâ Resûla'llâh

24. **yazar:-ar**

Kaside 217

Mısra: 4

Yazmak, kaleme almak.

Muhabbet âteşi yakdı gönülde mâ-sivâ yokdur
Yazar defter varağ eyler fûnunu yâ Resûla'llâh

25. **yazarsa:-ar, -sa**

Kaside 234

Mısra: 2

Kaleme almak,yazmak.

Muhabbet 'âşık tefsîr-i Qur'an'dır yâ Resûla'llâh
Yazarsa âyet-i esrâr beyândır yâ Resûla'llâh

26. **yazar:-ar**

Kaside 238

Mısra: 5

Kaleme almak, yazmak, çizmek.

Muhabbet hâkimi gönlüm Hasan Hilmî yazar
i' lām

Medîneñ ravza-i cennet ğināya yâ Resûla'llâh

27. **yazup:-up**

Kaside 238

Mısra: 2

Kaleme almak II yazmak.

Muhabbet ehlidir cümle şahābe yâ Resûla'llâh
Yazup vaşfiñ 'ayân itdim kitāba yâ Resûla'llâh

28. **yazar:-ar**

Kaside 240

Mısra: 5

Kaleme almak II yazmak.

Hasan Hilmî yazar remzî Celāleddîn şerh eyler
Emānet eyledi Hakk'a muvaḥḥid yâ Resûla'llâh

29. **yazarsam:-ar, -sa, -m**

Kaside 254

Mısra: 2

Kaleme almak,yazmak.

Kitāb-ı 'aşkı ez-berden okursam yâ Resûla'llâh
Şuçum 'afv it kuşurum var yazarsam yâ
Resûla'llâh

30. **yazarsa:-ar, -sa**

Kaside 265

Mısra: 6

Kaleme almak,yazmak.

Kerem kıl bâb-ı lütfından Hasan Hilmî vezîr olsun
Yazarsa va'de-i vuşluñ ümîde yâ Resûla'llâh

31. **yazılmış:-ıl, -mı**

Kaside 268

Mısra: 2

Allah'ın alın yazısını yazması.

Muhabbet mebd-i mäh-ı muḥarrem yâ

Resûla'llâh

Yazılmış sırrıma mâtem mükerrerem yâ Resûla'llâh

32. **yazarsa:-ar, -sa**

Kaside 269

Mısra: 5

Kaleme almak,yazmak.

Hasan Hilmî ḥarâretle yazarsa 'aşk kitâbını
Virilmiş aña nuşretle elinde yâ Resûla'llâh

33. **yazıldı:-ıl, -dı**

Kaside 277

Mısra: 3

Kaleme almak,yazmak.

Yazıldı sikke-i na'tıñ cihāna münteşir oldı

Muhabbet meyve-i Tübā yetişmiş yâ Resûla'llâh

34. **yazılmış:-ıl, -mı**

Kaside 277

Mısra: 1

Yazmak, nakş etmek.

Yüzünde âyet-i Qur'an yazılmış yâ Resûla'llâh

Nübüvvet muşḥaf-ı kudret açılmış yâ Resûla'llâh

35. **yazarsam:-ar, -sa, -m**

Kaside 295

Mısra: 6

Kaleme almak,yazmak.

Hasan Hilmî yolunda müjde-i şükrāna cān virsün
Muhabbet yelleri esdi yazarsam yâ Resûla'llâh

36. **yazar:-ar**

Kaside 304

Mısra: 5

Kaleme almak II yazmak.

Mücâhid 'ilminiñ zevki Hasan Hilmî yazar na'tıñ
Anıñçün çekdigim firkat belası yâ Resûla'llâh

37. **yazarsa:-ar, -sa**

Kaside 316

Mısra: 6

Yazmak, kaleme almak.

Hasan Hilmî kapuñ hâki meger hüddâm-ı rûhânî
Yazarsa na'tını 'ilme'l-yakîn yâ Resûla'llâh

38. **yazup:-up**

Kaside 323

Mısra: 3

Kaleme almak II yazmak.

Yazup nazm eylemiş 'aşk-ı şerî'at vezn ider
Hakkı
Muhabbet 'ilmi miftâhı şehâdet yâ Resûla'llâh

39. **yazarsam:-ar, -sa, -m**

Kaside 328

Mısra: 3

Kaleme almak, yazmak.

Yazarsam nâme-i 'aşkıñ Kirâmen Kâtibîn şahid
Huzûra 'arz olunduğça şevâbdan yâ Resûla'llâh

40. **yazarsa:-ar, -sa**

Kaside 331

Mısra: 5

Kaleme almak,yazmak.

Hasan Hilmî 'aceb defter yazarsa tuhfe-i 'aşkıñ
Hediye virsem şâha lâyıķ yâ Resûla'llâh

yaz:-

1. **yazarlar:-ar, -lar**

Kaside 67

Mısra: 5

(Bir söz veya düşünceyi) Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek.

Kimi egri kimi doğru yazarlar deftere hayrı
Kirâmen Kâtibîn gayrî kitâbım yâ Resûla'llâh

2. **yazsam:-sa, -m**

Kaside 71

Mısra: 12

Bir söz veya düşünceyi belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek; kaleme almak; yazı ile anlatmak.

Nidâ eyler baña ma'sûk beni medh eyledi 'âşık
Seniñ evşâfına lâyıķ ne yazsam yâ Resûla'llâh

3. **yazmaz:--maz**

Kaside 130

Mısra: 3

(Kirâmen Kâtibîn'in günah ve sevapları) yazması.

Kirâmen Kâtibîn yazmaz günâhım Kûh-ı Kaf olsa
Mükellef mürğ-i dil ma'sûm memâtım yâ
Resûla'llâh

4. **yazılmış:--ıl, --mış**

Kaside 149

Mısra: 10

Yazmak, kaydetmek. II Kader.

Ḥayālîñ ḥālîme maḥşûs gözümde bir küḥel ammâ
Yazılmış sırrıma ḥable'l-metîndir yâ Resûla'llâh

5. **yazarmış:--ar, --mış**

Kaside 164

Mısra: 4

Yazmak, kaleme almak.

Vücûd şehrinde dil mürğî seniñ vaŝfîñ ṭavâfiçün
Seḥer vaktinde 'aşk-nâme yazarmış yâ
Resûla'llâh

6. **yazar:--ar**

Kaside 169

Mısra: 2

Yazmak. II Kader.

Ledünnî yağmurı yağdı gönülde yâ Resûla'llâh
Yazar ḥikmet beyân eyler kitâbda yâ Resûla'llâh

7. **yazdım:--dı, --m**

Kaside 174

Mısra: 1

Kaleme almak, yazmak.

Mesâ'il defterim yazdım kuşûra yâ Resûla'llâh
Ḥacîl itme su'âl itsem ḥuzûra yâ Resûla'llâh

8. **yazardım:--ar, --dı, --m**

Kaside 179

Mısra: 2

Kaleme almak, yazmak.

Muḥabbet ḥamr-ı 'aşkınla yanardım yâ
Resûla'llâh
Okur 'aşkıñ kitâbını yazardım yâ Resûla'llâh

9. **yazılmışdır:--ıl, --mış, --dır**

Kaside 222

Mısra: 5

*Kaleme almak, yazmak. II Levh-i Mahfuz'da
yazılmış.*

Hasan Ḥilmî yazılmışdır okursan kâinât Qur'an
Muḥabbet 'âşıkâ tefsîr ḥayâli yâ Resûla'llâh

10. **yazar:--ar**

Kaside 228

Mısra: 6

Kaleme almak, yazmak (Kaside yazmak).

Şefâ'at şâh-ı sultândır Hasan Ḥilmî saña kurbân
Şefâ'atle yazar medḥiñ şefâ'at yâ Resûla'llâh

11. **yazar:--ar**

Kaside 267

Mısra: 5

Kaleme almak, yazmak (Kaside yazmak).

Hasan Ḥilmî yazar na'tiñ muḥabbet
külḥanındandır
Düşerse gülşen-i zâti'l-vaḳûde yâ Resûla'llâh

12. **yazdım:--dı, --m**

Kaside 278

Mısra: 1

Kaleme almak, yazmak.

Muḥabbet defteriñ yazdım kuşûra yâ Resûla'llâh
Ḥacîl itme niyâz itdim ḥuzûra yâ Resûla'llâh

13. **yazar:--ar**

Kaside 293

Mısra: 5

*Yazmak, kaydetmek. II Amel defterine
kaydedilmek, yazılmak.*

'Uşât-ı ümmetindendir Hasan Ḥilmî yazar defter
Mucîb bâb-ı muḥabbetde mesâ'il yâ Resûla'llâh

14. **yazmak:-mak**

Kaside 300

Mısra: 6

Yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak.

Hasan Hilmî cihād ehli muḥabbet iştıyākında
Ne ḥācet ‘arz-ı ḥāl yazmak kefādır yā Resūla’llāh

15. **yazar:--ar**

Kaside 323

Mısra: 5

Kaleme almak, yazmak (Kaside yazmak).

Hasan Hilmî sa’ādetle selām söyler yazar na’tın
Şu ‘arā-i ehl-i sünnet ve’l-cemā’at yā Resūla’llāh

yazar:

1. **yazar:**

Kaside 43

Mısra: 17

Yazmak, kaleme almak.

Hasan Hilmî okur fermān yazar arzū niyāz eyler
Seḥer vakti selām eyler hedāyā yā Resūla’llāh

2. **yazar:**

Kaside 236

Mısra: 4

Yazı yazan, müellif. II Aşık.

Rumūz-ı defter-i tevḥīd muḥabbetle açılmışdır
Yazar bir bir beyān eyler temeyyüz yā Resūla’llāh

yazık:

1. **yazıkdır:**

Kaside 67

Mısra: 4

*Acıma, üzüntü bildiren söz. II Kınama
bildiren söz.*

Gönül bağım yeşillenmez baña imdād olunmazsa
Yaḳar ümmetini nāra yazıkdır yā Resūla’llāh

2. **yazıkdır:-dır**

Kaside 242

Mısra: 2

Acınma, üzüntü anlatan bir söz.

Nefis emmāre-i ḡaflet çocuḳdur yā Resūla’llāh
Kırarsa şīşe-i ḳalbī yazıkdır yā Resūla’llāh

yazıl:

1. **yazılmış:-mış**

Kaside 59

Mısra: 9

*Yazılmak, kaydedilmek, Levh-i Mahfuz'da
yazılı olmak, kaderde yazılmış olmak.*

Hasan Hilmî ezel ‘ilmi yazılmış levḥ-i mahfūzda
Delīlim dilde lā-yūs‘el ‘adīldir yā Resūla’llāh

2. **yazılmış:-mış**

Kaside 105

Mısra: 3

*Yazılmak, kaydedilmek, Levh-i Mahfuz'da
yazılı olmak, kaderde yazılmış olmak.*

Yazılmış levḥ-i mahfūzda bu ‘aşḳ ḳālū belā derdi
Belā bülbülleri iḳrār ider mi yā Resūla’llāh

3. **yazılmış:-mış**

Kaside 128

Mısra: 1

*Yazılmak, kaydedilmek, Levh-i Mahfuz'da
yazılı olmak, kaderde yazılmış olmak.*

Yazılmış ‘arşa tā nāmīn Ahmed yā Resūla’llāh
Oğurlar ümmetiñ yerde Muhammed yā
Resūla’llāh

4. yazılmış:-mı

Kaside 148

Mısra: 3

*Yazılmak, kaydedilmek, Levh-i Mahfuz'da
yazılı olmak, kaderde yazılmış olmak.*

Şabırdır hikmete ‘ibret yazılmış levh-i mahfuzda
cehennem nefsi-i insānda kibirdir yā Resūla’llāh

5. yazılmış:-mı

Kaside 150

Mısra: 2

(Allah) Kader olarak belirlemek.

Düşündüm bildim efkārım hatādır yā Resūla’llāh
Yazılmış levha taqdirim cefādır yā Resūla’llāh

6. yazılmış:-mı

Kaside 151

Mısra: 6

*Alın yazısı bağlamında hakkında karar
verilmek.*

Hasan Hilmī necāt bābı bilindi tevbedir şimdi
Yazılmış burc-ı kudretde kader mi yā Resūla’llāh

7. yazılmış:-mı

Kaside 155

Mısra: 2

(Allah) Kader olarak belirlemek.

Gönüldür levha-i zātūñ şıfātūñ yā Resūla’llāh
Yazılmış hātem-i nakş-ı kitābūñ yā Resūla’llāh

8. yazılmış:-mı

Kaside 194

Mısra: 1

(Allah) Kader olarak belirlemek.

Yazılmış kalb-i ‘uşşāka bi’smi’llāh yā
Resūla’llāh
Hüdā’nıñ sırr-ı esrārı ‘aşku’llāh yā Resūla’llāh

9. yazılmış:-mı

Kaside 201

Mısra: 2

*Alın yazısı bağlamında hakkında karar
verilmek.*

Muhabbet kalb-i ‘uşşāka mu’indir yā Resūla’llāh
Yazılmış levh-i mahfuzda naşirdir yā Resūla’llāh

10. yazılmış:-mı

Kaside 223

Mısra: 3

*Yazılmak, kaydedilmek, Levh-i Mahfuz'da
yazılı olmak, kaderde yazılmış olmak.*

Yazılmış sırrıma Qur’ān okur rûhum gıdā eyler
Muhammed ‘ilm üstāzım yakındır yā Resūla’llāh

11. yazılmış:-mı

Kaside 225

Mısra: 1

(Allah) Kader olarak belirlemek.

Yazılmış defteri ‘ilm-i ezelde yā Resūla’llāh
Naşib-dārem nüzül fermān feride yā Resūla’llāh

12. yazılmış:-mı

Kaside 264

Mısra: 2

*Yazılmak, kaydedilmek, Levh-i Mahfuz'da
yazılı olmak, kaderde yazılmış olmak.*

Muhabbet resm-i 'Osmānī muşavver yâ
Resûla'llâh
Yazılmış sırr-ı 'uşşâkda muharrer yâ Resûla'llâh

13. yazılmış:-miş

Kaside 288

Mısra: 1

*Alın yazısı bağlamında hakkında karar
verilmek.*

Yazılmış rûhuma Qur'an-ı mücevher yâ
Resûla'llâh
Cânım cismim o Qur'an'la muṭahhar yâ
Resûla'llâh

14. yazılmış:-miş

Kaside 288

Mısra: 5

*Alın yazısı bağlamında hakkında karar
verilmek.*

Hasan Hilmî gönül Muşhaf yazılmış sırrıma
Qur'an
Di mâşâ şânî'-i kudret Allâhu ekber yâ
Resûla'llâh

15. yazıldı:-dı

Kaside 343

Mısra: 5

Yazılmak, çizilmek. II Nakşedilmek.

Mübârek ism-i pâkiñiz yazıldı 'arş-ı a'lâya
Şadâñız geldi dünyâya tıyuldun yâ Resûla'llâh

yazılmış:

1. yazılmış:

Kaside 24

Mısra: 2

*Yazmak işi yapılmak; yazıyla kaydedilmek.
(Kur'an-ı Kerim bağlamında).*

Cemâliñ Vâhid-i Hakk'a senedir yâ Resûla'llâh
Yazılmış âyet-i Qur'an kitâbdır yâ Resûla'llâh

2. yazılmış:

Kaside 55

Mısra: 5

*Yazılmak, kaydedilmek, Levh-i Mahfuz'da
yazılı olmak, kaderde yazılmış olmak.*

Yazılmış rûh-ı insâna üç yüz kadar ma'nâ
Üçü maqbûl-i şer'u'llâh 'acîbdır yâ Resûla'llâh

3. yazılmış:

Kaside 75

Mısra: 9

Yazılmak.

Bir ismiñ aşlı Maḥmûd'dur yazılmış cennet içinde
Maḥâmîñ cenneti Maḥmûd şerîfdır yâ Resûla'llâh

4. yazılmış:

Kaside 100

Mısra: 3

Yazılmak (Kader bağlamında).

Yazılmış levh-i dil üzre gönül gözi nazar eyler
Kerem kıl iltifât eyle garîbe yâ Resûla'llâh

yazsun:

1. yazsun:

Kaside 57

Mısra: 6

*Not etmek, yazmak, deftere geçirmek (günah
ve sevapların yazılması).*

Hidâyet defteri hikmet-i hakîm mâlike'l-mülkdür
Kırâmen kâtibîn yazsun devâtım yâ Resûla'llâh

ye:

1. **yeyince:-yince**

Kaside 8

Mısra: 5

Yemek.

Göñül bağında mihrinden yeyince meyve-yi Tübā
Otuz iki dişim şimdi döküldi yâ Resûla'llâh

2. **yemez:**

Kaside 47

Mısra: 3

Ağızda çiğneyerek yutmak.

Harâm haşhaş yemez 'âşık muhabbet haşhaşın
yutmuş

Devâ bulmuş devâmında kerâmet yâ Resûla'llâh

3. **yemiştir:-miş, --dir**

Kaside 62

Mısra: 2

Ağızda çiğneyerek yutmak.

Muhabbet etmegiñ ekliñ yetiştir yâ Resûla'llâh
Benim rûhum ezel nânın yemiştir yâ Resûla'llâh

ye-:

1. **yemiştir:--miş, --dir**

Kaside 208

Mısra: 6

Yemek eylemi, çiğneyerek yutmak.

Hasan Hilmî hâlâşındır cihâd-ı ekber eylersen
Gurûr ehli biniş geymiş yemiştir yâ Resûla'llâh

yedi başlu ejderhâ:

1. **yedi başlu ejderhâ:**

Kaside 242

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Arapça'da efâ, ef'î ve su 'bân adlarıyla
anılır. Soğuk, korkunç, sinsî, zehirli, ürkütücü ve
tikinti verici, saldırgan bir sürüngendir. Ejder
masallarda genellikle yedi başlı ve kanatlı büyük
bir canavar olarak tanımlanır. Sözcük dîvân şiir
ve nesrinde bazen hakikî bazen mecâzâ
anlamlarıyla kullanılır.*

Hasan Hilmî nefis ma'şûm büyütme anı südden
kes

Yedi başlu ki ejderhâ kavîdir yâ Resûla'llâh

yedi dervâ:

1. **yedi deryâ:**

Kaside 284

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Yedi deniz (Bahr-ı Muhît/ Atlas Okyanusu,
Bahr-ı Sînt/ Hint Okyanusu, Behr-i Lût/ Lut Gölü,
Bahr-i Rûm/ Akdeniz, Bahr-i Nitaş/ Karadeniz,
Bahr-ı Hazer/ Hazar Denizi ve Bahr-i Kulzûm/
Kızıldeniz) PALA.*

Muhabbet derdi 'uşşâka sipâriş yâ Resûla'llâh
Yedi deryâ gibi derdim cûşiş yâ Resûla'llâh

2. **yedi deryâ:**

Kaside 294

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Yedi deniz (Bahr-ı Muhît/ Atlas Okyanusu,
Bahr-ı Sînt/ Hint Okyanusu, Behr-i Lût/ Lut Gölü,
Bahr-i Rûm/ Akdeniz, Bahr-i Nitaş/ Karadeniz,
Bahr-ı Hazer/ Hazar Denizi ve Bahr-i Kulzûm/
Kızıldeniz) PALA.*

Hasan Hilmî yedi deryâ gibi taşmış köpürmüştür
Esen yeller gibi gelsem kavuşsam yâ Resûla'llâh

yedi deryâyı:

1. yedi deryâyı:--y, --ı

Kaside 290

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Yedi deniz (Bahr-ı Muhît/ Atlas Okyanusu,
Bahr-ı Sînt/ Hint Okyanusu, Behr-i Lût/ Lut Gölü,
Bahr-i Rûm/ Akdeniz, Bahr-i Nitaş/ Karadeniz,
Bahr-ı Hazer/ Hazar Denizi ve Bahr-i Kulzûm/
Kızıldeniz) PALA.*

Hasan Hilmî bu 'aşk bahri yedi deryâyı
yutmuşdur
Balıklar başın çıkardıkça gülüşdi yâ Resûla'llâh

yedi iklîme:

1. yedi iklîme:--e

Kaside 339

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bütün dünya.

Muhabbet manşıb-ı a'lâ Hasan Hilmî şerî'atdır
Yedi iklîme nâzırdır celâliñ yâ Resûla'llâh

yed-i kudretle:

1. yed-i kudretle:--le

Kaside 276

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kudret eli; Allah'ın her şeyi yapabilme gücü.

Yed-i kudretle yoğrulmuş muhabbet hâk-i
cevherdir
Benî Âdemlere şeytân haseddir yâ Resûla'llâh

yediyle:

1. yediyle:

Kaside 134

Mısra: 3

El (uzuv) II Kudret, idare.

Yoğırdı yaptı bir destî yediyle şânî'-i kudret
Bişer 'aşkıñla ol destî kitâbdır yâ Resûla'llâh

vehüdî:

1. yehüdr'den:--den

Kaside 73

Mısra: 11

Yahudi.

Vaşiyyet eylediñ didiñ Yehüdr'den Naşârâ'dan
Şakıñ korkmañ ziyân gelmez buyurduñ yâ
Resûla'llâh

yel:

1. yele:--e

Kaside 32

Mısra: 5

*Havanın yer değıştirmesi sonucunda
meydana gelen esinti, rüzgâr. II tas. Her fani için
varlığı kaçınılmaz ilahi inayet.*

Eser vuşlat yeli bir gün uçar bülbül yele karşı
Kafesde bülbülün cânı şıkıldı yâ Resûla'llâh

2. yeli:--i

Kaside 32

Mısra: 5

*Havanın yer değiştirmesi sonucunda
meydana gelen esinti, rüzgâr. II tas. Her fani için
varlığı kaçınılmaz ilahi inayet.*

Eser vuşlat yeli bir gün uçar bûlbûl yele karşı
Kafesde bûlbûlün cânı şıklıdı yâ Resûla'llâh

3. yeli:-i

Kaside 80

Mısra: 3

Yel, rüzgar.

Henüz hicret yeli esdi çekildi kârübân yolda
Açıldı vuşlata sancâk esirge yâ Resûla'llâh

4. yeli:-i

Kaside 189

Mısra: 3

Yel, rüzgar.

Eser 'aşkıñ yeli vaqt-i seher bâb-ı Medînen'den
Medîneñ bâb-ı rahmetdir Rağîm'dir yâ
Resûla'llâh

5. yelleri:--ler, --i

Kaside 192

Mısra: 2

*Havanın yer değiştirmesi sonucunda
meydana gelen esinti, rüzgâr.*

Muhabbet şimşegi çakdı Zî-selem'den yâ
Resûla'llâh

Bu 'aşk yelleri esdi Cebel-i Nûr'dan yâ
Resûla'llâh

6. yelleri:--ler, --i

Kaside 200

Mısra: 4

(Mec.) rüzgar, ilahi aşk rüzgarı.

Murâdım menzilim ancak Medîneñdir meded eyle
Muhabbet yelleri esse emînim yâ Resûla'llâh

7. yeller:-ler

Kaside 201

Mısra: 3

Rüzgâr, esinti, yel.

Esen yeller akan seyiller gelür kalbe şafâ eyler
Gönül 'uşşâk-ı rûhânî rahîmdir yâ Resûla'llâh

8. yeller:-ler

Kaside 294

Mısra: 6

*Havanın yer değiştirmesi sonucunda
meydana gelen esinti, rüzgâr.*

Hasan Hilmî yedi deryâ gibi taşmış köpürmüşdür
Esen yeller gibi gelsem kavuşsam yâ Resûla'llâh

9. yelleri:--ler, --i

Kaside 295

Mısra: 6

(Mec.) rüzgar, ilahi aşk rüzgarı.

Hasan Hilmî yolunda müjde-i şükrâna cân virsün
Muhabbet yelleri esdi yazarsam yâ Resûla'llâh

10. yelleri:--ler, --i

Kaside 297

Mısra: 5

Rüzgar.

Hasan Hilmî halâşındır tesellî yelleri esdi
Ricâ-ı rahmetiñ devlet-me'âbım yâ Resûla'llâh

11. yeller:-ler

Kaside 319

Mısra: 5

Rüzgâr, esinti, yel.

Hasan Hilmî meded ister o bâğa yeller esdikçe

Oğursa dersi bülbülden şād u handān yā

Resûla'llāh

yemen:

1. yemen'de:--de

Kaside 87

Mısra: 2

*Arap yarımadasının güneybatısındaki
ülkenin adı.*

Şefâ'atlı şifâ bâğı Haleb'de yā Resûla'llāh

Haber aldım tabîb ammā Yemen'de yā

Resûla'llāh

2. yemen'den:-den

Kaside 239

Mısra: 1

*Arap yarımadasının güneybatısındaki
ülkenin adı.*

Eser rüzgâr gelür reyhân Yemen'den yā

Resûla'llāh

Koşar gönlüm o reyhân-ı rahîmden yā Resûla'llāh

yemez:

1. yemez:

Kaside 52

Mısra: 5

1. Yemek yememek (Melekler bağlamında).

Yemez içmez uyumazlar nazar kıl âsumân ehli

Ki bir dem gâfil olmazlar okurlar yā Allāh yā

Resûla'llāh

yemlîhâ:

1. yemlîhâ:

Kaside 21

Mısra: 3

Ashab-ı Kehf'ten birinin ismi.

Muhabbetle vezîr olduñ sa'âdet saña Yemlîhâ

Kerâmet Mekşelînâ'da da bilür miyüm yā

Resûla'llāh

yeñ:

1. yenli:-li

Kaside 58

Mısra: 5

Elbise kolunun el üzerine gelen kısmı.

Biniş geymiş geniş yenli İmâm-ı A'zam'a beñzer

Kaşîrû'l-kāme mihrâblar harâbdır yā Resûla'llāh

yenil:-

1. yenildim:--di, --m

Kaside 11

Mısra: 1

Mağlup olmak, kaybetmek.

Yenildim rāh-ı dilberde ki yandım yā Resûla'llāh

Uyurdum 'aşk-ı dilberde uyandım yā Resûla'llāh

yer:

1. yerler:-ler

Kaside 7

Mısra: 9

Yeryüzü, zemin.

Okınsa defteri nāmın turur yerler döner gökler
Köpek gibi münâfıklar ürerler yâ Resûla'llâh

2. **yerde:-de**

Kaside 14

Mısra: 3

Yer, Mekan.

Vücûd yerde gönül gökde ziyâret ravzası kalbde
Haber vir ravza-i bâbın açarsan yâ Resûla'llâh

3. **yerler:-ler**

Kaside 30

Mısra: 8

Yeryüzü, zemin.

Bu âhım âteşindendir semâdan kaatreler tamlar
Sehâb ağlar güler yerler cömerdim yâ Resûla'llâh

4. **yerde:-de**

Kaside 45

Mısra: 9

Yeryüzü, zemin.

Hayâ eyler semâ ehli içildikçe duhân yerde
Melekler kaçdılar gökde bu 'ibret yâ Resûla'llâh

5. **yerde:-de**

Kaside 88

Mısra: 3

Alan, bölge, mekan.

Çürük yerde çemen bitmez neden lâzım ekin
ekmek
Zarar vardır ticâretde bilürdüm yâ Resûla'llâh

6. **yerde:-de**

Kaside 128

Mısra: 2

Dünya / yeryüzü.

Yazılmış 'arşa tâ nāmın Ahmed yâ Resûla'llâh
Okurlar ümmetiñ yerde Muhammed yâ
Resûla'llâh

7. **yerleriñ:--ler, --iñ**

Kaside 135

Mısra: 2

Bulunulan yer, mekan II dünya.

Diregi gökleriñ Ahmed Muhammed yâ
Resûla'llâh
Yüregi yerleriñ Ahmed Muhammed yâ
Resûla'llâh

8. **yerde:-de**

Kaside 155

Mısra: 3

Dünya / yeryüzü.

Semâ ehli sürür eyler cemâliñ yerde turdukça
Zemîne rahmeti ravzañ türâbıñ yâ Resûla'llâh

9. **yerden:-den**

Kaside 171

Mısra: 6

Yer, mekan.

Hediye geldi Cennetden Halîl'im Rabbiñ cömerd
senden
Kaldır İsmâ'ilim yerden seversem yâ Resûla'llâh

10. **yeriñ:--iñ**

Kaside 176

Mısra: 2

Yeryüzü, zemin.

Cihâna cân viren cânân Hızır'dır yâ Resûla'llâh
Yeriñ gögün diregi de Hızır'dır yâ Resûla'llâh

11. **yerde:-de**

Kaside 179

Mısra: 3

Bölge, yer.

Hayālîñ hâtırâ gelse görürdüm seni her yerde
Şabâvetden berü 'aşkıñ çekerdüm yâ Resûla'llâh

12. **yer:**

Kaside 182

Mısra: 3

Yeryüzü, zemin.

Yere fermân nüzûl itdi yer oynar korkusundandır
Bu mülküñ mâliki Ma'bûd yıkan da yâ
Resûla'llâh

13. **yerdîr:--dir**

Kaside 182

Mısra: 7

Arz, zemin, dünya.

Ne rāhat var bu dünyâda çürük yerdîr binâ tutmaz
Yapan ahmaqlara bakmaz 'aqlı da yâ Resûla'llâh

14. **yere:-e**

Kaside 182

Mısra: 3

Dünya, yeryüzü.

Yere fermân nüzûl itdi yer oynar korkusundandır
Bu mülküñ mâliki Ma'bûd yıkan da yâ
Resûla'llâh

15. **yeri:--i**

Kaside 182

Mısra: 1

Arz, yeryüzü.

Yeri gögi yaradandır tutan da yâ Resûla'llâh
Cihânîñ Hâlik'i kudret yapan da yâ Resûla'llâh

16. **yeriñ:--iñ**

Kaside 182

Mısra: 9

Yer, zemin, Dünya.

Yeriñ ma'den tamarları hakikat ism-i a'zamdır
Yapış muhkem Hasan Hilmî 'akîde yâ Resûla'llâh

17. **yerleri:--ler, --i**

Kaside 182

Mısra: 5

I. Yer, mekan. II. Yeryüzü, dünya.

Temelsiz yerleri tutmuş direksiz gökleri aşmış
Bu gün ma'mûr yarın vîrân harâb da yâ
Resûla'llâh

18. **yere:-e**

Kaside 185

Mısra: 5

Dünya, yeryüzü.

Hasan Hilmî gönül 'Ankâ uçar konmaz yere göge
Kadâh-ı bâde-i kudret göñüldür yâ Resûla'llâh

19. **yerde:-de**

Kaside 220

Mısra: 6

Dünya / yeryüzü.

Melekler beyt-i ma'mûrî tavâf eylerse göklerde
Beşer yerde melek gökde mübeşşir yâ Resûla'llâh

20. **yer:**

Kaside 294

Mısra: 3

(bulunulan) yer, mekan.

Yüzüm sürsem yer öpsem her şehir dīvān-ı

ravzanda

Ḳıyām el beste karşunda ṭursam yā Resūla'llāh

21. **verde:-de**

Kaside 297

Mısra: 4

Arz, zemin.

Ṭulū'-ı şems-i 'aşkından yanar beyt-i gönül ammā

Muḥabbet ehline yerde türābım yā Resūla'llāh

22. **verde:-de**

Kaside 333

Mısra: 4

Arz, zemin.

Oķunsa nām-ı na'tiñ zümre-i 'uşşāk lisānında

Melek gökde beşer yerde semī'dir yā Resūla'llāh

yeşil:

1. **yeşil:**

Kaside 159

Mısra: 3

Yeşil (renk).

Yeşil atlās dōşenmişdir zemīnden 'arş-ı a'lāya

Şehirde seyr-i mi'rācım namāzdır yā Resūla'llāh

2. **yeşil:**

Kaside 205

Mısra: 2

Yeşil (renk).

Muḥabbet yaķsa nefsanī gönülde yā Resūla'llāh

Yeşil otlar biter zevķ-i zemīnde yā Resūla'llāh

yeşillen:-

1. **yeşillenmez:--mez**

Kaside 67

Mısra: 3

Yeşillenmek, canlanmak. II Gönülde aşk
duygusunu hissetmek.

Gönül bağım yeşillenmez baña imdād olunmazsa

Yaķar ümmetini nāra yazıķdır yā Resūla'llāh

yeter:

1. **yeter:**

Kaside 50

Mısra: 10

Yetmek; bir gereksinimi karşılayacak,
giderecek nicelikte olmak.

Ḥasan Ḥilmī de ḥarb ehli oķur esmāı hep kāfī

Yeter imdāda seyfu'llāh şavābdır yā Resūla'llāh

yetim:

1. **yetim:**

Kaside 13

Mısra: 3

Yetim II şefkate muhtaç.

Gönül mehdī vücūdumda ğidāsız bir yetim

ma'sūm

Tükenmez südlü deryāsın ki süd vir yā

Resūla'llāh

2. **yetimindir:-in, -dir**

Kaside 13

Mısra: 5

Zavallı, muhtaç, kimsesiz.

Hasan Hilmî yetimindir seniñ imdâdına muhtâc
Aña cû'luğ südi şimdi şibe'dir yâ Resûla'llâh

3. yetim:

Kaside 106

Mısra: 3

Babasız kalmış.

Diyâr-ı gurbete düşdüm bu gün öksüs yetim
kaldım
Babam sensiñ meded eyle selimim yâ Resûla'llâh

4. yetimim:-im

Kaside 106

Mısra: 1

Zavallı, babasız.

Yüzüm gülse gönül ağlar yetimim yâ Resûla'llâh
Gözümden kaçre yaş çıkmaz 'acibim yâ
Resûla'llâh

5. yetime:-e

Kaside 126

Mısra: 3

Babası ölmüş olan, babasız.

Yetime şefkat eyleser şefâ'at kâdîya vardır
Bunuñ 'aksi cehennemdir cezâya yâ Resûla'llâh

yetiş:

1. yetiş:

Kaside 6

Mısra: 1

Ulaşmak, zor ve sıkıntılı durumu kaldırmak.

Yanarım âteş-i 'aşka yetiş gel yâ Resûla'llâh
Vücüdüm yandı kül oldu şavur gel yâ Resûla'llâh

2. yetiş:

Kaside 25

Mısra: 3

Ulaşmak, ermek, varmak, vasıl olmak.

Tabîbim derde dermânım yetiş ey şâh-ı sulţânım
Yıkıldım düşdüm ayakdan za'îfim yâ Resûla'llâh

3. yetişdir:-dir

Kaside 28

Mısra: 6

Ulaşmak, ermek, varmak, vasıl olmak.

Hıfâb-ı irci'î râci'î rücû' eyler bu rûh aşlâ
Yetişdir ravzana râzî selâmı yâ Resûla'llâh

4. yetiş:

Kaside 43

Mısra: 12

Ulaşmak, ermek, varmak, vasıl olmak. II. Hz. Muhammed'den yardım, şefa'at isteği.

İki düşmân yolum kesdi saña vuşlat idi kaçdım
Yetiş imdâda amân dostum habîbim yâ
Resûla'llâh

5. yetişdir:-dir

Kaside 44

Mısra: 6

Ulaşmak, zor ve sıkıntılı durumu kaldırmak.

Muhabbet tüccârıyız ammâ nuşud sermâyemiz
yokdur
Seniñ haznende pek çokdur yetişdir yâ
Resûla'llâh

6. yetiş:

Kaside 50

Mısra: 4

Ulaşmak, zor ve sıkıntılı durumu kaldırmak.

Belā-yı ġāmme-i küffār hücūm itdi za'īf kaldım
Yetiř imdāda rūhānī ħarābdır yā Resūla'llāh

7. yetiş:

Kaside 60

Mısra: 10

*Sıkıntısını gidermek, yardım etmek, zor bir
durumunu kaldırmak; ulaşmak, vasil olmak.*

Hasan Hilmī günāhkārdır utansun aķ şaķalından
Yetiř maḥşerde imdāden ġarībe yā Resūla'llāh

8. yetişdik:-dik

Kaside 72

Mısra: 5

Ulaşmak, ermek, varmak, vasil olmak.

Şükür biz yevm-i işneyne yetiřdik okuruz mevlūd
Seniñ ümmetine ma'būd raḥīmdır yā Resūla'llāh

9. yetişdir:-dir

Kaside 75

Mısra: 5

Ulaşmak, ermek, varmak, vasil olmak.

Yetişdir ḥavz-ı kevşerden bize bir cur'acıķ kevşer
Şarābıñ 'āşıkā Ḥaķ'dan kitābdır yā Resūla'llāh

10. yetişdik:-dik

Kaside 77

Mısra: 1

Ulaşmak, ermek, varmak, vasil olmak.

Yetişdik şehir-i ramazāna ne mübārek yā
Resūla'llāh
Bu günlerde olup şā'im ta'āleyk yā Resūla'llāh

11. yetiş:

Kaside 97

Mısra: 8

Yetiş, ulaş, gel (Nida etmek bağlamında).

Hasan Hilmī necāt bulmaz şefā'atsiz işim bitmez
Yetiş imdāda yā Muḥammed ḥarīķim yā
Resūla'llāh

12. yetişdi:-di

Kaside 156

Mısra: 4

Yetişmek II büyümek.

Ṭarīķat bülbüli rūḥum öter bāġ-ı ḥaķīķatde
Yetiřdi meyve-i a'māl ġidāmdır yā Resūla'llāh

13. yetişmiş:-miş

Kaside 164

Mısra: 6

Ulaşmak, ermek, varmak, vasil olmak.

Hasan Hilmī ġarīb 'āşık seniñ na'tıñla meşġöldur
Şükür imdādı rūhānī yetiřmiş yā Resūla'llāh

14. yetiş:

Kaside 167

Mısra: 4

Yetiş, ulaş, gel.

Gönül şehriñ ḥarāb itdi sivā-yı 'asker-i 'işyān
Yetiř imdāda 'uşşāķıñ ḥarābdır yā Resūla'llāh

15. yetişdim:-di, -m

Kaside 179

Mısra: 8

Ulaşmak, ermek, varmak, vasil olmak.

Merākım kalmadı köyde firār etdim cehāletden
Şükür İslāmbol'a 'ilme yetiřdim yā Resūla'llāh

16. **yetişdir:-dir**

Kaside 224

Mısra: 2

*Kavuşturmak, vaktinde götürmek,
ulaşturmak.*

Ciger bişdi ھر retten keb bdır y  Res la'll h
Muhabbet ھamrını maھf  yetişdir y  Res la'll h

17. **yetişdik:-dik**

Kaside 265

Mısra: 1

Ulaşmak, ermek, varmak, vasıl olmak.

Bi-ھamdi'll h yetişdik r z-ı ' de y  Res la'll h
Muhabbetdir irişdirdi se' de y  Res la'll h

yetiş:-

1. **yetişdir:**

Kaside 81

Mısra: 5

Ulaşmak, ermek, varmak, vasıl olmak.

Muhabbet b de-i s bh n yetişdir zevk-i ruھ n 
şar b-ı kevsere 'aş n sürüldi y  Res la'll h

2. **yetişdi:-di**

Kaside 138

Mısra: 1

Büyümek, olgunlaşmak.

Muhabbet meyve-i ھudret yetişdi y  Res la'll h
Mükellef ehline ھikmet erişdi y  Res la'll h

3. **yetişdi:-di**

Kaside 144

Mısra: 1

Büyümek, olgunlaşmak.

Yetişdi meyve-i a'm l  ayırdr y  Res la'll h
Ted rik eylemek ھabre ھayrdır y  Res la'll h

4. **yetişmiş:--miş**

Kaside 146

Mısra: 2

(Bitkiler için) büyümek, olgunlaşmak.

Tecell  bağının b b  muhabbet y  Res la'll h
Yetişmiş meyve-i feyzi ėan met y  Res la'll h

5. **yetişdi:-di**

Kaside 147

Mısra: 4

Büyümek, olgunlaşmak.

 av f-ı Ka'be-i a'zam ker m t ehl-i  m na
Yetişdi meyve-i a'm l 'a  dır y  Res la'll h

6. **yetişdi:--di**

Kaside 184

Mısra: 4

Ortaya çıkmak, gelişmek.

Gönül ھoř-b y-ı g lz rı  o ar 'avn-ı ' n yetden
Hid yet bağ-ı ھudretten yetişdi y  Res la'll h

7. **yetişmiş:--miş**

Kaside 229

Mısra: 2

*Büyümek, olgunlaşmak. II  lahi aşkın
gönülde yer edinmesi.*

Muhabbet to m-ı i l şdır ekilmiş y  Res la'll h
Gönül bağında ol meyve yetişmiş y  Res la'll h

8. **yetişmiş:--miş**

Kaside 277

Mısra: 4

(Bitkiler için) büyümek, olgunlaşmak.

Yazıldı sikke-i na‘tın cihāna münteşir oldu
Muḥabbet meyve-i Ṭübā yetiştirilmiş yâ Resûla’llâh

9. yetiştirildi:--di

Kaside 290

Mısra: 1

Büyülemek, olgunlaşmak. II İlerlemek.

Muḥabbet tohumını ekdim yetiştirildi yâ Resûla’llâh
Ḥabersiz bağuma âfât irişdi yâ Resûla’llâh

yetiştir:

1. yetiştir:

Kaside 43

Mısra: 1

Kavuşturmak, ulaştırmak.

Yetiştir bize imdâdı şıkıldık yâ Resûla’llâh
İçüp ‘aşkıñ şarâbını bayıldık yâ Resûla’llâh

2. yetiştir:

Kaside 62

Mısra: 1

Kavuşturmak, ulaştırmak.

Muḥabbet etmegiñ ekliñ yetiştir yâ Resûla’llâh
Benim rûḥum ezel nânıñ yemiştir yâ Resûla’llâh

yetmiş biñ:

1. yetmiş biñ:

Kaside 219

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yetmiş bin, sayı sıfatı II hesapsız ve azapsız
cennete girecek yetmiş bin kişi. "Ümmetinden

yetmiş bin kişi cennete sorgusuz girecektir."
hadisine telmihte bulunulur.

Ḥasan Ḥilmî selâm söyle bu gün yetmiş biñ
ḥüccāca
Bunu red eyleyen ḥaḳḳā revāfîz yâ Resûla’llâh

yevm-i isneynde:

1. yevm-i isneynde:--de

Kaside 165

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Pazartesi günü.

İdince yevm-i isneynde tevellüd dâr-ı dünyâda
Nice kâfirleriñ kaşrı yıkıldı yâ Resûla’llâh

2. yevm-i isneynde:--de

Kaside 343

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Pazartesi günü.

Zemîn-i Ka‘beye teşrîf idince yevm-i isneynde
Okundu mevlidiñ Aḥmed Muḥammed yâ
Resûla’llâh

yevm-i isneyne:

1. yevm-i isneyne:--e

Kaside 72

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Pazartesi günü.

Şükür biz yevm-i isneyne yetiştirdik okuruz mevlüd
Seniñ ümmetine ma‘būd raḥîmdir yâ Resûla’llâh

yevm-i mevlidiñ:

1. yevm-i mevlidiñ:--iñ-in

Kaside 72

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Doğum günü. II Hz. Muhammed'in doğduğu gün.

Mübârek yevm-i mevlidiñ okuruz yâ Resûla'llâh
Tulû'-ı şems-i ismiñle sürürüz yâ Resûla'llâh

yezîd:

1. yezîd'dir:--dir, -

Kaside 59

Mısra: 6

Muaviye'nin oğlu ve Emevî Devleti'nin ikinci halifesidir. Devrinde Kerbela Olayı cereyan etmiştir. Peygamberimizin torunlarından Hz. Hüseyin'in 680 yılında Kerbela'da susuz bırakılması, türlü zulumlere uğraması ve başının gövdesinden ayrılarak şehit edilmesine sebep olmuştur. Hz. Muhammed'in ailesinden geride kalanlara da eziyetler etmiştir.

Kızındır Fâtıma ümmî zemîne âfitâb toğdı
Ehl-i beyti sevmeyen mel'un Yezîd'dir yâ
Resûla'llâh

2. yezîd'iñ:--iñ

Kaside 268

Mısra: 6

Yezit. (Kerbela olayına sebep olan Yezit, Muaviye'nin oğlu ve Emevilerin ikinci halifesidir.).

Nübuvvet salţanat şemsi Hasan
Hilmî münevverdir

Yezîd'iñ kabri fi't-tahkîk cehennem yâ
Resûla'llâh

yigit:

1. yigitlik:-lik

Kaside 191

Mısra: 2

Delikanlı, genç insan, yürekli kimse.

Hevesdârım 'aşk bâğım âhiret yâ Resûla'llâh
Yigitlik zevkidir aşl-ı 'ibâdet yâ Resûla'llâh

yık:

1. yıkar:-ar

Kaside 124

Mısra: 5

(Bir şeyi, bir durumu, bir duyguyu) kötü hale getirmek, bozmak, ortadan kaldırmak.

Hasan Hilmî riyâ şirkdir yıkar ihlâş ile şâdık
Hakîkat zâtına 'âşık gönüldür yâ Resûla'llâh

2. yıkan:-an

Kaside 182

Mısra: 4

Bozmak, dağıtmak, viran etmek.

Yere fermân nüzûl itdi yer oynar korkusundandır
Bu mülküñ mâliki Ma'bûd yıkan da yâ
Resûla'llâh

yıkar:

1. yıkar:

Kaside 52

Mısra: 10

Yıkmak; harap etmek, mahvolmasına sebep olmak, perîşan etmek.

Hasan Hilmî zamân ehli zemîne mâlik olduğça
Yıkar kabriñ yapar bir köşk bu a‘mâ yâ Allâh yâ
Resûla’llâh

yıkıl:

1. yıkıldım:-dı, -m

Kaside 25

Mısra: 4

Herhangi bir sebeple çökmek, göçmek; yok olmak,
Tabîbim derde dermânım yetiş ey şâh-ı sulţânım
Yıkıldım düşdüm ayakdan za‘îfîm yâ Resûla’llâh

yıkıl:-

1. yıkıldı:--dı

Kaside 165

Mısra: 4

(Bina, ev vb. için) Parçalanıp dağılmak; çökmek, târumar olmak.

İdince yevm-i işneynde tevellüd dâr-ı dünyâda
Nice kâfirleriñ kaşrı yıkıldı yâ Resûla’llâh

yıl:

1. yıl:

Kaside 11

Mısra: 3

Sene, yıl.

Vücûdum nâr-ı ‘aşkıñla yanar kırk yıl tamâm oldu
Muhabbetden haber geldi sevindim yâ Resûla’llâh

2. yıldır:-dır

Kaside 29

Mısra: 5

Sene, yıl.

Şabî gönlüm südüñ emdi hisâben on sekiz yıldır
Şırâtı geçmege vardır ümîdim yâ Resûla’llâh

3. yıl:

Kaside 69

Mısra: 21

Dünyanın güneş çevresinde tam bir devir yapması için geçen zaman dilimi, sene.

Uğandı bakmadı Âdem ki üç yüz yıl semâvâta
Unutdı dostu Havvâ’yı şefâ‘at yâ Resûla’llâh

4. yıl:

Kaside 69

Mısra: 23

Dünyanın güneş çevresinde tam bir devir yapması için geçen zaman dilimi, sene.

Ki üç yüz yıl büka kıldı gözünden kanlar akıtdı
Kızıl kan itdi toprağı şefâ‘at yâ Resûla’llâh

5. yıl:

Kaside 70

Mısra: 11

Yıl, sene.

Tamâm kırk yıl marîz oldum tabîbler kaldılar
‘âciz

Seniñ vaşfiñ bize mu‘ciz şafâdır yâ Resûla’llâh

6. yıldır:-dır

Kaside 193

Mısra: 4

On iki aylık zaman dilimi, sene, sal.

‘Acā‘ib ḥastadır ‘āşık yatarsa uyķular tutmaz
Ġarā‘ib on sekiz yıldır tarīķat yā Resūla’llāh

7. yılda:-da

Kaside 257

Mısra: 3

On iki aylık zaman dilimi.

Muḥabbet dersini tekmīl idince on sekiz yılda
Civānlık gitdi pīr oldum mücerred yā Resūla’llāh

yılan:

1. yılan:

Kaside 139

Mısra: 3

*Omurgalı hayvanlardan, bacakları olmayan,
üzeri pullarla kaplı, çatal dilli, büyük bir kısmı
zehirli olan, uzun sürünge hayvan.*

Yılan ‘akreb tōlar kabri günāhdır anlarıñ toḥmı
Ḥased kibri gönül içre tūtandır yā Resūla’llāh

2. yılan:

Kaside 145

Mısra: 3

*Omurgalı hayvanlardan, bacakları olmayan,
üzeri pullarla kaplı, çatal dilli, büyük bir kısmı
zehirli olan, uzun sürünge hayvan.*

Yılan sīretli dūşmānlar sūd içmezse zehr içsün
Südi inkār iden kāfir Ebū Cehil’dır yā Resūla’llāh

3. yılan:

Kaside 218

Mısra: 3

*Omurgalı hayvanlardan, bacakları olmayan,
üzeri pullarla kaplı, çatal dilli, büyük bir kısmı
zehirli olan, uzun sürünge hayvan.*

Günāhkār tevbesiz olsa tōlar kabri yılan ‘akreb
Muḥabbet ‘āşıkā Ḥaķ’dan ḥamā’il yā Resūla’llāh

yıldırım gibi:

1. yıldırım gibi:

Kaside 109

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yıldırım gibi, hızlı.

Cemī’-i zümre-i maḥşer baķarlar köprü üstünde
Şırātı yıldırım gibi geķerken yā Resūla’llāh

2. yıldırım gibi:

Kaside 163

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yıldırım gibi, hızlı.

Namāz-ı leyle-i Ḳadri kılanlar yā Resūla’llāh
Şırātı yıldırım gibi geķerler yā Resūla’llāh

yıldız:

1. yıldızlar:-lar

Kaside 32

Mısra: 7

*Geceleri gökte, kimileri parlakça, kimileri de
donuk bir ışık noktası gibi görünen cisimlere
verilen ad.*

Seniñ vaşfiñ ideñ diller ne ay ister ne yıldızlar
Ḳaranlık gice gündüzler ki sensiz yā Resūla’llāh

2. yıldızındandır:

Kaside 90

Mısra: 5

Şans, talih, baht.

Sa‘âdet yıldızındandır bi-ḥamdi’llâh benim
‘aşkıım
Ḥasan Ḥilmî odur meşķim mürîdim yâ
Resûla’llâh

3. yıldızım:--ım

Kaside 118

Mısra: 5

Yıldız. II Baht, talih, kader.

Sa‘âdet yıldızım toğmaz siyâh bahtım beyâz
olmaz
Ḥasan Ḥilmî ağlar gülmez bilürsiñ yâ Resûla’llâh

4. yıldız:

Kaside 270

Mısra: 5

Yıldız, kevkeb, necm, ahter.

Ḳamer yüzlü yıldız gözlü Ḥasan Ḥilmî şirîn sözlü
Güneş yüzlü Muḥammed’dan mezâķa yâ
Resûla’llâh

5. yıldızı:--ı

Kaside 335

Mısra: 3

Yıldız (Benzetme amacı ile kullanılmış.).

Ebû Bekr ü ‘Ömer ‘Osmân ‘adâlet yıldızı anlar
‘Alî’dır tâc-ı sulṭânlar kelâmım yâ Resûla’llâh

yir:

1. yire:--e

Kaside 271

Mısra: 6

Dünya; yeryüzü, zemin.

Ḥasan Ḥilmî gönül ‘Anķâ cihâna rağbeti yokdur
Uçar konmaz yire göge havâda yâ Resûla’llâh

yırt:

1. yırtıldı:-dı

Kaside 18

Mısra: 5

Yok saymak, dikkate almamak.

Ḥasan Ḥilmî ḥisâb itdi ḥayr şer defteriñ yırtıldı
Umar ‘afvı ‘atâ eyler ğanîdir yâ Resûla’llâh

2. yırtar:-ar

Kaside 158

Mısra: 6

Yırtmak, parçalamak.

Ḥasan Ḥilmî beķâ bağı ḥayrdır fânî dünyâda
Sevâblar defteriñ yırtar eceldir yâ Resûla’llâh

yobaz:

1. yobazdır:-dır

Kaside 58

Mısra: 1

*Dinde aşırı derecede mutaassıp olan, şekle
çok bağlı kalan ve bu konuda başkalarına hoş
görülü davranmayan (kimse), kaba sofu.*

Muḥabbet bilmeyen monlâ yobazdır yâ

Resûla’llâh

Mu‘annid mezheb-i bâṭıl yobazdır yâ Resûla’llâh

2. yobazdır:-dır

Kaside 58

Mısra: 2

*Dinde aşırı derecede mutaassıp olan, şekle
çok bağlı kalan ve bu konuda başkalarına hoş
görülü davranmayan (kimse), kaba sofu.*

Muḥabbet bilmeyen monlā yobazdır yā
Resūla'llāh
Mu'annid mezheb-i bāṭıl yobazdır yā Resūla'llāh

yoğır:-

1. **yoğırdı:--dı**
Kaside 134
Mısra: 3
Yoğurmak.

Yoğırdı yapıdı bir destī yediyle şānī' -i kudret
Bişer 'aşkıñla ol destī kitābdır yā Resūla'llāh

yoğrul:-

1. **yoğrulmuş:--muş**
Kaside 276
Mısra: 3
Yoğrulmak, karıştırılmak II (Bağlama göre)
Allah'ın yaratması.

Yed-i kudretle yoğrulmuş muḥabbet ḥāk-i
cevherdir
Benī Ādemlere şeyṭān ḥaseddir yā Resūla'llāh

2. **yoğrulmuş:--muş**
Kaside 327
Mısra: 6
Yoğrulmak, karıştırılmak II (Bağlama göre)
Allah'ın yaratması.

O nūrdur ey Ḥasan Ḥilmī bi-sırr-ı nūr-ı
bi'smi'llāh
Vücūduñ ḥāk-i rahmetle yoğrulmuş yā
Resūla'llāh

yoğurd:

1. **yoğurd:**

Kaside 153

Mısra: 5

*Maya katılarak koyulaştırılmış beyaz,
kıvamlı bir süt ürünü.*

Çürük südden yoğurd olmaz mişāl geldi ol
Fir'avn
Ḥasan Ḥilmī ḥālīş südden içendir yā Resūla'llāh

yok:

1. **yoğdur:--dur**

Kaside 7

Mısra: 2

Yok, varın karşıtı.

Taḥammül eylemez cismim za'īfdir yā
Resūla'llāh
Firāka ṭākatim yoğdur meded kıl yā Resūla'llāh

2. **yok:**

Kaside 10

Mısra: 11

Olmayan.

Sevābım yok günāhım çok ṭolansam ravza-i
ḳabriñ
SİLÜP süpürsem şaḳalımla sevāb var yā
Resūla'llāh

3. **yok:**

Kaside 12

Mısra: 7

Yok: varın karşıtı.

Refīḳim rūḥ-ı vuşlatda bākılma ma'nevī fark yok
Vücūdum vuşlata mānī' marīzdir yā Resūla'llāh

4. **yok:**

Kaside 38

Mısra: 7

*Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse
vesaire, varlığı bulunmayan şey.*

Veliler eylemez imdād nebīlerden şefā‘ at yok
Ümüdüm var bi-izni‘llāh şefi‘ ol yā Resūla‘llāh

5. **yokdur:-dur**

Kaside 44

Mısra: 5

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

Muhabbet tüccārıyız ammā nuḡud sermāyemiz
yokdur
Seniñ haznende pek çokdur yetişdir yā
Resūla‘llāh

6. **yok:**

Kaside 72

Mısra: 14

Bulunmama durumu, mevcut değil.

Günāhkārız kara yüzlü ḡuzūra varmağa yüz yok
Şefā‘ at baḡrına ḡad yok sen ‘afv it yā Resūla‘llāh

7. **yokdur:-dur**

Kaside 72

Mısra: 15

Bulunmama durumu, mevcut değil.

Güvendik dīne īmāna ḡaḡīḡat şübhemiz yokdur
Ġanīdir rahmeti çokdur sebebsin yā Resūla‘llāh

8. **yokdur:-dur**

Kaside 73

Mısra: 2

Bulunmama, mevcut olmama durumu.

Vaşiyyet eylediñ bize namāzı yā Resūla‘llāh
İnandık şübhemiz yokdur ḡabiltu yā Resūla‘llāh

9. **yokdur:-dur**

Kaside 77

Mısra: 5

Bulunmama durumu, mevcut değil.

Orūc gizli ‘ibādetdir riyānıñ medḡalī yokdur
Bu esrārı bilen ḡaḡdır ḡaḡīḡat yā Resūla‘llāh

10. **yokdur:-dur**

Kaside 125

Mısra: 1

Bulunmama durumu, mevcut değil.

Marīzem rāḡatım yokdur yatarsam yā Resūla‘llāh
Gönül zevḡ eylemez ḡasta gezersem yā
Resūla‘llāh

11. **yok:**

Kaside 199

Mısra: 3

Mevcut olmama, bulunmama.

Cihānıñ mālına maḡrūr neden olsun beḡası yok
Muhabbet mülküdür bāḡī teberrā yā Resūla‘llāh

12. **yokdur:-dur**

Kaside 217

Mısra: 3

Bulunmama durumu, mevcut değil.

Muhabbet āteşi yakdı gönülde mā-sivā yokdur
Yazar defter varak eyler fūnūnı yā Resūla‘llāh

13. **yok:**

Kaside 224

Mısra: 3

Bulunmama durumu, mevcut değil.

Göñül 'ilme okur kırmaz nazar kılsa kanā'at yok
Cemāliñ keşf idüp gözle görüşdür yâ Resûla'llâh

14. **yoğdur:-dur**

Kaside 231

Mısra: 3

Bulunmama durumu, mevcut değil.

O nûra tākātım yoğdur vücūdum tārūmār oldı
Gelince rūḥa fermān-ı len terānī yâ Resûla'llâh

15. **yoğdur:-dur**

Kaside 233

Mısra: 2

Bulunmama durumu, mevcut değil.

Meded kıl rûz-ı maşşerde ğarībe yâ Resûla'llâh
'Azāba tākātım yoğdur cezāda yâ Resûla'llâh

16. **yoğdur:-dur**

Kaside 274

Mısra: 4

Bulunmama durumu, mevcut değil.

Tevekkül eyledi 'aşığ su'āle rûz-ı maşşerde
Seḥl kıl kudretim yoğdur cevāba yâ Resûla'llâh

17. **yoğdur:-dur**

Kaside 303

Mısra: 4

Bulunmama durumu, mevcut değil.

Bakılsa bu'l-'aceb ser-māyesiz bir cenk-i bī-'irfān
Bu cenk bāzārınıñ yoğdur ziyānı yâ Resûla'llâh

18. **yoğdur:-dur**

Kaside 337

Mısra: 2

Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

Rızā-i rahmetiñ hoşdur hevāsı yâ Resûla'llâh
O rahmet hikmetiñ yoğdur behāsı yâ Resûla'llâh

19. **yoğdur:-dur**

Kaside 337

Mısra: 6

Yok, bulunmamak.

Ḥasan Ḥilmī kederlenme günāhiñ çok dise vā'iz
Deryā-yı rahmetiñ yoğdur intihāsı yâ Resûla'llâh

20. **yoğ:**

Kaside 342

Mısra: 1

Mevcut olmama, bulunmama.

Kerem kıl kudretim yoğ imtiḥāna yâ Resûla'llâh
Su'āline cevāb na'tiñ intihāba yâ Resûla'llâh

yoğ eyler:

1. **yoğ eyler:--r**

Kaside 24

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yok etmek, bitirmek.

Günāh kalbi kara eyler küfür imānı yoğ eyler
Cehennemde ta'ām evvel talağdır yâ Resûla'llâh

2. **yoğ eyler:--r**

Kaside 184

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yok etmek, bitirmek.

Ḥasan Ḥilmī yazar Ḥaqq'ı kitāb-ı mustakimden
Küfür imānı yoğ eyler bilindi yâ Resûla'llâh

yokluk:

1. yoklukla:-la

Kaside 340

Mısra: 5

Yok olma durumu, fakirlik; tas. Allah'ın varlık ve iradesi karşısında kendini yok bilme, fakr.

Hasan Hilmî bu yoklukla kanâ'at haznesin buldı
Mâ-sivâ şehrinde püt-şikestim yâ Resûla'llâh

yokuş:

1. yokuşdur:--dur

Kaside 208

Mısra: 1

Zor, müşkül, gayret isteyen.

Hevâ-yı nefis-i emmâre yokuşdur yâ Resûla'llâh
'Azâbı ehl-i 'işyânın ukişdır yâ Resûla'llâh

yol:

1. yolda:-da

Kaside 6

Mısra: 4

Yol.

Cemâliñ cennete mir'ât sekiz cennet medîneñdir
Çekildi kârübân yolda delîl gel yâ Resûla'llâh

2. yol:

Kaside 10

Mısra: 16

Uyulan ilke, sistem, usul, tarz, tarik.

Esmâ-i Hüsna'dan iki esmâ mu'inimdir
Biri Settâr biri Ğaffâr ki yol var yâ Resûla'llâh

3. yoldur:-dur

Kaside 33

Mısra: 6

Bir şeye ulaşmak için takip edilen seyir Ilbir yerden bir yere gitmek için aşılan uzaklık, tarik.

Gönül hicret deyüp ister hakikat şehrine gitmek
Irak yoldur harâmî çok esirge yâ Resûla'llâh

4. yolum:-um

Kaside 53

Mısra: 2

Uyulan ilke, sistem, usul, tarz, tarik.

Cigerim nâr-ı 'aşkıñla bişirdim yâ Resûla'llâh
Yolum şahrâ-yı 'aşkda şaşırdım yâ Resûla'llâh

5. yolunda:-un, -da

Kaside 68

Mısra: 2

(Dost) Uğruna, uğrunda.

Muhabbet tohmu kalbimde biterse yâ Resûla'llâh
Bu 'aşkım ber-güzâr olsun yolunda yâ Resûla'llâh

6. yolda:-da

Kaside 80

Mısra: 3

Bir yerden bir yere gitmek amacıyla içinden veya üzerinden geçilen yer, tarik, rah.

Henüz hicret yeli esdi çekildi kârübân yolda
Açıldı vuşlata sancâk esirge yâ Resûla'llâh

7. yolda:-da

Kaside 198

Mısra: 6

Uğruna,uğrunda l amaç, maksat.

Hasan Hilmî fiyât olmaz bu bir âb-u hayât ammâ
Bu yolda sermâye-i 'ömrüm çürütdüm yâ
Resûla'llâh

8. yolunda:-ın, -da

Kaside 271

Mısra: 1

(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir, uğur,
amaç.

Yolunda baş açık yalın ayakda yâ Resûla'llâh
Şafâdır 'âşıka dürlü cefâda yâ Resûla'llâh

9. yoldaş:-daş

Kaside 275

Mısra: 2

Yol arkadaşı, arkadaş, dost.

Muhabbet mürğ-u makşûdum gıdâda yâ
Resûla'llâh
Hayâlîñ hâlîme yoldaş du'âda yâ Resûla'llâh

10. yolunda:-uñ, -da

Kaside 295

Mısra: 5

(Sevgilinin) uğrunda, yolunda.

Hasan Hilmî yolunda müjde-i şükrâna cân virsün
Muhabbet yelleri esdi yazarsam yâ Resûla'llâh

11. yolda:-da

Kaside 313

Mısra: 6

Amaç / maksat / gaye || [tas.] Hakk'a
ulaşmak için çıkılan seyr-i sülûk yolculuğu.

Hasan Hilmî bu güftârîñ muhabbet ehline ihsân
Bu yolda bir 'aşk-ğâne olsun yâ Resûla'llâh

yolum kesdi:

1. yolum kesdi:

Kaside 43

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Yolunu kesmek deyimi. II bir şeyin
oluşmasını, gelişmesini, olmasını, yayılmasını
engellemek.

İki düşmân yolum kesdi saña vuşlat idi kaçdım
Yetiş imdâda amân dostum habîbim yâ
Resûla'llâh

yudan:

1. yudan:

Kaside 47

Mısra: 6

Yutan, içen.

Hasan Hilmî harâm âfyon anıñ ekli helâl olmaz
Yudan âdem felâh bulmaz beṭâlet yâ Resûla'llâh

yudar:

1. yudar:

Kaside 47

Mısra: 2

Yutmak.

Haşâret mahşeri haşhaş hasâret yâ Resûla'llâh
Mübâh der yudar âfyon cehâlet yâ Resûla'llâh

yüklen-:

1. yüklendim:--di, --m

Kaside 65

Mısra: 10

Mecazi olarak dert yüklenmek, tüm sıkıntılara göğüs germek.

Hasan Hilmî hammâllıktan hâlâş olmaz ne hikmetdir
Semi'nâ tâ ezel bâr-ı 'aşkıñ yüklendim yâ Resûla'llâh

yüksek:

1. yüksek:

Kaside 318

Mısra: 3

Daha üstün, daha değerli.

Nübüvvet burc-ı kudretten ne yüksek feth-i yıldızdır
Toğar her gün kılıç şallar ne hikmet yâ Resûla'llâh

yürek:

1. yüregi:-i

Kaside 135

Mısra: 2

Aşk ve sevginin kaynağı, gönül, kalp.

Diregi gökleriñ Aḥmed Muḥammed yâ Resûla'llâh
Yüregi yerleriñ Aḥmed Muḥammed yâ Resûla'llâh

yürek oynar:

1. yürek oynar:

Kaside 48

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ortaya çıkan bir durum karşısında korkmak ya da heyecanlanmak.

Degil sünnet ḥarām olmaz şifâsı var içen zâta
Yürek oynar içildikçe kara kahve yâ Resûla'llâh

yut:

1. yutmuş:-muş

Kaside 47

Mısra: 3

Ağızda olan bir şeyi boğazdan aşağı

indirmek.

Ḥarām ḥaşḥaş yemez 'âşık muḥabbet ḥaşḥaşın yutmuş

Devâ bulmuş devâmında kerâmet yâ Resûla'llâh

2. yutsa:-sa

Kaside 121

Mısra: 4

Yutmak.

'İbâdetle kanat açsam ayağımdan tutar şalmaz
Cihânı yutsa ol toymaz nefisdir yâ Resûla'llâh

yut:-

1. yutmuşdur:--muş, --dur

Kaside 290

Mısra: 5

(Mec.) yutmak, yok etmek.

Hasan Hilmî bu 'aşk bahri yedi deryâyı yutmuşdur

Balıklar başın çıkardıkça gülüşdi yâ Resûla'llâh

yüz:

1. yüz:

Kaside 32

Mısra: 14

Yüz, suret, çehre.

Tevārīh şimdi biñ üç yüz dūrıldı defter-i ‘uṣṣāk
Kara gözlü güzel bir yüz refîkim yâ Resûla’llâh

2. **yüzüñ:--üñ**

Kaside 35

Mısra: 1

*Yüz, suret, çehre. (Hz. Muhammed
kastedilerek).*

Güzel gözler güzel yüzüñ görürse yâ Resûla’llâh
Cemâinden cemâlu’llâhı görürler yâ Resûla’llâh

3. **yüzi:--i**

Kaside 77

Mısra: 7

Yüz, sûret, çehre.

Şararmış şamân gibi güler güller gibi yüzi
Koçar ‘anber gibi sözi tıyıldı yâ Resûla’llâh

4. **yüzünde:--üñ, -de**

Kaside 127

Mısra: 3

Yüz, suret, çehre.

Yüzünde pertev-i nûr-ı ilâhî oldu çün zâhir
Cihânıñ şüret-i rahmânı sensiñ yâ Resûla’llâh

5. **yüzüñ:--üñ**

Kaside 267

Mısra: 1

Yüz, surat, çehre (Hz. Muhammed'in yüzü).

Yüzüñ âyîne-i maḥbûb şühûda yâ Resûla’llâh
Nazîriñ gelmedi mehd-i vücûda yâ Resûla’llâh

6. **yüzüñdür:--üñ, -dür**

Kaside 272

Mısra: 4

Sima, çehre, surat.

Nazar kılsun semâ ehli muḥabbet şemsine dilde
Yüzüñdür ğurre-i bedri tamāmım yâ Resûla’llâh

7. **yüzünde:--üñ, --de**

Kaside 277

Mısra: 1

*Yüz, surat, çehre (Hz. Muhammed'in
mübarek yüzü).*

Yüzünde âyet-i Qur’ân yazılmış yâ Resûla’llâh
Nübüvvet muḥaf-ı kudret açılmış yâ Resûla’llâh

8. **yüzüñ:--üñ**

Kaside 291

Mısra: 2

*Yüz, surat, çehre. II Hz. Muhammed'in nurlu
yüzü.*

Żuhûruñ sırrıma nûr-ı beşerdir yâ Resûla’llâh

Yüzüñ şems u kamer mâh u melekdir yâ
Resûla’llâh

9. **yüzüm:--üm**

Kaside 294

Mısra: 3

Sima, çehre, surat.

Yüzüm sürsem yer öpsem her seḫer dīvân-ı
ravzanda

Kıyâm el beste karşıda tırsam yâ Resûla’llâh

10. **yüzüm:--üm**

Kaside 295

Mısra: 2

Sima, çehre, surat.

Sirāc-ı ravza-i Rıdvānı görsem yâ Resûla'llâh
Yüzüm sürsem muhabbet güllerin koksam yâ
Resûla'llâh

11. **yüzün:--üñ**

Kaside 299

Mısra: 2

Yüz, suret, çehre.

Cihādın nûr-ı enverdir kamerden yâ Resûla'llâh
Yüzün şems-i ziyâverdir güneşden yâ Resûla'llâh

12. **yüzün:--üñ**

Kaside 301

Mısra: 5

Sima, çehre, surat.

Yüzün göster Hasan Hilmî muhabbetle
mücâhiddir
Kerem eyle gözüm gönlüm açilsun yâ Resûla'llâh

13. **yüzün:--üñ**

Kaside 303

Mısra: 6

*Yüz, surat, çehre (Hz. Muhammed'in
mübarek yüzü).*

Hasan Hilmî içer zemzem lebin mîz-âb-ı
rahmetden
Yüzün kıble kaşın rûkn-i Yemânî yâ Resûla'llâh

14. **yüzün:--üñ**

Kaside 333

Mısra: 2

*Yüz, surat, çehre. II Hz. Muhammed'in
mübarek yüzü.*

Muhabbet misk-i cennetdir laîfdır yâ Resûla'llâh
Yüzün cennet sözüñ Kevşer-i şerîfdır yâ
Resûla'llâh

15. **yüzi:-i**

Kaside 336

Mısra: 5

Yüz, suret, çehre.

Hasan Hilmî muharrerdir yüzi mahşerde nûr olsun
Sükûta kalmadı şabrı şebâtim yâ Resûla'llâh

yüz üstüne:

1. **yüz üstüne:-ü, -n, -e**

Kaside 188

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yüzü yere gelecek şekilde, yüzükoyun.

Şabî gönlüm süd ister vir beşikde yâ Resûla'llâh
Yüz üstüne süründükçe eşikte yâ Resûla'llâh

yüz yok:

1. **yüz yok:**

Kaside 45

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Daha önce ondan çok şey istediği ya da ona
karşı bir kusuru olduğu için yeni bir şey istemeye
sıklamak.*

Emer şeytân memesinden südi kaşranla karnı tok
Huzûra varmağa yüz yok bu 'illet yâ Resûla'llâh

2. **yüz yok:**

Kaside 72

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

*Bir kusuru bulunduğu için yeni bir şey
istemeye utanma anlamında söylenir.*

Günāhkārız k̄ara yüzlü huzūra varmağa yüz yok
Şefā‘at baħrına hād yok sen ‘afv it yā Resūla’llāh

yüzi kara:

1. yüzi kara:

Kaside 66

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Utanılacak bir durumu olan.

Günāhkārım yüzi k̄ara beni maḥşerde sen ara
Yazıldı defterim nāra kebābım yā Resūla’llāh

yüzli:

1. yüzli:

Kaside 32

Mısra: 15

Yüz, suret, çehre; yanak (Şair bağlamında).

Çeker ḥasret-i teni el-ān k̄ara yüzli Ḥasan Ḥilmī
Virirse ‘arz-ı ḥālını oku bak yā Resūla’llāh

yüzüm gülse:

1. yüzüm gülse:--se

Kaside 106

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Neşelenmek, sevinmek.

Yüzüm gülse gönül ağlar yetīmim yā Resūla’llāh
Gözümden kıatre yaşı çıkmaz ‘acībim yā
Resūla’llāh

yüzüm sürsem:

1. yüzüm sürsem:--se, --m-üm

Kaside 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Kutsal veya saygın birinin huzuruna
çıkarken ayağına doğru eğilmek, saygı göstermek.*

Aşup sevdā-yı ‘aşkıñla ki bir gün ravzanı görsem
Eşigine yüzüm sürsem sezā var yā Resūla’llāh

2. yüzüm sürsem:--se, --m

Kaside 260

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Kutsal veya saygın birinin huzuruna
çıkarken ayağına doğru eğilmek, saygı göstermek.*

Muḥabbet ravza-i cennet o dergāha yüzüm sürsem
Ḥaḳīkat kaşr-ı cennetdir duḫūluñ yā Resūla’llāh

3. yüzüm sürsem:--se, --m

Kaside 278

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Kutsal veya saygın birinin huzuruna
çıkarken ayağına doğru eğilmek, saygı göstermek.*

Girüp bāb-ı risāletden cenāb-ı ravzanı görsem
Taşın öpsem yüzüm sürsem sürūra yā Resūla’llāh

4. yüzüm sürsem:--se, --m

Kaside 316

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Kutsal veya saygın birinin huzuruna
çıkarken ayağına doğru eğilmek, saygı
göstermek; aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek
için yere eğilmek, yere kapanmak.*

Mübârek ravzanı görsem yüzüm sürsem
ta‘aşşukla
Hayâtın hâtırâ ‘ayne‘l-yaķındır yâ Resûla‘llâh

zabt idüp:

1. zabt idüp:--üp

Kaside 19

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ele geçirme, hâkim olma.

Naķşibendî pâdişâhı şehir-i kalbim zabt idüp
Bağladı kalbim hüdâya râbıtam var yâ Resûla‘llâh

zâhid:

1. zâhid:

Kaside 54

Mısra: 7

*Zühd, takva sahibi, Allah korkusuyla dünyevi
şeylerden el çekmiş kimse.*

Riyâsız bir ‘amel işler ne ‘âbid var ne zâhid var
Hasan Hilmî mu‘în ister mücâhid yâ Resûla‘llâh

zâhir:

1. zâhir:

Kaside 49

Mısra: 8

*Ar. Görünücü, meydanda, tıân, tecelli eden
Hakk'a verilen isim.*

Hasan Hilmî feyzî ahlz it gönül şeyhi şerî‘atdır
Biri zâhir biri bâtin şerî‘at yâ Resûla‘llâh

2. zâhire:-e

Kaside 56

Mısra: 5

*Bir şeyin görünen tarafı, dış yüzü, dış
görünüüşü.*

Libâsım zâhire yandı mürîdim ma‘nevî ‘uryân
Virirsen ma‘nevî kaftân giyerim yâ Resûla‘llâh

3. zâhirdir:-dir

Kaside 262

Mısra: 4

*(Ar.) Meydanda olan, görünen, açık ve belli
olan (şey).*

Muhabbet iştiyâķında şerî‘at ‘aşık reh-ber
Ulu‘l-elbâba zâhirdir penâhı yâ Resûla‘llâh

4. zâhir:

Kaside 330

Mısra: 3

Açık / belli / bâriz.

Hüve‘l-haķ dürr-i yektâdan tülû‘ eyler güneş zâhir
Hüve‘l-evvel hüve‘l-âķir taķaķķuk yâ Resûla‘llâh

zâhir oldı:

1. zâhir oldı:--dı

Kaside 127

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Açıķa çıkmak, meydana çıkmak, görünür
olmak.*

Yüzünde pertev-i nûr-ı ilâhî oldı çün zâhir
Cihânın şüret-i rahmânı sensiñ yâ Resûla‘llâh

zâhir olur:

1. zâhir olur:--ur

Kaside 258

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.

‘Ulüm-i evvelîn âhîr muhabbetle olur zâhir
İlâ yevmi’l-cezādârı me‘âlî yâ Resûla’llâh

zahmet:

1. zahmeti:-i

Kaside 311

Mısra: 4

Güçlük, zorluk.

Mücâhid şüretâ ber-bâd velî ma’nâda sulţandır
Kânâ‘at zahmeti ğâzî ğıdâsı yâ Resûla’llâh

zâid:

1. zâid:

Kaside 229

Mısra: 4

Çok, fazla, ziyade.

Açıldı meyve-i gülzâr buyursun ehl-i ‘aşk gelsün
Tükenmez meyvesi zâid vakf itmiş yâ Resûla’llâh

za‘îf:-

1. za‘îfe:-e

Kaside 329

Mısra: 3

Zayıf, güçsüz, zavallı. II (Bağlamda)
günahkar, çok günah işlemiş olan.

Elim tut baır-i ‘işyândan za‘îfe merhamet eyle
Ġam-ı fırkatle yandıkça pür-melâlim yâ
Resûla’llâh

za‘îf:

1. za‘îfdir:-dir

Kaside 7

Mısra: 1

Zayıf, güçsüz, kuvvetsiz, takatsiz.

Taĥammül eylemez cismim za‘îfdir yâ
Resûla’llâh
Fırâka tākâtım yokdur meded kıl yâ Resûla’llâh

2. za‘îfim:-im

Kaside 25

Mısra: 4

Ar. Za‘f ile muttasıf, kuvvetsiz, zebûn, arık, nizâr.

Tabîbim derde dermânım yetiş ey şâh-ı sulţânım
Yıkıldım düşdüm ayakdan za‘îfim yâ Resûla’llâh

3. za‘îf:

Kaside 70

Mısra: 9

Ar. Za‘f ile muttasıf, kuvvetsiz, zebûn, arık, nizâr.

Marîzem bir ‘ilâc gönder za‘îf cismim şıĥhat
bulsun

‘Îlâcın ĥastaya Ĥaĥ’dan şifâdır yâ Resûla’llâh

4. za‘îf:

Kaside 71

Mısra: 16

Yeterli maddî ve manevî gücü olmayan, güçsüz.

Şifâdır dertlere dermân uşansınlar bu derdimden
Za‘îf ĥasta Ĥasan Ĥilmî okunsun yâ Resûla’llâh

5. **za'ifdir:-dir**

Kaside 91

Mısra: 1

Zayıf, güçsüz, kuvvetsiz, takatsiz.

Taḥammül eylemez cismim za'ifdir yâ

Resûla'llâh

Ta'aqqul eylemez 'aqlım ḳalîldir yâ Resûla'llâh

6. **za'if:**

Kaside 111

Mısra: 2

Ar. Zayıf, güçsüz.

Oḳur 'âşık olan Ḳur'ân kerâmet yâ Resûla'llâh

Za'if ḥasta meded ister şefâ'at yâ Resûla'llâh

za'if kaldım:

1. **za'if kaldım:-dı, -m**

Kaside 50

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Manen zayıflamak, güçsüz kalmak.

Belâ-yı ḡamm-i küffâr hücum itdi za'if kaldım

Yetiş imdâda rûḥânî ḥarâbdır yâ Resûla'llâh

zâkir:

1. **zâkir:**

Kaside 109

Mısra: 10

Allah'ı çokça anıp zikreden.

Ṭarîḳ-i mustakîminden ayırma bizi yâ Rabbî

Ḥasan Ḥilmî ne hoş zâkir oḳurken yâ Resûla'llâh

2. **zâkire:--e**

Kaside 239

Mısra: 6

Zikreden, zikredici, anan. II Aşık.

Ḥasan Ḥilmî gülüstânı gezerse her şehir vakti

Virirler zâkire güller ḥabîbden yâ Resûla'llâh

zâlim:

1. **zâlim:**

Kaside 45

Mısra: 15

Zulm edici.

Kimi 'âlim kimi zâlim kimi şeyḥdir kimi dervîş

Duḥânı içmege gelmiş ne ḡılzet yâ Resûla'llâh

2. **zâlim:**

Kaside 172

Mısra: 3

Acımasız davranan, zulüm eden.

Kesersem vâcib olmuşdur bu zâlim nefsi-i ḡaddârı

'Aṭâyâ eylese Bârî gerekse yâ Resûla'llâh

zamân:

1. **zamân:**

Kaside 128

Mısra: 3

An, vakit, zaman, çağ.

Zemîn ehli zevâl bulmaz zamân âḥir zamân olsa

Medâr-ı 'âleme rahmet Muḥammed yâ

Resûla'llâh

2. **zamân:**

Kaside 235

Mısra: 3

1-Vakit, çağ. 2-Devir: 3-Süre, mühlet.

Haṭā sözdür zamān āḥir şerī‘at ƙalkdı dirlerse
Ebed ma‘mūr ḥarāb olmaz şerī‘at yā Resūla’llāh

zamān ehli:

1. zamān ehli:

Kaside 52

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Zamana göre davranan, dünyalık metalara
önem veren gafiller.*

Ḥasan Ḥilmī zamān ehli zemīne mālīk oldukça
Yıkar ƙabriñ yapar bir köşk bu a‘mā yā Allāh yā
Resūla’llāh

2. zamān ehli:

Kaside 139

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*I. Zamana göre davranan, dünyalık metalara
önem veren gafil kimseler. II. Zamanın/devrin
insanları.*

Ḥasan Ḥilmī ḥazer eyle zamān ehli fesād olmuş
Yanar yarın cehennemde cesedir yā Resūla’llāh

zamān ehlini:

1. zamān ehlini:-ni

Kaside 45

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

*Yaşadığı zamana göre hareket eden
kimseler.*

Ḥasan Ḥilmī duḥān içme içeni daḥı daḥl itme
Zamān ehlini incitme bu ‘izzet yā Resūla’llāh

zarar:

1. zarar:

Kaside 88

Mısra: 4

Ziyan, kayıp.

Çürük yerde çemen bitmez neden lāzım ekin
ekmek
Zarar vardır ticāretde bilürdüm yā Resūla’llāh

zārī:

1. zārī:

Kaside 343

Mısra: 13

Ağlamak.

Mezārīñ tūtīyā ‘ayneyn melekler dā‘imā zārī
Ṭavāf itsün Ḥasan Ḥilmī izin vir yā Resūla’llāh

zarūret:

1. zarūretle:-le

Kaside 117

Mısra: 1

Mecbūriyet, zorunluluk.

Gönül faƙrı u zarūretle mükedder yā Resūla’llāh
Ezel şhrinde rızƙu’llāh muƙadder yā Resūla’llāh

2. zarūret:

Kaside 140

Mısra: 1

Çaresiz, mecbur.

Perişān itdi ‘uşşāƙı zarūret yā Resūla’llāh
Mu‘īnim dilde īmānım şerī‘at yā Resūla’llāh

3. **zarûret:**

Kaside 140

Mısra: 3

Çaresiz, mecbur.

Żarûret bâb-ı rahmetdir fakîr muhtâc-ı bâbu'llâh
Tûkenmez kenz-i bî-pâyân tarîkat yâ Resûla'llâh

4. **zarûretle:--le**

Kaside 140

Mısra: 5

Mecbûriyet, zorunluluk.

Żarûretle Hâsan Hilmî keserse ma'rifet sîmîñ
Tûrâbı pür-zeheb eyler hâkîkat yâ Resûla'llâh

5. **zarûretle:--le**

Kaside 150

Mısra: 5

Mecbûriyet, zorunluluk.

Żarûretle cehennemde yanarsam dâr-ı dünyâda
Ümîdim var cehennemden hâlâşdır yâ Resûla'llâh

zat:

1. **zâtîñ:-iñ**

Kaside 4

Mısra: 1

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kim (Hz. Muhammed).

El etdim istedim zâtîñ şıfâtîñ yâ Resûla'llâh
Külâh geydim günâhkârım rahîmsin yâ
Resûla'llâh

2. **zât:**

Kaside 34

Mısra: 3

Kendi, bizzat kendi.

Vücûduñ mazharı hâkdır şıfâtîñ zât ile kâim
Devâ derde gelür dâ'im mütediyyin yâ
Resûla'llâh

3. **zâtîñ:-iñ**

Kaside 34

Mısra: 9

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse (Hz. Muhammed).

Feteñnâ ismine zâtîñ ezelden mazhar olmuşdur
Çeker 'asker 'asîr olmaz muqadder yâ Resûla'llâh

4. **zâtîñ:-iñ**

Kaside 42

Mısra: 5

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kim (Hz. Muhammed).

Na'îmi cennete teşbîh ki hâşâ eylemem zâtîñ
Muhabbet meyve-i kudret ki sensin yâ Resûla'llâh

5. **zâta:-a**

Kaside 48

Mısra: 7

Kendi, bizzat kendi.

Degil sünnet harâm olmaz şifâsı var içen zâta
Yürek oynar içildikçe kara kahve yâ Resûla'llâh

6. **zâtına:--ın, --a**

Kaside 124

Mısra: 6

(Ar.) Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse II Hz. Muhammed.

Hâsan Hilmî riya şirkdir yıkar ihlâş ile şâdık
Hâkîkat zâtına 'aşık gönüldür yâ Resûla'llâh

7. **zātın:-iñ**

Kaside 203

Mısra: 1

Kendi, bizzat kendi.

Şıfâtın aşluma zātın döşekdir yâ Resûla'llâh

Şıfâtın zātını bilmez eşekdir yâ Resûla'llâh

8. **zātını:-ı, -n, -ı**

Kaside 203

Mısra: 2

Öz, varlık.

Şıfâtın aşluma zātın döşekdir yâ Resûla'llâh

Şıfâtın zātını bilmez eşekdir yâ Resûla'llâh

9. **zātın:-iñ**

Kaside 251

Mısra: 1

Kendi, bizzat kendi.

Muhabbet kıblesi zātın cemâlde yâ Resûla'llâh

Enîsin mürşidiñ Hâk'dır Hîrâ'da yâ Resûla'llâh

10. **zātın:-iñ**

Kaside 254

Mısra: 4

Kendi, bizzat kendi.

Muhabbet hâfızı 'aşık okur 'ilm-i ledünniden

Muhabbet Muşhafı zātın okursam yâ Resûla'llâh

11. **zât:**

Kaside 267

Mısra: 3

(Ar.) Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse II Hz. Muhammed.

Muhabbet zât muhaqqıktır cezâke'llâhu hayren hū

'Adilîñ vaşfi na'tında nümûde yâ Resûla'llâh

12. **zâtı:-ı**

Kaside 293

Mısra: 2

Kişilik, şahsiyet.

Muhabbet ehlidir çekmez rezâ'il yâ Resûla'llâh

Muhabbet zâtı taşdıķın ħamâ'il yâ Resûla'llâh

13. **zâtına:--ı, --n, --a**

Kaside 320

Mısra: 3

Kendi, bizzat kendi. II Hz. Muhammed.

Nübüvvet zâtına maḥşûş iki 'âlemde mir'âtdır

Risâletden okunmuşdur 'ilim de yâ Resûla'llâh

14. **zātın:-iñ**

Kaside 339

Mısra: 1

Kendi, bizzat kendi.

Muhabbet muşhafı zātın şıfâtın yâ Resûla'llâh

Okur 'aşık kelâmu'llâh kelâmın yâ Resûla'llâh

zât-ı ev ednâ:

1. **zât-ı ev ednâ:**

Kaside 203

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(İki yay aralığı kadar) ya da daha yakın

anlamına gelen bu tabir, Hz. Muhammed'in Miraç hadisesi sırasında Allah ile olan yakınlığını ifade eder.

Maḳâmın zât-ı ev ednâ 'urûcuñ Sidre-i a'lâ

Nüzûluñ kâbe kavseyn şerefidir yâ Resûla'llâh

zāt-ı mevlā'ya:

1. **zāt-ı mevlā'ya:--ya**

Kaside 214

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Her şeyin sahibi, maliki olan Zât, Allâh.

Fakrla iftilhâr itdiñ ihtiyârî yâ Resûla'llâh
Şıgındıñ Zât-ı Mevlâ'ya fakr ıztırârî yâ
Resûla'llâh

zāt-ı şifâtından:

1. **zāt-ı şifâtından:--ı, --n, --dan**

Kaside 292

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Bir kimse veya şeyin sâhip olduğu nitelik,
ona ait olan özellik, hal ve vasf.*

Şifât-ı zāt-ı hak zāt-ı şifâtından mezâhirdir
Birün-ı gayb-ı mutlakdan vürüduñ yâ Resûla'llâh

zāt-ı 'uşşâka:

1. **zāt-ı 'uşşâka:-a**

Kaside 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aşk ehli kişilere.

Ne şîrîn sözlî vâ'izdir erir kalbler kılay gibi
Bakırlar altun olmuşdur sözi kimyâ-yı subhânî

zebân:

1. **zebânıñ:-ıñ**

Kaside 101

Mısra: 4

(Fars.) Dil.

Hakikat 'ilmi bir müşkil mu'ammâdır tarikatda
Zebânıñ ana miftâh-ı beyândır yâ Resûla'llâh

2. **zebânım:-ım**

Kaside 300

Mısra: 1

Dil, lisan, konuşma.

Zebânım hikmetu'l-'ayn-ı cihâddır yâ Resûla'llâh
Kelâmım lu'lu'-i Hak'a mişâldır yâ Resûla'llâh

3. **zebânımda:--ım, --da**

Kaside 302

Mısra: 3

Dil. II söz, söylem.

Cihâdıñ şeb-çerâğ-ı cevheri na'tıñ zebânımda
Mücâhid kenziniñ dür-dânesidir yâ Resûla'llâh

4. **zebânıñ:-ıñ**

Kaside 331

Mısra: 2

Dil II Lisan, konuşma.

Muhabbet 'âlemi başka hakâyık yâ Resûla'llâh
Zebânıñ aña miftâh-ı dekâyık yâ Resûla'llâh

5. **zebânım:-ım**

Kaside 341

Mısra: 4

Dil || konuşma, söylem.

Uşandım fânî dünyânıñ cefâsın çekmeden gayrî
Bu medhiñ ni'meti Hak'dan zebânım yâ
Resûla'llâh

zebân-ı nakşibendî:

1. zebân-ı nakşibendî:

Kaside 282

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Nakşibendî dili, lisanı.

Fenâfî'llâhdan seyr-i beğâ bi'llâha irdikçe
Hasan Hilmî hikmet zebân-ı Nakşibendî yâ
Resûla'llâh

zeheb:

1. zeheb:

Kaside 136

Mısra: 5

Ar. Altın, zer.

Sükût etmek kerâmetdir kelâm fıddâ zeheb olsa
Kalem söyler Hasan Hilmî sükût itse yâ
Resûla'llâh

zehî:

1. zehî:

Kaside 264

Mısra: 5

"Ne güzel! Ne hoş!" anlamlarında ünlem.

Zehî metn-i muhabbetdir Hasan Hilmî tefeyyüz
kıl
İmâme iktidâ itdim Allâhu Ekber yâ Resûla'llâh

zehir:

1. zehirlenmiş:-len, -miş

Kaside 38

Mısra: 5

*İçine işlediği organı öldüren veya bozan
madde. II. Manevi illet.*

Vücūd devrân ider derdi devâ ister zehirlenmiş
Meger fermân mühürlenmiş cezâmdır yâ
Resûla'llâh

2. zehirli:-li

Kaside 69

Mısra: 14

Zehri olan, ağılı.

Kopunca tâ kıyâmet hem bize düşmânlığı vardır
Zehirli semm-i kâtildir şefâ'at yâ Resûla'llâh

3. zehirli:-li

Kaside 312

Mısra: 3

Zehir, öldürücü madde. II Eziyet, sıkıntı, acı.

Zehirli ma'siyet olsa mukâbil tevbedir tiryâk
Medîneñ İşfehân'ından na'imdir yâ Resûla'llâh

zehirlen:-

1. zehirlense:--se

Kaside 70

Mısra: 17

*İçine işlediği organı öldüren veya bozan
madde. II. Manevi illet.*

Hasan Hilmî zehirlense seniñ ismiñ olur tiryâk
Bunuñ terki bize kaç'â haramdır yâ Resûla'llâh

2. zehirlendim:--di, --m

Kaside 87

Mısra: 5

*Toksik bir maddenin vücuda girmesi sonucu
vücudun normal fonksiyonlarının bozulması. II*

(Bağlamda) Çok fazla anlamında, manevi anlamda doyum noktasına ulaşmak.

Muhabbetle zehirlendim nedendir hacc naşib olmaz

Sözüm hakdır gözüm kaldı Ümmü'l-Kurā'da yâ Resûla'llâh

zehr:

1. zehr:

Kaside 145

Mısra: 3

İçine işlediği organı bozan ve öldüren madde.

Yılan sîretli düşmânlar süd içmezse zehr içsün
Südi inkâr iden kâfir Ebû Cehil'dir yâ Resûla'llâh

2. zehri:-i

Kaside 249

Mısra: 1

Ağu / zehir. II [tas.] Aşk yolunda çekilen sıkıntı / gam / keder.

Zehri vardır içildikçe duhânda yâ Resûla'llâh
Ezâ vardır meleklerle duhânda yâ Resûla'llâh

zehri virdi:

1. zehri virdi:--di-i

Kaside 268

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Zehir vermek, zehirlemek.

Zehri virdi kılıç çekdi hîyânet eyledi mel'ün
Sezâdır la'nete el-hak hezâr her dem yâ Resûla'llâh

zehr-i zakkumı:

1. zehr-i zaqqumı:-ı

Kaside 45

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

I. Zakkumgiller familyasından, iri ve gösterişli beyaz pembe çiçekler açan, çalı görünüşünde, boyu 5 metreyi bulabilen zehirli ağaççık, ağu ağacın zehri. II. Sigara içme bağlamında.

Duhâna mübtelâ oldu bu ümmet yâ Resûla'llâh
İçerler zehr-i zaqqumı ne millet yâ Resûla'llâh

zekât:

1. zekât:

Kaside 63

Mısra: 5

(Ar.) İslâm dininin beş şartından biri olarak, sâhip olunan ve belli bir miktarı aşan mal ve paranın yoksullara dağıtılması gereken kırkta biri ve bunun yoksullara dağıtılması işi.

Şıyâm ile zekât hakdır ganîler hacca gitmek farz
Cemâliñ Ka'be-i arza niyâzdır yâ Resûla'llâh

2. zekâtını:-ı, -n, -ı

Kaside 73

Mısra: 5

Müslümanlıkta, sahip olunan mal ve paranın kırkta birinin, her yıl sadaka olarak dağıtılmasını öngören İslâmın beş şartından biri.

Vaşiyyet eyleyüp didiñ zekâtını viriñ ümmet
Bulur rızkına ol vus'at buyurduñ yâ Resûla'llâh

zekî:

1. **zekîde:--de**

Kaside 180

Mısra: 2

Akallı.

Şerî‘at mürşid-i kâmil mürîde yâ Resûla‘llâh
Şerî‘at ‘ilimdir nâfi‘ zekîde yâ Resûla‘llâh

zemîn:

1. **zemîne:-e**

Kaside 52

Mısra: 9

Yeryüzü, dünya.

Hasan Hilmî zamân ehli zemîne mâlik olduça
Yıkar kabriñ yapar bir köşk bu a‘mâ yâ Allâh yâ
Resûla‘llâh

2. **zemîne:-e**

Kaside 59

Mısra: 5

Ar. Yeryüzü; dünya.

Kızındır Fâtıma ümmî zemîne âfitâb toğdı
Ehl-i beyti sevmeyen mel‘ûn Yezîd‘dir yâ
Resûla‘llâh

3. **zemîne:-e**

Kaside 75

Mısra: 13

Ar. Yeryüzü; dünya.

Zemîne eylediñ teşrîf Muhammed Muştafâ‘sıñ
sen

Cihâna âfitâb ismiñ reşîddir yâ Resûla‘llâh

4. **zemîn:**

Kaside 100

Mısra: 6

Yeryüzü.

Hasan Hilmî gönül kürsî okunmaz ehl-i ‘aşk dersi
Zemîn i âsumân ehl-i rızâya yâ Resûla‘llâh

5. **zemîndir:**

Kaside 104

Mısra: 4

Yer, taban.

Gelür deryâ-yı rahmet ol muhabbet âsumânından
‘Adın bahrında dil ehli zemîndir yâ Resûla‘llâh

6. **zemîne:-e**

Kaside 155

Mısra: 4

Dünya, alem, yeryüzü.

Semâ ehli sürür eyler cemâliñ yerde turduça
Zemîne rahmeti ravzañ türâbıñ yâ Resûla‘llâh

7. **zemînden:-den**

Kaside 159

Mısra: 3

Dünya, alem, yeryüzü.

Yeşil atlâs döşenmişdir zemînden ‘arş-ı a‘lâya
Şeherde seyr-i mi‘râcım namâzdır yâ Resûla‘llâh

8. **zemîninde:-i, -n, -de**

Kaside 213

Mısra: 5

*Bir şeyin üzerinde geliştiği, cereyan ettiği
ortam, yer.*

‘İbâdet dâne-i hikmet biterse dîn zemîninde
Hasan Hilmî ider ıṣṣâr muhabbet yâ Resûla‘llâh

9. zemîne:-e

Kaside 279

Mısra: 6

Ar. Yeryüzü; dünya.

Hasan Hilmî şîfât-ı zâtîñ ne ‘aynîdir ne ğayrîdir
Muhabbet mebd-e-i rahmet zemîne yâ Resûla’llâh

zemîn ehli:

1. zemîn ehli:

Kaside 128

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yerde yaşayanlar, insanlar.

Zemîn ehli zevâl bulmaz zamân âhîr zamân olsa
Medâr-ı ‘âleme rahmet Muḥammed yâ
Resûla’llâh

2. zemîn ehli:

Kaside 178

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yerde yaşayanlar, insanlar.

Yağar yağmur ‘inâyetdir şerî‘at âsumânından
Sürür eyler zemîn ehli vekâ‘il yâ Resûla’llâh

zemîn i âsumân:

1. zemîn i âsumân:

Kaside 283

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(zemîn ü âsumân) Yer ve gök.

Eger şerḥ eylesem derdim zemîn i âsumân ağlar
Ümîdim ḥabl-i Kur‘ân râ muṭâbık yâ Resûla’llâh

zemîn-i âsumân:

1. zemîn-i âsumân:

Kaside 40

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Gökyüzünün zemini II. Maddi alemde
yaşayan aşıklar.*

Zemîn-i âsumân ehl-i ḥaḳîkat Ḥaḳḳ’a ‘âşıḳdır
Ḥaḳîkat ḥaḳ şerî‘atdır şerî‘at yâ Resûla’llâh

zemîn-i ka‘beye:

1. zemîn-i ka‘beye:--y, --e

Kaside 343

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kabe'nin olduğu yer.

Zemîn-i Ka‘beye teşrîf idince yevm-i işneynde
Oḳundu mevlidiñ Aḥmed Muḥammed yâ
Resûla’llâh

zemîn-i kalbime:

1. zemîn-i kalbime:--im, --e

Kaside 92

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Âşığın kalbi.

Namâz yâ rûḥuma rahmet ğidâ mı yâ Resûla’llâh
Zemîn-i kalbime ḥikmet namâz mı yâ Resûla’llâh

zemzem:

1. zemzem:

Kaside 23

Mısra: 7

Ar. Kâ'be-i Muazzama kurbundaki maruf ve mübarek kuyunun suyu. (Filas! çok su manasındadır).

Ey Hasan Hilmî o zemzem ehl-i 'aşka eş-şalâ
Lebbeyk 'Arafât tağıdır yâ Resûla'llâh göñül

2. zemzemi:

Kaside 169

Mısra: 3

Kâbe yakınında bulunan bir kuyunun Müslümanlarca kutsal sayılan suyu, zemzem suyu.

Medîneñ bâb-ı rahmetdir şefâ' at zemzemi kabriñ
İçer 'âşık muhabbetle seherde yâ Resûla'llâh

3. zemzem:

Kaside 303

Mısra: 5

(Ar.) Kâbe yanındaki meşhur kuyudan çıkan kutsal su.

Hasan Hilmî içer zemzem lebiñ mîz-âb-ı
rahmetden

Yüzüñ kıble kaşın rûkn-i Yemânî yâ Resûla'llâh

zemzem-i hikmet:

1. zemzem-i hikmet:

Kaside 65

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İlim zemzemi, kaynağı. (Zemzem suyu bağlamında).

Ezel 'aşânıdır 'âşık kı içsün zemzem-i hikmet
Şular gibi taşup şimdi köpürdüm yâ Resûla'llâh

zemzem-i ma'nâ:

1. zemzem-i ma'nâ:

Kaside 219

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hakikatin zemzemi (Durmayan kaynayan zemzem suyuna ithafen).

Muhabbet Cebel-i 'Arâfat 'aşk zemzem-i ma'nâ
İçer kanmaz okur lebbeyk tefeyyüz yâ Resûla'llâh

zer:

1. zer:

Kaside 115

Mısra: 6

Altın.

Ta'aşşuk ümmetindendir Hasan Hilmî okursa
hasbî

Muhabbet sîm u zer kâfi şefâ' at yâ Resûla'llâh

zerre:

1. zerre:

Kaside 20

Mısra: 9

Zerre, çok küçük.

Cemâliñ zerre izhâr kıl cefâ gitsün şafâ gelsün
Mürîd mürşid 'âyân olsun nakşibendim yâ
Resûla'llâh

zevâl bulmaz:

1. zevâl bulmaz:--maz

Kaside 128

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yok olmak, ortadan kaybolmak, batmak.

Zemîn ehli zevâl bulmaz zamân âhîr zamân olsa

Medâr-ı ‘âleme rahmet Muḥammed yâ

Resûla’llâh

zevk:

1. zevki:-i

Kaside 7

Mısra: 5

Eğlence, eğlenti, cümbüş. II Manevi haz.

Ezelde vuşlatıñ zevki gelince ḥâtıra bir dem

Vücûdum t̄arumâr itdi ḥabîrsin yâ Resûla’llâh

2. zevkim:-im

Kaside 150

Mısra: 4

Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu, haz.

Şafa içün uyup nefse nikâhı eyledim şer‘en

Yağar yağmur gibi zevkim belâdır yâ Resûla’llâh

3. zevkidir:--i, --dir

Kaside 191

Mısra: 2

Tat, beğeni, haz.

Hevesdârım ‘aşk bağım âhîret yâ Resûla’llâh

Yigitlik zevkidir aşl-ı ‘ibâdet yâ Resûla’llâh

4. zevkidir:--i, --dir

Kaside 252

Mısra: 6

Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu, haz.

Kaşîdeñ şerḥ ider ‘âşık Ḥasan Ḥilmî muḥabbetle

Muḥabbet zevkidir âl-i ‘abâda yâ Resûla’llâh

5. zevki:-i

Kaside 304

Mısra: 5

Duygu, haz.

Mücâhid ‘ilminiñ zevki Ḥasan Ḥilmî yazar na‘tın

Anıñçün çekdiğim firḫat belâsı yâ Resûla’llâh

6. zevkini:-i, -n, -i

Kaside 308

Mısra: 1

Haz, keyif, mutluluk.

Cihâdın zevkini ârzü iderdim yâ Resûla’llâh

‘İbâdetde bulup anı sevindim yâ Resûla’llâh

7. zevkidir:--i, --dir

Kaside 336

Mısra: 2

I. Tat, beğeni, haz. II. (tas.) İlâhî tecellîlerin müşâhedesinden dolayı ârifin kalbinde hâsıl olan idrak ve bu hâlin verdiği haz.

Muḥabbet fikridir ‘ayn-i ḥayâtım yâ Resûla’llâh

O ḥikmet zevkidir nûr-ı şalâtım yâ Resûla’llâh

zevk eylemez:

1. zevk eylemez:--mez

Kaside 125

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Zevk, safâ etmek, eğlenmek.

Marîzem rāḥatım yokdur yatarsam yâ Resûla’llâh

Gönül zevk eylemez ḥasta gezersem yâ

Resûla’llâh

zevk i şafâ eyler:

1. zevk i şafâ eyler:--r

Kaside 117

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

(Zevk ü şafâ) Eğlenmek, keyif sürmek. II
(tas.) Gönlün ilahî haz ve ikrama kavuşması.

Hasan Hilmî tevekküldür kanâ'at küşesin bekler
Gönlül zevk i şafâ eyler mücevher yâ Resûla'llâh

zevk olmaz:

1. zevk olmaz:--maz

Kaside 120

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Keyif almak, güzel tat almak.

Nihâyet zevk-i cismânî anıñ fevkinde zevk olmaz
Cemâli vuşlat-ı zevke nikâhdır yâ Resûla'llâh

zevk-i cismânî:

1. zevk-i cismânî:

Kaside 120

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bedensel zevkler.

Nihâyet zevk-i cismânî anıñ fevkinde zevk olmaz
Cemâli vuşlat-ı zevke nikâhdır yâ Resûla'llâh

zevk-i ehlu'llâh:

1. zevk-i ehlu'llâh:

Kaside 158

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah dostlarının zevki.

'İbâdet zevk-i ehlu'llâh n'ider emlak-ı dünyâyı
Cehennemden 'ubûr eyler gayûrdur yâ
Resûla'llâh

zevk-i ruhânî:

1. zevk-i ruhânî:

Kaside 81

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Manevi, ruha ait zevk.

Muhabbet bâde-i sübhân yetişdir zevk-i ruhânî
Şarâb-ı kevşere 'atşân sürüldi yâ Resûla'llâh

zevk-i zemînde:

1. zevk-i zemînde:--de

Kaside 205

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Zevk alınan yer. II (tas.) İlâhî tecellîlerin
müşâhedesinden dolayı ârifin kalbinde hâsıl olan
idrak ve bu hâlin verdiği haz.

Muhabbet yaksa nefsanî gönülde yâ Resûla'llâh
Yeşil otlar biter zevk-i zemînde yâ Resûla'llâh

zevkini tuymaz:

1. zevkini tuymaz:--maz

Kaside 143

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Zevk almak, hazzetmek.

Namāzın zevkını tuymaz kıllarsa kalbi gāfildir
Namāz mey-hāne-i ‘aşkıñ şuyumdur yā
Resūla’llāh

zī selem:

1. zī selem:

Kaside 186

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Hız. Muhammed'in hicret esnasında
kullandığı yol, zi-selem vadisi. II Arap
edebiyatında sevgilinin yaşadığı düşünülen hayali
ülke.*

Muhabbet misk-i minber zī Selem mi yā
Resūla’llāh
Gönül dertli keder tutmaz elem mi yā Resūla’llāh

zibāca:

1. zibāca:

Kaside 230

Mısra: 6

Güzel, güzelce.

Hasan Hilmī muhabbet nūr gönül nūruñ ‘alā
nūrdur
Cihānı nūra garķ eyler zibāca yā Resūla’llāh

zihin:

1. zihinde:--de

Kaside 234

Mısra: 5

Hāfıza, bellek.

Hasan Hilmī gönül hāfız zihinde süre-i Yāsin
Sevābı cümle mevtāya sereyāndır yā Resūla’llāh

zikr:

1. zikri:-i

Kaside 42

Mısra: 8

*Tespihle ya da farklı biçimlerde Allah'ın
isimlerini söyleme, Allah'ı anma.*

Cemālu’llāh müsāvīdir seniñ ism-i şerīfñle
Anıñçün ‘aşkıñ zikri vişāldır yā Resūla’llāh

2. zikriñ:-iñ

Kaside 75

Mısra: 8

Anma, söyleme, sözünü etme.

Ṭulū‘ eyler seniñ ismiñ bedestān-ı hidāyetde
Seniñ zikriñ ziyāsına sebebdır yā Resūla’llāh

3. zikrim:

Kaside 159

Mısra: 1

*Tespihle ya da farklı biçimlerde Allah'ın
isimlerini söyleme, Allah'ı anma.*

Mürīdim zikrim Allāh Allāh’dır yā Resūla’llāh
Ḥaķıķat mürşidim Ḳul huve’llāhdır yā Resūla’llāh

4. zikri:-i

Kaside 276

Mısra: 6

Allah'ı anmak; ibadet ile meşgul olmak.

Sarā-yı vaḥdetiñ pervānesi şādık Hasan Hilmī
Dilinde zikri fikri el-mededdir yā Resūla’llāh

5. zikridir:--i, --dir

Kaside 336

Mısra: 4

Sözünü etme, ismini söyleme, anma.

Kebā'ir ehlidir anlar okurlar tevbeler dersin
Cemāliñ zikridir fevz i necātım yâ Resûla'llâh

zıkr ider:

1. zıkr ider:

Kaside 58

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah'ın isimlerini (esmâ-yı hüsnâyı)

söylemek sûretiyle yapılan ibâdet.

Bilinmez şüretâ İslâm lisānen zıkr ider tevḥîd
Mu'allim münkiri âḫir zamāndır yâ Resûla'llâh

zıkr-i subḥānî:

1. zıkr-i subḥānî:

Kaside 103

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Allah zikri.

Muḥabbet bâbı fi'l-vâḳi' belâdır fetḥ-i ebvâbı
Mu'înim zıkr-i subḥānî kefâdır yâ Resûla'llâh

zıkrini idince:

1. zıkrini idince:

Kaside 69

Mısra: 31

Kelime Tipi: -

*Allah'ın adını anmak suretiyle ibadet etmek,
hatırlamak.*

İdince zıkrini Âdem nidâ geldi ki 'afv itdim
Didi Âdem ki ben ni'tdim şefâ'at yâ Resûla'llâh

zıkr-ü fikrindir:

1. zıkr-ü fikrindir:

Kaside 255

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(zıkr-i fikr) Fikrinin zikri. II Hz.

*Muhammed'in düşüncelerini zikretmek,
dualarında onun düşüncelerini dile getirmek.*

Du'â eyler Ḥasan Ḥilmî murâdı zıkr-ü ü fikrindir
Ḥużūr-ı tuḥfe-i şâha ğazeldir yâ Resûla'llâh

zindân:

1. zindân:

Kaside 109

Mısra: 5

Hapishane. II Dünya.

Cihân fânî 'aceb zindân 'azâb eyler bize şeyṭân
Güler dostuñ cehennemde yanarken yâ
Resûla'llâh

zındık:

1. zındık:

Kaside 91

Mısra: 6

*Allah'a ve âhirete inanmayan kimse, dinsiz;
Mani'nin, Zerdüşt dinini yanlış yorumlayıp Zend
diliyle ortaya koyduğu esaslara inanan kimse.*

Bilür sırrı refîkimdir baña imdâd ider şıddık
Bu sırra ırmeyen zındık ḥafîfdır yâ Resûla'llâh

zînet:

1. **zīnetī:-i**

Kaside 126

Mısra: 2

Sūs, güzellik.

Şerī'atla şeref bulur kaḍāyā yā Resūla'llāh
Bu dīniñ zīnetī kaḍī Süreyyā yā Resūla'llāh

2. **zīnet:**

Kaside 319

Mısra: 3

(Ar.) Sūs.

'Aceb zīnet mümeyyizdir karanfil bağçesin
gezdin
Menefşe boynunı egmiş şadākān yā Resūla'llāh

zī-rūh:

1. **zī-rūḥuñ:-uñ**

Kaside 209

Mısra: 1

Ruhlu, canlı, hayatlar.

Mekānı cümle zī-rūḥuñ mekākīr yā Resūla'llāh
Bunı taşdıķ iden cümle ekākīr yā Resūla'llāh

zī-sa'ādet:

1. **zī-sa'ādet:**

Kaside 190

Mısra: 4

Saadet sahibi.

Ḥayātūñ tuḥfe-i rahmet memātūñ müjde-i ḥikmet
Ne devlet zī-sa'ādet bir dīvāndır yā Resūla'llāh

zī-selem:

1. **zī-selem'den:--den**

Kaside 192

Mısra: 1

*Arap edebiyatında sevgilinin yaşadığı
düşünülen hayali ülke.*

Muḥabbet şimşegi çaķdı Zī-selem'den yā
Resūla'llāh
Bu 'aşk yelleri esdi Cebel-i Nūr'dan yā
Resūla'llāh

2. **zī-selem'den:--den**

Kaside 207

Mısra: 1

*Arap edebiyatında sevgilinin yaşadığı
düşünülen hayali ülke.*

Selām geldi Zī-selem'den yā Resūla'llāh
Seher vakti ta'āmıdır zū'n-ni'amdan yā
Resūla'llāh

zīyā:

1. **zīyāsı:-sı**

Kaside 41

Mısra: 4

Işık, nur, aydınlık, parlaklık.

Muḥabbet yāğ-ı kandilde yaķarsa Ka'betu'llāh'da
Zīyāsı Ka'be'ye pürhān degil mi yā Resūla'llāh

2. **zīyā:**

Kaside 62

Mısra: 7

Işık, aydınlık, parlaklık.

Açılmış pencere kalbde zīyā ister Ḥasan Ḥilmī
Vücūdī nūra ğarķ olsun zīyā vir yā Resūla'llāh

3. **ziyā:**

Kaside 62

Mısra: 8

(Ar.) Parlaklık, aydınlık.

Açılmış pencere kalbde ziyā ister Ḥasan Ḥilmī
Vücūdī nūra ğarķ olsun ziyā vir yā Resūla'llāh

4. **ziyāsı:-sı**

Kaside 71

Mısra: 8

(Ar.) Parlaklık, aydınlık.

Yanar kalbimde 'aşk mumı cihānı pür-ziyā eyler
Ḥayāt-ı bākīyi söyler ziyāsı yā Resūla'llāh

5. **ziyāsına:--sı, --n, --a**

Kaside 75

Mısra: 8

Ar. Parlaklık, aydınlık.

Ṭulū' eyler seniñ ismiñ bedestān-ı hidāyetde
Seniñ zikriñ ziyāsına sebebdır yā Resūla'llāh

6. **ziyāsı:-sı**

Kaside 149

Mısra: 12

(Ar.) Parlaklık, aydınlık.

Ḥasan Ḥilmī kuluñ kemter muḥabbet şemsini
göster
Ziyāsı kalbe düşdükçe vezirdir yā Resūla'llāh

7. **ziyādır:-dır**

Kaside 195

Mısra: 1

(Ar.) Işık, aydınlık, parlaklık.

Muḥabbet ḥāne-i kalbde ziyādır yā Resūla'llāh
Ma'āza'llāh muḥālif söz riyādır yā Resūla'llāh

8. **ziyāsı:-sı**

Kaside 202

Mısra: 4

Işık, nur, aydınlık, parlaklık.

Muḥabbet ma'nevī dilde güneş fi'l-meşel gökde
Ziyāsı kalbe düşdükçe ḥakemdir yā Resūla'llāh

9. **ziyādır:-dır**

Kaside 300

Mısra: 4

(Ar.) Işık, aydınlık, parlaklık.

Cihādı rāh-ı 'aşkıñda akarsa katre-i 'aynım
Şeb-i zulmetde kaldıkça ziyādır yā Resūla'llāh

10. **ziyāsına:--sı, --n, --a**

Kaside 320

Mısra: 2

Ar. Parlaklık, aydınlık.

Muḥabbet 'ilmi kalbimde ziyāde yā Resūla'llāh
Mişāl olmaz ziyāsına güneşde yā Resūla'llāh

ziyāde:

1. **ziyāde:**

Kaside 246

Mısra: 2

(Ar.) Fazla, çok.

Kemāle şarf ider noķşānını 'ābid 'ibāda yā
Resūla'llāh

Muḥabbet rahmetiñ olsun ziyāde yā Resūla'llāh

2. **ziyāde:**

Kaside 275

Mısra: 4

(Ar.) Fazla, çok.

Bu bâğın bülbülü pervâz iderse seyr-i gülzâra
Kânâ'at Kâf'ına konmaz ziyâde yâ Resûla'llâh

3. ziyâde:

Kaside 320

Mısra: 1

(Ar.) Fazla, çok.

Muhabbet 'ilmi kalbimde ziyâde yâ Resûla'llâh
Mişâl olmaz ziyâsına güneşde yâ Resûla'llâh

ziyâfet:

1. ziyâfet:

Kaside 223

Mısra: 1

Şölen, davet.

Ziyâfet sofrâ-i dîn-i mübîndir yâ Resûla'llâh
'İbâdet etmegi hâble'l-metîndir yâ Resûla'llâh

2. ziyâfet:

Kaside 305

Mısra: 2

Misafiri yedirip içirme, şölen, davet.

Cihâdın dilde mihmân-ı kirâmı yâ Resûla'llâh
Ziyâfet cenginiñ sensiñ imâmı yâ Resûla'llâh

ziyâlan-:

1. ziyâlansun:--sun

Kaside 69

Mısra: 37

Aydınlanmak.

Bu gün hamd u şenâ olsun sekiz cennet
ziyâlansun
Sülâlem cennete gelsün şefâ'at yâ Resûla'llâh

ziyân:

1. ziyânı:-ı

Kaside 303

Mısra: 4

Zarar, maddi ve manevi kayıp.

Bakılsa bu'l-'aceb ser-mâyesiz bir cenk-i bî-'irfân
Bu cenk bâzârının yokdur ziyânı yâ Resûla'llâh

ziyân gelmez:

1. ziyân gelmez:--mez

Kaside 73

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Zarar gelmek. Kötülük gelmek; maddî kayba uğramak.

Vaşiyyet eylediñ didiñ Yehūdî'den Naşārâ'dan
Şakıñ korkmañ ziyân gelmez buyurduñ yâ
Resûla'llâh

ziyâret:

1. ziyâret:

Kaside 14

Mısra: 3

Dua etmek, istekte bulunmak gayesiyle kutsal
yerlere, bir kabre, bir türbeye gitme, bir yeri
görmeye gitme, görüşme.

Vücûd yerde gönül gökde ziyâret ravzası kalbde
Haber vir ravza-i bâbın açarsan yâ Resûla'llâh

2. ziyâret:

Kaside 160

Mısra: 4

Bir kimseyi veya bir yeri görmeye gitme.

Derûn-ı Ka‘be‘i tahtîr iden ‘âdil şerî‘atdır
Ziyâret ehl-i îmâna eṭa‘nâ yâ Resûla’llâh

ziyâret eylerem:

1. ziyâret eylerem:--r, --em-r, -em

Kaside 27

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ziyaret etmek, görmeye gitmek; yakınlık ve ilgi göstermek.

Vücûdum ravza-i kabriñ hayâliñ kalbde
medfûndur

Ziyâret eylerem her dem türâbı yâ Resûla’llâh

ziyâret eylesün:

1. ziyâret eylesün:--sün

Kaside 43

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ziyaret edilen yer, mezar. (Hz. Muhammed bağlamında).

Göñül arzû ider el-ân ziyâret eylesün ravzañ
Kuşandı bak kılıç kalkan kabûl it yâ Resûla’llâh

ziyâret idenler:

1. ziyâret idenler:--en, --ler

Kaside 296

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bir kişiyi veya bir yeri görmeye gitmek.

Hasan Hilmî nice mahrûm kalur ‘âşık civârında
İdenler ravza-i pâkî ziyâret yâ Resûla’llâh

zücâce:

1. zücâce:

Kaside 230

Mısra: 1

Sırça, cam, şişe.

Muhabbet kudreti billûr zücâce yâ Resûla’llâh
Yanar par par kanâdilde serâce yâ Resûla’llâh

zuhûr:

1. zuhûr:--ı

Kaside 45

Mısra: 7

Ar. Zâhir olmak, meydana çıkmak, belli olmak.

Zuhûrî üç yüz on sekizdir ki geçdi Nüh tûfânı
Bu millet oldı tuğyânî ne kısmet yâ Resûla’llâh

2. zuhûruñ:--uñ

Kaside 101

Mısra: 2

Ortaya çıkmak, belirtmek. İl Doğmak (Hz. Muhammed'in doğması bağlamında).

Vücûduñ rahmet-i kevn u mekândır yâ

Resûla’llâh

Zuhûruñ bâ‘is-ü emn u emândır yâ Resûla’llâh

3. zuhûruñ:--uñ

Kaside 247

Mısra: 1

Ortaya çıkmak, belirtmek. İl Doğmak (Hz. Muhammed'in doğması bağlamında).

Zuhûruñ ‘ayn-ı rahmetdir cihâna yâ Resûla’llâh

Ezelde dîde-i bahtım güşâde yâ Resûla’llâh

4. zühürüñ:-uñ

Kaside 291

Mısra: 1

Ortaya çıkmak, belirtmek. İl Doğmak (Hz. Muhammed'in doğması bağlamında).

Zühürüñ sırrıma nūr-ı beşerdir yâ Resûla'llâh
Yüzüñ şems u kamer mâh u melekdir yâ
Resûla'llâh

5. zühürüñ:-uñ

Kaside 292

Mısra: 1

Ortaya çıkmak, belirtmek. İl Doğmak (Hz. Muhammed'in doğması bağlamında).

Cihâna 'ayn-i rahmetdir zühürüñ yâ Resûla'llâh
Risâlet necm-i devletdir şuhûduñ yâ Resûla'llâh

zühür eyler:

1. zühür eyler:--r

Kaside 209

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Doğmak, açığa çıkmak, görünmek.

Oğur tevḥīdi remz eyler Ḥasan
Ḥilmî mudakḳıḳdır
Zühür eyler ḥaḳâyıḳler meşâdır yâ Resûla'llâh

zühür itdi:

1. zühür itdi:-di

Kaside 34

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ortaya çıkmak, belirtmek.

Zühür itdi beni'l-eşfer mu'ayyen yâ Resûla'llâh
Ḳıyâm itdi beni'l-İşḫâḳ mübeyyen yâ Resûla'llâh

zülâl-i âb-ı hayvândan:

1. zülâl-i âb-ı hayvândan:-i

Kaside 48

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ölümsüzlük suyunun güzelliği, saflığı.

Şu ile ḳahve ḳarışınca bakarsan bevl-i beygirdir
Zülâl-i âb-ı hayvândan hediye yâ Resûla'llâh

zü'l-cenâh:

1. zü'l-cenâheyyendir:-dir

Kaside 1

Mısra: 5

İki kanat.

Uçar ümmetleri anıñ tıyûrı zü'l-cenâheyyendir
Ṭarîḳ-i nūr-ı Ḳur'ân'dır gönüller 'arş-ı rahmânî

zü'l-fettâh:

1. zü'l-fettâh:

Kaside 34

Mısra: 15

*Ar. Kullarının kapalı işlerini açan
Cenabıhak: fettâh-ı kerîm.*

Bi-emri'llâh şerî'atla bi-izni'llâh zü'l-Fettâh
Bi-ḥamdı'llâh Ḥasan Ḥilmî müessir yâ
Resûla'llâh

zulmet:

1. **zulmeti:-i**

Kaside 122

Mısra: 1

Gafllet, manevi karanlık.

Yaratdı zulmeti Allāh ‘ademde yā Resūla’llāh

Görindi nūr-ı zātıdır cesedde yā Resūla’llāh

zü’l-minen:

1. **zü’l-minenden:--den**

Kaside 207

Mısra: 6

İyilik ve bağış sahibi (Allah).

Hasan Hilmī gönül dertli muhabbet derdi pek tatlı

Muhib seccādei serdi zü’l-minenden yā

Resūla’llāh

zulüm:

1. **zulümdür:--dür**

Kaside 148

Mısra: 6

Eziyet, cefa, kötü muamele.

Hasan Hilmī okur hikmet ledünni hıvāce-i

Hak’dan

Hayatı vakti fevt itse zulümdür yā Resūla’llāh

zulümkār ehlidir:

1. **zulümkār ehlidir:--dir**

Kaside 310

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Zulüm edenler, başkalarına eziyet edenler.

Zulümkār ehlidir anlar namāzı terk ider kılmaz

Günāh deryāsına talmış girize yā Resūla’llāh

zümre-i a‘mā:

1. **zümre-i a‘mā:**

Kaside 80

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gözü görmeyen topluluk. II (Bağlamda) Ne yapacağını bilemeyen, rehber ihtiyacı olan topluluk.

Bu gün hicret günü geldi meded kıl yā Resūla’llāh

Muhācir zümre-i a‘mā delil ol yā Resūla’llāh

zümre-i ‘uşşāk:

1. **zümre-i ‘uşşāk:**

Kaside 333

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşıklar topluluğu.

Oķunsa nām-ı na’tiñ zümre-i ‘uşşāk lisānında

Melek gökde beşer yerde semi’dır yā Resūla’llāh

zü’n-ni‘am:

1. **zü’n-ni‘amdan:--dan**

Kaside 207

Mısra: 2

Nimetler sahibi; nimet veren Allah.

Selām geldi Zī-selem’dan yā Resūla’llāh

Seher vakti ta‘āmıdır zü’n-ni‘amdan yā

Resūla’llāh

BÖLÜM IV

Dizine Dahil Edilmeyen Manzumeler

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

- 1 İn ne necm'est u ne reml'est u ne h'āb
Vahy-i Hāḡ ve'llāhu a'lemu bi's-sevāb

Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilātün Fā 'ilün

- 1 Her dū 'ālem pādīşāh-ı 'Abdu'l-ḡadir'est
Server-i evlād-ı 'ālem şāh-ı 'Abdu'l-ḡadir'est
- 2 Āfitāb māh-tāb 'arş kürsī vü ḡalem
Nūr-ı ḡalb ez-nūr-ı a'zam şāh-ı 'Abdu'l-ḡadir'est

Faḡl-ı Fī-Tārīḡi'l- Muşannif Beyne Leke'l-İhvān Min-Aḡvālī'l-İnsān Mütevelliden 'An ḡarye-i Küllüvī Bi-cemā'at-ı Şalmān ḡazā-i ḡaşḡöy Sancāḡ-ı Edirne

Fā 'ilātün Fa 'ilātün Fa 'ilātün Fā 'ilün

- 1 Biñ iki yüz seksen altı hicret-i taḡşīlimiz
Rūmeli'ni Rūma terk itdik vaḡandır aḡlımız
- 2 Sancāḡ-ı Edirne andan ḡazā-i ḡaşḡöy
ḡarye-i Şalmān cemā'at-ı Güllüvī mevlüdimiz
- 3 Sinnimiz on beş olunca 'aşḡ-ı Mevlā 'aḡlımı itdi cünün
ḡıl bizi faḡlñla memnün ey bizim Allāh'ımız

- 4 Gice gündüz hasretinden kalbimiz sevdā çeker
Mālī mülki terk idüp haḳ saña ikrārımız
- 5 Karyemizde küfli taşlar hem ağaçlar şāhidim
Rūz-ı maḥşer şāfi‘i ol Resūlu’llāhımız
- 6 Ğaflet ile geçdi günler ‘aqlımız irmez iken
Nev-civānlık bir sa‘ādet şimdi çok pişmānımız
- 7 Gönlümüz güllerde gezdi bir vakit ol karyede
Dertliyem gel bir devā kıl ey bizim Hallāk’imiz
- 8 Şems-i ‘aşkıñ āsumānı re‘şime bir sāyebān
Dū-cihānı nūra garḳ eyler budur fermānımız
- 9 Haḳḳ-ı hayvān haḳḳ-ı kāfir haḳḳ-ı komşu haḳḳ-ı Haḳ
Böyle yazdık ‘arz-ı ḥālī şāhādır ḥācātımız
- 10 Bilmedik nisyānda itdik kimseyi incitmedik
Mağfired eyler kerīmdir ol bizim Ğaffār’ımız
- 11 Haḳḳ-ı üstāz hem hūḳūḳ u haḳḳı varsa vālideyn
Bir du‘ādır ‘ālem içre sevgili aḥbābımız
- 12 Hüsni-zannım kendime yok nefsimiñ ‘işyānı çok
Raḥmetiniñ ḥaddi yok lā taḳneṭü ĵmānımız
- 13 Kāmiliñ aṣl-ı nişānı kendine bulmak ḳuşūr
Kimseye noḳsānı virmez böyledir irşādımız
- 14 Babam Ferḥād du‘ā ister baña oğlum oḳu raḥmet
Anıñ rūḥı ki şād olsun oḳundūḳça kitābımız
- 15 Beni taḥşile gönderdi virirdi dürlü ni‘metler
Ki benden aña baḥşişler du‘ādır yādigārımız

- 16 Du‘ā itdi didi oğlum ki dāreynde ‘aziz ol sen
İ‘āne eyledi Allāh hidāyet oldı ‘ilmimiz
- 17 Anam Hazāl hānım ağlar ne şefkatlü haqıkatlü
Helāl olsun emeklerim du‘adır ber-güzārımız
- 18 Helāl itdi baña haqqıñ didi kat kat helāl olsun
Benim ‘ömrüm seniñ olsun mu‘arrā ol mekānımız
- 19 Seni Mevlā’ya ey oğlum emānet eyledim li’llāh
Haqıkat aḥfezu’l-huffāz olan ol pādīşāhımız
- 20 Bi-ḥamdi’llāh du‘ā aldık bu gün İslāmbol’a geldik
Okuduk hem du‘ā itdik yazıldı ‘arşa nāmımız
- 21 Ḥased itmem kibir bilmem münāfıqdan müberrāyım
Gücenmem beni zemitse bilür perverdigārımız
- 22 ‘Ayıbdır mü‘mine mü‘min muḥālif şer‘a buğz itmek
Bilür esrār-ı ‘uşşākı ikrār ider ĵmānımız
- 23 Ğarībem ğurbete düşdüm mihmān Ḥālīdīn-i Zeyd
Şefi‘im Eyyūbe’l-Enşārī pek güzel sultānımız
- 24 Bāreke’llāh vaşf olunmaz böyle bir ‘ālī maḳām
Ravza-i Daru’s-Selām’dır böyledir taşdıķımız
- 25 On sekiz yıl Fātīḥ-i Sultān’da taḥşil eyledim
Rāḥ-ı ‘aşķda at sürerdim böyledir taḳdīrimiz
- 26 Ḥālımız dā‘im tevażzu‘ ḥāk ile yeksān gibi
Ben gibi ‘aciz kūla imdād ider Allāh’ımız

- 27 Ey Hasan Hilmî oku âmentü bi'llâh dersini
Hak risâlet Kûl hüve'llâhu * ahad burhânımız

Na't-ı şerîf 'ale'n-nebiyyî şalla'llâhu ta'âlâ 'aleyhi ve sellem

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Şefâ'at isterem senden kerem kıl yâ Resûla'llâh
Hidâyet isterem Hak'dan 'atâ kıl yâ Resûla'llâh
- 2 Du'â eyler murâd ister Muhammed ümmetindendir
Atasına babasına şefî' kıl yâ Resûla'llâh
- 3 Dahı üstâzına dâ'im muhabbet eylemek vâcib
Bu üslûbı muhabbetle şerîf kıl yâ Resûla'llâh
- 4 Bu na'tı söyleyen 'âşık Hasan Hilmî günâhkârdır
Zünûbuñ 'aybı maşşerde setr kıl yâ Resûla'llâh

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Dört buçuk yıl 'ileti çekdikçe dermân gelmedi
Her devânın aşlı mevtdir dünyâda kimse kalmadı
- 2 Biñ yıl 'ömrün olsa bi'l-farz 'âkıbet mevt muntazır
Kabri cennetdir Celâleddin 'ömr zevki sürmedi

*** 27b Kûl Huve'llâh “ De ki o Allâh (birdir.)” قُلْ هُوَ اللَّهُ İhlâs 112:1

Na‘t-ı şerif ‘ale’n-nebiyyi şalla’llāhu ta‘ālā ‘aleyhi ve sellem

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Gözüm nûrı sürûrumdur Muḥammed yâ Resûla’llāh
Göñül feyzi ezel kârı mü‘ebbed yâ Resûla’llāh
- 2 Tecellî bâğ-ı Aḥmed’den tevellüd eyledi oğlum
Celāle’d-dîn ḳodum ismiñ mu‘abbid yâ Resûla’llāh
- 3 Ḥasan Ḥilmî yazar remzi Celāle’d-dîn şerḥ eyler
Emānet eyledi Ḥaḳḳ’a muvaḥḥid yâ Resûla’llāh

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Raḥmetu’llāh mağfîret Gül’izârım ḳandadır
Aç gözün ‘ibretle baḳ Gül’izâr kızım toprakdadır
- 2 Bâğ-ı cennet güllerinden iki gül ekdim yire
Cennet-i a‘lâda raḥmet güllerinden devşirem

SONUÇ

Bu çalışmayla XIX. yüzyıl divan şairlerinden olan Hasan Hilmi Edirnevî'nin divanı TEBDİZ projesi kapsamında incelenmeye çalışılmıştır. Çalışma sonucunda 343 na't anlamlandırılmıştır. TEBDİZ sistemine yüklenmeyen 2 na't, 1 manzum biyografi, 3 Farsça beyit ve 2 mersiye ise ayrı bir başlık altında transkribe edilmiş şekilde verilmiştir. Çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde XIX. yüzyılın hem tarihî hem de edebî durumundan kısaca bahsettikten sonra şairin hayatı, eserleri, edebî kişiliğinden bahsedilmiştir. Hasan Hilmî ile ilgili hiçbir kaynakta bilgi bulunmaması ve sadece eserinin içinde bulunan, kendi hayatını anlattığı 27 beyitlik manzumeden ve diğer eserlerinden hayatını öğrenmemiz bu konuda ne yazık ki bizi sınırlandırmıştır.

İkinci bölüm ise incelemeye ayrılmıştır. Eserin muhtevası değişik yönleriyle ele alınarak hem eser daha yakından tanıtılmaya çalışılmıştır hem de Hasan Hilmî'nin şiir dünyasına biraz daha ayrıntılı bakılmıştır.

Üçüncü bölümde ise çalışmamızın da asıl konusu olan sözlük kısmı yer almaktadır. Sözlük oluşturulurken ilk önce kurallara uygun olacak şekilde eserimiz TEBDİZ sayfasına yüklenmiştir. Daha sonra da bütün sözcüklere bağlama göre anlamlar verilmiştir. Çalışma yapılırken TEBDİZ sayfasında halihazırda bulunan anlamlar eserdeki sözcüğe uygunsa anlamlar doğrudan eşleştirilirken anlamı bulunmayan sözcükler ise tarafımızca anlamlandırılmıştır.

Dördüncü bölümde ise TEBDİZ sistemine yüklenmeyen sadece transkribe edilmiş şekilde verilen manzumeler yer almaktadır.

TEBDİZ projesinin en önemli yanlarından birisi de şüphesiz şairin anlam dünyasına daha derinden bakma fırsatı sağlamasıdır. Hangi sözcüğü hangi anlamda kullandığı, edebî sanatları kullanmakta ne kadar usta olduğu, döneminin dil özelliklerini hangi ölçüde yansıttığı gibi birçok konuyu ayrıntılarıyla inceleme fırsatını sunmaktadır. Hasan Hilmi özelinde düşünersek mutasavvıf bir şair olan Hasan Hilmi, şiirlerini anlaşılır bir dille yazmıştır. Didaktik tarzda yazılan eserde sadece tasavvufî konular işlenmemiş bazen güncel, toplumsal, ahlakî konulara da değinilmiştir. Hasan Hilmi her ne kadar medrese

eğitimi almış bir şair olsa da şiirlerini sadece öğreti amacıyla yazdığı için sanat kaygısı gtmemiştir. şiirlerinin teknik açıdan zayıf olması özellikle de aruzu uygulamada kusur sayılan hatalar yapması bu durumun en önemli göstergeleridir.

Edebiyatımıza, kültürümüze, tarihimize çok büyük katkılarının olacağına , bundan sonraki süreçte bu alanda araştırma yapacak bilim insanlarımıza çok büyük kolaylıklar sağlayacağına inandığımız TEBDİZ projesine biz de küçük de olsa bir katkıda bulunmaya çalıştık.

KAYNAKÇA

- Armaoğlu, F. (2013). *19. Yüzyıl Siyasî Tarihi*. İstanbul: Timaş.
- Devellioğlu, F. (1996). *Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Sözlük*. Ankara: Aydın.
- Dilçin, C. (2013). *Yeni Tarama Sözlüğü*. Ankara: TDK.
- Ege, H., Dalcı, O. ve Gündüz, İ. (1981). *Miftahu'l-Arifîn (Tarikat ehlinin el kitabı)*. İstanbul: Şelale.
- Ekici, H. (2010). *Hasan Hilmî Edirnevî Dîvânı (İnceleme-Metin)*. (Tez No. 387649) [Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ekici, H. (2018). Hasan Hilmî Edirnevî Dîvânı ve Dîvânında Ayet İktibasları. *Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(35), 621-644. <https://doi.org/10.21550/sosbilder.399243>
- Ekici, H. (2022). Hasan Hilmî'nin Necâtü'l-Ebeveyn Risalesi. *Zamana Yazılar* içinde Ankara: İksad.
- Ekici, H., & Taş, B. (2022). *Hasan Hilmî ve Münzevî Risâlesi*. Ankara: Sonçağ.
- Gündoğdu, R., Adıgüzel, N. ve Önal, E. Faruk. (2011). *Kâmûs-ı Türkî*. İstanbul: Çağrı.
- İsen, M., Horata, O., Macit, M., Kılıç, F. ve Aksoyak, İ.H. (2017). *Eski Türk Edebiyatı*. Ankara: Grafiker.
- Kaya Yiğit, B. ve Kayapınar, A. (2018). Gazi Kırcaali Baba. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (12), 138-183. <https://doi.org/10.29000/rumelide.472763>
- Kelime.com (2023). <https://kelime.com>
- Kubbealtı Lugatı (2023). <http://lugatim.com>
- Mantran, R. (2010). *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi II* (S. Tanilli, Çev.). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Mengi, M. (2016). *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*. Ankara: Akçağ.

Öngören, R. (2024, 8 Mart). *Tasavvuf*. TDV İslam Ansiklopedisi. <https://islamansiklopedisi.org.tr/tasavvuf>

Öztürk, F. (2007). *Baki Divanı Sözlüğü [Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlük]*. (Tez No. 218255) [Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Pala, İ. (1998). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*. İstanbul: Ötüken.

Sami, Ş. (2024, 3 Mayıs). Kamus-ı Türkî. <https://archive.org/details/kamusitrki00emse>

Sazlık, F. (2010). *Hasan Hilmî Hayatı, Edebî Kişiliği, Dîvânı ve Dîvânının İncelenmesi*. (Tez No. 265241) [Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Şahin, G. (2019). XIX. Yüzyılda Batı'da Meydana Gelen Gelişmeler ve Osmanlı Devleti'nin Tutumu. S.H. Özkan (Ed.), *Osmanlı Tarihi* içinde (1. bs., ss. 128-199). İstanbul: İdeal.

Şenödeyici, Ö. (2011). *Nâilî Dîvânı Sözlüğü [Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlük]*. (Tez No. 277117) [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Şenödeyici, Ö. (2017). Üslûp Araştırmaları Açısından Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlük Çalışmaları Nâilî Örneği. *Journal of Turkish Language and Literature*, 3(1), 282-306. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/littera/issue/27887/292792>

Şentürk, A.A. ve Kartal, A. (2006). *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Dergah.

Şinasi, İ. (2003). *Durub-ı Emsal-i Osmaniye*. İstanbul: MEB yayınları.

Tanpınar, A. (1997). *19 uncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Çağlayan.

Taş, B. (2022). Klasik Türk Edebiyatında Nübüvvet Mührü ve Hasan Hilmî'nin Levha-i Mühr-i Şerif adlı eseri. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(4), 2364-2384. <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1184710>

TDK, Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü: <http://www.tdk.gov.tr>

TDK, Güncel Türkçe Sözlük: <http://www.tdk.gov.tr>

TDK, Tarama Sözlüğü: <http://www.tdk.gov.tr>

TDK, Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü: <http://www.tdk.gov.tr>

Tebdiz, (2023, 17 Nisan). <http://www.tebdiz.com/index.php?sayfa=hakkimizda>

TTK, (2023, 27 Mayıs). <https://www.ttk.gov.tr/belgelerle-tarih/osmanli-padisahlari>

Tural, M. (2020). Yeryüzüne Atılan İlk Adım: Âdem'in Tepesi ve Ayak İzi. *Ortaçağ Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 37-47. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/oad/issue/55227/698163>

Üstüner, K. (2007). *Divan Şiirinde Tasavvuf (14 – 15. yy)*. (Tez No. 206727) [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Yeniterzi, E. (1993). *Divan Şiirinde Na't*. Ankara: TDV.

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ TEZ DEĞERLENDİRME FORMU		
Öğrencinin Adı Soyadı:		Evet
Kapak		
1	Tez Başlığı tutanaktaki başlıkla aynı mı?	
2	Kapakta ay ve yıl savunmaya girilen tarihle tutarlı mı?	
3	Kapak format kılavuzdaki kapak formatına uygun mu?	
4	Kapakta yazılan tüm yazılar doğru olarak verilmiş mi?	
İçindekiler		
5	Sayfa numaraları tam verilmiş mi?	
6	Şekil, Çizelge vb. listeleri verilmiş mi? Sıralaması doğru mu?	
7	Özet, Abstract, Giriş, Sonuçlar vb. bölümler var mı?	
8	Yazım hataları kontrolü yapıldı mı?	
Giriş		
9	Hazırlanan tezin önemini anlatıyor mu?	
10	İkinci ve Üçüncü dereceden başlık içermemeli kuralına uyuldu mu?	
Özet/Abstract		
11	Kılavuza uygun mu?	
12	Ay ve yıl savunmaya girilen tarihle tutarlı mı?	
13	Özet; tek sayfa, tek aralık, tek paragraf kuralına uygun olarak yazıldı mı?	
14	Bilim kodu, sayfa adedi, anahtar kelimeler ve tez danışmanı yazıldı mı?	
Kaynakça		
15	Kaynakların tamamına metin içinde atıf yapıldı mı?	
16	Kaynak formatı kılavuzdaki kaynak formatına uygun olarak hazırlanmış mı?	
17	Atıf formatı kılavuzdaki atıf formatına uygun mu?	
Atıf Yöntemi APA 7 ☐ CMS ☐ İSNAD ☐		
Genel Değerlendirme		
18	Etik Beyan açıklaması okundu, uyuldu ve imzalandı mı?	
19	Kabul/Onay sayfası kılavuzdaki formata uygun olarak düzenlenmiş mi?	
20	Kabul /Onay sayfasında belirtilen oy birliği/oy çokluğu seçeneklerinden uygun olanı savunmayla tutarlı olacak şekilde belirlenmiş mi?	
21	Sayfa kenar boşlukları ve sayfa numaraları kılavuzdaki formatına uygun mu?	
22	Paragraf boşlukları ve metin satır aralığı kılavuza uygun olacak şekilde düzenlenmiş mi?	
23	Başlık yazımları kılavuzdaki başlık formatlarına uygun mu?	
24	Yazı tipi ve boyutu kılavuzdaki yazı tipi ve boyutu formatına uygun mu?	
25	Şekil, Çizelge vb. açıklama ve numaralandırmaları kılavuzdaki formata uygun olarak yazılmış mı?	